TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisóri francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Puscari

Nr. 1. ANULU XXIII.

Sabiiu in 2|14 Ianuariu. 1875.

BIBLIOTECA C...ALA SIB...

Nr. 39 Metr.

MIRONU,

prin indurarea lui Dumnedieu Archiepiscopu diecesanu alu bisericei ortodocse in Transilvani'a sî Metropolitu alu tuturoru românilorn greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a; Consiliariu intimu de statu alu Maiestatei Sele cesare sî apostolico-regie.

Iubitului cleru si tuturoru credintiosiloru din archidieces'a Transilvaniei: daru si pace dela Dumnedieu Tatalu si Domnulu nostru Iisusu Christosu!

Dupace bunulu vostru archipastoriu, Escelenti'a Sea, Présântitulu Domnu archiepiscopu sî metropolitu *Procopiu Ivacicoviciu*, in consideratiunea intereseloru generali ale sântei nóstre biserici ortodocse, in vér'a trecuta, cá alesu sî intaritu patriarchu serbescu, trecù la scaunulu metropolitanu din Carlovitiu; iéra prin acést'a scaunulu archiepiscopescu-metropolitanu alu bisericei nóstre greco-orientali române vení in vacantia: congresulu nationalu alu provinciei nóstre metropolitane convocatu la Sabiiu pe 15 Octobre a. c. la alu doilea actu electoralu dela 21 Novembre a. c. ne-a alesu pre Umilinti'a Nóstra dupa normele Statutului Organicu de Archiepiscopu-metropolitu alu românilorn greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a; iéra Maiestatea Sea cesarea sî apostolico-regia, gloriosu domnitoriulu rege alu nostru cu pré'nalt'a resolutiune din 12 Decembre nou a. c. s'a induratu preagratiosu a intarí acést'a alegere.

Venimu dara a face cunoscutu iubitului cleru sî poporu alu archidiecesei Nóstre Transilvane: ca in firulu celoru premise, congresulu nostru nationalu bisericescu in dîu'a de astadi Ne-a introdusu cu solenitate in scaunulu metropolitanu; iéra Noi plecându-Ne cu devotiune crestinésca naintea provedintiei, carea in acestu modu a voitu a dispune de Noi, amu intratu numai decâtu in functiune cá archiepiscopu alu Transilvaniei sî Metropolitu alu românilorn greco-orientali din Ungari'a sî Transilvani'a cu firm'a resolutiune de a intreprinde prin concursulu competinteloru organe sî pre basele institutiuniloru nóstre bisericesci tóte cele possibile spre binele provinciei Nóstre metropolitane in generalu, sî spre folosulu Archidiecesei Nóstre in specialu.

Indreptându-Ne deci acum pentru antâi'a-data câtra voi, Iubitu cleru sî poporu archidiecesanu! vócea Nóstra archipastorésca, ve salutâmu cu iubire sî ve imbratisiemu sufletesce cá noulu archipastoriu alu vostru; totuodata ve poftimu pre toti la impreunare spirituala in iubire, in cugete, in aspiratiuni sî in lucrare; cá asiá avendu in vedere inceputulu sî directiunea, ce le-amu primitu dela fericitulu predecesoru alu Nostru, marele archiereu **Andreiu** odinióra Baronu de **Siagun'a,** sa urmâmu cu tóta tari'a calea destinata pentru ajungerea scopului nostru comunu, carele este: prosperarea poporului nostru, prosperarea sântei nóstre biserici.

In fine poftindu-ve, cá in semnu de iubire, sî intru manutienerea ordinei canonice sa Ne cuprindeti sî amintiti in sântele vóstre rogatiuni, — ve impartasimu tuturoru archipastorescile Nóstre binecuventâri.

Datu in resiedinti'a Nóstra archiepiscopésca-metropolitana din Sabiiu, la 15 Decembre v. anulu Domnului 1874.

Mironu Romanulu m/p.
Archiepiscopu si Metropolitu.

Sabiiu 1 Ianuariu.

Amu datu espressiune unei dorintie din cele mai juste, cându in colonele ultimului numeru din anulu espiratu amu dîsu ca „dóra, dóra in colonele anului viitoriu vomu fi in pusetiune de a inregistrá mai multe bune, cá in anulu ce se pregatesce a intrá pentru totu-déun'a in eternitate.“

Inainte de tóte, adaugemu astadi, sa ne ferésca Dumnedieu in anulu acestu nou de inimicii cei dintre noi, cari, câtu de putieni la numeru, suntu in stare sa strice sî sa derapene mai multu decâtu tóta lumea din giurulu nostru celu mai de aprópe sî mai indepartatu. Esemplulu l'amu avutu in doi ani din urma in modu destulu de pipaitu, in cas'a nóstra ins'asi.

In cadrulu acest'a vinu sî evenemintele bisericesci, cari pentru noi au o insemnetate sî bisericésca sî politica, pentruca biseric'a sî in alte pârti, cu deosebire la noi, are unu rolu insemnatu, pre care multi din barbatii nostri abiá lu sciu apretiuí.

Cele de mai susu inse sa nu fiá numai simplu dorintie, dupa cum suntu dorintiele usitate la anulu nou, pentruca suntu necessitâti vitali, cu cari ni datorimu noi romanii din Austro-Ungari'a, nóua insine.

Anulu 1865, prin votulu separatu alu deputatiloru romani dela diet'a din Clusiu, ni a lasatu o mostenire, carea pâna acum a remasu nefolosita, pentruca in dóue renduri, la 1869 sî la 1872, s'a alteratu, din sciintia séu din nesciintia, nu voimu sa mai judecâmu, intrarea romaniloru in posessiunea acelei mosteniri. Este adeveratu ca acésta mostenire a fostu descreditata prin temeri nefundate, ba a fostu cualificata de unu medilocu de tradare natiunale. Inse, déca n'au fostu combinatiunile celoru multi in stare sa i conósca valórea a venitu trist'a esperintia, cu fapte de totu grave, cá sa marturisésca de valórea cea adeverata a ei. Esperinti'a ni-a aretatu ca prin punerea acelei'a la o parte amu ajunsu mai reu, decum se puté presupune ca vomu ajunge prin folosirea de dens'a.

Inteliginti'a romana sî prin trens'a poporulu romanu din Transilvani'a, de atunci incóce, in tempuri de altmintrea critice, a devenitu numai unu privitoriu alu evenemintelorn, ba ici sî unde numai medilocu pentru naintarea unoru interese particularie a câtoru-va persóne private straine sî de patri'a nóstra mai angusta sî de interesele speciali a le natiunalitâtiei nóstre, pentruca este adeveratu, ca nici Wodianer, nici Maday, nici altii straini, carii figuréza cá representanti „legali“ ai poporului nostru din patri'a mai angusta nu s'au intrepusu pentru recerintie juste sî legali din pârtile de unde suntu alesi nici pentru juste sî legali pretensiuni a le natiunalitâtiei nóstre prin a cârei concursu „per escelentiam“ fura alesi.

In pârtile ungurene cu putienu a fostu mai bine, séu n'a fostu mai bine. Imparechiârile nascute din ambitiunea unor'a de a fi cu totu pretiulu conducatori sî datatori de tonu au risipitu sî putienele puteri natiunali ce erau concentrate in aren'a cea legale a patriei comune sî de aci se esplica lesne, ca nici unu pasu decisivu nu s'a pututu face. Ba sî ce s'a facutu din partea unoru putieni, doi trei la numeru, a datu ansa la dispute diurnalistice, degenerate in atacuri de totu personali.

Confusiunea provenita din impregiurâri de aceste au avutu urmârile cele mai funeste, pentruca sî fatia cu noi insine sî fatia cu lumea din afara amu cadiutu in cea mai invederata desorganísatiune, asiá incâtu multi, fórte multi, desperéza in puterile loru proprie.

Déca este sa se vindece reulu, inceputulu trebuie facutu la noi acasa, cá sa dispara neincrederea in puterile nóstre interne. Trebuie sa ne reorganisâmu, pentruca pâna cându nu vomu fi o natiune cu o conducere seriósa sî sanatósa nu suntemu in stare sa producemu nimic'a pentru noi sî nu suntemu in stare sa partîcipâmu cu succesu la afacerile patriei.

Nimic'a nu aru puté fi asiá dara mai imbucuratoriu pentru noi sî de siguru sî pentru cetitorii nostri sî pentru tóta suflarea romana, decâtu cându in anulu acestu nou, amu fi in pusetiune de a inregistrá acte, cari sa fia totu atâtea documente despre o concordia generale intre romani, cari sa fia totu atâtea documente despre aceea, ca interesulu comunu a reunitu pre tóta inteliginti'a romana din Austro-Ungari'a la o activitate comuna, carea sa reinsufletiésca natiunea nóstra spre fapte folositórie, ei sî patriei, sî sa o aduca celu putienu la respectulu, de care se bucurá naintea conlocuitoriloru de alte natiunalitâti cu unu dieceniu nainte de tempulu acest'a.

Déca aru succede cu acest'a suntemu siguri, ca ori cum se voru aretá celelalte impregiurâri in launtrulu patriei, nu vomu avé causa de a asteptá viitóriulu cu inim'a inghiatiata in pepturile nóstre cá acum. Suntemu convinsi inse, ca atunci prin concursulu nostru sî acele voru luá alta fatia, câci romanii n'au avutu fatia cu patri'a loru nici odata pretensiuni esagerate, ei ceru numai dreptatea sî castigandu-o pre acést'a s'a castigatu pacea sî linistea intre toti concetatienii patriei, sî unde domnesce dreptatea, pacea sî liniscea intre cetatieni, acolo fericirea sî buna starea si afla locasiulu stabilu.

Sa nu ne despretiuimu numai noi pre noi insine sî tóte aceste, s'aru implí sî déca nu de odata dara un'a câte un'a. Cându o natiune de trei milióne, unita, aru incepe a aruncá faptele ei in cumpenile patriei in modulu aretatu atunci in natiunile mai merunte aru gasí atâti imitatori, sî tóte esageratiunile, drepte sî nedrepte, despre gravitâri in afara aru trebuí sa amutiasca.

Avantagiulu celu mai mare inse aru fi pentru romani, ca inimicii loru interni aru perde terenulu celu fructiferu pentru interese private. Vocea cea puternica a unui poporu, carele si-aru tientí tóta atentiunea numai spre scopulu celu mare alu salutei publice, ii aru pune pre toti la umbr'a ignorârei sele sî déca s'aru incercá sî atunci sa bage neintielegeri intre ómeni, ii aru espune despretiului seu.

Anulu ce ne sta nainte sa-lu folosimu cu prudenti'a cea mai mare sî sa nu dâmu dîleloru rendu, câci dupa dîs'a apostolului etnicu „dîlele grele suntu“, sî déca nu-'lu vomu folosí asiá nici dorinti'a nóstra carea este o dorintia comuna sî de interesu comunu nu se va implíní.

Dupa cum audîmu alegerea de Episcopu in dieces'a Aradului va avé locu in 10 Februariu a. c.

In cercurile aperatoriloru tierei (honvediloru) — dupa cum scrie „P. N.“ — face sensatiune generale scirea ce curséza de mai multe dîle incóce, ca Majestatea Sea a pensionatu cu resolutiunea prea inalta din 28 Decembre a. t. 33, dupa alta versiune 49 oficiari din statulu majoru alu honvediloru. Resolutiunea acea dupa cum se spune va aparé in fói'a oficiale; de altmintrea cei interesati s'au informatu pre cale privata despre adeverulu acestei sciri. Fói'a citata ni comunica acést'a scire cu reserva.

„Ag. *Havas*“ surprinse lumea politica cu scirea, ca *Pórt'a otomana inarméza contr'a Serbiei*, intre Romani'a si Serbi'a s'a facutu o invoire, cea dintaiu este indatorata, in puterea acestei invoiri, sa vina intr'ajutoriu Serbiei, cându s'aru nasce unu conflictu intre Pórt'a si principatulu serbescu, si ca conflictulu din di in dî devine mai amerintiatoriu. Faim'a acést'a provocà multe conjecturi si in cestiunea acést'a s'a desfasiuratu si pusetiunea monarchiei nóstre afirmandu-se, ca Austro-Ungari'a va poté sa remana neutrale numai pâna cându intrebarea subverséza esclusivu intre Serbi'a si Turci'a. Cá celu mai bunu medilocu pentru a tiené cestiunea sulevata in acestu cadru, se recomendà, cá contele Andrássy sa dechiare gu-

199.

Biblioteca Judeteana ASTRA
199P

1964

vernului romanu ca Austro-Ungari'a in momentulu cându Romani'a va apucá armele pentru Serbi'a va ocupá Romani'a cu armat'a. „P. N.“ indigitéza in acést'a privintia la alianti'a poteriloru dela nordu, care se estinde asupr'a intrebâriloru in orientu si nu crede, ca monarchi'a va fi constrinsa sa ia positiune numai pentru sine spre a se sustiené status quo. Nu avemu temeiu sa ne ocupâmu mai in detaiu cu tóta afacerea, pentru ca Pórt'a nu arméza si astu-feliu nu e nici lipsa nici ocasiune, cá monarchi'a nóstra sa ia positiune in fati'a acestei eventualitâti.

In tipografi'a diurnalului „Zastava“ din Neoplant'a s'a secuestratu o brosiura a revolutiunariului comunistu serbescu, *Pelagics.* Diuariului „Közérdek“ i se scrie din Neoplant'a, ca procurorulu de statu a continuatu cu celu mai bunu resultatu cercetârile sele, cari probabilu voru aduce o lumina asupr'a legaturei ce esiste intre „Omladin'a“ din Neoplant'a si partid'a revolutiunaria din Serbi'a. Titlulu brosiurei este: „Nuntiu câtra amicii mei, cari gemu inca sub jugulu turcescu.“ Mai multi membri din partid'a revolutiunaria din Serbi'a au intrebatu pre *Pelagies*, ce svatu le dà elu pentru casulu, cându va erumpe in orientu o revolutiune, si cându „provinci'a aru cadé sub unu jugu crestinescu séu paganescu?“ Respundiendu la acést'a intrebare Pelagies scrise brosiur'a susatinsa, care fu secuestrata. Acést'a cuprinde in 27 puncte idei socialiste-comunistice si revolutiunarie cu unu coloritu serbescu. *Titlurile, dignitâtile bisericesci, armatele stabile sa se stérga, tronurile sa se restórne dela celu dintâiu pâna la celu din urma* si pre ruinele loru sa se intemeeze domni'a comunei federative. Astfeliu de idei voiá sa puna in circulatiune Pelagies in scrisórea sea fulminanta. Cu unu fanatismu turbatu intarita vestitulu comunistu tenerimea sa aduca la valóre aceste principie si o admonéza „sa alunge câtu mai curendu pre principi si pre preoti, spre glori'a nu numai a Serbiei, ci a intregei omenimi.“

O corespundintia din Rusciucu a „Mesagerului d'Orient“ aréta cum pâna si in cestiuni mici, guvernulu turcu nu voiesce a ne respectá drepturile ce avemu: este vorb'a de reciprocitatea representatiunei intre aceste dóue tíeri. Eata ce scrie corespundinti'a:

„Suntu aprópe patru luni, de cându guvernulu otomanu decise a se creá pre lânga fia-care schela séu orasiu tiermurénu alu Dunarei câte o agentia comerciale — sub form'a unei agentii consulare. — Titularii se si designara si plecara pentru destinatiunea loru. Dara, dupa câte se pare, inalt'a Pórta nu crediuse de datoria a incunosciintiá prealabilu despre acést'a pre guvernulu romanu; astufeliu ca de indata ce cabinetulu din Bucuresci aflà ca impiegatii turci functionau afara din teritoriulu turcescu, fâra autorisatiunea sea, dete ordinu autoritâtiloru tiermurene de a nu le recunósce nici o atributiune de a functiuná si de a nu le permite nici unu amestecu intru nimicu. Acum numai si dupa mesur'a luata de autoritâtile române, sublim'a Pórta se decise a dá incunoscintiare la Bucuresci de otarirea luata. Cabinetulu din Bucuresci a profitatu de acestu incidentu pentru a pune reprocitatea cá conditiunea acceptatiunei sele, adeca dreptulu pentru densulu de a creá la rendulu seu totu asemeni agentii in Turci'a.

Cestiunea sta ací; Pórt'a hesita, se pare, a dá unu respunsu categoricu. In tóta asta afacere, dupa cum se vede, Pórt'a e batuta si amploiatii suferu consecuentiele, din caus'a chieltueleloru de dislocare, de locuintia. De câte-va septamani ii vedemu preumblandu-se prin Rusciucu plangendu-se câtra cei cari voiescu sa-i asculte. Spuneti, déca asemene lucruri nu se intempla decâtu guvernului turcescu. Trecu sub tacere caracterulu, instructiunea, etc, ai tuturoru acestoru amploiati turci tramisi pre cela-laltu tiermu alu Dunarei.......

Danielu Effendi, directorulu generalu alu tuturoru acestoru agentii otomane in Romani'a, a sositu ací in Rusciucu. Scopulu seu este, se dice, de a se intielege cu guvernulu generalu alu acestui vilaietu spre a se ajunge la o solutiune.

Independinti'a belgica dela 29 Decembre vorbesce in revist'a sea si despre cestiunea tractateloru de comerciu române si despre *perplesitâtile* in care dîce ca se gasesce in. Pórta, care cauta unu medilocu de solutiune altulu decâtu celu dreptu si rationalu. Diverse consilie si solutiuni preocupa pre in. Pórta, recunósceri, ratificâri posterióre tractateloru nóstre, etc. Totu ce aru face mai bine inse in. Pórta, spre a esí din impasu si a nu se incurcá mai multu este, dupa espresiunea *Independintiei*, de „a lasá lucrurile sa-si „urmedie cursulu loru“, adeca liberulu esercitiu alu dreptului Romaniei de a tractá, dreptu consacratu de vechile nóstre capitulatiuni, si de tractatele moderne.

Mai multe diuare austro-ungare, precum si *le Nord* dela 28 Decembre au reclamatu contr'a procedurei de ancheta putienu satisfacatóre ce s'a urmatu de câtra guvernulu generalu alu Albaniei asupr'a masacrului ce au suferitu muntenegrenii la Podgoriti'a. *Le Nord* ne spune ca mai multe puteri au cerutu dela in. Pórta sa tramita la fati'a locului agenti speciali cari sa se ocupe mai seriosu si sa revisuiésca lucrarea autoritâtiloru locale.

Austro-Ungari'a, dice *le Nord*, a luatu înitiativ'a acestei cereri de justitie, la care s'au asociatu indata Russi'a si Germani'a, cá sa se póta ajunge la unu resultatu seriosu alu unei anchete impartiale si sa se pedepsésca toti cei culpali cari au participatu la acea crima oribile. Organulu diplomatiei ruse consilia pre Pórta, in interesulu liniscei din acele pârti ale Turciei, de a se face justitie si a nu se face casu de amorulu propriu alu unui guvernu de provincia. „Independinti'a belgica“ ne spune ca Pórt'a aru fi decisa a se face deplina justitie in cestiunea dela Podgoriti'a.

Scirile ce sosira de curendu din Spani'a ne spunu, ca noulu rege Don *Alfonso*, fiulu ex-reginei Isabel'a, proclamatu mai intâiu de câtra armata de domnitoriu alu Spaniei, a intratu in 9 Ianuarie n. cu fregatta in portulu dela Barcelon'a, unde a fostu primitu intr'unu modu stralucitu din partea prefectului si a mai multoru deputatiuni si de o multime de poporu, care salutà pre junele rege cu strigâri entusiastice de bucurie. In respunsulu seu câtra acesti'a regele dîse ca se simte fericitu reintorcându-se preste Barcelon'a in Spani'a, ca cunósce trebuintiele Cataloniei si titululu de care regele e mai incantatu e titlulu conte de Barcelon'a. Regele merse apoi in catedrale, tienù o revista preste trupe si plecà spre Valenti'a.

Republic'a se afla in agoniele mortiei, in curendu regele Alfonso va intrá in Madridu si fâra indoiala pronunciamentulu armatei pentru fiulu Reginei destronate se va primí si de natiunea spaniola, care este disgutata de furiele crancenului resbelu civilu. Alungarea Isabelei dela tronu n'a adusu Spaniei libertatea si liniscea, fericirea si bunastarea asteptata, din contra rele cari au amenintiatu nefericit'a tiéra aprópe cu perire totale. Sperantiele lui Castelar si sociloru sei de principie, de a intemeiá o republica solida pre ruinele regatului, nu s'au realisatu. Principiele dela cari republicanii sperau reintinerirea si regenerarea Spaniei n'au potutu isbutí facia de resistinti'a poternica a monarchiei. Realitatea a dementitu fortiele loru. Partidele se luptara pâna la cutite, unu rege importatu cá o umbra fugatória trecù pre scena fâra de a lasá vre-o urma dupa sine; in sudu se radicà flamur'a sângerósa a intrasigentiloru, in pârtile nordice negrulu stindardu alu reactiunei carliste jesuitice, armat'a perdù ultimele reste de disciplina si concordia si statulu autoritatea si valórea sea in afara. Intre atari stâri desolate fiulu reginei alungate apare dupa atari esperintie cá unu mântuitoriu alu Spaniei de grelele flagele ce le-a adusu resbelulu civilu asupr'a ei.

Siese ani, scurtu tempu inse bogatu de evenimente, a invetiatu pre poporulu spaniolu cu fortia neresistibile politica practica. Intervalulu acest'a fu plinu de suferintie, de sange si lacrimi si din miseri'a ce a suferitu poporulu in acesti siese ani se póte esplicá lesne entusiasmulu cu care se primì regele Alfonso de câtra poporu.

Sarcin'a domniei fâra indoiala va fi grea de suportatu pentru umerii

---

FOISIÓRA.

Electricitatea intrebuintiata spre a descoperí fraud'a in comerciulu stofeloru.

D. Conte de Moncelu, ingineru in administratiunea linieloru telegrafice din Franci'a facù esperintie si descoperí unu mediu fórte ingeniosu de a se descoperí fraudele intrebuintiate de cei mai multi fabricanti in confectiunarea stofeloru, si acést'a prin ajutoriulu electricitâtiei.

Cum trece electricitatea prin diferitele tieseturi? Autorulu recunoscù ca conductibilitatea stofeloru depinde de facilitatea loru de a absorbí vaporii apei. Contrariu de ceea ce presupusese pâna acum, matasurile producu o conductibilitate electrica mai mare de câtu lânurile. Bucâti de metasa négra au datu o deviatiune de 40 grade: metasurile colorate au lasatu instrumentulu (galvanometrulu) mai impasibilu. Metasurile negre, cari au datu cele mai mici deviatiuni si cu pretiu mare, 16—20 fr. metru, totu faceau sa devieze aculu cu 4 grade.

Stofele uscate cu ferulu caldu intre 2 foi de harthie sugatórie perdeau conductibilitatea loru electrica, dara indata ce se puneau tempu de unu cartu de óra, intr'unu locu umedu pentru a si-o reluá, dupa 6 óre metas'a ce deduse 40 grade de deviatiune dedé 80; aceea care aretase 17 grade, indica 66. Lân'a da in genere deviatiuni mai mici, si colórea sea nu pare a avea influintia, cá pentru metasa, asupr'a conductibilitâtiei sele.

Se esplica lesne diferintiele de conductibilitate a metasei negre si a celei colorate, cându se scie ca fabricantii incarca metasa négra, dara pentru metasele colorate nu s'a gasitu midiloculu de a face totu astfeliu. Metâsile negre cuprindu óre cari materii cari se combinéza cu tiesetur'a si potu a-i marí greutatea intr'o proportiune enorma care merge câte odata pâna la 300% din greutatea metasiei. Totusi, in conditiunile ordinare a unei bune fabricatiuni, acésta argumentatiune nu variaza de câtu dela 10 pâna la 60%. Cându acésta incârcare nu este exagerata, póte dá metasii unele proprietâti folositórie si permite a se vinde tieseturile mai eftinu; dara devine stricaciósе cându trece limit'a precedenta. De ordinaru, aceste incârcare se capeta prin treceri succesive a fibrei metasóse in bâi de sâruri si de feru si de tanu.

Dara tanatulu de feru astfeliu produsu absórbe mai multa umiditate, dupa starea atmosferei, si face stofa mai multu séu mai pucinu conductóre de electricitate. Pre metasurile de colóre mai inchisa totu se póte ficsá pucinu taninu; dara incârcarea nu póte trece de 10%. Aceste tieseturi suntu naturalmente mai pucinu bune conducatórie.

Incercârile d-lui de Moncelu se voru puté aplecá la industria; este evidentu ca conductibilitatea electrica fiindu in raportu cu incârcarea unei metâsi, va fi fórte usioru a se deduce dela prim'a vedere, din deviatiunile acului galvanometrului, proportiunea de tanatu ce cuprinde stof'a; comerciantii voru avea astfeliu unu medilocu de controlu destulu de comodu si voru cunósce imediatu déca incercarea tieseturei n'a fostu exagerata in detrimentulu loru.

Pândiele suntu tieseturele cari absorbu cu cea mai mare facilitate umediéla aerului si cari dau prin urmare cele mai mari deviatiuni; cu câtu pânza este mai grósa, cu atâtu conductibilitatea sea cresce. Pânz'a grósa aréta 9 grade, cea midilocia 59, pânz'a fórte fina 31. Stofele de bumbacu suntu fórte conducatórie. Madipolonulu dà o deviatiune de 32 grade.

Indicatiunile galvanometrice suntu asiá de precise pentru aceste diferite tieseturi ca este posibilu a se distinge stofele de lâna séu de metase in cari intra bumbacu séu atia. Astfeliu stof'a de lâna cu bumbacu da o deviatiune de 7 grade, in tempu ce lâna curata da zero; si astfeliu cu tóte tiesaturile.

Electricitatea dara va serví pentru revelarea fraudei in comerciulu stofeloru de lâna si de metase. De ací se vede câtu de multu cercetârile speculative potu conduce la aplicatiuni neprevediute.

(Economia natiunala). G. Parv.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)

dupa *Grube*.

VII. *Ratacirile lui Ulysse.*

Insul'a *Sier'a* erá locuita de poporulu veselu si comercialu alu *Pheakiloru*, preste cari domniau doisprediece regi; celu dintâiu intre acesti'a erá eroulu *Alcinou.* Acest'a avea o fiica cu numele *Nausika'a*, care erá fórte harnica. Acést'a voiá sa spele de diminétia hainele si pieptarele fratîniloru ei, poruncí sa prinda catârii la caru se puse cu consociele ei pe caru si mersera la riulu la a cârui gura se ascunse Odysseu. Fetele asiediara hainele in nisce gauri patrate pline cu apa, le batura cu maiugulu si le intinsera apoi pre albulu nasipu. Dupa aceea se scaldara si se ungu cu uleu stralucitoriu, pre urma incepu a se jucá cu pil'a. Dejá voiau sa se reintórca acasa, atunci *Nausika'a* mai aruncá odata pil'a spre un'a dintre jucatórie, inse acést'a nu o prinse si pil'a cadiù in apa. Copilele incepura a strigá atâtu de tare incâtu tredira pre Ulysse. Elu iese afara golu, diformatu de noroiu, iérba de mare si frundie. Fetele fugira inspaimentate la vederea figurei curiose, dara Minerv'a insuflà curagiu in anim'a fiicei lui Alcinou incâtu ea cutedià s'asculte noroirea rugatórie a strainului. Acest'a i espuse cu cuvinte durerióse sórtea trista in care se afla si se róga sa-i dea o haina, cá sa se imbrace. Nausika'a miscata incuragià pre amicele sele si comandà sa-i dea haine si uleu de unsu intr'o sticla de auru. Dupa ce se duse fetele, Ulysse plinu de bucuria se scalda in riu si dupa ce se curatí de noroiulu de mare 'si unse corpulu si se imbracà cu hainele cele pretióse. Diees'a lui patróna i inaltià marimea staturei si facù cá perulu sa-i inunde la vale in bucle. Astfeliu stá strainulu celu putienu mai inainte neinsemnatu, plinu de putere si frumsetia juvenila inaintea feteloru uimite, a cároru priviri pline de admirare pausau pre omulu celu atâtu de frumosu. Dupa ce se recreà Odysseu tenerului rege, poporulu care astadi lu primesce cu atâtu entusiasmu se póte ca mâne lu despretiuesce, déca va gresí contr'a lui. Afara de acést'a pretendentulu Don Carlos, care cu nice unu pretiu nu vrea sa renuncie la „nealienabilele sele drepturi“ la corón'a Spaniei, va casiuná multe ingrigiri. Déca junele rege vrea sa-si consolideze tronulu seu, la care a ajunsu astadi fâra de a fi luptatu, va trebuí sa aduca nefericitei tieri „dile mai bune“, ca de nu, lu póte lesne ajunge sórtea mamei sele. Armat'a cum la radicatu asiá lu póte si destituí de pre tronu prin unu nou pronunciamentu. Credinti'a natiunei spaniole, a cârei influintia cumpanesce mai multu decâtu poterea clerului si a armatei, e scutulu celu mai siguru alu junelui rege si de ací urmédia, ca consiliarii domnitoriului aducendu-si aminte de erorile din trecutu sa nu cugete numai la interesele clerului escesivu, ci si la binele tierei intregi, care da garantia sigura pentru esistinti'a junelui regatu.

Fiasculu ce l'a suferitu caus'a republicana in Spani'a ni aréta destulu de invederatu câtu de slabu e inca republicanismulu in Europ'a. Se póte ca acestu evenimentu va dá si Franciei unu impulsu nou si mâne poimâne ne va surprinde si Franci'a cu o monarchia restaurata.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 9 Ianuariu 1875 n. Dupa o pausa mai lunga cas'a representantiloru tienù astadi prim'a sea siedintia. Deputatii nu s'au infatisiatu in numeru mare, dara totusi personalitâtile cele mai insemnate dintre partidele parlamentarie au fostu de fatia si galeriele tare ocupate.

Presiedintele anuncie, ca Majestatea Sea Regele a primitu prea gratiosu felicitârile casei si multiemesce dloru deputati pentru sentiemintele omagiali dovedite si cu acést'a ocasiune. (Strigâri viue de „sa traiésca.“)

Se depunu esemplariele originali dela 9 proiecte de legi, retramise din cas'a magnatiloru, la archivulu casei representative si se verifica definitivu deputatulu B. *Fáy*,

Dupa substernerea petitiuniloru, cari se trecu la comissiunea petitiunaria spre raportare, presenta ministrulu de financie *Ghyczy* unu proiectu de lege ce privesce scutirea de dare a tuturoru caseloru ce se voru zidí pre teritoriulu capitalei Budapest'a dela dîu'a, in care se publica legea acést'a pâna la 1 Augustu 1877, precum si a vileloru si locuintieloru de véra ce incungiura partea estrema a marelui drumu radialu.

Ministrulu de interne, contele Iul. *Szapary*, amintesce, ca cas'a representativa a adusu, cându s'a desbatutu legea electorale in parlamentu, resolutiunea: sa se substérna dupa ce se voru terminá primele liste electorali permanente unu proiectu de lege, care sa reguleze neregularitâtile cele mari ce obvinu in cercurile de alegere. Atari casuri suntu, cându pârti singuratece de a orasieloru seversiescu actulu de alegere in cercuri indepartate. Pentru a delaturá atari iregularitâti ministrulu tienendu contu de insarcinarea sea presentéza unu proiectu de lege.

D. *Irany*i recérca camer'a sa-i concéda a-si motivá câtu mai curendu proiectulu seu de resolutiune, substernutu in 16 Decembre, relativu la rectificarea parceleloru de pamentu ce nu suntu supuse la o contributiune regulata.

Camer'a decide, cá deputatulu Iranyi sa-si motiveze proiectulu seu in cea mai de aprópe siedintia.

Presiedintele anuncie, ca Lunea cea mai de aprópe se intrunescu sectiunile, spre a desbate urmatóriele proiecte de legi; tractatulu incheiatu cu Greci'a despre estradarea reciproca a desertoriloru de marina; tractatulu cu Russi'a despre marcele industriali de scutire; tractatulu consulariu cu Itali'a si proiectulu substernutu de ministrulu de interne in siedinti'a de astadi.

Cu acestea siedinti'a de adi se inchide.

Reheu in 20 Decem. 1874.

Domnule redactoru! Nu sciu de a-ti primitu ori nu vre-o scire de aici, despre urmatoriulu casu de rapire violenta, intemplata Marti sér'a in 16 Dec. st. v.

In numit'a séra, dupa ce au sositu locuitoriulu de aici Teodoru Vulcu acasa dela Petrifaleu, unde au fostu preste di la autenticarea protocolului funduariu, si dupa ce si-au tramisu calulu pre fiiulu seu Georgiu sa-lu adape, — vrendu elu a-si face focu in cas'a sea, de locu 'lu napadira cinci talhari, dintre cari strajuindu unulu la pórta, altulu la usi'a tindii, cei lalti intrara in casa, inarmati cu pusci, 'lu boldira cu puscile lu legara cu funi'a de grumadi, de mâni, si-lu batura pâna lu trantira josu, apoi cerendu-i cheile ladii si ale pivnitiei, lu acoperira josu cu hainele ce aflara in casa, astupara ferestrile, si apoi incepura a cautá dupa bani, si-i rapira totu ce aflara; dupa aceea mergendu in pivnitia, trase pip'a dela o bute cu vinu afara si o slobodira josu. Intr'acést'a venindu si fiiulu numitului Todoru, in tienutu numitu Todoru Bogatu din Reheu, si vrendu a intrá in casa, paditoriulu dela usi'a tindii lu aruncà in casa, unde de locu lu lovì unu hotiu cu patulu puscii in capu, lu legara apoi cu mânile in spate si-lu trantira lânga tatalu seu josu, apoi ei 'si continuara rapirea neconturbati, de-si vecinii iau simtitu, s'au adunatu mai multi in giurulu casei si in curte, dara strigandu unu hotiu cá sa dea cu pusc'a, de locu se imprasciara care in catr'o, si hotii 'si ispravira tréb'a loru neconturbati de nimenea, apoi se departara, fâra de a-i fi urmaritu cine-va, iéra pre pradatulu Todoru Bogatu lu compatimescu fórte putieni, deórece erá si este unu cametarnicu fórte mare, elu dà bani numai pre luna si cu 10% si in acestu modu si-au adunatu o avere insemnata, dara despóie si pre biat'a seracime pâna la piele.

Orestia 5 Dec. st. v. 1874.

Domnule redactoru! De-si cam tardiu, dara totusi credu ca voiu satisface dorintiei poporeniloru din comun'a Pischintiu, falindu-se cu preotulu loru celu teneru.

In diu'a de s. Andreiu avendu a merge la Vintiu in o afacere familiara, cându eramu aprópe de Pischintiu audiiu tragendu-se clopotele dela s. biserica, cari cugetá-i ca nu voru sa mai incete, ba cugetá-i cá cându aru fi voitu a chiemá si pre calatorii straini la servitiulu ddieescu — care erá sa se seversiésca pentru Marele Archipastoriu Andreiu. — Nu stetui multu pe ganduri si plecaiu câtra satu, unde me abatui la parochulu locului si dupa ce dedui binetiele intorcendu-mi-le cu placere, intrebai dupa datin'a nóstra pre cei mai betrâni de sanetate etc. — intrebai pre veduv'a preotésa — mam'a parochului — ca ce inveluie in naframa, la carea 'mi respunse cu lacremi ca gatesce parastasulu pentru repausatulu in Domnulu parintele Archieppu si Metropolitu Andreiu, — dupa acestu respunsu rostí câtra fiiulu ei, Petru, parochulu locului — in loculu tatalui seu — urmatórele cuvinte: eata dragulu mamei parinte, parastasulu, pausulu si facli'a, dule la biserica, si incepe slujb'a de diminétia dupa cum facea si tatalu teu, — ca si eu vinu numai sa renduescu ale casei. — Plecai cu parintele insocindu-lu pâna la biserica, si dupa acea nu intardie nici betran'a ved. preotésa, care intrandu in biserica se puse pre genunchi si cu lacremi se rogà, aducendu-si aminte si de sotiulu ei iubitu parintele Vasilie care a servitu in acea biserica preste 40 ani. — Dupa finirea st. liturgii slugí parastasulu pentru Escelenti'a Sea repausatulu in Dnulu Archieppu si Metrop. Andreiu. Dupa finirea parastasului tienù o cuventare potrivita dilei, desfasiurandu tóte meritele Escelentiei Sele nemuritoriului Metropolitu, incâtu au miscatu animele crestiniloru storcandu lacrimi din ochii loru, dupa seversirea parastasului esindu fia-care din biserica audiá-i din gur'a crestiniloru — Ddieu sa te tiena multi ani parinte, ca de aceste nu amu mai auditu, Ddieu sa ierte si pe Metropolitulu Andreiu si pe tatalu d-tale.

De ací plecai in drumulu meu, si cându fuseiu aprópe de Balomiru, intalniiu doi betrâni venerabili, imbracati serbatoresce mergendu in drumulu loru, cându fura pre lânga mine — 'mi dedera buna diminéti'a, eu le multiemiiu, si i intrebaiu unde au fostu séu de unde vinu, 'mi respunse ambi deodata, o Dómne! apoi d-ta nu scii ce serbatóre e astadi — le respunseiu ba sciu mosii mei, dara d-vóstra la biserica a-ti fostu, dá! respunsera, ací ne spuse par. S. o predicatie, despre dîu'a marelui Andreiu Metropolitulu care au muritu, n'amu plansu de multu,

---

cu mancare si beutura, urmà pre copile pâna la cetate; inse Nausika'a fugí inainte pentru ca se rusiná sa mérga acasa cu unu strainu.

Athene insasi, in form'a unei copile, cu unu olu de apa in mâna, i aretà calea câtra palatiulu regescu, unde totulu stralucea de splendórea aurului si argintului. Odysseu se apropià rugandu-se de regin'a, ce siedea la vétra si imbratisiandu-i genunchii o rugà pentru ospitalitate; si asceptandu vre-unu respunsu se asiedià pe vétra, dara atunci intrà la densulu insusi regele Alcinou si-lu conduse la unu scaunu pomposu. De ací inainte Odysseu se onorà cá unu principe si in palatiulu regelui putea sa traiésca cá in alu seu propriu.

In onórea óspelui nou se arangiara jocuri si serbatori vesele si aparù unu cantaretiu, care cantà despre resbelulu contr'a Trojei, despre calulu de lemnu prin care fu cucerita cetatea marétia, si despre intielepciunea lui Ulysse. Nu presupunea nimenea, ca dóra eroulu insu aru fi de fatia. Dupa ce-lu provocara sa istorisésca si elu ce-va adunârei, incepù si narà totu ce a petrecutu dela caderea Trojei pâna cându a ajunsu in tiér'a loru. Cei adunati lu ascultau uimiti, si terminandu-se naratiunea domniá giuru impregiuru o tacere adenca. In urma se sculà Alcinou si dise: Salutare tie, celu mai nobilu dintre toti óspetii ce amu primitu óre-cându in palatiulu meu. Fiindu ca ai venitu la mine, speru ca nu vei mai ratecí multu dela calea cea drépta si vei ajunge curendu in patri'a ta. Nâile si cârmacii buni nu ne lipsescu. Dara mai inainte sa-ti aducemu darurile nóstre. Intr'o lada prelucrata cu maiestria suntu dejá vestmentele cele mai pompóse, pre lânga aceea pachare de auru si ceasce prelucrate in reliefu. Câtra aceste mai adauge fia-care din noi câte unu scaunu cu trei picióre si câte unu basenu si dupa ce vomu fi mai jertfitu si lui Joe, atunci poti plecá dela noi in pace.“

Cuventarea acést'a le placù tuturoru principiloru si óspetiloru adunati. A dóu'a diminétia toti pheakii adusera la naia darurile de metalu si Alcinou singuru le asiedià cu grigia pe sub scaune. In urm'a acestor'a se dete in palatiulu regelui unu mare prândiu de despartire si lui Joe i se aduse sacrificiu din vitele cele mai grase.

Frumosu erá nai'a ornata si bine incarcata; pentru Ulysse se intinse perini moi. Eroulu intrà in naia tacendu si se puse cá sa dórma. Somnulu i fu dulce dara si adencu cá nóptea. Dara corabi'a sburà iute si siguru, cá unu caru trasu pre unu siesu de patru armasari. Se parea, ca luntrea scie ca pórta unu omu, ce se intrece in intielepciune cu dieii din Olympu si care a suferitu mai multe necasuri cá ori care muritoriu.

Petr'a-Petrescu.

Notitie diverse.

Tineretiele si frumseti'a suntu unu capitalu, ce se micsioréza pre fia care dî.

Nu este nici o maiestria, care sa faca mai multa onóre geniului si gustului unei femei — si care cu aceste trebe sa o nobiliteze in tóta dîu'a, cá copilele densei.

Déca femeile voiescu se fia laudate numai pentru frumsetia, atunci nu voru luá in nume de reu, déca laudele voru incetá impreuna cu frumseti'a.

Ceea ce barbatii spunu la femei in facia este numai pre jumetate minciuna, iéra ceea ce vorbescu in absenti'a loru este pre jumetate adeveratu.

Barbatii cugeta, femeile conducu.

Cându dîce barbatulu „me rogu“ si femei'a: „io vreau“, atunci de siguru amendoi 'si gresíescu scopulu si chiamarea.

Amorulu este o carte, cu care nici odata nu iesi in fine, pre care nici odata n'o poti studiá deplinu. Ai cetí o pagina dintr'ens'a de o mia de ori, fâra de a ti-se face uritu de ea; este o carte plina de semne secrete cabalistice, pre care n'o poti pricepe.

Amorulu e scar'a câtra ceriu si dela ceriu spre pamentu; calea lui schimbatória te conduce in eternu in susu si in dosu; elu ne radica la bucuriele eterne al Ddieiloru.

Amorulu porta chei'a ceriului si a internului, in drépt'a tiene balsamulu vindecârei, in stâng'a pocalulu de veninu.

Amórea n'are lipsa de esplicare numai invidia

Celu dintâiu bunu alu vietii este iubirea, ea este respirulu naturei, este insasi viéti'a, fâra dens'a creatiunea aru fi unu desiertu.

Oh! amorule, indesiertu ti-se disputa puterea ta invingatórie. Tu subjugi pre toti, pre tineru si betrânu, in palatiuri si colibi.

Barbatii iubescu mai multu, femeile mai sinceru.

* * *

Ce e filosofi'a? intrebà odata o dama frumósa pre renumitulu Platner. — „Fisofia“ . . . . incepù acest'a si vení inperplessitate. „A! nu poti esplicá“? dîce unu amicu alu lui, sa ti ajutu eu. *Filosofia* este: a siedé lânga o dama frumósa si a *nu te sci reculege.*

* * *

Gorgone din Greci'a, cându audi, ca a muritu fiiulu in bataia, luptându-se pentru patria, dîse liniscita: spre aceea l'amu nascutu.

* * *

Lucullu chiaru erá sa incépa lupt'a cu Tigrane, cându i se spuse, ca astadi este o dî nefericita si se amâne lupt'a. „Cu atâtu mai bine adause elu vomu face — o dara *fericita* prin victori'a nóstra.

* * *

In 1730 a scosu cine va unu opu intitulatu: „Despre sufletulu animaleloru.“ Dupa ce-lu cetí Voltaire, dîce: „autoriulu e unu omu bunu de inima, dara nu cunósce de ajunsu *istorí'a patriei sele.*“

O dama, ce voiá se tréca de cetila, fiindu vorb'a despre Vergiiu intr'o societate puse intrebarea: acest'a e Virgilu, care a scrisu pre Horatiu?

dara astadi amu plansu, spunendu pop'a nostru, ca câtu bine au facutu Metr. Andreiu némului nostru. Ddieu sa-i ierte pecatele si sa-i faca tierin'a usióra, ca ce omu a potutu fi pentru romanii — seracii de noi — ce paguba ca l'au luatu Ddieu dintre noi. — Dómne mai dane unulu cá acel'a !! Si dupa acea rostira câte-va cnvinte de multiamita preotului loru Suciu.

Orastia in 5 Decem. st. v. 1874.

Nicolau *Barsanu*,
invet. sî preotu.

Varietâti.

⁂ *Tergulu de tiéra* de *Luni* a fostu mai cá unulu de cele de septamana. Mai multi vendiatori decâtu cumperatori.

⁂ *Junimea romana* dela universitatea din Clusiu a serbatu a séra ajunulu anului nou dupa unu programu bine arangiatu in otelulu „Biazini.“

⁂ Serbatorile Craciunului nostru a fostu distinse cu nea, a cârei visita credeamu ca va remané cu totulu din combinatiune, dupa tempulu de mai nainte. Frigulu de atunci a crescutu.

⁂ *Vitieii in scóla.* Apoi se mai dîca lumea ca nu e progresu, cându si vitieii umbla la scóla. In comun'a *Ienke* este unu edificiu frumosu de scóla. Invetiatoriulu de acolo inse se vede ca a absolvatu tóte sciintiele cu copiii din comuna si acum si a pusu vitieii sei in scóla. „Hr. Ztg.“ dîce ca acum vitieii invetiatoriului meditéza cu diu'a de capu asupr'a *cestiunei scolastice*, si-'si spargu capetele cá sa gacésca secretulu : ca óre pentru ce suntu inspectorii scolastici pre lumea acést'a ?

⁂ *Se cauta* proprietariulu unui caputu furatu, luatu de câtra politi'a de aici din mânile unoru furi. Caputulu e de panura sura cu cuptusiala pestritia si guleru de barsionu. Se afla la directiunea politiei.

⁂ *Petru Buzsak Atanaczkovich* cetatianu sabiianu a muritu in 29 Dec. a. tr. in etate de 73 ani. Fia-i tieren'a usióra !

⁂ Din Rom'a se anuntia cu dat'a de 29 Decembre ca se astépta unu curieru purtatoriu alu unei epistole a imperatului Guilom adresata regelui Italiei. Acésta scrisóre insotiesce portretulu imperatului care e tramisu regelui cá cadou de Craciunu. Epistol'a si portretulu voru fi presentate regelui de d. Keudell, ministrulu Germaniei la Rom'a.

Introducerea viteloru de provenintia austriaca e oprita in Itali'a, din causa de tifusu.

L' *Esercito* anuntia ca comitetulu de artilaria s'a intrunitu sub presidenti'a prinetiului Humbert, si a discutatu cestiunea de a stabilí fortificatiuni permanente in Rom'a.

⁂ Dîarele italiane aducu scirea ca italianulu Francesco Barzaghi a pregatitu statu'a equestra a lui Napoleonu III destinata a impodobí un'a din piatiele principale din Milanu.

Imperatulu e representatu in momentulu cându respunde cu unu gestu alu mânei indescriptibilulu entusiasmu cu care locuitorii dín Milanu au primitu intrarea sea in capulu armatei francese.

Inscriptiunea pusa pre soclulu statuei cuprinde aceste cuvinte in italienesce : Imperatulu Napoleonu III, liberatoru alu Italiei, orasiulu Milanu recunoscatoriu.

Statu'a e de bronz si de marime naturala. Piedestalulu ce o supórta e impodobitu cu bas-reliefurice represinta victoriile dela Magent'a, Turbigo, Palestro, Solferino.

⁂ *Armele Romaniei.* Domnulu tipografu H. Goldner, a editatu unu tablou litograficu coloriatu, care represinta, armele Romaniei, si a fie cârui districtu in parte. Idei'a cum este compusu acestu tablou, e fórte nimerita, pre o laura verde, se vedu imprasciate armele fia cârui districtu, asiediatu pre unu fundu tricoloru nationalu, iéra in medilloculu laurei armele Romaniei. Credemu cu acestu tablou va gasí locu in tóte cancelariele autoritâtiloru din tiéra.

⁂ *Prelegerile poporale* ale societâtiei Junimea in Iasi voru incepe in intâi'a Dumineca din Februarie, despre „influintiele consecutive asupr'a poporului românu“, dupa urmatórea programa :

1. Dumineca 2 Februarie. Privire teoretica, A. D. Xenopol. 2. Dumineca 9 Febr. Bizantinii, P. Verussi. 3. Dumineca 16 Februarie, Slavonii, G. Panu. 4. Dumineca 23 Februariu, Turcii, A. Lambrioru. 5. Dumineca 2 Martie, Polonii, St. Vargolici. 6. Dumineca 9 Martie, Magiarii, I. Slavici. 7. Dumineca 16 Martie, Fanariotii, V. Pogor. 8. Dumineca 23 Martie, Austriacii, A. D. Xenopol. 9. Dumineca 30 Martie, Francezii, I. C. Negruzi. 10. Dumineca 6 Aprilie, Germanii, M. Eminescu.

Prelectiunile se voru tienea in sal'a Universitâtiei din Iasi intre órele 1—2.

⁂ — *Sufletulu in orologiu.* Frederic Stiebmann orologieru la Parisu, 'si perduse ratiunea in urm'a unui lucru escesivu. Elu 'si imaginase ca sufletulu seu a trecutu intr'unu orologiu perfectiunatu pre care 'lu inventase si la care lucrase 20 de ani. Dara iata unde este estraordinarulu in acestu casu de nebunia. „In dîu'a in care mi-se va oprí orologiulu, dîcea adese Stiebmann, voi murí!... viéti'a 'mi este subordonata la a sea.“ Toti rideau de aiurarea sea. Inse acum de curendu orologiulu incepù a inaintá fórte tare, apoi a intârdiá. „Suntu fórte bolnavu, dîse Stiebmann, si se puse in patu in prad'a unoru friguri violente.“ Cându orologiulu se oprí, orologierulu vezendu aculu aretatoriu imobilu, se sculà pre jumetate, scóse unu tiepetu nadusîtu si picà ucisu de o comotiune cerebrala causata de violentia emotiunii.

⁂ *O cruda resbunare.* Florin'a, este o fata prea frumósa, cu ochiulu negru si vioiu, perulu bucla'u si negru, gâtulu cá alu unei lebade, aru dîce unu poetu, si o pelitia alba cá zapad'a; mai are inca ce-va; este artista. Art'a sea constà in a domestici animale selbatece. Dens'a se afla asociata cu mai multi alti aristi si se afla in Sicili'a. Are de amantu pre unu june atletu din trup'a sea. Nimeni nu se tiene mai gratiosu cá densulu, cu capulu in josu, cu bratiele incrucisiate, cu piciórele trecute printr'unu inelu de feru, tienendu in dinti o greutate de 20 kilograme.

O nobila din Palermo se inamorà pâna la nebunie dupa junele atletu. Jun'a, frumósa si avuta, reusí numai de câtu sa-lu aduca la piciórele sele.

Florin'a gici, intielese ceea ce se petrecea, dara 'si ascunse torturele sele.

Nici odata surisulu seu nu fu mai dulce ; dara la ardiatórele sele seruturi, elu respundea cu o racéla evidenta.

Intr'o séra représentatiunea fusese din cele mai stralucite. Florin'a biciuise pre lei si pre tigrii, si ii constrinsese sa se culce la piciórele sele.

Lampele se stinsesera, si Florin'a nu 'si scosese inca costiumulu seu.

— Amu se-ti vorbescu, dîce dens'a atletului. Aici, numai de câtu !

Junele fù esactu la intalnire.

— Mai me iubesci tu? intréba Florín'a.

— Totu-déun'a.

— Scii tu ca asiu murí déca ai iubí pre alt'a ?

— Ce ideie !

— Dara te-asiu omorì pre tine mai inainte. Atletulu surise.

— Si cum ai face tu acést'a ?

— Uite asiá, respunse Florin'a.

Si dens'a 'lu impinse cu putere in colivi'a animaleloru selbatece.

Pre cându leii si tigrii sfasiau pre nenorocitulu atletu, Florin'a i atietiá cu nuiau'a sea.

Se crede ca va fi achitata.

Raportu comerciale.

Sabiiu 12 Ianuariu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 33 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer. ; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. — ; - - orzu fl. 3 ; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Ianuariu 1875.

Metalicele 5%	70	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	70
Imprumutulu de statu din 1860	112	30
Actiuni de banca	1002	—
Actiuni de creditu	228	—
London	110	55
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	—
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	40
„ „ „ Croato-slavone	80	50
Argintu	104	70
Galbinu	5	24½
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Nr. 290 1874.

Concursu.

Pre bas'a decisiuni Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu dto 19 Septembre a. c. Nr. 2214—901 B. la parochi'a gr. or. de a III-ea clasa in comun'a Margineni protopresviteratulu I alu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 20 Ianuariu 1875 st. v.

Emolumentele suntu :

Venitulu scolariu usuatu — dupa Epitrachilu, folosirea venitului din cintirimulu bisericei, si a cimiteriului de ingropatórie, si câte unu caru de lemne, si câte o dî de lucru (claca de véra,) dela tóta famili'a din parochia, — care tóte computate la olalta dau unu venitu anualu de 360. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu Statutului organicu § 13 la subscrisulu pâna la terminulu de mai susu aretatu.

Fagarasiu, 16 Decembrie 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Petru Popescu m/p.
(3—3) Protopopu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. Latureni (Salciv'a de susu) protopresbiteratulu Lupsiei, pre bas'a parintiesci concesiuni cons. ddto 28|11 Nr. cons. 1117 1743|B. 1874, pentru ocuparea acestei'a se escrie concursu pâna la 30 Ianuariu 1875, cându va fi totu-odata si alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu :

1. O jumetate de ferd. mica de câte o casa
2. O dî de claca dela o casa.
3. Folosinti'a cimiteriului cu pomi cu totu.
4. Stol'a usuata si pâna ací.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au de a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Stat. nostru org. la subscrisulu pâna la terminulu susu dîsu. —

Offenbai'a in 16 Decembre 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochiale.
Ioanu Danciu
(2—3) Adm. protop,

Nr. 150/1874.

Edictu.

Pre basea cererei *Mariei Carsiovetiu* din Seliste, prez. astadi barbatulu acelei'a *Ioanu Vervorea* totu din Seliste, prebegitu de tempu mai indelungatu fâra de a se sci loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anume pâna la 1 Ianuariu 1876 cu atâtu mai vertosu sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra in objectulu din cestiune se va urmá dupa prescrierea canonica, si in absenti'a acelui'a. Sabiiu 19/31 Decembre 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresb. tractului Sabiului I.

Nr. Un. 727./1874.

Publicare de licitatiune.

In 23 Februariu st. n. 11 Febr. st. v. 1875 se va esecutá o licitatiune publica verbale spre esarendarea muntiloru de pasiune ce urméza mai la vale, pre tempulu de pasiunatu pre anii urmatori dupa olalta 1875, 1876 si 1877 prin Universitatea natiunei sasesci in Sabiiu piati'a mare Nr. casei 15. dela 9—12 óre inainte de amédi, si adeca :

Nr. cur.	Positiunea muntelui	Numele lui	Pasiuni. Arealulu.		Pretiulu strigârei	
			jugere	□sting	fl.	xr.
1	Talmaciu	Farcasiu	712	—	233	—
2		Cornu Plesii	360	—	81	—
3	Orlatu	Stricatu	1750	—	215	—
4		Oltiavu	1425	—	370	—
5		Furnic'a	1546	—	110	—
6		Balu	929	1300	221	—
7		Balintu-mare	1101	900	112	—
8		Balintu-micu	650	1000	250	—
9		Serecinulu-mare	1253	100	305	—
10		Serecinulu de mijlocu	1413	900	925	—
11		Serecinulu de lature	1141	700	601	—
12	Sinn'a	Goz'a de susu	1419	600	766	—
13		Goz'a de josu	1387	800	217	—
14		Hanesiu de susu	1676	1400	88	—
15		Hanesiu de josu	1686	1400	112	—
16		Stéz'a de susu	389	1000	60	—
17		Stéz'a de josu	600	—	130	—
18		Grópele de susu	794	600	301	—
19		Grópele de josu	452	890	264	—

Fia-care doritoriu are sa depuna inainte de licitatiune arvun'a de 10 procente din pretiulu de strigare in bani gat'a la mânile comissiunei licitatórie, care se redà acelor'a, cari nu voru luá arend'a, dupa terminarea licitatiunei, iéra celoru ce iau arend'a li se va computá in sum'a arendei, déca voru fi depusu cautiunea contractata.

Conditiunile mai de aprópe de arenda se potu vedé si inainte de terminulu licitatiunei in cancelari'a Universitâtiei natiunei sasesci in tempulu óreloru indatinate de cancelaria.

Sabiiu in 2 Ianuariu 1875.

1—3 **Dela Universitatea natiunei sasesci.**

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu $5\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu $3\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Nr. 2. ANULU XXIII.

Sabiiu in 5|17 Ianuariu. 1875.

Sabiiu 4 Ianuariu.

Imperiulu otomanu, carele la an. 1453 s'a constituitu definitivu in Europ'a, pare a fi slabitu din puteri si pare a fi ajunsu in starea de a traí numai din grati'a altor'a.

Evenemintele de deunedile dela Podgoriti'a au provocatu o crisa pentru imbetranitulu imperiu, preste care inca nu a trecutu. Muntenegru si-a formulatu satisfactiunea ceruta in vre-o trei puncte, in cari cere cá culpabilii dela scen'a cea sangerósa din Octobre a. tr. sa se pedepsésca cu mórte, despre a cârei esecutiune sa i se faca din partea Portiei *speciale* aratare; mai departe pretinde guvernulu montenegrénu constituirea unui bazaru natiunalu, carele sa-si aiba acolo organe montenegréne spre aperarea intereseloru concetatieniloru la casu de necessitate. Aceste suntu punctele cele mai esentiali din pretensiunile guvernului dela Cetigne, câci regularea pasiunitului sulevata in punctulu alu treilea nu este asiá greu de resolvitu, pentru ca nu invólva umilintia pentru sublim'a Pórta cá cele dóue dintâiu.

Intr'aceea din *Bosni'a* si *Erzegovin'a* suntu sciri prospete, din cari nu póte omulu conchide alta, decâtu ca si aceste ageresců cris'a; câci persecutiunile crestiniloru suntu la ordinea dilei.

Intre Serbi'a si Pórta suntu referintiele de ani incordate si s'au incordatu si mai tare cu ocasiunea visitei ce facù Domnitoriulu Milanu Obrenovici Sultanului in anulu trecutu. Schimbarea ministeriului serbescu, asiá dîcendu din seninu, si formarea cabinetului Zumici este considerata din fórte multe pârti de testimoniulu celu mai invederatu ca relatiunile intre Serbi'a si Turci'a nu s'au mai imbunatatitu nici decum. Amenintiarea ce se face Romaniei din partea diurnalisticei din Budapest'a cu ocupatiune armata, déca va umblá sa dea ajutoriu Serbiei contr'a Turciei este semnu, ca si in cercurile diplomatice de unde s'au stracuratu lucrulu prin diurnale se mirósa tare cris'a, carea este matura de esplosiune.

Diplomati'a, nu numai a imperiului nostru, dara a tuturoru puteriloru mari din Europ'a, stà, pre serióse ganduri fatia cu situatiunea imperiului turcescu si pentru ca pre lânga alte rele economi'a lui atâtu este de problematica, incâtu traiesce mai numai din imprumuturile ce le contrage pre piatiele din Europ'a apuséna, spre ale consumá; nu inse spre a radicá agricultur'a, industri'a, si comerciulu, din cari sa-si póta regenerá puterile sele financiarie. Din acestu punctu de vedere este convinsa si dens'a ca trebuie sa se faca ce-va. Trebuie sa se faca ce-va cu atât'a mai vertosu, cu câtu tóte promissiunile Portiei dela 1857 incóce, prin cari se deschidea prospectulu de o reforma nivelatória a diferintieloru de dreptu pentru diversele populatiuni au remasu litera mórta.

Dara se nasce alta greutate pentru diplomati'a européna din constelatiunea etnografica a imperiului otomanu. Pentruca trebuie sa'si puna intrebarea, ce are sa urmeze déca aru trebuí sa inceteze dominatiunea turcésca? Pentruca in unghiulu de média dî alu acestei imperatie grecii 'si disputa supremati'a cu romanii cei numerosi din Macedoni'a, Epiru si Tesali'a, cari de altmintrea suntu respanditi pâna in Elad'a de astadi si in Rumeli'a pâna in apropiarea Constantinopolei, cu albanesii si cu elementele slavice, cari cauta a-si aduce la valóre influinti'a loru in Macedoni'a; rip'a drépta a Dunarei si Dobrudj'a, este locuita mai numai de romani, este probabilu ca acesti'a inca nu se voru multiamí a fi contopiti in elementulu slavicu bulgaru, care locuiesce ceealalta parte a numitei provincie, indata ce va incetá pressiunea comuna turcésca; cá sa tacemu de numerosii români din principatulu Serbiei, pre carii abiá ii mai cunóscemu din unele date statistice mai nóue.

Nodulu acestu gordicu nici cu sabi'a nu se póte taiá pentru de a fi deslegatu de totu, ci este de temutu ca chiaru deslegarea acést'a alesandrina, in tempulu presentu aru produce mai multe incurcaturi pentru viitoriu, afara dóra, ca dominatiunea turcésca ce planéza astadi preste peninsul'a balcanica sa se schimbe cu alt'a. Dara chiaru si modalitatea acést'a de solutiune inca nu aru decurge netedu, pentru ca in casulu acest'a s'aru nasce rivalitâti, cari aru dá ansa la o conflagratiune generale in tota Europ'a.

Diplomati'a, dupa metodulu ei celu vechiu, cu tóte ca e convinsa de de impossibilitatea sustienerei situatiunei de astadi — va temporisá inca cu deslegarea, folosindu-se de mijlóce paliative, pentru cá de o parte sa arate lumei ca a façutu ce-va, de alta parte sa mai castige tempu. Inse de multe ori evenemintele nu se orientéza dupa diplomatia si déca in adeveru voru fi mai tari, atunci confusiunea va fi si in orientu, si in diplomatia mai mare de cum este ea astadi.

Dara pre câmpiele orientului aru fi o versare de sânge si de alte calamitâti fâra margini si fâra de scopu, ceea ce aru fi cu multu mai reu de câtu jugulu turcescu de astadi.

Staturile vecine trebuie sa fia dara cu mare precautiune, cu deosebire *Romani'a* si *Serbi'a*, cari suntu mai inaintate in cultur'a européna, sa privegieze asupr'a evenimenteloru in orientu, de alta parte sa se consolideze cá eventualu sa intrevina cu succesu pentru fratii loru amenintiati de fanatismu.

Mercuri in 13 Ianuariu n. s'a tienutu sub presidiulu Majestâtiei Sele unu consiliu ministerialu *mare*, la care au participatu ministri comuni contele Iul. *Andrássy* si baronulu *Koller*; ambii ministri presiedinti *Auersperg* si *Bitto*, ambii ministri pentru aperarea tierei *Horst* si *Szende*.

Dupa cum afla „*Közérdek*" acestu consiliu ministerialu a enunciatu prin resolutiune, ca dupa terminarea desbateriloru asupr'a bugetului se incepu discussiunile in afacerea bancei. Ministrulu de financie are de cugetu sa curme comunicatiunea in scrisu si sa continueze discussiunile nemidilocitu si cu graiulu.

Cu privire la desbaterile din 13 l. c. in comissiunea financiaria afla „Közérdek", ca marimea periclului ce amenintia financiele nóstre nu se apreciéza de ajunsu, si de-si nu se néga esistinti'a unui atare periculu, totusi intrarea lui o amana intr'unu viitoriu câtu se póte de departatu, si anume, cam pe la finea anului 1876.

Acésta computare — dice „Közérdek", este basata pre o ratacire. Dupa raportulu ministrului de financie, mai suntu preste totu din capitalele de imprumutu inca 32 milióne florini, si anume dupa scóterea celoru $9\frac{1}{2}$ milióne a pretinsiloru couponi din Ianuariu; ba fâra de acestea mai suntu inca in cassa 12 milióne. Prin urmare aru fi la dispositiune erariului 44 milióne fl. bani gat'a.

Inainte de tóte inse trebuie sa se amintésca, ca cele 12 milióne ce se afla in cassa, nu suntu nici decum bani disponibili, cari sa se póta dá pâna la celu din urma cruceriu; acesti'a corespundu mai multu dotatiunei normale a casei statului. O suma cam atâtu de mare trebuie sa fia cá substratu in cass'a statului, cá sa nu se nasça vre-o perplesitate in manipulatiune. Cá bani intr'adeveru disponibili se potu considerá numai cele 32 milióne din imprumutu, si este posibilu ca banii acesti'a sa se intrebuintieze in jumetatea prima a acestui anu.

Percepturile statului, dupa cum ne aréta o esperintia indelungata, suntu in cuartalulu primu mai pucine, dupa aceea se inmultiescu gradatim pâna cându in cuartalulu alu patrulea ajungu punctulu celu mai inaltu. Erogatiunile inse suntu mai in fia-care cuartalu asemenea. Chiaru si cându in bugetulu anului intregu nu aru fi nici unu deficitu, s'aru aretá totusi in cele doue cuartale prime o desiertare enorma a casei, câci trebuie mai intâiu sa se complaneze superplusele cuartaleloru mai târdie.

In cuartalulu primu alu celoru trei ani din urma, au balantiatu perceptiunile casei statului intre 23 si 24 milióne, — fâra cá sa a junga sum'a cea din urma deplinu. In cuartalulu alu doilea au fostu ce-va mai buna si au balantiatu intre 27 si 28 milióne. Inca si mai bune au fostu in cuartalulu alu treilea (Iulie-Septembre); in acestu cuartalu a fostu minimulu 31 milióne si massimulu $35\frac{3}{4}$ milióne.

Cu totulu altu-feliu stau erogatiu- In cei trei ani din urma, n'a fostu unu singuru cuartalu, in care erogatiunile factice sa nu tréca preste 38 milióne; in unele casuri se radicara acestea la 49, ba intr'unu casu chiaru la $50\frac{1}{2}$ milióne.

Déca privimu manipulatiunea casei a celoru trei ani din urma, aflâmu ca erogatiunile diumetâtiei prime a acestoru ani, au fostu c'amu asemenea cu erogatiunile semestrului alu doilea. In 1874 se urca desiertarea casei in cuartalulu primu la 25, in alu doilea la $18\frac{1}{3}$ milióne. Desiertarile casei in semestru primu din anulu 1874 facu $43\frac{1}{3}$ milióne, in 1873 facu in suma rotunda 39; in anulu 1872 15 milióne.

In urm'a acestoru feliu de antecedentie putemu fi pregatiti la o desiertare insemnata a casei in cuartalulu primu alu anului 1875, care eventualu póte sa fia mai mare cá intregu deficitulu anuale.

Necesitatea de a suplini desiertarea casei, nu se aréta la finea ci chiaru la inceputulu anului. Aru trebuí cea mai mare nesuintia, ca perceptiunile chiaru in jumetatea prima a anului sa se inmultiésca in o astfeliu de mesura, incâtu precugetat'a impucinare a capitaleloru de imprumutu sa se micsioréze dupa potintia.

Proiectulu de lege ce se referesce la *darea generale de venitu* a trecutu dejá prin consiliulu ministerialu. Despre principiele fundamentali ce cuprinde acelu proiectu afla „*Közérdek*" urmatórele:

Contributiunei generali de venitu suntu supuse tóte acele venite, cari provinu din posessiunea de pamentu séu de casa, capitalie séu rente pre viétia. Tóte aceste venite se suméza pentru fia-care cetatiénu, din sum'a adunata se subtragu tóte contributiunile câte s'au solvitu dejá dupa isvórele respective de venitu si sum'a ce mai resulta se supune cá dare curata de venitu contributiunei. Scirea ce o aduce o fóia, ca contributiunea acést'a e 4 procente, e prea tempuria; dupa proiectulu ministrului la tóta intemplarea se statoresce unu procentu fipsu, care simplifica aruncatur'a; a fipsá diverse contributiuni aru face acést'a specie de contributiune mai complicata, de alta parte inse s'aru indreptá prin trens'a acea disproportiune mare, care esista in sistem'a contributiunei de astadi. De si acést'a specie de contributiune se va distribuá dupa unu procentu statoritu, totusi ministrulu de financie n'a pusu marimea acestui procentu, din causa ca fipsarea procentului depinde dela resultatulu ce-lu va avé discussiunea bugetului si a proiecteloru nóue de contributiune. Déca in decursulu desbateriloru parlamentarie se voru poté esoperá crutiâri atunci procentulu acest'a nu va fi mare, déca nu se voru micsiorá erogatele si se voru modificá proiectele de dare, asiá incâtu sa resulte de ací unu venitu scadiutu, ministrulu are de cugetu sa urce acestu procentu si adeca asiá, ca sa se deschida nóue isvora de venitu in suma de 12—15 milióne.

Repartitiunea contributiunei nóue de venitu se va basá pre fassiunile voluntarie, si se voru statorì si din oficiu, luându-se aci de basa darea de casa si catastrulu.

Mai multi agenti austriaci au inceputu a vinde in Ungari'a cu mesur'a metrica austriaca, si le succese a aflá cumperatori in mai multe locuri. Deórece inse la noi dupa lege numai aceea mesura metrica are valóre, care este provediuta cu corón'a ungurésca, asiá ministrulu de comerciu, dupa cum anuncia „Közérdek", a sloboditu unu cerculariu la jurisdictiuni si la camerile comerciale din patria, contr'a licitatiunei de mesura austriaca.

Dîarulu oficiale publice urmatoriulu

Concursu:

la posturile de notari publici sistematisate prin ord. minist. de justitia data in 17 Decembre 1874. Nr. 4164.

Nr. pres. 4165, concurentii se reflecteze la urmatóriele:

1. Sa arete ca posiedu calitâtile prescrise in § 2, respectivu § 211 a legii despre notar. publ.

2. Cei ce dorescu sa capete autorisatiunea de a puté face documinte si in alte limbe, — a fâra de cea oficiale, — suntu indetorati a cere acest'a espresu, documentandu deplin'a cunoscintia a limbei respective.

3. Recursele se voru substerne prin acelu tribunalu reg., in alu cârui cercu se afla postulu de not. publ. ce

este a se supliní. — Recursele celoru ce ocupa oficie publice se voru substerne prin capulu oficiului loru.

4. Terminulu pentru substernerea recurseloru este de 4 septamâni, socotindu-se dela a trei'a publicatiune a concursului aparutu in dîarulu oficiale.

5. Celu ce recurge pentru dóua séu mai multe locuri cu intentiunea, ca de nu aru fi numitu pentru loculu cerutu in petitiunea prima, va primí eventualmente alu doile, respective alu treile, etc. aflându-se aceste posturi pre teritoriulu diferiteloru tribunale, recursele se voru substerne separatu la fia-care tribunalu, iéra documintele alaturate totu in atâte esemplarie (copie) legalisate.

B.-Pest'a 17 Decembre 1874.

Teodoru *Pauler*
ministru de just.

In cestiunea tratateloru de comerciu române si serbe dîce „Cuget. Tierei“, iéca ce se scrie din Vien'a cu dat'a de 28 Decembre (c. n.) „Gazetei nationale“ din 31 Decembre:

„Scirea telegrafica comunicata din Constantinopole, ca Angli'a au indemnatu rep Pórt'a cá sa dee unu firmanu prin care sa se acórde principateloru dreptulu de a incheiá tractate de comerciu, cu greu póte sa se confirme, celu pucinu in form'a acést'a. Este cunoscutu, ca Angli'a s'au simtîtu destulu de atinsa prin pasulu colectivu intreprinsu la Constantinopole de cele trei puteri, Germani'a, Austri'a si Russi'a, pentru sustienerea dreptului reclamatu de Romani'a spre a incheiá tractate de comerciu. La Londr'a se simtiau pâna la óre-care gradu jigniti prin demarsi'a unilaterala a celoru trei puteri cari n'au socotitu a fi necesariu de a se consultá prealabilmente opiniunea tutuorur semnatariloru pâcei de Parisu; pre lânga acést'a diplomati'a englesa, din caus'a neincrederei sele necontenitu crescende in contr'a Russiei, s'au intaritu mai multu decâtu ori-cându in dogm'a ca statulu quo aru fi singur'a politica mantuitória in Orientu. Dara se póte sa se fi vediutu in fine la Londr'a, ca nu este bine cá Angli'a, fatia cu politic'a consecuenta si resoluta a celoru trei imperiuri, sa stee continuu isolata; inse este cu totulu neprobabilu cá dintr'unu estremu sa fi cadiutu intr'altulu si sa fi recunoscutu Romaniei dreptulu de a incheiá tractate, ceea ce, precum se scie, aru ecuivalá cu o recunóscere a suveranitâtiei Romaniei. Triumfulu in Orientu a politicei celoru trei imperati este de alta parte destulu de mare, chiaru in casulu cându Angli'a, cum este fórte probabilu, aru fi recunoscutu Romaniei numai dreptulu de a incheiá conventiuni.

Ceea ce privesce conventiunea de comerciu cu Serbi'a, intielege dela sine ca negotiârile in privinti'a acést'a au incetatu dela caderea neasceptata a ministrului Marinovici. Pre aici (Vien'a) se dà numai pre jumetate crediamentu asigurâriloru liniscitórie in privinti'a caracterului pacificu alu cabinetului Zumici. In fapta acesti dni nu suntu considerati in Belgradu destulu de nesocotiti cá sa arunce directu, precum se falescu marii Matadori serbi, flacar'a insurectiunei intre slavii de sudu ai Austriei. Inse acesti domni din Belgradu nu si-au datu destulu de bine sém'a despre atitudinea ce aru putea luá cabinetulu vienesu in casulu cându Turcia aru fi seriosu neliniscita de Bosni'a si Bulgari'a din partea despre Belgradu. Intr'unu asemenea casu Turciei i s'aru acordá dreptulu, precum alta data cu ocasiunea rescólei din Cret'a, de a restabili ordinea in propri'a sea casa si punerea unui corpu de observatiune austriaca la fruntariele Serbiei aru fi respunsulu inevitabilu care s'aru dá de aici in urmarea unei turburâri a pâcei la Dunarea de josu.

Discursulu pronunciatu de M. S. Imperatulu Germaniei cu ocasiunea felicitâriloru de anulu nou dà Europei nóue asigurâri pentru mantienerea pâcei generale. Ori-cine intielege câtu de pretióse suntu nisce asemenea asigurâri date stateloru iubitórie de pace si progresu de câtra acelu mare suveranu.

Scirile cele mai noue si mai importante ne vinu adi din Franci'a si Ispani'a. Aceste tieri, sguduite de atâtea revolutiuni si evenimente sângerósе, continua a atrage atentiunea lumii si a serví de lectiune popóreloru prin trist'a loru esperintia si desfasiurarea acelei lungi si ruinatórie drame politice. In urm'a esperintiei cu resturnârile, dictaturele si republic'a desmembratória Ispani'a, sfasiata si setósa de pace si stabilitate, revine iéra de unde plecase acum 6 ani: la monarchia. Armat'a si poporulu aclamà rege pre fiulu Isabelei, si acest'a se asteptá din óra in óra sa debarce pre pamentulu Ispaniei, si sa se suie pre tronu.

Depesiele si chiaru dîarele din urma din strainatate confirma evenimentulu si aréta pre junele rege cá avendu cele mai bune sianse de succesu, fiindu nu numai natiunea ispaniola setósa de ordine si stabilitate, dara si siefii de partide obositi de lupte si sfasieri.

Chiaru maresialulu Serrano si armat'a sea au promisu ca voru sustiené pre regele constitutionalu Alfonso. Acest'a din parte-i a avutu abilitatea a face apelu la vointi'a natiunei, si a primí corón'a, nu atâtu prin dreptulu de mostenire dela mama sea Isabel'a, câtu mai alesu prin vointi'a tierei ce se va esprimá formalu prin Cortesi, cari se voru intruní in curendu. O alta siansa pentru regele Alfonso se vede a fi si in spriginulu Papei, care i-a si datu benedictiunea. Nu se scie, déca acésta benedictiune este o simpla formalitate, séu déca este conditionale, in schimbulu altoru promissiuni de ajutoriu pentru sântulu scaunu. In acestu din urma casu, cum se vede din „l'Italie“, s'aru putea iví óre-cari nemultiamiri si dificultâti pentru junele rege Alfonso din partea puteriloru ce suntu in conflictu cu Vaticanulu. Dara déca junele rege va fi, precum a promisu, constitutionalu, nu va mai voí nenorocit'a si sdrobit'a natiune ispaniola sa-si mai creeze si dificultâti esterióre din caus'a pretentiuniloru papale.

Proclamarea junelui rege Alfonso se vede a fi bine vediuta si de puterile monarchice ale Europei. Belgi'a a si recunoscutu pre noulu rege, iéra oficiós'a „Nord-deutsche Allgemeine Zeitung“ din Berlinu esprima incredere in succesulu regelui Alfonso XII; organulu berlinesu dîce ca acésta solutiune erá neaperata pentru Ispani'a si prevediuta chiaru de principele Bismark prin discursulu seu dela 4 Decembre. Acestu regimu ce s'a inauguratu prin proclamarea junelui monarchu in Ispani'a erá celu mai potrivitu cu traditiunile istorice, cu esperinti'a facuta si cu situatiunea actuala a acelei tieri.

Oficiós'a din Berlinu esprima speranti'a ca noulu rege va contribuí la „consolidarea lucruriloru in Ispani'a.“

Depesile ce publicâmu mai josu ne spunu ca o deputatiune ispaniola a si plecatu spre a primí pre regele Alfonso la Marsili'a, unde se asteptá sa vie din Parisu. Dela Marsili'a junele rege va merge la Barcellon'a, la Valenci'a si la Madridu. Unu fenomenu caracteristicu se observà in aducerea regelui Alfonso pre acelasiu vaporu *Numanci'a*, care a servitu anulu trecutu la transportarea in Afric'a a republicaniloru comunisti si cantonalisti din Cartagen'a, acelu portu infloritu pre care acesti republicani feroci 'lu ruinasera prin jafulu si anarchi'a loru! Este fórte semnificativu acestu contrastu intre departarea a celoru *pirati* republicani, cum ii numiá insusi d. Castelaru, si intre aducerea pre acela-si vaporu a unui rege constitutionalu, adeca a principiului de stabilitate, care va garantá ordinea si progresulu adeveratu de care Ispani'a are atât'a necesitate.

Despre maresialulu Serrano se asigura ca e favorabilu noului rege, câci maresialulu nu represinta nici republic'a nici monarchi'a, ci unu provisoriu, care nu se putea sfersí de câtu prin reintórcerea la monarchie, in urm'a tristei esperintie cu republic'a de tóte soiurile si temperamentele.

Nu mai e indoiéla ca tóte elementele senatóse din Ispani'a, cari punu interesulu tierii mai pre susu de celu personalu, se voru aduná in giurulu tronului regelui Alfonso, câci monarchi'a constitutionala garantéza stabilitatea si progresulu, autoritatea si libertatea, de care natiunea ispaniola este atâtu de insetata.

Vomu vedé ce atitudine voru luá carlistii si republicanii. „Press'a“

Depesi'a primita de regin'a Isabel'a, despre proclamarea fiiului seu cá rege alu Spaniei:

Madridu 30 Dec. mediulu noptiei.

M. S. regin'a Isabel'a de Bourbon, la Parisu.

„Armatele din centru si dela nordui precum si garnisónele din Madridu sI provincii au proclamatu pre Alfons XIe rege alu Spaniei. Madridulu si tóta orasiele peninsulei respundu la acéste proclamare cu semnele celui mai mare entusiasmu.

„Rugâmu pre Majestatea Vóstra sa binevoiésca a face sa pervina acésta noutate augustului vostru fiu, câci nu scimu unde se afla in acestu momentu.

„Felicitâmu din tóta inim'a pre Majestâtile vóstre pentru acestu tri-

---

FOISIÓRA.

Ometulu. (Néu'a.)

Esaminat'a cine-va ometulu de aprópe? Iérn'a 'si are si ea florile sele cá si primavér'a; flori diamantate, flori scanteietórie, cari flutura in aeru si vinu sa acopere pamentulu cu o gatéla ce ia ochii.

Ometulu nu este o gramada informa de ghiatia; fulgii sei albi nu suntu simple mase mici de apa solidificata. Moleculele apóse a atmosferei, pre cari le condenséza frigulu, se grupéza, dupa nisce legi ficse, in statele frumóse exagonale. Dintr'unu simbure centralu esu siese ace ce formédia dóue câte dóue unghiuri de 60 grade.

Din aceste ace principale pléca in drépt'a si in stang'a ramuri si mai subtiri, formandu la rendulu loru, cu o fidelitate nestramutata, unghiulu loru de 60 grade. Pre acésta a dóu'a seria de acusióre suntu prinse alte ramurele.

Aceste adeverate flori cu siese petale iau formele cele mai variate-si mai admirabile; au aparenti'a celui mai finu gasu, si suntu ornate, la unghiurîle loru, cu rosete de dantela de o subtietate si o delicatetia alésa.

Cu celu dintâiu microscopu este usioru de admiratu aceste frumsetie a micului infinitu.

Cu ometulu se potu face câte-va esperientie curióse.

Se scie câtu de usioru se condenséza ometulu; cându se stringe in mâni, trece in stare de bulgare si devine duru. Déca se facu astu-feliu bulgâri si se arunca intr'o caldare plina cu apa calda, se vedu apropiandu-se si unindu-se cu tóta temperatur'a radicata a apei.

Cu unu bulgare servindu de magnetu, se potu scóte toti bulgarii din caldare; bucatile se lipescu prin contactu. Faraday a descoperitu la 1850 acestu fenomenu singularu, cunoscutu acum sub numele de regelatiune. Ometulu intaritu se regela prin contactu si se lipesce mai imediatu.

Se póte produce astu-feliu in câte-va secunde o catena de ghiatia cu bucâti de diferite grosimi. Fenomenulu regelatiunei esplica rigiditatea estraordinara a puntiloru de ometu ce se vedu atarnate in Alpi. Mergendu pre aceste punti, se lipescu particelele de ometu care se transformà astufeliu in ghiatia.

Se va observá asemene ca unu bulgare de ometu devine sub presiune din albu translucidu, din translucidu transparentu; trece in stare de ghiatia. Acésta observatiune permite a se intielege esperienti'a urmatória:

Sa se comprime ometu intr'o sfera, si va esí la momentu unu globu transparentu cá cristalulu. Sa se gramadésca ometu in interiorulu unei statui mici, si se va capetá o mica figura de o transluciditate admirabila. Se potu face astu-feliu farfurii, pahare, garafe de ghiatia, cu cari se póte mancá si bea.

Ghiati'a astu-feliu comprimata se topesce fórte incetu: unu paharu de ghiatia resista la temperatur'a unei camere bine incaldite o séra intrégа. Mic'a patura de apa topita pre din afara apera restulu de a se incaldí.

Spre a impedecá o planta de a inghiatiá, celu mai bunu midilocu este de a o incungiurá cu stofa muiata. Fia-care bulgarasiu de ghiatia ce se formédia pre stofa da caldura cá si unu combustibilu, si acestu caloricu incaldiesce plant'a si ii impedeca temperatur'a de a descinde mai josu de zero.

Spre a dá o ideie de resistinti'a ghietiei la topire, ajunge a amintí faimosulu palatu de ghiatia din Petersburgu.

Erá in iérn'a din 1740; cu sloi, din Nev'a se radicà unu palatu maretiu ce subsista mai multi ani. Tiarulu dedù in elu serbâri splendide. Tóta curtea fu invitata acolo la baluri si serbâri. Paretii scanteiau, plafondulu se imbracá cu colorile curcubeului. Erá o inadusiéla mare in acele salóne navalite de o multime stralucitória, si cu tóte aceste geamurile, facute din ometu comprimatu, erau acoperite cu bruma, dara erau totu atâtu de bine cá si geamurile de sticla. Murii, fórte grosi, se acoperira cu umediéla, dara nici unu cuiu nu cedà in acésta constructiune transparenta.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)
dupa *Grube*.

VIII. *Ratacirile lui Ulysse.*

Pre cându se reversá de diua, nai'a navigà acum spre Ithac'a si acusi intrà in sinulu siguru, ce erá consacratu dieului marinu Phorcos. Ací intra in mare dóue limbi de uscatu cu stânci tiepisie si forméza unu portu siguru pentru navigatori. In midiloculu sinului stetea unu olivu umbrosu si lânga elu o pestera placuta, in a câreі amurgu adencu si aveau locuinti'a nimfe de mare. Acolo se aflau oluri de piétra si urnè in rendu, in cari adunau albinele mierea; aciea se puteau vedea si stative de piétra intinse cu fire de purpuru din cari nimfele tieseau vestmente minunate. Prin pestera curgeau dóue isvóre, ce nu secau nici odata; pester'a avea dóue intrâri, un'a pentru ómeni, ceea-lalta pentru nimfe pre care nu calcase nici unu muritoriu nici odata.

La pester'a acést'a debarcara pheumfu mare obtienutu fâra lupta si fâra versare de sânge."

Primo de Rivera,
Canovas del Castillos."

Din Franci'a avemu asemenea sciri importante. In urm'a conferintieloru ce a avutu maresialulu Mac-Mahon cu siefii diferiteloru partite din camera, s'a luatu de guvernu decisiunea de a se cere prin mesagiu punerea la ordinea dîlei a proiectului constitutiunalu pentru infiintiarea unui senatu. Majoritatea inse a decisu a se pune la ordinea dîlei cestiunea transmiterei puterii esecutive la casu de vacantia, adeca inainte séu dupa 1880.

Ministeriulu si-a datu demissiunea, iéra noulu cabinetu nu s'a compusu inca. D. Larcy n'a isbutitu, iéra d. Dufaure, fostu ministru sub d. Thiers, este insarcinatu cu compunerea ministeriului, sarcina c'amu grea de implinitu in faci'a unei camere atâtu de divisa in partite si fractiuni de partite.

Nu e mirare a se vedea esîndu din acestu impasu prin o disolvare de buna voia séu o lovitura de statu.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 13 Ianuariu 1875. Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta vine la ordinea dilei in siedinti'a casei representative de astadi numai unu singuru objectu, motivarea proiectului de resolutiune substernutu de Irányi. Acest'a 'si motivéza proiectulu cu o cuventare scurta si se róga sa se puna la ordinea dilei desbaterea asupr'a lui.

Ministrulu financieloru *Ghyczy* folosindu-se de dreptulu seu de a dá deslusiri la acestu proiectu de resolutiune afirma, ca este gat'a sa presenteze camerei, déca voiesce si afla de bine, raporulu cerutu. Asertiunea din proiectulu in cestiune, ca se afla numeróse complexe in tiéra, cari nu suntu de locu séu nu suntu dreptu supuse contributiunei, este in óre care privintia adeverata, totusi schimbarea in ramulu de cultura in complexe senguratece nu póte vení la intrebare inainte de a se pune in lucrare regularea dârei de pamentu. Se póte ca esistu teritórie cari la introducerea lucrâriloru catastrali au remasu afara din cârtile contributiunei de pamentu, acele inse nu suntu atâtu de considerabile dupa cum se presupune.

Ce privesce arealulu Ungariei sustienu unii, ca acel'a face 3768 miluri cuadrate, din susceperea la numerarea poporului a resultatu 3727 miluri cuadrate, cu Transilvani'a, Croati'a si Slavoni'a impreuna 5058 miluri cuadrate. In anulu 1874 au fostu supuse contributiunei de pamentu 4988 miluri cuadrate asiá incâtu in Ungari'a aparu abiá 70 miluri neinsarcinate cu contributiune; computandu-se arealulu Ungariei cu 3727 miluri cuadrate teritoriulu nesupusu la contributiune apare mai micu, e inse de a se observá, ca aici nu este computatu arealulu fluvieloru, riuriloru si a lacuriloru; de acea oratorulu póte sa sustiena, ca unu complexu de pamenturi mai mare decâtu acest'a nu este substrasu dela contributiune. Totu-déun'a s'au luatu intr'ajutoriu mapele si alte recuisite spre a se eruá adeverulu, defectele mai mici se voru indreptá la mesurârile catastrali. Atâtu inse e dreptu, ca multe dintre pamenturi, cari suntu introduse in cârtile funduarie cá necunoscute, s'au cultivatu de atunci incóce, séu chiaru pre tempulu cându s'au facutu cârtile funduarie, rectificarea inse aru poté sa urmeze acum numai prin o estimare nóua, cea ce in intielesulu § 25 din legea atinsa de propunetoriu este cu nepotintia.

Parcelele, cari mai nainte erau libere de contributiune dara dupa acea supuse dârei se tienu in evidentia de comune si de directiunile financiali, se facu rapórte si in urm'a acestor'a dispusetiunile necesarie. Teritoriulu supusu contributiunei a crescutu din anu in anu. Pamentulu cultivatu in anulu 1869 a fostu: 46,377,000 jugere; in anulu 1870: 46,542,000 jug. 1871: 46,581,000 jug. 1872: 46,616,000 jugere 1873: 46,622,000 jug. 1874: 46,624.000 jug. asiá incâtu dela 1869 teritoriulu supusu contributiunei a crescutu cu 300,000 jugere, cari facu 30 miluri cuadrate.

Ministeriului nu i se póte face nici o imputare in acést'a privintia o aretare precisa va fi numai atunci cu putintia cându se va esecutá legea despre regularea dârei de pamentu. Atunci se póte eruá cu comunele, cari parcele suntu supuse contributiunei nedrepte si la cari s'au introdusu o schimbare in cultura. Dupa ce demustra oratorulu, ca totu-déun'a s'au facutu dispositiuni pentru a se tiené in evidentia schimbârile in cultur'a complecseloru senguratece dechiara ca e gat'a sa substérna raportulu cerutu de deputatulu Iranyi, ci aici se recere mai multu tempu si deocamdata nu se póte aretá altu resultatu mai bunu decâtu celu indigitatu mai susu.

Majoritatea dietei se dechiara contr'a propunerei de a se pune proiectulu la ordinea dilei.

Siedinti'a se inchide.

Covesiu, in 23 Dec. 1874.

Dle redactoru! Nu ve-ti luá in nume de reu, déca si noi cei dela sate, unde viéti'a nu variéza cá in cetâti, ne incercâmu a ve mai scrie in stilulu nostru idilicu despre cele ce se intempla pre aici.

Articululu de lege 38 din 1868 (despre invetiamentulu poporalu) dela inactivarea sea a pusu t'ér'a intréga intr'o viua miscare. Articululu acest'a deobléga pre tóte cetâtile, opidele si satele sa puna invetiamentulu intr'o stare mai corespundietória recerintieloru din tempulu nostru, sa se faca cladiri solide pentru scóle, acestea sa se provéda cu tóte recuisitele recerute si cu invetiatori destulu de cualificati, o suma de postulate acestea, pre cari putieni le potu implini intr'unu modu satisfacatoriu.

Ingrigiati de viitoriulu nostru amu tienutu si noi in caus'a invetiamentului intruniri dese, in cari ne amu consultatu, ca cum amu puté sa corespundemu acestoru recerintie, adeca cum amu poté radicá in comun'a nóstra o scóla confessiunale bine organisata. Spre scopulu acest'a amu voitu sa cumperâmu dela unu maghiaru de aici nisce case zidite, cari erau corespundiatórie in tóta privinti'a, dara fiindu ca imprumutulu cerutu si apromisu de maritulu Consistoriu arch. nu l'amu potutu capetá din cause (neaternatórie de acel'a) casele susu atinse au remasu necumperate. In urma ne amu subscrisu mai multi membri benevoli sa dâmu câte o suma de caramidi, a câroru numeru s'a urcatu pâna la 50,000. Comitetulu bisericescu in contielegere cu celu comunalu a segregatu o parte de pamentu, din care amu facutu unu fenatiu, iarb'a de pre acest'a s'a vendutu pre asceptare si venitulu s'a destinatu pre sém'a scólei, petrecendu-se la protocolulu veniteloru scólei nóstre.

In comitate inse comunele suntu tare espuse la influinti'a dloru magiari, cari nu vedu bucurosu atari intreprinderi folositórie româniloru La noi suntu 110 familii române si numai 6 familii magiare si totusi acést'a mâna de ómeni a sciutu intriguá la dregatoriele comitatului, cá sum'a de susu sa nu se dea scólei.

Acestu resultatu tristu e de a se ascrie nu numai staruintieloru continue a maghiariloru de a ne luá cu tempulu limb'a si natiunalitatea, ci si acelei impregiurâri, ca românii inca n'au perdutu temerea si fric'a dinaintea dloru din comitatu, cari l'au maltratatu inainte de 1848. Mai adauge la acést'a si calamitâtile elementarie din ultimii ani, cari ne-au nimicitu si alte intreprinderi facute in acésta afacere.

In 26 Novembre 1874, cu ocasiunea visitatiunei canonice aflându-ne parintele administratoru prot. G. Maieru totu stagnându cu afacerea scólei, chiamà ambele comitete la o siedintia, in comitetulu comunalu se aflau si doi maghiari. Dupa consultâri serióse, ca cum si cu ce medilóce sa se zidésca scól'a, s'au adusu urmatóriele concluse: 1, intrég'a comuna sa se imparta in diecimi, (impartiendu-se au esitu 11 diecimi), tóta diecimea sa dea câte unu stânginu de pétra pâna in 23 Aprilie 1875 si tóta ifamli'a câte 1 fl. pâna in 15 Iuliu 1875; iéra benevolii ce s'au inscrisu sa dea caramid'a gat'a pâna la 2 Sept. 1875, si ce va mai lipsí sa se arunce asupr'a celoru ce nu s'au deobligatu. Din consideratiune câtra lipsele cele mari ale poporeniloru s'a hotarîtu, cá din cele 80 jugere pasiune sa se segregeze 10 si sa se samene cucuruzu in trensele la primavér'a ce vine si venitulu sa se adauge la banii scólei. — Cu tóte ca aceste concluse s'au primitu din partea majoritâtiei, totusi cei doi domni nu numai n'au subscrisu protocolulu, ci au tamendatu prin influinti'a loru caus'a intr'acolo, ca pâna astadi stâmu totu incurcati, ci noi sperâmu, ca in curendu ne vomu regulá si in anulu viitoriu vomu gatá cladirea scólei. S'ajute Ddieu! A. B.

Varietâti.

⁂ *In tipografi'a* nóstra archidiecesana se afla articululu de lege XXXIII din 1874, séu novel'a legei electorale, tiparita separatu si brosiurata. Unu esemplariu costa **18 xr.** v. a.

⁂ Procesulu celu giganticu intre Sacele si Brasiovu pentru paduri, — dupa cum scrie „Nemere", — s'a decisu la tribunalulu cercuale din Sacele in favórea cestoru din urma. Sacelele suntu pline de bucuria.

⁂ *Statiune telegrafica* cu servitiu tiermuritu din Poian'a sarata in trei-scaune s'a dechisu pentru publicu in 12 Ianuariu n. din anulu acest'a.

⁂ *„Sî in Tord'a se misca românii"* dîce „M. P." si spune mai departe, ca in septamân'a viitória se va tiené acolo o conferintia in clubu, carea se va ocupá cu cestiunea atitudinei româniloru facia cu alegerile viitórie de deputati la dieta.

⁂ *Provocare.* Corporatiunea meseriesiloru (pelariloru) din comun'a Porcesti posede o obligatiune de statu sunatória despre 500 fl. m. c. care totu-déun'a o grigesce primariulu corporatiunei (ceihiului) pre cum si alta avere si obligatiuni.

Suntu 9 ani de cându erá Rosalimu Costeiu primariulu corporatiunei, in a cârui'a pastrare se aflá aceea obligatiune de statu cu lada si tóte documentele corporatiunei, acum de atunci s'a alesu alu treilea primariu alu corporatiunei, si noi meseriasii numai putemu vení in positiunea acelei obligatiuni, câci acel'a o tiene cu puterea, si a radicatu si interese dupa ea. In urm'a unei petitiuni indreptata câtra onoratulu inspectoratu a fostu acel'a provocatu sa predee aceea obligatiune, insa fâra resultatu, de acei'a subscrisulu 'si ia libertatea a ve rogá sa bine voiti a face o provocare intre varietâti câtra Rosalimu Costeiu cá sa dee acei'a obligatiune in posesiu-

---

acianii radicara din naia pre Odysseu, care inca totu durmiá adencitu, lu puse dupa aceea incetu cu perin'a pe nesipu sub olivu si adusera apoi tóte darurile si le pusera de laturi de cale, cá nu cum-va vre-unu caletoriu ce aru trece pre dinainte sa póta despoiá pre celu adormitu. Sa trezésca pre erou din somnu nu cutezau.

Cându se trezí Odysseu, cugetà ca e insielatu de pheaciani si ca l'aru fi lasatu la unu tiermu cu totulu strainu, fiindu ca Minerv'a giuru impregiuru invelise tienutulu intr'o negura désa, astfeliu incâtu eroulu nu-si potù recunósce patri'a propria. Dieés'a aparù inse in curendu, indepartà negur'a si Ulysse priví cu bucuria la patri'a sea. Sculele ce avea trebuiá sa le ascunda la comand'a dieesei, in pescera, si dupa aceea i descoperí dieés'a intielépta, cum are sa se resbune fatia de petîtorii ingamfati, ce-i pradau tóta averea. Mai inainte inse, asiá 'lu sfatuí dens'a, sa se duca la Cumeu, dieesculu pastoriu de porci, care i remase mai credinciosu dintre toti servitorii. Cá sa nu recunósca nime pre Ulysse, Athene lu schimbà intr'unu cersitoriu, figur'a vesela i-o imbotî cá pre a unui betrânu uritu si-i intunecà sclipirea ochiloru lui. In loculu vestminteloru pretióse lu imbracà in nisce trentie ce aretau a seracia si pe lânga aceea i mai dedù si o parechia de desagi. In astfeliu de imbracaminte se aretà Odysseu fidelului seu servitoriu Cumeu.

Acest'a tocm'a siedea si-si taiá o parechia de opinci dintro piele de tauru; cându vediù inse pre strainu lasà lucrulu si-lu conduse in locuintia-i unde-lu ospetà cu carne de purcelu pentru ca porcii grasi trebuiá sa-i tramita in cetate pentru petîtori. Acusi vení vorb'a despre Odysseu si cersitoriulu inchipuitu se jurà pre Joe, ca in curendu o sa vina eroulu si sa se resbune asupr'a infamiloru. Dara Cumeu nu-i crediù si observà ca nefericitulu seu domnu e préda pesciloru demultu.

„Nu crede ast'a, iubitulu meu", dise Ulysse, 'ti juru pe més'a ast'a ospitala si pe caminulu lui Ulysse, ca inca inainte de a se sfersi lun'a ast'a, elu se va aretá si va pedepsi pe cei blastemati."

A dóu'a dî se intórse si Telemachu din caletoria, asemenea in secretu pentru ca-lu pandeau petîtorii. Inainte de a merge la muma-sea intrà pre la pastoriulu celu credinciosu, care lu primí cum primesce unu parinte pre fiiu-seu; cu reverintia stetea straformatulu Odysseu inaintea fiiului propriu, dara Telemachu dise cu amicabilitate: „siedi betrânule, si pentru mine se va aflá vre-unu locu." Cumeu inse se grabí sa anuncie Penelopei sosirea fericita a fiiului ei.

Minerv'a acum indemnà pre Usysse sa se descopere. Si tatalu atinsu de bâtiulu Minervei aparù deodata imbracatu in mantilu-i pretiosu, cu figur'a-i puterósa si frumósa de erou, incâtu fiiulu uimitu lu tienù de unu dieu.

„Nu, eu nu suntu dieu", respunse Odysseu, „eu suntu tatalu teu, pentru care suferi atât'a din partea unoru ómeni cerbicosi."

Telemachu inca totu nu putea sa créda, si numai dupa ce ii spuse Ulysse, ca straformarea este actulu dieesei patróne Minerva, cu lacrimi de bucuria imbratisià pre tatalu ce lipsise atâtu de multu. Acest'a ii povestí in pripa istori'a reintórcerei sele si amendoi se intielesera apoi despre planulu resbunârei. Odysseu avea sa mérga in cetate cá cersitoriu si sa sufere cu rabdare tóte vatemârile si batjocurile petitoriloru si Telemachu sa nu arete nici o compatimire pentru tatalu seu, si sa privésca liniscitu cându, 'lu voru maltratá. Telemachu sa departeze in secretu tóte armele din sala lasându spade, lanci si paveze numai pentru sine si pentru taicalu seu. Despre planulu acest'a sa nu afle nimene, nici chiaru Penelope.

Petra-Petrescu.

nea noului primariu Ilie Contor'a, câci numai asiá sperâmu ca se va induplecá acel'a a ne predá obligatiunea provocondulu prin vre-unu jurnalu românu.

Sabiiu 4 Ianuarie 1875.

Andreiu Simonu

⁂ In „Albin'a“ cetimu urmatórea convocare:

„La cererea espresa din mai multe pârti, subsemnatulu presiedinte alu clubului deputatiloru natiunali opositiunali dela diet'a Ungariei, considerandu, — ca dupa publicatiunile foiloru oficióse, pe la 20 Ian. n. are sa se incépa in cas'a representativa desbaterea, atatu de importanta, asupr'a bugetului si legiloru celoru nóue de contributiuni, si ca — nu póte fi permisu, cá deputatii natiunali fatia de acea desbatere sa remana indiferinti si neorientati; spre scopulu luârei de pusetiune, convóca prin acést'a, pre diu'a de 5|17 Ian. séu celu mai tardiu pre cele dóue urmatórie acelei'a, pre toti domnii deputati, membri ai clubului si partidei, la consultatiuni in Budapest'a, otelulu „Hungari'a.“

Antoniu Mocioni.

⁂ *Balulu Reuniunei femeiloru române din Brasiovu.* In favorulu fondului pentru crescerea orfelineloru române se va tiené in 14|26 Ianuariu 1875 in sal'a redoutei.

Invitârile, câtra toti doritorii de a participá si câtra toti acei'a, cari suntu dedati a se distinge prin oferte marinimóse le face *Comitetulu arangiatoriu.*

* Cestiunea „*Cocosiului rosiu* a devenitu celebra. In „Orientulu latinu“ cetimu in privinti'a acestei'a urmatórea notitia:

(„*Cocosiulu rosiu.*“) Dîarulu unguresccu „*Reform'a*“ in unulu din nrii mai recenti scrie urmatóriele:

„In Brasiovu va aparé o fóia umoristica românа redigiata in spiritulu partitei deachiste si acum s'a ivitu cestiunea, ca o fóia umoristica din Transilvani'a este obligata a depune cautiune ori nu. In ministeriulu de interne se va decide cestiunea asiá, ca de óre-ce ordinatiunea fostului ministru de justitia Balt. Horvath, care modificase legea de presa a Transilvaniei, in acést'a directiune nu a dispusu nimic'a, — astfeliu remâne cá judecatori'a in casu de controversa sa decida cestiunea. Este fórte probabilu ca judecatorii sasi din Brasiovu, asupr'a câror'a in lini'a prima este indreptata acésta fóia, voru silí-o sa depuna cautiune. Seracii editori ai foiei române! Ei voru puté atunci sa cugete multu asupr'a acestei curióse intemplâri cum adeca densii prin bunatatea ministeriului unguresccu voru avé sa fia lipsiti chiaru si de aceea binefacere a Uniunei, la care potu face pretensiune pre bas'a principiului egalei indreptâtiri.“

„Asia dara „*Cocosiu rosiu*“ numai dupa nume este rosiu, iéra in fapta e cu pene albe-verdi-rosii.“

„Magyar Polgár“, care inca se ocupa cu „Cocosiu rosiu“, dupa ce comunica publicului seu, unde apare, de câte ori pre septamâna, câtu costa, cine e redactoru respunsabile, adauge: „Spiritulu lui *Densusianu* se simte fórte tare in fói'a acést'a umoristica.“

Cui sa credemu! In cestiunea acést'a nu mai recomendâmu nimenui sa urmeze dupa acsioma depusa in cuvintele: *quid est fides? quod non vides*, (ce este credinti'a? ceea ce nu vedi), ci sa vedemu mai nainte penele cocosiului rosiu si apoi sa credemu ce va fi cu cale despre elu.

* Cetimu in „Gaz. Tr.“ urmatórea notitia:

„Fiic'a nóstra „Albina“, facendu invitarea de prenumeratiune pre an. 1875, se róga „cu totu adinsulu si cu tóta intetirea“, cá publiculu romanu, avendu in vedere, ca dens'a nu mai capeta subventiunea dela famili'a Mocioni, sa grabésca cu prenumeratiuni câtu mai multe. Ilustr'a familia Mocioni — dice fiic'a nóstra „Albina“ — care la intemeiarea „Albinei“ s'a fostu ingagiatu a-i dá pre trei ani câte 3000 fl. a avutu generositatea a-i dá aceea si sum'a in decursu de siepte ani; si numai dela 1873 incóce, — dupa ce venitulu incepù a se urcá, subventiunea incetà mereu.“ — Astufeliu ilustr'a familia Mocioni in tempu de 9 ani a sacrificatu pentru „Albin'a“ o suma completa de 25,000 fl. v. a.“

⁂ „*Siedietórea*“ inca a aparutu si desi e mica se recomenda prin limbagiulu celu usioru fórte bine; numai in unele din poesiele ce aduce e pré multu *profontu*, care nu-lu póte mistuí orí-ce stomacu; pre cându *aiulu* si *cepele* au locu cu multu mai corespundietoriu in carnati si cartabosi de câtu intr'o fóia cá „Siedietórea.“

⁂ *Anghina difterica.* Ni se scrie din Satu-nou (Sz. Ujfalu, lânga Lechinti'a, in Transilv.) „Aici graséza de dóue luni cu multa furia anghin'a difterica, carea in tempu de 50 dile si-au luatu pâna acum de prada 52 vieti fragede. Autoritâtile politice nu se ingrigescu cá sa ni tramita vre-unu medicu care aru mai poté sa scape pre unulu séu altulu dela acésta mórte innadusitória. — Cá raru fenomenu iérn'a, avuramu in dilele trecute ale lui Dec. 1874, urmatórele observatiuni meteorologice: pre la 6 óre diminéti'a se audira in atmosfera dóue detunaturi poternice, chiaru cá si vér'a, de si néua avemu destula si frigulu nu lipsesce. — N. P.

⁂ *Ledru Rollin* renumitulu socialistu au repausatu la Parisu, in 1 Ian. 1875, in urmarea unei bóle de inima. Nascutu la 1808 la Parisu, dupa ce studià legile luându profesiunea de advocatu, prin activitatea sea 'si recastigà reputatiune. La 1841 fu alesu deputatu in camera, unde se alaturà la stâng'a estrema, luptandu pentru democratia, de care nu s'au lapedatu in tóta viéti'a sea. La 1848 se opuse regentiei orleanistice, contribuì la crearea guvernului provisoriu, in care luà insusi portufoiulu ministeriului de interne, esí inse curendu din cabinetu. In Maiu 1849, alesu in adunarea legiuitoria, trebuì in lun'a viitória sa scape prin fuga dinaintea urmaririloru judecatoresci, acusatu fiindu de a fi intentatu in contr'a vietiei lui Napoleonu III. Asemene acusatu la 1857 a fi conspiratu cu Mazzini in contr'a vietiei lui Napoleonu, fu condemnatu in contumacia, la deportatiune. In tempurile din urma se intórse din Londonu, unde petrecuse, in patri'a sea, traindu la Parisu fórte retrasu, câci poterea si influinti'a sea de odinióra disparuse.

⁂ *Rutheniloru din nordulu Ungariei*, cari pâna acum pareau a fi cei mai multiamiti cu constitutiunalismulu magiaru, inca le-a ajunsu ap'a la gura. Intr'o lamentatiune din Muncaciu cetimu urmatóriele: Pre aici pre-totindenea este introdusa limb'a magiara chiaru si la oficiele din acele tienuturi, unde afara de oficiali nici unu sufletu de omu nu scie unguresce. Bietulu poporu nu intielege nici ce i se vorbesce, nici ce i se scrie, din care causa negliga terminii de infacisiare si perde dreptulu si ajunge victim'a esecutiunii. Nu numai judanii, ci chiaru si cîganii se afla intr'o positiune mai favorabila decâtu poporulu rutheanu, care geme sub cnut'a magiara si este espusu celei mai cumplite desnationalisâri.

⁂ *(Din giurulu Agnitei)* ni se scrie cù datu 3 Ianuariu a. c., ca cu ocasiunea tergului tienutu acolo, de curendu, s'au adunatu mai multi români in carcim'a lui Hager, unde se vinde spirtu si se pune ap'a la indemâna spre a se direge beutur'a dupa placulu óspetiloru. Dupa ce se ametira de puterea spirtului unii locuitori din Altien'a din Bendorfu si Bargisiu s'au incaieratu uritu, inse fiindu impedecati intru acést'a ei din resbunare s'au apucatu cu bâtele spre a-si sparge capetele, inse din norocire fura despartiti; altmintrea se potea intemplá o mórte intre densii. —

— Vineri diminéti'a in 1 Ianuariu st. n. s'a aflatu dinjosu de Agnit'a lânga drumu unu tieganu din Siardu dormindu somnulu de veci. Se crede ca individulu acest'a a cadiutu mortu din prea multa beutura spirituósa.

— Totu atunci s'au escatu intre membrii comitetului orasienescu, carii erau intruniti la o petrecere, o disputa infocata, care la urma a degeneratu in batâi. Unulu dintre membri au primitu o impunsetura de cutîtu, care inse nu fu periculósa.

In urma se aude, ca si comitetulu bisericescu din Agnit'a s'aru fi luatu la incaierate si au fostu despartiti de câtra sasi.

Frumóse pregatiri pentru sântele serbatori!

Spirtulu lui Hager din Agnit'a nu numai va darapená sanatatea fisica si spirituale a unei pârti considerabile dintre românii din giurulu Agnitei, ci in curendu ii va aduce la sapa de lemnu.

⁂ Societatea „*Transilvani'a*“ din Bucuresci au tienutu prim'a intrunire a adunârei sele generali, in care s'a presentatu darea de séma a comitetului, s'au regulatu apoi a se tiené a dóu'a adunare gen. Dumineca la 15/27 Dec. a. c. localitatea societâtiei de arme (strad'a Batistea Nr. 2). La ordinea dîlei: presentarea raportului comissiunei verificatórie asupr'a socóteloru. Alegerea comitetului de administratiune. Votarea bugetului pentru an. 1875.

⁂ *Sinistrele maritime din Novembre 1874.* — Sinistrele maritime intemplate in lun'a Novembre 1874, cuprindiendu vase de sub tóte pavilíonele, au fostu urmatórele;

Corabii perdute 148, adeca: 46 anglese, 20 francese, 12 germane, 10 americane, 10 norvegiane, 7 olandese, 6 italiane, 5 spaniole, 4 danese, 4 rusesci, 4 sîamese, 4 austriace, 3 suedese, 2 grecesci, 1 belgiana, 1 peruviana si 1 portugesa. In acestu numeru suntu cuprinse 8 corabii presupuse cá perdute din lipsa de noutâti despre ele.

Vapóre perdute 17, adeca: 11 anglese, 1 germanu, 1 americanu, 1 belgianu, 1 spaniolu, 1 francesu si 1 suedesu. In acestu numeru suntu cuprinse 5 vapóre presupuse cá perdute din lipsa de noutâti despre densele.

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Ianuariu 1875.

Metalicele 5%	70	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	70
Imprumutulu de statu din 1860	112	30
Actiuni de banca	1002	—
Actiuni de creditu	228	—
London	110	55
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	—
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	40
„ „ „ Croato-slavone	80	50
Argintu	104	70
Galbinu	5	24½
Napoleonu d'auru (poli)	8	89½

Nr. 150/1874.

Edictu.

Pre basea cererei *Mariei Carsiovetiu* din Seliste, prez. astadi barbatulu acelei'a *Ioanu Vervorea* totu din Seliste, prebegitu de tempu mai indelungatu fâra de a se sci loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anume pâna la 1 Ianuariu 1876 cu atâtu mai vertosu sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra in objectulu din cestiune se va urmá dupa prescrierea canonica, si in absenti'a acelui'a. Sabiiu 19/31 Decembre 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresb. tractului Sabiului I.

1—3

Nr. Un. 727./1874.

Publicare de licitatiune.

In 23 Februariu st. n. 11 Febr. st. v. 1875 se va esecutá o licitatiune publica verbale spre esarendarea muntiloru de pasiune ce urméza mai la vale, pre tempulu de pasiunatu pre anii urmatori dupa olalta 1875, 1876 si 1877 prin Universitatea natiunei sasesci in Sabiiu piati'a mare Nr. casei 15. dela 9—12 óre inainte de amédi, si adeca:

Nr. cur.	Positiunea muntelui	Numele lui	Pasiuni. Arealulu.		Pretiulu strigârei	
			jugere	□sting	fl.	xr.
1	Talmaciu	Farcasiu	712	—	233	—
2		Cornu Plesii	360	—	81	—
3	Orlatu	Stricatu	1750	—	215	—
4		Oltiavu	1425	—	370	—
5		Furnic'a	1546	—	110	—
6		Balu	929	1300	221	—
7		Balintu-mare	1101	900	112	—
8		Balintu-micu	650	1000	250	—
9		Serecinulu-mare	1253	100	305	—
10		Serecinulu de mijlocu	1413	900	925	—
11		Serecinulu de lature	1141	700	601	—
12	Sinn'a	Goz'a de susu	1419	600	766	—
13		Goz'a de josu	1387	800	217	—
14		Hanesiu de susu	1676	1400	88	—
15		Hanesiu de josu	1686	1400	112	—
16		Stéz'a de susu	389	1000	60	—
17		Stéz'a de josu	600	—	130	—
18		Grópele de susu	794	600	301	—
19		Grópele de josu	452	890	264	—

Fia-care doritoriu are sa depuna inainte de licitatiune arvun'a de 10 procente din pretiulu de strigare in bani gat'a la mânile comissiunei licitatórie, care se redà acelor'a, cari nu voru luá arend'a, dupa terminarea licitatiunei, iéra celoru ce iau arend'a li se va computá in sum'a arendei, déca voru fi depusu cautiunea contractata.

Conditiunile mai de aprópe de arenda se potu vedé si inainte de terminulu licitatiunei in cancelari'a Universitâtiei natiunei sasesci in tempulu óreloru indatinate de cancelaria.

Sabiiu in 2 Ianuariu 1875.

2--3 **Dela Universitatea natiunei sasesci.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $1/2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $1/2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $1/2$ cr. v. a.

Nr. 3. ANULU XXIII.

Sabiiu in 9|21 Ianuariu. 1875.

Sabiiu 8 Ianuariu.

Nici o cestiune nu preocupa spiritele astadi cá cestiunea financiale a Ungariei. Cestiunea acést'a a trecutu departe preste limitele comissiunei financiali, ea se discuta deja in diurnalele cislaitane si din strainetate, de-si n'a ajunsu inca a fi desbatuta in plenulu dietei si dupa cele ce cetimu in foile publice din Bud'apest'a inca nici nu se va desbate asiá curendu, dupa cum se presupunea din multe pârti.

Publicistic'a din capital'a Ungariei din tóte nuanciele dovedesce câtu de precaria este situatiunea guvernului ungurescu din caus'a acést'a delicata si dupa cum voru vedé cetitorii din o notitia ce o publicâmu mai la vale amu ajunsu iéra in dilele in care, celu putienu, se vorbesce despre o crisa ministeriale.

Ministrulu *Ghyczy* erá consideratu si se considera si astadi in cercurile cele mai datatórie de tonu din Ungari'a unu Ercule modernu, carele sa sférme capetele hidrei detorieloru statului, ce si le radica din anu in anu, in forma de milióne preste milióne cá deficitu si carea amenintia statulu cu insuportabilitatea sarciniloru ce se inaltia pre umerii lui. Ministrulu inse este numai unu omu. Elu póte aflá planuri financiali cum e si *darea generale de venituri*, dara déca nu va aflá si pre factorii cari sa efeptuiésca planurile sele, atunci puterea sea este desiarta, ea remane o teoria, cârei pracs'a séu nu voiesce séu nu póte sa-i vina intr'ajutoriu.

Factorulu celu mai de aprópe, carele este chiamatu a-i vení ministrului intr'ajutoriu este comissiunea financiale si cea contributiunale si pre urma diet'a ; factorulu ce u mai competentu inse este poporulu, carele are sa asude spre a puté delaturá deficitele si a restatorí ecuilibrulu financiale alu statului.

Poporulu nu se subtrage dela detorintiele sele câtra statu, pentruca elu scie, ca fâra de aceste nu póte esiste unu statu, inse esperinti'a ne arata, ca in unele pârti ale tierei, mai multi ani au fostu atâtu de nefavorabili, incâtu poporulu abiá 'si póte maná esistinti'a de pre o dî pre alta, iéra câtu pentru sarcinile contributiunali, nici pre lânga esecutiunile cele mai grele, nu le póte prestá. Acésta impregiurare trista aru trebuí sa fia, si credemu ca va si fi cunoscuta si guvernului si aceloru ce au sortile Ungariei in voturile loru.

Este intrebarea, ca óre factorii amintiti cá cei mai de aprópe voru luá notitia neconditiunata de impregiurarea ce atinseramu? si se voru conformá densei la cautarea mijlóceloru, prin cari sa imprascie nuorulu celu greu financîalu ce planéza asupr'a patriei?

Din hesitatiunile comissiuniloru si din atitudinea partideloru dietali de pâna acum abia putemu crede ca factorii cei chiamati in prim'a ordine voru pasideadreptulu asupr'a reului spre alu nimici pâna cându inca dora se mai póte. Dicemu ca abia putemu crede, pentru-ca fia-carei partide i vine greu sa ia asuprasi urgi'a sarciniloru celoru grele tocm'a acum, cându se incheia unu periodu dietale si cându se afla in ajunulu altoru alegeri pentru unu periodu nou dietale.

Hesitatiunile aceste nu le amu face nici cându obiectu de imputare, pentruca ce rolu mai frumosu póte fi altulu pentru parîntii patriei, cá acel'a alu scutirei purtatoriloru de sarcini pré grele? Dara numai cu hesitatiuni nu s'a fericitu inca nici o societate pre rotundulu pamentului, mai alesu déca ele remanu neinsocite de propuneri positive, de propuneri cari sa faca ori si cui evidenta possibilitatea delaturarei reului. Mesuri ca cele recomendate de comissiunea financiale cá „sa se venda restantiele de dare, pentruca cumparatori se afla destui“ si „abdicerea tratatului de comerciu si de vama cu Austri'a, pentruca Austri'a va da 13 milióne pe anu numai cá Ungari'a sa retraga abdicerea“, nu suntu nici pre departe barem nisce idei sanatóse in fati'a unei situatiuni grele cum este cea presenta a Ungariei.

Ministrulu *Ghyczy* a apelatu la simtiulu de sacrificie alu tierei si la acest'a n'a respunsu nimenea decâtu cu vorbe frumóse, dara góle. *Patriotii per exellentiam*, cari cânta pre tóte córdele de amenintiâri de intregitatea statului, din launtru si din afara, *patriotii per exellentiam*, câroru le place a-si face legi, cá câtu se póte sa siéda mai numai ei pre bâncile, unde se decide sortea patriei, pre bâncile dietei, restéza cu sume de mii si dieci de mii contributiune si dorescu sa se sustiena multe oficie cu salarie bune, pentru cá eventualu sa le fia loru, séu adeptiloru loru, nisce sigure sinecure. Aici e merulu putredu si aici aru trebuí multi patrioti sa-si arete vitej'a carea este cea mai morale si mai umana.

Nu suntemu nici odata, nici nu amu fostu de acei ce dorescu perplesitâtile statului ; din contra amu doritu si pre câtu ne-au permisu puterile amu lucratu in interesulu prosperarei lui, dupa cum ni este datori'a cá cetatieni ai statului. Ne dóre inse cându vedemu ca se tragena cestiuni asiá de mare importantia cu anii pre contulu aceloru ce-si implinescu, pre câtu este cu putintia, cu scumpatate detorintiele loru facia cu statulu.

Desbaterea bugetului, de-si amenata pentru unu scurtu tempu, va vení pre tapetu. Deputatii nostrii nationali, credemu ca voru fi la inaltimea missiunei loru si nu se voru sfií a pune mân'a pre ran'a tierei, cá sa o vindece, dara nu cá sa o irite si mai tare, nici nu cá sa o acopere pentru cá in viitoriu sa se latiésca si mai tare.

Acést'a e o dorintia generale si legale, pentru ca greutâtile crescu cu pasi gigantici, dara isvórele de venitu in locu se crésca scadu. Causele suntu destulu de cunoscute.

Si déca voru cresce din anu in anu totu numai greutâtile nu scimu la ce sfersîtu ne voru aduce.

Deci, *videant patres consripti!*

Dupa sciri mai nóue, alegerea de episcopu pentru dieces'a gr. or. româna a Aradului va fi in 2 Februariu, adeca in diu'a de *Intempinarea Domnului.*

„Közérdek“ a primitu dela corespundentele seu dela burs'a vienese scirea telegrafica, ca acolo se vorbesce fórte multu in urm'a celoru petrecute în comisiunea financiale, de eventualitatea unei crise ministeriali in Budapesta. Scirea acést'a n'a facutu sensatiune placuta.

Comissiunea financiale a dietei unguresci a patitu, ceea ce nu prea póte pati ori si ce comissiune dietale, a remasu fâra *referentu.* Dupa ce, Vineri in 15 Ianuariu n. s'a imbiatu multoru membri ai comissiunei onorea acést'a, s'a aflatu dlu *Muzslay*, carele a luato asuprasi. Dara, o minune! a dou'a di cade dlu Muzslay asia de reu pre strad'a, incâtu trebui sa sieda mai multe dile in casa. Comissiunea este asia dara ierasi fâra referentu.

Din Vien'a s'a respanditu in septaman'a trecuta scirea, ca delegatiunile voru fi convocate pre 25 Augustu. *„Pester Lloyd“* de Sambata ($^{16}/_{4}$ Ianuariu) dice, ca dupa informatiunile ce le are, scirea acést'a este lipsita de ori ce positivitate, din causa ca si déca diet'a presenta aru incetá din viatia inainte de espirarea terminului prevediutu pentru periodulu dietalu de trei ani, totusi diet'a urmatoria nu aru fi in stare sa aléga in Augustu pre membrii delegatiunei respective (ung.)

Garantezu cu capulu meu.

La pertractarea, ce avù locu in comissiunea financiara ungurésca dela 13 Ianuariu a. c. vine inainte o episoda pe câtu de interesanta pre atâtu démna de atentiune din punctu de vedere politicu. Atâtu dechiararea lui Somssich, ca adeca elu va votá pentru urcarea dâriloru de si i se paru abnorme, pe câta vreme regimulu 'lu asigura cu deplina siguranti'a, ca prin acésta jertfa se va restituí ecuilibrulu in cas'a statului ; câtu si o insinuatiune facuta lui Ghyczy totu din partea oratorelui numitu, ca adeca lui Somsich, i se pare ca Ghyczy siuvaie si ca e singuru in nechiaru, atâtu dechiaratiunea de mai susu câtu si acésta insinuatiune, da ansa cá sa ia cuventulu Ghyczy si sa asigureze intr'unu modu, care categoricu abiá se póte cugetá. Intr'aceea erumpe unu entusiasmu grozavu intre membrii deakisti ai comissiunei, si se intinde o scena, care cu greu va puté remané fâra urmâri pentru partid'a deakiana. Trecendu preste desvoltârile ce le-a facutu Somssich mai departe, aducemu inainte esplicârile lui Ghyczy si cele ce se desfasiura cu privire la acelea.

Ministru de financia, Ghyczy concede, ca imprumutulu din urma s'a facutu sub conditiuni grele, dara cum s'aru fi potutu face sub conditiuni mai favoritóre, dupa ce natiunea mai inainte n'a facutu nimic'a spre imbunatatirea stârei sele financiale. Acestu imprumutu ne ofera tempu spre a ne puté ingrigí pentru vindecarea scaderiloru nóstre. In decursulu celei-lalte diumetate, a anului castiga natiunea tempu spre a aflá midilóce pentru radicarea puterei de dare si spre a resolvá intrebarea referitória la banca etc. Oratorele tiene cá siguru, ca ecuilibrulu in cas'a statului se va restabilí, déca natiunea nu se va spaimentá si nu se va trage indereptu dela sarcinile ce i le punu unele dintre legile cele nóue de dare. Déca nu va lipsí vointi'a de jertfa apoi este siguru ca in celu mai de aprópe viitoriu se va restabilí ecuilibrulu in cas'a statului si creditulu tierei, pentru aceea garantéza elu cu capulu seu ; déca va lipsí vointi'a de jertfa atunci firesce nu ne vomu puté ajunge scopulu. (strigâri viue de eljen).

Somssich si esprima bucuri'a ca au auditu dela ministru o esplicare atâtu de ecsacta. Déca ministru de mai inainte se esprimá atâtu de energicu, cursulu desbateriloru aru fi fostu cu totulu altulu.

Ministrulu de financie Ghyczy se bucura, déca esplicarile sale a influintiatu linistitoriu; numai este ingrijatu, ca de si sta elu bunu cu capulu seu pentru restituirea ecuilibrului in casa statului totusi stimatii sei amici (arata la membrii din opositiune) nu i voru crede. Somsich : Pre noi ne linistesce esplicarea, déca pre membrii din opositiune nui linistesce, causa zace in diferintia punctului de vedere.
(Strigari repetite, cordiale de éljen. Ministrulu de financie si Paulu Somsich si strângu mana cu caldura).

Influinti'a incuragiatória a acestei rare scene parlamentarie incepe deja a juca in tienuta presei unguresci. O foie, carea pâna acum n'a critisatu bucurosu planurile financiale ale lui Ghyczy, se vede indemnata prin prospeta sea asigurare dumeritoria, la urmatoriulu limbagiu de totu schimbatu : „Atribue cineva tierei jertfe mai nesuportabile, apoi trebue se i se ofere tierei si ecuivalente pentru acele jertfe. Trebue celu putienu sa i se dee macaru sperantia, ca mai curendu séu mai tardiu totusi va merge mai bine. Ghyczy a vediutu in fine ca metoda sea de pâna acuma a fostu gresita. Elu a facutu astadi descoperiri in comisiunea financiara, cari voru produce in tóta tiéra impresiuni bune. Suntu intr'adeveru numai promisiuni cele ce audimu aici, inse ele suntu aduse inainte în tonulu convingerei oneste. Si in onestitatea si vointia cea buna alui Ghyczy n'amu dubitatu nici odata. Acum insemna asta, a face unu pasu mai departe si a si face crutiari si reductiuni, cari sub impregurarile subversante suntu posibile. Ghyczy sta bunu cu capulu pentru reusirea planului seu ; acum acestu capu ne este cu multu mai iubitu si mai scumpu, decatu sa nu se faca tóte aceste, ca sa nu se póta lua la vorba odinióra betranulu nostru cancelariu erariale. (Vedi cele de mai susu).

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 14 Ianuarie 1875 n. In siedinti'a casei representative de astadi se substernu mai multe petitiuni, cari se transpunu la comissiunea petitiunaria spre desbatere si raportare, dupa acést'a interpeléza

Deputatulu *Kondorossy* pre ministrulu de comunicatiune, in caus'a drumului de feru Pest'a Semlinu. Intr'o motivare mai lunga desfasiura oratorulu insemnatatea acestei linie ferate si observa, ca togm'a partea cea mai fruptifera a tierei — Baciu — e mai neglesa in respectulu drumuriloru de feru, cu tóte ca e o lipsa intetitória cá sa se faca ce-va pentru acestu tienutu atâtu de scapetatu din caus'a deseloru nenorociri elementarie. Interpelatiunea suna : Recunósce domnulu ministru insemnatatea cea mare a liniei Pest'a Semlinu pentru interesele tierei? Si déca da : este densulu aplecatu a se folosí de ori ce ocasiune si a intrebuintiá veri ce midilóce posibile, cu unu cuventu sa faca tóte, cá cladirea liniei susrelevate sa se incépa câtu mai curendu, la tóta intemplarea inse de odata cu punerea in lucrare a linieloru turco-serbesci?

Interpelatiunea se predà ministrului.

Se dispune apoi tiparirea raporturiloru comissiunei contributiunali asupr'a proiecteloru resolvite, ce privescu contributiunea pentru venatu, casa, pentru armele de venatu si dârile de lucsu, mai departe competintiele si timbrele.

Ferd. *Szederkényi* interpeléza pre ministrulu de comunicatiune, de este aplecatu sa ajutore mai multe comune din comitatulu Pestei ce au suferitu daune prin esundarea Dunarei?

Interpelatiunea se predà ministrului respectivu.

Legea de incompatibilitate fiindu dejá sanctiunata se promulgéza si se tramite casei de susu spre asemene scopu.

Ministrulu de justitia *Pauler*, impartasiesce casei, ca proiectulu despre procedur'a civila se estinde numai asupr'a procedurei ereditarie din causa, ca oratorulu afla de lipsa, cá procedur'a civila numai sa se modifice, procedur'a ereditaria inse sa se straformeze cu totulu, pentru ca la noi normele despre intrarea in moscenire suntu fórte nechiare si fâra de acea diverse, dincolo de dealulu mare intr'unu feliu, dincóce intr'altulu, din acestu temeiu afla de lipsa sa se reguleze tóte aceste relatiuni printr'unu proiectu de lege. Relativu la regularea acestor'a substerne oratorulu proiectulu in cestiune.

De asemenea e de lipsa sa se reguleze formalitâtile la compunerea testamenteloru. Conferinti'a judex-curiale a sustienutu in asemene modu legile tierei, statutele si pracsea locale, asiá incâtu in sensulu acestor'a fia-care póte face unu testamentu, de unde urméza, ca judecatoriele fórte adese ori vinu in positiunea sa céra dela respectivii dovedirea statuteloru si a pracsei locale, prin ce esecutarea testamenteloru se amana. A delaturá acestu defectu este scopulu unui alu doilea proiectu de lege despre formalitâtile testamentului si a procedurei la averea remasa.

Se dispune tiparirea acestoru proiecte.

La ordinea dilei urméza proiectulu de lege despre modificarea mai multoru dispusetiuni a punctului a) din art. V: 1848 (sa se adauga Buda vechia la teritoriulu electoralu alu capitaliei si doue suburbii din Oradea mare la acést'a.)

E. *Szeniczey* recomenda cá referintele comissiunei centrale acestu proiectu spre acceptare.

Al. *Csanády* nu-lu primesce nice de base la desbaterea speciale nefiindu nice unu motivu pentru modificarea intentiunata; poporatiunea respectiva, cu deosebire din Oradea-mare n'a petitiunatu pentru modificarea in cestiune.

And. *Tavaszi* nu este multiemitu de locu cu proiectulu acest'a, densulu a asteptatu dupa enunciarea ministrului de interne unu proiectu mai detaiatu. Nu incape indoiala, ca capital'a degiá dupa numerulu poporatiunei ei póte pretinde mai multu de 7 deputati solvindu numai singura a diecea parte din tóte dârile directe, precându representarea ei in dieta e numai $^1/_{60}$ din poporatiunea intréga. Cu tóte aceste oratorulu nu vrea sa se inmultiésca deputatii capitalei, pentruca densulu e in principiu contr'a ori cârei inmultiri a deputatiloru, precum si a micsiorârei numerului loru; totusi primesce proiectulu de base la desbaterea speciale.

St. *Teleszky* vede in proiectulu de lege ce sta sub desbatere delaturarea anomalieloru celoru mai strigatóriie pâna va fi cu putintia a indepartá aceste rele preste totu. Asertiunea lui *Csanády* ca poporatiunea din Oradea mare n'a petitiunatu pentru schimbarea pronunciata in legea acést'a, e nedrépta, de óre-ce petitiunea negata de densulu s'a desbatutu in camera. Oratorulu pledéza pentru acceptarea proiectului.

Punendu-se la votare proiectulu se primesce cu mare maioritate de basa la desbaterea speciale. Numai stâng'a estrema a votatu contr'a.

La § I care dispune sa se aduca Bud'a vechia si insul'a Margaretei la teritoriulu electoralu alu capitalei, ca cuventulu mai intâiu

M. *Wahrmann*, care afla convenienta si deplinu motivata acésta cerere, totusi e incovenientu, cá numerulu deputatiloru din capitala sa nu se inmultiésca prin acésta nóua dispusetiune. Ministrulu a apromisu, ca va delaturá irregularitâtile ce esistu astadî, inse n'a implinitu acést'a si capital'a sufere. Trebuie sa cugetâmu, ca cetatea Debrecinu cu 50000 locuitori alege 3 deputati, pre cându Budapest'a cu 300,000 locuitori numai 7. Prin acést'a se desconsidera si se vatema principiulu remarcabilu, de a asigurá pentru elementulu cetatienescu din cetâti o representantia poternica si corespundiatória. Oratorulu inca e pentru micsiorarea numerului deputatiloru, 450 ablegati suntu prea multi pentru Ungari'a si de se va aduce in respectulu acest'a unu proiectu de lege va votá totu-déun'a pentru o atare lege. Acést'a inse se va poté realisá numai dupa ce se voru aduná datele trebuintióse.

Oratorulu nu voiesce sa se dee capitalei numai de câtu numerulu deputatiloru ce i convine dupa proportiunea numerica, dara este o pretensiune a dreptâtiei sa se tiena contu de poporatiunea ce se adauge la capitala si sa se dea in locu de 7 deputati 8. Prin acést'a se apretiuesce celu pucinu in parte insemnatatea capitalei, inteligenti'a poporatiunei, averea ce o representa, sum'a de contributiune. Din aceste consideratiuni oratorulu substerne emendamentulu: numerulu deputatiloru din capitala se radica la 8, comissiunea centrale determina cercurile de alegere din capitala.

Ministrulu de interne, *Szapáry*, recunósce, ca poporatiunea din Buda-Pest'a s'a inmultîtu dela 1848 incóce, totusi anomali'a acést'a nu se póte indreptá numai in capitala, ci aceste anomalie trebuie sa se delatureze pretotindenea si ací vine de a se considerá nu numai momentulu numericu ci si averea si inteliginti'a s. a.

La o regulare definitiva a cercuriloru de alegere se voru luá probabilu in loculu celoru 30000 suflete, 50.000. Acum nu putemu cugetá la o inmultire a deputatiloru. Cererea lui Wahrmann e si in respectu practicu neesecutabila fiindu ca in capitala a inceputu dejá conscrierea si introducându-se acést'a modalitate s'aru agitá si aduce in confusiune tóte cercurile de alegere. Comissiunile centrali n'au dreptulu sa reguleze cercurile, de aceea oratorulu respingendu emendamentulu cere sa se priméscа nemodificatu § 1. (Aplausu.)

E. *Horn* considera parerea, sa nu se inmultiésca si sa nu se micsioreze numerulu ablegatiloru in genere, totusi numerulu deputatiloru tramisi de capitala in parlamentu e o nedreptate atâtu de mare câtu trebuie delaturata. Oratorulu aréta cu date statistice, ca Budapest'a dupa mesur'a celoru-lalte orasie ungguresci trebuie sa tramitia 15 deputati, dupa proportiunea cetâtiloru din Transilvani'a 97 deputati, dupa mesur'a orasieloru din Ungari'a si Transilvani'a impreuna, 19 deputati, totusi oratorulu nu doresce atâti'a, ci se alatura la emendamentulu lui Wahrmann.

Fr. *Házmán* dechiara, ca e pentru scaderea numerului deputatiloru celu pucinu pâna la 200, de ací nu urméza ca trebuie sa fimu nedrepti facia de capitala. Oratorulu se mira, ca ministrulu care se provóca la neegalitatea cercuriloru de alegere, uita a face acést'a facia de capitala; oratorulu sustiene emendamentulu.

Iul. *Schwarz* apera emendamentulu si respingendu-se acest'a doresce sa se indrumeze guvernulu a substerne unu proiectu de lege despre regularea cercuriloru de alegere. Cum-ca oratorulu tiene de lipsa sa se micsioreze numerulu deputatiloru s'a doveditu prin proiectulu de lege ce l'a substernutu la tempulu seu, de acea ple-

FOISIÓRA.

Padurile, cá midilocu de imbunatâtire a agriculturei.

. . . .

. . . . amu crediutu ca voiu face unu servitiu, tratandu despre paduri, care suntu atât'a de importante pentru agricultura, incâtu suntu convinsu ca sterpirea loru au adusu stingerea agriculturei si seraci'a tierei.

Prin plantatiunea cea mai intinsa a paduriloru, s'aru puté scutí si enormele spese de instalatiune a irigatiuniloru agricole; câci precum scimu, strabunii nostri n'au avutu irigatiuni sistematice si cu tóte acestea, atragea chiaru statele vecine, la acestu isvoru de bogatia natiunala, si le facea sa fia gelóse de patri'a nóstra.

Fâra sa fiu contrariu instalatiuniloru de iregatiuni agricole, care suntu o binefacere pentru agricultura, pre tempurile de seceta cari bantue tiér'a nóstra, cu tóte acestea, nimic'a nu me opresce de a spune susu si tare, midilócele cari facu cá agricultur'a sa fia mai buna, si cari costa multu mai putienu decâtu irigatiunile.

Padurile suntu cele mai eftine irigatiuni agricole, din causa ca ele suntu midilocitórie ale ploiloru, zepezii si ale róuei, câci radecinele arboriloru stau afundate in pamentu si sugu ap'a care se afla infiltrata in trensulu; pre cându trunchiurile, dimpreuna cu ramurile si cu frundiele loru, se radica libere in aeru, iéra pre suprafati'a loru se evaporéza ap'a, care se respandesce in atmosfera, prin puterea de teusiune.

Acésta evaporatiune, se produce prin afinitatea ce esista intre succurile radacineloru si liquidele pamentului, precum si din caus'a pressiunei atmosferice. Câci, evaporatiunea reunita cu presiunea asmosferica, producu efectulu unei pompe (Molechott).

Dupa esperientiele celebrului chimistu germanu Liebig, se constatà, ca o planta póte face cá sa tréca dintr'unu vasu plinu cu apa (prin urmare si din adencimea solului infiltratu cu apa), in aeru 625 grame, de vreme ce in acela'si tempu, unu vasu care nu contienea plant'a, n'a perdutu decâtu numai 125 grame.

In primulu casu, suprafati'a apei si cu foile plantei, au perdutu impreuna 750 grame de vapori de apa, cari s'au respanditu in atmosfera.

De ací urméza, ca pre fia-care di se evaporéza fórte multi vapori de apa, din padurile cele mari si intinse.

Acesti aburi de apa, luându in trécatu o catime óre-care din caldur'a aceloru arbori, necesaria pentru indeplinirea actului evaporatiunei; producu atunci unu feliu de racéla din care causa se nascu venturile, adeca curentii de aeru, cari au dreptu punctu de plecare, dilatati'a séu rarefactiunea aerului atmosfericu, incarcatu de umiditate si de electricitate.

Atunci acei aburi incepu indata a se condensá, luându o forma sferica mica, care se numesce starea vesiculara, pentru ca vaporii de apa se transforma in nisce vesicule fórte mici si góle pre dinlauntru, intocmai cum suntu clabucii de sapunu formati prin apa.

Acésta stare vesiculara a vaporiloru de apa din atmosfera, se numesce in genere negura séu cétia, care prin condensatiunea ei in regiunile cele mai reci, forméza norii. Atunci acesti vapori de apa vesiculari, mai condnesandu-se inca odata, sub influinti'a scaderei mari de temperatura se prefacu indata in picaturi de apa, care cadu spre pamentu, formandu plói'a. — Dara chiaru si in lipsa de plóia, pre tempurile de seceta, padurile absorbu umiditatea si negurile din atmosfera, cá la rendulu loru, sa le evaporeze si sa le prefaca iérasi in nori si in róua. Acésta proprietate a paduriloru, provine din causa ca aerulu din vecinatatea loru, are facultatea cá, de indata ce nu este saturatu de umiditate, trebuie sa absórba aburii din atmosfera, pâna la punctulu saturatiunei sele, chiaru din interiorulu animaleloru (se intielege ca prin intermediulu respiratiunei); pentru aceea pre tempurile de seceta mare, simtimu unu feliu de zadufu si o sensatiune de uscaciune a fundului gurei, pare ca amu fi fripti de sete si pare ca ne-amu inabusí cu ce-va. Acésta uscaciune a gurei, precum si chiaru a pielei, pre tempurile cele secetóse din Iuliu, dispare indata ce introducemu in economia, ap'a sustrasa de aerulu atmosfericu uscatu de totu. Trecendu cine-va prin locuri paduróse, dupa apusulu sórelui simte ací calduri, ací racori; aceste sensatiuni provinu cu buna séma, din caus'a aceloru dóue feliuri de venturi cari se forméza: unulu din ele este mai rece, si resulta din evaporatiunea fórte abundanta a paduriloru acelor'a; iéra altulu mai caldu, care vine din iradiarea caldurei planteloru situate in câmpii, unde preste di este cu multu mai caldu decâtu in padure, si unde caldur'a radiata n'are unde se sprigini, ci se respandesce in atmosfera, recindu cu chipulu acest'a suprafati'a planteloru din câmpii. Prin adierea acestoru dóue feliuri de curenti de aeru (venturi) se amesteca si se schimba pârtile reci si calde ale aerului din paduri si din câmpii; cu chipulu acest'a, se ecuilibréza si umiditatea solului, care si-a iradiatu in acela'si tempu si o parte din caldur'a sea, producendu-se o scadere de temperatura preste nópte: atunci neguri albastre de vapori de apa, emisi de foile arboriloru din paduri, in diminetile serine, se lasa in josu pe câmpii si forméza astfeliu róu'a cea bogata si binefacatória, care alimentéza agricultur'a cea avidă de umiditate, si care umple de mare bucuria inim'a cultivatorelui de pamentu. Câci noi scimu cu totii, ca pre lânga paduri, in dosulu aleeloru, adeca acolo unde aerulu atmosfericu se afla óre cum in nemiscare, se forméza róu'a cea mai abundanta, care sub umbr'a arboriloru se svantéza mai anevoia, decâtu in locuri libere, pre unde radiele sórelui strabatu mai lesne si evaporatiunea de róua se face mai rapede. Iéra ventulu austrului, ori-câtu de uscatu aru fi, elu trebuie sa se incarce in totu-déun'a de umiditate, atunci cându va trece printre paduri.

Pre totu tempulu câtu trece ventulu prin paduri, elu este necontenitu impinsu in susu de densele, prin frângerea puterei curentului care-'lu solicita, cu chipulu acest'a, elu impedeca uscarea pamentului din vecinatate. Dara ori-cine póte cá sa-si faca o róua acasa la sine, cându va avea placere de dens'a: n'are decâtu sa acopere o planta dintr'unu ghiveciu, cu unu paharu albu de sticla stersu bine de umiditate, care lasandu-lu sa stea in chipulu acest'a 12 séu 15 óre, atunci va observá pe paretii interni ai paharului o róua destulu de abondanta, déca plant'a nu va fi uscata prea déza pentru emendamentu fiindu o necesitate cá sa se dea elementului orasienescu o valóre mai mare in legislativa. Nu trebuie sa ne conducemu de interese de partida ci sa privimu la scopurile politice mai inalte.

P. *Hofmann* relevà mai intâiu, ca poporatiunea din capitala de diecenie totu cresce, inteliginti'a si averea s'a inmultitu. Considerându acesti factori trebuie sa concedemu, ca capital'a e vitregu tractata in proportiune cu cele-lalte pârti. Acésta disproportiune trebuie delaturata si dându-ni-se ocasiune sa o facemu acést'a inmultiendu numerulu deputatiloru.

Punendu-se la votu se primesce § 1 nemodificatu si de asemene ceilalti paragrafi.

Alu doilea objectu la ordinea dîlei e discusiunea asupr'a „*speseloru pentru bolnavii publici.*“ Proiectulu se primesce in desbaterea generale si speciale, afara de dispusetiunea, cá legea sa intre in vigóre la 1 Aprilie a. c. La propunerea ministrului de interne se primesce datulu 1 Iulie 1875.

Objectulu din urma suntu tratatele cu Russi'a, Itali'a si Greci'a, cari se primescu nemodificate.

Siedinti'a se radica la 2 óre,

Iéta textulu mesagiului din urma alu maresialului de Mac-Mahon câtra adunarea din Versailles :

Domniloru mei ! A sositu ór'a in care aveti sa ve ocupati de important'a desbatere a legiloru constitutionale ; lucrârile comissiunei d-vóstre suntu gat'a, si opiniunea publica cu greu aru intielege o nóua intârdiere.

In dorinti'a ce amu avutu totu-déun'a de a vedea câtu mai curendu puterea ce exercitu in virtutea legei din 29 Novembre indiestrata cu acestu neaperatu complimentu, amu insarcinatu pre guvernulu meu de a ve cere, pentru un'a din siedintiele d-vóstre cele mai apropiate, punerea la ordinea dîlei a legei pentru instituirea unei a dóu'a camere.

Acést'a in adeveru este institutiunea pre care paru a o reclamá imperiosu interesele conservatórie, a câroru aperare mi-ati incredintiat'o si pre care nu voiu parasí o nici odata.

Legaturile suntu usióre astadi intre adunare si puterea ce emâna din ea ; altmintrelea aru fi grele póte, in dîu'a cându, dupa ce veti fixá insive hotarulu mandatului d-vóstre, ati face locu unei nóue adunâri.

Conflicte s'aru putea nasce atunci, si intervenirea unei a dóu'a camera, oferindu prin compunerea ei garantie puternice, este neaperata pentru ale potolí Totu asiá de neaperata aru fi acésta trebuintia, chiaru atunci cându, pentru a pune unu capetu acestoru conflicte, ati gasí folositoriu — precum v'a cerut'o guvernulu meu — de a inarmá puterea executiva cu dreptulu de a recurge la hotarirea tierei prin calea disolvârei.

Intrebuintiarea acestui dreptu estremu aru fi primejdiósa, si eu insumi m'asiu sfií de a-lu aplicá, déca, intr'o impregiurare asiá de critica, nu m'asiu simtí spriginitu de concursulu unei adunâri moderatórie.

Suntu fericitu de a crede ca, asupr'a acestui punctu, stau in intielegere cu maioritatea acestei adunâri. Déca, in cursulu desbaterei, guvernulu meu aru propune óre cari modificatiuni la proiectulu ce va supusu comissiunea d-vóstre, acést'a nu va fi de câtu pentru a inlesní adoptarea acestui proiectu.

Unu altu punctu mai controversatu, trebuie a se decide numai pucinu curendu : este acel'a ce privesce la transmiterea puterei cându voiu fi incetatu de a o esercitá. Aici intervenirea mea trebuie sa aiba unu caracteru mai reservatu, fiindu ca respunderea mea personala nu póte in nici unu casu, a fi pusa in jocu.

Cu tóte acestea nu me sfiescu a dîce ca, dupa parerea mea, acésta transmitere la espirarea lui 20 Novembre 1880, aru trebuí sa fia regulata astfeliu incâtu a lasá adunâriloru cari voru fi atuncea in functionare deplina si intrég'a libertate a stabilí form'a guvernului Franciei.

Numai cu acésta conditiune concursulu tuturoru partideloru moderate póte remânea asiguratu pâna atunci operei de reparatiune nationala cu a cârei urmarire suntu insarcinatu.

Mai pucinu importanta, dupa mine, (si credu ca tiér'a gândesce cá si mine), este intrebarea de a scí ce aru fi de facutu déca prin o vointia a providentiei, pre care fia-care omu este datoriu a o prevedea, viéti'a mi s'aru radicá inaintea sfârsitului mandatului meu. Suveranitatea nationala nu piere, si representantii ei voru scí totu-déun'a a face cunoscutu care este vointi'a ei.

S'a manifestatu totusi dorinti'a ca, intemplându-se acést'a, nimicu sa nu se schimbe la mersulu actualu alu lucruriloru pâna in 1880. Veti avé a judecá, déca nu se cuvine a completá prin o asemenea dispositiune garantiele de statornicia fagaduite prin legea din 20 Novembre.

In ori-ce casu, acést'a este unu punctu ce trebuie desbatutu si hotaritu de d-vóstre, cu unu mare spiritu de conciliare : Franci'a, de siguru, nu aru putea intielege ca o cearta intemeiata pe o presupunere se vie a tulbura binele presentu si certu ce lu astépta dela buna d-vostra intielegere.

Acestea suntu vederile ce s'au nascutu in mintea mea din studiulu ce amu facutu, in anulu espiratu, adeverateloru trebuintie ale tierei. Convorbirile ce amu fostu in stare de a avé cu unu mare numeru de membri acestei adunâri me face a sperá ca ele se voru putea sanctiona prin voturile unei maioritâti.

Acést'a este dorintia mea ce mai scumpa si pe care, in interesulu chiaru alu adunarii, ve conjuru a o realisá. Durerile Franciei, primejdiele ce o inconjura, ve aréta datoriile vóstre.

Catu pentru mine, eu credu ca amu indeplinitu detoria mea intréga, si, óre-care aru fi sfersitulu acestoru desbateri, speru ca dreptatea tierei va apretiui silintiele mele,

Don Alphonso si Don Carlos.

O telegrama ne anuntiá dilele trecute ca o fregata ispaniola a plecatu la Marsili'a de unde a condusu pre principele Alphonso la Valenci'a.

Care suntu destinatele pre care Ispani'a le reservà acestui june principe ? Noi ne vomu abtiené de a le prejudecá. Evenimentele nu voru intardiá de a ne respunde. Spre ale apreciá inse mai bine nu ni se pare tocmai nefolositoriu de a face sa resara situatiunea personala respectiva a celoru doi principi cari se afla astadi fatia in fatia, si reclama corón'a Ispaniei, unulu cu pusc'a si in numele drepturiloru de rege legitimu, cel-alaltu in numele unui pronuciamento si a drepturiloru pre care le are dela mum'a sea destronata si isgonita.

Inainte de acestu pronunciamento, inainte cá armat'a ispaniola, sa fi suferitu acele grave si desperate esiecuri dela 11 si 12 Decembre din partea carlistiloru, atunci pre cându tempulu celu reu oprea, se dicea, operatiunile militare, intrigile politice 'si urmau necontenitu cursulu loru.

In acestu momentu unu pretendentu care pâna aci pastrase tacerea, principele Alphonso Franciscu d'Assise Ferdinand Pie Jean Marie dela Conception, nascutu la 30 Septembre 1858, dede la lumina unu manifestu in care revindecá drepturile sele la coróna. Se scie ca regin'a Isabel'a isgonita din tiér'a sea de revolutiune si declarata cadiuta de pre tronu, acum siese ani, de câtra guvernulu provisoriu, protestà, la Pau, contr'a nouei ordine de lucruri. Doi ani mai tardiu, la 25 Iuniu 1870, ea renuntia la drepturile sele in favorulu fiului ei Alphonso, care a intratu acum in alu siepte-spre-diecelea anu. Acestu principe primindu, cu ocasiunea aniversârei nascerei sele, unu mare numeru de felicitatiuni din partea vechiloru amici si servitori ai mamei sele, a crediutu ca trebuie sa respunda printr'o scrisóre colectiva la toti partisanii sei.

Dupa multiamirile de obiceiu, don Alphonso, aruncându o privire de ochiu asupr'a situatiunei tierei sele, afirma naturalminte ca monarchi'a constitutionala, a cârei personificare este elu,

---

multu, adeca cându pamentulu ei va fi umedu. Padurile suntu si regulatorii ale actiuniloru climatice; lucrandu intr'unu modu fórte favorabilu asupr'a arboriloru si dà agriculturei o temperatura mai multu séu mai putienu constanta. Câci padurile au proprietatea nepretiuita pentru plantele agricole, de a fi mai constante in temperatur'a loru. Din acésta causa, padurile au mai multa caldura iérn'a, si mai putiena vara, decâtu locurile lipsite de paduri.

Acésta constantia in temperatura, provine din caus'a aerului atmosfericu, care se afla in acele paduri, si care prin venturi se comunica si aerului din vecinatatea loru. Aerulu este reu conductoru de caldura, prin urmare, cea mare parte din caldura radianta a solului paduriloru, remâne in paduri ; asemenea totu acestu aeru opresce si radiele de a transmite caldura arboriloru, si cu chipulu acest'a, temperatur'a de véra a paduriloru nu se schimba asiá de multu cá temperatur'a cea variabila a câmpiiloru. De aceea si padurile, cá regulatorii climatice, facu cá sa avemu ierni si veri mai temperate, care suntu de mare trebuintia agriculturei, câci fâra paduri, clim'a acestei tieri s'au schimbatu cu totulu. Unde s'a mai pomenitu, cá pre la 6 Decembre, sa fia atât'a de caldu, incâtu sa créda cineva ca suntemu in mijloculu tómnei ; apoi afara de acestea, de vre-o câtiva ani zapad'a este atâtu de rara si atâtu de subtire, incâtu se topesce in câte-va óre.

Pentru a probá acésta constantia in temperatur'a paduriloru, putemu face o preumblare vér'a si alt'a iérn'a, printr'o padure óre-care, si atunci vomu vedea ca, in sinulu padurei este mai caldu iérn'a si mai recóre vér'a, decâtu afara in aeru liberu alu câmpiiloru. Prin acésta constantia de temperatura, se esplica pentru ce zapad'a din paduri se topesce mai cu anevoie decâtu aceea care cade pe câmpi'a libera, Iéra cându zapad'a din paduri se topesce, atunci cea mai mare parte din apa strabate in pamentu, déca n'are in sinulu seu vre-unu stratu argilosu impermeabilu, de unde ea se scurge spre adaparea isvóreloru si a riuriloru ; pre cându zapad'a din câmpi'a libera, topindu-se in graba, se scurge numai pre suprafati a pamenmentului, strecurandu-i-se numai o mica parte in elu spre a-lu adapá. Prin infiltratiunea si stagnarea apei de plóia si din zapada, padurile facu unu servitiu de reservoriu, care sa póta in tempu de seceta, a adapá isvórele si riurile cari sierpuescu la pólele loru.

Zapad'a este mantau'a de vreme rea a planteloru agricole, semanate tómn'a de agronomi ; câci ea fiindu reu conductóre de caldura, opresce racirea prin irradiare a solului, si prin urmare preserva plantele agricole incoltite, de inghietiulu periculosu alu pamentului, pre tempu de iérna. Eata ce spune statistic'a Moldovei, scrisa la 1842 de principele Nicolai Siutiu : „Tómn'a incepe in lun'a lui Augustu si se prelungesce obicinuitu, pâna in lun'a Novembre ; acest'a este anotempulu celu mai statornicu ; apoi zapad'a acopere pamentulu si intretine caldur'a semanaturiloru de tómna ; ea nu se topesce, decâtu in lun'a lui Martie.“

Câci intr'adeveru, cine nu scie, ca in Romani'a zapad'a incepea, cu prea rare esceptiuni cam de prin lun'a Novembre si remané deasupr'a solului netopita, pâna in lun'a lui Martie, la finitulu baleloru. Dara acum'a, din nenorocirea sterpirei paduriloru, acésta zapada nu se mai vede de mai multi ani, si pare in realitate, ca iérn'a cu zapada s'a stersu din tiér'a nóstra.

(Va urmá.)

Notitie diverse.

In primavér'a vietiei tale aduna-ti numai flori de acele, cari 'ti potu procurá mirosuri si atunci, cându fruntea 'ti este acoperita cu zapada. Flórea cea mai frumósa, nevestezitória este virtutea, care constà in iubirea curata si neegoista a totu ce este bunu si dreptu. Cine o posiede si nutresce in adenculu animei sele, acelui'a i stà totu-déun'a deschisu unu isvoru de bucurii, care nu séca nici odata.

* * *

Faptele nobile ale omului se asémena cu auror'a diminetiei. Precum carrulu de auru alu acestei'a precede resarirea sórelui, astfeliu precedu faptele omului nemurirea.

* * *

Umilinti'a sa fia virtutea intieleptului, cá sa se póta asemená cu unu ramu incarcatu de frupte, incovaiatu de sarcin'a proprieloru frupte pompóse.

* * *

Totu-déun'a sa aibi in vedere séu ómeni mari séu scopuri mari, din contra ti se risipescu puterile, intocm'a cá a magnetului, care nu e asiediatu in directiunile cuvenite.

* * *

Nu pierde tempulu. Ocupa-te totu-déun'a cu ce-va folositoriu.

* * *

Dela adeveru si dreptate sa nu te abati nici odata in cugetare si vorbire. Legea generala, fundamentala a unui omu statornicu se numesce ordine.

* * *

Onórea s'o basezi pre intielepciune, marimea s'o cauti in onóre, nu in tesaure.

* * *

Modesti'a ne recomenda valórea nóstra cu atâtu mai tare, cu câtu ni-o copere mai tare cu velulu ei.

* * *

Semburii passiuniloru mai curendu i poti face sa rodésca decâtu ai virtutii.

* * *

Nu crede usioru ceea ce doresci si nu te radiemá pre promissiuni.

* * *

Despre altii sa cugeti si sa vorbesci totu-déun'a numai bine. Ca ei se indrépta déca observa, ca presupune omulu bine despre densii.

* * *

Bunetiele sa nu se arete nici odata, ele trebuie sa se caute.

* * *

Culmea dorintieloru nóstre nu este culmea fericirei nóstre.

* * *

Nu-ti descoperí nimerui aspirârile si planurile cá sa nu suferi calumnia in casu de nereusîre.

* * *

Te bucura mai multu de binefacerile ce ai facutu decâtu de cele ce ai primitu.

P.-P.

póte singura sa asigure fericirea Ispaniei. Déca vorbesce astu-feliu cá suveranu, dicea elu, acést'a o face pentru ca are dreptulu; mam'a sea a abdicatu intr'unu modu solemnu in favórea sea, ex-regin'a avea titlurile sele dela o legislatiune seculara confirmata, dice elu, de tóte precedentiele istorice.

Ce s'a facutu bunu in Ispani'a, adauga elu, dela plecarea Isabelei? Absolutamente nimicu. S'au incercatu sa implante o dinastie straina care n'a pututu sa se mantiena; au voitu sa stabilésca unu regimu republicanu, care a duratu abiá câte-va luni; au ajunsu la dictatura, eserciata de o mâna de generali incapabili cari n'au sciutu macaru sa inabusiésca resbelulu civilu si sa distruga insurectiunea carlista.

Nu va fi elu acel'a, conchide don Alphonso, care va consimtí sa guverne fâra spriginulu majoritâtiei natiunei si calcându in picióre libertâtile parlamentare, cá Serrano si complicii sei. „Principii ispanioli, dicea elu, n'au resolvatu nici odata afacerile cele grele ale natiunei fâra Cortezi, in tempii cei vechi ai monarchiei, si nu voiu fi eu acel'a care voiu uitá acésta justa regula de conduita in conditiunea mea presenta, atunci cându toti Ispaniolii suntu obicinuiti cu procedârile parlamentarie. Sosindu ór'a, intielegerea si acordulu asupr'a cestiuniloru de resolvatu voru fi usióre intre unu principe lealu si unu poporu liberu."

Prin acestu manifestu don Alphonso a luatu positiune intr'unu modu claru si hotaritu cá pretendentu liberalu, câte-va dile inainte de pronunciamiento.

Diurnalele legitimiste n'au statu unu momentu la indoiéla de a publicá manifestulu principelui Asturieloru, insotindu-lu insa de nisce reflectiuni destinate a-i micsiorá importanti'a. Dupa acele diurnale fiulu Isabelei n'are dreptulu sa se numésca rege legitimu. Numai don Carlos represinta singuru, in Ispani'a, legitimitatea, si actulu in virtutea cârui'a Isabel'a succéda tatalui ei Ferdinand VII constitue o flagranta usurpare.

La acést'a se respunde, ca drepturile Isabelei II, necunoscute de carlisti, fura recunoscute de câtra natiune si de corpurile cele mari ale statului. Cortezii ii jurara credintia acestei principese la 20 Iuniu 1833, in biseric'a monastirei dela Saint-Jerome. Consiliulu Castiliei care a fostu in totudéun'a investitu de cele mai inalte prerogative si care, pentru acestu motivu, erá numitu tutorele monarchiei, se pronuncia intr'unu modu energicu in favorulu regentei si alu reginei minóre fiic'a sea. Deputatiunea senioriloru Ispaniei esprima intr'o adresa, profunda durere ce-i causase mórtea lui Ferdinand VII si firm'a ei vointia de a serví guvernulu regentiei.

S'aru putea aduce inca, in favórea principelui Alphonso contr'a lui don Carlos, renunciarea lui don Carlos de Bourbon, comite de Montemolin si aceea a lui don Juan de Bourbon, tat'a ducelui de Madridu. „Nu voiu, dicea don Juan de Bourbon in acelu actu celebru; nu voiu cá numele meu sa serve de pretestu la o versare de sange. Departatu de fiii mei cu forti'a amu parerea de reu de a sci ca suntu crescuti, contr'a vointiei mele, intr'o ordine de idei care nu suntu ale mele. Ei voru adjunge la o versta cându va fi fórte cu anevointia sa se modifice efectele unei prime educatiuni, si se voru serví de densii, me temu, spre a reinviá sperantiele unui partitu care nu trebuie sa mai aiba o esistintia legala in Ispani'a, Interesulu tierei fiindu totu-déun'a unic'a mea cugetare, ve dau o proba de bun'a mea credintia declarandu-ve, dómna, renunciu in modulu celu mai formalu pentru mine si pentru descendintii mei la tóte drepturile ce aru puté sa-mi conserve vre-o interpretatiune óre-care a legiloru celoru vechi."

Alphonsistii invoca acestu documentu contr'a acelor'a cari contestà fiului Isabelei titlurile sele la legitimitate; ei se urca inca si mai susu in istoria si se ostenescu sa probeze ca chiaru legea din 1712 respinge pre don Carlos dela tronulu Ispaniei cá nascutu si crescutu in strainatate; ei pretindu in fine ca unchii si tatalu ducelui de Madridu renuntiandu, in 1860 si in 1873, intr'unu modu publicu la nisce drepturi de si problematice, don Carlos, revendecându tronulu cu armele in mâni, violéza nu numai legile cele vechi si cele moderne ale succesiunei ispaniole, dara inca si juramintele familiei sele.

Astadi cându don Alphonso a intratu in Ispani'a, fia care este pornitu a se intrebá déca presenti'a sea nu va fi unu nou elementu de discordia intre partitele care 'si disputa Ispani'a, in locu de a fi o causa de pacificare.

„Le Courrier d'Orient."

Romani'a.

Bucuresci, 3 Ianuariu.

Monitoriulu nostru publica primirile ce avura locu la palatu cu ocasiunea anului nou. Spre a cunósce si publiculu d-vóstre viéti'a nóstra in cercurile cele mai inalte ve comunicu unu estrasu dupa diurnalulu nostru oficiale precum urméza:

Mercuri, in dîu'a de anulu nou, M. S. domnitoriulu, inconjuratu de cas'a sea civila si militara, a asistatu la oficiulu divinu ce s'a celebratu la 10 si jumetate óre de diminétia cu ocasiunea santului Basiliu in biseric'a metropoliei, fatia fiindu dnii ministrii, inaltele corpuri si oficeri de tóte gradele.

Dupa serviciulu divinu, I. S. domnitoriulu a mersu in apartamentele Í. P. S. S. Metropolitului primatu, unde a primitu felicitatiunile inaltului cleru.

Inaltu Prea Santi'a Sea, cu acésta ocasiune, a rostitu urmatoriulu cuventu:

„Mari'a Ta! Clerulu, impreuna cu poporulu românu, asceptá cu nerabdare dîu'a solemna a anului nou spre a-si manifestá adenc'a recunoscintia si multiamire pentru liniscea si pacea de care se bucura astadi tiér'a intréga, si mai cu séma pentru sentimentele patriotice ce nutriti pentru prosperitatea si marirea natiunei intregi, facendu sa i se dea in dîlele Mariei Tale totu ce concorda cu aspiratiunile natiunale atâtu pre taramulu economicu, câtu si pre celu politicu, punendu in mânile sele celu mai puternicu medilocu de progresu si imbunatatire a conditiuniloru sociale.

Dreptu aceea, Prea Inaltiate Dómne, venimu, cu ocasiunea anului nou, a depune la piciórele tronului Mariei Tale, omagele si devotamentulu supunerei, iubirei si dragostei clerului si a poporului, rugându pre celu atotuputernicu sa ve daruiésca ani indelungati pre scaunulu ce domniti; iéra Mariei Sele Dómnei, Augustei nóstre suverane, modelulu virtutiei si alu pietâtiei, sa-i tramita binecuventarea sea si ani multi si fericiti. Totu deodata uramu si guvernului Mariei Tale curagiu si putere a se luptá cu greutâtile ce-lu inconjóra.

Sa traiésca Mari'a Ta!

Sa traiésca Mari'a Sea Dómn'a!

Mari'a Sea domnitoriulu a respunsu:

„Inaltu Présfinte Parinte! Ve multiemescu din inima pentru simtiemintele ce-mi esprimati in numele clerului; primiti din partea mea urârile cele mai caldurióse pentru anulu nou, si ve rogu a inaltiá rugi câtra atotuputerniculu, spre a atrage binecuventarea ceriului asupr'a scumpei nóstre tieri.

„Ve urezu la toti ani multi si fericiti."

M. S. Domnitoriulu, plecându dela I. P. S. S. Metropolitulu primatu, a trecutu inaintea frontului trupeloru, compuse din detasiamente din tóte corpurile garnizonei, care erau insirate in curtea metropoliei, urandu-le multi ani, la care trupele au respunsu prin entusiaste strigâri de: sa traiésca Mari'a Sea!

La palatu Mari'a Sea L. L. domnulu si dómn'a au binevoitu a primí felicitatiunile dloru ministri si a caseloru loru civile si militarie.

Dupa acést'a, Inaltimele loru au binevoitu a primí deputatiunea birjariloru din capitala, care dupa vechiulu obiceiu, au presentatu Marieloru loru o adresa de felicitare impreuna cu pânea si sarea traditionala.

In sér'a acestei dile a fostu balulu curtiei. La órele 11, M. M. L. L. domnulu si dómn'a au intratu in sal'a tronului, de unde au trecutu prin cele lalte salóne, adresându pretutindeni cuvinte gratióse celoru mai multi din dómne si domni invitati.

La acésta serbare au asistatu dnii ministri, corpulu diplomaticu, numerosi representanti din ambele adunâri legiuitóre, inaltele curti de casatiune si de compturi, curtile si tribunalele, consiliulu municipalu, functionarii superiori si siefii de servitiu ai diferiteloru ramuri ale administratiuniloru publice. Armat'a, proprietatea si comerciulu 'si avéu asemenea numerosi representanti.

Dantiulu s'a deschisu pre la órele 11½ si a fostu din cele mai animate.

Dupa supeu, care s'a servitu la 1 óra in sal'a cea mare de pranditu, I. I. L. L. domnulu si dómn'a au binevoitu a primí felicitatiunile de anulu nou din partea invitatiloru.

Balulu s'a sfersitu prin unu cotilion, care s'a prelungitu pâna la órele 4 diminéti'a.

Varietâti.

⁂ *(Balulu juristiloru).* Junimea studiósa dela facultatea juridica din locu a arangiatu Sambat'a trecuta in otelulu la „Imperatulu romanu" unu balu in folosulu reuniunei pentru ajutorarea juristiloru lipsiti. Balulu a reusitu bine, numai ordinea jocuriloru a suferitu o mica stirbitura, nejucandu-se „Romana" si „Ciardasiu"lu din lips'a de jocatori. Caus'a e, ca juristii români si magiari, vediendu-se in urm'a unoru divergintie de pareri neconsiderati la constituirea comitetului arangiatoriu, — in care s'a alesu numai *unu* românu si acest'a inca fâra consensulu româniloru si nici unu maghiaru — s'au decisu a nu participá la balu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 19 Ianuariu n. Grâu 4 fl. 67 xr. frumosu, 4 fl. 33 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 40 xr. pâna 3 fl. —; - - orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 3 fl. — xr.; cartofi 1 fl. 20 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Ianuariu 1875.

Metalicele 5%	70	10
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	50
Imprumutulu de statu din 1860	111	50
Actiuni de banca	936	—
Actiuni de creditu	225	25
London	111	10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	—
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	20
„ „ „ Croato-slavone	79	50
Argintu	105	70
Galbinu	5	25½
Napoleonu d'auru (poli)	8	91

Nr. Un. 727./1874.

Publicare de licitatiune.

In 23 Februariu st. n. 11 Febr. st. v. 1875 se va esecutá o licitatiune publica verbale spre esarendarea muntiloru de pasiune ce urméza mai la vale, pre tempulu de pasiunatu pre anii urmatori dupa olalta 1875, 1876 si 1877 prin Universitatea natiunei sasesci in Sabiiu piati'a mare Nr. casei 15. dela 9—12 óre inainte de amédi, si adeca:

Nr. cur.	Positiunea muntelui	Numele lui	Pasiuni. Arealulu.		Pretiulu strigârei	
			jugere	□sting	fl.	xr.
1	Talmaciu	Farcasiu	712	—	233	—
2		Cornu Plesii	360	—	81	—
3	Orlatu	Stricatu	1750	—	215	—
4		Oltiavu	1425	—	370	—
5		Furnic'a	1546	—	110	—
6		Balu	929	1300	221	—
7		Balintu-mare	1101	900	112	—
8		Balintu-micu	650	1000	250	—
9		Serecinulu-mare	1253	100	305	—
10		Serecinulu de mijlocu	1413	900	925	—
11		Serecinulu de lature	1141	700	601	—
12	Sinn'a	Goz'a de susu	1419	600	766	—
13		Goz'a de josu	1387	800	217	—
14		Hanesiu de susu	1676	1400	88	—
15		Hanesiu de josu	1686	1400	112	—
16		Stéz'a de susu	389	1000	60	—
17		Stéz'a de josu	600	—	130	—
18		Grópele de susu	794	600	301	—
19		Grópele de josu	452	890	264	—

Fia-care doritoriu are sa depuna inainte de licitatiune arvun'a de 10 procente din pretiulu de strigare in bani gat'a la mânile comissiunei licitatórie, care se redà acelor'a, cari nu voru luá arend'a, dupa terminarea licitatiunei, iéra celoru ce iau arend'a li se va computá in sum'a arendei, déca voru fi depusu cautiunea contractata.

Conditiunile mai de aprópe de arenda se potu vedé si inainte de terminulu licitatiunei in cancelari'a Universitâtiei natiunei sasesci in tempulu óreloru indatinate de cancelaria.

Sabiiu in 2 Ianuariu 1875.

2--3 **Dela Universitatea natiunei sasesci.**

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. ér'a pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 4. ANULU XXIII.

Sabiiu in 12|24 Ianuariu. 1875.

Sabiiu 11 Ianuariu.

Intre diversele natiunalitâti ale Ungariei se afla si natiunalitatea germana, carea e respandita in grupe, in diferite pârti ale tierei, cu deosebire in cetâti, unde prin lucru si pastrare, fâra multu sgomotu, si-au sciutu câstigá pusetiunea acelei clase, carea in tempulu presentu are rol'a cea mai insemnata in tóta Europ'a occindentale, — intielegemu cetatienimea (burgesimea.)

Cautându inapoi asupr'a diecenieloru, in cari desvoltarea politica a Ungariei au luatu unu sboru mai rapede, vedemu ca natiunalitatea acést'a a fostu cea mai nepretensiva, celu putienu la aparintia. Ba vedemu unu numeru considerabilu de barbati, cari parte sub firm'a loru propria, parte sub firm'a straformata magiara, participara la evenemintele tierei, fâra de a face baremu o alusiune la natiunalitatea loru. Ceea ce facura barbatii singurateci, facea si populatiunea germana si din cetâti si dela tiéra. „Nemtii“ si „svabii“ se parea ca s'au lepadatu cu totulu de originea loru si credea multa lume, ca acesti'a au sa devina cu tempulu cei mai mari magiari din tóta Ungari'a.

Numai sasii nostri din Transilvani'a si-au pastratu si se luptara pâna astadi pentru o pusetiune natiunale politica deosebita.

Intr'aceea toti nemtii, afara de unii individi singurateci, si au conservatu natiunalitatea si au continuatu la ocuparea terenului in ceea ce se tiene de industria, si comerciu si in ceea ce privesce bunastarea materiale si intelectuale in tóte ramurile sociali.

Nemtii astadi, si lânga densii jidovii, carii inca representa dupa limba elementulu acest'a, suntu, déca nu esclusivu, dara in cea mai mare parte, domnii situatiunei in numeróse cetâti a le Ungariei, pâna si in capital'a Budapest'a, cá ómeni ai trebei si bunei stâri materiali.

In pusetiunea acést'a favorabile, inarmati cu o pressa de mare influintia in launtru si in afara, redimati de cultur'a germana, acei ce erau pâna la renegatiune indiferenti, au inceputu a se miscá, au inceputu a-si aduce la valóre elementulu loru cá atare in afacerile tierei.

Mai intâiu au inceputu diurnalistic'a cea din provincia a atitiá foculu emancipârei sele natiunali. Asiá avurâmu ocasiune sa vedemu resunete din Transilvani'a, din Pojonu, din Sepusiu si din alte pârti. Resunetele aceste au aflatu alte resunete in Germani'a. Unu numeru de articuli in diverse foi germane, brosiuri si opuri numeróse iau lucrulu a mana si descriu pre celelalte natiunalitâti din Ungari'a, cá pre nisce demne de mórte, de sterpire, pre cându elementulu germanu este radicatu in nuori si infatisiatu cá uniculu demnu de viétia. Unii, cari nu se putura stemperá si nu-si putura infrená entusiasmulu anunciara tierei si lumei, ca dupa caderea Alsasiei si Lotaringiei a devenitu superfluu imnulu: „Die Wacht am Rhein“ (Sentinel'a la Renu), deci sa se intoneze imnulu: „Die Wacht an der Donau“ (Sentinel'a la Dunare).

Este adeveratu ca diurnalistic'a cea mai considerabile a germaniloru din Budapest'a e cu multu mai cu minte decâtu sa se faca partasia de esaltatiunile germane ce aparu in anumite pârti in si afara de tiéra. Fenomenele aceste inse suntu presemne ca natiunalitatea acést'a are de cugetu a-si mai largí program'a; si asicurata de partea cea mai importanta a castigului materialu, cauta acum a-si aduce la valóre influinti'a ei si in viéti'a politica a tierei.

Unu pasu insemnatu, seriosu si realisabile s'a facutu in capital'a Ungariei in dilele cele din urma. *Cetatienimea* din Budapest'a pasiesce cu pretensiunea, ca de ací inainte sa fia representata in dieta prin barbati din sinulu ei, cari sa representeze interesele comerciului si a industriei, dara sa nu mai aléga ómeni din „matadorii ruginitului Tablobiroismu si a nemesismului.“

Pasulu acest'a e cu atâtu mai de insemnatate, cu câtu elu nu póte fi nici atacatu, nici respinsu de nimenea, pentru ca elu n'are nici cea mai mica coloratura de natiunalitate incâtu sa vateme superbi'a cui-va. Dara déca cugetâmu cine suntu cetatienii in partea cea mai mare, si déca cugetâmu ca esemplului acestui'a potu urmá si alte cetâti — si voru si urmá, atunci nu mai departe, dara diet'a viitória va contiené elemente, cari voru scí castigá alte favori elementului cetatienescu, cari voru pregatí calea pentru altele si asiá mai departe pâna cându voru ajunge la tienta cei ce forméza cetatienimea in cea mai mare parte, fâra de dreptu istoricu si fâra de alte aparate de prin evulu mediu.

Cetatienimei voru urmá si cei dela tiéra, pentru ca voru avé cuventu cá agricultorii cei mici inca sa-si apere interesele fatia cu proprietarii cei mari, si déca implinescu conditiunile ce le cere legislatiunea de o parte si cultur'a de alta parte, cine va puté refusá?

Elemente germane suntu si pâna acum in diet'a tierei destule, dara, chiaru si acum moderate pâna la renegatiune. Acestecându voru vení in modulu aratatu succesivu totu mai multe, unde se va tredi Ungari'a?

In directiunea acést'a a impedecá pre vre-o natiunalitate aru fi pecatu. Desvolteze-se care cum póte, pentruca pre terenulu desvoltârei e chiamata fia-care natiunalitate sa lucre câtu va puté de multu.

Prin cele de mai susu nu aretâmu nici vr'o parere de reu, nici nu suspiciunâmu pre nimenea, noi vremu numai sa aretâmu unu procesu de desvoltare, care se va desvoltá asiá, déca cele-lalte natiunalitâti ale Ungariei, dimpreuna cu magiarii voru siedé totu pre calulu politicei celei mari, facendu imperatie in aeru: cându magiare, cându slavice, cându mai scie Ddieu de care; si voimu sa atragemu atentiunea celoru respectivi se véda ca déca aru desvoltá tóte natiunalitâtile intr'unu feliu activitatea loru pre tóte terenurile se-aru intalní mai târdiu séu mai curendu tóte pre terenulu legislatiunei si precum aci, s'aru intalní tóte pre terenulu inaintârei si prosperârei patriei si alu fericirei comune a tuturoru cetâtieniloru, asiá incâtu nimenea nu aru avé cuventu sa se plânga de suprematisarea altui'a.

Majestatea Sea Imperatulu si Regele va caletorí in primavér'a viitória la Dalmati'a. — Alte sciri anuncia ca in primavér'a séu vér'a viitória si *Transilvani'a* va fi cercetata de préinaltulu Domnitoriu.

Dupa cum afla „Magy. Polit.“ legea electorale a croatiloru nu se va sanctîuná. Fói'a citata afla lucrulu acest'a naturalu, pentru ca proiectulu de lege nu s'a adusu in dieta de câtra guvernu, ci din partea unoru deputati si cu tóte aceste nu s'au asternutu mai intâiu corónei spre aprobare. Ce atinge cuprinsulu observa „M. Pol.“ ca scaunele de alegere suntu determinate fâra nici o consideratiune câtra relatiunile geografice, scopurile administrative, stârile culturali si comerciali; decisivu e numai, ca prevaléza elementulu natiunalu. In § 7 se enuncia, ca cine n'are domiciliulu seu permanentu in Croati'a, nu se bucura nici de dreptulu activu nici pasivu. Dupa dispusetiunea acést'a nu potu fi alegatori de e. contele P. Pejacevici si alti magnati, precum si o considerabila parte din aristocratia cu posessiuni mari, si nu potu fi nici alesi de deputati. Acestu punctu eschide possessiunea de pamentu din diet'a Croatiei. Altu punctu marginesce participarea capitalului in asemenea modu considerabilu. Banulu Croatiei a calatoritu la Pest'a in afacerea acést'a. Deputatii croati voru sosí la dieta in Pest'a abiá la 28 l. c.

Din Budapest'a se telegrafâ ca regimulu a decisu a remané neconditiunatu pre lânga proiectele sele. In loculu lui *Muzslay* s'a alesu referentu alu comissiunei financiale B. *Lipthai* si asiá desbaterea asupr'a bugetului se presupune, ca se va incepe in cas'a deputatiloru luni, séu celu multu marti.

Conscrierea alegatoriloru decurge in tóta tiér'a, ici pre colea s'a si terminatu. Acolo, unde s'au terminatu, dice *Közérdek*, ca sirurile alegatoriloru suntu diecimate prin conditiunile aspre ce le-au statoritu legea cea nóua electorale. Din comitatulu Borsiodu cadu 40 percente dintre alegatori si aiure póte si mai multi. Este fâra indoiala unu semnu tristu acest'a — dîce Közérdek — nu atâtu pentru micsiorarea numerului alegatoriloru, ci pentruca constata, câtu de multu se negliga la noi prim'a datorintia patriotica, solvirea contributiunei si in ce mesura mare este latita acést'a in tiéra! Mai suntu si alte rele!

Procurorulu superioru de statu *Cosm'a* a indreptatu câtra procurorii de statu in caus'a usurei urmatoriulu emisu:

Cu ocasiunea caletoriei mele din urma mai multi procurori de statu mi-au raportatu ca ce pustiiri mari face usur'a in clasele de josu ale poporului. Acestea au crescutu de atunci incóce intr'unu gradu, câtu procuratóri'a reg. a statului numai póte priví indiferenta.

D-ta, dle procuroru de statu, ai observatu reulu siguru cu atentiune si lu cunosci in fia care forma si aparentia. Nu incape indoiala, ca isvorulu periculului ce provine din usura nu e de a se cautá in dispusetiunea art. de lege XXXI din 1868, ci afara de relatiunile generali economice nemedilocitu in nepriceperea si in abusulu acelei legi.

Ca se statorescu, desconsiderandu-se usur'a normale amintita in lege — de o suta pre anu — in obligatiuni interese nedetermínate, cari abiá se potu calculá, cu unu cuventu o usura normale falsa; ca documentele compuse in modulu indigitatu, cu tóte ca cuprindu conditiuni nederminate, se potu si intabulá, contr'a normeloru pentru cârtile funduarie, — acést'a nu se causéza prin lege. Cumca acésta procedere tientesce togm'a la ocolirea art. XXXI din 1868 si anume la §§. 1, 2, 3 si 4 si cumca aceste — si alte asemenea casuri -- involva de regula indicarea insielaciunei, prin urmare a unei fapte penibile, — acést'a credu ca nu trebuie sa v'o mai esplicu mai de aprópe.

Prin cele mai de susu este hotarita tienut'a dlui procuroru de statu. De vreme ce prin articululu de lege XXXI din 1868 s'a sistatu restringerea usurei, este fórte naturalu, ca o usura statorita in intielesulu normeloru din articululu citatu — fia acést'a câtu de mare — nu póte fi objectulu intrevenirei oficióse din partea dtale.

Vei avea sa intrevini si sa urgezi in modulu celu mai energicu pedepsirea in acele casuri, in cari cumperatoriulu esecuta pretensiunea sea insielandu pre debitoriu. Deocamdata insemnu, ca nesciinti'a de a cetí si scrie, esploatarea din necunóscerea unei limbe, si compunerea documenteloru intr'unu modu neindatinatu, care ascunde cuprinsulu, suntu impregiurâri, asupr'a câroru vei fi cu deosebita atentiune. Urmaresce cu atentiune purtarea advocatiloru carî intrevinu in afaceri scandalóse si nu intardiá a-i aretá camerei respective a advocatiloru, pentru cá sa se póta judecá, ca facut'a advocatulu ce-va ce contradîce cu chiemarea, juramentulu si cu datorintiele advocatului. Aceste indrumâri compunu instructiunea ce o va supliní esperinti'a si energi'a d-tale. Despre casuri senguratece sa mi-se raporteze.

Din *Bucuresci* a sositu scirea ca Domnitoriulu a primitu demissiunea ministrului de financie *Mavrogheni*, carele a pasitu din cabinetu cá sa póta respunde fâra de nici o reserva la cele cuprinse in epistol'a unui *Herz* cu privire la procesulu *Offenheim*, a cârui petratare decurge in Vien'a. — *Cantacuzenu* a trecutu dela ministeriulu afaceriloru publice la financie si in loculu densului e denumitu Teodoru *Rosetti*.

Afacerea dela *Podgoriti'a* a devenitu fórte seriósa. Conflictulu intre Turci'a si Muntenegru este dupa scirile mai nóue de unu caracteru amenintiatoriu. Consululu germanu dela *Ragusa* a primitu insarcinare prin telegrafu a merge la Cetigne. Scupcin'a muntenegréna avea sa decida in 18 Ianuariu n. tienut'a guvernului.

Suntu câte-va dile, de cându unele diuarie din Austri'a, interpretandu o novela data de agenti'a Havas, si alte diuarie cá „Independinti'a belgica“ dela 9 Ianuariu, se ocupa de eventualitatea unei resculâri in Serbi'a, si de unu conflictu ce s'aru aridicá intre acésta tiéra si Turci'a.

Nu e este nóue de a afirmá ori a desmintí acestu sgomotu. De-si nu avemu nici o datina spre a crede la adeverulu acestoru informatiuni, le lasâmu celu putienu in starea loru ipotetica.

Ne este inse datu a dice câte-va cuvinte despre nisce apretiâri ce facu aceste organe de publicitate asupr'a nóstra.

Astfeliu, unu diuariu din Pest'a, redactatu in limb'a francesa. „Correspondance hongroise“ dela 9 Ianuariu, interpretandu acestu sgomotu, emite temerea, cá nu cum-va si Romani'a sa se amestece in turburârile séu conflictele cari s'aru iví in Serbi'a; si ca, astfeliu, esistandu dejá unu tractatu de aliantia ofensiva si defensiva intre Romani'a si Serbi'a, Turci'a s'aru aflá avendu deodata in fatia doi inimici. Atunci diuariulu din Pest'a dandu-si aerulu de a cunósce intentiunile cabinetului vienesu, ne spune ca situatiunea s'aru agravá fórte multu, si ca Austri'a aru fi silita sa intervina in ajutoriulu Turciei.

Déca amu tienutu cá sa vorbimu de aceste temeri ipotetice si de aceste strategii martiale, a fostu numai spre a espune diuariului din Pest'a, si oricâroru alte diuarie ce l'aru putea crede, ca nu este bine cá, pre basea unoru combinatiuni fantastice, sa se desemne unu planu de actiune politica, ba si unu planu strategicu.

Romani'a, cá si Serbi'a, 'si are o esistentia propria si absolutu independenta un'a de alt'a. Nici un'a, nici alt'a nu póte fi implicata, séu subordinata eveneminteloru séu politicei urmata in ceea-lalta tiéra. Intre Serbi'a si Romani'a a esistatu, si voru esistá, sperâmu, totu-déun'a, cele maî bune relatiuni de amicitia si vecinatate. Nu amu avutu nici unu interesu pâna acum cá sa incheiâmu vre-unu tractatu, ofensivu séu defensivu, cu acésta tiéra vecina. Acestu sgomotu este o pura inventiune, respandita inca de astavéra, cându amu avutu onórea a fi visitati de principele Milanu. Comunitatea de simpathii este singur'a nóstra legatura cu Serbi'a. Ea este destula spre a ne mentiené cu acésta tiéra in cele maì bune relatiuni.

Altfeliu, fia-care tiéra 'si urméza drumulu seu spre a a se desvoltá in intru si a-si mentiené drepturile sele politice asiá cum le intielege si le practica.

Se cauta inse a se face vâlva mare ca póte Turci'a sa se afle deodata in fatia cu doi inimici.

Câtu despre noi, putemu asigurá pre toti strategistii si amatorii de novele sgomotóse, ca in noi Turci'a nu trebuie sa védia nisce inimici. Noi, in raportu cu In. Pórta, nu facemu decâtu a mentiené respectarea drepturiloru nóstre. si esercitiulu suveranitâtiei nóstre, asiá cum esista dupa vechile nóstre capitulatiuni si dupa tractate. Cu acést'a nu se atingu de locu legaturile nóstre cu I. Pórta, intru câtu si I. Pórta nu va pretinde mai multe drepturi decâtu ii dau tractatele; cu acést'a iérasi nu se atinge in nimic'a liniscea séu integritatea imperiului otomanu.

Romani'a are, din norocire, o positiune topografica asiá cum bine iéra nu reu sa póta face acestui imperiu. Prin minunatulu fluviu ce ne desparte de densulu, noi constituimu o aperare, unu paravanu, unu bulevardu pentru Turci'a; si nici odata nu putemu deveni o putere usurpatória séu amenintiatória ofensiva. Nici chiaru cestiunea Orientului, intr'unu sensu rigurosu, nu ne privesee; câci, dupa natur'a reala a lucruriloru, Orientulu incepe la malulu dreptu alu Dunarei; iéra noi suntemu pre malulu stângu, noi suntemu inceputulu Occidentului.

Aceste lamuriri france si precise, credemu ca potu serví nuvelistiloru de diuarie spre a nu mai face confusiuni gratuite, si a inventá pericule acolo unde nu esista decâtu pace si legalitate.

„Press'a“.

Cetimu in „Le Nord“ dela 7 Decembre:

„O telegrama din Constantinopole ne-a aratatu ieri, ca raportulu comissiunei de ancheta asupr'a eveneminteloru din Podgoriti'a a sositu in acésta capitala, si conchidea la mai multe condamnâri cu pedépsa de mórte. Pre de alta parte, gasimu in diuariele din Vien'a scrisori din Belgradu, prin cari se asigura ca comisarii muntenegreni plecasera din Scutari, inainte de a se finí lucrârile comissiunei, protestandu contr'a relei vointie a autoritâtiloru turcesci si contr'a otariririloru luate, de a se impedecá prin sicane de tóte feliurile, descoperirea culpabililoru si pedepsirea loru. Cârei'a din aceste dóue versiuni contradictorii trebuie a se dá credintia? Déca cea de a dóu'a va fi esacta, aru trebuí sa conchidemu din tr'ens'a ca lucrarea comissiunei de ancheta nu s'a seversitu decâtu intr'unu modu fórte imperfectu, ca satisfactiunea data Muntenegrului pentru crimele dela Podgoriti'a va fi derisoria si nu va linisci câtusi de putienu iritatiunea locuitoriloru Muntenegrului, ca in consecuintia liniscea acestoru tieri va remanea in starea cea mai precaria.

Din fericire, anchet'a pare a fi fostu facuta intr'unu modu mai completu si mai sinceru decâtu amu putea supune dupa scrisorile din Belgradu la care facuramu alusiune. Fâra indoiéla, informatiunile cuprinse in aceste corespondentie se raportà la o data relativu departat'a. Amu mentiunatu noi insine dificultâtile ce intempinase la inceputu comisarii muntenegreni. Dara, in urm'a reclamatiuniloru staruitórie presentate Portiei otomane de câtra representantii puteriloru mari, se pare ca guvernulu tarcescu a tramisu agentiloru sei in Albani'a instructiuni nóue prin care le recomanda proceduri mai corecte si o mai mare ingrigire de interesele statului. Ce e mai multu, unu incidentu intemplatu acum câtu-va tempu la fruntari'a Muntenegrului, a demonstratu autoritâtiloru otomane ca trebuie a finí câtu mai curendu cu anchet'a si de a dá o grabnica satisfacere principatului. Impacienti de mersulu incetu alu instructiunei si de vedit'a rea vointia cu care se procedá in acésta impregiurare, unu óre-care numeru de muntenegreni aru fi trasu asupr'a mai multor'a din fortaretiele turcesci stabilite dealungulu frontierei; s'a stabilitu apoi de chiaru autoritâtile otomane ca guvernulu din Cetigne nu erá intru nimic'a amestecatu in acésta afacere, si ca principele Nicolae nu incetase de a desfasiurá tóta energi'a cea mai laudabile, spre a oprí ferberea supusiloru sei; dara erá evidentu ca chiaru principele n'aru mai fi avutu putere a potolí acésta ferbere pentru mai multi tempi, mai alesu déca Pórt'a aru fi iritat'o din nou, si e incontestabilu ca tocmai acést'a a facutu cându a tramisu, dupa cum se pare ca a avutu unu minutu urîta intentiune, nóue trupe in garnisónele marginasie cu frontier'a; Muntenegrenii n'aru fi lipsitu de a vedé in acésta mesura o provocatiune, si incurcaturi grave erau de temutu. Ceea ce trebuiá a se face pentru prevenirea unoru nóue incidente de acela'si feliu, erá de a se grabí cu activitate anchet'a dela Scutari, alu cârei mersu incetu nejustificabilu condusese pre muntenegreni la acésta manifestare, regretabila negresitu, a nemultiamirei loru.

Credemu inca a scí ca in acestu sensu s'au esprimatu representantii puteriloru fatia cu marele veziru, si telegram'a sosita ieri in Constantinopole ne face sa supunemu ca intieleptele loru recomandatiuni au gasitu o buna primire pre lânga Husein-Avni-pasi'a.

Mai remane inca a se pune in esecutare conclusiunile anchetei. Pentru acést'a sanctiunea Sultanului e necesaria. Mantienerea liniscei la frontier'a turco-muntenegréna e subordinata pedepsirei esemplarie a individeloru recunoscute culpabile de odiósele masacruri dela Podgoriti'a, si insasi Turci'a e prea multu interesata la conservarea pâcei in aceste pârti pentru cá Abdul-Aziz sa póta siovaí in confirmarea otarirei comisiunei. Multu tempu Pórt'a a potutu sperá sa traga profitu din complicatiunile eventuale in acésta parte a imperiului otomauu, spre a face sa prevaleze vechile sele pretensiuni ale Muntenegrului, pretensiuni cari dealtmintrea nu suntu intemeiate nici pre dreptu nici pre faptu; se scie in adeveru, ca acésta tiéra mica nu se afla câtusi de putienu in conditiunile unui statu vasalu, de-si guvernulu turcescu persista a-lu considerá astfeliu. Totusi se pare, ca cu ocasiunea comunicatiuniloru schimbate relativu la afacerea dela Podgoriti'a, ministri Sultanului s'au pututu convinge ca modulu de a vedea nu e impartasitu de puterile Europei; Turci'a are dara totu interesulu de a evitá complicatiuni si conflicte de natura a dá pre fatia isolarea sea complecta in ceea ce privesce modulu de privire a situatiunei Muntenegrului fatia cu imperiulu otomanu, si acest'a e unu motivu mai multu pentru a sperá ca-'si va indepliní tóte conditiunile voite spre a repará câtu i stà prin putere crim'a dela Podgoriti'a. Acestu evenimentu va avea inse si o parte buna: elu a datu ocasiune puteriloru europene cá sa incerce fericit'a influintia a comunitâtiei loru de actiune in afacerile Orientului, si amu insistatu fórte adesea asupr'a utilitâtiei acestei intielegeri, astfeliu ca ne putemu felicitá de acésta confirmare data de fapte tesei nóstre.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 16 Ianuariu 1875. In siedinti'a de adi a camerei deputatiloru anuncie presiedintele intre alte

---

FOISIÓRA.

Padurile, cá midilocu de imbunatâtire a agriculturei.

(Fine)

Iéta ce dîce mai la vale totu acésta statistica a Moldovei, care a capetatu nenumerate laude in strainatate, unde ea a fostu publicata:

„Aceea ce trebuie pamentului Moldovei, suntu ploile in lun'a lui Aprilie si Maiu, pentru a asigurá vegetati'a câmpiiloru si incoltirea semintieloru, o plóia séu dóue in lun'a lui Iunie si Iulie, apoi tempu frumosu pentru secerisiu si araturi de tómna, zapada in lun'a lui Novembre, pentru a acoperí semanaturile si a le scuti de o inriurire vatematória a inghietiuriloru, in fine o temperatura de iérna, care sa nu fia mai putienu dela 20° pâna la 22°, câci mai slaba ea aru atacá pometurîle; iéra fâra zapada, unu frigu fia chiaru câtu de micu, aru stricá prelungindu-se, granele de tómna. Anii nemanosi, séu din vre-o seceta prea mare, séu din vre-o topiae de zapada prea tempurie, se calculéza obicinuitu in analele agricole, câte unulu la trei.“

Dara déca punemu in comparatie, acele cifre din analele agricole de acum 20 de ani, vedemu cu mirare ca in tempulu de fatia, anii neroditori s'au inmultitu mai multu decâtu indoiti, câci dupa dreptu trebuie sa-i socotimu unu la siepte. Cea mai buna recolta amu avut'o la 1867, de atunci incóce, cea mai mare parte din arendasi a seracitu, si statulu din ettinatatea arendiloru fabulóse urcate atunci, are astadi pagube enorme,

In fine, padurile mai au inca si frumós'a misiune, de a imbogatí séu ingrasiá pamentulu, facendulu mai bunu, celu putienu pentru câtu-va tempu, de a produce si alte plante agricole. Acésta proprietate face serviciuri mari in Austri'a, mai cu séma in padurile din apropiarea Vienei, unde locurile neroditóre séu sterpe, se cultiva câte 40 de ani cu pinus austriacu, unu arbore care are proprietatea de a imbogatí pamentulu intr'unu gradu insemnatoriu. Dupa aceea, padurile, de spini se taie din radecina si in loculu loru se cultiva alte plante agricole, in cursu de mai multi ani. Dara mai pre urma, acele locuri incependu iérasi sa nu mai rodésca, atunci ele sa prefacu din nou in paduri spini, si asiá se urméza neincetatu, cultivandu-se pre unulu si acel'a-si locu, cându pini, cându alte plante agricole.

Prin urmare, natur'a cá o adeverata mama, a asiediatu padurile cu cea mai mare intielepciune; pentru a distribuí plói'a preste totu anulu in pârti egale, iéra pre de alta a o suge si a retiené o mare parte in sinulu seu, si cu chipulu acest'a, de a serví cá medilocu preservativu in contr'a inundatiuniloru, cari se producu in urm'a unei topiri generale de zapada ori a unei ploi torentiale, si cari aducu pagube enorme agriculturei. De ací se vede, ca creatorulu a avutu sublim'a intentiune de a restabilí ecuilibrulu intre venitu si consumati'a apei intocmindu padurile cá sa serve de balantia, spre a nu suferí animalele si vegetalele.

Padurile suntu privite, cá mediloculu celu mai bunu pentru purificarea aerului, mai cu séma de acidu carbonicu, produsu prin combustia si respiratia. Câci intr'unu locu liberu, cu pamentu greu si impermeabilu, ap'a n'are cum sa se strecure in sinulu solului, ci ea stagnéza formandu bâlti cu miasme puturóse (palude) si facendu aerulu vatematoriu pentru omu, care se inbolnavesce de friguri cu umflatur'a splinei, si chiaru de mai multe ori cu hydropisie.

Pentru aceea frigurile suntu atât'a de dese, si putemu dice ból'a predominanta a tierei, dupa statistic'a medicala. Acésta stagnatiune a apei nu are locu in paduri, unde ap'a strabate prin porositâtile pamentului, in lungimea radaciniloru, pâna la o adencime fórte mare iéra prisosulu apei se consuma cu cea mai mare facilitate.

d. „Tr. Carp.“

Trecerea Vinerii dreptu disculu sórelui.

Planet'a Vinerea, in tempuri ordinarie, este greu de vediutu; s'aru apreci'a destulu de reu paralax'a sea déca aru trebuí sa se determine cându circuléza pre ceriu. Dara mesur'a câstiga multu mai multa precisiune cându planet'a se proiectéza cá unu punctu negru pre disculu solaru.

Observatorii asiediati spre polulu Nordu vedu punctulu negru proiectându-se pre disculu stralucitoriu la drépt'a, in tempu de cei ce observà la ceea-lalta estremitate a diametrului terestru, la polulu Sudu, 'lu vediu aperându la stâng'a, absolutu intocmai cum, observându o luminare asiediata pre o mésa, dupa cum suntemu la o estremitate séu ceea-lalta a mesei, amu vedea luminarea proiectându-se pre paretele din facia la drépt'a séu la stâng'a. Observatorii, cunoscându bine indepartarea loru pre globulu nostru, si notându in acelasi tempu exactu indepartarea positiuniloru succesive a planetei pre disculu solaru, au tóte elementele necesarie spre a deduce printr'unu calculu simplu, distanti'a Vinerii dela pamentu.

Se intielege acum pentru ce observatorii au trebuitu sa se imprascie in grupe câtu se póte de departate in amendóua emisferele; trebuiá se marésca distanti'a loru mutuala spre a cresce printr'acést'a unghiurile sub petitiuni rogarea comitatului Cosiognei si a cetâtiei Leutchau pentru colonisarea maghiariloru bucovineni in pamentulu Ungariei, care impreuna cu cele-lalte petitiuni se transpunu la comissiunea petitiunaria.

Se da espressiune de condolentia la protocolu pentru mórtea celui mai betranu membru alu casei representative, Gabrielu *Elek*, care a reposatu la 15 c. in etate de 76 ani.

Presiedintele anuncie, ca deputatulu *Csipkés* fiindu morbosu de spiritu este dusu in cas'a nebuniloru din Sabiiu, de unde a sositu la presidiulu unu atestu dela mediculu, care constatà ca numitulu deputatu intr'adeveru este smintitu de fire si de aceea i se dà la propunerea presiedintelui concediu pre tempu nedeterminatu.

Se substernu inca unele petitiuni private si dupa acést'a interpeléza

Al. *Trifunácz* pre ministrulu de instructiune publica, ca ce motivu l'a indemnatu sa propuna Majestâtiei Sele inchiderea gimnasieloru din Turocz-Szt.-Martonu si din Znyo-Várallja ?

Interpelatiunea se da ministrului.

P. *Moricz* doresce sa interpeleze pre ministrulu presiedinte si prin trensulu pre intregu guvernulu in afacerea bancei.

Oratorulu aréta mai intâiu, ca infiintiarea unei bance natiunali unguresci independinte este de neaperata trebuintia cu privire la administratiunea financiale corecta si neconturbata a Ungariei, care fiindu unu statu agriculturalu are lipsa de innoirea creditului din anu in anu. Dóue tertialitâti din veniturile statului se incasséza dupa secere, in a dóu'a diumetate a anului, pre cându partea cea mare a erogateloru cade pre diumetatea dintâiu a anului.

Considerandu, nu interesele statului ci interesele insomnate ale industriei si comerciului si faptulu, ca individi demni de creditu nu capeta unu creditu mai eftinu, trebuie sa admitemu, ca acesti'a suferu mari daune pierdiendu o parte considerabila din venitele loru. Acum cându voimu sa regulâmu relatiunile nóstre de creditu, sa usiurâmu administratiunea nóstra financiala, sa restabilimu ecuilibrulu in bugetulu statului, trebuie sa scie tiér'a, ca are guvernulu unu programu in cestiunea bancei si voiesce sa resolveze acést'a intrebare relevanta definitivu ?

Ci inainte de tóte interpelatiunea acést'a devine insemnata prin impregiurarea, ca privelegiulu bancei natiunali, care in fapta numai singura are dreptulu de a emite note in tiér'a nóstra, espira in anulu viitoriu si conformu unui paragrafu din actulu bancei acestu tratatu, déca nu se va anunciá in acestu anu, va remané in valóre si de ací inainte.

Mai interesanta devine interpelatiunea prin momentulu, ca opiniunea publica a tierei fâra distingere de partida cere infiintiarea unei bance unguresci independinte. Acést'a intr'adeveru nu este o intrebare de partida, ci o trebuintia generale nedelaturavera.

Fiindu ca acum nu discutâmu cestiunea bancei eu nu voiu vorbí despre medilócele si modalitâtile infiintiârei ei, va vení tempulu si ocasiunea cându voiu sa-mi desfasiuru parerile mele in acestu respectu, totusi cauta sa observu contr'a a dóue pareri gresite.

Dincolo de Lait'a, cu deosebire pres'a de dî, aréta, ca infiintiarea unei bance unguresci independinte e contr'a intereseloru popóreloru din Austri'a. Cine a urmaritu cu atentiune desvoltarea-economica si financiala a ambeloru state s'a potutu convinge, ca interesele Austriei si Ungariei in privinti'a bancei nu se contradicu. Spre confirmarea acestei asertiuni amintescu numai dóue fapte : banii cei multi de metalu ce au incursu in monarchia in 1867 si 1868 in urm'a recolteloru bogate pentru productele ungarie, a indreptatu valut'a austriaca intr'o mesura, câtu acea nu se potù alterá nici chiaru prin o crisa financiale mare, prin suspendarea actei de banca si nici chiaru prin notele ce le-a emittatu banc'a natiunale fâra de a le acoperí cu metalu.

Alu doilea faptu e, ca dupa pustiirea cea mare provocata prin cris'a bursei, de care au suferitu ambele tieri, si in Austri'a se asteptá si se astépta inca imbunatatirea stâriloru dela o recolta buna in Ungari'a. Neavendu Ungari'a o recolta buna calamitâtile comerciului si a baniloru au crescutu de o potriva in Ungari'a si in Austri'a.

Interesulu principalu alu popóreloru din Anstri'a consiste intr'aceea, cá economulu ungaru sa capete bani eftini, cu cari sa-si póta desvoltá agricultur'a sea si sa produca mai eftinu. Cu deosebire este si interesulu industrialiloru si comerciantiloru austriaci, cá cetatienii din Ungari'a sa aiba bani câtu se póte mai multi pentru cá sa póta cumperá si platí mai bine articulii loru de industria, cari au tergulu loru celu mai insemnatu in Ungari'a.

Este celu mai mare interesu alu casei domnitórie, cá Ungari'a sa faca progresu materialu fiindu ca Ungari'a este tesaurulu celu mai pretiosu pentru cas'a domnitória, de care este legatu viitoriulu acestei'a intre tote impregiurârile.

Dara este si in interesulu bine intielesu alu actiunariloru dela banc'a austriaca sa infiintieze o banca independenta in Ungari'a, pentru ca fâra de acést'a ei nu-si voru poté continuá negotiulu loru pre venitoriu aici si aici potu sa traga folosu mai multu cá ori unde dupa banii loru.

A dóu'a parere necorecta se manifestéza intr'aceea, ca se condamna neconditiunatu banc'a natiunala austriaca ca nici inainte nici dupa crisa n'a corespunsu datorintiei sele si nu s'a grabitu sa satisfaca trebuintiele Ungariei, cu unu cuventu esiste in genere óre care antipatia câtra banc'a natiunale din Austri'a.

Eu, on. Casa, cá omu privatu nu m'amu indreptatu nici odata câtra banc'a natiunale, dara amu observatu de ani incóce purcederea ei si in consciinti'a nepreocupatiunei mele mi radicu cuventulu contr'a aceloru pareri gresite.

Banc'a natiunale n'a avutu si n'are pusetiune natiunale la noi si cumca Ungari'a póte intemeiá o banca de note s'a relevatu adeseori in parlamentu, in anchet'a bancei fâra distingere de partida si de ací urméza de siné, ca si banc'a n'are indatoriri legali câtra Ungari'a si déca banc'a nu corespundea dorintieloru generali vin'a este de a se cautá in schimbarea guverneloru, cari n'au resolvitu cestiunea bancei. Si despre aceea sum convinsu, ca intre impregiurârile faptice s'aru fi potutu considerá interesele ungarie mai bine inainte de sistarea actei de banca.

Banc'a natiunale si-a inceputu lucrârile sele la 1817 si 1818 cu unu capitalu modestu si a luatu mari indatoriri asupr'a sea si de-sî la inceputu nu corespundea tuturoru pretensiuniloru de soliditate, totusi prin intielepciune si purcedere circumspecta fondulu ei de metalu se urcà la 140 milióne, pre cându fondulu de reserva trecù preste maximu si acum este in stare sa infiintieze in Ungari'a o banca independenta de note. Acést'a s'aru potea face pre cale pacifica. Motivele cari pretindu cá pertractârile cu banc'a natiunale sa se puna câtu mai curendu in lucrare suntu aceste :

I Pentru cá nesuccedandu sa venimu in chiaru cu banc'a natiunale in privinti'a infiintiârei unei bance de note unguresci de note cu fondu si directiune deosebita, sa avemu tempu a contractá cu altii infiintiarea unei bance de bilete.

2. Mi aducu a minte de tempulu, cându ni se dîcea cu ocasiunea votârei drumuriloru ferate, ca de nu vomu votá nu vomu avé drumuri de feru, imprumuturi si va intrevení insolventi'a. Ni s'a apromisu, ca filial'a bancei din Pest'a se va straformá intr'o banca independenta.

---

cari erá sa se privésca punctulu negru; ei au mai adeptatu apoi anume statiuni, pentru ca aceste trebuiau sa presinte o conditiune esentiala; trebui'a sa fie dîua in tempulu trecerei, ceea ce n'are locu pretotindene. Apoi, inmultiendu-se statiunile, se mariau sortii de reusita. Se putea intemplá sa plóua intr'unu punctu si sa fia frumosu la câte-va sute de poste mai departe. In fine, de si fenomenulu nu duréza de câtu câte-va óre, misionarii trebuie sa stea luni intregi la postulu loru. Pentru cá calcululu sa fia esactu, amu vediutu ca erá indispensabilu sa se cunósca rigurosu distanti'a de separatiune intre statiunile Nordului si a Sudului; adeca positiunile loru, lungimea, latimea. Dara, spre a avé esactu o lungime, e necesaru sa se observe celu pucinu trei luni trecerea lunei la meridianulu locului.

In secolulu din urma instrumentele astronomice nu permiteau sa se mesure unghiurile cu destula precisiune. Astfeliu Halley substituise la mesur'a unghiuriloru ceea ce erá totu un'a, durat'a trecerii Vinerei dreptu discu. Din diferinti'a durateloru de trecere observate la statiunile extreme, conchide paralacs'a.

Modulu de operatiune intrebuintiatu la 1761 si 1769 a presentatu dificultâti neprevediute. E fórte dificilu de a spune cându intra planet'a pre discu si cându iésa, si prin urmare de a precisá órele. In momentulu contactului se forméza intre discu si planeta unu feliu de picatura, totu asemene si la esîre. Nu se póte spune exactu cându astrulu atinge in realitate sórele. Acestu fenomenu lasa multa nehotarire asupr'a momentului intrârii. In fine se scie de câti-va ani ca conturulu sórelui nu este stabilu; se producu in elu denivelatiuni, umflaturi cari iérasi potu insielá asupr'a momentului realu a contactului. Pentru aceste cuvinte este permisa intrebarea, déca metod'a lui Halley da totu ce a promisu.

Astadi se posedu instrumente ce dau unghiurile aprópe la o diecime de secunda. Observatorii germani au lepadatu metod'a lui Halley si preferà a deduce paralacs'a din mesurile unghiularie, ceea ce permite a nu se multiamí numai cu observatiunile de intrare si de esîre a astrului si inmultiesce sortii de succesu. Americanii au combinatu unu modu cu totulu deosebitu de determinatiune si instrumente potrivite cu ea. Anglesii au remasu naturalmente fideli metodei anglese, adoptându cu titlu auxiliaru mesurile eliometrice.

In Franci'a s'a primitu mai intâiu motod'a lui Halley, dara servindu-se cu lunele destulu de mari si pre câtu se póte de perfecte, cu deschidietura de o centimetre, spre a evitá fenomenulu picaturei negre.

In fine, cá modu de observatiune complimentaru, s'a decisu a se face usu de fotografia, unu progresu realu dupa parerea nóstra. Metod'a a fostu propusa astronomiloru de unu francesu, D. Faye, la 1852. Cu fotografia se conservà totu-déun'a o urma a fenomenului; observatiunea persista si este automatica; este independenta de turburarea séu de ilusiunile astronomului. Fenomenulu se ficséza, si se póte studiá in voie. Aparatele au fotografiatu din momentu in momentu pre Venerea pre disculu solaru, si mesurile se voru luá in urma in linisce. Americanii au aplicatu metod'a in mare; au construitu lunete fotografice lungi de 40 picióre, dupa unu principiu indicatu de unu altu francesu, colonelulu de geniu Laussedat. Astronomii francesi au incercatu unu nou aparatu combinatu de câte-va luni de D. Janssen, revolverulu fotograficu.

Este evidentu ca déca s'aru puté luá din diecime in diecime de secunda imaginea marginei sórelui in momentulu contactului planetei, insasi fotografi'a contactului aru fi cuprinsa in acésta colectiune de probe. D. de Janssen a construitu revolverulu seu plecându dela acésta idee. O tabla mobila, prevediuta cu fasii, se invertesce, fiindu trasa printr'o miscare de orologeria; la fia-care diecime de secunda fasi'a descopere o portiune de placa sensibilisata si lasa sa tréca imaginea solaria ce se impríma pre placa.

Asta-data, dupa cum se vede, s'au pusu in lucrare tóte midilócele sciintiei. Marea incercare dela 26 Novembre va aretá ce metoda este preferibila, si in ori-ce casu esperinti'a câstigata in anulu acest'a va serví pentru 1882 si va permite natiuniloru civilisate de a-si uní atunci tóte fortiele loru intr'unu planu comunu.

Totu succesulu operei depinde de precisiunea mesuriloru. Din trecerile din 1761 si 1769 astronomii, in marea loru mirare, dedusera tóte valórile discordante pentru paralacs'a solara, dela 8.5 secunde, pâna la 8.9 sec. adeca 0.3 secunde la 9. Nu se cunoscea deci distanti'a sórelui de câtu aprópe de cu treidiecime, cu o nesigurantia de mai bine de unu milionu de lege. La 1820 d. Encke, discutându observatiunile, finí prin a admite valórea 8.57 sec. Laplace admisese 8.813 sec. Numerulu lui Encke erá celu mai falsu din tóte.

Esista mai multe metóde indirecte pentru gasirea paralacsei; se póte deduce din vites'a luminei, din neegalitâtile lunei si a planeteloru, din trecerea planetei Marte, etc. Tóte aceste metode indica o paralacsa mai mare de 8,57 sec. Leon Foucauld obtienu-se, prin vités'a luminei, 886 sec. d. Le Verrier, prin studiulu analiticu a perturbatiuniloru planeteloru, a gasitu ca séu trebuie sa se mai marésca paralacs'a, séu mass'a pamentului. Dara mass'a séu paralacs'a ? acést'a va spune-o trecerea din 26 Novembre. Aceste metode presinta dejá o exactitate fórte mare. Pentru cá nóua determinatiune directa ce s'a facutu la 26 Novembre sa fia in realitate utila, trebuie sa atinga o aproximatiune mai mare. Este indispensabilu cá astronomulu sa póte respunde cu o precisiune conrespundietória cu $^1/_{100}$ dintr'o secunda de arcu, séu cu $^1/_{900}$ parte din valórea totala a paralacsei. Atunci se va avea adeverat'a distantia a sórelui dela pamentu cu minus 50,000 leghe.

Trecerea din 1882 va serví de controlu. Se sperà ca se va capetá o aproximatiune de $^1/_{100}$ cu instrumentele actuale si mesurile fotografice. Pentru departarea dintre observatoriele din Japonu si din Saint-Paul, schimbarea din locu a planetei pre o fotografia a sórelui de 20 centimetre va fi de 3 milimetre. Cu o lupa se póte mesurá acésta departare cu aprópe 0.01 m. m; se va avea deci paralacs'a Venerii cu $^1/_{300}$ aprópe si aceea a sórelui, care e de 4 ori mai mica, cu $^1/_{1200}$ aprópe. Astfelu solutiunea aru fi definitiva, o solutiune ce aru face onóre secolului nostru.

Trebuie sa limitâmu ací aceste consideratiuni fórte scurte, si cu tóte aceste dejá prea lungi. Nu erá de prisosu, credemu, a aretá marimea intreprinderei urmarite in comunu de principalele guverne a globului si spectacolulu atâtoru ómeni neinteresati ce se devotéza pentru amorulu sciintiei si a unui esemplu salutariu.

„V. C.“ *H. Parv.*

Fiindu cestiunea bancei de unu caracteru patrioticu si de interesu generalu, si fiindu ca acum ni se da ocasiunea, intrebu basandu-me pre temeiurile desfesiurate mai susu:

1. Are guvernulu de cugetu sa incépa fâra amanare discussiunile in tréb'a bancei?

2. Are de cugetu sa substérna inca in sessiunea acést'a unu proiectu de lege pentru infiintiarea unei bance unguresci independente si déca se voru iví greutâti neprevediute sa lege positiunea ei de infiintiarea unei bance unguresci de note?

Presiedintele: Interpelatiunea se va dá ministrului de financie (Ghyczy: Ea este indreptata câtra ministrulu presiedinte).

Adam. *Lazar* interpeléza pre ministrulu de justitia, de este aplecatu sa substérna unu proiectu de lege despre regularea posessiunei in Transilvani'a?

Urméza la ordinea dilei cetirea a trei'a si primirea proiecteloru de ieri.

Alu doilea obiectu la ordinea dilei este discussiunea asupr'a petitiuniloru din list'a 58. Petitiunea cetâtiei Czegled pentru sistarea institutiunei camerei comerciali se transpune ministrului de comerciu spre raportare.

Celu din urma obiectu e discussiunea despre raportulu comissiunei pentru revisiunea compturiloru, care avea sa esamineze socotelele comissiunei economice a casei representative.

Refer. *Földváry* afla socotelele in ordine si propune sa se dea raportulu la comissiunea economica cu adaugerea sa tiena strictu principiulu crutiârei.

Majoros critica aspru contulu erogatiuniloru; presiedintele lu face atentu sa nu vateme, dupa aceea arata la fia-care postu defecte si propune, sa se purcéda mai crutiatoriu la erogate, sa se reduca oficialii si servitorii si tipariturile sa se faca pre calea concurentiei.

Harkanyi replica, ca comissiunea nu se póte priví de foru superrevisionariu si nu póte detailá lucrulu pâna acolo, câci s'aru aduce o confusiune si comissiunea nu-si va ajunge scopulu.

Se incinge dupa ce dechiara bar. *Simonyi* tóte insinuârile aduse de Majoros nefundate o polemica mai multu personale, la care iau parte Majoros, Rado, Paczolay, Madarasz si A. *Pulszky*, cari toti respingu invinuirile lui Majoros. Urmandu votarea se respingu tóte propunerile si cas'a n'a adusu astadi nici unu conclusu.

Cas'a ablegatiloru din senatulu imperialu si-a inceputu activitatea sea in 20 Ianuariu. In dîu'a acea s'au adunatu clubурile pentru a discutá objectele ce voru vení la ordinea dîlei.

Pusetiunea Ungariei ocupa seriosu pre politicii normativi din Austri'a. Asiá „N. Fr. Pr.“ in nr. 3733, de Dumineca, intre altele scrie:

„Afacerile unguresci pentru aceea provóca unu interesu atâtu de mare, pentru ca in acelea nu este de a se priví numai intrebarea financiaria, ci intrég'a si marea intrebare de constitutiune a Austriei se radica amenintiandu. Dela venirea corónei ungare sub cas'a habsburgica istori'a referintieloru Ungariei fatia cu tierile ereditarie este istori a luptei pentru o forma câtu se póte mai buna a impreunârei ambeloru complecse de tieri intr'unu imperiu, care s'aru poté ocârmuí politicesce. Generatiunea de a vediutu dóue incercâri, pentru afla rea formei cei adeverate, aceea din anulu 1848 si cea din 1867. . . . . Acum cu privire la confusiunea financiaria, care predominéza Ungari'a vrea caracterulu celu definitivu sa faca locu iérasi celui provisoricu, acum totu vrea a se pune iérasi in intrebare.' Intrebarea financiaria pre lânga o vointia buna se póte resólve, intrebarea de constitutiune ascunde in sine cele mai infricosiate lupte. Acum partid'a de constitutiune a trecutu prin destule lupte de acestu feliu; ca s'a abatutu in urma la dualismu si cá apartienatória de acésta forma a devenitu conservativa. Partid'a de constitutiune voiesce sustienerea acestei forme de statu, pentru ca ea prevede struncinaturile, casualitâtile si periculele ce suntu impreunate cu o lupta de constitutiune. Dualismulu s'a nascutu prin contractulu, ce l'au incheiatu ambele jumetâti din imperiu laolalta, despre dreptурile, datorintiele si prestatiunile bilaterale. Aceste datorintie trebuiescu facute, fâra cá o parte sa fia silita a esercíá sila fatia cu ceea-lalta parte. In momentulu cându implinirea acestoru datorintie se pune in intrebare si prestatiunea se suspinde séu devine periculósa, atunci este si dualismulu nimicitu, si pentru referintiele ce au ambele jumetâti din imperiu laolalta voru nisuí forme nóue spre a ajunge la valóre . . . Dupa cum va esi votulu dietei unguresci, va insemná atât'a, ca voiesce Ungari'a sa solveze pretiulu stipulatu in 1867 pentru esistinti'a de sine, séu nu voiesce. Ce se va intemplá in casulu din urma nu este siguru; siguru este numai, ca cu contractulu de complanare tóte formele comune de statu se clatina.“

De asemenea foile clericale, federalistice si feudale avendu in vedere simptomele din Ungari'a dicu ca esistinti'a mai departe a dualismului este o imposibilitate. Polonii se pare, ca inca suntu de acésta parere. Organulu din Cracovi'a alu nobilimei poloneze „Czas“ vorbesce intr'unu articulu lungu despre situatiunea Ungariei si vine la conclusiunea, ca o crisa este neincungiurabila, la care nu este vorba nici de afacerile cehice séu poloneze, nici de o urmare nóua a legiloru confessiunale, ci e vorb'a de dualismu, care si-a perdutu dejá tóta puterea de viétia.“

Varietâti.

⁂ *Recrutatiunea* de estu timpu va avea locu pentru cerculu de asentare Ocn'a in 6, pentru Sabiiu in 8 si 9, pentru cerculu Salistei in 10 si 11, pentru alu Resinariloru si Cristianrului in 12, 13, si 15 si pentru cerculu Vulperului si alu Cisnadiei in 16, 17 si 18 Martiu 1875.

⁂ *Constituirea camerei advocatiloru din Sabiiu.* Dumineca in 17 l. c. s'a constituitu camer'a advocatiloru apartienatori de tribunalele din Sabiiu, Mediasiu si Sighisiór'a. Din 54 advocati, cari au fostu invitati, se infatisiara 31, intre acesti'a cei mai multi au fostu advocati din Sabiiu, dupa aceea au fostu din Mediasiu domnii: Dr. Kein, Zikeli si Dr. Max. Krauss, din Sighisiór'a: domnii. Iosefu Klöss si Carl Roth; din Rupea (Cohalmu) d-lu Eduardu Capesius, din Mercurea d-lu Dr. Löw.

La 11 óre inainte de amédi a fostu invitatu presiedintele tribunalului de aici, baronulu Fillenbaum, prin o deputatiune de trei, care deschide adunarea prin o scurta vorbire. Advocatulu Dr. Brukner i.a multiamitu domnului presiedinte in numele seu si alu colegiloru sei, pentru ostenelele sele cele pline de succesu pentru intemeierea unei cameri advocatiale cu siedinti'a in Sabiiu.

Dupa aceea a luatu presidiulu celu mai betrânu advocatu, Eduardu Capesius, si s'a pasitu la alegerea functiunariloru si a comitetului. Au fostu alesi cu majoritate eclatanta: Dr. Wilhelm Brukner presiedinte alu camerei advocatiloru, Carl de Kis de v.-presiedinte, Dr. Nemes de secretariu, Dr. Moess casariu, Victoru Sill de procuroru.

Ca membrii ordinari ai comitetului au fostu alesi: Iosifu Bacon (Sighisiór'a) Dr. Kein (Mediasiu) Iosefu Roth (Sebesiu) Eduard de Larcher, Friederich Schneider, Gustav Henrich, Dr. Racuciu si Dr. Borcea.

Cá membrii suplenti s'au desemnatu: Dr. Carl Conrad; Heinrich Melas (Sighisiór'a) Dr. Löw (Mercurea) si Nicolau Agotha. Dupa seversirea actului de alegere au luatu presidiulu advocatulu de Kis (de óre-ce Brukner murindu tocmai intr'aceea, cumnatus'o (Stohandl) au fostu chiematu indata din adunare) Kis multiemesce si in numele lui Brukner adunârii pentru increderea ce a dat'o adunarea celoru alesi.

Dupa amédi la 4 óre a tienutu comitetulu o siedintia pentru cá sa verifice decretele si credintiunalele membriloru esterni ai camerei advocatiloru si hotarescu unu terminu de 15 dîle pentru advocati, cari inca nu s'au anunciatu la camera, spre predarea decreteloru.

La 2 óre dupa amédi se adunara membrii camerei advocatiale in hotelulu „Neurihrer“ la unu prândiu serbatorescu, unde tienerea de toaste parte oficiale parte ne oficiale n'a lipsitu.

Constituirea camerei advocatiloru din Clusiu s'a intemplatu totu in 17 l. c. —

Constituirea camerei advocatiloru din Muresiu-Osiorheiu s'a orenduitu pre 6 Februariu a. c.

⁂ *Unele date de contributiune.* Dupa unu conspectu oficiosu prescrierea de dare si a restantieloru pentru cuartalulu alu treile din anulu 1874 a fostu pentru fundulu regiu 1,099,363 fl. 29 cr. Din acesta suma s'a solvitu pâna la finele acelui cuartalu sum'a de 559,929, remanendu deci o restantia de acoperitu cu 530.558 fl. 29 cr. Cu ocasiunea descoperirei aceloru date nefavorabili se provóca populatiunea amintitului tienutu la o mai puntuala implinire a datorintiei sele in asta privintia, cu atât'a mai multu, ca pentru platitorii de dare nepuntuali resulta intre alte rele si acel'a ca daca aceia nu si-ar' fi solvitu darea intrega pe anulu 1874, nu se voru percepe in listele stabili de alegatori — pentru dieta.

⁂ **Bibliografia**. A esitu de sub tipariu: **„Limb'a materna** *in Institutele pedagogice si clasele poporale romane* de Dr. Ilarionu Puscariu protos. si prof. la Inst. archidiecesanu teol. pedagogicu.

⁂ *Violare de frontarii demintita.* Nu demultu au adusu foile publice scirea despre o nóua violare a frontarieloru din partea Romaniei la Mehadi'a, in urm'a acestoru sciri s'au si tramisu la loculu numitu unu despartiementu de infanteria si cavaleria spre a pune capetu atacuriloru mai departe. Acum unu granitieriu raportéza „Albinei“ ca totu sgomotulu se reduce la o impregiurare de totu neinsemnata si anume, o societate de venatori, ce urmarea unu ursu, dupa care puscase, — póte din nebagare de séma a trecutu preste granitia. Asiá ce-va a venitu si pâna acum inainte, fâra cá sa bata cine-va alarma si sa se faca ridiculu in ochii poporului.

⁂ *Ateneulu romanu.* Inauguratiunea conferintieloru publice pre an. 1874—1875 s'a facutu la 15/28 Dec. a. c. Acésta societate instructiva si delectatoria si urmédia lucrârile sele cu perseverantia. I. uramu succesulu celu mai splendidu.

⁂ *Unu episcopu sub acus'a de ucidere.* Se scrie foiei francese „Gironde“: Episcopulu din Urgel, in Cataloni'a se afla de doi ani sub acus'a de ucidere, ce aru fi comis'o acest'a in persón'a unui preotu tineru, alu câruí cadavru ciungaritu s'a aflatu intr'o pivnitia a palatului episcopescu; siedinti'a aru trebuí sa se faca in contumaciam. Materialulu de cercetare se afla de 6 luni la tribunalulu supremu, la Mansignor Crixal, vinovatulu cá domnitoriu bisericescu nu se supune. Membru acestui tribunalu s'au scarbitu pâna aici de scandalulu acestui procesu. Acusatulu nu se afla in puterea judecatoriei elu e in castrelei lui Don Carlos; acest'a inse nu scusa nici de câtu procedur'a cea crutiatória. Presiedintele judecatoriei s'aru fi esprimatu: „Acestu procesu va fi unulu din cele mai marsiave scandale ale secului nostru; suntu pârti in trensulu, cari revóca cele mai obscure scene ale incuisitiunei si ale evului mediu.

⁂ (*Teatru romanu*) Trup'a teatrale din Ploiesci sub directiunea dlui G. *Popescu*, care a sositu in dîlele aceste in mediloculu nostru, va dá de séra prim'a representantiune: *tieganii din tiéra* séu *mirés'a nebuna*, comedia natiunale cu cântece in 2 acte, si *cuiulu in parete* comedia originale intr'unu actu. Sperâmu ca publiculu nostru care totu-déun'a a spriginitu art'a româna, va intempiná cu bunavointi'a sea si pre junele nostru artistu de prestre Carpati, care n'au crutiatu ostenele si tempu pentru a ne face o petrecere spirituale. Dorimu succesulu celu mai bunu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 22 Ianuariu n. Grâu 4 fl. 53 xr. frumosu, 4 fl. 27 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 73; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Ianuariu 1875.

Metalicele 5%	70	—
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	45
Imprumutulu de statu din 1860	111	50
Actiuni de banca	952	—
Actiuni de creditu	225	50
London	111	10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	—
„ „ „ Temisiorene	76	75
„ „ „ Ardelenesci	75	70
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	50
Galbinu	5	25½
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. Latureni (Salciv'a de susu) protopresbiteratulu Lupsiei, pre bas'a parintiesci concesiuni cons. ddto 28|11 Nr. cons. 1117 1743|B. 1874, pentru ocuparea acestei'a se escrie concursu pâna la 30 Ianuariu 1875, cându va fi totu-odata si alegerea.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. O jumetate de ferd. mica de câte o casa
2. O dî de claca dela o casa.
3. Folosinti'a cimiteriului cu pomi cu totu.
4. Stol'a usuata si pâna ací.

Doritorii de a ocupá acéstá statiune, au de a-si tramite petitiunile loru instruate in sensulu Stat. nostru org. la subscrisulu pâna la terminulu susu dîsu. —

Offenbai'a in 16 Decembre 1874.

In contielegere cu comitetulu
parochiale.
Ioanu Danciu
Adm. protop,

(3—3)

Nr. 150/1874.

Edictu.

Pre basea cererei *Mariei Carsiovetiu* din Seliste, prez. astadi barbatulu acelei'a *Ioanu Vervorea* totu din Seliste, prebegitu de tempu mai indelungatu fâra de a se sci loculu petrecerei lui, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu si anume pâna la 1 Ianuariu 1876 cu atâtu mai vertosu sa se presenteze naintea forului matrimoniale subscrisu, cu câtu la din contra in objectulu din cestiune se va urmá dupa prescrierea canonica, si in absenti'a acelui'a. Sabiiu 19/31 Decembre 1874.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresb. tractului Sabiului I.

3—3

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditur'a. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 5. ANULU XXIII.

Sabiiu in 16|28 Ianuariu. 1875.

Sabiiu 15 Ianuariu.

Astadi s'a inceputu desbaterea bugetului in cas'a deputatiloru din Budapest'a. Pregatirile pentru desbaterea acést'a suntu mari in amendoue taberile dietei, in cea a deakistiloru precum si in cea a tiszaistiloru, séu mai bine in cea a guvernului si a opusetiunei. Fractiunile cele-lalte, se vede din câte cetimu in diuariele din capitala, voru fi parte absorbite in aceste dóue tabere.

O desbatere seriósa a bugetului tierei nu aru fi nici decum ce-va lucru strainu. Ací se trateza de pungile tuturoru cetatieniloru, carii au de a purtá greutâtile tierei. Mai departe se trateza de pungile aceloru cetatieni, cari dupa majoritatea numerica, nici in ani normali nu se bucura de venituri mari; câci tiér'a e mai cu séma o tiéra de agricultura, cu atâtu mai pucinu in ani de seceta si de alte calamitâti elementari. A intrebuintiá diet'a dara tóte mesurile spre a egalisá dupa putintia erogatiunile tierei cu veniturile nu este alt'a de câtu ce-va fórte naturalu.

Pregatirile cele mari inse pare ca nu suntu numai pentru de a mantuí tiér'a de deficitele cele formidabile, ele dorere, pare din purtarea multoru deputati ca au altu scopu. De o parte ne vine a dice ca este vorb'a ca puterea guvernârei sa nu *scape* din mâna, de ceealalta parte este cá puterea guvernârei sa *incapa* in mâna; este póte ceea ce romanulu fórte semnificativu o cuprinde in cuvintele: scólate sa siedu eu.

Unu feliu de preludiu a fostu Dumineca in conferinti'a partidei deakiste cându partid'a a desbatutu mai inainte in sinulu ei bugetulu. Ocasiunea acést'a a reversatu lumina asupr'a situatiunei in objectulu desbaterei bugetului. Diversitatea de opiniuni in sinulu partidei intaresce, ca fractiunile sennyeiste, goroviste si lonyayiste totu nu suntu asia de absorbite de grosulu partidei incâtu acest'a sa póta votá dupa placu ori si ce. Din contra ele se afla in procesulu emancipârei de partid'a mama, si astépta numai ocasiunea spre a-si incercá puterile cá pre lânga totale separare sa devina magnetulu, in giurulu cârui sa se cristaliseze unu numeru mare de deputati din alte fractiuni si din alte partide.

Este numai intrebare ca crede vre-o fractiune ca a sositu tempulu oportunu de a procede asia?

Se dice ca e fórte problematica situatiunea partidei deakiste cu deosebire pentru ca tóta purtarea lui Sennyey de dumineca demustréza ca elu cauta modalitatea unei dechiarâri de resbelu partidei sele de pâna acum. Déca va esí numai fractiunea lui din grosulu partidei inca nu e periculu, pentru ca atâti deputati câti duce elu de alta parte aducu sasii nostri din Transilvani'a, cari in dilele din urma s'au facutu fórte intimi cu ministrulu presiedinte si póte chiaru si croatii cari inca cochetéza cu acela'si ministru de mai multe dile.

Despre cele-lalte fractiuni nu credemu ca se voru deslipí de partida, ci se voru realiá umeru la umeru cá sa tréca preste periculului ce le amenintia din partea opusetiunei.

Vomu vedé acum câtu de curendu ce directiune va luá desbaterea si vomu vedé si finitulu ei. Amu dorî inse sa vedemu facendu-se aceea ce e mai usiuratoriu pentru cei ce contribuie.

In afacerea regulamentului pentru armat'a de honvedi, dupa cum afla „P. N.“ se tienu desbateri in fiacare dî sub presidiulu Majestâtiei Sele a Regelui, si sa spereza ca acésta afacere se va resolve inca pâna va fi Majestatea Sea in Budapest'a.

Obiectulu desbateriloru in siedinti'a consiliului ministeriale din 21 l. c. a fostu modulu, in care s'aru potea imbunatatí referintiele de creditu provinciale. S'a consultatu, ca lips'a de bani in unele tienuturi ale tierei e atâtu de mare, incâtu este necesariu ajutoriulu si interventiunea statului. Interventiunea, dupa cum o proiectéza regimulu, consta in urmatórele: o parte din harthiile de pretiu ce se afla in posessiunea statului sa se converteze in charthii pignorative si scóterea ce aru resultá din lombardarea aceloru — de ocam-data 1,500.000 fl. — sa se puna la dispositiunea aceloru tienuturi, in cari este mai simtita lips'a de bani. Acestu ajutoriu apoi sa se imparta in sume sub 100 fl. in forma de imprumutu pre tempu scurtu.

O parte dintre deputatii sasesci a fostu primita, dupa cum ne spune „P. N.“, la 22 l. c. de câtra ministrulu presiedinte *Bitto*, cu care ocasiune s'au discutatu regularea relatiuniloru din fundulu regescu.

Conscriptiunea alegatoriloru se afla in tota Transilvani'a in celu mai bunu cursu, pre cându in Ungari'a, dupa cum afirma „Pester Lloyd“, unele comitate opositiunale nici n'a inceputu lucrarea.

La conscriptiune se ivescu aparintie, cari intre sine suntu deplinu asemene construite, ori s'a facutu conscriptiunea in Sabiiu, in Budapest'a séu ín comitatulu Borsiodu.

Asia se aréta preste totu o micsiorare batatórie la ochi a numerului alegatoriloru. In comparare cu conscriptiunea din 1872 a trebuitu sa se micsioreze numerulu sibieniloru celoru indreptatiti de a alege cu 1/4. In comitatulu Borsiodu micsiorarea se urca la 40 percente. Foile din Pest'a ascriu acést'a reducere a numerului celoru indreptatiti de alegere nevirtutiei patriotice, de a nu platí darea. Acestu motivu póte sa fia in multe casuri nimeritu, dara valóre comuna nu are.

De esemplu sibienii 'si platescu punctualu darea loru precum ministru de financie de odinióra Lonyay a datu acestu testimoniu la toti sasii, si acolo unde se simte neputintia de platire, ingrigiesce esecutorulu de dare pentru platirea dâriloru.

Adeveratulu motivu alu micsiorârei numerului de alegatori atâtu in Sabiiu câtu si in alte pârti suntu decisiunile cele restringatórie ale nóuei legi electorale. Din contra cercurile de alegere formate de nobilime, precum in Secuime, Hunedór'a si in alte comitate 'si representà contingentulu intregu, pre cându clas'a cetatienimei si a tieraniloru nenobili va pasí inaintea urnei de alegere cu sîre rarite.

Conflictulu turco-montenegrinu s'a aplanatu. Pórt'a a abdisu dela pretensiunea sea, cá locuitorii culpabili din Montenegru sa se predé unei judecatorii turcesci si prin acést'a s'a nimicitu adeverat'a pedeca a complanârii pacinice a afacerei dela Podgoriti'a. Aduce-va acést'a schimbare a constelatiunei caderea marelui veziru cu sine séu ba, acest'a este unu lucru de ocamdata indiferentu, de-si nu se póte negá de alta parte, ca unu barbatu de statu, care a adusu de repetite ori Pórt'a intr'o stare critica, abiá póte ocupá cu succesu postulu insemnatu de viziru. Acést'a lature a lucrului este facia de afacerea complanata dela Podgoriti'a de unu interesu secundariu; in fine positiunea unui ministru in Constantinopolu mai totudéun'a se póte sguduí si de aceea nu trebuie sa conlucre mai multe influintie puternice, cá lungulu siru de ministri ce au cadiutu in tempulu din urma sa se inmultiésca inca cu unu barbatu care a meritatu cu totu dreptulu acést'a sórte.

De iusemnatate este pre lânga faptulu, ca conflictulu se aplanéza intr'unu modu pacificu, si aparinti'a, ca acestu resultatu avemu sa-lu multiamimu conlucrârei unanime a celoru trei puteri dela Nordu. Privindu la desvoltarea mai departe a relatiuniloru in orientu astadi putemu dîce, ca alianti'a de pace a celoru trei puteri s'au confirmatu intr'unu momentu criticu. Aici aflâmu o liniscire mare nu numai in privinti'a sustienerei stariloru actuali in orientu, ci si relativu la consolidarea relatiuniloru intre puterile europene in genere si astfeliu si cu privire la conservarea pacei europene. De aici se vede, ca conducatoriulu afaceriloru nóstre esterne, contele Andrassy, a intielesu chiaru, dîce „P. Ll.“, rolulu Austro-Ungariei in orientu si-lu aduce la valóre cu norocu si desteritate. —

Din Belgradu se anuntia, ca cele patru puteri influintiéza in modulu celu mai presìonatoriu la Cetinje. Periculului de resbelu s'a micsioratu tare.

Iéra din Constantinopole se anuntia ca partid'a de pace este tare puternica si caderea marelui veziru este probabila.

Marile puteri europene au spriginitu in Constantinopolu propunerea principelui din Muntenegru, cá unu delegatu din partea Turciei sa asisteze in Cetinje la condemnarea celoru ce au ucisu soldati turcesci; se astépta, cá Pórt'a sa primésca acést'a propunere. Austri'a si Russi'a au dechiaratu principelui de Muntenegru, ca Muntenegrenii dechiarandu resbelu Turciei lu voru portá pre cont'a si cu periculului loru.

Unele sciri din Berlinu sustienu, ca ministrulu financieloru Camphausen se va retrage din ministeriu dupa inchiderea dietei.

Diet'a Germaniei a primitu proiectulu despre landsturm.

Carlistii amerintia la casulu cându se va bombardá Zaranzulu, pre germâni si pre capitanulu *Zéppelin* cu fapte de violentia. Guvernulu se teme sa purcéda contr'a Zaranzului avendu in vedere, ca viéti'a germaniloru este greu periclitata.

Carlistii dupa o scire sosita din Hendaye la 21 c. au ocupatu cu asaltu Grannolers, au comisu atrocitâti, escortandu pre membrii ce se tienu de Ayuntamientos si sperandu ca li voru vení republicanii intr'ajutoriu voiescu sa intre in Barcelon'a.

Despre stadiulu in care se afla conventiunea cu Romani'a aflâmu urmatóriele:

Fatia cu impartasirile mai prospete a unoru dîuare se póte asigurá contrariulu, de óre-ce desbaterile, ce curgu in Vien'a cu agentulu Romaniei Costaforu in afacerea conventiunei cu Romani'a, iau dimensiunile cele mai favoritóre. Siefulu departamentului politicu de comerciu alu ministerlului comunu de esterne, consiliariulu de curte, Schvegel, se afla de mai de multe dile in Vien'a, unde va remané pâna cându se voru resolve mai multe intrebâri subversante, intre cari mai importante suntu conventiunea cu Romani'a si afacerea liniei ferate.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 19 Ianuariu 1875. Dupa deschiderea siedintiei camerei representative si autenticarea protocolului din siedinti'a trecuta anuncie presiedintele petitiunea comitatului Zipsianu pentru colonisarea maghiariloru din Bucovin'a, care se trece la comissiunea petitiunaria.

Ios. *Madarász* indrépta câtra guvernu o interpelatiune in afacerea regulârei bancei. Oratorulu nu se póte impacá cu motivarea ce o a desfasiuratu Moricz in interpelatiunea sea ce atinge banc'a. Dela complanare cu banc'a natiunale austriaca oratorulu nu póte sa astepte nici unu bine si argumentéza, ca este o parere si nesuintia gresita a delaturá antipatiele ce esista in tiéra fatia de banc'a natiunale din Austri'a. Interpelatiunea sea e acést'a:

„Considerandu, ca viéti'a, desvoltarea, precum si nimicirea agriculturei si comerciului si prin urmare a intregei economii natiunali din tiéra este espusa capritiului unui institutu esternu, bancei natiunale austriace, intru câtu Ungari'a pâna astadi nu are o banca de bilete independenta, pre cându tiér'a intréga fâra distingere de partida cere imperativu sa se infiintieze o atare banca, intrebu pre ministrulu presiedinte si prin trensulu pre intregu ministeriulu:

Are guvernulu de cugetu sa incépa in interesulu infiintiârei unei bance de bilete independente pertrârile necesarie si sa substéna câtu mai curendu, inca in sessiunea acést'a, unu proiectu de lege in privinti'a acést'a, cá astu-feliu sa se realiseze vointi'a unanima a natiunei?

Interpelatiunea se predà ministrului presiedinte.

Dupa ce se dispune tiparirea unoru raporturi comissiunali, cari au sa vina la desbatere inainte de a se incepe bugetulu, urméza cá primulu objectu la ordinea dîlei desbaterea raportului comissiunei economice despre bugetulu casei pre lun'a lui Ianuariu.

Ios. *Madarácz* primesce numai

unele posturi neconditiunatu, altele numai cu conditiune, cá comissiunea economica sa presenteze despre erogatele fia-cârei luni in lun'a urmatória o specificare detaiata si precisa. In acestu intielesu oratorulu substerne unu proiectu de resolatiune, dupa care comissiunea economica sa se indrumeze sa substérna unu raportu motivatu, ca in ce modu s'aru putea esoperá crutiâri in bugetulu casei.

Referentulu Col. *Radó* tiene acestu proiectu de lege superfluu si cere sa se respinga.

Dupa o desbatere lunga, la care participa mai multi oratori, se primesce aprópe cu unanimitate propunerea lui Col. *Tisza*, sa se aplacideze bugetulu casei si sa se indrumeze comissiunea economica a substerne preliminariulu totu-déun'a in prim'a diumetate a lunei, pentrucá bugetulu lunei celei mai de aprópe sa se póta presentá pre acést'a basa.

Urméza discussiunea raportului comissiunei de inmunítate despre estradarea deputatului Nic. *Bartha*. La propunerea lui Ad. *Lazar* se amana desbaterea.

Cu aceste siedinti'a de astadi se inchide.

AVISU

câtra membrii asociatiunei nationali aradane pentru cultur'a poporului romanu.

Adunarea generala a asociatiunei nationali aradane pentru cultur'a poporului romanu in siedinti'a sea ultima din 15 Iuniu 1874 a insarcinatu o comissiune de cinci, pentru a censurá, incuirá si a licuidá tóte socótele, actele si statulu asociatiunei incepandu dela urdirea ei; apoi pentru terminarea acestoru lucrâri a pusu unu terminu preclusu de trei luni, incuviintíandu totu-odata pentru usiurare aplicarea unui contabilu cu o remuneratiune corespundietória, si in fine a autorisatu pre presidiu, a defige terminu pentru continuarea adunârei generali de locu ce va fi gat'a comissiunea cu raportulu seu.

De óre-ce a espiratu de multu terminulu preclusu de trei luni, fâra cá sa sciu vre-unu resultatu alu lucrâriloru comissiunali atinse mai susu; de óre-ce acum in a sieptea luna dela prorogarea adunârei generali nu mai potu purtá respunderea pentru asiá indelungata prorogare, si de óre-ce — mai alesu dupa stramutârile intemplate cu mine — intre astu-feliu de stâri ale trebiloru asociatiunei nóstre mi este fórte greu a stá in fruntea acestei asociatiuni: eu cu acést'a prefigu, si prin foile nóstre natiunali publicu terminulu pentru continuarea adunârei generali a asociatiunei nóstre aradane pentru cultur'a poporului romanu pre dîu'a 4/16 Febr. a. c. la 9 óre diminéti'a la Aradu si punu la ordinea dîlei:

1. Alegerea presiedintelui adunârei generali in loculu meu, care me aflu motivatu a renunciá pre atunci la acést'a onorifica insarcinare.
2. Raportulu comissiunei censuratórie esmise din siedinti'a ultima.
3. Cestiunea sulevata dejá despre revisiunea si modificarea statuteloru asociatiunei.
4. Alte obiecte, ce dóra la propuneri din partea membriloru voru fi de a se desbate in sfer'a asociatiunei.

Aradu, 8|20 Ianuariu 1875.

Mironu Romanulu m/p.
Metropolitu cá presiedintele adunârei generali.

In notiti'a nóstra din numerulu premergatoriu despre schimbarea ce s'a facutu in ministeriulu Romaniei, amu amintitu si caus'a pasirei dlui Mavrogeni din ministeru. Colónele nóstre suntu pré anguste pentru colosalulu procesu *Offenheim*, ce se pertratéza acum de septamâni inaintea tribunalului din Vien'a si tratéza despre pretinse fraude comisse de intreprindietoriulu drumului de feru Lemberg-Cernauti, Offenheim, si in care, dupa dimensiunile ce a luatu pertratarea, se vedu contrase personagie distinse dinlauntrulu imperiului si din afara.

Pre câtu ne voru iertá puterile vomu dá si noi pârti din acelu procesu, cari ni se voru parea mai interesante si pentru publiculu nostru. De asta data facemu locu urmatórei epistole adresate de fostulu ministru de financie alu Romaniei Mavrogeni dupa „Press'a" din Bucuresci:

„Numele meu a fostu pronuntiatu dinaintea curtiei de jurati din Vien'a, in cursulu procesului Offenheim cu ocasiunea cetirei urmatórei scrisori adresate de d. de Herz câtra Offenheim:

„Eu amu aici o sarcina fórte gingasia, si te rogu dara, in folosulu nostru alu amenduror'a, de a adeverí bancei ca eu nu suntu respundietoriu pentru intrebuintiarea baniloru ce mi s'au adresatu. Afacerea Mavrogheni este de notorietate publica, („weltkundig"), si de aceea amu gasitu mai cu cale de a o trece oficialu prin condicele mele; cu atâtu mai multu ca si Mavrogheni nu se sfiesce de locu despre dispositiunile privitórie la acésta a lui afacere."

Pentru acei ce cunoscu impregiurârile negotiatiuniloru ce au urmatu int'unu siru de ani pentru obtienerea concesiunei drumului de feru proiectatu mai intâiu dela Michaileni la Galati, Iassi si Tergulu-Ocn'a, intielesulu acestei scrisori este limpede; contienutulu ei nu are nimicu misteriosu, nimicu ce póte atinge onórea séu delicateti'a cea mai scrupulósa.

Se voru puté gasí inse persóne de buna credintia, care in necunoscinti'a lucruriloru, se voru intrebá ce insemnéza acele cuvinte din citat'a epistola. Iéra de siguru se voru gasí altii, cari se folosescu sistematicu de ori ce ocasiune pentru a sfasiá o reputatiune.

Cá o datoria câtra mine iusumi, câtra positiunile inalte ce amu ocupatu in tiér'a mea, vinu prin aceste pagine, a dá publicitâtiei urmatórele lamuriri, cari nu suntu decâtu espunerea pura si simpla a fapteloru, precum ele s'au petrecutu.

In 1859, principele Leo Sapieha, adresandu-se câtra mine, care eramu atunci unu simplu particularu, spre a ne intielege pentru a capetá concessiunea unui drumu de feru dela Michaileni la Galati, cu o ramura spre Iassi si alt'a spre Tergulu-Ocn'a, amu intratu in legatura cu densulu la Vien'a, unde amu si incheiatu unu actu de tovarasie. In puterea acestui actu, asociatii erau datori a constituí capitalulu trebuitoriu pentru facerea studiiloru pregatitóre si definitive si pentru acoperirea tuturoru cheltueleloru preliminarie. Eu amu si depusu indata atunci partea mea din acelu capitalu.

La 25 Aprilie 1862 amu dobanditu concessiunea dela guvernulu principelui Cuza cu o garantia din partea statului de 6 la suta pre pretiulu kilometricu de 180,000 franci. Amu plecatu la Parisu si la Londr'a, unde impreuna cu principele Sapieha si cu constructorulu Thomas Brassey, amu lucratu pentru formarea capitalului de constructiune. Inse nu amu potutu isbutí a face emisiunea.

Este interesantu, si pentru mine fórte importantu, de a aretá din ce pricina a cadiutu atunci acea concesiune, ale cârei conditiuni erau asiá de nemarginitu mai favorabile decâtu tóte cele ce au urmatu.

Concesiunea stipulá cá tóta lini'a, de o intindere de mai bine de 450 chilometre, sa fia sfersíta in 5 ani. Inse creditulu nostru in strainatate nefiindu inca bine intemeiatu, erá greu de a obtiené dela publicu subscrierea capitalului trebuitoriu. In acésta prevedere au scrisu dela Londr'a guvernului românu cá sa me autoriseze a impartí lini'a in sectiuni, pentru a putea emite, cu mai multa probabilitate de isbutire, capitalulu trebuitoriu in renduri succesive, adaugendu sa fiu autorisatu a incepe lucrârile cu sectiunea Galati-Adjudu, pentru care dd. Brassey, Glyn si altii se obligase formalu a versá capitalulu cuvenitu din propriele loru midilóce.

Guvernulu 'mi refusà cererea prin o telegrama a ministrului de esterne de atunci, reposatulu A. Arsachi, in care 'mi dicea: „Tout ou rien."

Astfeliu cadiù acea concesiune atâtu de moderata in conditiunile ei de garantia si de pretiu chilometricu. De câte milióne cheltuite, de câta vreme perduta si de câte neplaceri nu s'aru fi scutitu tiér'a, déca mi s'aru fi acordatu atunci autorisarea ce ceréamu!

Cu unu anu in urma, in 1863, dupa nóue studii si nóue negotiâri la Londr'a, amu revenitu cu nóue propuneri pentru lini'a Mihaileni-Iassi-Galati-Bucuresci, si amu obtienutu o concesiune provisoria pre numele meu, alu principelui Sapieha, a lui Brassey si alu altor'a. Pre cându erau a se intruní corpurile legiuitórie, s'au su-

FOISIÓRA.

Resbelulu trojanu.

(Pre la anulu 1200 n. de Christosu.)
dupa *Grube*.

IX. *Ratacirile lui Ulysse.*

Dupa convorbirea acést'a Telemachu se reintórse in cetate. Cându lu vediura petîtorii, se maniara ca le-a scapatu din mâni, fiindu ca ei umblau sa-lu piérda.

Pre cându se intórse Cumeu dela cetate, Ulysse iéra si reluase form'a de cersitoriu Bravulu pastoriu pregatí óspelui seu unu culcusiu móle si a dóu'a dî plecà cu elu la cetate, Dejá pre cale fu vatematu regele straformatu din partea unui pastoriu nerusinatu de capre, a lui Melantheu, care tienea cu petitorii, câroru le ducea acum capre pentru mancare. Acest'a cându vediù pre cei doi betrâni esclamà cu reutate: Intr'adeveru, aci se potrivesce, unu sarantocu duce pre cela-laltu! Ddieu totu-déun'a impreuna egalu cu egalu. Purcariule, pentru ce conduci in cetate pre acestu mancâu, lingatoriu de taiere, pre acestu cersitoriu molestu, care se róga de o farimatura frecandu-si umerii de siosii usiei? De aru fi de tréba sa grigésca ce-va, sa curatie nisce grajdiuri, aru putea bea zeru si sa puna grasime pe óse; dara cá sa lucre nu va avé nici o placere, ci mai bine i place sa cersitorésca pentru fólele lui nesatiosu. In palatulu lui Ulysse, lu voru loví petîtorii cu scaunele si i voru sfermá cóstele!"

Ast'a si alte batjocuri eroulu le suferí cu rabdare. Melantheu se grabí inainte la palatu, pre urma ajunse si Cumeu si cersitoriulu. Inaintea locuintiei pe o graméda de gunoiu jacea unu câne betrânu a lui Ulysse, care mai inainte erá unu capâu fruntasiu, iéra acum urgisitu si mancatu de gónge. Animalulu fidelu recunoscù numai decâtu pre domnulu seu si miscà din códa, dara de slabu nu putù sa mérga la elu. Stapanulu seu suprimà o lacrima in secretu, iéra cânele cá si cându aru fi asteptatu reintórcerea domnului seu, cadiù la pamentu mortu.

Dupa acést'a intrà Ulysse in sala si dupa ce capetà mancare dela Telemachu, se rugà dearendulu de toti petîtorii, cá sa-i dee ce-va, cari 'si impartasira cu totii din prisosulu loru; numai celu mai alesu si mai inganfatu, Antinou, lu respinse cu cuvinte batjocoritórie si-lu loví cu unu scaunasiu in spate; Odysseu suferí maltratarea in tacere. Atunci intrà in sala unu altu cersitoriu cu numele Iros, care avea intrare la cersitori. Acestui'a nu-i placù, ca vede in locu-i pre altu cersitoriu si respinge pre Ulysse indereptu si-lu amenintia cu pumnulu.

„Lasati sa se lupte cersitorii" strigara petîtorii, „ast'a va fi unu spectacolu placutu."

„Invingetoriulu va dobendí cá resplata unu borcanu de capra friptu bine", strigara altii.

Odysseu a fostu gat'a la momentu si cându 'si desvelí umerii si bratiele puternice, petîtorii se uimira de structur'a robusta a membreloru lui. Lupt'a se terminà indata, pentru ca Ulysse loví pre Iros sub urechia, incâtu i rupse falcile si pe gura lu napadí unu torente de sânge. Dupa aceea lu scóse afara si-lu puse josu lânga unu zidu.

Facendu-se séra se aprinse focuri, cá sa se ilumineze sal'a. Petîtorii se intórse dela jocurile loru si iéra reincepù orgi'a sgomotósa, Odysseu reaparù de nou, si cersitoriá pre la óspeti intr'o positiune fórte umilita si cu asta ocasiune trebuiá sa sufere óre-cari batjocuri, mai vertosu dela Antinou, cârui'a i erá fórte urgisitu cersitoriulu. In fine ómenii intrecuti se dusera sa se culce fia-care in chili'a sea. Atunci esî din odaia-i si Penelope impreuna cu servitórele, fiindu ca aflase dela Cumeu, ca a sositu unu cersitoriu, ce sciù povestí multe despre eroulu Ulysse. Betrânului straformatu i se dete unu scaunasiu si apoi incepù a spune, ca densulu e nascutu in Cret'a, s'a luptatu inaintea Trojei si ca a vediutu si pre Ulysse, despre care se scie positivu, ca petrece sanatosu in tiér'a thesprotiiloru si ca acusi se va reintórce in patria.

Istori'a ast'a sunà atâtu de probabila, incâtu Penelopei — bucurandu-se cu anim'a — i placù tare de cersitoriu si poruncí económei sele Euriclea sa spale piciórele óspelui. Bun'a Euriclea, aduse indata o vana, versà in trens'a apa calda, se simtí inse miscata de presimtire placuta, pentru ca la omulu strainu descoperí nisce trasuri cunoscute. Dara cându puse óspelui van'a sub picióre si-i observà pe picioru unu semnu prea cunoscutu se sparià asiá de tare, incâtu resturnà vasulu si versà tóta ap'a. Penelope esise in tempulu acest'a afara si nu observà nimic'a; si Ulysse cu o cautatura severa poruncí económei voióse cá sa pastreze tacere.

Dupa ce tenerulu Telemachu adusese armele, Odysseu se invelí intr'o piele de tauru; si se intinse pre pavimentulu salei cá sa dórma. Inse somnulu nu-lu prinse de locu.

X. Cu deminéti'a urmatória sosí si diu'a, in care trebuiá sa se otarésca. Petîtorii venira si-'si incepura traiulu selbatecu inca mai cu nerusinare cá de comunu fâra sa se retiena prin semnele, cari le prevestea perirea loru; ei mancara carne stropita cu sânge si ochii li se implura de lacrimi. Dara acestea nu le bagara in séma, fiindu ca Minerv'a le acoperise ochii, cá sa nu póta vedé.

Penelope arangià o lupta si promise mân'a acelui'a care va invinge. Ea puse in midiloculu salei dóuesprediece securi un'a dupa alt'a si provocà pre petîtori, cá cu puterniculu arcu a lui Ulysse sa slobóda o sagéta prin tóte dóuesprediece gaurile securiloru. Petîtorii se invoira, dara nici unulu nu putea sa incórde arculu celu greu de-si se incercara sa-lu faca mladiosu cu unsori si cu caldura. In fine se saturara si strigara: „Sa ne lasâmu acum pâna diminétia." Inse Ulysse se rugà cu umilintia sa-i conpusu guvernului nóue propuneri din partea unui grupu compusu din marchesulu de Salamanc'a si Delahante; in urm'a a multoru desbateri si pre cându ambele concesiuni se aflau in discutatiunea camerei, grupurile concurente au fusionatu.

Dara nici combinatiunea acést'a nu a potutu isbutí. Asemenea fura zadarnice si necontenitele incercâri facute in urma cu grele cheltueli.

In sfersitu, in 1868, asociatii mei s'au infatisiatu iérasi cu cererea concesiunei. Câtu pentru mine, obositu de atâtea stragâniri si de atâtea cheltueli, cari sdruncinase in parte averea mea, amu declaratu cumpaniei ca numai eramu in stare de a urmá inainte si ca renuntiamu la drepturile mele de concesiunariu, lasându la apretiuirea loru dreptulu meu de a fi despagubitu pentru cheltuelile si ostenelile ce intrebuintiasemu pâna atunci in cursu de optu ani, cheltueli privitórie, precum amu mai dîsu, la lucrârile pregatitórie, la studiuri de traseuri si la nenumerate caletorii in strainatate. Tovarasii mei nu au statu unu singuru momentu la indoiala pentru a recunósce legitimulu meu dreptu. Asia dara, m'amu retrasu atunci din asociatiune, si d. Offenheim care s'a infatisiatu atunci cá representantu alu noului grupu de concesiunari ce se formase, mi-a datu, in numele acestui grupu, o declaratiune prin care se indatorea a me despagubí cu sum'a de 300,000 franci, pentru cheltuelile si lucrârile mele, in casu cându aru isbutí a obtiené concesiunea.

Din acelu momentu, rolulu meu, in acésta afacere, a remasu cu totulu pasivu; si cestiunea s'a resolvatu, precum este cunoscutu, odata cu concesiunea Strusberg prin acordarea unei garantie de 7 si jumetate la suta, la unu pretiu kilometricu de 230,000 fr. si cu o subventiune din partea guvernului de 40,000 franci de kilometru, adeca aprópe indoitu de pretiulu concedatu mie in anulu 1862.

Iéta, in prescurtare, istoriculu fidelu alu acestei afaceri. Acum póte ori-cine intielege cuvintele din scrisórea d-lui de Hertz si pentru ce d-sea dîce ca: „afacerea Mavrogheni este de notorietate publica“, in limb'a germana: weltkundig, ceea ce insemnéza: „cunoscutu de lumea intréga“, iéra nu: „divulgatu“ séu „datu pre fatia“ precum o traducere schimonosita s'a incercatu a dá a crede.

Aceste cuvinte suntu tocmai proba ca eu amu lucratu pre facia, fâra misteru; ca sum'a ce amu primitu si pentru care numele meu a potutu fi inscrisu in registre, departe de a avea o origine rusinósa séu reprehensibila macaru nu erá decâtu drépt'a despagubire cuvenita mie pentru munc'a si cheltuelile mele in curgere de mai bine de 8 ani.

Pre lânga acestea trebuie sa mai observu ca, de câte ori mi s'a acordatu diferitele concesiuni de care amu vorbitu, si intru totu tempulu câtu amu urmaritu aplicatiunea loru, precum asemenea in 1868 cându s'a acordatu concesiunea definitiva, nu eramu nici ministru, nici functiunariu alu guvernului, si ca cu ocasiunea acestei de pre urma concesiuni, fiindu deputatu, m'amu abtienutu si dela desbaterea si dela votulu legei relativu la ea.

Totu in scrisórea pomenita a dlui de Hertz se mai gasescu câte-va cuvinte despre mine pre care trebuie sa le lamurescu; „Amu cerutu prin Mavrogeni, sa se invite Gaildry si Jore de a se infatisiá la mine.“ Eu locuiamu atunci in Moldov'a unde se aflá si repausatulu ingineriu Gaildry, pre care dela inceputu lu intrebuintiasemu la facerea, cu a mea cheltuiala, de studii preliminarie. Acestu omu onorabilu nu erá pre acea vreme in servitiulu statului, ci unu simplu particulariu, directoru alu unei mori cu aburi din Iassi.

Gaildry m'a intovarasitu in caletori'a mea la Vien'a, unde grupulu meu de concesionari l'a angagiatu a pune la dispositiunea loru cunoscinti'a ce avea de tiér'a romanésca servindu de calauza misiuniloru technice de ingineri straini tramisi in Romani'a pentru a studiá parcursulu drumului proiectatu. Pentru aceste servitie i s'a stipulatu, prin insusi actulu de tovarasia de atunci, dreptu remuneratiune, sum'a de 50,000 franci. Mai multi ani au urmatu apoi pâna cându repausatulu Gaildry a intratu in servitiulu statului.

Cându concesiunea dela 1868 a fostu dobendita, si dupa ce in urma capitalulu socialu a fostu asiguratu, d. de Hertz mi-a adresatu la Iassi, unde locuiamu, o scrisóre prin care-mi facea cunoscutu ca elu primise ordinu de a-mi numerá sum'a ce mi se cuvenea, conformu angagiamentului stipulatu, si me intréba cu ce modu sa-mi tramita banii in schimbulu declaratiunei de care amu vorbitu mai susu. Se póte de-si nu-mi aducu aminte de aceste amenuntimi, ca prin aceia'si scrisóre séu prin alt'a, sa me fi rugatu deodata, cá pre unulu ce locuiamu in Iassi, de a informá pre cutare séu cutare persóna aflatória la Moldov'a ca doriá sa se intalnésca cu ea.

Pentru sustienerea si prob'a celoru descrise de mine in aceste pagine, suntu fericitu de a putea invocá unu documentu care nu póte fi pusu in banuéla. Acest'a este o carte englesésca, tiparita la Londr'a in 1872, intitulata: „Viéti'a si lucrârile domnului Brassey.“ (Life and Labours of Mr. Brassey, by Arthur Helps), si in care capulu XIX este consacratu istoricului concesiunei drumului de feru din Moldov'a. Nepotendu citá capulu intregu, voiu estrage celu putienu locurile ce me privescu mai specialu:

Asiá, la pagin'a 260, autorulu dîce: „Resbelulu intre Franci'a, Piemontulu si Austri'a sfarsindu-se negotiárile pentru drumulu de feru reincepura; inse, fiindu ca concesiunea pentru partea din Moldov'a a proiectului se acordase dlui Mavrogheni dela Iassi . . . . . etc.“

La pagin a 261: „La 25 Aprilie 1862, concesiunea fu acordata de principatele unite Valachi'a si Moldov'a dlui Mavrogheni si principelui Leo Sapieha, (presiedintele companiei Carl Ludvig) pentru partea din Moldov'a a dîsului drumu de feru (300 mile englese) cu o garantia de 6 la suta la unu capitalu ficsatu la 11,584 livre sterling de milu.

„Erá inse o conditiune in acésta concesiune, care i radica ori-ce valóre. Se stipulà cá intrég'a linia de 300 mile se va infiintiá in 5 ani. Guvernulu principateloru neavendu de câtu unu anu dela instalarea sea, creditulu seu pre pietiele Europei nu erá astfeliu incâtu sa faca probabilu ca sum'a ceruta s'aru putea obtiené. Domnii Glyn, Brassey si altii au propusu cá concesiunea sa se modifice prin impartirea liniei in sectiuni, cari s'aru esecutá treptatu, si domnialoru au oferitu de a procurá banii si de a infiintiá intâi'a sectiune dela Galati la **A**djudu (80 mile) sub aceeasi garantia a guvernului. Guvernulu inse a refusatu de a modificá concesiunea. Prin urmare projectulu fu presentatu publicului in intregulu seu pre la sfersitulu lui Iuniu 1862; publiculu inse nu a fostu atrasu de acestu proiectu si nu a subscrisu capitalulu ce i se cerea.“

La pag. 265: „Dorinti'a domnitoriului (1863) erá fussiunea intre companiele Salamanc'a si Brassey. Acést'a se si efectuà si concesiunea fu acordata pentru intrég'a linia d-loru Salamanc'a, Delahante, Mavrogheni, Sapieha, Peto, Brassey si Betts, cu nisce conditiuni astfeliu ca d. Brassey a incunosciintiatu pre guvernu ca ele voru fi inacceptabile pentru publicu.“

La pagin'a 267: „Cavalerulu d'Offenheim a plecatu dara la Bucuresci, si la 7 Iuniu 1868 concesiunea fu acordata dlui Brassey si altor'a, pentru acea parte a proiectului primitivu care se intinde dela graniti'a austriaca pána la Romanu, cu ramure la Iassi si Botosiani cu 7 si jumetate la suta garantia, pe pretiu de 14 mii funti sterlingu de mila si cu o subventiune (à fonds perdus) de 2500 funti de milu; conditiuni aprópe de dóue ori mai grele pentru guvernu decâtu acele cerute in rendulu anterioru.“

Dupa ce amu espusu aici totu adeverulu, credu ca in ceea ce me privesce amu inlaturatu tóte indoelele, tóte banuelele la care publicatiunile obscure din procesulu Offenheim puteau dá locu.

Retragendu-me din ministeriu in fati'a acestui incidentu, amu voitu mai inainte de tóte, a nu lasá sa se introduca cea mai mica diversiune in mersulu guvernului din caus'a banueleloru ce s'au potutu radicá pre neasteptate asupr'a unui membru alu cabinetului. Acésta spontanea decisiune amu luat'o fâra a me preocupá câtusi de putienu de persón'a mea si de inconvenientele ce aru putea resultá pentru mine din prim'a impressiune ce aru putea produce precipitat'a mea retragere.

P. Mavrogheni.

---

céda sa incerce si elu odata arculu. Petîtorii risera si se infuriara pentru obrasnici'a cersitoriului, dara Telemachu i intinse arm'a. Eroulu cercetà câtu-va tempu cá unu espertu arm'a-i cunoscuta, prinse dupa aceea córd'a cu mân'a-i vengiósa, o intinse si — sunà, sagét'a sburà prin tóte urechile securiloru fâra a gresi vre-un'a.

Dara acum si Telemachu inca erá gat'a; cu unu semnu a lui. Ulysse si incinse spad'a, pasî lânga tatalu seu si amendoi se postara apoi pe pragulu salei.

Ulysse scuturandu sagetile in tulba strigà câtra petîtori cu vóce puternica: „O lupta de emulare s'a terminatu, dara acum se incepe alt'a. Eu mi voiu alege o tienta unde n'a nimeritu nici unu venatoriu.“ Abiá dise aceste si o sagéta sbóra in grumazii lui Antinou; acest'a cade josu sângerandu resturnandu si més'a cu mancârile. Petîtorii credeau ca betrânulu 'si scapase sagét'a numai din nebagare de séma, dara Odysseu strigà cu o cautatura intunecata: „hei, câniloru, a-ti ganditu ca nu-mi voiu mai revedea patri'a nici odata, de aceea mi-ati jafuitu bunulu si averea. Acum inse ve ajunge resbunarea!“

Intr'aceea se inarmara si fidelulu pastoriu de porci si vacariulu si se luptau in contr'a petîtoriloru. Acesti'a se retrase dupa mese si scaune si se redîmara de parete. Eurimachu, unulu dintre cei mai de frunte din Ithac'a, strigà cu glasu inaltu: „Tóte ti le vomu restituí infricosiatule Ulysse, numai ne crutia viéti'a.“ Aceste inse i fura cuvintele cele din urma, pentru ca o sagéta lu si intînse la pamentu Telemachu inca nimeriá bine si sal'a se umple de cadavre. In tempulu acest'a miserabilulu caprariu, Melantheu, aduce arme, le predà petîtoriloru si acesti'a pasiescu inainte luptandu-se desperati. Ei aruncara lancile asupr'a infuriatului Ulysse, Minerv'a inse scutí pre acest'a si nu-lu nimeri nici un'a. Necredinciosulu pastoriu se furisià a dóu'a óra afara, cá sa aduca arme; inse pastoriulu de porci si vacariulu fugira dupa elu, lu léga cu mânile si piciórele la spate si-lu acatia sub stresîn'a casei, apoi se intorcu iéra in casa si ajuta cá sa póta ucide pre toti petîtorii.

Dupa ce se terminà omorulu infricosiatu, Euriclea fu chiamata inlauntru. Acést'a saltà de bucuria vediendu gramad'a celoru ucisi, Ulysse inse o domolí cu cuvintele: „muma, bucura-te cu spiritulu si te retiene de ori-ce semne de bucuria, pentru, ca e pecatu sa se bucure cine-va de ómeni ucisi. Acest'a inse trebuí sa-i arete pre servitórele necredincióse, ce se detera pre partea petîtoriloru; ele erau 12 la numeru si tóte fura spendiurate.

Ulysse si Telemachu scotu acum cadavrele din sala, económ'a spala sângele si Ulysse afuma apoi cu sulfure; Penelope durmiá inca si nu sciá ce se petrecuse in cas'a ei; Euricle'a o chiama acum in sala, eroulu Odysseu stetea inaintea ei robustu si mandru, soci'a credinciósa cadiù muta in bratiele consórtelui.

Petra-Petrescu.

Varietâti.

⁂ *Reuniunea sodaliloru romani din Sabiiu* a avutu Dumineca in 12|24 Ianuariu a. c. dupa amédia-di adunarea sea generale, in carea s'a constituitu comitetulu in modulu urmatoriu: Presiedinte Nicolau *Cristea* Ass. consist. si redactoru alu Telegrafului Romanu, vice-presiedinte Nicolau *Santionu* tipografu, membrii comitetului: V. *Romanu* pantofariu, V. *Cheresi* cismariu, Nicolau *Imberusiu* bardasiu si V. *Maniu* cojocariu, Georgiu *Bradu* tipografu notariu, Ioanu *Chidu* tipografu cassieriu, Dim. *Copacénu* pielariu, controloru si Alesandru *Predoviciu* curelariu, bibliotecariu. — La propunere se alegu inca patru arangiatori, pentru casuri de lipsa in persónele membriloru: Alesandru *Predoviciu* curelariu, G. *Santionu* cismariu, Vasiliu *Sabadosiu* si Iacobu *Marchisu* rotariu,

Membrii ordinari inscrisi suntu 77, dintre cari 54 suntu in locu si 23 in afara. Dupa meserie suntu: 5 tipografi, 19 pantofari, 7 cismari 2 lacatari, 2 pielari, 3 fauri, 2 bardasi, 3 cojocari, 7 mesari (templari), 2 petrari, 1 rotariu, 3 curelari, 2 palarieri. 1 tapetieru, 1 cofetariu 2 croitori, 1 gradinariu, 1 zidariu, 1 siapcariu, 1 aramariu si patru pardositori.

Venitulu anului espiratu a fostu 272 fl. 32 cr. si spesele 245 fl.

Cu acca ocasiune s'a adusu multiamita p. t. membri ajut. si altoru facatori de bine ai Reuniunei pentru spriginulu ce l'au aratatu si in decursulu anului espiratu.

⁂ *Reuniune de sodali romani* s'a infiintiatu in *Clusiu* sub conducerea Reverendissimului domnu Dr. Grigoriu *Silasi* prof. la universitatea de acolo, carea se va inaugurá Dumineca in 31|19 Ianuariu a. c. Felicitâmu pre dlu presiedinte pentru acestu succesu laudabile si folositoriu natiunei si atâtu densului câtu si reuniunei li urâmu viatia indelungata! De amu audi din mai multe pârti ale patriei sciri de aceste placute.

⁂ In siedinti'a din urma a comitetului din Orastie s'a decisu cá si in Sabiiu, ca dintre toti servitorii si dintre tóte servitóriele sa se premieze cei trei mai harnici dintre servitori si cele trei mai harnice dintre servitórie. Premiulu primu atâtu pentru celu mai harnicu servitoriu câtu si pentru cea mai harnica servitórie este unu galbinu; premiulu alu doilea e unu taleru si premiulu alu treilea unu florenu de argintu.

⁂ Din Orestia se scrie la 21 l. c. Intre lucratorii societâtiei de carbuni brasiovene din Petroceni s'au escatu neliniscirí din caus'a micsiorârei de plata a acelor'a. La cererea organeloru politice de acolo a mersu in 19 l. c. comandantele despartiementului de gendarmi de aici la Petroceni, in urm'a dispositiuniloru comandantelui s'a tramisu astadi cá succursu acolo o cumpagnie de infanteria sub conducerea a 3 oficieri. —

Se vorbesce de gendarmi spintecati si lucratori omoriti. Faime cari cu greu se voru constatá.

⁂ La directiunea telegrafica din Clusiu cârei'a i suntu subordinate 36 statiuni telegrafice, s'a manipulatu in anulu espiratu, 1874 cu 176.497 de depesie, din acestea suntu: Depesie de statu 1875, depesie in afacerea servitiului telegraficu 34,940 si depesie private 256.126, mai departe s'a midilocitu trecerea la 134.682 depesie transitórie. Numerulu telegrameloru incurse face 134.322 cu unu proventu de 78.796 fl. 47 cr. v. a. Cumperându-se datele anului 1874 cu ale anului 1873 resulta o impucinare a telegrameloru cu 90.758 si a proventului cu 13.379 fl. 52 cr. v. a. Asemenea se vede si la compararea anului 1873 cu anulu 1872 o impucinare considerabila atâtu a corespundintieloru câtu si a proventului.

⁂ *Cravalulu lucratoriloru din Petrosieni.* Dupa scirile mai nóue s'a inceputu cravalulu intre lucratorii dela gropile de carbuni de pétra, cari dupa firma se tienu de societatea montana din Brasiovu, iéra de presentu se afla in proprietatea unoru capitalisti din Vien'a. La 20 l. c. tabarira lucratorii numiti la locuinti'a administratorelui Benesch, si pretinsera dela acest'a intr'unu modu resculatoriu, cá sa le dee fondulu fratietâtiei si sa le inmultiésca plat'a de dî. Fondulu fratietâtii, ce se forméza din dâri percentuale ale montaniloru, se afla sub priveghierea directiunei, din acestu fondu se platescu si tacsele scolarie pentru copii lucratoriloru. Patru dintre alarmatorii de capetenia ai tumultului au fostu la ordinulu pretorelui prinsi si incuiati. La o dî dupa aceea inse aparu lucratorii in masa mare si tare la oficiulu judecatorescu si pretindu eliberarea consotiloru loru, celoru incuiati. Dupa ce acestei cereri nu se satisfacù, incepu lucratorii a maltratá pre gendarmii adusi pentru sustienerea ordiniei si eliberéza cu puterea pre cei prinsi.

Acestu succesu incoragiá si pre lucratorii altei gropi, a societâtiei de carbuni erariale, si rescól'a luà unu caracteru atâtu de amenintiatoriu, incâtu ambii administratori la olalta cerura celu mai grabnicu ajutoriu militariu. La care Vice-comitele a telegrafatu indata la Dev'a pentru aducerea 100 de barbati. — Dupa cum se scrie a sositu o cumpania din Orestie cu trenulu separatu la loculu tumultului.

⁂ *Ajunulu anului nou si serbarea dîlei sântului Ioanu botezatoriulu in Brasiovu.* Comerciantii juni din Brasiovu au arangiatu in presér'a anului nou o petrecere cu dansu câtu se póte de placuta. La 8 óre sér'a se intruní unu cercu frumosu de barbati si dame in sal'a otelului nr. 1. Decorati'a cea eleganta si romanésca a salei infacisiá unu frumosu aspectu natiunalu. Portretulu lui Mihaiu Vitézulu incungiuratu de tricolorulu românescu se parea ca radica si mai multu importanti'a festivitâtiei. La 12 óre publiculu incantatu fù surprinsu placutu prin o comica entreprise des pompes funébres, cu care anulu espiratu fù condusu la mormentu. Petrecerea a duratu pâna diminéti'a.

Asemenea si dìu'a sântului Ioanu botezatoriulu fù serbata cu o stralucita pompa. Dupa terminarea St. liturgie procesiunea fu insocita de militia in frunte cu capel'a militaria, care dela biserica pâna la loculu destinatu pentru sântirea apei a intonatu neintreruptu mersulu eroului romanu, Mihaiu Vitézulu. Sub decursulu sântirei apei militi'a a descarcatu mai de multe ori puscele si a presentatu armele, iéra capel'a invocá la fia-care descarcatura a pusciloru imnulu Majestâtiei Sele.

Noi esprimâmu si cu acést'a ocasiune deosebit'a nóstra recunoscintia aceloru domni, cari au midilocitu participarea militiei si a capelei, precum si d-lui Colonelu D . . . pentru buna vointi'a si simpati'a ce aréta cu tóte ocasiunile facia de noi.

⁂ Cetimu in „Orient. lat.“ :

Primindu din mai multe pârti cererea de a se publicá cursulu pre care, invitatu de ministeriulu instructiunei publice, l'amu deschisu intr'unu modu graduitu la universitatea din capitala, m'amu decisu a satisface acést'a dorintia printr'o editiune periodica, care va aparé dela finea lui Ianuariu 1875 sub titulu de *Principie de Filologi'a Comparata Ario-Europea,* cuprindiendu grupele indo-tracicu, greco-italo-celticu si letto-slavo-germanicu cu aplicatiuni la *Istori'a limbei romane,* cursu tienutu la facultatea de litere si filosofia din Bucuresci.

In fia-care luna va esí câte o brosiura dela 32 pâna la 48 pagine, formându astfeliu la finea fia-cârui anu câte unu volumu separatu de preste 400 pagine, insocitu de unu indice analiticu si de unu indice limbisticu.

Pentru acei ce se voru prenumerá pâna la 15 Ianuariu 1875, câci ediditiunea se reguléza dupa numerulu prenumerantiloru, pretiulu este in capitala 10 lei noi, in districte 12 lei noi, in Transilvani'a 6 fl. pre anu.

B. P. Hasdeu.

Redactiunea „*Orientului latinu*“ — spre a oferí o mai mare inlesnire acelor'a domni din Transilvani'a si Ungari'a, cari voru voí sa-si procure acestu opu interesantu a dlui Hasdeu — este gat'a a primí prin asemnatiuni postale, abonamentele spre ale inaintá la loculu destinatu.

⁂ (*Tesauri archeologici*) Museulu natiunalu din Pest'a a capetatu din comitatulu Satmariu — dupa „P. N.“ — de una-di 400 bucâti de monete romane de pre tempulu consuliloru. Prin acést'a se dovedesce ca comerciulu cu ambr'a si-a luatu drumulu dela marea baltica preste Ungari'a si anume preste tienutulu comitatului de astadi Satmariu. Este interesantu si tesaurulu de argintu, pre care l'a primitu museulu natiunalu din comitatulu Hunedórei. Cele mai pretióse bucâti, din trensulu suntu unu vasu romanu de bronciu, fórte frumosu, dóue „fibulae“ din seculului IV séu V, doue bratiare frumosu impletite, unele ect.

⁂ *Unu statu fâra religiune.* In Mexico se votéza acum o lege care are de scopu a desfiintiá cu deseversire cultulu religiosu oficiale din statu, tolerandu-lu numai a se esercitá sub óre-cari conditiuni intr'unu modu cu totulu privatu.

Eata dupa fói'a messicana „Trait-p'Union resumatulu dispositiuniloru cari suntu votate pâna acum:

Statulu nu se mai insarcina a dá nici a face sa se predea invetiamentulu dogmeloru religióse.

Practicârile oficiali ale cultului suntu interdise in stabilimentele de invetiatura ale federatiunei ale stateloru séu ale municipalitâtiloru, sub pedéps'a unei amende de 25 pâna la 200 piastri si cu destituirea, in casu de recidiva, a profesorului care a obligatu pre elevii sei sa participe la acést'a.

Nici o autoritate civila, nici o corporatiune nici unu corpu de trupa, nu mai potu asistá cu unu caracteru oficiale la actele séu esercitiele veri-cârui cultu. Afara de serbatorile curatu civili, tóte dîlele serbatorite suntu suprimate. Desemnarea dumineceloru va subsistá spre a permite imploiatiloru sa se repause in acele dîle de lucrârile loru.

Nici unu actu religiosu nu va puté sa se efectueze publicamente, decâtu numai in interiorulu templeloru, sub pedéps'a unei amende contr'a delicuentiloru dela 10 pâna la 200 piastri si dela dóue pâna la cinci-sprediece dîle de inchisóre.

Suntu opriti ministrii culteloru (preotii etc.) sub pedéps'a unei amende dela 10 pâna la 200 piastri, de a purtá afara din temple (biserice) unu costumu speciale séu semne distinctive ale caracterului loru.

Tóte intrunirile cari se voru face in biserici suntu publice. Autoritatea 'si va puté esercitá oficiulu ei intr'ensele, ori de câte ori impregiurârile o voru cere.

Nici o institutiune religiósa nu va putea dobandí bunuri immobili séu capitaluri ipotecate asupr'a immobileloru.

In momentele cându fói'a messicana punea sub presa adunarea discutá asupr'a art. 19 alu legei, care este in cuprinderea urmatória:

Statulu nu recunósce nici o tagma calugarésca si nu póte permite stabilirea loru, sub ori-ce numire séu sub ori-ce obiectu aru pretinde a se erige. Ordinele (tagmele) clandestine cari se voru stabilí, voru fi considerate cá intruniri illicite pre cari autoritatea le póte disolvá, in totu casulu capii superiori si directorii se voru judecá cá culpabili de violarea garantieloru individuali cuprinse in articululu 973 alu codicelui penale.

Se crede ca si acestu articulu o sa fia adoptatu pentru ca iritatiunea in contr'a calugariloru, cari s'au purtatu reu mai cu séma in ultimele evenimente, este fórte mare.

Minunati ómeni Mexicanii!

⁂ *Anghin'a difteritica.* In comun'a *Ibanesci* in anulu tr. 1874 au cadiutu prada mortiei 98 de fiintie omenesci gr. or.; dintre cari 83 de anghin'a difteritica, totu prunci dela etatea cea mai frageda, pâna la 15 ani, si numai 15 de alte morburi. Acésta anghina difteritica care graséza acum aprópe doi ani, pare a fi slabitu incâtu-va, câci victimele suntu mai rari.

⁂ *Teatru romanu.* Marti sér'a ni s'a infatisiatu pre scandurile cari insemnéza, dupa cum dicu nemtii, lumea, dram'a comedia „Mórtea lui lotru Tunsulu“, capitanu de haiduci in Romani'a. Pies'a are de subjectu fundamentalu un'a din acele multe intemplâri din Romani'a de sub fanarioti, cându lotrii séu haiducii din codri erau mai nobili la sufletu si mai mari facatori de bine cu seracii decâtu cei din palaturi si cei cari administrau legea, scutulu a tóta suflarea omenésca. Tabloulu piesei intregu pórta comtùri marcate, dara totu-odata si originali, destinate pentru de a fi cuprinse la momentu si de acea parte a publicului, carea n'are esercitiu in apretiâri dramatice. De aci impresiunea cea buna si efectulu celu intempinatu de aplaudâri a fia-câre scene, a fia-cârui actu esecutatu de societatea dramatica. Partea leului la tóta intemplarea se cuvine in prim'a linia dlui G. *Popescu,* cá capitanu *Tunsu,* carele e maiestru perfectu alu rolei si in propunere si in miscâri. Dupa densulu numai decâtu si mai asemenea trebuie sa amintimu de ni se pare, dlu *Constantinescu,* cá aga. Rolurile secundarie suntu totu-déun'a mai putienu multiamitórie, dara, dupa cum amu observatu mai susu de intregu, asiá si despre aceste amintimu cu satisfactiune. Publiculu, cam raru, a parasitu palatulu Taliei multiamitu.

Amu dorí cá la representatiunea de Vineri: „*Adamu si Ev'a si potopulu lui Noe*“ sa fia publiculu cu multu mai numerosu.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Ianuariu 1875.

Metalicele 5%	70	10
Imprumutulu natiunalu 5% (argintu)	75	60
Imprumutulu de statu din 1860	111	40
Actiuni de banca	960	—
Actiuni de creditu	221	75
London	111	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	40
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	75	70
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	85
Galbinu	5	25½
Napoleonu d'auru (poli)	8	91

Nr. 1935/1874.

Publicare de licitatiune.

Din partea judecatoriei reg. din Sasu-Sebesiu cá dregatoria pentru cârtile funduarie se aduce la cunoscinti'a publica, ca in caus'a actórei *Mari'a Mihaila* contr'a *Simionu Capete* et consortes pcto 404 fl. 88 xr. c. s. c. s'a dispusu licitarea judecatorésca a urmatoreloru bunuri nemiscatórie secuestrate si estimate:

I. A remasitiei lui *Simionu Capete*:
Cas'a Nr. 550
Unu agru (pamentu aratoriu Nr. top. 615;
Unu agru Nru top. 927 si 928;
O Via „ „ 2339
Unu fenatiu „ „ 2637, 2638 si 2639:
Unu fenatiu „ „ 2904
Unu fenatiu „ „ 2967
Unu agru „ „ 3114/1
Unu agru „ „ 3171
Unu agru „ „ 3218, 3219|1 3221 si 3222;
O via „ „ 3477
Unu fenatiu „ „ 3489|1

II. A remasitiei lui *Daniilu Raic'a*:
Cas'a sub Nr. top. 194 si 195
O via „ „ 1322
Unu fenatiu „ „ 1474
O via „ „ 1487
Unu fenatiu „ „ 1492
Unu fenatiu „ „ 1714
Unu agru „ „ 1723
Unu fenatiu „ „ 1925
Unu agru „ „ 1957/1
O via „ „ 2542 si 2543

III. A lui *Mitti Orasianu*
Cas'a sub Nr. top. 2512/9
Unu fenatiu „ „ 1125
Unu agru „ „ 1126
Unu fenatiu „ „ 1167
Unu agru „ „ 1168

IV. A lui *Costantinu Lomanariu*
O casa sub Nr. top. 572, 573 si 574.
Unu fenatiu „ „ 536
Unu fenatiu „ „ 2361
Unu fenatiu „ „ 2406
Unu fenatiu si o casa sub Nr. top. 2408 si 2409
Unu fenatiu „ „ 2417

si pentru punerea in lucrare a acestei licitatiuni se pune intâiulu terminu pre diu'a de 31 Martiu 1875 in *Sasciori* si pre 2 Aprilie 1875 in *Siugagu*; la casu cându nu va succede se pune alu doilea terminu pre dîu'a de 30 Aprili 1875 in *Sasciori* si pre 3 Maiu 1875 in *Siugayu,* in ambele casuri la 9 óre inainte de amédi in cancelari'a comunale cu urmatóriele conditiuni:

1) Doritorii de a licitá suntu indatorati a depune la mân'a judecatoriului licitatoriu vadiulu de 10% din pretiulu de estimare

2) Pretiulu strigârei e pretiulu de estimare

3) Diumetatea dintâiu din pretiulu de strigare trebuie sa se solvésca in terminu de un'a luna, ceealalta diumetate in terminu de dóue luni computandu dela dîu'a licitatiunei — la acést'a judecatoria cercuale.

Totu odata se provóca toti acei creditori hipotecari, cari nu locuescu in locu, cá sa oranduésca unu plenipotentiatu pentru a fi representati la impartirea pretiului de cumperare, sa arete inainte de licitare numele si locuinti'a acelui'a, câci la din contra voru fi representati prin unu curatoru ce se va denumí din oficiu.

In fine toti acei'a, cari credu ca potu sa aduca la valóre drepturile loru de proprietate séu alta pretensiune si drepturile loru de prioritate, au sa insinueze rogârile cu pretensiunile loru in terminu de 15 dîle incependu dela ultim'a dî a publicârei acestui edictu de licitatiune, altmintrenea acelea nu voru impedecá decursulu esecutiunei si respectivii voru fi avisati la sum'a ce va prisosí preste pretiulu de cumperare.

Din siedinti'a judecatoriei cercuale a Sasu-Sebesiului cá dregatoria pentru cartea funduaria tienuta la 26 Decembre 1874.

(L. S.) **Leonhardt**
judecatoriu c.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 6. ANULU XXIII.

Sabiiu in 19|31 Ianuariu. 1875.

Sabiiu 18 Ianuariu.

Desbaterea generale asupr'a bugetului, dupa cum amu anunciatu si in numerulu trecutu, s'a inceputu dejá Mercuri, fâra mare sgomotu. Fiindu ca acum ne aflâmu numai in introducerea actiunei nu ne putemu asteptá de odata la discussiuni tumultuarie, dara acestea dupa presemnele ce se ivescu, siguru nu voru lipsí. Amaratiunea provocata prin proiectele cunoscute despre urcarea dariloru s'a mai maritu inca prin proiectulu de lege despre darea generale de venitu, pre care l'a substernutu ministrulu Ghyczy la inceputulu desbaterei. Insusi ministrulu de financie recunósce cu destula sinceritate, ca acést'a contributiune este cea mai apesatória dintre tóte câte au propusu pâna acum, unu cuventu acest'a destulu de semnificativu in gur'a lui Ghyczy!

Momentele mai remarcabile din desbaterea de Joi suntu mai intâiu propunerea lui *Zsedényi*, de a se reieptá bugetulu la comissiunea financiale spre a se esaminá din nou si a se face reductiuni mai mari in erogate. Deputatulu *Wahrmann* a respinsu bugetulu, dara *Pulszky* nu numai pledà intr'o lunga cuventare pentru acceptarea lui, ci caracterisà tienut'a opositiunei de nechiàra dîcendu, ca diferintiele ce desbina tiér'a voru disparé cu totulu, déca natiunea va confirmá a trei'a óra complanarea cu Austri'a. Acestu oratoru, firesce din punctulu de vedere alu partidei câreī apartiene, dîse ca situatiunea e seriósa, dara nu desperata, deficitulu resulta din investitiuni si din cuotele de amortisatiune.

Mai remarcabila este dintre cele trei siedintie de pâna acum siedinti'a de Vineri, in care desfasiurà baronulu *Sennyey* principiele guvernului de *mance* si necorespundietórie. Intr'o espunere detaiata desvoltà istetiulu conservativu unu *programu positivu* atâtu cu privire la scopurile câtu si la medilócele recerute de situatiune. Mai surprindietoriu este pasagiulu din cuventarea sea, unde 'si dà parerea cu privire la sistemulu dualisticu. Intrebarea de statu, dise betrânulu conservativu, nu este la ordinea dilei, inse legatur'a facuta cu monarchi'a prin actulu de complanare din 1867 nu trebuie slabita.

Acestu passu insiéla sperantiele acelor'a, cari asteptau dela Sennyey sa bombardeze sistemulu actualu cu ocasiunea desbaterei bugetarie, dara mai multu da de minciuna scirile colportate despre o aliantia intre corifeulu din opositiune si conducatoriulu conservativiloru.

In desvoltarea mai departe a cuventârei sele baronulu *Sennyey* voiesce sa considere trebuintiele faptice ale administratiunei pre contulu teorieloru, sa desvolteze dreptate fatia de *natiunalitâti* si *confessiuni*, asprime fatia de atentatele ce conturba liniscea publica. Reform'a legei municipali observandu-se autonomi'a la denumirea oficialiloru comitatensi, mai departe, doresce, si acést'a e si o necessitate imperativa, cá crutiârile sa fia mai radicali decum le-a facutu guvernulu, nu spre a sustiené ci spre a reformá sistemulu coruptu de astadi. Inmultirea dâriloru eventualu e de lipsa, inse nu in mesur'a data de guvernu ci acelea trebuie sa regenereze statulu acoperindu-se tóte erogatele, pentru care scopu trebuie sa se folosésca mai bine imprumutulu ce mai avemu, sa se dee domeniele statului, bâile si industriele, ba chiaru si drumurile de feru la privati; sa se faca reductiuni si in bugetulu honvediloru si sa se reguleze legea despre usura.

In fine primesce baronulu Sennyey bugetulu de basa la desbaterea speciale si astfeliu se combate insusi pre sine prin argumentele ce le-au adusu contr'a economiei guvernului actualu sbiciindulu mai in tóte ramurile activitâtiei sele. Din mai multe pârti se sustiene, ca baronulu Sennyey are prospectu sa fia ministru presiedinte si de aci si esplica unii, ca oratorulu s'a nesuitu a incungiurá ori ce provocatiune si i-a si succesu a face o impressiune puternica si a secerá aplause din partea tuturoru partideloru.

Ultimele siedintie ale Adunârei natiunali din Franci'a, in cari venira la discussiune legile constitutiunali, dovedescu, ca nenorocit'a tiéra este departe de a vení la o forma de statu solida si stabila. Pre cându deputatii se combatu reciprocu cu metafore fâra de a esoperá ce-va „ducele de Magenta“ se afla intr'o pusetiune confusa si desperata. Elu voiesce sa domnésca cu ori-ce pretiu si spre a se asigurá are neaperata lipsa de a fi investitu cu plenipotentiele recerute. La acést'a dorintia ii respundu mai intâiu *legitimistii*, ca densii ce e dreptu s'au tienutu de majoritatea care l'au pusu in acestu postu, dara ei au privitu in trensulu numai pre locutienetoriulu regelui Chambord.

Drépt'a moderata argumentéza, ca ea a investitu pre maresialu cu potestate pre period'a de 7 ani, inse numai in form'a „septenatului nepersonalu“, dupa a cârui decurgere sa se dee cursu liberu combinatiuniloru monarchice. In punctulu acest'a domnii din drépt'a moderata nu consimtiescu deplinu cu domnii din *„centrulu dreptu“*, pentru ca acesti'a la tóta intemplarea vreau sa concéda siefului puterei esecutive pre cei 6 ani ce mai are septenatulu titlurile si plenipotentiele „unui adeveratu presiedinte alu republicei“, dara acést'a republica are sa inceteze la 20 Decembre 1880 pentru a face locu regatului din Iuliu, representatu prin pretendentele Conte de Parisu.

Centrulu stângu considera period'a de 6 ani de unu tempu oportunu pentru a consolidá republic'a si a pune astfeliu capetu tuturoru criseloru. Dupa espirarea acestui periodu provisoriu elu astépta, cá republic'a sa devina o forma de statu definitiva si neviolabila. O parte din centrulu stângu „partid'a progresista“ se invoiesce in principiu cu acésta parere, dara dens'a afla, ca adunarea de fatia nu e competenta a aduce resolutiuni constitutiunali avendu mandatu numai pentru incheierea pâcei cu Germani'a.

Bonapartistii stau la oparte si pandescu ocasiunea, pentru a apucá frenele guvernului cu ajutoriulu unei lovituri de statu séu cu aplicarea plebiscitului, de care s'a folositu de alte ori cu multu norocu.

Intre atari divergintie in pareri si aspiratiuni maresialulu Mac-Mahon in zedaru se fremanta cu esperimentarea de a-si organisá potestâtile sele, densulu nu póte compune nici unu ministeriu, care sa se póta redimá pre o majoritate compacta. Incercarea de a contopí centrele n'a reusitu si totu acestu resultatu avù esperimentarea lui Broglie, de a restabilí majoritatea dela 24 Maiu, care a trantitu pre Thiers, pentruca legitimistii nu voru sa contribue la consolidarea lui Mac-Mahon. Acest'a nu vrea sa scie de republica si astu-feliu retacesce prin labirintulu politicei fâra de a aflá firulu Ariadnei care sa-lu scóta din aceste confusiuni. Uniculu medilocu aru fi disolverea adunârei natiunali, dara plenipotentiele sele nu se intindu atâtu de departe. Disolverea inse aru trage usioru dupa sine o lovitura de statu si prin trens'a o dictatura, dara dictatorulu, de siguru, n'aru fi maresialulu presiedinte.

Dupa constelatiunea partideloru de acum situatiunea tulburata nu se póte limpedí, fortiele slabite prin inimiculu vecinu, dara mai multu prin sfasiârile interne nu se potu restabilí si tiér'a, departe de a poté dîce unu cuventu decisivu in politic'a européna, nu e in stare de a se bucurá macaru de binefacerile pâcei in intru. E o mare nefericire, ca acést'a natiune se lupta aprópe de o suta de ani pentru a intemeiá o forma de statu pre base solide si durabile fâra sa ajunga la unu resultatu positivu dupa atâte sguduiri, revolutiuni si lovituri grele. —

In siedinti'a partidei deakiste din 24 c. la care au participatu multi membri afara de contele *Lonyay*, Ghyczy si-au desfasiuratu esposeulu seu cunoscutu publicului nostru si-a dechiaratu, ca guvernulu voiesce sa acopere deficitulu prin urcarea contributiuniloru cu 13 milióne, si se róga sa se primésca raportulu comissiunei financiali asupr'a bugetului de basa la desbaterea speciale. *Zsedényi* propuse sa se reiepte bugetulu la comissiunea financiale cu indrumarea, de a se medilocí mai multe crutiâri. *Sennyey* dechiara ca densulu voiesce sa se primésca bugetulu in genere, dara are de gându sa desfasiure inaintea camerei ingrigirile sele relativu la politic'a financiale. *Wahrmann* dîce ca are de cugetu sa faca unele propuneri, dara nu va face votulu seu aternatoriu dela primirea acestoru propuneri. Ministrulu presiedinte dechiara din nou, ca guvernulu persiste intru votarea proiecteloru de dare si ce privesce ingrigirile lui Sennyey va respunde la tempulu seu in camera. *Sennyey* protestéza contr'a supunerei, ca densulu aru voí sa pregatésca greutâti. Oratorulu primesce bugetulu.

Somsich cerù unu bilantiu pre 1877, la care cerere respunde ministrulu de financie, ca acest'a e imposibilu si fâra de nici unu folosu. *Lipthay* sustiene ca trebuie decisu, cá sa fia vorb'a numai de recerintia. Tavaszi cere o banca natiunale. In urma primì partid'a — respingendu propunerea lui Zsedényi — raportulu comissiunei financiarie de basa la desbaterea speciale si se decise sa se tiparésca tóte propunerile inainte de a se incepe discussiunea.

Acést'a a fostu conferinti'a pregatitória, vomu vedé in raportulu despre decursulu discussiunei in parlamentu cum se voru desfasiurá lucrurile in respectulu bugetului, care a inceputu dejá Mercuri.

In conferinti'a ablegatiloru transilvaneni tienuta la 24 l. c. in Budapest'a, a adusu pre tapetu ablegatulu Ognei, Ladislau Corizmiciu, incetarea cea repentina a baiei de sare dela Ogn'a.

Acésta mesura, prin carea poporatiunea din Ogn'a sufere perderi insemnate, este o dispositiune a regimului cu scopu cá sa concentreze scóterea de sare in Uiór'a, desi acolo productiunea este impreunata cu mai multe spese de câtu la Ogn'a. Elu, Corizmics, va face cu referintia la acést'a ministrului de financie o representatiune, care de va remânea fâra succesu atunci elu va aduce cestiunea acést'a inaintea dietei.

S'a decisu, ca in representatiunea numita sa se considere si salinele din Turd'a, Deesokn'a si Parajdu, dupa aceea minele statului din Transilvani'a, si preste totu sa lucre intr'acolo, ca la casu cându interesele financiale ale statului aru pretinde in modu urgentu atari mesuri de disolvare, atunci statulu sa aiba in vedere lips'a cea neincungiurabila a lucratoriloru, cari aru devení fâra pâne, si implinirea astoru feliu de norme sa o faca intr'unu modu succesivu iéra nu de odata.

In Budapest'a la Ferdinand Tettei a esitu o scrisóre volanta, de 57 pagini sub titula „Epistole la unu barbatu de statu.“ Anonimulu autoru se pare a fi unu politicu vechiu, care inca pre tempulu revolutiunei a fostu in atingere cu conducatorii acelei'a, si care s'a ocupatu cu politic'a si dela 1867 incóce. Epistolele suntu indreptate la adres'a cont. Melchioru Lonyay. Motulu scrisórei volante suna: „striga patri'a.“ Autorulu este unu liberalu, adoratoriu a lui Deacu si a lui Kossuth, nu este amicu alu contelui Andrasy, a cârui politica o ataca de repetite ori; opositiunea o desconsidera; in Sennyei nu se increde; si fiindu ca doresce caderea regimului actuale, speréza ca va prosperá patri'a, impreunandu-se lonyaistii cu barbatii liberali ai partidei lui Deak. Dela alegerile cele noue inse speréza, ca prin acelea se va delaturá positiunea cea gresita a partideloru si parlamentulu se va impârtí in doue tabere, dintre cari un'a va fi liberala, iéra alt'a conservativa.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 25 Ianuariu 1875. Cu tóte ca siedinti'a de astadi a casei deputatiloru erá destinata numai pentru a trei'a cetire a proiectului de lege ce se referesce la eliberarea cladiriloru de sub sarcin'a contributiunei, si a lasá representantiloru tempu si linisce spre a se pregatí pentru discussiunea bugetului, totusi se desvoltà pre neasteptate unu episodu cu totulu interesantu si picantu.

Dupa ce se resolvira formaliele se scolà *Csernatony* cu o fatia semnificativa indigitandu la o fóia ce o tienea in mâni. Deputatii la inceputu nu pusera pondu pre atitudinea lui, dara fura surprinsi prin dechiararea, ca voiesce sa faca guvernului o interpelatiune si ca acést'a interpelatiune se referesce la *drumulu orientalu*.

Opositiunea — incepe Csernatony — si anume foile opositiunali au staruitu de repetite ori si cu zelu, cá acést'a nenorocita afacere, care subsapa creditulu Ungariei, in urma sa se chiarifice si aplaneze prin judecatoria. Camer'a a delegatu comissiuni, ne stau inainte dejá elaborate voluminóse, dara cu tóte aceste inca nu se póte prevedé, ca cându se va poté esoperá unu resultatu. Intr'unu modu deosebitu si destulu de enigmatecu se ocupa togm'a unu diurnalu ce se dîce ca e inspiratu fundatu si sustienutu cu spese lucsurióse de ministrulu presiedinte, de intrég'a politica a drumuriloru ferate si in specie de cestiunea drumului orientalu, cá si cându chiaru ómenii acestei foi aru fi cei mai nevinovati la situatiunea actuala. Ba, fói'a citata aduce afacerea in legatura cu procesulu lui Offenheim.

Oratorulu cetesce pasagiele principale „din articululu de fondu din „*Kőzérdek*“ si relevéza cu deosebire unu pasagiu, in care se supune purcederea parlamentului in cestiunea drumului orientalu la o critica agera. In acestu tonu ironicu — continua oratorulu — vorbesce despre noi o fóia, a cârei patroni pórta in cea mare parte vin'a nenorocirei nóstre ! Si in procesulu lui Ofenheim se stigmatiséza Ungari'a de o tiéra, in care trebuie sa manipuleze cine-va cu „*provisiuni*“, déca vrea sa faca o tréba si organulu inspiratu de ministrulu presiedinte ni enaréza acést'a cu esactitate si cu o dispusetiune flegma buna si inocenta. Aci pretinde onórea natiunei, cá sa se faca fâra intardiere ce-va. Oratorulu cetesce apoi acést'a interpelatiune :

Considerându ca afacerea drumului de feru orientalu strica neintreruptu onórea tierei; ca acum si organulu ce se dîce ca este a ministrului presiedinte, cere sa se indrumeze acusatoriulu publicu a classificá relele costisatórie dupa meritele respectiviloru : intrebu pre ministrulu presiedinte : Are densulu cunoscintia, ca „Közérdek,“ despre care fam'a dîce ca este organulu celu mai intimu alu seu, ne infatisiéza purcederea casei deputatiloru cá si cându acést'a aru acoperí si crutiá pre cei vinovati ?

Ce are de cugetu sa faca guvernulu spre a sterge rusinea, pentru care Ungari'a este silita sa platésca milióne si sa inrosiésca pururea dinaintea lumei intregi ?

Ministrulu presiedinte sculându-se indata respunde, ca incâtu privesce incercarea interpelatoriului, de a aduce jurnalulu „Közérdek“ in legatura cu persón'a sea, densulu nici n'a intemeiatu nici nu sta cu acel'a in vre-unu raportu mai de aprópe. Oratorulu ia responsabilitatea pentru tóte câte le face, dara nu si pentru unu articulu din jurnalistica — apara in ori si care fóia publica.

Ce privesce mesurile pre cari guvernulu are de cugetu sa-le ia facia de cestiunea drumului orientalu, pentru a pune capetu acestei afaceri, ministrulu presiedinte dechiara, ca n'a aternatu si nu va atarná dela guvernu, cá cas'a deputatiloru sa ia la discusiune indata dupa ce se voru fi terminatu proiectele financiali, — raportulu colectivu alu comissiunei financiali si alu comissiunei drumuriloru ferate despre afacerea drumului orientalu. Cas'a va avé ocasiune sa si ia pusetiunea ce-i compete dupa sfer'a sea de activitate si oratorulu asigura din parte-i ca guvernulu va face totu spre a dilucidá punctele intunecate din afacerea acést'a, spre a delaturá totu ce póte sa influintieze stricatiosu asupr'a creditului statului si in genere a creditului financialu, si spre a eruá, déca se afla, pre cei vinovati si a-i pedepsí dupa meritu.

Respunsulu acest'a facù o impresiune buna asupr'a majoritâtiei. Dara *Csernatony* se scóla si replica :

„*Közérdek*“ fu consideratu la inceputu, mai alesu fiindu ca a aparutu pre velinu frumosu si mai cu margini aurite, de organulu lui Andrássy, dara acest'a a desavuatu aceste asertiuni si lui Andrássy trebuie sa-i credemu. Fiindu ca si ministrulu presiedinte denéga din partea sea fói'a citata, trebuie sa luâmu spre cunoscintia fâra reserva dechiaratiunea ministrului presiedinte, totusi oratorulu asigura, — si densulu inca nu mintiesce vre-odata — ca colegi din drépt'a i-au disu, ca jurnalulu „Közérdek“ este fundatu de ministrulu presiedinte si de mai multi „domni“ deakisti. Incâtu privesce partea din respunsulu ministrului, care atinge afacerea drumului orientalu, oratorulu se mira, ca ministrulu presiedinte respinge quasi cu indignatiune pâna si asertiunile cele adeverate din „Közérdek“. Oratorulu n'are incredere in guvernu, dara fiindu ca nu este altu modu de scapare, ia si acést'a parte a respunsului deocamdata spre cunoscinti'a.

Bitto se radica a dóu'a óra si dechiara pre cuventulu seu de onóre, ca abiá de astadi are scire despre esistinti'a articulului din „Közérdek.“ Densulu nu potù sa-si dea parea sea asupr'a cuprinsului acelui articulu, pentru ca nu voiá sa previna decisiuniloru casei, inaintea cârei trebuie sa ajunga intrég'a afacere.

Camer'a ia respunsulu ministrului spre cunoscintia.

Si Csernatony dimpreuna cu unii membri din centru se radicara pentru, ceealalti membri din opositiune siediura.

Dupa acést'a dechiara *Korizmici* cá presiedinte alu comissiunei pentru drumurile ferate, ca déca membrii comissiunei financiali si a celei pentru drumuri nu se voru mai ocupá de bugetu si de afacerile contributiunali, se va luá fâra intardiere raportulu subcomitetului delegatu in cestiunea drumului orientalu, la desbatere.

Contele *Forgach* dede in intielesulu creditului si a reputatiunei natiunale dechiaratiunea resoluta, ca la societatea drumuriloru ferate Casiovi'a Oderberg n'a primitu nimene vre-o provisiune, ci s'a castigatu o relaxatiune in favorulu societâtiei.

Dupa aceste antecedentie vine la ordinea dîlei a trei'a cetire a proiectului de lege, care se referesce la eliberarea de sub contributiune a cladiriloru din capitala. Acest'a se resolvesce si se inchide siedinti'a de astadi.

Budapest'a 27 Ianuariu 1875. Mai inainte de a se incepe desbaterea bugetului in cas'a deputatiloru se substernu o masa de petitiuni si apoi interpeléza

G. *Molnár* pre ministrulu presiedinte, de voiesce sa medilocésca pentru deputati computurile finali din 1873, pentru cá representantii sa se póta provocá la acele in desbaterea bugetului ? Mai departe intréba, ca substernese-va curendu consemnarea pensiuniloru impreuna cu resolutiunea respectiva a consiliului ministerialu ? Interpelatiunea se predà ministrului presiedinte

G. *Simonyi* interpeléza pre ministrulu de justitia si de financie, ca ce s'a intemplatu in urm'a resolutiunei de a se conchiemá o ancheta pentru legile de usura, la care respunde *Pauler*, ca anchet'a s'a tienutu, din discussiuni au resultatu o intielegere in punctele principale, in detaiu trebuie a se statorí inca câte ce-va si in curendu se va substerne raportulu inaintea casei. Interpelatoriulu este multiamitu cu acestu respunsu.

Urméza la ordinea dîlei discussiunea raportului comissiunei financiali asupr'a bugetului pre 1875. Referentulu destinatu pentru raportulu generalu, baronulu *Lipthay*, se urca pre tribuna. Raportulu se considera cá cetitu si raportorulu póte luá numai de câtu cuventulu.

Referentulu *Lipthay* incepe : Dupa cum constatà raportulu, situatiunea in care se afla statulu ungurescu acum, e fórte seriósa; comissiunea recunoscendu acést'a a supusu fia-care postu din bugetu unei esaminâri consciintióse si detaiate. La regularea unui bugetu esitu din ecuilibrulu seu trebuie sa avemu inainte dóue principie cardinali : reducerea erogateloru si urcarea veniteloru. Pre câtu e de simpla acésta regula pre atâtu de grea este aplecarea ei. La crutiâri ne intempina mai intâiu intrebarea, óre nu strica acelea intereseloru publice generali, culturei, mai multu de câtu folosescu statului, pentru ca o economia rea se aréta atâtu in stergerea erogateloru neaperatu de lipsa, câtu si in votarea de erogatiuni prisositórie.

Guvernulu tienendu contu de situatiune a facutu unele reductiuni in bugetulu pre 1875, dara cu tóte acestea a remasu unu deficitu preste totu de 27,578,074 fl. Guvernulu n'a potutu merge mai departe in reductiuni, pentruca trebuie sa conformeze erogatele cu sistemulu presentu de administratiune. Fatia cu anulu trecutu crutiârile facu 7 milióne, pre cari guvernulu le-a stersu din propri'a initiativa. Inca nu e esecutata reform'a administratiunei, totusi oratorulu speréza ca se va realisá in curendu.

Oratorulu aréta apoi in cifre reductiunile facute de comissiunea financiale, prin cari deficitulu s'a micsioratu la 26,495,715 fl. E o suma considerabila acést'a, dara trebuie sa cugetâmu ca analisandu deficitulu mai de aprópe va resultá, ca partile lui constitutive suntu recerinti'a spre acoperirea imprumuturiloru de statu, a garantieloru de interese pentru drumurile de feru si a investitiuniloru. Situatiunea e grea, dara sa nu ne tememu, sa nu desperâmu si sa nu ne conturbâmu in activitatea nóstra

Desperarea sa o lasâmu celoru slabi. Potemu pricepe usioru, ca natiunea ajungendu dupa unu lungu tempu la independinti'a sea, s'a precipitatu in erogatele sele, inse trebuie sa i se faca dreptate pentru ca indata ce 'si cunoscù erórea se oprí, dara acum cadiù in cela-laltu estremu nejustificabilu alu desperârei.

Se mai póte reduce câte unu postu, situatiunea financiale se mai póte inbunatatí in câte o privintia, spre care scopu trebuie sa cugetâmu firesce si la urcarea veniteloru statului si comissiunea financiale a indigitatu in raportulu seu ca cum se póte sperá acést'a urcare.

Inainte de tóte regularea catastrului va aduce 3 milióne, controlându-se controbandele la tabacu si alte taxatiuni nu numai se voru radicá venitele statului, ci vomu redicá si creditulu nostru. Oratorulu face apoi o pararela intre dârile directe de venitu din Trans — si Cislaitani'a si aretându marea diferintia relevéza insemnatatea revisiunei tratatului vamalu si comercialu, desfasiura apoi in detaiu tóte modalitâtile propuse in comissiunea financiale pentru acoperirea deficitului si termina cu cuventulu : Resolutiunile legislativei in atari momente insemnate cum suntu cele de acum este transportorulu pentru virtutea si patriotismulu unei natiuni, si oratorulu recomenda raportulu comissiunei spre acceptare.

Dupa densulu se radica ministrulu de financie Ghyczy pentru a desfasiurá intr'unu discursu lungu situatiunea cea trista si midilócele, prin cari se voru puté — dupa speranti'a firma a ministrului — delaturá calamitâtile financiali.

Ghyzy : Dupa raportulu comissiunei financiali deficitulu in bugetulu nostru face 26,495,600 fl. Acestu deficitu se póte acoperí pre anulu acest'a cu restulu din imprumutulu mai recentu si mai remanu unele sume considerabile si pre anulu venitoriu. Fiindu ca se póte usioru intemplá, cá manipulatiunea sa stagneze in decursulu anului din causa, ca venitele statului incurgu cu deosebire intr'a dou'a jumetate a anului, ministrulu a luatu altu modu de computare. Sub rubric'a erogateloru s'au introdusu tóte erogatele pre anulu 1875. Cu privire la venite nu s'a luatu de basa preliminariulu, ci resultatele cassei din 1874, cum s'a constatatu din luna in luna, afara de resultatulu din lun'a lui Decembre, care nu s'a potutu constatá pre tempulu cându s'a facutu computarea, ceea ce nu face nici o diferintia pentruca sum'a acea face numai 300,000 fl. —

Resultatulu e, ca in cele 7 luni a. c. adeca pâna la finea lui Iuliu sum'a de 12.554,000 ce a remasu in cassa la finea anului trecutu se voru chieltuí, asemenea si dârile ce voru incurge, ba chiaru si cele 32 milióne ce mai stau la dispositiune la 1 Ianuariu a. c. si vomu trebuí sa luâmu unele sume din anticipatiunile din Decembre. Resultatulu finalu din a dóu'a jumetate a anului va fi, cu tóte ca atunci se urca venitele, deficitulu aretatu mai susu.

Si fatia de acestu deficitu ministrulu 'si ia refugiulu la imprumutu sustienendu ca se va poté acoperí prin imprumutu si totusi va mai remané din imprumutulu de 32 milióne o suma considerabila pre anulu viitoriu, de 6.500,000 fl. si din anticipatiunile din Decembre 7.500,000 fl. si asiá sum'a intréga, cu care vomu trebuí sa incepemu bugetulu, va face 14 milióne.

Pre anulu 1875 este acoperitu defecitulu, dara acum trebuie a ne ingrigí de anulu 1876.

Oratorulu aréta in detaiu ca proiectele sele substernute suntu destinate a restabilí ecuilibrulu in bugetulu statului. La fia-care specie de contributiune ministru dovedesce, ca câtu venitu are sa aduca etc. —

Oratorulu sustiene ca natiunea póte sa supórte tóte aceste sarcini si trebuie sa le supórte, déca voiesce sustienerea statului. In fine recomenda bugetulu spre primire. (Va urmá)

La appelulu clusianu !

Inteleginti'a româna din Blasiu, intrunita in conferinti'a sea din 10 Ianuariu 1875 st. n, deliberându mai indelungatu, intre altele si asupr'a appelului facutu din partea clubului clusianu, pentru tienerea unei conferintie române, se pronuncia in urmatóriele :

Inainte de tóte se afla indemnata a felicitá si laudá pre fratii membri ai clubului clusianu pentru zelulu de preingrigire manifestatu in appelulu seu din Decembre 1874.

Punctulu primu alu apelului, in care se propune tienerea unei conferintie române in Alb'a-Iuli'a la 15 Februariu, 'lu primesce de alu seu, de-si pentru acést'a aru fi mai acomodata dîu'a de 14 Februariu st. n., fiindu acést'a Dumineca, prin urmare o dî, in care cei mai multi dispunu de tempu liberu.

Punctulu alu doilea, incâtu prin acest'a se propune a se tramite la numit'a conferintia „totu c'amu dupa 30,000 locuitori câte unu deputatu alesu prin membrii români ai comiteteloru municipali ;“ nu-lu póte primí inteliginti'a blasiana, din caus'a ca dupa opiniunea ei conferinti'a astfeliu compusa nu aru fi in totalitatea sea espressiunea propria, fidela si adeverata a intregei natiuni, ci numai a câtoru-va persóne.

Alegerea deputatiloru de câtra intréga poporatiunea, investita cu dreptulu de alegere, aru fi in totu casulu mai convenienta, dara acést'a aru fi intre impregiurârile de facia cu totulu nepracticabila, mai imposibila; deci se dechiara pentru conferintia libera, in care se aiba intrare cu votu decisivu fia care românu inteligentu, care are dreptu de alegere in vre-unu cercu electoralu din patria; ; pentru ca nu are intielesu, cá sa se eschida dela conferinti'a acei'a, cari suntu alegatori si cá atari au sa decida cu votulu loru in realitate !

Cu respectu la punctulu 3 seunde

propune, cá convocarea conferintiei sa se faca prin barbati recunoscuti antesemnani ai natiunei etc.; avendu in vedere de o parte scurtimea tempului, iéra de alta parte impregiurarea, ca ambii presiedinti de pia memoria a-i comitetului românu permanentu din 1861, cari aru fi chiamati a luá iniciativ'a in atari casuri, suntu mortí, propune: cá aceea conferintia se o conchieme insusi comitetulu clubului românu din Clusiu, alu cârui presiedinte este totu-odata si unulu dintre membrii comitetului permanentu din 1861.

Blasiu in 10 Ianuariu 1875 st. n.

In numele inteligintiei române
din Blasiu:
Constantinu Papfalvi,
conducatoriulu conferintiei.
Stefanu Popu
actuariu.

Cetimu in „Press'a“:

Publicându eri epistol'a, prin care d. Mavrogheni esplica cu claritate faptele din 1868 astu-feliu cum s'au petrecutu relativu la concessiunea Offenheim si la epistol'a dlui de Hertz scrisa in acea epoca, noi amu spusu ca cuvintele dlui Mavrogheni vorbescu destulu de lamuritu si potu convinge singure pre ori-cine voiesce a judecá lucrurile cu impartialitate. De acea amu crediutu de prisosu pentru publiculu impartialu de a mai comentá acea epistola deslusitóre. Amu tienutu a amintí eri redactoriloru dela „Românulu“ ca unu organu de publicitate trebuie a fi cá si unu judecatoriu, justu mai inainte de tóte, si ca trebuie a se ascultá si aperarea celui acusatu mai inainte de a se pronunciá in contra-i si a-lu osandí in modu pripitu. Amu mai spusu si repetâmu ca, cu tóta insistenti'a maniósa de adi a redactoriloru „Românului“, faptulu dlui Mavrogheni de a fi renunciatu in 1868, sub ministeriulu Bratianu, la drepturile sele de concesiunariu si de a fi primitu o suma „dreptu despagubire, cum dîce d. Mavrogheni, pentru chieltuelile si ostenelele sele, in cursu de mai multi ani cu lucrâri si studii pregatitóre“ pentru acea intreprindere de linia ferata, nu se póte numí mita, cum dîce Românulu; câci mita iau numai functionarii publici, cum a luatu santulu Winterhalder, amiculu intimu alu dlui Rosetti si directoru alu ministerului de financie, sub d. I. Bratianu. De acea amu dîsu ca e bine si justu sa asteptâmu cá sa se faca lumina; sa se dea pre fatia tóte impregiurârile si tóte numele implicate in acea afacere din 1868; — si fórte bine a facutu d. ministru de justitia Lahovari de a invitatu pre d. Procuroru sa céra deslusiri dlui Hertz cá sa se póta descoperí si urmarí cei culpabili.

Aru fi mai prudentu pentru cei dela „Românulu“ sa nu alunece de pre terîmulu justitiei pre terimulu personalitâtiloru, si sa nu ne spuna intâiu ca d. Winterhalder este culpabilu si apoi sa-lu apere spunendu ca nu se scie bine, déca domnulu Hertz i-a si datu mita de bunuri rurale de care se vorbesce totu in epistol'a din 1868. Faptulu dlui Winterhalder, directorulu ministeriului de financie, sub d. I. Bratianu, 1868 se califica de condic'a criminala mituire. Remane cá justiti'a sa constate si sa se pronuncie.

Departe de noi ide'a de a condemná in modu anticipatu; acést'a intra numai in dictionarulu si sístemulu redactoriloru dela „Românulu.“ Mai amintimu acestoru redactori ca insultele aduse de Offenheim româniloru si functionariloru publici, insulte pre care „Românulu“ le-a reprodusu cu grabire, — si contr'a câror'a noi amu protestatu — au fostu facute in 1868 pre cându erá d. Bratianu la putere, si ele privéu prin urmare pre deputatii de atunci si pre functionari, cá Winterhalder, de atunci. Noi amu spusu ca ispite patriotice si esceptiuni culpabile se vedu in tóte tierile, cum s'a intemplatu si in Vien'a, si in New-York din Americ'a etc:; dara aceste esceptiuni nu potu deremá demnitatea si moralitatea publica a unei natiuni. Culpabilii se inferéza de opiniunea publica, se pedepsescu de lege, dara natiunea se gasesce totu-déun'a mai pre susu de asemenea esceptiuni. Iéta ceea ce amu mai avutu de disu si in privinti'a ofenseloru cinice aruncate contr'a româniloru de câtra d. Offenheim, care astadi se gasesce pre banc'a acusatiloru!

In câtu privesce persón'a dlui Mavrogheni si afacerea petrecuta, nu sub guvernulu actualu, ci sub guvernulu din 1868, pre cându erau amicii Românului la putere, noi amu dîsu si repetâmu, ca publiculu se va luminá in destulu din epistol'a ce amu publicatu eri.

Procesulu lui Offenheim.

Spatiulu nu ne permite a reproduce mai pre largu desbaterile urmate in acestu procesu devenitu celebru. si care a facutu multu sgomotu; materi'a e prea voluminósa. Ne vomu marginí a reproduce, dupa „Messager d'Orient“ scurte extracte din cele mai importante pârti ale lui. Iéta ací, pre scurtu, starea personala a acusatului.

Presidentulu intréba pre acusatu despre starea sea personala, si despre originea companiei de drumuri de feru, alu cârei directoru generalu erá.

Respundiendu la prim'a intrebare acusatulu naréza ca e fiulu unui comerciantu en gros, ca educatiunea lui fusese ingrigita, mai cu séma in ceea ce privesce cunoscinti'a limbeloru, de óre-ce erá destinatu diplomatiei. In limbile orientale erá forte, incâtu fù pusu candidatu in primulu rangu la Academi'a orientala, dara mai in urma fu sacrificatu in loculu contelui de Ludolf. Dupa ce 'si termina studiele de dreptu, inmbratisià diferite ramuri de administratiune, apoi in cancelari'a imperiului si in specialu la consulate. In 1849, intra la directiunea constructiuniloru de drumuri de feru; in 1854 in ministeriulu financieloru unde colabora la legislatiunea concesiuniloru. Dupa ce se termina acést'a legislatie, fu invitatu de mai multe companii a face parte la intreprinderile loru. Alese compani'a Carl Ludvig, unde stete dela 1854 pâna la 1864, cându trecù la compani'a Lemberg-Cernauti, unde stete pâna 1872. In 1850, averea sea e de vre-o 30 — 50,000 fl. in 1872 atinse cifr'a de aprópe 2,500,000 fl. Cris'a din 1873 i-o reduse la 1 milionu, din care vre-o 800,000 in imobile. Nu jucá la bursa, dara erá norocosu in afaceri, cum dîce densulu. Si apoi nici ocasiunile nu-i lipséu; elu erá actionariu, directoru, fundatoriu la mai multe banci si stabilimente financiare, consiliariu de administratie in siepte-spre-diece companii de drumu de feru si participase in totalu la vre-o nóue-dieci si sese de intreprinderi diferite.

Cestionatu asupr'a faptului ca nu erá nici specialistu, nici ingineriu spre a participá la intreprinderi de câli ferate, respunse, cu unu cuventu semnificativu, ca „erá omu de drumuri de feru.“ (Eisenbahnmann). Asupr'a acestui cuventu a datu mai in urma esplicatiuni spunendu ca s'a datu mai tardiu la studiulu fisicei si alu diferiteloru ramure ale comunicatiuniloru, alu statisticei si ca a facutu numeróse voiagiuri punendu-se in relatiune cu specialisti, intreprindietori, etc. — ceea ce lu facea competentu.

Câtu despre originea si fundarea companiei Lemberg-Cernauti acusatulu a espusu numai rolulu ce a jucatu personalminte. Actulu suplimentariu de acusatiune inca de câte-va detalii;

Prin decretulu din 11 Ianuarie 1874 constructiunea drumului de feru Lemberg-Cernauti fù acordata consortiului compusu de dd. Leo Sapieha VI Borkoski, Drake, Rate si Th. Brssey. Acésta concesiune garantá 1,500,000 fl. venitu pre anu, cu obligatiune din partea statului de a dá elu ce va lipsí. Trebuiá capitalu pentru constructiune; se adresà in tiéra, in strainatate, si mai cu séma in Engliter'a, unde sa si formà compani'a.

Scopulu acestei companii erá de a formá o societate austriaca de actionari, care se reunésca capitalulu trebuitoriu pentru dobandirea acestei concesiuni. Dupa acést'a, compani'a englesa avea sa se disolve séu sa fusioneze cu societatea ce avea sa formeze. Inainte de acést'a inse, Thomas, Brassey incheia unu contractu, prin care se obligá, in calitatea sea de intreprenoru de drumu de feru, sa ecsecute constructiunile si lucrârile, sa cumpere terenurile, totulu in fine pentru 24,500 mii floreni. Unu articulu din contractu stipulá ca societatea de actionari ce se va formá, va luá asupra-'si tóte drepturile si obligatiunile companiei Limited. Printre acestea erá un'a cá company Limited sa platésca lui Brassey, fâra sa se fi ficsatu nici unu terminu, sum'a de 1,900 mii fl.

Dupa acestea se incepù lucrarea spre a se gasí in Austri'a actionarii spre a formá compani'a, ceea ce se facù rapede si Offenheim fù alesu directoru generalu cu 15,000 fl. pre anu suma care a fostu mai tardiu aprópe indoita

Statutele se confirma, fondulu socialu se ficsà la 12,500,000 fl. si emisiunea se regulà definitivu. Primulu consiliu de administratiune inca se alese. Lungimea liniei erá de 35 leghe.

In 1865 Maiu se tienura mai multe adunâri fâra a se pomení inse de contractulu lui Brassey, cârui'a nóu'a societate avea sa-i dea, prin transmisiune, 1,900,000 fl. fâra data si terminu. Titlulu sub care i s'a platitu nu e de locu limpede.

Vinu apoi detalii asupr'a constituirei, in primele momente, a companiei austriace, care luá, cu voia, drepturile si obligatiunile companiei Limited. Din marturisirile acusatului se conchide ca elu si numai elu a creatu acésta compania; in siepte renduri erá sa se strice totulu, in siepte renduri a dresu totulu. Mobilulu seu secretu care 'lu-a facutu sa faca minuni, erá dupa spus'a lui, ca toti credeau lucrulu imposibilu.

Acum acusatulu intra cu adeveratu in materi'a procesului, din punctulu seu de vedere, se intielege. Elu se pune fórte susu, si de ací ne va esplicá ce numesce elu erori, neintielegeri séu lipse de probitate. Astufeliu s'a ajunsu la punctele speciale ale acusatiunei.

Primulu punctu cuprinde asiá numitele avansuri facute de Brassey cari nici odata nu s'au potutu urcá la enorm'a suma de 1 mil. fl. si pre cari Brassey nu i-aru fi atinsu de locu, astu-feliu ca aru fi fostu curatu si simplu impartiti intre Offenheim, concesionari, si unu óre-care Hertz, intimu alu acusatului, care l'a adjutatu in mai multe afaceri, si care a primitu sum'a de 290,000 fl. care nu prea sa scie pentru ce. Se mai da cetire unei alte epistole in care acel'a-si Hertz esprima viu'a sea recunoscintia pentru acestu enormu daru.

Acusatulu dîce ca nu erâ vorb'a numai de versarea acestui avansu, dara si de alte diferite remunerâri pentru ostenelele ce costase acésta afacere pre o multime de persóne cari luara parte la dens'a; in fine ca in acésta suma suntu cuprinse si despagubirile legiuite si castigurile acordate concesionariloru pentru profiturile de cari avea sa se bucure compani'a in loculu loru si pentru perderile la cari erau espusi, avendu a depune cautiune. Câtu despre Hertz acést'a erá tréb'a lui Brassey sa-lu resplatésca cum aru crede mai bine. Si apoi, elu Offenheim, n'a avutu cá profitu alu acestei operatiuni decâtu unu daru de 1000 actiuni, achitate si trecute cá platite numai pâna la 25 la suta, adeca o valóre de 5,000 livre sterl. In fine, spre a respunde la objectiunea ca Brassey n'a primitu de locu banii, presentâ o cuitantia a acestui'a pentru sum'a de 1,900,000 fl.

Acésta cuitantia parea a decide asupr'a acestui punctu; intervenira inse si alte obiectiuni. Dupa registre, acésta plata se vede despartita in dóue termine, ceea ce in regula aru aduce esistenti'a a dóue cuitantie separate; datele platii apoi nu se potrivescu. Cuitanti'a presentata de acusatu pórta dat'a de 8 Iuniu 1864, iéra registrele casei Companiei vorbescu de dóue termine, din cari unulu 1100 mii fl. platiti la 2 Maiu; iéra cela-laltu de 800 mii fl. la 9 Maiu. Offenheim inse a solicitatu inse dela consiliulu de administratiune ordinulu de a platí intrég'a suma de unu mil. nóue sute de mii fl. dlui Brassey, si in fine o epistola a acestui'a din 19 Augustu 1864 aru fi conceputa cam intr'adinsu in astfeliu de termini, incâtu aru resultá curatu ca Brassey n'aru fi incasatu nici odata pretins'a suma, care aru fi fostu impartita intre Offenheim si concesionari. Ce devine atunci cuitanti'a dela 8 Iuniu?

Acusatulu pretinde, ca acésta contradictiune de date e numai aparenta, câci in registre se trecù dat'a tramiterei si dat'a primirei. Despre o epistola a lui Brassey, acusatulu respunde ca acest'a, vorbindu despre plat'a primita, dice: mi-ati platitu, si ca imediatu, vorbindu de cei 1900 mii fl. dice simplu: a-ti platitu si esplica ca nu resulta nici o contradictiune, de óre-ce in englesesce insemnéza acela'si lucru.

I se opune depositiunea contelui Podhorski, dupa care nu 5000 livre st., cum dicea, ci 10,000 séu 100,000 fl. retrasese din acésta prima afacere. Acusatulu se marginesce a declará acestu din urma punctu de neesactu.

Manifestulu lui Don Carlos.

„Spanioli! Revolutiunea, care traiesce din minciuni, cauta, proclamandu de rege alu Spaniei pre unu membru din famili'a mea, sa se impace cu monarchi'a si cu legitimitatea. Eu suntu legitimitatea, suntu representantele monarchiei in Spani'a; si pentru ca eu suntu, amu respinsu cu unu dispretiu suveranu propunerile pre cari revolutionarii din Septembre cutediau sa-mi adresedie inainte de a impliní oper'a loru de nefasta nelealitate.

„De atunci, revolutiunea scie ca eu nu amu potutu sa fiu regele seu. Capu alu angustei familii a burboniloru in Spani'a, privescu cu o adenca durere atitudinea verului meu Alphonso, care, cu neesperienti'a etâtiei sele, consimte sa fia instrumentulu chiaru alu acelor'a cari l'au gonitu din patria impreuna cu mam'a sea, insotiendu-lu de sarcasme si de ultragii. Cu tóte acestea eu nu protestezu: demnitatea armatei mele nu permite alta protestare decâtu aceea care va fi aruncata cu o nerisistibila elocintia de gur'a tunuriloru nóstre. Proclamarea principelui Alphonso, departe de a-mi inchide portile Madridului, din contra 'mi deschide calea regenerârei patriei nóstre multu iubite.

„Nu este in zadaru ca unu nou actu de pretorianismu lovesce orgoliulu poporului spaniolu. Nu este in zadaru ca invingibilii mei voluntari suntu armati. Ei cari au sciutu sa invinga la Eraulu, la Alpiens, la Montejurras; la Castellollit, la Somorrostro, la Abarzuza, la Castilon, la Cordov'a si la Urniut'a, voru scí sa impedece o nóua insulta marinimósei nóstre Spanii, unu altu scandalu Europei civilisate.

„Chiematu sa omoru revolutiunea in tiér'a nóstra, o voiu omorí si déca dens'a va dá o proba de o ferocitate selbatica, de o impietate nerusinata, si déca se va adapostí si se va ascunde sub manthi'a ipocrita a unei pietâti prefacute. Spanioli! pre Dumnedieulu nostru! pe Spani'a nóstra, ve juru ca, fidelu sântei mele missiuni, voiu sustiené fàra péta gloriosulu nostru drapelu; elu simboliséza principiele salvatórie, cari suntu astadi speranti'a nóstra si cari voru fi mâne scaparea nóstra.

„Datu in cuartirulu meu regalu din Deva, la 6 Ianuariu 1875.

Carlos.“

Dosierulu dlui de Bismark.

Sub acestu titlu cetimu urmatórele in diuariulu „l'Univers“, dela 14 Ianuariu:

Corespundinti'a urmatória a fostu adresata din Berlinu câtra diuariulu „Tablet“ din Londr'a; o reproducemu lasandu confratelui nostru respunsabilitatea informatiuniloru sele:

„Ultimele evenimente au provocatu nisce simtiemente fórte diverse; in sumariu, ele au creatu la curte unu partitu care este fórte departe de a fi favorabilu principelui de Bismark. Cancelariulu, care nu póte sa sufere nici o opositiune, crediù ca va putea aduce o reactiune in profitulu seu dandu-si demissiunea. Ea nu fu primita, si regele se insarcinà cu imprasciarea popularitâtiei d. de Bismark. Ce succesu a avutu? O scimu prin faptulu ca regin'a imperatésa, capulu oposantiloru cancelariului, refusà de a cedá si va parasí Berlinulu preste câte-va dile spre a se duce la Coblentz. De-si protestanta, Majestatea Sea n'a aprobatu nici odata persecutiunea contr'a catoliciloru; a facutu totu ce i-a statu prin putinti'a spre a usiurá relele de care suferu eroii credintiei. Tratamentulu impusu comitelui d'Arnim fu caracterisatu de dens'a cu adeveratulu lui nume; chiaru acestu tratamentu a adusu lucrurile la unu asiá gradu, incâtu Louis'a-August'a preferà sa se departeze decâtu sa-si modifice modulu seu de a vedea in privinti'a lui Bismark.

„Vrednicu de observatu este inca, ca principes'a regala impartasiesce simtiementele sócrei sele; ori de câte ori intalnesce pre dlu de Bismark, ea se marginesce a-i acordá nisce semne de unu respectu fórte mediocru.

„Mai dilele trecute ea 'lu intrebà, in presenti'a imperatorelui, déca legile loveau asemenea si pre ...... de unu rangu inaltu, si cându Bismark i respunse ca in Prussi'a legea nu admitea nici o deosebire intre cei mari si intre cei mici, ea observà ca nu putea sa-lu créda, câci, déca aru spune adeverulu, atunci elu n'aru fi la adeveratulu seu locu. Regele audî convorbirea si intervení indata. Cu tóte acestea, se crede cá siguru ca principes'a regale 'si va reinoí ataculu indata ce i se va presentá o ocasiune.“

Dela Londr'a sa trecemu la Statele-Unite. Teribilulu cancelariu nu nu mai are a face cu corespundentulu unui jurnalu catolicu. Ací are de lucru chiaru cu diuariulu „New-York Herald“ care-lu ataca, si cu o vigóre pre care lectorulu o va apreciá elocuenta, déca traductiunea nóstra nu va fi tocmai imperfecta:

„Bismark voiesce sa fia stapanulu Germaniei iéra nu servitoriulu ei; inse puterea prin care s'a radicatu póte sa fia puterea prin care va fi derimatu. Natiunea se va revoltá contr'a unei politici cârei'a ea datoréza o sporire de teritoriu, discordii religióse, concentrarea intregei autoritâti in mân'a unui singuru omu, a unui omu capabilu de a pune in picióre unu imperiu spre a sdrobí unu inmicu personalu. Eata resultatele politicei de sânge si de feru. Dara acésta politica nu va avea ea óre unu sfersitu? Germani'a 'si face naturalmente acésta intrebare, câci 'si aduce aminte de cele din urma trei resbele ale sele, si vede resarindu unu alu patrulea póte mai ingrozitoriu decâtu cele trei dinainte. Cine-va aru fi crediutu ca Franci'a umil ta 'si va gasí scaparea intr'o pace vecinica, ca gâlcév'a intretienuta din generatiune in generatiune se ispravise pre câmpurile de bataie, ca „Vaterland“lu (patri'a), „tiér'a unde germanu insemnéza amicu, francesu, demon“, erá in fine consolidata; inse abiá s'a terminatu resbelulu cu Franci'a, si cu o perdere enorma de ómeni si de bani, ca ea trebuie sa se pregatésca pentru unu nou resbelu!

Mai intâiu cei din Berlinu se adresara la patriotismulu Germaniei spre a face unitatea natiunala si a sdrobí pre Franci'a; astadi ei invóca spiritulu religiosu spre a resturná puterea Romei. Adeveratulu sensu alu acestoru nóue provocâri este, ca Europ'a se afla intr'o positiune asemenea cu aceea in care erá inainte de resbelulu de treidieci de ani. O crisa mare este iminenta. Dlu Disraeli ne-a predisu acést'a cu unu accentu profeticu. Victoru Hugo o anuntia in rapsodiile sele. In Germani'a, in Franci'a, in Angli'a, nu se mai aude decâtu singur'a voce: aceea a sergentului instructoru. Toti ómenii pre cari i mai are Europ'a suntu sub arme; ceea ce cere dela industri'a fabricantiloru sei, suntu tunuri mai distrugatórie si midilóce de aprovisionare séu de transportu mai usióre. Parlamentulu Franciei rivaliséza in ardóre cu acel'a alu Germaniei in grabirea de a votá fondurile necesarie spre a inarmá tierile loru respective. Politic'a de feru si de sânge se intinde pre continentulu intregu.

Germanii vedu, ca consecinti'a atâtoru resbele nu va fi pacea, si in spaim'a loru, ei fugu cu miile in Statele-Unite. Nu este dara nici estraordinariu cá Germani'a sa protesteze contr'a continuârei acestei politice de sânge si de feru. Ce siguranti'a, ce linisce potu avea nisce ómeni cari, la fia-ce momentu potu sa auda sunetulu tobei chiamandu pre fiii loru la resbelu? Unu poporu mandru si bravu nu se tocmesce asupr'a sacrificieloru indata ce este vorb'a sa respunda la apelulu patriotismului. Acést'a facura francesii cându mersera sdrentiuiti contr'a armateloru combinate ale Europei; acést'a facura russii cându preferara sa móra sub ruinele Moscovei decâtu sa-si dea sabiile la straini; acést'a facura germanii cându, condusi de Fredericu ei combatura pre russi si pre austriaci, aliati cu francesii.

Dara cei mai mandri si cei mai valorosi ómeni se dau inapoi la ide'a unei serii de resbele fàra sfersitu. Napoleonu, celu mai mare dintre capitani, duse poporulu francesu — celu mai zadarnicu dintre popóre — din gloria in gloria, pâna ce in fine glori'a Franciei inflacarà pamentulu precum focurile aurorei inflacaréza firmamentulu. Dara chiaru Franci'a, Franci'a passionata pentru resbelu si pentru renume, si comandata de unu capu indiestratu cu darurile supreme ale geniului, Franci'a lui Napoleonu celu mare, intr'unu cuventu, se resculà, si cându inimiculu se aratà in Champagne si sub zidurile Parisului, ea refusà sa-lu respinga.

Numerósele resbele slabisera si ostenisera natiunea, totu astfeliu precum rânile cele numeróse sleescu puterile corpului celui mai robustu. Totu astfeliu este si cu Germani'a! Trei resbele in diece ani; trei resbele glorióse si avantagióse; atât'a sânge si atât'a feru, si nici macaru umbr'a unei sperantie de pace! Vai! nici unu semnu de pace! Nimic'a altu decâtu sgomotulu celu surdu pre care-lu facu pasii ómeniloru in marsiu, nimic'a altu decâtu sgomotulu de ciocanu a armurierului, nimic'a altu decâtu vocea sergentului instructoru, nimic'a altu decâtu sgomotósele batâi ale tobei, nimic'a altu decâtu esercitiulu si nimic'a altu decâtu apelurile la casarma. Mani'a si amenintiarea suntu in parlamentu; ur'a veghiaza in Franci'a, si revn'a in Russi'a... Nimic'a déca nu „sângele si ferulu!“ — Acest'a este aspectulu actualu alu Vaterlandului.

. . . .

„Tr. Carp.“ „l' Univers.“

Varietâti.

⁂ *(Teatru românu.)* In pies'a ce s'a jucatu Vineri sér'a „Adamu si Ev'a si potopulu lui Noe“ ni se infatisià in scen'a prima paradisulu si inocenti'a ómeniloru dintâiu, in scenele urmatórie se caracterisà slabiciunea femei amagirea ei prin curiositate, blastemulu lui Ddieu asupr'a némului omenescu cadiutu in pecatu si cainti'a celoru pecatosi, de alta parte selbataci'a si gelosi'a lui Cainu si seducerea Noemei. Pies'a intréga a fostu bine esecutata.

Si la representatiunea de astadi cá si la cea de Marti s'au distinsu dlu directoru Popescu si dlu Constantinescu. Acestu din urma a reprodusu cu desteritate si cu o fidelitate admirabila selbataci'a, ur'a si gelosi'a lui Cainu câtra fratele seu Avelu. Arangiamentele pre scena si arteficiurile, cu deosebire plói'a de focu au fostu bine intogmite si esecutate. Publiculu fu de asta-data cu multu mai numerosu decâtu la representatiunea trecuta.

De séra se voru jocá piesele: *„Furiosulu* séu *omulu tradatu de femeia“* si *„blastemulu tierénului pre patulu de mórte“* drama de St. Velescu. —

⁂ *Despre drumu din Romani'a.* Regimulu din Romani'a a desemnatu pro 1875, 250,000 franci pentru regularea drumuriloru si anume deocamdata sa puna in stare buna drumulu dela Câneni pâna la Râmnicu. Dupa aceea in decursu de cinci ani sa devina drumulu intregu dela frontarii pâna la Râmnicu, drumu lucratu dupa cea mai perfecta arta. Acést'a este o scire, carea de siguru va fi salutata cu satisfactiune din partea clasei nóstre comerciante.

⁂ *Rectificare!* In Nr. 102 alu „Tel. Rom.“ dandu-se ratiociniu despre ofertele incurse la bibliotec'a societ. nóstre de lectura cu ocasiunea siedintiei publice din 12/24 Dec. 1874 din eróre nu s'a publicatu numele p. t. domni din Salisce: Nicolau Pop'a 5 fl. N. Stoic'a direct. 1 fl. Ioanu Pop'a 1 fl.; deci cerendu-ne scus'a ne rugâmu a primí profund'a multiamita din partea societâtiei nóstre. G. — M. cassariu.

Nr. 109|Sc. ex 1875.

Concursu.

Fiindu vacante doue stipendii de statu de câte 500 fl. v. a. menite prin resolutiunea prea inalta din 8 Aprilie 1864 pentru clerici gr. or. absoluti, cari dorescu a-si continuá studiele la vre-o Universitate, — de asemenea devenindu vacantu unu stipendiu de 250 fl. v. a. din fundatiunea *Franciscu Iosefina,* — pentru conferirea acestor'a se escrie prin acést'a concursu pâna in 7 Februariu a. c. st. vechiu.

Doritorii de a capetá unulu din aceste stipendii au a substerne la Consistoriulu archidiecesanu, petitiunile loru pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente:

a) atestatu de botezu;

b) atestatu de maturitate si dela institutulu, la care au ascultatu in semestrulu acest'a;

c) atestatu de paupertate; si in deosebi cei cari voru concurá la cele doue stipendie de statu a 500 fl. au a asterne prelânga acestea si atestatulu despre absolvarea cursului clericale de trei ani la institutulu nostru pedagogicu-teologicu.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu, tienuta la Sabiiu in 15 Ianuariu 1875.

(1—3)

Nr. 1935/1874.

Publicare de licitatiune.

Din partea judecatoriei reg. din Sasu-Sebesiu cá dregatoria pentru cârtile funduarie se aduce la cunoscinti'a publica, ca in caus'a actórei *Mari'a Mihaila* contr'a *Simionu Capete* et consortes pcto 404 fl. 88 xr. c. s. c. s'a dispusu licitarea judecatorésca a urmatoreloru bunuri nemiscatórie secuestrate si estimate:

I. A remasitiei lui *Simionu Capete*:
Cas'a Nr. 550
Unu agru (pamentu aratoriu Nr. top 615;
Unu agru Nru top. 927 si 928;
O Via „ „ 2339
Unu fenatiu „ „ 2637, 2638 si 2639:
Unu fenatiu „ „ 2904
Unu fenatiu „ „ 2967
Unu agru „ „ 3114/$_1$
Unu agru „ „ 3171
Unu agru „ „ 3218, 3219|$_1$ 3221 si 3222;
O via „ „ 3477
Unu fenatiu „ „ 3489|$_1$

II. A remasitiei lui *Daniilu Raic'a*:
Cas'a sub Nr. top. 194 si 195
O via „ „ 1322
Unu fenatiu „ „ 1474
O via „ „ 1487
Unu fenatiu „ „ 1492
Unu fenatiu „ „ 1714
Unu agru „ „ 1723
Unu fenatiu „ „ 1925
Unu agru „ „ 1957/$_1$
O via „ „ 2542 si 2543

III. A lui *Mitti Orasianu*
Cas'a sub Nr. top. 2512/$_9$
Unu fenatiu „ „ 1125
Unu agru „ „ 1126
Unu fenatiu „ „ 1167
Unu agru „ „ 1168

IV. A lui *Costantinu Lomanariu*
O casa sub Nr. top. 572, 573 si 574.
Unu fenatiu „ „ 536
Unu fenatiu „ „ 2361
Unu fenatiu „ „ 2406
Unu fenatiu si o casa sub Nr. top. 2408 si 2409
Unu fenatiu „ „ 2417

si pentru punerea in lucrare a acestei licitatiuni se pune intâiulu terminu pre diu'a de 31 Martiu 1875 in *Sasciori* si pre 2 Aprilie 1875 in *Siugagu*; la casu cându nu va succede se pune alu doilea terminu pre dîu'a de 30 Aprili 1875 in *Sasciori* si pre 3 Maiu 1875 in *Siugagu*, in ambele casuri la 9 óre inainte de amédi in cancelari'a comunale cu urmatóriele conditiuni:

1) Doritorii de a licitá suntu indatorati a depune la mân'a judecatoriului licitatoriu vadiulu de 10% din pretiulu de estimare

2) Pretiulu strigârei e pretiulu de estimare

3) Diumetatea dintâiu din pretiulu de strigare trebuie sa se solvésca in terminu de un'a luna, ceealalta diumetate in terminu de dóue luni computandu dela dîu'a licitatiunei — la acést'a judecatoria cercuale.

Totu odata se provóca toti acei creditori hipotecari, cari nu locuescu in locu, cá sa oranduésca unu plenipotentiatu pentru a fi representati la impartirea pretiului de cumperare, sa arete inainte de licitare numele si locuinti'a acelui'a, câci la din contra voru fi representati prin unu curatoru ce se va denumí din oficiu.

In fine toti acei'a, cari credu ca potu sa aduca la valóre drepturile loru de proprietate séu alta pretensiune si drepturile loru de prioritate, au sa insinueze rogârile cu pretensiunile loru in terminu de 15 dîle incependu dela ultim'a dî a publicârei acestui edictu de licitatiune, altmintrenea acelea nu voru impedecá decursulu esecutiunei si respectivii voru fi avisati la sum'a ce va prisosí preste pretiulu de cumperare.

Din siedinti'a judecatoriei cercuale a Sasu-Sebesiului cá dregatoria pentru cartea funduaria tienuta la 26 Decembre 1874.

(L. S.) **Leonhardt**
judecatoriu c.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 7. ANULU XXIII.

Sabiiu in 23 Ianuariu. (4 Februariu) 1875.

Sabiiu 22 Ianuariu.

Nu de multu amu dîsu, ca baronulu Sennyey cauta ocasiunea binevenita spre a dechiará resbelu guvernului si partidei sele. In siedinti'a din 29 l. c. dupa stilulu nou baronulu a vorbitu *urbi* et *orbi*, si in vorbire si-a desvoltatu program'a sea, dupa cum dîcu unii, „de ministru.“ Cuventarea se discuta in diurnalistic'a din Budapest'a cá unu evenementu epochalu. Unii o lauda, altii o admira, altii cauta defecte intrens'a, altii o critica aspru, inse toti dîcu ca insemnatatea ei nu se póte trage la indoiéla. Un'a inse nu se afla in cuventare, *dechiararea de resbelu* guvernului. Sennyey nu e multiamitu cu politic'a guvernului, o critica dîcendu ca e minutiosa, hesitatória si plina de anxietâti ; cu economi'a si crutiarea guvernulu n'a mersu pâna unde trebuiá sa mérga si cu tóte aceste *urca dârile*; dela urcarea acést'a inca nu astepta vre-unu bine, câci, dupa densulu, chei'a unei indreptâri a lucruriloru interne a le Ungariei se afla in reorganisarea administratiunei, carea, in fine, sa fia mai grabnica, mai simpla si mai eftina.

Guvernului se mai facu si alte imputâri din partea baronului, inse la urma i votéza, in genere bugetulu asiá precum lu cere; crutia sistemulu de astadi si vorbesce cu partinire pentru parlamentarismu, care din urma, dupa dorinti'a oratorului, aru fi sa aiba perióde de câte *cinci* ani in locu de *trei* ani si incâtu se aru puté din elemente mai *lamurite* si déca nu de totu gratuitu, celu putienu cu mai putiene spese sub rubric'a diurneloru.

Si cuventarea insasi si aprobârile in decursulu ei ne aréta ca oratorulu a sciutu sa stórca si din o parte si din alt'a consimtirea cu program'a sea, nici o contradicere nu se ivesce fatia cu cele esmise de densulu, cu mana abundanta, amu puté dîce, cu care oratorulu imparte in tóte pârtile, la toti, ceea ce astépta si dorescu. Asiá dara de asta-data nu dechiarare de resbelu, ci, afara de unele imputâri, curgu din cornulu celu abundantu alu elocentiei aristocratului conservativu svaturile binefacatórie constitutiunali, cari conserva ceea ce este, si cari voru sa adauga ceea ce inca lipsesce, pentru cá oper'a sa fia completa.

Eata dara unu capu de opera de parlamentarismu, care este rotunditu astfeliu incâtu nu oferesce nici unu punctu de care sa se scandaliseze nici opusetiunea, adversarea oratorului dupa partida, nici amicii sei politici, carii 'lu temeau de multu ca mâne poimâne li-se va face contrariu.

Inse déca privimu mai deaprópe operatulu acest'a politicu, rostitu de bar. Sennyey, fostulu tavernicu alu Ungariei in tempulu provisoriului, nu putemu suprime convingerea, ca in cuventare suntu asiediate elemente ascunse, cari dupa buna aflare potu fi aplicate la o actiune accelerata, séu cari sa róda pre incetulu puterea majoritâtiei de astadi, fâra de a schimbá fisiognomi'a sistemului politicu de fatia.

Foile deakiste au simtitu procesulu acest'a si de aceea au si inceputu, pre câtu numai se póte, a slabí puterea programei sennyeyane, reducendu-o la o *„teoria frumósa“*, carea inca n'a trecutu prin criteriulu aplicârei practice.

Grabirea cu recensiuni de feliulu acest'a, dupa parerea nóstra, nu este nici o garantia pentru de a ajunge la scopulu nimicirei efectului cuventârei. Câci perspectiv'a deschisa intrens'a natiunalitâtiloru si confessiuniloru, de si n'are valórea reala a legiloru positive, cu alte cuvinte : de si nu scimu inca, ca la eventualitatea, cându dlu Sennyey aru fi in fruntea ministeriului ungurescu, aru aduce proiecte mai bune pentru natiunalitâti si confessiuni de cum suntu cele positive de astadi, promite, si natur'a ómeniloru este asiá, ca inclina mai tare câtra sperantiele viitoriului necunoscutu de câtu câtra realitatea, carea nu este precum si a fostu imaginat'o.

Farmeculu momentanu nu este numai in sinulu natiunei magiare. Elu este inca esageratu si in alte pârti. Si in momente de aceste critic'a, séu fia si recensiunea din partea suspecta, contribuie mai multu la intarirea contrariului, in casulu de fatia, la intarirea in credibilitatea celoru rostite in nóu'a „programa.“

Spre orientarea nóstra a romaniloru fatia cu acestu evenementu parlamentariu si politicu, a cârui momentuositate o recunóscemu si noi, adaugemu numai atât'a : ca aristocrati'a magiara este totu asiá de natiunala magiara, cá ori care alta partida, fractiune séu nuancia magiara, déca nu cum-va mai multu decâtu aceste din urma. Bar. Sennyey constatéza acest'a si prin cuventarea sea din urma in modulu celu mai eclatantu.

Vai dara de acei ce s'aru seduce prin trens'a la niscari-va ilusiuni !

Bar. Sennyey, adeveratu ca este unu conservativu, despre care se afirmá inca in anulu 1873 ca au conferitu in Vien'a cu contele Clam Martinic, Falkenhayn si Hohenwart si carele si in anulu acel'a a tabaritu cu vehementia asupr'a *„economiei asiatice“* din Ungari'a, inse elu s'a feritu totu-déun'a de a resturná atunci unu regimu, cându formarea altui'a aru fi impossibile. Dechiaratiunea lui de resbelu, va fi amanata asiá dara totu-déun'a pre atunci, pre cându elu va fi generalu cu armata, va se dica, in capulu unei majoritâti si acést'a inca este astadi intrebare, ca afla-se in stadiulu primu de formatiune?

Fractiunile cele multe in sinulu majoritâtiei dietali ne dau dreptu sa facemu o astfeliu de conclusiune, starea cea critica a financieloru tierei ne da dreptu sa ne intarimu in convingerea acést'a. Ungari'a inse trebuie sa nu uitâmu ca se afla in alte conditiuni, de cum se afla staturile din monarchie unitarie si unu momentu schimba adese-ori fati'a situatiunei, incâtu esu lucrurile cu totulu altfeliu de cum se calculasera mai inainte.

Ultimatulu senyeyanu este asiá dara inca alu viitoriului. S'a rostitu o cuventare cu unu efectu simtitu; cele-lalte asteptate de unii au remasu.

Pusetiunea nóstra fatia de evenementulu parlamentariu dela 29 Ianuariu nou este dara totu aceeasi, carea a fostu inainte de densulu. Pentru ca chiaru si cându aru avé urmâri faptice, românii s'aru aflá in acele-si conditiuni fatia cu densele cá si fatia cu cele de astadi.

Deci : *caveant consules !*

Diet'a Ungariei.

In numerulu nostru trecutu amu indigitatu cele mai remarcabili momente din desbaterea generale asupr'a bugetului, in siedintiele de Mercuri si Joi, si astadi incepemu cu siedinti'a interesanta de Vineri, in care tienù intieleptulu conducatoriu alu conservativiloru din Ungari'a, baronulu *Sennyey*, discursulu seu memorabilu, despre care cu dreptu cuventu dîce „Pest. Lld.“ ca sta la culmea perfectiunei oratorice. Valórea lui obiectiva ne indémna a-lu impartasí publicului nostru in totu cuprinsulu seu.

Baronulu *Sennyey*, care fu primulu oratoru insinuatu la cuventu pre dîu'a de 29 Ianuariu, schimbà loculu seu de pâna ací si in siedinti'a de Vineri ocupà locu la capetulu bancei a dóu'a in grup'a estrema a dreptei. Oratorulu se radica, o tacere profunda si o incordare generale planá in sal'a deputatiloru, care gemea de multimea ascultatoriloru curiosi. Oratorulu incepe astu-feliu :

Onorata Casa ! In momentulu, cându discutâmu preliminariulu bugetului pre 1875 — din multe privintie intre impregiurâri financiali si economice fórte grele si triste — fia-care trebuie sa vina cu sine insusi in chiaru asupr'a unei intrebâri si acést'a intrebare e : Este drépta politic'a, care 'si afla espressiunea in preliminariulu substernutu de câtra guvernu ?

Considerandu seriosu, in detaiu si cu consciintia acést'a intrebare trebuie sa respundu ca nu. (Aplausu viu in stâng'a). In ce se manifestéza ide'a fundamentale a politicei ministeriului ? Intr'o crutiare neinsemnata ce s'a aplecatu fâra de a schimbá radicalu sistem'a ba ocolindu cu frica o atare schimbare, si in urcarea dâriloru. (Asiá este ! in stâng'a). Intr'acést'a consiste dara intregu planulu, in care se concentréza tóta nesuinti'a stimatului guvernu ; intr'acést'a se esioféza zelulu patrioticu, recunoscutu si apreciatu cu multiamita din partea nóstra a tuturoru, si neobosit'a staruintia a stimatului domnu ministru de financie. Si chiaru in aceste nesuintie partea leului o are urcarea contributiuniloru. De-si nu dorescu sa se repetiésca tóte acele observatiuni ce se adusera din mai multe pârti in privinti'a reductiuniloru ce se mai potu face, totusi trebuie sa constatezu, ca guvernulu n'a mersu pre calea crutiârei pâna la marginea posibilitâtiei. (Asiá este ! din stâng'a) si afara de acést'a suntu inca multe presemne, ca stimatulu guvernu nu apretiuesce de ajunsu insemnatatea cea mare a legaturei ce esiste intre regularea relatiuniloru nóstre interne si intre regularea complicatiuniloru nóstre financiali, câci altmintrenea nu se potea intemplá, cá stim. guvernu sa nu faca in decursulu activitâtiei sele, care n'a fostu lunga, dara totusi a duratu vre-o câte-va luni, déca nu unu pasiu initiatoriu, celu putienu unu pasiu pregatitoriu in acésta directiune, si n'amu pricepe, ca guvernulu cu ocasiunea deschiderei sessiunei dietali n'a facutu cu respectu la regularea administratiunei in intru nici in camera, nici in decursulu discussiuniloru in comissiuni o enunciatiune, fia in privinti'a resolutiuniloru, fia in a principieloru directive ale sele ; eu tienu, ca chiaru si acele proiecte ce le-a promisu ministrulu de financie in a dóu'a linia, cum amu dice cá unu alu doilea actu, nu voru ajunge mai multu la discussiune meritória din lips'a de tempu si me temu, ca déca noi dupa atâti'a ani de intardiere mai intardiâmu inca unu anu, marimea releloru va prinde radecini astfeliu, câtu cele mai cutediate urcâri de contributiune nu ne voru mai scóte din trensele. (Aplausu in stâng'a).

Parerea mea e insa aceea — si déca nu me insielu ací jace deosebirea esentiale intre parerea mea si a stimatului guvernu — ca de-si situatiunea este predomnita de greutâtile financiali, chei'a principale pentru resolverea loru se afla in regularea administratiunei nóstre. (Aplausu.) Dupa parerea mea un'a nu se póte despartí de alt'a ; dupa parerea mea, nu vomu ajunge un'a fâra de alt'a séu déca o vomu si ajunge, nu o vomu asecurá pre tempu durabilu. (Aplausu.)

Dupa parerea mea, numai aplecarea combinata si de odata a trei midilóce ne va liberá de relele nóstre. (S'audimu.) Celu dintâiu este o modificare rapede si radicale a sistemului nostru de guvernare, (aplausu) impreuna cu micusiorarea erogateloru nóstre ce trebuie sa se faca in mesura mare si anume pre calea crutiârei ; alu doilea e urcarea veniteloru statului si aici marturisescu de buna voia, ca introducerea unoru contributiuni nóue séu o urcare a contributiuniloru sustatórie — tienendu firesce in vedere totu-déun'a capabilitatea de a contribuí si fâra de a aduce dauna mare intereseloru economice — va fi neincungiurabile. Alu treilea midilocu suntu atari institutiuni, prin cari vomu fi in stare sa radicâmu si capabilitatea de contributiune, care si asiá este destulu de sfortiata.

Numai o combinatiune cu planu si deodata a tuturoru acestoru trei factori, o resolutiune, conscia si marginitória de sine, urmarita in aplecare si in purcedere, carea eschide atâtu improvisatiunea sfortiata, cátu si siuvairea fricósa, o alegere consecuenta a tempului si a medilóceloru in esecutare, cu unu cuventu, numai o politica croita in liniamente mari si cu planu ne va scutí de unilateralitate si eu nu potu sa nu esprimu, ca purcederea stim. guvernu este unilaterale punendu pondulu principalu pre urcarea contributiuniloru. (Strigâri din stang'a; Adeveratu asiá este !) O atare politica ne va scutí de sguduiri — si eu nici aici nu potu sa nu afirmu — ca politic'a guvernului e siuvaitória, pentru ca si schimba planurile sele in mediloculu actiunei si dupa ce si-a retrasu proiectulu de lege relativu la adausulu contributiunei de 5 percente, lu suplinesce prin altulu nou, pre care lu numesce darea generale de venitu. Eu sustienu, ca acést'a unilateralitate si siuvaire ne va impinge mai afundu in miseria. (Strigâri din stang'a : Adeveratu este !)

Dintre factorii sustatori amu amintitu in prim'a linia modificarea rapede si radicale a sistemului nostru de guvernare si aici me grabescu a anunciá, ca sub acést'a nu intielegu bas'a dreptului de statu creata prin legea de complanare. Amu enunciatu in acésta casa — si acést'a e si astadi credinti'a si convictiunea mea firma, ca eu cautu si aflu garanti'a cea mai principale a esistintiei natiunale si independinte a statului nostru in acea legatura constitutiunale, care inradecinata fiindu in sanctiunea pragmateca s'a regulatu prin articululu XII din 1867, in care lege eu tienu de nedispensavere si modalitâtile pentru tratarea afaceriloru si intereseloru comune, de si nu voiescu sa vindecu pentru acea lege perfectiunea, care si asiá nu se póte ajunge usioru cu poterile omenesci, ci pentru ca aceste afaceri si interese trebuie tratate in modu constitutiunalu. (Aplausu viu in drépt'a.)

Si astadi amu acea credintia, ca tiér'a voiesce in esentia acést'a basa, inse déca nu me insiéla semtiulu meu se latiesce atâtu intre cei ce se invoiescu cu acést'a basa câtu si intre cei cu opiniune diversa de a nóstra, parerea, ca noi astadi trebuie sa vindecâmu inainte de tóte stârile nóstre rele din intru si ca prin urmare desfasiurarea basei dreptului de statu nu este la ordinea dilei. Siguru eu, care me alaturu la acést'a basa in esenti'a si in modalitâtile sele nu potu dorí desfasiurându aceste intrebâri sa le punu la ordinea dilei. (Aplausu.)

Asisderea anunciu, ca sistemulu parlamentariu basatu pre ide'a representatiunei constitutiunali a poporului trebuie sa se sustiena cu totu zelulu animei nóstre. (Aplausu viu.) Nu póte fi despre acést'a intre noi, d-loru mei, nici o intrebare, — si déca aflu necesariu si oportunu a o numí, o facu acést'a numai pentru cá sa nu se nasca inaintea lumei si a tierei nici macaru o urma de indoiala, ca in acést'a tiéra nu esista nici o partida nici o nuancia de partida, care aru face incercarea sa aduca la valóre politic'a sea si sa realiseze tendintiele ei afara de periferi'a sistemului parlamentariu. (Aplausu viu si strigâri: sa traiésca!)

Greu si seriosu este momentulu; grea, inse nu imposibila deslegarea. Acést'a inse trebuie sa se esecuteze numai pre cale constitutiunale si parlamentaria (aplausu.) In momentulu cându natiunea va pierde acésta credintia si intorcându-se dela ea aru cautá aiurea deslegarea, in acestu momentu va perí si posibilitatea ajutoriului. (Aplausu viu.)

Nu tagaduescu, d-loru mei, ca in viéti'a nóstra parlamentaria si in datinele nóstre, in pusetiunea si gruparea partideloru suntu lucruri, cari potu sa pretinda indreptare si modificare. Pre lânga o dieta care duréza 10 luni, guvernulu nu-si póte implini problem'a sea; cu procedur'a nóstra târdia si greóia resultatulu nu póte fi satisfacatoriu; relativu la sistemulu comissiuniloru de specialitate, despre cari multi credu, ca absorbu activitatea guvernului parlamentariu, parerile suntu diverse; sum mai departe convinsu, ca o reductiune proportiunata a numerului deputatiloru (consemtiementu in drépt'a), regularea si restringerea, déca nu sistarea sistemului de diete (aplausu in drépt'a) voru inaltiá autoritatea parlamentului nostru si-i voru dá capabilitatea de munca; sum convinsu ca parlamentulu prin prolungirea ciclului electoralu pre celu pucinu 5 ani (aplausu viu in drépt'a) va câstigá in stabilitate si opiniunea publica care este radiemulu, asiá dicendu léganulu parlamentului, si va puté eserciá, lamurindu-se principiele si convictiunile, inriurinti'a sea asupr'a compunerei casei ablegatiloru pre calea alegeriloru. (Adeveratu! in drépt'a.) Eu punu unu mare pondu si pre reform'a casei de susu pre basea, cá in cualificatiunea ce trebuie a se statorí sa servésca de cinosura dreptulu istoricu si traditiunea si in legatura cu acést'a averea cea mare, cultur'a mai inalta, inteliginti'a si sciinti'a, servitiele folositórie prestate patriei si esperintiele dobandite. (Aplausu.)

Eu tienu necesariu si indreptarea regulamentului de casa, pentru cá impartiendu-se tempulu si lucrulu mai corespundietoriu sa putemu lucrá mai rapede si mai radicalu.

Formarea partideloru pre temeiu principialu aru fi unu lucru fórte de doritu, dara conditiunea dintâiu la acést'a e, cá si opiniunea publica afara din camera sa se grupeze pre lânga principie si lamurirea principieloru in pressa si literatura sa fia pregatita si condusa prin o desfasiurare mai pre largu togm'a a acestoru principie. Tóte aceste le tienu in parte necesarie, in parte de doritu — si credu ca se potu si esecutá, mai alesu sub conducerea si cu initiativ'a politica conscia de sine a unui guvernu tare. (Aplausu in stang'a.) Dara terenulu pentru tóte acestea este parlamentulu, tóte aceste se potu ajunge numai pre calea parlamentului — si de ori ce doctrina, de ori-ce scóla ne-amu tiené — datorinti'a nóstra a tuturoru este, a inaltiá si potentiá autoritatea si increderea in elu. (Consemtire via.) Sa-mi fia permisu, onorat'a Casa, inca observarea, ca de si cum amu dîsu tienu relatiunile de seriόse, totusi nu vedu nici unu motivu pentru descuragiare si desperare. Nu voiescu sa depingu relatiunile cu colori purpurie, nici nu me tienu de acei'a cari credu, ca o sincera indigitare la ranele nóstre aru poté sguduí creditulu si positiunea nóstra in afara. Tierile esterne cunoscu relatiunile nóstre si increderea loru in vitalitatea nóstra numai atunci se va puté sguduí, déca vomu ascunde miseriele nóstre dinaintea nóstra si a loru si nu ne-amu incercá a le delaturá cu bratiu tare. (Aprobare.)

Nu este primulu esemplu in istoria, ca o natiune, la care viéti'a constitutiunale a statu multu tempu intielenita, si care prin o constantia tenace si cu conlucrarea favoritória a mai multoru impregiurâri a ajunsu iéra la regularea independenta a afaceriloru sele, n'a consideratu in conscienti'a amara a mariloru negligintie si sub farmeculu tientei celei mari ce i sta inainte, marginele cumpetului, preste care trecendu atâtu in politica câtu si in viéti'a fisica provocâmu adeseori relapsuri si pre unu tempu o stagnatiune in progresu.

La noi inca se arata astadi urmârile acestei esageratiuni. Noi voiramu sa radicâmu cu o saritura organismulu statului nostru pre nivel'a stateloru mari si avute si infiintiarâmu in numeru mare ministerie, dregatorii si judecatorii. In tóte aceste a lipsitu inse sistemulu bine precugetatu si pregatitu cu planu. (Adeveratu!) In esecutare n'a corespunsu cu iutiél'a nici aplicabilitatea, nici resolutiunea basata pre o adeverata considerare a factoriloru sustatori.

Unde trebuiá sa se intrebuintieze tóte isvórele ce le aveamu spre investitiuni folositórie, se facura erogate superflue de lucsu. Siuvaindu intre esigentiele sistemului parlamentariu si intre traditiunile autonomistice, cari suntu mai adencu inradecinate creârâmu unu sistemu municipalu, care nu este in stare sa corespunda nici aspiratiuniloru autonomiei, nici adeverateloru interese ale justitiei. (Consemtire via).

O mare parte dintre comunele nóstre, remanendu inderetru organele ce lucra in trensele, nu suntu in stare sa impla cerculu destinatu de lege pentru ele. (Adeveratu!) Inainte de vreme si fâra pregatire sistarâmu legile de usura si intardiaramu a regulá totu in acela-si tempu relatiunile nóstre de creditu si sa ne ingrigimu de unu creditu eftinu (Adeveratu!) ba noi amu inmultitu greutâtile ce esistau pre acestu terenu inca prin disordinea in bugetulu nostru. In lips'a de legi comerciali si in genere de legi materiale amu lasatu poporulu nostru, care pre acestu terenu si asiá are o pricepere slaba, prada ciarlatanismului. Si déca cu tóte aceste mai esiste astadi o autoritate si o disciplina, déca, ceea ce eu nu negu, mai esiste inca securitate pentru persóna si proprietate, — acést'a avemu sa o multiamimu nu atâtu esecutârei punctuali a legiloru, ci mai multu semtiului instinctivu de dreptu alu poporului nostru. (Asiá este! Unu aplausu lungu si strigâri: S'audîmu!) Fatia de acestea descuragiarea aru fi neindreptatita si mai periculósa aru fi, a nu lucrá si a nu face nimic'a. Sa luâmu firulu acolo, unde este caus'a reului si déca pâna acum ni-a lipsitu unu sistemu cu planu, sa creâmu inainte de tóte unu atare sistemu. (Consimtire.) La statorirea acestui'a trebuie inainte de tóte sa venimu in chiaru in respectulu principieloru fundamentali. (S'audimu!)

Natiunea ungara a primitu o mare si grea problema. In mediloculu famieloru de popóre europene, isolata, ea trebuie sa sustiena unu statu si sa-lu conserveze pentru toti tempii cu caracterulu istoricu-natiunalu ce l'a ereditu. A radicá acestu caracteru natiunalu la inaltimea culturei europene, a sciintiei si moralitâtiei, pre care progresandu sa se intarésca si consolideze prin avantagiele si fruptele culturei, dara a-lu si scutí totu-odata de influinti'a absorbitória a torentelui universalu, — acést'a este problem'a si tient'a principale a vietiei nóstre de statu, care conditiunéza tactulu si predomnirea de sine, dara intre tóte contrastele si torentii posibili si lupt'a morale pentru esistintia, pentru dreptulu si autoritatea legiloru statului.

Acésta tienta, acésta problema grandiósa determina directiunea si bas'a institutiuniloru nóstre de statu. A tiené fia ce dreptu in onóre, a apretiá interesele natiunalitâtiloru, cari locuiescu intr'o patria comuna cu noi, a sustiené corporatiunile autonome a face cu mesura egala fia-câreia natiunalitâti, biserici, confessiuni dreptate, dara a nu tolerá, cá interesulu statului, legea de statu sa se violeze (desaprobare via in stang'a si in drépt'a) cá esistinti'a séu linistea statului sa se atace de câtra cine-va (aprobare in drépt'a si stang'a): acest'a trebuie sa fia principiulu directivu in politic'a nóstra (aprobare generale), care eschide imitarea sclavica a modeleloru si institutiuniloru din afara (Aplausu viu in stang'a, miscare in drépt'a), déca aceste nu corespundu relatiuniloru sustatórie si intereseloru nóstre natiunali, si pentru acestu scopu trebuie sa servésca ori-ce teoria, ori ce doctrina, apartiena la ori-ce scóla. (Via aprobare.)

Trebuie sa mai observâmu inca la crearea sistemului nostru de guvernamentu unu momentu nu atâtu de sublimu, dara din punctu de vedere practicu nu mai pucinu remarcabilu (s'audimu!) si adeca, trebuie sa marturisimu, ca noi nu numai pre terenu materialu, dara si in respectulu puteriloru spirituali suntemu seraci si in fati'a acestei impregiurâri aru fi o politica gresita a inmultí dregatoriile si a le despartí de câtra olalta. Acelea trebuie simplificate si pre unu terenu, unde acelesi interese si recerintie administrative concurgu si se concentréza, acelea sa se provéda prin *un'a* dregatória, de-si acést'a s'aru intemplá prin diversi barbati de specialitate. (Aprobare.)

In conformitate cu aceste puncte de vedere tienu simplificarea administratiunei statului in tóte ramurile sele necesaria, atâtu in centru câtu si la cele-lalte dregatorii si in jurisdictiuni sa se intogmésca astfeliu, câtu sa se asecureze si promoveze sustienerea intereseloru statului si esecutarea punctuala a legiloru prin conlucrarea organica a organeloru — emaneze ele dela potestatea centrale séu lucreze pre terenulu jurisdictiunii — si spre a se ajunge acestu scopu sa se consolideze si intarésca positiunea si influinti'a puterei centrale si pre terenulu esecutivei municipali, — firesce intre marginile legiloru sustatórie si a respunsabilitâtiei constitutiunali. (Aprobare in drépt'a.)

(Va urmá.)

Cetimu in „Press'a“:

Gravitatea, la care ajunsese dîlele trecute cestiunea turco muntenegréna dela Podgoriti'a, din caus'a intârdierei séu refusului Turciei de a pedepsí pre asasini, si pericolulu in care s'a gasitu unu momentu pacea Orientului prin decisiunea ce luase poporulu Muntenegrului, adunatu sub presidenti'a betrâniloru, de a luá armele contr'a Portiei otomane, a pusu in miscare si pre organele de publicitate ale Angliei, cari de ordinariu pastréza o tacere si o reserva despre cestiunile din Turci'a, pre care anevoie 'si-o póte esplicá cine-va.

A trebuitu unu casu gravu cá acel'a din urma din Muntenegru; a trebuitu sa se védia pacea din Turci'a óre cum amenintiata, si puterile dela Nordu: Austro-Ungari'a, Russi'a si Germani'a, de acordu de asta-data si cu Franci'a, intervenindu prin consiliele loru pre lânga Pórta, spre a preveni isbucnirea unui conflictu armatu intre Muntenegru si Turci'a, spre a luá cuventulu si „Standard“, organulu oficiosu din Londr'a, si a aprobá intervenirea diplomatica a puteriloru pentru mentienerea paciei, dandu si Portiei nisce consilie intielepte care aru fi prinsu mai bine, déca i erau date mai dinainte.

Dîarulu „Standard“ dela 21 Ianuarie, organulu conservatoriloru din Londr'a, esplica mai intâiu faptulu oribilu dela Podgoriti'a cum intielege densulu, aruncându respunderea si pre muntenegreni. Apoi vine la resultatulu anchetei si condemnâriloru facute de autoritâtile otomane contr'a turciloru ce s'au constatatu culpabili, — si observà ca reu s'a opritu Pórt'a din esecutarea aceloru condemnâri, sub protestu ca se astepte a se judecá si supusii muntenegreni de câtra tribunalele turcesci.

„Procedându astfeliu, dîce „Standard“, credemu ca Pórt'a a lucratu imprudentu. Déca sentinti'a comissiunei de ancheta erá drépta, trebuiá sa fia si esecutata, ori-care aru fi fostu conduit'a Muntenegrului. Déca nu erá drépta acea sentintia, nu erá justu sa se sacrifice viéti'a si libertatea turciloru cá sa póta obtiené asemenea sacrificii si din partea muntenegreniloru. Celu mai bunu lucru erá dara sa se esecute sentinti'a comissiunei etc.“

Dupa acést'a „Standard“ spune cum s'au intrunitu poporulu muntenegrénu in dîu'a de anulu nou si in dîu'a botezului mântuitoriului si s'a pronuntiatu cu entusiasmu ca e gat'a a luá armele spre a-si face singuru satisfacere contr'a turciloru.

Oprirea la tempu a acestui evenimentu prin midilocirea puteriloru este o dovéda, dîce „Standard“, ca totu-déun'a este midilocu de a se impedecá unu resbelu.

„Standard“ esprima dorinti'a „de a nu se crutiá nimicu din partea puteriloru spre a se conservá pacea.“

Depesiele din urma din Vien'a ne-au asiguratu in fine ca ori-ce pericolu de conflicte sângerόse intre muntenegreni si turci si de alte complicâri grave in Turci'a, s'au inlaturatu, gratia interventiunei la tempu a puteriloru garante, si in specialu a puteriloru dela Nordu. Spre a ne face o idea despre gravitatea la care ajunsese cestiunea muntenegréna dela Podgoriti'a, si de pericolulu, in care s'a aflatu unu momentu pacea Orientului, din caus'a intârdierii Turciei de a dá satisfactiune pentru macelulu dela Podgoriti'a, este destulu sa citâmu pucinu, pre lânga dîarele vienese, si câte-va pasagie din organulu diplomatiei ruse „le Nord“, unde se relevà tóta gravitatea cestiunei.

Ultimile sciri din Vien'a ne asigura ca, in urm'a intervenirei mai multoru puteri, I. Pórt'a a renuntiatu la hotarirea de a nu esecutá condemnârile contr'a turciloru, pâna nu se voru judecá si condemná totu de tribunalele turcesci si muntenegrenii ce se voru gasí culpabili.

Prin inlaturarea acestei conditiuni s'a inlaturatu si dificultâtile ce luase nisce proportiuni grave.

Despre apreciârile dîarului „le Nord“, de acordu cu organele vienese si chiaru cu „Standard“, asupr'a cestiunei dela Podgoriti'a si solutiunei din urma, vomu mai vorbí intr'unu numeru viitoriu.

Apati'a in 16/1 Ian. 1875.

(Multiamita). Comun'a nóstra bisericésca gr. or. din Ormenisiu afiliata la Apati'a, protopopiatulu alu II-le alu Brasiovului, are o bisericutia vechia de lemnu acoperita cu sindila si fórte ruinata, incâtu nu i se scie ór'a cându va sa se derime, ba ce e mai multu cându plóua nu cu putienu mai tare plóua intrens'a decâtu afara. —

Si lânga acésta biserica este si o scolitia de lemnu si acést'a este totu in asemenea stare. — Apoi ce e mai multu suntu ambele acestea cladiri de laturi de satu, intr'unu dealu incâtu abiá se póte urcá omulu pâna acolo. Poporulu de ací sta din 65 familii române si vre-o 30 familii neuristice, cu totulu 95 familii. Poporulu avendu de scopu sa-si faca o alta biserica in loculu acestei ruinate, s'a induratu unu poporénu anume Zacheiu *Ticusianu* cu soti'a lui Stane'a a daruí curtea loru din mediloculu satului spre scopulu zidirdei biserici. — Poporulu s'a apucatu si a facutu contributii, aruncaturi si au facutu dela sine vre-o 500 fl. v. a. au adunatu materialu precum pétra si varu in tómn'a trecuta, au facutu vre-o 40 mii de caramidi, mi'a a 2 fl., cari constau 80 fl. v. a. asiá le-au mai remasu in bani gat'a d'abiá vr'o 420 fl. v. a. si acesti'a ce suntu spre zidirea unei biserici ? —

Poporulu in partea cea mai mare este fórte inapoiatu din anii trecuti cei nefavoritori, si afara de acea nu scia nici limb'a materna, afara de vr'o 8—10 din cei mai betrâni, ci fiindu ca locuescu intre cei de natiunea secuiésca totu s'au obicinuitu a vorbí limb'a acestor'a. —

Dara dupa cum dice cuventulu sfintei scripturi unde voesce Ddieu acolo se biruesce randuiél'a firei.

Pentru ca ajungendu acésta veste despre starea ormenisianiloru si in Brasiovu la multu laudatii domnii negutiatori, cari mai de multe ori s'au aretatu binefacatori la asemenea casuri, observandu multu laudatulu domnu Diamandi *Manole* starea, in carea se afla biseric'a si scól'a din Ormenisiu, nu au pregetatu impreuna cu domnulu directoru alu scóleloru gimnasiale si consistorialistu Dr. *Mesiot'a* impreuna cu unu altu domnu ingineriu totu de religi'a nóstra a caletorí la fati'a locului in Ormenisiu insotindu-i si eu subscrisulu cá parochu localu. Cari apoi convingendu-se des pre impregiurârile si starea, in care este poporulu biseric'a si scól'a — in data multu laudatulu domnu Diamandi *Manole*, a promisu poporeniloru cari erau de fatia, ca Domni'a Sea va ingrigí de tóte spesele care voru fi de lipsa la cladirea bisericei, si a scólei, poporulu sa ingrigésca numai de materialulu trebuinciosu la acestea dóue cladiri, si sa dea ómeni ajutoriu maiestriloru. Ce este mai multu cu acésta binefacere a susu laudatului domnu nu au fostu destulu ci la intórcere intielegendu ca poporulu din Apati'a totu asemenea este fórte seracu si micu abiá la vr'o 45 familii, si nu este in stare nici dupa concursulu deschisu si publicatu in „Telegr. Rom.“ din anulu trecutu Nr. 71—72 cá sa-si capete invetiatoriu cu salariulu de 80 fl. v. a. iérasi s'a induratu din inim'a sea cea nobila a promite ca pâna se va mai inaintá poporulu celu stricatu prin foculu din anii trecuti va dá unu ajutoriu invetiatoriului de 50 fl. v. a. lânga cei 80 fl. cei da poporulu in 5 ani dupa olalta. —

Dumnedieu sa-lu tiena multi ani intru fericire, dee atotu puterniculu ca simtiulu ce-lu pórta acésta inima si sufletu nobilu sa se mai destepte si in altii, câror'a le-au datu Ddieu darulu seu celu bogatu. —

Nicolae Gog'a,
parochu si insp. scolariu bisericescu.
In numele comiteteloru
bisericesci din Ormenisiu
si Apati'a.

Romani'a

Bucuresci 16 Ianuariu.

Cestiunea Ofenheim a inceputu a resuflá binisioru in diurnalistic'a nóstra. Mavrogeni si-a facutu detorinti'a cá ómenii de onóre, ceilalti amestecati tacu pâna acum si astépta póte sa le dea parchetulu cuventulu in gura. Pâna un'a alta inse vorbescu diurnalele destulu de la intielesu. Aici ve tramitu unu esemplu estrasu din Trompet'a Carpatiloru:

„Iéta punctulu principalu, in care „Tromp. Carp.“ se unesce si cu „Press'a“ si cu „Românulu“, in grav'a acusare ce cade asupr'a inaltiloru functionari români, si asupr'a unor'a din representatiunea nationala cu acea legislatura, in epoc'a cându s'au datu drumurile de feru din Romani'a de preste Milcovu lui Ofenheim.

Acestu punctu lu reclama onórea tierei si ne pare bine ca in asemenea casuri tóta pres'a româna se unesce spre a cere acela'si lucru.

Parchetulu bucuresteanu cá si chiaru biroulu bucuresceanu, ministrulu justitiei in fine, june si vigurosu, trebuie sa dea acésta satisfactiune tuturoru româniloru, intr'unu statu constitutionalu mai alesu, unde este nevoe, este neaperatu trebuinciosu sa se cunósca bine tóte personagiurile care aspira la unu fotoliu de deputatu séu de senatoru, séu la unu portofoliu de ministru.

D. de Herz trebuie, negresitu, sa dea deslusire pentru fia-care punctu din scrisórea sea, si sa numésca si persónele pre care le mentionéza sub velu de anonimu.

Multu mi-a rechiematu aceste nume din scrisórea d. de Herz numirile de Beppo pentru cutare, de mouton etc. in locu de cutare, din argo alu disiloru rosii.

D. de Herz este obligatu sa arete acele persóne sub adeveratele loru nume, si parchetulu românu este obligatu de onórea si de datori'a lui sa descopere pre acele persóne.

Ne mirâmu fórte cum de a negligeatu, atâtu parchetulu câtu si ministrulu, cum si totu guvernulu intregu, acésta datoria a sea pâna acum. Dara, de si corespundintia nu póte sa mai esiste, condicele trebuie sa fia, si nu se potu sustrage parchetului in nici intr'unu casu.

Laudâmu „Press'a“ ca multiamesce ministrului de justitia Lahovari „ca a invitatu pre d. procurore sa céra deslusiri dlui de Herz cá sa se póta descoperí si urmarí cei culpabili.“

Sa ne permita inse dnii dela „Press'a“ sa le spunemu ca, dupa noi, acést'a se chiama romanesce; spalatura de plosca. — Condicele, séu nimicu.

Numai cu condicele in mâna, procurorulu póte sa céra deslusiri dlui de Herz intr'o materia atâtu de seriósa, câci fórte bine s'aru fi potutu cá tovarasii intreprenori sa se fi insielatu chiaru ei intre densii, din care insielatura de tovarasi sa resulte acestu ponosu, acésta degradare natiunale pentru noi.

Si pentru ca acusarea, degradarea natiunala se face in persón'a rosiloru si a guvernului loru, ei trebue sa céra publicarea acestoru condice, pentruca este fia-care in dreptu sa dîca: déca Heinrich Winterhalder Schwager, directorulu ministeriului de financie sub vistierulu Ioanu Bratianu, a primitu mita de 25,000 mii lei vechi, in cinci bunuri rurale minimum, care minimum are maximum, séu ce se póte suí celu putienu pâna la diece, negresitu ca „Psovo“) póte sa fia ministru, si fia-care este in dreptu sa banuiésca ca acelu Psovo, care vine imediatu dupa Winterhalder, este ministrulu care a mai purtatu in alte impregiurâri nume schimbatu. Si de n'a fi ministru chiaru, acelu Psovo, pentru ca nu este seracu, cum dîce d. de Herz in nemtieste „armer Teufel“ (pauvre diable), póte sa fia insusi hahamulu, care a purtatu totu-déun'a numele de seracu, si chiaru cându a inotatu in auru.

Astadi chiaru, dupa impartiél'a celoru patru-spre-diece milióne, pre deliciurile bulevardeloru Parisului, hahamulu se dice, „saraculu“.

Nu prejudecâmu, nu calumniemu, nu afirmâmu nimic'a; dicemu numai: ca pseudonimulu care vine imediatu dupa numele propriu Winterhalder, cu calificare de armer Teufel; „omu de care vei avea de mai multe ori trebuintia, elu este unu bietu sermanu (Armer Teufel) si onorabile pâna la esageratiune.“ Dumnedieu sa ne ierte, nóue ne vine sa credemu ca acelu Psovo trebuie sa fia unulu din ambii principi ai rosiiloru. Dara aceste banueli nu se voru lasá sa plane multu tempu asupr'a principiloru disiloru rosii, pentru ca totu partitulu va silí parchetulu sa aduca condicile snuruite, pecetluite, cu foile numerate si fâra stersaturi séu rasaturi in trensele.

La acést'a este obligatu de tóte legile judiciarie si sociale d. de Herz.

Si credemu ca, dupa ierarchi'a in partitu, viindu d. Winterhalder multu mai departe decâtu alu diecelea la rangu, acelu „Psovo“ s'a mituitu celu mai putienu cu de diece ori mai multu, adeca cu cinci-dieci de bunuri de câte cinci mii de lei.

Conjecturile, cu câtu voru inaintá, cu atâtu voru devení mai grele, asupr'a acestoru persóne. Si trebuie sa marturisimu ca, dupa cum amu vediutu pre jurnalulu „Romanulu“ de dumineca, au inmuiat'o reu rosiii. Este detori'a jurnalului „Press'a“ acum sa-si ia diapozonulu de unde l'a lasatu „Romanulu“ de Joi, Vineri si Sambata, si sa o suie pâna la regusiala.

A! Domniloru, cari n'ati crediutu in simtiementele nimerui, pentru ca nu le-ati avutu a voí; cari n'ati crediutu nici odata in onorabilitatea nimerui, in patriotismulu nimerui; cari a-ti calumniatu totu-déun'a totu ce nu s'a asemenatu cu voi, cá femeea cea cadiuta care nu sufera pre femei'a radiósa prin puritatea ei; a! domniloru, este o justitia, si déca nu omenésca, este o justitia cerésca:

A-ti calumniatu! si ve vine resplat'a. — De unde? Dela Dumnedieu. — Prin ce? Prin biciulu seu de focu cu dóue limbi; Ofenheim-Herz.

Acusarea este formala. S'a cetitu in Curtea cu jurati a Vienei: „Winterhalder, intimulu vostru, fiindu directoru de Vistieria sub Vistierulu Ioanu Brateanu, a primitu mita, dela d. de Herz, cu ocasiunea hotiei ce s'a facutu cu concesiunea Ofenheim, 25,000 lei“, si cele ce urméza acestei declaratiuni formale.

O inmóie „Romanulu“ contr'a d. de Herz, pentru ca a venitu se vede depesie dela principi s'o lase móle.

Noi suntemu inse ací. Si déca si confratii dela „Pressa“ voru voí sa se unésca cu noi, celu pucinu in acésta impregiurare, vomu strigá pâna cându se voru sparge audiurile: *Condicele Condicele, Condicele* d-lui de Herz, in concesiunea Romanu-Iasi-Sucév'a-Cernautiu.

Sa lamurimu lucrulu in semplicitatea sea sumaria.

Sub ce ministeriu s'au datu concesiunile Strusberg si Offenheim? Care ministru a datu concesiunea monstruósa cu 270,000 franci chilometrulu, si cu 7 la suta asigurare pre câmpu luciu?

Cum erá sa póta sa corumpa d-nii Strusberg si Offenheim, cari au lucratu sa li-se acorde concesiunea, déca vestitulu guvernu rosiu nu le-aru fi datu acésta suma colosale de 270,000 fr. kilometrulu? — Suma neasteptata de densii negresitu, si din care ori câtu sa fi datu, le-a remasu câstigu neauditu.

Cându patriotic'a majoritate din senatu s'a infioratu de acésta enormitate a rosiiloru si a protestatu, cine a sfarematu senatulu batjocorindu, huiduindu, insultându pre senatori la esîrea din senatu si pre ulitie? Opiniunea publica, dle Rosetto-Bratiene, séu acelu guvernu cu constitutiunea scrisa pre retevee?

Cine a convocatu altu senatu, si pâna a nu se intruní senatulu a sanctionatu concesiunea in pripa, incâtu pare ca dá tatarii, si apoi si nerusinarea sa astepte unu bilu de indemnitate.

Cine sbierá mai tare in parlamentulu românu, ca nimeni dintre noi nu este demnu sa vorbésca de d. Ambronu, reputatiune universala de moralitate si capacitate?

Pre cându ve spunea „Trompett'a Carpatiloru“ ca vindeti tiér'a, ca dati midilóce streiniloru sa conrupa pre cei conruptibili, câror'a daserati voi putere si sa ne jefuiésca cá sa ve inbogatiésca si pre voi, voi ne injurati, ne fecea-ti caricatur'a in feliu de feliu, cu corónе furate pre capu, ne acopereati de calomnii, de amerintiâri! — Tieneti minte bine câte ne faceati pre atunci. — Offenheim acum ne resbuna. Winterhalder si Psovo, de ce a-ti fugitu din tiéra?

Domnule ministru actualu alu justitiei, d-le presiedinte si d-le procuroru generalu alu inaltei curti de cassatiune si justitie, déca pre condicele lui Strusberg n'amu potutu pune mân'a, cereti imperiosu condicele lui Herz-Offenheim cá sa resbunati inocentia.

Misiunea a apará inocenti'a, este numai provedintiei. Si provedinti'a v'o transmite d-vóstre acésta sacra missiune.

C. B.

Varietâti.

⁂ **Anunciu bibliograficu.** Directiunea tipografiei archidiecesane face cunoscutu dloru invetiatori din scólele poporale, ca au edatu in tipariu o Gramatica româna, intocmita dupa o metoda nóua de Par. Protos. si prof. seminarialu Dr. Ilarionu Puscariu — spre scopulu invetiamentului elementaru.

Gramatic'a acést'a este intitulata: *„Limb'a materna in Institutele pedagogice si clasele poporale române.“* Voluminuositatea ei este de 12 cóle, esterioru placutu prin arangiarea potrivita a materieloru. Dupa valórea ei interna atâtu cu privire la materialulu alesu, câtu si la metod'a observata in ea promite a fi un'a dintre cele mai bune cârti didactice in specialitatea acést'a.

Cu tóte acestea pretiulu acestei cârti este nelegata 30 xr., iéra egata 40 xr. v. a. Eata dara si unu pretiu atâtu de moderatu, posibilu numai prin consecuintiele binefacatórie ale fericitului in Dlu Metrop. *Andreiu*, care in p. IV. alu testamentului seu s'au ingrigitu si pentru tiparirea cârtiloru scolastece cu unu pretiu câtu se póte mai moderatu.

Sabiiu in 21 Ianuariu 1875.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

⁂ *Bibliografia.* Multu asteptatulu, cu dreptu cuventu, pentru interesulu celu mare la care nu póte fi indiferentu nici unu românu; multu asteptatulu alu III volumu, din a dóu'a editiune din *Cronicele Romaniei séu Letopisetiele Moldaviei si Valachiei,* revediuta, indiestrata cu note, biografii si facsimile, cuprindiendu mai multe cronice nepublicate inca; si, cá adausu: *Tablele istorice ale Romaniei* dela 1766 până la 11 Februariu 1866 de *Michailu Cogalnicénu;* multu asteptatulu alu III volumu alu acestei editiuni, a esitu de sub tipariu si se afla de vendiare la librariele cele importante.

A mai dice ce-va asupr'a acestei publicatiuni, aru fi de prisosu; pentru ca a vorbitu destulu pentru dens'a editiunea intâiu, din care este mai multu tempu de cându nu se mai afla in comerciu nici unu singuru esemplariu, macaru cu ori-cara pretiu.

Volumulu acest'a cuprinde:

Prefatia.

Letopisetiulu Moldaviei (1662—1729) atribuitu lui Nicolau Muste.

Cronic'a anonima a Moldaviei (1662--1735) tradusa in grecesce, d. A Amiras.

Letopisetiulu Moldaviei (1741—1769) de Spatarulu Ioanu Cant'a.

Letopisetiulu Moldovei (1733—1774) de Enachi Cogalnicénu.

Stihuri asupr'a taierei Domnului Grigoriu Ghic'a VV alu Moldaviei, de Enachi Cogalnicénu.

Stihuri asupr'a perirei boieriloru Moldovei Bogdanu si Cuz'a, de Enachi Cogalnicénu.

Condic'a obiceiuriloru vechi si nóue (Ceremonialulu Curtiei) ale Domniloru Moldovei de Georgachi alu doilea logofetu, 1762.

Tragodi'a séu Eteri'a Greciloru din 1821, de Vorniculu Alessandru Beldimanu.

Tractaturile incheiate de câtra Bogdanu VV alu Moldavei cu Sultanu Bajazel II, de logofetulu Nicolau Costinu.

Apendice.

⁂ *O voce.* Inca in anulu trecutu, sub pretestulu unui balu, care nu s'a tienutu, se adunase câti-va fiorini pentru unu cabinetu de lectura infiintiendu din partea junimei române de aici.

In estu anu inca se colectase óre-care suma cu ocasiunea unui balu; dupa ce pâna astadi nu s'au datu nici o dare de séma necum binevoitoriloru contribuenti, dara nici chiaru junimei, aru fi bine sa ne spuna cei competenti, ca unde si cum se afla banii acei'a? Unulu din juni.

⁂ *(Teatru românu.)* Cu piesele jucate Dumineca „Blastemulu tierénului pre patulu de mórte“ si „Furiosulu“, cari au succesu bine, si cu piesele representate Marti sér'a „Mórtea lotrului Tunsu din Romani'a“, data la dorinti'a comuna a dóu'a óra, si „Vrajitórea Oltului“, cari asemenea au reusitu spre multiamirea publicului, trup'a teatrale sub directiunea dlui G. Popescu si-a incheiatu seri'a representatiuniloru si se va departá din mediloculu nostru mergendu la Brasiovu.

Piesele câte se jocara pâna acum ne-a datu ocasiune sa putemu face o apretiuire generale despre capacitatea dramatica a representatiuniloru. Dlu directoru Popescu si Constantinescu au datu in tóte piesele probe de talentu si desteritate de artistu cu deosebire cestu di urma in representarea caracleleloru in diverse situatiuni psichologice este dejá unu artistu demnu de o sórte mai buna. Dlu Constantinescu inca este unu talentu mladiosu, are inclinâri fórte apretiuibile pentru partea comica. Ceilalti, cá diletanti suntu esemti de recensiune.

Raportu comerciale.

Sabiiu 29 Ianuariu n. Grâu 4 fl. 53 xr. frumosu, 4 fl. 27 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 73; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 20 Ianuariu (1 Febr.) 1875.

Metalicele 5%	70	35
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	65
Imprumutulu de statu din 1860	111	—
Actiuni de banca	956	—
Actiuni de creditu	216	50
London	111	—
Obligatiuni de desdaunare Ungurescí	78	25
„ „ „ Temisiorene	76	75
„ „ „ Ardelenesci	75	80
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	75
Galbinu	5	25
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Nr. 109|Sc. ex 1875.

Concursu.

Fiindu vacante doue stipendii de statu de câte 500 fl. v. a. menite prin resolutiunea prea inalta din 8 Aprilie 1864 pentru clerici gr. or. absoluti, cari dorescu a-si continuá studiele la vre-o Universitate, — de asemenea devenindu vacantu unu stipendiu de 250 fl. v. a. din fundatiunea *Franciscu Iosefina,* — pentru conferirea acestor'a se escrie prin acést'a concursu pâna in 7 Februariu a. c. st. vechiu.

Doritorii de a capetá unulu din aceste stipendii au a substerne la Consistoriulu archidiecesanu, petitiunile loru pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente:

a) atestatu de botezu;

b) atestatu de maturitate si dela institutulu, la care au ascultatu in semestrulu acest'a;

c) atestatu de paupertate; si in deosebi cei cari voru concurá la cele doue stipendie de statu a 500 fl. au a asterne prelânga acestea si atestatulu despre absolvarea cursului clericale de trei ani la institutulu nostru pedagogicu-teologicu.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu, tienuta la Sabiiu in 15 Ianuariu 1875.

(1—3)

Concursu.

Pentru vacant'a parochia gr, or. Muresiu Dece'a protopresbiteratulu Turdei inferióre, in urm'a milostivei resolutiuni dto 10 Ianuariu nr. cons. 54 1875, se escrie concursu pâna in 1 Martiu a. c. — cându va fi si alegerea. —

Emolumentele anuali a acestei parochii fiindu calculate tóte in bani suie la 200 fl. v. a.

Voitorii de a ocupá acésta statiune suntu obligati a tramite petitiunile in intielesulu Stat. organicu la subscrisulu, pâna la terminulu susu prefiptu. —

Agarbiciu 16 Ianuariu 1875.

In contielegere cu comitetulu eclesiasticu.

Simeonu *Popu Moldovanu,*
Protopopu gr. orient.

(1—3)

Edictu.

Mari'a Ioanu Saniutia din Tiantiari, care in 14 Fauru 1873 au parasitu cu ne credintia la o luna dupa cununie pre legiuitulu ei barbatu George Neguliciu totu din Tientiari nesciindu-se de atunci nici pâna astadi loculu ubicatiunei ei, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu sa se presenteze la scaunulu protopopescu mai josu subscrisu, câci la din contra procesulu divortialu incaminatu de barbatulu ei, se va pertractá si decide in absenti'a ei.

Brasiovu, in 29 Novembre 1874.

Scaunulu tractului protopopescu gr. or. I-iu alu Brasiovului cá foru matrimonialu.

Iosifu Baracu,
protopopu.

(3—3)

Nr. 8/875

Edictu.

Prin care Marin'a Ioanu Tristiu marit. Iacobu Hanzu din Gurariului in scaunulu Sibiiului, carea in 10 Oct. 1874 au disparutu din comun'a ei natale si dela barbatulu ei fâra a se fi mai potutu dá de urma-i si fâra a se sci de se mai afla in viétia, la cererea barbatului ei Iacobu Hanzu se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu, si anumitu pâna in 1 Fauru 1876, séu sa se intórca la barbatu séu sa arete la acestu foru, in persóna séu prin plenipotentiatu, causele din cari nu póte traí cu barbatulu ei, pentru cá pre cale legale sa se póta otarí cele cu dreptu si cu cuviintia; pentruca la din potriva, acea Marin'a Iacobu Hanzu se va privi cá fugara— fâra cuventu — si se va judecá — in urm'a cererei barbatului ei, — dupa prescrierea canóneloru st. nóstre biserecí.

Sabiiu 18 Ianuariu 1875.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresviteratului tract. Sabiiului I.

(1—3)

Nr. prot. 9/1875.

Edictu.

Ilie Morariu din Garbov'a scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socie Ioanu Cand'a din Reciu, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si-o dî, si anumitu pâna in 18 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 17 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu
Adm. prot.

(1—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de corône de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iähnisch.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(1—12)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1875.

Dr. Lukacs Mikulicz,
Profesoru ord. de mositu.

(1—4)

Nr. 1935/1874.

Publicare de licitatiune.

Din partea judecatoriei reg. din Sasu-Sebesiu cá dregatoria pentru cârtile funduarie se aduce la cunoscinti'a publica, ca in caus'a actórei *Mari'a Mihaila* contr'a *Simionu Capete* et consortes pcto 404 fl. 88 xr. c. s. c. s'a dispusu licitarea judecatorésca a urmatoreloru bunuri nemiscatórie secuestrate si estimate:

I. A remasitiei lui *Simionu Capete;*
Cas'a Nr. 550
Unu agru (pamentu aratoriu Nr. top. 615;
Unu agru Nru top. 927 si 928;
O Via „ „ 2339
Unu fenatiu „ „ 2637, 2638 si 2639:
Unu fenatiu „ „ 2904
Unu fenatiu „ „ 2967
Unu agru „ „ $3114/_{1}$
Unu agru „ „ 3171
Unu agru „ „ 3218, $3219|_{1}$, 3221 si 3222;
O via „ „ 3477
Unu fenatiu „ „ $3489|_{1}$

II. A remasitiei lui *Daniilu Raic'a:*
Cas'a sub Nr. top. 194 si 195
O via „ „ 1322
Unu fenatiu „ „ 1474
O via „ „ 1487
Unu fenatiu „ „ 1492
Unu fenatiu „ „ 1714
Unu agru „ „ 1723
Unu fenatiu „ „ 1925
Unu agru „ „ $1957/_{1}$
O via „ „ 2542 si 2543

III. A lui *Mitii Orasianu*
Cas'a sub Nr. top. $2512/_{9}$
Unu fenatiu „ „ 1125
Unu agru „ „ 1126
Unu fenatiu „ „ 1167
Unu agru „ „ 1168

IV. A lui *Costantinu Lomanariu*
O casa sub Nr. top. 572, 573 si 574.
Unu fenatiu „ „ 536
Unu fenatiu „ „ 2361
Unu fenatiu „ „ 2406
Unu fenatiu si o casa sub Nr. top. 2408 si 2409
Unu fenatiu „ „ 2417

si pentru punerea in lucrare a acestei licitatiuni se pune intâiulu terminu pre diu'a de 31 Martiu 1875 in *Sasciori* si pre 2 Aprilie 1875 in *Siugagu;* la casu cându nu va succede se pune alu doilea terminu pre dîu'a de 30 Aprili 1875 in *Sasciori* si pre 3 Maiu 1875 in *Siugagu,* in ambele casuri la 9 óre inainte de amédi in cancelari'a comunale cu urmatóriele conditiuni:

1) Doritorii de a licitá suntu indatorati a depune la mân'a judecatoriului licitatoriu vadiulu de 10% din pretiulu de estimare

2) Pretiulu strigârei e pretiulu de estimare

3) Diumetatea dintâiu din pretiulu de strigare trebuie sa se solvésca in terminu de un'a luna, ceealalta diumetate in terminu de dóue luni computandu dela dîu'a licitatiunei — la acést'a judecatoria cercuale.

Totu odata se provóca toti acei creditori hipotecari, cari nu locuescu in locu, cá sa oranduésca unu plenipotentiatu pentru a fi representati la impartirea pretiului de cumperare, sa arete inainte de licitare numele si locuinti'a acelui'a, câci la din contra voru fi representati prin unu curatoru ce se va denumí din oficiu.

In fine toti acei'a, cari credu ca potu sa aduca la valóre drepturile loru de proprietate séu alta pretensiune si drepturile loru de prioritate, au sa insinueze rogârile cu pretensiunile loru in terminu de 15 dîle incependu dela ultim'a dî a publicârei acestui edictu de licitatiune, altmintrenea acelea nu voru impedecá decursulu esecutiunei si respectivii voru fi avisati la sum'a ce va prisosí preste pretiulu de cumperare.

Din siedinti'a judecatoriei cercuale a Sasu-Sebesiului cá dregatoria pentru cartea funduaria tienuta la 26 Decembre 1874.

(L. S.) **Leonhardt**
judecatoriu c.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineс'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 8. ANULU XXIII.

Sabiiu in 26 Ianuariu. (7 Februariu) 1875.

Din Pest'a aducu foile de tóte colorile sciri *interesante*, de-si nu pré placute. Asiá este discussiunea cea scandalisatóre intre deputatulu Csernatony si ministrulu-presiedinte, Bittó pentru diurnalulu „Közérdek“, despre care celu dintâiu afirma cu tóte poterile ca e alu ministrului presiedinte, pre cându celu din urma respinge ori ce relatiune intima cu diurnalulu. O fóia de aici din locu spune, intr'o corespondintia din Budapest'a, despre o prelegere a lui Pulszky dupa coulisse, in carea s'a enumeratu multe rufe fórte nespalate fâra multa sfiala. A cui erá semnulu pre rufe nu se spune, dara fiindu ca „Reform'a“ a intratu in arena cu tóta vehementi'a contr'a negenârei lui Pulszki, nu e maiestria mare de a gâcí la a cui adresa a fostu indreptata prelegerea pulszkiana. Lónyay de altmintrea inca e in sirulu a celoru ce in desbaterea bugetaria a atrasu prin desfasiurarea ideiloru sele atentiunea opiniunei publice. Si despre elu se dice ca a desfasiuratu o programa de ministru si adaugu unele foi, ca a cautatu sa se asigure in *susu*. *Tisza* este unu altu lucéferu parlamentariu, carele sterniá curiositatea publicului pâna nu i vení rendulu se vorbésca. Acum dupa ce a vorbitu si densulu 'si formuléza opiniunea publica parerea, ca nici dialectic'a lui nu va schimbá nimic'a la votarea proiectului in desbaterea generale. Dara de alta parte se sioptesce despre crisa, déca nu mai curendu la desbaterea speciale a bugetului. Cu cris'a acést'a se aduce o combinatiune curiósa: Sennyey, Lónyay si Tisza, in diverse forme, cu tóte aceste o combinatiune abiá sperata si naintea celoru ce o combina. Dincolo de tóte aceste ce se vede? Incertitudinea!

Intre oratorii desbaterei presente se amintesce si deputatulu serbu *Polit*. Eschiamatiunea lui de odinióra; *„La Filippi ne vomu revedé“* este inca in memori'a tuturoru si asiá nu e mirare déca publiculu astépta sa auda ce va esí din rostulu unui barbatu, carele desi nu e binevediutu in multe cercuri parlamentarie, nu se bucura de despretiu'u acestor'a.

Afacerea universitâtiei din Cernauti a inaintatn asiá de tare, incâtu in siedinti'a senatului imperiale de Mercuri a adusu minstrulu de financie unu proiectu de lege, prin care se asigura universitâtiei sum'a de 71.803 fl. 7 cr. pre anulu 1875.

Dupa multe framentâri a ajunsu adunarea natiunale a Franciei la unu resultatu remarcabile constitutiunale. Cuventulu „republica“ se vede norocitu a figurá dupa o asteptare indelungata, de mai cinci ani, in actele oficiale ale *republicei* francese. Cu majoritate de *unu* votu, dupa scirile ulterióre, de *dóue* voturi, s'a primitu in adunarea de Sambata unu *amendamentu* alu deputatului *Wallon* de cuprinsulu urmatoriu:

„*Presiedintele republicei* se alege cu majoritate de voturi de câtra senatu si camer'a deputatiloru, cari ambe se intrunescu spre scopulu acest'a in adunarea natiunale. Elu se denumesce pre siepte ani si póte fi realesu.“

Insemnatatea amendamentului este ca pre lânga stracurarea cuvinteloru *„presiedintele republicei“* in constitutiunea francesa, s'aru vedé si form'a republicana asigurata. In Franci'a inse, sî mai cu séma dupa cum suntu corpurile legiuitóre constituite, cine aru impedecá alegerea unui principe din cas'a Orleaniloru séu chiaru alegerea lui Lulu (Napoleonu IV.)? Mai departe cine séu ce asigura republic'a contr'a unei loviri de statu, cu atâtu mai vertosu, cu câtu asiá ceva in Franci'a nu s'aru ivî intâi'a-si-data.

Imperatulu Germaniei, se dice, ca a adresatu o epistola lui *Alfonso* XII cá regelui Ispaniei, prin carea accredítéza pre contele *Hatzfeld* de ambasadoru germanu la curtea din Madridu. Astu-feliu de epistole voru sosí si dela imperatii Austriei si Russiei, prin ce recunóscerea regimului celui nou ispaniolu va deveni *fapta complinita*.

Parlamentulu *Angliei* s'a deschisu Vineri. Cuventulu de tronu amintesce de relatiunile cele bune cu puterile esterne; de staruinti'a reginei pentru sustienerea pâcei; recunóscerea regelui Ispaniei, carea va urmá câtu de curendu; ca financiele tierei suntu in ordine. Mai departe asigura ca regimulu va discutá preste scurtu tempu delaturarea legiloru esceptiunale de asupr'a *Iriei* si promite unu proiectu de lege pentru introducerea procuroriloru de statu.

Carlistii in *Ispani'a* fura batuti in dilele din urma in mai multe batalie. Generalulu Moriones a ocupatu Puenta Reyna si a intratu in Pampelon'a. Regele a plecatu cu cortelulu generale spre a se impreuná cu Moriones.

In *Serbi'a* iéra-si s'a schimbatu ministeriulu. Program'a ministeriului celui nou este *pacea*.

Imperatulu *Chinei* a muritu.

Diet'a Ungariei.

(Continuare din discursulu lui *Sennyey*.)

Modalitâtile potu fi diferite (s'audimu!) Naintea mea scopulu are pondu decisivu. Dara si astadi enunciu, ca, dupa parerea mea, interesulu administratiunei aru castigá prin denumirea dregatoriloru municipali (contradicere in stang'a, via aprobare in drépt'a, o miscare continua). Prin acést'a cerculu de controla a jurisdictiuniloru, care trebuie sa se esercieze asupr'a tuturoru ramuriloru administratiunei nu s'aru restringe, ci s'aru largí si dreptulu de a dispune, alu jurisdictiuniloru in sfer'a autonoma de activitate nu s'aru stinge.

Pentru a simplificá administratiunea aflu necesaria impreunarea unoru ministerie (Aprobare.) Nu pentru ca in consiliulu Corónei siedu atâti'a si atâti'a barbati binemeritati, amu sa objectiunezu. Déca tiér'a are atâti corifei, cari prin positiunea loru in parlamentu, prin inteliginti'a mai nalta si prin esperiintia potu sa faca servitie folositórie intru promovarea intereseloru tierei, atunci in supremulu consiliu potu sa siéda si mai multi decâtu suntu acum; recompens'a numai modesta ce o primescu nu va face sarcinele generali mai nesuportabili; ceea ce inmultiesce inse sarcinele tierei in asiá gradu inaltu si face masinari'a mai complicata, consiste intr'aceea, ca fia-care ministeriu si are dicasteriulu seu propriu si deosebitu (Asiá este!) si complica asiá de tare masinari'a prin aparate grandiόse, prin despartiemente deosebite de compturi, prin dregatorii de cladiri si prin oficie ajutatórie si inmultiescu spesele cum nu corespunde acést'a relatiuniloru tierei

Trebuie sa se simplifice, dupa a mea parere, procedur'a birocrateca ce domnesce in aceste dicasterie, care fu primita cá o remasitia din sistemulu vechiu de si aceea nu corespunde inse cu principiulu respunsabilitâtiei personali, pre care dupa spiritulu constitutiunei nóstre este basata ori ce dregatoria, nice cu recerintiele unei proceduri rapede si punctuali. (Aprobare.)

Prea stimatulu domnu ministru presiedinte avù deplina dreptate cându dise in comissiunea financiale ca statorirea manipulatiunei se tiene de sfer'a de activitate a guvernului. Nice nu-i trecea cui-va prin minte sa faca norme in privinti'a acést'a prin intrevenirea parlamentului. Sum convinsu in genere, ca in cestiunea regulârei administratiunei totulu póte sa provina numai din initiativ'a guvernului, dela conducerea intieléopta a lui. (Aprobare in drépt'a). Conlucrarea legislativei numai acolo e de lipsa, unde se cere crearea unei legi nóue séu modificarea séu suplinirea celei vechi. Dara togm'a pentru acést'a nu se póte relevá de ajunsu, ca problem'a ce o are guvernulu in acésta privintia este mare si insemnata si ca a sositu tempulu, a o resolve. (Aprobare viua.)

Nu voiu sa afirmu, stimata Casa, ca se voru esoperá prin simplificarea mechanismului de guvernare crutiâri grandióse, cu tóte ca sum'a ce se va medilocí pre acésta cale, esecutandu-se in tóta directiunea o simplificare consecuenta, va fi fórte considerabila, si intre stârile derangiate in cari se afla tiér'a astadi, merita si sumele mai mici atentiunea nóstra. Dara eu nu tagaduescu, ca urcarea lefeloru oficialiloru, cu deosebire in clasele de rangu mai josu, togm'a in momentulu, cându pretindemu dela densii o incordare mai mare a puteriloru, este neamanavera. (Aprobare). Asisderea recunoscu, ca pretensiunile juste a celoru deveniti superflui trebuie satisfacute si recunoscu mai departe, ca déca voimu stâri regulate intemeiarea unei politii de statu este nedispensabila. (Aprobare in drépt'a.)

Nu potu inse sa admitu, ca printr'o intogmire grabnica si cu planu a administratiunei nóstre vomu provocá fluctuatiuni. Fluctuatiunea jace in situatiune si in neincredere, in urm'a cârei fia-care semte, ca stârile de astadi nu se mai potu tiené. (Aprobare viua.) Déca din anu in anu sub pressiunea trebuintieloru momentane facemu schimbâri producendu numai carpituri, atunci si numai atunci semtiulu nesiguritâtiei devine permanentu, (aprobare in stang'a), positiunea oficialiloru siuvaitória pâna la descuragiare. (Adeveratu!) Recerintieloru stabilitâtiei se va corespunde numai cându ceea ce trebuie sa se intemple se intempla grabnicu si cu planu. (Aprobare.)

Dupa statorirea séu acceptarea acestoru principie eu mi inchipuescu purcederea cam in urmatóriele: (S'audîmu!) Voru trebuí sa vina in consideratiune acele venite a statului pre cari urcându posessiunea tierei si folosindu tóte puterile intr'unu modu corespundietoriu, potemu sa contâmu in tempuri si intre impregiurâri normali.

Nu amintescu numeri, sciindu câtu de precaria este increderea chiaru si in cifrele ce le avemu. Statorindu-se in modulu acest'a isvórele de venitu aru trebuí sa se subtraga acele sume ce representa indatoririle luate asupra-ne pre cari trebuie sa le tienemu, de-si noi le potemu micsiorá pre acele cu tempulu prin conversiuni si operatiuni de creditu corespundietórie, si ce va remané preste aceste va formá acelu cadru, in care vomu intogmí trebuintiele nóstre. (Aprobare).

Dupa statorirea acestoru puncte de vedere preliminariulu impartienduse nu in detaiuri, ci dupa grupe principali, se va gatí pre trei ani, déca greutâtile transactiunei precum si sum'a spre acoperirea trebuintieloru se va estradá si déca spre acoperirea trebuintieloru se va pretinde devotamentulu natiunei, eu sum convinsu, ca ea vediendu unu planu naintea sea si ca ingrigirile si indoielele ce esistau incéta printr'o purcedere cu planu (aprobare viua), va fi gat'a a aduce sacrificie chiaru si intre relatiunile de lipsa de astadi. (Aprobare viua.)

Micu in proportiune cu cele incepute si póte angustu fatia de ambitiunea natiunei nóstre va fi cerculu, in care va trebuí sa ne intórcemu si in conformitate cu realitatea sa reducemu totu ce ceremu dela statu. Eu sum inse convinsu, ca acést'a se va ajunge si suplini prin vitalitatea ce jace in genere in natiunea nóstra, si in deosebi inse in natur'a stâriloru regulate, se va supliní prin acea putere espansiva si desvoltare rapede, cari totudéun'a merge mâna in mâna cu relatiunile normate, si in urm'a acestor'a sum convinsu, ca natiunea acést'a se va straduí sa suplinésca prin diligintia si munca potentiata, prin ajutoriulu propriu pre cale sociale si privata cu multu mai naturalu si mai corespundietoriu aceea ce guvernulu nu este in stare sa dea si sa implinésca in urm'a medilóceloru sele restrinse. (Aprobare viua.)

Pre terenulu reductiuniloru amintescu cu privire la justitia numai atâtu, ca aru fi tare de doritu sa se considere in planurile elaborate cu multa diligentia sî in cele ce se afla in lucrare interesele fórte simple si datinele poporului si sa se reguleze procedur'a dupa notiunile simple ale poporului nostru. (Strigâri: Asiá este!)

Recunoscu si apretiuescu nesuintiele prin cari voimu sa radicâmu justiti'a nóstra la nivel'a sciintiei si civilisatiunei, dara adeverat'a sciintia recipéza si stiméza si elementele practice a vietiei. (Strigâri: Asiá este!) Iustiti'a este pentru poporu si nu poporulu pentru justitia. (Aprobare generale.) Relatiunile si datinele simple a le poporului au pondu decisivu si de óre-ce nu voiescu sa relevezu tóte dispusetiunile câte se receru spre acestu scopu, esprimu numai ca déca inactivâmu cu consecuentia in justitia simplificarea si decentralisatiunea, déca simplificâmu cu deosebire competintiele de apelatiune, atunci si pre acestu terenu vomu poté esoperá crutiâri. (Aprobare viua.)

Din sirulu reductiuniloru nu potu

sa remana afara acele crutiâri, cari suntu posibile, dupa parerea mea, atâtu la armat'a comuna câtu si la aperatorii tierei, si adeca la armat'a comuna fâra de a sguduí prestabilitatea ei, la aperatorii tierei fâra de a periclitá sustienerea loru in intielesulu dispusetiuniloru normate prin lege. Acést'a este dupa opiniunea mea cu privire la starea financiale a natiunei de astadi necesariu. (Aprobare.) In aceste crutiâri numai si numai interesulu, cá monarchi'a sa fia capabila de arme intre tóte impregiurârile, determina marginele. La starea Europei de astadi, cându tóte natiunile inarméza, desarmarea séu o atare reducere a armatei, câtu sa nu póta corespunde chiamârei sele, la noi nu este cu putintia. Dara eu totusi repetiescu convictiunea, ca si in cadrulu acest'a suntu necesarie si se potu face crutiâri pre cale administrativa.

Cu ocasiunea revisiunei legiloru militarie va fi la loculu seu sa se considere, de nu se póte aduce conceptiunea esagerata a numeriloru in proportiune cu capabilitatea poporului de a purtá sarcini, nu numai din acestu temeiu, ci si din punctulu de vedere, cá sa se medilocésca o capabilitate de arme avantagiósa si o organisatiune corespundietória. Detaiuri si cifre nu aducu nici aici inainte fiindu ca sciu intâiu, ca aceste legi suntu basate pre unu tractatu bilateralu si a dóu'a si din causa ca eu vréu sa reservezu initiativ'a pentru consiliarii Corónei, cari cunoscendu eventualitâtile stârei europene si sem tindu chiamarea loru voru sci sa aléga tempulu si impregiurârile mai bine, si se voru adoperá fâra de a periclitá interesele monarchiei si trebuintiele poporului, cá precum se ostenescu cu norocu si succesu pentru sustienerea pâcei, asiá si popórele sa semtia nu numai sarcinele, ci si fruptele si binecuventârile pâcei. (Aplausu viu.)

Vreau sa observu inca, cá in considerarea acestoru cestiuni mari sa nu fia objectu de indoiéla de o parte increderea si simpati'a sincera câtra armat'a comuna, cari suntu lastarii spirituali ai destoiniciei si recompens'a morala pentru consciinti'a datoriei ei, de alta parte si acea ide'a natiunale, pre care eu o stimezu cu deosebire in institutiunea aperatoriloru tierei, cu tóta esagerarea speseloru si a cifreloru. (Aprobare.)

Siedinti'a se suspinde pre vr'o câte va minute.

Dupa pausa Bar. Paulu Sennyey continua mai departe cuventarea sea astfeliu: Acum trecu la a dóu'a parte a modestului meu discursu, anume la intrebarea despre urcarea veniteloru statului, si aici repetu, ca dupa parerea mea introducerea unoru dâri nóue si urcarea dâriloru sustatatórie este neincungiurabile, cari dâri suntu de a se urcá si in ce mesura, care dâri aru fi de a se introduce de nou, despre acést'a numai atunci póte fi vorba, dupa ce cas'a va primí in desbatere meritória proiectele de legi respective; deocamdata observu ca eu fatia cu acelea, iau positiunea celei mai perfecte obiectivitâti. Spre o opositiune tendentiósa, fia contra persóneloru séu contra proiecteloru, n'amu nici aplecare nici vre-unu motivu.

Eu inca nu me lasu a fi condusu de ambitiune personale séu de placerea dupa putere. Acést'a sub impregiurârile de fatia ale patriei aru fi o crima. Si eu numai un'a 'mi vindicu, si credu ca aici nu'mi va detrage cine-va din dreptate, ca eu nici odata n'amu cautatu o ocasiune cá sa-mi indesu inainte neinsemnat'a si fórte modest'a mea persóna (adeveratu! adeveratu!) Eu, precum multi mi-au imputatu, mai multu amu incungiuratu atare ocasiune. (Asiá este! sa audimu!) Nu este simtiulu respunsabilitâtiei, nu este sarcin'a activitâtiei factice, ce me retiene; ci convingerea, ca sub impregiurârile de fatia ale tierei unii barbati, — de aru mai posede inca pre atât'a târia de caracteru si inca pre atât'a capacitate spirituale, pre care din urma eu nu o posedu — spre a ajutá nu suntu in stare; acést'a o póte face numai o conlucrare barbatésca, zelósa, corecta si intensiva a parlamentului (adeveratu!), pre care eu — atât'a simtiu politicu posedu — in di'a de astadi nu potu contá.

Póte fi deci cas'a convinsa, póte fi fia-care membru alu acelei'a convinsu despre cea mai obiectiva positiune a mea. Prejudecat'a mea are o linia demarcatória dupla. Un'a este ca fiinti'a statului si adeveratulu seu postulatu ori cum si cu ori-ce pretiu 'si va aflá acoperirea sea, a dóu'a este considerarea acelei'a ca óre suntemu noi destoinici pentru sarcin'a ce o avemu in vedere, ca óre acei'a, pre cari nemidilocitu i intempina aceea sarcina suntu destoinici de ea? ca óre o putemu noi luá pre aceea cá pre o adeverata acoperire, ca nu va fi ea óre in unele pârti ilusorica si conditiunea, ca avé-vomu pentru pretiulu acestei jertfe o stare normale, care se póta serví cá adeverata compensatiune pentru acelea (aprobare viua). Un'a fâra alta nu o potu primí si nu-mi potu cugetá ca s'aru puté primí, câci vointi'a de jertfa premite destoinicia de jertfa cá scopulu pentru care ne jertfimu, sa se póta ajunge. Fâra de aceste vointi'a de jertfa este pura ilusiune de simtiementale, si eu suntu convinsu ca acést'a nu va intemeiá creditulu nostru in Europ'a, adeca pentru ca sub impressiunea óre-cârui motivu de simtiementu nobilu vomu votá ca natiunea este gat'a a jertfi de buna voia; dara se va intemeiá creditulu nostru atunci, cându Europ'a se va convinge ca noi amu ingrigitu cu considerare matura si de unu resultatu plinu de succesu (aprobâri vii durabile).

In urm'a acestor'a nu potu eu din acésta sinceritate ce mi-amu facut'o de datorintia, sa retacu, ca politic'a onoratului regimu, pre câtu e de lasia si clatinanda pre ori care altu terenu de reforma, pre atâtu e de indrasnétia in acele conceptiuni, ce se reducu la urcarea dâriloru (aprobare viua in stâng'a). Cea mai mare parte din acelea va apesá iéra pre umerii acelor'a, cari pórta sarcin'a dâriloru directe si cari spre acoperirea speseloru in statulu nostru contribue intr'unu raportu, care dupa cum sciu eu nu mai vine inainte nicairi in Europ'a. (Asiá este!) Eu nu sciu nici unu casu, cá pre tempulu cându domnesce pace deplina, fâra cá — multiamita lui Dumnedieu! — tiér'a sa fia séu prin miscâri din afara séu din launtru séu in altu modu periclitata, ci numai sub influinti'a unei sisteme gresite sa se fi urcatu darea directa deodata intr'o mesura atâtu de mare.

Din aceste me temu, ca prin sarcin'a urcârei de dare proiectata restantiele de dare se voru inmultí; si me temu ca ponderositatea acelor'a va apesá umerii aceloru ce suntu astadi platitori punctuali, a câroru numeru inse nu se va inmultí ci se va imputiená si de ce me temu este ca déca vomu continuá si mai departe calea pre care mergemu astadi si nu ne vomu trudí, cá sa vindecâmu radicalu reulu nostru, vomu ajunge in anulu 1877 iéra acelu punctu, incâtu vomu fi siliti a acoperí nescadiutulu nostru deficitu prin urcâri de dâri nóue séu apoi prin operatiuni de creditu (dá! asiá este! din partea stângei aprobare). Acum, de-si eu nu consimtu cu sistem'a facerei de datorii precum m'amu si esprimatu dejá in acésta casa, totusi eu sub greutâtile decadintiei de acum si sub impregiurârile de fatia, cari intr'adeveru suntu critice, asiu tiené de unu reu cu multu mai micu acea impregiurare, cându adeca amu intrebuintiá o suma mai mare din imprumutulu ce-lu avemu spre acoperirea deficitului din acestu anu, decâtu ca la doi ani dupa jertf'a adusa sa ne luâmu din nou refugiu iéra la esperimentulu urcâriloru de dare séu alu facerei de datorii. Acést'a aru sguduí totalu creditulu nostru in Europ'a si aru impinge natiunea la marginile desperârei.

In urm'a celoru dejá espuse tienu de necesariu acést'a (urcare) — de óre-ce inse suntu de convingere, ca unu esperimentu de urcarea dârei, in aceea mesura precum s'a planuitu, este periculosu si stricaciosu, — nu admitu urcarea cá o intregire a dâriloru, de-si cu parere de reu recunoscu necesitatea de a se urcá acelea pâna la unu gradu anumitu, ci o admitu numai cá unu ajutoriu la acelea, cá astfeliu sa se faca pasii cei mai resoluti pentru inmultirea veniteloru statului si a folosirei tuturoru factoriloru spre acestu scopu.

Ce se atinge de pretiuirea bunuriloru statului, acceptezu aceea, ce cuprinde raportulu comissiunei financiarie in asta privintia; eu suntu convinsu ca prin predarea bunuriloru la privati, inmultiendu-se productiunea si prosperandu industri'a se voru creá obiecte nóue de dare, cari apoi voru inmultí venitulu statului. Eu recunoscu ca in acésta privintia nu se potu face pasi deodata, si ca pretiuirea trebuie sa se faca dupa unu planu precugetatu si bine precisatu, la care in câtu este posibilu e démna de consideratu si atragerea cetatieniloru tierei in interesele comune.

Recunoscu si acceptezu si aceea, ca adeca intrég'a suma, ce aru incurge din aceste sa se intrebuintieze spre scopurile imprumutului de statu. Déca succede inse cá sa se creeze unu fondu pre acésta cale, care aru promová necesitatea de convertare, ce necesarminte s'aru iví, atunci dupa parerea mea amu fi scapatu de grigia si amu fi ajutatu in mare mesura sarcineloru viitórie.

Eu acceptezu totu ce a disu stimatulu meu amicu Eduardu Zsedényi cu privire la acea ramura a economiei de statu, care e impreunata cu intreprinderi de industria, déca se va procede si la pretiuirea acestor'a din punctu de vedere natiunalu economicu si cu deosebire, déca nu se voru vinde padurile statului in mase mai mari — acést'a aterna dela impartiél'a si dispositiunea regimului — atunci in totu casulu trebuie sa se puna capetu economiei de acum cu deficitulu permanentu (aprobâri).

Si cá sa nu vorbescu multe, (sa audimu! sa audimu!), cá sa atingu numai punctele principali 'mi esprimu convingerea mea, ca prin o grupare acomodata a linieloru garantate, dara cu deosebire prin regularea dupa lege a datorintiei la lucru publicu, s'aru poté procurá tierei unu venitu insemnatu ce aru numerá milióne, prin aceea s'aru incungiurá sfasierea puteriloru ce disparu acum, care provine parte din neimplinirea punctuale a detorintieloru parte din folosinti'a reu aplicata.

Eu suntu convinsu, ca noi amu mai putea inca inmultí venitele statului, déca prin o lege s'aru cassá séu celu putienu s'aru restringe privelegiele de sare si licentiele private de tabacu,

Si in fine, cá sa-mi esprimu parerea deplinu, suntu convinsu si despre aceea, ca liniele statului — nu pre tempu indelungatu — dara pre unu terminu anumitu, aru fi de a se lasá manipulatiunei private, premitiendu, ca noi n'amu putea incepe alte conjunctiuni mai favoritórie.

Eu cunoscu on. Casa si admitu nisuinti'a mai multoru state europene de a centralisá midilócele de comerciu si cu deosebire liniele ferate in administratiunea statului. Eu o tienu acést'a de corectu, si acelea state o potu face acést'a câci ele suntu avute, dara si acolo remane administratiunea statului, ce se atinge de rentabilitate, indareptulu manipulatiunei private; inse ele 'si suplinescu acestu desavantagiu prin avantagie natiunalu-economice, care apoi crescu indirectu pentru statu.

La noi inse on. Casa, unde deficitulu escatu din caus'a espenseloru prea mari trebuie sa se acopere prin dare, a cârei platire e impreunata cu datorii private facute cu câte 9 ba inca si mai mari percente, (asiá este!), la noi prin aceea nu se potu compensá interesele de comerciu si avantagiele natiunalu-economice recunoscute si de mine (aprobâri).

Acum on. Casa pre cându me rogu de scusa pentru lungulu meu discursu (s'audimu! s'audimu!), trecu la a trei'a parte a vorbirei mele, si anume, la acele dispositiuni, cari suntu necesarie pentru radicarea harniciei nóstre de dare. (S'audimu! s'audimu!)

Eu amu aretatu dejá ca in genere ordinea administratiunei promovéza capacitatea nóstra de dare (aprobare in stâng'a), cu privire la intrebarea de banca (s'audimu! s'audimu!) precum se pare nu esiste intre noi nici o divergintia de pareri, ea se póte câtu de curendu resolve cu succesu. Regularea referintieloru de creditu si a valutei precum si resolverea in modu corespundietoriu a intrebârei referitórie la banca, le dorescu si eu si le tienu de necesarie (aprobâri). Eu dechiaru, ca in casu cându s'aru putea pre lânga asigurarea si pastrarea intereseloru de creditu a tierei nóstre a-siu tiené impreunarea cu banc'a natiunala austriaca de cea mai norocósa combinatiune (aprobare in drépt'a). De asemenea tienu de corectu si necesariu revisiunea conventiunei vamale, in aceea directiune, ca adeca sa se delature acele scaderi ce se reducu la impartirea venitului dupa darea indirecta. Sî aici 'mi esprimu dorinti'a ca dupa repararea acestoru scaderi, cele-lalte avantagie mari, cari jacu in sustienerea tratatului vamalu sa se pastreze pentru natiune.

Inca dóue lucruri dorescu sa mai amintescu; (s'audimu!) Celu dintâiu este: La interesele nationalu-economice ale tierei róde o bóla, care in figur'a cametarnicului periclitéza esistinti'a poporului agricultoru, si care bóla déca nu intr'altu modu apoi pre spesele teoriei trebuie sa se vindece (aplausu viu durabilu). Sî la alte popóre s'a intemplatu, ca dupa cassarea legiloru de cametarie, aparendu rele atâtu de potentiate, cari asiá dîcendu suntu asemenea espropriatiunei si confiscatiunei de averi — s'au intorsu iéra-si indareptu la procedur'a de mai inainte si au pusu cametarnicului in directiune anumita margini nóue. Noi inca n'amu ajunsu incâtu sciu eu, acele pericole de cari sa fimu reinproscati, ca adeca prin atari dispositiuni capitalulu realu si solidu sa se anguste si sa dee inderaptu.

Capitalulu solidu nu umbla dupa atari pericole, bá inca se feresce de ele. Aicea nu e atâtu vorb'a de interesele capitalului cursivu, ci e mai multu vorb'a de acele negotiuri, cari permitetimi sa observu in ori si care tiéra este impossibilu de a se suferí séu a se pune câtu-si de pucinu sub scutulu legei (aprobare).

Alu doilea momentu, ce dorescu sa-lu amintescu este intrebarea despre intemearea unui depositu de marfuri in Pest'a si regularea portului. Multe amu facutu pentru capital'a nóstra, ce suntu de admisu, câci aceea ce facemu pentru capitala este in interesulu tierei si alu provinciei. Un'a inse amu negligatu, ceea ce dupa parerea mea este lucrulu principalu, si anume intemeerea sub scutulu si midilocirea statului a unui depositu de marfa, care in casu favoritoriu aru fi in stare sa asigure capitalei acelu avantagiu, prin care in urm'a positiunei ei geografice aru fi chiamata cá midilocitória pentru comerciulu lumei si cu deosebire pentru comerciulu orientalu.

Eu me temu, ca déca vomu mai negligá inca multu tempu resolverea acestei intrebâri, cele ce s'au facutu dejá la alte locuri in mare mesura pre acestu terenu si voru acést'a influintia simtibila si noi cu greu vomu mai fi in stare a castigá negotiulu dejá abatutu (aprobare viua strigâri: venimu prea tardiu.)

Prin acestea amu ajunsu la incheiarea modestei mele espuneri, pentru a cârei mare estensitate me rogu de scusa (s'audimu). Eu m'amu silitu a documentá, ca noi prin midilóce unilaterale, fiindu acelea chiaru bine alese nu potemu ajutá releloru nóstre sî ca noi numai prin intrebuintiarea si folosinti'a acomodata si bine intogmita a tuturoru midilóceloru si a tuturoru factoriloru ne vomu scapá de reu. Nu este la loculu seu a aduce in ramulu desbaterei generale detaiuri si cifre, prin urmare mi incheiu discursulu meu cu aceea, ca de óre-ce acoperirea trebuintieloru tierei, pretindu finirea câtu mai ingraba a desbateriloru bugetare, primescu proiectulu de bugetu cá basa pentru desbaterea speciale. (Strigâri vii necontenite de „eljen.“)

Procesulu verbale.

alu conferintiei inteligentiei romåne din comitatulu Albei-inferióre tienute in 24 Ianuariu 1875 st. n. in urm'a convocârei esmise de domnulu Axentie Severu in urbea Alb'a-Iuli'a.

Presenti: Azentie Severu, advocatulu Nicolau Severu, Demetriu Berghianu, Georgiu Berghianu, protopresbiterulu Alesandru Tordasianu, prot. Greg. Elechesiu, capelanulu Avramu Stoianu, parochulu Paulu Andrea, cetatienii: Iacobu Tulbureanu, Iosifu Romanu, presiedintele scaunului orfanele Basiliu Duc'a, Gregoriu Mezei, Mihailu Cirlea, Nicolau Antonoviciu, advocatulu Alesandru Fülep, advocatulu Nicolau Barbu, advocatulu Nicolau Cosieriu, dr. Iacobu Brandusianu, Rubinu Patiti'a senatore, Ioanu Marginénu, Sehasténu Tesl'a.

Convocatorulu domnulu Axentie Severu aduce la cunoscinti'a onor. conferintie, cumca nefacendu-se cunoscutu oficiului politicu din locu tienerea conferintiei pre dîu'a de eri, acea conferintia prin cointielegere s'a amenatu pre astadi, cá asiá sî domnulu comisariu respective domnulu primariu urbanu sa iá parta la acésta conferintia, precum in fapta s'a sî presentatu.

Dupa acést'a deschide adunarea clubului prin o cuventare acomodata alegându-se de notariu Rubinu Patiti'a prin care adunarea se dechiara de constituita sub presidiulu d. Axentie Severu.

Se pune la ordinea dîlei „apelulu fratiescu“ alu clubului românu din comitatulu Clusiului, care se cetesce prin notariu.

Luându-se la desbatere acestu apelu dupa diferite pareri desfasiurate se decide:

Apelulu fratiescu alu clubului romanescu din Clusiu se iá cu placere si recunoscintia pentru initiativ'a luata, la cunoscintia si fatia de cuprinsulu acelui apelu se otaresce:

1. Cumca toti alegatorii români au a nisuí pentru a fi inscrisi in list'a alegatoriloru de deputati dietali, si inteligenti'a romåna are a se intrepune in acésta directiune.

2. Conferinti'a intregei natiuni romåne din Transilvani'a in caus'a deciderei tienutei româniloru fatia de venitórele alegeri dietali sa se tiena in 15 Maiu 1875 st. n., la care conferintia se póta luá parte ori-care inteligente romånu, care posede dreptulu de alegatoriu in vre-unu cercu electorale alu Transilvaniei cu votu decisivu, — iéra alti inteligenti cu votu consultativu. Terminulu de 15 Maiu s'a aflatu mai acomodatu, cá din'a de convenire, pentru cá pâna cu finea lui Aprile dupa prescrisele legei electorale mai cu nu se va scí cine este alegatoriu. si listele abiá in primele dile ale lui Maiu se voru statorí finalmente, dreptu aceea numai in tempulu propusu, cá diu'a de conferintia, va scí fia-care, cumca posiede dreptulu de alegatoriu.

3. Conferinti'a are sa o convóce clubulu romånu din Clusiu.

Cu acést'a, conferinti'a clubului finindu-si agendele, prin domnulu conducatoriu s'a dechiaratu de inchisa, si pentru verificarea protocolului s'a esmisu o comissiune de 3 membri si anume dd. Gr. Elechesiu, Alesandru Tordasianu si Michaelu Cirlea concipistu de advocatura.

Cu acést'a procesulu verbale s'a inchisu si subscrisu.

Axentie Severu m/p. *Rubinu Patiti'a* m/p.
presiedinte. actuariu.

S'a cetitu si verificatu aflându-se intocm'a cu decursulu desbateriloru.

Alb'a-Iuli'a 25 Ianuariu 1875.
Alesanudru Tordasianu m/p.
Gregoriu Elechesiu m/p.
Mihai Cirlea m/p,

Cuventarea d. Axentie la deschiderea conferintiei tienuta in 24 Ianuariu 1875 in Alb'a-Iuli'a.

Stimati Domni si Frati! Doi ani trecura, de cându unii din noi cu vr'o 3—4 dile inainte de Duminec'a Tomei 1872 ne adunaseramu si organisaramu in clubu pentru a ne consultá si determiná, cum vomu urmá fatia de alegerile de ablegati la diet'a tierei ungaresci.

Resultatulu acelei consultâri fu: tramiterea a doi representanti la conferinti'a din Sabiiu propusa si conchiamata pre dum. Tomei; acei representanti aperara cu tóta demnitatea la Sibiiu opiniunea clubului de a remané pasivi. Dechiarandu-se dupa aceea conferinti'a din Sibiiu de partiale, de necompetenta, de conventiculu, Conferinti'a din 3/6 1872 — ce se tienù in acestu locu — in marea ei majoritate se dechiarà pentru passivitatea declarata inca la Mercurea.

Amu audîtu pre multi plangandu-se, ca acea passivitate nu s'a esecutatu dupa cum s'a pronunciatu, dupa cum a decisu conferinti'a, dupa cum a doritu si oftatu totu sufletulu curatu si adeveratu romanescu; ca unii aici cu noi au votatu pasivitate, iéra acasa la ei, in scaunu, districtu si comitatu, au activatu nu numai din convingere mai buna, cá inainte cu 2, 3 dile, ci chiaru si pentru unu osu de rosu paralutie.

Eu inse de acésta nice nu m'amu miratu, nice nu m'amu spariatu séu descuragiatu. . .

Putiene esemple ne conservà istori'a, domniloru, cându o natiune intréga sa fia fostu de un'a si aceea-si opiniune, cându sa se fia tienutu parol'a si sa nu se fia calcatu juramentulu; chiaru si compatriotii nostri in contr'a câroru tendintia avemu a luptá, nu suntu uniti intre sine, ei inca suntu in mai multe drepte, stenge si centre impartiti; — pentru acea totu dispunu, domnescu si ne ingrópa in datorii — si precum despre ei nu póte dice cine-va, ca domnescu fâra lege, asiá credu, ca va trebuí sa dicemu si despre noi, ca pâna acum amu esecutatu pasivitatea asia, precum s'a decisu la Mercurea, si aici o randunica nu face véra.

Domniloru! Suntu rari corbii si bibolii albi, dara totu suntu.

Se apropria acum a III-a alegere, pentru a cârei preparative amicii din Clusiu ne au prevenitu prin apelulu dloru. Presupunendu, ca toti cei presenti cunoscu cuprinsulu, spiritulu si tendinti'a acelui apelu, nu me voiu ocupá cu analis'a lui, acésta e datorinti'a d-vóstre: nici nu voiu cercá prin argumente scóse din natur'a lucrului a preocupá séu incliná credinti'a si opiniunea d-vóstre; voiu spune simplu pre a mea.

Eu consideru, dloru, pre natiunea romanésca fatia cu cea ungurésca, cá pre 2 sorori bune, legate cu tóte interesele vitali un'a de alta.

Aceste 2 sorori au uuulu si acela'si tata, dara din nenorocire 2 mame, fia-care mama s'a nevoitu a dá ficei sele acelu costumu, acea educatiune, acele convingeri, de cari a fostu petrunsa ea insasi, ca suntu mai bune.

Aceste 2 sorori, pre câtu tempu fura minorene si au statu sub un'a gubernanta betrana, au traitu in o intielegere óre care; a venitu inse tempulu, cându cea mai mare, ajungendu inainte cu 29 majorenitatea cu curtesanii si amoresii sei, s'a incercatu se puna mân'a pre averea, pre zestrea soru-sea inca minoréna, fâra curtesani, ba chiaru si fâra tutoru; acea incercare inse fu nenorocita, pentru ca bietele surori, dupa o scurta cérta, se incaierara de capete si se incruntara in sânge, care le-a constatu multu, pentru ca a trebuitu se vina tutori nechiamati, pentru ale desparti si scapá de perderi si mai mari.

Dupa unu tempu óre care aceste sorori sub tutoratulu celu severu, sub care cadiusera prin incercarea celei mai mari de a-si apropiá partea celei mai mici, incepusera a se apropiá, a fraternisá, a-si face ilnsiuni de buna intielegere; se facuse chiaru si unu contractu intre ele de buna intielegere, pre care tutorulu l'a confirmatu.

Ce se vedi inse, sor'a cea mai mare se marita chiaru dupa tutorulu amenduror'a, face pactu de casatoria in scrisu si-i da pre mâna nu numai diestrea si partea sea, ci si a sorei celei minorene; — acést'a se róga, plange, protesta, tóte in zedaru.

Acum ajunse la maiorenitate, vré sa-si ia noi representanti: fi-voru acesti'a in stare a-i scóte partea — séu voru subscrie pactulu incheiatu intre tutoru si sor'a cea mai mare cu total'a perdere si daun'a acele mici? — Nu sciu.

Dorescu inse, cá sor'a cea mica, pre care o representa natiunea romanésca, sa-si aléga buni si fideli advocati, pre cari contrarii sa nu-i póta nici intimidá cu poterea loru cea mare ce o au din partea usurpata, nici calea cu argumente false, dara nici corumpe cu aurulu scosu din tiér'a sororei celei mici, pre care voru avé a o aperá, si asiá dechiaru siedinti'a clubului inteligintiei române din comitatulu Albei de josu deschisa, punendu la ordinea dilei desbaterea asupr'a apelului din Clusiu.

Alb'a-Iuli'a 24/1 1875.

Axentie.

Ultimulu numeru din „Memorial diplomatique“ da informatiunile de mai josu asupr'a situatiunei parlamentare in Greci'a:

„Amu datu séma despre deplorabil'a atitudine a opositiunei din camer'a deputatiloru din Aten'a, atitudine care aduse inchiderea sesiunei. Adunarea ne mai fiindu in numeru spre a deliberá.

Ni se scrie din Aten'a ca in Februariu camer'a va fi convocata in sesiune estraordinara, spre a votá bugetulu. Putemu sperá ca in acestu momentu se va gasí o majoritate suficienta spre a ingrigí de necesitâtile servicieloru publice. Déca va fi astufeliu, regele George se va vedea nevoitu sa ia mesuri spre a salvá Greci'a cu chipulu acest'a de acestu feliu de anarchia legala, in care aru voí sa o afunde o partida lipsita de simtiulu politicu. Sa nu se insiele opositiunea din Aten'a despre opiniunea Europei asupr'a ei. Europ'a blaméza cu cea mai mare severitate purtarea factiósa a unei pârti din representatiunea elenica, si aduce in acel'asi tempu unu omagiu meritatu regelui George, care, pâna ací, s'a aretatu plinu de diferintia pentru regimulu liberalu constitutiunalu.

Vomu adaogá ca déca, din nenorocire, partisanii desordinei in Greci'a voru continuá oper'a loru subversiva, Europ'a care a creatu regatulu elenicu, de siguru nu va remané spectatóre nepasatóre la aceste manopere cari compromitu pacea in orientu.

Cetimu in „Press'a“ din *Bucuresci:*

Aflâmu ca d. Teodoru Rosetti, ministru de lucrâri publice si comerciu, a plecatu in concediu la Vien'a si Berlinu, spre a se ocupá de unele interese economice ale tierei.

Luminele si capacitatea recunoscuta a dlui Rosetti suntu de natura a ne asigurá ca va aperá bine aceste interese.

D. B. Boerescu este insarcinatu cu interimulu ministeriului dlui Rosetti.

In 17 Ian. s'a inmormentatu, la ór'a unu dupa amédi, generalulu Solomonu, demnulu ostasiu românu, care murí june spre a traí betrânu in tóte animele.

Inmormentarea s'a facutu la biseric'a familiei dela Colintin'a. I s'a facutu ceremoni'a cuvenita. Totu corpulu oficierescu, ministerulu, representanti, ai camerei, si ai senatului, maresialulu curtiei sî adjutantii domnesci in trasuri ale curtiei, in fine numerosii sei amici, toti câti au potutu alu cunósce spre alu iubí sî stimá, l'au insocitu pâna la bariera, sî fórte multi pâna la loculu repausului eternu.

Pomp'a a fostu marétia. Dara ce a fostu mai maretiu, erá amórea, erá regretele unanime, erá suvenirea cea dulce ce lasà acestu demnu soldatu sî cetatiénu! Acést'a este cea mai mare sî mai adeverata consolatiune pentru vertuós'a veduva a generalului Solomonu, pentru printiulu Dem. Ghic'a, ilustrulu si totu-déun'a demnulu siefu alu acestei familie!

Noi nu potemu esprimá mai bine atâtu dorerea semtita câtu sî valórea generalului Solomonu, decâtu reproducendu cuvintele ce generalulu Florescu, dupa terminarea servitiului divinu, a pronuntiatu in biserica in midiloculu asistentiloru emotionati.

Iéta aceste scurte, militaresci si atâtu de bine semtite cuvinte:

„Domniloru, suntu vre-o 50 de ani de cându intre bravii nostri capitani cari se luptau in contr'a inamiciloru patriei, figurá intre cei mai bravi Ioanu Solomonu.

„La 1830, cându s'au pusu cele dintâiu base ale organisârei armatei nóstre, Ioanu Solomonu erá de dreptu comandantulu regimentului alu 3-lea de infanterie, recrutatu dintre Oltenii ce erau obicinuiti a luptá sub comand'a bravului loru capitanu.

„Colonelulu Ioanu Solomonu a fostu parintele bunului nostru cameradu Alesandru Solomonu, care nascutu la 1832 Februariu 25 a percursu treptatu gradele erarchiei nóstre militare pâna la acel'a de generalu de brigada, comandându cu distinctiune mai multi ani regimentulu I-iu dé linie sî astadi dispare dintre noi dupa o viétia abiá de 43 ani si dupa unu servitiu efectivu de 27 ani.

„Domniloru! E durerósa sî va fi purrurea greu semtita de noi toti perderea ce facemu astadi, dara déca póte fi in lumea acést'a o consolatie in fati'a unei nenorociri atâtu de mari pentru famili'a generalului Solomonu sî pentru noi toti, va fi negresitu suvenirea neperitóre a vietiei sele plina de devotamentu, de credintia sî de onóre, pre care o va inscrie cu fala istori'a nóstra militara. Sa dâmu, domniloru, cea din urma sarutare bravului nostru cameradu Alesandru Solomonu sî memori'a lui sa remâna adencu sepata in animele nóstre!“

Cetimu in Press'a :

Spre a-si face lectorii nostrii o idea de proportiunile ce luase conflictulu turco-muntenegrénu si de atitudinea energica ce a tienutu guvernulu Russiei impreuna cu acel'a alu Austro-Ungariei sî Germaniei, facia cu pretentiunile nóue sî injuste ale Turciei, nu avemu decâtu sa reproducemu câte-va pasagie din organulu diplomatiei ruse „le Nord“. Acestu organu face la 20 cam acelea-si observatiuni ce a facutu si insusi „Standard“ mai in urma asupr'a pretentiuniloru nedrepte si contrarie principieloru moderne ce radicase Pórt'a tatia cu Muntenegru. La pretentiunea Turciei de a se tramite supusii Muntenegrului, banuiti cá culpabili, spre a fi judecati de tribunalele turcesci, iéta cum se esprima „le Nord“ :

„Crimele reale séu imaginare, ce imputá guvernulu otomanu muntenegreniloru — a câroru estraditiune o pretinde cá conditiune prealabile a pedepsei asssiniloru dela Podgoriti'a — aceste crime nu potu dara a se legá decâtu indirectu cu afacerea principala; póte chiaru cá sa nu aiba nici unu raportu cu ea. Este, prin urmare, o pretentiune inadmisibile de a voí subordinarea esecutiunei sentintiei pronunciata de comissiunea de ancheta dela Scutari, la solutiunea acestei nóue afaceri radicata de Pórta mai in urma, sî de care nu fusese vorb'a mai nainte. Câtu despre cererea de estraditiune, ea este curatu monstruósa, sî aru probá ca la Constantinopoli nu se cunoscu principiele cele mai elementare ale legiloru internationale in materia de estraditiune, nici odata o tiéra nu da pre unulu din nationalii sei; déca nisce Muntenegreni au comisu crime pre teritoriulu turcescu, sî se afla actualmente in Principatu, chiaru aci, in propri'a loru tiéra, trebuiescu a fi judecati.

Altmintrea, aceste esigentie neaudîte, aru fi fostu formulate, dupa o corespondentia a „Gazettei de Colonia,“ de Aarifii pasi'a, sî trebuie a sperá ca retragerea acestui ministru va avea de resultatu de a face pre guvernulu turcu sa revina asupr'a unoru cereri inadmisibile sî a grabí pedepsirea omoritoriloru dela Podgoriti'a.

„In numerulu urmatoriu delu 21 „le Nord“ da esplicatiuni mai lamurite, de acordu cu „Fremdenblatt“ asupr'a obiectului conditiuniloru nóue radicate de Pórt'a. „Le Nord“ esplica ca acei supusi Muntenegreni considerati culpabili de câtra Pórta sî pre cari i reclama sa-i judece, se aflase intr'o alta impregiurare diferita de macelulu dela Podgoriti'a, aperându pre nisce comercianti muntenegreni chiaru pre teritoriulu muntenegrénu de lânga fruntarie; sî contr'a acestor'a se luase dejá dispositiuni de urmarire de câtra principele Muntenegrului. „Le Nord“ considerá pretentiunile Portiei cá o sîcana séu prelungire a conflictului, periculósa pentru pacea Orientului, de care facea pre Turci'a responsabile. „Le Nord“ face apelu la Puteri, sa impedece reulu, aretându Portiei pericululu, sî prevedea inca de atunci demissiunea ministrulu de esterne alu Turciei.

Iéta cum se esprima „le Nord“ dela 21 Ianuariu ;

„O revolutiune in Muntenegru, cá aceea ce face a se prevedea depesi'a din Vien'a, de care amu vorbitu, aru fi semnalulu unui incendiu, care n'aru intârdiá sa iá proportiuni grave. Europ'a nu póte asistá nepasatóre la asemeni perspective, sî nu ne indoimu ca poterile europene voru fi facutu energice representatiuni guvernului otomanu asupr'a politicei aventuróse in care se lasa a fi teraita de o orbire deplorabile. Limbagiulu dîuareloru austriace sî ruse ne indémna a crede ca guvernele din Vien'a sî St. Petersburg mergu cu totulu de acordu in acésta cestiune, sî dupa tóta probabilitatea, Germani'a a unitu staruintiele sele cu ale celoru alte poteri dela Nordu. Este fórte possibilu cá demissiunea lui Aarifi-pasi'a sa fi fostu resultatulu acestoru demarsie comune sî sa auguredie o atitudine mai prudenta sî mai conciliatória a Portiei otomane. Urâmu cu ardóre cá acésta supositiune sa se confirme prin fapte.“

Varietâti.

⁂ Ninsóre mare s'a pornitu de eri diminétia. Dupa „Hr. Ztg. pre Praova a troienitu néu'a drumulu incâtu se impedecase tóta comunicatiunea

⁂ (*Contingetulu de recruti*) pre an. 1875, din partea regatului Ungariei face 40,933, recruti si 4093 (ad 10°|₀) reservisti, cu totulu 45,026 feciori, din acesti'a Ungari'a si Transilvani'a da 35,979 recr. si 3598 reserv. Restulu lu da Croati'a cu confiniele provincialisate si litoralulu — Fiume: 27 recr. si 4 reservisti.)

⁂ (*Suspensiune*). Advocatulu din Alb'a-Iuli'a Dr. Iacobu Halász a fostu suspinsu dela esercitiulu advocaturei prin decretu alu tablei reg. (22 Dec. 1872 Nr. 9734) pentru ca au primitu mita 300 fl. dela partit'a contraria.

⁂ Despre proiectat'a intrevedere a monarchiloru ce are sa se intemple la primavéra in Rom'a, dîuariului „Berliner Tabl.“ se scrie din Rom'a, urmatórea scire: Din mai multe pârti se confirma, ca o nóua intrevedere a regelui Victoru Emanuilu cu imperatulu Germaniei, precum ci cu alu Austriei, este iminenta si anume indata ce se va desprimaverá cam câtra finitulu lui Martiu. — La soli'a de aici a Germaniei au sositu sciri ce nu lasa nici o indoiéla, ca imper. Vilhelm are intentiunea de a intorce regelui Italiei visit'a cercetandu-lu aici in Rom'a. S'a si datu ordine a se pregatí chi. liele in cari va remané imperatulu.“ — Despre insemnatatea politica a cercetârei nu se dîce nimic'a, se póte inse presupune ca n'are sa fia numai o simpla curtenire.

(*Nou consulatu austriacu*) s'au infiintiatu in Berladu, pentru interesulu — precum se dîce — a târtaniloru (supusiloru) ostrungauresci.

⁂ (*Boieri faliti*) Cetitorii nostri nu voru fi uitatu boierésc'a staruintia a contelui Bela Kegleviciu, (bosniacu de origine) de a se restringe dreptulu elect. prin urcarea censului si de a combate dreptulu de limba alu natiunalitâtiloru, sumutiatu fiindu de cei mai ruginiti ciocoi din Transilvani'a, de Kemenesci, iéra renegati, câci renegatii suntu pururea cei mai aprigi dusmani ai natiunei de care s'au lapedatu, — ei bine, acestu coconasiu Kegleviciu n'o se mai atace natiunalitâtile, — au tulitu-o de aici, dupa ce papà o avere colosale (numai proprietatea de pamentu ce avea erá de 40—50 mii juguri de pamentu) lasându o detoria de 750,000 fl. — Asemene se vorbesce despre ruin'a materiale a contelui Emericu Szapári.

⁂ *Garibaldi intra in Rom'a.* La tempulu seu amu anunciatu onor. lectori, ca betrânulu Garibaldi, celu mai mare patriotu alu Italiei fu alesu in vechi'a capitala de dóue colegie electorali representante in parlamentu. Intrebatu atunci, déca e aplicatu sa-si ocupe loculu, a respunsu afirmandu, si eata dupa ce i s'a restituitu sanetatea struncinata s'a si resolvitu sa aduca alegatoriloru in specie, si natiunei sele in genere tributulu recunoscintiei. Insocitu de fiiulu seu Menotti a parasitu Caprer'a si Duminec'a trecuta a si pusu picioru pre pamentulu patriei sele. Pén'a ni-e prea debila, cá sa putemu dá on. lectori o icóna via despre eutusiasmulu, ce l'a intempinatu generalulu din partea aloru sei. Pre unde numai a trecutu, a aflatu aceea, ce póte aflá invingetoriulu. Nicairea inse o intempinare, cá in Rom'a eterna. Asociatiunile lucratoriloru au esitu in tóta pomp'a cá sa salute pre salvatoriulu loru. Guvernulu inse temendu-se de demonstratiuni republicane a prevenitu, si a postatu dóue brigade de onóre la gara, iéra regele galantomu a tramisu specialu pre unu adjutante de ai sei, cá sa bineventeze pre sufletulu poporului seu. Plecandu Garibaldi dela gara nu a aflatu in calea sea decâtu cununi de flori; iéra pre balcona si prin ferestri sessu frumosu, carele se intrecea aruncandu-i rose si salutá cu marame albe. Nimic'a inse nu fu mai miscatoriu, de câtu momentulu, cându cetatienii sarira asupr'a trasurei, desprinsera caii, si insisi trasera carulu de triumfu, in care siedea eliberatoriulu Italiei. Cine a fostu presentu la anulu 1848 in Blasiu si au vediutu cum poporulu românu trasera carulu, in carele siedea marele Barnutiu, acel'a póte avea numai o idea buna despre casulu cu Garibaldi.

Cele-lalte le retacemu, crediendu ca on. lectori vedu cum a decursu mai departe primirea generalului. — Amintimu aici numai inca atât'a, ca intrându Martiu in parlamentu fù primitu cu o bucuria nespusa, carea fù manifestata prin scolare si prin „eviva“ prolungite.

⁂ (*Esecutarea lui Freuth*). Cetitorii nostri si voru aduce aminte cum acestu judanu ucise pre altu judanu Katscher cu care caletorise impreuna intr'unu cupeu pre calea fer. — Freuth (Freund se publicase din gresiala) au fostu judecatu la mórte prin stréngu, sentinti'a fu inaintata la domnitoriulu cu sperarea de a se schimbá pedéps'a de mórte, inse domnitoriulu aru fi refusatu dîcendu, ca trebuie sa se statorésca esemplu pentru asemenea crima cumplita. Sentinti's dara se esecutá la Olomutiu in Moravi'a, la 29 Ian. a. c. intr'unu locu inchisu, asistaneu numai patru judecatori si dóue persóne private.

Raportu comerciale.

Sabiiu 5 Fauru n. Grâu 4 fl. 53 xr. frumosu, 4 fl. 27 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 73; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 60 pâna 1 fl. 33 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 28 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. 20 cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 24 Ianuariu (5 Febr.) 1875.

Metalicele 5°/₀	70	80
Imprumutulu nationalu 5°/₀ (argintu)	75	70
Imprumutulu de statu din 1860	109	75
Actiuni de banca	953	—
Actiuni de creditu	216	50
London	111	10
Obligatiuni de desdaunare Ungurescì	78	25
„ „ „ Temisiorene	76	75
„ „ „ Ardelenesci	75	75
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	80
Galbinu	5	25
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Concursu.

Pentru vacant'a parochia gr, or. Muresiu Dece'a protopresbiteratulu Turdei inferióre, in urm'a milostivei resolutiuni dto 10 Ianuariu nr. cons. 54 1875, se escrie concursu pâna in 1 Martiu a. c. — cându va fi si alegerea. —

Emolumentele anuali a acestei parochii fiindu calculate tóte in bani suie la 200 fl. v. a.

Voitorii de a ocupá acésta statiune suntu obligati a tramite petitiunile in intielesulu Stat. organicu la subscrisulu, pâna la terminulu susu prefiptu. —

Agarbiciu 16 Ianuariu 1875.

In contielegere cu comitetulu eclesiasticu.

Simeonu *Popu Moldovanu*,
(2—3) Protopopu gr. orient.

Nr. 109|Sc. ex 1875.

Concursu.

Fiindu vacante doue stipendii de statu de câte 500 fl. v. a. menite prin resolutiunea prea inalta din 8 Aprilie 1864 pentru clerici gr. or. absoluti, cari dorescu a-si continuá studiele la vre-o Universitate, — de asemenea devenindu vacantu unu stipendiu de 250 fl. v. a. din fundatiunea *Franciscu Iosefina*, — pentru conferirea acestor'a se escrie prin acést'a concursu pâna in 7 Februariu a. c. st. vechiu.

Doritorii de a capetá unulu din aceste stipendii au a substerne la Consistoriulu archidiecesanu, petitiunile loru pâna la terminulu pusu cu urmatórele documente:

a) atestatu de botezu;

b) atestatu de maturitate si dela institutulu, la care au ascultatu in semestrulu acest'a;

c) atestatu de paupertate; si in deosebi cei cari voru concurá la cele doue stipendie de statu a 500 fl. au a asterne prelânga acestea si atestatulu despre absolvarea cursului clericale de trei ani la institutulu nostru pedagogicu-teologicu.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu, tienuta la Sabiiu in 15 Ianuariu 1875.

(3—3)

Nr. prot. 10/1875.

Edictu.

Marcu Farcasiu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socie Magdalen'a N. Cand'a fâra a se scí ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu ani si-o dî, si anumitu pâna in 18 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 17 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.
I. Drocu
(1—3) Adm. prot.

Nr. 8/875.

Edictu.

Prin care Marin'a Ioanu Tristiu marit. Iacobu Hanzu din Gurariului in scaunulu Sibiiului, carea in 10 Oct. 1874 au disparutu din comun'a ei natale si dela barbatulu ei fâra a se fi mai potutu dá de urma-i si fâra a se sci de se mai afla in viétia, la cererea barbatului ei Iacobu Hanzu se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu, si anumitu pâna in 1 Fauru 1876, séu sa se intórca la barbatu séu sa arete la acestu foru, in persóna séu prin plenipotentiatu, causele din cari nu póte traí cu barbatulu ei, pentru cá pre cale legale sa se póta otarí cele cu dreptu si cu cuviintia; pentruca la din potriva, acea Marin'a Iacobu Hanzu se va privi cá fugara— fâra cuventu — si se va judecá — in urm'a cererei barbatului ei, — dupa prescrierea canóneloru st. nóstre bisereci.

Sabiiu 18 Ianuariu 1875.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresviteratului tract. Sabiiului I.
(2—3)

Ioane Mog'a,

Doctoru de medicin'a universa, medicu de casa alu Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu

Mironu Romanulu,

ordinéza in totu decursulu dilei in locuinti'a sea provisoria: Sabiíu strad'a Cisnadiei Nr. 7 catulu I.

Dispunendu asupr'a unui instrumentariu mare, este in pusetiune de a efeptuí tóte operatiunile chirurgice, oculistice si obstretice (nasceri); asemenea prin operate corespundietórie de a cercetá si vindecá tóte morburile de ochi, urechi, gâtu, famci, nervi (prin electricitate).

Ordinatiunea pentru studenti in locuintia gratis. (1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 9. ANULU XXIII.

Sabiiu in 30 Ianuariu. (11 Februariu) 1875.

Sabiiu 29 Ianuariu.

Cris'a ministeriale in Budapest'a s'a aretatu mai curendu de cum se asteptá. Diverse telegrame, incependu de alaltaeri, anunciara demissiunarea cabinetului *Bitto* cá unu ce positivu, cu adausulu ca Bitto va recomendá regelui pre *Slavy* pentru formarea unui cabinetu nou. Mai departe inse se dicea, ca si *Slavy* va refusá acésta sarcina si va recomendá din parte-si pre bar. *Sennyey* si acest'a in fine va primí asuprasi formarea unui cabinetu nou impreuna cu Col. *Tisza.*

Unu telegramu oficiosu vine si intaresce, ca intr'o conferintia a partidei deakiste, *Bitto*, dimpreuna cu ceilalti ministri, tienendu comptu de situatiune, au dechiaratu, ca dupa primirea bugetului in desbaterea generale de base pentru desbaterea speciale, ministeriulu se va retrage. In fine altu telegramu de eri da lucruriloru alta fatia. Din acest'a se vede ca in siedinti'a casei deputatiloru ministrulu presiedinte *Bitto* a rostitu o cuventare, carea e considerata de programa ministeriale, si prin carea oratorulu da espressiune dorintiei de a se intalní sinceru cele dóue partide mari a le casei. Oratorulu e de convingere, ca numai o fractiune mica a natiunei doresce modificarea sistemei atingetórie de afacerile comune. Respinge insinuatiunile facute regimului, ca aru fi procesu unilateralu. In privinti'a reformeloru administratiunei regimulu a preparatu proiecte, cari, aduse la desbatere deodata cu bugetulu, producu numai confusiune. Dupa desbaterea bugetului póte trece cas'a la afacerile bancei si la regularea valutei. De siepte ani s'a facutu multu pentru radicarea contribuabilitâtiei, de aceea astadi o urcare relativu neinsemnata (?) a contributiunei este pré justificata. De alta parte reformele nu voru aduce mari crutiâri in financie. La armat'a comuna nu se póte crutiá nimic'a. In economi'a statului inse trebuie adusu unu ecuilibru statornicu prin acoperirea deficitului, ceea ce se póte numai prin imprumutu. Efectulu reformeloru trebuie asteptatu si *apoi* judecatu si atunci se va vedé, nu va stá tiér'a in 1876 mai bine cá acum.

Acest'a este cuprinsulu telegramului din urma, care adauge la fine, ca cuventarea ministrului presiedinte a fostu incoronata de unu efectu estraordinariu si ca nici o programa nu are o majoritate asiá de mare in parte'si cá cea desvoltata de Bittó.

Este intrebarea acum: trece-va cris'a prin fasele atinse mai susu?

Din cele ce avemu pâna acum inaintea nóstra nu putemu dice nimic'a cu siguritate.

Cându amu discutatu cuventarea baronului Sennyey amu indigitatu la elementele depuse intrens'a, totu odata inse si la natiunalismulu oratorului si alu fractiunei sele, dupa care amu trasu conclusiunea, ca atitudinea lui fatia cu regimulu de astadi va fi precauta si nici decum in detrimentulu natiunalitâtiei sele. De atunci au mai vorbitu in cas'a deputatiloru Col. Tisza, cârui multi i adscriu pornirea schimbârei celei nóue in sinulu regimului ungurescu si in sinulu partideloru, prin urmare, Sennyey este absolvitu de a fi causatorulu schimbâriloru.

Amu gresí fórte tare cându ne-amu legá in apretiarea eveneminteloru, ce se desfasiura inaintea nóstra numai de discursurile din cas'a deputatiloru acum cu ocasiunea desbaterei bugetului. Desbaterea acést'a este ansa; caus'a trebuie sa fia cu totulu in alte impregiurâri, pre cari noi, cei neinitiati in intentiunile si actiunile celoru din sferele de susu, trebuie sa ne multiamimu numai a le gâcí.

Tramiterea acestor'a in scena trebuie sa aiba caus'a loru in impregiurâri politice, cari se misca pre unu terenu mai largu decum este celu alu Ungariei. La presupuneri de aceste ne indupleca si vacilarea cercuriloru normative politice chiaru in momentele crisei si unele resunete politice din ceea-lalta jumetate a monarchiei si din afara.

In specialu nóue ni vine curiósa procederea deakistiloru si a tiszaistiloru de unu tempu incóce. Cei dintâiu amenintia continuu cu disolverea in fractiuni si in directiunea acést'a au mersu asiá de departe incâtu fractiunile si au si numirile loru. Cei din urma manoperéza de unu tempu incóce cându spre drépt'a, cându inapoi la posetiunea loru cea originale, desi nu mai departe spre stang'a estrema. Astadi judecându dupa Tisza sta partida in punctulu de a se imbratisiá cu partid'a deakista, pasulu decisivu inca nu l'a facutu, si e intrebare, ca facese-va chiaru si dupa o eventuale formare a unui cabinetu de coalitiune, séu si reserva cale libera a se retrage pâna unde i va placea?

Fenomenele aceste justifica pre deplinu poreclirea Ungariei de „tiér'a surprinderiloru politice“, ele inse suntu de alta parte óre cum justificate prin pusetiunea politica a Ungariei fatia cu politic'a interna si esterna.

Ce face dara Ungari'a spre a se asigurá din tóte pârtile? Ungari'a a facutu din sine astadi o elipsa constitutiunale cu dóue focularie, ea, dupa impregiurâri, va gravitá cându spre unulu cându spre altulu din aceste dóue, inse totu-dé- un'a in interesulu esistintiei sele.

Situatiunea acést'a nu este de invidiatu, dara nici de a se ignorá fâra de dauna mare politica.

Din consideratiunile aceste noi asteptâmu cu sânge rece desfasiurarea celoru ce se intempla astadi in capitala pentru cá sa putemu cetí si apretiuí intr'ensele mai bine de o parte barometrulu politicu si dupa acest'a sa ne putemu urmarí incâtu se póte fâra detrimentu scopurile nóstre legali.

Dict'a Ungariei.

Budapest'a in 30 Ianuariu n. 1875. In cas'a deputatiloru respunde ministrulu de interne *Szapáry* interpelatiunea deputatului Alg. Beőthy in caus'a nesiguritâtiei celei mari ce domnesce in nordulu comitatului Biharei, intr'acolo, ca ministeriulu n'are scire oficiósa despre aceste stâri. Indata dupa primirea interpelatiunei ministeriulu a indreptatu o adresa câtra comitatu recercândulu pentru unu raportu autenticu asupr'a acestoru stâri. Corespundintiele respective se afla inca in curgere, la casu de novoia ministeriulu va luá mesuri estra-ordinarie

Interpelatoriulu este multiamitu cu respunsulu, pre care cas'a lu ia la cunoscintia.

La ordinea dîlei de astadi suntu petitiunile, intre cari vine mai intâiu la discussiune rogarea capitalei pentru a se cladí lini'a Budapest'a-Semlinu. Comissiunea petitiunaria propune, cá rogarea in cestiune sa se dee ministrului de comunicatiune spre a luá mesurile necesarie pentru cladirea acestei linie insemnate si a substerne la tempulu seu unu raportu inaintea camerei.

Ministrulu de comunicatiune Ios. *Zichy* relevà, ca cladirea acestei linie e de unu interesu vitalu pentru comerciulu Ungariei, si de aceea oratorulu acceptéza propunerea comissiunei rogându totu odata si pre deputati sa nu tréca cu vederea insemnatatea acelei impreunâri favorabile comerciului, a capitalei cu Semlinulu prin drumulu feratu.

Ministrulu profitandu de ocasiunea acestui incidentu 'si preciséza punctulu seu de vedere in acést'a intrebare. Cându a primitu portfoiulu de comunicatiune a dispusu afara de junctiunile române unele precedentie inca pentru trei puncte de junctiune in sudu, dintre cari unulu erá *Novi*, altulu valea Bosniei si alu treilea Semlinulu. Celu dintâiu dupa parerea oratorului, nu corespunde nici cu interesele capitalei, nici cu ale tierei. Acést'a junctiune se potea cugetá numai dupa ce celelalte dóue nu numai s'au garantatu definitivu ci s'a predatu si comunicatiunei. O privire pre carta arata, ca acést'a junctiune detrage comerciulu osticu alu Ungariei. Ce privesce junctiunea bosnica s'au facutu unde cercetâri pregatitórie, cari nu s'au terminatu inca din caus'a unoru pedece technice. In acésta privintia crede, ca guvernulu trebuie sa aiba in vedere, ca acea linia, care din punctulu acest'a — dela fruntariele tierei -- se va aduce in interiorulu tierei, sa nu graviteze de locu câtra apusu, ci deadreptulu spre nordu, adeca spre capitala. In acésta privintia s'au facutu negotiatiuni cu comissiunile delegate de câtra guvernulu serbescu, pre cari numai atunci afla necesariu a le reinnoí, cându va fi asiguratu, ca lini'a ce continua acést'a junctiune este asigurata in directiunea cea mai corespundiatória cu interesele tierei si cându continuarea acestei junctiuni se va poté esecutá fâra de a insarciná tiér'a. Directiunea acea corespundietória este lini'a directa intre Semlinu si Capitala.

Oratorulu constata fâra de a se dimite in detaliu faptulu, ca voiesce junctiunile amintite fâra de a ingreuná tiér'a, dara in stadiulu in care se afla afacerea nu póte precisá tempulu cându va substerne unu proiectu in privinti'a acést'a. Ajunge a constatá faptulu, ca guvernulu este gat'a a desvoltá activitate in acésta directiune si va incungiurá ori ce pasiu, care aru poté prejudecá junctiunea amintita.

Ce atinge grupârile nime nu se va indoí de insemnatatea loru si guvernulu inca, petrunsu de acésta insemnatate, a initiatu inainte cu 6 luni pertractârile necesarie, cari n'au datu unu resultatu pâna acum din causa, ca complicarea linieloru a facutu sa dâmu preste multe greutâti. Aceste deslusiri potu sa linistésca si pre unu domnu deputatu, care mai inainte invinovatiá pre oratoru, ca tainuesce tóta afacerea. Ministrulu sustiene, ca in purcederea sea nu se afla mistificâri, ci déca n'a trimbitiatu pâna acum discusiunile cari se afla in stadiulu embrionalu, caus'a este consecuinti'a acelei discretiuni, care nu-lu indémna si nu 'lu indreptâtiesce, sa publice afacerea in stadiulu ei de astadi.

An. *Tavaszy* doresce o dechiaratiune precisa din partea ministrului: sa se cladésca lini'a Budapest'a Semlinu pre tiermurele dreptu séu stângu alu Dunarei?

Ar. *Szilády* nu este multiamitu cu dechiaratiunea ministrului nefiindu acést'a destulu de precisa.

La votare se respinge propunerea comissiunei petitiunarie; nefacându-se nici o contrapropunere nu s'au potutu aduce nice o resolutiune asupr'a petitiunei. *Presidiulu* pune intrebarea, ca ia cas'a respunsulu ministrului spre sciintia? Ministrulu *Zichy*: Eu n'amu respunsu acésta interpelatiune acum.

Majoritatea camerei ia respunsulu ministrului la cunoscintia.

La rogarea cetâtiei Csaba pentru suspinderea punctului 5 din legea electorale intréba M. *Kemény* pre ministrulu de interne, ce ordinatiuni a emisu acest'a câtra comissiunile centrali in privinti'a deciderei despre indreptatirea la alegere? Ministrulu respunde ca deciderea compete curiei si intru intielesulu legei n'a potutu emite atari ordinatiuni câtra comissiunile centrali, de óre-ce acestea suntu chiamate in prim'a linie a decide asupr'a dreptului de alegere, iéra in lini'a a dóu'a este chiamata curi'a.

Camer'a ia respunsulu ministrului spre sciintia,

O desbatere fórte sgomotósa se incinge asupr'a petitiunei comitatului Bekes in afacerea organisârei pusteloru Ciako si Kis-Kondoros cá comune. Comissiunea petitiunaria propune sa se indrumeze ministrulu sa substérna unu proiectu despre modificarea legei comunali si atunci sa se considere rogarea in cestiune.

Rud. *Beliczey* acusa pre ministrulu de interne, ca desconsidera resolutiunile casei, subminéza astfeliu autoritatea parlamentului nesatisfacându indrumârei de a substerne o modificatiune a legei comunali, si propune, cá camer'a numai decâtu sa indrumeze pre ministru a satisface resolutiunei.

Ministrulu *Szapary* respunde ca a lucratu in sensulu legei fórte corectu concedandu diseloru puste sa se constitue in comune. Modificatiunea ceruta o va substerne deodata cu cele-lalte proiecte de reforme administrative.

Dupa o lunga si fórte intaritata desbatere, la care ia parte intre altii si Csernatony, care invinovatiesce pre ministrii, ca in tempulu din urma vorbescu contrariulu dela ceea ce lucra de faptu, se primesce propunerea comissiunei.

Dintre petitiuni mai interesanta e rogarea celoru 16 cetâti zipsiane, in afacerea constituirei consiliului scolasticu cercualu.

In acésta afacere ia cuventulu *Zsedény* si arata, ca propunerea comissiunei de a se transpune rogarea simplu la ministeriulu de culte, nu este de ajunsu. Prin articululu XXXVIII din 1868 despre scólele poporali s'au dispusu, cá in fia care comitatu sa se infiintieze unu consiliu scolasticu cercualu si cetâtile libere situate in comitatu alegu membrii in acelu consiliu in proportiunea in care sta numerulu loru câtra numerulu poporului din comitatu. In comitatulu Zipsianu s'a alesu la dispunerea ministrului de atunci bar. Eoetvős dóue consilie scolastice cercuali, unulu pentru comitatu, altulu pentru districtulu celoru 16 cetâti, cetatile libere Käsmark, Leutschau, Gőllnitz s'au impartitu la consiliulu comitatului. Aceste cetâti au facutu in tempulu din urma esperinti'a, ca de óre-ce poporatiunea loru in raportu cu cea din comitatu sta cá 1 câtra 10, consiliarii scolastici din cetâti cu atâtu mai pucinu potu se promoveze interesele scóleloru din cetâti, cu câtu relatiunile in cêle din urma divergéza tare de referintiele scóleloru comunali, in comitatu se considera fórte pucinu acésta impregiurare; de acea se rogara, cá sa se priméscа si aceste 3 cetâti in consiliulu scolasticu din districtulu celoru 16 cetâti, unde voru puté sa aléga a trei'a parte din membrii consiliului.

Cerculu celoru 16 cetâti a primitu in congregatiunea sea generale unanimu acést'a dorintia, dara ministeriulu culteloru a sistatu acést'a resolutiune fiindu contr'a § 125 din legea citata.

Petitiunea in cestiune este contr'a interpretârei aplicata de ministru si oratorulu nu voesce sa dica ca ordinatiunea ministrului este contr'a legei, dara nu se póte nici afirmá, ca dorinti'a justa a celoru 3 cetâti libere nu corespunde spiritului legei, si din aceste consideratiuni o recomenda ministrului. Camer'a primesce unanimu propunerea. Urméza continuarea desbaterei asupr'a bugetului.

E. *Simonyi* polemiséza contr'a unoru puncte din cuventarea lui Sennyey si sfersiesce cu proiectulu de resolutiune motivatu in detaiu: Cas'a sa enuncie prin resolutiune, ca nu primesce proiectulu bugetului de basa la desbaterea speciale. Ministrulu de financie — dise oratorulu intre altele, — a asamanatu tiér'a cu unu bolnavu, la a cârui patu fu chiamatu cá medicu. De voimu sa judecâmu, ca drépta este diagnosea sea, trebuie sa presupunemu, ca densulu a dechiaratu ból'a de obosire provocata prin predecesorii sei, cari a pusu lipitori pâna cându bolnavulu sufere de unu deficitu cronicu. Deficitulu din anulu acest'a mai curendu e 35 decâtu 25 milióne, pentru a câroru acoperire suntu posturi fórte problematici in preliminariu precum: restantiele de dare.

Oratorulu critica aspru administrarea domenieloru de câtra guvernu, aréta, ca dârile directe in Ungari'a facu dejá 80 procente din tóte dârile asiá incâtu o inmultire a loru va fi fórte apesatória. Se dice ca poporulu nu voiesce sa platésca, dare, pre cându elu n'are de unde platí. Oratorului i pare reu, ca ministrulu de financie n'a facutu nice unu pasiu in cestiunea bancei, care resolvindu-se aru fi adusu mari imbunatatiri financiali.

In administratiunea centrale putienu se póte crutiá, mai multu s'aru ajunge printr'o modificare radicala a sistemului de inarmare. Ministeriulu totu-déun'a a neglesu tempulu benevenitu pentru a medilocí o usiurare a sarcineloru ce apésa pre Ungari'a. Fâra restaurarea creditului financiele nu se voru puté inbunatatí. Oratorulu nu vede in purcederea guvernului garanti'a ca se va regulá bugetulu, de acea substerne proiectulu amintitu mai susu.

Se dispune tiparirea lui.

La desbaterea bugetului nu mai ia nime cuventulu, dara spre surprinderea tuturoru se scóla ministrulu presiedinte Bitto si da ansa lui Csernatony sa provóce unu scandalu, cum a provocatu densulu unulu inainte de a dimissiuná Lonyay. Atari scandale au fostu preludiulu dimissiunâriloru in tempulu din urma; se póte ca si de asta-data sa fia unu omenu reu.

Bittó cere sa i se concéda a reflectá la unu incidentu petrecutu in camera in absenti'a sea. Mi s'a adusu la cunoscintia, continua ministrulu presiedinte, ca dlu Csernatony cându se discutà o petitiune a afirmatu, ca eu amu datu cu privire la unu obiectu o dechiarare, despre care partea cea mai mare din camera scie ca nu e adeverata. Respingu acésta invinuire nedémna ce ataca onórea mea, si fiindu ca s'a facutu intr'unn tempu, cându respectivulu invinovatitu nu erá de fatia trebuie sa dechiaru, ca atare purcedere nu se potrivesce cu bunacuviintia parlamentaria si cu demnitatea camerei (aplausu sgomotosu), carea nu póte aprobá asiá ce-va fatia de unu membru alu seu (sgomotu mare). Me rogu sa se enuncie acést'a. (aplausu sgomotosu in drépt'a.)

L. *Csernatony*: Dorescu sa vorbescu in afacere personale (din drépt'a: nu are cuventulu; s'audimu din stâng'a.)

Presiedintele: facu pre d. deputatu atentu. . . .

L. *Csernatony* asigurandu pre presiedinte, ca voiesce sa vorbésca simplu in caus'a personale dice: Invinovatirea dlui ministru, ca eu l'amu atacatu in absenti'a sea, pre cându trebuiá sa vorbescu cându erá de fatia si ca nefacendu acést'a amu vatematu bun'a cuviintia parlamentaria, mi vine cá lucru curiosu, pentru ca intâiu nu sum indatoratu sa sciu, cine e de fatia in camera fiindu detori'a fia-cârui sa fia aici. Mai departe déca facu o acusa, care nu e indreptata contr'a interesului generalu (alusiune la „Közérdek“ intrebare din drépt'a: care?) eu nu intielegu jurnalulu „Közérdek“, ci adeveratului interesu generalu (ilaritate), déca a-siu face o observare séu o acusa contr'a ori-cârui care nu este indreptatitu sa intre in acést'a camera, séu care nu este ablegatu séu care e in contr'a unui'a care e membru in cas'a de susu si totu odata si ministru, si astfeliu n'are dreptu de a fi aici, si a dá contra-dechiaratiune, atunci aru fi o necuviintia, nedreptate si neecuitate din partea mea. (Aprobare in stâng'a). Dara dlu ministru presiedinte e de fatia! Este vin'a mea, ca n'a fostu mai inainte aici? A fostu usi'a oprita? (nelinisce si strigâri din drépt'a: la ordine!) I s'a luatu ocasiunea de a se dechiará? Ce privesce partea dintâiu din respunsulu dlui ministru repetu cele ce amu disu mai inainte ministrului de interne.

Binevoiti dle ministru a precugetá mai inainte, câte recunósceti, câte combateti, ce aveti sa respingeti — si atunci nu ve veti espune neplaceriloru. (Nelinisce in drépt'a). Ce privesce caus'a insasi — larma mare).

Csemeghyi: N'avemu trebuintia sa ni-se dea lectiuni. (Asia este! in drépt'a.)

Csernatony replica ca va respunde antevorbitoriului separatu, déca i place asia. Csemeghi dechiara ca este gat'a si Csernatony continua, ca repetiesce cele dîse ministrului de interne, sa se cugete bine, cându voru sa afirme ce-va cá sa nu se espuna neplaceriloru.

Se face o larma, s'audu strigâri, cari provóca pre oratoriu sa remâna la obiectu. Presidiulu lu admonéza sa se marginésca prelânga cestiunea personale.

Csernatony primesce bucurosu admonitiunea presiedintelui, inse repetiesce ca densulu nici odata nu afirma ce-va cu usioritate de minte. Déca ministrulu presiedinte doresce sa scie de unde sciu eu si sa o spunu inaintea camerei, eu sum gat'a a-i satisface. De unadî amu facutu o observare la dechiararea ministrului asupr'a diurnalului „Közérdek“, dupa ce densulu a dechiaratu, ca fundarea dîsului diurnalu nu se tiene de densulu. Déca nu, densulu sa binevoiésca a dechiará, ca acést'a este asiá in tóta privinti'a. (Strigâri din tóte pârtile dreptei: Acest'a este unu scandalu!)

Presidiulu provóca pre oratoru la ordine amenintiendu-i cu detragerea cuventului.

Csernatony replica, ca nu vorbesce contr'a regulamentului nice contr'a vointiei camerei, ci s'a rogatu de presidiu pentru cuventu in causa personale, pre care primindu-lu a dechiaratu, ca sustiene asertiunea sea de mai inainte, pentru ca ce insemnatate póte sa aiba intrebarea personale, déca presidiulu considera asertiunea contraria regulamentului. (Larma in drépt'a.)

I. *Paczolay* observa, ca indata ce *Csernatony* nu se retrage eo ipso sustiene asertiunea de mai nainte.

Csernatony dechiara, ca justificarea sea cuprinde mai multe detaiuri, nu vrea sa se espuna unei admonitiuni a trei'a óra.

Presidiulu observa, ca antevorbitoriulu nu mai are dreptu sa vorbésca la unu objectu ce nu sta la ordinea dilei. Cu cele dise afacerea se considera de terminata.

Csernatony dechiara, ca se tiene de dechiaratiunea categorica a presidiului, pentru ca aterna dela regulamentulu casei si dela d. presiedinte se mai vorbésca séu ba, ci oratorulu nu voiesce a se espune a trei'a óra unei admonitiuni justificându asertiunea sea de mai nainte. Presidiulu lu intréba, ca ce vrea, la care intrebare respunde oratorulu, ca doresce sa vorbésca despre asertiunile de mai inainte si despre istori'a diurnalului „Közérdek.“

Csernatony voiá sa blameze pre ministrulu presiedinte, de ací se esplica ca acel'a sucesce si resucesce cuvintele. In urma provóca strigâri energice in drépt'a. Ministrulu presiedinte repetiesce cá si mai inainte, ca nu sta in nice unu raportu intimu cu fói'a in cestiune, de acea sustiene tóte dechiarârile date in camera cu alta ocasiune.

Cetitorii nostri si voru aduce aminte ca Csernatony a adusu cestiunea diurnalului „Közérdek“ intr'un'a din siedintiele trecute in form'a unei interpelatiuni pentru a blamá cu ori ce pretiu pre siefulu cabinetului actualu. Incidentulu cu ministrulu *Zichy* i-a datu ocasiune sa reinnoésca scandalulu in dieta si sa necajésca a dóu'a óra pre ministrulu presiedinte.

Parlamentulu ungurescu este bogatu de atari scene scandalóse.

O scurta privire asupr'a introducerei mesuriloru metrice in scólele poporale.

Branu, 23 Ianuariu v. 1875.

Inca 11 luni si amu gatat'o cu mesurarea de pâna acum; deci avemu sa ne incordâmu tóte puterile spre a aflá unu metodu câtu mai usioru de a propune mesurile metrice in scólele poporale cu succesu bunu; sa nu credemu nici sa tienemu lucrulu de gluma, elu e cu multu mai greu de cum 'si póte cine-va inchipuí. Déca vremu sa scapâmu de multe neplaceri, greutâti si daune mari, apoi sa incepemu seriosu la lucru inca de acum, câci la din contra ne va parea reu, dara atunci va fi târdiu.

Pentru cunóscerea mai de aprópe a acestoru mesuri au si aparutu pâna acum mai multe brosiurele instructive si crediu ca voru mai aparea inca — multime, care de care mai practice, pentru ca — firesce —, cu atâtu mai bine sa fia cautate. Dintre câte amu vediutu eu, cea mai practica si mai corespundietória o amu aflatu a fi brosiur'a intitulata:

„*Mesurile metrice*“, de d. Stefanu *Popu* prof. si redact. „Economului“ in Blasiu 1875. Aici se afla: mesurile metrice, frangerile diecimale, teme de resolvatu, geometri'a, computu mentalu etc. etc. fórte practice, nu numai pentru invetiatori, dara chiaru si pentru alti ómeni economi, industriasi, comercianti privati etc. etc. ba e potrivitu acestu manualu — cu unele eseptiuni —, chiaru si pentru scólele poporale etc. Eu din parte-mi recomendu acésta brosiura pentru usuare fratiloru invetiatori. Asiá dara acum avemu mape, avemu si instructiuni pentru mesurile metrice; óre destule suntu spre a putea incepe cu scolarii propunerea mesuriloru metrice? Nu! nici decum! Departe de destulu! Scolariulu — cá si ori care altu omu —, mai intâiu nu póte avea nici idee, de mesurile metrice, dupa ce inse i se esplica, 'si face óre care idee — firesce falsa; i aréta invet. si map'a cu tóte mesurile, atunci 'si face o idee cu multu mai chiara, ba 'si forméza si inchipuirea, dara totusi inca nu e nici póte fi multiamitu cu atât'a. Asiá dara ce e de facutu? — . . . Noi scimu ca chiaru si omulu mâre, apoi cu atâtu mai multu scolarii, pentru cá sa-lu póta face cine-va a cunósce unu lucru fórte bine, trebuie sa-'lu arete in natura; si inca mai multu, sa 'lu dee in mâna, sa-lu provóce a asemâná, a cumpaní, a mesurá, alu descrie; scurtu alu priví cu deameruntulu, din tóte punctele de vedere.

Astfeliu sta lucrulu tocm'a acum cu mesurile metrice; de amu avé chiaru diligintia de teru totusi nu vomu puté ajunge la scopulu doritu pâna cându nu vomu avea mesurile in natura. Avendu mesurile metrice tóte inaintea nóstra la dispositiune apoi presentâmu scolariloru mai intâiu (nu tóte) numai 2—3 mesuri, acele le facemu bine cunoscute scolariloru; apoi trecemu mai departe totu asiá rendu pre rendu pâna le gatâmu tóte, atunci facemu o repetîre preste tóte si apoi incepemu ale mesurá si a le asemená unele cu altele, turnându cu mesurile cele mici — de atâtea ori in cele mai mari, si din cele mai mari de atâtea ori in cele mai mici, din cele nóue in cele vechi si din cele vechi in cele nóue; numai asfeliu crediu eu ca ne vomu potea ajunge scopulu cu mesurile metrice. Aru fi tare de doritu asia-dara, ca conducatorii scóleloru si a comuneloru sa se ingrijésca inca de acum a procurá mesurile metrice in natura pentru fia-care scóla si comuna.

Teodoru *Popu*
invet.

O scurta recensiune asupr'a Catechismului micu. ce se propune in scólele poporali confessionale greco-orient.

Branu in 22 Ian. v. 1875.

Cu ajutoriulu lui Ddieu si prin meritele braviloru nostri barbati de scóla, — de-si intr'unu tempu destulu de scurtu, totusi — avemu astadi scólele nóstre indiestrate cu manualele necesarii si recerute; lauda si multiamita prea demniloru barbati interesati de scóle! Acést'a intru adeveru dupa parerea mea, inainte de tóte, acést'a au fostu si este mai intâiu de lipsa, cá scólele sa fia provediute cu totu feliulu de manuale; iéra a dóu'a, trebuie sa cautâmu ba chiaru sa pretindemu, cá manualele de scóle, nu numai sa fia, dara sa fia bune si corespundietórie spiritului tempului ce predomnesce.

Déca aruncâmu o privire, numai fugitiva, asupr'a manualeloru de scóla, aflâmu numai decâtu, ca: a) nu avemu tóte manualele recerute; avemu adeca: Abecedarie, Catechisme, — lecturi — cârti de cetire, Gramatici, Istorii si Geografii, Istorii naturale si Fisici, manuale de computu, de pomaritu, de gimnastica, de cantâri bisericesci si natiunale etc. etc. tóte mai usioru séu mai greu — dupa impregiurâri, ducatórie la scopu; ne lipsesce inse 1. un'a Conversatiune libera cu baietii incepatori, care sa preméгga Abecedariului si impreuna cu o scripto-legia corespundietória sa póta introduce pre scolari in Abecedariu.

2. Amesuratu art. de lege XXXVIII din 1868, § 55. si a Regulamentului provisoriu § 26. ne lipsescu: *Geogragraf'a*, *Istori'a naturala* si *Fisic'a*; pentru clas'a II elem. poporala, cá manuale pentru invetiatori, si numai cá conversatiuni libere a invetiatoriului

cu scolarii sei, acomodatu impregiurâriloru locali in cari se afla respectivii.

3. Ne lipsesce o *Stilistica* séu mai bine disu unu „*Studiu de stilistica*“, a cârui necesitate nu o va trage nimenea la indoiéla ; si altele si altele aru mai fi de lipsa, dara sa nutrimu viu'a sperantia, câci cu tempulu tóte se voru face si impliní ; si

b) aflâmu ca intre manualele propunande astadi in scólele poporale, suntu unele fórte bune si ducatórie la scopu cu siguritate ; dara vedemu apoi de alta parte, ca unele manuale de scóla atât'a greutate producu in invetiamentulu elementariu incâtu fórte cu greu — ba mai nici ca se póte descrie.

Precum S. Scriptura — „Bibli'a“, este basea tuturoru legiloru sacre si profane ; séu Cartea cârtiloru ; asiá, credu eu, ca este si trebuie sa fia : Studiulu religiunei — Catechismulu, — in scóla, basea tuturoru altoru obiecte de invetiamentu. Deci tocmai acelu studiu alu religiunei — Catechismulu micu *) — care se propune astadi in tóte scólele nóstre nu corespunde scopului prefiptu nici decum. dara ce e mai multu, nu numai ca nu corespunde unui studiu de religiune, ci inca impedeca, ba detrage chiaru, din progresulu celoru-lalte obiecte de scóla Eu l'amu aflatu atâtu din esperintia câtu si din pracsa.

Titul'a Catechismului din cestiune este acést'a :

„Catechismulu micu séu scurtata pravoslavnica marturisire a religiei dreptcredincióse resaritene pentru trebuinti'a tenerimei române de legea dreptcredinciósa resariténa, din tóta s. scriptura culesu, si intaritu de câtra sinodulu episcopescu la anulu 1774 in Carlovitiu tienutu, si cu binecuventarea Archiepiscopului si Metropolitului tiparitu Sabiiu etc. etc.“

Inainte de tóte trebuie sa recunóscemu ca acestu catechismu ori-cumu au fostu si este de defectuosu, totusi, pâna eri alalta-eri s'au intrebuintiatu si folositu cu succesu amesuratu tempuriloru de atunci ; acum inse „*tempora mutantur, et nos mutamur in illis !*“ nu se mai potrivesce cu tempulu presente. Deci, 'mi iau voia a face la acestu Catechismu observatiunile urmatórie :

a) Considerandu, ca tóte obiectele — cârtile de scóla, astadi suntu scrise cu asiá numitele : litere latine, — de-si diferescu in privinti'a ortografiei ; — considerandu greutatea cea fórte mare ce au invetiatorii si scolarii la introducerea in cetire cu atâtea feliuri de litere ; considerandu ca aceste litere — cirile, — nu suntu ale nóstre, ci suntu culese si mestecate din alte limbi si luate dela alte popóre, dela greci si slavi, si ca nu potemu remanea totu-déun'a imbracati sufletesce cu astfeliu de vestmente straine, ci trebuie mai curendu ori mai târdiu sa ne desbracâmu de ele si sa ne imbracâmu cu ale nóstre ; considerandu apoi ca tocm'a acum este tempulu reformeloru sí seculului progresului, in cari trebuie sa ne desbracâmu de tóte vechiturile straine adoptate si sa ne imbracâmu cu totulu in alte vestminte nóue castigate si facute de noi insine ; si in fine considerandu ca chiaru si Apostolulu Pavelu au invetiatu pre romani a se lepadá de vechitur'a slovei, câci dîce :

„Cându eramu in trupu, patimile pecateloru cele prin lege se lucrá in madulârile nóstre, sa aduca rodu mortii. Iéra acum ne-amu sloboditu din lege, murindu noi acei'a in care eramu tienuti ; cá sa slugimu in inoirea duhului, iéra nu in vechitur'a slovei.“ Romani capu 7. v. 5—6. Asiá dara sum de firma parere a se lasá slovele cele vechi — cirile cu totulu afara din Catechisme.

b) Acestu catechismu e compusu prea pre largu ; cele trei elemente ideali ale crestinatatei adeca ; credinti'a, dragostea si nadejdea suntu tractate prea pre largu si totusi asiá greu de intielesu, incâtu invetiatoriulu nici decum nu póte luá Catechismulu intregu in unu anu cu scolarii clasei II elementarie ; câci scolarii nu potu cuprinde cu fragetele loru puteri semburele acestoru prea folositórie invetiaturi religióse ; si asiá tóta diliginti'a si ostenél'a bietului invetiatoriu remane ori fâra de nici unu folosu, ori apoi produce prea putienu sporiu.

c) Multe respunsuri suntu atâtu de reu stilisate, incâtu baiatulu de sine nici decum nu le póte invetiá la intielesu, ci le tóca numai de rostu, — cá papagalulu, — fâra de a intielege ce-va, apoi celu nepriceputu déca aude pre scolariu duraindu cum póte de iute si de reu, dice ca e bine ; pre cându scolariulu nu intielege chiaru nimic'a ce dice. Astfeliu de respunsuri suntu tóte (afara de simvolulu credintiei) dela inceputu pâna la pagin'a 8. apoi la pag. 9 josu, la pag. 10 si 11 josu etc. etc.

d) Unele intrebâri suntu puse astu-feliu incâtu nici decum nu se potu pricepe nici a se luá cá intrebâri d. e. la inceputu tocm'a intrebarea a dóu'a suna : „Acést'a dorimu si voimu a ascultá ?“ ; iéra la pag. 19 „de aci dara se vede, cumca Christosu are dóue firi intru sine ?“ etc. etc. altele suntu compuse fâra de nici unu sensu esplicativu, asiá incâtu scolariulu neintielegandu intrebarea, respunde ce 'si aduce aminte : astu-feliu de intrebâri — pre lânga altele multe, suntu : d. e. la pag. 14 josu : „Ce li s'au intemplatu pre urma ómeniloru celoru dintâiu dupa atât'a marire ?“ la pag. 21 „Pentru ce vina patimí elu — asiá — si morí ?“ si iérasi : „Tóte acestea credemu, dara de ce ne-au mantuitu elu pre noi ?“

Altele iérasi, nu suntu, deplinu puse ; d. e. la pag. 21 stà : „Cum póte fi acést'a ?“ apoi „dupa acést'a ce au urmatu ?“ la pag. 8 „Cum póte fi acea ?“ la pag. 38 : „óre fi-va aceea cu adeveratu ?“ la pag. 39 de unde se póte scí acést'a ?“ si iérasi : „Ce va fi dupa acea ?“ la pag. 60 : „De unde se scie acést'a ?“ etc. etc. de-si acestea intrebâri se potu intielege cá deduse din cele precedenti, totusi nu suntu bune : câci, fia-care intrebare dupa parerea mea — trebuie sa fia ori singura de sine — deplinu pusa, ori apoi trebuie atâtu intrebarea câtu si respunsulu impreunate intru un'a singura intrebare si unu singuru respunsu ; inse ambele, sa fia puse astu-feliu intr'unu modu esplicativu, incâtu scolariulu sa fia óre cum silitu — prin stilu, — a vorbí la intielesu, — dara nu a recitá de rostu fâra de nici unu intielesu.

e) Un'a dintre cele mai mari si mai principali erori in acestu Catehismu este — preste totu ca : respunsurile suntu puse fâra de nici unu intielesu, din causa ca in ele nu se cuprindu intrebârile ; acésta eróre se póte vedea in ambele catehisme — micu si mare, — intregi, si in Istori'a biblica intréga. Apoi indata ce scolariulu respunde fâra de a cuprinde intrebarea nu mai are nici unu gustu — auditoriulu de ascultatu ; pentru ca respunsulu e necompletu, si fâra de nici unu intielesu.

f) Intrebârile la inceputulu acestui Catehismu suntu puse tocm'a intórse, adeca, asiá, cá si cându scolariulu aru intrebá pre invetiatoriu ; iéra invetiatoriulu trebuie sa respunda d. e. —

„Veniti fiiloru ascultatime pre mine fric'a Domnului voiu invetiá pre voi“ (ps. 33 v. 11). De sine se intielege ca invetiatoriulu dice asiá, chiamându pre scolari — la sine etc. etc. apoi numai decâtu urmédia intrebarea : „Ce voesci sa ne inveti pre noi cându ne chiemi asiá ?“ Resp. „Eu socotescu a ve invetiá pre voi cá sa fiti crestini buni si ómeni de omenia.“ —

Intreb. „acést'a dorimu si voimu a ascultá.“ Resp. „déca doriti, — voiti a ve invetiá si apoi veti urmá asiá, veti fi pre acésta lume buni, norocosi, iéra pre ceealalta fericiti ;“ — Pâna aici scolariulu intréba pre invetiatoriu — si trebuie sa-lu intrebe, pentru ca astu-feliu cere sistemisarea ; asiá totu aru mai avé óre-care intielesu ; dara — dorere ! ce va potea scolariulu intielege dara ce intielege insusi invetiatoriulu si intrebatoriulu, cari intréba si respundu tocm'a precum sta aici ? — chiaru nimicu.

g) La pag. 6 dupa simvolulu credintiei urmédia intrebarea : „Pre lânga acésta credintia si marturisire — óre, fi-vomu crestini adeverati ? Respunsulu e : „Fâra indoiéla veti fi, câci aceea este zelogulu credintiei si fiinti'a crestinatâtiei.“ La pag. 4 vedemu : laptele credintiei“, aici acum : „zelogulu credintiei“ si fiinti'a crestinatâtiei,“ auditi aici la concepte ! pâna cându si cum are bietulu invetiatoriu sa totu esplicè la astu-feliu de concepte ? si totusi in urma ce va potea pricepe bietulu scolariu ? dara déca invet. nu esplica de locu, ci le da scolariloru numai dupa cum e acolo sa invetie, — atunci ce voru potea intielege ? — absolutu nimicu ! apoi dupa invetiarea de rostu fâra de intielesu — ce potemu asteptá ? . . . . . acea ce intru adeveru si este ; adeca : cu pamentulu ce se intempla, cându nu plóuà de locu ? scolariulu e scosu — prin respunsulu seu — din numerulu crestiniloru adeverati ; câci in respunsu nu se dice : „vomu fi“ ci : „veti fi“ ; adeca invetiatoriulu séu invetiatorii etc. voru fi crestini adeverati, — dara nu si scolarii.

h) Acestu Catehismu se ocupa prea multu cu numirea de „crestini — adeverati,“ de „norocosi si fericiti“ de : crestini buni“ etc. etc. si prea putienu cu astu-feliu de invetiaturi practice cari facu intru adeveru, — pre crestinulu bunu si adeveratu — si in fine

i) Cele dóue respunsuri dela finea catehismului, pag. 78—79 iérasi suntu tocm'a intórse cá unu eho la cele dela inceputu. (Va urmá)

Varietâti.

* Ministrulu de culte si ministrulu de interne au indreptatu unu ordinu la Nazarei, prin care i admonéza aspru pre acesti'a cá sa urmeze intru tóte legiloru statului. Totu de odata le spune, ca pre catu tempu confessiunea loru nu este recepta, tóte actele religióse emanate dela acea, incâtu se referescu la casatoria si la alte institutiuni sociale, se voru priví cá nevalide dupa lege. In fine ii mangae cu acea, ca legislativ'a va regulá in scurtu tempu referintiele loru fatia cu statulu. Este intr'adeveru tempulu, dicu in coru foile „liberale“, cá sa se asigure prin lege libertatea de religiune, cá sa nu mai vina inainte nerecunóscerea casatoriiloru nazareniloru, si copiii loru sa se privésca cá ilegitimi, iéra ei sa fia siliti a avé o religiune, ce e straina consciintiei loru. Nazarei nu 'si voru lasá neimplinite datoriile ce le au toti cetatienii fatia de statu si de acea li se va receptá dupa lege religiunea loru.

* Camer'a advocatiloru din Brasiovu s'a constituitu in modulu urmatoriu : Iosefu Künnle, presiedinte, ; Ioanu Lenger v.-presiedinte ; Ludvigu Harmáth, secretariu : Andreiu Kökösi, procuroru ; Iosefu Mayer cassariu. Membrii comitetului : Ilariu Duvlea, Andreiu Csiki, Iulius Tompa, Octavianu Sorescu, Iulius Veres, Carl Nagy, Alexius Horvath. Cá suplenti : Ludovicu Kelemen, Nicolau Stravoiu, Albert Fekete si Iulius Deacu.

⁂ *(Adunarea generale de constituire a reuniunei „Orion“ pentru ascurarea viteloru.)* Dumineca in 24 Ianuarie n. a. c. s'a constituitu in Budapest'a o reuniune pentru asecurarea viteloru sub firm'a „**Orionu.**“

21 semanatori au subscrisu 916 bucâti obligatiuni, pre cându in statute suntu prescrise numai 750 bucâti.

La adunarea generale au fostu toti semnatorii cu 916 voturi de fatia. Presiedintele *Pichtl de Patzingen* (celu mai betranu dintre membri) dechiara adunarea de constituita, dupa acea se acceptara statutele cu unele modificatiuni, intre cari e de a se amintí urcarea capitalului de actiuni la 200,000 fl.

In consiliulu directiunei s'au alesu : De presiedinte : Contele Sigismund *Bathyányi* ; de vicepres. contele Paul Fesztetics ; de consiliarii directiunei : contele Theodoru *Széchenyi*, contele Iul. *Csáky*, baronu Bela *Splényi*, bar. Arthur *Hirschfeld*, Franciscu *Pichtl* de *Petzingen*, Alex. de *Károlyi*, Ged. *Packh*, Luis Milton *Delsky* ; de directoru generalu : M. *Standenmayer*.

Acést'a creatiune natiunalu economica se póte numí unu evenimentu placutu fiindu ca atare institutu, avendu Austro-Ungari'a multime de vite si o lipsa notorica de ori-ce asecurantia de vite erá o necesitate intetitória. Pre lânga acést'a persónele ce suntu chiamate a conduce reuniunea suntu barbati cunoscatori si in multe privintie probati in specialitatea de asecuratiune a viteloru, asia incâtu potemu asteptá, ca reuniunea va avé sub conducerea loru unu viitoriu frumosu.

Se póte vedé si din statute, ca la fundarea acést'a s'a purcesu cu studiu profundu si cu adeverata cunoscintia a relatiunileru punendu-se de basa in trensele unu principiu cu totulu nou, se va dá premi'a in fia-care cuartalu decursive computata dupa bilantiulu facutu. Asecuratulu va avé inse sa depuna spre asecurarea adeveratei platiri a premiei o cautiune antecipative, care i se va redá dupa decurgerea prescrisa a asecuratiunei. Asecuratulu va platí astu-feliu totudéun'a premi'a cea mai de josu.

Bas'a acestei intreprinderi ni se pare sanatósa si acestei impregiurâri e de a se ascrie la tóta intemplarea, ca subscrierile au trecutu preste sum'a fipsata. —

Cine 'si aduce aminte câte pierderi suferira economii nostri de vite, prin desele calamitâti ce indurara, va salutá cu bucuria infiintiarea unui atare institutu de asecuratiune ce este destinatu a desdauná pre lânga o suma neconsiderabila pre economii, mai alesu intr'uuu tempu cându vitele suntu espuse pre tóta dîu'a periculiloru neprevediuti, pentru desele pagube ce potu se sufere. La noi românii asecuratiunea in genere este, reu representata pre la diversele institute. Aru fi tempulu sa invetiâmu din amarele esperientie de tóte dîlele sa nu fimu atâtu de indiferenti fatia cu asigurarea averiloru nóstre proprie. Noi din partene recomendâmu atentiunei publicului nostru institutulu nou infiintiatu, descrisu mai susu si i dorimu sa prospereze. —

⁂ **„Procedur'a cârtiei funduarie“** in limb'a româna de Grigoriu T. Miculescu fostu comisariu supremu la localisare, de presentu conducatoriulu cârtiei funduarie in Siomcut'a-mare — se póte procurá deadreptulu dela autoru sub urmatórele conditiuni :

1. esemplariu . .	1 fl.
5. esemplarie . .	3 fl. 30 cr.
10. „ . .	6 fl.
15. „ . .	8 fl.
20. „ . .	10 fl.

⁂ *Sebesiu* in 5 Februariu st. n. 1875. *(Reclama.)* Orasiulu Sebesiu impreuna cu tienutulu seu impopulatu in majoritate absoluta româna avù norocirea in anulu trecutu de a bineventá in sinulu seu pre tenerulu medicu românu domnulu Ioanu Mog'a nascutu din Sasciori scaunulu Sebesiului, si vediendu din stâruintiele si resultatele osteneleloru sele, ca posede multa intielepciune, desteritate si seriositate de lucru in afacerile sele, multu s'au bucuratu intrég'a românime din acestu tienutu ca au daruit'o provedinti'a cu unu medicu românu asia bunu si de folosu. —

---

*) Despre celu mare cu alta ocasiune ; câci acel'a e plinu de greutâti . . . ,

Dara indesíertu, ca tienutulu acest'a nu au fostu destinatu dela provedintia a se bucurá multu tempu de acestu escelentu medicu românu, câci insusirile sele eminente petrundiendu pâna in fost'a capitala a Ardealului, Sibiiu fù chiamatu cá medicu alu persónei Escelentiei Sele Archiepiscopului si Metropolitului gr. ort. Mironu Romanu si asiá fiindu invoítu a primí acésta inalta incredere au fostu necesitatu a parasí tienutulu Sebesiului si a se mutá in loculu nou alu missiunei sele Sabiiu. —

Facia cu acésta perdere, care cu tóta sinceritatea o simte intrég'a romanime ma póte chiaru si strainii din acestu tienutu; românii din scaunulu Sebesiului si-o tienu de o mângaiere sufletésca cându vinu a dá via espresiune despre meritele si desteritatea acestui tineru medicu românu precum si a strigá in lumea larga, ca déca românii din acestu tienutu nu au avutu norocirea de a-lu posede mai indelungatu tempu in medilocului loru; românii din tienutulu Sabiiului se potu tienea fericiti, ca au capetatu unu medicu românu asiá escelentu; iéra tenerului medicu ii urâmu din anima curata si fratiésca, cá se-i umble, cându i va umblá mai reu, numai asiá precum i-au umblatu in Sebesiu rogândulu totu-odata, cá nici cându se nu uite de acestu tienutu românu, care in eternu i va pastrá celu mai sinceru si cordialu suveniru!

Opiniunea publica romàna din
tienutulu Sasu Sebesiului. —

⁂ Onorate dle redactoru! Binevoiti a primí in pretiuitulu d-vóstre diuariu acestea putiene renduri: —

Cá respunsu la provocarea dlui „unulu din juni“ din Nr. 7 alu „Tel. Rom.“ dto 4 Fauru 1875 in caus'a sumeloru incasate pentru infiintiarea unui cabinetu de lectura a intregei junime române din locu, avemu onóre a aduce deocamdata urmatórele la cunoscinti'a stimatului publicu:

Adunarea pentru darea de séma aceloru câti-va floreni primiti inca in anulu trecutu numai dela 2 persóne, s'au conchiamatu la tempu din partea competenta; nu s'au potutu atunci aduce nici o decisiune ulterióra in privinti'a numitiloru floreni, fiindu ca la numit'a adunare a absentatu partea cea mai mare a tinerimei dinpreuna cu dlu interpelante. —

Darea de séma preste totu nu s'a potutu publicá pâna acum, din causa, ca mai suntu óre-care pretensiuni neincasate; sperâmu inse, ca in tempulu celu mai scurtu vomu puté dá spre publicare ratiociniulu recerutu de dlu interpelante precipitatu. —

Incasandu-se si pretensiunile dela ultim'a petrecere arangiata in favorulu cabinetului, fia de o parte siguru dlu respectivu, cumca comitetulu 'si va impliní misiunea luata asupra-si si va conchiemá adunarea tinerimei — pentru darea de séma, — in tempulu celu mai de aprópe, — de alta parte fia si liniscitu ca sumele dejá incasate se afla la locu siguru depuse spre fruptificare —

Sabiiu in 8 Fauru 1875.

Comitetulu.

⁂ *(Unu casu de neumanitate esemplara.)* Diuariului „Hon“ se impartasiesce din Turkevi: La 2 c. l. s'a inceputu acolo asentarea. Intre altii fura asentati trei tineri ai unoru tieréni cu stare buna, cari cu asta ocasiune beura unu „aldamasiu,“ din care s'au cam imbetatu si astu-feliu au facutu sgomotu. Vice-capitanulu cetâtiei a aflatu acestu faptu demnu de o pedépsa atâtu de grea, câtu elu ia arestatu pre acei'a intr'unu podu abiá de unu stanginu in cuadratu. In zadaru s'au rugatu parintii loru cá sa i slobóda séu celu putienu sa le concéda cá sa le dee vestminte, câci erá frigulu fórte mare, si ce-va de mancare, — vice-capitanulu n'a concesu. Cându au deschisu arestulu sér'a tardiu au aflatu pre bietii tineri morti, ei au inghietiatu. Poporulu atâtu de tare s'au scandalisatu pentru acést'a incâtu capitanulu numai unei mâni amice are sa-si multiamésca scaparea cu viétia. Dupa o alta impartasire, tinerii aru fi aprinsu o gramada de pae ce au aflatu acolo cá sa se apere contr'a gerului si astu-feliu innecati de fumu au muritu. Cestiunea e dejá aretata ministeriului si sa spera cercetarea cea mai energica si lamurirea lucrului.

⁂ *(Garibaldi la Regele Victoru Emanuelu).* Corespundintele din Rom'a alu diuariului „Persev.“ raportéza urmatórele despre evenementulu momentuosu alu dilei in Itali'a, adeca despre visit'a lui Garibaldi la Regele Victoru Emanuelu:

„Scirea ca Garibaldi merge la 30 Ianuariu la Cuirinalu, cá sa fia primitu de Regele in audientia privata, s'a latitu in cetate abiá in preséra; nici macaru acelea persóne, cari prin positiunea loru trebuiau sa fia bine informate, n'au sciutu nimic'a despre aceea. Insusi generalulu a aflatu in fapta numai la 9 óre sér'a, ca Regele 'lu astépta in diu'a urmatória la Cuirinalu. Indata la aceea, se vorbiá despre punerea in lucrare a unei demonstratiuni, inse erá pré târdiu, asiá ca diminéti'a, cându a trecutu trasur'a generalului, numai vre-o câte-va sute de persóne se aflau pre piéti'a Cuirinalului. Insusi convorbirea lui Garibaldi cu regele a decursu in modulu celu mai simplu, ce se póte cugetá si in aceea jace cu deosebire si pretiulu convorbirei. Generalulu Medici, celu dintâiu adjutantu alu Regelui a mersu jumetate la 8 óre diminéti'a in ecuipagiulu seu privatu la Garibaldi, cá sa lu ia si acest'a luà cu sine pre fiiulu seu Menotti. Aparinti'a trasurei, care aducea pre generalu in Cuirinalu fu salutata de vivatele si aplausele multoru persóne, cari de-si erá de diminétia totusi erau de fatia la acestu actu insemnatu. Regele, cá sa crutie pre generalulu patimindu de a mai suí trepte, 'lu astépta impreuna cu statulu seu militariu de curte in o sala din partea infer. a palatului. Generalii Medici si Dezza i ajuta lui Garibaldi la radicare si-lu condusera in sal'a unde se aflá Regele. Generalulu voí sa-si descopere capulu, inse fu impedecatu de Regele, care intindiendu-i mân'a dise cu cea mai mare amicitîa: „Buon giorno mio generale!“ (buna diminéti'a generalulu meu!) Se parea ca s'au intalnitu doi amici, cari nu s'au mai vediutu de multu, inse a câroru referintia cordiale prin nimic'a n'a fostu conturbata. Generalulu Medici recomanda Regelui pre Menotti, si Victoru Emanuilu dà si acestui'a mân'a, cu observarea ca nu este cunoscintia nóua, deóre-ce l'a vediutu inca in an. 1859 in cuartirulu seu principalu la Brescia. In acestu momentu se tragu toti inapoi si remane numai Garibaldi cu Regele cam vre-o dóue-dieci de minute, pâna cându Regele deschide usi'a si striga pre Menotti, cá sa-i ofere tatalui seu bratiulu. Cuprinsulu acestei convorbiri este unu secretu pentru toti, inse fâra indoiéla scopulu ei este binele Italiei. Generalulu are o privire liniscita si suridietória. Elu plecà indata cu trasur'a, ce-lu asteptá, incungiuratu de oficieri de curte ai Regelui si generalulu Medici lu insotiesce pâna la locuinti'a sea.

⁂ *Principele Umbertu*, unu clientu alu renumitului medicu de urechi Sapolini publica o scrisórie in diuariulu „Perseverantia“ din carea dupa datele proprii ale acestui medicu se vede, ca principele de coróna alu Italiei, Humbertu a platitu din pung'a sea de siese ani incóce tóte medicamentele, ce le prescrie mediculu Sapolini la 350 de seraci, pre cari i consulta acestu medicu pre fia-care anu. De óre-ce numerulu visiteloru facute medicului din partea acestoru persóne fâra mediloce se urca preste totu la cifr'a de 20,000, mai la fia care visita inse póte vení o recepta nóue inaínte, de aici se póte vedé ce suma enorma a spendatu generosulu principie din averea sea fâra cá sa scie cine-va.

Raportu comerciale.

Sabiiu 9 Fauru n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 28 Ianuariu (9 Febr.) 1875.

Metalicele 5%	70	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	85
Imprumutulu de statu din 1860	110	80
Actiuni de banca	957	—
Actiuni de creditu	221	50
London	111	30
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	—
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	75	80
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	75
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	91

Concursu.

Pentru vacant'a parochia gr, or. Muresiu Dece'a protopresbiteratulu Turdei inferióre, in urm'a milostivei resolutiuni dto 10 Ianuariu nr. cons. 54 1875, se escrie concursu pâna in 1 Martiu a. c. — cându va fi si alegerea. —

Emolumentele anuali a acestei parochii fiindu calculate tóte in bani suie la 200 fl. v. a.

Voitorii de a ocupá acésta statiune suntu obligati a tramite petitiunile in intielesulu Stat. organicu la subscrisulu, pâna la terminulu susu prefiptu. —

Agarbiciu 16 Ianuariu 1875.

In contielegere cu comitetulu eclesiasticu.

Simeonu *Popu Moldovanu*,
(3—3) Protopopu gr. orient.

Nr. prot. 10/1875.

Edictu.

Marcu Farcasiu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socia Mari'a Ioanu Când'a din Gârbov'a fâra a se scí ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu ani si-o dî, si anumitu pâna in 18 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 17 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Mercurei.
I. Drocu
(2—3) Adm. prot.

Nr. 8/875.

Edictu.

Prin care Marin'a Ioanu Tristiu marit. Iacobu Hanzu din Gurariului in scaunulu Sibiiului, carea in 10 Oct. 1874 au disparutu din comun'a ei natale si dela barbatulu ei fâra a se fi mai potutu dá de urma-i si fâra a se sci de se mai afla in viétia, la cererea barbatului ei Iacobu Hanzu se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu, si anumitu pâna in 1 Fauru 1876, séu sa se intórca la barbatu séu sa arete la acestu foru, in persóna séu prin plenipotentiatu, causele din cari nu póte traí cu barbatulu ei, pentru cá pre cale legale sa se póta otarí cele cu dreptu si cu cuviintia; pentruca la din potriva, acea Marin'a Iacobu Hanzu se va privi cá fugara — fâra cuventu — si se va judecá — in urm'a cererei barbatului ei, — dupa prescrierea canóneloru st. nóstre bisereci.

Sabiiu 18 Ianuariu 1875.

Forulu matrimonialu gr.
res. alu protopresvitera-
(3—3) tului tract. Sabiiului I.

Ioane Mog'a,

Doctoru de medicin'a universa, medicu de casa alu Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu

Mironu Romanulu,

ordinéza in totu decursulu dilei in locuinti'a sea provisoria: Sabiíu strad'a Cisnadiei Nr. 7 catulu I.

Dispunendu asupr'a unui instrumentariu mare, este in pusetiune de a efeptuí tóte operatiunile chirurgice, oculistice si obstretice (nasceri); asemenea prin aparate corespundietórie de a cercetá sí vindecá tóte morburile de ochi, urechi, gâtu, famci, nervi (prin electricitate).

Ordinatiunea pentru studenti in locuintia gratis. (2—3)

Anunciu.

Publicatiuni oficiali in limb'a germana aparu dela 1 Februariu a. c. cá suplementu bine regulatu la „*Fói'a centrale ungurésca*“ si adeca: publicarea legiloru promulgate, a emiseloru guvernului u. r. si ale dregatorieloru centrale din patria; mai departe se va dá unu estrasu bine intogmitu din indigitatoriulu oficiosu alu diuariului „Budapesti Közlöny“ precum suntu: publicatiuni, provocatiuni pentru aducerea la valóre a pretensiuniloru de proprietate, concurse de averi si statiuni, amortisatiuni, curende, inprotocolâri de firme escrieri de oferte pentru liferatiuni etc.

Acestu diurnalu, care e unu repertoriu de neaperata trebuintia pentru comunitâti, advocati, negotiatori, liferanti si intreprindietori, costa pre anu 8 fl. pre diumetate de anu 4 fl. Prenumeratiunile se facu la administratiunea „Foiei centrale unguresci“ (Ung. Centralblatt) in Budapest'a strad'a lui Zoltanu Nr. 2. (1—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea díntelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintía asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(2—12)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de nationalitatea româna si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1875.

Dr. Lukacs Mikulicz,
(2—4) Profesoru ord. de mosîtu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 10. ANULU XXIII.

Sabiiu in 2|14 Februariu 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sabiiu 1 Februariu.

Pâna cându privirile intregei monarchie, cá sa nu dicemu mai multu, erau indreptate asupr'a eveneminteloru ce se desfasiura in Budapest'a, credemu ca amu fostu in dreptu sa nu le ignorâmu nici noi, si pre câtu ne este cu putintia, dupa impregiurârile nóstre, ne-amu si silitu a le ilustrá din mai multe séu mai putiene puncte de vedere, atâtu prin articulii speciali, câtu si prin raporturi despre dieta deadreptulu. A motivá purtarea nóstra mai pre largu e de prisosu, ea este motivata prin insemnatatea eveneminteloru insesi.

Bateru atât'a, déca nu ni este datu si nóue româniloru a participá deadreptulu la afacerile, cari impletescu, si inca strinsu, si interesele nóstre parasite de noi insine (cá sa le impletésca altii) in cunun'a vietiei de statu, acolo unde voru altii, dara nu unde aru trebuí sa staruimu sa fia impletite. Câci, déca amu incepe iérasi a face list'a cestiuniloru, cari ne atingu pre noi românii in interesele cele mai vitali si cari s'au desbatutu si votatu in diet'a din Budapest'a numai dela 1869, ori numai dela 1873, incóce si déca nu ne-amu pune curmedisiu preste consciintia, ni s'aru infurnicá pielea si ni s'aru radicá perulu maciuca in capu de gróz'a negligintiei celei mari natiunali, pusa sub firm'a cea plausibile a resistintiei (?) passive.

Obiectiunea ce ni s'aru face cu aratarea spre acei putieni connatiunali ce au luatu si iau parte la dieta, ca nu folosescu nimic'a, déca s'aru face, nu o amu puté considerá decâtu de o nisuintia spre a acoperí slabiciuni, cari de unu tempu incóce, rodu, in diverse forme, la radecinile esistintiei nóstre natiunali. Nici sasii d. e. nu suntu impunatori prin numeru in dieta. Nici ei nu potu arat̀á invingeri numeróse in dieta. Dara luptele loru nu se potu numí nici decum sterpe; si de alta parte ei puteau fi si mai nepasatori decâtu noi câtra cele ce se intempla in *cas'a tierei* de pre malulu stângu alu Danubiului, pentru ca au pre „fidelii constitutiunali“ dincolo de Lait'a, au pre *Bismark* cu tóta Germani'a, la spatele loru.

Reflessiunile aceste nu suntu recriminatiuni. Ele suntu unu oftatu durerosu, in fati'a eveneminteloru celoru noue, cari ne voru ingropá si mai adencu in nepasarea nóstra si in nepasarea aceloru ce croiescu singuri sortile nóstre, fâra de a se audí in lumea politica o singura voce valorósa si din partea nóstra.

Orologiulu parlamentariu din Budapest'a va stá pre locu vre-o câte-va dile, pentru ca votarea bugetului in desbaterea generale este primita. Ministrulu presiedinte *Bitto* a si plecatu la Vien'a, inca alalta-eri, spre a raportá Regelui si a face si propuneri. Vre-o câte-va dile avemu asiá dara regazu sa ne intórcemu spre alte afaceri. Intrebâmu inse spre care?

A ne amestecá in controversele unoru foi române despre conferinti'a natiunale, despre form'a convocarei ei si alte cestiuni *secundarie*, ni se pare ce-va superfluu. A ne demite la critici séu recensiuni asupr'a unui memorandu necunoscutu, despre carele inse se dîce ca este o palida copia depre celu alu comitetului natiunalu dela 1872 si pre care faptuitorii lui *principali* lu reclama de unu ce de *natura privata*, iérasi este si mai superfluu. Astfeliu de discussiuni despre lucruri purtate, cum dîce óre cine, cá doi bani in siepte pungi, mai alesu dupa ce lucrurile au trecutu prin unu fiasco, potu pré lesne duce publiculu pre terenulu celu sterilu alu fraseloru, pre acea arena arinosa, séu nasipósa, de cuvinte cautate, impenate cu niscari date neesacte, pre care arena unu *providentialu* cu *altulu* si invertu caii de bataia, pâna cându se urescu si ei de lupt'a loru si desgusta si pre altii, nu numai de lupta, dara si de interesulu de a vedé ce-va, de a audí ce-va.

Déca deschidemu colónele diurnaleloru nóstre dela 1865 incóce si urmarimu desvoltarea eveneminteloru in patria, apoi trebuie sa dîcemu ca icón'a de mai susu s'a repetitu de mai multe ori si ni se pare ca suntemu preací sa o vedemu repetiendu-se de nou, pentru cá in fine, din consideratiuni politice asiá de inalte incâtu sa nu le pricépa nici acei ce le propaga, iéra — „sa cuprinda tacerea tóte“.

Suntu ómeni cu gusturi deosebite; acei inse, cari avemu ante acte asiá de frumóse, cum suntu a le nóstre; acei ce amu indigitatu totudéun'a spre ce-va positivu si spre ce-va realu si totu odata folositoriu natiunei si patriei, aru trebuí cá sa nu lasâmu a ni se seduce si privirile nóstre asupr'a desiderieloru politice nascute din mai susu atinsele „inalte“ consideratiuni „diplomatice“: *tantum propter delectationem*. Sa lasâmu pre fia-care dupa placerile sele; dara noi sa ne continuâmu oper'a nóstra, carea cum amu dîsu este si natiunale si patriotica, cu atâtu mai vertosu, cu câtu astadi vedemu enunciatiuni indirecte. in intielesulu acest'a, chiaru si dela barbati de pareri opuse pareriloru nóstre.*)

Vomu dá de greutâti? Au datu si altii, au datu toti de mari greutâti, câti au si realisatu ce-va folositoriu pentru poporu.

Sperâmu inca ca conferinti'a natiunale, nu va fi manata cu vorbe frumóse *ad calendas graecas*. Sperâmu mai departe, ca ea va avé resultatulu doritu. Dara dupa esperintiele de pâna acum avemu totu dreptulu sa ne tememu si de contrariu. Si sa suferimu cá si la alegerile viitórie dietali connatiunalii nostri sa fia espusi la bun'a placerea unor'a si altor'a?

Asia ce-va sa nu mai fia.

In inimile inteligintiei nóstre, si prin trens'a in inimile poporului nostru, se petrunda o ambitiune mai nobile decâtu la alegerile trecute. Clatinarea cá tresti'a sa fia delaturata cu totulu. Resolutiunea sa decoreze pre fia-care alegatoriu, cá sa dovedimu prin fapta, ca suntemu unu poporu demnu de libertâti constitutiunale si cu maturitate politica. Resolutiunea acést'a e de lipsa din bunu tempu, câci iata vine tempulu reclamatiuniloru, si déca au fostu cându-va de lipsa cá sa ne cugetâmu seriosu la pasii acesti pregatitori, este acum, cându legea electorale este asiá dîcendu nóua si prin diversele ei dispusetiuni va dá ansa la multe reclamatiuni.

Sa vorbimu putienu, dara sa lucrâmu mai multu; câci numai asiá vomu dovedí ca ne-amu pastratu neatinsu naturelulu nostru natiunalu, care se cuprinde in cuvintele: *Tace si face.*“

In ultimulu numeru din „Mémorial diplomatique“ gasimu urmatórele renduri, sub titlulu de „crisa orientala“:

„Dela resbelulu din urma si dela convulsiunea teribila ce a resultatu dintrensulu, Occidentulu e, cá sa dîcemu asiá, abandonatu la alu doilea planu; Orientulu ocupa aprópe singuru scen'a politica. Este forte probabilu ca evenimentele cele mari ne voru vení de ací inainte din Livantu. Aceste evenimente inse voru fi putienu satisfacatórie, cá totu ce ne vine adi din afara.

Déca Europ'a e bolnava, lumea musulmana e amenintiata de ruina. Diplomati'a póte fórte bine sa sustiena câtu de multu imperiulu otomanu, acestu imperiu se afla intr'o lucrare de disolutiune.

Populatiunile crestine supuse Portii si statele vasale dependinti de Turci'a se afla intr'o stare de revolta latenta contr'a Sultanului. Pre cându acésta revolta n'astépta de câtu o ocasiune spre a isbucní si ia pre fie ce dî proportiuni mai amenintiatórie, guvernulu turcescu stà nemiscatu; elu e neputinciosu spre a oprí populatiunile si a garantá pacea in domenele sele. De ací o stare de lucruri nelinistitórie pentru puterile vecine si care amintesce vechi'a republica a Poloniei. Aceste poteri astépta de adi pâna mâne, dintr'unu momentu intr'altulu, cá linistea sa fie turburata la hotarele loru.

Cându unu membru din famili'a européna e bolnavu precum e Turci'a, nu trebuie sa ne mirâmu, déca vecinii iau mesuri de precautiune si déca cauta a se garantá la tempu contr'a eventualitâtiloru ce s'aru potea iví intr'unu viitoriu mai multu séu mai putienu apropiatu.

Incidentulu din Muntenegru s'a resolvatu, gratia concursului activu alu celoru trei puteri aliate, dara furtun'a bubuie din tóte pârtile si vulcanulu póte aruncá flacari asupr'a altoru puncte si mai curendu póte de câtu ne-amu asteptá.

E fórte de temutu cá evenimentele estraordinari ce vinu din Orientu, intr'o dî sa nu schimbe echilibrulu generalu intr'unu modu altmintreni cu multu mai gravu de câtu cum a fostu cu cele dóue resbele din Orientu.“

„Press'a.“

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 1 Februariu 1875. La ordinea dilei de astadi se continua desbaterea generale asupr'a bugetului si primulu oratoru insinuatu la cuventu e cont. *Lónyay*.

Oratorulu descrie pre scurtu situatiunea, care e intr'adeveru seriósa, dara nu fâra sperantia, si arata, ca densulu a presemnatu dejá in anulu 1867 in liniamente mari principiele ce trebuie observate in politic'a financiale, cari si astadi suntu recunoscute. Vojindu sa esimu din confusiunile financiali de astadi trebuie sa ne nesuimu inainte de tóte sa creâmu unu bugetu normalu, care sa corespunda puteriloru tierei si sa introduca odata crutiarea recomendata de tóta lumea. Oratorulu desfasiura principiele cari suntu decisive la statorirea bugetului. Cu nesuinti'a de a restabilí ecuilibrulu in bugetu in restempu de 2—3 ani, trebuie sa mérga mâna in mâna mesurile necesarie pentru radicarea contribuabilitatei cetatieniloru.

O mare eróre a fostu, ca in anulu 1848 la constituirea ministerieloru s'a acceptatu sistem'a francesa de portfoiuri fâra de a se considerá sistem'a practica a Engliterei, care pastréza pentru premieriu mare influintia. Asemenea eróre mare este modulu cum se desbate bugetulu in camera; s'a intemplatu ca in 1870 preliminariulu erogateloru s'au urcatu prin propuneri din partea deputatiloru sengurateci mai susu de unu milionu, pre cându trebuie sa se observeze principiulu de a ne padí de ori-ce plusu in erogate.

Acum cându deficitulu esiste dejá trebuie firesce sa ne ingrigimu de acoperirea lui, dara oratorulu tiene ca nu este acomodatu planulu de a esoperá acést'a prin o rapede si atâtu de considerabila urcare a contributiuniloru, mai bine sa ne resolvemu a introduce urcarea gradatim si sa luâmu unu ciclu de 2--4 ani de basa la computare. Oratorulu numai atunci póte votá linistitu urcarea dâriloru, cându s'aru convinge printr'unu planu sistematicu, ca sacrificiele intr'adeveru ducu la scopulu doritu. Acésta linistire trebuie sa o dâmu si poporului, care platesce contributiunile.

Oratorulu desvólta apoi in detaiu propunerile sele ce le tiene necesarie pentru restabilirea ecuilibrului in bugetulu statului, arata cu cifre, câtu s'aru poté crutiá in restempu de 3 ani in fia-care resortu, in fia-care ramu din administratiunea statului, atinge in genere reform'a contributiuniloru, mai alesu contributiunea de pamentu si discuta in detaiu avantagiele ce le potemu avé dela o revisiune corespundietória a tratalui vamalu si comercialu.

Dupa o scurta polemica contr'a lui Moricz oratorulu indigitéza la Angli'a, unde dupa asemenea crise financiali grele vindecarea releloru s'a incercatu numai cu incetulu fâra de a ingreuná de odata pre contribuitori cu sarcini nesuportabili, capitaliele perdute s'au recastigatu mereu prin munca neobosita. Acést'a se intempla astadi in Franci'a intr'unu modu admirabilu. Oratorulu releva necesitatea de a regulá si emancipá creditulu. Deslegarea cestiunei bancei este de neaperata trebuintia. Densulu nu este amiculu monopolului de banca, totusi intre impregiurârile actuali afla ca nici sistemulu libertâtiei de banca nu este acomodatu si doresce o resolvere care sa corespunda mai bine cu consolidarea creditului si cu interesele tierei.

Dupa o pausa de vre-o câte-va minute, ce o dispune presiedintele, se primesce nuntiulu casei de susu despre acceptarea proiectului de lege relativu la cladirile nóue din capitala, si dupa acést'a continua *Lonyay*, ca mesuri timide nu au nice unu resultatu, numai o pornire energica ne póte ajutá, si apoi trecendu la desvoltarea principieloru sele despre politic'a interna, oratorulu arata, ca si densulu doresce prolungirea sessiunei dietali si micsiorarea numerului deputatiloru. Necesaria, cá reform'a parlamentului este si reform'a administratiunei si coalitiunea celoru dóue partide mari din dieta, pentru a pune unu guvernu tare, care radiematu pre o majoritate compacta sa fia in stare a esecutá mesurile necesarie pentru imbunatatirea stâriloru financiali. Oratorulu termina cuventarea sea cu cuvintele: Videant consules ne quid res publica detrimenti capiat.

---

*) „Gazet'a Transilvaniei“ nr. 8 a. c.

Aici mai amintimu, ca Lonyay cunoscendu ca in cercurile mai inalte nu se bucura de incredere, ba monarchulu nice ca l'a consideratu intr'unu tempu, a accentuatu in desfasiurarea pareriloru sele, ca in bugetulu armatei comune nu se potu face reductiuni, si prin acést'a a voitu sa recastige bunavointi'a cercuriloru mai inalte, pre cându in parlamentu are la spatele sele o partida. Nu patriotismulu adeveratu, ci farmeculu portfoiului este motorulu nesuintieloru contelui Lonyay.

Dupa densulu ia cuventulu ministrulu de comerciu G. *Bartal.* Discursulu seu propusu cu efectu se nisuesce dupa o scurta polemica contr'a lui Sennyey sa dovedésca, ca nu guvernulu, nu majoritatea singura, ci intregu parlamentulu pórta vin'a eroriloru. Tóta lumea çerea drumuri ferate, tribunale, scoli si astadi se invinovatiesce numai majoritatea pentru sarcinele cele mari. Se cerea energia, administratiune buna, justitia grabnica, reforme radicali, si tóte acestea cerau si medicamente radicali. Oratorulu recunósce insemnatatea revisiunei tratatului comercialu si vamalu si crede, ca e posibila, relativu la deficitu recomenda proiectele ministrului de financie si termina cuventarea sea intre aplausele partidei deakiste.

Baronulu *Sennyey* replica in cestiune personale si dupa ce se rectifica Bartal se inchide siedinti'a.

In siedinti'a casei representative dela 3 Februariu ia mai intâiu cuventulu in desbaterea generale asupr'a bugetului Colom. *Tisza.*

Oratorulu asigura mai intâiu, ca se va abtiené dela ori ce recriminatiuni fiindu necesitate imperativa de a cugetá linisciti si destepti la vindecarea stâriloru rele de adi. Numai contr'a unoru passuri din cuventarea lui Bartal se vede necesitatu a polemisá. Ministrulu de comerciu pasindu contr'a partidei deakiste a aretatu o mare neecuitate gresindu totu odata si contr'a principiului de parlamentarismu. Oratorulu esplica in detaiu pentru ce densulu impreuna cu partid'a sea, in butulu purcederei de pâna acum, nu primesce bugetulu nice macaru de basa la desbaterea speciale. Guvernulu de astadi nu este unu guvernu responsabilu, ci unu sistemu dicasterialu, cu deosebirea numai, ca in fruntea despartieminteloru senguratece sta unu ministru, câci altmintrenea nu se potea supune, ca camer'a a votatu mai multu decâtu a preliminatu. In acestu casu guvernulu trebuiá sa respinga respunsabilitatea, dara nu sa dea sumele. Câtu de putienu avemu noi unu adeveratu sistemu parlamentariu demustra impregiurarea, ca barbatii cari au luatu odinióra parte la guvernu, devinu de comunu nefolositori, pre cându intr'alte tieri adeveratu parlamentarie se inroléza in sirurile opositiunei. Partid'a stanga respinge de asta-data bugetulu pentruca nu are incredere in guvernulu actualu, mai departe pentru ca nu tiene corespundietoriu lucru sa substérna unui guvernu viitoriu bugetulu gat'a avendu acést'a de urmare o negligentia, de óre ce guvernulu si asiá a asiguratu trebuintiele pre unu anu

Despre posturile senguratece oratorulu nu voiesce sa se enuncie ci observa cu privire la proiectele de dare, ca acestea nu se justifica nice din punctu de vedere fiscalicu fiindu ca confisca si capitalulu ce mai avemu inca. A urcá contributiunile fâra de a regulá totu in acel'a-si tempu creditulu si a face ce-va pentru a radicá contribuabilitatea cetatieniloru duce tiér'a deadreptulu la seracia totale. Nepotendu sa delaturâmu relele stâri financiali la momentu mai bine sa ni luâmu refugiulu la unu nou imprumutu decâtu sa atacâmu capitalulu. Aici substerne conducatoriulu stangei proiectulu de resolutiune relativu la respingerea bugetului si incepe a resfirá relatiunile de partida.

Cu privire la legile de complanare din 1867 domnescu in tiéra pareri gresite. Oratorulu imparte aceste legi in 3 grupe: I. articululu XII: 1867, care nefiindu legatu de unu terminu detiermuritu e validu numai pâna cându *toti* factorii legislativi se pronuncie cu unanimitate pentru o modificare 2. Dispusetiunile ce se referescu la cuota si la tratatulu vamalu, in privinti'a câroru trecendu terminulu se potu face propuneri nóue; 3 deobligamentele ce se referescu la cuot'a datoriiloru de statu, pre cari trebuie sa le implinimu, pâna cându nu va fi amortisata o parte a capitalului. Infiintiarea bancei nu se tiene de afacerile comune. De ací urméza, ca modificarea articulului XII nu va vení curendu pre tapetu, dara pâna atunci nu trebuie sa punemu mânile in sinu.

Oratorulu nu astépta reductiuni mari in erogatele comune, pentru ca intr'unu tempu cându intréga Europ'a tiene o pace inarmata monarchi'a nóstra nu póte sa-si espuna siguritatea sea eventualitâtiloru unui resbelu fâra de a fi pregatita.

In giurulu legei dela 1867 s'au grupatu partidele si acést'a cu dreptu. Oratorulu a fostu condusu de doue motive: densulu sperá ca parerile partidei sele cu privire la complanare si voru eluptá majoritatea, mai departe, ca tóte partidele fâra privire la positiunea loru fatia de intrebarea de statu voru promová binele materialu alu tierei. In amendoue sperantiele oratorulu s'a insielatu, acum constatându-se reulu trebuie sa ne intrebâmu: Ce ne póte ajutá? Unu unicu medilocu este, si adeca partidele trebuie sa nu cugete la cestiuni viitórie, ci la modulu ca cum voru puté resolve problemele momentane.

Oratorulu schitiéza apoi in liniamente principali propunerile sele relative la reform'a administratiunei, justitiei s. a. si termina, ca spre resolverea celoru mai urgente intrebâri momentane sa se impreune membrii din tóte partidele, cari suntu de acordu in parerea acést'a fâra de a se cere dela fia-care sa se lase de principiele sele. Intorcându-se câtra partid'a deakista dîce oratorulu, ca regularea rapede a financieloru jace in interesulu ei propriu, fiindu ca altmintrenea nu va puté ea insasi impliní articululu XII: 1867. De asemenea sa cugete si opositiunea, ca o modificare a acestei legi va fi cu putintia numai cându Ungari'a va dispune de financie regulate. Acésta impregiurare sa o considere si natiunea cându se apropie de urn'a alegerei.

„Amu — termina oratorulu — cuventulu poetului inaintea ochiloru: „Patri'a inainte de tóte!“ si terminu cu cuvintele lui Nelson: „Eu mi-amu facutu datori'a.“

Passulu din urma alu cuventârei tu primitu de câtra partid'a deakista cu aplause. Baronulu *Sennyey.* P. *Somsich,* bar. *Kemény* si *Uermenyi* gratulara oratorului dupa terminarea cuventarei. Se forméza grupe, care discuta „evenementulu“ dîlei.

Cuventarea acést'a a corifeului din stâng'a a fostu intr'adeveru unu evenementu. Dela inaugurarea sistemului actualu *Tisza* a combatutu cu multu zelu pactulu dualisticu, de câte ori i s'a datu ocasiune sa cuventeze in parlamentu.

Acum urmà si elu esemplulu lui Ghyczy, despre a cârui esire din falanxulu opositiunei nu se aflau destui termini asprí pentru imputare pre tempulu cându acel'a trecù in castrele partidei deakiste. Dorulu dupa unu portfoiu ministerialu facù pre oratoru sa uite programulu seu, adeca cunoscutele puncte biharice, si sa se lase de o lupta, alu cârei succesu devenise in tempulu din urma ilusoriu, ceea ce marturisesce si densulu cu destula sinceritate.

O brosiura a aparutu sub titlulu: „Consideratiuni asupr'a organisatiunei artileriei austriace,“ carea se dîce ca are de autoru pre archiducele Ioanu Salvator, a facutu sensatiune mare in publicistica, iéra autorului a causatu transferarea dela artileria la reg. 12 de infanteria, in cualitatea sea de colonelu.

Autorulu releva necesitatea unei aliantie a monarchiei nóstre cu Russi'a care ofere avantagie durabile pentru ambele imperie; intr'o atare aliantia jace garanti'a unui viitoriu fericitu pentru monarchi'a nóstra. In respectu militariu acésta aliantia este identica cu asigurarea spatelui, frontulu strategicu este definitivu pronunciatu.

Caus'a acestoru ingrigiri este destulu de precisata prin urmatoriulu pasagiu din citat'a brosiura:

„Cu tóte asigurârile de amicitia trebuie sa fimu deplinu in chiaru, ca nesuintiele espansive ale imperiului prusso-germânu din vecinatate periclitéza intregitatea monarchiei. Unitate natiunale si anecsiune natiunale au devenitu principie la intemeierea stateloru moderne si a datu impulsulu la resbelele cele mari din tempulu nou. Cine póte contestá inaintea acestui faptu ingrigirile basate in privinti'a patriei nóstre scumpe, dara nefericite?“

Autorulu tiene eventualitatea unui resbelu intre Austro-Ungari'a si Prusso-Germani'a de neevitabila, de óre-ce limitele Germaniei au lipsa de a se

FOISIÓRA.

Iérn'a din est'anu.

Dupa prorociele betrâniloru si a le calindareloru de o suta de ani, dara mai alesu, dupa *prasirea aluneloru* in vér'a trecuta, asteptámu cu totu dreptulu pre alb'a neaua sa tabarésca de tempuriu asuprane si sa fia durabile, pentrucá crestinii sa-si póta parlí porcii si in mediloculu satului; iéra carnatii si cartabosii sa tiena pâna la capetulu carnelegiloru, déca nu si mai departe.

Déca ne aducemu bin eaminte, Archangelii ni au adusu putiena flusturéla; dara abiá a tienutu dóue dile si campiele cele albe au remasu cum suntu ele mai nepotrivite pentru inspiratiuni poetice, — negre.

Speraramu ca S. *Andreiu* ne va daruí cu ce-va. In desiertu. Ne mutaramu sperantiele pre S. *Nicolau.* Dara si atunci — totu in desiertu. Abiá *Craciunulu* ne aduse néua si ni facù iérn'a iérna. Inse pre cându asteptamu gerulu botezului, sa inghiétie ap'a in caldarusia, ce se vedi? campuri brasdate, paraue pre tóte potecele, parea ca suntemu pre la sânti (40 martiri). Ast'a inse fu numai o siaga a iernei, câci sambata, eri a fostu septaman'a, a inceputu mereu merensiu, a ninge si de adi e septaman'a incóce avemu cea mai buna cale de sania .. iertare! *au* cea mai buna cale de sania, cei cu bani, séu cu sanie si cai, séu cu tóte. Dara calea de sania, calea valea; frigulu, frigulu, dragutiulu, care e mai *democraticu* si mai universalu, mai cu séma pentru seraci, dai pace, ca si pre iepuri ii facea sa jóce cu noptea de capu. Termometrulu a scadiutu preste 20° sub nula, pâna la 21 si 23°.

N'au fostu in tóte pârtile cá pre la noi. Si in colónele acestei foi amu avutu ocasiune sa cetimu ca pre la Vien'a, in Boemi'a, Moravi'a, in Stiri'a si mai departe iérn'a a fostu grea si venita de tempuriu. Si in pârti calduróse cum e in pârtile dela Constantinopole inca a fostu iérna grea. Dara preste totu loculu cu schimbâri. La Vien'a si la Pest'a se facuse dispusetiuni pentru intempinarea unei inundatiuni. Multiamita ceriului ca de asta data de ce s'au temutu ómenii au scapatu.

Au si iernile capriciele loru; dice inse óre-cine, omu, care se vede ca s'au ocupatu cu meditatiuni asupr'a iernei mai multu decâtu mine, ca „sa ne para bine déca voru fi tóte iernile asiá, câci aru puté fi si mai reu.“

Cum? cum? va intrebá cetitoriulu. Eata asiá! Aru puté cá tóta Europ'a mai de câtra média-nópte sa fia o câmpia alba si de ghiatia, buna óre totu asiá cá Grönland'a.

Ca nu este asiá, si ca vedemu iérn'a infrenata de frigu de multe ori in mediloculu ei, si pre urma alungata cu multu mai curendu decâtu de esemplu din Americ'a nordica, din aceea latime, avemu sa multiamimu unei insule, la care noi nici nu cugetâmu, unei insule, carea este espusa cá o avantgarda, spre a infrânge si a paralisá isbitur'a cea veementa a iernei.

Insul'a acést'a este Island'a, pre carea Ddieu s'o tiena deasupr'a apei,*) câci perirea ei sub luciulu mârei aru fi mórtea multoru de pre continentulu nordicu alu Europei.

Insul'a acést'a, carea este asiediata in mediloculu oceanului atlanticu, in aceeasi inaltime nordica, in carea se afla punctulu celu mai estremu alu peninsulei scandinavice. insul'a acést'a jace togm'a in lini'a, care desparte arteriele cele doue ale hemisferei nordice a pamentului nostru. Ea desparte cursulu séu torentulu celu rece polare, carele petrunde din regiunile cele de ghiatia ale nordului arcticu spre média-dî, si recoresce zon'a cea ferbinte, — de cursulu numitu si golficu, a cârei massa mare de apa calda, dintre Afric'a si Americ'a, trecându prin vecinatatea continentului nostru, spre média nópte, respandesce caldura si viatia. Cursulu cestu din urma aru esistá si fâra de Island'a. Nu aru avé inse influinti'a cea binefacatória in mesur'a, carea o vedemu mai in tóte iernile si mai cu séma primaverile, déca insul'a nu s'aru aflá in punctulu, in care de o parte isbesce cursulu golficu si se resfrange in valuri spre Europ'a si de alta parte, déca aceeasi insula nu aru apará cu spatele sele de câtra Europ'a cursulu celu rece si sloii cei mari de ghiatia, din pârtile arctice.

Meteorologii cei mai noi si cu deosebire capitanulu francesu, baronulu Letourneur Hugon, a constatatu, ca insul'a Island'a e cea mai momentuósa statiune meteorologica pentru tierile nóstre. Si este lucru fórte naturalu, cá in punctulu, unde se intalnescu contrarietâti asiá de aprige a le temperaturei si nisuiescu spre o egalisare, sa se nasca schimbârile cele mai inversiunate. Ací se si nascu venturile cele infricosiate nordvestice, cari aducu pre mârile nordice atâtea fatalitâti.

Pentru ca, dupa ce parasesce sórele ceriulu arcticu si intra nóptea cea lunga, de luni de dîle, temperatur'a scade. Caldur'a câtu petrunde de câtra média dî se absorbe de muntii cei de ghiatia, cari incungiura polulu nordicu. Pre tóta lini'a sirului de munti de ghiatia, carea se intinde dela Grönland'a americana pâna la Novaia Semlja rusésca, intra o linisce egalisatória in temperatura. Island'a inse, carea jace intre ultimele cursuri séu torenti caldi, este martor'a luptei in natura. Cându se apropria sórele iéra de regiunile norlargí spre orientu. La unu atare casu autorulu speréza, ca Austri'a cu tóte popórele sele se va luptá pentru esistintia cu tóta barbati'a fiindu ca unu atare resbelu va fi celu din urma si va decide definitivu esistintia séu stingerea monarchiei nóstre dintre statele continentali. Pentru unu atare evenementu trebuie sa folosimu tempulu ce mai avemu, — termina autorulu — pentru a ne creá celu putienu preconditiunile unei defensive norocóse.

---

*) Insul'a este vulcanica si cá atare este possibilu cá intr'o dî sa dispara.

Cine observa miscârile din imperiulu germânu, cine vede, cum Germani'a inarméza mereu, pre cându de alta parte asigura poterile despre o pace durabila, si in fine cine tiene contu de consecuintiele lupteloru gloriόse ce le a avutu germanismulu in tempulu din urma, acel'a nu póte deduce din premisele istorice date alt'a decâtu ca Germani'a nu se va odichní pâna ce nu va intrá in limitele sele naturali; ea gravitéza spre orientu si pentru a ajunge trebuie sa tréca preste ruinele monarchiei nóstre. Iéta caus'a intemeiata a acestoru funeste ingrigiri!

Orientulu militariu.

Conflictulu celu recentu, care erá aprópe sa puna focu la cele patru coltiuri ale Orientului, si care n'a doritu potolirea lui imediata de câtu energicei interveniri a puteriloru celoru mari, este din nenorocire din acele pericole care potu sa renasca dintr'unu minutu intr'altulu. Pre câtu tempu divanulu nu va modificá intr'unu modu radicalu lini'a sea de conduita, pre câtu tempu elu va plecá dela acestu principiu ca crestinii cari locuescu in imperiulu turcescu suntu inamicii sei naturali, suntemu autorisati a ne teme de intórcerea incidenteloru, ale câroru consecintie desastróse diplomati'a nu va avea póte totu-déun'a puterea sa le previna.

Sgomotulu armeloru póte sa resune, in minutulu celu mai putienu asteptatu, de cealalta parte a balkaniloru. Malulu stengu alu Dunarei séu gurile Cattarului potu sa fie inca odata, precum au fostu fórte adesea dela inceputu acestui secolu, teatrulu unoru lupte sângeróse intre turci si crestini.

In ce conditiuni s'aru produce astadi aceste lupte necontenitu amenintiatórie, déca aru isbucní? Ce fortie aru putea sa opuna principatele crestine armateloru Sultanului? Si, din partea loru, ce numeru de ómeni aru potea sa puna turcii in campanie? De asemenea natura suntu intrebârile care si le pune cine-va in fati'a unoru asemenea eventualitâti, si a câroru solutiune ofera, in momentulu de fatia, unu adeveratu interesu de actualitate. De acea, de-si amu mai avutu ocasiunea, de mai multe ori, sa vorbimu lectoriloru nostri asupr'a acestui subjectu, credemu ca trebuie sa mai revenimu odata, spre a resumá, in putiene cuvinte, pre câtu se va putea insa de esactu, situatiunea militaria a Orientului.

Astfeliu, dupa cum ne scrie la 25 Decembre trecutu corespondentulu nostru dela Constantinopole, raportulu oficialu adresatu Sultanului de câtra marele-viziru Husein-Avni-Pasi'a radica la 182,874 soldati si 29,650 cai efectivulu trupeloru turcesci in tempu de pace. Pe picioru de resbelu, acésta fortia activa, totu-déun'a gat'a, dîce raportulu, de a intrá in campanie, póte sa fia imediatu radicata la 199,155 ómeni si 54,532 cai. Pre lânga acésta armata activa, esista totu-déun'a o reserva (Redifii) pre care marele-viziru o evaluéza la 5 séu 600,000 ómeni. Adoptându aceste cifre, amu ajunge astfeliu la o fortia totala de 800,000 ómeni. Afara de acestea artileria poseda 2184 piese de campanie si 84 mitralieze. Acestea suntu cifrele oficiale.

Ómeni competinti inse, care au facutu calcule esacte asupr'a situatiunei, evaluéza ca, in starea actuala, o mare parte din aceste fortie este dabiá pre calea organisatiunei. O brosiura publicata de curendu de câtra unu oficieru alu armatei austriace ficséza la 340,000 ómeni infanteri'a, 35,000 cavaleri'a, si 732 tunuri, fortiele reale pre care Turci'a aru potea sa le puna pre picioru in casu de resbelu.

Aceste trupe au, este fórte adeveratu, avantagiulu de a fi bine disciplinate, bine instruite, si fórte seriosu comandate. De mai bine de trei-dieci de ani, oficieri europeni, printre care a figuratu intre altii feld-maresialulu Moltke la debutulu carierei sele, si-au datu ostenél'a de-a vârì in capulu armatei turcesci principiele strategiei moderne.

De partea principateloru crestine, fortiele cari aru potea fi opuse acelor'a ale Turciei suntu asemenea organisate dupa sistemele cele mai recente; ele au pusci cu acu, carabine Minie, tunuri Krupp; si in numeru ele suntu multu mai fórte de câtu cum aru crede cine-va la prim'a ivire. Dela emaniciparea loru, tóte silintiele acestoru provincii s'au indreptatu in adeveru de acésta parte. Ele au voitu, mai nainte de tóte, sa aiba o armata. Ele au sacrificatu, spre a ajunge la acestu scopu, cea mai frumósa parte a venituriloru loru.

Muntenegrulu, spre esemplu, acestu statu, micu a cârui popolatiune, dupa cum amu mai spus'o de curendu, de abiá aru fi de ajunsu cá sa populeze unu suburbiu a Vienei; acestu statu póte, cu tóte acestea, sa puna pre picioru de resbelu o armata de doue-dieci si cinci mii ómeni. Toti cetatienii sei suntu soldati, dela 17 pâna la 50 de ani; si principatulu poseda arsenale fórte bine provisiunate spre a-i armá pre toti intr'unu modu convenabilu. Artileri'a sea se compune de 7 baterii de munte, de 2 pâna la 4 piese fia-care, cu totulu 24 tunuri.

Serbi'a n'are decâtu o fórte slaba armata permanenta, spre a nu-si ruiná financiele. Trupele inse din care se compune forméza in realitate cadrele armatei natiunale, care este totu-déun'a gat'a de a fi imediatu organisata. Prim'a radicare póte sa dea, cu armat'a permanenta, unu totalu de 92,300 ómeni. Ultim'a radicare, care aru fi asemenea chiamata sub arme in casu de periculu, este de 47,100 ómeni. In definitivu, armat'a serba, pre picioru de resbelu, si mai alesu in vederea unei lupte atâtu de decisive, aru putea sa fia radicata la 139,400 ómeni. Ea poseda mai bine de trei-dieci mii cai si 188 piese de artilerie.

Romani'a poseda o armata permanenta de 42,000 ómeni, o armata teritoriala de 47,000 si o reserva de 43,000, cu totulu 132,000 ómeni minunatu disciplinati, obicinuiti cu marsiuri si esercitiuri continue, fórte bine echipati si inarmati. Acésta armata nu poseda mai putienu de 288 tunuri.

In sumariu, cele trei principate crestine vasale Portiei, aru putea, adunandu-si puterile, sa opuna aprópe trei sute mii ómeni la cele trei sute patru-dieci de mii ai armatei turcesci, si sa faca sa tune contr'a ei mai bine de cinci sute de tunuri.

In aceste conditiuni, lupt'a aru putea sa fia lunga, teribila, desastrósa; si cine-va intielege fórte usioru de ce tóte silintiele puteriloru celoru mari s'au concentratu, pre tempulu afacerei dela Podgoriti'a, asupr'a acestui punctu esentialu: a localisá lupt'a, a o impedecá sa se intinda, déca nu voru putea sa o impedece de a isbucní.

„Le Danube.“

O scurta recensiune asupr'a Catechismului micu, ce se propune in scóiele poporali confessionale greco-orient.

Branu in 22 Ian. v. 1875.

(Fine.)

Precum nici unu omu pre lume nu este fâra pecatu, asiá si lucrulu facutu de omu nu póte fi fâra de pecate; a-si inchipuí cine-va contrariulu, aru fi cea mai mare absurditate.

Prin urmare eu nu pretindu, câci totu asemenea absurditate aru fi a pretinde compunerea unui manualu fâra defecte; dara avemu totu dreptulu a asteptá si chiaru a pretinde compunerea manualeloru câtu se póte cu defecte mai putiene, séu mai bine disu: câtu se póte dupa unu metodu mai usioru si mai lesne ducatoriu la scopu. Dara apoi unu manualu de scóla, si inca tocm'a studiulu de religiune — Catechismulu, — cum au potutu remanea de atât'a tempu pâna acum, cu atâtea si asiá mari defecte, eu nu-mi potu inchipuí. Eu cunoscu acestu Catechismu din esperinti'a-mi si practic'a-mi propria, si afirmu cu tóta puterea cuventului meu, ca acestu manualu — studiu de Religiune, nici decum nu póte corespunde, nici póte duce la sublimulu scopu, la care tientesce si trebuie sa duca studiulu Religiunei.

Deci eu dorescu ba ceru si pretindu compunerea altui Catechismu, cu totulu nou, in litere, stilu si in cuprinsu, in urmatoriulu modu:

a) Catechismulu in scóle — cá studiu de Religiune, — a se scrie, tiparí si dá scolariloru cu litere latine;

b) Cele trei elemente ideali crestinesci, adeca: credinti'a, dragostea si nadejdea, a se desbate, compune si propune, pentru clasele II elementarie intregi, dara fórte pre scurtu si la intielesu. Iéra pentru clas'a III si IV, iéra tóte, dara aici, a se tractá mai pre largu si la intielesu. Adeca eu dorescu compunerea unui singuru manualu cá studiu de Religiune pentru norm'a intréga, inse impartitu dupa clase; iéra materi'a lucrata si asidiata, câtu se póte dupa principiele teologice ale asiediaminteloru nóstre bisericesci, si dupa acelea ale pedagogiei moderne.

c) Intrebârile a se pune — fia care, deplinu, intregi si la intielesu.

d) In respunsuri sa se cuprindia si intrebârile; câci numai asiá se póte scolariulu deprinde a vorbí in constructiuni intregi, bine si la intielesu.

e) Aflu necesariu a se face si unele notitie cu esemple si asemenâri, pentru invetiatoriu — cá sa póta esplicá cu atâtu mai bine si mai usioru scolariloru sei intielesulu principieloru religionarie; aceste notitie potu serví pentru invetiatoriu de totu atâtea directive metodice; si in fine

f) Aflu de neaperata trebuintia culegerea mai multoru pasagie, ca citate din s. Scriptura, la tóte afirmatiunile si negatiunile ce vinu inainte in Catehismu; acestea inca a se pune cá note alaturate la Catehismu; fiindu apoi Cetehismulu provediutu cu astfeliu de citate puternice din s. Scriptura, invetiatoriulu va fi in stare a inradiciná in scolari semntiementele cele religióse si ai face intru adeveru crestini buni si adeverati intarindu-i in acelea, — de o parte; iéra de alta parte va fi in stare a combate vitiulu si tóte scaderile din scolari cu tóta puterea cuventului; si apoi iéta in modulu acest'a — crediu eu, — se póte ajunge scopulu la care tienteste studiulu regiliunei, cu adeveratu si siguru.

Acést'a este parerea si convingerea mea individuala, spriginita inse in unanimitate de intregu corpulu invetiatorescu braneanu in siedinti'a conferintiei din 2 Ianuariu v. 1875.

Vomu vedé inse si parerile altoru corporatiuni didactice.

Aici e vorb'a de schimbâri si reforme in studiulu religiunei; corpurile didactice inse potu numai a-si dá parerea, dara alta putere nu au, ca tóta competinti'a cade si sta in puterea si bun'a vointi'a maritulu sinodu episcopescu; deci noi mai intâiu avemu sa ne descoperimu si impartasimu parerile unii cu altii prin jurnalistica si in urma a rogá pre maritulu sinodu episcopescu, déca afla de bine a ne incuviintiá cererea.

Dorescu sa audiu si parerile altoru corporatiuni invetiatoresci.

Teodoru *Popu*
invet. primariu.

Domnule redactoru! In nr. 9 din „Column'a traiana“ pre anulu 1873 amu publicatu o lista de dîuariele române ce au aparutu in Daci'a traiana, dela anulu 1825 pâna la Iuliu 1873; iéra in nr. 1 din citat'a fóia pre anulu 1874, amu publicatu unu suplementu la acea lista, care contiene dîuariele ce aparusera dela Iuliu pâna la Decembre anulu espiratu.

Continuandu acea lucrare, amu onóre a

---

dice ceresci ghiati'a incepe lucrarea sea gigantica. Tunete infioratórie prevestescu lucrarea acést'a. Cu incetulu se incaldiesce aerulu; muntii de ghiatia din pregiurulu polului asuda si acést'a produce cea dintâiu miscare. Venturile orcanice sudice strica ecuilibrulu de mai nainte si munti de ghiatia se rumpu de câtra mass'a cea mare creata de iérna.

Indata ce au inceputu a innotá acesti munti liberu in apa, ii apuca cursulu ce se forméza din stracuraturile cercului de ghiatia si ii pornesce spre média-dî, si déca n'aru fi insul'a desu-mentiunata, ne-aru onorá si pre noi europenii cu frigurós'a loru apropiare. Aici inse, la spatele insulei, se gramadescu unii preste altii si cu iutiéla mare se intiepenescu in marea dintre insula si Grönland'a. Cursulu séu torentulu celu rece merge asiá dara pre laturea apuséna a insulei, spre média-dî, si de ací se esplica, ca Labradorulu si Neufundland'a, cari nu jacu mai spre média-nópte decâtu Britani'a si Franci'a, au o clima fórte frigurósa si aspra, pre cându insul'a Island'a indrépta caldur'a spre tierile nóstre europene.

Câte odata ratacesce si pre laturea ostica a insulei câte unu munte de ghiatia si se scobóra pâna pre la insulele faroice. Atunci inse se simte numai decâtu ce este in stare sa produca numai câte unu colosu singuratecu de ghiatia, ratacitu in apele nóstre. Atunci pre la Rosalie ne pomenimu deodata cu câte unu frigu asiá de simtitu, incâtu cautâmu tóte cojócele, iéra negutiatorii de lemne si de cârbuni cânta psalmi de bucuria si jóca inaintea magazineloru. Atunci cunóscemu noi europenii câtu ni este de buna insul'a *Island'a*.

Nu credemu ca se va indoí cine-va, ca period'a de ghiatia a incetatu in Europ'a septemtrionale (de média nópte) numai dela aparinti'a *Islandei* incóce. Este naturalu dara, ca indata ce aru disparé iérasi sub apa, si acést'a se póte intemplá — esemple suntu destule, — pace buna! de verdia crétia! pace buna de ciuciuleti, ciuperci si bureti! pace buna de spinatu si de o inghititura buna dela Bobâln'a séu dela Balcaciu! Atunci gerulu nu se mai intrerupe tocmai pre cându stâmu gat'a sa facemu o escursiune cu sani'a. — Si pentru diurnalisti va fi reu in monotoni'a cea lunga a ierniloru uniforme, câci pre cine va interesá atunci sa cetésca, déca s'aru scrie de esemplu o notitia: *frigulu se continua*; o usiurintia aru avé numai acele diurnale, câroru li place sa spuna lucrurile cu ani inainte. Atunci aru puté dice: „Noi amu predisu cu *siepte ani* inainte, ca si in iérn'a acést'a va fi dela inceputu pâna la sfersitu totu frigu.“ Dara de tempuri de aceste sa ne feréscа Ddieu!

ve alaturá o lista de dîuariele ce au aparutu in anulu 1874 in provinciele Daciei lui Traianu; recunoscu ca acea lista e necompleta, fiindu-mi cu greu a-mi putea procurá tóte dîuariele române ce aparu in Daci'a, Ungari'a si Austri'a; astfeliu ca acésta lista o potu completá fratii nostri de preste Milcovu, de preste Oltu si de preste Carpati.

La acésta lista, alaturu o mica insemnare de câte-va diuarie, din diferite epoce, descoperite in urm'a publicârei listei din nr. 9 a „Columnei“, spre a se putea completá diuariele din anii la care se refera.

De vomu compará list'a dîuarieloru pre anii 1873 si 1874, observâmu:

1. Ca in anulu 1873 au aparutu 103 dîuarie, din cari 20 au tratatu despre litere, arte, sciintie, instructiune, istoria, educatiune, etc.; 5 dîuarie umoristice, 6 oficiale; iéra restulu de 72 politice. In anulu 1874, au aparutu 110 dîuarie, din cari 22 scientifice, literarie, istorice, etc.; 7 umoristice, 7 oficiale; si restulu de 73, politice.

2. Ca in anulu 1874 au incetatu vre o 40 dîuarie din cele ce au aparutu in anulu 1873, adeca mai jumetate din numerulu totalu alu dîuarieloru; ceea ce se póte atribuí la lips'a de fonduri si de cetitori; astfeliu ca unu mare numeru de dîuarie aparu si disparu pe fia-care anu, cá acele efemeride cari nascu cu resaritulu sórelui si se stingu deodata cu apunerea sórelui.

3. Intre dîuariele ce au aparutu in acesti doi ani, vedemu unele purtandu titluri escentrice pompóse cari in genere nu corespundu cu titlulu si cu ideile autorului, adeca cu scopulu ce-si propune, precum: Lumin'a, Impartialulu, Adeverulu, Tribun'a, Democratulu, Descentralisarea, Desteptarea, Opiniunea publica, Dreptatea, Cugetulu tierei, Poporulu, Fulgerulu, Tunetulu, Cetatiénulu, Fiiulu Romaniei, Flagelulu.*)

Asemenea fanfaronade, neimplinirea angagiamenteloru din partea redactoriloru câtra abonanti, nici in privinti'a programei nici a predârei dîuarieloru cum si alte cause, au produsu apathie, desgustu pentru organele de publicitate; astfeliu ca nici materi'a importanta a unor'a, nici critic'a altor'a nu mai facu o impressinne, cum facea la inceputulu emancipârei presei; d'abiá câte-va organe seriós atragu atentiunea publicului inteliginte.

Primiti, domnule redactoru, etc.

C. D. Aricescu.

LIST'A

de dîuariele ce au aparutu in Daci'a traiana in anulu 1874.

In Bucuresci: Monitoriulu oficialu, Romanulu, Press'a, Columnn'a lui Traianu, Trompet'a Carpatiloru, Viitoriulu, Le Jornal de Bucarest, Analele Societâtiei academice, Prevestitoriulu, Reform'a, Telegrafulu, Poporulu, Revist'a contemporana, Ghimpele (umoristicu), Paraponisitii (umoristicu), Buletinulu Curtiei de casatie, Descentralisarea (câte-va numere), Dîu'a, Moniteurs des annonces, Monitoriulu óstei, Monitoriulu literariu, Fói'a societâtiei Renascerea, Dreptulu, Revist'a scientifica, Gazet'a medico-chirurgicala, Oltulu (de d. Macedonski), Ἡ Ἶρις (Auror'a), La correspondance de Roumanie (Fr. Damé), Inginerulu, Econom'a natiunala (supl. la Revist'a scientifica), Gazet'a madicala, Curierulu flnanciaru, Nóu'a Gazeta (despre industría si educatia), La Roumanie, Lucratoriulu românu, Fiiulu Romaniei, Tipografulu românu, Asmodeu (umoristicu), *Δεκέβαλος* (Paschidi), Mistri'a (francmasonicu), Curierulu familiei, Desteptarea, Opiniunea publica, Biseric'a ortodocsa româna, La Roumanie contemporaine, Curierulu de Bucuresci, Schitulu românu din muntele Athos, Archiv'a rurala, Desbaterile Senatului.

In Craiov'a: Lumin'a, Gazet'a Craiovei, Adeverulu, Auror'a Craiovei, Curierulu Craiovei, Olteni'a, Post'a Craiovei, Monitoriulu comunei Craiov'a.

La Turnu-Magurele: Teleormanulu.

La Focsiani: Milcovulu, Gazet'a de Focsiani si Ecoulu Putnei.

La Ploesci: Democratulu. La Brâil'a: Impartialulu, Observatorulu, Lantern'a (umor.), Urbanulu, si *Οἱ Σύλλογοι*. La Galati: Vocea Cuvurluiului, Orientulu, Buletinu comercialu (G. T. Baronzi) si Gardistulu civicu. La Severinu: Dunarea. La Buzeu: Curierulu de Buzeu. La Iassi: Convorbiri literarie, Publicatiuni oficiale, Curierulu de Iassi, Dreptatea, Independinti'a româna, Revist'a israelita, Perdafulu, (umor.), Daraban'a (umor.), Cugetulu tierei. La Romanu: Armoni'a. La Ismailu: Opiniunea, Gazet'a de Ismailu si Flagelulu (umeristicu). La Bacâu: Nuvelistulu, Buletinulu comunalu si Buhn'a (umor.) La Berladu: Samenatoriulu. La Piatr'a: Corespondinti'a provinciala. La Bolgradu: Ecoulu Basarabiei (Bolduru Latiescu). La Husi: Vocea Husiloru. La Dorohoiu: Curierulu de Dorohoiu. La Botosiani: Lectorulu românu. La Brasiovu: Orientulu latinu, Transilvani'a, Gazet'a Transilvaniei. La Sabiiu: Telegrafulu romanu. La Pest'a: Albin'a, Federatiunea si Famili'a. La Blasiu: Economulu si Fói'a scolastica. La Aradu: Gur'a Satului si Lumin'a.*) La Rom'a: Daci'a traiana. Predicatorulu saténului Stejarulu si Icón'a lumei nu sciu positivu loculu unde aparu.

Diuarie ce nu suntu trecute in list'a dela nr. 9 din Columnn'a lui Traianu.

Albumulu Peleriniloru, in Parisu la 1851, de Dim. Bolintinénu. Zefirulu Istrului (elinu) in Bucuresci, la 1838. Archivulu filologicu, in Blasiu la 1869. Plebeulu, Poporulu si Secolulu, in Brasiovu si Sabiiu la 1868.**) Gazet'a germana a Principateloru-române-unite, (organu alu natiunalitâtiloru) si Fóia in limb'a germana si româna in Bucuresci la 1859. Siarivari (umor.), la 1865. Fói'a biuroului natiunalu, in Iassi la 1868.

„Press'a“.

Varietâti.

(†) Petru Banea profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu cot. Zarandului dupa unu morbu greu de 10 dile de versatu, impartasitu cu santele taine a repausatu in 8 Fauru (27 Ianuariu) 1875 in Domnulu in etate de abiá 27 ani, lasându iu doliu pre parintele seu Ioanu, si doiós'a sea maica, frate si sorori, precum si pre intregu corpulu profesoralu. — Fia-i tierin'a usióra si memori'a eterna!

⁂ *(Drumulu de feru rusescu dela Uralsk-Samara.)* Russi'a multu tempu remase straina la intreprinderile mari de lucrâri publice, cari in tempulu celoru din urma dóue-dieci de ani, au luatu o asiá mare desvoltare in Europ'a intréga, intra acum deplinu in miscarea moderna. In 1850, ea abiá cunoscea drumurile de feru, astadi numera preste 16,000 kilometri cari in cea mai mare parte au fostu construite cu capitaluri francese, de câtra ingineri si constructori francesi. Acésta cifra inse nu prea e asiá mare, déca o vomu compará cu intinderea imensa a imperiului rus. concesiuni nóue se mai dau pre tóte dîlele si capitalurile francese vinu inca a fi solicitate pentru punerea loru in esecutare. Lini'a Uralsk-Samara, a cârei subscriere e in momentulu de fatia pre cale de realisare, va face parte din marea cale transasiatica destinata a pune Russi'a in comunicatie cu Indiile.

Regiunea pre care o strabate lini'a Uralsk-Samara e un'a din cele mai fertile din Russi'a. Populati'a ei se multiemesce ca o asiá rapediciune in câtu Samara care nu erá decâtu unu orasielu acum câti-va ani, este adi capital'a unei provincii. Comerciulu cerealeloru, alu viteloru, pescelui, sârii, peiloru, seuriloru, lemneloru, se face aci pre o scara intinsa.

Legea rusa protege capitalurile angagiate in intreprinderi de drumu de feru in modulu celu mai intinsu. Ea exige cá capitalulu actiuniloru sa fia pre deplinu versatu in casele statului, de unde nu póte esí decâtu treptatu dupa trebuintie si dupa ce ministrulu verifica starea lucrâriloru.

Aceste formalitâti facu negresitu intreprinderile drumuriloru de feru mai dificile si adese le impedeca, dara ele dau capitaluriloru cari le recauta o siguranția multu mai mare. Iconomiele francese voru putea dara in liniste sa apuce spre calea Russiei.

⁂ *(Universitate pentru femei.) Holloway*, care si-a castigatu prin pilele inventate de elu o avere colosala, a facutu mai inainte unu spitalu care a costatu mai multu de 150,000 p. sterl. Acum vrea sa aduca omenimei unu sacrificiu mai mare. Aprópe de Engham, nu departe de Londr'a, a cumperatu unu pamentu cu 25,000 p. st. pentru a cladí o universitate pentru secsulu femeiescu. Institutulu e computatu pre 400 de studentine. Pentru a esoperá unu resultatu bunu, a consultatu d. Holloway pre profesorulu *Fawcett*, despre care se scie, ca nu numai este unu invetiatu celebru ci si unu aperatoriu alu dreptului femeiloru. Institutulu se va cladí dupa stilulu francesu (Renaissance) si va costá 200,000 p. st. Tóte sciintiele cari au interesu pentru femei se voru propune acolo: sciintie classice, matematice si de specialitate, precum teologie si medicina. Se voru destiná 20 profesori, a câroru alegere fundatorulu o concede consiliariului seu Fawcett. Abiturienlele se voru supune esameneloru la universitâtile din tiéra, dupa alu câroru modelu este intogmitu si acestu institutu. Fundatorulu speréza ca va intogmí lucrurile astu-feliu, câtu spesele curente sa se acopere prin tacsele de inmatriculare si prin banii de collegiu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 12 Fauru n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Februariu 1875.

Metalicele 5%	70	85
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	75
Imprumutulu de statu din 1860	111	75
Actiuni de banca	962	—
Actiuni de creditu	220	—
London	111	30
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	25
„ „ „ Temisiorene	77	—
„ „ „ Ardelenesci	76	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	65
Galbinu	—	—
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Nr. 109 ex 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de alu doilea invetiatoriu la scól'a granitierésca din comun'a greco orient. Tientiari, districtulu Fagarasiului, se escrie concursu pâna la 27 Fauru a. c. st. nou.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a., cortelu liberu si 6 stângini de lemne.

Suplicele instruite cu documentele recerute suntu a se adresá la

„Comitetulu scóleloru granitieresci din fostulu regimentu românu I in Sabiiu.“

(1—3)

Nr. prot. 10/1875.

Edictu.

Marcu Farcasiu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socia Mari'a Ioanu Cân d'a din Gârbov'a fâra a se scí ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu ani si-o dî, si anumitu pâna in 18 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 17 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu
Adm. prot.

(3—3)

Nr. prot. 9/1875.

Edictu.

Ilie Morariu din Garbov'a scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socie Ioan'a X Cân d'a din Reciu, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si-o dî, si anumitu pâna in 18 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 17 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu
Adm. prot.

(2—3)

Anunciu.

Publicatiuni oficiali in limb'a germana aparu dela 1 Februariu a. c. cá suplementu bine regulatu la *„Fói'a centrale ungurésca“* si adeca: publicarea legiloru promulgate, a emiseloru guvernului u. r. si ale dregatorieloru centrale din patria; mai departe se va dá unu estrasu bine intogmitu din indigitatoriulu oficiosu alu diuariului „Budapesti Közlöny“ precum suntu: publicatiuni, provocatiuni pentru aducerea la valóre a pretensiuniloru de proprietate, concurse de averi si statiuni, amortisatiuni, curende, inprotocolâri de firme escrieri de oferte pentru liferatiuni etc.

Acestu diurnalu, care e unu repertoriu de neaperata trebuintia pentru comunitâti, advocati, negotiatori, liferanti si intreprindietori, costa pre anu 8 fl. pre diumetate de anu 4 fl. Prenumeratiunile se facu la administratiunea „Foiei centrale unguresci“ (Ung. Centralblatt) in Budapest'a strad'a lui Zoltanu Nr. 2.

(2—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(3—12)

---

*) In anulu 1859 aparuse in Bucuresci o fóia cu titlulu stravagantu „Aripele furtunóse.“

*) „Priculiciulu“ lipsesce. R. T. R.

**) Nóue nu ne este cunoscutu nimic'a despre diurnalele aceste. Red. „T. R.“

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 11. ANULU XXIII.

Sabiiu in 6|18 Februariu 1875.

Telegrama.

Aradu in 3/15 Februariu.

Din 55 Metianu primindu 43 voturi s'a proclamatu adi alesu Episcopu. Pope'a 1, Papu 1, albe 10.

Nr. $\frac{132.}{92.}$ B. ex 1875.

Preacinstitiloru Parinti Protopresbiteri sîAdministratori protopresbiterali! Cinstita Preotîme eparchiale! Iubitu poporu credinciosu din Archidieces'a nóstra!

Conformu dispusetiuniloru congresuale din siedinti'a a XIII. din 15 Octobre 1870 sî in legatura cu cele statorite de sinodulu archidiecesanu in sessiunea din 1871 sî sessiunea sinodului archidiecesanu din anulu 1874 siedinti'a IV. sî V. nrii prot. 24 sî 27, Consistoriulu archidiecesanu pune in lucrare arondarea protopresbiteratelor din archidieces'a gr. or. romana a Transilvaniei dupa cum urméza:

A.

Arondarea Protopresbiterateloru.

1. Protopresbiteratulu *Sabiiului* se compune din comunele urmatóre:

1. Sabiiu cetate, 146 suflete. 2. Sabiiu suburb. Iosefinu 348. 3. Sabiiu suburb. de josu 1066. 4. Turnisioru, 175. 5 Rusciori, 145. 6. Cristianu 884. 7. Poplac'a 2257. 8. Gusteriti'a 566. 9. Gurariului, 2625. 10. Resînariu 5421. 11. Riu-sadului 690. Cisnadi'a filia la Sadu 257. 12. Sadu, 1649. 13. Boiti'a, 1553. 14. Talmacelu cu fili'a Talmaciu, 1490. 15. Sielimberu, 248. 16. Mohu, 968. 17. Bungardu, 748. 18. Rosî'a 358. 19. Siur'a-mare 706. 20. Slimnicu 937. 21. Rusi 625. 22. Sten'a 118. 23. Vurperu, 634. 24. Veseudu, 522. 25. Cornatielu, 621. 26. Ocn'a Sabiiului, 2490. 27. Lómnesiu, cu 3 47. Fili'a Mândr'a 160.

Loculu scaunului protoprebiterale: Sabiiulu.

2. Protopresbiteratulu *Salistei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Salistea, 4479. 2. Galesiu, 914. 3. Tilisc'a, 2645. 4. Valea, 1838. 5. Sacelu, 1027. 6. Amnasiu, 318. 7. Sabielu, 1303. 8. Cacov'a. 1139. 9. Aciliu, 857. 10. Magu, 499. 11. Topârcea, 2104. 12. Alamoru, 632.

Loculu scaunului protopresbiterale: Salistea.

3. Protopresbiteratulu *Mercurei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Mercurea 734. 2. Sangatinu, 371. 3. Gusu, 332. 4. Apoldu de susu, 756. 5. Apoldu de josu, 2420. 6. Ludosiu, 1882 7. Poian'a, 4754. 8. Reciu, 324. 9. Gârbov'a, 709. 10. Dobârc'a, 480. 11. Carpenisiu, 946. 12. Cunti'a, 749. 13. Springu, 752. 14. Bozu, 267. 15. Armeni, 623. 16. Brosceni, 403. 17. Bogatu, 976. 18. Pauc'a, 753. 19. Besînâu, 444. Lupu, 263. 21. Teu, 694. 22. Cinade, 684. 1707. 23. Rodu, 24. Jin'a, 2338.

Loculu scaunului protopresbiterale: Mercurea.

4. Protopresbiteratulu *Sebesiului*, se compune din comunele urmatóre:

1. Sabesiu 8023. 2. Lancremu 1416. 3. Rahau 2018. 4. Colnicu 659. 5. Dealu 974. 6. Petreni (Petrufaleu) 429. 7. Lomanu, 943. 8. Rachit'a 490 cu fili'a 479. 9. Pianulu de susu 1856. 10. Pianulu de josu, 1354. 11. Sebesielu, 833. 12. Sasciori, 2327. 13. Cacov'a, 358. 14. Lazu, 596. 15. Copâln'a, 515. 16. Siugagu, 1 536. 17 Tartari'a, 765. 1. Ció8r'a, 1270. 19. Sabesiani, 502. 20. Vintiulu de josu, 470. 21. Vurperu, 926. 22. Cârn'a, 910. 23. Racateu, 458 24. Berghinu 582 25. Colibi, 293. 26. Dai'a, 1572. 27. Ohab'a, 1028. 28 Vingardu, 1221.

Loculu scaunului protopresbiterale: Sebesiu.

5. Protopresbiteratulu *Orestiei*, se compune din comunele urmatóre:

Orestia, 1651. Balomiru, 855. 3 Beriiu, 716. Castêu, 1020. 5. Pricazu. 679. Romosu 1357. 7. Romosielu, 1237. 8. Serec'a, 358. fili'a Buciumu, 415. 9. Sebesiulu nou, 515. 10. Sebesiului vechiu, 854. 11. Jibotulu, 1106. 12 Turdasiu, 262. 13. Vaidei, 1279. 14. Vinerea, 1724. 15. Bincinti, 614. 16. Ludesci, 482. fili'a Costesci, 489. 17. Dânculu mare, 953. 18. Magur'a 395. fili'a Jeledintiu, 248. 19. Gelmariu, 243. 20. Martinesci, 294 fili'a Turmasiu, 95. 21. Orestiór'a de josu, 534. 22. Orastiór'a de susu, 724. 23. Petreni, 499. 24. Pischintiu, 610. 25. Semeri'a 418. cu fili'a Repasiu, 166. 26 Tamasiés'a 500. 27. Toltea-mare, 367. 28. Dânculu-micu, 517. 29. Acmariu 933.

Loculu scaunului protopresbiterale: Orest i'a.

6. Protopresbiteratulu *Hatiegului* se compune din comunele urmatóre:

1. Hatiegu, 1022. 2. Bogiu, 530. cu fili'a Grosu, 41. 3. Batielariu, 365. sî fili'a Bret'a-romàna, 267. 4. Baesci, 476. 5. Bai'a lui Craiu, 381. sî fiile Cern'a sî Topliti'a, 314 6. Baresci 272. sî fili'a Uciucu, 236. 7. Bosiorodu, 1267. 8. Cincisiu, 400, sî filiele Singiri'a, 236. sî Dobâc'a 241. 9. Ciopea, 20, sî fili'a Sacelu, 317. 10. Federiu, 435, 11. Fizesci, 500 12. Gontiag'a, 543. 13. Gelariu, 724. 14. Gridu, 614. 15. Hasideu, 425. sî filiele Cernisiór'a, 310. sî Golesiu 285. 16. Hunedór'a, 1087. 17. Covragiu, 415 sî fili'a Gradistea fiscala, 199. 18. Chitidu, 737. 19. Surcani, 838. 20. Livedieni, 1164. 21. Maceu, 910. 22 Nucsiór'a 723. sî fili'a Malaesci, 143. 23. Nadasi'a de josu, 669. 24 Nadasti'a de susu, 718. sî fili'a Hajdatu, 84. 25. Ocolisiulu mare, 772. 26. Ocolisiulu-micu 744. 27. Ohab'a de piatra, 811. 28. Petril'a, sî fili'a Maci'a, 144. 29. Petrosieni, 508. fili'a Banitia-delgi'a, 164. 30. Re'a, 208. sî fili'a Nalatiu-Vadu, 197. 31. Rusioru, 495. sî fili'a Oealulu-babei, 215. 32. Rus'a, 305. sî filiele Plopu, 290. Poeniti'a Voinei, 300. sî Valariu 85. 33. Strei-Secelu, 308. sî fili'a Crisieni. 178. 34. Sânt'a Maria de pétra, 551. 35. Streplopi, 247. fili'a Bretea-magiara, 127. 36. Silvasiulu de josu, 412. 37. Silvasiulu de susu, 206. 38. Rusi. 222. sî fili'a Streiu, 531. 39. Strei-Sângeorgiu, 424. sî fili'a Strei-Ohab'a, 179. 40. Selagiulu de susu, 610. 41. Stupesni, 459. 42, Teliulu, 735. 43. Valcele bune, 724. 44. Valcele-rele, 543. 45. Valea Sângeorgiului, 626. 46. Zlasti, 445.

Loculu scaunului protopresbiterale: Hatiegulu.

7. Protopresbiteratulu *Devei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Dev'a, 1277. 2. Alamasiulu secu, 371. 3. Cozi'a, 335. 4. Barci'a-mica, 238. 5. Baci'a, 219. 6. Batizu, 501. 7. Biscari'a, 306. 8. Sieulesci, 264. 9. Bretelinu, 233. 10. Cherghesiu. 363. 11. Cerbelu, 575. 12. Aranesiu, 149. 13. Ulmi 143. 14. Cerisioru, 528. 15. Cherghesiu, 442. 16. Popesci, 262. 17. Cristuru, 416. 18 Archi'a 99. 19. Almasiulu-micu, 148. 20. Josani, 452. 21. Pestisiulu de susu, 195. 22. Gaunós'a, 195 23. Cuthinu, 122. 2. Giulpezi, 124. 25. Lelés'a, 533. 26. Lesnicu, 309. 27. Dumbraviti'a, 280. 28. Manereu, 476. 29. Racasti'a, 191. 30. Minthi'a, 305. 31. Bejanu, 284. 28 32. Muncelulu-micu, 172. 33. Nandru, 270 34. Valea Nandrului 338. 35. Pestisiu, 323. 36. Buituri 323. 37. Runculu-micu, 125. 38. Santu-Andreiu, 668. 39. Sant-Ohalmu, 448. 40 Santu-Craiu, 574. 41. Calanu, 146. 42. Socetu, 236. 43. Poian'a-rechitielei, 242. 44. Sohodolu, 263. 45. Runculu-mare, 445. 46 Tomp'a, 313. 47. Vulcesci, 220 48. Herepea, 239. 49. Alunu, 457. cu filiele: Bunil'a 359. sî Vadulu-Dobrei, 215. 50 Buruieni, 400. 51. Caienelulu de josu, 361. 52. Chicicadag'a, 454. 53. Fornadi'a, 548. 54. Nevoiesi, 615. 55. Valisiór'a, 496. 56. Muresiu-Sioimusiu 1007. 57. Stoinés'a, 372. 58. Suligete, 810. 59. Salisciór'a 863. 60. Fizesiu, 889.

Loculu scaunului protopresbiterale: Dev'a.

8. Protopresbiteratulu *Dobrei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Dobr'a, 1037. cu filiele Abuci'a 172. Balcesci-Gur'a-Dobrei, 359. sî Stretea, 196. 2. Bastea, 181. cu fili'a Holdea 183 3. Brisnicu, 923. 4. Fintoagu, 667. cu fili'a Cosesci, 235. 5. Lapusnicu, 444. 6. Lapugiulu de josu, 277. cu fiili'a Ohab'a, 315. 7. Lapugiulu de susu, 1126. 8. Mihaiesci 398. cu fili'a Fagetielu, 206. 9. Pancu, 429. cu fili'a Salisce 173. 10. Radulesci 361. cu fili'a Strigonea, 267. 11. Ruscani, 689. 12. Sacamasiu, 433. 13. Stancesci-ohab'a, 352. 14. Teiu, 506. cu fili'a Grindu, 153. sî Laseu, 424. 15. Tis'a 958. 16. Bai'a-bârdiei, 247. 17. Merisioru, 184. 18. Muncelulu-mare, 257. 19. Poieniti'a-Tomei, 231. 20. Betrân'a, 775. 21. Feresci, 297.

Loculu scaunului protopresbiterale: Dobr'a.

9. Protopresbiteratulu *Iliei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Ili'a, 667. 2. Almasiu-Salisce, 599. 3. Baci'a, 461. cu fili'a Cuesci, 160 4. Baresci, 410. cu filiele Dumesci. 269. sî Luncsiór'a, 221. Bozu, 534. cu filiele Tarnaviti'a 455. 6. Brada-tielu, 576 cu filiele Runcsioru, 314 sî Vic'a, 284. 7. Branisc'a. 596. 8. Brasieu, 465. cu fili'a Danilesci, 323. 9. Burjucu, 391. 10. Carmazinesci, 516 cu fili'a Boiulu de josu, 164. 11. Câmpuri sî Câmpeni-Surducu, 964. 12. Cój'a 295. 13 Cerbi'a 358. cu fili'a Poganesci, 254. 14. Certejulu de josu, 647. cu fili'a Boiulu de susu. 382. 15. Furcsiór'a, 746 16. Fucsiu-Bagara 465 17. Gilacut'a, 291. cu fiil. Cabesci, 168. Târnav'a, 418. 18. Godinesci, 844. 19. Glodu-Gilesci, 853 20. Gothathi'a, 434. cu fili'a Ulesiu, 372. 21. Gur'a-sadului, 602. 22. Muresiu-Bretea, 660. 23 Micanesci, 431. cu fili'a Almasielu, 322 24. Serbi, 638. 25. Tataresci, 462. cu fili'a Petresci, 319. 26. Vorti'a, 623. cu fil. Valea-lunga, 290. 27. Visc'a, 1045. 28 Zamu, 603. cu fili'a Tamasiesci, 510.

Loculu scaunuluirotopresbiterale: Ili'a

10. Protopresbiteratulu *Gioagiului* conformu conclusului sinodale din 1874 sied. V. Nr. prot. 27. p. II, remane ne arondatu pana la devenirea protopresbiteratului Gioagiului II. de astadi in vacantia.

11. Protopresbiteratulu *Zarandului*, se compune din comunele urmatóre:

1. Opid. Bradu, 2277. 2. Opid. Baiti'a, 720. 3. Birtinu, 469. 4. Blasieni, 3600. 5. Bucuresci, 549. 6. Bucesiu, 1026. 7. Bulzesci, 2327. 8. Caraciu, 392. 9. Carasteu, 344. 10. Cebea, 1353. 11. Craciunesci, 467. 12. Criscioru, 811. 13. Curechiu, 878. 14. Dupa-pétra, 1881. 15. Grohotu, 595. 16. Hertiegani, 1522. 17. Juncu, 1568. 18. Lunc'a, 581. 19. Luncoiulu de susu, 669. 20. Luncoiulu de josu, 651 21. Mestécanu, 645. 22. Mihaleni, 396. 23. Ormindea, 913 24. Pescerea, 620. 25. Podele, 610. 26. Potingani, 230. 27. Prihodisce, 369. cu fili'a Tataresci, 213. 28. Ribiciór'a de susu, 511. 29. Ribiciór'a de josu, 493. cu fili'a Uibaresci, 328. 30. Ribiti'a, 498. 31. Risc'a, 506. cu fili'a Bai'a de Crisiu, 65. 32. Rovin'a, 741. 33. Rud'a, 596. 34. Scróf'a, 594. 35. Saliscea, 520 cu fili'a Cainelu de susu, 444 36. Siesuri, 816. 37. Stanigi'a, 1203. 38. Tieratielu, 539. 39. Tresti'a, 395. 40. Tomnatecu, 1320. 41. Vac'a, 623. 42. Valea-Bradului, 739. 43. Zdrapti, 574.

Loculu scaunulu protopresbiterale: Bradulu.

12. Protopresbiteratulu *Albei-Iuliei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Alb'a Iuli'a, cetate, 354. 2. Alb'a-Iuli'a maierii, 478. 3. Ampoiti'a, 928. cu fili'a Gaureni, 223. sî Poian'a, 417. 4. Bucerdea-vinósa, 781. 5. Bradesci, 693. 6. Tieln'a, 963. 7. Cetea, 1226. 8. Giomalu, 875. 9. Geoagiulu de susu, 966. 10. Gârbov'a, 520. 11. Magin'a, 675. 12. Mesentea, 255. 13. Metesiu, 637. 14. Mihaltiu, 875. 15. Ighiu, 372. 16. Ighielu, 521. 17. Chei'a, 191. 18. Craiv'a 357 19. Cricâu, 1087. 20. Cristesci, 329. 21. Órd'a de josu, 423. 22. Paclisi'a, 782. 23. Rip'a, 232 24. Zdremtiu, 1259. 25. Tecsiesci, 168. 26. Tentiu, 480. 27. Tibru, 668. 28. Totoiu, 645. 29. Valea-Uzei, 243. 30. Inuri, 995. 31. Órd'a de susu, 1066. 32. Limb'a, 333. cu fili'a Ciugudu, 301. 33. Drambariu, 544. 34. Hepri'a, 641.

Loculu scaunului protopresbiterale: Alb'a-Iuli'a.

13. Protopresbiteratulu *Abrudului*, sî 14. Protopresbiteratulu *Câmpeniloru*, fiindu ca au intratu proteste din partea fostului protopresbiteratu intregu alu *Lupsiei*, remânu pâna la ulteriór'a decisiune sinodale in statulu loru de mai nainte.

15. Protopresbitaratulu *Turdei*, se compune din urmatórele comune:

1. Turd'a, 508. 2. Agarbiciu, 932. 3. Agrisiu, 506. 4. Ciagzu, 258. 5. Cicudu, 171. 6. Decea, 111. 7. Feldiór'a, 509. 8. Grindu. Cristuru, 352. 9. Hidisiu, 1040. 10. Haratesiu, 342. 11. Cucerdea, 311. 12. Cristisiu, 220. 13. Cârpedea, 175. 14. Muresiu-Ludosiu, 556. 15. Muresiu-Cheti'a, 269. 16. Maiereu 376. 17. San-Mihaiu, 591. 18. Vaidasigu, 383. 19. Banabicu, 831.

Loculu scaunului protopresbiterale Turd'a.

.16 Protopresbiteratulu *Campiei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Mociu, 1356. 2. Calianu, 796. 3. Soatulu de josu, 543. 4. Frat'a, 375. 5. Soporu, 653. 6. Mihesiu, 321 7. Barei, 539. 8. Bontîd'a, 863. 9. Secu, 165. 10 Bagaciulu, 203. 11. Cheuchisiu, 457. 12. Deveciorii-mari, 460. 13. Giac'a, 590. 14. Apahid'a cu fili'a San-Miclosiu 1130.

Loculu scaunului protopresbiterale Mociu.

17. Protopresbiteratulu *Clusiului*, se compune din comunele urmatóre:

1. Clusiu, 135. 2. Somesfaleu, 746. 3. Car'a, 646. 4. Cojocn'a, 695. 5. Fenesielu, 768. 6. Lon'a sasésca, 328. cu fili'a Stoln'a, 144. 7. Muntele-rece 1237. 8 Somesiulu-rece 628. 9. Somesiulu-caldu, 551. cu fili'a Lapustesci, 253. 10. Marisielu, 2010. 11. Maguri, 1255. 12. Giurculi'a, 768. 13. Agarbiciu, 628. 14. Ghero-Dangâu, 406. cu fili'a Banfi-Dangâu, 584. 15. Ghero-Osiorheiu, 263. cu fili'a Ghestrade, 217. 16. Panicu, 400. 17. Bedeciu, 1030. 18 Monosturulu-ung. 1235. 19. Bic'a-romàna, 617. 20. Monosturulu-rom. 1065. 21. Calatiele, 557. 22. Valcaulu-ung. 331. 23. Finciu, 269. 24. Calat'a-mare, 1329. cu fili'a Domosiu, 140. 25 Buteni, 626. 26. Rogojelu, 543. 27. Sebesiulu rom. 599.

Loculu scaunului protopresbiterale: Clusiulu.

18. Protopresbiteratulu *Ungurasiului*, se compune din comunele urmatóre.

1. Ungurasiu, 566. 2. Baic'a, 305. 3. Balanu, 1212. 4. Bodea, 372. 5. Bosn'a, 504. 6. Chendremalu, 170. 7. Ciumern'a 232 8. Dolu, 534. 9. Fizesiu-St.-Petru 1031. 10. Galpui'a, 646. 11. Hid'a, 527. 12. Jacu, 647. 13. Miluanu, 658. 14. Pausi'a 540. 15. Rachisiu, 703. 16. Romit'a, 365 17. St'a-Mari'a, 560. 18. Stân'a, 523. 19. Tresn'a, 1049. 20. Vasicapau, 190. 21. Jimborulu-mare, 586. 22. Dânculu, 300. 23. Tamasi'a, 620. 24. Cublesiulu-rom. 154.

Loculu scaunului protopresbiterale: Ungurasiulu.

19. Protopresbiteratulu *Cetâtiei de pétra* se compune din comunele urmatóre:

1. Fauresci, 568. 2. Berinti'a. 610. Berchezu. 4. Ciocotisiu, 754. 5. Fenatie, 720 6. Finteusiu, 693. 7. Carbunari, 738. 8. Carpinisiu, 258. 9. Curteiusiu, 411. 10. Copalnicu, 436. 11. Leschi'a, 512. 12. Plopisiu, 232. 13. Secatur'a, 244. 14. Selniti'a, 377. 15. Vim'a mica, 855. 16. Valeni, 837. 17. Tresti'a, 403.

Loculu scaunulu protopresbiterale: Faurescii.

20. Protopresbiteratulu *Solnocului de susu*, se compune din comunele urmatóre:

1. Cupsieni, 905. 2. Borcutu 594. 3. Valeni, 689. 4. Dobricu 257. 5. Dobritînasiu, 28. 6. Inâu, 507. 7. Costeni, 591. 8. Libotinu, 1053. 9. Masic'a, 567. 10. Peteritea, 492. 11. Poian'a-porcului, 425. 12. Rogozu, 1121. 13. Rohi'a, 517. 14. Stoiceni, 378. 15. Suciulu de josu 467. 6. Ungureni, 1002.

Loculu scaunului protopresbiterale: Cupsienii.

21. Protopresbiteratulu *Solnocului de josu*, se compune din comunele urmatóre:

1. Deju, 200. 2. Cicio-Giurgesci, 1010. 3. Bab'a, 576. 4. Gostil'a, 654. 5. Falcusi'a, 168. 6. Muncelu, 902. 7. Galgâu. 8. Poian'ablenchi, 663. 9. Coroeni, 401. 10. Vim'a-Mare, 530. 11. Magógea, 983. 12. Chiuesci, 1033. 13. Garbâu, 687. 14. Cicio-Corabi'a, 633. 15 Cicio-Hasmasiu, 415. 16. Negrilesci, 697. 17. Cicio-poieni, 1545. 18. Dobricelu, 445. 19. Diugu, 787. 20. Curteiusiu, 781. 21. Olpretu, 1014. 22. Ciubanc'a, 486. 23. Ciubancuti'a. 226. 24. Osoiu, 386 25. Veticu, 232.

Loculu scaunului protopresbiterale: **Dejulu.**

22. Protopresbiteratulu *Bistritiei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Borgo-Prundu, 1844. cu fili'a Tihuti'a, 23. 2. Borgo-Bistriti'a, 1439. 3. Borgo-suseni, 701. 4. Borgo-midiloceni, 1115. 5. Borgo-joseni, 1364. 6. Borgo-Rusu, 1008. cu filiele Darolea, 239. sî Iadu, 250. 7. Barladu rom. 187. 8. Blasiufaleulu de josu, 524. 9. Blasiufaleulu de susu. 607. cu filiele Sigmiru, 49. sî Tarpeiu, 42. 10. Budisiu, 703. cu filiele Budaculu sasescu, 79 sî Orheiu, 26. 11. Chentelnicu, 806. 12. Cail'a, 578. 13. Cusm'a, 559. 14. Galatiu, 1000. 15. Idamare, 503. cu fili'a Dipsí'a, 63. 16. Simotelnicu, 340. 17. Sieu-mare, 510 18. Santulu, 309. 19. Cozn'a, 314.

Loculu scaunului protopresbiterale: **Borgo-Prundulu.**

23. Protopresbiteratulu *Gurgiului*, se compune din comunele urmatóre:

1. Maiereu, cu fili'a Disnâu, 982 2. Ded'a, 1510. 3. Dumbrav'a, 943. 4. Filea, 908 5. Hodacu, 1273. 6. Ibanesci, 1578. 7. Idicelu, cu fili'a Muresiulu-mortu, 1618. 8. Jabeniti'a cu fili'a Samartinu, 641. 9. Cuesdiu, 536. 10. Lueru cu fili'a Veciu, 663. 11. Mesterhaz'a, 1128. 12. Nadosi'a, 357. 13. Palot'a cu fili'a Restojnea, 867. 14. Potocu, 469. 15. Rip'a de susu, 1235. 16. Rip'a de josu, 1125. 17. Sacalu, 714. 18. Topliti'a, 3036. 19. Urisiulu de susu, 667.

Loculu scaunulu protopresbiterale: **Maiereu.**

24. Protopresbiteratulu *Muresiu-Osiorheiului*, se compune din urmatórele comune:

1. Orasiulu Muresiu-Osiorheiu, 76. 2. Berghi'a, 293. 3. Eghersegu, 58. cu filiele Sancraiu, 223. Remetea sî Podeni, 199. 4. Corunc'a 200. 2. Morareni (Malomfaleu), 343. 6. Muresiu-Cristuru, 281. 7. Muresiu-Sangeorgiu, 327. 8. Medesieni (Megyesfalva), 258. 9. Bandulu de Campia, 533. 10. Musînu, 210. cu filiele Veti'a, 135. Chebelea, 57. sî Maiatu, 33. 11. Nasn'a 657. 12. Sanbenedicu, 223. cu fili'a Acosiufaleu, 49. 13. Muresiu-Órb'a, 259. 14. Petea de Campia, 733. 15. Ghernesegu, cu fili'a Curtifai'a 621. 16. Sangeru, cu fili'a Siarombergu, 424. 17. Vidraseu, 291. 18. Cerghidulu mare, 765. 19. Lepindea, 501. cu fili'a Cioasiu, 22. 20. Capâln'a de susu, 208. cu filiele Idrifai'a, 20, sî Mic'a, 36. 21. Coroiu-Sanmartinu, 196. 22, Sioimusiulu rom. 631. cu filiele Zagoru, 130. sî Seleusiulu micu 21. 23. Sublacu, 535. 24. Bachnea, 341 cu fili'a Barnade, 78.*)

Loculu scaunului protopresbiterale: **Muresiu-Osiorheiu.****)

(Va urmá.)

Sabiiu 5 Februariu.

Ni se reportéza din multe pârti ale Transilvaniei de média-nópte, ca perdemu dupa legea cea nóua multi alegatori si ca se inmultiescu alegatorii evrei, cari s'au asiediatu si improprietaritu, cumparandu mosii cu pretiuri neinsemnate.

Asupr'a nóstra facu asemenea sciri o impressiune fórte neplacuta, mai alesu déca aflâmu ca proprietarii cei noi, veniti de eri-alalta-eri din Galiti'a, acuira pamentu si drepturi civice pre contulu civiloru asiediati de mii de ani pre solulu patriei nóstre. Impressiunea devine si mai neplacuta, déca cugetâmu la impregiurarea, ca unii din cei competenti, din lamur'a natiunei nóstre, sciu sa discute despre tóte invechiturile esite demultu din usu si din puterea legei, demustrandu cu o eruditiune démna de alta materia, ca déca se voru sculá din morti cei ce au muritu inainte cu unu patrariu de seculu, cu unu seculu, doi seculi, etc. câtu de gretiosi si infioratori potu fi; dara nu se gandescu la nimic'a, ce aru trebuí sa faca in presentu, cá in loculu mortiloru reinviati de fantasie inerte sa castige terenu ideile cele nóue ale vietiei secului; nu se gandescu sa puna stavila stârei celei rele materiali ce si asiá este destulu de decadiuta, cu putiene esceptiuni, in lungulu si latulu patriei nóstre.

Noi nu suntemu asiá de norocosi cá sa prindemu asiá dîcendu cu mân'a ide'a esistintiei nóstre *publice* prin semne esteriori, cum suntu, de esemplu, flamurile armatei, pavilionulu unei nâi si alte institutiuni publice si private. Esistinti'a nóstra este mai multu unu idealu. Cu tóte aceste in locu de a ne dá silintia, sa acuiramu, nu flamure de armata, nu paviliónе de nâi, ci o participare egale la drepturile cetatienesci, o esistintia carea sa aiba semne invederate si in afara, facemu studie desierte asupr'a scrieriloru lui Verböczi, asupr'a unui dreptu publicu, care n'are nici logic'a principiale, nici a tapteloru intemplate si care nu póte fi nimenui de folosu.

Este lucru de miratu, cum noi, cari cu dreptu cuventu ne numeramu intre popórele latine, voimu cu de a sil'a sa ne lepedâmu de naturelulu acelor'a, de alu nostru chiaru si adorându unu principiu, pre care, afara de turci, in Europ'a intréga, nu-lu mai baga in séma nimenea, voimu sa ne creâmu mai intâiu o stare antemartiale pre basea aprobateloru si a compilateloru, susu-tienendu, ca numai prin continuitatea acelor'a vomu puté fi fericiti.

Se intielege de sine ca estravagantiele aceste nu le putemu luá de lucruri serióse, de si ele se propunu in stilulu celu mai pateticu seriosu. Nu le putemu luá de lucruri seriose cându vedemu ca multi dintre cei ce profeséza doctrine de aceste pre harthia si in adunâri natiunale, in pracsa se facu cortesi acelor'a, cari nici susutienu asemenea doctrine, dara de alta parte au interesu a ignorá interesele actuale ale românilоru din patri'a nóstra. Sa mai citâmu dreptu dovedi nume de deputati alesi prin influinti'a unoru inteliginti romani? Dara ii scimu cu totii, la ce sa mai lungimu vorb'a in desiertu.

Inse sa nu trecemu cu vederea actualitatea. Sa recunóscemu, ca legîslatiunea ne a impoveratu asiá de tare, incâtu pentru binele speciale politicu alu romaniloru in patria abiá se mai póte face ce-va. Legea cea nóua electorale ne inchide portile si mai tare, mâna in mâna cu miseri'a ce cresce intr'o tiéra tratata vitregu de unu lungu siru de regimuri ce au succesu unele dupa altele de seculi.

Intrebâmu inse, ca óre calea pre care vedemu procedendu unu numeru mare de romani, de oparte cantându psalmi din psaltirea verbőtiana si stichiri din octoichele aprobateloru si compilateloru, iéra de alta parte dându sucursu directu si indirectu togmai impoverâriloru de cari se vaiera —, este calea cea adeverata, pre carea sa mergemu câtra scaparea din impasurile in cari ne aflâmu? De siguru ca nu.

Déca românii intielegeau mai bine votulu loru separatu datu in diet'a clusiana; déca ei prin susu-tienerea acestui'a, spre susu-tienerea a altoru drepturi castigate, si spre castigarea altor'a 'si dà silintia sa aiba unu numeru de representanti in diet'a pestana, cum facu alte natiuni; déca transilvanenii cu connatiunalii nostri ungureni, si póte pre lânga acuirarea altoru aliantie, intreveneau in areopagulu legiloru deschisu si publicu: lucrulu, e fórte probabile, ca avea alta fatia; latóta intemplarea nu aveamu astadi inaintea nóstra alte pedeci asiá de mari spre a le invinge si nu amu avé la spatele nóstre si fatal'a nenorocire de a fi trecutu prin o manopera politica, pre carea nici nu o amu pututu esecutá **plus** cele-lalte perderi.

Dara sa presupunemu casulu celu mai reu, si rumegandu bine lucrulu, trebuie sa venimu la convingerea, ca cu sustienerea votului separatu din diet'a clusiana, déca nu castigámu nimic'a alta, ne remanea acelu castigu, ca nu perdeamu si terenulu de sub piciόre.

Si acum dupa ce s'au si seversitu tóte in defavórea nóstra prin concursulu celu mai mare alu unei proceduri gresite din partea nóstra a româniloru ardeleni, ce sa mai vedemu? Scrupulositâti teritoriali intre fiii unei si acelei'a-si natiuni din acela-'si statu, scrupulositâti, in locu de apropiare spre o conlucrare armonica, avendu toti unele si acelesi interese. Numai asiá putemu cuprinde polemiele intre o fóia romàna din Brasiovu si intre alt'a din Pest'a, din care polemia se póte vedé, ca brasiovén'a se teme, cá Archimede de conturbarea cercuriloru scrise in nasipu, de conturbarea dulcei passivitâți transilvane românе prin amesteculu ungureniloru români.

Nu voimu prin acést'a sa ne facemu procuratorii ungureniloru. Scimu si amu avutu ocasiunea sa cunóscemu multe pârti slabe a le loru, decopiate reu dupa formulariele ce se facu ale combate; inse datori'a nóstra a ardeleniloru, cari iérasi nu suntemu plini de infalibilitâti, este a delaturá déca suntu, dara nu a redicá, muntii chinesesci intre frati, cá sa nu venimu in neplacut'a pusetiune incâtu, preste scurtu tempu, sa nu ne mai cunóscemu. Si apoi elemente bune suntu si acolo precum si la noi, si óre aceste impreunate nu voru puté face mai multu spre ameliorarea sortiei nóstre comune?

Ba noi suntemu de credintia, ca pre calea acést'a amu sosí mai curendu la cint'a, la carea respirandu odata, sa nu mai numerâmu atâtea impressiuni neplacute. Atunci de siguru ca aru secá cu totulu isvórele lacrimiloru versate dupa tempurile verbötziane si compilatiane si unu spiritu regeneratoriu aru radicá romanimea intréga la ideile moderne, la ideile, conformu câroru se reforméza astadi societatea in Europ'a. Inteligenti'a nóstra redusa intréga in servitiulu natiunei, carele e si spre binele celu adeveratu alu patriei, aru impedecá desproprietarirea cea successiva a romanului si aru renasce pre multi din miseri'a in care au cadiutu, cá cetatieni cu drepturi si cu influintia in afacerile publice.

Col. Tisza a fostu chiamatu Luni la Vien'a. Bitto este medilocitoriulu negotiâriloru pentru formarea unei fusiuni de partide.

Vien'a, 4/16 Februariu.

Cris'a ministeriului ungurescu are sa-si percurga fasea cea dintâiu in capitalea nóstra. Bittó ministrulu presiedinte, carele se bucura de increderea deosebita a monarcului este mijlocitoriulu intre monarchu si intre factorii cari suntu chiamati a terminá cris'a. **Tisza** a sositu eri si dupa ce a avutu mai multe conferintie cu **Bittó** si cu Wenkheim, astadi a fostu primitu in audientia la monarchulu. Cestu din urma nu erá aplecatu la inceputulu crisei a primí demissiunarea ministeriului. Acum dupa ce a ascultatu pre **Tisza** a admisu negotiarea de fusiune intre cele dóue partide ale dietei. Resultatulu dara trebuie asteptatu. De o coalitiune Sennyey-Lónyay-Tisza nu mai e vorba.

In cercuri ultramontane se vorbesce si acum despre siansele lui Sennyey la presidiulu ministeriale.

Cris'a se pare a avé molipséla. In cercurile ministeriali de aici a intratu o „oboséla“ si e probabilu ca si la noi, cá si dincolo de Lait'a va trebuí sa se innoiésca ministeriulu.

Imprumutulu orasiului Parisu (de 220 milióne franci) a fostu subscrisu de 42½ ori. Parisulu singuru numai l'a acoperitu de 26 de ori.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 4 Februariu 1875

Cas'a representativa trece indata la ordinea dîlei de astadi si cá primulu oratoru ia cuventulu I. *Helfy*, care descrie pre largu istori'a cabinetului actualu, cu deosebire a ministrului de financie Ghyczy, pre care lu mustra pentru ca a datu unu esemplu reu, si dupa acésta mustrare oratorulu critica in detaiu activitatea de pâna acum a ministrului. Dupa acést'a incepe oratorulu o lunga polemica contr'a discursului din urma ce l'a tienutu ministrulu in camera imputandu-i ca n'a consideratu adeveratele interese ale tierei si au produsu argumente de pre tempulu absolutismului.

Venindu la enunciatiunea lui Tisza relativa la legile de complanare oratorulu sustiene, ca acel'a a adusu lucruri inainte, despre cari nu s'a indoitu nice partid'a drépta nice altu cine-va; ce privesce banc'a natiunale Tisza face reu, ca considera banc'a austriaca. Reductiuni se potu face si in erogatele comune, precum ne demustra Itali'a carea a amortisatu deficitulu de 50 milióne crutiându 25 milióne si urcându vam'a pentru mai multi articuli comerciali, acést'a provine de acolo ca Itali'a este independenta.

Oratorulu compatimesce de o parte purcederea din urma a lui Tisza, de alta parte se bucura ca natiunea va vedé, unde este opositiunea, tóte nechiaritâtile voru disparé si se póte ca stralucitulu talentu si energi'a lui C. Tisza va contribuí ce-va la ameliorarea stâriloru actuali. Oratorulu nu scie, fost'a enunciatiunea lui Tisza numai personale séu o sprigineste intregu centrulu stângu. Respundiendu stâng'a cu aplause vii, ca ea urméza conducatoriului ei, oratorulu terminà, ca déca astfeliu stà lucrulu, se va dovedí curendu, ca fâra modificarea afaceriloru comune Ungari'a nu va ajunge la mantuire.

C. *Széll*, care ia cuventulu dupa Helfy, — doresce sa se ocupe cu intrebarea principale, ca in care modu sa se acopere deficitulu. Nu incape indoiala, ca este de lipsa o reforma radicale in multi rami ai administratiunei, dara de alta parte nu se póte negá, ca trebuie ajutoriu nemedilocitu. Cei ce tienu ca este necesariu sa se urce venitele statului, acei'a se invoiescu si cu urcarea contributiuniloru si o diferentia póte sa esiste numai in aplicare. Oratorulu se dechiara cu tóta resolutiunea pentru modulu propusu de ministrulu de financie fiindu ca numai acest'a se póte esecutá, numai prin medilоculu acest'a se póte restabilí ecuilibrulu in bugetulu statului pâna la 1876 si se va creá o basa pre care vomu puté cladí mai departe. Fiindu ca erogatele s'au preliminatu fâra de a considerá prestabilitatea tierei, urméza firesce, cá sa reducemu acele erogate. Sum'a reductiuniloru din bugetulu pre anulu c. e ce e dreptu mai mica decâtu cea din anii trecuti, inse totusi reducerile nu suntu destulu de radicali. Oratorulu indigitéza la computurile finali, cari dovedescu, ca la o computare mai rigurósa a veniteloru si speseloru fipse mai remânu numai 25 milióne pentru tóte celelalte trebuintie ale nóstre. Ungari'a avea lipsa dejá la 1868, cându nu erá creata honvedimea si alte institutiuni, de 22 milióne pentru administratiunea sea. Institutiunile se desvólta, trebuintiele se inmultiescu, consecuintiele erogateloru precipitate trebuie purtate. Viitoriulu statului nu trebuie sa-lu fundâmu pre medilóce problematece, de acea urcarea dâriloru este neaperatu de lipsa.

Cuventarea lui Széll fu primita cu aplause vii de câtra partid'a deakista.

Dupa o pausa scurta ia cuventulu Dr. *Polit*, care intr'o critica mai lunga combate complanarea si sistem'a politica de pâna acum. Oratorulu aduse in combinatiunile sele si cestiunea orientale, de care se teme Austri'a aflându-se in stâri derangiate. In urma substerne proiectulu de resolutiune, sa nu se primesca bugetulu de base la desbaterea speciale.

---

*) Comunele, cari se tienu astadi de protopresbiteratulu Ternavei de susu, remânu pana la devenirea acestui'a in vacantia inca la acestu protopresbiteratu in intielesulu conclusului sinodale, din 1874. sied. V. Nr. protoc. 27. p. II.

**) In esemplariele tiparite separatu ale acestui cercularіu ocura erórea, ca comisarii consistoriali denumiti pentru protopresbiteratele Sabiiului, Salistei si Avrigului s'au stramutatu din ordinea in carea au sa succéda si este a se indreptá:

1) Pentru protopresbiteratulu Sabiiului P. Prot. Ioanu **Popescu**; 2) Pentru protopresbiteratulu Salistei P. Prot. Ioanu **Hanni'a** si 3) pentru protopresbiteratulu Avrigului P. protos. Dr. Ilar. **Puscariu.** Iéra datulu in locu de 13 e a se indreptá: 16 Ianuariu.

Ministrulu justitiei *Pauler* combate espunerile antevorbitoriului si dupa densulu vine la cuventu Ant. *Zichy*, care inse nu-si potú terminá cuventulu fiindu tempulu tare inaintatu.

In siedinti'a dela 5 Februariu se continua desbaterea asupr'a bugetului. Cá intâiulu oratoru reapuca Anton *Zichy* firulu cuventului seu intreruptu in siedinti'a trecuta si arata, ca parlamentulu de acum este parlamentulu criseloru. Lonyay a parasitu ministeriulu in urm'a unui atacu neprevediutu si nedreptu. Disolutiunea produse bucuria la contrari si compatimire la amici. Guvernulu actualu nu este octroatu, ci din contra provocatu sa primésca conducerea statului, atunci se cautá unu guvernu, erá neaperatu de lipsa sa avemu unulu. Caderea unui ministeriu este fórte usióra, un'a séu dóue votisâri ajungu, dara oratorulu sciindu, ca cuventârile stralucite nu potu sa scape tiér'a din crise momentane, nu voiesce sa contribue la trantirea ministeriului.

Oratorulu arata, ca fia-care ministru a initiatu reforme, dara diet'a nu le-a esecutatu. O coalitiune, care póte multiamí ambitiunea unoru persóne, dara nu si recerintiele stâriloru actuali, nu inflacara pre oratoru si de aceea primesce bugetulu de basa la desbaterea speciale.

Val. *Solymossy* polemiséza contr'a lui Tisza, se intórce câtra ministri si-i spune fia-cârui unu registru de pecate, ataca apoi pre contele Lónyay, critica activitatea lui de pre tempulu cându erá primulu ministru de financie si in fine spriginesce proiectulu de resolutiune a lui Iranyi.

Dupa densulu ia cuventulu *Kerkapoly*, sal'a se umple de deputati si publicu, care asteptá seriosu sa auda pre dialecticulu probatu, óre cându ministru de financie.

Intr'o cuventare de 1 ½ óra fostulu ministru de financie se intrepune pentru bugetu si pentru urcarea contributiuniloru si aruncându o privire asupr'a intregei vieti de statu dovedesce, ca pentru momentu a suferitu capabilitatea de a solví a cetatieniloru, dara nu si capabilitatea productiunei.

Mai vorbesce Perényi si apoi ia Ultimulu oratoru V. Toth cuventulu. Densulu constata, ca vine tempulu, cându se voru impreuná partidele cele mari din parlamentu. Cu stang'a estrema oratorulu nu voiesce sa se certe sciindu bine, ca nu va vení la nice unu resultatu. In erogatele armatei nu se potu face crutiâri, pentru ca poterile din afara nu ni dau garantia despre o desarmare. Nice in bugetulu honvediloru nu se potu face crutiâri, pentru ca trebuie sa veneramu cu pietate reminiscintiele aperatoriloru tierei. Regularea si organisarea armatei pre o basa mai putienu sumptuósa este posibile numai in venitoriu. Oratorulu preste totu apera punctulu de manecare a-lu guvernului contr'a atacuriloru ce i se facura in decursulu discussiunei de pâna acum.

Eata proiectulu de lege pentru organisarea puteriloru publice, *in Franci'a* asiá cum s'a votatu de adunarea natiunale cu amendamentulu d. Wallon :

Art. 1. Puterea legislativa se esercitâ de dóue adunâri : Camer'a deputatiloru si Senatulu.

Camer'a deputatiloru e numita de sufragiulu universale in conditiunile determinate de legea electorale.

Compunerea, modulu numirei si atributiunile senatului se voru regulá prin o lege speciala.

Art. 2. Presiedintele este alesu cu majoritatea absoluta a voturiloru de câtra senatu si camer'a deputatiloru intrunite in adunare natiunala.

Elu e numitu pe siepte ani; este reeligibile.

Art. 3. Presiedintele republicei póte, cu avisulu conformu alu senatului, sa disólve camer'a deputatiloru inainte de espirarea legala a maedatului seu.

In acestu casu, colegiele electorale suntu convocate pentru nóue alegeri in termiuu de trei luni.

Art. 4. Ministrii suntu solidari respunsabili inaintea camerei de politic'a generala a guvernului si individuale de actele loru personale.

Presiedintele republicei nu este responsabile de câtu in casulu de inalta tradare.

Art. 5. In casu de vacantia prin mórte séu prin ori-ce alta causa, cele dóue camere intrunite procedu imediatu la alegerea unui nou presiedinte.

In acestu intervalu, consiliulu de ministri este investitu cu puterea esecutiva.

Art. 6. Camerile voru avea dreptulu, prin deliberâri separate, luate fie-care cu maioritate absoluta a voturiloru, fia spontaneu, fia dupa cererea presiedintelui republicei, sa declare ca urméza a se revisuí legile constitutionale.

Dupa ce fia care din ambele camere va fi luatu acésta resolutiune, ele se voru intruní in adunare nationala pentru a procede la revisuire.

Deliberârile contienendu revisuirea legiloru constitutionale, in totulu séu in parte, voru trebuí sa fia luate cu maioritatea absoluta a membriloru ce compunu adunarea nationale.

Cu tóte acestea in tempulu duratei puteriloru date prin legea dela 20 Novembre 1873 maresialului Mac-Mahon acésta revisiune nu póte avea locu de câtu dupa propunerea presiedintelui republicei.

Art. 7. Scaunulu puterii esecutive si alu ambeloru camere este la Versailles.

Art. 8. Legea asupr'a puteriloru publice nu va fi promulgata de câtu in urm'a votârii definitive a legei pentru senatu.

Romani'a.

Bucuresci, 29 Ian. 1875.

Prin camera circulà o motiune subscrisa de unu numeru de deputati, cu care se cere alegeri libere. Dupa noi, acésta motiune erá de prisosu, in urm'a circulârei data de d. ministru de interne câtra prefecti, afara numai déca ea are de scopu principalu sa céra inlaturarea ori-cârui picioru de agentu politienescu de pre lânga locurile unde voru fi depuse urnele la alegeri, la formarea birouriloru si din giurulu urneloru. Acést'a aru fi in adeveru fórte de doritu si aru aretá maturitatea constitutiunale a românilоru. Dara, cine aru putea garantá ca rosii, simtiendu ca nu este nicairi politie, n'aru vení cu reteveele si la formarea birouriloru provisorii, si la regularisarea urneloru, cum s'a intemplatu sub guvernulu constitutiunalu alu dlui Ioanu Ghic'a, cându au snopitu rosii cu batâile pre bietii albi, cari se credeau si ei in dreptu sa voteze ?

Este bine, este frumosu sa nu se amestece autoritatea nici decum la alegeri, dara in a cui séma s'aru dá aplicarea si paz'a legei electorale ? câci nu mai este indoiéla, ca rosii voru luá asupra-le sa faca si politi'a si autoritatea.

Pati de mai cutediati chiaru d-v. care cereti acést'a, sa mergeti sa votati.

Nu este cu potintia pâna mai stà traditiunea scólei rosiiloru; nu este cu potintia nici o libertate; câci libertatea nu póte sa fia decâtu in respectarea mutuala a persóneloru, in marginirea fia-cârui'a in sfer'a libertâtiei sele. Si rosiului nu este datu sa respecteze nimic'a: nici libertatea altui'a, nici opiniunea altui'a, nici lege, nici persóna.

Acum, autoritatea este necesaria spre a nu lasá sa se faca batâi, spre a nu lasá sa se insulte cetatienii de diferite opiniuni, spre a face sa se respecteze legea de câtra toti. Autoritatea dara, nu se póte sa nu fia presenta la tóte operatiunile alegeriloru. Cum vei puté-o oprí sa nu-si propuna ea candidatulu ? A cui va fi vin'a déca candidatulu autoritâtiei va trece inaintea celoru-lalti fâra batâi, fâra amenintiâri ? — A cetatieniloru negresitu, déca lucrulu este reu, si acést'a, pentru ca cetatienii votanti suntu putieni, ii cunósce autoritatea personalu pre fia-care si scie pasurile fia-cârui'a.

Cine v'a pusu sa faceti o constitutiune pre unu fundu de fedelesiu ?

Presupuneti ca aru fi in fia-care judetiu unu singuru colegiu care sa dea 4 deputati. Ce aru putea sa faca autoritatea zapciului, acolo unde aru fi fatia autoritatea fostului ministru si viitoriului ministru ? unde aru fi fatia autoritatea fostului prefectu si viitoriului prefectu, a profesorului de facultate, a bancherului, a presiedintelui de curte etc. etc. ?

Ori-câtu ve-ti voí sa strigati, sub legea electorala actuala, contr'a autoritâtiei, in alegeri, va fi inutilu; pentru ca autoritatea va isbutí totu-déun'a directu in cele-lalte dóue.

In starea actuale, astfeliu precum suntu lucrurile si legile, nu s'aru putea face altu mai nimeritu, decâtu pârtile sa-si numésca din vreme candidati pentru fia-care colegiu din fia-ce judetiu, si sa se intieléga iérasi din vreme, pentru formarea biurouriloru, cu otarire cá, la cea mai mica amestecare a autoritâtiei, cându nevoia de impaciuire si liniscire nu este, sa parasésca toti deodata, cu desaversire alegerile si sa se traga protestandu, fâra celu mai micu sgomotu motivandu espresu si categoricu retragerea loru.

Ací, póte sa fia o garantia órecare pentru libertatea alegeriloru. Altu midilocu nu póte sa fia cu ori-ce feliu de alta natura de protestâri.

Numésca dara fia-care partitu unu siefu, care siefu sa fia si propusulu acelei partite la ministeriu, intrunésca-se toti acesti siefi intr'unu comitetu electoralu centralu, prescrie-se de câtra acelu comitetu, in modu legalu, purtarea fia-cârui partitu in fia-care districtu, fâra sa se mai ivésca nicâiri altu candidatu decâtu acel'a pre care l'a otaritu comitetulu centralu, si negresitu ca atunci autoritatea n'aru avea ce sa faca ; pentru ca la cea mai mica abatere aru remanea autoritatea singura sa-si numésca deputatii si sa-si alcatuiésca Camer'a.

Cându inse in presenti'a partideloru, cu amesteculu partideloru autoritatea 'si alege deputatii, suntu in vanu tóte protestârile. Dara cându partitele au câte mai multi candidati cari se iau de peru intre densii, pre cându autoritatea are unulu singuru, a cui este vin'a déca isbutesce autoritatea ?

Marturisimu ca, nici motiunea are se pune in camera pentru libere alegeri, nici comitetulu care s'a alcatuitu astfeliu precum s'a alcatuitu, nu voru putea face nimic'a ; pentru ca nu suntu mesuri seriόse luate din vreme, si in fati'a alegeriloru este confusiunea opositiuniloru, care dà mare putere autoritâtiei.

Retragerea inse va fi legala numai atunci cându guvernulu actualu aru face ce-va care sa se asemene cu faptele guvernului rosiiloru in alegeri ; câci altfeliu aru fi absurdu, intr'unu guvernu constitutiunalu, guvernulu care apartiene unui partitu, care representa unu partitu, sa nege dreptulu constitutiunalu alu partitului ce represinta.

Vorbele : candidati oficiali si candidati oficiosi, nóue ni se paru incurcatura neconstitutiunale. Guvernulu constitutiunalu, dupa noi, este datoriu sa-si indice candidatulu la fia-care colegiu din fia-care judetiu, precum si tóte cele-lalte partide, destulu numai sa nu armeze pre acestu candidatu cu galóne in giuru-i séu cu retevee.

Francheti'a, pentru noi, este lealitatea. Si cându lealitatea este si legala, atunci nu are nimeni nimic'a de disu.

N'aru fi o tradare câtra partitulu séu din partea unui guvernu, adusu si sustienutu de câtra acestu partitu, sa fia abandonatu in tempulu alegeriloru ? Sa dîca : ne ati adusu la putere, amu guvernatu patru ani cu voi, acum ve dâmu pre mân'a partitului contrariu sa-si resbune cu voi pentru ca ne-ati sustienutu.

Acést'a aru fi si nelogicu si neconstitutiunalu. Aru fi o curata tradare in partitu ; de aceea, guvernulu unui partitu, cându vine la putere prin acelu partitu este datoriu sustienerea partitului seu, alt-feliu, aru fi marturisire din parte-i ca n'are convinctiunea ca a urmatu bine elu, si ca n'a avutu dreptate majoritatea care l'a sustienutu.

Déca tiér'a va crede astu-feliu, n'are decâtu sa se pronuntie contr'a acestui guvernu, ne mai votandui majoritate. Libera fiindu tiéra sa refuse candidatii pre cari ii recomenda guvernulu.

Guvernulu care n'are candidati este guvernu famenu, si nenorociti acei'a cari voru fi sustienutu unu asemenea guvernu.

Ce feliu ? Unu guvernu care s'a bucuratu o legislatura intréga de o majoritate compacta si intacta, care a armatu tiér'a si a aridicat'o in opiniunea européna, va dá cu piciorulu elu insusi acestei majoritâti, tocmai in tempulu alegeriloru ? I va dá elu insusi blamulu, nevoindu sa o mai recomande increderei tierei ? — Nu ; acésta majoritate are dreptu la recomendarea guvernului, si remane la tiéra sa se pronuntie pentru séu contr'a acestei recomandâri. Tiér'a este suverana, si totu ce se pôte cere dela unu guvernu constitutiunalu este, cá recomandatii sei sa nu fia incungiurati nici de baionete, nici de retevee, nici de galóne, nici de amerintiâri ; sa nu fia in giuru-le decâtu numai acea pura influintia morala, pre care o are intr'unu statu constitutiunalu unu guvernu care s'a purtatu bine in cursu de cinci ani de dile.

Nu ve scandalisati iubiti cetitori de acésta vorba: influinti'a morale, pre care guvernulu rosiloru a facut'o sa devina sinonima cu capete sparte, cu bârbi albe smulse, cu rupere de urechi cu dintii, cu furare de alegatori tienuti prin paduri, cu borcane de bacanii improvisate urne in piatia. Tóte aceste atrocitâti barbare si selbatice, prin care guvernulu rosiloru a isbutitu sa aduca acea Camera sinistra de barbosi si pletosi, prin care s'au facutu tóte relele de care nici chiaru pâna astadi n'a pututu sa scape tiér'a ; acea Camera de clapisti, precum s'au numitu ei, adeca de octave intinse pre care sa jóce degetele artistului fâra arta, maiestrului fâra mestesiugu, cracanatu de pre banc'a ministeriale cu unu picioru pre finantie si cu altulu pre armata. Octave inerte de sine-le, fâra putere de cugetare, capabile numai a dá sunete impure la alergarea degeteloru dlui Bratianu pre densele.

Nu ; sa ferésca Dumnedieu sa se mai intórca vre-o data acea stare de lucruri asupr'a acestei tieri !

Acea stare de lucruri pre care, prin derisiune, prin impostura, dicea d. Ioanu Bratianu ca a adus'o prin „influinti'a sea morale !“ Influintia morale cu desielarea celoru cu opiniuni contrarii intereseloru dlui Bratianu !

Domnulu Lascar Catargiu, care conduce guvernulu, si principele Demetriu Ghic'a, care conduce majoritatea, suntu datori sa apere prin tóte combinatiunile dumnialoru constitutiunali, sa nu mai vina asupr'a tierei o asemenea calamitate, nici sa se mai simta in tiéra o asemenes influintia morala. „Tr. Carp.“ C. B.

Varietâti.

⁂ Locuitorii din comun'a Boiti'a — Turnu-rosiu — au escelatu cu deosebire, cu ocasiunea colectei facute in favórea de arsiloru din Avrigu, contribuindu anume: 6 galete de cucuruzu, 1 ferdela de cucuruzu, 1 galéta si o mirtia in tuleu, 2 galete si 2 ferdele greu 3 fl. 50 cr., si in haine si panza. Publiculu românu va luá cu placere la cunoscinti'a sea acestu semnu de generositate si de adeveratu patriotismu, manifestatu intr'unu modu atâtu de eclatantu prin unu resultatu asiá de imbucuratoriu, pentru care subscrisulu oficiu comunale se simte cu placere constrinsu, a aduce fratiloru boitieni in numele nefericitiloru nostri compatrioti cea mai adencu simtita multiamita publica.

Cându tóte comunele române voru fi gat'a la sacrificie aduse binelui comunu, cá comun'a Boiti'a, atunci se fimu siguri ca ne astépta unu viitoriu fericitu!

Avrigu in 9 Fauru 1875.

Oficiulu comunale.
Georgiu Iosofu
prin
Mohanu
not.

⁂ *Anghin'a din 74.* Serviciulu Medicalu din Bucuresci a publicatu unu tablou aratendu numerulu copiiloru morti de anghina dela 1 Ianuarie 1874, pâna la 1 Ianuarie 1875.

Din acestu tablou resulta, cum-ca in tempulu acestoru 12 luni, s'a ivitu 404 casuri de anghina, dintre care 375 copii a muritu si numai 29 a scapatu.

⁂ *La tener'a universitate croatica* se immatriculara in sem. I an. scol. cur. 270 ascultatori, din cari 167 la facultatea juridica, 22. la facult. filosof. si 81 la facult. teolg.

⁂ *Unu nou speciu de Calendariu.* O tipografia jidovésca din Iasi Muldberg si Goldenbaum, din tergulu cucului a publicatu unu calendariu pre anulu c. 1875 unicu in feliulu seu. Nu scimu déca serbatorile ebraice aratate acolo suntu esacte séu nu, acést'a putienu ne impórta, dara in câtu privesce serbatorile crestinesci ne aréta cu totulu in alte dîle de câtu in acele in care trebuie sa fia, astfeliu de esemplu invierea domnului dupa calendariulu Goldenbaum cade in 31 Martie pre cându scimu, ca pastele nóstre cadu in anulu 1875 la 13 Aprilie, Gresieli de asemene natura suntu ne ertate intr'unu calendariu.

⁂ Tempulu continua a ne oferí variatiuni ciudate; dela geru intinsu diminéti'a ne conduce la o temperatura aprópe dulce la amédi. Vaporulu intre Brail'a si Galati abiá 'si face percursulu cu mari dificultâti printre sloiuri. Trenulu de asta nópte dela Bucuresci, ce trebuiá sa sosésca la 4 óre diminéti'a, n'a sositu nici pâna la ór'a 5 d. m. Ni se spune ca lapoviti a l'aru fi impedecatu cu putienu inainte de statiunea Buzeu. Fiindu inse ca e vorb'a de statiuni, vomu nará unu faptu regretabilu ce s'a petrecutu lânga statiunea Barbosi; unu englesu din Galati, ce avea deprinderea a face mai in fia-care serbatóre promenad'a sea pâna la Barbosi, fu intalnitu de o grupa de mai multi individi, cari dupa ce l'au maltratatu, l'au jefuitu, pâna la camasia. Parchetulu si politi'a urmarescu pre faptasi; unu vieriu a vediutu faptulu, si e fórte siguru ca in curendu justiti'a va avea in mânile sele pre culpabili. „V. C.“

⁂ Dîuariulu „Neue Freie Presse“ din Vien'a afirma ca incheiarea tratatului de comerciu dintre Romani'a si Austro-Ungari'a este astadi unu faptu indeplinitu.

⁂ *Filoxer'a.* Suntu acum aprópe doi ani, — Aprilie 1873 — de cându pentru prim'a óra amu radicatu vocea si amu aretatu românilor pericolulu ce amenintia podgoriile nóstre prin introducerea de vitie straine in tiéra, din caus'a bolei causata de insecta Phyloxera vastatrix; amu facutu mai multu, impreuna cu amiculu si colegulu d. P. S. Aurelianu, amu facutu cerere la ministeriulu agriculturei, espunendu-i faptele si pericolile unei asemenea introduceri cá sa oprésca intrarea in tiéra de vitia straina. On. ministru alu agriculturei, in intielegere cu alu financieloru si interneloru, au datu circulari si ordinile cuvenite spre a nu se mai primí la fruntarii asemenea vitia; scimu ca in primavér'a anului 1873, mai multe diecimi de mii de vitie au fostu oprite la vâmi si distruse. Anulu acest'a, desi oprirea nu erá desfiintiata, totusi ni s'a spusu ca pre furisiu s'aru fi introdusu vitia straina in tiéra; de aceea aducemu aminte dd. ministri respectivi, si-i rogâmu a luá precatiuni de tempuriu, câci primavér'a se apropia, si pericolulu póte sa fie mare, cu atâtu mai multu ca chiaru in statulu vecinu, in Austro-Ungari'a, s'a luatu acum de curendu o asemenea mesura, ce probéza ca pericolulu este mare. Iéca in adeveru ce cetimu in „Federatiunea“ dela 12|24 Decembre:

„In contr'a importarii parasitei cu noscuta sub numirea de Phyloxera vastatrix ce prapadesce viile, ministrulu de comerciu, G. Bartalu, a luatu mesuri aspre, prin ordinatiunea sea din 15 Decembre a. c., câtra tóte jurisdictiunile tierei, oprindu importarea vitieloru din strainatate preste totu, precum si din provinciele austriace si din regatulu Croatiei, sub pedépsa de 50—100 de fiorini; afara de acést'a, cei ce voru calcá proibitiunea, voru fi judecati pre calea legii a recompensá tóte daunele ce s'aru causá prin neobservarea ordinatiunei.“

Revist'a sciintifica si-a indeplinitu in acésta privintia datori'a in consciintia; descrierea insectei, descrierea bólei, pericolele eventuale, remediile propuse, apeluri câtra viticultorii români, si câtra guvernu, nimicu nu i-a scapatu; intieléga acum si podgorenii nostri ca redactorii „Revistei“ nu au nici unu interesu, cá sa-i oprésca a introduce vitie straine, déca nu aru scí ca din necunoscintia de causa, s'aru potea periclitá viitoriulu viiloru nóstre, destinate a deveni unulu din veniturile insemnate ale tierei; grabésca-se si guvernulu a luá mesuri aspre in contr'a celoru ce, nesocotindu ordinile sele, potu sa pericliteze o industrie intréga, „Revist'a“ va continuá a-si face datori'a si de aci inainte cum si-a facut'o si pâna acum.

Gr. *Stefanescu.*

⁂ *Numirile pentru posturile de notari publici* remanu, precum se dice suspinse pâna la terminarea crisei ministeriale. — Se vorbesce ca dimprenna cu Pauler si secretariulu de statu Csemeghi 'si va dá demissiunea.

⁂ *Judecat'a lui Solomonu.* — Judecatoriulu de pace dintr'unu cantonu alu despartiementului la Dombes, a datu o sentintia démna de intieleptiunea lui Solomonu.

Dubois si Genin se presentara la tribunalulu seu: celu dintâiu reclamá dela celu de alu doilea sum'a de 150 fr. cuprinsa intr'unu biletu subscrisu de densulu si stipulatu platibilu la diu'a Saint-Fortun'a.

Dubois esplicà magistratului, ca d. Genin, vecinulu seu nu negá esistinti'a detoriei, dara obiectá ca biletulu fiindu platibilu la Santa-Fortun'a, elu va platí la acea epoca.

Dara, dice Dubois, serbatórea Santa-Fortun'a nu sosesce nici odata, indesiertu cautu prin tóte calindariele orasieloru Bresse, la Dombes si Bugey, nu potu sa dau din nenorocire preste numele acestui sântu.

Judecatoriulu de pace, dupa ce a intrebatu apoi si pre debitoriu, care nu néga, afara de acestea, esactitatea espunerei facuta de creditoriulu seu, a datu sentinti'a urmatóre:

„Avendu in vedere, ca de Genin recunósce ca a subsemnatu dlui Dubois unu biletu de 150 fl. platibilu la Santa-Fortuna.

„Avendu in vedere ca, spre a nu face onóre obligamentului seu, d. Genin objectéza ca inca nu s'a implinitu terminulu creantiei d. Dubois, fiindu ca inca n'a sositu dîu'a Santa-Fortuna.

„Avendu in vedere ca amu cautatu in tóte calindarele numele de „Fortuna.“

Considerandu de alta parte, ca nu este de datori'a nóstra sa esaminâmu, déca d. Fortuna este séu nu santu, ca trebuie sa-i acordâmu acést'a calitate pentru ca elu este denumitu astu-feliu in biletulu in cestiune:

„Considerandu ca la 1 Novembre este serbatórea tuturoru santiloru, si mai cu deosebire a acelor'a, cari nu si-au gasitu locu in calindare, prin urmare si acea a susu-disului Fortunatu calificatu de astu-feliu;

„Condemnâmu pre d. Genin sa platésca dlui Dubois, cu interesele cuvenite, sum'a de 150 fl. si acést'a la 1 Novembre viitoriu, dîu'a „tuturoru santiloru.“

„Lu mai condemnu inca si la tóte spesele procesului.“ („Sr. C.“)

Raportu comerciale.

Sabiiu 16 Fauru n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 4/16 Februariu 1875.

Metalicele 5%	70	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	80
Imprumutulu de statu din 1860	112	50
Actiuni de banca	961	—
Actiuni de creditu	220	—
London	111	35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	25
„ „ „ Temisiorene	77	25
„ „ „ Ardelenesci	76	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	60
Galbinu	5	27
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Nr. 109 ex 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de alu doilea invetiatoriu la scól'a granitierésca din comun'a greco orient. Tientiari, districtulu Fagarasiului, se escrie concursu pâna la 27 Fauru a. c. st. nou.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a., cortelu liberu si 6 stângini de lemne.

Suplicele instruite cu documentele recerute suntu a se adresá la

„Comitetulu scóleloru granitieresci din fostulu regimentu românu I in Sabiiu.“

(2—3)

Nr. prot. 11|1875.

Edictu.

Moise Pop'a din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, — carele mai multu de doi ani a parasitu pre legiuitá sea socia Susan'a Chirtea fâra a se scí ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî si anumitu pâna in 30 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a-i se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea 29 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Mercurei.
I. Drocu
(1—5) Adm. prot.

Edictu.

Marcu Farcasiu din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socia Magdalen'a Nicolau Când'a din Gârbov'a fâra a se scí ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî, si anumitu pâna in 18 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui.

Mercurea in 17 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Mercurei.
I. Drocu
(3—3) Adm. prot.

Nr. prot. 9/1875.

Edictu.

Ilie Morariu din Garbov'a scaunulu Mercurei, carele de doi ani a parasitu pre legiuit'a sea socie Mari'a Ioanu Când'a din Reciu, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si-o dî, si anumitu pâna in 18 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a-i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 17 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Mercurei.
I. Drocu
(3—3) Adm. prot.

Anunciu.

Publicatiuni oficiali in limb'a germana aparu dela 1 Februariu a. c. cá suplementu bine regulatu la *„Fói'a centrale ungurésca“* si adeca: publicarea legiloru promulgate, a emiseloru guvernului u. r. si ale dregatorieloru centrale din patria; mai departe se va dá unu estrasu bine intogmitu din indigitatoriulu oficiosu alu diuariului „Budapesti Közlöny“ precum suntu: publicatiuni, provocatiuni pentru aducerea la valóre a pretensiuniloru de proprietate, concurse de averi si statiuni, amortisatiuni, curende, inprotocolâri de firme escrieri de oferte pentru liferatiuni etc.

Acestu diurnalu, care e unu repertoriu de neaperata trebuintia pentru comunitâti, advocati, negotiatori, liferanti si intreprindietori, costa pre anu 8 fl. pre diumetate de anu 4 fl. Prenumeratiunile se facu la administratiunea „Foiei centrale unguresci“ (Ung. Centralblatt) in Budapest'a strad'a lui Zoltanu Nr. 2. (3—3)

Ioane Mog'a,

Doctoru de medicin'a universa, medicu de casa alu Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu

Mironu Romanulu,

ordinéza in totu decursulu dilei in locuinti'a sea provisoria: Sabiiu strad'a Cisnadiei Nr. 7 catulu I.

Dispunendu asupr'a unui instrumentariu mare, este in pusetiune de a efeptuí tóte operatiunile chirurgice, oculistice si obstretice (nasceri); asemenea prin aparate corespundietórie de a cercetá si vindecá tóte morburile de ochi, urechi, gâtu, famci, nervi (prin electricitate).

Ordinatiunea pentru studenti in locuintia gratis. (2—3)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de natiunalitatea româna si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1875.

Dr. Lukacs Mikulicz,
(3—4) Profesoru ord. de mositu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 12. ANULU XXIII.

Sabiiu in 9|21 Februariu 1875.

Nr. $\frac{132.}{92.}$ B. ex 1875.

Preacinstitiloru Parinti Protopresbiteri sîAdministratori protopresbiterali! Cinstita Preotîme eparchiale! Iubitu poporu credinciosu din Archidieces'a nóstra !

(Urmare.)

25. Protopresbiteratulu *Ternavei*, se compune din urmatórele comune:

1. Deagu, 1045 2. Boboln'a, 1037. 3. Cetatea de balta. 769. 4. Chincesiu, 510. 5. Cucerdea rom. 880. 6. Custelnicu, 220. 7. Petrilac'a, 15. 8. Salcudu, 768. 9. Siomfalcu, 270. cu fili'a Adamusiu, 21. 10. Subpadure, 235. 11. Lasleu, 649. cu filiele Lasleulu sasescu, 38. sî Ormenisiu, 72. 12. Atîntisiu, 210. 13. Botezu. 351 14. Ciung'a, 411. 15. Fareu, 782. 16. Gabudu, 411. 17. Herepea, 358. 18. Heri'a, 495. 19. Miclosiulac'a, 362. 20. San-Iacobu, 305. 21. Sanbenedicu, 403, 22. Sîlea-magiara, 423. 23. Spanlac'a, 470.

Loculu scaunului protopresbiterale: Deagu séu Fareu.

26. Protoprsbiteratulu *Mediasiului*, se compune din urmtórele comune:

1. Medeasiu, 916. 2. Agarbiciu, 536. 3. Atielu, 561. 4. Bertanu, 311. 5. Buzu, 422. 6. Brateiu, 544. 7. Copsi'a-mica, 106. 8. Curciu, 87.5 cu fili'a Smigu 95. 9. Frâu'a, 535. 10. Hasiagu, 385. 11. Motisdorfu, 104. cu fili'a Ibisdorfulu sas. 63. 12. Mosn'a, 507. 13. Richisdorfu, 286. 14. Siarosiu, 411. cu fili'a Elisabetopole (Ibasfaleu), 394. 15. Sieic'a-mare 299. 21. 16. Veltiu, 143. 17. Vorumlocu, 453. 18. Dupusdorfu, 182. 19. Alm'a, 645. 20. Dârlosu, 722. Ernea, 433. 22. Idiciu, 358. 23. Hundorfu, 144. cu filiele Dumaldu, 100. Senereusiu 103. Santion'a, 22. 24. Boianu, 931. 25. Blasielu 825. 26. Chesleru, 543. 27. Craciunelu, 525. 28. Paucea, 380. 29. Siol'a cu fili'a Sialdorfu.*)

Loculu scaunului protopresbiterale: Mediasiu.

27. Protopresbiteratulu *Sighisiórei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Sighisiór'a, 2305. 2. Apoldu, 634. 2. Bundortu, 514. cu filia Badesiu, 227. 4. Danesiu, 1183. 5. Ferihazu, 1233. 6. Hendorfu, 466. cu fili'a Netusiu 142. 7. Heturu, 591. 8. Seleiusiulu-mare, 308. cu fili'a Produ, 39. 9. Tielina, 477. 10. Siaesiu, 516. 11. Dai'a, 544. 12. Saschizu, 807. 13. Lasiea, 313. cu fili'a Hoghilagu, 155. 14. Boiulu-mare, 1095. cu fili'a Boiulu-micu, 271. 15 Nadesiu, 406, cu fili'a Maierusiu, 32. 16. Siarpatocu, 228 cu fili'a Vulcanu (Wolkendorf), 38. 17. Besi'a, 268. 18. Crisiu, 598. 19. Malencravu, 275. cu fili'a Felti'a, 167. 20. Noulu sasescu, 246. cu fili'a Rondel'a, 138. 21. Retisdorfu, 900. 25. Mucandorfu, 883. 22. Critiu, 327. cu filiele Closterfu, 171. sî Mesiendorfu, 188. **)

Loculu scaunului protopresbiterale: Sigisior'a.

28. Protopopiatulu *Odorheiului*, se compune din urmatórele comune:

1. Bodogai'a, 110. cu filiele Fiatfaleu, Cristuru, 77. sî Uisechelu, 52. 2. Galomfaleulu-mare, 305. cu filiele Odorheiu, 16. Paraidu, 3. Andrasfaleu, 10. Galamfaleulu micu, Caiadu, sc 39. Bitfaleu, 52. 3. Archit'a 566. cu fili'a Bei'a 277. 4. Sacelu, (Andras faleu), 486. cu fili'a Sioimusiulu ung. 62 5. Jaculu românu, 292. 6. Siórdu, 209. 7. Vidacutluu rom. 411. cu fili'a Vidacutulu ung. 148. 8. Palosiu, 1026. 9. Sangeorgiu. 735, cu filiele Hovathiu, 16. Odaside, 10. sî Chisimedu, 35. 11. Fileagu, 577. 12. Hasfaleu 631. 13. Zoltanu, 474.***)

Loculu scaunului protopresbiterale: Cristurulu séu Bodogai'a.

Protopresbiteratulu *Ternavei de susu* de astadi remane conformu conclusului sinodale din 1874. sied. V. Nr. protoc. 27. p. II. in statulu seu de astadi pana la devenirea lui in vacantia.

29. Protopresbiteratulu *Rupei* (Cohalmului), se compune din urmatórele comune:

1. Cohalmu, 613. 2. Cati'a, 759. 3. Drasou, 504. cu fili'a Petc'a, 46 4. Helmeagu. 283. 5. Felmeru, 653. 6. Jibertu, 530. Lomnicu, 248. cu fili'a Covoru, 125. 8. Merchiasi'a, 592. cu fili'a Jimboru 261. 9. Sten'a. 760 cu filiele Fisieru, 251. si Viscri, 255 10 Sion'a 347. 11. Ticusiulu rom. 671 cu fili'a Ticusiulu sasescu, 76. 12. Ungr'a, 592. 13. Varghesiu, 216 cu fil. Saldobosiu, 100. Olostelecu 30. Filea, 21. Hermanu, 19. Bibarti, 27. Batianii-mari, 157. Batianii mici, 90. 14. Valendoriu 425. 15. Daisiór'a, 907. 16. Crihalm'a, 893. 18. Fantan'a, 458. cu fili'a Hoghizu, 177. 19. Bagat'a, 266 cu fili'a Dopc'a, 133. 20. Mateasiu, 876. eu fili'a Rocosiulu inf. 229.

Loculu scaunului protopresbiterale: Cohalmulu.

30. Protopresbiteratulu *Treiscauneloru*, se compune din comunele urmatóre:

1. Sepsi-Sangeorgiu, cu filiele Semeri'a, Chileni, Arinisiu, si Zolanu 616. 2. Arpatacu, cu fili'a Arcusiu, 781. 3. Arinu cu fili'a Iaresiu, 550. 4. Augustinu, cu filiele Rocosiulu sup. sî Ormenisiu 656. 5 Belinu, 723. 6. Budil'a, 789 7. Valcele, (Elöpatak) 649. 8. Heghigu, 546 9. Ait'a-mare, cu filiele: Ait'a media, Ait'a séza, Bidusiu, Baraoltu, Copetiu, Miclosiór'a, 597. 10. Micouifaleu, cu fili'a Bicsadu, 1127. 11. Teliu, 951. 12. Vama-Buzeului, 796. 13. Marcosiu. 686. 14. Borosdeulu micu, 565. cu fili'a Secamasiu, 129. 15. Breticu 1421. 16. Cernatulu inf. 226. cu filiele Cernatulu sup. 55 Cant'a (Kezdi-Vasársely), 6. Marcosiufaleu, 38. Dolnocu, 15. Mocsi'a 25. Jeafaleu, 11. Martinesci (Bartonfalva) 4. Albisiu, 6. Hatoic'a 5. 17. Covasn'a, 100. cu filiele Zabal'a, 200. Pav'a, 26. Pache, 11. 18. Intorsur'a-Buzeului 1528. 19. Chezdi Martinusiu. 435. cu filiele Chelindin'a sî Osdul'a, 176. 20. Poian'a-sarata, 1102. 21. Sit'a-Buzeu, 1715. 22. Zagonu, 630. cu fili'a Papautiu, 234. 23. Apati'a 346. 24. Dobarleu. 794. cu fili'a Bastelecu, 284. 25. Dobolii de josu, 421. cu filiele Ilieni, (Ilefalva) 74 sî Sancraiu, 7. 26. Chichisiu cu filiele Farcasivago. 211, sî Chestelecu, 70, 27. Lisneu, 225, cu filiele Bicfaleu, 112, si Maierusiu, 57, 28. Ozunu, 199, cu filiele Santión'a, Lazarfalu. 160. si Comoleu, 96.

Loculu scaunului protopresbiterale: Sepsi-Sangiorgiului.

31. Protopresbiteratulu *Brasiovului*, conformu conclusului sinodale din 1874 sied. V. Nr. prot. 27. p. II., remane pâna la devenirea in vacantia a protopresbiteratului Brasiovului II. de astadi ne arondatu.

32. Protopresbiteratulu *Bàrsei*, se compune din comunele urmatóre:

1. Zernesci, 2717. 2. Codlea, 1251 3. Chei'a, 580 4. Cristianu, 700. 5. Fundat'a, 693. 6. Moeciulu de susu, 540. 7. Moeciulu de josu, 1160. 8. Magur'a, 583. 9. Pescer'a 715. 10. Pórt'a, 842. 11. Predealu, 463. 12. Resnovu, 2502. 13 Simonu, 1205. 14. Sohodolu, 1193. 15. Sîrnea, 651. 16. Tohanulu nou, 831 17. Vulcanu, 521. 18. Vladeny, 1223. 19. Tientiari, 2084. 20. Poian'a marului, 1699. 21. Holbavu, 903.

Loculu scaunului protopresbiterale: Zernesci.

33. Protopresbiteratulu *Fagarasiulni*, se compune din comunele urmatóre:

1. Opid. Fagarasiu, 806. 2. Coman'a inf. 595. 3. Veneti'a inf. 984. 4. Betleanu, 1103. 5. Dridifu, 529. 6. Coman'a sup. 707. 7. Veneti'a sup. 465. 8. Galatiu, 1213. 9. Gridu, 1143. 10. Hersieni, 380. 11. Hurezu, 454. 12. Berivoii mici, 511. 13. Cuciulat'a, 1205. 14. Lupsi'a, 213. 15. Mândr'a, 1084. 16. Berivoii-mari, 356. 17. Pareu, 1146. 18. Persiani, 1033. 19. Riusioru, 374. 20. Siercai'a, 100, 21. Siercaiti'a, 1275. 22. Recea telechiana, 367. 23. Toderiti'a, cu fili'a Margineni, 758. 24. Sinc'a nóua, 1605. 25. Rucaru, 368. 26. Boholtiu, 990. 27. Rodbavu, 248. 28. Calboru, 961. 29. Cincsioru, 27.

Loculu scaunului protopresbiterale: Fagarasiu.

34. Protopresbiteratulu *Avrigului*, se compune din urmatórele comune:

1. Avrigu, 2745. Secadate, 769. Nucetu, 495. 4. Colunu, 331. 5. Sebesiulu sup. 858. 6 Sebesiulu inf. 1318. 7. Porcesci, 1293. 8. Breaz'a, 1093. 11. Corbi, 498. 13. Dragusiu, 1236. 13. Feldiór'a, 600, 14. Liss'a, 1169. 15. Ludisioru, 366. 16. Luti'a, 297. 17. Oprea Cartîsióra, 958. 13 Porumbacu inf. 901. 19. Porumbacu sup. apus. 8 6. 20. Porumbacu sup. resar. 692. 21. Sarat'a, 975. 22. Sâmbet'a inf. 575. 24. Sâmbet'a sup. apus. 911 34. Sâmbat'a sup. resar. 977. 25. Scorei, 572. 26 Strej'a Cartîsióra. 869. 27. Ucea inf. 8.3. 28. Ucea sup. 1295. 29. Vistea inf. 962. 30. Vistea sup. 1460. 31. Voil'a. 537. 32. Voivodenii mari, 657. 33. Voivodenii mici. 435.

Loculu scaunului protopresbiterale: Avrigu.

35. Protopresbiteratulu *Agnitei*, se compune din urmatórele comune:

1. Agnit'a, 726. 2. Nocrichiu. 355. 3. Ghijas'a, 723. 4. Altîn'a 5. Bendorfu, 602. 6. Vecerdu, 495. 7. Ighisdorfu, 692. 8. Zlatn'a 295. 9. Magarei, 419. 10. Bêrghesiu, 300. 11. Covesiu. 501. 12. Verdu, 476. 13. Veseudu, 218. 14. Merghindealu, 472. 15. Siulumbergu, 610. 16. Ruj'a, 455. 17. Prosc(e)a. 486. 18. Iacobeni, 356. 19. Naistatu, 199. 20. Hundrubechiu, 332. 31. Selistatu 319. 22. Siorsiu, 421. 34. Cincu-mare, 671. 24. Tórcl'a, 151. 22. Gherdealu, 131. 26. Bruiu, 445, 27 Siomartinu, 440. 28. Sasausiu, 917. 29. Chirperu, 396. 30. Ilimbavu, 568. 31. Marpodu, 190. 32. Fofeldea, 1031. 33. Glimbóc'a, 415. 34. Hozmanu, 57. 35, Cichindealu, 357.

Loculu scaunului protopresbiterale: Agnit'a.

Comunele dela marginile protopresbiterateloru arondate prin aceste au dreptu de a reclamá pentru anecsarea loru la protopresbiteratulu invecinatu in terminu de trei ani, la Consistoriulu archidiecesanu sî pre calea recursului la Sinodulu archidiecesanu.

B.

Dispusetiuni transitórie la punerea in lucrare a celoru de mai susu.

I.

a) Corporatiunile representative (Comitetele etc.) actuali din protopresbiteratele desfiintiate prin arondarea presenta incetéza din dîu'a constituirei protopresbiterateloru in sensulu arondarei, sî aprobarei Consistoriului archidiecesanu, insarcinandu-se cu transpunerea agendeloru, respective a acteloru sî a administratiunei averei etc. in terminu de 8 dîle corporatiuniloru constituite de nou; asemenea acele din protopresbiteratele, cari prin arondare au suferitu, prin luarea unoru séu altoru comune sî adaugerea loru la protopresbiteratele invecinate, óre cari schimbari, precum suntu protopresbiteratele Sabiiului, Salistei sî Avrigului.

b) Protopresbiteratele Sabiiului, Salistei, Avrigului, Campíei, Treiscauneloru, Ternavei sî alu Odorheiului se constituescu de nou conformu §§-loru respectivi din Statutulu organicu pâna in ultim'a Februariu a. c., facendu cercuri noue electorali, alegendu sinodu, scaunu, comitetu protopresbit. precum sî epitropia protopresbiterale.

c) Spre efeptuirea celoru din punctulu precedente consistoriulu archidiecesanu denumesce pre urmatorii comisari consistoriali:

1. P, Protop. Ioanu Popescu pentru protopresbiteratulu Sabiiului;
2. Par. Prot. Ioanu Hanni'a pentru protopresbiteratulu Salistei;
3. P. Protos. Dr Ilarionu Puscariu pentru protepresbiteratulu Avrigului;
4. P. Protop. Bas. Rosiescu pentru protopresbiteratulu Campiei;
5. P. Protop, Ioanu Petricu pentru protopresbiteratulu Treiscauneloru;
6. P. Prot. Ioanu Almasianu pentru protopresbiteratulu Ternavei;
7. P. Adm. prot. alu Palosiului T. Gheaj'a pentru protopresbiteratulu Odorheiului.

d) Indata dupa efeptuire comisarii consistoriali sî adeca in terminu de 8 dîle au sa astérna operatele respective Consistoriului archidiecesanu.

II.

Administraturele protopresbiterali, in sensulu conclusului sinodale din 1874. sied. V. Nr. prot. 27. p. 3., incetéza, indata dupa arondarea, constituirea protopresbiterateloru sî aprobarea acestor'a din partea Consistoriului archidiecesanu, sî in loculu loru urméza protopresbiteratele, respective in loculu administratoriloru protopresbiterali urméza protopresbiteri definitivi alegendi dupa normele prescrise de statutulu organicu, cari asemenea voru avé a fi intariti de Consístoriulu archidiecesanu. Alegerile aceste trebuie sa se efeptuiésca dupa arondarea, respective constituirea cea nóua in terminu de 40 dîle.

Referintiele Administratoriloru protopresbiterali actuali, incâtu acelea nu se determina prin conclusele Sinodului archidiecesanu, precum sî referintiele speciali de avere etc. a le comuneloru bisericesci singuratice se voru regulá prin dispusetiuni consistoriali speciali.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu bisericescu, tienuta in 16 Ianuariu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele Par. Archiepiscopu si Metropolitu,

Nicolau Pope'a, m/p.
Archimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Sabiiu 8 Februariu.

Si in tempu normale este o cutezantia a pasí cá profetu si a spune viitoriulu inainte, dara acum cându confusiunea in cercurile parlamentari dînBudapest'a este nepenetrabile, chiaru si pentru cei mai chiamati de a o delaturá, ce vomu dîce noi cei ce stâmu mai departe ?

Fas'a cea dintâiu a crisei a trecutu dejá. Col. *Tisza* si ministrulu presiedinte *Bitto* suntu iérasi in capitalea Ungariei si regele inca se astépta sa sosésca ací pentru continuarea negotiâriloru si pertratâriloru cu scopu de a pune capetu crisei; de o chiarificare a situatiunei inse pâna acum stâmu binisioru departati. Ferberea in sinulu partideloru este in clocotu. Maioritatea parlamentaria si o disputa cele doue partide mari pre intrecute, de unde s'aru vedé, ca urm'a are sa aléga cu caderea unei'a si cu suirea celei-lalte pre scaunulu puterei. Va se dîca, ori drépt'a de pâna acum, ori centrulu stângu; amendoue inse impreuna séu fusiunate nu.

Se intielege de sine ca ferberea acést'a in sinulu partideloru nu póte fi normativa pentru de a se orientá omulu in privinti'a resultatului finale alu crisei. Lupt'a, cá ori ce lupta, trebuie sa se arate in formele aceste, ce inse nu póte prejudecá solutiunei.

Evenemintele aceste, asiá incurcate cum suntu, vinu inse cá sa ne dea dreptu la ceea ce amu sustienutu totu-déun'a, ca romanii nu potu in impregiurârile create dela restaurarea constitutiunalismului, sa-si lege absolutu sórtea si interesele loru de partide politice. Interesele romaniloru, prea putienu garantate pâna acum, legate strinsu de o partida, se ingrópa cu aceeasi, déca cade, si se contopescu in ale aceleiasi, déca remane la putere si déca interesele se sacrifica predau neconditiunatu in bratiele partidei.

---

*) Comunele, cari se tienu astadi de protopresbiteratulu Ternavei de susu remânu inca la acestu protopresbiteratu in intielesulu conclusului sinodale, din 1874. si ed. V. Nr. protoc. 27. p. II.

**) Comunele, cari se tienu astadi de protopresbiteratulu Ternavei de susu, remânu inca la acestu protopresbiteratu in intielesulu conclusului sinodale din 1874. sied. V. Nr. protoc. 27. p. II.

***) Comunele, cari se tienu de ppresb. de astadi alu Tarnavei de susu, remânu in statu quo, conformu dispusetiuniloru sinodali de mai susu.

Dovéd'a nu trebuie cautata multu, pentru ca partid'a numita a natiunalitâtiloru din diet'a Ungariei ni arata pâna la evidentia, ca legandu-se de stâng'a opusetiunale, de-si constà din membri relativu mai multi de ai natiunalitâtiloru, se luptà in secu, si sa presupunemu ca acea partida, câreі a datu succursu fractiunea natiunalitâtiloru, aru ajunge la putere, intrebâmu, care aru fi resultatulu pre partea fractiunei? Acel'a, ca aru trebuí sa-si caute altu radimu, cá sa lupte mai departe contra opusetiunei, din care facuse parte mai inainte.

Pusetiunea româniloru si astadi, cá si mai nainte, nu este asiá usióra, si de aceea ea nici nu se póte pertratá asiá *ex incidenti*, nici acum, precum nu se putea nici la 1866 prin o suplica, nici la 1869 prin o simpla negatiune, nici la 1872 pre cale privata.

Dealtmintrea la 1872 adunarea din Sabiiu pregatise si ea unu memorandu, care erá conceputu in legatura cu anteactele natiunali politice ale româniloru de mainainte. Atunci pre unu momentu ni se parea ca caus'a nóstra politica va intrá si formalu, precum intrase prin desfasiurarea causei, teoretice, pre calea sea naturale; dara impregiurâri cunoscute au ciontatu asiá dicendu cursulu celu naturale si totulu au stagnatu iérasi.

Acum stâmu inaintea unoru complicatiuni mai mari, cá la datele cele trei citate mai susu. Circumspectiunea si studiulu causei nóstre politice se receru astadi intr'o mesura si mai mare si de aceea recomandâmu apretiarea seriósa a tuturoru acteloru natiunali române chiaru si dinainte de 1848. Numai din studiulu acestor'a póte resultá procederea cea adeverata, carea dupa sciinti'a si cunoscinti'a nóstra nu póte vení in nici unu conflictu séu contradictiune cu constitutiunea tierei.

Motivele pentru cari accentuâmu noi studiulu suntu esperientiele ce-le amu avutu de diece ani incóce. In restempulu acest'a a jucatu o rola fórte, mare dara totu odata si tatala rol'a prejudetiului, si a preocupatiunei. Indata ce-si cascá cine-va gur'a pentru cá sa esprime parerea d. e. ca aru fi bine ca ardelenii aru trebuí sa participe, in interesulu loru, la diet'a Ungariei, erá pacea gat'a. Acel'a erá renegatu si tradatoriu. Ori ce argumente aduse pre aren'a discussiunei erau aruncate in ventu; ori ce afirmatiune contraria aplaudata. Astfeliu de discussiuni nu ne-au dusu la unu resultatu folositoriu.

Cris'a ministeriale va capetá o solutiune. Noi ne-amu datu cu alta ocasiune parerea despre situatiunea politica dupa terminarea acelei'a ori pre partea drépta a dietei, ori pre cea stanga.

Deci cu lepadarea prejudetieloru si preocupatiuniloru cu seriositatea cuviinciósa sa luâmu resolutiunea pentru procederea din viitoriu!

Conferinti'a natiunale ce erá sa se tiena in Alb'a-Iuli'a, audimu ca se va tiené in Sabiiu, cându? inca nu se scie. La acést'a voru participá si romani ungureni.

Din *Carlovitiu* se telegrafà lui „P. Ll.“: S'a escatu o cérta veementa intre patriarchulu si comitetulu administrativu pentru vatemarea canóneloru. Ansa la cérta a datu comitetulu. Patriarchulu nu participa la siedintiele comitetului. Dupa sciri sigure congresulu ce are a se intruní in Martiu se va disolve indata dupa intrunire.

Din respunsulu lui *Derby* in cas'a de susu a parlamentului britanicu estragemu: Pertratârile asupr'a tratateloru comerciali cu principatele dunarene inca n'au ajunsu la o solutiune; nu este temere ca se va conturbá pacea; tóte puterile suntu de acordu, ca principatele dunarene au dreptu de a incheiá tratate comerciali, unele inse divergéza de parerea Angliei si sustienu ca principatele au dreptulu acest'a pre basea tratateloru intre densele si Pórta, fâra de a mai avé lipsa de consimtiementulu speciale alu Portiei.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 6 Februariu 1875. Cas'a representativa trecendu la ordinea dilei continua desbaterea generale asupr'a bugetului.

Mai intâiu ia cuventulu M. *Iokai*, elu incepe ilustrarea situatiunei cu semnificativele cuvinte, ce le a esprimatu marele patriotu maghiaru, contele St. Széchényi, cându fu recercatu a subscrie in anii 50 unu sucursu pentru crearea unui fondu de reserva pre sém'a teatrului natiunalu. Contele prelânga sum'a de 1000 fl. dede atunci si sfatulu acest'a: „Nu spesati mai multu decâtu face venitulu vostru.“ Este tristu, ca nu a urmatu fia-care unguru acestu svatu bunu si ca n'amu scrisu acésta acsioma cu litere de auru pre portile parlamentului nostru.

La cererea, cá partida stanga sa motiveze pentru ce nu primesce bugetulu substernutu de Ghyczy, oratorulu respunde, ca dela Lonyay si Kerkapoly a acceptatu bugetulu, pentru ca l'au substernutu Lonyay si Kerkapoly si bugetulu lui Ghyczy nu-lu primesce pentru ca lu substerne Ghyczy. (Miscare). Despre cei doi fosti ministri oratorulu credea, ca suntu optimistici, séu reu informati, dara C. Ghyczy cunósce situatiunea, nu e optimistu si lui nu-i trebuie sa-i esplicâmu istori'a celoru 7 vaci slabe. Densulu a vediutu si esperiatu miseri'a cu care ne luptâmu de 3, 4 ani incóce. Éca motivulu!

Dupa parerea oratorului caus'a suferintieloru nóstre este mani'a de potere mare, voiámu sa fimu domni mari. Noi nu suntemu seraci, inse a fi domnu mare e prea multu pentru puterile nóstre. Imputarea acést'a atinge pre amendóue jumetâtile imperiului, pre toti, fâra distingere de natiunalitate; imputarea acést'a privesce si pre ambele case, cari nu suntu despartite de câtra olalta decâtu printr'o cassa derangiata. Sa nu dicemu, ca suntemu esploatati de tierile dincolo de Lait'a, câci si acolo se vede calamitatea. Nici singuri nici impreuna nu putemu sa ne gerâmu de o putere mare, trebuie sa se faca reductiuni in tóte ramurile vietiei nóstre de statu. (Aplausu viu.)

Ce privesce armat'a, trebuie sa ne nesuimu a o sustiené in stadiulu de acum, legea despre inarmarea generale trebuie sa se aduca la valóre cu tóta energi'a, dara potemu sa reducemu tempulu de presentia dela 3 la 2 ani si sa crutiâmu, oficiarii trebuie platiti mai bine, si militarii tienuti mai putienu in servitiu si de aci aru resultá o crutiare de 20 milióne. De altmintrenea soldati multi nu semnifica o armata mare si o armata mare nu representa si o potere mare. Toti strategii consemtiescu, ca pentru a purtá resbelu soldatii suntu de lipsa numai un'a data, dara bani de trei ori. Noi avemu de trei ori soldati si numai odata bani si acést'a inca nu totu-déun'a (ilaritate). Celu mai mare strategu alu lumei, Friedericu celu Mare, care la tóta intemplarea a fostu unu cunoscatoriu de resbelu atâtu de insemnatu câtu ministrulu comunu de resbelu din Austri'a (ilaritate) se obicinuiá a dîce, ca de regula acel'a care are talerulu din urma in busunariu castiga batai'a. La noi inse durere! talerulu din urma e fórte aprópe de celu dintâiu (ilaritate viua). Silindune cine-va la unu resbelu soldatii nostri siguru se voru luptá cu bravura, speru, ca voru avé si conducatori buni, dara cum si de unde va procurá ministrulu banii necesari, despre acést'a n'amu absolutu nice o idea. Fiindu ca amu pignoratu bunurile statului, la unu atare casu nu ni-aru remané alt'a decâtu sa pignorâmu bunurile bisericesci (miscare durabila). Sa asteptâmu pâna ce ierarchi'a nóstra bisericésca de cea militaria? (Viua ilaritate.)

In politic'a esterna, relevéza oratorulu, ca n'avemu sa ne amestecâmu in afacerile altoru state si cu deosebire sa nu spriginimu tendintiele ce tientescu la restauratiuni. Nice un'a dintre poterile cele mari n'are causa sa ne atace si pentru statele nóstre vecine nu vomu tiené dóra o armata mare. (Aprobare).

Cuot'a detorieloru de statu o vomu puté face mai putienu apesatória prin operatiuni norocóse de creditu; interesele industriei si productiunei nóstre le vomu conservá, nepotendu-se altmintrenea, prin teritórie vamali deosebite.

Nu voiu incetá sa credu, ca suntemu in stare sa intemeiâmu o Ungaria independenta care va stá pre peciórele sele, pâna atunci lipsesce inse sa tienemu o Ungaria solventa. Suntu esemple despre caderea stateloru mari la state mici prin ruin'a financiale, dara cumca state mici au

---

FOISIÓRA.

Reminiscentie din anulu 1849.

In Florenti'a a aparutu opulu lui *Lamarmora* anunciatu demultu: *„Un episodio del Risorgimento italiano.“* Opulu cuprinde raportulu generalului facutu in Aprile 1849 ministeriului asupr'a eveneminteloru din *Genov'a.* La capetulu opului adauge: raportulu maresialelui conte Radetzky despre bataliele dela *Martara* si *Novara*, pre lânga unele date fórte interesante despre fug'a regelui *Carlo Alberto* printre sîrele austriaciloru. Lamarmor'a nu admite, ca nenorocitulu principe, carele caletoriá atunci sub numele unui conte de *Barge* aru fi fostu recunoscutu in castrele austriaciloru. Eata ce dice elu:

„Nimenea nu este mai inclinatu cá mine a recunósce generaliloru austriaci caracteru cavalerescu, ceea ce aru fi de doritu sa afle imitatiune in tóte armatele. Amu avutu ocasiune in mai multe renduri sa ne convingemu despre acést'a, si-mi pare bine ca sum in stare a testificá asiá ce-va; de alta parte inse si marinimositatea cavalerésca are marginile sele, mai cu séma in resbelu si ocasiunea a fostu pré favorabile si pré seducatória, asiá incâtu nu se póte cá austriacii s'o fia lasatu a o scapá din mâna. Mai departe nu se póte presupune, ca comandantele unui corpu detasiatu (conte *Thurn*), carele nu putea scí nimic'a despre abiá proiectatulu armistitiu, aru fi suferitu pre unu suveranu inimicu, carele a provocatu resbelulu in dóue renduri, sa tréca liberu printre sirele corpului seu, mai cu séma neavendu nici mandatu speciale spre acést'a dela comandantele superioru alu armatei sele.“

Lamarmora intretiése aici istori'a despre fug'a cea renumita a regelui asiá dupa cum i-a enarat'o curierulu cabinetului *Gamallero* la reintórcerea sea dela *Oporto* cu osemintele regelui la *Genov'a.* Elu dice: „Curieriulu *Gamallero*, carele siedea inainte in trasura cu servitoriulu *Valetti*, cându *Carlo Alberto* a parasitu Novara, m'a asecuratu, ca trasur'a fu condusa de vedettele austriace intr'o curte in *Borgo Vercelli.* Ací se aflá cuartirulu generale. Desprinsera caii indata dupa sosire. Nóptea erá fórte intunecósa si plouá de versá; au remasu asiá pâna diminéti'a. De trasura nu s'a apropiatu nimenea, nici a parasit'o *Carlo Alberto* nici pre unu momentu.

Gamallero, cu passuportulu in mâna, s'a adresatu mai de multe ori câtra oficierii austriaci cu rugarea sa-i mijlocésca cai spre a puté continuá caletori'a. Oficierii respunsera, ca caii câti se afla in Borgo suntu luati spre a fi intrebuintiati la espedarea depesieloru, dara indata ce se voru aflá unii disponibili i se voru dá. Si in adeveru diminéti'a a si capetatu. In impregiurâri de aceste in adeveru nu se póte asteptá o tratare mai omenósa, si me infioru de câte ori cugetu, ce se putea si trebuiá sa se intemple, déca austriacii cunosceau pre *Carlo Alberto.* Si cá si cum nu aru fi fostu de ajunsu cu o intalnire cu austriacii nóptea si pre plóia, s'a mai intalnitu odata in diu'a mare.

Plecandu regele dela Borgo Vercelli, in locu sa apuce pre drumulu câtra *Turinu*, apuca pre calea câtra *Casale*, nesocotindu ca acolo se póte aflá vre-unu escadronu austriacu pentru recunóscere. Acolo inse se aflá unu corpu de 10,000 sub comand'a generalelui Wimpffen si Carlo Alberto se afla in mijloculu acestui'a, pâna a nu sosí inca la Po. Oficierulu austriacu, carele a vediutu trasur'a mai intâiu, nu s'a cugetatu sa-lu oprésca, ci s'a multiamitu a indreptá pre postilionu sa iá alta directiune, pentru ca podulu dela Casale este stricatu si trupele stau gat'a sa atace cetatea Casale. Regele audiendu acést'a, cá sa evite o versare zadarnica de sânge si sa scape cetatea Casale de unu bombardamentu, scóte capulu pre ferést'a trasurei, esprima mirarea sea pentru cele audite si intréba, cum se póte atacá cetatea Casale, de óre-ce ostilitâtile au sa inceteze in urm'a unui armistitiu proiectatu si acordatu in nóptea trecuta in Novar'a.

„Potu anunciá scirea acést'a generalelui meu (Wimpffen)?“ replica oficierulu.

„De siguru“ respunde *Carlo Alberto.* — „Spune dlui generale, ca eu sum contele de Barge si caletorescu la Oporto si pre ceea ce amu spusu mi dau cuventulu meu de onóre.“

Gamallero mai amintesce si de altu casu interesantu totu cu ocasiunea acést'a. Oficierulu austriacu dupa ce a raportatu conformu regulamentului militariu cele audite dela contele de Barge despre armistitiu, s'a reintorsu la trasura si vediendu la caletoriu, carele erá, se intielege, in vestminte vile, o spada frumósa, s'a rugatu cu totu respectulu sa-i permita a vedé spad'a. Gamallero a luatu spada din caru si a dat'o oficierului, carele privindu-o cu atentiune si laudandu-o pentru fineti'a si eleganti'a ei a dat'o inapoi.

Acést'a erá spad'a, numita de armata sardinica in gluma „spad'a Italiei“, pentru ca pre capulu manunchiului erá artificiosu asiediata mistic'a emblema a unui leu coifatu siediendu, cu scutulu savodanu in spate si cu unu siarpe in ghiare, pre lânga inscriptiunea: „J'atans mon astre“ („Asteptu stéu'a mea“). Spad'a acést'a este acum in camer'a de arme din Turinu, cu tóte ca erá pre ací sa decoreze cá trofea arsenalulu din Vien'a.

devenitu state mari prin ruina financiale, despre acést'a nu sciu sa esiste vre-unu esemplu.

Aru fi unu deliriu, cându natiunea aru crede ca ajunge vointi'a, spre a face Ungari'a mare si puternica. La acést'a se recere munca grea, o crutiare, care sa se estinda asupr'a tuturoru claseloru, unu spiritu sanatosu negutiatorescu si o resignatiune durabila. Sa ne insusimu aceste mari virtuti dela natiunile cele mari, dara nu institutiunile esterne ale acestor'a si atunci vomu puté emulá cu ele.

Administratiunea nóstra cu taber'a colosale de dregatori nu póte fi corespundietória si grabnica. La dregatorii nostri se potrivesce esemplulu amintitu de ministrulu de comerciu cu cârtile sibilinice, pentru ca dimisionându si doue pârti dintre oficiali totusi aru remâné unu numeru egalu si se urca in pretiu. Suntu ministerie, in cari unu actu trece prin 27 mâni. Prin traganarea acést'a birocrateca — pentru a amintí unu esemplu mare — s'a prorogatu cestiunea bancei, care erá aprópe de resolvere, — si — spre a aduce unu esemplu micu — s'a purtatu pentru caiti'a perduta a unui trabantu scosu din apa unu prosesu atâtu de lungu, s'au facutu atâte investigatiuni, câtu din spesele acestei purcederi s'aru fi potutu face unu trabantu (ilaritate). Mâni putiene provedu lucrulu mai bine, totusi guvernulu actualu sa nu demita o parte dintre oficiali, pentru ca aru dimite pre cei mai diligenti cari nu suntu cortesi buni (ilaritate.)

Totu ce a facutu guvernulu pâna acum s'a facutu pentru parere, dara nu pentru esistinti'a cetatieniloru; s'au claditu in capitala palaturi pompóse, dara pentru comerciu nu s'a facutu nimicu, s'au inmultitu tribunalele, dara nu si dreptatea (aprobare.) Pentru unu procesu, alu cârui obiectu representa 15 fl., si-a perdutu omulu averea intréga si nu i s'a facutu nedreptate, s'a purcesu simplu in intielesulu procedurei civile. (Ilaritate)

Liniele ferate s'au claditu asiá, ca fia-care capetu este infundatu, numai capetulu acel'a nu, care duce banii nostri in afara. Guvernulu trebuie sa se lase de intreprinderile industriali, pentru ca nu le pricepe si astfelu nu ajunge la nici unu resultatu.

Amu ajunsu acolo, de nu mai putemu purtá sarcinele nóstre, se dice ca sa nu ne dâmu de seraci, inse se póte sa ascundemu ce scie lumea tóta? Pâna acum a cadiutu ciarlatanii, dara acum cadu atari personalitâti din societate, despre cari lumea intréga erá convinsa ca suntu solide. Intrebu: nu vede camer'a sparturi in sirurile sele proprii, nu scie, ca esecutiunea cu mâni de feru strabate pâna in cas'a ablegatiloru? Déca acést'a se intempla in clasele de susu ale societâtiei, cum va fi in paturile de josu ale poporatiunei? Déca stà lucrulu cu representantii astfeliu ce se intempla cu cei representati? Fói'a oficiósa a publicatu in decursulu unui anu diece mii concurse si esecutiuni si ací suntu numai acele casuri, in cari pretensiunile trece preste 300 fl. Cu tóte aceste guvernulu nu scie sa propuna altu ce-va decâtu urcarea sarcineloru; in totu bugetulu nu se vede nici macaru un'a idea de scapare.

Ministrulu de financie dice ca n'a avutu tempu sa studieze cestiunea bancei. Ddieulu meu! continua oratorulu, optu ani n'a studiatu Ghyczy altu ce-va decâtu cestiunea bancei si astadi nu scie ce sa incépa. Intr'adeveru ca n'are nici o picatura de sânge burbonicu in trensulu, elu a invetiatu atât'a si a uitatu totu.

Unu altu sistemu trebuie sa vina, care, déca ne impune sarcini, sa ne faca celu putienu capabili sa putemu dice alegatoriloru nostri, ca déca ei voru aduce sacrificiele ce le ceremu, tiér'a se va mantuí. Pentru unu atare scopu si la asemenea casu si oratorulu este gat'a a aduce sacrificie, dara nu voiesce sa se aduca la ori-ce incidentu, fia câtu de neinsemnatu, patriotismulu — sicriulu sântu — si sa servésca de flamura de cortesitu.

In fine Jokai nu primesce bugetulu de basa la desbaterea speciale.

Dupa densulu venindu *Uerményi* la cuventu dechiara, ca intréga (?) natiunea, tóte partidele pórta vin'a stâriloru actuali, dintre toti inse partea leului in respectulu meritului si imputârei se cade guvernului. Suntu dóue grupe de deputati, dintre cari unii propusera reforme, dela cari astépta delaturarea calamitâtiei si restabilirea increderei sguduite, acesti'a suntu invoiti sa accepteze celu putienu o parte din contributiunile urcate de ministeriu; iéra contr'a loru stau acei ablegati, cari au formatu unu partitu pre tempulu cându se constituì guvernulu actualu. Atunci dechiarà ministrulu de financie, ca in cele-lalte cestiuni nu ia solidaritatea cu colegii sei ministri si primulu ministru dechiarà, ca guvernulu seu nu se va ocupá decâtu de regularea relatiuniloru financiali. Prin acést'a s'au decretatu stagnatiunea si neactivitatea absoluta cu privire la cele-lalte afaceri ale tierei.

Vér'a a trecutu cu discussiunea legei electorali, venì tómn'a, ne intórseramu sa votâmu bugetulu si nóuele legi de contributiune. Multiemita mare comissiunei financiali, ca avemu sa votâmu numai 13 milióne contributiuni, pentru ca déca ea nu stergea 8 milióne, guvernulu crutiâriloru cerea par exellence 21 milióne. (Asiá este! din drépt'a). Astadi guvernulu ne provóca sa votâmu aceste dâri fiindu neamanavere, mai târdiu se va ingrigí elu de reforme.

Adeverat'a deosebire intre aceste dóue directiuni nu se afla in cestiunea financiale, ci deosebirea principale in ambele programe jace in directiunea politicei financiali, séu chiaru in politica insasi. Parerea, desvoltata de câtra trei oratori escelenti din camera, cunósce o directiune sigura: ei voiescu sa progreseze cu dispusetiunile financiali si pre terenulu politicei si indigitéza ca in catr'o. Guvernulu, dupa propri'a sea marturisire, n'are pre acestu terenu nici o directiune propria si speranti'a ce o aveamu, ca guvernulu va eliberá tiér'a de calamitâtile financiale, s'a micusioratu tare, cu tóte aceste a-si primí bugetulu de base la desbaterea speciale, pentru ca de-si este elu o intrebare de rangulu primu, totusi in fati'a fluctuatiuniloru politice devine indiferentu.

Oratorulu cugetandu asupr'a parerei lui Perényi, care dise, ca nice nu lauda, nici nu mustra pre Kerkapoly, dechiara, ca tiér'a sufere mari daune, cându unu barbatu cu atât'a potere si inteligintia cum este Kerkapoly nu participa la afacerile tierei.

In urma Uermény mai observa, ca nu trebuie sa ne tememu de veleitâti, cum suntu: ingrigirile esprimate de unii, ca intre ambele jumetâti se potu escá diferintie si neintielegeri. Aceste nu suntu justificate. Nu este vre-o partida, care sa urmarésca fatia de Cislaitania scopuri periculóse. Oratorulu acceptéza bugetulu de base la desbaterea speciale.

In siedinti'a dela 8 Februarie a casei representative se continua desbaterea generale asupr'a bugetului. Mai intâiu ia cuventulu ministrulu presiedinte *Bitto*.

La inceputu oratorulu observa, ca dupa enunciatiunea ponderósa a deputatului C. Tisza nu afla necesariu sa se ocupe de numerósele recriminatiuni si acuse, cari s'au adusu ainte din partea mai multoru deputati cu deosebire de câtra Perényi, care in apostasi'a sea s'a purtatu cu unu cinismu ne mai pomenitu, — contr'a politicei de 7 ani a guvernului si a majoritâtiei ce l'au spriginitu.

Intru câtu s'a pututu conchide din desbaterile de pâna acum, argumentele aduse contr'a politicei financiali a guvernului se potu reduce la trei puncte de vedere. Intâiulu punctu e, ca, dupa ce caus'a cea mai remarcabila a stâriloru nóstre derangiate jace in sistemulu guvernârei urmatu pâna acum si de vreme ce noi nice in proiectele nóstre bugetarie, nice in alte proiecte n'amu datu garanti'a, ca dorimu sa delaturâmu cu totulu acestu sistemu: prin votarea acestoru proiecte nu se va vindecá reulu financialu si sacrificiele aduse voru remané fâra resultatu.

Intru câtu pretensiunea: sa se schimbe sistemulu, privesce modificarea articulului XII din 1867 (despre complanarea cu Austri'a), observa oratorulu, ca schimbarea sistemului in acestu sensu e o intrebare, preste care opiniunea publica a natiunei a trecutu la ordinea dilei (contradicere in stang'a estrema.) Intru câtu inse luâmu schimbarea in intielesulu baronului Sennyey si alu majoritâtiei de pre tempulu cându ni-a datu indrumarea sa studiamu in detaiu sistem'a administratiunei de acum, oratorulu trebuie sa marturisésca, ca pre temeiulu cunoscintiei relatiuniloru nóstre parlamentarie nu numai nu impartasiesce parerea stim. d. deputatu, care merge intr'acolo, ca reform'a administratiunei este de asemene insemnatate cá si proiectele financiali, ci o dechiara gresita; e neindreptatita si asertiunea ca n'amu facutu pregatiri in privinti'a acést'a si ca n'amu desemnatu nice directiunea ce vremu sa o urmarimu.

Este adeveratu, ca proiectele nóstre ce privescu reform'a administratiunei nu zacu pre més'a camerei in forma concreta, inse aducu aminte dloru deputati, continua oratorulu, ca la inceputulu sessiunei amu promisu, ca indata dupa pertractarea proiecteloru financiali vomu substerne proiectele despre reform'a administratiunei, amu indigitatu si directiunea enunciandu, ca in conformitate cu principiulu decentralisatiunei, doritu de toti, voimu sa dâmu mai multe agende de administratiune municipieloru si dregatorieloru locale.

Proiectele de reform'a administratiunei ce le va substerne guvernulu, ce e dreptu, nu cuprindu atâtu câtu cele desvoltate de conducatoriulu centrului stangu, dara abstragendu dela acésta diferintia un'a e chiaru: ca intre impregiurârile actuali din parlamentulu nostru substernerea proiecteloru de reform'a administratiunei deodata cu cele financiali nu numai nu usiurá deslegarea ci din contra o ingreuná servindu atare purcedere de arma pentru cei ce ataca guvernulu.

A dóu'a imputare e, ca politic'a financiale a guvernului e unilaterale intru câtu nu ne amu ingrigitu sa facemu natiunea capabile de a suportá sarcinele si cá ilustratiune se aducu tristele relatiuni de creditu si banc'a, care nu s'a infiintiatu inca. Ce privesce creditulu guvernulu e gat'a sa raporteze conformu insarcinârei date de camera, ci guvernulu nu crede, ca reulu usurei se póte delaturá pre contulu teoriei, dara totusi a luatu initiativ'a pentru a ajutorá pre unele tienuturi reu cercate in lipsele momentane (O voce din stang'a estrema: Alegerile suntu aici!) Ce privesce banc'a, la cele dise de ministru de financie, adaugu, ca pâna la deschiderea sessi nei amu trebuitu sa acoperimu trebuintiele bugetului cu antecipatiuni din imprumutulu necontractatu. Resolverea acestei cestiuni credemu sa o intreprindemu dupa votarea bugetului si a contributiuniloru, pentru ca banc'a e posibila numai déca se va restabilí bilantiulu. O banca independenta e posibile numai dupa stabilirea valutei si acést'a se póte face numai cu consemtiementulu celeilalte diumetâti a imperiului.

Imputarea, ca suntemu unilaterali, nu e drépta, guvernulu n'a intrelasatu nimicu, si eu negu, ca acést'a invinovatire se putea face din partea posesoriloru mari fiindu ca togm'a pentru acést'a classa s'a facutu mai multu in tempulu din urma. (Contradicere in stâng'a). 500 mile drumuri ferate suntu pentru posesorii de pamentu; de acea invinovatirea acést'a sémana cu fras'a: „Nu platimu contributiuni“ cá ou cu ou. (Aplausu in drépt'a contradicere in stâng'a.) In câtu pentru persón'a mea respingu atare politica lipsita de semtiulu de datoria câtra patria.

La imputarea, ca nu influintiâmu asupr'a reducerei erogateloru in bugetulu comunu, respundu, ca intr'unu tempu, cându tóte poterile europene inarméza intr'o mesura grandiósa nu putemu incepe cu desarmarea.

In urma oratorulu precisandu politic'a financiale a guvernului dîce, ca vediendu acest'a ca nu póte restabilí in 1875 ecuilibrulu in bugetu s'a ingrigitu de dóue mesuri, intâíu de atari cari desbraca calamitâtile de caracterulu acutu si ne dau tempu pentru reforme mai radicali si a dóu'a de mesuri, cari sa asigureze ecuilibrulu in bugetu pre unu tempu durabilu.

In categori'a dintâiu suntu bugetulu ce ne sta inainte si legile de contributiune, intr'adóu'a reform'a administratiunei si a justitiei, precum si aplecarea mai corespundietória a bunuriloru ce le posiede statulu. Oratorulu astépta dela natiune, ca va suportá si aceste sarcini provisorie cum a suportatu calamitâtile cele multe. Afara de posesorii de case, meseriasi si dileri nu esiste o clasa care sa nu se substraga dela platirea contributiuniloru si cercetârile oficiali arata, câtu de reu stâmu cu patriotismulu in unele tienuturi (larma in stâng'a.) Este o politica cutesatória acést'a, dara numai prin aceste medilóce vomu restabilí ecuilibrulu.

Dupa ministrulu presiedinte ia cuventulu *Taray*, care se incurcà in teorii seci, ce nu desteptara atentiunea camerei.

Acum se scóla celebrulu financialistu E *Horn* si incepe a polemisá contr'a ministrului presiedinte, dovedindu, ca guvernulu a neglesu cu deosebire comerciulu si industri'a. Reflectandu la modificarea sistemului relevata de Bitto dice ,ca acest'a se pare ca n'a avutu in vedere alte crutiâri decâtu cele din administratiunea interna, precându opositiunea a intielesu alt'a si adeca sistem'a generale, care netienendu contu de relatiunile financiale ne a adusu in permanenti'a deficitului, intielegemu facerea de detorii, nesce operatiuni de creditu, pre cari Kerkapoly voiá sa le apere dîcendu, ca nu guvernulu, ci consecuenti'a inesorabile a situatiunei le a causatu. Oratorulu supune desu amintitele „investitutiuni fruptificatórie“ la o critica agera si observa, ca ministrului presiedinte cu tóte ca C. Tisza s'a dechiaratu destulu de chiaru pentru ce nu primesce centrulu stangu bugetulu, nu intielege inca caus'a. Guvernulu actualu variéza acsiom'a germanului tematoriu de Ddieu: „Teme-te de Ddieu si nu te teme de nimene“ cu acést'a acsioma: „Teme-te de Rothschild si teme-te de lumea intréga.“ Guvernulu n'a facutu nimicu pentru radicarea creditului si cestiunea bancei inca s'a facutu dependenta de regularea valutei, care póte sa nu vina curendu.

Provocarea la Franci'a care a adusu in tempulu din urma sacrificie colosali, este o comparatiune rea, atari jertfe se ceru numai in tempuri de estrema lipsa. Oratorulu nu primesce bugetulu. A mai vorbitu Gubody cu voce slaba contr'a bugetului si siedinti'a se inchide.

Romani'a.

Bucuresci 3 Februariu 1875.

O scire placuta mi impune condeiulu in mâna, pre care n'asiu voí nici de cum sa nu fia cunoscuta si publicului dvóstre. Este votarea subventiunei de 15,000 lei *definitivu* si *statornicu* pentru gimnasiulu rom. gr. orientalu din Brasiovu.

Amu sa asiguru ca opiniunea publica in capitala a salutatu acestu evenementu cá pre unu triumfu alu recunoscintiei. Dlu ministru *Maíorescu* póte fi satisfacutu prin votulu dela 31 Ianuariu de tóte gratificatiunile publicistice de dincóci si de dincolo dela datulu sgomoteloru respandite despre mutilarea universitâtiei din Iasi, póte fi satisfacutu, câci insusi unu *Cogalniceanu* a venitu sa-lu sprigínésca.

Dara amintiiu de recunoscintia si ací me punu pre terenulu dlui Cogalniceanu in acésta cestiune. Nu voiu nici eu sa facu politica, pentru-ca, precum a dîsu domni'alui, d-vóstra aveti sa faceti acum politica la Pest'a. Ei fia si asiá. Recunoscinti'a, despre alu cârei triumfu amu amintitu, este ca noi nu vomu dá uitârei nici odata cele ce amu primitu dela fratii nostri, in specialu prin nemuritoriulu *Lazaru*. Cine aru fi cugetatu mainte cu 7—8 diecenie, spre ce are sa servésca alungarea unei lumini, carea dupa judecata omenésca avé si dreptu si locu cá sa lumineze acolo la d-vóstra? Este odiosu a face alusiuni si nici n'amu in vedere resultatulu votârei celoru 15,000 lei; amu in vedere regenerarea produsa de schintei'a aruncata de Lazaru in sinulu românilоru coplesiti de propagand'a panelenistica a fanarului, carea si astadi, dupa multe desastre, inca totu mai speréza sa se suie pre tronulu Paleologiloru la umbr'a Stei Sofie, in Constantinopole.

Digresezu, inse me credu escusabile cându trebuie sa aplicu colorile cele adeverate spre a dá fati'a cea adeverata imaginei, cându o Romania de cinci milióne cu suveranu, guvernu natiunalu, cu armata romàna, cu universitâti, cu Talia romàna, cu literatura româna s. c. l. române, gasesce prilegiulu a intórce cu mediele culturei recunoscinti'a sea.

Mai este si alt'a carea sternesce in noi simtiementulu inaltiatoriu de inimi, este convingerea, ca institutulu pentru care s'a votatu subventiunea este unu asilu alu culturei, la care se adapostescu multi tineri de ai nostri, cari punu temeiu solidu educatiunei loru ulterióre. —

Diurnalistic'a nóstra s'a sporitu cu unu diurnalu politicu ce apare de *dóue* ori pre septamâna. Diurnalulu se chiama „Alegatoriulu liberu.“ Intre redactorii sei numera persóne cu trecutu remarcabile: pre Ioanu *Ghic'a*, Ioanu *Brateanu*, si Demetriu *Brateanu*. Dupa numele diurnalului s'aru parea ca avemu de a face cu unu diurnalu de ocasiune, din program'a sea se vede unu scopu fórte de doritu, dara nerealisabile in circumstantiele nóstre — scopulu cá alegerile cele mai de aprópe sa se faca in conditiuni de absoluta libertate. Ei bine! Dlu Brateanu cá ministru atotuputente n'a practisatu libertatea absoluta in cestiune de alegeri, va sa o probeze acum. Vorbele libertate absoluta suntu fórte frumóse; inse astadi cându avemu inapoi'a nóstra libertate cu Strussberg, cu fermane turcesci si cu alte bagatele compromitietórie si de libertatea relativa, vorbele, nu mai prindu. Neamu intieleptitu si noi si ne place sa cumpanimu faptele alaturi cu fanfaronadele.

Nu sciu, déca ati luatu notitia de mórtea generalului *Solomon*. Cu ocasiunea acést'a ve facu cunoscutu ca prin decretu domnescu este denumitu in loculu decedatului colonelulu Alessandru *Zefcari*, comandantulu regim. I de *calarasi*.

Varietâti.

⁂ Archiducele *Ioanu* Salvator de *Toscan'a*, carele facuse sensatiune cu brosiur'a, despre carea amintirâmu si noi in colónele acestei foi, a plecatu din garnison'a unde se aflá, Temisiór'a, luni in 3/15 Februariu, dupa ce mai nainte primí ovatiunile cele mai demonstrative din partea militarimei si a civililoru. Archiducele, este sciutu, se transferéza dela arteleria, unde fu in cualitate de colonelu la regim. 13, in aceiasi cualitate la regim. 12 de infanteria. — Spre sciinti'a lectoriloru adaugemu ca brosiur'a archiducelui a esitu in doue editiuni.

(†) *Barones'a Elen'a Poppu*, nascuta *Olteanu*, in numele seu si alu fiiloru si ficeloru sele *Aureli'a* maritata *Vasiliu Jurc'a* deputatu, *Elen'a*, *Aureliu*, *Iuliu* si *Alesandrin'a*, — a cumnatiloru si cumnateloru sele *Avramu*, *Ann'a*, *Veronic'a* si *Elisabet'a Popp*, precum si in numele mamei sele *Ann'a Olteanu* nasc. *Popu Maioru* a unchiului seu *Ioane Popu Maioru*, a fratelui seu *Constantinu Olteanu*, a sororiloru sele *Amali'a* maritata *Georgiu Filipu*, — *Ann'a* maritata *Nicolau Siandoru* de Vistea si a fiiloru acestor'a, cu anim'a infranta de dorere face cunoscutu, ca neuitatulu sociu, respectivu parinte, frate, socru, ginere si cumnatu **Ladislau Vasiliu** bar. de **Popp**, presiedinte de senatu la suprem'a curte judecatorésca din B.-Pesta, Cavaleriu ord. Corón'a de feru clas. II. consiliariu act. intimu de statu alu Majes. Sele imp. reg. — Presiedinte Asociatiunei Transilv. pentru cultur'a poporului rom. presied. onor. Societâtiei liter. rom. din Bucovin'a, etc — dupa unu morbu greu de mai multe dîle 'si dete sufletulu in mânile creatorelui in 17 Februariu 1875 la 8 óre sér'a, in anulu vietiei 56 si alu préfericitei sele casatorie alu 26-le.

Ceremoni'a funebre, dupa ritulu bisericei greco-catolice, se va tienea in 20 Februariu, a. c. la 3 óre d. m. la locuinti'a din strad'a morariloru, Nr. 8.

Osemintele repausatului se voru transportá la Reginulu sasescu in Transilvani'a, unde se voru depune spre eternulu repausu in cript'a familiaria. Fia-i tierân'a usióra si memori'a binecuventata!

⁂ *Reuniunea functionariloru austro-ungurescí din Sabiiu.* Adunarea ordinaria locala a membriloru tienatori de reuniunea functionariloru austro-ungurescí, se va tienea Dumineca in 21 Martie 1875 la 10½ óre ante meridiane in sal'a primariei din Sabiiu.

Objectele de pertractare se voru specificá in invitatiunile respective.

Privindu la anticipatiunile consortiali a acestei filiale, au resultatu dupa incheierea ratiotieniloru pre 1874 o dividenda de 9%, despre care conformu §§-loru 9 13 si 34 din statute se face incunoscintiare. —

Sabiiu in 17 Fauru 1875.

Comitetulu localu alu reuniunei functionariloru austro-ungurescí.

⁂ *Condeiu simbriasiu.* Óre cine este asiá de glumetiu, incâtu sub numele *Narcis* descrie in foisiór'a „Orientului latinu“ quasi pseudobiografia a baron. L. B. P. . . . Scrietoriulu este escusabilu pentru ca va fi scrisu mai inainte pâna nu sciea de catastrof'a familiaria a bar. Popu . . . dara mai departe, diurnalulu nu trebuiá sa uite axiom'a: *„De mortuis nil nisi bene“*.

⁂ *Frumósa parthia la Argesiu.* Pentru repararea monastirei Argesiului, carea impreuna cu celelalte manastiri, de cându ingrigesce statulu de ele, suntu in deplorabile decadintia s'a spesatu 338,000 lei noi dela 1870 incóce, si pre anulu 1875 stau in bugetulu ministrului de culte alte 10,000 lei noi spre acela'si scopu. De óre-ce inse architectulu Monturénu, cârui i fu concrediuta repararea monastirei, se vede ca e necapabilu, pentru ca nu fu in stare sa faca baremu unu planu generalu pentru restauratiunea monastirei, fu destituitu si inlocuitu cu unu francesu *Viollet le Duc.* Este intrebarea acum, cum a pututu statulu spesá cele 338,000 lei noi, déca dlu architectu Monturénu inca nici planulu generale alu reparatiuniloru nu l'a facutu?

⁂ *Aparatu de mesurarea curentiloru din fundulu marii.* D. Dr. Neumayer presinta societatiei de geografia din Berlinu unu micu aparatu destinatu a resolvá problem'a atâtu de cautata a determinârei esacte a curentiloru si a temperaturei marii la adencimi mari. Esperienti'a va spune, déca d. Neumayer a reusitu. Eata principiulu noului instrumentu:

Cându se face sa se produca o scanteie electrica intre dóue ascutisiuri metalice intr'unu tubu de sticla plinu de gazu azotu, se produce, dupa cum se scie, o lumina frumósa violeta, capabila de a lucrá himicesce asupr'a harthiei fotografice. Deci sa se cobóre, prin ajutoriulu unui cablu metalicu in fundulu marii unu termometru inchisu intr'unu tub cu azotu, si prin cablu sa se tréca unu curentu electricu, si este evidentu ca lumin'a se va produce, si déca de desubtulu termometrului s'a asiediatu o fóie de harthie sensibila, colón'a termometrica va fi fotografata si se va potea in urma observá in voie.

Instrumentulu d-lui Neumayer se compune dintr'o cutie de arama ermeticu inchisa si provediuta pre din afara cu unu apendice analogu cu o cârma mica. In intrulu cutiei s'au asiediatu in tuburi cu azotu de o parte unu termometru, de cealalta o busola; d'asupr'a harthi'a fotografica. Se scobóra cuti'a in mare leganandu-se de córd'a metalica. Actiunea curentului asupr'a cârmei obliga cuti'a a se asiediá chiaru in directiunea curentului. Déca se face sa tréca scantei'a, fotografi'a dà in acel'a-si tempu punctulu de oprire a colónei termometrice adeca temperatur'a, si imaginea acsei cutiei si a acului magneticu, adeca directiunea curentului. In 3 minute, dîce inventatorulu, operatiunea este terminata, si numai remâne de câtu a trage inapoi aparatulu si a scóte harthi'a aratatóre.

(Vocea Cuvur.) H. Parv.

Raportu comerciale.

Sabiiu 19 Fauru n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Februariu 1875.

Metalicele 5%	70	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	75
Imprumutulu de statu din 1860	111	75
Actiuni de banca	960	—
Actiuni de creditu	220	25
London	111	40
Obligatiuni de desdaunare Ungurescí	79	80
„ „ „ Temisiorene	77	75
„ „ „ Ardelenescí	75	80
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	70
Galbinu	5	26
Napoleonu d'auru (poli)	8	90½

Concursu.

Pentru postulu de capelanu lânga inbetrânitulu parochu din Silea ungara conformu in. ordinatiuni consistoriale din 1 Novembre 1874 Nr. 2827 ex 1055|B. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Jumetate din venitulu stolare, purtându si oficiu de invetiatoriu pentru care va avé salaríu deosebitu.

Concurentii voru avé sa astérna concursele sele instruate conformu dispositiuniloru sinodali din anulu 1873. Administratorului ppescu alu Muresiului Artemiu Crisianu, — pâna in 9 Martiu 1875 cându se va face si alegerea.

Silea ungara in 5 Decembre 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu administratorulu protopopescu.

(1—3) Artemiu Crisianu m|p.

Nr. 109 ex 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de alu doilea invetiatoriu la scól'a granitierésca din comun'a greco orient. Tientiari, districtulu Fagarasiului, se escrie concursu pâna la 27 Fauru a. c. st. nou.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a., cortelu liberu si 6 stângini de lemne.

Suplicele instruite cu documentele recerute suntu a se adresá la

„Comitetulu scóleloru granitierescí din fostulu regimentu românu I in Sabiiu.“

(3—3)

Nr. prot. 11|1875.

Edictu.

Moise Pop'a din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, — carele mai multu de doi ani a parasitu pre legiuitá sea socia Susan'a Chirtea fâra a se scí ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî si anumitu pâna in 30 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a-i se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea 29 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu
Adm. prot.

(2—5)

Insciintiare.

Deschidiendu-se in 1 Martiu a. c. in institutulu reg. de mositu din Sabiiu cursulu de instructiune pentru mósie, candidatele de mositu de natiunalitatea româna si nemtiésca suntu provocate a se insinuá pâna la terminulu indicatu la subscrisulu spre a fi primite in cursu.

Sabiiu 1 Februariu 1875.

Dr. Lukacs Mikulicz,
Profesoru ord. de mosîtu.

(4—4)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(4—12)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 14. ANULU XXIII.

Sabiiu in 16|28 Februariu 1875.

Nr. 252 ex. 1875.

Preacinstitiloru Parinti Protopresviteri si Administratori protopresviterali!

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte sî instructiune publica prin emisulu seu din 18 Ianuariu a. c. Nr. 788 recérca pe acestu Consistoriu archidiecesanu, c'a in interesulu unei administratiuni mai grabnice in acele comune bisericesci, unde suntu mai multi parochi sà se insarcineze numai unu parochu cu purtarea corespondintieloru oficiali in afara prelenga responsabilitatea sea proprie.

Deci cu provocare la dispositiunea provisoria a Sinodului archidiecesanu din 1873. §. 34. al. I si II. sunteti insarcinati Preacinstiele Vóstre a compune unu conspectu despre parochii aceia, cari in intielesulu acum citatei dispositiuni sinodale au a representá comun'a bisericésca in launtru si in afara, si conspectulu acest'a alu comunicá cu provocare la emisulu ministeriale suscitatu neamenatu concernentului Oficiu politicu, (comitatensu, districtualu, scaunalu); ear' pe parochii respectivi sà i indatorati strinsu, c'a recuisitiunele oficiose dela dregatoriele politice sà le duca in deplinire cu tóta acuratetia, fiindu singuri respundietori pentru acurat'a loru implinire, spre care sfersitu inse ceialalti preoti confrati din un'a si aceiasi parochia sà le fia intruajutoriu, cu deosebire, candu se ceru datele necesarii despre botezati, cununati, morti, séu sî alte date statistice.

Sibiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 1-a Februariu 1875.

Nr. 129 ex. 1875.

Inaltulu Ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica prin emisulu seu din 15 Ianuariu a. c. Nr. 34847 ex. 1874. arata consistoriului archidiecesanu, ca unele oficii parochiali, candu corespundu intre sine in cause oficióse, nu adreséza harthiele la oficiulu parochiale, ci la persón'a parochului, ceea ce a datu adeseori ansa a se supune astfeliu de harthii tacsei postali.

In urmarea acesteia sunteti insarcinati Preacinstiele Vóstre, a indrumá pe parochii, capelanii si comitetele nóstre parochiali, c'a pe venitoriu tóte harthiele oficiose, sà le adreseze totdeaun'a catra oficiulu respectivu, cu care are a corespunde, d. e. Prea onoratului oficiu protopresviterale gr. or. alu (numirea); Onoratului oficiu parochiale gr. or. in . . . . Onoratului comitetu parochialu gr. or. in . . . .

Ear' pe coltiulu stangu alu cuvertei sub cuvintele: Exoffo: sà se adauge intre parantese; „in afaceri bisericesci,“ ori „matrimonali,“ ori „scolari“.

Sibiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 23. Ianuariu 1875.

Nr. 3253. ex. 1874.

Conformu ordinatiuniloru Inaltului Ministeriu reg. ung. de apararea tierei din 7. Septembre 1874 Nr. 11685. sî 20 Novembre 1874 Nr. 50067. prin aceast'a sunteti insarcinati Preacinstiele Vóstre, a compune unu conspectu despre toti preotii santiti dela anulu 1869, cari n'au esitu anca de sub obligamentulu de a serví ca aperatori de tiéra (honvedi), in cari conspecte sà se insemneze prelenga numele respectiviloru preoti timpulu, candu a primitu chirotonirea sî candu s'a introdusu in oficiu de parochu séu de capelanu, si prelanga acluderea ordinatiunei consistoriali, prin cari se renduesce introducerea respectivului nousantitu in oficiulu seu, séu a Singeliei, sà le transpuneti din oficiu comandei concernente de batalióne a aperatoriloru tierei, — spre a i inscrie in list'a preotiloru, — ear' pe venitoriu veti avea a face totdeaun'a aceste aratari, de cate ori se va santí intru preotu atare clericu, care sta anca sub obligamentulu de a serví cá aparatoriu de tiéra (honved).

Sibiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu tienuta in 23 Ianuariu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sale Par. Archiepiscopu sî Metropolitu,

Nicolau Popea m. p.
Archimandritu sî Vicariu archiepiscopescu.

Sabiiu 15 Februariu.

Renumitulu polonu Bem, unulu dintre generalii armatei unguresci, dupa o absentia de mai multe septamâni, in lunile cele dintâiu ale anului 1849, reintorcendu-se in Transilvani'a si aflându temnitiele si localurile publice tecsuite de români inchisi, din cari in tóte dîlele se judecá si se impuscá câte vre-o câti-va, — a batutu in pâlmi si a dîsu: pentru Ddieu, asiá voiti d-vóstra sa castigati pre români?“

Resunetulu unei atari indignatiuni are locu in inimile nóstre, cându vedemu ca nu e ocasiune câtu de mica, carea diurnalistic'a magiara*) sa n'o folosésca spre a vatemá simtiemintele patriotice ale româniloru in modulu celu mai ofensatoriu.

Câtu de mica, dîcemu; pentruca ce ansa póte dá unu daru séu o elemosina data unui gimnasiu pentru scopulu culturei la tragerea clopoteloru „patriotismului“ intr'o dunga, cu parol'a de alarma, ca „patri'a e in periculu“ ca se crescu „agitatori“ in tiéra si câte alte basaconii?

Vedi dómne! a datu Romani'a o subventiune de 6000 fl. v. a. gimnasiului din Brasiovu si patri'a e in periculu, acolo nu se mai crescu de câtu agitatori. Déca n'aru fi atât'a seriositate in fondulu cestiunei, aru trebuí omulu sa plesnésca de risu de intielepciunea cea adunca a diplomatiloru din birourile redactiuniloru Budapestane, de talentele loru, ce mai, pre ací, pre ací, stau sa atinga genialitatea, cu care ele descoperu „periculii patriei.“ Noi pâna acum amu tacsatu strigatele aceste cá pre cele ale aceloru vighiatori de nópte de odinióra, cari iérn'a se invaluiau bine in mantelele loru si de câte ori simtiau miscându-se ce-va in apropiarea loru strigau: „Te vediu! te vediu!“, de si nu vedeau nimic'a. Si in adeveru ce erá si alarm'a de deunedî „ca au intratu românii din Romani'a cu armele in mâna pre teritoriulu nostru pâna in apropiarea Mehadiei?“ si in urm'a urmeloru ce se vedi? nisce venatori s'au ratacitu pre teritoriulu nostru si nimic'a mai departe.

Alarmele aceste, repetite de atâtea ori, nu suntu nici bune, nici patriotice. Ele potu nutrí si conservá in inimile magiariloru, cari nu intréba mai departe dupa originea lucruriloru, o ura perpetua contr'a româniloru, carea sa crésca cá *„fama“* lui Ovidu mergendu; in români de alta parte sa sternésca credinti'a, ca aici nu e vorb'a de alt'a, de câtu de o persecutiune sistematica si de unu descreditu totalu, pentru de ai cualificá pentru o stare asupritória. Intrebâmu ca asia voiescu patriotii diurnalisti ung. sa inainteze apropiarea cetatieniloru unui si acelui statu câtra olalta? asiá prosperarea patriei comune?

Sa incépa acum si diurnalele române a luá represalie, pentru ajutóriele, cari mergu de aici in Romani'a, atunci eata scandalulu gat'a intre vecinii, cari aru trebuí sa fia cá fratii, si inca intaritatu.

Unic'a consolatiune ne mai remane, ca scimu, ca guvernele ung. de pâna acum in punctulu acest'a au fostu mai loiale. Au cerutu cá ajutoriulu sa se dea prin ministeriu si acést'a asiá s'a si urmatu.

Diurnalele unguresci mergu in desvelirea nesciintiei loru asiá departe, incâtu punu pre unu „Muresán“ in fruntea gimnasiului românu din Brasiovu, pre cându unu dnu Iacobu Muresianu este directorulu gimnasiului magiaru, romano-catolicu din Brasiovu, carele nu póte fi suspiciunatu nici de agitatoriu nici de crescetoriu de agitatori, — acolo unde este directoru, din simpl'a causa, ca asiá ce-va nu sufere inspectiunea superióra a institutului, a cârui antestatatoriu este densulu. Cum va agitá elu acolo unde nu e directoru?

Diurnalele unguresci mai descoperu, ca gimnasiului românu din Brasiovu i s'a detrasu subventiunea, pentruca nu permite (?) statului influinti'a competenta. O eróre mai mare nu puteau face, câci este sciutu si cunoscutu, ca diet'a a denegatu licuidarea subventiunei, din causa, ca nu se denumescu profesori in proportiunea subventiunei si din partea statului.

Putiena ostenéla aru costá pre respectivii sa judece dreptu, déca aru cugetá, ca gimnasiulu românu din Brasiovu este confessiunalu; ca gimnasiulu, cá atare, cade in periferi'a art. IX de lege din 1868 si a Statutului organicu, intaritu de Majestatea Sea Regele Ungariei, si in fine ca biseric'a autonoma stà sub legile tierei si prin aceste sub suprem'a priveghiare a statului si a corónei. Incapu ací suspiciunârile de totu feliulu, suspiciunârile, cari, dupa ce au facutu sa se denege subventiunea din partea statului, sa faca a se interdice ori-ce ajutoriu pentru unu institutu, despre care nu se póte aduce nici o singura dovéda, ca aru fi trecutu, odata macaru, preste legile tierei si aru fi vatematu loialitatea câtra acelea si câtra statu?

Aru fi fórte de lipsa, cá acei ce emitu in publicitate opiniuni sa fia mai conscientiosi, câci numai asiá voru corespunde missiunei celei mari ce au luatu asupra-si de a lucrá pentru binele si prosperarea patriei comune.

„Közérdek“, si dupa elu alte diurnale, intr'unu articulu dice, cu privire la ajutoriulu de 15,000 lei pentru gimnasiulu rom. din Brasiovu ca guvernulu sa nu sufere cá Romani'a sa crésca agitatori in tiéra, si sa intreprinda totu ce-i stà in putintia cá ajutoriulu sa nu se primésca.

Formarea cabinetului da preste greutâti cu multu mai mari decum se potea prevedé. Se facura repetîte incercâri pentru a aflá unu ministru presiedinte aptu, dara pâna acum fâra resultatu. De a rendulu fura provocati *Slavy*, bar. *Wenkheim* si cont. Festetits, se ia asuprale missiunea cea grea dara toti o respinsera, din consideratiuni de sanatate séu din alte motive. Se mai facù de nou o incercare cu betrânulu Ghyczy care la prim'a audientia la Majestatea Sea se rogà se fia suspinsu din postulu seu, cu o resolutiune din care usioru se potea vedé, ca ori-ce incercare cu densulu va fi fâra folosu. Asemenea resultatu se pare a fi avutu pasii consiliariului aul. Pápay la *Slavy*.

Intre atari impregiurâri lucrulu celu mai simplu e sa se chiame in fruntea noului cabinetu C. Tisza, despre a cârui caracteru si capacitate Majestatea Sea are cea mai buna opiniune. Se vede ca Majestatea arata o deosebita predilectiune majoritatei de pâna acum voindu sa puna din sirurile ei unu membru in fruntea noului cabinetu. Din consideratiunea acést'a ministrulu presiedinte Bitto fu insarcinatu sa negocieze cu ministrulu de culte Trefort, care se dice ca va fi concrediutu din partea Regelui cu postulu de primu ministru. Bitto a referatu acést'a combinatiune corifeului din stang'a ci nu se scie opiniunea ce a datu acest'a. (In fine inse totusi luà baronulu *Wenkheim* asupr'a-si sa formeze unu cabinetu.)

(Comissiunile pentru esaminarea advocatiloru la B.-Pest'a sî la Tergu-Muresiului.)

Ministrulu de justitia conformu §-lui 4 art. de lege XXXIV. 1874. au numitu din Bud'a-Pest'a de presiedinte pre judecatoriulu dela curtea de cassatiune Emericu Szabó; de vice-presied. pre presiedintele de senatu dela tabl'a reg. Aloisiu Damvári; de membri: pre profesorii dela facult jurid. a univers. de Bud'a-Pest'a Stefanu Apathy sî Ioanu Baintner, consil. reg. pre judecatorii dela tabl'a reg. din Bud'a-Pest'a Bella Bartha sî Vasil. Dessewfy; pre judec. dela tribun. comerc. Carl Fábry; pre substit. secret. de statu la minist. comerc. Aless. Havas; pre consil. minist. la culte sî instr. publica Candia Lud. Hegedüs; pre judecat. dela tabl'a reg. Sigm. Kassay. Paulu Keömley, sî Alois Lnorr; pre secret. minist. finan. Ion. Kogler; profes. dela facultatea jur. Aug. Lechner; pre judec. dela curte de cassat. Emiliu Manoiloviciu, pre judec. dela tabl'a reg. Teo. Regner. pre judec. dela trib. de B.-Pest'a Gabr. Santha, pre judec. dela curtea de cassat. Albert Soltész, pre judecatorii dela curtea supr. de apelu Emericu Suhay sî si Ionu Suhajd'a, pre substit. dela suprem'a procuratura de statu Eduardu Seuffert; pre jud. dela curtea de casatu. Emer. Szentgyőrgyi si Alecsiu Tóth, pre procurator. de statu la trib. de B.-Pest'a Aug. Tutschner, pre consil. reg. si profes. la facult. jurid. a univers. de

---

*) „Mag. Polg.“ face o esceptiune pentru ca a primitu cu reserva unu articulu favorabile ajutoriului. R.

B.-Pest'a Aug. Wenzel si pre judecat. dela tabl'a reg. Emer. Zlinszky.

Pentru comis. esamin. din Tergu-Muresiului: de presiedinte pre presied. tablei reg. bar. Carlu Apor; de vice-pres.. pre presiedintele de senatu dela tabl'a reg. Ant. Tribusz, Mich. Binder, Sim. Vaid'a, Carol Ferencz si Dr. Gavr. Endres; pre presied. tribun. reg. din Tergu-Mur. Ant. Domokos, pre substit. dela supr. procuratur'a de statu din Tergu-Mur. Dr. Ios. Székely; pre judec. supl. dela tabl. reg. Dr. Nic. Dozsa, dre procurut. de statu Nic. Szilágyi. si pre sub judele reg. alu scaunului Muresiului Col. Szentiványi.

Despre cestiunea drumului de feru pre la Turnulu rosiu.

(Prelegere instructiva tienuta in reuniunea meseriasiloru sasesci din Sabiiu de C. Schochterus.)

Onorata adunare! Intrebarea despre continuarea drumuriloru unguresci in si preste Transilvani'a incepù sa intarite inimile locuitoriloru transilvaneni pre la mediloculu aniloru 50 intr'o mesura fórte mare, se formara dóue grupe, dintre cari fia-care avea unu proiectu deosebitu despre drumurile ferate.

Prim'a grupa o formau cetâtile Clusiu, Mediasiu, Sighisiór'a-Brasiovu cu proiectulu Oradea mare- Clusiu, valea Ternavei-Brasiovu-Buzeu, pentru cari se purtá o lupta cu tóte poterile disponibile, — a dóu'a grupa Orestie-Sasu-Sebesiu-Sabiiu cu proiectulu Aradu - Vintii-inferiori - Sabiiu-Turnu rosiu; ambele proiecte erá deplinu indreptatite si esecutarea loru erá in interesulu tierei.

Impartirea acést'a a tierei in dóue grupe avù urmarea, ca cestiunea drumuriloru ferate transilvane se folosí de câtra pârtile normative de unu pretestu politicu si astfeliu se impedecà impreunarea fratiloru inimici. De se impreunau partidele pentru a lucrá solidariu pentru ambele proiecte, Transilvani'a, de dieci de ani incóce, avea dóue linie, cari impreunau liniele unguresci cu cele române, pre cându noi abiá de 5 ani avemu prim'a linia de feru transilvana cu capetulu in Alb'a-Iuli'a si de 3 ani drumulu orientalu ungurescu cu capetele in Brasiovu, Muresiu-Osiorheiu si Sabiiu. O mare influintia, se dice, ca a eserciatu asupr'a tienutei partideloru convictiunea, ca drumulu de feru pe la Turnu-rosiu se va esecutá póte mai curendu decâtu lini'a Brasiovu si prin acést'a cladirea celui din urma in genere potea devenì problematica

Imputarea, ca interesele tierei s'au pagubitu prin o veementa agitatiune contr'a liniei Oradea-mare-Brasiovu, nu póte atinge Sabiiulu, — potemu afirmá cu linisce deplina, ca noi n'amu agitatu nice pentru lini'a Aradu-Turnu-rosiu, cu atâtu mai putienu dara contr'a celei-lalte linie, pentru ca eramu de asia firma convingere, ca dupa mintea sanatósa unu drumu de feru se poté cladí numai preste Turnulu rosiu in câtu amu dechiaratu toti pasii facuti in caus'a celei-lalte linie si totu cruceriulu datu pentru acésta afacere de pura risipire.

Credinti'a nóstra se intari mai multu prin sentinti'a autoritâtiloru recunoscute in genere, cari intrevenira cu tóta resolutiunea pentru junctiunea dela Turnulu rosiu. Mi permitu sa numescu dintre acei barbati, cari s'au pronunciatu pentru Turnulu rosiu numai patru si sum firmu convinsu, ca enunciârile loru voru trebuí sa fia considerate din partea fia-cârui'a de normative.

Celu dintâiu e maresialulu campestru contele Moltke, care a aretatu de repetite ori, ca scie sa afle calea cea adeverata, densulu dice: „Afara de acést'a o linia dela Varn'a preste punctulu de trecere Rustciucu indigitéza mai multu spre pórt'a Transilvaniei, care nu este alt'a decâtu valea Oltului. Sabiiulu si Rustciuculu suntu capetele unei linie, cari aru impreuná mai corespundietoriu Transilvani'a cu Dunarea si aru fi prelânga acést'a si mai eftina."

Alu doilea e domnulu siefu din statulu majoru austriacu, maresialulu campestru Hesz, care s'a pronunciatu intr'unu memoriu cum urméza: „Desi mai târdiu, cladindu-se lini'a de junctiune Belgradu-Sofi'a-Constantinopole, se va trage dela lini'a Aradu Sabiiu comunicatiunea postei cu Indi'a, totusi pierderea pentru noi e neconsiderabila, pentruca acést'a noua junctiune merge pre terenu austriacu pâna lâ Semlinu; drumulu de feru pre la Turnu-rosiu inse, care costa preste totu numai 22 milióne se va rentá totu-déun'a dejá — numai prin comerciu in principatele dunarene si preste Trapezuntu in Persi'a." — „Pentru guvernulu nostru inse trebuie sa se accepteze in momentulu presentu, prin urmare sa se statorésca de principiu pentru cladirea celoru doue drumuri din Transilvani'a, cá sa se apróbe la tóta intemplarea liniei Alb'a-Iuli'a o garantia de interese pâna la 5%, dara sa nu i sa faca in acést'a privintia vre-o concesiune prin care cladirea drumului de feru Aradu—Turnu rosiu, care ni aducu comerciulu universalu, s'aru face imposibile."

Alu treilea e directorulu generalu alu drumului de statu austriacu, cavalerulu Engerth, care chiamatu fiindu cá espertu de câtra comissiunea drumuriloru de feru a senatului imperiale din Vien'a dechiarà: Stabilirea junctiuniloru Aradu-Sabiiu-Turnu rosiu-Bucuresci este o necessitate absoluta pentru imperiu, pentru ca numai pre acésta cale se póte aduce o parte mare a comerciului universalu pre liniele austriace."

In asemenea sensu s'a pronunciatu la provocarea acelui comitetu consiliariulu r. sî directorulu linei Tisza domnulu Simke.

Ne potemu esplicá dara convictiunea ce domniá in Sabiiu, ca pentru o linia, care ni promite unu venitoriu atâtu de mare se va aflá capitalulu recerutu fâra de a mai agitá si déca s'a facutu in decursulu celoru din urma 20 ani pre ici colea câte ce-va, aceste probe modeste de agitatiune potemu sa le ascriemu numai impregiurârei, ca din cându in cându totusi se ivea o indoiéla despre efectulu astoru feliu de enunciatiuni, fiindu ca totu nu se aflá inca o societate pentru cladirea liniei.

Sa vedemu ce a facutu Sabiiulu dela 1850—1870 pentru realisarea intreprinderei.

La inceputulu aniloru 1850 se formà in Sabiiu o societate, care impreuna cu cas'a Rotschild in Vien'a tractà lini'a Vintii inferiori—Turnu-rosiu, operatulu respectivu inse nepotendu-se aflá capitalulu necesariu pentru cladire, s'a datu societâtiei dela drumulu Tisza pre lânga rebonificarea speseloru.

La inceputulu aniloru 1860 s'a delegatu la Vien'a o deputatiune, care avea sa determine pre inaltulu guvernu si pre senatulu imperialu sa-si asigureze lini'a Aradu—Sabiiu—Turnu-rosiu.

Acestei deputatiuni i se póte multiemí, ca in prea innalt'a resolutiune din 14 Iuliu 1862 câtra ministrulu de comerciu de atunci se dice:

„Fiindu ca Eu concedu in principiu continuarea drumuriloru Tisza dela Oradea mare si dela Aradu preste Transilvani'a câtra fruntariele Romaniei atâtu prin Brasiovu câtu si prin Sabiiu, Te imputernicescu sa intrí in negociâri cu intreprindietori apti pentru a statorí continuarea acestoru drumuri si sa purcedi aici conformu propuneriloru facute.

„In respectulu negociâriloru cu guvernulu principatului românu pentru junctiunea drumuriloru transilvane cu cele din Romani'a vei avé sa te puni in contielegere cu ministeriulu Meu de esterne."

Se scie ce putienu resultatu avù acést'a prea inalta resolutiune, negotiârile s'au traganatu si cu liniele transilvane s'au facutu, cum amintirâmu mai susu, politica, promitiendu-se cladirea cându representantiloru unei'a, cându representantiloru celeilalte linie, in fapta lipsea inse vointi'a pentru promovarea loru si astu-feliu se pagubira fórte reu interesele tierei.

Anulu 1867 dede de nou ocasiune cetâtiei Sabiiu sa intrevina pentru lini'a Turnulu rosiu. Ministeriulu r. u. de comunicatiune a publicatu la 20 Augustu 1867 rociulu drumuriloru ferate pentru Ungari'a si a tieriloru anecsate, unde erá cá linia principale preste Transilvani'a sa fia numai un'a si adeca lini'a Oradea mare-Clusiu-Copsi'a-Brasiovu, pre cându Sabiiulu erá provediutu numai cu o aripa.

Pericululu ce provenea de aici pentru Sibiiu, se cunoscù indata si intr'unu memoriu substernutu inaltului ministeriu in Novembre 1867 representanti'a cetâtiei si a scaunului, espunendu motivele, petitiunà pentru susceperea liniei pre la Turnulu rosiu la alu doilea punctu spre Romani'a.

Faptele amintite in memoriu in favorulu turnului rosiu le tienù representanti'a Sibiiului atâtu de decisive câtu erá de firma convictiune ca acésta junctiune totu trebuie sa vina la valóre si asteptà cinci ani sa se implinésca acést'a rogare.

FOISIÓRA.

Locuintiele chinesiloru.

Casele chinese nu au nici o urma din gustulu orientalu; ele suntu prea simple si sémena, in multe pârti, cu constructiunile gasite la Pompei'a. Cá si in acestu orasiu romanu, nici palatele celoru mari, nici locuintiele burgesiloru n'au ferestre despre strada; ele suntu tóte luminate despre curte. Giamurile suntu inlocuite, séu prin harthia unsa cu untu de lemnu, séu prin sidefu, séu prin retiea, astfeliu ca domnesce o semi-obscuritate in apartamente. Mai pretutindeni se aprinde diu'a câte o lampa suspendata de plafondu. Tóte casele de óre-care importantia au trei usi de intrare, din cari cea din midilocu nu se vede decâtu la ocasiuni estraordinarie séu pentru a primí vre-unu óspe distinsu; cele-lalte dóue suntu destinate pentru tóte trebuintiele ordinarie. In tempulu noptiei, aceste usi suntu luminate de fia-care parte prin lanterne, si o inscriptiune pusa deasupr'a reamintesce numele si titlulu proprietariului. Bas'a loru se compune de granitu si de alte pietri tari; restulu este totu-déun'a construitu de caramidi. Nu se intrebuintiéza la densele mai nici odata ferulu.

Magasinele suntu totu-déun'a ornate cu insemne pre cari suntu zugravite ceá mai mare parte din obiectele ce se vedu in ele, si cari inlocuescu anunciurile pentru unu mare numeru din acei cari nu sciu cetí; adesea se adauga: „Aici nu se incéla". Grati'a unoru drapele de diferite colori, cari fâlfaie in verfulu unoru lungi prajini afara de case, se póte cu inlesnire ghicí fia-care pravalia. Acoperisiurile suntu povarnite si intrecu cu multu zidurile; ele suntu sustienute prin colóne de lemnu vepsitu, si mai adesea, unu capu de dragonu, cu gur'a deschisa, este pusu in verfu pentru a departá ori-ce influintia periculósa. Ardosiele suntu vepsite cu verde, rosiu, galbenu, dupa rangulu proprietariului si lustruite cu lacu.

Intrandu in interiorulu unei case avute chinesesci, se intalnesce mai intâiu unu vestibulu in midiloculu cârui'a se afla unu basinu de unde sare in susu apa si unde se jóca o cantitate de pesci aurii si argintii. Pâretii suntu tapetati cu o stofa de matase pre care suntu brodati proverbii lui Confuciu si ai altoru intielepti. Parchetulu este de portielanu, pre care 'lu acopere iérn'a cu covóre magnifice; scaune separate prin superbe vase cu flori, suntu radiemate de pareti. O galeria din acestu vestibulu conduce la sal'a de mancare, a cârei tóta mobilarea constà intr'o mésa mare in forma de potcóva, unu numeru óre-care de scaune si mai multe dulapuri. Se lasa totu-déun'a in asta sala destulu spatiu pentru cá servii sa se póta miscá in voia si pentru cá jongleorii sa póta dá representatiunea loru. Ceea-lalta dà in galeri'a de camer'a de primire, unde de obiceiu proprietariulu 'si desfasiura totu lucsulu seu. Ací se vedu mese de lemnu de trandafiru si de camforu, ornate de paseri, de fluturi si de flori, sculptate cu multa arta, si admirabile atâtu prin desemnulu câtu si prin coloritulu loru. Cându o societate incungiura un'a din aceste mese se aterna impregiuru perdele de matase, pentru cá femeile casei sa póta sa se apropia si sa ia parte la conversatiune fâra a fi vediute. Mai multe alte mici mese patrate, inaintea câror'a invitatii, doi câte doi fuméza si iau cafea, dau salei de primire multa asemenare cu o eleganta cafenea européna. Dara celu mai frumosu ornamentu alu acestei camere, suntu magnificele lanterne suspendate de sculpturile aurite ale plafondului. Laternele, de ordinariu de sidefu, de osu séu de sticla colorata si ornate cu picturi frumóse, suntu, afara de acestea, garnisite cu cristalu care produce unu efectu admirabilu.

Dupa vestibulu, sal'a de mâncare si camer'a de primire, vinu apartamentele particulare si camerile de culcare. Mobilarea acestoru din urma se compune dintr'unu patu, dintr'unu lavoaru si dintr'o toaleta cu oglinda. Paturile suntu inca unu articulu de lucsu la chinesi. Alta-data ei dormiau pre josu, pre asternuturi, pre piei séu pre foi de bambu. Este adeveratu asta di ca toti au paturi; dara la avuti cá si la seraci, ele nu constau decâtu din dóue scânduri legate de stâlpi de lemnu si acoperite cu unu mindiru. Casele avute mai punu si unu pologu cu lungi perdele. Barbatii cá si femeile se culca numai pre jumetate desbracati; nu scotu de câtu cismele, pantofii si vestmintele de deasupr'a. De obiceiu se acoperu cu tiesaturi de bumbacu, si cându este frigu, cu piei. Ei nu cunoscu usulu plapomiloru.

In Chin'a, nu esista usi in interiorulu caseloru. Deschidieturile prin care camerele comunica unele cu altele suntu ornate cu catifea séu cu bumbacu brodatu. De asemeni, nu se afla in case nici sobe nici caminuri; se incaldiescu prin mediloculu unui numeru óre-care de mangale puse in centrulu camerei. Pendulele de asemenea suntu necunoscute si suntu inlocuite prin orologiuri cu nesipu séu cu apa, cari se gasescu in tóte casele fia avute fia serace.

Curtile interióre ale caseloru chinese suntu adesea ornate cu balcóne si galerii, si imfrumsetiate prin basinuri si flori mirositóre. Ele contienu si mici pavilióne cari serva de sâli de jocu si unde vér'a chinesii gasescu unu adapostu contr'a caldurei.

In mai multe palate si in resiedintiele de véra ale celoru mari, aceste curti ocupa unu spatiu considerabilu, si contienu fontâni artificiale, elestee si pesteri ornate cu stânci mici; dara pentru a construí o astu-

Din acést'a liniste sigura tresarì Sibiiulu pre neasteptate prin proiectulu de conventiune dela 22 Augustu. asupr'a cârui guvernulu austro-ungurescu s'a intielesu cu guvernulu romanu, in care s'a statoritu trei puncte de junctiune la liniele române, intre cari inse totu nu se aflá Turnulu rosiu. Acestu proiectu de conventiune din norocire nu fu primitu de camer'a romana.

Dupa 20 ani dara intrebarea junctiunei dela Turnulu rosiu stà mai reu cá in anulu 1852, pentru ca nu numai nu devenì fapta, ci mai multu, ea cadiù din tóte combinatiunile.

Esperientiele facute pâna acum in intrebarea acést'a dusera in fine la convingerea, ca e periculosu a crede ca o cale desemnata de natura trebuie sa fia folosita absolutu de capitalu, si ca e putienu priinciosu a dá totu la 5 ani pentru realisarea junctiunei dorite o manifestatiune, vediuramu in fine, ca trebuie sa fimu activi cu tóta energi'a si neintreruptu, déca voimu cá junctiunea dela Turnulu rosiu, fiindu absolutu necesaria pentru industri'a transilvana, sa devina fapta.

In tómn'a anului 1872 se formà unu consortiu din representantii diverseloru ramuri de profesiune, cari 'si facù de problema a intrebuintiá tóte medilócele disponibile, pentru cá lini'a Turnului rosiu sa devina fapta, se intielege de sine, ca nu potea sa fia vorb'a de proiectulu de mai inainte Vinti-inferiori - Sabiiu - Turnu-rosiu fiindu Sabiiulu impreunatu cu Copsi'a printr'o aripa. Trebuie dara sa se ia in considerare continuarea drumului feratu dela Sabiiu pâna la Romnicu, punctulu, pâna la care liniele române se voru cladí in tempulu celu mai de aprópe.

Déca voiamu sa lucrâmu cu succesu pentru acésta intreprindere erá de lipsa sa slabimu motivele aduse contr'a Turnului rosiu si impreuna cu aceste si parerile cele false, trebuiá sa se dovedésca, ca elocarea capitalului in intreprinderea acést'a e avantagiósa.

Voiamu sa ajungemu acést'a trebuiá mai intâiu sa lucrâmu cu cuventulu si scrisórea si in urma sa aducemu o dovéda neresturnabila pentru asertiunile nóstre.

Dupa ce consortiulu a facutu unu programu de purcedere si adunatu medilócele banesci recerute prin subscriptiuni si prin resolutiunea laudatei comunitâti a cetâtiei s'a pornitu actiunea.

Se cunoscù indata, ca punctulu greutâtiei in acést'a intrebare jace in Bucuresci, fiindu ca dóue pârti din linie se afla in Romani'a si numai un'a in Ardélu, ne amu pusu in contielegere cu ómeni de influintia din Romani'a si s'a tramisu dlu consiliariu aul. *Bolog'a* cu ingineriulu Ios. *Frank* in Romani'a cu mandatulu, cá mai intâiu sa castige cercurile Romnicu si Pitesci pentru intreprindere si dupa acést'a sa lucre in Bucuresci pentru realisarea ei.

(Va urmá.)

Cincu-mare, in Fauru 1875.

Motto: „Suum cuique, dupa notiunile sasesci aplicatu.“

Sinodulu nostru parochiale tienutu in 16 Novembre 1872 sub presiedinti'a p. adm. ppescu Grigoriu Maieru la propunerea comitetului parochiale, au primitu de alu seu conclusu urmatórea petitiune câtra Universitatea fundului regiu, pre carea o reproducemu ací din cuventu in cuventu din motivele ulteriori:

„Inclita Universitate! Ilustre domnule Presiedinte!

„Chiamarea inclitei Universitâti, se vede din acte, ca au fostu si este specialmente promovarea culturei prin dotarea institutelorn invetiamentali din fundulu regiu.

„De-si vedemu ca prin donatiunea inclitei universitâti din anulu 1850 Nr. univ. 1280, cele 50 de mii fl. date pre anu din averea fundului reg., la a cârei'a adunare fâra nici o dubietate, multu au contribuitu si contribuescu si românii din fundulu regiu, cari dupa Andreianum, au fostu cu conlocuitorii nostri fratii sasi „unus populus“, — specialmente s'a datu numai pentru inaintarea in cultura a fratiloru sasi, in a câroru scoli inse nu ne erá nóue intredîsa cercetarea prelegeriloru*), totusi vedemu ca inclit'a universitate, condusa fiindu de principiulu egalitatei, dreptatei si ecuitatei, au ordinatu si ordinéza pre acestu teritoriu si dotarea preotimei române prin segregarea asiá numitei portiuni canonice din pamenturi comunali, ceea ce in parte s'a efeptuitu spre multiamirea preotimei nóstre cei serace.

„Mai multu vedemu, ca inclit'a universitate, au facutu o donatiune insemnata atâtu pentru gimnasiulu nostru confes. din Brasiovu câtu si pentru colegiulu ung. din Orasti'a. — Prin acésta fapta generósa incl univ. au recunoscutu „proprio motu“ egalitatea de dreptu intre românii, ungurii sî sasii din fundulu regiu, precum si indreptatirea egala la averea comuna de seculi adunata si cu puterile nóstre concurentiali.

„Premitiendu aceste adeverurì, ne intórcemu umilitu subscrisulu sinodu paroch. bis., la caus'a nóstra speciala, pre carea voimu a o desvelì incl. univ. si in fine a ne rugá si noi pentru putiena medicina spre vindecarea morbului nostru.

„Opidulu Cinculu-mare este intr'unu numeru fórte insemnatu locuitu si de români gr. or. cari cu ajutoriulu inteligintiei loru si a fratiloru sasi au aredicatu unu edificiu fórte acomodatu de scóla unde pâna acum docéza doi invetiatori in dóue despartiemente, pre cari ii dotâmu parte din medilócele proprii, parte din cas'a comunale.

„Atâtu sinodulu nostru paroch. câtu si inspectoratulu scolariu distr., au vediutu lips'a de unu alu treilea invetiatoriu, câci altmintrea in scól'a nóstra confes., nu se póte face progresulu celu doritu, cu atât'a mai multu, câci intentiunea mai mariloru nostri tientédia intr'acolo, cá in Cincu-mare are sa se faca o scóla normala centrala.

Puterile nóstre concurentiali, suntu inse atâtu prin infricos'atulu focu din anulu 1869 câtu si in urm'a cestoru doi ani trecuti neroditori, atâtu de subtiate si esauriate, câtu nici decumu de presente, nu se mai potu intinde cu efectu in indigitat'a directiune si din acésta causa cutediâmu a inplorá ajutoriulu incl. univ., carea petrunsa fiindu si pâna acum despre necesitatea promovârei culturei in fundulu regiu, au votatu sub Nr. univ. 1280 ex 1850. pentru scól'a ev. si tenerii scolari ev. (séu studentii ev.) din Cincu-mare o dotatiune anuala de 2700 fl, m. c. si mai decurendu alta dotatiune pentru scól'a industriala de 800 fl. si unu stipendiu pentru unu studentu ev. la scól'a agraria in Mediasiu in suma anuala de 120 fl. v. a. — Acestea si alte fapte generóse in interesulu culturei poporului din fundulu regiu, merita a fi scrise cu litere de auru pre paginele istoriei.

Noi românii, cari suntemu in acestu scaunu mai egali la numeru cu fratii sasi, din pricin'a tempuriloru vitrege nu ne-amu bucuratu de atari medilóce binefacatórie.

Dupa datele statistice scóle din matriculele oficiali parochiali in Cincu-mare suntu copii obligati la scóla:

a) sasesci . .	340.
b) români greco-orientali .	465.
Sum'a	465.

Copii romanesci gr. or. oblegati de scóla suntu asiá dara mai multi cá a trei'a parte vis-a-vis cu cei sasesci.

In proportiunea acést'a pre basea egalitatei de dreptu si pre basea art. de lege LIII din 1868 §. 23. se cuvine a fi si scól'a nóstra greco-orientala dín Cincu mare impartasita cu unu ajutoriu proportiunatu din comun'a avere a fundului regiu si anume cu a trei'a parte din 2700 fl. m. c. anume cu sum'a de 900 fl. m. c. pre anu.

Cu umilintia si plecaciune ne rogâmu: Cá ínclit'a universitate a fundului regiu, sa binevoiésca a infiintiá si pentru scól'a nóstra greco-or. din Cincu-mare o dotatiune anuala in sum'a cea drépta de 900 fl. m. c.

Din siedinti'a sinodului paroch. gr. or. tienuta in 16 Novembre 1872.

Grigoriu Maieru, m. p.
adm. prot. cá presied.
Moise Branisce, m. p.
not. sinod. paroch.

Acésta petitiune publicandu-se si in diuariulu nostru „Telegrafulu Romanu“ nr. 96 din 30 Novembre 1872, fu inaintata la inclit'a universitate, de unde amu primitu cu datulu 19 Decembre 1872 nr. 1347 univ. o resolutiune negativa.

Contr'a acestei resolutiuni negative sinodulu paroch. din motive relevanti, au insinuatu recursu la inaltulu ministeriu de culte sî instructiune publica prin maritulu comitiatu, care din urma n'au voitu a substerne recursulu la locurile mai inalte, ci lu au respinsu a limine comitiati cu acelu indreptariu, ca contr'a decisiuniloru universitâtiei „appellatio non datur.“

Sî contr'a acestui resolutiuni sinodulu paroch. au insinuatu recursu pre care la demândarea Ven. Consist. archidiecesanu, l'au instruatu sinodulu paroch. amesuratu indigitâriloru din resolutiunea Universitâtiei din 19 Decembre 1872 nr. 1347/univer. si asia fu substernutu la locurile mai inalte. —

In urm'a acestui recursu inaltulu ministeriu de culte si instructiune publica cu inaltulu seu emisu din 13 Novembre 1874 nr 23 272 au recercatu pre ilustrulu comite alu fondului regiu, cá acel'a sa substérna intre altele si instrumentulu de donatiunea de 50 mii fl. cari pre totu anulu sa dau din averea comuna a fondului regiu pentru scólele si studiosii sasesci din fondulu regiu. —

Predandu-se acestu inaltu emisu unei comissiuni, se puse elaboratulu comissiunei in siedinti'a din 8 Decembre a. tr. la ordinea dîlei. — Comissiunea propuse o representatiune câtra inaltulu ministeriu care se si primí de Universitate. — Contr'a acestei representatiuni, deputatii români si magiari au presentatu urmatoriulu votu separatu.

Cu ocasiunea pertractârii rescriptului guvernialu dela 13 Novembre a. c. nru 23, 272, subscrisii au insiuuatu votu separatu, pre care 'lu motivâmu precum urméza:

„Maioritatea adunarei prin conclusulu seu luatu cu privire la rescriptulu mentionatu, de buna séma are de cugetu, a se subtrage a priorí de sub ori-ce influintia a guvernului asupr'a administrârei si intrebuintiârei averei natiunali precum si a averei celoru siepte judi, si anume ea cugeta a se subtrage sub acelu pretestu, ca numai universitatea, cá unicu proprietariu legitimu, are dreptulu de a dispune liberu si fâra nici o restrictiune de averea din cestiune. Inse cumca acésta aplicatiune a faptului este gresita si nefundata pre lege, se vede apriatu atâtu din natur'a lucrului, câtu si din originea averei din cestiune, deórece precum asiá numit'a avere natiunale, asiá si averea celoru siepte judi, s'a creatu parte din donatiuni regesci pentru servitiele aduse pre altariulu patriei din partea tuturoru locuitoriloru din fundulu regiu; parte din contributiuni si repartitiuni facute asupr'a tuturoru locuitoriloru din fundulu regiu, fâra distinctiune de natiunalitate ori confesiune.

„Dreptu aceea ambele specie de avere suntu proprietatea necontestabile, nu a universitatei sasesci, ci a celoru 11 resp. 8 municipie ale fundului regiu, precum chiaru universitatea natiunala, au recunoscutu acést'a prin conclusulu seu dela 17 Maiu 1871 — si cá atare sub nici o conditiune, nu se póte considerá cá avere privata, ci cá avere comuna, care chiaru pentru acea si togmai in interesulu bine intielesu alu celoru indreptatiti a fostu supusa prin lege cercului de activitate alu guvernului.

„Acésta sfera de activitate legale, nu s'a restrinsu nici odata numai la dreptulu de suprema inspectiune din partea statului ci in decursulu si pre basea acestui dreptu guvernulu de nenumerate ori a adusu decisiuni meritórie in privinti'a aplicârei sî intrebuintiârei averei din cestiune, si acést'a au facut'o guvernulu parte din initiativ'a sea propria, parte in urm'a controverseloru escate, ceea ce se constatà nu numai prin punctele regulatórie I. 11. III. p. 1 sî 2 dela an. 1804 ci sî prin nenumerate casuri concrete.

„Asiá de esemplu íntre altele:

„I. Prin rescriptulu aulicu dela 15 Octombre 1791 Nr. 5803 s'a ordonatu cu privire la íntrebuintiarea averei din cestiune ca: „Residui proventus ad erigendas scholas et ecclesias in locis sive saxonicis sive valachicis presertim talibus, qui proprios allodiales proventus exiguos vel nullos habent convertendi sunt“;

„II Prin rescriptulu aulicu dela 14 Aprile 1798. s'a impusu Comitelui sasescu de pre acelu tempu, ca sum'a de 500 fl. m. c., ce universitatea natiunala a votat'o lui Fridericu Rosenfeld pentru edarea opereloru: „De initiis Saxonum“ si „Despre esclusivulu dreptu civilu si de proprietate alu sasiloru“, sa se rastitue casseloru natiunali (rescriptulu comitialu dela 25 Maiu 1798).

„III. In fine prin rescriptulu dela 29 Iuniu 1808 Nr. 6294 cancelari'a aulica a preliminatu 50,000 fl. m. c. din cas'a natiunala, cá stipendii pentru tineri studenti din fundulu regiu, fâra diferintia de confessiune, cari stipendii inse, prin ominósa donatiune dela 22 Augustu 1850 s'au sistatu si s'au destinatu spre scopuri esclusivu confesiunale sasesci, prin ce s'a facutu o nedreptate strigatórie la ceriu. —

„Din cele espuse mai susu, se vede apriatu cumca guvernulu nu numai din vechime a fostu indreptatitu a esercitá pre lânga dreptulu seu de suprainspectiune inca si o influintia asupr'a intrebuintiârei averei din cestiune ci elu este indreptatitu, ba chiaru obligatu a eserce sî acum'a acésta inriurintia. —

Sabiiu in 10 Decembre 1874.

Macelariu, Bolog'a, Tipeiu, Deacu, Dr. Tincu, Dr. Pecurariu, Nagy, Orbonasiu, Claudiu Vladu.

Acestea fapte complinite amu aflatu de lipsa a le reproduce in modu genuinu cu acelu espresu scopu spre a poté resfrânge cu efectu, unele asertiuni imprudenti aruncate in sofisme asupr'a sinodului nostru parochialu, care pre lânga tóte espectoratiunile facute in radicalulu diurnalu „Tagblatt“ din Sibiiu, si astadi se tiene indreptatitu la petitulu seu celu modernu din petitiunea sea din 16 Novembre. — Constatâmu ca incidentulu acest'a ini-

---

*) De unu tempu incóce dá, dara mai nainte nu. —

---

feliu de locuintia trebuie sa obtiena permisiunea imperatorelui, care adese o refusa pentru a nu face neproductive intinderi prea mari de pamentu. Aceste superbe palate au fia-care templele loru pentru diferitii idoli, si sâli stramosiesci contienendu o cantitate de inscriptiuni sculptate in marmura. Suprem'a loru elegantia consta in a acoperí invelisiurile cu unu firu subtire de arama pentru a impedecá paserile de a-si face pre ele cuiburi, si tóte palatele imperiale suntu inavutite cu acestu ornamentu.

Casele cele mai inalte n'au decâtu dóue etage, bine intielesu cu etagiulu din pamentu, câci chinesii privescu cá o desonóre de a locuí sub piciórele altui'a.

Edificiele publice ale chinesiloru pórta totu-déun'a numele de templu, ceea ce nu le impedeca de a fi magazine, biblioteci, teatre, etc. Frumseti'a acestoru monumente nu consta decâtu in picturi si ornamentu, cari le facu sa pérda ori-ce aspectu majestuosu. De si templele consacrate cultului suntu destulu de inalte, dubl'a galeria care le incungiurá si ale câroru colóne atingu pamentulu, le facu sa para ca suntu ingropate in pamentu. (Trompet'a).

(Journal pour tous).

ciatu prin emisulu inaltului ministeriu de culte si instructiune publica din 13 Novembre 1874 nr. 23272, au inferbentatu animile fratiloru sasi pâna la aceea potentia, incâtu ei nu s'au potutu retienea a nu schimosí adeverulu spre a poté face parerea loru plausibile si credibile publicului si aducându-lu pre acest'a cu intrebuintiarea de sofisme la credintia desiarta. —

Din atitudinea confratiloru sasi si a nume a partidei clericali, care spriginesce pre susu pomenitulu diurnalu, se vede luminatu, ce intentiuni favorabili incaldiescu si nutrescu fratii sasi in peptulu loru, ei multu bucinatii pioneri ai culturei in oriente, fatia cu românii si ungurii din fondulu regiu pentru acâroru inaintare in cultura ei sasii se opunu din tóta poterea, cându se cere ajutoriu din averea comuna, tuturoru locuitoriloru din fondulu regiu. —

Specialele inputatiuni ce se facuse sinodului nostru, ca elu aru fi cutezatu cu preterirea Universitâtiei nat. a insinuá recursu si a invocá poterea statului fâra nici unu dreptu, le respingemu cá nemeritate si ne drepte, câci odata comitiatulu nat. recursulu cestionatu cu „quos ego“ „appellatio non datur“ contr'a decisiuniloru Universitâti, ni l'au respinsu, ca nefundatu si apoi substernerea lui amu cautat'o a o face pre alta cale; alta data, câci ca petitiuni, cá cea din cestiune, sa potu inaintá la locurile mai inalte fâra de a se presentá cineva culpabilu de crimen laesae majestatis. — Asiá credemu noi, cari amu apelatu prin o rogaminte fórte obiectiva si bine motivata la sentiulu de dreptu alu confratiloru sasi spre a fi si noi egalu indreptatiti cu densii in realitate, cari nu numai ne-au reieptatu cu drépt'a nóstra pretensiune, ci ei si-au insusitu dreptulu de inapelabilitate, infruntându-ne de indresneti obraznici, cându dicu, ca inaltulu ministeriu prin representatiunea facuta de confratii sasi, se va convinge „cum-ca in analele Universitâtii este o fapta ne mai audita, cum-ca din óre care parte pentru o donatiune denegata, s'aru fi inaintatu recursu la inaltulu guvernu alu statului“. Déca ni-se satisfacea umilitei nóstre petitiuni, nici nu recurgeámu mai departe; inse noi inapelabilitatea concluseloru Universitâtiei, care in casulu de fatia, au fostu nedrépta fatia cu cererea nóstra, pre bas'a dispositiuniloru positive, nici decum nu o amu potutu recunósce, si parerea nóstra este si prin votulu separatu destulu de motivata. —

(Va urmá)

Romani'a.

Bucuresci, 7 Februarie 1875.

Amu aretatu intr'o revista precedenta cu câta bunavointia si adeveratu patriotismu s'au intrecutu oratorii din Camera, cá principele Dim. Ghic'a, generalu Telu, D. Rosnovanu, ca sa sustiena si sa voteze impreuna, cu o mare majoritate, proiectulu de lege prin care se autorisà guvernulu a cumperá arme pentru 5 milióne lei noi, acoperindu-se acésta chieltuiéla necesara prin emisiune de renta. Amu spusu ca acestu votu s'a datu nu asupr'a unui proiectu presentatu de guvernu, ci asupr'a unei propuneri provenite din chiaru initiativ'a Camerei, care a devenitu proiectu de lege si la care s'a asociatu voiosu si guvernulu. E recunoscuta de toti necesitatea de a avé arme bune si de acela'si sistemu; câci la ce aru serví organisarea si esercitiele acelui corpu numerosu de militari si dorobanti din armat'a teritoriale, déca nu aru avea arme bune si indestule.

Astadi d. ministru de resbelu generalu Florescu a comunicatu senatului acestu proiectu de lege, care dupa cererea mai multoru dni senatori, s'a tramisu la sectiuni de urgentia.

Nu este românu care sa nu primésca bucurosu ori-ce sacrificiu, cându este vorb'a de organisarea si dotarea armatei nóstre natiunale cu armele necesarie. Câtu despre guvernu si ministrulu de resbelu, care a fostu si este insarcinatu cu realisarea acestei opere serióse pre base solide si intinse conformu noului sistemu si traditiuniloru nóstre natiunale, — apoi se scie de toti câtu de multu a facutu acestu guvernu si inteligintele ministru de resbelu generalu Florescu pentru armat'a nóstra, prin aplicarea legei de reorganisare pre base solide din 1872. Toti românii sinceri, fâra osebire de partitu, si chiaru strainii, au apretiatu progresele rapedi ale armatei nóstre natiunale, in capulu cârei'a se afla M. S. domnitoriulu, cu ocasiunea concentrâriloru facute in trei ani dearendulu, unde o armata juna, in care este chiamatu fia-care cetatiénu a face parte, a datu probe de soliditate, disciplina si devotamentu.

Organisarea armatei teritoriale cu artileri'a sea, dupa unu sistemu ingeniosu si economicu, pre care lu datorimu zelului si inteligintiei dlui generalu Florescu; imbunatatirea materiale, introducerea servitiului telegraficu si de potonieri in armata, organisarea serviciului sanitaru; marirea efectivului si cuadreloru, etc. suntu atâtea imbunatatiri datorite actualului ministru de resbelu, care este stimatu si iubitu nu numai de armata, dara de toti românii sinceri si impartiali.

De aceea si camer'a a votatu din propri'a ei initiativa, — si nu ne indoimu ca si senatulu va dá asemenea votulu seu — cele 5 milióne pentru cumperarea de arme si complectarea materialului necesaru armatei nóstre natiunale.

Dlu Cipriano del Mazo, ministrulu Spaniei, a ajunsu in capital'a nóstra in diu'a de Sambata la 12 óre. Escelenti'a Sea a fostu insocitu dela fruntari'a nóstra de d. inspectoru generalu alu liniei ferate Al. Catargiu, si de d. Latiescu prefectulu politiei de Iassi. La gar'a Bucuresci a fostu intempinatu de d. Blaremberg, prefectulu politiei, si de d. M. Mitilineu, secretariulu generalu alu ministeriului afaceriloru straine.

D. del Mazo s'a coboritu la Grand Hotel de Bulevard, unde i se preparase apartamente. A dóu'a dî Dumineca, la 1 óra si jumetate, ministrulu Spaniei a fostu primitu, in audientia oficiala, de câtra Mari'a Sea, fatia cu d. ministru afaceriloru straine alu Romaniei, si cu cas'a civila si militaria a Mariei Sele. A fostu condusu la palatu in trasura domnésca si cu escorta de onóre. D. del Mazo a inmanuatu Mariei Sele scrisórea prin care Majestatea Sea regele Alfonso XII i notificà suirea sea pe tronu.

D. ministru a fostu recondusu la otelu cu acela-'si ceremonialu.

In cursulu dilei d. del Mazo a facutu visite la dnii ministri si la dnii representanti ai puteriloru garante.

Sér'a a fostu prândiu gal'a la palatu in onórea dlui ministru alu Spaniei. Ori-cine a pututu cunósce pre acestu distinsu barbatu care are o positiune inalta in patri'a sea, a fostu incantatu de manierile sele elegante si de forti'a inteligintiei sele, si mai alesu de bun'a opiniune ce a capetatu dela tiér'a nóstra. „Pesss'a“.

Escelenti'a Sea d. del Mazo, ministrulu Spaniei, a plecatu eri (8 Februariu) din cpital'a nóstra, spre a se intórce la Vien'a.

Greutatile circulatiunei drumuriloru de feru a retienutu pre d. del Mazo dóue dile mai multu in capital'a nóstra. Acestu tempu l'a intrebuintiatu spre a visitá museele, bisericele, stabilimentele militare, asilulu Elen'a, de care a remasu incântatu, sî alte stabilimente ce avemu.

Pre câtu scimu, d. ministru alu Spaniei duce cu sine cele mai bune impresiuni sî suveniri despre natiunea nóstra, despre starea nóstra sociala, despre famili'a nóstra domnitóre.

Acésta visita va serví de preludiu spre a se stabilí, pentru viitoriu, mai frecuente sî mai strense legaturi intre Romani'a sî o tiéra amica sî consangena cá Spani'a. „Pr.“

Varietâti.

⁂ (*Ceremoni'a funebrale pentru repausatulu bar. Popu,*) presiedintele d. senatu la curi'a reg., s'a tienutu in 20 Febr. cu mare solemnitate. Cá delegatu a P. Sele Eppului si Metropolitului I. Vancea a pontificatu Dr. Victoru Mihali: fiindu asistenti d-nii canonici Ioanu Antoneli si Antoniu Vestimeanu, precum si dlu Iustinu Popfiu dela Oradea-mare, carele dupa unu discursu funebrale a pontificantelui episcopu, tienù unu altu discursu cu oratoria escelinte in limb'a magiara. Unu numerosu publicu românu si strainu a asistatu la acésta ceremonia, carea sa termina in cemiteriulu Cherepesiu, unde fu asiediatu cosciugulu pentru deportare in Transilvani'a. Dlu Alesandru Romanu tienù o cuventare in numele comitetului asociatiunei transilvane,

⁂ (*Comissiunea de inmunitate*) a camerei deputatiloru au tienutu in 19 Febr. a. c. la 10 óre. siedinti'a, in care s'a pertractatu asupr'a cestiunei de inmunitate a deputatiloru Nicolau Bartha si Vicentiu Babesiu. — Amendoue afacerile suntu de natura privata si nu politica, anume a lui Babesiu este afacere personale intre d-sea si comitele supr, din Carasiu Georgiu Ivacicoviciu, care i-au intentatu procesu de fidamatiune pentru unu articlu publicatu in „Alb.“ inca in vér'a anului tr. la care din partea martorului se dedese o declaratiune aparuta atâtu in „Alb.“ câtu si in „Fed.“

⁂ (*Sântire*) Noulu Eppu alu Logosiului Dr. Victoru Mihali au fostu sântitu Dumineca in 14 Febr. a. c. la metropoli'a in Blasiu prin In. Présân. S. Metropolitulu Ioane Vancea asistandu Pr. Sea Eppulu de Oradea-mare Ioane Olteanu, si Pr. Sea Eppulu M. Pavelu.

INDREPTARE. Erorile suntu in diurnale la ordinea dilei. Nici fói'a nóstra nu se póte apará de fallibilitatea acést'a. Asia in nrulu trecutu, in articululu de fondu in pasagiulu alu *patrulea* este de a se indreptá: „de necessitatea implinirei datorintieloru. In pasagiulu alu cincilea dupa cuvintele „putientica carte“ lipsescu cuvintele: „*nu-si controléza implinirea detorintieloru loru si din caus'a acest'a.*“

In articululu: „*Românii din Transilvani'a*“, care de altmintrea e numai unu estrasu fórte scurtu din articulii dlui L. Vajd'a, aparuti in „Kelet“ si mai tardiu si in o brosiura separata pre carea o recomandâmu publicului din totu sufletulu, in acestu estrasu dicemu inca ocuru unele erori preste cari nu putemu trece cu vederea. Asia in pasagiulu alu cincilea e a se indreptá: „din caus'a urcarei censului pentru **ne**nobili“; in pas. 11 e a se indreptá: „*nemultiamirea românilovu pre* **ne***dreptu etc.*“

Raportu comerciale.

Sabiiu 14 Fauru n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 27 Februariu 1875.

Metalicele 5%	70	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	80
Imprumutulu de statu din 1860	111	75
Actiuni de banca	963	—
Actiuni de creditu	218	50
London	111	30
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	25
„ „ „ Temisiorene	77	50
„ „ „ Ardelenesci	76	60
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	25
Galbinu		
Napoleonu d'auru (poli)	8	88½

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de prefesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu si a unei statiuni vacante invetiatoresci la scól'a normala gr. or. totu de ací, — prin acést'a se escrie concursu pâna in 8 Martiu st. vechiu.

Salariulu anualu impreunatu cu postulu profesoralu este 600 fl. v. a. iéra cu postulu invetiatorescu 450 fl. v. a. si se ridica in rate lunari anticipative, incependu din dîu'a intrârei in oficiu.

Doritorii de a competí la acestea statiuni au a dovedí in generalu:

1. Ca suntu romani de religiunea gr. or.
2. Cum ca au avutu pâna acum'a o portare morala nepatata, iéra in specialu:
3. Cumca competintele pentru postulu profesoralu au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu putienu au depusu esamenu de maturitate si au terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico-pedagogice rom. gr. or. din patria; — competintele pentru postulu invetiatorescu, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiali si cursulu teologico pedagogicu la vre-unu institutu gr. or. si ca este initiatu in cantâri intru atâtu cá se póta conduce corulu vocale.

Petentii 'si voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu comitetu in Bradu, comitatulu Zarandului.

Bradu in 8 Fauru 1875.

Comitetulu representantiei gimnasiali.

(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. S. Copalnicu cu filialulu Curtuiusielu protopresbiteratulu Cetatei de Peatra — se escrie concursu cu terminu pâna la 9 Martie in care dî va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

1. In parochi'a matera dela 118 familii o ferdela de cucuruzu nesfarmitu si câte o dî de lucru. —
2. In filialu: dela 60 familii o ferdela de cucuruzu sfarmitu, si dela 20 familii o ferdela nesfarmitu. Cas'a eclesiala cu edificele economice si folosirea ogradici a 1000 $\square^0$ aratoriu.

In matera: portiunea canonica 2 jugere 600 $\square^0$ fenatiu si aratoriu.

In filialu 2 jugere 1379 $\square^0$ folosirea cimiterieloru si a ingropatóreloru. —

Stol'a statorita de sinodulu protopopescu din 1872, care tóte computate in bani dau unu venitu de 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu si a regulamentului provisoriu din 1873 la subscrisulu pâna la terminulu susu dîsu. —

Carpenisiu in 16 Ianuarie 1875.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Ioanu Siovrea,
adm. prot.

(2—3)

Banc'a generala de asecuratiune reciproca „Transilvani'a.“

A VI adunare generala ordinaria

va avé locu in 9/21 Martie a. c. la 3 óre dupa prândiu in sal'a Magistratului de aici.

Obiecte de pertractare:

1. Raportu despre decursulu afaceriloru in anulu 1874.
2. Bilantiulu pentru anulu 1874.
3. Intregirea consiliului administrativu.
4. Alegerea comitetului pentru revisiunea computeloru pre anulu 1875.
5. Alte propuneri incurse.

A se infatisiá la adunarea generala si a eserciá conformu statuteloru dreptulu de votare e indreptatitu fia care membru.

Propunerei din partea membriloru suntu de a se substerne in conformitate cu art. 22, lit. c. a statuteloru 14 dîle inaintea adunârii generale directiunei nóstre generale, cá sa póta fi pusa la ordinea dîlei.

Sabiiu in 7|19 Februariu 1875.

Consiliulu administrativu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 13. ANULU XXIII.

Sabiiu in 13|25 Februariu 1875.

Nr. 3088 Sc. e x. 1874.

Preacinstitiloru Parinti Protopresbiteri, si Administratori protopresbiterali, cá Inspec ori districtuali a scóleloru nóstre confesionali din archidiecesa.

Fiindca cu inceputulu anului 1876, se va introduce si in patri'a nóstra sistemulu metricu de mesuri in loculu mesuriloru de pana acum, si fiindca e neaparatu de lipsa, c'a de timpuriu sà se cunósca de catra toti acestu sistemu nou: asiá Consistoriulu archidiecesanu a aflatu de bine a dispune, cá prelenga propunerea invetiarei acestui sistemu in institutulu nostru archidiecesanu pedagogico-teologicu. sà se invetie si in scólele nóstre poporali anca in decursulu acestui anu.

Deci Preacinstiele Vóstre sunteti insarcinati, cá indata dupa primirea acestei ordinatiuni consistoriali sà indatorati pe invetiatorii nostrii poporali din tractu-Ve, a introduce intre obiectele de invetiamentu si invetiarea acestui sistemu nou, si la finea anului cu ocasiunea tienerei esamenului de véra sà se esamineze elevii si din acestu obiectu.

Incatu pentru manualele de propunere Consistoriulu archidiecesanu a luatu dispositiunele de lipsa, cá acelea anca cu inceputulu semestrului alu II-lea sà se afle la tipografi'a nóstra archidiecesana, de unde se pote procurá esemplariulu cu 60 cr. v. a.

In fine Preacinstiele Vóstre veti avea a raportá incóce la finea anului scolariu curgatoriu despre sporiulu, ce lau facutu elevii in acestu obiectu de invetiamentu.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolasticu tienuta in 27 Ianuariu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sale Par· Archiepiscopu si Metropolitu.

Nicolau Pope'a m. p.
Archimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Sabiiu 12 Februariu.

Absorbiti de politic'a dilei din regiunile cele inalte ni se intempla cá sa scapâmu lucruri din vedere, cari suntu totu asiá de momentuóse si cari stau in multe privintie in legaturi neincungiurabile cu acea politica. Datele statistice ivite cându de ici, cându de colo, ne destépta si ne atragu atentiunea prin restringerea cea mare a numerului alegatoriloru si punu pre cugete pre ori-ce patriotu, cu deosebire inse pre noi românii, carii ne vedemu deodata si mai redusi in dreptulu de alegere, de cum amu fostu pâna acum.

Bine, caus'a este cunoscuta. Este odata urcarea censului in Transilvani'a. Inse numai dupa urcarea censului nu s'aru fi pututu reduce numerulu alegatoriloru, dupa cum lu vedemu reducendu-se.

Se póte ca prin reclamatiuni se va mai indreptá câte o smintéla facuta, cu voi'a séu fâra de voia, in comissiunile conscrietórie. Este inse unu §, carele e cualificatu de a oprí pre multi dela urna dupa legea cea nóua, si avendu tóte cualitâtile de alegatori, §. carele tratéza despre nesolvirea dârei pre anulu precedente.

Nu presupunemu ca restantiele la connatiunalii nostri urméza din vre-o negligintia, cu tóte ca singuratece potu obvení si casuri de aceste, cu atâtu mai putienu presupunemu ca aru veni din vre-o renitentia; românii au fostu si suntu totu-déun'a cetatieni buni si suntu petrunsi de necessitatea implinirea datorintieloru loru câtra statu.

Din corespundintie private, mai alesu din partile comitatense, vedemu, ca multi din caus'a necunoscintiei loru de câtu de putientica carte se nascu confusiuni si incertitudini, de multe ori si certe si procese intre colectori si pârti, cari pré arare ori se termina favorabilu pentru pârti, pentru ca nu au dovezi a mâna, séu dovedile ce le au marturisescu in contr'a loru, si tribunalele nu suntu datórie se créda mai multu memoriei nesigure, de câtu dovedei in scrisu, si din confusiunile, incertitudinile aceste se trage in fine, dupa legea cea noue electorale perderea si dreptului de alegere.

„Nu scii carte, nu ai parte“ dice proverbiulu si este pré adeveratu proverbiulu acest'a.

Inainte cu vre-o doi trei ani luasera unu aventu asiá de frumosu scólele de adulti. Erá o bucuria a cetí omulu rapórtele, ce ni se faceau despre ómeni betrâni ocupandu-se in serile de iérna cu scrisulu si cetitulu, cu computulu atâtu pre tablitie, câtu si pre tabele mari in scóle.

Suntemu convinsi ca unu procentu séu si dóue din cei necarturari voru fi invetiatu ce-va; unde suntu inse cei 99 dela suta; câti voru fi intre acesti'a, cari din caus'a acést'a 'si periclitéza chiaru drepturile loru cele mai sacre?

Dupa cele ce ni se relatéza din tiéra, din diverse pârti, de acesti'a suntu multi, dara despre zelulu cu scólele de adulti, si cu copii de scóla ni se relatéza mai putienu.

Ne-amu indatinatu de unu tempu incóce a aruncá vin'a totu pre altii. Ni place a declamá pre lungu si latu despre asupririle guvernului. Nu negamu, ca se facu multe erori in multe privintie si chiaru si in privinti'a radicarei culturei in poporu din partea organeloru guvernului; dara de alta parte nu trebuie sa ascundemu impregiurarea, ca si noi românii suntemu pré comodi. Cei sciutori, déca nu vedu unde-va vr'unu isvoru de venitu — onóre esceptiuniloru! — nu se intereséza de cei nesciutori de carte; cei din urma mai bine petrecu tempulu in „minciuni“ si in „*farr niente*“ (a face nimic'a) de câtu sa se adreseze câtra cei dintâiu cá sa-i invetie.

Sa bagâmu de séma ca noi stagnâmu si nu ne vomu periclitá numai dreptulu electorale prin nesciinti'a poporului, ci periculului se va estinde cu multu mai departe. Multimea milióneloru, ori-câtu ne vomu provocá la ele, nu va impune, precum n'a impusu nici pâna acum. Lumei i trebuiescu astadi milióne culte si prin acést'a lumea pretinde cu multu mai multu decâtu ne induplecâmu noi a-i oferá.

Scólele de totu soiulu dara sa desvólte si mai multa activitate. Micu si mare sa cautâmu sa invetie carte. Indata ce va petrunde prin canalulu acest'a lumin'a in poporu, vomu vedé si ne vomu convinge ca va incungiurá multe neplaceri, si va fi mai fericitu.

Majestatea Sea a sositu Luni in Budapest'a si indata in acea di inainte de média di a primitu in audientia pre *Bitto Ghyczy* si la 12 óre pre *Szlavy*. Çestu din urma, se dice, fu insarcinatu cu inceperea negotiâriloru pentru coalitiune. Pertratârile voru durá mai multe dile.

Românii din Transilvani'a.

Sub acestu titlu, distinsulu cetatiénu romanu *Ladislau Vaid'a* publicà in dîlele aceste o seria de articuli bine semtiti in fói'a magiara „Kelet“ din Clusiu, prin cari adause inca o frumósa ramura la cunun'a meriteloru sele, facendu unu adeveratu si patrioticu servitiu causei nóstre natiunale, in lupt'a pentru esistintia.

Erá in adeveru necesariu, de a se face unu fidelu tablou in diurnalistic'a magiara despre starea romaniloru transilvaneni, — in acea diurnalistica, in care pâna acum nu s'a prea vediutu, decâtu o predilectiune câtra amorulu propriu, adeseori ignorantia, séu si rea credintia, ori de câte ori erá vorb'a de natiunea romana. Si d. *Vaid'a* are meritulu de a fi facutu acestu tablou, cu acea dibacia, loialitate si lipsa de passiune, cum numai unu românu bunu putea sa-lu faca. Iéta motivulu, pentru care amu tienutu de detori'a nóstra a luá si a impartasí lectoriloru nostri cunoscinti'a despre aparitiunea acelei serie de articuli, prin unu scurtu resumatu.

D. Ladislau *Vaid'a*, fiindu apostrofatu prin unu articulu precedentu din acelu diuariu, cum se face, ca d-sea, din omu filo-magiaru ce erá pre la an. 1848, astadi se afla in rendulu celoru mai aprigi luptatori români? eata cum si incepe patrioticulu seu respunsu: „Eu nu m'amu schimbatu, n'amu devenitu *malcontentu* asiá *de-odata*, ci consecutivu si gradatu, in decursulu tempului, astu-feliu, dupa cum in fia-care dî ce trecea, me pomeniamu mai seracu in frumósele mele sperantie, fiindu nevoitu a vedea mai multe fapte de acele, cari prin natur'a loru avéu trist'a destinatiune nu de a consolidá, ci de a slabí din ce in ce mai multu afectele de fraternisare dintre români si unguri.“

Dupa acést'a d. Vaid'a, trecendu preste cei 17 ani espirati in urm'a sangerósei drame dela 48, incepe cu anulu constitutiunalismului ung. 1865 si face o lunga espunere de tóte calamitâtile ce au induratu românii din partea magiariloru de atunci si pâna adi.

D-sea combate mai intâiu de tóte *diet'a din Clusiu*, care aru fi avutu chiamarea de a impacá nóu'a situatiune de drepturi cu faptele indeplinite in decursulu celoru 17 ani, dara care n'a corespunsu chiamârei sele. Nemultiamirea româniloru s'a agravatu apoi si mai tare, prin publicarea celoru dóue rescripte regesci venite cu doi ani in urma, prin cari s'au nulificatu articli de lege relativi la natiunalitate si religiune, votati in diet'a transilvana dela 1863-4, fára cá in schimbulu acelor'a românii sa fi dobanditu alta garantia pentru natiunalitatea si religiunea loru. S'a adusu in adeveru o *lege de natiunalitate*, dara acea nu dispune in modu positivu, decâtu cu privire la intrebuintiarea limbei magiare: iéra cându este vorb'a de celelalte limbi ale patriei, intrebuintiarea loru este demarcata numai cá *permissiva*. Apoi cuvintele „*intru câtu este posibilu*“ intercalate in acea lege, lasa usia libera tuturoru acelor'a cari vreau sa interpretedie legea de natiunalitate in defavorulu limbeloru nemagiare. Aceste impregiurâri facu apoi, cá legea de natiunalitate sa fia o litera mórta pre harthia, iéra in realitate — *nul'a*. Dara póte in viéti'a municipale suntu mai fericiti românii? Nu. Legea municipale, din caus'a introducerei institutiunei virilistice si a mantienerei privilegieloru nobilimei, precum si din caus'a urcârei censului pentru nobili, nu corespunde de locu recerintieloru representantiei poporului si a egalitâtiei de dreptu. Astufeliu beneficiulu acestei legi a devenitu ilusoriu pentru români, nepotendu fi representati in viéti'a municipala, decâtu in o proportiune fórte neconsiderabile, chiaru si in acele locuri, unde românii suntu in o necomparabila majoritate fatia cu celelalte natiunalitâti.

Totu asiá injusta si inecuitabile este si *nóue lege electorale*, care in locu sa fi regulatu si pentru Transilvani'a acelea-si conditiuni electorale, cari esistu in Ungari'a, censulu transilvaneanu l'a urcatu inca si mai tare, astufeliu, ca dreptulu electoralu alu româniloru transilvaneni, atâtu la alegerile de deputati, câtu si la alegerile municipale, s'a dificultatu prin restrictiuni inca si mai mari cá mai nainte.

Numai putienu contribuie la nemultiamirea româniloru acea impregiurare, ca functiunarii români — de altmintrele destulu de putieni la numeru — totu mereu se inlocuescu prin neromâni, atâtu la administratiune, câtu si la justitia contr'a dispositiunei esprese a legei de natiunalitate.

In ceea ce privesce interesele de cultura ale româniloru, iérasi nu se póte gasí mai nimicu imbucuratoriu. In scolile preparandiale de statu, cari suntu sustienute si cu banii româniloru, limb'a propunerei este eschisivu numai cea magiara si astfeliu aceste scoli pentru cei mai multi tineri romani, cari nu sciu ungouresce devinu cu deseversire imposibile. Scolile confesiunale suntu nu numai negligiate de atentiunea guvernului, dara suntu chiaru persecutate de organele ei. — Si aici d. Vajd'a aduce câte-va esemple nimerite din cele multe, cari tóte suntu pré bine cunoscute.

In privinti'a intereseloru materiale, sórtea româniloru de asemenea este cea mai vitrega. Pre cându pre de o parte poporulu in genere, iéra in specialu poporulu românu geme sub povar'a dâriloru, cari in locu se scada inca se totu inmultiescu pre fia-care anu, pâna atunci pre de alta parte guvernulu nu se ingrijesce câtusi de putienu pentru a radicá si midilóce de productiune ale poporului si cu deosebire ale poporului românu, pre terenulu economiei si a industriei. In tóta Transilvani'a nu esista nici macaru o scóla economica sustienuta de statu, in care sciintiele economice sa se predee si in limb'a româna; faptu prin care cei mai multi economi români, nesciindu limb'a magiara, suntu eschisi dela beneficiulu aceloru scoli. Tieranii români n'au medilóce, pentru cá frecuentându scolile sa invetie limb'a magiara numai pentru aceea, cá apoi sa póta ascultá sciintiele economice in scolile respective magiare.

De aici provine apoi, ca pre de o parte nefacendu-se nimic'a pentru imbunatatirea medilóceloru de inavutîre ale bietului tieranu, pre de alta parte desfiintiandu-se *legea de camataria*, fâra cá mai inainte guvernulu sa se fi ingrigitu de infiintiarea unoru banci de creditu fonciaru si alte institute de asemenea natura, — astadi bietulu poporu agricolu — ce e dreptu fâra deosebire de natiunalitate, a ajunsu de jafu si ocara in mânile camatariloru evrei, cei fâra de lege si fâra de consciintia. Si aici, cá mai inainte, d. Vaid'a iérasi aduce unu siru de exemple fórte potrivite, prin cari demonstra pâna la evidentia, ca statulu nu face, nimic'a pentru imbunatatirea stârei materiale a româniloru, nici chiaru in acele locuri, unde nu l'aru costá nici celu mai micu sacrificiu, decâtu numai putiena bunavointia, séu mai bine putienu simtiu de dreptate.

Dupa tóte aceste d. Vaid'a incheia astfeliu: „Inchipuiésca-se oricine, macaru pre tempu de óra, in acésta positiune deplorabile a româniloru si apoi judece cu impartialitate: este óre cu potintia, cá in fati'a acestui mersu alu lucruriloru sa nu se destepte semtiementulu de nemultiamire si chiaru de profunda indignatiune alu ori-cârui românu. Aru fi de doritu, cá opiniunea publica magiara sa se luminedie odata asupr'a faptului, ca nemultiamirea româniloru pre dreptu se crede cá isvorenda din nu sciu ce feliu de tendintie reutaciόse contr'a ideei de statu ungurescu; de óre-ce isvorulu specialu alu nemultiemiriloru loru suntu numai si numai aceste impregiurâri triste, cari impedeca si violédia interesele si progresulu româniloru, de cari ori-ce natiune cu consciintia si semtiu de viétia trebuie, este datória chiaru — sa fia jelósa.

„Românii si ungurii, aceste dóue popóre relativu fórte mici la numeru, a fostu asiediate aici de sórte, unulu lânga altulu, in mediloculu a dóue mâri de popóre. Este adeveratu, ca acésta patria este locuita si de alte natiuni mai mici, inse este incontestabilu totu odata, ca n'are acésta tiéra alte dóue natiuni, pre cari interesele loru de esistintia sa le avisedie asiá de multu pre un'a la alt'a, cum suntu natiunile: romana si magiara. De óre-ce celelalte connatiunalitâti apartienu parte elementului cultu germanu de 40 milióne, parte colosului puternicu slavu de preste 60 milióne; prin urmare aceste connatiunalitâti dejá prin acésta legatura de sânge posedu destula garantia pentru viitoriulu esistintiei loru. Dara natiunea magiara, care abiá numera 6 milióne suflete si natiunea româna, care in Austro-Ungari'a abiá atinge numerulu de *trei* milióne, iéra déca vomu luá si pre ceilalti români despartiti politicesce de noi, abiá trece preste cifr'a de 9 milióne, — aceste dóue natiuni, dîcu, strimtorate intre cele dóue mari si puternice elemente de preste 100 milióne, pre lânga cele mai brilante progrese, totusi suntu amenintiate de absorberea totale, indata ce ele se voru separá unele de altele; — adeveru, din care resulta, ca infratirea si bun'a armonia pentru aceste dóue natiuni este nu numai utila, dara este imperiosu reclamata prin *cestiunea* loru *de viétia*. De altmintrenea in ceea ce ne privesce pre noi românii, noi inca apartienemu elementului celui mare si gloriosu latinu si acésta consciintia ne dà mangaiare si sperantia pentru viitoriulu nostru; dara trebuie totu-odata sa recunóscemu, ca acei consangeni ai nostri, prin positiunea geografica, se afla departe de noi, si inca prea putienu ne cunoscu; prin urmare in medilocului atâtoru elemente puternice straine, suntemu avisati a cautá aliantia in imediat'a nóstra apropiare, si acésta aliantia nu o potemu gasí decâtu la unguri, cari prin comuniunea de interese suntu de asemenea avisati la noi.

„Din aceste considerante dara noi privimu cu bucuria la magiari, cându ii vedemu animati de amorulu natiunalu; dara nu mai putienu si magiarii trebuie se privésca cu aceeasi bucuria la români, ori de câte ori vedu, ca densii, pre lânga afectiunea ce o nutrescu câtra patri'a comuna, se animédia si de amorulu natiunei loru. Mai multu inca decâtu atât'a: magiarii, cându aru observá ca noi póte nu suntemu destulu de buni români, aru trebuí sa-si tiena de datoria, a ne desteptá din retacire si a ne sustiené sa nu cademu jertfa cosmopolitismului, acestei slabiciuni damnabile, care este mórtea natiuniloru celoru mici.

„Dara românii si ungurii chiaru si prin trecutulu loru istoricu au multa identitate intre sine; câci déca le place magiariloru a se mandri cu o esistentia de o miia de ani in acésta patria, intacti si curati, nu mai putienu ne compete si nóue româniloru acestu dreptu, câci in decursu de 18 seculi, pre cându atâtea alte popóre, ce au navalitu asupr'a nóstra, s'au stinsu cá si cum n'aru fi fostu, — noi amu sciutu sa ne sustienemu pâna adi intacti si curati, cu caracterulu nostru propriu natiunalu, cu religiunea, cu traditiunile si cu moravurile nóstre antice natiunale, ceea ce dovedesce, ca poporulu românu este unu poporu singuru si plinu de viétia.

„Eu dara din partea mea, credu, ca déca magiarii aru incercá o infratire cu românii, (inse pre cale sincera si loiale, nu pentru interese meschine momentane, cum au facutu de atâtea ori), o asemenea incercare n'aru remanea fâra resultatulu doritu, care resultatu de siguru li-aru castigá magiariloru si simpathi'a, amiciti'a celoru-lalti români de preste frontier'a acestei patrie."

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 9 Februariu 1875. Dupa cele formale cas'a representativa trece indata la desbaterea speciale asupr'a bugetului.

Intâiulu oratoru I. *Paczolay* dechiara, ca de-si n'a studiatu bugetulu, totusi enunciatiunile insemnate ce s'au facutu in camera in decursulu interesanteloru siedintie de pâna acum lu silescu sa-si espuna parerile sele. Intorcendu-se câtra Lonyay i imputa, ca a tacutu despre regularea catastrului pre câtu tempu se aflá in ministeriu; cele 36 milióne, restulu cassei, ce le-a lasatu Lonyay la retragerea sea din ministeriu n'au fostu bani crutiati, ci mai multu dintre acele milióne 8 suntu de a se computá intre activele comune. Lonyay a admonatu abiá dupa ce s'au votatu cele mai multe drumuri sumptuóse de feru, densulu trebuiá sa se cugete la gruparea linieloru mici cându a dispusu cladirea linieloru infundate. Oratorulu saluta cu bucuria enunciatiunea lui Tisza, regreta inse, ca conducetoriulu centrului stângu n'a intielesu acést'a mai dinainte. Tisz'a a uitatu sa dea partidei deakiste, satisfactiunea meritata, pre care luandu-o oratorulu dechiara atacurile de mai inainte indreptate contr'a partidei deakiste de „denunciatiune" (nelinisce in stâng'a). Cu acést'a se va impacá si contele Lonyay. (ilaritate).

Tisza a facutu pasiulu insemnatu pentru a micsiorá majoritatea si cu nedreptu s'a provocatu densulu la cuvintele lui Nelson: Eu mi-amu facutu datori'a! pentruca soldatii acestui'a si-a implinitu datori'a in batali'a dela Trafalgar la prim'a provocare, pre cându Tisza a lasatu sa tréca resultatele dela dóue alegeri dietali fâra de a urmá invetiaturei ce a resultatu din trensele, de a lasá adeca lupt'a contr'a art. XII din 1867. Tisza si-a motivatu pasiulu prin argumentulu ca majoritatea n'a lucratu nimicu pentru radicarea spirituale si materiale a tierei, ceea ce nu e adeveratu, pentru ca s'a claditu scoli numeróse. Déca aceste nu suntu cercetate vin'a este a cetatieniloru cari nu-si tramitu copiii la scóla. Si pentru radicarea materiale a tierei (Strigâri din stâng'a: „Aruncâmu unu velu preste acést'a!" Ilaritate)" a facutu majoritatea destulu cladindu drumuri de feru pentru comunicatiune. Este unu medilocu usioru pentru a face sa dispara deficitulu: sa platésca fia-care folosulu ce l'a trasu din scumpele investitiuni, statului. (Ilaritate). Oratorulu termina cu dechiararea, ca primesce bugetulu numai de basa la desbaterea speciale.

Dupa Paczolay ia Lonyay cuventulu si observa mai intâiu, ca densulu si-a radicatu glasulu in afacerea catastrului dejá in anulu 1868, in acestu intielesu a vorbitu densulu si inaintea anchetei contributiunali din 1869. Revenindu asupr'a invinuiriloru aduse de antevorbitoriu in caus'a drumuriloru ferate le respinge cu cuvintele, ca acceptéza solidaritatea pentru tóte câte s'au intemplatu dela 1868 pâna la 1870. Premitiendu aceste observa, ca respunsabilitatea cade pre acelu ministru, care aduce inaintea camerei unu obiectu in cestiune. Oratorulu cá fostu ministru de financie a adusu inaintea camerei dóue afaceri ce se referescu la drumurile ferate, un'a a fostu conventiunea cu lini'a Tisza, alt'a a fostu cumpererea drumului Losiontiu, pentru ambele ia respunsabilitatea personale asupr'a sea, pentru ca aceste dóue negotiâri au servitu spre folosulu statului.

Ce politica a observatu oratorulu in respectulu drumuriloru ferate, despre acést'a nu afla necesariu a se enunciá, ci trebuie sa amintésca, ca sub ministeriulu constituitu la 1867 care a lucratu pâna l'a 1873, s'au votatu tóte acele drumuri, a câroru garantia ne apasa atâtu de tare si cari suntu caus'a primordiala a releloru nóstre financiali de astadi.

Cându s'a constituitu ministeriulu lini'a prima transilvana erá dejá cladita, lini'a Kaschau-Oderberg concesiunata si cladirea liniei Alföld-Fiume inceputa. Pre tempulu cându oratorulu erá ministru de financie camer'a a votatu drumulu primu din Galiti'a, drumulu nordosticu, osticu si drumulu Arad-Temisiór'a si déca antevorbitoriulu si va luá ostenél'a sa véda in cartea legiloru câte comunicatiuni s'au concesiunatu dupa retragerea oratorului, va aflá, ca intre aceste erau 12 si ací suntu de a se computá portulu fiumanu sí canalulu lui Franz. Din aceste consideratiuni oratorulu sustiene, ca dechiarârile antevorbitoriului in acést'a privintia suntu nemotivate.

In urma oratorulu combate recriminatiunile antevorbitoriului si 'si tiene de datorintia a relevá, ca intre grelele impregiurâri actuali, cându deputatulu C. Tisza a resignatu cu sinceritate si resolutiune dela discussiunea cestiuuei de statu provocându-ne la o conlucrare solidaria, nice recriminatiunile nici imputârile ce s'au desvoltatu din diversele constelatiuni de partida nu suntu la loculu loru. Interesulu patriei cere sa avemu in vedere numai si numai interesulu tierei, si sa lucramu mâna in mâna pentru a scapá tiér'a de calamitâtile cele mari.

In urma ia cuventulu ministrulu de financie *Ghyczy*. Discursulu seu ce a duratu dóue óre a fostu o critica detaiata a tuturoru cuventariloru de programa de pâna acum. Oratorulu se intórce mai intâiu contr'a lui Paczolay, si numesce procederea lui cinica, espressiunile lui in respectulu enunciatiunei lui Tisza fâra tactu, trece apoi la reformele lui Sennyey si observa relativu la planurile de reductiune ale acestui'a cu o ironia fina, ca recerintiele administratiunei de astadi trebuie mesurate cu alta mesura, nu cu cea de pre tempulu provisoriului, cându s'a instituitu in Budapest'a unu consiliu substitutoriu, care sta intr'o intima legatura cu ministeriulu vienesu si erá supusu cancelariei aulice din Vien'a, atunci erá de ajunsu vr'o câti-va referenti de specialitate si unu micu personalu de cancelaria; administratiunea centrale independenta a statului ungurescu are mai multe trebuintie de câtu unu guvernu provincialu. Esecutarea de odata a reformeloru lui Sennyey aru aduce administratiunea Ungariei intr'o confusiune cum n'a fostu nici in 1849 si 1850. Sennyey pronuncie cu usioritate idei generale, dara e greu a le acomodá relatiuniloru financiali.

Oratorulu resfira apoi propunerile comissiunei de 9 si 25 pentru a dovedí, ca acele intre relatiunile actuali nu mai corespundu scopului, care e delaturarea deficitului. Ce privesce imputarea, ca densulu a substernutu unu bugetu, la care comissiunea a stersu cu consemtiementulu guvernului 7 milióne, respunde Ghyczy ca cabinetulu a stersu dejá 5 milióne fatia cu preliminariulu din anulu trecutu si se provóca la espunerile lui Széll, dupa cari stergerile ce le a facutu comissiunea financiale suntu numai parute, in fapta inse acele representa o rostogolire a sarcineloru pre anulu viitoriu. Alte stergeri ne facu sa ne tememu de o pagubire a administratiuniloru. Ministeriulu a fostu constrinsu sa pregatésca bugetulu dupa unu intervalu de servitiu abiá de 4 luni si a trebuitu sa se tiena firesce de svaturile ómeniloru de specialitate.

Guvernulu s'a facutu responsabilu pentru tóte, dara nimenea nu erá aplecatu a-i urmá. (Miscare). Transferarea dârei domesticali la jurisdictiuni s'a respinsu, legile contributiunali nu fura spriginite. Fia-care striga guvernului sa mérga inainte, dara cugeta in sine, ca sa premérga cu parerea sea, dara câtu de diferite suntu parerile in camera si in tiéra! In privinti'a regulârei comitateloru divergéza C. Tisza, Sennyey si Zsedényi, in respectulu reformei administrative se deosebescu Lonyay, Sennyey si Tisza. Unu guvernu fâra o partida tare e imposibilu; esista in camera in acestu momentu o partida tare?

Ghyczy trece apoi la politic'a sea financiale si espune, ca tóte reformele si reductiunile propuse nu corespundu scopului, de a dà ajutoriu grabnicu, prin urmare trebuie sa se deschida nóue isvóre de venitu. Contribuabilitatea nu este pusa de nimenea la intrebare, pentruca si Sennyey si Tisza concedu, ca in doi séu trei ani se va poté introduce o insemnata urcare a contributiuniloru. Ne revoltâmu contr'a urcârei dâriloru directe, pre cându aceste le platescu cetatienii cei mai avuti.

In urma desfasiura Ghyczy motivele ce l'au indemnatu sa ia portfoiulu financieloru. Eu, dise densulu, n'amu umblatu nice cându dupa loculu in care siedu astadi, nu amu dechiaratu vre-odata ca eu sum barbatulu care póte sa aduca in ordine financiele confuse ale Ungariei. La finea sessiunei dietali trecute voiámu sa me retragu dela viéti'a publica pentruca betranetiele mele ceru linisce si pentruca prevedeamu cris'a si nu voiámu sa fiu martorulu acestui spectaculu. Sórtea a voitu cá cu tóte aceste sa fiu aici pre tempulu crisei ministeriali din anulu trecutu. Nepotendu-se formá ministeriulu fiindu ca puteri mai chiamate de cum suntu a le mele respinsera portfoiulu ministeriului de financie, mi s'a oferitu acest'a mie. Atunci amu apretiuitu si apretiuescu si astadi faptulu, ca poteri mai tenere, cari speréza unu venitoriu, cari si conserva sanatatea si cari trebuie sa ia in consideratiune familiele loru, nu voiáu sa ia asuprale unu postu, care erá mai aprópe de probabilitatea caderei, decâtu de posibilitatea succesului. (Miscare si aprobare.)

Dejá atunci cunosceamu greutâtile situatiunei, tieneamu lucru posibilu, ca sub firm'a mea, Ungari'a va fi constrensa sa dechiare insolventi'a sea si ca prin acésta calamitate reputatiunea politica a unei carieri publice de mai multi ani se va puté nimicí, dara eu me cugetamu de alta parte, ca sum singuru pre lume, sum unu omu betrânu si numai contezu pre venitoriu (Miscare.) Cugetamu ca déca este cui-va cu putintia, apoi mie mi este posibilu, si amu si datorintia sa iau postulu, fia impreunatu cu ori câte pericule. Si pre calea acést'a amu intratu in ministeriu.

In siedinti'a casei dela 10 Februariu ia mai intâiu cuventulu junele G. *Ugron*. Oratorulu sbiciuesce complanarea dela 1867, pre C. Tisza si coalitiunea. Dela toti trei nu astépta nici o mantuire pentru tiéra, pentru ca nu numai nu voru indepartá situatiunea cea desperata ci o voru face mai acuta, mai nevindecabile, coalitiunea numai va inmultí relele ce esistu, contribuindu si centrulu stângu la ingreunarea sarcineloru publice si impreuna cu aceste rele va cresce si numerulu parasitiloru ce traiescu pre spesele statului. Oratorulu respinge in fine bugetulu.

Deputatulu deakistu, românulu *Gozmanu*, primesce bugetulu, de o reforma comitateloru dupa planulu datu de Sennyey oratorulu se teme fórte tare Unu comitatu cu competintia largita si cu oficiali denumiti e unu idolu de care bibli'a dice, ca ochi are si nu vede, gura si nu graiesce. Apera pre Ghyczy contr'a lui Kerkapoly, care cere cá invetiatii sa servésca statului pre nimicu, cu tóte ca densulu cá omu atâtu de invetiatu trage *doue lefe* dela statu. Reductiunea numerului deputatiloru o dechiara oratorulu de o vatamare a intereseloru democratece, dara doresce sa se aplice legea natiunalitâtiloru, cum o aplica comitatulu Biharei, unde magiarii au impartitu oficiele fratiesce, pre cându in ministeriu nu e nice unu românu si in cele lalte posturi inca suntu romanii alungati s'au nu suntu primiti. Coalitiunea o aproba pentru ca doresce sa véda pre cei ce pâna acum erau dusimani neimpacati contrari onesti. In fine oratorulu dechiara avantagiulu prevalentiei elementului maghiaru, intorcenduse câtra Dr. Polit, cu urmatórele cuvinte: Eu nu sciu serbesce, Dlu Polit nu scie romanesce, cum sa ne intielegu dara? Unguresce! Cu astufeliu de pareri — termina oratorulu Gozmanu — potu merge linistitu acasa Cale buna!

Acum se radica *Gull* pentru a dechiará in numele colegiloru sei, ca si densii impreuna cu centrulu stangu respingu bugetulu, dara nu din motivele aduse de opositiune. Oratorulu voiesce unu guvernu tare si o administratiune buna, care sa se conduca nu de oficiali asiediati prin favoru si capritiu, ci prin capabilitate si meritu.

Ghyczey dechiara, ca cuventârile cele lungi n'au nice unu folosu, densulu primesce bugetulu pentruca se votéza pre sém'a statului si partid'a sea a adusu resolutiunea, ca votéza in genere bugetulu. Cuventarea lui Tisza o saluta oratorulu cu bucuria.

Csanady dechiara, ca preotii catolici au primitu dotatiunile loru pretióse, pentrucá sa faca cu acele scoli si banderie, dreptu acea sa faca si astadi aceste servitie si sa desarcineze cass'a statului cu mai multe milióne pre anu.

Ne mai fiindu nimene insinuatu la cuventu din partid'a drépta, vorbescu din stâng'a estrema mai intâiu *Nemeth* care facù marturisirea, ca voiesce sa vorbésca numai acuratu 5 minute. Densulu stiméza pre Ghyczy si-lu recunósce de unu patriotu nobilu; intorcendu-se câtra Jokai asigura, ca flamur'a plantata de acest'a nu e flamura de cortesitu, principiulu politicu ii este unu focu vestalicu, ce-lu nutresce pururea in inim'a sea.

Costiciu apera enunciatiunea lui Polit si *Majoros* dede sa intieléga ca elu are incredere numai in politic'a lui Kossuth, care singuru aru fi in stare sa reguleze bugetulu, de acea si propune, sa se chiame marele patriotu acasá, sa reguleze financiele.

Romani'a.

Bucuresci, 4 Februarie 1875.

Astadi camer'a a datu unulu din acele voturi patriotice, care face onóre unei adeverate representatiuni nationale. Ea a votatu o suma de cinci milióne, cari se va adaugá la imprumutulu curentu, pentru cumpერarea de arme. Acestu votu este datu, nu pre unu proiectu alu guvernului, ci pre o propositiune venita din propri'a initiativa a camerei. Guvernulu, se intielege, nu a potutu de câtu a se aliá cu acésta frumósa propunere, si camer'a, asupr'a raportului d-lui generalu Tell, care a sustienut'o cu multu patriotismu, a adoptat'o.

Printiulu Dim. Ghic'a, s'a distinsu acum, cá si totu-déun'a, sustienendu aceea ce este conformu cu demnitatea si tari'a tierei. D. Rosnoveanu, june deputatu, a meritatu justele aplause ale camerei, prin unu discursu fórte marcantu, si in care logic'a si foculu patriotismului 'si disputau prioritatea.

Numai d. N. Ionescu a avutu trist'a missiune cá sa combata si acésta propunere.

Acestu proiectu votatu de adunare este numai espresiunea unei trebuintie reale. Déca s'a sustienutu de guvernu este pentru simplu cuventu ca armat'a nóstra avé trebuintia a avé arme bune si de acelasi sistemu.

Cu acést'a nu amenintiâmu pre nimeni, nici se schimba sistemulu nostru de politica neutra si defensiva. Voimu numai o putere armata solida si seriósa, in stare a aperá tiér'a, a ne aperá contr'a celoru ce ne-aru atacá, a asigurá, in alte cuvinte, pacea pre care o dorimu. Ni se pare ca acésta pretentiune este din cele mai modeste, si legitimitatea ei nu se póte contestá de nimeni. „Pr.„

Estrasu din siedinti'a camerei dela 31 Ianuariu.

Dlu presiedinte anuncia ca la ordinea dilei este proiectulu de lege pentru subventiunea de 15,000 lei pre anu, gimnasiului St. Nicolau din Brasiovu.

C. Valeanu, raportorulu comissiunei financiale, dà cetire proiectului de lege si raportului seu.

D. Vasescu, dice ca prin bugetu s'a asignatu o suma modesta dupa puterile nóstre. Acum vine si ni se cere cá sa ne legâmu mânile printr'unu proiectu de lege, si sa fimu siliti sa dâmu cei 15 mii franci inscrisi prin acestu proiectu de lege in bugetu. Avemu noi insine destule scóle la care amu putea sa intrebuintiâmu banii nostri. Eu voiu sa se dea printr'unu bugetu anualu o suma óre-care, dara sa nu fimu obligati a-i dá. De aceea rogu pre adunare sa nu voteze acestu proiectu de lege.

D. Agarici dice ca ia cuventulu cá sa róge pre camera sa nu asculte pre dlu Vasescu, mai cu séma ca ací nu este vorb'a de scóle, ci de biseric'a romàna. Tóte camerile au votatu acestu bugetu si prin urmare eu credu, ca si noi trebuie sa-lu votâmu si cându camer'a va socotí ca nu va mai putea platí acésta suma, apoi n'are decâtu s'o stérga de totu. Eu inse credu ca adunarea aru face fórte bine sa voteze acésta suma.

D. raportoriu dice ca d. Agarici este fórte galantomu, voindu sa promita marea cu sare acolo unde nu trebuie. Eu credu, dloru, ca sa dâmu acésta suma, precum s'a datu pâna acum'a, dara nu este bine sa ne legâmu noi prin bugetu cu sum'a de 15 mii lei, si in casu cându nu vomu mai putea platí acea suma, apoi sa ne pomenimu ca ni se cere si despagubire. De aceea suntu in contr'a proiectului.

D. P. Tufelcica dice ca d-sea combate pre d. Agarici, mai alesu ca dlu ministru, cá sa faca economii vine si ne reduce scólele din tiéra. Rogu dara pre adunare sa nu voteze acestu proiectu.

D. ministru alu instructiunei dice ca acésta suma este tocmai aceea pre care o dá tiér'a si pâna acum. De aceea nu trebuie sa credeti ca déca ve ti face unu proiectu de lege prin care sa dati acesti 15 mii lei, ve ve-ti legá in modulu cum dice d. Valeanu, ci eu socotescu ca indata ce tiér'a se va aflá in vre-o strimtorare, atunci adunarea n'aru avea decâtu sa revina asupr'a acestui proiectu.

D. Vasescu dice ca de vreme ce s'a trecutu pâna acum acésta suma in bugetu, nu este unu resonu cá sa se tréca si de ací incolo aceeasi suma, ba inca, ce-va mai multu sa facemu si unu proiectu de lege cu care sa ne legâmu. Amu datu pâna acum 15 mii, vomu dá de ací inainte 5 mii numai, iéra cele-lalte 10 mii sa le punemu pentru scólele nóstre. Camer'a dara sa remana libera a dá pre fia-care anu câtu va putea, si noi sa ingrigimu mai intâiu de fiii nostri si apoi de ai altor'a.

D. G. Ghitiu dice ca déca s'au gasitu oratori cari au combatutu acestu proiectu, caus'a este ca onor. preopinentu nu s'a pusu pre terenulu adeveratului membru alu parlamentului românu, fatia cu acestu proiectu. Eu credu ca inaintea unui parlamentu care represinta natiunea, celu mai mare interesu este interesulu natiunalu. Si trebuie óre sa marginimu noi elementulu românu pâna la Carpati numai pentru cá sa nu dâmu 15 mii de lei?

Ce voru face acei bieti români cari cându ceru in camer'a Ungariei scóle si teatre li se respunde: duceti-ve la Bucuresci, si cându vinu ací noi sa le intórcemu spatele? Nu trebuie sa uitati dloru ca o mare parte din lumin'a care o avemu, o detorimu multoru frati de preste Carpati. Aduceti-ve aminte ca de acolo a venitu unu Lazaru care ne-a formatu scólele, luptandu-se cu fanariotii; avemu unu Sincai. Prin urmare acésta suma este o datoria dara iéra nu o binefacere, si eu credu ca este bine sa o votâmu.

D. Gr. Bals dice ca punendu-se acésta suma cá o datorie, scól'a din Brasiovu aru putea ventí sa ne pretinda acestu dreptu. Nu dicu cá sa nu se dea acésta suma, dara me opunu cá sa se inscrie printr'unu proiectu de lege. De aceea eu rogu cá Adunarea sa lase acésta suma precum erá si pâna acum.

D. M. Gogalniceanu nu voiesce a pune cestiunea pre tarimulu politicu, câci voiesce cá politic'a de dincolo sa fie la Pest'a, iéra cea de ací la Bucuresci. Pre teremulu sangelui, e inse de alta parere. In diet'a din Pest'a s'au votatu fonduri mari pentru ciangaii, pentru ungurenii din Moldov'a. Asemenea se intempla si cu bulgarii din Basarabi'a. Si Romani'a n'a facutu din acést'a o cestiune de statu.

D-sea crede ca acésta cestiune n'aru mai trebuí discutata, cá sa nu aiba aerulu unui manifestu. Eu credu ca suntemu datori sa ne interesâmu de biseric'a si de limb'a fratiloru nostri de preste Carpati, si mi-a parutu reu cându amu vediutu membri din parlamentulu românu, vorbindu cá membrii parlamentului din Pest'a, cari voru sa uciga nu numai natiunea dara si limb'a românà din Transilvani'a.

Ce profesori, ce regularitate póte sa aiba acea scóla de vreme ce d-vóstra nu voiti sa ve legati a-i dá acea suma pre care sa-si póta face socotelile? Taieti-o inse acea suma cându veti crede ca acea scóla numai indeplinesce conditiunile la care va-ti asteptatu.

Sa nu se amestece dara in discusiune universitatea din Iasi, câci — in acésta privintia — suntu convinsu ca ministrulu, profesore alu ei, nu va atinge-o intru nimicu.

Brancovenii si alte familie vechi au datu tóte averile loru pentru scoli: sa-i imitâmu dara, ajutându scólele române.

Eu voiu fi prin urmare guvernamentalu si voiu votá proiectulu.

Ve conjuru dara si pre d-vóstra sa votati acestu proiectu de lege, si sa nu lasati sa fiti insielati prin cuvintele ademenitórie ale d-lui Vasescu.

D. ministru alu instructiunei crede de datori'a sea sa ia cuventulu cá sa releve nisce puncte asupr'a cestiunei internatiunale atinsa de d. Cogalniceanu si de d. Chitiu; câci guvernulu dela Pest'a n'a vediutu altu ce-va in acésta donatiune a Romaniei, de câtu o bine facere, si nici nu s'a opusu la dens'a.

Câtu despre argumentele d-lui Balsiu, marturisesce ca nu le intielege. Ací e o cestiune constitutionale. Deputatii propunu o lege din initiativ'a loru particolara, cu scopu de a regulá provederile bugetare. Guvernulu renuntia la o parte din prerogativele sele, ministrulu, care face bugetulu, sufere restrictiunea ce i se pune si se unesce cu legea propusa de camera: a vení acum totu deputatii s'o combata, nu prea e rigurosu constitutionalu.

Voiu mai respunde inca ca camer'a indata ce va vedé ca numai póte sa platésca acésta suma, atunci nu va avea de câtu sa o taie. Prin urmare acést'a nu este o legatura pentru totu-déun'a.

Se cere inchiderea discutiunei si punendu-se la votu, se primesce.

Se da cetire articulului si punendu-la votu luarea in consideratiune se primesce.

Se pune la votu proiectulu de lege in totalu prin bile si se primesce cu 70 bile albe pentru, si 24 bile nere contr'a.

Monumentulu lui Stefanu celu mare.

In siedinti'a de eri 5 Februariu s'a cetitu in senatu o propunere subscrisa de 7 domni senatori pentru ridicarea in Iassi a unui monumentu in memori'a gloriosului aperatoriu alu natiunalitâtiei române Stefanu celu Mare. Propunerea cere dela guvernu unu proiectu de lege pentru realisarea acestei idei natiunale, care palpita in inimile tuturoru româniloru. Acésta propunere patriotica esprima o dorintia generala, si asteptâmu a vedea ce decisiune se va luá de senatu in siedintia publica. Negresitu ca si guvernulu se va asociá voiosu la acésta ideia, dara aflâmu ca s'a si formatu dejá in Iasi unu comitetu compusu de barbati cari inspira tóta increderea, si in capulu câror'a se afla insusi Mari'a Sea Domnitoriulu.

Mai aflâmu ca consiliulu comunalu din Iasi, unde s'a luatu acésta initiativa, a inscrisu 5000 lei n. in bugetulu acelei comune pentru ridicarea acestui monumentu in a dóu'a capitala a Romaniei.

Nu ne indoimu ca indata ce se voru pune in circulatie listele de subscriptiune ale comitetului din Iasi, toti românii si tóte organele de publicitate se voru asociá pentru realisarea acestei idei natiunale.

Vederea monumentului lui Mihaiu Vitézulu a desteptatu si mai multu dorinti'a româniloru de a-si aretá iubirea si recunoscinti'a câtra acei domni mari cari s'au luptatu cu credintia si eroismu pentru aperarea tierei si conservarea natiunalitâtiei române. O intardiere mai multu, intr'unu tempu de pace si progresu, cându poporulu românu respira mai liberu, aru fi fostu o uitare a unei datorii sacre câtra memori'a aceloru figuri maretie ale istoriei nóstre, dela care trebuie sa se inspire fia-care inima româna.

Astu-feliu, nu ne indoimu ca acésta ideia de a se ridicá statua ecuestra a lui Stefanu celu Mare in Iassi, va devenì in curendu o realitate.

Mai este o trebuintia a vorbi si despre acelu unicu in feliulu seu comitetu de resistintia din Bacâu, care vediendu ca nu aré nici unu echo séu imitatoriu si ca nimeni nu se ocupa de densulu, s'a acatiatu si de ide'a marétia a unui monumentu in memori'a lui Stefanu celu Mare in Berladu, si a imprastiatu liste si apeluri in tóta tiér'a, fâra a se gandí déca inspira vr'o incredere cui-va? Credemu ca celu mai bunu respunsu la apelulu acelui comitetu demagogu si unicu in feliulu seu a fostu indiferinti'a tuturoru diuareloru si tuturoru cetatieniloru, cari n'a fostu surprinsi si amagiti de nisce ómeni ce avura curagiulu a se adresá la tóte diuarele, la tóte autoritâtile publice, chiaru la ministrii si la Corpurile legiuitóre? Ide'a erá putienu nimerita de a se incepe prin ridicarea statuei lui Stefanu celu Mare in Berladu, in locu de Iassi séu Bucuresci, iéra lips'a de ori-ce echo si incredere ce au intempinatu membrii acelui comitetu escentricu, a fostu celu mai bunu respunsu si o buna lectiune.

Varietâti.

*** Dumineca la 9 Fauru s'a seversitu parastasu solemnu in biseric'a nóstra din cetate pentru fericitulu Emanuilu Gojdu.

*** Marti dupa média-dî, audimu, ca s'au pusu remasitiele pamentesci ale repausatului baronu Ladislau Basiliu *Poppu* in cript'a familiaria dela Reginulu sasescu. Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, a cârei presiedinte a fostu reposatulu, a fostu representata prin vice-pres. si doi membri ai comitetului Asociatiunei de aici din locu.

*** Sàmbata sér'a va avé locu o petrecere a inteligentiei române din locu in sal'a dela „Corón'a Ungariei.“

*** **Anunciu bibliograficu.** Directiunea tipografiei archidiecesane face cunoscutu, dloru invetiatori din scólele poporaler cau au edatu in tipariu o Gramatica omâna, intocmita dupa o metoda nóna de Par. Protos. si prof. seminarialu Dr. Ilarionu Puscariu — spre scopulu invetiamentului elementariu.

Gramatic'a acést'a este intitulata: *„Limb'a materna in Institutele pedayogice si clasele poporale române.“* Voluminuositatea ei este de 12 cóle, esterioru placutu prin arangiarea potrivita a materieloru. Dupa valórea ei interna atâtu cu privire la materialulu alesu, câtu si le metod'a observata in ea promite a fi un'a dintre cele mai bune cârti didactice in specialitatea acést'a.

Cu tóte acestea pretiulu acestei cârti este nelegata 30 xr., iéra legata 40 xr. v. a. Eata dara si unu pretiu atâtu de moderatu, posibilu numai prin consecuintiele binefacatórie ale fericitului in Dlu Metrop. *Andreiu*, care in p. IV. alu testamentului seu s'au ingrigitu si pentru tiparirea cârtiloru scolastece cu unu pretiu câtu se póte mai moderatu.

Sabiiu in 21 Ianuariu 1875.

Directiunea tipografiei archidiecesane.

*** *(Multiamita publica.)* Tilisc'a 5 Februariu 1875. Onorate domnule redactoru! Prin acést'a viu cu tóta stim'a a ve rogá, cá sa aveti bunavointia a primí in colónele pretiuitei fóie „Telegr. Rom.“ ce redactati, urmatórea publica multiamire:

Comun'a nóstra din an. 1866, de cându 'si are edificiulu celu nou de scóla, in totu anulu avendu-si de patronu „Intemp. domnului“ 2 Februariu, — serbéza cu mare solemnitate acésta dî; — asemenea si in anulu acest'a zelosii nostri invetiatori: Ioanu Necsi'a si Dim. Iosofu cu tinerimea de scóla, a arangiatu o „Festivitate“ deplinu multiamitória. —

De o parte ceea ce inse ne duplica bucuri'a, fu ca, pre lânga inteliginti'a comuneloru vecine, avurâmu onóre a salutá la acésta „festivitate“ pre multu on. sí prea stimati domni: Ioanu Macsimu jude cerc. reg. in Salisce si Iuliu Bardosi insp. scol reg.

De alta parte acésta serbare ne adusera folóse si materiali in suma de 35 fl. 50 cr. v. a. in favorulu „fondului scólei“ nóstre, — incâtu nu suntemu in stare a multiamí P. T. on. publicu din comunele vecine, care au binevoitu a ne onorá cu presentia, precum si cu contribuiri marinimóse. —

Sa-mi fie deci permisu in semnu de recunoscintia si multiamita a publicá numele P. T. on. domni si dómne, cari au binevoitu a contribuí cu acésta ocasiune in favorulu fondului scólei. —

On. domnu Iuliu Bardosi insp. scol. reg. 1. fl. v. a. din Salisce on. domni: Ioane Macsimu jude cerc. reg. 5 fl. v. a., N. Trónca 1 fl. v. a. D. Berza esecut. 1. fl. v. a. Ioanu Banciu 1 fl. v. a. D. Chirc'a invetiat. 1 fl. v. a. D. Romanu 10 fl. v. a. I. Crutiu 1 fl. v. a. N. Nartea 1 fl. v. a. invetiat. I. Pop'a 1 fl. v. a. Oprea Pop'a 50 cr., Dim. Pop'a 50 cr. si dela on. dómne: Istin'a Berza 1 fl. v. a. si Mari'a Nartea 1 fl. v. a.

Din Rodu on. domni: not. G. Beu 1 fl. v. a. invet. I. Ghenie 40 cr.; din Galesiu on. domni: invet. I. Lazaru 1 fl. v. a. Bucuru Lupea 1. fl. v. a.; din Tilisc'a on. domni: not. Stefanu Milea 1. fl. v. a. par. I. Iosofu 1 fl. v. a. par. P. Jug'a 1 fl. v. a. Daniilu Iosofu 50 cr. Stefanu Pric'a 50 cr si dela mai multi 2 fl. 10 cr.

Pentru care faptu nobilu aducu acésta publica multiamita.

P. Jug'a
parochu locale.

*** *(Focu.)* Alalta-eri nóptea a eruptu in cas'a advocatului Hannenheim, in strad'a Pintenului, unde se afla si salele facultâtiei juridice de statu, unu focu, eare a prefacutu in cenusia intregu coperisiulu. Numai interevenirei grabnice a pompieriloru, cu deosebire energicului loru conducatoriu, cari cu tóta lips'a de apa au operatu cu destulu succesu, avemu sa multiamimu, ca a scapatu intre alte si bibliotec'a cea bogata a facultâtiei de flacarile focului, si ca incendiulu n'a luatu dimensiuni mai periculóse.

Raportu comerciale.

Sabiiu 12 Fauru n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Februariu 1875.

Metalicele 5%	70	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	80
Imprumutulu de statu din 1860	111	60
Actiuni de banca	963	—
Actiuni de creditu	219	50
London	111	35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	50
„ „ „ Temisiorene	77	50
„ „ „ Ardelenesci	76	30
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	60
Galbinu		
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de prefesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu si a unei statiuui vacante invetiatoresci la scól'a normala gr. or. totu de ací, — prin acést'a se escrie concursu pâna in 8 Martiu st. vechiu.

Salariulu anualu impreunatu cu postulu profesoralu este 600 fl. v. a. iéra cu postulu invetiatorescu 450 fl. v. a. si se ridica in rate lunari anticipative, incependu din dîu'a intrârei in oficiu.

Doritorii de a competí la acestea statiuni au a dovedí in generalu:

1. Ca suntu romani de religiunea gr. or.
2. Cum ca au avutu pâna acum'a o portare morala nepatata, iéra in specialu:
3. Cumca competintele pentru postulu profesoralu au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu putienu au depusu esamenu de maturitate si au terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico-pedagogice rom. gr. or. din patria; — competintele pentru postulu invetiatorescu, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiali si cursulu teologico-pedagogicu la vre-unu institutu gr. or. si ca este initiatu in cantâri intru atâtu cá se póta conduce corulu vocale.

Petentii 'si voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu comitetu in Bradu, comitatulu Zarandului.

Bradu in 8 Fauru 1875.

Comitetulu representantiei
(1—3) gimnasiali.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. S. Copalnicu cu filialulu Curtuiusielu protopresbiteratulu Cetatei de Peatra — se escrie concursu cu terminu pâna la 9 Martie in care dî va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

1. In parochi'a matera dela 118 familii o ferdela de cucuruzu nesfarmitu si câte o dî de lucru. —

2. In filialu: dela 60 familii o ferdela de cucuruzu sfarmitu, si dela 20 familii o ferdela nesfarmitu. Cas'a eclesiala cu edificele economice si folosirea ogradici a 1000 □° aratoriu.

In matera: portiunea canonica 2 jugere 600□° fenatiu si aratoriu.

In filialu 2 jugere 1379□° folosirea cimiterieloru si a ingropatóreloru. —

Stol'a statorita de sinodulu protopopescu din 1872, care tóte computate in bani dau unu venitu de 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia au de a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu si a regulamentului provisoriu din 1873 la subscrisulu pâna la terminulu susu dîsu. —

Carpenisiu in 16 Ianuarie 1875.

In contielegere cu comitetele
parochiali.
Ioanu Siovrea,
(1—3) adm. prot.

Concursu.

Pentru postulu de capelanu lânga inbetrânitulu parochu din Silea ungara conformu in. ordinatiuni consistoriale din 1 Novembre 1874 Nr. 2827 ex 1055|B. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Jumetate din venitulu stolare, purtându si oficiu de invetiatoriu pentru care va avé salaríu deosebitu.

Concurentii voru avé sa astérna concursele sele instruate conformu dispositiuniloru sinodali din anulu 1873. Administratorului ppescu alu Muresiului Artemiu Crisianu, — pâna in 9 Martiu 1875 cându se va face si alegerea.

Silea ungara in 5 Decembre 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu administratorulu
protopopescu.
(2—3) Artemiu Crisianu m|p.

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20 —30 Aprile anulu curentu.

(5—12)

☞ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☜

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietórie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à 1|4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1|2 Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa. diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à 1|4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1|2 Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à 1|4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1|2 Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 15. ANULU XXIII.

Sabiiu in 20 Februariu (4 Mart.) 1875.

Sabiiu 19 Februariu.

Ministeriulu este constituitu. Din centrulu stângu au intratu trei barbati in ministeriu, pre cându ceilalti suntu toti din partid'a lui Deak, din *drépt'a* dietei.

Dupa numerulu persóneloru din cele dóue partide, cea a lui Deak precumpanesce pre cea a centrului stângu, séu a lui Tisza. Prin urmare stindartulu puterei guvernamentali, amu puté dice, ca este si astadi si va fi si in viitoriu alu partidei ce a statu la putere de siepte ani incóce.

Voturile persóneloru inse nu se numera numai, ci se si cumpanescu. In sinulu unui cabinetu, se intempla de multe ori, de votulu unui'a face mai multu decâtu tóte celelalte. Esemple de aceste suntu destule in viéti'a staturiloru moderne. Ceilalti ministri ai Piemontului ce erau ei pre lânga unu *Cavour ?* ceilalti ministri ai Prusiei ce erau ei pre lânga unu *Bismark ?* si ce erau ceilalti ministri in Ungari'a chiaru pre lânga *Andrassy*, pâna cându ducea elu destinele Ungariei ?

Pondulu unui ministeriu asiá dara nu trage in cumpana dupa majoritatea numerica a persóneloru ce-lu constituie, ci dupa prevalenti'a spirituale a unui'a séu altui'a din sinulu cabinetului.

Aceste le va fi avutu in vedere si „N. fr. Pr.“ din Vien'a, cându la scirea despre nóu'a constituire, dice, ca cu intrarea lui *Tisza* in ministeriu partid'a deakista *abdice* de putere.

Presupunerea renumitului diurnalu vienesu inse inca nu e alta decâtu o presupunere si nimic'a mai multu. Puterea guvernului este o piatra séu unu diamantu probatoriu de cualitâtile barbatiloru. A conduce o partida , carea nu este legata de atâtea referintie precum este unu guvernu este cu multu mai usioru decâtu afacerile cestui din urma, si asiá temerile séu sperantiele de anumite persóne din cabinetulu celu nou au lipsa de a trece prin proba.

Din partene noi nu gasimu motive de a ne modificá parerea espressa cându vorbirâmu despre elips'a constitutiunale cu dóue focularie. Natiunea magiara va dovedí si prin compunerea cabinetului celui nou, ca ea urmaresce unu scopu, si ca spre ajungerea lui se folosesce de diverse puncte de manecare.

In jumetatea nóstra din monarchia cu capital'a Budapest'a aru fi terminata cris'a ministeriale. Fostului ministru de lânga persón'a Majestâtiei Sele, bar. Wenkheim, i succese in fine a compune cabinetulu. Asiá bar. Wenkheim este presiedintele ministeriului, Col. *Tisza* ministru de interne, bar. *Simonyi* de comerciu, Tom'a *Pechy* de comunicatiune; cesti trei din urma din centrulu stângu ; ministru de financie este Col. *Széll*, de justitia Bela Perczel ; la ministeriulu de culte a remasu Aug. *Trefort*, la celu de honvedi Bela *Szende*, la celu alu Croatiei contele *Pejacsevich*. Ministeriulu de lânga persón'a Maj. Sele lu conduce ministrulu presiedinte nou denumitu Bar. *Wenkheim.*

Dificultâtile cele mari ce se aretara cu ocasiunea compunerei cabinetului dedera situatiunei pâna Sâmbata — Dumineca o fatia desperata. Indreptarea situatiunei spre bine, sustiene o fóia vienese, e de a se ascrie monarchului. Acest'a vediendu, ca confusiunea babilonica cresce cu câtu se tragana conferintiele partideloru mai indelungu, a chiamatu pre mai multi coritei, unulu câte unulu, la sine si li-a chiarificatu, ca nu este tempu de a desfasiurá doctrine si de a staruí prelânga predilectiuni personali cu cervicositatea cea mai neinfranta. Chiarificatiunea acést'a a avutu efectu. Resolutiunea a facutu locu indoieliloru de mai nainte si ministeriulu s'a compusu.

Program'a ministeriului celui nou este : regularea economiei statului fâra de a impune sarcini nóue cetatieniloru statului ; revisiunea tratatului vamale si comerciale cu Austri'a ; deslegarea cestiunei bancei si crutiare in administratiune si justitia. — Baronulu Sennyey cu partid'a sea va avé o tienuta opositiunale

In tierile cislaitane facù mare sensatiune concediulu cerutu de ministrulu de comerciu Dr. *Banhans*, de totu pre ne asteptate, spre a-si cautá sanatatea in unu locu de cura, aprópe de Genov'a, in Itali'a. Surprinderea a cuprinsu mai intâiu pre barbatii din ministeriulu respectivu, cu carii lucrase ministrulu inca in diu'a concediârei. Ministrulu Dr. Banhans este acel'a carele a fostu ascultatu cá martoru in procesulu celu celebru *Ofenheim.*

Loculu alu doilea se vine, pentru tierile cislaitane, verdictului juriloru din Vien'a asupr'a acusei contr'a lui Ofenheim, ca aru fi incelatu erariulu cu ocasiunea construirei drumului de feru Lemberg—Cernauti. Verdictulu elibereza pre acestu acusatu, ceea ce iérasi a facutu sensatiune in multe cercuri.

De mai multe dile se sustiene scirea despre retragerea cancelariului Bismark. Versiunile despre motivulu retragerei au fostu si suntu atâtu de numeróse incâtu este cu anevoia a alege adeverulu din tóte. Unele mergu in combinatiuni ramurite pâna in cercurile cele mai inalte si dicu ca Bismark e inaintea principelui de coróna persóna ingrata si ca trebuie sa se dea cancelariulu in laturi din calea influintiei acelui'a. Alte motivéza cu starea sanatâtiei lui si afirma ca retragerea va fi numai partiale, va se dica, dela unele afaceri, pentru cari i se va dá unu ad latus. „Augsburger Allg. Zttg.“ carea trece de autoritate mare in diurnalistic'a europénа spune simplu, ca principele cancelariu ia unu concediu de siése luni de dile, de siguru pentru recrearea sanatâtiei.

Franci'a si-aru fi ajunsu in fine dorinti'a de a se vedé constituita cu camera si cu senatu. Pre lânga unele modificatiuni adunarea natiunale a votatu legea cea publicata si de noi cu alta ocasiune. Acum mai trebuie sa se formeze si ministeriulu si cu acést'a republic'a aru fi consolidata. Resultatele aceste neasteptate suntu de a se multiamí bonapartistiloru, carii dela depunerea esamenului de câtra Lulu, fiiulu lui Napoleonu III, in academi'a de artileria din *Woolwich* (Angli'a) cu succese fórte splendide, se misca mai tare, decum se miscá pâna acum. Miscarea acést'a si supositiunile despre unu *guvernu secretu* bonapartisticu, cu tóte ramurile administrative, respandite crucisiu si curmedisiu in tiéra, si pre urma imprumutulu contrasu de eximperatés'a Eugeni'a, de 12 ½ milióne franci dela bance englese, au facutu cá legitimistii si orleanistii din Franci'a sa dea mân'a cu republicanii spre intarirea septenatului si consolidarea republicei.

Ambasadorulu ispanicu marchisulu del *Molins* fu primitu in audientia la 27 Februariu n. de câtra presiedintele republicei francese, Mac Mahon. Ambasadorulu dise in cuventarea sea ca e autorisatu a intretiené relatiuni amicabile intre Franci'a si Ispani'a si pre câtu va fi cu potintia a legá relatiunile amicabile si mai strinsu intre popórele, cari suntu despartite prin Pyrenei, dara suntu legate prin sânge si limba. Presiedintele Mac-Mahon a multiamitu fórte simpaticu ambasadorelui si a datu espresiune dorintiei celei mai sincere pentru pacificarea si prosperarea Ispaniei.

Sessiunea corpuriloru legiuitórie din *Romani'a* se prolungesce pâna la 1/13 Martiu a. c.

Din *Belgradu* se telegraféza, ca din causa ca in fói'a serbésca din Ungari'a „Zastava“, a cunoscutului Mileticі, a fostu atacata Serbi'a, domnitoriulu Milan si regimulu serbescu, i s'a denegatu amintitei foi intrarea in Serbi'a.

Dechiaratiune.

Abiá acum, dilele acestea, 'mi venì la cunoscintia, cumca deuna-di, la alegerea de episcopu in Aradu, aru fi cerculatu din mâna in mâna pre la deputatii sinodali dóue epistole, adresate la dóue persóne prea stimabile de câtra Escelenti'a Sea Par. Metropolitu si Patriarchu serbescu Procopiu Ivacicoviciu, recomandatórie pentru subscrisulu.

De este adeverata scirea acést'a apoi subscrisulu se vede necesitatu a dechiará serbatoresce : ca elu n'a avutu nici cea mai mica sciintia de amentitele dóue epistole, si ca densulu nu a scrisu nimicu in privinti'a acést'a la nimeni, nici nu s'a rogatu de nimeni prin urmare nici de Escelenti'a Sea Par. Metropolitu Ivacicoviciu, cá sa-lu recomande la vre-unu sinodu séu la altu cine-va. Si elu nu s'a rogatu si nu se va rogá nici odata de nimeni, in asemenea afaceri pentru ca are onóre a se tiené de partid'a acelor'a, cari se radima numai pre recomendatiunea proprieloru insusiri si harnicii, iéra pre cele straine, fia personali fia materiali, nu pune pretiu.

De altmintrea binevoiésca Escelenti'a Sea par. metropolitu si patriarchu serbescu Ivacicoviciu, a primí déca in adeveru a scrisu epistolele amentite mai susu, multiamit'a mea pentru bun'a vointia câtra neinsemnat'a si nepretentiós'a mea persóna, respective pentru nesuinti'a ce o documentá astu-feliu intru sustienerea ordinei si institutiuniloru canonice bisericesci, in intregitatea loru.

Sabiiu in 16 Februariu 1875.

N. *Pope'a*,
archim. si Vicariu
Archiepiscopescu.

Serbarea din Bucovin'a indreptata contr'a românilorn.

Reproducemu dupa „Or. Lat.“ din „Convorbirile literarie*) articululu urmatoriu fórte semnificativu. Eata articululu :

De câtu-va tempu ne venise din Bucovin'a, sub forma de svonu publicu, o scire trista si umilitória pentru români. S'audiá ca Bucovin'a voiesce sa amintésca, prin o serbare populara, a sut'a aniversara a deslipirei sele de Moldov'a. Pre aici nu se credea ca aceste vuete desiantiate aru avé vre-unu temeiu, cându unu articulu din „Neue freie Presse“ din Vien'a, precum si o declaratiune facuta de ministrulu culteloru si instructiunei publice alu Austriei in senatulu imperatescu, ca in anulu curentu se va infiintiá o universitate in Cernauti, au confirmatu pre deplinu acésta scire. Pre câtu aflâmu, initiativ'a acestei serbâri a fostu luata de consiliulu comunalu din Cernauti, care se dîce ca in maioritate se compune din israeliti. Acestu consiliu aru fi facutu in modu oficiosu intrebare guvernului centralu, déca o asemenea serbare nu i-aru displacea, si guvernulu aru fi datu a intielege ca serbarea proiectata nu numai ca nu i-aru fi displacuta, dara ca aru dorí inca s'o védia ilustrata prin radicarea unei statue a „Austriei“ in Cernauti, si cá dreptu resplata va daruí Bucovinei si o universitate. „Neue freie Presse“ dice ca idei'a acestei scoli inalte este fórte fericita, de vreme ce ea va deseversì germanisarea Bucovinei, si aprópe fiindu de hotarele Romaniei, va aruncá radie civilisatórie (adeca germanisatórie) si asupr'a nóstra.

Amu fi fostu in dreptu a sperá ca unu statu, cá Austri'a, se va ferí sa ne umilésca, déca nu de dragostea nóstra, celu putienu pentru prestigiulu ei propriu. In adeveru, siede óre bine unei imperatii asiá de mari si puternice sa serbeze incorporarea a cinci tienuturi dela o tiéra mica si slaba, cum erá Moldov'a la 1775 si cum este astadi inca Romani'a unita, fatia cu Austri'a ? Déca cei mari suntu adese-ori nedrepti si se imbogatiescu pre sém'a celoru mici, celu putienu de regula ei au atât'a generositate, in câtu nu se falescu de puterea loru si de actele nedrepte si silnice, cu care lovescu pre cei slabi. Puternic'a imperatia a Austriei sa nu aiba macaru atâtea simtiri generóse ?

Dara afara de acestea, cea dintâiu si mai firésca intrebare ce ni se infatisiéza, este deací : care este obiectulu serbârii din Bucovin'a, ce-si propune Austri'a se eterniseze prin monumente ? Vrea sa serbeze o biruintia cu arm'a in mâna ? Neaperatu ca nu, câci nu puterea resboiului a smulsu Bucovin'a din trupulu Moldovei. Vrea sa serbeze viclesiugurile diplomatiloru nemti, cari au isbutitu a insielá pre cei turci ce tratau cu ei, fâra scirea si invoirea Moldovei ? Nici acést'a n'o putemu crede, câci in onórea unoru asemenea acte nici unu poporu din lume nu a radicatu statue pâna astadi. Monumentele se radica fapteloru mari si neperitóre, isbandite prin jertfe si sânge, iéra nu vicleniei si nedreptâtii. Este dreptu ca si popórele insemnate potu, cá si ómenii cei mari, se alunece câte odata in cursulu istoriei loru, la fapte mici si urite, dara celu putienu nu se lauda cu densele, ci le ascundu in tacere.

Ce dara serbéza Austri'a in 1875 ? — Socotinti'a nóstra este ca acestu statu insemnatu s'a facutu fâra voia complice resbunarei evreesci contr'a româniloru. Superati ca românii le refusa cu persistentia óre care drepturi ce nu incetéza a cere, evreii, dupa tóta larm'a ce au facutu contr'a nóstra prin mai tóte parlamentele Europei, pre lânga cele mai multe guverne si prin tóta pres'a de care dispunu, s'au hotaritu sa ne dee o palma simtitória — celu putienu indirectu — lovindu-ne in demnitatea nóstra nationala. Prin serbarea ce au inchipuitu, voru sa ne descopere fericirea Bucovinei dupa scaparea ei de sub domnirea barbariloru români, cu alte cuvinte, fericirea tierei unde ei au tóte drepturile, fatia cu tiér'a nóstra unde nu le au. Liberi suntu sa ne insulteze sub scutulu puternicei imperatii ce-i protege, déca inse spera ca prin acest'a voru dobendí simpatiele nóstre, calea este reu nimerita.

---

*) Cari nóua nu ni au venitu dela 1 Decembre a. tr. incóce. Red.

Ceea ce ne mangaie intru câtuva de acésta umilire, este vestea ce ne vine ca românii din Bucovin'a se abtienu cu totii dela acésta serbare Proprietarii nobili, tieranii, putien'a burghesime romàna ce este, chiaru functiunarii imperatesci, chiaru preotii se tienu de o parte; pâna astadi celu putienu nici unu nume de românu ce aru serbá trunchiarea vechii patrie nu au ajunsu pâna la noi. De aru avea si rusnecii mintea de a intielege ca universitatea germanisatória este indreptata totu atâtu de multu contr'a loru cá si contr'a nóstra, aru remânea numai israelitii (câci germani adeverati se gasescu putieni in Bucovin'a) si serbarea loru aru fi mai putienu durerósa pentru noi.

Ce ne remâne nóue de facutu? Déca suntemu in trist'a positia de a nu ne putea manifestá indignarea, potemu celu putienu sa ne amintimu aniversarea perderei nóstre prin o serbare pacinica si funebra. Siede bine unei familii sa mérga la mormentulu unui membru ce a perdutu si sa verse o lacrama la aniversarea mortii sele, siede bine si unui poporu sa-si amintésca o epoca durerósa cu jale si resignare. Amu cetitu cu multiamire ca primariulu de Iasi voiesce sa puna in lucrare unu votu alu consiliului comunalu, datu de multa vreme si remasu neesecutatu, dupa care trebuie sa se gasésca loculu, unde se afla Conaculu turcescu, in care a fostu ucisu domnulu Moldovei Grigorie Ghic'a voevodu si sa radice unu monumentu in memori'a acestui domnu iubitoriu de tiéra. — Déca medilócele comunei nu aru ajunge pentru radicarea acestei petre comemorative, cetatienii se contribuiésca. In momentulu in care se va inaltiá in Cernautiu statu'a „Austriei“, noi in Iasi sa descoperimu pétr'a lui Grigorie-Vod'a, chiaru pre loculu unde a cadiutu sub cutitele ucigasiloru, pentru patriotic'a sea impotrivire contr'a sfasierii patriei nóstre; déca in Cernautiu voru resuná cuvinte pompóse si declamâri in laud'a luminei civilisatórie, noi in Iasi sa ne multiamimu cu unu cuventu funebru, rostitu incetu in memori'a neuitatului si nenorocitului nostru domnu; si déca voru cântá cum-va in nóu'a si splendid'a metropolia a Bucovinei unu tedeum de gloria, noi in vechi'a si modest'a metropolia a Moldovei si Sucevei sa facemu o rugaciune de jale cá sa ne amintimu acelu faptu durerosu.

In acestu chipu ne vomu reinbarbatá pre noi insine, si românii din tóte provinciele voru vedé ca nu suntemu nepasatori nici câtra barbatii ce au bine meritatu dela patria, nici câtra trecutulu nostru.

Eata articululu din „Közérdék“ despre care vorbiramu in nrulu trecutu:

„Camer'a Romaniei a votatu in dîlele acestea o subventiune de 15.000 fl. pentru gimnasiulu din Brasiovu.

„Ori câtu de inocenta s'aru parea acésta fapta, totusi ea merita a fi considerata dupa adeverat'a ei valóre, astu-feliu nu ne indoimu despre pasii energiosi ai ministrului unguresçu de instructiune, ce i va intreprinde in contr'a acestui faptu, pentru ca statulu magiaru nu póte permite cá acesti 15,000 fl. sa intre din o tiéra straina in Ungari'a.

„Pentru ilustrarea cestiunei fia-ne permisu a desfasiurá urmatórele impregiurâri.

„Esista in Brasiovu unu gimnasiu românu, care intr'unu tempu erá ajutoratu si din partea statului ungurescu, inse mai tardiu acestu ajutoriu s'a conditiunatu dela acea impregiurare, cá si statulu sa esercite óresi-care influintia la numirera profesoriloru. Acésta conditiune e prea justa, pentru cà déca statulu ajuta vre-o scóla, atunci e in dreptu a veghiá si a influintiá asupr'a spiritului de crescere, ce domnesce in acea scóla, cá ajutoriulu datu sa nu se intrebuintieze pentru scopuri contrarie statului, ceea ce s'a intemplatu la gimnasiulu din Brasiovu.

„Si ce s'a intemplatu? Déca suntemu bine informati, s'a intemplatu acea, ca efori'a scolastica in frunte cu unu individu numitu Muresianu, care agita necontenitu prin organulu seu „Gaz. Trans.“ in contr'a statului si a natiunei unguresci mai bine a renunciatu la ajutoriulu guvernului, decâtu sa-i permita vre-unu amestecu in afacerile gimnasiului, si astu-feliu s'a adresatu la Bucuresci de unde si capeta unu ajutoriu anualu.

„Credemu a fi de prisosu a mai desfasiurá, ca ce insémna unu ajutoriu datu din partea Romaniei unei scóle din Ungari'a. Acestu ajutoriu nu va transplantá in animele junimei române din Transilvani'a nici o iubire pentru idei'a statului magiaru, elu nu va cresce nici decâtu cetatieni magiari, ci din contra va creá numai unu elementu neliniscitu si o turma de agitatori, cari prea usioru voru provocá turburâri in afacerile nóstre. Acesti 15 mii de franci potu sa aduca Romaniei mai mari folóse decâtu sutele de mii, ce le-aru intrebuintiá pentru inmultirea si organisarea armatei sele!

„Nu se póte! cá acela'si guvernu care a ordonatu inchiderea gimnasieloru panslavistice, sa tolereze o astu-feliu de procedura a statului românu, care ne ataca chiaru pre teritoriulu nostru, si care tinde a-si infiintiá in chiaru sinulu statului nostru unu arsenalu si o propaganda periculósa pentru idei'a statului magiaru. Avemu si noi in Romani'a frati persecutati in limb'a si legea loru, a câroru scóle si biserici jacu inchise (? ? ?), si cu tóta iubirea fratiésca ce ne poruncesce sa intrevenimu in favórea loru, totusi ratiunea politica ne retiene dela implinirea acestei datorie fratiesci, pentru ca nu voimu sa ne amestecâmu in afacerile interne ale statului vecinu, si astu-feliu mai bine lasâmu, cá Ciangaii si fratii nostri unguri din Moldov'a sa indure si sa jaca sub cea mai aspra apesare ce le-o creaza guvernulu românu (??!) Despre astu-feliu de persecutâri si apesâri la noi nici vorb'a nu póte fi, de óre-ce bisericele si scólele stau deschise si insusi guvernulu unguresçu ajuta bisericele si scólele confesionale ale româniloru necerendu nici macaru cá in acestea sa se vorbésca unguresce, ci pretinde numai cá poporulu si elevii sa fia crescuti si educati in iubirea pentru patria (!!) Nu vomu permite darea acestui ajutoriu, pentru ca nici unu statu vecinu nu e indreptatitu a impartí ajutórie pre teritoriulu tieriloru de sub corón'a S. Stefanu si cu atâtu mai putienu sa se amestece in trebile nóstre.

Pretindemu, cá guvernulu sa oprésca primirea acestui ajutoriu, si ca ministrulu dela afacerile straine sa esplice guvernului din Bucuresci, ca unu statu care pentru acoperirea deficítului seu are o datoria mai mare decâtu de 20 milióne de lire, aru face fórte bine, déca n'aru mai impartí ajutórie si altoru tieri straine. Da, sa i se spuna guvernului din Bucuresci, ca precum nu-i controlâmu noi bugetulu lui, astu-feliu sa nu-si permita nici elu a ne cercetá senguratecele posturi ale bugetului nostru si ca noi nu vomu permite nici decum, cá densulu sa dea ajutórie acolo, unde noi nu voimu sa dâmu.

„Afara de acestu faptu mai atragemu atentiunea guvernului si asupr'a urmatóreloru impregiurâri:

„Noi nu scimu positivu ca in Transilvani'a si Ungari'a se afla o multime de matadori walachi (oláh), cari capeta din Romani'a ajutórie, platí si remuneratiuni si cari fiindu-ne cei mai mari inimici, facu o propaganda sistematica in contr'a nóstra. Acesti matadori, ce se hranescu din pânea strainului turbura liniscea statului, in care locuescu, deci suntemu convinsi. ca nici acésta impregiurare nu va remané neconsiderata.“

Meetingulu deputatiloru liberali, care au avutu locu in Londr'a la 3 Februariu (c. n.) au alesu in unanimitate de capu (leader) pre lordulu Harington. Acestu nou leader e din drépt'a partidului liberalu. Conservatorii cari n'au vediutu cu displacere acést'a alegere, speréza ca voru avea in lordulu Harington unu adversariu care nu-i va combate cu inversiunare. Dupa diuariulu „Times“, Disraeli insusi aru fi aprobatu alegerea facuta in persón'a tenerului lordu.

Acestu evenimentu, care este de cea mai mare insemnatate pentru politic'a interióra a Angliei nu este menitu sa eserciteze vre-o mare influintia in afara. Câci partidulu wigh (liberalu) din Angli'a nu tiene sa aiba unu mare amestecu in politic'a esterióra. Acestu partidu practica in cele esterióre maxim'a neinterventiunei, iéra in launtru 'si concentréza tóta activitatea asupr'a reformeloru de ordine politica, religiósa si economica.

Nu scimu ce va ajunge si ce va realisá noulu leader alu partidului wigh din Angli'a. Scimu inse ceea ce este si ceea ce au realisatu ilustrulu sèu predecesoru, d. Gladstone. Acest'a este celu mai mare oratoru alu parlamentului englesu si póte unulu dintre cei dintâiu din tóte tempurile. Acestu mare oratoru si barbatu de statu si-au inceputu carier'a sea politica, suntu acum vre-o 35 de ani, cá unu campionu predilectu alu partidului ultra-conservatoriu si au fostu câtu-va tempu speranti'a cea mai mare a Universitâtiei de Oxfordu, acést'a citadela a intolerantiei religióse. Mai tardiu devení unulu dintre sustienatorii cei mai straluciti si mai folositori ai lui Robert-Peel, in marile sele reforme; si pre cându colegii sei din scóla de Oxford, sub impulsiunea Puseyloru si Neuman-iloru, faceau o adeverata revolutiune in biseric'a anglicana, reducendu-o mai la catolicismu, Gladstone se oprea in cale si remanea credinciosu protestantismului. Câtu au fostu in fruntea guvernului patriei sele au efectuatu in ordinea comerciala, financiara, politica si eclesiastica reforme de acelea cari alta-data aru fi datu de lucru mai multoru domnii si mai multoru generatiuni.

Resolutiunea luata de Gladstone de a se retrage la viétia privata nu erá neasceptata. Inca din ultima sesiune a parlamentului, elu nu mai luà parte la desbateri de câtu intr'unu modu fórte neregulatu, si partidulu seu, desorganisatu prin cele din urma alegeri generale, se plângea de lips'a directiunei, a orientatiunei si a disciplinei.

„D. Gladstone, dice „Jurnalulu Desbateriloru“, nu voiá nici se reiae nici se lase acea ce se numesce leaderskip, si de alta parte, amintirea memorabileloru sele servicie, ascendentulu caracterului seu imperiosu si influinti'a incomparabilei sele elocuintie nu permiteau sa i se impuna unu succesoru. Dara partidele in Angli'a nu potu traí multu tempu fâra regula si fâra disciplina; partidulu liberalu avea nevoia sa se reformeze si sa se reconstituiésca in urm'a invingerei sele, si d. Gladstone a intielesu ca erá de datoria sa se restituiésca amiciloru sei libertatea loru. Acést'a e si obiectulu scrisorei adresate de densulu vechiului seu colegu, lordului Granville, in care declara „ca la versta de siese-dieci si cinci de ani si dupa patru-dieci si doi de ani de viétia publica, se crede in dreptu de a se retrage, si ca acésta retragere ii este dictata de ideile sele personale asupr'a unui modu mai bunu de a-si intrebuintiá cei din urma ani ai vietiei sele.“

„D. Gladstone póte dice dupa espresiunea devenita familiara, ca se reintórce la scumpele sele studii. Acel'a dintre tóte care i-au fostu totu-déun'a celu mai scumpu, este teologia. Elu s'a apucatu in tempurile din urma de acestu studiu cu o pasiune ce este permisa a o crede esagerata, dara care nu l'au parasitu nici odata; elu facuse acestu studiu odata cu lucrârile lui cele mai grele asupr'a financieloru si asupr'a economiei politice precum si cultur'a cea mai vasta si cea mai aprofundata a literiloru. Traducea pre Omeru totu in acelu tempu in care-si redigea admirabilele sele bugete, si tocmai acésta intielegere filosofica a materieloru financiare, unita cu o instructiune clasica consumata, facea superioritatea lui asupr'a unoru barbati de statu cá Peel, Derby, Brigt, câror'a lipsea acestu indoitu daru.“

. . . .

„Controversa religiósa a devenitu acum subiectulu predilectiunei sele. Cá tóte spiritele seriόse ale tempului nostru, d. Gladstone privesce cu ingrigire lupt'a generala incaierata in lume intre statu si biserica, si a cârei'a viitóre proportiuni nimene nu le póte calculá. Pre acestu terenu lu vomu gasí de aici inainte.“

„C. T.“

Despre cestiunea drumului de feru pre la Turnulu rosiu.

(Prelegere instructiva tienuta in reuniunea meseriasiloru sasesci din Sabiiu de C. Schochterus.)

(Urmare)

Problem'a ce s'a datu acestoru doi domni, nu erá mica, pentruca de-o parte cladirea acestei linie nu erá in interesulu absolutu alu Romaniei, de alta parte se agitá de ani incóce contr'a turnului rosiu. Dupa lungi negociâri ni succese in urma cu ajutoriulu braviloru amici din Rimnicu si Pitesci a dobandí pre cele mai decisive personalitâti pentru intreprindere, asiá incâtu cercurile Rimnicu si Pitesci apromisera pentru promovarea ei sum'a de 1,500.000 franci in prestatiuni naturali si atâtu Alteti'a Sea principele câtu si o parte a guvernului si a camerei apromisera sucursulu loru.

Acum trebuiá sa convingemu cercurile normative din Pest'a si Vien'a, ca cladirea drumului pre la turnulu rosiu este hotaritu in interesulu Austro-Ungariei. Spre resolverea acestei probleme s'au tramisu dlu consiliariu aul. Iacobu Bolog'a, Petru Ios. Frank cu mine in Iuliu 1873 la Pest'a si la Vien'a.

Pre tempulu cându ne aflámu in Vien'a s'au publicatu la mandatulu consortiului drumului feratu brosiurile compuse de dlu Petru Ios. Frank: „Junctiunea drumului feratu intre Sibiiu,-Rimnicu-Pitesci, preste passulu dela turnulu rosiu“ — apoi „junctiunile drumuriloru unguresci si române.“ Si in Vien'a si Pest'a ostenelele nóstre n'au fostu zadarnice; de si n'amu esoperatu unu resultatu atâtu de resolutu cum fu celu dela Bucuresci, totusi ni a succesu a desteptá o sensatiune mai favorabila pentru turnulu rosiu.

Aici trebuie sa relevu cu deosebire, ca noi atâtu in Bucuresci câtu si in Pest'a ne amu intrepusu ce e dreptu cu tóta resolutiunea pentru turnulu rosiu, dara amu dechiaratu totu odata, ca acést'a junctiune sa nu fia pedeca unei junctiuni a drumului orientalu preste Brasiovu cu liniele române, pentruca si acést'a junctiune se recere pentru rentabilitatea venitória a drumuriloru unguresci.

Dupa ce terenulu se parea ca e neteditu de ajunsu tieneamu necesariu sa aducemu dovéd'a, ca de o parte drumulu de feru pre la turnulu rosiu se póte cladí fàra greutâti deosebite si ca capitalulu recerutu pentru cladire si deschiderea acestei linie la tempulu seu nu va face problemateca rentabilitatea.

O atare dovada se parea consortiului mesurarea liniei Sabiiu-Turnu rosiu Remnicu, si anume munc'a acést'a trebuiá sa se dea unei societâti, alu cârei operatu din capulu locului potea sa faca pretensiune la credibilitatea cercuriloru decisive.

Negociârile facute in respectulu acest'a in Augustu 1873 cu societatea pentru junctiunile de drumuri austriace in Vien'a dusera la scopulu doritu luându acést'a societate — alu cârei directoru Köstlin e o personalitate multu stimata in cercurile ferate si financiale —operatulu mesurârei si dându in Martie 1874 operatulu perfectu consortiului. —

Scopulu, câtra care nesuiámu prin mesurare s'a ajunsu deplinu dovedindu-se prin acestu operatu, ca cladirea drumului de feru pre la Turnulu rosiu nu este impedecata prin nescari greutâti si ca spesele recerute nu periclitéza rentabilitatea.

Prelegatoriulu desfasiura in detaiu momentele technice, descrie tras'a, siuisiurile si directiunea, si face o espunere a speseloru de cladire.

Lini'a proiectata merge dela gar'a drumului de feru din Sabiiu spre Mohu; intre Mohu si Vestemu ea trece pre sub drumulu de tiéra ce duce la Brasiovu si la Turnulu rosiu, asiá incâtu comunicatiunea drumuriloru se póte continuá fàra intrerumpe deasupr'a liniei ferate. La Talmaciu se propune o statiune. Valea Sadului va fi radicata in largime de 500 cu o stabila in diametru de 10 metri si preste riulu Sadului trece unu podu de 90 metri de largu facendu-se si dóue canale pentru scurgerea apei cându suntu versaturi de ploi. In dealulu Talmaciului se va sapá unu tunelu de 410 metri de lungu. Fiindu ca Boiti'a jace mai josu lini'a se va mesurá dela Boiti'a spre apusu pre lânga munti; pre aici se receru dóue tunele scurte si unu podu preste Lotrióra in imediat'a apropiare a contumatiei. De statiune medilocitória pentru servitiulu la fruntarie se propuse statiunea Riu-Vadului ce jace pre terenu românu, pentru ca in apropierea fruntarieloru unguresci e absolutu cu nepotintia a face o statiune câtu de mica.

Preste totu calitatea geologica a terenului ce-lu percurge lini'a e favorabila; suisiurile si directiunea nu dau preste piedeci mari.

Tempulu ce se recere pentru cladirea liniei de 4½ mile dela Sabiiu pâna la fruntariele tierei e statoritu, cu 2 ani si acestu terminu se póte observá fàra mari greutâti. Spesele se urca preste totu la 3,324,000 fl.

In Remnicu, unde lini'a dela Turnulu rosiu se impreuna cu liniele române s'a proiectatu gar'a drumului asiá, câtu de ací lini'a sa se póta continná spre Slatin'a pâna la Dunare. Dela statiunea Remnicului spre fruntariele Transilvaniei merge lini'a fàra greutâti considerabile pâna la Calimanesci.

Dela Bujoreni—Oltu lini'a merge pre tiermurele dreptu alu Oltului si aci trebuiá sa se ia in consideratiune apele cele multe ce se varsa din munti in Oltu.

La unu punctu intre Bujoreni—Calimanesci tras'a trebuie sa se taie in tiermurile piedisiu si aici se receru ziduri proptitórie. Statiunea Calimanesci vine in apropierea locului de cura, si s'a proiectatu asiá, cá aventulu acestui locu de cura sa se radice intr'unu modu considerabilu.

Pre lini'a Calimanesci pâna la fruntariele tierei suntu de lipsa unele tunele, cari voru fi inse de o lungime fórte mica si nu voru causá spese si greutâti fiindu terenulu solidu.

Numai spatele muntelui ce vine pâna la Oltu va fi strapunsu de unu tunelu in lungime de 132 metri, precându tras'a drumului se trage pâna la fruntarie la Riu-Vadului prelânga povernisiurile muntiloru atingendu locurile Projeni, Calinesci, Cuculesci, Bolovanu, Staracinesci, Robesci si Câneni. In loculu acestu din urma s'a propusu o statiune pentru servitiulu persóneloru si alu povereloru.

Lini'a de pre teritoriulu românu, care e de 9 mile de lunga cere spese in sum'a de 6,985,000 fl. Tempulu pentru cladirea acestei linie e statoritu cu 2½ ani, unu terminu usioru de tienutu.

Sentinti'a ce o aduce societatea junctiuniloru austriace — continua prelectorulu — este acest'a: Drumulu acest'a e adeverat'a si cea mai favorabila cale preste caten'a sudica a Carpatiloru si ofere atâtu in privinti'a technica câtu si economica a cladirei sianse avantagióse, cari nu se afla la ori care alta junctiune preste caten'a sudica a acestui munte.

Dupa ce in cele premise m'amu incercatu sa dau pre scurtu o descriere a liniei pre la Turnulu rosiu, mi permitu a trece la activitatea consortiului si la resultatele ce le a obtienutu. (Va urmá)

Cincu-mare, in Fauru 1875.

(Urmare.)

Ne simtimu indatorati a resfrânge mai departe neadeverurile publicate in nr. 297 din anulu trecutu 1874 alu diuariului germanu „Sieb. Deutsches Tageblatt" in articululu de fondu intitulatu:

„Die Sondermeinung von Macelariu und Genossen vom 10 December 1874 in der sächsischen Nations-Universität."

In acestu articulu de fondu promite a buna séma, credemu noi, redactorulu susmentiunatului diurnalu a ilustrá votulu separatu din cestiune sine ira et studio, din motive, care se tratéza de principii in acésta cestiune, care principii trebuie tienute de sacrosancte din partea tuturoru locuitoriloru din fundulu regiu. — Articululu incepe a reproduce cuprinsulu petitiunei nóstre din 16 Novembre 1872 in urmatoriulu tipu:

Gesuch der gr. or. Kirchensynode von Grosschenk um Genehmigung einer jährlichen Dotation von 900 fl. aus Nationalmitteln für die gr. or. Schule von Grosschenk, welche durch die Anstellung eines dritten Lehrers zu einer Zentralnormalschule erhoben werden will. — Die obige Summe ergebe sich aus dem Verhältnisse der schulpflichtigen gr. or. Kinder zu den sächsischen (in Grosschenk) und aus der Thatsache, dass der Grosschenker Stuhl für die zweite ev. Deutscher Schulen aus der Nationaldotation vom 22 August 1850 jährlich 2700 fl. C. M. bezieht." — Articululu adauge apoi la acestu estractu falsu asiá:

Diese Motivirung erkannte einerseits an, dass die letzterwähnte Dotation nicht den Ort Grosschenk, sondern den Stuhl im Auge gehabt (ce minciuna gróznica dne sântule!) weshalb dann [1]) nach dem Wortlaute der Widmung für die bezügliche „Gramatikalschule" bezüglich der Aufnahme von Schülern ein Unterschied der Confession und Nationalität nicht gemacht werden darf und legt der Forderung dann doch den confessionellen Unterschied zum Grunde, ja basirt sogar die Höhe der Unterstüzungsziffer auf das Schülerverhältniss eines einzelnen Ortes [1]). — Die Nationsuniversität ging grundsächlich auf diese Widersprüche [2]) nicht ein"; etc.

Este mai multu cá o efronteria, cutezantia, cu care au facutu scrietoriulu articulului din cestiune estractulu din petitiunea nóstra si l'au intortocatu in modulu celu mai neiertatu, numai si numai, cá sa seduca pre lectorii foiei memorate sa créda neadeveru. Unde pre lumea lui Ddieu, se afla in petitiunea nóstra numai unu cuventielu despre aceea, ca noi amu fi basatu petitiunea nóstra pre acelu faptu, ca scaunulu Cincului, capeta pentru scopurile scóleloru ev. dotatiunea natiunala din 22 Augustu 1850 pre anu 2700 fi. m. c.? Ce obraznicia ne mai audita! Abuna séma jace in acésta metamorfosare intentiunea cea rea, malitia de a face o premisa falsa, ca apoi din acést'a se conchida iéra falsu sî sa faca sentintie false, cu care apoi ad majorem gloriam se paradeze inaintea publicului. — Ne pare reu, cu o fóia, care voiesce a se radicá preste pragulu unei foi de rendu provinciala sî voiesce a-si fi castigatu unu renume sî o reputatiune insemnata, se dejosesce sî cade in astufeliu de pecate neiertate. —

Inpudenta sî condemnavera este apoi sentinti'a, cumca sinodulu prin motivarea de susu aru fi depusu unu feliu de marturisire propria, cum ca dotatiunea de 2700 fl. m. c., aru fi avutu inaintea ochiloru pre scaunulu Cincului mare sî nu pre opidulu Cinculu-mare. — Acést'a este o minciuna sasésca potentiata séu dupa cum se obicinuesce in Romani'a, dupa terminulu greco-românu unu moftu. — Ne provocâmu la petitiunea nóstra, carea nu face amintire de scaunulu Cincumare, ca pentru acést'a s'aru fi facutu dotatiunea de 2,700 fl. m. c. ci din contra, dovedesce ca pentru scól'a ev. sî studentii evangelici din opidulu Cinculu-mare, sî nu scaunu Cinculumare, se platesce pre anu din averea fundului regiu 2,700 fl. m. c. pre carea pentru scól'a româna din Cincumare, unde facia de confratii sasi copii românesci suntu preste á trei'a parte obligati la scóla, — nici unu finicu nu se da din averea comuna a fund. regiu. —

Intregulu acestu articolu se intórce intr'unu circulu vitiosu sî intórtoca sî schimonosesce adeverulu cu sofisme, care domnii dela „Tagblatt", posedu in abundantia sî nu-si crutia posessiunea acést'a, cându vedu ei, ca confratii loru cu frumosulu se róga de ei se fia drepti sî ecuitabili. — Totu cu sofisme sî siretia se incérca scrietoriulu articulului a aduce in umbra adeverulu constatatu prin votulu separatu alu româniloru sî unguriloru din fundulu regiu, representatu prin cei nóue deputati nationali, carii au subscrisu votulu separatu, care au turburatu mintile unor'a asiá de tare de voiescu cu pocituri a alterá caracterulu averei comune a fundului regiu sî cerculu de activitate alu guvernului asupr'a acestei averi comune sî nu private. — Incâtu se ataca deputatii români sî magiari, cari au subscrisu in solidaritate votulu separatu, in articululu din cestiune plinu de catranu cá o vipera, nu ne aflâmu indreptatiti a vení intru aperarea loru, caci acést'a o voru face sî voru fi facutu ei.

Noi vomu se mai insirâmu pentru „Tagblatt" numai unele date statistice adeverate sî anume:

Dupa numerarea poporului din anulu 1870, poporatiunea scaunala face 23,970 din acésta poporatiune sasii nostrii obtienu 12,621 sî orientalii cu greco-catolicii 11,020. — Acesti din urma nu se bucura de nici unu feliu de dotatiune din averea comuna a fondului regiu.

Clerulu sasescu insa capeta din vistieri'a statului pre anu o renta de 264,441 fl. v. a. care in mare parte se platesce din spatele majoritatei fundului regiu, pre cându pentru preotii români, nici macaru dreptulu de care se bucura preotulu sasescu in comun'a sea, confratii sasi nu voru de susu pâna josu alu concede sî preotului romanescu, care prin legile positive este egalu indreptatu cu confratele seu in Christosu, celu ev. preotu.

Spre esemplu preotulu romanescu din comun'a N. au cerutu, cá si elu sa mâne rimatori in numeru egalu cu celu luteranu la ghinda. — Eata ce conclusu au adusu representanti'a comunala:

„Dem evang. Pfarrer, ist es gestattet, nur, weil es ein altes historisches Recht ist [1]), dass derselbe immer das sogenannte doppelte Bürgerrecht besessen „zwei Schweine in die Echelmastung zu treiben. Dem gr. ort. Pfarrer dagegen ist es gestattet, wie jedem anderen Bürger nur ein Stück [2]) Borstenviech in die Eichelmast zu treiben." — Vedeti dloru dela „Tageblatt" ca si ací josu se esercitéza egal'a indreptatire totu in cugetulu d-vóstra. — Poftimu resolutiunea de susu in a dóu'a instantia:

Bescheid.

Da laut Bericht des Ortsamtes [3]) vom . . . Z. . . die Comunitaet Ihnen (adeca preotului rom.) eine Gleichberechtigung mit dem ev. Pfarrer nicht zugestehen, und ein gröseres Recht [4]) wie alle übrigen Ortsbürger bezüglich der Eichelmastung, nicht einräumen will, so kann Ihrem Gesuche keine Folge gegeben verden." etc.

Altu casu: Preotulu „C." administréza de unu tempu indelungatu si parochi'a din „S." devenita in vacantia si s'a rogatu, cá densului sa-i fia concesu a luá parte la folósele comunali cá si preotului defunctu si anume a capetá si cuantulu de lemne din padurea comunala:

Z. 260—1874.

Bescheid.

„Nachdem laut Bericht des Schönberger Ortsamtes dto 20 Iänner 1874 angesprochenen Benefizien aus dem Grunde verweigert, weil Sie nur einstweilen bis zur definitiven Besetzung der Pfarrer (firesce ca numai atàt'a — dara 2 ani au trecutu acusi) mit den kirchlichen Funktionen betraut, nicht in der Gemeinde wohnen und daselbst kein Bürgerrecht haben [5]), so kann diesem Gesuche nicht willfahrt werden.“

---

[1]) Ast'a este o apucatura sofistica sasésca, care n'are sotiu. —

[1]) Acést'a este o mistificare condemnavera abunaséma cu intentiunea espresa de a seduce opiniunea publica. Petitiunea nóstra se afla la locurile mai inalte si óresicine se póte convinge, ca este genuina cu aceea ce o amu publicatu mai susu. —

[2]) De unde contradiceri, scrietoriulu articulului este in complet'a posesiune de contr'a dîceri provocate si forciate cu rea intentiune. —

[1]) Iéta nevoi'a de dreptulu istoricu, privilegiu ruginitu nici de scóbe vrenicu, ce recunóscere afla si acum cându egal'a indreptâtire este radicata la valórea de lege — Iéta esclusivismu sasescu pre fatia doveditu.

[2]) Da óre de ce asia. Mai multa ocupatiune are dara in afacerile bisericesci preotulu lut. decâtu celu rom. care din urma nu posede capelanu si totu trebuie sa-si implinésca oficiulu seu celu impreunatu cu mare responsabilitate, ca fratele seu in Christosu preotulu si capalanu celu ev. — De unde apoi diversitate in usanti'a drepturiloru, —

[3]) Raportulu comunitetului n'aru trebui sa fie datatoriu de cinosura si prefacutu in resolutiune, ci legea positiva care nu cunósce prerogative.

[4]) Vedi bine en cugetative pre preotii ev. in starea celoru românesci si ce ve-ti dîce apoi la astfeliu de blasfemii?! —

[5]) Ce temeiuri condemnavere si batjocoritórie de clerulu nostru si anume pentru preotimea nóstra. Dara nici in Schlaraffenlandulu celu ruginitu atari motive nu potu obvení. —

Este de insemnatu. ca parochi'a Siulumbergu se administréza din 30 Aprile 1873 de preotulu C. din M. — Asiá pricepu confratii nostrii sasi egalitatea in dreptu, si ei o esercéza dupa cum amu aratatu mai susu in fapta, si déca se incumetà cine-va dintre români a recurá mai departe, pentru castigarea in fapta a dreptului nostru, „comunisti“ ne numescu. — Auditu horibile. —

Altu casu din cele fórte numeróse:

Biseric'a gr. ort. din Cincu-mare au cerutu locu de biserica[1] curte si gradina parochiala dintr'unu pamentu intravilanu numitu „gradin'a cailoru“ protestându contr'a traficarei acestui teritoriu pre sém'a bisericei ev. si iéta intieleptii opidului nostru, ce conclusu au adusu in 26 Novembre 1873 sub nru prot. 296:

1. Comitetulu intrunitu cu oficiulu opidanu,[2] esprima prin conclusu, ca densulu nu se privesce in nici unu modu deobligatu séu indetoratu (credemu dieu) spre a dá ce-va séu prestá ce-va bisericei gr. or. locale[3] din acelu temeiu, pentruca[4] biseric'a evangelica realitâtile, ce le posede cá stepâna le-au acuiratu intr'o vreme,[5] pre cându bis. gr. ort. nici au esistatu in Cincu-mare si prin urmare din acestu tempu (etiaim si cornutos) nu se póte deduce cu efectu nici unu feliu de egalitate[6] de dreptu. Ach Siebchen was willst du noch mehr !? — . . . .

Mai departe protestéza contr'a arogantei[7] controloriloru a bisericii gr. or. iǹ privinti'a dreptului comitetului opidanu de a dispune liberu si dupa placu cu proprietatea sea. (Totusi nu vi s'a sfetitu, desi a-ti tramisu deputatiune pre spese comune ! ?)

Acestea si alte dispusetiuni ale confratiloru sasi dovedescu pâna la evidentia, ca ei numai la sarcinile publice ne facu partasi egali, precându insa ceremu egala parte din folósele comune atunci se abatu dela mesur'a proportionala, cu care ne inpartu sarcinile publice preste totu, si dîcu, ca noi nu avemu dreptu istoricu, cá ei, nu amu fostu naintea loru ací in fondulu regiu, care este esclusiva proprietatea loru si noi suntemu „parias“ loru. — Atari concepte domnescu si astadi in capetele confratiloru sasi in finea seculului alu XIX numitu seculu luminarii si egalei indreptâtiri. —

Confratii sasi cu mare emfasa se falescu, ca in fondulu regiu n'au esistatu jobagi si apoi ei si astadi inca alérga dupa teritoriulu Branului si Talmaciului si-i atribuie calificatiunea de foste supuse loru in conditiunea de jobagi. Nu numai acestea teritórie ci si pre locuitorii din scaunele si districtele din fondulu regiu, unde suntu in maioritate, i tractéza ei, cá pre eloti, si nu voru a esecutá egal'a indreptire, ci o calca vediendu cu ochii in picióre. — Ei voru la aparintia a trece de liberali si toleranti si apoi in realitate dupa cum amu aretatu voiescu numai sa domnésca si sa asuprésca pre cei-lalti. Ei voiescu sa fie liberi si nu sciu sa fia drepti. — Ei nu voru a pricepe, ca libertatea fâra basa morala fâra dreptu si dreptate este instinctulu unui animalu rapace. Intre ómeni nu póte esistá libertate fâra dreptate. — Dreptatea consiste in recunóscerea si respectarea drepturiloru altor'a. —

Cu acestea incheiâmu corespondinti'a nóstra cu aceea credintia, ca amu satisfacutu numai unei detorintie de cive alu statului, déca amu propasitu cu energia contr'a mistificârei a causei din cestiune de atâtu de mare importantia pentru toti locuitorii ne sasi din fondulu regiu, citându inca odata rescriptulu aulicu de susu.

„Residui proventus ad erigendas scholas et ecclesiis in locis sive saxonicis sive valachicis praesertim *talibus, qui proprios allodiales proventus exiguos vel nullos habent* — convertendi sunt.“ Videant consules ! — Diximus.

Mai multi membrii ai sinodului parochialu.

---

[1] Biseric'a gr. or. in Cincu-mare se afla afara de orasiu, este crepata si amerintia cu ruinarea ei.

[2] Adeca cu totii dela micu pâna la celu mai mare in solidum.

[3] Dara bisericii ev. si preotului luteranu, va-ti aflatu obligati, preste portiunea canonica insemnata si léf'a anuala de mai multu de 2000 fl. pre anu, ai mai dá intréga gradin'a cailoru preste 13 jugere. Ast'a este dreptate, egalitate in dreptu ?! — Bine bine. — Românulu tiene minte. —

[4] Gospodí pomiloru ! Ce pocituri suntu acestea asertiuni !!! —

[5] Óre mai nainte de ce a-ti venitu din Flandri'a !? dóra le-a-ti adusu in spate !

[6] Dupa notiunile domniiloru vóstre, cercumspectiloru si prudentiloru, firesce ca nu.

[7] A cere ce ti-se compete dupa lege, nu-i arogantia cu atât'a mai putienu ingrijirea, ca cele comunale sa nu se resipe orbesce. —

Varietâti.

*** *O serata placuta.* Sambata, la 27 Febr. a avutu locu in sal'a otelului pronumitu „Corón'a Ungariei“ din Sabiiu o serata nationala interesanta, care a lasatu suveniri vii si placute in animele tuturoru celoru ce au avutu multiamirea de a participá la ea.

Meritulu improvisârei, precum si a reusitei acestei serate se datoresce mai intâiu de tóte societâtiei filarmonice române, compusa de câte-va dómne, domnisióre si domni din locu; dara nu mai putienu a contribuítu la bun'a reusita a seratei acea frumósa, cunun'a de dómne si domnisióre române, atâtu din Sabiiu câtu si din Resinari, cari s'au distinsu prin o numerósa participare.

Deschiderea seratei a urmatu pre la 7½ óre sér'a si a duratu pâna aprópe de 3 óre dupa mediulu noptii. S'au esecutatu si intonatu mai multe piese alese, de diferiti autori celebri, natiunali si straini. Mai intâiu de tóte corulu vocalu, condusu de d. Dr. *Brote*, a intonatu cu destula fortia si precisiune cânteculu „Mei tatare“ de V. Alessandri; apoi mai târdiu „Barcarol'a“ de Mezetti si in fine „Cânteculu soldatiloru“ din oper'a „Faust.“ Dómn'a *Minerv'a* si dsiór'a Sabin'a *Brote* au esecutatu pre piano in complacerea generale o ouvertura frumósa; asemenea si dómnele *Badila* si *Mog'a*, ambele parechi obtienendu aplause indelungate dela publiculu recunoscatoriu. Unu efectu prea placutu a produsu apoi d-r'a *Stanislau* prin pies'a „les deux Anges“, pre care a esecutat'o singura pre piano, cu o deosebita gratia si cu multa arta. Aplausele vii si prelungite au asecurat'o despre multiamirea generala a publicului incântatu. Nu mai putienu inse s'a distinsu si dlu *Badila* prin violin'a sea sonora, esecutandu nisce variatiuni clasice, acompaniatu pre piano de tener'a d-sele socia. D-sea a doveditu, ca este maiestru in manuarea arcusiului. Sgomotulu aplauseloru a atestatu acést'a de ajunsu si in modu bine meritatu.

Dupa esecutarea programei musicale a urmatu apoi o vesela petrecere dantiuitórie. Cuadrilurile si Roman'a au fostu jucate de vre-o 26 parechi. Mai tóte damele, constituindu la olalta adeverat'a podóba a seratei, au remasu pâna la terminarea ordinei jocuriloru. Preste totu acést'a serata, pre câtu de eschisivu nationala, pre atât'a a fostu si de animata, cordiala si plina de veselia.

Cum-ca câta importantia si ce efecte salutarie aru avé repetirea câtu mai désa a unoru asemenea serate, acést'a credemu ca nu are trebuintia de multa demonstratiune. Toti acei ce dorescu nobilitarea animei prin arta si bun'a armonia a spiriteloru, care aru fi resultatulu siguru alu unoru asemenea conveniri sociale mai adesu repetite, — credemu, ca o sentiescu acést'a si o intielegu pre deplinu. Jun'a societate filarmonica deci si-aru câscigá unu frumosu titlu la recunoscinti'a tuturoru ómeniloru de bine, déca prin improvisarea câtu mai désa a unoru asemenea conveniri sociale, aru satisface atâtu dorintiei generale câtu si trebuintiei capitale a publicului românu din Sabiiu si din prejuru. —i. —b.

*** Ometii impedecara in septamân'a trecuta in multe pârti comunicatiunea. Drumulu Turnului rosiu se facuse asiá de neumblatu incâtu a trebuitu sa se sape tuneluri in néua spre a puté cerculá cariol'a postale.

*** (*Necrologu*) Colonelulu pens. Marcu *Rotariu*, fostu comandantu in Mehadi'a, a reposatu de curendu in Orsiov'a. Toti sabienii câti au venitu in atingere cu reposatulu pre cându se aflau la cura in Mehadi'a lauda umanitatea, afabilitatea si prevenirea amicabila cu care fericitulu colonelu s'a distinsu totu-déun'a. Reposatulu a fostu si deputatu la congresulu nostru natiunalu bisericescu. Fia-i tieren'a usióra!

*** (*Comissiunea centrale*) a cercului jurisdictiunalu din Sabiiu pentru alegerile dietali a tienutu Mercuri in septamân'a trecuta o siedintia, in care s'a cetitu unu emisu dela ministrulu de interne, in care acest'a dechiara, ca nu e in positiune sa pórte spesele impreunate cu esecutarea legei electorali, ci mai multu astépta dela patriotismulu poporatiunei, cá municipele sa pórte aceste spese din casele loru. Adunarea a decisu: sa se statorésca sum'a receruta pentru esecutarea legei electorali pre câtu se póte de precisu si sa se recerce ministeriulu a asigná acést'a suma fiindu ca altmintrenea lucrarile pentru alegere aru trebuí sa incete.

*** *„Dati ce-va la lupu.“* Cu cuvintele aceste salutau in septamân'a trecuta trei români tierani cu câte o pele de lupu trasa pre câte o ruda de umeru si adunau bucate umblându din casa in casa pentru viteji'a loru si pentru meritulu de a mai fi imputínatu pre inimicii de mórte ai turmeloru de vite.

Raportu comerciale.

Sabiiu 2 Martiu n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 19 Februariu (3 Mart.) 1875.

Metalicele 5%	71 70
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75 90
Imprumutulu de statu din 1860	112 —
Actiuni de banca	961 —
Actiuni de creditu	218 75
London	111 53
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78 75
„ „ „ Temisiorene	76 75
„ „ „ Ardelenesci	76 80
„ „ „ Croato-slavone	80 —
Argintu	105 15
Galbinu	5 23½
Napoleonu d'auru (poli)	8 88

☛ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☚

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à ¼ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à ½ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa, diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à ¼ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à ½ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à ¼ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à ½ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti !!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea díntelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(6—12)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 16. ANULU XXIII.

Sabiiu in 23 Februariu (7 Mart.) 1875.

Sabiiu 22 Februariu.

Intrebarea cea mai de aprópe aru fi, dupa schimbârile urmate in Budapest'a, ca intru câtu s'a schimbatu si situatiunea nóstra politica?

Intrebarea este fórte usioru pusa. Ea dovedesce, acum cá totu-déun'a, ca intrebârile se facu cu multu mai usioru de cum se potu dá si respunsurile la densele.

Resfoindu diurnalele unguresci cu deameruntulu si cu atentiune, dâmu preste semnificativ'a impregiurare, ca e fórte multa indoiéla intr'ensele. Multe dintr'ensele dicu: „sa asteptâmu faptele ministeriului celui nou“ si numai putiene, cele din stâng'a, se predau optimismului, prin care viitoriulu se depinge cu colori aurie, cu colori, cari déca nu se voru palí, aru fi identice cu fericirea cea mai perfecta, ce aru avé sa urmeze de ací inainte pentru popórele Ungariei. Dupa ceste din urma n'amu avé acum decâtu sa iubilâmu, sa dâmu espressiune bucuriei, ca amu intratu in er'a de auru si ca de ací incolo au sa se netediésca tóte incretiturile de pre fruntile tuturoru barbatiloru politici.

Marturisimu, ca nu aru fi nimenea mai aplecatu cá noi a intrá in corulu celoru incantati de bucuri'a prefaceriloru, cându amu avé séu ni s'aru puté dá convingerea ca s'au secatu tóte isvórele de ingrigire si ca acum au sa curga bunatâtile popóreloru Ungariei din cornulu abundantiei, fâra de intrerumpere. Ba noi amu scí sa fimu si mai modesti. Amu fi multiamiti, déca amu vedé, ca se deschidu óre-cari prospecte macaru pentru *ameliorarea* sortiei nóstre natiunali.

Sa nu precipitâmu lucrurile. Sa ne dicemu si noi: „sa asteptâmu faptele si ale ministeriului celui nou si ale constelatiunei celei nóue din Budapest'a.“ Sa asteptâmu sa vedemu „partid'a cea liberale“ ce s'a constituitu in septamân'a acést'a, fi-va mai largitiósa decâtu avar'a sea antecesore, carea a totu promisu pâna ce prin legile posteriori ni-a luatu ce ni-a fostu datu prin cele anteriori.

Speranti'a este o virtute mai multu decâtu cetatienésca. Ea dà de multe ori anticipatiuni de consolatiune din sumele cu cari ne remane pentru totudéun'a datoria. Cându inse cetatienii traiescu numai din faramituri de sperantie anticipate, ei nu potu ajunge la o avutia solida politica, din carea se desfaca prisóse pentru tempuri, in cari, pre lânga bratie si bani, li se cere si puterea inteligintiei si a culturei.

N'amu voí nici decum sa colorâmu asiá de posomoritu prospectele din viitoriu. Dara noi cunóscemu dejá unu cantecu, care ni s'a cantatu in multe variatiuni pâna acum si care lu audirâmu si in dilele aceste si ni e téma, ca in alta varianta lu vomu audí iérasi, mâne poimâne, spre a ne alungá tóte sperantiele si a le trece pre tóte in regiunile ilusiuniloru.

Ni se va spune adeca iérasi, ca in Franci'a, Germani'a si in Angli'a póte si in Russi'a si Uniunea nordamericana inca suntu mai multe natiunalitâti, dara consecuinti'a logica acolo a adusu cu sine, cá minoritâtile din tierile acele sa ceda majoritâtei in ceea ce privesce limb'a si functiunile statului si prin urmare, ca ce este acolo logicu séu consecuintia logica trebuie sa fia si la noi acasa. Sa tacemu de legislativa, carea de altmintrea ni aru puté dá baremu traduceri autentice despre legi; justiti'a, administratiunea, se va dice, cá si pâna acum, ca trebuie sa fia numai si numai in limb'a statului, cá si cum limb'a statului, aru fi numai pentru statu, dara nu pentru cetatienii cari au sa se folosésca de justitia si de administratiune. Si déca va cutezá cine-va a indigitá la referintiele populatiuniloru din statulu nostru si va voí sa deduca alta consecuintia logica, atunci i se va aretá usi'a si va fi stigmatisatu de agitatoriu contr'a intregitâtiei statului.

Déca asemenârile atinse nu voru fi eschise dintre possibilitâtile erei celei noue, respunsulu la intrebarea din fruntea acestoru sire este datu. Program'a regimului celui nou póte fi inca odata asia de pompósa, ea nu va induplecá pre natiunalitâtile nemagiare la imnele intonate in o parte a diurnalisticei unguresci, câci situatiunea fatia cu densele remane un'a si aceeasi, cá si pâna acum.

Periodulu legislativu de acum este scurtu. Elu se va terminá fâra de a se puté aduce din partea ministeriului celui nou proiecte noue, cari sa schimbe pusetiunea dejá creata de supusetiunile de mai susu. Ne aru multiamí deocamdata inse si déca d. e. legea natiunalitâtiloru s'aru aplicá mai acomodatu impregiurâriloru date de natur'a lucrului, de referintiele populatiuniloru.

Vomu vedé. „Diu'a buna se cunósce de diminétia“, dice românulu, si déca in adeveru se va cunósce de buna, vomu sperá si mai departe in periodulu legislativei viitórie. Pâna un'a alt'a sa mai sperâmu dara, inse lucrându cá sperantiele sa se si realiseze odata!

In fruntea diurnalului oficiale si dupa densulu in multe foi de sér'a si de diminéti'a, oficiόse si neoficióse, s'au vediutu biletele de mâna ale Majestâtiei Sele, prin cari se demissiunéza fostii ministri si prin cari se denumescu noii ministri. Din cuprinsulu bileteloru pentru cei demissiunati se vede mai multu decâtu este usu in casuri de aceste. Monarchulu nu se arata numai cá supremulu si préinaltulu indeplinitoriu a unei indatoriri constitutiunale, ci si simte situatiunea si simtiementulu acest'a transpare mai multu séu mai putienu din tóte biletele. Presiedintele fostului cabinetu Bitto si fostulu ministru de justia Pauler, suntu, cu ocasiunea acést'a, distinsi cu decoratiunea crucei celei mari a ordinelui Leopoldinu, fâra tacsa.

Intempinarea ce a avutu ministeriulu *Wenkhéim-Tisza* indata la ivirea lui este de asiá, incâtu, déca nu va fi adusu cabinetulu insusi o dosa buna de curagiu, dieu, din intempinare nu-lu va capetá. Inainte de tóte foile deakiste suntu fórte reservate fatia cu ministeriulu celu nou. In colónele acestoru foi resuna din tóte pârtile: „sa asteptâmu sa vedemu faptele ministriloru.“ De totu descuragiatória pentru cabinetulu celu nou e atitudinea pressei nemtiesci din Cislaitani'a Sa adunâmu unu buchetu mititelu din foile cislaitane si indata ne vomu convinge despre rosele care au inceputu sa inflorésca pentru noulu cabinetu dincolo de Lait'a: „N. fr. Presse“ lu botéza dicendui: „ministeriulu nulitâtiloru“; face inse o esceptiune cu Tisza, dela carele astépta nimicirea pactului intre Ungari'a si Austri'a; „Presse“ si „Vorst. Ztg“ sustienu ca regimu si parlamentu (in Ungari'a) se voru nisuí a câstigá folóse noue din referintiele cu Austri'a. „Presse“ dice mai departe, ca ministrii, scotindu afara pre Széll, suntu numai diletanti in celu mai nefavorabile intielesu alu cuventului. „Fremdenblatt“ dîce despre cabinetu, ca este creatiunea perplessitâtiei. Dupa „Tagblatt“ din Vien'a, prin denumirea cabinetului celui nou, isolarea Ungariei de Cislaitani'a si de ministeriulu comunu este fapta implinita. „Morgenpost“ si „Deutsche Ztg“ prorocescu viatia scurta cabinetului. „Neues Blatt“ lu dechiara de nascutu mortu. Uniculu diurnalu, „N. Fremdenblatt“ este satisfacutu de fusiunea partideloru in Ungari'a.

Partid'a din centrulu stângu séu a lui Tisza, este dreptu, ca are cele mai bune sperantie si intempina si cu cea mai mare incredere si incuragiare pre noulu cabinetu.

Mercuri pre la 5 óre de câtra séra a evenitu, séu dupa cum mai dîcemu, s'a intemplatu ce-va fórte remarcabile in Budapest'a. Dóue numiri oficióse voru disparé si din raporturile nóstre si din cele ale multoru altoru diurnale, pentruca nu mai esista, celu putienu, oficiosu nu, substratulu pentru densele. „Partid'a lui Deak“ séu „Deakisti“, partid'a luí Tisza“ séu „Tiszaisti“ se dicea si se cetea adeseorî. Cine puté cetí unu articulu de diurnale pâna la alu treilea siru si sa nu fia cetitu de vr'o câte-va ori acele numiri? De aci incolo aceste se voru cetí numai din bunavointi'a redactoriloru, pentruca la datulu de mai susu aceste dóue partide au incetatu de a fi. Cluburile partideloru decisese inca mai denainte desfiintiarea loru si intr'unirea intrunulu comunu si botezarea celoru intr'uniti cu unu nume nou. Fostii deakisti, dupa incheiarea celei de pre urma siedintie a clubului s'au dusu cu totii la „Grand hotel“, unde se aflau Tiszaistii adunati. Ací, dupa salutâri si imbratisiâri reciproce si dupa presentarea regimului celui nou, se alege *Gorove* de presiedinte alu clubului, *Varady* vicepres. si *Jokai* de notariu si se decide ca partid'a intrunita in clubulu acest'a sa se numésca „Partida liberale.“

Sennyey si *Lonyay* nu erau de fatia la intrunirea acést'a. Despre celu dintâiu se si scie positivu ca cu ai sei vr'o 30—40 va formá o partida propria, carea de si loiala, dara va fi opusa „partidei liberale“ si guvernului.

Majestatea Sea Regele este de Mercuri in Vien'a. In aceeasi di s'au redeschisu si siedintiele dietali. Ministeriulu celu nou s'a presentatu dietei si si-au propusu program'a, pre carea o vomu comunicá si noi per estensum cá unu actu momentuosu politicu.

Pericululu comuneloru nóstre rurali!

Este cunoscuta acea trista impregiurare la noi in scaunulu Sabiiului, cumca natiunea sasésca prin feliurite forme de procesu pretinde averile si pamenturile comuneloru nóstre, pre cari le-au confundatu in sume de procese, asiá Universitatea sasésca asupr'a comuneloru scauneloru Salistei si Talmaciului, asiá cetatea Sabiiului asupr'a comuneloru Resinari si Poplac'a. Déca inse pre calea legei nu-si ajungu scopulu acei pretendenti, apoi inclit. Magistratu alu cetâtiei Sabiiului, care apare in procesele legali cá representante de partida a cetâtiei, pasiesce cá deregatoria politica in caus'a sea, si déca comun'a nu se supune orbesce mandatului magistratualu, ce-lu efeptuesce prin inspectorulu seu, apoi cá organu politicu recuira si tramite esecutiune militaria asupr'a comuneloru.

Asiá s'au intemplatu in anulu 1872 cu comun'a Resinari, mai intr'unu târdiu cu comun'a Talmacelu, adi inse cu comun'a Poplac'a, unde s'au tramisu 2 compagnii de soldati esecutiune, cu inspectorulu in frunte, pentru ca poplacenii si-au eserciatu posessiunea loru seculara in muntele Poplacei, cu tóte ca procesele intentate de câtra cetatea Sabiiului pentru posessiuni pre calea legei civili suntu inca in cursu la judecatoria.

Óre ce siguranti'a mai póte avea vre-o comuna rurala, carea are nenorocirea sa fia cercata de câtra fratii sasi pentru posessiune? Óre ce gróza si ce daune face o esecutiune militaria asupr'a unui poporu — nu scie ori-cine? Óre ce simtiu de dreptate póte sa se nasca in inim'a poporului, cându vede, ca partid'a sea contraria 'si face astfeliu singura satisfactiune?

O esecutiune militaria se póte esmite acolo, unde s'au nascutu atari turburâri mari, cari periclitéza ordinea si siguranti'a publica, pâna cându inca justiti'a nu póte ajunge a deliberá pre calea legei. Cumca sa fia fostu in Poplac'a vre-o atare turburare, nimenea pre lume, nici poplacenii insii nu au sciutu si nu au auditu. Numai in „Tageblatt“ amu cetitu inainte cu vr'o câte-va septamâni provocâri, de a se pasi in atare modu asupra poplaceniloru si pentru ce? pentruca poplacenii si eserciéza posessiunea loru seculara, si se apera in contr'a acuseloru Sabiiului pre calea legei, si pentruca pâna adi nici prin vre-o esecutiune nici prin vre-o secuestratiune judecatorésca nu s'au luatu acea posessiune dela poplaceni. Unde concede legea, a se luá dara asta posessiune cu esecutiune militara din mân'a loru?

Dara ce periculu inca jace in acea abnormitate, ce esista inca numai in fundulu regiu, cându unu magistratu cá representante de partida alu cetâtiei in procesulu ei, face satisfactiune aceleiasi cetâti cá organu politicu, si alu comuneloru rurali, „Stadt und Stuhlsmagistrat!“ elu este alesu si platitu de cetate si apera interesele ei; elu este inse si organu politicu alu scaunului si alu comuneloru rurali pre care le administréza prin senatorii lui. Deci cându vinu colisiuni intre cetate si comune, apoi se desface „Stadt“-magistratulu de „Stuhls“-magistratu si celu dintâiu apera pre cetate, iér' celu din urma sbiciuesce pre comuna.

Iéta reulu, de care amu suferitu aici de seculi, eata urmârile acelei institutiuni politice abnorme privilegiate, pre carea legislatiunea Ungariei nici pâna adi nu o au mai delaturatu. Credemu dieu si pricepemu, pentru ce fratii sasi dela „Tagblatt“ apera mortisiu acestea institutiuni a sachsenlandului. Interesulu publicu alu poporului contribuitoriu inse cere cu intetire delaturarea acestoru abnormitâti câtu mai in graba.

Poplac'a in 6/3 1875.

Cei sugrumati de esecutiunea militara.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dela 3 Martiu s'a deschisu sub presidiulu vicepres. *Bano.* Notari au fostu: *Wächter, Szeniczey, Mihályi, Beöthy.*

Presied. Onorata casa! Pedec'a, carea a necesitatu suspensiunea siedintieloru, este delaturata. Dechiaru dara siedinti'a de deschisa.

Amu onórea a dá spre cetire rescriptulu Majest. S. Regelui adresatu casei.

Notariulu Szeniczey cetesce rescriptulu prin care Regele anuncia primirea demissiunei presiedintelui ministru *Bitto* si denumirea lui Bar. *Wcnkheim.* in loculu acelui'a.

Pres. anuncia o scrisóre a Bar. Wenkheim adresata densului, pre carea o cetesce not. Beöthy si carea cuprinde asemenea cá si rescriptulu schimbarea presidiului ministriloru. Cas'a primesce ambe documentele in tacere.

Dupa vre-o câte-va minute conduce cuestorulu Ladislau Kovach imbracatu in gala in sal'a dietei pre ministri nou denumiti, pre cari stâng'a ii primesce cu éljenuri.

Ministru pres. Wenkheim luându cnventulu espune, ca implinesce vointi'a cea préinalta a Regelui si o datórintia patriotica cându primesce asuprasi sarcin'a cea grea de ministru presiedinte, adauge ca l'a incuragiatu la primirea acestei sarcine si concursulu barbatiloru ce i a succesu ai intruní la conlucrarea spre ajungerea scopului sacru si patrioticu si se recomenda si spriginului casei. Dupa acest'a cetesce program'a*)

Simonyi dupa ce face o schitia despre cele intemplate in septamânile trecute accentuéza, ca se nu se faca casu de precedintia din impregiurarea, ca corón'a a luatu a mâna reformarea partideloru. Nu i place nici purtarea fostului ministru presiedinte si, in numele celoru de o parere cu densulu, protestéza contr'a vatemârei principieloru parlamentarie ocurse la schimbarea ministeriului. Dechiara ca nu va face regimului celui nou opusetiune ostila, ci opusetiune de controla.

Sennyey intre aplausele casei dechiara ca elu si partisanii sei voru pastrá o purtare independinta fatia cu regimulu, avendu numai si numai salutea tierei dinaintea ochiloru.

Lonyay inca se dechiara cam in acela'si intielesu. Presiedintele celu nou se va alege in siedinti'a de Vineri.

In aceeasi di a tienutu cas'a magnatiloru o siedintia scurta cu acel'asi scopu cá si cas'a deputatiloru.

Sa ne intielegemu unii cu altii!

(Értsük egymást!)

Acest'a este titlulu unei brosiure nóue esita din condeiulu activiloru conservativi, cari dela clatinarea ministeriului dimissiunatu nu incetara a surprinde lumea cu feliu de feliu de proiecte destinate a scapá tiér'a din cris'a cea grea. Dâmu unele pasagie mai insemnate din brosiur'a susu memorata, pentru cá publiculu nostru sa véda cum si inchipuescu acesti domni regenerarea si consolidarea statului ungurescu, care incepù a se clatiná in temeliele sele prin economi'a cea rea inaugurata dela 1867 incóce:

„Unu statu de cultura nu se póte decretá, nice creá, la acést'a se receru preconditiuni cari trebuie sa fia desvoltate in decursu de seculi. Ungari'a, care abiá acum a delaturatu privilegiele, abiá acum a pronunciatu principiulu representantiei poporului, alu egalei indreptatiri si alu emancipatiunei, si care abiá are dintre locuitorii sei 45% cari sciu cetí si scrie nu se póte preface intr'unu statu de cultura, de si posiede 9 ministerie, 447 deputati, o pressa desfrenata si judetie de juri partiali . . ; in avantagiele dela 1867 séu déca ve place dela 1848 se afla ce e dreptu germinii statului de cultura, dara pentru cá acesti'a sa se póta desvoltá, se recere, precum dovedesce istori'a, tempu, dorere, fórte multu tempu; a pronunciá acést'a e cu greu pentru unu cetatiénu ungurescu, pentru ca e dorerosu, dara trebuie sa se pronuncie, déca voimu sa stâmu pre planulu piedisiu, pre care amu apucatu si reculegandu-ne tóte poterile nóstre sa pasimu pre calea ce duce la statulu de cultura.

„Noi mai avemu inca tempu sa ne scapâmu de acést'a situatiune, dara nu multu; Bazaine potea sa mantue in Septembre armat'a, glori'a si póte si patri'a sea, dara densulu nu cunoscea periculositatea situatiunei si in Octobre potù numai capitulá. . . .

„Cu aparatulu celu scumpu alu legislativei guvernului administratiunei, justitiei si alu aparârei de tiéra, noi perimu si inca in modu ridiculu, pentru ca in 16 luni bancrotâmu. . . .

„Noi nu suntemu unu statu de cultura, prin urmare nici nu putemu suportá spesele impreunate cu unu atare statu, noi suntemu unu statu seracu, unu poporu seracu materialicesce, dara unu poporu liberu, onestu; sa renunciâmu de ocam-data la visurile nóstre de unu statu de cultura si la erogatele cele colosali impreunate cu elu — acést'a nu e rusine . . .

„In zadaru se glorifica revolutiunea dela 1848 de câtra cei ce au luatu parte la ea, critic'a mai tardia, impartiale si independenta a istoriei o va condemná. N'amu avutu lipsa de revolutiune, ea a fostu fortiata si de aceea ne duse la Világos; totu ce posiedemu dela 1867 incóce poteamu sa acuirâmu si fâra acele sacrificie. Nu facemu imputâri barbatiloru ce au condusu miscarea patriotica devenita revolutiune; punctulu loru de plecare a fostu ide'a unei Ungarie independente si poternice, principiulu proclamatu pentru esecutarea ei: datorinti'a patriotica. Ne plecâmu ideei si acceptâmu principiulu si consecuintiele ce au resultatu din trensulu, dara nu le putemu recunósce de idei directive esclusive, fiindu ca politic'a nu e tréb'a semtieminteloru, ea socotesce cu relatiunile actuali si criteriulu ei este corespunderea scopului.

„Dara si din punctu de vedere moralu nu potemu acceptá patriotismulu cá unicu principiu directivu, pentru ca mai este si unu altu semtiementu si o datorintia ce deriva din trensulu, care inca trebuie sa prevaleze celu putienu cá semtiulu patriotismului si acest'a e semtiulu de fidelitate si datorinti'a ce resulta de aici . . .

„Ungurule! de vrei sa traiesci fà tronulu poternicu; Rege! de vrei sa asiguredi tronulu ereditu apera elementulu magiaru!

„Cu sistemulu ce s'a desvoltatu intr'o pracsa de 6 ani nu potemu nici sa guvernâmu nici sa administrâmu nici sa creâmu legi, cu unu cuventu nu potemu sa eserciâmu functiunile statului in modulu recerutu, fia ori si care la guvernu. Intregu sistemulu trebuie sa se modifice dara in tóte ramificatiunile sele, sa se faca mai bunu si mai eftinu . . .

„Numerulu de 447 ablegati e cu privire la gradulu culturei nóstre nationali si la elocuinti'a nóstra nu numai prisositoriu, ci si daunosu pentru desvoltarea tierei. . . Noi nu avemu atâti individi apti pentru activitatea legislatorica si déca totusi avemu, atunci detragemu tóta capabilitatea si poterea de labóre de pre cele lalte terene ale vietiei publice; natiunea traiesce, se desvólta si se intaresce nu numai prin legislativa . . . Numerulu ce alege unu ablegatu trebuie sa se urce dela 30,000 la 60,000 suflete si atunci voru fi in locu de 447 deputati numai 225. Trebuie sa delaturâmu alegerea in masa; alegerea de ablegati sa se faca in fia-care comuna mai mare si cu bilete de votare naintea comissiunei delegate. Dreptulu de alegere sa se baseze pre censu, diet'a sa-si tiena sessiunea numai in lunile de iérna Novembre pâna in Februariu, e destulu tempu acest'a pentru a esaminá computurile finali, a statorí bugetulu si pentru a creá legile ce le reclama tempulu.

„Tesaurulu nostru erarialu nu sufere 9 ministerie, cele 14 milióne locuitori nici ca au trebuintia de ele, ministeriulu de comerciu sa se impreune cu ministeriulu de comunicatiune intr'unulu, cu unu personalu atâtu de mare câtu cere neaperat'a trebuintia. Ministeriulu de culte si instructiune sa se contopésca intr'unu despartiementu alu ministeriului de interne . . Inspectoratele de scóla sa se transfereze la municipie . . Justiti'a sa fia portfoiulu ministrului presiedinte. Persónele ce au devenitu oficiali municipali pre calea alegerei sa se confirmeze pre viéti'a intréga, sa se destitue numai dupa procedur'a disciplinaria legale, posturile ce voru deveni vacante sa se ocupe prin denumire de câtra ministrulu de interne. Comitele supremu sa póta dispune de fia care oficialu, densulu sa aiba conducerea si control'a preste intréga viéti'a municipale, asupr'a tuturoru ramuriloru administratiunei de statu, precum si asupr'a selvguvernamentului si justitiei, asupr'a judetieloru, dregatorieloru de dare, dregatorieloru dela cârtile funduari, dregatorieloru orfanali si asupr'a prinsoriloru. Unu comite supremu destoinicu si activu

---

*) In numerulu urmatoriu. R.

FOISIÓRA.

— Croquis. —

„E o regula a naturei, ca frigulu contrage corpurile condensandu particelele un'a lânga alt'a.“

Eata amice de unde mi-esplicu eu unu fenomenu raru la nationulu nostru din Sabiiu. Tu nu o sa credi pentru ca esci „necredinciosulu“, si vreai sa puni degetulu. Déca ti-voiu spune inse ca in dilele aceste au fostu aici frigulu pâna la 22 grade d'ale fericitului Reaumur, atunci credu ca amu facutu intâiulu pasu, cá sa te potu castigá si sa-ti potu dovedí massim'a din fruntea acestui revasielu.

Ti-asiu scrie de vestitulu Ofenheim, despre care vorbescu gurele rele, ca aru fi mancatu atâtea si atâtea milióne, aducendu la sépa de lemnu o tiéra intréga, dara de o parte nu me aflu decâtu numai câte-va sutisióre de mile dela satulu unde se sfadescu potracarii pentru densulu, iéra de alta parte ai cetitu si tu, cá mine, curgaciunea procesului din care te vei fi convinsu pre deplinu, ca dieu Ofenheim nu e de vina, elu are totu resonulu, pentru ca, vedi *nu e de vina celu ce manca siepte pâni*; si apoi altcum n'a comisu nici elu unu lucru estraordinariu, ci ceea ce face tóta lumea: *a trasu focu la ól'a sea.* De aceea innaltii judecatori au aflatu de bine a face sa triumfeze adeverulu, judecându in sfatulu loru, ca Ofenheim e omu de tréba si de omenia, fiindu ca *n'a mancatu mai multi bani, decâtu au potutu.* Si intr'adeveru asiá si este. (De ací 'si póte luá iéra ansa „*Tageblatt*“ulu localu, câci are hazu sa strige contr'a juriului din Romani'a, ca au eliberatu pre câti-va ce erau acusati de *crim'a politica.*“)

Ti-asiu scrie despre triumfulu lui Arnim contr'a lui Bismark despre invingerea Franciei in contr'a Germaniei, pentru ca aceste suntu in fapte nisce intemplâri, cari nu s'au stracuratu destulu prin sît'a nedumerita a gazeteloru, dara . . . nu-mi punu lingur'a unde nu-mi fierbe ól'a.

Ti-asiu scrie despre *politic'a romàna* de astadi dara aflu de prisosu a mai intende vorba pre terenulu acest'a, câci de siguru si tu, cá mine, si cá ori-care românu adeveratu, loialu si insufletîtu nu poti sa aibi alta ocupatiune mai placuta si mai insemnata decâtu politica.

— Ce sa ne grigimu noi de economia? ast'a e pentru prosti.

— Meseriele? Sa le aiba cine le-a avutu.

— Scólele si cultur'a poporala? — nu ne trebuescu. *Cum au petrecutu mosii si stramosii nostri ne vomu petrece si noi.*

Politic'a deci si iéra politic'a, câci ací avemu locu destulu sa ne disputâmu unii cu altii, avemu si tempu de disputa, pentru ca la vre-unu resultatu nu esîmu nici odata.

Ce avemu noi cu piticulu latinu, care a disu:

„et facere et pati fortia romanum est“, elu de l'aru pune pecatele sa se scóle din somnu aru trebuí sa rosiésca si sa se coréga, cam astfeliu:

Românulu cu micu ma—
Sci face politic'a.
Dela dascalu de pre sa—
Pân' la domnii din ceta—
N'are nime ce sa lu—
Fâr' politic'a se'ndru—
Da-ti româ numa 'nnaí—
Câ asiá ve ve ti croí
Calea, ce o ve-ti dorí . . —

Ti-asiu scrie multe si multe, inse ce sa vedi frate, o totu sucescu incóce si incolo si nu mai incepu odata, de ceea ce erá adecatele sa-ti scriu. Dara ast'a iéra e unu ce caracteristicu la noi românii, atâtu *en gros*, câtu si *en miniature.* Incepemu un'a si esîmu scie Ddieu la ce sfersitu.

Asiá de e. din o miia si un'a sa-ti aducu numai unu casu: Tramitemu din unu capu alu tierei pâna in cel'alaltu unu apelu infocatu prin care provocâmu tóta suflarea romanésca sa contribue pentru radicarea unui monumentu intru pomenirea cutârui barbatu. Se aduna bani, se face fondu si in urm'a urmeloru de fondu nu se mai scie nimic'a, póte ca cresce in tâcere, iéra mormentulu umbrei repausate nu se ingreunéza nici baremu cu o petricica, de siguru din causa, ca apelatorii vinu mai apoi la convingerea ca totu e mai bine cá *repausatului sa-i fia tierin'a usióra.*

* * *

Amu disu la inceputu, ca frigulu aduna corpurile, et hoc erat demonstrandum. Românii de aici au fostu, — se dicu un'a chiaru si de a-siu pecatuí — in cea mai mare parte fórte isolati socialminte, ceea ce eu o atribui numai temperaturei cele domóle; in estu-anu au scadiutu barometrulu si eata! si noi amu trecutu in altu stadiu.

Imperatulu, pardonu, *regele Transilvaniei* 'si adunà o céta de alesi in giurulu seu si in urma dete unu *ucasu* prin care ne invita pre sér'a de 15 Faurariu calendariulu betrânu, la o „*Curtenire sociala*“.

Ucasulu respectivu contienea siepte puncte, care de care mai severu decâtu cela-laltu.

1. §. suna: „*Mei tatare*“, de unu poetu „necunoscutu“ numitu *Alessandri.* N'amu avé nimic'a contr'a acestui §. care stà in deplina consonantia cu cele urmatórie, ceea ce inse trebuie sa obiectâmu, este, ca ací se mentiunéza de versare de sânge, ceea ce in lumea cea fiilocomoda i volvoia omu lui perulu maciuca in capu, si de alta parte este *lapuscariaducatória.* Alu

2 §. se intituléza: *Descoperitura*

va puté stá bunu pentru munc'a onesta a fia cârui oficialu, pentru ordinea publica, cu unu cuventu pentru salutea locuitoriloru din districtulu seu si déca nu-si implinesce datorinti'a sea sa se traga la respundere.

„Atunci vomu capetá o administratiune buna si corespundietória relatiuniloru nóstre mai desvoltate. Modificatiunile legei municipali amintite mai susu suntu de lipsa déca voimu sa scapâmu de stârile nóstre asiatice, se receru si pentru cá sa impingemu pre inamicii statului si natiunei nóstre de pro terenulu unde potu sa ne faca si ne au facutu atât'a dauna. Popórele de limb'a nemagiara suntu multiemite, dara se potu corumpe de judecatori cu altu semtiementu. (Va urmá)

Despre cestiunea drumului de feru pre la Turnulu rosiu.

(Prelegere instructiva tienuta in reuniunea meseriasiloru sasesci din Sabiiu de C. Schochterus.)

(Urmare)

Indata dupa ce s'au respinsu tratatulu incheiatu intre ambele guverne cu privire la drumulu feratu de câtra camer'a din Bucuresci se incepura de nou pertractârile intre ambele guverne pentru statorirea unui proiectu de conventiune corespundietoriu intentiuniloru camerei române, cari negociâri durara pâna iérn'a in 1873/4; atunci se ivì altu factoru nou, care avù o influintia esentiale asupr'a terminârei negociâriloru. Drumulu c. r. austriacu, a cârui linia strataie Ungari'a dela nordu spre sudu in linia aprópe drépta si care desparte tiér'a in dóue diumetâti sta cu capetulu ei 6 mile departe de fruntariele române, dreptu acea drumulu austriacu voindu a se estinde pâna la marea négra, prin urmare intentiunendu sa aduca pre lini'a sea propria intregu comerciulu orientalu, se puse in negociâri cu consortiulu Bleichröder-Hansemann pentru a cumperá liniele române. Cumperarea acést'a s'a incheiatu cu reservarea, cá mai intâiu sa se statorésca junctiunea la Orsiov'a printr'unu tratatu intre Austro-Ungari'a si Romani'a, sa se dea concessiunea pentru cladirea liniei statului pâna la fruntariele unguresci si sa se asigureze garanti'a de interese pentru acést'a linia ce avea sa se cladésca.

Acestei coalitiuni poternice i succese sa si ajunga scopulu si acum erá dóue junctiuni a linieloru urguresci cu cele române si adeca: junctiunea pre la Temisiu pre care guvernulu ungurescu o pretindea cu tóta resolutiunea, si junctiunea pre la Orsiov'a; afara de acestea s'au mai numitu dóue junctiuni, pre la Oituzu si pre la Vulcanu.

Acum se recerea o activitate energica, déca voiámu sa acuirâmu unu dreptu pentru drumulu pre la Turnulu rosiu; activitâtiei consortiului in Bucuresci, Pest'a si Vien'a ii succese in urma sa puna in conventiune susceperea drumului pre la Turnulu rosiu statorindu-se in tratatulu despre drumulu de feru ce s'a aprobatu in anulu trecutu de câtra camer'a din Budapest'a si Bucuresci urmatórele puncte de junctiune: 1) Orsiov'a 2) Temisiu. 3) Turnu rosiu si 4) Oituzu.

De si junctiunea pre la Turnulu rosiu se vede amintita numai in a trei'a categoria, totusi ea e declarata de oportuna si de doritu deobligandu-se ambele guverne a se ingrigí la tempulu seu pentru cladirea ei, pre cându relativu la cele dóue junctiuni dintâiu s'a statoritu sa se puna in lucrare numai decâtu si s'a pronunciatu garanti'a intereseloru.

Aici trebuie sa observezu inca, ca pre tempulu cându me aflámu in Vien'a si Pest'a cá delegatu in acést'a afacere m'a asiguratu atâtu Escelenti'a Sea domnulu ministru contele *Zichy* câtu si ministeriulu de esterne c. r. ca dupa testulu tratatului nimicu nu impedeca punerea in lucrare a drumului de feru pre la Turnulu rosiu Escelenti'a Sea mi-a facutu inca o deosebita asigurare, ca va spriginí din partei ori ce ofertu acceptabilu ce se va propune guvernului.

Sa-mi fia permisu onorata adunare, a comunicá inca o sentintia asupr'a drumului pre la Turnulu rosiu.

Pre tempulu cându me aflámu in Vien'a in anulu 1873 amu avutu ocasiuni dese a vorbí cu barbati financiali insemnati din Vien'a despre cladirea acestei linie, intempinai inse pretotindenea cea mai mare displacere fatia cu acést'a intreprindere, mi se respundea, ca turnulu rosiu in genere n'are nice o insemnatate, pentru ca dupa raporturile camerei comerciali din Brasiovu comunicatiunea pre la oficiulu vamalu e atâtu câtu nulla, afara de acést'a o linie preste Turnulu rosiu e o pura linia preste munti, care pretinde unu capitalu enormu pentru cladire si cu privire la acést'a precum si la spesele economice ce se receru la liniele preste munti rentabilitatea ei este absolutu cu nepotintia. Deslusirea ce amu datu, ca adeca comunicatiuuea scapatata de vr'o câti-va ani incóce provine de acolo, ca s'a neglesu din principiu drumulu dela Câneni pentru a face imposibilu comerciulu pre la Turnulu rosiu si ca lini'a amintita sa nu se cladésca preste ci pre la Turnulu rosiu si ca spesele ei nu potu fi atâtu de mari, — n'a avutu nice unu resultatu.

Cându amu substernutu in Maiu anulu trecutu acelorasi domni operatulu de mesurare recercându-i sa-si dea opiniunea loru asupr'a lui, densii dechiarara, ca pre basea acestui operatu e posibilu la tóta intemplarea a procurá capitalulu ce se recere pentru cladire, mai verosimilu se va asigurá capitalulu de cladire, déca cercurile ce iau inmediata parte la acest'a linia voru dovedí increderea loru in soliditatea si rentabilitatea acestei intreprinderi prin apromiterea de prestatiuni naturali si prin subscrierea de sucurse in bani; aceste sucurse si prestatiuni sa nu se dea fâra de a fi recompensate, ci mai multu sa se pretendia la tempulu seu unu numeru corespundietoriu de actiuni, dupa cari sa se solvésca interese numai dupa ce va fi espiratu tempulu cladirei.

La observarea mea, ca sucursele nóstre abiá voru cumpaní ce-va, mi se reflectà, ca densii sciu bine ca nu putemu pune milióne la dispositiune, dara acést'a nici ca se recere, ajunge déca noi vomu luá parte dupa poterile nóstre.

Resumandu resultatele obtienute de consortiu aflâmu, ca de cându esista acest'a opiniunea publica si parerile cercuriloru decisive a guvernului suntu favorabile pentru lini'a pre la Turnulu rosiu;

ca Turnulu rosiu este dechiaratu de oportunu si de doritu intr'unu tratatu incheiatu intre Austro-Ungari'a si Romani'a;

ca ne aflâmu in posessiunea unui operatu de trasa lucratu cu cea mai mare diligentia si acuratetia;

ca in fine suntemu in stare sa incercâmu procurarea capitalului de cladire.

Posibilitatea de a procurá capitalulu recerutu pentru cladire jace de oparte, precum observaramu dejá, in insemnatatea ce o are drumulu de feru pre la Turnulu rosiu pentru comerciulu orientalu, de alta parte in spesele relativu putiene ce se receru pentru cladirea si deschiderea liniei.

Afara de sentinti'a personalitâtiloru amintite in introducerea acestei prelectiuni mai pledéza pentru insemnatatea eminenta a acestei linie, relativu la impreunarea porturiloru mârei ostice cu orientulu, raportulu ei câtra celelelalte puncte de junctiune statorite dejá: Orsiov'a si Temisiu, dupa cum se vede din urmatórea comparatiune:

Rut'a dela fruntariele nordice ale monarchiei austro-unguresci câtra Varn'a.

1. Rut'a drumului de statu: Bodenbach, Orsiov'a, Bucuresci, Rustciucu, Varn'a. Lungimea 254 mile, 81 in Ungari'a.

2. Rut'a Turnului rosiu: Oderberg, Oradea mare, Clusiu, Sabiiu, Turnu rosiu, Remnicu, Pitesci, Bucuresci, Rustciucu si Varn'a. Lungimea 183 mile, 121 in Ungari'a.

3. Rut'a Brasiovu: Oderberg, Oradea mare, Clusiu, Brasiovu, Temisiu, Ploiesci, Bucuresci, Rustciucu, Varn'a. Lungimea 194 mile, 135 in Ungari'a.

Dara si pentru comerciulu celu mare internatiunalu ce va gravitá la tempulu seu dela Giurgevo preste Siuml'a Adrianopole câtra Constantinopole, Turnulu rosiu are insemnatatea cea mai mare, fiindu ca acelu comerciu, déca acest'a nu se va cladí nu va vení pre lini'a Temisiu ci pre liniele drumului de statu c. r. Bodenbach-Belgrad si Bodenbach Orsiov'a, prin urmare se va detrage dela drumulu de statu ungurescu, drumulu Tisza si dela drumulu orientalu ungurescu fiindu ca numai Turnulu rosiu e in stare sa faca concurentia acestoru dóue linie.

Spre confirmarea acestei asertiuni servesce urmatórea insirare a linieloru:

1. Rut'a drumului de statu: Vien'a Budapest'a, Segedinu, Chikinda, Belgradu, Sofia, Filipopelu Adrianopole, Constantinopolu. 1827 kilometri (240 $^3/_4$ mile.)

2. Rut'a drumului de statu: Vien'a Budapest'a, Segedinu, Teresiopole, Neoplant'a, Belgradu, Sofia, Filipopolu, Adrianopole, Constantinopole. 1805 kilometri (240 mile.)

3. Vien'a, Budapest'a, Oradea mare, Clusiu, Tiusiu, Copsi'a, Sabiiu, Turnu rosiu, Remnicu, Pitesci, Bucuresci, Giurgevo, Siumla, Adrianopole, Constantinopole 1800 kilometri (240 mile).

Lini'a pre la Turnulu rosiu e dara cu 5 kilometre mai scurtu decâtu cele dóue prememorate, credu ca nu trebuie sa espunu mai departe junctiunile Temisiu si Orsiov'a, de óre-ce raportulu loru câtra junctiunea pe la Turnulu rosiu s'a precisatu mai susu.

(Va urmá.)

Romani'a.

Cestiunea juratiloru in camera,

Siedinti'a dela 8 Februariu 1875. Se continua cu discutiunea pre articuli a proiectului de reforma a codului penalu relativu la jurati.

D. raportoru da cetire art. 252. asupr'a cârui'a neurmându-se discutiune se pune la votu si se primesce.

Se primesce asemenea art. 255.

La art. 258 d. Chitiu observà ca acestu art. contiene unulu din cele mai principale principuri ale institutiunei juratiloru. E cunoscutu ca dupa constitutiunea ce avemu s'a reservatu dreptulu de a se judecá delictele politice si de presa de câtra jurati.

Poporulu românu si-a dîsu ca tóte cele-lalte cestiuni póte sa se judece prin delegatii loru: cele de mai susu insa, nu. Acestea si-a dîsu poporulu românu prin constituanti'a sea care nu a permisu cá printr'o lege nóua, modificându-se legea juratiloru, sa se escluda dela functiunea de magistratu cea mai mare parte din poporulu românu.

Cu tóte acestea art. 258 face tocmai acésta schimbare si guvernulu crede ca, basatu pre esperinti'a fapteloru, este nevoie sa se aduca o modificatie sarcinei de jurati. Motivele guvernului suntu, ca popularitatea care a domnitu pâna acum in institutiunea juratiloru a fostu caus'a atâtoru scandale si atâtoru scapâri dela pedepse.

Sa vedemu, déca causele indicate de guvernu suntu adeverate.

Numai dóue cause principale potu sa faca pre unu judecatoriu sa nu-si faca datori'a: séu ca acelu judecatoru este nemoralu séu necapabilu. A dîce ca poporulu românu este imoralu este a nu-si cunósce bine nationalitatea sea, nimeni nu-'mi va poté probá un'a cá acést'a.

Câtu despre necapacitate, in acésta privintia marturisesce ca ne aflâmu in lipsa, dara nici mediloculu recomandatu de guvernu in acestu articulu, nu ne face a avea capacitatea? Aliniatulu 1 nu se impaca cu aliniatulu 2 din acestu articulu; si óre censulu de 1500 lei face pre unu omu sa aiba lumin'a necesaria, de vine guvernulu sa faca ecuivalent'a invetiatura cu venitulu? Ori unde esista acésta institutiune, ea este recunoscuta de tóte clasele politice ca este mai buna, pentru ca este mai variata in cunoscintie. In Angli'a, unde s'a cerutu esluderea unoru clase de ómeni din acésta institutiune, parlamentulu a refusatu, dicendu ca nu este bine cá poporulu sa crédia ca judecatorii sei sa fia numai cei bogati. La noi unde

---

la „Egmont“ de Beethoven, cu care n'amu avutu norocire in persóna nici odata, ergo nu potu sa dicu nimic'a, decâtu ca-'mi place ce a descoperitu; nu mai putienu mi-a placutu si

§. 3. numitu „fantasia si variatiuni din „somnurós'a“.

§. 4. „Barcarol'a“ la prim'a vedere nu ne „promitea“ multu acum in tempu de iérna, fiindu ca se amintesce intr'ens'a de unu ce, ce ocura fórte desu in „voròb'a“ practica adeca despre iubire si dragoste cari si astadi, cá mai nainte, resiedéza totu pre buze si nu in inima.

Inse ce se vedi barcarol'a nóstra in scurtu, de totu scurtu si placutu tempu ne-a adusu in portulu numitu in

§ 5. „Les deux anges“, unde se amintesce de doi angeri si in fapta se vede numai unulu. Nu face nimic'a amu fostu pre satisfacuti cu densulu si amu fi doritu sa nu ne parasésca, cu tóte ca indata furâmu recompensati cu

§ 6. *Descoperitur'a la oper'a „Zamp'a“* in care se si aréta doi angeri alusiunati mai susu.

§ 7. Si celu din urma negresitu nu putea fi altulu decâtu *„soldatii din oper'a „Margaret'a.“*

§-fulu acest'a este intr'adeveru o satira asupr'a *regelui*. Se scie in deobsce, ca in dîu'a de astadi regii nu mai gubernéza prin *baionete*, ci prin *blandetie* si *intielepciune*. Chasepoturile si tunurile Krupp suntu numai in idea, din contra virtutea si nobleti'a, marinimitatea si libertatea suntu motorii, cari ocarmuescu universulu.

Noi, tocma in butulu regelui, din acusa, ca in §-lu acest'a se lauda lasitatea si pusilanimitatea ostasiésca, care ne convine si nóue, amu pretinsu, cá numitulu § se iésa in dóue editiuni, incâtu sermanulu rege, vediendu-se pacalitu, nu mai puté de .... bucuria.

Ucasulu se terminà, si noi toti ne dedeamu manile unulu cu altulu, de bucuria ca amu scapatu de tortur'a, ce . . amu dorí s'o suferimu de multe ori.

Dupa acést'a urmà numai decâtu *„dantiulu“*, despre care credu, ca nu i-ai auditu de nume, de cum se scii, ce póte se insemneze. Si acest'a e unu mixtum compositum din mai multi §§, dintre cari ti potu spune — inse numai tie — ca celu mai interesantu au fostu §. „r—“ in care fiacare amu pututu face, ce ne taiá capulu, pentru ca e celu mai lìberalu, nu te restrige la ordine nice la comanda ci tóte mergu de a valatuculu.

npp.

nu esista nici aristocrati, nici mojici, nu se póte esclude dela participarea la acestu dreptu o mare parte din noi! D. Ventur'a a dîsu ieri ca este pentru democratisarea unei institutiuni. iéra nu pentru demagogirea ei; respunsulu acest'a nu-si avea loculu nici decum.

Trebuie sa cautâmu dara sa gasimu mesur'a cu care sa facemu partea cea buna in poporu, si facendu astufeliu vomu face si mai bine, câci si noi facemu parte din poporu. Noi n'amu pusu impositulu pre venitulu mobiliaru; si déca s'a pusu de vechiulu legiuitoriu cuventulu de „venitu mobiliaru“ caus'a este ca acelu legiuitoriu a crediutu ca se va pune mai tardiu impositulu pre venitulu mobiliaru.

Nu se democratiséza dara institiunea juratiloru, cându d. ministru vine sa ne ceie unu venitu de 1500 franci.

Despre patente dîce ca cu legea actuala se cere cá sa fia patentaru pâna la a patr'a clasa spre a potea fi juratu. Sa fia óre aici temerea guvernului de a vedea domnindu ignoranti'a la jurati? Nu crede, s'aru intemplá cá maioritatea unui juriu sa fia chiaru de burghesi, totusi d-lui nu vede unu periculu, pentru ca juratii nu respundu la cestiuni de dreptu ci la cestiuni de faptu. Déca s'aru intemplá cá intrég'a comissiune sa fia compusa de ómeni cu putiena inteligentia, atunci totu aru mai vedea unu periculu. Si caus'a acestui periculu n'a fostu si nu va potea fi de câtu in confectionarea listeloru. Nici odata, in cele 33 districte, nu s'au inscrisu in liste intregulu elementu luminatu, si póte ca acést'a a fostu o manopera a administratiunei cá sa desconsidere acésta institutie.

In Germani'a, Angli'a si alte tieri, missiunea de juratu e o sarcina, care e impusa. La acést'a trebuie sa tindemu si noi: a impune, a obligá la acésta sarcina.

D. ministru a dîsu ieri ca n'a facutu mari restrictiuni: in realitate insa a redusu 6 din 8 clase. Cere in asta privintia a se admite cele 4 clase de patentari astadi esistente. In privinti'a celoru 2 clase ce mai lasa acestu proiectu de lege, si-a datu d. minstru sém'a câti jurati voru potea sa figureze in liste? In Craiov'a nu e de câtu unulu de clas'a I, fórte putieni de a dou'a. Cari voru fi dara patentarii cari se compuna list'a juratiloru?

Crede dara ca a demonstratu ca art. 258, astfeliu cum e conceputu, pecatuesce in privinti'a constitutiunala, tindiendu a nimicí unu dreptu reservatu poporului prin constitutiune a fi esercitatu de elu fâra delegatiune; pecatuesce introducendu plutocrati'a cá judecatoriu alu poporului; mai pecatuesce si din punctulu de vedere alu juratiloru, neputendu-se dobendí elemente indestulitórie spre a constituí o comissiune de jurati; lipsindu din acea comissiune varietatea de cunoscintie. Din punctulu de vedere logicu inca pecatuesce introducendu averea cá criteriu si cerendu a fi urmatu cutare séu cutare studii.

Prin anticipatiune la articululu privitoriu la dreptulu de juratu, intréba déca este elu o datoria séu cá o sarcina de onóre. Déca a absolvitu cineva o scóla secundaria, si nu platesce nici o patenta, óre este in dreptu a fi juratu? Si déca nu va fi inscrisu in liste, cine se va duce a spune ca cutare care are dreptulu a fi juratu, nu e inscrisu? Voiesce a scí, déca acésta missiune nu e unu dreptu si o datoria. Voiesce a se face de Adunare o lucrare seriósa, cá sa nu fia spulberata la cea dintâiu suflare a opiniunei publice.

D. Iepureanu dice ca dlu Chitiu n'a avutu curagiulu a combate acestu proiectu din punctulu de vedere alu libertâtiei, ci din alu democratiei. Pâna ce nu va esistá garanti'a libertâtiloru cetatianului in unu statu, nu avemu dreptu a ne numí nici aristocrati nici democrati. Sa vedemu cum e acésta lege.

Dlu Chitiu a invocatu ieri drepturile poporului d-vóstra, dnii liberali, n'ati invetiatu nimic'a la scól'a trecutului. Abiá sunteti la gramatic'a liberala. Cându vorbiti de drepturile poporului, se invóca necontenitu principiurile dela 1789. Sa vedemu inse unde póte fi condusa sórtea unei societâti cându s'aru luá dupa idei abstracte. D-sea spune cum s'au aplicatu principiele de libertate si egalitate in Franci'a.

Care epoca a fostu mai stralucita in Franci'a decâtu period'a cându s'a stabilitu censulu? Cându s'a presentatu pentru prim'a óra la noi juriulu, partidulu liberalu avea trei idei mari pre drapelulu seu: juriulu, inarmarea si dreptulu electoralu. Pre atunci partidele se intreceau a fi care de care mai liberale.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ *Catalogu generalu de cârti românesci* se afla la *Iulius Spreer* (Librari'a S. *Filtsch*) in Sabiiu. Pentru ca sa-si faca cetitoriulu idea despre acestu catalogu dâmu unu resumatu despre ordinea catalogului:

I. Cârti române de scóla. — Abecedare. — Aritmetic'a si Geometri'a. — Cârti de lectura. — Catechisu si Istori'a biblica. — Caligrafi'a. — Fisic'a si Chimi'a. — Geografi'a si Cosmografi'a. — Gramatic'a limbei române. — Istori'a generala si a patriei. — Istori'a naturala.

II. Cârti spre a invetiá limb'a francesa, latina, germana, elena, ungara si italiana. — Dictionarie. — Mape si Globuri.

III. Pedagogi'a.— Filologi'a. — Filosofi'a. — Instructiuni religióse morale. — Lectur'a morala. — Igien'a. — Agronomi'a — Legislatiune. — Scrieri istorice. — Poesii. — Române, novele, voiaje. — Opere teatrale. — Diverse. — Musica. — tablouri.

Resumatulu acest'a cugetâmu ca testéza destulu de invederatu câtu este de interesantu catalogulu pentru amicii literaturei române. Dupa informatiuni positive aflâmu ca dlu I. *Spreer* este aplecatu a dá *gratis* acestu catalogu a celoru dd. carii 'si voru procurá dela densulu cârti in pretiu de celu putienu 5 fl. v. a. Alti doritori lu potu avé cu pretiulu de 15 cr. v. a. (pentru inlesnire si in marce de epistole.

⁂ *Stramutare.* Se escrie din Reheu in 2/16 1875:

Dlu Ioanu *Carpenisianu* din acésta comuna, fiindu alesu in Sebesiu de controloru alu cassei orasiene si scaunale, — in presér'a despartirei sele din loculu nascerii, a invitatu inteligenti'a de aicea la o petrecere colegiale, cu care ocasiune aretandu chiamarea sea la alta functiune se recomanda la toti amicii sei, si-i asigurédia si pre viitoriu de simpatiile sele intime. La acést'a respunde notariulu comunalu *Oncescu*: Desi prin chiamarea la functiunea de controloru in Sebesiu, nu te departezi asiá tare din comun'a nóstra, totusi suntemu convinsi ca si dupa acést'a tóta comunicatiunea spirituala si pre viitoriu in multe casuri nu ne va lipsí si ne vomu bucurá si in viitoriu de spriginulu d-tale cá pâna acum, fia-mi permisu a-mi esprimá recunoscinti'a mea pentru afabilitatea si amiciti'a ce ai aretatu in totu tempulu câtra mine, iérta-me a-ti aduce multiamita caldurósa pentru multele informatiuni primite in cordialitate in unu periodu de 12 ani cá colegu in postulu de notariu; — iéra in genere pentru comun'a nóstra intrégа primesce recunoscinti'a nóstra cea sincera, vediendu aicea representata antisti'a comunala, care si recunósce meritele cá notariu comunalu pâna la anulu 1863, — si care pâna astadi 'mi servescu mie de modelu si cinosura — dupa acést'a cá representante alu comunei si membru onorariu alu comunitatei in care cualitate pâna adi ai staruitu totu-déun'a pentru binele publicu alu acestei comune, mai departe fiindu aicea representata scóla prin corpulu invetiatorescu care 'si esprima multiamita pentru zelulu si initiativ'a d-tale la prosperarea scólei prin intemeierea unui fondu scolasticu, care astadi cresce si infloresce — in urma vediendu aicea representata biseric'a prin clerulu nostru, asemenea si aduce multiamita pentru deferitele sacrificie si oferiri binevole spre folosulu bisericei! —

Din acestea motive domnule! cu durere marturisescu ca ne pare reu de despartirea d-tale, — ne mangaiemu inse cu aceea, cá cu unu fiu alu comunei ne vomu folosí si pre viitoriu de sfaturile d-tale si nu ne vei refusá nici o cerere, ce privesce la binele comunalu si radicarea culturei!! — Iéra pre carier'a cea nóua, la care de adi inainte esti chiamatu, 'ti poftimu succesu bunu, rogându pre Ddieu sa-ti daruiésca viétia indelungata, taria, putere si sanatate cá cu lauda sa o poti purtá, si precum noi nu te putemu uitá, asiá si d-ta esti rogatu sa nu ne uiti! — I. Oncescu
notariu.

⁂ Eri — Sambata s'a esmisu din partea cetâtiei Sabiiului o escutiune militaria la Poplac'a constatórie din doue companii pedestrii. Caus'a dupa cum audimu, e muntele Platosiu, care de mai multe decenie a fostu si este unu maru de cérta intre cetate si numit'a comuna, si a nume pentru ca comun'a Poplac'a, care crede a posede acelu munte, nu a suferitu, cá cetatea Sabiiu sa taie in dîlele trecute lemne acolo. —

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Februariu (7 Mart.) 1875.

Metalicele 5%	71	50
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	90
Imprumutulu de statu din 1860	111	25
Actiuni de banca	961	—
Actiuni de creditu	218	25
London	111	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	—
„ „ „ Temisiorene	77	25
„ „ „ Ardelenesci	77	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	105	20
Galbinu	5	24½
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Concursu.

Pentru postulu de capelanu lânga inbetrânitulu parochu din Silea ungara conformu in. ordinatiuni consistoriale din 1 Novembre 1874 Nr. 2827 ex 1055|B. se escrie concursu.

Emolumentele suntu:

Jumetate din venitulu stolare, purtându si oficiu de invetiatoriu pentru care va avé salariu deosebitu.

Concurentii voru avé sa astérna concursele sele instruate conformu dispositiuniloru sinodali din anulu 1873. Administratorului ppescu alu Muresiului Artemiu Crisianu, — pâna in 9 Martiu 1875 cându se va face si alegerea.

Silea ungara in 5 Decembre 1874.

Comitetulu parochialu in contielegere cu administratorulu
protopopescu.
(3—3) Artemiu Crisianu m|p.

Concursu.

Pentru ocuparea unei statiuni vacante de profesoru la gimnasiulu rom. gr. or. din Bradu si a unei statiuni vacante invetiatoresci la scól'a normala gr. or. totu de ací, — prin acést'a se escrie concursu pâna in 8 Martiu st. vechiu.

Salariulu anualu impreunatu cu postulu profesoralu este 600 fl. v. a. iéra cu postulu invetiatorescu 450 fl. v. a. si se ridica in rate lunari anticipative, incependu din dîu'a intrârei in oficiu.

Doritorii de a competí la acestea statiuni au a dovedí in generalu:

1. Ca suntu romani de religiunea gr. or.

2. Cum ca au avutu pâna acum'a o portare morala nepatata, iéra in specialu:

3. Cumca competintele pentru postulu profesoralu au facutu cu succesu bunu cursulu filosoficu si filologicu la vre-o academia din patria séu strainatate, séu celu putienu au depusu esamenu de maturitate si au terminatu cu succesu eminente cursulu de 3 ani la vre-unulu din institutele teologico-pedagogice rom. gr. or. din patria; — competintele pentru postulu invetiatorescu, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiali si cursulu teologico-pedagogicu la vre-unu institutu gr. or. si ca este initiatu in cantâri intru atâtu cá se póta conduce corulu vocale.

Petentii 'si voru adresá petitiunile loru la subsemnatulu comitetu in Bradu, comitatulu Zarandului.

Bradu in 8 Fauru 1875.

Comitetulu representantiei
(3—3) gimnasiali.

ad. Nr. 47 1875 prot.

Edictu.

Prin care, Bucuru Miclosiu din Merchiasi'a — scaunulu Cohalmului — parasindu in modru clandestinu pre legitim'a lui socie Mari'a Dobrea, si pribegindu in lumea larga de cinci ani de dîle, ceea ce constatéza cu tóta certitudinea datele autentice, fâra de a se scí loculu aflarei lui, — se citéza a apare inaintea subscrisului foru matrimoniale, in restempu de unu anu de dîle dela datulu de mai josu, câci altfeliu, se va decide si in absenti'a densului procesulu asupr'a-i urditu, conformu prescriseloru s. nóstre biserici ortodocse resaritene.

Cohalmu, 20 Ianuariu 1875.

Forulu matr. gr. or. alu Cohalmului
Nicolau D. Mircea m. p.
(1—3) Adm. prot.

Nr. prot. 11|1875.

Edictu.

Moise Pop'a din Apoldulu infer. scaunulu Mercurei, — carele mai multu de doi ani a parasitu pre legiuitá sea socia Susan'a Chirtea fâra a se scí ubicatiunea lui, — se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî si anumitu pâna in 30 Ianuariu 1876, câci la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a-i se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea 29 Ianuariu 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Mercurei.
I. Drocu
(3—3) Adm. prot.

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20 —30 Aprile anulu curentu.

(6—12)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 17. ANULU XXIII.

Sabiiu in 27 Februariu (11 Mart.) 1875.

Nr. 9. pl. ex. 1875.

Preacinstitiloru Parinti Protopresviteri si Administratori protopresbiterali, Cinsti ei Preotimi, si intregului nostru poporu credinciosu din archidieces'a Transilvaniei de religiunea ortodocsa orientale!

Cu considerare la § 89 alu Statutului organicu, carele prescrie, cá sinodulu eparchiale sa se tiena regulatu in totu anulu, pre bas'a §. 90 alu aceluiasiu statutu vine Consistoriulu archidiecesanu a conchiemá prin acést'a pre deputatii nostri sinodali — clerici si laici — alesi pentru periodulu 1873—1875, la sinodulu anuale, carele se va tiené aici in capital'a archidiecesei nóstre pre Duminec'a S. Apost. Tom'a, si anumitu pre 20 Aprilie a. c. st. vechiu.

Precum in anii trecuti, asiá si asta-data ve poftesce Consistoriulu, cá, cu privire la acoperirea speseloru sinodali, dupa modalitatea ce s'a practisatu pân'acum in archidieces'a nóstra si aprobata de sinodulu nostru archidiecesanu din a. 1873 pt. 113, se faceti colecte, si banii incursi sa se administreze prin preotii si epitropii bisericesci la PP. Protopresviteri tractuali, iar' Preacinstiile Sele, prelânga o consemnare i voru asterne aici celu multu pâna in Joi'a septamânei luminate, cá ast-feliu de tempuriu se se póta transpune sinodului archidiecesanu spre intempinarea chieltueliloru deputatiloru.

Resultatulu de pâna acum alu acestoru colecte, fatia cu anii cei putienu roditori a convinsu pre Consistoriulu archidiecesanu despre aceea, ca poporulu nostru credinciosu nu se retrage a-si dá concursulu seu, cându se tractéza despre inaintarea trebiloru nóstre bisericesci, scolari si fundationali, si basatu pre acésta convingere, nutresce acea viua sperantia, ca nici la acestu apelu nu ve veti retrage a contribuí, atâtu singuraticii câtu si din casele bisericesci pentru scopulu amintitu si la tempulu seu nu va intardiá Consistoriulu archidiecesanu a dá crestiniloru nostri ratiociniulu atatu despre colectele incurse catu si despre modulu cum s'a intrebuintiatu aceste colecte. —

Cá inse sa se póta face publicarea acestor'a intr'unu modu corespundietoriu se recere, cá consemnarea generale protopresbit. sa fia documentata cu specificatiunea ori relatiunea preotului si a epitropiloru fia-carei comune bisericesci tractuali, chiaru si dela acelea, unde din cause binecuventate, esceptionalminte nu s'au potutu colectá.

Sabiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu plenariu, tienuta la 15 Fauru 1875.

In absenti'a Escelentiei Sale P. Archiepiscopu si Mitropolitu

Nicolau Pope'a m. p.
Archimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Sabiiu 26 Februariu.

A mai trecutu unu vertegiu politicu in dilele crisei ministeriali si parlamentari din urma, si provedinti'a a voitu, cá sa tréca si acést'a fâra sa simtimu vre-o sguduitura. O mare bunatate pentru noi românii, fâra de a o scí apretiuí póte, câci ce se intemplá, déca lucrurile luau unu cursu mai turbure, cine ne-aru fi orientatu? cine ne-aru fi condusu? Concentrati in giurulu unei idei conducatórie nu suntemu; ba nici la chiarificare nu au ajunsu toti românii, cá sa se decida pentru o idea, si apoi incâtu pentru o conducere personale, mai ca ne vine a dice, ca nu avemu pre nimenea, cine sa cunósca la momentu situatiunile in care vietiuimu, celu putienu nu intre cei ce se indésa la conducere.

Pigmei suntu destui in tóta lumea, asiá si la noi si inca de tóta mân'a, carii, déca sórtea ii urcà fâra de a sci ei cum si pentru ce, pre vre-unu piedestalu mai inaltu, se credu ca ei suntu uriasii. Dara puterile loru remanu totu puteri pigmeice, puteri, cari afara de impregiurarea ca nu producu nimic'a, mai au acelu desavantagiu, ca pre poporulu ce aru avé dreptulu a se mandrí cu ele, cându aru fi cum se cade, lu espune si-lu lasa la despretiulu aceloru ce sciu sa mesure si piedestalulu si inaltimea propria a fia-cârui'a.

Situatiunea cea noua politica ce e dreptu ne lasa sa resufiâmu odata; la noi acasa inse ea nu e o statiune mare de somnulentia. Straformarea partideloru in parlamentu a decursu si este terminata. Bine ca intru câtu privesce pre magiari straformarea putienu impórta; impórta inse intru câtu privesce pre barbatii politici, cari si au rolele loru in situatiunea cea nóua. Impartirea acést'a este carea nu ne mai da regazu sa asteptâmu pâna cându marimile nóstre mici se voru indurá sa crésca mari, pentru ca iutiél'a cu carea se desvólta astadi lucrurile nu astépta cu seculii. Astadi se cere cá sa fia cine-va la momentu gat'a de actiune. Aducemu si aici iéra pre sasi de esemplu, carii si in momentele de fatia nu dormu. Ei indata si intreprinsera ce-va, cu tóte ca au la spatele loru pre cei ce se vaieta asupr'a rapiriloru de drepturi si pre cei ce amenintia de departare.

Mai deunadîle erá multa vorba despre nisce formalitâti, ca unde sa fia, cându sa fia, câtu de mare sa fia, o conferintia natiunale si apoi tacere. Ni e fórte téma ca acest'a nu insemnéza alt'a de câtu ca, multoru din ómenii nostri le place cá in tempulu supremu sa se ascunda in cea mai adenca tacere, si dupa ce a trecutu furtun'a sa iese cu intielepciunea loru, sa faca sféra in lume si sa dîca, ca déca eramu noi atunci si atunci la Colintin'a aveau sa se intemple mari minuni pre lume.

Clusianii cá si activistii au facutu ceea ce dictéza mintea sanatósa. cându, dupa vociferarile cele brusce in unele foi natiunale, s'au retrasu in modesti'a loru si au facutu locu corifeiloru. Dara acum si ei si noi si toti românii potu sa-si puna intrabarea: Unde suntu corifeii? Ce dicu ei? cum luminéza pre români? La ce au sa se pregatésca si cum? Tacu toti din tóte pârti pâna cându voru aparea dóra iéra cu vr'unu ucasu improvisatu, de care sa se caiasca si ei la dóue trei dile dupa ce l'au adusu in viétia.

Ei bine acést'a este politic'a natiunale? Acést'a este langedi'a natiunale.

Popórele care simtu viétia in sine si cari au barbati, cari se intereséza de sórtea loru se manifestéza cu totulu altfeliu. Cérca, lucra in totu modulu, cá sa nu stagneze sórtea poporului cârui apartienu.

Sa privimu odata macaru la cechi, la cari le place unor'a a se provocá, cum se pórta de vre-o doi-spre-diece ani incóce. Cechii, a câroru programa politica din punctulu nostru de vedere nu o incuviintiâmu, lucra din tóte puterile pentru principiele cari le apera si aducu sacrificie mari si inca anu de anu, luna de luna, amu puté dice, dî de dî. Ei cu mari ostenele si sacrificie si chiaru si pre lânga suferintie n'au lasatu din mânile loru mandatele de deputati pre sém'a altor'a si ei s'aru paré ca aru puté sa fia mai nepasatori fatia cu decurgerea eveneminteloru decâtu noi, pentruca au unu cleru puternicu, au o aristocratia a cârei ramificatiuni se intinde pâna in cercurile cele mai inalte militarie si civile, au o industria carea concurge cu industri'a din celelalte staturi apusene ale Europei, au agricultori mari si mici, dara cu agricultura ratiunale si in stare buna.

Atare tienuta si procedere póte sa n'aiba resultatulu doritu, dara insufla respectu. Ómenii cari si-au formulatu si principiele si procedur'a si remanu consecuenti suntu stimati si de contrarii loru de principie.

Referintiele nóstre nu suntu tocm'a identice cu cele ale cechiloru din Cislaitani'a si asiá modulu nostru de procedere aru avé sa fia in alta forma, modu, carele aru dá de mai putiene dificultâti cându aru fi acceptatu de toti românii din Ungari'a; inse déca se acceptéza unu modu mai dificile, nu intielegemu, pentru ce togmai in casulu acestu din urma sa fia indiferentismulu program'a principale politica la noi, cá la nimenea pre lume?

Tempulu *trece* dara nu si *tace*, dupa cum crede multa lume de ómeni, dovéda ni suntu cele petrecute in Buda-Pest'a, dovéda ne suntu numerósele brosiuri si alte scrieri politice de totu feliulu ale altoru natiunalitâti.

Suntemu seraci si nu putemu scrie brosiuri si foi volante? Ei bine avemu cinci foi politice. Intr'ensele se póte scrie destulu, sa scrie cei chiamati, dara sa scrie corespundietoriu recerintieloru presentului, câci numai asiá sa póte face *mai multa lumina.*

In modulu acest'a vomu avé odata câstigulu ca in fine vomu fi in stare sa esîmu din amortiéla, de alta parte vomu scí alege pre barbatii adeverati politici de cei ce-si imaginéza ca suntu politici si facu numai confusiuni politice.

Opiniunea publica este esacerbata asupr'a esecutiunei tramise asupr'a Poplaceniloru. In tóte pârtile se vorbesce de casulu acest'a. In numerulu trecutu amu espusu afacerea mai pre largu, astadi reproducemu *despre esecutiunea tramisa la Poplac'a* ce scrie unu corespective din Sabiiu la „Kelet": Casulu acest'a ilustréza fórte frumosu, dice coresp., abnormitatea referintieloru din fundulu regescu. Partea cea mai mare a comuneloru rurali suntu in procese pentru proprietate cu cetatea si vicevers'a. Asiá e si in casulu de fatia. Cetatea Sabiiului sustiene ca padurea „Platosiu" de lânga Poplac'a este a cetâtiei; tocm'a acést'a afirma si comun'a Poplac'a; cetatea vrea sa taie ací lemne; poplacenii nu concedu; magistratulu alesu de cetate, care are totu odata si jurisdictiunea politica asupr'a comuneloru rurali se pune si mijlocesce brachiu militariu contra poplaceniloru. Nu dicu, ca jurisdictiunea politica nu e indreptatita la pasulu acest'a, dara cutezu fâra de nici o temere sa constatezu ca e mare anomalia, cá magistratulu cetâtiei sa judece asiá dicendu in caus'a sea propria. E superfluu a desfasiurá ca casuri de aceste nu suntu acomodate de a intarí referintie amicabile intre elementulu românu si sasescu.

A dis'o si ministrulu presiedinte in dieta si o spunu si diurnalele ca diet'a presenta nu va mai durá multu. Mai intâiu vinu feriele pastiloru, cari voru durá cam dóue septamâni. Dupa aceea va mai lucrá diet'a cam pâna la mijloculu lunei lui Maiu a. c. si apoi diet'a presenta are sa se disólve.

Dela 4 Martiu n. incóce ministeriulu celu nou a luatu conducerea afaceriloru in mâna. Sub presidiulu min. pres. s'a tienutu consiliu de ministri, si s'au ocupatu mai cu séma cu denumiri in ramurile cele mai inalte ale admnistratiunei. Secretari de statu in ministeriulu de interne, se vorbiá, ca voru fi denumit,i Gavriilu *Kemény* si Alessandru *Nicolics* Si intre comitii superiori inca se vorbiá tare ca se voru face schimbâri; celu putienu dóue-spre-diece modificâri au sa se intemple si in ramur'a acést'a.

Partid'a lonyayana s'a disolvatu. Cei mai multi din partida au trecutu la „partid'a liberale" séu a guvernului; optu la partid'a lui Sennyey.

Junimea dela Universitatea din Budapest'a si cea dela politechniculu de acolo au pusu in scena in sér'a dela 5 Martiu unu grandiosu conductu de facle in onórea partidei celei nou constituite liberale.

Alalta-ieri in siedinti'a dietale a dechiaratu ministrulu de financie *Széll*, ca aflandu-se regimulu naintea unui bugetu gat'a, lu acceptéza si-'si reserva dreptulu a face propuneri speciale in desbaterea speciale. Resultatulu finale alu computuriloru de pre anulu 1874 arata ca se mai potu face unele reduceri. Eri s'a inceputu desbaterea speciale a bugetului. Adi mâne, vomu aflá si dorintiele ministrului presiedinte in privinti'a cestiuniloru ce au a se resólve in sessiunea dietale presenta.

O brosiura nóua curge pre ap'a literaturei diurne, carea este intitulata: „Hyjuk haza a legnagyobb hazafit, Kossuthot" (Sa chiamâmu acasa pre patriotulu celu mai mare, pre Kossuth). Brosiur'a constatéza ca Ungari'a este fórte bolnava si dice ca numai Kossuth o mai póte mantuí. Natiunalitâtile, dupa brosiura aru capetá, venindu Kossuth sa mantuie tiér'a, totu ce dorescu (cá la 1849!) E de miratu (?) ca promissiunile aceste mari si multilaterale nu facu nici o sensatiune, tocm'a cá si amenintiârile si imputârile ce se facu celoru ce au puterea adi in mâna.

Program'a noului ministeriu ungurescu.

Guvernulu 'si tiene de prim'a sea datoria a regulá bugetulu statului si in legatura cu acest'a administratiunea tierei.

1. Relativu la ajungerea acestui scopu afla necesariu inainte de tóte a esecutá si intre marginele sistemului actualu pre câtu se va poté cea mai mare

crutiare fàra de a periclitá problemele statului.

2. A regulá incependu dela centru pâna in josu la comuna administratiunea luata in sensu mai strinsu, si in legatura cu acést'a administratiunea financiale si unele agende de ale justitiei intre óre-cari margini si cu privire la óre-cari afaceri hotarite, pentru cá sa se realiseze armoni'a in administratiune si reductiunile sa se póta esecutá in mesura mai mare.

3. Modificatiunea procedurei civile, a procedurei concursuali, a institutiunei de esecutori, regularea procedurei disciplinarie si alte asemenea dispositiuni, spre a lucrá intr'acolo, cá justiti'a sa fia in genere mai grabnica si mai buna si sa insarcineze in mesura mai mica tesaurulu erarialu.

4. Regularea drumuriloru ferate in genere, impartirea corespundietória a drumuriloru nóstre de feru, impreunarea celoru mai mici, regularea cestiunei tarifali si o controla mai corespundietória, pentru cá astfeliu sum'a de garantare a intereseloru sa devina mai mica.

5. Regularea cestiunei lucruriloru publice, pentru cá tesaurulu erarialu sa se póta desarciná si pre acést a cale de o parte a erogateloru sele.

6. Urcarea veniteloru fàra de a urcá sumele de contributiune:

a) prin dispositiuni, cari impedecà pagubirea erariului la dârile si tacsatiunile esistente;

b) prin o urcare a rentabilitâtiei drumuriloru de statu — déca nu se póte altfeliu — dandu-se in arenda in parte séu preste totu;

c) prin o administratiune mai corespundietória a forestarieloru;

d) prin o administrare a bailoru vendiendu-se adeca bâile de feru, baile de carbuni si intreprinderile de fabrici, indata ce va fi cu putintia, asiá, câtu sa nu insarcineze tesaurulu erarialu.

Mai departe tiene guvernulu de a sea problema

7. Sa inactiveze cassele domesticali cari de-si in starea de adi a casei statului voru impune cetatieniloru statului noi sarcini sa corespunda totu odata recerintieloru autonomiei si sa aduca la valóre crutiarea pâna in cele mai inferiori paturi ale administratiunei;

8. Aducendu numai decâtu la valóre dreptulu datu prin lege cu privire la conventiunea vamale si comerciale sa lucre (guvernulu) intr'acolo, cá pâna ce cestiunea cea incurcata a sistemului vamalu generalu, care nu se póte deslegá curendu, se va resolví, sa se faca relativu la dârile de consumptiune dispositiunile necesarie, cari fiindu in interesulu tesaurului erarialu sa corespunda pre lânga acést'a ecuitâtiei si dreptâtiei;

9. Luându numai decâtu a mâna cestiunea bancei sa o resolva pre câtu se va poté de curendu in conformitate cu dreptulu pre care nime nu-lu va trage la indoiala si cu interesele tierei;

10. A pregatí pentru refundarea respective amortisarea imprumutului de 153 milióne unu proiectu relativu la valorarea bunuriloru de statu.

Diet'a Ungariei.

Siedinti'a dela 5 Martiu o deschide vicepr. Bano la 10 óre in. de média-dî, aducendu la cunoscinti'a casei intratele si intregirea comissiuniloru in loculu celoru denumiti ministri si amintindu de mórtea duoru deputati: Alesandru *Buda* si *Schréter*.

Ministrulu pres. *Wenkheim*, luându cuventulu, descopere ca ministeriulu e de parere ca in sessiunea presenta *trebuie* sa se desbata bugetulu an. 1875 si dupa acest'a proiectele comitetului pentru contributiuni si catastru. Celelalte proiecte, cari mai au se urmeze suntu de natura incâtu se potu resolve fàra mari dificultâti. Proiecte de insemnatate mai mare nu se voru aduce spre desbatere in sessiunea acést'a din causa ca tempulu e scurtu.

Simonyi doresce sa cunósca politic'a financiale a regimului.

Ministrulu de financie *Széll* recunósce, ca cererea deputatului Simonyi e la loculu seu si ministrulu aru si dá o espusetiune a politicei financiale cându aru stá naintea casei unu bugetu esitu din initiativ'a ministeriului de fatia. Cu tóte aceste in siedinti'a de luni si va dá ministeriulu parerea sea asupr'a bugetului facutu dejá si va esprime si unele dorintie ale sele, cu acea ocasiune va aretá si directiunea principale, de care se conduce in politic'a financiale.

Irányi reflectéza ca suntu mai multe agende de resolvitu decâtu câte amintesce ministeriulu

Zsedényi intréba ca are de cugetu ministeriulu a aretá modalitâtile desbaterei bugetului, la ce ministrulu Széll respunde afirmativu.

Madarász face dóue interpelatiuni. Un'a privesce pressiunile la scoterea contributiunei in Szentes si alt'a limb'a magiara cá limba oficiale la organele drumului de feru. La césta din urma asigura min. de comun. *Péchy*, ca va observá strinsu ordinatiunile emise de antecesorii sei, ceea ce a multiemitu pre interpelante.

Irányi doresce sa cunósca formul'a juramentului pentru ministri.

Dupa acést'a urméza alegerea presiedintelui casei. Din 447 deputati verificati au fostu presenti 314 si dintre acesti'a au votatu pentru *Ghyczy* 297 si 17 pentru Laszlo din stâng'a estrema.

Cas'a a primitu pre noulu presiedinte cu aplause víi.

Intr'unu discursu scurtu multiamesce Ghyczy pentru onorea acést'a, si se recomenda spriginului casei. Dupa acést'a anuncia ordinea dilei pre lunea viitória si ca siedinti'a din diu'a urmatória, fiindu pausa, se stramuta pre sambat'a urmatória. Cu aceste siedinti'a se incheia la 12 óre.

Din Ispani'a nu avemu nimic'a nou. Situatiunea inse este liniscita si poporulu spaniolu saluta cu fericire nóu'a era de pace si stabilitate ce promite suirea pe tronu a regelui Alfonso. Pretutindeni pre unde se presenta junele rege, dicu corespundintiele englese, elu este aclamatu cu entusiasmu. Astfeliu fu primitu regele Alfonso, dice „Standard", atâtu la Burgos câtu si la Valladolid. Pre cându poporulu spaniolu esprima astfeliu sentimentele sele de devotamentu si incuragiare pentru noulu suveranu, siefii militari se stringu in giurulu tronului si se silescu a-i dá totu concursulu pre câmpulu de arme. Dilele trecute veteranulu maresialu Espartero avù o intalnire fórte cordiala cu regele Alfonso. Betrânulu maresialu i esprima simpathi'a si devotamentulu seu, si spre suvenirea acestei intalniri oferì regelui cordonulu seu cu care luase parte la numerósele batalii in lung'a sea cariera militaria.

Regele scóse atunci din peptu unu insemnu ce purtá Carolu III si-lu puse pre peptulu maresialelui. Asemenea demonstratiuni din partea siefiloru militari, cá si manifestârile poporului spaniolu, probéza dorinti'a unanima de a se consolidá tronulu si prin elu ordinea si stabilitatea, atâtu de multu sdruncinata prin tristele esperintie republicane si prin oribilulu resbelu civilu dela Nordu. Spani'a este liniscita si plina de incredere in suveranulu ei; numai in câte-va provincii dela Nordu bandele lui Don Carlos continua a tiené spiritele in nelinisce si a purtá ruin'a ori pre unde potu resbí. Dorinti'a de a sfersí cu resbelulu civilu este unanima. Insusi siefulu partitului republicanu moderatu Castelaru, in urm'a tristei esperintie facuta cu republicanii rosii si comunisti, cari 'lu debordau cu pasiunile si anarchi'a loru, s'a pronunciatu, precum scimu, pentru principiele conservatórie; iéra in fati'a proclamârei regelui Alfonso, dlu Castelaru pastréza o atitudine neutra si o patriotica resemnare, ceea ce ecuivaléza cu o recunóscere. De alta parte maresialulu Serano, intorcendu-se la Madridu, a cerutu o intrevedere cu regele Alfonso spre a-i aduce omagiele si devotamentulu seu.

Din partea puteriloru Europei s'a aretatu asemenea tóta increderea si simpati'a regelui Alfonso XII. In urm'a initiativei Austro-Ungariei, Rusi'a, Franci'a si Portugali'a, s'au grabitu a-si tramite representantii loru cari au si presentatu la Madridu epistolele loru credentiale. — Numai Turci'a, suparata pentru venirea ministrului plenipotentiaru alu Ispaniei la Bucuresci cu epistol'a regelui Alfonso XII, nu voiesce a recunósce pre noulu Suveranu alu nobilei natiuni ispaniole! Insasi M. S. Regin'a Angliei, cu tóta politic'a

---

FOISIÓRA.

Opiniunea unui englesu despre Turci'a.

A aparutu de curendu unu opusculu in limb'a englesa tiparitu in Londr'a sub titlu Decadenti'a Turciei din punctulu de vedere financiaru si politicu, (The decline of Turkey, financialy and politicaly). Autorulu acestei scrieri recente este d. Lewis Farley, care a petrecutu mai multi ani in Turci'a de Europ'a si de Asi'a, si care a mai publicatu, in urm'a unoru studie de aprópe, diferite alte scrieri asupr'a Turciei, suntu acum câti-va ani: The resources of Turkey; — Tivo Years in Syria (doi ani in Siri'a); — Turkey in 1866, si Modern Turkey; aceste scrieri au fostu multu recomendate de câtra diuarele englese.

Acestu investigatoriu scrupulosu si uneori severu, a mersu prea departe cu calculele si prevederile sele asupr'a presentului si viitoriului Turciei. Nu vomu urmá dara pre d. Lewis Farley in tóte investigatiunile si predictiunile sele sinistre despre sórtea imperiului otomanu. Ne vomu marginí numai, lasându respunderea asupr'a autorului, a mentioná sumariulu ideiloru de care se ocupa in opusculului, de care vorbimu mai susu.

Autorulu gasesce ca Turci'a merge descrescendu mai alesu dela mórtea lui Aali si Faud-pasi'a, singurii diplomati mari pre care dice ca i-a avutu Turci'a. Autorulu publicà si testamentulu politicu alu lui Fud adresatu Sultanului dela Nitza in 1869. inainte de a murí, si in care se cuprindu mai multe adeveruri, dificilu inse de aplicatu in Turci'a. Autorulu incepe prin a spune ca influinti'a si protectiunea englesa asupr'a Turciei, pre care o recomendá asiá de multu Fuad-pasi'a, a inceputu a scadea si acusà pre I. Pórta de ingratitudine, pentruca nu corespunde la sacrificiele ce a facutu Angli'a pentru Pórta.

Autorulu critica si atitudinea din ce in ce mai indiferenta a politicei englese in afacerile Turciei. De ací autorulu vede mai multe pericole pentru Turci'a, intre care enumera, fàra cuventu, si tendintiele Serbiei, Romaniei si Muntenegrului de a rupe cu suzeranitatea Portii. Cestiunea schimbârei succesiunei la tronu, si mai alesu persecutiunea crestiniloru si a convertitiloru protestanti, este dupa autoru, unu ce periculosu pentru Turci'a. Persecutiunea crestiniloru, derîmarea unei biserici ce se cladea si inchiderea unoru scoli protestante in Siri'a de câtra Essad-pasi'a, guvernorulu de atunci (adi ministru alu marinei), este fórte multu criticata de câtra autorulu Lewis Farley. (Aceste fapte au causatu si protestulu sgomotosu alu aliantiei evangelice). — Autorulu aréta ca adeverat'a causa de slabiciune si ruina a imperiului otomanu este mai alesu starea financiara si risipirea baniloru publici, chieltuelele nemesurate si inutile mai alesu din partea Sultanului, ministriloru si guvernoriloru. Autorulu arata cu cifre cum chieltuelele si imprumuturile oneróse au ajunsu sa absórba tóte resursele, incâtu cupónele nu se mai potu platí decâtu totu prin nuoi imprumuturi, si consilia pre englesi a nu mai dá bani Turciei. Autorulu mai spune remediulu gasitu anulu trecutu prin punerea tesaurului sub controlulu bâncei, séu bancheriloru interesati, nu are de resultatu decâtu a stringe veniturile mai bine, iéra câtu pentru chieltuieli nici unu obstaculu seriosu nu s'a adusu. De ací continuarea reului care duce la ruina, câci trebuintiele si chieltuelele crescu fàra séma, fàra cá si veniturile sa crésca in proportie.

Autorulu esageréza póte si merge prea departe, cându vede in starea financiara a Turciei ducerea la bancruta, si in starea politica mergerea la desmembrare. Asemenea conclusiuni esagerate ni se paru cu atâtu mai ingrigitórie cu câtu le audimu din gur'a unui englesu care a studiatu de aprópe lucrurile in Turci'a in cursu de 18 ani, si care pentru scrierile precedente ce amu mentionatu, a primitu laude dela cele mai mari organe englese cá Times, Daily-News. Morning-Post, Aaily-Telegraph, Financier, Levant-Herald, etc. Ce voru dice aceste organe si despre acestu din urma opusculu plinu de predictiuni sinistre despre Turci'a?

Autorulu mai constatà ca elementulu musulmanu merge scadiendu in Turci'a, pre cându elementulu crestinu merge crescendu si progresandu

Autorulu amintesce ca Fuad-pasi'a se intrebá totu-déun'a cu ingrigire: ce se va intemplá cându Franci'a, preocupata de alte interese ale sele, va cautá combinatii chiaru ostile Turciei si o va imbrancí? Autorulu crede ca Franci'a n'are altu ce-va de facutu acum, decâtu a se luptá pentru „intregitatea Turciei." — Câtu pentru Angli'a, autorulu englesu dice ca réu'a administrare a Turciei de vre-o trei ani incóce a desgustatu pre amicii ei din Angli'a si ca „opini'a publica din Angli'a este tare formata asupr'a acestui punctu, ca nici unu guvernu englesu nu se va mai aventurá in sporirea greutâtiloru statului prin incercarea de a pastrá pre turci la Constantinopole".

Autorulu mai crede ca Russi'a aru putea profitá de desmembrarea Turciei.

Autorulu englesu insista si in capitolulu alu III alu scrierei sele asupr'a opiniunei sele despre decadenti'a imperiului otomanu in Europ'a, si perspectiv'a ce recomanda Osmaniloru de a fundá unu imperiu asiaticu intre golfulu Persicu si Mediteran'a reinviindu in elementulu loru glori'a califiloru. Nu vomu urmá inse pre autoriu in prorociele sele sinistre despre imperiulu otomanu, si ne vomu oprí ací cu mentiunarea acestei curióse scrieri.

Déca amu analisatu acésta scriere nu este din vre-unu spiritu de ostilitate, nici spre a dá importantia mare séu crediamentu la tóte cele scrise de autoriu; amu voitu numai a notá modulu de vedere alu unui scrietoriu englesu, care a traitu 18 ani in Turci'a, si care prin alte scrieri ale sele totu asupr'a Turciei, si a atrasu atentiunea si chiaru laudele celoru mai importante diuarie din Angli'a.

E de mirare in adeveru a vedea tocmai pre unu englesu mergendu asiá de departe cu prevederile sele sinistre despre imperiulu otomanu.

„Press'a."

reservata a guvernului englesu, a esprimatu simpatii pentru Ispani'a si a facutu voturi pentru reusiti'a junelui Rege Alfonso, pre care guvernulu englesu l'a recunoscutu de faptu, iéra cele alte puteri mari in modu oficialu.

Printr'unu decretu dela 11 Februarie, Regele Alfonso a chiamatu inca 70,000 de ómeni sub arme. Banc'a Ispaniei a avantiatu guvernului 100,000,000 reali.

Spiritulu armatei dela Nordu este escelentu, din corespondetiele lui *Standard*; iéra déca s'au intreruptu miscârile militarie, in urm'a unoru incercâri infructuóse dela inceputu in giurulu intariririloru Estellei, acést'a se esplica prin rigórea tempului si prin necesitatea de a concentrá fortie suficiente pentru a luá cu asaltu nisce intariri muntóse cá acele dela Estell'a unde carlistii au concentratu tóte fortiele loru spre a face o ultima si desperata resistentia. S'a vorbitu dîlele trecute prin dîare despre óre cari succese ce au avutu carlistii contr'a atacuriloru unei pârti din armat'a alfonsista la Lorc'a si Lacaru. E bine inse a asceptá lamuriri in privinti'a aceloru fapte militarie si a nu dá mare importantia unoru victorii pre care le cânta don Carlos intr'o proclamatie de incuragiare câtra soldatii sei.

Despre cestiunea drumului de feru pre la Turnulu rosiu.

(Prelegere instructiva tienuta in reuniunea meseriasiloru sasesci din Sabiiu de C. Schochterus.)

(F i n e.)

Prin aceste espuneri ale mele nu voiescu sa facu problemateca insemnatatea junctiunei Temisiu, mai multu eu dechiaru, si sustienu ca cladirea acestui'a este de recomendatu in interesulu drumuriloru unguresci; lini'a Temisiu e unu drumu ce face concurintia drumului Cernauti-Iassi si ea va aduce o parte nu neinsemnata din comerciulu, care acum si ia drumulu preste Moldov'a si Galiti'a dela Galatiu, la drumulu orientalu ungurescu si la lini'a Tis'a, o insemnatate mai mare pentru comerciulu orientalu nu mai are acést'a linie, nice cause strategice nice alte cause locale nu determina comerciulu sa ia o cale care nu-i aduce avantagie coresdundietórie.

Comerciulu celu mare orientalu, care 'si ia drumulu seu preste Constantinopole si Varn'a nu va ven í pre lini'a Temisiului, ci déca nu se va aflá o ruta corespundietória, pre drumulu de statu via Orsiov'a, dreptu aceea interesele junctiunei pre la Temisiu nu se pagubescu prin Turnulu-rosiu.

In cele premerse credu ca amu demustratu de ajunsu insemnatatea junctiunei pre la Turnulu-rosiu, acum 'mi permitu a marcá insemnatatea acestei junctiuni pentru industri'a Transilvaniei. Déca argumentarea in acésta privintia nu va fi esauritória, me rogu de onorat'a adunare sa-mi escusa acestu defectu cu faptulu, ca nu sum barbatu de specialitate si numai in tempulu din urma mi s'a datu ansa sa me ocupu de acésta intrebare.

Industri'a Transilvaniei de seculi a aflatu locurile ei de vendiare in Romani'a si Bulgari'a, comerciulu intre aceste tieri a fostu fórte viu. Marfele curelariloru, funariloru, papucariloru, cojocariloru, bugnariloru, marfele de coloritu, productele chemice, lemne de edila, marfa de sticla si arama, lipsindu in aceste tieri, s'au importatu din Transilvani'a; de alta parte s'au importatu in Transilvani'a: vite cornute, oi, porci si alte animale in multime mare, dupa aceea grâne, fructe sudice, marfuri tiesute, lâna, sâu etc. . . . Comerciulu cu tierile acestea a dusu pre multi dintre meseriasii nostri cei harnici la o stare buna modesta, multi negutiatori transilvaneni au ajunsu prin comerciulu cu lemne, lâna, grâne si prin comerciulu de vite la o stare relativu buna. Unu venitu vamalu nu neinsemnatu a isvoritu din acésta comunicatiune pre sém'a statului.

De vr'o câti-va ani incóce lucrulu sta altfeliu, comerciulu si comunicatiunea din anu in anu s'a imputienatu si nu dupa multu industri'a transilvana va fi alungata cu totulu din aceste tieri. Caus'a nu e de a se cautá acolo, ca industrialii nostri transilvaneni nu mai suntu in positiune a acoperí lips'a, ci intr'acea, ca marea Romania se innéca cu fabricate englese, francese si germâne, cari vinu pre mare si cari prin cladirea progresiva a linieloru de feru române castiga totu mai multu terenu; — cu câtu vomu fi inse impinsi mai multu spre apusu, cu atâtu mai putienu voru puté sa concureze fabricatele nóstre cu cele esterne

Astadi ni este deschisa numai Romani'a mica; pentru a ajunge acolo, noi din consideratiune cà drumulu preste Turnulu rosiu pre partea româna se póte folosí numai o parte din anu, trebuie sa mergemu preste Brasiovu Ploiesci, prin urmare trebuie sa percurgemu Transilvani'a in latulu si Romani'a in totu intregulu ei, pentru cá sa potemu merge la tergu, si acést'a va face nu numai Sabiiulu, ci si Oresti'a, Sasu-Sebesiulu, Alb'a-Iuli'a, Mediasiulu, Cincu-mare si Nocrichiulu, in parte si Clusiulu si Fagarasiulu De-si fabricatele esterne cu tóte ca se producu eftine prin transportulu marinu la debarcarea loru in porturile române nu suntu mai eftine, decum suntu ale nóstre in loco, prin urmare noi putemu sa tienemu o concurentia avendu o impreunare sigura si directa cu Romani'a, totusi acést'a intre impregiurârile date nu e cu potintia, pentruca fabricatele esterne percurgu dela fia-care portu alu Romaniei pâna in Romani'a mica pre drumulu de feru abiá jumetate din calea ce avemu sa o percurgemu noi, transportulu e dara cu diumetate mai micu decâtu acel'a, pre care trebuie sa-lu platimu noi pentru fabricatele nóstre.

Afara de acést'a industri'a româna, favorita de impregiurâri, s'a radicatu in proportiune cu trecutulu si ia unu sboru insemnatu.

Déca devine inca junctiunea pre la Orsiov'a fapta si se statoresce astfeliu o junctiune ferata directa cu nordulu, atunci periculului de a fi alungati cu totulu din Romani'a mica e de totu aprópe, pentru ca cu deosebire fabricantii germâni si voru puté aduce productele loru cu tóte ca distanti'a e mai mare, mai eftinu la acelu piatiu, de câtu ai nostri, de-si suntemu in inmediat'a apropiare de loculu vendiârei.

Fiindu inse odata respinsi dela tergu abiá ni va succede séu numai cu sacrificie grele ni va fi posibilu sa ne reocupâmu acelu piatiu, pentru-ca esperinti'a ne invétia, ca industriei i este mai usioru a tiené chiaru si la o concurentia periculósa loculu ce-lu are decâtu a redeschide unu isvoru de vendiare perdutu.

Credu ca nu trebuie sa espunu mai departe urmârile cele triste ce le aru aduce unu atare evenementu cu sine, ele se voru obtrude de sine fia cârui.

Ne plangemu adese-ori ca industri'a Transilvaniei cu incetulu merge spre apunere, ca seraci'a sporesce intre meseriasii nostri si de aceea ne nesuimu a aflá medilócele cu cari sa delaturâmu acestu periculu.

Capitalu de economisare si materia bruta mai eftina suntu medilóce, cari voru poté impedecá reulu; mai multu inse, dupa parerea mea modesta, e unu atare medilocu unu locu asiguratu pentru vendiarea marfei gat'a; multi dintre meseriasii nostrii peru cu magazinulu de marfuri gat'a, mergendu in localulu de lucrare alu meseriasiloru nostri vomu aflá, unde erá capitalulu si materialulu brutu, pentru a pregatí o provisiune de marfa mai mare, unde lipsea inse vendiarea ei.

Ce insemnatate a avutu Turnulu rosiu pentru comerciu intre Transilvani'a si Romani'a mai inainte si ce insemnatate póte sa aiba in venitoriu prin o impreunare iute si sigura a ambeloru tieri, potemu sa deducemu din datele urmatórie, din anulu 1872, asiá dara dintr'unu tempu càndu comunicatiunea erá cu totulu manca.

Importu: Spitierii si frupte sudice, legume, grâne, faina, pesci, piei, peri, céra, miere, brandia, unsóre si uleuri, materii de coloritu si argasitu, lâna, lemne, vite de soiu si macelaritu.

Esportu: Legumi si plante, grâu si frupte de câmpu, fâina, producte de nutrementu, carne, unsóre si oleu, pesci, céra, mnere si brândia, beuturi, inu si cânepa, marfa de inu si cânepa, producte de bumbacu, lâna, vestminte, marfuri de sita si peri tieposi, marfuri scurte, piei, lemne, sticle, instrumente, producte chemice, sapunu, lumini, etc.

Venitulu netto din acestu comerciu e 98,446 fl. 48 cr. v. a.

De acést'a junctiune grabnica si sigura cu Romani'a ne dóre pre noi, dara o vomu puté ajunge numai prin cladirea drumului de feru pre la Turnulu-rosiu; instinctulu conservârei trebuie sa ne silésca a pune tóte la cale, pentru cá acést'a junctiune sa devina fapta câtu mai curendu. E siguru la tóta intemplarea, ca drumulu feratu pre la Turnulu-rosiu trebuie sa se cladésca; trebuinti'a comerciului universalu, va fi aici decisiva. Cându se va intemplá acest'a, mai tempuriu séu dupa diecenie, nu ne póte fi totu atât'a, pentru ca cu câtu mai tardiu se va esecutá cladirea, cu atâtu mai putienu folosu va aduce meseriasiloru nostri.

Mi terminu prelegerea mea, pentru care ve ceru indulginti'a amicabila, cu dorinti'a, ca sa putemu vedé in celu mai de aprópe tempu junctiunea pre la Turnulu-rosiu gat'a, fiindu ea atâtu in interesulu imperiului nostru, câtu si alu industriei transilvane.

Romani'a.

Cestiunea juratiloru in camera,

(F i n e.)

Acésta lege e arm'a cea mai puternica ce ni se dà in mâni spre a urmarí mai tardiu o mai mare libertate electorala. D-sea se bucura de acésta lege, care, in adeveru e o deviatie dela constitutiune — cá si legea comunala; — pentru ca numai in aparentia e restrictiva, si ca e o arvuna pentru reformarea legei electorale.

Departe de d-sea a aruncá celu mai micu cuventu asupr'a poporului nostru. A deduce inse, ca unu poporu póte fi moralu fàra a avea cultura, acést'a e unu nou sensu. Adeverat'a morala stà in strensa legatura cu cultur'a poporului. De aceea trebuie a se pune o limita. Si odata stabilita o limita, nu mai póte fi vorb'a de cifra. Nu averea e o diploma de capacitate; dara celu putienu avemu garantia, ca omulu avutu va fi luminatu mai bine de chiaru interesele lui.

Declara dara ca d-sea se unesce in totulu cu proiectulu guvernului.

Se cere inchiderea discutiunei. Dupa câte-va cuvinte ale dlui Cogalniceanu contr'a inchiderei, adunarea incuviintiéza a se continuá.

D. Cantili, avendu cuventulu, dîce ca nu s'a pusu de d. Iepureanu cestiunea pre adeveratulu ei terenu. Nu e vorb'a aici de cestiune politica, cum a voitu s'o faca d. Iepureanu, ci curatu o cestiune de sciintia. Juriulu e espresiunea tierei in judecat'a afaceriloru criminale. Cestiunea e de a face sa participe câtu mai multi cetatieni cá sa judece afacerile societâtiei.

Dupa mai multe digresiuni spre respunsu dlui Iepureanu, dîce ca juriulu nu e o institutiune straina la noi. A esistatu totu-déun'a sub diferite forme.

Nu e destulu a dîce ca nu se suprima o institutiune. Si d-sea vede ca se conservà numai fantom'a institutiunei. Cându se restringe censulu, intentiunea celoru ce o facu i pare ca e a face sa participe câtu mai putieni cetatieni la judecat'a loru propria.

S'a acusatu juriulu. Facutu-s'a insa unu paralelismu intre arbitrarele juriului si a le judecatoriloru permanenti? D-sea cunósce câte-va casuri care sgudue terenulu pre care s'a pusu d. ministru cându a acusatu juriulu.

S'a mai vorbitu de moralitatea poporului. Dufaure, a dîsu, in camer'a francesa, ca „moralitatea e accesibila tuturoru claseloru societâtiei.“ D-sea va adaugá ca a vediutu adesea mai multu simtiu de moralitate in judecatorii jurati de câtu in cei permanenti.

D. ministru voiesce a suprimá incetulu cu incetulu juriulu. De ce sa me judece pre mine numai boerii si comerciantii cei bogati? Acést'a nu e óre numai unu simulacru de jurati? D. ministru voiesce alu suprimá. A luatu mai multe crime dela jurati; mâne póte si falsurile, si póte chiaru totulu. Nu se opune d. Cantili la conditiunile de capacitate. Cere ce-va mai multu, cere si moralitate si independentia. Mesur'a censului propusa de guvernu e arbitraria. Pentru aceea aru fi mai capabilu celu cu unu censu de 1500 lei de câtu celu cu 500? Este multu mai bunu articlulu din legea de adi, unde venitulu juratului sa cere a fi de 1200 lei. Si apoi se scie ca mai multi suntu cu censu de 1200 lei de câtu cu 1500.

Róga dara adunarea a mentiné legea esistenta, ori-ce avere; asemenea si asupr'a patenteloru sa se lase cá jurati patentari si pâna la a patr'a clasa.

Dlu Al. Lahovari, ministrulu justitiei, vede ca d. Cantili nu voiesce a luá in seriosu nici legea penala votata de ambele corpuri legiuitórie. Amendamentulu d-lui Cantili i pare prea glumetiu. N'are ce dîce altu, de câtu ceea ce a aretatu in espunerea de motive, de câtu causele care l'au facutu a presentá acestu proiectu.

D. Cantili a dîsu ca judecat'a juriului e judecata; odata ce a proclamatu acést'a, trebuie sa proclame sufragiulu universalu la jurati. Nu-lu putemu insa avé aici, precum nu-lu avemu nici in politica. Cu tóte astea, d. Cantili admite restrictiuni. Si déca ni s'a probatu ca restrictiunile vechi nu au fostu suficiente, nu trebuiá sa punemu restrictiuni noue?

D. Cantili ne face frase, si noi avemu trebuintia de legí. Pâna adi, insa nu s'a potutu gasí o norma spre va edea capacitatea, moralitatea si inteligenti'a unui juratu de câtu prin censu. Asiá e in Bavari'a, in Itali'a si in alte tieri. S'a facutu parte tuturoru claseloru societâtiei. Trebuie sa facemu totu cá sa avemu buni judecatori. In Prusi'a si Bavari'a, in Itali'a chiaru censulu e multu mai mare, si se socotesce pre impositulu fonciaru. In Itali'a, care are atât'a asemenare cu noi, censulu e de 300 lei cá impositu.

D. Cantili a mai dîsu ca suntemu inimicii juriului. D. ministru dîce ca sa ferésca Dumnedieu pre juriu de amici cá d. Cantili, câci de inimici va scí sa se apere singuru. Noi punemu juriulu mai pre susu de lingusiri si passiuni.

Discutiunea fiindu inchisa asupr'a articului 258, comissiunea consultându-se asupr'a amendamentului d-lui Cantilide a se mentiené censulu actualu de o mie doue-sute franci venitu pre anu 'lu respinge.

Art. 258 se adoptà nemodificatu.

Art. 259, 260 se adoptà asemenea nemodificate.

Draosu, in 19 Februariu 1875.

Dle redactoru! Luându parte la sinodulu parochialu din comun'a nóstra bisericésca gr. or. Draosu in protopopiatulu Cohalmului, tienutu in 19 Ianuariu a. c. — dintre alte afaceri importante ale acelui sinodu, cu permisiunea multu onoratu d-vóstre, voiu a face cunoscutu onoratului publicu cetitoriu, o lucrare vrednica de imitatu, seversita in acelu sinodu.

Inca inainte cu vre-o câti-va ani se decise in acelu sinodu, a jertfí fiesce-care individu din comuna la caratulu grâului in satu, câte o claie de grâu spre scopulu ss. biserici, ceea-ce s'au si practisatu mai multi ani, formându-se unu fondu frumosu bis. din care s'au cumperatu si unu locu pentru scóla, ba s'au claditu chiaru si scól'a din pétra cu 2 incaperi spatióse, iéra mai tardiu s'au cumperatu si unu locu spatiosu fórte frumosu impregiurulu scólei cu banii din acelu fondu.

In anulu 1868 inse au venitu o calamitate ingrozitória asupr'a acestei comune; unu focu infioratoriu a prefacutu tóta adunarea de véra a locuitoriloru români draoseni in cenusia, dara astu-feliu, in câtu nici unu crestinu n'au remasu nepârlitu pâna in fati'a pamentului de acea calamitate ingrozitória.

Dela anulu acel'a tristu deci, s'au fostu intreruptu formarea fondului acelui'a frumosu, câci o parte mare din locuitorii nostri din Draosu, remanendu pre s trade, au trebuitu sa iae lumea in capu, — si sa-si parasésca caminele loru pre mai multi ani, pâna cându in anulu trecutu 1874. Sinodulu parochialu au decisu de nou continuarea formârei fondului cu atâtu mai vertosu, câci tocmai impartasise si prealuminatulu Consistoriu archid. unu circulariu, *prin care se indemna crestinii nostri la formarea astoru-feliu de fonduri*. In acelu sinodu se aduce conclusu: cá fiesce-care individu sa jertfésca 1—2 ferdele de grâu spre scopulu amintitu, si eata! conclusulu acel'a n'au remasu numai pre harthia precum remanu multe, — acelu conclusu din an. 1874 cu ocasiunea sinodului din 19 Ianuariu a. c. s'au adusu la indeplinire, câci in fati'a sinodului s'au mesuratu la 50 adeca cinci-dieci de galete de grâu frumosu, adunatu de pre la credinciosii nostri români din Draosu, care cantitate de bucate s'au si vendutu crestiniloru cari au avutu lipsa, totu-deodata hotarindu-se de nou in acestu sinodu; ca pre viitoriu, fiesce-care crestinu sa dea la caratulu grâului câte o claie de grâu, si la culesulu cucuruzului câte unu sacu séu doi de cucuruzu, spre formarea fondului mai departe, carele pre lânga o intrerupere de vre-o 7 ani, si pre lânga acea ca au acoperitu tóte lipsele bisericesci si scolare, ba in vre-o 7 ani au suplinitu si salariulu invetiatorescu, pre lânga compunerea realitâtiloru pomenite etc. totu-si se apropia astadi la 1200 fl. v. a. adeca o mie dóue sute floreni.

Lauda deci presiedintelui acelui sinodu p. adm. prot. si parochu I. Iosifu cá conducatoriului acelui'a carele au condusu in calitate de parochu 35 de ani acea comuna si 20 de ani protopopiatulu Cohalmului cu lauda, — lauda comitetului nostru parochialu, lauda tuturoru crestiniloru nostri draosieni!! — dee Ddieu cá sa servésca de modelu si altor'a! —

N.

Varietâti.

⁂ Contele Franc. *Haller*, capitanu in gard'a de corpu reg. ung., generalu de cavaleria, a muritu in 6 Martiu n. la Vien'a, in alu 79 anu alu vietiei sele.

⁂ „Partid'a liberale“ dice „Közerdek“, vrea sa .aca o *ovatiune splendida* lui Franciscu *Deak* in semnu de recunoscintia pentru servitiele ce le-a facutu patriei si natiunei sele.

⁂ Ore cine a respanditu faim'a ca in „cercurile normative“ se vorbesce de desfiintiarea trupei de venatori. Scirea a facutu sensatiune, cu tóte ca nu crede nimenea, ca trup'a acést'a meritata in atâtea campanii va fi desfiintiata.

⁂ Assentarea s'a inceputu aici Marti. De asta-data a asistatu la assentare comissariulu ministeriale Albertu de *Gruz* din partea ministeriului pentru aperarea tierei.

⁂ Societatea dramatica a lui *Dorn* are sa se sosésca aici Luni in 15 Martiu n.

⁂ *Wie der Schelm, so denkt er.* (Misielulu cugeta misielesce) ni vení aminte cându audirâmu ca nisce barbati carunti si cetirâmu ca „Gaz. Tr.“ afectéza indignatiuni asupr'a *indignatiunei* nóstre, cârei i dederamu espressiune in *varietatea „Condeiu simbriasiu“* din nr. 12 alu foiei nóstre. Apostolulu ginteloru dîce: Celui curatu tóte suntu curate; celui spurcatu tóte suntu spurcate. „Orientulu latinu“ inse face verfu, elu se vede ca intrece in fariseismu ori ce idealu in genulu acest'a. „Orient. lat.“ cu fanfaronade, cari nu-lu prindu, vorbesce giuru in pregiurulu intrebarei ce i s'a pusu de „Gazet'a Transilvaniei“, dara la lucru nu respunde, de câtu insulta, va se dîca, si esercita meseri'a sea mai departe.

Cu tóte aceste ocau'a cea mica *literaria*, cá si cea *politica* este la „Or. lat.“ in mâna, l'amu lovitu preste mâna, se vaieta, dara inca n'o lasa ca i e rusine. Rusine sa i si fia unui diurnalu care dupa ce comite unu pecatu grosolanu voiesce sa se ascunda sub *masc'a* „idealuriloru“ Astfeliu de idealuri cum e celu din cestiune esu din *malitia*, dara nu din interesu literariu.

Audimu ca si comitetulu Asociatiunei s'aru fi amestecatu in afacerea acést'a. Nu credemu o astfeliu de atitudine, carea nu voimu sa o cualificâmu, dela o corporatiune venerabile, si reducemu tóta scirea la vre-o scornitura malitiósa.

⁂ *Ce invetiatura sa se dea „feteloru.“* Din capulu locului este o negalanteria a numí pre fiiele nóstre „fete“ si nu „domnisióre“, barbatulu inse, carele a avutu cutezanti'a de a se folosí de numirea acést'a anticuata (invechita) nu e multiamitu nici decum nici cu eresi'a acést'a. Elu recomenda, intr'o fóia nemtiésca urmatórele, astadi de totu curiósele norme (se intielege pentru „fete“): Datile prin scóla cultura regulata. Invetiatile a gatí bucate nutritórie. Invetiatile sa spele, sa calce cu ferulu, a caputá ciorapi, a cóse nasturi, a-si cóse vestmintele proprie si a si face o camasia cum se cade. Invetiatile sa scie cóce pâne buna si mijlocirea unei culine bune sa faca de prisosu apotec'a. Spuneti-le ca unu florinu face o suta de cruceri si ca numai acel'a pastréza, care da din mâna mai putienu de câtu castiga, si ca toti câti dau mai multu *trebuie* sa seracésca. Invetiatile, ca o haina de cattun (carton) platita siede mai bine de câtu un'a de metasa facuta pre datorie. Invetiatile ca o fatia plina si rotunda face mai multu decâtu cinci-dieci frumseti ofticóse. Invetiatile sa pórte papuci buni si tari. Invetiatile a cumperá si a controlá cumparatórea si a vedé ca atâtu trebuie sa fia datu câtu a si datu. Spunetile ca sinorele cele multe cu cari 'si stringu corpulu vatema imaginea asemenârei lui Ddieu. Dati-le prin invetiatura minte sanatósa, incredere in sine, ajutorire propria si laboriositate. Invetiatile sa scie, ca unu meseriasiu cinstitu cu mânecile resfrânte si cu siurtiu dinainte, si déca nu va avé avere pretiu de unu cruceriu macaru, e mai multu vrednicu de câtu o duzina de cei ce imbracati frumosu si cu maniere elegante fura si omóra tempulu. Invetiatile la gradinaria si a avé placere de frumsetiele naturei. Invetiatile pre lânga aceste, déca aveti bani, musica, pictura si tóte artele, cugetati inse totu déun'a ca aceste suntu lucruri secundarie. Invetiatile ca preumblarile pedestru suntu mai bune decâtu in trasura, si ca florile de câmpu suntu fórte frumóse pentru celu ce le privesce cu atentiune. Invetiatile a despretiuí totu-déun'a aparinti'a si cându dîcu: *asiá* ori: *nu asiá*, sa nu fia dîsu numai din buze. Invetiatile ca fericirea in casatoria nu aterna dela purtarea esterióra a barbatului, nici dela banii lui, ci numai dela caracterulu lui. Le-ati datu tóte invetiaturile aceste si le-au si priceputu, atunci, cându va fi sositu tempulu lasatile fâra nici o grigia sa se marite; ele voru nimerí de sinele calea cea adeverata.

⁂ Unu proprietariu de case din suburbiulu de josu (Pórt'a Turnului) s'a necajitu asiá de tare pre chiriasiulu, care i abdisu cuartirulu, incâtu l'a vatematu cu unu palosiu la ochiulu stângu si déca nu alergau vecinii se intemplá póte vre-o nenorocire si mai mare, câci tragea rabiatulu cu revolverulu in bietulu chiriasiu.

⁂ Spre a ne imaginá câtu de colosale au trebuitu sa fia *viscolele cu ninsóre* in Romani'a, dela 10 Februariu incóce inprumutâmu dupa „Monitoriulu Romaniei“ urmatóriele date:

Pre drumulu dela Bucuresci spre Domnesci, din judetiulu Ilfovu, s'au gasitu morti doi individi anume: Alesandru Pred'a si Stoic'a Oprea, din comun'a Domnesci, inemetiti pre lânga saniile loru cu boii. — Pre drumulu Bucuresci-Pitesci s'a gasitu asemenea mortu individulu Radu Militaru, din comun'a Crivin'a, lânga sani'a sea. — Totu pre acestu drumu, lânga cârcim'a alba, s'a gasitu mortu Ioanu Vieru, din comun'a Prisiceni impreuna cu doi cai dela sanie. — Pre drumu Brezoai s'a gasitu mórta femei'a Stan'a, din comun'a Floresci.

Circulati'a a fostu in mai multe pârti intrerupta, asiá de esemplu: trenulu acceleratu care plecase din Romanu spre Bucuresci, Dumineca sér'a la 9 ale curentei, a fostu inemetitu aprópe de stati'a Faurei. — Dupa mesurile insa energice luate de prefecturele Buzeu si Braila, pasagerii au potutu fi transportati cu sanii la Buzeu. — Circulatiunea asemenea este intrerupta pre lini'a calei ferate Pitesci-Bucuresci. Pre lini'a Brasiovu Ploesci de-si viscolulu a fostu fórte mare, insa dupa mesurile luate espediti'a a inceputu a trece.

In nóptea de 13 spre 14, in judetiulu Teleormanu s'a simtîtu unu micu cutremuru.

Cele mai energice mesuri suntu luate in tóta tiér'a pentru grabnic'a restabilire a comunicatiuniloru si dejá suntu primite câte-va sciri dela unele localitâti ca cele mai multe linii mari suntu pre drumu de a fi date in circulatiune. (Monitorulu.)

⁂ *Burs'a in Bucuresci.* Insemnatatea Bucuresciloru cá centru mare alu comerciului cresce din dî in dî. Este invederata necessitatea de a se creá aci o bursa dreptu regulatoru pentru comerciu si pentru miscarea lui. Camer'a comerciale si industriale de acolo a compusu unu proiectu de statute si l'au transpusu corpuriloru legiuitórie. Burs'a acést'a va fi loculu de concentrare pentru afaceri, comercianti, fabricanti, industriasi, capitalisti, arendatori, proprietari, agenti autorisati de polize si sensali.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Februariu (9 Mart.) 1875.

Metalicele 5%	71	75
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	76	—
Imprumutulu de statu din 1860	112	60
Actiuni de banca	961	—
Actiuni de creditu	231	25
London	111	25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	75
„ „ „ Temisiorene	76	75
„ „ „ Ardelenesci	76	80
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	90
Galbinu	5	24
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Raportu comerciale.

Sabiiu 9 Martiu n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Nr. 49/875.

Edictu.

Ioanu Irimina din Sacelu, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socia Ann'a Simeonu Munteanu din Sacelu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu de numit'a lui socia, se va otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu 25 Fauru 1875.

Forulu matrimonialu gr. res. alu protopresviteratului tractului Sabiiului I.

(1—2)

---

ad. Nr. 47 1875 prot.

Edictu.

Prin care, Bucuru Miclosiu din Merchiasi'a — scaunulu Cohalmului — parasindu in modru clandestinu pre legitim'a lui socie Mari'a Dobrea, si pribegindu in lumea larga de cinci ani de dîle, ceea ce constatéza cu tóta certitudinea datele autentice, fâra de a se scí loculu aflarei lui, — se citéza a apare naintea subscrisului foru matrimoniale, in restempu de unu anu de dîle dela datulu de mai josu, câci altfeliu, se va decide si in absenti'a densului procesulu asupr'a-i urditu, conformu prescriseloru s. nóstre biserici ortodocse resaritene.

Cohalmu, 20 Ianuariu 1875.

Forulu matr. gr. or. alu Cohalmului
Nicolau D. Mircea m. p.
Adm. prot.

(2—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* uniçu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(6—12)

Indreptare. In corespundinti'a din *Cincu-mare*, in 2 Martiu 1875. din nr. 15:

Pre fati'a 55 col. III rendulu 20 de susu in josu *in locu de „465“ copii greco-orientali* — *„125“*. —

Column'a IV rendulu 3 din josu in susu in locu de „modernu“ — *„modestu.“*

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 18. ANULU XXIII.

Sabiiu in 2|14 Martiu 1875.

Nr. 504/Sc. 1875.

Câtra Parintii Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali cá Inspectori districtuali de scóle.

Prin acést'a Vi se damânda, ca celu multu pâna la finea lui Martiu a. c. se propune-Ti incóce pre acei invetiatori din tractu-Ve, cari cu privire la dilignitia intru implinirea datoriiloru oficiului loru, la purtarea morale si starea materiale si familiara merita a fi considerati la impartirea ajutoriului preliminatu de Veneratulu sinodu archidiecesanu pre sém'a invetiatoriloru seraci si bine-meritati — urmându la acésta cu tóta conscientiositatea.

Sabiiu, 1 Martiu 1875.

---

ad Nr. 3064 ex. 1874.

Prin acést'a Vi se demanda cá pâna la 15 Martiu st. v. a. c. nesmintitu se substerneti incóce datele statistice scolari conformu ordinatiunei consistoriale dto 13 Ianuariu 1875 Nr. 3064 ex. 1874 adunându si facendu in fine la fia-care columna sum'a totale.

Sabiiu 1 Martiu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sale P. Archiepiscopu si Mitropolitu

Nicolau Pope'a m. p.
Archimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Suplemente la politic'a natiunale

„In dilele nóstre avemu norocirea de a progresá pre tóte terenurile neincetatu si fia-carele din noi participa si se simte cuprinsu de impulsulu generale. Multimea evenementeloru, resultateloru si nisuintieloru este asiá de mare, incâtu pré usioru scapa din vederea singurateciloru lucruri momentuóse pre lânga cea mai incordata atentiune, ba de multe ori le ingrópa uitarea causata de gramadirea altoru sciri nóue.“.

Asiá se dice in prefati'a unui opu nemtiescu, (Meyers Deutsches-Iahrbuch) si asiá ni se intempla si nóue in valurile vietiei publice cari iau dimensiuni totu mai mari pre dî ce merge.

Ceea ce li se póte intemplá si li se póte si iertá singurateciloru, sa nu se intemple si nu se póte iertá astadi popóreloru. Popórele trebuie sa fia astadi, cá creatiunile mitice, cu ochi multi neadormiti, cari priveghiaza deapururea si nu scapa nimic'a din vedere.

Astadi se manifestéza puterea de viétia a popóreloru numai prin putinti'a de a priveghiá astfeliu, va se dica, de a nu scapá nici unu terenu din vedere, pre care trebuie progresatu; mai multu, trebuie a nu uitá, ca nu este de ajunsu nici cu evidenti'a; ci a fi activu pre tóte terenurile si a aretá in fine si resultate de progrese.

Nu ne va luá dara cetitoriulu in nume de reu, déca facemu iérasi o diversiune dela politic'a dilei, fia aceea politica in genere, fia pre unu terenu mai restrinsu, pre terenulu natiunalu, si ne vomu straduí a-i indreptá atentiunea spre alte terenuri totu asiá de necesarie, indispensabili chiaru, pentru manifestarea vitalitâtiei unui poporu.

Sa incepemu de josu, dela agricultura. Agricultur'a este unu elementu, fâra de care nu póte esiste societatea. Ea a avutu o rola insemnata in istori'a omenimei de cându s'a constituitu acést'a in societâti regulate si fipse.

A fostu multi seculi neglesa si despretiuita, si acei ce se ocupau cu ea au fostu considerati de alte clase sociali de ómenii la cei mai simpli. Deací vine de pentru unele popóre este identica notiunea agricultoru cu cea a unui simplu séu „prostu“.

Tempului modernu i-a fostu reservatu a face inceputulu, celu putienu, a dá atentiune mai multa si ramului acestui'a, adeca alu agriculturei. Astadi esista literaturi in tóta form'a, cari se ocupa cu agricultur'a si cu tóte possibilele ei imbunatatiri.

In Germani'a de astadi esista preste 70 reuniuni *generale*, fia-care cu câte o suma considerabile de reuniuni filiale, a câroru scopu este inaintarea agriculturei, afara de reuniunile speciali pentru gradinaritu, silvicultura, stuparitu s. a. ramuri, cari stau mai aprópe séu mai departe in legatura cu agricultur'a. Si ceea ce este in Germani'a gasimu mai in acelesi proportiuni in Franci'a, in Belgiu, Oland'a, Angli'a, Dani'a etc.

Déca considerâmu numai proportiunea acést'a a interesului de ramulu acest'a alu vietiei sociale economice ne putemu face o intipuire si despre inaintârile ce s'au facutu acolo. Si cu tóte aceste cându cetimu raporte despre starea agriculturei din tierile citate dâmu preste espectoratiuni, cari nu esprima mai putienu, decâtu nemultiamire cu progresele ce s'au facutu pâna acum.

Barbati renumiti, cari facu studii speciale, cauta dupa modalitâti, prin cari starea agricultorului sa se radice si munc'a lui sa se faca mai rentabile si mai multiamitória. Firesce, pentru ca cestiunea acést'a nu este asiá simpla precum s'aru parea la prim'a vedere. Ea taie astadi in referintiele statului in susu si in josu, despre care noi avemu inca putiena intipuire, cu tóte ca in unele privintie se manifestéza si pre la noi.

Si in adeveru cine se va ocupá mai cu deadinsulu va aflá ca preste totu agricultorii in diu'a de astadi nu se plangu fâra temeiu asupr'a insuficientei rentabilitâti a muncei loru. Sarcinile cari se punu din partea statului, scumpetea cu carea se acuira bratiele ajutatórie si pretiulu celu ne insemnatu alu producteloru fatia cu cele ale altoru trebuintie, suntu totu atâtea argumente neresturnabile, cari vorbescu pentru plângerile agricultoriloru.

Asiá dara trebuie sa se faca ceva, pentrucá reulu ce resulta din referintiele aceste sa se delature.

In unele tieri a luatu statulu lucrulu a mâna, infiintiandu *comissiuni*, cari sa priveghieze asupr'a intereseloru agricole si totu odata sa le si conduca. Comissiunile aceste, mâna in mâna cu diversele reuniuni, promitu ca in scurtu tempu se va regulá totu ce taie in sfer'a din cestiune, si voru incetá plângerile si asupr'a sarciniloru ce vinu din partea statului si asupr'a scumpetei ajutórieloru agricultorului.

Unde lucra atâti'a factori, precum este in tierile apusene ale Europei, negresitu, se póte asteptá cu totu dreptulu sosirea unei ere mai bune si mai multiamitórie. Altfeliu inse stau lucrurile la noi, cu deosebire in Transilvani'a, unde sarcinile suntu mai asiá de grele cá si in tierile apusene, bratiele cari dau ajutoriu totu asiá de scumpe, trebuintiele agricultorului relativu mai scumpe decâtu in tierile apusene si pretiulu producteloru celoru putiene, pentru cautarea cea putiena, cu multu mai eftine.

Unu altu fenomenu de totu estraordinariu se mai arata pre la noi, care s'aru parea mai ne esplicabile, si adeca, pre cându pretiurile bucateloru si celoru-lalte producte ale agriculturei in piatiele nóstre este neinsemnatu suntu o multime de ómeni, cari suntu espusi lipsei celei mai teribile, asiá incâtu multi si parasescu cas'a si curtea si iau lumea in capu, numai cá sa scape de mórtea de fóme.

Reulu acest'a, care fâra a comite pecatu nu se póte privi de unu reu secundariu si care róde aduncu viéti'a natiunale si slabesce si puterea politica, trebuie curatu si la noi si inca câtu mai curendu. Tóte midilócele folosite de altii si cari ni se voru parea corespundietórie trebuiescu aplicate si la agricultorii nostri spre a aduce viétia mai insufletita in vegetarea ceea ce semana mai multu a descompositiune.

Campiile cele la aparintia sterpe din diu'a de astadi trebuie straformate prin cultura in campii productive si datatórie de viatia.

Statulu, nu mai putemu dice ca nu se intereséza si de agricultura, câci la noi este si unu resortu ministerialu,care conduce afacerile agriculturei, s'au infiintiatu scóle de agricultura pre comptulu bugetului statului, cari, déca aru avé in vedere si limb'a locuitoriloru tierei, aru fi fórte de apretiuitu. La anulu 1871 s'au adusu o lege anumita, carea taie aduncu in referintiele agriculturei, in urm'a cârei ne apropiamu totu mai tare de introducerea regulârei si comassatiunei hotareloru in tóta tiér'a.

Dela statu inse nu putemu asteptá totulu, cu deosebire la noi. Precum in alte pârti asiá si la noi suntu chiamati si alti factori sa escugete si sa croiésca mesuri imbunatiatórie pre terenulu agriculturei.

„Asociatiunea romàna transilvana pentru *cultur'a* si literatur'a poporului romànu“ si aru puté castigá mari si pretiόse merite pentru români, cându si-aru indreptá mai multu atentiunea asupr'a acestui ramu alu culturei poporului nostru. Ea aru avé, de-si modeste, mijlóce pentru de a efectuí ceva, cari mijlóce aru fruptificá insutitu si immiitu mai multu de câtu sterilele afaceri cari o preocupa si cari, luându afara administratiunea averei ei proprie si impartirea unoru stipendie, o condamna la o perpetua sterilitate.

Cu alta ocasiune ne vomu dá silintia ai dá la mâna si unu feliu de proiectu de programa, cârei conformându-se, sa póta ajunge mai ingraba la scopulu culturei poporului românu si in asta privintia, la scopulu care, dupa parerea nóstra, face parte esentiale din problem'a Asociatiunei.

(Va urmá.)

Din Aradu, din Dobretienu, din Orade'a, din Clusiu, din M. Osiorheiu, din Fagarasiu si din multe alte pârti de prin tiéra se tramitu adrese de incredere séu se esprima, la ocasiuni solemne, votu de incredere regimului celui nou. Numai in comitatulu Pestei se vede ca inca nu suntu ómenii de totu in chiaru cu situatiunea cea nóua.

Aru cugetá omulu ca prin fusiunea cea mare s'au imputienatu partidele in sinulu dietei Ungariei. Lucrulu inse este cu totulu altfeliu. Si astadi esista inca vre-o *unspra-diece* partide si fractiuni. Asiá: 1. partid'a liberale care e si a regimului, 2. partid'a opusetiunale sub conducerea baronului *Sennyey*, 3. partid'a iudependenta din fost'a drépta cu *Zsedényi* in frunte, 4. partid'a independenta din centrulu de mai nainte (*Svarcz*, *Siskovics*), 5. partid'a independinta din centrulu stângu de mai nainte, 6. partid'a independinta, 7. cei din 1848, 8. o parte din deputatii sasesci, 9. croatii, 10, natiunalii moderati, 11. natiunalii ultraisti.

Formatiunea acést'a nu va avé statornicia. Fractiunile cele multe si merunte se voru mai fusiuná unele intr'altele in decursulu sessiunei.

In rendulu trecutu amu amintitu de unu grandiosu conductu de facle, mai susu amintimu de adrese si de voturi de incredere, lânga aceste trebuie sa mai adaugemu si banchetele, câroru „M. P.“, in o corespundintia a sea din capitale, le da mai multa insemnatate de câtu pertratâriloru dela més'a verde. Banchetulu care a incantatu pre corespundintele respectivu mai multu este celu dela 7 Martiu, la care ministrulu presiedinte a desfasiuratu o lista lunga de proiecte, ce suntu a se aduce in diet'a presenta spre desbatere si decidere. List'a asiá e de lunga incâtu abiá va fi cu putintia, cá in tempulu celu scurtu alu sessiunei sa se póta desbate si acceptá tóte.

Din cele petrecute in dieta mai atingemu aici la loculu acest'a pre scurtu, ca la desbaterea speciale a bugetului, Tisza, ministrulu de interne a intratu cu tóta puterea oratoriei sele spre a aperá cifr'a bugetale privitória la fondulu de dispusetiune.

Press'a germana se ocupa si acum cu acuitarea lui Ofenheim. „National Ztg.“ din Berlinu dice intr'unu numeru alu seu, ca acuitarea acést'a a datu Austriei o lovitura mai grea de cum a fostu cea din 1866 la Königgrätz.

Pap'a a emisu o enciclica câtra eppii sei din Germani'a, prin carea dechiara legile prussiane privitórie la biserica de nule. Regimulu prussianu cá respunsu la provocarea papei aduce unu proiectu de lege, prin care suspende tóte dotatiunile date din partea statului pentru episcopii, cari nu se voru supune legiloru statului.

Mesur'a acést'a energica din partea Prussiei o aducu unele diurnale in combinatiune cu vre-unu resbelu mare europeanu, in ajunulu cârui aflandu-se Prussi'a, voiesce sa-si reguleze acasa mai intâiu cestiunile pendente definitivu.

Franci'a, avendu lipsa de 10 mii cai, pre carii voiesce a si-i procurá din strainatate, a provocatu in Germani'a o ordinatiune proibitiva, prin carea se opresce esportulu de cai din tóta Germani'a. Cris'a ministeriale din Franci'a, ce a duratu si acolo vre-o câte-va septamâni, se pare a se fi terminatu. Cabinetulu celu nou dupa sciri ulteriori consta din urmatorii: *Buffet* ministru de interne, *Dufaure* minis. de justitia, *Say* min. de financie, *Wallon* min, de instructiune, *Meaux* min. de agricultura; celelalte portfoiuri remanu in mânile ministriloru din cabinetulu de mai nainte.

Scirile despre conjuratiuni bonapartistice in armata neliniscescu fórte multu spiritele in Franci'a; numai burs'a parisiana sta neclatita in fati'a acestoru rumori, precum a statu si in fati'a crisei ministeriali.

Sa ne intielegemu unii cu altii !

(Értsük egymást !)

(Urmare si fine.)

„Natiunile conlocuitórie, cari traiescu intre noi (magiarii) si cari suntu in minoritate, au dejá prea multe ingrigiri pentru natiunalitatea loru si o parte a natiunei magiare tiene natiunalitatea nóstra propria si statulu nostru periclitatu de câtra natiunalitâtile colocuitórie; incordarea ce se póte observá in asta privintia si grigea póte devení unu reu mare de-si nu esiste nici unu temeiu seriosu pentru acést'a.

„Natiunalitâtile s'aru puté mulcomí, potu fi asigurate despre acést'a, prin convietiuirea nóstra de o mia de ani, prin istori'a patriotica si putemu dîce cu consciintia superba, caracterulu nostru natiunalu; nu numai la 1848 ci si la 1867 natiunea magiara, statulu ungurescu a pronunciatu principiulu egalitâtiei de dreptu, dupa care fia-care cetatiénu din Ungari'a, ori si care aru fi limb'a sea materna, ia parte in mesura egale (?) la viéti'a constitutiunale a Ungariei si astfeliu are parte cu noi in mesura egale la natiunea ungurésca (? !)

„Noi inse amu mersu mai departe, noi amu creatu legea de natiunalitate, care erá de prisosu, spre a multiemí cele mai esagerate pretensiuni ale natiunalitâtiloru, spre a mulcomí prea esagerat'a gelosia a natiunalitâtiloru, si asiá natiunalitâtile n'au nici unu temeiu nici unu dreptu si nici unu pretestu spre a fi ingrigiate si nelinistite !

„Dara *natiunea* nici de presentu nu are temeiu sa se téma de ce-va din partea natiunalitâtiloru pentru statulu nostru.

„Este adeveratu, ca fanatici singurateci, ambitiosi, agitéza contr'a nóstra pre basea acestei legi, dara trebuie sa ne mangaiâmu, ca suntu singurateci, ca agitéza numai pentru ca nu potu resculá din causa, ca nu se póte admite asertiunea falsa, ca o natiunalitate e unu paria suprimatu si miserabilu, cându nu este, ei nu rescóla, pentru-ca nu e cu ce si nu se afla cine-va pre care sa-lu rescóle.

„Dara din partea singurateciloru, de aru si fi ei câtu de esagerati fanatici, multiamita lui Ddieu, n'avemu sa ne tememu de ce-va cu privire la statulu nostru.

„E batatoriu la ochi, cá sa nu dîcemu semnificativu, ca, precându in tóta Europ'a nu esista unu statu, o natiune politica, care s'aru puté laudá, ca apartiene la un'a natiunalitate: acést'a intrebare nu se ivesce nici cându séu fórte raru, pre cându la noi la tóta ocasiunea si radica capulu ei de hidra.

„Cautându caus'a acestui fenomenu trebuie sa ajungemu la convictiunea, ca isvorulu acestei nenorociri, precum si a altoru multe, jace in relatiunile nóstre culturali, pentru-ca natiunile culte, ce traiescu in alte state cu deosebire in statele apusene, fiindu in minoritate au recunoscutu de multu acsiom'a pusa de sciintia si au acceptatu consecuentiele logice din trens'a, conformu cârei'a statulu trebuie sa-si eserciteze functiunile sele in limb'a sea propria de statu fiindu acést'a postulatulu si cualificatiunea sine qua non a statului; precându functiunile private ale statului le póte eserciá fia care cetatiénu in limb'a care-i place fiindu acést'a postulatulu sine qua non alu libertâtiei personale.

„Functiunile statului nostru: legislativ'a, justiti'a si esecutarea legiloru, va sa dica administratiunea statului si totu ce se tiene de cadrulu ei trebuie sa decurga in Ungari'a in limb'a magiara fiindu ca acést'a este postulatulu sine qua non alu statului ungurescu.

„Preste acést'a inse póte fia-care sa se folosésca in educatiune, in scóla, in invetiementulu religiunariu pre terenulu sciintieloru, artei, industriei, comerciului, cu unu cuventu pre terenulu vietiei private de limb'a care i va suná mai dulce, cu unu cuventu de limb'a pre care voiesce sa o intrebuintieze fiindu ca acést'a este unu postulatu sine qua non alu libertâtiei personali."

„In tempuri vechi suprimá unu poporu, o natiunalitate pre alt'a, supunea cea mai tare pre cea mai slaba, in secululu nostru mai blandu s'a intemplatu acést'a numai cu fortia morale, dara tempulu pentru ori ce feliu de violentia a trecutu in statele de dreptu, dara si acum potemu ba trebuie sa aducemu intru interesulu statului natiunile ce suntu in minoritate la supunere, inse numai pre una cale: prin avantagiulu prevalentiei, data de o cultura mai mare, sciinti'a, industri'a, comerciulu, bunastarea, libertatea si in urma maturitatea politica mai mare.

„Sum convinsu atâtu de firmu câtu cutezu sa iau asupr'a mea respunsabilitatea inaintea lumei si a tierei, ca la casulu cându natiunile conlocuitórie voru dovedí, ca iubescu patri'a nóstra comuna celu putienu cum si iubescu limb'a loru materna si natiunalitatea: statulu ungurescu va merge pâna la marginele estreme ale liberalitâtiei si ecuitâtiei."

Dintr'altele autorulu doresce reform'a casei de susu, de-si impartasiesce convictiunea contelui Bela Keglevich, ca o casa de susu mai magiara, decum este cea de astadi, n'a mai fostu si nice ca va mai fi!

Mai departe voiesce autorulu o micsiorare a formalismului in justitia fâra de a se revocá principiulu despartirei justitiei de administratiune, care e pronunciatu dejá, o modificare câtu de grabnica a procedurei civili, micsiorarea tribunaleloru colegiali dela instanti'a prima, restringerea sferei de activitate a procuratureloru de statu.

O banca ungurésca nu numai ca se póte usioru infiintiá dupa parerea autorului, ci e si necesaria, e unu dreptu si o datorintia.

Autorulu cere o administratiune mai buna si mai eftina si o controla a drumului de feru, o revisiune cuviinciósa a tratatului vamalu si comercialu, o crutiare care se póte impacá cu capabilitatea de arme a monarchiei si a statului nostru, in armat'a comuna si a honvediloru, convertarea bunuriloru de statu in bani considerandu-se relatiunile si interesele nóstre natiunali, o manipulatiune si o controla mai corespundietória a tacsatiuniloru dela saline si tabacu; fâra aceste reforme autorulu tiene ca nici „geniulu administrativu alu lui Sennyey" si nici poterea de munca a specialistului Lónyay nu voru puté delaturá calamitatea financiale.

Autorulu nu vrea sa caute unu hamalu in pusthia, care sa pórte pecatele nóstre — indrépta admonitiuni câtra jidovi sa uite trecutulu, sa nu folosésca press'a pentru atacuri asupr'a religiositâtiei, ci sa-si ia unu esemplu dela Falk si Wahrmann, cari aru puté fi decórea ori si cârui parlamentu, asisderea admonéza pre clerulu catolicu sa fia tolerantu si sa fia modelu de umanitate si patriotismu.

In urma dice autorulu intre altele: „Deák ni-a castigatu mai multa libertate, decâtu putea sa sufere gradulu culturei nóstre."

„S'a desvoltatu in noi, in poporulu nostru, semtiulu de dreptu, nu inse si semtiulu de datorintia care corespunde acelui'a."

De ací trage autorulu impreuna cu Aureliu Kecskemethy conclusiunea, „ca nu trebuie sa facemu unu pasiu inderetru, ci sa reformâmu sistemulu nostru parlamentariu in conformitate cu interesele natiunalitâtiei si cu relatiunile patriei nóstre."

Diet'a Ungariei.

Budapest'a in 8 Martiu 1875. Siedinti'a casei representative a fostu astadi fórte cercetata. Presiedintele *Ghyczy* deschide siedinti'a cu observarea, ca nu are de a anunciá intrate.

Helfy dechiara, ca de-si trebuie sa se dea noului guvernu tempu pentru a se puté orientá, totusi oratorulu trebuie sa faca o interpelatiune asupr'a unui obiectu urgentu. In urm'a legei nóue electorali multi cetatieni alegatori de pâna acum si-au perdutu dreptulu loru de alegere si aici enumera oratorulu unu siru de cercuri, apoi interpeléza pre ministrulu de interne C. *Tisza*, de are de cugetu a impedecá, pre câtu se va puté, acést'a nedreptate?

Interpelatiunea se va predá ministrului in scrisu.

Ministrulu presiedinte *Wenkheim* dechiara, ca mai intâiu trebuie a se continuá discussiunea bugetului; guvernulu neavendu tempu sa lucre unu bugetu nou primesce bugetulu elaboratu de antecesorii sei dimpreuna cu modificatiunile facute de comissiunea financiale. Mai departe doresce guvernulu sa se discuteze proiectele de contributiune, despre cari observa, ca le acceptéza reservandu-si dreptulu a face propuneri corespundietórie de modificatiuni in desbaterea speciale. Guvernulu crede, ca va mai poté pune la desbatere inca in sessiunea acést'a: proiectulu legei catastrali, proiectele de legi despre pensiunarea invetiatoriloru poporali, inarticularea imprumutului de statu contrasu pre basea articulului XVI: 1874, rescumpererarea dominiului Corónei „Gyalu", care e pemnoratu, si se afla intr'unu atare stadiu, câtu se póte resólve in scurtu tempu.

Mai departe suntu de a se pertractá: proiectele de legi despre modificarea competintieloru de licentia pentru importarea tabacuriloru din afara, relativu la cari s'a medilocitu o invoire intre ministeriele ambeloru state; despre modificarea legei de punciare, competinti'a timbrale si despre tacse pentru actele dela juriulu bursei de efecte si marfuri din Pest'a.

Ministrulu presiedinte mai insira o multime de proiecte, cari, venindu la tempulu seu la desbatere in camera ni voru dá ocasiune sa le cunóscemu mai de aprópe. Aici amintimu numai, ca ministrulu presiedinte apromite, ca odiós'a cestiune a drumului orientalu se va resólve in sessiunea acést'a fiindu comissiunile delegate in celu mai de aprópe tempu gat'a cu operatele loru.

Ministrulu de financie C. *Széll* dechiara, ca guvernulu trebuie sa amâne substernerea unui proiectu financialu de programa detaiatu pâna la tempulu cându va substerne unu bugetu propriu dela sine; o politica financiale consecuenta si conscia de scopulu ce urmaresce se póte aplicá numai pre basea unoru proiecte basate pre computâri concrete, astadi guvernulu trebuie sa se multiemésca cu espunerea directiunei generali si a intentiuniloru politicei sele. Problem'a principale e a regulá financiele derangiate astfeliu, cá sa se restabilésca ecuilibrulu in bugetulu statului pre tempu durabilu, unu scopu acest'a, care se póte ajunge numai prin reforme radicali pre tóte terenele administratiunei. Neajungendu aceste mesuri guvernulu se va vedé constrinsu a apelá la patriotismulu si devotamentulu cetatieniloru. Propuneri mai detaiate in acestu respectu trebuie sa se reserveze pentru unu tempu mai tardiu, atâtu inse trebuie sa dechiare oratorulu, ca de-si a sprigínitu la tempulu seu cu tóta convictiunea proiectulu antecesorului seu, de a acoperí o parte considerabila din deficitu prin urcarea contributiunei, totusi astadi nu e de locu indreptatitu a se tiené mortisiu de acést'a parere individuale. Renunciarea la acést'a parere e inse conditiunata de presupunerea, ca déca reformele indigitate la tempulu seu nu voru avé resultatulu doritu, natiunea va fi gat'a sa sustiena solventi'a tierei, fia si prin sacrificie mari.

Ce privesce bugetulu pre anulu 1875, guvernulu vediendu ca sessiunea merge spre gatatu a aflatu de bine a nu mai substerne altu bugetu, ci a se tiené de bugetulu elaboratu de guvernulu premergatoriu, la care suntu de a se mai adauge si modificatiunile comissiunei financiale. Dealtmintrenea ministeriulu va face tóte crutiârile posibile intre marginele bugetului actualu. Ministrulu se róga, cá camer'a sa ia Mercuri la desbatere bugetulu.

Danielu *Irányi* nu este multiemitu cu programulu de munca alu guvernului, proiectele despre libertatea religiunei si despre casatori'a civila le-a promisu fostulu ministru presiedinte Bittó inca in sessiunea acést'a, este datori'a guvernului sa implinésca mandatulu casei.

Ministrulu presiedinte *Wenkheim* respunde, ca guvernulu trebuie sa se orienteze mai intâiu asupr'a acestei intrebâri (Risu in stâng'a estrema). Acést'a afacere insemnata nu se póte discutá pâna la finele sessiunei de acum.

Acum se scóla *Sennyey* pentru a dechiárá, ca densulu si colegii sei de principie suntu invoiti sa se incépa discussiunea asupr'a bugetului Mercuri, densii nu voru provocá desbateri de principiu, ci din contra voru accelerá discussiunea. Oratorulu vede cu bucuria, ca guvernulu se nesuesce a esoperá crutiâri si intre marginele bugetului de acum, dara i pare reu, ca reductiunile planuite au numai o valóre precaria semnificandu ele in partea cea mai mare numai o amanare, dara nu delaturarea totale a unoru erogate.

Lázár cere sa se resólva proiectulu legei electorali si proiectulu despre abaterile mai mici inca in sessiunea acést'a, la care respunde ministrulu de justitia, ca pentru scurtimea tempului acést'a nu se mai póte.

Ios. *Madarász* doresce sa se creeze o lege despre usura inca in sessiunea ast'a.

Cas'a decise apoi sa ia bugetulu la desbatere speciale Mercuri si dupa ce s'au suplinitu unele comissiuni cu noi membri se inchide siedinti'a.

Proiectulu *Wallon-Lavergne* astufeliu cum s'a votatu:

Art. 1. Senatulu e compusu de 300 membri: 225 alesi de departamente si de colonii si 75 de adunarea natiunala.

Art. 2. Departamentele Seine si Nordu alegu fia-care cinci senatori. Seine-inferióre, Pasde-Galais, Gironde, Rhône, Finistère, Cotes du-Nord, fiacare câte patru senatori. Loire inferieure, Saône-et-Loire, Ille-et-Vilaine, Seine-et-Oise, Isère, Puy-de-Dôme, Sômme, Bouches-du-Rhône, Aisne, Loire Manche, Maine-et-Loire, Morbihan, Dordogne, Hautte-Garonne, Charente-inferieure, Calvados, Sarthe, Hérault, Basses-Pyrénées, Garde, Aveyron, Vendée, Orne, Oise, Vosges, Allier, fia care câte trei senatori.

Tóte celelalte departamente, fiacare câte doi.

Arondisementulu Belfort, cele trei departamente ale Algeriei, cele patru colonii, Martinica, Guadelupa, Reuniunea si indiele francese, alegu fia-care câte unu senatoru.

Art. 3. Nimeni nu póte fi senatoru, déca nu e francesu, in versta celu putienu de 40 ani, si déca nu se bucura de drepturile sele civile si politice

Art. 4. Senatorii departamenteloru si colonieloru suntu alesi cu majoritatea absoluta si, cându cere trebuinti'a, cu scrutinu dupa lista, de câtra unu colegiu intrunitu la resedinti'a departamentului seu coloniei si compusu:

1. De deputati.
2. De consiliari.
3. De consiliari de arondismente.
4. De delegati alesi, unulu de fia-care consiliu municipale, dintre alegatorii comunei.

Art. 5. Senatorii numiti de adunare suntu alesi cu scrutinu dupa lista si cu majoritatea absoluta a voturiloru.

Art. 6. Senatorii departamenteloru si colonieloru suntu alesi pentru 9 ani si supusi reinnoirei cu o a trei'a pare din 3 in 3 ani.

La inceputulu primei sesiuni, departamentele voru fi impartite in trei serii, contiindu fia-care unu numeru egalu de senatori; se va procede prin tragere la sorti spre a se desemná seriele cari voru trebuí sa se reinnoiésca la espirarea primei si secundei perióde trienale.

Art. 7. Senatorii alesi de adunarea natiunala suntu inamovibili.

In casu de mórte, demisiune séu alte cause, se voru luá mesuri in terminu de dóue luni pentru inlocuire de câtra insusi senatulu.

Art. 8. Senatulu are, cá si camer'a deputatiloru, initiativ'a si confectiunea legiloru.

Cá tóte acestea legile de financie trebuiescu mai intâiu sa fia presentate camerei deputatiloru si votate de dens'a.

Art. 9. Senatulu póte fi constituitu in curte de justitia pentru a judecá séu pre presiedintele republicei séu pre ministri, si pentru a cunósce atentatele çomise in contr'a sicurantiei statului.

Art. 10. Se va procede la alegerea senatului cu o luna inainte de epoc'a ficsata de adunarea natiunala pentru a ei separare.

Senatulu va incepe sa functioneze si se va coustituí in diu'a cându adunarea se va despartí.

Cestiunea româna si Journalu „Des Débats.“

„Journal des Débats“ cuprinde in numerulu seu dela 14 Februarie, unu articulu asupr'a dreptului reclamatu de Romani'a de a incheiá directu tractate de comerciu cu puterile. Autorulu, d. Dottain, se pronuncia in sensu negativu.

Sa spunemu mai intâiu ca opiniunea aperata astadi de „Journal des Débats“ ne surprinde. In cestiunile orientului acestu diurnalu a pledatu totu-déun'a, in trecutu, caus'a stateloru crestine contr'a dominatiunei musulmane. N'amu uitatu inca articolele atâtu de juditióse ale dlui Saint Marc-Girardin in favórea crestinatâtiei si civilisatiunei, nici acea ideia atâtu de intielépta si generósa care le dominá, ca Europ'a trebuie sa contribue din tóte puterile ei la desvoltarea stateloru tributare si la restrictiunea puterei turcesci in limitele tractateloru. Rupendu intr'unu modu bruscu cu nobil'a traditiune lasata de mostenire de acestu mare publicistu, „Journal des Débats“ se pune astadi alaturi cu inimicii Romaniei

Dara sa trecemu la argumentatiunea dlui Dottain. Autorulu distinge intre independinti'a interióra séu simplu administrativa si independinti'a esterióra séu politica. Romani'a posede incontestabilu pre cea dintâiu; dara câtu despre suveranitatea politica propriu disa, se dice ca ea n'a avut'o nici odata si ca nu o póte avea in virtutea tractateloru esistente. Spre a probá autorulu invóca in spriginulu tesei sele testulu unui articulu din tractatulu din Adrianopoli, incheiatu la 1829 intre Russi'a si Pórt'a otomana fâra consimtiementulu principateloru române.

Amu puté de indata respunde diurnalului „des Débats“ replicandu-i ca regularea vâmiloru si ficsarea tarifului de intrare séu de esire suntu mai multo cestiuni de domenulu administratiunei interióre a fia-câroru tieri decâtu cestiuni de suveranitate esterióra. Dara tienemu cá discusiunea sa fia pusa pre unu terenu mai largu si pentru acea nu ne vomu oprí la acestu modu de argumentare.

Din punctulu de vedere alu scintiei si alu doctrinei, nu mai incape indoiéla ca unu statu póte avea independinti'a interióra de administratiune si sa fia lipsita de suveranitatea ei esterióra. Astfeliu suntu astadi, intre altele, diferitele state ale uniunei americane si cantónele elvetiane. Dara vorbindu in specialu de Romani'a, care este actulu in virtutea cârui'a acésta tiéra aru fi renunciatu la totu séu la parte din suveranitatea sea esterióra? Principatele n'au fostu nici odata cucerite prin sabia Ele s'au pusu de buna voia sub protectiunea Sublimei Porti care erá atotu puternica in secolele XV si XVI, incheiandu cu ele capitulatiuni, alu câroru tecstu e cunoscutu. In virtutea acestoru capitulatiuni, principatele se angagiéza a platí unu tributu Inaltei Porti si a recunósce suzeranitatea sea nominala, si Pórt'a se indatoréza la rendu-i a le dá ajutoriu si protectiune si a respectá libertâtile si independinti'a stateloru loru. In nici o clausa din aceste vechi tractate, semnate intre Turci'a si provinciele române nu se va gasí nimic'a care sa permita a se crede ca acestea aru fi instrainatu, in profiitulu imperiului otomanu, diferitele atribute ale suveranitâtiei loru. Acésta suveranitate nu a diminuatu pentru ambele provincie unite in unu singuru statu, decâtu in aceea ce privesce plat'a tributului si recunóscerea dreptului Turciei de a purtá titlulu onorificu de putere suzerana. Afara de aceste dóue concessiuni, românii n'au mai facutu altele. Ei remanu, prin urmare, in posessiunea tuturoru prerogativeloru ce se léga de snveranitate.

Si care e actulu internatiunalu pre care „Journal des Debats“ 'lu invóca in spriginulu opiniuniloru sele actuale? Tractatulu incheiatu in 1829 intre Turci'a si Russi'a! Se uita dara ca in 1853 a fostu unu resbelu alu Orientului, care a desfiintiatu tractatele ce esistau mai ainte intre aceste dóue puteri; ca in 1855 marile puteri intrunite in congresu la Parisu n'au consacratu, din tóte tractatele privitórie la situatiunea publica a Romaniei fatia cu Sublim'a Pórta, decâtu vechile capitulatiuni turco-române; ca dupa ce s'au consultatu dorintiele populatiuniloru române, in 1857, aceleasi puteri au incheiatu in 1858, la Parisu, o conventiune care regulà definitivu situatiunea Romaniei, confirma tóte vechile sele imunitâti usurpate de Pórta, si care puse respectulu acestoru imunitâti sub garanti'a colectiva a Europei! Tóte aceste mari evenimente cari au schimbatu fati'a Orientului si au pusu unu capetu rivalitâtiloru perpetue dintre Russi'a si Pórta, rivalitâti alu câroru jocu venea adesea in pagub'a independintiei Romaniei, nu suntu nimic'a in ochii dlui Dottain? Se suprima cu o trasura de condeiu spre a putea pune in evidentia veritatea tesei sele.

Acestu modu de a discutá este fórte comodu. Suprimandu revolutiunea cea mare dela 1789, amu putea si noi sustiené ca Franci'a e inca o tiéra feudala. Suprimandu resbelulu franco-germanu, amu putea dice ca Alsaci'a-Loren'a mai face inca parte din teritoriulu francesu. Si asiá inainte.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ *Avisu.* Adresându-se câtra subscrisulu mai multi amici, cunoscuti etc. cá sa facu a li se tramite dela cutare librariu de aici cutari sí cutari cârti românesci, ne avendu inse eu tempu disponibilu pentru de a me puté ocupá si cu astfeliu de comissiuni, de-si plinescu cu tóta placerea totu ce mie posibile, amu onóre a avísá pre o. o. d. d. cumperatori, autori si editori, cari doreseu a-si procurá de aici cârti românesci, ori cari voru sa depuna aici in comissiune cârti cu deosebire scolastice: sa binevoiésca a se adresá de a dreptulu *librariului — compactore Georgiu Hantiu Clusiu.* (*Bet Királyutcza 567*), in bolt'a cârui'a se afla: abecedarie, gramatice, dictionaria, aritmetice, geografie, istorie bibl. si natur. fisice, economice calindare, cârti de rugaciune, tabele de parete, mape etc. etc. aparute in monarchi'a nóstra, de unde se potu trage „per Nachnahme“ cu pretiulu defiptu de autorii cârtiloru respective, sî unde potu sa-si tramite si autorii cârtile, ce aru dorí ale desface câtu de curendu, ori a si-le compinge eftinu.

Respectivulu librariu compactore si-a câscigatu unu renume bunu, in decursulu aprópe 20 de ani, de cându e cunoscutu si româniloru.

Subscrisulu inse, pre lânga tóta buna vointi'a, pre venitoriu nu póte serbí amatoriloru de cârti, de câtu *numai* cu esemplare din opusculului seu *„Suspinele silveloru, poesii si prosa Carlsruhe* 1872 7¹|₂ *cóle 116 pag.“* din care e promptu a tramite ori unde a 54 cr. esemplaríulu cu porto cu totu. Cererile in asta privintia sa se faca prin „avisu postalu“ la adres'a subscrisului.

Nu potu inca se nu observu ca: pentru noi românii de prin pârtile aceste nordice, aru fi fórte de doritu, déca *si fratii de preste Carpati*: Autorii, editori si librari aru binevoí a face mai acesibile productele loru literarie, tramitiendu si incóce, pre la librarii mai insemnate din Clusiu, Gherl'a, Naseudu, Satu-mare, Oradea-mare, Aradu, Temisiór'a, Lugosiu etc. etc. vr'o câte-va esemplarie spre a se puté vinde cu pretiu moderatu. Altu-feliu noi cei de pre aici, cându vremu sa ne tragemu cutare carte din Bucuresci, suntemu necesitati 1 ne schimbá banii de papiru in auru, ori argintu strainu, perdiendu câti-va cruceri (agio) se solvimu, 2 pentru espedarea acestoru a (40 cr.) 3 pentru portulu cârtii cerute (60—70 cr.) si 4 inca si la oficiulu vamalu (6—12 cr.) si iéta ca cartea respectiva ne costa celu putienu duplulu pretiului, cu care amu puté o avea dela cutare libraríu. Librarii de aici ne potu procurá carti mai din tóta Europ'a, numai din o parte a ei, din Romani'a nu. Ore unde si ce e caus'a?

Victoru Russu
prof. in Clusiu.

⁂ *Rusi'a. — Starea bisericei gr. or. rusesci literatur'a ei, s. c. l.*

Sinodulu permanentu (sinodulu santu) care este autoritatea suprema a bisericei ort. gr. or. rusesci incependu dela anulu 1866 face raportu despre activitatea sea. — Raportulu de feliulu acest'a de pre anulu 1873 nu aparù de multu. — Din acelu raportu dupa „Neue Evang. Kirchenzeit“ amintimu pre scurtu urmatórele date. In Rusi'a se afla de presinte 59 de eparchii séu episcopate gr. or. cu mai multu de 54 de milióne de suflete; in anulu 1873 s'a incheiatu 610,320 de casatorii. — Preotii (de rangu mai de josu) ordínari, cari precum e sciutu au familii, in tempurile mai noua, suntu in o stare materiale mai favorabila (buna). Statulu, si singuraticii aducu numeróse sacrificie in privinti'a acést'a. — Suntu fundatiuni pentru preotii deveniti neapti in ducerea oficiului si pentru orfanii preotiloru. Biseric'a rusésca tramite in mai multe renduri missionari, si cu totu dreptulu, câci pre teritoriulu monarchiei celei mari se afla inca multi pagâni si unu numeru insemnatu de deosebite secte religionarie Putemu notificá ca gr. or. rusiani au diuarie (foi periodice) teologice scientifice, dintre cari, cea fundata in 1860 de Sergievski profesoru de teologia la Universitatea din Moscu'a este laudata deosebitu. — Jurnalulu „Algm. liter. Anzeiger“ din cându in cându reproduce câte ceva din acelu diuariu, si dupa câte cetimu acolo, putemu dîce ca teologii Rusìei iau la desbatere scientifica fórte multe obiecte serióse si corespundietórie recerintieloru tempului si cu noscu deplinu (cu sigurantia) miscamentele filosofice si teologice ale tempuriloru recente. —

⁂ *„Sasii au jucatu romanesce de au placutu ursului.“* Despre evenementulu acest'a scrie urmatórea corespundintia: *Sabiiu,* in 10 Martiu. Domnule redactoru! In nr. 361 alu intieleptiloru dela „Tageblatt“-ulu de ací apare o notitia, ce caracteriséza de minune pre domnii, cari se flatéza neintreruptu cu *„kulturvolk“*-eria. Vine adeca unu mucalitu si referéza despre *„serat'a de nebuni,“* la care se desfatâ *„kulturvolk“*-ulu in sér'a de 6 ale c. si intre alte multe bazaconie, ce spune ca s'aru fi produsu acolo, dice ca au jucatu dumnealoru *unu jocu romanescu,* si adauge ca in lolaial'a acestor'a se scormonesce din munte unu ursu si se asociéza cu *fiii naturei* braciu de braciu *„impreunandu astfeliu farmeculu iéra, ceea ce mod'a au despartitu cu severitate.“* Bine sa insemnâmu, ca flandrianii nostri atâtu ací câtu si airea, de câte ori vreau sa ne batjocorésca, ne numescu *„Romänen“*, iéra in seriosu ne onoréza totu cu *„Valachi“*.

Me superasemu mai inainte, cându amu auditu, ca la alta serata seriósa, celu putienu asiá presupunu ca au fostu, produsera spre complacerea d-loru o poesia germana 'sdrobita in romanesce, asiá precum numai d-loru potu sa invetie si pronuncia limb'a nóstra dulce si sonora. Notiti'a numita inse a fostu o satisfacere pentru mine fiindu ca amu trebuitu sa conchidu, ca declamarea poesiei respective s'au intemplatu totu in momente si tóne sub cari s'a intemplatu si blasfemi'a din urma precum si conceperea insesi notîei.

Dealtmintrea fia convinsi ca déca in loculu parodieloru de mai susu le aru fi reprodusu cine-va pre unu strobel din Cisnadia manendu-si boii, ori pe altulu de viti'a culta de prin pârtile Bistritiei séu Reghinului, nu le-aru fi venitu sa rida, din contra in casulu acest'a aru trebuí sa-si bata pieptulu si sa se vaiere cá *Ieremi'a.*

Si-batu d-loru jocu de capacitatea si de robustimea românului, mai bine aru face de s'aru ingrigí de schidoliciunele d-loru; de limb'a nóstra inca nu incapu? . . . . Aici avemu pre altulu mai competentu; eata ce dice vestitulu istoriografu *Hoffmann*:

> Din elementele din cari se compune poporulu românu sa desvólta capete, cari suntu classice si s'aru puté intrebuintiá cá modele pentru pictori si sculptori, capete cari si in intru ascundu aceea ce aréta in afara, pentru ca pricepere asia de iute, intielegere asiá deschisa, agerime, asia de mare impreunate cu indemanetate in purtare, cum vedemu la românulu celu mai de rendu, nu se mai afla nicairi. Acestu poporu intrunindu-se si aducendu-se la cea mai inalta civilisatiune, aru fi potrivitu sa stea in fruntea culturei spirituali a intregei umanitâti. Si cá sa se implinésca acést'a, este si limb'a lui atâtu de dulce sunatórie si bogata, incâtu ea s'aru potriví cu deosebire pentru celu mai cultivatu poporu de pre faci'a pamentului.

Eata, ce este si unde póte s'o duca românulu.

Noi nu ne basâmu esistinti'a pre diplome, nici nu amu facutu cându-va pacturi pentru estirparea altoru natiunalitâti conlocuitórie si totusi multiamita ceriului, astadi suntemu intr'o stare, pentru care ne invidiéza fórte multi si intre acesti'a sasii au tóta caus'a de a se imflá in contr'a nóstra.

In sfersitu fia-mi permisu a aduce complimentele mele prea ilustrului conducetoriu ce se afla in fruntea pompieriloru sub a câroru masca s'au serbatorisitu serat'a de mai susu, care nu póte fi altulu decâtu eruditulu membru alu „kulturvolk"-ului multu onor. d. Dr. Lindner, directorele Academiei de aici.

⁂ La observatorulu din Parisu, invetiatulu d. Cornu a mesuratu din nou iutiél'a luminei. Acésta operatiune sciintifica este interesanta din dóue puncturi de vedere; intâiu din punctulu de vedere alu iutielei luminei, care este unulu din cele dintâiu elemente ale cunoscintiei universului; alu doilea din punctulu de vedere alu paralacsei sórelui, alu distantiei sórelui dela pamentu, care se deduce dintr'ens'a printr'o metoda, care difera de acea a trecerei Venerei, si care verifica resultatele acestea.

Pentru a face acésta operatiune invetiatulu fisicu a intrebuintiatu metod'a Fizeau, iéra nu pre acea a lui Foucault. Puncturile alese au fostu observatorulu si turnulu dela Montféry, departate unulu de altulu de 23 kilometre. Pentru a realisá aceste esperintie s'a instalatu pre terati'a observatorului o róta dintala, care putea sa se intórca de 1600 ori pre secunda.

D. Cornu a facutu 504 esperintie in care a variatu róte'e intrebuintiate numerulu si form'a dintiloru, cum si iutiél'a si sensulu rotatiunei. Din aceste esperintie resulta ca iutiél'a luminei in spatiu este de 300,400 kilometre pre secunda. Foucault gasise 298,000 kilometre.

Acum fiindu dejá cunoscutu dupa observatiunile astronomice facute ca luminei ii trebuiescu 473 secunde pentru a vení dela sóre la pamentu, s'a conchisu ca distanti'a sórelui este de 142 milióne de kilometre. Din discutiunile ce se voru face asupr'a observatiuniloru trecerei Venerei se va vedé, déca va resultá aceeasi cifra.

⁂ Cu ocasiunea observatiuniloru ocasionate de trecerea Venerei, invetiatulu astronomu francesu d. Jeanssen, siefulu misiunei tramise in Japoni'a a inventatu unu aparatu astronomicu pre care l'a numitu *revolverulu fotograficu*. Dupa cum este cunoscutu punctulu de capetenia alu observatiuniloru trecerei Venerei este de a precisá bine momentele de contactu aparentu ale celoru dóue discuri, evitandu prin câtu este cu putintia causele de erori, si mai cu séma acelea cari nascu din fenomenulu de aberatiune visuala care s'a numitu formatiunea gutei séu a ligamentului.

Pentru acestu sfersitu de-si s'a observatu directu trecerea Venerei cu lunete si telescópe, s'a intrebuintiatu si fotografi'a. Cu aparatulu fotograficu inventatu de d. Jeanssen se surprinde in faptu si se inregistréza fasele succesive si utile ale fenomenului chiaru in momentulu cându se producu.

Revolverulu fotograficu alu dlui Jeanssen s'a adoptatu de tóte statiunile englese.

⁂ Cu inmultirea populatiunei, midilócele alimentârii devenindu nesuficiente in mai multe localitâti, sciinti'a si industri'a au cautatu midilóce pentru a conservá cârnurile pentru cá sa se póta transportá fâra cá sa se strice. Esista dejá mai multe metóde de conservatiune; cu tóte acestea esperintiele se continua pentru a descoperí altele mai economice si mai eficace. Acum de curendu s'au facutu esperintie pentru conservatiunea carnei prin frigu. Materiile de conservatu precum carne cu sânge, venatu de totu feliulu, paseri etc., se inchidu intr'o camera, unde se aduce aeru recitu pâna la zero gradu. Sub influinti'a acestei atmosfere reci carnea se usuca, perde o parte din ap'a sea constitutiva si se acopere de unu feliu de cója solida, care se ia in momentulu cându este sa se férba. Este de observatu ca carnea tratata cu modulu acest'a se pastéza fórte multu tempu chiaru dupa ce se scóte din temperatur'a zero. Invetiatulu veterinaru francesu d. Bouley s'a incredintiatu despre acést'a pastrându la sine in tempu de trei luni unu sfertu de berbece pregatitu dupa metod'a nóua. S'a mai observatu ca frigulu opresce in acelasi tempu descompositiunea séu putrefactiunea chiaru dupa ce carnea preparata se espune la temperatur'a ordinaria.

⁂ Este cunoscutu ca intreprinderile americane suntu caracterisate in generalu prin proportiunile cele mai colosale. Scopulu acestei asociatiuni este de a reuní intre densii pre arendatorii si pre lucratorii agricoli producatori de grâne. Asociatiunea se numesce grange. Cea dintâiu sectiune s'a fundatu pre la finitulu lui 1867; astadi esista 20,500 de aceste sectiuni séu grupe compuse din 1,311,226 membri.

La inceputu scopulu acestei asociatiuni a fostu cá sa lupte contr'a companiiloru cailoru ferate ale câror'a pretiuri de transportatu bucatele erau atâtu de esagerate ca numai remânea agriculturiloru nici unu folosu. De atunci sferá de activitate s'a latitu; asociatiunea a infiintiatu fabrici si magazii cooperative pentru fabricatiunea si vendiarea instrumenteloru agricole; a fondatu banci agricole; echipéza chiaru flote, cá in Californi'a, pentru trasportulu grâneloru loru realisându unu beneficiu de 50 la 100. In fine, dupa cum dîcu dîarele americane, asociatiunea grangeloru este, in cele din urma, o natiune in natiune; ea 'si are sistem'a sea politica, religiunea sea si secretele sele posedate de câtra câti-va initiati cari se recunoscu dupa semne convenite.

Cu asemenea agricultori are a luptá agricultur'a nóstra. Dejá de câti-va ani comerciulu nostru de esportatiune cá si alu altoru staturi din Europ'a, se resimte de concurenti'a puterniciloru agricultori americani; insa pre cându in alte tieri agricultorii se unescu pentru a puté tiene peptu acestei lupte; pre cându se facu sacrificii pentru a face sa progreseze agricultur'a, noi stâmu pre locu, ba inca mergemu inapoi, câci cu sistemele de cultura ce practicâmu ruinâmu pre nesimtíte pamentulu.

⁂ Si fiindu-ca vorbimu de asociatiuni, asociatiuni fondate prin initiativ'a individuala, sa comunicâmu lectoriloru ca dupa cele din urma dâri de séma esista in Engliter'a cinci-dieci si patru camere de agricultura. Aceste asociatiuni s'au fondatu fâra cá sa intervie nici parlamentulu nici guvernulu, s'au nascutu din initiativ'a agriculturiloru. In fia-care comitetu camerile suntu compuse din sute si mii de membri agricultori si alte persóne cari se interesédia de progresulu industriei agricole. In fia-care anu delegatii acestoru camere se intrunescu la Lond'a in sessiune anuala, compuindu camer'a centrala a agriculturei. In anulu acest'a adunarea a fostu numerósa; multi membri ai parlamentului au luatu parte la siedintia.

Dupa raportulu anualu institutiunea merge progresându; 'si intinde ramificatiunile in tóte pârtile. Mai multi dintre membri staruiescu cá sa se faca, dupa trebuintia sub divisiuni ale asociatiunii pâna si in localitâtile cele mai retrase, astfeliu cá tóte reclamatiunile, tóte trebuintiele sa iasa la lumina, pentru ca agricultorii sa iasa din starea de isolare care a paralisatu séu a slabitu in totu-déun'a cererile loru cele mai fondate si mai drepte.

Cu acésta ocasiune membrii asociatiunei au esprimatu legitim'a dorintia pentru infiintiarea unui ministeriu specialu de agricultura si comerciu. Nu se póte propunere mai favorabila intereseloru agricole; in adeveru, s'a observatu ca in tóte staturile unde afacerile agricole, industriale si comerciale suntu incorporate in aceiasi administratiune cu lucrârile publice, cele dintâiu suntu subordonate celoru de alu doilea, si in acele tieri cele dintâiu suntu chiaru sacrificate cu totulu. In Franci'a agricultorii n'au de câtu sa se feliciteze de cându s'a infiintiatu unu ministeriu specialu pentru agricultura si comerciu.

P. S. Aurelianu.

⁂ Unu munte de argintu. „Le Jornalu des Etranger" afirma ca s'a descoperitu unu munte de argintu in Nevad'a.

Tóta Californi'a este intórsa pre dosu. Mineralulu da dela 3,000 pâna la 6,000 fr. ton'a. Se evatuiéza la 7 miliarde si jumetate cantitatea de argíntu ce se póte estrage dintr o singura parte a muntelui.

Nici odata de cându esista Californi'a nu s'a vediutu o furie asiá de mare pentru speculatiune. Nici etatea, nici secsulu, nici conditiunea, nimicu nu se opune, si milionarulu sa lovesce pieptu in pieptu cu lustruitorulu de cisme la bancheri, cari numai au nici tempu, nici personalu de ajunsu, pentru a primí versemintele.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/14 Martiu 1875.

Metalicele 5%	71	65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	76	—
Imprumutulu de statu din 1860	112	35
Actiuni de banca	961	—
Actiuni de creditu	237	50
London	111	25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	78	50
„ „ „ Temisiorene	76	75
„ „ „ Ardelenesci	76	50
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	55
Galbinu	5	24
Napoleonu d'auru (poli)	8	87½

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III de Dupa-pétra Crengulu, Cornetielu si Valea-porcului prin acést'a se escrie concursu pâna la Duminec'a Floriloru a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu suntu:

1. Câte 1 dî de lucru dela fia-care familia, suntu 100 de numeri.

2. Venitele stolari, cari suntu bine regulate.

Tóte acestea emolumente computându-se in bani dau sum'a de 400 fl.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subsemnatulu, in Bradu cotulu Zarandului. —

Bradu in 20 Fauru 1875.

In intielegere cu comitetulu parochialu.
Nicol. I. Miheltianu
Prot. gr. or. a Zarandului.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. S. Copalnicu cu filialulu Curtuiusielu protopresbiteratulu Cetatei de Peatra — se escrie concursu cu terminu pâna la 9 Martie in care dî va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

1. In parochi'a matera dela 118 familii o ferdela de cucuruzu nesfarmitu si câte o dî de lucru. —

2. In filialu: dela 60 familii o ferdela de cucuruzu sfarmitu, si dela 20 familii o ferdela nesfarmitu. Cas'a eclesiala cu edificele economice si folosirea ogradici a 1000 □° aratoriu.

In matera: portiunea canonica 2 jugere 600□° fenatiu si aratoriu.

In filialu 2 jugere 1379□° folosirea cimiterieloru si a ingropatóreloru. —

Stol'a statorita de sinodulu protopopescu din 1872, care tóte computate in bani dau unu venitu de 403 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a parochia au de a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu si a regulamentului provisoriu din 1873 la subscrisulu pâna la terminulu susu dîsu. —

Carpenisiu in 16 Ianuarie 1875.

In contielegere cu comitetele parochiali.
Ioanu Siovrea,
adm. prot.

(3—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(6—12)

Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à 1/4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1/2 Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa, diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à 1/4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1/2 Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à 1/4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1/2 Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 19. ANULU XXIII.

Sabiiu in 6|18 Martiu 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Suplemente la politic'a natiunale

(Urmare).

Cându venimu sa atingemu ce-va pre scurtu altu ramu alu culturei, alu meserieloru séu alu *industriei*, nu scimu de unde si cum sa incepemu. Ori lu privimu din unu punctu de vedere mai largu alu patriei celei mari, ori lu privimu din punctu de vedere mai angustu, inse totu cu privire la patria, asemenatu cu desvoltarea ce a luatu in unele tieri din strainatate, lu gasimu intr'o stare, carea ni aréta distanti'a unde suntemu si unde aru trebuí sa fimu.

Incâtu pentru patri'a mai larga eata ce cetimu in genere despre industri'a din monarchi'a nóstra:

„Suntu mari si insemnate progresele, facute de monarchia in cele dóue diecenie din urma in privinti'a economica natiunale, si nu se póte necunósce ca este unu viu aventu. Asemenandu inse pre Austri'a cu alte tieri mai este inca multu pâna sa se póta pune alaturea cu staturile acele, cari predominéza astadi viati'a economica.“

„Putiene staturi putemu numí, unde industri'a sa aiba a se luptá cu atâtea pedeci cá in Austri'a. Nu este tiéra, unde clatinârile si apucaturile gresite politice, in launtru si in afara sa-i fia adusu atâtea plage nevindecabile.“*)

Déca se póte dice acést'a in genere despre monarchi'a Austro-ungara, ce vomu dice despre patri'a nóstra in sensulu celu mai angustu, despre Transilvani'a, unde pâna la 1859, la umbr'a celui mai anticuaricu sistemu de proibitiune comerciale si prin urmare si industriale se ocroteau meseriele si unde pâna la 1849 erau monopolisate mai cá sub sistemulu de caste in *Indi'a* si in *Egiptu* cu mii de ani inainte de Chsu, unde numai fiulu preotului putea fi preotu, fiiulu soldatului putea fi soldatu, fiiulu negutiatoriului negutiatoriu si asiá mai departe.

Si cu tóte aceste tempulu de fatia pretinde sa fia altfeliu, pretinde progresulu pre câmpulu industriei cá o conditiune fâra de carea nu va puté esiste o *natiune*, séu unu poporu.

Ací nu mai e vorb'a despre aceea, ca industri'a a fostu tienuta in catusile *triburiloru* (Zunfturiloru, Zechiuriloru) din evulu mediu; nu se mai intréba, déca mai traiescu si astadi prejudetiele din tempurile de mai nainte; se cere sa fia industri'a asiá dupa cum o pretinde tempulu de acum, si de ací nu este nu este nici o dispensatiune.

Cându aru poté avé vre-o valóre escusârile, atunci noi amu puté dice Europei si lumei: Voi sciti bine ca, afara de persecutiunile natiunali, in tiér'a nóstra politic'a industriale si comerciale ab antiquo, a fostu gresita; ca urcarea vâmiloru si inasprirea proibitiunei dela 1810—1812, atunci pentru imbunatatirea stârei financiale, a remasu si mai tardiu intacta; ca barbatii nostri de statu inainte de 1848 nu se interesau de dorintiele poporului, si se ocupau mai cu séma cu tendintie dinastice, ca in fine insisi industrialii nostri, crescuti in privilegie, si dedati la adapostulu indolentiei privilegiate, strigau totu-déun'a de câte ori li se parea ca, prin óre-care concurintia, voru fi siliti a invetiá mai multu si a lucrá mai multu, sa-i apere statulu in ceea ce s'au pomenitu. De aceea fiti cu indulgintia, mai asteptati si voi vre-unu seculu doi, pâna se va reculege preste totu tóta industri'a si meseriele din imperati'a nóstra, pâna ne vomu reculege si noi, cá sa putemu, celu putienu, sa ve ajungemu, sa putemu merge impreuna pre calea progresului.

Tóte aceste, si déca le-aru dîce populatiunea din monarchi'a intréga, n'aru avé altu efectu decâtu o momentana compatimire din partea celoru ce mergu inainte, si ei si-aru cautá, precum-si si cauta, de calea loru imbogatiendu-se si noue lasându-ne cea mai amara meseria.

Cum? Franci'a, carea are unu importu de preste patru miliarde si unu esportu de metasarie, lânuri, marfa de moda, peleria, aurarie si bijuterie, vinuri, vinarsuri, parfumerie, chemicalie s. a. iérasi de vre-o patru miliarde, sa astepte dupa noi? Angli'a, carea impórta pre anu de câte optu miliarde si espórta bumbacarie, inarie, lânarie, marfa de lutu si de metalu, lâna, sare, metaluri, sticla, bere etc. iérasi de atâtea si atâtea miliarde, sa astepte dupa noi? Asia Germani'a, asiá Elveti'a si asiá si alte staturi, cari prin concurinti'a libera si-au radicatu industri'a si si-au asiguratu piatie indepartate, in vecinatatea nóstra si mai departe, in cari si desfacu productele loru de totu feliulu.

O parte din tierile apusene ale monarchiei nóstre, dela 1859 in cóce cu deosebire, au cuprinsu spiritulu tempului de astadi, s'au desbracatu cu totulu de prejudetiele trecutului si, de si au sa se lupte cu greutâti, se lupta spre a se radicá la nivelulu industriale modernu, putemu dice cu succesu. Numai noi cesti mai despre resaritu stâmu inca in chipzuri si facemu cá acei copii de scóla lenesi, cari in locu de a se apucá sa-si invetie lectiunea, totu numera foile cele multe din carte si vediendule ca suntu multe nu invétia nimic'a.

Nu incape indoiéla, pentru noi problem'a industriei astadi a devenitu prea colosale. In impregiurârile nóstre bogate de miserie se pare mai neinvingibile greutatea ce trebuie sa o invingemu. Fâra de capitaluri, cum vomu potea tiené rostu cu industri'a cea mare, unde lucra masinariele cele multe si mari, puse in miscare de puterea vaporului?

Sa nu desperâmu! Incâtu ne privesce pre noi, pre românii, aru trebuí sa nu gandimu numai totu: ca va fi cu greu, ca nu se va puté; ci sa tienemu mai multu comptu de insusirile poporului nostru. Sa intrâmu prin casele tieraniloru nostri, si acolo vomu dá preste manufacturi de casa, fia pendiaria, fia lânaria, tiesuta séu cusuta, cari la cea dintâiu privire ni descopere *desteritate* si *gustu*, doi factori de mare pretiu in industria. Déca pasimu mai departe dâmu la totu pasulu preste cele mai diverse ramuri ale industriei esîte din mâni, cari de-si nu dovedescu o scóla sistematica, dara dovedescu asemenea *desteritate* si *gustu*. Sa intrebâmu si pre la unii si altii din maiestrii, la cari invétia séu lucra teneri de ai nostri meseriele in tóta regul'a si ne voru marturisí si acesti'a ca tenerii nostri suntu cei mai buni lucratori, cari nu numai cósa, nu numai cioplescu, dara sciu sa dea si o forma placuta.

In insusirile aceste mai bine intrebuintiate decâtu pâna acum jace fórte multu. Intr'ensele jace superioritatea, cu care productele industriei *francese* se sustienu deasupr'a altoru producte de industria in noianulu celu mare alu industriei si comerciului din tóta lumea. Insusirea acést'a a venitu la valóre chiaru si in Germani'a, unde cauta ómenii sa se suplinésca acestu daru prin mijlóce *maiestrite*, prin scóla.

Eata ce se dice óre-unde in privinti'a acést'a: „Este o problema momentuósa a tempului nostru inaintarea industriei de arta: sternirea simtiului artisticu de gustu la productele de industria, atâtu in producenti câtu si in consumenti si desvoltarea capacitâtiei technice in lucratorii meseriasi spre a puté aratá gustulu in lucrârile loru. Problem'a acést'a se póte deslegá numai prin *museuri de industria de arta* si prin *scóle de meserie de arta.*“ *)

Totu acolo se dice: „Producteloru nóstre de industria le lipsesce simtiulu artisticu si gustulu. Nesuinti'a de a delaturá defectulu acest'a are insemnatate *estetica*, dara are si insemnatate *economiea.* Ea taie aduncu in *cestiunea sociale a meserieloru.*“

Autorulu, din care estragemu pasagiele aceste, nu crede ca prin deslegarea problemei amintite se va puté nimicí industri'a cea mare, séu i se va nasce o concurintia amenintiatória. Dara de alta parte elu crede ca lucrulu se va impartí intre meseriasii, cari lucra cu mân'a si intre masine si voru puté fórte bine sa esiste unele pre lânga altele; concede inse mai departe, ca déca meseriasii se voru folosí de principiulu de asociare, de intemeiarea de reuniuni de creditu, de magazine pentru materialu brutu, voru puté sustiené chiaru si óre-care concurintia masineloru; se intielege, pre lânga superioritatea lucrului de mâna cu gustu.

Dara iéra ni se va objectá saracia, carea paraliséza chiaru si ideile de ori ce intreprindere. In privinti'a acést'a trebuie sa fimu fórte conscientiosi, pentru ca numai cu conscientiositatea putemu vení la adeveru.

En sa facemu o revista pre la o parte insemnata a inteligintiei nóstre si vomu gasí o abundantia, cá sa nu-i dicemu lucsu, carea póte tiené concurintia cu economi'a casnica a ori cârui conte séu baronu, care n'a insinuatu inca nici unu concursu. Sa trecemu la o parte insemnata a clerului mai superioru, si inca la partea cea „asuprita“, si nu vomu dá nici de cea mai mica urma de seraci'a, din contra de abundantia, cá sa o numimu si ací cu *eufemismulu* acest'a. Comerciantii nostri? Indestulirea se vede in casele loru si in purtarea loru, nu la toti, dara la o parte considerabile, intr'o mesura asiá de insemnata, incâtu celelalte dóue clase de mai nainte nici ca se potu mesurá cu densii, ci trebuie sa stea la distantia.

La tiéra? Ací sa punemu numai intrebarea, ca cine imbogatiesce multimea cea mare de jidani? déca nu tieranii nostri cei seraci cu contribuirile loru cele de buna voia, contribuiri, cari le facu *gratis*, déca calculâmu percentele cele imense cu care se obliga tieranulu jidanului mosaicu, precum si jidanului crestinu, din nesciinti'a lui.

Fatia cu impregiurâri de aceste pipaite si vediute cu ochii, in casulu celu mai reu, nu putemu sa ne escusâmu cu seraci'a, pentru-ca aru puté ori-cine sa ne argumenteze cu densele contrariulu. Séu déca suntemu noi convinsi si petrunsi de seraci'a nóstra, atunci aru trebuí sa ne conformâmu cu totii mai multu si sa vietiuimu de asiá, cá din prisóse mici sa putemu odata pasí la indreprinderi cá cele susu atinse.

Sa vedemu mai departe ca unu mare barbatu alu nostru, care durere astadi numai este intre noi, in unu tempu relativu scurtu, cu mijlócele cele mai oneste, spre scopuri fórte salutarie, ni-a adunatu o avere de sute de mii si ni-a lasat'o tuturoru ereditate. La initiativ'a acelui'a-si barbatu si prin concursulu poporului, in tempuri nefavorabile, s'a adunatu pentru „cultur'a si literatur'a poporului românu“ iérasi sume considerabile. Acelasi poporu seracu, in acel'asi tempu si in acelesi impregiurâri, a adunatu capitale frumóse pentru scopuri in sine bune, dara póte nu tocm'a presante in tempulu de fatia (Academi'a de drepturi, Teatru.) Déca vomu luá alte capitale administrate de corporatiuni si de privati si le vomu numerá tóte laolalta ne voru dovedí, ca de si suntemu relativu seraci, unde este initiativ'a si voi'a se gasescu si mijlóce si se póte face câte ce-va.

Si in privinti'a meserieloru si a industriei aru face Asociatiunea nóstra servitie mari natiunei si patriei, déca aru lucrá intr'acolo, ca in diversele pârti ale tierei sa se intemeieze câte o scóla de industria. (Va urmá)

Scirea cea mai interesanta ce ne o aducu astadi diurnalele este cea despre caletori'a Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui Franciscu Iosifu mai intâiu la *Dalmati'a*, unde va primí o deputatiune turcésca si la Ragus'a se va intalní cu principele Nicolau alu Muntenegrului, dupa acést'a despre caletori'a la Itali'a, spre a se intalní cu regele Italiei Victoru Emanuilu. Imperatulu, se dice, ca dela Triest va caletorí la Goriti'a si de acolo la Veneti'a, unde se va intalní cu regele Italiei.

Petrecerea Majestâtiei Sele acolo va fi dela 6—8 Aprilie.

Contele Andrássy inca va petrece pre imperatulu in caletoria. Cele mai multe foi din Vien'a scriu fórte simpaticu despre intrevederea acést'a. Dupa sciri din Rom'a si diurnalele de acolo saluta cu bucuria intalnirea monarchului Austro-Ungariei cu Imperatulu Italiei. —

Deputatii natiunali din diet'a Ungariei au avutu Mercuri 11 Martie o conferintia, in carea s'au desbatutu asupr'a tienutei loru in dieta fatia cu schimbârile din urma. Resultatulu conferintiei a fostu urmatoriulu conclusu:

Recunoscendu, ca calamitatea financiara si administrativa in tiéra — atâtu este de generale si apesatórie, in câtu tragenarea delaturârii ei invólve celu mai mare periclu pentru tiéra si tóte popórele ei; ca dara este o detorintia patriotica a fia-cârui cetatianu, a nu ingreuná, ci dupa puteri a usiurá guvernului implinirea engagiamenteloru, espresu luate asupra-si, pentru delaturarea câtu mai curendu a marei calamitâti:

---

*) „Unsere Zeit.“

*) Volkw. Lit. de Lamers.

Punendu mai departe pretiu pre seriositatea promissiuniloru noului guvernu in privinti'a aplecârii cu rigóre si loialitate a tuturoru legiloru esistenti, prin urmare si a aceloru in favórea nationalitâtiloru nemagiare, si astfeliu sperându ca se va pune stavila multeloru abusuri si volnicii, de cari pâna ací a avutu a suferí poporulu preste totu si poporale nemagiare desclinitu:

Clubulu natiunale adoptá pentru durat'a acestei sessiuni acea atitudine loiale fatia de straduintiele guvernului in privinti'a financieloru si a reformeloru administrative, incâtu nu numai ca nu va intreprinde nimic'a ce aru puté sa impedece séu ingreuneze activitatea guvernului in acele directiuni, ci inca va spriginí atari propuneri ori unde le va aflá corespundietórie scopului; iéra incâtu pentru pretensiunile sele natiunali dupa program'a sea, acelea in principiu remanendu nealterate, — de ocamdata va asteptá sa véda actele positive ale noului ministeriu, pentru cá conformu acelor'a sa-si normeze pasirea mai departe spre scopulu realisârii aceloru pretensiuni.

Clubulu remanendu in solidaritate, va justificá acésta tienuta a sea fatia de alegatori, si la tempu si locu potrivitu, cerendu necesitatea — i va dá espresiuni ea cuvenita. —

Pre tempulu cându erá sa se tiena conferinti'a, lipseau din Budapest'a deputatii serbi, Costici, Polit si Miletici.

Acesti'a fura chiemati prin telegrafu spre a putea participá la consultâri. Dreptu respunsu a aparutu unu articolu in „Zastava.“ Articolulu face imputâri deputatiloru români, dîcendu-le ca n'au procesu consequentu. Este fórte probabilu, ca Miletici va pune in lucrare amenintiarea sea de mai nainte si va esí din clubulu deputatiloru natiunali.

Din Croati'a se audí in dîlele trecute scirea ca comitii supremi ce au a se denumi acum suntu luati dinpartid'a natiunala, cu incungiurarea unionistiloru. Dupa „Pest. Ll.“ de Sambata se pare ca scirea acést'a este adeverata. Consiliulu ministerialu, se dice, ca a primitu propunerea banului Croatiei in privinti'a denumiriloru din cestiune, si se astépta numai confirmarea Majestâtiei Sele. Totu deodata adauge foia citata, inse dupa unu isvoru strainu, ca cei denumiti in adeveru suntu nationalisti, dara suntu barbati crediciosi datoríntieloru loru, cu esperinti'a si sobrii.

In clubulu „liberaliloru“ din Budapest'a dela 11 Martie s'a ventilatu si cestiunea gendarmeriei din Transilvani'a.

Ministrulu de interne a dechiaratu mai in urma ca este aplecatu a corespunde dorintiei generale manifestate de câtra deputatii ardeleni. Este inse ne aparatu de lipsa, ca sa se delature anomali'a de a substá gendarmari'a din Transilvani'a sub ministeriulu comunu si nu sub celu ungurescu. Mai departe este neaparatu de lipsa cá gendarmeri'a si prin esteriorulu ei sa dea espressiune ideiei de statu ungurescu si limb'a de manipulatiune, atâtu in launtru câtu si in susu, se fia cea magiara. —

Din Cislaitani'a, afara de scirea de mai susu, nu avemu de ocamdata de inregistratu ce-va memorabilu decâtu ca senatulu imperialu in siedinti'a sea dela 13 a primitu legea privitóre la salariele profesoriloru dela Universitea din Cernautiu si resolutiunea pentru infiintiarea unei catedre de limb'a si literatur'a româna. — Inca ce-va. Articululu din „Convorbiri“ se vede ca a avutu efectu, pentru ca cetimu in foi vienese, ca proprietarii cei mari, nu voru luá parte la iubileulu seculariu alu Bucovinei.

Nu va fi fâra de interesu a face amintire ca afacerea Ofenheim inca totu mai ocupa spiritele. „Politik“ scrie:

Póte ca nimenea nu este asiá atinsu prin esitulu procesului Ofenheim, ca Imperatulu Franciscu Iosifu. Ce se atinge de persón'a Imperatului este omu cu semtieminte nobile si contrariu tuturoru persecutiuniloru, dara nu arare ori se esprima astu-feliu: „cându sa face in iubit'a nóstra Austria venatóre selbatica dupa mamonulu, atunci alérga si cei mai buni ai mei impreuna.“

Din aceste putiene cuvinte si din alte impregiurâri se vede ca in cercurile cele inalte din Vien'a s'a inceputu a se cerne si aristocrati'a, si baroni de financia incepu a fi mai rari prin acele cercuri.

Din strainatate erau in dilele din urma scirile alarmatóre despre o eventuala concentrare a tuturoru trupeloru francese la marginile Germaniei.

Scirea erá data in form'a unei simple concentrâri in vér'a viitória cum suntu tóte concentrârile de armata in tóte statele. Cu tóte acestea ea a nascutu alta scire si adeca, ca Prussi'a, respective Germani'a a si desemnatu mai multe corpuri de armata spre ale mobilisá, eventualu ale concentrá la marginile Franciei.

„Fremdenblatt“ din Vien'a asigura ca scirile acestea suntu scornite. Asiá póte sa si fia. In adunarea generala dela Versailles inse unu deputatu a facutu propunerea, cá statulu sa nu mai sufere pre nici unu strainu in serviciu la drumurile de feru din Franci'a, pentru ca, motivéza deputatulu, in „tempu de resbelu“ este fórte periculosu a lasá manipulatiunea drumului de feru si conducerea trenuriloru in mâni straine. O alta ilustratiune la scorniturile de mai susu aru fi a se adauge scirea despre procurarea a 100,000 pusci pentru Franci'a la fabricantulu Kerschel in Stiri'a, sub cuventu, ca arsenalele francese nu suntu in stare a liferá materialulu trebuinciosu de resbelu in unu tempu mai corespundiatoriu trebuintieloru Franciei.

Buffet a cetitu in siedinti'a adunârei generale francese dela 11 Martiu program'a cabinetului celui nou. Ea are sa urmedie o politica tare conservativa, lipsita de ori-ce caracteru de provocatiune séu debilitate. Dechiaratiunea acést'a a gasitu ca este necesaria, pentru de a imprasciá neliniscirea din opiniunea publica. Populatiunea onesta, iubitóre de pace, activa sî iubitóre de ordine póte se fia convinsa ca regimulu o va aperá contr'a tuturoru atacuriloru sî pasiuniloru subversive. Buffet lauda administratiunea, carea intre impregiurâri grele a sciutu sustienea ordinea sî ca ea merita a tienea contu de spriginulu nostru perpetuu. Elu provóca pre republicani a dovedí, ca alaturându-se ei la o politica, carea unic'a este in stare de a liniscí tiér'a. au facutu unu actu, carele intrunesce ordinea cu siguritatea publica. Patriotismulu se oblige pre acei'a, care voru fi doritu alta solutiune constitutiunale sa se unésca spre a aderá la principiele de ordine sî spre a conservá societatea. Apeléza asiá dara la toti barbatii moderati din tóte partidele. Regimulu va castigá respectu constitutiunei. Constitutiunea inse nu va devení instrumentulu óre-cârei passiuni. Ea va conservá o atitudine tare sî impacatóre.

Momentulu aru fi reu alesu spre a pregatí lumei unu spetaculu de certe interne; acést'a aru insemná a dá Franciei lovitura de mórte. Regimulu va face propuneri pentru modificâri in legile de pressa. Dupa ce se va votá legea respectiva se va delaturá sî starea martiala. Regimulu dechiara sustienerea legei in privinti'a primariloru pre unu tempu anumitu. Program'a se incheia cu rogarea, ca déca ea cumva displace adunârei sa se dechiare numai decâtu.

Audifret este alesu de presiedinte alu adunarei nationale.

Scirea despre abdicerea lui Alfonso in favórea ducelui de Montpensier.

Dupa „Courier d'Orient“,principele Muntenegrului are intentiunea de a-si asiediá in Consantinopole unu agentu diplomaticu. Dóue puteri mari sa spriginescu.

Noulu ministeriu francesu.

(Fr. Blatt.)

Dupa cum se vede, din publicarea de astadi*) a nóuei liste de ministri, situatiunea in *Franci'a*, s'a amelioratu sî consolidatu in tóta privinti'a. Abiá acum se póte dîce, cu óre-care siguranția, ca *Mac-Mahon* va fi presiedintele republicei francese pâna la anulu 1880. Tocmai cându confusiunea ajunsese punctulu culminantu, starea lucruriloru se chiarifica. Eri se asceptá constituirea cabinetului; telegrafulu inse aduse scirea ca totulu s'a nimicitu sî ca opintirile lui *Buffet* s'au zadarnicitu de totu adaugendu ca intreprinderile acestui barbatu de statu fatia cu intreprinderile mitice sî adeca, a rostogolí pétr'a lui Sisyphus, a tiese pendi'a Penelopei sî a umplé vasulu Danaideloru, dîce unu corespondinte dela „Independance belge“ suntu numai copilarii. „Tout est rompu“ (totulu este nimicitu) erá parol'a dîlei in Versailles. Astadi, 24 óre mai târdiu, s'a compusu unu cabinetu pre deplinu corespunpietoriu tuturoru recerintieloru ratiunali, cari se potu pune la o astu-feliu de situatiune grea sî incurcata, precum este aceea a Franciei politice actuale.

---

*) Noi amu publicatu'o in nrulu trecutu. Red. „T. R.“

FOISIÓRA.

Spinulu.

Odat 'nt'o padure
Stá unu arbore stufosu
Cu fructe verdi de sulfure.
Incarcatu de susu pân' josu.
Arborele intru sine
Senguru astfeliu esclamá:
Ce fructe! ce maracine!
Au crescutu din pielea mea!

Eu credeamu ca-i frundia verde,
Dar' ah cum m'ámu insielatu!
Acum vediu eu cum 'mi siede
De reu; totu cu spini ornatu.
Dar' spinii fâra 'ncetare
Totu mereu 'lu impungea,
Elu inse 'si puse 'ntrebare:
Ór' sa mai remânu asiá?

Toti vecinii mei au frundie
Frumóse, si se mandrescu;
Pre mine inse me-acusa
Spinii, si me chinuescu.
Cându asiu scí ca-'mi reusiesce,
Eu asiu poftí unu tesauru
Eentru mine prea firesce,
Frundie totu numai de auru.

Dómne dâ-mi sa potu ajunge
Scopulu meu mandru doritu!
Cu spinii sa potu impunge,
Prin foi sa fiu stralucitu...
Cum se facù sér'a 'ndata
Se culcà si adormí,
Cându se scóla numai eata:
Cererea i se 'mpliní.

Veninulu acum e miere,
Sgur'a s'au facutu tesauru,
Acum n'amu alta a cere,
Câci amu frundie totu de auru.
Acum arborele 'n sine,
Fiindu prea ambitiosu,
Dise: nime nu-i cá mine,
Asiá mandru si frumosu!!

Diu'a trece sér'a vine,
Arborelulu gloriosu
Se culca, se asiédia bine,
Elu e mandru si frumosu.
Cersitoriulu preste nópte
Vine mereu chitinelu,
Fâra sgomotu, fâra siópte,
Mi-lu scutura putientelu;

Pune saculu lânga sine,
Si culege totu mereu,
'Lu umple 'lu indésa bine
Si se duce 'n drumulu seu;
Acum sa te vediu pre tine
Arbore ambitiosu!
Ce esci tu fatia cu mine,
Tu marsiave pomu spinosu!!

Diminéti'a cându se scóla
Arborelulu furiosu,
Se trediesce 'n pielea góla,
Si remane rusinosu.
Ah! ce sa facu? mi rusine!
Cugetà elu seriosu
De n'asiu fi avutu mai bine,
Decâtu sa remanu pe josu.

Oho-ho!! ca suntu mijlóce...
Sciu eu iéra ce sa facu —
Nu credu eu ca m'a mai cóce
Cersitoriulu celu seracu.
Stà — acum cugeta 'n sene...
De-'mi ajuta Dumnedieu,
Voiu ajunge eu altu bine...
'Mi ajungu eu scopulu meu.

Dómne dâ-mi frundie de glaja!
Se róga spinulu mereu,
Cá sa potu cu'ncetulu trage
Padurea, la gustulu meu.
Trece diu'a vine sér'a,
Arborelulu intristatu,
Se culca s'asiédia iéra
Pre spinosulu lui reu patu.

Diminéti'a cându se scóla,
Privesce 'n pregiurulu seu,
Ambitiosu plinu de fala,
Aha-há! dise: 'su holteu!!
Acum vie din padure
Cersitoriulu celu seracu,
Vie acum sa me mai fure!
Apoi sa vedi ce o sa-i facu...

Nici unu arbore 'n padure
Nu-i cá min' asiá frumosu!
Cu vestminte de glasure
Imbracatu de susu pân' josu.
Nici cuventulu nu si-lu gata,
Si austrulu cu boreu
Lu si 'ncungiura indata,
Murmuindu in giurulu seu.

Se 'ntocmira, s'asiediara
Totu brigade impregiuru,
Crediendu ei ca intr'o véra
Au sa bata la grasuru
Se porní unu viforu mare
Cum nu se mai pomenì
Mi-lu atinse la spinare,
Mi-lu sfarmà si mi-lu sdrobì,

Acum mii de milióne
Aru mai sparge cându aru fi,
De astfeliu de fanfaróne,
Ca numai câtu se pornì.
Arborele acum privesce,
Cu uimire 'n giurulu seu!
Glaja nui! glajea 'mi lipsesce
Dise: unde-i lustrulu meu?

Eu uscatu, padurea verde,
Ea cu frundie ea cu spini,
Mie reu, ei bine-i siede,
Acum ei sa i te 'nchini?
Nici cuventu nu-i de 'nchinare!
Eu cu multu 'su mai galantu;
Dór' s'o lasu pre ea mai mare,
Si eu sa-i fiu ei argatu!

Ce sa facemu? sa nu fia
Nici o ura intre noi!
Dise spinulu: sa ramaia,
Sa amu frundie cá si voi!
Iuse eu sa fiu mai mare
Cá stapânu, cá Domnitoriu,
Ca tu totu nu esci in stare,
A domní pre venitoriu,

Acum numai frundie verde
Si potere sa domnescu,
Me juru déca nu-mi vei crede
Dieu alta nu mai poftescu!

Noi nu voimu sa facemu conjecturi, privitóre la contrastele complanate in tempu asiá scurtu, pâna cându nu vomu avea date sigure sî detaiate. Noi stâmu firmu pre lânga acea parere, ca indata ce lucrurile, de cându cu primirea legiloru constitutionali, au capetatu o astu-feliu de forma, tienerea la olalta a diferiteloru grupe din steng'a sî din centrulu stengu, pre bas'a concessiuniloru de pâna atunci, au fostu de ajunsu cá sa induplece pre Mac-Mahon de a cede a pune, pretensiuniloru lacome ale centrului dreptu pedeci neinvingibile. Sî intr'adeveru, déca voiá partid'a adeveratu conservativa republicana in numele cârei'a pactá centrulu stengu cu centrulu dreptu sî cu Mac-Mahon, care fù condusu in continuu de ducele de *Broglie*, cá sa nu jertfésca fâra nici o conditiune, tóte resultatele dobândite cu mari greutâti in tempulu din urma, intrigiloru egoistice ce se tieseau de unii membri din centrulu dreptu sî de regimu, atunci nu potea sa mérga mai departe, decâtu mersese. Unu *Gros* parlamentariu, care intruní majoritatea de 425 a lui Vallon unu contingentu de 340 membri, bine istruati sî strensu uniti prin o disciplina severa de partida a avutu destula abnegatiune sî modestia cá sa se multiemesca cu dóue portfoiuri sî sa lase optu din acestea ambitiósei fractiuni a centrului dreptu, care nu numera nici 90 membri. Din caus'a pâcei sî cá sa infrânga cerbicositatea lui Mac-Mahon centrulu stengu s'a invoitu chiaru si la aceea cá sa intre in cabinetu unu membru din minoritatea antirepublicana. Dara nici acést'a nu a fostu de ajunsu pentru lacomii din centrulu dreptu: Chiaru sî impregiurarea aceea ca Dufaure sî Leon Say din centrulu stengu a intratu in cabinetu, pre cându tóta steng'a cealalta a remasu neconsiderata, 'lu neliniscea pre Mac-Mahon. Se suciá, se invertea pâna cându *Buffet* eri 'si perdù pacienti'a sî abdîse de a mai primí vr'unu portfoiu. Cu acést'a s'a pusu capetu. Mac-Mahon sî centrulu dreptu, care, lasu, ca n'a avutu in partea drépta a casei o majoritate macaru efemera, dara nici chiaru o spriginire duravera, capitulara sub pressiunea acestui ultimatu sî trebuira sa se multiemésca cu combinatiunea faptica de astadi, pre care trebuiau se o prevada inainte inca cu diece dîle, déca nu erau de totu orbiti si tare preocupati in apretiarea stârei lucruriloru. —

Ceea ce e imbucuratoriu la ministeriulu celu nou, este caracterulu seu *nebonapartisticu*, cá sa nu dîcemu *antibonapartisticu*. Buffet cá ministru de interne, chiaru déca are o majoritate incrediuta in camera sî in tiéra, nu este omulu care se faca pre voi'a unui Rouher, Cassagnacc, Chevreau sî la toti cei-lalti paladini ai tenerului din Chislehurst sî sa le concéda cá sa faca statu in statu. Totu asiá de pucinu s'aru vedea silitu Dufaure cá sa-si pérda semnulu din caus'a lauriloru tristului seu predecesoru, in ministeriulu de justitia Tailhaud. Elu nu va intardiá nici unu momentu cá sa puna la dispositiune comissiunei parlamentarie de enquête, materialulu judicialu castigatu in urm'a incuisitiunei contr'a comitetului centralu bonapartisticu. De asemenea intrarea lui Vallon in ministeriulu de instructiune este o garantia poternica pentru o desvoltare corecta sî ratiunale a instructiunei superióre sî inferióre. A fostu tempulu supremu cá sa se puna odata capetu conducerei stricacióse a necapabilului sî ignoratului „Vicomte“ de *Cumont*, carele nu este nici Vicomte nici Bachelier. Vallon este unu omu religiosu, pre lânga acést'a insa literatu sî liberalu, carele de siguru va scí delaturá apucaturile clericali, câror'a Cumont celu vanu sî imbecilu, nu erá in stare a se spune. Leon *Say* carele este cunoscutu sî stimatu de omu onestu sî dreptu insufla incredere, prin creditulu seu sî prin desteritatea sea financiaria, bancei, bursei sî la toti câti se ocupa cu negotiulu. Cá representante demnostrativu alu sferematei majoritâti monarchistice este, in noulu ministeriu, singuru *de Meaux*, care dupa cum afirma consocii sei va devení unu oratoru sî unu barbatu de statu renumitu. Elu figuréza in impregiurimea sea de acum mai multu cá o bucata de lemnu in cabinetu, decâtu cá membru alu cabinetului sî chiaru circumstarea, ca a cutezatu sa primésca portfoiu, i-a pregatitu o mica escomunicatiune din partea consociloru sei.

Astadi dupa prândiu va asterne *Buffet* in numele cabinetului program'a noului regimu, adunârei natiunale. Din aceea sî cu deosebire din purcederea singuraticiloru ministri, ne vomu convinge déca situatiunea Franciei s'a chiarificatu sî déca nu mai este impedecata in mersulu seu politicu. Ori cine s'a potutu convinge din surprinderile sî contradicerile cele multe obvenite in fas'a cea mai nóua a istoriei francese, ca porunc'a cea dintâiu a intielepciunei este, a nu grabí cu judecat'a asupr'a unei situatiuni ce se afla inca in fasia.

Ear' se culca se asiédia
 Arborele ingamfatu
Preste nópte elu visédia
 Ca e precum au optatu.

Elu se scóla, se trediesce
 Diminéti'a prea voiosu,
Cându pre sine se privesce,
 Elu e verde si frumosu.
  Of! dicea elu intru sene:
   Totu suntu bunu lui Ddieu!
  Eu me denumescu pre mine,
   De regentu sum vrednicu eu!

A mea frundia este dulce,
 De-si fructu-i veninosu,
Sum vrednicu eu a fi duce,
 Ca sum verde si frumosu.
  Inse, ce se vedi? minune!
   Cersitoriulu celu seracu
  Nu s'asiédia! ci-'si propune:
   Sa-lu desbrace de-acestu fracu.

Stringe viermi, gândaci omide,
 Le pune pre arborelu,
Ce dicea ca-i de stafide,
 Of! sermanulu! vai de elu!!!
  Nu trecura trei minute,
   Frundiele-i diaceau pre josu,
  Nefiindu din elu crescute
   Remase ear' golu spinosu.

Acum cu poternicu tonu
 Padurea tóta ridea
Pe superbulu fanfaronu:
 Ha! ha! ha! ha! ha! ha! ha!!!

Branu, 7/19 Maiu 1869.
de Teodoru *Popu*,
invetiat.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 10 Martiu. Dupa publicarea resultateloru de alegerile comissiuniloru din urma deschide presiedintele *Ghyczy* desbaterea speciale asupr'a bugetului pe 1875. Dupa unele formalitâti se cetesce titlulu I, curtea regésca cu o recerintia de 466,000 fl.

Iancoviciu, din centrulu stângu de mai inainte, face imputâri regimului, pentru ca nu a consiliatu pre coróna cá in faci'a lipsei celei mari, in carea sa afla tier'a, sa mai restringa recerintiele curtiei.

Ministrulu de finantie *Széll* se provóca la lege, in urm'a cârei cifr'a acést'a este votata pâna la 1879.

Csanády propune a se rugá regele pentru cederea unui milionu, pre cându *Mocsáry* propune a se aduce unu proiectu de lege in privinti'a acést'a.

Dupa ce mai vorbescu vre-o câti-va deputati, se pune posetiunea la votu si pentru prim'a óra se ridica maioritatea impunatóra, inmultita prin fractiunea *Senyeistiloru* si se accepteza sum'a propusa in bugetu.

Indata dupa acést'a se votéza recerinti'a pentru cancelari'a de cabinetu, in sum'a de 74,295 fl.

La desbaterea asupr'a recerintiei pentru dieta in suma de 905,173 fl. recomanda contele Ferdinandu *Nemes* casei deputatiloru sa incépa insasi cu crutiârile si sa indrepte pre regimu a aduce unu proiectu de lege, conformu cârui sa nu fia iertatu a trece spesele dietei preste sum'a 700,000 fl.

Ministrulu presiedinte Tisza, luându cuventulu nu aprobá propunerea de mai inainte pentru ca dupa densulu prin atare mesura s'aru poté ingustá libertatea de actiune a parlamentului; regimulu inse 'si va dá tóta silinti'a cá materialulu de desbatere sa vina câtu mai ingraba in cas'a deputatiloru, asiá incâtu acést'a sa nu petréca tempulu nici odata fâra de lucru. (Aprobare).

Bobory aru vré sa se scada banii de cuartiru cu 200 fl., sî ministri sî cei'a-lalti functionari de statu, fiindu deputati sa nu iá bani de cuartiru in duplu.

Dupa o scurta discussiune dechiara ministrulu *Tisza*, ca ministrii au renunciatu cá deputati dela competinti'a loru pentru cuartiru.

Venindu positiunea *spese comune*, *Csanády* dechiara, ca pentru asiá ceva nu votéza nici unu cruceriu.

Presiedintele *Ghyczy* anuncia ca pentru recerintiele comune este statorita sum'a de delegatiuni cu 29,019,346 fl. sî trebuie votata, steng'a estrema, la enunciatiunea acést'a cere votare, carea, dupa mai multe replicâri din partea presidiului, sa sî face. Celelalte positiuni privitóre la adausele sî procentele la datoriele statului, se votéza fâra desbatere. —

La positiunea pentru ministrulu presiedinte dechiara steng'a estrema, ca sum'a e prea mare. Ministrulu presiedinte, incâtu pentru persón'a lui, este aplecatu a se reduce sum'a; nu o póte face acést'a inse pentru eventualii urmatori.

Moricz, provocându-se la o enunciatiune a fostului ministru presiedinte conte *Andrassy* dîce ca postulu de ministr. presiedinte sa se lase a fi accesibile sî pentru patrioti cu mai putiena avere, sî cas'a votéza positiunea.

La fondulu de dispositiune se incérca de nou steng'a estrema alu combate. *Csanády* vorbindu contr'a positiunei acestei'a sî aducendu in discusiune sî cestiunea de incredere facia cu ministeriulu, face alusiuni la schimbarea principieloru lui Tisza. Dupa ce pune ministrulu presiedinte cestiunea de incredere la discussiune, se radica Colomanu *Tisza*:

Pentru prim'a óra, dîce elu, se apostrofà regimulu celu nou. Respundu odata pentru totu-déun'a la apostrofarea facuta. Votulu de neincredere din partea d-loru deputati 'lu iau spre placuta sciintia, (ilaritate generala.)

Nu me miru, ca d. deputatu nu este esactu in espunerea fapteloru, asia este obiceiulu seu. Nu amu atacatu bugetulu regimului de mai nainte, ci politic'a lui financiala si amu dîsu anume, ca suntu gat'a a votá ori cârui regimu cu o politica financiala mai buna, nu numai bugetulu dara chiaru si indemnitate. D. *Csanády* dîce ca inainte de formatiunea cea nóua a partideloru, partid'a maioritâtiei de odinióra tragea de mórte, poftésca a vedé dîarulu si se va convinge câtu de „debila“ erá partid'a aceea cându votá. (aplause).

Ce privesce punctulu meu de manecare si asiá numit'a negatiune de principie din parte-mi, cuventarea mea dela 3 Februariu, carea o amu rostitu de pre bancìle stângei, este ací, intrens'a mi-amu desfasiuratu prefatia si decisivu punctulu meu de manecare. Afara de acestea eu sciu, ca pre câtu tempu, prin increderea Majestâtiei Sele voiu ocupá loculu acest'a, cându voiu crede ca este de tempu sa dau sfatulu meu 'lu voiu si dá pentru totu ce este in interesulu tronului si alu tierei, fâra de esceptiune. (Aplause in centru.)

Sciu insa si me semtiu datoriu, ca pre câtu ocupu loculu acest'a, pre câtu tempu suntu ministru, sa nu intru in nici o actiune de ori si ce natura, dosindu pre colegii mei ministri si cu atâtu mai putienu fâra de prealibil'a invoire a Majestâtiei Sele. (Aplause indelungate in centrulu dreptu si stângu.)

Acest'a este punctulu meu de manecare, pre care eu, dupa parerea mea 'lu ocupu conformu datorintiei mele si apelezu, cá si alta ocasiune la patriotismulu si la mintea sanatósa a natiunei unguresci, sa judece, óre finearu succesu nóua, dupa esperintie de 8 ani (si sperezu pentru tóte tempurile) a impedecá caderea patriei si, de ce sa ne ferésca Ddieu, nimicirea patriei, déca amu procede totu pre calea acést'a? (Aplausu.)

Moricz dechiara positiunea din cestiune de identica cu cestiunea de incredere si maioritatea, dreptu de votu de incredere votéza fondulu de dispusetiune.

Sennyey: Dechiaratiunea cea sincera si loiala a stimatului meu amicu, a ministrului de interne, a inmultitu increderea mea personala câtra densulu si câtra cei-lalti membrii ai cabinetui. De óre ce insa cestiunea fu infatiosiata cá votu de incredere, trebuie sa dechiaru, ca astadi nu pociu sa me pronunciu fatia cu cabinetulu nici pentru incredere nici pentru neincredere. Cu tóte acestea votezu positiunea. Eu nu vedu in fondulu de dispusetiune unu puru votu de incredere, ci o cestiune de guvernamentu si-lu voiu votá ori cârui regimu, pre care 'lu voiu vedea, ca nu este asiá de periculosu pentru patria, pentruca conformu datorintiei mele de deputatu, sa-lu restornu cu ori si ce pretiu. De unu astfeliu de regimu nu privescu eu si pre regimulu de acum, si déca voiu gasí ca este oportunu de alu restorná, atunci me voiu silí a-lu restorná prin unu votu de neincredere *parlamentariu.* (Aplausu.) De aicea eu votezu posetiunea dîcendu, ca o crutiare la titlulu acest'a aru puté aduce perderi fórte simtite. (Aplause.)

Mai departe se votéza recerintiele pentru ministrulu a *latere*, recerintiele pentru Croati'a si pentru ministrulu Croatiei.

S'a votatu mai departe pentru ministeriulu de instructiune recerintiele pentru inspectorii superiori si inspectori de scóle.

Cu acestea siedinti'a se incheia la 2 ½ óre.

Budapest'a 11 Martie. Astadi se continua desbaterea bugetului instructiunei si sa votéze pentru Universitatea din Pest'a 468,515 fl. — Pentru Universitatea din Clusiu regimulu a propusu 197,560 fl. Comitetulu financialu propune numai 175,000 fl. care sum'a din urma se si votéza. Pentru Academi'a de drepturi din Sabiiu suntu preliminati 18,135 fl. —

Ugron intréba pre ministrulu de instructiune ca dreptu este ca la Academi'a de drepturi din Sabiiu se propunu studiele nemtiesce?

Dendu ministeriulu unu respunsu multiamitoriu se votéza si positiunea acést'a.

Pentru *gimnasie* regimulu a statoritu o suma de 129,971 fl. Comissiunea financiala propune stergerea a 21,110 fl., motivandu deocamdata sa nu se infiintieze unu gimnasiu in Caransebesiu si altulu in Ungari'a superióra.

Varády intréba pre ministrulu de instructiune, ce intentiuni are densulu in privinti'a legei pentru scóle medie,

Ministrulu *Trefort* respunde cas'a cunósce fórte bine intentiunile sele in privinti'a acestei legi, pâna acum inse i-a lipsitu tempulu fisicu de a le supune desbaterei. Mai departe descopere ca in sessiunea presenta nu va fi cu putintia cá sa se pertracteze; va fi inse un'a dintre cele dintâiu agende ale dietei celei mai de aprópe. Intr'aceea va ingrigí cá proiectulu sa se prelucre dupa esperintiele facute mai in urma.

Ugron intréba, ca s'au facutu pasi spre a se respinge subventiunea votata de regimulu romanu pentru *gimnasiulu românu din Brasiovu?* Ministrulu *Trefort* respunde, ca negotiârile in privinti'a acést'a suntu incepute. Lucrulu inse, fiindu de o natura fórte delicata, cas'a sa-lu dispenseze de astadata, de a se espectorá mai pre largu. Elu se va silí a pune odata capetu acestei afaceri. (Aprobare generala).

Ugron se dechiara multiamitu cu respunsulu.

Michailu *Kemény* este contr'a subventiunei pentru scól'a reala din Sabiiu, si asiá nu votéza positiunea preliminata de ministeriu cu 5000 fl. din causa ca in scól'a din cestiune nu domnesce spiritu magiaru, si manualele de instructiune suntu din strainatate.

Ministrulu *Trefort* respunde ca subventiunea este asecurata de mai nainte si are sa mai dureze inca *doi* ani.

Madarász face propunere de resolutiune pentru stergerea positiunei. Punendu-se la votu propunerea de resolutiune se respinge si se votéza positiunea.

Peutru instructiunea populara propune comissiunea financiala 800,000 fl., pre cându in preliminariu erau pusi 960,000 fl.

Ministrulu *Trefort* se róga a i se dá plenipotentia de a dá 50,000 fl. pensiuni invetiatoriloru, pentru ca speréza ca proiectulu de lege pentru pensionarea invetiatoriloru populari se va desbate si primí câtu mai curendu. —

Se primesce.

Cestiunea romàna si „Journalu Des Débats.“

(Urmare)

Dara sa revenimu la cestiune. Déca tractatulu din Adrianopoli nu póte probá nimicu contr'a drepturiloru Romaniei, firmanulu de investitura a principelui Carolu, invocatu in alu doilea rendu de Journal „des Débats“, póte óre sa probeze mai multu? Nici decum. Situatiunea politica a Romaniei fiindu regulata definitivu de tractatulu din Parisu si fiindu pusa prin acestu actu internatiunalu sub garanti'à colectiva a puteriloru, Pórt'a n'aru putea in nici unu modu sa o schimbe dela sinesi. Cu atâtu mai reu pentru dens'a, déca a pututu crede un'a cá acést'a in 1866. Firmanulu seu e unu actu nulu si ne-a venitu in tóte dispositiunile cari se departéza de tecstulu si de spiritulu tractatului din Parisu. Asupr'a acestui punctu, ni se pare ca ori-ce controversa e imposibile.

Basea dreptului publicu alu Romaniei se afla in propriele sele capitulatiuní cu Pórt'a, in tractatulu din 1856, care le-a recunoscutu si confirmatu in modu solemnu. Inse, in acestea nu e nici o alta capitis diminutio, in ceea ce privesce suveranitatea esterióra a statului românu, decâtu acelea pre cari le-amu indicatu mai susu. In privinti'a speciala a cestiunei ce ne ocupa, aceste tractate recunoscu Romaniei o deplina si intréga libertate de comerciu.

Evidentu, acésta libertate de comerciu reservata in tractate avea altuceva in vedere decâtu comerciulu interioru alu principateloru; câci, câtu despre acést'a, libertatea sea erá implinitu intielésa in independinti'a administrativa recunoscuta de celelalte articole si nu mai erá nevoia de unu articulu specialu care sa o consacre. Libertatea de comerciu de care vorbescu tractatele susu mentionate nu póte dara a fi relativa decâtu la comerciulu esterioru si acésta libertate de comerciu implica necesarminte, cá o consecuintia logica, dreptulu pentru Romani'a de a regulá vamile si tarifele sele cum i s'aru parea mai bine.

Putemu merge multu mai departe si a admite, cu Journal „des Débats“ ca in tractatulu din Adrianopoli se afla dreptulu publicu alu Romaniei. Eata chiaru tecstulu acestui tractatu in aceea ce privesce cestiunea comerciului:

„Art. 5. Principatele se voru bucurá de liberulu esercitiu alu cultului loru, de o administratiune natiunala independenta, de o deplina libertate de comerciu.“

Si actulu aditionalu adauga: „Locuitorii principateloru se voru bucurá de de deplin'a libertate de comerciu pentru tóte productiunile solului si industriei loru.“

A fi mai claru nu se póte. Dupa capitulatiunile turco-române, cá si dupa tractatulu din Parisu, si chiaru dupa celu din Adrianopoli, Romani'a se bucura de o intréga independintia comerciala. Déca Journal „des Débats“ póte conciliá acésta deplina libertate de comerciu cu imposibilitatea pentru Romani'a de a regulá ea singura tarifele sele de vama, apoi e prea fericitu. Nu vedemu ací decâtu dóue situatiuni diametralmente opuse, si neputendu luá decâtu pre un'a din dóue, luâmu naturalmente pre aceea care e inscrisa in tóte tractatele si in tóte actele relative la positiunea politica a Romaniei. Si, in acésta situatiune, Romani'a e pre deplinu in dreptu de a incheiá directu si fâra nici unu amestecu strainu, tractate cari sa reguleze relatiunile sele comerciale cu celelalte state.

Dara pentru acést'a, o repetâmu, n'avemu nevoia de testulu tractatului din Andrianopoli. Mai intâiu pentru ca drepturile respective ale Romaniei si ale Portiei otomane, se afla in capitulatiunile si in tractatulu din Parisu. Apoi pentru ca unu tractatu incheiatu intre dóue puteri straine nu póte nici decum a angagiá pre români, cari nu l'au subscrisu. Si in fine pentru ca tractatulu din 1829 a fostu virtualmente abrogatu de resbelulu orientului si de congresulu din Parisu.

Déca, dupa principiele cele mai elementare de dreptu, bun'a credintia e necesaria interpretârei conventiuniloru intre particulari, ea trebuie cu atâtu mai multu, ni se pare, a presidá la interpretarea arangiamenteloru incheiate intre state. Inse tocmai acést'a se lasa de o parte, fia-ne permisu a o spune, in acésta cestiune atâtu de simpl'a si naturala a dreptului de negotiare alu Romaniei.

Ca esercitiulu acestui dreptu implica, pentu statulu românu, deplinatatea suveranitâtiei sele esterióre, acést'a e o cestiune pre care n'avemu a o discutá ací. Totu ce e vorb'a, pentru momentu, e de a scí déca Romani'a se afla, dá séu nu, in posessiunea acestui dreptu. Asupr'a acestui punctu inse numai réu'a credintia séu hotarirea luata de mai nainte póte sustiene contrariulu.

Eata pentru ce ni s'a parutu curiosu, chiaru dela inceputu, vediendu ca se tiene unu asemenea limbagiu de unu diurnalu seriosu si de ordinariu impartialu cum e Journal „des Débats“ de unu diuariu alu cârui'a trecutu mai cu séma ne autorisa a-lu numerá printre amicii cei mai devotati ai causei civilisatiunei in orientu si ai legalitâtiei tractateloru. Ferésca Ddieu cá consiliele ce da cabinetului dela Versailles sa gasésca celu mai micu echo! Acést'a aru fi pentru Franci'a uitarea cea mai complecta a intereseloru sele si aceea ce facù odinióra glori'a sea. (L'Europe Orientale).

Unu românu.

Varietâti.

*** *Prelegeri publice despre economia,* s'au tienutu in septamânile din urma aici in Sabiiu, fiindu arangiate de câtra reuniunea cercuala agronomica a Sabiiului. Vineri in 5 Martiu nou a vorbitu d. Egeniu *Brote* despre rasele animaleloru, a câroru lapte se intrebuintiéza cá nutrementu.

Discursulu acest'a interesantu si instructivu audimu ca se va dá publicitâtiei si asiá atragemu atentiunea publicului nostru asupr'a lui. De asta-data amintimu, ca, dupa cunoscintiele câscigate de D. Brote, mai cu séma la espositiunea universala din Vien'a dela 1873, ras'a de Pinci-gau este cea mai laptósa; recomenda insa in prim'a linie vacile de Kuhland (Moravi'a), pentru ca acestea suntu mai totu asiá de laptóse ca ras'a Pinci gau si dau laptele celu mai bunu intre tóte rasele din Austri'a.

Vineri in 12 a vorbitu d. Luc'a *Gross* (din Siur'a mare) despre semanatulu nutretiului.

Densulu au avutu in vedere economi'a de trei câmpuri si asiá a recomendatu semenatulu de mazariche in ogóre, gunoindu-le mai intâiu bine. Unde hotarulu se imparte in 6 pârti, acolo recomenda tirifoiulu de braban, séu trifoiulu rosiu de Stiri'a.

Vineri in 19 Martiu va vorbí d. Demitriu *Comsi'a* profesoru de agronomia in „*Andrianulu*“ nostru despre tractarea gunoiului in grajdu si despre cladirile economice, si dupa densulu d. Michailu *Siobelu* despre semenatulu napiloru

*** *Inca totu iérna.* Este adeveratu ca Dumineca diminéti'a inca mai avurâmu norocire de néua prospeta, cu tóte ca numai suntemu de parte de mucenici, Néu'a din urma póte ca este unu indispensabilu presentu dela „Dochi'a.“ Erá insa de prisosu, dupa parerea nóstra, pentru ca mai avemu destula inca din septamânile trecute. — Si fiindu-ca vorbimu despre iérna sa mai amintimu la acésta ocasiune ca si in Turci'a au fostuiérn'a in dîlele din urma asiá de grea, incâtu nu s'a mâi pomenitu asiá dela 1835 incóce. —

Raportu comerciale.

Sabiiu 16 Martiu n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 4 fl. — xr. cualit. infer.; secar'a 3 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 67; — orzu fl. 3; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 6 fl — xr.; mazarea 6 fl. — xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 18—20 cr. p., de porcu 24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Martiu 1875.

Metalicele 5%	71	55
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	76	—
Imprumutulu de statu din 1860 ...	112	60
Actiuni de banca	963	—
Actiuni de creditu	238	—
London	111	35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	—
„ „ „ Temisiorene	76	35
„ „ „ Ardelenesci	76	50
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	40
Galbinu	5	22
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III de Dupa-pétra Crengulu, Cornetielu si Valea-porcului prin acést'a se escrie concursu pâna la Duminec'a Floriloru a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu suntu:

1. Câte 1 dî de lucru dela fia-care familia, suntu 100 de numeri.

2. Venitele stolari, cari suntu bine regulate.

Tóte acestea emolumente computându-se in bani dau sum'a de 400 fl.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subsemnatulu, in Bradu cotulu Zarandului. —

Bradu in 20 Fauru 1875.

In intielegere cu comitetulu
parochialu.
Nicol. I. Miheltianu
(2—3) Prot. gr. or. alu Zarandlui.

ad. Nr. 47 1875 prot.

Edictu.

Prin care, Bucuru Miclosiu din Merchiasi'a — scaunulu Cohalmului — parasindu in modru clandestinu pre legitim'a lui socie Mari'a Dobrea, si pribegindu in lumea larga de cinci ani de dîle, ceea ce constatéza cu tóta certitudinea datele autentice, fâra de a se scí loculu aflarei lui, — se citéza a apare inaintea subscrisului foru matrimoniale, in restempu de unu anu de dîle dela datulu de mai josu, câci altfeliu, se va decide si in absenti'a densului procesulu asupr'a-i urditu, conformu prescriseloru s. nóstre biserici ortodocse resaritene.

Cohalmu, 20 Ianuariu 1875.

Forulu matr. gr. or. alu Cohalmului
Nicolau D. Mircea m. p.
(3—3) Adm. prot.

Se afla de vendutu

o turma de oi din campi'a transilvana fórte bine ernate si pastrate statatóre din 800 capete tóte albe (stogosie), intre cari 450 mulgari de 1—3 miei, 350 miori.

Pretiulu ficsatu este un'a cu alt'a 5 fl. de capetu. Cumperatoriului ii s'aru poté dá cu pretiu moderatu si locu de pasiune pentru véra si tómna.

A se adresá pâna la 1 Aprilie
câtra A. Trombitiasiu
(1—2) pr. Mocs in Berchiesiu.

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si proveditu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20 —30 Aprile anulu curentu.

(8—12)

Ioane Mog'a,

Doctoru de medicin'a universa, medicu de casa alu Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu

Mironu Romanulu,

ordinéza in totu decursulu dilei in locuinti'a sea provisoria: Sabiiu strad'a Cisnadiei Nr. 7 catulu I.

Dispunendu asupr'a unui instrumentariu mare, este in pusetiune de a efeptuí tóte operatiunile chirurgice, oculistice si obstretice (nasceri); asemenea prin aparate corespundietórie de a cercetá si vindecá tóte morburile de ochi, urechi, gâtu, famci, nervi (prin electricitate).

Ordinatiunea pentru studenti in locuintia gratis. (2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 20. ANULU XXIII.

Sabiiu in 9|21 Martiu 1875.

Nr. 241. — 1875.

Câtra Preacinstitii Parinti Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali cá Inspectori districtuali de scóle.

Parintele Protosincelu si profesoru la institutulu nostru pedagogico-teologicu Dr. Ilarionu Puscariu, dupa castigarea aprobârei archieresci a fericitului in Domnulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, a compusu cartea sea intitulata : „*Limb'a materna* in institutele pedagogice si clasele poporale române", carea carte, censurandu-se din partea Consistoriului archidiecesanu in intielesulu §-lui 122 p. 2. din Statutulu organicu s'a asternutu Venerabilului Sinodu archidiecesanu, Veneratu carele aflandu-o de buna prin conclusulu seu din 13 Apr. 1874 Nr. prot. 42 III. 4. o a admisu in scólele nóstre confessionale gr. or.

Deci Consistoriulu archidiecesanu vine prin acést'a a aduce la cunoscintia Preacinstieloru Vóstre si a tuturoru invetiatoriloru nostri, cumca cartea acést'a : „Limb'a materna" a esitu de sub tipariu, si conformu conclusului sinodalu susu citatu va avea de ací inainte a se propune atâtu in institutulu nostru pedagogico-teologicu, câtu si in tóte scólele nóstre confessionali poporali pre lânga gramatic'a compusa de P. Prot. Nicolau Mihaltianu, carea se afla dejá in usulu scóleloru nóstre.

Totodata se observa, ca dupa ce si cartea acést'a cá si a P. Prot. N. Mihaltianu este data de autorulu ei in proprietatea tipografiei archidiecesane, numai asiá i s'a potutu pune pretiulu neinsemnatu de 40 cr. unu esemplariu legatu, iéra nelegatu 30 cr. — si se afla de vendiare la tipografi'a archidiecesana.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolasticu, tienuta in 3 Martiu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele Par. Archiepiscopu si Metropolitu.

Nicolau Pope'a m. p.
Archimandritu si Vicariu
archiepiscopescu.

Dupa scirile ce le avemu din Vien'a program'a calatoriei ce are sa o intreprinda Imperatulu, s'a statoritu. Program'a, conformu caracterului caletoriei, se imparte in doue pârti, adeca : spre Veneti'a si spre Dalmati'a. Pentru caletori'a dintâiu va fi suita imperatésca tare disproportiunata in comparatiune cu cea din urma si contele Andrassy cu stabulu diplomaticu, care lu va insotí spre Veneti'a, se va intórce de acolo directu la Vien'a. Suit'a pentru calatori'a spre Dalmati'a, va avea unu caracteru prevalentu militariu. Maresialu de caletoria este (vice-maresialulu campestru) L. d. M. C. Br. Mondelu, iéra dintre ministrii cislaitani se va aflá in suit'a imperatésca numai colonelulu Horst, ministru pentru apararea tierei. Durat'a calatoriei va tiené o luna intréga, subsumându-se si repezirea pâna la Veneti'a, de óre-ce monarchulu are de cugetu sa lungésca caletori'a pâna la Castel-Lastua, partea estrema a Dalmatiei. In programa se afla si o multime de escursiuni mai mari prin launtrulu tieri, pre care imperatulu in tempulu calatoriei sele pre uscatu, voiesce sa o cunósca mai bine. F. Z. M. (Generalulu de arteleria) Br. Rodich dela Zara se va alipí la suit'a imperatésca. —

Caletori'a proxima a ministrului de comerciu br. Ludovicu Simonyi la Vien'a dupa cum audimu, a statu in legatura cu caus'a tractatului de comerciu cu Romani'a. —

Comitetulu politicu bisericescu 'si va incepe Mercuri iérasi lucrârile sele. Primulu obiectu de desbatere va fi proiectulu de lege despre libertatea religionara, pre care comitetulu 'lu va asterne inca in decursulu sessiunei presinte si din care o parte mare este dejá gat'a. —

Corespundintele lui „P. Ll." din Bucuresci tramite unu raportu despre motivele cu care regimulu românu a asternutu cameriloru proiectulu de lege despre construirea drumului de feru dela Ploiesci pâna la frontierea Ungariei.

Ministrulu lucrâriloru publice arata in acestu raportu ca tempulu de construire dupa computarea facuta este târe scurtu, de óre-ce conventiunea cu Austro-Ungari a ficséza terminulu de indeplinire, pentru lini'a Ploiesci-Predealu, pâna la 31 Mai 1878 si greutâtile care obvinu la lini'a dintre Campin'a si Predealu suntu (67 chilometre in lungime) fórte considerabile.

In tómn'a trecuta inginerii regimului facându studiu a aflatu o tracea speciale. Intâi'a-si data a avutu in vedere doue traceuri diferite adeca: celu de pre Praov'a si alu doilea celu depre Doftan'a. Pre celu din urma au trebuitu sa-lu (tréca cu vederea) lase la o parte, deórece aru fi trebuitu sa faca unu tunelu lungu de 3—4 chilometre, astfeliu spesele s'aru fi maritu, si nici tempulu statoritu, pentru construirea acestui drumu de feru n'aru fi fostu de ajunsu. Lini'a de pe Praov'a s'a statoritu in liniamente generale dimpreuna cu punctele principale, care are sa le atinga.

In detailu li s'a datu concesionariloru voia libera, cu tóte acestea inse ei trebuie sa astérna regimului unu proiectu chiaru de esecutare. Pentru procurarea capitalului au ei insisi sa pórte grige. Regimulu controléza esecutarea constructiunei si mai tardiu conducerea. Unu cajet de Marge specialu, contiene obligamentele concesionariloru si reguleaza referintiele loru câtra regimu. Resiedinti'a, societâtiei drumului de feru, sa fia Bucuresci, déca inse capitalulu societâtiei se procura din strainatate, atunci se póte constituí si in o alta tiéra unu comitetu alu societâtiei.

Marimea garantiei de statu sa nu intréca pre aceea, care s'a concesu societâtiloru dejá esistente, de asemenea si pretiulu pre kilometru unu maximum dejá statoritu.

Statulu 'si researva dreptulu, cá si la celelalte concesiuni date, ca sa rescumpere calea ferata dupa unu restempu de 30 ani. Espropriarea se va face din partea regimului cu o órecare desdaunare, care inse sa fia astufeliu iutocmita, cá sa nu se pagubésca nici concesionarii nici statulu.

La casu, cându lucrarea nu s'aru esecutá din partea concesionariloru cu iutiéla trebuinciósa, regimulu 'si researva dreptulu de a stricá pactulu cându va voí.

Cu acésta ocasiune mai amintimu inca si aceea, ca forulu judecatorescu, care avusese se decida asupr'a pretensiuniloru facute din partea fostei societâti de câi ferate Stroussberg, pentru construirea drumului de feru proiectulu dela Buzeu pâna la Maresiesti, si au dictatu sentinti'a sea sér'a in 10 ale l. c. Prin acést'a s'au declaratu pretensiunile amintitei societâti cu totulu de nebasate si regimului i s'a recunoscutu intregulu dreptu de libera dispositiune.

Despre caletori'a ce are sa o intreprinda Majestatea Sea, anuncia foile din Vien'a urmatórele detaiuri mai nóue :

Principele Muntenegrului, va pregatí asteptarea Majestâtiei Sele a Imperatului intr'unu fortu de lânga Cattaro, póte ca in Santa Trinitá. Dupa cum se pare, principele *Nichita* voiesce sa dea intrevederei, mai multa insemnatate cá unui actu simplu de complesantia, pentru ca totudeodata ni se impartasiesce, ca deocamdata s'a amanatu convenirea intentiunata a principelui, cu guvernatorulu turcescu din Albani'a si cu unu ablegatu specialu alu Sultanului, cari sa complaneze diferintiele remase in caus'a dela Podgoriti'a.

Dupa cum s'a facutu pre scurtu cunoscutu, Majestatea Sea va asistá in Triestu la serbarea desvalirei monumentului (statuei) lui *Massimilianu.* In privinti'a acést'a dice „Presse" :

Maj. Sea a primitu luni o deputatiune, statatória din presied. comitetului monumentului, Dr. cavaleru de *Porenta*, precum si din membrii comitetului cav. de Stalitz Valrisany si Dr. cavaleru de Scrinzi-Montecroce care au asternutu rogarea cá Majestatea Sea se onoreze cu presenti'a sea, serbarea desvalirei acestui monumentu. Imperatulu respunse deputatiloru : „Eu trebuie sa aducu domniloru multiamita pentru tóte, câte au facutu pentru iubitulu meu frate. Eu voiu asistá cu placere la desvalirea acestui monumentu frumosu si ve concedu d-vóstre dispositiunile ulteriori.

Serbarea desvalirei este fipsata pre 3 Aprile. Statu'a se afla dejá pre pedestalulu seu de marmora si se va inchide cu gratarie de feru. Pre laturile pedestalului intre cele patru figuri ale pedestalului se afla urmatórea inscriptiune : *„A Massimiliano d'Austria, Imperatore del Messico, 1875 — Duce dell'armata navale, ne curò lo splendore — Della marina mercantile promosse le sorti — Con animo liberale socorse i poverelli — Colla creazione di Miramar abbellì Trieste, sua patria di adozione.*

Ordinatiunea ministrului r. ung. de culte si instructiune publica, câtra autoritâtile bisericesci gr. orientali si gr. catolice.

Urmatórele cârti de scóla, scrise in limb'a româna: a) Elemente de Geografia pentru clasele II si a III. primarie de Gr. Vladescu ed. a treispradiecea Bucuresci, 1868, 8°; b) Elemente de Geografia fisica si politica etc. de M. Mihaescu ed. a trei'a Bucuresci, 1873, 8°; c) Istori'a româniloru din tempurile cele mai vechi pâna in dilele nóstre — etc. de Treb. Laurianu ed. IV Bucuresci 1873, 8°; care cârti se intrebuintiéza prin multe locuri in scólele române din Ungari'a, lasandu a se esaminá de barbati competenti, amu aflatu ca acelea contienu doctrine false si contrarie constitutiunei legale si stârei faptice a monarchiei unguresci si ca prin intrebuintiarea loru tenerimea studiósa va fi sedusa si prin esplicarea cea strimba a lucruriloru se va desvoltá in ea o cugetare si unu semtiementu falsu; de aceea suntu asiá de liberu a ve provocá cu totu respectulu de a oprí intrebuintiarea cârtiloru amintite pre la tóte institutele de invetiamentu aflatórie sub supraveghiarea vóstra.

Mai departe din Atlante geograficu dupa L. Bonnefont etc. adoptatu pentru scólele romane din ordinea M. S. Carolu I domnulu româniloru si adausu de A. Tr. Laurianu etc. Parisu, Bucuresci, 1868 8°, astu-feliu intitulatu, vinu de asemenea lucruri neadeverate pre fói'a 3 si 9; asiá de esemplu pre fói'a 3 Ungari'a cá provincia incorporata cu Austri'a si pre fói'a 9 sub titul'a „Daci'a moderna" vinu diferite pârti ale Ungariei cá pârti ale Daciei moderne sub numirile: Transilvani'a, Temesian'a, Crisian'a si Marmorosu, pentru aceea si intrebuintiarea acestui Atlante sa se oprésca in tóte institutele de invetiamentu, pâna cându cele dóue foi amintite nu voru fi corese amesuratu stârei celei adeverate. —

In fine e) si Manualu de Geografia pentru tinerimea româna, dela Ioanu Silviu Selegianu Vien'a 1871. 8°, in care Transilvani'a este cá o tiéra coordinata cu Ungari'a si carea contiene mai multe alusiuni istorice de o natura agitatóre, sa se opreasca prin tóte institutele de invetiamentu. —

Cu ocasiunea acést'a recomendu totu deodata atentiunei vóstre ca se veghiati cu grige patriotica pre la tóte institutele de invetiamentu, aflatóre sub conducerea vóstra, ca numai astu-feliu de cârti sa se intrebuintieze, care tractéza fidelu, starea constitutionale a patriei nóstre si objectivu referintiele cetatieniloru de diferite natiunalitàti.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a, 12 Martiu. In siedinti'a de astadi se continua desbaterea speciale a bugetului pentru ministeriulu de instructiune. Comissiunea financiale face propunere sa nu se voteze spesele pentru infiintiarea unei scóle mai inalte de fete in Pest'a. Ministrulu de instructiune Trefort sprijinesce votarea positiunei si dupa órecare desbatere partid'a liberala acceptéza positiunea, pre lânga tóta opositiunea din estrem'a stânga si estrem'a drépta. Mai departe se votéza positiunile pentru infiintiarea unei academii de musica s. a. dupa cum le-au propusu comissiunea financiale. La intrebare respunde presiedintele comissiunei politice bisericesci, comissiunea inca in decursulu sessiunei va raportá casei.

Dupa acést'a se desbate mai departe bugetulu honvediloru. Cu ocasiunea acést'a face *Iancovics,* fostu membru alu centrului stângu, propunerea sa se dea pensiuni si remuneratiuni honvediloru dela 1848/9. Ministrulu Tisza provóca cas'a a nu intrá in meritulu discussiunei obiectului, si propune sa se iee la protocolu, ca nu doresce pertractarea propunerei lui Iancovics.

Dupa mai multe discussiuni asupr'a propunerei ministrului Tisza se face votare nominale si se primesce propunerea ministrului Tisza. Cu acést'a siedinti'a se incheia.

Budapest'a 13 Martie. In siedinti'a de astadi se pertractéza intre alte si o petitiune a cetâtiei Muresiu-Osiorheiu contr'a licentiei, date de ministrulu de comerciu de mai inainte, unui cetatiénu de acolo pentru de a produce Bere. Comissiunea de petitiuni propune indreptarea petitiunei câtra ministrulu de comerciu, spre a reportá detaiatu asupra-i. — Se primesce.

Vine la pertractare raportulu comissiunei de catastru. Referentulu Ven. *Bittó* recomanda modificatiunile casei magnatiloru. La propunerea ministrului de financie *Széll*, se primesce amendamentulu la § 34, ca reclamatiunile câtra judecatoriele cercuale au de a se substerne in terminu de 15 dile.

Se procede dupa votarea celorulalti §§ la desbaterea proiectului de lege in privinti'a esecutatoriloru judecatoresci. La desbaterea speciale a acestui proiectu se primesce cu maioritate propunerea: in locu de aline'a 3. din § 1. aru fi a se pune: „asupr'a esecutorului instituitu la un'a din judecatoriele cercuale dispune si tribunalulu de instanti'a prima, pre a cârui teritoriu se afla judecatori'a cercuala.“

Cele-lalte pârti ale proiectului se primescu cu putiene modificatiuni.

Mai departe se primesce si proiectulu de lege, despre amanuatori.

Budapest'a 15 Martiu. Intre interatele de astadi suntu mai de insemnatu dóue: raportulu despre proiectulu de lege in privinti'a pensionârei invetiatoriloru populari, si unu proiectu de lege, in privinti'a unui tractatu cu Russi'a pentru liferarea criminaliloru ordinari.

Cele dóue proiecte desbatute mai in urma in siedinti'a premergatória se primescu in cetirea a trei'a.

Mai departe se desbate bugetulu. Statulu ministeriului pentru aperarea tierei se primesce intregu.

Urméza ministeriulu de interne. Pentru jurisdictiuni a fostu propuse 1976,366. Ministrulu *Tisza* se multiamesce si cu 4,950,000, ceea ce se primesce. Ministrulu Tisza dechiara casei ca unele posturi de comiti va trebuí sa se reduca si sa se intrunésca mai multe municipie laolalta; acést'a din consideratiuni financiale. Ce se va intemplá mai departe cu municipiele se va decide pre cale legislativa.

Pentru *gendarmari'a* din Transilvani'a s'a votatu 386,000 fl. Cu ocasiunea acést'a observa *Tisza*. ca aru fi primitu lucru, déca s'aru delaturá institutiunea acést'a acum; elu insa va lucrá intr'acolo cá atâtu comand'a, câtu si uniform'a etc. sa corespunda ideei de statu ungurescu.

Pentru *Teatrulu natiunalu* magiaru se votéza o subventiune de 44,000 fl. asemenea pentru fói'a oficiala 17,000.

Terminendu-se bugetulu ministeriului de interne trece cas'a la celu alu *jnstitiei*, care din urma pâna la 2 óre fu votatu in partea sea cea dintâiu.

Inainte de inchiderea siedintiei presentéza ministrulu de financie Széll unu proiectu de lege, prin care sa i sa prelungiasca plenipotenti'a inca pre o luna inainte, spre a puté radicá contributiunea publica.

Sa transpune comissiunei financiale.

La subventiunea gimnasiului din Brasiovu.

Diurnalele din Romani'a au inceputu a-si dá echulu la provocârile diurnaleloru magiare in afacerea subventiunei pentru gimnasiulu românu din Brasiovu.

Reproducemu dupa „Trompet'a Carpatiloru“ vocea cea mai concilianta si totu-odata instructiva din condeiulu celebritâtiei diurnalisticei române, alu dlui veteranu Cesare Bolliac.

Eata ce dice:

„Telegrafulu Romanu“ din Sabiiu reproduce unu articulu din diurnalele unguresci revoltate, pentruca representatiunea natiunale a Romaniei a regulatu prin budgetulu statului cele 15 mii de franci ce se dau, dela ministeriulu instructiunei publice, scólei romanesci ortodocse din Brasiovu.

Respunsulu meritatu acestui articulu lu face, dupa cuviintia, patrioticulu diurnalu românu „Telegrafulu.“

La punctulu inse ca in statulu românu nu s'aru tolerá scóla ungurésca subventionata de ministeriulu ungurescu; ca aru fi adeca persecutiunea unguriloru in Romani'a, si mai alesu acelor'a cari aru fi cetatieni ai tierei, cându aru fi, precum românii suntu cetatieni ai tierei numita Transilvani'a, Banatu, etc, suntemu siliti sa dicemu câte-va vorbe.

Eata mai intâiu articululu din diurnalulu ungurescu „Közérdék“ despre care vorbiramu“:

Aici reproduce „Trompett'a Carpatiloru“ articululu din „Közérdek“ si apoi resturnandu tóte afirmatiunile diurnalului magiaru continua „Trompett'a astfeliu:

„Organele unguresci pomenescu de câti-va secui cari aru fi respanditi prin dóue judetie de munte de dincolo de Milcovu. Spunu ca acésta mâna de ómeni aru fi persecutata in religiunea si in instructiunea nationale de câtra statulu românu.

La unu asemenea sfruntatu neadeveru nu este putintia sa respunda cine-va.

Nici o persecutiune nu face statulu românu. Grecii au templuri magnefice in totu statulu romanescu, mai alesu la Brail'a si la Calafatu; in care templuri este numai si numai limb'a greca, sí scoli mari intinse numai grecesti pre lânga aceste templuri. Bulgarii asemenea au scoli, comitete natiunali in centrulu Romaniei. Ungurii au templu calvinu in centrulu Bucuresciloru. Ovreii, si mai multu de câtu tóte natiunalitâtile de care vorbiramu.

In câte-va jumetâti de sate unguresci de prin Bacâu si Romanu, vinu preoti unguri, cu limb'a loru, cu riturile loru, pre cari nu-i supera nimeni. Natiunalitâtile streine, cum si culturile loru, suntu respectate dela tóte marginile statului românu pâna in mediloculu capitalei unde, pâna si o teke cu cimitiru se administréza de un hoge.

Toleranti'a, liberalismulu statului românu facu pre acesti streini care ii gusta bunurile sa alerge din tóte pârtile sa céra indigenatu. Se respingu cu sutele la tóte sessiunile camerei, si se socotescu fórte fericiti acei putieni cari potu, prin indeplinirea tuturoru formeloru si formalitâtiloru cerute pentru cá unu streinu sa dobandésca drepturi politice in tiér'a româniloru, sa póta adjunge la onórea si fericirea a se inscrie in listele cetatieniloru români unde, dreptulu politicu si municipalu, se intinde din palatu pâna la bordeiu.

A cui aru fi vin'a déca fiii unguriloru voru sa invetie romanesce si voru sa fia români in statulu românu? A cui aru fi vin'a déca romanismulu place unguriloru si se lapeda pentru densulu de natiunalitatea loru? — Faca si ungurii in statulu austro-magiaru cá românii sa voiésca sa fia unguri, se invetie numai limb'a ungurésca, si n'aru avea nimeni nimic'a de dîsu.

A pretinde inse, cá 4 milióne de români puri, din statulu austro-magiaru, sa renege natiunalitatea loru, religiunea loru si limb'a parintiloru loru prin fortia, este o lupta stérpa din care, ori-ce va esí, va fi totu in daun'a acelor'a ce voru luptá pentru asemenea lucru.

Transilvani'a si Banatulu, pâna in Muresiu mai alesu, suntu ceea ce suntu si nu va fi nici o putere umana care sa smintésca natur'a loru.

Celebreze Austro-Ungari'a ori câtu ii va placea seculari'a hrapirei Bucovinei cu taierea capului domnului ei. Bucure-se jidanii de desnationalisarea Bucovinei. Silésca-se Austro-Ungari'a sa faca scoli numai nemtio-unguresci acolo. Tóte acestea suntu in vanu; natur'a lucrului se póte ingalá pre din afara, dara in fundu remane aceiasi.

Statulu românu ortodocse este datoriu sa custie limb'a româna si biseric'a româna ortodocsa pre ori unde se voru aflá; si déca inca nu póte sa-si faca datori'a pre deplinu, si o face pre câtu póte. Si o face in Santulu Munte, si o face in Macedoni'a unde are siepte scoli romanesci, si o face pre partea drépta a Dunarei, si o face si preste Carpati.

Cu sil'a nu póte dá nimeni, si statulu românu dà numai unde i se cere.

Déca ungurii de prin Moldov'a ceru ministeriului ungurescu medilóce de intretienere de scoli pre care nu le au, reu face acelu ministeriu de nu respunde cereriloru. Dara asemenea cereri noi nu credemu ca s'aru putea face; pentru ca fiii unguriloru din Romani'a, cá si ai tuturoru natiunalitâtiloru eterogene si alophile, pâna si fiii jidoviloru, suntu primiti de o potriva pre tóte bancile ori-câtui invetiamentu publicu, fâra cea mai mica distinctiune, si se adapa toti cu fiii româniloru de o potriva in acelu invetiamentu admiratu de globulu intregu, de vienesu, de berlinesu, de muscalu, de englesu, de americanu, de turcu, de chinesu, de indianu; in acelu invetiamentu care se numesce invetiamentulu francesu, transplantatu in tocmai in Romani'a si resfiratu pre tóta intinderea ei.

Eata pentru ce natiunalitatea româna este dulce, este cantata de toti; eata pentru ce program'a invetiamentului din Romani'a se intinde preste tóta romanitatea, pâna pre laturile Mediteraniei.

Statulu românu este datoriu sa adjute scólele romanesci pre ori unde voru fi ele, fara sa cerceteze programele de invetiamentu ale staturiloru sub care se afla. Cu o tolerantia mai mare, negresitu ca statulu românu aru trebuí sa céra prin tóte scolile romanesci, de pre macaru unde, adoptarea programei sele. Acést'a inse, nici ca se cérca a se face; pentru ca nu desordine si anomalii cere statulu românu, ci ordina, supunerea la legile tierei pre unde se afla aceste scoli romanesci.

Astu-feliu dara, pre nedreptu gazetele unguresci se plângu contr'a unui simtiementu naturalu, contr'a unei simpatii legitime a statului românu pentru toti românii de pre ori unde.

Constitutiunea nóstra, care pune multe restrictiuni inpamentenirei streiniloru de limba si de sânge, nu pune nici un'a româniloru de pre macaru unde, care aru voí sa devie cetatiénu românu in statulu românu. Elu nu are decâtu sa probeze ca este românu din parinti români, si se trece indata in listele cetatieniloru Romaniei. Si au venitu români de preste Carpati câror'a s'au incredintiatu posturi eminente in statulu românu, pâna si chiaru ministerie. Si déca lucrulu nu merge pâna unde aru trebuí sa mérga, caus'a este ca invetiatur'a loru s'a facutu intr'unu modu si intr'o directiune cu totulu contrarie invetiaturei din Romani'a. De acolo vine neputinti'a româniloru din strainatate a inaintá in statulu românu.

Destulu acésta vorba, pentru acésta ideia.

Resfiresi-o fia-care in mintea lui, pre câtu va voí.

Sa sfersimu noi, cá sa lasâmu sa vorbésca in acésta materie, eminent'a fóia „Telegrafulu Romanu“ din Sabiiu!“

Ni se tramite spre publicare:

Legi scolastice disciplinarie.

Motto: „*Invétia prunculu pre calea „sea, ca si dupa ce va „imbetraní nu se va de„partá dela aceea!*“ pilde c. 22 v. 6.

Capu I.

Despre biserica.

§ 1. Fia-care scolariu tienatoriu de aceste scóle e datoriu in tóte dominecile si serbatorile a umblá la biserica regulatu la liturghia si vecernia in comun'a sea, inse numai in intielesulu § 3 alu acestoru legi.

§ 2. Fia-care scolariu e detoriu dominec'a si in serbatori a vení la scóla punctu la 7 óre diminéti'a. Familiesiulu va cetí catalogulu regulatu, si pre absenti i va aretá directorelui scolariu; in $^1/_2$ óra se voru tiené cantârile bisericesci liturgice de proba, iéra in alta jumetate de óra vomu merge totu doi cu doi in rendu frumosu, odata la un'a, alta data la alta biserica; in intielesulu § 4.

§ 3. Cându va fi tempulu nefavoritoriu, adeca: cându voru fi ploi multe, ape mari, tina mare, zapada mare, venturi mari, vifóre, ori alte intemplâri neprevediute rele, atunci fia-care scolariu este scosu de sub poterea § 2, inse i se pune sub mare ingrigire § 1 alu acestoru legi.

§ 4. Cându va fi tempulu frumosu si favoritoriu intru tóte, atunci atâtu primavér'a, vér'a, tómn'a câtu si iérn'a fia-care scolariu va trebuí sa padiésca cu scumpetate § 2 alu acestoru legi.*)

§ 5. Fâra scirea invetiatoriului, si cu deosebire a directorelui scolariu nici unui scolariu nu-i este iertatu a remanea dela biserica la nici unu casu; câci facendu vre-unu scolariu din contra, se va considerá de neascultatoriu, si se va insemná in protocolulu scolariu.

§ 6. La intrarea in scóla, la esîre, la mergerea pre drumu câtra biserica, câtra casa, si cu ori-ce feliu de ocasiuni, fia-care scolariu e detoriu a merge in rendu frumosu, si nici decum nu-i este iertatu a esí din rendu, nici a fugí, nici a strigá séu a face larma séu sgomotu mare; si séu a tacea de totu, séu numai fórte incetu a sioptí.

§ 7. In biserica nici unui scolariu nu-i este iertatu a totu umblá din biserica afara, si de afara in biserica si altariu, nici a vorbí, nici a se jucá, nici a ride, nici a siedea josu séu in scaunu, nici a dormitá, nici alte necuvenintie a face.

§ 8. Fia-care scolariu e detoriu a avea Octoichu — carte de cantâri, si din aceea a cântá in scóla si in biserica in tempuri anumite.

§ 9. Fia-care scolariu e detoriu a-si procurá si tiené carte de rogaciune si din aceea a se rogá sér'a si diminéti'a totu-déun'a lui Ddieu pentru parinti, pentru Imperatulu si pentru patria, pentru Archiepiscopulu si Metropolitulu nostru si pentru toti mai marii si binefacatorii nostrii, ba si pentru dusmanii nostri.

§ 10. Fia-care scolariu in biserica trebuie sa stee smeritu si umilitu rogandu-se si cantandu cu pietate — cu frica, cu credintia, cu dragoste si cu nadejde lui Ddieu; aducendu-si aminte ca nu este in cas'a unui omu, nici a unui domnu pamentescu, ci in cas'a lui Ddieu, care tóte le vede, aude si scie ori si ce vomu face si vorbí, ba si ce cugetâmu.

§ 11. Directorulu scolariu totudéun'a va merge pre lânga scolarii sei spre a tiené bunulu rendu si disciplina regulata, precum si pentru a se convinge pre deplinu despre purtârile fia-cârui scolariu, in scóla, biserica si afara.

§ 12. In biserica unii scolari se asiédia de o parte, altii de alta parte lânga strane in rendu frumosu si asiá unii cânta un'a — altii alta cântare.

---

*) Notediu dela inceputu ca unii §§ suntu cu totulu locali; despre acestea inse voiu vorbí la fine aruncandu o reprivire preste totu.

§ 13. In postulu nascerei lui Christosu si in paresimi — postu pasciloru, — fia-care scolariu fâra deosebire este indatoratu a se marturisí prin unu duhovnicu — in scóla. Apoi in dominec'a séu in serbatórea cea mai de aprópe — dupa marturisire, — a se impartasí totu-déun'a regulatu cu ddieésc'a cuminecatura.

Capu II.

Despre censori.

§ 14. In intielesulu § 1 se voru pune de câtra invetiatoriu in contielegere cu directorulu, in fia-care comuna unulu — unde este un'a, — si doi censori, unde suntu dóue biserici. De censori se potu alege numai acei scolari, cari au purtârile cele mai bune si cari cercetédia biseric'a mai de diménétia si totu-déun'a regulatu.

§ 15. Censorii au sa notedie : a) pe scolarii carii vinu tardiu la biserica; b) pre cari facu vre-o necuviintia in biserica si nu se pórta amesuratu §§ 8 si 9 a acestoru legi si c) pre cari n'au venitu de locu la biserica. Censorii trebuie sa pórte catalogu regulatu pentru toti scolarii umblatori la o biserica cu ei.

§ 16. Censorii numai decâtu dupa dumineca ori serbatori in diu'a urmatórie trebuie sa reportedie invetiatoriului si directorelui despre ori si ce purtâri bune séu rele, in biserica séu afara ale scolariloru.

Censorii n'au nici unu dreptu a escusá pre cine-va dela biserica, nici le este iertatu a acoperí purtârile cele rele si scandalóse ale scolariloru din biserica séu de afara, la nici unu casu.

§ 17. Censorii se alegu numai pre câtu tempu invétia si se pórta bine, mai multu nu ; neaflandu-se inse in fia-care comuna scolari buni spre a fi alesi de censori, atunci acésta incredere se póte dá si altoru persóne bisericesci la acea biserica.

Capu III.

Despre scóla.

§. 18. Fia-care scolariu in dîlele de scóla trebuie sa vina totu-déun'a — si mai de tempuriu déca póte — dara punctu la 7 óre diminéti'a sa fia in scóla.

§. 19. Jumetate la 8 óre diminéti'a se va face semnu cu campan'a scólei, atunci fia-care scolariu va trebuí sa intre in scóla si ocupandu-si loculu sa-si repetiésca prelegerile.

§. 20. Punctu la 8 óre, iéra se va dá semnu cu campan'a scólei, cându apoi toti scolarii au sa ascepte in linisce si tacere intrarea invetiatoriului in scóla, chiamarea duchului sântu spre ajutoriu, cetirea catalogului si inceperea prelegeriloru.

§. 21. Intre órele 9 si 10, apoi 10 si 11, in restempu de 5 minute, va fi iertatu a esí fia-care scolariu spre a-si face trebuintiele sele, totu-déun'a inse numai la 9, 10 si 11 óre, cându se va trage campan'a regulatu iéra in tempulu prelegeriloru preste óre nici unui scolariu nu-i este iertatu a esí afara, pentru cá sa nu conturbe prelegerile.

§. 22. Dela 11 óre pâna jumetate la 2 óre e liberu si datoriu fia-care scolariu a-si face tóte trebuintiele si datoriile sele cá scolariu.

§. 23. Dela jumetate la 2 óre — cându se va face semnu cu campan'a scólei —, fia-care scolariu e datoriu pâna la 5 óre a se tienea de rendulu prescrisu in §§. 19, 20, 21. Iéra dupa 5 óre fiindu liberu fia-care scolariu are datorintia a padí cu scumpetate §§. 37—49.

Capu IV.

Despre curatieni'a scólei.

§ 24. Pentru aceste scóle se va alege din fia-care scóla, câte unu scolariu ca famulu, care va locuí mai aprópe de scóla si va fi cunoscutu de baiatu bunu, curetielu si diliginte.

§ 25. Detorinti'a famulului este a) a tienea si grigí chieile scólei si a dá séma de ele ori si cându va cere trebuinti'a.

b) perdiendu-se vre-o chieia séu perindu altu ce-va din scóla prin negrigirea sea, va fi datoriu a platí lucrulu peritu séu stricatu etc. etc.

c) va avea mare grige ca scól'a totu-déun'a sa o mature si stérga frumosu.

d) va sterge totu-déun'a mas'a si scaunulu invetiatoriului, apoi scaunele — copiiloru, ferestrile, tabl'a, tablele de parete si cele de Istori'a naturala, apoi mapele, globulu si toti paretii scólei din launtru si din afara de pravu, de paiangini si alte necuratienii.

e) famululu e datoriu, de ori si ce s'aru intemplá in scóla, a reportá invetiatoriului si directorului numai decâtu.

f) Iérn'a va trebuí sa faca foculu si se incaldiasca scól'a de diminétia si preste dî ;

g) diu'a mai de multe ori — cu deosebire intre óre, are sa deschida usi'a si ferestrile pentru curatirea aerului.

h) plat'a pentru servitiele acestea etc. o va primí pre fia-care luna dela fia-care scolariu regulatu, câta va otarí directorulu si invetiatoriulu.

i) va cere ajutoriu pre scolarii ceilalti spre a meturá si grigí curtea si tóte cele din pregiurulu scólei frumosu.

Capu V.

Despre curatienia preste totu.

§ 26. Fia-care scolariu are datorintia a se purtá cu perulu micu — tunsu —, si peptenatu ; apoi fati'a, grumazii, urechile, peptulu si mânile bine spalate si unghiile taiate. Nici unui scolariu nu-i este iertatu a-si unge capulu cu untu ori cu alte unsori puturóse, ci numai cu apa curata rece.

§ 27. Nici unui scolariu nu i este ertatu a umblá cu vestmintele intórse — pre dosu —, nici cu peptulu golu desfacutu si deshamatu, nici descultiu séu desbracatu, nici cu vestmintele rupte, séu negre, si murdarie, ci cu ele carpite, albe si curate, imbaierate, imbumbate si strense pre lânga sine ; iéra la grumadi si in busunariu a portá naframa.

§ 28. Fia-care scolariu are datorintia a-si tienea tóte cârtile si elaboratele sele curate sub cea mai mare padia si ingrigire. Nu este iertatu nici unui scolariu a scrie ce-va pre cârtile si elaboratele altui'a, dara nici chiaru pre ale sele, fâra numai numele seu scrisu odata curatu si frumosu. Cârtile daruite dela „bibliotec'a conferintiei prous“ au sa se tiena sub cea mai mare ingrigire si curatienia. Celu ce folosesce vre-o carte si strica ce-va la ea are sa o lege de nou, iéra déca o au stricatu de totu, se o platésca deplinu.

Capu VI.

Despre ingrigirea aparateloru scolari.

§ 29. Nici unui scolariu nu-i este ertatu a scrie séu a taiá, nici pre scaunele, nici pre usile, nici pre portile, nici pre ferestrile, nici pre paretii, nici pre podirile, nici pre més'a scólei, dara nici pre ale altoru case séu zidiri ori acui si ori unde sa fia acelea.

§ 30. Fia-care scolariu trebuie se aiba grige a nu sparge vre-o feréstra, icóna séu efigia ; sa nu strice — sparga globulu, dob'a, orologiulu etc. sa nu rupa mape, stindardu, nici sa vateme ce-va din mobilele séu aparatele scólei, câci ori si cine, ori si ce va stricá, in scóla séu afara va trebuí se platésca.

§ 31. Nici unui scolariu nu-i este ertatu a ascunde ce-va de alu altui'a — streinu, ba nici pre tempu scurtu a luá pre nesciute si fâra de voi'a stapânului objectu nici cârti, pene — tieruze, tablitie, hartie, sticlutie, negréla, creta, nici cutietu, nici mancare nici nimicu ce este streinu sa nu iae nici sa tiena fâra de a insciintiá pre stapânulu acelui objectu.

Capu VII.

Despre portârile scolariloru in — si — afara de scóla.

§ 32. Cumperârile, vinderile, schimbârile, de ori ce lucruri, precum loteriile, ramasiagurile intre scolari suntu oprite.

§ 33. Minciunile, juramintele, sudalmile, scuiparile, batjocurile, vorbele urite — spurcate si proste, furtulu si pomenirea de diavolu, suntu sub pedépsa grea oprite fia-cârui scolariu.

§ 34. Fia-care scolariu, ori unde, ori ce, ori cându si ori a cui va aflá ce-va nu este iertatu a duce acasa si a tienea lucrulu ascunsu — pentru sine ; ci are strensa datorintia a aduce si a aretá acelu lucru numai decâtu directorului scolariu si invetiatoriului. Directorulu numai decâtu va face cunoscutu publicului prin o publicatiune scrisa si pusa afara. La din contra, aflatoriulu cade in pecatulu furtului.

§ 35. Suirea pre case, pre zidiri, ori pre alte ridicaturi inalte, apoi sverlirea cu petrii, lemne, brusi, ruperea ziduriloru, a garduriloru, jocarea cu cutietulu, cu securea, cu focu, cu pustiori, cu pistóle fia-cârui scolariu suntu oprite.

§ 36. Umblarea pre la pomii ómeniloru, — prin gradini, preste garduri prin erburi, semanaturi, si alte locuri oprite scolariloru nu le este iertatu.

§ 37. Fia-care scolariu are datorintia, cându iésa din scóla a merge dreptu acasa ori la cuartiru, si salutându cuveninciosu a insciintiá pre parintii ori pre stapânulu casei despre venirea lui, si apoi a-i ascultá cu totu respectulu ; de acasa séu dela cortelu iéra a vení dreptu la scóla — fâra de a se oprí unde-va.

§ 38. Fluerendu, strigându, sberându, fugindu, impingându-se, impedecându-se, trantindu-se si batendu-se, apoi sferlindu unulu dupa altulu, dupa câni ori dupa alte animale, ori cându si ori pre unde scolariloru le este oprita o asemenea purtare scandalósa.

§ 39. Fia-care scolariu are datorintia : pre drumari, pre trecatori, pre acei'a cu cari sa intalnesce, si cu cari vorbescu, a-i salutá frumosu cu radicarea — luarea palariei de pre capu si cu cuvinte frumóse, blende, bune si dulci. Iéra in cas'a ori si cui intrându trebuie a-si luá palari'a de pre capu, a stá bine si frumosu, a vorbí curatu tare si scurtu, a se intórce iute si a aduce mai marelui seu resultatulu pentru care au fostu tramisu.

§ 40. Umblare pre ulitia, pre la adunârile de fete si feciori, pre la jocuri, prin siediatori, pre la birturi — crasime ; nunte, insotirea cu cigani si cu alte persóne cu nume reu, precum si fumarea de tutunu — ori in ce chipu, jucarea in cârti, jucarea cu bani si bumbi, precum si ori-ce alte jocuri rele, urite si próste scolariloru le suntu cu totulu oprite totu-déun'a si in totu loculu precum si ori-ce beuturi spirituóse.

§ 41. A se scaldá, fâra scirea invetiatoriului si a directorului fia-cârui scolariu i este opritu.

§ 42. Pre ambitulu de josu a caseloru comunale, pre dinaintea cancelariiloru, apoi cu atâtu mai putienu pre galari'a de susu si in podulu caseloru comunale, fia-cârui scolariu i este opritu a umblá fâra tréba si fâra scirea directorului scolariu.

§ 43. Nici unui scolariu nu-i este iertatu a-si face lipsele sele naturali pre lânga paretii scóleloru, nici pre lânga a altoru case séu zidiri, nici in cale, nici in apa, nici in alte locuri de umblare curatîte si grigite, ci numai la loculu numitu si facutu spre acea tréba.

§ 44. A suflá nasulu, a scuipá josu in scóla ori in alta casa, ori inaintea óre-cui, ori dupa ori si cine, ori intre ómeni, ori pre vestmintele altor'a, si ori in ce chipu acestu lucru uritu este opritu scolariloru.

§ 45. Leonatu, Argiru etc. etc. si alte cârti de feliulu acest'a precum si „Epistoli'a“ nu e iertatu scolariloru a cetí in biserica si scóla ; ci scolariulu are datorintia in biserica a cantá si a cetí din cârtile de cantari si de rugaciuni ; iéra in scóla din cârtile de scóla si din alte istorii bune si frumóse, pre cari le va dá — recomendá directorulu scolariu.

§ 46. Nici unui scolariu, in órele libere nu este iertatu a se departá de scóla fâra scirea invetiatoriului ; ci a invetiá si petrece impregiurulu scólei. Cu voi'a invetiatoriului se potu duce scolarii si mai departe, dara cându se dà semnulu de adunare, atunci numai de câtu toti scolarii au sa se afle pre locu in scóla ; fia care la loculu seu.

§ 47. Fia-care scolariu are strensa datoria a spune pre acasa : parintiloru, fratiloru, sororiloru, servitoriloru si altoru ómeni, cari i aducu pâne, bani ori cari vinu cu alta tréba pentru densulu la scóla ; déca au voia de a ascultá sa poftésca in scóla ! inse fâra de a vorbí alte cuvinte si povesti ne trebnice ; iéra déca nu au voia de a ascultá nici sciu a intrebá ce-va pre scolarii, apoi nici decum sa nu indresnésca a intrá in scóla ; ci sa bata cu degetulu in usia si respectivulu scolariu va esí afara, spre a se intielege ; câci in scóla atari intielegeri si povesti nu se potu suferí.

§ 48. Fia-care scolariu are datorintia a spune si a latí cuventulu in totu loculu, ca barbatii cându intra in scóla trebuie sa-si descopere capulu ; iéra fameile sa nu tórca, cósa, nici sa povestésca, ci sa stee frumosu si sa asculte ; câci scól'a este cas'a lui Dumnedieu — casa de invetiatura.

§ 49. Nici unui scolariu, — dicendu-i séu facendu-i cine-va ce-va, fie mare fie micu, n'are dreptu sa dîca nici se faca — sa resplatésca —, ce-va indereptu ; are inse datorintia fia-care scolariu, fiindu injuratu s'au batutu de cine-va a spune numai de câtu invetiatoriului si directorului scolariu care este indreptatitu si indatoratu a apará, a certá, a mustrá ba chiaru si a pedepsí pre respectivulu scolariu, ori a cere pedépsa dela alti superiori asupr'a vinovatului.

§ 50. Ori care scolariu, care va calcá vre-unulu din acesti paragrafi, si dupa un'a — dóue séu trei admonieri nu se va aretá ascultatoriu, si nici dupa 1, 2, 3, mustrari mai aspre nu va dá semne de indreptare, acelu scolariu se va pedepsí dupa mesur'a cuvinteloru vorbite si a fapteloru implinite, precum si dupa mesur'a admonieriloru si mustrariloru de mai inainte.

§ 91. Déca inse vr'unu scolariu, si dupa mai multe incercâri de indreptare cu blandetie prin admonieri, mustrâri, certe si pedepse, totusi se va aretá ne ascultatoriu si ne supusu acestoru legi scolastice ; unulu cá acel'a, din partea directorului scolariu in contielegere cu invetiatoriulu respectivu si cu superiorii loru scolari, va fi scosu afara din scóla si lepadatu cu rusine cá unu fiu ne ascultatoriu, nesupusu si reu.*)

In aceste legi disciplinarie usioru se potu observá ca unii §§ si cu deosebire 1—4. 14—17 si 42 suntu locali ; cu acestea legi disciplinari credu ca potu face scóleloru nóstre preste totu óre-care servitiu bunu. Incâtu pentru §§-fii locali acei'a prea usioru se potu ori lasá afara cu totulu, ori a se modificá dupa impregiurâri. Unu comentariu interesantu asiu potea alaturá lânga aceste legi scol. disciplinari, inse deocamdata 'lu retienu, pâna cându voiu vedea parerile on. corporatiuni didactice asupr'a loru, atunci apoi voiu aretá necessitatea unoru astfeliu de legi in scólele nóstre preste totu. Pâna atunci remanu in asteptare.

---

*) Acestea legi scolastice s'au supusu criticei in siedintiele din 7 Septembre — 25 Octobre si 2 Novembre 1872 si s'au primitu de conf. invetiatoriloru braneni de bune si corespondietória scopului prefiptu.

Branu, 28 Fauru v. 1875.

Teodoru *Popu*,
invet. prim.

Ratiociniu publicu.

Branu in 24 Fauru v. 1875.

Balulu invetiatorescu tienutu in 19/31 Ianuariu 1875 in favorulu fondului „scolariloru seraci“ din Branu au adusu venitulu urmatoriu si anume:

a) *din Brasiovu.* Dela dd: B. Baiulescu parochu 1 fl. Iosifu Puscariu advocatu 1 fl. 50 cr. Iosifu Popu jud. reg. 1 fl. Dr. V. Glodariu profesoru 1 fl. I. Persioiu comerciante 2 fl. 50. cr. T. Stanescu negutiatoriu 2 fl. T. Francu redact. „Orient. lat.“ 1 fl. G. B. Popu 1 fl. N. T. Ciurcu 1 fl. D. B. 1 fl. Gram'a 1 fl. G. Boambanu 1 fl. G. Stefanoviciu 50 cr.

Sum'a 16 fl. 50 cr.

b) *Din Resnovu.* Dela dd: Georgiu Proc'a invet. prim. 1 fl. Ghiantiu neg. 1 fl. I. Demeteru neg. 1 fl. A Petricu 1 fl.

Sum'a 4 fl.

c) *Din Ghimbavu.* Ios. Comanescu invet. 1 fl.

d) *Din Cristianu.* Dn'a Honigberger 1 fl. Sum'a 2 fl.

e) *Din Veneti'a inf.* d. G. Boeriu pretoru 1 fl.

f) *Din Tohanu nou.* Dela dd. Il. Plotogea parochu 1 fl. Ms. Mosioiu prim. 1 fl. I. Hamzea economu 1 fl. I. Ripea 1 fl. I. Bancila invet. 50 cr.

Sum'a 4 fl. 50 cr.

g) *Din Tohanu vechiu.* N. Popu 1 fl. Siancu invet. 1 fl. G. Danila inv. 1 fl. G. Pandrea 1 fl. 20 cr. I. Vladu 1 fl. Manzatu colect. 1 fl.

Sum'a 6 fl. 20.

h) *Din Zernesci.* Dela dd. I. Comsi'a Adm. ppescu 1 fl. N Chiornitia arendator. 3 fl. I. Danu teologu 1 fl. Is. Bunea cantialistu 1 fl. Ieronimu Baritiu directoru 2 fl. Fest. Ticasch 2 fl. V. Bude invet. primariu. 1 fl. N. Grozea 1 fl. T. Vutsanu 1 fl. N. Guguianu prim. 80 cr. N. Cientea medicu 1 fl. Halamka 1 fl. Stef. Garoiu 50 cr. Il. Comsi'a 50 cr.

Sum'a 16 fl. 80 cr.

i) *Din Branulu* propriu Dela dd. N. Garoiu pretoru 2 fl. I. Ratiu not. 3 fl. Török direct. 5 fl. Ioanu Stoianu prim. 1 fl. Ioanu Puscariu not. 1 fl. I. Turcu v. pret. 1 fl. d-n'a Knopf 1 fl. d. Voncu 1 fl. C. Tartler prov. 1 fl. St. F. 1 fl. domnisiórele Hazuc'a 1 fl. dd. V. Frantzen 1 fl. G. Grozea 1 fl. Söcs gend. führ. 1 fl. Stinfl gend. führ. 1 fl. Radu gend. 1 fl. Ilie 1 fl. Tegzö 1 fl. T. Bela 1 fl. A. Prchal 1 fl. Ios. Danciu caft. 1 fl. P. Stoianu 1 fl. I. Schuster 1 fl. I. Ungart. 1 fl. El. Acuzi 1 fl. I. T. 1 fl. Crisbasianu 1 fl. E. V 50 cr.

Sum'a 34 fl. 50 cr.

Din comunele branene si anume: din *Sohodolu* dd. Liontinu Puscariu parochu 1 fl. Ioanu G. Chitiu 60 cr. din *Predélu* dd. Ionica 1 fl. M. Chiesnu 70 cr. Sum'a 3 fl. 30 cr.

Din *Pórt'a* Dela dd. I. Lungu parochu 1 fl. N. Balc'a parochu 1 fl. I. Plotogea morariu 1 fl.

Sum'a 3 fl.

Din Simonu dd. Ioanu Mosioiu parochu 1 fl. Nic. Manoiu parochu 1 fl. G. Enescu 1 fl. Sum'a 3 fl.

Din Moeciu inf. Dela dd. I. Persioiu parochu 1 fl. I. Mosioiu 1 fl. I. Gerbacea primariu 1 fl. N. Benciu 1 fl. I. Bangala 50 cr. I. Voiculescu 1 fl. G. Zichilu 1 fl. Z. Enescu 80 cr. B. Plotogea morariu 1 fl. I. Gerbacea 50 cr. M. Berbece 50 cr.

Sum'a 9 fl. 30 cr.

Din Magur'a d. N. Runcénu 1 fl. Venitulu. Sum'a sumeloru 105 fl. 10 cr.
Spesele tóte facu ..... 57 fl. 22 cr.*)
Venitulu curatu e .... 47 fl. 88 cr.

Asiá dara venitulu curatu alu acestui balu este patrudieçi si siepte florini val. aus. si 88 cr.

Capitalulu din 1873 au fostu 307 fl. 26 cr. („Telegraf. Romanu“ nr. 18 din 1874) acestu capitalu au produsu pre anulu 1874 interese de 70 fl. 27 cr; sum'a tóta din anulu espiratu este 377 fl. 53 cr. din acestea s'au spesatu:

a) pentru lad'a conferintiei cu trei chei. . . . . 10 fl.

b) pentru 2 protocóle ale siedintieloru conferintiei . . . 5 fl. 71 cr.

c) pentru harthia, negréla, pene etc. pentru confer. . . . . . . 36 cr.

Sum'a speseloru din 1874 e 16 fl. 7 cr.

Din capitalulu de 377 fl. 53 cr. subtragendu-se spesele de 16 fl. 7 cr. remane venitu curatu in anulu 1874 de 361 fl. 46 cr.

Acum adaugendu-se venitulu curatu alu balului din acestu anu de 47 fl. 88 cr., la capitalulu din anulu trecutu 361 fl. 46 cr. dau la o lalta sum'a totala de 409 fl. 34 cr. Asiá dara „fondulu scolariloru seraci“ din Branu cu ajutoriulu lui Dumnedieu si a braviloru contribuitori este si sta astadi din *patru sute noua flor. si 34 cr. val. austr.* cari s'a si pusu spre fructificare mai departe. Deci acum venimu a aduce cea mai viua multiamita:

a) tuturoru domniloru contribuitori si spriginitori ai acestui fondu;

b) deosebita multiamire nu simtimu indetorati a aduce braviloru nostri domni brasioveni; cari totudéun'a ne-au ajutatu si spriginitu in intreprinderea nóstra spre ajungerea scopului.

c) Separata multiamire ne impune bun'a cuviintia a aduce dd. N. Garoiu pretore, Ioanu Ratiu notariu, Ioanu Puscariu notariu, Ioanu Mosioiu parochu, direct. Tőrők, Ieronimu Baritiu si Georgiu Manoiu pentru ajutoriulu datu si spriginirea caldurósa in cuvinte si fapte a scopului nostru.

In numele corpului invetiatorescu branénu.

Teodoru *Popu*
presied. confer.
Nicolau *Reitu*
secret. conf.

Varietâti.

⁂ *Babele* din est'anu suntu reu dispuse. De vre-o câte-va dile diu'a ne arata sórele inse — cu *dinti*, nóptea frigu cá iérn'a; joi sér'a spre vineri ne mai surprinsa cu ninsóre cá in tempulu craciunului.

⁂ *Mare pacoste* s'a intemplatu in lume si in tiéra si diplomati'a européna totu tace inca, birourile de corespundintía telegrafica tacu cá inghetiate de frigu si publiculu intr'o *adenca-intunecósa-nesigura confusa-amenintiatória-de-totala-horribile horrendalatina* nesciintia, cându aru sci ce-va, aru asceptá se véda sfersitulu. . . Dara ce s'a intemplatu? A dechiaratu Franci'a resbelu Germaniei? Mai mare. S'a aliatu Pap'a cu Bismarck? Mai mare. Dóra Turci'a a dechiaratu resbelu Spaniei? Mai mare. Ei bine se vede ca nimenea nu scie, nimenea nu se intereséza, sa ve spunemu noi: „*Horrendulu latinu*“ si a retrasu ambasad'a dela curtea „Telegrafului Romanu.“ Superarea nóstra nu póte fi mica, câci retragerea vine tocmai in momentele, cându cu cea mai mare sete asceptámu sa vedemu publicându-se in continuarea articulului celui *lungu* „*Românii* si *magiari*“, intre documente, si „*Quae maribusulu*“ si cu deosebire „*Simplicium*“, de cari amu auditu multe bune si frumóse, dara care s'au suprimatu de odata cu „autonomi'a Transilvaniei“ de pre tempulu lui *Verböczy. Neque una pacostea venit singulateca!*

B. d. e.

⁂ NB. Audîmu ca „Or. lat.“ sustiene ca i-amu fi „furatu“ „munc'a.“ „Telegrafulu Rom.“ a traitu 32 de ani fâra a fi avisatu la *munc'a* „Or. lat.“, abiá de eri de alalta-ieri. Fói'a nóstra inca n'a datu preste nici o idea de dómne ajuta in „Or. lat.“ de cându apare dupa care sa i se duca inim'a cá sa cadia in pecatu, afara dóra de vre-o reproductiune, carea n'a crescutu in serbad'a campia a „Orient. lat.“ Asiá de unde nu este nimic'a, cine ce sa „fure?“ Déca n'aru fi prea lunga i-amu spune „Or. lat.“ o anecdota, carea s'aru potriví cu „*simplitudinea*“ sea. Ne marginimu dara ai dîce: Vecinica pomenire! si Fia-i tierin'a usióra!

⁂ *Spre indreptare.* Domnule redactoru! In nr. 18 alu „Telegrafului Romanu“ de dto 2/14 Martie a. c. se afla sub inscriptiunea (sasii au jucatu românesce de au placutu ursului,) unu raportu despre balulu costumatu alu pompieriloru, in care sa enaréza cu mare indignatiune, ca s'aru fi esecutatu unu jocu românescu a cârui tendentia a fostu batjocorirea natiunalitâtiei române.

Eu nu suntu chematu, cá sa representu natiunea sasésca, care in articolulu numitu e tare improscata, séu sa me iau dupa diariulu „Sieb. deutsch. Tageblatt.“ Dara suntu inse datoriu, cá sa representu in afara institutulu pompieriloru, alu cârui conducatoriu suntu, si in acést'a cualitate potu asigurá pre domnulu raportatoriu, ca arangiarea unui jocu natiunalu in constume nu a fostu privita nici odata cá bajocura de natiunalitate nici chiaru din partea celoru mai simtitori, ca intraltele nici arangiatorii balului, nici jucatorii si nici putinatatea mea n'au sciutu dela inceputu nimic'a despre intermezzo cu ursulu, care sub responsabilitatea propria, sub scutulu libertâtiei de masca a trebuitu sa pórte gluma de masca intr'adeveru grobu, intocmai cá draculu rosiu, care scuipa astadi inca in „Sieb. Boten.“

Institutulu pompieriloru este unu purtatoriu alu humanitâtiei si a iubirei de a-própelui, si pentru acel'a contradicerile natiunale si confessionale suntu, terra incognita. De aceea invinovatirea de intolerantia natiunale, s'a radicatu pre nedreptu asupr'a acelui'a.

Pentru institutulu pompieriloru
Dr. Lindner
conducatoriu.

⁂ (*De lânga Zam.*) In comun'a A. in dîu'a de anulu nou (1 Ianuariu st. v. a. c.) se ospetá intr'o crâsima mai multi locuitori bindu rachiu. Intre acesti'a se aflá si clericulu I. P. dupa ce sa ospetara toti bine se pusera la jocu in dantiu cu muierile (femeile) din preuna cu clericulu. Totu acestu clericu in postulu craciunului in alta crâsima, unde se aflá incuartiratu si uun d-nu magiaru care lucrá la cartea funduara, ospatându-se bine cu alti locuitori si intrendu la densii acelu d-nu ii dîse: buna sér'a d-le aicea-i pop'a cu poporulu, dupa ce sa imbetara bine, incepù pop'a cu poporulu a cantá in biseric'a unde se aflá (crâsima) frumósa purtare dela unu clericu, care de doi ani mai bine sa trudesce cá sa fia preotu!

Totu acest'a clericu se togmí cu locuitorii din aceeasi comuna de docente prin Septembre, insa scól'a o incepù numai in Ianuarie a. c., lasându din léf'a invetiatorésca de 80 fl. 50 fl. v. a. Prelegerile inca le continua *regulatu* (?) in tóta septamân'a tiene câte doue dîle prelegeri, une-ori mai lasa câte o septamâna si ferii, totu asiá tienù si in anulu trecutu pâna in postulu pasciloru, apoi se incepura feriile. — Prin astfeliu de educatori vomu ajunge cu graba la desvoltare. —

---

*) Spesele, dupa cum se vedu in ratiociniile publicate in totu anulu, au diferitu si diferescu; odata radicându-se alta data, scadiendu amesuratu impregiurâriloru; póte ne va observá cine-va câci nu amu specificatu si spesele in ratiociniu, acést'a noi pâna acum nu o amu facutu, insa la casu de trebuintia suntemu totu-déun'a gat'a a satisface dorintiei orisi cui; de óre-ce noi din tóte punctele de vedere amu aflatu a fi de neaperata trebuintia a se notá in protocolulu conferintiei si anume: spesele balulului tienutu in 10|22 Ianuariu 1871 (cându s'a inceputu acestu fondu) suntu petrecute in protocol. din 6 Aprilie v. 1872 pag. 162, cele a le balului din 30 Ianuariu 1872 se afla puse totu in protocolulu din 6 Apr. la pag. 163; iéra cele din 14|26 Ianuariu 1873 suntu petrecute in protocolulu conf. din 1 Martie 1873 pag. 222 si in urma spesele balului tienutu in 19|31 Ianuariu a. c. suntu a se petrece in protocolulu conf. din 6 Fauru v. a. c. cu de a meruntulu.

Acést'a sa facutu de o parte pentru posteritate cá sa se póta orientá pre venitoriu in astfeliu de afaceri, iéra de alta parte pentru cá sa ne putemu dá séma'a cu cea mai mare acuratetia ori cându va cere trebuintia.

Nr. 49/875.

Edictu.

Ioanu Irimina din Sacelu, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socia Ann'a Simeonu Munteanu din Sacelu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca lâ din contra procesulu divortiale intentatu de numit'a lui socia, se va otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu 25 Fauru 1875.

Forulu matrimonialu gr. res. alu
protopresviteratului tractului
(2—2) Sabiiului I.

☛ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☚

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa; diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidicesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 21. ANULU XXIII.

Sabiiu in 13|25 Martiu 1875.

Reflessiuni

la situatiunea noua.

I.

In actiunea vigurósa a noueloru idei, cari — pre ruinele politicei sinistre a celoru siepte ani espirati — au parvenitu a strabate pâna la inaltimea fotelieloru ministeriale si a guverná astadi tiér'a, nimenea — credemu — nu póte remané neutru, fâra a ignorá séu a nesocotí drepturile si detoriele sele de cetatiénu. Fia-care trebuie, este detoriu sa se angagieze ací — vrendu nevrendu — cu tóte fortiele de cari dispune. Suntemu cu totii actori in acésta actiune; toti trebuie sa participâmu ací, prin acte, prin scrieri, prin cuvinte, prin cugetâri si prin sentieminte.

„Negresitu — dîce unu distinsu publicitu — in politic'a unei tieri, la primulu aspectu, singurii beligeranti paru a fi: puterea prin legile sele, — partidele prin actele, — si publicistii prin scrierile loru. — Inse nu! Totu cetatiénulu lupta, pentru ca totu cetatiénulu aproba séu condémna. Déca fia care aru cutezá sa pronuncia susu si tare laud'a séu blamulu, — vocea genului umanu aru fi impusu tacerea la totu ce este esageratu in opiniuni si lupt'a aru fi de multu terminata. Celu ce vorbesce, celu ce lucréza, esercita unu dreptu; celu ce tace, celu ce se abtiene dela lucru, este infidelu detoriei sele. Ómenii cari se descarca de presinte prin tacere si passivitate, acei'a voru fi singuri responsabili de viitoriu, pentru ca la tempulu seu n'au avutu curagiulu de-a vorbí, de-a faptuí!"

Noi, din partea-ne, nu vomu lapedá nici odata apostolatulu cuventului; si déca impregiurârile séu putienele fortie nu ne voru permite a luá de câtu o minima parte la actiunea fapteloru, — vomu fi inse cei intâiu partasi la actiunea ideiloru.

Anticipându aceste principii fundamentale ale tienutei nóstre din trecutu, observânda de noi cu rigóre si in venitoriu, — fia-ne permisu a face primulu pasu pre terenulu ideiloru ce ne propunemu a desvoltá, prin citarea faptului petrecutu de curendu in parlamentulu tierei, faptu, care prelânga o alta adjustare poté sa aiba prospectulu de a dá o alta directiune — negresîtu mai salutaria — atâtu politicei guvernului fatia cu natiunalitâtile, câtu si politicei acestor'a fatia cu guvernulu. Intielegemu *conclusulu* adusu la 11 Martie in *clubulu deputatiloru natiunali* din Budapest'a, conclusu cunoscutu dejá de cetitorii acestei foi.

Fâra a tiené séma de subtragerea celoru trei deputati serbi ultraisti (Miletici, Politu si Costici) din numerulu subscrietoriloru acestui conclusu, — noi ne-amu fi bucuratu, cându amu fi fostu in positiunea de a ne alaturá din tóta anim'a la felicitârile clubului natiunalu parlamentariu, pentru faptulu seu, fâra nici o reserva; inse, cându scimu, care a fostu tienut'a clubului inainte de acést'a si cându vedemu conclusulu, suntemu in totu dreptulu de a nu ne grabí cu enunciarea. Noi dupa câtu amu potutu cuprinde situatiunea nóua, si intru câtu amu potutu petrunde in spiritulu conclusului, pâna acum'a n'amu aflatu nicairi punctulu archimedicu, pre basea câruí'a s'aru fi facutu schimbarea politica a clubului si pre basea cârui'a sa se fia adusu fatia in fatia pretensiunile natiunali cu loialitatea esprimata in conclusu.

Cu tóte aceste, ceea ce n'a espresu clubulu in conclusulu seu, sa sperâmu ca va scí sa repareze prin faptele sele, prin atitudinea sea — in viitoriu.

Atitudinea de pâna acum a fostu gresita. Astadi credemu celu putienu ca a intratu si clubulu natiunalu pre calea unei politice mai reale, mai practice, inse nu in intielesulu cum practiséza multi realitatea, *fâra nici o consciintia;* din motivulu acest'a felicitâmu si aprobâmu *pasulu,* dara nu si *modalitatea* lui.

Seriositatea promissiuniloru noului guvernu se accentuéza in conclusu si nu este indoiéla, ca ce promite unu guvernu trebuie apretiuitu. Totu din conclusu se vede inse ca ministeriulu n'a promisu mai multu cá pâna acum. Ei bine, nu ne confunda si sa nu confunde pre nimenea impregiurarea acést'a. Dér' ori câtu de pretióse suntu promissiunile guverneloru, detori'a celoru guvernati este, cá sa se asigure, incâtu promissiunile sa nu se stracóre pe-aiurea.

Credemu pe de alta parte, ca esperinti'a, reflesiunea, influinti'a nóueloru idei, in fine cunoscinti'a mai esacta a stârei si dispositiunei natiunalitâtiloru, voru fi luminatu atâtu pre barbatii noului ministeriu, câtu si pre ómenii noului partidu fusionistu. Ei se voru fi convinsu in fine de necesitatea de a cedá tempului si voru intrá in fine cu franchetia in carier'a constitutionala. Manifestulu clubului natiunalu celu putienu este de natur'a de-a procurá barbatiloru dela potere acésta convinctiune. Prin noulu evenimentu petrecutu pre fotelurile ministeriale, tiér'a pare a fi scapatu de unu mare naufragiu. Marea inse este acoperita de sfarmaturile nóstre. Manifestulu clubului natiunalu si-a propusu a avisá pre guvernu si parlamentu, ca este bine sa se adune la olalta totu ce e pretiosu in acele farmaturi si in locu de a rumpe si putienele legaturi ce unescu inca fortiele tierei, — sa creeze legaturi nóue, cari legaturi mai pre susu de tóte se afla in reconciliarea natiunalitâtiloru malcontente.

Dara manifestulu clubului natiunalu pentru noi are mai mare importantia din alte consideratiuni.

Erá in adeveru unu lucru tristu si durerosu a vedé pâna acum pre representantii natiunalitâtiloru separati si respanditi in diversele partide din parlamentu, inmultiendu pâna adi prin numerulu loru nisce contingente ostile drepturiloru si intereseloru natiunalitâtiloru, pre cari densii erau chiamati a le aperá, punendu umeru la umeru si bratiu la bratiu. Manifestulu in cestiune inse a datu natiunalitâtiloru nedreptâtite o viia satisfactiune, venindu a probá in parlamentu, ca deputatii loru grupati in giurulu unei flamure, voru scí in viitoriu sa procure clubului autoritatea cuvenita in adunarea legiuitória si sa impuna acolo respectu in cestiunile de dreptu ale natiunalitâtiloru.

Pre de alta parte „recunoscendu, ca calamitatea financiaria si administrativa in tiéra atâtu este de generala si apasatória, incâtu traganarea delaturârei ei invólve celu mai mare pericolu pentru tiéra si tóte popórele ei; ca dara este o detorintia patriotica a fia-cârui cetatiénu de a nu ingreuná, ci dupa poteri a usiurá guvernului implinirea angagiamenteloru espresu luate asupr'a-si, pentru delaturarea câtu mai grabnica a marei calamitâti", — clubulu deputatiloru natiunali, prin conclusulu seu va dá o nóua directiva — credemu — si politicei de passivitate românilorु din Transilvani'a, facendu-i odata sa intieléga, ca in starea sociale, interesulu fia-cârui'a din noi este legatu de interesulu generalu; ca corpulu socialu este cá o masîna, in care derangiarea unei pârti indata se resimte in totulu; ca isolarea este triumfulu celoru rei in detrimentulu celoru buni si in politica neutralitatea séu passivitatea este o crima de les-societate; ca detori'a nóstra nu este numai de a ne supune legiloru, ci si de a contribuí spre a le face sa se respecteze prin tóte medilócele de cari dispunemu; in fine ca trebuie sa ne devotâmu cu totii lucrului publicu, cu acordulu si responsabilitatea mutuala a devotamentului comunu, — atunci si numai atunci fiindu possibile a se asigurá prosperitatea statului si fericirea nóstra a tuturoru. Déca — lucru despre care nu ne indoimu — conclusulu deputatiloru natiunali, intre cari românii ocupa numerulu si loculu celu mai respectabile, va poté sa inspire in acésta directiune spiritele româniloru transilvaneni aruncate in apathía prin politic'a unei passivitâti fâra sensu si ratiune, — atunci noi nu potemu indestulu salutá acestu conclusu, cá unu ce venitu la tempu, aflandu-ne tocmai in ajunulu nóueloru alegeri parlamentarie.

Ajungendu la acestu punctu alu actiunei de idei ce ni-amu propusu a desvoltá, si pre basea principieloru espuse, noi reapucâmu cu fermitate si radicâmu susu iérasi cunoscutulu nostru stindardu, pre alu cârui treicoloru stà scrisu cu litere neperitórie: „*Activitatea e viéti'a, passivitatea — mórtea!*"

—b.

La consiliulu celu mare de ministri, care se va tiené la Vien'a in septamen'a cea mai de aprópe sub conducerea Majestâtiei Sele, voru luá urmatorii ministri ungaresci parte: Bar. B. *Wenkheim,* Colomanu *Tisza,* Aug. *Trefort,* Thoma *Péchy* si contele *Pejacsevics* si toti acesti domni numiti voru plecá Marti séu Mercuri la Vien'a.

Diet'a a intratu dejá in feriele pasciloru (apusene). O multime de deputati, dupa cum anuncia „P. Napló" plecara dejá, si adi si mâne va parasí capital'a unu numeru si mai mare. Dintre deputatii transilvaneni vinu unii pre la Clusiu spre a asiste la conferinti'a de partida de acolo, la carea, dupa cum anuncia „M. Polg." voru vení si Ladislau *Tisza* si bar. Gabriel *Kemény.* In 22 ale lunei acestei'a avé a se tiené in privinti'a acést'a conferintie separate, in 23 inse conferinti'a partidei impreunate*). Pre tempulu ferieloru voru cercetá o multime de deputati cercurile loru de alegere, *Trefort* merge la Oedenburg, Balt. Horváth la Steinamanger.

Codicele de comerciu, care dejá e cunoscutu ca s'a fostu lucratu inca sub ministeriulu de mai inainte, dupa cum este informatu „Közérdek", au trecutu prin consiliulu ministriloru si se va asterne, póte ca inca luni in septaman'a viitóre, casei deputatiloru. In cercurile regimului speréza multi, ca proiectulu de lege se va primí en bloc de câtra cas'a deputatiloru, asiá incâtu acel'a inca in decursulu acestei sessiuni sa intre in putere de lege. —

Dupa cum este informatu, „Közérdek", sub regimulu celu nou, se voru face schimbâri esentiale cu referintia la comitii supremi transilvaneni. De comite supremu alu comitatului Albei inferiore este designatu Carolu *Zeyk,* dimissiunandu-se George *Pogány,* veteranulu comite supremu, care au sciutu sa promoveze interesele unguresci, chiaru in tempurile cele mai schimbaciose, in acestu comitatu bantuitu de agitatiuni natiunale si care intre toti comitii supremi de acum este unulu dintre cei mai apti. De asemenea va fi demissiunatu L. *Barcsay* comitele supremu alu comitatului Hunedór'a si in loculu lui va vení Samuelu Kendeffy; in comitatulu Solnocului din launtru va ocupá, loculu contelui Alesandru *Bethlen,* bar. Desideriu *Bánffy.* Pentru comitatulu Solnocului de medilocu se va denumí baronu Zoltanu *Bánffy*; baronu Danielu *Bánffy* din comitatulu Dobocei si baronu Georg *Kemény* din comitatulu Turdei remânu in posturile loru. Scirea acést'a remâne pre respunderea citatului diurnalu.

Prin diurnale intempinâmu impartasiri contradicatórie, despre o caletoria, ce are sa o intreprinda la Debreczinu, ministrulu de interne Col. Tisza. Pre cându „Pesti Napló" anuncia, ca Escelenti'a Sea va ajunge inca inainte de alegere la Debreczinu, totu atunci ne impartasiesce „Ellenör" ca nu va intreprinde caletori'a inainte de alegere, ceea ce póte sa fia mai drépta; deórece alegerea in Debreczinu se va face in 24 ale lunei acestei'a, pre cându Colomanu Tisza, cu colegii sei se afla la Vien'a.

Dupa cum anuncia „Jelenkor" episcopii cari se aflau in capitala, au plecatu astadi pe serbatorile pasciloru spre resiedintiele loru.

Cu ocasiunea siedintiei de eri a camerei de susu observa „P. Napló" intre altele: „De care partida se tiene majoritatea magnatiloru, din cas'a de susu, nu se póte scí inca cu siguritate. Andrássy, Karolyi, o parte mare a partidei Zichy, Cseconics, Orczy s. m. se tienu de partid'a liberale. Comitii supremi suntu partisani de ai regimului. Afara de aceea mai este inca unu altu factoru, care este fórte respectatu si acest'a este inaltulu episcopatu. Noi avemu date positive, despre tienut'a politica a mai multoru episcopi si avemu causa a conchide de acolo si la tienut'a majoritâtiei episcopiloru.

Scirile nóstre ne spunu, ca episcopatulu de asta-data se va retiené dela ori ce agitatiune politica, si ca nu va aruncá in cumpana nici influinti'a sea, nice argumentele sele ponderóse pentru vre-un'a din partidele politice. —

O multime de membri distinsi din clerulu catolicu, se afla dejá in taber'a partidei liberale si a „opositiunei drepte" si episcopatulu unguresçu implinesce numai inalt'a sea missiune bisericésca, déca cu ocasiunea alegeriloru nu ia parte la luptele politice, cari totu-déun'a numai dejosescu biseric'a. De aceea credemu, ca acei domni cari au tienganitu sabi'a asiá de eroiceste in siedinti'a de ieri a cameri de susu, si in sal'a museului cea istorice interesanta, s'aru fi potutu numerá usioru, câti suntu de ai loru. —

---

*) S'a si intemplatu.

Escelenti'a Sea Archieppulu si Metropolitulu Mironu *Romanu* s'a inscrisu in clubulu partidei liberale.

Denumirea notariloru regesci se afla in ajunu; dupa cum este informatu „Naplo“, fói'a oficiale va publicá in Duminec'a pasciloru, list'a numeloru celoru denumiti.

Vien'a, 18 Martiu. (La caletori'a imperatului spre Bucovin'a). Dupa cum se spune din mai multe pârti caletori'a monarchului la Czernovitz va fi in lun'a lui Augustu, pre care Majestatea Sea, dupa cum anunciaramu la tempulu seu, a facut'o cunoscutu unei deputatiuni din Bucovin'a. Majestatea Sea va petrece cu ocasiunea acést'a mai multu tempu si in Galiti'a. —

Iubíleulu din *Bucovin'a* a pusu in miscare spiritele de acolo. Simtiulu natiunalu se parea mai nainte adormitu de totu, ceea ce inse acum se desminte in modu eclatantu. Tocm'a in cercurile, de unde s'asteptá, dupa impregiurâri, mai putienu, vedemu pornindu-se miscarea si cercurile aceste suntu proprietarii cei mari, boierii moldoveni de odinióra. Acesti'a, de si loiali, vatemati prin ingerinti'a cea obrasnica a veneticiloru, cari cu ignorarea trupiniloru tierei voiau sa represente tiér'a, se retragu demustrativu si dela putienile afaceri publice, in cari mai functiunau. Asiá se scrie ca s'a retrasu Alesandru *Petrino* dela functiunea de presiedinte alu *Reuniunei agronomice a tierei,* se vorbesce ca deputatii Petrino si Hormusachi 'si depunu mandatele de deputati dietali, si se dice in fine ca au de cugetusi altii multi sa urmeze esempleloru acestor'a.

La tóta intemplarea strainii din Bucovin'a, in casulu celu mai usioru, au lucratu fâra de nici unu tactu fatia cu locuitorii indigeni si fatia cu invecinat'a Romania, si ce e mai multu chiaru si cu Russi'a, pre cari nu jace nici decum in interesulu nostru cá sa li se insufle suspiciuni ca statulu nostru voiesce sa le umilésca.

Luptele intre Bismark si ultramontanismu se agerescu pre di ce merge. Abiá s'a votatu legea, prin carea, dupa cum dicu nemtii, cort'a cu pânea li s'au radicatu episcopiloru asia de susu, incâtu numai pre lânga recunóscerea legiloru statului 'si mai potu tinde mân'a intrens'a, si ultramontanii au inceputu din partesi si ei a amenintiá. *Donau Zeitung* scrie:

„Catolicii nemti voru face cu Bismark cum au facutu italienii cu Minghetti si Garibaldi. Vomu remané a casa. Va fi unu parlamentu trunchiatu. Vomu alege: dara nu vomu intrá. Bismarck cugeta ca Germani'a e facuta gat'a; noi i vomu aratá ca nu e gat'a si ca unu persecutoru nici nu o póte gatá nici odata. Parlamentulu celu mai de aprópe trebuie sa fia fâra centru.“

Pentru armat'a română si militii se recrutéza in anulu acest'a 58,850 recruti. Acést'a s'a fostu statoritu prin lege, putiene dile inainte de craciunulu din iérn'a „acést'a.“ Recrutarea are sa se faca acum si asiá este fórte naturalu, cá junii respectivi, ori unde se voru aflá, sa fia insciintiati, cá sa se póta presentá la tempu. O incunosciintiare de feliulu acest'a a mersu in tóte pârtile, unde se afla juni români si a mersu si la Brussel'a la scól'a militaria, unde studiéza mai multi juni români. „Etoile Belge“ deduce din impregiurarea ca acesti juni au plecatu numai decâtu câtra casa, ca la Dunarea de josu se facu pregatiri de resbelu. „Etoile Belge“ sa ia lucrulu mai calmu, câci noi asiá credemu ca nu se va intemplá nimic'a.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 16 Martiu. Presiedintele anuncia, ca bar. Gavriilu *Kemeny* fiindu denumitu secretariu de statu, si a depusu mandatulu de deputatu dietalu.

Ministrulu de comerciu bar. *Simony* aduce unu proiectu de lege despre inarticularea tratatului postalu internationalu.

Dupa acést'a se continua desbaterea bugetului *justitiei*, la ocasiunea cârei'a comissiunea financiale face propunerea, a se modificá articlulu 23 de lege dela 1871 privitoriu la salariele judecatoriloru si procuroriloru. Ministrulu de justitie promite unu proiectu pentru imputinarea tribunaleloru respective pentru stergerea a 45 de tribunale.

Dupa terminarea bugetului de justitia urméza bugetulu comerciului.

Ministrulu de comerciu *Simonyi* dechiara, ca este in stare a face reductiuni de 110,000 fl. afara de reductiunile propuse de comissiunea financiala.

Helfy urgéza intrunirea ministeriului de comerciu cu a ministeriului de comunicatiune si modificarea tractatului de comerciu si de vama.

Ministrulu de comerciu dechiara, ca intrunirea acestoru dóue ministerie nu este oportuna: in privinti'a revisiunei tratatului amintitu cu Austri'a Helfy sa astepte propunerea regimului.

Sennyey sustiene ca intrunirea ministerieloru cestoru dóue este o necessitate.

Dupa ce s'au mai desbatutu cestiunea acést'a din partea mai multor'a, se incheia desbaterea si siedinti'a.

(Cas'a magnatiloru) primesce proiectulu despre catastru dupa cum s'a fostu primitu in cas'a deputatiloru.

Budapest'a 17 Martiu. In cas'a deputatiloru se aduce unu adausu la legea electorala din 1874, care se imparte sectiuniloru spre a se luá câtu mai in graba la desbatere.

Dupa acést'a se continua desbaterea bugetului ministeriului de comerciu care se si termina in siedinti'a acést'a.

Budapest'a, 18 Martiu. Siedinti'a de astadi se incepe cu interpelatiunea lui Cseh indreptata câtra ministrulu de comunicatiune, ca nu va cercetá ministrulu déca junctiunea drumului de feru orientalu se póte face pre la Oituzu mai curendu si mai eftinu, cá pre la Timisiu?

Ministrulu de comunicatiune *Péchy* respunde, ca póte dispune a se face studie asupr'a Oituzului, pentru ca de o parte junctiunea cu Galati este de mare insemnatate, de alta parte unu § din lege dispune mesur'a acést'a; nu póte promite inse, din caus'a tempului celui scurtu, a pasí cu unu proiectu inaintea casei, prin care sa se dea preferintia Oituzului si sa provóce si pre Camer'a Romaniei la acést'a. Crede asiá dara ca va intielege si deputatulu, ca pre cându ministrulu 'si va tiené de datorintia a studiá lini'a din cestiune, este datoriu de alta parte a dispune cele de lipsa, conformu legei, spre a se realisá drumulu de feru pre la Timisiu.

Cas'a ia respunsulu spre sciintia.

Dupa acést'a prelungesce cas'a indemnitatea pâna la finea lui Aprile.

Se continua mai departe si se si termina desbaterea bugetului de comunicatiune.

Program'a caletoriei Imperatului si Regelui.

Pentru caletoriile Majestâtiei Sele a imperatului, ce are sa le faca, la Triestu, Veneti'a si Pol'a dupa aceea prin Dalmati'a, in lunile lui Aprile si Maiu a. c., s'au statoritu urmatórea programa: Plecarea dela Vien'a spre Triestu se va face in 1 Aprilie la 6½ óre sér'a cu trenulu sudicu, sosirea in Triestu va fi in 2 Aprilie la 9 óre diminéti'a. Plecarea din Triestu spre Goriti'a va fi in 4 Aprile la 7 óre diminéti'a cu trenulu sudicu.

Sosisera in Goriti'a la 8 óre si 15 m. In 5 Aprile la 7 óre diminéti'a se va incepe caletori'a dela Goriti'a spre Veneti'a. Sosirea la Veneti'a va fi la 11 óre inainte de médiadi. Dîu'a de Marti in 6 Aprile este destinata spre restaurare in Veneti'a. Plecarea dela Veneti'a spre Pol'a se va incepe in 7 Aprilie la 10 óre diminéti'a si adeca cu vaporulu spre portulu Spignon (Malamocca) si de acolo cu iact'a Majestâtiei Sele „Miramar“ spre Pol'a (76 miluri maritime). Sosirea la Pol'a va fi câtra 5 óre sér'a. Plecarea dela Pol'a spre Zar'a se va face cu naia in 10 Aprile la 4 óre diminéti'a (88 miluri maritime). Sosirea la Zar'a va fi la 10 óre inainte de m. d. si se va oprí acolo doue dîle. —

In 13 Aprile la 4 óre diminéti'a caletori'a cu nai'a spre Arbe (44 m. maritime), de acolo spre Pago (28 m. maritime) si dela Pago inapoi spre Zar'a (66 m. maritime.) Sosirea in Zar'a va fi câtra 7 óre sér'a.

In 14 Aprile diminéti'a caletori'a pre uscatu preste Bencovac ($4^5/_8$ m.) spre Obrovazzo ($3^7/_8$ m.) eventualu spre Podprag. Reintórcerea la Zar'a va fi câtra 7 óre sér'a. —

In 15 Aprile plecarea cu nai'a spre Sebenico la 5 óre diminéti'a (44 m. maritime), va atinge si Zaravechias (15 m. maritime), Strettos (18 m. maritime), Zlarius (10 m. maritime). si fortulu St. Nicolo (4 m. mar.)

Sosirea la Sebenico va fi câtra 2 óre dupa m. d.. In 17 Aprile la

---

FOISIÓRA.

Dalmati'a.

I.

Dela Fiume la Lussinu-Piccolo.

(Dupa Gustav Rach.)

Erá la 11 óre inainte de médiadi. Unu *Scirocco* usioru suflá dejá. Cine a caletoritu pre marea adriatica (matrosii englesi o numescu marea dracului) scie câte neplaceri procura caletoriloru si *Scirocco*, si nu mai putienu *Borra*. Pre marea adriatica este bine numai dupa ce *Borra* si *Scirocco* s'au obositu de lupta si a venitu la potere vre-unu ventu secundariu. Vaporulu Lloydului *„Benacco“* stá gat'a de plecatu. Capetenia agenturei Lloydului din Fiume, Baronulu de *Hauser* si consululu turcescu me petrecura pre vaporu si me recomendara capitanului.

Dupa unu tempu, óre-care, vaporulu „Benacco“ fumegá din tóte puterile, departandu-se de portulu celu mare si frumosu fiumanu spre a innotá câtra sinulu numitu Bocche-di *Cattaro*, la piciórele Muntenegrului.

„Benacco“ este unu vaporu micu si incomodu alu societâtiei Lloydu din *Triestu*, amu puté dice, unu vaporu numai pentru transportu de mârfuri. Cându stá „Benacco“ in portulu dela *Fiume* lânga vaporulu celu mare „Stambul“ carele mijlocesce comunicatiunea dealungulu litoralului dalmatinu, se parea ca stá o luntre de riu lânga o naie de mare. Salonulu celu micu si cabinele cele anguste se afla sub coperisiu. Partea dinainte a bordului este incarcata cu balle de marfuri si lâdi, partea dinapoi ofera unu spatiu micu de preumblare, celu multu de 30 pasi. „Benacco“ inse aluneca iute preste valurile mârei. Capitanulu seu Pietro Tagliani, italianu de origine, este unu barbatu cultu, circumspectu si placutu. Caletoriului nu-i póte parea reu ca a preferitu pre „Benacco“ si a lasatu pre „Stambulu“, care din urma pléca cu vre-o câte-va dile mai tardiu. Cine are inse chiamare câtra bóla de mare, mai bine sa ascepte vre-o câte-va dile si sa plece cu „Stambulu“.

Litoralulu celu verde delurosu alu sinului dela Fiume a disparutu la spatele nóstre si castelulu Tersetto, cetâtiui'a Frangipaniloru de pre coron'a déluriloru din giurulu Fiumei, s'a cufundatu in mare. „Benacco“ fumegá in directiunea Sudu-Ostica, indreptandu-se spre litoralulu dalmatinu. La drépt'a dinaintea nóstra erá sinulu Quarnero, vestitu pentru furtunile sele inca din tempulu Romaniloru.

Nici odata nu trece vre-unu capitanu dela *Polla* la *Lussinu-Piccolo*, preste Quarnero, fâra de a fi ingrigitu de reusit'a caletoriei.

Déca sufla Borra, dela Nordu-Ostu, spre Quarnero, atunci nu este vorba de a trece preste acestu sinu periculosu. Caletorindu dela Fiume spre Zarra putienu ne pasá de furtunele si de capriciele Quarnerului, pentru ca abiá i atingemu marginea de câtra resaritu. Cu tóte acestea capitanulu Tagliani cautà mai de multe ori ingrigitu asupr'a Quarnerului a cârui suprafatia incepuse la adiérea Sciroccului a se incretí. „Benacco“ trecea tocmai pre lànga litoralulu insulei *Veglia*, celu ce au mai remasu verde intre insulele cele numeróse, cari pre tempulu Romaniloru abundau de paduri, locu de pasiuni, campii acoperite cu cereale, olivi si vii. Boureii ilirici, despre cari face amintire *Pliniu*, erau in multime mare la Vegli'a. Pentru Romani boureii erau o delicatetia. Pliniu naréza, ca Fulviu Hirpinu i cultivá anume pentru cá sa-i aiba la mese. Insul'a Vegli'a au fostu unu tempu indelungatu independenta cu constitutiune republicana, pâna cându in secululu alu 16, a cadiutu in mânile Venetianiloru.

Astadi are insul'a manastiri fórte multe din care causa insul'a se numesce „Ile des pretres“ (insul'a preotiloru.)

De pre insul'a acést'a au mai primitu „Benacco“ trei pasageri, toti trei preoti, ceea ce facù impressiune rea asupr'a unor'a dintre matrosi.

Vaporulu trecuse de Vegli'a si se vedea canalulu dintre insul'a *Vegli'a* si *Cherso*, care se numesce si „Bucc'a mica.“ Dupa ce trecù vaporulu de Cherso se arata litoralulu Istriei. Canalulu celu largu in care ne aflámu se chiama „Bucc'a mare.“ Insul'a Cherso are mai putiena verdétia, are inse patru manastiri.

Clopotulu vaporului dede semnulu de prândiu, semnu fórte placutu, câci bucatariulu vaporului este unu bucatariu fórte bunu. La prandiu erá servitu pre masa unu vinu rosiu, care semana fórte tare cu vinurile francese. Capitanulu asigura ca vinulu este vinu dalmatinu din tienutulu dela Spalato. Vinulu, dupa asigurarea capitanului, erá pregatitu de o societate francesa, de unde deducea, ca vinulu 'si indrépta gustulu dupa cumu ilu face.

Dupa prandiu petrecui susu pre vaporu si privíi culmile cele frumóse imbracate cu paduri de olivi, vii si fice (smochine), cari crescu in valea dela Cherso in abundantia. Case frumóse si mari, intre cari si manastiri, indeplinescu immaginea unei regiuni frumóse. Tempulu erá mesuratu, vaporulu trebuiá sa plece. Capitanulu staruiá pentru plecare. Cu câtu se apropia sér'a mai bine, cu atâtu si Scirocco suflá mai tare. Vaporulu a inceputu a jucá pre aripile valuriloru intr'unu modu neplacutu. Dupa ce s'au intunecatu de totu, ventulu deveni insuportabilu. Vaporulu erá arun-

5 óre diminéti'a calatori'a pre mare dela Sebenico spre Scardon'a (10 m. mar.) De ací la 10 óre pre uscatu preste Chistanje (3$^{5}/_{8}$ m.) spre Knin (4$^{2}/_{8}$ m.), laolalta 7$^{7}/_{8}$ miluri. Sosirea in Knin câtra 7 óre sér'a.

Plecarea din Knin va fi in 18 Aprile la 5 óre diminéti'a pre uscatu pre la Vatica (3$^{5}/_{8}$ m.) spre Sinj (4$^{4}/_{8}$ m.) Sosirea la Sinj va fi pre la 7 óre sér'a.

In 20 Aprile la 6 óre diminéti'a pre mare dela Sebenico spre Trau (32 m. mar.); la 11 óre inainte de prandiu pre uscatu dela Trau pre la Castelli spre Spalato (4 m.) Sosirea la Spalato pre la 4 óre dupa prandiu.

In 23 Aprile caletoria pre mare spre S. Pietro dela Brazza (10 m. mar.), spre Postire (5 m. mar.), Pucisce (6 m. mar.), dupa aceea la Almissa (6 m. marine) si Macarsca (18 m. mar.), mai departe la Bol (17 m. mar.) si Milna (18 m. mar. pre insul'a Brazza si inapoi spre Spalato (12 m. marine).

In 24 Aprile la 3 óre diminéti'a caletori'a pre uscatu dela Spalato, pre la Elissa (1$^{7}/_{8}$ m.), Trilj (4 m.), Uljane si Lovrec (3$^{7}/_{8}$ m.) spre Imoschi (3$^{7}/_{8}$ m.) In diu'a urmatóre la 5 óre diminéti'a caletoria dela Imoschi la Zagvozd (4 óre). De acolo caletori'a spre Vergoraz (cu totulu 8$^{4}/_{8}$ m.)

In 26 Aprile la 5 óre diminéti'a pornirea pre uscatu dela Vergoraz spre Metcovic (5$^{4}/_{8}$ m.) Sosirea in Metcovie câtra 11 óre inainte de prândiu. Calatori'a cu luntrea pre Narenta pâna la fortulu Opus (1$^{6}/_{8}$ m.) si inapoi la Metcovic. —

In 27 Aprile la 5 óre diminéti'a dela Metcovic pre uscatu preste enclav'a dela Clec spre Slano (7$^{6}/_{8}$ m.) —

In 28 Aprile la 5 óre diminiti'a caletori'a pre naia si luntre spre Stagno (11 m. mar.). La 10 óre calatori'a pre naia spre Gravos'a (20 m. mar.) Sosirea la Gravos'a resp. in Ragus'a va fi câtra 4 óre dupa prândiu. —

In 29 si 30 Aprile se va oprí in Ragus'a.

In 1 Mai la 7 óre diminéti'a dela Garvos'a spre Cattaro cu nai'a (46 m. mar.). Sosirea câtra 11 óre inainte de prândiu.

Din Cattaro in 3 Mai 6 óre sér'a cu nai'a spre loculu de anchiratu Meljine lânga Castelnuovo (13 m. mar.

In 4 Mai in reversatulu diorilor calatori'a pre mare dela Meljine la Castellastua (24 m.) Sosirea dupa 5 óre diminéti'a. Calaritulu pre la forturile marginasie: Presiec'a, Copac, Spiridione si Cosmac pâna la Budua (8 m.) Sosirea la Budua la 7 óre sér'a. —

In 5 Maiu la 5re diminéti'a calaritu dela Budua la Cattaro (2$^{4}/_{8}$ m.) La 3 óre dupa prândiu cu nai'a spre Risano (8 m. mar). Sosirea la 4 óre.

In 6 Maiu 5 óre diminéti'a calaritu dela Risano preste Sedenice la Dragail, rentórcerea la Risano pre la Circvice, sosirea câtra 6 óre dupa prândiu. La 6 óre sér'a caletoria navale spre Castelnuovo, resp. loculu de anchiratu Melinje (11 m. mar.) Sosirea la 7 óre.

In 7 Maiu se va oprí in Castelnuovo. In 8 Maiu la 5 óre diminéti'a calaritu dela Castelnuovo preste enclav'a dela Suttorina spre Ragusa Bechio (4$^{7}/_{8}$ m.) La 2 óre dupa prandiu caletoria pre mare spre Drebic pe peninsul'a Sabioncello si de ací la Curzola (52 m. mar.)

In 9 Maiu la 5$^{1}/_{2}$ óre diminéti'a caletoria pre mare dela Curzola, atingendu totudeodata Trappanos (pre Sabioucello), dupa aceea Gjelsas si Cattavechias pre insul'a Lesin'a, spre Lesina (92 m. mar.) Sosirea la Lesin'a pre la 4 óre dupa prandiu,

In 10 Maiu la 5 óre diminéti'a pre mare dela Lesin'a la Liss'a, atingendu Milua si Comis'a de pre insul'a Liss'a (40 m. mar.) La 5 óre dupa prandiu pre mare dela Liss'a la Vegli'a (160 m. mar.)

In 11 Maiu la 10 óre inainte de prandiu caletori'a mai departe spre Fiume (20 m. mar.) Sosirea acolo câtra prandiu.

In 12 Maiu la 5 óre sér'a reintórcerea dela Fiume la Vien'a cu trenu separatu.

Sosirea la Vien'a va fi Joi in 13 Maiu 7$^{1}/_{8}$ óre diminéti'a. —

Prin statorirea acestei programe au documentatu imperatulu iérasi, câtu de putienu se teme de strapatii. Pentru parthiele din launtrulu tierei s'au alesu mai multe cuartire de nópte, in care póte ca nici unu touristu nu si-au potutu pune piciorulu si care in casulu celu mai bunu nu voru avé mai multu, decâtu caracterulu unei tabere de barace improvisata. Abaterea din drumu a Majestâtiei Sele dela Triestu la Goriti'a este unu actu de pietate câtra betranulu conte Coronini, educatoriulu de odinióra alu imperatului, cârui'a populatiunea din Goriti'a are de ai multiamí pentru implinirea dorintiei sele.

Spre Veneti'a insotiescu pre Monarchulu cei doi adjutanti generali L. d. M. C. (vice-maresialulu campestru) Bar. Mondelu si G. U. (majoru generalu) cavaleru de Becc, cari preste totu, intréga caletori'a voru fi cu Monarchulu, mai departe, dupa cum anunciaremu dejá, contele Andrássy, siefulu de sectiune, de Hoffmann, consiliarii de curte Teschenberg si Schvegl, colonelulu cavaleru Kraus, majorulu Bar. Teuffenbach si toti adjutantii (campestri). Din ministeriulu cislaitanu va fi ministrulu de aperare alu tierei colonelulu Horst, care va insocí pre Monarchulu tóta tour'a prin Dalmati'a; pre cându dlu de Chlumecky va fi lânga Imperatulu cu deosebire la visitarea regulârei-Narcutei si a traceului drumului de feru, dupa aceea inse se va intórce la Vien'a. Alegerea dlui de Chlumecky se facù din partea intregului ministeriu cu privire atâtu la resortulu administrativu din partea acelui'a câtu si la dorintiele representantiloru dalmatini, cari pusera pondu pre aceea cá ministrulu de comerciu si agricultura sa se informéze in persóna despre circumstârile de acolo. Pentru aceea este domnulu Chlumecky cu deosebire iubitu din partea Dalmatiniloru, pentru ca léganulu seu, a fostu pamentulu dalmatinu, iéra tatalu seu, care au fostu consiliariu de curte alu locutiintiei din Zara, au lasatu in tiér'a cea mai placuta aducere aminte. Pre lânga aceea voru asistá in Triest la desvalirea monumentului lui Massîmilianu, afara de cei doi ministri amintiti, inca si ministrulu presiedinte principele Auersperg, de asemenea baronulu Pretis si ministrulu Unger.

Se scrie din Vien'a diuariului germanu „Schlesische Presse“ ca cabinetulu austro-ungaru, luându in consideratiune neintielegerile ce se ivescu pre totu minutulu intre Romani'a si Pórta, aru fi cerutu intrunirea unei conferintie in care puterile aru fi chiamate sa reguleze definitivu cestiunea romàna.

O desmintire eclatauta da „Press'a“ de Bucuresci aceloru diurnale, cari sustieneau ca Romani'a, cá „vasala“ a Turciei fu respinsa dela conventiunea dela Genev'a. Eata ce dice acea fóia in privinti'a acést'a:

Diuariulu vienesu „Neue Freie Presse“ dela 10 Martie se ocupa despre unu nou incidentu diplomaticu ce pretinde ca Romani'a aru fi radicatu din nou cu sublim'a Pórt'a. Este vorb'a despre conventiunea incheiata la Genev'a in 1864 pentru ameliorarea sórtei ranitiloru in tempu de campania. Guvernulu românu aderandu la acésta conventiune, cosiliulu federalu s'a grabitu a tramite Romaniei prin agenti'a dela Parisu unu esemplariu autenticu alu conventiunei si a ne anunciá ca, conformu hotarirei luate de mai nainte, adesiunea nóstra s'a comunicatu tuturoru stateloru semnatare, intre cari figuréza si Turci'a.

„Neue Freie Presse“ pretinde ca Elveti'a nu aru fi primitu adesiunea nóstra, pre care gazet'a o considera cá o sustragere din parte-ne dela drepturile de suzeranitate ale sublimei Porti, si ca s'aru fi ocupandu puterile semnatare ale conventiunei cu acésta cestiune, fâra inse a fi luatu pâna acum vre-o decisiune. Aceste informatiuni suntu pre deplinu inesacte. Adesiunea nóstra a fostu primita si consiliulu federalu s'a grabitu a o comunicá stateloru cari semnasera, precum a facutu cu tóte adesiunile ulterióre.

Nu este dara nici conflictu diplomaticu si cu atâtu mai putienu se ocupa statele semnatare a aplaná ceea ce nu este.

Afacerea subventiunei gimnasiului din Brasiovu in senatulu Romaniei.

In siedinti'a de adi a luatu in desbatere proiectulu formatu din initiativ'a Camerei de a se stabilí prin lege o subventiune de 15,000 lei pentru biseric'a St. Nicolae si gimnasiulu din Brasiovu. D. Desiliu a combatutu proiectulu, dîcendu ca nu e bine a ne obligá prin o lege, ci a se inscrie acea subventiune in bugetu de câtra guvernu si a se acordá numai cându voru fi fonduri disponibile. D. ministru de instructiune Majorescu a esplicatu senatului ca acestu proiectu de lege nu este propusu de guvernu ci ca a venitu din initiativ'a Camerei in urm'a unei propuneri subscrisa de d. M. Cogalniceanu, Vernescu si altii, cari au voitu a se dá o asigurare prin lege pentru acea subventiune. Guvernulu nu s'a opusu, de óre-ce acea subventiune e data pentru biserica si instructiune, si de óre-ce acésta suma, cându mai mare cându mai mica, a figuratu in toti anii in bugetu; si acum se dà mai multa asigurare celoru ce o primescu. — D. C. Bozianu a sustienutu cu tarie proiectulu din punctulu de vedere alu culturei si alu romanismului. D. Bozianu a combatutu pre d. Desliu aretandu-i contradictiunea in carea s'a pusu cu cele ce reclamá alta data ca tóte creditele estraordinaria sa tréca si prin senatu. Oratorulu a dîsu ca trebuie a atrage pre români de ori unde, si a incuragiá cultur'a loru. Câtu pentru acésta suma de 15,000, de óre-ce a figuratu pâna acum in bugetu, aru fi destulu acést'a spre a o mentienea, câci aru fi tristu a o retrage sub motivu ca Romani'a nu e in stare a platí o asemenea subventiune.

Punendu-se la votu proiectulu de lege, senatulu l'a admisu cu 31 bile albe contr'a 9 negre.

Republicanii americani facu legi mai esceptionale de câtu monarchistii din alte pârti. Astu-féliu in congresulu stateloru unite s'a propusu mai multe legi esceptionale asupr'a sigurantiei publice, asupr'a câror'a atragemu atentiunea asiá numitiloru liberali. Republicanii stateloru unite se pórta cu asprime câtra autorii desordineloru ce au avutu locu la Sudu. Si nu e vorb'a de crime de dreptulu comunu, ci de delicte politice, cari „impedeca regularitatea alegeriloru.“

O intrunire prealabile de senatori si deputati a aprobatu propunerea de a se presentá cougresului unu proiectu prin care presiedintele se fia autorisatu a suspendá *habeas corpus* si a-i dá puterile necesarie spre a restabilí ordinea in statele ude e turburata.

„Press'a.“

Reformele financiale si bogatiele minerale ale Romaniei.

In diferite renduri amu intretienutu pre lectorii nostri asupr'a miscârei economice din Romani'a, in capulu cârei'a se remarcà diferiti barbati cu positiuni alese in statu, intre cari si doi ministri: d. B. Boerescu ministru de esterne si d. G. Gr. Cantacozino, fostulu ministru alu lucrâriloru publice, actualmente ministru de financie, in loculu dlui Mavrogheni a cârui démna retragere e apreciata de toti.

Reusit'a diferiteloru stabilimente de economia natiunala stabilite pre base totu atâtu de solide cá cele mai bune din strainatate, intr'o tiéra in care spiritulu de asociatiune erá necunoscutu si increderea capitaluriloru cu deseversire paralisata, au atrasu ambiloru ministri increderea generala. Acésta incredere meritata i-au facutu sa lucreze cu ardóre a desvoltá in Romani'a tóte ramurile de avutia natiunala, si a introduce in financiele statului reformele cele mai proprii pentru a le asigurá o marsia prospera si démua de unu statu regulatu.

Un'a din aceste reforme este si acea a introducerei sistemului imprumuturiloru de statu cu renta, in loculu imprumuturiloru cu ipoteci ce se practicau pâna acum. Acésta salutaria reforma déca a gasitu o deplina aprobare din partea inteligintiei tierei, ea n'a fostu scutita de defaimarea unoru membri din opositiuue, partisani ai vechiului sistemu constatatu cá unu impovaratoriu de esperientia de seculi a tuturoru stateloru unde se practica astadi rent'a. Intre acesti adversari „Curierulu financiaru“ din Bucuresci ne citéza si pre d. Ioanu Brateanu, actualmente senatore, si se mira cum acestu barbatu vine si condamna dela tribun'a senatului unu sistemu cu renta, cându se scie ca pre tempulu cându erá ministru de financie, totu pentru acoperirea unui deficitu, d-sea propusese periculosulu sistemu de a acoperí golulu print'o emisiune de harthia moneta cu cursu fortiatu. D. Boerescu inse, ministrulu de esterne, printr'unu savantu discursu tienutu in senatu cu ocasiunea discutârei acestei reforme, probandu pâna la evidentia superioritatea sistemului rentei asupr'a imprumuturiloru cu ipoteci, si asupr'a aceloru cu hartie moneta a facutu sa triumfe cu o imensa maioritate, noua si salutari'a reforma, alu cârui proiectu de lege erá depusu de

---

catu in susu si in josu. Ceriulu erá imbracatu in norii cei mai negri, din a câroru cretie luminá cându si cându câte unu fulgeru sulfuricu.

Capitanulu ingrijatu cautá spre ceriulu celu intunecosu si spre marea cea spumegatóre. „Bine erá, déca ve lasámu sa ve dati josu si déca remanému in Cherso“ mormoi capitanulu.

„Pentru ce dle capitanu? este periculu?“

„Inca nu! Muntele din stanga este insul'a Osero. Dupa o óra putemu ajunge in portulu dela *Lussin-Piccolo.* Dara intro astu-feliu de intunecime nu este cu putintia se intrâmu in portu. Eu nu potu sa vedu luminile din portu si de marginea drumului cându intrâmu in portu suntu stânci, cari ne potu periclitá.“

Se vede dara ca nu scaparamu de Ouarmnero pentru ca la drépt'a nóstra erá unu viscolu incâtu credeai ca acolo in adeveru este „*marea dracului.*“

Dintr'odata se desface valulu celu negru alu noriloru si apare lun'a printre crepaturile noriloru.

„Putemu se intrâmu“, dice capitanulu, colo indepartare se vedu luminile. Acestea suntu lampele cari semnaliséza intrarea in portulu dela *Lussin-Piccolo.*“

Dupa o jumetate de óra vaporulu „Benacco“ erá in portulu siguru dela *Lussin-Piccolo.*

d. Mavrogheni inca din sessiunea trecuta, pre cându erá ministru de financie.

Imprumutulu ce statulu românu voiesce a contractá astadi cu renta asupr'a statului de 5 la suta, se compune din 19 milióne fl. pentru acoperirea deficiteloru resultate din anii 1872 si 1873; din 5 milióne pentru ecuilibrarea budgetului pre 1875, neputandu-se pune de ocamdata in vendiare bunuri de ale statului, fâra a riscá o depreciare din caus'a uriteloru recolte, si din 5 milióne pentru cumperatóre de arme; in totalu 29 milióne efectivu.

Legea prevede subscriptiunea publica, si minimulu subscriptiunei de 60. De si imprumutulu este micu, totusi capitalurile englese credemu ca n'aru trebuí sa remana indiferente, considerandu solvabilitatea bine stabilita a statului românu, si folósele de 8½ la % aprópe, ce le ofera acésta operatiune, atunci pre cându ele nu costa aici de câtu 4%, si la Bucuresci calculandu transportulu baniloru, comisione si alte chieltueli 5½ pâna la 6%.

In ceea ce privesce utilisarea bogatiiloru minerale ale principateloru, guvernulu românu pare a se ocupá cu multa ardóre. D. Cantacozino pre cându erá ministru lucrâriloru publice, preparase dejá unu proiectu de lege asupr'a acestui subiectu, spre a-lu presentá camerei.

O serie de articole au aparutu din tempu in tempu in foile române relative la mineralele principateloru. Astadi chiaru cetimu in „Curierulu financiaru“ ca raportulu comisariloru guvernului românu la espositiunile dela Parisu si Vien'a constatà esistinti'a aurului in Valea Oltului, in muntii si districtele Argesiu, Tergoviste, Bacâu, Neamtiu si Suceav'a, si ca in mai multe locuri se afla si feru de calitate escelinte, care pare a fi fostu esploatatu inca din vechime, si ca verfurile muntiloru intre Valachi'a si Moldov'a suntu bogate de plumbu.

Raportulu comisariloru ne mai arata ca se afla si chichlibar, vine aurifere, marmura de calitate escelinte, sare, arama, precum si carbuni de pamentu; din nenorocire inse, dîce „Curierulu financiaru“, afara de sare nici un'a din aceste mine nu suntu esploatate, si este necesaru a se cautá capitalurile necesari in strainatate, care nu voru fi greu de gasitu, pre data ce legea mineloru va tiené codificarea ei.

In privinti'a importantului articolu alu petroleului, Curierulu dîce, ca productiunea lui a luatu totu-déun'a proportiuni mari, putiurile suntu numeróse, pacurá isvoresce abundentu, si adesea spontaneu in pârtile colinóse. In câte-va minute pamentulu este atâtu de imbuibatu incâtu impovaréza aerulu si ia focu déca se aplica o luminare, prin urmare se obtiene usioru.

Lips'a de comunicatiune face inse cá esploatarea acestui mineralu sa devie déca nu imposibila dara neprofitabila. Cu tóte acestea esista in tiéra numeróse stabilimente pentru rafinarea petroleului, si scriitoriulu dupa care „Curierulu financiaru“ citéza acestea, crede ca déca acésta industria se va desvoltá, Romani'a va fi in positiune a alimentá Europ'a intréga cu petroleulu de care are necesitate.

„The Financier.“

La aceste adauge „Press'a“ de Bucuresci care a publicatu articululu:

Odata ce amu cetitu acestu articulu alu unui organu financiaru din cea mai mare cetate comerciala, putemu afirmá ca, fia-care românu are unu sentimentu de satisfactiune si mandria in acela-'si tempu.

Suntemu siguri ca totu cu aceeasi multiamire fia-care românu vede cum acestu importantu organu citéza uniculu nostru diuariu financiaru ce avemu, pre „Curierulu financiaru“ alu nostru. Acésta inse multiamire, trebuie sa o marturisimu, incetéza cându aflâmu ca „Curierulu“ nostru nu o sa mai apara. Ni se afirma ca totu feliulu de dificultâti o sa-lu impedece de a mai continuá publicatiunile sele. Acést'a va constituí o adeverata perdere, pentru interesele nóstre comerciale.

Sa sperâmu ca acésta incetare va fi numai provisoria; si, mai alesu, sa sperâmu, ca concursulu ce-i voru dá cei ce simtu si cunoscu aceste interese, nu va incetá de locu si va continuá a apare.

Varietâti.

*** *Prelegeri publice.* Sambata in 8|20 Martiu sér'a se tienura prelegerile anunciate de noi in nr. 19 alu foiei nóstre, neputendu-se tiené in 7|19 dupa cum se dîsese in anunciulu nostru. Mai intâiu vorbí dlu *Schobel* despre tratarea napiloru cá nutretiu. Discursulu a fostu basatu pre esperinti'a propria. Momentele principale ale discursului suntu: pamentulu trebuie aratu de tómn'a si primavér'a cându se sémana napii aratu numai pre deasupr'a, séu numai grapatu, pentru cá umediél'a castigata de pre tempulu iernei sa nu evaporeze; sapatulu are sa urmeze de tempuriu; culesulu are a se face tómn'a câtu de tardiu. Recomenda napii de miristi cu deosebire, cari se sémana indata dupa aratulu grâului in miresce. Cuantitativu si cualitativu d'au unu nutretiu cu multu mai bunu de câtu ori-ce fenatiu. — Dupa densulu rostí dlu prof. Dem. *Comsi'a* discursulu seu despre tratarea gunoiului in grajdu si despre cladirile economice, intr'unu modu, incâtu escità interesu fórte viu pentru cele espuse de densulu la auditoriulu intregu. Prescurtu, dlu Comsi'a aretà defectele tratârei gunoiului in modulu de pâna acum, ratiunalu si iratiunalu, si resultatele tratârei, adeca: gunoiu in tóta privinti'a mai reu si de multe ori chiaru pagubitoriu. Arata folósele tratarei séu mai bine a lasarei gunoiului in grajdu, se intielege, in grajdu construitu corespundietoriu, — pâna la tempulu cându e de a se duce gunoiulu pre agri, si intaresce asertiunile sele cu esemple. Câtu pentru grajduri propunetoriulu arata o modalitate usióra, de a cladí adapostitórie pentru vite. Unu grajdu de materialu usioru, dara claditu spaciosu si caldurosu póte costá celu multu 20 fl. v. a. — Reflessiunile cari s'au facutu in urma in privinti'a sanitaria n'au remasu ne respunse de dlu Comsi'a si s'au afirmatu si de altii, densulu dicea ca nu póte sa strice gunoiulu stându in grajdu câtu de multu, pentru ca se calca si se batucesce, paiele cá corpuri poróse absorbu udel'a, care vine de deasupr'a impedeca procesulu de dospire si gazurile cele putiene ce totusi se desvólta se demitu afara prin ventilatiune. — Amu dorí sa putemu publicá discursulu per estensum, amu dorí inse cá sa vedemu si la ómenii nostri interesulu celu vediurâmu d. e. la sasi, câci ei erau auditoriulu in cea mai mare parte pentru de a invetiá si de a progresá.

*** *Teatru.* Dobr'a 4|16 Martie. In dîlele acestea ne-au cercetatu si pre noi in acestu unghiu alu Transilvaniei d-lu Logosianu numitu artistu românu? numele acest'a au facutu nu putiena sensatiune aici in Dobr'a fiindu ca pâna acum nu amu fostu cercetati nici de unu artistu românu, cari acum de câti-va ani au inceputu a debutá si prin tiér'a nóstra. — Asiá Marti in 4|16 l. c. au si datu o representatiune in un'a din localitâtile scólei normale, in care s'au jocatu urmatórele piese: „Cocón'a Chiritia‘, „Ciobanulu“ „Jidanulu gardistu“ „Vladutiulu Tatei“ si „Ostasiulu românu.“ Nu voiu ai disputá desteritatea d-lui Logosianu in esecutarea acestoru piese, pentru ca nu-'mi tienu de competintià, atât'a inse i pociu spune cu siguritate, ca are inca necesitate de fórte multu studiu, a aflá cuvinte si espressiuni potrivite cându e pre bina, nu este lucru usioru, nici celui mai dibace artistu, apoi cuvintele si espresiunile pre cari le folosesce densulu, suntu cu totulu, contr'a bunului gustu si bunei vointie, si de acestea suntu fórte multe, asiá incâtu densulu nu-si preparà publiculu nici de câtu si pentru o a doua representatiune, ce-i strica mai multu, este portarea sea sociala, carea nici decum nu e convenabila. Deci astfeliu de tineri aru fi bine cá mai intâiu sa-si faca studiele necesariu sa-si castige o purtare sociala mai convenabila si numai atunci se pasiésca pre aren'a publica. —

La acésta representatiune publiculu au fostu câtu se póte de numerosu, inteleginti'a din locu, câtu si poporulu de rendu au fostu bine representatu, intre acelu publicu numerosu au escelatu secsulu frumosu, erá o placere a vedea damele române, grupe, in grupe calatorindu spre Tali'a românа, si acolo formendu o cununa carea aru siedea bine ori si cârui orasiu din Transilvani'a, rari suntu la noi aceste intr'uniri, de aceea m'au surprinsu si asiu dorí cá câtu mai dese sa fia atâtu intre dame, câtu si intre inteligintia.

*** *Insciintiare.* La desele reclamâri respundiendu prin acest'a P. stim. dd. prenumeranti, amu onóre a cere escusa, ca déca opsiorulu meu „Anghir'a crestina séu cuventâri funebrali“ n'au esitu inca de sub tipariu, nu portu eu vin'a, ci intardierea provine din cause technice. Opsiorulu se afla insa dejá sub tipariu in tipografi'a archidiecesana din Sabiiu, si indata ce va fi gat'a se va si espedá. Pâna atunci me rogu cu tóta cuviinti'a pentru indulginti'a p. stim. dd. prenumeranti.*)

Gherl'a, 8/20 Martie 1875.

Titu Vesp *Gheaja*
presviteru gr. or.

*** Stefanu *Patay* deputatu, in siedinti'a dela 20 Martiu, polemisându cu altu deputatu Sontag, intr'altele a dîsu: „Fiindu-ca amiculu meu Paulu Sontág a cetitu multe cârti, va scí de siguru si de istori'a unui *Butius* Scaevola (ilaritate mare), carele pentru cá sa-si salveze famili'a, a saritu intr'o grópa adenca, (ilaritate generala, strigâri: Curtius). Totu atât'a este, ministrulu de interne insa me va avea numai atunci pre partea sea cându va aduce jertfe patriei si libertâtiei.“

---

*) Cele lalte dîuarie, cari au binevoitu a publicá invitarea de prenumeratiune, suntu rogate a reproduce cu aceeasi bunavointia si acést'a „insciintiare“!

Raportu comerciale.

Sabiiu 23 Martiu n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 87 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 93 xr. pâna 2 fl. 67; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 73 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Martiu 1875.

Metalicele 5%	71	45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	85
Imprumutulu de statu din 1860	112	50
Actiuni de banca	963	—
Actiuni de creditu	235	25
London	111	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	25
„ „ „ Temisiorene	77	50
„ „ „ Ardelenesci	76	25
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	55
Galbinu	5	23
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Publicatiune.

In 6 Aprilie 1875 st. n. se va tiené in cancelari'a comunala din Vladeni licitatiune publica pentru edificarea unei noue biserici gr. or. in Vladeni.

Sumele computate se cuprinde:

a) Pentru edificarea didului afara de materialu. . . . . 6800 fl. v. a.
b) Pentru lucrulu din lemnu . . . 1350 fl.
c) Pentru masariu-lacatusiu coloratu-tinichieru si glajariu cu materialulu 1950 fl.
10,100 fl.

Afara de acest'a celalaltu materialu lu liferéza comun'a, vadiumu este 5% si cautiunea 10%. Planulu precum si conditiunile, se potu vedea in cancelari'a comunale in Vladeni in tóte dîlele.

Vladeni in 20 Martie 1875.

Iacobu Balcasiu
parochu
Iacobu Zorc'a
notariu.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III de Dupa-pétra Crengulu, Cornetielu si Valea-porcului prin acést'a se escrie concursu pâna la Duminec'a Floriloru a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu suntu:

1. Câte 1 dî de lucru dela fia-care familia, suntu 100 de numeri.
2. Venitele stolari, cari suntu bine regulate.

Tóte acestea emolumente computându-se in bani dau sum'a de 400 fl.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subsemnatulu, in Bradu cotulu Zarandului. —

Bradu in 20 Fauru 1875.

In intielegere cu comitetulu
parochialu.
Nicol. I. Miheltianu
Prot. gr. or. alu Zarandlui.

(3—3)

Se afla de vendutu

o turma de oi din campi'a transilvana fórte bine ernate si pastrate statatóre din 800 capete tóte albe (stogosie), intre cari 450 mulgari de 1—3 miei, 350 miori.

Pretiulu ficsatu este un'a cu alt'a 5 fl. de capetu. Cumperatoriului ii s'aru poté dá cu pretiu moderatu si locu de pasiune pentru véra si tómna.

A se adresá pâna la 1 Aprilie câtra A. Trombitiasiu
pr. Mocs in Berchiesiu.

(2—2)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si technicule de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dintelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zabobí densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(9—12)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidicesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 22. ANULU XXIII.

Sabiiu in 16|28 Martiu 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 635. 1875.

Câtra PP. Protopresviteri si Administratori protopresviterali, cá Inspectori districtuali de scóle din Archidiecesa.

In legatura cu ordinatiunea consistoriale din 8 Augustu 1874 Nr. 1991/sc. — cons. 403 1874 sunteti prin acést'a provocati, cá pâna la finea lunei curgetóre nesmintitu sa asterneti incóce consemnarea catichetiloru si a catechumeniloru, ce cercetéza scoli de alta confessiune in tractulu Preacinstieloru vóstre.

Sabiiu, din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolasticu, tienuta in 12 Martiu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu.

Nicolau Pope'a m. p.
Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu.

Suplementu la politic'a natiunale.

(Fine.)*)

Comerciulu a fostu pentru noi românii, din Austro-Ungari'a anghir'a, carea a pusu temeiu la class'a medilocia si in câtu-va a inteligintiei nóstre natiunale, In tempurile, cându legile Transilvaniei *autonome* erau numai privilegie, comerciulu românescu traiá sub firma straina. De ací vine, de in Brasiovu fu vorb'a mai cu séma de negutiatori greci**), de-si unii dintre grecissimii de acolo erau nascuti in Tiér'a Oltului, altii in muntii Abrudului, altii in Romani'a, in Bulgari'a, numai in Greci'a nu; de ací vine de in Fagarasiu, in Sabiiu, in Sebesiu, Oresti'a, Dev'a, Alb'a-Iuli'a, Blasiu, Reginu, Clusiu etc. pâna in dîu'a de astadi, séu o parte din populatiunea curatu romàna se numesce greci, séu vre-o strada ori vre-o biserica se numesce a *greciloru*, cu tóte ca greci pre ací n'au fostu nici odata, afara dóra de vre-unu caletoriu. Indigeni, ca ceilalti români inca n'au fostu toti, pentruca cea mai mare parte din purtatorii comerciului erau români fugiti din Macedoni'a, cá sa scape de asupririle turcesci si de intrigile fanariotice ale greciloru, cari inca patimiau si patimescu si astadi de ból'a epidemica de a grecisá populatiunea de pre peinsul'a balcanica si de a restituí imperati'a grecésca cu resiedinti'a in Constantinopole.

Acesti'a si cu contigentulu celu puteau recrutá din românii indigeni au fostu in cea mai mare parte purtatorii comerciului unu tempu indelungatu in tiér'a nóstra si chiaru si in Ungari'a orientale, pâna cându in Transilvani'a pre la 1810 prin restrictiuni politice si mai tardiu (1834) prin derivarea drumului comerciale pre Dunare au decadiutu, concentrandu-se tóta puterea comerciului trannu in Brasiovu, punctulu celu mai aprópe de porturile românesci Galati, Braila, cari, aprópe de marea négra, de cându au incetatu invasiunile, au progressatu cu pasi gigantici.

Comerciulu de care ni este vorb'a erá estinsu asupr'a tuturoru articuliloru. Productele crude aduse din tierile invecinate române si de aici din tiéra se espedau in cuantitâti mari pâna pre la Vien'a si Lipsc'a si de acolo parte cá marfa pentru piatiele indigene, parte cá marfa de transitu veneau manufapturi. Dela 1810 incóce, ce venea din afara erá mai numai marfa de transitu, câci sistemulu de proibitiune nu concedea desfacerea marfuriloru straine pre teritorulu Austriei si déca cine-va voiá sa impórte ce-va manufaptura straina o putea face numai pre lânga licentia espressa si pre lânga tacse vamali enorme.

Este adeveratu, ca restrictiunile politice, proibitiunile si abaterile drumuriloru comerciali au schimbatu fórte multu referintiele de mainainte, cu tóte aceste comerciulu nu este sterpitu si nici nu se va sterpí, pentru ca elu este o conditiune pentru societate, intocmai cá cerculatiunea sângelui pentru organismu. In tempulu presentu jacu multe calamitâti asupr'a comerciului din patria. Intre aceste suntu drumurile de feru cladite fâra multa consideratiune la utilitatea comerciale, schimbârile economice in orientu si in fine schimbârile cele rapedi politice de vre-o câte-va diecenie incóce; inse aceste tóte, cu esceptiunea drumuriloru de feru, trebuie sa-si afle odata alvi'a loru, in care sa curga linu si in regula, pentru ca numai asiá si numai atunci voru luá afacerile economice dimpreuna cu comerciulu unu sboru nou, unu sboru mai productivu si fâra de atâtea daune prin mari falimente.

O ingrigire ne cuprinde inse cându vedemu, ca comerciantii nostri se reducu din di in dî la numeru si ca comerciulu trece per escellentiam in mânile evreiloru si ici si unde si ale armeniloru, si a altoru natiunialitâti. Sabiiulu d. e., care numai pre la anii 1850 numerá o suma considerabile de firme române, astadi se vede redusu la 4—5. Si sucrescenti'a? este fórte neinsemnata, cu tóte ca numerulu pravalieloru cresce si aici, dara nu scade. Mai in anulu trecutu ni-a tramisu unu amicu date specificate din Brasiovu, unde pâna acum negutiatorimea nóstra, putemu dice, stà inca in flóre, din cari date inca se vede, ca sucrescenti'a nu este in proportiunea carea aru trebuí sa fia. Cele lalte posetiuni din Transilvani'a inca, in cea mai mare parte, suntu perdute pentru comerciulu romanescu; ce vomu dice de Oradea-mare, de Aradu, de Temisiór'a, ce de alte colonii comerciale, inghitîte cu totulu, incâtu abiá li se mai scie de urmele loru, precum in Dobritienu, Miskolcz etc.?

Fenomenele aceste suntu dureróse, dara suntu totu atâtea admonitiuni pentru natiunea nóstra. Ele indigitéza mai invederatu decâtu ori-ce disertatiuni politice starea nóstra economica in ramurile principale ale vietiei sociale.

Sa nu ne amagiésca vocile diurnalisticei politice, cari amenintia in tóte dilele cu straformâri radicali politice, cu bancroturi de statu si alte de feliulu acest'a. Aceste chiaru cându s'aru intemplá, se intempla in parte considerabile si la pressiunea cestiuniloru economice conduse reu de vre-unu guvernu, care nu scie judecá intensivitatea loru. Revolutiunea cea mare in Franci'a la 1789 póte nu urmá, déca regatulu de mai nainte ingrigiá mai bine de cestiunile economice ale populatiunei din regatu. Regatulu burgesu dela 1830 póte ca nu se nascea nici odata, déca burgesimea francesa gasea in restauratiunea regatului la 1814 ocrotéla sigura a intereseloru burgesimei, a câroru esentia suntu tocmai cestiunile economice si in speciale industri'a si comerciulu. Nici alu doilea imperiu la 1852 nu prindea asiá in graba radecini pre ruinele republicei reinviate la 1848, déca nu erá probabilitatea, ca sub scutulu acestui'a va prosperá mai bine economi'a natiunale.

Inse, presupunendu dara nu concedendu, ca si la noi aru urmá chiaru o catastrofa, afacerile economice voru jucá rolu si in formele cele nóue ale ori-cârui guvernu, cá si mai nainte; ba in impregiurârile nóstre cu caracteru universale, inca si mai multu, pentru ca ne impingu altii, si déca noi nu vomu voí, séu nu vomu puté sa tienemu pasu cu ori-care afacere economica, ne voru *inlocuì* altii; câci, déca in politica *negatiunea* séu *passivitatea* póte sa aiba vre-unu intielesu, in cestiuni economice, incéta ori-ce possibilitate pentru dens'a. Va se dica, in ori-ce casu, afacerile cari privescu economi'a natiunale, si intre aceste e si *comerciulu*, nu potu fi neglese nici decum.

Fiindu asiá de mare importantia ramulu acest'a alu comerciului este necesariu sa ne cugetâmu si de cultivarea lui, cu atât'a mai vertosu, cu câtu vedemu ca acum si statulu se intereséza mai seriosu de densulu si cauta, desi ici colea mai facendu si câte o eróre, intielegemu, in ceea ce privesce medilócele de comunicatiune, — tóte inlesnirile possibile pentru desvoltarea lui.

Spiritulu de speculatiune nu este strainu romanului, elu trebuie nutritu prin scoli anume, scoli, cari sa-i dea mâna de ajutoriu, asiá dupa cum cere tempulu de astadi.

Numai unu dieceniu, multu doue, déca amu lucrá cu energia si in privinti'a acést'a s'aru vedé sporiulu celu mai imbucuratoriu.

Recapitulându dîcemu cu tóta increderea, ca nu vomu fi dati de minciuna de nimenea, ca avendu românii in vedere cele dîse pâna ací si adoperându-se a desvoltá o activitate seriósa pre tóte terenurile atinse in acestu articulu, cu tóte apertinentiele loru, voru insufletí si se voru intarí in vitalitatea loru asiá de multu, incâtu ori si ce nisuintie de ai stinge, cându aru fi de acele, aru remané rusinate. Si aici nu se cere nimic'a mai multu de câtu voia si perseverantia, câci nici unu paragrafu din câte legi s'au adusu dela 1867 incóce nu ne impedeca de a lucrá câtu de multu pre terenurile aceste.

Care poporu afara de alu nostru a fostu mai asupritu mai bine de patrusprediece seculi de câtu poporulu italianu? Tóte drepturile i fura rapite din mâna, mai in totu tempulu acestoru patrusprediece seculi, dara industri'a lui, comerciulu lui, l'a intaritu cá sa resiste tuturoru furtuniloru si astadi, nu numai ca si vede salvata natiunalitatea, dara este si o putere considerabile intre puterile lumei.

Déca voimu sa avemu o politica natiunale sa cautâmu sa-i pregatimu si o basa solida. Dupa noi bas'a solida fâra de unu poporu care sa nu fia lipsitu de factori esentiali sociali nu este cu putintia. In vre-o câti-va barbati asiediati in functiunile statului sa nu ne cautâmu mantuirea, pentruca, de si esemplele suntu odiose si de si intre densii s'au gasitu barbati de cei mai devotati causei natiunali, trecutulu mai vechiu si chiaru si celu din dieceniele din urma ne da si dovedi de acelea, din care este evidentu câtu este de eficace radimulu unui poporu numai si numai in functionari.

Cá sa fia organismulu completu trebuie sa nu lipsésca nici membrii: sa avemu preotime, sa avemu barbati eruditi, sa avemu functionari de statu, sa avemu advocati, sa avemu inse si comercianti, industriasi, meseriasi si agricultori harnici si inca in proportiunea corespundietória populatiunei nóstre.

Incheiâmu dîcendu: ca punemu unu mare pondu pre reorganisatiunea nóstra economica, de óre-ce tóte celelalte referintie publice si intelectuale suntu mai strinsu legate cu acést'a de cum aru crede cine-va. Terenurile vietiei spirituali si materiali, prin urmare si cele natiunali si sociali nu suntu despartite prin nici unu abisu unele de altele, ci ele apuca unele intr'altele cá rótele unui mechanismu.

Dupa „P. Ll.“ s'a tienutu Luni intre 5 si 9 óre sér'a unu consiliu de ministri, la care au luatu parte afara de ministrulu pentru Croati'a, toti membrii regimului si la inceputu si generalulu *Molinary*. Objectele desbaterei au fostu unele propuneri ale generalului comandante alu confiniului militariu, program'a lucrâriloru cari au a se resolve inca in sessiunea presenta dietale. Se intielege de sine ca s'a atinsu si cestiunea disolverei dietei in ceea ce privesce tempulu. Din impregiurarea, ca Majestatea Sea se va returná din caletori'a sea in Dalmati'a numai pre la mijloculu lui Maiu, s'a aflatu de bine cá afacerile aceste sa fia objectulu desbateriloru conferintieloru ministeriali, cari mâne se voru continuá in Vien'a.

Congresulu bisericescu alu serbiloru din Ungari'a se va conchiamá, dupa cum spune „M. Polit.“, in dilele ultime a lunei curente spre a continuá si terminá agendele sele. La aceste va luá parte si comissariulu regescu Hueber, carele, dice numit'a fóia, si pâna acum a raportatu succese complete in afacerile congresuali. Un'a dintre agendele congresului va fi organisatiunea administratiunei bisericesci, elaborata de sinodulu episcopescu. Punctulu celu mai momentuosu in organismulu autonomu este organisatiunea si sfer'a de activitate a sinódeloru eparchiale, cari dupa compusetiunea loru demagogica de pâna acum au servitu de campu de agitatiuni si de instrumente pentru dominatiunea mileticiana. Totu „M. Polit“ spune mai departe, ca regimulu va fi cu mare atentiune cá dreptulu de supraveghiare alu statului in ceea ce privesce convocarea si disolverea congresului s. a. mai departe sa nu sufere nimic'a; in tóte celelalte ce privesce statutele congresului si autonomi'a bisericei, regimulu se va adoperá a dovedí o atitudine liberale.

---

*) Vedi nri 18 si 19 ai „T. R.“

**) In Brasiovu mai suntu si astadi vre-o câte-va familie, cari se dîcu ca suntu grecesci, cu tóte ca au nisce nume pre cari greculu nu le are nicairi in limb'a sea, dara nici litere in ortografi'a sea cá sa le scrie; motivulu din care se insufletiescu asiá de tare pentru patri'a care n'au vediut'o nici mosi de stramosii loru, este averea cea frumósa a bisericei gr. or. din cetate, parte cá avere propria, parte cá de depositu *Brancovenescu*, care avere numai cá „*greci*“ credu ca potu s'o administreze fâra de nici o controla.

Intrarea Escelentiei Sele Archieppului si Metropolitului *Mironu Romanulu* cá membru ordinariu in partid'a liberala parlamentaria a datu ansa unoru reamintiri interesante din trecutulu publicisticu-politicu alu présântitului nostru Archipastoriu.

Astfeliu diuariulu „Hon“, vechiulu organu alu partidei liberale unguresci, intr'unulu din numerele sele mai de aprópe aréta, ca Escelenti'a Sea intrandu in sinulu partidei liberale, n'a cedatu intru atât'a fluctuatiunei nóueloru idei ce au coplesîtu tiér'a in urm'a uniunei partideloru, ci mai multu a urmatu numai principieloru si directiunei sele politice de mai nainte. Escelenti'a Sea, dejá la anulu 1867, unu fruntasiu alu inteligentiei române din Aradu, tratandu prin o seria de articoli adencu cugetati in diuariulu „Alföld“ despre partidulu deákistu, intre altele eata ce predisese:

„Precum dara, pre de o parte apare cá unu ce fórte naturalu, ca unu patriotu cu anim'a curata si profundu cugetatoriu (Franciscu Deák), in lupt'a restaurârei constitutiunei comune a sciutu sa concentredie fortiele morale cele mai ponderóse; — asiá pre de alta parte nu póte esiste nimic'a estraordinariu in aceea, déca in nóu'a desvoltare a vietiei nóstre constitutiunale priceperea celoru-lalte interese secundarie voru dá nascere unei grupâri cu totulu mai nóue in ceat'a cugetatoriloru independenti, presentandu-ne in sensulu acest'a o nóua constituire de partida. — Din parte-mi, cu modestulu meu talentu politicu, missiunea partidei parlamentarie deákista o privescu de terminata deodata cu resolvirea cea mai de aprópe a cestiuniloru dualistice si credu ca nu va fi decâtu unu procesu naturalu alu desvoltârei lucruriloru in aceea, déca preste unu tempu nu pré indepartatu pre ruinele actualeloru partide parlamentarie vomu vedé radicandu-se in tiéra o respectabila partida liberale, care — nu mai multu luptandu-se pentru restaurarea constitutiunei, ci aflandu-se in deplin'a posessiune a ei, — va realisá, in contr'a institutiuniloru invechite a obositului partidu conservativu, si va traduce in faptu conceptele adeveratei libertâti, egalitâti si fraternitâti.“

Totu Escelenti'a Sea, la an. 1869, cu ocasiunea candidârei sele la alegerea de deputatu din cerculu electoralu alu Chisîneului, facendu-si profesiunea de credintia, eata prin ce cuvinte remarcabile si-a desvoltatu *credeulu* seu politicu:

„Eu — pentru cá sa me esprimu asiá — 'mi amu anim'a in partid'a stânga, 'mi iubescu patri'a cu ardóre si suntu omulu progresului; dara tocmai pentru ca-mi iubescu patri'a si protegiezu progresulu me abtienu cu reserv'a si seriositatea partidei drepte dela ori-ce incercare, ce aru poté sa pericliteze patri'a nóstra si sa ne lipsésca de binefacerile libertâtiei constitutiunale. Prin acést'a inse — firesce — nu voiu sa dicu, ca apartienu partidului dreptu ori stângu; ci referindu-me la confessiunile mele de mai nainte, me declaru de nou: ca eu, fatia cu partidele esistente din drépt'a si stâng'a, ocupu o positiune cu totulu independenta, nutrindu speranti'a unei nóue constitutiuni de partida parlamentaria, a cârei programa, basata pre relatiunile esistente, sa corespunda pretensiuniloru ideiloru de progresu.“

Urmârile procesului Ofenheim suntu inca la ordinea dilei. Maresialulu tierei din Galiti'a, principele Sapieha s'a vediutu necessitatu a-si cere demissiunea. In loculu lui s'a si denumitu contele Potocky. Consiliariloru intimi, principelui Iablonowski, Dr. Giskra, si contelui Borkowski li s'au scrisu oficialu dela suprem'a intendantura a curtiei, esprimandu-li-se neplacerea Imperatului pentru activitatea loru cá consiliari administrativi la drumulu de feru Lemberg-Cernauti, denegandu-li-se totu odata si intrarea la curte. Baronulu Wittmann consiliariu de tribunalu si procurorulu conte Lamezan fura decorati cu ordinulu corónei de feru clas'a III.

In camer'a *Romaniei*, a cârei sessiune este de nou prolungita pâna la 27 Martiu, s'a inceputu in 22 Mart. n. desbaterea legei de concessiune a construirei drumului de feru *Ploiesci—Predealu.*

In dîlele trecute au plecatu trei români, persóne de distinctiune, dela Bucuresci spre Madridu, pentru cá sa multiamésca regelui *Alfonso* in numele principelui *Carolu* pentru distinctiunea, cu carea s'a notificatu, deuna-dîle, suirea regelui pre tronu, curtiei române.

Din *Belgradu* se scrie lui „Közérdek“ sub 18 Martiu urmatórele:

Potu sa ve asiguru, ca nu este ce-va impossibile, din contra fórte verosimilu, ca dupa incheiarea sessiunei Skupcinei *Ristici* va intrá in ministeriu. Câtu de periculosu puté fi passulu acest'a pentru Serbi'a, câtu aru puté elu turburá referintiele intre Pórta si Serbi'a, cari referintie si asiá suntu destulu de incordate si ce reflessu pagubitoriu aru avé pasulu acest'a si asupr'a Austro-Ungariei, puteti judecá insi-ve, déca veti face o reprivire asupr'a politicei destructive, urmate de *Ristici* mai nainte. In cercurile conservative serbesci de aici predomnesce dorinti'a de a vedé pre ministrulu de finance *Mijatovici* in fruntea guvernului. Spre a dá o caracteristica despre barbatulu acest'a este de ajunsu a amintí, ca foile omladiniste: „Istok“, „Zastava“, „Granicsar“ si „Pancsevac“, lu ataca in tóte dilele in modulu celu mai passiunatu.

Constituirile protopresbiterateloru celoru noue a urmatu dejá, afara de doue — trei, si asiá reorganisarea cea de multu dorita preste scurtu va intrá in viatia in tóte pârtile. Aici publicâmu unu raportu despre constituirea tractului Avrigului, interesantu din mai multe puncte de vedere.

Avrigu in 14|26 Martie 1875. Domnule redactoru! Eri s'a indeplinitu aici constituirea noului tractu protopresbiterale alu Avrigului, sub presidiulu reverendiss. domnu protosingelu Dr. Ilarionu *Puscariu.* Tactului celui eminente alu acestui stimatu barbatu alu natiunei si demnu membru alu sf. nóstre biserici, e de a se multiamí, ca totulu a decursu in cea mai buna armonia si in contielegere adeveratu fratiésca. — S'au radicatu câti-va representanti ai uneloru comune din immediat'a apropiare a Fagarasiului si si-au esprimatu nemultiamirea loru, câci fura acestui tractu incorporate; pre cându dupa situatiunea naturale debuescu sa apartiena tractului Fagarasiului. Objectiunile acestea insa, in buna parte intemeiate, nu au conturbatu intru nimic'a cursulu celu liniscitu alu afaceriloru; luându dlu comisariu notitia la protocolu despre objectiunile acestea, iéra pentru motivarea loru, indreptându-i pre objectanti pre calea indigetata din partea emisului consistoriale insusi. Si astfeliu superându-se cestiunea acést'a se trecù la constituire, se alesera corpurile representative, legiuitórie si administrative, pentru noulu tractu protopresbiterale, in armonia si cu unanimitate fratiésca. —

S'a observatu pre lânga cele de susu si alte sminte, ce s'au facutu cu ocasiunea compunerei tractului acestui'a, si anume, ca comunele Arpasiului inferioru si superioru, care diacu in mediloculu tractului, nici ca s'au pomenitu intre acelea ce au se constitue tractulu, de si nici altui tractu nu s'au impartitu; iéra comun'a *Glimboc'a* carea jace in apropiare immediata de Avrigu si e incungiurata de alte comune, care tóte se tienu de Avrigu, s'a incorporatu la Agnit'a, de care se afla in departare de una-dî si mai bine.

Sperâmu ca la sinodulu archieparch. viitoriu se voru complaná neajunsurile acestea; voru face insa bine si comunele respective cá de tempuriu, sa-si sustérna petitiunile loru, locuriloru competente iéra nu se impedece cu tanguirile loru afaceri de totu de alta natura. — Aru fi iéra-si bine cá pentru binele comunu, se mai lase si corporatiunile si persónele singuratice, interesele private la o parte; câci altfeliu constitutiunea bisericésca ne va fi numai mediloculu celu mai siguru spre ruinare!

In fine fia-mi permisu a mai observá ca in genere bucuri'a pentru instituirea tractului a acestui'a nou in mediloculu poporului — a fostu generale si ca poporulu cu mare interesu contemplá manuarea constitutionalismului bisericescu, in fati'a sea; deci nici nu intrelasa a-si esprimá sinceru multiamit'a sea, demnului conducatoriu, carele prin cuvinte potrivite ii aretà insemnatatea constitutionalismului si-lu induse in practisarea lui.

Unu martore oculariu.

Universitatea din Cernauti in senatulu imperialu.

Bucovin'a are universitate germana. Tóte protestele energice, câte se radicara contr'a ei din partea românilor, ruteniloru, ba pâna chiaru si de câtra germani, nu folosira nimicu. Se astépta numai, ca consemti-va óre invecinat'a Russia si Romani'a cu fundarea acestui institutu destinatu pentru germanisarea orientului, putévoru fi ele cucerite moralicesce pentru Austri'a séu nu.

Deputatulu *Hurmuzachi,* celebrulu patriotu românu, a cârui cuventare o reproducemu mai la vale intréga, formulà cu destulu tactu si cumpetu dorintiele si cererile poporului românu din Bucovin'a, dara cuventulu seu moderatu nu fu ascultatu, câci majoritatea senatului imperialu, rapita de fanatismulu germanisatiunei, in butulu tuturoru argumenteloru plausibile, nu voì sa ia in consideratiune just'a cerere a fratiloru nostri din Bucovin'a. In zadaru se incercara eruditii: prof. *Suesz* si Dr. *Menger* a capacitá majoritatea, ca nu lucra corectu si justu, furi'a natiunalismului a turburatu mintile representantiloru, ba unulu dintre densii, *Tomaszczuk,* care marturisì ca nu este germanu de nascere, aretà unu furor teutonicus, pledandu orbesce pentru ide'a germanisatiunei, asiá incâtu se indignara si unii germâni mai sobri de entusiasmulu fanaticu si de esageratiunile lui. Acestu deputatu desteptà compatimirea unoru colegi ai sei pentru servilismulu ce-lu aretà de astadata fatia de guvernu, deci trecemu preste estasele lui la decursulu desbaterei.

Deputatulu *Ozarkiewicz* arata, ca chiaru comissiunea bugetaria marturisesce in espunerile sele, ca in Bucovin'a suntu si ruteni si ca se va corespunde si trebuintieloru acestei natiunalitâti, care inca primesce cu bucuria ide'a culturei. Elementulu ruténu póte sa dea aprópe 200 studenti contingentu la noulu institutu, cea ce se constatà si prin tabelele statistice din raportulu anualu alu ministeriului de culte de pre anulu 1874, in cari se póte vedé, ca la gimnasiulu superioru din Cernauti, unde limb'a ruténa este obligata, suntu inscrisi la finea semestrului II din anulu susumemoratu 163 germâni, 85 poloni, 149 ruteni, 105 români, 2 magiari si 2 de alta natiunalitate. Comparându numerulu scolariloru români cu cei ruteni cei din urma precumpanescu cu 44, deci déca comissiunea bugetaria s'a ingrigitu in câtu-va de natiunalitatea româna, ea trebuie sa faca acést'a si cu natiunalitatea rutena din Bucovin'a si Galiti'a, cu atâtu mai vertosu, cu câtu la fundarea universitâtiei in cestiune s'au indigitatu la unu numeru precumpanitoriu de ruteni, cari voru sa satisfaca nevointiei de a se cultivá in acestu inaltu institutu. Oratorulu constata, ca acést'a desconsiderare a facutu o rea impresiune asupr'a ruteniloru, nu voiesce sa espuna causele, din cari nu s'a consideratu limb'a rutena, ci propune resolutiunea, sa se indrumeze guvernulu c. r. a infiintiá dejá la deschiderea universitâtiei in Cernauti o catedra ordinaria pentru limb'a si literatur'a natiunale a ruteniloru.

Deputatulu *Gierowski* nu scie chiaru, ca care limba slavica intielege guvernulu, cându dice in proiectulu despre infiintiarea universitâtiei, ca la facultatea filosofica sa se radice intre altele si o catedra pentru limb'a slavica. Déca se intielege limb'a slavica antica, atunci o catedra pentru limb'a acést'a e corespundietória si necesaria, dara totusi prin acést'a catedra nu se satisfacu trebuintiele natiunalitâtiei rutene din Bucovin'a, deosebindu-se limb'a slava antica esentialminte de limb'a rutena; de si studiulu limbei slavice vechi e de lipsa pentru a cunósce mai fundamentalu limb'a de adi, totusi o catedra pentru limb'a slavona antica ipso facto nu cuprinde inca in sine o catedra pentru limb'a rutena. Dreptatea si egal'a indreptatire, precum si trebuintiele ruteniloru ceru sa se infiintieze o catedra deosebita pentru limb'a rutena fiindu si natiunea rutena unu factoru nu mai putienu insemnatu decâtu natiunea româna, si totusi s'au consideratu numai trebuintiele romaniloru propunendu comissiunea o resolutiune, dupa care are sa se infiintieze in locu de o catedra ordinaria pentru limbele orientali o catedra pentru filologi'a limbeloru romanice si o catedra ordinaria pentru limb'a si literatur'a româna, dreptu acea sa se considere in egala mesura si elementulu rutenu, si de acea oratorulu spriginesce resolutiunea lui Ozarkiewicz.

In fine fiindu ca spesele se urca cu 1800 fl. léfa si 400 pausiale pentru profesorulu de limb'a rutena oratorulu propune sa se puna in art. I. creditulu ordinariu in locu de 21,143 fl. cu 21,693 fl. si recomenda propunerea spre primire.

Deputatulu *Hurmuzachi*:

„E firescu lucru, ca, déca infiintiarea unei scoli inalte se considera pretotindenea de unu bunu mare, cu atâtu mai multu se pretiuesce o atare scóla intr'o tiéra, care in respectulu culturei a remasu inderetrulu tieriloru sorori mai fericite din Austri'a.

„Dara si la universitatea ce are sa se infiintieza are valóre totu ce se dîce despre cele mai fruptifere, mai folositórie si mai frumóse idei si despre institutiunile cele mai apromitietórie. Efectulu deplinu si succesulu intregu alu loru *depinde dela modulu, cum se inactivéza si cum se esecuta aceste idei.* Si in privinti'a acést'a credu eu, ca proiectulu are lacune insemnate, si este de doritu si de lipsa, cá acele sa se impla astfeliu, câtu universitatea in tóte directiunile sa corespunda tuturoru trebuintieloru si dorintieloru a acelei pârti din monarchia, in care se cladesce ea, si ca prin acést'a se garantéza si succesulu si efectulu ei in modu stralucitu si indestulitoriu.

„Vreu sa trecu preste durerós'a impressiune ce a facutu proiectulu in form'a sea prima, asiu retacé inse unu faptu cunoscutu de toti, neimpartasîndu-ve, ca multa superare si dolerósa impressiune a facutu in tiér'a mea impregiurarea, ca in proiectulu guvernului despre universitatea din Cernauti nu s'a consideratu de locu o natiune mare intréga, natiunea româna, acea poporatiune primitiva, care impreuna cu românii din Transilvani'a si Ungari'a numera preste 3 milióne.

„Trebuie sa spunu adeverulu si sa recunoscu cu multiamita asigurarea ce mi s'a facutu, ca intentiunea dlui ministru de resortu nu potea fi sa vateme óre-si cum-va si sa nesocotésca pre natiunea nóstra, ca implinirea dorintieloru possibile in acestu respectu este reservata, ceea ce s'a si doveditu prin afabil'a prevenire ce au intempinatu propunerile, dorere nesuficiente, cari s'au facutu in comissiune pentru a suplini in parte proiectulu guvernului. Dara cu cele dóue catedre ordinarie pentru filologi'a limbeloru romanice, precum si pentru limb'a si literatur'a romàna, pre cari le-a adausu laudat'a comissiune bugetaria, nu este satisfacuta trebuinti'a.

„Voiescu sa ve facu atenti dloru mei, ca e cu totulu imposibilu sa prospereze universitatea, sa corespunda chiamârei ce i s'a datu, de a latí cultur'a in tiér'a dela fruntariele resaritene, déca togm'a prin negligerea séu ignorarea limbei unui poporu numerosu, la care amu onóre a apartiené si eu, a unui poporu, care numai in monarchia numera 3 milióne, afara de fruntariele tierei inse, adeca in Romani'a, 5 milióne si preste acestea in statele cele mari ostice din vecinatate inca 2 milióne, — sa se radice cum amu dîce unu muru de feru intre scól'a cea inalta si poporulu indigenu, de-si aru trebuí sa fia mai intâiu intru folosulu acestui'a. Vreau sa observezu numai, ca in primii ani dupa impreunarea Bucovinei cu Austri'a sub guvernulu austriacu a predomnitu intr'unu lungu siru de ani esclusivu numai acést'a limba singura fiindu ea si limb'a oficiale in comunicatiunea guvernului cu poporulu, a dregatorieloru si tribunaleloru cu acestu din urma, si ca pâna in tempulu mai nou nu s'a promulgatu vre-o lege, care n'a fostu alaturata si in testu românu. Fói'a legei regnicolarie si imperiale, proclamele guvernului si tóte publicatiunile de insemnatate, déca suntu indreptate câtra poporu aparu de unu lungu siru de ani totudéun'a cu testulu românu alaturatu. Déca mi iérta dlu presiedinte, mi permitu a aduce la cunoscinti'a inaltei case unu documentu oficiosu, care póte reversá o lumina asupr'a acestoru relatiuni din tiér'a nóstra. Documentulu acest'a e unu emisu alu presiedintelui tierei din Bucovin'a din anulu 1866.

Oratorulu cetesce acestu documentu, apoi continua.

„Cum sa facemu inse cá oficialii sa póta comunicá cu partidele in limb'a loru, sa scrie publicatiuni, sa se provóce la legî si sa le aplice, etc. déca nu li se da ocasiunea si possibilitatea, cá sa-si póta insusí pre calea sciintiei aceste limbi ale tierei — si eu vorbescu mai intâiu in interesulu limbei române.

„Acést'a stare de lucruri, precum si trebuinti'a invetiamentului de universitate in limb'a romana este atâtu la noi câtu si intre românii din Transilvani'a si Ungari'a asiá de semtita, câtu acestu poporu, care, dupa cum se scie, nu este dotatu cu bunuri prea multe, de ani incóce a adunatu cu abnegare de sine si devotamentu o suma mare de bani, o a inmultitu, de si cu incetulu, dara constantu, pentru a infiintiá, fia in Ardélu, in Ungari'a séu in Bucovin'a, o universitate româna si adeca mai intâiu o academia de drepturi, in care sa se propuna in limb'a româna.

„Déca e sa se radice o universitate, cá astadi in secululu luminei si alu dreptâtiei intr'o tiéra de alta limba, in care poporatiunea germana face hotaritu numai unu procentu micu, atunci aici trebuie sa se considere nu numai elementulu germànu, ci si celelalte elemente precumpanitórie, pentru ca o universitate are sa implinésca dóue probleme: Déca ea pre de oparte are sa fia scól'a inalta a sciintiei si sa invetie sciinti'a de sine, ea trebuie sa urmarésca totu in acela'si tempu scopulu practicu, de a dá statului servitori apti, judecatori, administratori, advocati etc. mai departe sa crésca invetiatori pentru scólele gimnasiali si reali. Dupa dreptulu naturalu, dupa neesterminabílulu semtiu alu conscintiei natiunale, pre care fia-care omu petrunsu de datorinti'a sea lu conserva cá unu sanctuariu neatacabilu in inim'a sea si lu cultiva; in urma insusi dupa sunetulu legiloru fundamentale de statu cari suntu basea legale, pre care stâmu toti si cari ne dau nóue tuturoru asemenea dreptu, se pare o necesitate imperativa, a satisface in acést'a directiune si pre poporulu primitivu indigenu.

„Deci tienu de lipsa intetitória, cá mai intâiu sa se infiintieze inca unele catedre pentru unele cursuri juridice practice cu limb'a de propunere româna, cu libertate facultativa, pentru ascultatorii universitâtiei; a dóu'a sa se ingrigésca cá sa se ocupe celu putienu unele dintre cele mai necesarie catedre, in asemenea modu.

„Propunerea ce o facui, nu e de locu unu ce nou, de vreme ce dejá la anulu 1862 ne-amu ingrigitu camu in asemene modu de elementulu rutenu din tiér'a nóstra vecina Galiti'a. Nepotendu-se adeca ocupá indata catedrele pentru cursurile juridice-practice si pentru limb'a si literatur'a rutena, din lips'a de puteri destulu de pregatite si disponibile, guvernulu a dispusu printr'unu emisu, cá sa se aplice barbati tineri culti: oficiali dela judecatoria, dela procuraturele financiali, advocati, pâna cându se voru aflá persóne apte, cari sa ia profesur'a in modu definitivu.

„Eu asiu fi in stare sa aretu d-lui ministru de instructiune multe telegrame, multe epistole din diverse pârti ale tierei, dela reuniuni, persóne private din diferite cercuri, cari ne aru atinge in modulu celu mai semtietoriu, déca nu s'aru satisface acést'a dorintia justa; deci 'mi permitu a adauge la resolutiunea propusa de comissiune urmatoriulu aditamentu:

3. sa se infiintieze o catedra pentru istori'a tierei;

4. in fine sa se pórte grige, cá sa se aplice profesori ordinari séu docenti in numeru recerutu, celu putienu pentru propunerea unoru cursuri practice-juridice, anume pentru dreptulu civilu si procedur'a civila, dreptulu penalu si procedur'a penale, precum si pentru legile politico administrative de statu, in limb'a româna.

Eu amu redusu dorintiele mele la unu minimum, câtu me aflu in contradîcere cu multi dintre conatiunalii mei in acést'a privintia; dara nu vreau sa ingreunezu lucrulu, m'asiu semtí fericitu, déca s'aru tiené contu de dorintiele propuse celu putienu in intinderea acést'a."

Dr. Dunajewski arata, ca motivele comissiunei dovedescu o necunoscintia de impregiurâri, pentruca universitâti germâne in tieri negermâne trebuie sa stea pre o nivela inferiora de vreme ce barbatii harnici nu voru emigrá in tieri straine din patri'a loru si déca si suntu batuti de unu ventu furtunosu la o universitate negermana se silescu a reintórce in patria.

Suesz e de parere ca sciinti'a n'are nimicu comunu cu politic'a si natiunalitatea, sciinti'a se póte invetiá in fia ce limba, fia ce inventiune e proprietatea intregei omenimi, de acea oratorulu crede, ca universitâtile suntu unelte rele pentru ajungerea scopuriloru politice, fia aceste câtu de sublime. Avemu lipsa de universitâti la noi, sa nu mai facemu pentru Romani'a si Russi'a scóle. Dupa Tomaszczuk, care in pledârile sele pentru universitate aretà numai unu servilismu fâra parechia câtra guvernu, pledéza Dr. *Menger* contr'a universitâtiei aretandu, ca Bucovin'a are mai multa lipsa de invetiamentulu poporalu.

In desbaterea speciale propune Hurmuzachi la § 1 sa se stérga dispusetiunea relativa la limb'a germana cá limba de invetiamentu.

Deputatulu Dumb'a propune, ca la facultatea teologica se póte admite dupa trebuintia propunerea unoru cursuri senguratece si intr'alta limba.

Resolutiunea ce a decis'o comissiunea la propunerea lui Dumb'a, cá

1) in loculu limbeloru orientali, reservate facultâtiei teologice sa se infiintieze o catedra pentru filologi'a limbeloru romanice si 2) o catedra ordinaria pentru limb'a si literatur'a româna, se primesce, resolutiunea lui Hurmuzachi se respinge. D. O.

Cetimu in „Le Constitutionnel" dela 13 Martiu:

„Sa vorbimu de Turci'a. In zadaru s'a suflatu pre scânteile incidentului româno-spaniolu, nu s'a pututu scóte nici o flacara. Circular'a adresata de Sublim'a-Pórta puteriloru garante n'a obtienutu miscarea de indignatiune ce Savfetu-pasi'a sperá sa radice.

„Puterile nu s'au aretatu prea scandalisate de ide'a, ca Romani'a a fostu oficialmente incunosciintiata de suirea pre tronu a lui Alfonso XII si nu s'au indignatu de ide'a ca, acum cinci ani, regele Amadeu comisese aceea-'si crima. Astfeliu ca, in contr'a aerului de resistentia obstinata alu Turciei puterile garante voru primí fórte bine si voru gasí suficiente esplicatiunile date de Romani'a si de Spani'a in ceea ce privesce acestu incidentu.

„Totu intr'unu tempu ne vine o noutate, care nu va contribuí a pune pre Turci'a intr'o stare de satisfacere completa. Se pare ca principele de Muntenegru 'si pune tóte puterile spre a ajunge a stabilí o agentia diplomatica la Constantinopole. Tóte aceste cercâri cari n'au de tienta decâtu emanciparea provincieloru dunarene suntu fórte sentibile pentru Turci'a si intielegemu cá, in casulu acest'a, sa se neliniscésca si sa se planga. Lucrulu celu putienu merita ostenéla. Dara pentru certuri cá acele ce facu Romaniei si Spaniei, in adeveru acést'a nici nu merita ostenéla."

Se pretinde de unii ca, in urm'a circulârei Sublimei-Porti relativa la notificatiunea directa facuta de Regele Alfonso XII principelui Carolu, puterile aru fi facutu observatiuni la Madridu. Dupa informatiunile nóstre pre care avemu totu dreptulu a le crede sigure, aceste sgomote suntu cu deseversire nefundate. Puterile nu au pututu dá Turciei nici o satisfactiune si considera incidentulu cá inchisu. Câtu despre guvernulu spaniolu, acest'a a respunsu, ca erá datoriu sa urmeze usului stabilitu de regele Amadeu si de maresialulu Serrano. Se vede ca Sublim'a-Pórta s'a multiamitu pre atât'a, de óre-ce ambasadorulu seu este dejá acreditatu la Madridu.

Nr. 3 sbc. desp. VI. — 1875.

Convocare.

Conformu conclusului subcomitetului despartiementului VI alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, adusu in siedinti'a dela 24 Ianuarie 1875, subscrisií 'si iau voia a conchiamá prin acést'a adunarea generale a despartiementului pre dîu'a de 15/27 Aprilie 1875 in opidulu Ili'a-Muresiana.

Din siedinti'a subcomitetului despartiementului VI tienuta in opidulu Dev'a, in 24 Ianuarie 1875.

Ioanu Papiu
direct.
Alessiu Olariu
actuariu.

Varietâti.

⁂ Eri s'a immormentatu comitele nat. de odinióra bar. Franc de *Salmen* cu mare pompa funebra.

⁂ Min. de interne C. *Tisza* fu realesu de deputatu dietalu *unanimu* din partea Debretienului.

(†) *Necrologu.* Bravulu parochu gr. or. — atâtu pre terenulu bisericescu, câtu si scolasticu si natiunalu, — din opidulu Borgo-Prundu: Teodoru *Vrasmasiu*, in numele seu si a fiicei sele Lucreti'a, — a socriloru sei Pavelu si Pelagi'a *Manzatu*, a tatalui seu Ioanu, precum si a fratelui seu Ioanu; cu anim'a infrânta de dorere face cunoscutu ca neuitat'a sea socia Ioan'a Manzatu casatorita Vrasmasiu, — dupa unu morbu greu de lungóre 'si dete sufletulu in mânile Creatorelui in 9 Martiu st. v. 1875, — abiá impletindu in viéti'a conjugale o cununa de 17 girlande. Pre defunct'a in Domnulu o plangu supr'a amintitii, o plange intregu poporulu si inteliginti'a din Borgo-Prundu, care prin staruinti'a ei si a tristului ei sociu a sciutu sa se inaltie din starea unui „Agricola" pâna la salonu, a sciutu câci romanc'a e capace de tóte! Fia-i tierân'a usióra!

⁂ *Falsificate.* Nu numai bancnote false de 10 si 5 fl. suntu in circulatiune, dara si moneta de 10 si 20 xr. Atragemu atentiunea publicului, cá sa fia cu bagare de séma si incâtu póte sa incungiure pagub'a.

⁂ „Tageblatt" este surprinsa ca „T. R." a luatu pré seriosu glum'a, carea se facuse cu joculu românescu la balulu pompieriloru si care gluma „Tageblatt" este asia de gratiósa de o recunósce ca n'a fostu la locu. Câtu pentru prefacerea ei inaintea unui pasagiu din notiti'a nóstra ca prelânga tóte fatalitâtile, in care s'au aflatu românii pâna acum, totusi se afla relativu intr'o stare buna in carea n'a fostu depusa tóta situatiunea româniloru, nu voimu sa lungimu vorba, ci cu parere de reu dîcemu simplu: feriti cei seraci . . . . . ca acelor'a este . . . etc.

⁂ *Joi'a verde* se chiama in calendariulu apusanu,i n anulu acest'a, diu'a dela 13|25 Martiu De asta-data joi'a acést'a a fostu numai in calendariulu numitu *scrisa* „verde", din causa ca ningendu numai cu o dî si o nópte inainte noue ni aparù cu totulu alba si cându aruncâmu câte o privire prin mediulu ferestriloru in afara intempinâmu *albulu* pre acoperisicle caseloru. Asiá dara in locu de Joi'a verde potu apusenii dîce Joi'a *alba*.

⁂ O depesia din Berlinu cu dto din 17 Martie a „Nouei Presse libere", spune ca se afirma in cercuri bine informate scirea despre o nóua intrevedere a celoru trei imperati in cursulu primaverei la Ems séu la Berlinu. La acésta intrevedere, spune depesi'a; voru mai luá parte póte si alte capete coronate, precum regele Suedei. Afara de acést'a se vorbesce, mai cu séma in urm'a caletoriei imperatului Franciscu Iosifu la Veneti'a, despre o intrevedere a imperatului Wilhelm cu regele Victoru Emanuilu in Milanu, inainte séu dupa intrevederea acestui'a cu imperatulu Austriei.

⁂ Din Berlinu se scrie cu aceeasi data, ca Archiepiscopulu de Coloni'a a adresatu camerei, in numele tuturoru episcopiloru din Prussi'a, unu protestu in contr'a legei relative la administrarea averei bisericesci din comunele catolice, cerendu cá adunarea sa respinga legea.

⁂ *Constitutiunile ce si-a datu Franci'a dela 1789.* — Dupa votarea legiloru constitutiunale din Franci'a, nu credemu fâra interesu de a aretá ací constitutiunile ce si-a datu Franci'a dela 1789, epoc'a marei revolutiuni. Eata-le:

Constitutiunea din 1791; constitutiunea din 1793 constitutiunea provisoria totu din acelu anu; constitutiunea directoriala a anului

III; constitutiunea consulara a anului VIII; constitutiunea modificata a anului X ce stabiliá consulatulu pre viétia; constitutiunea imperiala a anului XII; proiectu de constitutiune supusu lui Ludovicu XVIII de Senatu la 1814; cart'a constitutionala din 1814; actulu aditionalu la constitutiunile imperiului croitu de Napoleonu in tempulu celoru 100 dile; cart'a dela 1848; constitutiunea din Ianuariu 1852; senatus-consultulu constitutiunalu din Novembre 1852 ce restabiliá imperiulu; senatus consultulu din 1870 ce organisá imperiulu liberalu; legea din 17 Februariu 1871, in virtutea cârei'a Thiers devenì capulu puterei esecutive; legea din 2 Septembre 1872, numita constitutiunea Rivet; legea din 13 Martiu 1873 asupr'a raporturiloru puteriloru publice; in fine legile constitutiunale din 28 Februariu trecutu 1875, séu constitutiunea Wallon.

⁂ Imperatés'a Russiei a plecatu din Parisu in sér'a de 16 Martiu spre a se intórce in Petersburg.

⁂ Trenulu acceleratu ce a plecatu Marti in 4 a. c. din Bucuresci aflâmu ca a desinatu si s'a troenitu. Din fericire inse nu s'a intemplatu nici unu pericolu.

⁂ Dupa cum se scrie din Parisu diuariului „Etoile Belge“ dela 17 Martie, Dufaure aru fi disu in modu oficiosu in comissiunea de cercetare a celoru petrecute la alegerile din departamentulu Nièvre, ca pre câtu crede elu, camer'a se va disolvá la finele lui Iuliu, iéra alegerile generale se voru face la inceputulu lunei lui Novembre.

⁂ *Unu senatu de femei.* — Totu votarea legei senatului in Franci'a ni dedù ide'a de a dáací câte-va amenunte despre unu senatu, care a esistatu sub imperiu la Romani. De acestu senatu se vorbesce putienu in istori'a romana, dara, de fric'a imperatorului, fu luatu in serioru, cu tóte atributiunile sele de nimic'a si glumetie. Acest'a fu senatulu femeiloru.

Elu fu instituitu de coruptulu si afemeiatulu imperatoru Eliogabal. Nu inventâmu nimic'a; ceea ce urméza, ori-câtu de grotescu e, este fórte esactu.

Acestu tribunalu cu clamide si cu peple, séu pre limb'a nóstra cu fuste, avea de presidenta pre bun'a imperatorului, si de vice-presiedinta pre mam'a lui, Soemias.

In elu se discutau cu seriositate, pre unu tonu ceremoniosu cu o solemnitate si gravitate din cele mai burlesci, cestiunile de gatele, colorile haineloru de introdusu in mod'a dilei, petrele pretióse, impodobirea perului, brodariele, visitele, promenadele calare in trasura séu in targa, etc. Tóte decisiunile erau fâra apelu. Membrii sgomotosi se chiamau la ordine, si se punea unu feliu de boneta de asinu pre capulu matróneloru intransigente.

Unu membru din senatulu masculinu se numiá senatoru, trebuiá si pentru celu femenimu o numire corespundietória, care fu senatrix; cuventulu senatrix erá intrebuintiatu si pentru sociele senatoriloru.

⁂ *Unu podu aerianu la Lion.* — O lucrare unica in Franci'a se va esecutá la Lion: unu podu de feru destinatu a legá platoulu de Fourvières cu acelu dela Croix-Rousse. Constructiunea acestui podu e evaluata numai 2,800,000 fr.; orasiului Lion se cere o subventiune de 600,000 fr. Podulu se va compune din trei traveuri, unulu in midilocu de 135 metre, cele-lalte 2 de 70 metre fia-care, spriginindu-se pre colóne de fonta, infipte in fundamente de zidaria, construite pre aliniarea caseloru de pre cheuri. Tablierulu podului va fi radicatu de 62 metre deasupr'a cheului si de 50 metre deasupr'a caseloru.

Fia-care din cele dóue colóne a traveului din midilocu va fi provediuta in interioru cu unu ascensoru care, in mai putienu de 2 minute si cu pretiulu de 10 cent., va urcá pre pietoni pre podu, de unde se voru duce pre colin'a unde voru avea tréba.

Nu esista in Europ'a lucrâri analóge decâtu podulu de Britani'a din Angli'a, construitu la 1848 de R. Stephenson, compusu din 2 traveuri de 140 metre fia-care, si de alte 2 de 70 metre; podulu de Conway, totu in Angli'a, construitu de acela'si ingineriu, dintr'unu singuru traveu de 122 metre; si podulu de Dirschau in Prussi'a, cu 6 traveuri de 129 metre fia-care.

⁂ Unu procesu interesantu a avutu locu eri naintea trib. sectiunea II-a. Unu june comerciantu obtienuse dela unu socru mân'a ficei sele. Bazatu pre promissiunea data, logodn'a facuta, a cheltuitu si elu pentru nunta, insa in dîu'a cununiei cându pregatitu si intoverasitu de rudele si amicii sei se ducu la cas'a miresei pentru cá de acolo sa mérga sa se faca celebrarea casetoriei civile si religióse, ii intempinà de odata socrulu si-i facù sa se intórca acasa cum a venitu. Ce amara deceptiune pentru bietulu tineru care cu ilusiunile inainte facuse atâtea preparative si cheltueli de nunta. Afacerea se schimbà apoi intr'o reclamatiune in contr'a socrului, dela care se cerea despagubire un'a mie galbeni. Procesulu a presentatu multu interesu mai cu séma sub raportulu juridicu, ce feliu de contractu se póte socotí promissiunea la casatorie, pâna la ce punctu angajaza pârtile si care suntu consecintiele ce póte sa atraga dupa sine neindeplinirea acelei promissiuni. Teremulu ce si-a alesu si pre care s'a pusu advocatulu nenorocitului mire reclamante este ca socrulu a comisu unu quasi delictu prin acést'a ca nu s'a tienutu de angajamentulu luatu, prin urmare este datoriu a repará daunele provenite din fapt'a sea. Socrulu la rendulu seu justifica purtarea sea, ca n'a sciutu antecedentiele amoróse a le tinerului si ca descoperindu-le in dîu'a chiaru cându urmá a se face cununi'a, erá autorisatu a nu se mai tiené de promisiunea data. Discutiunea intre pârti a fostu si comica si patetica. Tribunalulu insa dupa ce a ascultatu conclusiunile ministeriului publicu a remisu pronunciarea sentintiei pre Sambata. Asceptâmu dara otarirea tribunalului, promitândú si noi a mai revení asupr'a acestui subiectu.

„Cur. de Iasi.“

⁂ Consiliulu comunalu alu urbei Iassi, pentru a protestá in contr'a radicârei in Cernauti a statuei „Austri'a“ si a serbarei iubileului, printr'o decisiune patriotica a regulatu a se pune o pétra comemorativa pre loculu, unde a fostu ucisu de câtra turci Grigorie Ghic'a Voevodu din causa ca s'au opusu la desmembrarea Moldovei. Aflâmu cu placere acum ca junimea români din Cernauti animata de aceleasi simtiemente patriotice a inceputu a aduná subscriptiuni pentru a ajutá si ea comun'a nóstra la radicarea acelui monumentu.

⁂ O farsa nostima. Scen'a, trebuie sa ve spunemu dragi lectori, nu se petrece la noi, ci in Franci'a, pe calea ferata, intre Parisu si Versailles.

Trei individi, amici neseparati, calatoreau pre imperial'a calei ferate; densii plecasera dela Parisu, ducându-se la Versailles cá sa asiste la siedinti'a camerei, in care avea sa se discute legile constitutionale. Frigulu ii strangea intre spete, dara loru ce le pasá, rideau si béu cognacu.

In risitele loru, unulu din ei zarí sub banc'a pre care siedé unu aparatu; radica scândur'a cá sa védia mai bine, chiemà si pre amicii sei, si care le fù mirarea cându recunoscura ca aparatulu nu erá altu ce-va decâtu partea superióra a lanterneloru cari luminau interiorulu vagóneloru. Densii plecasera sér'a, cá sa maie o nópte in Versailles.

— Ai sa jucâmu o farsa caletoriloru din vagóne, dîse unulu din ei.

— Cum? eslamara ceilalti.

Sa stingemu lanternele.

Dîsera si facura. Intr'o clipa stinsera lanternele, si siase vagóne fura cufundate in obscuritatea cea mai complecta.

Calatorii din vagóne, unii erau multiamiti de intunerecu, altii nu. Intre cei dintâiu putemu citá pre amantii, cari aparati de intunerecu, poté sa-si dea câte unu sarutu din cândn in cându. Câtu despre barbatii cari venisera cu sociele loru, fura fórte contrariati, cându audira acele sarutari, câci nu sciau déca nu si sociele loru primescu si inapoescu astfelu de cadouri, altoru persóne.

Nu erá de ajunsu numai atât'a; se mai intempla cá si intr'unu vagonu sa fia unu tineru cari i placea sa ridia in socotél'a altor'a, si cá sa necajésca pre vecinii sei, saruta mereu mân'a sea, cá sa faca sa créza ca in vagonu se petrecu scene, putienu c'amu indecente. Barbatii si femeile care se aflau cu elu in vagonu, acusa fia-care in gându pre vecínii sei cá imorali si corupti.

Cei de pre imperiala, cari causasera tóte aceste zapaceli, lesînau de rîsu, pre cându cei din vagóne, asceptau cu inim'a palpitendu cá sa ajunga mai iute la statia. In fine ajunsera la statia, si fars'a se termina intr'unu modu cum nu prevediusera cei trei strengari de pre imperiala. Acesti'a de siederea loru in frigu, inghetiasera de totu, si unu bietu comisariu de politia, avendu mila de densii, i tramise sa se incaldiésca la depositu, si afacerea loru este tramisa naintea tribunalului corectionalu

(Telegrafulu.)

Raportu comerciale.

Sabiiu 26 Martiu n. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 87 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 93 xr. pâna 2 fl. 67; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 73 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Martiu 1875.

Metalicele $5^{0}/_{0}$	71	45
Imprumutulu nationalu $5^{0}/_{0}$ (argintu)	75	85
Imprumutulu de statu din 1860	112	50
Actiuni de banca	963	—
Actiuni de creditu	235	25
London	111	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	25
„ „ „ Temisiorene	77	50
„ „ „ Ardelenesci	76	25
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	55
Galbinu	5	23
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Publicatiune.

In 6 Aprilie 1875 st. n. se va tiené in cancelari'a comunala din Vladeni licitatiune publica pentru edificarea unei noue biserici gr. or. in Vladeni.

Sumele computate se cuprinde:

a) Pentru edificarea didului afara de materialu. . . . . 6800 fl. v. a.

b) Pentru lucrulu din lemnu . . . 1350 fl.

c) Pentru masariu-lacatusiu coloratutinichieru si glajariu cu materialulu 1950 fl.

10,100 fl

Afara de acest'a celalaltu materialu lu liferéza comun'a, vadiumu este $5^{0}|_{0}$ si cautiunea $10^{0}|_{0}$. Planulu precum si conditiunile, se potu vedea in cancelari'a comunale in Vladeni in tóte dîlele.

Vladeni in 20 Martie 1875.

Iacobu Balcasiu
parochu
Iacobu Zorc'a
notariu.

(2—3)

Nr. 49/875.

Edictu.

Ioanu Irimina din Sacelu, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a lui socia Ann'a Simeonu Munteanu din Sacelu, se provóca prin acést'a, cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia negresitu sa se infatisieze naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu divortiale intentatu de numit'a lui socia, se va otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu 25 Fauru 1875.

Forulu matrimonialu gr. res. alu
protopresviteratului tractului
Sabiiului I.

(2—3)

Se afla de vendutu

o turma de oi din campi'a transilvana fórte bine ernate si pastrate statatóre din 800 capete tóte albe (stogosie), intre cari 450 mulgari de 1—3 miei, 350 miori.

Pretiulu ficsatu este un'a cu alt'a 5 fl. de capetu. Cumperatoriului ii s'aru poté dá cu pretiu moderatu si locu de pasiune pentru véra si tómna.

A se adresá pâna la 1 Aprilie câtra A. Trombitiasiu
pr. Mocs in Berchiesiu.

(3—3)

☛ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☚

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^{1}|_{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $^{1}|_{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa: diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^{1}|_{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $^{1}|_{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^{1}|_{4}$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $^{1}|_{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respunpietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidicesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 23. ANULU XXIII.

Sabiiu in 20 Martiu (1 Aprile) 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Reflessiuni
la situatiunea noua.
II.

S'aruncâmu o privire fugitiva asupr'a politicei nóstre dela schimbarea sistemei incóce; sa esaminâmu, macaru numai asiá cá prin urechile acului, atitudinea, faptele nóstre din acestu restempu dimpreuna cu consecintiele loru. Si cându dîcemu *a nóstra*, intielegemu specialu numai politic'a româniloru transilvaneni.

Dóue tabere ni-se infatisiédia aici: un'a modesta la numeru, nepretensiósa, dara condusa numai de principiulu bine definitu si resolutu alu *activitâtiei*; ceea-lalta imposanta la numeru, pretensiósa, dara condusa de ilusiunile unei vane *passivitâti* nedisciplinate, siovaitórie; un'a compusa de ómeni folositori, activi si luminati, cari sentiau, ca mai e inca óre-care bine posibilu, la a cârui salvare si triumfu credeau ca trebue sa contribue cu totii, prin bunavointia si lucru; ceea-lalta compusa din ómeni, nu voimu sa dicemu mai putienu luminati, dara din ómeni, cari, prin nedreptele loru atacuri contr'a partidei adverse, au inspiratu neincredere unei mari pârti a natiunei, care neincredere a paralisatu, séu mai bine distrusu avantagiele, ce trebuiau sa fia resultatulu naturalu alu unei activitâti sincere, angagiata in lupta pentru dreptulu si esistinti'a natiunei!

Pre cându inse partid'a activistiloru, astfeliu atacata si paralisata in tendintiele ei de câtra taber'a adversa, fu pusa in trist'a positiune de a nu-si mai poté intrebuintiá armele in lupt'a pentru drepturile natiunali, la care se angagiase: sa vedemu care este productulu, cari suntu resultatele eluptate de passivisti in favorulu natiunei, fia prin siovairea, fia prin dulcele loru — far niente?

Autonomi'a Transilvaniei?... Dar' acést'a este tocmai jertf'a passivitâtiei. Câci unde eramu noi atunci, cându *legea uniunei* se pusese in discutiunea camerei din Budapest'a? Tramisu-amu noi acolo ómeni de incredere din sinulu nostru, cari sa tratedie cu poterea in acésta importanta cestiune, care in primulu locu ni-priviá pre noi?... Da, amu tramisu, inse pre cine? O sa vedemu acusi. Unde eramu apoi — pentru cá sa nu citâmu alte casuri — pre tempulu, cându corpulu legiuitoriu pertractá *legea natiunalitâtiloru, novel'a electorala* si alte legi de importantia, cari taia in carnea cetatiénului, prin urmare si in a românului transilvanénu? Noi pe-atunci ne improscámu cu pietre, séu rîdeamu in pumni de pecalitur'a ce ni-amu trasu unii altor'a, lasandu intre aceste, cá biét'a causa natiunala sa devina o naia parasita valuriloru, fâra busola si fâra stea polara!....

A, dar' ni-se va respunde, ca uniunea Transilvaniei fiindu unu actu seversîtu in modu „arbitrariu“, unu actu „de nobis sine nobis“, — românii transilvaneni nu poteau luá parte in diet'a din Budapest'a. Vorba sa fia. Séu cine din noi a uitatu, ca dupa actulu incoronârei, deputatii români din Transilvani'a, intre cari — primo loco — figurau chiaru unii *matadori* ai partidei pasiviste de astadi, intrandu in diet'a Ungariei, au petrecutu acolo aprópe unu anu de dile, ceea ce involvá in sine dupa logic'a densiloru inca pre atunci recunóscerea uniunei! Dara abstragendu dela acestu faptu, pre care pasivistii lu-interpreta astu-feliu, cine nu pastréza inca in prospeta aducere aminte declaratiunea unui deputatu magiaru din Transilvani'a, facuta solemnelu in sinulu adunârei legiuitórie, declaratiune, prin care demonstrà susu si tare, ca densulu, déca e vorb'a de deputatii români transilvaneni, este representantulu unui cercu electoralu curatu romanescu din Transilvani'a? Si déca vomu constatá faptulu, ca asemenea deputati magiari, alesi prin voturile româniloru, se afla inca destui in camer'a din Budapest'a, — putévomu negá óre, fâra a fi demintiti la momentu de câtra insusi acesti deputati, ca românii din Transilvani'a suntu representati in dieta si ca participa la tóte actele ei, — prin urmare si la facerea legiloru prigonitórie pentru natiunalitâti si in specialu pentru români, prin deputati alesi de ei insisi?!... Câci cestiunea nu e: déca representantii româniloru transilvaneni in diet'a ungurésca suntu séu nu români? cestiunea e: déca este séu nu tiér'a Transilvaniei representata acolo? Si acést'a nu se póte negá, pentru ca ne desfidu faptele, ne desfidu in gur'a mare acei ce o represinta si cari representandu-o — ne representa si pre noi!

Suntemu sinceri si loiali; de aceea nu ne place a ne insielá prin ilusiuni, ci amu privitu totu-déun'a si privimu si-acum lucrurile astu-feliu, precum ele suntu in adeveru. Nemicu mai periculosu pentru individi asiá, cá pentru popóre, decâtu cându ele si-ascundu loru insi-le adeverulu, cându nu *voru* sa scia ceea ce tóta lumea scia. Sa recunóscemu, ca amu fostu pecatosi; pâna cându nu vomu face acést'a, unu inceputu chiar spre indreptare — este imposibilu!

Sa constatâmu inse mai departe faptele. Facurâmu mentiune despre acei deputati magiari, câror'a, pentru a ne demintí la ocasiuni bine venite, li-place a se falí in dieta, ca ei represinta acolo si interesele româniloru. Ei bine, si cui óre datorescu ei mandatele loru obtienute in cercuri electorale asiá dicându curatu românesci? Partidei activiste? Dara acésta partida dela inceputulu esistentiei sele a luptatu sub flamur'a principiului natiunalu de a participá in adeveru la alegeri, inse de a nu alege de câtu români; — ori unde a potutu sa lucre, ea n'a lucratu, de câtu in sensulu acestui principiu. Este insa óre de lipsa a citá nume si casuri anumite, pentru a constatá, ca nu unulu din fruntasii chiaru ai partidei adverse, lasandu-se a devení instrumente celor'a ce adi ne stigmatiséza in dieta, — au târîtu cu densii mass'a poporului nostru in nomolulu intereseloru personale, si sub masc'a unei false passivitâti au introdusu in anim'a vergina a alegatoriloru români confusiunea si in sufletulu loru indiferinti'a consciintieloru?! Nu. „Nomin'a suntu odiosa“; deci constatându numai simpluminte faptulu, ne retienemu de a intrá in detaliuri, fiindu pre deplinu satisfacuti, déca celu putienu acei cu *musc'a pe caciula* — ne voru intielege!

A fostu tempu si ocasiune, cându „Telegr. Romanu“ a facutu analis'a tuturoru acestoru fapte cu de-ameruntulu, astfeliu, ca asta-data ne sentîmu dispensati de a face vorba multa. Trebuiá inse a ne face acésta scurta reamintire a fapteloru petrecute, pentru a puté ajunge pre calea consecintieloru la conclusulu, ca: *pasivitatea, — atâtu de gravu compromitata, pre de o parte prin siovairile si inconsecintiele sele, pre de alta parte prin desfreulu procederiloru electorale, — astadi, fatia cu nou'a situatiune, mai putienu cá ori cându póte sa aiba efecte salutarie, ba chiaru — si sensu!* —b.

Mai multe foi din capital'a Ungariei se ocupa mai de aprópe cu afacerile politice ale Transilvaniei Asiá „Hon“ atrage atentiunea, ca in Transilvani'a suntu multe de indreptatu, adauge inse, ca in prim'a linia au detorintia deputatii transilvaneni sa arate medilócele si câile, prin cari s'aru puté face indreptare, facendu propuneri practice si corespundietórie.

„Magyar Ujság“ nu este multiamita cu cele ce se petrecu in Transilvani'a. Dens'a aru dorí, cá conferintiele ce le tienu magiarii sa nu pórte, in detrimentulu uniunei, caracteru separatisticu transilvanu, ci municipale, cá si in ceealalta parte a Ungariei.

Numit'a fóia are in vedere intrunirile, tienute de curendu in Clusiu, in care se fusionéza partidele de mai nainte, dupa prototipulu celoru din Ungari'a propria. Cu totulu altfeliu opinéza „Reform“, carea este incantata de fusionârile partideloru (magiare din Transilvani'a). Ea le considera pre acestea de o victoria asupr'a *sasiloru* si *româniloru*, pre cari ii crede, ca suntu, nici mai multu nici mai putienu, decâtu inimici ai statului.

„Ungarischer Lloyd“ generaliséza cestiunea si are in vedere mai multu resultatulu generalu alu fusiunâriloru, atâtu dincóce, câtu si dincolo de *dealulu mare.* „Ungarischer Lloyd“ reduce insemnatatea manifestatiuniloru acestor'a la manopere electorali. Dupa parerea sea adeverat'a constelatiune se va vedé numai dupa alegeri. Atunci, dice, va vedé fia-care cetatiénu, ca óre voiesce partid'a, carea se numesce acum'a liberala ce-va, si ca óre acea ce voiesce, este favorabilu tierei, si merita increderea si consimtiementulu populatiunei?

O fóia insemnata din Budapest'a, vorbindu intr'unu articolu de fondu despre partidele cele noue din Ungari'a, atinge unele impregiurâri *picante*, cari desvelescu in câtu-va situatiunea de pre tempulu crisei ministeriali. In cercuri, dîce fói'a, „cari cultivéza *palavrele mai inalte politice*, se enaréza lucruri de totu minunate despre temeiurile, pentru cari Colomanu *Tisza* — si numai elu — a intratu in regimu, pre cându baronulu *Sennyey* a remasu afara.“ Aceeasi fóia continua: „O partida mica, dara puternica, carea nu póte uitá, dara nici iertá evenemintele dela 1866, cugetá ca constelatiunea cea mai nóua européna este fórte potrivita pentru o politica de resbunare.“

„In cercurile catolice ale Germaniei, cu deosebire in Germani'a de média-dî, se dice ca domnesce o esplicabila iritatiune contr'a principelui *Bismark.* In *Franci'a* regimulu a ajunsu iéra-si la óre care stabilitate, in alte pârti inca nu lipsescu conjuncturi favorabile si asiá o incercare de coalitiune intre monarchi'a nóstra si intre numitele elemente, cu scopu de a umilí pre Prussi'a, n'ar' fi ce-va cu totului totu cutezatu.“

„Fatia cu astu-feliu de fantastarie, asupr'a câroru, cum amu disu, nu voimu se intrâmu in detaiu, trebuiá prin o demustratiune *ad oculos* aratata invaliditatea loru si impregiurarea acést'a sa fia contribuitu la compunerea cabinetului, a cârui sufletu este protestantulu *Tisza*, pre cându *Sennyey* fu indepartatu cu ostentatiune.“

Cestiunea *subventiunârei* gimnasiului românu din Brasiovu inca n'a disparutu din publicistica, cu tóte ca ni se spune ca ea a intratu dejá pre calea pertratâriloru oficiali in cercurile respective. E tragicomica purtarea diurnalisticei magiare si aru fi si a guvernului tragicomica cându aru semená cu cea a diurnaleloru. Déca Romani'a póte periclitá statulu Ungariei cu 15,000 lei, cari se dau de pomana, atunci sta tristu tréb'a cu Ungari'a, pentru ca Romani'a dupa espunerea ministrului respectivu in camera este in pusetiune a dá in anulu viitoriu o subventiune de 30,000 lei, ceea ce dupa purtarea si manifestarea diurnaleloru si chiaru si a gubernului ung. aru fi identicu cu *disolutiunea* statului ung.; iéra déca aru mai pune 15,000 lei, óre ce s'aru face? „Oester. Coresp.“ fórte intieleptiesce le spune magiariloru sa nu-si faca spaima asiá mare din nimic'a, pentruca, odata, subventiunea acést'a o da Romani'a de multu si dupa cum dovedescu faptele n'a inghitîtu nici pre Austri'a nici pre statulu unguresc, dara de alta parte nici Romani'a nu s'a spariatu si n'a batutu alarma in lume pentru ajutoriulu ce-lu da Austri'a „via consulati“ bisericei rom. cat. din Bucuresci. — Le mai putemu spune spariatiloru domni din Budapest'a, dice „Oest. Cor.“, ca imperatulu Austriei si alu Germaniei si regimurile din tierile acestor'a dau subventiuni regulate si ajutórie accidentale bisericeloru si scóleloru protestante si de alte confessiuni, dara nu iau plesnitu nimenui prin minte, cá sa tiena astfeliu de fapte de pietate de *fapte cu tendintie periculóse statului.*

Dupa „Pester Lloyd", patriarchulu serbescu a convocatu pre membrii consistoriului metropolitanu serbescu pentru resolverea afaceriloru curente. Siedintiele aveau sa se incépa luni in 17/29 Martie. — „Srbski Narod" spune ca ministrulu ungurescu de culte si instructiune publica a aprobatu stramutarea *Maticei serbesci* la Budapest'a.

Alegerile cele nóue dietale, se dice, ca voru fi terminate cam pre la mijloculu lui Septembre. Este intrebarea ca póte regimulu asteptá pâna atunci? In tómna au sa se adune delegatiunile si aru fi dorinti'a in cercurile normative, cá inca in Septembre sa-si póta tiené delegatiunile siedintiele. E probabile dara, ca alegerile se voru escrie pre la inceputulu lui Augustu si cercurile cari voru fi terminatu lucrârile loru premergatórie voru alege si voru avé si representanti in dieta, cele-lalte inse voru trebuí sa astepte pâna voru repará ce au stricatu cu amenarea lucrâriloru respective.

Sessiunea cameriloru Romaniei fu inchisa Dumineca in 16/28 Martiu de insusi Domnitoriulu. Acest'a in cuventarea sea vorbesce despre situatiunea interna si esterna a tierei, accentuéza creditulu celu mare alu tierei, reformele introduse in armata, in justitia si conventiunile internatiunale. Termina cu indigitarea la bunatatea stabilitâtiei si a intielegerei intre camere si regimu. Cuventarea fu intempinata de aplause entusiastice.

Despre ministeriulu din *Belgradu* aflâmu ca a remasu celu mai dinainte cu deosebirea ca portfoiulu de justitia este incredintiatu lui Radovics.

Din *Madridu* se telegraféza, ca siése generali, trei coloneli si multi oficieri din armat'a carlista au trecutu pre pamentu francesu si au recunoscutu pre regele Alfonso.

Diet'a Ungariei.

Cas'a representantiloru a desbatutu in siedinti'a sea dela 19 Martiu n. a. c. bugetulu ministeriului de financie. La urgenti'a deputatului *Madarasz*, cá ministrulu de financie sa se ingrigésca de o stricta folosire a limbei magiare in dregatoriele subalterne, respunde C. *Széll*, ca va delaturá ori ce abusu in directiunea acést'a.

E. *Simonyi* nu cere dela ministrulu celu nou dechiaratiuni esacte relativu la tóte detaiurile, ci numai unu programu generalu concretu, deci ministrulu sa se pronuncie în acestu intielesu.

Ministrulu *Széll* respunde, ca a espusu dejá in genere intentiunile sele. Guvernulu a dechiaratu, ca trebuie sa accepteze acestu bugetu in genere de basa si ca va face propunerile de reforma cându va substerne celu mai deaprópe bugetu. Este usioru a presentá unu programu in frase generali, dara pentru a substerne proiecte esacte serióse si basate pre calculi se recere tempu. Pentru a acoperí spesele pre anulu 1875 nu ni remâne alt'a de facutu decâtu sa inactivâmu proiectele ce le a acceptatu comissiunea contributiunale si pentru deficitulu ce mai remane sa dâmu din provisiunile cassei, totusi guvernulu si va tiené de datoria a substerne in bilantiulu bugetului pre 1876 basele regulârei financiali.

E. *Simonyi*, de-si este impedecatu a vorbi prin strigâri sgomotóse, ca n'are dreptu sa replice, totusi respunde, ca nu este multiemitu cu reductiunile propuse de guvernu. Nu e *onesta* purcedere, a nu vorbí acum de urcarea dâriloru, pentru cá dupa alegeri sa aducemu proiecte despre urcarea acestor'a.

Ministrulu de financie Széll, intr'o cuventare primita cu lungi aplause, respinge dela sine acést'a invinuire. In prim'a sea cuventare cá ministru a spusu sinceru, ca densulu avendu in vedere schimbarea relatiuniloru nu a potutu tiené strictu positiunea sea, dara a dechiaratu totu odata, ca guvernulu la casu de lipsa va apelá la patriotismulu si devotamentulu natiunei. O atare suspiciune, cum e cea adusa de antevorbitoriu trebuie sa o respinga oratorulu cu tóta resolutiunea. Unu programu detaiatu nu se cere, si déca guvernulu 'si desfasiura politic'a sea financiale in liniamente, domnii nu se multiamescu, ci ceru proiecte positive. Oratorulu nu vrea sa cerceteze ca ce tiene Simonyi de onestu si ce nu, dara ce intielege oratorulu sub notiunea onestu, in acestu respectu nu vrea sa ia lectiune dela nimenea, si asiá nici dela Simonyi. Déca guvernulu enumera de-arendulu cele mai de aprópe agende, resultatele reformeloru inse, ce vremu sa le introducemu nu le esprima in cifre nevoindu sa amagiésca pre cine-va, — acest'a la totu casulu e unu programu, de-si guvernulu nu promite ca va resólve tóte la momentu, togm'a astfeliu de promissiuni suntu neoneste si de aceea guvernulu nu le face. Regimulu a dechiaratu, ca primesce o urcare de contributiune de cinci milióne si va introduce acele reforme, cari voru inmultí venitele, déca inse va resultá unu deficitu permanentu pre care nu-lu putemu acoperí, atunci va urcá contributiunile. Nime sa nu ne traga la indoiéla sinceritatea nesuintieloru si seriositatea intentiuniloru nóstre.

Cas'a trece apoi la discusiunea speciale a bugetului, partea cea mai mare se primesce intru intielesulu propuneriloru facute de comissiunea financiale.

In cas'a magnatiloru dechiara contele Ferd. Zichy la desbaterea proiectului de indemnitate, ca nu considera votarea proiectului de o intrebare de incredere. Oratorulu stiméza pre membrii guvernului actualu si se bucura, ca in cas'a representativa s'a realisatu o constelatiune sanatósa de partide, dara trebuie sa-si esprime simpathi'a ce o are densulu si alti membri din cas'a de susu cu acei deputati, cari compunu in cas'a deputatiloru opositiunea dreptei.

Contele *Cziráky* voiesce sa-si preciseze in desbaterea asupr'a bugetului punctulu seu de vedere, densulu saluta nou'a constelatiune de partide, pâna acum cas'a de susu erá legata de consideratiuni câtra dreptulu de statu, dara acum cas'a magnatiloru si va luá o tienuta indepedenta si va fi unu factoru considerabilu, cu care póte calculá guvernulu si partid'a.

Ministrulu presiedinte br. *Wenkheim* róga pre domnii din camer'a de susu sa pórte si de aici inainte o politica objectiva.

Cas'a de susu votà dupa acést'a proiectele de legi despre esecutorii judecatoresci si despre organele intimatorie, mai departe proiectulu indemnitâtiei.

In siedinti'a casei ablegati'oru, dela 20 Martie s'a pertractatu novel'a la §§ 12 si 108 din legea electorala. Ministrulu Colomanu Tisza respunse la unu atacu din partea lui Helfy, ca nu afla nici o vetamare fatia de impregiurarea ca elu si partid'a sea se numesce liberala, cându cei din 48 se numescu cei mai liberali.

Elu totusi da stangei estreme unu sfatu bunu: paditi-ve dîce elu, voi cari ve lasati asiá de bucurosu sa ve numésca cei mai liberali! voue nu v'aru trebuí nici $1\frac{1}{2}$ anu pentru de a nimicí libertatea, liberalismulu. Danielu *Irányi* reflectéza ministrului de interne ca stâng'a estrema si fâra aprobare separata a opiniunei publice se numesce liberala.

De altcum sa nu judece ministrulu de interne, ci fostulu conducatoriu alu stângei, déca partid'a liberala de acum carea constà din $\frac{2}{3}$ pârti din partid'a de mai inainte a lui Deak, intr'adeveru se póte numí liberala.

Presiedintele Ghyczy taie firulu acestui discursu, dicându, ca nu este la ordinea dileí definitiunea notiunei „liberalu."

Dupa acést'a se primesce cu unanimitate novel'a electorale de basa la desbaterea speciale in care nu se mai face nici o modificatiune adoptându-se testulu comissiunei centrali. Se primesce si tratatulu postalu internatiunalu.

In „Gaz. Tr." nr. 21 cetimu urmatórea corespundintia:

Din marginea Campiei in 25 Martiu a. c. 1875.

Apelulu fratiloru nostri din Clusiu, cá românii transilvaneni sa tiena o adunare electorale, a aflatu in principiu aprobarea diuaristicei nóstre. Numai despre modulu compunerei acelei adunâri s'au escatu pareri diverginti. Nu scimu, déca acésta divergintia a pareriloru, — ori altu ce-va este caus'a, de tóta cestiunea se pare a fi amortitu?! Fratii nostri din Clusiu inse, cá iniciatori, au datorinti'a, cá sa nu lase caus'a din mâna, si sa conchiame ei insisi acea conferintia. Modulu compunerei acelei conferintie, statorésca-lu, pre basea opiniuniloru desvoltate in deosebitele diuarie románe, insisi d-loru, in clubulu românu de acolo, prin contielegeri prealabile si cu alti inteleginti ori antesemnanii memorati in apelu.

Gruparea pre neasteptate a partiteloru natiunei magiare, care acum imperativu, cá in tóte cestiunile nóstre natiunali, — mai urgentu inse in cestiunea procsimeloru alegeri pentru diet'a din Budapest'a, românii transilvaneni sa-si aiba statorita un'a directiva solidaria.

Din epistóle private, ce le primimu din deosebitele pârti a le Transilvaniei, aflâmu, ca in unele locuri s'au si tienutu conferintie locali, spre a-si statorí program'a pentru alegerile venitórie. Astfeliu aflâmu dela Teac'a, comitatulu Clusiului, cum-ca clubulu românu alu acelui cercu a conchiamatu

---

FOISIÓRA.

Inventiuni.

Reulu (ból'a) de mare — combaterea sea — Bessemerulu.

Indata ce pune cine-va piciorulu pre unu bastimentu de mare, primulu lucru ce-i lovesce privirea suntu o multime de ciuberasie imprasciate pre totu vasulu si a câroru privire nu prea e inveselitória.

Déca ai mai caletoritu pre mare, intielegi ce insemnédia acele ciuberasie, te scobori in cabina, si incercându a luá o positiune orisontale, dupa ce ti ai pusu lânga capu unulu din acele ciuberasie, inchidi ochii si astepti cá o victima resemnata. . .

Déca din contra esti novice, stai deasupr'a, aprindi o tigare, canti ce-va, contemplandu valurile albastre a mârei azurii. Dara indata ce vasulu se departéza putienu, vederea ti se turbura, o sudóre rece ti curge pre frunte, te cuprinde unu reu teribilu, si ai cadea josu fâra ajutoriulu unui bunu marinaru care te pune josu si 'ti aduce ciuberasiulu fatalu, a cârui necesitate incepi a o semtí. E reulu de mare!

Ce nu s'a facutu spre a prevení, spre a remediá acestu oribilu reu de mare! Numai pâna acum nimene n'a ganditu a distruge caus'a spre a impedecá efectulu. Doi englesi avura de odata aceeasi idea, pre care au aplicat'o fia-care intr'unu modu diferitu. Numai unulu inse a reusitu: D. Bessemer.

Problem'a de resolvatu erá suprimerea leganârei bastimentului din lungisiu si curmedisiu, si d. Bessemer a imaginatu de a suspendá pre vasulu seu unu salonu, dupa cum suntu de ordinariu suspendate busolele si lampele, cari conservà, cu tóte loviturile marei, o positiune orizontala. Spre a asigurá mai multu acésta stabilitate, a asiediatu salonulu in mediloculu vasului, adeca in loculu unde, dupa legile recunoscute, leganarea e de 7 ori mai mica de câtu dinainte si dinapoi.

Bessemerulu, dela numele inventatorului seu, nu e placutu la esterioru. Sa-si inchipuésca cine-va unu pesce enormu; pre spinarea acestui pesce s'a construitu unu feliu de casa cu acoperementu italianu; de fia-care parte a pescelui dóue roti enorme, cari suntu aripele inotatórie a monstrului puse in miscare prin dóue masini cu fortia mare; dóue cârme, puse in miscare printr'unu aparatu idraulicu, suntu asiediate la fia-care estremitate a vasului.

Incercârile ce s'au facutu in pasulu de Calais au reusitu deplinu. Salonulu sta nemiscatu in tempu ce vasulu se lovesce de valuri.

Déca esteriorulu Bessemerului pare strainu, nu este totu astu-feliu cu interiorulu. Este cu neputintia sa se viseze ce-va mai lucsosu.

Salonulu propriu disu, la care ajunge cine-va trecendu de pre podulu vasului printr'unu vestibulu scoborandu o scara larga si trecendu pre dinaintea unui bufetu, este fórte spatiosu; de juru impregiuru e unu siru de divanuri de stejaru lustruitu, acoperite cu marochinu cenusiu. In medilocu suntu asiediate alte sofale in asiá modu cá persónele ce stau josu sa nu fia incomodate de cele ce se preumbla; josu este unu tapetu grosu de catifea rosia; paretii suntu decorati cu picturi frumóse.

Ventilatiunea este regulata; vér'a aeru recorosu si curatu, iérn'a o caldura placuta si egala, dara nici odata mirosulu nesuferitu dela masina. La fia-care estremitate a salonului suntu apartamente mici pentru dame si o camera de fumatu pentru barbati; intre aceste budóre se afla dóue scâri largi ce conducu pre podulu salonului. Dependentiele acestui salonu suntu la adapostulu ori-cârei miscâri, si cându vasulu merge, pasagerii potu avea placerea de a vedea marea furiósa batendu in cóstele bastimentului fâra sa incerce cea mai mica scuturatura.

Celelalte pârti a vasului construitu de d. Bessemer suntu tóte bine si elegantu instalate, dara nu se bucura de privilegiulu imobilitâtiei.

Bessemerulu a costatu $2\frac{1}{2}$ milióne franci. Elu e destinatu pentru trecerea dintre Duvre si Calais. Vites'a sea media e de 7 leghe pre óra. Elu póte inbarcá in libertate 1,500 pasageri. Vasulu a fostu construitu la Hull dupa desemnele dlui J. Reed; dara salonulu si totu ceea ce privesce aparatulu de suspensiune, s'a desemnatu de inventatoriu, care a presidatu la intrég'a decoratiune interióra.

Isbuti-va tunelulu proiectatu intre Angli'a si Franci'a? Cine scie; inse francesii si englesii potu de acum asteptá cu pacientia esecutarea giganticului proiectu, câci suntu la adapostulu acelei ingrozitóre bóle de mare si Bessemerulu a pusu in realitate Parisulu si Londr'a la pórt'a unulu altui'a. Si apoi cine póte spune déca inventiunea nu se va generalisá?

inteligintia si fruntasii români in o conferintia pre 6 Martiu, in carea s'a luatu conclusulu, cá la conferinti'a conchiamanda in urm'a apelului clasianiloru, acelu cercu sa tramita doi deputati, cari acolo sa staruiésca pentru primirea urmatórei programe:

„Natiunea romàna din Transilvani'a remane consecuenta principieloru si portulateloru sele de pâna acum'a, prin urmare, pâna la unu altu tempu mai favorabilu, remane in cea mai perfecta passivitate fatia cu alegerile dietali in Pest'a; din contra inteligintia ei se dechiara pentru cea mai resoluta activitate, incâtu ei sta prin putintia, pentru a consultá pre totu sufletulu romanu, de a se abstiené dela ori si ce amestecu pre terenulu politicu; a indemná si consultá cu totu adinsulu pre poporulu românu la implinirea obligamenteloru sele, ce datoréza statului, — la retienerea dela beuturi spirituóse, ruinatórie pentru sine si famili'a sea, — si in fine a face totulu in interesulu scólei si alu educatiunei poporului românu."

Despre asemeni concluse avemu sciri si din alte pârti, cu mai multa ori mai putiena divergintia.

Cine se unifice totulu?

Conferinti'a asteptata! Z.

Din Serbi'a.

Scirile ce ni venira in dilele ultime din Belgradu neliniscescu pre toti câti iubescu ordinea si voiescu inflorirea si prosperarea Serbiei. De ani incóce nu mai incéta agitatiunile contr'a tronului si din caus'a acestoru turburâri desvoltarea pacinica a principatului e imposibila. Vatr'a acestoru agitatiuni necurmate este, dupa cum sustienu unii, Neoplant'a, pre care corespundintele lui „P. Ll." o numesce Mec'a tuturoru planuriloru absurde.

Politic'a ce a urmaritu neuitatulu principe Michailu a aflatu spriginitori si aperatori devotati si infocati in Serbi'a. Natiunea serbésca a doveditu si principelui Obrenoviciu III o supunere nemarginita si venerà in trensulu pre marinimosulu seu benefacatoriu, inse marele patriotu fu combatutu de agitatorii din Neoplant'a cu tóta furi'a passiunei órbe dandu-i-se nobilului principe nomenclatur'a de „panduru turcescu." Planurile ce au adusu catastrof'a din Topsideru s'au fauritu in Neoplant'a. Aceste incercâri revolutiunarie nu s'au curmatu inca. Liberalulu principe Milanu, in care natiunea vede unic'a garantia sigura a viitoriului seu, se ataca cu o furia nerusinata de ultraistii dela „Zastavà", cari lucra neobositi pentru a aduce principatulu in stârile caotice, in cari se aflá si Romani'a pre tempulu lui Ionu Bratianu.

Scupcin'a din anulu acest'a n'a lucratu mai nimicu intru folosulu tierei, din contra se intemplara pre tóta diu'a lucruri, cari subsapa stabilitatea stâriloru, desvoltarea institutiuniloru, concordi'a intre poporu si guvernu si autoritatea statului. Si de unde sufla acestu ventu destructivu? Din Neoplant'a, capital'a lui Mileticiu, care tramite colegiloru sei din Serbi'a regulele de tienuta. Omladin'a din Ungari'a de sudu dirige cu arbitriu suveranu pre socii si uneltele ei din parlamentulu Serbiei. Guvernulu combate necurmatu acést'a tienuta nedémna a scupcinei. Interpelatiunea ce se facù de una-dile in caus'a oficiariloru de geniu austro-unguresci, care avé de scopu, sa manifesteze neincrederea Serbiei câtra marele statu vecinu, se dice ca este importata din Neoplant'a pentru ca o atare neincredere nu esiste in poporulu din Serbi'a.

Manifestatiunile in scupcin'a de pâna acum, in pressa, si in societate au numai *unu* objectu si *un'a* tienta, si acést'a e: Patri'a trebuie sa fia mai mare, unu planu acest'a, care in tempulu si intre impregiurârile actuali europene e o chimera. Intr'adeveru cându vedemu atari nevointie de espansiune la unu poporu, a cârui stâri interne se afla in stadiele primarie de desvoltare, trebuie sa fimu ingrigiati de viitoriulu lui. Pre câtu tempu precumpanescu elementele destructive in adunarea ce este chiamata a dirige destinele tierei, nu ne putemu asteptá la o desvoltare pacinica si la stabilitatea stâriloru in junele principatu.

Lucrurile in Serbi'a au ajunsu totusi, dupa scirile mai noi, la unu stadiu de pausa. Disólverea Scupcinei ce a urmatu la 24 Martiu n. vení la tempu pentru a pune capetu sceneloru ce erau deonestatórie pentru Serbi'a. Picatur'a ce a implutu pocalulu fu falsificarea unui documentu. Lucrulu stà astfeliu:

Intr'unu cercu fu omoritu unu omu, P. Grkovits, putienu inainte de alegerile de tómna. Se dicea, ca ucisulu a fostu candidatulu de deputatu alu mai multoru concetatieni. Guvernulu lui Marinovici introduse o investigatiune aspra, asasinatorii se descoperira si fura predati judecatoriei. Veduv'a acestui asasinatu indreptà o plansóre câtra scupcina si adeca câtra fostulu ministru Zumiciu, pre a cârui consciintia se dice ca apésa acelu asasinatu. Contrarii fostului ministru presiedinte si de interne Zumiciu sedusera pre veduv'a slaba de anima la acestu pasiu. Scupcin'a transpuse plansórea la comissiunea petitiunaria, alu cârei presiedinte erá Lazareviciu, ministr. de justitia si de interne de sub Risticiu. Comissiunea are 8 membri, cari intr'unindu-se decidu asupr'a petitiuniloru si plansoriloru. Plansórea veduvei, dupa cum s'a constatatu in adunarea plenaria, nu vení inaintea comissiunei, ci numai raportorulu o cetí si compuse in modu arbitrariu, inse in numele comissiunei, raportulu ce-lu cetí inaintea scupcinei la 23 Martie. Intentiunea erá unu blamu pentru Zumiciu. Raportorulu dîse „comissiunea a decisu sa se recomende plansórea guvernului spre a se luá in consideratiune." Cei-lalti membri din comissiune fiindu de fatia dechiarara, ca nu sciu absolutu nimicu de acést'a plansóre, nici nu au vediut'o. Lazareviciu atestà dechiaratiunea colegiloru sei din comissiune. Urmarea acestui pasiu infamu facutu de reportorulu fu unu tumultu grósnicu in scupcina. Din tóte pârtile se radicara acuse asupr'a raportorului, asupr'a unui domnu A. Covacevici, ca aru fi calcatu juramentulu, pentru ca scupcinarii depunu juramentulu pre implinirea consciintiósa a datorintieloru loru si nu se póte cugetá ce-va mai neconsciintiosu de câtu purcederea lui Covacevici. Altii lu numira „hotiu", criminalistu. Pedéps'a cea mai mica ce o meritá acestu deputatu erá sa fia aruncatu afara din parlamentu cá unu membru nedemnu pentru a mantuí onórea scupcinei, dara vicepresiedintele Scupcinei, care fu dejudecatu odata la internare si perderea drepturiloru de cetatiénu, unu amicu intimu alu lui Mileticiu; Ief. *Gruiciu* nu admise votarea ce se asteptà de câtra cei mai multi, ci facù partisaniloru sei, cari toti suntu agitatori si subminatori, unu semnu si parasí impreuna cu densii sal'a. Scupcin'a devení necapabila de a duce resolutiuni si cei 75 membri ce au mai remasu s'au departatu disgustati asupr'a acestui scandalu.

A dóu'a dî se substernura scupcinei trei propuneri in acést'a causa, un'a voiá eschiderea dlui Covacevici, nepotendu sa mai siéda nimene intr'o adunare cu unu omu fâra onóre; dlu Marinoviciu voiá numai sa se dechiare loculu lui Covac. in comissiune de vacantu si sa i se lase densului a face celeilalte in interesulu demnitâtiei parlamentarie (sa-si depuna adeca mandatulu.) Dara Kaljeviciu, fostu ministru de financie, amiculu lui Mileticiu, membrulu asiá numitei „clice liberale" propuse, sa se esprime lui Covacev. aversiune, sa se scóta din comissiune, sa remana inse membru in parlamentu. Neprimindu-se cele dóue propuneri dintâiu erá probabilu ca se va primí cea din urma. Cele mai bune elemente inse nu voira sa remana in casa si parasira sal'a devenindu astufeliu scupcin'a necapabila de a aduce concluse.

Dintre acesti 44 deputati dedura la 25 Martie 33 insi dechiaratiunea, ca nu mai potu siedea in scupcina cu unu „neonestu" si remasera pre galeria intre spectatori. Optu deputati, intre cari si fostulu ministru presiedinte Marinovici, depusera mandatulu loru si astu-feliu scupcin'a fu de facto disolvata. Guvernulu n'avea sa faca altu ce-va decâtu sa svatuiésca pre domnitoriulu sa disolve scupcin'a si formalminte, ceea ce si urmà.

Astu-feliu se terminà parlamentulu din anulu 1875, care incâlcí tóte relatiunile, sguduì tóte institutiunile, subminà principiulu autoritâtiei, denegà totu patriotismulu si care desteptà tóte passiunile. A intrevenitu unu punctu de pausa, lucrulu are inca sa incépa.

Unu incidentu seriosu in orientu.

Vien'a, in 20 Martie.

„In Constantinopole s'a petrecutu in septamânile din urma unu incidentu, care intr'adeveru pare a fi inlaturatu acum'a, dara ale cârui consecintie se voru vedea curendu in modulu celu mai regretabilu, si voru esercitá o influintia asupr'a relatiuniloru dintre Austri'a si Pórt'a. Amu primitu dîlele acestea o telegrama din Constantinopole, care vorbesce de acestu incidentu cá de o cestiune resolvata. Acésta telegrama inse nu spunea nimicu despre fondulu cestiunei, si puteamu numai sa presupunemu, ca este vorb'a de câile ferate din Rumeli'a. Diuariulu „Times" contiene si elu o telegrama din Constantinopole, si confirma presupunerea nóstra. Dara intre acésta telegrama si siedinti'a pre care contele Zichy a avutu-o acum diece dile la sultanulu, se afla o istorie lunga plina de momente agitate, pre care le vomu nará ací dupa o scrisóre din Constantinopole dela 11 Martie, care scrisóre — lucru straniu — a facutu diece dile pre drumu pâna a ajunsu la adres'a nóstra. Eata ce ne scrie corespundentulu nostru cu acea data:

„Me grabescu a ve insciintiá despre unu incidentu fórte seriosu, care s'a petrecutu intre ambasad'a austro-ungara si I. Pórta. Este vorb'a de ceea ce s'a petrecutu la o audientia, pre care a avut'o contele Zichy dilele acestea la sultanu. Contele Zichy a facutu óre-cari revelatiuni sultanului in cestiunea câiloru ferate din Rumeli'a si a junctiunei loru cu câile ferate austriace si serbe, precum si a combinatiuniloru cari suntu la ordinea dilei in privinti'a terminârei resoului din Rumeli'a. Se pare inse ca ambasadorulu austro-ungaru a mai facutu revelatiuni cu acésta ocasiune si in privinti'a schimbârei natiunalitâtiei societâtiei „d'exploitation des chemins de feru de Rumélie", despre care se scie, ca si-a mutatu resiedinti'a dela Parisu la Vien'a, transformandu-se din societate francesa in societate austriaca. Sultanulu a ascultatu pre ambasadorulu d-vóstra si a disu apoi, ca n'are nimicu de objectatu contr'a acestei transformâri a societâtiei de esploatatiune. Pre bas a acestoru cuvinte ale sultanului contele Zichy telegrafà la Vien'a, ca acestu punctu importantu se póte priví cá resolvatu in urm'a asigurârei ce i s'a datu de câtra ins'asi Majestatea Sea sultanulu. Abiá inse contele Zichy espedase acésta depesia, cându i se comunicà din partea marelui viziru, ca sultanulu nu este de locu dispusu, a resolvá cestiunea in sensulu, in care a luatu-o contele Zichy, si ca supositiunea, ca esista o neintielegere in acésta privintia, este cu atâtu mai fondata, cu câtu sultanulu a tramisu in acel'asi tempu I. Porti nisce instructiuni, cari suntu cu totulu opuse interpretatiunei contelui Zichy. Lesne se póte intielege câtu de multu contele Zichy a fostu surprinsu si atinsu de acésta declaratiune a marelui viziru, Hussein Avni-Pasi'a. Elu intrerupse indata relatiunile sele personale cu marele viziru, si 'si reservà espresu a transiá acésta cestiune. Elu cerù acum o nóua audientia sultanului, spre a se esplicá cu M. S. in acésta afacere invocandu instructiunile pre cari le-a primitu de atunci dela guvernulu seu. Incidentulu este fórte seriosu, si a produsu o sensatiune estraordinaria in cercurile diplomatice de ací. Lucrulu este cu atâtu mai dificilu, cu câtu este vorb'a pre de oparte de cuvintele suveranului si de alta parte de aceea ce sustiene unu ambasadoru, puteti intielege de ce me abtienu intr'unu asemenea casu dela ori-ce parere. Me marginescu a ve comunicá, pâna cându lucrulu se va deslusí, ca contele Zichy, cu dreptu séu cu nedreptu, crede a scí ca marele viziru s'a presentatu la sultanulu indata dupa audienti'a sea, si l'a indemnatu a nu admite cu nici unu pretiu cá societatea de esploatatiune sa devina o societate austriaca. Cererea dlui Zichy pentru o nóua siedintia nu ajunse la palatu decâtu a séra. Pâna astadi, sultanulu inca n'a comunicatu sublimei Porti diu'a si ór'a cându va primí pre ambasadorulu austriacu. Despre contele Zichy se dice ca a declaratu ca are sa faca Majestâtiei Sele sultanulu o comunicare din partea imperatului Franciscu Iosefu. Invitatu de Pórta, a spune din nainte scopulu audientiei, dupa usulu diplomaticu de ací, elu refusa ori-ce deslusire. Pre lânga acést'a sultanulu este angagiatu órecum in persóna in acésta afacere, câci prin marele viziru a aflatu declaratiunea contelui Zichy ca a primitu aprobarea imperiala pentru shimbarea natiunalitâtiei societâtiei de esploatatiune. Asemenea sultanulu a tramisu pre unulu din camerierii sei la contele Zichy spre a-i spune ca cuvintele sele n'aveau sensulu pre care i le atribue ambasadorulu.

„Ambasadorulu Germaniei si acel'a alu Angliei au facutu totu, spre a aplaná acestu incidentu. Marele-Viziru se da dupa spatele Sultanului, iéra contele Zichy nu voiesce si nu póte sa se desminta pre sinesi. Curendu voiu fi in stare a ve dá deslusiri mai de aprópe despre tóte acestea. Telegrafulu pre de alta parte ne va incunosciintiá asemenea preste putienu despre resultatulu nouei audientie ce va avé contele Zichy la palatu. . . Ací nu se vorbesce de câtu de acésta afacere."

Noi, continua „Nou'a Pressa libera", ne abtienemu dela ori-ce comentariu, in privinti'a acestui incidentu. Voiu mai adaugá inca, ceea ce spune o telegrama dela 18 ale curentei din Constantinopole despre resultatulu nouei audientie ce a avutu ambasadorulu Austro-Ungaru la 17 ale acestei'a la Sultanulu. Eata ce dîce acésta telegrama: „Sultanulu a recunoscutu ca ambasadorulu Austro-Ungaru a raportatu guvernului seu intr'unu modu corectu despre vorbele pronuntiate de M. S. in audienti'a din urma. Sultanulu inse mai declara ca, dupa o cugetare mai matura, consideratiuni financiare 'lu silescu (pre Sultanu) a modificá intentiunile sele primitive in privinti'a terminârii constructiunei câiloru ferate otomane. Sultanulu adauge, ca a adresatu ambasadorului o scrisóre in acestu sensu, spre alu insciintiá despre acésta nóua vointia a sea. Cu unu cuventu, ambasadorulu Austro-Ungaru a primitu, in ceea ce privesce persón'a sea, satisfactiunea cea mai stralucita; guvernulu austriacu inse a suferitu unu esiecu cu cererea sea, câci Sultanulu a gasitu de cuviintia a retrage ceea ce a declaratu mai nainte.“

Dupa ce mai vorbesce „Nou'a Pressa libera“ despre diferitele influintie ce au jucatu rolu cu acésta ocasiune la sublim'a Pórta, fói'a vienesa dîce:

In decursulu acestui incidentu se dîce ca a fostu unu momentu in care mai ca se pronuntiase ruptur'a formale intre Vien'a si Constantinopole; si atâtu contele Zichy dela Bosforu, câtu si ambasadorulu Turciei din Vien'a erau gat'a de plecare. Insa, este naturalu ca Austri'a nu va primí asiá de lesne esieculu suferitu... „Pr.“

Romani'a.

Bucuresci, 12 Martiu 1875.

In siedinti'a de astadi a camerei guvernulu a retrasu proiectulu de lege relativu la liniele ferate Predealu si Aiudu, spre a se presentá la nóu'a adunare, in sessiunea sea estraordinaria dela primavér'a acést'a, cu unu proiectu de concessiune avendu si numele concesionariului.

Acésta solutiune nóua ce s'a datu cestiunei ni se pare fórte practica, si de natura a respunde la scopulu propusu.

In adeveru, proiectulu-tipu, presentatu de guvernu, nu cuprindea nume de concesionariu, nu constituiá dara unu contractu intre dóue pârti. Trebuiá mai intâiu a se face o concurentia, dupa unu terminu celu putienu de dóue luni, adeca pre la 1 Maiu viitoriu, si atunci numai, gasindu-se concesionariulu, proiectulu votatu de adunare deveniá contractu incheiatu intre dóue pârti.

Lucrulu erá fórte regulatu; si se putea face, dupa cum se si face in mai multe staturi. Proiectulu-tipu, lucratu in urm'a unoru studii preliminarie, si dupa modelulu celoru mai bune concessiuni din Europ'a, putea aflá concurenti, cari sa ofere cele mai bune conditiuni si avantagie pentru statu.

Inse, pentru ca acestu proiectutipu nu erá dejá unu contractu, deputatii aru fi pututu crede ca-lu potu modificá preste limitele impuse de esperinti'a si practic'a ómeniloru speciali. De ací resulta ca acestu proiectu putea fi espusu a devení nerealisabilu, adeca ca la 1 Maiu, cându s'aru fi anunciatu concurenti'a, sa nu se fi gasitu concurenti cari sa primésca conditiunile ce elu contienea. Eata dara nóue amenâri, nóue intardieri, nóue interveniri ale camereloru.

Pre de alta parte, putea óre guvernulu sa se departeze dela principiulu concurentiei, celu mai onestu si mai practicu midilocu spre a se esecutá o linia ferata? Negresitu ca nu. Aru fi potutu deci primí propunerile unei companii englese ce se presentase acum chiaru, la camera? Nici acést'a nu se potea; câci unu guvernu seriosu nu poté, in dóue séu trei dîle, in scurtulu terminu care mai remasese pâna la inchiderea sessiunei si legislaturei, sa se pronuncia ca este buna ori rea cutare propunere, cutare cerere de concesiune.

Asiá dara, spre a se evitá atâtu confusiunea in spirite sî in idei, spre a se evitá tóte necuviintiele ce aru fi resultatu din o desbatere precipitata, spre a se mentiené, in fine, cu sântienia sî in realitate principiulu concurentiei, guvernulu a facutu multu mai bine de a retrage projectulu-tip, spre a se presintá, preste totu dóue séu trei luni, cu o concessiune.

Scopulu se atinge totu atât'a de bine si de siguru cá cu proiectulu-tipu, si se evita ori-ce necuviintia eventuala.

Guvernulu are tempu a publicá concursulu, acum ca are basele ce i s'au formulatu prin studiele ce a facutu. Companiele de ori-ce natiunalitate — si noi amu dorí prea multu cá sa fia si romåna de se va putea — au tempu sa studieze si planurile guvernului. Acest'a, alegendu compani'a ce va crede ca este cea mai seriósa si ofere cele mai bune conditiuni, va formá concessiunea, cá contractu, si o va supune aprobârei fiitórei camere.

Se intielege inse ca, spre a nu se perde campani'a verei anului acestui'a, camer'a nóua trebuie a se chiemá, in primavér'a acést'a, in sessiune estraordinaria.

Trebuie iérasi sa mai adaugemu ca se intielege, totu de sine, ca guvernulu nu trebuie si nu póte sa prefereze decâtu o compania seriósa. Cu facatori de afaceri, si cu samsari nu trebuie sa avemu a face. Ni se va respunde ca si acesti'a voru dá cautiune, si, ca, déca nu se voru tiené de cuventu, voru perde cautiunea, in favórea statului. Asiá este. Din nenorocire acést'a s'a si intemplatu; câci cu totii ne aducemu aminte acum, pre la 1863, unu intreprindietoriu englesu d. Ward, neputendu a se tiené de contractulu seu de lini'a ferata, statulu i confiscà trei sute mii franci ce-i depusese cá cautiune.

Ei bine, acést'a este dreptu, in fondu. Inse este neplacutu in forma; si, putemu adauge, este putienu demnu pentru unu statu de a ruiná unu individu, care si-a facutu ilusiuni asupr'a puteriloru sele.

Statulu romånu trebuie dara sa caute tóte midilócele de a evitá cá sa confisce la cautiuni ale paticulariloru. Marturisimu ca amu fostu mandri cându amu vediutu astadi ca cea mai mare parte a camerei a aplaudatu pre dlu presiedinte alu consiliului care, vorbindu de retragerea proiectului-tipu, a declaratu ca va fi fericitu cându camer'a va autorisá pre ministeriu sa inapoieze dlui Ward sum'a ce i s'a confiscatu.

Asiá dara, spre a se evitá in viitoriu asemenea inconveniente, guvernulu va cautá, neaperatu, sa concéda cele dóue linii dela Predealu si Aiudu la o compania seriósa, care sa aiba destulu creditu si destula aptitudine spre a esecutá la terminu lucrarea ce i s'a incredintiatu.

„Press'a.“

S.-Sebesiu 3/10 1875 s. v.

Astadi tienù sinodulu protoppescu gr. or. alu tractului S.-Sebesiu, siedinti'a ordinaria conformu §-lui 45 din St. org. fâra a respectá tenórea § 42 prin aceea ca nu s'au publicatu la tempulu normatu in lege objectele pertractande, au participatu de abiá atîtia membri câti au fostu capabili a satisface legei precum si vre-o câtiva auditori, dupa un'a si alta propunere urmà din partea presiedintelui o propunere esagerata si plina de catranu care provóca sinodulu cu tóta virtutea cuventului ca acést'a sa remonstreze contr'a Consistoriului archidiecesanu care cu nedreptulu alterandu conclusulu sinodului eparchialu ce luase numai 4 comune, prin altu conclusu alu seu a luatu ilegalminte 8 comune dela acestu tractu; tactulu oratorei la acestu objectu nu avea nici celu mai putienu spiritu parlamentariu — ci numai unu negru spiritu de resbunare, se mai vorbí putienu despre comun'a din acestu tractu „Saracseu“ care prin noua acésta arondare de presente nu apartiene nici la unu tractu — prin urmare e perduta, ací se parea prin ironia ca cineva s'aru fi ajunsu óre-ce scopu de multu doritu, mai incolo se dede spre cetire o actiune a unoru individi din Pianulu de josu pentru defraudarile si ilegalitâtile comise din partea epitropiei mai in multi ani cu averea bisericei, si ací cá si pâna aci afla domnulu presiedinte vin'a nu numai la unulu la doi, séu la diece, ci la totu satulu, singuru numai domni'a sea e omu fâra vina in tóte afacerile ba dóra si speréza a si câscigá titlu de *infalibilu*, deiei ¡ Dumnedieu! La revedere. P. R.

Varietâti.

⁂ Superintendentulu bisericei unitarie din Transilvani'a Ioanu *Kriza* a muritu in Clusiu in 26 Martiu a. c.

(†) **Ioanu Cretiu**, secretariu magistratuale, cá consociu, *Victoria Cretiu*, cá fica, abia de 3 ani sî *Ecaterina Panga*, cá mama, *Demetriu Popoviciu*, cá unchiu, *Costantinu Bugarschi* sî *Nicolau Nadasdi*, toti negutiatori in Sibiiu, cá veri, dinpreuna cu sociele sele *Ecaterin'a*, *Elisabet'a* sî *Elen'a*, cea dintâiu, cá matusia sî aceste cá verisióre dulci, precum sî minorenii veri sî resp. verisiora: *Constantinu*, *Areti*, *Demetriu* sî *Ioanu Popoviciu*, -- anuncia cu animile frante de dorere sî pline de doliu, ca multu iubit'a loru consórta sî respective mama, fica, nepóta sî verisióra **Apoloni'a Cretiu** nascuta **Pang'a** in 29 Martie n. la 7 óre sér'a, dupa unu morbu greu sî indelungatu de peptu, provediuta cu s. s. taine, in alu 27-le anu alu etatiei sî abia alu 5-le alu fericitei sele casatorie, si-dete nobilulu sî blandulu seu sufletu in mânile Creatorelui.

Remasitiele pamentesci ale reposatei in Domnulu se voru asiediá in cimiteriulu gr. cat. din suburbiulu Port'a Turnului adi la 1 Aprile, la 3 óre dupa ameadia-di, fiindu poftiti a asistá la acést'a ceremonia funebra toti consangenii, amicii sî binevoitorii cunoscuti. Fia-i tierân'a usióra!

Sibiiu in 30 Martie 1875.

⁂ *(Parastasu pentru Escelenti'a Sea baronulu L. Basiliu Popu)* se va celebrá, precum ni se impartasiesce, mâne Vineri in 21 Martie (2 Aprile) c. la órele 9 de diminétia in biseric'a greco-catolica de aici, intrunitu fiindu pre diu'a aceea la siedintia cuartala sinodulu bisericescu si senatulu scolastecu din protopopiatulu 1-iu alu Sabiiului.

⁂ *Reuniunea sodaliloru romani din Clusiu*, anunciata de noi inca de multu, dupa cum cetimu in „Gaz. Tr.“ Nr. 21 s'a constituitu definitivu domineca in 7 Fauru a. c. (Si se face cunoscuta publicului numai la 28 Martiu!!! Nu imputâmu, dara ne mirâmu de indiferentismulu nostru natiunalu!). Initiativ'a cea dintâiu la infiintiarea acestei reuniuni, pre câtu scimu noi, a luatu-o dlu Iosifu *Popu*, as. de trib. in Brasiovu, Gazet'a, respective cor. Gazetei inse ne asigura ca in prim'a linia meritulu infiintiârei cade dlui Dr. *Grigoriu Silasi*, prof. la universitatea din Clusiu si acést'a o credemu si noi, cari cunóscemu zelulu acestui barbatu. Ce amu doritu reuniunei la constituirea ei definitiva, i dorimu acum si totudéun'a.!

⁂ *Deianu* a fugitu din arestulu dela tribunalulu reg. din locu, strad'a Hurezului. Cum? a spartu zidulu si a trecutu cu alti trei companioni in gradin'a invecinata si de ací mai departe. Dara cum a potutu sparge? de unde a avutu instrumente si cum nu s'a potutu observá nimene? acest'a este ce laicii in lucruri de aceste nu-si potu esplicá.

⁂ Tribunalulu sectiunea II-a a pronunciatu eri sentinti'a sea in privinti a reclamatiunei facuta de nenorocitulu mire, despre care amu vorbitu in numerulu precedentu. Otarirea admite in parte, reclamatiunea si condémna pre parintele miresei numai la restitutiunea dariloru de nunta cele-lalte pretentiuni de despagubire s'a respinsu. Cum amu dîsu si in numerulu precedentu cestiunea sub raportulu juridicu este multu discutabila, inse credemu ca déca s'a gasitu ecuitabilu ca mirés'a sa nu profite de lucrurile daruite din causa ca nu s'au indeplinitu promissiunea la casatorie, aru fi fostu totu atâtu de ecuitabile cá sa fia despagubitu mirele si de cheltuelile facute prin imprudenti'a, s'au negligenti'a parintelui miresei care nu s'a informatu mai dinainte despre antecedentele tinarului, spre a evitá ori-ce prejudetiu. „C. d. I.“

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Martiu 1875.

Metalicele 5%	71	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	85
Imprumutulu de statu din 1860	112	60
Actiuni de banca	960	—
Actiuni de creditu	238	50
London	111	35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	50
„ „ „ Temisiorene	77	50
„ „ „ Ardelenesci	76	—
„ „ „ Croato-slavone	80	—
Argintu	104	45
Galbinu	5	23
Napoleonu d'auru (poli)	8	89½

Publicatiune.

In 6 Aprilie 1875 st. n. se va tiené in cancelari'a comunala din Vladeni licitatiune publica pentru edificarea unei noue biserici gr. or. in Vladeni.

Sumele computate se cuprinde:

a) Pentru edificarea didului afara de materialu. . . . . 6800 fl. v. a.

b) Pentru lucrulu din lemnu . . . 1350 fl.

c) Pentru masariu-lacatusiu coloratu-tinichieru si glajariu cu materialulu 1950 fl.

10,100 fl.

Afara de acest'a celalaltu materialu lu liferéza comun'a, vadiumu este 5% si cautiunea 10%. Planulu precum si conditiunile, se potu vedea in cancelari'a comunale in Vladeni in tóte dîlele.

Vladeni in 20 Martie 1875.

Iacobu Balcasiu
parochu
Iacobu Zorc'a
notariu.

(3—3)

Edictu.

Simeonu Muntiu din Rahau carele de doi ani parasí pre soci'a sea Mari'a Zacharia din Heghigu fâra a se scí loculu petrecerii sele — se citéza a se presentá in terminu de unu anu de dîle la subsemnatulu foru matrimoniale, incependu dela datulu de josu, — câci in casu contrariu procesulu divortiale intentatu asupr'a sea, se va pertractá si decíde si in absenti'a lui.

Elöpatacu in 1 Martie 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Heghigului, cá foru matrimoniale.
Ioanu Mog'a
Adm prot.

(1—3)

Spre orientare

pentru bolnavii de gura si de dinti, precum si pentru cei ce au lipsa de dinti!!

Doctorulu si techniculu de dinti **C. ZINZ**, cá practicu de 20 de ani si provediutu cu diplom'a Universitâtiei c. r. de Vien'a, se recomanda pentru vindecarea tuturoru bóleloru de gura si dinti, fia, cá acelea sa devina dela dinti séu alte cause; intr'asemenea ofera densulu prepararea de dinti singurateci, precum si de coróne de dinti intregi dupa metodulu celu mai nou eglesu si americanu; pre lânga acestea mai posede densulu si *unu mijlocu* unicu in feliulu seu, prin care ori-ce *dorere de dinti* se póte vindecá *fâra dorere si fâra delaturarea dîntelui* pre lânga garantia. — Bolnavii intr'adeveru fâra midilóce se voru lacuí gratisu la ór'a 12—1.

In fine va zaboví densulu in escursiunile sele la tóte orasiele dupa trebuintia asiá, incâtu sa póta satisface comandeloru on. patienti pe deplinu.

A conversá dela 10—12 si dela 3—5 óre.

Locuinti'a e in casele lui Iahn pe Wis Nr. 254.

Tempulu ce va petrece e pâna 20—30 Aprile anulu curentu.

(11—12)

Redactoru respunpietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 24. ANULU XXIII.

Sabiiu in 23 Martiu (4 Aprile) 1875.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anului **1875**. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu **1** fl **75** cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca **2** fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, **3** fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avișurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Reflessiuni
la situatiunea noua.
III.

. . . Asiá dara pâna aici amu fi in claru cu situatiunea.

Dara ni-se va dice: — ei bine, vomu pasî pre terenulu activitâtiei. Cari suntu inse limitele acestui terenu? Pâna unde sa se intinda lini'a activitâtiei nóstre? Sa ne lamurimu!

Amu accentuatu dejá 'n decursulu acestoru reflessiuni si mai accentuâmu odata, ca intrandu séu neintrandu in diet'a Ungariei, *uniunea Transilvaniei*, acestu mêru de cérta, are aceea-si sórte. Ea s'a recunoscutu si admisu de câtra representantii acestei tieri si recunóscerea séu nerecunóscerea ei astadi de câtra români, cari in intervalulu periódeloru dietali de pâna adi nu s'au folosîtu de nici unu medilocu constitutionalu contr'a ei, — nu póte intru nimicu sa altereze deseversîrea faptului odata implinitu. In adeveru *passivitatea*, — dar' o passivitate resoluta si 'n generalu practicata de câtra românii transilvaneni — aru fi potutu (?) sa aiba pondulu si resultatele unui protestu energiosu, déca nu alu tierei intregi, celu putienu alu majoritâtiei imposante din tiéra, ceea ce aru fi redusu actulu uniunei la nulitate, din tóte punctele de vedere a dreptului; — dar' acést'a numai atunci, cându românii aru ocupá unu teritoriu separatu in acésta tiéra, unu teritoriu, cu privilegiele si institutiunile ei esclusiviste. Acést'a inse nu esiste.

Ci constatandu adeverulu de fatia, departe de noi vointi'a de-a ne face aperatorii unui actu, la a cârui indeplinire, de-si n'amu potutu opune o resistintia fructuósa, inse nici amu consentîtu pre lânga conditiunile prin cari s'a efectuitu. Cu-atâtu mai multu suntemu apoi departe de-a voí sa demarcâmu o linia de conduita pentru barbatii nostri, cari aru intruní la deschiderea urneloru electorale voturile alegatoriloru români, — de-si amu poté sa reflectâmu, ca intrandu in dieta, deputatii nostri aru inmultî in modu considerabilu numerulu si prin acést'a si autoritatea clubului nationalu din parlamentu; ér' prin luminele si desele loru atingeri cu barbatii puterei, aru poté sa paraliseze, séu celu putienu sa micsioreze efectulu multoru acte menite a nedreptatî si apesá natiunalitâtile nemagiare si 'n specialu natiunea românа din Transilvani'a; celu putienu atât'a e incontestabilu, ca aflandu-se acolo, aru poté produce mai multu in folosulu nostru, decâtu standu acasa si vaerându-se câtra ventu: ca-i va-i si-amaru de noi!

Despre tóte aceste inse tacemu si le reservâmu numai pentru noi, cá o convinctiune particularia a nóstra, de-si tienemu a nu ne lepadá nici odata de apostolatulu cuventului. — Ne marginimu a demarcá asta data numai atât'a, ca limitea, intru care intielegemu si voimu noi a practicá in impregiurârile de fatia — *activitatea*, este: de a participá la viitóriele alegeri cu totii si de a ne grupá unulu cá altulu impregiurulu candidatiloru nostri natiunali, toti acei ce mai potemu usá de dreptulu electorale; pentru cá astfeliu pe de o parte — chiaru si 'n butulu restrictiunei introdusa prin nóu'a lege in dreptulu nostru electorale — sa paralisâmu prin tóte resputerile reusît'a contra-candidatiloru streini si ostili drepturiloru si pretensiuniloru nóstre nationale; pre de alta parte sa nu lasâmu mass'a poporului nostru parasita de inteligenti'a sea, radicata din opinca si prin opinca, sa devina astfeliu unélt'a si jertf'a celor'a ce 'n lips'a loru de inima si consciintia nu vedu intr'ens'a, decâtu o massa cruda, menita a serví interesele ville si siarlatanariele loru!

Eata cestiunea — singur'a cestiune — care si sensulu in care noi dorimu sa fia resolvata de urgentia intr'unu congresu natiunalu.

In adeveru, multi, carii credu, ca abtienendu-se dela votu, si-au facutu detori'a de a protestá in contr'a acteloru oneróse ce ne apasa, se insiéla, intocmai precum s'a insielatu Pilatu, cându credea, ca elu se spala de sângele nevinovatu ce erá sa se verse. Ei nu intielegu, ca fâra a impedecá prin acést'a cursulu reului, ii dau concursulu slabiciunei si-a nepasârei loru. „In tempulu alegeriloru — dice distinsulu diplomatu Ioanu Ghic'a in convorbirile sele economice — toti alegatorii suntu chiamati a-si manifestá vointiele, a-si aretá trebuintiele si a se afirmá prin omulu, cârui'a ii incredintiéza mandatulu de a representá si apará interesele loru. A se abtiené dela votu si a nu luá o parte activa in lupt'a electorala, este cea mai mare gresiéla ce póte comite unu bunu cetatiénu.“

Reusindu astu-feliu, prin o energica si prudenta activitate, pretotindenea, pre unde alegatorii români formédia o majoritate, deputatii nostri natiunali sa fia apoi intruniti in o conferintia, unde sa se desbata sî stabilésca lini'a séu punctulu loru de conduita, dela care sa nu se póta abate, fâra a atrage asupra-le blamulu si oprobriulu publicu alu natiunei. — Sa nu intre de locu, séu sa intre in dieta si sa presinte acolo in fati'a representatiunei intregei tieri unu *memorandu* maturu despre tóte suferintiele nemeritate si pretensiunile juste ale româniloru transilvaneni*), — ceea ce pâna adi s'a neglesu a se face, — este de competinti'a acelei conferintie, sa o decida. In ori care casu, numai o astu-feliu de representantia aru fi in dreptu, — câci ea aru intruní celu putienu majoritatea vointiei natiunale — si aru puté sa lamurésca odata situatiunea româniloru din Transilvani'a, prin urmare a majoritâtiei acestei provincii, fatia cu puterea Statului si vice-vers'a.

Suntemu — credemu — si astadata destulu de clari! — b.

„Wien. Abendpost“ dela 1 Aprile, vorbindu despre caletori'a imperatului la Triestu, Veneti'a si Dalmati'a, carea a si intreprins'o imperatulu intr'aceeasi dî sér'a, dîce intre altele: Bucuri'a festivitâtiloru din Veneti'a câscigà cu atâtu mai multa valóre, cu câtu intrevederea monarchiloru Austriei si Italiei 'si va aflá caracterulu ei politicu in *confirmareu legaturei intre cei trei imperati*. Itali'a nu este streina acestei legaturi sî prin intrevederea acést'a se apropia de dens'a si mai tare. Caletori'a imperatului va fi unu sîru de festivitâti. Cetatea Triestu se pregateste pentru o primire serbatorésca cu o grandiósa iluminatiune. La 3 Aprile da cetatea unu balu, aprobatu si de imperatulu. —

Cele mai mari pregatiri se facu in Veneti'a, unde afara de regele Italiei, voru fi principii italiani dinpreuna cu alte autoritâti italiane. Dupa o depesia din Veneti'a s'a statoritu oficialu, cá la banchetulu festivu sa nu se radice nici unu toastu.

In ministeriulu de financie se aduna datele necesarie la desbaterea proiecteloru de imposite (contributiuni.) Ministrulu va propune mai multe modificâri intr'ensele.

In *Franci'a* s'a immormentatu *Edgar Quinet*, carele a muritu in dîlele acestea in Versailles. Immormentarea s'a facutu in Parisu in cimiteriulu Mont-Parnasse. Edgar Quinet a fostu membru alu adunarei natiunale francese din estrem'a stânga, republicanu vechiu, de asemenea credintie politice cu L. *Blanc* si altii Elu a scrisu fórte multu; sub alu doilea imperiu a mancatu pânea esilului, intorcându-se in patria numai dupa caderea imperiului la 4 Septembre 1870. Elu, intre ocupatiunile cele multe, a aflatu tempu de a se ocupá si cu afacerile româniloru dela Dunarea de josu.

Organulu regimului englesu „*Quarterly Reviev*“ se ocupa fórte de aprópe cu imperiulu turcescu. Dupa ce esaminéza tóta starea acestui'a, din tóte punctele de vedere, ajunge la concluziunea: ca in ór'a suprema Angli'a, ori care va fi sórtea imperiului turcescu, este chiarificata in privinti'a politicei sele. Russi'a, carea domnesce lini'a Asiei centrale, va atrage la sine partea nordica a imperiului turcescu. Prin not'a sea din1870 a cerutu si prin conferinti'a din 1871 a si câstigatu chei'a la sistemulu centralu asiaticu si acum se pregatesce de a scóte partea sea din mânile osmaniloru, indata ce la Petersburg voru aflá tempulu potrivitu. In casulu acest'a Angli'a se crede indreptatita a face pretensiuni la partea de média-dî a imperiului.

Domnule redactoru! Ve rogu sa binevoiti a dá locu in colónele pretiuitului diuariu „Tel. Rom.“ urmatóreloru sire:

Publicandu-se in fói'a Asociatiunei tranne Nr. 4 a. c. (din 15 Febr. p. 47 seq) banii tramisi dela directiunea despartiementului Reginulu sasescu XVII, cá incursi la fondulu Asociatiunei, si vediendu erori insemnate petrecute in acelu raportu, m'amu magulitu cu credintia ca erorile acestea voru fi séu de tipariu séu dóra din nevinovati'a scriitoriului. De acésta credintia fiindu, amu asteptatu cá in Nrii urmatori 5 si 6 sa vedu indreptare. Ne facendu-se acést'a in tempu de o luna de dile, sum in dreptu a presupune, ca erorile desu amintite nu suntu a se atribuí nici tipografului si nici scriitoriului, — ba ca directiunea respectiva privesce acelu raportu — dupa cum este publicatu — de autenticu, neschimbaveru, adeca in consonantia cu adeverulu.

De óre-ce inse acelu raportu lasa afara sume considerabile incasate pre numele Asociatiunei, de unde urméza nu numai daun'a contribuitoriloru si a Asociatiunei, dara si neincrederea in organele si scopulu ei, — mi iau voia a recercá pre on. directiune respectiva cá sa-si traga socotél'a cu organele si sa indrepte cu esactitate, in terminulu celu mai scurtu, erorile stracurate in raportulu mentionatu.

Déca in terminu de 30 de dile dela aparinti'a acestei recercâri onor. directiune respect. nu-si va face datorinti'a, in interesulu Asociatiunei nóstre tranne, me voiu vedé constrinsu a dá la lumina numele aceloru contribuenti si sumele contribuite de densii, despre cari din intemplare sciu cu securitate ca nu suntu amintiti in desu numitulu raportu, si cari ne cetindu „Transilvani'a“ nu sciu despre nedreptatea ce li s'a facutu loru, si prin tr'ensii Asociatiunei tranne.

Unu membru alu Asociatiunei tranne.

Cestiunea drumului de feru ungaro-românu.

Lui „Pest. Ll.“ i se facura sub dat'a de 24 Martie unele impartasiri interesante din Bucuresci pre cari nule putemu trece cu vederea, pentru ca contribue la deslusirea acestei cestiuni de atât'a insemnatate pentru ambele tieri.

„Pre la inceputulu septamânei trecute camer'a a luatu in discussiune celu mai insemnatu proiectu din sessiunea acést'a — cladirea drumului feratu dela Ploiesci spre fruntariele transilvane. Din desbaterile camerei se vede, ca opiniunile deputatiloru suntu tare impartite si parerile loru despre natur'a drumuriloru de feru inca fórte nechiare. Raportulu comissiunei, propusu de G. Brateanu, constata ca intre cei 7 membri din comissiune s'au nascutu trei pareri diferite. Majoritatea de 4 voturi consemte cu parerea guvernului si pune

---

*) Principiele fundamentale ale unui asemenea memorandu, suntu espuse in brosiur'a comitetului *conferintiei nationale sabiene*, din 5 si 6 Maiu 1872, intitulata „*Caus'a româna la 1872*“ si mai tardiu in *memorandulu din Blasiu*, care de altmintrelea nu este, decâtu o compilatiune superficiala a brosiurei din Sabiiu.

trei puncte cá principie: 1) calea concurentiei, 2) capitalulu ce se recere spre cladire sa se adune fàra intervenirea statului, 3) concessiunea de cladire si de esploatare sa se dea la un'a si aceeasi societate. Terminulu de concurentia se fia la 13 Martie. Un'a minoritate din comissiune propune, sa se dea cladirea si esploatarea liniei la societatea englesa Cravley fàra nici o concurentia printr'o conventiune libera, statulu sa ia garanti'a de 7½ % pentru obligatiuni dejá la emitterea acestor'a. Ceealalta minoritate voiesce sa se desparta concessiunea cladirei de concessiunea esploatârei, dandu-se cea dintâiu eventualu la diferiti intreprindietori pre cându statulu sa ia esploatarea sea in regi'a sea propria.

Diversitatea pareriloru din comissiune se iví si in camera. Brateanu, Pogoru si Manu aparara diversele loru pareri, Brateanu si Pogoru din punctu de vedere economicu financialu, iéra Vernescu si Ionescu din punctu de vedere politicu, Brarembergu si Manu din consideratiuni strategice. Din tóte aceste se vede inse, ca cei mai multi oratori venéza sub scutulu binelui comunu interesele loru personale, unii domni patrioti afla avantagiulu intr' unulu, altii intr'altu concesiunariu. Dintre ministri a vorbitu pâna acum numai Boerescu, de-si ministrulu pentru lucrârile publice, Rosetti, s'a reintorsu dela Berlinu. Cum-ca opositiunea nu poté sa lase acésta ocasiune pentru a face unele espectoratiuni contr'a monarchiei austro-ung. se intielege de sine. Si deputatulu Aslanu, dealtmintrene unu barbatu moderatu, aflà de lipsa se faca atenti pre ministri ca inaltulu platou dela Predealu e pórt'a Romaniei, unde se va versá inca multu sânge si de acea esploatarea liniei dela Predealu la Ploesci-Bucuresci ce duce in centrulu tierei nu trebuie sa se lase unei societâti austro-ungare. Nu se póte crede, câtu de adencu e inradacinata fric'a in români, ca ungurii voru navalí odata de pre carpati asupr'a loru.

Totu corespundintele susu numitului diuariu 'si da urmatórea parere asupr'a situatiunei schimbata in câtuva prin proiectulu in cestiune:

Opositiunea erá pre ací sa trantésca cabinetulu Catargiu printr'unu votu de neincredere. Dupa cum amu relevatu dejá, fric'a de o pradare a tierei prin vre-o societate austro-ung. e aprópe generale, mai afundu este inradecinata ingrigirea, ca (dupa cum dice o profetia vechia românésca) va navalí o armata ungurésca preste Carpati in Romani'a si o va cucerí. Macaru ca s'a constatatu, ca societatea drumuriloru de feru austriace pune putienu pretiu pre concesiunea de cladire si de esploatare a liniei Predealu Ploiesci, avendu ea mai multu interesu sa duca lini'a sea dela Temisiór'a preste Orsiov'a directu la Pitesci si Bucuresci, si desi spaim'a de o invasiune a armatei unguresci e de totu comica, totusi ea esista in faptu si „rosii“ impreuna cu alti malcontenti si-au fauritu din spaim'a patriotica o arma contr'a ministeriului. Acést'a arma deveni cu atâtu mai periculósa cu câtu ministrulu financieloru, Cantacuzinu, si ministrulu lucrâriloru publice T. Rosetti, avendu slabitiunea de a-si câstigá popularitate, erau pre ací sa parasésca cabinetulu Catargiu in cestiunea concesiunei drumului de feru.

La 23 Martie n. sér'a s'a tienutu in „Hotel de Boulevard“ o adunare de deputati, cari voiau sa voteze contr'a legei de concessiune. Adunarea fu atâtu de bine cercetata câtu numai incapea indoiéla despre sórtea proiectului, dara ministrulu presiedinte Catargiu sciù sa pareze cu destula desteritate lovitur'a amenintiatóra. La 24 Martie dupa am. conchiamà consiliulu ministerialu la o discussiune, alu cârei resultatu fu, ca sa se retraga legea de concessiune din camera, a cârei sessiune prolungata a dóu'a óra se termina la 27. Totu-odata espira, dupa cum se scie, si period'a legislaturei de 4 ani a camerei facendu-se in lun'a viitória noile alegeri. Chiamarea ministeriului e si va fi, sa conduca alegerile astu-feliu câtu se póta dispune in sessiunea viitória de o majoritate compacta. Fiindu ca mass'a poporului din Romani'a e fàra pricepere politica nu aru fi bine cându guvernulu aru lasá numai partid'a rosiiloru sa influintieze asupr'a alegeriloru. Domnulu Catargiu va face fórte bine, déca va suplini pre membrii siovaitori din cabinetulu seu prin altii membri mai incrediuti.

Indata dupa ce se terminà consiliulu ministerialu ministrii venira in camera, care togm'a si deschisese siedinti'a. Mai intâiu avea d. Boerescu datori'a sa combata suspitiunârile ce le au adusu in diu'a premergatória deputatii Ionescu si Vernescu contr'a ministeriului, pre care 'lu inculpara ca este intielesu intr'ascunsu cu societatea drumului de statu. Cuventarea lui Boerescu avù unu efectu slabu si dejá erá sa triumfeze rosii, cându de odata ministrulu Catargiu pronuncià linistitu marele cuventu, cu care guvernulu si retrage legea de concessiune din camera pentru cá sa se tiena mai intâiu o licitatiune intre concurentii concessiunei, alu cârei resultatu se va substerne cá proiectu gat'a nóuei camere, spre care scopu are sa se conchiame indata dupa terminarea alegeriloru camer'a intr'o siedintia estraordinaria.

Nu se póte negá, ca Catargiu a delaturatu cu desteritate pericululu ce amerintiá cabinetulu. De-si camer'a viitória va votá concessinnea in sessiune estraordinaria, totusi prin acestu incidentu s'a perdutu unu tempu scumpu de cladire, si corespundintele lui „P. Ll.“ se indoiesce, ca drumulu ce va avé sa impreune Bucurescii cu Brasiovulu se va poté deschide, conformu conventiunei, in tómn'a anului 1878.

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 30 Martie. In cas'a deputatiloru a deschisu siedinti'a la 12 óre, vicepresiedintele Iosifu Bánó. Ministrulu presiedinte transpune legile sanctionate privitórie la tractatulu postalu internatiunalu si la regularea catastrului spre a se promulgá. Legile acestea publicându-se s'au tramisu casei de susu.

Siedinti'a cea mai de aprópe Joi; la ordinea dîlei proiectulu de lege pentru pensionarea invetiatoriloru.

In cas'a de susu se promulgara legile susu amintite.

Regulamentulu

intreprinderei subcomitetului despartiementului VI alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu, privitoriu la indemnarea tenerimei române spre imbratisiarea meserieloru si a comerciului.

Sectiunea I.

Scopulu.

§ 1. Scopulu intreprinderei — pre lânga celu generalminte desemnatu in § 2. din statutele generali ale Asociatiunei transilvane — e specialminte inaintarea comerciului si a industriei prin conferiri de stipendie sistemisate si alte ajutórie pentru tenerii români din teritoriulu despartiementului, cari voru a se aplicá la vre-o meseria séu la comerciu preste totu.

Sectiunea II.

Medilócele.

§ 2. Medilócele pentru ajungerea scopului indigitatu in § 1 suntu:

a) tacsele anuali dela membri acestei intreprinderi;

b) venitele ce voru incurge din prelegeri publice si alte petreceri cu scopu filantropicu, si

c) alte contribuiri benevole.

§ 3. Membrii acestei intreprinderi suntu:

a) fundatori, cari contribuescu odata pentru totu-déun'a 30 fl. v. a. si cari voru putea usuá drepturile acordate in § 14. alu regulamentului despartiementeloru;

b) ordinari, cari solvescu pre anu 2 fl. v. a.

c) ajutatori, cari solvescu pre anu celu putienu 1 fl. v. a.

§ 4. Tóte afacerile administrative si financiarie cadu in competinti'a subcomitetului despartiementului, conformu §-lui 13. din regulamentulu pentru despartiemintele Asociatiunei.

Sectiunea III.

Determinatiuni generale.

§ 5. Cassariulu subcomitetului e detoriu a tramite, in totu semestrulu, comitetului centralu din Sabiiu spre sciintia si publicare unu conspectu subscrisu de directorele si controlorulu subcomitetului despre starea fondului acestei intreprinderi.

§ 6. Numerulu stipendieloru, marimea loru, precum si specialitatea meseriei si a comerciului, pentru cari voru avé a se impartí stipendiele séu

---

FOISIÓRA.

Dalmati'a.

II.

O visita in Zar'a

(Dupa Gustav Rasch.)

Lussin-Piccolo este asilulu celu siguru alu tuturoru nailoru cari fugu de viscolele Quarnerului si a acelor'a cari voru sa astepte tempu mai favorabilu pentru de a caletorí la *Zar'a*, la *Fiume* séu la *Triestu*. Chiaru si imperatulu romaniloru *Augustu*, visitandu odata Istri'a cu flot'a romana si au gasitu refugiulu de dinaintea viforului Quarnerului in portulu celu adencu si siguru dela Lussin-Piccolo o iérna intrég'a. Portulu acest'a ti se pare, dupa ce ai intratu in trensulu, unu lacu lungu si binisioru largu. Din tempurile venetianiloru se mai vedu pre inaltimile cele verdi din apropiare, óre care turnuri ruinate si unu castelu. La pólele inaltimiloru suntu mai multe edificie frumóse, cari compunu cetatiui'a cea mica, locuita de comercianti si pescari. Inaintea acestei'a se intinde sinulu celu azuriu, care contrastéza fórte frumosu cu edificiele albe si rosi si inaltimile verdi. Sinulu este in genere acoperitu cu barce si cu nâi.

Populatiunea de aici se ocupa multu si cu constructiunea de nâi. Capitanulu mi spunea ca atunci se aflau, numai putienu, decâtu 147 nâi in lucru.

Populatiunea este fórte avuta si constà dintr'unu amestecu de italiani si slavi, intocm'a cá si populatiunile celoru-lalte cetâti litorale din Dalmati'a. Cea mai avuta parte a populatiunei suntu de acei marinari, cari s'au retrasu dela afaceri si traiescu din pensiunea ce si-au creat'o insisi. Pre acesti ómeni i intalnesci in tóte cafenelele cetâtiei, enarându aventurile loru petrecute in tóte mârile si pre tiermurii tuturoru tieriloru din lume. Pentru marinari vechi este o necessitate indispensabila privirea mârei. Fâra de acést'a si fâra de atmosfer'a din giuriulu mârei ei nu aru putea traí.

Litoralulu mârei adriatice este de altmintrenea, in susu pâna la Fiume, si in josu pâna la Curzol'a si Lesin'a acoperitu cu colonii de marinari vechi, care 'si petrecu partea din urma a vietiei loru vífuróse in retragere si linisce contemplativa.

Desu de diminétia esu cu luntrile pre mare si-'si petrecu cu pescuitulu; unii intra si lucra in oficinele unde se construescu nâile spre a-si tramite cu acestea in mâri indepartate dorintiele si suvenirile loru. *Lussin-Piccolo* pórta pre nedreptu numele acest'a fatia cu *Lissin-Grande*, carele din urma este mai micu. Caus'a pentru care numirile acestoru dóue cetâti suntu inverse sí adeca ca Lussinulu celu *mare* se numesce *micu* si celu *micu* se numesce *mare*, este, ca celu din urma este mai vechiu si pre cându s'a pusu temeiu celuí micu si numai inainte cu 30 ani erá in adeveru mai micu decâtu cel-a-laltu.

Lussin-Grande este fórte aprópe de Lussin-Piccolo. Calea pâna acolo duce prin tufisiuri de *mirta* si *lauri*, asiá incâtu cu anevoia ii mai afli undeva sub vre-o zona pre rotundulu pamentului. Lussin-Grande este radicatu pre o inaltime de stânca, este o cetate pitorésca, cu biserici, capele si edificie frumóse, dintre cari unele s'aru puté numí si palaturi. Splendórea cea vechia si simtiulu pentru arta inse au disparutu de multu din palaturile acestea, trecându la rival'a mai juna, Lussin-Piccolo sta astadi, fatia cu Lussin-Grande,firesce in micu, in proportiunea Triestului fatia cu Veneti'a. Locuitorii aceloru dóue cetâti se numescu pre sine „englesii marei adriatice.“ —

Susu in turnulu dela Lussinu-Piccolo batea tocm'a 12 óre, cându amu parasitu portulu si amu intratu in canalulu dela *Zar'a. Scirocco si Quarnero* se liniscise. Ceriulu nopturnu se desbracase de negrulu vestmentu de plóia si lun'a lucea deasupr'a drumului marinu. Miculu *„Benacco“* fumegá in tactu si nu se leganá de locu. Pentru prim'a óra, m'amu culcatu in cabin'a cea indiestrata cu comfortulu ce se póte intruní vaporu angustu cá „Benacco“. Cându m'amu desteptatu, vaporulu nostru erá in portulu dela Zar'a. In turnulu Domnului batea 7 óre.

Eu amu cercatu de multe ori in impregiurâri placute cetatea Zar'a, insa totu-déun'a amu luatu impresiunea, ca Zar'a este o cetate monotóna, cu tóte ca aici este resiedinti'a guvernatoriului generalu, astadi vicemaresialulu Br. de *Rodich* cu statulu seu maioru, aici se afla mai departe capeteniile administratiunei militarie si civile ale litoralului Dalmatinu. Petrecerea si conversatiunea afla aici austriaculu mai multa cá in *Spalatto*, cá in *Raguz'a* si *Cattaro*. Cu tóte aceste e mai placutu mai deschisu aerulu in Spalatto de câtu in Zar'a.

Din departare apare Zar'a cá o forterétia din evulu mediu. La aparinti'a acést'a contribuie fórte multu pétr'a cea sura ne varuita, care compune murii intarituriloru. Casele din launtrulu cetâtiei si preste totu, interiorulu cetatiei nu ofera nimicu placutu. La fia-care pasu in multimea stradeloru celoru anguste se convinge omulu totu mai multu ca cetatea Zar'a are unu tipu venetianu. Ea s'a desvoltatu si a crescutu sub dominatiunea republicei venetiane, considerata de acést'a din urma de unu punctu de radîmu intru aperarea posessiuniloru ei dalmatine. Tipulu venetianu se esprima si mai tare prin esteriorulu edificieloru si decoratiuniloru celoru doue piatie mari, Piadi *Piazza-dei-Signiori* si *Piazza delle-Orbe*. Palaturile radica fórte multu védi'a locului. Colónele cele inalte corintice, mai cu séma in *Piazza delle-Orbe* suntu inca din tempurile cele din urma ale imperatiei romane. Colonad'a cea frumósa dara mica *Loggia-publica*, precum si cele cinci sisteme séu putiuri (*Cinque pozzi*) suntu cu buna séma opere deale renumitului venetianu *Sán-Michele*, totu asiá precum si *Porta-terra-ferma* cu leii lui Marcu, carea duce la graajutóriele, le statoresce din anu in anu adunarea generale a despartiementului.

§ 7. Din mèdilócele incurse se distribuiescu in totu anulu 4—5 pârti, iéra a cinci'a parte se capitaliséza infavorulu crescerei fondului intreprinderei.

§ 8. Tóte publicârile de concursu se voru face atâtu in fói'a Asociatiunei, conformu §-lui 33. alu statuteloru generali, câtu si pre teritoriulu despartiementului in tóte comunele apartienetórie de elu, dupa modalitatea, carea o va aflá comitetulu despartiementului mai corespundietória.

§ 9. La casu cându s'aru disólve acésta intreprindere, tóta averea ei va trece la Asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu.*)

Ioane *Papiu* m./p.
directoru.
Alessiu *Olariu*, m./p.
actuariu.

Cetimu in „Vocea Cuvurluiului“ :

Dupa cum prevediurâmu in nr. trecutu, proiectulu tipu pentru lini'a Ploesci-Predélu s'a retrasu de guvernu. — Acésta retragere la tempu fu unu adeveratu triumfu a ministeriului Catargiu, câci, dupa cum ne naréza unu martoru ocularu a acelei siedintie, tóte partidele in aplause entusiaste se grabira a felicitá pre guvernu pentru prudenti'a cu care se conduse in un'a din cele mai mari cestiuni prin insemnatatea economica, câtu si cea politica, ce implica lini'a pre la Predélu.

„Tr. Carp.“ intr'unu articulu de fondu vorbesce despre retragerea proiectului-tipu privitoriu la junctiunea drumului de feru pre la Predealu in modulu urmatoriu :

Ori cum se va pune intrebarea, ori cum se va sucí si se va resucí lucrulu, adeverulu este ca acelu proiectu de lege tipu nenatiunalu si ne economicu, si conceputu in asiá neprevedere, incâtu ducea orbesce tiér'a si interesele ei in gur'a lupului, in bratiele Austro-Ungariei, bun'a nóstra vecina in dóue ipostasuri ; intre bratiele fâra capu ale moluscei monstru din „les Travailleurs de la mer“ a lui Victoru-Hugo, Pieuvre ; intre acele bratie lungi noduróse, ale cârei fia-ce nodu este o lipitória nesatiósa, care bratie stringu de asfixiaza, si nu gasesci capulu pre care trebuie sa ucidi.

A ! aceste bratie inclestatórie, unulu dela Cern'a pâna in Bistriti'a cu unu aspectu, cel'a-laltu dela Bistriti'a pâna in Prutu cu altu aspectu, si apoi altulu dela Orsiov'a pâna la Marea-négra ; acestu feliu de triketra fâra capu care ne incungiura de tóte pârtile, ne stringe din ce in ce mai multu cantandu-ne cu voce de Syrina : „Nani, nani, puiu mami“ ; Austri'a, erá sa devina desaversîta stapana pre tóte liniele drumuriloru nóstre de feru care sa incépa tóte din tr'ens'a prin ea insesi, si sa sfersiésca tóte in tr'ens'a.

Lini'a Predealu-Giurgiu erá sa fia lini'a transversala trasa preste lini'a cea lunga dela Orsiov'a-Iticani ; erá sa fia adeverata cruce immisa pre care sa se restignésca Romani'a, formandu crucifixulu.

Din acestea tóte primulu ministru Catargiu ne-a scapatu, deocamdata celu putienu, cu retragerea acelui proiectu de lege tipu.

Mai putemu resuflá, mai avemu tempu sa ne intrunimu, sa ne adunâmu fortiele natiunali pentru ca acésta linia Predealu-Giurgiu pre partea cea mai frumósa, cea mai populata, cea mai cultivata a tierei, sa remana cu deseversire a statului românu.

O a trei'a parte dintr'ens'a, Giurgiu-Bucuresci, o avemu a nóstra, gratia ministrului Nicolau Cretiulescu, care a sciutu in ce conditiuni sa dea acésta prima concessiune de drumu de feru la noi.

O a trei'a parte, Bucuresci-Ploiesci, o putemu lesne scóte din robi'a in care au vendut'o rosii in patriotismulu loru celu sacru.

Acum vine facerea celei-lalte a trei'a pârti, Ploiesci-Predealu, care inca este libera, care nu este robita inca, pre care putemu sa o facemu noi, séu sa aducemu mesteri sa ne-o faca nóue, pentru noi, incâtu sa remana intréga a nóstra lini'a care léga capital'a Romaniei cu Austri'a si cu Turci'a.

Sa fia intréga a nóstra acésta linia prin care intinde Bucurescii o mâna amicabila Brasiovului si alt'a Rusciucului. Sa fia intréga a nóstra acésta linia asupr'a cârei'a sa legiuimu noi cum vomu voí, de care sa dispunemu noi cum ne va conveni.

Prea Inaltiate Dómne ! in Mari'a Ta punemu noi tóte sperantiele nóstre.

Diece ministerìe, cinci-spre-diece camere si dóue-dieci de constitutiuni chiaru, tóte suntu nimic'a pre langa acésta linia cea mai principala, cea mai strategica, cea mai economica a fi intrégaromanésca si numâi romanésca.

Din Predealu pâna in Giurgiu sa nu se auda decâtu numai limb'a romanésca, sa nu se desfasiure decâtu numai simtiementulu românu, sa nu se aspire decâtu romanismulu si romanitatea.

„Trompett'a Carpatiloru“ propune pentru proiectulu de lege ce are sa se faca acum, urmatoriulu articulu : „Nici o compania a tieriloru limitrofe Romaniei, séu formata in vre-un'a din aceste tieri limitrofe Romaniei, nu va putea sa concure pentru luarea concessiunei esploatârei liniei drumului de feru Predealu-Ploiesci.“

Suntemu incredintiati ca bunii nostri vecini, serbii voru gasí bunu acestu articulu in legea acestei concessiuni. Bunii nostri vecini, turcii 'lu voru gasí asemenea bunu. Bunii nostri vecini, muscalii, 'lu voru gasí asemenea bunu. Pentru ce bunii nostri vecini, austro-magiari, l'aru gasí reu ?

Déca se póte desparti in lege, ceea ce nu vedemu pentru ce nu s'aru putea ; déca se va desparti in lege construirea de esploatare pre acésta linia, potu concurá ori de unde si ori cine la concessiunea construirei, pre unu devisu esactu La esploatare inse nu voru putea sa concure nici o societate de serbi, de turci, de muscali si de austro-magiari.

Astfeliu dara, acésta facere de bine Romaniei politicesce si economicesce, retragerea acestui proiectu de lege tipu, asupr'a cârui'a nu avemu sa mai dicemu nici o vorba acum, o datorimu guvernului si mai alesu primului ministru si maioritâtiei patriotice formata dela inceputulu legislaturei, in giurulu acestui prevedietoriu ministru, iéra nici decum opositiuniloru formate din cei ce au datu concessiunile, contr'a câror'a striga d-loru chiaru atât'a, unii si de necasu póte ca nu mai potu, totu d-loru sa dea si acésta importanta din tóte câte s'au datu pâna acum.

Cetimu in diuariulu „Le Danube“ dela 21 Februariu circular'a de mai la vale.

Déca circular'a acést'a va fi adeverata, apoi noi multiamimu acestoru trei puteri, de asiá gratiositate. Acést'a este, dupa noi, o curata negare a drepturiloru nóstre autonome.

Credemu ca inteligintele patriotu, d. B. Boerescu, ministrulu nostru de esterne, va protestá prin toti agintii nostri, contr'a unei asemenea circulâri degradatórie pentru noi ; si nu va primí sa trateze cu nici o putere din acelea care nu va recunósce suveranitatea nóstra autonoma ; acea suveranitate pre care amu avut'o si chiaru sub domniele fanariote. Discursulu dlui Cogalnicénu de alalta-eri in camera, a improspetatu, credemu, cele sciute si uitate póte.

Este fórte grea acésta cestiune, si nu este bine credemu sa-i trecemu pre deasupr'a cu usiurintia.

Póte ca, acést'a este cea dintâiu lovire seriósa de puteri europene, care se dà suveranitâtiei si autonomiei nóstre. C. B.

Guvernulu Austro-Ungariei, alu Russiei si alu Germaniei, au tramisu mai de multu câtra dragomanii loru respectivi, pentru cá ei sa comunice Sublimei-Porti, o instructiune identica privitórie la incheiarea de conventiuni comerciale cu Principatele dunarene.

Eata tecstulu acestei instructiuni :

Instructiunea comitetului Zichy pentru cavalerulu de Kosjek.

Cunósceti domnule, ca in urm'a denuntiarii tractateloru de comerciu din partee Sublimei-Porti, cestiunea dreptului principateloru vasale de a incheiá conventiuni comerciale cu puterile straine, s'a aflatu din nou pusa in prim'a linie. Romani'a, chiaru de acum, interpretându intr'unu modu favorabilu acestui dreptu, tractatele care-i garantéza autonomi'a sea, a facutu o lege valabile in tiéra numai si care, dela 1 Ianuariu 1875, a modificatu intr'unu modu simtietoriu dispositiunile vamale pâna acum in vigóre.

Importanti'a cea mare a intereseloru materiale cu care se léga acésta cestiune obliga cabinetulu sa ia o hotarire practica.

Oprindu-ne la acésta hotarire. noi nu avemu intentiunea nici sa stringemu nici sa slabimu legaturile care unescu principatele vasale cu curtea suzerana. Cu totulu din contra, noi ne propunemu sa nu aducemu, nici intr'unu chipu, cea mai mica lovitura acestoru legaturi. Cu tóte acestea situatiunea geografica a acestoru principate, si institutiunile particulare care le conducu, nu permitu absolutamente sa le punemu in nivelulu celoru-lalte provincii care se tienu de imperiulu turcu. Ele se bucura de óre-cari privilegiuri particulare, de o autonomia interióra, care au de consecintia stabilirea de relatiuni comerciale si vamale cu alte tieri. Puterile, ai câroru supusi se afla in raportu cu aceste principate, nu voru trebuí sa pérdia din vedere aceste consideratiuni.

Noi nu voimu sa angajamu ací o discutiune asupr'a punctului de dreptu alu cestiunei astfeliu cum ea se presinta actualmente. Ne este de ajunsu sa constatâmu ca, spre a asigurá cursulu normalu si regulatu alu afaceriloru comerciale, guvernele streine au fostu nevoite necontenitu sa se adreseze la autoritâtile locale ale diseloru principate.

Tractatele incheiate cu Turci'a recunoscu principateloru dreptulu sa aiba o administratiune vamala separata ; si fiindu-ca nu esista intre aceste administratiuni vamale si acelea ale altoru state vre-unu contractu care sa ficseze angajamentele mutuale, resulta adese turburâri regretabile in raporturile vamale respective. Aceste inconveniente se facu cu atâtu mai simtietórie cu câtu mijlócele de comunicatiune, care trebuie sa serve la inmultirea relatiuniloru comerciale cu puterile vecine si sa dea o impulsiune transitului produseloru altoru tieri, iau o desvoltare progresiva.

Nu se póte cá cine-va pentru nisce simple cestiuni de forma sa compromita nisce interese positive.

In consecintia, suntemu insarcinati sa aduceti la cunoscinti'a marelui viziru, precum si la aceea a ministrului afaceriloru streine, ca ne credemu autorisati sa incheiâmu directamente cu principatele vasale ale Turciei conventiuni privitórie la vami, la tarife si la comerciu.

In acelasi tempu, veti dá guvernului otomanu asigurarea formale ca aceste conventiuni, lipsite de ori-ce caracteru, nu voru fi subsemnate de câtu de ministri si de autoritâtile administrative respective, si nu voru fi nici decum investite de sanctiunea suveranului.

In atare modu, aceste conventiuni nu voru putea sa infirme nici unulu din drepturile M. S. Sultanului nici sa modifice situatiunea garantata de tractate principateloru vasale Sublimei-Porti. „Tr. C.“

---

*) Celelalte diuarie române inca suntu rogate a reproduce acestu regulamentu.

---

din'a publica. Domnulu, unu edificiu memorabilu in stilu Lombardicu, este ziditu de *Dogele-Enrico Dandolo*, indata dupa ocuparea cetâtiei Zar'a de câtra venetiani. Conspectulu lui *Farlati* despre reliquiele, ce se afla in bisericele, monastirile si capelele din Zar'a, póte multiamí pre celu mai credinciosu si evlaviosu. Suntu cu totulu la vre-o 50—60 : degete, capete si trupuri intregi de ale sântiloru.

Preumblarea pre intariturile cetâtiei, prefacute in promenada si gradin'a publica suntu unu locu de recreare pentru caletoriulu, carele au umblatu multu pre stradele cele posomorite dinlauntrulu cetâtiei. De ací ajunge omulu, trecendu preste dóue siantiuri, cari despartu de continentu limb'a pre cari se afla Zar'a, in drumulu ce duce la Sebenico. Aici este loculu principalu de preumblare, asiá numitulu Cordo, unde mai cu séma in dile frumóse dupa amédi se gasescu toti preumblatorii, pedestri, in trasuri si calâri. In impregiurulu cetâtiei nu suntu locuri cari sa merite o escursiune pentru ca totu tienutulu este pietrosu si pustiiu. O singura esceptiune, unu satu albanezu, a cârui locuitori au emigratu din Turci'a in secululu trecutu, cá sa scape de persecutiunile turcesci. Albanesii acesti'a suntu crestini, si si-au pastratu si portulu celu vechiu, incâtu vediendu-i caletoriulu se crede deodata in Albani'a. Merita a fi amintita insul'a din vecinatate, Ugliano, acoperita de vii. Insul'a acést'a fiindu lungurétia, forméza cu continentulu dela Zar'a canalulu de acela-si nume. Pre inaltimele cele verdi ale insulei se mai vedu si astadi ruinele unui castelu (Sanmichele) radicatu de Venetiani in seclulu alu 13.

In tempu de plóia si iérn'a Corso este in cetate, pre strad'a, carea taia cetatea in dóue dela unu capetu pâna la cela-laltu. Strainulu, carele se preumbla intâia-'si data pre acestu Corso, neavendu cunoscintia despre elementele populatiunei litoralului dalmatinu, póte sa se créda intr'unu balu de masce. Atâtu de diverse suntu tipurile si porturile preumblatoriloru.

Oficieri austriaci si soldatii in cele mai diverse uniforme a diferiteloru arme, barbati in vestminte civile si femei in toaleta moderna cu tipu italianu, tierani in portu italianu, printre acesti'a sateni albanesi in costumulu loru si apoi impunatorii *morlaci* cu peptare rosi, surtucu coloratu, pistóle si iataganu la brâulu rosiu, pantaloni largi vineti pâna la genunchi, cu chica invalita in pantlica de metasa, muerile acestor'a cu pieptare sabiate si cu mantale inflorate. Morlacii vorbescu unu dialectu slavicu, ei suntu cei mai numerosi pre litoralulu dalmatinu.

Populatiunea italiana este mai numai in cetâti, se dice ca ea aru fi numai de pre tempulu venetianiloru. Italianii si slavii litoralului intretienu fórte putiena comunicatiune unii cu altii. In tóte cetâtile societatea se imparte in casine italiane si slavice ; afara de cele ale oficieriloru si functionariloru statului.

Mesagiulu de inchidere à corpuriloru legiuitórie române.

Domniloru senatori! Domniloru deputati! Amu venitu in mediloculu d.-vóstre pentru a ve adresá in persóna cuvintele ce-'mi este datu a ve spune la sfersitulu sessiunei.

Deosebit'a solemnitate ce incungiura astadi acestu actu, provine din ins'asi insemnatatea lui pentru desvoltarea nóstra constitutiunala. Inchidiendu-se sessiunea presenta, se inchide totu-odata cea dintâiu legislatura complecta a adunârei deputatiloru.

Domniloru senatori! Prin sprigiuulu, cu care si de asta-data a-ti sustienutu reformele propuse de guvernulu meu, a-ti continuatu oper'a constitutiunala incredintiata inaltului corpu ponderatoriu, si prim'a sessiune a senatului prenoitu vine a se alaturá cu acel'asi succesu si cu acel'asi meritu, sesiuniloru legislaturei sele trecute.

Nu potu dara de câtu a ve multiamí pentru activitatea neobosita cu care v'ati indeplinitu misiunea pâna in ultim'a di, si nu me indoiescu ca, si in viitórea sessiune, veti fi condusi de acel'asi cugetu plinu de unu intieleptu patriotismu.

Domniloru deputati! Terminulu pentru care a-ti fostu alesi espirandu, guvernulu meu, in conformitate cu prescrierile constitutiunei, va pune tiér'a in positie de a-si alege din nou representantii ei la adunare.

O intréga legislatura de patru ani, plina de activitate, inspirata de binele publicu si pastrandu intielegerea cu guvernulu meu representatu prin acel'asi ministeriu, dovedesce aptitudinea tierei de a se identificá cu nóuele cerintie ale tempului. Stabilitatea ce pentru prim'a óra s'a mentienutu cu atât'a tarie in representantii puteriloru statului, a produsu ródele ei binefacatórie, si in tóte ramurile administratiunei publice ne putemu bucurá de imbunatatirile indeplinite.

Controlulu constitutiunalu a devenitu in fine o realitate. Sistemulu nostru financiaru, precisatu in tóta procedarea lui, a ajunsu la o deplina lamurire. Socotelele au fostu date la tempu spre licuidare; si totu-déun'a cu unu anu mai inainte, dupa prescrierea constitutiunei, a-ti fostu pusi in positiune de a cunósce bugetulu venituriloru si chieltueleloru statului. Datori'a flotanta s'a regulatu si s'a marginitu in limite sigure. O nóua forma de creditu alu statului s'a introdusu prin crearea rentei, care insemnéza totu de odata unu adeveratu progresu in situatiunea nóstra financiara. Rent'a insasi, precedata de realisarea favorabila a imprumutului domenialu, s'a potutu emite cu unu cursu asiá de semnificativu pentru creditulu tierei, in câtu ne-a apropiatu de statele, a câroru ordine financiare stabila este recunoscuta. Resurse nóue si imbelsugate s'au deschisu statului prin monopolulu tutunului, prin legea timbrului si a licentieloru; iéra instituirea creditului fonciaru românu, organisarea administratiunei domenieloru, legea vamala cu tarifele ei si mai alesu regularea intielépta a diferiteloru cestiuni relative la drumurile de feru, constituescu o nóua era de puternica desvoltare materiala a tierei nóstre.

Efectulu naturalu alu acestei lucrâri nepregetate pre terimulu economicu a fostu inaltiarea creditului nostru in intru si in afara. Cursulu titluriloru emise de statu s'a urcatu si s'a mentienutu; procentele platite pentru imprumuturi s'au coboritu, si in proportie drépta cu increderea ce inspira tiér'a, relatiunile nóstre cu poterile garante si cu alte state s'au inmultitu si s'au radicatu.

Conventiuni internatiunale pentru diferite interese s'a pututu incheiá cu Austro-Ungari'a, cu Russi'a si cu Serbi'a; amu subscrisu asemenea tractatulu dela Bern'a pentru uniunea postala, si participarea nóstra la miscarea culturei generale in Europ'a este astadi unu faptu recunoscutu.

In mediloculu acestei desvoltâri, armat'a nu putea sa remana indereptu. Legea nóuei organisâri din 1872, legea asupr'a inaintârei, codulu justitiei militare si resursele votate pentru contructii si pentru imbunatatirea armaturei, dovedescu hotarirea nestramutata a Romaniei de a-si pazí — in limitele positiunei ei — demnitatea de statu si drepturile intemeiate pre tractate.

Nu mai putienu a-ti contribuitu prin lucrârile d-vóstre la inaintarea tierei in interesele ei morale.

Prin legea sinodului a-ti pusu temeli'a bisericei otodocse natiunale. Prin legea admisibilitâtiei judecatoresci, prin reform'a codicelui penalu si a institutiunei juratiloru a-ti datu statului o garantia mai mare in ceea ce este temeli'a sea; in distribuirea sigura a justitiei. Modificarea legei judetiene si comunale, organisarea servitiului sanitaru, reform'a regimului inchisoriloru suntu totu atâtea progrese in regularea administratiunei generale.

Nu este multu tempu, de cându Romani'a, desteptandu-se spre o nóua viétia natiunala din amortirea, in care o aruncase regimulu trecutului, reclama pentru intâi'a óra inaintea Europei partea sea de lumina si 'si afirma puterea de a pasí, impreuna cu celelalte state, pre calea progresului adeveratu.

Intalnindu-se intr'unu generosu simtimentu, poterile garante au venitu in ajutoriulu aspirâriloru junelui nostru statu si i-au incuragiatu incercarea de a se intemeiá pre basele unei civilisatiuni, spre care lu chiamau tóte traditiunile sele de statu crestinu si inrudirea sângelui seu.

Statornici'a cu care natiunea intréga a lucratu spre indeplinirea acestui scopu maretiu si vrednicu de viéti'a unui poporu liberu, incepe a-si aduce resultatele dorite. Patriotismulu d-vóstre luminatu si prudentu; armoni'a ce a-ti mentinutu-o totu-déun'a cu guvernulu meu; energi'a cu care a-ti infrenatu ambitiunile personale si le-ati silitu a se supune marelui scopu care este mai pre susu de noi toti: binele patriei, este o viua dovéda ca Romani'a, intr'unu tempu asiá de scurtu, a sciutu a se apropiá de inaltimea culturei altoru state care i-au servitu de modelu.

Domniloru deputati! Inchidiendu cea din urma sesiune a unei legislaturi complecte si asiá de fertile in resultate binefacatórie, suntu fericitu a ve putea esprimá multiamirile mele pentru oper'a d-vóstra de patru ani. Intorcendu-ve la caminele d-vóstre ve veti aduce aminte cu mandrie ca a-ti contribuitu in modu puternicu la inaintarea tierei, a cârei mandatari a-ti fostu atât'a tempu.

Domniloru senatori! Domniloru deputati! Dumnedieu sa ve aiba in sânt'a sea paza si sa ocrotésca si de acum inainte scump'a nóstra patria!

Varietâti.

*** *Multiamita publica.* Cu ocasiunea immormentârei multu iubitei si neuitatei mele consórte Apoloni'a, nascuta Pang'a, pre lânga totu tempulu nefavoritoriu, multe prea stimate dómne si multi prea onorati domni, atâtu din cetate câtu si din comunele invecinate, si-au manifestatu, prin binevoitóri'a-le participare la ceremoni'a funebra, nobilele simtieminte de condolentia si sincerile d-loru regrete pentru prea tempuri'a perdere ce amu suferitu eu, din preuna cu gelnic'a mea familia.

Atâtu in numele defunctei, câtu si in numele meu si alu familiei remase, vinu deci pre acésta cale a multiamí din profundulu animei tuturoru acelor'a, cari au binevoitu cu prea pretiuit'a d-loru presentia a ne insotí la tristulu si ultimulu conductu ce datoriámu repausatei in domnulu.

Sabiiu in 2 Aprile 1875.

Ioanu Cretiu.

*** *Daru marinimosu.* O dómna din Ameri'a *Ann'a Richmond* a daruitu fondului colegiului unitariu din Clusiu sum'a de 10,000 fl. in auru, cu scopu de a se sistemisá unu postu de profesoru la acelu institutu.

In restempu de unu anu, americanii au fundatu la colegiulu unitariu din Clusiu cu acést'a suma a trei'a profesura.

*** *Originea si aplicatiunile cuventului „cabinetu.“* — Cabinetu vine dela adjectivulu latinu *cavum* (secu, golu.) Acésta espresiune nu insémna nimicu incâtu privesce aplicatiunea sea; astfeliu nu trebuie sa tienemu de ea nici unu comptu si sa spunemu ca prin cabinetu se intielege unu locu liberu, isolatu, de putiena intindere, destinatu pentru lucru, pentru retragere, pentru intrevorbire.

Prin estensiune s'a datu numele de cabinetu unei intruniri de personagie adunate spre a discutá cestiunile politice si a se ocupá de afacerile statului, spre a administrá, a guverná, etc. Acestu cuventu a deveni'u sinonimu cu ministeriu. Se dîce cabinetu cum s'aru dîce camera: unulu insémna unu numeru de persóne restrinsu, ceea-lalta o adunare mare de ómeni politici.

S'aru parea dupa aceste ca unu ministru s'aru putea numí unu omu de cabinetu, de óre ce face parte din aceea ce s'a convenitu a se numí unu cabinetu; nici decum; unu omu de cabinetu este unu omu pre care profesiunea sea 'lu obliga a se dedá la lucrâri seriósе, la unu studiu neintreruptu. Este o bizareria!

Apoi espresiunea cabinetu a avutu pretensiunea de a specificá unu edificiu intregu. Câtu de departe e de aplicatiunea sea primitiva! S'a desemnatu sub acestu nume unu localu, unde suntu intrunite colectiuni de animale, de vegetale si de minerale: cabinetu de istoria naturala, de fisica, de medalii, de anatomia, etc.

Cuventulu s'a generalisatu si s'a adoptatu dupa usagie si obiceiuri: cabinetu de lectura, de afaceri, de toaleta, etc. etc.

In acceptiunea sea cea mai inalta indica camer'a unde lucréza suveranulu si ministrii. cabinetulu regelui, cabinetulu ministrului.

Se numesce cabinetu particularu unu locu de intalnire la birtasi, etc.; mai este si unu locu de placere, de repausu, intr'o gradina, numitu in acestu casu cabinetu de verdétia, fiindu ca e acoperitu cu frunze si flori.

Sa nu parasimu subiectulu fâra a amintí si cabinetulu negru. Se numea astfetiu biuroulu secretu, biroulu nevediutu si de care nu se potea apropiá nimene, unde se violá secretulu scrisoriloru prin ordinulu si pentru profitulu guvernului.

„V. C.“

*** *Frundia alba maracine, primavér'a nu mai vine,* pentruca joi a inceputu iérasi a ninge si ninge si vineri, ce va mai fi pâna dumineca, déca vomu puté vomu spune sambata. Destulu ca vine si bun'a vestire si iérb'a inca sta ascunsa sub manteu'a cea alba a iernei.

*** *Remediu contr'a filoxerei.* — „Continental Herald“ anuncia ca unu D. Breitemnoseru din Rapperswyl, in cantonulu de Saint-Gall (Svitier'a), a descoperitu unu mijlocu de a preveni pustiirile filoxerei Substanti'a ce intrebuintiéza are de efectu de a asigurá imediatu crescerea vlastariului unei vitie atacate si de a permite cócerea struguriloru intariti si descolorati de maladia. Inventatoriulu, avendu intentiunea de a concurá pentru premiulu de 300,000 fr. oferitu de guvernulu francesu, pastréza inca secretulu descoperirei sele.

*** Evreii Muldberg si Goldbaum, au deschisu in tergulu *Cucului* o tipografie si o fabrica de harthie de tigar'a intrebuintiendu unu capitalu de 4000 fr. Dupa deschidere o si asigura la societatea „Daci'a“, pre 26,000 fr. Câte-va dîle dupa asigurare Muldberg si Goldbaum, se adreséza câtra societate dicendu, ca stabilimentulu s'a aprinsu pre din launtru, si cu tóte ca foculu a fostu nabusitu insa li s'au cauzatu o paguba de 8,000 fr. Societatea a tramisu de indata o espertiza de ómeni competenti; s'au evaluatu o mica perdere de 300 fr., care suma a si oferit'o pagubasiloru, insa d-loru remaindu nemultiamiti nu au primit'o.

Unu stabilimentu de 4,000 fr. asiguratu pre 26,000! Câte-va dîle dupa asigurare stabilimentulu arde, si se cere o despagubire de 8,000 fr., indoitu de capitalulu intrebuintiatu! — Lucrulu ni se pare c'amu ciudatu.

„V. C.“

☛ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☚

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) presle totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa, diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.

1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respunpietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 25. ANULU XXIII.

Sabiiu in 27 Martiu (8 Aprile) 1875.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Nr. 465.

Précinstitiloru PP. Protopresviteri si Administratori protopresviterali!

Pentru de a se evitá ori-ce confusiune in administratiunea archidiecesei nóstre Consistoriulu archidiecesanu aflà cu cale in legatura cu cerculariulu de sub Nr. cons. $\frac{132}{92}$B. din anulu acest'a, cu deosebire inse privitoriu la punctulu II din „Dispusetiunile transitórie“ a citatului cerculariu, a adauge lamuririle urmatórie:

Fiindu ca urmand'a arondare a protopresbiterateloru in intielesulu conclusului sinodalu din 1874 p. 27 stà in strinsa legatura cu constituirea protopresbiterateloru celoru nóue, respective cu provederea celoru administrate de administratori protopresbiterali cu protopresbiteri definitivi; mai departe, fiinduca constituirile si dispusetiunile pentru alegerile de protopresbiteri, din diverse cause neprevediute, nu se potura efeptuí in terminulu avutu in vedere in mentiunatulu cerculariu; si in fine in administratiune nu póte avé locu nici o pausa:

Pâna la indeplinirea tuturoru celoru de lipsa, cá reorganisatiunea sa fia completa, dupa cum o poftesce atâtu conclusulu congresuale dela 1870 Nr. prot. 157 siedinti'a XIII, câtu si conclusulu sinodale din 1874 citatu mai susu, in privinti'a acést'a — remanu in functiune tóte protopresbiteratele si administraturele de pâna acum, cu aceea, ca indata ce protopresbiteratele nóue, respective administraturele prot. voru fi pre deplinu reorganisate, Consistoriulu va aduce acést'a, prin unu cerculariu la cunoscinti'a archidiecesei si va fipsá si terminulu cându acésta reorganisatiune séu arondare are sa intre in viétia.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriale, tienuta in 13 Martiu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a,
Archim. si Vicariu
archieppescu.

Sabiiu 26 Martiu.

Cu numerulu ultimu s'au terminatu unu ciclu de articuli „Reflessiuni la situatiunea nóua“, cari, incâtu amu potutu intielege prin canalulu altoru organe de publicitate, au fostu primiti si bine, dara mai multu nu bine. „Gazet'a Transilvaniei“ cu deosebire si-a descoperitu *durerosulu* resimtiementu ca „Tel. Rom.“ *„iéra* a inceputu sa diviseze natiunea.“

Cá sa terminâmu mai intâiu cu ce e mai delicatu, si ce e mai delicatu decâtu simtiementulu? sa deslusimu in câte-va cuvinte „Gazetei“ si publicului, ca „Tel. Rom.“ n'a pretinsu nici odata pentru articulii aparuti intr'ensulu valóre dogmatica si inca dogmatica infalibile. Fia care cetatiénu liberu are dreptu sa se esprime asupr'a unei cestiuni, dupa cum o cuprinde si dupa cum cugeta ca se va resolve mai corespundietoriu dorintieloru si recerintieloru comune. Asiá e si cu diurnalele si articulii dintr'ensele. Opiniunea publica are cuventulu din urma, ea alege si se decide pentru ceea ce i place, fâra de a intrebá mai departe, ce a disu „Tel. Rom.“, ce a disu „Gaz. Trans.“ séu celelalte diurnale. „Telegrafulu Romanu“ a representatu dela inceputu principiulu activitâtiei. Déca a primitu in colónele sele articuli, cari esprima acel'asi principiu, nu credemu ca fapt'a acést'a s'aru puté identificá cu *divisarea* natiunei; de altmintrea „Gazetei Trans.“, carea apara si acum principiulu passivitâtiei i s'aru puté face aceeasi imputare, cu acel'asi dreptu, ceea ce noi inse nu o facemu.

Atât'a credemu ca va fi de ajunsu pentru dumerirea Gazetei in privinti'a temerei de divisare si asiá ne indreptâmu atentiunea asupr'a altui momentu si adeca asupr'a pasului facutu de clubulu natiunalu dela diet'a din Budapest'a.

Clubulu din cestiune, respective membrii din trensulu, dupa câtu ii cunóscemu din trecutu, observau atitudine opositiunala fatia cu regimulu si putemu dice, fatia cu partidele unguresci din dieta. Déca este diurnalistic'a o espresiune a partideloru representate de dens'a, apoi este lucru prea cunoscutu, ca diurnalele, cari representau ideile membriloru din clubu, nu vedéu decâtu mesuri ostile, asiatice, selbatice si asiá mai departe, in tóte câte se faceau de regimu si in tóte câte se dîceau din partea magiariloru de pre tribun'a dietale. Este adeveratu, ca prin fusiunea partideloru celoru mari din diet'a Ungariei s'a facutu o schimbare. Inse dupa cum se vede din cele ce au urmatu dela schimbare incóce, politic'a guvernului ungurescu de mai nainte a remasu nealterata. Combinandu acum impregiurarea acést'a cu resolutiunea séu conclusulu clubului natiunalu, prin care si-a modificatu atitudinea, vine omulu la íntrebarea, ca óre numai fusiunea partideloru celoru mari se fia induplecatu pre clubu la modificarea atitudinei sele?

Ceea ce se dice in resolutiunea clubului in pasagiulu dintâiu, ca adeca „recunósce calamitatea financieloru si administrativa“, si ca „traganarea delaturârei ei invólve celu mai mare periculu din tiéra si pentru tóte popórele ei“, a fostu unu ce cunoscutu si mai nainte, ba chiaru s'a accentuatu de atâtea ori, chiaru si in diurnalistic'a ce representa pre barbatii clubului natiunalu. Asiá dara nici in privinti'a punctului acestui'a nu gasimu vre-o schimbare insemnata a situatiunei.

„Datorinti'a patriotica a fia-cârui cetatiénu“ a fostu si inainte, precum si acum, „a nu ingreuná guvernului ingagiamentele luate asupr'a-si pentru delaturarea marei calamitâti.“

Resolutiunea inse mai adauge si altu motivu alu modificârei atitudinei clubului si acest'a ni se pare, ca este celu mai ponderosu, se intielege dupa cum privesce clubulu natiunalu cestiunea. Aici se aducu inainte *promissiunile* guvernului. Si ce feliu de promissiuni suntu acestea? ni le spune resolutiunea numai decâtu: „aplicarea cu rigóre si loialitate a legiloru esistinti.“

Amu dorí sa ne arete cine-va pre vre-unu guvernu, fia si celu mai absolutisticu, care sa dica celoru guvernati, ca nu va aplicá cu rigóre si loialitate legile esistinte? Noi nu credemu despre nici unu guvernu atât'a reutate, incâtu sa pasiésca in functiunea sea cu propusulu de a calcá legile, cu atâtu mai putienu credemu de unu guvernu constitutiunalu, ca nu aru cutezá a promite esecutarea legiloru, cari s'au adusu in viétia prin immediat'a sea participare si conlucrare.

Nu ne indoimu asiá dara, ca guvernulu nu-si va tienea promissiunea, déca a dat'o, dupa cum afirma resolutiunea clubului, si déca ne-aru stá in putere a luá la intrebâri pre celelalte guverne precedente, de siguru ca si acelea, si inca in modulu celu mai afirmativu aru respunde, ca s'au tienutu strictu si rigurosu de observarea legiloru esistente.

Esaminata in modulu acest'a cestiunea, noi nu aflâmu chei'a principiale a procederei clubului natiunalu, si de acea consimtimu cu acea parte din articulii primiti in colónele nóstre, unde sa dice: „Noi dupa câtu amu potutu cuprínde situatiunea cea nóua si dupa câtu amu potutu petrunde in spiritulu conclusului, pâna acum n'amu aflatu nicairi punctulu archimedicu, pre basea cârui s'aru fi facutu schimbarea politica a clubului. . . . . .“ Si in adeveru, ori câtu aru studiá omulu resolutiunea séu conclusulu clubului natiunalu nu gasesce intr'ensulu nici o ideia politica, ci, cá sa nu vetamâmu pre nimenea, numai escuse indirecte pentru purtarea de mai nainte; nici o garantia inse pentru justele si ecuitabilele dorintie ale natiunalitâtiloru nemagiare.

Si tocm'a acum aru fi fostu tempulu si momentulu de a aretá printr'unu actu publicu, fia memorandu macaru, tierei si lumei neajunsele, de cari suferu natiunalitâtile nemagiare si cari tocmai in interesulu patriei comune si alu delaturârei calamitâtiloru trebuescu delaturate.

Procedandu clubulu natiunalu astu-feliu, aru fi insuflatu de o parte incredere in conationalii din tóte pârtile de sub corón'a Stului Stefanu, de alta parte aru fi insuflatu respectu de maturitatea politica a membriloru clubului si a representatiloru prin tr'ensii, in si afara de patria. Si déca lucrulu nu se pripea asiá tare, si românii nu se vedeau, cá din seninu, dintr'o data inaintea unei fapte implinite, ci premergeau consultâri mai estinse, de siguru, ca si conclusulu si resultatele clubului natiunalu, erau altele, resultate, de cari eventualu se putea radimá si atitudinea româniloru transilvaneni.

Trecerea acést'a subita inse, ne tememu, ca va produce dificultâti dincóci de dealulu mare, si de aceea, *modalitatea*, cu care s'a facutu, nu o putemu aprobá.

Nu scimu ce sa dicemu, dara de vre-o diece ani incóce, pare ca planéza unu destinu reu asupr'a nóstra, pentru-ca cu câtu situatiunile politice devinu mai grele, cu atâtu contribuimu si noi românii la ingreunarea situatiunei nóstre specialu natiunale politice. Paríulu politicu dela 1865, la 1869 au devenitu ríu, astadi este dejá unu fluviu sî ne este téma, ca vomu lucrá intr'acolo cá fluviulu sa devina o mare.

Cu tóte aceste pre noi nu ne intimidéza nici complicatiunea cea noua asiá de tare, incâtu sa dechiarâmu totulu perdutu. O solidaritate pre unu terenu *activu* politicu, — acést'a e parerea nóstra — este in stare sa indrepte multe erori politice, si vechi si noue. O astfeliu de solidaritate este in stare de a creá si situatiuni noue, in a câroru periferia sa incapa fórte bine si pretensiunile intregitâtii statului si ale nóstre, cari nu suntemu altu ce-va, de câtu cetatieni ai statului.

Nu ne estindemu mai departe, pentru ca aru trebuí sa intrâmu iéra-si in o desbatere meritórie a unei cestiuni, desbatute in colónele nóstre de atâtea ori.

Atragemu insa si de asta-data atentiunea româniloru asupr'a unei impregiurâri, prin care se vede a se seduce opiniunile multor'a. Acést'a este asteptarea unei schimbâri a sistemului politicu in Austro-Ungari'a.

Tocmai in dîlele acestea ne a venitu amâna unu numeru a diurnalului „Politik“ din Prag'a, in care se afla o corespundintia din Pest'a. Corespundinti'a din cestiune este fórte instructiva. Ea contiene estrasulu conversatiunei corespundintelui cu barbati de statu si inca cu fruntasi de ai Ungariei. Din conversatiunile reproduse de corespundentele, se vede, ca se tractéza fórte multu si in Ungari'a, in cercurile normative, cestiunea unei complanâri fatia cu Cechii din Boemi'a si Moravi'a. Dara, din tóte se vede, ca eventual'a complanare are sa lase neatinse referintiele Ungariei, tocmai asiá, precum le-aru fi lasatu ne atinse si „sistem'a de grupe“, de carea se vorbea multu dupa caderea sistemului Smerlingianu, in dîlele ministeriului *Belcredi. Sapienti sat.*

Maj. Sea a fostu intempinatu in Triestu si Goriti'a cu entusiasmu si in modulu celu mai festivu. Din Veneti'a se telegraféza ca primerea ce i-a facutu Regele Italiei a fostu intima. Monarchii la intalnire s'au imbratisiatu. In 5 Aprile st. n. a fostu o revista de 12,000 ostasi, carea a esitu fórte bine. La prandiulu din 6 Aprile a radicatu regele urmatoriulu toastu: „Beu intru sanatatea Imperatului Austriei, Regelui Ungariei, sublimului meu óspe, frate si amicu intru fericirea si de a pururea armonia a ambeloru staturi.“ M. Sea Imper. a respunsu: „Cuprinsu de simtiementulu celei mai vii multiamite pentru cordial'a primire, cu care fui intempinatu aici, beu intru sanatatea Regelui Italiei, a fratelui si pretiuitului meu amicu, a familiei regale si pentru binele si prosperarea Italiei.“

Escelenti'a Sea Présantitulu Archiepiscopu si Metropolitu *Mironu Romanulu* a sositu Marti in 25 Martiu cu trenulu de diminéti'a in mijloculu nostru.

„Mag. Polgár“ ocupandu-se de caus'a nóstra intr'unu articulu de fondu dela 2 Aprile, constata, ca politic'a passiva a româniloru ardeleni s'a ucisu ea pre sine insasi; fia-cine semtiá, ca in urm'a acestei politice antipathi'a contr'a româniloru a crescutu fórte. Regele, guvernulu si parlamentulu, precum si cele mai multe natiunalitâti din patria, n'au potutu sa arete decâtu antipathia fatia de o atare politica, nici ca se potea altmintrenea fatia cu unu poporu, care nu se pléca naintea legiloru aduse. Politic'a passiva a fostu la noi unu pasiu desperatu, ale câru consecintie nu le-au precalculatu de ajunsu cei competenti, de aceea ea nici ca se mai potea tienea resbunandu-se si in consecintiele ei. De ani incóce s'a radicatu voci puternice asupr'a politicei passive, asiá incâtu si cei ce o au creatu incetara de a o mai aperá. „M. P.“ sustiene, ca activitatea progreséza, dara numerulu passivistiloru e fórte micu, séu dupa cum se esprime dîsulu jurnalu, putieni suntu, cari suntu gat'a a-si „frânge sabiele“ pentru passivitate.

„M. P.“ ne comunica apoi, ca d. E. *Macelariu* a fostu insarcinatu sa conchiame adunarea. Presiedintele clubului din Clusiu, Al. *Lazaru* recercandu pre d. Macelariu i facù propunerea sa se invite români si din Ungari'a. Aprobandu acést'a d. Macelariu invità pre fratii Mocionii, Babesiu si pre altii, cari si primira invitarea. Densusianu si Baritiu, dóra de frica ca-si voru pierde colacii, neinvoindu-se cu partecíparea ungureniloru comunicara ingrigirile loru dlui Macelariu, care si amanà conferinti'a. Clubulu din Clusiu decise, cá sa se recerce d. Macelariu a conchiamá conferinti'a pâna la 5 Aprile, déca nu, clubulu singuru va luá initiativ'a. Macelariu depuse bucurosu onórea de conducatoriu in mânile clubului, care conchiamà adunarea pre 11 Apr. n. la Alb'a-Iuli'a, invitandu pre notabilitâtile române, pre Archiepiscopii din Sabiiu si Blasiu si pre episcopulu din Gherl'a sa ia parte.

La finea lui Martiu presiedintele clubului din Clusiu Al. *Lazaru* merse la Blasiu, la Metropolitulu Dr. Vancea pentru a chiarificá afacerea. Metropolitulu conchiamà pre canonici si pre suplentii capitlului metropolitanu la o conferintia, care pre lânga tóte debutârile prof. Moldovanu pentru passivitate decise in modu precisu activitatea, si alaturandu-se adeca la *clubulu liberalu*, s'a acceptatu Alb'a-Iuli'a de loculu adunârei si s'a designatu representantii.

Din o corespundintia din Constantinopole, pre care o publica „la Presse“ din Parisu dela 25 ale curentei, se póte vedé, ca guvernulu francesu a facutu pre medilocitoriulu intre S. Pórta si guvernulu regelui Alfonso, in privinti'a reclameloru Turciei contr'a notificârei directe ce s'a facutu la Bucuresci prin representantulu ispaniolu din Vien'a, d. del Mazo. Ministrulu de esterne alu Franciei, ducele Décazes, a comunicatu ambasadorului otomanu respunsulu guvernului Ispaniei. In acestu respunsu guvernulu ispaniolu a invocatu precedentele ce au avutu locu, cându si regele Amedeu si maresialulu Serrano au facutu o asemenea notificare directa câtra suveranulu Romaniei, adaugendu ca regele Alfonso nu a cugetatu cu acést'a sa atace drepturile ce va fi avendu sultanulu fatia cu Romani'a.

Corespundentulu din Constantinopole dice intre altele: „Aici guvernulu e prea incantatu de manier'a, cu care guvernulu francesu a condusu acésta cestiune la Madridu si de silinti'a ce si-a datu ducele Décazes spre a sustiené punctulu de vedere turcescu pre lânga noulu guvernu alu Ispaniei.“

Cu esplicatiunile ce i s'a datu, dice corespundinti'a s. Pórta va fi multiamita „si va inchide ochii asupr'a contr'aprotestatiei adresata de guvernulu românu câtra puterile garante.“ „Pr.“

Oficiós'a „Opinione“ din Rom'a dela 24 publica o corespundintia cu titlulu „autonomi'a principateloru dunarene.“ In acestu aticulu se vorbesce despre pretensiunile nedrepte si satisfactiunile ilusorie ce urmaresce s. Pórta, uitandu adeveratele sele interese politice, cari suntu de a nu-si instrainá, ci a-si atrage simpatiele tieriloru vecine si in specialu ale principateloru dunarene, prin o justa interpretare a tractateloru.

„Nu mai e trebuintia sa discutâmu, dice „Opinione“, spre a pune in evidentia sorgintea drepturiloru politice ale unei natiuni crestine, cum e acést'a spitia a rasei latine de pre tiermurile Dunarei, avangard'a natiuniloru occidentali, care inca din tempii cei mai vechi si avù epopea gloriósa a istoriei sele natiunale; tóte acestea s'au demonstratu pre deplinu si s'au repetatu indestulu. Cestíunea adi se marginesce la unu acordu definitivu asupr'a interpretârei testului tractatului din Parisu. Acestu tractatu cá si conventiunea din 1858 se inspirara din chiaru bas'a dreptului natiunalu alu principateloru dunarene. Acestu dreptu este fundatu pre tractatele cele vechi. Scimu ca barbatii politici din Constantinopole au aerulu de a nu le cunósce si de a nu le fi cetitu nici odata (!)“

Dara atunci, intréba corespundenti'a din „Opinione“ ce mai inseméza testulu conventiunei din Parisu din 1858, si art. 2 alu acelei conventiuni, unde se citédia anume vechile capitulatiuni incheiate de buna voie intre principatele române si sultani?

„In fati'a acelui testu atâtu de simplu, dîce „Opinione“, suntemu departe de a puté legitimá numerósele si repetitele proteste ale Turciei, adesea formulate asupr'a unoru cestiuni secundarie, si care nu potu nici cum schimbá singurulu raportu ce are cu principatele dunarene, adeca plat'a unui tributu anualu. Cestiunea se reduce astu-feliu la adeverat'a ei valóre; a voí sa o complice este din partea Turciei a voí sa se puna in desacordu cu celelalte puteri, cum s'a intemplatu in Austro-Ungari'a, Germani'a si Russi'a.“

Dupa acést'a articululu din „Opinione“ consilia pre Pórta a-si atrage símpatiele popóreloru din giuru, ceea ce i-aru fi fórte avantagiosu in viitoriu. „Câtu pentru barbatii politici din Bucuresci, continua articululu citatu, ei resista naturalminte la ori-ce putere ce tinde a micsiorá adeverat'a positiune a patriei loru; dara ei intielegu bine interesulu ce aru avea de a vedea tiér'a loru in deplina armonie cu puterea vecina.“ „Pr.“

Organulu bonapartistu „le Pays“ desminte sgomotulu ca Rouher si Petri se ducu la Londr'a spre a imprumutá bani pentru alegeri.

Sub titlulu „persecutiunea crestiniloru in Turci'a“ cetimu in standardu o corespundintia telegrafica din Vien'a, in care se spune ca 50 de serbi cu resiedinti'a in Hertiegovin'a au fugitu in Muntenegru, fiindu urmariti de turci, si este de temutu sa nu isbucnésca unu nou conflictu. Telegramele din Belgradu raportéza ca si in Bosni'a s'a incinsu o persecutiune din partea turciloru contr'a crestiniloru.

Déca nisce asemenea fapte se voru confirmá, ele suntu de natura a dá, pre lânga macelulu dela Podgoriti'a, nisce noui argumente aliantiei evangelice, care a reclamatu in modu atâtu de sgomotosu contr'a persecutiuniloru din Siri'a, si a voitu sa presinte chiaru sultanului in persóna o adresa subscrisa de persónele cele mai distinse din Engliter'a, intre care si lordu Stratfordu de Redcliffe. Se scie cum diuarele, cá „le Monde“ au publicatu o comunicatiune relativa la cestiunea crestiniloru din orientu, si in care se demonstrá ca Turci'a a violatu tractatele si s'a aretatu ingrata si neascultatóre chiaru câtra Engliter'a. „Pr.“

Diet'a Ungariei.

Budapest'a 1 Aprile 1875. In siedinti'a de astadi a casei representative anuncie presiedintele intre altele, ca ministrulu de interne Col. *Tisza* si-a substernutu mandatulu seu cá deputatu alesu in cerculu primu alu cetâtiei Debretinu, de asemene ministrulu financieloru C. *Széll* cá alesu in cerculu St. Gotthard si ministrulu de justitia B. *Perczel* cá alesu in Bonyhad.

Protocólele de alegere se transpunu la comissiunea verificatória.

Ministrulu de financie C. *Széll* substerne trei proiecte de legi nóue si propune cu privire la proiectele ce trebuie sa se iee la discussiune in camera, cá sa se desbata mai intâiu cele patru proiecte de legi, substernute de multu naintea camerei si adeca proiectele despre licentie pentru sortile de tabacu din afara, despre punciare, competintiele timbrali pentru sentintiele dela bursa si despre inarticularea imprumutului din 1874.

Sperându ca aceste proiecte se voru desbate curendu ministrulu propune o ordine pentru proiectele relative la urcarea dâriloru, care ordine se si primesce dupa unele observatiuni din partea unoru deputati.

La ordinea dilei urméza discussiunea proiectului despre pensiunarea invetiatoriloru poporali.

Reportorulu Al. *Molnar* dechiara ca nu vrea sa motiveze mai pre largu unu objectu, care este deslusitu si desfasiuratu din tóte pârtile. Proiectulu in cestiune e de a se considerá cá suplementu la legea despre invetiamentulu poporalu. In legea acést'a e vorb'a de pensiunarea invetiatoriloru, dara in respectu practicu acést'a inca nu s'a esecutatu inca si de acea trebuie sa o facemu acum. Invetiatoriulu nu este asiguratu pentru casulu invaliditâtiei sele séu pentru casulu cându alte cause neaternatórie de densulu lu voru impedecá intru eserciarea invetiamentului. Bas'a pre care are sa urmeze pensiunarea s'a esaminatu de ómeni de specialitate,cari o au aflatu corespundietória. Cas'a sa priméscа dara proiectulu de base la desbaterea speciale. (Aplausu din tóte pârtile).

Ministrulu de instructiune Trefort recomenda proiectulu de lege in cestiune spre primire fiindu elu destinatu á implé o lacuna in legea scolaria sî ajuta pre invetiatori, cari se afla intr'o stare de totutu lipsita.

Ant. *Zichy*, care a insinuatu unu votu separatu, nu se multiemesce cu proiectulu comissiunei de instructiune, densulu voiesce nu numai sa se asigureze invetiatorii pre viitoriu prin pensiunarea proiectata, ci sa se consolideze positiunea loru actuale prin regularea lefeloru loru. Impregiurârile ce e dreptu nu suntu favorabile pentru o urcare generale a lefeloru invetiatoresci, totu-si, dupa parerea oratorului, trebuie sa ne chiarificâmu asupr'a sumeloru minimale fipsate. Oratorulu straformându proiectulu a acceptatu intre altele sî dispositiunea, ca sumele minimale sa fia valide nu numai pentru invetiatorii dela scólele dela statu, ci sî pentru cei dela scólele confessiunali.

C. P. *Szatmáry* saluta cu bucuria acestu proiectu, care imbunatatiesce celu putienu in parte sórtea invetiatoriloru, de acea lu spriginesce.

I. *Schwarz* ilustréza lips'a statului invetiatorescu cu date din raportulu ministerialu datu asupr'a stârei invetiamentului poporalu, din care se vede, ca aprópe 3000 invetiatori abîá au câte 100 fl. venitu pre anu. E dreptu a cere dela atare invetiatori 15 fl. sucursu? In urma se dechiara pentru proiectu.

Proiectulu de lege se primesce de base la desbaterea speciale, sî abstragendu dela unele modificatiuni stilistice se primesce sî in discussiunea speciale neschimbatu.

In siedinti'a casei deputatiloru dela 2 Aprile n. se verifica deputatii C. Tisza dându-se sectiunei 7. C. Széll sectiunei 9, sî B. Perczel sectiunei 6.

Ministrulu de comerciu br. *Simonyi* presentédia codicele comercialu, care nefiindu maturu pentru discussiunea in sectiuni, se da la propunerea ministrului unei comissiuni de specialitate de 15 membri, care aprobându-se se va constituí dupa alegerea membriloru ce va urmá Luni.

Urmându ordinea dîlei se primesce proiectulu despre pensiunarea invetiatoriloru in cetirea a trei'a.

Vinu la discussiune proiectele despre licentie pentru vinderea sortiloru esterne de tabacu, legea de punciare, competintiele timbrali, sî inarticularea imprumutului din 1874 de 153 milióne.

Cele trei proiecte dintâiu se primescu fâra a se mai desbate, la proiectulu despre inarticularea imprumutului iá cuventulu

E. *Simonyi*, care intréba pre ministrulu de financie pentru ce s'a contrasu imprumutulu in cestiune cu asiá grele conditiuni pre cându se aflau offerte mai favorabile? De dóue ori a intrebatu oratorulu pre ministru in afacerea acést'a fâra de a primí respunsu, dara speréza ca lu va primí acum.

Ministrulu de financie C. *Széll* indrépta pre antevorbitoriu la motivele ce le a desfasiuratu Ghyczy in raportulu seu substernutu de odata cu proiectulu despre a dóu'a jumetate din imprumutu, in care se afla detaiate deslusiri despre fasele operatiunei de imprumutu. Mai chiaru sî mai amplu respunsu nu se póte dá decum e celu cuprinsu acolo.

Col. *Ghyczy*, fostulu ministru de financie, actualulu presiedinte alu camerei, da o deslusire interesanta in acést'a afacere contraversata de Simonyi.

Cá fostu ministru de financie, incepe *Ghyczy*, amu dechiaratu sî dechiaru sî astadi, ca relativu la a dóu'a diumetate a imprumutului nu ni s'au oferitu conditiuni mai favorabili. Contractulu praliminariu s'a incheiatu la 27 Iuniu sî pâna la acestu terminu nu ni s'a facutu nici o oferta. Nainte de a incheiá acésta conventiune tramisei pre unu amicu la Londonu, spre a se informá despre relatiunile de bani mai de aprópe nepotendu-ne adresá intr'alte pârti pre acelu tempu, fiindu Vien'a slabita prin crisa, iéra Franci'a ocupata cu sine sî neaflându-se in Germani'a unu consortiu mai poternicu. Imprumutulu contrasu in Londonu cu intrevenirea „Societâtiei generali“ n'a reusitu splendidu. In Holandi'a creditulu nostru de statu erá nimicitu prin prioritâtile drumului orientalu. Numai tergulu din Londonu ne da óre-care prospectu despre reusirea intreprinderei, sî aci inca numai *un'a* banca, dealtmintrenea solida, se invoí a luá emissiunea imprumutului pre risiculu tesaurului erarialu, ea se dechiarà pentru cursulu de $88^0/_0$, dara detragea de ací $2^0/_0$ provisiune pentru sine si spesele de emissiune le suportá statulu nostru. Dealtmintrenea oratorulu erá gat'a sa contraga unu imprumutu sub acele conditiuni, cu cari s'au contrasu cele

$76\frac{1}{2}$ mil. inse se temea, ca prin incercâri cari poteau fi zadarnice va provocá insolventi'a statului. Abiá dupa ce s'au statoritu o invoire a-promisu unu bancariu din Vien'a conditiuni mai favorabili, dara erá prea tardîu. Acestu bancariu, care n'avea imputernicirea dela cas'a ce ne oferea imprumutulu, rogà pre Ghyczy sa-i retaca numele nevoindu sa se faca inimiculu acelei case, de ací se vede, ca nu erá prospectu cu acestu intrevenitoriu. Marele consortiu, dela care s'a contrasu prim'a jumetate din imprumutu, a asiguratu, ca la unu nou imprumutu se voru incepe cu elu negotiârile. Ghyczy nu se potea dara demite in negotiâri cu alte consortiuri, pentru a nu compromite creditulu de statu prin negotiâri cu mai multe bance deodata.

Simonyi se dechiara multiamitu cu respunsulu.

Votându-se inarticularea fâra a se mai discutá asupr'a ei se deschide desbaterea generale asupr'a dârei de transportu.

Reportulu E. *Daniel* recomenda proiectulu comissiunii, prin care se da statului unu venitu de milióne, fâra cá acést'a dare sa molesteze pre solventi intr'unu modu semtietoriu.

G. *Kapp* respinge darea de transportu, precum si ori-ce urcare a contributiuniloru directe, a câroru urcare sta in disproportiune cu dârile indirecte, — precum nu se mai intempla acést'a in tóta Europ'a. —

Paczolay asemenea o respinge, darea acést'a are criteriulu specieloru de dare admisibile,, dara nu se póte incassá usioru si e nedreptu impartita, prin urmare i lipsescu doue criterie mai remarcabile.

Si *Irányi* nu primesce proiectulu voindu densulu restabilirea ecuilibrului in bugetulu statului nu prin urcarea dâriloru ci prin reducerea erogatiuniloru.

Guido *Baussnern* nu respinge tóte punctele cuprinse in proiectele contributiunali, totusi trebuie sa protesteze vediendu, ca se punu cele mai mari sarcini numai pre cetatienime si anume pre elementulu germânu, care e representatu mai cu séma prin acést'a classa.

Intre oratorii ce mai vorbira astadî relevâmu dupa C. Széll pre ministrulu C. Tisza, care polemisà cu succesu contr'a celoru ce nu primescu proiectulu.

In siedinti'a camerei de josu dela 3 Aprilie dupa cele formale si alte menuntimi se continua desbaterea generale despre darea de transportu. Au vorbitu la obiectu deputatii *Csiky* si E. *Simonyi*, celu din urma imputà de nou guvernului ca n'are programu financialu. Ministrulu Széll replica la impulârile lui Simonyi si culminà in cuventarea sea dicendu, ca prin politic'a ce o recomenda Simonyi nu se va restabilí ecuilibrulu nici aprosimative.

Ig. *Helfi* combatendu proiectulu provóca pre guvernu, sa dea odata unu programu chiaru. Atacurile asupr'a regimului nu lipsira, dara i respunsera Tisza si Széll.

Desbaterea generale se finesce votândù — afara de stâng'a estrema si de sasi — toti deputatii pentru proiectu si desbaterea speciale ajunse pâna la § 3.

Monitoriulu oficiale alu Romaniei publica unu anunciu alu ministeriului lucrâriloru publice pentru darea in intreprindere a linieloru drumului de feru Ploiesci—Predealu si Adjudu—Ocn'a. Eata publicarea:

Ministeriulu agriculturei comerciului si lucrâriloru publice.

Publicatiune pentru darea in intreprindere a linieloru de câli ferate Ploiesci-Predealu si Adjudu-Ocn'a.

Guvernulu românu are a dá prin intreprindere dóue linii de câli ferate:

1. Lini'a dela Ploiesci (statiunea linieloru române dejá puse in esploatare) la Predealu (Tömes, punctulu de frontiera despre Transilvani'a). — Acésta linia formandu junctiunea intre liniele române si cele ungare, are o lungime aprosimativa de 90 chilometre si unu ambrasiamentu, deservindu salinele dela Teleg'a, in lungime cá de 3—4 chil.

2. Lini'a Adjudu (statiune a linieloru române dejá puse in esploatare) la Ocn'a, salina a statului in Moldov'a.

Lungimea acestei linie este aprosimativa de 51 chil.

Ambele linii se afla pre unu terenu muntosu, cea dintâiu mai alesu reclama pre o lungime cá de 45 chil., lucrâri de arta destulu de insemnatóre si o ingrigire de esecutiune speciala.

Ante-proiectele acestoru linii suntu esecutate de guvernulu românu. Planulu, profilulu longitudinalu si devisulu descriptivu potu fi consultate la ministeriulu lucrâriloru publice de doritori. Se observà ca aceste piese nu au unu caracteru definitivu si suntu destinate numai a dá o ideia generala despre natur'a lucrâriloru de esecutatu si a greutâtiloru technice de invinsu.

Punctele de statiuni, indicate in planu, suntu inse de rigóre a se observá; asemenea si maximulu panteloru de $2\frac{1}{2}$ la % si minimum curbeloru de 300 m.

Conditiunile generale reclamate in constructiune suntu asemenea depuse la ministeriulu lucrâriloru publice si la agintele românu din Parisu, Berlinu si Vien'a.

Toti domnii concurenti, care aru voí sa se insarcineze cu intreprinderea acestoru linii séu a unei'a din ele, suntu invitati a se adresá la ministeriulu lucrâriloru publice, din Bucuresci, inainte de 16 Maiu st. n. a. c.

Propunerile ce se voru presentá ministeriului si pre care acest'a 'si reserva de a le discutá si modificá in intielegere cu concurentulu respectivu voru trebuí sa cuprinda lamurirea specificata a organisatiunei intreprinderei sub punctulu de vedere technicu, financiaru si administrativu; ele voru aretá asemenea garantiele oferite pentru indeplinirea esacta a angagiamenteloru din partea concesionarului.

Déca proiectulu va fi basatu pre constituirea unei societâti anonime, elu va trebuí sa fia insotitu de o schitia de statute, aretându organisarea societâtiei, compunerea capitalului intreprinderei si modulu de controlu alu guvernului.

Guvernulu va garantá intreprinderei asupr'a capitalului necesariu, ficsatu prin desbatere intre concurentulu respectivu si ministeriu, unu venitu minimum care nu va putea representá unu procentu mai mare de $7\frac{1}{3}$ la % calculatu pre acelu capitalu.

Ori ce concurentu va trebuí sa produca declaratiunea unei case de banca cunoscuta, asigurându ca, in casu de primire a propunerei sele de câtra guvernu, va versá imediatu la cas'a de depuneri si consemnatiuni din Bucuresci o cautiune provisoria de 500,000 lei noi pentru lini'a Ploesci-Predealu si de 200,000 lei noi pentru lini'a Adjudu-Ocn'a.

Ori ce concurentu va trebuí sa produca acte doveditórie ca a mai esecutatu intreprinderi de asemenea natura in modu satisfacatoriu sub tóte punctele de vedere, si ca dispune de ómeni technici, de o reputatiune incontestabila, precum si de referintia financiara solida, pentru a asigurá creditulu intreprinderei in modu neindoelnicu.

Ori-ce propunere acceptata de guvernu, nu va devení definitiva, de câtu dupa aprobarea conventiunei séu a concesiunei respective de corpurile legiuitórie si intreprindietoriulu respectivu va luá angajamentulu ca, la semnatur'a contractului, va depune o cautiune definitiva de dóue milióne lei noi pentru lini'a Ploesci-Predealu si de 5 milióne lei n. pentru lini'a Adjudu-Ocn'a.

Acésta cautiune va fi in numeraru séu efecte publice ale statului românu.

Ori-ce propunere venita in urm'a terminului de 16 Maiu s. n. a. c. precum si ori-ce propunere care nu aru presentá conditiunile de garantie morale si materiale, aretate mai susu, nu va fi luata in consideratiune.

Proiectele supuse ministeriului voru putea fi redactate in ori si ce limba, voru trebuí insa sa fia insocite de o traducere fidela in limb'a româna séu francesa.

Sabesiu, in Aprile 1875.

(*Sunete disonante.*) Dle Red.! Multu tempu a trecutu de cându n'amu mai comunicatu nimicu de pre aici, deci sa nu te prindia mirare, déca multe s'au adunatu, sî acum'a vinu ale inregistrá tóte pentru etern'a memoria.

Se incepu cu cele sasesci sî se sfersiescu cu cele romanesci locale, scolare sî bisericesci.

Representanti'a comunitâtiei votase unu ajutoriu prea insemnatu pre fiacare anu gimnasiului inferioru luteranu de aici sub anumite conditiuni, de a face didactrulu egale pentru fia-care scolariu, câci pâna la votarea acelui ajutoriu sasii de aici in sublim'a loru missiune culturala trageau de pre fiacare scolariu, déca nu erá sî sasu sî din Sabesiu, didactrulu indoitu pre fia-care anu scol., mai departe de a fi cu deosebita privire la studentii lipsiti de medilóce fâra osebire de confessiune sî natiune, câci pâna atunci numai goletii sasi se bucurau de patrociniu; de a se ingrigí cá sa se propuna cu tóta seriositatea limb'a româna sî cea magiara, caci pâna atuncea studiulu limbeloru patriei la institutulu sasescu erá séu mai cu séma datu cu despretiu uitârii séu se propunea sporadice si intr'unu modu de nu sciai sa-ti fia mai mila séu mai necasu pentru o astu-feliu de batjocura vederata.

Limb'a magiara totu-si mai fù luata in séma, inse de locu nu de dragulu ei nici de a celoru ce o vorbescu, ci numai sî numai pentru cá sa faca léfa altui sasu, care aru poté propune limb'a magiara, cu tóte ca nu esiste unu scolariu, care in trei ani de dîle sa fia invetiatu dela elu atât'a ungurresce, câtu déca va rataci cá „armer Reisender“ la Dobretienu se póta intrebá sî cautá pre cutare maiestru.

La propunerea limbei române s'a imbiatu sî si apucatu gratis fostulu senatoru, d. Iosifu Besianu, inse directiunea lipsindu-lu chiaru sî de celu mai micu spriginu morale macaru, nobilulu barbatu disgustatu de atât'a cinismu sasescu a trebuitu sa abdîca de maretiulu seu zelu.

La cele insirate s'au mai pusu sî alte conditiuni esentiali. Institutulu primesce sî consuma sî astadi considerabilulu ajutoriu votatu espresu cu conditiuni, prin urmare trebuie negresitu ca efori'a institutului s'a invoitu sî a primitu sî conditiunile. Insa cu dorere trebuie sa constatu ca directiunea nu lucra in tóte conformu conditiuniloru, sî pare-mi-se ca sî de acelea 'si bate iéra numai jocu, nevoindu a fi cu bagare de séma la scolarii cunoscuti miseri, mai alesu déca suntu „blochi.“

Acestu institutu de cultura sî umanitate, pre scurtu de nobilitarea spiritului sî a animei, are unu regulamentu tiparitu, alu cârui unu paragrafu categorice dispune sî hotaresce, ca scolarii au sa mature chiliele, adeca sa implinésca servitiulu, ce scolarii vedu ca tîganii corturari facu in tóta Sâmbet'a in piati'a de aici.

Cu ce scopu se platesce atuncea servitoriulu institutului? In acestu chipu se póte face lege sî cá scolarii sa taie lemnele de arsu, sa siurlue si sa spoiésca, sa curetie pre rendu vestmintele sî incaltiamintele profesoriloru sî a cucóneloru loru, sa faca pre catielulu cu corf'a in gura la tergulu de septemâna etc. Aceste si de aceste trebuie tiparite numai intr'unu paragrafu sî apoi cine va poté cascá contr'a, cine va cutediá sa afirme, ca nu este institutu de nobilitare pentru scolari, a câroru sustienere costa parintiloru scumpi bani?

La nici unu institutu de cultura sî crescere n'amu auditu se esiste, cu atâtu mai pucinu sa se impuna prin legi astu-feliu de abnormitâti, cari, nu dorescu alt'a, decâtu numai se ajunga la cunoscinti'a acelor'a, cari aru poté contribuí câtu de câtu la indreptarea reului, iéra representanti'a comunala aru fi detória de a se mai si informá cum se cade despre implinirea séu eluderea conditiuniloru, pentru cá sa se póta orientá asupr'a continuârei ajutoriului, care de altmintrea aru face mai salutarie sî mai stralucite servitie sî folóse la altu institutu de aici cu multu mai lipsitu de fonduri pocite.

Riulu de munte Sabesiu, folositu mai cu séma de erariu pentru transportarea lemneloru sî a pluteloru, nefiindu de locu regulatu a ajunsu a fi celu mai infricosiatu rapitoriu de possessiunile sî proprietâtile locuitoriloru de aici. Mass'a de pamentu spalatu sî noroitu de acestu riu este insemnata. Cele mai mari daune au suferitu românii din suburbiulu „Suseni“, cari cu insuficientele loru poteri n'au potutu resiste rapacitâtiei riului imflatu, care pre unii i-a spoliatu de gradina sî curte, la alti sta sa surupe sî pamentulu din inmediat'a apropiere a casei loru. Sî déca riulu va continuá datin'a sea, apoi negresitu locuitorii din „Suseni“ cu tempu se voru tredí espropriati.

Inse gradinile de pre cea-lalta ripa a riului, fiindu ca scutescu centrulu orasiului, locuitu de sasi, fâra amenare fura bine sî solidu intarite.

Deci maioritatea representantiei comunale ne mai potendu trece cu vederea astfeliu de anomalie si convingându-se deplinu ca negligint'a in acésta privintia póte trage dupa sine funeste si neprecalculate urmâri pentru tóte suburbiele românesci din partea apuséna a orasiului, decise cu tóta seriositatea intarirea cuviintiósa si a malului periculosu din cestiune, si astfeliu a face odata inceputulu la multu dorit'a regulatiune a rîului desfrenatu.

Cu esecutarea acestei hotariri se insarcinase sasulu directoru alu politiei de aici, pre care inse se vede a nu-lu doreá multu spatele de acea hotarire, pentru ca pâna acum de-sî e tempulu supremu, n'a facutu nici unu pasu in acésta tréba.

Sasulu se framenta mai multu a face promenade in orasiu decâtu a-si implini detorinti'a, de câtu a se ingrigí cá multimea de cetatieni diligenti „blochi“ se nu fia espusi la mari si iminente pericule..

Representanti'a comunala are óre cunoscintia despre astu-feliu de abnormitâti piramidale; si déca are, din ce motive se simte indemnata a permite cá unu sasu ignorante se calce fâra scrupuli in picióre hotaririle si prin acést'a, demnitatea ei? Séu dóra directorulu politiei sta deasupr'a representantiei comunale? si de cându? si de ce numai aici?

Speru, ca toti câti consemtiescu cu aceste intrebâri, voru intielege doritulu respunsu in cea mai de aprópe siedintia a representantiei comunale.

Eata sasii cum tractéza românii si astadi inca si din acestu orasiu.

Despre comasatiune, despre drumurile la campulu „Ianu“, cestiuni de frunte la noi, precum si despre afacerile electorali alta data; asemene si despre in Domnulu repausatele „conferintie invetiatoresci“ deamenuntulu.

De abiá acum'a la a trei'a convocatiunè s'a potutu tiené aici sinodulu protopopescu. Din discursulu de deschidere a presiedintelui amu intielesu ca vin'a la acésta abnormitate a fostu tempulu de iérna nespusu greu, precum si d'abiá cualificabilulu indiferentismu alu multoru membri seculari si clericali, ceea ce este unu tristu semnu pentru cari au ajunsu a se bucurá de o biserica constitutiunala. Nu astu-feliu se sustiene constitutiunea!

In acelu sinodu s'a decisu intre altele, a se face si o remonstratiune contr'a consistoriului din Sabiiu, sub cuventu, ca acel'a aru fi alteratu hotaririle sinodului archidiecesanu, refeferitórie la arondarea protopresviterateloru. Sum curiosu ce va respunde ven. consistoriu la o astu-feliu de grava acusatiune. Ne vomu convinge cine a lucratu conformu adeverului.

Totu in acestu sinodu s'a presentatu un'a inspaimentatória acusa, subscrisa de patru proprietari din Pianulu inferioru, contr'a epitropiloru manipulanti de averea bisericésca din acea comunitate. Dupa cuvintele deslusitórie ale insusi presiedintelui protopopu stârile din Pianulu inferioru suntu horende, suntu sub tóta demnitatea unui cetatiénu liberu si crestinu cu consciintia.

Eventual'a comissiune investigatória ne va suprinde dara cu lucruri nepomenite inca intr'unu tractu bine supraveghiatu si controlatu (!).

In fine presiedintele róga si provóca din nou pre toti a lucrá cu mai multu zelu intre poporu pentru crescerea si inmultirea fondului tractuale, care are un'a dintre cele mai sublime menitiuni. Tóte s'aru face si bine si curendu numai vointi'a sa nu lipsésca, Inse despre acésta afacere alta data mai pre largu.

Esamenele semestrali s'au tienutu in presenti'a protopopului de aici la unele scóle poporale din tractulu acest'a. Presiedintele s'a indestulitu numai cu invetiatoriulu fetitieloru de aici, si cu docintele clasei prime din Lancremu. In Sasciori tréb'a a mersu preste tóta asceptarea slabu. Ce se fia óre caus'a? Scólele neglese suntu ranele nóstre cele mai periculóse.

In celelalte comunitâti ale tractului esamenele se voru face mai tardiu.

De altmintrea trebuie sa amintescu, ca in unele locuri, precum si aici, unu bietu de docinte are dela 80—250 scolari la instructiune; apoi mai suntu si alte mari greutâti, cu cari docintii trebuie sa pórte lupta.

Deci se vede, ca si in cele scolare bun'a organisatiune este neincungiuratu necesaria, cá pânea de tóte dilele.

Amu firma sperantia, ca esamenele semestrului alu doilea, ne voru imbucurá cu resultate mai multiemitórie in acestu tractu.

Sinceritas.

Varietâti.

⁂ Escelenti'a Sea Preasântitulu Metropolitu *Mironu Romanulu* a daruitu sântei biserici ortodocse române din opidulu Beiusiu, in legatura eleganta 12 minee pentru cele 12 luni ale anului.

* Dupa cum audimu, Dumineca in 30 Martiu, se va santí aici, alesulu episcopu alu Aradului P. I. *Metianu.*

(†) Parintele episcopu Ieronimu, vicariulu sântei Metropolii, a incetatu din viétia Marti la 18 cur. in urm'a unoru lungi suferintie, provenite din loviturile de revolveru ce a primitu dela assasinulu, de care amu vorbitu in acestu diuariu.

Corpulu multu regretatului Episcopu a fostu mormentatu la monastirea Cernic'a cu ceremonialulu celu mai distinsu, astadi 20 Martiu.

Toti câti au cunoscutu pre acestu demnitariu alu bisericei nóstre, semtu o adenca mâhnire pentru perderea sea Caracterulu blându sî impaciuitoriu. vocea placuta si mângaietória, cu care erá inzestratu, au lasatu suveniri nesterse in inim'a tuturoru.

Sórtea fatala ce l'a isbitu, nu o meritá nici intr'unu chipu. Asassinulu sceleratu, care a facutu parte din band'a lui Bonea sî a altoru tâlhari de codru, erá insetatu de sânge inofensivu. Cuventulu pentru care nu se permitea a se imbracá cu darulu preotiei unu banditu, a servitu dreptu pretestu asassinului a rapí bisericei nóstre pre unulu din cei mai stimati prelati. Memori'a sea va fi eterna.

(†) Necrologu. Eri s'a inmormentatu eruditulu, patriotulu si umanulu Dr. de medicina Fr. *Irtl*, a cârui perdere se va simtí in Sabiiu si in tiéra tempu indelungatu. Fia-i tierin'a usióra!

⁂ Se scie ca francesii numescu reveillon cin'a din nóptea Craciunului. O ruda alu celui care scrie aceste linii, fiindu prisonieru in Prussi'a, unde nu erá tratatu asiá de bine cum erau in Franci'a tratati prussianii, ci hranitu intr'o dî cu doi cartofi sî o cója de pâne négra, a dóu'a dî cu o alta cója sî vre-o siese bóbe de fasole, ne povestea ca s'au concentratu francesii sa faca „reveillon"; cumperara fiacare câte o sardina sî in risete petreceau sér'a, cându se pomenira incongiurati cu tóta artileri'a; tunurile erau cu gur'a câtra bietii francesii, care se intrebau spaimântati déca prussianii voru adaogá neomeniei sî asasinatulu. Iéta ca apare in fine unu generalu: — Ce este domniloru, vreti sa faceti resvratire? — Noi! — Dá, domniloru, unu sergentu a audîtu pronunciându-se vorb'a revellion... Ve inchipuiti risetele francesiloru, sî furórea generalului cându vediù ca neintielegerea vine din modulu de a pronunciá alu germaniloru, care pronuncia pre v latinu cá b. Proba faimós'a siarada atributa lui Bismark: celu dintâiu este unu câmpu, alu doilea o punte, totulu vine dela Mayenci'a. Vorb'a este jambon, pre care prussianii o pronuncia cham-pont.

⁂ Societatea francesa de navigatiune aerina a organisatu o ascensiune de nópte in Parisu.

Zenith, aerostatu de 3,000 metri cubici, a plecatu Mercuri la 24 Martiu stilulu nou, la siese óre sî jumetate séra, dela usin'a de gasu dela Villete, favorisatu de unu tempu frumosu, sî a luatu directiunea sudu-vestu.

Voiagìorii erau d. Crocé-Spinelli, Sivel, Jobert, Albert sî Gaston Tissandier.

Scopulu acestei ascessiuni erá a determiná cantitatea de acidu carbonicu care se gasesce in aeru la diferite inaltimi; ea a fostu organisata sub patronagiulu sî cu concursulu Academiei de sciintie sî asociatiunei scientifice.

Aeronautii petrecura nóptea in aeru sî nu se coborira decâtu a dóu'a séra, dupa unu viagiu de 22 óre 40 minute. Atinsera pamentulu la Montplaisar in departamentulu Gironde

Espeditiunea a datu resultatele cele mai satisfacatóre sub raportulu sciintiei.

⁂ Esamenele adesea ne facu sa ridemu.

La facultatea de litere in Parisu se petrecea urmatórea scena:

Unu escelentu june din Languedoc esaminatu fiindu de câtra d. Barbier du Bocage, profesoru de geografia, fù intrebatu asupr'a unei materie, pre care nu prea o cunóscea decâtu intr'unu chipu vagu. Cestiunile urmau cu pressiune sî intr'unu chipu neobositu, iéra respunsurile cam intardiau.

— Pre legea mea, d-le, dîse de odata junele, cu unu accentu meridionalu destulu de pronunciatu, me intrebi prea multu! Vaile, riurile, muntii póte fi cine-va omu prea invetiatu sî sa nu cunósca tóte acestea pre numele loru. Sî iéta! pariediu ca suntu multe cestiuni in fati'a câror'a multi profesori cá dta se potu gasí in incurcatura de a respunde!

Acésta mica intrerupere fu presintata cu o volubilitate estraordinaria.

Profesorulu surise sî cu o voce placuta dîse.

— Sa vedemu, amiculu meu, voiu sa me punu la incercare.

— Te voiu intrebá dara, respunse elevulu cu curagiulu seu meridionalu, unde isvoresce riulu Lot.

Cu tóta sciinti'a sea, d. Barbier de Bocage remase in tacere.

— A! dise elevulu triumfatoriu. Ei bine, domnule, Lot isvoresce in gradin'a tatalui meu. Ce spuneamu eu?

⁂ *O noua expeditiune in mârile arctice.* In acésta primavéra va plecá o noua espeditiune pentru marile arctice sub directiunea profesoriloru suedes Nordenskiold. Cheltuelile intreprinderii suntu acoperite de unu negutietoru bogatu din Gothemburg. Expeditiunea va parasí cu probabilitate portulu Tromsoe, unulu din orasiele cele mai septentrionale a Norvegiei, in primele dîle a lui Junie, si se va indreptá de acolo spre Nou'a Zemli'a, unde se voru consacrá mai multe dîle pentru cercetâri geologice, botanice, zoologice si etnografice; apoi, de se va putea, in a dóu'a jumetate a lui Augustu, expeditiunea va plecá spre capetulu septentrionalu a insulei, de unde voru plecá excursiuni spre a explorá partea de Nord-Vest a mariloru polare, mai putienu cunoscutá de câtu partea meridionala. Aceste excursiuni voru avea de obiectu si de a ajunge la imbucaturile Obului si a Jeniseiului, unde se gasescu cuantitâti mari de mamuti fosili si alte animale preistorice.

Déca voru permite ghetiurile, profesorulu Nordenskiold va parasí atunci vasulu, se va suí pre unulu din aceste fluvie intr'o inbarcatiune specialu construita pentru acestu scopu, si se va intórce la Stockholm prin Síberi'a si Russi'a; in acestu tempu vasulu se va intórce la Tromsoe prin stremtórea de Kar'a. Se crede ca caletori'a se va terminá in Octombre, dara n'avea a luá provisiuni pentru 14 luni.

De si regiunile ce va visitá expeditiunea àu fostu percurse de venatorii de balene norvegiani, totusi, din punctulu de vedere scientificu, totu suntu o terra incognita. Astfeliu, de esemplu, nu se scie inca déca marea de Kar'a este unu basinu de apa serata, fâra flora si fauna, cá tiermii Spitzbergului, séu déca, cá Baltic'a, nutrescu câte-va plante si animale. Nici unu invetiatu n'a pusu inca piciorulu pre insul'a numita insul'a Alba la gur'a Obului; cóst'a occidentala a Nouei-Zemlí n'a fostu nici odata explorata. Este dara cine-va in dreptu a se asteptá dela acésta expeditiune la resultate importante din punctulu de vedere sciintificu.

⁂ *Durata espositiuniloru mari.* — Deschiderea viitórei espositiuni universale dela Filadelfi'a da unu interesu de actualitate statisticei urmatóre:

Marea Expositiune din Londr'a dela 1851 incepù la 1 Maiu si nu se terminà de câtu preste 141 dîle mai târdiu, afara de Dumineci. Numerulu visitatoriloru s'a radicatu la 6,039,195, si intrârile au datu cifr'a de 10,608.060 franci.

Expositiunea universala din Parisu dela 1855 se deschide la 16 Maiu si se inchise la 200 dîle mai târdiu, cuprindiendu-se Duminecile. Ea fu visitata de 5,162,330 persóne, ce produsera sum'a de 3,202,475 fr.

Expositiunea internatiunala din Londr'a dela 1862 a statu deschisa dela 1 Maiu tempu de 171 dîle, afara de Dumineci. Visitatorii fura 6,211,103 si produsulu intrâriloru fù de 10,213,250 franci.

Expositiunea universala din Parisu dela 1867 se deschise la 1 Maiu si nu-si inchise portiele de câtu dupa 217 dîle cu Duminecile. Numerulu visitatoriloru se urcà la cifr'a enorma de 8,805,991, si produsulu intrâriloru se radica la 10,518,375 fr.

In fine expositiunea universala din Vien'a dela 1873, inceputa la 1 Maiu, a statu deschisa 186 dîle cu Duminecile. Ea primí 6,740,500 visitatori, a câroru intrâri adusera cifr'a de 5,161,950 franci.

⁂ *Femeile arabe si costumulu loru.* — Costumulu unei femei arabe de clas'a de josu este mai multu simplu de câtu elegantu; elu consista intr'o habaya, unu feliu de camasia de pânza cu mâneci largi, strensa in jurulu taliei printr'o frânghióra cá hain'a unui capucinu.

Pre strada habaya este acoperita cu o manta (haik) care lasa sa se véda piciórele góle ornate cu inele aramite séu argintate. Cerceii loru lungi suntu aprópe ascunsi printr'unu peru bogatu impletitu in astfeliu de modu cá sa-i acopere, in tempu ce o multime de colare, de figuritie, de bumbi de coraliu séu de sticla cadu pre gâtu si pre peptulu tatovatu.

Tóte aceste obiecte apartienu femeí personalmente si-i remânu, dupa terminii contractului de casatoria, in casu de divortiu séu de parasire. Femei'a araba le pune câtu se póte de desu, pentru cá placerea cei-i causéza aceste ornamente este un'a din rarele satisfactiuni ce i se acórda. Câte odata ea 'si boesce mânile si unghile totudéun'a cu colórea portocalia dîsa henne, si-i place multu parfumulu numitu *suak.* Cá si femeile maure ea incérca de a perfectioná natur'a innegrindu-si lungile gene cu *coheulu.*

Burs'a de Vien'a.

Din 26 Martiu (7 Aprile 1875.)

Metalicele 5%	71 25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75 60
Imprumutulu de statu din 1860	112 75
Actiuni de banca	962 —
Actiuni de creditu	240 75
London	111 —
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79 80
„ „ „ Temisiorene	77 75
„ „ „ Ardelenesci	76 30
„ „ „ Croato-slavone	80 60
Argintu	103 45
Galbinu	5 22
Napoleonu d'auru (poli)	8 86½

Publicatiune.

Tuturoru acelor'a, cari au dreptulu electoralu la alegerea de deputatu dietalu, dara nu suntu susceputi in list'a electorale pentru nesolvirea contributiunii loru directe pre a. 1874, li-se aduce la cunoscintia, ca in conformitate cu dispositiunea articulului VI de lege din 1875 suntu de a se suscepe in listele electorali si acei alegatori indreptatiti, cari pâna la 15 Aprilie 1875 inclusive platescu contributiunea directa pre 1874 séu, déca suntu in restantia cu darea directa pre mai multu tempu de câtu unu anu, din restantiele loru celu putienu atâtu câtu face intréga darea loru directa pre anulu 1874.

Se provóca deci toti acei'a, cari vreau sa-si esercieze dreptulu loru de alegere, celu mai frumosu dreptu constitutiunalu, sa solvésca sum'a contributiunei reclamata de lege pâna inclusive 15 Aprilie 1875 pentru cá sa póta fi susceputi decursive in listele electorali.

Sabiiu in 2 Aprilie n. 1875.

Comissiunea centrale electorale a scaunului Sabiiului.

(1—3)

Edictu.

Simeonu Muntiu din Rahau carele de doi ani parasí pre soci'a sea Mari'a Zacharia din Heghigu fâra a se scí loculu petrecerii sele — se citéza a se presentá in terminu de unu anu de dîle la subsemnatulu foru matrimoniale, incependu dela datulu de josu, — câci in casu contrariu procesulu divortiale intentatu asupr'a sea, se va pertractá si decíde si in absenti'a lui.

Elöpatacu in 1 Martie 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Heghigului, cá foru matrimoniale.

Ioanu Mog'a

Adm prot.

(1—3)

Redactoru respumpietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 26. ANULU XXIII.

Sabiiu in 30 Martiu (11 Aprile) 1875.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Aprile-Iuniu) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl 75 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sabiiu 26 Martiu.

Publicistic'a dela inceputulu ei, n'a potutu sa aiba altu scopu, decâtu conversatiunea despre tóte obiectele si afacerile in modu mai estinsu, mai comunicativu, cu o iutiéla mai mare decâtu cea prin intalnirea personala a ómeniloru. Cum ni se infatisiéza ea astadi, putemu sa dicemu, ca prin ea vedemu tóta miscarea intelectuala si sociala a tuturoru popóreloru. Mai multu, prin ea póte omulu cunósce si starea morala a popóreloru; ea este barometrulu vitalitâtiei popóreloru.

Publicistic'a nóstra nu póte avé alta chiamare separata de cea a altoru popóre. Déca nu se póte asemená in cele esterne cu publicistic'a altoru popóre, din cause politice si sociali, premerse cu seculi inainte, in scopu trebuie sa se unésca cu publicistic'a tuturoru popóreloru. Ea are sa fia, in impregiurârile nóstre, si pentru impregiurârile nóstre interne si esterne, va sa dica, cari privescu afacerile si periferi'a natiunei nóstre si afacerile, cari ne aducu in atingere cu alte natiuni si preste totu cu alte referintie, cari se estindu preste limitele periferiei natiunali, — salonulu de conversatiune. Ací sa vorbimu de lucruri de ale culturei, de ale educatiunei, de ale prosperârei materiali si spirituali; de referintie politice, dupa cum le aspirâmu si dupa cum le putemu aspirá. Ací sa se nasca conceptele problemeloru, prin cari sa se realiseze mai tardiu totu ceea ce se póte numí prosperare.

Publicistic'a nóstra si in impregiurârile cele modeste materiale, póte purtá timbrulu unei intregitâti intelectuale. Este adeveratu, ca prin acést'a ea inca nu s'aru putea aventá la inaltimea materiala a publicisticei altoru popóre mai inaintate; inse prin acést'a si-aru pregatí calea de a ajunge a fi atrasa, asiá dicendu, la inaltimea altoru colege.

Cu unu cuventu, ea s'aru face prin intregitatea amintita unu ce neaperatu de lipsa pentru români, pre cari ii represinta, si mai totu asiá pentru toti câti vinu in atingere cu românii.

Realitatea inse e cu multu mai trista si ne arata numai câtu de departe suntemu de scopu in tóte directiunile.

Redactiunile tuturoru foiloru nóstre din patria, inclusive cu acelea, asupr'a câroru tabarescu prenumerantii cu miile (?), aru scí spune câtu este de mare numerulu celoru ce alérga la salonulu de conversatiune spre a comunicá idei. Cunoscatoriului nu-i face trebuintia o atare marturisire. Este de ajunsu de a aruncá o privire preste colónele foiloru nóstre si convingerea, ca câtu este de restrinsu numerulu acelor'a, cari simtu trebuinti'a comunicârei, asiá se face de evidenta, incâtu tóte comentariele devinu de prisosu.

Si din cele atinse in sirele de mai nainte, câte idei, câte intemplâri, câte resultate cunoscute incercâri mai anguste, n'aru fi de lipsa cá sa fia aduse la cunoscinti'a publica.

Colónele publicisticei nóstre, afara de vre-o câte-va idei, in mare parte scalciate politice, intórse si reintórse, incaldîte si reincaldîte de atâtea ori, pâna la aversiune, — contienu fórte putienu, séu nimicu folositoriu pentru publîculu cetitoriu. Afaceri municipale, afaceri comunale, indreptâri séu inventiuni pre terenulu industriei, pre alu agriculturei, pre alu economiei de vite, pre terenulu gradinaritului, pomaritului, stuparitului, si asiá mai departe, santu fórte rari in salonulu nostru de conversatiune, in publicistica, si intru câtu suntu imprumutate din viatia, din esperinti'a si din comunicarea streiniloru. Au nu vedemu noi ce-va sa dîca parasirea cea necualificabila a unui terenu, cârui popórele lumei civilisate multiemescu in mare parte prosperarea loru?

Se vede ca passivitatea au luatu dimensiuni mari, pentru ca n'amu vrea sa credemu, ca ea aru fi o insusire proprie a poporului nostru. Urmârile passivitâtiei (aici nu e vorb'a de politica) se resbuna fórte tare asupr'a nóstra. In decursu de 20 ani amu perdutu prin indiferentismulu nostru si prin restringerea nóstra mai multu la conversatiunea cu totului totu personala, positiuni insemnate, cari astadi aru trebuí sa fia in mân'a nóstra, si pre cari acum dupa ce au trecutu tempulu, nici nu aflâmu de lipsa de ale specializá.

Dara ni se va dîce: bine, pentru ce nu facu si foile nóstre, cá altele, unde se ingrigescu de personalu de totu feliulu, pentru indeplinirea tuturoru recerintieloru publice?

Pentru sustienerea personaleloru se ceru spese si apoi noi tocmai de articlulu seraciei ne vairâmu mai multu in tóte pârtile si la tóte ocasiunile.

Cea mai de aprópe intempinare a seraciei, cu carea cautâmu sa ne dispensâmu de multe datorintie, aru fi asiá dara, ca déca nu avemu midilóce spre a sustiené unu personalu, carele sa cugete si sa comunice totu feliulu de idei si de intemplâri pentru toti si in loculu tuturoru, sa ne facemu noi imprumutatu servitiulu acest'a. Ce aru costá pre unu barbatu inteliginte, déca sa dicemu, intr'unu anu odata séu de doue ori, si-aru dá o parere in publicu asupr'a unei cestiuni, fia politica, fia sociala, dupa cum va fi studiulu seu privatu de predilectiune? câci noi nu credemu ca barbatii inteligintiei nóstre, de ori si unde, voru traí spiritualmente numai din ceea ce si-au adunatu cându petreceau la scoli, nici nu credemu ca densii se voru ocupá numai cu mechanismulu chiamârei loru, fâra de a avé vre-unu obiectu de predilectiune din diversitatea cea mare a sciintieloru; ce aru costá pre unu preotu, invetiatoriu, séu notariu, cându aru dá de scire publicului despre o intemplare mai momentósa si de interesu publicu, de care iéra nu se intempla in tóte dîlele? ce aru costá pre unu economu cându s'aru pune odata sa aduca la cunoscinti'a publica unele resultate ale esperintiei sele in vre-o cestiune economica, si asiá mai departe. Putiena ostenéla aru costá, de o óra, de dóue, sa dicemu de o dî, séu de o septamâna; si aru fi acést'a multu pentru interesulu celu mare publicu intr'unu restempu de unu anu de dîle?

Ostenél'a particulariloru aru fi putiena; folosulu publicului inse aru fi nepretiuitu. Viéti'a natiunala s'aru manifestá intr'unu modu cu multu mai invederatu si chiaru si respectulu nostru politicu s'aru radicá mai tare. Atunci amu scapá si de nefericitulu fenomenu ce-lu vedemu astadi, cu durere, aparendu in publicistic'a nóstra, de fenomenulu, ca vre-o câte-va foi politice si un'a literaria, destinata anume pentru *cultur'a* poporului românu, asuda la oper'a tantalica, de a intunecá viéti'a cea recunoscuta de Europ'a a acelui mai mare barbatu românu, carele in vre-o 27 ani ai activitâtiei sele au radicatu natiunea nóstra cu geniulu seu acolo, unde se afla ea astadi, si perde tempulu si paciinti'a cetitoriloru cu infamaturile cele necualificabile asupr'a altui organu de publicitate, dóra din simpl'a causa, ca nu le cede terenulu publicisticu numai si numai pre sém'a loru.

„Der Osten“ dela 4 Aprile scrie: „Dupa cum ni se scrie din Cernauti, nobilimea din Bucovin'a a conclusu in 22 l. tr. a nu participá la iubileulu arangiatu de consiliulu comunalu din Cernautiu. Cu aceeasi ocasiune s'a alesu unu comitetu de 11 membri, a cârui problema este a eruí modalitatea, prin carea sa se aduca la cunoscinti'a, Majestâtiei Sele conclusulu, esprimandu totu odata neclatit'a loialitate si indigitandu ne oportunitatea unei demonstratiuni provocate prin astu-feliu de festivitate.

Prin acést'a nobilimea Bucovinei a facutu ceea ce-si datorea sie insasi positiunei sele in tiéra, precum si traditiuniloru ei. Ea nu putea suferí, cá sa fia tarita de nisce venetici evreesci si imigrati nemtiesci, degradandu-se dreptu códa strainiloru, despre cari cum dicea odata in cas'a de susu dlu Schmerling, nici nu se scie, cine le-a fostu tata.

Nobilimea bucovinéna aru fi jucatu o rola trista si rusinatória sub o atare comanda, ea aru fi abdisu de positiunea ei fatia cu cei de o stare cu dens'a in celelalte pârti ale Austriei, fatia cu corón'a si fatia cu consangenii sei din vecinatatea tierei. Nobilimea bucovinéna, carea face istori'a tierei, si care numera in sinulu seu peirii (magnati) imperiului, incrediutii corónei, aru fi produsu unu spectacolu interesantu, jucându si iubilandu dupa dical'a unui comitetu de Zarafi jidovesci. Tóta lumea aru fi risu cu hohotu de o intemplare cá acést'a.

Dupa ce a facutu nobilimea unu astu-feliu de conclusu care corespunde cu totulu pareriloru si asteptâriloru nóstre, se intielege de sine, numai póte fi vorba de nici unu jubileu bucovinénu, pentru ca ceea ce voiescu sa arangieze vr'o câti-va venetici evreesci si de alte soiuri, nu va fi iubileu, ci celu multu unu *„iudileu.“* De alta parte aru fi blasfemi'a cea mai mare, cându aru vorbí cine-va despre participarea persóneloru inalte, sub astu-feliu de impregiurâri schimbate, la iubileulu cernautianu, séu cându aru cugetá cine-va chiaru si la venirea monarchului pre tempulu acestei festivitâti. Venetici „fideli constitutiunei“ potu inscená in vre-o cârcima o petrecere festiva, potu sa regusiésca strigandu la „Hohuri“ ministeriului Auersperg si dupa obiceiu, in limba streina sa cânte la urma si unu „Wacht Am Rhein.“ Nu suntu inse indreptatiti a serbá in numele Bucovinei. Tiér'a intréga a protestatu unanimu si nobilimea tierei a datu espresiune simtieminteloru tierei, aducendu conclusulu amintitu cu prudentia de barbati de statu si resolutiune barbatésca.

In Serbi'a, principele Milanu a sanctionatu legea privitória la retiéu'a drumuriloru de fèru.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei representative dela 5 Aprile s'au promulgatu legile relative la esecutorii judecatoresci si la organele intimatórie si s'au alesu membri din comissiunea ce are sa discuteze proiectulu legei comerciali. Se terminara proiectele despre contributiunea de transportu, timbre, competintie si tacse.

La § 14 din proiectulu de lege relativu la darea de trunsportu care fipséza competintiele pentru passapórtele de vite aduce Mich. *Kasper* unu emendamentu, cá pentru o iapa dimpreuna cu mânzulu sa se dee numai *unu* passaportu.

Ios. *Kajuch* aduce totu la acestu paragrafu emendamentulu, cá pentru unu transportu intregu de vite sa se dea numai unu passaportu.

Cu emendamentulu lui *Kasper* se dechiara ministrulu de financie multiamitu, la emendamentulu alu doilea observa, ca pentru unu transportu de vite preste 20 capete ajunge unu passaportu, in celelalte casuri inse sa se dea pentru fia-care capetu unu passaportu deosebitu.

In acestu intielesu se primescu amendóue emendamentele.

Comissiunea pentru computurile finali a asternutu naintea casei ablegatiloru raportulu despre computurile finali de pre anulu 1869; raportulu acest'a este celu din urma in dieta presinte. Celelalte computuri le va resolví diet'a viitória.

Din raporturile comissiunei relevâmu urmatórele propuneri interesante:

Comissiunea se róga, cá camer'a avendu in vedere ca sistemulu computuriloru de acum este fórte necorespundietoriu si pedanticu „sa indrumeze pre ministeriu printr'unu proiectu de resolutiune, a substerne câtu mai curendu proiectulu elaboratu de curtea computuriloru de statu dimpreuna cu observatiunile sele proprie, inaintea casei representative.“

Ce privesce adausurile de pensiune pentru gard'a arcieriloru, cari au fostu objectu de discusiune si in delegatiuni, propune comissiunea: sa se provóce ministeriulu de câtra camera, cá sa termineze negotiârile incepute cu guvernulu comunu in caus'a celoru 2878 fl. 71 xr. pre cari iau solvitu erariulu ung. la anulu 1868 si 1869 fâra de ai fi competatu si se rebonifice sum'a de mai susu câtu mai curendu.

Dealtmintrenea comissiunea propune sa se dee absolutoriu pentru intréga manipulatiune din anulu 1869.

In siedinti'a casei ablegatiloru dela 6 Aprilie anuncia presiedintele, ca nou alesulu deputatu din cerculu Nagy-Szalonta, ministrulu de comerciu bar. Ludovicu Simonyi, si-a presentatu credentionalulu seu de ablegatu.

Ig. *Brlics* indrépta câtra intregu ministeriulu urmatórea interpelatiune.

Considerându, ca Majestatea Sea c. r. a. cu ocasiunea provincialisârei confiniului croato-slavonicu din anulu 1871 ce s'a demandatu cu invoirea inaltului ministeriu r. u., a designatu pentru desdaunarea acelui confiniu, care pâna la tempulu susu indigitatu a fostu tare neglesu in respectulu culturei, o suma considerabila din rescumperarea paduriloru confiniari pentru investitiuni culturali pre sém'a confiniului desfiintiatu;

Considerându ca la aceste investitiuni culturali ce au sa se realiseze in confiniu s'a socotitu cu deosebire inmultirea medilóceloru de comunicatiune si in specie construirea asiá numiteloru linie confiniari din Semlinu spre Sissek si Ogulinu;

Considerându, ca cu privire la aceste dispusetiuni, s'au esecutatu, in intielegere cu ministeriulu r., de câtra comand'a generale din Agramu, care si astadi, desi fâra temeiu, este guvernulu tierei in confiniulu croato-slavonicu provincialisatu dejá de totu, unele pregatiri impreunate cu antecipatiuni insemnate din averea confiniului, — si acum cându preparatiunile suntu dejá gat'a, inaltulu ministeriu r. u., in contradicere directa cu legea XXXVII din 1870, care a sanctiunatu dejá partea cea mai mare a acestei linie confiniare dela Neogradisc'a preste Broodu la Mitrovitiu, voiesce sa pregatésca construirii acestoru drumuri piedece si greutâti nesplicabile, si ca acel'a, dupa cum se afirma si se crede in confiniulu ce doresce impreunarea cu tiér'a mama, nu prea favoresce realisarea acestoru linie:

si permite subscrisulu cá granitieriu, cá unulu ce cunósce opiniunea din tiér'a sea, a interpelá pre intregu ministeriulu r. u.:

de este adeveratu ca ministeriulu r. u. se nesuiesce seriosu a impedecá construirea linieloru susu memorate? si déca da, din ce temeiu face acést'a?

Interpelatiunea se va predá ministeriului intregu.

Dupa acést'a se asternu unele referate dela comissiuni si se publica resultatulu alegerei membriloru in comissiunea pentru legea de comerciu

Comissiunea financiale presentéza, in conformitate cu mandatulu ce i s'a datu, unu paragrafu nou la legea de timbre, si de competintie, dupa care se apróba pentru legatele pie favorurile ce au fostu in usu pâna acum. Acestu paragrafu se primesce unanimu.

Se continua apoi desbaterea generale asupr'a contributiunei de casa. *Paczolay* se plânge asupr'a disproportiunei contributiunei. *Széll* dechiara, ca este indispensabila de ocamdata si camer'a primesce proiectulu in ambele desbateri nemodificatu.

In fine se discuta darea de venatu, contr'a cârei protestéza stang'a estrema. *Moricz* si *Tisza* pledéza pentru acést'a specie de contributiune, care nu e grea. De óre-ce stang'a estrema combatù acestu proiectu facendu mai la fia-care § unu emendamentu, desbaterea speciale nu se potù terminá si siedinti'a s'a amanatu.

„Le Nord“ dela 27 Martiu face urmatórele reflectiuni asupr'a disolvârei scupcinei si asupr'a pericolului de care aru fi fostu amenintiata Serbi'a, déca acea stare de lucruri continuá:

„Cris'a ce de mai multu tempu erá latenta in Serbi'a, a isbucnitu in fine. Unu incidentu sgomotosu s'a produsu in scupcina cu ocasiunea discutârei unei petitiuni. Opositiunea a avutu maioritate; si 44 deputati, parasindu sal'a, camer'a nu s'a mai gasitu in numeru spre a deliberá. Ministeriu u a datu principelui sa aléga intre demissiunea lui séu disolvarea camerei. Principele s'a pronunciatu pentru disolvare si unu decretu in forma fu datu. Telegrafulu ne face cunoscutu ca acésta disolvare a produsu cea mai buna impressiune. In adeveru, printr'unu concursu de impregiurâri, asupr'a cârui'a e inutilu de a revení acum, maioritatea scupcineí se lasase a lunecá din ce in ce mai multu pre povernisiulu unoru aventure periculóse; sub pretestu de reforme, ea se punea a resturná de susu pâna josu institutiunile, câror'a Serbi'a a datoritu prosperitatea si progresele sele. Si pre cându in intru ea se aruncá in aceste intreprinderi periculóse, in materi'a de politica esterióra ea profesá idei escesive, alu câroru triumfu aru fi provocatu neaperatu o conflagratiune in orientu. Nu s'a uitatu, fâra indoiéla, acea faimósa adresa, care aduse acum câte-va luni caderea ministeriului Marinovici. Dela acea epoca inca o disolvare a adunârei putea sa para oportuna. Pentru respectulu inse câtra representatiunea natiunala, principele preferí sa se separeze de consiliarii, cari se bucurau de tóta increderea sea, si incercà sa continue a guverná cu acésta scupcina. Incercarea sea a reusitu; dara principele Milanu a castigatu probandu natiunei serbe ca nu asupr'a lui cade respunsabilitatea mesurei ce luase. Déca disolvarea s'aru fi pronunciatu chiaru dela primulu conflictu, alegatorii aru fi tramisu póte din nou aceeasi maioritate. Astadi nu mai póte fi astfeliu. Serbii s'au potutu convinge ca cu partidulu radicalu ce dominá in ultim'a scupcina, tiér'a loru aru fi fostu espusa a perde rapede fructulu unoru lungi ani de intielepciune, si de siguru ca resultatele viitóreloru alegeri se voru resimtí de acésta convingere.“

Cetimu in „Gazetta d' Italia“ unu articulu intitulatu: „Strana situazione de la Turchia“. In acestu articulu se reamintesce despre discutiunile din Congresulu din Parisu, unde unele poteri consiliá Portiei a-si cautá fortiele viitórie in desvoltarea popóreloru crestine si a stateloru mici, iéra altele o sustienea in tendintiele sele centralisatórie si opressive. Intre aceste din urma erá Engliter'a. „Pre cându Franci'a, dice „Gazetta d 'Itali'a“, se siliá, in discutiunile tractatului de pace, in modu desinteresatu, a face sa prevaleze autonomi'a principateloru crestine, române si serbe, si a le garantá cu eficacitate desvoltarea, Engliter'a se silí a o combate“, voindu a reduce principatele in provincii, etc. — Si astadi, dice „Gazetta d' Itali'a“, cá si atunci, e destulu cá unu proiectu, cá acel'a alu tractateloru de comerciu sa fia spriginitu de Russi'a, pentru cá Engliter'a sa-lu combata. „Dara, continua citat'a gazeta, precum adessiunea Russiei la unirea principateloru nu facù in 1856 nici pre Franci'a nici pre Itali'a sa sustiena ide'a contraria a cabinetului englesu, totu asemenea negresitu ca adessiunea russa la tractatele de comerciu române si serbe, ce suntu a se incheiá fâra amesteculu sublimei Porti nu va fi in 1875 unu motivu pentru cá Itali'a si Franci'a sa respinga ide'a tractateloru, ori-ce aru dice Engliter'a.“

Apoi articolulu „Gazettei d' Italia“ vorbesce despre curiós'a positiune in care se gasesce Pórt'a fatia cu Banc'a imperiala otomana, care esercita unu feliu de tutela asupr'a financieloru Turciei, percependu ea impositele pentru plat'a datorieloru straine. „Gazette d' Italia“ arata ca Turci'a merge slabindu-se si perdiendu-si prestigiulu din ce in ce. Apoi organulu italianu conchide astfeliu:

„Déca guvernulu românu nu a consemtitu in anulu 1861 la pretensiunile turcesci, cu atâtu mai putienu va consemtí acum. Camerile legiuitórie române au votatu o lege vamale generale inspirata de interesele natiunale, si nu e de mirare déca guvernulu acelei tieri va voí sa o aplice pentru tóte acele state cari nu au obtienutu mai dinainte unu regimu specialu prin concessiuni reciproce.

„Avemu deplina incredere ca interesele italiane nu voru fi negligate.“

Astfeliu opiniunea publica in Itali'a se pronuncie din ce in ce mai multu pentru tractatele de comerciu române, si indémna pre guvernulu italianu a nu remané celu din urma in acésta cestiune de interesu comercialu.

In Franci'a, d. Buffet, ministrulu de interne, a debutatu printr'unu actu care a produsu o urita impresiune, in contr'a asteptarii generale: numirea mai multoru primari afara din consiliulu municipale „Le Siécle“, vorbindu de acésta impregiurare se esprime astfeliu:

„Aceste alegeri ne causéza o penibile surprindere. Nu se gasea óre in nici unulu din consiliele municipali unu singuru consiliaru alesu, devotatu politicei ordinii si pacii, pentru ca d-lu ministru de interne sa-lu créda demnu de a esercitá atributiunile de primariu? Séu aru trebuí sa supunemu ca, sub republica legalmente constituita, calitatea de republicanu sinceru continua a fi, cá si sub regimulu dela 24 Maiu, unu brevetu de incapacitate si nevrednicia?

Factiunea bonapartista, umile si timida in primele dîle dupa promulgarea constitutiunei, incepù acum a-si radicá capulu si a devení mai cutezatoria de câtu totu-déun'a. Ei amenintia, insulta, distribuescu brosiure si fotografii, incuragiati, se vede, de declararea facuta in camera de d. Buffet, ca nu va face politica de resbunare. Pare-se insa ca a datu o rea interpretare acestei declaratiuni, câci iéca ce cetimu in dîarulu „l'Echo universel“:

„S'a tienutu unu consiliu de ministri, in care s'a discutatu terminii unei circulâri ce ministrulu justitiei va adresá procuroriloru generali, pentru a-i invitá sa numai tolereze a se tagaduí, precum facu neincetatu foile bonapartiste, insemnatatea si intielesulu votului dela 24 Februariu.“

O depesie din Melbourne anuncia ca 19 condemnati de ai comunei, printre cari si mediculu Rastoul, au scapatu din Nou'a-Caledoni'a, prin midiloculu unoru barce ce isbutisera a construí.

„Agenti'a Havas da asupr'a acestui faptu comunicatiunea urmatória:

„Ministrulu marinei a primitu o depesie din partea guvernatorului Nouei Caledonii, care anuntia evasiunea, din insul'a des Pins, a d. Rastoul si mai multoru deportati. Acésta evasiune, favorisata de o tempesta si o nópte intunecósa, n'a fostu cunoscuta de câtu a dou'a dî, cându guvernatorulu Nouei Caledonii a tramisu imediatu spre cautarea fugitiviloru; dara acesti'a dejá se imbarcasera.“

In dilele acestea Franci'a si Romani'a au perdutu pre unulu din cei mai demni cetatieni. Eruditulu Edgard Quinet, care prin scrierile si faptele sele a ilustratu acestu seculu a muritu la Versailles, in diu'a de 27 (15) Martiu la 4 óre de diminétia, in urm'a unei fórte scurte bóle de peptu, causata prin umflarea plumâniloru. Acestu mare republicanu, nascutu la anulu 1803 Februariu 17, si-a sacrificatu tóta viéti'a sea pentru educarea poporului francesu, prin scrierile sele, unde nu se respira de câtu celu mai puru si mai desinteresatu patriotismu. Déca astadi democrati'a a facutu asiá progrese mari in Franci'a, acést'a se datoresce in parte si lui Edgrad Quinet. Inimicu de mórte alu tiraniei elu fu esilatu din iubit'a sea patria cându cu lovirea de statu dela 2 Decembre, si nu reintrà in Franci'a decâtu dupa caderea dinastiei bonapartiste prin captivarea dela Sedanu.

In esilulu seu cunoscù pre fic'a poetului Asaki din Iasi si o luà de sotia. Prin scrierile sele din esiliu aperà atâtu de multu drepturile natiunei române, incâtu românii au datu acestui mare democratu alu Franciei calitatea de cetatiénu românu. Edgard Quinet castigandu acésta cualitate a sciutu sa se faca demnu de dens'a continuandu a aperá drepturile Romaniei, in tóte ocasiunile cându aceste drepturi erau contestate.

Acestu geniu alu democratiei si alu latinitâtiei a sciutu prin lectiunile sele de pre diferite catedre si prin numerósele sele scrieri sa infiltreze in inim'a junimei francese acea iubire de tiéra si de adeveru, care a facutu cá astadi, cu tóte intrigele reactionariloru, sa triumfe caus'a dreptâtiei si adeverului, adeca republic'a. .

„Oltulu.“

„Nea Imera“, cunoscutulu diuariu elinescu care se publica in Triestu, in revist'a sea politica dela 13/25 Martiu cuprinde pasagiulu urmatoriu fórte placutu pentru noi românii:

„Fericita tiéra este Romani'a! dupa unu lungu sîru de incercâri, a isbutitu in fine sa capete unu guvernu stabilu si tare; acest'a o face sa prospereze si sa progreseze intr'unu modu surprindietoriu; cu mare desteritate scie sa profite de combinatiunile puteriloru continentale, vede resolvendu-se succesivu tóte cestiunile in favórea ei si este laudata si flatata de tóta Europ'a civilisata. Respunsulu datu de lordulu Derby in camerele Angliei, cu ocasiunea interpelârei lordului Stratheden, dovedesce ca Angli'a este isolata in cestiunea conventiuniloru si ca tóte cele-lalte cabinete suntu favorabile Romaniei. Acum este vorb'a de o conferintia pentru resolverea definitiva a cestiunei române; póte ca acestu planu sa nu reusiésca, fatia cu opunerea Portiei; dara in ori-ce modu, prin acést'a avemu mesur'a dispositiuniloru binevoitórie ale Europei, si putemu sa ne formâmu o idea de viitoriulu ce astépta pre români, déca acestu poporu va continuá dandu probe de aceeasi prudentia si concordia. Positiunea ce Romani'a din di in dî o capeta in Orientu, se parea acum câtiva ani ca avea sa ocupe Serbi'a; dara mân'a reu facetória, care a ingropatu pre principele Michailu Obrenoviciu in medilocului gloriósei sele cariere, a nimicitu, séu a amanatu pâna la o epoca nedeterminata indeplinirea marei fapte natiunale, si acum tiér'a acést'a in orfani'a ei a devenitu prad'a passiuniloru si desbinâriloru de partite, se afla intr'o stare cam nu prea departe de o rebeliune inarmata.“

La 29 Martiu Edgard Quinet a fostu ingropatu. Victoru Hugo, Gambett'a, notabilitâtile stângei parlamentului, deputatiuni de studenti si o multime enorma de populatiune parisiana au luatu parte la acésta inmormentare. S'au pronunciatu mai multe discursuri de Victoru Hugo, Laboulaye si Brisson. Câte-va strigâri de „traiésca republic'a!“ au insocitu aceste discursuri. Totulu s'a petrecutu apoi in linisce.

O deputatiune de studenti români, cu buchete de imortale la butoniere, a urmatu corpulu ilustrului reposatu pâna la mormentu. Unulu din ei avea sa tiena unu discursu; dara fiindu ca acestu discursu nu erá cuprinsu in programu, nu se scie, déca a fostu pronunciatu.

— Dupa o scire din Parisu, cu dat'a de 30 Martiu, multimea ce a asistatu la inmormentarea lui Edgard Quinet se crede a fi fostu in numeru de preste 100,000 ómeni. In oratiunea sea funebra, Victoru Hugo amintí de predicerea lui Edgard Quinet din 1831 relativa la unirea Germaniei si la supremati'a Prussiei. Gambett'a aretà in cuventulu seu ca Quinet a sustienutu alianti'a burgesiei cu democrati'a si ca elu a fostu primulu care a emisu ide'a unei scóle libere.

Estrasu

din **activitatea** comitetului actuale a Asociatiunei tranne rom. pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

Nr. 61—1875.

Procesu verbale,

luatu in siedinti'a ord. a comitetului „Asociatiunei transilvane“ tienuta in 2 Martiu c. n. 1875, sub presidiulu dlui vice-presied. Iacobu Bolog'a. Fiindu de fatia dnii membri Pav. Dunc'a, E. Macelariu, I. Hanni'a, Const. Stejariu, I. V. Russu si Dr. Dem. Racuciu.

§ 27. In necsu cu raportulu dlui v.-pres. luându cuventulu domnulu comembru E. Macelariu, se afla indemnatu a aduce inainte urmatórele: In „Tel. Rom.“ Nr. 12 din 1875, se dice in modu afirmativu, si pre lânga espres'a insemnare a numelui: ca istori'a „condeiulu simbriasiu“ aparutu in „Orientulu latinu“, contiene pseudobiografi'a baronului I. B. Popu. Acestu asertu alu „Tel. Rom.“ plesnesce in fatia adeverulu, onestatea si semtiulu de umanitate si crestinatate; manifestéza unu spiritu spurcatu, o anima perversa; elu apare si trebuie sa apara in ochii ori cârui nepartinitoriu si cunoscatoriu alu nenumerateloru merite, ce si-a castigatu marele defunctu susu numitu pentru patria si natiune, in intregu decursulu vietiei sele, — de o evidenta blasfemia, nu numai asupr'a marelui acestu defunctu, ci si insusi asupr'a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, — alu cârei presiedinte a fostu de trei ori alesu, respective realesu: — si de óre-ce demnitatea membriloru comitetului, pietatea acestor'a câtra memori'a marelui si ilustrului defunctu, asemenea si semtiulu de umanitate si moralitate vatematu in modu atâtu de temerariu si brutale, nu permitu a trece cu tacerea, preste acésta blasfemia, se róga (numitulu comembru), cá on. comitetu, sa binevoiésca a primí urmatórea propunere:

Comitetulu 'si esprima profund'a sea indignatiune pentru blasfemi'a comisa in „Tel. Rom.“, fâra ansa si fâra dreptu prin aplicarea „condeiului simbriasiu“ la persón'a fostului presiedinte alu Asociatiunei transilvane, Lad. bar. de Popu.

Conclusiune. Propunerea acést'a fiindu intempinata de consimtiementulu membriloru presenti, se adopta cu unanimitate, si se radica la valóre de conclusu alu comitetului. (A se conferí articululu din foisiór'a „Orient. lat.“ Nr. 11 1875 intitulatu: „Istori'a unui condeiu simbriasiu“ pag. 41, 42, cu not'a „Tel. Rom.“ dintre „Varietâti“ Nr. 12, 1875 column'a ultima pag. 48, care se alatura la acestu procesu verbale.)

Din *„Transilvani'a“* fói'a
Asoc. pentru lit. si cult.
popor. rom.

Varietâti.

⁂ Astadi se santiesce alesulu de Episcopu in dieces'a Aradului P. Ioanu Metianu intru *Archiereu*, spre care scopu a venitu aici si Présanti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu Popasu dimpreuna cu Ioanu *Metianu* inca Vineri cu trenulu de diminéti'a.

⁂ Archimandritulu Sav'a, pastoriulu sufletescu alu serbiloru si croatiloru ortodocsi din Constantinopole, s'a desfacutu de câtra Patriarchatulu grecescu si s'a subordinatu esarchului bulgaricu. Croatii suntu invoiti cu pasulu Archimandritului; serbii insa voru se remâna sub autoritatea Patriarchului grecu si s'au rugatu de regimulu din Belgradu, cá sa departeze delá densii pre numitulu Archimandritu.

⁂ Dupa unu raportu oficialu, relativu la numerulu totalu alu locomotiveloru intrebuintiate actualminte pre totu pamentulu, statele unite din Americ'a au 14,233 locomotive, Angli'a 10,933, Imperiulu germanu 5,927, Rusi'a 2,684, Austri'a 2,369, Ungari'a 506, Franci'a 4,933, Indi'a orientala 1324, Itali'a 1172. Nr. totalu in suma rotunda se urca la 30,000. Puterea acestoru locomotive esprimata prin puterea unui calu, se suie la o putere de 10 milióne cai.

⁂ Iérn'a grea s'a simtitu chiaru in climele cele mai temperate. In sudulu Franciei si in Itali'a de susu, precum si pre totu lungulu Apeniniloru, a cadiutu multa zapada, in Elveti'a asemenea a cadiutu zapada in cantitate estraordinaria, pre la st. Gotard si in cantonulu Grison, unde satulu Davos a fostu ingropatu, in câtu locuitorii esu pre ferestrile etagiului de susu si comunica prin tuneluri sapate sub zapada.

In Genov'a si Florenti'a temperatur'a e prea scadiuta.

Unii fisici, dice „le Siècl“, esplica acésta iérna estraordinaria prin trecerea ce presupunu ca au facutu miriade de asteroidi pre dinaintea sórelui, absorbindu astu-feliu o parte din caldura ce trebuiá sa sosésca la noi.

⁂ Necesitatea unei instructiuni mai intinsa si solida la femei s'a recunoscutu pâna si in Japoni'a. Eata ce gasimu in „Independinti'a Belgica“ dupa o corespondintia a dîarului „Daily News“:

„Guvernulu japonesu a creatu la Yeddo o scóla superióra pentru junele fiice ce apartienu familieloru inaltiloru functionari. Dóue dame olandese dirigu stabilimentulu, unde se primescu eleve dela 7—20 chiaru pâna la 23 ani. Instructiunea cuprinde pre lânga diverse cunoscintie mai inalte si limbele englesa si francesa. Cursulu complectu este de trei ani.“

⁂ Dupa calculile cele mai nóue se urca numerulu tuturoru limbeloru de pre pamentu la cifr'a de 3642 afara de dialectele acestoru limbi. Limb'a italiana spre esemplu are 27 dialecte, iéra acea slavona atâte, câte provincii. Deosebitele religiuni se suie la numerulu de 980. Mortalitatea anuala este in termini media de 33 ½ milióne de ómeni, asiá dara móre in fia-care secunda câte unu omu. Etatea vietiei media este de 33 ani. A patr'a parte din ómeni moru inainte de atâtea de 7 ani, iéra jumetate inainte de a ajunge etatea de 17 ani. La 100000 ómeni unulu ajunge etatea de 100 ani, la 500 unulu 90, la 100 unulu 60. Preotii se bucura de etatea cea mai lunga, iéra medicii au viéti'a cea mai scurta. Din populatiunea barbatésca din Europ'a fia-care alu dóue dieci si optule este soldatu.

⁂ Pre marea négra, la Kustenge si la Sulin'a au fostu venturi fórte violente si uragane care au facutu multe stricaciuni innecandu multe corabii.

⁂ Pacea lumei amerintiata. Nisce sciri din Monaco prevestescu o mare conflagratiune politica européna, unu resbelu pustiitoriu. Eata amenuntele:

Se dice ca in orasiulu Monaco se afla casinulu dlui Blanc, in care nimeni nu póte intrá decâtu presentandu-si la usia cartea sea. Unu germanu, care locuesce la San-Remo, n'a voitu sa se supuna acestei regule generale si s'a permisu sa intre cu forti'a, in urm'a cârui scandalu, autoritatea competinta l'a condamnatu la 2 luni de inchisóre, pentru ca a lovitu si ranitu pre cei cari i s'au opusu.

Terminandu si pedéps'a, esí din inchisóre furiosu de necasu si reclama consulului germanu. Nedandu-i-se inse nici o satisfacere, si-a lepadatu natiunalitatea, s'a declaratu pre sine suveranu independinte, si-a cumperatu 2 canoniaro cu care cugetá a bombardá Monte Carlo.

Principele Carolu III, de si a chiamatu sub arme tóte reservele armatei (?!), totusi e fórte ingrigiatu.

Se astépta telegram'a care se anuncie incepere a ostilitâtiloru.

„Curier. d. I.“

⁂ *Câte-va detalie despre biletele francese de banca.* — Numerulu bileteloru bancei francese, cari circula actualmente nu numai in Franci'a, dara in lumea intréga, e de 33,887,195. Ele se descompunu in modulu urmatoriu: esista inca 6 bilete de câte 5,000 fr., se nume a 822,297 de 1,000 fr., 431,922 de 500 fr., 4,094 de 200 fr., 9,698,075 de 100 fr., 6,410,499 de 50 fr., 190,150 de 25 fr.. 14,986,159 de 20 fr., 1,342,701 de 5 fr.. 1,292 tituri vechi de diverse sume, cari represinta o suma totala de 2,641,081,935 fr.

La 26 Decembre 1873 cifr'a circulatiunii bileteloru emise de banc'a centrala si de sucursalele sele erá esactu de 2,807,689,600 fr. Acésta cifra s'a radicatu la 15 Ianuarie 1874 la 2,916,356,100 fr., dara s'a scoboritu la 22 Iunie din acel'asi anu la 2,462,155,600 fr. Legea din 15 Iunie 1872 a urcatu la 3 miliarde 200 milióne franci maximulu circulatiunii bileteloru de banca ce erá ficsatu prin legea din 29 Decembre 1871 la 2 miliarde 800 milióne fr.

⁂ *Crinulu auritu.* — Se petrece in acestu momentu in regatulu floriloru ce-va ce sémana multu cu o revolutiune.

Cine nu cunósce vechiulu crinu albu, acea flóre, a cârei talia svelta si eleganta face ornamentulu tuturoru gradineloru. Déca ros'a a fostu totu-déun'a regin'a floriloru, crinulu ocupa lânga ea rangulu intâiu, cá o dama mare ce are dreptulu de a stá pre treptele tronului.

Ei bine! crinulu este aprópe de a fi destronatu de unu perventu, de unu strainu nou sositu, pre care nimene nu-lu cunoscea cu câti-va ani in urma, si care preste câte-va primavere va domní fâra contestatiune in gradini.

Acestu usurpatoriu se numesce *Lilium auratum*: crinulu galbenu de auru. Acest'a i numele ce convine noului ambitiosu! De unde vine? Dintr'o tiéra departata, aprópe misteriósa, Japonulu. La 1851 unu englesu indresnetiu 'lu facù pentru prim'a óra sa cutreiere Europ'a. Elu a sciutu atâtu de multu sa placa, in câtu, cum amu spusu, amerintia sa suplanteze crinulu stramosiloru nostri.

Tigea sea are foi jumetate lanceolate cu dungi inchise in tóta lungimea sea. Pre acésta verdétia abundanta este flórea, cu petale cu câmpulu albu cá ometulu, ornate cu dungi late prin medilocu de unu galbenu frumosu auritu. Ele suntu fórte petate de nisce pete mici ce sémana cu nisce picaturele de sânge, ce variéza dela rosulu celu mai intensu pâna la colórea mahonului. Pistilele suntu iérasi de unu rosiu brunu de celu mai mare efectu.

Sa nu se créda ca crinulu auritu este o flóre delicata, cu intretienere grea si constatórie; din contra este o planta rustica, robusta si fórte resistenta. Ea resista frigului, dara déca se teme cine-va ca radecinile sele sa nu inghetie iérn'a, se acoperu cu paie uscate. In fine cultur'a loru cere fórte putiene ingrigiri.

⁂ *Unu vasu de resbelu enormu — Thunderer*, vasu cu turnuletie, póte vasulu de resbelu celu mai puternicu din epoc'a nóstra, este pre cale de a fi terminatu la Portsmuth. Elu va purtá tunuri mai grele de câtu Devastatiunea, de óre-ce turnuletiulu de dinainte este destinatu a primí dóue piese de greutate de 38,600 chilograme. Fiindu-ca tali'a colosala a acestoru tunuri aru cere multe bratie si trude imense spre a fi maniate, se incérca a se aplicá unu mecanismu, si in acestu momentu se facu esperintie cu tragetorulu idraulicu a lui siru William Armstrong. Déca voru reusí, dupa cum se crede, o simpla pârghia va inlocuí pre cei 16 ómeni ceruti de Devastatiunea spre a se potea dá inainte séu inapoi piesele sele. Aparatulu pusu in miscare printr'o masina cu aburu speciala, va avé avantagiulu de a potea intórce tunulu cu inlesnire, in ori ce parte s'aru aflá inimiculu.

⁂ *O catastrofa ingrodîtóre.* — O multime numerósa se gramadea in biseric'a S tului Andreiu din New-York. Servitiulu se terminase; predicatorulu se urcase in amvonu, si 'si alese mórtea cá subjectu a predicei sele. Cu unu aeru solemnu, cu unu feliu de presentiementu, spunea numerosiloru sei auditori pericolulu de a nu se prepará pentru acestu evenimentu; cându de odata o pâraitura ingroditória, urmata imediatu de o a dou'a si o a trei'a, i intrerupse cuventarea. O teróre, o panica nebuna ce nu se póte descrie, se produse atunci.

O parte de bolta se darimase; o masa enorma de ruine cadiù preste capulu persóneloru ce ocupau arip'a drépta a edificiului. Desordinea si spaim'a erau la culme. Persónele din galerii sareau in midiloculu multimei ce se gramadea spre usi. Multe persóne au fostu sdrobite; altele iradusite, altele gravu ranite. S'au constatatu 5 persóne mórte, 29 gravu ranite, si multe usioru ranite séu numai contusionate.

Catastrof'a se datorá caderii preste biserica a unui muru inaltu de 6 etagie vecinu cu biseric'a si care stá de mai multu tempu isolatu in urm'a unui incendiu.

⁂ *La tribunalu.* — Presiedintele: Care 'ti e starea?

— Prevenitulu: Trista, d-le presiedinte.

— Presiedintele: Te intrebu ce faci?

— Prevenitulu: Facu desperarea familiei mele.

⁂ *Unu tâlhariu estraordinariu.* — Unu dîaru belgianu dedea, acum câte-va septemâni, urmatórele detalii asupr'a unui tâlhariu din Belgi'a, numitu Cornilu.

Acestu omu a fostu de patru ori condemnatu, din care de trei ori a scapatu din inchisorile dela Fourvay, Liége si Namur, si pre care acum in urma juratii dela Hainaut l'au condamnatu la diece ani de munca silnica si la supraveghiarea perpetua a politiei.

Nascutu la Fourvay, elu este tipulu hotíului din instinctu si amatoru. La etatea de 13 ani elu debutà prin trei furturi de fructe, pentru care fu condamnatu la 18 luni de inchisóre; liberatu la 1855, elu furà nisce carbuni dela unu carbunariu, pentru care mai fù condamnatu la doi ani de arestu; in 1858 mai furà dela unu cismariu, noulu seu stapânu, pentru care mai fù condemnatu inca pre cinci ani. Scapându in 1862 se duse sa locuiésca in Ostend'a, unde deveni amiculu intimu alu comisariului de politie si viitoriulu seu ginere; inse patim'a furtului 'lu impingea cá sa mai fure prin escaladâri si efractiuni si in cele din urma fù iéra prinsu cu mân'a in sacu. In cele din urma mai scapà de dóue ori din arestu, dupa care curtea 'lu condémna la 20 ani de munca silnica, dara in arestu câstigà simpati'a siefului arestului si in 1874 fù gratiatu. Insa abiá liberatu, iéra se puse din nou sa-si profeseze urit'a sea meserie, unde iérasi prinsu, fù condemnatu fâra mila.

Insé ceea ce este mai instructivu din vitiulu acestui omu, este ca a fostu condemnatu in totalu la 40 ani si 6 luni de inchisóre, pentru obiecte furate in diferite renduri, cari nu se urca la sum'a de 500 lei. Eata dara ca déca Cornilu se ocupá cu onestitate de meseri'a sea de cismaru, in locu de a furá, aru fi câstigatu mai multu si s'aru fi bucuratu de scump'a libertate a corpului seu. Fia cá suferintiele lui sa serve de esemplu acelor'a cari aru voí sa mérga alaturi cu calea onórei si a muncei pentru a cautá bogatii in vitiuri si desonóre!

⁂ Australi'a barbara pâna acum 40 de ani, a luatu atât'a desvoltare câtu tierile agricole din Europ'a suntu nevoite a tiené séma de dens'a. Cerealele si alte producte agricole ale acestui continentu ne facu atât'a concurentia ca nu socotimu de prisosu a comunicá lectoriloru óre cari date din statistic'a agricola a anului 1874. La finitulu acelui anu Australi'a dimpreuna cu Tasmani'a si Zeland'a-nóua, posedá 5,560 mii de vite mari si 54,490,000 oi. Sporiulu a fostu dela 1867 de 1,673,000 vite mari si 8,000,0000 oi. In raportu cu alte staturi Australi'a ocupa loculu dintâiu in privinti'a oiloru. In adeveru, Russi'a care vine dupa dens'a are 48 milióne oi; Engliter'a 35 milióne, staturile unite 34 milióne Franci'a 24 milióne, Germani'a si Spani'a fia-care câte 22 milióne si Romani'a numai 4,786,317 oi.

In privinti'a viteloru mari Australi'a este inferióra altoru staturi; astu-feliu staturile unite posedéza 27 milióne capete; Engliter'a, Franci'a si Germani'a fia-care dela 10 pâna la 12 milióne.

Lucru firescu de odata cu sporirea viteloru a sporitu si produsele loru. Unde in 1861 Australi'a esportá 73 milióne livre*) de lâna, in 1874 a esportatu 199 milióne.

De odata cu agricultur'a propriu disa se desvoltéza culturile si industriele anecse; astu-feliu cultur'a trestiei de zacharu se intinde pre fia-care anu. Viile acoperu dejá 16 mii pogóne. O industria care se parea plina de viitoriu, aceea a conserveloru de carne, merge decrescendu. Populatiunea seraca din Eengliter'a nu consuma de aceste conserve decâtu in lipsa de carne de óie indigena.

Unele staturi din Europ'a cari se ocupa cu seriositate de intinderea relatiuniloru economice, se folosescu de acésta impregiurare si cauta a espedá Angliei animale vii séu taiate, inse conservate in stare próspeta.

„Revis. Sciint.“

⁂ *Resbele cruciate contr'a beuturiloru spirtóse.* Tóta atentiunea Europei este indreptata spre unu faptu din Americ'a, care are importanti'a cea mai mare si pentru femeile si dómnele române. . . . . . . Femeile americane din mai multe orasie si de conditiunile cele mai distincte sociale au intreprinsu resbele cruciate contr'a beuturiloru spirtóse. Dorindu a ferí de consecintie ale acestoru beuturi pre parintii, barbatii si fratii loru, femeile americane au facutu intre densele o legatura cá sa lucreze pre tóte câile, spre a ajunge la scopu. De o parte ele si-au indreptatu activitatea loru, asupr'a persóneloru cadiute in betie, si ale cautá, cá prin sfatuiri, rugaminti si premii sa distraga pre asemene ómeni dela o deprindere, ce li ruinéza sanatatea, averea si li nimicesce afectiunile conjugale. Déca persón'a cadiuta in betie, nu se influintiéza prin esamene mesuri, atunci ele 'lu notéza si, in grupe urmarindu-lu pre strade si in tóte locurile, 'lu divulga, si sub forma de cântecu spunu trecatoriloru, ca acestu omu pentru betie si-a parasitu sântele detorii ale vietiei conjugale, si pre copii i-a lasatu fâra de ingrigirea parintésca. De alta parte cruciatele americane nu pierdu din vedere si aceea, ca ele trebuie sa-si indrepteze activitatea loru si in contr'a celoru ce corupu omenirea prin beuturile loru spirtóse. De aceea noi vedemu, ca alte grupe de femei urmarescu pre speculantii de beuturi spirtóse, adeca pre carcimari. In contr'a acestor'a femeile se servescu mai intâiu de mesurile induplicatórie, mentionate mai susu cerendu-li, cá sa-si schimbe specul'a si in presinti'a loru se sparga vasele cu rachiu. Déca speculantulu nu se invoiesce la propunerea loru, atunci femeile in coruri se asiéza lânga magazinu (prcvalie,) si cânta psalmi si rugaciuni câtra Ddieu, pentru-ca elu sa se milostivésca si sa-si arete minunile sele contr'a acelor'a, ce corupu omenirea si nu parasescu magazinulu, impedecându si pre visitatorii lui, pâna cându speculantulu nu sparge in presinti'a loru vasele cu rachiu. — Acésta lupta, ca tóta lupt'a nu se sustiene si in Americ'a fâra de sacrificii din partea dameloru. Pre lânga injurii si alte mesuri degradatórie, speculantii au amenintiatu pre dame si cu impuscaturi, si la tóte aceste mesuri ele nu numai ca nu radica asediulu din giurulu cârcimei, dara persista in mesurile loru de activitate pâna cându 'si vedu oper'a incoronata cu succesu. Si in adeveru, ca dupa relatiunile aduse de câtra „Revist'a stateloru unite,“ pre la inceputulu lui Martiu espiratu, in vr'o treorasie americane, populatiunea a remasu se intrebuintieze pentru beutu: apa, céiu, cafea si lapte; iéra in orasiulu Ogio s'au inchisu 82 de cârcime si 26 farmacii (specierii) au datu declaratiuni, ca nu voru vinde beuturi spirtóse, de câtu dupa receptele medicale.

⁂ *Adjarulu* (velulu) erá necunoscutu inainte de tempulu lui Mohametu, gelosiei cârui'a i este datorita introducerea: deci pasiunea unui singuru barbatu a condemnatu pre tóte femeile mahometane a-si ascunde figur'a cu o basma din tóta viéti'a. Acésta lege a profetului este un'a din acele ce au contribuitu a injosí positiunea sociala la credinciosi.

Cându femeile arabe, cele june celu putienu, potu, indepartéza acea gelosía, care nu numai ca le ascunde frumuseti'a, ci le impedeca si de a respirá aerulu liberu, astfeliu incâtu se vedu adese fâra velu. cându nu este vre-unu arabu prin pregiuru. Cându vedu apropiendu-se vre-unulu, lasa la momentu velulu, dara cându intelnescu unu *rumi* numai suntu atâtu de scrupulóse, astufeliu incâtu se póte desu vedea fati'a loru de streini.

Femeile arabe si maure 'si acoperu figurele fiindu-ca li e ordonatu; betrânele gasescu adjarulu convenabilu fiindu-ca le ascunde trasaturile, si ele tienu póte mai multu de câtu barbatii cá sa fia purtatu, facendu din invidia ceea ce barbatii facu din neincredere. Unele femei lasa sa se véda numai unu ochiu. La apropiarea streiniloru unele din ele dau josu velulu si lasa sa se véda figurile loru cari de multe ori n'au trebuintia de a fi ascunse; ele facu acést'a cu placere, cu o privire ce pare a dîce: Esci satisfacutu? Unele fete ajungendu in pragulu casei loru 'si lasa iérasi velulu in josu spre a permite curiosiloru de a aruncá o privire asupr'a fetiei loru pre cându inchidu usi'a.

---

*) Aprópe 88 milióne kilograme. Livr'ä englesa este egala cu 0.454 kilograme.

Raportulu

adunârei a dóu'a generale ordinarie a Institutului de creditu si de economii **„Albin'a“**, *tienuta la Sabiiu in localulu Asociatiunei transilvane in 30 Martiu 1875.*

I. Reuniunile de creditu.

Cu finea anului 1873 erau in legatur'a reuniuniloru de creditu 1951 participanti cu unu creditu folositu de
164,633 fl. 71 cr. v. a.

In decursulu anului 1874 se mai primira 2 participanti cu creditu de
1,401 fl. 50 cr.

Astu modu ramulu acest'a a statu din 1953 participanti cu creditu preste totu de . . 166,035 fl. 21 cr.

Din acesti'a au esitu cu totulu 45 participanti, restituindu din imprumuturi . . . 57,097 fl. 88 cr.

Remanu deci cu finea anului 1874 1908 participanti cu unu creditu preste totu de . 108,937 fl. 33 cr.

Fondulu de garantie alu reuniuniloru constà din 43,058 fl. 50 cr.

II. Fonduri pentru fruptificare.

Cu finea anului 1873 depunerile erau la noi de . 70,167 fl. 12 cr.

In decursulu anului 1874 s'au mai depusu . . 130,348 fl. 67 cr.

Astu-modu starea totala a depuneriloru in 1874 a fostu de . . . . . . 200,515 fl. 79 cr.

Din acestea s'au radicatu in decursulu anului . 78,659 fl. 09 cr.

remanendu starea loru cu finea anului 1874 de 121,856 fl. 70 cr.

III. Escomptulu.

La finea anului 1873 aveamu in portfoiulu nostru 339 schimburi in valóre de . 165,783 fl. 78 cr.

In decursulu anului 1874 s'au escomptatu cu totulu 2495 schimburi in suma de . 1,012.739 fl. 45 cr.

Prin urmare starea totala a portfoiului de schimburi in 1874 a fostu de 2834 bucâti in suma de . . . . . 1,178,523 fl. 23 cr.

Din aceste s'au rescumperatu si s'au reescomptatu 1853 schimburi in valóre de . 880,852 fl. 63 cr.

remanendu starea portfoiului cu finea anului 1874 de 981 schimburi in suma de . 297,670 fl. 60 cr.

Sum'a reescomptata din portfoiulu nostru la alte institute in decursulu anului face 195,890 fl. — cr.

IV. Lombardulu séu imprumute de efecte.

Imprumuturile nóstre de acésta categoria constau la finea anului 1873 din sum'a de . 8290 fl. — cr.

In anulu trecutu s'au mai acordatu . . . 9651 fl. — cr.

fiindu deci starea loru totala de . . . . 17,941 fl. — cr.

din cari restituindu-se 12,750 fl.

resulta cu finea anului 1874 o stare de . . 5191 fl. — cr.

V. Creditulu ipotecariu,

realisandu cu totulu in acestu ramu 46 imprumuturi in suma de . . . . . 24,070 fl. — cr.

din cari s'au restituitu 1 imprumutu de . 1000 fl.

iéra in rate espirate cu totulu 1490 fl.

Sum'a 2490 fl. — cr.

remanendu starea la finea anului de 45 imprumuturi
in suma de . 21,580 fl. — cr.

care suma este asigurata prin ipotece bune in pretiu totalu de 120,600 fl., aprópe de 6 ori câtu facu pretensiunile nóstre.

In raportu cu anulu trecutu starea operatiuniloru nóstre la finea anului 1874 este urmatórea:

la reuniuni de creditu 55,696 fl. 38 cr.
la depuneri — 51,689 fl. 58 cr.
la escomptu — 131,886 fl. 82 cr.
la lombardu 3,099 fl. — cr.
la imprumuturi ipotecari — 21.580 fl. — cr.
In totalu:
58,795 fl. 38 cr. 205,156 fl. 40 cr.

Resulta deci o crescare preste totu de 146,361 fl. 02 cr. v. a.

Revirementulu cassei din totu anulu a fostu urmatoriulu:

Perceptiuni 1,191,949 fl. 28 cr.
Erogatiuni 1,189,198 fl. 04 cr.
Totalu . 2,381,147 fl. 32 cr.

Impartirea cuotei menite in sensulu §. 69 lit. g) a statuteloru pentru scopuri de folosu comunu in modulu urmatoriu:

a) Fondului „Asociatiunei“ din Aradu pentru cultur'a poporului . . . 100 fl.
b) Fondului reuniunei femeiloru române din Brasiovu . . . 50 fl.
c) Fondului reuniunei femeiloru române din Mediasiu pentru crescerea si ajutoriulu feteloru sermane . . 50 fl.
d) Pentru reuniunile invetiatoriloru din Ungari'a si Banatu . 200 fl.
e) Pentru alumneulu Nicolau Jig'a din Oradea-Mare . . 50 fl.
f) Pentru invetiaceii la meserii români din Oraviti'a si tienutu 50 fl.
g) Reuniuniloru sodaliloru români din Sabiiu, Brasiovu si Clusiu câte 50 fl. . . . 150 fl.
h) Fondului scólei gr. or. din Sabiiu dela parochi'a din cetate . 50 fl.
i) Fondului scólei gr. cat. din Sabiiu . 50 fl.
k) Fondului spitalului civilu Franciscu Iosefinu din Sabiiu . 51 fl. 36 cr.
Sum'a 801 fl. 36 cr.

(Va urmá.)

Raportu comerciale.

Sabiiu 28 Martiu v. Grâu 4 fl. 40 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 87 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 93 xr. pâna 2 fl. 67; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 73 pâna 1 fl. 47 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 33 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. 67 xr.

Burs'a de Vien'a.

Din 28 Martiu (9 Aprile 1875.)

Metalicele 5%	71	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	55
Imprumutulu de statu din 1860	112	60
Actiuni de banca	969	—
Actiuni de creditu	240	—
London	111	—
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	75
„ „ „ Temisiorene	77	75
„ „ „ Ardelenesci	76	30
„ „ „ Croato-slavone	80	57
Argintu	103	30
Galbinu	5	23
Napoleonu d'auru (poli)	8	86½

Publicatiune.

Tuturoru acelor'a, cari au dreptulu electoralu la alegerea de deputatu dietalu, dara nu suntu susceputi in list'a electorale pentru nesolvirea contributiunii loru directe pre a. 1874, li-se aduce la cunoscintia, ca in conformitate cu dispositiunea articulului VI de lege din 1875 suntu de a se suscepe in listele electorali si acei alegatori indreptatiti, cari pâna la 15 Aprilie 1875 inclusive platescu contributiunea directa pre 1874 séu, déca suntu in restantia cu darea directa pre mai multu tempu de câtu unu anu, din restantiele loru celu putienu atâtu câtu face intrégа darea loru directa pre anulu 1874.

Se provóca deci toti acei'a, cari vreau sa-si esercieze dreptulu loru de alegere, celu mai frumosu dreptu constitutiunalu, sa solvésca sum'a contributiunei reclamata de lege pâna inclusive 15 Aprilie 1875 pentru cá sa póta fi susceputi decursive in listele electorali.

Sabiiu in 2 Aprilie n. 1875.

Comissiunea centrale electorale a scaunului Sabiiului.

(2—3)

Edictu.

Simeonu Muntiu din Rahau carele de doi ani parasí pre soci'a sea Mari'a Zacharia din Heghigu fâra a se scí loculu petrecerii sele — se citéza a se presentá in terminu de unu anu de dîle la subsemnatulu foru matrimoniale, incependu dela datulu de josu, — câci in casu contrariu procesulu divortiale intentatu asupr'a sea, se va pertractá si decíde si in absenti'a lui.

Elöpatacu in 1 Martie 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Heghigului, cá foru matrimoniale.
Ioanu Mog'a
prot. Adm

(2—3)

Redactoru respunpietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 27. ANULU XXIII.

Sabiiu in 3|15 Aprile 1875.

Dumineca s'a sântitu de Escelenti'a Sea Présântitulu P. Archieppu si Metropolitu Mironu *Romanu* si Présânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu *Popasu*, cu asistintia cuviinciósa, nou alesulu Episcopu alu Aradului P. Ioanu *Metianu* intru Archiereu, in biseric'a nóstra din cetate.

Présânti'a Sea P. Episcopu alu Caransebesiului Ioanu *Popasu* a plecatu Luni si Présânti'a Sea P. Eppu alu Aradului Ioanu *Metianu* a plecatu Mercuri, cu trenulu de sér'a câtra eparchiele Sele.

Onorata Redactiune! La provocatiunea, ce mi s'a facutu in „Telegr. Rom.“ nr. 95 an. tr. prin reproducerea unei corespundintie din Brasiovu in „Osten“ din 6 Dec. tr. nu amu reflectatu pâna acum singuru din consideratiune, cá nu respunsulu meu sa apare cá o ingerintia preocupatória in afacerile electorali a prelatiloru nostri.

Acum inse, dupa ce acestea s'au incheiatu pâna in ultimulu loru stadiu, fia-mi permisu de a respinge insinuârile, ce se facura in acea corespondintia mie si partidei, de care amu apartienutu la Congresulu electorale.

Eu si partid'a, de care amu avutu onóre a apartiené, si care constà din maioritatea deputatiloru archidiecesani — nu amu lucratu nici contr'a nici pentru *persóne*, ci amu portatu o lupta *principiale*, inceputa inca la anulu 1868, si continuata la alegerea din an. 1873 cá si la cele din a. 1874 fâra respecte personali, — o lupta prevediuta prin votulu separatu alaturatu sub lit. F. la actele Congresului din 1868, — o lupta consecinte pentru revindecarea celui mai eminente dreptu alu archidiecesei de a-si alege pre capulu seu bisericescu *pre basea principiului generalu constitutiunalu alu maioritâtiei sele*, — asiá, dupa cum lu esercéza celelalte diecese ale provinciei nóstre metropolitane, — séu déca e mai convenibilu, — *pre basea perfectei reciprocitâti* — asiá ca in ce mesura iau diecesanii parte la alegerea capului bisericescu alu archidiecesei — adeca a Archiepiscopului, in acea mesura sa iá si archidiecesanii parte la alegerea episcopiloru diecesani, pentru ca toti acesti'a au asemenea incurgere in trebile comune ale provinciei metropolitane, si afara de aceea episcopii diecesani suntu candidati naturali ai scaunului archidiecesanu, prin urmare pentru archidiecesa nu póte fi indiferentu, ca cine se alege de episcopu diecesanu.

Cumca maioritatea archidiecesana la alegerile intemplate la Sabiiu inca si a designatu unu candidatu alu seu, nu a fostu o predilectiune personale fatia cu elu, nici pentru ca amu fi pretiuitu mai putienu pre cei-lalti candidati, ci singuru din acea impregiurare, pentru ca acel a pre lânga perfect'a lui cualificatiune a adoptatu pre fatia principiulu si intentiunea maioritâtiei archidiecesane, care tientesce intr'acolo, cá legea sa se indrepteze spre multiamirea tuturoru pârtiloru constituante ale provinciei metropolitane; ori déca acésta indreptare pentru tempulu de fatia n'aru fi oportuna, sa se caute si sa se afle unu *modus vivendi* pre calea concesiuniloru imprumutate — asiá, cá dorinti'a *maioritâtiei metropolitane*, sa vina in concordantia cu dorinti'a *maioritâtiei archidiecesane*, — pentru ca se lucra nu numai de alegerea Metropolitului, dara totu deodata si de a Archiepiscopului archidiecesanu, si eventualminte si de a unui episcopu diecesanu, prin urmare pentru ca intr'unu congresu de natura federalistica si inca basatu pre principiulu pariteticu cum e Congresulu nostru electorale, maiorisarea cu ori-ce pretiu a unei pârti asupr'a cei-lalte nu e nici justa nici consulta, ci in loculu ei (dupa cum se descoperise si nemuritoriulu Siagun'a cându se discutà cestiunea acést'a la facerea statutului organicu, vrendu sa odihnésca temerile archidiecesaniloru) trebuie totu-déun'a sa prinda locu cointielegerea pre basea mutuei concessiuni.

Maioritatea archidiecesana si acum cá si la an. 1873 s'aru fi aflatu aplicata si gat'a la o atare transactiune, déca acést'a aru fi aflatu la partea ceea-lalta o asemenea aplecare impreunata cu o asigurare mai seriósa si mai binevoitória cá cea dela 1873, sub atare invoire si maioritatea archidiecesana aru fi preferitu candidatur'a maioritâtiei congresuale. Dar' descoperirea dorintiei archidiecesaniloru de a se luá si barbatulu increderei loru in consideratiune la eventual'a implinire de archiereu diecesanu, cu ocasiunea primei alegeri dela 1874 fu fatia de alte angagiamente respinsa cu: *non possumus*!*) Déca fatia cu atare atitudine partid'a maioritâtiei archidiecesane nu s'a potutu odihní si s'a vediutu constrinsa de a se aperá dupa potintia si amesuratu convingeriloru sele, si déca incercârile mele de complanare nu mi-au succesu, eu nu sum de vina. Eu amu fostu membru iéra nu dictatoru preste convingerile partidei. Si déca Congresulu nostru e o institutiune parlamentaria, unde naturalminte se forméza maioritate si minoritate opositiunale si déca maioritatea, dupa ce s'a vediutu sigura in positiunea sea fâra de a mai avé lipsa de o contielegere prin mutue concessiuni cu minoritatea, apoi nu pricepu, pentru ce, dupa conceptiunea susu amintitului corespondente in „Osten“, sa fia condemnabilu a se luptá in sîrulu opositiunei parlamentarie? Din contra eu aflu, ca aru fi fórte tristu pentru o institutiune parlamentaria, déca espressiunea libera a convictiunei aru fi condemnabile. Insusi Statutulu organicu prevede diversitatea de opiniuni, si libertatea espressiunei acestei'a, cându reguléza ordinea votisâriloru. Apoi sa luâmu in vedere si resultatulu! Óre prim'a alegere, in care candidatulu maioritâtiei a obtienutu 64, iéra alu minoritâtiei 40 de voturi, n'a fostu un'a dintre cele mai frumóse alegeri parlamentarie, in care ambele partide au potutu fi falóse de resultatele luptei loru, si care aru fi fostu demne pentru ambi candidatii de alta sórte?

Cumca si minoritatea a luptatu onestu, au recunoscutu si fruntasii maioritâtiei, si chiaru si candidatulu acestei'a, care a facutu unu complimentu minoritâtiei, cându a dîsu: „Bravo Ardeleniloru! si eu in loculu vostru faceamu asiá!“

Amu luptatu onestu, pentru ca amu luptatu numai pâna cându resultatulu s'a enunciatu. D'ací incolo cá ómeni parlamentari atâtu partid'a câtu si candidatulu ei s'a inchinatu votului maioritâtiei.

Unde afla — dupa tóte acestea — dlu corespondente condemnabilitatea partidei? Unde a candidatului ei? Au e pecatu d'a fi candidatu? Póte numai pentru ca a cadiutu! pentru ca la din contra, déca reusiá, erá celu mai glorificatu. Eu inse credu ca e mai pecatu, e mai condemnabilu a abusá de victoria spre a umilí fâra crutiare pre celu devinsu.

Ce se atinge apoi de intemplârile afara de lupt'a parlamentaria, apoi insinuatiunea, cumca Puscariu prin „*rugâri si amenintiâri*“ la ministeriu s'aru fi ingeratu in afacerea alegerei etc., e mai multu decâtu ridiculósa, déca considerâmu, ca cestiunea se resolví intr'unu cabinetu de optu ministri, cu care Puscariu n'are d'a face nimic'a, si cari nu suntu legati de nici o informatiune pro séu contra, si óre acei ministri nu au avutu mai buna ocasiune de a se informá despre adeverat'a stare a lucrului in vr'o 3—4 septamâni de cei cinci membri ai deputatiunei congresuale? Apoi au recunoscutu cei mai alesi oratori ai maioritâtiei in Congresu, ca dreptulu de intarire séu reiiciere a Corónei e nedisputaveru. Cum vine asiá dara o persóna privata la o insemnatate nemeritata, dupa cum i-o atribue corespondintele din Brasiovu alu lui „Osten“ din Vien'a? Iéra déca corespondintele a crediutu ca ómenii minoritâtiei au stricatu ce-va prin aceea, ca alegerea n'a potutu sa fia unanima, apoi intrebu: nu s'a reieptatu alegerea unanima a lui Stoicovics? si nu a urmatu intariri la alegeri fâra unanimitate? Rogu-ve asiá dara! nu cautati pricina unde nu este.

Déca totusi póte fi ací vorba de atitudinea minoritâtii congresuale afara de barierile congresuali, apoi sum constrinsu a descoperí si ceea ce altucum modesti'a nu mi-aru fi permisu — a dechiará, ca nu in contra, ci *pentru valorificarea* actului de alegere au conlucratu Puscariu et consorti — si inca la apriat'a provocare a unoru stimabili membri ai deputatiunei congresuale. —

Déca asiá dara totusi nu a urmatu intarirea actului alegerei, apoi acést'a se póte atribuí numai la cause, cari n'au aternatu nici dela ómenii maioritâtii nici dela ai minoritâtii congresuale.*)

Dara roguve —! déca maioritatea archidiecesana aru fi voitu sa impedece cu ori-ce pretiu alegerea unei anumite persóne, — nu avea ea destulu terenu deschisu si legalu de a face ast'a — pre basea § 157 punct. 4 a Statutului org. — si a § 11 a ordinei pentru afacerile interne a cong? — Nu trebuiá decâtu cá cei 35—40 archidiecesani sa iesa dela alegere, cá sa mai traga prin sórte si din cealalta parte inca pre atât'a, — si iéta congresulu erá necapace de a face o alegere preste voi'a maioritâtii archidiecesane! —

Insa acésta partida — maioritatea archidiecesana — avendu simtiu constitutiunalu bisericescu cu multu mai superioru, de câtu sil'a, ce i se facea din partea contraria a preferitu mai bine de a cadé de a suferí, — de câtu a periclitá constitutiunea bisericésca. —

Cu tóte acestea — déca e cu dreptu cá dorinti'a maioritâtii archidiecesane la alegerea Archiereului seu sa nu póta vení nici odata la valóre; — déca e justu, cá candidatulu ei, care, déca si archidiecesanii s'aru bucurá cá diecesanii de eschisivulu dreptu alu alegerei Archiereului seu, la trei alegeri ce s'au intemplatu la Sibiiu de doi ani incóce, de trei ori aru fi fostu alesu, — totusi se nu póta fi alesu nici acasa in archidiecesa, si nici in diecese in locurile vacante, — ci din contra sa fia urgisitu si prigonitu numai pentru aceea ca a fostu candidatulu maioritâtii archidiecesane; si in fine, déca e equitabilu si convenientu, cá ori-ce incercare, ori-ce initiativa, ori-ce propunere pentru delaturarea acestoru anomalie, — pentru indreptarea si perfectionarea succesiva a legei, pentru aducerea in armonia a intereseloru fia-cârei pârti constitutive a provinciei nóstre bisericesci — sa fia indata suspicionata si marcata de atentatu asupr'a bisericei etc., — apoi — dâ! trebuie sa recunóscemu, ca nu amu fostu in dreptu, — ca tóta lupt'a nóstra a fostu in zadaru si de prisosu! — si ca prin urmare revocându-ni in memori'a dîsa: Lasciate ogni sperantia — sa depunemu cu totulu pén'a, lasendu si conlucrarea pre terenulu bisericescu altoru puteri mai tenere mai esperte. —

Venerunt novi — veteres migrate.

Puscariu.

---

*) Chiaru si la *banchetele* majoritâtiei congresuale, inca inainte de a urmá alegerea se facura alusiuni la aceea, ca nu la *Caransebesiu*, ci la *Aradu* va urmá suplinirea de episcopu etc. Red.

*) Vorb'a despre atare eventualitate esise inca dela alegerea din 1873. Not. Cor.

Duminec'a trecuta avù locu conferinti'a privata, convocata de comitetulu clubului clusianu, la Alb'a-Iuli'a, unde se si decise: tienerea unei conferintie generale inainte de alegerile dietali, la carea sa participe intrég'a inteligintia româna. Conferinti'a acést'a va fi convocata de o comissiune de trei membri din clubulu clusianu si are a se intruní la Sabiiu. Atât'a deocamdata despre acést'a.

Impressiune fórte rea a facutu ordinatiunea ministeriale, publicata in „Budapesti Közlöny“, si adresata tuturoru autoritâtiloru supreme confessiunali si municipieloru, prin carea se opresce instituteloru confessiunali de invetiamentu si bisericiloru cererea si primirea de ajutórie materiale dela domnitori straini si dela guvernele loru. — Press'a nepreocupata recunósce in mesur'a acést'a a ministeriului unu ascutisiu indreptatu asupr'a gimnasiului nostru gr. or. românu din Brasiovu. Cumca mesur'a acést'a este un'a dintre cele mai nepolitice si nepatriotice, credemu ca nu se va mai indoí nimenea.

In privinti'a caletoriei Imperatului si Regelui la Veneti'a, carea se continuà mai departe in Dalmati'a, parerile diurnalisticei celei mari suntu impartite. Unele diurnale adscriu intalnirei la Veneti'a urmâri ponderóse in politic'a interna si esterna a Austro-Ungariei. Altele reducu resultatele intrevederei numai la asigurarea Austro-Ungariei cá putere de rangulu primu si la unu tratatu comerciale. Cele mai multe convinu intr'aceea, ca intalnirea a produsu rea dispositiune la Berlinu.

Belgiulu a fostu in dilele din urma ans'a unei dissonantie mari in cercurile politice ale Europei. Ans'a a dat'o episcopatulu belgianu, carele incuragiéza resistinti'a episcopatului nemtiescu contr'a legiloru prussiane. Regimulu germanu, din caus'a acést'a si din alte de feliulu acest'a, s'a vediutu silitu a face o reclamatiune la guvernulu belgianu, recercându-lu sa nu sufere cá Belgiulu sa devina vétra de agitatiuni indreptate asupr'a Germaniei. Guvernulu belgianu, cu provocare la neutralitatea sea, respunde intr'unu tonu esacerbatu. Respunsulu acest'a a si aflatu resunetu in multe diurnale, vaierandu pre „bietulu Belgiu amenintiatu de puterea nemtiésca.“ Alarm'a acést'a a pusu si pressa berlinesa in miscare si asiá articuli intitulati „Ist der Krieg in Sicht“ au si inceputu rotund'a.

Principalele organe de publicitate europene, si mai cu séma cele austriace continua cu apretiâri asupr'a ultimeloru evenimente ce se produsera in Serbi'a. Eata ce scrie „Fremdenblatt“ despre vecin'a nóstra, avendu in vedere mai cu séma disolverea din urma a scupcinei:

Mai suntu inca si alti ómeni in Europ'a cari au unu interesu prea imediatu si importantu la desvoltarea ce iau lucrurile in Serbi'a, si asupr'a peninsulei balcaniloru spre a nu se opune imediatu in modulu celu mai categoricu la isbucnirea ori-câre i simptome care aru prevestí complicatiuni seriόse.

Puterile europene si mai cu séma statele cele mai limitrofe, au totuodata si dreptulu si datori'a de a consacrá tóte silintiele loru spre a favorisá in Serbi'a o politica de interese rationale care sa permita acestei tieri a inagurá o era de progresu din punctulu de vedere materialu si intelectualu, fâra sa aiba a se incaldí pre socotél'a altui'a. Si déca principele Milanu dà garantii pentru o asemenea politica, cum si facù pronunciandu disolverea unei camere turburatóre, si care e propria a lucrá la bun'a stare si prosperitate a tierei, suveranulu serbu nu face printr'acést'a decâtu a respunde pre deplinu la ceea ce astépta dela densulu poterile, asupr'a câror'a cade sarcin'a mantinerei si conservârei pâcei in Europ'a. Serbiloru apartiene de a apretiá tóte dificultâtile cu cari are a luptá guvernulu loru, atâtu in intru câtu si in afara. Eata singur'a politica compatibile cu interesele tierei loru si cu legitimele loru aspiratiuni natiunale; si pre tempulu alegeriloru la carî voru avea fórte in curendu a procede voru avea cea mai buna ocasiune de a probá Europei, déca suntu seriosu decisi a uní tóte fortiele loru urmandu o cale de desvoltare normala si regulata spre a nu se innecá cá individualitate natiunala in tempest'a inevitabile ce apare la orisontu amenintiandu viitoriulu, séu déca jucandu-se cu imprudentia cu foculu, aru cautá sa aprinda incendiulu care póte imbratisiá tóta Europ'a orientala si a se propagá in tóte pârtile.

Misiunea Austro-Ungariei consista mai nainte de tóte a urmá cu atentiunea cea mai sustienuta evenimentele ce se producu atâtu in Serbi'a câtu si pre intrég'a nóstra frontiera orientala si meridionala, care se atinge cu imperiulu otomanu. Trebuie sa intervenimu spre a liniscí si pacificá câtu va fi posibilu pretutindeni unde celu mai micu incidentu trecutu nebagatu in séma aru puté deveni punctulu de plecare alu unui siru de evenimente importante si de o insemnatate necalculabile.

Acestea trebuie sa formeze bas'a, atâtu a politicei nóstre propriu dise, câtu si a totu ce e relativu la cestiunile politico-comerciale. Resulta inca de aci ca aru fi a nu ne cunósce cu scíintia séu a ignorá intr'unu modu grosolanu missiunea ce-'si impune séu ce seversiesce politic'a nóstra déca i-amu cere o initiativa imprudenta ridicandu cestiuni cari importà, atâtu in interesulu Austriei câtu si in alu Europei in generalu, a nu le abordá decâtu cându voru fi ajunsu la estremitate

Germani'a si papalitatea. -- Dupa o corespundentia din Berlinu a diuariului „Standard“ guvernulu italianu a facutu cunoscutu celui prusianu, prin intermediarulu ambasadorului dela Rom'a, baronulu de Keudel, ca e inca dispusu asupr'a unei conventiuni cu celelalte puteri relativu la o conventiune pentru regularea positiunei Papei si a drepturiloru diferiteloru guverne la viitórea alegere de Papa; alte informatiuni inse dau acésta noutate cá fórte indoiósa si nu lasa indoiéla asupr'a ingrigirei ce a produsu asupr'a guvernului italianu si opiniunei publice pretentiunea Germaniei de a face pre Itali'a respundietória de actele Vaticanului.

Corespondentulu din Rom'a alu aceluia'si diuariu vorbesce despre o intrevedere ce aru fi avutu locu intre ministrulu Visconti-Venosta si monseniorulu Bernandi, in care acest'a aru fi primitu asigurarea ca pre câtu tempu Vaticanulu se va conduce cu moderatiune, guvernulu italianu nu va permite nici o schímbare, celu putienu in cursulu vietiei Papei.

„Pr.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a camerei representative dela 7 Aprile s'a terminatu desbaterea asupr'a proiectului relativu la contributiunea pentru venatu. O discussiune mai infocata s'a provocatu prin dispusetiunea, ca celui ce arata vre-o abatere dela lege i se acordéza o parte din mulct'a de bani, cu care se pedepsesce respectivulu. Stâng'a estrema dechiarà, ca acést'a dispusetiune samena cu dispusetiunile lui Bach de pre tempulu absolutismului si cá atare contrastéza cu demnitatea caracterului unguerescu. Cu tóte aceste dispusetiunea s'a primitu espunendu *Moricz* si Lad. *Tisza* ca o lege constitutiunale nu se póte compará cu dispusetiunile arbitrarie ale guverneloru absolutistice si participarea celui ce aréta violarea legei la mulct'a de bani e provediuta inca in legea despre politi'a de câmpu. *Csiky* se provocà la „Tripartitu“ si numai cu greu se potù convinge, ca acést'a colectiune de legi are numai valóre particularia.

Merita sa amintimu o propunere ce a facutu *Irányi.* Densulu recomendà adeca la passulu unde se amintescu armele de venatu, sa se introduca contributiunea insignieloru, pre care oratorulu o apróba din punctu de vedere democratecu mai multu decâtu contributiunea pentru arme, cari se potu folosí pentru aperarea tierei si intre impregiurârile nóstre de siguritate nu suntu unu articulu de lucsu. Parerea acést'a fu combatuta de ministrulu financieloru Col. Széll si de Iul. *Schwarz.* Celu dintâiu dise, ca contributiunea pentru armele de venatu nu e o sarcina asiá mare pre cându contributiunea pre insemne din punctu de vedere financialu nu are nice o insemnatate practica. Iul. *Schwarz* dovedì, ca diferinti'a de spese se vede aici mai tare decâtu la arme.

Propunerea lui *Irányi* s'a respinsu si proiectulu s'a acceptatu in testulu originalu.

In siedinti'a casei representative dela 8 Aprile anuncia presiedintele, ca comissiunea pentru legea comerciale s'a constituitu alegendu-se Stef. *Gorove* presiedinte si Em. *Hodossy* referente.

Victoru *Istoczy* se radica pentru a indreptá câtra intregu ministeriulu, interpelatiunea anunciata cu patru septamâni nainte.

Esiste in genere — astfeliu incepe oratorulu motivarea interpelatiunii sele -- acea parere falsa, ca jidanii forméza numai o confessiune deosebita, apartienu inse in celelalte raporturi la natiunea, cu care conlocuescu. Dara acést'a nu e asiá, jidanii forméza o casta puternica, o confederatiune puternica ce cuprinde lumea intréga, care nu aspira decâtu suprimerea celoru-lalte religiuni, ei se lupta pentru domni'a universale, pentru *paniudaismu.* Spre scopulu acest'a ei câstiga pre cei mai desteri si mai puternici aderinti, se incérca sa puna statele in aternare financiale pentru a ajunge pre calea acést'a la influintia politica si pentru a-si promová scopurile loru.

Jidanii cu calitâtile si tenacitatea loru, adunându-si averi colosali marescu neegalitatea in relatiunile de avere, spre a creá astfeliu unu proletariatu mare. Iudaismulu se impreuna cu internatiunal'a si cu ultramontanismulu spre a-si ajunge scopulu seu: domni'a universale. Lumea presemtiendu pericolulu ce póte sa-i vina dela acésta óste ce lupta cu succesu a inceputu sa ia mesuri preventive. Desbinarea jidaniloru in neologí si ortodocsi nu impórta nimicu, ambele pârti urmarescu *unu* scopu. Ortodocsii voiescu numai sa sustiena puritatea castei, pentru a aduce numai purulu judaismu la valóre, precându neologii au alesu jurnalistic'a, cá cea mai buna arma pentru a combate ori-ce atacu indreptatu coutr'a judaismului.

Jidanii se indésa in ori-ce societate, de unde se incuiba odata nu se mai potu alungá, voiescu sa intre pretotindenea, dara insii suntu fórte esclusivi, se impresóra cu unu muru chinezu si forméza cea mai teribila dintre tóte aristocratiele: plutoaristocrati'a. Jidanii afectéza liberalismulu dara suntu fórte conservativi, se impreuna cu partid'a ce invinge pentru a o esploatá.

Periculu ce ascunde desulu falanxu alu judaismului pentru celelalte confessiuni, cu deosebire pentru catolicismu, e de mare insemnatate pentru Ungari'a si trebuie sa se ia mesuri resolute pentru a preveni pericolulu cu care ne amerintia judaismulu. Oratorulu nu recomenda o persecutiune a jidoviloru, de vreme ce, dupa cum dovedesce istori'a, jidanii cu tóte persecutârile s'au inmultitu si au devenitu fórte puternici, ba déca nu se persecutá cestiunea jidana, dupa parerea oratorului, n'aru mai fi astadi.

Interpelatiunea sea dice:

Considerandu, ca chiaru si dupa dechiaratiunea on. d. ministru de culte si instr. publ. data in camera la 4 Iuliu 1874 nu esista in intréga Europ'a unu statu, in care elementulu jidovescu sa aiba o influintia si insemnatate mai mare decâtu in Ungari'a; considerandu, ca acestu elementu se inmultiesce in tiéra, mai alesu in urm'a imigratiunei, fórte tare si inundarea tierei de jidovi imigrati de repetite ori a fostu objectu de discussiune in press'a tuturoru partideloru si ca publiculu se ocupa cu acésta intrebare de ani incóce;

Considerandu, ca acestu elementu — dupa form'a sea interiora si esterióra nu representa atâtu o confessiune câtu mai multu unu sistemu de casta invechitu, ce domniá in anticitate, ca e o potere sociale independenta, care face concuiste din dî in dî totu mai mari pre terenulu politicu socialu si natiunalu economicu prin armele ce si le-a procuratu prin impregiurârile actuali, si nu numai ca intrece elementele neiudaice, ci le amerintia si cu perire; considerandu, ca jidovimea forméza unu organismu, care fiindu condusu de internatiunala se radica preste interesele statului si ale natiunalitâtiei, si care dupa cum constata anii cincidieci se alipesce de caus'a natiunale numai pâna cându impregiurârile actuali le asigura poterea séu prospectulu de potere spre a o esploatá in folosulu castei proprie; considerandu ca Ungari'a nu e chiamata a fi teritoriulu de esperimentâri pentru acést'a oligarchia economica; si in fine considerandu acelu punctu de vedere analogu pre care se afla dupa esemplulu altoru guverne europene si guvernele nóstre fatia de ultramontanismu si internatiunala, respective fatia de democrati'a sociale, intrebu pre onoratulu ministeriu:

1. Are de cugetu sa substérna proiectulu de lege apromisu la dese ocasiuni de guvernele de pâna acum, prin care sa se reguleze incolatulu si sa se puna astfeliu o stavila imigratiunei jidoviloru ce inunda Ungari'a?

2. Pune-va guvernulu piedeci unei miscâri pacinice, care s'aru intreprinde eventualu de câtra elementele nejudaice contr'a acestei caste agresive?

3. Are de cugetu guvernulu sa ocupe fatia de cestiunea acést'a o positiune resoluta séu vrea sa continueze o politica indiferenta si o neutralitate deplina, care nu e justificata prin aparintiele ce s'au ivitu pre terenulu administratiunii publice dela acordarea emancipatiunei incóce?

Interpelatiunea se predà ministerului.

Se continua si termina desbaterea asupr'a contributiunii de lucsu.

Apelu.

In medilocului stramutâriloru intemplate prin fusiunea celoru dóue partide mari magiare din tiéra, interesele vitali a subsistintiei nóstre politico-natiunali ne chiama, de o parte a ne ingrigí, de consolidarea reuniunei nóstre politico-natiunali din districtulu Aradului; iéra de alta parte a ne intielege, ca dupa schimbarea corelatiuniloru dintre partid'a nóstra si celelalte dóue partide magiare din districtulu nostru: ce atitudine sa iae reuniunea nóstra fatia de partid'a liberala magiara? precum si pentru restaurarea biroului reuniunei.

Spre acestu scopu, adunarea membriloru reuniunei la 4 Aprile st. n. 1875 a decisu *conchiamarea tuturoru româniloru, cari suntu membrii reuniunei politice natiunali din districtulu Aradului* la o adunare generala *pre Sambata 1 Maiu st. n. 1875* d. a. la 4 óre.

Suntu deci provocati toti membrii disei reuniuni, respective partidei natiunali, a se ínfatisiá la adunarea generala, ce se va tiené in localitâtile connatiunalului domnu *Georgiu Dogariu in Aradu, strad'a telechiana Nr. 15.*

Apelandu la semtiulu curatu românescu alu fia-cârui, avemu firma sperantia, ca nu-si va crutiá nici unulu ostenél'a si jetf'a materiala, a participá la adunarea generala, ce e chiemata a deslegá problem'a consolidârei si atitudinei reuniunei nóstre politico-natiunali.

Eara si pâna atunci facemu atenti pre toti membrii reuniunei nóstre, cá sa nu precipiteze insinuându-se cá membrii in partitulu nou fusiunatu magiaru, precum nici ori-care alta partida eterogena.

Ceea ce vomu sa o facemu cá partidu compactu, *cu demnitate,* iéra nu cá singurateci respanditi.

Astfeliu pretinde positi'a nóstra din acestu districtu.

Aradu la 4 Aprile 1875.

Din partea biroului Reuniunei politico-natiunale din districtulu Aradului.

Ioanu *Moldovanu* m. p.
vice-pres. interim.
F. H. *Longinu* m. p.
notariu.

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

despre notarii publici regesci.

CAPU I.

Implinirea locuriloru de notari publici.

§ 1. Pre notarii publici i denumesce mnistrulu de justitia.

§ 2. Notariu publicu numai cive maiorénu alu Ungariei póte fi, cu caracteru nepetatu, care nu este in concursu, nici sub curatela, cunósce pre deplinu limb'a oficiósa a statului, este in stare a corespunde ordinatiuniloru art. de lege XLIV din an. 1868, in urma a depusu censur'a advocatiala, ori cea judetiala practica, si póte dovedí pracs'a notariala de doi ani facuta de-si intrerupta inainte ori dupa depunerea censurei.

§ 3. Notariulu publicu nu póte fi totodata deputatu dietalu, advocatu in pracsa, profesoru ori invetiatoriu publicu, ordinariu ori estraordinariu, nu póte avé alta functiune ori servitiu publicu (de statu, biserica municipiu, comuna.)

Dela acésta regula se face esceptiune pentru functiunile bisericesci, municipale si comunale, cu cari nu este impreunata léfa ; asemenea si pentru servitiulu militariu in armat'a de linia (maritima) si in militi'a teritoriala in statulu activu, incâtu notariulu publicu la acést'a naru fi oblegatu prin legea militaria.

§ 4. Notariulu publicu nu póte avé ocupatiuni, cari suntu incompatibile cu pusetiunea sea. Cu deosebire:

a) Notariulu publicu nu póte fi directoru generalu ori deregatoriu la atare insocire comerciala, industriala ori asemenea intreprindere de speculatiune ; nu póte fi comerciante nici speculante de bursa, nu póte face speculatiuni de comerciu, industria banca, escomptu ori sensaria ; nu póte speculá cu vinderea si cumpererea immobileloru, nici cumperarea de pretensiuni, ereditâti ori alte drepturi;

b) este opritu a face negotiatiuni pentru sine sub numele seu propriu ori strainu, mai departe: a luá parte in afaceri, in cari intrevine in calitate de notariu publicu, a elocá banii, ce i s'au concrediutu, sub numele seu, de-si a primitu asupr'a sea platirea procenteloru ; in urma ;

c) a primí, fia sub ori-ce titlu, obligamentu de chizasîa si evictiune in afaceri de acele, ce s'au incheiatu cu intrevenirea sea, ori au trebuitu sa le legaliseze.

§ 5. Numerulu si statiunea notariloru publici, ascultandu-se parerea respectivei camere notariale, se stabilesce prin ministrulu de justitia.

§ 6. Statiunea de notariu publicu se implinesce pre calea concursului.

Recursulu bine instruitu este a se indreptá la acea camera notariala, in a cârei cercu se afla loculu de implinitu.

Camer'a notariala si da parerea asupr'a recurseloru intrate in terminulu defiptu, si relatiunea sea motivata in 15 dile dupa espirarea terminului de concursu o substerne ministrului de justitia dimpreuna cu tóte recursele.

§ 7. Denumirea de notariu publicu da indreptatire de a face documente notariale numai in limb'a unguréscа, facerea loru in alta limba, ministrulu de justitia ori deodata cu denumirea ori mai tardiu numai atuncea o póte concede, déca respectivulu notariu publicu deosebi dovedesce deplina desteritate in acea limba.

§ 8. Notariulu publicu este indetoratu in trei luni dela primirea decretului seu de numire ale seversí tóte câte se receru in §§ 9—15 spre ocuparea statiunei.

Acestu terminu la rogarea motivata a notariului publicu, prin ministrulu de justitia se póte prolungí.

Notariulu publicu care neglige terminulu prescrisu in acestu § ori celu prolungitu, se privesce de atare, care n'a acceptatu numirea sea.

§ 9. Fia-care notariu publicu depune cautiune, carea pentru Budapest'a se stabilesce in 7000 fl. pentru orasie, cari numera celu putienu 20,000 locuitori, in 4000 fl. pentru alte locuri in 2000 fl.

Cautiunea póte stá din bani gat'a in obligatiuni de statu ungare, ori in hartii de valóre, ce guvernulu le-a dechiaratu publicu de apte pentru cautiuni ori in hipotec'a de pretiu duplu. Valórea harthieloru se socotesce dupa pretiulu de bursa din Budapest'a samnatu in diu'a premergatória depunerei, dara nici cându preste valórea nominala.

Valórea immobileloru vinculate se stabilesce totu dupa acele regule ce suntu a se observá dupa procedur'a civile la stabilirea pretiului immobileloru luate sub esecutiune.

§ 10. Despre acceptabilitatea cautiunei, ascultandu-se parerea fiscului reg., decide camer'a notariala, si despre decisiunea ei este a se incunosciintiá atâtu fisculu reg. câtu si notariulu publicu.

In contr'a decisiunei se admite recursulu din partea ambiloru la ministrulu de justitia.

§ 11. Banii gat'a, hartiile de valóre, ori documentulu de cautiune provediutu cu clausula de incorporare (intabulare), déca s'au primitu de asigurare, se inlocuescu si se pastréza fâra tacsa in cas'a de deposite a tribunalului, in a cârui cercu se afla statiunea notariala.

In privinti'a vinculârei hartieloru de valóre dispune camer'a notariala totu pre calea acelui tribunalu.

§ 12. Fia-care notariu publicu depune urmatoriulu juramentu de oficiu: „Juru pre a totu sciitoriulu si a totu puterniculu Ddieu, ca voiu fi totu-déun'a credinciosu câtra Majest. Sea Regele nostru, Ungari'a si constitutiunea ei, afacerile mele de notariu publicu le voiu implini in intielesulu legiloru cu credintia, cu acuratetia si cu consciintia. Asiá sa-mi ajute Ddieu!“ Notariulu dupa depunerea cautiunei póte cere indata admiterea sea la juramentu.

Depunerea juramentului se intempla in siedinti'a publica a tribunalului respectivu, si acest'a se notéza pre decretulu de numire.

Déca unu notariu publicu si-a schimbatu statiunea: n'are sa jure de nou. (Va urmá)

Sabesiu, in 25 Martie 1875.

Dle redactoru! Te rogu aibi bunatate a dá locu in colónele „Teleg. Rom.“ urmatóreloru renduri:

In Nr. 23 alu „Telegrafului Romanu“ aparù o corespundintia datata din Sabesiu din 3/10 1875 st. v. subsemnata de P. R. — Intentiunea corespondintelui, o aréta contecstulu intregu, ca i-a fostu sa denuncie si mistifice in modu nedemnu cele petrecute in modu onestu si corectu in siedinti'a sinodului protopr. tienuta in Sabesiu la 10 Martie 1875. — Acestea a le trece cu tacerea, aru fi ale recunósce a intarí pre onoratulu publicu cetitoriu in sinistrele combinatiuni trase din acea corespondintia, a-lu lasá se conchida, cumca manecarea protopresbiterului la conchiamarea sinodului protopr. sebesianu n'a fostu dupa prescrisele statutului organicu, si ca tienuta protopr. preste totu decursulu siedintiei a fostu necorecta.

Sa vedemu asiá dara câta dreptate are P. R. cându dice „ca de-si acestu sinodu s'a conchiematu pre bas'a § 45 din statutulu organicu s'a trecutu totusi cu vederea tenórea § 42.“ — Afirmatiunea acést'a nu numai ca e lipsita de adeveru, ci arata pre fatia necuratulu simtiementu ce a indemnatu pre coresp. P. R. sa iésa in publicitate cu asemenea asertiune si de n'aru fi fostu predomnitu de patima, aru fi potutu aflá din circulariulu dto 24 Ian. Nr. 16/1875 prin care s'a conchiamatu pre 11 Febr. a. c. membrii sinodului protopr. la siedintie, impregiurârile adusese cu sine, de la acestu terminu se presentara mai putieni membri, decâtu prevede legea, si asiá protopresbiteriulu a fostu constrensu sa indrepte la 21 Febr. sub Nr. 45/1875 alta hartie câtra membrii sinodali chiamendu-i la siedintia pre 10 Mart. c. c. — Omulu nepreocupatu va aflá acestea conformu prescriseloru, inse ce ajungu acestea naintea unui'a cá corespundintele P. R. carele nu e membru sinodului, si carele si-a luatu inainte sa mistifice totulu.

Dice mai departe P. R. „dupa un'a si alta propunere urmà din partea presidiului o propunere esagerata si plina de catranu etc. etc.“ cu afirmarea acést'a si desgolesce corespundintele negrulu sufletu; a afirmá fâra de a citá cuvintele cele esagerate si pline de catranu, e atât'a, câtu a spune ne adeveru, si déca in anim'a coresp. P. R. aru fi mai remasu o mica schinteia de onóre aru trebuí sa rosiasca afirmandu asiá ce-va, cu atâtu mai vertosu, pentru ca a fostu fatia si a trebuitu sa auda si scie, ca nu presidiulu a facutu propunerea, prin urmare, nici ca a avutu de ce se catraní. —

Eata ací din cuventu in cuventu conclusulu sinodului protopr. adusu si luatu la protocolu sub 3 carele suna: „se aduce pre tapetu caus'a arondârei protopresbiterateloru. I. Paraschivu cere a i se spune, care parochii s'au ruptu din tractulu nostru. — Dupa ce se spunu, propune: ca de óre-ce Venerab. Consistoriu archidiecesanu a alteratu otarirea maritului sinodu archid. din a. 1874 anecsandu din tractulu nostru la alu Albei-Iuliei nu numai cele dóue parochii anume Hepri'a si Drambasiu date de acelu sinodu ci prelânga ele, inca Inurea, Ciugudu, Himb'a si Ord'a de susu, sinodulu protopresbiteralu se adreseze o representatiune câtra venerabilulu consist. archid. in carea sa se dechiare, ca se va tiené numai de dispusetiunile maritului sinodu archid. incâtu acelea nu se voru schimbá in urmarea reclamatiuniloru din partea comuneloru respective.

Propunerea se primesce unanimu si spre stilisarea reprentatiunei se alegu dd. par. N. Lazaru, I. Paraschivu si I. Bogitie. — Unde e ací propunetoriulu presupusu de P. R, unde esagerarea, séu catranirea, séu oratori'a? ce se atribuescu presidiului la acést'a ocasiune, cându asupr'a ei fiindu toti membrii sinodali de acordu nu s'au incinsu nici o discussiune. —

Corespundintele P. R. petrecendu, in vér'a trecuta câte-va luni in óre-care parlamentu, se vede a se fi luminatu de spiritulu aceluia'si, incâtu dupa pracs'a castigata acolo si fâra permissiune i vení sa vorbésca in siedinti'a sinodale, de-si nu e membru acelui'a, dara presidiulu oprindulu dela cuventu ofensà se vede pre parlamentariulu P. R. de a trebuitu sa strîge in lumea mare, ca presidiulu sinodului prot. din Sabesiu n'are spiritu parlamentariu, pocita maniera, in urma si deslusirile presidiului, facute sinodului prot. despre necorect'a administrare de pâna ací a averei bisericei nóstre din Pianulu de josu, aretandu-se daunele ce se causéza acesti'a din lips'a de ómeni consciintiosi se pare a fi conturbatu pâna acolo necuratele simtieminte ale coresp. P. R. de trebuie sa iase in publicitate cu insinuâri nedemne; inse n'ai ce face, adeverulu sa-lu ascundi nu poti, câci ratiociniele bisericei si documentele alaturate la cele dintre cari o parte insemnata nu numai ca suntu scrise, dara multe si subscrise de P. R. lu dau pre fatia, apoi pentru atari deslusiri basate pre esperintia si date, paremi-se a nu fi fostu de lipsa, cá se onoreze coresp. P. R. presidiulu sinodului pâna si cu titlu de infalibilu.

Remane acum la bun'a chipsuiéla onoratiloru cetitori ai „Teleg. Rom.“ sa judece, ca ce caracteru póte avea unu corespundinte cá P. R.

Presidiulu sinodului
protopr.

Varietâti.

⁂ Dela librari'a *Socecu* et Com. din *Bucuresci* ni sosí *patru* volumuri „*Opere complete* partea antei'a **Teatru**.“ Astadi ne marginimu a anunciá pre scurtu si a atrage atentiunea publicului asupr'a unui anunciu celu publica librari'a mentiunata in fói'a nóstra.

⁂ *Multiamita publica.* — Scól'a nóstra confessiunala gr. or. din orasíulu Cincu-mare a ajunsu la intrepunerea comit. paroch. locale in privinti'a invetiementului poporalu intr'o placuta positiune, câci fu impartesita din partea inaltului inspectoratu regescu pentru fondulu regiu in modu gratuitu cu o colectiune din mesurile metrice, cari cu prim'a Ianuariu 1876 se voru introduce in modu obligatoriu, construite de profesorele C. Bopp din Stuttgart si anume cu aparatulu metricu instructionale, pentru scólele poporali constatatoriu din:

I. 1 meter. scolasticu cu impartirea in dieci centi si milimeteru; II. 1 Decimeteru — cubu care se póte desface; III. 1 Decimeteru — cubu cavatu; IV. 1 Literu si 1 Kilogramu; V. 1 Deciliteru si hectogramu; VI. 1 Centimeteru si 1 decagramu; VII. 1 Centimeteru — cubu cavatu si 1 gramu;

Subscrisulu comitetu parochiale, cá fidelu interpretu si alu sinodului parochiale, se afla indetoratu fatia de acestu actu de generositate a esprime publice inaltului reg. inspectoratu cordial'a sea multiamita. —

Cincu-mare in 4 Aprile 1875.

Comitetulu parochiale gr. or.
M. Branisce m. p.
presied.
I. Bastea m. p.
notariu.

⁂ De comandantu alu gendarmariei transilvane este denumitu maiorulu de honvedi Franciscu Tőrők.

⁂ *Scandalu pre drumulu de feru.* In 17 ale lunei curente s'a intemplatu la statiunea Ipcani, unde trece drumulu de feru din Bucovin'a in Romani'a unu casu, care ilustréza fórte uritu siguranti'a publicului caletoriu. Pre clas'a 2 a sositu in dîu'a aceea o dómna fórte frumósa si eleganta, carea caletorea singura. Dómn'a venea din Elveti'a si voiá cá preste Moldovi'a si Basarabi'a sa ajunga la parintii ei in Russi'a. Esteriorulu ei celu prea placutu a sternitu in oficialii confiniului românescu o atractiune condemnabila câtra interesant'a pasagiera Cu deosebire oficierulu carele are asupr'a si viz'a paspórteloru, erá acel'a care molestá mai multu pre amintit'a dómna. Ne voindu insa dómn'a sa pricépa intentiunile oficierului, 'si reservà acest'a ocasiunea la controlarea vamale, cugetându ca prin rigorositatea sea o va inblandí si o va supune intentiunei sele nobile. Si in adeveru dómn'a, care avea pasportu in regula si diplom'a de doctoratulu de medicina, s'a si inblanditu, insa nu in intielesulu oficierului. Ea, vediendu-se atacata in cele mai nobile simtieminte, si-a luatu refugiulu la oficialulu austriacu, care erá in functiune. Acest'a au si luat'o sub scutulu seu, au dus'o in locuinti'a sea, dara indata i-a datu se intieléga, ca moralitatea ei ací erá si mai espusa periculului. N'a avutu incatreu, ci paresindu-si bagajulu si chiaru si vestmintele de iérna a fugitu spre Hatn'a, de unde si-a continuatu caletori'a câtra casa, incunosciintiandu mai intâiu pre parinti prin telegrafu, despre intemplarea acést'a.

⁂ *Temes is money* (tempulu e moneta, bani.) — Acést'a este inscriptiunea ce figuréza pre usi'a biroului unui redactoru a dîarului din Sydney (Australi'a.) Nimene nu póte vorbí cu redactorulu de câtu indemnisândulu de tempulu ce-va perde. O audientia de o óra costa 10 silingi; $^1|_2$ óra 5 si unu cuartu 3 silingi. Ce bine aru prinde sa putemu introduce si noi mesurile acestea.

⁂ *Mamalig'a medicamentu contr'a ftisiei.* Cercetâri recente au stabilitu ca celu mai bunu remediu contr'a ftisiei pulmonare este farin'a de papusioiu (melaiu) de buna cualitate facuta fertura. Intrebuintiarea incontinua si prelungita a acestui alimentu escelinte aduce, se pare infalibilu, vindecarea, cându insé ból'a n'a ajunsu la celu din urma gradu.

Indata ce observa cine-va ca o recela séu altu asiá ce-va devine inderectnica si de natura rea, trebuie indata a-si face hrana principala din farina de papusioiu (malaiu) férta cu jumetáte lapte si jumetate apa.

Déca nu se póte intrebuintiá laptele, se póte prepará fertur'a cu zama de carne séu cu apa si cu untu; dara laptele este preferabilu.

⁂ *O noua inventiune de incaldirea vagóneloru.* — Eata o inventiune de cea mai mare utilitate. E vorb'a de unu sistemu de incaldire a vagóneloru câiloru ferate, sistemu comodu, putienu costatoru si ne oferindu nici unu pericolu, datoritu imaginatiunei unui alsatianu, D. Bocard.

Incaldirea se face cu cóca, intr'unu caloriferu instalatu intr'unu vagonu de tinichea acatiatu de trenu, intre tenderu si furgonulu din frunte. Aerulu caldu este alungatu intr'o conducta de tinechea séu de fonta adaptata sub parchetulu vagóneloru, prin midiloculu unui ventilatoru pusu in miscare de o curea ce comunica cu o osia a rotiloru trasurei ce pórta caloriferulu. Conduct'a este strepunsa de gauri cari suntu totu atâte guri de caldura in raportu cu compartimentele trasureloru cu caletori. Aceste guri potu fi deschise si inchise dupa vointia, cu ajutoriulu unui bumbu.

⁂ *O descoperire archeologica.* O descoperire de mare interesu pentru anticari, si mai alesu pentru egiptologi, s'ă facutu la Port-Said. Unu archeologu invetiatu a descoperitu acolo o pétra monumentala a lui Thotmes III, sub domni'a cârui'a (1491 ani inainte de Iisusu Christosu) se presupune a fi avutu locu esirea israelitiloru din Egiptu.

Inscriptiunile dejá descifrate a acestei petre contienu preste 400 numi geografice, cari tóte se potu recunósce si cari apartienu cea mai mare parte Arabiei, Armeniei, Nubiei si tiermuriloru Mediteranci.

⁂ *Eucalyptus.* — Si fiindu-ca vorbimu despre eucalyptus, vomu comunicá lectoriloru ca in anulu 1873 ni s'a tramisu sementia de acésta esentiă din Parisu. Amu facutu la scól'a de agricultura o pepiniera, si, dupa câte-va luni de vegetatiune puetii aveau o inaltime de aprópe unu metru. Preste iérna au peritu toti, chiaru acei pre care i infasiurasemu cu paie.

Facemu cunoscutu acésta esperintia pentru cá sa se convinga ori-cine ca introducerea acestui arbore pretiosu este imposibila in clim'a nóstra. Sciamu ca nu póte vegetá in Romani'a, de vreme ce, dupa atâte esperintie facute in Franci'a, s'a doveditu ca eucalyptusulu nu sufere iernele aspre; si, déca amu facutu cercarea, a fostu numai pentru a face cunoscutu eleviloru acésta esentia. Ne vomu silí a pastrá câti-va puí in floraria din puetii ce vomu produce in anulu acest'a. Amatorii voru potea vedea in Maiu mai multi eucalyptus in gradin'a de cercări a scólei.

(Rev. Sciintifica.)

Raportulu

adunârei a dóu'a generale ordinarie a Institutului de creditu si de economii **„Albin'a"**, *tienuta la Sabiiu in localulu Asociatiunei transilvane in 30 Martíu 1875.*

(Urmare si fine.)

Contulu bilantiului.

Active.

	fl.	cr.
Starea casssei in numerariu la centrala 9437 fl. 19 cr. la reuniunile de creditu 1621 fl. 19 cr.	11058	38
Capitalu de actiuni rate restante	14200	—
Portfoiu: schimburi de banca 297670 fl. 60 cr. schimburi si oblegatiuni dela reuniuni de creditu 108937 fl. 33 cr.	406607	93
Imprumuturi ipotecari	21580	—
Imprumuturi de harthii de valóre	5191	—
Harthíi de valóre proprii, dupa consemnarea B.	16347	75
Moneta, dupa cursulu dela 31 Decembre 1874: 1002 bucâti de 20 franci a 8 fl. 90 cr. 8917 fl. 80 cr. 10 # à 5 fl. 26 cr. 52 fl. 60 cr.	8970	40
Debitori	9547	62
Spese de fundare a centralei si filialeloru 9536 fl. 40 cr. dupa amortisare de 1000 fl.	8536	40
Tiparituri si cârti, dupa amortisare de 1888 fl. 88 cr.	1700	—
Mobiliarulu 2786 fl. 40 cr. dupa amortisare de 278 fl. 64 cr.	2507	76
Interese transitive	4371	95
Sum'a	510619 fl.	19 cr.

Passive.

	fl.	cr.
Capitalu de actiuni, 3000 actiuni à 100 fl.	300000	—
Deposite pentru fruptificare	121856	70
Creditori	969	32
Fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu	43058	50
Interesele fonduriloru de garantia ale reun. de creditu	3624	76
Fondulu de garantia alu crediteloru ipotecari	475	—
Interesele fondului de garantia alu crediteloru ipotecari	14	89
Fondulu de reserva alu actionariloru	6525	94
Fondurile de reserva ale reuniuniloru de creditu	432	89
Dividende neradicate	31027	23
Sum'a	510619 fl.	19 cr.

Sabiiu, 21 Decembre 1874.

I. *Hanni'a* m/p. E. *Macelariu*, m/p.
membru de consiliu. deleg. consiliului.
Visarionu *Romanu* m/p.
directoru.
Gustavu *Ludwig* m/p.
comptabilu.

Bilantiulu presentu s'a esamenatu de subscrisii si s'a gasitu in consonantia cu cârtile institutului purtate in deplina ordine.

Sabiiu, 25 Martiu 1875.

Augustu *Senor*, m/p.
Basiliu *Petri* m/p. G. *Mateiu* m/p.

Contulu perderiloru si profitului.

Debet.
(Esîri.)

	fl.	cr.
Interese, pentru deposite spre fruptificare 6202 fl. 90 cr. pentru fondulu de garantia alu crediteloru ipotecari 14 fl. 89 cr. pentru fondurile de garantia ale reuniuniloru de creditu 1742 fl. 37 cr. pentru imprumuturi luate pe efecte 364 fl. 33 cr. pentru fondulu de reserva alu actionariloru 176 fl. 78 cr.	8501	27
Spese. Salarie, chiria, porto, competintie de timbru, inserate, diverse 8384 fl. 74 cr. spesele reuniuniloru de creditu 2004 fl. 11 cr. marce de presentia 376 fl.	10764	85
Contributiune	1309	50
Amortisatiuni, din spesele de fundare 1000 fl. din tiparituri si cârti 188 fl. 88 cr. din mobilie 278 fl. 64 cr. pretensiuni dubióse 250 fl.	1717	52
Profitu curatu 31,014 fl. 74 cr. profitu transportatu din anulu trecutu 12 fl. 49 cr.	31027	23
Sum'a	53320 fl.	37 cr.

Creditu.
(Venituri.)

	fl.	cr.
Profitu transportatu din anulu trecutu	12	49
Interese, dela schimburi de banca 27403 fl. 94 cr. dela schimburile si oblegatiunile reuniuniloru de creditu 1P943 fl. 67 cr. dela imprumuturi ipotecari 2588 fl. 49 cr. dela contocorrentu 87 fl. 84 cr. dela imprumuturi pe efecte 360 fl. 93 cr. dela rate de actiuni intardiate 1081 fl. 32 cr. dela harthiele proprii de valóre 785 fl. 27 cr.	48251	46
Provisiuni si competintie	4592	98
Tiparituri vendute	117	10
Profitu de cursu, la harthiele proprii de valóre 267 fl. 22 cr. la moneta 79 fl. 12 cr.	346	34
Sum'a	53320 fl.	37.

Sabiiu, 31 Decembre 1874.

I. *Hanni'a* m/p. E. *Macelariu* m/p.
membru de consiliu. deleg. consiliului.
Visarionu *Romanu* m. p.
directoru.
Gustavu *Ludwig* m. p.
comptabitu

Contulu acest'a alu perderiloru si profitului s'a esaminatu de subscrisii si s'a gasitu in consonantia cu cârtile institutului purtate in deplin aordine.

Sabiiu, 25 Martiu 1875.

Augustu *Senor* m/p.
Basiliu *Petri* m/p. G. *Mateiu* m/p.

Raportu comerciale.

Sabiiu 13 *Aprile* n. Grâu 4 fl. 27 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 73 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 80 xr. pâna 2 fl. 53; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 47 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a 10—20 fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie ungi 6 0 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 1/13 Aprile 1875.

Metalicele 5%	70 45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 80
Imprumutulu de statu din 1860	111 75
Actiuni de banca	946 —
Actiuni de creditu	231 75
London	111 35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80 —
„ „ „ Temisiorene	78 —
„ „ „ Ardelenesci	76 20
„ „ „ Croato-slavone	80 —
Argintu	103 40
Galbinu	5 22½
Napoleonu d'auru (poli)	8 89

Publicatiune.

Tuturoru acelor'a, cari au dreptulu electoralu la alegerea de deputatu dietalu, dara nu suntu susceputi in list'a electorale pentru nesolvirea contributiunii loru directe pre a. 1874, li-se aduce la cunoscintia, ca in conformitate cu dispositiunea articulului VI de lege din 1875 suntu de a se suscepe in listele electorali si acei alegatori indreptatiti, cari pâna la 15 Aprilie 1875 inclusive platescu contributiunea directa pre 1874 séu, déca suntu in restantia cu darea directa pre mai multu tempu de câtu unu anu, din restantiele loru celu putienu atâtu câtu face intréga darea loru directa pre anulu 1874.

Se provóca deci toti acei'a, cari vreau sa-si esercieze dreptulu loru de alegere, celu mai frumosu dreptu constitutiunalu, sa solvésca sum'a contributiunei reclamata de lege pâna inclusive 15 Aprilie 1875 pentru cá sa póta fi susceputi decursive in listele electorali.

Sabiiu in 2 Aprilie n. 1875.

Comissiunea centrale electorale a scaunului Sabiiului.

(3—3)

Edictu.

Simeonu Muntiu din Rahau carele de doi ani parasí pre soci'a sea Mari'a Zacharia din Heghigu fâra a se scí loculu petrecerii sele — se citéza a se presentá in terminu de unu anu de dîle la subsemnatulu foru matrimoniale, incependu dela datulu de josu, — câci in casu contrariu procesulu divortiale intentatu asupr'a sea, se va pertractá si decíde si in absenti'a lui.

Elöpatacu in 1 Martie 1875.

*S*caunulu ppescu gr. or. alu Heghigului, cá foru matrimoniale.
Ioanu Mog'a
Adm prot.

(3—3)

Librari'a Socecu et Comp. Bucuresci.

Calea Mogosióei Nr. 7.

Anuncie aparitiunea primei serii a scrieriloru lui Vasilie Alesandri *„Teatru"* 4 volume 8⁰ formatu Charpentieru harthie velina, tipariu elegantu.

De vendiare la tóte librariele din tiéra pre pretiulu de 20 lei noi pentru 4 volume.

Spre finele lunei lui Maiu anulu curentu va aparé seri'a II-a *„Poesii"* si pre la finele lui Octombre seri'a III-a *„Prosa"* de d. Vas. Alexandri, câroru serii voru urmá imediatu:

Poesiile lui Dim. Bolintineanu.

(1—3)

☛ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☚

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à ¼ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à ½ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa; diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à ¼ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à ½ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à ¼ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à ½ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respunpietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 28. ANULU XXIII.

Sabiiu in 6|18 Aprile 1875.

Sabiiu 5 Aprile.

Voru fi vre-o unspre diece-doisprediece ani, déca nu mai bine, de cându renumitulu dramatistu *Dawison* din Dresd'a debutá cá óspe pre scen'a unui teatru provinciale in cunoscut'a tragedia „Mórtea lui Walienstein.“ Dawison erá sublimu in tóte accentele esecutiunei; dara cându erá actiunea lui la culme, cându dejá multe gene erau inroate de câte o lacrima, unu vecinu alu meu incepe a ride si ride neincetatu. Bine, cum poti ride tocm'a acum cându se petrecu lucrurile cele mai serióse? Cum sa nu ridu pentru Ddieu, nu vedi ca astadi toti actorii nostri si cei din role secundarie vreau sa faça cá Dawison?

Ori-ce asemenare schiópata si asiá va schiopatá si a nóstra, dara cu tóte aceste unele eveneminte din dilele din urma ne facu sa ne aducemu aminte de intemplarea enarata.

Bismark astadi este necontestabilu „Dawisonulu“ diplomatiei europene si in lupt'a inscenata cu celu mai periculosu inimicu alu omenimei, cu ultramontanismulu, a raportatu prin energi'a si tactulu seu de barbatu de statu, pâna acum, victoria preste victoria.

Guvernulu nostru, se vede, ca inca a deschisu o lupta si cu o energia démna de alte cause, asupr'a natiunalitâtiloru.

Noi amu apretiuitu de multe ori situatiunea unui guvernu, amu escusatu si trecutu chiaru si cu vederea unele erori administrative; inse cându vedemu acum, ca persecutiunea celoru mai buni patrioti devine o sistema, si cându vedemu ca acést'a se esecuta cu o energia bismarckiana, mai ca ne vine si nóua sa ridemu, de necasu, si sa dîcemu, ca la noi in role secundarie si nepotrivite toti vreau sa imiteze pre Bismarck!

Câci, ce va sa dîca atât'a zelu desvoltatu pentru a *taiá* unu sucursu pecuniariu pentru unu gimnasiu pusu sub priveghiarea suprema a guvernului nostru? A simtitu guvernulu ce-va nepatrioticu in acelu institutu, séu in sinulu populatiunei, care l'au creatu?

Suntemu convinsi, ca nici guvernulu, nici nimenea altulu, nu va puté dîce unu cuventu macaru in defavórea patriotismului gimnasiului si populatiunei carea l'a ziditu. Si de aceea mirarea nóstra e cu atât'a mai mare cu câtu guvernulu cu sistema si da tóta silinti'a a departá pre cei mai buni patrioti dela sine si ai impinge cu mijlóce maiestrite in vre-o opusetiune óre-carea. Spunemu sinceru, ca astadi sperâmu mai multu tactu si diplomatia dela diversele populatiuni, de câtu dela regimu, carele, nu ne scimu esplicá, pre ce-'si baséza despretiulu cu carele cauta din inaltimea sea asupr'a „muritoriloru cetatieni ai statului“.

Pre câtu putemu si noi pretiuì situatiunea, nu o aflâmu nici decum potrivita cu astu-feliu de esperimente hazardose. Numai intr'unu casu amu puté aprobá tactic'a guvernului, déca voiesce sa ajungemu câtu mai in graba la unu absolutismu.

Afacerea cu gimnasiulu din Brasiovu noi nu o privimu cá terminata, ea va avé sa tréca prin mai multe fase dicasteriali, pâna se va terminá si asiá pentru cá sa nu preocupâmu deslegarei ei ulteriore nu o desvoltâmu mai departe.

Avemu inse unu alu doilea casu momentuosu dinaintea ochiloru nostri, casulu din siedinti'a dietale dela 13 Aprile, pre care lu reproducemu mai la vale la rubric'a indatinata. Dlu ministru a legatu gur'a unui deputatu dietale sa se espectoreze asupr'a objectului pertratatu in acea siedintia, deci cu atât'a mai vertosu este legata si gur'a publicisticei nóstre spre a nu 'lu discutá. Nu vomu perde nici unn cuventu asupr'a lui, ne dóre inse cându vedemu, ca intr'o majoritate asiá de mare, cum e cea a dietei Ungariei nu s'a aflatu nimenea, dara nimenea, carele sa tórne apa pre scantei'a aprinsa de cuventarea lui Miletici, ba insusi ministrulu de interne se seduce mai pâna la passiune si in locu de a turná apa, turnà uleiu pre foculu natiunalitâtiloru.

Energi'a este fórte buna si folositória si este o decore pentru ori-ce barbatu, in ori ce pusetiune; inse dulceti'a cea mai inocenta, intrebuintiata la locu si tempu neoportunu, devine veninu.

Dîuaristic'a magiara, mai dilele trecute, sedusa de-o notitia a dîariului „Közérdek“ din Pest'a, bucinase in lumea larga, ca Escel. Sea Par. Metropolitu Mironu *Romanulu*, aru fi facutu dispositiuni pentru tienerea mai multoru conferintie in curtea archiepiscopésca, la care aru fi participandu fruntasii clerului nostru, precum si unii laici mai distinsi, spre *a desbate si stabilí atitudinea politica a româniloru din Transilvani'a*.

Pre cându aparuse acést'a scire, in Sabiiu nici ca se sciá ce-va despre o atare intentiune a Escelentiei Sele, pentru ca in adeveru ea nici nu esistá. Cu tóte aceste unele dîuarie nu s'au marginitu a luá numai notitie simple despre scornitur'a din Pest'a, ci luandu-o dreptu bani sunatori, facura din trens'a unu capitalu de articoli de fondu. Astfeliu dîuariulu „Magyar Polgár“ din Clusiu ne aduse unu articolu esîtu din condeiulu unui Moldován Gergely, carele nu scimu de unde si pâna unde 'si aróga dreptulu de a dascalí totu mereu pre români in colónele acelei foi, aruncandu si asta data cu o sumétia cutezare nisce banuieli grave asupr'a Capului nostru bisericescu, cá si cum in tienerea unoru asemenea conferintie aru fi zacendu óresi-cari intentiuni egoistice referitórie la persón'a Escelentiei Sele, si óresi-cari motive de separatismu confessionalu.

Erá naturale, ca o asemenea nedémna banuiéla sa indigneze pre ori ce omu de bine si noi din partea nóstra eramu tocmai gat'a sa o stigmatisâmu in modulu ce i se cuveniá, — cându preste câte-va dile totu acelu diuariu ne surprinse cu o corespondintia originala din Sabiiu, care ne dete o deplina satisfactiune in contr'a numitului *condeiu simbriasiu* din Clusiu, si din care estragemu si noi urmatoriulu pasagiu esentialu:

„Mai nainte de tóte — dîce corespondentulu — fia-mi permisu a demintî in modu resolutu notiti'a din „Közérdek“ si a o reduce la simpla scornitura. Metropolitulu nostru pâna acum n'a tienutu nici o conferintia politica si deocamdata nici nu are intentiunea sa tiena. Acést'a potu sa o afirmu in modu categoricu. Deci, déca d. Moldován Gergely nu s'aru fi lasatu a se seduce prin bêrfél'a diuariului din Pest'a, de siguru n'aru fi riscatu asemenea banuieli asupr'a Metropolitului nostru, carele precum se scia, tocmai prin esemplar'a sea *modestia* si prin spiritulu seu *tolerantu* pâna la estremitate — a devenitu asiá de distinsu si iubitu atâtu dinaintea româniloru din Ungari'a, câtu si a celoru din Tranni'a. Din acést'a inse nici decum nu vreau a conchide, ca Metropolitulu Mironu dóra aru voí sa ocupe terenulu nepasârei fatia cu politic'a româniloru transilvaneni. Din contra, cunoscut'a sea activitate de pâna acum'a e destula garantia pentru noi, ca Escelenti'a Sea va fi si in viitoriu unulu din cei mai activi fruntasi atâtu a bisericei, câtu si a natiunei sele, fâra inse, cá pentru interese personale ori confesionale, sa se arunce vre-odata in bratiele separatismului!“

Blasiu in 9 Aprile 1875.

(Rectificare.)* Dle red.! In numerulu de eri ai binevoitu a impartasí dupa „M. Polgár“ óre-cari sciri despre un'a conferintia, ce s'a tienutu aici in finea lui Martiu.

Fiindu ca scirile acele nu consuna cu decursulu fapteloru, te rogu a suscepe rectificarea presenta, cá opiniunea publica sa nu se induca in eróre.

E dreptu, cumca din ocasiunea trecerei dlui Lazaru pre aici s'a tienutu o convenire de totu confidentiale, la care luara parte 11 blasiani si d. Lazaru. Scopulu — dupa descoperirea dlui L. — erá lamurirea opiniuniloru despre convocarea unei conferintie natiunali, despre tempulu si loculu ei. Dara cursulu conversârei se abatù la altele, cu deosebire d. L. comendà fórte multu activitatea si nesuí a probá, ca aru fi bine, cá si românii sa fia impartiti in dóue partide. Alti 4 mai vorbira pentru activitate.

Pentru passivitate n'a vorbitu nime, luându afara pre unulu, carele unulu dise, ca este pentru activitate numai in patria, rubiconulu nu va sa-lu tréca, — iéra celu numitu in „M. P.“ afirma, cumca tienut'a politica a româniloru nu se póte si nu se cuvine a se statorí intru una convenire mica, cum erá acea. 5 insi nu vorbira de locu.

Conclusu nu s'a facutu, cu atâtu mai putienu a dechiaratu cine-va alaturare la clubulu liberalu.

Aceste numai in interesulu adeverului batjocoritu amaru de referintele lui „M. P.“

Altmintrenea blasianii, ce au participatu la convorbirea acea, au respectatu caracterulu ei de totu confidentiale, incâtu necum prin diuarie, dara nice cu vorb'a nu au latitu cele petrecute acolo. Déca altulu cine-va fu de alta parere, acea i se póte iertá; dara schimosirea nu crediu sa i se ierte.

I. M. M.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a sea dela 9 Aprile camer'a deputatiloru trecendu indata la ordinea dilei primesce proiectulu relativu la impositele pre interese si pre renta de basa la desbaterea speciale. O discussiune mai viua au provocatu dóue dispusetiuni din proiectu. La paragrafulu, care indigitéza valorile ce trebuie supuse contributiunei, comissiunea contributiunale aduse proiectulu de resolutiune, prin care sa indruméza ministrulu de financie a se ingrigí pre calea ordinatiuniloru, cá la esecutarea acestei legi sa se insarcineze numai valorile adeveratu rentatórie, inse nu si cambiele negutiatoresci. **Várady** doresce sa se ia cuprinsulu acestui proiectu de resolutiune in lege. **Falk** dechiara, ca comissiunea s'a incercatu a face acést'a, dara s'a convinsu, ca o enumerare detaiata a valoriloru esaminande nu se póte realisá cu destula precisiune in testulu legei. Mai vorbescu multi pro et contra, in urma dandu ministrulu de financie dechiararea, ca la esecutarea legei va fi circumspectu, camer'a primesceproiectului de lege cu mare maioritate.

In desbaterea speciale ce urméza se nasce o discussiune la § 2, care scutezce banii depusi spre fruptificare la cassele de pastrare de contributiune. *Teleszky* propune sa se reiepte paragrafulu la comissiune spre a fi mai chiaru precisatu, care propunere se si primesce.

Proiectulu de lege despre societâtile de actiuni publice se primesce in desbaterea generale si speciale si vine indata la discussiune darea pentru carne si vinu. La acestu proiectu face stâng'a estrema „in interesulu poporului seracu“ o opositiune iritata. *Csiky* merse in amaraciunea sea asiá de departe incâtu provocandu-se la articlulu 13 din 1655 amerintià, ca poporulu nu trebuie sa considere acestu proiectu, de-lu va si sanctiuná Majestatea Sea, pentru ca e contr'a „usului natiunei si contr'a constitutiunei.“ Presidiulu face pre oratoru atentu sa fia mai moderatu in citatele sele.

In siedinti'a casei representative dela 10 Aprile interpeléza *Madarász* pre ministrulu de financie si de justitia, ca facutu-s'a ce-va pentru a supune la contributiune pre usurariu, ce resultate a obtienutu comissiunea chiamata spre scopulu acest'a?

D. *Irányi* interpeléza pre ministrulu de justitia, de scie, ca judecatori si presiedinti dela tribunale iau parte faptica la miscarea cea mare a partideloru din tiéra. Ce cugeta ministrulu sa faca pentru a aduce la valóre art. IV: 1869, care opresce pre judecatori dela ori-ce amestecu in actiunea politica?

Ambe interpelatiunile se predau ministriloru respectivi.

Ministrulu justitiei **Perczel** respunde la interpelatiunea lui I. *Madarász* si Eug. Pechy, relativa la modificarea unoru scaune notariali. Conformu dispusetiunei legei despre notariatulu publicu ministrulu de justitia statoresce scaunele notariali ascultandu mai intâiu tribunalele.

Fostulu ministru de justitia *Pauler* a esecutatu acést'a fipsandu prin emisulu seu dela 17 Decembre a. tr. scaunele notariali, cari s'au asiediatu in cele mai acomodate locuri. Firesce ca acele n'au potutu sa multieméscа tóte interesele de ajunsu. Pentru óre-cari schimbâri e decisivu § 5, care dispune, ca ministrulu de justitia póte face schimbâri ascultandu camer'a notariale. Oratorulu tienendu-se strictu de dispusetiunile legei va cautá sa corespunda intereseloru poporului, pentru cá tener'a institutiune sa prinda radecini in poporu.

---

*) Amu primit'o Joi in 3/15 Aprile
Red.

Interpelantii suntu multiemiti cu respunsulu si cas'a lu ia spre sciintia.

La ordinea dilei se primesce in cetirea a trei'a proiectulu despre societâtile de actiuni.

Urmandu la discussiune proiectulu despre inactivarea mai târdîa a legei notariali, comissiunea juridica a stramutatu terminulu dela 1 Septembre pre 1 Augustu nefiindu nici o pedeca pentru inactivarea mai tempuria a legei. Se primesce propunerea comissiunei.

Se discuta raportulu comissiunei de inmunitate asupr'a cererei tribunalului din Szekely-Udvarhely, cá sa se estradee deputatulu N. *Bartha.* Comissiunea propune estradarea, carea se si primesce.

Camer'a continua apoi discussiunea asupr'a contributiunei pentru consumarea de carne si vinu.

Cas'a magnatiloru avù la 10 Aprile o siedintia interesanta. Dupa cele formale ministrulu de financie si desfasiura inaintea boieriloru programulu financialu, cunoscutu din camer'a representantiloru.

Bugetulu actualu e unu bugetu de transactiune, in care nu s'au potutu face reductiuni radicali. Ce privesce directiunea financiale politica, oratorulu indigitéza la programulu ce l'a impartasîtu ministrulu presiedinte cându s'a presentatu cabinetulu in cas'a de susu. Acolo suntu desfasiurate in liniamente mari scopurile si tendintiele ministeriului.

Dóue cause principale au adusu trist'a stare actuale a tierei: precipitati si prea optimisti amu escomptatu viitoriulu si amu pusu administratiunea statului pre o basa prea estinsa si prea costisatória. Acést'a e prim'a causa principale. A dóu'a e, ca nu ne amu ingrigitu sa imbunatatimu si inmultimu isvórele de venitu ale statului. Si vindecarea reului are sa urmeze dara in dóue directiuni: trebuie sa reducemu erogatiunile la o mesura corespundietória si sa urcâmu veniturile. Spre scopulu acest'a e de lipsa o reforma organica si radicala, care sa cuprinda tóta administratiunea statului in tóte detaiurile sele. Guvernulu se va nesuí a indepliní acést'a munca. Bugetulu pre 1875, de-si sta pre bas'a vechia, e mai favorabilu cu 20 milióne decâtu bugetulu votatu mai pre urma déca proiectele de dare se voru votá si de camer'a boieriloru. Urcarea dâriloru e nedispensabila. Guvernulu se va presentá la 1876 cu unu bugetu propriu.

Contele I. *Czirâky* a cerutu dela guvernu unu programu financialu politicu, pentru ca s'a substernutu casei nóue proiecte de legi fâra de a avé cunoscintia diplomatica despre bugetu, multiemesce ministrului pentru ca a facutu cu sinceritate o diagnose adeverata, dara unu barbatu de statu trebuie sa scie si metod'a de cura.

Oratorulu arunca o reprivire asupr'a istoriei celoru 7 ani din urma. Starea legislativei a fostu depinsa cu colori viue, la inceputu ni se spunea de sume intrecatórie. Mai tardiu se facura datorii mici, urmara „investitiunile“ si tiér'a cadiù treptatu totu in mai mari detorii. Ministrii cei noi facura nóue promisiuni, cari nu se implinira, crisele devenira mai acute, tiér'a recunosù ca e de lipsa o schimde sistema, nu de persóne. Cu intrarea stimatului patriotu si barbatu de statu Ghyczy in cabinetu sperámu, ca sistem'a se va schimbá, inse ne insielarâmu. Deodata se iví unu ilustru barbatu de statu (Tisza) cu o poternica enunciatiune si tiér'a intréga recunoscù, ca schimbarea sistemei de pâna acum e o intrebare vitala pentru statu. Se facù o grupare nóua de partide, in cabinetu venira barbati ce au combatutu in continuu sistem'a vechia — si acést'a totusi sustà inca. Si cabinetulu celu nou face numai promissiuni stralucite, n'are inse unu programu care sa cuprinda o sistema clara; de acea oratorulu e neliniscitu.

Contele Ferd. *Zichy* e gat'a sa ia la discussiune proiectele de dare fiindu motivate prin critic'a stare actuale si avendu numai unu caracteru provisoriu. Dara fia-care patriotu cugetatoriu trebuie sa semtia lips'a unei base positive in guvernarea statului. Directiunea generale politica nu e chiarificata nicairi si o politica financiale buna e posibila numai pre bas'a unei politice generale bune, chiare si conscie de tient'a sea. Atare politica nu esiste nice in cabinetu, nice in parlamentu si cu deosebire in opiniunea publica. Órb'a casualitate ne-au impinsu inainte. Nice o reforma radicale, sistematica nu s'a realisatu, chiaru intetitóri'a reforma a contributiunei s'a amanatu din anu in anu cu cérta pentru dreptulu de statu.

Acum inca n'avemu o directiune politica sigura. Fusiunea a urmatu, cine scie ce credeu are partid'a cea noua? Urméza ea directiunea partidei deakiste séu a centrului stângu séu e unu „mixtum compositum“? Ce base principiale are nou'a maioritate parlamentaria, e unu secretu, pre care ministrulu de financie nu lu-a descoperitu in cuventarea sea. De vrea ministeriulu sa ne incredemu in actiunea lui, elu trebuie sa ne dea unu programu chiaru, politicu, corespundietoriu atâtu esigentieloru statului ungurescu, câtu si medilóceloru si puteriloru, de cari dispunemu. Oratorulu speréza, ca guvernulu va prevení diet'a prossima cu unu programu hotaritu.

Contele Antonu *Széchen* are putienu sa mai adauge la espunerile antevorbitoriului. Este unu simptomu de bóla afunda, cându unu statu dupa 7 ani de pace absoluta sta cu financiele sele pre dóg'a Ungariei. La acést'a e numai sistem'a de vina, sub sistema oratorulu nu intielege alterarea parlamentarismului, ci o politica sistemateca si sanatósa. Schimbarea ministriloru e unu momentu de morbu in organismulu statului. Oratorulu nu voiesce sa arete nici incredere nici neincredere pentru noulu guvernu, ci astépta sa véda faptele lui.

C *Széll* — improvisandu de astadata, respunde la espunerile antevorbitoriloru, cà n'a avutu intentiunea sa céra dela cas'a magnatiloru voturi de incredere, ci s'a rogatu numai de paciintia, pâna cându se va aretá guvernulu pre terenulu fapteloru cu unu programu facutu din initiativa propria, lipsindu de asta-data tempulu pentru atare munca grea.

Bar. N. *Vay* nu scie, pentru ce a intratu camer'a intr'o discussiune formale. Acum se lucra numai de unu respunsu alu ministrului la o interpelatiune ce i s'a facutu. Cas'a trebuie intrebata, de ia respunsulu spre sciintia, séu sa demite in desbatere. La 17. Maiu a. tr. a dechiaratu togm'a cont. F. *Zichy*, ca nu cere programu dela ministrulu de atunci. Pentru ce nu se dà ministeriului actualu tempu de precugetare?

Presiedintele *Majlath* arata ca nu e vorb'a de o interpelatiune. Cas'a a dechiaratu, ca nu ia in discussiune proiecte nóue de dare inainte de a fi impartasitu ministrulu de financie deslusirile asupr'a politicei sele financiali. Acum ministrulu a datu deslusirile si proiectele se voru luá in discussiune.

In siedinti'a dela 12 Aprile cas'a representantiloru resolvì paragrafii ce au mai remasu din proiectulu de lege despre darea de castigu si dupa acést'a darea pentru bâile montane. Aici se primesce unu emendamentu propusu de Jendrassik, dupa care contributiunea curata din productiunea ferului si cârbuniloru va fi nu 7, ci 5 percente. In fine se votà unu proiectu despre mesurarea acciseloru dupa sistemulu metricu.

Din siedinti'a de astadi relevâmu inca o interpelatiune a deputatului *Nicoliciu* câtra ministrulu de comunicatiune. Aceea se referesce la impregiurarea, ca guvernulu austriacu a concesu graneloru russesci o scadere considerabila a tarifeloru, prin care mesura se paraliséza cu totulu concurentí'a graneloru unguresci cu cele rusesci.

Ministrulu este rogatu sa scutésca interesele tierei, déca scie, ca esiste séu se pregatesce atare mesura pagubitória.

A substernutu si ministrulu de justitia unu proiectu de lege despre nóu'a organisatiune a judecatorieloru reg. de prim'a instantia, din care amintimu ca acestea se reducu la numerulu de 64.

Siedinti'a camerei deputatiloru dela 13 Aprile fu interesanta. Córd'a cestiunei natiunalitâtiloru atinsa de deputatulu serbu *Mileticiu* vibrà tristu in animele representantiloru magiari, cari nu potu suferí atari sunete neplacute in parlamentulu comunu tuturoru natiunalitâtiloru din statulu nostru poliglotu.

Indata dupa cele formale urméza discussiunea asupr'a unui imprumutu de amortisatiune in sum'a de 300,000 fl. cari se receru pentru cladirea teatrului natiunalu (magiaru).

E. *Simonyi* este silitu sa primésca proiectulu de basa la desbaterea speciale. Oratorulu dandu unu esposeu fragmentaricu despre fondulu teatrului arata, ca fostulu ministru de interne n'a purcesu corectu la folosirea fondului aducendu lucrulu acolo, de a trebuitu sa se contraga unu imprumutu contra resolutiunei espresse a camerei. Fostulu ministru de interne sa se puna in starea de acusa facendu investitiuni impreunate cu daune financiali.

Oratorulu substerne unu proiectu de resolutiune subscrisu de stâng'a estrema, dupa care contele I. Szapáry sa se puna in stare de acusa pentru ca a anunciatu, ba *instrainatu* averea fondului teatrului natiunalu. Camer'a sa designeze o comissiune de 5, care sa incépa procesulu criminalu.

Ministrulu de interne C. *Tisza* se restringe a reflectá la proiectulu de resolutiune susu memoratu.

Se cere, dîce Tisza, sa se puna in stare de acusa fostulu ministru de interne C. Szapary pentru calcarea legei. Legea dispune acést'a, cându ministri comitu illegalitâti, dara camer'a are si dreptulu, de a nu decide acusarea si a aprobá decursive erórea de forma. Passulu ce ocure in proiectulu lui *Simonyi* „a *instrainatu*“ averea, semnifica atâtu câtu o a *furatu.* (Strigâri din stâng'a estrema: acestu terminu nu sta acolo.) Notariulu cetesce passulu in cestiune, unde sta intr'adeveru: elidegenitve (instrainatu).

C. *Tisza* continua, ca domnii n'au priceputu bine sensulu acestui cuventu (Aprobare viua.) Propunetoriulu doresce, cá contele Szapary sa se faca responsabilu, déca cas'a inchiriata nu va aduce atâtu câtu s'a preliminatu. Facându-se densulu responsabilu atunci aru trebuí sa i se lasa si sumele, cari voru incurge preste trebuintia. Ministrulu de interne respinge resolutiunea si recomenda proiectulu de lege.

Ig. *Helfy* spriginesce proiectulu de resolutiune si polemiséza cu antevorbitoriulu.

Sv. *Mileticiu* vede si in acestu proiectu pronunciata nesuinti'a guvernului, de a promová cu tóte medilócele possibile interesele natiunei magiare (Strigari: Asiá trebuie sa fia! asiá e bine!) Subventiunile, cari se dau pentru institute de invetiamentu, se folosescu pentru institute magiare, pre cându institutele slave din Ungari'a superióra, pentru ca le frecuentéza si elevii slavi, s'au inchisu.

Déca oratorulu aru fi unu membru alu bogatei natiuni magiare s'aru rusiná de Europ'a, de lume, a folosí filerii natiunalitâtiloru serace pentru cladirea de teatre, pre cându dela scólele natiunalitâtiloru se subtragu subventiunile.

Referentulu E. *Huszár* replica antevorbitoriului, ca inzedaru se incérca a provocá o desbatere de natiunalitâti, câci camer'a nu se va demitte in atare discussiune. Cas'a si tiér'a va aprobá pre guvernulu seu, déca acest'a nu va desconsiderá interesele ei. Dealtmintrene fondulu e ungurescu, si serbii fórte putienu au contribuitu la elu. Oratorulu recomenda proiectulu. —

Lud. *Tisza* inca nu vrea sa provóce spre bucuri'a lui Mileticiu o desbatere de natiunalitâti, dara intréba, de unde vine, ca densulu (Mileticiu) siede in camera, déca nu se privesce de membru alu natiunii unguresci?

Dr. M. *Polit*: Ceea ce a produsu deputatulu Mileticiu e o intrebare de principiu si acést'a intrebare de principiu este, de póte vení afacerea teatrului unei natiunalitâti (contradiceri, nelinisce) inaintea corpului legiuitoriu alu Ungariei? Eu ve pricepu fórte bine punctulu de vedere alu d-vóstre. D vóstre presupuneti, ca Ungari'a este unu *statu natiunalu* si atunci firesce ca si afacerea unui teatru póte sa vina pre tapetu. Dara noi nu suntemu de parerea acést'a. Noi tienemu Ungari'a de unu *statu de natiunalitâti* (mare sgomotu) si asiá acést'a afacere séu n'aru trebuí sa vina de locu pre tapetu, séu sa se pórte grige si de teatrele celorulalte natiunalitâti (sgomotu.) D-vóstre poteti ce e dreptu sa decretati aici unde sunteti in majoritate, ca Ungari'a e unu statu natiunalu, dara nu poteti desmintí statistic'a, care dice, ca natiunalitâtile nemagiare suntu in majoritate. (Mare sgomotu, contradiceri tumultuóse.) Domnulu referentu dise, ca nu sucursele pentru fondulu teatrului natiunalu ung. vinu la intrebare, ci intrebuintiarea fondului. Déca acést'a aru fi asiá, atunci si fondulu natiunalitâtiei serbe aru trebui sa se pertracteze aici (a teatrului din Belgradu), nu, noi serbii avemu si aici unu fondu de teatru. Dreptu acea pâna cându nu sta in poterea dvóstre sa faceti din miliónele de slovaci, serbi, români — magiari, pâna atunci nu poteti pertractá afacerea *unui* teatru natiunalu. (Nelinisce sgomotósa, larma mare, contradiceri.)

C. *Tisza* respunde intr'unu tonu amerintiatoriu, ca déca *Polit* s'aru incercá sa latiésca parerea sea afara de paretii parlamentului, s'aru convinge, ca statulu ung. are inca atât'a fortia câtu sa nimicésca pre inimicii sei. Statulu representa o unitate politica, de-si locuescu cetatieni de alta limba in trensulu.

Polit se justifica ca n'a vorbitu de natiunea politica, densulu inca cunósce marginele ce le-a pusu legislatiunea Ungariei pentru unitatea statului. A vorbitu inse de natiunalitâtile statului si deosebirea intre natiunalu si natiunalitate esiste in tóta Europ'a.

Al. *Nemeth* respunde lui *Polit* cu unu proverbiu trivialu, ca si buh'a e dómna in cas'a sea propria. Afacerea teatrului ung. vine aici pentru ca la diet'a din Posionu magnatii si ordinile au votatu ajutorarea teatrului cá prim'a dare.

Maday argumentéza, ca ungurii nu numai *politicesce*, dara si dupa cultur'a, traditiunile si trecutulu loru suntu o natiune unguréscа. Oratorulu primesce proiectulu de lege.

In urma se respinge proiectulu de resolutiune alu lui Simonyi primindu-se proiectulu de lege alu guvernului.

Siedinti'a se inchide.

Vien'a, in 11 Aprile 1875.

Credinciosi patriei, in carea amu crescutu si poporului, din care ne-amu nascutu, cugetârile si simtirile nóstre nu se potu departá de pamentulu si trupin'a materna.

Cu tóta ardórea iubirei animeloru june, cu tóta poterea dorintieloru, sperantieloru si aspiratiuniloru nesuimu la fericirea patriei si a poporului nostru românu.

Cându se fericesce poporulu si patri'a e ferice, iéra sórtea poporului e ins'a-si sórtea fiiloru sei.

Subsemnatii fii ai Transilvaniei si Ungariei ajunsi odata la consciinti'a acést'a ne simtimu totu mai strensu cu intregu venitoriulu nostru legati de sórtea patriei si natiunei nóstre. Si cu câtu acésta legatura devine mai fórte, cu atâtu mai mari suntu bucuriele si suferintiele, cari se streplanta cá fulgerulu dela parinti frati si sorori in animele nóstre.

Astfeliu ne bucurâmu impreuna cu iubitii nostri de acasa, in momente de acele fericite, cându cu admiratiune vedemu destinsi barbati ai poporului nostru, luminati patrioti luptandu-se fâra frica si cu tóta forti'a, ce li-o dà o inalta consciintia de dreptu si de dreptate pentru libertâtile nealienabile ale patriei si ale natiunei nóstre, dara greu si amaru ne vine déca trebuie sa audimu de neintielegeri si sfasiâri intestine ale poporului românu, de rea vointia, de osti rasipite si de desertiuni dela sacrulu stindardu alu causei patriotice-române

Intr'unu asemenea momentu de nelinisce si mahnire interna venimu a ne esprimá semtiementele si aspiratiunile, ce le nutrimu fatia de bravulu si iubitulu nostru poporu si de demnii aperatori ai causei sele.

Ceea ce ne impinge cu o magica potere la acésta manifestatiune juna este trist'a convictiune despre periculului celu mare, ce amenintia cu putrediune pâna si radecin'a nationalitâtiei nóstre tocmai in tempulu celei mai gigantice desvoltâri a ideei de natiunalitate.

Abiá scapatu din servitute poporulu românu se simte espusu unei nóue si mai infricosiate sclavii. — Acést'a este sclavi'a morala, „caten'a aurita cu carea se incérca crudele poteri inamice a ne injugá din nou la carulu loru triumfalu.“

Intregu mechanismulu unei politice violatórie se pune in lucrare spre a stinge cu incetulu simtiulu de onóre, de dreptate si de libertate in pepturile româniloru — foculu acestu dumnedieescu, care a incalditu tóte spiritele inalte si nobile dela inceputulu istoriei.

Bunulu celu mai scumpu, care mai intâiu radica pre omu la demnitatea sea, care formeza bas'a adeverata a libertâtiei individuale, civice si natiunale in statu, motorulu principalu alu culturei gentiloru — limb'a materna si poporala ni se ataca cu armele cele mai rafinate ale unei legislatiuni si administratiuni straine cerintieloru desvoltârei nóstre patriotice natiunale.

Óre acést'a nu e destulu, sa mai enumerâmu aici inca si multele altele neajunse, cari bantuiescu sórtea poporului nostru ? ! Si noi câti suferimu cu acestu poporu, sa nu dâmu espresiune cugetâriloru ce ne agita tóta firea ? !

Ne aducemu aminte de cuvintele ce a respicatu Fabius in senatu : cându dise elu, marea e liniscita lesne se póte conduce nai'a asupr'a valuriloru line, cându inse se apropia fortun'a si valurile se radica isbindu-se cu vehementia de paretii corabiei, atunci intr'unu momentu atâtu de gravu trebuiesce incordata tóta puterea barbatésca si cu mâna tare diresa cârm'a, déca este cá corabi'a sa nu se cofunde.

Unu nou si greu viscolu infrunta astadi si nai'a sperantieloru si aspiratiuniloru nóstre, — sant'a causa a poporului românu.

Cu cea mai adenca intristare intieleseramu dara, ca tocmai acum — cându dupa atâtea nefericiri cu dereptu se asteptá, cá tóte braciale române, odinióra glori'a patriei si spaim'a inamiciloru, sa se reunésca a medilocí o sigura si puternica cârmuire a intereseloru nóstre natiunali — stau a se nasce nóue desbinâri in sinulu poporului nostru.

Ce suntu tóte inamicitiele lumei, ce este insasi poterea elementara a naturei prelânga acestu reu infricosiatu, care desparte pre parinte de fiu, pre frate de sora ? ! Gandindu-ne la elu ni se infatiosiédia tóte icónele infioratórie din istori'a trecutului nostru — foculu infernalu alu unei pasiuni descleitórie de totu ce e fórte bunu si frumosu, negrulu pecatu, carele a adusu pre românu, cându-va domnu alu teritoriului seu, — la sapa de lemnu.

In fati'a unui periculu cá acest'a junimea romàna din Transilvani'a si Ungari'a nu mai póte sa retaca, ceea ce-i jace la inima, ci datori'a ei este a-si esprimá semtiemintele cu voce tare, cá sa o auda intregu poporulu.

Cá unii cari facemu parte din junimea acést'a — cá juni români — voimu, dorimu si aspirâmu la uniunea tuturoru româniloru de bunu semtiu sub sacrulu stindardu alu causei derepte române.

Dereptu acea ne grabimu a depune tributulu semtieminteloru nóstre de iubire, stima si devotamentu in mânile tuturoru barbatiloru români, cari cu fapt'a, cu caracterulu firmu natiunalu, cu patriotismulu loru desinteresatu séu probatu in tóte tempurile, cari au luptatu si lupta neobositu pentru dereptulu tierei si a poporului românu si ale dîce :

Tienemu cu totu sufletulu la stindardulu causei drepte a poporului românu, la drapelulu egalitâtiei si fratietâtiei patriotice natiunali, care in 1848 s'a radicatu in védi'a lumei anunciandu redesteptarea si renascerea Universitâtiei politice a româniloru, si pre care voi demni barbati l'ati aperatu si lu aperati cu constantia si curagiu neinfrantu.

Totu românulu binesimtitoriu trebuie sa se grupeze astadi in giurulu acestui stindardu, care singuru póte sa reunésca si se tiena la olalta óstea luptatoriloru pentru dreptate si libertate constitutiunala, pentru nealienabilele drepturi ale marelui principatu alu Transilvaniei si ale poporului românu din acésta tiéra si din Ungari'a, — pentru limb'a si literatur'a româna.

Uitate, sa fia neajunsurile trecutului, astadi avemu sa socotimu cu presentele, si acestui'a sa-i dedicâmu tóte poterile nóstre. —

Suntemu convinsi, ca intrég'a junime româna din Transilvani'a si Ungari'a va urmá esemplului nostru, esprimandu-si in momentulu acest'a gravu alipirea de aperatorii adeverati ai intereseloru de viétia româna.

Astadi suntu numai simtiemintele din anima juna sincera, câror'a le dâmu sboru câtra casa, mâne vomu fi gat'a a intrá in servitiulu patriei si natiunei nóstre si a inmultí sirurile combatantiloru pentru binele si fericirea ei. (Urméza subscrieri.)

Apretiuimu simtiemintele cele nobile ale junimei nóstre in genere si pentru acést'a amu datu locu si acestei manifestatiuni a junimei nóstre dela institutele cele mai inalte de invetiamentu din Vien'a. Inse, ne implinimu o datorintia cându atragemu atentiunea junimei asupr'a impregiurârei, ca foculu celu sacru alu simtieminteloru nu trebuie sa tréca nici cându preste marginile massimei : „*In politica sa privésca omulu lucrurile asiá precum suntu si nu numai precum le aru dorí sa fia.*“ Nu trebuie sa tréca, pentru ca numai atunci se póte dîce si despre foculu sacru alu simtieminteloru :

„A focului fortia e binefacatória
„Cându omulu o infrenéza sciindu a o pazí
„Câci totulu ce elu face, si totulu ce creaza
„La asta fortia numai elu are a multiamí.*)

Pre cându dandu-i freu liberu preste limitele realitâtii si fâra de legatura cu antecedentiele politice ale patriei si natiunei nóstre lesne amu ajunge la conclusiunea :

„Dar' teribile devine
„Vai ! puterea cea divina
„Cându fâr' ordine si lege
„Ins'asi drumulu 'si alege !“**)

Politic'a se *deosebesce* de pedagogia !

Schintei'a, carea in adeveru ne a incalditu inim'a, este dorinti'a junimei espresa de a lucrá toti românii din patria in concordia si spre o tienta. Acést'a a fostu de diece ani incóce neincetatu si dorinti'a nóstra.

Unu reu mare este la noi, si preste acest'a nu este iertatu a trece nimenea cu vederea. Suntu unii, cari se folosescu de d. e. parole, fâra de a *lucrá*, conformu paroleloru loru. Cei ce se folosescu de parol'a „autonomiei transilvane“, n'au aparat'o, ci cu totu dreptulu putemu dice ca au ingropat'o ei insii, intrerumpendu firulu actiuniloru natiunali continuate neintreruptu dela 1848 incóce prin indiferentismulu passivitâtiei si dandu-lu jertfa altor'a, incâtu astadi este cu greu de a obtiené, nu autonomi'a, dara numai si beneficiele ce le oferea ea. Deci dupa o atare antecedentia lupt'a româniloru intrunita sa nu se lege numai de *parole*, ci de ceea ce este indispensabile pentru ori ce cetatiénu liberu in statu constitut unalu si spre acestu sfersitu suntemu datori cu totii a lucrá din tóte puterile, cá libertatea civile sa fia in adeveru *libertate civile*, si constitutiunalismulu sa fia iérasi in adeveru *constitutiunalismu*. Acést'a amu dorí sa-si puna la inima junimea nóstra din tóte pârtile, déca tempulu i permite a se ocupá si cu meditatiuni asupr'a politicei natiunale; iéra cându va pasí odata in viéti'a publica, atunci si mai seriosu sa *studieze* ante actele natiunali, incâtu istori'a numai ni le face possibile, si calea adeverului se va aflá fâra dificultate, calea adeverului, carea sa ne ferésca de *reactiune* si *retrogradismu*.

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

despre notarii publici regesci.

CAPU I.

Implinirea locuriloru de notari publici.

(Urmare)

§ 13. Fia-care notariu publicu trebue sa aiba sigilu oficiosu, care in medilocu infatisiéza emblem'a Ungariei, iéra cá inscriptiune marginala numele si conumele calitatea de notariu publicu si statiunea sea.

Formulariulu sigilului spre incuviintiare prealabila este a se submite tribunalului respectivu.

§ 14. Notariulu publicu mai inainte ori deodata cu depunerea juramentului este indatoratu in persóna a submite tribunalului subscrierea numelui seu, ce o va intrebuintiá cá notariu publicu, provediuta cu sigilulu seu oficiosu in atâtea esemplarie, cá sa ajunga câte unu esemplariu atâtu tribunalului si judetieloru cercuale ce se afla pre teritoriulu tribunalului, câtu si municipiului spectivu si camerei notariale.

Legalisarea subscrierei, si espedarea esemplarieloru recerute o face presiedintele tribunalului.

§ 15. Notariulu publicu incunosciintiéza in scrisu pre tribunalulu concerninte despre terminulu, in care 'si deschide cancelari'a, iéra tribunalulu este indatoratu acésta impregiurare a o aduce la cunoscinti'a judetieloru cercuale de pre teritoriulu seu, directiunei financiale, municipiului si camerei notariale, a o comunicá pre spesele notariului publi. in jurnalulu oficialu si incâtu aru esiste, si in alu tienutului.

§ 16. Notariulu publicu este indatoratu a si tiené sigilulu sub inchisóre, si déca s'aru perde despre acest'a a incunosciintiá tribunalulu concerninte fâra amenare. Formul'a noului sigilu avendu a diverge de celu perdutu este a se supune tribunalului respectivu spre incuviintiare Asemenea incuviintiare se recere si atunci, déca notariulu publicu vrea sa-si schimbe subscrierea numelui.

Schimbârile facute in sigilu ori in subscrierea numelui suntu a se aduce la cunoscintia conformu § lui 14.

Déca sigilulu perdutu, mai tardîu s'aru aflá : acest'a se scóte din usuare prin o gravura ce nu impedeca cunóscerea, si se transpune tribunalului spre pastrare.

CAPU II.

Adjuncti, candidati si substituti de notari publici.

§ 17. Notariulu publicu sub inspectiunea si responsabilitatea sea propria póte intrebuintiá si adjuncti. Adjunctii inse n'au dreptulu de autenticitate.

§ 18. Adjunctii numai dela acelu tempu se privescu de notari publici (§ 19.), cându ei cá atari, la recomendarea notariului publicu, suntu inscrisi la camer'a respectiva notariala. Pracs'a notariala inca se socotesce dela acestu tempu.

Pracs'a notariala trebuie sa fia eschisiva si candidatulu nu póte fi totudeodata si in pracsa advocatiala, ori judecatorésca, nici in altu serviciu publicu ori privatu, ce impedeca pracs'a notariala.

Camer'a notariala si deosebi presiedintele acestei a este indatoratu a veghiá, cá candidatii sa implinésca pracs'a in modulu prescrisu prin lege.

§ 19. Candidatu numai acel'a póte fi, care si-a absolvitu studiele juridice la atare institutu juridicu publicu din tiéra ori din strainatate, si a depusu cu succesu esamenele teoretice prescrise, si adeca din dreptulu ungaru la unu astfeliu de institutu din patria.

§ 20. Candidatulu cu repasirea sea dela pracsa, capeta testimoniu, in care notariulu publicu este indatoratu a inscrie tempulu petrecutu in pracsa. La validitatea acestui testimoniu se recere subscrierea presiedintelui dela camer'a notariala.

§ 21. In casu de absentia ori morbu, notariulu publicu se póte substituí prin candidatulu alesu prin elu ; la acést'a inse se recere invoirea prealabila a camerei. Spre scopulu acest'a notariulu publicu este indatoratu a insinuá la camera, fâra amenare, substituirea dimpreuna cu durat'a substituirei, si a-si anumí substitutulu.

Notariulu publicu si mai inainte póte designá cu invoirea camerei pre acelu substitutu, prin care elu in casu de absentia ori morbu voiesce a fi substituitu ; dara déca substituirea aru urmá in fapta — acést'a precum incetarea ei, totudéun'a fâra amenare trebuie sa o insinue camerei.

Candidatulu de notariu publicu numai atunci se póte ordiná de substitutu, déca acel'a posiede calitâtile prescrise in § 2.

Camer'a, déca face esceptiune in contr'a condidatului, pre notariulu pulicu lu indruméza la alegerea altui substitutu.

§ 22. Déca notariulu publicu móre séu se suspinde, se amovéza dela oficiulu seu, ori repasiesce, precum si atunci, déca in intielesulu §-lui precedinte n'a recomandatu pre substitutu, camer'a din oficiu esmite unu substitutu dintre candidati, ori dintre notarii publici, cari se afla pre teritoriulu respectivului tribunalu.

Candidatulu de notariu publicu decretulu seu de substituire 'lu primesce dela camera si este indatoratu inainte de inceperea activitâtii sele a depune juramentu de substituire naintea tribunalului concerninte, incâtu n'aru fi depusu inca unu astfeliu de juramentu ; afara de acest'a este

---

*) „Clopotulu“ de Schiller, trad. de Adolfu *Stern*.

**) Totu acolo.

datoriu ale impliní tóte câte se receru in §§ 14. 15.

§ 23. In casulu din § 21, notariulu publicu este respundietoriu pentru substitutulu seu. In casulu din § 22, substitutulu, déca este candidatu de notariu publicu, este datoriu a depune cautiunea prescrisa in lege.

§ 24. Substitutulu tóte afacerile notariului publicu le seversiesce cu valóre de dreptu a unui notariu publicu, continua protocólele lui, documintele si espeditele, cu provocare la ordinatiunea de substituire, le subscrie cá substitutu, si incâtu densulu nu e notariu publicu, intrebuintiéza sigilulu oficiosu alu notariului substituitu

Documintele facute prin substitutu se pastréza in archiv'a substituitului notariu publicu.

Pâna cându duréza substituirea, acelu notariu publicu, care este substituitu, nu póte seversí afaceri de notariu publicu.

§ 25. Pâna cându sa dispune asupr'a substituirei, déca in aceea statiune nu este altu notariu publicu, — in casuri, ce nu suferu amenare, judele cercualu estrada tóte documintele, la a câroru estradare pre bas'a acestei legi notariulu publicu este indreptatitu.

Totu asemenea se procede si cu estradarea documinteloru pastrate in archiv'a notariului substituitu.

Déca la un'a si aceea statiune este si altu notariu publicu, — tóte aceste afaceri judele cercualu le concrede acestui notariu publicu.

CAPU III.

Camere de notari publici.

§ 26. Fia-care notariu publicu trebuie sa apartiena de o camera de notariu publicu.

Numerulu si statiunile cameraloru, le stabilesce ministrulu de justitia, astfeliu, ca la o camera sa apartiena celu putienu 15 notari publici, mai departe, cá camera de notariu publicu numai in locuri de acele sa se formeze, unde este tribunalu reg. in urma: ca notarii publici de pre teritoriulu unui si acelui'a-si tribunalu reg. sa apartiena la un'a si aceasi camera.

§ 27. Ministrulu de justitia la stabilirea statiunei si a cercului de camera asculta parerea cameraloru respective.

§ 28. Fia-care camera consiste din unu presiedinte, din patru membrii ordinari si doi suplenti. La aducerea unei decisiuni se recere, afara de presiedintele, presenti'a celu putienu a doi membri. Afacerile deregatoriloru receruti in regulamentulu camerei, le seversiescu totu acesti membri.

§ 29. Presiedintele si cei-lalti membri ai camerei se alegu cu votu secretu in adunare generale prin respectivii notari publici cercuali din sinulu loru. Notarii publici, cari locuescu afara de centru, votulu loru lu potu tramite si in scrisu. In casu, déca voturile suntu impartite, decide sórtea trasa prin presiedinte.

Alegerea are valóre pre unu anu. Despre constituirea camerei se relationéza ministrului de justitia.

§ 30. In consultârile camerei nu póte luá parte acelu membru, care in cestiunea subversanta este ori personalminte interesatu, ori cu cei interesati stà in atare relatiune atinsa in § 49.

Respectivulu este datoriu a insinuá de tempuriu presiedintelui impedecamentulu de interesare.

In casu de impedecare presiedintele se substitue prin membrulu designatu de camera, iéra membrii ordinari prin cei suplenti.

Neobservarea acestoru regule trage dupa sine nulitatea decisului.

§ 31. Afara de afacerile inviate prin acésta lege la camera, se mai tienu inca de competinti'a camerei notariale urmatórele:

a) conchiamarea adunârei generale la fia-care anu pentru constituirea camerei;

b) incercarea impacaciunei in cestiuni controverse, ce s'au nascutu intre notarii publici din cercu, intre substitutii séu adjunctii loru;

c) incercarea impacaciunei intre notariulu publicu si intre pârti in privinti'a plansoriloru insinuate camerei in cestiuni de afaceri oficióse;

d) representarea notarilorn publici din acelasiu cercu cá corporatiune, si conducerea afaceriloru in intielesulu deciseloru adunârii generale.

§ 32. Camer'a ins'a-si stabilesce regulamentulu ei, acest'a inse este datori'a a lu substerne ministrului de justitia spre incuviintiare prealabila.

Camer'a nemedilocitu vine in coatingere cu ministrulu de justitia.

CAPU IV.

Incetarea pusetiunei de notariu publicu.

§ 33. Pusetiunea de notariu publicu incéta

a) prin resemnarea primita de câtra ministrulu de justitia

b) déca notariulu publicu incepe pracs'a de advocatura, séu primesce atare servitiu, ori oficiu eschisu in § 3;

c) déca prin defectu corporalu ori spiritualu devine cu totulu incapace de a-si implini datorintiele oficióse;

d) déca devine in concursu ori sub curatela;

e) déca in urmarea unei sentintie criminale ori disciplinarie este amovatu;

f) déca si-a perdutu calitatea de cive alu statului.

§ 34. In casulu de sub a) si b) alu §-lui 33, notariulu este datoriu a-si continuá functiunea pâna cându ministrulu de justitia nu-i dà absolutiune.

§ 35. In casulu §-lui 33 lit. c) presiedintele camerei provóca pre notariulu publicu, cá intr'unu tempu determinatu sa resemneze. Déca notariulu publicu acést'a nu o face: presiedintele face aretare la tribunalulu disciplinariu, iéra presiedintele acestui tribunalu esmite unu membru spre investigarea causei.

Esmisulu 'lu ăsculta pre respectivulu notariu publicu, esamina cercustârile, asculta pre martorí, in casu de lipsa efectuesce visitare medicala, despre procederea sea face protocolu, in care induce datele, dechiaratiunile si parerile provocate in urmarea investigatiunei, in urma dupa finirea investigatiunei substerne raportulu seu presiedintelui tribunalului disciplinariu impreuna cu tóte actele.

§ 36. Dupa sosirea raportului, incâtu continuarea ori reintregirea investigatiunei nu se afla de lipsa, — presiedintele tribunalului disciplinariu escrie terminulu de pertractare, la care se citéza procurorulu reg., respectivulu notariu publ. si dupa impregiurâri martorii si barbatii de specialitate.

La procederea mai departe servescu de cinosura regulele procedurei disciplinarie.

Cu deosebire in casu grabnicu pre notariulu publ. 'lu póte suspinde atâtu tribunalulu disciplinariu, câtu si presiedintele tribunalului. Regulele prescrise in § 193, inse suntu a se observá si aicea.

§ 37. In casulu §-lui 33 lit: d) si f) presiedintele camerei raportéza indata la judetiulu disciplinariu; iéra acestu judetiu dupa ascultarea procurorului reg. si a notariului publicu, cu incungiurarea a ori-ce alte procedure dechiara notariatulu publicu de incetatu, si decisiunea sa o comunica cu camer'a.

Contr'a acestei decisiuni póte apelá atâtu procurorulu câtu si notariulu publicu.

Judetiulu disciplinariu este datoriu a incunosciintiá camer'a si in casulu §-lui 33 lit. e)

§ 38. Presiedintele tribunalului in fia care casu aduce la cunoscinti'a tribunalului resp. municipiului si ministrului de justitia incetarea notariatului publ. iéra tribunalulu este datoriu acést'a a o publicá conformu § 15.

§ 39. Presiedintele tribunalului, indata ce a primitu raportulu amintitu in § 38 primirea acteloru oficióse, a protocóleloru si a sigilului o concrede unui membru judecatorescu ori notariu publ.

In casuri grabnice cu primirea si pastrarea interimala a acestoru obiecte oficióse dispune judetiele cercuale.

§ 40. Déca lipsesce atare documentu autenticu: la procurarea si predarea acelui'a se constringe, in terminu anumitu, notariulu publicu resp. mostenitorii sei.

Déca documentulu autenticu s'a perdutu: se procede in intielesulu §-lui 150.

Déca cârtile (protocólele) se pórta neregulatu, — tribunalulu se ingrigesce de reintregirea necesaria, iéra déca acele nu se pórta de feliu de inregistrarea acteloru pre spesele notariului publicu resp. a lasamentului seu.

§ 41. Obiectele oficióse atinse in § 39, se depunu spre pastrare dimpreuna cu raportulu esmisului in archiva de notariu publicu intocmitu la respectivulu tribunalu. Acésta regula este a se observá si atuncea déca notariulu publicu se transferéza pre teritoriulu altui tribunalu.

Tribunalulu inchieia protocólele oficióse, iéra sigilulu, prin o gravura, ce nu impedeca cunóscerea, se scóte din usuare.

§ 42. Déca notariulu publ. 'si stramuta locuinti'a totu pre teritoriulu acelui tribunalu, — actele si protocólele le póte duce cu sine la statiunea sea cea nóua, respectivulu tribunalu reg. inse, despre acest'a incunosciintiéza pre publicu prin unu anunciu conformu §-lui 15.

Totu asemenea incunoscintiare este de lipsa si atuncea, déca actele le primesce tribunalulu spre pastrare. Despre manipularea acteloru primite dispune capu XIV.

§ 43. Déca notariulu publ. móre, ori incéta statiunea sea de notariu publ. — estradarea cautiunei, resp. destabularea dreptului hipotecariu, ascultându-se camer'a si procurorulu reg. se face la cererea proprietariului séu a urmatoriloru lui cu licenti'a acelui tribunalu, la care se pastréza cautiunea.

(Va urmá)

Sabesiu in Aprile 1875.

(Afaceri electorale.) Pâna ce comitetulu centrale va poté luá la revisiune listele alegatoriloru comissiunile conscrietórie voru avé ale mai completá in tempulu celu mai scurtu pentru a pune odata capetu tendintióseloru hostilitâti sasesci nemotivate.

Românii din cele mai bune si loiale intentiuni pentru statu si popórele lui, lupta cu tóte armele legali a scóte la lumina adeverulu si dreptatea. Acést'a face sânge reu la mic'a si scapetat'a minoritate de sasi din acestu scaunu, cari s'aru uní si cu iadulu in contr'a a totu ce este spre binele si alu unguriloru si alu româniloru.

De aici suntu de a se esplicá gâlcevele ce acesti maiestri de resvretire provóca la tóta ocasiunea in detrimentulu acestui scaunu si spre reulu statului magiaru.

Déca statulu aru avé cunoscintia despre cuantitatea si cualitatea urei si a malitiei ce acesti primiti din gratia plamadescu si nutrescu in contr'a-i, atunci dieu ca nu i-aru considerá de oulu rosiu alu Ungariei, ci aru trebuí sa-i remunereze dupa sincerile loru cugete si intentiuni.

Guvernulu nedeplinu informatu dandu ascultare absolutu nemotivatului votu separatu alu unoru sasi, adunarea scaunala va avé câtu mai curendu a se consultá din nou asupr'a arondârei cercuriloru electorale.

Adunarea scaunala a lucratu si la inceputu strensu dupa prescrisele nóuei legi electorale, si asemene va lucrá totu-déun'a.

Dela ea aterna numai a arondá cercurile pre basea legei si spre salutea locuitoriloru fâra deosebire ai scaunului nostru.

Iéra guvernulu are datorinti'a a-si procurá informatiuni si date autentice despre trebile de aici si a intregului fundu regescu, pentru cá sa póta judecá in deplina cunoscintia de causa.

Apoi actualulu guvernu sa nu pérdia nici pre unu momentu din vedere, ca mân'a de coloni teutoni sta in neintrerupta legatura si comunicatiune, cu Muterlandulu, dupa care oftédia si in visu; sa nu uite de tendinti'a data pre fatia de vre-o câte-va septamâni de a constituí un'a poternica falanga germana in anim'a Ungariei si dealungulu tieriloru corónei st. Stefanu, cu scopu de a tredí elementulu germanu si alu duce in lupta pentru Germani'a cea mare dela marea baltica pâna la pontulu euxinu. Déca acésta lupta va succede, apoi si românii si magiarii ni potemu luá sanatate buna de acésta lume frumósa din resaritu.

Noi suntemu avisati a ne scutí si ajutá reciprocu, câci numai pâna atunci vomu traí. Inse inainte de tóte se cere sinceritate si dreptate. —

Multi considera de bunu semnu intrarea metropolitului Mironu in clubulu partidei liberale, unii chiaru si credu acestui semnu, câci cele preste 15,000 români din 19,000 locuitori ai acestui scaunu, déca voru fi intempinati cu dreptate si sinceritate, suntu resoluti a lucrá, a-si continuá esistinti'a in activitate cá si pâna acum'a.

Ba se aude chiaru, ca dupa ce se voru mai fi alinatu spiritele si dupa ce se va mai fi limpeditu tóta afacerea conscrieriloru si a reclamatiuniloru, cu unu cuventu, dupa ce voru fi ajunsu in stadiulu loru normale pregatirile pentru lupt'a electorala, majoritatea representantiloru si a scaunului si a orasiului va tramite noului guvernu alu partidei liberale un'a adresa.

Iéra sasii, dupa unele sciri, aici ceí mai incarnati aderinti ai nationalului „S. D. Tageblatt“, voru scrisní din dinti, déca nu voru face chiaru contra-propunere.

Sasii de aici suntu resoluti a alege, cá totu-déun'a, doi deputati sasi opusetiunali, de calibrulu lui Kapp si Baussnern.

Vomu vedé ce se va mai adeverí cu tempulu, câci viitoriulu este nepetrunsu, de si se croesce prin presinte.

Dealtmintrea in acésta privintia, dupa cum se aude, sasii neincetatu tienu aici conferintie preste conferintie, in cari intre cele politice se vorbesce si despre iminent'a comasatiune, prin carea românii din acestu orasiu, la intemplare, potu suferí daune si perderi aprópe ireparabile.

Pre lânga tóte machinatiunile si tieseturile loru credu ca drépt'a causa a celoru sinceri in cuvinte si fapte totusi va triumfá. Cu tóte acestea, binevoitori ai poporului inocente veghiati si lucrati in armonia si perseverantia, câci cantulu sireneloru este ucigatoriu.

§. §. §.

Raportu comerciale.

Sabiiu 16 *Aprile* n. Grâu 4 fl. 27 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 73 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 80 xr. pâna 2 fl. 53; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 47 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a 10—20 fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie ungi 6 0 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Aprile 1875.

Metalicele 5%	70	65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	75
Imprumutulu de statu din 1860	111	60
Actiuni de banca	958	—
Actiuni de creditu	234	50
London	111	30
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	—
„ „ „ Temisiorene	78	—
„ „ „ Ardelenesci	76	80
„ „ „ Croato-slavone	80	25
Argintu	103	50
Galbinu	5	24
Napoleonu d'auru (poli)	8	88½

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineс'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 29. ANULU XXIII.

Sabiiu in 10|22 Aprile 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Sessiunea dietei se va terminá in 1|13 Maiu, a. c. Discursulu tronului prin care sessiunea se va inchide este gat'a si ministrulu presied. Wenkheim lu va presentá domnitoriului spre aprobare in 10 Maiu, la Fiume, unde ministrulu va plecá spre intempinarea domnitoriului.

Nóuele alegeri se voru face in dîlele dela 1 pâna 15 Iuliu a. c. adeca mai nainte de secerisiu, care estu tempu cu intardiarea vegetatiunei din caus'a frigului, chiaru si pre campia are sa urmeze cu 2 septamâni mai tardiu cá intr'alti ani. Diet'a cea nóua se va intruní cu finea lui Augustu a. c. inse dupa constituirea si alegerea delegatiunei se va prorogá pre 6 septamâni.

„Este resbelu in perspectiva ?“ se intrebá diurnalulu „Post“ din Berlinu, in septamân'a trecuta, mai tóta press'a européna si fremetulu armeloru se audiá dejá din departare sunandu a pregatire pentru unu nou macelu de sute de mii de ómeni.

Alarm'a s'a mai potolitu, dara nu a amutîtu cu totulu. Respunsulu ministrului belgianu *d'Aspremont-Lynden* la interpelatiunea deputatului camerei *Dumortier* ne arata ca intre Germani'a si Belgiu mai suntu unele „intielegeri“ de a se face, si asiá pâna acum nu este indreptatitu nimenea a dice cu siguritate déca „intielegerile“ voru duce la o definitiva *intielegere* séu *neintielegere*. Pentru cá sa cunósca si cetitorii nostri ans'a alarmei reproducemu dupa alte foi si noi articululu din „Post“ :

„De câte va septamâni orisontulu politicu s'a intunecatu. Avuramu mai intâiu cumperatorile mari de cai pre socotél'a guvernului francesu, câror'a guvernulu germanu a trebuitu sa opuna o interdictiune de esportatiune.

Fuseramu apoi isbiti de sporirea considerabila a cadreloru armatei francese, pre care adunarea dela Versailles a votat'o pre ascunsu, cá cu intentiune, intre deliberatiunile relative la crearea nóuei constitutiuni. Apoi a venitu comentariele diuarieloru francese asupr'a viagiului imperatului Austriei la Veneti'a, marturisirile bucuriei fatisia la care s'a datu cu acésta ocasiune.

Intr'o epistola din Vien'a, cu dto de 5 Aprile, pre care „Gazeta de Coloni'a“ a publicat'o in capulu colóneloru sele, a adunatu la unu locu tóte aceste fapte si a formatu dintr'ensele unu tablou alu intregei situatiuni actuale, care ni s'a presentatu sub unu aspectu fórte seriosu. Dupa acésta corespundintia, este evidentu ca reorganisatiunea armatei francese este o lucrare ad hoc, adeca saversita pentru scopulu unui viitoriu resbelu, si nu o reforma facuta pentru multu tempu nici care sa póta fi suportata multu tempu.

Dupa aceeasi espunere, coalitiunea orleanistiloru si republicaniloru, a câroru opera e constitutiunea, are de trasura de unire pregatirea imediata a resbelului de revansia. In ceea ce privesce pre Austri'a, comitele Andrássy este cu adeveratu partisanu nestramutatu alu aliantiei germane, dara o partida care e puternica la curte, si in armata, si mai inainte de tóte in rangurile inaltului cleru, se silesce din parte-i a aduce, in scopulu unei revansie, o aliantia cu Franci'a, si de a obtiené o compensatiune pentru dualismulu actualu, creându, fia unu federalismu aristocraticu si ierarchicu, fia o centralisatiune aristocratica-ierarchica supusa la influinti'a curtiei.

Nu este dara impossibilu cá membrii acestui partidu sa fi profitatu de voiagiulu imperatului Franciscu Iosifu la Veneti'a spre a sondá pre guvernulu italianu si a scí pâna la ce punctu Itali'a aru putea sa inlocuiésca terenulu pre care s'aru formá o intreita aliantia contr'a Germaniei sub egid'a Papei. Dara, dupa corespondinti'a vienesa a „Gazetei de Coloni'a“, acestu terenu aru esistá, câci, intr'unu mare numeru de cercuri oficiale ale Italiei, nu se doresce nimic'a mai viu decâtu recunóscerea acestui statu de câtra Pap'a, fia chiaru cu pretiulu unei mari ingratitudini câtra Germani'a.

Astfeliu e tabloulu ce ne ofere „Gazeta de Coloni'a“. Departe de noi ide'a de a contestá esactitudinea intregului tablou. Suntemu chiaru in stare de a-lu completá, prin unele trasuri ce ni le procura propriele nóstre observatiuni, pre cându noi considerâmu, din contra, alte puncte cá eronate.

Considerâmu cá fórte probabilu ca epistol'a fórte cunoscuta a comitelui de Chambord, dela 27 Octombre 1872, epistol'a care aduse dislocarea maioritâtiei dela Versailles, care erá gat'a a votá restauratiunea tronului legitimu, fusese inspirata, in mare parte, de ideea ca primirea acestui tronu aru fi resbelulu imediatu.

Considerâmu cá fórte probabilu ca cererea presentata, curendu dupa aceea, de maresialulu de Mac-Mahon, in scopulu de a obtiené pentru presidenti'a sea o durata determinata, pre care in principiu maresialulu voiá s'o ficseze la 10 ani, emana mai nainte de tóte, din dorinti'a ce nutrea cá sa asiste cá siefu alu statului la resbelulu de revansia si de a dirige cá astfeliu operatiunile in aceeasi calitate.

Considerâmu iérasi cá fórte probabilu ca in cercurile influente ale armatei francese, idee'a dominanta este ca o corona trebuie sa fia cucerita pre câmpulu de batalia, séu cá, celu putienu, o armata victoriósa aru fi cea mai apta cá sa decerne acésta coróna. Dara lucrulu in care nu credemu este ca pregatirea imediata a resbelului de resbunare, sa fi fostu ratiunea care a determinatu alianti'a de curendu incheiata intre republicani si orleanisti, pre terenulu legiloru constitutiunale. Avemu prea multa stima pentru perspicacitatea siefiloru partidului republicanu spre a ne gandí ca acesti ómeni nu-si spunu ce aru face din republica unu resbelu de revansia condusu sub auspiciile clericalismului si de generali clericali.

Vomu remané, pâna la o schimbare, in punctulu nostru de privire care consista a crede ca motivulu care a determinatu conduit'a republicaniloru a fostu dorinti'a de a legá pre Mac-Mahon cu terenulu legalu alu republicei si de a imprasciá temerile anarchiei care departéza populatiunile republicei si le arunca in bratiele bonapartismului. Socotimu cá indoiosu ca s'aru gasí in camer'a electiva transformata prin nóu'a constitutiune, o majoritate republicana dispusa a grabí resbelulu sub conducerea lui Mac-Mahon, si a principiloru d'Orléans. Eata pentru ce credemu ca partidulu resbelului in Franci'a viséza deschiderea ostilitâtiloru mai nainte de a se disolve actual'a adunare natiunala. Câtu despre observatiunile presentate de „Gazeta de Colonia“, in privinti'a Austriei si Italiei, n'avemu nimicu de adaogatu. Déca dara cauta sa respundemu acum la cestiunea ce amu spusu mai susu: resbelulu e óre in perspectiva ? aru trebuí sa dicemu : Da, resbelulu e in perspectiva, dara acést'a nu esclude câtu si de putienu faptulu ca nourii se potu risipí.

Cestiunea de a sci, déca intrigele ultramontane in Austri'a voru reusí a resturná pre comitele Andrassy este in sinesi fórte controversabile. Aceea de a sci care va fi efectulu caderei sele asupr'a spiritului populatiuniloru Ungariei, precum si ale Austriei, nu e mai putienu supusa la controversa. Totusi, nu s'aru putea negá posibilitatea de a vedé cercurile militarie ale câroru sentimente le a reflectatu scrisórea publicata de curendu de archiducele Salvatoru, ajungendu a trage dupa sine statulu in actiunea ce ele dorescu. In ceea ce privesce pre Itali'a se scie, ca in cugetulu celei mai mari pârti din italieni papalitatea este totuodata si unu inamicu natiunalu si unu orgoliu natiunalu.

Dorintiele cele mai ardente ale italieniloru aru fi realisate, déca papalitatea, incetându de a fi unu obstacolu pentru statulu natiunalu, aru consimtí a nu mai fi de câtu orgoliulu natiunei. Si apoi papalitatea nu e altu ce-va in fondu de câtu supremati'a universala a prelaturei italiene, dupa cum dîcea mai de una-dî deputatulu Gneist. Spre a obtiené cá papalitatea sa renuntie in favórea Italiei la posesiunile sele teritoriale italiane si cá sa nu se mai ingrigésca de câtu de supremati'a universala respectata de Itali'a, cea mai mare parte din clasele dirigente italiane aru fi cu totulu dispuse a incheiá o aliantia contr'a Germaniei.

Si nu e putienu lucru a luá o asemenea resolutiune in dîu'a cându va catá sa fia luata; in momentulu de fatia inse ea nu e inca luata. Nu se scie, déca Franci'a póte intreprinde resbelulu fâra a fi sigura de alianti'a austro-italiana. Nimicirea acestei aliantie, séu victori'a partidului republicanu aru putea fórte bine sa amâne resbelulu.

Este posibilu cá sa fimu intrebati pentru ce supunemu unoru consideratiuni atâtu de intinse o posibilitate care póte nu se va realisá si a câreí realisare noi n'o dorimu. Suntu ómeni cari credu ca cându acoperisiulu unei case arde si cându fórte aprópe de casa se afla o compania buna de pompieri, numai trebuie sa se destepte persónele ce dormu in etagele inferióre. Câtu despre ceea ce ne privesce pre noi, nu suntemu de parere ca trebuie sa urmâmu acestu consiliu in ceea ce privesce pre poporulu germanu. Nu credemu ca aru fi bine a se neliniscí spiritele si a se strigá: la arme! Dara nu credemu iérasi ca aru fi cuviinciosu de a ascunde natiunei germâne, situatiunea sea si periculele cu cari guvernulu seu are a se luptá. E de trebuintia cá sa scimu cu totii a ne face o idee esacta despre situatiunea nóstra si a ne conformá in fia care dî conduit'a nóstra dupa dens'a.

Avemu si adi placerea a constatá simpathiele cu cari se ocupa de noi diuariele italiane cari profita si de ocasiunea intalnirei regelui Victoru Emanuelu cu Imperatulu Franciscu Iosifu la Veneti'a, spre a indemná pre guvernulu din Rom'a sa urmeze in cestiunile din orientu si in specialu in cestiunea tractateloru de comerciu române aceeasi politica pre care a manifestat'o de curendu si Imperatulu Austro-Ungariei.

Astfeliu unu importantu organu din Rom'a, „Gazetta d' Itali'a“, dupa ce vorbesce despre intalnirea si politic'a pacifica a celoru trei suverani dela Nordu, vine la Itali'a, amintesce principiulu natiunalitâtiloru care a fostu basea unitâtiei italiane, si se esprima astfeliu despre intalnirea dela Veneti'a:

„Este oportunu cá sa fia intima alianti'a cu Austro-Ungari'a. Cu tóte acestea e bine cá sa nu servésca numai scopuri negative, ci si mai alesu scopuri positive, sa nu se limiteze numai a impedecá reulu, ci sa favoriseze si mersulu spre bine. De esemplu, o politica concorda intre cele dóue puteri aru fi de mare utilitate in orientu.

„Austro-Ungari'a, cá si Itali'a, nu dorescu cá imperiulu otomanu sa devina prad'a vre-unui cuceritoriu, dara aru voí cá sa sporésca progresulu moralu si materialu alu populatiuniloru crestine din acelu imperiu si cá autonomi'a principateloru crestine care s'au legatu cu densulu de buna voia sa fia pre deplinu asigurata

„Nimeni nu scie mai bine decâtu noi italianii cum se castiga progresulu cuotidianu printr'o politica adeveratu intielépta. Déca amu facutu Itali'a, acést'a amu obtienut'o tocmai pentru ca ne-amu feritu totu-déun'a de a amestecá cestiunile un'a cu alt'a, deosebindu prin simtiulu practicu care cestiune erá cópta si care trebuiá sa remana in a dóu'a linia. Totu asemenea se póte face si in cestiunile orientali. Aru fi absurdu sa voiésca cine-va sa resolveze intr'o di tóte cestiunile. In politic'a esterna cá si in politic'a parlamentaria este o ordine de dî. Cestiunea care este acum in pârtile orientului la ordinea dilei este aceea a tractateloru de comerciu ale Romaniei. Sa terminâmu cu dens'a, mai inainte de a ne ocupá de altele.

„Mergendu de acordu in acésta cestiune, Itali'a si Austro-Ungarí'a voru asigurá unu insemnatu progresu noului statu românu, fâra a loví in Sublim'a Pórta. Nici chiaru Engliter'a nu néga, ca tratativele directe despre conventiunile comerciale cu Romani'a si Serbi'a suntu in natur'a lucruriloru. Russi'a si Garmani'a fura de parere ca nu e necesaria nici o autorisatiune a Portiei. Si dejá Austro-Ungari'a a inceputu negotiârile cu guvernulu principelui Carolu alu Romaniei.

„Invoirea Italiei cu politic'a ce urméza Austro-Ungari'a de acordu cu Germani'a si Russi'a in privinti'a tractateloru de comerciu cu Romani'a si Serbi'a, aru fi, dupa convictiunea nóstra, de o greutate decisiva, si de aceea trebuie sa indemnâmu pre guvernulu (italianu) cá urmeze acésta cale logica si utile, profitandu pentru acést'a de ocasiunea intalnirei dela Veneti'a.“

„Gazetta d' Itali'a“ dela 6 Aprile, vorbindu despre intalnirea dela Veneti'a, definesce caracterulu pacificu alu acestei concertâri intre cei doi suverani vecini, si dice, ca concordà cu tendintiele pacifice ale celoru trei suverani dela Nordu, dara adauge ca Itali'a 'si reserva libertatea sea de actiune si ca va sustiené in politic'a din afara numai ceea ce va gasí conformu cu principiele si interesele sele, fâra a se absorbí in politic'a Occidentului séu a Nordului.

Organulu italianu se felicità de amiciti'a si apropiarea intima intre Itali'a si Austro-Ungari'a. Venindu la cestiunea Orientului, „Gazetta d'Itali'a“ dice :

„Mai alesu cestiunea orientului póte si trebuie a formá obiectulu convorbirei dela Veneti'a. Chiaru loculu este propriu in acésta privintia. câci glorióse suntu traditiunile Venet ei pre mare si pre tiermurile orientale.

„Amu aretatu si alta data interesele comune ce au Itali'a si Austro-Ungari'a in orientu. Trebuie a nu uitá modulu practicu de a resolvá dificultâtile un'a câte un'a : punctulu celu mai importantu este de a nu confundá popórele de pre cele dóue tiermuri ale Dunarei.

„La indemnurile puteriloru in favórea drepturiloru natiunei române, Sublimei Porti ii place a respunde : „Déca eu voiu cede, dupa prim'a concessiune (?) se voru pretinde si altele. Si adese-ori diplomati'a européna dice : „Déca aru fi vorb'a numai de Romani'a, lucrurile aru merge de sine : nu este inse de temutu ca, scotiendu o pétra din edificiu, se va darimá edificiulu, intregu ?“

— Dar' mai intâiu de tóte, Romani'a este departe de a fi o pétra a edificiului otomanu ; si alu doilea situatiunea sea este cu totulu diferita de aceea a tieriloru pre care sultanulu le cucerí pre tiermulu dreptu alu Dunarei, pre cându incheiá tractate cu principii români pre tiermulu stângu.

Românii suntu in dreptu a dice Sublimei Porti : „Voi refusati de a recunósce pre deplinu dreptulu nostru, de-si este scrisu si subscrisu de voi, sub pretestulu ca atunci aru trebuí sa recunósceti acela-si dreptu si altor'a, de-si elu nu e scrisu nicairi. Asiá dara suntemu in casulu datorieloru cu politia si fâra politia. Platiti fâra intardiere politi'a si discutati apoi restulu. Noi care avemu drepturi consacrate prin vechile capitulatiuni si tractatele moderne, nu putemu admite cá recunóscerea acestoru drepturi ale nóstre sa aterne de otarirea relativa la cererea altor'a.“

Acestu rationamentu este atâtu de justu, incâtu nu vedemu ce s'aru opune. Elu se aplica asiá de bine la conventiunile comerciale pre care S. Pórta le contestà Romaniei, dara care au basea loru juridica in vechi'a autonomia româna, in confirmarea deplinei libertâti comerciale române, si in esercitiulu actualu alu dreptului vamalu românu.“

Dupa ce mentionéza despre ide'a unei conferintie europene de care s'a vorbitu in Engliter'a, si care dice ca nu aru fi servitu caus'a justitiei si nu aru fi obtienutu adessiunea puteriloru. „Gazetta d' Itali'a conchide astfeliu :

„Engliter'a aru face mai bine sa se asocieze cu cele-lalte puteri in ide'a desvoltârei materiale a României, precum a facutu acum 50 de ani pentru renascerea Greciei. Déca va putea influintiá ce-va asupr'a atitudinei Engliterei, acést'a va fi de siguru limbagiulu identicu ce i-aru tiené Itali'a si Austro-Ungari'a.

„Cine aru fi crediutu, cu putieni ani mai inainte, ca Austri'a si Itali'a amice voru merge impreuna in calea progresului, sustienendu aceeasi causa?“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei representative dela 14 Aprile se discutara raporturile substernute de comissiunea contributiunale asupr'a paragrafiloru ce s'au reieptatu de camera pentru a fi supusi unei nóue stilisâri. §§ 9, 11 si 15 din proiectulu de lege relativi la impunerea contributiunei asupr'a venatului si armeloru de venatu s'au primitu asiá precum i-au testuatu comissiunea a dóu'a óra ; de asemenea si § 2 din proiectulu despre darea dupa înterese si renta.

In urma se primì raportulu comissiunei financiali despre spesele ce se receru pentru cladirea castelului de Vaida-Hunyad in suma de 36,671 fl. si raportulu comissiunei pentru computurile finali despre socotelile din 1869. S'au alesu comissiunea de 15 care are sa revideze regulamentulu casei. Tóte comissiunile camerei si voru incepe câtu de curendu lucrârile loru.

In siedinti'a casei dela 15 Aprile anuncie presidiulu, ca judetiulu cercualu din Szekely-Udvarhely s'a rogatu pentru estradarea deputatului G. *Ugron* spre a i se intentá unu procesu de pressa. Rogarea se da comissiunei de inmunitate.

Ad. *Lazar* urgéza respunsulu la dóue interpelatiuni ce le a indreptatu densulu dejá de 8 luni câtra ministrulu pentru aperarea tierei si câtra ministrulu de instructiune.

Notariulu casei de susu Fr. Batthyányi aduce nunciulu casei de susu despre proiectele discutate in cas'a boieriloru in tempulu mai recentu. Aceste proiecte se voru substerne Majestâtiei Sele spre sanctiunare. Proiectulu de pensiunare se reiapta la ministrulu de instructiune.

Ministrulu de interne C. *Tisza* substerne unu raportu despre sistem'a ce are sa se urmeze in casele de nebuni ale tierei. Camer'a indrumase adeca pre ministrulu de interne sa studieze acést'a afacere si sa substérna unu proiectu despre resultatu. Oratorulu a aflatu cându a luatu resortulu unu referatu pregatitu de barbati de specialitate in afacerea acést'a.

Acum nu se potu face indreptâri radicali fiindu de lipsa sume considerabile pentru a esecutá o reforma radicale, totusi oratorulu substerne raportulu spre orientare si spre a implini mandatulu camerei.

Se primescu in a trei'a cetire proiectele despre contributiunile mai susu amintite si in urma se anuncie resultatulu alegerei comissiunei ce are sa revideze regulamentulu camerei.

Protocolulu siedintiei se cetesce si autentica stante sessione.

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

despre notarii publici regesci.

CAPU IV.

Incetarea pusetiunei de notariu publicu.

(Urmare)

§ 44. Inainte de a se estradá licenti'a mentionata in §-lu precedinte. Tribunalulu i provóca prin anunciu pre toti acei'a, cari pre bas'a §-lui 173 la cautiune au dreptu legalu de pemnu, ca pretensiunile loru sa le insinuedie in decursu de trei luni, câci la din contra, fâra privire la pretensiuni, se va dispune de estradarea cautiunei.

Acestu anunciu este a se publicá pre spesele proprietariului séu pre alu urmatoriloru lui de trei ori in diurnalulu oficialu si déca este, si alu provinciei iéra la tribunalu, precum si la judetiele cercuale de pre teritoriulu acelui'a este a se affige.

Cei ce asupr'a cautiunei au câstigatu dreptu de pemnu, suntu a se incunosciintiá deosebi despre acést'a.

Déca notariulu publicu mai nainte si-a avutu activitatea pre teritoriulu altui tribunalu : anunciulu este a se afige la acelu tribunalu precum si la judetiele cercuale de pre teritoriulu acelui'a.

§ 45. Déca in urmarea provocârii mentionate in § precedinte se insinua pretendenti, — Tribunalulu defige unu terminu, la care suntu a se citá atâtu pretendentii, câtu si proprietariulu cautiunei, respectivu succesorii acestui'a, si incâtu este de lipsa, pentru representarea acestoru din urma se denumesce unu curatoru, iéra conducerea pertractârii o concrede unui membru judecatorescu. —

Totu odata din cautiune retiene atât'a suma, câtu este de lipsa spre deplina acoperire a pretensiuniloru insinuate, pâna cându in privinti'a acestor'a nu se aduce decisiune finala.

§ 46. In dîu'a de pertractare judele esmisu, ascultându-i pre cei interesati, face unu computu dupa seri'a de escontentare despre pretensiuni : déca in contr'a esistintiei sumei séu a seriei acestor'a se facu esceptiuni : incérca impacatiunea ; si déca acest'a nu succede, asupr'a puncteloru de controversa tiene pertractare protocolara in intielesulu § lui 144, si urmatoriu art. LIV din an. 1868, pre a cârei basa tribunalulu aduce sentintia, si despre sentinti'a intrata in valóre de dreptu, ori despre impacatiune se incunosciintiéza camer'a.

§ 47. Déca notariulu publicu se transferéza : tribunalulu transpune cautiunea pastrata respective partea ei remasa dupa escontentare la acelu tribunalu, in a cârui cercu e statiunea cea nóua a notariului publ.

Déca din cautiune s'a facutu detragere, séu pentru statiunea cea noua s'aru recere o cautiune mai mare : notariulu publicu este datoriu a suplini asiediementulu inainte de a-si incepe activitatea.

CAPU V.

Despre competinti'a notariloru publici in genere.

§ 48. Notariulu nou numitu numai dupa depunerea juramentului oficialu póte incepe activitatea sea.

Notariulu publicu nu-si póte continuá activitatea dela decisiunea despre incetarea valida a calitâtiei sele de notariu publicu ori despre suspindere.

§ 49. Notariulu publicu cá atare nu póte intreveni in cause de acele.

a), in cari persón'a lui este interesata ;

b), in cari suntu interesati : soci'a ori mirés'a lui, consangenii descedinti ori laterali ; mai departe persónele, cari stau cu densulu in rudire laterale, in a dóu'a spitia, séu suntu cuscri in prim'a spitia, cu cari sta in referintia de parinte adoptivu, ori fiu adoptatu,

c) in causele persóneloru cari stau sub tutel'a ori curatel'a densului,

d) in cause de acele, in cari densulu a conlucratu cá judecatoriu.

§ 50. Competinti'a notariului publicu se estinde asupr'a teritoriului tribunalului reg. unde este statiunea designata pentru densulu.

Competinti'a notariului publicu din Budapest'a inse se estinde asupr'a teritoriului tribunaleloru din Pest'a, Bud'a si districtulu Pestei.

Pârtile cu tóte acestea se potu serví de ori care notariu publicu, si in acésta privintia nu suntu legati de notarii publici de pre teritoriulu acelui tribunalu, unde locuescu ori unde esiste obiectulu negotiatiunei juridice.

§ 51. Nu *i* este permisu notariului publicu a locuí afara de statiunea designata pentru densulu, a tiené cancelaria pentru sine ori pentru adjunctulu seu, in urma a implini functiuni oficiale afara de teritoriulu tribunalului.

§ 52. Notariului publicu nu-i este iertatu in casu de functiune oficiala a parasí statiunea sea pre unu tempu mai indelungatu decâtu 3 dîle, fâra cá despre acést'a sa incunosciintieze pre presiedintele camerei notariale. Pentru absentare mai lunga decâtu de 8 dîle trebuie sa céra concediu. Camer'a notariala i póte dá concediu pre 6 septamâni, pre mai multu tempu numai ministrulu de justitia. Déca notariulu publicu absentéza dela statiunea sea mai multu de 14 dîle preste terminulu stabilitu in acestu §. densulu este a se provocá prin presiedintele camerei, cá in cele 14 dîle urmatórie sa vina indereptu, ca la din contra pentru destituirea sea se va incepe procedur'a disciplinaria.

§ 53. Competinti'a notariului publicu se estinde :

a) la facerea documenteloru publice ;

b) la facerea testamenteloru ;

c) la estradarea certificateloru ;

d) la pastrarea documenteloru si objecteloru de valóre ;

e) la procedere in cause de lasamentu ;

f) la implinirea esmisiuniloru judecatoresci.

§ 54. Pentru validitatea negotieloru juridice se recere documentu notarialu :

a) la contracte incheiate intre cei casatoriti pentru regularea referintieloru materiale, mai departe la contractele de vindere, si cumperare, schimbu, rente pre viétia si de imprumutu, incheiate intre socii casatoriti, precum si la alte negotie juridice, prin cari persónele mentionate primescu oblegaminte intre sine ;

b) la contracte de donuri incheiate totu intre acele persóne, déca objectulu donatu nu s'a predatu ;

c) la recunoscintie despre primirea zestrei, estradata ori in favorea sociului de casatoria, ori in alu altui'a ;

d) la tóte negotiatiunile juridice, ce le incheia orbii, surdii cari nu sciu scrie, ori mutii si surdo-mutii, cari nu sciu scrie ; intielegendu seací si contractele de ereditate, incâtu la incheiarea negotiului juridicu acesti'a intrevinu in persóna.

Dispusetiunile acestui §. nu se estindu asupr'a cambieloru (politie).

Acele dispusetiuni, prin cari legea afara de casurile ací enumerate la incheiarea cutarui negotiu juridicu recere intrevenire judecatorésca ori notariala, — remanu nealterate.

§ 55. Notariulu este indreptatitu a inaintá ori-ce petitiune in genere la jurisdictiuni, iéra la judecatoria numai in cause ce nu se tienu de procesu, dara este datoriu a se subscrie cu mân'a sea propria la fia-care petitiune.

§ 56. Notariulu publicu nu póte refusá servitiulu seu in causele de competinti'a sea, déca spre acest'a este recercatu prin pârti ori este esmisu prin judecatoria. Esceptiunile le stabilesce legea.

In casu de refusare notariulu publicu este datoriu a impartasí in scrisu, causele refusârei cu pârtile déca acést'a se cere. Partea cu substernerea acestei dechiaratiuni póte recurge la respectivulu tribunalu.

Tribunalulu in acésta cestiune decide finalminte.

§ 57. Notariulu tóte causele, in cari au intrevenitu in calitate de notariu, este datoriu a le tiené in secretu, — cu esceptiunea numai, déca in intielesulu acestei legi este datoriu a dá informatiuni.

Notariulu este oblegatu a grigí, cá si adjunctulu seu sa tiena secretulu.

§ 58. Notariulu publicu numai documente publice póte face, erá documente private de feliu nu — de si spre acést'a aru fi recercatu, cu invoirea imprumutata a pârtiloru.

§ 59. Notariulu publicu are sa pórte grigia cá afacerea, in carea se recere intrevenirea lui, sa nu fia in contrarietate cu legile.

In acestu casu este datoriu a face atente pârtile si déca ele totusi remanu pre langa rogarea loru, acést' a o mentiuná in documentulu publicu ; inse la afaceri de acele, cari suntu in contrarietate cu legile criminale, cu ordinea publica, ori cu moralitatea, nu póte luá parte.

§ 60. Notariulu publicu este datoriu a face documentulu in ori care limba dintre acele la cari densulu prin decretulu seu de numire ori mai tardiu a capetatu indreptatire.

§ 61. Notariulu inainte de tóte are a se convinge despre vointi'a pârtiloru, acést'a a o compune chiaru si determinatu, documentulu a-lu prelege (cetí) inaintea partiloru, si dupa prelegere a face intrebare despre convoirea loru, si déca este de lipsa, a li esplicá intielesulu si urmârile acelui'a.

§ 62. Documentulu este a se scrie pre cóla intréga, curatu, legibilu, fâra prescurtâri astu-feliu, ca pre partea stanga, sa remana golu unu spatiu cá de dóue degete. Loculu golu din testu este a se umpleacu linii.

§ 63. In documentulu notarialu terminii si numerii suntu a se scrie si cu litere

Dela regul'a acést'a facu esceptiune: inventariele, documentele despre impartirea moscenirei, notele de espense computurile si calculârile, documentele de pretiuire si licitatiune.

In documentele de impartire, note de espense, de computuri si de calculatiuni: sumele finale, precum si acele sume ce pârtile le potu pretinde unulu dela altulu — in documintele de pretiuire tóte cifrele pretiului precum si in documintele de licitatiunea immobileloru, liberâriloru si lucrâri loru: promissiunea finala totu asemenea suntu a se scrie si cu litere.

Dat'a documentului notarialu este a se scrie cu litere.

Numerii tipografiei, ai localisârii, ai cartii funduale, si ai caseloru se potu scrie cu cifre

In casu de provocare la altu documentu: dat'a acestui'a, precum si dat'a cutarei ordinatiuni ori legi, numerulu, si paragrafulu se póte scrie cu cifre.

§ 64. In documentulu publicu nu este iertatu a se scrie nimic'a intre sire, de asupr'a, ori de desubtu. Literile si cuvintele astfeliu scrise suntu fâra valóre.

Déca intr'unu documentu publicu se arata lipsa de schimbare ori adaugere, acést'a dimpreuna cu mentionarea numerului cuvinteloru modificate, ori adause se scrie sub semnu (asteriscu) pre partea stânga a documentului, si este a se subscrie prin notariulu publicu si prin pârti.

Schimbarea ori adaugerea, dupa impregiurâri se póte pune si la finea documentului publicu.

In casulu acest'a pârtile suntu indatorate a dechiará acést'a de aprobata, si déca schimbarea ori adausulu s'au intemplatu dupa subscrierea documentului, trebuie sa lu subscrie de nou.

In casu, déca acést'a regula nu se observà, ori-ce schimbare ori adaugere este fâra valóre.

§ 65. In documentulu publicu nu e permisa raderea; la din contra documentulu n'are valóre de autenticitate.

Déca suntu a se sterge unele cuvinte acést'a astfeliu trebuie sa se intemple, cá sa fia legibile. Numerulu cuvinteloru sterse este a se insemná pre partea stânga ori la finea documentului, si acést'a insemnare este a se subscrie intocmai cá la schimbare in intielesulu §-lui precedinte. Asupr'a cestíunei, câtu perde documentulu din autenticitatea sea, déca acésta regula nu s'au observatu, decide judecatori'a.

§ 66. Déca documentulu publicu are mai multe pagine, notariulu publicu este datoriu a provedea fia-care pagina cu numerulu curinte, si fia-care cóla cu subscrierea sea propria.

Déca documentulu consiste din mai multe cóle séu bucâti, — aceste le brosiuréza cu sfóra (atia) si capetele sfórei se sigiléza pre ultim'a pagina sigilulu notariului. Totu acést'a are sa se intemple si cu adnesele cari, in intielesulu legii suntu a se insîrá de documentulu publicu.

§ 67. Déca subscrierea notariului publicu este a se legalisá la atare documentu spre a se puté intrebuintiá in strainatate: acésta subscriere o legaliséza presiedintele tribunalului, iéra subscrierea acestui'a — ministrulu de justitia.

§ 68. Documintele precum si espeditiunile autentice ale acestor'a facute prin notariulu publicu, déca ele corespundu recerintieloru stabilite in acésta lege, au valóre de documentu publicu.

Documentulu, care nu corespunde recerintieloru stabilite prin §§ 7, 48, 49, 51, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, lit. d) e) f) g) 80, 81, 82 si 83 n'are valóre de documentu publicu

Asupr'a intrebârii: óre unu documentu notarialu defectuosu póte-se considerá de documentu privatu validu, — decide judecatoriulu in intielesulu legiloru comune.

CAPU VI.

Compunerea documinteloru.

§ 69. Notariulu publicu, inainte de a incepe sa pertracteze cu pârtile, sa se silésca dupa putintia a se convinge despre capacitatea de dispunere a pârtiloru. Déca in acést'a s'aru aretá ce-va defectu, ori ingrigirea si pârtile totu-si solicitéza compunerea documentului ori pertractarea: compunerea nu li-o póte refusá, este inse datoriu a face amintire in documentu despre defectu resp. ingrigire.

Déca partea este representata prin plenipotintiatu — plenipotinti'a, a cârei subscriere trebuie sa fia legalisata, este a se aclude la documentu. La purt torii firmeloru inprotocolate decisiunea de improtocolare este a se aclude documentului in copia autentica.

§ 70. Notariulu publicu, déca nu cunósce in persóna pârtile cu cari are sa tracteze, este datoriu a se convinge despre identitatea loru prin doi martori cunoscuti, ori prin alte date demne de crediementu.

Déca la pertractare ia parte si altu notariu publicu este destulu cá fia-care parte sa fia cunoscuta unui notariu.

Nu este de lipsa, ca martorii de identitate sa fia martori totu-odata si la negotiatiune. Dela marturi'a de identitate nu suntu eschisi acei'a, cari stau in óre-care cor latiune amintita in § 72, lit. e) fatia de partea, pentru a cârei indentitate ei facu marturia.

§ 71. Presenti'a martoriloru la facerea documinteloru in genere nu e de lipsa. Dara déca acést'a prin legea presinte se recere, séu déca atare parte acést'a o poftesce, — suntu a se chiamá doi martori.

§ 72. Pentru martori in genere se recere, cá sa fia trecuti de 16 ani; pentru martorii negotiatiunei inse cu deosebire se mai recere, cá celu putienu unulu dintre ei sa scia scrie si ceti.

Nu potu fi martori:

a) cari din defectu mentalu ori corporalu nu potu face adeverintia,

b) cari pentru crima ori delictu comisu din pofta de speculatiune, au fostu judecati,

c) cari pentru marturia mincinósa, ori juramentu falsu (strembu) au fostu pedepsiti séu stau sub actiune,

d) cari din negotiatiune astépta câstigu,

e) cari cu notariulu publicu, ori cu vre-un'a din pârti stau in atare referintia pomenita in § 49, lit. b) c) séu suntu in servitiulu notariului publicu ori in alu unei'a dintre pârti.

§ 73. Déca se face intrebuintiare de intrevenirea si a altui notariu, presinti'a martoriloru nu e de lipsa.

Inse referinticle memorate in § 49 forméza impedecamentu de escludere si pentru alu doilea notariu publicu.

Facerea documentului in acestu casu se tiene de competinti'a acelui notariu publicu, care de câtra pârti fu recercatu spre acést'a; dara este datoriu si celalaltu notariu publicu a grigí, sa se observe regulele.

§ 74. Marturii, respectivu alu doile notariu publicu, in genere numai atunci trebuie sa fia de fatia, cându se cetesce documentulu si se subscrie prin parti.

Acesti din urma inse potu pretinde cá presinti'a martoriloru resp. unui a doile notariu si la cetirea documentului sa se delatureze. In acestu casu inse trebuie sa dechiare cu ocasiunea subscrierei naintea martoriloru resp. alu notariului alu doile, ca li s'a cetitu documentulu, ori ca ei insisi l'au cetitu

§ 75. Déca atare parte este órba, surda, muta, ori surdo-muta; este de lipsa, cá la intregu decursulu actului sa fia de fatia doi martori, séu unu alu doilea notariu.

Martorii si respectivu alu doile notariu in astu-feliu de casuri nu se potu in laturá dela actulu cetirei. §§. 76, 77, 78).

§ 76. Surdulu care scie ceti documentulu trebuie sa-lu cetésca insusi totu-odata sa dechiare, ca l'a cetitu, si ca l'a aflatu conformu vointiei sele. Acésta dechiaratiune este a se insemná pre documentu inainte de subscriere.

Déca surdulu nu scie cetí: afara de martori se mai chiama o persóna carea are increderea surdului, cu care surdulu póte vorbí prin semne. La astu-feliu de persóne de incredere nu forméza impedecare impregiurarea ca cu pârtile stau in atare referintia memorata in §. 72 lit. e).

Notariulu publicu este datoriu a se convinge ca surdulu are desteritate in a vorbí prin semne, facendu probe de acele, cari nu se referescu la objectulu cestiunei subversante, si in protocolu trebuie sa se insemne, ca acést'a s'a intemplatu.

§ 77. Déca atare parte este muta séu surdo-muta: persón'a deprinsa in a vorbí prin semne totu-déun'a este a se chiamá in intielesulu § 76.

Déca partea scie ceti si scrie documentulu trebuie cá sa-lu cetésca insusi si totu-odata sa adeverésca, ca l'a cetitu, si l'a aflatu conformu vointiei sele. Déca partea nu scie cetí si scrie: suntu a se chiamá dóue persóne esercitate in vorbirea cu semne.

§ 78. Déca atare parte nu pricepe nici un'a din acele limbe, in cari notariulu este indreptatitu a lucrá: notariulu publicu face documentulu in limb'a ungara cu intrevenirea unui interprete juratu. Referintiele atinse in § 72, si pentru interprete forméza impedecamentu de eschidere.

Déca partea aduce cu sine o dechiaratiune gat'a scrisa in alta limba, ceea ce notariulu publicu dupa impregiurâri póte si pretinde, — aceea este a se cóse de documentu dupa regulele §. 80.

In casulu acestui §. presenti'a a doi martori séu unui alu doile notariu este necesaria.

§ 79. Introducerea, respectivu clausul'a documentului notarialu trebuie sa cuprinda in sine:

a) numele de botezu, celu familiariu, ori conumele notariului, si déca doi notari iau parte, alu ambiloru, precum si calitatea de notariu publicu si loculu resiedintiei sele;

b) numele de botezu, celu familiariu, ori conumele, conditiunea, locuinti'a si calitatea de functiune a pârtiloru, si déca atare parte este representata, a acestui din urma, precum si a martoriloru, persóneloru de incredere, si a interpretiloru;

c) notiti'a, ca notariulu publicu cunósce pârtile in persóna, séu ca prin ce modalitate s'a convinsu despre identitatea persónei;

d) adnotatiunea, ca documentulu s'a cetitu naintea pârtiloru séu ca acel'a l'au dechiaratu de conformu vointiei loru;

e) déca au fostu de fatia si martori: insemnarea, ca documentulu in presenti'a martoriloru s'a cetitu pârtiloru; iéra déca martorii au fostu delaturati la cetire: adnotarea, ca s'a implinitu ceea ce se ordina in punctulu finale alu §-lui 74;

f) loculu, anulu, lun'a si dîu'a actului, iéra déca partea ori legea cere: si ór'a, in care s'a intemplatu actulu;

g) subscrierea persóneloru memorate sub lit. a) si b), sigilulu oficiale alu notariului publicu si déca doi notari au luatu parte, — alu ambiloru.

Introducerea si clausul'a fia-cârui documentu notarialu este a se redactá in limb'a ungurésca. (Va urmá.)

Romani'a.

Prin decretu cu dat'a din 1 Aprile 1875, Colegiurile electorale pentru alegerea noiloru deputati suntu convocate precum urméza:

In dilele de 22 si 23 Aprile cur. colegiulu alu IV va alege pre delegatii ceruti de art. 48 din legea electorale.

In dîlele de 25 si 26 Aprile, cologiulu I va alege pre deputatulu cerutu de art. 62 din constitutiune.

In dîlele de 29 si 30 Aprile, colegiulu III va alege pre deputatii ceruti de art. 62 din constitutiune; si

In dîlele de 2 si 3 Maiu, delegatii colegiulu IV voru alege pre deputatulu loru, cerutu de art. 63 din constitutiune.

Cetimu in „Monitoriulu“:

Luni in 31 Martie, s'a inauguratu in Bucuresci deschiderea clubului militariu din a 2-a devisiune teritoriala. Mari'a Sea Domnitoriulu a binevoitu a onorá cu presenti'a sea acésta serbare, la care a asistatu dnii ministrii, d-nii presiedinti ai Adunâriloru legiuitóre si d. primariu alu capitalei.

La 8 óre si jumetate sér'a, la sosirea M. S., dóue musici militarie au intonatu imnulu, si la capulu cârei a fostu intempinatu de d. generalu Florescu, ministru de resbelu, de d. generalu Zefcari, comandantulu divisiunei, si de d. colonelu Slanicénu, presiedintele comitetului oficieriloru.

M. S Domnulu, strabatendu corpulu oficirescu, in numeru de aprópe 500, a intratu in salonulu destinatu Mariei Sele, unde erá asteptatu de cei-lalti dni ministri, de dnii presiedinti ai corpuriloru legiuitórie si de dlu primariu.

La 9 óre servindu-se unu punch, dlu ministru de resbelu a radicatu urmatoriulu toastu:

„Mari'a Ta! Este multu tempu de cându corpulu nostru oficirescu simtiá trebuinti'a de a constituí cluburi militarie.

„Astadi sub inaltulu patronagiu alu Mariei Tale, cluburile suntu deschise in cele patru divisiuni teritoriale.

„Nu va trece multu tempu si fiacare se va convinge de binefacerile acestei institutiuni.

„In acestu centru vomu vedea stringendu-se din ce in ce mai multu relatiunile si solidaritatea ce urméza a esistá in marea familia militaria.

„Aci, pre lânga petrecerile demne de unu corpu oficirescu, vomu gasí cu inlesnire si cu economia midilócele de instructiune ce nu e datu fia-cârui'a a si le procurá.

„Presenti'a Mariei Tale intre noi va dá fia-cârui'a fericit'a ocasiune de a se apropiá si de a se inspirá de inaltele si patrioticele Mariei Tale cugetâri.

„Acestea resuma scopulu intrunirei nóstre intr'acestu clubu, si nu putemu mai bine inagurá deschiderea lui, decâtu radicandu unu toastu in sanatatea Mariei Tale si a Mariei Sele Dómnei.“

La acestu toastu, Mari'a Sea a binevoitu a respunde prin urmatórele cuvinte:

„Cercurile militarie contribuindu a formá intre oficieri noi strinse legaturi si a radicá mai multu, prin dese intruniri, spiritulu de corpu intre densii, me simtu fórte fericitu de a deschide astadi clubulu garnisónei.

„Ve multiamescu pentru cuvintele bine simtite ce-mi adresati si urezu cá cercurile militarie sa aduca pentru armat'a nóstra ródele cele mai bune.

„Sa traiésca armat'a!“

Aceste toaste au fostu urmate de urâri entusiastice si repetite de totu corpulu oficirescu. Dupa acést'a, Mari'a Sea a visitatu in detailu localulu clubului, arangiatu cu multu confortu si iluminatu fórte frumosu. In urma oprindu-se in unulu din salónele de biliardu, a binevoitu a jucá mai multe partide, dupa care apoi s'a intretienutu cu unu mare numeru de oficieri pâna la órele 10 si jumetate, cându, retragendu-se a esprimatu din nou Inalt'a Sea satisfactiune pentru acésta frumósa institutiune, menita a intarí si desvoltá spiritulu de corpu si de fratia intre membrii marei nóstre familii militarie.

Din districtulu Cetâtiei de pétra

in 16 Martiu 1875.

Prea Onorate Domnule Redactoru! Binevoiti ve rogu a dá locu in colónele pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu“ urmatoriului factu seversitu aici la noi, din carele inca se va poté informá si convinge incâtu-va on. publicu cetitoriu, despre apucaturile si amestecurile cele iesuitice in trebile nóstre religionari, ale unor'a dintre confratii nostri uniti. —

Dela seversirea sea din viétia a fostului protopopu alu tractulu Cetâtiei de pétra, Ioanu Greblea, — dupa cum prea bine ve este cunoscutu domnule redactoru — sum incredintiatu din partea Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu cu administrare vacantei parochii Fauresci, carea in sensulu dispusetiuniloru sinodali sî congresuali din anii trecuti — este statorita de parochia protopresbiterale de o parte; iéra de alta parte, dupa comissiunea organisatória din 1873, otarita de parochia matera — afiliându-se parochi'a Leschii sî Plopisiulu.

Fatia cu aceste circumstâri, — dlu notariu cercualu Alesandru *Anc'a*, fiiulu preotului gr. cat. din C. Monostoru, cu ocasiunea alegerei primariului comunale in comun'a Fauresci, a compusu insusi cu propri'a sea mâna o suplica *falsa* in numele poporului din Fauresci, — câtra Prea Venerabilulu consistoriu archid., in care in modu amenințiatoriu se poftesce, cá Preavenerabilu acel'a-si — se sântiésca intru preotu pre Alesandru *Ciocasiu* clericu in Sabiiu, sî fara terminarea studieloru clericali, prescrise pentru unu candidatu de preotia; aretându, ca subscrisulu, cá administratorele acelei parochii — octroatu din partea Preavenerabilului Consistoriu archid. nu li-aru impliní functiunile preotiesci spre indestulirea tuturoru, sî ca aru maltratá sî deonestá cu obrasnicia pre ori sî care din ei; din care causa, — de cum-va tinerulu clericu mentionatu nu li se va sântí curendu intru preotu; voru fi siliti a-si parasí religiunea strabuna, sî voru trece la unire.

Dupa ce si-au subscrisu numele seu in fruntea subscrisiloru cu consiliulu seu apoi au subscrisu pre ceilalti invetiatoriulu Ioanu Goronu pre buni sî rei, mici sî mari, fâra a priví aceea ca au dreptu de parochieni au nu? sî fâra de a-le esplicá sî aretá de-ameruntulu ca ce este cuprinsulu acelei'a? —

Suplic'a mentionata o au tramisu par. adm. protopopescu Ioanu spre a cercetá de este adeveratu séu bá? — carele cu ocasiunea esamenului tienutu in 10 Martiu a. c. in comun'a Fauresci — a conchiematu sinodulu parochialu, sî a intrebatu pre membrii sinodului parochialu despre cuprinsulu acelei suplici; la care toti au respunsu, cumca ei numai la indemnulu numitului domnu notariu s'au scrisu in acea rogare, sî ca ei numai atât'a au cerutu, ca numai de va fi cu potintia, sa se sântiésca intru preotu desmentionatulu clericu; dara nici decâtu nu au dîsu, ca nu suntu multiemiti cu servitiulu par. adm. parochialu, care le servesce intru tóte spre indestulirea loru; nici ca nefiindu indestuliti — de nu li se va impliní dorinti'a aru trece la unire — despre acést'a nici vorba nu au fostu, dîcendu „sa ne feréscа Dumnedieu de astu-feliu de cugete sî fapte.“ —

Acest'a e faptulu seversitu de câtra domnulu notariu unitu. — Densulu póte trece la ori sî care religie, ca noi nu vomu lacramá dupa densulu; inse sa me ierte, dara cu astufeliu de falsificatiuni sî lucruri netemeinice, dara sî adeverate cându aru fi — netienându-se de sfer'a activitâtiei sele, sa nu mai molestedie pre Consistoriulu nostru archid., carele 'si are organele sele. Meritele sî portarea buna numai voru ferici pre amintitulu clericu, inse astu-feliu de intreprinderi sî lucruri neadevarate nici cându. —

Gavriilu Stefu,
Parochu gr. or.

Varietâti.

*** *(Multiamita publica.)* Ilustrulu domnu presiedinte alu tribunalului regescu Nicolau Sustai din Sighisiór'a, au binevoitu a doná eleveloru si eleviloru din clasele nostre poporali conf. gr. or. din Sighisiór'a o cuantitate insemnata de recuisite de scrisu, — precum: pene, ceruse, tablitie, libele de scrisu, române si germâne s. a. —

Acést'a donatiune, cu considerare la paupertatea poporului nostru au desvoltatu duple simtieminte de bucuria, — pentru care prin acést'a, me semtii pré deoblegatu a aduce ilustrului domnu donante, in numele poporului respective a fiiloru lui cea mai intima si modesta multiamita. —

Demetriu V. *Moldovanu*,
preotu gr. or. si invetiatoriu primariu in Sighisiór'a.

*** *Bibliografi'a.* Cea mai nóua *Carte de bucate a bucatoriei române, francese germâne, si magiare*, cuprindiendu recetele a gati in modulu celu mai potrivitu tote bucatele de carne, pesce, verdie (zarzaváturi) si aluaturi (farinacie), supe (zame), sosuri (embame), fripture salate, compoturi (póme ferte), pragiture si confecte, smantanuri, catarigiuri, esintie siodouri galantine inghiatiaturi si beuture fórte gustóse. etc. cu 15 ilustratiuni silografice pentru artea de transiatu (bucatire.) Ca la 45 cóle (720 pag.) 8⁰ in II tom. celu I (de 20 cóle) au si aparutu, in editur'a lui Frank si Dresnandt, Brasieu, de I C. *Hintescu.* — Pretiulu de prenum. 2 fl. mai tardiu se va vinde cu 3 fl. — Dela 12 esempl. colectantii primescu unu rabatu.

*** *(Dare pentru holtei)* In statulu Tenessee se va introduce o dare pentru holtei. Legea respectiva ce s'a adusu in statulu memoratu suna: De vreme ce este parerea adunârei generale, ca holteii suntu obiecte corespundietórie pentru urmatórele scopuri, se dispune de câtra adunarea generale a statului Tenessee: 1) ca holteismulu se dechiara prin acést'a de unu privilegiu si ca totu locuitoriulu de secsulu barbatescu, care trece de 30 ani, este sanatosu la corpu si la sufletu, si nu se casatoresce pâna la 1 Maiu 1875, trebuie sa platésca o dare de diece dolari. 2) Este detori'a colectoriloru de dare sa pregatésca liste detaiate de dare, in care sa se insemneze etatea, colórea fetiei, marimea si colórea perului si a ochiloru a fia-cârui holteiu.

*** Dîarulu World-de-New-York comunica urmatórele amenunte in privinti'a unei caletorii cu balonulu spre Europ'a: Se scie ca incercarea aeronautului Donaldson de a trece in Europ'a, prin ajutoriulu curenteloru atmosferice cari suflau spre Estu, n'a reesitu; dara resultatele ce a obtienutu prin esperintiele sele au decisu pre D. Barnum se faca o prinsóre cu densulu pentru vér'a anului curentu, in temeiulu cârei'a aeronautulu s'a invoitu a consacrá servitiele sele desvoltârii navigatiunii aeriane, in tempu de 8 luni, pentru o suma de 20,000 dolari. D. Barnum va platí in deosebi si chieltuelile incercâriloru.

Se facu dara preparative mari spre a putea determiná intr'unu modu absolutu esistenti'a unui curinte orientale. Déca esperientiele voru reesí, de siguru ca aeronatulu Donaldson va plecá cu balonulu in lun'a Octomvre insocitu si de alti amici, spre a incercá sa tréca oceanulu atlanticu. D. Donaldson se ocupa acum cu incercarea mai multoru balóne de diferite dímensiuni si capabile de a transportá dela 1—12 persóne. Celu mai mare balonu are o capacitate de 70,000 picióre cubice de gazu. „Rom.“

*** Unu accidentu teribilu s'a intemplatu in dîlele din urma la colegiulu Saint-Vincent din Senlis (Oise). Câti-va elevi erau intruniti in clas'a de chimie si faceau diverse combinatiuni, cându totu de odata se audí o detunare puternica. Unu vasu se sparsese, aruncându bucâti de sticla in tóta clas'a. Profesorulu si siase elevi fura usioru atinsi, inse celu de alu sieptelea, in etate de 18 ani, fu mai crudu lovitu de câtu colegii sei. Acestu nenorocitu tineru primí in fatia sfarimaturile si fu atâtu de adencu isbitu, incâtu erá de temutu ca va perde unu ochiu. Pâna acum acésta temere nu s'a realisatu: ranitulu, care a fostu transportatu imediatu la Parisu, sufere grozavu; dara se speréza ca 'si va pastrá vederea neatinsa.

*** Rusii au nisce ciudate obiceiuri in prasnuirea serbatoriloru Pasciloru, iéca unulu fórte curiosu:

In dîu'a de Pasci vendiatorii de paseri se plimbla pre tóte stradele, purtendu in colivii de lemnu mai multe feluri de paserele selbatice, cari ciripescu si cauta in tóte pârtile sa scape printre zabrele.

Acesti negustori striga: cine voiesce, cine voiesce sa cumpere paserele! Atunci trecatoriulu se apropie, platesce negutietoriului vre-o 40 de capaice de fia-care parechia, pre cari le ia, dara in locu sa le puna in alta colivie le da drumulu.

Batrânii rusi spunu c'acestu obiceiu insemnéza amintirea originei serbatorii Pasciloru, care dupa evrei, n'a fostu instituitu de câtu pentru a celebrá liberarea poporului captivu din Egipetu.

*** Mancatu de sióreci. „Le Buletin francaise“ nareaza ca unu birtasiu de pre strad'a Germain-Pilon a fostu victim'a unei triste intemplari. Acestu intreprindietoriu se coborise in pivnitie, cându de odata, venindu-i ametiéla, cadiù perdiendu-si cunoscinti'a. Unu ucenicu alu seu, vediendu ca intardiéza de a se intórce si temendu-se de vr'o intemplare nenorocita, se duse si elu in pivnitia, dara spaimentatu de ceea ce vediù, se intórse repede si povestí consumatoriloru ca patronulu seu a fostu mâncatu de sióreci.

De o cam-data cei ce l'ascultara crediura ca e vr'o mistificare; dara aerulu speriosu alu baiatului decise pre câti-va din ei a verificá acésta stranie povestire.

Coborendu-se dara in pivnitia, gasira pre nefericitulu birtasiu lungitu pre pamentu si d'asupr'a-i unu cârdu de sióreci, cari i facusera nisce muscaturi grodiave la mâni, la fatia si la corpu. Indata apoi ranitulu fù radicatu si, chiemându-se unu medicu, i se detera tóte grigirile sciintiei, cari lu adusera insimtire.

Raportu comerciale.

Sabiiu 20 *A*prile n. Grâu 4 fl. 27 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 73 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 80 xr. pâna 2 fl. 53; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 47 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a 10—20 fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie ungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Aprile 1875.

Metalicele 5%	70	85
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	75	85
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	112	10
Actiuni de banca	967	—
Actiuni de creditu	238	50
London	111	20
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	25
„ „ „ Temisiorene	78	25
„ „ „ Ardelenesci	77	15
„ „ „ Croato-slavone	80	75
Argintu	103	40
Galbinu	5	24
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Librari'a Socecu et Comp. Bucuresci.

Calea Mogosióei Nr. 7.

Anuncie aparitiunea primei serii a scrieriloru lui Vasilie Alesandri „*Teatru*“ 4 volume 8⁰ formatu Charpentieru harthie velina, tipariu elegantu.

De vendiare la tóte librariele din tiéra pre pretiulu de 20 lei noi pentru 4 volume.

Spre finele lunei lui Maiu anulu curentu va aparé seri'a II-a „*Poesii*“ si pre la finele lui Octombre seri'a III-a „*Prosa*“ de d. Vas. Alexandri, câroru serii voru urmá imediatu:

Poesiile lui Dim. Bolintineanu.

(1—3)

Dr. Ioane Mog'a,

locuesce acum'a definitivu strad'a urezului Nr. 19 etagiulu I.

Intratulu prin ulitióra.

(1—3)

☞ **Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite** ☜

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornate.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietórie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) presle totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa, diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 30. ANULU XXIII.

Sabiiu in 13|25 Aprile 1875.

Din caus'a SS. Serbatori ale Invierei Domnului nostru Iisusu Christosu numerulu viitoriu va aparé numai Dumineca in 20 Aprile st. v.

Diurnalulu opositiunei boheme *„Politik“* intr'unu articulu dela 13 Aprile apreciandu meritele lui Andrássy, cá barbatu de statu alu Austriei, i face unu panegiricu nu prea magulitoriu. Dâmu mai la vale unu resumatu din aceste apreciâri ale disului diurnalu, pentru cá publiculu nostru sa véda, cum judeca opositiunalii Bohemiei pre unu contrariu politicu alu loru, care a combatutu justele pretensiuni ale poporului bohemu prin actulu dualisticu.

In regenerarea Austriei — dice *„Politik“* in articululu seu intitulatu „la onorurile lui Andrassy“ — contele Andrassy, avendu o rola dintre cele dintâiu, se póte mirá, cum capritiele sortei lu-a concrediutu cu o missiune istorica atâtu de insemnata. Partea activitâtiei sele ce a trecutu in domeniulu istoriei are mai mare insemnatate decâtu faptele cu cari vrea contele sa-si inmultiésca inca meritele. Nobilulu conte nu se póte mesurá cu antecesorii sei Schmerling si Beust. Celu dintâiu se luptà pentru o idea politica, de-si neadeverata, cu o desteritate, ce nu se afla la urmatorii sei, celalaltu fu unu diplomatu escelentu pre terenulu afaceriloru interne, pre càndu Andrassy nu se scie pre care terenu e mai abilu fiindu resultatele ce a obtienutu in politica esterna si interna egale.

Comitele *Andrássy* presemte, ca dilele sele frumóse voru apune curendu fàra de a reveni. Organulu inspiratu de densulu „Coresp. hongr.“ maschéza eventualitatea unei retrageri ce s'a sulevatu adeseori, intr'unu modu, care constatà perplesitatea. „Coresp. hong.“, cându erá verosimilu unu ministeriu Sennyey in Pest'a, vedea in trensulu consolidarea positiunei lui Andrássy, devenindu antipodulu lui Sennyey, Tisza, ministru, se glorificà iérasi Andrássy.

Astadi situatiunea e pentru barbatulu exprovidentialu de statu mai periculósa, pentru ca organulu seu ne spune, ca déca se va dimite Andrássy, ministeriulu ungurescu se va retrage, diet'a trebuie sa se disólva, adunârile comitatense trebuie sa se inchida, cu unu cuventu pactulu dualisticu aru fi disolvatu si Ungari'a s'aru impinge in resistinti'a passiva ce o a observatu in restempu de 20 ani. Acést'a tienuta a Ungariei se va precalculá in Vien'a, inainte de a se dimite Andrássy.

„Politik“ profita aici de ocasiune. Organulu inspiratu de Andrássy amerintia Austri'a cu opositiunea passiva, cu cea mai poternica arma. Bohemii recunoscu ca passivitatea unui intregu poporu dintr'unu statu ce se afla in reorganisare e o pedeca, care nu lasa sa se esecuteze o organisatiune vitale.

Ungurii insisi au datu dovéd'a practica despre succesulu opositiunei passive si amicii lui Andrássy suntu atâtu de petrunsi de efectulu ei, câtu nu sciu sa depinga pre parete o imagine mai spaimentatória decâtu passivitatea.

„Coresp. hon.“ scie bine, ca ungurii nu se prea incomodéza pre placulu lui Andrassy, dara organulu inspiratu de contele vrea sa arete tieriloru esterne, ca posititiunea lui e nealterabila, asigurandu-le pre acelea, ca ungurii suntu gat'a pentru cele mai grele sacrificie, numai pentru a-lu tiené la càrma si ca dimisionarea lui aru causá o confusiune ingrigitória in relatiunile interne ale statului.

Amicii si protectorii din Berlinu nu scimu, déca se convingu séu nu prin evolutiunea cutezatória a lui „Coresp. hongr.“ si déca calculéza cu ministrulu actualu de esterne, cá cu o marime nestramutabila, in tiér'a nóstra inse se crede contrariulu si ungurii numai voru suride la amerintiârile cu nulificarea pactului dualisticu.

E curiosu lucru a cere dela unu poporu atâte grele sacrificie pentru positiunea unui ministru, cum aru cere „Coresp. hongr.“ dela Ungari'a. Ungurii sa renuncie la viéti'a loru politica intréga, pentru a tiené pre Andrassy in postulu seu. Fórte reu complimentu acest'a, atâtu pentru imperiu câtu si pentru Ungari'a! Ungurii fàra indoiéla aru fi capabili sa incépa de nou lupt'a pentru o idea, pentru principie mari, pentru libertate si dreptate, dara nu pentru portfoiulu lui Andrassy.

A cere dela unu poporu sa subordineze interesulu seu intereseloru unui individu, semnifica a maculá patriotismulu, fia meritele acestui barbatu câtu de stralucite si calitâtile personali câtu de insemnate. La contele Andrassy nice meritulu nice insemnatatea personale nu prevaléza in asiá mesura si noi suntemu convinsi, ca Ungari'a numera unu siru intregu de capacitâti de acestu calibru. Déca intr'adeveru contele Andrassy e o capacitate asiá mare, ceea ce dealmintrenea nu se póte vedé din nesuccesele sele, si déca densulu conduce afacerile monarchiei cu succesu, atunci ai nostri, cari au lipsa de barbati de statu, se voru ferí a dimite pre unu barbatu atâtu de escelentu si ungurii nu voru trebuí sa sacrifice avantagiele complanârei pentru portfoiulu lui.

Reproducemu dupa „le Nord„ urmatórea corespundintia din Constantinopole a diarului „National Zeitung.“ Ea tratéza despre situatiunea Turciei si face apretiâri destulu de juditióse asupr'a ei; ne dispensâmu dara de ori-ce comentariu:

Constantinopoli, 31 Martie. — Dupa unu sgomotu respanditu aici de câtu-va tempu, guvernulu francesu are de gându a rechiemá pre d. de Vogué, ambasadorulu seu la Constantinopole, spre a-lu inlocuí cu unu omu de statu mai inclinatu câtra ideile moderne. (Dupa o scire ce publicarâmu septamân'a trecuta, d. de Vogué a si fostu, in adeveru rechiamatu si inlocuitu prin d. de Baude). Acestu faptu n'aru avea de locu insemnare, déca lumea nóstra diplomatica n'aru cautá sa-lu lege de o modificare a politicei francese in Orientu, séu, intr'alte cuvinte, déca nu s'aru fi potutu supune ca guvernulu francesu are de gându a se apropiá de politic'a orientale a celoru trei puteri dela Nord. Acestu revirimentu pare a avé de prim'a origine descoperirea ca influinti'a Franciei in Orientu mergea descrescendu de cându aceste trei puteri — la cari se cuvine póte a adaugá si pre Itali'a — lucréza in comuna intielegere in tóte cestiunile; Franci'a erá fàra nici o putere in fati'a acestei intielegeri, mai cu séma de cându Engliter'a pastréza o atitudine mai pasiva.

Si apoi in cestiunea orientului in dilele nóstre partidele estreme disparu. Adi nu mai esista nici inamici inversiunati, nici amici nedespartiti ai guvernului otomanu. Fia-care a renunciatu la idealulu seu; cestiunea de principiu nu se mai esamina, ci se cauta numai avantagiele materiale. In dilele nóstre asiá dis'a solutiunea problemei orientului nu mai e altu decâtu conclusiunea unui calculu economicu. Déca acestu calculu dà Franciei convingerea ca solutiunea acestei cestiuni procura garantii suficiente pentru titlurile sele de renta, a câroru ipotecare este in Turci'a, déca Engliter'a ajunge la conclusiunea ca unu nou sboru alu comerciului si industriei sele va nasce din emanciparea natiunalitâtiloru crestine ale orientului si din impingerea semilunei spre Asi'a, nici Angli'a, nici Franci'a nu se voru opune seriosu la acésta solutiune. Trebuie dara a ne gandí mai putienu la aceste dóue state decâtu la Russi'a si Austri'a déca acésta solutiune aru continuá a fi intardiata. Cu tóta alianti'a si perfect'a intielegere ce esista intre aceste dóue puteri, nu s'a stabilitu inca intielegere complecta intre ele (?) si pâna nu va esistá acést'a, nici Rusi'a, nici Austri'a nu voru tolerá cá sa se gandésca cine-va la solutiunea cestiunei orientului.

Atitudinea Portiei fatia cu puterile Nordului e pre atâtu de singulara câtu si interesanta. Cá tóte umililirile, ce a incercatu in cursulu luniloru din urma, din partea „aliantiei“ ea totusi inclina in modu ostensibilu câtra dens'a, intorcendu spatele englesiloru, pâna acum amicii sei.

Levant-Herald, ale câru relatiuni cu ambasad'a Engliterei suntu cunoscute, a crediutu ca s'aru face fórte placutu sublimei Porti atacandu pre cele trei puteri. Herald se insielà inse cu totulu. Elu publicase unu articulu in capulu colóneloru sele in care se dicea despre politic'a puteriloru nordului ca e vatematóre si ca nemultiamise fórte multu pre Pórta si pre sultanu. Unu avertismentu aspru se dete lui Levant-Herald. Ce-va mai multu, directorulu presei esigia dela Levant publicarea unei scrisori prin care sa desaprobe energicu articululu in cestiune, calificandu-lu de nedreptu si regretabilu. Probabilu ca Levant-Herald se va padí de aici inainte de a mai face placere guvernului turcescu.

„Pr.“

Cu ocasiunea avansamentului din anulu acest'a, numitu din *Maiu*, de-si publicatu in Aprile, se denumira 7 vice-maresiali, 9 generali-majori, 33 coloneli, 40 vice-coloneli, 66 majori si 1035 oficieri subalterni.

Unu conducetoriu nou natiunalu. Românii sciu ca voru salutá acésta aparintia nóua cu bucuria, pentruca de cându cu metamorfosarea clubului „natiunalu“ ce le lipsiá decâtu „omulu“, care sa-i arunce in laculu fusiunei celei mari a partideloru din Budapest'a? Acést'a e cu atât'a mai de lipsa (vorba sa fia!) cu câtu metamorfosatulu insusi inca nu scie, in ce s'a metamorfosatu. Si eata „omulu!“ unde n'aru fi cugetatu cine-va, in Clusiu, si inca la redactiunea lui „Magy. Polgár“, in persón'a dlui G. *Moldovánu.* Sa nu lungimu vorb'a. Sa amintimu numai de ingeniós'a idea respicata in Nr. 91 a lui „Magyar Polgár“: ca foile romane suntu tóte *ultraiste*, ca intre românii ínteligenti suntu multi, cari au salutatu cu bucuria constelatiunea cea nóua a partideloru si in mare parte i-au primitu principiele: *ergo* ce aru mai lipsí? o *fóia nóua romana*, in carea partea acést'a a inteligintiei sa si depuna si lamurésca credeulu seu politicu. Si la care, amu adauge noi, aru fi bine sa fia dlu propunetoriu redactoru. Româniloru, credemu, ca atunci nu li aru mai remané nimic'a de doritu!

Diet'a Ungariei.

In siedínti'a *casei representative* dela 17 Aprile interpeléza deputatulu Ig. *Helfy* pre ministrulu de financie si pre celu de comerciu, de s'au inceputu discussiunile cu Austri'a, pentru revisiunea tratatului vamalu si comercialu si de vreau ministrii sa substérna inca in sessiunea acést'a unu proiectu in privinti'a acést'a?

Iosifu *Madarász* interpeléza pre ministrulu de financie, pentru ce s'a pusu unu terminu atâtu de scurtu pentru pertractarea oferteloru relativu la negotiatiunea cu lemne din valea Granu. Totu acestu deputatu intréba pre presiedintele *Ghyczy*, ca depune-voru deputatii denumiti de notari publici mandatele loru? Presiedintele va referá câtu mai curendu despre acést'a in camera. S'au resolvitu list'a 64 a petitiuniloru.

In *cas'a magnatiloru* s'au substernutu raporturile comissiunei de trei asupr'a mai multoru proiecte de contributiuni.

Siedinti'a *casei magnatiloru* dela 19 Aprile a fostu fórte cercetata si principele *Simor*, primatele Ungariei, a fostu de fatia.

Presiedintele *Majlath* anuncie, ca archiepiscopulu din Erlau Ios. *Samassa* fiindu bolnavu nu póte luá parte la siedintie.

Intâiulu objectu la ordinea dilei e raportulu comissiunei permanente de trei despre proiectulu de lege ce se referesce la inactivarea regulamentului notarialu pre la 1 Augustu. Acestu proiectu se primesce fàra desbatere.

Dintre proiectele de contributiune urméza la discussiune mai intâiu proiectulu despre darea de *transportu.* Comissiunea de 3 lu recomenda spre acceptare.

Mai intâiu ia cuventulu L. *Szögyényi.* Oratorulu indigitéza, ca cas'a de susu a cerutu dela ministrulu de financie o espunere a stârei financiali pentru a vedé, de suntu justificate pretensiunile ce facemu contribuentiloru prin impregiurârile actuali. Totu-odata se cerù o caracterisare a politicei financiali ce urmaresce guvernulu pentru delaturarea stâriloru derangiate ce domnescu astadi. Ministrulu de financie intr'un'a din siedintiele mai recenti a datu deslusirile posibile [illegible] ambe directiunile. Cas'a (de susu) si-a reservatu dreptulu sa se pronuncie in desbaterea proiecteloru de contributiuni, ca considera de ajunsu enunciatiunea ministrului de financie séu ba. Oratorulu trebuie [illegible] constateze ca nu s'au datu date positive, speciali si detaiate, totusi trebuie sa marturisésca de alta parte, ca deslusirile câte s'au datu despre starea financiale de câtra ministrulu de financie, intre impregiurârile actuali suntu multiemitórie.

Guvernulu dechiarandu in modu resolutu, ca va tiené contu de principiulu crutiârei in totu punctulu, dara ca va apelá la casu de lipsa si la devotamentulu cetatieniloru, spre a satisface deobligamentele statului, a datu prin acést'a espressiune deplina situatiunei serióse, in care ne aflâmu. Elu n'a datu ce e dreptu unu programu financialu detaiatu, ci ministrulu de financie a repetatu in genere ce au disu si ministrii de mai inainte, dara cine considera impregiurârile nu va puté pretinde dela guvernu sa-si substérna dejá acum planulu seu financialu. Spre a ne poté dá o judecata despre activitatea guvernului, trebuie sa asteptâmu faptele lui.

Oratorulu accептéza proiectele de contributiune, pentru ca densulu primesce nu numai diagnosea, ci si modulu de cura alu guvernului. Prognosea e consolatória, pentru ca unele medicamente voru avé unu gustu amaru, voru produce in corpulu bolnavu o escitatiune, dara voru fi si spre ajutoriu.

Cont. Ferd. *Zichy*, intorcendu-se câtra antevorbitoriu, observa, ca dupa parerea sea nu se tiene de cadrulu desbateriloru dechiaratiunea, ca enunciatiunile ministrului de financie suntu multiemitórie séu nu. De-si oratorulu pricepe, ca cestiunea fiindu destulu de insemnata se póte discutá si a dóu'a óra: totusi densulu nu póte privi proiectele de dare substernute de pórt'a, prin care trecendu vomu ajunge la reorganisarea financieloru nóstre. Ministrulu de financie n'a substernutu unu planu suficientu nici macaru pre anulu curgatoriu, cu atâtu mai putienu pentru viitoriu.

Oratorulu espune situatiunea financiale si esprima parerea sea intr'acolo, ca nu vomu fi in stare sa acoperimu bugetulu cu cele 3—4 milióne ce voru resultá din proiectele de contributiune, si cu celelalte resurse. Erá mai bine, déca ministeriulu substernea mai intâiu unu programu gat'a si apoi sa pasiésca cu pretensiunile sele inaintea legislativei. Modulu acest'a erá corectu si parlamentariu.

Trecendu la objectulu specialu alu desbaterei oratorulu observa, ca contributiunea pentru transportu nu se recomenda nici in privinti'a natiunalu-economica, nice din punctulu de vedere alu impartirei drepte a contributiuniloru. Cei ce o apera se provóca la tierile esterne, dara nu cugeta, ca stârile nóstre nu se potu asemená cu ale acelor'a si déca ministrulu crede, ca darea in cestiune va aduce unu venitu mare, se insiéla. Oratorulu nu voiesce sa respinga proiectele ce s'au presentatu camerei, ci considerandu critic'a stare actuala si sperandu ca cu reorganisarea administratiunei se va reformá si sistem'a de contributiune acceptéza darea de transportu de basa la desbatere speciale.

N. *Vay* e resolutu a primí proiectele de dare de base la desbaterea speciale. De asta-data oratorulu nu cunósce medilóce mai acomodate decum suntu cele propuse de guvernu. Fia-care contribuentu trebuie sa cugete, ca aduce sacrificie in interesulu tierei, ca natiunea a luatu asupr'a sea sacrificiele din indemnu liberu (?!) cum se cuvine unui poporu ce are consciintia de sine. Firesce, ca trebuie sa i se dea garanti'a, ca sacrificiele aduse se voru intrebuintiá intru folosulu poporului. Despre acést'a ve linistescu nesuintiele guvernului, de a ridicá contribuabilitatea cetatieniloru, a acelui guvernu care esîndu din fusiunea a dóua partide mari va remané destulu tempu la carma pentru a esecutá reformele sele.

Ministrulu *Széll* combate in detaiu observatiunile lui Zichy. Oratorulu a tienutu superfluu lucru sa chiarifice inaintea celoru „initiati“ cum suntu domnii din cas'a de susu, starea financiale actuale cu cifre fiindu de ajunsu resultatulu finalu, pentru cá politicii din inalt'a casa sa cunósca, ca inmultirea veniteloru e indispensabila.

Cumca guvernulu voiá sa mérga in reductiuni pâna la estremele margini ale posibilului, s'a doveditu prin impregiurarea, ca elu indata la intrarea sea in oficiu a stersu 3 milióne in erogate. Acést'a s'a facutu in cadrulu bugetului de pâna acum; mesurele ce invólva o schimbare a sistemului de pâna acum, guvernulu nu le póte marcá inainte de a sosí tempulu pentru a precugetá si a statorí acele mesuri. Câtu de grea este esecutarea unei reforme sistematice, despre acést'a ne convinge destulu de chiaru istori'a reformeloru de dare. In optu ani abiá puturâmu pune un'a dare de contributiune pre o basa nóua. In fine oratorulu spriginesce darea de transportu, care siguru nu va apasá comerciulu de grane, pentru ca ea preste totu face unu cruceriu pre maj'a portata cincidieci mile.

Taverniculu cont. *Cziráky* nu se linistesce nici cu espunerile de astadi ale ministrului de financie. Oratorulu nu din capritiu de a face opositiune a intetitu guvernulu sa dea unu programu chiaru de actiune, ci in interesulu tierei. Promisiuni vage si casteluri de auru a promisu tóte guvernele, dara nici un'a dintre acele promissiuni nu s'au implinitu. Oratorulu la tóta ocasiunea a admonatu de asemenea procedere, dara n'a fostu ascultatu. Astadi se face si cas'a magnatiloru responsabila pentru pecatele trecutului, dara cu nedreptate. Cas'a magnatiloru a fostu totu-déun'a adusa intr'o stare de sfortia neresistibila, in care trebuiá sa consemtia cu mesurile luate. Cum se tratéza acésta camera? Indata ce ne esprimemu ingrigirile fatia de unu proiectu, ni se face de locu imputarea, ca impedecâmu desvoltarea statului. Déca tacemu ni se dîce ca suntemu impreuna de vina la pecatele comise. „Si ce face guvernulu?“ termina *Cziraky* cuventarea sea declamata cu mare emotiune — „elu ne dîce sa asteptâmu: Asteptati numai unu anu, dara acestu anu e fâra sfersitu.“

Comitele supremu *Tomcsányi* se semte indatoratu a spune acelor'a, cari nu suntu in chiaru cu principiele partidei liberale, ca aceste principie suntu cunoscute in Ungari'a. Intre altii Fr. Deák le profeséza dejá de 30 ani incóce. Pre câtu tempu tienea cért'a de statu aceste principie trebuiau sa céda consideratiuniloru de oportunitate, acum inse acelea se voru realisá mai cu inlesnire.

Mai vorbescu contii Em. *Andrássy*. Fel. *Zichy* si comitele supremu *Perczel*, Cei dintâiu combatu proiectulu consemtiendu in tóte cu parerile lui Ferd. Zichy. Inainte de tóte trebuie consolidatu creditulu printr'o actiune chiara, ceea ce guvernulu nu face, Aici respunde *Perczel*, ca aducerea de sacrificie nóue si grele este mai acomodata pentru a probá tieriloru esterne, ca intr'adeveru avemu cugetu seriosu sa ne regulâmu bugetulu.

In urma se primesce bugetulu de basa la desbaterea speciale.

In siedinti'a casei representantiloru dela 20 Aprile anuncie presiedintele mai multe intrate si se substernu mai multe raporturi, cari se voru pune la ordinea dilei la tempulu seu.

Ministrulu de financie Col. *Széll* respunde la interpelatiunea lui *Madarász* in afacerea terminului pentru negotiulu de lemne din valea Granu. Oratorulu relevéza, ca guvernulu abiá cu putienu inainte a capetatu mâna libera. Nepotendu sa lase sa tréca terminulu favorabilu pentru vinderea si taierea lemneloru, guvernulu nu s'a potutu tiené de terminulu de 28 dile indatinatu la licitatiune. Pentru cá sa nu intrevina vre-o restringere a liberei concurentie, terminulu s'a prolungitu dela 20 pâna la 27 Aprile, prin care mesura se voru delaturá tóte ingrigirile.

I. *Madarász* nu este multiemitu cu respunsulu datu, dara camer'a lu ia la cunoscintia cu o colosala majoritate.

Ministrulu presiedinte bar. *Wenkheim* dechiara, ca vrea sa respunda la o interpelatiune a lui Irányi, care cere sa se impartasiésca camerei testulu juramentului oficialu alu ministriloru.

Respunsulu e scurtu cá si interpelatiunea. Relativu la juramentulu oficialu alu ministriloru observa ministrulu presiedinte, ca acel'a nu e statoritu prin nici o lege si ca ministrii depunu juramentulu dela 1867 incóce pre basea testului unui juramentu vechiu, prin care se deobléga densii, ca voru fi credinciosi Majestâtiei Sele, voru eserciá legile, voru implini problemele ministeriali conformu dispositiuniloru legei si ca voru consultá in modu nepartialu si sinceru intre tóte impregiurârile.

Fiindu ca acestu juramentu cuprinde totu ce se póte cere dela unu ministru constitutiunalu si responsabilu si nimicu, ce póte contrastá cu notiunile parlamentarie, ministrulu presiedinte dechiara, ca nu e nice la tempu nice oportunu a face deslusiri mai departe camerei.

D. *Irányi* nu este multiamitu cu respunsulu datu, dara camer'a lu ia spre sciintia.

Ministrulu de comunicatiune T. *Pechy* respunde la interpelatiunea deputatului Nicoliciu in caus'a transportului de cereale rusesci. Dupa informatiunile ce le are, ministrulu afirma, ca s'au incheiatu unu cartelu nu pre viitoriu, ci pentru transportarea a 1,200,000 maji de grâu mestecatu. Acést'a e o incercare, care, de va succede, dupa parerea oratorului, ne face sa ne tememu, ca se va reinnoí in viitoriu. Incercarea nu a fostu indreptata contr'a Ungariei, ci avea scopulu, ca intru câtu acum cerealele rusesci concuréza in Helvet'a via Marseille cu cele ungurescі, sa concureze pre câtu va fi cu potintia si transportulu continentalu cu acestu transportu rusescu ce se face preste Marseille. Ministrulu facendu informatiuni, s'a convinsu ca de-si acést'a incercare este indreptata contr'a transportului marinu, a cârui consecuentie atingu Ungari'a, totusi elu a tienutu de lipsa a cercá, ca nu se potu capetá si pentru transportulu ungurescu atari favoruri si nu voru avé cum-va productele ungarie sa concureze cu cele rusesci sub conditiuni mai grele. In privinti'a acést'a ministrulu a primitu scirea positiva, ca drumurile ce posiedu cele mai lungi linii de transportu dau si transportului ung. atari favoruri, adeca productele nóstre voru primí acea tarifa, care o au si cele rusesci. Si la Austri'a s'a tramisu o adresa in acestu intielesu, de-si n'a sositu respunsulu, se speréza ca va fi satisfacatoriu.

Camer'a ia respunsulu ministrului cu unanimitate la cunoscintia.

Ministrulu de financie *Széll* substerne unu proiectu pentru prolungirea indemnitâtiei inca cu o luna, adeca pâna la finea lui Maiu. Guvernulu ceruse adeca imputernicirea dela camera sa incaseze venitele statului fâra de a avé unu bugetu. Se sperà atunci, ca legea de apropriatiune se va resolve pâna la terminulu cerutu, inse lucrulu s'a intardiatu, de acea ministrulu cere prolungirea.

La ordinea dilei urméza raportulu comissiunei de instructiune despre modificatiunile ce le-a facutu cas'a de susu in proiectulu despre pensionarea invetiatoriloru. Camer'a primesce modificatiunile si legea se va sanctiuná.

Vine la discussiune proiectulu despre reducerea tribunaleloru de prim'a instantia.

Reportorulu Horanszki se restringe numai la recomendarea proiectului.

Ministrulu de justitia, intr'o cuventare lunga, arata, ca de vreme ce reducerea tribunaleloru nu semnifica si reducerea agendeloru se nasce intrebarea, ca potu-se reduce judecatoriele la numerulu propusu in proiectu (64) mai alesu déca considerâmu starea actuala a tribunaleloru.

Oratorulu afla ca se póte largí competinti'a judecatorieloru singularie. Interesulu justitiei cere acést'a. Pâna acum judecatoriele cercuali erau competente a decide controverse de datoria pâna la 300 fl.; competinti'a se póte estinde acum pâna la 500 fl. Afacerile cârtiloru funduarie le provedu cându tribunalele cându judecatoriele cercuale, o institutiune mixta acést'a, care nu se póte motivá. Aceste afaceri le potu provedé judecatoriele cercuali, cu unu personalu de manipulatiune bine studiatu, de asemenea voru puté notarii sa scada numerulu agendeloru ce le au tribunalele, luându densii causale ereditarie, cari nu suntu strictu de o natura judiciale. In acestu sensu ministrulu de justitia va substerne legislativei viitórie unu proiectu, de aceea reducerea tribunaleloru e motivata. Reductiunea tribunaleloru va urmá in 3 ani, in care tempu se voru inactivá reformele mai susu indigitate, cari suntu destinate a imputiená agendele loru. Oratorulu recomenda in urma proiectulu.

A. *Lázár* aproba in principiu micsiorarea tribunaleloru, dara se teme ca interesulu de partida, nepotismulu va stricá urmârile acestei reforme. Oratorulu cere intr'unu proiectu de resolutiune sa se amintésca pre nume acele 20 tribunale ce se lase afara in anulu cur.

Ios. *Vidliczkay* privesce proiectulu de lege din punctu de vedere alu politicei de justitia si afla defectulu organicu alu acelui'a in impregiurarea, ca iéra se inauguréza unu provisoriu nou. Proiectulu e contr'a unei legi esistente si totusi creéza numai unu provisoriu. E unu lucru cutediatu, a dá ministrului imputernicirea la sistarea de tribunale. Oratorulu respinge proiectulu.

Ios. *Papp* primesce proiectulu, tienendu posibile unele reductiuni in bugetu, totusi se róga pentru modificarea acelui passu, care pronuncie punctele cardinali a legei despre potestatea juditiale. Prin acést'a piere respectulu dinaintea legii.

Ministrulu de inter. C. *Tisza* inca impartasiesce temerile antevorbitoriului, dara a trebuitu sa-lu primésca din consideratiuni financiali. Oratorulu combate apoi mai multe objectiuni secundarie si asigura in urma, ca guvernulu a substernutu acestu proiectu pentru a esoperá crutiârí in justitia.

P. *Hoffmann* acceptéza proiectulu si speréza ca guvernulu va procede corectu in esecutarea lui conformu principiului parlamentariu.

Ig. *Helfy* e contr'a si polemiséza cu Tisza.

Mai vorbescu referentulu si Csemeghi, care apera independinti'a si neamovibilitatea judecatoriloru si recomenda legea spre primire.

Desbaterea se va continuá neajungendu tempulu siedintii de astadi pentru toti oratorii insinuati la cuventu.

Diuariulu ofic. in Nr. seu de Dumineca (11 Apr. c.) publica list'a notariloru publici numiti de ministrulu de justitia.

Noi impartasimu numai numele aceloru notari publici, a câroru statiune ofic. se afla in tienuturi locuite de români.

In Abrudu: Ioane Trifanu (rom.) subjude la Câmpeni.

Aradu: Ioane Pausu (ung.) protonotariu comitatului Carasiu. (Demetriu

Bonciu rom. adv. deputatu. Numirea va urmá dupa terminarea sessiunei camerei.)

Pesc'a: Victoru Szenles advocatu.

Sîrí'a: Arpadu Török advoc.

Beiusiu: Georgiu Horvatu (rom.) judecatoriu la tribunalulu de acolo.

Bistriti'a: Augustu Filtsch (sasu) subjude.

Giul'a: Barnaba Miskolczy adv.

Enopole (Borosiu-Ineu) Carolu Tessenyi, advocatu.

Brasiovu: Franz Linz (sasu) adv. (alu doilea nu e inca numitu.)

Székelyhid: Adrianu Lestyán (ung.) adv. protocolistu la catastru.

Desiu: Gratianu Tüzes, subjude de Gherl'a.

Orestia: Leupold Nagy vice-notariu la judecatoria.

Hatiegu: Nicolau Bernárd, adv.

Clusiu: Rudolfu Schilling, adv. (alu doilea nu e inca numitu.)

Huedinu: Danielu Müller, adv. si protoc. la catastru.

Tergu-Muresiului: Iuliu Tomp'a adv.

Sighetu (Maramuresiu): Ioane Szilágyi procuratoru de statu acolo.

Mediasiu: Iosifu Maager, (sasu) adv. si concepistu la curtea de cassatiune.

Bai'a-Mare: Gavrila Stoll, advoc. si adjunctu de conceptu la tabl'a reg. din Pest'a.

Bescarecu: Demetriu Hadfy, adv.

Aiudu: Alessandru Folioviciu, (rom. ?) concepistu la ministeriulu de interne.

Careiu-Mare: Ludovicu Keresztszeghy, judecatoriu la tribun. de Bud'a, si Michailu Zanathy, vicenotariu comitatului Satmariu.

Chichind'a-mare: Franciscu Ströbl, procuratoriu de statu acolo.

Billetu: Geza Simonciciu judecatoriu cercului, totu acolo.

San-Miclausiu-mare: Dr. Bell'a Kormos, secretariu la ministeriulu de interne.

Hatzfeld: Colomanu Gesztesy adv.

Sabiiu: Fridericu Gundhardt, fostu notariu publicu, si Carolu Schelker, adv. (amendoi sasi.)

Seleusiu-mare (Ugoci'a) Iuliu Nagy, adv. si notariu la judecatoria.

Oradea-mare: Ioane Pallay, protoficsu comitatului Bihari'a, si Colomanu Cianady, advocatu.

Salont'a-mare: Ioane Zilahy, adv.

Nyiregyháza: Iuliu Somogyi, viceprocuratoru de statu, totu acolo.

Vard'a-mica: Stefanu Santha, adv.

Oraviti'a: Aureliu Maniu, (rom.) advocatu.

Sighisiór'a: Angustu Horsi'a, (rom.) advocatu si adj. de concep. la curtea supr. judec.

Rupea: Carlu Grosz, (sasu) adv.

Ghierl'a: Grigoriu Duh'a, adv.

Satmariu: Aless. Domahidy, fiscu la fiscalatulu financiariu de Satmariu.

Seghedinu: Aureliu Okruczky. adv.

Ving'a: Ludovicu Szatmáry, vicefiscalu la judecatori'a de acolo.

Lipov'a: Bell'a Kreczsmáry, subjude.

Turd'a: Alecsiu Érsek, adv.

Pretoriu: (Odorheiu.) Adolfu Gerich, adv. si fiscu scaunului.

Sîmleu: Nicolau Szenássy, adv.

Timisiór'a: Mateiu Plausich, jude si Ioane Missiciu, (rom.) adv.

Zelau: Carolu Balogh, adv.

Biseric'a-alba: Michailu Niamessny, adv.

Panciov'a: Emeliu Novacoviciu, advocatu.

Dev'a: Iosifu Sándoru, adv. si protocolistu la catastru.

Lugosiu: Michailu Besanu, (rom.) adv deputatu (inca nepublicatu.)

Alb'a-Iuli'a: Petru Nemesiu, (rom.) adv. deputatu (inca nepublicatu.)

Versietiu: Iosifu Verzariu (arm.) jude cerc. in Timisiór'a.

Mai suntu a se numí pentru Brasieu, Fagarasiu, Naseudu si Bai'a-de-Crisiu, câte unulu. In acestea trei locuri din urma credemu ca se voru numí români. La Brasieu inca s'aru cuvení dupa dreptate, dara precum se vede din tóta list'a, dreptatea pentru români este mesurata cu cumpen'a cea falsa. Se aude ca la Brasieu va fi numitu Vasiliu Domokos secretariu la curtea supr. de apelu. „Fed.“

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

despre notarii publici regesci.

CAPU VI.

Compunerea documenteloru.

(Urmare)

§ 80. Déca partea nu scie ori din intemplare nu póte scrie, acést'a este a se insemná dimpreuna cu impregiurarea impedecatória. In casulu acest'a se chiama doi martori, séu unu alu doile notariu publicu, in a câroru presentia partea trebuie sa puna pre documentu semnulu mânei sele, iéra unulu dintre martori séu si alu doile notariu subscrie numele pârtii, si pre sine, cá pre subscrietoriulu numelui, sa se anumésca.

Déca unulu dintre martori séu persóna de incredere nu scie ori nu póte scrie: numele acestui'a 'lu subscrie celalaltu martoru dupa regul'a mai susu átinsa.

§ 81. Partile potu provedé cu calitatea unui documentu notarialu si documintele privato ale loru astfeliu, ca spre acestu scopu 'lu depunu la notariulu publicu, care apoi despre depunerea la protocolu si documentulu lu infira (brosiuréza) la protocolu. Acestu protocolu dimpreuna cu documentulu depusu forméza originalulu despre negotiulu juridicu.

Unu documentu cá acest'a are valóre de documentu notarialu numai in contr'a celoru interesati si a succesoriloru la cari la depunere au intrevenitu cá pârti; — si numai de la tempulu intemplatei depuneri.

CAPU VII.

Facerea testamenteloru.

§ 82. La testamentele ce suntu a se face prin notariulu publicu afara de recerintiele prescrise pentru documintele notariale mai este de lipsa cá:

a) testatoriulu in persóna sa dechiare vointi'a sea ultima inaintea notariului publicu;

b) sub decursulu intregului actu neintreruptu sa fia de fatia doi martori, séu unu alu doile notariu publicu;

c) observarea reguleloru din acestu § sa se adeverésca in documentu.

§ 83. Déca notariului publicu i se presentéza unu testamentu deschisu, cu acelu scopu ca acel'a sa fia radicatu la valóre de documentu publicu, afara de recerintiele prescrise pentru documintele notariale, suntu a se observá inca si urmatóriele:

a) testamentulu numai dela atare parte se póte primí, carea sci scrie si cetí in limb'a documentului, si documentulu lu-a subscrisu cu mân'a sea propria, — despre ce notariulu publicu trebuie sa se convinga;

b) partea este datoria in persóna a presentá notariului publicu testamentulu in presenti'a a doi martori ori unui alu doile notariu publ. si cu acea'dechiaratiune apriata, ca in acel'a se cuprinde ultim'a sea vointia;

c) despre intregu actulu este a se face protocolu, la care trebuie sa se alaturedie testamentulu presentatu, insemnandu-se ca regulele acestui § s'au observatu. Despre testamentele inchise (sigilate) dispunu regulele privitórie la deposite.

§ 84. Notariulu publicu despre primire estradà pârtii o recunoscintia si testamentulu lu pastréza in locu siguru.

Partea inse póte si sa iee la sine indata testamentulu. Déca mai tardiu doresce predarea acelui'a: acést'a numai la cererea plenipotentiatului seu provediutu cu plenipotentia legalisata deadreptulu spre scopulu acest'a.

Despre restituire se face protocolu.

Testamentulu prin restituire nu-si perde calitatea sea de documentu notarialu, déca acel'a se pastréza neschimbatu si nevatematu; dreptu aceea notariulu publicu este datoriu cu ocasiunea predârii a-lu chiarificá pre testatoriulu si in documentulu notariale facutu despre restituire a mentiuná acést'a.

§ 95. Indata ce vine la cunoscinti'a notariului publicu, ca s'a deshisu ereditatea dupa atare persóna, a cârei testamentu se pastréza la elu in originalu — este datoriu a-lu substerne judetiului competinte spre publicare, de si interesatii nu s'aru fi presentatu inca, ori n'au solicitatu substernerea.

Publicatiunea se intempla indata in presenti'a notariului publicu; iéra testamentulu dupa ce o copia autentica s'a alaturatu protocolului de publicatiune, se predà notariului publicu spre pastrare ulterióra.

§ 86. Déca voiesce a-si revocá testamentulu prin unu documentu publicu, — servescu de cinosura regulele §-lui 82, 83.

Déca testamentulu revocatu s'a facutu totu prin acelu notariu publ. — revocarea este a se insemná pre documentulu notariale facutu dintru inceputu, iéra déca se referesce la unu testamentu predatu in scrisu, — se insémna pre acestu testamentu.

§ 87. Regulele acestui capu se aplica si la codicili si la contractele de eredîre.

CAPU VIII.

Certificate.

§ 88. Notariulu publicu numai despre faptele si impregiurârile atinse in acésta lege póte estradá certificate.

A) *Legalisarea copieloru documentului publicu.*

§ 89. Notariulu publ. este detoriu a asemená cu esactitate copi'a legalisanda cu originalulu, si déca afla, ca acestu din urma este ruptu, crucificatu ori in alta privintia suspiciosu, séu déca in acel'a descopere vr'o corectura, (radietura) stergere, ori adaugere, precum si déca copi'a cuprinde in sine numai unele puncte ale originalului: este datoriu a le memorá aceste ori la finea copiei in notitia deosebita, ori in clausul'a de autenticare.

In clausul'a de autenticare se notéza totodata, déca copi'a s'a descrisu dupa originalu, dupa espeditiune, ori dupa copi'a autenticata; mai departe anumesce deregatori'a séu persón'a la care esiste originalulu dupa propri'a sea convingere ori dupa asertiunea pârtiei, séu celui ce i-a presentat'o. Acésta clausula atestandu-se, ca copi'a este conforma cu originalulu presentatu o subscrie notariulu publicu cu mân'a sea propria si o provede cu sigilulu seu oficiale.

Déca copi'a legalisanda are mai multe cóle: are a se observá si aici ordinatiunea § lui 66.

B) *Legalisarea estraseloru din cârtile comerciale si de afaceri.*

§ 90. La legalisarea estraseloru din protocólele (cârtile) comerciale si de afaceri, notariulu publicu compara estrasulu cu positiunile respective ale protocolului originalu si totodata esamina: déca protocolulu este provediutu cu recerintiele, ce se pretindu prin lege pentru autenticitate, si déca acest'a se pórta in modulu prescrisu prin lege, ori bá.

Déca in acésta privintia nu se afla vreo-o gresiéla, clausul'a de legalisare o scrie pre estrasu, insemnandu, ca estrasulu s'a aflatu intru tóte conformu cu respectivele positiuni ale originalului, si ca protocolulu este provediutu cu recerintiele legale stabilite pentru autenticitate, si ca acel'a se pórta in modulu prescrisu in lege.

C) *Traducerile.*

§ 91. Notariulu publicu póte face traduceri in acele limbi, pentru cari in decretulu seu de numire ori mai tardiu este indreptatitu, si despre precisiunea traducerei póte estradá adeverintia.

Traducerea ori se scrie pre originalu, ori se brosiuréza la documentu, aplicandu-se regul'a §-lui 66.

Notariulu publicu este datoriu a atestá la finea traductiunei, ca aceea consuna cu originalulu, acést'a a o subscrie cu mân'a sea propria espunendu loculu, si tempulu legalisârei, si a o prevedé cu sigilulu seu oficiale.

D) *Legalisarea subscrieriloru.*

§ 92. La legalisarea subscrierei numelui este de lipsa, cá partea ori sa-si subscrie numele la documentu inaintea notariului cu mân'a sea propria, ori déca subscrierea s'aru fi intemplatu mai inainte sa o recunósca de a sea propria.

Clausul'a de legalisare, cu provocare la numerulu actului, se scrie pre documentulu originalu, avendu a se pune langa subscrierea notariului publicu si sigilulu seu oficiale.

§ 93. Déca notariulu publicu nu pricepe limb'a pârtiei, legalisarea se intempla, cu intrevenirea unui interprete juratu.

E) *Adeverintia despre tempulu presentârei documentului.*

§ 94. Tempulu presentârei documentului se intempla astfeliu, ca notariulu publicu, anumindu persón'a, insémna pre documentu loculu, anulu, lun'a, diu'a si, déca partea pretinde, si ór'a, in care s'a intemplatu presentarea. Acést'a adeverintia o subscrie cu mân'a sea propria si o provede cu sigilulu seu ofic.

F) *Adeverintia despre vietiuire.*

§ 95. Notariulu publicu póte dá adeverintia despre vietiuirea cui-va, déca partea respectiva se presentéza in persóna inaintea lui. Adeverinti'a se intempla astfeliu, ca notariulu publicu, anumindu partea, insémna pre documentu presentarea pârtiei, loculu, anulu, lun'a, diu'a, si déca partea pretinde, si ór'a presentârei sele. Acést'a o subscrie cu mân'a sea propria si o provede cu sigilulu ofic.

G) *Legalisarea decisiuniloru adunâriloru generale ori particulare (a districtului).*

§ 96. Pentru legalisarea decisiuniloru congregationale ori particularie (comitetu, directiune) ale societâtiloru de actiuni ori ale altoru insotiri, notariulu publicu, déca este recercatu spre acést'a insémna cu puntualitate in protocolu loculu si tempulu adunarii, mai departe decisiunile luate si dechiaratiunile esentiale, mai vertosu acele, cari potu fi decidetórie la dejudecarea legalitâtii procederei.

Protocolulu se subscrie prin presiedintele si inca prin alti doi membri.

Identitatea persóneloru memorate in punctulu precedinte numai atunci'a este a se atestá in protocolu, incâtu acét'a s'aru aflá de lipsa. Déca nu s'a facutu astfeliu de adeverintia: notariulu publicu nu este responsabilu pentru identitate.

Adeverinti'a trebuie sa se estinda asupr'a intregu cuprinsului protocolului.

(Va urmá)

Varietâti.

⁂ *S'au furatu* Luni sér'a spre Marti dela croitoriulu S. trei bucati reverende scurteica de catifea négra cuptusita in maneci cu metase rosîa, o haina cafene'a deschisa in colóre, o blusa de pompeieri de tibetu albastru cu garnituri de tibetu rosiu si de borte de firu de auru, o jaceta de atlasu negru fâra maneci, o parechie de stiblete albe. Unu cilindru (pelaria) negru cu inscriptiunea: „Edelmann in Wien“, o pelaria négra de pesla (vechia.) Unu cofferu de mana cu inscriptiunea Walter Prooff (cá semnu de osebitu pre cofferu este o varga de resina négra.)

Politi'a cercetéza dupa objecte si dupa furi. Pâna când u scriemu aceste sire inca n'amu potutu aflá sa le fia datu de urma.

⁂ *(Munificenti'a vice-regelui Egiptului).* — Se scie munificenti'a vice-regelui Egiptului, rege forte generosu. Eata unu esemplu: Fi'a generalului Shermann s'a maritatu de curendu dupa locotenentulu de marina Fitch, si vice-regele i-a facutu unu presentu splendidu, unu cadou de nunta ce consista intr'o gatéla de diamante de o valóre de 750,000 fr. Generalulu Shermann a vediutu pre Kediv la 1873 si i-a datu pretiόse consilie pentru reorganisarea armatei egipte. Dupa cum se vede, generalulu n'a avutu a face cu unu ingratu.

⁂ *Unu nou aparatu de asiguranti'a vietiei.* — Capitanulu Boyton din Angli'a a inventatu unu aparatu, cu care a trecutu prin La Manche dela Dover la Calais.

Aparatulu se compune dintr'o seria de perinutie de cauciucu ce iau form'a corpului si se umple cu aeru dupa vointia; ochii, nasulu, gur'a suntu singure espuse la aeru si apa. Cá incaltiaminte o singura opinca ficsata cu dóue curele. La talp'a de lemnu fórte grósa este ficsatu unu tubu de feru albu, in care intra miculu catartu ce pórta pandi'a, positiunea capitanului fiindu mai totu-déun'a orisontala. Spre a-si activá mersulu, capitanulu intrebuintiéza o vêsla mica cu dóue capete, care ii servesce in acela'si tempu de cârma, si in fine, cându ventulu e favorabilu, o pandia inalta de 1 metru si lata de 50 centimetre. Elu ia cu sine unu sacu ce contiene provisiuni, câte-va piscoturi, o butilia cu rachiu. Unu ciasornicu, o busola, o ochiana, alaturea unu cutitasiu americanu, la gâtu unu porto-voce si o siueratóre, in fine e provediutu cu rachete pentru semnale; eata armamentulu seu.

Capitanulu si-a esperimentatu dejá aparatulu la Cowes (insul'a Wight), in presenti'a reginei Angliei.

Regin'a, pre vaporulu Albert'a a primitu pre capitanu Boyton imbracatu in aparatulu seu.

Capitanulu Boyton dupa acea s'a datu josu si a intratu in apa la 150 metre mai departe. Atunci a radicatu o pandia si s'a indreptatu spre Alberta cu o fórte mare rapediciune. Diuarele anglese spunu ca in tempulu trecerei, a datu drumulu unui porumbelu caletoriu; apoi s'a ocupatu cu unu ciocanu si unu toporu, a construí o pluta cu scânduri asiediate anume in apele portului.

Dupa ce terminà acésta lucrare, a scosu din saculu plutitoriu cu care erá provediutu unu cutitu, o furculitia, o farfuria, vinu si provisiuni de gura, a asiediatu aceste objecte pre plut'a ce-'si construise si a inceputu a mancá cu aceeasi comoditate cá pre uscatu. Dupa ce a aruncatu mai multe rachete, a fumatu tigare, si a deschisu umbrela, si a cetitu diuariulu, de si apele din portu erau fórte agitate in acelu momentu.

Regin'a a urmaritu tóte acele diferite evolutiuni cu celu mai viu interesu, si a felicitatu caldurosu pre d. Boyton, cându s'a suitu inapoi pre Albert'a.

La 11 Aprile diminéti'a d. Boyton a parasitu Dover si s'a aruncatu in mare.

Unu micu vaporu, in care erau amicii sei gat'a a-i dá ajutoriu si purtandu semnale de nópte spre a-lu orientá pre cale, lu urmá la câte-va metre.

Elu spusese ca caletori'a sea prin La Manche va durá 15 óre, si a sositu la Boulogne la 6 óre sér'a. Fiindu ca curentii lu impedecau de a se indreptá spre Boulogne, pilotulu Méquin l'a silitu a se urcá pre vasu. Densulu a facutu 40 mile in 15 óre. Aparatulu seu erá in stare buna. Succesulu incercârei fu complectu, d. Boyton erá sanatosu.

⁂ Diarele din New-York publica nisce telegrame, cari dau amenunte despre teribilele efecte ale unui cutremuru care a produsu mórtea unui mare numeru de persóne si au causatu pierderi imense in Mexico.

Vineri, 11 Februare, la 8 óre sér'a, o sguduitura puternica s'a simtitu in capital'a Guadalaxarei. Ea erá insotîta de unu straniu sgomotu subteranu. Aerulu erá inabusitoriu. Pamentulu sa miscá sub picióre si oscilá. Acést'a durà 10 secunde. Tóte constructiunile au fostu sguduite. Se parea ca pamentulu se va cufundá. Poporatiunea, cuprinsa de o spaima nebuna, fugea in tóte pârtile si se gramadea in piatie, in gradini si in tóte locurile neacoperite. Unu mare numeru de edifici a suferitu fórte multu, intre cari institutulu, capel'a Notre Dame-de-Lorette, capel'a dela Merced de Jésus, etc. La penitenciaru o aleie boltita s'a despartitu in doue, asemenea si unu turnu alu catedralei.

A dóu'a dî, telegrafulu a anuntiatu ca tóte orasiele spre vestu pâna la Leonu, spre Nordu pâna la Chalchuhune, spre Sudu pâna la Zencoalyo, in fine spre Ostu pâna la Oceanulu pacificu, au simtîtu cutremurulu cu o intensitate mai mare séu mai mica si mai cu séma acelea ce suntu in vecinatatea vulcanului dela Caboruco, La San-Cristobalu, mai tóte casele din orasiu au cadiutu. Pâna la 15 séu 16 Martiu se numerau 70 morti scosi de sub ruine afara de cei raniti si slutiti. Orasiulu n'avea de câtu 800 lucuitori. Se póte dîce ca a incetatu de-a esistá. Numai este de câtu o gramada de ruine. Familiile cari au scapatu stau in câmpie la adapostulu arboriloru. La pornirea ultimeloru noutâti, se audiau inca gemete esîndu din sinulu ruineloru. E cu neputintia a numerá tóte victimele. (Romanulu.)

Revista economica.

„Cerculatiunea aurului.“ Sub acestu titlu „Press'a“ vienesa ne dà urmatoriulu raportu interesantu: In anulu 1874 Angli'a a importatu auru in valóre de $14^1/_4$ milióne punti sterlingi si-a esportatu $10^1/_6$ milióne. Cu tóte inse ca dupa cum se vede importulu a intrecutu esportulu cu $3^1/_2$ milióne, fabricatiunea bancei de Londr'a a avutu o scadere de preste unu milionu punti sterlingi. Acést'a suma de scadere dimpreuna cu cele $3^1/_2$ milióne a fostu dara alocata afara de banca pre la particulari séu banci private, ori a fostu esportata prin contrabanda. Dela an. 1871 pâna la 1874 in tóta Europ'a s'au importatu $41^3/_4$ milióne punti sterlingi. Din acést'a suma Germani'a preste totu s'a folositu de 54%, ceealalta suma in mare parte apartiene Franciei.

Venitulu vamalu alu monarchiei austro-ungare dela an. 1870 pâna la 1874 arata urmatórele cifre: in an. 1870 $20^1/_4$ milióne fl. 1871 24 mil. 1872 27 mil. 1874 $20^1/_4$ milióne. In anulu din urma celu mai mare venitu vamalu l'a trasu monarchi'a din productele coloniale, cari au produsu 7 milióne; articolii de pânza 3 mil. si vitele $1^1/_2$ milionu. Mai tare a scadiutu venitulu producteloru metalice si anume acestu venitu dela 4,800,000 fl. s'a redusu la 1 Milionu.

Espositiune internatiunala de orticultura. Dela 25 Aug. pâna la 26 Sept. anulu curentu va avé locu in Köln, pre localitatea numita „Flora“, sub patronagiulu imperatesei si a principelui ereditariu a Germaniei, o mare espositiune de orticultura (gradinaritu). La acést'a espositiune voru fi admise tóte soiurile de legumi si arbori fructiferi, afara de viti'a de viia, care va fi eschisa din caus'a grasârei phylloxerei; afara de aceste voru fi espuse si diferite modeluri de instrumente, masine, zidiri s. a. referitórie la gradinaritu. Comissiunea espositiunei va fi compusa din ómeni speciali indigeni si straini. Pentru procurarea si sortitur'a objecteloru menite pentru espositiuni este alocatu unu bugetu de 77,500 fl. Lamuriri mai detaliate se potu procurá dela „General-Comitée für die intern. Gartenbau-Ausstellung in Köln.“

Academi'a de agricultura din Vien'a, dupa cum sustienu scirile cele mai recente, se va completá inca cu o facultate de silvicultura. In acestu casu academi'a de silvicultura din Mariabrünn se va desfiintiá.

Câile ferate din Russi'a voru luá a nóua intindere de vre-o 1000 werste (miluri rusesci). Anume, unu comunicatu oficialu mai recentu face cunoscutu, ca guvernulu rusescu aru fi datu concessiune pentru o asemenea dimensiune de linii ferate. Aceste linii, asiá dicendu fâra esceptiune, tóte voru fi dirigiate spre Siberi'a si abiá numai o minima parte din ele voru fi indreptate spre sudu. Guvernulu inse a declaratu, ca pentru aceste linii nu va acordá garantia, decâtu pre tempu de 15 ani. Acést'a impregiurare le-a produsu concesionariloru o considerabila dificultate intru procurarea baniloru necesari; astfeliu densii de present negociaza prin Frankfurt si Londr'a, pentru a-si complaná trebuintiele financiarie.

Cestiunea Portiei de feru preocupa inca in modu seriosu pre guvernele din Budapest'a si Vien'a. Dilele aceste s'au intrunitu la Vien'a representantii ministerieloru de resbelu si esterne din Budapest'a, a ministeriului de interne din Vien'a si a societâtiei de navigatiune dunaréna austriaca, pentru a se consultá asupr'a acestei cestiuni. Resultatele acestoru consultatiuni ne suntu inca necunoscute.

Scirile dela 14—20 Aprilie st. n. din diferitele pietie mari ale Europei ni anuntia, ca cerealele suntu fórte slabu cautate si pretiurile fórte putienu avantagióse pentru agricultori. Acést'a intre altele se póte atribuí si pasciloru jidovesci serbate chiaru in dilele aceste, fiindu lucru sciutu, ca jidovii camu pretutindenea se abtienu dela ori-ce negotiu séu altu lucru in dilele de serbatori mari ale loru. *Pretiurile in piati'a Budapestei* au fostu urmatóriele: grâulu 4 fl. 60. cr. 5 fl. 5. fl. 40 xr. dupa calitate; secar'a 3 fl. 50—55 xr; orzulu 2 fl. 60—65 xr.; ovesulu 2 fl. 15—25 xr; cucuruzulu 3 fl.—3 fl. 20 xr. galét'a austriaca. *Raporturile oficiale* din diferitele pârti ale Ungariei, publicate in diarulu oficialu, constatà, ca dela 1 Aprilie in cele mai multe pârti atâtu de dincolo de Dunare si Tis'a, câtu si de dincóce, tempulu s'a aratatu destulu de favorabilu recoltei si cu deosebire semanaturile de tómna promitu o róda pré buna. In Transilvani'a Aprilie ni-a c'amu pecalitu. Pâna mai ieri alaltaieri amu avutu unu tempu frigurosu si ploi partiale amestecate cu ometu. Cu tóte aceste recolt'a de tómn'a promite resultate imbucuratórie. Lucrulu de primavéra abiá s'a inceputu de câte-va dile. — *Comerciulu de porci* in piati'a din Steinbruch dilele din urma a fostu destulu de bunu, cu tóte ca numai porcii ingrasiati au avutu cautare; acesti'a cantarindu-se s'au vendutu cu câte 30—$34^7/_2$ xr. puntulu. Celu mai mare importu in piati'a din Steinbruch dilele din urma s'a facutu din Serbi'a (2960 porci), din Banatu (1800), din Transilvani'a (230), din Romani'a (70). *Comerciulu de lâna* septamân'a trecuta a avutu putiena vendiare in piati'a Pestei. S'au vendutu numai vre-o 200 maji, cu câte 85—95 fl; cea mai ordinara cu 42—45 fl. Lân'a rafinata de calitate mediocra s'au vendutu vre-o 50 maji cu câte 130—150 fl — *Vendiarea de vite cornute* au aratatu urmatóriele pretiuri: 135—380 parechi'a de boi; 125—240 parechi'a de vaci sterpe; 80—190 fl. vac'a cu lapte.

Sabiiu 23 Aprile n. Grâu 4 fl. 27 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 73 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 80 xr. pâna 2 fl. 53; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 47 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 10—20 fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie ungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Nr. 81/1875.

Edictu.

Prin care Mari'a Lazaru Mateiu maritata Vasiliu Stoicanu din Cristianu scaunulu Sabiiului, de tempu mai indelungatu prebegita, fâra a se scí loculu petrecerei ei, se indetoréza cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia computandu, negresitu sa se presenteze naintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu intentatu asupr'a-i de barbatulu ei, se va otarí si in absenti'a ei.

Sabiiu 11 Aprilie 1875.

Forulu matrimonialu gr. res.
alu protopresbiteratului tract.
Sabiiului I.

(1—3)

Anunciu.

Cas'a Nr. 12 strad'a pelariloru (Lederergasse) este de vendutu din mâna libera sub conditiuni favorabile. Informatiuni mai de aprópe se dau in piati'a mica Nr. 11 etagiulu primu. (1—2)

☞ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☜

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1/_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1/_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa: diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1/_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1/_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu cà face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1/_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1/_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 31. **ANULU XXIII.**

Sabiiu in 20 Aprile (2 Maiu) 1875.

Sabiiu 19 Aprile.

Este implinitu anulu de cându cu ocasiunea sinodului archidiecesanu salutaramu unu evenementu duplu, dela care ne promiteamu cele mai frumóse sperantie, intielegemu, votulu sinodului archidiecesanu din siedinti'a IV a. tr., care culminéza in urmatórele:

„Ca sinodulu archidiecesanu intru eternisarea numelui *Marelui Andreiu,* intâiului Archiepiscopu si Metropolitu alu româniloru de rel. gr. ort. din Ungari'a si Transilvani'a dupa restaurarea vechiei nóstre metropolie prin elu insusi, dechiarându acestu sinodu ca atâtu numele acestui'a alu repausatului Archipastoriu 'lu va pastrá pentru totu viitoriulu in sânt'a aducere aminte, precum si faptele si lucrârile lui si directiunea data de elu bisericei nóstre, o va priví de modelu in venitoriu."

si cá eflusu alu acestui votu memorabil'a conferintia a deputatiloru archidiecesani, in carea se arburase stindardulu concordiei si conlucrârei tuturoru puteriloru nóstre in intielesulu acelui votu.

Pentru acea noi atunci ne amu simtitu indreptatiti a ne esprime in fati'a momentului celui mare in modulu urmatoriu:

„Noi asiá credemu sa spiritulu Marelui regeneratoru alu bisericei si natiunei nóstre din Transilvani'a si Ungari'a, pre care viitorimea lu va cunósce de siguru sub numele: *Marele Andreiu,* — a trebuitu sa planeze asupr'a sinodului nostru archidiecesanu. Noi asiá credemu, ca acelu spiritu a trebuitu sa inspire si insufletiésca pre membrii sinodului si de aceea au cunoscutu si cuprinsu grandeti'a cea impunetória si sublimi tatea caracterului lui *Siagun'a* si unanimu le-a introdusu pentru toti seculii venitori, cá pre unu monumentu netrecatoriu, admirabile si de modelu in actele loru.

„Sinodulu archidiecesanu si prin elu archidieces'a a doveditu in adeveru, ca provedinti'a n'a facutu in zadaru minunea de a tramisu pre Moise alu româniloru in tempulu celu mai greu, in tempulu desperatiunei natiunei si bisericei nóstre, cá cu toiagulu seu archipastorescu sa ne scóta din sclavi'a trecutului durerosu si sa ne induca in tiér'a promissiunei, in Chanaanulu constitutiunalu, perdutu de stramosii nostri.

„Gruparea in giurulu acestui monumentu maretiu, adumbrirea si scutinti'a sub principiele, care l'a turnatu si produsu — va fi pentru noi si pentru generatiunile viitórie identicu cu progresulu natiunale, cu unitatea spirituale a crestiniloru nostri. Acest'a va fi monumentu de mandria in tempuri normale si faru luminatoriu in tempu furtunosu, faru, dicemu, pentru ca elu va luminá cá farulu din marginea unei mâri in intunereculu noptiei, in intunereculu eresuriloru politice si bisericesci ce eventualu se potu sculá sa ne amenintia esistinti'a. Atunci in graba ne vomu orientá si vomu gasí limanulu constitutiunalu, uniculu, carele ne dà terenu firmu pentru viéti'a sigura precum dà uscatulu celoru ce scapa din valurile nesigure ale mârei."

Iéra fatia cu eflusulu votului erá cea mai naturala consecuintia a dice:

„Basea pusa in cestiunea acést'a avemu cuventu a o considerá de statornica cu atâtu mai vertosu si promitietória de mai mari resultate in viitoriu cu atâtu mai tare, cu câtu ca de acum se manifestéza unu spiritu mare, unu spiritu care readuna ce au fostu risipitu neintielegerile, care pune osu la osu si incheiatura la incheiatura, dupa cum dîce profetulu Esechielu . . . ."

„Diferintiele astadi au disparutu. Societatea nóstra natiunale bisericésca este astadi indreptatita a se crede ca este un'a si nedespartita, unu trupu si unu sufletu, care nu cunósce partide si diferintie nici personali si nu voiesce a le mai suferí pre aceste cu nici unu pretiu, amestecate intre principiele conducatórie câtra scopulu bisericei si natiunei nóstre spre daun'a nóstra.

„Eata dara in fati'a umbrei maretie a nemuritoriului Archiereu gruparea in giuru de principie salutarie si imbratisiare fratiésca intre frati."

Óre dupa decursulu unui anu plinu de eveneminte mari, plinu de *amaratiuní* „fratiesci", purcese din ur'a sinceritâtiei, ce vomu putea adauge pentru paginele istoriei . . . . . . !?

Asteptâmu cá sinodulu, carele este unu factoru principale in viati'a nóstra natiunale bisericésca, neuitandu faptele sele din trecutu si controlandu faptele implinite de unu anu incóce sa le asemene cu principiele enunciate in anulu trecutu, cá sa véda corespundu séu diferescu de aceste? In totu casulu sa caute sa conduca nai'a bisericei pre drumulu celu salutariu câtra prosperarea moralitâtiei si a luminei!

„Lupt'a pentru cultura" a Germaniei contr'a vaticanului a intratu intr'o nóua fasa. Bismark avea mai pre urma planulu sa transplanteze lupt'a acést'a inversiunata pre terenulu internatiunalu. Densulu credea, ca Itali'a, in semnu de recunoscintia pentru servitiele ce i-a facutu Germani'a in caus'a unitâtiei sele, va primí neconditiunatu mandatele dela Berlinu si se va ingangiá de locu la o opositiune crancena contr'a Papei. Intalnirea celoru doi monarchi dela Veneti'a se vede, ca a avutu de scopu sa creeze unu contrapondu preponderantiei germâne. Austri'a si Itali'a voiescu sa aibe garantii contr'a dictaturei despotice din Berlinu. Bismark se vediù deodata isolatu in lupt'a sea contr'a curiei romane. Alarm'a de resbelu a diurnaleloru oficiali, notele schimbate cu Belgiulu suntu esperimentâri, cari n'au succesu. Astadi avemu sa insemnâmu unu nou esemplu despre desteritatea astutului cancelariu alu Germaniei, care nici odata nu vine in perplesitate in privinti'a medilóceloru. Doi corifei din partid'a natiunalu-liberale, firesce inspirati de Bismark, — pentru ca se scie in genere, ca publicisticii germâni se afla in servitiulu causei germanismului —, celebri autori *Treutschke* si *Wehrenpfennig* discutandu asupr'a raportului intre Germani'a si Curi'a romana punu semnificativ'a intrebare: Ce interesu are Germani'a, déca *Civita vecchia si Rom'a este ocupata de trupe italiane séu de trupe papali?* Din indigitârile acestoru autori se vede, ca Germani'a e induplecata a pactá cu Curia, chiaru pre cont'a unitâtiei Italiei, numai sa profite imperiulu germânu. Este acést'a o manevra pentru a inspaimentá pre Itali'a si a o aduce pre calea acést'a in servitiulu Germaniei séu dóra este politic'a Otoniloru, cari sub intâiulu imperiu a privitu Itali'a de o provincia germana? Celu mai de aprópe viitoriu ne va respunde la acést'a intrebare.

In foile germâne se discuta cu multu interesu cestiunea independintiei Belgiului. Se dice adeca in foile aceste, cari suntu organele sincere ale lui Bismark, ca suveranitâtile singuratece, adeca statele cele mici, dupa conceptiunile moderne de dreptu, nu mai suntu indreptatite a esistá de sine. Ba unulu dintre aceste organe inspirate spune invederatu, ca secululu care a vediutu nascendu-se independinti'a Belgiului, o va vedé si apunendu. Eata politic'a agresiva si tendintiele de cucerire ale Germaniei. Eata ca Bismark, déca concludemu din premisele susu indigitate, se afla pre urmele lui Napoleonu III, care inca insuflá temeri in privinti'a independintiei Belgiului si care vedea in clerulu Romei unu protectoru puternicu alu causei monarchice.

Din scrierile ultime ale celoru doi autori memorati, se vede, câtu de prevedietoriu e secretariulu de statu, cardinalulu *Antonelli,* care nu erá multiemitu cu purtarea centrului din parlamentulu Germaniei, pentru ca tienea posibila o pactare a Curiei cu Germani'a in folosulu ambeloru puteri. Intr'adeveru tempurile se schimba si ómenii se schimba cu densele.

Revist'a diaristica.

La 13 Aprile avuramu spectacululu cu Tisza, care amerintià pre corifeii natiunalitâtiloru, (nu intielegemu pre corifeii nostri metamorfosati), ca déca se voru incercá a latí ideile loru afara de sanctuariulu parlamentului voru fi *sfarimati* si *nimiciti.* In dilele din urma se dede o nóua ocasiune pentru a atîtiá natiunalitâtile. Ministrulu de comunicatiune, *Pechy* esmise o ordinatiune, prin care se provóca toti oficialii dela drumurile ferate sa invetie pâna in 1 Ianuariu 1876 limb'a magiara, care se va folosí eschisivu de ací inainte in administratiunea drumuriloru de feru, câci la din contra toti câti nu voru cunósce limb'a magiara se voru destituí neconditiunatu din posturile loru. Se scie, ca pre la drumurile ferate de comunu cei mai multi oficiali suntu germâni si contr'a acestor'a este indreptata sagét'a ministrului Pechy. Acést'a ordinatiune provocà eruptiuni vulcanice in press'a dincóce si dincolo de Lait'a. Foile din Vien'a, intre cari si „Neue fr. Pr." mustrara aspru acést'a tendintia siovinistica a liberalului ministeriu din Pest'a. Foile unguresci inca nu le remasera detorie si asiá se incinse o lupta veementa si inversiunata intre publicistii germani si unguresci.

„Pesti Napló" dechiara, ca guvernulu numai o arma póte intrebuintiá contr'a foiloru vienese: alungarea loru din Ungari'a. Guvernulu nu e liberalu pentru a nu cunósce contraband'a si intrigele tiesute contr'a Ungariei. Si celu mai ospitalu omu arunca pre ospe afara, cându acest'a lu insulta in cas'a sea propria.

„Reform" afla, ca puterea asimiliatória a magiarului se arata si la elementulu care se mandresce de o cultura superióra magiarului, adeca la elementulu germanu. De unde provine acést'a potere atractiva? De vreme ce nu ne folosimu de sfortiâri, nu potemu concurá cu popórele apusene in bunastare materiale si in desvoltarea industriei si comerciului, — poterea atractiva e de a se cautá in caracterulu rasei magiare. Anim'a si manier'a, directiunea vointiei si modulu nobilu de a tractá cu ómenii efeptuescu, de individii, cari se nascu in tiér'a nóstra dela parinti straini nu se semtiescu straini, ci se dechiara de magiari si ei se facu magiari. Ei se inflacara pentru acést'a patria si pentru ras'a magiara, cá indigeni, cá copii adoptivi. Cine mananca pânea Ungariei sa se silésca a-i fi spre folosu adeca sa se faca magiaru in limba, anima si sufletu.

„Acést'a este politic'a magiara dela Santulu Stefanu incóce si cu acést'a tolerantia ea s'a sustienutu si maritu. In urm'a acestei politice póte fi baronulu Ad. Wenkheim ministru presiedinte ungurescu.

„Nime nu ne póte invinovatí pre noi de intoleranti, amu asteptatu unu dieceniu. In anulu 1873 deduramu societâtiloru dela drumurile de feru unu terminu de unu anu, cá sa se magiariseze, parasindu germanismulu loru celu coruptu, dara ele nice ca s'au miscatu; ministrulu *Zichy* prolungí terminulu inca pre unu anu, pâna la 1875, un'a séu dóue linie ascultara admonitiunea ecuitabila, celelalte drumuri nu numai ca nu o ascultara, ci se si plansera asupr'a ei. Si acestu terminu trecù fâra resultatu. Ministrulu Pechy pune alu treilea terminu pâna la 1 Ianuarie 1876, inse in modu definitivu si cu rigóre. Asupr'a capului lui s'a pornitu tumultulu si nu din partea oficialiloru inferiori, ci dela acei putieni oficiali superiori, cari avendu lefe grase privescu din inalt'a loru positiune cu dispretiu la sermanulu masinistu si ingineriu magiaru si la serac'a tiéra, in care credu ca implinescu o missiune de cultura pentru ca impartu porunci. Ordinatiunea ministeriale e indreptata contr'a acelor'a, cari din *„sumetia"* nu voru sa invetie limb'a magiara, ea a fostu necesaria pentru domnii directori si secretari."

Diurnalulu conservativiloru, inspiratu de Sennyey, observa la espectoratiunile patriotice ale liberaliloru intr'unu tonu sarcasticu: *„Ellenör"* sufla in fluerulu de trestia si cu elu tóta cét'a foiloru oficiale din grati'a lui Ddieu micu si mare, ca „Neue fr. Presse" care a cutezatu sa ia cuventulu pentru a aperá pre oficialii germâni dela drumurile de feru sa se mature afara din tiéra. Intr'adeveru unu mare eroismu! demnu de press'a liberale. *„Ellenör"* asigura, ca va vení rondulu si la „Noile presse libere" din Pest'a. Ne inchipuimu câtu de perplesu va fi „Ung. Lloyd" fatia de acestu limbagiu, ca lui se da acést'a lectiune, — séu dóra si altor'a?!"

Cu o scala mai susu se urca ur'a patriotica si liberale a lui „Ellenör" „Reform" etc. prin comunicatulu „Pressei" ca directorii drumuriloru principale austriace au decisu, ca la casulu, cându sfortiarea limbei contra oficialiloru nemagiari s'aru esecutá sa se rumpa conferintiele cu directorii unguresci si la cea mai de aprópe adunare generale a reuniunei drumuriloru de feru germâne in Bremen sa se propuna eschiderea drumuriloru unguresci din necsulu drumuriloru de feru germane austriace. „Press'a" din Vien'a motivéza acést'a astfeliu, ca prin delaturarea oficialiloru nemagiari se face locu avansamentului aspirantiloru magiari si sfortiarea acést'a a limbei periclitéza seriosu siguritatea pre drumurile de feru. Afara de acést'a in Austri'a predomnescu si ingrigiri humanitarie si consideratiuni câtra positiunea sociale.

La acestea replica „Reform“, ca nu se teme de amerintiârile din Vien'a. Ungari'a, déca se va eschide, va fi datória sa dechiare, ca pre teritoriulu seu nu póte fi decâtu unu drumu ungurescu si conformu acestui principiu scaunulu directiunei nu se póte suferí in Vien'a, ci administratiunea centrale trebuie sa fia in Pest'a. Guvernulu ung. va poruncí acést'a in modu categoricu.

Din aceste dispute polemice potu vedé cetitorii nostri, cum se cérta domnii monarchiei nóstre, cari prin pactulu dualisticu au impartitu imperiulu in dóue, fâra de a mai intrebá de cele-lalte natiunalitâti, — pentru egemoni'a esclusiva. Pâna ieri alalta eri lupt'a curgea numai intre domnii dela potere si intre natiunalitâti, astadi magiarismulu se infrunta pre fatia cu germanismulu. Politic'a de rasa e motorulu actiuniloru politice in statulu nostru.

Organele de publicitate ale opositiunei dreptei observu fatia de espectoratiunile foiloru liberale séu guvernamentale o atitudine mai démna de seriositatea causei. Pre cându liberalii tórna oleu pre focu opositiunalii cu Sennyey in frunte judeca lucrurile cu sânge rece si cu unu cumpetu, care convine mai multu unui barbatu de statu intieleptu. Nu ne indoimu, idealulu lui Sennyey cá si alu lui C Tisza e: magiarisarea tuturoru natiunalitâtiloru de pre teritoriulu Corónei S-tului Stefanu; numai in medilóce diferu unii de altii, cum diferea in acésta cestiune grava contele St. Széchenyi de Kossuth. Tisza mai impacientu de desvoltarea treptata a magiarismului doresce sa véda realisându-se sub ochii sei idealulu sufletului seu, pre cându astutulu Sennyey lasa lucrurile sa se desvólte in cursulu loru naturalu. Conducatoriulu conservativiloru se feresce de precipitare cá de focu si astfeliu nu póte aprobá mesurile gresite ale guvernului actualu, cari dau tendinti'a prea pre fatia; Sennyey aru aplicá mesuri mai practice, cu unu cuventu elu urméza politic'a proiectata in liniamente mari de cont. Szechenyi si de ací se esplica tactulu, cu care discuta organele lui cestiunile dîlei. Partid'a lui Sennyey vede in faptulu, ca statulu ungurescu esista, cum este elu, si ca supremati'a rasei magiare e asigurata prin institutiunile de statu introduse, — o garantia de ajunsu pentru ajungerea scopului, de ací deriva consecuinti'a, ca e de lipsa cá sa nu se cedeze nimicu din terenulu acestoru institutiuni, si sa se eviteze ori ce pasiu agresivu pre terenulu natiunalitâtiloru nemagiare. In ultim'a analisa dara partitulu lui Sennyey e mai periculosu pentru elementulu nostru românescu, precum si pentru celelalte, de câtu partid'a lui Tisza. De ací se esplica tactulu si moderatiunea partidei conservative. Dupa aceste antecedentie dâmu mai la vale unele pasagie mai esentiali dintr'unu organu Sennyeyanu.

„*Lloyd*-ulu *ung.*“ din incidentulu polemiei publicistice revenindu asupr'a cestiunei natiunale, intr'unu articulu intitulatu „*asiatismu* si *europeismu*“ desfasiura urmatórele idei:

„In vechi'a partida a lui Deak domniá unu spiritu bunu ungurescu, inse unu spiritu ungurescu europénu, in partid'a guvernamentale se sufulca unu asiatismu nu atâtu puru câtu mai multu renomisticu. Barbati cá *Iokai*, *Sonntag* si altii din centrulu stangu de odinióra aru fi spre decórea ori si cârei partide europene, dara densii disparandu in multimea celoru ce se desfatéza intr'o inimicitia crassa contr'a europeismului, au unu efectu inversu, cá o pata sengurateca pre o fatia frumósa, nefrumosulu apare numai mai nefrumosu. Loru le merge cá membriloru deakisti de odinióra in asiá numit'a partida liberale, le lipsesce voi'a a se luptá cu unu siovinismu, care contr'a poterei fapteloru se invelue superbu cá unu cavaleru spaniolu in mantau'a margineteloru sele poteri. Dreptu fruptu de auru alu acestui spiritu avemu de tóte laturele lupta de limba si de rasa.

„Vechii anteluptatori probati ai ungurismului in societate, literatura si politica, cari au remasu in noulu partitu guvernamentalu, mai multu din trandavia decâtu din simpatia, s'au retrasu fricosi. Cu unu glasu disarmonicu striga la lupta nisce epigoni, straini de cultur'a umana a tempuriloru mai dinainte, si nemoderati de semtiulu de responsabilitate, ca elementulu ung. limb'a ung. e singura indreptatita si numai singura sa se sufere in imperiulu Stului Stefanu.

„Elementulu ungurescu e intre multele si variele minoritâti de popóre nu numai celu mai tare, mai nobilu dupa positiunea sociale si dupa posessiunea sea, nu numai are semtiulu celu mai cultivatu pentru guvernare si administratiune, ci elu e si dupa intréga istori'a statului celu mai nobilu purtatoriu alu ideei de statu. Istori'a statului ungur. cu fortia demanda sa se aléga limb'a magiara cá limb'a oficiósa. Cu invetiarea limbei unguresci cetatiénulu Corónei ung. primesce in sine spiritulu statului ungurescu, devine perfectu odata cu statulu acest'a. Este unu lungu procesu acest'a, dara e unu procesu, care trebuie sa duca cu incetulu la aceea, ce dlu ministru de interne Col. Tisza (cându cu replicârile sele contr'a lui Miletici si Polit) nu trebuiá sa tiena de fapta complinita, ceea ce marturisimu sinceru, n'a fostu demnu a se pronunciá la acelu locu, pentru ca plesnesce in fatia fapte chiare, intielegemu, ca Ungari'a in respectu limbisticu, e togm'a asiá cá Franci'a si Germani'a etc.

„Si togmai din acestu punctu de vedere fia-care sa pórte grige de latirea limbei ungurescí, cu deosebire cercurile culte mai inalte implinescu cultivandu limb'a loru materna o datorintia de moralitate publica.

„Dara si unu altu procesu se desvólta neresistibilu naintea nóstra. Cunoscinti'a limbei magiare se latiesce totu mai tare in Ungari'a, magiarii cá elementu natiunalu si socialu primescu pre tóta diu'a individi din elementele conlocuitórie: Prim'a clasa sociale in Ungari'a apartiene dupa posessiune si rangu la natiunea magiara. Impreunarea cu acést'a clasa aduce de-si nu momentanu, dara nesmintitu *magiarisarea* cu sine. Fruntea natiunalitâtiloru mai mici se impreuna totu mai tare cu elementulu magiaru, cu deosebire posesorii se facu magiari, pentruca poterea atractiva a societâtiei e mai mare decâtu comuniunea de limba si rasa.

„E o sumetia copilarésca a conturbá acestu procesu irresistibilu voindu a-lu accelerá cu forti'a. Brutalitatea insolenta, care cere dela singuratecu sa rumpa serbatoresce legatur'a sea cu trecutulu, pentru a fi recunoscutu in statu, superficialitatea, care nu distinge natiunea de limba de natiunea politica, numai va face miscarea liniscita si constanta mai tardia, déca nu o va impedecá pre mai multu tempu. Nu li se póte socotí de pecatu celoru mai escelenti dintre natiunalitâti déca au o anima pentru limb'a si cultur'a natiunalitâtiei loru. Sa lasâmu cá tempulu sa aduca, déca nu pre ei, totusi pre copiii loru in taber'a magiara.“

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei representantiloru dela 21 Aprile n. ministrulu presiedinte Br. *Wenkheim* respunde la interpelatiunea lui Istoczy, care a facutu atât'a pulbere in jurnalistic'a jidanofila in tempulu din urma. Ministrulu presied. nu afla de lipsa sa se dimita in esplicarea cuventârei lungi, cu care s'a motivatu interpelatiunea, ne fiindu o atare deslucire nici corespundietória nici la tempulu seu, ci se marginesce la cele 3 puncte formulate.

La intrebarea prima, care se referesce la regularea incolatului prin o lege, respunde ministrulu presiedinte, ca guvernulu are cugetu seriosu sa reguleze incolatulu printr'o lege, dara nu din incidentulu acest'a si nici din motivele aduse de domnulu deputatu, si cu deosebire nu eschisivu si numai contr'a imigratiunei jidaniloru, ci guvernulu tiene in genere de necesariu sa reguleze cestiunea incolatului printr'o lege si va substerne in privinti'a acést'a unu proiectu de lege.

La a dóu'a intrebare, ca pune-va guvernulu pedeci unei miscâri spontanee ce s'aru porní pre terenulu socialu contr'a castei agresive a jidoviloru, respunde ministrulu presiedinte, ca guvernulu nu este inamiculu ori si cârei miscâri, déca acést'a urmaresce o tendintia buna; ba elu va vedé cu bucuria pornindu-se atari miscâri in societate si o miscare ce urmaresce o tendintia folositória nu va aflá pedeci. Dara guvernulu se va vedé silitu a luá o positiune inamica fatia de ori ce miscare, care aru conturbá séu aru vrea sa conturbe bun'a armonia si pace intre bisericele si confessiunile din tiér'a nóstra, séu intre cetatienii ce apartienu la acestea si aru vatemá drepturile civile. (Aplausu).

La a trei'a intrebare, ca observa-va guvernulu politic'a indiferentismului ce a urmatu-o dela emancipatiune incóce, si de aici nainte, respunde ministrulu pres. simplu, ca guvernulu pre basea articulului de lege XVII: 1867, care pronuncie egal'a indreptatire a jidaniloru cu toti cetatienii patriei, nu cunósce nice o cestiune a jidaniloru, nu póte sa cunósca si de acea nice n'are sa ia positiune fatia de o intrebare ce nu esiste. (Aprobare viua)

Sciu fórte bine — continua ministrulu presiedinte — ca respunsulu meu acest'a nu póte sa multiemésca pre dlu deputatu in nice unulu din punctele interpelatiunei sele fiindu ca acestu respunsu contradice cu principele si dorintiele ce le a esprimatu dlu representante in motivarea interpelatiunei sele cu privire la tienut'a guvernului. Dara guvernulu nu póte urmá alta politica decâtu cea indigitata mai susu, fatia de ori si care elementu, pentruca altmintrenea aru vení in conflictu cu umanitatea, civilisatiunea si dreptatea, ba nainte de tóte cu acele legi ale tierei, cari garantéza fia-cârui locuitoriu din tiéra fâra deosebire de limba, natiunalitate si confessiune asemenea drepturi cetatienesci. (Aprobare viua)

Vict. *Istoczy* provocându-se la motivele interpelatiunei sele respunde, ca nu considera cestiunea jidana de cestiune religiunaria, ci de o cestiune sociale si natiunalu economica, deci argumentulu ministrului presied. ca guvernulu sta in cestiunea acést'a pre basea emancipârei, cade de sinesi. Cumca omnipotenti'a sociale si natiunalu-economica a poternicei caste judaice, contr'a cârei'a societatea nejudaica trebuie sa se apere, a luatu dimensiuni enorme, se constata prin impregiurarea, ca cu tóte ca scimu, vedemu, semtimu si esprimâmu acést'a convictiune, totusi tienemu mai mare temeraritate a pasí contr'a acestei caste decâtu contr'a reactiunei sinistre si contr'a absolutismului. Oratorulu marturisesce ca nu s'a leganatu in ilusiunea, ca respunsulu guvernului lu va multiamí in tóte punctele; ideile ce le representa densulu suntu cu multu mai nóue decâtu sa'fia mature pentru publicu. In cei 8 ani Ungari'a s'a facutu unu teritoriu principalu pentru activitatea jidoviloru; starea tierei s'a atarnatu prin politic'a financiale urmarita pâna acum prea multu de grati'a jidoviloru, cari suntu factorulu financialu si cari prin inveninatele sageti ce le indrépta prin pres'a loru cosmopolita asupr'a Ungariei suntu cu multu mai periculosi intereseloru tierei, decâtu cá unu guvernu sa aiba curagiulu a dá unu respunsu liberu. Va vení tempulu cându se va cunósce acestu reu, dara atunci va fi prea tardiu.

Oratorulu ia respunsulu ministrului pres. impreuna cu camer'a spre sciintia.

Ministrulu presiedinte respunde si la interpelatiunea lui Brlics, ca nu este adeveratu ca guvernulu aru impedecá esecutarea drumuriloru in confiniulu militariu, din contra guvernulu 'si tiene de datorintia a promová construirea acelor'a cu tóte medilócele de cari dispune spre a corespunde intentiuniloru pronunciate cu ocasiunea provincialisârei confinieloru. Motivulu, pentru care postulatele art. XXXVIII: 1870 nu s'au satisfacutu, e, ca proiectele ce s'au substernutu comandei generale din Agramu ceru o esamenare seriósa si esacta si afara de acést'a sumele din averea confiniului de cari putemu dispune nu ajungu la construire si trebuie sa deschidemu isvóre nóue, spre care scopu se recere tempu, dreptu aceea guvernulu numai in sessiunea viitória va presentá proiectele necesarie.

Respunsulu ministrului presied. se ia spre sciintia.

Se continua apoi discussiunea generale asupr'a reducerei tribunaleloru. Proiectulu se primesce de basa la desbaterea speciale, care se si deschise numai decâtu. In decursulu acestei desbateri se facura de câtra opositiunea dreptei si de câtra stâng'a estrema propuneri de modificâri, cari se respinsera. De insemnatu e, ca acum s'a numeratu pentru prim'a óra dela gruparea partideloru votisantii. Opositiunea, cu stâng'a estrema si cu sasii, dedura numerulu de 53, pre cându din partid'a liberala votara 73 deputati.

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

(Urmare)

H) Adeverirea acteloru (fapteloru.)

§ 97. Notariulu publicu este impoteritu si pentru adeverirea altoru acte, anume, a pertratâriloru de licitatiune, pretiuire si de oferte, séu a sortituseloru, déca a fostu chiematu spre acestu scopu si déca faptele s'au implenitu in presenti'a densului.

Spre acestu scopu notariulu publicu are a chiemá doi martori, pre cari i cunósce, iéra protocolulu, afara de atributele generale, are sa contiena si descrierea esacta a locului si tempului celoru intemplate naintea loru.

Cele dóue puncte ultime din §-lu precedentu au a se aplicá si in acestu casu.

I) *Incunoscintiari.*

§ 98. Despre incunoscintiâri (avisare, abdicere si protestu etc.) cari o parte vré sa comunice celei-alalte, notariulu publicu numai atunci póte dá atestatu, déca scopulu acelei'a este, cá sa aiba ce-va urmare de dreptu.

In asemeni casuri notariulu publicu induce incunoscintiarea in protocolulu ce are a face, din cuventu in cuventu.

Partea póte recercá notariulu publicu si prin epistóla séu pre cale telegrafica, cá sa faca incunoscintiarea, in acestu casu epistol'a séu telegram'a suplinesce protocolulu, inse acestu modu alu recercarei are a se amintí in atestatu.

§ 99. Notariulu publicu merge cu protocolulu publicu incunoscintiarea (§ 98) la locuinti'a séu localitatea de afacere a acelui'a, cârui'a are a se comunicá incunoscintiarea si i-o spune acolo cu cuventulu.

Despre acést'a da recercatoriului si déca se poftesce si partei celei-lalte atestatu, in care, pre lânga suscrierea si sigilulu oficialu alu notariului publicu, se insémna cuprinsulu vorbalu alu incunoscintiarei, numele pârti oru, conditiunea si locuinti'a, loculu, anulu, lun'a si dîu'a comunicarei, si, déca aru pofti partea recercatória, si ór'a in care s'a imtemplatu comunicarea.

Susceperea dechiaratiunei partei contrarie in acestu atestatu numai atunci are locu, déca partea pretinde acést'a séu concede si adeveresce invoirea sea prin suscrierea protocolului.

§ 100. Déca obiectulu incunoscintiarei este oferirea de a strapune bani, chartie de valóre séu alte afaceri: notariulu publicu are a se convinge mai intâiu, ca aceste obiecte suntu gat'a pentru strapunere. Totu odata in protocolu, afara de cele cuprinse in § 112, sa se induca descrierea si aflarea obiecteloru de predatu, precum si adeverirea, ca predarea si primirea, dupa convictiunea notariului publicu nu este impedecata prin nimic'a.

In incunoscintiare, afara de cele amintite in §-lu precedinte, are a se suscepe si acésta adeverire.

§ 101. Déca partea, carei'a are a se comunicá incunoscintiarea, nu se póte gasí in locuinti'a séu in localitatea de afaceri, p ecum si déca nu este acasa, séu déca refusa notariului publicu intrarea, precum si déca nu se scie unde se afla partea, notariulu publicu are sa dea incunoscintiarea pentru acésta parte la judecatoria, care va dispune de immanuarea ei dupa regulamentulu de procedura.

Partea recercatória póte sa pretinda cá notariulu publicu sa tramita partei contrarie incunoscintiarea amintita si recomendata pre posta.

K) *Adeverirea cuprinsului si tramiterei comunicateloru.*

§ 102. Notariulu publicu, déca este recercatu, e obligatu a dá atestatu despre cuprinsulu si tramiterea incunoscintiarei, epistolei ori telegramei adresate cutarei pârti, ori unde aru locuí acést'a.

In asemene casu notariulu publicu induce in protocolu din cuventu in cuventu, cuprinsulu incunoscintiarei, epistolei ori telegramei, numele pârtiloru, conditiunea loru precum si loculu si tempulu (anulu, lun'a, dîu'a si ór'a) predarei si despre acést'a da atestatu partei recercatórie.

§ 103. Despre atestâri, in casurile §§ 92—100, sa ia pretocolu. In protocolu, afara de cele ce se dispunu in acestu capu pentru fia-care casu singuratecu, se cuprindu urmatórele.

a) numirea partei care cere atestarea si a martoriloru, cari au fostu de fatia, respectivu a celui-alaltu notariu publicu si a interpretelui, dupa dispusetiunile § 79 a) si b;

b) rogarea spre a cârei implenire a fostu incredintiatu notariulu publicu;

c) suscrierea persóneloru amintite in punctulu a) precum si suscrierea si sigilulu oficiale alu notariului.

Déca partea e necunoscuta, suntu a se aplicá dispusetiunile § 70, si déca dintre cei de fatia care-va nu scie scrie, ale § 80.

L) *Proteste cambiali.*

§ 104. Protestele cambiali se facu dupa legile ce sustau in acésta privintia. Totu in acestu modu póte se proceda notariulu publicu, si cându este recercatu a protestá charthiele comerciali cari suna la ordinu.

La acésta specie de atestâri, punctulu d) alu § 49 nu forméza pedeca eschidietória.

§ 105. Atestârile, cari se facu despre alte acte (fapte) afara de cele amintite in acestu capu, séu cari nu s'au facutu si estradatu dupa preceptele statorite aici, n'au valóre de documentu publicu.

CAPU IX.

Pastrarea documinteloru si pretióseloru.

§ 106. Notariulu publicu este indreptatitu a pastrá oficialu documinte, obligatiuni, cambie, si testamente sigilate.

Despre primire estradà pârtiei recunoscintia, despre depositu face protocolu, in care se cuprinde numele, caracterulu si locuinti'a depunetoriului, numirea documentului depusu, loculu, anulu, lun'a si diu'a depunerei precum si numirea persónei, carea va avé sa primésca documentulu depusu.

Déca se depune unu testamentu sigilatu a cârui cuverta nu e din destulu sigilata, — cuvert'a se sigiléza cu sigilulu oficialu astfeliu, cá sa nu póta fi deschisu fâra rumperea sigileloru.

Protocolulu este a se subscrie prin parte si prin notariulu publicu.

Déca documentulu se tramite la notariu pre posta spre pastrare, — epistol'a suplinesce protocolulu.

§ 107. Estradarea documentului depusu spre pastrare este a se atestá in protocolulu de deposite, ori in protocolu deosebitu. In casulu din urma, cu provocare la protocolulu deosebitu darea indereptu a documentului se insémna si in protocolulu depositeloru.

Déca primitoriulu nu este cunoscutu notariului publicu: identitatea persónei este a se constatá in intielesulu §-lui 70.

§ 108. Bani gat'a, papire de creditu si de pretióse notariulu publicu numai interimalu póte luá la pastrare, si numai déca aceste i se predau cu ocasiunea facerei atârui documentu notariulu si spre acelu scopu, cá sa le predea atârei persóne anumite ori autoritâti publice.

Câtu pentru procederea ulterióra, suntu a se observá regulele §-lui 106.

§ 109 Déca depositulu este a se predá judecatoriei ori altei autoritâti publice, este a se observá §. 110.

Obiectele depuse spre a le predá cutârei persóne private, notariulu publicu este datoriu a le inmanuá celu multu in 8 dile déca partea n'a defiptu altu terminu.

Déca in acestu terminu nu póte efectuí inmanuarea, — depositulu este datoriu fâra amenare ori a-lu tramite indereptu pârtiei, ori a-lu dá judecatoriei spre pastrare.

§ 110. La estradarea depositeloru notariulu publicu procede in intielesulu §-lui 107. si déca depositulu s'a predatu judecatoriei séu altei autoritâti publice, séu déca s'au datu spre pastrare judecatorésca, — adeverinti'a despre depositu o alatura la protocolulu de depositu si despre tóte aceste incunosciintiéza partea.

Depositulu efeptuitu la notariulu publicu nare valórea de dreptu a depositeloru judecatoresci.

(Va urmá)

Din protopresbiteratulu gr. or. alu Ternavei-superióre

in Joi'a patimiloru 1875.

Prea onorate domnule redactoru! In interesulu respectârei legei nóstre bisericesci, care este Statutulu organicu, — si alu salutei comune ve rogu sa binevoiti a primí in colónele pretiuitului dîaru „Telegrafulu Rom.“ ce redigeati si a publicá urmatórea

Interpelatiune:

Considerandu ca tempulu pentru tienerea sinódeloru protopresbiterali, prescrisu in § 45 alu Statutului organicu, au trecutu, iéra in tractulu promemoratu inca pâna acum nici unu semnu nu s'au aretatu pentru tienerea acelui'a nici in estu anu;

Considerandu si aceea ca de cându au intratu stat. org. in viétia sinodulu protopresbiterale nu s'au intrunitu fâra numai odata si adeca la inceputu, cându iéra afara de acei'a ca s'au constituitu mai scie Domnedieu cum nu s'au lucratu absolutu nimic'a — spre cea mai mare dauna a biseriсiloru si scóleloru nóstre, carea se simte si se va mai simtí diecenii intregi, 'mi iau libertatea a intrebá pre prea onoratulu domnu protopresbiteru Ioanu Almasianu cá presidiulu sinodalu: ca are de cugetu a convocá in estu anu sinodulu protopopescu, a cârui membrii de cându nu s'au mai vediutu póte ca nici nu se voru mai cunósce unulu pre altulu, ori dóra voiesce a mai adauge inca unu anu de amaraciune lânga cei trecuti si a ne inchide cu totu-deadinsulu calea câtra propasire?

Unu preotu din tractulu
ppescu susmentionatu.

Onorati alegatori!

Ori-câtu mi-amu tienutu de datorintia placuta sub decurgerea sessiunei dietale, a me presentá in cerculu d-vóstra, prin impregiurarea trista, ca sum prin unu morbu opritu dela caletori'a mai delungata, — si in momentu suntu silitu prin dechiaratiunea-mi presinta a Ve multiamí multu pretiuit'a-Ve incredere, cu care me onorare-Ti.

Dara si déca impregiurarea susu amintita nu m'aru fi impedecatu a me presentá d-vóstra, m'asiu fi aflatu in perplesitate, deórece despre tóta activitatea legislativei — dupa parerea-mi — vai ce putiene imbucurietórie, ve-asiu fi potutu si ve potu raportá! Pentru ca afara de unele proiecte de lege, alta d'abiá amu facutu, decâtu ca amu inpoveratu tiér'a cu nóue datorii, la care fuseramu siliti prin impregiurâri, si cari tuturoru ni-a causatu in privinti'a viitoriului patriei comune, mare suprindere.

In tempulu celu din urma inse, totu s'au intemplatu unu faptu, care nu numai este de mare importantia, ce de toti s'a si primitu cu mare bucuria; si acést'a este ca, rupandu-se in patria insasi precum si in parlamentu paretele despartitoriu, intre cele dóue pârti ale tierei, aceste s'au unitu, dandu-i viétia regimului de astadi, intru a cârui patriotismu nu ne putemu indoí, si cârui i-a succesu nu numai a meliorá starea financiale deplorabila a patriei, ci a aduce si in privinti'a reorganisârei administrative, reforme salutarie.

Este inse de lipsa si neevitabile, ca in totu parlamentulu constitutionale sa se formedie din barbatii loiali si independinti o partida, a cârei datorintia sacra sa fia, de o parte a sprigini si a nu impedecá regimulu fâra causa acolo, unde activitatea si tendintiele acestui suntu drepte, juste si loiale, iéra de alta a-i moderá ingerintiele necuviinciόse si a-lu face atentu la tóte uitârile.

Opositiunea de pâna acum nu si-a cunoscutu missiunea acést'a pentru ca acei'a standu cá inimici a legiloru patriei, si a regimului, pre acestu din urma, mai in tóte afacerile lui la insinuatu, si in cele mai bune institutiuni l'a impedecatu.

Standu dara lucrulu astfeliu, eu — dupa convingerea mea, iéra de locu nu din antipathia contr'a regimului actuale, si cu deosebire din motivele susu desfasiurate, crediendu a fi patriei spre folosu m'amu alaturatu la opositiunea dreptei, care impregiurare mi-amu tienut'o de datorintia a vi-o impartasî.

Si acum primiti, onorati alegatori, pentru increderea cu care m'ati onoratu, — multiamit'a-mi sincera, si fi-ti asigurati cumca, de-si 'mi causéza multa intristare, ca din tóta activitatea mandatului meu in legislativa, afara de actulu celu din urma, alta imbucuratória nu ve potu raportá, — totusi, cu multa placere, 'mi voiu aduce aminte despre acei trei ani, in cari amu avutu onórea a fi deputatulu unui cercu a districtului Fagarasianu.

Ddieu sa Ve binecuvinte, si cinstiti-me si de ací incolo cu suvenirea d-vóstre!

Sa traiti cu totii in fericire!

Sa traiésca regele, celu mai constitutionale!

Sa traiésca patri'a!

Budapest'a, in 1 Aprile 1875.
Gr. *Teleki Sándor.*

Convocare.

Presidiulu sectiunei centrali si alu reuniunei invetiatoresci „*Georgiu Lazaru*“ conformu dispusetiuniloru statutarie si regulamentarie invita pre domnii membri la alu patrulea parastasu, ce se va tiené la Avrigu pre diu'a sântului martiru „Georgiu“ in 23 Aprile v. a. c. in onórea si reamintirea marelui dascalu românu „Georgiu Lazaru“.

Presidiulu 'si permite cu acésta ocasiune a convocá pre domnii membri si la o adunare generale estraordinaria, cá sa-si reguleze afacerile reuniunei, cum voru voí domni'a loru; pentru ca presidiulu acestei reuniuni, dupa ce se va achitá de tóte obligamintele sele vis-a-vis de reuniune, — cetindu raportulu de starea societâtiei, 'si va dá demissiunea in mânile adunârei, de asta data cu otarire nestramutata de a primí realegere! — Dela anulu 1872 incóce din capulu locului alesu de presiedinte, la a dóu'a, la a trei'a si la cele-lalte alegeri de presiedinte fui realesu. Amu primitu realegerea lucrandu si cugetandu, ca dóra membrii reuniunei 'mi voru pune la dispusetiune ajutórie necesarie in lucrârile si doraverile societâtiei! Acést'a afara de mici esceptiuni nu s'a intemplatu; câci membrii reuniunei, 'mi vine a crede, ca s'au imbracatu in mantel'a indiferentismului. Sa fiu, me rogu, bine intielesu: nu acusu nici nu aperu pre nime! Ma trista realitate: Eata totu, ce vinu a spune. Apoi pentru Ddieu! Numai presiedintele singuru la tóte trebile reuniunei este nu numai pre greu dara absolutu cu nepotintia si chiaru absurdu a si cere cine-va acésta; pentru ca dupa dicatórea italiana: „*Una girondine non fa primavera.*“ (Un'a rondunea nu face primavér'a.) Ma societatea de ori si ce natura déca vrea sa infloréscа si sa-si ajunga scopulu, spre care s'a formatu, are lipsa de ajutoriulu tuturoru membriloru sei!!!

Din cele espuse pâna ací in sumariu ori-cine, cu deosebire domnii membrii se potu convinge, câta necesitate avemu de acésta adunare, dela carea a-si dorí din inima sa nu lipséscа nici unulu; câci cu asta ocasiune se voru desbate si resolve in meritu si definitivu cestiuni fórte momentóse de interesu principiale si administrativu, — póte chiaru basea de esistintia a reuniunei. Sapienti satis.

Domnii protopresbiteri ai tierei Oltului Basilu Macsimu si Petru Popescu suntu rogati, fórte respectuosu din oficiulu acestui presidiu si cá inspectori districtuali de scóle si cá membri ai societâtiei nóstre, se provóce pre toti invetiatorii nostri olteni cá membri de dreptu ai reuniunei a vení la acésta adunare estraordinaria. Asemenea dlu vice-presiedinte alu reuniunei, Georgiu Comaniciu, directoru de scola in Veneti'a inferióre, este rogatu oficiosu din partea acestui presidiu se duca presiedinti'a interimale in siedintiele acestei adunâri reuniale.

Programulu parastasului, precum si alu adunârei este celu din anii trecuti.

Invitâmu deci la aceste adunâri solemne si votive pre toti câti se interesséza de caus'a scolaria!

Sacele in 8 Aprile 1875 st. v.
Ioanu Dim'a *Petrascu*
„G. Tr.“ presiedinte.

Adunarea generala a bancei generale de asecuratiune reciproca „TRANSILVANIA“

tienuta in 21 Martiu 1875.

Constatandu vice-presiedintele Iacobu *Bolog'a*, care au primitu din caus'a morbului presiedintelui Iosef *Bedeus* presidiulu, numerulu membriloru representati prescrisu deschide adunarea cu urmatoriulu cuventu:

Onorata adunare generala! Aducendu-Ve, la substernerea computeloru pre 1874, resultatele anului espiratu la cunoscintia, putemu sa privimu nu fâra care'si multiamire asupr'a periodului mentiunatu. Pre lânga tóte impregiurârile grave, cari se simtu in patri'a nóstra induplecatu, avemu de a raportá despre unu progresu imbucuratoriu alu intreprinderei nóstre.

Precum arata ratiociniulu S. I. au crescutu premiele in an. 1874 in comparare cu anulu precedentu in modu insemnatu. S'au contractatu dupa detragerea stornuriloru pentru asecuratiuni anulate:

Asecuratiuni in contr'a focului.

in anulu 1874 . . .	27,766 fl.
in anulu 1873 . . .	9,551 fl.
Asiá dar' mai multu in anulu 1874 . . .	18,215 fl.

Sume asecurate:

in anulu 1874, . .	19,408,895 fl.
in anulu 1873, . .	8,339,090 fl.
Asiá dar' mai multu in anulu 1874 . .	11,069,805 fl.

Premii in numerariu:

in anulu 1874 .	100,489 fl. 33 cr.
in anulu 1873 .	42,404 fl. 65 cr.
Asiá dar' mai multu in anulu 1874 .	58,084 fl. 68 cr.

Crescamentulu, care e in comparare cu anulu precedentu mai multu cá duplu, e de a se ascrie impregiurârei ca amu latitu terenulu operatiuniloru nóstre câtu si, ca amu datu afaceriloru indirecte o estindere mai mare.

Conformu intentiunei nóstre amu trasu Ungari'a si o parte a provincieloru austriace in cerculu activitâtiei nóstre. Pre lânga tóte greutâtile, cari se opunu la fia-care estindere a afaceriloru, amu castigatu in proportiune cu midilócele modeste, cari le-amu potutu intrebuintiá, resultate destulu de favorabile. Urmârile folositórie a estinderei afaceriloru sa se arate inse, precum sperâmu, in anii urmatori.

Operatiunile nóstre directe au fostu in generalu indestulitórie. In unele pârti d. e. in districtulu Brasiovului au fostu si in anulu trecutu daune numeróse si trebuie sa fia si pre viitoriu unu obiectu alu deesebitei nóstre atentiuni, de a ne aperá in pârtile acele de daunâri intentionate. Resultatulu acest'a partialminte nefavorabilu n'au schimbatu inse resultatulu totalu.

Operatiunile indirecte n'au avutu asemenea resultatu favorabilu. Incendiuri numeróse si insemnate de etabilisemente industriale in tierile esterne au urcatu cifr'a dauneloru in modu neindatinatu.

Cu urcarea veniteloru de premii au crescutu naturalminte si daunele. Numerulu acelor'a au fostu 493.

Desdaunârile solvite facu 45,717 fl. 33 cr. din cari remanu dupa detragerea cuotei, care are de a se purtá de câtra institutele de reasecurantia cu 3746 fl. 91 cr.

pe contulu „Transilvaniei“ 41,970 fl. 42 cr.

Pentru daunele nelicuidate la finitulu anului amu pusu 4409 fl. 45 cr. si detragendu-se cuot'a reasecurantiei cu 1372 fl. 82 cr. in reserva 3036 fl. 63 cr.

In operatiunile nóstre directe specialminte amu avutu de a insemná 123 daune cu o suma de 17,788 fl. 15 cr. pentru contulu „Transilvaniei“.

Sum'a dauneloru face 35·6% a premieloru directe, pre cându proportiunea corespundietória in operatiunile indirecte se urca la aprópe 49%.

Daunele directe se impartu dupa tieri precum urméza:

in Transilvani'a 104, 15,240 fl. 53 cr. in Ungari'a 12, 2050 fl. 92 cr. in provinciele austriace 8, 1491 fl. 70 cr.

Spesele de administrare a sectiunei I au recerutu o suma de 25,776 fl. 90 cr. in care suntu inse cuprinse tóte spesele pentru organisâri nóue.

Déca nu potemu raportá si despre ramulu asecuratiunei pe viétia asemenea detaiuri imbucuratórie e de a se ascrie in mare parte impregiurâriloru de fatia, nefavorabile ramului acestui'a. Relatiunile economice apesatórie necessitara pre multi asecurati a lasá sa se invalideze asecuratiunea, in urmarea cârei'a avemu de a insemná o diminuare de 486 persóne cu unu capitalu asecuratu de 329,695 fl.

Premiele realisate precum si sum'a asecurata au remasu aprópe egale cá in anulu trecutu. Cu finea anului 1874 remanu asecuratiuni de 1,636,227 fl. 92 cr. in valóre.

Unu crescamentu mai insemnatu s'aru fi potutu póte castigá prin spese de acuirare mai mari; amu evitatu inse spese nejustificabile in directiunea acést'a, onerandu astfeliu de spese afacerile aniloru urmatori.

Casurile de mórte obvenite in anulu espiratu, 46 la numeru, recerura dupa detragerea cuotei reasecurate 24,107 fl. 10 cr., din cari 23,006 fl. s'au solvitu, iéra 1100 fl. 80 cr. s'au reservatu.

De si s'au intrecutu mortalitatea asteptata cu 11 persóne si 3833 fl. totusi sum'a dauneloru e cu circ'a 7000 fl. mai mica cá in anulu precedentu.

Pre lânga tóte ca au esitu unu numeru insemnatu de asecuratiuni din valóre, totusi s'au urcatu reserv'a de premii dela 46,436 fl. 83 cr. la 59,065 fl. 53 cr. si facu reserva dimpreuna cu transportulu primieloru cu finea anului 1874 65,589 fl. 34 cr.

Spesele de administrare ale Sect. II se urca la 7235 fl. 42 cr.

Din provisiunile capitalisate amu amortisatu $^1|_{20}$ cu 2661 fl. 52 cr. dara sperâmu ca vomu vení câtu de curendu in pusetiune a amortisá cuote mai mari.

Numerulu persóneloru, cari participa la tontine e 223 cu unu capitalu de 85,000 fl. Depositele de pâna acum facu 9401 fl. 49 cr. Averea totala a tontineloru, care se administréza separatu, e de 9812 fl. 31 cr. si e, precum arata conspectulu specialu, elocata in diverse efecte.

Fondurile nóstre, precum vedeti din bilantiu, suntu elocate de presentu in:

1. 10,000 fl. obligatiuni rurali a duc. Bucovin'a, 27,000 fl. prioritati a I drumu feratu transilvanu, 5,000 fl. actii a I drumu feratu transilvanu, 11,600 fl. obligatiuni rurali transilvane, 7,000 fl. losuri a fondului pentru regularea Dunarii, 3,000 fl. actii a drumului feratu de nordu — in valóre de cursu 54,332 fl. 50 cr. 2. Portofoiulu de cambii 12,439 fl. 70 cr. 3. Imprumuturi pre efecte 6,227 fl 90 cr. 4. Imprumuturi de politie de asecuratiune pre viétia 3,469 fl. 30 cr. 5. Cas'a 2,159 fl. 33 cr. 6. Numerariu si pendentie la agenturi 29,337 fl. 22 cr. 7. Debitori 28,047 fl. 38 cr.

Cu aceste v'amu semnatu conturile adeverate a gestiunei nóstre si credemu ca a-ti primitu impresiunea, ca institutulu nostru 'si urmaresce tint'a sea, neabatandu-se pre câi lunecóse.

A administrá averea concrediuta de câtra membrii cu consciositate, a o ingrigí de onerare abnormala si a o intrebuintiá conformu destinarei ei spre implinirea punctuósa a obligatiuniloru primite, acést'a e problema, care cauta a o solví directiunea si consiliulu administrativu.

Intarindu-se in modulu acest'a increderea pusa in institutu si crescându acést'a in mesura totu mai mare, pune fundamentulu celu mai solidu la o desvoltare progresiva si resultate ponderóse, de cari au sa se bucure iérasi membrii.

Ve invitu acum a ascultá computele si bilantiulu, precum si raportulu comitetului pentru revisiunea computeloru, luându-ve apoi conclusele prin acordarea absolutoriului.

Computele incheiate, bilantiulu si raportulu comitetului pentru revisiunea computeloru se cetesce prin directorulu Dr. A. Brote.

Presiedintele continua:

Precum vedeti din computele incheiate, resulta in ambe sectiuni unu profitu modestu si adeca in sectiunea I: 1402 fl. 35 cr. in sectiunea II 233 fl. 85 cr.

Consiliulu administrativu ve propune conformu § 34 a statuteloru a intrebuintiá:

a) 15% din profitu si a. de 1402 fl. 35 cr. = 210 fl. 35; cr. 15% din profitu si a. de 233 fl. 85 cr. — 35 fl. 07 cr. Sum'a 245 fl. 42 cr. cá dividenda pentru posesorii obligatiuniloru la fondulu de intemeiere;

b) De óre-ce directiunea si consiliulu administrativu renuncia la tantiemele de câte 10% 35% pentru fondurile de garantia si a. de 1402 fl. 35 cr. I sect. 490 fl. 82 cr. 233 fl. 85 cr. II sect. 81 fl. 85 cr.

c) Restulu alu reservá cá fondu de câstigu si adeca in sectiunea I 701 fl. 17 cr., in sect. II 116 fl. 92 cr.

Adunarea generala acórda absolutoriulu esprimendu-si totu odata multiamit'a administratiunei, primesce si propunerile pentru intrebuintiarea profitului.

Membrii consiliului administrativu, la cari le vine rendulu esîrii si adeca d-nii: Ios. *Bedeus.* Z. *Boiu* si D. A. *Szabó* se realegu iéra domnulu Iuliu *Bardosi* inspectoru scolariu se alege de membru nou.

In comitetulu pentru revisiunea computeloru se realesera membrii din anulu trecutu adeca domnii Ios *Schuster*, G. *Mike* si V. *Romanu* iéra cá suplenti domnii B. *Stühler* si Dr. I. *Nemesiu.*

Varietâti.

⁂ *(Multiamita publica)* In decursulu studieloru academice neintreruptu amu fostu espusu lipsei si miseriei. La ori ce ocasiune mi amu radicatu vocea, bravii si marinimosii mei compatrioti mi-au datu su cursulu posibilu. Adresandu-me in anulu acest'a câtra binemeritatulu domnu Iosifu Fincu not. cerc. si mag. postalu in Ded'a si descoperindu-i lips'a in carea traiescu, nu a crutiatu ostenele si tempu si a deschisu in favorulu meu o colecta, carea o lasu se urmeze dimpreuna cu sumele contribuite.

DD. Teodoru Siandoru par. rom. gr. or. in Cuesdiu 6 fl. v. a. Ioanu P. Maioru proprietariu in Sz.-Reginu 5 fl., Elia Cincia jude proces. in Monoru 5 fl., Georgiu Stiopulu adiunctu adv. in Sz.-Reginu 5 fl., Ioanu Muresianu ofic. in Sz.-Reginu 5 fl., Ioanu Branea par. rom. gr. or. in Maiereu 5 fl., Chirilu Fulea par. rom. gr. or. in Filea 5 fl. Ioanu Maieru jude com. in Topliti'a rom. 5 fl. Iosifu Fincu not. cerc. si mag. postalu in Ded'a 5 fl., Galationu C. Siagâu par. rom. gr. or. in Idicelu 2 fl., Petru Neagosiu chirurgu in Monoru 2 fl. Hersch Wigner propr. in Maiereu 2 fl. Iosifu Brancoveanu prot. onor. Idicelu 1 fl., Michailu Orbonasiu adv. in Sz. Reginu 1 fl. Ioanu Popescu par. rom. gr. or. in Ded'a 1 fl. Vasiliu Sigmireanu concep. in Sz.-Reginu 1 fl., Vasiliu Glig'a propr. in Ded'a 1 fl., Nicolaus Görög comerc. in Sz.-Reginu 1 fl., Mateiu Radu invet. in Ded'a1 fl., Ioanu Lado not. com. in Ratosni'a 1 fl., Stefanu Pascanu l. Ioanu propr. in Ded'a 1 fl. Eremia Deacu propr. in Rusu-munte 1 fl., Constantinu Muresianu propr. in Maiereu 1 fl. Gavriilu Timariu propr. in Maiereu 1 fl. Tom'a Todoranu 1 fl. Georgiu Maioru inv. in Sz.-Reginu 2 sfanti — 70 xr. Grigoriu Campeanu propr. in Monoru 80 xr. Alesandru Cornea propr. in Maiereu 50 xr. Iosifu Petricelu propr. in Idicelu 50 xr. Simionu Nicolescu propr. in Maiereu 50 xr. Pascanu Iacobutiu propr. in Ded'a 50 xr. Pascanu Florea propr. in Ded'a 50 xr. Ioanutiu Cirilescu propr. in Ded'a 20 xr.

Sum'a totala 69 fl. 20 xr. v. a.

Acésta suma o amu primitu in dóue rate dela dlu colectante. Dloru contribuenti acum nu le potu multiamí altucum, decâtu rogându provedinti'a sa-i recompenseze; va vení inse tempulu, in carele speru sa-mi potu manifestá prin fapta multiamit'a câtra acei'a, care mi-au datu poteri sa invingu pedecele, care se cumuléza in calea unui studinte. Domnulu colectante binevoiésca a primí multiamit'a mea speciala pentru ostenele; iubirea cea cá sí parintiésca, carea mi-a documentatu-o la mai multe ocasiuni, a radicatu in anim'a mea unu monumentu pre carele sta scrisu „dlui Iosifu Fincu recunoscintia eterna.“

Vien'a 22 Aprile st. n. 1875.

Teodoru *Ceontea,*
stud. de philos.

NB. Onorabil'a redactiune a „Gazetei Transilvaniei“ e rogata cu totu respectulu sa publice acésta „multiamitamita publica.“

T. C.

⁂ *Focu.* In 23/11 Aprile a fostu focu mare in Sabesiu.

⁂ **Teatru**. Cunoscutulu artistu, dlu G. *Popescu,* cu o trupa nóua din *Bucuresci*, va dá representatiuni natiunale *dumineca* in *Resinari* si *marti* in Sabiiu si adeca:

1) „*Prandiu cu urechi fripte*“ comedia originale cu cantece intr'unu actu;

2) „*Hartiaganu* séu *insuratórea nebuniloru*“ comedia vodeville in 2 acte de D. *Baronzi.*

⁂ *(Unu preotu gr. or. cá convertitu mohamedanu.)* Fói'a oficiale din Rustciucu ni raportéza faptulu urmatoriu: De curendu sosì unu preotu românu impreuna cu soci'a sea in Rustciucu pentru a trece la Islamu (legea turcésca). Guvernatorulu generalu a Vilajetului, adencu miscatu de acestu incidentu si pre lânga acést'a fiindu contrariu alu trecerei dela o confessiune la alt'a, insciintià despre casulu acest'a pre ministrulu de esterne alu Romaniei. Acest'a cerù sa se tramitia ambele persóne la Bucuresci, ceea ce a si urmatu.

⁂ (*Pomaritulu in statele unite*). In ce mesura grandiósa se esercieza cultur'a pomiloru in statele unite ne arata unu conspectu publicatu din partea statuluí. Numai in statulu Illinois gradinele cuprindu unu arealu de 334,076 jug. Gradinile din Marea Britania cuprindu unu arealu numai de 150,525 jug., asiá dara nici diumetate din arealulu unui singuru statu unitu din Nordameric'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Aprile 1875.

Metalicele 5%	70	45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	70
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	111	65
Actiuni de banca	960	—
Actiuni de creditu	235	50
London	111	15
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	75
„ „ „ Temisiorene	79	40
„ „ „ Ardelenesci	78	50
„ „ „ Croato-slavone	81	—
Argintu	103	20
Galbinu	5	26
Napoleonu d'auru (poli)	8	88

Dr. Ioane Mog'a,
locuesce acum'a definitivu strad'a urezului Nr. 19 etagiulu I.
Intratulu prin ulitióra.
(2—3)

Anunciu.
Cas'a Nr. 12 strad'a pelariloru (Lederergasse) este de vendutu din mâna libera sub conditiuni favorabile. Informatiuni mai de aprópe se dau in piati'a mica Nr. 11 etagiulu primu. (2—2)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 32. ANULU XXIII.

Sabiiu in 24 Aprile (6 Maiu) 1875.

Sinodulu archidiecesanu.

Dumineca in 20 Aprile a. c. dupa ce a premersu chiamarea sântului spiritu in biserica, a deschisu Escelenti'a Sea Présântitulu Archieppu si Metropolitu *Mironu Romanulu* sinodulu cu urmatórea cuventare:

Preastimatiloru Domni Deputati!
Iubitiloru frati! Iubitiloru fii sufletesci!

De câte ori in viéti'a nóstra privata si sociala ne suprindu unele intemplâri mai insemnate, cari noi cu mintea nóstra cea marginita nu le-amu prevediutu, nici le-amu potutu precalculá: de atâtea ori credinti'a crestinésca ne conduce a recunósce si a adorá in speciale casuri de acestea provedinti'a dumnedieésca, carea pre câi nepetrunse de mintea omenésca lucréza necurmatu pentru scopurile comune ale omenimei.

Astfeliu de momentu neprevediutu si neprecalculatu ni infatisiéza stramutârile, ce se intemplara dela ultim'a intrunire a sinódeloru nóstre ordinarie eparchiali cu unele persóne puse in fruntea organismului nostru bisericescu, in a câror'a urmare eu insumi pre neasteptate me aflu astadi aici in mediloculu representantiloru clerului si poporului archidiecesanu in calitate de archiepiscopu si metropolitu.

Abiá adeca se alinà in câtu-va dorerea comuna,ce o produsa in peptulu fiesce-cârui'a crestinu binesimtitoriu preacurund'a mórte a restauratorului vietiei nóstre bisericesci, a marelui si neuitatului archiereu Andreiu odinióra baronu de Siagun'a: si eata scaunulu aceluia'si devenì si a dóu'a óra in vacantia prin curund'a trecere a urmatoriului seu, a blandului si cu multe alte virtuti stralucitului archiereu Procopiu Ivacicoviciu, la alta provincia metropolitana, care trecere o pretinsera interesele superiori ale santei nóstre biserici ortodocse.

Chiamatu pre câile provediute in statutulu organicu la scaunulu acestoru straluciti ierarchi ai santei nóstre biserici, ce amu potutu eu se facu alta, Preastimatiloru domni, Iubitiloru frati si fii sufletesci? decâtu a urmá cararile designate mie de provedintia, a me rumpe din legaturile scumpe, in cari me aflámu cu eparchi'a mea de mai nainte, a me despartí prea curundu de iubitii si cunoscutii mei de acolo, si a vení aici spre a suscepe o misiune nóua in folosulu santei nóstre biserici.

Consciu de neajunsurile mele personali, nu asi fi avutu indresnél'a de a me ingagiá la o sarcina asiá de mare, intre impregiurâri pentru mine atâtu de grele: déca dupa Ddieu nu mi asi fi pusu tóta fiduci'a in semtiemintele curatu crestinesci ale clerului si poporului archidiecesanu, cari mi dau deplina garantia despre acea: ca in suportarea sarcinei archipastoresci, si adeca intru nisuintiele mele spre binele si prosperarea archidiecesei, voiu fi spriginitu cu tóta caldur'a.

Contandu la astu-feliu de spriginire din partea clerului si poporului archidiecesanu, cu ajutoriulu lui Ddieu voiu conduce si continuá lucrârile incepute de fericitulu meu predecesoru marele archiereu Andreiu, nisuindu prin concursulu respectiveloru organe intracolo: ca institutiunile nóstre bisericesci pre basea santei scripturi, a canóneloru si a statutului nostru organicu sa se desvolteze in directiunea cea mai salutaria pentru societatea nóstra crestinésca.

Voiu folosí deosebi tóte medilócele instructive si corective spre acea, cá moralitatea crestinésca sa se inradecineze la poporulu nostru; spre acestu scopu doresco a vedé sant'a nóstra biserica provediuta cu preoti luminati si cu invetiatori bine cualificati pentru a respandí cultur'a cea adeverata intre poporu.

Nu voiu suferí nici odata, cá pasiunile si interesele particulari sa aiba rolu in viéti'a nóstra bisericésca, ci mai vertosu voiu lucrá spre a se face intre noi câtu mai strense legaturile dragostei crestinesci si a se realisá pretotindeni principiulu comuniunei, in carea ne aflâmu cá crestini, cá membri ai unei provincie metropolitane si mai de aprópe cá membrii archidiecesei nóstre.

Bun'a armonia intre cleru si poporu e o conditiune esentiala la prosperarea nóstra; acést'a trebuie sa se sustiena nebantuita, prin respectarea reciproca a dreptului de a participá ambele acestea elemente constitutive ale bisericei la regularea si dirigerea trebiloru bisericesci dupa mesur'a provediuta in statutulu organicu.

Chiamarea mea este mai departe a priveghiá si a lucrá intr'acolo: cá disciplin'a, rondulu bunu, dreptatea, ecuitatea, amórea si fratietatea sa domnésca intre noi, si cu acestea sa stralucésca archidieces'a nóstra, si sa se presinte câtu mai démna de rangulu ce-lu are fatia de celelalte eparchii.

Cându dara acum pentru antâi'a óra amu onórea de a me aflá cá archipastoriu intre representantii clerului si poporului archidi[illegible] nati la sinodulu ordinariu anualu, — salutandu-ve Preastimatiloru domni, Iubitiloru frati si fii sufletesci! ve rogu pre toti si pre fiesce-carele: sa binevoiti atâtu sub decursulu sesiunei sinodali, in carea intrâmu astadi, câtu si de ací inainte la tóta ocasiunea a mi spriginí sincerele mele intentiuni spre binele archidiecesei nóstre; si cu acestea dupa premérs'a chiamare a duchului santu, dandu-ve binecuventare archierésca, sinodulu ordinariu archidiecesanu pentru anulu curinte 1875 lu dechiaru de deschisu.

La care dep. I. Branu de Lemenyi respunde:

„Escelenti'a Vóstra!

„Prin cuventarea Escelentiei Vóstre, care tóta este numai unu *siru*, unu buchetu de cele mai parintesci simtieminte, de cele mai sincere asigurâri despre bun'a vointia a Escelentiei Vóstre, si intre altele ca Escel. Vóstra in inalt'a-Ve demnitate ve-ti priveghiá, ve-ti lucrá intr'acolo: „cá disciplin'a, rondulu bunu, dreptatea, ecuitatea, amórea si fratietatea sa domnésca intre noi, si cu acestea sa stralucésca archidieces'a nóstra, sa se presinte câtu mai démna de rangulu ce-lu are fatia de celelalte eparchii; cá institutiunile nóstre bisericesci pre basea statutului nostru organicu sa se desvolteze in directiunea cea mai salutaria pentru societatea nóstra crestinésca". Cu acestea sublime espressiuni noi representantii archidiecesei amu remasu incântati. Ve multiamimu Escelentia! din inima si Ve rugâmu, primiti si din parte-ne cele mai cordiali asigurâri ca atâtu sinodulu archidiecesanu câtu si tóte corporatiunile bisericesci *esistinte*, ba intregu clerulu si poporulu nostru credinciosu, din tóte puterile si cu tóte medilócele Ve vomu spriginí totu-déun'a pre Escelenti'a Vóstra intru realisarea intentiuniloru celoru parintesci in interesulu Stei nóstre Biserici si cá sa putemu impreuna implini cele cuprinse in cuventarea Escelentiei Vóstre, dorimu si Ve urâmu din sufletu, cá Ddieulu parintiloru nostri si alu nostru sa Ve tiena intru deplina sanatate intru multi ani. Sa traiésca!!

La care sinodulu acompaniéza pre vorbitoriu cu vii eschiamâri de: „Sa traiésca Escel. Sea Par. Archieppu si Metropolitu."

Nefiindu numerulu deputatiloru presenti de ajunsu pentru a puté aduce concluse, presidiulu anuncia siedinti'a urmatória pre Luni 21 Aprile la 11 óre.

Luni in 21 Aprile dupa deschiderea siedintiei se constata de nou neajunsulu numerului celoru presenti spre a puté aduce coucluse si asiá siedinti'a se amana pre diu'a urmatória.

Marti in 22 Aprile respundiendu la apelulu nominalu 33 deputati, prin urmare fiindu sinodulu in stare de a face conclusu se cetesce protocolulu siedintieloru precedente si se autentica. Urméza constituirea buroului si se realegu notari: Dr. Ilarionu *Puscariu* Nicolau *Mihaltianu*, Tom'a *Rosiescu*, Ioanu *Candrea*, Ioanu *Siandru*, si Rubinu *Patiti'a*. Mai departe comissiunile permanente se realegu respective intru câtu lipsescu unii deputati se intregescu in modulu urmatoriu: *comis. financiale*: Pope'a, Ratiu, Hanni'a, Dr. Borci'a, Cosmuti'a, D. Manole, Pred'a, Costinu, Schiau; *comis. de arondarea protopr.*: Pope'a Macelariu, Boiu, Dr. Mesiot'a, [illegible] Cosmuti'a, Papiu, Costinu si Patiti'a; *comis verificat.*: Boiu, Popescu, Bolog'a, Dr. Borci'a, Bojitia si Siandru; *comis. scol.*: Boiu, Dr. Puscariu, Dr. Mesiota, Macelariu, Dr. Pecurariu, T. Rosiescu, Candrea, Mihaltianu, Costinu si Almasianu; :*comis. pentru regul. parochieloru*: Hanni'a, Branu de Lemenyi, Dr. Petcu, Baracu, Popescu si Bolog'a; *comis.* bug. cassei: Branu, Popescu, Pop'a, Siandru si Baracu; *comis. pentru propuneri*: Cristea, Fratesiu, D. Manole, Dr. Pecurariu, Bojitia si Pred'a; *comis. petitiunaria*: Tordosianu, Sim. P. Moldovanu, Dr. Petcu, Patiti'a, Bojitia si Costinu.

Presidiulu presentéza esibitele dupa care la propunerea deput. Dr. *Borci'a* se alege comissiunea ad hoc pentru raportulu consistoriului archidiecesanu despre stramutarea ce s'a facutu in anulu trecutu in scaunulu archieppescu si metropolitanu, in persónele urmatoriloru deputati: Nicol. *Pope'a*, Ioanu Ratiu, Boiu, Bolog'a, Borci'a, Pred'a, Almasianu, Schiau, Cosmuti'a.

Mercuri nu s'a intrunitu siedinti'a, pentruca sinodulu a lucratu in comissiuni.

Sabiiu 23 Aprile.

„Ung. Lloyd" se ocupa cu tienut'a natiunalitâtiloru si dice intre altele: La inceputulu erei de fusiune aretau natiunalitâtile ca aru fi aplecate spre o complanare pacifica a diferintieloru; aplecarea acést'a a disparutu mai tardiu; elementele cele mai seriόse s'au retrasu, cele estreme domnescu iérasi terenulu si pres'a natiunalistica esprima dominatiunea acest'a fórte energicu. Aceste suntu fructele cele dintâiu (pârg'a) ale politicei, carea la inceputu sciá numai negá si in fine a prochiamatu „sfermarea" dreptu massima guvernamentale. Precum se vede sistem'a acést'a curiosu „liberale" va avé urmâri intensive, cu deosebire intre romani. Pentruca procedur'a acést'a nu numai a sistatu miscarea intre romanii ardeleni in favórea participârei la viéti'a politica, ci se pare ca a induplecatu si pre românii din Ungari'a propria a pasí pre terenulu politicei passive.

Pasagiulu acest'a, scosu din citatulu diurnalu, contiene multu adeveru, pentruca in fati'a celoru intemplate dela fusiune incóce, in locu sa crésca, au scadiutu multu, sperantiele celoru cu intentiunile cele mai bune si mai curate. Ómenii de bine vedu si se convingu pre fia-care dî, ca intentiunile române spre o conlucrare armonica nu afla nici cea mai mica atentiune in sferele, unde se conducu sortile tierei, ba dela fusiune incóce, fâra de cea mai mica consideratiune, se cauta tóte medilócele spre a instrainá si impinge tóte spiritele in opusetiune cu cursulu politicei interne de astadi.

Scimu sa apretiuimu pusetiunea favorabile a partidei dela putere de astadi si nu o desconsiderâmu cu vorbe pompóse, cari nu insemnéza chiaru nimic'a, dara cá martori atâtoru schimbâri politice, de unu tempu relativu scurtu incóce, totusi nu potemu suprime intrebarea, ca óre pusetiunea de astadi, in feliulu acest'a sustienuta, este asigurata pentru vecii veciloru? Cu recél'a cea mai mare a sangelui trebuie sa dicemu, ca modulu urmatu nu este tonulu celu [illegible] imblandí, amenintiârile preste totu, mai curendu au alte urmâri decâtu cele asteptate din partea celoru ce amenintia.

Déca a meritatu vre-o natiunalitate sa fia mai blandu tratata de câtra partid'a dela putere, apoi a fostu românii, pentru ca noi nu vremu sa presupunemu ca vre-un'a din celelalte natiunalitâti aru fi fostu si aru fi mai putienu patriotica, dara de alta parte iérasi trebuie sa ne mirâmu si sa intrebâmu, ca pre ce date istorice 'si baséza cine-va dubietatea cea mare in patriotismulu româniloru?

Vederile si parerile ómeniloru potu fi diverse, inse precum partid'a drépta de pâna acum n'a avutu dreptu sa acuse pre stâng'a si vicevers'a de tradatória de patria, asiá nu potu fi nici parerile diverginti ale româniloru timbrate numai decâtu de scie Ddieu ce periculi pentru intregitatea statului, computandu aici chiaru si ratacitele pareri ale unoru politici de ai nostri inca fórte verdi in maturitatea loru.

Noi, pre lânga tóta afirmatiunea diurnalului „Ung. Ll.", ca românii ardeleni iéra aru fi aplecati a nu participá la viéti'a politica, inca nu credemu asiá ce-va, de-si voci singuratece din diverse pârti s'au respanditu despre o atare possibilitate. Nu credemu, pentru ca noi presupunemu ca vocile singuratece suntu pâna acum numai nisce reflesuri momentane in urm'a neplacuteloru impressiuni venite dela partid'a puterei si dela guvernulu ei.

Aru fi inse tristu cându românii, in urm'a impressiuniloru neplacute, s'aru decide simplu pentru unu terenu negativu, unu terenu, care, déca se va ocupá cá pâna acum, apoi nu-i gasimu unu nume mai corespundietoriu pentru densulu cá: *negatiunea negata*.

Fâra a ne aruncá in bratiele unui optimismu sangvinicu, suntemu mai aplecati a crede, ca: românii suntu convinsi din destulu de sterilitatea politicei urmate de diece ani incóce si asiá repetimu indoiél'a nóstra in esact'a informatiune a lui „U. L.“ despre români.

Déca e vorb'a sa ne tememu de ce-va, ne tememu cá românii sa nu cada in altu estremu. Se dice, ici si unde, ca suntu si pareri de acele intre români, conformu câroru românii sa *fusiuneze* cu partid'a Tiszaiana, cá clubulu natiunalu din Budapest'a. Ceea ce déca s'aru adeverí aru confirmá ca nu suntemu in stare de a desvoltá o politica natiunale a nóstra.

Medium tenuere beati este o dicere fórte sapienta, carea aplicata la noi, la români, ne-aru desbracá deodata de erorile estreme passive si de ale estremei fusiuniste.

Numai pentru casulu acestu din urma adeca, a urmârei celei de medilocu, putemu comptá la respectu si consideratiune mai multa politica si pentru ajungerea mai sigura la calea cea medilocia nu putemu recomandá din destulu studierea „Causei române la 1872“ de comitetulu conferintiei natiunale din 5—6 Maiu a aceluiasi anu.

In Federatiune s'a ventilatu relativu mai multu conferinti'a dela Alb'a-Iuli'a. O corespundintia din Clusiu (?), publicata in Nr. 31, 32, — 924, 925, din 20 Aprile, afla acum multe scaderi acelei conferintie, dintre cari cea mai mare s'aru parea, dupa tonulu coresp., ca a lipsitu dlu G. *Baritiu*, carele dupa câtu scimu a fostu invitatu si erá p'ací sa si onoreze conferinti'a cu presenti'a sea. Regretâmu ca n'a fostu; amu regretá inse si mai multu déca mai tardiu s'aru constatá ca conferinti'a numai din causa acést'a n'a avutu alte resultate, decâtu ca a fostu.*)

Demonstratiuni in Gratiu.

Resbel[illegible] modu neumanu provocase inca de multu o polemica inversiunata prin diurnale. Escitarea si animositatea predomnea dejá unele cercuri, cându sosì *Don Alfonso* impreuna cu soci'a sea la Gratiu.

Se croise planulu, cá baronulu *Rast* sa faca o interpelatiune in dieta in caus'a óspelui neplacutu, dara capitanulu tierei aretandu, ca objectulu interpelatiunei nu se tiene de sfer'a de competintia a representantiloru tierei, nu permise interpelarea. Interpelatoriulu publicà testulu intregu alu interpelatiunei sele refusate intr'o fóia publica din Gratiu. Intr'acea Don Alfonso se asiediase in vil'a sea cá la cas'a sea si se sciá de comunu, ca densulu merge in tóta diu'a pre la 10 óre cu *Donna Blanca* la biseric'a catedrale, cu tóte ca se facù atentu la sensatiunea ce domnea in popolatiune. Elu inse nesocotindu svatulu amicabilu continuà a merge la biserica si provocà nisce escese regretabile.

La 27 Aprile Don Alfonso impreuna cu soci'a sea Donna Blanca mersera la biseric'a catedrale. O multime mare de curiosi inversiunati, cu deosebire studentii dela ambe scolile inalte, salutara pre óspele cu strigâri de „pereat“, Don Alfonso si soci'a sea sea intempinara cu ironia aceste manifestâri escesive. Comisarii politiani ce erau de fatia lu svatuira sa se suie in carutia si sa se indeparteze, dara densulu preferì a stá in tumultulu celu teribilu si numai dupa ce scandalulu se sfersì plecara infantii câtra vil'a loru. Organele siguritâtiei publice fiindu surprinse de acést'a intemplare neasteptata nu potura luá mesurile necesarie pentru a preveni periculului si sentinel'a ajunse la loculu tumultului dupa ce trecuse totulu. Sér'a se repetira scenele tumultuóse, strigârile si fluerârile multimei, inaintea vilei, in care locuiau principii. Se arestara 14 persóne, intre cari erau 10 studenti. Militi'a nu se recuirase inca. O deputatiune de studenti, cu profesorulu Ettingshausen in frunte, esoperà eliberarea studentiloru prisonieri, inse acesti'a trebuira sa-si dea cuventulu de onóre, ca nu voru participá mai departe la demonstratiuni. Don Alfonso se facù inca odata atentu, ca sa nu mai mérga la biseric'a catedrale in interesulu linistei publice, dara densulu respunse ca trebuie sa mai mérga odata si apoi nu va mai vení.

In dîu'a urmatóre se repetira scenele tumultuóse. La 9 óre diminéti'a se adunase o multime mare de studenti si discutau despre templarile din sér'a premergatória. Pre tóte stradele se gramadeau curiosii, ómenii siguritâtiei publice strabateau stradele inarmati.

La 10 óre Don Alfonso merse cu soci'a sea Donna Blanca iéra la biseric'a catedrale. Inca inainte de a se audí strigârile multimei adunate Donn'a Blanca salutà pre toti intr'unu modu ironicu si dede astfeliu ansa la nóue tumulte. Principele coborindu-se din caru fu intempinatu de unu „pereat“ si „abasso“ catrieratoriu. Principii multiamira in modu sarcasticu, Don Alfonso esaminà studentii prin monocolulu seu, cea ce atîtià mai multu multimea. De asta-data s'au luatu mesuri mai bune pentru siguritate, s'au recuiratu si militi'a. Studentii se retrasera fluerându in interiorulu universitâtiei, agentii siguritâtiei publice ii urmarira pâna acolo. Studentii vediendu-se vatemati in dreptulu loru academicu se opusera seriosu. Dupa o incaeratura scurta comisarii fura alungati, studentii se retrasera in auditórie si ocupara ferestrile ce privescu spre biseric'a catedrale. Indata dupa 11 óre Don Alfonso esindu din biserica se suì in echipagiu intre strigâri tumultuóse de „pereat“ si fluera-[illegible] modu ironicu cá si cându li s'aru fi doveditu cea mai mare afabilitate.

S'au arestatu de nou 7 studenti, cari s'au eliberatu mai tardiu afara de medicinistulu Holtzer si de unu farmazeutu. Celu dintâiu s'au datu pre mân'a judelui investigatoriu fiindu acusatu de delictulu rescólei si de crim'a violentii publice, celalaltu e acusatu numai de delictulu rescólei — Comisariulu cetâtiei, cavalerulu de *Wiser*, fu batutu reu, asiá incâtu jace pre patu si e *necapabilu de servitiu*.

In urm'a tumulteloru mai susu descrise primariulu se duse la Don Alfonso si aretandui, ca nu numai studentii ci si dóue tertialitâti din poporatiune se invoiescu cu procederea studentiloru, lu conjurà sa nu mai cerceteze biseric'a catedrale. Principele ascultà rogarea si primariulu se duse la studenti, cari si decisera intr'o adunare de delegati, ca nu voru mai luá parte la demonstratiuni, déca Don Alfonso nu va calcá pre loculu universitâtiei ce e marginitu cu biseric'a catedrale. Studentii aveau de cugetu sa céra printr'o petitiune câtra consiliulu comunalu estradarea lui Don Alfonso din Gratiu, dara nu incercara acést'a aretandu primariulu imposibilitatea unei atari procederi.

Cu tóte ca studentii erau impacati, totusi se luara mesuri aspre de siguritate. Vill'a principelui erá incungiurata de militari si fâra de acést'a militi'a din caserne erá consignata fiindu ca locotenentulu dechiarase primariului, ca déca demonstratiunile se voru continuá se va purcede cu o asprime inesorabile. Intr'adeveru ca sér'a se adunase o multime mare de ómeni impregiurulu Villei, cu deosebire lucratorii dedura contingentulu celu mai mare. Miscarea multimeloru durà pâna la diece óre, prin cetate mergeau in susu si in josu patruile tari, husarii incuiara barierele drumuriloru. Unu escadronu de husari fiindu atacatu de multime intrà mai intâiu in actiune sub comand'a locotenentelui bar. *Dietfurth*. Oficierulu se nesuì in totu feliulu a risipí massele adunate prin cuvinte mulcomitórie, dara fu insultatu; indata pasîra husarii inainte cu sabiele scóse. Asiá li se intempla si celoru trei companii infanteria de soldati, cari erau comandate la loculu unde se petrecea tumultulu masseloru. Se aruncara pietri multe si mari asupr'a soldatiloru. Comandantulu regimentului colonelulu *Pallarini*, care inca erá de fatia, 'si esprimà parerea de reu asupr'a acestei brutalitâti, dara multimea neascultandu-lu continuà cu pietrile, atunci comandà colonelulu in persóna cu voce tare: „Inpleti puscile!“ Comand'a acést'a energica oprí multimea de a mai sverlí cu pietrí, dara urlatulu si flueratulu nu incetà. Militi'a trebuí sa intrevina, se ranira vr'o câti-va. Studentii nu luara parte la demonstratiunile din sér'a acést'a, ei se retrasera dela tóte manifestatiunile tumultuarie, numai plebea erá malcontenta.

Dupa amédi s'a afigiatu la locurile publice indatinate o proclamatiune a primariului, care apelându la bunulu semtiu de ordine alu populatiunii din Gratiu, o provocà sa se abtiena dela ori-ce escese, câci altmintrenea se va aplicá legea in tóta rigórea ei. Se opresce cu deosebire strictu adunarea masseloru si se provóca parintii, intreprindietori etc. sa impedece pre casnici a luá parte la demonstratiuni. Astadi linistea e deplinu restaurata in Gratiu.

Trecerea unitiloru rusesci la biseric'a gr. ortodocsa din ce in ce ia totu mai mari dimensiuni. Unu corespundinte din Moscva reportéza diuariului „Kőnigsb. Hartg. Zeit.“ despre acést'a templare urmatóriele:

„Reintórcerea unitiloru in sinulu bisericei greco-ortodocse cuprinde totu [illegible] terenu. Pâna si Archiepiscopulu unitu Iosifu, care traiesce intr'un'a din manastirile Kiewului se rogà sa fia primitu in list'a acelor'a, cari voiescu sa se impreune cu biseric'a gr. ort. Iosifu care mai inainte a fostu unu archimandritu gr. ort. in Bulgari'a, a trecutu la unire si fu denumitu de câtra Piu IX de archiepiscopu. Observandu inse archiepiscopulu indata ca uniunea nu afla partinire in patri'a sea si nevoindu sa causeze o schisma in poporulu seu, se duse la Kiew. Nu incape nice o indoiéla, ca reimpreunarea tuturoru unitiloru din Russi'a cu biseric'a mama gr. or. in curendu va fi o fapta complinita.“

Cestiunea

tratateloru române de comerciu în parlamentulu Angliei.

Din „Press'a“ din Bucuresci estragemu in privinti'a cestiunei acestei'a démna de atentiunea fia cârui omu care se intereséza de evenementele ce se desvólta pre fia-care dî in orientulu Europei, urmatórele:

In parlamentulu Angliei s'a vorbitu din nou despre tractatele de comerciu române. In siedinti'a dela 19 Aprilie totu lord Stratheden Campbell, cu nemarginit'a sea ingrigire despre integritatea Turciei, si fâra a tiené contu si de drepturile Romaniei, pre care nu si-a datu nici odata ostenél'a ale studiá, s'a adresatu câtra ministrulu de esterne lord Derby si a introdusu din nou in desbatere cestiunea tractateloru de comerciu române, intr'unu modu indirectu; a cerutu a i se comunicá tractatele din 1815 si 1856, in care a dîsu ca si Austri'a figuréza, impreuna cu Angli'a si Franci'a, cá garantia pentru integritatea imperiului otomanu si autoritatea Sultanului preste tóte provinciele turcesci.

— Dupa cum ne esplica insusi oficiosulu Standardu, nobilulu si turcofilulu lord Strathede a confundatu pre Romani'a cu provinciele turcesci, in numele câror'a si pentru care are dreptulu a incheiá tractate.

A avutu dreptate nobilulu Lord sa céra copie de pre tractatulu din 1856 — escentrica cerere! — câci pre câtu se vede nu l'a cetitu nici odata cu atentiune si cu atâtu mai putienu vechile capitulatiuni incheiate de buna voie intre gloriosii domni români cu Sultanii cei mai putinti, capitulatiuni consacrate de insusi tractatulu din Parisu si de conventiunea din 1858.

A avutu dreptate nobilulu Lord a cere copii de pre acelu tractatu, câci se vede ca nu l'a cetitu nici odata nici in intregulu nici in detaliu (art. 23), si cu atâtu mai putienu vechile nóstre capitulatiuni, spre a se convinge ca Romani'a nu e o provincie turcésca, ci unu statu autonomu si suveranu in bas'a chiaru a acelui tractatu, si ca deplin'a libertate de comerciu si dreptulu de a incheiá tractate de comerciu resulta anume din art. 23 alu tractatului din Parisu.

Lord Derby, ministrulu de esterne, a pusu indata cestiunea pre teremulu pre care se putea discutá. S'a miratu mai intâiu de cererea unoru copii de pre nisce tractate pre care tóta lumea le-a cetitu, si cari, a dîsu ministrulu, se potu gasí chiaru in bibliotec'a camerii lordiloru.

Apoi lord Derby a spusu ca cestiunea nu s'a schimbatu intru nimicu din ceea ce erá acum câte-va septamâni cându a mai fostu interpelatu. Lord Derby a dîsu ca Austri'a nu se lapeda de angajamentele sele din tractatulu din 1856, dara intielege acestu tractatu in modu diferitu de Pórta si de Angli'a; adeca, Austri'a crede ca Romani'a póte incheiá tractate de comerciu fâra autorisati'a séu sanctiunea Portii. Totu asemenea intielege si Germani'a si Russi'a.

Tóta cestiunea, dice lord Derby, se reduce numai la acést'a: Este séu nu necesariu consimtiementulu Portii?

Cestiunea, a adausu ministrulu Angliei, se afla pre calea diplomatica si nu e téma ca va turburá pacea Europei.

Iéra motiunea lordulu Stratheden s'a respinsu.

Acest'a este resumatulu discutiunii parlamentarie in cestiunea de care vorbimu.

Spre a fi si mai bine intielésa acésta discutiune ce ne intereséza, vomu reproduce chiaru cuvintele lordului Derby, dupa „Standard:“

„Lord Campbell, dice „Standard“, adresà o umilita cerere câtra coróna pentru a i se procurá copiele de pre tractatulu dintre Marea Britania, Austri'a si Franci'a subscrisu la Vien'a in 1815, si de pre tractatulu dintre Marea Britania, Austri'a si Franci'a subscrisu in 1856, Aprile 15. Lordulu atrase atentiunea asupr'a schimbâriloru ce s'au urmatu de curendu in Europ'a, si asupr'a alterârei positiunei ce au causatu unele mari puteri altor'a. Oratorulu adause ca, déca va isbucní vre-unu conflictu, care ne aru chiemá sa intervenimu in cestiunea orientului Austri'a este singurulu aliatu posibilu pre care Angli'a póte contá. Lordulu mai dise, ca positiunea intereseloru dintre Austri'a si Franci'a se afla chiaru acum cam asemenea cu aceea ce a predomnitu cându s'a anecsatu Nizz'a si Savoi'a in 1860 la Franci'a, asemenea cu aceea din ajunulu invasiunei in Danimarc'a 1864, asemenea cu aceea din ajunulu trecerei russiloru preste Prutu in 1853, si cu aceea dinaintea tramiterei depesiei care a provocatu resbelulu franco-germanu.“

— Lord Derby, respundiendu, dise:

„Nu sciu déca este seriósa cererea nobilului meu amicu in privinti'a aceloru tractate .... Aceste tractate s'au publicatu dejá de multu, si a le retipari aru fi o risipa de bani publici. Tractatele la care se referă nobilulu lordu se potu gâsí in colectiunea acteloru de statu in bibliotec'a acestei camere. Eu credu inse ca nobilulu lordu a facutu motiunea acést'a cu scopu de a-si manifestá opiniunea ce are (ceea ce este cu totulu in dreptu a face atâtu in acést'a câtu si in ori-care alta materia.), asupr'a unei pârti speciale din cestiunea orientului privitórie la positiunea guvernului românu. Suntu datoriu inse a spune ca este o mare diferintia intre positiunea unui membru independentu in acésta materia, si aceea ce o are o persóna, care, cu tóta modesti'a, represinta acésta tiéra, si eu nu credu ca o motiune cá acést'a ofere fâra inconvenientu oportunitatea pentru guvernu de a-si esprime opiniunea sea. Amu aretatu acum câte-va septamâni, spre respunsu la intrebârile nobilului meu amicu, in ce positiune se gasea acésta cestiune a tractateloru de comerciu cu principatele: si nici o schimbare nu a avutu locu de atunci.

---

*) Tocm'a primirâmu convocarea conferintiei pre 23 Maiu st. n. la Sabiiu. O vomu publicá in nrulu viitoriu. R.

Amu spusu atunci si repetu si acum „ca nu esista nici unu motivu spre a presupune ca guvernulu Austriei s'a ganditu vre-odata la violarea tractateloru in vigóre.“ Guvernulu Austriei a observatu totu-déun'a obligatiunile sele din tractate, si tóta dificultatea de adi a resultatu din o interpretare diferita de a altoru puteri asupr'a acestoru obligatiuni. Guvernulu românu se crede in dreptu a incheiá óre-cari conventiuni cu statele vecine, si tóta cestiunea stà ací, déca intre conventiunile ce se potu incheiá fâra autorisatiunea Portiei, intra si tractatele de comerciu. Austri'a crede ca dá, si noi suntemu de opiniune contraria; dara toti suntu de acordu ca déca s'aru obtiené sanctiunea Portiei, nici unu prejudiciu realu nu aru resultá din incheerea unoru asemenea tractate. Noi amu crediutu totu-déun'a ca déca Pórt'a aru fi procedatu cu o maniera óre-care, sanctiunea sea nu ara fi fostu refusata. Cestiunea, dara, se marginesce ací. Unele puteri mari ale Europei credu ca acestu dreptu apartiene guvernului Romaniei, fâra sanctiunea Portiei. Noi, de alta parte, nu credemu astfeliu; dara amu fostu dela inceputu dispusi sa consiliâmu pre Pórta sa cedeze. (we have been from the beginning prepared to advise the Porte to make the concesion.) Cu tóte acestea nu potu considerá acést'a cá o cestiune européna, séu de natura a aduce unu pericolu seriosu pentru pacea Europei (aplause).“

— „Dupa câte-va cuvinte ale lordului Campbell spre respunsu lordului Granville, motiunea s'a respinsu.“

„Press'a“ incheia revist'a sea asupr'a cestiunei cu urmatórea observatiune:

— Mai nainte de a terminá, si spre complectarea celoru de susu, aducemu aminte lordului interpelatoriu Stratheden tractatulu de comerciu incheiatu intre regin'a Engliterei Elisabet'a si Petru, domnulu Romaniei. Si spre a se convinge de adeveru, nobilulu lordu nu are de câtu a deschide si a cetí in: „Celectiunea (tiparita in limb'a latina si englesa) a d-lui Hacklyit publicata in 1599, in 4 volume.

Tecstulu tractatului din 1588 (27 Augustu) intre Petru, domnulu românu si regin'a Elisabet'a se gasesce publicatu in alu 2-lea volumu alu numitei colectiuni, pagin'a 290.

Acésta nóua sorginte va putea luminá si mai bine pre nobilulu lordu englesu.

Apelu.*)

In Vinerea Pasciloru la dóue óre d. a. s'a escatu in cetatea nóstra Sasu-Sebesiu si anume in suburbiulu Ioseni si in saxoni unu focu mare, care pâna sér'a prefacù in cenusie 59 case si 67 alte edeficie economice (siuri). Mai bine de dóue tertialitâti dintre familiele nenorocite suntu români si ceilalti sasi. Acést'a mare nenorocire a adusu pre acesti confrati ai nostri la sapa de lemnu, foculu li-a consumatu totu si astadi suntu peritori de fóme si numai dela misericordi'a confratiloru loru din tóte pârtile astépta o posibila alinare a dorereloru loru: dreptu acea Comitetulu subscrisu institutu spre scopulu ajutorârei acestoru familie nenorocite se adreséza in numele loru câtra onorabil'a nóstra inteligintia, cá facendu colecte pre sém'a acestoru nenorociti sa le administreze comitetului acestui'a sub adres'a dlui adv. Iacobu Bójitia, dimpreuna cu consemnarea benefacetoriloru pentru a se publicá, si banii incursi a se tramite fâra amanare la loculu destinatu.

Sasu-Sebesiu in 22 Aprile 1875.

In numele comitetului:

I. *Tipeiu* m/p.
protopresb.
I. *Bojitia* m/p.
adv

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

CAPU X.

Esecutabilitatea documinteloru notariali.

§ 111. Documentulu notarialu dà dreptu la esecutiune, déca in acel'a afara de recerintiele generale s'a stabilitu implinirea cutârui oblegamentu, totodata s'a precisatu numele indreptatitului, a oblegatului, titlulu de dreptu si obiectulu oblegamentului.

Cumca faptele, dela cari depinde implinirea oblegamentului, s'au intemplatu, este a se atestá prin documentu publicu.

§ 112. Suplic'a pentru esecutiune este a se substerne acelei judecatorie, carea in caus'a subversanta in casu de procesu aru fi competenta. Substernerea suplicei, ordinarea esecutiunei, si procedur'a ulteriòra, incâtu legea presinta nu dispune altucum, se intempla dupa regulele procedurei civile.

§ 113. Partea obligata póte face esceptiuni contr'a esecutiunei ordinate:

a) déca judecatori'a nu e competenta;

b) déca negotiulu juridicu din documentulu notarialu, pre care se baséza esecutiunea, este nevalidu;

c) déca documentulu este falsu, ori falsificatu;

d) déca espeditiunea documentului publicu nu posede recerintiele §§-loru 139, 140.

e) déca judecatori'a a ordinatu esecutiunea contr'a reguleloru din § 111;

f) déca obligamentulu, in urmarea fapteloru intemplate dupa estradarea documentului, a incetatu in parte séu de totu, ori déca partea indreptatita a incuviintiatu prorogarea terminului pentru implinirea obligamentului.

§ 114. Partea esecutanda are dreptu, in 8 dîle dela primirea decisíunei esecutionale, a predá esceptiunile sele esecutoriului ori in scrisu, ori ale substerne acelei judecatorie, — carea a ordinatu esecutiunea.

Dovedile, pre cari se baséza esceptiunea, suntu a se substerne de odata cu esceptiunile.

Esceptiunea insinuata nu impedeca efeptuirea esecutiunei.

§ 115. Déca esceptiunea s'a predatu esecutoriului, acest'a substerne indata judecatoriei esmitetóre ori recercatórie esceptiunea respectiva protocolulu facutu despre esceptiuni dimpreuna cu dovedile alaturate.

§ 116. Judecatori'a respinge din oficiu esceptiunea intardîata ori gresîtu adiustata (§ 114). Partea escipietóre contr'a decisului respingatoriu póte face plansóre de nulitate.

Iéra déca esceptiunea s'a aflatu de apta spre pertractare, pertractarea, dupa calitatea judecatoriei, se intempla pre cale sumaria ori protocolara.

§ 117. La procedur'a esceptiuniloru, afara de casurile cuprinse in §. 112 lit. a) si e) numai documentele potu serví de dovedi. Dara déca autenticitatea documentului privatu intrebuintiatu de dovéda nu s'aru recunósce prin partea esecutatória: esecutulu are dreptu a dovedí autenticitatea documentului prin juramentu principalu imbiatu partei contrarie inse fâra cá acestu juramentu sa póta fi reimbiatu.

§ 118. Déca s'aru face esceptiunea, ca espeditiunea nu consuna cu originalulu pastratu la notariulu publicu, séu ca originalulu nu e provediutu cu recerintiele unui documentu publicu, judecatori'a, inainte de a decide caus'a in meritu, pre notariulu publicu, lu provóca la presentarea documentului originalu; iéra déca originalulu se afla in pastrare la unu notariu, care locuesce pre teritoriulu altei judecatorie; spre censurarea acestui'a se recerca judecatori'a respectiva.

§ 119. Dupa finirea pertractârei judecatori'a hotaresce prin decisiune. In contr'a decisiunei remediele de dreptu se intrebuintiéza dupa cum prescrie procedur'a civila.

§ 120. Sub decurgerea esecutiunei suntu a se observá urmatórele regule:

a) déca esceptiunea s'a respinsu pre bas'a §-lui 116, esecutiunea se continua;

b) Déca spre dovedirea esceptiunei s'a presentatu unu atare documentu a cârui esactitate chiaru si inainte de pertractare se aflá de verosimila: prin acést'a se suspinde cu totulu continuarea ulterióra a esecutiunei.

c) Déca atare documentu privatu servesce de dovéda esceptiunei; prin acést'a se suspinde numai licitatiunea;

d) Déca esceptiunea s'a respinsu in urmarea pertractârei: este a se asteptá pâna cându decisulu intra in valóre de dreptu;

e) Déca din caus'a, ca documentulu notarialu este falsu ori falsificatu, se intentéza procesu criminalu: pâna cându sentinti'a judecatoriei criminale nu se radica la valóre de dreptu, nu se póte continuá.

§ 121. Déca se adeveresce, ca faptele, pre cari se baséza esceptiunea, nu suntu adeverate séu se adeveresce ca esceptiunea s'a facutu numai cu scopu de a se traganá esecutiunea, — partea escipietórie se pedepsesce cu o glóba pâna la 1000 fl.

§ 122. Atâtu partea actora, déca s'a respinsu cu esecutiunea, câtu si partea oblegata, déca sub decursulu esecutiunei n'a facutu usu de esceptiuni, ori n'a doveditu cu documentu: dreptulu seu lu póte validitá prin procesu deosebitu.

CAPU XI.

Procedere in privinti'a lasaminteloru (remasitieloru.)

§ 123. Competinti'a notariului publicu in privinti'a lasaminteloru si pâna cându acést'a se va regulá prin o lege deosebita, se stabilesce prin urmatorii §§.

§ 124. Judecatori'a de lasaminte, — procedur'a de ereditate, incependu dela inventare, o póte concrede in parte séu preste totu notariului publicu. In casulu acest'a notariulu publicu este datoriu afara de dispusetiunile §-lui 125. a le inpliní tóte câte le prescrie § 563. si cei urmatori din articlulu de lege LIV. an. 1868.

Finindu-se procederea, notariulu publicu este datoriu a substerne judecatoriei esmitatórie tóte actele.

§ 125. Publicarea testamentului, numirea curatorului pentru cei absenti, mai departe in acele casuri cându ereditatea consta din avere immobila, — incorporarea acestei'a pre numele moscenitoriloru, precum si predarea; indrumarea pârtiloru la calea procesului; dispusetiunile despre asecurarea si manipularea lasamentului de sub lite; in urma: in casuri, cându procederea lasamentaria are a se intemplá pre calea sumaria si moscenitorii interesati nu se potu impacá, séu déca partea indrumata la procesu, nu si-a inceputu procesulu in terminulu preclusu, — impartirea si predarea lasaminteloru in totu casulu se tienu de competinti'a judecatorieloru.

§ 126. Déca notariulu publ. trece preste marginile competintiei sele: mostenitorii ori legatorii interesati au dreptu a face plansóre la judecatori'a lasaminteloru, si judecatori'a in acestu casu, avendu a i se substerne actele lasamentului ori continua insa-si procederea ulterióra conformu legiloru, ori da instructiune notariului publicu pentru afacerile ulterióre.

§ 127. Remediele de dreptu, ce s'aru face sub decursulu procederei de lasamentu in contr'a lucrâriloru notariului publicu, in totu casulu au sa se substérna deadreptulu la judecatori'a lasaminteloru si acest'a dispune cu ele in intielesulu legiloru vigente.

§ 128. In casuri de acele unde procedere juditiala nu este a se incepe din oficiu: mostenitorii inca lu potu incredintiá pre notariulu publicu cu efeptuirea impartirei ereditatii.

CAPU XII.

Insarcinari judecatoresci.

§ 129. Notariulu publicu in casurile prescrise in acésta lege, la insarcinarea judecatoriei procede dupa regulele ce servescu de cinosura preste totu pentru esmisii judecatoriei; iéra raportulu seu dimpreuna cu tóte actele, cu banii si cu hartiele de pretiu primite in decursulu procederii sele oficiale, — le substerne in decursu de 48 óre dupa finirea procederei acelei judecatorie dela carea si-a primitu esmissiunea.

In casuri speciale judecatori'a póte dá terminu notariului publicu pentru substernerea raportului, si la tienerea acelui'a lu póte constringe si prin glóba pâna la 100 fl.

§ 130. Inventarea averiloru de fideicomisu preste totu, iéra inventarea maseloru concursuale numai atuncea are a se concrede notariului publicu, déca neinsemnatatea séu indepartarea averiloru n'aru recere dispusetiuni mai corespundietórie scopului.

§ 131. In cause mai insemnate efeptuirea licitatiunei se concrede notariului publicu, din ori-ce mortivu sa fia ordinatu judecatori'a licitiunea.

Ficsarea si publicarea termineloru de licitatiune, precum si incunoscintiarea pârtiloru interesate, in procederea concursuala ereditaria, dispune notariulu publicu insusi.

§ 132. In cause de acele, cari notariulu le plinesce cá comisariu alu judecatoriei, citatiunile si immanuarile le efectuesce in intielesulu reguleloru vigente.

(Va urmá)

Comitatulu Zarandului in Apr. v. 1875.

Domnule Redactoru! Unu incidentu petrecutu in dîlele aceste pre la noi, me face a ve adresá aceste renduri cu rogarea cá sa binevoiti a le dá locu in „Telegr. Rom.“ de si acum de asta-data nu voiu face nici o placere o. p cetitoriu cu aceste. Din capulu locului dechiaru ca nu sum condusu de nici o passiune la acést'a, ci de curat'a dorintia cá sa ne véda lumea in tóta golaciunea nóstra si apoi sa-si pronuncia verdictulu impartialu, condemnandu pre culpabili, deci ad rem.

In 16|28 Martie a. c. s'a facutu alegerea de preotu gr. cat. in comun'a Zdrapti in loculu suspendatului parochu G. M. — Credea omulu ca cu suspendarea totale dela servitiele preotiesci a dîsului preotu gr. cat. de o parte se va pune stavila abusuriloru si scandaleloru ce se faceau prin acest'a; iéra de alta parte, ca cerendu trebuinti'a se va impliní loculu acestui'a prin unu individu aptu si onestu; dara durere, astfeliu de credintia a fostu ilusoria si in realitate o amagire din cele mai amare.

Ce sa vedi? Numai de câtu dupa suspendarea amintitului preotu gr. cat., unu cantoru dela biseric'a gr. or. si-a bagatu in capu ca i-aru stá bine cu epatrafirulu dupa grumadi, si astfeliu mai intâiu pre sub mâna s'a incercatu a-si face partida cá „sa se faca popa unitu“ si dupa ce spiritulu — dara nu celu sântu, ci celu de rachiu — i-a usiuratu realisarea propusului seu ací in comuna, se duse pre de parte la Halmagiu — la prot. gr. cat. — si Logosiu si ce a facutu ce n'a facutu, la dîu'a mai susu aretata s'a facutu alegerea lui de preotu si are mare sperantia ca la pasci va impartí binecuventari in biseric'a gr. cat. cea de scanduri si in care plóua cá si afara. — Déca aru fi numai atât'a putienu m'aru interesá si nici ca a-si fi incomodatu o. p. cetitoriu cu astfeliu de impartasiri; inse unu reu totu-déun'a e urmatu de alte rele si in casulu acest'a de fórte multe. Ve puteti inchipuí, d-le redactoru, câte abusuri s'au facutu ací cá sa-si capete numitulu cantoru partida! Câte adalmasiuri, câte promissiuni false, seduceri cá sa tréca mai multi locuitori la conf. gr. cat., cari tóte 'si-au de consecintia demoralisarea poporului! N'a succesu totusi a inrolá nimicu, — dara apoi la alegere sa vedi minune! Seversindu-se aceea nu in biseric'a gr. cat., ci la cas'a crasnicului gr. cat., s'au dusu multi din curiositate si dintre credintiosii gr. or. si d-lu prot. Birt'a a avutu bunatate a scrie in protocolu 29, dîcu dóuedieci si nóua, de capi de familie, cari toti suntu gr. or. si acést'a cá sa se arete numerulu gr. catoliciloru câtu de mare, câci altcum abiá suntu 15 familii. A voitu d-sea a mai constituí si curatori bisericesci, inse facendu-se obiectiune ca cutare si cutare e „neunitu“, cá sa nu-si strice totu lucrulu s'a reculesu si a amanatu constituirea pre alta data. Tóte aceste si inca si alte mai multe suntu fapte implinite, care fórte multu detragu din reputatiunea d-lui prot. Petru Birt'a, fostu nu de multu juratu séu adjunctu de solgabireu, si fiindu ca tóte aceste s'au facutu pre cont'a ordinariatului din Logosiu, care póte nu va avea cunoscintia despre astfeliu de abusuri — dandule aceste publicitatei protestezu serbatoresce contr'a astfeliu de procedere ilegale si credu ca se va nulificá.

---

*) Redactiunea acestei foi e gat'a a primí contribuiri si cuitandu-le ale tramite la loculu destinatu. R.

Vorbescu despre proselitismu ací, d-le Redactoru, pentru aceea permitetimi sa facu lumei cunoscutu, cum s'au facutu unitii in acestu comitatu si respective in tractulu de susu, si acest'a basatu pre date positive.

In acestu tractu se afla deci uniti: 1. in Baia de Crisiu, 2. in Bucuresci, 3. in Zdrapti, 4. in Curechiu, 5. in Bud'a si 6. paremi-se in comun'a Juncu.

1. In Baia de Crisiu nepotendu reesí fostulu parochu gr. or. Birt'a — tatalu D. Birt'a din Halmagiu — de protopopu fatia cu fericitulu I. Basi'a, din mania s'a facutu unitu, se intielege cu câte-va rudenii, au trasu si biseric'a cu sine si cu incetulu mai toti credintiosii gr. or.

2. In Bucuresci, avendu fisculu domeniu mare — se dîce — ca pentru cá sa aiba cui concrede unele afaceri mai merunte cu acest'a, s'a agitatu pentru o desbinare ce succedându, primulu preotu gr. cat. a fostu unu Domsi'a, unu preotu cultu, care a repausatu putienu inainte de 1848.

3. In Zdrapti murindu preotulu gr. or., rudeniile acestui'a au facutu pactu cu unu óre care individu aptu sa vina ací de preotu, inse cu conditiunea ca numai pâna cresce fiulu repausatului parochu, cá sa póta urmá acest'a tatalui seu. Crescendu acest'a, rudeniile insistau pentru realisarea conditiuniloru din pactulu facutu, dara in zadaru poporenii nu s'au invoitu a demite pre iubitulu loru parochu pentru scandalosulu tineru a repausatului. Acest'a cu vre-o câte-va rudenii se face unitu, si acolo e primitu cu bratiele deschise, lu face popa, vine acasa 'si face o biserica de scanduri, 'si incepe activitatea cu abusuri si seduceri cá sa tréca ómenii la confesiunea gr. cat., comite crime, in vre-o 2—3 renduri a fostu in carcere pre câte 1 anu pâna ce 'lu suspendara acum totalmente.

4. Cam in 1865 unu amaritu de cantoru din Curechiu vrea a fi ací invetiatoriu nu-lu voiesce nime, nu potù fi recomendatu nici din partea protopopului, se mania, se face unitu si in scurtu eata-'lu popa si are acum 7 familii unite.

5. In Rud'a in urm'a unui conflictu a preotului — acum repausatu — cu poporulu, cá din nori vine unu preotu unitu — unu individu eliminatu dela teologia din Sabiiu cam prin 1863—4, se apuca si acest'a sa-si faca partida si are câte-va familii.

6. In comun'a Juncu, unu saténu ce traiá cu imblacii si cu cós'a, nu póte fi cantoru, preste câte-va septamâni e popa unitu, dara pre cându i-a fostu crescutu barb'a s'a mutatu la cele eterne si cu elu paremi se si credinciosii sei pâna in 3 familii la numeru.

Acum sa vedemu purtarea preotiloru gr. cat. — O marturisescu ca a-si fi prea lungu si gretiosu cându a-si enumerá tóte faptele acestor'a.

Cu esceptiune a celui din Bai'a de Crisiu, suntu ómeni desbracati de totu simtiulu de onóre si de morala. Spre a-si inmultí numerulu credinciosiloru se folosescu de apucaturile cele mai dejositórie si inmorali, — prin carcima séu unde suntu mai multi ómeni adunati vorbescu, — nu predica — ca legea neunitiloru e rea, ca numai a unitiloru e buna si santa, — apoi conturba pre preotii gr. or. in oficiulu loru. —

S'a intemplatu cam in 1865 ca ducendu-se preotulu gr. cat. din Bucuresci se inmormenteze unu gr. or. in Cristioru, parochulu de ací inca a mersu si s'a facutu unu scandalu mare trantindu ambii preoti praporii si cârtile, unulu acelui-laltu, de pamentu si injurandu-se. — Botéza preotii gr. cat. copiii gr. orientaliloru sub cuventu ca nu-i scrie in protocolu si apoi nu-i va potea asentá la militia, — apoi la cununii ací 'si jóca rolulu de minune seversiescu cununi'a numai pentru 50 xr. v. a. si fiindu ca dupa stol'a staverita tacs'a cununiei se urca la gr. or. la 6—7 fl. v. a. — pricepu ací si sied'a ppésca — multi se ducu de se cununa la gr. cat. iéra câtu la cununatu, de-si n'a trecutu dupa formalitâti — lu scria de unitu si protestéza ca preotulu gr. or. sa nu se mai atinga de cutare ca e unitu, — cununa ori pre cine fâra vestirile prescrise si asiá s'au constatatu bigamii si au fostu apoi unii incarcerati si unii suntu acum sub cercetare criminale. — Pandescu, cându preotii gr. or. au ce-va neplaceri cu atare poporénu de ai loru si numai decâtu folosescu ocasiunea de respectivulu se da unitu. — Sciu unu omu in Bucuresci, care de 4 ori, dicu de patru ori, a trecutu dela o confessiune la alt'a, de câte ori adeca se certá cu unulu séu cu celalaltu preotu. Déca d. e. face dauna o vaca a unui poporénu parochului gr. or. si acest'a 'si cere pre calea legei desdaunare, acel'a numai decâtu se mania si dreptu resbunare se da unitu si apoi preotulu gr. cat. lu primesce cu bratiele deschise. Casuri de aceste in comun'a Bucuresci suntu prea multe. De ce nu suntu capaci astu-feliu de ómeni fâra caracteru, fâra moralu? — togmai astu-feliu e si candidatulu de acum din Zdrapti. —

Caus'a scolara patimesce fórte multu prin astu-feliu de preoti. In 1864 in comun'a Bucuresci, la staruintia prot. Basi'a, s'a fostu inceputu a se edificá o scóla fórte frumósa, dara preotulu gr. cat. a luatu-o prin satu strigandu ca care se da unitu nu e iertatu a-lu silí sa duca pétra si lemne la scóla câci asiá are porunca dela Logosiu, — numai decâtu s'a facutu o larma mare in satu si s'au fostu si insinuatu de uniti vre-o 30 capi de familii pâna cându fericitulu prot. Basi'a s'a grabitu a recercá pre judele de cercu, de acest'a si-a revocatu ordinatiunea pentru facerea scólei si abiá s'au restabilitu ordinea si au reintorsu cei 30 individi; iéra biat'a scóla si astadi nu e gat'a. —

Acum domniloru capi ai greco-catoliciloru! Sa cugetâmu seriosu asupr'a celoru insirate ací si apoi sa ne intrebâmu: Facu astfeliu de preoti servitie bisericesci d-vóstre? carea, asiá credu, 'si are de scopu luminarea si moralisarea poporului? Facu astfeliu de preoti servitie bietei nóstre natiuni si in specie poporului nostru zarandanu?

Nu, domniloru, astfeliu de preoti nu numai ca nu facu servitie bisericei d-vóstre, ci mai tare o compromitu pre aceea, iéra poporului nostru ii causéza nespuse daune, câci ii strica moralulu si simtiulu religiosu si apoi ce e unu poporu fâra de aceste?

Déca suntu credinciosi gr. cat. in Zarandu apoi bine, nu vi-i rapesce nime! Nu aru fi mai bine pentru tóte aceste comune, unde aveti credinciosi, sa se constitue unu preotu singuru — fiindu in tóte abiá 40 familii gr. cat. — si apoi acest'a sa fia omu cultu onestu si la înaltimea misiunei sele decâtu 4 preoti — cá sa dicu asiá — prapaditi si cari mai pieru de fóme. Déca d-vóstra voiti a face propaganda pentru inmultirea credinciosiloru gr. cat. in Zarandu, apoi pre calea ce a-ti apucatu nu ve-ti potea ci mai bine aru fi sa tramiteti ómeni culti si seriosi de preoti, — si nu lepadaturele nóstre — si apoi acesti'a prin seriositatea, cultur'a si tactulu loru, mai in graba aru ajunge la resultatu. In fine, domniloru, ori-care ve va fi scopulu, ve rogu sa fi-ti cu considerare la impregiurârile, in care traimu, câci credu ca aru fi tempulu cá baremu noi sa nu ne stricâmu si usurpâmu. — Domniloru! sunteti in pusetiune a pune stavila decadintiei moralei poporului, care s'a inceputu in acestu comitatu, prin preotii cum ii arataiu, faceti acést'a si preste trecutu vomu trage unu velu. Continuati inse calea apucata apoi ve preparati a ve legitimá inaintea lumei si a lui Ddieu, câci urmârile se vedu pân'acum si iau dimensiuni infricosiate! Dixi et salvavi animam meam!! B.

Varietâti.

⁂ Instalarea Présântiei Sele P. Episcopu alu Aradului Ioanu *Metianu* avù locu Dumineca in 20 Aprile. Cá mandatariu archiepiscopescu a functiunatu P. Prot. Ioanu Hanni'a.

⁂ *Adunarea generala a scaunului* Sabiiului este anunciata pre 12 Maiu st. n. Obiectele de pertratare suntu: 1) Incunosciintiarea reg. ministeriu ung. despre inceperea functiuniloru sele; 2) Incunosciintiarea ministrului reg. ung. de comunicatiune despre inceperea functiuniloru sele; 3) Emisulu ministeriale prin care se aviseza dotatiunea salariale; 4) Propunere spre infiintiarea unui oficiu metricu; 5) Alegerea presiedintelui si vicepresiedintelui pentru comissiunea de reclamatiune in afaceri de contributiunea dupa case; 6) Propunere in privinti'a pertratârei unoru cestiuni de natura economica pre basea articlului de lege XVIII 1871; 7) Suplic'a comunei Cisnadia in privinti'a transcrierei unei obligatiuni de statu; 8) Aplacidarea unei dotatiuni pentru invetiatoriulu gr. cat. din Siur'a mica; 9) Aplacidarea unui adausu ad personam, la salariulu notariului com. din Slimnicu; 10) Asemenea pentru notariulu comunale din Gurariului C. Viletiu; 11) Incuviintiarea unei dedicatiuni facute de câtra comun'a Sadu Asociatiunei romàne pentru cultura si literatura; 12) formarea unui fondu pentru unu spitalu alu jurisdictiunei; 13) esaminarea ratiotiuniului casei scaunale: 14) Curentie.

⁂ *Tergulu de tiéra de Luni* a fostu mai putienu decâtu de midilocu. Cumparatori fórte putieni, mai multi vendiatori. Inca si furii suntu nemultiamiti cu tergulu, pentru-ca in rarulu celu mare de ómeni nusi potu face mendrele dupa urit'a loru pofta.

„S. d. T.“ spune ca Vineri nóptea s'a intemplatu in dumbrav'a Sabiiului unu omoru impreunatu cu rapire. „Omoritulu“ inca nu murise pâna la insirarea notitiei despre intemplarea acést'a deplorabile in fói'a citata. Faptuitorii suntu in mân'a justitiei.

⁂ *Contr'a injuraturiloru.* In senatulu italianu a facutu senatorulu *Angioletti* unu amendamentu la proiectulu de codic'a penala, conformu cârui injuratorii sa se pedepsésca cu inchisóre de o luna de dile si s'a primitu cu mare majoritate.

⁂ *Falsificate de note de statu* de 1 fl. suntu in cerculatiune. Falsificatele suntu pre harthia ordinaria de cancelaria, desemnele intr'o stare fórte primitiva, sirurile testului suntu strimbe, cuvintele: „allen landesfürſtlichen“ suntu intr'un'a; in sirulu alu doilea in cuventulu „bei“ „b“ e despartitu de „ei“; in cuventulu „Zahlungen“ „h“ e despartitu de „l“; in sirulu alu treilea cuvintele: „Folge geſetzlicher Beſtimmungen“ suntu fòrte resfirate; in cuvintele: „Einen Gulden“ silab'a „nen“ din cuventulu dintâiu e despartita si cele dóue litere din cuventulu din urma aterna in josu.

⁂ *Teatru.* Dlu G. Popescu si-a schimbatu program'a anunciata de noi Dumineca, dandu Luni sér'a o representatiune.

Nr. prot. 71 — 1875.

Edictu.

Ioanu Fauru din Apoldulu superioru, scaunulu Mercurei, carele de doi ani de dile a parasitu pre legiuit'a sea socie Susan'a Petru Fauru totu de acolo fâra a se scí ubicatiunea lui, se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî, anumítu pâna in 19 Aprile 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 18 Aprile 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Mercurei.
I. Drocu,
(1—3) Adm. prot.

Nr. 81/1875.

Edictu.

Prin care Mari'a Lazaru Mateiu maritata Vasiliu Stoicanu din Cristianu scaunulu Sabiiului, de tempu mai indelungatu prebegita, fâra a se scí loculu petrecerei ei, se indetoréza cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia computandu, negresitu sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu intentatu asupr'a-i de barbatulu ei, se va otarí si in absenti'a ei.

Sabiiu 11 Aprilie 1875.

Forulu matrimonialu gr. res.
alu protopresbiteratului tract.
(2—3) Sabiiului I.

Librari'a Socecu et Comp. Bucuresci.

Calea Mogosióei Nr. 7.

Anuncie aparitiunea primei serii a scrieriloru lui Vasilie Alesandri „*Teatru*“ 4 volume 8° formatu Charpentieru harthie velina, tipariu elegantu.

De vendiare la tóte librariele din tiéra pre pretiulu de 20 lei noi pentru 4 volume.

Spre finele lunei lui Maiu anulu curentu va aparé seri'a II-a „*Poesii*“ si pre la finele lui Octombre seri'a III-a „*Prosa*“ de d. Vas. Alexandri, câroru serii voru urmá imediatu:

Poesiile lui Dim. Bolintineanu.

(2—3)

Dr. Ioane Mog'a,

locuesce acum'a definitivu strad'a urezului Nr. 19 etagiulu I.

Intratulu prin ulitióra.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 33. ANULU XXIII.

Sabiiu in 27 Aprile (9 Maiu) 1875.

Sinodulu archidiecesanu,

Siedinti'a IV.

(dela 24 Aprile v.)

Presidiulu ordinariu, notariu pentru protocolu I. *Candrea*, pentru insinuarea oratoriloru Dr. Il. *Puscariu* (pro) si T. *Rosiescu* (contr'a).

Presidiulu arata, ca nefiindu gat'a comissiunile cu operatele loru siedinti'a anunciata pre astadi inainte de amédi trebuì sa se deschida numai adi dupa am. la 4 óre.

Se ia spre sciintia.

Nefiindu gat'a protocolulu siedintiei trecute verificarea lui se amana pre siedinti'a proxima.

Se ia spre sciintia.

Presidiulu comunica sinodului 1) ca deputatii: Cav. I. Puscariu, Moise Branisce si Savu Borha nepotendu vení ceru a fi dispensati dela siedintiele sinodali.

Se incuviintiéza concediulu cerutu.

2) Raportulu Consistoriului archidiecesanu, prin care acest'a arata resignarea actualului episcopu alu Aradului, P. I. Metianu, dela postulu de asesoru onorariu in senatulu strensu bisericescu.

Se ia spre sciintia cu adausulu, ca suplinirea locului vacantu se va pune la tempulu seu la ordinea dilei.

3) Raportulu Consistoriului arch. despre actulu donatiunalu alu Escelentiei Sele Procopiu Ivacicoviciu.

Se predà comissiunei financiale.

4) Petitiunea lui Onitia pentru unu ajutoriu anualu; a comitetului paroch. din Iaga pentru o subventiune de 100 fl.; a lui Barsanu paroch. in Becleanu pentru unu ajutoriu; a comunei bisericesci din Hid'a pentru unu ajutoriu prin colecte; a paroch. Ant. Chif'a din Hid'a pentru o subventiune cá catechetu; a comitetului par. din Trosnea pentru unu ajutoriu spre scopulu edificârei bisericei, a comunei Vinerea pentru a se cassá unele pacturi ilegali facute contr'a statutului org. si in daun'a bisericei; a dlui profesoru dela institutulu teolog. de aici D. Comsi'a, pentru urcarea salariului; a parochului din Apati'a Goga, pentru unu ajutoriu. Tóte aceste petitiuni s'au transpusu la comissiunea petitiunaria spre esaminare.

Rogarea comunei bis. Lis'a pentru a se arondá la ppiatulu Fagarasiului.

Se predà comissiunei pentru arondare.

Domnulu deput. Elia *Macelariu* face urmatórea propunere:

Considerandu ca in lips'a unui regulamentu normativu despre sfer'a de competintia a celoru trei senate consistoriale, s'a ivitu in sinulu Consistoriului arch. mai de multe ori unele dubietâti si mai cu séma in privinti'a aceloru afaceri, cari suntu de natura mista si cá atari dupa statut. org. apartienu la sfer'a de competintia a unui'a si celuilaltu senatu; —

Considerandu, ca si pâna acum unele objecte de mai mare insemnatate, — de-si acelea dupa natur'a loru s'au tienutu de competinti'a unui'a séu celuilaltu senatu, s'au pertractatu si decisu in Consistoriulu plenariu, fia pentru importanti'a cea mare, séu in urm'a unoru concluse speciali ale Veneratului sinodu arch.; —

Considerandu ca insusi natur'a lucrului si interesele cele adeverate ale archidiecesei inca aducu cu sine, cá ori ce objectu, séu afacere de mai mare insemnatate sa se pertracteze si decida in Consistoriulu plenariu; —

Din aceste cousideratiuni se face urmatórea

Propunere:

Venerabilulu sinodu sa binevoiésca a decide:

I) Ca pre lânga objectele insirate in §§ 119 si 140 stat. org., — apoi conferirea stipendieloru, — aprobarea profesoriloru dela institutulu ped. teol. din Sabiiu, si staverirea modalitâtiei in privinti'a esecutârei principiului de reciprocitate la infiintiarea si sustienerea de scoli miste cu caracteru contesiunalu, — mai au a se pertractá si decide in Consistoriulu plenariu urmatórele objecte:

1) Aprobarea protopresbiteriloru;

2) Impartirea ajutoriului imperatescu si a celui din fondulu de 30 mii, despre care impartire consistoriulu arch. va avé a relatiuná totu-déun'a sinodului arch. pre lânga acluderea unui conspectu alu celoru considerati;

3) Ori ce vendiare séu cumperare de realitâti, un'a si alt'a cu potere deobligatória, numai dupa urmat'a aprobare din partea sinodului arch. asemenea sí cumpararea de harthii de pretiu.

II) Afara de objectele premise, ii sta presidiului in dreptu, a relegá la plenum si alte objecte mai momentuóse, standu totu-déun'a in atari casuri asemenea si Consistoriului arch. in dreptu a se demite in meritulu lucrului, séu a relegá resolvirea la competinti'a respectivului senatu de resortu"

Propunetoriulu si reserva dreptulu de a motivá propunerea sea la tempulu cându se va pune la ordinea dilei spre desbatere.

Propunerea se transpune la comissiunea pentru propuneri.

Punendu-se apoi la ordinea dilei raportulu comissiunei verificatórie reportorulu I. Bojitia propune sa se verifice nou alesii deputatii clericali: Moise *Lazaru* in cerculu electoralu XVIII si I. *Comsi'a* in cerculu elect. XII.

Deputatii amintiti se verifica.

Urméza comissiunea petitiunaria. Raportorulu I. *Bogitia* relatéza, ca comissiunea propune:

a) cu privire la petitiunea preotului I. Isaila, care cere o remuneratiune pentru servitiulu seu cá catechetu alu tineriloru gr. or. dela gimnasiulu gr. cat. din Blasiu, — din consideratiune, ca unu atare servitiu nu se póte pretinde gratis; — cá rogarea acelui'a sa se transpuna la Ven. Consistoriu arch. si sa se dee respectivului o remuneratiune anuale de 50 fl. din fondurile disponibile ale archidiecesei.

Dep. E. *Macelariu* spriginesce propunerea comissiunii cu adausulu, cá designarea sumei sa se lase in voi'a Consistoriului arch.

Dep. *Gaetanu* in meritu spriginesce propunerea comissiunii, in forma inse densulu e de parere sa se dee comissiunei financiali.

D. *Hani'a* e de parere, ca intâiu trebuie sa se decida ca da-se respectivului remuneratiune si câtu si apoi comissiunea financ. va vedé, ca de unde sa se dee cuantulu votatu de sinodu.

D. *Boiu* admonéza, cá sa nu se faca casu de precedintia, si sa se transpuna petitiunea la Consistoriu, care dupa chibzuiala va conferí ajutoriulu din fondulu invetiatoriloru.

D. *Pop'a* designéza cuantulu remuneratiunei cu 100 fl. v. a.

Dep. *Popescu* e de parere, cá sa se dee respectivului remuneratiunea sub titlulu de preotu si nu din fondulu invetiatoriloru, dintr'altele spriginesce propunerea comissiunii.

D. *Patiti'a* spriginindu propunerea comissiunii relevéza necesitatea, de a se face unu conspectu despre catechetii dela tóte gimnasiele spre orientare.

Votându-se asupr'a propuneriloru se primesce propunerea comissiunii cu aditamentulu propusu de Macelariu.

Petitiunea preotului N. *Lazaru* catechetu la gimnasiulu ev. lut. din Sebesiu pentru o remuneratiune de 20 fl. se transpune Consistoriului spre considerare fâra de a se numí sum'a.

Suplic'a oficialiloru din cancelari'a arch. a archivariului Moise Tom'a si I. Reu pentru urcarea lefei loru se dà la presidiulu, pentru a li satisface dorinti'a din prisosinti'a pausialeloru cancelariei.

Cele-lalte suplice câte se presentara, se recomanda Consistoriului, spre a se luá in consideratiune drépta.

Dupa resólverea petitiuniloru, cari tóte s'au consideratu, intru câtu adeca, s'au potutu considerá, — urméza la ordinea dilei raportulu comissiunei pentru arondarea protopopiateloru.

Reportorulu *Patiti'a* — dupa redeschiderea siedintiei care fu suspinse pre 10 minute la propunerea dep. Pred'a, — desfasiura mai intaiu motivele, pentru cari protopopiatulu Lupsiei ce vine mai intâiu la discussiune trebuie a se arondá. Contr'a acestei arondâri au reclamatu vr'o 20 comune print'unu protestu. Comissiunea motivandu cu destule argumente e pentru arondarea protopresbiteratului in cestiune.

Archim. *Pope'a* arata, ca Consistoriulu a trebuitu sa lase acést'a causa in suspenso, pentru ca nu e competentu, deórece protestulu este indreptatu deadreptulu contr'a decisiunei sinodali, prin urmare Sinodulu are sa decida.

La cererea dep. *Bolog'a* raportorulu cetesce actulu, numesce comunele protestatórie, si dovedesce, ca tóte impregiurârile topografice, comerciali reclama acésta arondare, protestulu e eflusulu numai a unoru tendintie particularistice, cari déca s'aru admite aru puté face ilusoria arondarea.

Hanni'a pune unu mare pondu pre protestele aduse, trebuie a se considerá dorintiele poporului, densulu necunoscendu impregiurârile e de parere: Sinodulu sa insarcineze pre Consistoriu, cá acest'a sa esmita unu comisariu, care sa studieze situatiunea, si déca va aflá intemeiata arondarea, sa se efeptuésca conformu legei.

Pred'a argumentéza, ca in meritulu arondârei nu mai incape nici o indoiéla, numai in respectulu esecutârei se potu escá pareri — altmintrenea discutandu iéra in meritu amu vení in conflictu cu actele legali premergatórie, dreptu aceea propune, cá comunele sa se indrepte la conclusulu sinodalu din 1874 intratu dejá in potere de lege, iéra Consistoriulu sa duca in deplinire arondarea.

Rosiescu spriginesce propunerea lui Hanni'a din motivele ce le-a adusu acest'a. *Piso* e pentru arondare, inse sa nu prea grabimu. Mai vorbescu Macelariu si Patiti'a, celu dintâiu argumentéza, ca conclusele sinodali se potu alterá prin sinodu, déca impregiurârile pretindu acést'a.

Gaetanu apera propunerea comissiunei dovedindu chiaru din reclamele comuneloru, ca e necesaria arondarea, — iéra Diamandi *Manole* cere sa se esmita doi comisari fiindu cestiunea delicata, pentru a se eruá, déca suntu adeverate séu nu gravaminele comuneloru ce au protestatu.

D. *Moldovanu* dà unu esposeu topograficu din care se vede, ca sistarea ppiatului, resp. arondarea este reclamata de impregiurârile locale; deci e pentru propunerea comissiunei.

Presidiulu e pentru cercetare si urmandu acést'a sa se refereze la altu sinodu despre starea adeverata a lucrului.

In fine urmandu votarea se primesce propunerea comissiunei pentru arondarea ppiateloru si cu acést'a siedinti'a de astadi a sinodului fiindu tempulu inaintatu se termina.

Siedinti'a V.

(din 25 Aprile.)

Dupa ce se deschide siedinti'a, se autentica protocolulu siedintiei de Mercuri si se anuncie esibitele intrate, din partea presidiului urméza la ordinea dilei continuarea discussiunei asupr'a arondârei protopopiateloru.

Comissiunea prin raportorulu seu *Patiti'a* comunica, ca protopopulu Ternavei de susu Almasianu cere sa fia denumitu la Mediasiu si sa i se desfiintieze tractulu seu; comissiunea propune: sa se indrepte petentele cu rogarea sea la Consistoriu.

D. *Hani'a* cere sa se resolveze, déca se desfiintiéza séu nu tractulu in cestiune, in câtu pentru stramutarea petentelui la Mediasu, acést'a sa se relege la Consistoriulu arch.

D. *Boiu* spriginindu propunerea comissiunei e de parere, ca déca alegerea ppresb. Almasianu la Mediasiu, aru succede, tractulu Ternavei se desfiintiéza, déca nu, ppiatulu remane in statu quo.

Schiau spriginesce propunerea comissiunei, deputatului *Siandru* inse o combate din motivulu, ca de vreme ce ppiatulu in cestiune apare cá o insula si impedeca o administratiune buna, asiá este cu cale, cá sa se satisfaca cererea petentelui chiaru in interesulu administratiunei.

Borcea sustiene, ca nu se póte primí conditiunea, care ni o pune respectivulu ppopu, de a fi denumitu, fiindu acést'a contr'a statutului organicu, dreptu acea rogarea lui sa se transpuna la Consistoriu spre a se decide asupr'a ei in sensulu statutului org. si alu dispositiuniloru sinodali.

Mai pledéza *Piso* pentru, iéra *Macelariu* contr'a propunerei comissiunei si punendu-se la votu se primesce propunerea comissiunei cu aditamentulu dep. Borci'a.

Reportorulu comissiunei *Patiti'a* impartasiesce ca contr'a arondârei protopopiatului Sabiiului I si II s'au substernutu unu recursu, pentru a nu se efeptuì arondarea, pâna cându actualii ppopi I. Hanni'a si I. Popescu suntu in viétia, ci a remané conformu concluseloru sinodali in statulu de adi. Comissiunea propune sa nu se dea locu recursului si sa se efeptuiésca arondarea conformu dispositiuniloru Consistoriului.

Punendu-se recursulu la ordinea dilei se deschide o desbatere de principiu asupr'a cestiunei, ca invólva arondarea propusa a numiteloru ppiate *desfiintiarea* loru fapteca séu se face numai o schimbare care nu alteréza de locu ppiatele in fundamentele sele.

Macelariu, care deschide desbaterea acést'a interesanta si animata, sustiene, ca prin arondarea acestoru ppiate, dupa cum vrea sa o esecuteze Consistoriulu, se vatema drepturile castigate, li se rapesce respectiviloru unu dreptu acuiratu; dupa cum se vede din raportu, comissiunea cere nu arondarea, ci desfiintiarea ppiateloru, ceea ce este contr'a concluseloru sinodali, deci oratorulu doresce, cá ppiatele sa remana intacte.

Borci'a replica antevorbitoriului, ca in casulu subversante nu e desfiintiare, ci o simpla arondare, cá si la alte ppiate. Numirile istorice ale ppiateloru in cestiune suntu : tractulu Salistei si alu Resinariloru, cum a fostu d. e. si episcopi'a la Resinari. Acum déca se stramuta resiedinti'a ppopului dela Sabiiu la Salisce, care opidu este centrulu, in care gravitéza viati'a acestui ppiatu, nu se face alt'a de câtu se tiene contu de interesele administratiunei, fâra cá prin acést'a sa se altereze. ppiatulu, precum nu s'au alteratu nici episcopi'a schimbându-si resiedinti'a dela Resinari la Sabiiu. Oratorulu arata, ca chiaru dupa conclusele sinodali arondarea in modulu acest'a, este reclamata de interesele administratiunei ; deci spriginesce propunerea comissiunei.

Strevoiu: Ori-ce institutiune numai asiá póte prinde radacini in poporu, déca nu se facu schimbâri dese. Poporulu vediendu desele schimbâri va devení schimbatiosu si siuvaitoriu, se va vatemá in semtiulu seu de legalitate, pentru ca si poporulu cunósce sensulu unei institutiuni. Acest'a este principiulu oratoriului, deci dupa acestea intréba densulu : Este propunerea comissiunei mai corespundietória concluseloru sinodali séu bá? Conclusulu de sub nr. 27 intielege sub arondare rumperea numai a câtoru-va comune, rumpându-se mai multe atunci se provóca o desfiintiare ; din aceste consideratiuni oratorulu sustiene propunerea lui Macelariu.

Pred'a arata cu conclusele sinódeloru in mâna, ca arondarea in cestiune nu invólva de locu desfiintiarea, pentru ca aice e numai o schimbare locale, dara elementele constitutive ale ppiateloru : sinódele etc. — remanu totu acelea, singura numirea se schimba ; dara schimbarea acést'a e cu totulu neesentiale si de aceea recomenda propunerea comissiunii.

Dr. *Petcu* desvólta in pledarea sea, contr'a comissiunei, ca arondarea aici nu e mai multu arondare ci desfiintiare, dupa cum a aretatu si deput. Macelariu, a cârui propunere o si primesce oratorulu in urma.

Piso propune, cá protopopiatele sa se arondeze, dara pâna ce suntu actualii ppi in viétia sa resiedeze in Sabiiu.

Bolog'a se provóca la sensulu singhelieloru séu alu gramateloru, voindu sa arete, ca prin desfiintiarea ppiateloru in cestiune sa ia respectiviloru ppi actuali drepturile castigate prin acele gramate, in cari suntu induse tóte comunele ppiatului. Cum-ca aceste ppiate nu se arondéza, ci se desfiintiéza, oratorulu citéza unele pasuri din conclusele sinodului dela 1873 si dovedesce, ca dupa cum sta raportulu numericu alu acestoru ppiate arondate de Consistoriu, se vatema interesele ppiloru actuali si ppiatele suntu alterate, dreptu acea e pentru propunerea, sa remâna ppiatele intacte.

Gaetanu dice, ca se ataca propunerea comissiunei din mai multe privintie ; neesistinti'a ppiatului Salisce aru fi unu caracteristiconu alu desfiintiârei. Acést'a intrebare inse e resolvita deodata cu primirea proiectului de arondare, deci astadi nu mai póte incapé discussiune in respectulu acest'a. Incâtu e pentru desfiintiare, nu este adeveratu, ca ppiatele in cestiune s'au alteratu de totu, pentru ca majoritatea a remasu la trunchiu, elementele constitutive suntu totu acelea, cu o diferintia mica numai, care o vedemu si la alte ppiate arondate, fâra cá sa se póta dice despre aceste ca s'au desfiintiatu. Mai departe nu s'a scurtatu nimenea in drepturile sele, dupa cum se sustiene din mai multe pârti, dreptu aceea se recomenda propunerea comissiunei.

Schiau, din motivele aduse si la discussiunea asupr'a protop. Ternavei de susu, sustiene si aici, ca este o desfiintiare la medilocu si nu o arondare, dreptu aceea nu póte sa accepteze propunerea comissiunei, ci se alatura la propunerea lui Macelariu.

Cristea reflectandu la gramatele, din cari d. Bolog'a a derivatu dreptulu de a nu se arondá, respective desfiintiá ppiatele, — observa, ca déca ne-amu luá dupa singhelii, apoi putemu dice ca dupa logic'a acést'a nici unu ppiatu nu remâne in statulu reclamatu de gramata, pentru ca fia-care ppiatu au perdutu din comunele sele insirate in gramat'a sea mai multe séu mai putiene. Incâtu e pentru meritulu discussiunei, ca subverséza aici o arondare in sensulu genuinu, séu o desfiintiare, trebuie sa marturisésca ca aici nu e vorb'a de desfiintiare, dupa cum sustienu unii. Aici e o arondare cá ori unde, si déca ne-amu impedecá de tóte veleitâtile amu trebuí sa sistâmu arondarea — dreptu aceea oratorulu recomenda propunerea comissiunei.

D. *Manole* esplica ce va sa dica cuventulu arondare. Acestu cuventu deriva din limb'a francesa, semnifica, ca se rotundiesce ce-va, dara nu se alteréza, nu se face o schimbare esentiale, precum vedemu, ca se face cu ppiatele in cestiune ; dreptu aceea sustiene propunerea lui Macelariu.

Mihaltianu arata, ca mai tóte protopopiatele afara de alu Zarandului, au suferitu o stirbire mai mare séu mai mica, de aci inse nu urméza, ca acelea s'au alteratu. Oratorulu recomenda propunerea comissiunei.

Se cere incheiarea desbaterei, dara neprimindu-se se deschide discussiunea de nou asupr'a acestui objectu, care a lunecatu de pre terenulu de principiu pre ghiati'a personalitâtiloru.

Serv. *Popoviciu* espune motivele ce-lu indémna a se abate dela propunerea comissiunei. Oratorulu, din consideratiunile relevate pâna aci si de alti oratori ce pledara pentru sustienerea intacta a ppiateloru in cestiune, se alatura la propunerea lui Macelariu.

Arch. *Pope'a* marturesce, ca n'a avutu de gandu sa ia cuventulu, dara vediendu ca discussiunea ia dimensiuni mari se afla indemnatu a-si esprime convingerea sea in caus'a din discussiune. Aici este vorb'a de arondarea ppiateloru, nu de a protopresbiteriloru, prin urmare o causa objectiva. Déca se sustiene din mai multe pârti, ca prin arondare aceste ppiate se desfiintiéza, apoi oratorulu trebuie sa dica ca nu este adeveratu, pentru ca respectivele ppiate nu se desfiintiéza. Cuventulu desfiintiare semnifica atâtu câtu distrugere, d. e. déca se va luá din cas'a, unde suntemu adunati, caramidele, scandurile, cu unu cuventu tóte pârtile constitutive, atunci, ea se desfiintiéza. — Dara la ppiatele cestiunate nu se intempla acést'a, pârtile loru constitutive cu putiena schimbare remanu totu unu intregu, cá si mai nainte, ele nu se distrugu prin arondare. Óre déca se taie dela unu arbore unulu séu doi rami, incéta elu de a mai fi arbore ? Credemu ca nu — Séu déca se taie dintr'unu vestmenta o bucatica si se carpesce iéra cu unu petecu de asemene natura, óre se alteréza vestmentulu ? Nu de locu. Dreptu acea oratorulu in interesulu causei partinesce propunerea comissiunei.

Se cere incheiarea desbaterei care se primesce.

Dep. *Branu* de Lemeny replica dep. Pope'a, ca in casulu concretu de fatia, arondâmu pre protopresbiteri, pentru ca se muta resiedinti'a, se schimba numirea si se taie protopopiatulu preste medilocu rumpendu-se mai multe comune, — dreptu aceea din aceste motive precum si din testulu legei insusi deriva necesitatea, cá sa se lase aceste ppiate intacte — se alipesce lânga propunerea lui Macelariu.

In urma mai pledéza Macelariu pentru propunerea sea, referintele Patiti'a pentru a comissiunei. Se pune la votu nominalu propunerea lui Macelariu, si se respinge cu 22 contr'a 18 voturi.

Piso cere votare asupr'a propunerei sele, pre care o tiene de o propunere de sine statatória. Propunerea sea, ca ppiatele Sabiiului I si II se arondéza, inse actualii protopresbiteri remanu cu resiedinti'a in Sabiiu, se primesce.

Vineri in 25 Aprile s'a continuatu si terminatu referatulu comissiunei arondârei protopresbiterateloru. Picanta fu observarea dep. *Branu* de Lemenyi la reclamatiunea mai multoru comune din Branu, cari dorescu cá numirea protopresbiteratului loru sa fia cea de pâna acum : *ca intre reclamanti suntu criminalisti.*

In siedinti'a de eri s'a alesu Par. Protosincelu Dr. Ilarionu *Puscariu* asesoru onorariu in Consistoriulu bisericescu. Mai pre largu cu alta ocasiune.

Câtra p. t. membri ai partideloru romane din Transilvani'a.

Suntu numeróse ocasiunile, unde fiii mai destinsi, energiosi, luminati si devotati ai cutarui poporu potu dá probe stralucite despre grigi'a de interesele acestui'a, despre abnegatiunea-li eroica si zelulu loru sinceru natiunalu si patrioticu ; inse dóra nici odata mai stralucite, decâtu cu ocasiunea alegeriloru dietali in cutare statu constitutionale. Alegerea de deputati pentru diet'a tierei e pétr'a din capulu unghiului a constitutiunei si constitutionalismului unui statu. Acestu dreptu cetatienescu, pre câtu de frumosu, pre atâtu si nepretiuibile, cuprinde in sine, cá o adeverata picside a Pandorei, posibilitatea tuturoru bunatâtiloru politico-sociali, intielesuali si materiali pentru tiéra si poporu, déca acele prin indiferentismu, imparechiâri, abusuri si alte asemeni, nu le vomu lasá sa ne scape din mâni.
In patri'a nóstra, precum se scie, preste siepte-optu septamâni inca voru fi alegeri dietali, si óre care patriotu adeveratu, care fiu credinciosu alu natiunei sele sa nu se intereseze de ele si sa nu fia ingrigiatu de decurgerea si modulu reusitei loru ? Prin ele se voru decide mare parte destinele tierei nóstre si in acest'a ale natiunei rom. pre unu lustru de ani in ainte ; de unde e invederata necesitatea imperativa, de a ne sufulcá de cu bunu tempu spre a ne defige fatia cu cestiunatele alegeri un'a tienuta barbatésca, nu numai corespundietória adevarateloru interese ale poporului, ai cârui fii ne mandrimu a fi, ci si démna de insemnatatea natiunei rom. in acést'a patria.

Din asemeni consideranti emisese subscrisii cunoscutulu loru *apelu fratiescu* pentru tienerea unei conferintie rom. transilvane inainte de desu memoratele alegeri dietali ; care apelu de mai tóta inteliginti'a nóstra fiindu fostu apretiuitu dupa intentiunea lui sincera rom. in urmare pentru stabilirea locului unde ? a tempului cându ? a persónei, au persóneloru prin cari ? si mai alesu a modalitâtiei, dupa care sa fia conchiamata conferinti'a ? la dorintie mai multelaturali, se tienù in 11 Aprile a. c. la Alb'a-Iuli'a o *consultatiune prealabile* de mai multi barbati rom. fruntasi. Acesti'a, dupa serióse desbateri, in contielegere fratiésca statorira. cá „membrii partideloru rom. din Transilvani'a sa se convóce la o conferintia gener. in Sabiiu, spre a se pronunciá asupr'a tienutei politice a româniloru fatia cu alegerile dietali", *convocarea propria* a conferintiei, cum si *defigerea dilei* intr'unu terminu anumitu, cá adeca intre conferintia si alegerile dietali sa remana unu intervalu de 30—40 dile, incredintiandu-o subsemnatului clubu ; mai adaugendu si acea, cá „câtra présantiele loru p. p. metropoliti de Blasiu si Sabiiu, cá capi bisericesci ai româniloru, clubulu sa indrepte specialminte o rogare, cá efluinti'a dorintiei nóstre a tuturoru, precum cá Escelintiele sele asemenea sa nu pregete a participá la conferintia."

Conformu acestei insarcinâri, dupa ce actulu alegeriloru dietali se pronuncie intre 1—15 Iuliu st. n. subscrisii grabescu a conchiamá pre p. t. membri ai partideloru rom. din Transilvani'a la oconferintia gener. tienenda in Sabiiu la 23 Maiu st. n. a. c. spre a ne pronunciá asupr'a atitudinei politice a româniloru ardeleni fatia cu alegerile dietali.

Fia-ni iertatu, fatia de suprem'a insemnatate a causei, a dá espresiune firmei sperantie, ca barbatii nostri inteleginti si maturi din tóte unghiurile belei Transilvanie nu voru crutiá tempu spese, nici ostenele, spre a concure cu luminile loru la fericit'a deslegare a cestiunei. Mam'a nóstra iubita, dara multu cercata, natiunea, cere in stremtorarea sea concursulu tuturoru fiiloru sei buni si fideli. Faca ceriulu, cá la intentiunat'a conferintia, sa se afle intr'un'a lamur'a natiunei si intelegintiei nóstre ardelene si sa dea toti mâna cu mâna cei cu anima romána ! In unire sta poterea. Faca ceriulu, cá oftat'a conferintia gener. sa ni aduca pre ranele aniloru din urma acelu remediu, *balsamulu unirei*, cu care sant'a causa a natiunei rom. va fi de diumetate castigata !

Din siedinti'a comitetului „clubului membriloru rom. ai comitetului comit. Cosiocnei."

Clusiu 27 Aprile 1875.

Presied. club. Alesandru Lazaru, vice-presied. Dr. Greg. Silasi, cassariu Greg. Chif'a, notariu Vict. Russu, membrii : Gavr. Popu, Vas. Rosiescu, Laz. Baldi, Ioane Petranu.

Revist'a diaristica.

„Vocea Covurluiului" ocupandu-se de politic'a guvernului nostru dice urmatórele :

„Noulu ministeriu ungurescu, a cârui capu realu e dlu Tisza, aspira la vacantiele ce o sa-i dea finea sessiunei si apropiarea nóueloru alegeri. Erá tempu, câci magiarismulu accentuatu a dlui Tisza, cu tóte ca-i aduce aplause frenetice din partea maioritâtiei fusioniste, aru putea sa-lu incurce cu cele-lalte natiunalitâti a regimului si chiaru cu Austri'a cislaitana.

Dlu Tisza a cutediatu sa pronuncie, chiaru in parlamentu, in fati'a representantiloru natiunalitâtiloru serba, ruténa, romána si sasa, cari forméza marea majoritate a populatiunei regatului stului Stefanu, marele cuventu : Ungari'a trebuie sa fia unu statu natiunalu, ceea ce va sa dica unu statu magiaru. Colegulu seu dela lucrârile publice a facutu unu comentariu elocuentu acestei tese ; elu a sumatu pre toti functiunarii departamentului seu, pre toti impiegatii drumuriloru de feru, a procurá in terminu de 6 luni proba ca sciu limb'a magiara.

Acésta otarire ecuivaléza cu o proscriptiune a tuturoru functiunariloru capabili, cari, cá si toti industrialii si comerciantii, suntu de origine germana. Naturalmente diuariele din Vien'a striga la tirania: la care pres'a ungurésca respunde cerendu interdicerea loru in Ungari'a. Mesur'a dlui Pechy va provocá crudimi in Austri'a. Directorii drumuriloru de feru austriace au decisu la rendulu loru de a cere escluderea drumuriloru de feru unguresci din uniunea drumuriloru de feru austro-germane. Deputatii sasi, români sí croati din diet'a din Pest'a 'si propunu din parte-le de a interpelá pre ministeriu in privinti'a acést'a. Ei voru cere la rendulu loru cá, in administratiunile Croatiei, toti magiarii sa fia esclusi, déca nu voru vorbí limb'a croata.

Patriotismulu esclusivu a stângei magiare ce a ajunsu la putere este dara o mare gresiéla politica, cându chiaru n'aru fi decâtu unu calculu electoralu. Partidulu conservatoriu se va dá negresitu in partea natiunalitâtiloru oprimate, organulu capului seu, contele Sennyey, combate pre fatia politic'a ingusta si dominatórie a partidului liberalu magiaru."

Camer'a deputatiloru din Pest'a, se scrie la „Republique française“, a fostu la 13 Aprile teatrulu unei scene destulu de violenta si care este simptom'a unei situatiuni prea incurcata in Ungari'a. Se discutá o subventiune estraordinaria de 300,000 florini ce trebuiá sa se atribue din fondurile statului, teatrului nationalu, adeca teatrului magiaru.

Aici urméza unu estrasu scurtu din cuventarea lui *Miletici* si a lui *Politu* dupa care dis'a fóia francesa continua:

„La aceste cuvinte ale dlui Tisza, unu tumultu indescriptibile isbucnì in adunare, aplausele si vivaturile (éljen) tribuneloru se amestecara cu acelea ale representantiloru. De alta parte, deputatii serbi, croati, români si sasi se sculara si parasira sal'a. In zadaru presiedintele Ghyczy suná clopotielulu, tumultulu nu potea sa se termine, si cându se mai calmà putienu, trebuí sa se radice siedinti'a. Naturalmente, diuarele magiare canta osanele dlui Tisza.

Cu tóte acestea partidulu baronului Sennyey nu este de locu satisfacutu de acésta scena si prevede cu dreptate funestele consecintie in provinciele nemagiare ale corónei santului Stefanu.

Trebuie sa observâmu ca asertiunile dlui Tisza in materi'a statistica suntu prea cutedietórie. Dupa recensimentulu oficiale magiarii nu suntu decâtu in numeru de 5,538,000 contr'a a 4,874,000 slavi, 3,484,000 români si 1,700,000 germani, in totalu 10,058,000 nemagiari. Inse, aceste cifre oficiale au fostu grupate de câtra functionarii guvernului interesatu a sporí totalulu magiariloru in daun'a celoru-a-lalte natiunalitâti; persónele autorisate credu ca totalulu nemagiariloru este si mai considerabilu, si déca se pune lânga aceste cifre faptulu, ca guvernulu nu face nimicu pentru instructiunea publica, cultulu si fericirea acestoru natiunalitâti cari trebuie sa subvie cu propriele loru medii, la tóte trebuintiele loru, se va intielege lesne mani'a ce trebuie ele sa simta vediendu-se victimele unei rase mai putienu numerósa si care, departe de a cresce, din contra scade fâra incetare.

Guvernulu ungurescu, posedandu o majoritate in parlamentu in urm'a fusiunei vechiului centru stangu cu partidulu baronului Deak, se pare dispusu a se aretá rigurosu câtra natiunalitâtile rivale. Se anuncia ca Matica (societate literara si pedagogica) serba din Turocz-Szent-Martin a fostu suprimata de autoritâti si hartiele sele secuestrate. Tóte acestea potu sa devina mai serióse de cum se crede, si póte sa supravina in valea Danubiului evenimente grave, cari aru avea o mare influintia asupr'a linistei generale a Europei.

Noutâtile din Aten'a facu sa se presimta eveneminte grave in regatulu grecu. Diuariele opositiunei facu pre fatia apelu la resistentia si la refusarea impositeloru votate de majoritate. De alta parte regele este pusu directu in causa ca n'a congediatu ministeriulu seu; cu tóte aceste e siguru ca minoritatea, divisata in fractiuni rivale, aru fi fostu incapabila de a formá o administratiune care sa fi avutu sians'a de a traí. Regele Georgiu se afla dara intr'o positiune superaciósa in tóte privintiele.

Romani'a.

De curiositate comunicâmu, dupa „Curierulu de Iasi“ urmatórele date; care voru interesá cu deosebire pre acei cetitori ai nostri cari se intereséza a scí cum se serbéza pascile in Romani'a:

In sér'a de Vinerea mare, la órele $7\frac{1}{2}$, I. S. domnitoriulu, insotitu de cas'a sea civila si militaria, escortatu de escadronulu de gendarmi, a mersu la sânt'a metropolie, unde a asistatu la serviciulu bisericescu, celebratu de câtra Inaltu Preasfinti'a Sea metropolitulu primatu, incungiuratu de inaltulu cleru. La acésta ceremonia erau fatia d-nii ministri; delegatiuni ale inalteloru curti de casatiune si de compturi, ale curtiloru si tribunaleloru, d. primariu alu capitalei; inalti functionari ai statului si d-nii oficieri superiori din garnizóna.

M. S. domnitoriulu cu In. P. S. S. metropolitu primatu, inaltulu cleru si d-nii presenti au ocolitu cu sântulu epitrafu si intorcându-se apoi in biserica au asistatu la seversirea oficiului divinu.

Sambata, 12 Aprile curentu, Inaltimea sea Dómn'a, insotita de dómn'a Sea de onóre, a asistatu, la órele 9 de diminétia, la sfânt'a liturgie, in biseric'a Dómn'a-Balasi'a.

In Sambet'a pasciloru la 12 óre nóptea, Inaltimea Sea Domnitoriulu, urmatu de cas'a sea civila si militaria, si escortatu de unu plutonu de militieni calari si de unu plutonu de gendarmi, a mersu spre a asistá la „sfânt'a inviere“, ce, cu solemnitate traditionala, s'a serbatu la sfânt'a metropolia, fatia fiindu d-nii ministri; notabilitâtile magistraturei si ale administratiunei, d. primaru alu capitalei si d-nii oficieri superiori cari nu se aflau in frontu.

In curtea metropoliei erau insiruite detasiamente din tóte corpurile garnizonei.

Inaltu P. S. S. metropolitulu primatu, inconjuratu de inaltulu cleru, a slujitu sfânt'a liturghie si cându esclama „Christosu a inviatu“, corulu a intonatu unu imnu si 101 tunuri de pre „dealulu Spirei“ au anuntiatu capitalei acestu momentu solemnu.

Mari'a Sea, dupa acést'a a luatu in mâna sfânt'a cruce, inaintea câreí'a s'au inchinatu toti asistentii si dupa vechiulu usu, s'a scrisu evangeli'a sfântului Ioanu, care, in urma a fostu semnata de Prea Inaltulu Nostru domnu si investita cu sigiliulu statului.

La esîrea din biserica, I S. domnitoriulu, trecându pre dinaintea detasiamenteloru garnizonei, le-a adresatu obicinuit'a urare de „Christosu a inviatu“, la care trupele au respunsu prin aclamatiuni entusiaste.

Mari'a Sea s'a intorsu apoi pre la órele 2, la palatu; vizitarea obicinuita a casarmeloru neputendu-se face din caus'a tempului fórte ploiosu.

Luni, 14 Aprile curentu, la $9\frac{1}{2}$ óre diminéti'a, M. M. L. L. domnulu si dómn'a au asistatu la sânt'a liturgie slujita la biseric'a negutietoriloru.

Mariile loru au fostu intempinate la intrare de d-nii epitropi ai acestui sfântu lacasiu.

Marti, 15 Aprile curentu, Mari'a Sea domnitoriulu a binevoitu a intruní la dejunu pre domnu generalu de divisiune I. E. Florescu, ministrulu de resbelu; d-nii generali Radovici si Zefcari; d-nii prefectu si directoru alu politiei capitalei; d-nu locotenentu-colonelu Gr. Polizu, comandantulu regimentului 3 de calarasi; d. locotenentu-colonelu I. Algiu, comandantulu pietiei precum si d-nii oficieri ai escadronului de gendarmi si plutonulu de militieni calari, cari au formatu escort'a Mariei Sele in nóptea de pasci, comandatu de locotenentulu I. Izvoranu si compusu din: sergentu maioru G. Nestoru; sergentii: A. Lahovari si Pitesteanu; soldati militieni: C. Izvoranu, D. V. Polizu-Micsiunesti, I. I. Polizu-Micsiunesti, D. Moruzi, C. Sutiu, C. Balaceanu, D. Manu, A. Giani, M. Schin'a, Dumitrescu, Ghebauer, Hagi Tudurachi, A. Lensiu, C. Arghiropolu si Bozianu.

I. S. Domnitoriulu, care purtá uniform'a de calarasi, luându paharulu a radicatu, la sfersitulu dejunului, urmatoriulu toastu:

„Este acel'a-si unoru de a fi soldatu séu generalu, fiindu ca fia-care ostasiu este aparatoriulu tierei, gat'a a luptá si murí pentru patri'a sea.

Prin urmare trebuie sa fia mandrie pentru totu românulu de a face parte din armata Vedu cu cea mai mare multiamire ca acestu sentiementu petrunde astadi tinerimea nóstra. Inceputulu este bunu, nu me indoiescu ca elu va gasí unu resunetu in tóte districtele si atunci tiér'a póte asteptá in linisce ór'a de pericolu si eu voi strigá cu incredere:

„Traiésca Romani'a, tare de a pururea!“

La aceste cuvinte, cari au fostu salutate cu urarile cele mai entusiaste ale asistentiloru, d. generalu Florescu a respunsu:

Sa traiésca M. S. Domnitoriulu!
Sa traiésca M. S. Dómn'a!

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

CAPU XIII.

Manipulatiunea.

§ 133. Notariulu publ. e indetoratu, incâtu legea n'aru dispune altmintrea, a pastrá originalele tuturoru documinteloru publice facute de densulu.

Cându la facerea cutârui documentu iau parte doi notari, acel'a pastréza originalulu, care au fostu insarcinatu cu compunerea lui.

§ 134. Actele, cari notariulu le au compusu cá insarcinatulu judecatoriei, se dau in originalu judecatoriei.

Déca intr'o afacere, ce notariulu o implinesce cá comisariu alu judecatoriei, se compune vre-unu documentu notariale, acést'a notariulu o amintesce séu in procesulu verbale ce s'a luatu despre afacere, séu in reportulu ce are sa faca judecatoriei, inse documentulu are sa-lu manipuleze cá ori-care altu documentu notariale.

§ 135. Originalulu documinteloru publice notariulu publicu numai in casurile stabilite prin lege, séu la demandatiunea judecatoriei lu póte estradá. Totu odata este datoriu a luá copi'a acelui'a inainte de estradare, in acést'a a insemná fidelu tóte notitiele marginale, corectiunea si schimbarea (modificarea) ce se afla in originalu; in urma copi'a acést'a a o subscrie cu mân'a sea propria, a o provedé cu sigilulu seu oficialu si a o autenticá prin presiedintele tribunalului, iéra acolo unde nu este tribunalu, prin judele cercului. Acést'a copia suplinesce originalulu pâna la retramiterea acestui'a, facendu-se esceptiune numai pentru copi'a testamentului mentiunatu in §. 84.

§ 136. Notariulu p. este datoriu a-si tiené scriptele in ordine, a le pune in fasciculi facuti dupa anu si numeru, si a le pastrá in locu siguru in locuinti'a ori in cancelari'a sea.

Pre partea din afara a fasciculiloru este a se insemná anulu si numerulu, si déca volumulu scripteloru recere a se face mai multi fasciculi, — numerulu primu si ultimu alu documinteloru publice dintr'ensulu.

Scriptele ce notariulu le-a facutu din insarcinarea judecatoriei, déca ele remanu la notariulu p. suntu a se manipulá totu in asemenea ordine, dara deosebite de câtra documintele publice.

§ 137. De pre documentele publice se potu estradá espeditiuni autentice, copie autentice, autenticate ori simple. Acésta calitate este a se insemná pre actu.

Estradarea acestor'a de regula este detorinti'a acelui notariu publicu, care pastréza originalulu. Esceptiunile suntu stabilite in lege.

§ 138. Espeditiuni autentice numai acelor'a, si in atâtea esemplarie se potu estradá, pentru cari si in câte esemplarie acést'a s'a concesu in documentu. Déca documentulu in acésta privintia nu cuprinde in sine nimic'a, fia-care parte póte pretinde câte o espeditiune autentica.

La finea documentului, séu pre cól'a aclusa este a se insemná totu-déun'a, cui si cându s'a estradatu espeditiunea autentica.

§ 139. Espeditiunea autentica trebuie sa consune din cuventu in cuventu cu originalulu. Regulele §-loru 64 si 65, suntu a se aplicá si aici, totusi cu acea diferintia, cumca corectiunea, suplementulu si schimbârile facute in originalu pre lânga observarea formalitâtiloru prescrise, este a se scrie la acelu locu, unde apartiene, dara fâra cá acést'a sa se amintésca deosebi.

In testulu espeditiunei sa se cuprinda plenipotentiele si cele-lalte acluse ale documentului astfeliu, ca clausul'a de autenticare sa aiba putere si pentru acluse. Despre acést'a inse sa se faca amintire in clausul'a de autenticare.

La dorinti'a pârtiloru se potu eliminá din espeditiune aclusele; eliminarea inse, sa se amintésca in clausul'a de autenticare; dara pre bas'a unei espeditiuni, cá si acést'a esecutiunea nu se póte ordiná.

§ 140. Autenticarea espeditiunei se face astfeliu, cá notariulu publicu la finea espeditiunei consuna cu originalulu pastratu la notariulu publicu; mai departe ca pentru cine, unde si cându s'a estradatu. Acésta clausula notariulu o subscrie cu mân'a propria si o provede cu sigilulu óficialu.

§ 141. Espeditiunea autentica estradata dupa formele legale posiede egala autenticitate cu documentulu originalu, si acolo, unde legea pretinde presentarea documentului originalu, are totu atât'a valóre de dreptu cá acest'a.

§ 142. Déca documentulu notarialu cuprinde in sine mai multe afaceri juridice si de sine statatórie: notariulu p. in locu de o espeditiune completa póte estradá espeditiune deosebi despre fia-care afacere, ceca ce in clausul'a de autenticare este a se insemná. Pre bas'a unei espeditiuni cá acést'a inse, esecutiunea nu se póte ordiná.

§ 143. Notariulu publicu numai in casurile urmatórie póte estradá de nou espeditiune autentica:

a) déca se invoiescu pârtile;

b) déca o cere partea in loculu unei espeditiuni gresite ori defectuóse, restituindu cee-lalta.

c) déca partea dovedesce, ca cea dintâiu s'a perdutu si ca este nimicita prin judecatoria;

d) déca s'a ordinatu prin tribunalulu respectivu (§ 11. 134.)

Acésta calitate a espeditiunei este a se insemná si pre espeditiunea insa-si.

§ 144. Espeditunea autentica reinoita o ordina tribunalulu la suplic'a partei respective si numai atunci, déca suplicantele aréta verosimilitatea, ca are lipsa de espeditiunea ulterióra si ca in contr'a estradârei nu esiste nici o greutate.

Despre decisiunea de incuviintiare, se incunosciintiéza ambele pârti.

Decisulu de incuviintiare nu se póte atacá cu remedie juridice. In contr'a deciseloru de denegare suplicantele póte ápelá in 15 dile dela iumanuare.

§ 145. In casulu §-lui 143. lit. a) despre invoirea pârtiloru se face protocolu. Acést'a sa se ámintésca si in clausul'a de autenticare. Acestu protocolu, precum si in casulu §-lui citatu lit. b) espeditiunea restituita mai departe in casulu de sub lit. c) atestatulu necesariu, in urma in casulu de sub lit. d) demandatiunea judecatoriei sa se alature la documentulu originalu.

§ 146. Notariulu publicu este datoriu a concede pârtiloru, urmatoriloru, plenipotentiatiloru loru si preste totu : persóneloru, cari dovedescu interesulu loru de dreptu si in contr'a câror'a nu esiste impedecare fundata, si cu invoirea pârtiloru ori-cui, — sa cetésca documintele, si la cererea loru a li dá copia autentica ori simpla.

Copia de aceste notariulu publicu póte estradá si mai de multe ori.

§ 147. Notariulu publicu despre testamentele facute de elu, ori predate lui spre pastrare nu póte estradá decâtu numai copia; dara si aceste in viéti'a testatoriului si numai acestui'a, ori incrediutului seu provediutu cu plenipotintia speciala. Dupa mórtea testatoriului numai déca testamentulu s'a publicatu conformu normeloru prescrise. In casulu din urma clausul'a de publicare sa se insemne si pre duplicatu.

§ 148. Déca notariulu publicu, unei persóne, carea dupa lege nare dreptu, denéga estradarea espeditiunei ori copiei autentice, ori cetirea originalului, — partea asuprita are dreptu a-si cautá indreptatirea la tribunalulu respectivu. Notariulu publicu nu póte denegá implinirea mandatului judecatorescu.

§ 149. Notariulu publicu este datoriu in 3 dîle a estradá espeditiunile, estrasurile si copiile, cerute déca aceste nu trecu preste trei cóle, — iéra déca suntu de mai mare estensiune, celu multu in 8 dîle.

In casu de intrelasare (negliginti'a) la cererea partei, presiedintele tribunalului concrede estradarea ori altui notariu publicu, ori judelui cercualu. Acésta impregiurare cu provocare la decisulu judecatorescu, are sa fia amintita in espeditiune, respective in clausul'a de autenticare.

§ 150. Déca se perde originalulu documentului, — pârtile potu depune la notariu espeditiunea autentica acelui'a. La acést'a inse se recere amortisarea (nimicirea) documentului perdutu, si dupa seversirea procedurei — incuviintiarea tribunalului respectivu.

Decisulu de amortisare si de incuviintiare se brosiuréza de espeditiunea depusa.

§ 151. Fia-care notariu publicu este datoriu a purtá protocolu de afaceri, in a cârui rubrici se insémna urmatórele:

a) numerulu actului in ordine curinte, dela inceputulu anului pâna la finea lui, sub acést'a cu litere mai mici lun'a si dîu'a actului :

b) numele de familia, de botezu ori adectivu, alu pârtiloru, caracterulu si locuinti'a loru; déca suntu mai multi: numele colectivu si in casu déca acést'a nu s'aru poté intrebuintiá numirea unei persóne, iéra ceea-lalti cu numerulu cointeresatiloru;

e) numirea si obiectulu afacerei dimpreuna cu sum'a eventuala a pretiului;

d) observatiuni, cu deosebire in casulu §-lui 85, insemnarea, ca s'a estradatu originalulu, precum si numele primitoriului.

§ 152. Notariulu publicu este datoriu a improtocolá de regula documintele de ori ce afacere, dupa rubrice si in tóte dîlele; pre documentulu publicu si pre espeditiune a insemná numerulu de afacere.

Legalisarea copieloru si traduceriloru, protestele cambiale, esibitele compuse de notariulu publicu, si insarcinârile primite dela judecatorie, precum causele de lasamentu nu se inregistréza in acestu protocolu de afaceri

â 153. Improtolarea áre sa se faca corectu, fâra radere ori interpolare, astfeliu, ca dela unu numeru pâna la cela-laltu sa nu remana locu golu pentru o linea intréga.

Notariulu publicu este datoriu a subscrie fia-carea pagina indata ce aceea este umpluta, (scrisa), si a provedea cu numerulu anului si cu sigilulu oficialu pagin'a prima si ultima a protocolului de afaceri.

§ 154. Protocolulu de afacere, avendu a se transfilá cu cordea, ambele ei capete a se sigilá pre ultim'a pagina, si a se insemná numerulu pagineloru, — se legaliséza prin presiedintele tribunalului. Altufeliu de protocolu de afacere nu póte intrebuintiá notariulu.

Déca protocolulu de afacere s'a umplutu, séu déca notariulu vrea sa intrebuintieze altu protocolu fâra de a fi plinu celalaltu: protocolu primu are sa fia incheiatu prin presiedintele resp. alu tribunalului, si crucifigându-se locurile góle, — sa scóte din usuare.

Presiedintele pórta registru despre protocólele (de afaceri) legalisate prin elu, si despre numerulu pagineloru acelor'a.

§ 155. Notariulu publicu este datoriu la inceputulu fia-cârui anu a substerne presiedintelui de tribunalu protocolulu de afacere in originalu, si in copia vidimata de elu.

Presiedintele insemnându numerii de afaceri din anulu trecutu, provede protocolulu cu subscrierea sea, originalulu lu restitue notariului, iéra copi'a o depune in archiv'a tribunalului.

Notariulu publicu, care in prim'a jumetate a lunei lui Ianuariu nu substerne protocolulu de afaceri, — platesce pentru fia-care dî de negligintia pedépsa de 2 fl. v. a. Despre incasare, eschidiendu-se remediile de dreptu, se ingrigiesce presiedintele.

§ 156. Notariulu publicu, afara de protocolulu de afaceri, mai are sa pórte urmatórele :

a) registru alfabeticu despre numele pârtiloru, cari vinu inainte in protocolulu de afaceri, avendu a se insemná in acest'a si numerii corespundietori ai afaceriloru;

b) altu registru alfabeticu despre partile, cari au depusu ori au lasatu a li-se face testamentu, — eventualu au insemnarea, ca respectivulu a muritu, ori ca si-a luatu indereptu testamentulu;

c) protocolu pentru proteste de cambii in intielesulu legiloru viginte, in care se insémna si protestulu hartieloru comerciale mentionate in § 104 :

d) protocolu despre banii depusi ori primiti prin elu, precum si despre obiectele de pretiu :

e) protocolu despre pertractârile laseminteloru;

f) protocolu despre insarcinârile judecatoresci.

§ 157. Rubricele protocóleloru despre causele de laseminte, precum si despre insarcinârile judecatoresci, cuprindu in sine urmatórele:

a) numerulu curente dela inceputulu anului pâna la fine :

b) anulu, lun'a si dîu'a, in care a primitu insarcinarea dela judecatoria ori dela parte, anumindu totodata si pre celu ce l'a insarcinatu;

c) obiectulu insarcinarei;

d) anulu, lun'a si dîu'a, in care a corespunsu insarcinarei;

e) notiti'a: cându s'au substernutu judecatoriei actele ori raportulu, respective: cându s'a estradatu pârtiloru documentulu :

f) observatiunile eventuale.

§ 158. Limb'a administratiunei este cea magiara. Notariulu publicu la inscriptiunea sigilului oficialu, la ducerea protocóleloru, precum si in corespundintiele sele oficiale ce le are cu judecatoriele si cu camer'a notariala, in calitate de notariu publicu, este datoriu a intrebuintiá acést'a limba.

CAPU XIV.

Archivele notariloru publici.

§ 159. In archivele notariale se pastréza scriptele si sigilele notariloru publici, cari prin mórte ori din alta causá au incetatu a functioná.

Atari archive voru fi la fia-care judecatoria reg.

In acést'a archiva scriptele fia-cârui notariu publicu, cu insemnare necesaria se voru pastrá in deosebite fasció e si in armarie (sicrie) incuiate.

§ 160. La archivele notariale se voru aplicá archivari notariali, si, cerendu trebuinti'a, archivari suplinti.

Afacerile archivariului le provede de regula personalulu tribunalului. Afacerile archivariului notarialu presiedintele judecatoriei le concrede unui'a dintre judecatorii tribunalului. Afacerile cancelariei le plinesce unu espeditoriu, cârui'a se dau spre dispusetiune cancelisti in numeru recerutu.

§ 161. Déca estinderea mai mare a archivei aru cere unu personalu deosebitu, ceea ce pre bas'a remonstratiunei tribunalului respectivu si a camerei notariale se decide prin ministrulu de justitia — personalulu archivei notariale se platesce din vistieri'a statului. Pre archivariulu, adiunctulu acestui'a, si pre espeditoriu lu numesce ministrulu de justitia, iéra pre scrietori presiedintele tribunalului.

De archivari si adiuncti sa se numésca pre câtu se póte, notari publici, cari dupa ocuparea acestui postu numai potu functioná cá notari publici.

Concursulu la aceste posturi se publica prin respectiv'a camera notariala, iéra propunerile sele le subsierne ministrului de justitia.

§ 162. Din archiv'a notariala numai archivariulu póte estradá espeditiuni autentice, copie autenticate ori simple, asemenea si estrasele, atestatele si incunoscintiârile, precum si documintele pastrate numai elu le póte estradá.

Atari documinte le subscrie notariulu publicu si le provede cu sigilulu archivei notariale.

Câtu pentru manipulatiune: normele stabilite pentru notarii publici servescu de cinosura.

Tacsele inca sa se incaseze dupa normativele notariale si sa se transpuna la respectiv'a casa de contributiune.

§ 163. Déca archivariulu refusa cutare espeditiune, estradarea cutarui documentu copie, ori cetirea cutârui actu, nu da deslucirile dorite, séu in urma, déca partea nu se indestulesce cu stabilirea tacsei : asupr'a plansórei partei, dupa ascultarea archivariului, decide tribunalulu. Acésta decisiune nu se póte atacá cu remedie juridice.

§ 164. Déca móre cine-va, a cârui testamentu se pastréza in archiv'a notariului publicu : sa se observe dispusetiunile §-lui 85.

(Va urmá)

Raportu comerciale.

Sabiiu 7 Maiu n. Grâu 4 fl. 27 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 73 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 80 xr. pâna 2 fl. 53; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 47 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a 10—20 fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie ungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Aprile (7 Maiu 1875.)

Metalicele $5^0/_0$	69	80
Imprumutulu nationalu $5^0/_0$ (argintu)	74	35
Imprumutulu de statu din 1860	111	50
Actiuni de banca	964	—
Actiuni de creditu	231	25
London	111	25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	25
„ „ „ Temisiorene	79	75
„ „ „ Ardelenesci	78	50
„ „ „ Croato-slavone	81	—
Argintu	102	80
Galbinu	5	27
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Nr. prot. 71 — 1875.

Edictu.

Ioanu Fauru din Apoldulu superioru, scaunulu Mercurei, carele de doi ani de dile a parasitu pre legiuit'a sea socie Susan'a Petru Fauru totu de acolo fâra a se sci ubicatiunea lui, se citéza a se presentá inaintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî, anumitu pâna in 19 Aprile 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 18 Aprile 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu
Mercurei.
I. Drocu,
Adm. prot.

(2—3)

Nr. 81/1875.

Edictu.

Prin care Mari'a Lazaru Mateiu maritata Vasiliu Stoicanu din Cristianu scaunulu Sabiiului, de tempu mai indelungatu prebegita, fâra a se scí loculu petrecerei ei, se indetoréza cá in terminu de unu anu dela datulu de fatia computandu, negresitu sa se presenteze inaintea forului matrimoniale subscrisu, pentru ca la din contra procesulu intentatu asupr'a-i de barbatulu ei, se va otarí si in absenti'a ei.

Sabiiu 11 Aprilie 1875.

Forulu matrimonialu gr. res.
alu protopresbiteratului tract.
Sabiiului I.

(3—3)

☛ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☚

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum : caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum : flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa; diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACSHMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 34. ANULU XXIII.

Sabiiu in 1|13 Maiu 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Sabiiu 30 Aprile.

Suntemu mai bogati cu diece dile de eveneminte, cá pâna acum. Dilele aceste diece au adausu paginile istoriei bisericei nóstre natiunali si putemu dice spre multiamirea nóstra. Dreptatea, avendu totu-déun'a de a invinge multe obstacule, le invinge incetu, dara in fine totu le invinge. Unu procesu de feliulu acest'a, va se dica, impreunatu cu ostaculi, cu greutâti, se desfasiura, acum de ani incóce, inse, cu tóta sarutarea . . . . din anulu trecutu, se desfasiura progresandu.

Suntu inca prea ingramadite impresiunile ce ni li-a lasatu sinodulu nostru archidiecesanu. Fia-care din impressiuni se nisuesce a se inaltiá la nivelulu de unde se póta fi pricepute si comunicate mai departe. De aceea va fi astadi cu anevoia a apretiá totu ce s'a petrecutu in sinodu din firu in peru, si asiá parerea ce ni o dâmu asupr'a lui privesce numai pârtile generali si mai momentuóse.

Celu dintâiu momentu alu sinodului nostru archidiecesanu lu constituie la tóta intemplarea cuventarea-programa a Escelentiei Sele presiedintelui sinodale, cunoscuta dejá cetitoriloru nestri, carea dupa noi culminéza in urmatórele:

„Voiu folosí deosebi tóte medilócele instructive spre acea, cá moralitatea crestinésca sa se inradacineze la poporulu nostru; spre acestu scopu dorescu a vedé sant'a nóstra biserica provediuta cu preoti luminati si cu invetiatori bine cualificati pentru a respandí cultur'a cea adeverata intre poporu.

Nu voiu suferí nici odâta, cá passiunile si interesele particulari sa aiba rolu in viéti'a nóstra bisericésca, ci mai vertosu voiu lucrá spre a se face intre noi câtu mai strense legaturile dragostei crestinesci si a se realisá pretotindeni principiulu comuniunei, in carea ne aflâmu cá crestini, cá membri ai unei provincie metropolitane si mai departe cá membrii archidiecesei nóstre.

Bun'a armonia intre cleru si poporu e o conditiune esentiala la prosperarea nóstra; acést'a trebuie sa se sustiena nebantuita, prin respectarea reciproca a dreptului de a participá ambele acestea elemente constitutive ale bisericei la regularea si dirigerea trebiloru bisericesci dupa mesur'a provediuta in statutulu organicu.

Chiamarea mea este mai departe a privegiá si a lucrá intr'acolo: cá disciplin'a, rondulu bunu, dreptatea, ecuitatea, amórea si fratietatea sa domnésca intre noi, si cu acestea sa *stralucésca archidieces'a nóstra, si sa se presinte câtu mai démna de rangulu ce-lu are fatia de cele-l'alte eparchii.*"

Cuvintele aceste combinate cu propunerea comissiunei ad hoc, carea referà in siedinti'a cea din urma a sessiunei, ne dau garanti'a cea mai mare si mai buna de unu viitoriu, care nu e alta decâtu calea progresului câtra care nisuimu si pre care si astadata lu salutâmu.

Unu incidentu regretabilu s'a aratatu in sinodu, intielegemu dóue interpelatiuni din urma din partea dep. Macelariu si Branisce, nejustificate sub nici unu punctu de vedere. Au avutu inse si acele unu resultatu favorabile pentru caus'a cea drépta, pentruca au indignatu prin neadeverat'a espunere a lucruriloru sinodului intregu.

Sinodulu archidiecesanu,

Siedinti'a VI

(dela 25 Aprile v.)

Siedinti'a se deschide la 5½ óre d. a. Protocolulu siedintiei trecute nefiindu gat'a autenticarea lui se amana pre siedinti'a proxima.

La ordinea dilei urméza continuarea raportului comissiunei pentru arondarea protopopiateloru.

Asupr'a petitiuniloru comuneloru: Cublesiulu rom. Dancu, Poinitia Tomei, Merisioru si Feresdiu, a comunei Glimbaca, Mukendorf, Sambet'a superióra, Dragusiu, Vistea super. Sarpatak, Presaca, Tiantiari, Mukendorf si Critiu, — in caus'a arondârei loru la protopresbiteratele respect. comissiunea propune: cá aceste rogâri sa se transpuna Consistoriului spre a se decide in I instantia conformu conclusului sinodalu.

Se primesce.

Asupr'a cererei sinodului ppescu din Sasu-Sebesiu pentru reincorporarea comuneloru Inuri, Oard'a de susu, Limb'a-Ciugudu, si Saracseu la ppresbiteratulu Sasu-Sebesiului comissiunea propune; sa se transpuna rogarea la Consistoriu spre a se rectificá arondarea comuneloru conformu conclusului sinodale la ppresbiteratulu Sabesiului si Albei-Iuli'a si anume: cele reclamate ale lasá la Sabesiu, cu esceptiunea Seracseului, care sa se dea ppresbiteratului Orestiei, iéra la Alb'a-Iuli'a sa se adauge comunele: Rimeti, Satu-Ponoru, Valea-Geoagelului, Valea-Inzelului si Olteni,—cari au fostu remasu afara din cercularíu, precum si Mogosiu, Miclesci, Mamaligari, si Valea Barnei.

Se primesce.

La rogarea mai multoru representanti din protopresbiteratulu Bersei pentru numirea istorica de a Branului si pentru nedefigerea centrului ppescu; — comissiunea propune, cá numirea de ppresbiteratu alu „Branului" sa se incuviintieze, iéra resiedinti'a sa se sustiena in Zernesci.

Dep. *Branu de Lemenyi* e de parere, ca de óre-ce rogarea n'a venitu din partea sinodului ppescu si nu póte demintí asigurarea protopresbiterului, acum Epis. Aradului P. *Metianu*, fiindu subscrisa numai de unii individi privati,*) cererea loru sa nu se incuviintieze.

Dupa ce a mai vorbitu Puscariu si Macelariu sinodulu la propunerea dep. Bolog'a decide:

Conclusulu sinodului din anulu trecutu relativu la nomenclatur'a si resiedinti'a ppresbiteratului Birsei se sustiene.

Terminandu-se discussiunea asupr'a arondârei ppiateloru urméza la ordinea dilei raportulu comissiunei pentru regularea parochieloru.

Referentulu I. *Popescu* in numele comissiunei amintesce, cumca Consistoriulu arch. prin conclusulu sinodului din a. tr. Nr. prot. 41 a fostu insarcinatu a) sa faca unu conspectu detaiatu despre tóte parochiele devenite vacante dela 1873—1875 si despre intregirea loru cu parochi si administratori, precum si despre acea, ca câte parochii s'au redusu, si in câte s'au potutu efeptuì imbunatatirea sortiei preotiloru; b) cá nice o parochia vacanta sa nu se intregésca pâna nu se va stabilì mai intâiu pre basea legei dotarea preotului; — apoi reportéza referentulu, cumca Consistoriulu prin conspectulu seu arata, ca in restempulu susu indigitatu au devenitu 71 parochii vacante, din cari 3 s'au redusu, iéra 31 s'au provediutu cu parochi si 37 suntu administrate de administratori parochiali. Incâtu pentru imbunatatirea sortiei preotiloru, Consistoriulu dice, ca nu se póte constatá cu siguritate, fiindu ca protocólele sinódeloru parochiali suntu mance in privinti'a acést'a, dara e de firma credintia, ca prin regularea ce a urmatu starea preotiloru in unele parochii in totu casulu s'a imbunatatitu.

Comissiunea avendu in vedere conclusulu susu citatu alu sinodului arch. propune:

1) cá acelu conspectu sa cuprinda date sigure despre imbunatatirea venituriloru preotiesci esoperate in parochii, fia prin reducere, fia cu ocasiunea intregirei parochieloru aretandu-se in comparatiune veniturile ce au fostu mai inainte si cele ce s'au stabilitu mai in urma;

2) in raportulu consistoriului sa se arete la fia-care parochia vacanta neintregita, din ce causa nu s'au intregitu acea, si in ce modu s'au pusu administratoru parochialu, dupa cererea poporului, séu prin ordinu consistorialu;

3) in acelu raportu sa se arete asemenea cu deameruntulu dificultâtile si tulburârile ce póte se voru fi ivitu séu se voru iví pâna la sessiunea viitória cu ocasiunea intregirei parochieloru, fia din caus'a reducerei numerului preotiloru, fia din motivulu imbunatatirei venituriloru acelor'a fia din óre care alta causa.

Se primesce propunerea comissiunei. Fiindu tempulu inaintatu siedinti'a se inchide la 7½ óre si se anuncie siedinti'a proxima pre diu'a urmatória la 9 óre.

Siedinti'a VII

(din 26 Aprile.)

Siedinti'a deschidiendu-se la 9 óre se cetesce protocolulu siedintiei a IV si se autentica.

Presidiulu presentéza: 1) Unu telegramu dela dep. Ios. Orbonasiu pentru concediu. Se ia la cunoscintia. 2) Raportulu consistoriale, prin care substerne petitiunea stipendiatului I. Neamtiu pentru inmultirea stipendiului seu. Se predà comissiunei financiarie 3) Raportulu consist. despre o asemenea petitiune a lui T. Ceontea carea se da la comissiunea financiaria. 4) Representatiunea Consistoriului, prin care acest'a substerne resolutiunea ministeriului reg. pentru replatirea a 10,000 fl. din fondulu sidoxiale la cass'a statului. Se predà comissiunei financ. 5) Rogarea nepotenciosului invet. G. Soreanu pentru unu ajutoriu. Se predà comissiunei petitiunarie.

Deput. Diam. *Manole* cerendu cuventulu face urmatórea interpelatiune:

Considerandu, ca unu organismu numai atunci prosperéza, déca fia-care membru alu acestui'a implinesce chiamarea si indatorirea sea si prin urmare considerandu ca si in biseric'a nóstra dreptu credinciósa din archidiecesa numai atunci voru merge lucrurile bine, déca fia-care factoru alu acestei'a si cu deosebire acei'a, cari suntu incredintiati intr'unu gradu mai mare séu mai micu cu ingrigirea de trebile bisericesci, 'si implinescu acuratu datorintiele ce le prescrie loru legea si autoritâtile superióre, credu de datorintia cu deosebire a deputatiloru sinodali, ca déca observéza intr'unu locu séu altulu o stare abnormale séu unu abusu, sa-lu aduca acest'a la cunoscinti'a locuriloru competente si astu-feliu sa contribue a delaturá reulu, Aceste premise mi iau voia a face urmatórea interpelatiune:

a) Mi este cunoscutu si credu ca asemenea ii este cunoscutu si Vener. Consistoriu, ca atunci cându fericitulu in Domnulu Metropolitu Siagun'a a inzestratu pre preotulu grecu dela biseric'a S-tei treimi din cetatea Brasiovului cu singhelia de parochu, lu-a indatoratu, cá elu la tóte prasnicele sa celebreze servitiulu ddieescu impreuna cu parochulu românu dela aceea'si biserica. Acést'a dispositiune nu s'a esecutatu nice odata pâna acum.

b) Mai departe 'mi este cunoscutu, ca acestu preotu grecu dela 1867 anulu instituirii sele cá parochu si pâna acum n'a publicatu in biserica nici odata ordinatiunile esmise de Ven. Consistoriu si-mi este cunoscutu si aceea, ca onorat. scaunu ppescu din Brasiovu n'a facutu pasii necesari si suficienti pentru a constringe pre desu pomenitulu parochu la implinirea datorintiei sele. In fine

c) Amu cunoscintia despre acea, ca matriculele dela biseric'a acést'a nu se pórta conformu prescrieriloru bisericesci si civile de parochii respectivi, ci pentru crestini de natiunalitate greco-bulgara se pórta de unu mireanu si inca in modu fórte neregulatu cu corecturi, iéra parochulu românu nedândui-se din partea epitropiloru greco-bulgari matriculele bis. este silitu a insemná pre botezatii, cununatii si mortii români pre foi volante, din care causa este supusu la multe neplaceri din partea autoritâtiloru politice, si acést'a *neregularitate* se sufere din partea onor. scaunu ppescu din Brasiovu; deci vinu cu totu respectulu a intrebá:

Suntu cunoscute aceste calamitâti si neregularitâti Inaltului Presidiu si Ven. Consistoriu? si déca suntu cunoscute s'au luatu mesurile corespundietórie spre delaturarea loru?

Presidiulu respundiendu indata interpelatoriului promite, ca se voru luá mesurile necesarie spre a delaturá iregularitâtile acelea si despre resultatu va referá la sinodulu viitoriu.

Presidiulu face cunoscutu, ca dep. M. Branisce, cârui i-se dase concediu, s'a presentatu.

Se ia spre sciintia.

Dep. Boiu face propunerea: Pentru esecutarea conclusului sinodale din 1874 Nr. prot. 19 p. 3 se insarcinéza Consistoriulu arch. a propune la bugetulu anului 1876/7 sum'a necesaria si form'a corespundietória, spre a se provedé seminariulu arch. cu inscriptiunea si emblemele corespundietórie pentru eternisarea memoriei fundatorului seu, a Archiepiscopului si Metropolitului Andreiu.

Dechiarându-se propunerea acést'a de urginte se incepe numai de câtu o discussiune viua, la care iau parte mai multi oratori. In fondu toti se invoiescu cá sa se esecuteze conclusulu relativu la inscriptiune pre seminariulu Andreianu, numai modalitatea provóca unele pareri diverginti.

Dep. *Gaetanu* aprobandu ide'a esprimata dejá prin conclusulu din anulu trecutu sustiene, ca trebuie sa se lase esecutarea acestui conclusu prea Venerab. Consistoriu, care pâna la anulu viitoriu sa ne presenteze unu profilu pre câtu se va puté de corespundietoriu si sa nu se precipiteze lucrulu.

---

*) Aici a fostu lapsus linguae de care amintiramu in nrulu trecutu si pre care dlu Branu mai tardiu l'a retrasu. R.

Dep. *Petco* cere sa se deschida Consistoriului unu creditu de 800—2000 fl. pre scopulu acest'a.

Dep. *Pacurariu* arata, ca trebuie lasata esecutarea acestui conclusu V. Consistoriu, acest'a sa confereze cu ómenii de specialitate, sa statorésca form'a, in care sa se tórne ide'a, sa i se dee unu creditu spre scopulu acest'a, iéra sinodulu sa-si reserveze dreptulu a dá Consistoriului indemnitatea decursive, déca va aflá ca Consistoriulu a purcesu corectu intru esecutarea conclusului.

In urma se primesce propunerea dep. Boiu imbinata cu propunerea lui Gaetanu.

Punendu-se la ordinea dîlei alegerea unui asesoru onorariu in loculu P. Episcopu Metianu se alege Dr. Ilariu *Puscariu* cu 23 contr'a 18 voturi ce le-a intrunitu protop. *Baracu.*

Presidiulu anuncie resultatulu acestei alegeri, dara in privinti'a intarirei, fiindu ca esiste pedeca, si reservà dreptulu a se dechiará de alta data.

Vine la ordinea dîlei referat'a comissiunii pentru imbunatatirea starii preotiloru.

Rogarea preotiloru G. *Simonu* si G. *Vatasianu* in caus'a deteriorarii veniteloru preotiesci in parochi'a Bundorf se transpune la V. Consistoriu spre competenta afacere.

Dav. *Almasianu* cá presiedinte alu comissiunei scolarie da de scire, ca comissiunea acést'a e gat'a cu raportulu seu.

Punendu-se la ordinea dîlei referad'a acestei comissiuni ref. *Miheltianu* cetesce in estensu raportulu Consistoriului cá senatu scolariu de sub Nr. 937/1875, si dupa acest'a referad'a comissiunii asupr'a acestui raportu.

Referad'a se primesce de basa la desbaterea speciale.

Fiindu tempulu inaintatu siedinti'a se suspinde la 1 óra d. a. si continuarea se anuncie pre 5½ óre d. a.

Siedinti'a se redeschide la 5½ óre d. a. si la ordinea dîlei se continua referad'a comissiunii.

Se cetesce din referada punctulu I, in care dîce comissiunea, ca senatulu scolasticu n'au potutu resolví numai in 15 siedintie 1220 piese intrate (175 s'au resolvitu brevi manu) si aru dorí, cá pre venitoriu sa se tiena mai multe siedintie, dara propune sa se ia spre sciintia acestu punctu.

Dep. *Gaetanu* cerendu deslusiri dela referintele comissiunei spre a se convinge despre datele din raportu capeta respunsulu, cumca nu s'au mai cautatu dupa acte prin archivu, ci s'au datu crediementu raportului consistoriale. Din motivulu acest'a Gaetanu cere sa se respinga propunerea comissiunei si sa se indrumeze comissiunea scolaria, cá sa confronteze raportulu consistoriale cu actele ce se afla in archiv'a consistoriale si sa refereze despre resultatu in decursulu referadei sele.

Referintele consistoriale in senatulu Consist. dep. *Branu* de *Lemeni* si P. Vicariu N. *Pope'a* dau deslusiri despre causele putieneloru siedintie si in urma Gaetanu multiemindu-se cu aceste esplicatiuni si retrage propunerea sea.

Se primesce propunerea comissiunii.

Cu privire la alu 2 pct. din raportulu Consist. despre visitatiunea scóleloru din Campeni si in tractu, unde se dîce ca s'au aplanatu controversele, comissiunea propune sa se ia spre sciintia.

Dep. R. *Patiti'a* observa, ca passulu acest'a din raportu, in care sa dîce ca s'au aplanatu diferintiele si s'au infiintiatu fondulu, sa se corige intr'acolo, ca s'au *asiguratu* fondulu fiindu acest'a infiintiatu dejá de unu dieceniu.

Dep. *Gaetanu* inca scie, ca s'au infiintiatu mai de multu tempu, dreptu aceea sa se coriga acestu passu dupa starea adeverata a lucrului.

Dupa o discusiune viua, la care iau parte Macelariu, Hanea, Diamandi si Branu

Se primesce propunerea comissiunii.

La punctulu 3 din referada despre cuprinsulu raportului Consist. relativu la starea scóleloru si la datele statistice, comissiunea este multiemita cu specificarea si aretarea acestoru date si cu dispositiunile facute de Consistoriu, speréza, ca pre venitoriu se voru asterne date scolastice mai esacte, acést'a nu s'au potutu face acum pentru ca unele ppresbiterate n'au asternutu la tempu conspectele loru.

Se ia spre sciintia.

Se primescu apoi punct. referadei dela 4—11 si indata vine la discusiune p. 12 despre regulamentulu pentru esaminarea profesoriloru dela institutulu ped. teol. — comissiunea propune sa se ia spre sciintia. § 1 se primesce, la alu 2 § propune *Gaetanu* ca comissiunea esaminatória are a se constituí pre sine alegându-si presiedinte si dupa finirea lucrarii sa raporteze Consistoriului; — care propunere se respinge, primindu-se a comissiunii relativu si la §§ 3. 4. 5 si 6.

La punctu 7 dep. *Popescu* nu este multiemitu cu gruparea disciplineloru teologice in specialitâti, fiindu despartite unele discipline cari dupa natur'a loru stau in strensa legatura — dreptu acea oratorulu pledéza pentru a se primí studiele in ordinea propusa de operatulu consistoriale, si e contr'a comissiunii.

Se primesce inse propunerea comissiunii.

Partea I a referadei se primesce in tóte punctele conformu propuneriloru comissiunii scolarie.

Fiindu tempulu tare inaintatu se radica siedinti'a si se anuncie cea venitórie pre dîu'a urmatória la 9 óre. —

Marti la 1 óra d. a. s'au terminatu siedintiele simodali din anulu acest'a, celu din urma alu periódei de 3 ani. Deputatii s'au departatu din Sibiiu. — Despre siedintiele de Domineca, Luni si Marti vomu reportá in numerulu viitoriu. —

„Le Nord“ dela 27 Aprile se esprima astu-feliu despre visit'a principelui imperialu alu Germaniei in Itali'a si despre semnificarea politica a acestei visite:

„Principele imperialu alu Germaniei a mersu la Neapole, unde a avutu o lunga intrevedere cu regele Victoru Emanuilu; principele a fostu invitatu sa-si stabilésca resiedinti'a in palatulu regelui, pre tempulu siederei sele la Neapoli. Acésta visita si impregiurârile in cari ea s'a efectuatu, vinu a distruge tóta cladirea de comentarii de inalta fantasia, alu câroru punctu de plecare fusese parasirea proiectului imperatului Guilom. Se disese, spre esemplu, ca escursiunea principelui Fridericu Vilhelm, care trebuiá mai intâiu sa fia revestita cu unu caracteru oficialu, s'aru fi schimbatu intr'unu viagiu intreprinsu intr'unu viagiu intreprinsu incognito, in urm'a unei neintielegeri intre curtile Germaniei si Italiei asupr'a alegerei orasiului unde sa se intalnésca principele cu regele Victoru Emanuelu; la Berlinu, diceau unele diuare, se insistá cá intrevederea sa aiba locu la Rom'a, pre când並 guvernulu italianu erá cu totulu ostilu acestui proiectu. Faptulu ca principele a mersu la Neapoli, fâra a se oprí macaru in cetatea eterna, probéza intru câtu sgomotulu despre care amintiramu erá lipsitu de ratiunea de a fi. Atara de acestea, principele s'a dusu singuru la Neapoli, fâra principés'a Victori'a, care a remasu la Florenti'a; acést'a nu erá dara o intrevedere fortuita, adusa de intemplârile unei escursiuni; ci e unu viagiu intreprinsu specialmente in scopulu unei visite câtra regele Italiei. Ce-va mai multu, acésta visita avù locu a dóu'a dî dupa refusulu camerei deputatiloru de a luá in consideratiune propunerea Petruceli dela Gatin'a peutru abrogarea legei garantieloru in favórea Papei. Tóte acestea probéza fórte lamuritu ca cu tóte divergintiele ce s'au produsu intre cele dóue guverne asupr'a cestiuniloru politicei eclesiastice, raporturile loru continua a avé intiparirea unei amicitii mutuale, care esclude prevestirile alu câroru tablou fantasmagoricu ii descriá unele foi din Berlinu in urm'a intrevederei dela Veneti'a.“

Sub titlulu, „cestiunea dunareanâ“ diurnalulu „l'Univers“, dela 26 Aprile publica urmatoriulu interesantu articulu:

Amu mai scrisu si alta data in acestasi locu ca adeveratulu nume alu cestiunei orientului este cestiunea dunaréna. Neste eveneminte recente de o importantia considerabile paru a justificá o apreciatiune dedusa numai si numai din esaminarea fapteloru. Cu parere de reu vedemu opiniunea nóstra repetându-se de neste ómeni a câroru contradîcere ne aru fi mai agreabila cá aprobarea.

De o parte jurnalulu „Golos“, care se intelneste cu noi in formul'a sub-liniata mai susu, cere cu energie independinti'a absoluta a populatiuniloru crestine supuse séu vasele Portii; elu merge cu cutesanti'a pâna acolo pâna a somá pre junele principe alu Serbiei sa dea o lovitura decisiva. Déca elu nu se va hotarí la acést'a, va avé sórt'a lui Ludovicu-Philipu, si principele Nicolae, alu Montenegrului, va culege glori'a marei intreprinderi dinaintea cârei'a serbulu s'aru fi datu la o parte. Organulu russescu 'si a capatatu o influintia prea reala pentru-ca vederile séle sa póta fi despretiuite,

De alta parte Germani'a nu si a inchisu, dupa cum scie, ambitiunea sea in limitele naturale ale „Vaterlandului“: ea urmareste cu unu ochiu gelosu cele mai mici miscâri ale popóreloru de pre malurile Dunarii. „Augsburger Zeitung“ póte sa ne ajute sa presimtimu proiectele ulterióre ale Berlinului.

Dupa acestu jurnalu, situatiunea Europei orientale a devenitu nesuferita; o ruptóre intre Serbi'a si Turci'a este iminenta. Se póta definí intr'unu modu claru positiunea imperiului germanu. Interesulu seu principalu in tienuturile Dunarii de josu, consta intru a favorisá crearea de noi state civilisate care se voru deschide cá unu canalu spre Orientu culturei sele intelectuale. „Ii este imposibilu sa si identifice interesele sele cu acelea ale Austriei, pentru cuventulu ca óre-care impregiurâri potu sa faca pre acésta din urma putere mai putienu germana de câtu austriaca séu ungara. Ceva mai multu, identificandu-si interésele séle cu Austri'a, Germani'a s'aru pune in opusetiune cu Russi'a, ceea ce nu trebue sa fie nu numai din caus'a Franciei, déru inca si din caus'a acestoru probleme pre, care Germani'a si Russi'a au de resolvatu in comunu pre Dunarea de susu si de josu“.

Rolulu Germaniei, in tempulu de fatia, este dara de a se pune cá mijlocitóre intre Austri'a si Russi'a, spre a neutralisá veleitâtile loru de politica activa. Favorisandu mereu desvoltarea stateloru vasale ale Turciei, ea este in stare si sa impedece ca miscarea revolutionara sa coplesiasca teritoriulu austriasu, si se asigure pre Russi'a contr'a ori-cârei temeri de anescare austriaca in orientu.

„Augsburger Zeitung“ nu crede ca stabilirea unui statu mare serbu aru fi unu pericolu pentru Austri'a: câci Banatulu si Bacskatulu din Ungari'a se afla in afara de conditiunile naturale unei anescâri la Serbi'a; si in Croati'a, in Slavoni'a, in Dalmati'a, populatiunea catolica este destulu de numerósa spre a tiené in frîu pre Serbii de comuniunea gréca. Câtu despre Russi'a, represintata cá instigatoriulu secretu alu miscârei serbesci ea nu aru puté sa intervie pre fatia atara numai déca Austri'a nu se va incercá sa ocupe Bosni'a. Déra, in ori ce casu, Germani'a s'aru opune la acést'a ocupatiune, câci ea nu va tolerá pre Dunarea de josu nimicu „care aru puté sa i fie unu obstacolu la marea sea missiune viitóre in Orientulu Europei.“

Frasele urmatóre nu suntu nici decum consolatóre pentru Austri'a, si ele merita sa fie semnalate atentiunei principelui Gortschakoff:

„Form'a actuala a Austriei n'au fostu facuta cá sa esiste secole intregi si viitoriulu celu mare destinatu Germaniei in Europ'a orientala d'abiá póte sa fie ajunsu de insusi Germani'a . . Natiunea germana nu va fi turburata in missiunea sea cea mare nici de Russi'a, nici de Franci'a si cu atâtu mai putienu de unguri... Cultur'a intelectuala germana a progresatu in asiá gradu prin regiunile Dunarii de josu, gratie Austriei, in câtu ea nu are a se mai teme de nici o concurentia. Cu tóte simpatiile slaviloru pentru consangenii si coreligiunarii loru din Russi'a, ei au remasu streini de limb'a si literatur'a russésca.

De si in Franci'a se face mare sgomotu de „slavismu“, si cu tóte ca Serbii crescuti la Parisu afectéza de a vorbí parisieneste, nu se póte comperá intru nimicu cu intinderea imensa ce a luatu limb'a germana printre Serbii de clas'a cea inalta. Chiaru si in Ungari'a, cu tóte silintiele magiariloru de a incuragiá usulu limbei loru limb'a germana este nelipsita din conversatiunile ómeniloru literati séu ale diferiteloru nationalitâti. Dintre tóte nationalitâtile din Ungari'a, serbii suntu cei mai primitori pentru cultur'a esentialmente germana. Ei nu se germaniséza cu inlesnire, déru invétia limb'a germana fâra dificultate, bá chiaru cu unu amoru óre-care, si traducu in limb'a loru cele mai bune cârti din literatur'a nóstra . . . In Montenegru in Bosni'a si in alte districte Serbe, totu astféliu cá si in Serbi'a propriu dîsa, suntu serbi austriaci cari sub numele de „Swabians“ propaga in liniste spiritulu germanu prin tóte satele.“

De siguru, articolele din diurnale nu suntu telegrame oficiale semnate de secretari de statu. Nu trebuie cineva nici sa esagereze gravitatea declaratiuniloru loru, nici sa comita imprudenti'a de a nu le tiené in séma, cându ele esprima tendintiele unoru guverne fórte dibace si ale unoru popóre fórte putinte. Asiá dara, in acésta afacere Golos nu este cá sa dîcemu asiá de câtu echoulu unei politice seculare, si „Augsburger Zeitung“ nu ne spune nimicu nou dîcendu ca Germani'a aspira sa tréca preste fruntariele sele. „Sânt'a Rusie“ 'si are ide'a ei, „imperiulu evangelicu“ 'si are asemenea pre a lui; se póte fórte bine sa se intemple cá aceste doue idei sa se intelnésca mai tardiu pre unu vastu câmpu de resbelu, acést'a nu este inse de câtu o presomptiune. Fia-care dî aduce cu sine ale sele. Pentru momentu este destulu sa observâmu ca si unu colosu si cealalta opera dejá balcanii cu umbr'a loru, si ca se temu totu atât’a de putienu de Austri’a câtu si de Angli’a.

Sabiiu, 25 Apr. st. v. 1875.

Domnule Redactoru! Pentru insemnatatea obiectului urmatoriu, ce atinge **statutulu agrariu**, votatu de Universitatea sasésca pentru teritoriele fundului regiu, me simtu indemnatu a-ti comunicá spre primire in „Telegrafulu Romanu“ urmatórele:

In unu procesu ce-lu portu in numele românilor din Altien’a in contr’a mesuriloru asupritórie luate de câtra comunitatea sasésca din Altien’a despre regularea referintieloru posessiunari in specie a pasiunitului pre otarulu acelei comune, in contr’a câror’a, pre lânga recursele ordinari, pre cari acelu statutu agrariu le concede numai pâna la comitiatu cá ultim’a instantia, amu asternutu si un’a representatiune la reg. Ministeriu de interne; in dilele acestea primiiu prin oficiolatulu din Nocrichiu o resolutiune, prin carea comitiatulu fundului regiu face urmatórea descoperire: Cumca la 24 Fauru a. c. au primitu acelu comitiatu unu emisu dto 19 Fauru a. c. nr. 22540/1874 alu reg. ung. ministeriu de agricultura, meserii si comerciu, care arata, ca in pertractârile tienute de câtra acelu inaltu ministeriu, dimpreuna cu ministeriele de justitia si de interne, asupr’a susu amintitei representatiuni a românilor din Altien’a, s’au ivitu mai multe dificultâti a celoru mai esentiali puncte ale statutului agrariu din punctu de vedere a legiloru patriei si a codicelui civ., si s’au indrumatu Comitele fundului regiu a propune inalteloru ministerii modificarea acelui statutu in unele anumite directiuni. Prin acestu emisu ministerialu s’aru fi *suspendatu indirecte valórea acelui statutu agrariu*, si din acésta causa dlu Comite, pâna la alte dispositiuni mai inalte, nu se mai póte dimite in pertractarea *referintieloru agrari in genere* si in specie nici a cestiunei subversante despre regularea pasiunitului.“

Deórece multi locuitori români in comunele mestecate din fundulu regiu patimescu sub atari impregiurâri, miamu tienutu cá românu de datotorintia, a face cunoscutu cuprinsulu mai susu citatului emisu ministerialu, precum mi s’au impartasitu, spre orientare, deóre-ce acel’a, de-si s’au nascutu prin procesulu româniloru din Altien’a representatu de mine, totusi dupa descoperirea incl. Comitiatu s’au generalisatu dupa cum chiaru si in representatiunea nóstra amu cerutu.

Dr. Ioanu *Borci’a*,
advocatu.

Resinari in 11 Maiu n. 1875.

In comun’a nóstra, la 26 Aprile tr. st. n. s’au publicatu, ca la 5 Maiu se va face organisarea comunitatei.

Conscriptiunea alegatoriloru indreptatiti acum nu s’au mai publicatu dupa usu — sub motivu, ca a fostu publicata in 6 Iulie 1874 — din care causa in siedinti’a representantiei comunale dela 2 Maiu a. c. mai multi representanti au pretinsu a se publicá din nou inainte de alegere conscriptiunea — si a se impartí la mân’a alegatoriloru indreptatiti acasa listele rubricate si certificatele de legitimatíune dupa cum prescrie legea, — inse notariulu comunalu Il. Muciu reflecta, ca are ordinu dela locurile mai inalte, cá sa nu tramita la nimeni acasa nimicu — si cine scie ca este indreptatitu sa vina la cancelaria sa-si primésca list’a rubricata, cu tóte acestea inse la 4 Maiu dupa amédi au inceputu a impartí prin servitorii comunali simplu numai list’a rubricata locuitoriloru fâra de a impartí si certificatulu de legitimatiune prescrisu in §-lu 10 alu stat. provs. liter’a B.) De-si nu s’au observatu si indeplinitu formele prescrise de lege, dlu inspectoru cercualu Martinu Fleischer totusi la 5 Maiu a pasitu la actulu de alegere si votisare. Cu acésta ocasiune membrii oficiului comunalu, cu toti aderintii si argatii loru pandeau la usi’a cancelariei, si sprigineau pre alegatori cá sa intre mai intâiu in odai’a de alaturea unde-i siléu cá sa le arete ca pre cine au scrisu in lista, si déca nu le aretá ori nu se invoiau ale preface ei lista — atunci avisau pre companionii loru din comissiune cá sa-i respinga dela urna. Casuri de acestea s’au intemplatu mai multe.

Unui locuitoriu, care in urm’a reclamârei facuta s’au fostu publicatu la 6 Iulie 1874 ca are dreptulu de alegatoriu — acum i s’au denegatu acestu dreptu, si venindu inaintea comissiunei cu rogarea si pretindiendu a i se concede eserciarea dreptului seu nu i s’au concesu sub motivu ca nu se afla scrisu in conscriptiune, cu tóte ca pentru constatarea pretensiunei si afirmârei sele au produsu si martori.

Reclamarea acestui omu, au datu ansa dlui inspectoru a sistá cursulu votisârei mai departe sub motivu ca au fostu conturbatu la actulu votisârei de unii alegatori. Acestu motivu au fostu nedreptu si nebasatu.

Datorinti’a d-sele aru fi fostu a respectá mai pre susu de tóte legea — si a nu suferí pre notariulu Il. Muciu a falsificá conscriptiunea si a trece in aceea persóne neindreptatite dupa inchiaiarea conscriptiunei.

Datorinti’a d-sele aru fi fostu sa priveghieze a se duce la indeplinire cu scumpetate prescrisele instructiunei electorali — iéra sa nu sufere a se calcá legea chiaru sub presidiulu d-sele.

Detorinti’a D. lui Inspectoru aru fi fostu a se tienea numai de obiectulu actului de alegere si votisare, iéra nu sa incépa cu insulte si vetamâri grosolane contr’a alegatoriloru cari au pretinsu respectarea si observarea legei.

Datorinti’a d-sele aru fi fostu a pune in lucrare prescrisele §-lui 10 din stat. prov. lit. B. si a ordoná a se tramite la toti alegatorii certificatulu de legitimatiune conformu acestui § si apoi sa pasiasca la actulu de alegere si votisare.

Contr’a acestei proceduri ilegali si abusuriloru comise la acésta organisare, mai multi alegatori indreptatiti au asternutu protestu la inclitulu magistratu sibianu — cerendu a se sistá ulteriorulu cursu alu alegerei si a orenduí din nou o alta alegere respective votisare legala; iéra la acést’a a se revidá list’a de conscriptiune a alegatoriloru si a se duce in deplinire tóte prescrisele instructiunei electorale, in fine a se esmite unu altu comisariu in loculu dlui inspectoru Martinu Fleischer.

Cu totu protestulu — d-lu Inspectoru la 9 Maiu c. au esitu iéra in comuna, acum inse insotitu de 4 gendarmi si-au continuatu votisarea dupa ce mai intâiu au raportatu inclitului magistratu si au inculpatu intr’unu modu injustu pre unii alegatori, cu scopu dupa cum s’au vediutu cá sa fia escortati cu gendarmi câti-va alegatori mai priceputi, ceea ce s’a si intemplatu cu unulu, si astfeliu sa bage frica in alegatorii restanti, cá membrii oficiului comunalu sa póta avea mâna libera spre a scamotá listele alegatoriloru cá sa revina iérasi realesi. — Votarea din 9 Maiu c. a fostu intru adeveru o curata scamatoria, alegatorii au fostu adusi la urna prin servitorii si aderintii oficiului comunalu si la usi’a cancelariei se sprigineau si numai dupa ce li se prefaceau list’a la cei mai multi, li se dá voia a intrá la urna. Din tóte acestea resulta ca d-lu inspectoru cercualu Martinu Fleischer, sub a cârui presidiu s’au toleratu a-se comite aceste ilegalitâti si abusuri au considerátu mai pre susu de lege vointi’a arbitrara a unoru membrii de ai oficiului si notariului comunalu.

Se pricepe pentru ce.

Iéta astfeliu au decursu la noi in Resinari actulu celu mai momentosu alu alegerei representatiei comunale. Contr’a acestei proceduri ilegale ne vedemu siliti a protestá in fati’a lumei si a opiniunei publice, adeveratulu si singurulu tribunalu nepartinitoriu cá sa aiba idee si sa véda cum ni-se desconsidera legea de câtra astfeliu de amploiati partinitori.

Sperâmu inse, ca inclitulu magistratu Sibiianu, la care s’au asternutu protestu din partea mai multoru alegatori, convingându-se despre neimplinirea formeloru prescrise de lege, si a abusuriloru comise la organisarea comunitatei nóstre — va nimicí actulu de alegere si va orenduí o alta alegere, si unu altu d-nu comisariu in loculu d-lui inspectoru Martinu Fleischer, sub a cârui conducere si presidiu sa se incépa din nou organisarea comunitatei nóstre, si sa se duca la indeplinire asiá cum prescrie legea si instructiunea electorale.

Mai multi alegatori.

Sabesiu, 30 Aprile 1875.

(Prepastia infricosiata.) Liniscea, de care acestu orasiu multu si desu cercatu de prepastie elementarie, se bucurá de unu tempu incóci, chiaru in Vinerea pasciloru (23 Apr.) fu intrerupta prin unu infricosiatu incendiu. Foculu, escatu din negrige in suburbiulu „Ioseni“, si purtatu de unu ventu turbatu din apusu spre resaritu, in putiene momente prefacù in cenusia o multime de case, siuri, siopruri, téscuri, granarie, recuisite de economia, vite cornute, porci, galitie, cu unu cuventu totu ce foculu a apucatu in curte si casa, dintre cari la unele a arsu si padimentulu. Chiaru si pretinsele case sigure de pétra si coperite cu tigle n’au scapatu din ghiarele focului furiosu.

Poterea ventului aruncà apoi totu deodata foculu preste gradinile pergiolite, preste riulu celu mare, in strad’a „intre riuri“, unde asemene intr’unu momentu consumà totu ce diliginti’a agronomiloru adunase cu sudóre de mai multi ani.

De aici foculu sarì in suburbiulu „saxoni“, prefacendu si acolo in cenusia o multime de case si siuri.

Ori ce resistintia ori ajutoriu fatia de furi’a acestui focu a fostu aprópe desiarta si cei mai multi, vediendu acésta latire a focului, purtatu de capritiulu unui ventu turbatu, erau ingrigiti fia-care de ale sele.

Uniculu si marele norocu, potu dice, a fostu ca foculu s’a intemplatu diu’a.

Astu-feliu incendiulu dela 23 Aprile a prefacutu in cenusia 58 case 97 siuri si grasduri, cari dimpreuna cu cele arse intr’ensele representa unu capitalu preste 60,000 fl. v. a. Mai multi ómeni s’au si bolnavitu greu si unii dintre ei au si muritu. Toti cei arsi si remasi numai cu peteculu de haina de pre ei traiescu astadi din mil’a celoru-alalti concetatieni pentru ca suntu aprópe peritori de fóme.

Asecurati au fostu putieni, cei mai saraci de locu nu.

Ajutoriu câtu de micu este prea intetitoriu si credu ca pretotindenea ómenii semtitori si cu stare nu voru intardiá a contribuí câtu de câtu spre alinarea suferintieloru celoru pusi sub ceriulu liberu.

Fratii sasi au si facutu numai decâtu colecte frumóse si au tramisu si provocâri la ajutoriu aprópe si departe pentru putienii meseriasi sasi arsi. Speru, ca si fratii români nu voru negá ajutoriulu posibilu pentru numerosii loru frati nefericiti de aici, cu tóte ca adeverat’a humanitate la astu-feliu de nenorociri nu permite a se face deosebiri si separatismu.

In 24 Aprile, adeca in diu’a tergului de tiéra, se aprinse o siura in partea médiadiana a orasiului; inse foculu fu localisatu si stensu prin grabniculu ajutoriu alu lucratoriloru de lemne poienari din apropiare.

In 27 Aprile au arsu in centrulu orasiului patru grasduri. Aerulu liniscitu si momentanulu ajutoriu puternicu au impedecatu latirea focului.

In 28 Aprile a arsu unu siopru in partea estrema resariténa a orasiului.

Eata câte calamitâti au ajunsu acestu orasiu in septamân’a pasciloru. Nu sciu cându va fi sfersitulu acestei tragedie, câci la atâtea incendiuri urmate dupa olalta in deosebite pârti ale orasiului, ne umplemu cu grige si fiori si suntemu siliti a face feliu de feliu de combinatiuni pentru a ni poté esplicá motivele si scopulu acestoru aprinderi sistematice.

Cei ce voru poté se voru asecurá si fâra inpintenare, si astu-feliu de esperintie i voru si silí a se asecurá. Speru ca tréb’a acestoru aprinderi nu va remané mórta si tempulu ni va si descoperí dóra ce-va, câci sórtea unui orasiu intregu nu póte fi obiectu de jucaria.

Grigi’a buna este prea de lipsa inainte de tóte.

* * *

Romani’a.

Bucuresci, 24 Aprile 1875.

Déca tiér’a nóstra a fostu condemnata sa indure multe suferintie morale si materiale, a fostu pusa sa platésca multe gesiefturi si concesii patriotice votate cu aplause si orbesce sub guvernulu Rosetto-Bratianu, cum a fostu concesiunea Strusberg si Ofenheim (câci pre cea promisa in secretu bancherului Werteinberg n’au apucatu s’o realiseze!...); déca tiér’a acést’a a trebuitu sa platésca multe pagubi de mii de galbeni cá cea dela Smârd’a, multe contracte de stricâri de arme si de pétra din Scoti’a, si multe plimbâri diplomatice pre la Parisu ale amiciloru „Românului“ (Carad’a si altii) fâra nici unu interesu pentru publicu; déca visteri’a nóstra ajunsese a tiené banii câtu tiene ciurulu apa, inlocuindu-se harti’a moneta prin bonuri de tesauru ilimitatu, si venituri fictive, incâtu nici lefele, nici pensiunile veduveloru nu se mai plateau, ci se scontau pre jumetate la usi’a ministeriului de câtra camatarii ovrei; déca prin biciulu vestitei „influintie morale“, prin isgonirea meritului si inlocuirea lui prin manifestârile cu masalaua, ajunsese a falsificá educatiunea poporului, dupa cum a marturisitu insusi d. Dim. Bratianu; déca tóta intielepciunea politica a rosiloru constá in a agitá necontenitu spiritele, a patroná bande revolutionarie si a amenintiá pre puterile vecine, in câtu ni se compromitea totu creditulu si ni se tramitea chiaru din Franci’a avertismente, ca „esistenti’a Romaniei e in pericolu!“ — déca tiér’a, dicemu, a trebuitu sa indure tóte aceste nefericiri si umilintie, ea a avutu si unu singuru folosu din tóte aceste nenorociri: *demascarea falsiloru liberali* séu a rosiloru si esperinti’a pentru viitoriu.

Ce-va mai multu, acésta trista esperintia, amu constatatu cu fericire, nu a fostu desiérta, câci ea a profitatu multu natiunei si poporului amagitu, care s’a potutu desmetici si a vediutu falsitatea adversariloru nostri in tóta golitiunea ei! Natiunea, luminata prin acea esperintia platita asiá de scumpu, si setósa de o stare de lucruri normale si adeveratu progresista, sincera si durabile, a respinsu cu energie in mai multe alegeri generale si partiale, cá cele de preste 100 de colegie senatoriale si municipale din vér’a trecuta, pre rosii si protegiati loru. Departe de a dá ascultare bociloru loru false pre ruinile patriei... cându nu suntu densii la putere (!), natiunea legale, alegatorii au respinsu ipocrisi’a, calomni'a si cursele cu care s'au incercatu oposantii nostri dela „Romanulu“ spre a face sa se restórne ordinea de lucruri stabilita si creditulu câstigatu cu atât'a ostenéla in intru si in fati'a Europei.

S'a suparatu cu dreptu cuventu siefulu rosiloru si alu „Romanului“ de atât'a ingratitudine din partea credinciosiloru si necredinciosiloru sei; câci in adeveru d. C. A. Roseti a suferitu unu fiasco personalu, chiaru intre ai sei. Numai 74 de voturi din 150 votanti si din 8000 alegatori ai capitalei! Acést'a sémena a adeveratu derisiune, iéra nu a fortia morala!

Publicá-va d. Rosetti in „Romanulu“ de mâne list'a candidatiloru rosii impreuna cu voturile intrunite de fia-care? Vomu vedea.

Ceea ce s'a constatatu inse in modu lamuritu, este ca rosii dela „Romanulu“ si „Alegatoriulu liberu“, ori câtu aru vociferá de ací inainte, si-au aretatu ce potu, s'au *demascatu* in fine prin *alegerile de proba* ce au facutu intre densii, dupa atâtea discursiuni si trembitiâri in cea mai deplina libertate.

PS. In editiunea de sér'a a „Romanului“ de mâne nu vedemu inca list'a din sal'a Bossel a candidatiloru rosii pentru colegiulu III, dara vedemu o scrisóre prin care d. C. A. Rosetti, siefulu rosiiloru si „Romanului“ poleindu-si singuru pilul'a cu vorbe pompóse, cere stergerea sea din lista, — dupa ce fusese stersu de feliu — declinându onórea de-a fi intre alegatorii capitalei...... cu *74 voturi din 8000 alegatori* ai colegiului III!

Numai 74 voturi a intrunitu d. Rosetti, siefulu rosiloru in liber'a intrunire si alegere dela 'Bossel, si sfidâmu pre „Romanulu“ sa desminta acésta cifra elocinte! „Press'a“

„Alegatoriulu liberu“ comentéza mesurile guvernului actualu in modulu urmatoriu:

„In fine guvernulu se decise a intrá deadreptulu in lupta, publicandu o circulara-manifestu si consiliându pre afidatii sei a face intruniri, cari au probatu ca partidulu liberalo-conservatoriu numera putieni membri; câci, cu tóte ca elu este astadi la putere, nu a vediutu intrunindu-se nici chiaru a patr'a parte din alegatorii colegiului I de Ilfovu, pre cându la intrunirile tienute de opositiune, s'au grabitu a vení mai multu de jumetate. Si cându nici chiaru proprietarii cei mari, luminati, avuti si independinti, cari in tóte tierile suntu mai conservatori decâtu seracii, nu sustienu unu guvernu care se pretinde a fi conservatoriu, atunci nu sciu cine-'lu mai póte sustiené?!

In ceea ce privesce circular'a-manifestu, suntemu datori a-i face o mica analisa, pentru cá sa se cunósca ce a facutu acestu omu alu dilei, acestu inversiunatu conservatoriu cu figur'a de burgesu, cu 11 Februariu pre frunte si armatu cu bât'a in alegeri.

Prin circular'a sea, d. Lascaru Catargiu spune ca a primitu cârm'a tierei intr'o situatiune mai multu decâtu dificile. Critica totu trecutulu, arata ca tiér'a se aflá mai reu decâtu cum fusese inainte de regulamentu, enumera tóte medicamentele eroice intrebuintiate cu succesu pentru radical'a vindecare a raneloru, astfeliu ca Romani'a innóta astadi in fericire, si termina consiliându pre alegatori sa dea votulu loru pentru candidatii oficiali. — Circular'a-manifestu pare a fi o filipicá, care inse nu are de basa nici sântieni'a causei, nici elocinti'a lui Demosten,u nici curatieni'a mobilului care trebuiá sa o dicteze. Putemu mai bine sa o cualificâmu de o pantahusa indrasnétia pentru voturi.

Sa vedemu acum, déca partidulu cu nume de ocasiune a avutu cuventu sa se laude in tempu de patru ani ca celu putienu a pusu ordine in finantie!

Déca acestu guvernu inventá unu sistemu care nu numai sa ecuilibreze bugetele, dar inca sa lase in fia-cere anu escedente, cu cari sa se amortiseze datori'a flotanta; déca introducea in administratiune niscai-va reforme, cari sa aduca sporirea veniturilorui; déca incuragiá s'au scotea la lumina vre-o industria nóua, care sa imbogatiésca pre statu séu pre proprietari; déca celu putienu, mantienea in statu quo cifr'a datoriei, noi amu fi fostu cei dintâiu cari sa i aducemu cuvenitele laude. Dar a stinge o datorie de 59 milióne contractandu, in comptulu tierei si cu ipoteci mosiile statului, unu imprumutu de 78 milióne, nu este nici unu meritu, pentru ca nu dnii Catargiu-Mavrohgeni au formatu creditulu tierei, ci tier'a insa 'si lu-a avutu si 'lu va avé totudeun'a. Ceea ce a facutu d. Mavrogheni in acestu imprumutu este nostimá vendiare a celoru 10 milióne obligatiuni domeniale apartienendu Casei de Depuneri si Consemnatiuni, este in afacerea celoru 600,000 lei candu cu imprumutulu Offenheim, este afacerea Offenheim.

Bunu, reu, imprumutulu de 78 milióne stinse datori'a; iér dobând'a si amortismentulu nu s'au ridicatu la 11%, precum dîce d. Catargiu in manifestulu seu, ci la 13,44%; de óre ce se platesce o anuitate de 8 milióne lei pentru 59 milióne si jumetate incasate. — Ministeriulu se grabí a declará, prin espunerea de motive la bugetulu anului 1872, ca situatiunea financiara a tierei erá limpede, iér' er'a imprumuturiloru inchisa. Situatiunea o limpedi biét'a tiéra, déru er'a imprumuturiloru mai aveá o portitia, prin care d. Catargiu & compani'a Mavrogheni avéu sa lase a intrá alte datorii si, prin urmare, sa provóce unu nou imprumutu.

Bugetele aniloru viitori, incependu dela 1872, nu mai avéu nevoie sa adauge la cheltuelile obicinuite de câtu: primo, diferinti'a intre interesele ce se platéu la datori'a flotanta si anuitatea de 8 milióne a imprumutului cu domeniele; secundo, anuitâtile caiiloru ferate, in totale 17 si jumetate milióne. Cu aceste sume trebuiau sporite veniturile. Se infiintià Monopolulu tutunului, care se licita cu 8 milióne diéce mii lei pre anu; tacs'a timbrului (inregistrarea esistá), care produce minimum 4 milióne, afara de inregistrare; licentiele, alte 4 milióne in totale 16 miliöne; de unde resulta unu deficitu de 1,500,000 lei, care s'aru fi pututu prea bine acoperí cu sporiulu ce au datu celelalte venituri ale statului, precum ne dovedescu chiaru bugetele.

Sa nu ni se respundia ca si celelalte cheltueli au trebuitu sa sporésca pentru ca tóta lumea scie ca scolile s'au imputienatu, siosele nu s'au adaogatu, comerciulu, industri'a si agricultur'a n'au priimitu nici unu ajutoriu din bugetulu statului, si nici putea priimí vre-unu concursu din partea acestui guvernu cu ingagiamente câtra straini. Numai initiativa privata, rezemata pre propriele ei fortie si medii, a mai facutu câte-ceva si déca patriotismulu majoritâtiei Romaniloru nu manifestá vointi'a de a se infiintiá Creditulu-Fonciaru prin asociatiunea proprietariloru, incâtu sa póta luá si denumirea de romànu, suntemu increditati ca si acésta institutiune aru fi fostu astadi in manile streiniloru. — Si, lucru ciudatu! acestu guvernu, care are atâtea simpatii pentru Prussi'a, a luptatu contr'a unei institutiuni copiata, chiaru in basele ei, dupa sistemulu prussianu!

Nasce acum intrebarea cum a pututu sa se formeze o nóua datoria flotanta de 24 milióne (fiindu-ca din cele 29 milióne votate, 5 suntu pentru cumparatóre de arme), pre câtu timpu cea vechia erá stinsa, iér anuitatile imprumutului din 1871 si ale câiloru ferate acoperite cu veniturile create?! Cum a potutu d. Lascaru Catargiu sa buciume, prin circular'a sea, ca, sub ministrulu seu, s'au regulatu finantiele si ca tiér'a a prosperatu (póte in datorii!) esi câtu tempu fâra a fi nici unu resboiu, nici epidemii, nici imbunatatiri aduse in vre-o ramura economica, guvernulu seu nu numai ca a sporitu veniturile prin infiintiare de sarcini noui si grele, dér inca si datori'a tierii?! Mare cutesantia!

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

CAPU XV.

Inspectiunea.

§ 165. Asupr'a activitâtii oficiale si a portarii morale a notariloru publici veghiéza camer'a notariala.

§ 166. Camer'a notariala pórta registre esacte despre toti notarii publici din cerculu seu, in rubricele acestoru registre se cuprindu urmatórele:

a) numele si conumele notariului publ;

b) numirea statiunei si dîu'a in carea notariulu si-a inceputu activitatea;

c) sum'a si calitatea cautiunei, dimpreuna cu schimbârile eventuale, referitórie la acést'a;

d) pedepsele dictate asupr'a notariului publicu, facendu-se provocare la respectivulu decisu;

e) tempulu, in care notariulu a incetatu a functioná:

f) numirea tribunalului, la care se depunu scriptele notariului publicu;

g) notitie, cari au sa cuprinda in sine mai vertosu suplinirile intemplate si schimbârile in statiune.

§ 167. Camer'a notariloru publici duce registru si despre candidatii de notari publ. in care se inscrie cu punctualitate tempulu de insinuare si esîrea loru din pracse, numindu-se si notariulu, la care candidatulu a fostu in aplicatiune.

Camer'a este datória a grigí, cá candidatulu, in restimpulu pracsei notariale sa nu fia aplicatu si in altfeliu de pracsa.

§ 168. Camer'a notariala este datória a esaminá celu putienu odata intr'unu anu cancelari'a notariloru publici din cercu prin unulu dintre notarii publici ai cercului, si a se convinge despre regularitatea protocóleloru si a documinteloru.

In casu de iregularitate mai neinsemnata, ce vine la cunoscinti'a camerei, da instructiune notariloru publici, iéra in casu de iregularitate mai mare séu de delictu dispune despre pedepsirea legala.

§ 169. Procurorulu reg. din resiedinti'a camerei notariale este datoriu a veghiá, ca camer'a sa esecute cu rigóre cuvenita esaminârile prescrise in § 168.

Déca in acésta privintia descopere negligenti'a: procurorulu reg. despre acésta face raportu presiedintelui judecatoriei disciplinarie, iéra acest'a ministrului de justitia pentru a se efeptuí investigatiunea si dispunerea ulterióra. (§ 190.)

§ 170. Oficiele si autoritâtile publice suntu detorie iéra pârtile suntu indreptatite a face aretare camerei despre tóte faptele si delictele venite la cunoscinti'a loru cari le comite notariulu publicu si cari in intielesulu acestei legi suntu impreunate cu urmarire disciplinarie ori pedépsa.

§ 171. Inspectiunea suprema asupr'a notariloru publici si a camerei loru notariale compete ministrului de justitia.

Pre bas'a acestui dreptu alu seu in interesulu justitiei, séu in urmarea plansoriloru facute póte dispune, ca manipulatiunea atâtu a singuraticiloru notari, câtu si a cameriloru sa se iee la cercetare si ca abusurile sa fia pedepsite.

(Va urmá.)

Varietâti.

*** (*Monumentulu lui Ioanu Heliade Radulescu.*) Din unu comunicatu alu dlui Sava Scoimescu estragemu despre acestu monumentu dupa „Pressa“ urmatórele:

Cá secretariu alu comitetului presidatu de d. Dim. Ghic'a pentru monumentulu ce este a se radicá in memori'a nemuritoriului Heliade, parintele literaturei române si un'a din ilustratiunile tierei, suntu datoriu a vení prin aceste renduri sa tienu publiculu in curentu atâtu despre mersulu acestei subscriptiuni natiunale câtu si despre mersulu statuei la care lucréza distinsulu artistu Ferrari din Rom'a, cârui'a s'a incredintiatu acésta opera de arte. In privinti'a statuei, amu onóre a aduce la cunoscinti'a publicului ca ea se urméza cu zelu si cu succesu de câtra numitulu artistu cu care a contractatu comitetulu. D. C. Esarcu, agentulu nostru diplomaticu din Rom'a, si membru corespondinte in privinti'a acestui monumentu, ne a facutu cunoscutu dilele acestea ca artistulu a inaintatu cu lucrarea statuei in creta cu multu succesu, si spera a o terminá preste vre o 2 luni, dupa care vomu avea fotografii; in urma artistulu va incepe oper'a reale in marmura de Carrara, la care va pune negresitu mai multu tempu.

Raportu comerciale.

Sabiiu 7 Maiu n. Grâu 4 fl. 27 xr. frumosu, 4 fl. 13 xr. mestecatu, 3 fl. 73 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 80 xr. pâna 2 fl. 53; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 87 pâna 1 fl. 60 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 87 xr.; cartofi 1 fl. 47 xr. galét'a austriaca.

*C*ânep'a 10—20 fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie ungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 31 Aprile (12 Maiu 1875.)

Metalicele 5%	69	55
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	25
Imprumutulu de statu din 1860	111	50
Actiuni de banca	964	—
Actiuni de creditu	231	—
London	111	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	—
„ „ „ Temisiorene	79	75
„ „ „ Ardelenesci	78	—
„ „ „ Croato-slavone	81	—
Argintu	102	90
Galbinu	5	32
Napoleonu d'auru (poli)	8	91½

Nr. prot. 71 — 1875.

Edictu.

Ioanu Fauru din Apoldulu superioru, scaunulu Mercurei, carele de doi ani de dile a parasitu pre legiuit'a sea socie Susan'a Petru Fauru totu de acolo fâra a se scí ubicatiunea lui, se citéza a se presentá naintea subsemnatului scaunu ppescu in terminu de unu anu si o dî, anumítu pâna in 19 April. 1876, câci la din contra procesulu divortialu asupr'a i intentatu se va pertractá si decide si in absenti'a lui. —

Mercurea in 18 Aprile 1875.

Scaunulu ppescu gr. or. alu Mercurei.

I. Drocu,
Adm. prot.

(2—3)

Librari'a Socecu et Comp. Bucuresci.

Calea Mogosióei Nr. 7.

Anuncie aparitiunea primei serii a scrieriloru lui Vasilie Alesandri „*Teatru*“ 4 volume 8⁰ formatu Charpentieru harthie velina, tipariu elegantu.

De vendiare la tóte librariele din tiéra pre pretiulu de 20 lei noi pentru 4 volume.

Spre finele lunei lui Maiu anulu curentu va aparé seri'a II-a „*Poesii*“ si pre la finele lui Octombre seri'a III-a „*Prosa*“ de d. Vas. Alexandri, câroru serii voru urmá imediatu:

Poesiile lui Dim. Bolintineanu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 35. ANULU XXIII.

Sabiiu in 4|16 Maiu 1875.

Sabiiu 3|5 Maiu

E memorabile diu'a de astadi si totusi de abiá audimu dintr'unu coltiu departatu séu din altulu mai de aprópe vre-o scire inadusita despre vr'o timida incercare a junimei de arangiá ce-va in suvenirea dilei. Unde voru fi eroii din anii trecuti, cari adunau conferintie si declamau cuvinte inalte despre stranepotii strabuniloru celoru mari de odinióra, pentru cá aureol'a departata a celoru din urma sa lucésca ce-va si celoru dintâiu? Ni se pare ca au strabatutu convingerea, ca precum strabunii numai prin fapte au stralucitu in istoria si stranepotii numai prin de aceste potu ajunge la valóre si asiá cei ce se temu si fugu de incomoditatea fapteloru, astadi s'au facutu nevediuti, in intunereculu tacerei. Eroii cuvinteloru au avutu totu-déun'a o esistintia efemera si de aceea acei'a, la a câroru adresa erau indreptate cuvintele loru, n'au luatu mai multu notitia despre densii decâtu au avutu tocma ei de lipsa. Ei au avutu totu-déun'a o esistintia efemera si de acea acei ce si-au incrediutu sórtea cuvinteloru loru au fostu cei amagiti.

Sa ne intórcemu privirea dela laturea acést'a négra a vietiei nóstre natiunali si sa cercâmu sa ne aventâmu la inaltimea, in carea s'a aflatu poporulu românu in diu'a de carea amintimu. Atunci românii au juratu credintia neclatita tronului, patriei si natiunalitâtiei sele si s'au promisu a sacrificá si viéti'a pentru aceste. Ce sublimu semtiementu a trebuitu sa electriseze inimile poporului, carele in urma a doveditu prin grele suferintie resólverea grandiósei probleme ce o incarcase pre umerii sei. Cându aru bate acel'asi pulsu in inimile române aru fi trebuitu cá lupt'a materiale de atunci sa o fimu continuatu in modu trafiguratu in lupta de principie si sa ne fimu feritu cá de focu, cá in fati'a unui esemplu asiá de viu si asiá de próspetu, sa ne ascundemu la spatele unei notiuni negative, spre a o puté esplotá multi din declamatori in daun'a caracterului natiunalu si spre folosu particulariu materiale.

Sa ne intornâmu la traditiunile si la faptele antecesoriloru nostri si sa incopciamu si noi acolo ale nóstre si atunci cu bucuria si mandria mai multa vomu asteptá aniversarea cea epocala in viéti'a nóstra natiunala.

Astadi sa serbâmu pocaindu-ne de gresielele trecutului si punendu votu ca ne vomu interesá de sórtea poporului nostru cá antecesorii nostri, de cari ne aducemu cu pietate aminte.

Ministrulu presiedinte Bela *Wenkheim*, Bela *Szende* si Ludovicu *Simonyi* voru intempiná pre Maj. Sea la Fiume, la ocasiunea reinturnârei din caletori'a dalmatina. Acolo se va tiené sub presidiulu Majestâtiei Sele unu consiliu de ministri, in care intre alte se va statorí definitivu si cuventulu de tronu pentru incheiarea sessiunei dietale. Incheiarea sessiunei este dara fórte aprópe. Dupa „Hon" in 20 l. c. Unele diurnale ni spunu ca tienut'a cuventului de tronu va fi in termini de totu generali.

Alegerile dietali inca nu mai suntu departe. Pregatirile de totu feliulu pentru densele s'au terminatu in multe cercuri, si asiá alegerile se voru incepe in jumetatea prima a lunei lui Iuliu. Conferinti'a româna carea stà in legatura cu alegerile se va intruní preste optu dile

Foile magiare si sasesci discuta fórte multu alegerile fiitórie din fundulu regiu si impartu mandatele dupa placulu loru individiloru dechiarati pentru un'a séu alta partida. Perspectiv'a alegatoriloru români este mai putienu favorabile cá in trecutu, din causa ca legea cea nóua electorale a eschisu pre multi dela dreptulu de alegere.

Cas'a magnatiloru a primitu in siedinti'a dela 13 Maiu legea votata de cas'a deputatiloru in privinti'a reorganisârei judecatorieloru.

Despre caletori'a Majestâtiei Sele ni dà unu biletu imperatescu datatu din *Liss'a* dovedile cele mai credibile, ca a fostu unu sîru de manifestatiuni de alipire si loialitate câtra tronu. Cu acésta ocasiune aflâmu ca baronulu *Rodich*, locutiitoriulu Dalmatiei, fu decoratu cu crucea cea mare a ordinului Leopoldinu, iéra generalulu *Ioanovici* fu promovatu la rangulu de baronu.

In legatura cu caletori'a acést'a inregistrâmu unu actu de curtenire politica alu Maj. Sele si adeca decorarea principelui muntenegrénu *Nicolau* cu crucea cea mare a ordinului St. Stefanu si investirea acelui'a cu rangulu de capu alu regimentului 29 de infanteria (conte Thun Hohenstein, cerculu Becicherecului-mare).

Palacky cunoscutulu istoricu natiunalu si conducatoriu cechicu a publicatu in dilele din urma o promemoria indreptata asupr'a *nemtiloru* si *magiariloru*. Elu dice ca in senatulu imperiale si in diete nu se decretéza ceea ce pretinde libertatea si dreptatea, ci, ce voiescu nemtii. Mai departe dice: déca monarchi'a nu are vointia si putere de a dá ajutoriu natiunei (cechice), nici natiunea nu se va simtí in consciinti'a ei obligata de a contribuí pentru susu-tienerea monarchiei.

Cestiunea belgiana dispare si apare neintreruptu de unu tempu incóce. Din Brussel'a, din Parisu, din Londonu si din Berlinu se asigura mai pre tóta diu'a ca din cestiunea acést'a nu se póte nasce nici o diferintia mai seriósa. Cu tóte aceste neliniscea si neincrederea generale preocupa spiritele in tóte tierile continentului europeanu.

Presenti'a imperatului Russiei in Berlinu este trambitiata de oficiósele din Berlinu dreptu de unu semnu de pace, si parerea acést'a a fostu binevenita si bine primita si in alte pârti, unde pacea este nu mai putienu dorita. Dara de alta parte mai acelesi foi sioptescu, printre siruri, ca pacea are a se decide acum in Berlinu in presenti'a imperatului rusescu si a cancelariului seu, carii suntu ómenii pacei. Totu acelesi foi sciu sa spuna ca imperatulu Russiei, cându adunarea natiunale din Versailles a votatu legea cea nóua militaria, a batutu siéu'a ambasadorului francesu de lânga curtea din St. Petesburgu, cá sa pricépa, ca cabinetulu rusescu nu este aplecatu a suferí sternirea pâcei prin pré grabnic'a armare a Franciei, iéra principele Gorciakoff s'a dechiaratu intr'unu cercu, ca astadi, cându este atât'a vorba si temere de tendintiele cele resbelice ale Franciei sa nu se dea uitârei ca Russi'a nu voiesce cá sa se turbure pacea Europei si nici ca se va turburá.

Nu e mirare cându intr'o agitatiune generale de spirite lumea se léga cu tóte mânile de ori ce i se pare ca va asigurá pacea. Ea 'si creaza singura curiositâti de totu feliulu, dupa cari aru fi a se deslegá cestiunile nedeslegate pre calea pâcei. Intre alte se vorbesce de unu congresu generale continentalu, in care spre a impacá pre Franci'a sa se disolve regatulu belgianu si partea valonica sa se arondeze la Franci'a, iéra cea flamica sa se arondeze la Oland'a si in fine ducatulu Luxemburgului sa se adauge la tierile imperiale germane. Russiei si Austriei sa li se dea voia a deslegá dupa placulu loru *cestiunea orientale.*

Ministrulu de interne C. *Tisza* a indreptatu câtra tóte jurisdictiunile, câtra toti comitii supremi, judii reg. supr., capitanii supr. si câtra comitele fondului regiu o *ordinatiune circularia*, in care ministrulu aduce aminte comitateloru sa fia zelóse si conscientióse in afacerea selvguvernamentului; se provóca totu odata toti comitii supremi sa arete numai decâtu pre toti acei oficiali municipali, cari 'si voru neglige datorintiele loru, spre a-si luá pedéps'a meritata. Ministrulu relevéza cu energi'a propria lui, ca va aplicá cea mai aspra rigóre de câte ori va vedé, ca numele celu bunu alu administratiunei municipale e periclitatu prin erorile singurateciloru oficiali si prin indulgenti'a ce se va aretá fatia de acesti vinovati. O controla mai rigurósa a administratiunei de câtra ministeriu, e o necessitate imperativa, mai alesu la noi, cari avemu o administratiune fórte slaba. Administratiunea nóstra a primitu o lovitura mare luandu-se si prin art. IV din 1869 inainte de vreme puterea jurisdictiunaria din mânile dregatoriloru politici, cari astadi nu potu resolví trebile curenti intr'unu modu grabnicu intempinandu multa renitentia din partea subalterniloru, fâra cá sa se póta aplicá in fia-care casu concretu rigórea judecatoriului.

Din incidentulu acestui circulariu redactorulu dela „Magy. Politika" dice despre ministrulu de interne, ca barbatulu acest'a este o enigma. Nu s'a potutu decide pâna acum, ca este C. Tisza unu barbatu de statu séu numai unu omu de comitatu. Elu a fostu unu siefu de opositiune energicu, tenace si desteru. De este aptu a guverná? trebuie sa probeze inca. Cultulu idololatricu alu puterei, in butulu inmenseloru desamagiri, este in natiune atâtu de mare, câtu ea crede, ca celu ce are destula pricepere pentru a ajunge la potere, va scí si guverná intieleptiesce. Amu urmaritu de 15 ani cu atentiune pre C. Tisza pre carier'a vietiei publice sine ira et studio recunóscemu calitâtile sele politice, dara nu aflâmu in tr'ensulu vên'a unui barbatu de statu. Admirâmu spiritulu seu inventiosu pre terenulu negatiunei si sîreti'a sea in jocu cu semtiulu publicu, art'a sea superióra de cortesiu in conducerea de partide, polemic'a in discussiune care se demite in detaiuri si — ceea ce e lucrulu principalu — acea nepreocupatiune, care ne facea sa credemu ca capacitatea sea nici nu ajunge mai departe. Asiá a fostu C. Tisza; pre carier'a sea de 15 ani n'a prenunciatu unu principiu positivu, n'a aretatu o idea concreta de guvernare, din care amu poté conchide, ca la care scóla apartiene.

Sinodulu archidiecesanu,

Siedinti'a VIII.

(dela 27 Aprile v.)

Dupa autenticarea protocolului din siedinti'a V si VI si presentarea esibiteloru, deputatulu *Strevoiu* face propunerea, ca de vreme ce celu mai corespundietoriu monumentu pentru unu barbatu mare suntu faptele sele, iéra acestea se eterniséza mai potrivitu prin inregistrarea loru intr'unu opu istoricu demnu de ele, care servesce posteritâtei spre instruire si imbarbatare, — asiá ven. Sinodu sa designeze din fondurile intemeiate de neuitatulu Metropolitu Andreiu unu premiu de 300—500 fl. pentru cea mai buna biografia a acestui mare barbatu. Ven. Consistoriu sa se insarcineze cu esecutarea acestui conclusu.

Se transpune comissiunei pentru propuneri.

Deput. *Pred'a* interpeléza presidiulu, de are cunoscintia, ca in nrii 19—20 din 9/21 Martiu a. c. ai „Federatiunei" a aparutu unu articulu datatu din Sabiiu 27 Fauru a. c. si, dupa cum probéza contestulu, din pén'a unui elevu alu institutului nostru teol., prin care articulu se ataca in modu deonestatoriu atâtu corpulu profesoralu câtu si Ven. Consistoriu si chiaru si institutulu insusi stigmatisandu-se de „*Institutulu fâradelegiloru*", si déca are cunoscintia, este aplecatu, a luá mesurile necesarie pentru a spalá macul'a acést'a de pre onórea institutului?

Presidiulu respunde, ca n'are cunoscintia despre acestu articulu tendentiosu, pentru ca nu a potutu urmarí jurnalistic'a in detaiu, din caus'a ocupatiuniloru, dara va luá mesuri pentru a chiarificá lucrulu si a dispune cele de lipsa.

Interpelatoriulu se dechiara multiemitu cu respunsulu presidiului.

Dupa acést'a se continua raportulu comissiunei scolarie.

Ref. *Mihaltianu* cetesce parerea Consistoriului scol., care dice ca sa se determine numerulu asesoriloru consistoriali in senatulu scol. defigandu-se salariele loru cá si la senatulu bisericescu si anume acel'a sa constea din trei asesori ordinari salarisati, unu preotu si doi mireni, si trei asesori onorari. Cei salarisati ordinari sa fia barbati fâra de alta ocupatiune, cu zelu si capacitate. Asesorulu ordinariu póte fi din senatulu bisericescu si sa se lase presidiului a impartí agendele numai intru câtu nu aru fi destulu de ocupatu cu cele bisericesci. Cei doi asesori voru fi referenti avendu sa visiteze scólele dupa trebuintia.

In comissiune se ivira in respectulu acest'a dóue pareri: un'a, ca conformu propunerei comis. scol. din 1873 sa se remunereze toti patru asesorii scol. cu câte 300 fl. pre anu impartiendu-se agendele intre densii si sustienendu-se 600 fl. pentru visitatiuni, iéra alt'a, cá pâna la altu tempu mai potrivitu sa remana status quo.

Presidiulu din parte-si recomenda

cea mai intensiva activitate pentru caus’a scolaria si sa nu prea crutiâmu, câci sacrificiele aduse pentru scóla voru aduce fructe insutite. Afara de acést’a caus’a e fórte momentósa, si merita sa aducemu sacrificie pentru ea.

Se incinge o desbatere fórte animata asupr’a acestei cause, la care iau parte mai multi deputati. Dep. *Pred’a*, *Gaetanu*, *Piso*, *Borci’a* si *Boiu* spriginescu propunerea comissiunei si anume dep. *Borci’a* face adausulu, cá referat’a sa se imparta prin presidiu, si la siedintie sa se chiame si asesorii onorari scolari rebonificandu-li se spesele de drumu si platindu-li-se 5 fl. v. a. diurne, iéra dep. *Boiu* adauge, ca din sum’a preliminata pentru visitatiune sa se spriginésca si ppresbiterii cá inspectori districtuali de scóle.

Dep. Diamandi *Manole*, *Mesiota* si *Hanni’a* pledéza pentru parerea a dóu’a a comissiunei scol.

Macelariu spriginesce propunerea Consistoriului, dara pentru casulu cându acést’a nu s’aru primí face alta propunere, adeca: sa se sustiena status quo cu adausulu, ca de alu doilea referinte in afaceri scolarie sa se dea unulu dintre cei patru asesori salarisati din senatulu bis.

Se cere incheiarea desbaterei, toti oratorii insinuati renuncia la cuventu numai ref. *Branu* si mai face reflessiunile sele din urma. Urmandu votarea nominale cade propunerea prima a Consistoriului si se primesce a dóu’a propunere a comissiunei.

Fiindu tempulu inaintatu se suspinde siedinti’a la 2 óre d. a.

Dupa amédi la 5 óre se continua siedinti’a.

Ref. *Mihaltianu* cetesce propunerea comissiunii scolarie de sub C, cá sa se completeze unele studie ce lipsescu de ocam-data la institutulu nostru ped.

Dep. *Hani’a* constatându necesitatea unei scóle practice lânga institutulu nostru ped. se dechiara invoitu cu propunerea comissiunii, intru câtu privesce inmultirea studieloru si propune sa se inmultésca si puterile profesorali inca cu unu profesoru.

Dep. *Macelariu* spriginesce propunerea comissiunii in câtu e pentru completarea studieloru pedagogice, inse cu adausulu, cá sa se introduca cá studiu la institutulu ped. teol. si *medicin’a pastorale*. Intru câtu puterile actuale nu voru ajunge sa se dechida Consistoriului unu creditu de 900 fl. v.a.

Dep. *Popescu* releva necesitatea, ca trebuie sa se dea institutului nostru o desvoltare mai larga ridicându-se acel’a la nivelulu modernu. Profesorii suntu prea ingreunati cu órele, si-aru trebuí aici sa se tiena contu de usulu ce domnesce la institutele de categori’a institutului nostru; in urma se alatura la propunerea dep. Hani’a, neprimindu-se acést’a, e pentru a dep. Macelariu.

Dep. *Gaetanu* propune, cá numerulu profesoriloru si alu studieloru dela institutulu ped. teol. „*Andreianu*“ sa se sustiena provisorminte in status quo, cu modificarea acea inse, cá sciintiele naturali sa le propuna prof. Comsi’a; iéra prof. Popescu sa estinda studiulu computului si asupr’a mesureloru metrice; salariele se voru desbate la bugetu.

Dep. *Borcea* aludandu la argumentele desfasiurate de dep. Popescu replica, ca déca profesorii mai au si alte oficie se intielege, ca li vinu grele atâte óre, inse la gimnasie, spre es. la celu de statu de aice, au profesorii dela 20—30 óre prelegere, fâra cá acest’a sa fia obiectu de reclama. Oratorulu spriginindu propunerea comissiunii, face inca unu aditamentu: Consistoriulu arch. se indruméza a prediscutá imbunatatirea salarieloru la profesorii cari se ocupa numai cu profesur’a la institutulu semin. iéra dupa ce se va aduce unu proiectu de incompatibilitatea oficieloru invetiatoresci si profesorali sa se urce lefele tuturoru profesoriloru. Acelu proiectu sa se substérna inse la proximulu sinodu.

Dep. *Boiu* spriginesce propunerea comissiunei, iéra dep. *Piso*, care inca o apera, face aditamentulu: Primindu propunerea comissiunii cu adausulu dep. Borcea propunu, cá in proportiune cu inmultirea óreloru de prelegere sa se marésca si leaf’a aceloru profesori, cari nu pórta si alte oficie si adeca: a Dr. Il Puscariu, prof. Candrea si a prof. Comsi’a cu câte 200 fl., cari sa se petréca la bugetulu anului acestui’a.

Punendu-se la votu se respingu propunerile lui Gaetanu si Macelariu; se primesce propunerea comissiunii, a dep. Piso si a dep. Borcea, intru câtu privesce legea de incompatibilitate.

Cu acestea se inchiaie raportulu comissiunei scolarie.

Dep. *Piso* propune ca de vreme ce numerulu scóleloru nóstre scade din ce mai tare din lips’a medilóceloru si administratiunea politica nu ne ajuta, sa se substérna Inalt. ministeriu ung. de instructiune o representatiune cerândui-se ajutoriu intru prosperarea scóleloru nóstre conf. Acésta propunere se da comissiunii pentru propuneri.

Dr. *Petco* din consideratiune, ca averea nóstra bis. constà mai multu din harthii de valóre, aru fi bine sa se cumpere bunuri rentabile, propune, cá sinodulu sa autoriseze pre V. Consistoriu plenariu a asigurá averea bisericei nóstre prin cumperarea de bunuri pâna la proximulu sinodu.

Propunerea dechiarându-se de urgenta se da comissiunii financiare spre a raportá asupr’a ei in proxim’a siedintia.

Se transpune cererea comunei Liss’a pentru arondare la ppresbiteratulu Fagarasiului, Consistoriului si cu aceste siedinti’a se inchide.

Observâri de pre galeri’a sinodale.

In viéti’a nóstra constitutiunale bisericésca s’a intemplatu in anulu acest’a prima data, de nu s’au potutu tiené in diu’a prima dupa deschidere siedintie din lips’a numerului deputatiloru. Impregiurarea acést’a neplacuta la intâi’a privire si considerata isolata de alte impregiurâri se schimba indata ce vomu considerá diversele chiamâri ale celoru mai multi membri sinodali si indata ce nu vomu perde din vedere valurile vietiei politice din patria in ajunulu alegeriloru dietali si dificultâtile vietiei sociali, cari crescu in tóte dilele pentru tóte clasele societâtiei. Cu tóte aceste zelulu, s’a vediutu a dóu’a di, a invinsu tóte dificultâtile, si membrii au fostu cu abnegatiune pâna la finirea pertratârei objecteloru destinate pentru sessiunea anului acestui’a.

Unu reu, care se pare ereditariu in corporatiunile nóstre, amu dorí sa fia strainu in sessiunile viitórie, intielegemu reulu, pre care romanulu l’a botezatu in proverbiele sele cu: „vorba multa saraci’a omului.“ Pentruca desbaterea cea lunga dela 24 Aprile asupr’a cererei de unu ajutoriu pentru unu catechetu (Isaila) in dóue periode lungi se putea terminá cu trei patru cuvinte. Resultatulu ne indreptatiesce la afirmatiunea acést’a, câci ce s’a decisu alta, decâtu indrumarea petentului la Consistoriu sa-i confere unu ajutoriu din fondurile ce le va avé disponibili? In loculu desbaterei celei lungi la objectulu acest’a, neinsemnatu fatia cu alte, cari au urmatu, castigá sinodulu tempu pentru alte afaceri cu multu mai momentuóse, pentruca, departe sa fia dela noi presupunerea, ca acei ce lungiáu vorb’a o aru fi facutu numai cá sa castige tempu pâna le va mai cresce numerulu (partidei), — tempulu petrecutu costa nu numai englezesce bani (englezulu dice: tempulu e moneta), dara si romanesce, va se dica, costa bani adunati prin colecte din archidieces’a nóstra relativu seraca si din pârtile cele mai serace. Si apoi in adeveru curiosu lucru, ca afara de doi, mai multu vorbira in cestiunea amintita deputatii cercuriloru cari dupa conspectulu aretatu nu contribuira nimic’a d. e. cerculu Sabiiului I si II.

Cereri de asemene natura trecura apoi cu mai multa séu mai putiena desbatere pâna se resolvira tóte. Acum avea sa urmeze la ordinea dilei comissiunea arondârei protopresbiterateloru. Tempu erá destulu inca. Dara presiedintele comissiunei (D. I. Branu de Lemeny) n’a fostu subscrisu si dóra nici n’a fostu cetitu raportulu comissiunei, celu putienu asiá afirma densulu si asiá siedinti’a erá sa se curme. In fine remane cá sa se suspende siedinti’a pre $\frac{1}{2}$ óra si dupa acést’a sa se continue siedinti’a, ceea ce s’a si intemplatu. Mai antâiu vine la ordinea dilei sórtea protopresbiteratului Lupsiei. Lupt’a a fostu apriga intre mai multi oratori si Consistoriulu inca si-a auditu partea sea, pentruca a datu ascultare protestului, care, incâtu se atinge de unele acte acluse nu s’au gasitu corespundietórie cu starea faptica a tractului din cestiune. De respingea Consistoriulu protestulu de siguru ca atunci erá de vina pentruca a respinsu.

Resultatulu practicu fù ca a patr’a di sér’a abiá a potutu trece sinodulu preste uniculu objectu alu unei comissiuni insarcinata cu objecte mai momentuóse.

Siedintiele iau unu aventu mai insufletitoriu a dóu’a di dupa cele enarate. Dupa deschiderea siedintiei cu cele indatinate venimu la ordinea dilei intrerupta in sér’a premergatória. Unu preludiu micu formà dechiaratiunea P. Prot. Almasianu cunoscuta din nrulu 33 alu foiei nóstre, la desbaterea asupr’a remonstratiunei PP. Protopresbiteri ai Sabiiului I si II. Unu siru lungu de oratori s’au ostenitu, dupa punerea remonstratiunei pre tapetu, facendu distinctiuni intre acea ca arondezase séu desfiintiezese tracturile protopresbiterali, in fruntea câroru se afla remonstratorii. Cei ce sustieneau desfiintiarea diceau: 1) ca se schimba numirea, prin urmare se desfiintiéza; 2) ca gramatele se alteréza, ergo si protopresbiterale se desfiintiéza; 3) ca déca se dau mai multe decâtu un’a séu dóue comune dela unu tractu la altulu acele se desfiintiéza etc. Lupt’a si intrebuintiaréa pledoriei meritá o cestiune cu multu mai momentuósa, câci in cele din urma ce erá tóta valorarea *desfiintiârei* la o simpla arondare decâtu temerea cá P. I. H. sa nu se stremute in sinulu protopresbiteratului, a cârui protopresbiteru este de vre-o dóue-dieci de ani? Pentruca sinodulu cându a conclusu in anulu trecutu un’a séu dóue comune, dupa cum sustieneau adoratorii desfiintiârei, n’a disu ca sa se ia cumpenele, si indata ce voru fi unde-va de arondatu mai multu decâtu dóue comune, sa dechiare protopresbiteratele de desfiintiate. Atunci arondarea nu se puté efeptuí in secula seculorum.

Se parea ca argumentele se gatasera si plenulu se obosise de desbatere, cându se aude o voce angerésca: „Incheierea desbaterei.“ Presidiulu cu pacienti’a obicinuita voiesce a pune la votu incheiarea desbaterei, dara nu se primesce. Noi oratori, vechi frase si „argumente“ din partea desfiintiatoriloru. P. N. Pope’a lamuresce cestiunea cu esemplele cele mai marcate, indigitate in raportulu siedintiei asiá incâtu ori ce omu credea ca discussiunea are sa fia terminata. Dara dupa incheiarea desbaterei se vérsa unu potopu nou de cuventare din partea d. Branu de Lemeny, care a imprasciatu deputati multi pre coridoru spre a asteptá trecerea lui. Dupa ce amu trecutu preste tóte si dupa ce amu ascultatu si pre propunetori si refer. comissiunei, eatane in fati’a unei votâri nominale, adunata prin o colecta de subscrieri de dlu Macelariu. Ei bine *desfiintiarea* s’a respinsu. Vine acum propunerea, carea prejudeca conclusesoru sinodului protopresbit. resp. in privinti’a resiedintiei si se primesce. Si asiá eata-ne la post tot discrimina rerum, la finea altei siedintie.

(Va urmá)

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

Despre notarii publici regesci.

CAPU XVI.

Respunsabilitatea.

§ 172. Notariulu publicu este respundietoriu pentru observarea normeloru stabilite in lege; neimplinirea detorintieloru ori negliginti’a este impreunata cu pedépsa si desdaunare conformu acestei legi.

Notariulu publicu este respundietoriu in prim’a linia pentru observarea legei de timbru si tacsare in tóte afacerile sele.

Respunsabilitatea se estinde si asupr’a substitutiloru notariali.

§ 173. Cautiunea notariala servesce de pemnu (zalogu) pentru tóte oblegamintele cari sub titlu de desdaunare ori glóba resulta din lucrârile oficiali ale notariului publicu, ori ale substitului alesu de elu.

Pentru alte pretensiuni cautiunea numai asiá se póte luá la esecutiune, déca dreptulu de prioritate alu pretensiuniloru acum mentionate nu se vatema; astu-feliu de pretensiuni inse numai in casulu § loru 44—46 se potu escontentá.

§ 174. Camer’a notariala si procurorulu reg. veghiaza in intielegere imprumutata, cá cautiunea sa se pastreze fâra scadere.

Mandatele si asignatiunile, prin cari este a se platí ce-va din cautiune, se tienu de competinti’a tribunalului reg. Despre asemene mandate ori asignatiuni tribunalulu reg. insciintiéza si camer’a notariala, carea, ascultandu parerea procurorului reg. incuviintiéza celu multu 15 dile pentru intregirea cautiunei.

§ 175. Nici pedéps’a nici desdaunarea nu póte urmá fâra ascultarea prealabila a notariului publicu.

§ 176. Rebonificarea daunei causate, ori impacaciunea in acésta privintia nu-lu scutesce pre notariu de pedépsa, déca fapt’a ori negliginti’a se numera intre acele casuri, unde in intielesulu acestei legi are sa urmeze pedépsa.

§ 177. Déca notariulu publicu neglige detorintiele sele din acelu indemnu punibilu, cá prin acést’a sie-si ori altui’a sa aduca vre-unu folosu incompetinte, ori sa faca dauna altui’a; comite crima de oficiu, ceea ce se pedepsesce dupa dreptulu penalu.

In casu de asemene crime notarii publici sa se tracteze intocmai cá judecatorii.

§ 178. Vatemârile causate notariului publicu in procederea sea oficiala se voru pedepsí totu dupa acele legi, cari esistu pentru asemene fapte patrate contr’a judecatoriloru.

§ 179. Cu esceptiunea casului din § 177 camer’a notariala admonéza, ori si pedepsesce pre notariulu publicu cu glóba pàna la 50 fl. déca elu vatema dispusetiunile acestei legi fâra cá documentulu notarialu prin acést’a sa si perdá validitatea intréga, ori in parte.

In celelalte casuri la vatemarea dispusetiuniloru acestei legi, precum si déca notariulu publicu prin portarea sea perde increderea publica: are sa urmeze pedéps’a disciplinaria.

§ 180. Pedepsele disciplinarie suntu urmatórele:

a) reprobatiunea (dogenirea) in scrisu;
b) globirea dela 50 fl. pâna la 500 fl.;
c) suspinderea celu multu pre unu anu;
d) amovarea dela oficiu.

§ 181. Judecatori’a disciplinaria aplica de regula pedepsele din § 180 lit. a) si b) dupa cumpetarea sea, si adeca dupa gradulu si eventual’a repetire a delictului, precum si dupa daun’a urmata din acest’a.

Iéra pedepsele atinse in § 180 lit. ca si d) numai in casurile anumite in acést) lege se póte aplicá.

§ 182. Suspinderea dela notariatu o póte aplicá de pedépsa judecatori'a disciplinaria, si adeca: dela 1 luna celu multu până la 6 luni:

a) déca notariulu publicu nu locuesce la statiunea sea designata, si afara de resiedinti'a sea tiene cancelaria pentru sine ori pentru adjunctulu seu, ori déca plinesce functiuni oficiale afara de teritoriulu tribunalului respectivu.

b) déca fâra presentarea pârtiloru autentica documente notariale ce le-a facutu adjunctulu seu in absenti'a sea.

Dela 3 luni celu multu până la unu anu:

c) déca notariulu publicu pentru diferite delicte a fostu pedepsitu de trei ori cu un'a dintre pedepsele mentionate in § 180 lit. a) si b) ori de dóue ori totu pentru acelu delictu, si a comisu de nou atare delictu;

d) déca cautiunea nu o reintregesce in terminulu prefiptu prin camer'a notariala in intielegere cu procurorulu reg.

§ 183. Amovarea cá pedépsa numai in urmatórele casuri o póte aplicá judecatori'a disciplinaria:

a) déca notariulu plinesce afaceri notariale si dupa primirea decisiunei de suspindere;

b) déca notariulu, cu esceptiunea casuriloru iertate prin lege absentéza 14 dile din resiedinti'a sea si in cele 14 dile urmatórie nu se reintórce la provocarea presiedintelui camerei notariale;

c) déca notariulu publicu in casulu §-lui 182 lit. a) si b) s'a suspinsu de a dóu'a óra dela oficiulu seu, iéra in casulu de sub c) si d) odata si comite de nou delictulu;

d) déca notariulu publicu si dupa mai multe pedepse desciplinarie dovedesce astufeliu de portare, prin care elu s'a facutu nedemnu de increderea si stim'a publica;

e) déca au fostu condemnatu prin judecatoria pentru crim'a de oficiu ori si de alta crima séu pentru escesu provenitu din passiune de speculatiune;

f) déca face documentu in atare limba pentru care n'a capetatu autorisare. (indreptatire).

§ 184. Suspindere provisoria dela notariatulu publicu se aplica:

a) déca in contr'a notariului publicu s'a ordinatu investigatiune criminala cu valóre de dreptu;

a) déca in contr'a notariului s'a deschisu concursulu;

c) déca judecatori'a disciplinaria a enunciatu amovarea lui si notariulu publicu a apelatu in contr'a sentintiei.

§ 185. Suspinderea provisoria se sistéza, déca a incetatu caus'a, pentru carea s'a ordinatu.

§ 186. Pedéps'a disciplinaria, déca a fostu admonitiune, incéta dupa doi ani; iéra déca a fostu globire ori suspindere, — dupa trei ani perde poterea sea legala cá impregiurare ingreuiatória, dara numai in casu déca notariulu publicu in acestu intervalu n'a cadiutu de nou sub pedépsa disciplinaria.

§ 187. Punibilitatea delictului disciplinariu se prescrie, déca dela tempulu faptei ori neglígintiei, ce forméza delictulu, au trecutu doi ani, fâra cá acést a sa se fi adusu la cunoscinti'a judecatoriei disciplinarie.

§ 188. Actiunea de desdaunare se tiene de judecatori'a competenta in intielesulu procedurei civile.

§ 189. Actiunea de desdaunare se prescrie, déca pagubitulu in 3 ani de dîle nu si-a inceputu actiunea socotindu-se dela dîu'a, in care i-a venitu la cunoscintia pagubirea.

CAPU XVII.

Procedur'a disciplinaria.

§ 190. La resiedinti'a fia-cârei camere notariale are sa se constitue o judecatoria disciplinaria. Competinti'a ei se estinde asupr'a intregu teritoriului camerei.

Judecatori'a disciplinaria se compune sub presidiulu presiedintelui tribunalului reg. din doi judecatori ai tribunalului si din doi membri ai camerei notariale. Membrii tribunalului se designéza pre unu anu prin sórte, iéra cei notariali prin camer'a notariala.

Pre notariulu senatului disciplinariu lu numesce presiedintele. In casulu, cându procedur'a disciplinaria este indreptata in contr'a camerei: se esmite delegatiune.

§ 191. In cause disciplinarie judecatori'a disciplinaria a tribunalului supremu (§ 34 din art. de lege VIII an. 1871) forméza a dou'a si ultim'a instantia.

§ 192. In privinti'a procedurei disciplinarie se aplica §§ 39—61 din art. VIII an. 1871.

Agendele acusatoriului publicu le plinesce procurorulu reg. care este aplicatu pre teritoriulu judecatoriei displinarie.

§ 193. Suspinderea provisoria mai vertosu in casuri grabnice o póte ordiná si efeptuí indata si presiedintele tribunalului respectivu; este inse datoriu in 24 óre a comunicá motivele dicisiunei si cu judecatori'a disciplinaria, iéra acést'a, ascultându pre notariulu publicu, decide indata despre casarea ori sustienerea suspinderei. Contr'a decisiunei aduse in privinti'a suspinderei provisorie póte apelá atâtu procurorulu reg., câtu si notariulu publicu respectivu, la judecatori'a disciplinaria a tribunalului supremu reg. (§ 181.)

§ 194. Judecatori'a, inaintea cârei'a notariulu publicu este trasu in cercetare criminala, este indatorata a incunoscintiá judecatori'a disciplinaria atâtu despre cercetarea criminala, câtu si despre finirea procesului criminalu pre lânga transpunerea sentintiei ajunse la valóre de dreptu.

Totu asemenea este indatorata judecatori'a disciplinaria a transpune respectivei camere notariale decisiunile sele valide in copia autentica.

§ 195. Suspinderea provisoria (§ 184) se efectuesce indata, iéra suspinderea urmata cá pedépsa, precum si amoverea numai in dîu'a cându s'a inmanuatu notariului publicu sentinti'a valida.

In aceste casuri camer'a notariala, este datória a publicá decisiunea in dîarulu oficialu, si a o aduce la cunoscinti'a ministrului de justitia, iéra tribunalulu respectivu a pastrá sigilulu oficialu alu notari publicuului

§ 196. Procurorulu reg. veghiéza, sa se esecute pedéps'a stabilita.

§ 197. Pedepsirile in bani prin camer'a notariala se intrebuintiéza spre cutare scopu filantropicu, ce se designéza din anu in anu.

CAPU XVIII.

Tacsele notariale.

§ 198. Notariulu publicu, cá atare póte specificá pentru lucrârile sele: tacsele pentru lucru, pentru scrisóre, si dupa impregiurâri spesele de indepartare (diurne) si de caletoria in suma stabilita séu dupa scara.

§ 199. Unu atare contractu, prin care s'aru stabilí o suma mai mare decâtu cea ficsata, este opritu si nevalidu.

Inse la afacere, care este de o preparare mai indelungata, si tempu, este impreunatu cu deosebita greutate si respunsabilitate: notariulu publicu amintindu apriatu caus'a de ce nu afla de indestulitória tacs'a legale, póte pretinde tacsa mai mare.

Sum'a tacsei, déca nu succede impacatiunea, o stabilesce judecatori'a personala a notariului publicu.

§ 200. Déca atare documentu cuprinde in sine mai multe afaceri, cari suntu in legatura un'a cu alt'a — tacs'a numai pentru un'a afacere se póte specificá, inse dupa cea mai favorabila tacsa pentru notariulu publicu.

§ 201. Notariulu publicu póte pretinde jumetate de tacsa ordinaria pentru o afacere inceputa, dara fâra vin'a sea remasa neterminata. Déca pretinde mai multu: stabilirea tacsei o póte cere la judecatori'a respectiva (199 §.)

§ 202. Fatia de notariulu publicu fia care parte este obligata in solidum pentru solvirea tacseloru si a speseloru sele.

Tacs'a notariala si spesele se esecutéza intocmai cá tacsele judecatoresci.

§ 203, Notariulu publicu póte pretinde si anticipatiune corespundietória pentru acoperirea speseloru sele.

Dupa terminarea lucrului séu a procederei póte pretinde indata platirea tacsei si speseloru si până la deplin'a escontentare póte refusá estradarea espeditiunei ori adeverintiei.

§ 204. Notariulu publicu este datoriu a insemná tacsele si spesele specificate incassate atâtu pre documentulu originalu, câtu si pre espeditiuni si adeverintie.

§ 205. Pentru documinte de acele cari din gresiél'a notariului publicu devinu nevalide, si pentru espeditiuni de acele, cari totu din acésta causa nu se potu intrebuintiá, — nu se platesce tacsa, iéra tacs'a platita, partea o póta pretinde indereptu.

§ 206. Déca partea afla, ca tacsele specificate prin notariu suntu vetematórie: plansórea sea celu multu in 8 dîle o póte substerne judecatoriei personale a notariului. — Plansórea substernuta mai tardiu nu impedeca incasarea tacseloru specificate.

§ 207. In urmarea acestei plansori judecatori'a defige unu terminu, la care lu citéza pre acusatoriulu si pre notariulu publicu, si face incercare de impacatiune. Déca acest'a nu succede: escrie o diua de pertractare si hotaresce prin dicisiune. Inainte de a decide cestiunea incâtu afla de lipsa, póte cere si opiniunea camerei.

(Va urmá)

Romani'a.

Bucuresci, 26 Aprile 1875.

A apucá inainte cu atacurile contr'a guvernului si cu bocirile, spre a-si putea scusá mai tardiu caderea, a fostu totu-déun'a tactic'a oposantiloru si organeloru loru. Astfeliu „Romanulu“ si ai sei care organiséza de mai multu tempu si nu crutia nici unu midilocu puru electoralu, acusa necontenitu guvernulu si partidulu, care 'lu sustiene, ca face opressiuni, ca useza de promissiuni si ameniatiâri, si in fine de medilócele de care numai rosii erau capabili cu vestit'a loru „influintia morala“ din faimós'a circularia câtra prefectii din 1867. Publiculu inteliginte inse care vede cu ochii si-'si aduce aminte conduit'a rosiiloru, va comparâ si va judecá. Publiculu cunósce discursurile provocatórie si injuriόse ale oratoriloru rosii, cunósce agitârile de strada ale rosiiloru, si va dá valórea cuvenita scrieriloru si conduitei loru.

Ceea ce amu constatatu, fâra a fi desmintiti de nimeni, nici chiaru de „Romanulu“; ceea ce natiunea vede in modu positivu si lamuritu este ca taber'a opositiunei nu are unu programu, nu represinta unu partitu si o unitate de idei care sa promita ce-va mai bunu si durabilu, ci o coalitiune de individualitâti cu ideile si tendintiele cele mai contradictorii, o tabera confusa, unita momentanu spre a derimá, fâra a fi capabile sa creeze si sa inlocuiésca situatiunea de adi. De unde resulta ca natiunea, departe de a castigá ce-va prin isband'a opositiunei confuse de adi, aru fi perdutu fórte multu, aru fi perdutu o situatiune cunoscuta si progresista, liniscita si durabile, care a restabilitu ordinea si a radicatu creditulu in intru si in fati'a Europei.

Suntu unii alegatori cari intielegu bine acestu adeveru, si cu tóte acestea din indiferentia séu din motive cu totulu personale, uita principiulu si nu mergu la urna spre a-si sustiené convictiunea prin votulu loru. Uita acei alegatori ca acésta putere ce o au in mâna adi, nu suntu chiamati in tóte dilele si ori-cându spre a o esercitá. Si suntu casuri cându unu singuru votu póte decide de sórtea unei situatiuni séu a unui colegiu electoralu.

De aceea in Germani'a si in Itali'a s'a si formatu o scóla care propaga votulu obligatoriu, precum esista servitiulu militariu si instructiunea obligatória. Dara cei ce combatu acésta idea invóca libertatea individului, care cu atâtea servitie obligatórie aru ajunge a nu mai avea nici o libertate in cugetarea si miscârile sele.

Cei ce combatu votulu obligatoriu, sustienu ca alegerea este mai multu unu dreptu decâtu o datoria, si de aceea prefera a lasá liberu pre fia-care cetatiénu sa vina a votá cându se simte petrunsu de dreptulu ce are si de binele ce póte face tierei prin votulu seu.

In momentulu de a pune sub presa aflâmu deputatii cari s'au alesu in colegiulu I si-i publicâmu la vale. Triumfulu partidului ordinei este complectu; abiá cinci séu siese candidati ai opositiunii au reesitu. Sperâmu aceeasi victoria si in celelalte colegii

Iéta list'a de deputati alesi la colegiulu I:

Brail'a generalu Florescu, Bacâu Eugenie Ghic'a, Bolgradu Tulciano, Botosiani, C. Cananau, Argesiu, Ioanu Bratianu, Buzeu, Vasilie Vladoianu, Cahulu, Leonu Ghic'a, Covurluiu, Lascaru Catargi, Dîmboviti'a, George Cantacozino, Dorohoiu, C. Haretu, Dolju, Al. Stirbey, Ialomiti'a, V. Boerescu, Falciu, Lascaru Rosetti, Gorjiu, C. Blaramberg, Iassi, P. Mavrogheni, Ilfovu, G. Vernescu, Ismailu, Th. Balsiu, Mehedinti, N. Gardarénu, Muscelu, A. G. Golescu, Némtiu, V. Miclescu, Oltulu, C. Valénu, Putn'a, A. Balsiu, Prahov'a, George Cantacuzino, Romanu, Calimach Catargi, Romanati, Amza Jianu, R.-Saratu, generalu Florescu, Suceav'a, N. Ganea, Tecuciu, Em. Vogoridi, Teleormanu, C. Boerescu, Tutov'a, M. Costache, Vâlcea, Al. N. Lahovari, Vasluiu, T. G. Rosetti, Vlasic'a, Gr. Cantacuzinu.

Publicâmu urmatórele acte dupa „Press'a“:

Bucuresci 28 Aprile 1875.

Apelu câtra cetatienii capitalei!

Desordinele regretabile ivite ieri in giurulu ospelului comunalu, cu ocasiunea alegerei deputatului colegiului II-lea, ne impune datori'a de a face apelu la bunulu simtiu si patriotismulu cetatieniloru, si a-i consiliá sa se abtiena de manifestatiuni sgomotóse si violente cari déca s'aru repetí si la viitóriele colegiuri electorale aru compromite liniscea publica.

Lasati pre alegatori a merge la votu si a-si esercitá in pace drepturile politice.

Primariu, G. Manu.

Nr. 4440 1875 Aprile 28.

Ieri, cu ocasiunea alegerei colegiului II de Ilfovu, pre cându votarea se urmá in cea mai mare linisce, câti-va individi au voitu sa turbure ordinea publica; persóne fâra dreptu de alegatori, si chiaru scolari, au incercatu a navalí in sal'a alegeriloru si a impedecá liberulu esercitiu alu votului. De acolo s'au risipitu in orasiu, respandindu sciri neadeverate de natura ingrigitórie, si imputandu cu cutezantia altor'a escesurile, de cari insisi erau culpabili. Liniscea s'a restabilitu indata, si justiti'a urmaresce pre principalii autori.

Guvernulu crede de a sea datoria a prevestí ca cu ocasiunea alegeriloru ce voru avea locu pentru colegiulu III, este decisu a asigurá libertatea votului, si a mantiené ordinea prin tóte medilócele legale de cari dispune. Elu nu va permite cá intreprinderile factióse ale unei cete de agitatori sa turbure liniscea si sa impedece libertatea marei majoritâti a cetatieniloru pacinici si onesti. Totu odata invita pre parintii de familia de a poprí pre copiii loru sa ia parte la nisce lupte cari nu suntu de verst'a loru, si sa ajunga astfeliu victim'a unoru ómeni cari nu se sfiescu a abusá de inesperienti'a unoru teneri.

Guvernulu care, in asemenea impregiurâri, considera mantienerea ordinei publice cá cea mai sacra a sea datoria, o va indeplini fâra esitatiune.

Ministru de interne: L. *Catargi.*

1875, Aprile in 28.

Cele dóue acte ce publicâmu in capulu diuariului nostru, dice „Press'a“, acel'a alu primariei capitalei si alu dlui ministru de interne, probéza ca rosii nostri, dnii din opositiune cari cauta isbanda in violentie si turburâri au cautatu sa turbure liniscea publica in diu'a intâi'a a alegerei colegiului II, dara ca autoritatea a mentienut'o si este decisa a o mentiené si pentru cele-lalte colegie.

Este dara bine sa fia de mai inainte, si fórte lamuritu, prevestiti toti agitatorii, toti rosii si aliatii loru, ca, déca voru mai incercá sa turbure ordinea publica, voru fi mentienuti in legalitate; si ca autoritatea este gat'a a mentiené liniscea cu tóte medilócele ce-i acordà legea.

Acestea odata bine cunoscute si bine esplicate, sa intrebâmu pre agitatori, pre resturnatorii de meseria, cum ii numea repausatulu ilustru Heliade, pentru ce óre si cu ce scopu au cautatu, si póte sa mai caute ei sa turbure liniscea publica si sa violeze urnele colegieloru electorale?

Au triumfatu rosii la colegiulu I de Ilfovu. Multe se potu dice asupr'a acestei alegeri: sa espunemu câte-va consideratiuni la vale. Dara in faptu nu le contestâmu triumfulu. Prea bine. Sa le fia de bine. Au triumfatu asemenea aiurea, de ce inse nu au triumfatu pretutindenea? de ce la colegiulu II de Ilfovu d. Vladimiru Ghic'a avù 153 voturi, macaru ca i s'a anulatu 10, in vreme ce faimosulu prorocu Dimitrie Bratianu nu avù decâtu 45 voturi?

Pentru ce? Pentru ca tiér'a nu-i mai voiesce; pentru ca tiér'a este desgustata de acesti farsori politici; pentru ca tiér'a voiesce linisce, ordine, libertate si prosperitate.

Au incercatu dnii rosii inse cá cu violinti'a sa puna mân'a pre colegiulu alu II de Ilfovu, cá astu-feliu sa aiba ce-va sianse si in alu III, si sa dica ca, celu putienu capital'a este pentru densii.

Ei inse si-au facutu planurile socotindu ca este in vremea dlui Ioanu Ghic'a, celu cu caimacami'a in perspectiva, pre cându se smulgeau barbile si se musicá urechile ómeniloru. Ei uitasera ca este unu guvernu conservatoru, care nu sufere violentia si batâi, si care este firmu decisu a mentiné ordinea si a respectá libertatea tuturoru.

Unu domnisioru dela „Alegatoriulu liberu", d. Flev'a, se dice, intrà fâra a avea dreptulu, in sal'a alegeriloru, si simte ca rosii suntu in minoritate. Ciomagasii clicei erau la posturile loru; si mai multi inocenti scolari stau in piati'a primariei, crediendu ca lucréza pentru binele patriei, urmându consiliele celoru ce-i mistifica. Se spune ca, dupa consiliele dlui Flev'a, câti-va individi si scolari incepura a strigá revolutie, cá dóra se voru speriá alegatorii din sala, si voru parasì colegiulu spre a napadí batausií. Biroulu provisoriu si toti alegatorii, stau neclintiti si mentienu liniscea. D. P. Buescu, unu altu esaltatu se pune pre balconulu salei, si cu alti doi, chiama pre batausi si cei din piatia a navalí susu in sala; câci „albii le ia colegiulu." Presiedintele biroului arestéza inse pre d. Buescu. Gard'a intervine, dupa cererea sea, spre a padî usile, si a asigurá libertatea votului.

Astu-feliu votarea s'a potutu urmá liniscitu si in regula in diu'a intâi'a si astadi Iustiti'a informédia si cauta a aflá pre turburatori, ori cari aru fi, spre a-i pedepsí. D. Buescu este si arestatu; si d. Flev'a chiamatu la judele instructoru.

In fati'a acestor'a reproducemu urmatórele dupa „Allegatoriulu liberu.":

Intrunirea de Sambata sér'a, in sal'a Circului a fostu din cele mai maretie. Nici odata póte unu publicu mai numerosu n'a venitu cu atât'a sete de adeveru sa asculte pre oratori. Asistau aprópe patru mii, déca nu si mai multi auditori.

Cetatienii cari au luatu cuventulu si au vorbitu, in aplausele torentiale ale publicului, au fostu dd. G. Danielopolu, Atanasiade, P. Buescu, N. Fleva si Em. Potropopescu-Pache.

Intrunirea s'a prelungitu pâna dupa ór'a 11 nóptea.

La radicarea siedintiei, cetatiénulu N. Fleva a anuntiatu viitóri'a intrunire pentru Luni, la 8 óre sér'a, in acea'si sala. La acésta intrunire se sperà ca va luá cuventulu si cetatiénulu Ioanu Bratianu.

Ultime sciri electorale, in momentulu de a pune sub presa, aflâmu ca la Primari'a locale, unde sta sa se voteze candidatulu colegiului II Ilfovu politi'a, bandele si forti'a armata chiaru au intervenitu cá sa oprésca pre alegatorii independinti a-si esercitá dreptulu votului. Cetatienii suntu prad'a violentieloru si maltratâriloru celoru mai barbare. Suntu dejá mai multi raniti. Toti cuprinsi de spaima si inmarmuriti in fati'a atâtoru fâra de legi si intréba, la cine voru mai protestá cându nici o garantia nu mai esista pentru respectulu persóneloru?

Intrunirea publica de astadi Dumineca a fostu oprita de politia. Armat'a ocupa impregiurimile circului si cutreera stradele orasiului.

Unde vrea sa ajunga Guvernulu? Trebuie negresitu ca cu sângele cetatieniloru pacinici si inofensivi sa-si astempere furi'a setei sele de resbunare contr'a acestui poporu românu, care vrea, conformu legiloru, sa proteste contr'a nelegiuiriloru sele?

Din depesiele telegrafice ce amu publicatu in dîarulu nostru s'a vediutu ca d. Sturz'a, agentulu nostru dela Belgradu, acreditatu si pre lânga principele de Muntenegru, s'a aflatu in dîu'a de 2 Maiu la Cattaro spre a salutá pre Imperatulu Austriei, cându a primitu in acestu orasiu pre principele Muntenegrului.

Astadi putemu adaugá ca Maj. Sea Imperatulu a primitu pre agentulu românu cu o osebita buna vointia, si l'a tractatu cá pre ori-care representantu strainu cu gradulu de ministru. Acésta inalta bunavointia si distinctiune ce Suveranulu statului vecinu a aretatu agentului nostru este inca o nóua proba de simtiementele de simpatie ale Maj. Sele pentru români, si de bunele relatiuni amicale ce esista intre ambele staturi.

Varietâti.

(†) **Zenobi'a Fassie**, veduv'a lui *Alessandru Condi*, cu trei orfani, *Elisabet'a Fassie* cu sociulu *Ioanu Gólya*, veduv'a lui *Paulu Fassie* nascuta *Mari'a Malanu*, cu fiii si fiicele: *Teodoru, Paulu, Elisabet'a, Rosali'a, Alesandr'a* si *Sandru*; *Paulu Fassie* preotu, *Ioanu Fassie* invetiatoriu, si *Ioanu Tiforu* preotu, in numele loru si a numerosiloru consangeni, face cunoscuta, cu anim'a durerósa, mutarea la cele eterne a lui **Ioanu Fassie**, protopresbiterulu Pestesiului, deputatu la sinodulu eparchialu aradanu si asesoru la Consistoriulu gr. or. oradanu, prébunului parinte, socru, unchiu si cumnatu, a repausatu dupa unu morbu greu de dóue dile, in 10 Maiu a. c. diminétia la 5 in etate de 53 ani.

Inmormentarea fericitului dupa ceremoniele seversite in biseric'a gr. din locu, s'a intemplatu Mercuri in 12 Maiu d. m. la 4 óre. Fia-i tierân'a usióra!

⁂ *O operatiune rara si fórte grea.* — Audîmu cum-ca in 12 Aprile anulu curentu s'a esecutatu pentru prim'a óra, in ospitalulu St. Spiridon, operatiunea Ovariotomiei, — un'a dintre cele mai dificile, — la o copila in etate de 16 ani, cu care ocasiune s'a estirpatu din cavitatea abdominala o tumóre (Cysto-Sarcom) in greutate de 8,400 grame, afara de licuidulu care se aflá in ea, si cum-ca pacient'a resista inca si pâna astadi — dejá 9 dîle — la consecintiele acestei operatiuni atâtu de considerabile. Cu alta ocasiune vomu reveni atâtu asupr'a operatiunii, precum si asupr'a cursului bólei acestei paciente atâtu de interesante. De ocamdata ne marginimu a aduce omagiele nóstre d-loru doctori Rusu senioru, Th. Filipescu si Rusu junioru din ospitalu, precum si d-loru doctori Fleislen, Max si Otremb'a, cari au asistatu pre cei intai in acésta operatiune care dupa câtu suntemu informati, fórte rare ori reusiesce in ospitalele cele mai renumite din Europ'a.

(Curier. dè Iasi.)

⁂ Unu balonu de tinichi'a. — Cu tóte desele pericule la care suntu espusi si devinu victime ómenii de sciintia cari facu caletorii cu balonulu, zelulu si emulatiunea loru de a putea ajunge pâna in fine se domine poterea oceaneloru de apa, nu incetédia, ci continua a cresce din ce in ce mai multu. Eata ce aflâmu dintr'unu diuariu francesu:

La Lille se lucréza adi, de câtra unu tovaresiu de caletorii aeriane alu dlui Godard, unu balonu de tinichea, inventatorele a isbutitu prin esperintiele sele a subtiá tinicheu'a cá harthi'a. Cu modulu acest'a ei si propune a construí din asemene materie unu balonu, a cârui capacitate se fia de 2000 metre cubici avendu supape perfectionate de arama. Avantagiele acestei inventiuni suntu: absolutu impermeabilitate, nici o perdere de gasu si soliditate estrema. Reesi-va? Eata intrebarea ce-'si adreséza tóta lumea si la care numai incercarea ce se va face cu densulu póte respunde.

⁂ *Plóie de cenusia.* In nóptea de 29 Martiu trecutu a cadiutu in mai multe localitâti din Suedi'a si Norvegi'a o plóie de cenusia asiá de désa, incâtu a dóu'a dî zapad'a care acoperea damantulu avea pre de asupr'a unu stratu de pulbere in grosime de mai multe degite. Doi invetiati profesori din Cristiani'a, esaminendu cu microscopulu acésta cenusia, au declàratu ca e produsa din pétra porósa prefacuta in prafu intocmai cá cea care se gasesce in multa cantitate in vulcanulu Hecl'a. S'au gasitu si in mare mai multe bucâti mari de acésta pétra, care avea unu mirosu fórte tare de sulfu. Se crede prin urmare ca s'a intemplatu vre-o nóua eruptiune a vulcanului Hecl'a

⁂ O crudime de muma neaudita. La Pivar del Rio in Havan'a o muma, crediendu-se impinsa de o inspiratie divina, a scosu ochii copiiloru sei si voiá sa-si scóta si pre ai sei. Acestu actu de nebunia, pre care lu credea cá unu sacrificiu placutu lui Ddieu, a fostu seversitu in fati'a mai multoru alte femei care se rugau cu voce tare. Tóte aceste fanatice au fostu arestate si date judecatiei criminali.

⁂ Gratia motivata. Se scrie din Meuphis cu dat'a de 3 Aprile:

Guvernatorulu Porker, a gratiatu pre fostulu senatoru Mekenna, condemnatu la 5 ani de inchisóre, pentru ca acest'a voiesce sa se insóre si se ia de socia pre fic'a cea mai mica a primei femei a acestui guvernatoru.

⁂ Curiositâti americane. Domnulu Ixelu, visatorulu din alt'a lume dela „Nationalulu" povestesce urmatórea istorie:

„Suntu câte-va luni o femeia maritata din Id'a Hilu, facendu cunoscintia cu o fata betrana de vre-o 40 ani care locuiá in coltiulu stradei congresului si Ferry Streets, i-a propusu de ai vinde pre barbatulu seu. Fat'a a primitu, si i-a oferitu dóue sute dolari; femei'a a luatu banii si tergulu s'a facutu.

„Cându venì nóptea, barbatulu nu se presentà la nóu'a sea femeia, nu intrà in noulu seu domiciliu conjugalu, in marea surprindere a jumetâtiei sele, care luase lucrurile la seriosu, de óre-ce dedese dóue sute dolari. Ea deci reclama esecutiunea invoielei, si barbatulu, pusu in curentulu afacerei, se instalà la dens'a; acum pare ca voiesce sa-lu tiena lânga dens'a cu tóta protestarea femeiei legitime, care a inceputu sa vada unde a dus'o glum'a séu lacomi'a de bani.

„Trebuie se adaugâmu ca schimbarea ce s'a facutu in viéti'a barbatulu nu-i este tocmai neplacuta, de óre-ce acum refusa de a se intórce la vechi'a sea femeia, sub pretestu ca l'a tratatu cá pre unu obiectu de vendiare.

„Afacerea sta aici."

Pâna acum, dice le Gaulois, amu vediutu barbati vendiendu-si femeile loru; dara o femeia sa-si vendia barbatulu este unu progresu care nu s'a observatu pâna acum in Europ'a.

Este dreptu ca acést'a se petrece in Americ'a.

Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1/_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1/_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa: diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1/_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1/_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1/_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1/_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACHSMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 36. ANULU XXIII.

Sabiiu in 8|20 Maiu 1875.

Sabiiu 6 Maiu.

„Nu numai in privinti'a convingerei religióse este *numai* o virtute, carea intrece tóte virtutile religióse, ci si in viati'a politica este o virtute, carea intrece tóte cele-lalte virtuti cetatiene, ... amorea curata si adeverata . . . . câtra persón'a cea préinalta . . . .“, dîcea repausatulu Metropolitu, Marele *Andreiu*, in congresulu natiunale dela 1863. Principiulu seu acest'a, combinatu cu principiulu carele este asemenea acestui'a: amorea curata si adeverata câtra natiunea sea, de care se tienù cu cea mai strinsa sinceritate si de care fu condusu pâna ce a intratu in mormentu, — a facutu minunile cele mari si pre terenulu natiunale politicu si pre celu natiunalu bisericescu.

Acest'a este *centrulu*, in giurulu cârui se cristaliséza viati'a ori cârei natiuni, traiésca ea ori unde pre fati'a pamentului.

In valurile politicei monarchiei nóstre compuse din numeróse natiunalitâti cu trecuturi si chiaru si desvoltâri diverse constitutiunale, stabilitatea este in prim'a linia asigurata prin representantele principiului unitâtiei, prin monarchu; amorea câtra acest'a si amorea individualitâtiloru natiunali câtra sine trebuie sa le aduca, mai curendu séu mai tardiu, pre tóte, la o conformare armonica si fratiésca, in interesulu unitâtiei si intregitâtiei acelei'a ce se representa prin monarchu. Pâna cându nu se va puté stabilí unu astfeliu de ecuilibru in monarchi'a nóstra, va esistá si pericululu de a fi amenintiata pacea si liniscea si tóte câte suntu legate lantiu cá consecintie de densele.

Nemuritoriulu nostru barbatu de statu s'a nisuitu in tóta viati'a lui spre armoni'a acést'a, carea de o parte este in favórea intregitâtiei statului si de alta parte, in consonantia cu acést'a, in favórea individualitâtiloru natiunale din statu. Si intru câtu natiunea româna l'a ascultatu si i-a urmatu a si fosu incoronata de frumóse succese.

Dejá in diet'a 1863/4 din Sabiiu inse s'a vediutu ca unii dintre corifeii româniloru au pusu mai pre susu de amorea cea adeverata, ambitiunea câtra personalitatea loru si de ací in colo au schiopatatu, alergându dupa dictate straine, dictate cum au fostu cele Reichensteiniane, (câroru se inchiná intre altii si unulu dintre publicistii nostri, barbatu de altmintrea fórte independentu dupa pusetiunea sea sociale) si cari puteau sa aiba naintea ochiloru intregitatea statului, inse nu si armoni'a indispensabile intre individualitâtile popóreloru.

Diet'a si intregu sistemulu de atunci, perdiendu-si soliditatea basei sele prin purtarea cea siovaitória a multoru ce conlucrau la densele, au contributu multu la chaosulu anului memorabile 1865.

Au intielesu românii si au recunoscutu puterea principiului de care se condusera pâna la caderea morale a mai multoru corifei si prin tr'ensii a majoritâtiei dietali? Nu! celu putienu, parte mare nu! Fâra de a studiá situatiunea, unii traiau in dulcea sperantia, ca ceea ce se aretà la anulu citatu, este numai unu povoiu trecatoriu, care are sa tréca fâra de a-i smintí dela ólele cele cu carne grasa, iera altii cugetara ca acum a sositu tempulu de a-si castigá lauri nevestediti de capacitatea loru diplomatica.

In vér'a anului 1866 a mai spusu odata inteligentiei române, acelu ce iubiá pre toti românii mai multu decâtu pre sine, in ce situatiune ne aflâmu, a spusu si aceea ce a potutu face pentru toti câti se aflau in functiunile statului, *afara de unulu*, cá sa fia salvati de periculii furtunei; inse vanitatea scurta de vedere a invinsu si urmarea a fostu, ca prin procederea cea ambigua, cu deosebire dela conferinti'a dela Mercurea incóce, care au turburatu si alteratu conduit'a politica a româniloru dela 1848—1861 —1863/4 si 1865, românii in mare parte au intratu de bun'a loru voia in *infundatura* politica.

Vorbele cele multe si sunatórie cá aram'a n'au pututu impedecá nimic'a, ba au datu reului cursu liberu, din causa ca acele, adeca vorbele, au substituitu program'a natiunale, la care vedemu ca se provóca astadi multi, fâra de a-i cunósce esenti'a.

Incercarea dela 1872 in conferinti'a Sabiiana dela 5—6 Maiu puté inca mantuí ce-va, déca nu remané numai o incercare; ci, dupa cum a fostu croita prin program'a cea precisa, basata pre anteactele natiunali, se punea in lucrare din si cu cugetulu celu mai curatu si din amórea cea mai curata.

Acést'a inse nu s'a intemplatu, din causa, ca alta conferintia totu asiá de particulara si unilaterale, cá cea dela Mercurea, a paralisatu totu efectulu inceputului celui bunu.

Nu ne-aru intristá asiá tare erorile politice, chiaru si dupa acésta incercare paralisata in inceputulu ei, pentru ca a gresí este lucru omenescu. Dara, cându cugetâmu ca gresielile n'au provenitu atât'a din o eronata calculare cu evenimentele; cându mai strabatu la urechile nóstre siópte neplacute despre multi, cari adi pórta cuventulu celu mare alu condamnârei a totu ce românii, dupa parerea nóstra, trebuiá sa faca; cându vedemu ca chiaru si astadi 'si dau tóta silinti'a de a infatisiá situatiunea, ca noi trebuie sa asteptâmu si sa nu facemu nimic'a pentru natiunalitatea nóstra, pâna cându nu se voru indurá magiarii sa faca ce-va pentru noi, ne cuprinde o temere despre viitoriulu nostru, ni se taie speranti'a ca vomu puté revení la conlucrarea cea purcedietória din simtiu puru câtra *virtutea*, carea trebuie sa intréca *tóte celelalte virtuti cetatiene.* Cu alte cuvinte, ne tememu, ca va vení la valóre doctrin'a, ca noi trebuie sa ne parasimu pre noi insine, sa nu ne iubimu si sa nu ne iubimu nici interesele nóstre natiunali.

Si cu tóte aceste stâmu naintea unui periodu nou alu vietiei nóstre politice. Dumineca, si nu mai departe, are a se intruní o parte considerabile din inteliginti'a româna spre a se intielege asupr'a tienutei densei in viitoriu. Óre ne va conduce acést'a la cararea natiunale intemeiata de adunârile natiunali dela 1861—3?

Vocile precursorie din diurnalistic'a nóstra, nici intru câtu nu suntu absurditâti,*) nu ne dau din partele inca nici garanti'a de recunóscerea trecutului in adeverat'a lui fiintia, nici de a presentului si in atare impregiurare ce vomu dice de viitoriu? Declamatiunile dintrensele asiá suntu de inalte si asiá de poetice incâtu i s'aru paré cui-va, ca românii dispunu de cele mai mari arsenaluri intelectuale si materiale si ca restrictiunile, in cari amu cadiutu dela 1865 incóce, in ceea ce privesce esercitarea drepturiloru cetatiene, nu ni-au atinsu nici la degetulu celu micu. „*Vana sine viribus ira*“ amu respunde scurtu la tóte declamatiunile, déca ne-amu puté platí numai ca atât'a si déca nu aru fi alte inca de implinitu.

Trebuie sa recunóscemu erorile *nóstre* ale româniloru in genere, de-si nu amu conlucratu cu totii la ele, si trebuie sa cunóscemu greutâtile, cari ni s'au pusu curmedisiu in drumu in anii din urma dela datulu retaciriloru politice si sa recunóscemu, ca fâra delaturarea loru suntemu *amenintiati* in esistinti'a nóstra. Déca vomu fi in stare sa ajungemu la recunoscinti'a acést'a vomu fi in stare sa pasimu si la indreptarea situatiunei nóstre, altcum ne vomu afundá si mai tare in abisulu spre care amu pornitu.

Cu deosebire sa ne ferimu de a confundá datorintiele nóstre câtra poporulu nostru cu pretensiunile gubernului presentu, séu cu o inertia totale din partene. Nici un'a din aceste din urma nu potu fi salutarie. Salutariu pentru interesele nóstre cele sânte in impregiurârile de astadi nu póte fi decâtu lupt'a, inse lupt'a legale parlamentaria.

Nu ne facemu ilusiuni si nu dîcemu ca de lupt'a acést'a voru fi incopciate resultatele cele mai grabnice si splendide; scimu inse, ca in viati'a constitutiunale retragerea de buna voia este capitularea de buna voia naintea contrariului si pentru celu ce capituléza de buna voia n'are nimenea nici baremu compatimire; ci numai desconsiderare si despretiu

Trebuie sa ne infatisiâmu lucrurile asiá precum suntu. Putemu chiaru si luptându nainte sa mai inregistrâmu si alte perderi, dara de luptatu suntemu datori a luptá, câci celu putienu ne vomu deprinde si vomu deprinde la lupta, cu noi alaturi, si pre urmatorii nostri, câci finea situatiunei de acum nu o scie nimenea unde va fi si cum va fi.

De aceea n'amu fostu si nu suntemu de acei'a, carii sa dica celoru ce mergu in batalia: sa ia asupr'a-si talismanuri, cá sa fia feriti de periculii proiectileloru séu de pericululu ascutisiului sabiei si sa adune numai trofee. Din contra vomu descrie resbelulu asia dupa cum este, pentru cá acei ce intra intrensulu sa fia barbati, cari sa mérga cu inim'a intréga, pregatiti si de victoria, dara si de suferintiele ce le ofere unu resbelu.

Cându asia dara românii aru recunósce necessitatea de a reluá lupt'a politica, avendu in vedere dificultâtile ce ofere lupt'a, aru trebuí sa tramita barbatii cei mai probati, cari sciu sa infrânga tóte sagetile contrariloru si cari sciu sa resiste tuturoru curseloru seducatórie; nu inse de acei, cari sa-si caute trebsiórele loru.

Astfeliu amu avé sperantia, chiaru si in casulu cându amu fi representati pre aren'a politica de barbati putieni, ca ni s'aru deschide o *carare* baremu, carea sa ne scóta din innadusitóri'a infundatura politic'a, in carea ne aflâmu.

Vedi „Orient. lat.“

Majestatea Sea imperatulu si regele a sositu Sambata nainte de média-dî la Vien'a, dupa o escursiune de o luna si jumetate pâna la Veneti'a si Dalmati'a. Receptiunea ce i facura cetatienii vienesi a fostu, dupa scirile diurnalistice, un'a din cele mai cordiale.

Despre inchiderea sessiunei dietale suntu diverse versiuni. Dupa un'a mai nóua diet'a se va terminá cu finea septamânei presente.

„Politik“ din Prag'a dela 13 Maiu aduce unu articulu intitulatu „Politic'a de natiunalitate a Austriei“ din care estragemu urmatórele:

„Austri'a are atâtea si asiá diverse natiunalitâti in sinulu seu, cum nu mai are altu statu in Europ'a. Ea are atâtea si asiá diverse natiunalitâti in vecinatatea sea, cum nu mai are altu imperiu in Europ'a. Este unu statu de natiunalitâti in sensulu celu mai eminentu alu cuventului si momentulu natiunale trebuie sa aiba in politic'a ei interna si esterna cu atâtu mai multu o rola insemnata, cu câtu natiunalitâtile ei suntu geografice legate in cea mai mare parte cu conatiunali, cari se afla dincolo de limitele monarchiei, cu cari au reminiscintie istorice comune, ba câte odata urmarescu si scopuri politice comune.“

In pasagiulu urmatoriu dice articululu ca reciprocitatea intre Austri'a si natiunalitâti din caus'a celei dintâiu a produsu resultate incâtu nu se are bine nici cu natiunalitâtile din launtru nici cu cele din afara. Apoi continua:

„Sapientii politici din Vien'a au de multu nenorocirea de a lucrá in politic'a natiunale pre dosu. Odata spriginescu o natiunalitate spre a o combate mai tardiu in interesulu statului, de alta data spriginescu unu elementu natiunale, combatutu mai nainte, mintea cea sanatósa inse li vine mai totu in ór'a a douaspradiecea. Schimbâri si contradiceri de aceste se gasescu mai marcate in politic'a urmata de Austri'a fatia cu tierile sudice dela Dunare. Au fostu tempuri, cându serbii si românii, cari locuiescu afara de limitele Austriei, aru fi salutatu primirea loru in sinulu monarchiei dreptu de mantuirea loru. Tempurile aceste au fostu pre cându Austri'a combatea pre Turci'a, sub a cârei jugu oftau popórele numite. In tempulu acel'a trecea Austri'a de protector'a loru. Indata inse dupa frangerea puterei turcesci, Austri'a 'si schimba frontulu la Dunarea de josu; inimiculu seculariu alu Turciei devine protectoru si prin acést'a contrariu alu serbiloru si româniloru. Autonomiei popóreloru acestor'a se punu pedeci, pentru cá sa nu aiba putere atragatória fatia cu conatiunalii loru din Austri'a, câci tratarea popóreloru erá asiá incâtu simpathi'a loru in afara erá lesne de esplicatu.

„Nu de multu sub Beust si Andrassy, politic'a austriaca iérasi s'a schimbatu fatia cu tierile dela Dunarea de josu. Austri'a a stersu din credeulu seu politicu conservarea Turciei cu ori ce pretiu si s'a dusu pâna acolo, de ofera Serbiei si Romaniei spriginulu seu diplomaticu. Dara serbii si românii, cari traiescu in Austri'a nu se bucura de o astfeliu de consideratiune si asiá politic'a austriaca iérasi se gasesce intr'o contradicere din care nu póte esí de câtu cu vre-o câte-va pete vinete. Aceste se voru perde in numerulu celoru-lalte, inse interesulu statului sufere si acest'a numai póte suferí indelungu!

„Ungurii facu totu ce le sta in putintia spre ale aduce aminte serbiloru si romaniloru, cari vietiuescu pre teritoriulu corónei st. Stefanu, ca afara de limitele monarchiei au conatiunali cu staturi natiunale autonome si fidelii constitutiunei nemti nu intardia din partesi sa intréca in directiunea acést'a pre magiari. . . “

Aici amintesce articululu de festivitâtile ce se pregatescu in Bucovin'a si de demonstratiunile ce avura locu in Bucuresci din caus'a acelor'a.

Luâmu spre sciintia cele dise de „Politik“, pentruca cine scie din care parte ni se póte strigá iéra in gura mare daco-romanismulu, pre cându precum vedemu elu este o planta care cresce in diurnalistic'a si literatur'a altor'a, numai in a romaniloru din Austro-Ungari'a nu.

Imperatulu *Russiei* a parasitu capital'a Germaniei, Berlinulu. Press'a oficiósa din Germani'a canta mai unisono psalmi de pace. Urmarea aru fi ca influinti'a tiarului rusescu a feritu pre Europ'a de o sceneria infricosiata a unui nou resbelu. Suntu inse si opiniuni de acele, cari nu se incredu orbesce situatiunei trambitiate de adio tiarului rusescu cu ocasiunea plecârei sele dela Berlinu. Opiniunile ratiunéza asiá: Bismak cadiendu acum cu planurile sele se va plecá *deocamdata* vointiei imperiale din Russi'a, inse elu mai tardiu póte provocá unu conflictu nou intre Franci'a si Germani'a si fiindu césta din urma bine pregatita va dá o lovire rapede Franciei pâna cându nu va fi nimenea si nici Russi'a déca aru voí, in stare a se reculege si a vení Franciei intr'ajutoriu. Acésta procedere e cu atât'a mai imperativa pentru Germani'a cu câtu traganarea pacei mai departe intaresce pre Franci'a si de alta parte séca isvórele financiale ale Germaniei.

Unu telegramu de alaltaieri dela ***Parisu*** dice ca se astépta unu manifestu din partea printiului *Napoleon* (Ponplon) in sensu *republicanu* si *antibonapartisticu.*

Metropolitulu *Primate* alu Romaniei si presiedinte alu senatului legislativu, P. *Nifonu,* a repausatu.

Alegerile in *Romani'a* dupe diurnalele primite in urma suntu terminate in tóte patru colegiurile si dupa cum se vede mai departe din acele, majoritatea fiitórei camere va spriginì pré guvernulu actuale. Dupa câtu putemu si noi apreciá impregiurârile politice, in cari se afla Romani'a, putemu numai sa-i gratulâmu pentru resultatulu ce l'a castigatu prin alegeri, pentru ca prin stabilitatea ce i se asigurà tierei i s'a asiguratu si continuarea prosperârei sele de patru ani incóce, o prosperare afirmata de date positive recunoscute si de strainatate.

Sinodulu archidiecesanu,

Siedinti'a IX.

(dela 29 Aprile v.)

Siedinti'a se deschide la 9 órea. m.

Presidiulu presentéza unu actu alu fiscalului cons. Dr. I. Borci'a, prin care se transpune averea testata de reposatulu Archieppu si Metropolitu Andreiu la Consistoriulu arch.

Se decide, cá actulu acest'a fiindu pentru importanti'a sea urgentu sa se puna in decursulu acestei siedintie mai intâiu la ordinea dilei.

Dep. *Macelariu* face urmatórea interpelatiune:

„Are on. presidiu scire si cunoscintia, ca dela punerea séu intrarea in viétia a statutului org. s'au denumitu din partea V. Consistoriu cá senatu strensu bisericescu protopopi fâra escrierea de concursu si inca individi mai fâra nice o pregatire teoretica, abiá cu clasele normali, pre cându din contra alegerea de ppopu alu tractului Mercurei, care e a 3 si care s'a facutu cu observarea tuturoru formalitâtiloru prescrise de statutulu org. inca nice pâna in diu'a de adi nu e nice aprobata nice anulata.

„Mai departe:

„Are on. presidiu scire si cunoscintia, ca la impartirea ajutoriului de statu de 24,000 fl. s'aru fi comisu unele anomalie, — cá sa nu dicu incorectitâti — anomalii, cari ajungendu la cunoscinti'a mai inalteloru locuri aru poté usioru sa traga dupa sine insusi sistarea acestui mare beneficiu si anume:

ca la mai multi din cei considerati li s'au datu pentru sumele cuitate câte o biblia séu alte cârti;

ca intre cei considerati aparu P. Archimandritu si toti domnii asessori bisericesci cu câte 200 fl., ca in conspectulu despre impartirea ajutoriului din cestiune apare P. Prot. S. Cupsi'a odata cá ppopu cu 200 fl. si iéresi cá parochu cu 100 fl.;

ca totu in conspectulu din anulu trecutu ocuru mai multe positiuni fictive, — in celu mai strensu intielesu alu cuventului;

ca la unii preoti li s'au acordatu si esolvitu ajutórie cu total'a ocolire a respectiviloru ppopi séu administratori ppesci etc. —

„Déca on. presidiu are scire despre tóte aceste, mi permitu a interpelá:

„Ca are onoratu Acel'asi de cugetu a face dispositiunile necesarii, cá anomalii de natur'a celoru premise sa nu se mai intemple si in specie, cá ajutoriulu dela statu sa se impartiésca in deplin'a conglasuire cu prea inalt'a resolutiune din 1864. ?“

Presidiulu dechiara, ca nu póte dá deslusiri la punctele interpelatiunei privindu acestea mai multu pre fostulu presidiu consist. decâtu pre Esc. Sea, care n'a datu preste atari reclame in decursulu scurtei Sele pastoriri de pâna acum; promite inse ca va fi de aici inainte esactu in oficiulu seu.

Cu acestu respunsu interpelatoriulu e multiamitu.

Dep. *Pope'a,* cá fostu presidiu interimalu, accentuandu gravitatea invinuiriloru din interpelatiunea de susu, respunde ca n'are cunoscintia sa se fi denumitu dela intrarea in viétia a statutului org. vre-unu ppresbiteru; mai departe, ca asesoriloru s'a datu sub titlu de cuartiru 200 fl., ceea ce s'a introdusu inca pre tempulu cându traiá Metropolitulu Andreiu.

Dep. *Diamandi Manole* face urmatórea interpelatiune:

„Comun'a Resnovu din ppiatulu Branului s'a sistemisatu cá comuna de prim'a classa cu dóue parochii; fiindu un'a dintre aceste parochii vacanta ppulu de atunci in contielegere cu comitetulu parochialu a escrisu concursu pentru ocuparea postului vacantu, precisandu-se si conditiunile de cualificatiune, intre cari in sensulu concluseloru sinodali se afla si acea recerintia cá petentii pentru acést'a parochia fiindu de clas'a I sa fia absolvitu 8 clase gimnasiali.

„Unulu dintre petenti neintrunindu recerintiele legali a cerutu dela Ven Consistoriu cá sa i se concéda a petitiuná la mentiunat'a parochia; —

„Acést'a concessiune i s'a datu, prin ce dupa parerea mea s'a calcatu legea si s'a produsu in comun'a respectiva multieme de nerendueli si iritatiuni; —

„Facendu-se alegerea de parochu, fâra cá sa fia primitu in candidatiune si petentulu necualificatu si alegendu-se dintre candidati unulu provediutu cu recerintiele legali, partid'a celui neprimitu in candidatiune a protestatu in contr'a actului de alegere;

„Asternandu-se actulu Ven. Consistoriu arch. spre intarire, cestiunea nu s'a resolvitu in restempu de 7—8 luni; dupa decurgerea acestui tempu alegerea nu s'a intaritu, ci s'a esmisu dlu ppu I-iu alu Brasiovului de comisariu pentru cercetare in causa.

„Infatisiendu-se acest'a in fati'a locului si tienendu sinodu paroch. dupa informatiunea ce amu, acestu sinodu spre delaturarea neintielegeriloru a decisu, cá alegerea facuta sa se desfiintieze si sa se procéda la alegere nóua; —

„Nu-mi e cunoscutu ce va fi referatu Dlu comisariu consist., siguru este, ca fâra considerare la conclusulu sinodului par., V. Consistoriu a intaritu alegerea cea dintâiu.

„Acésta procedere a produsu o iritatiune nespusa in comun'a Resnovu, unde pâna ací domniá armoni'a cea mai buna intre parochieni.

„Astfeliu standu lucrulu 'mi iau voia a face urmatórea interpelatiune:

a) cu ce justifica V. Consistoriu admiterea unui candidatu necualificatu la un'a parochia de I clasa câta vreme erau destui candidati cualificati dupa lege?

b) ce pasi are de cugetu a face Ven. Consistoriu pentru cá sa inceteze turburârile si neliniscea escata in comun'a Resnovu?“

Presidiulu dechiara, ca nu este in positiune a dá deslusiri la acést'a interpelatiune, scie inse, ca dela o comuna a venitu o reclama in privinti'a deplinirei parochiei; actele si le-a reservatu pentru a se informá bine si a dispune apoi cele de lipsa.

Dep. N. *Pope'a* asigura sinodulu, ca ce se atinge de casulu din inter-

FOISIÓRA.

Armat'a rusésca.

Oficierii sei. — Scólele sele. — Manufacturele sele. — Arsenalele sele. — Disciplin'a sea. — Jurísdictiunea sea. — Institutiunile sele de binefacere.

Déca armat'a rusésca este stabilita pre o scara intinsa, mijlócele la care guvernulu rusu are recursu spre a-i dá oficieri nu suntu mai putienu intinse. Institutiunile de educatiune militaria ale imperiului cuprindu patru categorii: stabilimente pregatitórie, academii de invetiamentu secundariu, academii de invetiamentu superioru si scóle speciale pentru oficierii gradeloru inferióre. Cea dintâiu din aceste categorii cuprinde dóue-sprediece colegiuri militarie (dóue la St. Petersburg, dóue altele la Moscv'a); durat'a cursului este de siése ani.

Terminulu de mijlocu alu eleviloru din aceste dóue-spre-diece colegiuri este de 3700; fia-care din trensii costa pre statu pre fia-care anu 420 de ruble, si ii dau aprópe 500 oficieri la fia-care dóue-spre-diece luni. Suntu scóle militarie prin orasiele principale spre a pregatí pre juni la nisce institutiuni mai inalte séu spre a formá oficieri de unu gradu inferioru. Din 3000 de elevi ce ele instruescu cu câte 160 ruble pre anu, mai bine de 500 'si ispravescu anualmente cursurile loru. Tiflis are o scóla militaria elementara de 500 elevi, si la Moscv'a este o scóla normala militaria, ale cârei cursuri suntu de trei ani, care pregatesce profesori pentru diferitele institutiuni de educatiune militaria.

Academiele militarie intermediare se compunu din scólele de resbelu Pavelu si Constantinu din St.-Petersburg si din Scól'a Alessandru din Moscv'a; ele suntu destinate sa formeze oficierii de infanteria, si cursurile loru suntu de doi ani. Aceste scóle dau de ordinariu instructiunea la 300 elevi, cu pretiulu de 580 ruble de fia-care si pre fia-care anu.

La St.-Petersburg se mai afla inca si Scól'a Nicolau pentru cavaleria. Durat'a cursuriloru ei este de doi ani, si are aprópe 200 de elevi, cu câte 700 ruble fia-care.

Scólele Mihailu pentru artileria, Nicolau pentru geniu, scól'a de topografia si scól'a gardiloru se afla asemenea la St.-Petersburg.

Durat'a scóleloru Mihailu si Nicolau este de trei ani; amendóue impreuna instruescu aprópe 300 elevi. Cursurile scólei de topografia suntu de doi ani, ea are aprópe 40 elevi; scól'a gardiloru este in nisce conditiuni identice.

Afara de acestea, mai este in capital'a imperiului corpulu cadetiloru din Finland'a, constandu in 120 de cadeti, cari costa pre statu 450 ruble de fia-care si pre fia-care anu. Si fiindu ca instructiunea acestoru juni duréza optu ani, din acésta scóla nu iese pre fia-care anu decâtu a diecea parte din scolari.

Tóte districtele militarie, afara de acelea din Siberi'a si din Turkestanu, au scólele loru pentru oficierii de infanteria; ce-va mai multu inca, suntu scóle de cavaléria la Iwer, la Ielisavetgrad, si scóle militarie de Casaci la Novocer-Kask si la Stavropolu. Aceste institutiuni crescu aprópe 3500 de teneri, din cari 1500 aprópe 'si termina studiele loru in fia-care anu: ei facu statului o cheltuiala totala de aprópe 330,000 ruble. In fine, afara de stabilimentele ce enunciaramu, mai suntu multe scóle de jurisprudentia militaria care, tóte impreuna, instruescu aprópe 100 de elevi, cu pretiulu anualu de 600 ruble pentru fia-care, dintre cari iesu pre fia-care anu câte trei-dieci.

Prin stabilimentele militarie superióre ale Russiei, oficierii dejá angagiati in servitiulu activu primescu o educatiune speciala potrivita cu diferitele loru corpuri, si ei siedu de ordinariu in aceste scóle mai multi ani. Aceste stabilimente suntu: Academi'a Nicolau séu statulu-majoru generalu, unde cinci-dieci de oficieri, cari au servitu celu putienu patru ani in renduri, suntu primiti pre fia-care anu; academi'a de artileria Mihailu, primindu pre fia-care anu trei-dieci de oficieri cari au servitu trei ani in renduri; academi'a de geniu Nicolau, care admite pre fia-care anu trei-dieci de oficieri; academi'a militaria de dreptu, primindu trei-dieci si cinci de oficieri de statu-majoru séu oficieri superiori cari n'au servitu mai putienu de patru ani in renduri; si academi'a de chirurgia si de medicina, deschisa juniloru de tóte conditiunile care si-au terminatu studiele in gimnasiu. Numerulu studentiloru in acésta din urma institutiune este de ordinariu de 900, si cheltuiél'a anuala ce ea aduce statului este de 210,000 ruble. Studentii cei liberi din acésta scóla suntu obligati in schimbu la unu servitiu de optu-spre-diece luni in armata, pentru fia-ce dóue-spre-diece luni petrecute in scóla. St.-Petersburgulu Kievulu si Moscv'a au asemenea scólele loru militarie de chirurgia, ele invétia 300 de elevi obligati sa urmeze nisce cursuri, a câroru durata este fipsata la patru ani.

Scólele speciale pentru oficieri, se compunu din scólele technice si de pyrotechnia din St.-Petersburg, pregatindu fia-care din ele câte 100 de elevi. Prim'a din ele are de missiune sa faca profesori de technologia, si cea de a dóu'a se marginesce in dresarea sergentiloru majori de artileria.

(Va urmá.)

pelatiune, Consistoriulu a observatu rigórea canóneloru bis. si a purcesu conformu statutului organicu. Concessiunea s'a datu concurentelui pre bas'a regulamentului pentru regularea parochieloru din an. 1874, iéra ce privesce intarirea, s'a consideratu celu cualificatu reieptandu-se celu necualificatu.

Interpelatoriulu nu este multiamitu cu respunsulu primitu.

Dep. Moise *Branisce* face urmatórea interpelatiune:

„Déca sum bine informatu, in decursulu anului espiratu a incursu la M. Consistoriu arch. sub titlulu: *taxe pentru deliberate divortiali* sum'a de 1050 fl. v. a. din care suma fâra nici unu feliu de autorisare s'au impartitu sub titlulu pausialu de cancelari'a archiepiscopésca preste 500 fl. si anume P. Vicariu archiep. sum'a de 120 fl. si altoru individi, pre cari nu voiu a-i numí mai de aprópe; —

„Mi iau deci libertate a interpelá pre inaltulu Presidiu, ca avendu cancelari'a archiepésca unu pausialu anualu de 1500 fl. póte-se a se face atari spese fâra nice o autorisare mai inalta si déca s'au facutu din ce causa nu s'a adusu naintea sinodului archid. spre aprobarea loru?" —

Presidiulu dechiara, ca nefiindu-i caus'a cunoscuta nu póte dá respunsu la interpelatiune.

Dep. *Pope'a* spre deslusire amintesce, ca administrarea baniloru s'a intemplatu conformu concluseloru sinodali. Câtu pentru sum'a de 500 fl. din care densulu a primitu 120, acesti'a nu potu fi alti bani, decâtu banii ce a primitu cá recompensa pentru spesele avute inca cu ocasiunea caletoriei la Pest'a in anulu 1873 cându s'a serbatu jubileulu Majestâtiei Sele, câci alti bani din fonduri n'a primitu, ci din contra a abdisu de multe competintie pentru caletorii oficiali la Aradu si Brasiovu, mai departe de competintiele sinodali, de cei 300 fl. votati de sinodu pentru opulu seu „Vechi'a metropolia," dealtmintrenea interpelatoriulu se potea informá din actele cons. resp. ba si din raportulu comissiunei financiale despre acést'a.

Interpelantele nefiindu multiemitu cu respunsulu acest'a 'si reserva dreptulu de a face o propunere la tempulu seu.

La ordinea dilei se pune inscintiarea fiscalului cons. Dr. Borci'a despre transpunerea averei bis. testate de piulu Arch. si Metr. Siagun'a.

Dep. *Borci'a* propune sa se transpuna actulu la Consistoriulu arch. spre ulteriór'a afacere, in sensulu testamentului, ceea ce se si primesce.

Comissiunea ad hoc fiindu gat'a cu raportulu seu, dupa cum comunica presiedintele ei, dep. N. Pope'a, acel'a se pune la ordinea dilei.

Referintele Dr. *Borci'a* reportéza asupr'a harthiei consistoriului arch. prin care se arata stramutarea metropolitului Procopiu Ivacicoviciu la patriarchatulu serbescu, depunendu abdicatiunea sea in mânile Ep. Popasu. Consistoriulu arch. a adusu in acestu respectu unu conclusu la 10 Augustu 1874 sub Nr. 11, care se subterne sinodului. Comissiunea propune a se adauge la protocolulu sinod.; mai departe sa se esprime recunoscintia si incredere consistoriului si presiedintelui interimalu pentru ca au aperatu autonomi'a bisericésca, conclusulu acel'a sa se comunice si cu proximulu congresu.

Sinodulu ia spre sciintia stramutarea metropolitului Procopiu Ivacicoviciu la scaunulu patriarchalu si se votéza incredere consistoriului.

Venindu la discussiune punctulu ce tratéza despre alegerea de metropolitu din urma, Escelenti'a Sea *Mironu* parasesce sal'a sinodale si concrede pre Arch. P. Pope'a cu presidiulu.

Comissiunea ad hoc propune, ca de vreme ce metropolitulu actualu deoparte s'au alesu conformu statutului org. si s'a intaritu de Majestatea Sea, iéra de alta parte in cuventarea de deschidere a accentuatu cá presiedinte, ca va intruní tóte nesuintiele spre binele si intru prosperarea bisericei, prin urmare din propriulu indemnu face de alu seu memorabilulu conclusu sinodalu din siedinti'a IV a anului 1874 relativu la meritele metrop. Andreiu si astu-feliu urméza principiele acestui'a, — sinodulu sa voteze increderea sea deplina si recunoscintia Escelentiei Sele asigurandu-lu totu odata de spriginulu seu si urandu-i sanatate indelungata.

Intre aclamatiuni vii de sa traiésca se primesce propunerea comissiunei.

Gaetanu propune a se invitá Escel. Sea P. Arch. si Metr. *Mironu Romanulu* prin o deputatiune la siedintia spre a i se aduce la cunoscintia conclusulu de mai susu alu sinodului.

Deputatiunea constatatória din deputatii: P. Arch. Pope'a, d. Bolog'a, Gaetanu si S. Popoviciu merge spre a invitá pre Escel. Sea la sinodu.

Escel. Sea intrandu in sinodu intre strigâri vii de sa traiésca si reocupa loculu presidialu si indata se cetesce conclusulu sinodalu de mai susu. Dupa cetire sinodulu prorumpe in vii si prolungite strigâri de sa traiésca.

Escel. Sea multiemesce pentru increderea si spriginulu apromisu si amintesce ca cuventarea de deschidere cuprinde intentiunile sincere ce-lu voru conduce in dirigerea trebiloru bisericesci, spre binele tuturoru.

Referentulu comissiunei Dr. *Borci'a* continua ca ce se tiene de nedumeririle si ingrigirile ce s'au aretatu la alegerile trecute, din partea majoritatei archid. relativu la alegerea unoru membrii din alte diecese cá representanti ai archidiecesei si la desconsiderarea votului majoritâtii, acelea sperâmu ca voru disparé pre viitoriu prin o conlucrare armonica a tuturoru factoriloru legali.

Dupa o viua desbatere, la care partecipa mai multi deputati, si dupa ce dechiara Presidiulu, ca se va nesuí intru a delaturá aceste nedumeriri se punu propunerile la votu si se primesce propunerea comissiunei.

Presidiulu incunosciintiéza ca objectele menite pentru sesiunea acést'a suntu eshauriate si urméza de sine inchieiarea sessiunei presente. Inainte de a face acésta Escelenti'a Sea cu cuvinte adencu semtite si parintesci aduce membriloru sinodali multiemite sincere pentru interesulu viu ce acesti'a l'au manifestatu la desbaterea obiecteloru sinodului precum si pentru participarea prompta la agendele sinodului. Asiguréza sinodulu ca in tóte lucrârile va avé naintea ochiloru binele bisericei gr. or. si prosperarea ei, róga mai departe pre membrii sinodului a-lu spriginí prin increderea si conlucrarea loru. In fine dandu tuturoru binecuventarea archierésca dechiara sied. de inchisa.

Intregu sinodulu intempina aceste cuvinte presidiale cu indelungate si frenetice sa traiésca!

Dep. N. *Pope'a* crede ca consimte intregu sinodulu cu densulu cându aduce Escel. Sele multiemite si recunoscintie pentru ostenelele si bunavointi'a ce a aretatu la intielépt'a conducere a lucrâriloru nóstre sinodali.

Mai departe da espresiune indestulirei sinodului cu dechiaratiunile ce Escelenti'a Sea a binevoitu ale dá la deschiderea sessiunei acestei'a in decursulu ei si in siedinti'a de adi, cari tóte se reducu la aceea, ca Escel. Sea va face cá in biseric'a nóstra preste totu si in specie in biseric'a din arch. sa domnésca adeverulu, dreptatea, canonicitatea si preste totu legile bisericei nóstre. Asiguréza mai departe pre Escel. Sea ca sinodulu lu va spriginí din tóte puterile in realisarea apromisiuniloru din dechiaratiunile Escelentiei Sele.

Aceste cuvinte se intempinara cu esclamatiuni vii de se traiésca!

Cu acestea siedintiele sinodali din anulu acest'a se terminara.

Observâri de pre galeri'a sinodale.

(Urmare.)

Pana a nu trece la siedintiá VI tienuta in aceeasi di dupa prandiu (in 25 Aprile), sa intregimu din siedinti'a precedente o intemplare, carea in sine nu e tocma de mare insemnatate, dara caracteristica. Pre candu adeca P. prot. I. Popescu cá unu gentlemen n'a votatu in caus'a carea lu atingea, P. prot. I. Hani'a, care era in conditiunea aceeasi a votatu de amendóue orile, se intielege ca in partea sea si la cea din urma óra *numai silitu de impregiurâri*, va sa dica, sa nu cada si cu loculu resiedintiei.

In siedinti'a de séra s'a continuatu si terminatu referatulu comissiunei arond. protopopiateloru. Aci s'a intemplatu o calamitate unui domnu deputatu scapându-i unu terminu, care a facutu sânge reu si in membrii sinodului si in auditoriu si dupa cum amu intielesu mai târdiu au causatu nelinisce si insusi oratorului. Ansa la situatiunea acést'a neplacuta a datu rugarea preotimei si mai multoru fruntasi mireni din tienutulu Branului, prin carea se cerea unu lucru, dupa noi de totu inocentu: conservarea numelui de pâna ací alu tractului protopresbiteralu, de care se tienu si densii, ba facu dóra partea cea mai considerabile dintrensulu. Déca ni-amu notatu bine ce se dîcea in rugare, apoi, intre alte ni se pare ca ocurea si pasagiulu, ca temeiulu celu mai tare, care l'a adusu deput. clericale I. Metianu in sessiunea trecuta pentru modificarea numelui in protopr. „Bârsei," nu sta, pentru ca sinodulu protopresbiteralu, la care se facuse in anulu trecutu provocare nu a decisu asiá ce-va. Póte ca contestarea acést'a a sternitu calamitatea cu epitetulu de pricina. Dealtmintrea dep. Dr. Il. *Puscariu* a indreptatu numai de câtu atentiunea oratorului asupr'a impregiurârei, ca póte sa esiste o mistificatiune de persóne, pentru-ca densulu sciea pre suplicanti ca suntu ómeni onorabili. Deslusirea cea mai buna o aru fi potutu dá in afacerea acést'a penibile si doritória de lamurire dep. cler. din Zernesci din sessiunea presenta, I. Comsi'a, déca erá de fatia. Inse densulu a trebuitu sa ese din siedintia tocmai cându s'a inceputu referat'a asupr'a rugârei din cestiune, dupa cum vorbescu unii altii, pentru cá sa-si ia concediu dela presidiu spre a merge a casa, de-si noi de alta parte scimu, ca presidiulu conducea siedinti'a, va se dica erá in sinodu.

Referat'a ce a urmatu in caus'a regulârei parochieloru a fostu scurta.

Siedinti'a urmatória, a VII din 26 Aprile s'a impartitu in doue pârti, nainte si dupa prândiu. In acést'a s'a chiarificatu situatiunea afacerei penibile din dîu'a premergatória. Dlu deputatu respectivu si-a retrasu cuventulu celu neplacutu, aretându ca a fostu in retacire de nume si cu acést'a s'a incheiatu afacerea.

Discussiune interesanta a deschisu in decursulu siedintiei propunerea dep. Zacharia *Boiu* in privinti'a inscriptiunei si emblemeloru seminariului *„Andreianu"*, la care au participatu, dechiarându-se de urgenta, multi deputati. Celu putienu aici puturâmu observá o emulatiune dupa diverse puncte de vedere de a se face ce-va in semnu de recunoscintia pentru memori'a Marelui binefacatoriu. Déca ni este permisu, amu esprime si noi la loculu acest'a dorinti'a de a vedé realisata intentiunea aceloru fii ai bisericei nóstre, cari voru largirea si infrumsetiarea institutului *„Andreianu"*, dupa cum se cuvine. Amu dorí mai departe cá si mormentulu repausatului sa fia decoratu câtu mai curendu si câtu se póte mai corespundietoriu.

O satisfactiune placuta a datu mai departe siedinti'a de astadi auditoriului, vediendu ca din urna a esitu alesu de asesoru consistoriale onorariu Dr. Ilarionu *Puscariu*, cu tóte ca contra-candidatulu seu P. Prot. Ios. *Baracu* inca este unu barbatu venerabile. La celu dintâiu inse prelânga sciintia se adauge virtutea etatiei, carea promite, prelânga celelalte insusiri, activitate nefatigabile pre largulu câmpu alu afaceriloru bisericei nóstre.

Celu mai interesantu obiectu, dupa noi din sessiunea intréga, urméza acum pre tapetulu desbateriloru. Dep. N. *Mihaltianu* referéza afacerea *scolastica* a archidiecesei nóstre.

Dupa cele audite in privinti'a scóleloru in sessiunea anului trecutu si dupa câte se vorbea si de atunci in cóce despre conducerea afaceriloru scolastice cu deosebire din partea referintelui scolasticu, eramu in cea mai incordata asteptare sa audimu progresele ce s'au facutu de atunci si pâna acum. Raportulu Consistoriului, o lunga si larga espunere pre *harthia*, erá icón'a cea mai frumósa pâna la unu locu despre cele intemplate pre terenulu scolasticu. Dîcemu pâna la unu locu, câci pre urma venira schiopatându si neajunsurile, pre care le desvelí si mai tare in urma raportulu comissiunei scolastice si reduse totu la . . . nimic'a.

Dupa cetirea si a unui'a si a altui raportu, va se dîca, alu Consistoriului si alu comissiunei, se primesce in desbatere generale si dupa amédi se continua desbaterea speciale.

Desbaterea speciale a oferitu interesante discussiuni si situatiuni. Liniscea si multiamirea referentelui consistoriului scolasticu de pre tempulu cetirei raportului consistoriale disparù indata ce dep. *Gaetanu* si aretà nemultiamirea sea cu procedur'a urmata in conducerea afaceriloru scolastice si propuse cá comis. sa se indrumeze a cercetá câte siedintie a tienutu in decursulu anului consistoriulu scolasticu. La discussiunea ce se incinge iau multi parte, unii spre a sustiené pre ref. cons. scol. cum d. e. dep. *Macelariu*, Dr. *Pecurariu* etc.; altii spre a spriginí pre Gaetanu, séu (Piso) spre a se luá (procedur'a) spre *neplacuta* sciintia. Insusi referintele cons. scol. iá cuventulu si arata caus'a acestui inconvenientu in absentarea asesoriloru dela siedintie adaugendu, ca déca nu erau asesorii din cele-lalte senate consistoriali, nu se putea tiené nici o siedintia in decursulu anului.

Presidiulu, de siguru, cá sa mai mulcomésca discussiunea, a voitu cá responsabilitatea ce se nascù din netienerea siedintieloru sa o pravalésca asupr'a sea, respective a presiedintelui din decursulu anului. Deslusirile cestui din urma (Pope'a) inse au descoperitu, ca insusi referintele cons. a absentatu multu din Sabiiu, fiindu bolnavu (?). Printre deputati se vorbiá ca referat'a a remasu luni intregi balta, asiá incâtu se gramadise actele nelucrate cu sutele si ca numai dupa provocâri repetite si ad hominem si dupa ce se concrediuse referat'a altui membru consistorialu, intr'unu tardiu, a venitu ref. cons. la postulu seu si a luatu referat'a iérasi asupra-si. Tóte aceste faceau pre privitoriulu din departare sa créda, ca se voru finí cu retragerea ref. cons. scol., déca nu cu a senatului intregu, spre a face locu altoru, cari sa fia in stare a conduce neintrerupte afacerile scolastice. Acest'a, dupa cum se va vedé, n'a urmatu. In fine propunetorii si retragu propunerea si lucrulu pare a se fi terminatu. Se scóla inse dep. *Patiti'a* si ia unulu din meritele referentelui, insiratu in raportu: infiintiarea fondului scolasticu din Campeni, si aréta ca acel'a e infiintiatu de multu. Incidentulu acest'a a mai atrasu si pre alu doile: o afacere disciplinaria dela Saliste. Din cele decurse in siedintia, n'amu pututu alt'a intielege, decâtu ca ref.

cons. aru fi complanatu „spre multiamirea celoru competenti“ o afacere disciplinaria scolastica la scólele capitale din Saliste, despre care dupa cum s'a vediutu totu din desbatere, respectivii „multiamiti“, pâna in diu'a de astadi nu au nici o sentintia. Altcum afacerea, dupa câtu amu putut'o cuprinde din cele ce s'au ventilatu in siedinti'a acést'a memorabile, ilustréza curiosu ideile dlui ref. cons. despre afaceri scolastice. Densulu a investigatu dupa „capacitatea“ unui invetiatoriu cum se investigéza dupa unu delictu de câtra unu tribunalu séu unu jude instructoru, si inca in persóna, si, o minune! indata a aflatu ca invetiatoriulu nu e capace. Deci l'a provocatu sa demissiuneze. Fericite scoli de sub o conducere cá acést'a!

Ambe incidentele au datu ansa la discussiuni indelungate, si la evidenti'a ca in senatulu scolasticu de astadi, afara de membrii din afara, cari nu potu participá la siedintie, cei-lalti n'au nici cea mai palida idea despre afaceri scolastice; afara ca unulu incaséza dupa densele 1000 fl., afara de diurne pentru caletorii cá cea dela Saliste, si altulu 200 fl. din bugetulu scolasticu. Ce e dreptu mari sacrificie dela ómeni „liberali“ de calibrulu celu mai greu.

Intrerumpemu si noi aici observârile nóstre asiá dupa cum le-a intreruptu siedinti'a, carea inaintase in nópte binisioru, pentruca erá pre la nóue óre sér'a cându se terminase.

(Va urmá)

Este câtu-va tempu de cându „Pres'a“ din Germani'a striga necontenitu cá sa se ia mesuri pentru oprirea emigratiunei in Americ'a, urmarindu-se agentiile de emigratiune ce aru fi esistându in imperiu. Gazet'a Germaniei de Nord, in unulu din numerile sele din urma inca cuprinde unu articolu asupr'a emigratiunei germaniloru. „Le Constitutionnel“ observà inse ca mesurile pentru oprirea emigratiunei aru fi adi inutile. O esaminare mai de aprópe a stârii financiare si industriale a Americei, decadenti'a 'sea morala, coruptiunea in care se afla, tóte acestea aru fi de ajunsu spre a nu se mai teme Germani'a de scaderea populatiunei sele prin emigratiunea in Americ'a. Din contra, se póte teme de imigratiunea americaniloru in Europ'a.

Surexcitatiunea in care se afla tóte afacerile in Americ'a, confusiunea in care se afla ací activitatea omenésca au produsu unu feliu de stagnare, de crisa. Obiectele de consumatiune suntu fórte numeróse si consumatorii putieni, esportatiunea nu se póte face in conditiuni bune, reductiunea pretiuriloru e estrema. Esistenti'a a devenitu aspra si dificila aprópe in lumea noua. Epoc'a cându aurulu se recoltá cu inlesnire si cându averi formidabile se strângeau in câte-va dîle a trecutu. Astadi populatiunea Americei nu-si póte intrebuintiá activitatea ei de câtu numai pentru ea singura si chiaru acést'a, intr'unu modu limitatu, se vede. O parte din emigratii germani au si inceputu a se reintórce pre la caminele loru negasinduse vede la ce sa utiliseze activitatea si silintiele loru. Americ'a are prea multe bratie; ei nu-i mai trebuie si acelea ce i-aru mai vení prin emigratiune. Ceea ce aru putea aduce o ameliorare la acésta stare a Americei aru fi numai schimbarea sistemului seu economicu.

„Pr.“

Ad vocam criminalisti.

Din „Tel. Rom.“ nr. 33 in interesulu adeverului si spre odihnirea celoru ce póte s'au simtitu cu neplacere atinsi prin acea espressiune se espune cum s'a intemplatu — si adeca in siedinti'a din 25 Aprile a. c. venindu la desbatere cererea mai multoru individi din comunele branene in cestiunea numirei Protopresbiteratului subsemnatulu luându cuventulu — amu disu: — ca in sinodulu anului trecutu totu in acestu obiectu deputatulu Branului cav. Ioanu Puscariu a facutu propunere, ca protopresbiteratulu acest'a sa nu se numésca alu Bârsei, ci alu Branului, Protopresbiterulu, respective acum Eppulu Aradului Ioanu Metianu, a reflectatu ca tocm'a comitenti dlui Puscariu in sinodulu protopresbiterale s'au invoitu cá ppresbiteratulu sa se dica alu Bârsei, — in urm'a cârei deslusiri cav. de Puscariu 'si retrage propunerea — mai incolo ca cererea presinte nefiindu din partea sinodului ppresbiterale nu póte demintí nici decum afirmatiunea P. Metianu — ca acésta cerere este subscrisa numai de nisce individi privati, — intre cari — nu voiu sa vatemu pre nimenea, inse dupa cum sum informatu s'aru aflá si atare care fiindu petatu cá criminalistu dupa Stat. org. nu póte fi nici membru comitetului par. nici alu sinodului protopopescu, din aceste motive m'amu dechiaratu pentru respingerea cererei.

In siedintia, cu ocasiunea verificârei protocolului siedintiei precedente la punctulu acest'a amu reflectatu, ca eu din partea unui condeputatu despre care cu totu dreptulu credeamu ca dupa pusetiunea si oficiulu seu cunósce deplinu impregiurârile, amu fostu informatu, ca intre cei subscrisi in cerere se afla si x. y. omu petatu care a fostu in criminalu si pre tóte aceste amu adusu motivulu din urma din cuventarea mea in siedinti'a precedente.

Inse acum dupa ce amu luatu respectiv'a cerere la mâna si m'amu convinsu ca acelu x. y. nu se afla intre cei subscrisi in acea cerere si ca prin urmare informatiunea a fostu nefundata, eu cá omu alu dreptâtiei si alu adeverului, nevoindu precum amu disu a vatemá pre nimenea 'mi revocu si retragu motivulu ultimu referitoriu ad vocem criminalisti dupa care s'a primitu din partea sinodului unanimu cá acea espressiune sa se stérga si sa remana afara si din protocolulu siedintiei din 25 Aprile ceea ce s'a si facutu.

Sabiiu 2 Maiu 1875.

I. Branu de *Lemeni.*

Varietâti.

⁂ *Emigrarea din diferite pàrti ale tierei*) iè dimensiuni mari. Din comitatulu se scriu diurnalului „P. L.“ urmatórele: Din anulu trecutu emigrarea din acestu comitatu cresce in mesura forte mare. Nesocotindu sórtea nesigura, in ale cârei bratie, se arunca emigratorii, si cà Ungaria, ca tiera agricola putienu impoporata, are trebuintia de puterile de lucru urmarile triste ale emigratiunei o sentiescu tare si cei remasi, pentru cà este evidentu, cà deca mai multi proprietari 'si vendu pamentulu cu ori ce pretiu, valoarea acestui'a scade pre di ce merge. O economia, care in anulu trecutu avù valóre de 2000 de flor. se pretîui judecatoresce in septeman'a acést'a la 400 de flor.

⁂ *Progresele telegrafiei.* — Telegrafi'a in Franci'a face progrese pre fia-care dî. Sistem'a de transmitere simultana si in sensu inversu din dóue puncte diferite, pre unulu si-acelasi firu, s'a adoptatu definitivu atâtu intre Parisu si Havre câtu si intre Parisu si alte statiuni cu servitiu parmanentu de dî si de nópte.

Prin acésta sistema se face o mare economia de tempu in transmitere.

(Romanulu.)

⁂ Unu casu de fecunditate animala. La Plavn'a s'a constatatu unu casu de fecunditate animala fórte estraordinaria o capra a fetatu 5 iezi, atâtu mam'a câtu si nascutii se aflau in deplina sanatate.

⁂ (*Bibliotec'a lui Sardanapalu*) Dîariulu] angl. „Daily Tel.“ scrie: „Intre cele mai memorabile obiecte desgropate de renumitulu *Layard* in ruinele palatiului reg. de Ninivea, se numera una parte din bibliotec'a regelui Sardanapalu. Obiectele acestea, ajunse in museulu britanicu, trasera asupra-si atentiunea invetiatiloru, cari studiandu cu incetulu scrisorea cuneiforma, descoperira intr'ins'a cele mai memorabile date. Intre altele Giorg. Smith descoperì pre una bucata de cárami-da versiunea chaldaica séu acadica despre *diluviu*; acesta descoperire fece atunci sensatiune atâtu de profunda, câtu Redactiunea dîariului „Daily Telegr.“ tramise cu spesele sale (fericita Redact!) pre junele literatu in Mesopotami'a, ca sè continue desgroparile incepute de Layard. Smith descoperi si alte inscriptiuni cuneiforme, din cari resultà, cà Sardanapalu facuse a se decopiá pentru palatiulu sèu, stravechiele documinte pastrate in templulu din Urbea Enoch. — Limb'a in care sunt scrise, nu e assiric'a (assiuru), invetiatii o numescu *acadica*, interpretele ei principale e Georg. Smith in Londonu si Opert in Paris. Acele caramide (tegle) din argila arsa, cari sosira de curendu la London, suplinescu informatiunile de pre cele gasîte mai nainte; s'au gasitu pre densele descrierea forte detaiata (difusa) a traditiunei despre zidirea turnului babilonicu; pre alta tabla se gasira impartesiri identice cu cele din primele capete ale Genesei (cartea facerei); despre creatiunea lumei, a omului, rebeliunea angeriloru, pecatulu originale, alungarea din paradisu a omului, etc. Tóte aceste scrise cu profusiune epica, anume rebeliunea lui Satan (pron. *Siatan*, indenticu cu *Titan* alu greco-romaniloru, „*t*“ cu pronunciatiune sibilatoria = „*th*“ gr. si angl.), creatiunea omului pre care Ddieu le esorteza intr'unu lungu discursu, etc. — Acésta descoperire face mare sensatiune in London, unde complet'a descifrare se ascepta cu viua interesare. Pâna acum important'a descoperire e cunoscuta numai din epistol'a lui Georg. Smith.

⁂ *Clubulu uriteloru.* — Acum 5 áni se gasira pâna la 5 fiice de a Evei in lumea cea mai inalta parisiana spre a se recunósce si a se proclamá de urite. Erá tempulu cându principés'a de Metternich se proclamá „maimuti'a cea mai bine imbracata din Parisu.“ Intr'o séra principés'a avù idei'a de a fundá clubulu urîteloru. Membrii acelui cercu erau sa aiba de misiune de a gasí tóte medilócele posibile spre a combate uriciunea, artificie de toaleta, jocuri de fisionomia, alegere de atitudine inflecsiune de voce, si cine mai scie ce, si de a o face astfeliu sa dispara de pre parchetulu salóneloru; apoi acestu scopu, ne fiindu inca destulu de filantropicu, trebuiau sa se intrunésca din cându in cându spre a confectiuná mici lucrâri cu aculu care aveau sa faca, in fia-care iérna, fondulu unei tombol'a destinate a asigurá stabilirea feteloru urite si, excesu de nenorocire! urîte. Intreprinderea principesei erá umanitara din tóte punctele de vedere.

Ea primí aderarea unei comtese ce pórta cu demnitate unu nume literaru stimatu, a unei marchise spirituale ce se numesce cá unu satu din jurulu Parisului, a unei principese ruse faimósa prin iernatecele sele mediteranee, in fine a unei baronese diplomatice si cu spiritu incantatoriu, dara schiópa cá reposatulu principe de Talleyrand; dara acést'a fù totu. Aceste 5 viteze nu gasira pre nime spre a le urmá, si clubulu urîteloru nu traí mai multu de câtu durat'a cigarei princiare celu facuse sa se nasca.

⁂ *O parechia parlamentaria.* — D-n'a X*** solicita de barbatulu seu unu casiemiru de Indi'a.

— Bun'a mea amica, ceru 8 dîle.

— Spre a te gandí?

— Nu, spre a refusá.

— Déca i asiá, aru fi multu mai simplu de a-mi o spune indata...

— Aru fi mai simplu in adeveru, bun'a mea amica, dara n'aru fi de locu.... parlamentariu. Nu cetesci tu desbaterile adunariloru?

⁂ *Mórtea unei comete.* — Puternic'a si celebr'a comet'a a lui Encke este pre cale de a desparé. Strelucirea ei este atâtu de slaba, in câtu astronomii suntu toti de parere ca serman'a cometa este pre cale de a perí in spatiurile interplanetare unde toti sorii se voru stânge la rendulu loru. Chiaru dela visit'a sea dela 1842 ea erá cuprinsa de óre-care slabiciune, si Encke care traiá inca, crediù ca copilulu seu avea sa despara pentru totu-déun'a, inse dupa trecerea sea la pericheliu ea se presentà cu o strelucire vie, cea ce asigura pre betrânulu astronomu. De asta-data inse ea pare perduta pentru totu-déun'a.

⁂ Cetimu in „Gazet'a Craiovei“: In fine un'a din dorintiele cele mai ardinte ale Craioveniloru, s'au realisatu!

Duminec'a trecuta au sositu la Jitianu (portulu pentru Craiov'a) *primulu vaporu* alu nouei societâti pentru navigatiunea Jiului.

In totu lungulu drumului, dela Bechetu pâna la Jitianu, satenii se adunau cá sa privésca cu multiamire acésta transformare a rîului loru.

Preste câte-va dîle se mai astépta inca unu vaporu, si unu mare numeru de slepuri se incarcau dejá pre la diferitele puncte, pre marginea Jiului. Societatea, care a luatu esploatatiunea navigarii acestui rîu, este compusa de capitalisti români si italieni, si vedemu cu placere unirea intereseloru acestoru doue tieri surori. Ne bucurâmu cându vedemu capitalistii italieni asociandu-se cu capitalistii români, si interesându-se de intreprinderi in tiér'a nóstra.

Dificultâtile ce au trebuitu sa fia invinse, pentru a face acestu fluviu navigabilu, au fostu fórte mari. Cându ne gandimu la morile de pre marginea Jiului si la alte obstacole cu multu mai mari, precum: prunturi, copaci enormi, si altele, ce jaceau de secoli in fundulu acestui frumosu rîu, ne putemu lesne inchipuí câta truda si câta pacientia au trebuitu pentru terminarea acestei lucrâri.

Se astépta acum unu vaporu pentru pasageri, dela a cârui sosire se va face unu serviciu regulatu intre Bechetu si Jitianu.

Lucrâri considerabile suntu in plina activitate, la mai multe puncte ale rîului, pentru alu mentiené navigabilu si pre tempulu cându ap'a va fi mica.

Agenti'a dela stati'a Jitianu va fi in curendu terminata, si in decursulu verei, inginerii voru studiá lucrârile ce suntu de facutu in susulu podului Jitianu, unde marginea Jiului este dejá debarasata de morile cari esistau.

Ni se spune ca societatea va face autoritâtiloru nóstre propunerea de a aduce Jiulu in orasiu, printr'unu canalu. Avantagele unei asemenea lucrâri voru fi considerabile nu numai din punctulu de vedere comerciale, dara chiaru din acel'a alu higienei publice, câci Craiov'a se va pune in directa comunicatiune cu Marea, va avea unu canalu pentru absorbirea necuratieniiloru si va putea desradaciná baltile de prin pregiuru, ale câroru miasme strica aerulu si suntu caus'a atâtoru maladii, friguri, etc.

Dorimu din inima cá societatea sa reusésca pre deplinu in aceste ale ei salutari indreprinderi, cari voru aduce mari beneficii comerciului in generalu si Craiovei in particularu, mai cu séma ca lucréza pre risculu si pericolulu ei, neprimindu din partea guvernului nici subventiuni, nici garantii.

⁂ *(Teatru românu)* Cunoscutulu artistu rom. G. *Popescu* va arangiá de Vineri incolo o seria de representatiuni teatrali, in tóta Vinerea si Marti'a, sér'a, in pavilonulu lui Hermanu din suburbiulu Iosefinu. Mâne séra va jocá noile piese: „Corón'a lui Stefanu celu Mare“ si „grecii din tiéra.“ Intre acte d. magistru de capela *Bertí* va esecutá „Carnevalulu din Bucuresci“ si „doin'a romana“, precum si alte piese. Dorimu, cá publiculu românu sa fia precâtu se póte de numerosu!

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineć'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 37. ANULU XXIII.

Sabiiu in 11|23 Maiu 1875.

Sabiiu 10 Maiu.

Sessiunea si cu dens'a periodulu de trei ani alu dietei Ungariei se termina, adi séu mâne, si miscarea generale a alegeriloru pentru diet'a viitória va urmá si va cutrierá tienuturile dela Pojonu pâna la Brasiovu.

Facendu o reprivire câtu se póte de generale asupr'a sessiuniloru din periodulu trecutu, pentru noi românii, trebuie sa marturisimu, gasimu de totu putienu ce ni aru puté dá baremu o mangaiere. O mica, inse préneinsemnata concessiune, déca i potemu dice asiá, aru fi de inregistratu cu ocasiunea votârei legei notariali, carea prin aplicarea legei se póte face ilusoria, este totu castigulu, si mai multu nimic'a. Legea inse care ne atinge mai de aprópe si pre noi, legea cea nóua electorale, ni-a rapitu o multime de alegatori, ni-a redusu si mai multu in esercitiulu drepturiloru politice, de cum eramu redusi mainainte.

Va sa dica, torentulu politicu, carele se revérsa asupr'a nóstra, ne tiermuresce puterile cetatiene totu mai multu, asiá incâtu numai cu mare ingrigire putemu sa cautâmu spre viitoriu si spre fructele ce ni le va aduce viitoriulu.

Ingrigirea inse nu póte decâtu sa crésca, cându vedemu, ca puterile nóstre interne cu câtu au crescutu dificultâtile, cu atât'a s'au aretatu mai aplecate spre amurtire; ingrigirea inse trebuie sa crésca cându vedemu ca inclinarea spre a nu face nimic'a spre a intempiná reulu se radica la culmea cea mai inalta, la absoluta passivitate.

Ce va avé sa astepte poporulu asupritu cându tóta puterea lui se va dá la o parte si cu privire indiferenta va lasá sa se intemple ce se va intemplá. De siguru, ca nimic'a alta, de câtu sa se véda redusu iérasi la posetiunea, asupr'a cârei strigá poporulu românu la 1848, ca tóte se intempla *de noi fâra de noi.*

Sic non itur ad astra trebuie sa dicemu si acum precum amu disu de atâtea ori de diece ani incóce. In tóta lumea, in tóte impregiurârile omenesci dificultâtile, cari se inaltia inaintea ómeniloru spre ai impedecá in progresulu loru se intempina cu incordâri, cu ostenele si chiaru cu sacrificie; nici odata inse cu ocolirea acestor'a si cu nepasarea cea mai absoluta.

Déca erau românii mai prevedietori, atunci directiunea data de deputatii nostri din diet'a clusiana dela 1865, in casulu celu mai reu, ferea pre poporulu nostru de a nu cadé victima de alegeri pentru deputati de alta natiunalitate, cari sa se mandrésca cu voturile româniloru chiaru in cestiuni, la cari românii nu voru consimtí nici odata. Déca românii erau mai prevedietori, cu alesii loru, câtu de putieni la numeru, de pre terenulu celu mai necontestabilu, puteau celu putienu protestá inaintea patriei si a lumei in contr'a mesuriloru, cari li s'aru fi parutu nedreptatitórie si asupritórie ori din care parte aru fi venitu nedreptatirea si asuprirea. Inse pentru ce sa nu presupunemu si casuri mai bune? pentru ce sa nu admitemu, ca formandu-se in sinulu parlamentului o opositiune de natiunalitâti aru fi impusu intr'atât'a incâtu majoritatea dietei sa se véda necessitata a face ins'asi unele concessiuni, déca nu de buna voia, de sil'a morale a opiniunei publice?

Trebuie sa ne tragemu bine sém'a, cá sa nu hazardâmu cu sórtea unui poporu asia de numerosu si a unui poporu, care merita o sórte maí buna. Trebuie sa nu ne rapimu de impressiunile sentimentale, provocate de temeri si de nesuccese; pentru ca se póte intemplá cá generatiunile viitórie, cari voru geme sub greutatea adușa de noi, sa cugete mai fâra de sentiementu si atunci sa blasteme generatiunea de acum.

Noi asiá dara cându amu recomandatu participarea la actiunile politice pre terenulu datu, nu o amu facutu decâtu in interesulu poporului nostru, carele vedemu ca pre calea cealalta, urmata de diece ani incóce, n'a produsu alta decâtu fructele cele mai amare.

Astadi ne vedemu inaintea unui periodu nou de viatia politica. Vomu sci apretiuí pusetiunea in care ne aflâmu si vomu aflá remediele cele adeverate? Noi pentru tóte eventualitâ-possibile nu scimu si nu putemu recomandá altu ce-va decâtu a avé in vedere principiele statorite de poporulu romanu pre campulu libertâtiei la 1848 si aperarea loru pre terenurile legali date. Principiele acele inse nu trebuiescu schimosite, ci sustienute in puritatea loru, câci pâna cându vomu urmá asiá nu putemu vení cu nimenea in conflictu decâtu numai in conflictu de pareri pentru aplicarea loru.

Conferinti'a natiunale convocata de clubulu din Clusiu se tiene astadi in sal'a dela „Imperatulu romaniloru."

Mai pre largu in nrulu venitoriu.

Partid'a lui Sennyey.

In comitatulu Zemplinu se va constituí o „partida a independentiloru" séu a lui Sennyey cu urmatórea programa:

I Tienemu strensu la tratatulu reciprocu, incheiatu intre Ungari'a si Austri'a, sanctiunatu prin legea dela 1867 (art. 12), care e celu mai corespundietoriu pentru monarchia.

II Tienemu strensu la sistemulu guvernamentului parlamentariu, cu tóte acestea trebuie sa se faca in interesulu acestui sistemu o reforma a parlamentului, trebuie sa se reduca numerulu ablegatiloru, sa se prolungésca durat'a mandatului (dela 3) la 5 ani, sa se reguleze remunerarea deputatiloru si sa se reconstrueze cas'a magnatiloru asiá, cá in trens'a sa fia representate pre lânga elementele cu dreptulu istoricu si interesele culturei mai inalte si ale economiei natiunale.

III Trebuie regulate financiele si tienute intr'o stare regulata printr'o politica administrativa buna, care tiene contu de poterile tierei.

IV Dreptu aceea noi ceremu simplificarea administratiunei in tóte ramurile sele, sistarea mechanismului birocraticu si complicatu si largirea cercului de competintia a dregatoriloru sengurateci sub o responsabilitate personale mai aspra, o grupare mai buna a agendeloru de resortu si in conformitate cu acést'a o reductiune a numerului resorteloru ministeriali.

V. Noi dorimu o reformare a jurisdictiuniloru; oficialii sa se aduca intr'o legatura mai intima cu potestatea centrale; pentru acést'a inse sa se largésca sfer'a de activitate a jurisdictiuniloru; o impartire teritoriale mai buna inca este oportuna.

VI. Noi dorimu o lege comunale mai buna.

VII. Justiti'a trebuie sa se reformeze radicalu: prin ameliorarea procedurei civile, simplificarea instantieloru, introducerea institutiunei juriloru de pace, inmultirea judecatorieloru cercuali, asiá incâtu si omulu seracu sa-si afle dreptulu seu, creandu-se codice bune pentru tóte ramurile jurisdictiunii.

VIII. Capabilitatea de arme a monarchiei trebuie sa se sustiena neconditiunatu. Noi respectâmu armat'a comuna, in care fiii tierii nóstre 'si implinescu datori'a loru de aperare, si voimu sa o tienemu tare. Si institutiunea natiunale a aperatoriloru tierei (honvediloru) voimu sa o sustienemu. Dara spesele devenite aprópe nesuportabile se potu micsiorá fâra de a se pagubí esentialminte capabilitatea de aperare, déca se va esecutá deplinu institutiunea divisiuniloru teritoriali si déca se va aduce in legatura mai strensa cu acést'a honvedimea.

IX. Ceremu reductiunea erogateloru statului pâna la estrem'a si posibil'a margine si mesuri legali intru promovarea contribuabilitâtiei cetatieniloru, a agriculturei comerciului si industriei.

X. Ceremu o reforma sistemateca a contributiunei si mesuri pentru ameliorarea relatiuniloru de creditu si pentru delaturarea usurariei destructive.

XI. Voimu egalitate si fratietate in respectu natiunalu si confessiunalu, de aceea noi respectâmu si voimu sa se respecteze tóte drepturile legali si esistente si privimu tóte disputatiunile teoretice ce sémena discordia, de stricacióse. Numai unu momentu trebuie sa fia aici decisivu: integritatea teritoriului, precum si a autoritâtiei statului.

XII. Pre temeiulu acestoru puncte ne impreunâmu in comitate si vremu sa desvoltâmu si pre terenulu vietiei comitatense o activitate constitutiunale roditória, care promovéza binele comunu.

Pre bas'a acestoru 12 puncte, estrase din cuventarea memorabila a lui Sennyey, se va constituì la 25 Maiu n. in loculu principalu alu comitatului Templinu, in Sátoralja Ujehely, „partid'a independenta", séu mai bine dicendu „partid'a lui Sennyey".

Conferinti'a regnicolaria a partidei din 1848.

Luni dupa Rosaliele nemt. s'a tienutu in localulu clubului centralu alu opositiunei o conferintia, la care au participatu la 85 membri, dintre representanti au fostu: Ant. Baldacsi, Alex. Csanády, D. Irányi, T. Matkovich, I. Rátonyi, Val. Solymossy, Ferd. Szederkényi, St. Majoros si din partid'a independentiei numai I. Duka.

D. *Irányi*, conducatoriulu acestei partide radicale, deschise conferinti'a cu o cuventare lunga, in care espuse, ca scopulu intrunirei e a se consultá asupr'a positiunei ce trebuie sa ia partid'a fatia de alegerile dietali ce ne astépta. Cum ca n'au luatu mai multi parte la conferintia, acést'a se esplicà de o parte prin scumpetea tempului, de alta parte prin impregiurarea, ca totu in acestu tempu s'au conchiamatu in multe cercuri electorali de câtra partid'a independentiei siedintie pentru consultare asupr'a tienutei.

Proclamându-se *Irányi* de presiedinte, iéra *Kühnel* de notariu, acestu din urma cetí 5 puncte, cari aveau sa fia bas'a discusiunei. Punctulu 1: sustienerea programului partidei dela 21 Ianuariu 1872, se primesce dupa o scurta desbatere, de asemenea se acceptéza si punctulu 2, care propune, cá partid'a sa se fusioneze sub numirea „opositiunea de statu" cu cele-lalte fractiuni din stâng'a estrema. La punctu 3, dupa care fractiunile opositiunii de statu au sa conlucre la alegeri asiá, cá fractiunea ce se afla intr'unu cercu electoralu in minoritate sa dea voturile sele fractiunii ce are majoritatea, pune Ios *Szaláy* intrebarea, ca ce positiune sa ia opositiunea de statu fatia de partid'a conservativa a lui Sennyey, de câtra carea a fostu provocata intr'unu cercu electoralu la o purcedere comuna.

Al. *Csanády* voiesce, cá intre tóte impregiurârile sa se respinga conlucrarea cu ori-ce partida, care sta pre bas'a afaceriloru comune (aplausu sgomotosu), si Dion. *Szitár* doresce, cá partid'a liberale sa se numésca totudéun'a numai partid'a guvernamentale. La propunerea lui Kühnel se primesce punctu 3 cu modificarea, cá in locu de „fatia de partidele ce stau pre bas'a afaceriloru comune" sa se dîca: „fatia de opositiunea dreptei si de partid'a guvernamentale ce se numesce „partid'a liberale."

Punctu 4 care dice: Câtu de micu aru si fi numerulu partidei din 48 intr'unu cercu electoralu, ea totusi sa puna unu contracandidatu si punctu 5, care recomenda, cá nu numai pentru alegeri, ci si pentru actiunea mai departe, sa se organiseze acolo, unde nu esiste inca o atare partida, sa se infiintieze cluburi de lectura si petreceri si acestea sa-si ia directiv'a dela deputatii actuali ai partidei séu dela comitetulu ce-lu voru constituì acesti'a, — se primescu fâra de a fi combatute si in legatura cu acestea si propunerea lui Iranyi, ca este iertatu aceloru membri ai partidei din 48 din Budapest'a, dela cari se cere consiliu, sa conchiame dupa impregiurâri o conferíntia.

Ed. *Cristinovich* amintesce, ca dintre 43 deputati, cari s'au alesu sub flamur'a din 1848, numai 10 au remasu sinceri programei loru, deci propune, sa se voteze acestor'a alipire si incredere nestramutabila, ceea ce se si primesce cu aplause sgomotóse.

Terminandu-se objectele puse la ordinea dilei, presiedintele Irányi inchide conferinti'a multiemindu in numele partidei aceloru membri, cari s'au infatisiatu la conferintia din departare, si rogandu-i sa asigureze si pre colegii absenti, ca partid'a se va tiené totu-déun'a strensu de principiele sele nestramutavere. In urma presiedintele invita pre membrii de fatia sa partecipe dupa amédi la desvelirea monumentului lui Böszörményi, iéra baronulu *Baldácsyi* ii invita la unu banchetu. Cu acestea membri se despartira la 12 óre, dupa ce se cetise mai inainte unu telegramu, prin care clubulu partidei independentiei din Orosháza 'si esprime pietatea câtra memori'a lui Bőszörményi.

La banchetulu in „palatinu" au partecipatu 40 membri si la desvelirea monumentului pre la 5 óre toti membri presenti ai partidei din localitâtile clubului. Membrii mersera câtra cintirimu purtandu inainte unu standardu natiunalu si intre sunetele marsiului lui Racoti. La mormentulu defunctului, Conducatoriulu partidei, Irányi, tienù o cuventare nimerita.

Cu acestea se terminà conferinti'a partidei radicale statorindu-si conduit'a la alegerile dietali ce au sa urmeze câtu de curendu.

Camerile *Romaniei* suntu convocate in sessiune estraordinaria pre 31/19 Maiu a. c.

Mai multe sciri ce se respandescu prin foile publice suntu de acordu, ca cancelariulu rusescu, princ. Gorciakoff, de vr'o câte-va septamâni corespunde prin epistole intime cu celebrulu barbatu de statu francesu Thiers. Scirea acést'a este concomitata de alt'a, ca adeca Imperatulu Russiei Alessandru doresce a se intalní cu expresidentulu Franciei. Sujetulu corespondintiei este gravamenulu cancelariului rusescu asupr'a directiunei ultramontane ce predomnesce cercurile de influintia din Franci'a. Ori-cine póte sa véda, ca aici vorbesce indirectu principele Bismark cu maresialulu Mac Mahon. Cancelariulu Germaniei, care de curendu avù conflictulu internatiunalu cu Belgiulu, se folosesce de acestu medilocu indirectu din motivulu, cá sa nu iriteze maï tare spiritele, cari si asiá suntu destulu de agitate prin alarmele publicisticei germane din tempulu din urma, si sa nu apara in ochii opiniunei publice de unu inimicu alu pâcei.

Thiers, in analis'a acestoru plansori aduse de Gorciacoff, respunde, ca este adeveratu, ca influinti'a ultramontaniloru precumpanesce in cercurile mai normative din Franci'a; densulu insusi a cadiutu viptima la 24 Maiu 1874 intrigeloru ultramontane, la cari au participatu dealtmintrenea si ambasadorulu Garmaniei, contele Arnim, dupa cum s'a constatatu si prin procesulu intentatu acestui'a de cancelariulu germanu; Thiers 'si esprima speranti'a, ca viitórea adunare natiunale va consolidá form'a actuale de statu, republic'a conservativa, care cu tóte conspiratiunile monarchistiloru dela 24 Maiu a isbutitu si in adunarea de acum. Betranulu barbatu de statu sustiene si acum cá si mai inainte, ca republic'a conservativa este unic'a forma de statu, care garantéza viitoriulu Franciei si pacea européna. Totu ce e nou in acést'a corespundintia, este impregiurarea momentuósa, ca expresiedintele francesu se bucura de o reputatiune rara si de unu renume meritatu la tóte curtile europene; celu mai frumosu triumfu acest'a pentru celebrulu barbatu, care a eliberatu teritoriulu francesu de armat'a inimica a platitu tributulu si a sugrumatu anarchi'a provocata de comunisti, aducendu ordine in caosulu ce a urmatu dupa teribil'a catastrofa. Poterile europene astépta dela talentulu acestui diplomatu intieleptu, ca va paralisá influinti'a ultramontaniloru in viitori'a adunare natiunale. Dealtmintrenea si Thiers speréza, ca disolvandu-se acést'a adunare voru vení elemente mai solide si mai serióse in legislatiunea tierei.

„Cromwell" este titlulu unei piese teatrale ce a fostu interdîsa la teatrulu Châtelet din Parisu. Dîuariele republicane facura mare sgomotu pentru acésta interdictiune, si in fine, dupa ce trecù prin censura — de óre-ce jun'a republica francesa se afla inca sub stare de asediu — se autorisà representatiunea ei. Aru crede cine-va ca republicanii francesi au facutu unu obiectu de adoratiune din tirani'a lui Cromwell? Aru crede cine-va ca acesti aperatori ai libertâtiloru nelimitate sa faca demonstratiuni entusiaste pentru memori'a dictatorului care a calcatu in picióre tóte libertâtile, care n'a permisu natiunei englese a avea representatiune natiunala decâtu cum voiá dictatorulu? Dá; republicanii, anarchistii punu lauri, aplauda freneticu o piesa sgomotósa in care se glorifica tirani'a. Cele ce spunemu se voru vedea din urmatoriulu articulu ce reproducemu dupa „le Constitutionnel":

„Acum ca ordinea domnesce la teatrulu Châtelet, ne pare ca nu mai e nici unu incovenientu de a vorbí de pies'a sgomotósa, care are titlulu Cromwell. Vomu spune, câtu de multu desordinele ocasionate de acésta piesa ne-au intristatu. Pentru ce? Pentru ca revelau in modu cinicu ignoranti'a generala. Ni se reprosiaza nóue francesiloru ca nu cunóscemu nimic'a din geografia; dara scimu óre mai bine istori'a? Eata nisce ómeni cum se cade, cetatieni si patrioti de auru cari aplaudandu pre Cromwell 'si inchipuiescu a-si marturisí credinti'a loru republicana. Dara, suflete bune, intre Cromwell si republica esista aceleasi legaturi cá intre famili'a Kinck si Troppmann. Cromwell a sugrumatu si ingropatu republic'a. Déca bravo ale vóstre esprima dorinti'a de a se nasce unu omu care sa faca ce a facutu Cromwell, care sa se pórte câtra republic'a francesa din 25 Februariu in acela'si modu, cum Cromwell s'a purtatu câtra republic'a englesa din 1649, spuneti-o; acestu omu se va gasí fi-ti siguri.

„Negresitu, cuvintele ne impingu. Thucidide a observatu acést'a acum dóue-dieci si trei de secule. Cromwell e republicanu; multimea republicana se va apucá de Cromwell. Ea va strigá: traiésca Cromwell, sariti pre regalisti! Dara nenorocitulu rege Carolu I n'a tentatu nici odata contr'a libertâtiloru publice nici a sut'a parte din ce a indrasnitu sa faca Cromwell nepedepsitu si fâra rusîne. Cromwell inse are etichet'a republicana, asiá dara la Châtelet Cromwell pentru totu-déun'a.

„Acestea suntu simptome demne de plansu si cari demonstra o intensitate estrema de debilitate intelectuala. In momentulu cându Franci'a, dupa espressiunea ducelui d'Audiffret Pasquier, cauta si urmaresce guvernulu tierei prin tiéra, unu publicu francesu aclaméza personagiulu lui Cromwell! Nu-ti vine a crede ce vedi cu ochii si audi cu urechile. Li se iérta loru, pentru ca nu sciu ce facu; inse gresiél'a loru remane mare déca nu sciu.

„A! selfguvernamentulu, cum 'lu practicá? Admitea o camera cu conditiunea ca la fia-care din cererile sele sa respunda: dá. Déca se amestecá si vre-unu nu, camer'a erá concediata, si inca in ce modu!

„Elu stetea acolo, la pórta, asistandu la defileu. Representantii republicanei Englitere avéu sa tréca pre lânga densulu, sa tréca sub foculu privirei si alu sarcasmeloru sele. Ii interpelá si injurá pre nume. Ii apucá cu o mâna imperiósa si-i dedea sub padi'a gardei. Nu le iertá nici opositiunea loru civica, nici nebuniele loru private. Ii esortá cu injurii complecse; si pre acele tempuri erá unu spectaculu cam pitorescu disolverea unei adunâri, facuta de acelu care disolvá, operandu-o elu singuru. S'a reprosiatu lui Bonaparte 18 Brumariu alu seu; dara viéti'a lui Cromwell n'a fostu decâtu unu 18 Brumaru prelungitu si permanentu.

„Proba ca totulu se uita, este ca si acestea s'au uitatu, si ca Cromwell e indumnedieitu la Châtelet de ómeni cari se credu republicani. Si cu tóte acestea noi burgesii, cari suntemu intr'unu gradu mai micu republicani, urimu pre acestu omu, aplaudatu la Chatelet. Nici odata n'a esistatu unu scamotatoru si confiscatoru de republica cu o inima mai aspra, mai cruda, mai insolenta, mai neincredietóre. Unulu singuru póte fi esceptatu, faimosulu Franci'a; acest'a dedea audientie incungiuratu de patru soldati, cari cu puscile incarcate, le tienea indreptate asupr'a ómeniloru admisi la siedinti'a cetatiénului presidentu.

„Cromwell! Densulu aru fi toleratu ingropaciunile civile astadi atâtu dela moda! Elu cetí bibli'a si evangeli'a pre tóte carârile. Erá predicatoriu si bigotu. Gur'a i erá plina numai de cuvinte sânte. Si iéta unu erou, cârui'a, in numele revolutiunei, i s'aru radicá altare!

„Neróda democratia francesa, déca tu cauti inca a mai adorá asemeni fetisi, câta distantia te separa de tempulu, cându vei fi démna a te ingrigí singura de tine.

„Este cam singularu, ca dîarele republicane specialiste n'au protestatu, chiaru din prim'a dî, contr'a insciintiei séu temeraritâtii aplaudeloru provocatórie adresate personagiului lui Cromwell. Ei au privitu afacerea numai din partea ei cea mica. S'a aretatu animatiune pentru cestiunea suspendarei, care erá de ordinu curatu administrativu. Nu s'a intrebatu, déca erá lucru gravu si considerabilu cá unu publicu francesu sa aclame pre Cromwell.

„Si cu tóte acestea numenile proprii au semnificatiunea si destinulu loru. Trei nume proprii formuléza desnodamentulu posibilu alu ori-cârei revolutiuni trecute, presente, si viitórie: Cromwell, Monk, Washington. Care din aceste solutiuni se preferà? Nu scimu; dara aplausele dela Chatelet aru dá sa se créda ca e Cromwell. Este adeveratu ca pâna acum nu s'a pusu in drama nici Monk, nici Washington. S'aru putea cercá si acést'a. S'aru face astfeliu prin parterurile si galeriile nóstre unu feliu de auscultatiune a intimei nóstre vointie politice. Trei drame avendu de subiectu

---

FOISIÓRA.

Armat'a rusésca.

Oficierii sei. — Scólele sele. — Manufacturele sele. — Arsenalele sele. — Disciplin'a sea. — Jurísdictiunea sea. — Institutiunile sele de binefacere.

(Urmare si fine.)

Scólele pentru ingrigitori, cari dupa ce au siediutu trei ani in usine, trebuie sa lucredie apoi in cursu de trei ani intr'unu atelieru, suntu dependinte de manufacturele de arme din Jul'a si din Isiewks.

Disciplin'a armatei rusesci a suferitu schimbâri importante in anii acesti din urma. Curtile martiale au fostu cu totulu reformate, si s'au introdusu gradatu nice forme nóue de procedura judiciaria. Fia-care regimentu, fia-care batalionu are acum tribunalulu seu propriu, si fia-care districtu are o curte de apelu. La casuri estraordinarie, curtile martiale se instituescu. In tempu de resbelu, indata ce trupele au trecutu fruntari'a, curtea martiala inlocuesce tóte celelalte jurisdictiuni; déca este urgentia, comandantulu unui corpu si comandantulu unei fortaretie impresurate au puterea sa traduca pre acusati inaintea unei curti martiale.

Pedepsele corporale, aplicate alta data in armat'a rusésca pentru tóte delictele disciplinarie, au incetatu de a mai fi in vigóre dela 1863 incóce, de cându au fostu inlocuite prin aresturi. Deliquentulu póte sa fia tramisu intr'o compania de corectiune pentru unu tempu care variaza dela unu anu pâna la siése, séu sa fia incarceratu intr'o inchisóre militaria pentru unu tempu care variaza dela o luna pâna la siése, séu sa fia indatoratu sa faca penitentia intr'o biserica, fâra a incetá pentru acést'a sa-si indeplinésca datoriele sele militarie ordinarie. Ofensele de unu caracteru mai gravu contr'a disciplinei suntu urmate de degradare séu de isgonirea din servitiulu militariu: si atentatele criminale, judecate de curtile martiale, suntu passibile de pedéps'a de mórte (impuscare, spendiurare) si de esilu in Siberi'a, insocite de munc'a silnica la mine, variându dela patru pâna la dóue-dieci de ani, déca nu suntu pre viétia.

Siése-spre-diece companii de corectiune militaria suntu atasiate la armat'a rusésca. Ele forméza in totalu unu efectivu de aprópe 7000 ómeni, si fia-care grupa de 25 ómeni este comandata de unu oficieru de gradulu inferioru. Fia-care compania dispune de o fortia speciala insarcinata sa-i supraveghieze prisonerii, cari suntu pusi mai intâiu in sal'a de proba sí si in celule pre tempulu óreloru de recreatiune. Mai tardiu, ei trecu in clas'a celoru reformati, unde lucrulu se face in tacere si duréza dela 7 pâna la 12 óre pe dî. Tacerea este de regula prin inchisorile militarie; cei arestati 'si indeplinescu sarcinele loru pre celule separate. Fiindu ca nóuele arangiamente judiciarie pentru armat'a rusésca n'au fostu introduse inca prin tóte districtele militarie ale imperiului, numerulu crimeloru si alu delicteloru nu póte sa fia fipsatu intr'unu modu positivu. Ele paru inse a fi in terminu de mijlocu de 611 la 1000 oficieri, si de 171 la 1000 soldati. Printre acesti din urma condamnati cei cari nu sciu carte suntu, in proportiune, de trei ori mai multi cá cei care sciu sa scrie si sa cetésca

Armat'a rusésca are unu comitetu insarcinatu sa ingrigésca de interesele celoru raniti. Acestu comitetu ocupa si sa procure functiuni convenabile soldatiloru celoru raniti cari au fostu liberati, sa ficseze cifr'a pensiuniloru séu donatiuniloru pecuniare care le suntu alocate, sa le asiedie copiii prin scóle, si in fine sa transporte pre invalidi prin spitalurile militare, dintre care unulu singuru póte sa incapa 5,000 de soldati. Cei raniti suntu impartiti in trei categorii; acei'a cari apartienu la cele dóue dintâiu se bucura de o pensiune pre viétia mai mica séu mai mare, pre cându acei'a cari suntu clasati in cea de a trei'a primescu o simpla donatiune. Suntu spitale la Isiekmensk si la Ismailow pentru soldatii in versta séu estropiati; cele dintâiu potu sa primésca 16 oficieri si 400 de soldati, si ceilalti 20 oficieri si 400 de soldati.

Fia-care oficieru din armat'a rusésca este datoriu sa lase 6% din léf'a sea la unu fundu specialu care are de scopu sa-i marésca pensiunea ce primesce, proportiunalu cu gradulu seu, cându se retrage din servitiulu militariu. Cele trei manufacturi de iarba de pusica suntu atasiate la departamentulu artileriei; ací se lucréza numai dela Apriliu pâna la Novembre, din causa ca iérn'a aru trebuí sa fia incaldite: ele producu pre fia-care anu 120,000 de pudi (aprópe 2000 de tone) de iarba de pusica. La St. Petersburg este o manufactura de cartusie, care póte sa dea jumetate de milionu de cartusie pre di, si mai multe manufacturi de capsule. Printre manufacturile de arme de calibru micu, acea din Jul'a fabriceadia 50,000 de pusci pre anu; déca aru fi trebuintia aru putea sa fabriceze 25,000 mai multu. Pre lânga diferitele arsenale din districte, mai suntu arsenalele de prim'a ordine din St.-Petersburg, din Bryo si Kiew, si mai multe usine dandu unu materialu pentru servitiulu artileriei pretiuitu la unu milionu si jumetate de ruble pre anu.

„Tr. Carp." „l'Univers."

pre Cromwell, Monk, Washington aru ecuivalá cu unu plebiscitu. Amu primí bucurosu acestu modu de judecata, déca se voru reservá locuri si pentru fratii nostri rurali.“ „Pr.“

Observâri de pre galeri'a sinodale.

(Urmare.)

Siedinti'a a VII (in 27 Aprile) se incepe cu unu actu frumosu. Deputatulu *Strevoiu* propune escrierea unui premiu pentru cea mai buna biografia a Marelui Andreiu. Este o dorintia nobila a avé totu-déun'a ce-va *mai bunu* si de aceea si noi credemu, ca déca s'a pututu scrie dejá o biografia buna, indata dupa mórtea Marelui Andreiu (intielegemu cea de Par. Archimandritu Nicolau *Popé'a*) se va puté scrie un'a si mai buna, ba cea mai buna si cu deosebire de acel'a, carele a fostu mai dóue decenie mân'a drépta a repausatului si carele cunósce mai deaprópe tóta activitatea barbatului, pentru a cârei biografia s'a escrisu concursulu si premiulu si care in fine a scrisu si pre cea buna. Acest'a este o dorintia pre care ne va iertá publiculu sa o intretiesemu aici intre observârile nóstre dela sinodu.

Dupa acést'a urméza numai decâtu o interpelatiune din partea dep *Pred'a* in privinti'a unei corespundintie din Sabiiu la „Federatiune“ despre seminariulu nostru. Interpelatiunea acést'a ne-a transpusu numai decâtu in o situatiune neplacuta si plina de indignatiune. In Sabiiu sa se afle ómeni, cari sa arunce asiá de cu usiurintia pét'a cea mai négra asupr'a unui institutu, din care are sa resara ródele cari suntu chiamate de a latí moralitatea in archidieces'a intréga. S'aru vedé ca directiunea institutului se afla in mâni neabile pentru chiamarea cea inalta a institutului si déca va mai fi adeveratu si ceea ce se *dîce*, ca insusi directorulu consimte cu cele din corespundintia, atunci nu putemu dîce alta, de câtu ca aici séu avemu de a face cu necapacitate, séu cu rea vointia de a compromite o institutiune, de carea trebuie sa se intereseze ori ce archidiecesanu cá de lumin'a ochiloru. Pâna un'a alta noi ne magulimu cu credinti'a ca resultatulu cercetâriloru voru esí si in favórea institutului si in a directiunei si tóte câte s'au scrisu si dîsu suntu numai nisce mistificatiuni esîte din unu zelu pré pripitu, dara nici decum din rea vointia.

Amu facutu digresiunea acést'a, trecându dela observâri la reflesiuni, pentru cá sa se véda, ca si publiculu urmaresce cu interesu tóte câte se intempla in sinulu bisericei nóstre si ca si elu e jalusu de binele comunu si in specialu de institutele de crescere, cari la noi au sa inlocuiésca instructiunea superióra.

Deci trecemu si noi cu sinodulu la ordinea dîlei, la continuarea raportului comissiunei scolastice.

Cea mai neplacuta situatiune pentru ref. cons. scol. va fi fostu, cu tóte cele premerse, cându comissiunea scolastica venì cu propunerea: sa se imparta referat'a scolastica intre patru asesori. Cetitoriulu se va mirá de acést'a, câci ori-cui i pare bine cându i se usiuréza sarcinile; inse aici e normativu salariulu. Déca nu erá cu impartirea referatei impreunata si impartirea salariului, atunci dlu ref. cons. scol. nu se superá de locu, pentru ca se vede, ca déca a pututu trage salariulu intregu pre anulu trecutu, fâra de a-i face vre-o superare lucru, nu se superá nici acum cându exoffo si inca prin conclusu sinodale se usiurá in trei pârti de sarcin'a cea molestuósa. (Audimu ca iéra si-a datu ferie dlu consiliariu alu scóleloru). O stea datatória de sperantia i puse ref. scol. totu comissiunea sinodale scol. printre nuorii furtunei reversate asupr'a ref. consist., stéu'a care in limb'a diplomatica se chiama „status quo“, cá a dóu'a parere a comissiunei.

Lupt'a intre aceste doue propuneri duréza multisioru. Ratiunamentulu se vede, dupa parerea nóstra, pre partea aceloru, ce erau pre lânga impartirea referatei si a salariului. Referat'a scolastica are preste anu vre-o 1200 numeri, dintre cari mai 900 se iau simplu spre sciintia, 250 suntu corespundintie si multu 50 suntu de acele, cari ceru bataia de capu si pre cari dlu ref scol. le imparte totu-déun'a la comissiuni ad hoc, de buna séma, cá sa se curatie de ele. Patru barbati cunoscatori de afaceri scolastice, potu pré usioru imparti lucru acest'a intre sine pre lânga câte o remuneratiune a osteneleloru, fâra de a mai molestá comissiuni si fâra de a remané in restantia, incâtu sa se refereze actele de sine. Mesur'a acést'a mai avé pentru sine si acelu spriginu, ca erá numai pre unu anu, va se dîca, o proba, si la anulu, sinodulu, mai bogatu cu o esperientia, se sciea orientá mai bine. In mediloculu luptei arunca dep. *Macelariu* o propunere mai *interesanta*. Adeca: pre lânga referentulu presentu sa se mai adauge unulu cu salariu de 1200 fl. si asiá sa fia doi cu câte 1200 fl. afara de chieltuiéla de drumuri, si apoi, aici vine partea practica a cestiunei, cá sa fia si cine sa lucre: sa se mai dea din senatulu consistoriului bisericescu unu referentu, se intielege de cei salarisati. Pentru ce nu propunea cine-va cassarea postului de referentu scol. cu totulu si concredea referat'a presidiului cá s'o imparta cum va aflá de bine, dara nu se lege sinodulu mânile presidiului, amestecandu-se in administratiune si apoi la finea anului, totu elu, carele a legatu cu unu anu inainte mânile presidiului, pre creatiunea lui aflandu-o necorespundietórie sa o faca scapata, iéra pre presidiu sa-lu faca responsabilu.

Dupa multe dispute, in susu si in ;osu, sinodulu respinge propunerea lui Macelariu si primesce cu majoritate de unu votu statu quo si cu acést'a a cadiutu pétr'a de móra de pre peptulu refer. consist. scolasticu.

Continuarea siedintiei dupa amédi a provocatu resimtieminte mai cu séma in auditoriu, resimtieminte triste si reamintitórie de tempurile, cându in archidieces'a nóstra grassá nepotismulu, cându archidieces'a nóstra erá data asiá dicendu, in arenda spre a o esplotá o familia cu tóte apertinentiele ei. Câtu de greu i va fi cadiutu, câte dureri va fi trebuitu sa innadusiésca in peptulu ei, coteri'a nepotistica sub repausatulu metropolitu, se vede din resbunarea dupa mórtea lui, asupr'a a totu ce a fostu aprópe cu spiritulu de elu si de alta parte prin tendinti'a de a-si verí némulu iérasi mai intâiu in centrulu archidiecesei si apoi de ací sa guverneze si sa domineze in tóte pârti pâna in parochi'a cea mai departata.*) Tendinti'a acést'a a pututo observá cine-va mai putienu la ocasiunea desbateriloru din cestiune decâtu mai tardiu. Erá vorba de propunerea comissiunei pentru inmultirea óreloru profesoriloru, din causa ca óre-cine voiá sa inmultiésca personalulu profes. Comissiunea sinod. a aflatu ca profesorii au óre relativu pré putiene si face din partesi propunerea cá sa se inmultiésca. Dep. *Hanni'a* propune sa se inmultiésca nu órele, dara salariele, inca cu unulu. Macelariu propune votarea unui creditu estraordinariu pentru crearea unui postu de profesoru pentru sciintiele naturale si a unui pentru medicina *pastorale* (!?!).

Popescu arata necessitatea inmultirei personalului pentruca profesorii suntu pré ingreunati (mai alesu cari suntu si protopresbiteri, li e sila si de oficiulu protopresbiterale si de celu profesorale si bisericescu.) Dr. *Mesiot'a*, *Gaetanu*, Dr. *Borci'a* si *Boiu*, toti apera propunerea comissiunei. *Piso* inca o spriginesce pre cea din urma, inse fatia cu emolumentele cele desproportiunate intre profesorii, cari de o parte au salarie mai bune si au tóte beneficiele protopresbiteriloru si intre profesorii, cari pórta sarcin'a profesorale, póte in mesura mai mare, si nu se bucura de alte emolumente, decâtu de lefile cele mai mici, adauge, ca pentru prof. Dr. Puscariu, Candrea si Comsi'a sa se mai adauge la salariu câte 200 fl. ceea ce se si primesce.

Trecuse sinodulu preste aceste si preste alte afaceri la propunerea comissiunei si siedinti'a erá sa se termine, dara eata ca sosesce Dr. *Petco* in siedintia si face propunerea sistemisârei unei profesuri de medicina pastorale pre lânga o remuneratiune de 500 fl. Si se aflara ómeni, cari cu tóte ca cestiunea se resolvise dejá, o resuscita de nou inse fâra succesu, câci a cadiutu. Aici trebuie sa observâmu ca tendinti'a despre care se facù vorba mai susu se infatisià pré aperte, adeca pré pre fatia. Si impregiurarea, ca numai totu unii si acei'asi sprigineau si acum, dupa incheiarea desbaterei si dupa aducerea concluseloru, propunerea venita asiá dicendu *pre ferêstra* in sinodu, da de golu, ca aici e mai multu decâtu unu interesu nematerialu.

(Va urmá.)

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

(Urmare.)

Despre notarii publici regesci.

§ 208. Tacs'a notariala in casulu §-luí 22 compete suplintelui esmisu.

Suplintele nu póte estradá hartiele mentiunate in §. 203 fâra invoirea notariului substituitu, respectivu a urmatoriloru lui pâna cându nu s'au platitu tacs'a si spesele, ce aru fi in restantia; la din contra cei indreptatiti potu pretinde dela densulu rebonificarea tacseloru restante.

§ 209. In casulu §-lui 25 tacsele notariului publicu suntu a se transpune la cas'a statului. Judelui cercualu nu compete alt'a, decâtu numai spesele de caletoria si diurnele corespundietórie normativeloru ce suntu in vigóre pentru judecatori.

§ 210. Ministrulu de justitia este datoriu dupa 3 ani dela intrarea in viétia a legei presinte, a substerne camerei legislative unu proiectu de lege despre regularea tacseloru notariale.

Si pâna atunci se imputernicesce ca se normeze provisoriu tacsele.

CAPU XIX.

Dispusetiuni transitórie.

§ 211. Dela intrarea in viétia a legei presinte 3 ani de dile se concede, ca:

a) statiunile notariale sa se suplinésca numai in parte;

b) de notari publici ori suplenti sa se numésca si de acei'a, cari nu potu dovedì pracs'a notariale de 2 ani prescrisa in § 2

§ 212. Pâna la constituirea cameriloru notariale ministrulu de justitia, dupa ascultarea tribunaleloru respective stabilesce numerulu si cerculu notariloru publici, de asemene cercurile si resiedintiele camereloru. Densulu publica si concursele. Primirea recurseloru opiniunea asupr'a loru, precum si censurarea cautiunei se tiene de competinti'a acelui tribunalu reg. pre a cârui teritoriu se afla statiunea notariala, ce este a se suplini.

Adunarea constituanta o conchiama si o deschide presiedintele acelui tribunalu reg. in a cârui resiedintia are sa se infiintieze camer'a notariala. Conducerea siedintiei deschise o predà, celui mai betranu spre a presidiá.

§ 213. Notarii cambiali de pâna acum'a remanu si mai departe in activitate; altii inse nu se mai potu numí. Competinti'a si activitatea notariloru publici, cari in fapta functionéza, — afara de orasiulu si districtulu Fiume — incéta la intrarea in viétia a legei presinte.

§ 214. Locurile credibile (loca credibilia) potu estradá si in viitoriu espeditiuni autentice despre documentele pastrate, inse nu mai suntu indreptatite a estradá si a pastrá de nou documente autentice.

Acolo unde nu esiste notariu publicu, in privinti'a agendeloru notariale se aplica § 25 din acést'a lege.

§ 215. Legea presinte intra in viétia cu 1 Augustu 1875 si esecutarea ei se concrede ministrului de justitia.

Normativulu tacseloru notariale.

Competintiele notariului publicu in genere.

§ 1. Competintiele notariului publicu in intielesulu §-lui 198 art. de lege XXXV an 1874 suntu urmatórele!

tacs'a pentru lucru
„ „ scrisu
„ „ indreptare si spese de caletoria, in urma:

tacsele si spesele ce competu notariului publicu cá esmisu judecatorescu.

I. Tacs'a pentru lucru.

§ 2. Tacs'a notariului publicu pentru lucru se stabilesce ori dupa scala amesurata pretiului objecteloru, ori in sum'a anumita dupa calitatea obiecteloru, ori dupa tempulu petrecutu cu lucrarea.

1. Tacs'a dupa scala (progresiva.)

§ 3. La investirea averei, la impartire, la contracte de munca (lucrare) de arenda. de usufructu, de rente, de asociare ori de donatiune, precum in genere la tóte contractele bilaterale si pentru casu de mórte tacs'a de lucru — incâtu pretiulu obiectului este ficsatu in cifre, séu se póte stabilí din alte date — se socotesce dupa scal'a urmatória:

	pâna la	200 fl.	1 fl.
preste 200 fl.	„ „	500 „	2 „
„ 500 „	„ „	1000 „	3 „
„ 1000 „	„ „	2000 „	4 „
„ 2000 „	„ „	5000 „	5 „

dupa fia care miia de floreni inceputa preste 5000 fi. afara de tacs'a de 5 fl. mai compete inca càte 50 cr sum'a tacsei inse nu póte trece preste 500 fl.

Esceptiunile de la acésta socotéla dupa scala suntu determinate in §§. urmàtori.

§ 4. La obligatiuni si alte dechiaratiuni de datoria, de si aru fi provediute cu licentiá de estabulare; — la cessiuni, de si aceste contienu recunóscerea datoriei din partea datorasiului; mai departe la cesiuni de prioritate; la impacatiuni despre atare suma de bani; la dechiaratiuni ce contienu obligamentu de impemnorare (zalogire), de chizesia si de cautiune; la litere fundatiunale; la dechiaratiuni de asignare, sí la tóta dechiaratiunea unilaterale a vointiei, déca acést'a nu se socotesce dupa alta positiune a tacsatoriului presinte, — tacs'a se platesce:

	pâna la	300 fl.	1 fl.
preste 300 fl.	„ „	800 „	2 „
„ 800 „	„ „	2000 „	3 „
„ 2000 „	„ „	5000 „	4 „

la sumele, ce trecu preste 5000 fl. afara de tacs'a de 4 fl. mai compete dela fia-care 1000 fl. inceputa 25 cr. sum'a tacsei inse nu póte fi mai mare de 50 fl.

§ 5. Pentru cuietantie simple, ori déca ele cuprindu in sine licentia de estabulare din cartea funduala compete numai jumetate din tacsele enumerate in § 4 acést'a inse nu póte fi mai putiena de 1 fl. nici mai multa de 20 fl.

§ 6. Déca unu documentu privatu gat'á se provede, in intielesulu §. 81 art. XXXV din an. 1874 cu calitate de documentu notarialu: pentru acest'a compete numai jumetate din tacsele stabilite in §. 3, 4 si 5. Tacs'a inse nu póte fi mai putiena de 1 fl.

§ 7. Pentru protestarea hartieloru comerciale:

	pâna la	200 fl.	1 fl.
de la 200 fl.	„ „	1000 „	2 „
„ „ 1000 „	„ „	4000 „	3 „
preste 4000 „			4 „

(Va urmá)

---

*) Statutulu organicu, a ingrigitu in câtu s'a potutu cá sa se evite acumularea neamuriloru in oficie, inse cându va cine-va, din interese particulare si private sa paraliseze o lege, o paraliséza; déca n'aru fi esemplele odióse, amu puté serví publicului cu unele in modulu celu mai pipaitu.

Sighisiór'a 1 Maiu 1875 st. v.

Unu evenementu scolasticu imbucuratoriu. Dle Redactoru! In 15 Aprile, a trei'a di a invierei Domnului amu asistatu la esaminarea eleveloru si eleviloru scólei nóstre conf. gr. or. cu dóue clase si doi invetiatori din comun'a Danesiu.

Progresulu facutu de acesti invetiatori zelosi, si cu deosebire de invetiatoriulu primariu Ioane *Banciu* me deobliga a enará decursulu acestui esamenu mai pre largu, — cá despre o cestiune importanta, si un'a dintre cele mai necesarie la noi românii, — pentru care ve rogu a dá locu acestoru siruri in pretiuitulu diuariu „Tel. Rom.“ ce redigeti. —

La nóue óre a. m. dupa finirea servitiului divinu intraramu unu publicu numerosu sub conducerea prea on. dnu protopresbiteru Zacharia *Boiu* in clas'a a dóu'a unde se afla invetiatoriulu primariu Ioane Banciu cu elevii sei, — dara privindu inainte in drépt'a in stâng'a, sal'a de invetiamentu erá surprindietória pentru toti, — câci aceea erá preste totu unu transparentu cu feliurite inscriptiuni acomodate si bine alese, tóte pregatite de amintitulu invetiatoriu. —

Cantandu-se „Imperate cerescu“ s'au purcesu la esaminare din tóte objectele prescrise si in ordinea cuvenita. —

Respunsurile date de elevi erau imbucuratórie, — nici o intrebare pusa din partea publicului n'au remasu neresolvata de elevi si inca in modu eminente.

Acestu progresu eminentu facutu de invetiatoriulu prim. Ioane Banciu au storsu siefului, seu venarabilului seu protopresb. lacrimi de bucuria, — audiremu cu placere cuvintele parochului locale evang. ca dlu invetiatoriu Banciu a seceratu multa lauda cu progresulu facutu, — [ba ni-a intrecutu pre noi intru tóte, cu invetiamentulu, de si invetiatoriulu evang. erá presinte, — poporulu danesianu ascultatoriu nu potea admirá din destulu paciinti'a invetiatoriului loru cu desvoltarea cea curenda a eleviloru.

La 12 óre finindu-se, se facù o pausa si se decise esaminarea eleviloru incepatori pre 2 óre d. m. care s'au finitu la 5 óre asemenea cu resultatu imbucuratoriu. —

Cu enararea acestoru adeveruri me incumetu cu anim'a mangaiata, cu dreptate a respicá cu deosebire invetiatoriului prim. Ioanu Banciu, ca nu indesiertu ai ostenitu! nu inzadaru ai alergatu! n'ai ostenitu, cá cându nu ai scí pentru cine ostenesci! bucurate de fruptele osteneleloru iubite invetiatoriule, buna lupta ai luptatu, instruarea diliginta a fiiloru natiunei ai pazitu; pentru cari poti fi de firma sperantia ca autoritâtile superióre scolare voru fi totu-déun'a cu drépta consideratiune.

Alu prea onoratu d-vóstre
devotatu
Demetriu V. *Moldovanu*
preotu gr. or. si invetiatoriu
primariu in Sighisiór'a. —

Romani'a.

Resultatulu alegeriloru din tóta tiér'a este acum pre deplinu cunoscutu, si acestu resultatu este in favórea principieloru de conservare, progresu si stabilitate, care singure potu garantá aplicarea legiloru, incuragiarea meritului, pacea, libertatea, desvoltarea creditului, industriei si comerciului in intru, precum si stim'a si increderea din partea Europei. Natiunea s'a pronuntiatu prin alegerea atâtoru barbati luminati, onorabili si iubitori de tiéra din partitulu liberalu-conservatoriu pentru aceste principie, cari au formatu si forméza programulu, calea cea drépta si cunoscuta, aplicata de guvernulu actualu cu succesu si in folosulu tierei prin deslegarea pacifica a atâtoru probleme dificile, prin organisarea financieloru, a servitieloru publice si a armatei, prin desvoltarea spiritului de asociatie pre terenulu economicu si radicarea creditului politicu si financiaru la o inaltime la care nu ajunsese nici odata. Natiunea a audîtu in intruniri publice si prin dîare totu ce s'a disu contr'a partitului conservatoriu si guvernului actualu; a audîtu incriminârile nefundate, temerile imaginarie pentru viitoriu, specularea oposantiloru cu cestiunea impositeloru, pre care inse ei nu promiteau de a le mai scadea sciindu-le necesare desvoltârii si tariei statului; natiunea a auditu si cele lamurite in organele nóstre, in intrunirile si discutiunile publice si mai pre susu de tóte a apretiuitu si a cumpanitu legile, faptele positive si progresulu realisatu sub guvernulu actualu, cu concursulu sinceru si patrioticu alu fostei camere si senatului, fapte cari s'au discutatu, s'au aretatu prin mesagie si alte acte importante, si cari mai alesu s'au pipaitu in realitate de natiune care si-au datu veridictulu ei si le-a aprobatu prin alegerile actuale din tóta tiér'a.

Natiunea a respinsu cu energie si intielepciune necunoscutulu si chaosulu la care o impingea opositi'a; a respinsu tóte intrigele si manoperile, tóte incriminârile si insinuârile false, tóte bocirile ipocrite si promissiunile desierte ale acelei tabere babiloniane a opositiunei, compusa de individualitâti cari alta data se sfasiau intre denselе, de nisce amatori de deputatiune si de putere, fâra programu si partitu, uniti numai pentru alegeri si resturnare, dara incapabili de a se uní spre a construí si a pune ce-va mai bunu in locu. Proba e trecutulu acestoru fosti ministri si prim-ministri; precum si declararea prin manifestulu Alegatorului poreclitu liberu, ca nu forméza unu partidu, nu au unu programu si ca nu sciu prin urmare unde voru sa duca tiér'a pre povernisiulu resturnâriloru si disolvâriloru.

Natiunea, in suveranitatea si intielepciunea ei, s'a pusu mai pre susu de individualitâti si passiunile personale ale oposantiloru si a respinsu calea cea rea a necunoscutului si a deseloru resturnâri cari aducu numai confusiune in societate, neliniscea in intru si discreditulu in afara.

„Pr.“

Astadi in fine s'au terminatu alegerile generali pentru camer'a deputatiloru.

Resultatulu dupa câtu se vede completu este alu partidului liberalu conservatoriu, unu micu numeru din partidulu asiá disu liberalu natiunalu au avutu sians'a de a fi alesu.

Felicitâmu pre noi alesii, cá in armonia cu tóte corpurile constituite sa conduca pre calea progresului si a prosperârei interesele morale si materiale a Romaniei. „Cor.“

Guvernulu va face cunoscutu tierei si strainatâtiei, ca alegerile suntu terminate; dejá a inceputu a se bucurá de triumfulu seu, imbiindu si pre devotatii sei a face acela'si lucru.

Tiér'a, spunu diarele guvernamentale, a datu victori'a partidului conservatoriu, pentru ca numele esîte din urne suntu in mare majoritate ale candidatiloru sei.

Ce voru respunde alegatorii toti, dela o margine a Romaniei pâna la alt'a, la aceste cinice cuvinte? séu, mai bine, mai e necesariu unu respunsu la asemenea sfruntatu neadeveru?

Afara de putiene colegie, unde energi'a cetatieniloru a fostu atâtu de puternica ca a nimicitu tóte ingerintiele si ilegalitâtile agentiloru administratiunei, câte colegie au pututu intr'adeveru, votá si alege pre mandatarii loru pentru camer'a legiuitórie? In câte pârti a avutu altu cine-va cuventulu, cá sa proclame pre deputati decâtu guvernulu, prin agentii si instrumentele sele de totu feliulu?

„Al. A.“

Dupa patru ani constitutiunali tiér'a fù consultata din nou asupr'a vointiei sele, si ea vorbì, dupa câtu judecâmu noi, in modu fórte categoricu, ca: cu tempii de resturnâri nu mai póte avé nimicu de comunu. — In consecintia adastâmu cu incredere convocarea corpuriloru legiuitóre, ce dupa câtu suntemu informati, ni se pare a nu fi departe, cá astu-feliu sa putemu judecá mai de aprópe si la actiune insemnatulu numeru de deputati noi ce vedemu ca s'au alesu, si asupr'a câror'a nu putemu inca anticipá opiniunea nóstra, intru câtu pre terîmulu vietiei publice ne lipsescu elementele spre a putea formá judecat'a si convictiunea nóstra. Nóuei camere inse nu-i lipsescu nici capacitâtile de statu, câci are barbati cá dnii Cogalniceanu, Brateanu, D. Ghic'a etc. oratori cá d. Vernescu, si multi barbati cu bunu simtiu, ce echivaléza aprópe unei esperientie suficiente spre a nu espune tiér'a nici la nóue inovatiuni, nici la stagnatiuni sociale, cari restringendu activitatea natiunala, aru duce spiritulu publicu si institutiunile nóstre in afara de curentulu secolului in care se misca celelalte natiuni culte. In aceste estreme avemu convingerea ca nóu'a representatiune natiunala nu va pasí nici odata. — Ea are prea destulu elementu sanatosu pentru a se lasá a fi trasa din lini'a de echilibru singur'a ce convine mecanismului constitutiunalu. „V. C.“

Varietâti.

⁂ Mane 'si serbéza junimea gimnasiului reg. ung. de statu de aici Maialulu in Dumbrav'a Sabiiului.

⁂ *S'a intardiatu trenulu* de diminéti'a alalta-ieri cu trei óre. Caus'a intardierei a fostu ca trenulu de poveri nr. 52 a esitu din sîni intre Huedinu (B. Hunyad) si Ciuci'a. Se dîce ca siese vagóne s'au sfermatu cu totulu si *doi conductori* suntu raniti greu. Nenorocirea a causat'o unu lucratoriu, carele contr'a ordiniloru ce a avutu a scosu o sina pentru de a indreptá alte neajunse si n'a potutu fi gat'a cu punerea ei la locu pre cându a sositu trenulu.

⁂ *(Procesulu lui Arnim)* care a facutu atât'a sensatiune in opiniunea publica se va pertractá in instanti'a a dóu'a, dupa impartasirile ce le face jurnalulu. „Post“, la 15 Iuliu a. c. —

⁂ *Teatru ungurescu* sub directiunea dlui *Mezey* da representatiuni in pavilonulu din gradin'a „Hermanu.“

⁂ *Delil'a barbatescu.* A trecutu multu tempu de cându Delil'a a taiatu perulu lui Samsonu, si fapt'a ei n'a fostu resbunata pâna in dîu'a de adî. Dara iata la Passau s'a gasitu unu omu care a facutu si acést'a nóptea, pre cându soci'a lui dormea, elu i-a taiatu bucl'a si a vendut'o unui friseru si si-a cumperatu rachiu spre a 'si udá gatlegiulu.

⁂ *(Unu motivu pentru betia.)* Inaintea unei judecatorii politiane din Londonu se infatisià de curendu unu irlandesu, care fu arestatu intr'o septamana de mai multe ori din caus'a betiei. Dregatoriulu intréba pre arestantu, care erá de jumetate beatu, ca ce motive are sa aduca pentru fapt'a sea. „Domnule, respunse irlandesulu, eu n'amu pututu traí cu betran'a mea nici cându in liniste.“ „Acést'a nu este scusa pentru betia“ dise judecatoriulu: „Domnule, dta ai dreptu, ca nu este scusa“, fu respunsulu „dara noi ne bateamu cá pisic'a cu cânele la olalta.“

„Beutur'a face acestu traiu mai reu“ observa dregatoriulu. „Ai dreptu, dle, dara ea mi-a rapitu tóta voi'a de a mai traí, m'a saracitu, pâna cându in septamân'a din urma. . . .

„Ce a facutu in septamân'a din urma?“

„Au muritu dle.“

„Si de atunci n'ai mai beutu?“

„Ba dá, dle, câci eu nu poteamu suferí fericirea nici odata.“

„Cur. d. I.“

⁂ *(Teatru românu)* Din piesele anunciate Joi, „Corón'a lui Stefanu celu mare“ a reesitu mai bine, publicu a fostu fórte putienu. Adi se voru representá piesele: „*Vladutiulu mamei*“ si „*Prandiu cu urechi fripte*“.

Burs'a de Vien'a.

Din 9/21 Maiu 1875.

Metalicele 5 $^0/_0$	70 40
Imprumutulu nationalu 5 $^0/_0$ (argintu)	74 70
Imprumutulu de statu din 1860	111 75
Actiuni de banca	964 —
Actiuni de creditu	231 50
London	111 25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82 —
„ „ „ Temisiorene	79 75
„ „ „ Ardelenesci	78 25
„ „ „ Croato-slavone	82 —
Argintu	102 35
Galbinu	5 $28^{1}/_{2}$
Napoleonu d'auru (poli)	8 89

☞ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☜

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^{1}|_{4}$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^{1}|_{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa; diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^{1}|_{4}$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^{1}|_{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^{1}|_{4}$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^{1}|_{2}$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACHSMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu. (2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 38. ANULU XXIII.

Sabiiu in 15/27 Maiu 1875.

Conferinti'a românilorn.

Sabiiu, 12/24 Maiu 1875.

Conferinti'a convocata de clubulu clusianu séu cojocnianu, s'a tienutu ieri in sal'a dela „Imperatulu romaniloru“. Acestei conferintie erá sa premérga un'a Sambeta sér'a constituita din Sabiiani si din cei dejá sositi din afara si avea de scopu de a pregatì materialulu pentru adeverat'a conferintia si a-i usiurá agendele. Inca de Sambata sér'a se vedea binisioru ca cei din afara venisera cu opiniunea formulata gat'a pentru *passivitate.*

Dumineca la 9 óre s'a deschisu conferinti'a prealabile. Al. Alesandru *Lazaru*, cá presiedintele clubului convocatoriu a condusu adunarea pâna la inceperea adeveratei conferintie. Tempulu pâna la acésta din urma s'a petrecutu cu discussiuni lungi, pedante si seci despre modulu de procedere in conferinti'a prealabile. Unii voiau constituire formale, altii diceau ca constituirea sa se faca numai spre a castigá tempu, altii despicau firulu de peru in diece ca se calca formele parlamentarie. O parte mare a conferintiei s'aru fi invoitu si cu constituirea provisoria numai sa se curme disputele si sa póta ajunge la discussiunea meritória. D. Axente crediendu ca constituirea se va face pentru ca densulu a marturisitu ca a venitu cu passivitatea in busunariu si va fi crediutu ca si altii asiá au venitu, dice simplu: „Sa traiésca dlu Baritiu presiedinte!“ Sal'a resuna de o aclamatiune puterica de „sa traiésca“; inse abiá se face iérasi tacere si *Macelariu* atrage atentiunea conferintiei ca acést'a acum nu se póte, pâna dupa constituire, A. *Densusianu* propune disólverea conferintiei prealabile si la 12 óre constituirea conferintiei. De tóte formalitâtile a fostu vorb'a in conferinti'a prealabile, numai intielegere si discussiune asupr'a obiectului meritoriu n'a ajunsu tempu cá sa mai fia. Va se dica, despre ce erá mai mare lipsa sa se vorbésca mai multu, despre aceea nu s'a vorbitu nimic'a.

In fine totu se delatura pedecile formale si asiá erá sa se incépa discussiunea meritória. Dara acum la propunerea lui *Pred'a* se incinge o discussiune lunga despre solidaritate si ca minoritatea sa se] supuna majoritâtiei. N. *Gaetanu* si alti membrii voiescu cá sa scie mai intâiu pentru ce sa fia solidari. Cu obiectulu acest'a s'a petrecutu totu tempulu, conclusu nu se putù face, din causa ca conferinti'a nu erá constituita.

La 12 óre se deschide conferinrinti'a, in loculu conducetoriului de pâna ací pasiesce la presidiulu de etate, P. *Dunc'a*, dupa ce a renunciatu dlu Baritiu, dicendu ca conferinti'a mai multu aru puté perde, déca aru fi densulu presiedinte; iudata dupa acest'a se aclaméza unu burou provisoriu constatatoru din Dr. *Racuciu*, I. *Moldovanu*, si Ioanu *Porutiu.*

La propunerea lui Aronu *Densusianu* se cetescu literile convocatórie. Indata dupa cetire N. *Densusianu* combate pasagiulu din literile convocatórie, unde se dice ca se chiama la conferintia membrii „partideloru politice,“ pentru ca densulu nu recunósce a fi esistatu partide politice intre români. Românii, dîce densulu, au fostu un'a in tóte tempurile si déca au fostu pareri diverginti, au fostu numai pareri si convingeri de a le individiloru singurateci. O programa formulata de partida n'a esistatu pâna acum, afara de program'a natiunale dela 1848. (In decursulu vorbirei atingendu si numirile de activisti si passivisti se audira din o parte voci: „Activistii nu suntu români!“ Altu membru alu conferintiei dîcea, totu in conferintia prealabila, ca activistii suntu, tradatori, renegati si magiaroni.) Deci face propunerea: Adunarea, neesistandu partide politice, se constitue in o intrunire particularia din tóte pârtile Transilvaniei.

Se incinge de nou o discussiune la carea iau parte *Trombitasiu, I. Romanu Lazaru*, Dr. *Szilassi*, Dr. *Ratiu* si *Baritiu* contr'a luârei in desbatere a propunerei pâna dupa constituire, ceea ce se si intempla. Deci se cetescu membri inscrisi si dupa cetirea prima se gasescu inscrisi 114. Se intrerumpe conferinti'a si se mai subscriu, asiá incâtu dupa a dóu'a cetire se arata inscrisi 163 membri.

La propunerea lui Vitézu se alege Dr. Ratiu presiedinte, care si primesce presidiulu. Notarii provisori se alegu de definitivi si buroulu este in tipulu acest'a definitivu constituitu.

Acum si reinoiesce N. *Densusianu* propunerea de mai nainte.

Dr. *Brandusianu*, din consideratiune ca suntu si membrii, cari au mandate dela tramitiatorii loru si suntu si de acei'a cari n'au, propune ca conferinti'a sa se numésca de asiá, incâtu se corespunda amenduroru impregiurâriloru acestor'a. *Gaetanu* e multiamitu cu numirea din literile convocatórie, pentruca corespunde fapteloru intemplate. V. *Romanu* propune trecerea la ordinea dîlei preste incidentulu acest'a. In fine inse totusi se primesce propunerea lui N. Densusianu.

Cu *unanimitate* s'a primitu la propunerea lui E. *Macelariu*, ca la protocolu sa se esprime inainte de tóte si cu ocasiunea acést'a omagiulu, credinti'a ne clatita si alipirea româniloru câtra tronu si dinasti'a habsburgica-lotaringica, respectarea legiloru patriei esistente si pacea si infratirea intre tóte natiunalitâtile din patria (sa traiésca.)

Presiedintele pune acum la ordinea dilei intrebarea meritória: *Se ia parte românii alegatori din Ardélu la alegerile viitórie de deputati la diet'a din Budapest'a, séu sa nu ia parte?*

Fiindu tempulu fórte inaintatu face *Axente* propunerea sa se aléga o comissiune de 13 membri si adeca: Baritiu, Axente, Dr. Ratiu, E. Macelariu, Hani'a, Aug. Munteanu, A. Densusianu, V. Romanu, Manu, I. Moldovanu, Al. *Lazaru*, Gaetanu si *Pope'a* (11 passivisti si 2 activisti! Impartire egale romanésca a fostu acést'a, nu magiara!). Comissiunea acést'a avé sa resolve in sinulu seu cestiunea de mai susu si la 5 óre d. m. sa vina cu unu elaboratu gat'a.

E. *Macelariu* nu e multiamitu cu compunerea comissiunei; deci dorindu cá in trens'a sa fi representate tóte partidele si nuancile propune inmultirea comissiunei cu membrii: Dr. *Borci'a*, *Cristea*, *Boiu* si *Pred'a*, (trei activisti si unu passivistu).

Oct. *Sorescu* nu vede in compunerea listei prime respectata nici ecuitatea nici dreptatea. Este sciutu, orice aru dice cine-va, ca partide au esistatu, si asiá nu crede ca acést'a aru fi modalitatea de apropiere a amenduoru pârtiloru, propune dara cá séu sa se inmultiésca numerulu séu sa se scóta din cei propusi câti voru fi de lipsa sa intre altii, pentru cá sa fia partidele si nuancele representate in comissiune. (Borci'a, Cristea si altii esu din sala).

Baritiu inca spriginesce propunerea lui Macelariu si parerea lui Sorescu.

Din contra combate Vitezu, Francu si altii si inca cu veementia, schimbarea listei compuse de Axente.

Pope'a si *Boiu* renuncia de a fi membri ai comissiunei.

Desbaterea a duratu înca multu asupr'a acestei cestiuni. Se pune la votu propunerea lui Macelariu si neputendu-se constatá majoritatea numai remané altu medilocu decâtu votare **nominale**. Dela acést'a s'a abatutu mai tardiu conferinti'a si presidiulu ia refugiu la unu espediente ne mai pomenitu, si adeca la trecerea celoru *pro* in drépt'a si a celoru *contra* in stang'a.

Pope'a pasiesce in vre-o câte-va cuvinte energice in contr'a unei procedâri ne mai pomenite in istori'a parlamentarismului si asiá a remasu pre josu si acestu modu de votare primindu-se adausulu lui Macelariu.

In loculu lui *Pope'a* intra in comissiune *Trombitasiu* si in loculu lui *Boiu* Dr. Racuciu (ambii passivisti.)

Presiedintele cetesce o telegrama sosita dela junimea româna din *Vien'a*, in care se recomenda neparticiparea la diet'a din Budapest'a si a dóu'a dela Ioachimu *Muresianu* din Nasaudu, carea saluta simplu conferinti'a, dara nu se enuncia nici intr'o parte. — Fiindu aprópe de 3 óre siedinti'a se suspende si se amâna pre 6 óre sér'a.

* * *

Siedinti'a conferintiei se redeschide la 7 óre sér'a. I. Moldovanu, cá referinte alu comissiunei, raportéza conferintiei, ca majoritatea comissiunei si a insusitu urmatórea propunere:

1. Prelânga sustienerea programei natiunale dela 1848 a conclusu *absoluta passivitate* fatia cu alegerile deputatiloru la diet'a din Budapest'a.

Afara de propunerea acést'a, dîce referintele, s'a mai ivitu in comissiune alte dóue propuneri, cari inse au remasu in minoritate. Un'a este a Drului *Borci'a*: 1. Procedere solidara cu românii din Ungari'a in tóte cestiunile natiunale pre terenu legalu; 2) alegerea de deputati la dieta a celoru mai probati barbati români si 3) obligarea acestor'a a procede in cestiuni natiunale solidari cu deputatii celorulalte natiunalitâti nemagiare, cari se afla in pusetiune egale politica cu noi si in specialu solidari cu deputatii româniloru din Ungari'a. Alta propunere este a advocatului *Pred'a*: 1) In principiu passivitate; 2) participare la alegeri, inse asiá cá deputatii alesi sa nu intre in dieta.

Inainte de inceperea desbaterei asupr'a propunerei comissiunei aduce *Mezei* cestiunea solidaritâtiei pre tapetu si propune votarea solidaritâtiei neconditiunata, pre lânga conclusulu majoritâtiei. *Axente* propune a se esplicá si votá solidaritatea asiá, ca acei ce nu suntu pentru absoluta passivitate sa nu fia constrinsi a si lucrá pentru ea, ci sa se oblige moralicesce a nu lucrá in contr'a ei. *Pentru* solidaritate neconditiunata vorbescu: *Macelariu, Hani'a, Ciato* si dupa ce se incheiase desbaterea si Dr. *Pecurariu*, sub cuventu ca vorbesce la ordinea votârei asupr'a propuneriloru. *Contr'a* vorbescu *Sorescu, Borci'a, Lazaru, Cristea, Crisianu.* Cristea dicea, ca pretensiunea de a lucrá cine-va in contr'a convingerei este in contradicere cu liberalismulu si cu libertatea consciintiei si sémana cu principiulu statoritu de iesuiti, care se esprima prin cuvintele: *„il sacrificio del' inteletto“* (sacrificarea mintiei). Dara retragendu-si Axente propunerea, majoritatea se dechiara pentru cea a lui *Mezei.*

Vine la desbatere propunerea comissiunei. Mai intâiu iá cuventulu

Dr. *Borci'a*. Elu privesce cestiunea din partea sea principiale, inse la aplicarea ei tiene comptu de impregiurârile *faptice* politice, pentru cá sa aiba efectu resolvirea ei si sa nu remana *stérpa. Activitatea* este mai salutaria in tóte impregiurârile, câci involva lupta si usuare de drepturi politice, fia in cercu largu, fia in cercu mai restrinsu. Nu lu impedeca nici cestiuni de dreptu a se esprime pentru activitate, câci nici acést'a, nici passivitatea nu sanctiunéza nici unu dreptu. Participarea la alegeri séu dreptulu electoralu este in tóte staturile constitutiunali facultativu, deci ori ne folosimu de elu, ori nu ne folosimu, nu s'a alteratu prin acest'a nici dreptulu positivu alu statului nici dreptulu naturalu alu unui poporu.

Si in alte staturi dara cu deosebire la noi, representatiunile in parlamentu nu suntu, dupa cum erá odinióra la noi in Transilvani'a, dupa cele trei natiuni recepte, ci representatiunile suntu ale cercuriloru, in cari se alegu deputatii. Acesti'a suntu liberi si cá membri ai legislatiunei potu cere in dieta si schimbarea legiloru.

Deci intrarea in dieta este unu *mijlocu* de a-si aduce deputatii convingerile loru la valóre in forulu competentu, a combate ce vedu ca este reu si a cere modificarea reului spre bine. Este alta intrebare ca póte reusi; inse atât'a este positivu, ca póte reusi cu castigulu moralu in opiniunea publica si acest'a inca este unu castigu mare in politica.

S'au objectatu, ca prin activitate ne amu preface in guvernamentali si amu face servitiu guvernului. Nu este asiá. Activitatea cá si passivitatea dupa impregiurâri *póte* face servitiu guvernului. Activitatea aru face atunci cându deputatii alesi s'aru ingremiá in partid'a guvernului. Dara si passivitatea póte face inca mari servicie guvernului, câci acest'a prin passivitatea nóstra castiga mai multi séu mai putieni deputati devotati siesi si acest'a nu va dice, ca natiunea nóstra nu este representata in legislatiune, câci, cum s'a disu, nu recunósce sistemulu de o astu-feliu de representatiune. Mai putienu servitiu pentru guvernu aru fi inse atunci, cându deputatii nostri aru ocupá loculu guvernamentaliloru si aru aperá interesele poporului nostru.

Objectiunile aduse in contr'a activitâtiei dara nu stau.

Venindu oratorulu asupr'a impregiurâriloru actuali politice si cautandu in largulu statului vede ca natiunalitâtile nemagiare se afla in aceeasi pusetiune, in care ne aflâmu si noi românii. Urméza dara ca tóte natiunalitâtile sa iá un'a si aceeasi directiune spre a se aperá si spre a aperá si statulu de periculului neegalitâtiei, pre care-lu recunoscu si insisi magiarii; *câci nemultiamirea natiunalitâtiloru nu póte fi salutaria pentru statu.*

Acestu punctu de manecare sa ne conduca si déca este sa fimu solidari cu acei'a, cari suntu amenintiati cá si noi, se intielege in marginile constitutiunei statului, atunci lupt'a nóstra va avé *efectu.*

Insira ací erorile politice dela conferinti'a dela Mercurea incóce, intre cari este si aceea ca românii din Transilvani'a n'au tienutu comptu nici de solidaritatea cu românii din Ungari'a. Mai departe ca nu trebuie sa facemu dependenta caus'a nóstra dela multimea deputatiloru, dara nici dela netoleranti'a natiunale a ministriloru, cari astadi suntu, mâne nu, câci ori câti de putieni aru fi deputatii nostri, sa fia numai barbati conscii de missiunea loru, potu face fórte multu.

Deci recomenda propunerea sea spre primire.

Trombitasiu dupa o motivare scurta se dechiara pentru propunerea lui Pred'a.

A. *Lazaru* aduce momente fórte ponderóse politice, prin cari arata si impossibilitatea, dara totu odata si superfluinti'a passivitâtiei. Arata din si cu acelesi motive, lânga care adauge si sociali, necessitatea activitâtiei. Din cuventare se vediù ca oratorulu a facutu studiu asupr'a obiectului si nu vorbiá numai din semtiementu, dara si cu ratiune si se alatura lânga propunerea lui Dr. Borci'a

Baritiu incepe cu marturisirea ca atâtu argumentele aduse de Dr. Borci'a câtu si cele aduse de A. Lazaru au facutu mare impressiune asupr'a lui, pentru ca suntu argumente fórte ponderóse; dara pre densulu totu nu l'au convinsu de ajunsu si déca din privintia teoretica li-aru putea acceptá, nu crede ca se voru putea realisá in pracsa. Asiá densulu nu póte sperá nimic'a dela solidaritatea cu slovacii pentru ca suntu multi renegati intre densii si ei aru denunciá pre români ca vreau sa faca conjuratiuni cu ei. Nemtii, pentru cultur'a loru mai superióra privescu asupr'a româniloru, cá asupr'a unoru semibarbari. Serbii au o pusetiune mai favorabile, dara contingentulu loru e micu la numeru si asiá nefacendu majoritate ce voru puté face putienii deputati ai nostri si ai loru in fati'a unei majorităti magiare, din care se compune diet'a Ungariei. Face apoi o escursiune la starea cea decadiuta a tierei sub administratiunea guvernului ungurescu; spune ca secuii emigréza ciopóre intregi in Romani'a si mai departe in orientu pâna pre la Caìro. Spune apoi, ca magiarii insisi nu vreau cá noi sa participâmu la dieta (Asiá dara noi sa le facemu magiariloru pre voia. ref.) si pentru aceea au creatu legi asiá vitrege electorali. Elu are cea mai buna sperantia in crescerea inteligentiei nóstre si ca imperatulu, carele este adî reu informatu despre români, mâne poimâne, fiindu mai bine informatu iéra se va intórce cu iubirea sea spre noi si asiá partinesce propunerea comissiunei.

Se propune incheiarea desbaterei si se primesce, mai remanendu numai propunetoriloru dreptulu de a vorbí.*)

Dr. *Borci'a* resfrânge argumentele aduse de Baritiu si-lu combate cu insusi cuvintele lui, ca guvernulu si magiarii nu potu decâtu sa se bucure de passivitatea nóstra.

Eu nu m'amu provocatu la conjuratiuni, dîce orat., ci la formare de partida natiunale in marginile constitutiunalismului si in parlamentu, spre apararea natiunale si chiaru a statului, din care sa se delature reulu si nemultiamirile. Apoi déca serbii, slovacii etc. nu potu fi solidari cu noi, celu putienu românii din Ungari'a potu fi.

Déca vomu asteptá noi pâna sa facemu majoritate in tiéra, nu vomu ajunge la nimic'a.

Dr. *Tincu* facendu propunerea aparata de Trombitasiu de a sea (Trombitasiu a fostu retras'o) atrage atentiunea conferintiei asupr'a periculului din neparticiparea la alegeri pentru poporulu românu, care va fi trasu si impinsu de unii altii si dusu la urna pentru interese straine; este dara pentru alegere de deputati, cari apoi sa nu participe la legislatiune.

In fine ref. comissiunei apera propunerea acestei si termina cu o satira ridicula, ca déca magiariloru li place passivitatea sa le faca si românii placerea acést'a.

Punendu-se propunerile lui Dr. Borci'a si Dr. Tincu un'a câte un'a la votu nu obtienu decâtu 10—11 voturi, iéra a comissiunei o majoritate mare, care propunere fu intempinata cu aclamatiune din partea majoritâtiei.

Dupa acést'a s'a alesu o delegatiune, insarcinata cu esecutarea conclusului. In delegatiune s'a alesu: Baritiu, Dr. Ratiu, Ioanu Hani'a, Dr. Nemesiu, A. Densusianu, Pred'a, I. Moldovanu Augustinu Munteanu, Trombitasiu, Dr. Pecurariu. Dr: Borci'a (in absenti'a lui) si Gabr. Manu. Mai multi nu voiescu sa priméscа a fi membri ai delegatiunei.

Siedinti'a s'a terminatu la 10 óre nóptea.

A dóu'a dî la 10 óre s'a verificatu protocolulu.

O intrebare remane pentru noi neresolvita. Conferinti'a s'a dechiaratu pre sine de conferintia de individi particulari si a votatu passivitate. Afara de cei 163, cari parte au fostu si parte trebuie sa fia passivi, ce voru face alegatorii celoru 1,100.837 români, cari n'au participatu la conferintia?

„Kelet" este fórte intaritatu asupr'a resultatului conferintiei române din Sabiiu. Ne-amu insielatu, dîce, in tóte sperantiele presupuse despre sobrietatea româniloru. Ni se suia sângele la capu, dice „Kelet" mai departe, cându cugetâmu asupr'a cutezantiei româniloru, cari prin unu conclusu cá acest'a indreptatu asupr'a intregitatiei statului, provóca astfeliu.

„Magyar Polgár" inca se mira de resultatulu conferintei si dupa informatiunile ce dice ca le are dela corifeii passivistiloru, caus'a la acestu resultatu aru fi purtarea cea amenintiatória a ministrului *Tisza,* carea dupa citat'a fóia nu escusa gresiél'a politica a romaniloru.

Diet'a Ungariei si-a terminatu Luni in 24 Maiu siedintiele si cu aceste s'a incheiatu sessiunea si periodulu dietale de pâna acum. Diet'a intréga, magnati si deputati se adunara in cas'a magnatiloru, unde ministrulu presiedinte *Wenkheim* a cetitu cuventulu de tronu de incheiare. Cuventulu recapituléza cele ce s'au facutu in decursulu periodului si cele ce erá sa se faca, dara nu s'au facutu. Pre ceste din urma le escusà cu anii cei rei si crisele financiali; se da in fine inse espressiune sperantiei, ca cele ce nu se putura face pâna acum se voru face in viitoriu si inca intr'unu tempu relativu fórte scurtu.

Spre sciintia!

Conferinti'a natiunale din 23 Maiu in fine, pre cându eu nu mai eramu presentu, aru fi constituitu unu comitetu spre efeptuirea conclusului de passivitate, in care, precum audu, si eu asiu fi alesu de membru.

De óre-ce in propunerea pentru passivitate a majoritâtiei comissiunei esmise primite de conferintia, de comitetu nu a fostu vorba; de óre-ce eu nu amu luatu parte la pertractarea despre comitetu; de óre-ce eu amu representatu propunerea contraria a minoritâtiei; asiá eu cu multu mai multu, decâtu alti domni aderinti ai passivitâtiei, me simtu indemnatu a nu primí acea alegere, si neavendu cui sa insinuediu acést'a, aducu resignarea mea la cunoscinti'a publica.

Sabiiu in 25 Maiu 1875.

Dr. *Borci'a.*

Aflâmu ca d. N. Calimachi-Catargiu este numitu agentu la Parisu in loculu ce erá vacantu. Acésta numire este din cele mai fericite, si suntemu siguri ca toti o voru apretiá cá noi. Dlu Calimachi-Catargiu a fostu dejá ministru de esterne, si prin cunoscintiele sele de ómeni si de lucruri, prin tactulu seu, prin lealitatea si patriotismulu seu luminatu, a datu totu-déun'a probe de unu adeveratu omu de statu.

Numirea sea cá aginte alu Romaniei la Parisu nu póte decâtu sa produca cele mai escelente efecte pentru interesele si bunele relatiuni ale ambeloru state. Noi apretiâmu cu atâtu mai multu ajungerea acestei tiente, ca tienemu multu la spriginulu si amiciti'a unei tieri cá Franci'a, si voimu cá sa le consolidâmu, nu prin vorbe si declamatiuni, ci prin fapte positive si legaturi reale. „Press'a."

„Corespondenti'a ungara", vorbindu despre primirea facuta principelui Nicolau alu Muntenegrului, de câtra Imperatulu Franciscu Iosifu, cu ocasiunea voiagiului in Dalmati'a se esprima astfeliu:

„Se scie ca cu ocasiunea voiagiului Imperatului la Cattaro, principele Muntenegrului a fostu primitu de câtra Franciscu Iosifu cu onorile datorite membriloru familieloru domnitórie. Credemu ca trebuie sa apesâmu asupr'a acestui faptu, câci esprima cugetarea guvernului austro-ungurescu fatia cu visurile Inaltei Porti, visuri dupa cari acést'a aru revindecá asupr'a Muntenegrului unu dreptu de suzeranitate, pre care nu l'a avutu nici odata. Visit'a principelui Nicolau la Cattaro nu póte decâtu a intarí si mai multu sentiementele de bunavointia ale Austro Ungariei fatia cu Muntenegrulu. Principele Nicolau e fórte bine vediutu la curtea Vienei, si atitudinea ce a aretatu in afacerea dela Podgoriti'a i-a meritatu aprobatiunea mariloru puteri. Elu a sciutu sa concilieze tóte datoriele sele si a esitu cu onóre dintr'o situatiune dificile. Elu póte priví dara cu linisce invitatiunea Portiei relativa la regularea afacerei dela Kolasinu si la delimitarea fruntarieloru. La trebuintia spriginulu mariloru puteri nu-i va lipsi."

Gâsimu in „le Constitutionnel" dela 16 Maiu urmatoriulu articolu asupr'a Romaniei si in specialu asupr'a triumfului obtienutu de partidulu liberalu-conservatoriu cu ocasiunea ultimeloru alegeri. Din apretiârile acestui diuariu francesu se va putea vedea cum se judeca in strainatate acestu triumfu, a câroru importantia se silesce a o nimicí opositiunea rosiiloru:

Pre cându la Sudulu Turciei regatulu Greciei se familiariséza asiá de anevoia cu institutiunile parlamentarie si strabate in acestu momentu o crisa, cârei'a nu-i lipsesce gravitatea, la nordulu imperiului otomanu Romani'a practica cu succesu si in profitulu principieloru conservatórie, regimulu constitutiunalu.

Alegerile generale cari se terminara au datu o imensa majoritate partidului ordinei. Totulu face a se prevedea ca nóu'a camera va merge pre urmele vechiei camere a deputatiloru alesi in 1872, care a adusu mari servitie, ajutandu, cu intielepciune si inteligintia, actiunea guvernului principiaru, care inse n'a incetatu de a luá initiativ'a tuturoru reformeloru luminate. Romani'a prin istori'a sea, prin originea populatiuniloru sele, cá si prin faptele politicei contemporane, tiene esentialmente de ras'a latina si in particulariu de Franci'a. Institutiunile sele ne incredintiéza despre acést'a.

Justiti'a basata pre codulu francesu, e distribuita cu ecuitate egala pentru toti. Reprimarea severa a abusuriloru si grabnic'a reparatiune a eroriloru de jurisprudentia, remasitie ale tempului trecutu, au pusu dejá magistratur'a romàna, in cea mai mare parte, pre aceeasi linia cu magistraturele tieriloru celoru mai inaintate din Europ'a. Instructiunea publica a avutu partea sea larga printre reformele facute. Dóue universitâti s'au creatu, la Bucuresci si Iassi, licee s'au stabilitu in orasiele de a dóu'a mâna, pre cându scólele primarie fundate prin tóte comunele rurale, au desteptatu in modu puternicu si au intaritu sentiementulu natiunalu si iubirea de munca.

Organisarea armatei a venitu sa completeze acésta educatiune a natiunei. Romani'a posedà adi o armata regulata si permanenta, in giurulu cârei'a se grupéza armat'a teritoriale si militiele; tóte comandate de oficieri esiti de prin scóle speciale si din cadrele armatei regulate. Multiamita acestei organisatiuni, Romani'a e in stare a-si aperá drepturile sele si independinti'a pre care o datoresce mariloru puteri crestine, si de a se mantiené cá statu neutru, dupa esemplulu Belgiei si alu Elvetiei.

Unu spiritu mare de ordine si de economia s'a adusu in tóte ramurile administratiunei. Bun'a intrebuintiare a baniloru publici este tient'a stateloru nóue: Greci'a din nenorocire n'a sciutu s'o evite. Romani'a din contra s'a petrunsu mai bine de necessitatea de a restringe chieltuelile sele la strictulu necesariu si de a indeplini angagiamentele sele financiarie cu acea punctualitate care consolidéza creditulu natiuniloru cá si alu individiloru. Sistemulu câiloru de comunicatiune s'a desvoltatu in proportiuni mari. Romani'a posedà astadi 1500 chilometri de drumuri de feru, unu mare numeru de câi pentru comunicatiunea mare si mica, o retiea telegrafica ce imbratisiéza intregulu teritoriu. Servitiulu posteloru este din cele mai bine organisate, si acum de curendu Romani'a a participatu la congresulu din Bern'a, spre a aderá la uniunea generala a posteloru.

Acest'a este totalulu reformeloru seversite sub domni'a principelui Carolu I, cu concursulu ómeniloru de ordine cari au departatu, cu o obstinatiune laudabile, politic'a turburatoriloru, ale câroru proiecte ambitióse amenintiau sa creeze Romaniei conflicte redutabile cu vecinii sei. Este dara unu adeveratu actu de intielepciune din partea alegatoriloru români, ca au incredintiatu din nou prin voturile loru aprópe unanime, destinele patriei loru unoru ómeni luminati cari au cârmuit'o de câti-va ani.

„Tr. Carp."

Observâri de pre galeri'a sinodale.

(Urmare.)

Inainte de tóte luâmu rolulu de corectoru si rugâmu pre on. cetitori ca in numerulu trecutu sa scrie la loculu cuvenitu in locu de VII unu VIII, pentru ca despre a opt'a si nu a sieptea siedintia a fostu vorb'a; cu erorile de tipariu, cine se póte luptá cá sa iese invingatoriu, mai cu séma in tipografiele nóstre.

Indreptându erórea comisa nu de noi, trecemu la

siedinti'a a IX dela 28 Aprile cu carea sperau multi deputati ca se voru terminá siedintiele anului acestui'a.

---

*) Temerea esprimata de mai multi, ca la lucruri neinsemnate desbaterile voru fi lungi, si la cestiunea cea mai momentuósa voru fi câtu de scurte, s'a implinitu.

Ref.

Dupa cetirea si verificarea a dóue protocóle

Presidiulu anuncia sinodului intarirea alesului ases. cons. Dr. Il. Puscariu, ceea ce se primesce cu placere de sinodu. La locu a fostu interpelatiunea dep. Patiti'a in privinti'a mesuriloru luate in contr'a oprirei unoru cârti scolastice de câtra guvernu. La locu dicemu, pentru ca s'a datu consistoriului ocasiune a rostí publice, ca cârtile oprite de guvernu n'au fostu introduse nici odata in scólele nóstre; ce atinge cârtile de P. Zach. *Boiu,* dificultate din caus'a unoru pasage, a respunsu consistoriulu, ca s'au datu deslusirile necesarie guvernului, in urm'a câroru cârtile acele nu se voru mai dificultá. Interpelantele se multiamesce.

Surprindere a facutu dep. Dr. *Mesiota,* carele in o siedintia premergatórie recunoscù, ca profesorii seminariului nu suntu pré ingreunati cu órele de prelegeri ce le au asuprasi, cându astadi, totu densulu revine in forma de propunere asupr'a acestui obiectu si dîce, ca déca cum-va s'aru arata necessitatea, sa se dea voia consistoriului de a creá unu postu de suplentu si sa i se voteze si unu salariu de 800 fl. ceea ce pâna se prinda auditoriulu de veste cum, se si primí. Nu voimu sa adaugemu bunatatea intentiunei cu propunerea acést'a, inse vedemu o neconsecuentia in procedere.

Ceea-lalta parte a siedintiei antemeridiane o ocupa raportulu comissiunei financiale, care este lungu si bogatu de cifre. O impregiurare nu o putemu trece aici cu vederea si adeca: sinodulu a votatu pre lânga recunoscinti'a sea d-lui casariu c. r. capitanu in pensiune Constantinu Stezaru unu adausu de 200 fl. la remuneratiunea de 300. D-lu capitanu, generosu cá totu-déun'a, a convertitu adausulu acest'a spre ajutoriulu teneriloru studenti de pre la universitâti, o fapta carea i radicà si mai multu splendórea caracterului seu celui nobilu, in sensulu celu mai strictu alu cuventului. Onóre cui se cuvine!

(Va urmá.)

Diet'a Ungariei.

In siedintiele casei representative s'au discutatu in tempulu din urma regulamentulu de casa. Dile intregi au absorbitu acestu proiectu sterilu, care aduse in discussiune o monotonia ce numai prin unele interpelatiuni se intrerupse din cându in cându. S'au ventilatu — pentru a amintí unu esemplu de sterilitate — nisce intrebâri cá acestea: Au strainii dreptu sa apara in coridoru, sa se dea interpelatiunile in scrisu séu cu graiulu, la inceputulu séu la capetulu siedintiei?

In siedinti'a dela 21 Maiu s'au pornitu torintele respunsuriloru ministeriali la unele interpelatiuni. Ministrulu de interne *Tisza* respunde la interpelatiunea lui Babesiu facuta pentru unele abusuri comise de unii judi cercuali si vice-comiti la conscrierile alegatoriloru. Ministrulu dechiara cu resolutiunea sea indatinata, ca nu are cunoscintia de abusuri sistematice a oficialiloru si de acea trebuie sa respinga o invinuire adusa in termini atâtu de generali fiindu ca este o insultare si denunciare a intregu statului oficialu. Déca se intempla abusuri particularie, acestea se voru pedepsí. Ministrulu intréba, ca trebuie sa tramita dóra comisari regesci in tóte pârtile tierei. Acést'a, multiamita lui Ddieu, nu este de lipsa, si la unu atare casu aceste mesuri nu voru fi indreptate numai contr'a oficialiloru, ci voru avé urmâri rele mai cu séma pentru amicii domnului interpelante. Interpelantele nu este multiemitu cu respunsulu ministrului.

In siedinti'a dietei dela 22 Maiu interpeléza *Mileticiu* in caus'a *ordonantiei de reuniune* a ministrului de interne: Pentru ce a restrinsu ministrulu Tisza libertatea reuniuniloru, pentru ce a regulatu densulu acést'a afacere importanta in form'a unui emisu si n'a substernutu unu proiectu de lege? Emisulu respectivu este indreptatu deadreptulu contr'a natiunalitâtiloru de limb'a nemagiara si contradice legei de natiunalitâti, cu deosebire in punctulu, care opresce reuniunile de a purtá titlulu de „natiunale“, pre cându conformu dispositiuniloru din legea de natiunalitâti, reuniuni salutarie, scientifice si comerciali etc. se potu infiintiá fâra de acést'a restringere. Pre ce basa legale a indreptatu ministrulu emisulu seu câtra municipie? Are de cugetu ministrulu sa substérna indata ce se va deschide sessiunea viitória o lege liberale, drépta si corespundietória intereseloru natiunalitâtiloru, prin care sa se reguleze dreptulu de reuniuni si de adunâri?

Em. *Stanescu* interpeléza pre ministrulu de justitia, pentru ca s'au vatematu drepturile natiunalitâtiloru nemagiare respingendu-se rogârile compuse in limba nemagiara, de câtra judecatoriele de prim'a instantia. Oratorulu provóca pre guvernu in interesulu natiunalitâtiloru, sa puna odata capetu acestei procederi ilegali.

Ministrulu *Tisza* respunde la interpelatiunea lui Miletici relativu la esmisulu ce reguléza reuniunile, ca densulu a lucratu pre temeiulu dreptului de inspectiune ce-i compete, astupandu o lacuna in legislatiunea nóstra de ocamdata printr'unu, emisu, pentru cá sa scie locuitorii tierei ce principie urmaresce guvernulu cu privire la reuniuni. Nu se vede vre-o urma de ilegalitate, séu de tendintia antinatiunalistica in acelu emisu, fiindu ca se dispune disolverea unei reuniuni numai in dóue casuri si anume: déca urmaresce tendintie periculóse statului séu déca se administréza banii reuniunei cu necredintia. Acest'a nu póte fi neplacutu nice unei natiunalitâti, ci celu multu unoru persóne particularie. Interpelantele se pare ca privesce natiunalitatea sea de natiune, deci oratorulu reflecta, ca in statulu ungurescu esista numai un'a natiune politica si acést'a este cea magiara.

Natiune si natiunalitate nu suntu identice si dorintiele acelor'a, cari sub pretestulu scutului natiunalitâtiei ataca ide'a statului ungurescu, nu le va satisface oratorulu nici cându. Deosebirea intre natiunalitate si natiune nu este nóua, ea a fostu creata prin legea dela 1868. Distinctiunea pusa de legea acést'a, dupa carea in Ungari'a esista numai un'a natiune politica si mai multe natiunalitâti, este dupa parerea ministrului corecta si de aici nu se va abate spre placerea dlui ablegatu. Emisulu nu dice ca o reuniune sa nu se numésca serbésca, romanésca, dara intre marginele Ungariei numai natiunea magiara care este natiune politica se póte folosí de titlulu „natiunalu.“

Mileticiu se róga sa i se concéda a replicá in siedinti'a cea mai de aprópe fiindu ca n'a intielesu bine respunsulu. I se concede.

In siedinti'a de dupa amédi replicà Mileticiu la respunsulu ministrului, ca nu póte consemtí cu teori'a lui Tisza relativu la dreptulu de statu cá guvernulu sa astupe lacunele legislatiunei prin emise ministeriali, pentru ca atunci unu guvernu aru poté sa restórne intréga constitutiunea. Oratorulu nici cându n'a atacatu unitatea teritoriale a Ungariei in favorulu natiunalitâtiloru. Ministrulu de interne amerintia totu-déun'a si cauta unu pretestu pentru a sfaremá pre natiunalitâti. Oratorulu nu ia respunsulu ministrului la cunoscintia.

Ministrulu *Tisza* respunde, ca nici serbii nici celelalte natiunalitâti n'au sa se téma de amerintiârile sele, pentru ca densulu doresce, cá toti locuitorii tierei sa se semtia multiemiti, dara va loví totu-déun'a pre acei'a, cari iau natiunalitâtiloru acésta multiemire si linisce voindu a o face imposibila in patri'a comuna.

Respunsulu se ia apoi la cunoscintia.

Romani'a.

Bucuresci, 9 Maiu 1875.

Diu'a de 10 Maiu este o serbatóre natiunale, aniversarea suirei pre tronu a Mariei Sele Carolu I, alesulu natiunei din 1866, salvatoriului tierei din „gur'a prapastiei“ in care se svercolea in acelu tempu, cându spiritele erau descuragiate si incremenite, cându nimenea nu mai credea in viitoriu, cându chiaru puteri amice din occidentu tratau in secretu despre curmarea vietiei nóstre, cându anarchi'a erá in casa si invasiunea straina la usia!

Cu câtu pericolulu de atunci erá mai mare, cu atâtu bucuri'a ce simte astadi fia-care românu sinceru si iubitoriu de tiéra, este mai viu resimtita si repetata astfeliu in fia-care anu de pace, progresu si stabilitate si incredere in viitoriu. Diu'a de 10 Maiu este acea dî memorabile, cându s'a realisatu dorinti'a cea mai scumpa a tuturoru româniloru, dorinti'a esprimata solemnu de natiune in divanulu ad hoc, dorintia urmarita de diecimi de ani si implinita cu pace si fericire in 1866, cându se puse basele noului edificiu politicu si socialu si se fundà o Dinastia româna alésa din un'a din cele mai ilustre familii domnitórie ale Europei.

Suirea pre tronulu Romaniei a Mariei Sele Carolu I. insemnédia departarea cu totulu si din ce in ce mai multu de acea epoca de trista memoria, cându domniele erau mai multu nisce arendasii provisorie, ce se castigau prin intrigi si prin grati'a viziriloru si sultaniloru. Suirea pre tronu a Mariei Sele Carolu insemnéza curmarea aceloru intrigi continue pentru domnie si umiliri degradatórie, la care domnii nu de multu se supuneau séu 'si vedéu capulu luatu de câti-va turci si dusu la Tiarigradu, fâra a se gasí unu singuru soldatu românu gat'a sa apere onórea tierei si sa spele o asemenea rusine si degradare natiunale.

Domni'a Mariei Sele Carolu I insemnéza radicarea demnitâtii natiunale, reinvierea tractateloru strabune, a independentiei si autonomiei garantate de acele tractate, fondarea unei ilustre dinastii române, stabilitatea si virtutea pre tronu, organisarea intinsa si seriósa a unei armate natiunale, gat'a a-si aperá tiér'a; linistea si progresulu in intru, câstigarea stimei si increderei Europei in viitoriulu Romaniei.

Unde eramu in 1866?... „Eramu la gur'a prapastiei, eramu dejá caditi intrens'a si ne-a trasu afara, cu puterea magnetica a sacrificiului pentru o idee mare, Principele regale Carolu de Hohenzollern.“

Dela acea epoca de pericolu tiér'a a mersu totu progresându din anu in anu, 'si mai alesu de câti-va ani incóce s'a potutu vedea si pipaí desvoltarea morala si materiala, radicarea creditului, aventulu spiritului de asociatie si fundarea atâtoru institutiuni financiare, aventulu comerciului si industriei agricole prin acele artere vitale puse in circulatiune care suntu cele 1500 chil. câi ferate, si 10,000 chilometre siosele; canalisâri si imbunatatiri efectuate séu incepute in porturi; imbunatatirea tuturoru servitieloru publice; mersulu regulatu alu financieloru si alu plâtiloru si intarirea creditului statului. Si pre lânga numerósele progrese materiale, radicarea moralului si credintiei in viitoriu, organisarea bisericei nationale prin instituirea sântului sinodu; intinderea instructiunei publice; intarirea disciplinei si a instructiunei in armata; sustienerea cu demnitate si tarie a drepturiloru nóstre natiunale in fati'a puteriloru Europei si increderea intr'unu viitoriu siguru si stralucitu.

De aceea toti românii saluta adi, cá totu-déun'a, cu bucurie si incredere diu'a memorabile de 10 Maiu, saluta pre M. S. Domnulu si M. S. Dómn'a, modelu de virtute si devotamentu pentru tiéra, cari ne-au adusu stabilitatea pre tronu si virtutea in palatu.

Noi salutâmu din inima impreuna cu toti românii iubitori de tiéra acésta dî de serbare natiunale care ne-a asiguratu pacea, progresulu si viitoriulu celu frumosu alu Romaniei.

„Pr.“

Incepemu revist'a de astadi, dice „Vocea Cov.“ numerulu ultimu, prin a anunciá lectoriloru nostri ca corpurile legiuitóre suntu convocate in sessiune estraordinaria pentru diu'a de 19 Maiu, prin decretulu domnescu Nr. 808. — Nu ne-amu insielatu dara cându diseramu in nr. precedentu ca representatiunea natiunala nu va intardiá de a fi chiamata in sessiune estraordinaria. Incâtu privesce cestiuile ce voru ocupá activitatea legiferatóre a acestei sessiuni, noi credemu ca pre lânga verificarea titluriloru si respunsulu la mesagiulu tronului puterea legiuitóre va tratá inca si cestiunea tratateloru de comerciu, cum si de a statuá asupr'a resultatului licitatiunei ce va avea locu la 16 pentru concedarea unei linie ferate care va face junctiunea cu câile Austriei pre la Predélu. — Aceste inse suntu conjecturile nóstre si nu putemu afirmá ca cestiunile mentionate, séu numai ele, voru formá objectulu desbateriloru legiuitóre.

Luni, 5 Maiu, la ór'a 5 si diumetate dupa amédi, a incetatu din viatia Inaltu Présânti'a Sea Nifonu Archiepiscopu si Metropolitu alu Ungro-Valahiei, exarhu alu plaiuriloru si primatu alu Romaniei.

Inaltu P. S. S. s'a nascutu in Bucuresci, la anulu 1797. A intratu in sânt'a monastire Cernic'a la anulu 1809, unde a statu pâna in anulu 1872. Februariu 1, cându s'a orenduitu economu alu sântei episcopii Remnicu, iéra de acolo, inaltiendu-se la trépt'a de archimandritu, a trecutu in calitate de egumenu alu sântei monastiri Cozi'a.

In anulu 1841, s'a numitu Vicariu alu sântei metropolii a Ungro-Valahiei si totu in acelasi anu a fostu radicatu la trépt'a de Archiereu cu titlu Sevastis.

In anulu 1848, s'a renduitu cârmuitoriu alu episcopiei Râmnicu.

In anulu 1849, a fostu orânduitu cârmuitoriu alu sântei metropolii, iéra in anulu 1850, a fostu alesu si intaritu Metropolitu alu Ungro-Valahiei. (Monitorulu)

In mormentarea Inaltu P. S. S. Metropolitului s'a facutu dupa urmatórea programa, ce publica „Monitorulu“:

Mercuri in 7 Maiu la 9 óre diminéti'a a avutu locu ceremoni'a funebra in biseric'a sântei metropolii.

Mari'a Sea domnitoriulu va asistá la servitiulu funebru in sânt'a mitropolie.

Au fostu presenti:

Domnii ministri,

D-nii vicepresiedinti si membri ai senatului aflati in capitala.

Inaltele curti de casatiune si de compturi.

Curtile si tribunalele, si tóte autoritâtile administrative din capitala.

La ór'a 9 si diumetate, cortegiulu funebru a pornitu din curtea sântei metropolii, cu urmatoriulu ceremonialu:

1. Unu escadronu de gendarmi deschidea marsiulu. 2. Scólele. 3. Clerulu dupa ordinea erarchica. 4. Declaratiunile I. P. S. S. purtate pre perne de Archimandriti si protosingheli. 5. Corulu vocalu alu bisericiloru. 6. Corpulu Inaltu Présântiei Sele asiediatu pre scaunulu archipastorescu care va fi escortatu pre o parte si alt'a de o campanie de geniu. 7. Domnii ministrii. 8. Cas'a civila si militaria a M. S. domnului in inaltele corpuri alte statului. 9. Corulu vocalu alu seminariului si alu

conservatoriului de musica. 10. Trasurile de doliu ale Inaltului Présântiei Sele si trasur'a M. S. domnului. 11. Unu batalionu de venatori. 12. Unu regimentu de infanterie. 13. Patru baterii de artilerie. 14. Dóue escadróne de rosiori cari inchideau marsiulu.

Dela pórt'a sântei metropolii si pâna la baterier'a Mogosiòei, erau insirate pre ambele pârti ale stradeloru:

Compani'a de gendarmi pedestri;

Batalionulu de pompieri, si doue companii sergenti de orasiu.

Dela ór'a 6 diminéti'a, clopotele dela tóte bisericile din capitala au sunatu necontenitu pâna la sosirea cortegiului la bariera.

Immormentarea Inaltu Présântiei Sele s'a facutu la monastirea Cernic'a.

Dela barier'a Mogosiói, corpulu fuse insotitu de d. prefectu de Ilfov si escortatu de d. colonelu Polizu cu escadronulu de calarasi alu judetiului.

Présanti'a Sea metropolitulu Nifon, primatulu Romaniei, a incetatu din viétia, in modu grabnicu, la 5 curentu órele 4 d. m. — Astadi (7) se face, dupa câtu ni se spune, inmormentarea in metropolia, potrivitu usuriloru tierei. — Aflâmu ca Présanti'a Sea aru fi lasatu prin testamentulu seu o suma de preste o suta mii napoleoni, la banc'a de Odes'a, cá din procentele acestui capitalu sa se intretiena in Bucuresci unu seminariu.

Fia-i tierin'a usióra si memori'a eterna pentru acésta piósa si nobila fapta!

Vacanti'a deschisa la demnitatea de primatu va dá locu la nóue alegeri.

Nu preste tardiu dara vomu vedé reunindu-se adunarea, senatulu si sinodulu in unu singuru colegiu, spre a alege pre intâiulu capu alu bisericei. — Rumórea circula dejá ca dóue candidaturi paru a avea siansele cele mai acreditate; séu canditur'a Présantiei Sele metropolitulu Calinicu din Iassi, séu a Présantiei Sele episcopulu Dunarei de josu Melchisedecu.

„V. C.“

Cernatu in 8 Maiu 1875.

Dle Redactoru! Astadi serbendu-se petrecerea maialului a 4 comune insotite, *Sanpetru*, *Bodu Hermanu* si *Presmiru* in dumbrav'a Sanpetrului numitu Lempesiu, la care amu participatu si eu si despre care m'au surprinsu mirare de conducerea cea intielépta a preotimei respective; câtu de frumósa fu intalnirea acelor'a in loculu numitu; elevi scolari, catihumeni de ambe secsele cu music'a in frunte; ce frumóse salutâri, dandu mân'a unii cu altii, preotimea, invetiatori si poporulu in numeru fórte mare. Pre la 11 óre audii dandu signalulu de a se aduná intr'o grupa tóta adunarea, vediui doi invetiatori adunandu elevi si catihumeni in giurulu stindardului, vediui toti din tóte pârtile adunandu-se, cugetaiu ce va fi acésta adunare in giurulu stindardului? me apropiaiu si eu si cu o greutate prin imbulzél'a cea mare abiá petrunseiu in centrulu adunârei. Aici parochulu din Sanpetru Nicolau *Fratesiu* prin unu tonu desvoltatu rostí o cuventare, carea celu din marginea adunarei de-si nu putea se véda pre oratorulu, totusi au intielesu tóte cuvinte acestea. Cuventarea acést'a au uimitu pre toti auditorii, multi lacramau de bucuria, ceea ce in adeveru si eu. La finitulu cuventârei intonà music'a marsiulu de triumfu; dupa aceea urmara jocurile câtu de frumóse din 4 comune cá fratii de unu sange, de asemenea micuti elevi se jocau si se veseleau; pre la 1 óra fu repausu; iéra multimea poporului se asiedià pre iarba verde si dejunara; si la tempu urmara toastele câtu se póte de potrivitu; parochulu N. *Fratesiu* pentru Imperatulu, parochulu George *Dogariu* pentru metropolitulu si parochulu Filipu *Creitiariu* pentru infratirea comuneloru; nu dicu mai multu fâra decâtu deie Ddieu in tóte comunele archidiecesei astu-feliu de conducetori ai poporului nostru românu, si atunci vomu corespunde intielesului cuventârei la acésta petrecere festiva aduse, si in fine plinu de bucuria cu anim'a saltanda m'amu reintorsu la ale mele.

Vasilie *Oancea*,
invetiatoriu.

Varietâti.

⁂ *Maialulu* de luni alu tinerimei gimnasiului de statu reg. ung. a fostu si norocosu in privinti'a tempului si cercetatu de o multime de escurgatori. Petrecerea a duratu, luându intr'una si sosirea in cetate, pâna la 10 óre. Interesantu a fostu ca s'a jocatu si „Roman'a“ cu tóte ca jucatorele pre putiene au fostu romane.

⁂ *(Maialulu dela 3/15 Maiu in Poiana).* Pentru prim'a data s'a serbatu memorabil'a dî in comun'a Poian'a. Elevii celoru 3 clase adunandu-se la scól'a din dealu au purcesu in frunte cu standardulu scolariu si intre cantece natiunali câtra dumbrav'a numita Staule. Serbarea a decursu in tonu animatu, s'au tienutu mai multe cuventâri festive potrivite de câtra preoti si invetiatori, si declamatiuni de câtra tinerii elevi. — Apoi a urmatu dantiulu si câtra séra intre cuventâri de multiemita adresate de corpulu invetiatorescu câtra publiculu ce a participatu la acést'a serbare si intre cantâri animate s'a departatu fia care pre la ale sele, intiparindu in anim'a sea suvenirea unei dile placute.

⁂ Invitare de prenumeratiune la „Cuventâri bisericesci si funebrali. — Credinti'a este din audiu, iéra audiulu prin cuventulu lui Dumnedieu . . . . si cum voru audí fâra de predicatoriu.“ Rom. X. v. 17; — 14. Precum pastoriulu din câmpu pastoresce si hranesce turm'a cu iérba care nu elu a produsu: asia si pastoriulu sufletescu (preotulu) trebuie sa nutrésca turm'a cuventatória cu cuventulu vietiei pornitu nu dela elu, ci dela Dumnedieu. Preotului este datu: a nutrí prin evangeli'a lui Christosu cetatieni pentru patri'a cerésca; lui este incredintiatu cá sa sporésca pre pamentu factorii fapteloru bune si frumóse; prin invetiaturile lui trebuie sa se starnésca: pace si fericire intre familie, inflorile in statu, credinti'a in Dumnedieu, indemnu spre cultura, zelu si activitate pentru prosperarea binelui comunu etc. Aceste se potu ajunge numai prin puterea cuventului; câci „credinti'a este din audiu, iéra audiulu prin cuventulu lui Dumnedieu.“ Rom. X. v. 17. Petrunsu de insemnatatea dorintieloru, cari suntu impuse preotului, amu compusu unu manualu de cuventâri bisericesci si funebrali, a cârui'a lipsa se simte de multe ori. Scopulu ce l'amu avutu in vedere la compunerea prediceloru a fostu: a binevestí Evangeli'a lui Christosu, si a le infrumsetiá prin limb'a poporului. In armoni'a, stilulu si cuprinsulu loru iubitii mei frati in Christosu voru aflá materialulu, pre care formandu-lu de dupa trebuintiele ascultatoriloru, — lu voru folosí cu succesu. Cartea va cuprinde 20 de cuventâri si va esí de sub tipariu la finea lui Novembre a. c. altcum terminulu indicatu va aterná dela succursulu si numerulu prenumerantiloru. Pretiulu cartei va fi: 1 fl. v. a. La 12 esemplarie se da 1 gratisu. Banii de prenumeratiune sa se adreseze la subscrisulu in Kétegyháza (cotulu Békés) Kétegyháza, in Maiu 1875. Iosifu I. Ardelénu preotu.

⁂ *Unu furtu insemnatu.* Vineri in 25 Apriliu v. a. c. c'amu pre la 10 óre ante de amédi unui sasu cu numele Schuller Iohann, carele au venitu din Sighisiór'a in primavér'a acést'a spre a se asiediá cu locuinti'a in cumun'a nóstra Nadesiulu sasescu, i s'au furatu o ladatiua — carea contiené bani si alte harthii de pretiu, — precum si mai multe obiecte de lucsu cari tóte computate la olalta dau sum'a de circ'a 6000 fl. v. a. di siese mii florini valut'a austriaca. Furii s'au si aflatu totu in dîu'a acei'a, cari au fostu doi sasi din comun'a nóstra si unu magiaru din comun'a invecinata Vetic'a. — Dupa descoperirea ce au urmatu din partea loru insusi, acestu din urma o septamâna intréga au panditu in siur'a unui consotiu de ai lui departarea mentionatului Schuller Iohann de acasa spre a-si puté implini poft'a urita Delicuentii suntu dati in mânile justitiei.

⁂ *(Unu tierénu de sasu)* a crescutu unu bou de micu si numai din lipsa se determinà a vení cu elu la tergu. Dupa ce l'a vendutu cu pretiulu de 100 fl. sasulu desmerdà boulu cu bancnot'a de 100 fl., iéra acest'a o apucà de locu intre dinti. Sasulu naivu uitandu-se uimitu la iubitulu seu tovaresiu, de care nu se potea despartì usioru, nu mai incercà nimicu pentru a obtiené banc'a, fia si stricata, si asiá in urma remase si fâra bani si fâra bou.

⁂ In 4 Maiu v. a. c. cu ocasiunea trecerii prin comun'a Beb'a vechia, la audiulu sunetului melodiosu alu clopoteloru, pre momentu furamu miscati a cercetá sânta biserica, si pre frati. De-sì nu eramu serbatoresce, ci de cale imbracati, amu intratu in biseric'a femeiésca, si amu ascultatu servitiulu divinu, pe unde mai nu puteamu a ne despartí. Comun'a Beb'a vechia, precum au numit'o domnulu Petru Popescu profesore in Romani'a, e marginea romanimei in Banatu. Aici, uimiti amu privitu biseric'a desu indesata de poporu, ceea ce ne convinsa ca, pastoriulu este bunu si demnu de lauda. Dupa tienerea servitiului divinu, amu asistatu la parastasulu ce s'a celebratu pentru sufletulu marelui mecenatu nationalu Emanuilu *Gojdu*. Fia-ne permisu a spune ca amu vediutu si auditu si alocurea, dara asiá frumosu celebrandu-se servitiulu divinu cá si aici n'amu vediutu nici auditu. Au facutu multa impresia in inimile nóastre tuturor'a cuvintele patrundietórie ale parintelui Andreiu Vacarescu, carele intru atâtu ~~a sciutu sa resuscite~~ memori'a si faptele maretie ale mecenatelui natiunei Emanuilu Gojdu, — incâtu a storsu lacrime din ochii ascultatoriloru. — Beb'a vechia, in castelulu mare, a $^4/_5$ v. a. 1875. Trei calatori si unu Chiriti'a, gimnasisti.

⁂ *Ingropati de vii.* Nisce baieti au lucratu in lun'a trecuta la Bai'a mare in Ungari'a. De odata o stânca s'a darimatu si pre trei insi i-au ingropatu de vii. Cei-lalti numai de câtu incepura a sapá, si dupa lucru de cinci dîle si jumetate, reesira a gasitu pre fratii loru ingropati Acei'a traiéu inca, dara au slabitu fórte. Ajutoriulu medicalu iute aplicatu inse in câte-va dîle i-a insenatositu de totu.

⁂ *Unu nebunu in amvonu.* In catedral'a din Albury lânga Giulford in Dumineca trecuta a avutu locu o scena fórte sgomotósa sub decursulu liturgiei, capitanulu Symes se urca in amvonu si striga de acolo, ca elu e trimesu de Dumnedieu sa vestésca credinciosiloru, ca Dumnedieu adoratu acum nu e celu adeveratu, si in sfarsîtu se róga sa-lu asculte pentru ca elu va propoveduí adeveratu religiunea. Inse inainte de a putea elu face acést'a, mai multi alergara spre amvonu, sa aduca josu de acolo pre bietulu capitanu, care nebunise chiaru in momentele acelea. Dara elu scóse sabi'a si se aparà cá unu vitézu, ranindu pre mai multi. In scurtu in biserica se facù scandalulu celu mai mare, unii fugira afara, damele lesinara, confusiunea erá generala. Intr'acestea servitorii bisericei reesira a-lu desarmá si-lu transportara la cas'a nebuniloru. „Fam.“

⁂ Doliulu in Chin'a la mórtea ómeniloru mari si a amiciloru. — Cá multe alte obiceiuri in imperiulu cerescu, doliulu, la mórtea amiciloru si a ómeniloru mari, este incungiuratu cu o varietate infinita de conventiuni cu minutiositate regulate. Etichet'a observata in asemenea ocasiuni este astu-feliu de scrupulósa, incâtu se intinde la celu mai micu detaliu de costumu si prescrie o seria lunga de ceremonii diferite pentru fia-care casu particulariu.

La mórtea ultimului imperatoru punitiunile cele mai severe amenintiara pre acei ce s'aru fi rasu in tempu de o suta de dile. Acea mesura proibitiva se aplica atâtu la peru câtu si la barba o dama americana ce stá in Peking scrie uni'a din amicele sele din Springfield (statele unite) „ca tremura vediendu capulu profesorului seu chinesu.“

Acea terore se esplica cugetandu cine-va ca acelu chinesu, dupa mórtea imperatorului, avusese durerea de a perde pre tatalu seu si trebuì se mai pórte inca doliulu o suta dile; statuse aprópe 7 luni fâra a se rade, asiá incâtu „semená cu unu adeveratu hotiu.“

Acést'a nu e totulu; mórtea tatalui seu constrensese pre nenorocitulu chinesu a purtá haine albe in ori ce ocasiune, atâtu la elu acasa câtu si afara; elu ascultase de acea lege a etichetei punendu deasupr'a haineloru sele unu vestmentu albu, si neparasindu-lu unu minutu pâna la finele celoru o suta dile.

Abiá mai e nevoie sa spunemu ca in momentulu cându acea haina a potutu fi lepadata, colórea ei primitiva erá cu totulu alterata si nu avé nici unu raportu cu aceea ce o prescrie etichet'a chinesa.

Indata dupa mórtea imperatorului astrahanulu albu fu atâtu de multu cerutu, incâtu pretiulu lui se intreí in câte-va dile, in tempu ce fericitii chinesi ce posedau haine cuptusite cu astu-feliu de blana n'avéu trebuintia decâtu a le intórce spre a fi la moda.

Dara acele prescriptiuni suntu relativu putienu vexatorie, déca se comparéza cu interdicerea ce amenintiá pre logaditi, este unu obiceiu traditionalu de a se interdice tóte casatoriele in tempulu celoru 3 ani ce urméza dupa mórtea unui imperatoru, si cu ocasiunea celui din urma doliu, populatiunea se asteptá in tóte dilele de a vedé afisiandu-se pre murii Pekingului o proclamatiune in acelu sensu.

Acea perspectiva ingrozitóre causà o adeverata terore in capitala, mai cu séma printre junii ce se hotarisera de a-si uní in curendu destinatele. Astufeliu logoditii nu asteptara sa li se pronuncia hotarirea.

Indata ce fù cunoscuta mórtea fiului ceriului, la Peking fura casetorii generale, si stradele, di si nópte resunara de sgomotulu nuntiloru si alu procesiuneloru. Acea graba de a se casetorí imediatu dupa mórtea imperatorului oferesce unu comentariu curiosu de teori'a ce e in fondulu acelui obiceiu, de a oprí uniunile legale in asemenea ocasiuni.

Dupa traditiunea chinesa, cea mai mare parte din supusii fiului ceriului suntu atâtu de intristati la mórtea suveranului loru, incâtu n'au tempu de trei ani, inima de a luá parte la serbâri nuptiale. Prin urmare a aparutu o proclamatiune ce interdicea dreptulu de a se casetorí in tempulu acelei periode, cá majoritarea desolata sa nu fia atinsa in durerea sea de veseliele unei minoritâti fâra inima.

„Cur. d. Ias.“

Burs'a de Vien'a.

Din 41/26 Maiu 1875.

Metalicele 5%	70	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74	66
Imprumutulu de statu din 1860	122	—
Actiuni de banca	964	—
Actiuni de creditu	235	75
London	111	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	—
„ „ „ Temisiorene	80	85
„ „ „ Ardelenesci	78	65
„ „ „ Croato-slavone	82	85
Argintu	102	—
Galbinu	5	29
Napoleonu d'auru (poli)	8	88½

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 39. ANULU XXIII.

Sabiiu in 18|30 Maiu 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $1/2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $1/2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $1/2$ cr. v. a.

Revist'a diaristica.

Diuariulu *„Pester Lloyd."* discutandu conclusulu conferintiei romàne din Sabiiu, constata mai intâiu, ca miscarea natiunale intre serbii si romanii de pre teritoriulu Corónei ungurescì a perdutu in anii din urma caracterulu passiunei intensive si valurile viforóse ce se mai aréta ici colea nu provinu din poterea spontanea elementaria, ci suntu numai urmârile unui spectaculu arangiatu dupa culise de mân'a destera a magistrului, ce dirige actiunea. In pâturile poporului, care semte benefacerile practice ale institutiuniloru constitutionali, a petrunsu sobrietatea si miscârile anticonstitutiunali se reducu la agitatiunile unoru corifei malcontenti. Dupa premisele aceste citatulu organu revine asupr'a actiunei romàne din Transilvani'a.

Numai intre românii din Transilvani'a, dice „P. Ll.", nu vrea sa prinda radecini o idea ratiunale. Acestu poporu sermanu si amagitu jace cu totulu sub anatem'a unoru complici fâra patria. Spre a se decide la o fapta ce aru poté sa provóce resistinti'a statului, li lipsesce româniloru aventulu, passiunea si poterea, precum si capabilitatea de a satisface asteptârile corifeiloru; românii se vestediescu intr'o passivitate tragica, la care se supunu de buna voia, pentruca convine cu gradulu primitivu alu desvoltârei si cu trandavi'a spiritului loru. Acést'a passivitate face sa apara acést'a intrégа poporatiune aprópe perduta pentru scopurile morale ale statului si societâtiei. De nou a proclamatu conferinti'a româniloru din Sabiiu „politic'a passivitâtiei", adeca abtienerea dela alegerile dietali. A fostu ce e dreptu o propunere a minoritâtiei, care cerea intrarea româniloru transilvaneni in actiune, dara spiritele necurate ale lui Macelariu predomnira adunarea si asiá remasera la passivitate. Fói'a citata sustiene, ca cu tóte aceste alegerile dietali in Transilvani'a voru decurge neconturbate, si preste motivele cari suntu decisive pentru passivitate dice ca trece cu anima liniscita. Protestulu contr'a uniunei, care se manifestéza in abtienerea dela alegeri, este o farsa miserabila, pre care o dau de rusine faptele si ceea ce nu ne póte lasá indifirenti este aparitiunea, ca s'a datu unoru subjecte fâra fidelitate si credintia, fâra inima si semtiu pentru interesele propriei loru natiunalitâti, poterea de a tiené o poporatiune numerósa in catusiele stupiditâtiei sistematice.

Politic'a passivitâtiei a româniloru transilvaneni, continua fói'a budapestana, este preste mesura absurda si merita mai multu compatimire decâtu mahnire. O natiune tare care este unu factoru puternicu si neignorabilu alu poterei si vitalitatei unui statu, nu póte remané multu tempu in passivitate, pentru ca in urma decidu conditiunile de esistentia ale statului asupr'a postulateloru ei indreptatite, dara ce altu ce-va vrea sa stórca cu forti'a acea fractiune mica a unei natiunalitâti neconsiderabile, fâra atribute materiali si spirituali, déca nu cum-va apunerea ei propria. Cehii semnifica pentru Austri'a cu multu mai multu, decâtu românii transilvaneni pentru Ungari'a si ce resultate au obtienutu, despre acest'a spunu plangerile conducatoriloru loru si cehii se numescu unu poporu de milióne, se tienu de cele mai avute si inteligente natiuni ale monarchiei, au unu trecutu istoricu si se radima pre o mare familia de popóre, precându românii din Transilvani'a putieni la numeru, nedesvoltati spiritualminte, nu potu aflá nice in sine nice aiurea o reserva morale.

„Pest. Ll." se mangaie mai departe, ca intregitatea parlamentului unguresсu nu sufere nimicu prin abstinenti'a româniloru, ca capitalulu spiritualu alu legislatiunei ung. nu primesce nice unu adausu prin intrarea lui Macelariu et cons. in dieta, autoritatea si poterea statului ung. nu pierde nice unu atomu, déca românii transilvaneni vegetéza cá o planta uscata.

Câtra capetulu espuneriloru sele diuariulu budapestanu pune intrebarea: ca nu se afla barbati cugetatori intre românii transilvaneni, cari au unu semtiu sinceru pentru interesele natiunalitâtiei loru si cari sa fia in stare a frange terorismulu esistentieloru catilinarie? sa nu fia vre-unu individu cu minte sanatósa, care sa suscépa lupt'a cu agitatiunile tradatórie ale clicei predomnitórie.? „P. L." afla, ca minoritatea din conferinti'a româna aru fi chiamata a indepliní acést'a problema.

„Ellenör" versandu focu si flacari scrie ca trebuie sa se scape poporulu romànu, care e credulu, amagitu si agitatu, de pressiunea conducerei depravate si sa nu se evite nici unu medilocu ce duce la realisarea acestui scopu, sa se aplice fâra nice o reserva tóta puterea statului. Aici se recere o politica aspra si necrutiatória, se recere ferulu cá sa franga pre celu ce nu se pléca. Tempulu impacatiuniloru, alu curteniei si alu compromiseloru a trecutu.

Totu in acestu tonu iritatu discuta si *„Kelet"* passivitatea româniloru dicendu intre altele, ca ori-ce tonu din partea pressei si ori-ce asprime din partea guvernului suntu justificate fatia de concetatienii romàni, cari nu mai potu afirmá ca suntu provocati de cine-va. „Kelet" afla ca represaliile cele merita românii suntu justificate din ori-ce punctu de vedere.

„Reform'a" dice, ca majoritatea româniloru transilvaneni n'a invetiatu nimicu dela alegerile dietali din urma si 'n'a uitatu nimicu. Cu renitenti'a unui copilu capritiosu stau românii pre unu punctu piedisiu, care periclitéza satisfacerea intereseloru loru indreptatite, precum si desvoltarea spirituale si materiale a poporului romànu. Ei suntu surdi la vocea tempului ce-i admonéza, nu urméza resonulu politicu si asculta mai bine de espectoratiunile unui fanatismu necualificatu. Este óre mirare, termina Reform'a aludandu la motivele aduse in „Gazet'a Transilvaniei," déca unu poporu orbitu de o pressa ce geme de atari espectoratiuni nu pricepe, câtu de putienu trebuie sa considere de benefacetori ai sei pre acei'a cari ii léga mânile, cá sa nu se póta ajutá si participá la progresulu celoru-alalti cetatieni ai statului? —

Inchieiarea dietei Ungariei.

Membrii ambeloru case dietali se adunara in sal'a casei de susu.

Marele numeru atâtu de magnati câtu si de membri ai casei de josu s'au infatisiatu in vestminte de gala.

Galeri'a pentru publicu a fostu indesata mai multu cu dame din aristocratia.

In partea stânga a presidiului au ocupatu locu presiedintii casei de susu: Georg. *Majlàth* si contele *Cziràky*; in drépt'a, dinapoi cardinalului primate, presiedintii casei de josu *Ghyczy* si *Bánó*. Ceilalti membri dupa placu. Punctu la 1 óra se presentà ministrulu presiedinte bar. Bela *Wenkheim* cá comisariu regescu, delegatu pentru inchiderea dietei, carele intre viue aclamatiuni, ocupà locu pre tribuna, spre a cetí cuventulu de tronu care cei presenti lu ascultara standu in picióre. Inainte de cetirea cuventului de tronu ministrulu presiedinte bar. *Wenkheim* dise: Incredintiatu prea gratiosu de Majestatea Sea imp. si apost. reg. in calitate de comisariu regescu pentru a cetí cuventulu de tronu, ce M. S. avea se tiena, prin acést'a i dau cetire:

(Ministrulu presiedinte 'si pune calpagulu pre capu)

Onorati Domni, magnati si deputati, iubiti credinciosi!

Ministrulu presiedinte 'si descopere iéra capulu

Cându amu deschisu acésta dieta la 4 Sept. 1872, in considerarea situatiunei tierei, amu pusu in prospectu deslegarea multoru cestiuni fórte momentuóse.

Deslegarea tuturoru acestoru cestiuni nu s'a potutu esecutá, pentru ca decursulu nefavoritoriu alu tempuriloru au provocatu rapórte impedecatórie.

General'a crisa financiara, alu carei efectu nenorociri elementari si recolte rele l'au facutu si mai apesatoriu, a ingreunatu fórte problem'a, cá sa se póta implini neimpedecatu totu acea, ce aru fi trebuitu sa se indeplinésca atâtu in interesulu securitatei de statu, câtu si in urm'a investitiuniloru cu scopu de a suplini omissiunile din trecutu.

Intre atari rapórte, pre fia-care lu apesá grigile economiei statului, dispusetiunile necesarie in privinti'a acést'a au pasitu in prosceniu si cestiunile de deslegatu in interesulu desvoltârei ulteriόre, au trebuitu amanate.

Cu tóte acestea s'au facutu dispusetiuni cari din punctulu de vedere alu intregitatei, alu securitatei si alu desvoltârei spirituali si materiali a statului unguresсu suntu de o momentuositate deosebita.

Dispusetiuni singuratice ale impacaciunei de dreptu publicu cu Croati'a si Slavoni'a facuta pre vechi'a base istorica, s'au modificatu spre multiamire generale.

Incorporarea si desmilitarisarea confiniului militariu s'a adusu mai aprópe de esecutarea deplina.

Institutiunea honvediloru ungurescì s'a desvoltatu la o inaltime, in câtu ea, dupa imediatele Nóstre esperintie, se póte considerá cá unu deosebitu factoru alu siguritatei statului si prin infiintiarea Ludoviceului s'a portatu grige pentru cultivarea unui numeru indestulitoriu de oficieri corespundietori.

Prin infiintiarea universitâtiei din Clusiu, si acea parte a tierei a castigatu unu centru utile pentru cultur'a mai inalta. —

Pentru impartirea proportiunata si drépta a sarcineloru de contributiune s'a facutu primulu pasu, prin crearea legei pentru contributiunea de pamentu.

Unirea capitalei a devenitu faptu, care asecura statului unguresсu, câtu mai curendu, unu centru politicu, culturalu, socialu si mercantilu, corespundietoriu tuturoru asteptâriloru.

Sistemului electoralu, in multe privintie, si anumitu prin introducerea listeloru permanente ale alegatoriloru s'a imbunatatitu in modu insemnatu — si afara de cele amintite s'au mai creatu alte legi numerόse, cari facendu posibile mai multa independintia a membriloru casei representantiloru, imbunatatirea administratiunei justitiei, regularea comerciului internatiunale anumitu prin inactivarea noului codu comerciale, radicarea creditului si preste totu inaintarea culturei, voru formá factori puternici pentru inaintarea scopului nostru comune, a bunastârei tierei.

Multe au inca a se supliní, remanu inca multe agende: suntemu convinsi, ca totu ce este necesariu se va intemplá gradatu, inse iute, dupa olalta.

Ne asigura despre acést'a directiunea, ce din ce in ce ajunge la valóre, care tienendu in vedere implinirea conditiuniloru de esistintia a statului, si desémna de problema economisarea.

Ne asecura despre acést'a paratitudinea de a aduce sacrificie, care a-ti dovedit'o d-vóstre si prin acea, ca si in present'a situatiune financiaria apesatória, d-vóstre a-ti votatu nóuele sarcine devenite necesarie, si prin acést'a a-ti datu dovéda nedisputabile — pentru care primiti deplin'a Nóstra recunoscintia — ca natiunea totu-déun'a este gat'a a aduce sacrificiele pretinse de interesulu tierei si alu monarchiei.

Ne asecura despre acést'a in fine — ceea ce cu bucuria Vi aducemu la cunoscintia — impregiurarea, ca bunulu raportu in care amu statu cu celelalte poteri inainte de trei ani, de atunci a castigatu numai in intimitate si cordialitate.

In astu-feliu de rapórte, considerandu urmat'a intrunire a elementeloru omogene, pre terenulu fapteloru, potemu siguri priví in fati'a venitoriului.

Dupa acésta espresiune a sperantiei pentru venitori — primiti caldurós'a Nóstra multiemita pentru zelósele d-vóstre fatigie.

Primiti si duceti mandantiloru d-vóstre sincer'a Nóstra salutare regésca.

Dupa cetirea cuventului de tronu ministrulu presiedinte (coperindu-si iéra capulu) inchieià astu-feliu:

Prin acést'a, din insarcinarea Majestâtiei Sele a regelui nostru, dechiaru ultim'a sesiune a dietei presente inchisa si diet'a disolvata.

Adunarea propuse in eschiamatiuni unanime „sa traiésca Regele"!

La 1 óra 15 minute solemnitatea se finì. „Feder."

Cetimu in diurnalulu de aici „Sb. d. Tgbltt" dela 25 Maiu n. urmatoriulu articulu:

Nóu'a lege vamale a Romaniei.

In Martiu anulu trecutu au votatu corpurile legiuitórie ale Romaniei o lege vamale nóua. Se pare, ca in Transilvani'a, preste totu in Austro-Ungari'a, abiá s'a luatu notitia despre acést'a lege vamale, de-si ea nimicesce directu comerciulu nostru cu Romani'a. Pâna acum esistá in Romani'a pentru tóte marfurile importate unu tarifu de valóre, care la inceputu facea 5% si cu incetulu se urcà la 7%. Abstragendu dela mesur'a cea mare statorita in principiu, acestu tarifu inca erá fórte molestu si pentru ca la constatarea valórei adeverate se iveau dificultâti si estimatorii marfuriloru pusi pre la vâmi puneau pretiulu mai bine mai mare decâtu mai micu. Afara de acést'a importatoriulu onestu si consciintiosu se aflá totu-déun'a in desavantagiu fatia cu concurentele seu neonestu, care cunoscea medilócele apte, pentru a castigá pre câli strembe in locu de o pretiuire prea mare, togm'a contrariulu, adeca o tarifare prea mica a marfuriloru sele, cu séu fâra invoirea estimatoriului. Cumca aici s'a pagubitu reu si erariulu financialu, este invederatu.

Legea vamale nóua sterge aceste anomalii. Introducendu unu tarifu solidu de ponduri, ea nu numai incungiura scurtarea erariului românu, ci previne si siarlatanismulu, cá unu importatoriu sa solvésca in competintie vamali mai multu decâtu cela-laltu. Pâna ací aru fi tóte in cea mai buna ordine, déca marimea noueloru tarife introduse n'aru pagubí greu comerciulu nostru cu Romani'a. Nóu'a lege dice in partea sea generale: Vam'a se radica dupa unu tarifu generalu. Acestu tarifu sa nu faca mai multu de 8% a valórei pentru marfurile importate in Romani'a din strainatate si nu mai multu de 1% pentru obiectele indigene ce se voru esportá in strainatate. Marfurile se tariféza, cum e natur'a loru, dupa pondu, mesur'a lungimei, dupa bucâti si numai esceptiunalminte dupa valórea loru. De basa a valórei se ia pentru marfurile ce se voru supune vamei dupa pondu mesur'a lungimei si bucâti, pretiulu ce-lu au obiectele importate din strainatate pre tempulu cându se fipséza tarifulu in Bucuresci si numai pentru acele marfuri, cari nu se producu in Romani'a, se detragu 10 pâna in 15% pentru spesele de procurare, cari suntu: vam'a straina, transportulu, asecuranti'a si a.

Cu acestu modu de tarifare sufere importulu Austro-Ungariei de o dupla calamitate. Se radica adeca mai intâiu tarifulu dela 7 la 8% si de basa la statorirea valórei se iau cele mai mari pretiuri ale vendiârei si anume cele din Bucuresci, unde negutiatoriulu pre lânga spesele comune de procurare trebuie sa compute inca si inchiriarea cea scumpa a localitâtii, viéti'a mai scumpa din capitala, scumpulu personalu ajutatoriu si accisele cele mari din cetate, respective trebuie sa le adauge la pretiulu cu care cumpera marf'a sea. Statorirea unei scaderi in pretiu dela 10 pâna la 15% pentru marfuri de cari nu se producu in Romani'a, este, considerandu generalitatea espressiunii, cu atâtu mai ilusória, cu câtu industri'a romàna inactivata prin immigratorii straini, intarindu-se din dî in dî, produce pentru tóte trebuintiele publicului consumatoriu ce-va ce *samena* cu articulii importati din strainatate.

Romani'a s'a inchinatu dejá pâna acum sistemului proibitivu si i se inchina in nóu'a sea lege vamale mai multu. Vamile sele pentru importu erau mici, pre câtu tempu ea n'avea de locu industria si pre câtu tempu transportulu articuliloru industriali din strainatate erá impreunatu cu spese fórte mari. Indata ce se schimbara aceste stâri, asiediendu-se prin cetâti colonii industriali si micusiorandu-se spesele de transportu, prin urmare indata ce concurenti'a straina devení periculósa industriei române ce se desvólta totu mai tare, se urcara vamile pentru importu dela 5 la 7% si precum amintirâmu dejá, se pune acum prin nou'a lege vamale in favorulu industriei române o nóua piedeca concurentiei straine. Cumca Romani'a scie si cunósce avantagiulu seu, se vede si din celelalte dispusetiuni ale legei noue. Ea concede sa se importeze fâra vama cârti, desemnaturi, aparate si instrumente spre scopurile instructiunii, obiecte de arta pentru musee si colectiuni private, otielu si feru, pâna cându Romani'a nu va infiintiá ea insasi mine de feru, carbuni cu asemenea restrictiune, masini de aburi de totu feliulu, masini agronomice, in genere masini pentru industria, materialie destinate pentru fabricatiunea de sapunu si lumini, trentie si trebuintiele ce privescu fabricatiunea hartiei.

De vam'a esportului suntu de totu eliberate: sarea, tabaculu in foi si fabricate, fain'a, producte cartografice si tipografice, precum si musicalice, vinulu si otietulu, vinarsulu si spirituósele, petroleulu, brutu si rafinatu, producte minerale si in genere productele industriei române.

Este de totu interdisu importulu de arme, iérba de pusca si preste totu munitiunea de resbelu, de sare, fia pétra séu de apa, de tabacu in foi si fabricate, de vinuri ordinarie, de cari hectolitrulu 70$^6/_{10}$ mesure vienese, la loculu unde se procura costiséza numai putienu 150 franci séu 60 fl. in argintu, de vinarsu si spirtu. In fine este interdisu de totu esportulu de trentie de ori-ce soiu.

Cuvintele cele netede si frumóse, cu cari „*Press'a*“ din Bucuresci, organulu inspiratu de siefulu ministeriului de esterne de acolo, glorifica relatiunile cele bune cu Austro-Ungari'a, nu ne potu despagubí pentru acea, ca s'au pusu comerciului nostru cu Romani'a piedeci noue in cale, si trebuie sa observâmu cu durere, cum se pune Romani'a in posibilitatea de a-si desvoltá politic'a sea economica intr'unu sensu atâtu de pagubitoriu pentru noi. *Tóta staruinti'a sea este indreptata intr'acolo, a indepartá concurenti'a comerciale a Austro-Ungariei dela Dunarea de josu*, si ii succede acést'a de minune. Romani'a, nepasatória de marea Austro-Ungaria, si-a construitu lini'a de feru Orsiov'a si si-a asiguratu ací junctiunea la rociulu drumului de statu austriacu, care la inceputu fu declinata cu atât'a resolutiune. Romani'a va scí inca sa esopereze, cá sa capete junctiunea dela Orsiov'a celu putienu cu doi ani mai nainte de ce vomu avé noi pre cea Temisiana, asiá de bine, cum a sciutu sa impedece esecutarea regularei Dunarei la pórt'a de feru. Cataractele aceste, precum si carpatii, i suntu piedeci fórte binevenite, pre cari le esploatéza fatia de Austro-Ungari'a, pentru a remané domnitóre la Dunarea de josu si pentru a face acolo o politica fórte espansiva pre comptulu Turciei si cu tempulu si pre alu Ungariei. Aretandu-se la parere aplecata a incheiá o conventiune comerciale cu Austro-Ungari'a, dara in realitate, respingendu-o de ani incóce, Romani'a sciù sa se asigureze de servitiele bune ale ministeriului nostru de esterne, pentru a-si eluptá câtu mai ingraba deplin'a autonomia câtra care staruiá. Cum-ca va fi inse aplecata a se folosí de acést'a autonomia la tempulu seu si in favorulu Austro-Ungariei, la acést'a ni respunde noulu tarifu vamalu. Afara de acést'a Romani'a a creatu o lege de carcimaritu si spirituóse, prin care se eschidu jidovii de acolo, cari suntu cu deosebire suditi austriaci, cu miile dela acést'a meseria, si marea putere Austro-Ungara nu este in stare a aperá pre suditii statului seu de acolo. Déca suditii statului austriacu de dincolo voiescu sa recurga la ajutoriulu judecatoriiloru (române), ei numai asiá potu avé unu succesu, déca se facu români, pentruca scutulu consulatului austro-ungaru nu ajunge departe. Romani'a dà in butulu protesteloru nóstre indigenatulu la suditi austro-ungari punendu acele proteste simplu la o parte.

S'aru puté aduce inca asemenea citate, pentru a demustrá, cum politic'a nóstra fatia de Romani'a totudéun'a a fostu si a remasu politica a nesuccesseloru si cum noi nu amu primitu si pastratu altu ce-va dela Romani'a, de cátu antipathi'a ei radicale câtra totu ce este austro-ungurescu. Si politic'a de natiunalitâti, ce le place celoru din Budapest'a, nu putienu contribue la acést'a.

Observâri de pre galeri'a sinodale.

(Fine.)

Cestiunea diurneloru a fostu in tóte sessiunile, carea a interesatu pre unii din deputati mai multu cá celelalte obiecte. De asta data inse calmulu discussiunei a fostu laudabile. Deputatii cei mai departati, cari relativu aducu sacrificiele cele mai mari, intielegemu pre deputatii, cari vinu din departare si au spese mari cu caletoriele incóce si incolo si in locu, au ratiunatu sanatosu in privinti'a mesurârei diurneloru. Pentru noi acest'a este unu progresu imbucuratoriu fatia cu alarm'a ce o observarâmu la o parte a deputatiloru congresuali la alegerile trecute, cu deosebire cându o clasa de ómeni voiau sa puna pre Consistoriulu archidiecesanu *zalogu* la „Albin'a“ numai cá sa faca de bani pentru diurne. Dep. Vasil. *Rosiescu* a datu o espressiune fórte la tempu despre colectele ce se potu face in archidiecesa, aratandu cu câta greutate se facu in pârtile, unde populatiunea este fórte seraca. Greutâtile aceste, adause densulu, voru cresce, cându voru cetí cei seraci conspectele consistoriali si voru vedé ca togm'a unele tracturi, in stare mai buna materiale, din giurulu Sabiiulu, n'au contribuitu nimic'a.

Dupa ce s'au statoritu câte 3 fl. de dî, 1 fl. de milu cu trasur'a si ½ fl. cu drumulu de feru, P. Archimandritu N. *Pope'a*, acum cá si de alte ori, resignéza de diurne in favórea fondului sinodale cu modificarea, ca de asta data jumetate din competintia o consacrà pentru cei arsi dela Sebesiu, *Boiu* jumetate pentru cei arsi dela Sebesiu, *Hanni'a* si *Bolog'a* tóta competinti'a pentru cei arsi dela Sebesiu, D. *Manole* tóta competinti'a pentru biseric'a din Oremenusiu, *Cristea* o tertialitate pentru fondulu sinodale, alt'a pentru fondulu protopresbiterale alu Turdei superióre si o tertialitate pentru cei arsi dela Sebesiu, *Popescu*, pentru cei arsi dela Sebesiu, Dr. *Puscariu* pentru fondu si a patr'a parte pentru cei arsi dela Sebesiu si totu asiá *Fratesiu* pentru fondu etc.

Siedinti'a continuându-se dupa prândiu avù episodulu celu mai interesantu cu ocasiunea referatei comissiunei de propuneri. Venì pre tapetu *denumirea protopresbiteriloru*, carea la propunerea dep. *Macelariu* avea sa se faca pre venitoriu de Consistoriulu plenariu. Discussiunea a luatu dimensiuni mari, vorbirile curgeau cá plói'a, de o parte si de alt'a. Nici caracterulu preotiescu alu protopresbiteriloru, nici usulu de pâna acum, nici lege nu mai puteau tiené rostu, cu dorinti'a de a avé si „mirenii“ influintia la denumirile protopresbiteriloru.

In decursulu desbaterei puse dep. Macelariu intrebarea, carea dupa parerea nóstra trebuiau sa o puna contrarii sei lui si a loru sei, ca pentruce atât'a staruintia cá denumirea sa remana in form'a de pâna acum? Respunsulu pre câtu ne aducemu aminte in sinodu nu s'a datu, dara unu sîretu de advocatu l'a spusu pre galeri'a din afara, fumandu o cigareta. Elu dicea câtra unu tovaresiu de opiniunile lui Macelariu et comp., ca aci nu e alta, de staruiescu atât'a pentru denumirea in plenu, decâtu ca avendu a se denumí de asta-data o suma de protopresbiteri, staruitoriloru li e cu greu sa lase bucaturile aceste, dupa densii grase, numai pre sém'a consistoriului strinsu bisericescu. Se non e vero e ben trovato! de-si aplicatiunea nu se póte face decâtu la partea cestoru din urma.

In fine dupa o lupta ostenitória se procede la mijloculu de atâtea ori incercatu alu votârei nominale, inse si cu acést'a propunerea dep. Macelariu cade. Dep. *Branisce* printr'unu amendamentu siretu aduce aceeasi cestiune votata de nou pre tapetu si se desbate cu acel'asi focu cá mai nainte, ca provisoriu pâna la facerea unui regulamentu internu are a se observá usulu de pâna acum ca adeca Consistoriulu bisericescu se denumésca si pre protopresbiteri (cum denumesce si intaresce pre parochi si capelani) séu de Consistoriulu plenariu? Dara nici emendamentulu n'a fostu mai norocosu. Majoritatea sinodale a petrunsu in tiesetur'a planuriloru planuite si a respinsu si emendamentulu cá si propunerea originale. Propunerea deput. Macelariu, carea constá din mai multe pârti inca nu erá desbatuta pâna in fine. Cu tóte aceste propunetoriulu si dupa densulu dep. Hanni'a se departéza din sal'a sinodale

Ceea-lalta parte a siedintiei nu mai oferà alte incidente mai marcate.

Siedinti'a X si cea din urma, dela 29 Aprile, a fostu de asta data reservata comissiunei ad hoc. Ref. comissiunei Dr. *Borci'a* dupa ce face cunoscutu, ca tribunalulu a datu decretulu in privinti'a remasului dupa Marele Andreiu se asiédia la més'a verde sa refereze. Inse ce se vedi? Nu putea trece sessiunea, cá partea, carea a cadiutu cu atâtea propuneri, sa nu caute vre-unu *revanche* séu vre-o despagubire, Asiá dara inainte de incheiarea sessiunei si a periodului sinodale, dep. *Macelariu* ia asupra'si gréu'a si nemultiamitórea missiune de a scóte castaniele din focu si interpeléza pre Consistoriu despre lucruri ne mai audite si ne mai pomenite, intre cari celu mai ponderosu, ca asesoriloru consistoriali, cari au o léfa esorbitantu de mare, incâtu abiá o potu mistuí, inchipuiti-ve câte 1200 fl. v. a. pre anu, li se dà si din ajutoriulu imperatescu câte 200 fl.; de siguru uitase de P. Hanni'a, care este protopresbiteru cu unu venitu de vr'o câte-va mii pre anu si pre lânga aceea profesoru cu 900 fl., directoru cu 300 fl., bani de cuartiru 150 fl., ca a capetatu pâna acum pre lânga tóte aceste cá protopresbiteru si 200 fl., câci nu putea sa nu-lu vîre si pre densulu in interpelatiune, ba sa-lu puna in frunte si mai ca mai aflá densulu, adeca interpelantele, celu putienu unulu, mai in aceeasi categoria. Dupa Macelariu interpeléza D. *Manole* pre Consistoriu ca pentru ce a intaritu la Resnovu de parochu pre celu mai cualificatu si dep. *Branisce* despre mancatorii din tacsele deliberateloru. O indignatiune generale a causatu mai cu séma interpelatiunea prima si cea din urma. Ací s'a vediutu, pâna unde o póte duce poft'a de resbunare. Insisi deputatii, cari votasera mai nainte cu interpelantii s'au desgustatu de atât'a reintia, pentru ca dupa cum s'au convinsu in diversele comissiuni si la diverse ocasiuni, Consistoriulu bisericescu, asupr'a cârui erau indreptate sagetile, dara cu deosebire Archimandritulu N. *Pope'a*, celu mai mare spinu in ochii unei coterie, carea innegrindu crede a-si face popularitate, — au fostu si este acel'a, care chiaru cu sacrificie au aparatu binele si interesulu comunu alu bisericei in genere si alu archidiecesei in specie. Cându amu insirá tóte sióptele despre isvorulu interpelatiuniloru amu ajunge la unu capetu fórte neplacutu pentru cei ce cautara nodu in tóte papurele. Dara pâna cându acele suntu siópte nu voimu a le considerá mai de aprópe si a face capitalu din tr'ensele. Dis'a românului: „Vina-le .... din alta parte.

Respunsulu Archim. *Pope'a* la tóte cele interpelate au multiamitu pre publicu si l'au intaritu in convingerile sele avute si pâna ací, atâtu despre P. Archimandritu, câtu si despre consistoriulu bisericescu, numai pre suflerulu celoru doi interpelanti si prin tr'ensulu si pre densii nu.

Trecendu si preste incidentulu acest'a, care a avutu bunetatea de a deschide ochii multor'a preocupati de mantéu'a liberalismului imbracatu in vorbe pompóse, ca unde are sa le ese capetulu, venimu la primirea spre scintia a decretului amintitu si in urma la ref. comissiunei ad hoc, carele in fine cetesce raportulu. Lucrurile mergu binisioru netedu pâna la pasagiulu din urma, unde se amintí de nedumeririle archidiecesaniloru.

Dara inainte de acést'a inca ce-va. Escelenti'a Sea P. Archieppu si Metropolitu, cu fineti'a si tactulu seu, vediendu ca sinodulu are sa decida asupr'a increderei ce voiesce (sinodulu) sa-i voteze, cedéza presidiulu P. *Vicariu* archieppescu si se departéza din sala. Intre aclamatiuni unanime i se votéza increderea si se alege o deputatiune, carea sa-lu invite iérasi la siedintia.

Cându a intratu Escel. Sea in sal'a siedintiei sinodulu intregu se radica si-lu intempina cu aclamatiuni de „sa traiésca!"

Dupa ce multiamí si asigurà pre sinodu din parte-si despre cea mai caldurósa aderintia la archidiecesa si aperarea intereseloru ei se repetiescu de nou aclamatiunile unanime.

Desbaterea se continua si dreptatea si adeverulu trebuie constatate, dep. *Bolog'a* avù multa lupta sa capaciteze, alaturea cu alti deputati, chiaru pre cei din partea sea, despre nefundat'a temere, ca in raportulu comissiunei jace sub dumeriri ce-va ascunsu, óre care votu de neincredere pentru purtarea minoritâtiei archidiecesane la alegerile de Archieppi, urmate dela 1873 incóce.

Multu a contribuitu aici dechiaratiunea Escel. Sele a P. Archieppu, carea cá unu farmecu a pusu capetu neliniscirei.

Cu acést'a s'a terminatu sessiunea si Escel. Sea prin o cuventare, carea a petrunsu inimile deputatiloru a dechiaratu sessiunea terminata.

P. Archimandritu N. *Pope'a* descopere simtiemintele cele mai nobile si sincere si concursulu cu care se simte obligatu fia-care a stá intr'ajutoriu Escel. Sele la conducerea afaceriloru archidiecesei. Intre aclamatiuni de sa traiésca Ecel. Sea se departéza din sinodu si asiá se termina sinodulu.

Cá observatori ai sinódeloru de unu siru de ani incóce, ne-amu luatu astadata acésta neplacuta ostenéla de a ne pune observârile pre harthia. Scímu ca ele nu voru fi placute unor'a Nici pentru noi nu suntu, de si din alte puncte de vedere. Dicerea vechia inse: *„per aspera ad prospera"* ne incuragiéza a díce, ca se face, cam incetisioru, dara totu se face *lumina.* La anulu cu bine!

Publicatiune

prin care se aduce la cunoscintia onoratului publicu urmatoriulu

ESTRASU:

alu socoteleloru anului 1874 despre cele 4 fonduri, care s'au testatu de repausatulu domnu Ioanu Iug'a de Baci, din Brasiovu, spre scopurile filantropice.

Sum'a totala a acestoru fonduri e de 25,000 fl. v. a., este asiediata primo loco in pretiulu casei, care s'a cumperatu in piati'a Brasiovului sub Nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din anulu 1873 a fostu remasu din venitulu prediseloru fonduri cu finitulu lui Decembre alu acelui anu, unu prisosu in bani de . . . 4510 fl 56½ cr.

la carele s'a adaugatu cu interesulu aceloru fonduri pre an. 1874 a 5% . . . 1260 fl. — cr.

asemenea competinti'a intereseloru la formandulu alu doilea fondu de 6300 fl. alu legatului IV pre anulu 1874 5% . 315 fl. — cr.

apoi interesulu 5% totu pe anulu 1874 la suma de 3920 fl. 78 cr. care s'a fostu adunatu pâna la 31 Decembre 1873, spre formarea unui alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu cu . 196 fl. — cr.

Sum'a . 6281 fl. 56½ cr.

Din care s'au datu:

1. La destinatiunea legatului I 105 fl.
2. La destinatiunea legatului II 64 fl 50 cr.
3, La destinatiunea legatului III 630 fl.
4. La destinatiunea legatului IV 315 fl. . 1114 fl 50 cr.

Remane prisosu 5167 fl. 6½ cr. v. a.

Carele se tiene:

a) de fondulu legatutului II-lea cu . 735 fl. 28½ cr.
b) de formandulu alu 2-lea fondu alu legatului IV, cu 4431 fl. 78 cr.

Sum'a 5167 fl. 6½ cr, v. a.

Brasiovu 31 Decembre 1874.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru Iugaiane.

Ioanu *Petricu*,
presiedinte.

NB. Suntu rogate si celelalte dîuare române a reproduce acestu ratiotiniu in colónele loru.

Nr. 4—1875. / subc. desp. VI.

Convocare.

De vreme ce din lips'a de membri nu s'a potutu tiené adunarea generale a despartiementului VI. alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, convocata in opidulu Ili'a-Muresiana pre 17/29 Aprile a. c., in tenórea conclusului subcomitetului despartiementului, adusu in siedinti'a sea dela 19 Aprile (1 Maiu) 1875, subscrisii 'si iau voia a conchiamá adunarea generale a despartiementului VI in opidulu Dev'a, pre diu'a de 3/15 Iuniu 1875.

Din siedinti'a subcomitetului despartiementului VI. tienuta in 19 Apr. (1 Maiu) 1875 in opidulu Dev'a.

I. *Papiu*, directore. Alessiu *Olariu*, actuariu.

Nr. 15/1875 subc.

Convocare.

In conformitate cu conclusulu subcomitetului despartiamentului IV adusu in siedinti'a mai josu insemnata, subscrisii 'si iau voia a conchiamá prin acésta adunarea generala a despartiamentului pre a trei'a dî de rusale (15 Iuniu a. c. stilu nou) in cetatea Sebesiu.

Din siedinti'a subcomitetului despartiementului IV tienuta in 23 Maiu 1875.

S. *Balomiri* direct. Ioanu *Munteanu* actuaru subst.

Articlulu de lege XXXV. din an. 1874

(Fine.)

Despre notarii publici regesci.

§ 8. Pentru pastrarea provisoria a baniloru gat'a si a cârtiloru de valóre pâna la 1000 fl. inclusivu, se computa un'a tacse de ¼ %, care inse nu póte sa fia mai putiena de unu fiorinu. La unu pretiu mai mare de 1000 fl., dupa sum'a ce trece preste 1000 fl. se vine unu adausu de tacse de 1/20 %.

Afara de acést'a pentru protocolulu luatu la primire, pentru reversu, depositu reversu, depositu, estradarea depositului, séu pentru depunerea acelui'a la vre-o autoritate se vinu tacsele cuprinse la punctulu q) § 10.

§ 9. La contracte de impartirea averei tacs'a pentru lucru se computa dupa pretiulu totale alu averei de impartitu, fâra privire la sarcine, iára la contracte de schimbu dupa acelu pretiu alu obiecteloru schimbului, care e mai favoritoriu pentru notariulu publicu.

La contracte de locatiune si de arenda, cum si la alte contracte, cari tractéza despre impliniri ce se repetu periodicu, — cându aceste contracte s'au incheiatu pâna la mórtea unei séu a mai multoru persóne, séu celu putienu pre 20 de ani, ori pre tempu nedeterminatu; se va luá de basa a tacsei de dóue-dieci de ori sum'a anuale a locatecului respective arindei séu a implinirei anuali.

In alte casuri se va luá de base sum'a pretiului arendei, ce e a se platí pre toti anii, respective a implinirei, ce se vine pre toti anii.

Cându objectulu afacerei de dreptu e inmobile si pretiulu acelui'a nu e indicatu in documentu a poté calculá tacs'a lucrului, pretiulu are sa se statorésca in intielesulu §§-loru 5, 7, 8 si 9 din art. de lege XXIII 1868.

La mobili si la drepturi in casu analogu servesce de base spus'a pârtiloru; neinvoindu se notariulu publicu la acést'a, elu póte sa céra la judecatori'a sea personale cá sa-i stabilésca sum'a tacsei pentru lucru.

Pretiulu baniloru de auru si de argintu, precum si alu cârtiloru de valóre notate la bursa se computa dupa cursulu dela burs'a din ultim'a di ce a premersu inchieiârei negotiului.

2. Tacse ficse.

§ 10. Tacs'a notariului publicu, fâra respectu la pretiu, e:

a) pentru plenipotentia, mai departe pentru atestate séu declaratiuni simple, cari nu dau concessiune decâtu pentru intabulare séu stergere de carte funduaria, séu cari nu contienu decâtu concessiune de prioritate séu renunciare la prioritate, ori recunóscerea implinirei unei detorie, alu cârei'a pretiu nu e determinatu 1 fl. — cr.

b) autenticarea copieloru documenteloru, cându copi'a contiene celu multu dóue fetie si o fatia celu multu 25 sire — fl. 30 cr.

pentru fia care fatia urmatória — fl. 10 cr.

cându copi'a contiene pre o fatia mai multu de 25 sire séu aretare de computu pentru cele dóue fetie prime — fl. 50 cr.

pentru fia-care fatia urmatória — fl. 15 cr.

fati'a inceputa, pre care se termina documentulu se ia de o fatia intrégа.

c) pentru autenticarea estraseloru din cârtile comerciali si de afaceri, cându estrasulu face celu multu dóue fetie — fl. 50 cr.

pentru fia-care fatia urmatória — fl. 15 cr.

d) pentru traductiuni, cându traductiunea face celu multu dóue fetie 2 fl. — cr.

preste acésta pentru tóta fati'a mai departe 1 fl. — cr.

e) pentru autenticarea traductiuniloru, face celu multu dóue fetie 1 fl. — cr.

preste acést'a pentru tóta fati'á mai departe — fl. 50 cr.

f) pentru autenticarea subscrierei de nume (iscaliturei) — fl. 50 cr.

cându pre unulu si acela'si documentu se autentica mai multe subscrieri de nume afara de tacs'a ce se vine pentru prim'a subscriere pentru fia-care subscriere mai departe — fl. 20 cr.

pentru luarea protocolului separatu — fl. 25 cr.

servitorii de casa (domesticii) séu dilerii respundu jumetate din acést'a tacse;

g) adeverirea tempului presentârei documentului 1 fl. — cr.

h) adeverirea, ca cine-va traiesce 1 fl. — cr.

i) adeverirea decisiuniloru luate de adunârile generali ori comitetele (consiliulu diriginte) societâtiloru de actii si altoru reuniuni, cum si a sortitureloru, afara de tacs'a de tempu si scrisóre 5 fl. — cr.

k) adeverirea altoru acte (fapte), anumitu a pertractâriloru de licitatiune crescenda si minuenda, afara de tacs'a de tempu si scrisóre 1 fl. — cr.

l) facerea, comunicarea si adeverirea incunoscintiâriloru 3 fl. — cr.

adeverirea data partei contrarie si tóta adeverirea repetita 1 fl. — cr.

m) adeverirea contienutului si tramiterei comunicateloru afara de tacs'a de scrisóre 1 fl. — cr.

n) facerea protestului cambiale 2 fl. 10 cr.

comunicarea pre posta a fia-cârui protestu — fl. 50 cr.

o) luarea documinteloru in pastrare oficiale, intielegendu-se aci si facerea protocolului, estradarea reversului si pastrarea 1 fl. 50 cr.

déca documentulu e mai mare de 20 de cóle 2 fl. 50 cr.

déca se dau in pastrare mai multe documente la olalta, afara de tacs'a de susu, pentru fia care frustu (bucata) ulterioru — fl. 25 cr.

p) redarea documinteloru, facendu-se si protocolu 1 fl. — cr.

fâra protocolu — fl. 50 cr.

q) protocolu si reversu la luarea de bani ori chartie de valóre in pastrare provisoria 1 fl. — cr.

estradarea baniloru ori chartieloru de valóre luate in pastrare 1 fl. — cr.

depunerea la oficiolatu 1 fl. — cr.

iéra dèca sum'a depusa trece preste 1000 de flor., pentru depunerea la oficiolatu se pote computá tacs'a dupa tempu;

r) incunoscintiarea data partiloru despre cutare actu de notariu publicu, déca se face cu aretarea documentului — fl 50 cr.

iéra déca documentulu se si cetesce, la cererea partei afara de aceea pentru fia-care cóla — fl. 25 cr.

s) predarea in persóna a cutârui documentu de notariu publícu, cu deosebire a testamentului la judecatoria 1 fl. 50 cr.

t) tramiterea cutarui documentu de notariu publicu, la parte ori la oficiolatu — fl. 50 cr.

u) insciintiare pentru mesurarea competintiei — fl. 50 cr.

x) incunoscintiarea simpla a pârtiloru despre cutare actu oficiale séu chiamarea loru la acelu actu — fl. 20 cr.

y) autenticarea testamentului gat'a 4 fl. — cr.

3. Tacse dupa timpu.

§ 11. Notariulu publicu, afara de casurile statorite in acestu regulamentu de tacse § 10 sub lit. i) k) si q), pentru facerea documinteloru, in care nu este determinatu nice pretiulu negotiului, nice nu se cuprindu date, din cari sa se póta determiná valórea, si cari nu se potu insirá sub alta positiune a acestui regulamentu de tacse, póte sa-si compute tacs'a dupa tempulu intrebuintiatu la actulu oficiale, tacs'a dupa tempu pentru prim'a óra inceputa este 2 fl. — cr.

pentru fia-care ulteriória diumetate de óra inceputa 1 fl. — cr.

§ 12. Déca la cutare actu oficiale de notariu publicu participa si altu notariu publicu, cestui'a i compete totu-déun'a numai tacs'a dupa tempu, care inse nu póte fi mai mare cá tacs'a primului notariu publicu.

§ 13. Pentru facerea unui testamentu, contractu, de donatiune, ereditate si recasatoria, déca valórea nu e spusa in documentu, séu nu se póte determiná, se póte computá duplulu tacsei dupa tempu.

§ 14. Sub tempulu intrebuintiatu la actulu oficiale nu se intielege numai tempulu ce a fostu necesariu pentru scrierea documentului, ci la acést'a are a se cumputá si tempulu necesariu pentru pregatirea la facerea documentului.

III. *Tacs'a pentru scrisóre.*

§ 15. Tacs'a pentru scrisóre, care se póte computá, cu esceptiunea casuriloru urmatoriului § 16, pentru scrisorile originali de notariu publicu, mundarea editiuniloru si copieloru acestor'a, afara de tacs'a pentru lucru, este: pentru fia-care fatia de 25 de siruri — fl. 10 cr.

iéra déca nrulu siruriloru trece preste 25 cum si la computuri, séu conspecte, cari constau in proponderantia din numeri pentru fia-care fatia este — fl. 20 cr.

Fati'a inceputa, pre care se gata documentulu, se considera plina.

§ 16. Pentru proteste de cambiu, protestarea harthieloru comerciali, pentru autenticâri, clausele de adeverire, si protocólele luate despre adeveriri, in fine pentru ori-ce feliu de conceptu alu notariului publicu, tacse pentru scrisóre nu compete.

§ 17. Pentru editiunile notariali, afara de tacs'a de autenticare (§ 10 b) se computa si tacs'a pentru scrisóre.

IV. *Tacse pentru indepartare, vectura, si spese de caletoria.*

§ 18. 1. *Tacse pentru indepartare si vectura.*

Notariului publicu, pentru afacerile, cari dupa natur'a loru le-aru puté gatá si in cancelari'a sea, cari inse, la cererea partei, le indeplinesce afara de cancelari'a sea, afara de alte tacse regulate, i compete si 1 fl. tacse pentru indepartare.

Iéra déca aceste afaceri se indeplinesu afara de resiedinti'a notariului publicu: acest'a 'si póte computá — dreptu tacse pentru indepartare — tacs'a determinata in alini'a ultima a §-lui 11, dupa tempulu necesariu pentru mergere si rentórcere.

Totu acésta tacsa si-o póte computá notariulu publicu — dreptu tacse pentru indepartare — si la protestarea cambieloru si a harthieloru comerciali, déca aceste afaceri se indeplinescu afara de resiedinti'a notariului publicu.

§ 19. Afara de tacs'a pentru indepartare, notariulu publicu 'si póte computá si vectur'a, in câtu transportarea nu se intempla cu ocasiunea séu pre spesele partei, déca afacerea de notariu publicu se indeplinesce in departare de celu putienu 1/8 de milu.

Pentru vectura notariulu publicu 'si póte computá chiri'a unei carutie cu doi cai.

§ 20. 2. *Spese de caletoria.*

Déca afacerea de notariu publicu se indeplinesce afara de resiedinti'a densului, notariulu publicu 'si póte computá dreptu spese de caletoria:

a) incâtu transportarea nu se face cu ocasiunea séu pre spesele partei, chiri'a unei carutie cu doi cai si unde póte folosí calea ferata ori vaporulu, pre calea ferata pretiulu unui locu de clas'a a dóu'a, iéra pre vaporu, pretiulu unui locu de clas'a prima;

b) iéra déca pentru implinirea afacerei si pentru mergere si reintórcere se recere tempu mai indelungatu de o diumetate de dî, incâtu notariulu publicu nu se provede cu locuintia si cu viptu din partea ori pre spesele partei — pentru acoperirea acestoru indigintie notariulu publicu póte computá sum'a de 5 fl. pre dî si pentru licitatiuni, i compete pre o diumetate de dî diurnu de 3 fl., pre o dî intréga de 5 fl.

In casurile § 20 póte pretinde si spesele de caletoria statorite acolo.

V. *Competinti'a notariului publicu cá comisariu judecatorescu.*

§ 21. Notariului publicu cá comisariu judecatorescu, pentru inventarea maseloru de lasamentu, concursu si fideicomisu, cum si pentru licitatiuni, i compete pre o diumetate de dî diurnu de 3 fl., pre o dî intrége de 5 fl.

§ 22. Pentru alte acte oficiali, implinite in calitate de comisariu judecatorescu, tacsele notariului publicu le statoresce din casu in casu judecatori'a comitente, cu privire la tempu si lucru.

Budapest'a 17 Decembre 1874.

Dr. Teodoru *Pauler* m. p.

Traducerea „Feder.“

Nadesiulu-sasescu in 12 Maiu 1875.

Domnule Redactoru! De-si cam tardiu, totusi credu ca nu ve-ti luá in nume de reu, déca-mi iau libertate a Ve rogá sa binevoiti a publicá in pretiuitulu jurnalu „Tel. Rom.“ urmatórele:

In 24 Aprile a. c. v. pre la 5 óre dupa amédi sosí in mediloculu nostru Ilustritatea Sea dlu inspectoru scol. reg. din Cttele Cetatea de balta si Alb'a-inferióra Ioanu Gáspár, descalecandu deadreptulu la parochulu locale evang. luth. F. Fr. Marienburg. Sosirea fu neasteptata, neprimindu de nici o parte incunosciintiare, despre aceea. In diu'a urmatória Vineri in 25, desu de diminétia au caletoritu in comun'a invecinata „Pip'a“ pentru visitarea scólei de acolo, de unde reintornandu, concomitatu de antisti'a comunala, au visitatu mai intâiu scól'a ev. lut. de aici, dupa aceea cam pre la 10 óre antemeridiane a nóstra cea rom. gr. or., servindu-ne de atare cas'a parochiale in lips'a de edificiu scolaru.

Ací, fiindu copii, din aprópe 60 obligati de a frecuentá scól'a numai pâna la 20 si majoritatea membriloru comitetului parochiale, adunati, fu salutatu in numele comitetului si a intregu poporului rom. din Nadesiulu-sasescu din partea parochului si invetiatoriului locale G. L. prin o cuventare de bineventare potrivita. Ilustritatea Sea au esaminatu pre pruncii si pre pruncele, carea tienù mai un'a óra intréga, dupa aceea si-au aretatu multiemirea, prin cuvinte indreptate câtra cei presenti, fatia cu respunsurile cele pre deplinu corespundietórie ce au urmatu din partea eleviloru si eleveloru, cari au frecuentatu órele de prelegere regulatu. In urma mai facendu intrebarea despre aceea, ca câti copii suntu obligati la invetiamentu? câti cercetédia scól'a regulatu? câti n'au fostu de feliu la scóla si ca avemu recuisitele necesarie? au parasitu scól'a nóstra si dupa amédi se si departà din mediloculu nostru continuandu visitatiunea scolara si prin alte comune incredintiate inspectiunei Ilustritatiei Sele.

Totu in lun'a trecuta in 28 de dile in comun'a nóstra mai susu mentionata Nadesiulu-sasescu protopresbiteratulu Ternavei de susu amu inceputu edificarea unei biserici nóue in loculu celei vechi, carea e cladita din materialu de lemnu, afara din satu pre unu verfu de délu si asiá de ruinata, incâtu pre totu momentulu amenintia cu cadere. Terminarea bisericei care se zidesce in mijloculu comunei pre unde locuescu românii in majoritate, unu locu fórte potrivitu scopului, — se sperédia ca va urmá cu finea anului acestui'a curgetoriu de-si poporulu in genere se afla intr'o stare materiala de totu misera, la care l'au aruncatu cu deosebire anii precedenti nefavoritori pentru densulu din caus'a recóltei celei rele. Intreprinderea acést'a salutaria, démna de imitatu, se póte atribuì numai energiei antestatatoriloru si zelului intregu poporului rom. din acésta parochia, care l'au condusu spre a-si potea vedea in mijloculu seu unu ce ce face onóre si e mai pretiuitu unei comune, facendu-se spre scopulu susu dicatu o repartitiune de circa 1200 fl. v. a. — ceea ce póte serví de modelu mai multoru comune din tractulu ppescu alu Ternavei de susu, cari au nisce biserici ruinavere si asemenea suntu lipsite si de edificii scolare.

Pentru mai sigur'a ajungere la scopulu doritu comitetulu nostru parochialu au apelatu si la indurarea si spriginulu Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu, asternendu un'a petitiune prin prea onoratulu scaunu ppescu concerninte, prin care se róga umilitu pentru unu ajutoriu din fondulu menitu spre ajutorarea bisericeloru serace, care ujutoriu 'lu si merita parochi'a nóstra, fiindu un'a dintre cele mai misere din tractulu acest'a si suntu de firma sperantia, ca-lu va si primí câtu mai urginte, déca cum-va amintit'a petitiune nu-si va aflá sicriulu la scaunulu ppescu precum si l'au aflatu alte harthíi oficióse parochiale, ba ce este si mai multu chiaru si ordinatiuni emise din partea Prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu câtra preotime si poporulu din archidiecesa.

Acestea amu aflatu de bine a vi le impartasî prea on. dle Redactoru! repetiendu-mi modest'a rogare de mai susu sa binevoiti a le dá publicitâtiei cu atât'a mai vertosu cu câtu ca din pârtile nóstre fórte a rare-ori, — ori de feliu nu — ni se dà ocasiune a cetí câte ce-va prin diuariele natiunale române, de-si se intempla si pre la unele lucruri, cari merita cu totu dreptulu a se publicá cá apoi cele bune sa le imitâmu, iéra cele rele parte sa le indreptâmu, parte sa le lepadâmu totalminte. A-si mai avea inca multe de a ve comunicá din pârtile nóstre si chiaru si din comun'a nóstra, cari suntu de interesu publicu, inse acelea acum deocamdata le retienu reservandu-mi tempulu pentru alta data.

L.

Varietâti.

⁂ *In caus'a passuporteloru* s'a fostu facutu representatiuni din partea presidieloru magistratuali din Sabiiu si Brasiovu la ministeriulu de interne, prin care descoperu ministrului calamitâtile câte se nascu pentru comunicatiunea la marginile tierei si-lu róga a usiurá prin alte mesuri comunicatiunea impedecata prin dobandirea passuporteloru numai dela ministeriu. Ministeriulu inse a remasu pre lânga mesurile sele si asiá certificate de trecere preste margine se dau numai la casuri, cându cine-va póte dovedí ca lu amenintia vre-o perdere mare. Tóte aceste spre a impedecá emigrarea!

⁂ *Scólei evang. de fete* din Sabiiu i s'a recunoscutu de câtra consistoriulu provinciale caracterulu de scól'a capitale.

⁂ *Versârile de torenti de plóia si tempestâtile* au si inceputu. Asia se scrie din pârtile *Sieicei mari* de o rumpere de nuoru, carea a noroitu, de o tempestate, carea prin unu tunetu a omoritu unu copilu, de grandina, carea a nimicitu cucuruzele de totu. — Despre alta rumpere de nuoru se scrie dela *Fagarasiu* ca s'a intemplatu asupr'a *Siarosiului* din vecinatate, incâtu a dusu ap'a vite de pre câmpu, a ruptu palanuri, a smulsu arbori etc.

⁂ *Câtu e Londonulu de mare?* si póte intipuí cine-va spunendu-i ca sub o radia de 15 miluri incependu dela Charing Cross cuprinde 700 miluri cuadrate, pre cari traiescu patru milióne de ómeni. Ací suntu mai multi catolici cá in Rom'a, mai multi Scoti cá in Edinburg, mai multi Iri cá in Dublin si mai multi jidovi cá in Palestin'a. Portulu dela Londonu vede pre di 1000 nâi si 9000 matrosi. La fia-care cinci minute se nasce unu copilu si la fia-care optu minute móre unu omu. Dupa unu calculu de mijlocu pre fia-care anu se deschidu strade nóue de o lungime de 28 miluri si se cladescu câte 9000 case nóue. Oficiulu postale imparte pre anu câte 238 milióne de epistole. In registrele politiane figuréza 120,000 criminali din obiceiu, cari crescu la numeru din anu in anu. Restauratiunile si cârcimele de bere déca s'aru pune in siru un'a lânga alta, aru dá o lungime de 73 miluri. O observare inca. In Londonu cam unu milinonu de locuitori nu cercetéza nici o biserica.

⁂ *Sa nu-si pateze numele.* Unu marinariu si mai tardiu lucratoriu Iacobu Cristianu *Knüller* din Baden, pedepsitu de multe ori pentru furturi, fu prinsu de une dîle in Hamburg cu scule de auru etc. furate si judecatu la inchisóre. Procurorulu a adusu intre alte si impregiurarea inainte ca *Knüller* a siediutu prinsu in Greifswald sub nume falsu. Acusatulu protestéza cu demnitate contr'a apostrofâriloru procurorului si dîce: „Eu n'amu siediutu numai in Greifswald prinsu sub nume falsu, ci in tóte pârtile pre unde amu avutu a siedé, si cine va puté sa mi ia in nume de reu, déca eu n'amu voitu cá numele meu celu bunu sa-lu aruncu numai asiá p'aci incolo sa se pateze!“ Procurorulu: „Asia dara me rogu de iertare! („Ilaritate“).

⁂ O surprindere neplacuta. Unu negutiatoriu din Berlinu si altulu din Breslau statéu in legaturi comerciale. Dara afara de acést'a ei mai erau si amici intimi. Dorinti'a loru erá cá fii loru sa se casatorésca la olalta. Celu din Berlinu 'si tramise fiulu la celu din Breslau de comptuaristu, mai multu inse cá sa se cunósca cu fat'a acestui'a. Din epistolele fiului seu, elu asceptá resultatulu celu mai bunu. Dara iata intr'o dî primí urmatórea telegrama dela amiculu seu din Breslau: „Fiulu teu a fugitu cu nevast'a mea.“ Tóte ilusiunile lui au disparutu la momentu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III din Rotbavu, in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovului. prin acésta se escrie concursu pâna la 15 Iuniu a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu santu:

1. Casa parochiala cu realitâtile necesari, si o gradina.
2. 11 jugeri aratura, si 2½ jugeri fenatiu
3. dela 115 familii câte 1 fl. 40 cr si in fine venitele stolari usitate.

Tóte aceste emolumente computandu-se in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Brasiovu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Petricu
protopopu.

(1—3)

Concursu,

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a III Valea-buldiului, in protopresbiteratulu Abrudului, se deschide concursu pâna la Duminec'a a dou'a dupa Rusali, 15 Iunie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Dela 85 de case, câte un'a ferdela de cucuruzu sfarematu,
2, câte un'a dî de lucru dela fia-care casa,
3, venitele scolari regulate,
4, folosirea cimiteriului, si a unui fenatiu, de unu caru de fenu.

Doritorii de a conpetá la acésta parochia au de a-si substerne concursele — instruite conformu legii — pâna la terminulu prefiptu, subscrisului, in Abrudu.

Abrudu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioane Gallu
prot. gr. or. alu
Abrudului.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 40. ANULU XXIII.

Sabiiu in 22 Maiu (3 Iuniu) 1875.

Revista politica.

Sabiiu 21 Maiu.

Inca pre diu'a de eri se asteptá publicarea rescriptului regescu, prin care se conchiama diet'a Ungariei pre 28 Augustu st. n. Iurisdictiunile voru primí rescriptulu pre lânga unu emisu ministeriale in dilele cele dintâiu ale lunei lui Iuniu. Dara eata sosesce si scirea positiva despre convocarea dietei si despre aceea, ca alegerile au sa se faca dela 1 pâna la 10 Iuliu. Din telegramele publicate in foile din Budapest'a s'aru vedé ca alegerile viitórie voru esí in favórea regimului actuale.

Din uu n conclusu alu clubului deputatiloru natiunali din Ungari'a, pre care lu publicâmu mai la vale, se vede, ca românii ungureni intra si de asta-data cu tóta energi'a in lupt'a electorale.

„S. d. Tageblatt“ intr'o serie de articuli intitulati, „La alegeri“ discuta cu tóta seriositatea gresielele deputatiloru sasesci din periodulu dietale trecutu si da admonitiuni severe celoru ce voru fi alesi, cá sa aiba un'a si aceeasi procedere, pentruca numai asiá póte avé pasirea loru in dieta efectu si resultate favorabile pentru natiunalitatea loru.

Despre ministeriulu ungurescu se scrie ca are sa sufere unele modificatiuni. Ministrulu de interne Col. Tisza va mai luá pre lânga portfoiulu ministeriului seu de acum si presidiulu ministeriale, pre cându baronulu Bela *Wenkheim*, actualulu presiedinte alu cabinetului, va remané numai cu portfoiulu de ministru pre lânga persón'a Maj. Sele a Regelui. Mai departe se vorbesce de retragerea ministrului actuale de justitia si venirea lui *Pauler* la acestu ministeriu. Conjecturile in privinti'a cabinetului ministeriale nu se oprescu ací, ele spunu ca intre ministrulu de interne si celu de financie esista unele neintielegeri, fâra de a se pronunciá asupr'a unei retrageri séu modificâri mai departe.

Conventiunea vamale cu Romani'a a fostu obiectulu consilieloru de ministri in dilele din urma. „Montagsrevue“ din Vien'a vorbindu despre conventiunea acést'a dice, ca dificultâtile cari impedeca realisarea ei trebuie cautate in Ungari'a, pentru ca Romani'a n'a cerutu pentru concessiunile facute din parte'si decâtu numai delaturarea neinsemnatei vâmi de cereale. Fói'a oficiósa speréza ca va interveni la Budapest'a comitele Andrássy si va aratá cari suntu adeveratele interese ale monarchiei; câci altcum se póte intemplá cá Romani'a sa incheia tractate comerciale cu Angli'a si cu Franci'a, in care casu Austro-Ungari'a va remané cu totulu eschisa de pre piatiele Romaniei.

Si din Vien'a s'au respanditu sciri despre modificâri in ministeriulu comunu de resbelu. Scirile aceste fura desmintite in mai multe renduri, dara ele totusi se sustienura mai alesu de „Pester Lloyd“ in valórea loru. Astadi nu se mai vorbesce despre astu-feliu de modificâri nimic'a.

Diet'a *Croatiei* este deschisa.

Statutulu organicu alu bisericei gr. or. serbesci este sanctiunatu pre lânga unele modificâri.

Dela diet'a *galitiana* cetimu, ca in cestiunea dreptului de carciumaritu au votatu deputatii *poloni* dela tiéra cu deputatii *ruteni*, contr'a majoritâtiei polone. Majoritatea acést'a se opune dorintieloru poporului dela tiéra, ceea ce póte avé urmâri triste pentru dens'a, tocm'a acum cându alegerile cele nóue suntu fórte aprópe.

Berlinulu a devenitu Mecc'a suveraniloru europeni. Deune-dile a petrecutu acolo imperatulu Russiei, Alessandru II, despre carele sustienu mai multe diurnale, ca a influintiatu fórte multu la delaturarea conflicteloru ce erau aprópe sa prinda unu nou resbelu intre Germani'a si Franci'a. Imperatulu Russiei a caletoritu mai departe la bâile dela Ems, unde se dice ca mai tardiu se va duce si imperatulu Germaniei si póte si imperatulu Austro-Ungariei. Astadi petrece in capital'a Germaniei Regele si Regin'a Svediei.

O corespundintia a diurnalului englesu „Observer“ descopere lucruri interesante despre fiitóriele referintie ale Austro-Ungariei cu Germani'a. Dupa aceste Austro-Ungari'a trebuie sa intre in federatiunea germana in conditiunea Sassoniei si Bavariei.

Din *Spani'a* numai atât'a, ca resbelulu civilu urméza a devastá si ucide pre fiii unei si acelei natiuni. La Guetari'a au patimitu nâile regesci fórte tare de bateriele litorale ale carlistiloru. Intr'altu locu a cadiutu unu admiralu regescu Barcaztegui, lovitu de unu proiectilu de tunu, in momentulu cându se incercà a impedecá desbracarea de arme pentru carlisti.

Mesagiulu prin care s'a deschius camerile române, indigitându la stabilitatea de patru ani si ordinea ce domnesce, dice ca politic'a esterna a tierei trebuie sa fia politic'a ecuilibrului si a respectârei altoru tieri, si politic'a acést'a trebuie sa fia basata pre liter'a tratateloru si pre relatiunile cele mai bune cu puterile garante. Afacerile cele mai momentuóse ale sessiunei estraordinarie suntu, dupa mesagiu, alegerea Metropolitului si concessiunile drumuriloru de feru Ploiesci—Predealu si Adjudu—Ocn'a. Principele a avutu cea mai intima primire de câtra corpurile legiuitórie.

Din vocile ungaresci asupr'a conclusului de passivitate adusu in conferinti'a din Sabiiu mai inregistrâmu un'a din colónele lui „Ellenőr“, la cele aduse in revist'a nóstra din nr. trecutu. Acest'a dice, ca din punctulu de vedere specialu ungurescu n'are sa faca nici o obiectiune cerbiciei próste a valahiloru. Nesuintie ce tindu a vení la valóre prin resistinti'a passiva inse pre temeiu constitutiunalu si legalu, se consuma de comunu in favorulu aceloru staruintie, contr'a câror'a este indreptatu ascutisiulu loru. Dara nemarginirea politicei cerbicóse lu atinge neplacutu, unde vede o natiune intréga despoiata in credulitatea ei de avantagiele vietiei constitutiunali prin unii insielatori ce suntu orbiti séu se tavalescu in nomolulu interesului personalu. Fiindu acést'a un'a dintre cele mai triste aparitiuni, „Ell.“ 'si esprime dorinti'a, cá sa se puna cu tóta resolutiunea si pre cea mai scurta cale capetu acestoru stâri. Trebuie sa se elibereze amagitulu poporu românu de pressiunea conducerei malitióse. Aici este de lipsa aspr'a politica a inesorabilitâtiei, lipsesce o mâna de feru sub care sa se frânga totu ce nu vrea sa se plece. O politica energica trebuie sa separe in modu resolutu poporulu olahicu de conducatorii sei octroati si pre cându acestoru li dà cu asprime draconica sa intieléga ca statulu ungurescu ce e dreptu cunósce o natiune româna, care locuiesce in Romani'a, elu de alta parte cercetéza cu grige conscientiósa dorintiele si trebuintiele poporului, pre cari satisfacendu-le ni dà dovéda, ca Ungari'a este o mama ingrigitória si iubitória si pentru copiii sei ce graiescu romanesce.

Asupr'a relatiuniloru politice intre monarchi'a austro-ungara si Romani'a, despre cari se pronuncià si articululu reprodusu in nru nostru trecutu dupa „Sb. d. Tgbl.“ „Nóu'a lege vamale a Romaniei, „*P. Ll.*“ dela 30 Maiu, din incidentulu intardierei conventiunei comerciali, face unele apretiâri ce nu le putemu trece cu vederea.

In cestiunile materiali, dice organulu citatu, este data fâra indoiéla mesur'a pentru calibrulu specificu alu rapórteloru nóstre cu principatele dunarene. De-si punemu unu mare pretiu pre motivele raportului nostru câtra Romani'a si Serbi'a, totusi nu se póte ignorá, ca acele au unu caracteru mai multu *platonicu*, decâtu actualu, fiindu ca mai intâiu nu se póte usioru cugetá ocasiunea, care aru puté sa manifesteze folosulu practicu alu unei politice amicabile a principateloru fatia de Austro-Ungari'a. Suntu inse pre terenulu comerciului si alu comunicatiunei destule momente, cari aru poté probá o legatura sanatósa de interese cu statele vecine. Aici trebuie sa se constateze, déca chiarificarea vederiloru politice in Romani'a si Serbi'a au progresatu asiá de departe câtu sa delature prejudetiele si réu'a vointia.

Din acestu punctu de vedere purcediendu „P. Ll.“ afla putiena ansa de a interpretá schimbarea favorabila a politicei române fatia de monarchi'a nóstra in sensulu unui avantagiu concretu, pentru ca pertractârile asupr'a afaceriloru vamali si comerciali decurgu atâtu de incetu si se ivescu atâtea pedeci câtu se pare ca barbatii guvernului românu se jóca cu noi. Déca ministrii români nu-si voru schimbá tactic'a curendu, ajungerea unei tiente ratiunale va fi preste totu problemateca. Intréga procedur'a e acoperita de unu velu diplomaticu asiá de ascunsu câtu nu se potu cunósce detaiurile si divergintiele, dara in genere este constatatu faptulu, ca conventiunea comerciale inca nu este incheiata si vin'a pentru acestu resultatu negativu o pórta tienut'a respingetória a ministriloru români. Resistinti'a guvernului ungurescu in cestiunea vamei asupr'a cerealeloru aru fi dupa cum se prefacu acei domni caus'a ce impedeca realisarea conventiunei, dara nu este eschisa suspitiunea, ca se aduce din partea Romaniei cu intentiune positiunea cea grea a guvernului ungurescu intr'o cestiune *speciale* inainte, pentru a castigá unu pretestu plausibilu pentru intardierea *conventiunei intregi*.

La 29 Maiu s'a tienutu unu consiliu ministerialu, la care a asistatu si consiliariulu aulicu de Schwegel, in caus'a acestei afaceri si de-si nu scimu ce diferentie s'au ivitu si ce resolutiuni definitive s'au adusu, dara e probabilu, ca togm'a intrebarea vamei asupr'a cerealeloru a fostu obiectu de discusiune. Este dificila destulu positiunea ministeriului ung. in punctulu acest'a. Guvernulu ung. abiá este petrunsu de necesitatea *principiale* a acestei vâmi, dara nu mai are mâna libera in acésta cestiune. Elu se afla inaintea manifestatiuniloru precumpenitórie ale opiniunei publice si a cercuriloru politice de influintia si déca nu va vrea sa ignoreze deadreptulu aceste manifestatiuni, nu va puté jertfi punctulu de pâna acum fâra de a se asigurá celu putienu despre acea, ca conventiunea comerciale va aduce intr'alta directiune atari avantagie, cari voru despagubí tiér'a pentru pierderea vâmiloru de cereale. *Cá obiectu de compensatiune* pentru apromissiuni de asemene valóre din partea Romaniei, vâmile cereali se potu luá in consideratiune dara se nasce intrebarea, ca prestá-va Romani'a compensatiunea in mesura corespundietória? Déca Romani'a cugeta seriosu la conventiunea comerciale, ea va intielege o prevenire atâtu de ecuitabila. Tiene ea vamile de cereale atâtu de insemnate, câtu fâra de a realisá o transactiune in privinti'a loru, privesce conventiunea de nefolositória, atunci ea trebuie sa ne dea o desdaunare de asemene valóre, câci altmintrenea cederea Ungariei in caus'a vamiloru de cereale aru fi identica cu o capitulatiune si la o atare capitulatiune pre terenulu intereseloru concrete nu se va pricepe Austro-Ungari'a fatia cu principatele. In directiune politica bunavointi'a monarchiei austro-ung. la tóta intemplarea are unu cuprinsu fórte concretu pentru Romani'a si principatulu a fostu mai multu de odata in pusetiune de a se bucurá deplinu de binecuventârile acestui favoru.

Dupa ce atinge aceste binefaceri, anume intrepunerea monarchiei nóstre la in. Pórta pentru a garantá autonomi'a statului românu, „P. Ll.“ continua, ca ide'a politica a bunei intielegeri are pentru Romani'a unu sensu pipaibilu, dara pentru monarchi'a nóstra nu trece preste unu avantagiu abstractu. In casulu celu mai bunu ni vine bine unu momentu negativu, adeca abtienerea Romaniei de esperimente aventurióse in detrimentulu stabilitâtiei in oriente. Se intielege ca avemu tóta caus'a sa ne multiemimu cu acésta schimbare, dara in urma Romani'a e, care se bucura de *fructele politicei sale moderate si sobrie.*

Din aceste consideratiuni „P. Ll.“ conchide, ca monarchi'a austro-ungara nu póte sacrificá unui motivu politicu prevalenti'a intereseloru materiali. Noi nu suntemu absolutu in positiune câtu *trebuie* sa ne cumperâmu amicabilitatea principatului pre cont'a unui sacrificiu materialu. Tóta valórea buneloru relatiuni si in genere a unei conventiuni comerciali cu Romani'a aru trebuí sa ni apara fórte problemateca, déca altu ce-va si nu cunóscerea si apretiarea intereseloru ce le-au *ambele* popóre aru formá fundamentulu, pre care se cladesce raportulu de amicia. Ori-ce alta combinatiune aru fi fâra vitalitate. Punctulu acest'a de vedere lu recomanda „P. Ll.“ cu tóta caldur'a guvernului ung. la resólverea acestei afaceri si speréza, ca guvernumai de acestu punctu de vedere se va determiná in acést'a afacere.

Amu aretatu ieri, cum s'au imprasciatu temerile esagerate de unu nou resbelu franco-germanu. Amu spusu dejá ca mai multe organe de publicitate din Europ'a s'au silitu cu unu spiritu esageratu, cá sa nu dicemu ostilu Germaniei, a aretá pre acésta mare putere cá provocatória la resbelu. Organele oficióse din Berlinu au vorbitu dejá si s'au silitu a demonstrá intentiunile pacifice ale guvernului Germaniei. Astfeliu a vorbitu in urma oficiós'a „Nord deutsche Allg. Ztg.“, despre care se ocupa si „le Nord“ dela 19 Maiu, precum urméza:

„Acum ca temerile de complicatiuni europene au disparutu cu totulu, cestiunea de a scí, déca aceste temeri erau mai multu séu mai putienu intemeiate nu mai presinta decâtu unu interesu curatu retrospectivu. Press'a ministeriala din Berlinu persista in a sustiené, ca aceste alarme nu aveau nici unu temeiu. In numerulu seu din urma asemenea „Nord deutsche Allg. Ztg.“ dà asigurarea ca situatiunea politica nu suferise nici o modificare si ca sgomotele alarmante se nascuse numai prin „calumnii cari n'au nici unu cuventu de a esiste contr'a Germaniei.“ Nu erá nici o complicatiune, adauga fói'a oficiala, care sa trebuiésca a fi departata. N'a esistatu nici o controversa intre guvernele Germaniei si Franciei. Repetâmu ca intielegerea n'a fostu nici odata mai buna intre cele dóue guverne decâtu de vr'o câte-va septamâni. Numai press'a care ne este ostila trebuie apucata, déca s'a crediutu in possibilitatea unei turburâri serióse a pâcei, credulitatea publicului francesu a venitu in ajutoriu pressei. Câti-va ómeni de josu coalisati cu popi, s'au silitu mai in urma sa nu lase incendiulu a se stinge rapede, pentru cá sa se bucure mai multu tempu de placerea de a vedé pre Germani'a vestedita pentru ambitiunea sea nesaturata si pentru veleitâtile sele de a turburá necontenitu liniscea lumei. Acésta tema a fostu desfasiurata pre tóte tonurile in tempu de septamâni intregi, inse prin medilóce curatu artificiale si fâra cá aceste apretiâri sa aiba vre-o basa reala.“

„Mémorial diplomatique“ despre „alegerile romàne“:

„Diferite telegrame au anuntiatu ca alegerile generale cari s'au terminatu la 12 ale acestei luni, in Romani'a, au datu guvernului o maioritate considerabile.

„Acestu evenimentu erá prevediutu, administratiunea actuala se bucura de o popularitate pre care nici o alta administratiune n'a avutu de multu tempu. Ea va causá numai putienu o viua satisfactiune puteriloru cari au garantatu autonomi'a Romaniei si cari au unu interesu asiá de mare de a vedé directiunea afaceriloru publice din principatu remanendu in mânile conservatoriloru.

„In starea actuala a afaceriloru europene, mai cu séma in ceea ce privesce cestiunea Orientului, care e mai ardiatória de câtu ori cându, aru fi fostu uritu, din tóte punctele de vedere, cá radicalii, séu celu putienu acei'a câror'a se da acestu nume in Romani'a, sa fi triumfatu in alegerile ce avura locu, séu chiaru sa se fi numitu unu numeru mai insemnatu din candidatii loru. Agitatiunea ce cu sciintia séu fâra sciintia aru fi facutu sa nasca in tiéra, déca aru fi reusitu, aru fi devenitu o causa de incurcaturi seriόse pentru puterile vecine, mai cu séma pentru Ungari'a, carei'a rosii români suntu inimici traditionali, si dela care inse tiér'a loru póte asteptá, chiaru in acestu momentu, servicii asiá de mari.

„Opositiunea, numita liberala, n'aru fi potutu, de altminteri, sa dea Romaniei nimicu mai multu de câtu ceea ce i-a datu partidulu conservatoriu. Titlulu seu principalu la popularitate este, in adeveru, de a fi revendicatu susu si tare drepturile principateloru. Dara, déca românii le datorescu in asta privintia, óre care recunoscintia, ei potu asemenea sa le reproseze ca adesea le-au compromisu intereseloru loru cele mai scumpe printr'o politica destramata care aru fi potutu sa aiba pentru ei consecintiele cele mai urite. Conservatorii n'au comisu nici odata asemeni gresieli, si s'au aretatu totu atâtu de patrioti, câci drepturile Romaniei n'au fostu nici odata aperate si proclamate cu atât'a autoritate, ardóre, indemanare si adeveratu sensu politicu cá de câtra cei doi ministri cari au asiediatu partidulu conservatoriu, pre terenulu solidu ce-lu ocupa astadi, dnii Costaforu si Boerescu.

„Si revindecârile loru au fostu singurele eficace si utile pentru tiéra. Ei suntu cei cari au convinsu majoritatea puteriloru garante despre legitimitatea drepturiloru Romaniei in materia de tractate internatiunale; ei suntu cei cari au facutu din Austro-Ungari'a o amica a tierei loru si au negotiatu cu ea unu importantu tractatu de comerciu care in curendu va fi semnatu; ei au facutu a se acceptá cá Romani'a sa ia parte, cu acel'asi titlu cá si cele-lalte puteri, la conventiunea telegrafica din Rom'a, la cea din Genev'a pentru raniti, si la cea din Bern'a pentru reform'a postale care pórta titlulu oficialu de tractatu si la care Romani'a e parte contractanta, intocmai cá si Russi'a si cá insasi Pórt'a.

„Aceste servitie facu mai multu pentru o tiéra decâtu declamatiunile usióre cari turbura pre unii, indispunu pre altii si nu facu placere decâtu celoru ce se dedau loru. Românii, votandu precum facura, au probatu ca au intielesu acést'a.“

Conclusulu clubului deputatiloru natiunali români din diet'a Ungariei este acest'a:

„Din acelu motivu, fiindu ca deputatii natiunalitâtiloru dela diet'a Ungariei, in butulu tienutei loru leiali espectative, ce au fostu statorit'o fatia de nou'a situatiune, prin conclusulu luatu in siedintiele clubului loru din 9 si 10 Martiu 1875, si au adus'o la cunoscinti'a publica, si conformu cârei'a ei pre guvernulu nou, numitu celu *liberale*, tocmai pentru acésta atributiune a sea, precum si pentru solenele sele apromissiuni publice, l'au intempinatu cu incredere, si nu i-au ingreunatu de feliu activitatea, in acea sperantia, ca acestu nou guvernu si elu din a sea parte apretiuindu tienut'a loru leiale, pre lânga vindecarea celoru-lalte necasuri comune ale tierii, se va adoperá a face sa incete si justele gravamini ale natiunalitâtiloru, dara acésta sperantia a loru, prin procederea si mesurile de pâna acum ale guvernului, precum si prin respicatiunile sele din tempulu mai din urma — vediend'o nulificata, mai esperiendu inca, ca pre lânga asta stare a lucruriloru, guvernulu nu s'a straduitu a aretá nici chiaru bunavointia pentru o apropiare sincera:

Clubulu deputatiloru natiunali dela dieta, in siedinti'a sea de astadi, a ajunsu la aceea convictiune si resp. constatare, ca — nu i remâne de câtu a-si continuá si afirmá lupt'a politica si mai departe, numai de pre terenulu opositiunei; de unde deci, parasindu pusetiunea interimale observativa, si va continuá — si tiene, ca trebuie continuata — politic'a natiunale, pre temeiulu programei cunoscute.

De ací procedandu

Recomenda si doresce sustienerea si activitatea cluburiloru tienutali, dejá esistinti séu de ací incolo infiintiande, pre temeiulu programei sele. —

Fatia de alegerile pentru diet'a ce este sa urmedie, afla de lipsa, a conservá prelânga program'a sea, resp. a ocupá de ací inainte tóte acele cercuri electorali, cari prin influinti'a sea morale se potu pastrá, resp. ocupá.

In fine, recomenda alegatoriloru, cá sa priméscа candidati pentru ablegatia numai dintre credinciosii programei natiunali, opositiunali, si se puna in lucrare tóte cele permise de lege, pentru asecurarea invingerei aceloru candidati la alegere.

Pest'a in 20 Maiu 1875.

Antoniu *Mocioni* m/p.
presiedinte.

B. Mircea *Stanescu* m/p.
notariu.

In numele clubului deputatiloru natiunali dela dieta.

Abusulu libertatii.

„Cându unu statu republicanu, insetatu de libertate, va dá preste rei si imprudinti adapatori in conducatorii sei, si se va imbatá preste mesura din acea beutura, atunci pre guvernantii sei, déca nu voru fi fórte indulgenti pentru escesele lui, si déca nu-i voru dá o nemarginita libertate, se va pedepsí, acusându-i de spurcati oligarchi; iéra pre guvernantii cei egali cu guvernatii, cum si pre guvernatii, ce participa cu superiorii loru la tóte afacerile publice si private, pre acesti'a i va laudá, si i va stimá; de ací neaperatu urméza, ca in asemenea statu libertatea póte ajunge la independinti'a cea mai absurda si ruinatória; astfeliu ca tat'a trebuie a se obicinuí sa devina egalu cu fiiulu seu, temendu-se chiaru de densulu, iéra fiulu egalu cu parintele seu, de care nici se va teme, nici se va rusiná; câci asiá se intielege libertatea in asemenea statu, ca, de, sa fie deseversitu liberu! pentru acelasi cuventu, meticulu (celu neincetatienitu)

FOISIÓRA.

Cunoscintie despre sistem'a metrica.

(Din prelegerile in localulu Reuniunei sodaliloru români din Sabiiu de N. *Cristea.*)

Originea sistemei metrice.

Cu inceputulu anului 1876 cal. n. incetéza tóte mesurile nóstre de pâna acum si in loculu loru se introducu altele cu totulu noue, dupa o sistema cu multu mai inlesnitóre in calculare, dupa sistem'a decadica séu a diecimiloru, pre carea este intemeiata si sistem'a numerarei nóstre. Precum avemu in sistem'a numerârei usiuratatea de a adauge o diecime séu dóue la alt'a diecime spre a capatá doue diecimi (20), treidiecimi (30) si in fine din 10 diecimi a capetá sute, mii etc. asiá va fi si cu sistem'a cea noua a mesuriloru, cându d. e. o diecime de metri vomu scí ca face unu decametru, diece diecimi de metri 100 metri séu unu hecto metru si o suta de diecimi de metri 1000 metri séu unu chilometru s. a. m. d.

Dara pâna a nu intrá in materia mai afundu sa vedemu de unde 'si are originea sestem'a acést'a noua, carea va intrá si la noi in viatia cu inceputulu anului urmatoriu.

Dupa E. *Bratassevici*, inca cu doi seculi inainte, au cautatu unii barbati distinsi o basa sigura pentru tóte mesurile. Si cá basea acést'a sa fia nestramutabile si sa nu se póta perde nici odata au crediutu ca va fi mai bine déca se va cautá si aflá in natura.

Asia dara dupa ce se constatà ca pamentulu nostru, pre care locuimu, este globu, se si incercara a deduce de aici óre cum-va bas'a séu fundamentulu tuturoru mesuriloru. Spre acestu sfersîtu au cautatu sa mesure mai intâiu celu mai mare cercu in giurulu suprafetiei globului séu pamentului si dupa multe incercari a luatu cerculu unui meridianu, care trece prin amendoi polii pamentului dela média-nópte si média-dî. Greutâtile cari s'au ivitu la mesurare au fostu la inceputu mari si multe. Globulu intregu de alu mesurá cu stânginulu séu cu lantiulu erá preste putintia, din caus'a muntiloru, lacuriloru si mâriloru. Dara sciindu-se odata ca pamentulu este globu erá de ajunsu dupa socotelele matematice sa se mesure o parte din cercu, celu putienu de 50 miluri. Cu acest'a se putea aflá *radiulu* (lini'a direpta dela centru pamentului pâna la supr'a fatia) si de ací incolo socotél'a mergea usioru.

Astronomulu olandesu *Snellius*, pre la inceputulu seculului 17 a aflatu unu metodu nou, propriu sciintieloru matematice, de mesurare. Elu a mesuratu o distantia relativu scurta. Dupa elu au mai mesuratu si altii pre la finea seculului 17 si pre la inceputulu seculului 18 si mesurârile aceste au dusu si la alte resultate, adeca, ca globulu pamentului nu e tocm'a rotundu si ca gradurile in pârtile polare a le pamentului suntu mai mari cá la ecuatoru.

Destulu ca dupa mesurârile lui *Picard* in Franci'a la 1669, a le lui *Rouger*, *Condamine* si *Godin* in Peru la 1735, ale astronomului *Lacaile* la 1746, ale lui *Cassini* in anii 1739 si 1740, s'a doveditu ca meridianulu nu este cercu, ci o elipsa, adeca unu cercu ovalu (lunguretiu.)

Cu tóte mesurârile aceste vechi resultatulu celu adeveratu, sistem'a cea din cestiune inca nu erá nici statorita cu atâtu mai putienu introdusa nicairi.

In anulu 1789*), dorindu francesii sa aiba „o *mesurare fundamentale indicata de insasi natur'a* (une mesure fundamentale indiquée par la nature elle même)“ au staruitu pentru introducerea unei mesuri normale luata din si indigetata de natur'a insasi. Cu deosebire cetatile urmatórie: Parisu, Lyon, Rhemis, Dunquercq, Ronnes, Orleans, St. Quentin, Metz, Chalons etc. s'au adresatu cu o propunere câtra adunarea natiunale, prin carea, primindu-se, sa se caseze tóte mesurile de pâna ací si sa se puna capetu insielatorieloru celoru multe cu mesurile cele vechi si de natura deosebita. Adunarea natiunale a si decisu in 8 Maiu 1789 a rugá pre regele cá elu in intielegere cu regele Angliei sa concréda afacerea acést'a unoru comisari emisi din sinulu *academiei francese si societâtiei regale din Londonu.*

Comissinea acést'a s'a decisu pentru a luá de base meridianulu pamentului, adeca cerculu séu, se dicemu acum elips'a, carea trece prin polii de média nópta si média dî in giurulu pamentului.

Mesurârile s'au inceputu de nou la 1791, 1792 si 1808. *Mechain* si Delambre au mesuratu lini'a dela Dunquerq pâna la Montjouy câtu s'a potutu de acuratu, cu tóte ca, dupa cum s'a aratatu mai tardiu, totu s'a stracuratu o erόre in calculâri. La 1800 au continuatu mesurarea *Biot* si *Arago* pâna la Formentera. Lini'a acést'a au celculat'o *Bouvard*, *Burckhardt*, *Mathieu.* Ei au aflatu ca lini'a este de 12 graduri séu 180 miluri nemtiesci. Cu ajutoriulu liniei acestei'a s'a calculatu lungimea intréga a meridianului.

Fiindu statorita lungimea meridianului au procesu francezii mai departe la modulu cum se afle basea séu unitatea mesuriloru. Au impartitu meridianulu intregu in 360 pârti séu graduri. Dupa acest'a si-au cugetatu o a urméza a deveni si elu egalu cu cetatianulu, si cetatianulu cu meticulu si strainulu asemenea; iéra ultimulu gradu alu unei asemenea libertâti intr'unu statu cá celu descrisu este, cá nici sclavii sa nu fia mai putienu liberi de câtu stapânii, cumperatorii loru; si tóte in sfersitu ajungu la o libertate fâra margini (licentia); iéra din tóte acestea, adunate la unu locu, resulta, ca sufletulu si spiritulu unui astfeliu de poporu devine atâtu de moliciosu si simtibilu, incâtu celu mai micu semnu de supunere se indignéza, si nu-lu póte suferí; in sfersitu nu va sa mai scie nici chiaru de legile scrise séu nescrise (naturale séu traditionale) si totulu i se pare unu jugu nesuferitu, cá, de nimenea si nimicu sa nu-i fia despotu, si cu ori-ce pretiu sa devina ilimitatu liberu.“ (Platon Rep. Cap. VIII G. 13). „Pr.“

---

*) Vedi: Bratassevici.

Sinodulu archidiecesanu din Alb'a-Iuli'a

e conchiematu pre 16/4 Iuniu a. c. de câtra Présanti'a Sea Parintele Metropolitu Dr. Ioanu *Vancea*, prin cercularíulu cu nr. 22 si anumitu un'a a trei'a parte va stá din preoti alesi, iéra 2 din trei pârti din deputati mireni alesi. Alegerea sa se finésca pâna in 6 Iuniu (25 Maiu) dupa legea electorale cea stabilita in an. 1869 de câtra sinodulu metropolitanu, dupa care archidieces'a se imparte in 12 cercuri de alegere, si din fia-care cercu sa se aléga câte 3 deputati; unulu preotu cu votu directu datu de câtra preotii adunati la loculu desemnatu de câtra comisariu, iéra dep. mireni se alegu cu votu *indirectu*, tramitiendu fia-care parochia de 500 suflete câte 2 si cele dela 1500 in susu câte 4 deputati. — Numai libertate la alegeri si succesu bunu la resultate de viétia si regenerare! „G. Tr.“

Dobr'a 26 Maiu 1875.

(Inspectiunea scolara.) Dlu inspectoru scolaru Réthi Lajós in dilele acestea ne-au cercetatu si scól'a nóstra capitala româna din opidulu Dobr'a. Despre cele ce nu au aflatu, séu nu i-au convenitu dlui inspectoru, nu voiu sa amintescu, fiindu ca si le-au innotatu d-sea tóte, si credu ca nu fâra scopu. E inse curiósa inspectiunea dlui inspectoru, câci cercetandu tóte clasele, nu au doritu a se informá despre altele, decâtu; ca sciu elevii cetí unguresce? pricepu ceea ce cetescu? avemu mapele Ungariei? propunese limb'a magiara? si aci mai departe, incâtu 'ti vine a ride de o astufeliu de inspectiune. Nu in zadaru suntemu in seculului lumineloru, câci tóta instructiunea si cultur'a se concentréza in limb'a magiara. —

Dupa asta inspectiune atâtu de salutarie pentru scóla? au trecutu dlu inspectoru la scól'a israelita, fiindu acésta scóla in localitâtile statului, dlu inspectoru s'au esprimatu, ca voiesce a infiintiá o scóla comunale pentru toti. Óre pentru cine? Câci magiari, séu catolici nu este nici o familia care se aiba copii de scóla; românii 'si au scól'a loru propria, pre carea nu o voru parasí de siguru, de dragulu limbei magiare; póte pentru israeliti, acesti'a de-si suntu numai 6—7 familii, totusi au scóla propria cu invetiatoriu platitu bine.

Mai bine s'aru folosí banii acei'a pentru altu scopu mai salutariu, câci pentru acest'a e pecatu. Pâna acum nu s'au facutu astu-feliu de intreprinderi in protopopiatulu acest'a, nici in giuru, acum incepu a mai semaná neghina si pre asta cale! Vomu vedé.

Unu invetiatoriu.

Din protopopiatulu Secului (Cottulu Dobacei) in 6 Maiu 1875.

Domnule redactoru! Serbatoresce luarâmu parte in resiedinti'a noului infiintiatu scaunu protopopescu *Mociu*, tóta preotimea acestui protopresbiteratu a Câmpiei cu deputati alesi mireni, pentru constituirea agendeloru protopresbiterale — sub comisariulu protopopu Basiliu *Rosiescu*, care de-si au comisu unu pecatu fatia cu Apahid'a si P.-Szent-Miklos, me nutresce aceea convingere, ca numai din nesciinti'a impregiurâriloru intre cari se afla Pusta-Szent-Miklos cá comuna de sine statatórie. Dupa ce se lamurí lucrulu, au promisu dlu comisariu ca va asterne Ven. Consistoriu spre ulterior'a decisiune afacerea Apahidei si a Pusta-St.-Miclosiului. Si sum convinsu ca P.-Szt.-Miklos la ori si ce alegeri in constitutiunile nóstre bisericesci, cá si in celea politice, se va bucurá de representantele ei. — Ceea ce privesce decurgerea siedintiei constitutive, au cursu in cea mai buna ordine, armonia si fratiésca intielegere pentru care comisariulu conducetoriu merita recunoscintia.

Eramu sfasiati de doreri, ca din unu mare protopopiatu a Secului acum numai putiene parochii se afla; dá si acelea numai Ddieu si noi scimu çum le-au tienutu si le tienemu fâra nici o remuneratiune a osteneleloru — prin harnici'a P. Adm. prot. Lazaru *Maximu* prin care furamu ajutorati si incuragiati.

De-si nu avemu unde ne pune speranti'a fâra numai in noulu infiintiatu protopresbiteratu alu Câmpiei: totusi me va iertá on. publicu, déca voiu dá si eu parerea mea dupa impregiurâri si adeca:

Numai atunci vomu ajunge la limanulu doririloru, déca cu ocasiunea alegerei vomu alege de conducatoriu unu barbatu cu merite pre terenulu bisericescu, unu barbatu care sa ne cunósca bine ca intre ce impregiurâri traimu, in fine unu barbatu, care nu venédia interesu. Câci déca amu alege unu barbatu cu óre cari patimi omenesci si nu aru traí pentru poporu ci poporulu pentru densulu, nu aru fi meritatu pre terenulu bisericescu, in fine nu ne aru cunósce intre ce impregiurâri traimu, atunci din protopresbiteratulu Campiei s'aru acludá la patru ppiate — acestea parochii. —

La capulu acest'a cu siguritate 'mi dau opiniunea mea pnblica:

Ca sfasîarea de inima va fi cu multu mai simtietóre si nesuferibila cá si cea din tâiu.*)

Elia *Cosm'a*
parochu rom. gr. res.
in Deveceru mare.

Publicatiune

despre impartirea premieloru de statu, ce se va tiené in anulu acest'a in Transilvani'a, pentru prasirea cailoru.

Prin acést'a se face cunoscutu, cumca impartirea premieloru de statu, pentru prasirea cailoru se va face in urmatórele locuri din Transilvani'a:

La Csik-Szereda in 12 Iuliu 1875.
La Dicsö-Szt.-Márton in 23 Iuliu 1875.
La Sabiiu in 13 Septembre 1875.
La Aiudu in 15 Octomvre 1875.
La Gherl'a in 4 Novembre 1875.

Pentru statiunile aceste suntu urmatórele premie de statu determinate.

I. Pentru iepe cu mandiu sanatosu, neintiercatu, bine nutrite, sanatóse si tari, provediute cu insusiri a fi iepe bune de praséla.

A) La statiunile pentru impartirea premieloru de statu din Csikszereda si Gherl'a cu 80 galb. reg. ung.

Premiulu primu 12 galb. reg. ung.
„ alu doilea 10 „ „ „
„ „ treilea 8 „ „ „
„ „ patrulea 6 „ „ „
„ „ cincilea 5 „ „ „

B) La statiunile pentru impartirea premieloru de statu din Dicsö-Szent-Márton, Sabiiu si Aiudu cu 65 galb reg. ung.

Premiulu primu 12 galb. reg. ung.
„ alu doilea 8 „ „ „
„ „ treilea 6 „ „ „
„ „ patrulea 5 „ „ „

II. Pentru mândie de 3 ani, ce promitu o capacitate escelenta spre prasire.

A) La statiunile pentru impartirea premieloru provediute cu 80 galb. reg. ung. din Csikzsereda si Gherl'a.

Premiulu primu 10 galb. reg. ung.
„ alu doilea 8 „ „ „
„ „ treilea 6 „ „ „
„ „ patrulea 5 „ „ „
„ „ cincilea 5 „ „ „
„ „ siéselea 5 „ „ „

B) La statiunile pentru impartirea premieloru, provediute cu 65 galb. reg. ung. din Dicsö-Szent-Márton, Sabiiu si Aiudu.

Premiulu primu 10 galb. reg. ung.
„ a doilea 8 „ „ „
„ „ treilea 6 „ „ „
„ „ patrulea 5 „ „ „
„ „ cincilea 5 „ „ „

Impartirea premieloru castigate, precum si deciderea asupr'a cailoru presentati spre premiare, se face indata, in fati'a locului prin comissiune mista, anume spre acestu scopu esmisa.

Proprietarii cailoru adusi spre premiare, suntu obligati a documentá, cu adeverintia dela judele comunale, cumca iepele cu manzi neintiercati, au fostu in proprietatea loru inca inainte de fatare; séu ca mandiele de 3 ani aduse spre premiare suntu dela propriele loru iepe, si ca ací le-au crescutu.

Comissiunile esmise suntu plenipotentiate a premiá afara de concursu pre acei'a, cari voru produce manzi nejuganiti si fâra nici unu defectu.

Cá comissiunea esmisa spre premiare se scie la tempulu seu numerulu concurentiloru, e obligatu fia-care concurentu din diu'a prefipta spre premiare a se insinuá la primariulu statiunei, prin care se voru dá informatiunile necesarie.

Budapest'a, 22 Aprile 1875.

Dela ministeriulu de agricultura, industria si comerciu a reg. ungarici.

Romani'a.

Cetimu in „Vocea Covurluiului.“

La 4|16 a curentei s'a tienutu licitatiune in Bucuresci pentru constructiunea liniei ferate Ploiesci—Predélu. Insemnatatea economica si strategica a acestei linie, importanti'a de actualitate ce are, câci se va discutá chiaru in sessiunea acést'a, nefiindu — dupa noi — posibila amanarea, intru câtu, prin conventiunea ce a incheiatu statulu nostru cu Austri'a, ne-amu obligatu cá in Augustu 1878 lini'a sa fia terminata, credemu, dicemu, ca cestiunea se va discutá si resolvá in actual'a sessiune.

Nu putemu inca cunósce déca si constructiunea si esploatarea se va dá unei'a si aceia'si companii, séu voru fi separate, dupa cum credemu ca este mai in avantagiulu statului si alu tierei. — Totu ce putemu comunicá de pre acum e ca la diu'a licitatiunei cinci grupuri diferite s'au presentatu cá concurenti pentru lini'a in cestiune, si anume: D. vicomte Paulu Darus, cu societatea financiara din Parisu, cu cea de deposite si compturi curente;

---

*) Nu intielegemu. R.

---

patr'a parte a meridianului, de 90 de graduri, impartita in 10 pârti egale (fia-care parte de 9 graduri.) Fia-care din aceste 10 pârti s'a impartitu in unu milionu de pârti si a milion'a parte din un'a din cele diece pârti egale s'a statoritu sa fia bas'a séu unitatea mesuriloru. Asiá dara a *diecea milionu* parte dela unu patrariu de meridianu s'a luatu de basa séu de unitate a mesuriloru numite metrice si bas'a séu unitatea acést'a s'a numitru *metru*. Este adeveratu ca cercetâri si calculâri mai nóue au descoperitu in mesurârile de mai nainte o eróre. Erórea descoperita de *Puissant* fu esaminata mai tardiu de Mathieu, Daussy si Largeteau. Acesti'a, precum si Bessel din Königsberg au descoperitu ca s'au mesuratu meridianulu intregu cu 3423 metri mai putienu si asiá meridianulu intregu nu este dupa cum se calculase la inceputu, de 40,000,000 metri, ci de 40,003423 metri si a patr'a parte s'a descoperitu ca nu face 10,000,000 metri, ci 10,000,856 metri. Erórea acést'a inse in aplicarea practica nu are nici o insemnatate, pentruca nu face decâtu a 12,000 parte din periferi'a pamentului si asiá metrulu a remasu dupa calcululu primitivu. Asiá au si introdusu francesii sistema in fapta si obligatoriu in anulu 1799 si dela 1840 prin lege (dela 1837).

Francesii, in consciinti'a loru de superioritate natiunale, n'au vrutu sa dea, cá inventatori, unitâtiei acestei si mesuriloru derivate dintr'ens'a numiri in limb'a loru, din motivulu, ca n'au voitu sa vateme susceptibilitatea nici unei natiunalitâti. Ei s'au pusu in privinti'a acést'a pre unu terenu neutralu si au imprumutatu numirile din limbile cele classice mórte, din limb'a *greca* si *latina*. Au numitu asiá dara bas'a séu unitatea mesuriloru: *metru* dupa cuventulu grecescu „metron“, (o departare).

Impartirea roluriloru intre cele dóue limbi classice morte inca este fórte ingeniosa. Metru, precum este elu base mesuriloru asiá este in mare parte si basea numiriloru; dicemu in mare parte, pentru ca si numirile cu tóte ca au aceeasi origine, cá sa se faca deosebire intre mesurile de distantie, intre cele de suprafetie, intre cele cave séu de fluiditâti si cereale si intre cele de greutâti, diferu de numirea cardinale, precum vomu vedé mai la vale. Un'a inse nu se schimba, aratarea catatîmei séu *numeratoriulu* unei mesuri, fia insusu dela unitate, fia in josu dela intregulu unitâtiei. Rolurile celoru dóue limbi inse e impartitu asiá ca dela metru, séu dela unitate in susu aratarea catatîmei se esprima cu termini grecesci; dela unitate in josu, adeca la pârtile unitâtiei se intrebuintiéza termini latini. De esemplu:

dela metru in susu

(inainte de metru spre a aretá mesurile ce crescu totu indiecitu se intrebuintiéza afara de cuventulu metru, in parantese, cuvintele subliniate grecesci), asiá:

Deca (metru) = 10
Hecto (metru = 100
Chilo (metru) = 1000
Myria (metru) = 10,000 de metri;

dela metru in josu

spre a aretá mesurile ce se impartu totu in a diecea parte se intrebuintiéza inainte de cuventulu metru termini latinesci, asiá:

Deci (metru) = $^{1}/_{10}$ = 0.1
Centi (metru) = $^{1}/_{100}$ = 0.01
Milli (metru) = $^{1}|_{1000}$ = 0.001 de metru

Urmarea cu terminii este aceeasi la gramuri, la litre etc.

Sistem'a metrica statorita in tóte ramurile ei si acceptata dupa cum vediurâmu mai susu s'a introdusu: la 1819 in Oland'a, in Belgiu la 1836, Greci'a la 1836, Itali'a cá regatu piemontesu la 1846 si prin decrete dela 1861 si 1862 in totu regatulu italianu, in statulu bisericescu la 1848, in regatulu Lombardo-venetianu la 1805, in Spani'a la 1859, in Portugali'a la 1860, in Romani'a la 1866, in Germani'a la 1872 si in Turci'a la 1874.

(Va urmá)

dnii Ioanu Braténu — Herz — D. Sturza — Eliade, cu Banc'a Romaniei; dnii Gouen — Lemain, cu societatea de Batignoles, banc'a de Parisu si comptoarulu de scomptu; d. Jeanu Marie cu societatea financiara a Romaniei; d. Crawlevu cu banc'a din Londr'a.

Licitatiunea dara fiindu terminata, resultatulu ei va fi supusu hotarirei camerei. — Este unu inceputu bunu ca in fine si noi românii ne-amu decisu a intrá pre calea corecta de a nu dá lucrârile mari, in cari se angagiéza milionele tierei, fàra unu planu, unu divisu si o licitatiune seriósa, care póte singura ne aru fi salvatu de multe imposite ce suntemu astadi nevoiti a le dá spre a platí anuitâtile chilometreloru de 270,000 fr. Fia inse celu putienu cá aceste cestiuni sa servésca viitoriului si sa nu fimu in totu-déun'a nevoiti a finí de unde trebuiá sa incepemu.

Varietâti.

⁂ *(Necrologu).* In primavéra acésta cruda mórte rapí pre doi parinti sufletesci din mediloculu poporului. G. *Furduiu* parochu in Brismicu si Ioanu *Ganea* parochu in Roscani, amendoi au fostu inca in etatea cea mai frumósa si dintre cei dintâiu preoti in ppiatulu Dobrei. Fia-le tierin'a usióra!

⁂ *Maialu.* Luni a esitu la Dumbrava elevii scóleloru ev. lut. unde favoriti de tempu si au petrecutu pâna sér'a. Multime mare au cursu dupa média di spre a se impartasí de bucuri'a tineriloru. Drumulu din cetate pâna in Dumbrava iéra incependu dela dóue óre pâna pre inseratu, asemenea unui cursu din o cetate mare.

⁂ *Maialu* au serbatu ieri in Dumbrav'a Sabiiului elevii din scólele normale ale rom. catoliciloru de aici.

⁂ Comitetulu scaunului Sabiiului a avutu Sambata in 29 Main st. n. siedintia. Objectele prelânga cari se invertì mai multu discussiunea fura fondulu spitalului jurisdictiunalu, care are a se infiintiá. Cu ocasiunea acest'a membrulu comitetului *Schreiber* a sulevatu o cestiune, carea mai tardiu va fi fórte bine déca se va puté resólve bine, cestiunea seraciloru scapatati si avisati la ajutoriu strainu. Aru fi tempulu sa ne apucâmu si noi sa regulâmu pârti de cele slabe din viati'a sociale, si sa ajungemu dóue scopuri bune: a) ameliorarea sortiei celoru miseri si curatirea societâtiei de cersitori misiei.

⁂ Junele capitanu *Buesco,* care se afla in Liege, unde studiaza, cu deosebire fabricatiunea armeloru de resbelu, a inventatu o pusca, despre care se vorbesce multu bine, cá o arma perfectionata. Regele Belgiei, si contele de Flandr'a, care a vediutu acésta pusca o lauda fórte multu. Unu modelu de acésta arma s'a tramisu la Bucuresci.

⁂ Marti'a trecuta, la 9 óre diminéti'a intr'o strada din Bucuresci din cele mai frecuentate s'a comisu o crima. Nisce facatori de rele, s'au introdusu in cas'a dnei Tarsiti'a Cajesco si dupa ce a omoritu pre servitóre, a ranitu si pre dn'a Cojescu. Nenorocit'a femeia in urm'a râniloru primite a muritu a dóu'a dî.

⁂ Comissiunea archeologica din Rom'a a publicatu unu raportu despre sapaturile cari s'au practicatu in cursulu anului 1874. Acestu raportu constatà ca s'au descoperitu 17 statue, 10 figuri trunchiate, 47 capite séu busturi 5 sarcofagie séu urme funerarie, 12 ex-voto si alte obiecte religióse, 6 pietri pretióse gravate, 11 baso-relievuri de osu séu de ivoriu, 5 ornamente de auru, 6 de argintu. 8929 medalie séu monete de bronzu, 35 inscriptiuni, unu mare numeru de utensile domestice etc.

⁂ Locuitorii din Saint-Lauvent-deslaux (Loir-et-Cher, Franci'a) au fostu de curendu marturii unui fenomenu care i-a inspaimentatu cu dreptu cuventu; la trei óre dupa amédi, pre unu tempu fórte liniscitu, a venitu despre Nordu unu vertegiu fórte violentu care a lasatu in urma-i, pamentulu acoperitu cu o enorma cantitate de raci mici de mare, pre care sórele ii uscase in tempulu lungei loru caletorii aeriane.

⁂ *O mostenire perduta.* Unulu din cei mai distinsi aristocrati englesi a castigatu de curendu o mostenire destulu de fatala. Se dice ca in succesiunea tatalui seu se aflá unu biletu de banca de 50,000 lire sterlinge (1,250.000 franci;) din nefericire pentru mostenitoru, reposatulu, ce erá unu duce, pentru a padí de hoti comór'a sea, a avutu ide'a de a o inchide intr'o caseta, cu totulu particulara. Acésta caseta este de feru, grósa; ea este incrustata in zidu, astu-feliu cá nu se arata decâtu o parte din ea. Acésta parte este de cristalu de munte, fórte tare si transparenta; astu-feliu ca permite sa se véda in intru biletulu pretiosu. Ce-va mai multu, in caseta se afla o mica masina infernala, ce trage 6 focuri asupr'a imprudentului ce aru cutezá sa faca vre-o tentativa óre care.

Din nenorocire, ducele a muritu grabnicu fâra a spune secretulu deschiderei casetei mostenitorului seu astu-feliu, incâtu acestu nenorocitu se va multiemí numai in a priví biletulu in cestiune, fâra a puté sa traga vre-unu folosu din elu.

⁂ *Diarele chinese.* Diarele chinese 'si schimba colórea hartiei din tempu in tempu pentru a produce efecte nóue si a desface mai multe esemplare. Astu-feliu s'a vediutu Shenpao, din Pecking, prin mediloculu acest'a ajungendu sa-si indoiésca si intreiésca numerulu esemplareloru. Acestu diariu trecea dupa circumstantie, adeca dupa noutâtile de sensatiune ce avea sa publice, dela harti'a rosia la cea albastra, dela albastra la verde etc.

In tempulu bólei junelui imperatore, Tung-Che, Shenpao, care se tragea in dóue editiuni pre dî, variá in colóre si nuantia, dupa cum buletinile asupr'a stârei augustului bolnavu erau inchietante séu favorabile.

⁂ In curendu au a se intruní conformu legiuiriloru eclesiastice din tiéra, st. sinodu, camer'a deputatiloru si senatulu, pentru procedarea electiunei noului Metropolitu alu Ungro-Valachiei. Intre prelatii care voru intruní mai multe voturi, se crede a fi, I. P. S. Calinicu Miclescu, metropolitulu Moldovei si P. S. parintele Melchisedecu Archiepiscopulu Dunarei de josu.

⁂ *Palamida intrebuintiata cá nutretiu.* Câtu necasu au economii nostri cu buruién'a acést'a sa o sterpésca din tre cerealele inspicate, este destulu de cunoscutu. Francesii si alti economi cá sa se asigure contr'a pagubeloru ce causéza palamid'a nu o smulgu numai din holda ci si din pregiurulu holdei. Dara smulsulu palamidei mai póte aduce si altu folosu tierénului, déca o va intrebuintiá cá nutretiu mai cu séma pentru vaci cu lapte — i sporesce laptele in casa. Palamid'a se póte intrebuintiá cá nutretiu verde, si cá nutretiu uscatu, se póte intrebuintiá inainte de ce immuguresce, si cându e inflorita. In casulu dintâiu, cându se intrebuintiéza cá nutretiu verde, este bine inainte de a o dá vaciloru sa se o palésca putienu sórele.

⁂ *Cenusi'a de lemnu pre livedi* o recomanda o fóia germâna economica ca celu mai bunu mijlocu de gunoitu, mai cu séma pre livedi rovinóse. Tempulu celu mai potrivitu de a gunoí cu mijloculu acest'a este tómn'a; se póte inse si primavér'a.

⁂ *Vagónele cu paturi* dice „Vocea Covurl.“ ce anuntiaremu ca se voru introduce in servitiulu câiloru ferate suntu dejá in circulatiune. Ele intrunescu totu ce unu caletoriu póte dorí din punctulu de vedere alu confortabilului. Suntu ventilate in modu perfectu si incaldite iérn'a; se dividu in salóne ce se transforméza sér'a in adeverate camere de culcare cu paturi complecte si escelente Fia-care vagonu contiene unu salonu-budoaru reservatu pentru dame, cu lavabo si waterclosete si compartimente speciale pentru famili. Unu coridoru ce comunica cu salónele lasa circulatiunea libera dela unu capetu la celalaltu a vagonului. Vér'a presinta recóre si iérn'a temperatura uniforma.

⁂ Aflarea unoru medilóce noi de tractiune preocupa fórte multu lumea sciintifica si descoperiri se facu pre tóta dîu'a. In unulu din numerile precidenti, amu datu, sub acésta rubrica, descrierea unei locomotive fâra focu descoperita de curendu. Astadi vomu comunicá o alta descoperire totu de acestu genu, inse si mai curiósa.

Curiositatea acestei locomotive consista in acea ca ea n'are róte, are inse picióre; nu se tarasce, ci merge, alérga in galopu. Vites'a-i mica: 10 chilometri pre óra, dara presinta avantagiulu de a târî o greutate mare si de a urcá pante de 10 centimetre pre metru. Acésta noua locomotiva este inventiunea d-lui Fortin-Herman s'a fostu de curendu supusa academiei francese.

⁂ *Imperatés'a Charlot'a.* Eata cateva detalie despre starea nenorocitei veduve a lui Maximilianu, imperatorulu Mexicului:

Principes'a se bucura fisicamente de cea mai buna sanetate ce se póte dorí. Ea chiaru s'a ingresiatu putienu.

In privinti'a moralului, casulu pare disperatu; medicii cei mai incredietori considera situatiunea principesei cá incurabila.

Casulu seu mentalu este straniu; pare a nu mai face parte din acésta lume; nu vorbesce nimenui, nu recunósce pre nimeni, si traiesce in raporturi neintrerupte si conversatiune continua cu fiintie imaginarie. Persónele ce o inconjóra séu care o servescu paru a nu esistá pentru dens'a: ea privesce si pare a nu le vedea.

Pare ca sufere cându privirea sea din care cugetarea e absenta intalnesce o fiintia viua, cându o vóce omenésca ii lovesce urechi'a atientita spre sonuri dintr'o alta lume; ii place numai in singuratate si in comerciulu familiariloru sei ne vediuti. Ori ce companie ii este o sarcina.

Apetitulu ii este escelentu, si compune singura in fia-care dî list'a de bucate cu o inteligentia miraculósa de schimbarile ce aducu ano-tempurile in alimentatiunea obicinuita.

Ea da pentru acést'a, cá pentru tóte lucrurile, ordinele sele in scrisu. A alesu in castelu o masa pre care se duce de pune biletele ce se iau la óra ficsa. Sub acestu raportu nu e in cugetulu seu nici esitatiunei nici confusiune.

Principes'a inpinge amorulu de singuratate la unu atare gradu ca nici nu voiesce sa fia servita; se imbraca singura si da chiaru toaletei sele o ingrigire particulara si o mare cochetarie. Ea se coaféza totu déun'a cu bandelete late, cum purtá alta data. Camerist'a sea nu este admisa in camer'a de culcare; preside singura la tóte detaliele toaletei sele.

Dens'a a conservatu o memoria remarcabila pentru lucrurile usuale ale vietiei. Astfeliu, la dî ficsa, unu biletu ordonéza prepararea bâii. Déca cându a desemnatu unu feliu de mancare pentru un'a din mesele sele, acelu feliu nu i s'a potutu prepará, face observatiune in scrisu, fâra reprosiu, fâra rea umóre, cá o persóna ce ia actu de o misiune si o constatéza.

Cându e frumosu, se preumbla in parcu, in tóte dîlele pre la 11 óre. Dens'a urméza invariabilu aceeasi cale, mergendu fórte rapede. E inutilu a se mai spune ca este preveghiata din departare fâra sa observe, si suntu luate tóte precautiunile spre a fi protegiata de ori-ce accidentu.

Adesea cânta; câte odata desemnéza si se ocupa de pictura, cu multu gustu si óre care talentu. Music'a pare a o incântá; pictur'a o absórbe si captivéza.

In dispositiunea de spiritu in care se afla August'a bolnava, fugindu de ori-ce societate omenésca, e deficilu sa-i faca cineva visita fâra a o superá. Regin'a Belgiei s'a resemnatu a nu se duce la Tervueren, unde ea se afla de câtu la 15 dîle si la fia care visita nu se arata principesei. Acést'a depinde de dispositiunele sele de umóre. Regele se duce si mai raru de câtu regin'a; elu sufera fórte multu cându intalnesce acea privire rece si sleita ce nu-lu cunósce; elu a arangiatu in castelu unu feliu de observatoriu intr'unu salonu alaturea cu alu nenorocitei sele surori. De acolo privesce fâra a fi vadiutu, si fratele disperatu póte plânge in voie.

De mai multe ori pre dî castelulu Laeken si palatulu din Bruxel'a primescu noutâti dela Tervueren.

In tóte lunile unu doctoru din Gheel visitéza pre August'a bolnava. Regin'a 'lu acompaniaza de ordinariu in acele visite. Visite crude care se marginescu aprópe invariabilu in acést'a; Mediculu se informéza de sanetatea principesei, carei'a respunde cu unu tonu secu: „Suntu bine“, apoi ii intórce spatele si se retrage.

Burs'a de Vien'a.

Din 2/21 Maiu 1875.

Metalicele $5^0/_0$	70	15
Imprumutulu nationalu $5^0/_0$ (argintu)	74	50
Imprumutulu de statu din 1860	112	—
Actiuni de banca	960	—
Actiuni de creditu	232	—
London	111	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	—
„ „ „ Temisiorene	80	—
„ „ „ Ardelenesci	79	—
„ „ „ Croato-Slavone	82	75
Argintu	102	10
Galbinu	$526^1/_2$	
Napoleonu d'auru (poli)	8	89

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III din Rotbavu, in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovului. prin acésta se escrie concursu pâna la 15 Iuniu a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu santu:

1. Casa parochiala cu realitâtile necesari, si o gradina.
2. 11 jugeri aratura si $2^1/_2$ jugeri fenatiu
3. dela 115 familii câte 1 fl. 40 cr si in fine venitele stolari usitate.

Tóte aceste emolumente computandu-se in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Brasiovu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Petricu
(1—3) protopopu.

Concursu,

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a III Valea-buldiului, in protopresbiteratulu Abrudului, se deschide concursu pâna la Duminec'a a dou'a dupa Rusali, 15 Iunie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Dela 85 de case, câte un'a ferdela de cucuruzu sfarematu,
2, câte un'a dî de lucru dela fia-care casa,
3, venitele scolari regulate,
4, folosirea cimiteriului, si a unui fenatiu, de unu caru de fenu.

Doritorii de a conpetá la acésta parochia au de a-si substerne concursele — instruite conformu legii — pâna la terminulu prefiptu, subscrisului, in Abrudu.

Abrudu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioane Gallu
prot. gr. or. alu
(1—3) Abrudului.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 41. ANULU XXIII.

Sabiiu in 25 Maiu (6 Iuniu) 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Revista politica.

Sabiiu 24 Maiu.

„Budapesti Közlöny“ dela 1 Iuniu n. comunica in fruntea pârtiei oficiale urmatoriulu *rescriptu* reg. de dto 25 Maiu, care e indreptatu câtra jurisdictiuni :

Noi Franciscu Iosifu I.

din grati'a lui Ddieu Imperatu alu Austriei, Rege alu Bohemiei etc. si Rege apostolicu alu Ungariei.

Iubiti fideli !

Tienendu de a Nóstra datoria cá Domnitoriu a veghiá cá legile tierei sa se esecuteze in modu sinceru si esactu,

Noi, —

De vreme ce § 1. alu articulului de lege IV din 1848 dispune, cá diet'a sa se conchiame pre totu anulu in Pest'a si dupa ce interesele morale si materiale ale natiunei pretindu sa se resólve câtu mai curendu cestiuni numeróse ce suntu in suspensu:

Amu decisu la propunerea consiliului nostru ministerialu, cá Noi sa conchiamâmu pre magnatii si deputatii tierei in capital'a Budapest'a la diet'a tierei ce se va deschide la diu'a 28 a lunei vergurei (Augustu).

In urm'a acestor'a Noi demandâmu si prin acést'a seriosu, cá sa faceti tóte dispusetiunile, câte suntu de lipsa in intielesulu legei, cá deputatii ce suntu a se alege in modulu si numerulu dispusu de art. de lege XXXIII din anulu 1874 sa se póta infatisiá in diet'a mai susu memorata, si cá activitatea legislativei sa se póta incepe la loculu si diu'a numita.

Dintr'altele remanendu alu Vostru cu gratia imperiale si regale

Franciscu Iosifu m/p.

Br. B. Wenkheim m/p.

Totu odata cu rescriptulu regescu publica fói'a oficiale si o *ordinatiune* a ministrului de interne, care statoresce inceperea alegeriloru dietali dela 1 pâna la 10 Iuliu. Eata acea

Ordinatiune circularia

a ministrului de interne r. u. Nr. 25,333 câtra tóte jurisdictiunile.

Dupa ce Majestatea Sea ces. si r. apostolica prin prea inalt'a Resolutiune din 25 Maiu a. c. s'a induratu a conchiamá cea mai de aprópe dieta pre 28 Augustu a. c., s'a tramisu literile respective de conchiamare astadi jurisdictiuniloru.

Cu consideratiune câtra prea inalt'a resolutiune, precum si relativu la acea, ca alegerile generali la dieta in interesulu cu deosebire alu alegatoriloru ocupati de economi'a campului se voru indepliní înainte de a se incepe secerisiulu mare si cu privire la acea, ca listele electorali permanente ale alegatoriloru suntu terminate inainte de sfersitulu lui Iuniu de câtra partea cea mai mare a comissiuniloru centrali, — eu determinezu pe temeiulu imputernicirei ce se cuprinde in § 1 alu articulului XXXIX din anulu 1875 si pre bas'a dispusetiunei facuta in § 56 alu art. XXXIII ex 1874 — tempulu dela 1 pâna la 10 Iuliu a. c. cá terminu pentru alegerile generali la dieta.

In conformitate cu acést'a provocu comissiunea centrale, cá in sensulu §§ 57 si 58 din legea citata in urma, dupa publicatiunea rescriptului de conchiamare reg. in adunarea generale, sa fipseze numai decâtu in diu'a urmatória in siedintia comuna *diu'a alegeriloru generali* intre marginele acestui terminu de 10 dile, sa aléga cu ocasiunea acést'a pentru fiacare cercu electoralu pentru dirigerea alegerei pre presiedinte notariu si pre substituti in numerulu recerutu si preste totu observandu agendele normate in §§ 59, 60 si 61 din art. XXXIII din 1874 in genere, sa faca tóte dispusetiunile, cari se receru in sensulu legei pentru alegere.

Mai departe provóca pre comissiunea centrale, sa emita conformu cu legea desu memorata publicatiunea de ordinatiunile de mai susu, in care sa se indigiteze diu'a si loculu alegerei, numai putienu conformu cu § 69 si ór'a cându are sa incépa alegerea; trebuie a se portá aci de grige, cá protocólele despre acésta procedere precum si in genere despre ori-ce functiune, sa se substérna compuse intr'unu alu doilea originalu fâra amanare.

Nu potu intrelasá cu ocasiunea acést'a de a mi esprime dorinti'a, ca comissiunile centrali, in a câroru mâna legea a pusu conducerea alegeriloru, petrunse fiindu de insemnatatea acestei missiuni si semtiendu responsabilitatea ce provine de aici, cu zelu patrioticu si voru indreptá tóte nesuintiele loru intr'acolo, cá alegerile sa se esecuteze conformu normei legali, si intr'unu modu si ordine démna de eserciarea celui mai frumosu dreptu cetatienescu.

Intru câtu inse listele nominali ale alegatoriloru acestei jurisdictiuni pâna acum nu mi s'au substernutu inca, comissiunea centrale conformu ordinatiunei acestei'a fâra intardiére va avé sa reporteze: de este posibila compunerea listei nominali asiá cá sa se póta corespunde provocatiunii mele relativu la fipsarea terminului de alegere? Pentru casulu cându acest'a n'aru fi cu putintia, se va dá decursive de scire comissiunii centrale terminulu pentru alegeri celu voiu fipsá conformu § 56 din art. XXXIX ex 1875; eu dealtmintrenea sperezu, ca comissiunea centrale cu privire la tempulu deschiderei sesiunii dietali pre anii 1875—1878 se va nesuí dejá acum cu energia neobosita intr'acolo, cá eu dupa compunerea listei nominali permanente a alegatoriloru dietali sa potu fipsá in conformitate cu acést'a in tempulu celu mai scurtu, terminulu pentru alegeri si pre teritoriulu acestei jurisdictiuni câtu se póte mai curendu si la tóta intemplarea asiá, cá dela terminarea alegeriloru pâna la deschiderea dietei sa remana celu putienu unu intervalu de 10 dile.

Pentru cá sa potu dispune inse cu privire la statorirea terminului de alegere si destulu de tempuriu, provocu comissiunea centrale, cá pâna cându se va orientá cu siguritate in respectulu terminului, pre care este statorita nesmintitu list'a nominale permanenta, sa-mi raporteze despre acést'a.

In urma, pentru cá relativu la posibilitatea alegerei sa se póta cu atâtu mai usioru orientá cu privire la procedur'a curiei, aducu la cunoscinti'a comissiunei centrale, ca in casulu cându recursele presentate contr'a decisiuniloru comissiunei centrale voru sosí la curia in fapta la 20 Iuniu diminéti'a, acele se voru decide fâra amanare si se voru retramite pâna la 28 Iuniu comissiunei centrale.

La casulu acest'a dara si cându comissiunea centrale respectiva va avé grige cá listele nominali sa se compuna numai decâtu, se voru puté tiené alegerile si in acea jurisdictiune in care intrevine casulu de susu, de-si nu in primele dile ale terminului fipsatu de mine, dara totusi intre marginele acestui terminu.

Budapest'a in 31 Maiu 1875.

Colomanu Tisza m/p.

Unu corespundinte din Orestia scrie diuariului de aici „Sb. d. Tgb.“ ca deputatulu de acolo br. *Wodianer* dumineca in 30 Maiu n. dupa amiédi la 4 óre si-a datu socotél'a inaintea alegatoriloru sei. Alegatorii dupa obiceiulu loru veneau unulu câte unulu. Wodianer radicà in discursu amicabilu dispusetiunea celoru ce lu impresorau indigitandu ca in anulu acest'a vomu avé o recólta buna si guvernulu inca va castigá prin acést'a zelu duplu. La objectiunea modesta a unui alegatoriu magiaru, ca este prospectu de unu esportu mare, arata Wodianer, ca intr'unu tempu cându Odes'a este impreunata directu cu Londonulu prin sîne, cându pentru maj'a de cereale dela Pest'a pâna in Londonu via Triestu se computa transportulu pentru maj'a de cereale dupa cruceri, *trebuie* sa fia unu esportu mare. Adunandu-se alegatori mai multi se alese contele *Kuhn* presiedinte prin aclamatiune si Wodianer espuse apoi in limb'a statului, ca tóte hotaririle dietei din cei 3 ani din urma suntu insemnate corespundiatórie si liberale.

La urma indigitéza ca guvernulu, déca tiér'a ii va dá la dispusetiune pre fidelii sei, va infiintiá o banca de sine statatória si va pune in lucrare vam'a de scutire contr'a Austriei apusene. De activitatea sea in interesulu tierei cetâtiei si alu scaunului Orestiei a tacutu cu modestia; asemenea si de nerealisarea promisiunei de a esoperá unu tribunalu in Orestia. Cetatea n'are nice carte funduaria.

Realegerea lui Wodianer, sustiene corespundintele, dupa tóte semnele este probabila, ba se va mai alege inca unu magiaru guvernamentalu. Magiarii se paru desbinati in dóue tabere, dara nu voru puté sa resiste multu tempu *atentiunei generóse* a lui Wodianer. Pentru acést'a combinatiune pledéza si tienut'a româniloru, cari nu voru sa aléga va sa dica nu voru sa aléga solidari. Se póte inse ca români singurateci voru contribuí sa asigure majoritatea magiariloru in cetate si scaunu. Tari'a de caracteru a conducatoriloru români va avé sa se supuna la o proba aspra. Wodianer e unu omu afabilu si scie cu care chiaia se deschidu animele ómeniloru si densulu si dispune de acést'a chiaia.

Diferitele manifestatiuni oratorice ce le au produsu miscârile electorale in Ungari'a in dilele ultime, nu au nice pre departe interesulu si insemnatatea cuventului rostitu de ministrulu de interne C. Tisza in orasiulu „adeveratu ungurescu“ Debretienu. Atâtu pre teritoriulu Corónei Stlui Stefanu câtu si afara de acest'a suntu multi cari indoindu-se de sinceritatea convertirei lui Tisza credu pre totu momentulu, ca vedu esindu din pelea de mnielu deakistica ce o a imbracatu Tisza, pre lupulu dreptului de statu de odinióra. Semtiulu seu fatia de diumetatea apusana a imperiului intempina unu scepticismu latîtu' care cu consideratiune câtra portarea de pâna acum a lui nu este de totu fâra temeiu. Dara asiá a fostu Tisza pre câtu tempu siedea pre aspr'a banca a opositiunii, si altmintrenea se simte acum cându se asiéza in fotoliulu ministerialu celu móle. Deosebirea acést'a intre barbatulu de odinióra si celu de astadi se vede in cuventarea ce o a tienutu densulu in „Rom'a calvinistica.“ Ea se invertesce fâra reserva si cu resolutiune pre bas'a fusiunii, nu cuprinde nice indigetarea cea mai mica despre vechile planuri ale opositiunii, si acest'a este cu atâtu mai relevantu, cu câtu togm'a in Debretienu ispit'a de a face promissiuni de feliulu acest'a nu e mica. Cu privire la partea austriaca a imperiului s'au atinsu tonulu prevenirei si alu increderei, relativu la viitoriulu Ungariei, limbagiulu e mai multu sobriu deprimatoriu, de câtu inflacaratoriu. Sa nu se astepte minuni, mantuirea tierei aterna dela o maioritate mare si sobria, care tiene inaintea ochiloru de o potriva ide'a statului ungurescu si realitatea relatiuniloru. Cuventulu lui Tisza a provocatu firesce o frenesie adeverata in Dobretienu, dara ea va avé efectu si pre aiurea.

„Lupt'a pentru cultura“ in Germani'a progreséza mereu. Contr'a episcopului cat. din Munichi'a *Brinkmann* este introdusa procedur'a de destituire. Dr. Falk e neobositu, si-si póte dice intr'adeveru: „Nulla dies sine linea.“

Déca putemu sa credemu foiloru oficióse din *Belgradu*, insufletirea cu care a fostu primitu principele Milanu in caletori'a sea prin tiér'a pretotindenea, ia dimensiuni neprevediute. Din sensatiunea acést'a provine póte, ca la Sav'a si Morava se face multa politica de potere mare. Sgomotulu sabieloru contr'a Turciei se amesteca cu promissiunile, ca principele va impliní siguru la ocasiune binevenita „dorintiele patriotece“ ale serbiloru. Se audu si voci, ca inca inainte de alegerile deputatiloru in scupcina ne va surprinde o schimbare de sistema, la care va dá impulsu esperientiele ce le-a culesu principele in caletori'a sea. Pentru variatiune unele foi, intre cari cu deosebire „Vidovdan“ prorumpe si in unele recriminatiuni asupr'a Austriei. Impartirea insulei balcanice nu e ce-va nou, dice organulu acest'a, intre altele, pentru ca dejá la anulu 1769 s'a incheiatu unu tratatu in privinti'a acést'a intre Austri'a si Russi'a.

Din Muntenegru vine scirea telegrafica, ca in Danilovgratu s'a deschisu intre solenitâti mari o *scóla de agricultura*, care e privita de o templare de mare insemnatate pentru acést'a tiéra.

Revist'a diaristica.

„Federatiunea“ se pronuncia asupr'a conclusului conferintiei din Sabiiu in modulu urmatoriu:

„Celu mai insemnatu actu ce avemu a inregistrá este conclusulu conferintiei rom. dela Sabiiu, prin care s'au enunciatu sustienerea passivitâtiei si pentru viitoriulu periodu electoralu. In nr. tr. publicaramu telegram'a sosita aici despre acelu conclusu; in acestu nr. publicâmu o dare de séma dela coresp. nostru, din care on. cetitori voru cunósce mersulu celu seriosu si plinu de demnitate alu consultâriloru. Nu ne amu indoitu câtu de putienu asupr'a resultatului, care in situatiunea actuale, mai ca nici n'aru fi potutu sa reiésa altmintrea. — De-si passivitatea absoluta n'au fostu si nu este nici acum modalitatea care corespunde parerei nóstre, noi o respectâmu cá eflusulu convictiuniloru imensei majoritâti a fratiloru nostri rom. din Transilvani'a. — Nici activitatea, nici passivitatea in sine, nu suntu siboletele, prin cari s'aru cunósce adeverat'a caie a mariloru interese ale natiunei române, ci este: alegerea in deplina cunoscintia de causa a medilóceloru celoru mai apte ce potu duce la scopulu prefiptu si apoi preste tóte este: esecutarea loru prin actiune solidare. Acést'a un'a o vedemu, cu nespusa bucuria a sufletului, realisata, dara firesce spre unu scopu negativu, câci passivitatea absoluta este lips'a a tóta actiunea, de ací nu pricepemu nici alegerea comitetului de esecutare, de care dupa concluse abiá mai peté sa fia vre-o necesitate.

Precum ne-amu abtienutu de a preocupá conclusulu, asiá ne obtienemu de critisarea lui, bucurandu-ne a poté constatá uniunea in cugete si sentieminte a fratiloru de unu sange nedesbinati in partide."

Iéra „Albin'a" vorbesce astfeliu:

Actum est!

Adunarea din Sabiiu — a luatu dejá pusetiune.

Precum amentirâmu la capetulu nrului 29 alu foiei nóstre, sub rubric'a „*Mai nou*", asiá s'a si templatu. Conferinti'a româna natiunale, adunata din tóta Transilvani'a in Sabiiu, dupa discusiune lunga si agera, Dumineca sér'a câtra 10 óre, aprópe in unanimitate, pronunciá *absoluta passivitate* fatia de alegerile ce au sa urme in curendu pentru diet'a magiara din Budapest'a.

Publiculu românu scia ca noi, nainte de trei ani, ne-amu dechiaratu contr'a passivitàtii absolute, asiá cum se practicá ea pre atunci in acele pârti; scia si aceea, ca noi si atunci, dara si in fati'a adunarii din Sabiiu amu dechiaratu, cumca ori-ce s'aru decide, numai sa fia in solidaritate, si sa se esecute cu onóre si rigóre, noi vomu recunósce si sustiené din a nóstra parte cu indatenat'a-ni supunere.

Atâtu depesiele telegrafice, câtu si corespundintiele ce primirâmu despre procederea si resultatulu adunârii din Sabiiu, suntu calificate de a ni dovedi, cumca conditiuniloru amentite s'a satisfacutu.

Trei puncturi séu momente principali suntu, cari merita tóta atentiunea, si anume:

Antâiu, ca adunarea din Sabiiu a renoitu dechiararea de aderintia la program'a dela 1848;

A dóu'a, ca toti partecipantii — pâna la unulu — s'au ingagiatu la solidaritate;

A trei'a, ca conclusulu pentru passivitate absoluta s'a luatu aprópe in unanimitate, dupa constatarea din firu in peru — prin impregiurârile faptice, cum-ca activitatea pentru natiunea româna din Transilvani'a nu póte sa aiba alte consecintie, decâtu daunóse si rusinóse.

Inca dóue precautiuni merita a fi amentite si aprobate: a) ca adunarea si-a inceputu enunciârile prin manifestarea de leialitate si patriotismu; b) ca si-a datu truda a combiná celu mai corespundietoriu modu de esecutare a conclusеloru sele.

Si acum noi intrebâmu:

Care este propriamente adeveratulu intielesu, adeverat'a valóre si importantia a conclusеloru din Sabiiu?

Este manifestarea totalei, completei nemultiamiri a romanimei din Transilvani'a — cu legile, institutiunile, administratiunea domniloru dela putere; este celu mai invederatu votu de neincredere pentru tóta stapânirea, tóta politic'a erei noue dela 1867 in cóci.

Cine acést'a nu vede si nu pricepe, orbu trebuie sa fie; iéra cine de naintea acestei manifestatiuni si inchide ochii, — de alu acelui'a patriotismu, semtiu de dreptate si umanitate — Ddieu bunulu sa ne ferésca!

Se intielege, ca in fati'a concluseloru din Sabiiu, contrarii acelor'a, domnii de la putere, 'si voru pune tóte silintiele pentru de a dovedí, cumca poporulu nu consemte cu inteliginti'a sea, adunata la Sibiiu. Deci cei ingagiati prin conclusele amentite, sa-si tiena de sacra detorintia, chiaru de o causa de onóre, a esplicá poporului pretotindenea intielesulu si motivele acelorasi conclusele.

Sub acestu punctu de vedere, in acestu intielesu, si cu acésta presupunere — noi salutâmu conclusele de la Sibiiu. —

Publicarea protocóleloru a cârtiloru funduarie in Transilvani'a.

EDICTU.

Despre publicarea câtiloru funduarie pregatite respective suscepute in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din *Muresiu-Vasiarheiu*, impartite judecatorieloru cercuale din Nyárád-Szereda; in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din *Dev'a*, impartite judecatorieloru cercuale din Hunedór'a; in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din *Aiudu*, impartite judecatorieloru cercuale din *Aiudu*, *Muresiu-Uiór'a* si *Blasiu*; in comunele tienatórie de sedri'a judecatorésca din *Abrudu*, impartite judecatorieloru cercuale din *Abrudu* si *Câmpeni*; mai incolo in comunele: *Siardulu-unguresçu*, *Silvasiu*, *Gycke*, *Gerebenisiu* si *Siarpatocu*, unde localisarea acum s'a finitu; in fine in comunele sedriei judecatoresci *Sabiiu*: Lancremu, Petrifaleu si Siugagu, tienatórie de judecatori'a cercuale din *Siebesiu*.

In urm'a ordinatiunei inaltului ministeriu reg. ung. de justitia d. d. 19 Martiu, 1875. Nr. 8578 in privinti'a mentiunatetoru operate de cârti funduarie se facu cunoscute urmatórele:

I.

Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduarie este pre deplinu terminate.

a) in comunele sedriei judecatoresci din *Muresiu-Vasiarheiu*, tienatórie de judecatori'a cercuale din *Nyárád-Szereda*; adeca in comunele: Abod, Atosfalva, Baczka-Madaras, Bálintfalva, Bede, Bere, Bere-Keresztur, Bőő, Buzaháza, Csikfalva, Csitt-Szent-Márton, Csókfalva, Deményháza, Demeterfalva, Erdő-Szt-György, Ehed, Geges, Gyalakuta, Havadtő,Havad, Harasztberék, Hódos, Jobbágyfalva, Jobbágytelke, Iszló, Kelementelke, Kendő, Kibéd, Kis-Adorján, Köszvényes Köszényes-Remete, Magyaros, Mája, Makfalva, Markod, Mikeháza, Moson, Nagy-Adorján, Nyárád-Andrásfalva, Nyárád-Gálfalva, Nyárád-Szt-Anna, Nyárád-Szent-Imre, Nyárád-Szt-Lászlo, Nyárad-Szereda, Nyomát, Rigmány, Sárd, Seprőd, Selye, Siketfalva, Sóvárad, Szóváta si Ilyésmező, Szt-István, Szent-Gerlicze, Szt-Háromság, Szt-Lőrincz, Szent-Simon, Szővérd, Tompa, Torboszló, Vadad, Vadasd, Vecze;

b) in comunele sedriei judecatoresci din *Dev'a*, tienatórie de judecatori'a cercuale din *Hunedór'a*, adeca in comunele: Nadasdu din josu, Teliucu din josu, Alunu, Aranyos, Batizu, Batrin'a, Boos, Buituru, Bunil'a, Buzdularu, Cerbelu, Cern'a, Cernisiór'a, Cerisioru, Cincisiu, Doboc'a, Geunós'a, Runcu-micu, Nadasdu din susu, Teliucu din susu, Feresdu, Pestis'ulu din susu, Flores'a, Golesiu, Grosu, Govasdi'a, Gyalár, Hosdatu, Hosdo, Cergesiu, Calanu-micu, Muncielu-micu, Santamaria de piatra, Lelesu, Munereu, Muncielu-mare, Runcu-mare, Ocolisiu-mare, Nándor, Valea-Nandrului, Poian'a-Rechitieli, Poeniti'a-Tomei, Poeniti'a-Voinii, Paros'a, Plopu, Crisienu, Racasdea, Rud'a, Sancraiu, Socetu, Sohodolu, Tamasielu, Topliti'a si Bai'a lui Crau, Valaru, Vadu-Dobrei, Ulmu, Zalasdu, Jsosanu;

c) in comunele sedriei judecatoresci din *Aiudu*, impartite de judecatori'a cercuale *de acolo*, luându afara comunelele: Ponoru si Remetea; adeca in comunele: Caldu din josu, Asinipu, Girbov'a din josu, Béld, Benicu, Cete, Ciumbrudu, Celn'a, Stremtiu, Jomalu, Feleiudu, Girbov'a din susu, Joasu, Galdu din susu, Cingadielu, Galteu,

---

FOISIÓRA.

Cunoscintie despre sistem'a metrica.

(Din prelegerile in localulu Reuniunei sodaliloru români din Sabiiu de N. *Cristea.*)

(Urmare)

Mesur'a si pondulu metricu dupa firea si impartirea loru.

Scimu ca *metrulu* este a diecea milióna parte din unu cuadrantu (patrariu) de meridianu alu globului pamentului nostru. Scimu mai departe ca in Franci'a s'a luatu *metrulu* de basea séu de unitatea tuturoru mesuriloru, si ca pre basea séu unitatea acést'a s'a claditu sistemulu metricu. Deci sa urmarimu putienu firea si sa vedemu si impartirea sistemului metricu.

a) Pentru mesur'a lungimiloru d. e. a distantieloru, mesurate pâna ací cu urme, stangini etc.; totu asiá pentru mesurarea materieloru d. e. a pândiei, panurei etc. unde ne servea cotulu etc.; pentru a inaltimiloru si afundimiloru are sa servésca de ací incolo *metrulu.*

Déca avemu sa mesurâmu lungimi, inaltimi séu afundîmi mai mari de câtu 1 metru si ne trebuie sa luâmu mesuri mai lungi, n'avemu decâtu sa luâmu, dupa sistem'a decadica pre carea este cladita tóta sistem'a metrica, mesur'a indiecita a metrului, va sa dica, sa luâmu o mesura carea contiene diece metri si atunci vomu avé mesur'a numita *decametru.* Avemu lipsa de o mesura si mai mare, atunci ne urcâmu la cea indiecita a decametrului séu la cea insutita a metrului. De luâmu d. e. mesur'a de diece decametri, amu luatu de diece ori diece metri si mesur'a acést'a face o suta de metri; de luâmu de o suta de ori unu metru iérasi avemu mesur'a de o suta de metri. Mesur'a acést'a de diece *decametri* séu de o suta de metri se numesce *hectometru.* Si *decametru* si *hectometru* la mesurile lungimiloru in viéti'a practica nu se intrebuintiéza.

In viéti'a practica facemu o saritura preste aceste dóue mesuri. Luâmu adeca mesur'a care face de diece ori unu hectometru (10×100 metri= 1000 metri), séu carea face de o suta de ori unu decametru (100×10 metri = 1000 metri), séu de o miia de ori unu metru (1000×1 metru = 1000 metrii). Precum se vede din cifre, ori cum luâmu mesur'a acést'a, resultatulu este unulu de acel'asi, basatu pre sistem'a decadica a metriloru, o miia (1000) de metri. Mesur'a acést'a de 1000 metri se numesce *chilometru* séu *kilometru.* Acést'a este cea mai intrebuintiata in viéti'a practica si dupa dens'a mai urmédia cea indiecita a chilometrului (de 10×1000 metri) carea face 10.000 metri si se numesce *myriametru.* Acést'a din urma face dupa mesurile de pâna acum 1.45 milu geografice.

Dara déca avemu sa mesurâmu lungimi mai mici decâtu unu metru atunci impartimu metru dupa aceea sistema decadica in *diece* pârti egale (|—|—|—|—|—|—|—|—|—|—|). Un'a din diece pârti egale, este, firescu lucru a *diecea* parte ($^{1}/_{10}$) din 1 metru. Mesur'a ce resulta din impartirea acést'a se numesce *decimetru.*

Avemu lipsa de a mesurá lungimi si mai mici, atunci impartimu decimetrii in câte alte diece pârti, ceea ce va se dica cele diece pârti le immultimu*) de diece ori si ne dà o suta de pârti ($^{1}/_{100}$). Mesur'a ce resulta din immultirea séu mai bine impartirea acést'a o numimu *centimetru.*

Inmultiendu séu impartiendu mai departe fia-care din mesurile acestea in câte diece pârti, ceea ce va se dica ca cele o suta de pârti le immultimu de diece ori, ne dà o miia de pârti ($^{1}/_{1000}$). Mesur'a din immultirea acést'a se numesce *millimetru.*

b) Pentru mesur'a suprafetieloru d. e. a unei mese, table, a unei livedi, lacu etc., unde pâna ací mesurámu cu miluri cuadrate, juguri, stângini cuadrati s. a. m. d. are sa servésca de ací inainte totu *metrulu* inse celu *cuadratu. Metrulu cuadratu* este marimea unei suprafetie, a cârei si lungimea si latimea este de câte unu metru. Subimpartirile suntu si aici cá la metru simplu si adeca: *decimetru* cuadratu, *centimetru* cuadratu si *millimetru* cuadratu. In susu inse se schimba *numirile*, asiá d. e. unu decametru cuadratu se numesce: *ar*; 10.000 metri cuadrati se numesce *hectar.* Acést'a este mesur'a cea mai usitata la câmpuri in tierile unde este introdusa sistem'a metrica.

c) De mesura pentru corpuri servesce *cubulu* a cârui fia-care canta este de *unu* metru. Subimpartirea este si aici: decimetru cubicu, centimetru cubicu si millimetru cubicu.

d) Pentru mesur'a fluiditâtiloru si cerealeloru, unde pâna ací mesurámu cu védr'a, cup'a, fertaiulu; cu merti'a si galét'a, va serví de base a mesuriloru *litr'a*, carea inse totu *metru* lu are de basa.

Litr'a o aflâmu astfeliu: luâmu unu cubu cavu (golu), carele e de unu decimetru de inaltu, de lungu si de largu. Acest'a implutu cu apa destilata de o temperatura de 3.2° Reaumur séu 4° Celsius, cându are ap'a dessimea cea mai mare ne dà unitatea mesurei ce numimu *litra.* Mesura mai mare decâtu litr'a in viéti'a practica este litr'a insutita séu 100 litre, carea se numesce *hectolitru* si represinta in comerciu védr'a séu galét'a nóstra.

In josu, séu subimpartita litr'a ne dà *decilitre* ($^{1}/_{10}$) si *centilitre* ($^{1}/_{100}$).

e) Dreptu mesura a greutâtiloru in loculu pundului, mâjei, etc. va serví dupa sistemulu metricu *gramulu.* Cum ajungemu la mesur'a acést'a? Procedându cá la aflarea unei base séu unitâti pentru fluinditâti si cereale, luâmu adeca unu cubu cavu de 1 decimetru de lungu, de inaltu si de largu, lu implemu cu apa si o cumpanimu cu unu corpu de asemenea greutate, intr'unu spaciu fâra de aeru. Greutatea egale cu greutatea apei din cubu, séu greutatea apei din cubu ne dà unitatea, carea se numesce *gramu.* Gramulu inca se imparte in *deci*gramuri, *centi*gramuri si *milli*gramuri. Iéra in susu urmandu cá la metru avemu *deca*gramuri (10 gramuri), *hecto*gramu (100 gramuri) si *chilo*gramu (1000 gramuri). Numai chilogramulu este mai usitatu in viati'a practica, care face atâtu câtu 2 pundi vamali. Maj'a metrica (= 2 mâji vamale) are 100 chilogramuri.

Mesurile, séu unitâtile mesuriloru in sistem'a metrica voru fi asiá dara urmatórele: 1. metrulu, 2. metrulu cuadratu, 3, arulu, 4. metrulu cubicu, 5. litr'a si 6. gramulu.

(Va urmá.)

---

*) Mai dreptu s'aru putea dîce ca le impartimu, pentruca pàrtile unui intregu numai atunci devinu mai multe la numeru, când impartimu unu intregu in casu mai multe pàrti.

Gimbasiu, Joas'a, Hùpurt'a. Igeelu, Intra-Galdu, Ogugisiór'a, Siumusiu, Coslardu, Girboviti'a, Chricâu, si Craiov'a, Liorintiu, Lepadea-unguréscа, Bucerdea-unguréscа si Bucerdea-romanéscа, Begenu, Beti'a, Maros-Kapud, Sentembru, Sancraiu, Mesracu, Misant'a, Mirasleu, Marjin'a, Poian'a, Pajid'a, Lepadea-romanéscа, Ratesiu, Paczalca, Slobod'a, Ujfaleu, Tibor, Tompaháza, Teusu, Hodoerimu, Vajasd. Cacov'a:

d) in comunele sedriei judecatoresci din *Aiudu*, tienatórie de judecatori'a cercuale din *Muresiu-Uiór'a*, luandu afara comunele: Hiri'a, Spalnac'a, Copandu, Bichisiulu ungurescu, Muresiu-Ghesi'a si Santu-Benedicu, aflandu-se hotarele acestor'a inca sub comasare; adeca in comunele: Botediu, Cecalac'a, Ciung'a, Ciuciu, Atientisiu, Alecusiu, Uiór'a de susu, Forró, Gabudu, Gambutiu, Isteodea, Captalanu, Cuciu, Nandr'a, Herepei'a-unguréscа, Cisteiulu-ungurescu, Muresiu-Uiór'a, Medvisiu, Miklóslaka, Nagylak, Silvasiulu-romanescu, Tordasiu-romanescu, Oroszi, Ozd, Petrilaka, Szent-Iakab, Silea;

e) in comunele sedriei judecatoresci din *Aiudu*, tienatóre de judecatoria cercuale din *Blasiu*; luându afara comun'a; Pouc'a, pentru comasare; adeca in comunele; Blasiu (opidu), Blasiu (satu), Besineu, Bucerdea granósa, Ciufudu, Lupu, Tiapu, Craciunelu, Cergaulu micu, Brosteni, Mihaltiu, Monarade, Cergaulu mare, Obregi'a, Ohaba Bogatulu-romanescu, Cisteiulu-romanescu, Armeni, Cinade, Spatacu, Siorostinu, Teu, Tür, Rosi'a, Véza.

f) in comunele sedriei judecatoresci din *Abrudu*, tienatóre de judecatoriele *de acolo*, adeca in comunele: Abrudu satu, Buciumu, Fenesiu, Gálatiu, Carpenisiu, Musc'a, Petrosiani, Pesac'a Zlachn'a (cu Valea-Dosului si Trimpoelu);

g) in comunele sedriei judecatoresci din *Abrudu*, tienatóre de judecatori'a cercuale din *Campeni*; adeca in comunele: Albacu, Vidr'a de josu, Bistr'a, Bradiesti, Ciertegie, Cior'a, Vidr'a de susu, Lupsi'a, Lupsi'a-Hadarau, Lupsi'a-Valea, Muncielu, Neagr'a, Offenbaia, Ponorelu, Sartosiu, Sasa-Lupsi'a, Sohodolu, Scarisiór'a, Secatur'a, Campeni, Vinti'a-Lupsi'a;

h) in comun'a *Siardulu ungurescu* tienatóre de sedria si judecatoria cercuale din Clusiu;

i) in comun'a *Caianu-ungurescu*, tienatóre de sedria judecatoréscа de acolo, impartite judecatoriei cercuale din Cosiocn'a;

k) in comun'a *Silvasiu*, tienatóre de sedria judecatoréscа de acolo, impartite judecatórei cercuale din Mociu;

l) in comun'a *Gerebenisiu*, tienatóre de sedria judecatoréscа Muresiu-Vasiarheiu, impartite judecatórei cercuale din Mezö-Bánd;

m) in comun'a *Siarpotocu*, tienatóre de sedria judecatoréscа de acolo, impartite judecatórei cercuale din Reghinu;

n) in comun'a *Jeac'a* (Gyeke), tienatóre de sedria judecatoréscа din Gherl'a, impartite judecatoriei cercuale din Sicui; in fine

o) in comunele sedriei judecatoresci din Sibiiu, si de judecatori'a cercuale din Sebesiu, adeca in comunele: *Lancremu, Petrifalau si Siugagu*, unde localisarea acum'a s'a finitu.

Cârtile funduarie pre deplinu terminate a comuneloru mentionate, dimpreuna cu registrele parcelarie de posetiune si desemnulu liniamenteloru de acelea tienatore se voru transpune dela 1-a Iunie 1875 la oficialele de carti funduarie ordinate lânga judecatoriile mentionate sub II, unde ale vedé ori-cui e permisu in órde oficióse.

II.

Afacerile de cârti funduarie le provede:

1) sedri'a judecatoréscа din *Muresiu-Vasiarheiu* pentru comunele, enumerate sub I, a) si pentru comun'a sub I, l).

2) sedri'a judecatoréscа din *Dev'a* pentru comunele enumerate sub I, b).

3) sedri'a judecatoréscа din *Aiudu* pentru comunele enumerate sub I. c) d) si e).

4) sedri'a judecatoréscа din *Abrudu* pentru comunele enumerate sub I. f) si g).

5) sedri'a judecatoréscа din *Clusiu* pentru comunele enumerate sub I. h) i) si k).

6) judecatori'a cercuale din *Reghinu* inputernicita cu afacerile, in trebile cartiloru funduarie pentru comun'a sub I, m).

7) sedri'a judecatoréscа din *Gherl'a* pentru comun'a sub I. n).

8) judecatori'a cercuale din *Sebesiu*, imputernicita cu afacerile in tribile cartiloru funduarie pentru comunele enumerate sub I, o).

(Va urmá.)

Nr. 101. — 1875.

Conchiamare.*)

Comitetulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu — luându in vedere unele impregiurâri de o influintia considerabila si inevitabila asupr'a celoru mai de aprópe afaceri ale Asociatiunei, ivite pre neasceptate in decursulu anului acestui'a — a decisu in siedinti'a sea estraordinaria din 26 ale lunei curente, a invitá pre subscrisulu presidiu, cá pre bas'a si dupa dispositiunea §. 21. din statutele Asociatiunei, aprobate prin Préinalt'a decisiune maiestateca din 6 Septembre 1871, si emanate prin emisulu escelsului Gubernu r. transilvanu din 26 Septembre 1861 Nr. 7693, se conchiame o adunare generala estraordinaria a membriloru Asociatiunei.

Corespundiendu deci subscrisulu presidiu amintitei invitatiuni, conchiama prin acést'a pre bas'a si in puterea §-lui susu-citatu adunarea generala *estraordinaria* a Asociatiune nóstre *pre 6/18 Iuliu 1875 in cetatea Alb'a-Iuli'a (Belgradu)*, si róga pre toti onorabilii membrii ai Asociatiunei a concurge si a participá la acésta adunare.

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu.

Sabiiu in 28 Maiu 1875.

Iacobu *Bolog'a*, Vice-presied. Ioanu V. *Russu*, Secret. II.

Anunciu.

In sensulu decissiunei adunârei generali cercuali a despartiementului alu III din anulu trecutu si amesuratu conclusului subcomitetului din 15/5 1875 — adunarea generale cercuale a numitului despartiementu alu asociatiunei transilvane pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului romànu — se va tiené *in opidulu Orlatu — la 8/20 Iuniu, adeca dumineca dupa rosalii a. c.* —

Acést'a se aduce la cunoscintia publica, invitandu-se atâtu domni membri precum si toti românii binevoitori a participá in numeru câtu se póte de mare. —

Cu acésta ocasiune se voru tiené si dóue discursuri interesante, unulu de dlu profes. D. *Comsi'a* „despre pomologia“ — altulu de dlu N. P. *Petrescu* „despre scólele populare.“ —

Din siedinti'a subcomitetului a despartiementului III tienuta in Sabiiu la 4 Iuniu n. 1875. —

I. *Hani'a*, directoru. Dr. Nicolau *Olariu*, actuariu.

Romani'a.

Galati, 17 Laiu 1875.

Inca 48 óre ne despartu de momentulu, in care corpurile legiuitórie voru intrá iérasi in plin'a loru activitate. Pentru sessiunea acést'a amu semnalatu dejá ca dóue cestiuni de unu ordinu fórte capitalu au a se desbate in sinulu nóuei representatiuni natiunale; prin un'a (tratatele de comerciu) se va statuá in dreptu si faptu independinti'a nóstra comerciala, de care ne amu bucuratu ab antiquo incheiandu cu suveranii cei mai ilustri ai Angliei, Franciei, Austriei, tratate ce regulara raporturile economice intre tiér'a nóstra cu celelalte puteri, fâra cá nimene si in nici o epoca sa fi ganditu a pune in discutiune acestu dreptu irefutabilu alu autonomiei tierei nóstre. Prin a dóu'a cestiune (calea ferata la Predélu) déca ea in principiu n'aru fi determinata prin o conventiune dejá incheiata cu Austri'a, amu fi avutu de discutatu, cum discutaramu la tempu, pâna la ce punctu lini'a Predélu nu e prejudiciabila marii nóstre artere ferate dela Verciorov'a, inse fiindu ca faptulu este dejá implinitu, actualei representatiuni natiunale nu-i remâne decâtu missiunea de a cautá sa dea constructiunea in conditiunile cele mai avantagióse tierei, si unei companii seriόse care se nu reinoiéscа epoc'a de durerósa amintire a lui Strusberg si consortium. Traimu in o epoca, in care curentulu cestiuniloru economice priméza toti ceilalti curenti, si din acestu punctu de vedere este bine cá românii sa nu uite insemnatele cuvinte pre cari unu bunu patriotu romànu le recomenda reflecsiunei nóuei generatiuni, adeca ca mai tóte incurcaturile nóstre provenira de acolo ca: „amu pusu in totudéun'a politic'a in economia si nu puseramu economi'a in politica.“ Déca in adeveru nu ne amu fi grabitu a amestecá in valmasagulu lupteloru nóstre politice cestiuni economice de cea mai mare importantia, Romani'a aru fi coronatu póte oper'a la care este nevoita a incepe abiá astadi; se vede inse ca nici trecutulu, nici nevoile tierei nu potu slugí inca de ajunsu pentru unele partide, de óre-ce in mediloculu atâtoru cestiuni economice de cea mai mare insemnatate pentru viitoriu, organele de politica militanta nu gasescu altu medilocu mai bunu de a hraní spiritulu publicu si a luminá consciintiele decâtu turnandu necontenitu inasprirea. Acésta sistema, dupa noi uni'a, nu póte duce decâtu la consecintie regretabile; tiér'a se deprinde a nu vedé in acelu jocu alu lupteloru de partide — ce suntu indispensabile in mecanismulu constitutiunalu — decâtu joculu passiuniloru, iéra nu alu principieloru, si apoi odata ajunsi ací, e indiferentu a mai ascultá pre unii séu altii, câci si invinsi si invingatori cauta a merge in acel'asi drumu.

„V. C.“

Messagiulu

cu care s'au deschisu corpurile legiuitórie ale Romaniei in 19 Maiu v. a. c.

Domniloru senatori, domniloru deputati!

V'amu convocatu in sesiune extraordinaria spre a ve ocupá cu proiecte de legi importante a câroru aplicare si utilitate urgenta nu putea suferí intardiere.

D-vóstra, domniloru senatori, alu câror'a patriotismu si esperintia luminata le cunósce dejá tiér'a, veti pune, suntu siguru, acum cá si in trecutu, aceeasi activitate, acelasi devotamentu incercatu, pentru a face cá si acésta sesiune extraordinaria sa fia totu atâtu de avuta in bune resultate pentru tiéra, cá si sessiunile trecute, in care ati avutu ocasiunea a dobandí drepturi la stim'a si recunoscinti'a tierei.

Acésta sessiune estraordinaria este intâi'a, domniloru deputati, a vietiei d-vóstre parlamentarie. Suntu fericitu de a ve adresá in persóna cele dintâiu salutâri de buna venire.

Chiamati a fi representantii natiunei, nu in urm'a unui conflictu séu disolvâri, ci, dupa ce, intr'unu modu naturalu si memorabilu, fost'a adunare si-a terminatu mandatulu, vi se póte cu dreptu predice ca, nascuti sub auspicii atâtu de fericite, veti scí a ve indeplini missiunea, in lung'a domniei vóstre cariera, asiá cum s'o terminati incongiurati de aureol'a unoru servicii reale aduse patriei.

Camer'a precedenta, realisându, prin lucrârile sele de patru ani, atâtea mari si recunoscute imbunatâtiri, si fiindu necontenitu in deplina armonia cu Guvernulu Meu, a intaritu basele adeveratului regimu constitutionalu la noi, si a facutu a se avé incredere in junele nóstre institutiuni de guvernu liberu, cari se intarescu intr'o tiéra numai prin o intieléptа aplicare a principieloru de ordine si de autoritate, cari nu escludu nici progresulu nici libertatea.

Astfeliu de câti-va ani incóce, stabilitatea devení si la noi o realitate, iéra nu numai unu cuventu; si progresulu se realiséza incetu, dara permanentu si constantu. Tiér'a nóstra dobandí, in acestu chipu, o reputatiune meritata, si inspira in Europ'a incredere in viitoriulu ei.

Oper'a este dara inceputa. Domni'a Vóstra, noi deputati, din nou mandatari ai tierei, continuati-o. Tari prin noi puteri, imbarbatati prin increderea ce vi s'a acordatu si prin progresulu din trecutu ce s'a realisatu, veti scí a continuá oper'a, perfectionând'o, consolidând'o, complectând'o.

Suntemu unu poporu micu cá numeru, cá intindere teritoriala. Putemu insa fi apreciati cá unu poporu mare, prin puterea dreptului nostru, prin respectulu si increderea ce vomu scí a inspirá. Sa cautâmu puterea nóstra in desvoltarea tuturoru sorginteloru avutiiloru nóstre, in organisarea nóstra interióra, in adoptarea si aplicarea inbunatâtiriloru compatibile cu positiunea si interesele nóstre, in practicarea, in fine a principieloru de libertate si de ordine in acelasi tempu.

Cându, tari prin acésta putere din intru, vomu scí a inspirá incredere in afara, mentinendu-ne in stricta limita a legalitâtiei tractateloru, sustienendu, cu moderatiune, dara cu nestramutare, drepturile nóstre strabune; cându practicându o politica intieléptа de respectu pentru altii, vomu cautá numai a revendicá si pentru noi esercitiulu drepturiloru nóstre autonome, si a ne tiené, conformu politicei nóstre de echilibru, in cele mai bune relatiuni cu marele puteri garante: atunci, puterea nóstra morala din afara va fi totu asiá de reala cá si cea din intru. Natiunalitatea romàna va deveni astfeliu din ce in ce si mai asigurata si mai intarita.

Domni'a Vóstra, domniloru deputati, sunteti chiemati a continuá acésta opera din afara, cá si cea din întru. Missiunea D-Vóstre este dara mare si frumósa; indeplinita in cursulu vietiei d-Vóstre parlamentare de patru ani, cu patriotismu, inteligentia si abnegatiune, veti puté, suntu siguru, dobendí titluri la recunoscinti'a generatiuniloru viitóre.

In sesiunea actuala, d-loru senatori si d-loru deputati, sunteti convocati numai pentru unu tempu scurtu de trei-dieci de díle.

Acestu tempu va fi destinatu, in parte, pentru a se verificá titlurile dloru deputati si a se constituí camer'a. Veti avé apoi, dloru senatori si dloru deputati, a impliní vacanti'a ce cu regretu ve anunciu ca s'a facutu in scaunulu de primatu alu Romaniei. Incetandu din viétia, inaltu Présanti'a Sea fericitulu Nifonu, care a sciutu, in lungulu tempu alu santei sele misiuni, a sustiené si a aperá demnitatea si independinti'a bisericei nóstre ortodocse române, sunteti chiamati, dupa lege, a alege pre succesorulu seu la cea dintâiu sesiune. Aveti a ve ocupá, in urma, de câte-va proiecte importante relative mai alesu la cestiuni economice si financiare, cari nu puteau suferí amanare.

---

*) Noi amu primitu conchiamarea acést'a numai Vineri 23 Maiu st. v., adresata la persón'a Redactorului. Dupa ce vedemu o asemenea conchiamare publicata in „Gazet'a Transilvaniei“ Nr. 37 dela 22 Maiu (3 Iuniu), credemu ca nu vomu gresí, déca o dâmu si noi publicitâtiei. Red.

Intr'acestea, proiectulu de concesiune alu drumului de feru dela Predélu si celu dela Aiudu, jóca celu dintâiu rolu.

Legati dejá printr'unu actu internatiunalu cu statulu vecinu alu Austro-Ungariei, suntemu tienuti a se versí, in terminu scurtu, pâna la Augustu 1878, lini'a de junctiune dela Ploiesci la Predélu.

Este dara nu numai unu folosu economicu fórte insemnatu, este inca o cestiune de onóre cá acésta linia sa fia terminata la epoc'a stipulata; si nu amu puté ajunge acésta tienta decâtu votandu-se, chiaru in acésta sessiune, concesi'a obtienuta in urm'a concursului ce s'a publicatu; câci numai astu-feliu, se va castigá campani'a anului curentu.

Aceeasi activitate, acela'si studiu seriosu veti pune, suntu siguru, domniloru senatori si domniloru deputati, spre a discutá si celelalte proiecte ce vi se voru presentá in acésta sesiune.

Astu-feliu, prin cooperarea si acordulu intre tóte puterile statului, cându senatu, camera si guverne ajutati de toti bunii români, voru lucrá impreuna uniti in principii si in actiune, viitoriulu Romaniei va fi asiguratu si patri'a va fi mandra de fii sei.

Dumnedieu sa binecuvinteze lucrârile domniiloru vóstre.

„*Press'a*“ introduce acestu cuventu de tronu cu urmatórele cuvinte:

„Astadi s'a facutu de câtra Mari'a Sea, in persóna, deschiderea sessiunei estraordinarie a adunâriloru cu unu entusiasmu si manifestâri atâtu de espressive adresate de câtra corpurile legiutórie câtra suveranulu nostru, cum nu ne aducemu aminte sa se fi vediutu alta data.

Putemu dice, cu dreptu cuventu, si fâra nici o esageratiune, ca vederea Domnitoriului, indata ce s'a aretatu pre treptele tronului, pare ca a electrisatu camera si senatu. Aplause, entusiasmu si strigate frenetice de „ur'a, sa traiésca Domnitoriulu“, au facutu sa resune sal'a adunârei, de mai multe ori repetite, si mai nainte de a pronunciá unu singuru cuventu Domnitoriulu, care multiamea cu fericire la aceste semne de respectu si afectiune. Senatorii si noii deputati, prin acésta entusiasta primire, pare ca au voitu sa faca o puternica manifestatiune de iubirea, devotamentulu si increderea ce corpurile legiuitórie ale statului au, cá toti bunii români, in suveranulu loru, in fundatorulu dinastiei române.

Iubirea si increderea ce natiunea româna are in suveranulu seu este cea mai puternica temelia a esistintiei nóstre natiunale, si cea mai solida pârghia a progresului in fiitoriu. De aceea suntemu mandri si fericiti ori de câte ori o vedemu manifestandu-se, atâtu intre noi si pentru noi, câtu si pentru straini. Si acésta fericire o simtimu, nu cá membri ai unui partidu, ci cá români: câci suveranulu este mai pre susu de partide, si puterea ce natiunea creéza print'rensulu este puterea tuturoru partideloru, adeca puterea tierei intregi de care are nevoia ori-ce partida.

Este remarcabilu cuventulu de deschidere ce Domnitoriulu a pronunciatu, si mai alesu cuvintele in specialu adresate camerei, din nou alésa. Elu a fostu acoperitu, dela inceputu pâna la sfersitu, cu unanime si cele mai entusiaste aplause.

A analisá acestu cuventu este a-lu slabí. 'Lu reproducemu numai in intregulu seu; cetitorii nostri 'lu voru meditá si apreciá mai bine. Elu cuprinde o espunere de principii, si de politica in intru si in afara, asiá cum sa satisfaca aspiratiunile nóstre de progresu si libertate in intru, si sa impace cerintiele unei natiuni ce voiesce a traí cá libera si autonoma, cu conditiunile respectului pâcei si ecuilibrului in orientu.

Astfeliu se desminte dupl'a calumnia ce se respandea contr'a nóstra: de câtra unii, ca, in intru s'aru cautá reinvierea unei reactiuni absurde séu unui despotismu impossibilu; de câtra altii, ca amu cautá sa turburâmu pacea cu unii vecini, séu sa punemu desbinarea nu scimu intre cari puteri, ori sa ne absorbimu cu o putere mai multu decâtu cu alt'a. Adeverulu inse, practicatu de guvernulu actualu si de fost'a camera in tempu de patru ani, adeverulu ce esista in presinte si care va continuá si in fiitoriu, erá ca, in intru se cautá numai intarirea sistemului constitutiunalu si institutiuniloru liberale prin aplicarea principieloru de ordine, de autoritate si de stabilitate; in afara, se practicá politic'a de ecuilibru, natiunala si traditiunala, si se aperau astfeliu, mai pronunciatu póte decâtu alta data, drepturile nóstre suverane: astfeliu ca, mentienendu-ne in bune raporturi cu tóte puterile, fâra a ne absorbi nici intr'unu chipu, dara facendu o politica de interese iéra nu de simtiementu, ne asigurâmu natiunalitatea nóstra, si practicâmu o politica curatu romanésca.

Varietâti.

* Archiducele *Albrecht* pléca Luni la bai'a de mare Trouville in Franci'a. In caletori'a sea va atinge si bai'a dela *Ems*, unde se afla tiarulu russescu *Alessandru* II, imperatulu Germaniei Vilhelm si imperatés'a August'a.

⁂ (*Date statistice interesante*) comunica unu deputatu dietalu in „*P. Jurnal.*“ La constituirea camerei s'au infatisiatu 345 deputati, unu numeru, care nu se mai vediù in decurgerea parlamentului. Preste totu camer'a numai in casuri de totu estraordinarie si la tempulu, cându se licuidau dietele si banii de cuartiru, fu bine cercetata si de multe ori trebuì sa apeleze presiedintele la consciinti'a de datoria a deputatiloru.

Franciscu *Deak* a cuventatu in sessiunea trecuta la 27 ocasiuni, mai pre urma la 10 Novembre 1873, cându si esprimà dorerea, ca Col. Tisza respinse alegerea sea in comissiunea financiale. Cu atâtu mai elocentu a fostu dep. Ad. Lazar. care a luatu cuventulu de 125 ori spre a tiené discursuri mai mici séu mai mari. E. *Simonyi* a vorbitu numai de 72 ori, dara a suplinitu ceea ce lipsea elocuentiei sele in respectu numericu fatia de coleg'a seu Lazar prin deviatiuni. Densulu a tienutu in genere celu mai lungu discursu ce s'a auditu in diet'a acést'a, de netto 3 óre si 28 minute. 105 deputati nu luara cuventulu nici odata. S'au presentatu 373 interpelatiuni si s'au respunsu la 240. Petitiuni s'au substernutu 1502 si tóte s'au resolvitu. Propuneri de sine statatórie s'au facutu 171, 161 suntu resolvite, proiecte de resolutiuni s'au presentatu 200, dintre cari s'au resolvitu 172. Numerulu totalu alu resolutiuniloru aduse de câtra camera e 5600.

Aceste suntu datele despre faptele dietei, esprimate in cifre. In anulu 1872 spesele parlamentului, care dupa cum se scie s'a inceputu in tómn'a acelui anu, s'au urcatu la 554,086 fl.; in 1873 a consumatu diet'a tierei 1,201,651 fl.; in 1874 — 905,173 fl. si in anulu acest'a 503,448 fl.; prin urmare diet'a trecuta a costatu 3,264,358 fl. Computandu pre basea acést'a, câtu de scumpa este o siedintia si o lege, resulta, ca fia-care siedintia — socotindu-se aici si discussiunile casei magnatiloru — costa in diametru 5818 si se vinu pre fia-care lege 21,618 fl. —

⁂ (*Numiri.*) Ioane Draganu fostu vice-notariu la judecatori'a distr. reg. din Alb'a-Iuli'a, s'au numitu notariu publicu reg. in S.-Sabesiu. Demetriu Bonciu, advocatu fostu deputatu, numitu notariu publ. reg. la Aradu; Michailu Besanu, advocatu fostu deputatu numitu notariu publ. reg. la Lugosiu, si Petru Nemesiu advocatu fostu deputatu numitu notariu publicu reg. la Brasieu.

Georgiu Pitigoiu numitu locoteninte in reg. 5 ce pórta numele lui Ludovicu regele Bavariei, — Georgiu Popoviciu numitu locoteninte in reg. 61 ce pórta numele lui Alessandru Cesareviciu mare-duce rusescu.

Michailu Balo jude ord. la tabl'a reg. din Budapest'a numitu membru ord. la curtea suprema jud. (de apelu).

Gecző consiliariu de sect. la minis. de justitia numitu presiedinte de senatu la tabl'a reg. din Tergu-Muresiului, in loculu devenitu vacante prin mórtea lui Dem. Mog'a.

⁂ (*Jurnalisticu*). Redactoru siefu la fói'a inspirata de Sennyey „Magy. Polit.“ care de aici nainte se va botezá „Kelet népe“ (poporulu orientului) vine in loculu lui Aur. Kecskemethy, Kállay. „Közérdek“ organulu fostului ministru presiedinte Bitto, incéta cu 15 Iuniu si se impreuna cu nou'a fóia „Kelet népe.“

⁂ (*Cronic'a personale.*) Post'a chinesa aduce scirea, ca imperatés'a Kea Shun veduv'a imperatului reposatu Tung Chih, a muritu. Indata dupa mórtea imperatului se dicea, ca tener'a sea veduva s'a sinucisu, dara, dupa cum ni asigura „Pek. Gaz.“ ea a reposatu la 27 Martie.

Raportu comerciale.

Sabiiu 4 Iuniu n. Grâu 3 fl. 60 xr. frumosu, 3 fl. 33 xr. mestecatu, 3 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 87; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 60 xr.; cartofi 1 fl. 7 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie ungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Maiu (4 Iuniu) 1875.

Metalicele $5^0/_0$	70	20
Imprumutulu natiunalu $5^0/_0$ (argintu)	74	45
Imprumutulu de statu din 1860	112	50
Actiuni de banca	960	—
Actiuni de creditu	230	75
London	112	55
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	82	—
„ „ „ Temisiorene	80	—
„ „ „ Ardelenesci	79	—
„ „ „ Croato-slavone	82	75
Argintu	102	—
Galbinu	526	$^1/_2$
Napoleonu d'auru (poli)	8	90

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de cl. III din Rotbavu, in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovului, prin acésta se escrie concursu pâna la 15 Iuniu a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu santu:

1. Casa parochiala cu realitâtile necesari, si o gradina.
2. 11 jugeri aratura, si $2^1|_2$ jugeri fenatiu
3. dela 115 familii câte 1 fl. 40 cr si in fine venitele stolari usitate.

Tóte aceste emolumente computandu-se in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Brasiovu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Petricu
protopopu.

(3—3)

Concursu,

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a III Valea-buldiului, in protopresbiteratulu Abrudului, se deschide concursu pâna la Duminec'a a dou'a dupa Rusali, 15 Iunie a. c.

Emolumentele suntu:

1. Dela 85 de case, câte un'a ferdela de cucuruzu sfarematu,
2, câte un'a dî de lucru dela fia-care casa,
3, venitele scolari regulate,
4, folosirea cimiteriului, si a unui fenatiu, de unu caru de fenu.

Doritorii de a conpetá la acésta parochia au de a-si substerne concursele — instruite conformu legíi — pâna la terminulu prefiptu, subscrisului, in Abrudu.

Abrudu in 15 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioane Gallu
prot. gr. or. alu
Abrudului.

(3—3)

Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa; diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACHSMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu. (2—3)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu. 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Nr. 42. ANULU XXIII.

Sabiiu in 29 Maiu (10 Iuniu) 1875.

Revista politicà.

Sabiiu 28 Maiu.

Miscârile electorali iau pre dî ce merge estensiuni totu mai mari. La altu locu comunicâmu o scire electorale ce ne venì deadreptulu dela Vintii inferiori. Din foile locale de aici vedemu asemenea miscâri la Mediasiu si preste dóue dile ne va incunosciintiá pres'a locale si departata despre tóte miscârile din cuprinsulu intregu alu tierei. In pârtile ungurene siansele se desvólta din dî in dî mai favorabilu pentru candidati din fostulu centru stângu cu delaturarea fostiloru deakisti. Impregiurarea acést'a o aducu unele foi in combinatiune cu scirea ce amu adus'o si noi despre modificarea séu prefacerea ministeriului ungurescu si staruindu pre lânga dens'a adaugu, ca modificarea séu prefacerea acést'a se va si intemplá indata dupa constituirea dietei, déca majoritatea va fi mai cu séma din fostii membri de ai centrului stângu.

Marti avé sa se tiena sub presidiulu Majest. Sele in Vién'a desbaterile in afaceri de ale bugetului comunu. Spre scopulu acest'a se ducu mai multi membri ai ministeriului ung. la Vien'a.

Ministeriulu ung. de financie pregatesce unu proiectu de lege, dupa care fabricile si intreprinderile cele nóue industriale sa se bucure mai multi ani de scutirea de contributiuni (imposite).

Afacerea *conventiunei comerciale* cu Romani'a pare a fi pasitu in altu stadiu. Foile din Budapest'a vorbescu intr'unu limbagiu mai domolu, de cum erá celu de deuna-dile, din care amu reprodusu si noi unele pasage. Caus'a acestei schimbâri o va puté gasí cetitoriulu in o notitia ce o publicà dîlele aceste oficiosulu „P. Ll.“ si adeca, ca Romani'a a mai facutu concessiuni. Cu totulu de alte pareri se vede a fi in privinti'a afacerei asiá de desu mentiunatei conventiuni de ani incóce „N. fr. Presse“ din Vien'a. „N. fr. Presse“ dice, ca ministeriulu Wenkheim = Tisza este decisu de a sustiené vam'a cerealeloru si déca s'aru invoí la vre-o concessiune, aru face-o numai pentru insemnate concessiuni reciproce din partea Romaniei. Cu parol'a acést'a, dice fói'a amintita, nu vomu ajunge nimic'a si Romani'a si de ací incolo va remané invingatória cu diplomati'a sea in fati'a marelui statu alu Austro-Ungariei. Interesulu imaginatu alu câtoru-va proprietari mari, care se vede a stá in legatura strinsa cu vam'a cerealeloru, este unu pretestu fórte binevenitu Romaniei, cu care incuie tóte portile esportului nostru comercialu.

Escursiunea Maj. Sele in *Galiti'a* si *Bucovin'a*, asigura mai multe diurnale, ca se va amaná pre alta-data. Chiaru si alte escursiuni, cum erá sa fia cea la Ems spre a se intalní cu imperatii nordului, adeca cu celu rusescu si germanu inca va remané astadata neefectuita. Punctulu principale la care se reduce espunerea séu intrelasarea acestoru escursiuni este celu financiale. Se dice ca caletori'a in Dalmati'a si Veneti'a a costatu 450,000 fl. si Maj. Sea nu voiesce cu nici unu pretiu cá astu-feliu de spese sa se petréca in bugetulu statului. Câtu pentru Bucovin'a, se dice, ca aru fi si alte consideratiuni. Domnitoriulu Romaniei, se dice, ca pre cale confidentiale aru fi facutu cunoscutu, ca o mare parte din locuitorii Romaniei intentiunéza a imbracá doliu generale din causa ca este o suta de ani dela incorporarea Bucovinei la Austri'a, cu tóte ca si-a datu tóta silinti'a sa impedece demonstratiunea acést'a neplacuta. Si asiá aru vení si in neplacut'a pusetiune din consideratiuni politice a nu-si puté face cuvenit'a si obicinuit'a reverinti'a la marginile tierei.

In tempulu din urma se audu sciri despre venirea contelui *Beust* la postulu de cancelariu, dela care s'a dusu la Londonu cá ambasadoru alu Austro-Ungariei.

Foile federaliste mai cu séma speréza ca cu schimbarea acést'a trebuie sa stea in strensa legatura si schimbarea sistemei in Austro-Ungari'a. Némtiulu dice: *Was man wünscht, das glaubt man gerne* (bucurosu crede omulu ce doresce). Oficiósele din Prussi'a, se vede, ca iau notitia de aspiratiunile aceste si au si inceputu cu amenintiarea indirecta, ca pre câtu tempu Austro-Ungari'a se va tiené de sistem'a presenta, póte sa fia sigura de vecinatatea cea buna a Germaniei. Va se dica, déca va cutezá Austro-Ungari'a a modificá ce-va in sistem'a statului, dupa cum se afla in presentu apoi vecinatatea cea buna va fi inlocuita cu un'a rea si consecuintiele atunci suntu necalculabile. „Nord Allg. Ztg.“ vorbindu despre conflictele cari au neliniscitu vre-o câte-va septamâni Europ'a se folosesce de ocasiunea de a dá contelui *Andrassy* testimoniulu de celu mai ageru diplomatu si barbatu de statu si a dice, ca *Germani'a nu-si va uitá de amiculu, carele a refusatu de a se face partasiu la suspiciósele si invidiósele insinuâri indreptate asupr'a Germaniei.* Acest'a este unu respunsu destulu de chiaru la sperantiele respandite ca *Beust* are sa devina iérasi cancelariu.

„Köln. Ztg.“ inca se esprima cam in intielesulu acest'a amenintiatoriu cându dice: „Dela Vien'a ni se spune, ca Imperatulu Austriei nu va merge la Ems (in Ems se vorbiá ca se facu pregatiri spre a primí pre Imperatulu in castelulu Schauenburg). Pentru consolidarea legaturei intre cei trei Imperati nu suntu de lipsa atâtea intalniri intre cei trei monarchi. Din contra, *incoronarea de repetite ori a lui Ioanu celu fâra tiéra* au datu lumei ansa sa se puna pre cugete. Legatur'a va stá cu deosebire pre câtu tempu *Andrássy* va stá la putere si in Austri'a nu se facu schimbâri in sistem'a guvernului si pre câtu tempu rót'a nu se va intórce cá sa aduca pre antiprussianulu *Beust* la putere.“

Nu mai este indoiéla, ori ce dice „N, Allg. Ztg.“ si consorti, ca pacea a fostu si déca nu amenintiata, dara celu putienu fórte problematica. Caus'a erá sa fia *inarmarea* Franciei. Parlamentulu Angliei a reversatu fórte multa lumina asupr'a situatiunei. Angli'a si pre urma Russi'a se vede ca au mirositu de tempuriu, ca Germani'a are de cugetu a atacá pre Franci'a pâna nu va fi gat'a cu inarmarea si au intrevenitu si au oblitu, pâna cându? nu se scie, diferinti'a intre Franci'a si Germani'a, asiá dicendu in nascere. Unu membru alu parlamentului englesu lord *Russel* a cerutu cá ministrulu englesu de esterne sa publice corespundenti'a diplomatica purtata cu puterile europene (afara de Austro-Ungari'a, carea nu e nici mentiunata nicairi) in afacerea acést'a. Ministrulu *Derby* inse denéga publicarea, pentru ca, dice elu mai suntu si alte lucruri de a se luá in consideratiune. „Punctele de diferintia suntu de o natura, incâtu, de-si eu nu sperezu, se *potu repetí* fórte usioru si de aceea, privindu afacerea din acestu punctu de vedere, nu credu ca aru fi in interesulu pâcei europene a espune tóte detaiurile negotiâriloru unei publicitâti mai mari, nici a le latí mai departe (Auditi! Auditi!). Si in adeveru nu-mi potu imaginá nimic'a, ce aru puté sterní si agerí mai in grâba iritatiunea si o situatiune neplacuta de ambe pârtile, *despre cari scimu, cà din nenorocire au esistatu* si de aceea credu ca lordii si-au anticipatu insisi respunsulu, care me simtiu indatoratu a-lu dá, cându 'mi esprimu parerea, ca nici intr'o privintia nu tienu a fi consultu sa punu hathiele respective pre més'a.“ (Auditi! Auditi!). Lord Derby dice mai departe in decursulu vorbirei sele ca n'a avutu nici o pofta de a spune lucrurile mai pre susu de cum suntu si nu astépta cá intrevenirea sea sa fia considerata de cineva de unu meritu alu seu. Ministeriulu si-a facutu numai detori'a in interesulu pâcei si alu dreptâtiei. — Pericululu unui resbelu dara aru fi deocamdata delaturatu.

Din *Vintii inferiori* ni se scrie ca la 25 Maiu (6 Iuniu) a fostu acolo adunati alegatorii cercului electoralu pentru candidarea fiitoriului deputatu pre periodulu dietale urmatoriu. Adunarea, dice corespundinti'a, a statu din inteliginti'a cea mai insemnata magiara din acelu cercu si din vre-o doue sute de representanti ai alegatoriloru.

Adunarea a prochiamatu unanimu de candidatu alu seu pre d-lu Acatiu *Barcsay*. Cu ocasiunea acést'a, candidatulu, cá fostu deputatu in periodulu trecutu la diet'a Ungariei, a raportatu despre activitatea sea mai intâiu in limb'a magiara, apoi in limb'a româna. In fine promise a primí candidatur'a, déca alegatorii voru consimtí cu program'a desfasiurata de densulu.

Dîarulu „Le Danube“, din Vien'a, asigura ca contele Andrasy va plecá la Pest'a spre a asistá la unu consiliu de ministri unde se va discutá conventiunea comerciala ce are a se incheiá cu Romani'a. D. Costaforu, agentulu Romaniei la Vien'a, a plecatu la Bucuresci, spre a grabí negociatiunile relative totu la acestu subiectu. Se póte deci sperá o solutiune prompta.

Dupa câtu amu aflatu noi, negociatiunile au fostu viue si lungi; unele puncte au fostu discutate si contestate. Acordulu inse s'a stabilitu, si nu se mai astépta de câtu aprobarea corpuriloru legiuitórie respective. De óre ce acésta conventiune va putea fi póte pusa in desbarea corpuriloru legiuitóre române chiaru in sesiunea presenta, ne pare utilu a aretá ací unele din dispositiunile sele mai principale.

In ceea ce privesce drepturile de intrare, s'a stipulatu ca voru fi percepute séu dupa greutatea meterieloru séu obiecteloru importante, séu „ad-valorem“, dupa vointi'a importatoriului; in acestu din urma casu tarif'a s'a ficsatu la 7½ %. Pentru taxele comunale, s'a stipulatu ca ele nu voru fi nici odâta mai mari pentru marfurile austriace de câtu acele ce se percepu pentru marfurile similarie indigene, afara de comun'a Bucuresci, inse si la ea s'a stabilitu unu maximum. De alta parte Austri'a lasa libere de ori-ce dreptu de importu séu circulatiune, cerealele din Romani'a in o zona de 50 mile englese (80 chil.); dincolo de acésta zona nu voru fi supuse de câtu la unu dreptu fórte micu. Vinurile se voru putea importá in butilii si in butóie. Aceste suntu dispusetiunile mai principale asupr'a câroru aflâmu ca s'a stabilitu acordulu.

Organismulu congresului gr. or. bisericescu si natiunalu serbescu.

Suna asiá:

„Organisatiunea congresului gr. bisericescu natiunalu serbescu, pre lânga sustienerea dreptului de suprema inspectiune, resp. de aprobare si intarire alu Maj. Sele cesarie si regie apostolice, pre cale constitutiunale esercìandu, se statoresce in urmatoriulu modu:

§ 1. Congresulu bisericescu gr. or. natiunalu serbescu este representanti'a credinciosiloru gr. or. din tienutulu metropoliei serbesci, in afacerile bisericesci scolari si cele fundatiunali tienatórie de acestea.

§ 2. Congresulu bisericescu gr. or. natiunalu serbescu se cuprinde din 75 representanti, dintre cari 25 se alegu din tagm'a preotiésca, iéra 50 din cea miréna, dupa ordinea electorale a congresului.

Archiepiscopulu din Carlovitiu, resp. metropolitulu patriarchu gr. or. serbescu, de asemenea episcopii diecesani, suntu dupa demnitatea loru membrii ai congresului.

§ 3. Deputatii congresuali se alegu pre trei ani. Mandatulu deputatiloru alesi mai tardiu, la locurile devenite in vacantia, espirá de odata cu a celoru la inceputu alesi.

§ 4. Deputatii nu suntu legati prin instructiuni din partea alegatoriloru.

§ 5. Asupr'a validitâtiei alegerei decide congresulu; spre acestu scopu elu are dreptulu de a emite comisariu pentru constatarea aceloru impregiurâri, ce trebuie sa le cunósca la deciderea asupr'a validitâtiei alegerei. Despre atare esmisiune totu-déun'a va insciintiá inainte pre autoritatea politica, iéra acést'a va luá mesurile necesari pentru sustienerea ordinei, dara conlucrarea ei numai pâna acolo e, ca comisariulu investigatoriu sa nu fia faptualminte impedecatu in activitatea sea.

§ 6. Deputatii pre tempulu activitâtiei loru primescu diurne si retributiunea speseloru de caletoria, in modulu statorindu prin congresu.

§ 7. Congresulu bisericescu gr. or. natiunalu serbescu ordinarminte se aduna totu la trei ani pre tempulu dintre pasci si rosalie; iéra estraordiminte dupa trebuintia.

Trebuinti'a unei adunâri estraordinarie o enuncia insusi congresulu, séu comitetulu congresuale, (§ 21) séu presiedintele acestui'a.

Tóta abaterea dela tempulu ordinariu alu adunârei, de asemenea prolungirea mai departe a unei adunâri ordinarie, precum si convocarea unei adunâri estraordinarie, — acésta din urma pre lânga aretarea obiecteloru de deliberatu, — este a se aduce prin presiedinte din capulu locului la cunoscinti'a Maj. Sele.

Siedintiele congresului ordinarminte se termina in tempu de siese septamâni.

(NB! Cine cunósce statutulu org. alu bisericei ortod. române, va observá, cumca acestu alu 7-lea §. alu organismului congresuale serbescu cuprinde cele dintâiu diferintie resp. restrictiuni. La noi congresulu — ord. si estraordinariu — se convóca prin metropolitu resp. consistoriulu metropolitanu, si durat'a nu este restrinsa de feliu. Celu ord. este pusu pre Octombre, fiindu ca dupa pasci au locu sinódele eparchiali.)

§ 8. In casulu cându Majest. Sea aru dorí a-si eserciá supremulu dreptu de inspectore printr'unu comisariu, acest'a n'are incurgere la desbaterile si decisiunile congresului, nici nu póte sa impedece activitatea legale a acestui'a.

(NB! La noi — de comisariu nici vorba! dara la serbi pâna aci comisariulu erá stapânulu absolutu alu congresului; si asiá nóu'a dispusetiune este o mare usiurare.)

§ 9. Congresulu se convóca de metropolitulu patriarchu, séu cându scaunulu acestui'a se afla in vacantia, de consiliulu bisericescu metropolitanu, pre lânga insciintiarea previa câtra M. Sea si dupa castigarea incuviintiârei din partea Maj. Sele.

Maj. Sea are dreptulu de a progá, asisderea de a disólve congresulu; in acestu din urma casu incéta valórea mandatului deputatiloru; totu de odata inse metropolitulu patriarchu este datoriu in tempu de trei luni a face aretare câtra M. Sea pentru convocarea congresului nou.

(NB! Aci diferinti'a si resp. restrictiunile suntu inca mai mari. La noi convocarea congresului se insciintiédia Maj. Sele numai pentru cunoscintia; incuviintiarea adunârei n'are locu. Nici dreptulu de progare séu disolvere a congresului — la noi nu esista. — *„Consiliulu metropolitanu administrativu“* — la serbi este *organulu administrativu supremu,* nu inse cu tóte atributiunile consistoriului metropolitanu la noi).

§ 10. Congresulu si votédia regulamentulu afaceriloru interne, care dupa castigarea prea inaltei aprobâri a M. Sele, intra in viétia la cea mai de aprópe sesiune — congresulu si statoresce ordinea de dî.

(NB! La noi congresulu conformu legei, si a votatu si introdusu propri'a auto ritate re ulamentulu afaceriloru).

§ 11. Congresulu se dechiara de constituitu, déca mai multu de jumetate dintre deputatii alesi s'au verificatu si oficialii congresului s'au alesu.

Pentru aducerea de concluse valibili se recere presenti'a majoritâtiei absolute a membriloru congresului; iéra conclusele se facu cu majoritate absoluta a celoru presenti.

12. Presiedintele congresului este Archiepiscopulu de Carlovetiu si metropolitulu patriarchu serbescu; iéra in casu de vacantia a scaunului — episcopulu celu mai vechiu dupa santire.

§ 13. Congresulu alege unu vicepresiedinte dintre mireni pentru intregu periodulu seu, care in casu de impedecare a presiedintelui, lu suplinesce pre acest'a si ii implinesce agendele. De asemenea congresulu si alege pre notarii necesari pentru fia-care sessiune.

(NB! Dreptulu de vicepresiedinte dintre mireni — in organismulu congresului nostru lipsesce. Dara recunóscerea principiale la serbi — dupa noi ajunge, pentru ca in casu de lipsa, in modu corespundietoriu, sa ne folosimu si noi de acestu dreptu.)

§ 14. Protocólele congresuali, la cererea guvernului, se substernu — dupa ce s'au autenticatu — ministrupresiedintelui regiu ung. in copia autentica.

Substernerile congresuali se subscriu de presiedinte, vicepresiedinte si notariu.

(NB! Congresulu românescu n'are de a face guvernului nici unu feliu de substernere. Se intielege, ca — guvernulu avendu vr'o trebuintia, se póte adresá câtra metropolitu séu consistoriulu metropolitanu.)

§ 15. Decisiunile congresului se publica si se punu in lucrare prin presiedintele, resp. comitetulu congresului.

§ 16. Congresulu nu primesce nici unu feliu de deputatiune.

Congresulu comunica cu particularii, corporatiunile séu autoritâtile numai prin presiedintele seu.

§ 17. Siedintiele congresului suntu publice.

Dreptulu si detorinti'a de a sustiené ordinea este a presiedintelui; publiculu are de a se tiené in pace.

§ 18. Cerculu de activitate alu congresului — pre lânga sustienerea intregului dreptu de suprema inspectiune a M. Sele — se estinde asupr'a deslegarii, regulârii, administrârii si esecutârii prin propriele sele organe a causeloru referitórie la obiectele atinse in § 1; astfeliu de cause suntu anume: 1 ingrigirea pentru sustienerea autonomiei bisericei gr. or. serbesci; 2 alegerea metropolitului patriarchu serbescu gr. or. si a organeloru metropolitane.

Din contra nu se estinde cerculu de activitate alu congresului asupr'a cestiuniloru dogmatice si teologice, asupr'a liturgiei si ceremonieloru, asupr'a disciplinei si ordinei bisericesci.

§ 19. Specialmente apartiene la agendele congresului:

1. A face statute pentru regularea parochieloru, protopopiateloru si dieceseloru, ací intielegendu si defigerea numerului si teritoriului dieceseloru; mai departe statute organisatórie pentru oficiale comunitâtiloru bisericesci, autoritâtile — diecesane si metropolitane si pentru congresulu natiunale bisericescu serbescu;

2. Statute despre dotarea preotimei parochiali, a calugeriloru monasteresci, protopresviteriloru, episcopiloru si a metropolitului patriarchu;

3. Statute despre organisarea scóleloru si instituteloru confesionali de invetiamentu, superiori si inferiori, — ací intielegendu si sistem'a de instructiune, intre marginile legiloru de statu; — escependu din contra sistem'a de instructiune pentru institutulu teologicu, ce cade in competinti'a sinodului episcopescu si adeca in privinti'a obiecteloru de instructiune civile — cu ascultarea senatului bisericescu-scolariu natiunale;

4. Statute despre administratiunea, control'a si intrebuintiarea bunuriloru nationali-bisericesci, intielegendu ací si bunurile monasteresci, cu privintia inse la scopulu fundatiuniloru, precum s'a dispusu acést'a si in conclusulu congresuale dela 1865, aprobatu prin resolutiunea regia din 10 Aug. 1868;

5. Statute despre inspectionarea bunuriloru bisericesci nationali, fonduriloru ce stau sub administrarea metropolitului patriarchu si a episcopiloru;

6. Statutulu despre darea de imprumute din fondurile si fundatiunile natiunali bisericesci gr. or. serbesci;

7. Norme si regule disciplinari in cadrulu statuteloru votate de congresu;

8. Dispusetiuni in privinti'a redicârii de monastiri noue séu desfiintiârii celoru esistinti; — tóte acestea, pâna ací enumerate norme si dispusetiuni congresuali — intra in valóre numai dupa aprobarea prin M. Sea.

(NB! O restingere — in statutulu org. alu bisericei române ortodocse — necunoscuta, si carea cuprinde o tutelare neincetata.)

9. Preliminariulu statoritu de congresu despre spesele bisericesci si culturali ale tuturoru fonduriloru bisericesci-natiunali, fundatiuniloru si instituteloru — se va substerne ministrului-presiedinte regiu ung. pentru controlare, ca óre la administrarea fonduriloru si fundatiuniloru se observa statutele esistinti?

Déca va fi sa se venda, insarcinéza séu straformedie, resp. sa se schimbe scopulu bunuriloru bisericesci natiunali, fondurile si fundatiunile, séu se va lucrá despre repartitiunea vreunei trebuintie, puse in preliminariu, spre acést'a se recere consensulu M. Sele.

10. Computele finali despre fondurile, fundatiunile si institutele numite in preliminariu, — cu esceptiunea socoteleloru monastiresci si ale instituteloru de invetiamentu despre cari dispune punctulu h) din § 22, — au a fi substernute ministrului-presiedinte reg. ung. nainte de conclusulu definitivu — pentru de a priveghiá, déca ele consuna cu preliminariulu congresuale si déca revisiunea loru din privinti'a formeloru a fostu corecta?

Defigerea numerului si cuprinsului parochieloru protopresviterateloru, redicarea de monastiri noue, desfiintiarea celoru esistinti, organisarea consistorieloru diecesane si a consiliului metropolitanu, (apelatoriului,) se face cu ascultarea sinodului episcopescu.

(NB! Totu atâtea restrictiuni, in statutulu nostru org. necunoscute.)

§ 20. Congresulu alege:

a) dupa unu regulamentu speciale — pre metropolitulu-patriarchu serbescu gr. or.

b) cu esceptiunea episcopiloru — pre membrii preotiesci si mireni ai consiliului bisericescu metropolitanu;

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

I. *Evangeli'a lui Ioanu:*

(Prologu). Este sciutu ca pre cându s'a scrisu Bibli'a, art'a scrierei nu erá asiá desvoltata cá in tempurile nóstre. Si fiindu scrierea impreunata cu mari greutâti (mai cu séma la test. vechiu) scriitorii se nesuiau a scrie in termini scurti, cari se cuprinda câtu mai multu. Cuvinte putiene, intielesu multu. — Tóta sânt'a scriptura este scrisa astufeliu. Acést'a ni o documentéza si evang. Ioanu la c. 20, 30 si cu deosebire la 21, 25 dicendu: „suntu si alte multe, care a facutu Iis., care de s'aru fi scrisu câte un'a, nici in tóta lumea mi se pare, ca n'aru incapé cârtile, care s'aru fi scrisu.“
Fiindu deci scrierea acést'a a st. scripturi asiá de scurta, si cuprindiendu in sine asiá de multu, este greu pentru tempulu nostru celu departatu de scriitorii ei, a-i cunósce intielepciunea, invetiatur'a, a-i intielege cuvintele maestriei, a-i pricepe invaluiél'a vorbeloru si deslegarea cuvinteloru celoru intunecóse, ai socotí dreptatea si adeverulu, si judecata a face (pildele Sol. 1, 2 seq.) — Nu numai pentru noi, pre cari ne despartu 18 vécuri si mai bine de scriitorii numai ai test. nou, este greu, ci chiaru si urmatorii nemijlociti ai mantuitoriului si apoi ai apostoliloru au simtitu acésta greutate. Din acésta greutate urmara inca la inceputulu crestinismului eresurile cele multe.

Nici o mirare dara pentru noi, pre cari 18 vécuri si spiritulu tempului ne desparte asiá tare de scriitorii sântei scripturi, déca acésta greutate o aflâmu chiaru la inceputulu crestinismului.

Mii de esemple triste au documentatu ce reu nemarginitu aduce cu sine necunóscerea, séu cunóscerea s. scripturi numai in liter'a, si nu si in spiritulu ei. Eresuri, credintie desierte, fanatismu religiosu, ceea ce in tempulu mai próspetu este o trista si via dovéda: necredinti'a, ba batai'a de jocu de tóte cele sânte, suntu fiicele ignorantiei, a literei, lipsite de spiritulu s. scripturi. — Lucru naturalu, unde lipsesce lumin'a, trebuie sa ocupe locu intunereculu, iéra „celu ce umbla in intunerecu nu scie unde merge“ (Ioanu 12, 36.) se impedeca (Ioanu 11, 10.) fiindu ca intunereculu a orbitu ochii lui (I. Ioanu 2, 11).

Cu dreptulu se plange Marele Andreiu in acésta privintia: „Nici unu tempu si nici o epoca nu dovedescu asiá de chiaru cá tempulu si epoc'a nóstra, ca cu câtu ne indepartâmu mai multu dela st. scriptura si o *negligâmu,* cu atât'a mai multu ne indepartâmu dela crestinismu (Manualu de stud. pastoralu de Andreiu br. de Siagun'a pag. 119).

Spiritulu tempului este spiritulu progresului, alu sciintiei. In multe ramuri de sciintie amu inaintatu binisioru; avemu unu numeru frumosu de barbati invetiati, si unu legionu de semiinvetiati, séu semidocti. Scinti'a teologica, carea la noi, cá si la alte popóre este talp'a casei, a remasu inca binisioru indereptu, si multimea semidoctiloru, la noi cá si airea, infectati de frase góle, de nisce doctrine frivole fâra temeiu, infectéza mas'a poporului. Cá intre parantese insemnu, ca nu voiu prin acést'a sa sustienu bigotismulu, carele este unu terminu asiá de placutu, si o arma asiá de alésa a semidoctiloru infectati, spre a o aruncá in fati'a celoru ce mai au câte o scanteia de credintia, — ci credinti'a cea mantuitória, urmata din lumina, carea luminéza in intunerecu, si pre carea intunereculu nu o cuprinde (Ioanu 1, 5).

Tóte relele, ce urméza din necunóscerea séu cunóscerea numai a literei santei scripturi, se potu delaturá numai prin cunóscerea spiritului, intielesului ei celu adeveratu. Si acést'a se póte numai prin literatura, si in specie prin esplicarea s. scripturi intâiu pentru preotime, si apoi prin acést'a pentru poporu.

Pre câtu alte popóre s'au ocupatu mai multu de acestu ramu alu literaturei bisericesci, carele in adeveru este bas'a literaturei biser. pre atâtu, dupa marginitele mele cunoscintie, literatii nostri bisericesci s'au ocupatu mai putienu. Afara de „Tâlculu evangelieloru de preste anu“ unu manualu, ce tractéza prea pre scurtu materi'a cea bogata a s. scripturi, carele se servesce cá studiu la Seminariulu Andreianu din Sabiiu, in limb'a româna nu cunoscu altu manualu, séu alte opuri, cari sa se ocupe cu esseges'a. (Amu intielesu ca opulu lui Theophilactu se fia tradusu in limb'a româna, dara si de va fi tradusu, din vechime, acum trebuie sa fia fórte raru si scumpu).

Fiindu preotimea nóstra avisata a se serví numai de susu amintitulu manualu in nenumeratele locuri grele de intielesu, nici o mirare sa nu ne prinda, déca cea mai mare si mai insemnata parte a sântei scripturi i este cu totulu neintielésa. La acést'a mai adauge si traducerea cea in multe locuri gresita si fâra nici unu intielesu a bibliei nóstre, cu deosebire a psalmiloru, cari dau ansa unoru preoti zelosi intru eruarea intielesului, dara lipsiti de alte ajutórie si avisati numai la propri'a-le fantasia, a scóte esplicârile cele mai bizare.*)

Ací póte me va indreptá cine-va la c. 19. VI. Fórte bine! Numai câtu ss. Parinti, cari au esplicatu s. scrip-

---

*) Sa luâmu de es. Ps. 103 v. 26, dupa cum lu avemu tradusu in limb'a nóstra: „Acolo corabiele umbla, balaurulu acest'a, pre carele l'ai ziditu a-lu batjocorii pre elu“ si se-lu dâmu nu unui preotu, carele si-a facutu studiele dupa cum a prevediutu ca va fi si remuneratu, ci ori cârui literatu si intieleptului intieleptiloru, si sa lu rugâmu sa ni-lu esplice seriosu! Sciu ca ne aru luminá.

c) pre referentii scolari ai consistorieloru eparchiali, pre referintele generale scolariu si pre membrii senatului scolariu bisericescu natiunale. Alegerea referintelui generale scolariu si a referintiloru dela consistóriele eparchiali, are a fi substernuta pentru préinalta intarire;

d) pre membrii comitetului congresuale si pre suplintii acelor'a.

Alegerile de sub a) b) c) si d) se facu cu maioritate absoluta de voturi, prin bileta. —

§ 21. Se va constituí unu comitetu congresuale din 9 membri, si adeca: metropolitulu-patriarchu cá presiedinte, unu episcopu, doi individi clericali si cinci civili. Pre acesti'a congresulu ii alege din sinulu seu, si adeca pre unu episcopu fâra privintia la teritoriu, unu membru preotiescu din Ungari'a, altulu din Croati'a si Slavoni'a, — de asemenea doi membri civili dintr'unulu si doi dintr'altulu teritoriu, iéra pre alu cincilea membru mirenescu — fâra privintia la teritoriu. Pentru substituirea acestoru membri, congresulu alege si suplinti, si adeca, episcopu in loculu episcopului, pentru membrii preotiesci unu preotu, iéra pentru cei civili — trei civili. Suplentii se alegu fâra consideratiune la teritoriu.

Episcopulu, resp. suplintele seu substitue in casu de absentia pre presiedintele.

Comitetulu pre tempulu duratei sele 'si alege pre vicepresiedinte dintre membrii mireni.

Mandatulu comitetului congresuale se estinde asupr'a intregului periodu congresuale, in totu casulu pâna atuncea pâna cându congresulu nou constituitu nu-lu inlocuiesce prin alti membri alesi.

Notariulu comitetului congresuale este secretariulu natiunale bisericescu.

Pentru luarea de concluse se recere pre lânga presiedinte — presenti'a a patru membri ordinari, conchiamati.

Regulamentulu si-lu votéza — in cadrulu organisatiunei sele — comitetulu congresuale, lu substerne ministrului-presiedinte reg. ung. si dupa aceea congresului pentru aprobare.

Membrii comitetului congresuale pre tempulu activitatei loru primescu diurne si spese de caletorii, ce se voru statorii prin congresu.

§ 22. Se tiene de cerculu activitatei comitetului congresuale:

a) A pregatí proiecte pentru desbaterile congresuali, standu-i in dreptu, spre acestu scopu a ascultá barbati de specialitate;

b) publicarea si esecutarea statuteloru si concluseloru, votate de congresu si intarite de M. Sea, ce cadu in sfer'a de activitate a comitetului congresuale, si controlarea activitâtii organeloru constituite prin atari statute;

c) numirea prin concursu si pre temeiulu aretatei cualificatiuni necesarie — a oficiantiloru fiscali, de economia, de contabilitate si de cassa, pentru tóte fondurile, fundatiunile si institutele ce privescu metropoli'a intréga; precum si demissiunarea acelor'a pentru culpabilitate séu negrigintia, dovedita pre cale disciplinarie séu prin sentintia criminale.

Substitutiunile interimistice necesarie, de asemenea numirea si demissiunarea personalului de cancelaria si de servitiu, le face presiedintele totu sub conditiunile de mai susu, siací in casu de demissiunare concernentii au dreptulu de apelatiune la comitetulu congresuale.

d) Comitetulu congresuale inspectiunéza nemidilocitu bunurile natiunali bisericesci, intielegendu ací si fondurile fundatiunile si averile instituteloru si a monastiriloru, precum si acelea, cari se administrà de metropolitulu-patriarchu si de episcopii diecesani. Spre scopulu acest'a comitetulu congresuale din tempu in tempu tramite comisari la fati'a locului.

e) Comitetulu congresuale incuviintiéza imprumuturile din capitalele ce stau sub manipulatiunea natiunale bisericésca.

f) Comitetulu congresuale incuviintiéza — in cadrulu preliminariului votatu de congresu — sumele necesarie spre acoperirea trebuintieloru estraordinarie si schimbatórie.

g) Comitetulu congresuale revisionédia socotile esaminate ale tuturoru fondurileru, fundatiuniloru si instituteloru, ce sustau finalei decisiuni a congresului.

b) elu decide finalminte socotile substernute de monastiri si de institute si revediute de contabilitate.

§. 23. Comitetulu congresuale se aduna si lucra in fia-care anu in lunile Martiu, Iuniu, Septemvre si Novembre in Carlovetiu.

Siedintie estraordinari convóca dupa debuintia — presiedintele seu substitutulu seu.

Protocólele despre siedintiele comitetului congresuale se substerne in copia ministrului presiedinte reg. ung.

§ 24. Comitetulu congresuale face raportu la fia-care sessiune despre activitatea sea si ii presinta protocólele sele spre vedere.

§ 25. Presiedintele si membrii comitetului congresuale suntu respundietori congresului pentru pasirea loru; ei suntu datori a rebonificá ori ce dauna, causata de ei séu prin negrigintí'a loru.

Rebonificarea se póte pretinde numai pre calea procesului ordinariu.

(NB! Comitetulu congresuale este o institutiune, resp. unu organu cu totulu nou si propriu alu autonomiei bisericesci la serbii nostri; elu are atributiunile unui — consiliu de statu, unui tribunalu administrationale superioru, unei curti de contabilitate, dara si ale unei directiuni de fonduri si de bunuri: tóte insa totu cu restringeri si sub control'a — mai multu de susu dela guvernulu magiaru decâtu dela congresu! — Biseric'a romàna n'are acésta institutiune, dara — nici lips'a de ea!)

§. 26. Loculu congresului ordinarminte e la resiedinti'a metropolitului si patriarchului serbescu gr. or. sustienendu-se dreptulu Maj. Sele, eserciatu si pâna acum'a, de a poté dispune si altu locu.

§ 27. Organismulu congresului se póte modificá numai prin votulu a dóue din trei pârti a tuturoru membriloru congresului.

§ 28. Statutele si ordinatiunile astadi in valóre, remanu in valóre pâna cându nu se voru modificá séu schimbá cu altele pre cale legale; din contra acelea cari, si pre câtu suntu in contradicere cu acestu de fatia organismu, se punu afara de valóre.

Dispusetiuni transitórie.

§. 29. Comitetulu congresuale decide in tóte acele cause, cari cadu in cerculu de activitate alu administratiunei diecesane — ca a dóu'a, resp. a trei'a instantia, pâna cându spre acestu scopu nu se va infiintiá unu altu organu.

(NB! Eata de ací se vede, ce confusiune s'a produsu prin crearea si organisarea gresita a comitetului congresuale lânga consiliulu metropolitanu! Nici un'a, nici alt'a institutiune nu are o functiune — bine precisata, normale, armonica.)

§. 30. Incetandu directiunea de pâna acum a fonduriloru bisericesci natiunali, in loculu ei pasiesce comitetulu congresuale.

Comitetulu congresuale, pentru cá sa-si póta incepe agendele oficiului, pre lânga o instructiune provisoria, va aplicá provisorminte oficialii necesari fiscali, de contabilitate si de cassa, cu lefe statorite, din fondurile bisericesci natiunali.

§. 31. Incetandu intru intielesulu §-lui 30 alu acestui organismu functiunea directiunei de pâna acum a fonduriloru bisericesci natiunali si a asistentiloru metropolitani, acei'a suntu detori — fondurile, bunurile si depositele de sub manipulatiunea loru, pre bas'a conturiloru incheiate — a le predá comitetului, resp. individului delegatu de acest'a, pre lânga inventariu ordinariu in trei esemplaria, — unu esemplariu avendu a se substerne prin comitetulu congresuale ministrului presiedinte reg. ung. — si socótele le va face indata si le va presentá comitetului congresuale.

§. 32. Comitetulu congresuale va elaborá si transpune congresului proiectulu de regulamentu pentru procedur'a la darea de imprumuturi, precum si proiectele despre instructiunea, statulu personale si salariale alu oficiantiloru amintiti in §. 22.

Pre câtu tempu acelu regulamentu prin aprobarea MSele nu va intrá in viétia, voru remané in valóre in privinti'a dârei de imprumute normativele si usulu de pâna acum.

§. 33. Comitetulu congresuale va elaborá si va presentá congresului proiectele amintite in regulamentulu congresului din 1865, aprobatu prin resolutiunea regia din 10 Aug. 1868, ce inca nu s'au presentatu, precum: dupa I. C. §. 27, despre dotatiunea episcopiloru, si dupa I. D. §. 28, si V. §. 5, despre provisiunea calugeriloru din monastiri si despre modulu de administratiune alu bunuriloru monastiresci." —

In fine MSea, prin clausul'a finale 'si reserva dreptulu de a intarí

---

tura n'au scrisu romanesce, ci in limb'a elena, pre cari ii avemu tradusi in limb'a latina. Presupunendu acum, ceea ce dorere, nu este, ca preotimea nóstra aru avé cunoscintie perfecte de limb'a elena si latina, s'aru poté óre poftí cá unulu fia-carele sa-si procure tóte opurile ss. Parinti, cari suntu asiá de scumpe si totu odata asiá de rare?! Dar' apoi cându vomu remané pre lânga tristulu adeveru, ca numai o neinsemnata parte are cunoscintia de limb'a elena?

Essegetic'a este chiamata a face predic'a. Unde essegetic'a a fostu neglésa, predic'a a dormitu. Iéra unde a dormitu si dórme predic'a acolo a domnitu si domnesce intunereculu, in intielesulu largu alu cuventului.**)

Nu este lucru usioru in impregiurârile de fatia a prelucrá opuri, cari sa tracteze esseges'a. Pre lânga cerinti'a principale a spiritului bisericei, aru trebuí sa fia tractate si in modu scientificu, din care partea critica sa nu lipsésca, si totusi asiá câtu sa fia intielese pre deplinu de tóta preotimea.

Marele Andreiu in precuventarea la Bibli'a ilustrata, Sabiiu 1856—58, pag. VII, dice: „Limb'a nóstra e pomu víu, care in tóta primavér'a se schimba, ramurile betrâne si fâra sucu se usuca si cadu, mladitie tenere esu si crescu, frundi'a vestediesce si se scutur'a, dara alta nóua curendu lu impodobesce." Eata dara greutatea essegeticului la noi, ilustrata de Marele Andreiu! Vréu sa dicu greutate in testu. Testulu românu fiindu schimbaciosu, — lasandu deocamdata la o parte defectuositatea traducerei — la unu opu de acésta natura greu póte serví de basa, déca voimu sa fia tractatu in modu strictu scientificu. Aici ne este de lipsa testulu neschimbaveru, carele este cunoscutu tuturoru ca e testulu limbei in carea s'a scrisu. Limb'a acést'a, este asemenea sciutu ca e cea elena clasica — pentru Testament. nou, carea este mai putienu cunoscuta preotimei nóstre; iéra pentru Test. vechiu cea evreiésca, ce o avemu tradusa asemenea in limb'a elena, si acceptata cá autoritate in biseric'a nóstra, sub numele de LXX. Cá opulu mai departe sa fia tractatu in adeveru in sensu scientificu, autorulu aru fi necessitatu a se folosí ici colea si de limb'a ebraica, carea conditiunéza in multe locuri esplicarea cea adeverata, si carea multiamita gimnasieloru nóstre, este si mai putienu cunoscuta cá limb'a elena.

Sa sperâmu inse, ca preotimea nóstra nu va avé se insetosieze multu dupa astfeliu de opuri, cari i suntu asiá de necesarie, precum pânea, ap'a si aerulu, si barbatii nostri eruditi voru scí invinge tóte piedecele si o voru provedé cu opuri essegetice, cari se intrunésca tóte calitâtile. — Pâna cându inse voru esì la lumina atari opuri, facu modest'a incercare, publicându cu concesiunea on. redactiuni in colónele acestei foi tractate scurte essegetice asupr'a s. scripturi. In aceste tractate ce le voiu publicá din cându in cându postulatului strictu scientificu, dupa impregiurârile nóstre culturale, nu-i potu satisface. Acést'a o lasu altei pene mai destere, si dóra intre impregiurâri mai favorabile. In lips'a testului originalu, voiu luá de basa Bibli'a ilustrata, Sabiiu 1856—58, carea este primita cá autoritate in biseric'a nóstra, si carea fatia cu inaintarea nóstra in cultura mi-se pare cu multu mai ducatórie la scopu de câtu testulu elenu.

De óre-ce fia-care carte din bibli'a nóstra si are defecte mai multe séu mai putiene in privinti'a traducerei, nu voiu lipsí a recurge la testulu originalu, cu ajutoriulu cârui'a voiu incercá a netedí unde va fi de neteditu, si chiaru a schimbá unde va fi de schimbatu, tienendu inse totudéun'a contu de limb'a cea pura, de terminii ei cei alesi, nu latini, ci romanesci, intielesi si de poporu. — Ce privesce partea critica a testului elenu, din consideratiunea de mai susu nu o voiu atinge. Sa sperâmu ca literatii iu voru aduce la o stabilitate. (Vedi intre altele: Haben wir den aechten Sehrifttext der Evangelisten und Aposteln? von Constantin v. Tischendorf. Leipzig. 1873.)

In privinti'a esplicâriloru testului déca in altele nu este nimicu nou (Ecl. Sol. 1. 9.) apoi in esegetica nunumai ca nu este, dara nu e iertatu sa fia, dupa spiritulu bisericei nóstre — firesce numai cu privire la dogme —, de acea nimicu nu voiu spune dela mine, ci: ceea ce amu vediutu cu ochii, amu auditu, si pipaitu (I Ioanu 1, 1) acea voiu spune.

Sperandu ca prin aceste studii modeste, déca nu voiu aduce altu folosu, voiu dá celu putienu impulsu literatiloru nostri competenti, a se ocupá cu essegetic'a si a ne provedé cu opuri dupa cerintie, recomandu onor. preotime, ce se va interesá de ele, cá pentru mai secur'a si mai chiar'a esplicare, testurile citate cá documente, sa le cetésca si compareze din cari de securu va castigá cunoscintie frumóse.

⊙

**) Erá odata unu tempu cându unu profesoru betrânu de teologia ne tienea predica in contr'a predicei, sub cuventu ca: invetiaturile crestinesci fiindu depuse in cantârile nóstre bisericesci, pre cari poporulu ascultându-le este multiamitu, si hranitu de ajunsu sufletesce: predic'a este superflua, ba poporulu obositu de lungulu servitiu, nici ca o póte ascultá cu atentiune si folosu; apoi predica mai buna de cum suntu cântarile bisericesci anevoie va fi in stare a face vre unu preotu. Déca va mai fi in viatia, spre chiarificare lasându la o parte modulu cum se trametu cantârile nóstre la urechile credintiosiloru, i atragu atentiunea asupr'a opului: Symbolik der griechischen Kirche Dr. W. Gass Berlin 1872, in carele la pag. 103 se dîce: Der griechische Katholicismus hat die Predigt... so wenig kultiwirt weil er in geistiger Trägheit sich mit den liturgischen Andachtsmitteln begnügte, und für die Pflege des intellectunllen Bestandtheils im Gottesdienst selbst keine Kräfte besass (intielegându biseric'a dela Photiu incóce). Ore si pentru noi se sune acésta sentintia adusa inaintea lumei literarie?

pre inspectorele bunuriloru bisericesci natiunali, déca atare s'aru alege, pre temeiulu ordinatiunei din 10 Augustu 1868; de asemenea reserva ministeriului ungurescu dreptulu de revisiune si cassatiune in causele, ce mai susu, prin dispusetiune transitória se avisara pentru a dóu'a si a trei'a instántia comitetului congresuale. „Alb.“

Publicarea protocóleloru a cârtiloru funduarie in Transilvani'a.

(Fine.)

III.

Cu privire la trebile si afacerile oficióse, care se voru incepe cu 1 *Iuniu 1875*. la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatórele provocatiuni si dispositiuni:

1. Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticârei protocóleloru cârtiloru funduarie séu celu putienu castigatu inca inainte de *1 Iuniu 1875*. credu ca potu sa pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere adaugere, séu stramutare in protocólele cârtiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posessiune intabulate: cu aceste pretensiuni pâna *inclusive la 31 Ianuariu 1876*. cu atâtu mai vertosu sa le insinuedie, cu câtu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse in protocólele funduarie, incependu dela 1 Iuniu 1875. va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pre tóte drepturile de posessiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fâra deosebire, ca óre acelea in cârtile vechi esîte séu nu esîte din usu, ori in fassiuni funduarie séu alte cârti, foi si registre suntu cuprinse ori bá, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posessiune a vre-unui bunu castigatu rugare la vre-o judecatoria, si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori bá.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre acele persóne, ale câroru drepturi de posessiune la comissiunea localisârei nici prin sine, nici prin representanti denumiti de comissiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posessiune ori de comissiune in contr'a posessorului fapticu aflatu prin compunere si inscrisu in protocólele funduarie; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduarie séu in protocolulu generalu de pertractare, ori bá.

2. Mai departe tóte persónele, cari;

a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduarie dupa detiermurirea prea inaltei patente de activitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu câroru:

b) dupa otarirea acelei'asi patente de aviticitate li se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale, prin acést'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la 31 Ianuariu 1876 inclusive, spre incungiurarea urmâriloru de dreptu amintite mai susu sub punctulu 1-mu, a le insinuá, si in casulu amintitu sub a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu prin calea legale spre transpunere in acel'asi; iéra in casulu b) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li se cuvine inca spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documinte autentice.

3. Asemenea tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatórie inprotocolate séu si-au castigatu dreptulu de prioutate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulâri, insemnâri si adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna a 1-a Iuniu 1875 inca 'si voru castigá, se provóca, aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarcineloru corpuriloru funduarie pâna celu multu 31 Maiu 1876 inclusive cu atâtu mai siguru a le insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritâtiei castigate mai inainte si-lu voru perde; pre cându din contra facendu insinuare la tempulu cuvenitu, dreptulu de intaietate castigatu pâna la 1 Iuniu 1875 voru remané in valóre fatia si cu acei castigatori si creditori ipotecari noi, cari au castigatu dreptu de prioritate séu de pemnu dupa diu'a acum mentiunata.

4. Acelea pretensiuni, cari se baséza pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuniu 1854 edata in fói'a de legi imperiale, bucat'a LX. Nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare si demonstrare, precum si dela pertractârile obicinuite in urm'a edicteloru fâra deosebire fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori bá.

5. Terminii edictali prescrisi in aliniele precedinti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori innoire de procesu.

6. Protocólele, funduarie publicate se voru considerá si conduce dela 1 Iuniu 1875 incependu cá carte funduarie conformu §. 321 din codicea civile generale; deci incependu dela diu'a mentiunata, drepturi nóue de proprietate, ipoteca ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatórie introduse in ele, se voru puté castigá si transferí asupr'a altor'a, precum si a se sterge numai prin intabulare legale in acele cârti, fâra de a derogá inse pretensiunile asupr'a acestoru bunuri nemiscatórie mainainte castigate, insinuate si legitimate in terminulu edictale.

7. Prescriptele, dupa cari voru avé de a se indreptá pârtile si judecatoriele la implinirea si esecutarea trebiloru si afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu, suntu cuprinse in procedur'a transilvana pentru cârtile funduarie, esmise cu ordinatiunea Ministeriului de justitia dto 5 Febr. 1870 (Archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fasciór'a I. si II.)

8. Acei creditori, cari prin óre-care transcriere aru suferi stricaciune cu privire la prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, esceptiunile si fatia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siése luni dupa terminulu defiptu in punct. 3, — adeca pâna la finitulu lunei Novembre 1876. referésca-se acele esceptiuni la validitatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, fatia cu o a trei'a persóna nu se voru mai poté realisá asemenea esceptiuni.

8. Judecatoriele indicate sub II. in afacerile loru voru intrebuintiá sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu, 3 Maiu 1875.

Directiunea reg. ung. de cârti funduarie pentru Transilvani'a.

Convocare.

Comitetulu despartiementului VIII alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu prin acést'a convóca pre toti onor. membri ai Asociatiunei si onor. inteligintia din acestu despartiementu la adunarea generale ce se va tiené in 8|20 Iuniu 1875 in comun'a „Mihaltiu“ adeca in prim'a dumineca dupa sf. Rosalii.

Din siedinti'a comitetului a despartiementului VIII.

Alb'a-Iuli'a in 6 Iuniu 1875.

Alesandru *Tordosianu*, directoru. Rubinu *Patiti'a*, actuariu.

In privinti'a legei celei nóue de tarife a Romaniei cetimu in „Press'a“ urmatórele:

„Ni se comunica din mai multe pârti preocuparea si ingrigirea ce au mai multi comercianti pentru aplicarea legei tarifeloru celoru nóue dela 1 Iuliu fiitoriu. Acésta preocupare provine mai alesu din acést'a, ca acésta lege nu este inca destulu be bine cunoscuta, tempulu promulgârei ei fiindu prea apropiatu de acelu alu aplicârei, si cu acést'a s'aru aduce multe sdruncinâri in daraverile comerciale.

Acésta ingrigire ni se pare si nóue legitima. Inse, dupa câte amu aflatu, acésta lege va fi impossibilu a se aplicá la 1 Iuliu viitoriu; ni se afirma ca dlu ministru de financie, in just'a sea preocupare de a nu se jicní séu atinge intru nimic'a de interesele comerciului, bine intielese, aru fi otaritu a presentá camerei in sessiunea acést'a unu proiectu de lege, prin care sa céra amenarea aplicârei tarifeloru nóue inca pentru câte-va luni.

Suntemu siguri ca si Camer'a va aprobá o asemenea mesura, si astfeliu toti dnii comercianti voru avea tempu destulu a luá mesurile ce i voru interesá. Se póte inca sperá ca in acestu tempu s'aru mai puté inca revisuí si indreptá acésta lege a tarifeloru, dupa cum s'a facutu si cu cea a vâmiloru; câci se dice ca unele tarife aru fi reu asiediate si altele prea esagerate. Aru fi astfeliu tempu a se indreptá si asemenea defecte.

Unu testamentu monumentalu.

Repausatulu intru fericire Nifonu, Metropolitu primatu alu Romaniei, a lasatu, precum amu anuntiatu, unu modelu de testamentu, destinându insemnat'a avere ce a lasatu numai pentru binefaceri. Acestu testamentu, care merita a fi publicatu in intregulu seu, dupa cum s'a si tiparitu in brosiuri, cuprinde, pre lânga mai multe precepte pióse, doue principale dispositiuni: un'a pentru fondarea unui Seminariu centrale in Bucuresci, cu titlu: *Seminariulu „Nifonu Metropolitulu“*, pentru care lasa veniturile a mai multoru imobile, precum si venitulu fondului in bonuri romàne in valóre de aprópe 1 milionu.

— A dou'a dispusetiune, avendu veniturile mai multoru mosii, este privitóre la fondulu destinatu *invetiamentului laicu si alte bine-faceri*. Din acestu fondu se voru platí burse tineriloru ce se voru distinge prin invetiatura si buna purtare, si se voru tramite si in strainatate. Mai multe alte dispositiuni privescu la modulu administratiunii acestei mari averi, la ajutoriulu rudeloru si seraciloru, la instituirea unei tipografii pentru cârti bisericesci, la ajutórie pre la biserici etc.

Vomu publicá intr'unu numeru viitoriu, in tóta intinderea lui, acestu testamentu monumentalu, care amintesce tempii cându boerii si pastorii bisericei nóstre lasau averi mari pentru spitale, biserici si alte institutiuni de binefaceri. „Press'a“

Varietâti.

⁂ Episcopulu Aradului P. Ioanu *Metianu*, ne spunu foile locale nemtiesci de aici, a sositu la 23 Maiu (4 Iuniu) la gar'a din Brasiovu, unde fù intempinatu de preotimea locala româna, de colegiulu profesoriloru si de mai multi amici ai sei. Dupa unu dejunu, la care s'au radicatu si toaste, a si plecatu P. Episcopu mai departe la Zernesti,

⁂ Eri au serbatu auditorii de drepturi si de sciintiele de statu dela facultatea de aici maialulu din anulu acest'a, in Dumbrav'a Sabiiului.

⁂ Eri a fostu adunare scaunale.

⁂ *Maialu*. Tinerimea dela scólele poporale române din *Suburbiele-Sabiiului*, intrunindu-se cu tinerimea dela scól'a româna din *Turnisioru*, voru serbá diu'a a dóu'a a Rosalieloru in *Dumbrav'a Sabiiului*, unde respectivii invetiatori au onóre a invitá pre p. t. publicu românu din cetate, pre on. preoti si colegii invetiatori cu poporulu din vecinatate. J. N. si D.

⁂ *Balneologicu*. Din Brasiovu se scrie: Sesonulu bâiloru a sositu. Tempulu e caldu si favorabilu si invita pre unii spre a-si cautá sanatatea, pre altii spre a se recreá, si unii se pregatescu sa plece la bâi. Din capulu locului putemu afirmá ca dintre tóte locurile de cura si in anulu acest'a **Valcelele** (Eleopatacu) voru atrage pre ospetii cei mai multi. In anulu trecutu, care se póte numerá intre anii nu tocm'a favorabili pentru bâi, inca a fostu cifr'a normale de visitatori pentru sanitari si scópuri de recreatiune din alti ani buni si in adeveru unii din óspeti si-au redobanditu, altii si-au intaritu sanatatea, iéra altii si-au aflatu aci recreatiunea fisica si spirituale. Frecuenti'a este fórte ajutata de drumulu de feru ung. orient. si de inlesnirile ce se silescu sa le faca ospetiloru proprietarii cei neobositi din anu in anu, infrumsetiandu si ingrigindu de comfortu si de a face placuta petrecerea in Valcele. Prelânga aceste tóte, in lini'a prima e de a se considerá, ca partea higienica e concrediuta unui barbatu cu multe si laudabile merite, cunoscutu in cercurile cele mai departate cá barbatu cu o prevenire sincera, nesilita si afabila, si de o umanitate curata cá cristalulu, — dlui Dr. Basil. *Sabo*, fisicu superioru alu comitatului Albei superióre si medicu superioru in armat'a pentru aperarea tierei, domiciliatu in Sabiiu. Acest'a cá unulu carele are o pracsa indelungata si cunósce fórte bine efectele apei celei acre dela Valcele si alu celorulalte bâi calde si reci minerale da consiliele cele mai bune si tratéza câtu mai bine si cu succesu pre toti câti se concredu ingrigirei sele medicinale. Placerile ce se oferu óspetiloru la Valcele s'au amintitu de alte dâti in foile publice intr'unu modu favorabile. Proprietarii Valceleloru, alu câroru simtiu pentru binefaceri se manifestédia in anulu acest'a prin ospitalitatea cu care primescu a *optu-spradiecea* adunare a mediciloru si naturalist loru unguresci, au ingagiatu pentru anulu acest'a capel'a musicei civile din Brasiovu. Acuisitiunea acést'a va fi pentru óspetii Valceleloru un'a din cele multe binecuvenite.

⁂ (*In Brasiovu*) au sositu in dilele din urma mai multi ingineri de statu, cari s'au dusu la Temisiu sup. pentru a initiá in detaliu lucrârile liniei Brasiovu—Predélu.

⁂ Bar. Sim. *Sinâ* a contribuitu 3000 fl. la spesele ce se voru cere pentru edarea scripteloru remase de Stefanu *Széchenyi*.

⁂ (*Anunciu literariu.*) La W. *Krafft*, tipografu in Sabiiu, voru aparé inca in decursulu lunei lui Iuniu a. c. urmatórele dóue opuri: a) „**Sistemulu metricu**“. Manualu pentru *invetiatori*, de **Basiliu Petri**, directoru supremu alu scóleloru granitieresci. In acestu manualu se tractéza si metodulu computului in scól'a poporale in urm'a introducerei sistemului metricu. b) „**Sistemulu metricu**“. Manualu pentru scolari, de acel'asi autoriu. Pretiulu ambeloru se va aduce la cunoscinti'a publica, cându ele voru fi esîtu de sub tipariu.

⁂ *Unu casu neplacutu* i s'a intemplatu trenului de Sambata nóptea in apropiarca Cibinului. Unu vagonu de poveri a apucatu o bbola, ce se preumbla pre drumu, a terit'o óre câtu si mai pre urma a sdrobit'o, dara si vagonulu a esitu de pre sîne. Conducetoriulu trenului a observatu numai de câtu ca este ce-va estraordinariu si a opritu trenulu. Passagierii s'au dusu unii pedestrii in cetate, altii s'au suitu intr'unu vagonu golu de poveri de lânga masina si cu acést'a au sositu pâna la gar'a Sabiiului. Alte nenorociri nu s'au intemplatu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 43. ANULU XXIII.

Sabiiu in 1|13 Iuniu 1875.

Scrisori din Rusi'a si din Poloni'a.

Falsile prevederi ale dlui de Bismark. — Viitórele alegeri in Bavari'a. — Afacerea dela Podgoriti'a. — Muntenegrenii, serbii si românii.

Pentru puterile cuceritórie este unu punctu de perielie,*) cá si pentru planete, pre care punctu déca 'lu trecu incepu mersulu loru scoboritoriu, si mai putienu norocite cá aceste corpuri celeste, odata scoborite sub orizontu, ele nu se mai reurca. De siguru, ca omului de statu celu mai prevedietoriu ii este cu greu sa indice momentulu precisu, cându o putere trece preste acestu punctu, dupa câtu-va tempu insa se observa ca l'a trecutu dupa gresielile ce o facu sa comita orgoliulu ei inbetatu si orbitu. Atunci aliatii ei, miscati de unu feliu de instinctu de conservare, hesita a mai face multu tempu causa comuna cu dens'a, pre cându inimicii ei invinsi 'si reiau cu incetulu cu incetulu curagiu si fortie. I se arata inca din tóte pârtile, o mare diferentia in forme: i se facu protestâri de amicia, séu celu putienu de dorinti'a de a remané in pace cu dens'a; golulu inse se face in giurulu ei, si fiindu ca gresialele politice conducu de ordinariu la nisce gresieli si mai mari inca, vine unu momentu, in care tóte interesele calcate in picióre séu amerintiate se unescu contr'a ei la unu resbelu de mórte, si acest'a este inceputulu sfersitului, cum dicea d. de Talleyrand.

Prussi'a mi-se pare ca intra in momentulu acest'a in periodulu de isolare. I se face din tóte pârtile mari politetie, dara 'si sioptescu la urechia ca sa resiste la pretentiunile ei, si marele omu care conduce destinatele ei nu face de câtu gresieli preste gresieli. — A recunoscutu insusi ca s'a insielatu grósnicu crediendu ca a sdrobitu pre Franci'a prin contributiunea de cinci miliarde. Ea le-a platitu si este astadi de siguru multu mai considerata de câtu cum erá in ultimii ani ai celui de alu doilea imperiu.

In afacerile Ispaniei elu a fostu asemenea nenorocitu si s'a acoperitu de ridicolu. Elu nu pare mai norocitu in politic'a sea in privinti'a Austriei. Erá convinsu ca ea va cadea de sine-si in bratiele lui, si a facutu pre Germani'a prusiana sa ia fatia cu dens'a rolulu ce a jucatu Rusi'a fatia cu Poloni'a in celu din urma secolu; si iata ca Austri'a se reorganiséza, se radica, se léga in amicie cu Itali'a, si cine scie déca ea nu arunca priviri simpatice spre Franci'a? Ceea ce este siguru, e ca Franciscu Iosifu, famili'a si armat'a sea n'au uitatu Sadov'a. Cea mai grava, cea mai neintielésa din gresialele d-lui de Bismark este faimós'a sea lupta pentru civilisatiune (Kultur-Kampf) in care Prusi'a parasita cu totulu de puterile care pâna acum mergeau cu dens'a, este singura contr'a catolicismului in lumea intréga si in fati'a pericolului unei secesiuni fórte probabile in sinulu Germaniei.

Eata ceea ce raportéza in acésta privintia o corespundintia din Potsdam, publicata in *Czas* din Cracovi'a, diurnalu care are in totu-déun'a ransenemente fórte sigure.

Camer'a deputatiloru Bavariei, numita in 1869, si-a terminatu sesiunea, si in câte-va luni se voru face alegerile pentru sessiunea legislativa din 1876 pâna la 1881. Pre tempulu alegeriloru din 1869, cestiunea religiósa nu erá inca sulevata; nu erau in jocu de câtu interese politice si numai doue partite erau fatia in fatia; partitulu conservatoriu care voiá sa conserve independinti'a Bavariei, si partitulu liberalu care o impingea la unirea cu confederatiunea Germaniei de Nordu.

Alegerile dedusera acelasi numeru de voturi si unei'a si celei-lalte din partite, si acestu resultatu trecuse preste sperantiele d-lui Lutz, care este liberalu si prusophilu. Elu a si guvernatu cu o camera impartita in doue jumetâti egale si a preferitu sa faca necontenite lucrâri de ecuilibristu de câtu sa faca apelu la nóue alegeri, convinsu ca ele i-aru tramite o maioritate conservatória. Acum elu nu póte sa mai compteze pre acésta balantia egala a partiteloru in camera. Bavari'a are, dintr'o populatiune de cinci milióne de suflete, trei milióne si jumetate de catolici, si toti, ori care au fostu mai nainte opiniunile loru politice, s'au unitu contr'a turbârii religióse a d-lui de Bismark.

Influinti'a clerului va mentiené rendurile strinse ale acestei armate catolice; dara si printre protestanti suntu inca o multime de separatisti, adeverati patrioti bavarezi.

Fia care 'si aduce aminte ca pre tempulu resbelului din 1870, Bavarezii se vecsau, fórte cându ii cufundá cineva cu prusienii. Ei diceau cu mandrie: „Noi nu suntemu prusieni, suntemu bavarezi“, si resbelulu, departe de a-i apropiá unii de altii prin camaraderia de arme, i-a separatu din contra multu mai tare de câtu cum erau. Generalii prusieni menagiau pre câtu le erá posibilu pre ai loru mai multu si espuneau pre bavarezi la foculu celu mai mortalu, la marsiurile si la ostenelile cele mai mari, si ei au tienutu socotéla. Trebuie sa mai adaugâmu pre lânga acestea, ca afara de regele Ludovicu care este musicantu, vagneristu, flacau de principiu, etc., tóta famili'a regale, dela regin'a-muma, pâna la celu mai june dintre principi, este ostila Prusiei, atâtu din patriotismu, din mandria de rasa, câtu si pentru legatur'a cu religiunea catolica. Toti cei ce incongiura pre acesti principi, si in genere mai tóta aristocrati'a bavareza are aceleasi simtiemente.

Astfeliu fiindu starea lucruriloru fia-care póte sa judece acum ceea ce voru fi alegerile. Corespondentulu diarului „Czas“ crede ca celu putienu doue treimi ale viitórei camere voru fi separatiste, si afirma ca a aflatu dintr'o sursa fórte sigura ca d. de Bismark a incredintiatu unui'a dintre agentii sei celu mai dibaciu si celu mai hotaritu, pre care nu voiesce sa-lu numésca, acest'a póte ca este d. Radovitz, secret'a missiune de a merge in Bavari'a sa lucreze pre lânga rege, pre lânga ministeriu si pre lânga ómenii cei mai influinti, spre a inlaturá, cu ori-ce pretiu, acestu pericolu pentru politic'a sea; câci esemplulu Bavariei póte sa tirasca si alte state din Germani'a. Elu va impinge pre regele sa ia hotariri estreme; ii va citá póte esemplulu Prusiei, cându in periodulu dela 1862 pâna la 1866 regele a disolvatu de cinci ori camer'a; ca in fia-care data fortiele opositiunei cresceau; ca in cea din urma data partitulu guvernului erá redusu la 11 voturi, si ca a sfersitu cu tóte acestea prin a face sa triumfe politic'a sea de pregatiri resboinice legitimata apoi prin succesulu dela Sadov'a.

Dupa corespondinti'a diurnalului „Czas“ insa, d. de Bismark 'si face mari ilusiuni. Regele Ludovicu alu Bavariei este unu june cu unu caracteru fórte bizaru; dara in fondu, slabu, se lasa lesne, care de mai multe ori dejá, sub iufluinti'a familiei sele, s'a impotrivitu Prusiei, si care nu va puté sa calce in picióre dorintiele intregei sele natiuni. Câtu despre ministru, d. de Lutz, elu nu se asémana de câtu fórte putienu cu cancelariulu de feru. Ne putemu asteptá dara la nisce evenimente fórte grave in Germani'a. Starea de iritatiune continua a d-lui de Bismark ne arata in destulu nelinistea sea. Ea este cu atâtu mai mare, cu câtu creându-si in intru incurcaturi fórte mari cu lupt'a sea civilisatrice, elu se nelinistesce de Franci'a. De alta parte, caletori'a imperatórelui Franciscu Iosifu in Dalmati'a, unde nu s'a dusu nici odata vre-unu suveranu alu Austriei, si care va avea de consecintia in lun'a lui Augustu o calatorie in Galiti'a si in Bucovin'a,*) anuntia inaugurarea unei noi politici interióre, care nu pré place ómeniloru marelui barbatu prusianu, in staturile Habsburgiloru.

In fine punctulu celu negru din Orientu, care a aparutu pre tempulu afacerei dela Potgoriti'a, reapare si amerintia sa derangeze intr'unu modu ciudatu combinatiunile d-lui de Bismark. Cei din Franci'a s'au ocupatu fórte putienu de acésta afacere dela Podgoriti'a, de si diurnalele germane si angle au vorbitu de dens'a fórte pre largu. Atentiunea publica erá atunci absorbita de cestiunea legiloru constitutiunale cari erau sa vina in desbaterea camerei. Afacerea dela Podgoriti'a erá pretestulu care trebuiá sa faca sa isbucnésca resculárea generale, pregatita de multu tempu, de popórele crestine ale Turciei.

Erá unu arangiamentu in acésta privintia intre muntenegreni, serbi si români. In Muntenegru toti ómenii validi, si numerulu loru este de 25,000, suntu soldati, se póte dice chiaru eroi. Totu cam astfeliu este si in Serbi'a, unde, pre o populatiune de 1,300,000 suflete este o armata de 125,000 ómeni, radicata de curendu la 150,000 si acést'a este o armata regulata fórte bine esercitata, impartita in 5 corpuri, de 4 brigade fia care, cu o artilerie la inaltimea perfectiuniloru moderne. Românii suntu cei mai putieni resboinici din acésta grupa de popóre. Pre o populatiune de aprópe cinci milióne de suflete ei nu au de câtu o armata regulata de 40,000 ómeni, au inse o militie si o reserva, tóta populatiunea barbatésca fiindu obligata la servitiulu militariu, astfeliu ca in casu de resbelu ei potu sa puna in picióre o armata de 100,000 de ómeni celu putienu.

Cele trei popóre reunite erau dara gat'a sa atace pre Turci'a cu o fortia de aprópe 250,000 de ómeni, déca nu de 300,000 chiaru, si cari aru fi târitu in miscare pre bosniaci si pre bulgari. Adunarea natiunale a Serbiei, Skupcin'a, deduse chiaru semnalulu de resbelu, principele Milanu fusese nevoitu sa compuna unu ministeriu din maioritatea resboinica. Junii serbi cari 'si faceau studiele loru la Parisu si la Vien'a se intorceau in mase spre a luá armele. Intr'unu cuventu, resboiulu erá in ajunu de a isbucní. In acestu momentu Austri'a, Rusi'a si Prusi'a intervenira diplomaticesce si oprira conflictulu. Prusi'a fu cea mai activa. Lucrându prin principele Carolu si prin agentii sei din Bucuresci, facu pre Romani'a sa se retraga din complotu, apoi inventa incidentulu de precadere in corpulu consularu la Belgradu si restorna ministeriulu Zamuk'a care purtá drapelulu resbelului in Serbi'a.

Rusi'a inse care se aliase fórte repede cu politic'a celoru-lalte doue puteri, pare a o regretá astadi, vediendu ca totu profitulu acestei amenâri a cestiunei Orientului este pentru Austri'a. Ea a si intrigatu la Constantinopole spre a impedecá incheierea arangiamenteloru intre acésta din urma putere si Turci'a, relativu la concesiunea linieloru de drumu de feru turcesci banquerului austriacu Hirsch si la junctiunea acestoru linii cu acelea ale Austriei; si acum jurnalele rusesci provóca pre fatiá pre serbi si muntenegreni la insurectiune. Si fiindu-ca cestiunea Orientului este astadi esentialmente o cestiune intre Rusi'a si Austri'a se intielege ca d. de Bismark tiene sa fia arbitrulu; inse cine ia in bratie multu stringe reu, si marele omu prusianu va duce cu greutate la capetu tóte cestiunile ce a angagiatu dela Océanu pâna la Bosphoru si pâna la imbucaturile Dunarei, nu va sfersí nimicu si va lasá predominatiunea pruso-germana in stare problematica. (L'Univers.)

Trad. „Tr. Carp.“

Revista politica.

Sabiiu 31 Maiu.

Consiliele ministreriali sub presidiulu Majestâtiei sele se amânara din causa ca intórcerea Maj. S. dela Ischl s'a intârdiatu mai multu de câtu se asteptá. In consilie va figurá cestiunea vamale intre jumetâtile monarchiei si conventiunea comerciale cu *Romani'a* in loculu primu. Aceste si preocupa astadi cercurile inalte si dincóci si dincolo de Lait'a.

Din *Carlovitiu* se audu lucruri, cari facu pre multi sa créda ca de acolo are sa se radice unu nuoru nou pre orizontulu patriei. „P. Ll.“ dice intr'o telegrama dela 7 l. c. „Dupa decursulu unei conferintie numai póte fi nici o indoiéla ca voru invinge *ultraistii* la alegerea comitetului congressuale. Acest'a iérasi va fi germinele multoru conflicte. Regimulu la rendulu seu inca nu sta cu mânile in sinu, pentruca statutulu pentru alegerea metropolitului l'a respinsu.

In *Dalmati'a* s'a escatu iérasi diferintie intre cele dóue natiunalitâti ale tierei, intre italiani si slavi.

Caletori'a principelui Milanu alu *Serbiei* prin tiéra a farmecatu spiritele serbiloru. Vorbirile adresate principelui si respunsurile acestui'a respira o atmosfera plina de eveneminte in orientu. Crusievatianii disera in adres'a loru: „Domnitoriule! Mai marii tei, principii cei mari Milosiu si Michaile au alungatu pre turci din Serbi'a si au eliberatu tiér'a de domni'a turcésca. Dela Tine, Domnitoriule, astépta poporulu serbescu, cá sa eliberedi pre toti serbii si sa-i intrunesci intr'unu unicu statu liberu!“

---

*) Punctulu din orbit'a unei planete cându este mai aprópe de sóre.

*) Vedi nr. trecutu. R. „Tel. R.“

Revist'a diaristica.

Asupr'a *revisiunii vamale si comerciale* aduce „Presse“ din Vien'a unu articulu, care indigitându la cuventârile lui Slavy si Tisza, precum si la solidaritatea intereseloru materiali ce au ambele jumetâti ale imperiului, ni presenta unu proiectu pentru discussiunile comune relativu la dorintiele ambeloru state. Se dice in acestu articulu: Cu câtu avemu sa asimiliâmu mai multu interesele si impregiurârile locale cu interesele comune ale monarchiei intregi, ceea ce este si scopulu conventiunii comerciali si vamali austro-ung., cu atâtu e mai necesariu cá acele interese sa se esprime intr' unu modu precâtu se póte de netulburatu, nefalsificatu si emancipatu de influintiele partideloru, e de lipsa sa se asculte vocile, adeca dorintiele si vederile aceloru suditi ai imperiului, cari suntu atinsi in prim'a linia de formarea relatiuniloru economice ale monarchiei, intielegemu pre industriali si pre comercianti, cu a câroru bunastare e impletita intimu si sórtea monarchiei intregi. Aici n'a ajunge, cá sa se presenteze interesele locali in manifestatiuni sfasiate si patriotismulu localu in estrasu, ci representantii comerciului si industriei din ambele jumetâti ale imperiului, in conventiune libera, scutiti de ori-ce preocupatiune natiunale, liberi de ori-ce particularismu nesanatosu si nefirescu, condusi numai de idei'a fericirei comune a monarchiei intregi, sa se nesuiésca a aduce in armonia pretensiunile reciproce indreptatite. Numai o manifestatiune atâtu de armonica, cá espresiune adeverata si netulburata a mareloru interese economice ale monarchiei, se va puté considerá de substratu pentru discussiunile formale intre ambele guverne si legislative.

Nu voimu sa esprimâmu o idea noua prin acést'a. Nu numai ca atari intruniri se tienu in alte tieri, de esemplu in Germani'a, in perióde regulate, din motive insemnate si intre aceste perióde, si suntu concomitate de celu mai fruptiferu resultatu, dara principiulu loru e provediutu si garantatu prin legatur'a vamale si comerciale austro-ung., si prin constitutiunea economica a monarchiei. Ce e dreptu § 21 lasa in grigea ambeloru guverne sa conchiame la casuri insemnate o ancheta de barbati de specialitate din ambele jumetâti imperiale, dara in interesulu deplinei nepreocupatiuni a ambeloru pârti, alu chiarificârii nu numai a pareriloru, ci si a animeloru si in fine in interesulu insemnatâtii morale a unei atari intr'uniri e de doritu, cá acést'a sa nu fia oficiale, espusa pericolului unei octroari fia si spirituale, ci sa fia cu totulu spontana si prevenitória, numai din liber'a resolutiune a participatoriloru. Ans'a la acést'a, renovarea conventiunii vamali si comerciali austro-ung. ajunge si are insemnatate dupla pentru ca cade intr'unu tempu cându straformarea relatiuniloru generali economice a monarchiei e la ordinea dilei si se apropia de lumea industriale si comerciale din ambele jumetâti imperiali neamanaver'a datorintia de a se folosí de dreptulu loru.“

„*Magy. Polgár*“ revenindu asupr'a tienutei româniloru fatia de alegerile dietali scrie intr'unu articulu intitulatu: Românii inaintea alegeriloru, urmatóriele:

„Intre români s'a desvoltatu o viua miscare in lucrârile ce premergu alegeriloru. Poporulu românu, asiá se pare, a cuprinsu insemnatatea celui mai scumpu dreptu cetatienescu si se nesuiesce a-lu aduce la valóre.

Poporulu romanu va alege in butulu concluseloru dela Sabiiu. Nu numai dintre activisti, dara si dintre pasivisti se voru dimite multi in alegeri si dupa cum se potea prevedé, conclusele dela Sabiiu voru fi valabili numai pentru acei'a, cari le-au creatu prin influinti'a loru decisiva.

Acést'a noua suflare a miscariloru electorali române a provocatu o furtuna si in fói'a româna din Budapest'a.

Fói'a acést'a constata, ca renegatii si acei'a, cari nu pórta caus'a poporului românu in inim'a loru, incepu a nebuní poporulu in cercurile de alegeri sa parasésca pre deputatii loru de pâna acum, cari suntu plini de merite, cum suntu Babesiu si Politu etc. totu odata recomenda acést'a fóia, cá (poporulu românu) sa aléga pre acei'a cari si pâna acum au luptatu cu frunte deschisa contr'a tiraniei.

Precum se vede dara partea moderata a romanimei s'a urîtu dejá de multele comedii si vrea sa le puna odata capetu.

Fórte dreptu.

Tiér'a si strainatatea recunóse in natiunalitâtile de limb'a nemagiara pre cele mai nelinistite si nemature popóre din Europ'a culta, (judecându) dupa cele ce au facutu representantii acestoru natiunalitâti in corpulu legiuitoriu alu Ungariei. Si cu dreptu, pentru ca vointi'a publica a poporului manifestându-se in representantii sei acesti'a suntu chiamati a esprime ideile poporului.

La noi la români totu-déun'a a jocatu o rola mare „Gur'a satului“ si poporulu i-a asiguratu pre câtu a potutu totu-déun'a loculu primu. Asiá s'a intemplatu, de au ajunsu in parlamentu din partea natiunalitâtiloru cu deosebire dintr'a româniloru cei mai mari guralivi.

Si acést'a a mersu fórte reu pentru ca poporulu românu si-a perdutu numele seu celu bunu si credinti'a sea prin densii.

Pentru ca unde s'au luptatu densii (guralivíi) pentru interesele poporului românu, unde au statu ei fatia cu „tiranii“ cá sa scape poporulu românu de perirea sea?

Nici intr'una locu. Ei au fostu eroi la incassarea diurneloru, acest'a a fostu interesulu, poporulu a potutu ajunge la sapa de lemnu despre partea loru.

Sa ne arate acesti domni o unica fapta, pre care a seversit'o intru interesulu poporului românu? Sa arate macaru unu semnu de bunavointia séu ca a sacrificatu óre-cine vre-unu fileru pentru aperarea poporului românu. Au facutu dóra vre-unu institutu intru interesulu umanismului, au infiintiatu vre-o societate acei'a, pre cari o parte mare a romanimei i-a radicatu pre cea dintâiu trépta? Au intinsu ei vre-o bucatura de pâne poporului ce flamendiesce in multe privintie?

Déca aru fi satisfacutu tóte acestea macaru in a diecea parte si aru fi radicatu cuventulu in corpulu leginitoriu pentru interesele adeverate ale poporului românu si nu pentru scopurile loru egoistice, m'asiu plecá inaintea loru si a-si dorí sa se aléga.

Trebuie sa esprimu in privinti'a acést'a observatiunea mea, ca ultraistii români numai acolo si-au radicatu cuventulu, unde au potutu sa vorbésca in manier'a loru natiunale bombastica, dara nici odata pre tempulu cându se pertractau contributiunile si alte proiecte insemnate.

Sa fimu numai sinceri, sa nu tamaiâmu vanitatea sengurateciloru si sa nu-i lasâmu sa ne lovésca in crescetulu capului atunci cându stau fâra nici unu meritu inaintea nóstra.

Si nu numai ca n'au merite dara ei suntu hotarîtu spre perirea poporului. Cultulu lui Babesiu a progresatu pâna acolo, de Babesiu nu se scarbesce a-si vinde cá unu jidanu colportatoriu portretulu seu cui cuvinte insufletitórie, ei n'au nice o scanteia de pudóre cându striga „nu alegeti pre acei'a, ci pre noi!“

Aici trebuie piele pre fatia si acelu mare patriotismu si acea iubire de poporu, cum au avutu Babesiu si consortii sei.

Trebuie sa se purifice corpulu legiuitoriu ung. de acesti'a; ei ocupa loculu româniloru demni; trebuie sa se purifice aerulu corpului legislativu de ei cá sa nu se infecteze aerulu tierei.

Sciu numai sa me bucuru de aceea, ca romanimea se uita dupa barbati mai seriosi si cu semtiementu patrioticu si se pregatesce a scuturá de pre spinarea sea pre Don Quichottii.

E ce-va cam tardiu, dara mai bine acum de catu mai tardiu.

Datorinti'a magiariloru inse in asemene lupte este sa spriginésca pre românii mai slabi cá sa ajunga la resultatu. Acést'a lupta de independentia a poporului românu si invingerea lui consolidéza pacea interna si concordi'a fratiésca.

Nu este nici intru interesulu unguriloru, nici intr'alu natiunalitâtiloru, cá sa mérga din partea acestor'a atari deputati la dieta, cari suntu cunoscuti dupa idei, cum au fostu cei de pâna acum. Interesulu progresului linistitu, alu linistei interne demanda (sa se aléga) representanti linisciti si moderati.

Trebuie a se eschide cu totulu influinti'a ultraistiloru si acést'a se va puté medilocí prin conlucrarea unguriloru si a româniloru. Acést'a aru

FOISIÓRA.

Studii essegetice.*)

Introducere.

Precum vulturulu (acést'a e marc'a, emblem'a Evangel. Ioanu) se inaltia in sborulu seu mai pre susu de tóte aripatele: asiá Ev. Ioanu in inspiratiunea sea divina se inaltia preste cei-lalti evangelisti, cu deosebire prin o descriere mai chiara istorica, o desemnare mai viu luminata a conceptelor: *Fiiulu lui Ddieu, iubire, credintia, viétia.* Acésta caracteristica a Evangeliei lui Ioanu, numita si Logos-evangelium (Evangelia-cuventulu, pentru ca intr'ens'a avemu conceptulu „cuventulu“: ὁ λόγος 1, 1.) o face de sine statatória, independenta de Evangelistii sinoptici.

Scopulu principalu alu acestei evangelie este espusu la 20, 30 seq. Spre acestu scopu se desémna dela inceputu pâna la fine in unu modu simplu si naturalu *demnitatea si poterea ddieésca a lui Iisusu.*

Din insasi Evangeli'a acést'a se vede, ca: 1. Intentiunea evangelistului a fostu intregirea istorica (20, 30 comp. cu 2, 23 6, 2.); 2. Scopulu i-a fostu totu odata si ide'a conducatória; 3. Tient'a si interesulu dominante a fostu practicu (credintia viétia).

a) Marirea lui Iisusu se arata parte in aceea, ce s'a intemplatu cu densulu, parte in aceea ce s'a intemplatu prin tr'ensulu. De cea dintâiu se tienu deosebitele acte ddieesci, cari documentéza inaltimea ddieésca a lui Iis. botezulu, cá aretare lui Israilu (1, 31.) si descoperirea ddieésca: nu s'a facutu pentru mine, ci pentru voi (12, 30). — De a dóu'a se tienu tóte intemplârile si faptele lui Iis., in cari marirea sea (1, 14.) se aréta acum fâra voi'a sea (2, 12.) acum cu intentiune (6, 5. 11, 4); mai departe inaltimea cea stralucitória si impressiunea cea poternica a aparintiei sele personale (8, 59 18, 1—11 si 10, 39); probe singuratice despre sciinti'a sea supranaturale (1, 49. 2, 24 seq. 4, 17. 6, 64. 13, 11. 18 seq.); poterea cuventului seu in genere (7, 46.), si anume increderea in si documentarea despre adeverulu invetiaturei sele (5, 31, seq. 8. 14.). Ací apartienu acele fapte estraordinarie, cari implinite, parte prin rogaciune (6, 11. 11, 41 seq.), parte din propri'a-i potere (2, 7. seq. 9, 6. seq. 4, 50 seq. 5, 8 s. a.) suntu semnele (4, 48) cele mai poternice pentru Iis., cá si acei'a, cari, neinvinsi prin personalitatea sea, nesubjugati prin cuvintele sele, sa se convinga despre marirea lui ddieésca (14, 11. comp. cu 4, 48.) Chiaru pentru aceea se pare ca espunerea acestoru semne nu este fâra intentiune.

Impregiurârile ce insotiescu aceste semne, succesulu ce-lu afla, influinti'a ce o au asupr'a desvoltârei vietiei lui Iis.: tóte acestea laolalta crescu asiá precum si multimea acelor'a, inaintea câror'a se intempla (2, 11. 4. 53. 5, 16. 6, 14 seq. 9, 16 seq. 11, 45 seq.) pâna ce cea de pre urma (11, 45.) pregatesce catastrof'a finale, carea inse servesce spre aceea, cá sa descopere marirea lui Iis. parte prin reusît'a ei preste imaginatiunea omenésca (11, 50.), parte prin modulu suferintieloru lui Iis. (18, 6—8 s. a.), parte prin indeplinirea lucrârei lui Iis. (17, 4. 19, 30.) parte prin inviere (20, 17.) si prémarirea cerésca (17, 5.); iéra prémarirea lui Iis. in tóta stralucirea ei se vede in mórtea sea (13, 31 seq.).

b) In asemenea mesura cu marturiele (μαρτύρία) aceste despre Iis. se desfasiura o tacuta dara poternica desvoltare a credintiei, carea, cu câtu Iis. pune pretiu mai putienu pre cele pamentesci, cu câtu desconsiderându pre cele sensuale pune pretiu pre cele spirituale morale, cu atâtu este estensivu mai mica, intensivu mai mare, mai sincera (7, 66. seq. 14, 9. compar. cu 16, 30. seq., 20, 9. cu 20, 28.) Credinti'a acést'a, prevestita in 1, 12, incepe cu marturisirea cea energica si repetita a botezatoriului Ioanu (1, 15. 19—36.) si urmarea cea grabnica (1, 37.) si durabile a invetiaceiloru (1, 35—50). Credinti'a se afla mai intâiu in maic'a lui Iis. (2, 3.), a invetiaceiloru urméza nemidilocitu (2, 11). De ací se aréta treptatu: in Nicodemu (3, 2.) la Samarineni (4, 39.), la Galileeni (4, 45), in Capernaum (4, 53.) in Ierusalimu la serbatóre (7, 31. 40 seq. 8, 30. 10, 21. 42. 11, 45. 12, 42.) in orbulu din nascere (9, 38.) in Mart'a si Mari'a (11, 21. 12, 1 seq.) si la intrarea cu triumfu in Ierusalimu (12, 11 seq.). Credinti'a invetiaceiloru inse se statornicesce numai dupa inviere (20, 8.) si dupa delaturarea si a indoelei celei din urma a lui Tom'a (20, 28.) impreunate cu cuventulu dojanitoriu a Dlui: „Feriçiti cari n'au vediutu si au crediutu“ (20, 29.), care se vede a serví spre scopulu Evangelistului (credintia). -- Pre lânga acést'a suntu atinse singuratece desvoltâri in credintia (Nicod. 3, 2. 7, 51. 19, 39), in parte ni se infatisiéza o potere misteriósa, ce planéza asupr'a poporului, carea sfarima chiaru si necredinti'a (7, 12. s. m. m.), dara numai in cele mai rari casuri este urmata de priceperea lucrului si a persónei lui Iis. (1, 48. 4, 42), si pentru acést'a dà locu la neintielegeri dese (7, 3—5 seq. 13, 36, seq. 14, 8. 4, 31. seq. s. a.) câror'a le urméza séu o esplicare detaiata a lui Iis. (7, 6 seq. 4. 32. 13, 37. s. a.) séu o pricepere mai tardîa a planului ddiescu alu lui Iis. (2, 23. 12, 16.)

c) Scopulu Evangelistului se marchéza mai deaprópe prin conflictulu lui Iis. cu lumea (κόσμος).

Predisu in prologu (1, 10. 11.) se manifestéza mai ageru, mai poternicu in tienut'a lui Iis. (2, 24.) prin declaratiunea sea (3 11.) ba chiaru in gelosi'a invetiaceiloru lui Ioanu, cari nu intielegu pre magistrulu loru (3, 25 seq.)

Desfasiurarea faptica a conflictului urméza prin pusetiunea mai aperta a lui Iis. fatia cu legea (5, 16) interpretata falsu de farisei; si declararea lui mai chiara fatia cu Ddieu (5, 18) mai intâiu in Iude'a, unde impartirea cea secreta se desvoltà in o dusmania de mórte (5, 18) apoi in Galile'a, unde insufletirea (6, 16) cea usióra se schimba creá pacea, progresulu neconturbatu si binele spiritualu si materialu alu poporului românu.“

---

*) Vedi Nr. 42.

Sabiiu 30 Maiu. Eri a fostu intrunita *adunarea scaunului* Sabiiului. Presiedinte a fostu, in absenti'a primariului cetatiei, senatorulu *Klein.* Inainte de tóte s'a cetitu rescriptulu préinaltu, prin care se convóca diet'a cea mai de aprópe, mai intâiu in limb'a originale a statului, apoi in traducere nemtiésca si in urma s'a spusu in estrasu si in limb'a româna. Adunarea a ascultatu rescriptulu stându.

La ordinea dîlei s'a pusu mai intâiu incunosciintiarea ministeriului ca si-a inceputu activitatea, ceea ce se ia spre sciintia, dupa ce propunerea lui *Békessy* n'a fostu de ajunsu spriginita, carea mergea intr'acolo, cá sa se dea unu respunsu la incunosciintiarea ministrului.

Malmer propune cá tóte propunerile sa se spuna si romanesce cá sa nu fia nimenea in adunare, care sa nu scie despre ce se tratéza si desbate, ceea ce se primesce si presiedintele si chiama numai decâtu pre secretariulu magistratuale Cretiu la més'a presidiale insarcinandu-lu a talmací tóte propunerile facute in limb'a nemtiésca si in limb'a româna.

Drotleff referéza asupr'a infiintiârei unui „oficiu metricu“ pentru jurisdictiunea intréga, care dupa o desbatere mai indelungata se primesce asiá, ca oficiulu metricu alu cetâtiei se insarcinéza a primí si partea jurisdictiunei asupra'si; iéra scaunulu sa platésca din cass'a sea pentru totu-déun'a 1000 fl. in dóue rate, cu acelu adausu, cá sa dea cetatea adunârei scaunali computu despre intrebuintiarea acestei sume (prop. lui Dr. *Borci'a* impreunata cu a lui *Schneider.*)

Schreiber referéza asupr'a alegerei unoru comissiuni, cari se si intempla.

Drotleff, pentru cá sa se póta referá mai multe obiecte aternatóre dela legea comunale neintrodusa in fundulu regiu pâna acum, face dupa o lunga motivare, propunerea, ca pâna la regularea fundului regiu sa primésca sfer'a de activitate a art. 18 de lege dela 1871 normata prin emisulu minist. de interne dto 22 Sept. 1871 Nr. 23574. *Gebbel* face contr'a propunere, dupa carea adunarea sa se dechiare numai pentru agendele desemnate in § 26 alu legei comunali. Dr. *Borci'a* propune primirea articul. 18 dela 1871 intregu; pâna la definitiv'a regulare a fundului reg. inse sa fia rugatu regimulu a estinde provisoriu legea municipale generale asupr'a fundului regiu. Primindu-se cu majoritate propunerea lui Gebbel, Dr. Borci'a insinua votu separatu.

Dupa acceptarea propunerei lui Geblel se aplacidéza mai multe decisiuni comunale. *Neugeboren* referéza asupr'a resultatului scrutiniului, carele este urmatoriulu: In *comissiuneu catastrale* s'au alesu presiedinte: Ios. *Bedeus.* Membrii, I. Schuster. I. G. Göbbel, M. Sonntag, din cetate; Luca Gross, Siur'a mare, Martin Seiler, Slimnicu; M. Lienerth, Vurperu; F. Székely, Ogn'a; Mat. Hubner, Turnisioru; M. Hoprich, Cristianu; P Fleischer, Cisnadi'a; I. Andras, Bungardu; Martianu Spurlea, Avrigu; Al. Lebu, Cacov'a; Eugeniu Brote, Resinari; I. Macelariu, Racoviti'a; *Suplenti*: S. Fritsch, Mich. Schobel, Ios. Binder, Cetate; Val. Reger, Dai'a; I. Roth, Rusi; I. Gross, Rosi'a; Ioanu Hentesiu, Ogn'a; I. Rill, Siur'a mica; Petru Munteanu, Orlatu; Mich. Kreuder, Sielimberu; Simeonu Iancu, Mohu; Nicolau Millea, Vestemu; Dim. Borci'a, Saliste; I. Clóge, Boiti'a; Tom'a Romanu, Sebesiu-infer.; in *comissiunea de reclamatiune* pentru *darea de case, presiedinte:* Carolu Gebbel; vice-pres. Iacobu Bolog'a; in *comissiunea de reclamatiune* pentru *darea de venitu:* C. Schochterus si Gust. Göllner; in *comissiunea statistica:* C. Fr. Jickeli, F. Zöhrer, Antoniu Bechnitiu, Luc. Gross, Bucuru Cioranu, Ioanu Macelariu not., Ios. Möferdt, S. Otto, Pet. Zerbes sen., I. Candrea, I. Russu, Ad. Weber, C. Hart, I. Hanni'a,

Dechiaratiune.

Dupa cum s'a amintitu si prin diuaristica, in anulu trecutu s'a constituitu despartiementulu alu XVII (Reginulu sas.) alu asociatiunei tranne.

Cá unu resultatu alu acestei constituiri, on. directiune respectiva publicà in Nr. 4 alu „Transilvaniei“ a. c. banii incursi la fondulu Asociatiunei.

Vediendu subscrisulu, ca mai multi membri, cari si-au depusu tacsele, suntu trecuti cu vederea, si fiindu in acésta afacere angagiatu cu onórea mea — dupa ce pre cale privata n'amu potutu ajunge la nimicu — m'amu simtitu datoriu a pasí publice rogandu pre on. directiune respectiva sa binevoiésca a emendá raportulu seu din nr. 4 alu „Transilvaniei“ publicându si acele tacse incurse pre cari le-a trecutu cu vederea (a se vedé Nr. 24 alu „Tel. Rom.“ fati'a 1 colón'a 4)

Apretiezu bunavointi'a on. directiuni de a emendá, aretata in Nr. 7 alu „Transilvaniei“ a. c. — Mi pare inse fórte reu, si cu cea mai mare neplacere sum silitu a dechiará si constatá publice in interesulu onórei mele si alu Asociatiunei nóstre tranne, ca nici acésta rectificare nu este suficienta.

Pre lânga o mica stilistica — pre cum se vede*) s'au mai lasatu afara — dupa câtu sciu — urmatorii:

1). Zacharia Siulariu invetiatoriu si 2) Florea Capra economu, cá membrii ajutatori, cu câte 1 fl. v. a.; 3) Parintele Vasiliu Popoviciu admin. ppescu, carele in Nr. 4 alu „Transilvaniei“ este amintitu numai cu 5 fl. iéra 1 fl. pentru diplom'a e trecutu cu vederea. Acesti trei membrii si-au tramisu tacsele prin subscrisulu.

La cari se adauge: 4) dlu comerciante din Tuldesiu Spiru Ioanu, carele in presenti'a mea a depusu restantiele de pre vre-o 10 ani (nu-mi aducu bine aminte; in protocólele Asociatiunei tranne se va vedé câte restantie a avutu d-sea pâna in anulu trecutu, si de ací sum'a depusa.)

Cu acestea m'amu simtitu datoriu atâtu binelui comunu, câtu si onórei mele; dreptu ce rogu pre dd. membrii, ale câroru nume le-amu amintitu ací fiindu contrinsu de starea lucrului, sa binevoiésca a luá la cunoscintia cele espuse.

Cá sa nu aparu calumniatoriu — mi insemnu numele.

Lipsi'a 6 Iuniu 1875 st. n.

Simeonu *Popescu*,
studinte.

Testamentulu

repausatului intru fericire Metropolitu primatu Nifonu:

Actu testamentariu pentru fundarea unui seminariu centrale in capital'a Bucuresci, cu titlulu Seminariulu „Nifonu Metropolitulu.“

Religi'a fiindu in natur'a umana, nu va incetá de a esistá decâtu odata cu omenirea.

Cá consecintia a familiei si a instincteloru sele sociabile, omulu nu-si póte desvoltá indoit'a sea fiintia fâra a consolidá, a perfectioná, a idealisá cultulu seu la unu Ddieu atotu creatorulu, religi'a sea pentru marirea, puterea, dreptatea si bunatatea lui nesfersita.

Astu-feliu, paganismulu, grosu, brutalu, absurdu, nerationabilu, cá tóte actele primitive ale prunciei omului, s'a absorbitu, s'a stinsu si a disparutu in marea si divin'a religia a cristianismului.

Astu-feliu omenirea, in mersui secularu, cauta a desvoltá si a perfectioná totu ce s'a inascutu intr'ens'a; totu ce pléca dela dens'a, totu ce are isvorulu in fiinti'a sea spirituale.

Religi'a resuma omulu, si tempii nu voru puté sa o desfiintieze, câci credinti'a nu este fapt'a sea, este lucrulu acelui'a care l'a creatu pre elu insusi, care a saditu in elu simtirea, consciinti'a valórei lui si idealulu a totu ce este bunu, frumosu si dreptu.

A nu marturisí o credintia, a nu profesá o religie, este a nu esistá cá omu.

A pastrá inse o religie bruta si intemeiata pre prejudetie, este a sustiené ca omenirea traesce si va perí intr'o eterna pruncia.

Pentru ce dara, despartiendu-se religi'a de omu, s'a aruncatu asupr'a credintiei, asupr'a cultului tóte retacirile mintiei, tóte crudimile fapteloru, tóte miseriile prin cari au trecutu societâtile dela inceputulu loru pâna astadi?

Nu este óre totulu imputabile barbariei, indolentiei si nepasului seu de a se ameliorá pre sine si institutiunile ce si a creatu?

Datine, moravuri, credintie si asiediaminte, nu suntu óre insusi imaginea omului si a stârei sele sociale?

Déca omulu nu póte desface in dóue natur'a sea fisica si morala; déca credinti'a este cea mai puternica manifestatiune a consciintiei sele intime, si déca religi'a este totu ce mintea sea a conceputu si organisatu mai grandiosu si mai sublimu in universitatea cugetâriloru si lucrâriloru sele, pentru ce aru subsistá o religia fâra biserica si unu cultu fâra ministrii sei religiosi?

Póte cine-va concipe o justitia sociale fâra oficierii si gardianii sei trebuinciosi?

Si acesti agenti de administratiune potu ei óre respunde scopului institutiunei, neavendu consciinti'a chiamârei si datoriei loru?

Cu tóte acestea, din nefericire astu-feliu au lucratu impregiurârile si puterea evenemințeloru in societatea nóstra, ca biseric'a crestina au vediutu imputinendui-se stralucirea, religi'a perdiendu-si influinti'a, si ministrii altariului abrutisati, desconsiderati, tratati cá servii de odinióra, séu asverliti pre aceeasi trépta cu glótele ignorante si neinteliginte, adese chiaru mai pre josu inca, si cu tóte acestea s'a pretinsu bisericei, religiunei, clerului, sa fia farulu si conducatorulu poporului!

Esista inse o parte a lumei civilisate, in care servitorii cultului, ministrii altariului, conducatorii spirituali ai natiunei, administratorii pâcei, iubirei, moralei, justitiei si fapteloru nobile sa presinte o stare analoga cu a clerului românu?

Ce se póte asteptá dela unu poporu a cârui'a religia tiene in consciinti'a sea mai putienu locu decâtu alta-data paganismulu tempuriloru de ignorantia si barbaria? ai cârui preoti injositi moralminte, paru o banda de cersitori tolerati in statu mai multu in considerati'a umanitâtiei, decâtu pentru serviciele ce suntu chiamati a dá societâtiei? Séu intr'altu sensu, constituescu o grupa in parte de nefericiti, destinati lipseloru, miserieloru si ultragiului pentru a spasí, prin martirulu tristei loru vietie, pecatele societâtiei ce i-a produsu?

Cu sufletulu sdrobitu amu privitu acésta durerósa stare a societâtiei.

Pre cându se versau tesaurele, pre cându se risipea averea bisericei si produsulu atâtoru pióse sirguintie a stramosiloru in creatiuni capabile a vitiá inim'a si falsificá rationamentulu prin esteriorulu unui progresu amagitoriu, invetiamentulu poporului erá restrensu la nisce proportiuni nedrepte, iéra instructiunea religiósa a clerului, tractata cu cea din urma nesocotintia.

Poporulu românu, cu tóte frumósele lui calitâti intelectuali, jace in dés'a umbra a nesciintíei neavendu nimicu propriu din miile de produse ale industriei altoru popóre. Fâra cunoscinti'a valórei sele a drepturiloru sele sacre si a misiunei ce are de implinitu, viéti'a ii trece necunoscuta asemenea stârei vegetaleloru, crescendu si uscandu-se intr'unu tempu datu.

Biseric'a româna, alta-data paladiulu natiunalitâtiei, alu limbei si alu traditiuniloru de gloria, de fratia s

---

in o recéla amara (6, 30 seq.). De ací pasiescu partidele mai aspru, mai resolutu la Ierusalimu in sinulu poporului (7, 11—44) in sinedriu (judecata, divanu) (7, 45—53), in combaterea pre fatia a necredintiei prin Iis. (8, 31—58), cum si a credintiei prin Iudei (c. 9) in desbinàri pentru Iis. intre poporu (7, 12, 43), intre insusi inimicii lui, intre Iudei (10, 19 seqq.) in sinedriu (7, 50 seqq.) in persecutarea la Ierusalimu (10, 39) in tienut'a unei pârti din marturii invierei lui Lazaru si sfatulu urmatu (11, 46—51); in ingrigirea fariseiloru dupa intrarea lui Iis. in Ierusalimu (12, 19), pâna ce tradatu prin Iud'a (1 3, 2. 11. 21. 30. 18, 3) insusi incuragiandu pre persecutorii sei (18, 5—9) si mustrandu pre Petru pentru resistintia (18, 11.) se predà in mânile loru (18, 12.). Ací se pare invinsu de lume, dara elu a invinsu lumea (16, 33.) pri mórte, si o judeca (12, 31. 14, 30. 16, 11.)

Fatia cu acestu antagonismu (dusmania) alu „lumei“ jidovesci, sta depinse efectulu invetiaturiloru lui asupr'a eleniloru (12, 20 seq.) incercârile lui Pilatu spre a-lu scapá (18, 18 seqq.) si neintielegerile cele numeróse, adese reutaciómse, provenitórie din necredintia pre cari evangelistulu le descrie cu o siguranția si diligintia deosebita (3, 4. 6, 28. 34. 7, 3—6. 35).

Temeiulu acestei opositiuni principalmente jidovesci, este moralu per excellentiam, si de-si se aréta diferitu, este unulu si acel'asi, aretandu-se elu in malitia (5, 40) séu in ambitiune lumésca (5, 44. 7, 3—6 16 seqq. 12, 35) in frica servila (7, 13. 12, 42.) ori in credinti'a cea incapatinata despre Mesi'a (7, 3—7. 27. 52.) séu chiaru in sufletulu loru celu inreutatitu, pre carele lu apostroféza Iis. asiá aspru (8, 23. 44. 12, 40.). Si chiaru pentru ca principiulu este unulu si acel'asi, personalitâtile numai atunci vinu atinse, cându servescu spre unu scopu deosebitu (11, 49, seqq.); de altmintrenea inimicii lui Iis. i pasiescu totu in masa compacta (sub numele de jidovi οἱ ’ιουδαῖοι). Icón'a istorica a lui Iis. este depinsa in aceste polemii. Nici odata Iis. nu cede terenulu de lupta inimiciloru sei; in cele mai multe casuri pusetiunea lui este mai multu activa, si mai provocatória. De ací vindecârile repetite in dile de Sambata (Sabbath) (5, 1 seqq. 9, 14. seqq.) de ací ca Iis. se declarà de fiulu lui Ddieu (8, 28. 56. 9, 37. 10, 7 seqq. 25 seqq.) de ací tienut'a, conduit'a lui (11, 8. 18, 4 seq., de ací manier'a lui Iis. ca fiindu reu intielesu, a orea cu reflessiune la persón'a sea, repetiesce espresiunea reu intielésa, esplicandu-o si dandui semnificatiune mai ponderósa (6, 32. comp. cu 6, 35. 6, 51 comp. cu 6, 54. 8, 56. compar. cu 8, 58. s. a.) Pentru Iis. combate in acésta lupta, nu numai impresiunea persónei sele (vedi a) ci si poterea cuventului seu (7, 46.) si a fapteloru sele (3, 23. s. a.), nu numai discordi'a „lumei“, carea se impedeca si infrâna pre sine (7, 41. s. a.) ci anume si o supraveghiare si ingrigire admirabile ddieésca pentru viéti'a sea (7, 30. 8, 20.)

(Va urmá.)

---

*) In rectificarea din Nr. 7 alu „Transilvaniei“ subscrisulu figuréza cá tramitiatoriude 1 fl. v. a. pentru diploma. ceea ce e in contradicere cu realitatea: câci tacs'a pentru diploma amu depusu-o de odata cu cea de membru inca la constituire.

virtute stramosiésca este lipsita de preotii, scriitorii si predicatorii sei. Însusi monumentele cadu in ruina, séu suntu transformate in stabilimente pentru intrebuintiâri profane.

Déca amu luptatu cu tóte puterile mele fisice si morali, in sfer'a restrensa a medilóceloru ce mi s'au lasatu, contr'a acestui siroiu prapaditoriu, o scie Ddieu si sufletulu meu nemangaiatu.

Totu ce amu induratu, totu ce m'amu silitu a face pentru tiéra si biserica, dorescu sa remana necunoscute, precum au fostu tainice si lacremile si suspinurile mele in lung'a cariera ce amu strabatutu.

Fratii mei intru Christosu voru scí atâtu, ca tóta averea mea parintésca, tóte indelungatele mele iconomii ce mi-amu impusu, totu ce amu agonisitu din fraged'a mea versta pâna acum, lu consacru cu inim'a voiósa la invetiamentulu fiiloru presenti si viitori ai Romaniei, scump'a si multu iubit'a mea patria.

Astu-feliu ca instructiunea religiósa se gasesce mai inapoiata decâtu cea laica, incepu mai intâiu prin fundarea unui seminariu centralu in Bucuresci, pre basele si prevederile mai josu insemnate si cari se voru desvoltá printr'unu regulamentu speciale.

Art. I. Acestu seminariu va remané totu-déun'a statornicu in Bucuresci; va avé acel'asi numeru de clase cá alu statului, acel'asi programu de studiu, va purtá numele de „Seminariulu Nifonu Metropolitulu.“

Art. II. Pentru administrarea si intretienerea acestui seminariu pre care lu asiediu in casele mele din strad'a Calitii Nr. . . ., cu tóte atenantiele si dependintiele loru, constituescu din propri'a mea avere unu fondu de nóue sute patru-dieci si optu mii lei nr. 948,000, ce suntu depusi la banc'a imperiale a Russiei din Odes'a, in 948 bonuri domeniali române, fiacare in valóre de lei o mie.

Acestu capitalu va stá nestramutatu la banc'a unde se afla depusu in plat'a-ve procente, si déca ori tóte, ori bonuri aru esí la sorti, epitropi'a va primí valórea loru, cumperandu cu acestu capitalu alte bonuri séu valori ale statului din cele mai sigure si mai avantagióse, pre cari le va depune iérasi la banc'a susu disa, incunosciintiendu despre acést'a si pre fratele in Christosu Metropolitu alu scaunului metropoliei din Bucuresci.

Art. III. Pre lânga capitalulu de mai susu, mai lasu si mosi'a mea Letc'a nóua, situata in districtulu Vlasic'a, plas'a Neajlovului, cu tóte trupurile si numirile ei, cu padurea si imbunatâtirile câte se afla pre densele si câte se voru mai face in viitoriu, precum si hanulu ce l'amu cumperatu in suburbi'a dómn'a, calea Mogosióei, situatu vis-a-vis de localulu consulatului rusescu, ale câroru venituri voru serví totu pentru intretienerea seminariului.

Art. IV. Actele acestoru osebite fonduri voru fi in pastrarea mea si voiu dispune de ele pre câtu voiu fi in viétia, iéra dupa mórtea mea, voru stá in pastrarea epitropiei ce instituescu mai josu.

Art. V. Pentru tóte faptele de administratiune a capitalului, a procenteloru, a veniturileru mosiei, ale hanului si celoru-lalte beneficii directe si indirecte ce se voru putea realisá in profitulu cassei Seminariului, precum si pentru totu ce privesce intretienerea morala si materiala a acestei institutiuni, instituescu, sub supraveghiarea fratelui in Christosu Metropolitu alu scaunului din Bucuresci, o Epitropie compusa din trei persóne laice, acum la inceputu numite de mine si cari suntu: dlu Dimitriu Stefanopolu si nepotii mei Ghitia Enescu si Alessandru Lazarescu, iéra dupa incetarea d-loru din viétia, de alti membri ai familiei mele (de se voru gasí in viétia si in conditiunile de moralitate si onestitate), séu dintre straini, la casu de lipsa, alesi in ori-ce casu de câtra corpulu profesorale alu Seminariului Nifon, dupa modulu cum prevedu in altu actu testamentalu pentru invetiamentulu laicu si ajutóre pióse. Acésta alegere se va urmá si cându unulu séu si câte trei epitropi si-aru incetá functiunile din ori-ce impregiurare. (Va urmá.)

Varietâti.

*** Escel. Sea dlu ministru pentru aperarea tierei B. Szende, ni se spune ca sosesce la Sabiiu.

*** Astadi la 3 óre dupa médiadi este o adunare de lucratori in pavilonulu din gradin'a lui Hermanu.

*** *(Maialu.) Reuniunea sodaliloru romani din Clusiu* si va serbá la 20 Iuniu st. n. a. c. in padurea dela Clusiu Monasturu, maialulu seu la care invita prin comitetu pre toti românii binevoitori. —

*** *Esploderea moriloru de iérba de pusca* se repetiescu la noi in Transilvani'a. In anulu trecutu a sburatu in ventu un'a la Alb'a-Iuli'a, adaugându si siepte vieti omenesci cá victime. Aceeasi móra restaurata, se dîce, ca a avutu de une dile sórtea din anulu trecutu. Totu asiá se dîce ca s'a intemplatu cu mór'a dela Sadu.

*** *(Unu marghiolu rafinatu.)* Intr'unu cupeu pre drumulu de feru caletoriau doi voiagiori necunoscuti câtra Ciaba. Dupa unu tempu ambii incepu unu discursu. Voiagiorulu alu doilea, care erá o figura slaba si vestedita, oferí celui dintâiu, care erá unu omu grasu, o „tigare esterna escelenta“ Acest'a inse abiá trase vre-o câte-va fumuri si de odata lu cuprinse o ametiéla si unu somnu adencu. Oferitoriulu tiegarei disparù intre statiuni si abiá in Ciaba se observà viptim'a „specialitâtiei esterne“ adencita intr'unu somnu suspitiosu. Venindu-si in fire descoperí caletoriulu amagitu, spre neplacuta surprindere, ca impreuna cu afabilulu seu colega de caletoria au disparutu si orologiulu si burs'a cu paralele sele.

*** *(Descoperire archeologica.)* Se anuncia din Posoniu ca la scaldele dela Deutsch-Altenburg, aprópe de gradin'a contelui Pálfy, s'aru fi descoperitu unu stabilimentu de scaldatori (baia) ziditu pre 145 de stalpi de pétra (columne), asemenea stabilimentului dela Bud'a-vechia — Aquicum. — Loculu acest'a este vechiulu Carnuntum Petronella, in marginea Panoniei superiori, si stabilimentulu nu acum s'au descoperitu, ci de multu, apoi osebitele obiecte gasite ací le adunase unu bietu grigitoriu dela fabric'a lui Dreher, care avendu predilectiune si óre-care pricepere pentru anticitàti, in fiintià unu museu bunisioru, cercetatu de eruditulu Mommsen, cu ocasiunea petrecerei sele in Ungari'a, care atunci face, precum ni se spune, sarcastic'a observare „ca acelu németiu, bietu grigitoriu de fabrica, aru fi facutu mai multu servitiu sciintiei archeologice romane, decâtu intréga academi'a sciintieloru din Vien'a.“

*** *Libertatea pressei lovita de unu tribunalu ung).* Diuariulu „Erkevni Listy“ redactatu in limb'a slovaca de renumitulu preotu Iosifu Hurbanu au fostu opritu de câtra judecatori'a din Senitiu. Asiá se telegrafà dela Scalitiu diuariului „P. N.“ dara ne indoimu despre adeverulu acestei sciri, ca judecatori'a nu are dreptulu de a sistá unu diuariu si prin urmare, oprirea déca s'au facutu este ilegale.

*** *Doi talhari.* Diuariulu „le Gaulois“, naréza ca intr'o di, la dóue óre dupa amédi, la coltiulu stradei Souflot si alu bulevardului St. Michelu, unu englesu opresce pre unu trecatoriu imbracatu intr'unu modu fórte elegantu si-lu róga sa lu conduca la Pantheon, pre care doresce sa-lu visiteze. — Trecatorulu, nu refusà noului debarcatu. Pantheonulu fu visitatu in tóte amenuntele sele si ei esira dupa o óra. — Englesulu, incantatu si plinu de recunoscintia, oferí calausei sele se ia ce-va si intrara intr'unu stabilimentu fórte cunoscutu din strad'a St. Jacques. Dupa câte-va consumatiuni, ciceronele si luà diu'a buna dela strainu, scusandu-se ca nu mai póte stá din caus'a unei intalniri ce avea si care nu suferea nici o intardiare. Cordiale strinsori de mana insotira despartirea. D'abiá inse indetoritóri'a calausa pasise pragulu cafenelei, si englesulu, chiamandu cá sa platésca consumatiunile, scóse unu strigatu teribilu. Apoi, resturnandu scaunele, inbrancindu pre consumatori elu se repedí in ulitia strigându: Puneti mân'a pre hotiu! Ciceronele se departá cu pasi rapedi; dara englesulu, gratia picióreloru sele celoru lungi, lu ajunse la unu coltiu de ulitia. Gardistii de pace intervenira si condusera pre cei doi individi la postulu vecinu. Acolo, se facù o descoperire ciudata. Pung'a strainului trecuse in busunariulu ciceronului si aceea a ciceronului in alu englesului. Cei doi buni amici de câte-va momente, amendoi pungasi celebrii, se furaserà unulu pre altulu. Si unulu si altulu au fostu mantienuti la arestu.

*** *Recorirea cameraloru.* — Eata modulu recomendatu de doctorulu Maurinu din Franci'a pentru recorirea cameraloru. Elu consista in a pune in ferestre, deschise bine, peteci muiate in apa. Se scie câtu caloricu absórbe ap'a spre a trece din starea licuida in cea gazósa. Acésta absorbire scobóra in câte-va momente cu 5—6 grade temperatur'a apartamentului, si umediél'a respandita in aeru face sa se suporte mai usioru caldur'a. Prin acestu sistemu se afla cine-va, in mediloculu verei, intr'o atmosfera recorita, analoga cu aceea ce domnesce dupa ploi.

Burs'a de Vien'a.

Din 30 Maiu (12 Iuniu) 1875.

Metalicele 5%	70 15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	74 60
Imprumutulu de statu din 1860	112 20
Actiuni de banca	967 —
Actiuni de creditu	232 —
London	111 60
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81 80
„ „ „ Temisiorene	80 —
„ „ „ Ardelenesci	79 —
„ „ „ Croato-slavone	85 75
Argintu	102 50
Galbinu	5 26½
Napoleonu d'auru (poli)	8 89

Comunicatiunea pre càlile ferate unguresci.

Calea fer. i. r. priv. a statului.

Trenuri accelerate Vien'a-Pest'a.

Vien'a, pléca	3.15 a. m.	Dupa m. la 11.— sér'a
Pest'a, sosesce	10.03 „	„ 6 35 dem.

Pest'a-Vien'a.

Pest'a, pléca	7.50 dem.	2.25 d. m.
Vien'a sosesce	2.12 d. m.	9. 29 sér'a.

Trenuri accelerate sub statiunea vaporeloru accelerate.

Vien'a—Baziasiu.		*Baziasiu—Vien'a.*	
Luni si Vineri		Luni si Vineri.	
Vien'a, pléca	3.15 n. m.	Baziasiu pléca	6.05 sér'a
Bpest'a „	10.30 sér'a	Temisiór'a „	10.07 „
Czegléd „	12.02 dem.	Szegedin „	1.41 dem.
Segedinu „	2.47 „	Czegléd „	4.36 „
Temisiór'a „	5.19 „	Bpest'a „	7.50 „
Baziasiu, soses.	8.46 „	Vien'a sosesce	2.12 d. m.

Trenuri de persóne Vien'a—Baziasiu.

Vien'a	plec.	8.45 dem.	8.20 sér'a.
Pojonu	„	11.13 „	11.08 „
Érsek-Ujvár	„	2.21 „	2.14 „
Pest'a	sosesce	5.56 „	6.08 „
Pest'a	pléca	6.57 sér'a	7.05 „
Czegléd	„	9.33 „	9.35 „
Szegedinu	„	1.31 nóptea	1.41 „
Temisiór'a	„	9.15 „	5.30 „
Baziasiu	sosesce	8.46 demin.	10.29 sér'a.

Baziasiu—Vien'a.

Baziasiu	pléca	6.05 sér'a	3.30 demin.
Temisiór'a	„	10.38 „	9.17 „
Szegedinu	„	1.57 nóptea	1.16 d. m.
Czegléd	„	5.49 dem.	5.23 „
Pest'a	sosesce	8.12 „	7.49 „
Pest'a	pléca	9.15 „	9.25 sér'a
Érsek-Ujvár	„	1.21 d. m.	1.11 nóptea
Pojonu	„	4.23 „	4.20 dem.
Vien'a	sosesce	6.09 sér'a	6.03 „

Trenuri directe cal. fer. de Tis'a.

Pest'a—Czegléd	*Pect'a—Czegléd.*
Pest'a, pl. 6.28 sos. 7.30 d.	Czegléd pl. 8.19 d. 6.40 s.
Czegléd s. 8.33 „ 9.48 „	Pest'a sos. 10.45 „ 8.31 „

Trenuri mestecate.

Vien'a—Pojonu.	*Pojonu—Vien'a.*
Vien'a pléca 4.30 d. m.	Pojonu pléca 7.30
Pojonu sos. 7.02 sér'a	Vien'a sos. 9.06

Calea ferata de Tis'a.

Pest'a—Casiovi'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.16 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. n.	9.18 „	
Szolnok	„	11.22 „	10.26 nóptea	6.16 dem.
P.-Ladány	„	2.— d. m.	1.52 „	11.36 a. m.
Debretienu	„	3.51 „	3.30 dem.	sos. 2.20 d. m.
Miskolcz	„	11.51 sér'a	1.50 d. m.	pl. 8.— dem.
Casiovi'a	sos.	11.51 nóptea	6.— sér'a	„ 11.43 a. m.

Casiovi'a—Pest'a.

Casiovi'a	pléca	5.— dem.	9.20 a. m.	6.01 sér'a
Miscoltiu	„	7.42 „	1.41 d. m.	sos. 9.34 „
Debretienu	„	12.23 d. m.	10.12 nópt.	pl. 3.25 d. m.
P.-Ladány	„	2.24 „	11.22 „	„ 6.25 1
Solnocu	„	4.54 „	4.40 dem.	„ 12.14 „
Czegléd	„	5.49 „	5.49 „	sos. 1.49 „
Pest'a	sos.	8.31 sér'a	8.45 „	

Pest'a—Aradu—Temisiór'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.26 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. m.	9.08 „	6.60 dem.
Solnocu	„	11.12 „	10.15 „	8.34 „
Ciab'a	„	2.01 d. m.	2.55 dem.	4.16 d. m.
Aradu	„	3.51 „	6.— „	s. 7.33 sér'a
Temisiór'a	sosesce	5.40 „	8.36 „	

Temisiór'a—Aradu—Pest'a.

Temisiór'a	pléca	10.37 a. m.	6.20 d. m.	
Aradu	„	12.36 d. m.	9.16 sér.	6.20 dem. r.
Ciab'a	„	2.10 „	11.42 nóp.	10.42 a. m.
Solnocu	„	4.54 „	4.21 dem.	5.34 d. m.
Czegléd	„	5.39 „	5.59 „	6.39 sér'a
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.05 „	

Pest'a—Oradea-mare.

Pest'a	dléca	7.30 dem.	6.26 sér'a
P.-Ladány	„	2.35 d. m.	2.10 nóptea
Oradea-mare	sos.	4.47 „	5.21 demin.

Oradea-mare—Pest'a.

Oradea-mare	pléca	11.22 a. m.	9.— sér'a
P.-Ladány	„	1.23 d. m.	11.45 nóptea
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.45 demin.

Calea ferata I. transilvana.

Aradu—Alb'a-Iuli'a.

Aradu	pléca	4.16 d. m.	6.20 deminéti'a
Semeri'a (Piski)		12.18 nóptea	2.06 d. m.
Alb'a-Iuli'a	sosesce	2.55 „	4.01 „

Alb'a-Iuli'a—Aradu.

Alb'a-Iuli'a	pléca	12.53 nóptee	10.— a. m.
Semeri'a	„	3.48 „	12.48 d. m.
Aradu	„	5.46 dem.	8.02 „

Semeri'a—Peirosieni.	**Petrosieni—Semeri'a.**
Semeri'a pléca 2.55 d. m.	Petrosieni pl. 7.10 dem.
Petrosieni sos. 7.12 „	Semeri'a sos. 11.52 a. m.

Calea ferata Noad-Ostica.

Debretienu—M.-Sziget.

Debretienu	pléca	4.12 d. m.	4.— nóptea
Satu-mare	sosesce	9.33 sér'a	8.08 demin.
Királyháza	„	12.31 nópt.	10 03 a. m.
M.-Sziget	„	5.26 dm.	1.48 d. m.

M.-Sziget—Debretienu.

M.-Sziget	pléca.	8.34 sér'a	11.31 a. m.
Satu-mare	sos.	5.45 dem.	4.33 d. m.
Debretienu	„	11.50 a. m.	9.07 sér'a

Calea ferata ung. resariténă.

Oradea-mare—Brasiovu.

Oradea-mare	pl.	5.07 d. m.	6.18 dem.	
Clusiu	„	11.21 sér.	s. 3.08 d. m.	pl. 8.45 dem.
Cocérdea	„	2.54 nóptea		„ 1.31 d. m.
Teusiu	„	4.26 „		„ 4.30 „
Blasiu	„	5.21 „		„ 6.05 „
Mediasiu	„	7.01 „		„ 11.21 nóp.
Sighisiór'a	„	8.26 „		„ 6.10 de.
Brasiovu	„	1.30 d. m.		

Brasiovu—Oradea-mare.

Brasiovu	pléca	2.10 d. m.	7.30 sér'a	
Sighisiór'a	„	7.15 sér'a	8.03 „	
Mediasiu	„	8.38 „	5.23 dem.	
Blasiu	„	10.20 nóptea	7.54 „	
Teiusiu	„	10.36 „	9.60 „	
Cocérdea	„	1.12 „	12.42 d. m.	
Clusiu	„	4.45 d. sis.	4.40 „	pl. 12.30 d. m.
Oradea-mare	sos.	10.55 a. m.		sos. 8.32 sér'a

Cocérdea—M.-Osiorheiu.

Cocérdea pl. 3.20 dem.	M.-Osiorheiu pl. 10.05 sér'a
M.-Osiorheiu sos. 5.45 „	Cocérdea sosesce 12.26 nóp.

Copsi'a—Sabiiu.

Copsi'a pléca	6.55 dem.	9.40 sér'a
Sabiiu sosesce	9.05 a. m.	11.40 nóptea

Sabiiu—Copsi'a (Kiskapus).

Sabiiu pléca	6.40 r. m.	3.40 demin.
Copsi'a sos.	7.50 sér'a	6.35 „

Alb'a-Iuli'a—Teusiu.

A.-Iuli'a pléca	10.10 sér'a	1.25 nóptea	8.— dem.
Teiusiu sos.	10,50 „	8.49 „	8.49 „

Teiusiu—Alb'a-Iuli'a.

Teiusiu pléca	9.05 a. m.	4.10 d. m.	11.46 nóptea
A.-Iuli'a sos.	9.45 „	4.50 „	12.26 d. m.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 44. ANULU XXIII.

Sabiiu in 5|17 Iuniu 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3½ cr. v. a.

Ce nu produce caldur'a.

Acum, candu incepe sesonulu de vara, candu ministrii si diplomatii retragendu-se pre óre catu-va tempu de pre aren'a politica facu sa dispara cestiunile acute ce agita spiritele, li se da unoru publicisti ocasiune a se ocupá mai seriosu de intemplarile din tierile slaviloru de sudu.

Cu deosebire, dicu ei, croatii se distingu mai multu intru a face sgomotu, iéra agitatiunea serbiloru se desvolta in unu tempo mai moderatu. Regatulu celoru trei tieri unite apare candu intr'unu locu candu intr'altulu, se esprimu dorintie ce provinu mai multu din semtiemente hypernatiunale., decatu dintr'unu resonu maturu. Nu se pote negá, ca calatori'a imperatului nostru in Dalmati'a a datu impulsu acestoru manifestatiuni ce se latiescu totu mai tare si au produsu nisce torinti si contratorinti, cari se voru domoli fara de a aduce preste Europa vre o inundatiune sudslavica.

Dara nu numai intre marginele tierei nóstre, ci si afara de imperiulu nostru a facutu calatoria imperatului impressiuni durabili si anume la vecinii inruditi cu croatii si serbii nostri. Nu atatu in Muntenegru, alu carui principe s'a intorsu multiemitu dela Cattaro, catu mai multu in Serbi'a se pote vedé reflecsulu. Foile din Serbi'a atribuie calatoriei lui Milanu unu scopu politicu spunendune francu, ca calatori'a principelui avea sa slabésca impressiunea ce o a facutu asupr'a lumei sudslavice calatori'a dalmatina „in defavorulu Serbiei si alu missiunei sale de potere mare“. De-si principele Milanu póte n'a avutu scopulu sa faca o calatoria asiá demonstrativa, totusi nu se póte tagaduí, ca infatisiarea sea pretutindene s'a interpretatu in sensulu acest'a. Din tóte manifestatiunile orasieloru ce le a visitatu, din tóte oratiunile, ce i s'au adusu de catra numerósele deputatiuni ale tierei, cari l'au intempinatu, se vede ide'a, ca serbii trebuie sa se impreune cu totii intr'unu „imperiu mare alu serbiloru“. Principele fu rogatu, sa elibereze si celelalte milióne de serbi precum a elibaratu marele seu predecesoru Milosiu Obrenovici milionulu primu care astadi formeza poporatiunea fericita si libera a Serbiei. In multe cetati s'au radicatu arcuri de triumfu cu trofee de resbelu si cu insigniele tuturoru tieriloru din marele imperiu de odinióra alu serbiloru sub domnitorii gloriosi Urosiu, Dusianu si Lazaru.

Ce simtieminte voru fi strabatutu anim'a principiului Milanu fatia de aceste insufletiri ale suditiloru sei! Densulu cá domnitoriu erá in positiunea de a nu puté graí dupa cum dorea anim'a sea, pentruca nu-i concedu relatiunile internatiunale, in cari se afla. Elu este silitu a se ferí de dechiaratiuni si a lasá pre altii se vorbésca. Propagand'a sudslavica se si folosesce de ocasiune; ea considera caletori'a principelui Milanu de unu evenementu ce va avé cele mai bune urmâri pentru infiintiarea „Serbiei mari.“ Asia cetimu in „Istok“ solemn'a enunciatiune: „Pre tempulu caletoriei memorabile a principelui Milanu prin tiéra s'a potutu convinge ori-cine, ca poporulu serbescu din tóte partile tierei tiene cu asemenea intimitate si insufletire la ide'a natiunala-serbésca si ca astépta cu siguritate realisarea dorintieloru sele dela dinasti'a Obrenovici. Acum dóra nu se va mai puté templá, cá din consideratiuni câtra tierile esterne sa se suprime sublim'a idea chiaru si in Scupcin'a. Acum cându principele a conversatu in persóna cu poporulu seu nu avemu sa ne mai ingrigimu de consideratiuni câtra tierile din afara si chiaru cându s'aru dechiará in afara eliberarea nóstra de o opera revolutiunaria, noi totusi amu trece preste acést'a si amu delaturá tóte piedecele din cale.“

(a.)

Revista politica.

Sabiiu 4 Maiu.

Viforulu din diuaristic'a magiara si romána despre conferinti'a din Sabiiu mai se asiediase cându in „Nemz. Hirlap.“ iérasi incepu a se miscá undele cestiunei ce a provocatu acea conferintia. Dice adeca fói'a citata ca Metropolitulu gr. cat. I. *Vancea* a convocatu pre corifeii activistiloru la o conferintia nóua spre a reasumá conclusulu din Sabiiu. Noi aici in Sabiiu nu scimu nimic'a despre cele cuprinse in scirea de mai susu si este probabilu ceea ce dice „Hr. Ztg.“, ca isvorulu acestei sciri nu póte fi altulu decâtu confunderea cestiunei politice cu convocarea sinodului gr. catoliciloru din archidieces'a Blasiului, despre carea luaremu si noi notitia la tempulu seu.

Cetitorii nostri si aducu aminte de o telegrama dela *Vien'a* adresata conferintiei din Sabiiu. Cá simpli cronicari ai eveneminteloru inregistrâmu la loculu acest'a dechiaratiunea ce urméza, fiindu ca sta in legatura cu lucruri raportate si de noi. Dechiaratiunea in totu cuprinsulu ei dice:

Vien'a in 10 Iuniu 1875.

Domnule redactoru! Atâtu in diuariulu, ce redigeti d-vóstra, câtu si in alte diuarie, parte romàne parte straine, amu cetitu o telegrama*) numita a studentiloru români din Vien'a si indreptata conferintiei românilоru din Sabiiu dela 23 Maiu a. c. — prin care telegrama se recomanda conferintiei romàne passivitatea.

Nu voiescu din mai multe consideratiuni sa disputu cuprinsulu acelei telegrame, nici competinti'a telegramo tramitietoriloru in atare cestiune, — ci voiescu numai sa aducu la cunoscintia publica impregiurarea aceea, ca partea cea mai mare a studentiloru români din Vien'a n'au sciutu nimic'a despre telegram'a cestiunata, pâna atunci, cându au cetit'o in diuarie, prin urmare ea nu este emanata de intregulu corpu alu studentiloru români din Vien'a, si standu lucrulu astfeliu acei domni studenti, cari au tramisu telegram'a (vre-o câti-va technici si medicinisti din Transilvani'a) n'au avutu dreptu sa-i dee acelei telegrame subscrierea: „Studentii români din Vien'a“, câci acést'a numai atunci aru fi avutu locu, cându telegram'a s'aru fi tramisu cu scirea si invoiél'a tuturoru studentiloru rom. de aici.

Cu asta ocasiune 'mi permitu a face atenti pre domnii respectivi, cá sa nu fia asiá indrasneti in tramiterea de telegrame pre numele altor'a, câci acést'a este abatere de lege si apoi nu va merge cá la technica cu desemnulu, déca tragi o linia strâmba cu cerus'a sa o poti sterge cu gumi.

Unu studentu românu din Vien'a.

Miscârile *electorali* suntu astadi in tóta puterea cuventului la ordinea dilei. Dupa foile magiare din Clusiu capitanulu supremu din Fagarasiu a adresatu o nota câtra vice-capitanulu si câtra judii procesuali (solgabirei), in puterea cârei cesti din urma suntu autorisati a arestá pre ori cine, déca va pasí cá delegatu alu comitetului conferintiei din Sabiiu cu scopu de a agitá in interesulu passivitâtiei si ai transpune tribunalului reg. respectivu. Sciri mai positive si mai detaiate despre intemplâri electorali din celelalte pârti transilvane de asta-data nu avemu. Suntu inse curióse unele date ce ni le aducu foile din pârtile ungurene. Fusiunea celoru dóue partide mari din diet'a Ungariei ameníntia dejá cu confusiune capetele multor'a in privinti'a pactului dela 1867 cu Cislaitani'a. Contele *Lonyay* a prorocitu in Pojonu, raportandu alegatoriloru sei despre activitatea sea in diet'a trecuta, ca la 1877 iérasi va dá opusetiunea asaltu asupr'a pactului dela 1867 si ca atunci partid'a cea vechia deakista iérasi va trebuí sa se supuna grelei si neplacutei probleme de a apará pactulu. *Degré*, candidatulu vatianiloru, desfasiurandu-si program'a sea politica dice, ca centrulu stângu de odinióra va staruí din tóte puterile pre lânga modificarea pactului; iéra *Molnar*, coleg'a ministrului *Tisza*, se dechiarà inaintea debretineniloru, ca *fusiunea* cu partitulu deakistu s'a facutu numai cu invorirea cestui din urma, cá la tempu oportunu sa se modifice legea pactului.

Mai multi alegatori din cerculu Vatiului nu se multiamescu a luá simplu spre sciintia descoperirile candidatiloru, ci interpeléza pre „P. Ll.“ si-lu róga sa le spuna chiaru si pre fatia, ca potu ei sa considere pre unu astfeliu de candidatu, cum e si domnulu Degré, de membru alu partidei liberale? „Pest. Ll.“ indrépta pre interpelanti la cuventarea lui Tisza rostita la 3 Februariu a. c. si, incâtu privesce pre candidatulu Degré, ii mangaia ca nici elu nu va fi intielesu cuvintele sele asiá precum le-a dîsu si se póte intemplá, dîce fói'a interpelata, ca séu d-lu Degré nu s'a pronunciatu destulu de precisu, séu nu l'au intielesu alegatorii bine. Unu respunsu mai pre susu de tóta deslusirea, respunsulu lui „P. Ll.“, ceea ce face si pre cei mai linisciti ómeni sa vina la convingerea, ca alegatorii interpelanti au *strinsu cu usi'a* pre fói'a susu citata.

Diet'a *Croatiei* a atrasu atentiunea publica asuprasi prin sulevarea unei cestiuni ce se parea dejá ingropata sub multe altele. Deputatulu *Macanetiu* interpeléza pre guvernulu Croatiei, pentru ce sufere pre regimulu unguresc a se amestecá in afaceri, cari se tienu numai de competinti'a regimului croaticu autonomu? Amesteculu lu argumentéza interpelantele cu modificarea proiectului de lege in privinti'a administratiunei politice si cu respingerea novelei electorali croatice. *Zsivkovics*, representantele guvernului, respunde, ca este adeveratu ca guvernulu ungurescu a combatutu proiectulu in privinti'a administratiunei politice, din causa ca prin acel'a se delaturau comitii supremi, cari suntu membrii casei magnatiloru si totu asiá a combatutu novel'a electorale, din causa ca intrens'a suntu cuprinse dispusetiuni, cari atingu Fiumea, a cârei cestiune este inca neresolvita. Banulu a trebuitu sa facá concesiuni in afacerea prima, pentruca guvernulu ungurescu in forma are dreptu; in afacerea a dou'a inse a remasu banulu pre lânga proiectu si asteptà decisiunea corónei, carea inse s'a decisu contr'a propunerei facuta din partea banului.

Interpelantele nu este multiamitu cu respunsulu representantelui guvernului si arata ca respunsulu este in contradictiune cu starea fapteca a lucruriloru. Mai departe si esprima parerea de reu ca regele *Croatiei, Slavoniei* si *Dalmatiei* nu póte face nimic'a fâra consensulu regimului ungurescu. — Reflessiunea acést'a au datu ansa la aplause tumultuóse pre galerie si presiedintele s'a vediutu necesitatu sa ordine departarea publicului auditoriu.

In alta siedintia *Makanetiu*, in o filipica nóua, revenindu asupr'a cestiuniloru din siedinti'a precedenta, face majoritâtiei imputârile cele mai grave si i aduce aminte de procederea magiariloru cu slovacii, cu serbii si adauge ca pre urma are sa vina rondulu la croati. In fine face propunerea, ca intr'o adresa sa se róge regele a tramite in diet'a Croatiei pre fostii confiniari, cari adi siedu in diet'a ungurésca si a *incorporá Dalmati'a* la regatulu triunitu alu Dalmatiei, Croatiei si Slavoniei.

Interpelatiunile, cari urméza in siedinti'a dela 11 Iuniu, a trei'a siedintia, dela pasirea prima a lui Makanetiu, suntu de insemnatate secundaria. Mai insemnatu din siedinti'a acést'a putemu dice ca este not'a banului, prin care se aviséza diet'a, ca este autorisatu de Maj. Sea a inchide sessiunea si din siedinti'a urmatória acestei'a (12 Iun.), in carea dice Makanetiu cu ocasiunea desbaterei generale a novelei electorale, ca déca Ungari'a nu da Fiumea, *voru luá-o tunurile lui Ielacici.*

Diet'a s'a inchisu in 14 Iun. s. n.

In nrulu trecutu amintirâmu pre scurtu despre neintielegerile intre italianii si slavii dalmatini. Ans'a la nefericitele neintielegeri a dat'o unu escesu alu poporului din *Sebenico* cu ocasiunea cârui deputatulu dietale si alu senatului imperiale de natiunalitate italianu, Baiamonti, fu insultatu in modulu celu mai deplorabile. Minoritatea italiana din diet'a dalmatina, audiendu despre acést'a si intielegendu si despre negligenti'a guvernului de a pedepsí pre culpabili, s'a decisu a parasí diet'a. Nu este inca chiaru lucru déca a si parasitu minoritatea diet'a séu nu, destulu, ca guvernulu s'a grabitu si a inchisu diet'a inainte de a-si terminá afacerile, póte cá sa previna alte neintielegeri si mai mari intre populatiunile cele neimpacate ale Dalmatiei, cari, durere, se repetiescu.

Coincidenti'a eveneminteloru de mai susu si espectoratiunile serbiloru din Serbi'a a produsu temerea, ca, dupa cum se esprima foile vienese iérasi ferbe in *caldarea sudu-slavica.* De pre acum atragu acelesi foi atentiunea guverneloru asupr'a formârei unei partide opositiunale in Agram pre basea unei programe, carea culminéza in dóue puncte principale: *Necunóscerea pactului cu Ungari'a* si *restituirea regatului triunitu*, mai departe asupr'a concentrârei tuturoru reuniuniloru gimnastice si de cantâri ale sloveniloru si croatiloru la *Veldés* pre 15 Augustu an. cur.

Maj. Sea a primitu Luni deputatiunea din *Bucovin'a*, respective din diet'a bucovinéna, carea invita pre monarchu a fi de fatia la iubileulu seculariu si la deschiderea Universitâtiei. Respunsulu Maj. Sele se dice ca fù negativu; adause inse ca speréza a cercetá Bucovin'a in anulu urmatoriu.

---

*) Amu amintitu numai in estrasu cu ocasiunea raportului despre conferinti'a din Sabiiu. Red.

Despre consiliulu ministriloru in privinti'a conventiunei comerciale cu Romani'a se scrie ca, preste totu, cestiunea a ajunsu la stadiulu unei intielegeri inse nu a ajunsu inca la o solutiune decisiva.

De mai multe dile se vorbesce ca *Bismark* a primitu concediu pre tempu nedeterminatu. Autenticu in privinti'a acést'a n'a aparutu nimic'a. Unele foi cânta osane si deducu combinatiunile cele mai estravagante din scirea acést'a, pre cându dupa parerea nóstra ea n'aru fi decâtu unu concediu si cându s'aru realisá, precum este si la alti ómeni si nimic'a mai multu. Bismarck totu Bismarck va remané, celu putienu câtu tempu va fi Vilhelm Imperatu alu Germaniei.

Franci'a s'a pusu pre rugaciuni si processiuni. Volterianii pórta lumini si cânta psalmi impreuna cu ultramontanii cei mai absoluti si pregatescu astfeliu resbelulu de resbunare. Alianti'a acést'a pre câtu este de curiósa pre atâtu póte fi si de periculósa. Ea póte duce la impartirea Europei in dóue tabere: a iesuitismului ce cochetéza cu anarchi'a si a dreptului si moralitâtiei sub forme monarchice cu constitutiuni restrinse.

Intre *Angli'a* si *Russi'a* s'a statoritu o conventiune in privinti'a Asiei centrale.

„*Golos*“ din Petersburg aduce unu articulu fórte interesantu, care are de sugetu *alianti'a russo-englesa.* Fói'a rusésca scrie intre altele in articululu signalisatu dejá prin telegrafu:

„Positiunea ce a ocupatu Russi'a impreuna cu Engliter'a fatia de diferintiele de curendu, intre Franci'a si Germani'a, ni infatisiéza unu *evenimentu internatiunalu fórte remarcabilu*, a cârui insemnatate si consecintie merita a se luá in fórte seriósa consideratiune. Dupa deslusirile date de guvernulu englesu in acésta causa suntemu in positiune a dá o judecata determinata, ca pâna la ce gradu erau intemeiate temerile ivite de curendu relativu la possibilitatea unui resbelu nou. Aceste temeri, dupa cum se arata, au fostu provocate prin temeiuri fórte reali, adeca prin impregiurarea, ca „opiniunile in sferele cele mai inalte“ intr'unu statu potu sa aiba o influintia mai multu séu mai putienu determinatória asupr'a activitâtiei guvernului din acestu statu. In modulu acest'a se potù si intemplá usioru, cá guvernulu germânu sub influinti'a opiniuniloru de feliulu acest'a sa vina la ide'a de necessitatea unui *resbelu* cu *Franci'a.* In momentulu presentu multiemita admonitiuniloru amicabile din partea Russiei si Engliterei, pre cari guvernulu imperatului Vilhelm trebuì sa le asculte, pericolulu ce e dreptu s'a delaturatu, inse ne intrebâmu, ce garantii are Europ'a pentru viitoriu, ca nu se va produce de nou joculu passiuniloru, la care furâmu odata martori. Nimicu e mai periculosu, decâtu *a voí sa ascundi cu intentiune adeverulu sie-si insusi si altor'a.*

Neintielegerile din urma intre Germani'a si Franci'a, — voimu sa o spunemu sinceru — au pusu intru câtu-va alianti'a cu vecinulu nostru celu mai aprópe din apusu la o proba. De aprobá Russi'a opiniunile ce se enunciara si discutara pre fatia pre tempulu acel'a in cercurile mai inalte din Berlinu, *regimentele germane mergeau acum dejá preste Rhinu,* dara Russi'a n'a aprobatu aceste opiniuni si intr'acést'a fu spriginita de Engliter'a. Opiniunile conscie din Berlinu trebuie sa amutiésca in urma pre óre câtu-va tempu si astadi iéra predomnesce sensatiunea pacifica. Dara cine póte garantá, ca acést'a sensatiune pacifica pre care (opiniunile din Berlinu) in urm'a observâriloru facute de ambele guverne *amicabile* o aflara de bine a o demustrá, va remané pre multu tempu espressiunea faptica a semtiementului cercuriloru mai inalte din Berlinu? Si togm'a aici jace pericolulu pentru pacea Europei.“

Acestu pericolu crede fói'a rusésca, ca se va prevení mai bine, déca alianti'a englesa-rusésca recomendata in dilele ultime in cercurile de influintia ale Engliterei va devení fapta complinita, despre care fói'a rusésca nu se indoiesce considerandu ca barbatii de statu ai ambeloru imperii dovedescu ca pricepu bine interesele comune ce au ambele state laolalta. Organulu „Golos“ intempina realisarea acestei aliantie, pre care o considera de unu evenimentu imbucuratoriu, cu tóte simpathiele.

In parlamentulu Italiei s'au petrecutu la capetulu discussiunei generali asupr'a legei de siguritate, in 10 Iuniu n., scene tumultuóse. Reportorulu comissiunei deputatulu *Depretis* luase cuventulu, ministrulu de justitia *Vigliani* lu intrerumpe (sgomotu in stâng'a). *Presiedintele*: „Nu-lu intrerupeti.“ *Vigliani*: „Eu totu-déun'a amu fostu sinceru.“ *Depretis*: „Eu laudu sinceritatea dtale.“ *Vigliani* murmura unele cuvinte neplacute. (Sgomotu in stâng'a). *Depretis*: „Eu amu laudatu sinceritatea ministrului de justitia, densulu sa primésca acést'a lauda. Eu amu trebuitu sa-lu mustru destulu.“ *Vigliani*: „Eu nu amu observatu.“ (Oho, oho! proteste in stâng'a). *Presiedintele*: Nu intrerumpe dle ministru! Continua dle reportoru si nu respunde la intrerumperi.“ *Depretis*: Intrerumperile nu me voru puté abate dela calea mea.“ *Presiedintele*: „Continua dle, continua:“ *Depretis* continua cu esaminarea sea despre dechiaratiunile ministeriali. Acum lu intrerumpe *Cantelli* (ministru de interne) dechiarandu ca n'a pronunciatu cuvintele ce i le pune raportorulu in gura. *Della Rocca* protestéza contr'a intrerumperiloru ministrului. *Presiedintele*: „Nu intrerumpe dle! *Della Rocca*: „Ministrii suntu cari intrerumpu, pentru a provocá.“ *Presiedintele*: Continua dle Depretis! *Depretis* dice, ca ministeriulu are in Sicili'a tóta puterea materiale ce o voiesce, dara i lipsesce puterea morale. Guvernulu sta isolatu de poporu. „Eu amu fostu in tempuri furtunóse in Sicili'a“ dice oratorulu (cá prodictatoru alu lui Garibaldi) — „in tempuri cându puterea guvernului se aflà in prestigiulu seu. Si eu pre tempulu administraturei nu amu avutu sa me luptu cu greutâti. (Sgomotu si intrerumpere in drépt'a). Eu vorbescu cu *anim'a*, d-vóstre (aretandu spre drépt'a) cu *ficatulu* (oho, oho! in drépt'a. Bine! in stâng'a). E de lipsa, cá actiunea guvernului sa se corroboreze cu actiunea morale a poporului. Puterea materiale nu póte reusí in Sicili'a si mesurile esceptiunale si arbitrarie au provocatu pre insula stârile ce le regretâmu adi. Oratorulu defatigandu-se nu mai póte continuá si siedinti'a se amana. In 11 s'au cetitu cele 40 de regulamente de di substernute. In desbatere asupr'a acestoru regulamente vine unulu dintre propunetori *Tajani* (din stâng'a) si vorbesce de maffia din Sicili'a. Elu dice:

„Bogatele corporatiuni spirituali au datu la acei pierdevara o supa si cându au gatatu aceste corporatiuni s'au prefacutu acei pierdeveri in maffiosi. In Sicili'a erá o bula papale, prin care se autorisase cele mai stranie transactiuni intre spirituali si vinovati, absolvindu-se acesti'a pre lânga solvirea unei anumite pârti de sum'a rapita. In bul'a acést'a erá vorb'a de o multime de crime si *fia-care crima* 'si avea *pretiulu seu.* Déca ucisulu erá preotu pretiulu se urcá susu, unu episcopu avea celu mai mare pretiu. Bul'a acést'a se numea „la Bolla di composizione“ si ea nu mai are „Exequatur“-ulu regescu. In Sicili'a tóte crimele pórta tipulu „bulei di composizione.“ Partisanulu maffiei negutiatoresce, bul'a e numita „di composizione“ si transactiunile maffiosiloru „componende“. Chiaru si numele e imprumutatu dela bulla.

O telegrama de alalta-ieri din Rom'a anuncia ca preste proiectulu legei de securitate a trecutu camer'a deputatiloru la ordinea dilei.

Foile din *Serbi'a* constatéza ca ide'a natiunale a castigatu fórte multu prin caletori'a principelui Milanu. Press'a din alte pârti vede in manifestatiunile serbiloru primulu actu alu dramei, prin care are sa „unésca pre toti serbii“. Altele mai facu observarea ca miscarea spiriteloru in Serbi'a n'aru fi indreptata atât'a contr'a inimicului seculariu, contra Turciei, ci mai multu contra Austriei, carea prin caletori'a din urma in Dalmati'a ameninția castelele aeriane ale slaviloru de sudu.

Despre dóue tronuri in dóue unghiuri ale Europei de média-di spunu diurnalele ca se clatina. Uunulu este in unghiulu apusénu, in Madridu si altulu in unghiulu resariténu in Aten'a.

Cestiunea artileriei in Austro-Ungari'a iérasi a venitu la o insemnatate si este ventilata de press'a tuturoru coloriloru politice din monarchi'a intréga. Scirile mai nóue ne spunu ca

FOISIÓRA.

Studii essegetice.*)

Introducere.

(Urmare)

d) Vieti'a, cuventârile, suferintiele lui Iisusu, suntu conditiunate de planulu ddieescu alu mantuirei. De ací nu numai aceea ce e comunu mai multu séu mai putienu celoru-alalti evangelisti, ca adeca profetiile testam. vechiu se anuncia cá implinite (1, 46 2, 17. 5, 39. 46. 12, 14. 15. 38. 13, 18. 17, 12. 19, 24 36), ci intréga viéti'a lui Iis. este acompaniata de o putere ddieésca, carea nu se refera numai la mórtea si invierea lui (3, 14. s. a. 20, 9 s. a.) ci la decursulu vietiei sele intregi (3, 30. 10, 16) chiaru interne (5, 20, 10. 38), la activitatea lui parte in generalu (9, 4.) parte in specialu (2, 4. 7, 8. 11, 4.) probabilu chiaru si la resultatele, ce le-a ajunsu Iisusu (1, 41 seq. 6, 37. 44. 17, 6). De acestea Iis. e deplinu consciu (5, 30. 8, 16. 17, 7 seq. s. a.) de acea elu si predice de tempuriu finitulu pamentescu, intâiu publice (2, 19) apoi privatu (in convorbirea cu Nicod. 3, 14). De ací se esplica ca jidovii fura impedecati prin potere mai inalta a prinde mai nainte de tempu pre Iis. (7, 30, 8, 20 s. a.) ca minunile, cari la cei-lalti evangelisti se aréta mai multu provocate de impregiurâri, se espunu in parte cá intentionate de densulu (5, 6. seq. 6, 5 seq. 9, 6. 11, 4. 7 seqq.), de ací portarea lui Iis. fatia cu Iud'a Iscar. a cârui tradare o sciù de tempuriu (6, 64. 70 seq. 13, 11. 18, 26 seq.)

e) Precum in descrierea fapteloru si invetiaturiloru a vietiei lui Iis. evangelistulu stá pre unu nivou mai inaltu cá sinopticii: asiá si in descrierea lui Iis. cá fiu alu lui Ddieu idealulu lui este *cuventulu* ὁ λόγος cá Ddieu (1, 1). personificatu in Iis. cá fiu alu lui Ddieu si Ddieu (1, 1. 14), carele si in carele este *viétia*, cá *lumina* si *adeveru* (1, 4. 14. 8, 12. 32. 9, 5. 11, 26 s. a. 12, 35 s. s.). Acést'a (viéti'a) amesuratu scopului (20, 31) este simburele contemplatiuniloru lui Ioanu despre Iisusu. Intr'ens'a este inaltiata individualitatea personale a lui Iis. la o putere ddieésca universale si eterna, intr'ens'a se concentréza inaltimea metafisica, relatiunea fatia cu Ddieu tatalu (5, 26 s. a.) cu adeverulu istoricu si insemnatatea practica a lui Iis. si prin trens'a si-au capetatu chiaritatea loru stadiile despartite dinainte, de pre tempulu si de dupa viéti'a istorica a lui Iis. Idealulu evangelistului „cuventulu“ descrisu in cap. 1, si capeta form'a starea sea conceptulu seu reale prin circuscrierea ideei „*viéti'a*“ carea se pare a fi conceputa in contemplatiunea lui Ioanu de odata cu „cuventulu.“ Partea metafisica se constata prin (1, 4,) si determinatiunea raportului fatia cu Ddieu (3. 26 s. a.) Istoricu cuprinde in sine ide'a „viétia“: armoni'a ddieirei si omenirei lui Iis. in tr'ensulu (14, 20.) si prin urmare medilocirea reale a „si cuventulu trupu s'a facutu“ (1, 14 compar. cu 1 Ioan. 1, 2.), ea s'a aretatu in Iis. (I Ioanu 1, 2.), luminéza lumea (1, 5. 9. 8, 12. 9, 5. 12, 35 s. a.) inaltia personalitatea lui Iis. preste necesitatea creaturiloru (10, 18,), se aréta cá putere vificatória in minunile lui (11, 25. 43), determina in potere creatória pusetiunea lui Iis. fatia cu legea (5, 17) ea este viéti'a eterna, carea invinge mórtea intrensulu prin sine (viétia) (14, 19. 16, 16 s. a.)

Insemnatatea practica a „vietiei“ este uniculu scopu alu lui Iis. „mantuirea universale“, in carele se impreuna tóte celelalte (3, 15 seq. 36. 4, 14. 36. 5, 24 seq. 29. 29. seq. 6, 33, 40. 47, 51. 53 seq. 57 seq. 10, 28. 11, 25. 12, 25. 14, 19. 17, 2.).

Ea (viéti'a) carea in eternu este un'a si aceeasi, siesi asemenea, carea odata inceputa, nu incetéza nici cându, si in continuu produce viétia nóua, garantéza unitatea periódeloru vietiei lui Iis. (dinainte de nascere din Mari'a, de pre tempulu vietiuirei lui intre noi si de dupa suirea lui la ceriu) si prin acést'a continuitatea consciintiei si asecurârei in adeverulu despre eternitatea lui Iis.

f) Memorabile este raportulu intre istori'a si didactic'a lui Iisusu. Nu e destulu ca invetiatur'a lui Iis. nu e deosebita de invetiatur'a despre densulu: ci Iis. cá subjectulu istoriei evangelice este totu odata si obiectulu unei meditatiuni ideale, carea 'lu pune cá principiulu unei vieti nóue. Istori'a si doctrin'a lui Iis. nu se desfasiura deosebite un'a de alt'a, ci un'a cu, in alaturea cu ceea-lalta formandu o tiesetura nedespartivera. Evangelistulu nu ne presenta nici numai istori'a, si nici numai invetiaturele lui Iis. ci identitatea cea adeverata a istoriei si invetiaturiloru lui. Ecuilibriulu acestoru dóue elemente, conturbatu in esterioru prin cuprinsulu celu mare alu espunerei didactice, in interioru este complanatu prin necessitatea intregitória a relatiuniloru câtra fapte, nu numai pentru ca de acést'a este legata tóta espunerea, ci pentru ca desvoltarea didactica a lui Iis. este totu-déun'a si o parte a desvoltârei vietiei lui, carea-i premerge, si discursurile didactice chiaru asiá suntu conditionate de istoria, precum acést'a purcede, iésa din tr'ensele (comp. 4, 7. cu vs. 10—15 seq. 5, 1—16 cu vs. 17 seq. 6, 1—13 cu vs. 22 seq. 7, 27. cu vs. 28 seq. 9, 1 seq. cu vs. 39 seq. cu vs. 25 s. a.)

Istori'a luata de sine, in parte cá intregitória a sinopticiloru, este descrisa cu mare acuratetia tradandu o cunoscintia esacta a impregiurâriloru, tempului tienuturiloru geografice, locuriloru senguratece, in cari s'au intemplatu si a persóneloru, marture evenementeloru. Esactitatea in chronología, carea pretotindenea acompaniéza istorisirea fâra óre-care intentiune, ci incopciate de evenemente (compar. esplicârile singur. la 1, 29. 35, 39, 43. 2, 1. 13. 4, 6. 40. 43. 5, 1. 6, 4. 22. 7, 2, 14. 9, 22. 11, 6. 55. 12, 1. 12. 13, 1. 18, 27 seq. 19. 14. 20, 1.) marcarea diferiteloru relatiuni locali, si a persóneloru ce jóca órecare rolu in dram'a evangeliei (1, 28.

la prob'a ce s'a facutu cu tunurile de *otielu-bronzu* (sistem'a lui *Uchatius,* acum generalu-majoru) au raportatu multiemirea cea mai mare a comissiunei speciale si asiá se astépta ca fabricarea de tunuri, dupa sistem'a acést'a, se va pune câtu mai in graba in lucrare.

O fóia berlinesa publica o corespundentia din Vien'a, cu carea nu voiesce altu ce-va decâtu sa altereze relatiunile intre monarchi'a nóstra si Germani'a. „Cor.“ dice ca tunurile aceste la intrevenirea partidei ultramontane, se voru versá in Franci'a si numai montarea loru se va face in Austro-Ungari'a.

Revist'a diaristica.

In numerulu 35 „Albin'a“ revine din nou asupr'a tienutei româniloru din Transilvani'a si dupa ce face acestor'a imputare ca n'au purtatu destula grige pentru *divulgarea* si *motivarea* procederei loru in pressa straina mai departe dupa ce amintesce ca „Reform“ din Vien'a si „Zastava“ au lamuritu incâtu-va cestiunea passivitâtiei, reproduce dupa „Zastava“ urmatórele pasagie, pre cari le reproducemu si noi in sirulu celorulalte reproductiuni de feliulu acest'a. Eata dara ce dice *„Zastava* :“

„Românii, dupa nrulu loru statisticu — celu mai mare poporu intre natiunalitâtile din Ungari'a, pâna acum fórte slabu a aretatu semne de viétia natiunale de sine, si mai vertosu — fatia cu cele-lalte popóra conlocuitórie, pre cându aru trebuí, si unde e noroculu sa fia asiá, cá românii sa stee in fruntea lupteloru natiunali din tiéra; ei inse nu numai ca nu conducu lupt'a, ba o impedeca prin ómeni ca — Boncescii, Besianescii loru si altii asemeni !“

„Românii — spre norocirea loru, nu suntu atâtu de resfirati cá si noi serbii, ci ei pretotindenea traiescu in numeru mai compactu; câci Ardélulu e — asiá dicendu, intregu romanescu, Banatulu aprópe totu asiá, iéra pre lânga acést'a au destule comitate, in cari suntu in majoritate, si — cu tóte, ei tacu, nu misca, incâtu si aceste impregiurâri concernenti facu pre domnii magiari inca mai turbati! Câci déca noi toti amu fi mai cu barbatia, si toti din tóte pârtile li-amu face asemenea opositiune, — amu vrea noi sa vedemu atunci pre Tisza si pre ai sei, ca — ce limba aru vorbi cu natiunalitâtile! Ací este gresiél'a cea mai mare, dara — nu este a nóstra.“

Romani'a.

Marele colegiu electoralu pentru alegerea Metropolitului primatu.

Sub presiedinti'a I. P. S. S. Metropolitulu Moldaviei si Sucevei, siedinti'a se deschide la 12 ½ óre in sal'a adunârei deputatiloru.

Se face apelulu nominalu alu membriloru santului sinodu, senatului si camerei.

Se constatà sântulu sinodu in complectu, afara de S. S. parintele Chesarie care n'a pututu vení din caus'a betranetieloru. Senatori presenti 46. Deputati presenti 92.

Presidentulu face cunoscutu ca conformu decretului domnescu, colegiulu electoralu e convocatu spre a alege pre Metropolitulu primatu, si declara colegiulu deschisu.

Siedinti'a se suspinde pre câte-va minute.

Redeschidiendu-se se procede la votu prin apelu nominalu, incependu mai intâiu cu membrii sântului sinodu apoi ai senatului si camerei.

Despuiandu-se scrutinulu se constatà.

Votanti 192. Au intrunitu:

I. P. S. S. Metropolitulu Calinicu Miclescu 106 voturi.

I. S. S. episcopulu de Argesiu, Iosefu Nanescu 84 voturi.

P. S. *S.* Atanasiu de Rimnicu, 1 votu.

Bilete albe 1.

(Aplause prelugite, strigate interminabile de urá! . . . sa traiésca P. S. S. Calinicu. Aclamatiunile duréza mai multe minute, astu-feliu ca dnii scrutatori suntu siliti intr'unu rendu a-si intrerupe lucrarea.)

Dupa acestea, inaltu P. SS. Metropolitulu Calinicu ia cuventulu si pronuncia urmatoriulu discursu:

„Présanti episcopi, domni senatori, domni deputati:

„Votulu ce a-ti binevoitu a dá astadi in favórea mea suntu departe a-lu considerá cá satisfacerea unei dorintie personale. Cá metropolitu alu Moldaviei, supunendu-me suveranitâtiei natiunale, care me chiama la metropoli'a Ungro-Vlachiei, vedu in totulu d-vóstre o nóua confirmatiune a unitâtiei statului românu.

„Sperandu a me bucurá si in Romani'a de dincóce de Milcovu de aceleasi simpatii, de care m'amu bucuratu in Romani'a de dincolo, ve esprimu viu'a mea multiamire pentru acestu actu si ve declaru solemnelu ca nu voiu uitá nici odata datori'a mea de românu si chiamarea de Archipastoriu.

„Traiésca M. S. Domnulu,
„Traiésca M. S. Dómn'a,
„Traiésca Romani'a !“

„Press'a.“

Testamentulu

repausatului intru fericire Metropolitu primatu Nifonu :

Actu testamentariu pentru fundarea unui seminariu centrale in capital'a Bucuresci, cu titlulu Seminariulu „Nifonu Metropolitulu.“

(Fine.)

Art. VI. Fia-care dintre acesti epitropi se va bucurá de unu onorariu de lei 250, doue sute cinci-dieci pre luna, care se va putea sporí cu tempulu treptelnicesce, prin aprobarea si gasirea cu cale iérasi a fratelui in Christosu Metropolitu alu scaunului metropoliei din Bucuresci, atunci cându lucrurile se voru inmultí si cându veniturile voru permite, si se va formá o reserva indestulatórie, dupa acoperirea celoru-lalte cheltueli neaperate.

Art. VII. Tóte procentele si veniturile capitalului si fonduriloru indicate la art. II si III de mai susu, suntu calculate pentru salariulu profesoriloru, pentru intretienerea, acum la inceputu, a unui numeru de 40, patru-dieci elevi interni, pentru materialulu si servitori, iluminatu, incalditu, cancelaria, biblioteca, onorariulu epitropiloru si cheltueli neprevediute.

Art. VIII. Banc'a nu va puté liberá procentele capitalului depusu la dens'a, de câtu dupa o cerere formale a epitropiei, spriginita de autoritatea consulara a consulului Rusiei din Bucuresci.

Art. IX. Epitropi'a, primindu aceste procente, va osebí pre totu anulu o a patr'a parte din ele, pre care o va capitalisá totu in aceiasi banca, spre crescerea succesiva a fondului.

Art. X. Arendarea mosiei si a hanului, se va face de epitropia prin licitatie orale pre terminu de cinci ani pentru mosie si trei pentru pravaliele hanului.

Art. XI. Ori cându padurea dupa acésta proprietate va vení in vresta de a se dá in taere, se va arendá totu de câtra epitropie iérasi prin licitatia orale, si cu pretiulu ce se va luá pre dens'a si cu prisosulu ce va remânea pre fia-care anu, se voru cumperá fonduri imobiliari cu unu pretiu potrivitu si in conditiuni avantagióse.

Déca vre-un'a din rudele mele aru voí sa ia in arenda mosi'a séu padurea cu pretiulu ce va resultá la cea din urma strigare, i se va dá acestei'a avendu preferintia inaintea ori cârui'a, sub garantiele cerute. Totu cu acestu modu se va urmá si celelaltg imobili ce s'aru mai cumperá.

Art. XII. Prisosulu ce va remânea pre fia-care anu din venitu, preste cheltuelile intretienerii Seminariului, se va capitalisá de epitropia, cumperându ori bonuri garantate de statu, séu se va dá cu dobenda sigura, dupa cum va socotí mai bine si avantagiosu, si cându sumele ce se voru aduná voru fi destulu de suficiente, atunci sa se cumpere vr'unu imobile pre numele Seminariului.

Art. XIII. Din aceste venituri se va estrage de epitropia pre fia-care anu o suma de lei 1,190 o mie o suta nóue-dieci, spre a mi se face pomenirile sufletesci in toti anii la dîu'a seversirei mele din viatia, cu parastasu, archiereu si milostenii la seraci, dupa vechiulu si stramosiesculu obiceiu.

Art. XIV. Epitropi'a va ingrigí la tempu a face reparatiile trebuincióse la tóte ecareturile din capitala si afara, cum si la biseric'a dupa mosia Letc'a, tienendu-le totu in buna stare a nu se ruiná ; va ingrigí cá biseric'a sa aiba totu-déun'a preotii trebuinciosi si tóte cele necesari pentru seversirea servitiului divinu.

Art. XV. Epitropi'a va avea o cancelarie cu personalulu strictu necesariu trebuintieloru de administratiune, compusu dintre mireni, déca dintre elevii Seminariului séu cela-laltu personalu didacticu nu s'aru putea utilisá spre economi'a fonduriloru.

Art. XVI. Epitropi'a va dá anualmente la espirarea fia-cârui anu compturi regulate de gestiunea loru, câtra fratele in Christosu Metropolitu alu scaunului Metropoliei din Bucuresci; va intocmí bugetulu venituriloru si cheltueliloru anuale si le va supune la aprobarea sea.

Art. XVII. Epitropi'a, luându avisulu fratelui Metropolitu susu dîsu, va primí dupa midilócele institutului, numerulu de interni, dupa regulele stabilite in regulamentu. Cu acelasi modu, déca midilócele voru permite, se voru tramite anuale unulu séu mai multi seminaristi dintre cei ce au trecutu cu distinctiune celu din urma anu, spre a-si complectá si perfectioná cadrulu cunoscintieloru religióse, in vre-un'a din facultâtile teologice din Athen'a séu Rusi'a si a devení astfeliu scriitorii bisericei si aperatorii drepturiloru poporului românu.

Art. XVIII. Cându din reservele, ce s'aru aduná din venituri preste cheltuelile necesarie, s'aru formá unu capitalu indestulatoriu pentru recladirea hanului de pre podulu mogosióei, suburbea dómnei, atunci epitropi'a va pune imediatu recladirea lui dupa cum va socotí mai bine; iéra la casu contrariu, cându cladirea aru devení in ruina, séu din ori-ce alte impregiurâri neprevediute nu s'aru mai putea nici reconstruí, nici permite pre loculu remasu vre o noua constructiune, atunci epitropi'a, consultându-se cu fratele in Christosu Metropolitu alu scaunului din Bucuresci, va luá cuvenitele dispositiuni, spre a nu se imputiená nici veniturile asiediementului, nici a se schimbá natur'a imobiliare a fondului.

---

44. 2, 1. 12. 3, 23. 4, 5. 5, 2. 6, 1. 8. 1. 10, 32. 12, 21. 19, 13 s. a.) mai departe desemnarea acurata a deosebiteloru caractere, pre cari evangelist. le espune neintentiunatu (compar. 3, 1.—21, 13, 6. seq. 18, 28—19, 16. 11, 20 seq. 12, 1 seq.) suntu dovedi a cunoscintiei esacte de lucru. Modulu cum evangelistulu in singuratece locuri da se intieléga (lectorulu) ca elu espune numai aceea ce a fostu neaperatu de lipsa (3, 21. 12, 20 seq.) vorbesce pentru o chiaritate istorica a evangeliei, precum numerulu celu mare de momente singuratece a impregiurâriloru si sceneloru (compar. 1, 35. seq. 4, 6. seq. 5, 10. seq. 11, 17 seq. 13. 21.—30. cap. 18 seq.) pentru o cunoscintia deplina.

g) Cu alegerea momenteloru celoru mai espressive, precum le cere scopulu, se impreuna in espunerea Evangelistului totu odata unu interesu istoricu, cu arangiarea dupa ordinea chronologica, acel'a alu desvoltârei interne (compar. a. b.), cu espunerea invetiaturiloru si fapteloru lui Iis. desvoltarea cea analoga a credintiei si necredintiei, cari amendóue intarescu, adeverescu marirea lui ; cu desfasiurarea istoriei espunerea didactica ; cu insemnatatea istorica — cea principiale, si cu bogati'a de momente singuratece, unu conspectu generalu alu lui Iisusu. — Acestea cu acelu scopu, cá sa arete pre Iis. cá Fiiu alu lui Ddieu, spre credintia si viétia (20, 31.)

h) Cá o radia din sórele ddieirei se trage prin intréga Evangeli'a lui Ioanu doctrin'a despre iubire (caritate, dragoste). Avendu si sorgintea in Ddieu, este timbrulu celoru ce-i urméza preceptele. Iubirea este caus'a venirei lui Iis. in lume (3, 16.), ea este legamentulu intre Iis. si Ddieu Tatalu (10, 17.), ea este timbrulu, semnulu dupa care se cunoscu adeveratii urmatori ai mandateloru si petrundietori ai intentiuniloru divine (8, 42.) ea este cea din urma, cea mai inalta porunca data de Iis. invetiaceiloru sei (13, 34. 15, 12 s. a.), ea este conditiunea esecutârei celoru-lalte porunci (14, 15.), ea semnulu, dupa care se cunoscu adeveratii urmasi ai lui, adeveratii crestini (13, 35); iubirea este tóta viéti'a lui, din tr'ens'a-i purcedu tóte faptele, ea este carea lu duce de buna voia la mórte (15, 13). Intru acést'a consuna Ioanu evang. cu apost. Paulu.

i) Nici o evangelia nu e asiá dramaticu scrisa cá evang. lui Ioanu ; nici un'a nu depinge dram'a cea mare a vietiei lui Iis. asiá viu cá acést'a. In tr'ens'a vedemu asiá de chiaru cum se incurca nodulu celu cumplitu, si cum se desface de poternicu. Elu se desface numai pentru aceea, pentru ca chiaru la inceputu incepu a se incalcí firele (1, 19 seq.) In acestu inceputu este pregatitu si finitulu.

La sinoptici form'a vorbirei lui Iisusu este mai multu parabolica, la Ioanu, amesuratu planului dramaticu alu evangeliei intregi, mai multu cu unu caracteru dramaticu: dialogulu predomnesce ací, fia in convorbire cu ai sei, fia in dispute cu judeii. Aceea este o forma de vorbire mai populara, acést'a mai inalta.

Dram'a acést'a este predomnita cá de unu sóre de cuventulu celu mare si puternicu: *„eu sum“* (’εγώ εἰμί). Precum in testam. v. domnesce cuventulu, *„eu sum“* (Iehov'a fatia cu Israilu Esire 3, 14. Isai'a 43, 13. s. a.) asiá in evangeli'a acést'a. Acolo vorbesce Iehov'a prin profeti, ací Iis. directe, nemedilocitu la urechile lui Israilu. Pusetiunea lui Iehov'a din test. vechiu, este schimbata ací prin pusetiunea lui Iis. — fatia cu poporulu celu alesu. — „De nu veti crede ca *eu sum*: veti murí in pecatele vóstre“ (8, 24.) In acestu *eu* mare si consciu este concentratu totulu: in elu e viéti'a, lumin'a, nutrementulu omenimei, elu este Christosulu: este contienutulu revelatiunei, sperantiei si scripturei test. vechiu (5, 39. 8, 37 s. a.) elu e mantuirea lumei, calea si adeverulu s. a. scurtu: elu este *unulu* si *totulu* α si ω.

Si — dupa spiritulu vechiului test. de a cugetá scria si ordiná materialulu dupa rythme — precum evangeli'a lui Luc'a e predomnita de Nr. 7. asiá evangeli'a acést'a de numerulu 3) de trei ori in Galile'a, 6 dile a pasciloru, in trei limbi inscriptiunea de pe cruce, trei femei lânga cruce, 3 aretâri dupa inviere. Nu numai acestea, dara chiaru si cele trei constructiuni din inceputu evang. documentéza acést'a.

(Va urmá.)

Art. XIX. Epitropi'a este proprita cu deseversire a face schimbu vre-un'a din proprietâtile ce lasu, cu alta proprietate, fia ori câtu de mare valórea proprietâtii ce s'aru oferí in schimbu, ci se voru pastrá totu-déun'a intregi si neatinse aceste proprietâti, câtu si acelea ce s'aru mai luá dupa vremi.

Art. XX. Unu stabilimentu tipograficu, dependinte de Seminariu, pentru tiparirea cartiloru bisericesci, atâtu de trebuinciosu astadi, se va infiintiá in celu mai scurtu tempu si din cele dintâiu fonduri ce aru prisosí.

NB. Dintre obiectele mele prevediute si specificate anume intr'unu inventariu, subscrisu de mine, bibliotec'a compusa din 414 volumeni legate, 176 nelegate precum si mobiliarulu salonului caseloru mele de locuintia din curtea metropoliei si ale cabinetului meu de lucru, le destinu servitiului localului Seminariului, precum epitropii voru chibzuí mai bine ale instalá. Tóte cele-lalte mobile din diferitele camere ce amu avutu in servitiu, precum si ori-ce alte lucruri, efecte si valori, mobile aflate prin pregiuru, se voru luá de epitropia spre a se intrebuintiá conformu scopului ce-mi cunoscu, ori pentru infrumsetiarea localului Seminariului meu, ori pentru sporirea fondului, dupa cum voru judecá mai bine.

Art. XXI. Eugolpionulu meu, lucratu in auru, in midilocu cu sânt'a treime pre o placa de smaltu si impregiuru cu 13 petri mari, o suta siepte-dieci si optu mijlocii si o suta patru-dieci si un'a, 141 marunte, tóte de briliantu, cu lantiu de auru, si crucea totu de auru cu restignirea de smaltu, impregiuru cu 5, cinci petri mari, dóue-dieci si patru midilocii si o suta patru-dieci si patru marunte, tóte de diamantu cu lantiu de auru, precum si archiereticau'a mea, dupa cum se vede specificata intr'unu inventariu subscrisu de mine, le lasu si le destinu bisericei catedrale a sf. Metropolii din Bucuresci, spre a fi purtate de succesorii frati ai mei in Christosu Metropoliti ai scaunului, câror'a le adresediu fratiésc'a rugaciune cá pentru iubirea nóstra in domnulu si spre aducere aminte, sa binevoiésca, inlesnindu-se, a cetí odata pre anu molift'a la pomenirea ce mi se va face.

Art. XXII. Acestu asiediementu, fiindu cu totulu bisericescu, nu admite alta administratiune de câtu cea prevediuta mai susu, nici altu controlu, de câtu alu fratelui Metropolitu alu scaunului metropoliei din Bucuresci, instituitu cá unu eforu surveghiatoru intru acést'a.

Art. XXIII. Acestu actu testamentariu se va face in mai multe esemplare, dintre cari, unulu se va pastrá in Metropoli'a nóstra din Bucuresci, altulu in Metropoli'a din Iasi, câte unulu de se va putea, la fia-care din episcopiele tierei, unu altulu in fine la cancelari'a bancei unde este depusu capitalulu numerariu alu fondatiunei, totu de odata se va publicá si prin „Monitórele oficiale.“

Facutu in Bucuresci in anulu 1874, lun'a Decembre 9, si s'a subscrisu de mine insumi, investindulu si cu propriulu meu sigilu metropolitanu.

(L. S.) (Semnatu) *Nifonu Metropolitu.*

Varietâti.

⁂ Escel. Sea dlu ministru pentru aperarea tierei B. Szende sosì pre neasteptate Dumineca cu trenulu de diminéti'a aici. Indata dupa terminarea servitiului ddieescu, cercetà pre Escel. Sea Présântitulu Archieppu si Metropolitu Mironu Romanu, carele i intórse visit'a la „Hôtel Neurihrer“. In aceeasi di cu trenulu de sér'a Escel. Sea dlu ministru reinturnà la Budapest'a.

⁂ (*Necrologu*) George *Dogariu* parochu in *Teliu*, in etate de 70 ani, — dupa ce 'si pascù turm'a incredintiata intr'unu sîru de 44 ani, in urm'a unui morbu indelungatu, impartasitu cu sântele taine, si-a datu sufletulu in mân'a creatorelui in 29 Maiu st. v. — Biseric'a si poporulu au perdutu pre unu preotu din cei mai zelosi si mai devotati binelui bisericei nóstre. Lu — deplângu fiii sei:

Eusebiu Dogariu, fostu notariu comunale; *Dometiu* Dogariu, invetiatoriu la scól'a normala din Satulungu; *Victoru* Dogariu, inspectoru scolariu in Romani'a; — ficele si nororile sele precum si nenumeratele-i rudenii, amici si cunoscuti cu intregu poporulu. Fiei tierin'a usióra si memori'a binecuventata! —

⁂ *Maialu.* Luni a dou'a dî de Rosalie a fostu maialulu eleviloru dela scólele române din suburbiele cetatiei si din Turnisioru.

⁂ *Maialu.* Dumineca va fi maialulu sodaliloru români din Sabiiu, in Dumbrav'a Sabiiului, déca va fi tempulu favoritoriu.

⁂ *Masîni de aburu.* In tóta lumea, suntu aprópe 150,000 de masîni cu aburu statatóre sì 50,000 locomobile; cele dintâiu au o putere ce echivaléza cu aprópe trei milióne si jumetate de cai, si cele de alu doilea cu mai multu de diece milióne de cai.

Adaugându câtra aceste si puterea masineloru marine, se gasesce cifr'a de 14,400,000 cai.

Staturile unite suntu cele mai bogate in masini cu aburu.

⁂ *O loteria americana.* — Totu escentrice statele unite! O domnisióra betrana miss Ermini'a Mackenzie, s'a pusu acolo la loteria acum câte-va luni, si a castigat'o unu parisianu, d. Carmade. Nenorocitulu primise biletulu dela unu amicu alu seu fâra a sci ce este la lotu, biletulu fiindu in anglesesce.

Nr. prot. 102/1875.

Concursu,

Pentru ocuparea statiunei de alu doilea parochu in comun'a Topârcea, scaunulu Mercurei, se deschide concursu pâna la 30 Iuniu a. c. st. v. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune de a 3-a clasa sa binevoiésca a-si adresá cererile dloru, — instruite conformu statutului organicu si concluseloru sinodului archidiecesanu din an. 1873, subsemnatului oficiu ppresbiteralu pâna la terminulu indicatu.

Dotatiunea acestei statiuni e:

I. Folosirea a 11 jug. 297^{0}□ pamentu parte aratoriu parte fenatiu.

II. Accidentiile stolari regulate dupa 205 familíi; — cari tóte computate dau o suma de preste 400 fl. v. a.

Mercurea in 29 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu concerninte.

Oficiulu ppresbiteralu gr.
or. alu Mercurei.

I. Drocu,
adm. prot.

(1—3)

☞ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☜

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, coiica, tusa, marasma (Abmagerung) presle totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice medilóce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa: diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à $^1|_4$ Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à $^1|_2$ Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACHSMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu. (2—3)

Comunicatiunea pre càlile ferate unguresci.

Calea fer. i. r. priv. a statului.

Trenuri accelerate Vien'a-Pest'a.

Vien'a, pléca	3.15 a. m.	Dupa m. la 11.— sér'a
Pest'a, sosesce	10.03 „	„ 6.35 dem.

Pest'a-Vien'a.

Pest'a, pléca	7.50 dem.	2.25 d. m.
Vien'a sosesce	2.12 d. m.	9. 29 sér'a.

Trenuri accelerate sub statiunea vapóreloru accelerate.

Vien'a—Baziasiu.		*Baziasiu—Vien'a.*	
Luni si Vineri		Luni si Vineri.	
Vien'a, pléca	3.15 n. m.	Baziasiu pléca	6.05 sér'a
Bpest'a „	10.30 sér'a	Temisiór'a „	10.07 „
Czegléd „	12.02 dem.	Szegedin „	1.41 dem.
Segedinu „	2.47 „	Czegléd „	4.36 „
Temisiór'a „	5.19 „	Bpest'a „	7.50 „
Baziasiu, soses.	8.46 „	Vien'a sosesce	2.12 d. m.

Trenuri de persóne Vien'a—Baziasiu.

Vien'a	plec.	8.45 dem.	8.20 sér'a.
Pojonu	„	11.13 „	11.08 „
Érsek-Ujvár	„	2.21 „	2.14 „
Pest'a	sosesce	5.56 „	6.08 „
Pest'a	pléca	6.57 sér'a	7.05 „
Czegléd	„	9.33 „	9.35 „
Szegedinu	„	1.31 nóptea	1.41 „
Temisiór'a	„	9.15 „	5.30 „
Baziasiu	sosesce	8.46 demin.	10.29 sér'a.

Baziasiu—Vien'a.

Baziasiu	pléca	6.05 sér'a	3.30 demin.
Temisiór'a	„	10.38 „	9.17 „
Szegedinu	„	1.57 nóptea	1.16 d. m.
Czegléd	„	5.49 dem.	5.23 „
Pest'a	sosesce	8.12 „	7.49 „
Pest'a	pléca	9.15 „	9.25 sér'a
Érsek-Ujvár	„	1.21 d. m.	1.11 nóptea
Pojonu	„	4.23 „	4.20 dem.
Vien'a	sosesce	6.09 sér'a	6.03 „

Trenuri directe cal. fer. de Tis'a.

Pest'a—Czegléd			*Pect'a—Czegléd.*		
Pest'a, pl.	6.28 sos.	7.30 d.	Czegléd pl.	8.19 d.	6.40 s.
Czegléd s.	8.33 „	9.48 „	Pest'a sos.	10.45 „	8.31 „

Trenuri mestecate.

Vien'a—Pojonu.			*Pojonu—Vien'a.*		
Vien'a	pléca	4.30 d. m.	Pojonu	pléca	7.30
Pojonu	sos.	7.02 sér'a	Vien'a	sos.	9.06

Calea ferata de Tis'a.

Pest'a—Casiovi'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.16 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. n.	9.18 „	
Szolnok	„	11.22 „	10.26 nóptea	6.16 dem.
P.-Ladány	„	2.— d. m.	1.52 „	11.36 a. m.
Debretienu	„	3.51 „	3.30 dem. sos.	2.20 d. m.
Miskolcz	„	11.51 sér'a	1.50 d. m. pl.	8.— dem.
Casiovi'a	sos.	11.51 nóptea	6.— sér'a	„ 11.43 a. m.

Casiovi'a—Pest'a.

Casiovi'a	pléca	5.— dem.	9.20 a. m.	6.01 sér'a
Miscoltiu	„	7.42 „	1.41 d. m. sos.	9.34 „
Debretienu	„	12.23 d. m.	10.12 nópt. pl.	3.25 d. m.
P.·Ladány	„	2.24 „	11.22 „	„ 6.25 1
Solnocu	„	4.54 „	4.40 dem.	„ 12.14 „
Czegléd	„	5.49 „	5.49 „	sos. 1.49 „
Pest'a	sos.	8.31 sér'a	8.45 „	

Pest'a—Aradu—Temisiór'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.26 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. m.	9.08 „	6.60 dem.
Solnocu	„	11.12 „	10.15 „	8.34 „
Ciab'a	„	2.01 d. m.	2.55 dem.	4.16 d. m.
Aradu	„	3.51 „	6.— „	s. 7.33 sér'a
Temisiór'a	sosesce	5.40 „	8.36 „	

Temisiór'a—Aradu—Pest'a.

Temisiór'a	pléca	10.37 a. m.	6.20 d. m.	
Aradu	„	12.36 d. m.	9.16 sér.	6.20 dem. r.
Ciab'a	„	2.10 „	11.42 nóp.	10.42 a. m.
Solnocu	„	4.54 „	4.24 dem.	5.34 d. m.
Czegléd	„	5.39 „	5.59 „	6.39 sér'a
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.05 „	

Pest'a—Oradea-mare.

Pest'a	dléca	7.30 dem.	6.26 sér'a
P.-Ladány	„	2.35 d. m.	2.10 nóptea
Oradea-mare	sos.	4.47 „	5.21 demin.

Oradea-mare—Pest'a.

Oradea-mare	pléca	11.22 a. m.	9.— sér'a
P.-Ladány	„	1.23 d. m.	11.45 nóptea
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.45 demin.

Calea ferata I. transilvana.

Aradu—Alb'a-Iuli'a.

Aradu	pléca	4.16 d. m.	6.20 deminéti'a
Semeri'a (Piski)		12.18 nóptea	2.06 d. m.
Alb'a-Iuli'a	sosesce	2.55 „	4.01 „

Alb'a-Iuli'a—Aradu.

Alb'a-Iuli'a	pléca	12.53 nóptee	10.— a. m.
Semeri'a	„	3.48 „	12.48 d. m.
Aradu	„	5.46 dem.	8.02 „

Semeri'a—Peirosieni.		**Petrosieni—Semeri'a.**	
Semeri'a pléca	2.55 d. m.	Petrosieni pl.	7.10 dem.
Petrosieni sos.	7.12 „	Semeri'a sos.	11.52 a. m.

Calea ferata Noad-Ostica.

Debretienu—M.-Sziget.

Debretienu	pléca	4.12 d. m.	4.— nóptea
Satu-mare	sosesce	9.33 sér'a	8.08 demin.
Királyháza	„	12.31 nópt.	10 03 a. m.
M.-Sziget	„	5.26 dm.	1.48 d. m.

M.-Sziget—Debretienu.

M.-Sziget	pléca.	8.34 sér'a	11.31 a. m.
Satu-mare	sos.	5.45 dem.	4.33 d. m.
Debretienu	„	11.50 a. m.	9.07 sér'a

Calea ferata ung. resariténa.

Oradea-mare—Brasiovu.

Oradea-mare	pl.	5.07 d. m. 6.18 dem.		
Clusiu	„	11.21 sér. s. 3.08 d. m.	pl.	8.45 dem.
Cocérdea	„	2.54 nóptea	„	1.31 d. m.
Teusiu	„	4.26 „	„	4.30 „
Blasiu	„	5.21 „	„	6.05 „
Mediasiu	„	7.01 „	„	11.21 nóp.
Sighisiór'a	„	8.26 „	„	6.10 de..
Brasiovu	„	1.30 d. m.		

Brasiovu—Oradea-mare.

Brasiovu	pléca	2.10 d. m.	7.30 sér'a	
Sighisiór'a	„	7.15 sér'a	8.03 „	
Mediasiu	„	8.38 ,,	5.23 dem.	
Blasiu	„	10.20 nóptea	7.54 „	
Teiusiu	„	10.36 ,,	9.60 „	
Cocérdea	,,	1.12 ,,	12.42 d. m.	
Clusiu	,,	4.45 d. sis.	4.40 ,,	pl. 12.30 d. m.
Oradea-mare	sos.	10.55 a. m.		sos. 8.32 sér'a

Cocérdea—M.-Osiorheiu.

Cocérdea pl.	3.20 dem.	M.-Osiorheiu pl.	10.05 sér'a
M.-Osiorheiu sos.	5.45 ,,	Cocérdea sosesce	12.26 nóp.

Copsi'a—Sabiiu.

Copsi'a pléca	6.55 dem.	9.40 sér'a
Sabiiu sosesce	9.05 a. m.	11.40 nóptea

Sabiiu—Copsi'a (Kiskapus).

Sabiiu pléca	6.40 r. m.	3.40 demin.
Copsí'a sos.	7.50 sér'a	6.35 ,,

Alb'a-Iuli'a—Teusiu.

A.-Iuli'a	pléca	10.10 sér'a	1.25 nóptea	8.— dem.
Teiusiu	sos.	10,50 ,,	8.49 „	8.49 ,,

Teiusiu—Alb'a-Iuli'a.

Teiusiu	pléca	9.05 a. m.	4.10 d. m.	11.46 nóptea
A.-Iuli'a	sos.	9.45 „	4.50 „	12.26 d. m.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 45. ANULU XXIII.

Sabiiu in 8|20 Iuniu 1875.

Nr. 1741. Pres.

Cerculariu câtra tóte oficiele protopresbiterali si câtra intregu clerulu parochialu din archidiecés'a Transilvaniei.

Este si va remané fâra indoiéla in cea mai buna memoria la clerulu si poporulu archidiecesei nóstre archipastori'a binecuventata a fericitului meu predecesoru **Andreiu** odinióra Baronu de **Siagun'a**, carele prin staruintiele sele neadormite a scosu sânt'a nóstra biserica din impilârile secolari, si ni-a pusu base firme de prosperare prin regularea administratiunei bisericesci conformu asiediaminteloru canonice din vechime, si prin instruirea archidiecesei nóstre cu tóte conditiunile de prosperare.

Sum convinsu dara, ca voiu intempiná consemtiementulu clerului si alu poporului archidiecesanu, cându prin acestea rónduescu: cá la aniversari'a repausârei neuitatului archiepiscopu si metropolitu **Andreiu**, adeca la 16/28 Iuniu a. c. in tóte bisericele archidiecesei nóstre sa se tiena parastasu solemnu pentru sufletulu aceluiasi fericitu archipastoriu, la care sa fia invitatu de timpuriu poporulu nostru credinciosu, spre a-si poté depune in modulu celu mai cuviintiosu tributulu de pietate câtra memori'a fericitului.

Dealtmintre lasu in voi'a evlaviósei si onorabilei preotimi parochiale, a tiené parastasulu ordonatu cu o dî mai nainte, adeca in Duminec'a din 15/27 Iuniu, déca acestu terminu se va aflá mai corespundiatoriu impregiurâriloru locale; in care casu asemene va fi de a se face avisarea necesaria câtra poporu, pentru a concurge la solenitatea parastasului.

Oficiele protopresbiterale suntu poftite a distribuí cu tóta grabirea câte unu esemplariu din acestu cerculariu la senguraticele comune bisericesci din tracturile loru.

Sabiiu, la 6 Iuniu 1875.

Mironu Romanulu m. p.
archiepiscopu.

Politic'a si scólele medie.

Erythros, unu pedagogu ce critica mereu cartile de scóla in dîuariulu „Kelet“ scrie intr'unu „epilogu la instructiunea limbei in scólele medie cam urmatórele :

De-si amu doritu fórte sa evitâmu in articulii nostri de pâna acum despre instructiune politisarea, totusi nu ne puturâmu retiené dela acést'a in temele ce le impartasirâmu asupr'a instructiunei de limba.

Amu patît'o cá si diet'a; de câte ori venea pre tapetu cestiunea limbei, acést'a totu-déun'a se agerea pâna la o cestiune de natiunalitate. Si in fine ce are instructiunea comunu cu politic'a ? Déca politic'a cu tóte aceste se furisiéza in instructiunea nóstra, trebuie sa dîcemu, ca invetiamentulu nostru e *bolnavu*. Noi luându-ne de esemplu pre mediculu celu desteru ne vomu silí sa scrutâmu caus'a bólei, câci atunci ne va fi usioru a aflá si medicamentulu aptu pentru ea.

Criticulu constata apoi, ca in scólele nóstre medie nu esiste o unitate in invetiamentu si instructiunea se cultiva dupa cele trei natiunalitâti (din Transilvani'a) in trei diverse directiuni. In scól'a media *ungurésca* aude scolariulu dela profesorulu magiaru, ca tiér'a nóstra e numai o parte intregitória a Corónei Stului Stefanu si ca Transilvani'a de odinióra, care adese-ori a fostu desbinata de tiér'a mama, totu-déun'a s'a reimpreunatu cu Ungari'a ; de mân'a istoriei invetia scolariulu, ca ungurulu a câstigatu cu sângele seu acestu pamentu si e si astadi domnu preste elu si popórele ce le-a aflatu aici le-a supusu siesi cu puterea armei; elu aude de gloriós'a domnire a unoru principi ungari, intre cari suntu de acei'a, câror'a elementulu germanu are sa li mutiemésca pamentulu dotatiunile, cu tempulu si egal'a indreptatire. Nu este dara minune, cându elevulu scóleloru medie unguresci, venindu la verst'a de barbatu, se mandresce cu consciinti'a, ca e unu unguru, unu cetatiénu indreptatitu, unu membru suplinitoriu, si domnu preste pamentu patriei unguresci.

Criticulu arata ca in scólele sasesci medie scolariulu primesce in mâna o carte de poiesii, din care nu resufla decâtu unu semtiementu antipatrioticu, (de esemplu elu aduce aici poesiele: „Ce e patri'a germâna“ si: „Transilvani'a tiér'a binecuventârei“) si ca sasului i se intiparesce in anima de pre tempulu copilariei cu litere nesterse ide'a, ca patri'a sea nu e patri'a nóstra comuna, Ungari'a, ci „patri'a lui trebuie sa fia mai mare.“ Din poesi'a ceea-lalta „Transilvani'a“, care e imnulu sasiloru la ocasiuni serbatoresci, sasulu nu cunósce alta tiéra decâtu „Sachsenlandulu“ si Germani'a, de unde au venitu cá colonistu aici, de ací provine, ca sasii ajungendu la etatea de barbatu traiescu cu convingerea ca numai ei au fundatu cetâtile, dara cele-lalte popóre pricepu numai selbatec'a arta a resbelului, ei au cuceritu cultur'a tierei. Pentru acést'a pretiuescu sasii asiá putienu pre natiunile conlocuitórie, pre români si pre unguri, si dupa victoriele reportate de germani in resbelulu ultimu ei credu, ca acele invingeri suntu de a se multiamí pedagogiloru germani, si de aceea nu potu admite sa li reguleze altu cine-va afacerile scolarie.

Dupa aceste observatiuni criticulu cârtiloru de scóla vine la români. *Românulu*, dice elu, de-si scie ca stà inderetrulu celoru-lalti, totusi se insufletiesce de ide'a, ca stramosii sei au suptu laptele lupei si cetesce istoriele scriseromanesce. Ungurulu si sasulu i suntu inimicii sei firesci; elu a fostu mai intâiu aici decâtu ei, si elu 'si va aduce la valóre dreptulu seu de prioritate pre câtu se va puté.

Cându iésa scolariulu din scólele medie cu asiá diversa directiune, nu ne prinde mirare, déca elu in etatea, candu trebuie sa presteze servitie folositórie patriei comune, i aduce paguba; cându aru avea sa se supere de starea strimtorata (a patriei), elu din contra se bucura.

Déca cunóscemu reulu lu vomu puté curendu vindecá, dara atunci cându nu mai e curabilu *ense recidendum est*.

Criticulu afla corectu lucru, cá guvernulu ungurescu sa puna pre spesele sele unu profesoru probatu de limb'a magiara, ba guvernulu aru gresî, déca n'aru cere dela acestu oficialu cunoscinti'a perfecta a limbei magiare fâra de a-i oferí ocasiunea, cá sa o invetie pre tempulu cându e in scóla. Asemenea procedura se recomanda si la studiulu istoriei si alu geografiei.

Ce se atinge de *faptecele erori*, amu aflatu, ca aceste suntu séu contr'a scientiei séu contr'a statului. Cumca românii de esemplu se tienu unu poporu de multe mii de ani, pre acést'a noi (magiarii) nu dâmu nimicu; cându inse ei se dau de descendenti directi ai romaniloru, cu ce vrea sa demustreze acest'a ? Nu contradice cu realitatea, ca teritoriulu pârtiloru transilvanene este impartitu dupa intipuirea loru ? Si este permisu sa se doceze in scóla cá fapta adeverata, cea ce pâna acum nu e constatatu prin sciintia, ba contradice directu cu datele si faptele istorice ? Noi credemu, ca atari doctrine antiscientifice, atari schimonosiri nu se potu delaturá prin ordinatiuni guverniali. Rectificarea invetiatureloru false se tiene de unu foru scientificu. Ministrulu de instructiunea publica sa provóce pre autorii ce latiescu atari doctrine ratecite in opuri de feliulu acest'a, sa dovedésca afirmatiunile loru si despre acést'a sa decida comissiunea unei academii de sciintie. Refutându-se afirmatiunea autorulu sa fia indatoratu a revocá in modu solemnu erórea sea.

Pentruca, déca guvernulu pune interdicte pre atari opuri, inainte de a se rectificá erórea pre cale scientifica, se póte dice atunci, ca elu perhorescéza adeverulu si voiesce sa suprime pre cele-lalte natiunalitâti.

De altu soiu suntu invetiaturile inimice statului, cari suntu condemnabile dejá din punctu de vedere pedagogicu. Numai contr'a acestor'a se póte aplicá interdictulu.

Criticulu termina observatiunile sele cu o propunere ce o a facutu si de alta data, *ca adeca invetiatorii din scólele de medie din pârtile transilvanene sa se conchiame de câtra guvernu pre totu anulu celu putienu odata la o svatiuire comuna*. Dela aceste intruniri astépta criticulu o nesuintia armonica câtra unu scopu comunu si speréza, ca ministrulu de instructiune va capetá astfeliu o influintia mai mare asupr'a scóleloru, de câtu prin ordonantiele inhibente.

Emigratiunea germaniloru in Romani'a.

(„Republique francaise.“)

Printre medilócele ce recomenda Machiavelu principelui seu spre a conservá o provincia cucerita, nu este nici unulu care sa-i para asiá de avantagiosu sub tóte rapórtele cá acel'a de a tramite colonii in acele provincii. Acésta procedare ii pare mai comoda cá medilócele diplomatice, mai sigura decâtu ruinarea provinciei ce cine-va voesce sa robésca, mai economica decâtu intretienerea acolo de trupe numeróse.

Germanii au perfectionatu intr'unu modu fórte simtitoriu doctrin'a machiavelica. Ilustrulu secretariu Florentinu propunea colonisarea numai spre a mentiené supuse natiunile dejá cucerite, pre cându germanii o aplica natiuniloru pre care voru sa puna mân'a mai tardiu.

Se scie ca germanisandu Schleswigulu si Holsteinulu printr'o colonisatiune incheiata si nebagata de séma ei au pretinsu sa justifice cucerirea acestei pârti a Danimarcei. Amu mai aretatu in revist'a nóstra dela 6 Iuniu 1874 cum aceeasi infiltrare a elementului germanicu in Pomerani'a erá organisata intr'unu modu dibaciu de guvernulu prusianu; cum ea se faceá, mai incetu póte, dara totu atâtu de sigura, si in provinciele slave din Austri'a.

Ide'a de a colonisá Dunarea de josu spre a pune apoi mân'a pre dens'a, nu este nóue in creerii tudesti. De mai multu tempu inca, economistii si ómenii de statu ai Germaniei vedu cu intristare ca o suta de mii de germani parasescu pre fia-care anu tiér'a spre a merge sa populeze si sa imbogatiésca statele unite. Acesti colonisti perdu in adeveru fórte repede limb'a si caracterele loru natiunale spre a deveni americani, si suntu cu totulu perduti pentru patri'a muma. Ce fortia aru fi, din contr'a, pentru Germani'a, déca aru puté sa indrepteze asupr'a tieriloru slave, magiare si romàne care o incungiura, acestu curentu ce tarasce pre cea mai mare parte din emigrantii sei câtra lumea nóua.

Acésta cugetare venise in gandulu mai multor'a din Germani'a, cându unu economistu ilustru, Fridericu List vení sa-i dea o autoritate mai mare in oper'a sea: sistemu natiunalu de economie politica. Preocupatu esclusivamente de interesele Germaniei, si nestudiindu celelalte tieri de câtu spre a trage din ele invetiaminte proprii la luminarea patriei sele, List, se intorsese din Americ'a cu unu spiritu fórte positivu si fórte practicu. Elu vediuse de aprópe cum conatiunalii sei odata ajunsi in lumea nóue uitau Europ'a si regretá ca nu-i vede ficsandu-se in tierile care inconjura patri'a loru. „Cu de cinci ori mai putieni bani si tempu de câtu costa spre a se duce cine-va pre malurile lacului Erie, unu locuitoriu alu Dunarei de susu póte sa se transporte in Moldov'a si in Romani'a, séu in Serbi'a, séu inca pre cóst'a sudu-westa a mârei negre.“

Ide'a emisa de List clocea dejá, spre a dice astu-feliu, in opiniunea publica. Inca dela 1835 se formase o societate la Lipsc'a cá sa incuragedie colonisarea orientului cu germani. In câti-va ani, se formara cinci-spre-diece comitete dupa modelulu acelui'a din Lipsic'a; in 1848, ele se intrunira in acestu orasiu spre a se intelege. Acolo fu scosu acelu strigatu: „Drang nach Osten. In mase spre orientu!“ repetatu de atâtea ori de atunci incóce.

Dupa d. Luys, se póte numerá astadi 52 de comitete analoge; si s'aru fi aflendu in ministeriulu afaceriloru straine din Vien'a o sectiune particulara pentru colonisarea orientului.

Erá naturalu cá colonisarea germana sa se faca mai repede in tierile slave supuse monarchului austriacu decâtu la natiunile indenpendente. Astu-feliu ca in Tyrolu, 60 la 100 din populatiune, si in Silesi'a austriaca 50 la 100 suntu germani. Cu tóte silintiele cele desperate ale cehiloru, ei nu potu scapá de germanisare, si chiaru acum 37 la 100 din locuitorii Boemiei suntu germani.

Ungurii, cu tóta autonomi'a loru, nu resista nici mai tare vecinatâtiei Germaniei. Adeverulu este inse ca in populatiunea de pre la tiéra nu se gasescu mai multu de 10 germani la 100 de locuitori, — ceea ce este dejá considerabilu. Se scie inse câtu este de anevoie sa desnationaliseze cine-va unu poporu pâna la colib'a tieranului. Déca considerâmu orasiele unguresci, vomu vedé ací limb'a germana cá limba obicinuita. Dintre 100 locuitori, la Pest'a si Bud'a, 48 suntu germani, la Presburg 66 si la Edenburg 97.

Afara de acestea ungurii favoriséza introducerea germaniloru in tierile slave care dependa de corón'a loru prin pretensiunea ce au de a impune tuturoru limbagiulu loru celu scarbosu. In alegerea intre limb'a germana si cea ungara, adeca intre o limba pre care o intielegu tóte tierile civilisate, si o idioma mai putienu armoniósa, si multu mai putienu respandita, se intielege ca serbii, croatii, transilvanenii, etc., se decidu sa prefere pre cea germana.

De acea, nici unulu din popórele alipite intr'unu modu artificialu la monarchi'a ungara nu scapa de invasiunea teutonica. Orasiele mai cu séma devinu germane si 'si perdu pâna chiaru si numele; in Transilvani'a, provincie româna Clusiu (dela latinesce Clusium) s'a facutu Klausenburg, Sabiiu s'a facutu Hermanstadt, si are 70 germani la sut'a de locuitori, si in Bucovin'a Czernovitza are 35 la 100 si Temesvarulu, in Banatu, 47 la suta etc.

Dara de cându germanisarea provincieloru negermane din Austri'a nu mai este decâtu o cestiune de tempu, ambitiunea germaniloru a crescutu. Nu le este de ajunsu ca au inlocuitu pre Wendi in Prusi'a propria, si pre polonesi in ducatulu de Posen si in Silesi'a; nu le este de ajunsu a germanisá putienu câte putienu tóte provinciele slave si latine din Austri'a; marea négra este acum care constitue dupa densii limit'a naturala a imperiului loru. Si acést'a in numele unui nou principiu formulatu de List, dupa care unu poporu are dreptulu a posede gurele fluviuriloru sele. — Acestu principiu aru justificá, dupa cum se vede, cucerirea Holandei, si aceea a Turciei si Romaniei!

De altmintrenea argumentele nu le lipsescu nici odata pentru anecsarea acestei din urma tieri. Cá de obiceiu aceste argumente suntu trase din archeologie. De-si filologi'a cea mai elementara, antropologi'a si simpl'a istoria romana demonstra preste fire ca românii suntu de origine latina, s'au gasitu filologi germani destulu de cutediatori pentru a sustiené ca românii suntu si ei germani. Câci ei descindu din daci, dicu aceste spirite ingeniόse; si dacii (pronuntiati *datschi* adeca *deutsch*) erau de rasa tudesca. Nu vomu staruí a face sa se observe câtu aru fi de departe acestu argumentu de a justificá cucerirea, chiaru cându elu n'aru pacatuí inca dela inceputu. Elu nu este fundatu inca de câtu pre o fantasia antropologica fórte ridicola. Câci românii descindu din romani mai multu decâtu din daci, si afara de acestea este mai probabilu ca dacii erau pelasgi (dupa d. Henri Martin) iéra nu germani.

O calitate pre care poporulu românu o datoresce fâra indoiél'a ilustriei sele origini, este resistenti'a estraordinara ce ofera ori cârei natiunalitâti straine. Ací se recunósce descendentii aceloru romani cari prin câti-va coloni, schimbau natiunalitatea Spaniei si inplantau ací asiá de tare limb'a, legile si obiceiurile loru, incâtu nici invasiunile gotice, nici dominatiunea seculara a Mauriloru, nu potura alungá dintr'ens'a spiritulu Romei. Eata ce scrie unu consule francesu dela Temesvar: „Nici o natiune nu este mai persistenta; nu numai ca ei resista mai pretutindeni influintiei magiariloru si germaniloru, dara inca au asupr'a popóreloru cu care se afla amestecati, o singulara fortia de asimilatiune. Elu nu invétia limb'a veciniloru loru, pre cari i silescu sa intieléga pre a loru. E de ajunsu, cum dicu serbii, cá o femeia româna sa fia introdusa intr'o casa pentru cá in putieni ani tóta cas'a sa devina româna. Astu-feliu au disparutu tóte urmele serbiloru cari se stabilisera in Transilvani'a; astu-feliu limb'a obiceiurile, natiunalitatea româna, au inlocuitu, intr'o multime de sate din Banatu limb'a, obiceiurile, natiunalitatea serba. Acésta transformare nu este oper'a seculiloru; ea se operéza sub ochii nostrii cu o rapiditate surprindietóre. Dela 1848, adeca in spatiu de 25 ani putemu citá mai multe sate cari s'au romanisatu cu totulu.“ Si intr'adeveru, autorulu le citédia, cu cifrele oficiale in mâna.

Germanii sciu bine câtu de tenace este natiunalitatea ce ei combatu in provinciele române ce suntu sub dependinti'a loru. De acea si ei indreptara contr'a loru tóte silintiele si tóta severitatea loru.

Afara de acestea germanii nu ascundu nici decum pretensiunile loru asupr'a tiermiloru mârei negre. La 13 Martiu trecutu se creà o universitate la Cernovitz in Bucovin'a, provincia româna situata la estremitatea orientala a imperiului si rapita acum unu seculu Moldaviei. Nu numai ca limb'a germana fu impusa acestei universitâti, instituita dupa chipulu si asemanarea celei din Strassburg, dara inca unu deputatu românu, cerendu cá sa fia ací celu putienu o catedra de limb'a româna, i se respunse ca aceste facultâti se creau tocmai pentru a respandí dincolo de limitele imperiului influinti'a germana.

Unu progresu multu mai considerabilu facù germanismulu in di'ua cându imprudenti'a guvernului românu si incuri'a puteriloru interesante la scaparea acestei natiuni lasara pre austriaci sa ia esploatarea Dunarei. Fridericu List simtise fórte bine importanti'a posessiunei acestui fluviu pentru succesulu colonisârei germane pre marea négra. „Este evidentu, dicea densulu, ca aceste colonii n'aru profitá Germaniei decâtu numai cându schimbulu produseloru fabriciloru germane contr'a producteloru agricole ale coloniloru, n'aru intalní nici unu obstacolu si aru fi convenabilu ajutatu de cai de comunicatiune economice si repedi. Trebuie dara cá Austri'a sa inlesnésca câtu se va puté mai multu comerciulu de transitu pre Dunare si cá navigatiunea cu vapóre pre acestu fluviu sa ia o mare activitate.“

Germanii facura mai multu de câtu cerea ilustrulu loru economistu: Compani'a pacheboturiloru de pre Dunare, ornata de numele putienu elegantu, dara eminamente germanicu de K. K. Donaudampfschiffahrtsgesellschaft. „Useza de Dunare cá de unu fluviu alu seu, ne dice d. Luis. Ea posedà in totu lungulu litoralului avute stabilimente, ateliere de reparatiune, birouri, porturi admirabilu situate, pâna si unu superbu hotelu pentru marinarii sei. Nu este raru de a se vedea detasiamente din acesti marinari, armati si comandati militaresce, traversându stradele orasieloru riverane, române si turce, in marea indignare a autoritâtiloru locale. Acést'a este preludiulu cucerirei.“

Nu póte cugetá cine-va fâra intristare vediendu ca nisce privelegii asiá de exorbitante au fostu concedate de imprudentulu principe Stirbey pentru spaimentatórea perioda de 99 ani. Prin vast'a artera a Dunarei se strecóra produsele manufacturei germane, si exportulu loru in Romani'a este inca inlesnitu prin tractate de comerciu impuse de Austri'a si cu totulu in avantagiulu ei.

(Va urmá.)

Multiamita si provocare.

Esprimendu-mi multiemit'a mea cea mai sincera câtra toti acei prea stimati domni si amici, cari din opuscululu meu „epistol'a deschisa“ au binevoitu a primí inca in anulu 1872 esemplaria de vendiare, si mi au tramisu dejá sumele incurse, — cu o cale rogu pre acei prea st. domni, dela cari inca nu amu primitu banii, cá sa binevoiésca a-mi tramite pretiulu esemplareloru vendute, pâna la 15 Iuliu a. c., facendu-mi totu atunci cunoscutu numele si locuinti'a domniloru cumperatori; iéra in casu, cându nu le-aru fi potutu vinde, sa binevoiésca a mi le tramite nefrancatu pâna la terminulu susu atinsu.

Acum nu de multu avendu nisce polemie in fói'a ung. „Kelet“, intr'unu ciclu de articuli m'amu nesuitu a descrie o mare parte a gravamineloru nóstre, si a dovedí, cumca, déca românii suntu nemultiamiti si déca ei observu fatia cu fratii unguri o tienuta reservata; ast'a provine chiaru din acele pre destule motive ale nemultiamirei, iéra nici decum din cutari intentiuni reutaciόse si inimice statului si poporului magiaru, câci românii altmintrea fórte bine sciu, cumca a stá intr'o buna intielegere fratiésca aru recere inse restulu vitale alu ambeloru acestoru natiuni.

Cu viua bucuria si adeverata recunoscintia amu vediutu, ca atâtu „Tel. Rom.“ in nr. 13, câtu si „Albin'a“ in nr. 10; apoi „Federatiunea“ in nrii 15—16, si „Gaz. Trans.“ in nr. 17 a. c. a luatu notitia despre articulii mei si inca in nisce termini fórte magulitori pentru mine, si multu coversitori de fórte putientelu meritu ce póte lu voru fi avendu acei articuli modesti, i-a apretiuitu cu o deobligatória bunavointia, ba cele dóue foi din urma i-au si reprodusu in traducere (de-si pentru scurtimea tempului, cu unele lacune, si gresieli parte de traducere parte de tipariu). Primésca deci toti pr. on. dni redactori multiemit'a mea cea mai caldurósa. —

FOISIÓRA.

Studii essegetice.*)

(Urmare)

Numerulu acest'a simbolicu, si art'a scrierei, tradéza inaltimea spiritului, profunditatea cugetârei: inspiratiunea divina. Art'a scrierei lui, corespundietória scopului, depinge dram'a evangelica asiá de poternicu intretiesuta, asiá de strinsu si naturalu incopciata, incâtu pre acésta trépta nu s'a potutu inaltiá nici unu scriitoriu de cându e cunoscuta art'a scrierei. — A espune in detaiuri (particularitâti) totulu, si in inceputu finitulu, dar' asiá câtu detaiulu (particularitatea, lucrulu singuratecu) sa nu inceteze a fi inceputu: o parte din art'a evangelistului; a evangelistului; a espune materialulu asiá câtu ideile sa se misce in forma de zale, din cari fiacarea sa fia indusa prin ceea-lalta spre a formá catene, cari sa se intinda in forma cercularia, inaltiendu-se fia-carea mai pre susu decâtu cea precedenta, si totusi cea mai inalta, cea din urma sa dea mân'a cu cea mai inferióra, cu cea dintâiu: se vina acolo de unde a pornitu, fâra a se simtí — óre-cum furisiandu-se: partea a dóu'a artei de scriere la evangelistulu Ioanu.

1) Nu potemu nici decâtu afirmá ca Iis. a invetiatu numai asiá precum scrie unulu séu altulu din evangelisti. Ba insasi evangeliele deosebite ne aréta ca nici unulu din scriitorii loru nu si-au luatu de problema sa scrie viéti'a si faptele lui Iis. sistematecu cu tóte amenuntele. Sinopticii au descrisu activitatea lui Iis. cu deosebire din Galile'a; iéra Ioanu, cu preferintia cea din Ierusalimu. Sinopticii au scrisu evangeliele loru cu multu tempu inainte de Ioanu, acei'a cam intre anii 50—60, iéra acest'a aprópe la anulu 100. Insasi evangeli'a lui Ioanu aréta ca evangeliele sinoptice i-au fostu cunoscute, si ca acelea le presupune asemenea cunoscute lectoriloru sei. De acì urméza ca unele momente nu suntu pre scurtu dara ponderosu atinse, ori atinse numai cá presupuse sciute, cum botezulu si cin'a ultima, pre cându altele le vedemu espuse mai pre largu. Elu nu néga prin acést'a istorisirea sinopticiloru, ci o indeplinesce: imple lacunele din acelea; ba evangeli'a lui nici ca se póte intielege pre deplinu fâra ajutoriulu acelor'a. Si cu tóte acestea elu a scrisu asiá de independente, fâra a luá in consideratiune colisiunea reale séu numai paruta cu sinopticii. — Elu nu decopiséza, precum sinopticii, ci reproduce. Pre bas'a intiparirei ce a facutu in anim'a lui persón'a, invetiaturile faptele: istori'a lui Iis. presentéza o icóna precum a conceput'o in sufletulu seu, si precum in cele mai dinlauntru ale sele i s'a prefacutu in proprietate spirituale, in decursulu aloru 70 de ani si mai bine.

2. Traditiunea atribue cu unanimitate acésta evangelia Apostolului Ioanu, fratele lui Iacobu, celui ucisu de Irodu Agrip'a cu sabi'a (Fapt. apost. 12, 2.) si fiiulu lui Zevedeiu pescariului (Mat. 4, 21. seq.) si a Salomei (Mat. 20, 20. Marcu 15, 50.).

Pre evangelistulu Ioanu lu vedemu mai intâiu in societatea lui Ioanu Botezatoriulu. Elu la unu semnu indirectu alu Botezatoriului (Ioanu 1, 35 seq.) urméza lui Christosu. Ce etate a avutu atunci nu se scia; potemu inse presupune ca a fostu cam cu 10 ani mai teneru cá Iis. basandu-ne pre impregiurarea ca a traitu pâna pre tempulu lui Traianu (98—117 d. Chr.)

Dupa câtu mi-amu facutu combinatiunile din esplicarea evangeliei lui, n'a statu multu in societatea lui Iis. (vedi not'a la finea capitulului I si esplicarea la 2, 12 din acést'a evangelia), câci mai târdiu lu aflâmu iérasi la ocupatiunea sea de pescariu la marea (laculu) galileica, de unde l'a chiamatu Iis. impreuna cu pre fratele seu Iacobu (Mateiu 4, 21 seq. Marcu 1, 19 seq. Luc'a 5, 9. seq.) Acesti frati, impreuna cu Simonu Petru forméza societatea cea intima pentru Iis., inaintea câror'a invía pre fét'a lui Iairu (Marcu 5, 37. Luc'a 8, 51), se schimba la fatia (Mat. 17, 1. Marcu 9, 2. Luc'a 9, 28.) si se róga in Gethsemane (Mat. 26, 37. Marcu 14, 33.)

Lui nu i-a datu mân'a cá in scrierea sea sa-si puna numele pre fatia, ci totu-déun'a si-lu circuscria séu prin: „celu-laltu invetiacelu, séu invetiacelulu pre carele iubea Iis.“ (13, 23. 19, 26. 20, 2. 21, 7. 20, 24.) séu lu retace cu totulu (1, 39.)

Istorisirea evangelica, cá si a fapteloru apostolesci lu aduce mai de multe ori in relatiune cu Petru. Deosebirea intre ambii este evidenta. Fatia cu barbatulu celu grabnicu, alu momentului, este Ioanu celu mai intimu, carele vietiuesce mai multu in simtiementulu internu decâtu in actiune interna, si vis-a-vis de darulu celui'a-laltu de a aflá, la tempu cuventulu acomodatu, este elu celu tacutu. Déca la cin'a cea mai de pre urma intréba elu pre Dlu, este Petru, carele prin unu semnu lu provóca la intrebare (13, 24—26); si déca dupa inviere urméza in tacere lui Iis., Petru este, carele dà espressiune intrebârei, ce se vede in acésta urmare tacuta (21, 20—22). In internu este elu celu mai de aprópe a lui Iis.: in anim'a lui s'a facutu cea mai profunda impressiune despre persón'a lui Iisusu, si in tacere s'a prelucratu pâna a formatu acelu tablou grandiosu, pre carele ni-lu depinge asiá de minunatu.

Trasurile unei vehementie irrumpetórie, ce ni le infatisiéza evangelistii sinoptici despre densulu, se acomodéza usioru cu icón'a melancolicului, ce o aréta evangeli'a lui — vedi Marcu 9, 38. seq. Luc'a 9, 49 si mai cu séma Luc'a 9, 54. care din urma se vede a fi servitu la supranumirea lui si a fratelui seu de: „fiii tunetu-

---

*) A se vedé nrii 42 si 43.

Eu in interesulu causei amu crediutu a fi lucru dóra nu fâra de órecare folosu, cá articulii memorati, scrisi in graba mare, dupa o coregere si intregire sa-i tiparescu in câte-va sute de esemplare intr'o brosiura intitulata: *„Egy jó csélzatu román felszólalás“* un'a parte cu un'a precuventare câtra cetitorii unguri, alta fâra precuventare. Prin urmare mi iau libertate de a provocá pre toti acei prea st. domni si frati, cari aru dorí sa cumpere, séu n'aru pregetá a desface câte-va esemplare din acésta brosiura (de 43 pag. litere garmondu), cu unu pretiu de **30 cr**. plus porto postalu, cá sa binevoiésca a me insciintiá cu dóue trei sire, pentru cá sa le potu serví cu esemplariele dorite.

Ladislau *Vaida.*

Purcareni, 2 Iuniu 1875.

Dle Redactoru! Comun'a Zezinu, un'a din cele mai serace din archidiecesa si cea mai seraca din tractulu I-lea alu Brasiovului, se bucura de presinte de unele progrese considerabile in sporirea realitâtiloru bisericei sele ortodocse si acestea le multiamesce energicului si generosului parochu locale Oprea Bogdanu, carele

a) a modificatu pre spesele sele cas'a parochiale in decursu de mai multi ani astfeliu, incâtu astadi inmultita cu mai multe incaperi delicate corespunde pre deplinu de locuinti'a unui preotu; —

b) a medilocitu dela diferiti crestini de prin alte parochii o suma de odóra pretióse, care servescu in biserica parte pentru servarsirea servitiului divinu si parte pentru decórea interna; iéra in partea esterna a cultivatu curtea bisericei intr'unu gradu aprópe de a puté fi dechiaratu de unu micu paradisu si a castigatu la fundatiunea parochiale si unele bunuri nemiscatóre s. e. lazuri si agri; —

c) a staruitu fâra oboséla de s'a edificatu in decursulu cestoru doi ani din urma o scóla pompósa la loculu celu mai placutu in fati'a bisericei; — si

d) preste tóte acestea a mai surprinsu si in Lunea pogorirei Duchului sântu pre o multime de óspeti veniti de prin comunele vecine la aniversarea chramului acestei biserici cari dupa decurgerea servitiului divinu invitati fiindu de supranumitulu parochu au luatu parte la unu prandiu galantu in cas'a par. cu testarea unui staulu in pretiu de 84 fl. v. a. curtiei parochiale, celu ce tocm'a se sevarsiesce. —

Atari esemple frumóse merita tóta laud'a si urditoriulu loru tóta stim'a; — de acea pré on. dle redactoru sunteti rogati a dá locu in pretiuitulu diuariu „Tel. Rom.“ ce redigeti, acestoru orduri, cu atât'a mai vertosu, cu câtu ca acestu parochu demnu de chiamarea sea, n'a facutu bisericei acestei'a asiá avansamente din vre-o ambitiune séu din óre care avere propria, câci venitele cele subtiri nici pre departe nu i-aru concede asiá ce-va, respective astfeliu de generositâti, ci simplu din iubirea natiunei sele si a animei bune.

A.

Actu testamentariu

pentru constituirea unui fondu speciale destinatu.

La invetiamentulu laicu si la acte de binefacere.

II.

Fondându Seminariulu Nifonu n'amu incetatu de a cugetá mai putienu si la invetiamentulu laicu. Dorinti'a statornica a sufletului meu erá, sa potu totu de odata constituí unu fondu specialu pentru instructiunea si formarea cetatieniloru folositori tierei, din care, jumetate sa fia destinatu la acte de bine-facere si ajutórie pióse biseriiciloru si servitoriloru loru. Impregiurâri inse, mai presusu de puterile mele impedecându-me necontenitu, astadi multiamescu celui a totu puternicu ca a permisu sa indeplinescu si acésta tainica fagaduintia a cugetului meu.

Ori câtu s'aru face pentru luminarea poporului, nici odata nu va fi prea multu. Si seracii suntu si densii suspinulu de durere alu omenirii din care facemu parte.

Sciu asemenea ca putintiele 'mi suntu marginite si acestu slabu prinosu alu unei lungi si serguitóre economii se va absórbe cá unu isvoru putienu simtitu intr'unu mare si puternicu rîu. Totusi nu potu parasí mangaierea de a dîce ca in marginile putintieloru amu cautatu a-mi face datori'a. Cându chiaru aru trece nebagata in séma acésta doiósa ofranda ce depunu pre altarulu patriei si omenirei suferinde, cugetulu 'mi-va remanea impacatu de ajunsu déca smerit'a mea fapta va serví de indemnu cá altii in Christosu frati sa desevarsiésca cea ce eu amu facutu cá simplu inceputu.

Punendu-mi deci cá totu-déun'a credinti'a in Dumnedieulu parintiloru nostri, cari ne-a pastratu o lege si o tiéra prin atâtea grele impregiurâri si din adenculu inimei indreptându-i smeritele rugaciuni, cá sa-si reverse indurarea preste acestu sermanu si multu cercetatu pamentu alu Romaniei, dispunu cu tóta sufletésc'a dragoste cele ce urméza:

I. Din propri'a si bun'a mea avere, spre indeplinirea susu aretatului meu scopu, constituescu in perpetuitate doue din proprietâtile mele fonciari, mosi'a Chiajn'a din districtulu Ilfovu, plas'a Snagovului, si mosi'a Bascovenii de josu, comun'a Galatieni, districtulu Vlasc'a, plas'a Glavaciocului, cari se voru cunósce sub titlu genericu: *Fondulu de instructiune si ajutóre Nifonu.*

II. Jumetate din veniturile acestui fondu le destinu pentru invetiamentulu laicu, iéra cea-lalta jumetate pentru acte de bine-facere si ajutóre bisericiloru serace si servitoriloru loru.

III. In câtu pentru invetiamentulu laicu, pâna la crescerea fondului, bursele ce destinu pentru liceile si gimnasiele din tiéra se voru marginí la numerulu ce se va putea sustiené cu sum'a de galbeni 60—70 de fia-care elevu pre anu.

IV. Aceste burse se destinu copiiloru sermani, cari se voru distinge mai multu la invetiatura inca din clasele primari si cari, pre lânga fericite dispositiuni, si numele onorabile ale parintiloru, voru uní si o buna conduita recunoscuta. — Cursurile superióre voru tientí speciale la studiulu sciintieloru esacte.

V. Rudele mele, de ori-ce gradu, voru fi preferite atâtu pentru bursele din tiéra câtu si spre a fi tramise in strainatate pentru intinderea si perfectionarea cunoscintieloru.

VI. Pentru repartiti'a fondului de ajutóre se va observá cá principiu urmatórele:

a) Se va face de preferintia si intr'unu modu mai simtitoriu, ajutóre mai intâiu rudeloru mele celoru sermane si impoverate de greutâti; iéra in casu de maritisiu a veri-unei'a din fiicele rudeloru acestor'a. Administratorii fondului, potrivitu cu positiunile familiei si trebuinti'a de fatia, voru chibdiuí a vení in ajutoriu cu sumele necesarii.

b) Restulu, bine cumpanitu, se va intrebuintiá in ajutóre altoru sermani dintre straini (preferindu-se ací vedu-vele preotiloru scapatati) precum si in cumperatóre de cârti, odóre bisericesci, vestmente sacre si reparatiuni pre la bisericile fâra medilóce séu in neputintia de a si le procurá numai cu ajutoriulu enoriasiloru.

VII. Dorindu cá acestu fondu sa nu aiba nici o inclinare cu fondurile Seminariului Nifonu precum asemenea nici vre-unu amestecu, ori câtu de departe, cu alte fonduri straine ce s'aru mai destiná si de altii spre acestu sfersîtu séu cu fondurile publice de instructiune, ori de acte filantropice ale altoru societâti, recomandu si prescriu cá regula nestramutata dumnealoru Dimitrie Stefanopolu si nepotiloru mei Ghitia Enescu si Alecsandru Lazarescu, pre cari ii instituescu administratori ai fondului acestui'a, precum suntu totu de odata numiti si epitropi ai Seminariului Nifonu, cá sa administre osebitu si in parte veniturile sele si sa faca a se tiené o comptabilitate anume pentru acestu scopu.

VIII. Nici o alta autoritate, ori care aru fi, precum nimeni asemenea din cei ce represinta o ramura a puterii publice, fia districtuale, fia comunale, n'au dreptulu a se amestecá séu intervení in nici unu modu si sub nici unu pretextu in lucrârile si atributiunile acestei administratii. Singuru in persóna fratele in Christosu Metropolitu alu scaunului din Bucuresci, in alu cârui'a inaltu caracteru si zelósa desinteresare 'mi punu deseversit'a incredere si pre care 'lu rogu ferbinte, va esercitá unu dreptu de supra-veghiare spre a face sa se esecute intocmai si neclintite dispositiile acestui asiediamentu, aducându la tempu si la locu cuviinciósele observatiuni (de va fi casulu) fâra inse a se amestecá in administratiune.

IX. Cându, ceea ce nu potu crede, guvernulu séu ori-care putere publica, perdiendu d n vedere scopulu de folosu generalu si calcându in picióre ori-ce sentimentu de gratitudine pentru atâtea serguintie, va cugetá a se amestecá in afacerile administratiunii, ori va tinde a slabí acestu asiediamentu, a-'lu modificá, a-'lu preface, a-'lu contopí cu altulu séu, in fine, a face ori-ce actu de natura ai loví independinti'a si a introduce amestecu strainu, atunci administratorii susu aretati, séu cei ce le voru luá loculu dupa timpu, déca, dupa tóte protestatiunile facute domnitoriului, puterii judecatoresci si corpuriloru legiuitóre, si dupa tóte cercârile intrebuintiate spre a tiené neatinse prerogativele acestui asiediamentu, voru vedé ca totulu este indesiertu, remane atunci cá Dumnedieu sa judece si sa resplatésca acelor'a cari au voitu sa inabusiésca invetiatur'a si luminarea poporului si au mersu pâna sa hrapésca si pânea seraciloru.

X. La casu de mórte, de neputintia séu alta impregiurare neprevediuta ce aru descomplectá numerulu de trei alu administratoriloru ce amu instituitu, atunci acel'a séu acei'a din administratorii remasi in fiintia voru convocá, prin scirea fratelui in Christosu Metropolitu alu scaunului din Bucuresci, pre corpulu profesoralu alu Seminariului Nifonu, spre a alege dintre neamurile mele, fia ori câtu de departe, pre complinitoriulu trebuinçiosu, cautându totu-déun'a pre celu mai destoinicu si mai zelosu intr'acést'a. Totu astfeliu se va urmá si in

---

lui“ (Marcu 3, 17). Aceste, cum si Mat. 20, 20 seq. aréta pre lânga spiritu infocatu si o iubire ferbinte si mare incredere in Iisusu.

Faptele apostolesci ni le aréta in societatea lui Petru, atâtu in Ierusalimu (c. 3 si 4.) câtu si in Samari'a (8, 14.) Iéra la anulu 50 dupa Chr., cându s'a tienutu sinodulu apostolescu alu III-lea, numitu ierarchicu*) (Fapt. apost. capu 15), lu vedemu in Ierusalimu impreuna cu pre Chif'a si Iacobu fratele Dlui, cá unulu din stelpii crestinismului (Galat. 2, 9). La a dóu'a venire a lui Pavelu in Ierusalimu — sinodulu IV apost. presenti'a lui nu se amintesce (Fapt. apost. capu 21). De ací inse nu putemu deduce absentarea lui, câci nici la sinodulu alu III nu se amintesce, ci se cunósce numai din Galat. 2, 9. Cându a parasitu Ierusalimulu nu se scie; probabilu cu inceputulu impresurârei Ierusalimului. Dupa traditiune elu s'a retrasu in Asi'a mica, si in specie in Efesu, unde si-a desvoltatu activitatea. Despre petrecerea si activitatea lui in Efesu aflâmu urme la Ireneu, Clemente din Alessandri'a si Apolloniu, carele afirma ca Ioanu in Efesu a inviatu unu mortu (Eusebiu V, 18). Dupa traditiunea mai reslatîta Imperatulu Domitianu l'a esilatu in insul'a Patmosu (Euseb. III. 18, 20), dupa ce cufundatu fiindu in oleiu ferbinte nu s'a vatematu (Tertul. de praescr. ad haer. 36). Hieronimu (ep. ad. Gal. 6, 10.) ne-a pastratu o trasura fórte frumósa din caruntetiele Evangelistului. Elu dîce ca ajungendu Ev. Ioanu la betranetie asiá de adenci incâtu nu mai potea umblá, punea sa-lu duca in adunare, unde repetiá mereu: „Fiiloru! iubiti-ve unulu pre altulu!“ La betranetie adenci, cam pre la anulu 100 a muritu in Efesu; mormentulu lui se cunoscea pâna in tempii mai tardîi (Eus. VII, 25). Ací in Efesu a scrisu Ioanu Evangeli'a sea, dupa a sinopticiloru. Ireneu (ad. haeres. III, 4. Euseb. V, 8.) ne spune ca: Mateiu a scrisu evangeli'a sea pre tempulu cându Petru si Pavelu erau ocupati in Rom'a, pentru evrei, in limb'a evreésca; dupa mórtea apost. Petru si Pavelu, Marcu a scrisu, cá fostu invetiacelu alu lui Petru, evangel'a predicata de Petru, iér' Luc'a insocitoriulu lui Pavelu, evangeli'a predicata de acést'a, apoi adauge: ἔπειτα Ἰωάνης ὁ μαθητὴς τοῦ κυρίου, ὁ καὶ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ ἀναπεσων, και αὐτός ἐξέδωκε τὸ εὐ αγγέλιον ἐν Ἐφέσῳ τῆς Ἀσίας διατρίβων*) Acésta evangelia a servitu spre a combate eresulu lui Kerinth si a Nicolaitiloru**) (Adv. haeres. III, 11.) cari se formau deodata cu crestinismulu, si cari, cu deosebire Kerint facea mari greutâti Evangelist. Ioanu.

Dupa Clemente de Alessandri'a: Ioanu, vediendu ca sinopticii espunu mai multu numai partea omenésca, trupésca (σωματικὰ) a lui Iisusu, indemnatu de amicii lui si inspiratu de spiritulu sântu, a scrisu evangeli'a pneumatica (spirituale) *). Fragmentulu muratoricu, descrie acést'a impregiurare mai de aprópe astfeliu: „cohortantibus condiscipulis et episcopis suis dixit: conjejunate mihi hodie triduo, et quid quid cuique fuerit revelatum alterutrum nobis enarremus. Eadem nocte revelatum Andreae ex apostolis, ut recognoscentibus cunctis Ioannes suo nomine cuncta describere“.*)

O determinatiune mai de aprópe a tempului cându s'a scrisu Evangeli'a a patr'a (a lui Ioanu), afara de aceea ca s'a scrisu in urm'a celoru-lalte trei nu avemu.

Epifaniu Kaer. 51. c. 12. ne spune spune ca s'a scrisu sub Imperatulu Claudin. Cei-lalti s. s. Parinti punu scrierea acést'a cam pre la anulu 80. Siguru inse nu putemu scí decâtu ca inainte de 100 s'a scrisu in Efesu.

(Va urmá.)

---

*) Istori'a bisericésca de Andreiu Bar. de Siagun'a p. 96.

*) Dupa aceea Ioanu invetiacelulu Domnului, carele a si statu (culcatu) pre pieptulu lui, a edatu evangeli'a petrecendu in Efesulu Asiei.

**) Despre eresurile acestor'a pre scurtu vedi Istori'a biser. de Andreiu Bar. de Siagun'a Tom. I. pag. 98 seq.

*) Euseb. VI, 14: τὸν μέντοι Ἰωάνην ἔσχατον συνιδόντα, ὅτη τὰ σωματικά ἐν τοῖς εὐαγγελίοις δεδήλωται προτραπέντα ὑπὸ τῶν γνωρίμων πνεύματι θεοφορηθέντα, πνευματικὸν ποιῆσαι εὐαγγέλιον.

*) Indemnandu-se condiscipulii si episcopii sei a dîsu: ajunati-'mi de astadi incependu trei dîle, si ori-ce s'aru descoperí fiacui. sa nu spunemu unulu altui'a. In acea nópte s'a descoperitu (i s'a aretatu) lui Filipu, cá Ioanu sa scria tóte in numele seu sub priveghierea tuturoru.

casulu cându, dupa tempu, n'aru mai existe nimeni din neamulu meu si va trebuí a recurge la streini.

XI. Déca din impregiurâri neprevediute, convocarea corpului profesoralu nu s'aru putea urmá de câtra administratorii remasi in fiintia, atunci fratele in Christosu Metropolitu alu scaunului din Bucuresci, o va face din propri'a-i initiativa si in celu mai scurtu tempu.

XII. Alegerile se voru urmá prin maioritatea voturiloru alegatoriloru presenti. Cei absenti au dreptulu de a-si esprime votulu prin scrisori autentice spediate rectorelui Seminariului cu trei dîle inainte de alegere. — Unu procesu verbalu va constatá numerulu voturiloru si resultatulu operatiuniloru. Cându s'aru dovedí ca voturile celoru absenti ce puteau formá o alta maioritate, au fostu tainuite, se va procede la o alta alegere la care nu voru mai puté luá parte cei dovediti uneltitori de frauda.

XIII. Contestârile si cererile relative la dreptulu de a fi alesu, voru fi cercetate si judecate de corpulu profesoralu inainte de a procede la operatiunea alegerii.

XIV. Economiile resultate din gradat'a admitere a eleviloru, diferinti'a in minusu ce aru putea lasá bursele precum si ori-ce alte prisóse ale celoru-lalte capitale bugetari, capitalisându-se, voru serví spre a cumperá alte proprietâti mobiliare, apartienendu acestui fondu.

XV. Localulu administratiunii va fi in cuprinsulu Seminariului, si in aceleasi camere cu ale cancelariei acestui'a.

XVI. Administratorii voru depune anualminte compturi de gestiune, cu dovedi in regula, câtra fratele in Christosu Metropolitu alu scaunului din Bucuresci.

XXII. Fia-care administratoru va beneficiá de unu onorariu de lei 250 pre luna, care va fi maritu treptatu cu sporirea venituriloru fondului, fâra inse a restrânge cele-lalte alocatiuni bugetari.

XVIII. Unu regulamentu specialu va precisá in detaliu atributiunile administratoriloru, in care se va inscrie principiulu unei popriri absolute pentru administratori de a modificá fondurile imobiliari ale asiediamentului, ori de ale preschimbá in altele séu de ale preface natur'a si situatiunea, sub nici unu motivu séu ori-ce altu cuventu spetiosu, dorinti'a mea fiindu sa remâna astfeliu precum eu le amu alesu.

XIX. Ori-care alta avere a mea, neregulata prin vr'unu osebitu actu, se va gasí la incetarea mea din viatia, este si remâne considerata cá fondu atribuitu asiediamentului de fatia.

XX. O suma de lei 1190, se va inscrie anualmente in bugetu pentru pomenirea mea si a neamului meu (dupa osebitulu pomelnicu ce l'amu trecutu intr'o anume condica subscrisa de mine), acést'a in perpetuitate si in totu-déun'a la dîu'a Sambetei mortiloru, cându se va impartí si milostenia pre la seraci.

XXI. Asiediamentulu de fatia se va tipari intr'unu numeru indestulatoriu de brosiura si se va publicá indata dupa incetarea mea din viatia pentru o mai intinsa cunoscintia.

Facutu in Bucuresci si subscrisu de mine insu-mi si investitu cu propriulu meu sigilu metropolitanu, in anulu 1874, lun'a Decembre in 9 dîle.

(L. S.) (Semnatu) *Nifonu Metropolitu.*

Varietâti.

⁂ *Multiamita publica.* La esamenulu de véra, care s'au tienutu cu elevii si elevele dela scól'a nóstra granitierésca in 4 si 5 Iuniu st. n. avuramu norocirea de a vedé in mijloculu nostru si pre préon. dnu Constantinu *Stezariu* capitanu c. r. in pensiune, carele vediendu, ca scól'a inaintéza cu pasi gigantici, binevoì a impartî cá premii o suma insemnata intre elevii si elevele acestei scóle.

Pentru acést'a marinimósa fapta se aduce din partea subscrisei eforii scolare in numele eleviloru si parintiloru loru cea mai cordiala multiamita publica.

La acestu esamenu a binevoitu a participá si d. Inspectoru cercuale Martinu *Fleischer* carele fiindu pre deplinu multiamitu cu esamenulu, a animatu pre elevii despre progresulu facutu de pâna acum recomendându-le si pre viitoriu o asemenea purtare cá sa aiba unu viitoriu ferice, capacitandu totudeodata, ca fatia cu parintii aceloru elevi, cari in viitoriu voru negligá scól'a va fi fórte strictu, pentru cari placute cuvinte asemenea ii aducemu multiamita publica.

Sin'a in 6 Iuniu 1875.

Luc'a *Sav'a,*
parochu si v.-pres.
efor. scol.

D. *Lazaru.*
inv. dirig. si secret.
efor. scol.

⁂ (*Maialu.*) Dumineca (in 23 Maiu) s'au tienutu Maialulu eleviloru dela scól'a capitala romàna din opidulu Dobr'a. Dupa servitiulu ddieescu, elevii scólei insotiti de corpulu invetiatorescu, au plecatu din piatia câtra padurea opidului intre cànturi vocale si musicale. In locu petrecerea s'au deschisu dupa sosirea óspetiloru la 2 óre d. am. cu mai multe poesii natiunale si ocasiunale, declamate si esecutate de câtra elevii scólei. Dantiulu s'au inceputu cu „Ardelean'a" printre piesele de jocu elevii si elevele scólei, iérasi delectau óspetii cu declamatiuni si cânturi natiunale, fiindu tempulu favoritoriu, publiculu au fostu destulu de numerosu, fâra deosebire de natiunalitate, si petrecerea câtu se póte de viala, carea au duratu pâna câtra 10 óre sér'a. —

Corpulu invetiatorescu se simte indatoratu a esprime sincera-i multiamita tuturoru aceloru domni si dómne cari au binevoìtu a contribuí la maialulu eleviloru sei si totu de odata a dá o socóta a baniloru incursi, camu târdiu din causa ca unii dintre d-nii contribuenti, nici pâna astadi nu siau respunsu contribuirile inscrise.
Cu totulu au incursu 62 fl. 70 xr. din cari substragendu-se spesele in suma de fl. 52. 94 mai remane unu restu de fl. 9. 76. cu cari s'au hotaritu a se cumperá cârti de lectura morala, ce se voru impartí cá premii eleviloru mai diligenti, la esamenulu de véra. —

Apahideanu,
cassariu.

⁂ (*Bâile parintelui Basaraba*), cunoscute destulu de bine publicului nostru din mai multe date ce amu comunicatu in fói'a nóstra, s'a deschisu pentru sesonulu de véra. Atâtu dupa datele ce le-amu comunicatu pâna acum, câtu si pre bas'a atestateloru ce ni-a venitu in tempulu din urma, suntemu incredintiati deplinu de efectulu celu bunu alu apeloru minerale aflate de P. *Basaraba* si de aceea le si recomendâmu din parte-ne onoratului publicu cu tóta sinceritatea. Intru câtu e pentru comunicatiune adaugemu spre orientarea óspetiloru ce voru avé de cugetu a cercetá aceste ape minerale binefacatórie, ca pâna la Orestie merge drumulu feratu, iéra de aci câtra bâi, cari suntu situate aprópe de Cigmau se potu capetá trasuri comode cu pretiuri fórte moderate.

⁂ *Locuste.* Din pârtile *Tisei* si ale *Baciului* vine scirea ca miliarde de locuste devastéza campiele in modulu celu mai teribilu. Unele foi oputetiunale adscriu si calamitatea acést'a guvernului de astadi.

⁂ *Unu medicu pâcalitu.* Unu june medicu sa stabilise intr'unu micu târgusioru din Franci'a, unde dobandise destula simpatie si isbutise a-si face clientela.

Succesulu acest'a n'a fostu placutu betrâniloru medici confratiloru sei, cari se adunara spre a chipdiuí unu midilocu se faca sa pérdia junele loru colegu prestigiulu seu de bunu medicu.

Ei trasera deci la sorti spre a sci care dintre densii se va presentá cá bolnavu la junele medicu, cari nici i pre cunostea si nici 'si dedé ostenéla se faca cunoscinti'a loru.

Sortiulu pica pre mediculu celu mai reutaciosu. Acest'a, in diu'a indicata de adunarea secreta a batrâniloru medici, se presinta la junele Esculap, si-i tienu acestu limbagiu :

— Scumpe doctoru, patimescu de o bóla fórte stranie: nu simtiescu gustu pentru nici unu feliu de mancare, amu perdutu cu deseversire memori'a, si simtiescu, lucru neauditu, o irisistibila trebuintia de a mintí, si nu potu, ori si ce a-si face, sa me oprescu de a mintí.

— La dracu! dîse junele medicu; in adeveru acést'a este straniu. Ból'a d-tale reclama reflexiune; bine voiesce a vení preste câte-va dîle cându speru a puté fi in stare sa potu incepe curá d-tale.

Dupa câte-va dìle, betrânulu medicu invidiosu, revine la junele doctoru, care fórte veselu, i dice:

— Ból'a d-tale nu este asiá de grava dupa cum amu fostu crediut'o la inceputu. Iata nisce hapuri pregatite de mine si care de siguru te voru lecuí. Dara fiindu ca simtiesci neincetatu trebuinti'a de a mintí, eu nu me potu increde in d-ta. Ia deci chiaru acum inaintea mea unulu dintre aceste hapuri si vina in fia-care dî la mine cá sa iei din aceste hapuri pâna la complect'a d-tale lecuire.

Strinsu cu usi'a asiá de aprópe, bolnavulu nostru imaginariu trebuí sa-si ea inim'a in dinti si sa inghitia unu hapu.

Dara abiá l'a fostu pusu in gura, si facendu o strimbatura din cele mai teribile, incepe a strigá:

— Dara, doctore, acést'a este...!!!

— Tocmai, respunse junele medicu, (care, dupa cum se vede, luase informatiuni asupr'a bolnavului seu prefacutu). Vedi efectulu medicamentului: Numai minti acum!

(Figaro.)

Comunicatiunea pre càlile ferate unguresci.

Calea fer. i. r. priv. a statului.

Trenuri accelerate Vien'a-Pest'a.

Vien'a, pléca	3.15 a. m.	Dupa m. la 11.— sér'a
Pest'a, sosesce	10.03 „	„ 6.35 dem.

Pest'a-Vien'a.

Pest'a, pléca	7.50 dem.	2.25 d. m.
Vien'a sosesce	2.12 d. m.	9. 29 sér'a.

Trenuri accelerate sub statiunea vapóreloru accelerate.

Vien'a—Baziasiu.		*Baziasiu—Vien'a.*	
Luni si Vineri		Luni si Vineri.	
Vien'a, pléca	3.15 n. m.	Baziasiu pléca	6.05 sér'a
Bpest'a „	10.30 sér'a	Temisiór'a „	10.07 „
Czegléd „	12.02 dem.	Szegedin „	1.41 dem.
Segedinu „	2.47 „	Czegléd „	4.36 „
Temisiór'a „	5.19 „	Bpest'a „	7.50 „
Baziasiu, soses.	8.46 „	Vien'a sosesce	2.12 d. m.

Trenuri de persóne Vien'a—Baziasiu.

Vien'a	plec.	8.45 dem.	8.20 sér'a.
Pojonu	„	11.13 „	11.08 „
Érsek-Ujvár	„	2.21 „	2.14 „
Pest'a	sosesce	5.56 „	6.08 „
Pest'a	pléca	6.57 sér'a	7.05 „
Czegléd	„	9.33 „	9.35 „
Szegedinu	„	1.31 nóptea	1.41 „
Temisiór'a	„	9.15 „	5.30 „
Baziasiu	sosesce	8.46 demin.	10.29 sér'a.

Baziasiu—Vien'a.

Baziasiu	pléca	6.05 sér'a	3.30 demin.
Temisiór'a	„	10.38 „	9.17 „
Szegedinu	„	1.57 nóptea	1.16 d. m.
Czegléd	„	5.49 dem.	5.23 „
Pest'a	sosesce	8.12 „	7.49 „
Pest'a	pléca	9.15 „	9.25 sér'a
Érsek-Ujvár	„	1.21 d. m.	1.11 nóptea
Pojonu	„	4.23 „	4.20 dem.
Vien'a	sosesce	6.09 sér'a	6.03 „

Trenuri directe cal. fer. de Tis'a.

Pest'a—Czegléd			*Pect'a—Czegléd.*		
Pest'a, pl. 6.28	sos. 7.30	d.	Czegléd pl.	8.19 d.	6.40 s.
Czegléd s. 8.33	„ 9.48	„	Pest'a sos.	10.45 „	8.31 „

Trenuri mestecate.

Vien'a—Pojonu.			*Pojonu—Vien'a.*		
Vien'a	pléca	4.30 d. m.	Pojonu	pléca	7.30
Pojonu	sos.	7.02 sér'a	Vien'a	sos.	9.06

Calea ferata de Tis'a.

Pest'a—Casiovi'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.16 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. n.	9.18 „	
Szolnok	„	11.22 „	10.26 nóptea	6.16 dem.
P.-Ladány	„	2.— d. m.	1.52 „	11.36 a. m.
Debretienu	„	3.51 „	3.30 dem. sos.	2.20 d. m.
Miskolcz	„	11.51 sér'a	1.50 d. m. pl.	8.— dem.
Casiovi'a	sos.	11.51 nóptea	6.— sér'a	„ 11.43 a. m.

Casiovi'a—Pest'a.

Casiovi'a	pléca	5.— dem.	9.20 a. m.	6.01 sér'a
Miscoltiu	„	7.42 „	1.41 d. m. sos.	9.34 „
Debretienu	„	12.23 d. m.	10.12 nópt. pl.	3.25 d. m.
P.-Ladány	„	2.24 „	11.22 „	„ 6.25 1
Solnocu	„	4.54 „	4.40 dem.	„ 12.14 „
Czegléd	„	5.49 „	5.49 „	sos. 1.49 „
Pest'a	sos.	8.31 sér'a	8.45 „	

Pest'a—Aradu—Temisiór'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.26 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. m.	9.08 „	6.60 dem.
Solnocu	„	11.12 „	10.15 „	8.34 „
Ciab'a	„	2.01 d. m.	2.55 dem.	4.16 d. m.
Aradu	„	3.51 „	6.— „	s. 7.33 sér'a
Temisiór'a	sosesce	5.40 „	8.36 „	

Temisiór'a—Aradu—Pest'a.

Temisiór'a	pléca	10.37 a. m.	6.20 d. m.	
Aradu	„	12.36 d. m.	9.16 sér.	6.20 dem. r.
Ciab'a	„	2.10 „	11.42 nóp.	10.42 a. m.
Solnocu	„	4.54 „	4.24 dem.	5.34 d. m.
Czegléd	„	5.39 „	5.59 „	6.39 sér'a
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.05 „	

Pest'a—Oradea-mare.

Pest'a	dléca	7.30 dem.	6.26 sér'a
P.-Ladány	„	2.35 d. m.	2.10 nóptea
Oradea-mare	sos.	4.47 „	5.21 demin.

Oradea-mare—Pest'a.

Oradea-mare	pléca	11.22 a. m.	9.— sér'a
P.-Ladány	„	1.23 d. m.	11.45 nóptea
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.45 demin.

Calea ferata I. transilvana.

Aradu—Alb'a-Iuli'a.

Aradu	pléca	4.16 d. m.	6.20 deminéti'a
Semeri'a (Piski)		12.18 nóptea	2.06 d. m.
Alb'a-Iuli'a	sosesce	2.55 „	4.01 „

Alb'a-Iuli'a—Aradu.

Alb'a-Iuli'a	pléca	12.53 nóptee	10.— a. m.
Semeri'a	„	3.48 „	12.48 d. m.
Aradu	„	5.46 dem.	8.02 „

Semeri'a—Peirosieni.		**Petrosieni—Semeri'a.**	
Semeri'a pléca	2.55 d. m.	Petrosieni pl.	7.10 dem.
Petrosieni sos.	7.12 „	Semeri'a sos.	11.52 a. m.

Calea ferata Noad-Ostica.

Debretienu—M.-Sziget.

Debretienu	pléca	4.12 d. m.	4.— nóptea
Satu-mare	sosesce	9.33 sér'a	8.08 demin.
Királyháza	„	12.31 nópt.	10 03 a. m.
M.-Sziget	„	5.26 dm.	1.48 d. m.

M.-Sziget—Debretienu.

M.-Sziget	pléca.	8.34 sér'a	11.31 a. m.
Satu-mare	sos.	5.45 dem.	4.33 d. m.
Debretienu	„	11.50 a. m.	9.07 sér'a

Calea ferata ung. resariténa.

Oradea-mare—Brasiovu.

Oradea-mare	pl.	5.07 d. m.	6.18 dem.	
Clusiu	„	11.21 sér. s.	3.08 d. m. pl.	8.45 dem.
Cocérdea	„	2.54 nóptea	„	1.31 d. m.
Teusiu	„	4.26 „	„	4.30 „
Blasiu	„	5.21 „	„	6.05 „
Mediasiu	„	7.01 „	„	11.21 nóp.
Sighisiór'a	„	8.26 „	„	6.10 de..
Brasiovu	„	1.30 d. m.		

Brasiovu—Oradea-mare.

Brasiovu	pléca	2.10 d. m.	7.30 sér'a	
Sighisiór'a	„	7.15 sér'a	8.03 „	
Mediasiu	„	8.38 „	5.23 dem.	
Blasiu	„	10.20 nóptea	7.54 „	
Teiusiu	„	10.36 „	9.60 „	
Cocérdea	„	1.12 „	12.42 d. m.	
Clusiu	„	4.45 d. sis.	4.40 „	pl. 12.30 d. m.
Oradea-mare	sos.	10.55 a. m.		sos. 8.32 sér'a

Cocérdea—M.-Osiorheiu.

Cocérdea pl.	3.20 dem.	M.-Osiorheiu pl.	10.05 sér'a
M.-Osiorheiu sos.	5.45 „	Cocérdea sosesce	12.26 nóp.

Copsi'a—Sabiiu.

Copsi'a	pléca	6.55 dem.	9.40 sér'a
Sabiiu	sosesce	9.05 a. m.	11.40 nóptea

Sabiiu—Copsi'a (Kiskapus).

Sabiiu	pléca	6.40 r. m.	3.40 demin.
Copsí'a	sos.	7.50 sér'a	6.35 „

Alb'a-Iuli'a—Teusiu.

A.-Iuli'a	pléca	10.10 sér'a	1.25 nóptea	8.— dem.
Teiusiu	sos.	10,50 „	8.49 „	8.49 „

Teiusiu—Alb'a-Iuli'a.

Teiusiu	pléca	9.05 a. m.	4.10 d. m.	11.46 nópt.
A.-Iuli'a	sos.	9.45 „	4.50 „	12.26 de am.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 46. ANULU XXIII.

Sabiiu in 12|24 Iuniu 1875.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Revista diaristica.

Diuariulu *„Kelet“*, care s'a ocupatu desu de românii din Transilvani'a mai alesu dela conferinti'a din Sabiiu incóce, revine de nou asupr'a atitudinei ce observa românii fatia de alegerile dietali.

„Sa nu se mire cetitorii foiei nóstre, dice acestu organu, déca de nou ventilâmu cestiunea româniloru transilvaneni; caus'a e ca noi suntemu convinsi, ca integritatea statului ungaru, independinti'a si libertatea sea constitutiunale numai atunci voru fi asigurate pre deplinu, cându toti fâra distingere de rasa vomu intielege, ca cuvintele laureatului nostru poetu ce le a indreptatu câtra patria: „Acést'a e léganulu si preste putienu si mormentulu teu, care te scutesce si te acopere; afara de dens'a (de patria) nu esiste altu locu pre sém'a ta, ori te va binecuventá ori te va bate mân'a sortiei, intrens'a trebuie sa traiesci, intr'ens'a sa mori“ se potu aplecá atâtu la cetatienii de limb'a româna si sasésca câtu si la magiari.

Dreptu acea noi suntemu convinsi, ca datorinti'a nóstra a tuturoru trebuie sa nesuiésca intr'acolo, cá prin schimbarea désa a ideiloru sa inceteze câtu mai curendu raportulu celu incordatu ce esiste fâra indoiéla inca si astadi intre cetatienii patriei de diverse limbi, si jalusi'a ce provine de ací.

Numai déca se va restabilí increderea reciproca si sinceritatea, dara numai atunci, vomu puté asteptá, cá circulatiunea vietiei nóstre sa ia unu cursu regulatu.

Deci nu putemu decâtu numai sa ne bucurâmu, cându intre români si sasi s'au aflatu cetatieni, cari voiescu sa aduca pre concetatienii de natiunea loru pre terenulu constitutiunalu.

Nu scimu déca va succede respectiviloru sa esileze din cerc. alegatoriloru români si sasi politic'a de natiunalitate si sa inradecineze consitutiunalismulu celu adeveratu. Dealtmintrene de-si acést'a nu s'aru puté ajunge inca pre tempulu alegeriloru de acum, trebuie sa considerâmu totusi de avantagiu impregiurarea, ca intre concetatienii nostri români si sasi ocupa o positiune hotarita acei'a, cari suntu capabili si gat'a a subordiná interesului comunu interesele locali si de alta natura.

Resfoiésca conducatorii români câtu mai desu paginele istoriei si se voru convinge, ca nu natiunea a dobanditu nice avantagiele acelui resbelu de esterminatiune ce l'a purtatu românii contr'a unei caste, dara nice folósele luptei din tempulu mai nou (din 1848,) ci absolutismulu, si convingendu-se despre acést'a sa staruiésca a face sa intieléga si consangenii loru.

Noi credemu ca acést'a nu póte fi oper'a unui momentu, dara „dimidium facti, qui coepit, habet.„

Partid'a constitutiunale sasésca va poté sa progreseze mai usioru, pentru ca acesti'a voru avé de a face cu unu poporu mai cultu si ur'a contr'a rasei magiare inca nu are unu trecutu asiá esacerbatu, ei voru trebuí numai sa franga poterea ierarchiei si burocratiei sasesci si intemplandu-se acést'a elementulu circumspectu sasescu nu va intardiá a se alipí de partid'a liberale.

Noi nu vomu avé sa mai facemu pentru membri magiari ai partidei liberale altu ce-va, decâtu sa sprigínimu pre amicii de principiu români si sasi cari staruescu câtra scopulu constitutiunalu, sa primimu pre acei'a in sirurile nóstre, cari se recomenda, dara numai pre acei'a, cari cu buna credintia au parasitu aspiratiunile loru natiunale, ce gravitéza in afara.“

„Fremdenblatt“ dela 20 Iuniu n. discuta raportulu politicu dintre Austri'a si Ungari'a. Preste putienu, scrie organulu acest'a, ministri Ungariei se voru infatisiá in Vien'a, pentru a pertractá revisiunea conventiunei vamali si comerciali. Dupa cum vedemu din diaristic'a magiara ei voru face totu feliulu de pretensiuni si propuneri cari au scopulu de a esploatá revisiunea in favorulu financieloru. Fatia de aceste manifestatiuni oficiosii din Vien'a au unu limbagiu neindatinatu, care ne face sa ne indoimu in câtuva de energi'a ce se astépta dela guvernu. Pre tempulu amicitiei de optu ani ne obicinuiamu a ne purtá fatia de Ungari'a cu o prevenire alésa, asiá incâtu acum trebuie sa presupunemu, ca inimile au suferitu o schimbare admirabila, déca espressiunile forti de cari se folosescu oficiosii corespundu acuratu cu intentiunile adeverate.

Asiá numit'a paritate cu Ungari'a nu justifica sacrificie noue materiali, pentruca afacerile nóstre financiali, câstigulu si bunastarea nóstra nu permitu lucsulu unei preveniri lasatórie. Au trecutu tempurile cându interesele politice se prefereau intereseloru economice si cându ne incumetámu sa cumperâmu aliantie straine séu comuniunea transcendentale cu banii contribuentiloru. Lips'a nóstra nu se póte tagaduí e intr'adeveru atâtu de mare, câtu acésta metoda nu amaresce nici chiaru pre cei ce o voiescu. Póte ca atare logica de suditi voru aduce pre barbatii dela guvernu pre calea cea adeverata.

Ori-ce statu cu care avemu sa pactamu, aru puté aduce la valóre aceste relatiuni in totu cuprinsulu loru, ori-care altu statu recunósce adeverulu, ca „o mana spala pre alt'a, déca vrei sa iai, da“, dara Ungari'a, statulu confrate, n'au ajunsu inca la acestu punctu, in Ungari'a se díce din contra, déca vrei sa eái, ia! Esperienti'a i-a consolidatu in acést'a opiniune doctrinaria. Cu o apucatura audace au câstigatu ungurii dela 1867 incóce totu câtu au cerutu. Nici o pretensiune nu li-au remasu neimplinita, intru câtu acest'a au aternatu dela consemtiamentulu cislaitaniloru.

Déca cu tóte aceste dorintiele unguriloru nu s'au potutu satisface, vin'a nu cade pre ministrii séu consiliarii imperiali. Din díu'a cându deputatii ungurescí ai complanârei au contractatu cu ai nostri pactulu financialu in care acei'a luara partea leului, pâna la siedinti'a muta a delegatiuniloru, in care istetimea ungurésca a aprobatu monitorii Dunarei si pâna la inmultirea microscopica a cuotei cu ocasiunea anectarei confiniului, ungurii n'avura nici unu desavantagiu din partea Cislaitaniei. Déca se facea o opositiune, de locu se devingea, supunendu-ne fortiei maiore si notându simplu la protocolu, situatiunea stremtorata.

Representantii nostri — ce e mai reu inca, totu-déun'a erau cu ce-va naintea pretensiuniloru ungurescí. Inainte de a cutediá unu unguru sa preciseze ide'a complanârei, Kaiserfeld predicá deja evangeliulu paritâtii; inainte de a avé deputatiunea complanârei icón'a intréga financiale, Brestel Giskra se apucau dejá sa rostogolésca sarcin'a precumpanitória a financieloru pre umerii cislaitani. Marele magistru de compturi cifrà decimalele crucieriloru si trecù cu vederea milionele.

Punemu degetulu pre ran'a cea vechia, cá sa nu se acopere inainte de a se vindecá deplinu. Ocasiunea se apropia, firesce representantii nostri nu trebuie sa persiste totu pre punctulu de pâna acum. Ungurii se sciura gerá totu-déun'a ca suntu nevinovati'a persecutata, au cerutu dela noi despagubire pentru cele ce li au facutu loru Bach si Kempen. Barbatii nostri socotira ca obtienu unu resultatu stralucitu scurtându povar'a de munte ce se astépta dela noi, cu ce-va, dara e tempulu sa inceteze acestu modu de cugetare.

Paritatea politica de ací inainte póte stá fatia numai cu paritatea economica, sub acést'a din urma nu intielegemu paritatea aritmetica, dupa carea ambele jumetâti au sa presteze sume egale. Dara nu trebuie a se preferí una diumetate imperiale pre comtulu celei-lalte si desavantagiele de pâna acum trebuie despagubite pre venitoriu. Cu alte cuvinte, prestatiunea nóstra materiale sa fia mai mica, autonomi'a economica mai mare. Acestu programu lu recomendâmu ministriloru nostri. Déca interesele nóstre nu voru fi apretiuite, ne punemu cilindru pre capu si ne departâmu, cum au facutu si conducatoriulu magiariloru la 1867, care neconsemtiendu cu discussiunea asupr'a bancei si puse calpaculu pre capu si amerintià ca se duce. Amerintiarea avù efectu. Facemu si noi asisderea, ca e mai buna o pausa neplacuta decâtu dupa o dauna de 10 ani sa avemu de nou pactulu leului. —

Despre *instalarea* noului comite supremu in comitatulu Hunedórei ni se scrie:

La noi in Hunedór'a cu instalarea comitelui supremu Pogány György, s'au inceputu si cortesirele acelor'a, carii dejá pasíra cá candidati de deputati dietali: unulu fostulu comite supremu Török Dániel din Aiudu, si altulu Benedikti Albertu fostulu deputatu dietalu de pâna acum. —

Partidele si pentru unulu si pentru altulu suntu slabutie pâna acum firesce la inceputu; dara Eljénuri totusi destule pre tóte stradele si flamure 3 colóre, se intielege domnesci. Altii tare infocati; românii inse pâna acum mai multu passivi, afara de vr'o 2—3 insi, cari 'si au dejá program'a loru.

Emigratiunea germaniloru in Romani'a.

(„Republique francaise.“)

(Fine.)

Unu faptu din cele mai remarcabile este acest'a: ca invasiunea germâniloru intr'o tiéra este totu-déun'a precedata de aceea a jidaniloru. Statistic'a austriaca este din nenorocire prea imperfecta pentru a lasá sa fia constatatu prin cifre nerecusabile; dara toti autorii competinti se invoiescu a recunósce acestu faptu. Iéca in ce termini d. Luiss se esprima in acésta privintia:

„Politic'a Austriei a fostu in totudéun'a de a favorisá introducerea jidaniloru in provinciele negermane ale imperiului seu. Aceste poporatiuni i primiau dela inceputu cá unu reflectu germanicu. Fiindu-ca jidanii vorbescu nemtiesce ei suntu unu pretestu pentru a introduce functionari austriaci.“

Amu semnalatu dejá acestu faptu intr'un'a din revistele nóstre de sciintie istorice (3 Octobre 1873): „Se scie, díceamu noi atunci, ca jidanii, fatia cu sclavii si românii suntu din nenorocire apostolii germanismului. Pentru acést'a este de mare necesitate cá românii sa aiba ochii deschisi asupr'a progreseloru propagatiunei israelite si germane.“

Românii sciu acést'a; ei vedu cu spaima progresele acestoru rase invasorii, si se silescu sa le impedice, si fâra voi'a Austriei. De ací, acele pretinse persecutiuni alu câroru ecou se facu jidanii din occidente.

Ca acésta persecutiune a fostu fórte esagerata, o demonstra intr'unu modu peremptoriu crescerea continua a jidaniloru in Romani'a.

In 1849, ei erau 60,000. La 9 Februariu 1867, „Buletinulu Aliantiei israelite“ publicatu la Parisu evaluá numerulu loru la 400,000, si, de atunci, poporatiunea loru a trebuitu inca sa se mai inmultiésca. Cum sa se admita ca ei alérga cu o asiá mare graba intr'o tiéra unde aru fi intr'adeveru tiranisati, masacrati si innecati?

Articolulu 21 din constitutiunea româna garantéza tuturoru libertatea consciintiei, si jidanii uséza asiá de bine de acésta libertate incâtu au 279 sinagóge, Toleranti'a nu este mai putienu mare fatiá cu cele-lalte culturi. Catolicii, protestantii, gregorienii, chiara unele secte bizare pre care Rusi'a le proscrie cá eretice, au numeróse biserici in Romani'a si practica religiunea loru in tóta libertatea si securitatea.

Cele ce precedu ne arata dejá ca ur'a, alu cârei obiectu suntu din nenorocire jidanii, n'are probabilmente dreptu causa religiunea loru. O ancheta fórte seriósa si fórte impartialu facuta de ambasadorele americanu dela Constantinopole, ne va aretá cá numai natiunalitâtii germane si obiceiuriloru jidaniloru din Romani'a trebuie atribuitu acestu antagonismu. Se póte dá crediamentu acestui documentu cu atâtu mai multa sigurantia cu câtu consululu generale alu stateloru unite la Bucuresci, D. Peixoto, este jidanu; si acestu functionariu a trebuitu sa controleze si sa verifice, déca nu sa le dea insesi, tóte asertiunile raportului. Dara, vedemu prin raportu ca jidanii, câror'a poporatiunea romåna se arata ostila, vinu toti din Austri'a séu din Rusi'a; unii au emigratu din Austri'a „unde ei gasescu greu a câstigá viéti'a si cei-lalti au fostu goniti din Rusi'a pentru diferite ratiuni; de acolo, ei se refugiaza in Romani'a unde, prin faptele loru, facu pre seracu mai seracu.“ D. Moris termina raportulu seu dîcendu ca multe intrige politice erau amestecate in aceste cestiuni, cari nu suntu o afacere de religiune, ci de industria si natiunalitate.

„Le Courier d'Orient“, studiindu acelasi subiectu, se intréba „déca este surprindietoriu cá numerulu continuu crescendu alu jidaniloru sa fi escitatu in poporatiunea romåna gelósa de caracterulu seu natiunalu, o óre-care nelinisce si temerea de a fi debordata de o rasa exotica si rebela ori cârei aglomeratiuni sociale.“

In fine, „le Mémorial diplomatique“ ne pare ca a aretatu fórte justu starea cestiunei.

Acestu dîariu esplica lamuritu, ca numai prin spiritu de conservatiune sociala, iéra nu prin fanatismu religiosu, românii se temŭ de contactulu jidaniloru germani.

„Tóta lumea scie, astadi, dîce „le Mémorial diplomatique, ca israelitii români suntu tratati bine in Romani'a; chiaru ei au recunoscutu acést'a de curendu intr'o scrisóre colectiva adresata unui'a din dîarele din Bucuresci. Acei'a cari, de si nascuti in Romani'a, se considera cá straini si se punu sub protectiunea straina, n'au, ne pare, nici unu titlu speciale la simpati'a româniloru. Religiunea, ori-ce s'a dîsu, n'are nici unu amestecu in acésta cestiune, care este mai nainte de tóte o cestiune economica si de natiunalitate.

Unu óre-care numeru de români israeliti (!) ocupa intr'adeveru positiuni importante in financiele si universitatea romåna. Ceea ce românii urâscu in jidanu, nu este israelitulu, ci germanulu.

A civilisá Orientulu! Iéta cu ce frumósa degisare germanii decoréza dorinti'a loru de a cucerí Dunarea de josu!

Déca Orientulŭ nu se civiliséza, dîce d. Luis, apoi trebuie sa convenimu ca 'si pune in necasu. Germani, rusi, magiari, greci, români, chiaru jidanii, 'si disputa onórea de ai aduce lumini.“ Die deutsche Cultur, die deutsche Civilisation, repeta germanii, fâra a voí sa observe ca chiaru aceste cuvinte Cultur si Civilisation ce suntu obligati ale imprumutá dela noi, arata ca civilisatiunea si cultur'a intelectuala nu suntu originare din tiér'a loru.

Ori-cine se póte intrebá, déca austriacii suntu proprii pentru acésta missiune civilisatóre. Detestabilulu drumu de feru cu care ei n'au dotatu Romani'a consuma capitalurile sele in reparatiuni, si, déca trebuie sa judecâmu dupa acestu drumu talentele loru industriale, se va intielege pentru ce românii preferà a tramite studentii loru la Parisu mai bine de câtu la Vien'a séu la Berlinu. Suntu 800 studenti români la Parisu si 3 numai la Berlinu. Iéta cifre cari arata ce influintia avemu noi in acea tiéra departata, fâra a face mari silintie pentru a obtiené atât'a consideratiune.

Fi-va óre din punctulu de vedere moralu ca austriacii voru civilisá Orientulu? Asupr'a moralitâtii germane domnescu fórte multe prejuditii, a câroru statistica arata in destulu putienulu ei fundamentu.

Fâra a ne intinde astadi asupr'a acestei interesante cestiuni, care merita unu studiu speciale, vomu notá ací câte-va cifre caracteristice.

Pre cându in Franci'a, nu suntu de locu mai multu de 7 nasceri nelegitime la 100 de nasceri in generalu, in Prusi'a suntu 8 si jumetate la 100; in Saxoni'a si ducatulu de Baden 16 la suta; in Bavari'a 23 la suta. Aceste cifre suntu estrase din documente publice germane. Sa studiemu acum pre acei'a cari se lauda ca au primitu missiunea providentiale de a civilisá orientulu, si cá terminu de comparatiune, sa reamintimu ca in Romani'a suntu mai putienu de 3 nasteri nelegitime la suta. Dara, in Austri'a propria gasimu 29 la suta, in Stiri'a 28 la suta, in Carinthi'a 40 la suta, etc. in tóte orasiele mari din Austri'a fâra esceptiune numerulu nasceriloru nelegitime intrece pre acel'a alu legitimeloru, si intr'unulu, la Olmutiu, gasimu 70 nasteri naturale la 100 de nasteri in generalu.

Déca din contra esaminâmu provinciele pre cari germanii inca nu le-au prea „civilisatu“, vomu fi uimiti de superioritatea loru morala. Astfeliu in Doivoni'a si in Dalmati'a, nu suntu decâtu trei nasceri nelegitime la suta, in Transilvani'a 5, si in fruntariele militare numai $1^1/_2$ la suta!

Astu-feliu eata o lege bine stabilita. Pretutindeni unde tiér'a este slava séu romåna, nascerile nelegitime suntu la estremitate putiene; pretutindeni unde tiér'a este germana, nascerile nelegitime suntu enorme. Si in orasiele capitale ale imperiului nascerile nelegitime suntu totu-déun'a superióre in numeru celoru legitime.

S'a incercatu a se slabí efectulu acestoru cifre caracteristice punendu in dubiu ca nascerile nelegitime suntu unu semnu siguru de starea moravuriloru. Refusâmu a discutá acésta teoria condemnabila. Dara numerulu spaimentatoriu alu prostituateloru in principalele orasie ale Germaniei aréta intr'unu modu irecusabile inca depravatiunea moravuriloru germane.

Se gasescu intr'unu raportu presentatu Reichstagului la 30 Martiu 1869 si datu la lumina la noi de d. Léouzon le Duc, cifre spaimentatóre in acésta privintia.

Astu-feliu este poporulu ce se pretinde chiamatu sa populeze partea centrale si orientale a Europei pentru a puté sa oprime occidentulu.

Fia séu nu demnu de unu asiá mare rolu noi trebuie sa recunóscemu ca elu nu neglige nici unu medilocu pentru a ajunge sa-lu indeplinésca. Cu spaima trebuie sa comparâmu activitatea pasionata ce germanii consacra pentru a intinde natiunalitatea loru cu indiferenti'a ce aceste cestiuni asiá de interesante intempina in tiér'a nóstra. Martori orbi si inerti ai acestoru mari evenimente, francesii voru platí scumpu, póte, neescusabil'a loru apatia. „Tr. Carp.“

Scól'a centrala din Branu e radicata la scóla capitala publica.

Harti'a prea onoratului scaunu protopopescu dto 24 Septembre a. tr. prin care se aduce la cunoscintia on. eforii scolare din Branu, decisiunea prea venerab. Consistoriu archidiecesanu, referitóre la radicarea scóleloru centrale din Branu la scóla capitala publica e de cuprinsulu urmatoriu:

„Onorata eforia scolara!“

„Me grabescu cu placere a ve anunciá, ca protocolulu siedintiei sinodului parochiale de acolo din 20 Maiu, tienutu pentru radicarea scólei poporali inferióre la scóla capitala cu patru clase, prea venerab. consist. dupa ce s'au convinsu de medilócele ce dispune fondulu scolariu pentru acoperirea lefeloru invetiatoresci, in siedinti'a sea din 6 Septembre 1874 Nr. 218 scol. — consist. 448, a aprobatu cererea domni'a vóstra si de aicea incolo recunósce si dechiara scól'a acést'a de scóla poporala capitala cu patru clase pre basea articulului de lege 38 ex 1868 cap. III § 11 de publica, asemenea scólei nóstre normali capitale din Brasiovu si Satulungu etc. — iéra invetiatorii de astadi se iau provisorminte spre sciintia datori fiindu in terminu de unu anu de dile a depune esamenu de cualificatiune, stat. org. art. 1 § 13 al. 3 si regulamentulu provisoriu din 1873 § 1 3 si 7.

Acést'a vi se aduce la placuta cunoscintia cu acelu adausu cá sa o publicati poporului in biserica pre Duminec'a venitória si sa o petreceti in protocolulu inalteloru normative pro memoria“

Zernesti etc.

Acésta dorita si imbucuratóre in cunosciintiare, onorat'a eforia scolara in siedinti'a sea ordinaria din 4 Novembre v. 1874 ad. 2 o ia spre cunoscintia cu viua placere.

Branu in 15 Maiu 1875.

Teodoru *Popu*,
direct. scol.

Esamenu. In contielegere cu onorat'a eforia scolara si cu dlu admins. ppescu s'au hotaritu diu'a de 24 Iuniu v. a. c. a se tiené esamenulu de véra la scólele capitale din Branu clas'a III-a si IV-a. Eu unulu totu-déun'a amu iubitu si doritu observârile si critic'a in ori si ce afaceri, si déca critic'a are unde-va locu, apoi in metodulu de propunere in scóla e fórte buna, pentru ca nimenea nu póte fi fâra erori, cari numai prin critica se potu indreptá.

Deci, precum totu-déun'a me amu bucuratu de unu numeru frumosu si mare de ascultatori, asiá a-si dorí si acum a fi cercetatu de unu publicu

FOISIÓRA.

Studii essegetice.*)

(Urmare)

3. Limb'a, in carea s'a scrisu acésta evangelia, e recunoscuta de tóta lumea ca este cea elena. — Chiaru impregiurarea acést'a a datu ansa criticei de Tübingen a denegá autenticitatea evangeliei, pentru ca perfect'a cunoscintia a limbei elene, dice critic'a, presupune unu grecu de nascere; la acést'a nu s'a potutu inaltiá unu judeu, si inca necarturariu.

Sa trecemu cu vederea influinti'a pogorirei Spiritului sântu (fapt. apost. 2, 1—5 seqq. si sa luâmu cestiunea pre terenulu celu mai ratiunalu. Óre sa fia fostu lui Ioanu impossibilu a scí inca de teneru limb'a elena, pre cându limb'a elena erá asiá de vorbita de tóta lumea, si in specie de Iudei, cari erau in continuu in atingere cu grecii? Si óre chiaru sa nu o fi sciutu de tenerelu, cá barbatu vietiuindu intre greci vre-o 30—40 de ani sa-i fia fostu impossibilu a o invetiá? Eu credu ca nu, si cu mine fia-care omu nepreocupatu.

Adeveratu este si nici ca se póte negá, ca limb'a evangeliei tradéza o cunoscintia perfecta a limbei elene, pre carea scriitoriulu o manuéza cu o usiuretate admirabile. — Totu acésta evangelia inse ne aréta, ca

a) Modulu de cugetare si scriere este alu evreului nascutu, nu alu elenului. Scriitoriulu citéza cuventulu lui Ddieu imbracatu in vestmente grecesci, dara cu corpu evreescu. Tóta evangeli'a, dela inceputu pâna la fine este plina de espressiuni evreesci, traduse in limb'a greca. Nu numai coraisme singuratece aréta pre autoriulu evreu, ci sufletulu evreescu se depinge in intréga evangeli'a. Insusi materialulu de cuvinte ne aréta acést'a: provisiunea cea marginita de cuvinte si concepte, cari in cele mai multe casuri se refera la Test. vechiu; metaforele vorbirei, cari 'si au radecinele in Test. v. aréta nutrementulu autoriului. Mai departe lips'a de perióde, cari suntu sufletulu scrierei grecesci, lips'a de particule, in loculu câror'a pasiesce *καὶ* si *οὖν*, formarea paratactica a constructiuniloru, paralelismulu si rythmulu loru dupa datin'a vechia ebraica: tóte aceste aréta unu spiritu evreescu nu grecescu: unu evreu, carele a cugetatu evreesce si a scrisu grecesce, a scrisu grecesce asiá, precum profetii scriau evreesce. Fatia cu aceste consideratiuni Credner (Einleit. in d. N. T. 1, 200) dic: Limb'a in carea e scrisa evangeli'a nóstra caracteriséza pre autoriu, cá pre unu barbatu, câru'a i-a servitu de miediu limb'a greca dupa o familiaritate mai indelungata, spre aceea ce a cugetatu la inceputu in limb'a resariténa, si cu deosebire in cea palestinensa.

b) Precum limb'a, asiá si s. scriptura a Test. v. a fostu patri'a spiritului seu. Intregu modulu lui de cugetare este o copia a Testam. vechiu. Din contemplatiunea ebraica a evangelistului se póte esplicá sîrulu celu grandiosu de tablouri, ce caracteriséza acésta scriere, si cari suntu séu de totu necunoscute séu prea putienu scriitoriloru de natiunalitate gréca: asiá, ide'a despre femei'a carea nasce (16, 21. compar. cu Isai'a 21, 3. 26, 17. Osi'a 13, 12; despre pastoriulu bunu si reu: 10, 1—16, compar. cu Esechilu c. 34, 37, 84. Isai'a 40, 11. Ierem. 2, 8. Zachar. 11, 3—5. 15—17, despre ap'a vietiei 4, 10 comp. cu Isai'a 12, 3. 41, 18. 44, 34. Ieremi'a 2, 13 Zachari'a 14, 8. s. a. s. a.

c) Precum evangelistulu aréta unu spiritu curatu evreescu, asiá se aréta acasa in datinele, ideile si relatiunile evreesci. Elu scia nu numai ca dupa datin'a de atunci rigorósa erá oprita vindecarea in dîle de sambata (5, 1 seqq. 9, 14 seqq.) ci si ca taierea impregiuru in dî de sambata este iertata (7, 22). Elu scia despre asteptarea lui Elia si a unui profetu cá Moise (1, 21,) scia inchipuirea evreiloru despre secretulu venirei lui Messi'a (17, 27), ca imperatiei lui Messi'a i se adscriá durabilitate eterna si despre Messi'a insusi o permanentia eterna (2, 34.) Totu asiá scie elu ca moravulu evreescu nu permitea unui Rabbi (invetiatoriu) a vorbí publice cu o femeia (4, 27), ca intrarea in o casa pagâna se considerá cá infectare (necuratîa, spurcare) pentru unu judeu (18, 28). Relatiunea cea neplacuta intre judei si samarineni i e cunoscuta (4, 20, 8, 48); mandri'a invetiatiloru israilteni, si despretiuirea celoru neinvetiati o cunósce (7, 49); elu scia ca la serbatórea de 7 dîle se mai adaugea un'a dî (7, 37) cunósce datin'a inmormentârei la Iudei (11, 49. 19, 40.) cum si ca deregatori'a mai inalta evreésca nu mai avea dreptulu a esecutá sentintie de mórte (18, 31).

d) Sciinti'a localitâtiloru pâna la amenunturi, chiaritatea in chronologia pâna la minutiositâti documentéza pre evreulu nascutu, carele a vietiuitu in acele locuri, si a fostu marturu ocularu alu tuturoru sceneloru descrise (vedi 6, 2. 22 seq. 6, 3. 17. 22. 19; 4, 5 seqq. 8, 20. 10, 23. 11, 31. 18, 15 seqq.; 1, 19. 35. 43; 12, 1. 12. mai departe 2, 1. 4, 43. 52. 6, 22; 7, 14. 37. 11, 6, 77. apoi: 1, 38. 4, 6. 52. 19, 14. si 3, 2. 6, 16. 13, 30. 18, 28 s. a.)

Multe si poternice motive aru mai fi, cari aru trebuí atinse, spatiulu inse nu ne iérta. Cele aduse suntu de ajunsu spre a documentá natiunalitatea evreésca a Evangelistului.

4. Amu amintitu de denegarea autenticitâtiei acestei evangelie din partea criticiloru nationalisti: Acést'a a adusu cu sine natur'a lucrului. In

numerosu cu deosebire inteligintia de specialitate, care póte scie considerá ori ce lucru din tóte punctele de vedere. Teodoru Popu.

Sabiiu, 23 Iuniu 1875.

Duminec'a trecuta, precum s'a anunciatu si in acést'a fóia, s'a tienutu in *Orlatu* adunarea generala a subdespartiementului Asociatiunei tranne din tractulu Sabiiului. In urm'a invitatiuniloru facute atâtu prin comune câtu si in particularu, sperámu ca adunarea acést'a va fi cu multu mai numerósa cá cea din *Sadu* din anulu trecutu, luându in considerare si impregiurarea, ca Orlatulu forméza óre-cum unu centru*), unde se puteau aduná cu inlesnire mare comunele impoporate dimpregiuru.

Inse, durere, trebuie sa marturisimu, ca realitatea nu ne-a pututu multiamí de locu.

De nu erá dlu jude *Maximu*, dlu *Trónc'a* si *Stoic'a* impreuna cu stim. familii din *Seliste*, par. *Hentesiu* din *Ocn'a*, dlu *Lebu* din Cacov'a si alti doi trei domni, tóta adunarea erá sa o formeze cei câti-va juni dela Sabiiu.

Astfeliu trebue sa ne esprimâmu adenc'a nóstra parere de reu, fatia de dd. preoti si invetiatori din giurulu Orlatului pentru neescusabil'a absentare dela acésta adunare.

Cându cei chiamati suntu atâtu de nepasatori, unde aru fi sa dee tonulu, sa arete esemple ce putemu asteptá dela poporu**) ?

O institutiune atâtu de frumósa, atâtu de salutaria cum este Asociatiunea nóstra de nu va fi spriginita din tóte puterile nu póte sa-si ajunga scopulu nici odata.

Cându e vorb'a de midilócele nóstre de esistintia, cându se tractéza de venitoriulu nostru, nu intielegu, ce cause ponderóse potu obvení, cari sa ne impuna, de a ne subtrage puterile, subsidiulu nostru si a ne denegá tributulu, ce suntemu datori a depune pre altariulu natiunei ?

Óre pâna cându sa ne totu plangemu asupr'a nepesârei inradecinate in tóte straturile natiunei nóstre ? Óre n'au mai batutu pentru noi ór'a a unspredieces ?

Dar, destulu . . .

In fati'a putienului publicu se deschise adunarea dupa 11 óre. Presied. Rvrd. d. *Hanni'a* deschise siedinti'a prin o cuventare fórte potrivita, desfasiurandu scopulu si intentiunea Asociatiunei, aretà folósele mari, ce póte trage natiunea prin inflorirea Asociatiunei si imbarbatéza pre cei presenti sa nu-si pregete a-si depune obolulu intocm'a cá veduv'a, care are se aduca frupte insutite si inmiite. Dupa acést'a parochulu localu *Bradu* multiamesce dlui presied. in numele Orlatianiloru. Se alege o comissiune de 3 pentru conscrierea membriloru noi si a celoru ajutatori. Vine apoi raportulu actuariului Dr. *Olariu*, dupa care ia cuventulu dlu jude sing. *Maximu* si se adreséza câtra poporu in terminii cei mai elocinti, cari au strabatutu la anim'a fia-cârui'a.

Intr'aceea pre cându urmá conscrierea membriloru, d-lu *Comsi'a* rostea de pre tribuna cuventarea sea despre *pomologia*. Despre acést'a observâmu ca a fostu fórte interesanta. A dóu'a cuventare anunciata, nu se putù tiené din caus'a inaintârii tempului.

Dupa cetirea resultatului conscrierii se decide, cá adunarea urmatória sa se tiena in comun'a Boiti'a.

Pe urma se mai alegu doi membri suplenti in subcomitetu dd. E. *Brote* si D. *Comsi'a*. Cu acestea se incheia. *cu.*

Romani'a.

Cetimu in „Pressa" :

Ieri 2 Iunie, fiindu dî de serbatóre, M. S. Domnitoriulu, insotitu de d. ministru de resbelu si mai multi d-ni senatori si deputati si alte persóne distinse au plecatu pre la órele 12 dela gar'a Cotroceni cu unu trenu specialu si au mersu la Giurgiu. Acésta escursiune, care a avutu de scopu inspectarea flotilei nóstre de pre Dunare si o nóua barca cu vaporu, a fostu adeverata serbatóre si ovatiune continua in totu drumulu ducerii si intórcerii — dara care s'a terminatu cu unu accidentu fórte regretabilu de ciocnire de trenu intre gar'a Filaretu si gar'a Cotroceni, care din norocire nu a causatu de câtu óre-cari contusiuni, si despre care vomu vorbí mai la vale.

Pornindu din gar'a Cotroceni spre Giurgiu trenulu specialu cu care s'a facutu acésta escursiune, M. S. Domnitoriulu a fostu intempinatu pre la tóte statiunile si in specialu la Coman'a de sute de tierani si tierance in costumele loru de serbatóre si cu buchete de flori, cari au salutatu cu urâri viue pre Mari'a Sea. La Giurgiu Domnitoriulu avù o primire din cele mai entusiaste din partea orasianiloru. Mergendu la Smârd'a, unde stationau vapórele nóstre Stefanu celu mare, Romani'a, Fulgerulu si nou'a barca cu vaporu, Mari'a Sea Domnitoriulu a fostu primitu cu salve de tunuri si viue eclamâri din partea soldatiloru marinari ce asceptau cu vapórele bandierate.

Pre cându Mari'a Sea inspectá vasele nóstre, cari aducu atâtea servitie pentru paz'a frontierei Dunarene si transportarea trupeloru, — a venitu cu vaporulu turcescu la Smârd'a Pasi'a dela Rusciuk in mare tienuta insotitu de unu generalu si alti oficieri superiori turci, spre a aduce omagiele sele Domnului românilorn, rugându-lu totu deodata sa bine-voiésca a merge si la Rusciuk spre a trece in revista armat'a turcésca si a visitá acelu orasiu.

Acésta placuta surprisa a fostu primita cu gratiositate de Mari'a Sea, care a si pornitu cu vaporulu Stefanu celu Mare, impreuna cu d-nii senatori si deputati.

Cându se apropia de Rusciucu vaporulu nostru cu Domnitoriulu, o salva de tunuri l'a salutatu continuu pâna la desbarcare.Ací Mari'a Sea fu primitu cu cele mai distinse onoruri de câtra tóte autoritâtile locale si de câtra intregulu corpu consularu din Rusciuk. Mari'a Sea trecù printre rendurile de infanterie, cavalerie si artilerie cari fura scóse in mare tienuta si presentara arm'a. Mii de ómeni stau in permanentia pre ambele tiermuri ale Dunarei spre a salutá pre Suveranulu Romaniei. Dupa primirea ce avù locu la palatulu Pasiei, si in urm'a unei ploi repedi, Mari'a Sea Domnitoriulu se intórse totu pre vaporulu Stefanu celu Mare si porní spre Giurgiu insotitu de cântulu musiceloru si de bubuitulu salveloru de tunuri.

— Plecându din Giurgiu cu acelasiu trenu specialu, Mari'a Sea Domnitoriulu si toti cei ce 'lu insotiau au sositu fórte bine si satisfacuti de acésta placuta si animata escursiune, cându de odata, intre gar'a dela Filaretu si Cotroceni, la o mica statie de cantonu, trenulu in locu sa mérga pre lini'a principala a apucatu pre lini'a laterala, unde stationau multe vagóne, pre cari le-a isbitu cu fortia si le-a stricatu in mare parte. Acestu accidentu, pre câtu s'a vediutu, a provenitu din negligenti'a impiegatului insarcinatu cu schimbarea sîneloru, care n'a deschisu lini'a care trebuiá si-a uitatu deschisa pre aceea a garei si vagóneloru stationarie. Acestu impiegatu este arestatu.

Forti'a inse cu care venea trenulu specialu despre Giurgiu a fostu domolita prin o rapede slabire a vapórei. Acésta domolire a iutielei a facutu cá isbirea sa nu fia atâtu de tare si sa nu se intemple nici o nenorocire, afara de câte-va contusiuni. Mari'a Sea Domnitoriulu a avutu o lovitura la unu picioru, iéra d. dr. Davila, si câti-va senatori si deputati au avutu óre-cari mici contusiuni.

De ací pâna la Cotroceni, pre o mica distantia au mersu toti pre josu.

Astfeliu avurâmu neplacerea a inregistrá si acestu urâtu accidentu, pre lânga placutele impresiuni ale acestei escursiuni.

— Ne asteptâmu a vedé in viitoriu luându-se mai multe precautiuni si dandu-se mai multa ingrigire din partea inspectoriloru linieloru de feru, mai alesu cându caletoresce insusi capulu statului.

Dupa informatiunile ce avemu acestu accidentu a fostu efectulu numai alu negligentii unui micu impiegatu, care trebuiá a intórce lini'a dupa calea de garagiu pre calea principala, la unu punctu intre gar'a Filaretu si Cotroceni. Acestu impiegatu subalternu, a uitatu ori a negligiatu (unii spunu ca erá si ametitu de vinu) a intórce fusulu care punea lini'a pre calea sea. Acésta linia a remasu dara intórsa spre calea de garagiu, pre care se afla stându mai multe vagóne incarcate cu petrisiu. Cându trenulu princiaru a sositu, a intratu negresitu pre calea de garagiu si a lovitu vagónele cu petrisiu, sfaramându vr'o patru séu cinci dintrensele. Lovirea s'a simtitu, se intielege, in totu tre-

---

*) Dupa parerea nóstra centru mai corespundietoriu este *Salistea* pentru comunele cele cu populatiune mai numerose din tienutu. R.

**) Nu voimu sa escusâmu pre nimenea, dara ne vine aminte ca preotii si invetiatorii nostri, preste totu reu salarisati, inca potu dice: „Unde-e greu,
'Su de lipsa si eu.
Unde e bine
Nu e lipsa de mine!"

---

câte-va trasuri sa-mi fia permisu a atinge ce-va despre acést'a.

Evangeli'a a IV a lui Ioanu, inca in véculu alu II-lea crestinescu erá cunoscuta sub numele de evangeli'a lui Ioanu, adeca scrisa de Ioanu apost. (Ireneu III 2—4). Nici odata n'a plesnitu cui-va prin minte sa-i traga la indoiéla autenticitatea, pâna la finea seclului trecutu si inceputulu celui presentu.

In 1792 Evansen Edw. o ascrise unui platonicu din véculu alu doilea. Unu anu mai târdiu fu conbatutu aspru de Priestley si Simpson.

Trei anglesi au aruncatu o schinteia spre a aprinde intréga teologi'a Germaniei: Celu de intâiu dintre germanii necredinciosi si iubitori de scrutâri fù Eckermann, la 1796, carele denegà autenticitatea evangeliei. Si fiindu ca vorb'a nasce vorba, altii se sculara spre a-lu combate. Apoi precum este totu déun'a la celu invinsu, ca cauta mereu a fi invingatoriu: asiá si acum. Fia-carele 'si aflà partisani: se incinge o lupta literaria, ce din ce in ce luà dimensiuni mai mari, pâna aduse tóta preotimea culta a Germaniei in dóue tabere. Din anu in anu iesu la lumina scrieri totu mai dese si mai sistematece: tóta anticitatea este scrutata, scriitorii atâtu bisericesci câtu si profani suntu conturbati in odihn'a loru si pipaiti din firu in peru; harthii desconsiderate si uitate prin biblioteci se resfoescu — atâtu de o parte câtu si de alt'a, spre a aflá vreunu argumentu pro séu contr'a evangeliei. Acésta lupta este condusa de barbatii cei mai distinsi pre terenulu literaturei: universitâtile pórta cârm'a. Scól'a lui Schleiermacher din Berlinu, cea din Lipsi'a si Halle iau defensiv'a in contr'a scólei lui Baur din Tübingen, urmatu de Heidelberg si Ien'a. — De câte-va diecenii, lupt'a intre literatii germani este asiá de inversiunata, si cu atât'a pondu condusa, incâtu, se parea ca dela resultatulu ei va aterná si viéti'a crestinismului. Inca dela 1840 incóce toti câti se tieneau ce-va in potere apucau pén'a dupa scól'a de carea apartieneau spre a combate séu aperá autenticitatea evangeliei a IV, asiá incâtu la 1845 se plange renumitulu esegeticu de Wette: „Ein grosser Theil unserer Theologen (leíder selbst der jüngeren!) stellt sich die Aufgabe, die evangelische Geschichte in allen Theilen historisch zu sichern und aufzuklären, und sieht die Lösung derselben für so nothwendig an, als wenn darin die Lebensfrage des Christenthums wäre. Ich sehe aber in diesem historischen Eifer eine grosse Befangenheit und eine verderbliche Verirrung" apoi continua pe pag. urmat: „Aber wenn das Volk davon Kenntniss erhält, dass die Theologen manche Punkte der evang. Geschichte in Zweifel stellen, so geht es weiter und zweifelt an dem Ganzen. Seid nur, ihr Führer desselben, recht fest u. stark im Glauben, erfüllt vom Geiste der Wahrheit und Liebe, lebendig in christlicher Gesinnung, und predigt den Christus, der eben so wahr in der Geschichte dasteht, als in allen christlichen Herzen lebt, so wird der Zweifel keine Macht gewinnen." (de Wette — Kurze Erklärung d. Evangeliums und Briefe Iohannis pag. 344 seq. 5 Ausgabe Leipzig 1863.)

Lupt'a acést'a asiá a absorbitu pre literatii Germaniei, incâtu scrierile loru cu respectu la acestu obiectu aru formá o biblioteca respectabile. Pre câtu mi este cunoscutu literatii ortodocsi n'au luatu parte la acésta lupta desiérta, cu atâtu mai putienu românii. Ei tari in credintia, nesguduiti prin sofisme, si cuprinsi cu alte lucruri mai folositórie, au lasatu pre germanii acompaniati de câti-va francesi si anglesi sa-si sfarime capulu resfoindu tóta anticitatea venerabile, si ne reusindu la nimicu, séu cá sa dîcu mai bine remanendu unde au fostu inainte de ast'a cu 100 de ani. Tóte opintirile scólei de Tubingen suntu spulberate prin opulu celu plinu de eruditiune alu profesorelui dela universitatea din Lipsi'a. Dr. Chr. Ernst. Luthardt: Der Iohaneische Ursprung des vierten Evangeliums-Leipzig 1874, pre carele l'asiu recomendá preotimei nóstre, carea se ocupa cu literatur'a bisericésca.

Aru fi prea inmodestu dela mine a cere cá colónele acestui dîariu sami permita o espunere a puncteloru pre lânga cari s'a invertitu polemi'a, de óre-ce la acést'a s'aru recere unu spatiu mai estinsu. Altu-cum nu credu a fi asiá interesanta acésta cestiune pentru preotimea nóstra cea tare in credintia, si de aceea in acésta privintia verbum non amplius addam.

Facându acésta scurta privire asupr'a evangeliei in genere — dupa de Wette si Luthardt*) sa trecemu la insasi esplicarea testului — in specialu insemnându inca odata déca in altele nu este nimicu nou sub sore (Ecl. Sol. 1, 9.) apoi cu atâtu mai putienu in studiele mele essegetice, ba nici póte sa fia, ci din a altor'a amu luatu, altii au semanatu si eu amu seceratu, altii s'au ostenitu, si eu amu intratu in ostenél'a loru (Ioanu 4, 37 seq.)

Spre inlesnirea priceperei, si cu respectu la spatiu, nu voiu espune in esplicarea testului diferitele opiniuni si numele esegetiloru, a câroru suntu acelea, ci numai simplu esplicarea intielesului, séu resultatulu — amesuratu spiritului bisericei nóstre — ce s'a ajunsu prin combinarea diferiteloru pareri. Numai in locurile cele mai importante voiu insemná si numele essegeticului a cârui opiniune s'a luatu. ⊙

---

*) Opurile citate

nulu si din asta ciocnire s'au ranitu usioru câte-va persóne. Mari'a Sea a fostu asemenea lovitu la picioru; acum inse este mai lecuitu.

Asiá dara numai o simpla negligentia a fostu caus'a acestui accidentu. Instructiunea inse se urméza, si culpabilulu de acésta negligentia 'si va luá pedéps'a ce merita.

Din tóte pârtile au sositu Mariei Sele marturii de simpatie si felicitâri pentru ca nu a suferitu nimicu. Aflâmu inca ca din mari suverani straini au tramisu dejá Mariei Sele felicitâri prin telegrafu.

Proiectulu de respunsu camerei
la discursulu tronului.

Prea inaltiate Dómne! Representanti ai tierei, chiamati in sessiune estraordinaria dupa o nóua alegere generale, venimu a ve dá celu dintâiu cuventu alu nostru esprimandu-ve sentimentele nóstre de devotamentu si iubire pentru persón'a Mariei Vóstre si pentru dinastie.

In miscarea ce s'a produsu cu ocasiunea preinoirei adunârei deputatiloru, corpulu electoralu s'a pronunciatu in marea sea majoritate pentru politic'a urmata de guvernulu Mariei Tale. Tiér'a satula de lupte, de teorii, si de agitatiuni sterile cari nu potu decâtu sa compromita adeverat'a libertate, precum si interesele sele cele mai vitale, a vediutu cu multiamire ca guvernulu seu se intaresce si se intemeiaza.

Cu unu guvernu conservatoru, espresiune a unei camere conservatóre, intielegerea s'a potutu lesne stabilí in cursulu unei intregi legislaturi, intre puterea esecutiva si puterea legislativa; institutiunile nóstre au potutu functiuná in unu modu normalu, si cestiuni de mare importantia pentru prosperitate si liniscea publica, s'a potutu resolvá.

Inspirati de aceleasi idei, condusi de aceleasi principiuri si imbarbatati de esemplulu ce ne-a datu adunarea care ne-a precedatu, vomu continuá si noi oper'a inceputa pentru cá astufeliu statulu nostru, prin puterea drepturiloru sele, sa continue a inspirá incredere si respectu.

Urmandu o politica ferma, dara intielépta, vomu fi pururea gat'a a cooperá cu guvernulu Mariei Tale pentru mentienerea si esercitiulu drepturiloru nóstre autonome precum si pentru desvoltarea continua a relatiuniloru nóstre internationale.

Progresulu materialu realisatu in tiéra prin saversirea atâtoru lucrâri publice de cea mai mare importantia, va fi dupa noi, unulu din elementele principale a desvoltârei acestoru relatiuni. Drumurile de feru dejá construite au datu unu aventu puternicu comerciului nostru; legandu-le cu câile ferate ale Europei centrale, prin junctiunile proiectate, ne vomu pune in comunicatiune mai intinsa cu celelalte tieri, si vomu contribuí astu-feliu a activá progresulu si a desvoltá prosperitatea publica.

Adunarea regreta, Pré inaltiate Dómne dimpreuna cu Mari'a Ta, golulu ce s'a facutu in scaunulu metropoliei Ungro-Vlachiei prin incetarea din viétia a inaltu Présantului Metropolitu Nifonu. Inspirati de iubire câtra biseric'a româna care a avutu privilegiulu de a adapostí in altariulu ei, si in seculi de suferintie natiunalitatea nóstra, cá fii piosi ai sei, avemu credinti'a ca succesorile seu va scí a se mentiné la aceeasi inaltime si a intarí legaturile seculare cari esista intre natiunea româna si intre biseric'a ei libera si autocefala.

Sa traiti Mari'a Ta!

Proiectulu de respunsu
la mesagiulu tronului, elaboratu de comissiunea alésa de senatu.

Pré inaltiate Dómne,

Convocatu in sessiune estraordinaria, senatulu recunósce, impreuna cu guvernulu Mariei Tale, tóta importanti'a lucrâriloru de cari are sa se ocupe in cursulu sessiunei.

Moral'a sântei religiuni este basea educatiune omului, si scaunulu bisericei nóstre autocefale nu trebuiá sa remana multu tempu vacantu.

Senatulu este fericitu a vedé ca alegerea Metropolitului primatu alu Romaniei a devenitu unu faptu indeplinitu.

In desbaterile sele asupr'a concessiunei drumuriloru de feru Ploiesci-Predélu si Ajudu—Ocn'a, senatulu nu va perde din vedere ca este de onórea precum si de interesulu economicu alu tierei cá lini'a Ploesci—Predélu sa fia terminata la epoc'a stipulata.

Reinoirea camerei legiuitóre, pentru intei'a óra fâra disolvare de cându constitutiunea s'a pusu in aplicare, este unulu din semnele caracteristice ale unui guvernu intieleptu, este un'a din consecintiele principieloru de ordine, de stabilitate, de progresu si de libertate, principie care au prinsu radecina in tiér'a nóstra si care din ce in ce voru dá resultate mai palpabile sub auspiciele Mariei Tale.

Ultimele alegeri au datu guvernului Mariei Tale ocasiunea de a aretá o moderatiune necontestata si totu odata de a asigurá prin mesuri intielepte liber'a espresiune a vointiei tierei.

Nu s'a potutu inse, din nenorocire, evitá câte-va regretabile episode; si senatulu crede ca esperinti'a facuta va indemná pre guvernu a propune modificârile necesarie la procedur'a legei electorale, pentru a garantá complect'a libertate a votului, fâra inse a atinge principiele ei fundamentale consacrate prin constitutiune.

Statulu românu, micu prin numerulu locuitoriloru sei, va fi mare si puternicu prin respectulu legiloru, prin intarirea credintiei nóstre religióse, prin respandirea instructiunei, prin desvoltarea variiloru sele sorginti de avutii, prin organisarea sea din intru, prin continuarea unei politice ferme si totu-odata intielepte, tientindu in acel'asi tempu a respectá puterile garante, si a face sa i se respecte autonomi'a si drepturile sele ab antiquo.

Pre acésta cale, senatulu va continuá a dá totu concursulu seu guvernului Mariei Tale.

Sa traesci Mari'a Ta!
Sa traésca Mari'a Sea Dómn'a!
Raportoru: N. Turnescu,

Varietâti.

†

Georgiu de Grabovschi, *consil. reg., censoru, membru alu municipalitâtiei Budapest'a, censoru alu filialei dela banc'a nationale, consiliariu alu directiunei dela prim'a cassa de pastrare din patria, si a altoru institute financiale,* veru alu Escelentiei Sele repausatului Archieppu si Metropolitu *Andreiu* odinióra baronu de *Siagun'a*, a repausatu Dumineca nóptea spre Luni 8/20 Iuniu in pripa de *dilatatio cordis* in etate de 59 ani, lasându fratelui seu Aug. *Grabovski* o avere de 6—700,000 fl. Repausatulu a fostu unu barbatu fórte stimatu in societate preste totu, dara cu deosebire in lumea comerciale, pentru ca elu intruniá tóte virtutile unui omu si a unui comerciante. Elu erá stimatu de toti concetatienii sei fia ori ce natiunalitate si pentru activitatea sea carea o dovedí si inainte de mórte cu câte-va óre in siedinti'a comitetului dela banc'a de asecuratiune si de creditu „Haza“ la care participa fórte activu. Natiunea, biseric'a nóstra si in fine patri'a a perdutu unu barbatu fórte bravu! Fia-i tierin'a usióra!

⁂ *Maialulu* sodaliloru romani ce s'a serbatu dumineca in Dumbrav'a Sabiiului a decursu fórte frumosu. Tempulu au fostu favoritoriu de totu si asiá si iubitorii de petrecere in verdetia si la umbr'a vechiloru stejari fura numerosi. Diminéti'a la 8 óre, dupa ce esecuta music'a militaria doue piese naintea localului Reuniunei, unu numeru de membri procesara cu music'a si cu stégulu reuniunei in frunte pâna in Dumbrava. La 1 óra s'a intrunitu o massa comuna si dupa 2 óre s'au inceputu jocurile, dintre cari „Romana“ se esecutà asiá de bine incâtu castigà aprobarea si placerea tuturoru. Coincidendu maialulu acest'a cu adunarea sub-despartiementului Asociatiunei tienuta la Orlatu, din inteliginti'a româna participantii n'au fostu asiá numerosi. Pre la 5 óre onorà cu presenti'a sea Reuniunea Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Pope'a*, carele fu intempinatu de membrii cu aclamatiuni, insotitu de dlu secretariu archidiecesanu N. *Fratesiu*; mai departe dlu capitanu c. r. in pensiune Const. *Stezariu*, dlu adv. Dr. *Racuciu*, dlu subjude Ioanu *Tecontia*, dlu Dir. V. *Romanu* si altii in parte cu familiele dloru sele. —

O parte frumósa a maialului acestui'a, cá si a celoru-lalte din anii trecuti, este purtarea cea solida si putemu dice nobila a sodaliloru nostrii si apoi armoni'a si fratiésc'a concordia, ce castiga din anu in anu terenu, intre industrialii de diversa natiunalitate din locu.

Petrecerea se termina sér'a la 10 óre cându Reuniunea erá dejá in cetate.

⁂ *Multiamita publica.* Branu 30 Maiu 1875. Recunoscinti'a pentru fapte mari animóse se póte amaná, dara nici decum si nici odata nu póte si nu trebuie a se uitá. Deci mi tienu de strensa datorintia, in numele scóleloru si a conferintiei invetiatoresci a aduce la cunoscinti'a onor. publicu urmatórele donatiuni:

1. „Epistola deschisa“ adresata domnului Redactoru alu „Tel. Rom.“ de Ladislau Vaid'a secretariu ministerialu Brasiovu 1873.

2. „Istori'a regimentului II-lea romanescu granitiariu transilvanu“ de G. B. (Georgiu Baritiu) Brasiovu 1874, donata de d. jude primariu alu Branului infer. si efor. scolar. Ioanu Stoianu.

3. a) „Statutele asociatiunei pentru spriginirea invetiaceiloru si sodaliloru rom. meseriasi in Brasiovu 1874.

b) Memorandulu substernutu casei representative a dietei ungur. de rom. brasioveni dela biseric'a st. Treimi la anulu 1871, in caus'a vechei controverse — cu grecii — . . Pest'a 1874.

c) Portretulu marelui erou din 1848 Avramu Iancu — pusu in ramu.

d) O cadra ce representa Iassii numita: „Souvenir de Iassy“, in lungime de 0.95 m. iéra in latime de 0.67 m. tóte objectele acestea de sub Nr. 3 lit. a) b) c) si d) suntu donate de dlu comerciante din Brasiovu Ioane Pensioiu.

4. „Manualu de limb'a germana“ de I. Dorc'a directorulu scólei capitale din Satulungu Brasiovu 1871.

5. „Trompet'a Carpatiloru“ din Bucuresci, in 2 esemplare, unulu pentru corpulu invetiatorescu branénu, altulu pentru scól'a capitala sub adres'a „directiunei“, de d. Cesaru Boliacu.

6. „Limb'a Materna“ de d. Dr. Ilarionu Puscariu Protos. archiep. si profes. alu institutului archid. teologicu si pedagogicu Sabiiu 1875.

Tóte acestea se voru pastrá pentru scóla si conferintia, spre care scopu s'au si tramisu; deci bravíloru domni autori si donatori li se aduce cea mai viua multiamita si recunoscintia pentru aceste daruri.

In numele scólei capitale si a conferintiei invet. braneni

Teodoru *Popu*,
direct. scol. si presied confer.

⁂ *Procesu.* Societatea drumuriloru de feru din Romani'a (Bleichröder-Staatsbahn) este datória intreprindietoriloru Lenglet si Zawadzki 900,000 franci. In contractu este stipulata competinti'a tribunalului urbanu din Berlinu. Societatea inse a recesu dela stipulatiunea acést'a, cându Lenglet si Zawadzki au parât'o la tribunalulu din Bucuresci. Curtea de cassatiune respinge procesulu sub cuventu ca tribunalele române nu suntu competente sa dejudece afacerea acést'a, de óre-ce in contractu sta apriatu care tribunalu are sa dejudece. Acusatorii s'au adresatu câtra cei mai celebri juristi din Franci'a, precum suntu Valette, Colmet d'Ange, Jules Favre s. a. intrebându-i de parerile loru, ca in casulu de fatia suntu competente tribunalele române? Juristii acesti'a au dechiaratu ca suntu competente si ca alta interpretatiune a curtiei de cassatiune din Bucuresci este „totu atâtu de injuriósa pentru autoritâtile judiciarie din Romani'a câtu si in contradictiune cu principiele cele mai nedubitabile ale dreptului civile si internatiunalu.“ Lumea astépta cu mare incordare sa véda cum se va terminá acestu procesu celebru si toti juristii din Bucuresci se ocupa cu mare interesu cu densulu.

Nr. prot. 102/1875.

Concursu,

Pentru ocuparea statiunei de alu doilea parochu in comun'a Topârcea, scaunulu Mercurei, se deschide concursu pâna la 30 Iuniu a. c. st. v. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune de a 3-a clasa sa binevoiésca a-si adresá cererile dloru, — instruite conformu statutului organicu si concluseloru sinodului archidiecesanu din an. 1873, subsemnatului oficiu ppresbiteralu pâna la terminulu indicatu.

Dotatiunea acestei statiuni e:

I. Folosirea a 11 jug. 297°☐ pamentu parte aratoriu parte fenatiu.

II. Accidentiile stolari regulate dupa 205 familíi; — cari tóte computate dau o suma de preste 400 fl. v. a.

Mercurea in 29 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Oficiulu ppresbiteralu gr. or. alu Mercurei.
I. Drocu,
(2—3) adm prot.

Depuneri de capitale spre fruptificare.

Se primesce la Institutulu subsemnatu.

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu **6** % interese

b) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte cu **6½** % interese

c) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la *siese* luni inainte, cu **7** % interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, câci altcum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta pre lânga comunicarea adresei deponentelui se resolvu totu-déun'a in diu'a primirei. Asemene se potu efectuí prin posta anunciâri si radicâri de capitale.

Sabiiu, 17 Iuniu 1875.

„Albin'a“
Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 47. ANULU XXIII.

Sabiiu in 15|27 Iuniu 1875.

Program'a

esameneloru publice pentru anulu scolastecu 1874/5 la institutulu pedagogico-teologicu alu archidiecesei greco-orient. ardelene.

In Iuniu 1875.	Inainte de amédi inceputulu la 8 óre.	Dupa amédi inceputulu la 3 óre.
Mercuri 18.	Pastoral'a cler. an. III prof. Hanni'a; Moral'a cl. an. II prof. Candrea	Pomologi'a cl. si pedag. an. II prof. Comsi'a.
Joi 19.	Istori'a biser. cl. an. I prof. Dr. Puscariu.	Isagogi'a cl. an. I prof. Dr. Puscariu.
Vineri 20	Geografi'a cler. an. II si pedag. an. II prof. Candrea.	Geografi'a cl. an. I si ped. an. I prof. Candrea.
Sambata 21.	Catechetic'a cl. an. III prof. Hanni'a; Computulu cl. an. III si pedag. an. II prof. Popescu.	Computulu cler. an. II si ped. an. I prof. Popescu
Luni 23.	Drept. can. cl. an. II prof. Popescu; Retoric'a cl. an. III prof. Candrea.	Plantologi'a cl. an. III ped. an. II prof. Comsi'a; Religi'a si istori'a ped. a. I si II prof. Hanni'a.
Marti 24.	Cantârile si tipiculu cl. a. III si ped. a. II prof. Cuntianu.	
Mercuri 25.	Gramatic'a cl. an. I si ped. an. I prof. Dr. Puscariu.	Gramatic'a cl. si ped. an. II prof. Dr. Puscariu.
Joi 26.	Dogmatic'a cu Polemic'a cl. an. I prof. Popescu.	Essegetic'a cler. an. II prof. Dr. Puscariu.
Vineri 27.	Pedagogi'a cl. an. III si ped. an. II prof. Popescu; Sciintiele nat. cl. an. I si ped. an. I prof. Dr. Puscariu.	Sciintiele natur. cl. si ped. a. II prof. Dr. Puscariu.
Sambata 28.	Zootechni'a agricola cl. an. I si ped. an. I prof. Comsi'a.	
Dumineca 29.	Incheiarea an. scol. cu rogaciunea de multiamita in biserica si unu cuventu de incheiere in Seminariu.	

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Revist'a politica.

Parol'a dilei este liberalismulu. Partid'a guvernamentale, altcum numita si partid'a liberale, de-si sigura de majoritate, totusi si incórda tóte puterile pentru a scóte din urnele electorali barbati pronunciati pentru programulu ei cunoscutu. Se credea ca fusiunea din urma va dá alegeriloru unu cursu mai domolu delaturandu-se antagonismulu ce esistá intre cele dóue partide mari din parlamentulu Ungariei, dara e numai parere, pentruca centrulu stângu de odinióra n'a abdisu cu totulu de lupt'a de statu, a amanatu din oportunitate numai acést'a cestiune acuta pre alte tempuri mai acomodate. Numai asiá se póte esplicá nesuinti'a cea intensiva a partidei guvernamentali de a se asigurá de o majoritate care sa constea din barbati ce aderéza la principiele lui Col. Tisza. Pactulu intre partid'a stânga si deakista a fostu dara numai o capitulare de bunavoia a partidei deakiste care incepuse a se distruge, inaintea partidei lui Tisza, pentru ca enunciatiunile ce le facura mai multi deputati inaintea alegatoriloru loru ni spunu apriatu, ca partid'a actuale n'a renunciatu la principiele sele in privinti'a cestiunei de statu. Asiguratu de o majoritate fidela Col. Tisza va dictá preste doi ani pactulu dualisticu in alte conditiuni.

Cu o patima mai veementa se pórta partid'a actuale fatia de partid'a conservativului Sennyey. Organulu acestei partide *„Kelet népe“* se plange amaru asupr'a pressiunei ce o esercidza organele guvernului asupr'a alegatoriloru.

„Pre tóta díu'a, scrie acestu organu, ni vinu in massa raporturi despre pressiunea ne mai pomenita ce o esercidza organele guvernului in miscârile electorali intru interesulu partidei guvernamentali. E regretabilu fenomenulu acest'a nu numai pentruca in resultatulu seu duce la falsificarea opiniunei publice din tiéra, ci cu deosebire si mai multu pentruca subminéza sistematecu semtiulu moralu din poporu, esterminéza radecinele moralei politice si prin acést'a sguduie si subsapa temeliele constitutiunalismului. Noi suferimu intr'adeveru acésta portare uriciósa a organeloru guverniali, cu o abnegatiune de sine nu de tóte dilele. Nici contrarii nostri nu ne potu face sa lamentâmu, cu barbatia si linisce suferimu vatamarile, suspitiunârile ilegale si torintele de insulte si minciuni.

Ori cum voru intórce lucrurile barbatii centrului stângu de odinióra, e fapta constatata, ca *stâng'a n'a lasatu discussiunea cestiunei de statu,* ci a amanat'o pre alte tempuri mai favorabili. Pre fia-care di dâmu in programele candidatiloru si in enunciatiunile foiloru preste dechiaratiuni, cari ne aréta invederatu, ca centrulu stângu numai a amanatu acea lupta de statu. Constatâmu, ca torintele generalu alu miscâriloru electorali tientesce la respingerea elementeloru deakiste de mai nainte si la consolidarea stângei. *„Kelet népe“* intréba pre urma: Folosise-va majoritatea ce constà din elementele stângei cu ocasiunea renovârei pactului dualisticu la 1877, *pentru a se face cu ea o pressiune asupr'a Corónei si asupr'a ministriloru comuni ce suntu chiamati la o rola de conducatori, cându se va statorí nóu'a conventiune?“*

„Magy. Polgár“ dela 25 Iuniu n. iéra revine la miscârile electorali intre români si afla, ca press'a romàna atâtu cea din Ungari'a câtu si cea din Transilvani'a e desperata, cea dintâiu, pentruca in cercurile electorali române dincolo de délulu mare miscarea e indreptata deadreptulu contr'a natiunalistiloru, cea din urma, pentru ca românii transilvaneni voru alege in butulu concluseloru din Sabiiu.

Press'a romàna, despre ce nu se indoiesce citatulu organu, de ambele pârti nesuiesce câtra scopulu seu, si'si face datorinti'a ce o are câtra acei'a pre cari i-au cuceritu pentru politic'a si principiele sele; conducatorii pressei au convictiune si voiescu sa fericésca poporulu, dara densii voindu sa progreseze grabnicu uita, ca intréga romanimea din tiéra nu aderéza la principiele loru, ba lucra chiaru in contr'a acestor'a.

„M. P.“ compatimesce pre natiunalisti ca stiméza numai convictiunile loru, dara pre ale contrariloru le hulescu si le intortoca.

Sa nu se supere ultraistii, ca românii ardeleni alegu si cei din Ungari'a dorescu sa aléga barbati ce nu stau in taber'a natiunalitâtiei, aceste dóue impregiurâri probéza, ca politic'a conducatoriloru români n'are popularitate asiá mare.

Terorismulu ce se imputa magiariloru nu esista, pentruca poporulu românu are atât'a minte sobria câtu sa pricépa, ca votulu seu e liberu. Se combate acést'a imputare prin impregiurarea, ca poporulu românu nu considera amerintiârile corifeiloru sei, ci merge pre calea sea.

* * *

Situatiunea politica a Greciei dà in momentulu acest'a grave inchietudini. Regele George I, aru fi in ajunulu de a abdicá. „Neue freie Presse“ din Vien'a mentionéza unu sgomotu respanditu prin cercurile financiare dela Berlinu, si dupa care Russi'a aru fi tramisu in Pireu trei corabii de resbelu, sub pretestu de a luá pre bordu pre regin'a Olg'a si de a o conduce la Copenhag'a.

De alta parte, „Daily News“ publica o telegrama vienesa care anuncia „ca o escadra turcésca din cinci corabii a primitu ordinulu de a statiuná in apele grecesci.“

Aceeasi telegrama vorbesce de „intervenirea puteriloru“ cá de o „probabilitate“ care se discuta intr'unu modu seriosu in capital'a regatului elenicu.

Poporulu grecescu are nenorocirea de a fi in prad'a unei anarchii parlamentare. Junele rege, dupa ce a incercatu in vanu sa-si gasésca unu spriginu in diversele fractiuni ale camerei, a fostu nevoitu sa insarcineze pre d. Tricupi sa formeze unu nou cabinetu alesu afara din parlamentu. Primulu actu alu ministriloru a fostu de a disolvá camer'a, si de a apelá la natiune, usuându intr'acést'a de dreptulu ce le dà art. 37 alu constitutiunei elenice.

Alegatorii voru trebuí sa se intrunésca la 18 Iuliu, si nóu'a camera va intrá in functiuni la 11 Augustu.

Circular'a adresata de ministrulu de interne, d. Tricupi, câtra prefecti si subprefecti, recomenda acestoru functionari, nu numai de a respectá libertatea scrutinului, dara inca sa se desintereseze cu totulu de lupta. Ea declara intr'unu modu solemnu ca „ori-ce actiune a guvernului séu a organeloru sele, fia cu cuventulu, fia cu acte, asupr'a corpului electoralu, este o falsificare a scrutinului si schimba principiurile asupr'a câror'a repauséza edificiulu constitutiunalu.“

Asiá dara, nu voru fi nici decum candidaturi oficiale!

„Ori ce desemnare de candidaturi agreabile, urméza ministrulu, este o usurpare a datorieloru sacre care apartienu altor'a.“

Cându unu guvernu este redusu a se dá astu-feliu la o parte, a-si renegá dreptulu seu incontestabilu pentru a-si manifestá preferintiele sele si a usuá lealmente de legitim'a sea influintia, nu este de mirare cá sa se auda vorbindu, cá de unu lucru probabilu, de o „intervenire a puteriloru.“

Insusi turcii, invinsii dela Navarinu, 'si permitu sa intre in apele Greciei.

* * *

Caletori'a regelui Oscaru II in Germani'a a causatu o óre-care emotiune in Danimarc'a. Regele Suediei intr'unulu din discursurile sele, aru fi vorbitu de vechi'a camaraderie a armeloru prusiane si suediane intr'unu modu putienu agreabilu urechiloru danimarceze. Danezii n'au uitatu ca alianti'a Prussiei si a Suediei a avutu de resultatu luarea Norvegiei dela Danimarc'a.

Dîarulu „le Nord“, intr'o corespondintia ce i este adresata din Copenhag'a, ne da asupr'a stârei opiniunei daneze nisce ransenemente pre cari le credemu esacte. „Nici unu partitu din Danimarc'a, dîce corespondentulu dîarului „le Nord“, nu se gândesce la revendicarea armata de care se prefacu câte odata germanii ca se temu.“

Cu tóte acestea, urméza corespondentulu dîarului „le Nord“, este o diferintia capitala intre politic'a Suediei si politic'a Danimarcei. Acésta diferentia iat'o: „Natiunea daneza voiesce sa remana amic'a Suediei; ea vede in intielegerea celoru trei imperatori o garantia de pace, prechiara in adeveru, inse in ori-ce casu, cea mai buna pre care impregiurârile potu s'o admita; ea crede asemenea ca mai curendu la St.-Petersburg de câtu la Berlinu trebuie sa caute cine-va simpatii pentru adeveratulu sistemu de ecuilibru in Nordu, acel'a care este basatu pre independenti'a reciproca a celoru trei regate scandinave si pre indreptarea de fruntarii promisa de tractatulu dela Prag'a. Este cu putintia cá cei dela Stockholm sa privésca acésta cestiune dintr'unu altu punctu de vedere; bá este chiaru fórte naturalu cá sa fia astfeliu, de vreme ce guvernulu suedianu n'are sa reclame dela d. de Bismark esecutarea unui tractatu onerosu. De ací resulta ca, cu tóta dorinti'a loru de a traí in bune rapórte cu puternicii loru vecini, cele doue cabinete, acel'a din Stockholm si acel'a din Copenhag'a nu se unescu asupr'a punctului loru de spriginire: pentru regele Oscaru, acestu spriginu se afla evidamente la Berlinu; pentru regele Christianu, la St.-Petersburg."

Totu asupr'a caletoriei regelui Oscaru II in Germani'a, cetimu in „les Débats" urmatóriele aprecieri ale diurnaleloru suediane:

„Corespondinti'a scandinava" ne aduce apreciârile jurnaleloru suediane asupr'a visitei lui Oscaru II la Berlinu. Press'a germana póte ca s'a cam grabitu putienu de a radicá la ceriuri pre regele Svediei. Fâra indoiéla, tendintiele personale ale acestui rege suntu fórte favorabile Germaniei; dara dela o simpla demonstratiune amicabila pâna la o aliantia politica si militaria cu noulu imperiu, este o distantia pre care numai imaginatiunile cele oficióse potu sa o percurga in câte-va óre. Déca aru trebuí sa credemu nisce rapórte prea zelóse, regele Svediei n'aru fi hesitatu sa aprobeze, intr'unu toastu publicu, tóte mesurile ce guvernulu prussianu si diet'a germana au luatu de câti-va ani contr'a bisericei catolice, si-aru fi esprimatu dorinti'a intr'unu modu formalu de a vedea armat'a germana si armat'a svediana luptandu-se pre viitoriu sub acela'si drapelu. „Informatiunile gazeteloru germane, dice in acésta privintia „Aftonblad" din Stockholm, au alteratu de siguru sensulu cuvinteloru M. S. care n'a potutu sa esprime dorinti'a unei fraternitâti de arme intre Germani'a cuceritórie si regatele unite care trebuie sa urmeze o politica cu totulu pacinica, si sa o esprime tocmai intr'unu tempu cându 200,000 de Slesvigiani din Nordu, cu cari suntemu atâtu de legati prin sânge si limba, gemu sub jugulu prussianu atâtu de greu, fâra a putea macaru sa petitioneze pentru aperarea drepturiloru loru violate. Considerâmu asemenea de impossibilu ca M. S. sa póta, fâra celu mai micu sujetu, sa se pronuncie astfeliu asnpr'a discordieloru religióse care esista in momentulu acest'a si in fine credemu cu totulu absurde asertiunile ca M. S. aru fi facutu parada de zelulu seu de protestantu spre a aprobá netoleranti'a si mesurile cele violente ale guvernului prussianu si ale parlamentului germanu contr'a catolicismului." „Stockholm Tagblad" este de aceea opiniune cá „Aftonblad." De siguru ca Svedi'a luterana „acordà óresi-care simpathii Germaniei in lupt'a sea contr'a ultramontanismului; Germanii dela Nordu inse nu voru uitá nici odata reutâtile germaniloru dela Sudu in privinti'a poporului care este cea mai de aprópe ruda a loru. Vomu acordá cu placere spriginulu nostru moralu Germaniei, adauga „Tagblad", déca ea doresce acestu spriginu si déca se lupta pentru o causa justa si buna. Nici nu putemu nici nu trebuie sa promitemu ce-va mai multu. Ne pastrâmu fortiele pentru aperarea propriei nóstre tieri, déca trebuie, si simpathiele nóstre pentru acel'a care este pe nedreptu apesatu. Acést'a este de siguru cugetarea intregului poporu svedianu, si, dupa cum suntemu convinsi, aceea a regelui Svediei." Este mare deosebire intre aceste apreciâri moderate si intre articolii aprópe lirici ai pressei germane. Caletori'a lui Oscar II este unu faptu gravu; dara se vede ca press'a svediana nu-i acordà importanti'a ce aru fi voitu sa-i dea cei dela Berlinu."

Despre junctiunea Predealu-Ploiesti, care e de unu interesu atâtu de vitalu pentru Romani'a, „*Tromp. Carp.*" dela 8 Iuniu v scrie urmatóriele:

Pare ca s'aru fi datu vorba intre jurnalistii români sa se tîena tacere in afacerea junctiunei drumuriloru nóstre de feru cu drumulu de feru cu drumulu de feru austro-magiaru pre la Predealu.

Vedemu pre tóta diminéti'a tartine intinse pre câte doue trei colóne asupr'a unei frase, asupr'a unei idei, asupr'a unei formalitâti constitutionale, etc. Si asupr'a celui mai importantu lucru alu epocei, asupr'a drumului de feru Ploiesci-Predealu, cestiune politica si economica de prim'a ordine, nu se vorbesce de locu. S'aru paré ca tóte diurnalele au lasatu acésta sarcina „Curierului financiaru", care Curieru financiaru s'a pronuntiatu categoricu in mai multe articole, ca tóte celelalte societâti suntu nimicu, iéra cea seriósa este numai Staats-bahn.

Apoi, confrati in publicitate, déca este vre-o cestiune astadi care sa atinga mai de a dreptulu si mai simtîtu natiunea, statulu si vistieri'a tierei, este negresitu cestiunea drumului de feru Ploiesti-Predealu, care se ia acum in desbaterile camerei.

Ce facu societâtile cele-lalte afara de Staats-bahn care ni s'arata, precum amu mai dîsu inca dela ivirea lucrului, sub doue ipostase: unulu de fatia si altulu pedîsiu. Consimte pres'a româna intréga cá acésta artera principala a statului românu care léga capital'a cu Brasiovulu si cu Rusciukulu sa se lase cu totulu in dispositiunea Austro-Ungariei, séu astépta pâna sa se faca reulu, si apoi sa tune, dupa obiceiu, contr'a celoru ce au facutu reulu?

Ce suntu cele-lalte societâti care tacu tóte si lasa sa vorbésca numai Staats-bahn, care 'si rîde de tóte, care defaima pre tóte cele-lalte?

O asemenea procedare din partea acestoru societâti, cum si din partea presei române, noi nu o putemu intielege.

Societatea englesa, pre care noi amu vediut'o dela inceputu ca este singura care sa póta luptá cu societatile austro-magiare, care ne convenea atâtu de multu politicesce vorbindu mai alesu, vedemu ca tace. Rabda tóte insultele ce i se aducu din partea ambeloru sectiuni din Staats-bahn.

Societatea româna, care a remasu, precum vedemu, pura de ori-ce strainismu; in care vedemu adaugendu se nume cá acelea de printiu Nicolau Bibescu, printiu Gh. Stirbey, Gh. Ghermanu, Ión Cantacuzino, etc. etc.; capitalurile cele mai mari ale tierei, numele cele mai onorate, creditele cele mai mari atâtu morale câtu si banesci; acésta asociatiune, tace si ea, nu ne spune nimicu, nu ne vorbesce nici despre dens'a nici despre cele-lalte, incâtu nu scie nimeni cari i suntu conditiunile, atâtu ale ei câtu si ale celoru-lalte.

Se sfiescu dóra aceste doue societâti, cá nu cum-va aflânduli-se conditiunile sa cada sub avantagiele cele mari pre care numai Staats-bahn aru fi in stare sa le propuna? Apoi, cine nu scie ca nimeni nu póte sa lase acolo unde este in stare sa lase Austro-Ungari'a, care a propusu sa faca ea insasi, cu banii ei, acestu drumu de feru in Romani'a. Propunere pre care a respins'o patriotismulu acelei maioritâti care se desfaima necontenitu de câtra cei cu Strusberg si cu Offenheim.

Cine nu scie ca Austro-Ungari'a avendu interesele acelea pre care le-a desvoltatu Offenheim inaintea curtii cu jurati din Vien'a, este in stare sa lase pâna acolo, pâna unde sa nu póta lasá ori-care societate, care aru fi in stare sa se devoteze intereseloru Romaniei, pâna in punctulu a dice: Nu voiu sa câstigu nimicu. Voiu sa sacrificu inca, o particica din fondurile ce espunu?

Cine nu scie, ca la o concurentia la care s'aru primí sa concure societâti austro-magiare, vina ele si chiaru prin Franci'a, pornésca ele si chiaru din Chin'a, cându odata societâti austro-magiare se voru primí la concurentia, nu este putintia sa le tîena peptu, materialicesce vorbindu, nici societate englesa, nici asociatiune româna, nici o societate care n'aru avé interese politice, economice si strategice pre care le are Austro-Ungaria sa puna mân'a pre acésta artera principala a Romaniei.

Nu vedemu dara, care sa fia interesulu manevrei a se tiené ascunse in planurile loru, societâtile ce au sa lupte contr'a societâtiloru austro-magiare.

Avemu convictiunea, ca cucâtu se voru vedea mai multu sfortiârile austro-magiare prin propuneri imposibile, cu atâtu spiritulu nationalu se va desceptá, cu atâtu guvernu si camere voru luá mai multe precautiuni.

Societâtile austro-magiare, care negresîtu au sa-si caute bani pre cari sa-i platésca fórte scumpu, o sa le ve-

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.*)

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a lui Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. *Introducerea intregei evangelie.*

Petrunsu de obiectulu celu insufletitoriu, despre carele voiesce a scria, evangelistulu ne pune inainte cea mai inalta idea, tient'a si productulu scrierei sele, ca: *Iisusu Christosu este un'a cu Tatalu, si cá fâra de inceputu, partecipante la facerea lumei si la preamarirea eterna,* iéra prin o genealogia metaphisica ne aréta pogorirea lui Ddieu—omulu pre pamentu.

Pascundu-si ochii la lumin'a ceriului, in carea vede pre Iisusu stralucindu, si securu despre marirea in carea a privitu pre Iis. Christ., se inaltia preste istoria si lume, formandu unu tablou, in carele ne aréta eternitatea lui Iisusu inainte de facerea lumei, si activitatea lui la facerea ei.

Treptatu se inaltia ideile, legate un'a de alt'a, si purcediendu un'a din alt'a in o armonia si cu o arta naturale, possibile numai unui inspiratu de susu. Acést'a parte a Evangeliei ne aréta mai chiaru art'a scrierei lui Ioanu. Vs. 1—18 forméza unu cercu de catene ideale, si totusi o zala din intregu cerculu celu grandiosu de catene alu evangeliei.

Vs. 1—5. Fiinti'a cuventului eternu la Ddieu: Activitatea si poterea lui dela inceputu creatória (facutória din nimicu) vivificatória (facatória datatóra de viétia) si luminatória.

Vs. 1. *Intru inceputu erá Cuventulu.*. Intru inceputu = dupa intielesu cu I Moise, 1, 1. adeca: inainte de a se face, a se creá ce-va (Colos. 11, 17.) inainte de a fi ce-va, in eternitatea vécuriloru inainte de lume: deodata cu ddieirea; in principiu — *erá Cuventulu*: Inainte de a fi ce-va, *Cuventulu* **erá**, elu 'si avea dejá fiinti'a sea cá Ddieu. — Deosebitu pondu jace pre fia-care cuventu, asiá câtu pusetiunea sea trage mai multu in cumpena decâtu tóte disputele esegetiloru noi, cari voru a talmací fâra a recurge la isvórele primitive. Ordinarea cuvinteloru este cu asiá pondu, incâtu numai luata asiá precum este se póte scóte intielesulu celu adeveratu. Fia-care cuventu 'si are insemnatatea sea, cum si caus'a pentru ce e pusu in loculu in carele e pusu, si nu airea. — Atâtu „*Cuventulu*", câtu si *erá* 'si au intielesulu numai, déca le luâmu in ordinea, in cari suntu asiedate de evangelistu (versiunea româna ací este de minune bine nimerita, fiindu fidela atâtu intielesului, câtu si ordinei cuvinteloru din originalu). *Erá*, esprima atâtu nemarginirea eternitâtiei, câtu si esistinti'a ipostatica a „Cuventulu"i. Nu se dice: a fostu, pentru ca acestu terminu presupune unu inceputu óre-care, ci *erá*, care esprima indefinitulu.

Falsa este interpretarea cu: inainte de facerea lumei *se nascù, devenì*; despre acést'a se dice espressu prin urmator. **erá**-*la Ddieu,* adeca in insasi ddieirea, Ddieu.

Déca aru avé intielesu de *se nascù, devení,* s'aru dice *s'a facutu* (ἐγένετο), precum in Vs. 14; Evangelistulu inse, spre delaturarea ori-cârei indoeli, pune mare pondu pre *erá* (Vs. 1.) si pre *s'a facutu* (Vs. 14). Ací nu este greu de aflatu adeverulu.

Cuventulu (ὁ λόγος) *) insemnéza principiulu ddieescu in Christosu; in elu este *viéti'a* si *lumin'a,* césta din urma, dupa Vs. 9. i e cá predicatu. Christosu este: *Cuventulu Domnedieirei intrupatu* (Vs. 14). Insemnarea terminului „Cuventulu" nu este dubiósa, in traducerea rom. nici se póte analisá, cá in cea elena. Elu, dupa firea sea esprima ce-va passivu, emanatu dela cine-va.

Déca incercâmu a esplicá acestu terminu, prin ins'asi acésta evangelia cu ajutoriulu Testam. vechiu, unde 'si are radecin'a, in combinare cu Test. nou, resulta cam urmatórele:

Cuventulu pre carele 'lu propoveduesce Iis. este cuventulu lui Ddieu (3, 34. 8, 37 seq. 17, 6—8. I Ioanu 2, 14), si elu insusi e acestu „Cuventulu": Cuventulu vietiei, viéti'a (I Ioanu 1, 1. seq. asiá precum e lumin'a lumei (8, 12).

Nu este „cuventulu" pentru acea ca lu vorbesce, nici pentru ca e autoriulu cuventului, ci pentruca *cuventulu* este intr'ensulu si vorbesce din trensulu, chiaru asiá precum nu e numai autoriulu „luminei si vietiei" ci insasi lumin'a si viéti'a.

Cuventulu lui Ddieu si purtatoriulu acelui'a nu este nici de pre pamentu (3, 31) nici din tempu: Iis. Christosu a venitu din ceriu (3, 13) si a fostu mai nainte de câtu Avraamu (8, 58). — De óre-ce evangeli'a sta in raportu cu legea lui Moise cá adeverulu (implinitu) si indurarea (1, 17) si in consonantia cu Test. vechiu, carele marturisesce despre Iis. Christ. (5, 39 46.), de óre-ce spiritulu profetiloru este in Christ. in mesura nemarginita (3, 34) si spiritulu loru este spiritulu lui (I Petru 1, 11.): asiá dara cuventulu lui Ddieu in Christ. a fostu un'a cu celu din Test. vechiu, si totu acelu Ddieu, carele a vorbitu prin profetii Test. vechiu, a vorbitu si in Chrîst. (Evrei 1, 1 seqq.); ba Christ. a fostu carele s'a aretatu lui Isi'a (Ioanu 12, 24. comp. Isai'a 6, 1.). De óre-ce cuventulu lui Ddieu, carele in Test. vechiu descoperea voi'a lui Ddieu a fostu acel'asi, prin carele s'a facutu lumea (Ps. 32, 6.); de óre-ce Christ. avea in sine poterea creatória vivificatória de libertate (Ioanu 8, 31, seq. 2 Corint. 3, 17) si indepliní faptur'a spirituale (2 Corint. 5, 1. Colos. 6, 15. comp. Ioanu 3, 3 seqq.): de óre-ce elu purcese in modu creatoricu fatia cu natur'a (Ioanu 2, 1 seqq.) si avù potere preste mórte (Ioanu 10, 18. 11, 25), de óre-ce dupa mórtea sea, prin inviere s'a inaltiatu la poterea si marirea ddieésca, si la partecipare intru gubernarea lumei: — a fostu fórte naturale a i se ascrie — nu cá unui individu omenescu, ci cá unui purtademu preste putienu tempu dupa inceperea drumului, cându li se va scadea, naturalmente, sut'a la trei-dieci, sa vina sa ne céra iéra nóue credite si obligatiuni nóue.

---

*) Acestu capitlu se numesce de esegeti si. Prologulu Evangeliei — si nu fâra cuventu, pentru ca in tr'ensulu se espune pre scurtu totu cuprinsulu Evangeliei. —

*) „*Cuventulu*" intru acestu intielesu nu ócura la nici unu scriitoriu alu scripturei afara de Ioanu (vedi I. Ioanu 1, 1. 7. Apocal. 19, 13.)

Credemu ca tempulu este mai multu decâtu venitu cá sa incépa Societatea englesa si mai alesu asociatiunea romàna sa vorbésca, si sa vorbésca multu si tare, spre risipirea banueleloru dirigiate contr'a loru, de câtra societâtile austro-magiare negresitu.

Intr'unu punctu credemu ca aru trebuí sa se unésca tóta pres'a românа, remasa independenta de mreajele austro-magiare: „Nici intr'unu casu, sub nici o forma, cu nici unu feliu de conditiuni acestu drumu de feru, singurulu care mai póte remanea in dispositiunea nóstra, sa nu se dea unei societâti austro-magiare, sub ori-ce fatia s'aru aretá ea si cu ori-ce conditiuni avantagióse aru vení.“

Instructiunea adultiloru.

Ministrulu de culte si instructiune publica a indreptatu câtra inspectorii de scóle urmatórea ordinatiune circularia:

Câtu e de insemnata promovarea si desvoltarea instructiunei poporali prin scólele publice si private, atâtu de remarcabila e pentru ajungerea acestui scopu si instructiunea adultiloru.

Incercandu numai in anii mai de aprópe sa instruedi pre adulti prin invetiarea studieloru scolastece, ai esperiatu (titulatur'a), ca acestu modu de a instruá pre adulti a produsu unu resultatu ce nu corespunde nici cu munc'a ce s'a sacrificatu, dara nici cu spesele cele insemnate ce s'au chieltuitu spre scopulu acest'a; dreptu aceea trebuiá sa abdicemu pre câtu-va tempu de modulu acest'a de instructiune, a abdice inse de necessitatea instructiunei adultiloru nu este iertatu.

Unu modu mai folositoriu si probabilu mai cu succesu, pentru instructiunea adultiloru, ni se pare a fi acel'a, cá sa incepemu si sa continuâmu invetiamentulu pre acelu terenu si cu acele lucruri, cari intereséza mai de aprópe pre poporu si cari prin folosulu loru indémna spre o sirguintia mai mare si spre unu progresu constantu. De materialu alu invetiamentului in respectulu speciei ni se recomenda de sine o introducere intielépta, o indrumare sistemateca si continua in acele ocupatiuni ale poporului, pre cari le pórta acasa cu scopu de a-si procurá parale, séu instruarea in acele ocupatiuni, pre cari le cuprindemu sub numirea de *„industri'a de casa“*.

Aretandu si desfasiurandu unu modu mai ratiunalu pentru aceste ocupatiuni de casa ni se ofera multe ocasiuni bune, atâtu pentru a face mai bine cunoscutu obiectulu ce se afla sub mânile nóstre câtu si pentru a latî cunoscintie generali, déca instruirea in aceste lucruri de mâna se concrede aceloru individi, cari pre lânga cunoscinti'a practica au si desteritatea de a aplicá invetiatur'a. Pentru invetiamentulu adultiloru amu pusu dejá in lucrare in unele tienuturi ale tierei atari instruâri ocasiunali si amu de cugetu a estinde aceste treptatu preste tóte tienuturile tierei; dara fiindu ca acestu modu de instructiune trebuie sa-lu statorescu numai dupa soiurile singuratece ale industriei de casa ce suntu indatinate in tienuturile resp. si fiindu ca instruirea se póte medilocí numai prin ajutoriulu unui'a séu altui'a: asiá e de lipsa cá sa sciu despre fia-care comuna cu deplina acuratetia, ca cari suntu ocupatiunile accesorie, séu pentru acoperirea trebuintieloru casnice séu cá isvorulu de castigu.

Te provocu prin acést'a (urméza titlulu) sa iai sém'a, cari suntu ocupatiunile de casa de ori-ce soiu ce suntu indatinate intr'un'a séu alta comuna séu stabilimentu de pre terenulu jurisdictiunei ce sta sub autoritatea dtale, de esemplu se ocupa poporulu cu prelucrarea lemnului pentru instrumente, jucarii, cu sculptura pentru arta, séu cu canep'a, inulu, lân'a, cu torsur'a séu tiesatur'a lânii, cu cusaturi etc. etc. unde suntu in moda impletitur'a si tiesatur'a de nuiele, de paie, de rogojine, fasii etc. Cu ajutoriulu invetiatoriloru poporali si preotiloru, alu antistiloru comunali sa insemnezi si sa conscrii punctualu ocupatiunile aceste sub un'a séu alt'a rubrica:

1 Cu care (ramu de industria) si in ce mesura se ocupa barbatii si femeile?

2) Suntu ocupatiunile aceste de multu in usu séu a inceputu a se introduce numai in tempulu mai nou?

3) Cresce acésta ocupatiune séu scade?

4) Mai suntu afara de aceste ocupatiuni inca cu inclinare spre alte asemenea ocupatiuni si déca suntu, de ce soiu suntu acelea, cari 'si-au conditiunile de viétia si déca nu, apoi cum s'aru puté inactivá?

Culegandu conscrierile in sensulu indigitatu mai susu si semnandu pre ele numele comunei, comitatului, in care se afla, impachetandu-le sa mi le substerni neprelucrate. Sperezu, ca veti aduná si mi veti tramite câtu mai curendu si cu cea mai mare acuratetia ce se póte aceste date remarcabile ce voru serví de basa la instructiunea adultiloru.

Budapest'a 8 Iuniu 1875.

Augustinu Trefort m/p.

Sighisiór'a, 12 Iuniu 1875 st. v.

Dle redactoru! In 25 Maiu st. v. c. amu asistatu la esaminarea eleveloru si elevilorи scólei nóstre conf. gr. or. pre sem. alu doilea cu dóue clase si doi invetiatori din Ferihazu (biseric'a alba), protopresbiteratulu tractului Sighisiórei gr. or. —

Resultatulu acestui esamenu preste totu consideratu, succesà cu multiamita generala, incâtu poporulu ascultatoriu surprinsu de respunsurile cele bune ale fiiloru lui, — varsà lacremi de bucuria manifestându domniloru invetiatori Ioane Ganea si Nicolau Munteanu multiamite cordiali. —

Pâna in anulu acest'a scol. in amintit'a comuna esistá numai o sala de invetiamentu si unu invetiatoriu, — amenintiârile de scól'a comunale de inspectiunile nóue neconvenibile, agitate si puse in lucrare de fostulu si acum suspendatulu jude com. precum amu aretatu in nru 67, — 1874 dto 21 Aug., au datu crestiniloru nostri ansa de a se mai ingrigí inca de a dou'a sala de invetiamentu si de unu alu doilea invetiatoriu, — nepotendu-si astfeliu nici cu puterea gendarmiloru ajunge scopulu cu scól'a com. agitatorele celu mare si reutaciosu, — elu vrendu a sapá gróp'a poporului din Ferihazu, a picatu insusi in ea. — Onóre bine simtitoriloru nostri crestini din Ferihazu si conducatoriloru lui celoru adeverati, — imbarbatare deci fratiloru si pre venitoriu! —

A trei'a dî de s. Rusalie amu asistatu asemenea la esamenulu din Heturu protopresbiteratulu Sighisiórei, sporiulu facutu au fostu preste totu luatu, indestulitoriu, — tenerimea adulta instruata si condusa de parochulu locale au seceratu multa laula cu respunsurile din studiulu religiunei, cetire, computare si cu deosebire in cantârile s. liturgii, incâtu merita imitatiune generala. —

Pré on. d-le Redactore! credu a nu ve molestá si cu acésta ocasiune, — cându vinu a ve rogá cá sa binevoiti a dá locu in pretiuitulu dîariu „Teleg. Rom.“ ce redigeti acestoru comunicatiuni scolarie imbucuratórie, de óre-ce, esistinti'a, prosperarea si avantagiulu nostru depinde pré multu dela bun'a organisare a scóleloru nóstre parochiali, dela punerea unui fondamentu siguru, — prosperându astfeliu graduatim — si nu momentanu la academii de drepturi (la coperisiu si fundamentulu lipsesce!!) cestiunea cea multu discutata in anii precedenti de inteliginti'a nóstra. —

Scólele nóstre paroch. elementarie capitale, sa fia spriginite si aduse in ordine, si ajungendu acést'a, poporulu nostru din dî in dî va devení in placut'a si dorit'a positiune a puté pretiuí invetiamentulu, si in fine si alte institute mai inalte de invetiamentu, — de atunci amu fi ajunsu la limanulu doririloru, — imbarbatare dara la continuarea operei mari scolastece, carea cu bratiu voinicescu si cu spiritu romanescu a desfundat'o fericitulu in

---

toriu alu cuventului lui Ddieu si Messi'a, prémaritu — partecipare la crearea sustienerea si guvernarea lumei (Ioanu 1, 3. 4. Evrei 1, 2. Colos. 1, 16).

Cu acestea ide'a „cuventului“, dupa cuprinsulu seu aru fi construatu din Ioanu si Test. nou. I lipsesce inse form'a.

Este evidentu ca „cuventulu“ e mai multu cá unu ce rostitu de Ddieu séu cá unu productu alu lui Ddieu. elu este una *substantia*, carea a fostu si este la Ddieu.

Chiaru si in Test. vechiu este cuventulu lui Ddieu cá unu ce abstractu, cu insusiri ddieesci (Ps. 32, 4. 6. 118, 89. 107. 106, 20. 147, 4. 7. Isai'a 40, 8. 55, 11.), si de óre-ce Ddieu s'a descoperitu prin *vorbire (cuventu)* la facerea lumei (1 Moise 1, 3. 6. 9 11. 14. 20. 24.) prin Moise si profeti: asiá din acésta descoperire propria s'a inchipuitu cá „cuventulu“ (ὁ λόγος).

Notiunea „cuventulu“ *si* are asiá dara basa atâtu in Test. vechiu câtu si in celu nou. „Cuventulu“ s'a numitu de acea ipostatulu ddieirei *in*trupatu, pentruca prin cuventu (ebr. — memrá = cuventu) s'a facutu tóta lumea. — In Test. vechiu, acésta idea o aflâmu in multe locuri descrisa si prin „intielepciunea“ lui Ddieu, si nu chiaru fâra temeiu, pentru ca ea (intielepciunea) este totu odata si cuventulu lui Ddieu, si elu si-a descoperitu cá creatoriu afara de atotu poternici'a sea (Ps. 32, 9.) cu deosebire intielepciunea sea, cá legislatoru: „Inceputulu intielepciunei e fric'a Domnului.“ —

Intielepciunea, cá personificata se aréta la esemplele lui Solom. 8, 22 seq. Ací ea, prototipulu intielepciunei omenesci, a fostu cea de antâi'a din fapturile lui Ddieu, si cá impreuna lucratória la crearea lumei. Ea e mai multu cá o insusire a lui Ddieu, cu ajutoriulu câtei'a a facutu Ddieu lumea: ea este insusi tipulu propriu alu lui Ddieu — Ddieu insusi, carele la crearea lumei si stà siesi fatia in fatia: ea a fostu desfetarea lui diu'a si nóptea, fiindu inaintea lui totu-déun'a.

Acestu conceptu inse se pare a nu se aretá destulu de chiaru din fantasi'a poetica — déca ni este iertata espressiunea. Mai vioiu, mai indrasnetiu depinsa aflâmu intielepciunea personificata la Iis. Sir. c. 24. „Eu“, dice intielepciunea, „din gur'a celui préinaltu amu esitu, si cá negur'a amu acoperitu pamentulu (vs. 3.) mai nainte de vécu, intru inceputu me-a ziditu pre mine (Vs. 10). Caracteristica este versiunea idei, cá: ea, carea cuprinde ceriulu si pamentulu, si-'si are odichn'a intre popóre (Vs. 5. 6.) in Israilu — si ia locuintia si mostenire, se inradecinéza, cresce, infloresce si aduce frupte (Vs. 9—20) si totu odata intrupata in cartea legaturei (legei) lui Moise (Vs. 25). Apoi adauge: celu dintâiu nu o a cunoscutu de seversitu, si celu de pre urma nu o va strabate pre ea (vs. 29.)

Aceste citate ne presentéza intielepciunea per eminentiam cá descoperire a lui Ddieu — aprópe de „cuventulu“ nostru. Cu tóte acestea inca nu se aréta apriatu cugetata cá fiintia séu persóna.

Si acésta, postulatulu ultimu, inca ni-lu presentéza Test. vechiu. La intielepciunea lui Solomonu aflâmu intielepciunea cá fiintia bine marcata. „Ea (intielepciunea) este aburulu poterei lui Ddieu, si curgere limpede a marirei celui atotu puternicu, stralucirea luminei celei vecinice, si oglinda curata a lucrârei lui Ddieu si chipulu bunatâtiei lui, ea este (numai) un'a si tóte le póte, si intru sine remanendu tóte le innoesce (7, 25—27.) Intrens'a — ea insasi — este duchu de intielegere, santu, curatu, subtire, stralucitu, neschimbatu, — luminatu, fâra de patima — de binefacatoriu, iubitoriu de ómeni, adeveratu, statornicu, fâra de frica, atotu puternicu, atotu sciutoriu, carele strabate prin tóte duchurile cele intielegatórie, curate si fórte subtiri, ea petrunde prin tóte pentru curati'a sea (7, 22—24). Ea ajunge dela margini pâna la margini, cu taria, si intogmesce tóte cu folosu (8, 1). Ea sta aprópe este posesorulu tronului lui Ddieu (9, 4). (Vedi asemenea 9, 9).

Precum vedemu dara, ide'a terminului „cuventulu“ se afla destulu de bine precisata in testamentulu vechiu prin „intielepciune.“

Testamentulu vechiu dara, se vede a fi fostu câmpulu in carele evangelistulu si-a pascutu ochii spiritului seu spre a dá lumei unu conceptu intr'unu terminu *„cuventulu“*, carele se cuprinda in sine pre Ddieu omulu, a cârui viétia omenésca si doctrine le-a patrunsu si cunoscutu mai bine de câtu colegii sei, fiindu celu mai intimu alu lui Iisusu.

Terminulu acest'a *„cuventulu“*, cuprinde in sine tóta sânt'a scriptura, pre Ddieu insusi, *si cuventulu erá la Ddieu.* Déca cuventulu erá Ddieu (constructiunea urmatória) cum se esplica, *ca erá la Ddieu*? s'aru parea unu nou sensu: Ddieu erá la Ddieu. — Este dîsu Ddieu in locu de Ddieire! Acésta constructiune aréta comunitatea intima eterna cu Ddieu Tatalu: unitatea in ddieire, si totusi deosebirea ipostatica (compar. esemple l. Solom. 8, 30. Intiel. Solom. 9, 4.)

si Ddieu erá cuventulu. (Subjectu: cuventulu; predicatu: Ddieu:) (compar. 4, 24: duchu este Ddieu). Pondulu jace pre predicatu, carele este pusu la inceputu parte spre a dá mai mare pondu espresiunei, parte spre evitarea neintielesului, si parte dupa natur'a versuriloru din acésta sectiune, spre a incepe cu acelu cuventu, cu carele s'a terminatu constructiunea premergatória. In contr'a constructiunei intórse (cuventulu erá Ddieu) vorbesce insasi ratiunea, câci in atare casu s'aru sterge deosebirea intre cuventulu si Ddieu, si acel'a (cuventulu) s'aru intipuí numai cá o insusire a acestui'a (Dd). Sub Ddieu, in acésta constructiune, nu este a se intielege unu Ddieu ci Ddieu cá ipostatu, cá fatia din ddieire. Putiena cugetare seriósa si intielegemu usioru.*)

Vs. 2. Evangelistulu s'a aprofundatu in adencimea ddieirei, si in trei constructiuni paralele, cu o tripla repetire a subiectului ne aréta fiinti'a si esenti'a „cuventului.“

(Va urmá)

---

*) Spre inlesnirea intielesului, sa ne servimu cu unu esemplu: Solomonu si intielepciunea lui. Dupa espresiunea evangelistului amu dîce: Pre tempulu Imperatiloru primi jidovesci, erá intielepciunea (analogu cu: Intru inceputu erá cuventulu), iéra intielepciunea erá la Solomonu) (analogu cu: Si cuventulu erá la Ddieu), si intieleptu (intielepciunea insasi) erá Solomonu (analogu ca: Si Domnedieu erá cuventulu).

domnulu rapausatu marele nostru archipastoriu Andreiu, — aicea fric'a nu are locu, — sfial'a diace mórta calcata la pamentu, — provedinti'a divina vigiléza asupr'a nóstra, — deci fâra intârdiere inainte!! — D M.

Varietâti.

⁂ (*Inmormentarea dlui Georgiu Grabovschi*), care a reposatu Dumineca nóptea spre Luni (8/20 Iuniu) dupa cum amu anunciatu in nrulu trecutu, s'a seversitu Marti dupa am. la 5 óre. Au participatu o multime de publicu la inmormentarea acestui barbatu, care s'a distinsu prin virtuti cetatienesci si patriotece, prin o rigurósa onestitate si punctuale implinire a datorintieloru sele. *Elu a impreunatu in sine tóte virtutile.* Faptele sele umanitarie si nobile i-a cuceritu stim'a tuturoru concetatieniloru sei. Lânga cosciugulu seu erá representate tóte clasele poporatiunei din Budapest'a si fiacare gelea adencu perderea distinsului barbatu. Statulu judecatorescu din tóte sferele, dignitarii si oficialii mai inalti ai municipiului, statulu comerciantiloru si representantii instituteloru comerciali si de bani, cetatienimea, in genere tóte clasele poporatiunei acursera pentru a dá demnului barbatu onórea de pre urma. Intrepris'a pompei funebrale au arangiatu o inmormentare stralucita si biseric'a gr. or. la care a apartienutu eternisatulu, desvoltà pomp'a indatinata la atari ocasiuni. Archimandritulu grecu din capitala cu o asistintia numerósa de preoti binecuventà remasitiele demnului defunctu. Cosciugulu lui Grabovschi erá acoperitu de flori asiá incâtu abiá se poté vede ce-va. „P. Ll.“ dela care imprumutâmu scirea acést'a, adauge: Este unu lucru hotaritu, ca nu s'a vediutu vre odata in Budapest'a pre unu cosciugu asiá flori stralucite. Dupa carulu funebralu de gala cu siese cai, care ducea remasitiele pamentesci ale defunctului, urmà unu siru lungu de echipagie si trasuri cu rudeniele defunctului si cu alti condolenti. Si preotimea merse in trasuri câtra cintirimu, unde remasitiele pamentesci ale adormitului binecuventandu-se a dóu'a óra se astrucara spre eterna odichna. Fia-i tierân'a usióra sí memori'a binecuventata!

⁂ (*Procesulu contelui Arnim*) s'a decisu in dilele trecute si in a dóu'a instantia. *Tribunalulu cameralu* a condemnatu pre nefericitulu conte la arestu de 9 luni computandu-se aici si arestulu de 1 luna de pre tempulu investigatiunei. Dupa cum se scie, instanti'a prima lu condemnase numai la unu arestu de 3 luni. Amara sentintia!

⁂ (*Neintielegere*). Unu episcopu polonesu erá la santulu Parinte (in Rom'a) la audientia si ingenunchiandu, i cerù binecuventarea. Piu IX implinì rogarea si poruncì episcopului sa se radice, dara fiindu ca eppulu erá omu fórte micu, ponteficele parendui-se ca episcopulu totu mai ingenunchia lu provocà de nou sa se radice si sa ocupe locu. Acum numai intielese eppulu caus'au erorei si dîse „Beatissime Pater, Ipse fecit nos, et non ipsi nos.“ (Présante Parinte, Domnulu ne-au creatu si nu noi pre noi insine.)

⁂ (*Cea mai avuta mirésa*) Abiá va fi fostu in acestu anu mirésa mai avuta in tóta Europ'a cá d-siór'a Mari'a Say, astadi soci'a ducelui Amadeu Broglie, cârui'a i aduse zestre de 700,000 franci venitu anuale si castelulu de Chaumont (in Franci'a) cumperatu cu 1,800,000 franci, din economiele ce domnisiór'a facea nepotendu spesá atât'a amaru de bani. Mirés'a nu numai ca e tenera, de 19 ani, ci este si frumósa si cu multu spiritu, cu tóte ca, cu averea ei de 14 milióne, poté bine sa fia si uritica si prostutia. Din trei petitori, ea alese pre ducele de Broglie, care afara de numele ce pórta, este unulu din cei mai eminenti si amabili oficieri ai statului majoru din Franci'a si june de 25 ani.

⁂ (*Poporatiunea ceho-slavica a Vienei*) se urca la 140,000 suflete, nesocotindu-se aci si numerulu slaviloru cari locuescu in satele din giurulu Vienei. — Cine aru crede ca unu numeru atâtu de considerabile de ceho-slavi sa nu aiba nici macaru o scóla séu o biserica, unde limb'a institutiunei, respectivu a cultului divinu sa fia cea slavica. Ceho-slavii inca numai acum se desceptara a staruí la archieppulu de Vien'a pentru o biserica ceho-slavica.

⁂ (*Bilanci'a comerciale austro-ung.*) pre triluniulu Ian. Martiu, a. c. aréta importu: 174,418,280 fl. (in tempulu coresp. an. tr. 181,016,695 fl.) Esportu: 146.081,739 fl. (in an. tr. numai 126.028.106 fl.) Deci esportulu au crescutu cu 20 milióne.

Raportu comerciale.

Sabiiu 25 Iuniu n. Grâu 3 fl. 60 xr. frumosu, 3 fl. 33 xr. mestecatu, 3 fl. 7 xr. cualit. infer.; secar'a 2 fl. 13 xr. pâna 2 fl. 87; orzu 2 fl. 67; ovesu 1 fl. 67 pâna 1 fl. 40 xr.; cucuruzu (porumbu) 2 fl. 60 xr.; cartofi 1 fl. 7 xr. galét'a austriaca.

Cânep'a — fl. maj'a.

Lintea 7 fl 33 xr.; mazarea 5 fl. 33 xr., Fasolea 6 fl. — xr.

Fenu legatu — fl. 85, nelegatu — fl. 80 xr., paie lungi 60 xr., scurte 50 xr, maj'a.

Lemne de focu 8—9 fl. stang. austr.

Carnea de vita 16—20 cr. p., de porcu 20—24 xr. Unsórea 79 xr. pâna la 1 fl. — cup'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Iuniu 1875.

Metalicele 5%	70	15
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	95
Imprumutulu de statu din 1860	112	—
Actiuni de banca	957	—
Actiuni de creditu	217	50
London	111	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	50
„ „ „ Temisiorene	79	75
„ „ „ Ardelenesci	79	25
„ „ „ Croato-slavone	85	75
Argintu	101	[illegible]0
Galbinu	5	25
Napoleonu d'auru (poli)	8	87

Nr. prot. 102/1875.

Concursu,

Pentru ocuparea statiunei de alu doilea parochu in comun'a Topârcea, scaunulu Mercurei, se deschide concursu pâna la 30 Iuniu a. c. st. v. —

Doritorii de a ocupá acésta statiune de a 3-a clasa sa binevoiésca a-si adresá cererile dloru, — instruite conformu statutului organicu si conclu-seloru sinodului archidiecesanu din an. 1873, subsemnatului oficiu ppresbiteralu pâna la terminulu indicatu.

Dotatiunea acestei statiuni e:

I. Folosirea a 11 jug. 297° □ pamentu parte aratoriu parte fenatiu.

II. Accidentiile stolari regulate dupa 205 familíi; — cari tóte computate dau o suma de preste 400 fl. v. a.

Mercurea in 29 Maiu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu concerninte.
Oficiulu ppresbiteralu gr.
or. alu Mercurei.

I. Drocu,
adm. prot.

(2—3)

☞ Neincungiuratu de lipsa la economi'a de vite ☜

Pravuri de Transilvani'a pentru cai si vite cornute.

Pregatite din celea mai aprobate medilóce de casa, corespundietérie relatiuniloru nóstre economice si pusetiunei tierei nóstre, cari atâtu cá medilocu de cura, câtu si cá medilocu preservativu nu aru trebuí sa lipsésca la nici unu economu adeveratu.

Pentru cai:

Contr'a ciumei, sioreceiloru si altoru bóle periculóse, precum: caturhoe'a organeloru de respiratiune, catarhoe'a de stomachu, nemistuire, colica, tusa, marasma (Abmagerung) preste totu, contr'a celoru mai decidietórie bóle; mai departe servescu pravurile acestea la calu spre crescerea frumósa si-'lu sustienu sanetosu si infocatu.

Pentru vite cornute:

Contr'a deosebiteloru aprinderi si alte bóle, precum: flatu lentia si colica, mai departe la vaci, déca dau lapte putienu si slabu, contr'a marasmei (Abmagerung), contr'a apetitutului perdutu si cu deosebire la vitele de ingrasiatu.

1 Pac. à 1/4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1/2 Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru oi.

Unu obiectu neaparatu de lipsa in economi'a rationale de oi, preparatu din cele mai aprobate si practice mediloce de casa, celu mai bunu medilocu de cura si preservativu contr'a bóleloru epidemice, cari domnescu mai adeseori, precum: Genuriu vermele de plamana (Lungenwurm), calbéza, clorose'a (Anaemie Bleichsucht), tusa; diarhoea, bubatu (versatu) mai departe restitue apetitulu perdutu si vindeca tóte bólele de stomachu si a organeloru din launtru s. a. m.

1 Pac. à 1/4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1/2 Cilo 60 cr. v. a.

Pravuri de Transilvani'a pentru rimatori.

Celu mai aprobatu medilocu de cura pentru rimatori. Curéza diarhoe'a, colic'a, branc'a, precum si feliuritele aprinderi. — E de mare folosu si pentru rimatorii de ingrasiatu fiindu ca face apetitu si totu-odata si ingrasia.

1 Pac. à 1/4 Cilo 30 cr. v. a.
1 Pac. à 1/2 Cilo 60 cr. v. a.

Depositulu principalu de espiditiune la ALBERTU VACHSMANN, apotecariu in *Borgo-Prundu.* (Transilvani'a) mai departe in depositu: in Sidisióra la I. B. Misselbacher et fii, in Clusiu la Carolu Hutflesz, in Muresiu-Osiorheiu la Mat Bucher, si in Bistritia la G. M. Textorisu. (2—3)

Comunicatiunea pre càlile ferate unguresci.

Calea fer. i. r. priv. a statului.

Trenuri accelerate Vien'a-Pest'a.

Vien'a, pléca	3.15 a. m.	Dupa m. la 11.— sér'a
Pest'a, sosesce	10.03 „	„ 6.35 dem.

Pest'a-Vien'a.

Pest'a, pléca	7.50 dem.	2.25 d. m.
Vien'a sosesce	2.12 d. m.	9. 29 sér'a.

Trenuri accelerate sub statiunea vapóreloru accelerate.

Vien'a—Baziasiu.		*Baziasiu—Vien'a.*	
Luni si Vineri		Luni si Vineri.	
Vien'a, pléca	3.15 n. m.	Baziasiu pléca	6.05 sér'a
Bpest'a „	10.30 sér'a	Temisiór'a „	10.07 „
Czegléd „	12.02 dem.	Szegedin „	1.41 dem.
Segedinu „	2.47 „	Czegléd „	4.36 „
Temisiór'a „	5.19 „	Bpest'a „	7.50 „
Baziasiu, soses.	8.46 „	Vien'a sosesce	2.12 d. m.

Trenuri de persóne Vien'a—Baziasiu.

Vien'a	plec.	8.45 dem.	8.20 sér'a.
Pojonu	„	11.13 „	11.08 „
Érsek-Ujvár	„	2.21 „	2.14 „
Pest'a	sosesce	5.56 „	6.08 „
Pest'a	pléca	6.57 sér'a	7.05 „
Czegléd	„	9.33 „	9.35 „
Szegedinu	„	1.31 nóptea	1.41 „
Temisiór'a	„	9.15 „	5.30 „
Baziasiu	sosesce	8.46 demin.	10.29 sér'a.

Baziasiu—Vien'a.

Baziasiu	pléca	6.05 sér'a	3.30 demin.
Temisiór'a	„	10.38 „	9.17 „
Szegedinu	„	1.57 nóptea	1.16 d. m.
Czegléd	„	5.49 dem.	5.23 „
Pest'a	sosesce	8.12 „	7.49 „
Pest'a	pléca	9.15 „	9.25 sér'a
Érsek-Ujvár	„	1.21 d. m.	1.11 nóptea
Pojonu	„	4.23 „	4.20 dem.
Vien'a	sosesce	6.09 sér'a	6.03 „

Trenuri directe cal. fer. de Tis'a.

Pest'a—Czegléd			*Pect'a—Czegléd.*		
Pest'a, pl. 6.28	sos. 7.30	d.	Czegléd pl.	8.19 d.	6.40 s.
Czegléd s. 8.33	„ 9.48	„	Pest'a sos.	10.45 „	8.31 „

Trenuri mestecate.

Vien'a—Pojonu.			*Pojonu—Vien'a.*		
Vien'a	pléca	4.30 d. m.	Pojonu	pléca	7.30
Pojonu	sos.	7.02 sér'a	Vien'a	sos.	9.06

Calea ferata de Tis'a.

Pest'a—Casiovi'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.16 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. n.	9.18 „	
Szolnok	„	11.22 „	10.26 nóptea	6.16 dem.
P.-Ladány	„	2.— d. m.	1.52 „	11.36 a. m.
Debretienu	„	3.51 „	3.30 dem.	sos. 2.20 d. m.
Miskolcz	„	11.51 sér'a	1.50 d. m.	pl. 8.— dem.
Casiovi'a	sos.	11.51 nóptea	6.— sér'a	„ 11.43 a. m.

Casiovi'a—Pest'a.

Casiovi'a	pléca	5.— dem.	9.20 a. m.	6.01 sér'a
Miscoltiu	„	7.42 „	1.41 d. m.	sos. 9.34 „
Debretienu	„	12.23 d. m.	10.12 nópt.	pl. 3.25 d. m.
P. Ladány	„	2.24 „	11.22 „	„ 6.25 1
Solnocu	„	4.54 „	4.40 dem.	„ 12.14 „
Czegléd	„	5.49 „	5.49 „	sos. 1.49 „
Pest'a	sos.	8.31 sér'a	8.45 „	

Pest'a—Aradu—Temisiór'a.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.26 sér'a	
Czegléd	„	10.18 a. m.	9.08 „	6.60 dem.
Solnocu	„	11.12 „	10.15 „	8.34 „
Ciab'a	„	2.01 d. m.	2.55 dem.	4.16 d. m.
Aradu	„	3.51 „	6.— „	s. 7.33 sér'a
Temisiór'a	sosesce	5.40 „	8.36 „	

Temisiór'a—Aradu—Pest'a.

Temisiór'a	pléca	10.37 a. m.	6.20 d. m.	
Aradu	„	12.36 d. m.	9.16 sér.	6.20 dem. r.
Ciab'a	„	2.10 „	11.42 nóp.	10.42 a. m.
Solnocu	„	4.54 „	4.24 dem.	5.34 d. m.
Czegléd	„	5.39 „	5.59 „	6.39 sér'a
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.05 „	

Pest'a—Oradea-mare.

Pest'a	pléca	7.30 dem.	6.26 sér'a
P.-Ladány	„	2.35 d. m.	2.10 nóptea
Oradea-mare	sos.	4.47 „	5.21 demin.

Oradea-mare—Pest'a.

Oradea-mare	pléca	11.22 a. m.	9.— sér'a
P.-Ladány	„	1.23 d. m.	11.45 nóptea
Pest'a	sosesce	8.31 sér'a	8.45 demin.

Calea ferata I. transilvana.

Aradu—Alb'a-Iuli'a.

Aradu	pléca	4.16 d. m.	6.20 deminéti'a
Semeri'a (Piski)		12.18 nóptea	2.06 d. m.
Alb'a-Iuli'a	sosesce	2.55 „	4.01 „

Alb'a-Iuli'a—Aradu.

Alb'a-Iuli'a	pléca	12.53 nóptee	10.— a. m.
Semeri'a	„	3.48 „	12.48 d. m.
Aradu	„	5.46 dem.	8.02 „

Semeri'a—Petrosieni.		**Petrosieni—Semeri'a.**	
Semeri'a pléca	2.55 d. m.	Petrosieni pl.	7.10 dem.
Petrosieni sos.	7.12 „	Semeri'a sos.	11.52 a. m.

Calea ferata Nord-Ostica.

Debretienu—M.-Sziget.

Debretienu	pléca	4.12 d. m.	4.— nóptea
Satu-mare	sosesce	9.33 sér'a	8.08 demin.
Királyháza	„	12.31 nópt.	10 03 a. m.
M.-Sziget	„	5.26 dm.	1.48 d. m.

M.-Sziget—Debretienu.

M.-Sziget	pléca.	8.34 sér'a	11.31 a. m.
Satu-mare	sos.	5.45 dem.	4.33 d. m.
Debretienu	„	11.50 a. m.	9.07 sér'a

Calea ferata ung. resariténa.

Oradea-mare—Brasiovu.

Oradea-mare	pl.	5.07 d. m.	6.18 dem.	
Clusiu	„	11.21 sér. s.	3.08 d. m. pl.	8.45 dem.
Cocérdea	„	2.54 nóptea	„	1.31 d. m.
Teusiu	„	4.26 „	„	4.30 „
Blasiu	„	5.21 „	„	6.05 „
Mediasiu	„	7.01 „	„	11.21 nóp.
Sighisiór'a	„	8.26 „	„	6.10 de..
Brasiovu	„	1.30 d. m.		

Brasiovu—Oradea-mare.

Brasiovu	pléca	2.10 d. m.	7.30 sér'a	
Sighisiór'a	„	7.15 sér'a	8.03 „	
Mediasiu	„	8.38 „	5.23 dem.	
Blasiu	„	10.20 nóptea	7.54 „	
Teiusiu	„	10.36 „	9.60 „	
Cocérdea	„	1.12 „	12.42 d. m.	
Clusiu	„	4.45 d. sis.	4.40 „	pl. 12.30 d. m.
Oradea-mare	sos.	10.55 a. m.		sos. 8.32 sér'a

Cocérdea—M.-Osiorheiu.

Cocérdea pl.	3.20 dem.	M.-Osiorheiu pl.	10.05 sér'a
M.-Osiorheiu sos.	5.45 „	Cocérdea sosesce	12.26 nóp.

Copsi'a—Sabiiu.

Copsi'a	pléca	6.55 dem.	9.40 sér'a
Sabiiu	sosesce	9.05 a. m.	11.40 nóptea

Sabiiu—Copsi'a (Kiskapus).

Sabiiu	pléca	6.40 r. m.	3.40 demin.
Copsí'a	sos.	7.50 sér'a	6.35 „

Alb'a-Iuli'a—Teusiu.

A.-Iuli'a	pléca	10.10 sér'a	1.25 nóptea	8.— dem.
Teiusiu	sos.	10,50 „	8.49 „	8.49 „

Teiusiu—Alb'a-Iuli'a.

Teiusiu	pléca	9.05 a. m.	4.10 d. m.	11.46 nópt.
A.-Iuli'a	sos.	9.45 „	4.50 „	12.26 de am.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 48. ANULU XXIII.

Sabiiu in 19 Iuniu (1 Iuliu) 1875.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre $^1/_2$ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Vien'a 22/6 1875.

Dle Redactoru! Relativu la corespundinti'a publicata in diuariulu, ce redigeti, Nr. 44 din 5/17 Iuniu, — venimu a dá urmatoriulu respunsu, pre care subscrisu fiindu — sperâmu, ca lu veti publicá, dupa cum a-ti binevoitu a publicá acea corespundintia anonima. —

Ce atinge corespundinti'a *anonima* sub firm'a de „unu studentu românu din Vien'a“, prin care se incérca a se detrage din valórea telegramei adresata conferintiei natiunale din Sabiiu din 23 Maiu a. c. — sustienendu-se ca acea telegrama aru fi fostu tramisa numai de „vr'o câti-va technici si medicinisti din Transilvani'a“, — subscrisii, in urm'a imputernicirei ce avemu, — venimu a dechiará, ca suntemu in positiune de a documentá contrariulu si prin urmare ca acelei telegrame cu totu dreptulu i s'a datu subscrierea de „studentii români din Vien'a.“ — Inse acést'a numai atunci ne simtimu obligati a o face, — cându vomu scí ca *anonimulu este studentu românu din Vien'a*, — câci noi dupa cum cunóscemu caracterulu si onorabilitatea studentiloru vienesi, — *tare dubitâmu*, ca acelu anonimu aru fi unulu din medilloculu nostru, — séu déca totusi s'aru aflá vre-unu atare individu intre studentii din Vien'a, — atunci déca este omu de onóre si consciu despre asertiunile sele, — asteptâmu ca va esí cu numele intregu la lumina, si-'si va aperá cu vizirulu deschisu dreptulu ce si-lu tiene atacatu.

La din contra privimu intréga acea corespundintia anonima de o *manevra tendentiósa si reutaciósa.**)

Dr. I. Popu,
din Bucerdea Vinósa sub pól'a muntiloru apuseni in Transilvani'a.

Med. Dr. I. *Hosanu*, din Sioimosiu in Ungari'a.

N. *Fagarasianu*, stud. tech. din Dragusiu Tranni'a.

---

*) Puteti fi incredintiati ca anonimulu este *studentu românu in Vien'a* si pre câtu lu cunóscemu demnu de tóta credinti'a, asiá incâtu nici acum nu ne vedemu motivati a crede contrariulu dela cele ce a scrisu R.

Regele Saxoniei, Albertu este alesu rectoru magnificentissimus pre viétia a Universitâtiei din Lipsi'a. — Acést'a s'a facutu in 18 ale cur. de câtra senatulu universitâtiei. Ce e dreptu ca in dilele prime ale cur. regele a petrecutu ací mai multe dile, si a asistatu la prelegerile mai multoru profesori. — La 22 actualulu rectoru Dr. Baur si decanii celoru patru facultâti i-au inmanuatu diplom'a in palatulu din Pilnitz. — Rectorulu de pâna ací, va purtá titlulu de prorectoru. —

Óre cum se potrivesce: Rectoru catolicu si universitate protestanta?

Asupr'a sgomotului despre o aliantia anglo-rusa, eata ce cetimu in l'Italie:

„Ori-ce s'aru dice, lig'a celoru trei imperati subsista inca, ceea ce este destulu de naturalu, câci ea nu s'aru puté rupe decâtu printr'unu adeveratu conflictu. Cele trei imperii suntu legate printr'o solidaritate care depinde mai putienu de vointi'a siefiloru loru decâtu de necesitatea situatiunei loru, precum si de situatiunea generala. Pre câtu tempu lig'a va subsiste, nici o lovitura de tunu nu se va trage in Europ'a.

Rusi'a póte fâra indoiéla a intretiné relatiuni din cele mai escelente cu Engliter'a; se póte chiaru cá asupr'a cutârei'a séu cutârei'a cestiuni, sa mérga in mai buna intielegere cu cabinetulu din Londr'a decâtu cu celu din Vien'a séu din Berlinu. Dara trebuie o dispositiune singulara pentru visurile cele mai fantastice spre a supune-o liga anglo-rusa in loculu unei lige germano-austriaco-rusa. Intreit'a aliantia nu va fi sfarimata asiá de in graba, si guvernele cari aru regulá politic'a loru esterióra in vederea acestei eventualitâti s'aru espune cu totulu la o aspra desteptare.

Este bine cá se strigâmu acést'a tare, pentru ca vedemu ivindu-se de pre acum ipotese si sperantie intemeiate asupr'a acestei perspective insielatóre. Póte ca e unu avertismentu, venitu la tempu; fia cá elu sa nu fia cu totulu zadarnicu.“

Cetimu in „*Le Nord*“ dela 13 Iunie:

„Trebuie sa recunóscemu ca de câtu-va tempu guvernulu turcescu arata dispusetiuni conciliatóre. Elu avù ocasiunea cá s'o probeze intr'unu incidentu de curendu care se afla in legatura cu etern'a revendicare a prerogativeloru sele de suzeranitate. Erá vorb'a de asta-data de o moneta serba de argintu ce circulá in Bosni'a si in Erzegovin'a. Guvernulu Sultanului fiindu incunosciintiatu despre acestu faptu de guvernorulu de Seraievo, se misca de ocamdata de acestu faptu, pre care 'lu considera cá o infractiune la drepturile sele. Ceea ce e curiosu, este ca invoca contr'a Serbiei esemplulu Romaniei care crediendu ca trebuie sa bata moneta de argintu, acum câti-va ani, intrase in negotiâri, e adeveratu, cu inalt'a-Pórta, inse negligiase de a indepliní conditiunile ce acést'a pusese pentru adesiunea ei, intre altele punerea cifrei Inaltimei Sele cá semnu alu vasalitâtii pre fiacare din piesele numerarului. Invocarea acestui precedentu, care póte fi proba si pentru si contr'a drepturiloru de suzeranitate ale Portii, arata ca opositiunea acestei'a este de natura curatu formalista si ca, in urm'a unei usióre concesiuni, ea va cedá bucurosu in fondulu afacerii actuale. Este probabilu ca guvernulu serbescu se va intielege cu ea cerându la Constantinopole autorisatiunea de a face sa circule nóu'a moneta in provinciele turcesci Bosni'a si Erzegovin'a si acésta cerere va fi de ajunsu in ochii ministriloru Sultanului spre a salvá principiulu si a se inchide incidentulu, cu atâtu mai multu ca ei intielegu ca tocmai acum cândù scapa de cris'a parlamentara prin care trecù Serbi'a, aru fi o nedibacia a se creá dificultâti ministeriului relativamente conservatoriu care se afla in capulu afaceriloru la Belgradu.“

In camer'a dela Versailles a fostu discusiune mare asupr'a sistemului de invetiamentu superioru si dreptului de a conferí diplome séu grade universitare. Dóue idei erau in lupta: libertatea invetiamentului superioru cu dreptulu pentru societâti particulare de a conferí grade universitare. Libertatea invetiamentului superioru erá sustienuta mai alesu de partid'a clericale, de óre-ce clericii si jesuitii au medilóce insemnate spre a fundá universitâti si a pune mân'a pre educatiunea tinerimei. Cei ce sustienéu monopolulu statului de a avé singuru universitâti a fostu sustienutu de republicanii liberali si luminati cá d. Iules Simon; — si cu tóte acestea resultatulu votului a fostu cederea partisaniloru monopolului statului prin respingerea cu 46 voturi de majoritate a amendamentului dlui Ferry, care sustiené a se mentiené statu quo in sistemulu invetiamentului universitaru.

Acum remane a se specificá prin lege modulu participârei facultâtiloru libere la dreptulu de a conferí diplome.

Gorciacoff si Bismark.

Cei doi cancelari, principele Gorcoff si principele Bismark, pre cari intrevederea recenta a tiarului Russiei si a imperatorului Germaniei dela Berlinu i-a facutu din nou a se intalní si a conferá, suntu negresitu figurele cele mai remarcabile a politicei europene; dara, de-si numele loru ocupa unu locu mare in lume, incidentele principale ce au semnalatu carier'a loru si fasele diverse ce au traversatu suntu in genere putienu cunoscute la noi. Unu studiu remarcabilu pre care dlu Julianu Klaczko lu publicà in „Revue de Deux-Mondes“ indeplinesce acésta lacuna. Lu dâmu ací in resumatu:

I.

Principele Gorciacoff.

Esîtu dintr'o familia care dela 1200 numera sânti in biseric'a ortodocsa, dara care nu se radica definitivu decâtu la midiloculu secolului din urma prin casatori'a principelui Ivanu cu fiic'a bogatului si infricosiatului Suvarof, Alessandru Mihailovici Gorciacoff viitoriulu cancelariu, se nascù la 1798 si fu crescutu in liceulu Tiarkoe-Selo, fundatu de Caterin'a II cá casa modelu de educatiune pentru junimea aristocrateca a imperiului. Acolo se tratau destulu de usioru studiele serióse, si cu tóte aceste junele Alessandru gasí mijloculu de a esí invetiatu, latinistu bunu si posedându cu o finetia alésa tóte nuanciele limbei francese. Elu datoriá acést'a mai cu séma profesorelui de literatura straina, D. Bondry care sub acestu nume imprumutatu ascundea pre acelu de Marat.

Amicu si condiscipulu alu poetului Puschin, pre care nu-lu parasí in disgrati'a sea, se vediù numitu in versurile sele fiiulu iubitu alu fortunei. Inse acést'a venì incetu. Intrandu de tempuriu in ministeriulu afaceriloru straine, atasiatu la suit'a dlui de Nesselrode in tempulu congresuriloru dela Laibach si dela Veron'a, principele Gorciacoff la 50 ani erá abiá ministru pre lânga o mica curte a Germaniei.

Casatori'a marei ducese Olg'a, cea mai frumósa si cea mai iubita din fiicele imperatorelui Nicolau, cu principele de Würtemberg, singurulu principe regalu atunci disponibilu, duse la capetu bunu, cu tóte dificultâtile fórte seriôse, fipsà in fine fortun'a, asigurandu principelui inalt'a buna-vointia a imperatorelui. Elu avù atunci curagiulu de a asteptá, sciù a impune pacienti'a ambitiunei sele, si, dupa cererea imperatoresei mame, remase la Stutgart, lânga marea ducesa Olg'a. Locuirea sea acolo mai durà 8 ani. In acea legatiune, care prin intinderea relatiuniloru sele, perspicacitatea spiritului si siguranti'a judecâtiei sele devenise unulu din cele mai bune centruri de informatiune pentru guvernulu rusescu, 'lu gasí anulu 1848, cu catastrofele sele teribile, cu marile sele sguduiri revolutionarie, cari adaugu la esperienti'a celoru mai esperimentati, cari luminéza cu o lumina subita profundimile necunoscute a naturei omenesci, si, spre a vorbí cá Milton, facu visibilu pâna si intunereculu. O atare lectiune a istoriei nu trecù fâra profitu, nu se póte indoí cine-va, pentru vechiulu elevu dela Tiarkoe-Selo. Salónele si cabinetele nu mai aveau de multu secrete pentru elu. Acum cunoscù si pre a forului si a respintieloru.

Pre la finea lui 1850 revolutiunea, pre a cârei fase sciuse a le semnalá pre tóte dinainte, disparuse, si confederatiunea germana, restabilita in terminii vechiului pactu de Vien'a, 'si avea resiedinti'a la Frankfurt. Principele Gorciacoff fu insarcinatu de a representá guvernulu russu pre lânga dieta, conservandu-si postulu seu dela Stutgart, unde vediuse pre betrânulu rege Vilhelm resistandu injonctiuniloru camerei deputatiloru, spriginita de revolta, care voiá, in numele parlamentului de Frankfurt, sa-i impuna vasalitatea prussiana, si declarandu ca nu se va supune casei de Hohenzollern. Cine aru fi crediutu atunci ca intr'o dî cá cancelariu alu imperiului Russiei, principele va fi auxiliarulu celu mai utilu, sustienatoriulu celu mai constantu alu unei politice intreprindietórie, audaciósa, chiamata a realisá in tóte punctele program'a revolutiunariloru din Stutgart si a reduce pre regin'a Olg'a la rolulu de vasala a Hohenzollernului?

Evimentele ce s'au indeplinitu de atunci si ur'a ce Rusi'a resimtí pentru Austri'a dupa resbelulu Crimei, ur'a, a cârei incarnatiune devenise intru câtu-va principele Gorciacoff, singure potu esplicá o astu-feliu de contradicere. O vomu gasi-o in acel'asi gradu in carier'a principelui Bismark, a acelui numitu cancelarulu de feru, nu fâra indoiéla din caus'a ficsitâtiei opiniuniloru sele, ci pentru modulu vitejescu si teribilu cu care sustiene pre acele ce-i servescu de arme de resbelu.

Politic'a straina a Rusiei avea in tempulu acelei perióde revolutiunare unu caracteru de grandóre si de dreptate care contribuiá multu la facilitarea sarcinei diplomatiloru insarcinati de a representá pre imperatorulu Nicolae. Acelu suveranu salutá in scrisórea sea autografa din 11 Novembre 1850, adresata dietei, intrunirea acelei adunâri cá unu gagiu de mantienerea pâcei, caracterisandu astu-feliu cu o trasatura profunda si judiciósa missiunea sea binefacetória.

Cu multi ani mai tardiu, la 1859 o circulara celebra a principelui Gorciacof parea a comentá aceste cuvinte, cându desemná confederatiunea germana numindu-o „o combinatiune puru si esclusivu defensiva“, permitiendu de a localisá unu resbelu devenitu neevitabilu, „in locu de a-lu generalisá si de a dá luptei unu caracteru si nisce proportiuni ce scapa ori-cârei prevederi omenesci, si cari in tóte casurile aru acumulá ruinele si aru face sa se verse torenti de sânge.“

Póte acum principele cancelaru regreta la rendulu seu acea masinaria salutara, singuru adeveratu si practicu congresu de pace ce a esistatu vre-odata.

Prusi'a avea la 1850 de representantu la Frankfurt pre unu vechiu deputatu, locotenentu din landveru, cârui'a i placea a purtá uniform'a, a cârui humoru, inteligintia activa, verva fulgeratórie, glume si caracteru fura fórte simpatece ministrului Rusiei. Escelenti'a sea locotenentulu, cum se dîcea atunci in orasiu, se numea Otto de Bismark si deveni amiculu seu. La Frankfurt locuiá si poetulu rusu Vasile Jukofski, care, dupa ce termina educatiunea ereditarului presumptivu Alesandru, imperatorulu actualu si a fratelui seu marele duce Constantinu, se asiediase pre tiermii Mainului. Acolo venea si Nicolae Gogolu, Dickens alu Rusiei, care impartasiá ideile mistice a amicului seu Vasile, si sperá ca marele tiaru, profitându de puterea ce i deduse Ddieu, va resolvá problem'a in care nu isbutisera Cruciatele, va alungá pre infidelulu din Bizantiu si va salvá pamentulu-sântu

Cându diplomatulu scepticu si literatu, discipululu traditiuniloru filosofice alu secolului alu 18-a si a lui Marat-Boudry, ascultá dîmbindu póte acele aspiratiuni stranie, elu nu se indoiá, ca in curendu tiarulu Nicolae, ascultându de curentele religióse ce agitau in modu surdu popórele sele, avé sa radice cestiunea Orientului si sa intórca contr'a sea armele Angliei si a Franciei, in presenti'a Germaniei tacitamente favorabila dara imobila, si a neutralitâtii ostile si fortiate a Austriei.

In tóte negotiatiunile ce a avutu atunci a sustiené Prusi'a cu diet'a D. de Bismark i dedù unu spriginu energicu; dara, cu tóte simpatiele evidente pentru Rusi'a, nu potù capetá unu concursu activu. In midiloculu verei din 1854 principele Gorciacof erá chiamatu la Vien'a, la acelu postu odinióra atâtu de invidiatu, si acum atâtu de greu si durerosu.

Ingratitudinea casei de Habsburg, ingratitudinea Austriei — acést'a erá strigarea Rusiei — cá si cum Austri'a, afara numai de a fi voitu a se sinucide, putea parasí politic'a orientala ce i impuneau traditiunile sele. Acestu strigatu fu si mai amaru si mai teribilu cându dupa mórtea imperatorului Nicolae conferintiele din Vien'a nu isbutira, cu tóta fertilitatea de recurse, activitatea si abilitatea ce a desvoltatu ambasadorulu rusescu. Ultimatulu ce, dupa luarea Sebastopolului, Austri'a adresà la St.-Petersburg, amerintiândn ca va intrá in lupta, déca nu se voru primí basele conditiuniloru de pace ce s'au semnatu dupa aceea la Parisu, facù Rusiei unu servitiu insemnatu, permitiendu-i a cedá cu demnitate; dara pentru poporulu intregu Austri'a, a cârei neutralitate armata i ruinase finantiele, si care prin ne hotaririle sele nemultiamise pre Angli'a si pre Franci'a, deveni vinovata, obiectu de ura natiunala.

Principiele Gorciacof suferise crudu la Vien'a, sufletulu i se adapase cu fiere; rusii simtiau indignatiunea loru impartasita, si imperatorulu Alesandru ratifica alegerea tierei intru câtu-va in diu'a cându chiemà pre principiele Gorciacof sa inlocuiésca pre contele Nesselrode, pre care etatea sea inaintata 'lu obliga de a demisiuná din inaltele sele functiuni.

Misiunile principelui Gorciacof in strainatate erau acum terminate. Sub vigilent'a sea directiune Rusi'a avé sa si vina in simtiri, sa dea tempu tempului, pâna in diu'a in care va poté apucá ór'a favorabila, a-si resbuná si a-si reluá grandórea sea morala, cându chiaru calea urmata aru aduce pericole nóue pre cari va scí la tempu a le invinge.

In acésta perioda Escelenti'a Sea locotenentulu din Frankfurt, amiculu diplomatului rusu pre lânga dieta, avé a-si luá loculu in lume, si tratatu de mai toti de ridiculu, de demnu de luatu in risu, dupa espresiunea unui omu de statu, de nebunu, pâna in diu'a cându fu teribilu, dominatu de singur'a passiune a tierei sele, pre a cârei grandóre o identificá cu a sea, jucandu-se cu medilócele, lasà pretutindene marc'a actiunei sele infricosiate, umplù si imflà Prusi'a de orgoliulu seu patrioticu pâna a o fortiá sa devina imperiulu Germaniei.

Vomu vedé in Nr. viitoriu cari au fostu debuturile acestui omu estraordinariu si lu vomu urmá pâna in diu'a cându numitu ambasadoru la St.-Petersburg avé sa se gasésca din nou cu principele Gorciacof pre tiermurile Nevei. (Va urmá)

Ordinea esameneloru publice

la scólele centrale române gr. or. din Brasiovu, cu finea anului scol. 1874/5.

Esamenele publice se tienu in 24, 25, 26, 27 si 28 Iuniu st. v. cum urméza.

a) la Gimnasiu si la scól'a comerciala si reala.

Marti in 24 Iuniu st. v. va esaminá:

Dela 10—10½ óre a. m. in cl. IV de fetitie din limb'a româna prof. I. Pope'a.

Dela 10½—11 óre a. m. in cl. IV de fetitie din Aritmetica prof. A. Nastasi.

Dela 11—11½ óre in cl. V de fetitie din Geografia si Istoria prof. I. C. Tacitu.

Dela 11½—12 óre in cl. V de fetitie din Fisica prof. Ip. Ilasievici.

Lucrurile facute de elevele acestoru dóue clase voru fi espuse in sal'a cea mare a Gimnasiului.

Mercuri in 25 Iuniu st. v. va esaminá:

Dela 9—10½ óre a. m. in despart. I—III. din limb'a francesa prof. Dr. I. Bozocea.

Dela 10½—12 óre in despart. IV—VI. din l. francesa prof. Dr. I. Lapedatu.

Dela 4—5 óre d. m. in tóte despart. din music'a vocala prof. G. Dim'a.

Dela 5—6½ óre se face proba de gimnastica sub conducerea prof. Dr. N. Popu.

Joi in 26 Iuniu st. v. va esaminá:

Dela 8½—9 óre a. m. in cl. VII gimn. din religiune par. I. Fericeanu.

Dela 9—10 óre in cl. VI gimn. din l. elina prof. St. Iosifu.

Dela 10—10½ óre in cl. V gimn. din l. magiara par. I. Fericeanu.

Dela 10½—11 in cl. V gimn. din l. latina prof. I. C. Tacitu.

Dela 11—12 óre in cl. IV gimn. din Istori'a univ. si a patriei prof. R. Corvinu.

Dela 3—4 d. m. in cl. III gimn. din Matematica prof. L. Nastasi.

Dela 4—5 óre in cl. II gimn. din Istori'a naturala prof. Ip. Ilasievici.

Dela 5—6 óre in cl. I. gimn. din l. latina-româna prof. Dr. I. Lapedatu.

Vineri in 27 Iuniu st. v. va esaminá:

Dela 8—9 óre a. m. in cl. I com. din Istori'a universala si comerciala prof. Dr. N. Popu.

Dela 9—9½ óre in cl. II com. din religiune par. B. Baiulescu.

Dela 9½—10 óre in cl. II com. din Geografia prof. I. Scurtu.

Dela 10—11½ óre in cl. III com. din comptabilitate, corespundentia, aritmetica comerc., dreptulu camb. si lege comerciala prof. N. Orgidanu.

Dela 11½—12 óre in cl. III com. din l. magiara prof. Art. Fenesianu.

Dela 3—4 óre d. m. in cl. I reala din Matematica prof. I. Macsimu.

Dela 4—5 óre in cl. II reala din l. germana prof. R. Corvinu.

Dela 5—5½ óre in cl. III reala din l. magiara prof. Art. Fenesianu.

Dela 5½—6 óre in cl. III reala din Fisica prof. Dr. I. Bozocea.

b) La scól'a primaria (normala) de copii si copile.

Mercuri in 25 Iuniu st. v. va face esamenu:

Dela 8—10 óre a. m. cu cl. IV de copii invet. I. Dobreanu.

Dela 10—11 óre cu cl. II ord. de copii invet. D. Cioflecu.

Dela 11—12 óre cu cl. II parl. de copii invet. I. Aronu.

Dela 2—4 óre d. m. cu cl. III de copii invet. G. Bellissimu.

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a lui Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. *Introducerea intregei evangelie.*

(Urmare.)

Scopulu lui inse este cá sa-i descrie activitatea, si inca mai de aprópe activitatea lui cá creatoriu (facatoriu alu lumei.) De óre-ce acést'a este conditionata prin aceea, ca elu a fostu dintru inceputu la Ddieu, si de óre-ce constructiunea a trei'a, carea esprima ddieirea „cuventului“, forméza óre-care intrerumpere: asiá evangelistulu se siemte necessitatu a repetí pre scurtu cuprinsulu Vs. 1 (anume cuprinsulu celoru doue constructiuni prime, cari suntu mai aprópe de scopulu lui, inse prin pronumele aretatoriu si pre alu celei de a trei'a) dîcendu: *Acest'a* (repetiescu eu) *erá intru inceputu la Ddieu.* Acésta constructiune este atâtu resumatulu celoru premergatórie, câtu si bas'a celoru urmatórie, prin aceea ca stându *„intru inceputu“* energicu, cu pondu fatia cu *„la Ddieu“*, se reversa lumina asupr'a ideei ca: raportulu „cuventului“ câtra Ddieu a fostu celu dintâiu, celu mai inaltu. Chiaru pentru ca „cuventulu a fostu aceea ce e, a trebuitu sa fia mijlocitoriu la facerea lumei. Acést'a o spune. Vs. 3 in carele: in partea prima, cá negativa“, necesitatea medilocirei fatia cu *tóte* câte se tienu de creatiune: confirmarea mai de aprópe a celei de intâiu prin negatiune.

Tóte prin trensulu s'au facutu — tóte πάντα=τὰ πάντα (13, 3): tóte ce esista, colectivu luatu, si esprimându mai multu de câtu totu (πάς—3, 15) (Colos. 1, 16. I Corint. 8, 6. Efes. 3, 9. Evrei 1, 2. Psalm. 32, 6.) *prin trensulu* (si nu prin altulu) *s'au facutu.* Evangelistulu, spre a abate si umbr'a de presupunere ca s'aru fi facutu ce-va fâra asistenti'a activa a lui, spre a marcá mai puternicu ide'a creatiunei, se servesce de negatiunea din partea a dóu'a a viersului: *si fâra de densulu nimic'a nu s'a facutu, ce s'a facutu*: fâra asistenti'a activa a lui nu s'a facutu absolutu nimicu din tóte câte s'au facutu. — Ací in *nimic'a* s'a abatutu in câtu-va, dara neesentialu, versiunea romana de la originalu. In originalu avemu, *οὐδὲ ἕν*=nici unulu, si nu *οὐδὲν*=nimicu *οὐδὲ ἕν* este mai espresivu de câtu *οὐδὲν* semnificându din tóte câte s'au facutu, nici unulu nu s'a facutu fâra de densulu. Acést'a inse fiindu de putiena insemnatate, o putemu usioru trece cu vederea, de óre-ce nu se scirbéza intielesulu.

ce s'a facutu este o plinire intentionata a espresiunei, prin carea ide'a devine espresa mai pregnantu. Din asta causa nu este superflua, ba chiaru la loculu seu, si fâra causa au transpus'o unii din cei vechi (Clemente Alecsandru Origenu, Heracl. s. a.) la versulu urmatoriu (Vs. 4) formându constructiunea: „ce s'a facutu intru densulu, erá viétia, câci ací viéti'a nu insémna viéti'a creatória, ci dupa Vs. 4, aceea a cuventului.“ Atâtu versiunea acést'a (Alesandrinéna numita) câtu si alt'a de mai putiena imsemnatate (valentinéna) suntu netemeinice.

Vs. 4, esprima mai de aprópe insusirea personale a „cuventului“, mai intâiu in genere, apoi cu referintia deosebita la omenime.

Intru densulu viétia erá: insusirea lui principale erá viétia, cá proprietate in sensu absolutu, si cá basea si isvorulu vietiei (comp. 5. 26. I Ioanu 5, 11. seq); si ací se dîce *erá* cá si in vs. 1. 2. — fórte naturalu — spre a esprimá etern'a continuitate de viétia. „Viétia“ — Orig. o esplica: „viétia spirituale si eterna“, Chrysost. si Euthym: „puterea sustienerei si a prevederei (proniei)“; iéra altii mai noi: „viétia in sensu lungu“ putere de viétia facatória fâra deosebire de partea etica si fisica.

Constructiunea acést'a, desvoltata din vers. premergatoriu (3), servesce spre a probá (documentá) pre cea urmatória, carea esprima activitatea cea luminatória a „cuventului“ si (carea s'a aretatu in Christosu) *si viéti'a erá lumin'a ómeniloru*: si acésta viétia, carea locuiá in „Cuventulu“ si se reversá asupr'a tuturoru fapturiloru, erá lumin'a ómeniloru — erá, precum in genere isvorulu „vietiei“ asiá si in specie alu „luminei spirituale“: prin activitatea creatória (continua, nu referitória numai la unu actu de creatiune, compar. 3, 17.) a „cuventului“ s'a desvoltatu in némulu omenescu consciinti'a si cunóscerea, cunóscerea adeverului celui mai inaltu. Precum lumin'a fisica este unu martoru si totu odata conditiunea vietiei intregi: asiá lumin'a spirituale este o frumsetia mai inalta a vietiei, o virtute per excellentiam, — *erá* — atâtu in partea a dóu'a, câtu si in partea prima a acestui viersu, esprima o continuitate infinita atâtu pentru trecutu, câtu si pentru venitoriu. *Lumin'a* e de acelasi intielesu cu *adeveru* (Vs. 14): adeverulu divinu, nu numai teoreticu, ci si practicu: chiaritate si curatienia spirituale in intielesulu deplinu — antitesa la *intunerecu* (Vs. 5), carele nu este numai retacire, ci si pecatu si urmârile lui. De ací *lumin'a* are ací intielesu nu numai intelectuale, ci totu odata si eticu, cari la Ioanu nu se vedu nici odata despartite. — Viéti'a este cuprinsulu, lumin'a proprietatea *cuventului.* Ambele suntu luate in sensulu mântuirei. De ací: mijlocitoriulu creârei omului, este mijlocitoriulu mantuirei lui.

Vs. 5. *Si lumin'a intru intunerecu luminéza*: se face unu pasu mai departe cu descrierea activitâtiei „cuventului“, conceptulu *„intunerecu“* cu-

Dela 4—5 óre cu cl. I ord. de copii invet. I. Peligradu.

Dela 5—6 óre cu cl. I parl. de copii invet. S. Crang'a.

Esamenele in cl. II—IV se incheia cu cantâri sub conducerea psaltului G. Ucenescu.

Joi in 26 Iuniu st. v va face esamenu :

Dela 8—9 óre a. m. cu cl. I de fetitie invet. D. Domnisioru.

Dela 9—10 óre cu cl. II de fetitie invet. G. Urdea.

Dela 10—11 ½ óre cu cl. III de fetitie invet. I. Popoviciu.

Sambata in 28 Iuniu st. v.

Dela 8—12 si dela 3—6 va fi esamenulu oralu de maturitate.

Dumineca in 29 Iuniu st. v.

Dupa seversirea st. liturgii si dupa rugaciunea de multiamita in biseric'a st. Nicolau se incheià anulu scol. cu cetirea clasificatiuniloru si impartirea premieloru in sal'a cea mare a gimnasiului.

NB. Dumineca in 22 Iuniu st. v. dela 3 - 5 óre d. m. voru face esamenu invetiaceii de meseriasi, cari au frecuentatu scól'a de Dumineca.

La aceste esamene are onóre subscris'a directiune a invitá pre toti binevoitorii si amicii scóleloru.

Brasiovu, 6 Iuniu st. v. 1875.

Directiunea scolara.
Dr. I. *Mesiot'a.*

Program'a

candidatului de deputatu nationalu din Aradu Georgiu Dogariu.

Concetatieni! Este pentru prim'a óra, cându românii alegatori din cetatea libera regésca Aradu, apartienatori la marele partitu políticu românu, s'a constituitu in clubu românu, separatu de cei-lalti alegatori de alte natiunalitâti si principii, — si a acceptatu ide'a, cá si din sinulu loru sa puna unu candidatu de deputatu pentru camer'a legiuitória din Ungari'a.

Si cuventulu trupu s'a facutu!

M'ati onoratu pre mine cu acést'a candidatura.

Sciu, ca nu persón'a mea cea neinsemnata a decisu.

Si tocmai ast'a e ce me imbucura.

Me imbucura, ca vedu pre concetatienii mei români de aici desceptati intru a dá semne de viétia despre esistinti'a loru cá atari, — cá sa nu mai póta dice lumea despre ei, ca „suntu fâra capu si fâra inima; poti trage din ei pre unulu incóce, pre altulu in colo, precum 'ti place.“

Ma eu credu, ca acést'a desteptare trebuie sa imbucure si pre confratii nostri de aici de alte natiunalitâti.

— Au nu-i este scarba omului, cându vecinulu seu, — fia acel'a de ori-ce natiunalitate si religia, — nu tiene la demnitatea sea omenésca, este fâra capu si fâra inima, lumea lu ia in gura, câci este stricatu, si toti se ferescu de elu?

— Óre cá sa fia cine-va cinstitu de conlocuitorii sei, nu trebuie, cá mai intâiu pre sine sa se cinstésca si omenésca?

— Si cându confratii nostri de alte natiunalitâti, voru avé trebuintia de ajutoriulu nostru, alu româniloru, óre nu se voru bucurá mai multu, iéra pentru noi nu va fi óre o cinste mai mare, cându noi li vomu poté dá ajutoriulu cerutu nu cu 1, 2, 3, singurateci respanditi si caimaciti, ci cu sutele si une-ori cu miile?

Ba dá, si acést'a numai asiá o veti ajunge, déca veti continuá calea, pre care ati purcesu, tienendu strinsu unulu cu altulu.

Natur'a inca ne invétia, ca animalele, paserile ceriului, cari suntu de unulu acel'asi soiu, tóte traiescu prin o legatura tainica in un'a societate deosebita!“

Salutu dara nóu'a era de grupare a elementului resfiratu! . . . .

Concetatieni!

M'ati anumitu de candidatu cá pre românu.

Cá românu verde, esitu din poporu, nu ve sciu dîce vorbe mari si vorbe frumóse, dara ve voiu dá sentieminte curate venite chiaru dela anima.

Cu trupu cu sufletu românu fiindu tienu la *programulu natiunale opositiunale* alu partidei si alu opiniunei publice române.

In acelu programu mai inainte de tóte se enuncia *intregitatea patriei.* Acést'a a o tiené este o detorintia patriotica. Noi românii dela capulu locului, dela naturelulu nostru chiaru, suntemu *patrioti adeverati.*

— Unde se aréta patriotismulu, séu iubirea sea, mai tare?

Óre la vre-unu poporu óre-care, care dupa interesele sele particulari bucurosu se duce din tiér'a acést'a intr'altele mai fericite, luându lumea in capu?

— Ori dóra la poporulu, care si la bine si la reu siede in tiér'a sea?

Se intielege de sine, ca la acest'a din urma.

Despre românii nostri se scie, ca mai bucurosu necajesce bietulu românu cu malaiulu seu celu uscatu, decâtu sa-si lase vétr'a sea strabuna, mergendu aiurea, pre unde i-aru fi dóra mai bine.

Asiá si cânta elu:

„Fia pânea câtu de rea,
Totu mai bine 'n tiér'a mea!“. . .

Apoi nime nu-mi va aretá mie, vre-unu esemplu din istori'a tierei, ca românii, — cari in tiér'a acést'a au venitu sub imperatulu loru Traianu cu vre-o 700 de ani mai inainte decâtu fratii magiari, — si-aru fi vendutu tiér'a fia la turcu, fia la némtiu, fia la muscalu!

Asiá este, câci românii 'si iubescu vétr'a strabuna, 'si iubescu tiér'a, — suntu adeverati patrioti.

De unde resolutu respingu acele vatemâri si insinuatiuni, cá cum românii aru fi in contr'a patriei si ca aru voí sa o imparta in bucâti!

Pre lânga acést'a programulu natiunalu este intemeiatu pre 3 principii mari si ddieesci:

1) *libertate natiunale* a tuturoru popóreloru, precum si de alt'a parte *libertate individuale* a tuturoru compatriotiloru, — in constitutiunalismu si in constitutiunea tierei;

2) *egalitate*, séu asemene sa fia popórele, asemene singuratecii fii ai patriei, inaintea legei, in drepturi si in detorintie.

3) *fratietate*; câci numai acea tiéra póte fi fericita, unde popórele ei suntu fericite si traiescu impreuna in armonia si fratietate. Acést'a fratietate inse numai asiá se va poté ajunge, déca dorintiele nóstre cele cu dreptu dupa principiele libertatei si egalitatei voru fi ascultate si durerile nóstre lecuite pre deplinu.

Iéra pâna atunci programulu nostru natiunalu este si *opositiunale*; câci nu poti sarutá mân'a, care te lovesce unde mai tare te dóre.

Va sa dica: nu potu fi de partid'a unui asiá guvernu, iee-si acel'a numele chiaru si de „liberale“, care in fapta nu se aréta atâtu de liberale, cá sa medilocésca o apropiere fratiésca intre diferitele popóre, cari sustienu acést'a tiéra.

Poftimu: la anulu 1868, pentru o multiamire óre-care a popóreloru nemagiare s'a facutu o lege disa „legea natiunalitâtiloru.“ — dara de unu tempu incóce nu se mai tiene; pentru scólele si institutele nóstre de crescere si invetiamentu nu ni se da mai nici unu ajutoriu, pre cându poporulu numai in limb'a sea se póte cultivá. Acestu adeveru se recunósce si in §-lu 17 art. de lege 44 din anulu 1868, unde apriatu se dîce: „De a kőzoktatás sikere, a kőzmüvelödés és közjolét szempontjából az államnak is legfőbb célja lévén, kőteles ez az állami tanintézetekben a lehetőségig gondoskodni arról, hogy a hon bármely nemzetiségü, nagyob tőmegekben együtt élő polgárai, az általok lakott vidék kőzelében anyanyelvükőn képezhessék magukat egészen addig, hol a magasabb akadémiai képezés kezdődik.“ Va sa dîca legea poftesce dela tiéra, cá si in gimnasii sa se propuna invetiaturile in limb'a poporului. Durere inse, ca nu se face.

Déca dara cu dreptu cuventu se astépta dela noi tienerea legii, cu asemenea dreptu cuventu putemu asteptá si noi, cá ocarmuitorii tierei inca sa tiena legea sì sa o puna in indeplinire, spre indestulirea popóreloru.

Ni s'a scosu limb'a natiunale din usulu (folosinti'a) legale; ce a fostu pre la diferitele judetie si autoritâti, pâna cându in dîs'a lege ni se recunósce *natiunalitatea.* Unde este natiunalitate fâra limba? . . . .

In programulu natiunale mai departe este o dorintia, ca „*dualísmulu*“ — form'a guvernarei de pâna acum'a — pre calea legei sa se stramute amesuratu autonomiei tierei intru tóte ramurile, — conformu postulateloru natiunalitâtiloru diferite, ca tóte sa fia indestulite, iéra nu un'a séu alt'a, pentru dragulu altui'a, apesata, in sfersitu din privinti'a financiale, cá tiér'a sa nu se innece in datorii.

Mai pre urma amintescu, ca programulu natiunale este, asiediatu pre *democratia.* De unde aru fi, cá prin lege sa se estinda votulu pâna la votulu universale, cá toti ómenii sa se impartasiésca de acestu dreptu frumosu, precum toti ómenii 'si facu detori'a loru câtra tiéra, detori'a cea mai grea, ce este a sângelui si a vietiei, mergendu de catane pentru aperarea tierei.

Pré lânga acést'a numai prin o adeverata democratia vomu puté serbá serbatórea cea mare a libertatei, egalitatei si a fratietatei, intru fericirea tierei si a popóreloru sele.

Concetatieni!

V'amu spusu pâna acum sentiemintele mele de românu si de patriotu. Ei dara eu sum si unu cetatiénu din Aradu esîndu din midiloculu domniiloru vóstre.

Cá unu atare inca amu dorintie si datorintie:

Amu anume, ca:

1) Autonomi'a orasieloru pre calea legei sa se estinda. Astadi precum e, unu satu are mai multa autonomia de câtu unu orasiu, macaru ca orasienii platescu mai mare portia comunale. E sa vedeti: la sate in procese pâna la o suma de 30 fl., potu sa aduca judecata, la orasie inse nu, ci trebuie sa mergemu cu pâr'a la judetiulu regescu unde procesele stau cu vravulu din tóte pârtile cercului seu; din care causa numai târdiu si cu cheltueli mai mari putemu capetá lege si dreptate.

2) Dorescu imputinarea diregatoriloru si a cataneloru, cá sa mai economisâmu.

3) Dorescu scaritiarea si arunculu

---

prinde in sine tóte gradele intelectuale si morale a instrainârei de Ddieu. Mintea, preceperea si maí pre susu religiositatea omenésca erá petrunsa de acestu intunerecu, cá de o putere contraria luminei, carea luminéza intru intunerecu (vedi 3, 19.)

Intru (ἐν cu dativu) in launtrulu intunerecului — luminéza: *si intunereculu nu o a cuprinsu* in sensu spirituale. Acésta neprimire a luminei este luata in sensu istoricu, cá documentata prin istoria si esperintia, si cá resultatulu in marele si totulu. — Lumin'a luminéza (in continuu) intru intunerecu, iéra cându lumin'a s'a aretatu personificata in midiloculu intunerecului, atunci acestu intunerecu nu o a cuprinsu (Iisusu si lumea: paralelu cu Vs. 10 seq.) — Acest'a este intielesulu viersului. Ide'a in generalu luata: ca intunereculu n'a cuprinsu lumin'a, aréta necredinti'a, ce a aflat'o Iisusu (Vs. 10 seq. 3, 19. 12, 37 seqq.) Nu se eschide inse posibilitatea de a cuprinde lumin'a, ci lasa libertate de a remané in intunerecu (12, 46 seq) séu de a parasí intunereculu si a cuprinde lumin'a (Vs. 12.) Totu contrastulu dintre *lumina* si *intunerecu* atinge numai sfer'a libertâtiei morale.

Cu Vs. 5 (dela 1—5) se finesce seri'a prima a zaleloru de constructiuni si idei, ce forméza cerculu prologului (capt. I.) — Cu versu 5 se espune in modu tragicu resultatulu finale alu dramei vietiei lui Iisusu: *si intunereculu nu o a primitu* (in inceputu — finitulu).

Pâna ací suntu atinse relatiunile esentiale ale „*cuventului*“ fatia cu Ddieu (Vs. 1, 2.) lume (Vs. 3) si omenime (Vs. 4, 5.), si tienut'a cea opositiunale fatia cu densulu a lumei si omenimei (Vs. 3—5) — in marele si totulu luate cá resultatu.

Acum se incepe o serie nóua — 6—13. —

Cuventulu — acést'a este ide'a — dupa fiinti'a sea: lumin'a ómeniloru (Vs. 4.) marturisitu, propoveduitu de Botezatoriulu (Vs. 6—8) a pasîtu nu numai in lume (Vs. 9 seq.), ci in sinulu poporului lui Ddieu (Vs. 11); iéra resultatulu in marele si totulu, in generalu: necunóscerea (Vs. 10) si neprimirea, respingerea lui (Vs. 11); in specialu inse nu fâra a aflá credintia, si prin acést'a a dá binecuventare (Vs. 12, 13.)

Vs. 6—8. *Ioanu Botezatoriulu marturisesce de lumina, cá marturu alu ei.*

Vs. 6. *A fostu*: s'a intemplatu sa fia, s'a nascutu (ἐγένετο) unu *omu*, — in contrastu cu *erá* din Vs. 1 — tramisu dela Ddieu (amesuratu profetiei lui Malachia 3, 1. 4, 5.), adeca: Ddieu a tramisu unu omu, cu *numele Ioanu.* (Nascerea si crescerea lui Ioanu, vedi Luc'a c. 1). *Ioanu*: nume simbolicu, dela evreesculu. = Iehohanan = Ddieu e induratoriu). Prin tramiterea lui Ioanu a aretatu Ddieu ca urméza indurarea sea, carea este Christosu.

Vs. 7. *Acest'a* (Ioanu) *a venitu intru marturia* spre a fi marturu: a pasitu in lume, cu insarcinarea ddieésca: *cá sa marturisésca de lumina*, carea erá Iisusu. A marturisí, a fi marturu, este: a constatá cu juramentu adeverulu, despre carele marturulu insusi s'a convinsu prin propri'a-i intuitiune. Terminulu „*intru marturia*“, marcatu mai chiaru prin „*cá sa marturisésca*“, aréta mai de aprópe tramiterea divina a lui Ioanu, carele dupa vs. 31 nu l'a cunoscutu in persóna pre Iis. si totusi dupa mandatulu divinu a priorí, a depusu marturia pentru densulu, fiindu convinsu din descoperirea ddieésca ca elu este (Vs. 33). Scopulu acestei marturisiri a lui Ioanu erá: *cá toti sa créda prin elu* prin *toti* se esprima universalismulu credintiei: elu a fostu tramisu câtra *toti*, câtra tóta lumea, cá toti, câti lu voru audî depunendu marturisirea sa *créda*: nu in elu, ci *prin elu*, prin marturi'a lui, in lumina (12, 36), in Iis. Christosu.*)

Vs. 8. Negatiunea, ca Ioanu adeca, n'a fostu insusi lumin'a, servesce spre determinarea mai de aprópe a terminului (din Vs. 7) *prin elu: nu erá elu lumin'a*, ci altulu, (Vs. 9.) elu a fostu tramisu numai: *cá sa marturisésca despre lumina*, cá prin elu, in puterea marturisirei sele *toti sa créda* in acel'a, carele erá lumin'a.

(Va urmá.)

---

*) Ací cá si in alte locuri: 1, 42. s. a. consuna Ioanu cu Pavelu, in privinti'a universalismului crestinetâtiei, cá unu contrapondu alu separatismului jidovescu, carele nesuiá si in crestinismu a se latí pre tempulu apostoliloru (vedi fapt. apost. 6, 1. 15, 1. 5. s. a. Galat. c. 5, 2—6 si cu deosebire 6, 12.—14.

portieloru amesuratu puterei platitoriloru.

4) De cum-va diregatorii dela orasiu prin o nóua lege inca aru fi sa fia denumiti de stapânire, — a-si staruí, cá pre câtu se póte acei'a sa fia denumiti din fiii orasiului nostru si sa se iee din tóte natiunalitâtile de aici, cá asiá cetatienii sa se póta intielege cu diregatorii sei in limb'a loru, si si diregatorii sa scia bine limb'a, modulu de vietiuire si datinele concetatieniloru loru. Asiá se si cade; câci diregatorii suntu pentru poporu, iéra nu poporulu pentru diregatori!

5) Ómenii din ce in ce totu se mai inmultiescu, pamentulu inse totu atât'a remane. Cá unu economu, ce sum, sciu, ca o bucata de pamentu, care mai inainte vreme tiené o familia, adi are sa tiena câte 3—4 familii, intre cari elu este impartitu. Ast'a inse numai asiá se va póté, déca pamenturile de ací incolo se voru cultivá mai rationale, mai cu minte, mai cu socotéla, ce cu atât'a mai tare se recere la noi aici, cu câtu suntemu in orasiu, unde locuitorii se inmultiescu mai multu cá la sate, si unde nu ni-a remasu nici pasiune. Ca inse pruncii nostri sa póta invetiá lucrarea pamentului mai cu socotéla, a-si poftí, cá tiér'a sa ne faca aici o scóla de economia, adeca de plugaritu.

Afara de aceste preste totu promitu a avé la anima tóte interesele orasiului nostru, cá sa-lu putemu vedé in flóre; câci sum concetatiénulu d-vóstre, si ce ve dóre pre d-niele vóstre, si pre mine me dóre.

Cu aceste me recomendu bunavointiei d-vóstre, rogându-me, cá Dumnedieu sântulu sa fia preste noi si preste sânt'a nóstra causa.

Sa traiti!

Resinari in 16/28 Iuniu 1875.

Aducerea aminte si cinstirea piósa, pre care, dupa institutiunile bisericei nóstre, o arata cei vii câtra cei trecuti din viéti'a acést'a, procura o consolatiune interna pentru cei ce o facu; câci prin atari acte de pietate — abstragendu dela partea dogmateca a bisericei — omulu se transpune in o comuniune spirituala cu cei scumpi ai sei, pre cari i-a cunoscutu si iubitu in viéti'a acést'a.

Mam'a oftéza dupa unu fiiu alu seu, unu frate dupa frate, o familia dupa unu membru alu seu; si popórele inca se potu priví cá o familia mare, a cârei membrii disparandu din lumea acést'a, lasa unu locu golu simtitu mai multu séu mai putienu de cei remasi inapoi, dupa cum unu atare membru a devenitu prin faptele sele maretie mai marcabilu. Cinstirea sântiloru in biseric'a nóstra, are pre lânga partea religiósa si o parte psichica educativa. Barbatii mari devinu pentru poporu unu modelu si idealu, de care tientescu a se apropiá.

Comun'a nóstra Resinari, a fostu ferice a oferí locu de câti-va coti pentru a cuprinde osemintele unui'a din cei mai mari archierei români, a fericitului Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu.

Prin acést'a comun'a Resînari devení monumentala pentru natiunea româna si in specie pentru biseric'a româna ortodocsa din Transilvani'a si Ungari'a; aici vinu multi din apropiere si departare spre a depune o lacrima la mormentulu marelui Andreiu.

Cine mai multu póte sa pórte in sufletulu seu icón'a si aducerea aminte de fericitulu in Domnulu, decâtu acel'a, cârui'a provedinti'a ddieésca i-a destinatu, cá sa-i fia urmatoriu in scaunulu archierescu? Cá unu demnu succesoru in acela'si scaunu archierescu au datu si astadi in comun'a nóstra Resînari probele unui sufletu nobilu, ce decoréza pre unu adeveratu Archiereu. Escelenti'a Sea, Présântitulu nostru Parinte Archiepiscopu si Metropolitu Mironu, nu lasà cá diu'a repausârei antecesorelui seu in scaunulu archierescu sa tréca cá o dî obicinuita, ci dupa ce dedù signalulu la toti crestinii nostri din archidiecesa de a serbá cu totii cu pióse rugaciuni pentru sufletulu repausatului Archiepiscopu Andreiu, insusi venì inca de Sambata in comun'a nóstra spre a celebrá a dóu'a dî parastasulu cu indatinatele rugaciuni ale bisericei nóstre.

Câtu de frumosu este, cându pastoriulu adeveratu scie alege pasiunea cea buna si „oile“ dupa cuvintele scripturei cunoscu glasulu pastoriului loru“ — s'a potutu vedea si cu acésta ocasiune din bucuri'a poporului nostru din Resînari, carele cu doru si entusiasmu asceptá de a puté salutá in mijloculu seu pre inaltulu Archiereu.

Escelenti'a Sea ajungendu in Resînari pre la 7 óre sér'a, fu intempinatu inca afara de opidu de câtra unu banderiu de calareti, apoi in opidu intre sunetulu clopoteloru de multimea poporului cu preotii in frunte. Luându cuartiru preste nópte la parochulu localu si asesoru consistorialu Parintele Sav'a Popoviciu Barcianu, a dóu'a dî celebrà sânt'a liturgia si dupa liturgia parastasulu pentru sufletulu repausatului metropolitu Andreiu, asistandu la servitiulu ddieescu partea cea mai mare a asesoriloru consistoriali din Sabiiu dimpreuna cu Parint. Vicariu archiepiscopescu, Archimandritulu Nicolau Pope'a si preotimea locala. Biseric'a marétia din Resinari plina de poporu, servitiulu ddieescu promptu acompaniatu de corulu scolariloru din locu si de corulu clericiloru din Sabiiu, tempulu celu frumosu au contribuitu tóte armonicu spre marirea serbatórei.

In specie fu mare bucuri'a poporului, câci Escelenti'a Sea au binevoitu a sântí la inceputulu liturghiei antimise — lucru ce omulu are rara ocasiune a vedé; — si in decurgerea liturghiei a sântí unu preotu si unu diaconu.

Dupa finirea servitiului ddieescu si seversirea parastasului intorcendu-se Escelenti'a Sea la cuartiru i se presentara toti preoti slujitori, asemenea si representanti'a comunale esprimendu acest'a in numele comunei bucuri'a si multiamit'a sea, câci Escelenti'a Sea o a onoratu cu venirea sea; dupa acést'a Escel. S. cercetà pre mai multi barbati fruntasi din locu, pre câtu i iertà tempulu inaintatu. La 2 óre urmà prandiulu onoratioriloru la P. ass. cons. si parochu in Resînari Sav'a Popoviciu *Barcianu* si dlu Bucuru *Cioranu*. Dupa prândiu la 6 óre se reinturnà Esc. Sea la Sabiiu insocitu de cei-lalti óspeti din Sabiiu, lasandu in urm'a Sea fórte placute impressiuni la poporulu din Resînari.

Venirea Escel. Sele la noi se póte dice mai multu surprindietória, de-si asteptata si binevenita, pentru ca noi amu aflatu despre dens'a numai putiene óre inainte de sosire. Amu fi asteptatu dela P. Protopopu alu nostru, cá sa ne fia insciintiatu despre venirea Escel. Sele in mijloculu nostru spre a ne puté arată dragostea nóstra intr'unu modu si mai corespundietoriu, cá câtra Archieppulu nostru, carele pentru prim'a data ne-a cercetatu; inse necum sa ne fia incunosciintiatu, dara nici n'a facutu parte din suit'a Escelentiei Sele. Póte ca cause estraordinarie lu voru fi retienutu dela participare. Totu de asemenea ne-amu miratu multu, cum de o parte órecare a inteligentiei nóstre sabiane, care altcum adese-ori cu diferite ocasiuni si de mai putiena insemnatate ne-a onoratu cu presenti'a densei, de asta data nu avuramu norocirea a o vedé si cu ocasiunea acést'a aducendu tributulu ei de pietate câtra acelu barbatu, carele in tóta viéti'a lui ne-a umplutu de bunatâti.

Incheiu cu acea dorintia cá Ddieu sa tiena sanatosu pre Escel. Sea spre a puté cercetá comunele nóstre bisericesci, pentru ca nu se póte negá ca atari visitatiuni au urmârile cele mai binefacatórie pentru insufletirea poporului in lucrurile salutarie bisericesci si scolarie.

Unu parochianu.

Varietâti.

*** *Esamenele anuale* la gimnasiulu reg. ung. de statu de aici se incepu la prim'a lui Iuliu st. n. si adeca in 1 si 2 Iuliu suntu esamenele verbale de maturitate, in a 5 si dîlele urmatórie esamenele privato si publice in clase. Incheierea in 15 Iuliu Inceputulu anului scolasticu urmatoriu in 15 Septembre a. c.

*** *Inspectiune de tribunale.* Dlu consiliariu dela tribunalulu supremu Em. Szentgyörgyi a inspectiunatu Vineri tribunalulu de aici.

*** *Cursu suplementariu de gimnastica* pentru invetiatori deschide statulu si in anulu acest'a cá si de alte ori cu modificarea ca concentrarea invetiatoriloru spre scopulu indicatu va fi numai locurile urmatórie: *Budapest'a* Cincibiserici (Pécs), Sambat'a (Szombathely), Agrí'a, Oradea mare si *Clusiu.* Invetiatorii cari voiescu a participá la cursulu suplementariu de gimnastica au a se insinuá la respectivii inspectori regesci de scóle d. e. invetiatorii din fundulu regiu la inspect. reg. din Sabiiu. Fia-care invetiatoriu care cercetéza cursulu va primí dela statu: in Budapest'a unu pausialu de 80 fl. preste totu v. a.; in celelalte locuri câte 60 xr. pre dî.

*** (*Multiamita publica.*) Subscris'a directiune scolaria in numele eleviloru dela scól'a capitale gr. or. din Zernesci — se simte deoblígata a esprime sincer'a-i multiamita tuturoru aceloru domni si dómne, cari ne onorara cu presenti'a la esamenulu de véra, ce s'a tienutu in 15 Iuniu a. c. sub presidiulu binemeritatului parochu Ioanu Comsi'a — cu elevii si elevele dela scól'a susu amintita, — si in specie multu stim. domnu Nicolau Garoiu pretorele cercului Branu, carele fiindu multiamítu cu resultatulu esameneloru, binevoí a doná o suma frumósa de bani spre a se cumperá cârti de scóla, pentru premiarea eleviloru, cari s'au distinsu prin respunsuri. De asemenea stimatei dómne Alesandrin'a M. Moldovenescu cum si dlui Teodoru Velsanu negutiatori in Zernesci carí inca binevoira a doná totu spre acelu scopu mai multe libele de scrisu.

Pentru aceste fapte nobile se aduce stimatiloru donatori cea mai cordiale recunoscintia publica.

Zernesci in 16 Iuniu 1875.

Directiunea scolastica.
V. Bude.

*** *O descriptiune geografica.* Alessandru Dumas fiiulu, intr'unulu din romanele sele, vorbindu despre Clusiu, i descrise situatiunea sea topografica prin urmatórele cuvinte:

„Clusiulu este unu orasiu situatu intre Pest'a si Marea négra“.

*** Dupa Gazet'a oficiale din Itali'a, recoltele au fostu atinse in mai multe locuri de grindina. Mai alesu in unele provincie si comune din nordulu Italiei, pétr'a si furtunele au causatu mari perderi locale.

*** *Unu nou feliu de duelu.* In Russi'a nordica doi teneri avuti sa cercetara pentru frumosii ochi ai unei actritie. Resultatulu certei loru fu duelulu, dara unu duelu cu totulu curiosu. Se invoira sa puna dóue bile intr'o urna: un'a négra si alt'a alba, si celu ce va scôte bil'a négra se renuncia la averea sea pre care o va daruí seraciloru, si sa plece seracu de totu intr'o tiéra straina spre a-si creá prin munca o positiune óre-care. Ceea ce fu disu se si intemplà. Celu ce scóse bil'a négra 'si daruì tóta averea pentru scopuri filantropice si plecà lipsitu de cea mai mica moneta in alta tiéra cá prin munca sa castige ce-va bani cu cari sa póta trece in Americ'a, unde sa-si desvólte inteligínti'a si activitatea sea.

Ad Nr. 990—219 scol.

Concursu.

Pentru dóue stipendie anuali, de câte 400 de fl. unulu pentru acei juni români de religiunea gr. or. din dieces'a Aradului, cari voru sa se pregatésca de profesori la institutulu teologico-pedagogicu din Aradu. Si anume:

I. Pentru stipendiulu pedagogicu, recurentii au se produca 1) estrasulu de botezu, 2) testimoniulu de maturitate, si 3) se scie limb'a nemtiésca si ungurésca.

II. Pentru stipendiulu teologicu, recurintii au se produca 1) estrasulu de botezu 2) testimoniulu de maturitate, 3) testimoniu cum ca au absolvatu teologi'a.

Recurintii sa adreseze recursele loru la Consistoriulu subscrisu pâna in 15 Augustu st. v. a. c., iéra in 21 Augustu st. v. diminéti'a la 9 óre sa se presinte in persóna la acestu Consistoriu.

Datu din Consistoriulu românu gr. or. alu Aradului, siedinti'a senatului de scóla, 7 Iuniu st. v. 1875.

Ioanu Metianu,
episcopulu Aradului.

(1—3)

Se da in arenda.

Mosi'a *Cacalechii vechi e Reda Barbului* numita si „*Suditii*“ din judetiulu Buzeului, o óra departe dela gar'a Buzeului, constatatória cam din 3300 pogóne de aratura, 500 pogone sterpituri de padure si fenatie, care au a se preface in locu de aratu, si 200 pogóne padure comasata.

Arendarea pe 9 ani a acestei mosii, adeca dela 23 Aprile 1876 pâna la 23 Aprile 1885 se face prin licitatie, care se va tiené in 20 Iulie 1875 st. v. deodata si la Brasiovu in cas'a comitetului parochialu dela sf. Nicolae si la Buzeu in casele dlui Irimie Petricu. Conditiunile de arendare se afla in Brasiovu la dlu epitropu I. A. Navrea, in Buzeu la dlu Irimie Petricu, in Bucuresci in hotelulu „Transilvani'a“ proprietate a dlui Ioane Boamben, in Ploesci la dlu Ioanu Pope'a brasiovénu, in Bral'a la dlu Dimitrie Fulga.

Brasiovu 8|20 Iuniu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei rom. ort. res. dela sf. Nicolae din suburb. Scheii.

1—3

Depuneri de capitale spre fruptificare.

Se prîmesce la Institutulu subsemnatu.

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu **6** % interese

b) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte cu **6½** % interese

c) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la *siese* luni inainte, cu **7** % interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, câci altcum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta pre lânga comunicarea adresei deponentelui se resolvu totu-déun'a in diu'a primirei. Asemene se potu efectuí prin posta anunciâri si radicâri de capitale.

Sabiiu, 17 Iuniu 1875.

„Albin'a“

Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

(2—4)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 49. ANULU XXIII.

Sabiiu in 22 Iuniu (4 Iuliu) 1875.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune la

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Ferdinandu I cá imperatu alu Austriei si cá Rege alu Ungariei alu V, a reposatu la 29 Iuniu st. n. in Prag'a in alu 82 anu alu vietiei Sele.

S'a nascutu la 1793 in 19 Aprile in Vien'a. Cá Rege alu Ungariei s'a incoronatu la 28 Septembre 1830 in Pojonu; cá imperatu alu Austriei inse s'a suitu pre tronu dupa mórtea imperatului Franciscu I, la 2 Martiu 1835; iéra la 2 Decembre 1848 a abdisu de tronu si a traitu retrasu in capital'a Boemiei, in Prag'a, unde a si muritu. Din casatori'a cu Mari'a Ann'a Carolin'a Pia, fii'a lui Victoru Emanuelu I, Regele Sardiniei, n'a avutu nici unu urmatoriu.

Domni'a acestui regentu a fostu la inceputu continuarea productului politicu alu tratateloru dela 1815, o conservatiune a celoru aflate din trecutu. La 1848 a venitu tempestatea politica, sub carea s'au frantu catusile feudalistice in monarchi'a intrégа; au incetatu dara si ceea ce se continuá din trecutu inse tempestatea erá pre ací sa nimicésca fructulu celu bunu alu libertâtiei si sa-lu innece cu totulu in resbelulu civile. Se cerea mâni mai june si mai puterice sa ia frenele guvernârei. Acest'a o recunoscù si bunatatea cea nobile a reposatului monarchu si de aceea s'a retrasu de pre terenulu politicu, care devenise unu campu de batalia dela o margine a imperiului pâna la ceealalta.

Românii si voru aduce cu pietate aminte de repausatulu monarchu, câci sub Domni'a Sea s'a eliberatu de catusile iobagiei. Fia-i tierin'a usióra si amintirea binecuventata!

Alegerile la dieta suntu in cursu. In nrulu venitoriu vomu impartasí si resultatele câte ni suntu cunoscute.

Asupr'a conventiunii vamali române organulu lui *Sennyey „Kelet népe“* se esprime astfeliu:

„Este intru interesulu politicu alu monarchiei nóstre, cá sa spriginimu cu tóte fortiele statele vasale (!) turcesci, sub cari intielegemu cu deosebire pre Romani'a si pre Serbi'a, in dreptulu loru de a incheiá tractate comerciali cu alte state; in respectu natiunalu economicu inse incheiarea tratatului comercialu e de insemnatatea cea mai mare pentru noi, déca prin trensulu vomu castigá acele avantagie si usiurâri, cari voru face posibilu producteloru nóstre sa respinga fabricatele englese si francese, cu cari se inundéza Romani'a, cu deosebire orientulu. Contele Andrássy deschidiendu campani'a in afacerea conventiunei vamali române a documentatu in modulu celu mai stralucitu, ca densulu cu tactu adeveratu staruesce câtra totu ce póte sa radice autoritatea politica a monarchiei nóstre si sa promoveze interesele ei materiale. Dupa ce inse greutâtile estraordinarie ce le a casiunatu ministeriului de esterne numai initiarea negotiatiuniloru, s'au devinsu si in urma delaturându-se tóte influintiele dusmanóse s'au statoritu pâna si punctatiunile tractatului intre oficiulu esternu si plenipotentiatulu românu, — guvernulu ungurescu se pune in cestiunea vamei asupr'a cerealeloru pre unu punctu, pre care trebuie sa-lu marcâmu de unu punctu preocupatu si marginitu. E adeveratu la tóta intemplarea, ca in esportulu cerealeloru Romani'a concuréza cu Ungari'a; de vreme ce inse unic'a junctiune ferata a Romaniei cu Europ'a occidentale — asupr'a cârei'a noi putemu influintiá — trece prin Ungari'a, — cerealele nóstre in respectulu tempului si alu departârii se aflu si asiá intr'unu avantagiu evidentu, pre cându noi de alta parte nu putemu impedecá transportarea cerealeloru române pre mare séu déca tarifele i voru face posibilu transportulu, pre liniele galitiane. In ani cu recólte rele inse noi insine suspendâmu vamile cereali, amu esperiatu acést'a in trecutulu celu mai recentu, cându noi insine erámu avisati la importu. Se póte ce e dreptu, cá drumurile nóstre de feru si societatea navigatiunii dunarene sa inactiveze diverse tarife, prin cari cerealele din Romani'a se voru puté transportá cu spese mai putiene de câtu chiaru diu Ungari'a. La unu atare casu Romani'a aru puté deveni ce e dreptu concurentele celu mai periculosu alu Ungariei. Statorirea de atari tarife dovedesce necapacitatea guvernului ungurescu, nu inse si necesitatea vamiloru cereali.“

Invitare.

Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cult. popor. românu tienendu estu-anu o adunare generala estraordinaria in Alb'a-Iuli'a in 18 Iuliu c. n., comitetulu de arangiare constituitu ací róga pre toti acei'a cari voru participá la acésta adunare sa binevoiésca pâna in 14 Iulie c. n. a se insinuá la subscrisulu presiedinte, pentrucá de tempuriu sa se póta ingrigi de incuartirârile necesarie.

Alb'a-Iuli'a 29 Iunie 1875.

Alesandru *Tordasianu*
presiedinte.
Michaiu *Cirlea*
notariu.

Despre Romani'a.

Cetimu in Press'a din Bucuresci:

Avemu adi sub ochii nostri o scriere de mare importantia a unui'a din cei mai distinsi si luminati barbati ai Italiei, d. Ed. Gioi'a.

Acésta scriere, atâtu de interesanta pentru noi românii, sub tóte punctele de vedere, a fostu publicata de curându in forma de epistola câtra Escelenti'a sea d-nu Minghetti, primulu ministru alu regatului Italiei. Diserâmu ca acésta scriere, care forméza unu volumu este interesanta din mai multe puncte de vedere, câci, pre lângа luminele ce revarsâ in privinti'a fortieloru vitale si drepturiloru Romaniei, eá este scrisá de unu consangénu, de unu fiu alu Italiei mame cu care ne légá atâtea suveniri si traditiuni istorice. Si tocmai in Itali'a, care trebuie sa cunósca mai bine si mai de aprópe pre fiic'a ei, tocmai in Itali'a pare ca se simte trebuintia a se face mai multa lumina.

Luminele ce aduce d. Gioi'a prin scrierea sea adresata primului ministru din Rom'a, sperâmu ca voru indeplini acésta lacuna. Cuvintele d-lui Gioi'a voru fi cu atâtu mai apretiuite si crediute, cu câtu acestu luminatu barbatu, elevu alu celebrului Lesseps, a potutu visitá Romani'a, cu ocasiunea studieloru in privinti'a irigatiuniloru de care se simte la noi nevoia, a potutu vedea de aprópe fisionomi'a tierei si a populatiunei, sorgintiele ei de avutie, gradulu ei de vitalitate si de desvoltare in presentu si viitoriu, si a potutu studiá in fine organisarea politica si sociale a Romaniei, drepturile ei de autonomie si suveranitate dupa istorie si dupa tractatele vechi si moderne, care garantézá aceste drepturi si asigura viitoriulu natiunei române. D. Gioi'a a imbratisiatu tóta acésta materie. Opiniunea ce si-a formatu d. Gioi'a despre fórtiele vitale, despre rolulu si viitoriu Romaniei este destulu de magulitoriu si incuragiatoriu pentru noi. Column'a lui Trajanu, legaturile de comerciu cu venezianii si genovesii, spriginulu ce ne-a datu contele Cavur in congresulu din Parisu suntu atâtea suvenire pre care, dice d. Gioi'a, cu dreptu cuventu românii nu le-au uitatu si nu le voru uitá. D. Gioi'a gasesce atât'a asemenare intre Romani'a si Itali'a, nu numai in fisionomie si traditiuni, dara si in mersulu desvoltarii moderne si in simtiulu politicu, care a dictatu *unirea* si intarirea natiunalitâtiloru tieriloru surori.

„Cu unu simtiu politicu fórte asemenatu cu acel'a ce este cunoscutu generalmente italieniloru, dice d. Gioi'a, românii concentrara pre rându tóte silintiele loru asupr'a câte unui singuru punctu: dupa autonomi'a natiunale, dupa unirea principateloru, dupa regimulu constitutiunalu, dupa alegerea unui principe occidentalu ereditaru, iéca-i lucrându spre a face sa se consacre de puteri (in faptu) dreptulu loru de a negotiá tractate internatiunale.“

...„Astadi dara marea preocupatiune a ómeniloru de statu si a publicului din Romani'a este cestiunea tractateloru de comerciu ce au a se incheiá cu puterile straine.“

Cu o justetia de spiritu si cu o perspicacitate luminata si impartiala, d. Gioi'a imbratisiéza acést'a importanta cestiune o desvólta in tóta intinderea ei si demonstréza, cu istori'a si cu tractatele ab-antiquo si cele moderne in mâna, câtu de nefundate au fostu incercârile s. Porti de a ne contestá dreptulu de a tractá directu si, cum Romani'a posedà acestu dreptu si póte incheiá, fâra amesteculu Turciei, tractate de comerciu cu ori care putere straina. D. Gioi'a citéza vechile nóstre capitulatiuni cá basa a autonomiei si a acestui dreptu necontestabilu; amintesce esercitiulu acestui dreptu in diferite, epoce, reproduce tractatulu cu regin'a Elisabet'a a Engliterei; amintesce tractatulu dela Andrianopoli care a reinviatu vechile nóstre capitulatiuni si in fine chiaru cu regulamentulu organicu si cu legile si tarifele nóstre vamale, care au diferitu, cá si administrati'a, de acelea ale Turciei, d. Gioi'a demonstrâ chiaru esercitiulu pâna adi alu dreptului de a avé tarifele nóstre si de a incheiá conventiuni comerciale cu diferite puteri. Argumentarea dlui Gioi'a pre bas'a tractatului din Parisu din 1856 si conventiunei din 58, este iresistibile; si credemu ca atâtu guvernulu câtra care s'a adresatu câtu si publiculu italianu voru vedé mai bine cestiunea.

„Consolidarea, dice d. Gioia, ce a castigatu guvernamentulu românu dela suirea pre tronu a principelui Carolu, nu mai permite vechiele subterfugie. Aventulu industrialu alu Romaniei pre care lu inlesnesce ratiéu'a drumuriloru de feru, aduce cu sine o intindere a relatiuniloru comerciale care necesita noi regule. Diversitatea si specialitatea intereseloru suntu astufeliu, ca cestiunile nu potu fi resolvate decâtu prin o discutiune directa a interesatiloru intre densii, Romani'a de o parte si fia-care putere de alt'a.“

D. Gioi'a amintesce, cum cele trei mari puteri dela Nordu s'au pronunciatu cele dintâiu in favórea dreptului Romaniei de a tractá directu; cum insasi Engliter'a a recunoscutu in principiu dreptulu si necessitatea de a-lu esercitá, si s'a marginitu mai multu in cestiuni de forma sustienendu autorisarea Portiei, lucru pre care nici unu guvernu românu nu-lu va primí. Apoi venindu la Itali'a d. Gioi'a dice primului ministru Mingheti:

„Itali'a sta in espectativa. S'a vediutu in genere o proba de tactu in acésta reserva a unui guvernu de curându intratu in concertulu puteriloru mari; dara fâra indoiéla, ministrulu nostru de esterne, atâtu de bine pusu spre a cumpaní lucrurile, nu va intârdiá, cu obicinuit'a sea sagacitate, a judecá momentulu venitu spre a se pronuntiá.

„Noi avemu in acésta cestiune o positiune escelenta; câci nimeni nu póte banuí impartialitatea nóstra, si déca faptulu de a nu fi avutu interese materiale considerabile in jocu ne a facilitatu o lunga abstentiune, ne permite de a nu ne supune la alta preocupatiune de câtu aceea a dreptâtii. Astfeliu s'a intemplatu si in congresulu si conferinti'a din Parisu din 1856 si 58: atitudinea observata atunci de contele Cavur forméza o traditiune pretiósa.“

„Franci'a, continua d. Gioi'a, oricâtu de tacuta se arata, n'a schimbatu, pre câtu scimu, manier'a sea de a vedea in momentulu cându, dupa caderea monarchiei din Iuliu, Franci'a se tienea la o parte de concertulu europeanu, d. Guizot nu incetá a esprime convictiunea ca politic'a francesa in orientu trebuie sa favoriseze desvoltarea populatiuniloru din imperiulu otomanu.“ — Si prin a fortiorí natiunile autonome cá Romani'a.

— „Franci'a din parte-i dice d. Gioi'a, nu póte de câtu a se felicitá de ocasiunea ce i se ofera de a merge pre pant'a naturale a simpatieloru sele pentru junele statu, care-i datoréza atâtu de multu.“

D. Gioi'a demonstrà cum tractatele incheiate séu care s'aru incheiá intre Pórta si alte puteri nu au fostu si nu potu fi aplicabile Romaniei. Guvernulu „Principateloru a consideratu tractatulu din 1861 intre Regatulu Italiei si S. Pórta cu tarifele anecsate, precum si cele-lalte tractate si tarife incheiate si fipsate intre S. Pórta si alte puteri, cá nule si neavenite in ceea ce le priviá.

. . . . „Tractatulu incheiatu intre Austri'a si Turci'a din 1862 contienea si mai claru decâtu cele-lalte tractate ale puteriloru, recunóscerea unei administratiuni vamale separata pentru principate.“ — Dupa acést'a d. Gioi'a analisà tarifele si faptele si demonstrà cu tractatele in mâna autonomi'a nóstra si dreptulu a tractá directu.

Suntu interesante pentru straini, si in specialu pentru Itali'a, lamuririle ce dà d. Gioi'a compatriotiloru sei despre progresele Romaniei, despre miscarea drumuriloru de feru si asternerea cu mii de chilometre de siosele a tierei nóstre; despre organisarea nóstra militaria pre unu picioru atâtu de intinsu si seriosu.

„Romani'a, dice d. Gioi'a, a promisu de a fi unu elementu de ordine si de libertate in orientulu Europei, si s'a tienutu de cuventu.“

Dobr'a 15 Iuniu.

Dle Redactoru! Astadi s'a serbatu si la noi cá pretotindenea, credu, in archidieces'a nóstra parastasulu pentru fericitulu si Marele Archipastoriu *Andreiu*, conformu circulariului Escel. Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu aln nostru *Mironu*, dara potu se dicu conformu veneratíunei cu carea datoresce fia-care românu spiritului celui mare, in a cârui memoria s'a celebratu parastasulu. Nu intru in descrieri speciale ci me marginescu a face unu estrasu din cuventarea parochului nostru Romulu de Crainicu, carele a datu espressiunea simtieminteloru nóstre cari le pastrâmu cá unu tesauru in inimile nóstre.

Dupa o introducere basata pre s. scriptura P. Romulu de Crainicu dice:

. . . . . noi românii, cari locuimu in aceste pârti ale lumei, ne-amu pastratu prin nenumerate pericole si nefericiri ce au venitu asupra-ne stramosiésc'a credintia, dara ómeni reutaciosi si pismuitori vediendu ca dupa nenumerate impilâri si asupriri totusi amu remasu tari, pentru ca eramu un'a nedespartiti, — au aflatu unu mijlocu a aruncá vrajb'a intre noi si a ne despartí in dóue. — De atunci au inceputu o adeverata si lunga nefericire asupr'a nóstra, erá unu tempu cându Archipastorii nostri se batjocoriau si se maltratau, vení tempulu de remaseramu chiaru fâra de Archipastori, si cu tóte acestea, pre lânga tóte napastuirile nu amu peritu, ci ne-amu pastratu limb'a si credinti'a nóstra. Desconsideratiunea contrariloru merse asiá departe, incâtu ei creara legi, prin cari noi eramu declarati numai „tolerati séu suferiti“ in aceste tienuturi astu-feliu de-si avému episcopu, dara pâna la an. 1848 eramu atâtu de restrensi intru eserciarea religiunei nóstre, incâtu prin orasie nice nu ne erá iertatu a trage clopotele pre la biserici. — . . Provedinti'a inse carea vede nedreptâtile, ddieirea, carea aude suspinurile, nu au mai potutu suferí acelea, i s'au facutu mila de acestu poporu alu seu, si ne tramise la anulu 1846, dupa incetarea din viétia a Episcopului Mog'a, pre o stea, carea dela ivirea sea intre noi, au inceputu cu incetulu dara resoluta a se luptá in contr'a intunerecului, si a ne luminá si nóue orisontulu víetiei si alu esistintiei. Dupa ce in anulu 1848 natiunea româna 'si proclamà esistinti'a sea politica, acelu lucéferu incepù cu tóta staruintî'a a lucrá pentru redobandirea drepturiloru nóstre politice si in specie si mai vertosu a celoru bisericesci. Acelu lucéferu tramisu nóue dela Ddieu au fostu repausatulu Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a.

Iubiti frati! Amu avutu ocasiune alta-data a ve vorbí mai pre largu despre acestu fericitu in Domnulu repausatu; dreptu acea cu ocasiunea de astadi voiu sa ve repetiescu numai pre scurtu ca acel'a, de-si se considerà la inceputu de câtra unii de strainu, dela pasirea sea in Transîlvani'a, dorirea sufletului seu, lupt'a necontenita ce au luptatu, viéti'a câta au traitu, totu cugetulu seu, tóta staruinti'a, tóta lucrarea sea au fostu spre a ridicá natiunea si biseric'a sea in védi'a lumei si a-i dá ceea ce i se cuvine, si ceea ce i s'au fostu luatu intr'unu modu barbaru cu nedreptulu.

Acestea premitiendu-mi iau voia a atrage atentiunea domnieloru vóstre asupr'a temei mele de vorbire: „*Pilda amu datu vóue, cá precum amu facutu eu vóue, si voi sa faceti.*“

Marturisescu fratii mei! ca nu aflu pentru diu'a de astadi, carea ne aduce aminte ca acum doi ani au incetatu de a mai fi bunulu nostru parinte, neuitatulu nostru Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu, nu aflu, dicu, pentru aceste momente cuvinte mai potrivite, pentru de a le adresá fiacârui'a din noi, intru aducerea aminte de acel'a, decâtu cuvintele: „*Pilda amu datu vóue, ca precum amu facutu eu vóue, si voi sa faceti.*“

Aceste cuvinte le-au adresatu Iisusu câtra apostolii sei, si in adeveru Mantuitoriulu lumei au si datu apostoliloru si tuturoru ómeniloru esemple demne de imitatu; déca privimu la viéti'a si la faptele Metropolitului *Andreiu*, apoi in adeveru trebue sa marturisimu, ca acel'a au plinitu intru tóte acele cuvinte ale lui Iisusu.

Mantuitoriulu, prin invetiaturile sele cele ddieescì, au facutu a se respandí lumin'a in tóta lumea, parintele nostru Andreiu cu unu zelu neobositu au inceputu a respandí lumin'a invetiaturei si a moralitâtiei in poporulu seu.

Mantuitoriulu au facutu mila in deosebi seraciloru neputinciosi si veduveloru; Archiepiscopulu Andreiu au ajutoratu multi tineri pre la studii, au infiintiatu fondulu pentru bisericele serace, pentru preotese veduve s. a. m.

Domnulu nostru Iisusu Christosu au invetiatu ca credinti'a in adeveratulu Ddieu si lepadarea de sine este tient'a fericirei vremelnice si vecinice a omului; Metropolitulu Andreiu au predicatu si ni-au datu pilda ca moralitatea, castigarea de avere spirituale si materiale sa fia tient'a nóstra, dandu-ne esemple asiá stralucite prin crearea tipografiiei, elaborarea atâtoru opuri si prin averea cea mare ce o testà bisericei sele.

Mantuitoriulu cându au inceputu a invetiá au aflatu lumea in intunerecu si in nesciintia, iéra prin praeceptele si esemplele sele au radicatu omenimea la demnitatea sea; Metropolitulu **Andreiu** la venirea sea intre noi au aflatu natiunea si biseric'a ignorata si impilata, prin rar'a sea capacitate inse, prin staruinti'a si lupt'a sea neobosita de dî si nópte au dobanditu natiunea drepturi, de cari pâna ací erá desbracata, iéra biseric'a au radicat'o la unu gradu atâtu de inaltu, incâtu astadi impune respectu apesatoriloru nostri de odinióra.

Eata deci argumente destulu de poternice cumca fericitulu Archieppu si Metropolitu Andreiu intru tóte au satisfacutu provocârei Domnului nostru Iisusu Christosu.

Dara nu suntu cum-va adresate acele cuvinte si nóue tuturoru? In adeveru ca suntu! câci invetiaturile Invetiatoriului lumei suntu pentru tóta lumea adeca pentru toti ómenii; deci sa cautâmu a imitá, a face in cerculu aflârei si activitâtiei nóstre, ce au facutu parintele nostru Andreiu, pre carele l'amu vediutu si cu carele impreuna amu vietiuitu, si atunci de siguru vomu satisface si cuvinteloru lui Iisusu. — Sa cautâmu cu totii a ne face datori'a fatia de natiune si de biserica! deóre-ce la noi acestea asiá suntu de strensu legate un'a de alt'a, incâtu potemu dice ca perdiendu un'a, vomu perde si ceea-lalta, si din contra inaintarea si prosperarea nóstra numai asiá e posibila.

Déca unulu fia-carele din noi, cunoscendu demnitatea sea omenésca, va conlucrá din tóte poterile sele intru interesulu comunu, atunci de siguru, fiindu toti un'a, vomu dobandí cu mai multa usiurintia ceea ce dorimu. La tóte intreprinderile omului e inse de lipsa: rabdare si tenacitate, câci rabdarea multe invinge, si pre dî ce merge vomu castigá mai multu terenu, pâna cându in urma, mai curendu, ori mai tardiu vomu vedea dorinti'a nóstra implinita.

Românulu, carele nici odata nu si-au perdutu speranti'a si credinti'a in Ddieu, nadajdueste ca Acelu pré Inaltu i va ajutá, si in adeveru insa'si

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a lui Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 9. De sine statatoriu (cá seria) stà acestu viersu si totusi in cea mai strinsa sí mai naturale legatura cu seri'a precedenta (Vs. 6—8) si cu cea urmatória (Vs. 10—13) legandu-le in si prin sine deolalta. Totu ce s'a disu pâna acum despre lumina, se resuma in câte-va vorbe, in cea mai simpla constructiune, de carea se incopcia apoi seri'a urmatória (Vs. 10—13).

Erá lumin'a cea adeverata: lumin'a aceea despre carea amu dîsu ca etc. . . *aceea* **erá** lumin'a cea adeverata. In acestu Vs. se aréta adeverulu luminei celei adeverate in Iis. De ací *erá* este pusu la inceputulu constructiunei asiá decidietoriu, in opositiune cu *nu erá* (Vs. 8.) de ací ca *lumin'a* contiene o caracteristica dupla: un'a in cea adeverata corespundietória ideei, (comp. 4, 23. 13, 1. 6, 32), ceea-lalta in constructiune relativa: *carea luminéza pre totu omulu* fâra deosebire, cá lumin'a lumei (8. 12). — Asiá dara: Lumin'a, despre carea a venitu Ioanu sa marturisésca, *erá lumin'a cea adeverata, carea luminéza pre totu omulu, „ce vine in lume“ — lume* este luatu simplu: lumea vidîbila (κόσμος: 3, 19. 6, 14. 9, 37 s. a.) *ce vine* (ἐρχόμενος =venindu) — dupa ss. Parinti, ba chiaru si Luther si Erasm — stà in legatura cu *totu omulu*, dandu intielesulu: *carea luminéza pre totu omulu, carele (omu) vine in lume*: adeca: pre totu omulu carele vine in lume, lu luminéza — lumin'a cea adeverata.

Essegetii mai noi inse — impreuna pre *cc vine* ερχόμενος — strictu tradusu=venindu) cu erá (ἦν), dendu intielesulu: lumin'a cea adeverata, ce erá venindu — ce venea — luminéza pre totu omulu.

Déca acestu punctu aru fi dogmaticu, n'asi avé decâtu sa insemnu opiniunea bisericei nóstre, din causa ca polemi'a in punctele dogmatece este destulu de desvoltata, si dogmele cu base destulu de solide. Ne fiindu inse o cestiune dogmateca, si astu-feliu nefiindu esprimate si motivele acestei esplicâri, dupa cum este ea la ss. parinti, spre a nu ni se imputá cu „jurare in verba magistri“ me vedu constrinsu a face abatere dela programa, si a aperá — dupa convictiune — esplicarea ce adoptu.

Inainte de a-mi espune motivele, spunu acea ce sustienu, — sum adeca pre lânga esplicarea ss. Parinti. — N'aru trebuì decâtu sa ne mandrimu cându amu avé barbati, cari sa pricépa s. scriptura, déca nu mai bine, baremu cá ss. Parinti, intre cari Chrysostomu este cá unu lucéferu intre stele. Tempulu nostru inse ne aréta ca astu-feliu de barbati nu avemu, iéra esplicarea acestui viersu ne intaresce in convingere, câci

1) Vs. 9. este unu echo alu Vs. 5, care se confirma prin Vs. 4. lumin'a ómeniloru (*erá* la inceputu) si prin Vs 10. mai de aprópe, fiindu ca elu, lumin'a, *erá* dejá in lume, pre cându marturisea Ioanu despre densulu,

2) acést'a o marturisesce insusi Ioanu la Vs. 15. 16. 26. 27. 30 seqq.

3) ca *lumin'a* a fostu si inainte de venirea lui Christ. si si dupa suirea lui la ceriu (este), nu se póte disputá ca prin urmare a luminatu si luminéza pre totu omulu ce vine in lume — asemenea —, câci

4) fia-care omu luatu in particularu este intunerecu, radiele ddieesci, indata ce vine in lume, 'lu luminéza, iéra unulu fia-carele este liberu a primí séu a respinge lumin'a;

5) ca Iisusu este lumin'a lumei, si ca s'a aretatu profetiloru in mesura mai mare cá celorn-lalti moritori, asemenea nu se póte dubitá, prin urmare *erá* cá lumina si lumin'a inca din inceputu,

6) Ins'asi legatur'a constructiunei in limb'a gréca este pentru interpretarea nóstra: acolo se dice: *ὅ φυτίρει πάρτα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τον κόσμον*=care luminéza pre totu omulu carele vine in lume — si in fine

7) legatur'a cea naturale, ce este intre finea Vs. 9. si inceputulu Vs. 10 adeca; (Vs. 9.) luminéza pre totu omulu ce vine in lume (Vs. 10) in care lume elu *erá* (dejá) si carea *prin elu s'a facutu etc.*

Vs. 10—13. *Venirea cuventului in lume sub chipu omenescu; respingerea si primirea.*

Vs. 10. *In lume erá*: in acea lume, in carea vine totu omulu pre carele lu luminéza, *erá* elu (Vs. 1 cá lumina inca din inceputu ca si in Vs. 1 la Ddieu) prin faptele sele atâtu cá invetiaturi câtu si cá minuni. Acum inse lumin'a intrupata, cá si viéti'a in Iis. Christ. Cuventulu lui Ddieu. In lume *erá*, ad. Cuventulu=lumin'a carele (Vs. 14) s'a facutu trupu omenescu *erá* in lume inca inainte de a devení trupu, dela inceputu inca, *si lumea prin tr'ensulu s'a facutu, si lumea pre elu nu l'a cunoscutu. In lume erá*: asiá dara trebuiá sa-lu cunósca (vedi si Rom. 1, 19. seq.), *si lumea prin trensulu s'a facutu*: cu atâtu mai vertosu trebuiá sa-lu cunósca — cá pre ziditoriulu si dlu ei — *si* (cu tóte acestea) *lumea nu l'a cunoscutu.*

Ca *lumea* trebuiá sa-lu cunósca — cá pre creatoriulu, si de ací cá pre domnulu ei — contiene dóue idei, dóue motive tari: 1) Descoperirea revelatiunea lui, de o sublimitate si perfectiune ddieésca, — carea cu supunere trebuiá se fia primita; 2) ca ea (revelatiunea) corespunsese: a) perceptelorn ddieesci din legea lumei (judaice), b) lipseloru ómeniloru, si c) profetiloru ce avé lumea: asiá dara, cu tóta inim trebuiá sa-lu primésca, sânt'a scriptura ne intaresce in acea sperantia, câci la Isai'a (c. 31, v. 4. 5.) dice: „Cá paserile ce sbóra, asiá va acoperí Domnulu Savaoth Ierusalimulu, si-lu va scutí, si-lu va scóte, si-lu va ocrotí, si-lu va mantuí.“ Si iérasi déca ne vomu adresá in diu'a necadiului câtra Atotupoterniculu, acel'a ne va ajutá, câci dice: „Si me chiéma pre mine in diu'a necadiului teu, si te voiu scóte, si me vei prémarí.“ (Ps. 49. v. 16).

Iubiti frati! Parintii nostri in multe necadiuri si asupriri ce au rabdatu, aveau unu singuru limanu de scapare — biseric'a.

Dupa siése dile de munca grea, adesea biciuiti si batuti, mergeau Duminec'a la biserica spre a versá lacremile sele câtra cerescului parinte pentru asupririle ce ei indurau dela apesatorii loru, ascultau sfaturile preotului, cari i intariau anim'a, si astfeliu se reintornau acasa mangaiati si cu speranti'a ca, adî, mâne, sórtea loru se va schimbá. Precum atunci asiá sî acum va aflá omulu crestinu in sinulu bisericei mangaiere si ocrotire, cu deosebire inse la noi, unde preotulu mai pre susu de tóte e confratele, vecinulu, consaténulu, connatiunalulu seu, va poté sa gasésca remediulu doritu. — Dreptu aceea ve punu la anim'a fia-cârui'a iubitiloru frati, ba ve conjuru pe numele Ddieului parintiloru nostri, cá sa primiti invetiaturile preotiloru vostri si sa urmati acelor'a, câci preotulu e alu vostru si din voi.

Domnulu nostru Iisusu Christosu insusi ve indémna sa scultati de preotii vostri, câci dice in Evangeli'a dela Luc'a (c. 10. v. 16): „Celu ce ve asculta pre voi, pre mine me asculta, si celu ce se lépada de voi, de mine se lépada.“

. . . . pentru ca s'au induratu a ne tramite pre unu asemenea barbatu, carele au facutu totulu spre luminarea si radicarea nóstra, se dâmu deci marire si lauda numelui celui sântu impreuna cu Davidu dîcendu: „Ce vomu resplatí Domnului, pentru tóte care an datu nóua!“ (Ps. 11, v. 5).

Nu vomu puté resplatí acele bunatâti altmintrea, de câtu déca pururea unulu fia carele din noi ne vomu nisuí a imitá acele fapte maretie spre binele natiunei si bisericei nóstre; nu vomu puté sa resplatimu mai curatu bunatâtile Domnului, decâtu prin un'a viétia fâra prihana, lasându fia-cârui'a ale sele, alergându intru ajutoriulu seracului, veduveloru si orfaniloru, impartindu tuturoru cu cari impreuna vietiuimu iubire fratiésca, ferindu-ne de asupriri si rapiri cu nedreptulu, câci Dumnedieu nimic'a nu lasa neresplatitu, atâtu in viéti'a ce vine câtu si in acésta trecatórie. Aduceti-ve aminte, ca ziditoriulu nostru au lasatu in inim'a fia-cârui muritoriu pre acelu judecatoriu dreptu, carele te mangaie in necadiuri, te mustra déca ai facutu reu si te inaltia déca ai implinitu o fapta buna. Dreptu aceea sa ne aducemu aminte noi *si toti cei cari traescu impreuna cu noi* de cuvintele poetului:

„Te marescu fiintia, fâra de finitu.
Pentru aceea schinteia, ce-i dicu consciintia
Carea greu me mustra de-amu pecatuitu
Si me desfatéza cu bun'a vointia,
De-amu facutu drepiate celui asupritu!“ —

Dupa „in veci pomenirea lui“, elevii scólei cap. mai esecutara unu cântu funebralu, care aru fi patrunsu inim'a de pétra. Amu esitu din ast'a biserica, esclamându cu durere fiiésca „fiei repausatului tieriu'a usióra si memori'a eterna!“ A........

Noustatu in 1 Iuniu 1875. Dle redactoru! Credu a nu fi de prisosu déca voiu enará ce-va scolasticu imbucuratoriu fatia de atâtea neplaceri politice ce bantuie si sguduie esistinti'a nóstra natiunala din temelie, de care mai nici o pagina a dîuaristicei nóstre nu scapa de négr'a colóre a acelor'a; de aceea me rogu a se dá putienu spatiu in colónele dîarului ce redegiati urmatóreloru sîre. —

Precum in mai multe renduri fuseiu onoratu din partea inspectoratului nostru scolaru districtualu cu calitatea de comisariu pentru a asistá la esamene in mai multe comune, precum si in alte afaceri scolarie; asiá si acum amu fostu insarcinatu a asistá la esamenele semestrului alu II-lea a. c. in comunele: Noustatu, Hundrubechiu, Selistatu, Siórsiu, Robavu, Boholtiu, Calboru, Cincu-micu si Cincumare. In acésta comuna nu s'a tienutu rei legei, — fiindu orasiu — a tienea prelegere 9 luni, si astfeliu numai cu finea lunei lui Iuniu se va tiené esamenulu semestralu alu II-lea; dara in cele-lalte comune s'a tienutu afara de Boholtiu, unde, din incidentulu neplacutu: ca aceea comuna in anulu scolaru espiratu a fostu bantuita grodiavu de ból'a epidemica — difteritis, — nu s'a potutu tienea scóla, prin urmare nici esamenu —

Observârile ce amu facutu la aceste esamene fatia de cele din anii trecuti suntu cu multu mai avantagióse, mai imbucuratóre si care promitu unu venitoriu mai salutariu decâtu pâna acum'a. Fâra de a clasificá fia-care comuna deosebi, potu dîce in genere, ca in fia-care amu aflatu pruncii instruati mai bogatu, si disciplinati mai bine cá in trecutu. Au cercetatu scól'a mai abundante de câtu pâna acum'a, dara totusi nu deplinu si corespundiatoriu din simpl'a causa, ca antistiele comunale suntu nepasatórie*); nu se intereséza nimic'a, de-si se dau din partea invetiatoreloru in tóta septamân'a listele de lenevire. Eu celu putienu nu cunoscu nici o comuna, unde pedepsile s'aru fi incasatu si din care, dupa natur'a loru, s'aru fi formatu unu fondu pentru scól'a respectiva. Dara nici ca e mirare, câci antistii si notarii comunali suntu parte mare de natiunalitatea straina, cari nu voru a mai „asuprí“ pre români si pentru acestu lucru bagatelu.

Desi mi propuseiu a nu me abate de asta-data la specialitâti, totusi suntu necessitatu a amintí in specialu despre scól'a din *Colboru*, in carea functionéza cá invetiatoriu unu individu cu cualificatiunea receruta, cu numele Nicolau *Comaniciu*, despre care potu dîce ca se si cunósce ca este invatiatoriu in comuna, câci obiectele de instructiune suntu numeróse si respunsurile eleviloru din ele multiamitórie. Onóre invetiatoriului respectivu!

Inca odata trebuie sa marturisescu in genere, ca in dîu'a de astadi scólele nóstre stau cu multu mai bine cá in trecutu. Dara ce sa ne facemu? trecutulu e trecutu. Elu sa nu mai fia pentru noi altu-ce, de câtu punctulu, dela care sa mesurâmu progresulu venitoriului.

Ca scólele nóstre stau astadi mai bine de cum au statu mai inainte, meritulu cu totu dreptulu trebuie sa se adscrie si sa se atribuie regeneratoriului bisericei si natiunei nóstre repos. intru fericire Marelui Archipastoriu Andreiu. Dara in tempulu mai nou, trebuie sa marturisimu adeverulu, au ajutatu si ajuta multu causei nóstre scolare si inspectoratulu reg. ung. prin staruinti'a subinspectorului regescu Iuliu *Bardosi*, carele cu ocasiunea visitarii din anulu trecutu, prin tactic'a ce a desvoltatu, a insuflatu respectu tuturoru, celoru apartienatori de caus'a scolaria. Nu mai putiena recunoscintia se atribuie si trebuie sa se atribuie inspectorelui nostru districtuale Grigoriu *Maieru* in afacerea scolara, câci Reverenti'a sea, fiindu-i inposibile a cutrierá de mai multe ori intr'unu anu in persóna tóte comunele din tractu, care numera dupa cum mi se pare la 40 comune, nu incetéza a inbarbatá si instruá pre invetiatori cá si pre directori spre emulare sânta in afacerea scolara, atâtu prin circulare fórte dese câtu si verbalmente; initiéza sustienerea regulei si acurateti'a; trage la respundere pre cei renitenti; tramite comisarii sei cu unu cuventu face totu ce i sta in putintia cá numai si numai afacerea scolara sa ia unu aventu mai rapede si imbucuratóre. —

Preotimea nóstra inca — cu putiena esceptiune — 'si cunósce pusetiunea, lucra din resputeri in afacerea acést'a ponderósa si utile; ba asiá dîcendu emuléza, prin ce 'si atrage asupr'a-si ur'a si invidi'a poporului, câci antistii comunali, — cá sa nu póta dîce: ca chiaru nimicu nu facu — mai intalnescu pre câte unii dintre cei ce nu-si prea tramitu copii la scóla pre strade — ori aiurea — si le spunu ca au sa platésca atât'a si atât'a pedépsa, pentru ca nu si-au tramisu copiii la scóla, spunendu-le totu-odata si aceea: *„ca pop'a vostru si dascalulu v'au pârîtu, câci eu nu ve a-si face nici unu reu, ca eu sciu ca voi sunteti ómeni seraci.“* Acestea apoi si asemenea acestor'a suntu destulu materialu spre a inversiuná vulcanulu patimeloru a

---

*) Dara comitetele nóstre parochiale ce facu? R.

— si lumea *nu* l'a cunoscutu — nu numai ca nu l'a primitu, dara in reutatea ei: nu l'a cunoscutu, n'a vrutu sa-lu cunósca. — *lumea* ací semnifica: lumea omenésca (judaica) si inca cea instrainata de Ddieu.

In acestu viersu vorbesce evangelistulu in genere: *lume* spre a dá unu pondu si mai pregnantu tragediei, in Vs. urmatoriu (11) specifica, vorbesce in specia despre poporulu alesu alu lui Ddieu — carele nu l'a primitu.

Vs. 11. *Intru ale sele a venitu* — Mai hotaritu cá in Vs. 10 se descrie parte prin poterea semnificativa a verbului a *venitu*, carele aréta evidentu venirea lui personale, — parte prin *intru ale sale*: in proprietatea sea, in alu seu (Analogu cu Esthir'a 5, 10. Ioanu 16, 32. 19, 27). — In Vs. 10. dîce *lume* in genere, ací in specia intru ale sale — nu in lume (in genere) ci in mijloculu poporului jidovescu, in carele intielepciunea (Cuventulu) 'si luáse locuintia si mostenire (Iis. Sirachu 24, 8 seqq.). In alu seu propriu a venitu: acolo unde erá cunoscutu prin profetî: intre jidovi, cá connatiunalu, *a venitu*, cari chiaru pentru acést'a trebuiau cu atâtu mai vertosu sa-lu primésca: *si ai sei*, adeca jidovii, cari erau proprietatea lui, poporulu celu alesu alu lui Ddieu, cârui'a se descoperise de nenumerate ori — *nu l'au primitu.* Aici tragedi'a dramei este la culme. Treptatu s'a inaltiatu in descrierea re-pingerei lui Iis. prin poporulu jidovescu. Antâiu (Vs. 5.) dice: *intunereculu nu l'a cuprinsu*; a dóu'a se inaltia cu o trépta mai susu: (Vs. 10) *lumea nu l'a cunoscutu*; iéra a trei'a óra, radicandu-se la culme, cu o melancolía sfasietória constatà ca: *ai sei nu l'au primitu.*

— La prim'a cetire a acestui capitlu, cu deosebire pâna la Vs. 12, bate la ochi conjunctiunea si, in loculu cârei'a unu scrietoriu modernu aru fi intrebuintiatu diferite conjunctiuni. Chiaru acésta conjunctiune, repetîta asiá desu, dà o mai mare potere scrierei, si depinge (Vs. 5. 10. 11.) dram'a cu unu coloritu mai sguduitoriu. —

Vs. 12. *Iéra câti l'au primitu pre densulu, le-a datu loru potere cá sa fia fii lui Ddieu, celoru ce credu in numele lui.* — Repetirea pronumeloru: pre densulu, loru — fiindu superflua, apoi „fiii“ *lui Ddieu* fiindu in Dativu in locu de Genetivu (τὲκνα τοῦ Θεοῦ), versiune mai buna mi s'aru parea a fi urmatórea: *Iéra câti l'au primitu, acelor'a le-a datu potere* (mai bine dreptu) *cá sa fia fii ai lui Ddieu: celoru ce credu in numele lui.*

Câti — l'au primitu — se referesce mai de aprópe la credinciosii judei (invetiaceii si apostolii) totusi asiá câtu ide'a se estinde in generalu: la totu casulu inse — singuratecii, cei putieni fatia cu multimea — carea nu l'a primitu. — *le-a datu potere ἐξουσία*, carea nu este un'a cu δύναμις=potere, ἐξουσία=dreptu, demnitate, destoinicia, abilitate) — le-a datu dreptulu, vrednici'a (Christ.) possibilitatea cá sa fia fii ai lui Ddieu, parte prin delaturarea pedeceloru (mani'a lui Ddieu si pecatulu), parte prin vestirea indurârei lui Ddieu si a impartasîrei unei puteri nóue, unei vieti nóue. — *Fii ai lui Ddieu* — in sensu moralu, spiritualu. Conditiunea de a fi fiiu alu lui Ddieu este credinti'a in Iisusu. Fiiu alu lui Ddieu va se dica: liberu, mantuitu de pecatu (8, 34—37.) Libertatea, mantuirea este Iis. Christ. Asiá dara: credinti'a este usi'a prin carea intra cine-va la mantuire (8, 31 seq. 8, 24.), de ací: *celoru ce credu in numele lui* (2, 23. 3, 18. I. Ioanu 5, 13.), adeca cu deplina incredere primescu pre Christosu, cá pre acel'a ce *este* (8, 31. II Moise 3, 14. s. a.), — *in numele lui* — nume, acel'a carele este in genere cunoscutu — prin acést'a espressiune se inaltia mai multu conceptulu credintiei si alu obiectului ei, de câtu cându aru fi dîsu: cari credu in Christosu.

Vs. 13. Determinare mai de aprópe a conceptului *„Fii ai lui Ddieu“*: *Carii nu din sânge, nici din voia trupésca, nici din fapta barbatésca ci dela Ddieu s'au nascutu.*

Carii nu se refera la *celoru ce credu*, ci la *fii ai lui Ddieu*, dandu intielesulu: *cari fii, nu din sânge* . . etc.

Determinatiunea este parte negativa, si adeca: in contr'a nascerei trupesci (pre acést'a 'si basáu Iudeii originea loru ddieésca 8, 33. 41. Marcu 3, 9), parte positiva, de-si in modu simbolicu — despre ide'a nascerei — *nu din sânge* (αἱμάτιον) sânge omenescu, sementia (in orig. este luatu plur. αἱμάτιον, espressiune poetica dela sing. τὸ αἷμα—sânge). In limb'a nóstra nu se póte luá pluralu fâra a stirbá, ba a dá altu sensu adeveratului intielesu — sângiuri are alta insemnare, nu cea de ací — *sânge*=sementi'a ambeloru pârti (parinti), iéra *voi'a trupésca* (ϑέλημα βαρκός=): pofta carnale. Evangelistulu, prin impreunarea acestoru trei negatiuni (nu din sânge, nici din pofta carnale, si nici din pofta barbatésca) sinonime, dupa opiniunea mea*) si-a folositu retoric'a numai spre a negá totalminte nascerea trupésca, si a dá locu singuru conclusiunei: *ci dela Ddieu s'au nascutu.* In originalu nu se dice ἀπὸ=dela, ci ἐκ= din — Ddieu. Treducere fidela aru fi: *din Ddieu s'au nascutu*, carea esprima multu mai multu cá cu *dela*; — *din* aréta emanarea directu din ce-va, pre cându dela este mai lacsu, aréta ce-va indirectu séu numai din apropierea cui-va emanatoriu. — *din Ddieu*, deadreptulu din Ddieu, séu *spiritulu sântu* (Ddieu) (compar. Ioanu 3, 5. Iacobu 1, 18. I Ioanu 3, 9. 4, 7. 5, 4. 18. I Petru 1, 23) — in opositiune cu *trupu* (σάρξ=carne). — ἐκ=din, in acestu Vs. insémna 1, materi'a din carea se nasce cine-va, carea conditiunéza, nascerea (sânge) a 2-a si a 3-a caus'a mijlocita pofta trupésca, pofta barbatésca) si 4-a caus'a nemijlocita (din Ddieu) I Corint. 8, 6). Intielesulu mai popularu aru fi acést'a: cari nu suntu productu alu omenimei cá atari, ci primirea omenimei, si luminarea mintiei directu dela Ddieu.

(Va urmá.)

---

*) La santii Parinti afara de Theoph. a cârui opiniune nu mi se pare nimerita, nu se afla deslusita mai chiaru ide'a acést'a, — de aceea mi esprimu parerea mea.

unoru ómeni de ai nostri asupr'a preotului si a invetiatoriului.

Deci dara spre a parasí trecutulu cu óre-care nemultiamire; spre a evitá reulu si a face pentru unu venitoriu ferice pasií necesari, pre lânga altele, modest'a mea parere aru fi:

Ca antistii comunali sa se recuire si seriosu sa li se impuna, cá indata dupa primirea primei liste de lenevire, numai de câtu sa-si escevedie pre cei renitenti, câci atuncea cei indaretnici prin suferirea pedepsei fatia de seraci'a cea apasatórie si generala, indata se voru indreptá, nu voru asteptá de siguru si a dóu'a pedépsa; si asiá cercetându elevii prelegerile regulatu, de o parte invetiatoriulu se va inbarbatá, de alta parte va cugetá si la aceea, ca mergendu-i copiii regulatu la scóla, nu se va mai putea escusá cu acestu casu, cându i s'aru face eventualmente imputari, ca nu au facutu destulu sporiu, ceea ce pâna ací s'au intemplatu adese-ori.

Aru fi de doritu mai departe, cá consistoriulu nostru scolastecu inca neintreruptu sa faca dispusetiuni pentru visitatiunea prin tiéra scóleloru, precum a facutu inspectoratulu regescu a cârui influintia aru fi o mare binefacere pentru scólele nóstre. Cându aceste dóue dorintie s'aru realisá, atunci activitatea preotimei aru fi cu efectu, si aru fi si scutita de fórte multe neplaceri ce-i obvinu din partea ómeniloru, cari cugeta, ca numai preotimea ii necajesce cu pedepse si jertfe pentru scóle. — De aceea modest'a mea parere aru fi, mai departe cá, de referinte scolariu, sa se aléga o persóna de specialitate, cu caracteru si zelu, dara totu odata si mai putienu comóda, carea se póta purtá grige de lipsele scóleloru. O astu-feliu de visitatiune, pre lânga a inspect. reg. aru fi unu ce, care de siguru ne aru transpune in o fasa nóua progresiva. —

Aru mai fi de doritu dupa parerea mea individuale cá elevii institutului nostru pedag. teologicu sa practiseze in scólele nóstre poporale din suburbiele Sabiiului conformu dispusetiunei dupa cum mi aducu aminte inca de pre la 1864/5. despre carea n'amu auditu sa o fia esecutatu directiunea institutului nostru pedagogicu din Sabiiu vr'odata, spre a pune acolo inca in pracsa, acea ce ei invétia teoretice, cá asiá devenindu invetiatori, sa nu fia necesitati a petrece unu anu, de nu si mai multu, pâna cându 'si vinu in ori. —

De-si un'a e met'a spre carea nesuimu, totusi pracs'a si esperintia de tóte dilele ne demonstréza, ca mai atâtea suntu câile spre aceea, câti invetiatori suntu, care ducu mai curendu ori mai tardiu la meta; mai putienu ori mai multu suficiente. Spre a alege si a pasii pre calea cea mai óbla si drépta, e necesaria in fine dupa modest'a-mi parere institutiunea cea nobila a conferintieloru invetiatoresci, carea sa nu mai alteredie, ci din contra sa se rechiame in viétia, cu acelu adausu: cá comisarii acelor'a sa fia dintre pedagogii cei mai alesi, seriosi, cu tactica si caracteru. Si fia-cârui invetiatoriu sa i se dea o tema mai nainte de conferintia spre a o prelucrá a casa, si in conferintia, in tocmai cá unu proiectu, sa se cetésca de respectivulu invetiatoriu séu autoru, si apoi de conferintia parlamentarice sa se desbata. Astu-feliu cernendu-se prin sit'a, ori baremu ciurulu conferintiei, fia-carele invetiatoriu se va reintórce la ale sele cu o dulce suvenire, ca ori au profitatu dela altulu ce-va, ori laborea sea a fostu instructiva si binevenita. Preotimea inca sa ia parte.*)

In fine a-si mai observá, ca din numerósele stipendii pentru studenti, despre cari dieu nu scimu in fine ca ce va sa iasa? fii adeverati ai natiunei de carea apartienu si care i sprijinesce? Ori dóra cei mai mari renegati? sa se mai subtraga ce-va pentru invetiatorii poporali pauperi dara zelosi, câci de aici trebuie sa ne radicâmu mai intâiu. Permitiendu-mi acestea amu onóre a me insemná.

Alu prea onoratu d-vóstre
cu totu respectulu
Ioanu *Grecu*,
parochu gr. or.

---

*) Vedi prot. sinod. din anulu acest'a
Red.

O catastrofa teribila in Budapest'a

Budapest'a 18 Iuniu 1875.

Unu evenementu elementariu infricosiatu cercetà capital'a Ungariei Sambata in 14 Iuniu v. Dupa o caldura ne mai pomenita ce durà mai multe dile se presimtii apropierea unei tempestâti care se si descarcà la 14 Iuniu sér'a cu o furia nimicitória asupr'a capitalei.

Nouri intunecosi manati de unu ventu aprigu cutrierau orisontulu, pre strade se radicà o holbura si dóue óre inainte de apunerea sórelui ceriulu erá de totu intunecatu. Spectaculului acest'a duréza pâna la 7 óre, deodata apoi se frânge unu nouru, cade o grindina mare cu o vehementia acuta, cum nu s'a mai vediutu de unu seculu incóce. Abiá diminéti'a poturamu noi cei din Pest'a vedé devastatiunile cele enorme si tristele urmâri ale acestui evenementu elementariu grandiosu.

Pest'a, scutita prin impregiurulu seu celu siesu, a suferitu mai putienu decâtu Bud'a. Abstragendu dela unele inundatiuni prin locuintiele suburbieloru situate mai afundu, dela plantatiunile desradecinate din padurea cetâtiei si dela mai multe sute mii de table de feresti frânte, in Pest'a nu s'a intemplatu alta paguba mai insemnata. Cu totulu alt'a si cu multu mai trista este inse imaginea nimicirei ce ni-o presenta Bud'a! Ací suburbie intregi inotau in apa. Cea dintâiu ruina ce o intempiná-i mergendu pentru a vedé resultatele acestei calamitâti erá o casa inalta cladita aprópe lânga malulu Dunarei, jumetate din tr'ens'a s'a derimatu preste nópte, mobilele si tóte farimaturile si locuitorii fura manati in Dunare. Cladirea acést'a se aflá adeca deasupr'a canalului principalu ce se vérsa in Dunare, in tr'ensulu se adunara apele ce se versara de pre munti, cari strataiara partea principale a casei solida manandu-o in Dunare. Nu s'a constatatu inca câti locuitori si-au aflatu mórtea in valurile acestui diluviu. O impressiune deosebita facea paretele unei case derimate, pre care se aflá unu orologiu umblandu regulatu cá si cându nu s'aru fi schimbatu nimic'a . . .

Diece pasi mai departe totu acést'a icóna a nimicirei ingrozitórie. Dela dóue case mari coperisiulu aterna spre drumu, zidurile suntu derimate si nisce ómeni seraci in amar'a loru desperatiune scotu averile loru inecate din locuintie pre unu drumu, care e de totu nomolitu. Mai departe ni se infatisiéza totu acést'a miseria. Pre drumulu piedisiu se afla unu pavilonu de véra, dara acum numai unele urme arata esistenti'a locului de restauratiune de odinióra.

Unu meseriasiu june care locuiá impreuna cu famili'a sea intr'o casa vechia (de 180 ani) dara solida enaréza cu unu tonu resignatu veciniloru ce-lu impresóra nenorocirea loru. Pre la diumetate pre 8 óre cându voiau sa se culce venì o unda rapede, cas'a se derimà si totu ce erá intr'ens'a, fu manatu in Dunare; siepte persóne intre cari femei'a si copilulu seu, si aflara mórtea si cu lacrime in ochi ni aretà acestu nenorocitu care preste nópte devení cercitoriu vac'a sea strivita de unu zidu demolatu. Atari scene sfasiitórie de anima ni oferea fia-care drumu. Pretutindenea locuintie derimate, animale domestece inecate, etc. preste totu loculu nenorocire si nimicire, tanguire si desperare.

Mai aprigu a fostu acestu orcanu pre drumulu spre asiá numitulu „Auwinkel“ din Pest'a. Intregu drumulu acest'a erá acoperitu de mase colosali de pétra. Drumulu „Zahnrad“ ce duce la „muntii svabiloru“ nu va poté serví comunicatiunei pre mai multe septamâni fiindu cu totulu ruinatu. Viile din Bud'a au suferitu pagub'a cea mai insemnata, tóte sperantiele de unu culesu bunu suntu nimicite. Viile batute de viscolu ni se paru unu locu, care n'au fostu cultivatu nici cându.

Mai departe in susu intalniramu ómeni cu cosciuguri acoperite. Ei duceau cadavrele unei femei si unui copilu din Pest'a, cari intreprinsesera in diu'a acea sér'a o partia. In caletori'a loru viscolulu si valurile apucara carale amendóue, de o scapare intr'o nópte atâtu de grosnica nu poté fi vorba. Cai, cara si locuitorii remasera pâna diminéti'a pre campulu liberu, care ne aruncà 3 cadavre. Giuru impregiuru jaceau cadavrele câiloru morti, róte si alte unelte din carale sfarimate.

In stabilimentulu fabricei de tigla a societâtiei de actii Drasche mai concertà cu elementele desfrenate si unu incendiu intensivu, care pustiì totu proviantulu de tiegla ce se aflá acolo.

Numerulu celoru ce au cadiutu viptima acestui orcanu se urca celu putienu la 100 individi, iéra daun'a trece preste unu milionu, mai alesu déca vomu socotí si perderile vinieriloru.

Subscriptiunile pentru nenorocitii acesti'a au inceputu sa circuleze. Majestatea Sea Regele cu generositatea sea a subscrisu 1500 fl. Unu ajutoriu e in supremulu gradu de lipsa, se crede ca nu va intardiá. Acést'a e pre scurtu catastrof'a teribila de care fu cercetata capital'a Ungariei. —

Publicatiune

prin care se aduce la cunoscinti'a onoratului publicu urmatoriulu

ESTRASU:

alu socoteleloru anului 1874 despre cele 4 fonduri, care s'au testatu de repausatulu domnu Ioanu Iug'a de Baci, din Brasiovu, spre copurile filantropice.

Sum'a totala a acestoru fonduri e de 2,500 fl. v. a., este asiediata primo loco in pretiulu casei, care s'a cumperatu in piati'a Brasiovului sub Nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din anulu 1873 a fostu remasu diu venitulu prediseloru fonduri cu finitulu lui Decembre alu acelui anu, unu prisosu in bani de . . .	4516 fl. 56½ cr.
la carele s'a adaugatu cu interesuln aceloru fonduri pre an. 1874 a 5% . . .	1260 fl. — cr.
asemenea competinti'a intereseloru la formandulu alu doilea fondu de 6300 fl. alu legatului IV pre anulu 1875 5% .	315 fl. — cr.
apoi interesulu 5% totu pre anulu 1874 la suma de 3920 fl. 78 cr, care s'a fostu adunatu pâna la 31 Decembre 1873, spre formarea unui alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu cu .	196 fl. — cr.
Sum'a .	6281 fl. 56½ cr.
Din care s'au datu:	
1 La destinatiunea legatului I 105 fl.	
2. La destinatiunea legatului II 64 fl 50 cr.	
3. La destinatiunea legatului III 630 fl.	
4. La destinatiunea legatului IV 315 fl. .	1115 fl. 50 cr.
Remane prisosu	5167 fl. 6½ cr. v. a.
Carele se tiene:	
a) de fondulu legatului II-lea cu .	735 fl. 28½ cr.
b) de formandulu alu 2-lea fondu alu legatului IV, cu	4431 fl. 78 cr.
Suma	5167 fl. 6½ cr. v. a.

Brasiovu 31 Decembre 1874.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru Iugaiane.

Ioanu *Petricu*
presiedinte.

NB. Suntu rogate si celelalte diuare române a reproduce acestu ratiotiniu in colónele loru.

Varietâti.

*** Escel. Sea dlu Episcopu rom. cat. Mich. *Fogarasy* a sositu Vineri aici.

*** *(Provocare)* câtra membrii reposatei reuniuni invetiatoresci alu tractului Dobr'a.

Amu intielesu ca aveti dejá constituita o reuniune cu statute intarite prin Vener. Consist. Eu de doi ani de dile nu sciu sa se fi tienutu vre-o conferintia, nici despre banii ce se dice ca i aveti, nici statutele nu amu fostu norocitu ale cetí, cá se vedu ca dóra tocmai prin statute e abandonata repausârei!

De-sí nu sum membru, totusi mi tienu de datorintia a ve provocá cá pre venitórea tienenda conferintia invetiatorésca cu statutele in mâna sa ve dati socót'a despre prosperarea materiale acelei reuniuni, câci spiritualminte au apusu de doi ani, si déca anarchi'a si slabiciunea atâtu e de mare inca tu nu se mai póte sustiené, atunci sa se desfiintiedie dupa lege, si banii destinati pentru unu scopu óre-care.

Nu sciu, déca Vener. Cons. scie de mórtea acestei reuniuni, eu credu ca cândù aru avé cunoscintia, e celu dintâiu chiamatu a sustiené astu-feliu de instituiri atâtu de folositóre causei scolare. Provocu deci inca odata pre comitetulu reuniunei a-si dá socót'a la tienend'a conferintia déca nu voiesce a-si trage blamulu publicu, ce se va face prin publicarea cinstiteloru nume a aceloru invetiatori devotati progresului culturile.

Dobr'a 17 Iuniu st. v. 1875

Unu nemembru.

*** *Inimicii casatoriei.* Dilele trecute mai multi oficieri teneri din Pest'a s'au adunatu si au juratu pre onórea loru sa nu se insóre nici unulu din ei; déca inse vre-unulu, aru fi silitu prin relatiunile sele familiarie sa calce acestu juramentu, adeca sa se insóre, va trebuí sa platésca o amenda de 1000 florini, iéra colegii lui voru trebuí sa pórte doliulu pentru densulu.

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scól'a capitala norm. gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru postulu de o invetiatorésa la fetitie.

Conditiunile suntu urmatóriele:

1. Invetiatorés'a sa fia dibace in tóte lucrurile de mâna femeesci, si anumitu si in desteritatea de croitu.

2. Sa cunósca gradinaritulu de legumi.

3. Sa scie vorbí, ceti si scrie perfectu românesce.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

a) salariu anuale de 300 fl. v. in bani gat'a, séu b) salariu anuale de 250 fl. v. a. in bani gat'a cuartiru liberu naturale si 3 stengini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedi ca sciu si vre-un'a din celelalte dóue limbi ale patriei se voru preferí. —

Terminulu de concursu se statoresce la 18 Augustu 1875 c. n.

Concurentele 'si voru indreptá petitiunile loru de concursu la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste.

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or.
in intielegere cu parintele
protop. tractuale.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 50. ANULU XXIII.

Sabiiu in 26 Iuniu (8 Iuliu) 1875.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre $^1/_2$ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espira abonamentele de un'a **jumetate** *si de unu* **patrariu de anu** *si asiá dela* **1 Iuliu** *incolo espedâmu numai aceloru pl. t. dd. abonanti, cari au tramisu abonamentulu.*

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Sabiiu 25 Iuniu.

Pâna va ajunge fói'a acést'a in mânile cetitoriloru voru fi efectuite alegerile la dieta mai in tóte pârtile. Resultatele alegeriloru, intru câtu ne privescu mai de aprópe si pre noi românii, le vedemu la altu locu. Missiunea nóstra de publicisti va fi dara aici a aruncá o privire retrospectiva asupr'a tienutei româniloru dela diu'a de cându in sal'a dela „imperatulu romaniloru“ din Sabiiu s'a enunciatu a *trei'a* óra abtienerea româniloru dela alegeri, dupa cum vedemu: acum a *trei'a* óra neobservata de români, si dupa putintia a cercá si efectulu acestei proceduri politice.

Astadi, ce e dreptu, causei nóstre natiunale nu-i mai putemu aduce vreunu folosu practicu, pentruca, dupa parerea nóstra, ea este pre unu periodu de trei ani ingropata. Nu mai putemu inse prin espunerea pareriloru nóstre „strică“ nici passivitâtiei enunciate, de óre-ce cu terminarea alegeriloru incéta motivele ei principali; séu, nu mai putemu strică nici passivitâtiei, de óre-ce este asiá de cu temeiu facuta, incâtu, dupa calculi omenesci, in trei ani de dile si déca amu voí sa intreprindemu ce-va, in impregiurâri cá cele de fatia, pre terenulu positivu alu politicei nu mai putemu. Ce este dara asiguratu asiá de „bine“ nu se póte „strică,“ si asiá intreruperea tacerei ce amu observatu dela ultim'a enunciare pâna acum asupr'a puncteloru nóstre de vedere aparate de diece ani incóce, credemu ca nu ni se mai póte luá in nume de reu de nimenea.

Inainte de tóte avemu sa constatâmu, ca poporulu românu séu n'au vrutu séu n'au pututu sa tiena comptu de enunciarea abtienerei dela alegeri. Elu a alesu. Si fiindu ca nici nu i s'a oferitu candidati din sinulu seu, nici n'a fostu condusu de inteligint'a sea a alege deputati din sinulu seu, ba n'a fostu luminatu, se vede, de ajunsu de inteligintia, cá baremu sa se abtiena dela alegeri, a alesu deputati din barbatii altoru natiunalitâti.

Déca n'a *vrutu*, atunci este semnu, si pentru inteligint'a lui reu semnu, ca enunciârile acestei'a n'au valóre inaintea lui. Déca n'a potutu, atunci este semnu ca inteligint'a lui i-a strigatu numai o comanda din departare si apoi l'a parasitu in mân'a sortiei.

Si un'a si alt'a, adeca, si *nevrerea* si *neputint'a* suntu simptome periculóse pentru noi, pentruca amendóue dovedescu debilitatea morale a celei mai bune pârti din poporu, a inteligintiei si ambe la o lalta dovedescu, ca acei ce s'au dechiaratu pre sine de *conducetori* nu sciu pipaí pulsulu poporului si n'au si nu cauta influint'a receruta asupr'ai.

Ne dóre fórte reu cându vedemu situatiunea politica natiunale in stadiulu in care a venitu, inse *„quod factum est infectum facere nequimus.“*

Dara cum puté sa fia altfeliu, cându dela adunarea amentita mai susu, afara de vr'o câte-va *anecdote* in forma de articuli de fondu in „Gazet'a Transilvaniei“, vr'o câte-va „spalami cojoculu dara nu milu udá“ in „Albin'a“ si psalmii de lauda din „Orient. lat.“ nu s'a simtitu sa se fia intemplatu nimic'a pre tóta asta lume a lui Ddieu din partea aderintiloru abtienerei; ori asteptau sa faca ce-va in directiunea acést'a aderentii participârei la alegeri?

Unu comitetu „executivu“, séu delegatiune „executiva“ s'a alesu atunci cându cu adunarea, cu mare sféra. Dara de atunci nu amu mai auditu nimic'a de elu. Se vede ca a disparutu cá diamantulu la caldur'a focului séu cá néu'a de radiele sórelui de primavéra. Voru dîce membrii acelui'a, ca nu scimu noi nimic'a de alarm'a din diurnalistic'a magiara? Inse la rendulu nostru intrebâmu si noi, numai atât'a curagiu au conducetorii nostri pentru apararea convingeriloru loru politice, incâtu sa se inspaimenteze de nisce articulasi de gazete? Dlu Baritiu ne spunea in adunare ca *va dá Ddieu* si va fi mai bine in politic'a imperiului. Nóua ni-a mersu la inima acestu argumentu politicu *plinu de evlavia*, inse asteptâmu cá cu evlavi'a sea politica sa impreune si mai multa resignatiune crestina si déca nu mai multu, sa nu lase a se destramá oper'a sea la nasulu domniei Sele, in districtulu Fagarasiului, in a cârui representantia a siediutu si siede de atâtea ori si unde are deadrépt'a si deastâng'a sea pre *Grachii* moderni, pre dd. *Densusiani* plus dlu *Frâncu*. Ceea ce s'a intemplatu la Fagarasiu s'a intemplatu si se intempla si in alte pârti ale tierei in fati'a altoru corifei ai abtienerei politice séu ai passivitâtiei. La *Turd'a*, Cojocn'a si Clusiu au alesu românii, dupa foi magiare, cu mare entusiasmu, dara fia si fâra entusiasmu, in apropiarea dlui Dr. I. *Ratiu*. La *Mercurea* audimu ca mâne voru alege românii iérasi in apropiarea dlui *Macelariu*. Totu asiá ni venira sciri din cercurile Albei inferiori, unde cohortele abtienerei, cari *pururea* votéza abtienere séu passivitate, suntu in imediata apropiare s. a. m. dep.

Póte ca se va fi convinsu si dlu Baritiu, ca cu tacerea politicei a la romancieriulu *Samarow* din „Über Land und Meer“ nu merge si nu merge in sinulu natiunei, unde totu mai au trecere *basmele* despre conversatiuni intre *Eszterhazy*, *Siulutiu* si *Siagun'a*; dara apoi in afara de natiune, mai alesu in sferele, unde ómenii deosebescu fórte bine istori'a din poveste si vice-vers'a si unde, incâtu ne privesce, se sciu pretiuí si cumpaní mai tare si vorbele si faptele inteligintiei nóstre române precum si convingerile si nisuintiele poporului nostru, — acolo cu atâtu mai putienu, acolo nu va fi de culesu alta de câtu struguri de cei acri din tempurile de lonyiaiana fericita memoria!

Póte ca se va convinge acum câtu este de greu a nimerí terenulu pentru de a puté cladí o politica solida si cu resultate folositórie poporului, dupa cum facea intru fericire repausatulu Marele *Andreiu*, pre carele spre marea durere a fia-cârui patriotu bunu, in mai multi articuli, in tempulu tacerei nóstre, cá si mai nainte, s'a silitu in *desiertu* alu scoborí intre *politicii de vedere scurta* si intre superzelosii confessiunalisti de profesiune. La cladirea unei politice solide se cere teoria limpede si pracsa probata. Cu „dóra“ si cu „póte“ nu ajunge nimenea la nici unu resultatu. Ba ajunge, cum amu ajunsu noi românii, carii de diece ani incóce carâmu la arme in mânile contrariloru nostri si apoi le intórcemu si tienemu spinarea cá sa ne lovésca cu atâtu mai tare.

Noi strigâmu in vre-o câte-va esemplarie din diuaristic'a nóstra, ne dâmu aerulu de contrari ai sistemului, de-si in realitate nu suntemu si nu putemu fi, ci numai aparatori ai pretensiuniloru nóstre de dreptu in marginile legei si apoi cându este tempulu sa le aperâmu stâmu departe de loculu celu mai competente alu legislatiunei si cu linisce mahomedana privimu cum se restringe, din dî in dî, totu mai tare cerculu drepteloru si ecuitabileloru nóstre pretensiuni.

Sa ne mai mirâmu déca nu ni se respectéza limb'a? sa ne mai mirâmu déca vedemu ca ómenii nostri cadu din oficiele statului cá frundiele batute de venturile tomnatece? sa ne mai mirâmu déca vedemu ca cu incetulu, cu incetulu ni se ia din mâna dreptulu de alegere, dreptu pre care lu lapedâmu, la sfaturile barbatiloru nostri politici, noi de buna voi'a nóstra?

Efectulu procederei nóstre politice este apriatu in defavórea nóstra din tóte punctele de vedere pâna acum, abstragendu dela eschiderea nóstra de voia buna dela scól'a politica parlamentaria, de care cu dea sil'a ne instrainâmu pre noi insine, pentru ce? pentru ide'a, ca prin intrarea in parlamentu aru cadé sub prescriptiune drepturile ardelene.

Avemu tempu de meditatu si de reculegere destulu. Sa lasâmu obiceiulu celu nepoliticu si chiaru si necuviinciosu alu injuraturiloru politice, sa parasimu ide'a cea nefericita de a ne totu plânge ca *„ungurii nu voru sa ne dea nimic'a“*, ca nu ne face onóre. Sa ne imbarbatâmu odata si sa incepemu a ne formulá mai bine pretensiunile nóstre si pre cararea cea mai legale sa incepemu a pretinde si a esoperá ceea ce ne lipsesce cu atât'a mai vertosu cu câtu esistint'a nóstra natiunale este si unu postulatu alu sustienerei intregitâtiei statului.

Primari'a cetâtiei Sabiiului a publicatu Marti la 6 Iuliu st. n. in foile locale nemtiesci de aici urmatórele:

„Din caus'a repausârei odinióra a Majestâtiei Sele c. r. Apostolice **Ferdinandu V**, astadi, cá in diu'a inmormentârei, voru fi inchise teatrulu si tóte cele lalte spectacule publice.“

Vien'a 6 Iuliu.

Inmormentarea Majestâtiei Sele a Imperatului si Regelui Ferdinandu I (V) la carea a luatu parte Vien'a intréga a fostu imposanta. Au participatu Majestâtile LL. Imperatulu si Imperatés'a, intréga curtea imperiale, principii de coróna din Germani'a si Itali'a, Marele principe clironomu alu Russiei, principele Luitpoldu de Bavari'a sî alti principi, prelati, corpurile diplomatice, ministrii si alte autoritâti dimpreuna cu poporu fórte numerosu. Remasîtiele pamentesci ale préinalt. defunctu s'au depusu in cript'a dela biserica Capuciniloru.

Deputati la dieta s'au alesu la Fagarasiu in cerculu superioru (mai numai români) Antoniu *Boer*, in cerculu inferioru (curatu romanescu) Alessandru *Kossy*; in comitatulu Albei-superióre fu alesu unanimu Carolu *Könczey* si in cerculu inferioru cont. N. *Nemes*; in opidulu Ogn'a (Vizakna) s'a realesu *Korizmics* contra dlui conte G. *Bánffy*, pentru care ni se spune ca au votatu o parte de români; in cerculu Aiudului, comit. Albei inferióre, s'a alesu bar. Stefanu *Kemény*; in Tord'a s'a alesu unanimu Lad. *Tisza*, se dice ca românii au luatu parte; in Cojocn'a s'a alesu dr. Lad. *Zabulik*, românii au luatu parte.

Romani'a.

Adunarea deputatiloru.

Siedint'a din 6 Iunie 1875.

(Desbaterea adresei.)

*D. presiedinte alu consiliului.**) — Domniloru, permiteti-mi a spune fâra a se jigní intru nimicu membrii opositiunei, ca dumnealoru de patru dile nu vorbescu decâtu sofisme; de patru dile nu v'amu respunsu decâtu pre unu terenu fórte constitutiunalu, si v'amu aretatu câtu sunteti de neconsecinti cu totii, v'amu cetitu faptele d-vóstre cum a-ti urmatu cu alegerile, si de abiá astadi d. Cogalnicénu si d. Iepurénu au venitu sa ne dica: Dá, amu facutu tóte aceste, dara d-vóstra nu trebuiá sa le reproduceti. Dara cine v'a spusu d-vóstra ca noi le-amu reprodusu? V'amu demonstratu atâtu noi câtu si oratorii majoritâtiei ca nu v'amu imitatu intru nimicu, si dovéda de acést'a este ca nu se afla mai nici unu protestu seriosu in contr'a actualeloru alegeri; si numai acum'a a-ti inceputu sa faceti proteste, câci eri amu vediutu pre d. Vernescu cu dóue proteste aducendu-le la biurou. D-vóstra veniti acum si diceti ca aperati tronulu si constituti'a! Apoi d. Iepurénu cu d. Candiano voiesce sa apere tronulu? (Aplause). Apoi, domniloru, tóta tiér'a scie ca d-vóstra v'ati unitu pentru momentu, dara pastrandu fiacare punctulu d-vóstra de vedere: unulu s'a unitu cá sa vina la putere, altii pentru cá sa restórne tronulu si sa se faca domni. . .

D. *Candiano*. — Acest'a esti dta.

---

*) Reproducemu cuventarea acést'a sinoptica pentru ca ea ne deschide perspectiv'a a situatiunei partideloru in trasuri marcate. R.

D. *presiedinte alu consiliului.* — Déca a-si fi eu, atunci a-si face cá d-vóstra si loculu meu aru fi intre d-vóstra, iéra nu pre banc'a de ministru. Me rogu sa nu me mai intrerupeti.

D. Bratianu s'a unitu cu d-vóstra in intentiune cá sa ve lase de ocamdata sa veniti d-vóstra la ministeriu, si apoi sa ve restórne si sa-si urmeze calea inainte. (Aplause.)

Tóte aceste s'au vediutu din discutiile cari au urmatu, câci d. Bratianu nu ne-a vorbitu decâtu de resturnâri si de restauratii. D. Iepurénu nu a vorbitu asemenea decâtu de resturnarea dlui Sturz'a, si a dlui Cuz'a. D. Cogalnicénu asemenea ne-a vorbitu de resturnarea dlui Cuz'a.

D. *Candiano.* De mine de ce nu vorbesci.

D. *presiedinte alu consiliului.* D-ta vorbesci de republica, si nu voiu sa-ti respundu. Te rogu a nu me mai intrerupe.

D. *Candiano.* Zapcii mei, i-amu facutu totu in numele monarchiei.

D. *presiedinte alu consiliului.* Ce trebuintia dara sa vorbiti in acest'a, déca nu voiati, cum a spusu d. Iepurénu, decâtu sa ve asculte domnitoriulu, si sa ia in considerare disele d-vóstra? Ce aveti nevoie sa vorbiti de resturnâri cându puteti sa ve marginiti numai a trage pre guvernu la bar'a adunârei, si a-i face acusârile care credeti ca merita. Acest'a e scopulu loviturilorn ce dati guvernului si alu emendamentului ce l'ati propusu? Suntu ele adresate directu la ministeriu? Apoi nu diceti d-vóstra ca corpulu electoralu nici nu a fostu in positie constitutiunala a se pronuntiá?

D. *G. Vernescu.* Nu ne-ati lasatu sa discutâmu emendamentulu, la ce-lu criticati?

D. *presiedinte alu consiliului.* Apoi nu diceti in acestu emendamentu: ca in cea mai mare parte a tierei, alegeri constitutiunale nici nu s'au facutu. La ce d. Iepurénu mai vine sa proteste, ca nu voiesce sa lovésca in legitimitatea adunârei? Nu vede d-sea ca nu se potrivesce ceea ce spune cu ceea ce face? Vorbiti necontenitu de resturnarea tronului si diceti ca nu s'au facutu alegeri, si apoi diceti ca recunósceti legitimitatea acestei adunâri? (Aplause). Dara déca d. Manolache Costache este sinceru cându diçe ca noi amu violatu constituti'a si legea electorale, si voiesce sa vina la imbunatatiri, acest'a este óre terenulu pre care trebuiá sa se puna discuti'a de patru dile, lovindu totu in tronu si in dinastie? (Aplause.)

Voci. Nu este adeveratu.

D. *presiedinte alu consiliului.* Aceste suntu vorbele d-tale, dle Bratiene, procesele verbale suntu de fatia. . .

D. I. *Bratianu.* Nu ai intielesu.

D. *presiedinte alu consiliului.* Acest'a este limbagiulu diurnaleloru d-vóstra, totu de resturnâri ne vorbiti; si trebuie sa vorbimu odata lamuritu. . .

D. *Candiano.* Acest'a este procesu de intentiuni.

D. *presiedinte alu consiliului.* Acest'a este sistemulu constitutiunalu alu d-vóstra? Astu-feliu trebuie sa trageti d-vóstra ministeriulu la bar'a adunârei? Apoi nu scie tiér'a intréga ca d-vóstra v'ati datu mân'a inaintea alegeriloru, ca a-ti facutu intruniri in tóta tiér'a, ca a-ti mersu cu drumulu de feru din orasiu in orasiu, precum a facutu d. Ioanu Ghic'a, D. Flev'a, d. Iepurénu si alti domni si ca preste totu loculu la Ploiesci, Brail'a, Caracalu si aiurea a-ti invitatu pre ómeni sa impinga luptele electorale pâna la versare de sange. (Aplause). Acest'a a fostu langajulu d-vóstra, a provocá populatiunea la revolta. Tiér'a cunósce tóte aceste condemnabile manopere ale d-vóstra, si acum cautati sa o amagiti de isnóva prin asemenea discursuri? Apoi, déca voiti sa veniti la ministeriu, cine ve impedeca? Acést'a este óre calea legala si constitutiunala? Dara óre usi'a domnitoriului nu este deschisa la toti acei'a cari voiescu sa mérga a-lu vedé? (Aplause). Cine a fostu vre-odata impedecatu? Numai sub guvernulu dlui Bratianu putéu merge la domnu numai acei'a cari ii placea d-sele. (Aplause.)

D. *Bratianu.* Nu e adeveratu. (Sgomotu.)

Voci. Asiá este. (Mare sgomotu.)

D. *presiedinte alu consiliului.* Este adeveratu, nimeni nu putea sa intre in palatu. (Aplause).

D. I. *Bratianu.* Nu este adeveratu; domnitoriulu insusi protestéza la disele d-vóstre. (Mare sgomotu.)

D. *presiedinte alu consiliului.* Cum diceti ca a fostu ingerintia in alegeri, cându cu mai multe septamâni inainte a-ti facutu intruniri preste totu loculu fâra sa se impedece nimeni? si ce feliu de intruniri a-ti facutu? N'ati facutu intruniri de alegatori pacinici, ci de ómeni esaltati, ómeni platiti, copii câror'a le-ati datu pistolulu in mâna de n'au sciutu cum sa umble si s'au ranitu descarcandu-se arm'a in busunariu. (Aplause, protestâri, sgomotu.)

D. *Candiano.* Acestea suntu halimale.

D. *presiedinte alu consiliului.* Da, da, halimale! ia sa vedemu programulu d-vóstra; acel'a este halim'a, fiindu ca vorbiti intr'ensulu de lucruri care nu suntu intemeiate. (Aplause.) Acelu programu nu este nimicu mai putienu decâtu o provocatiune la revolta; chiamati lumea la revolutie, si apoi elu este iscalitu de barbati cari au fostu presiedinti de consiliu, cari au fostu in mai multe renduri ministri, consilieri ai tronului. Barbatii cari iscalescu astadi asemenea manifesturi suntu din acei'a cari, cându au facutu legea rurala au pusu acolo o coditia cá sa le remana medilóce de agitatiune, au pusu ca se va dá pamentu si insuratieiloru. In legea rurala se dice inse cá sa se faca tablouri sub lit. a) si b) pentru cá sa constate numerulu insuratieiloru si sa le dea pamentu.

Legea acést'a s'a facutu la 1864, si care au fostu barbatii cari au aplicat'o? cari au fostu barbatii cari au ocarmuitu tiér'a de atunci incóce? Acei'a cari au iscalitu astadi programulu. (Aplause).

Domniloru, dupa ce in totu tempulu guvernârei dloru nu s'au ocupatu a face tablourile insuratieiloru cerute de lege, au ipotecatu si au vendutu chiaru din mosiile statului, cându au facutu imprumuturi, si n'au reservatu drepturi pentru insuratiei. (Aplause).

Ce a facutu inse guvernulu actualu pentru cá sa dea pamenturi insuratieiloru? A radicatu cestiunea in camer'a trecuta, s'a discutatu si s'a propusu sa le dea locuri pre mosiile neipotecate. Amu numitu atunci comissiuni in tóte comunele si amu lamuritu câti insuratiei erau la 1864; amu oranduitu ingineri cá sa radice planuri si la tómna avemu sa presentâmu cameriloru legea spre a le dá pamenturi, pre cându d-nealoru n'au facutu nici tablouri nici n'au reservatu pre mosiile statului pamenturi pentru insuratiei. Insuratieii au imbatranitu si pamenturi n'au avutu. Apoi cându spunu dumnealoru, ca noi suntemu cari n'amu aplicatu legea, nu spunu unu neadeveru patentu? (Aplause sgomotóse.)

A dóu'a cestiune este ca voesce sa radice tergurile in contr'a nóstra dicendu ca nu s'a datu pamentu marginasiloru si invinovatiesce totu pre guvernulu actualu. Apoi guvernulu care este vinovatu ca nu a impoprietaritu pre targoveti, este guvernulu aceloru fosti ministri cari au iscalitu acum manifestulu.

La 1868 d. Bratianu a cerutu si a obtienutu dela camera cá unele din mosiile ce erau a se vinde pentru o suma de 75 milióne sa se imparta in loturi, spre a se vinde la locuitorii marginasi din Bucuresci si Iassi. Dela 1868 pâna la Martie 1871 au fostu pre rendu la putere cei mai multi din dnii subscriitori ai programului opositiunei, au vendutu mai tóte mosiile, pâna la o valóre aprópe de 72 milióne si n'au datu unu singuru lotu locuitoriloru, si ne acusa pre noi pre nedreptu. (Aplause).

Se hotaresce la 1866 sa se platésca datoriile tierei; s'a facutu unu imprumutu sub ministeriulu dlui Ioanu Ghic'a si camer'a de atunci a hotaritu sa se venda mosii pentru 75 milióne cá sa se platésca datori'a flotanta; mosiile s'au vendutu; banii s'au luatu s'au chieltuitu si datori'a nu s'a platitu (aplause). Dara sa revenimu la cestiunea dârei pamenturiloru si sa vedemu adeveratu este ceea ce a scrisu d-nealoru in programu, ca noi amu suspendatu legea si n'amu pus'o in lucrare?

La mosi'a statului, Vacaresci, de lânga capitala s'au trasu vre-o câte-va brasde sub nume de impartiéla de loturi, si d. Cogalnicénu a si intentatu procesu statului reclamandu o despagubire de 44.000 franci, sub cuventu ca i s'a impedecatu esploatarea mosiei. D. A. Golescu, care ne acusa adi ca noi amu suspendatu aplicarea legei, a venitu insusi la 1869 cu referatu la consiliulu de ministri, cerendu suspendarea legei, câci nu o póte aplicá, si consiliulu a decisu a se presentá unu proiectu de lege in camera spre a se modificá legea. (Aplause, ilaritate). Apoi ómeni politici suntu dumnealoru cându vinu si acusa pre guvernulu actualu ca n'a datu pamenturi ómeniloru dela terguri, cá sa-i revolte in contr'a nóstra? Au fostu acei'a care

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 14. In acestu Vs. carele forméza de sine o sectiune, o seria de zale ideale, Evangelistulu descria in scurte cuvinte: *inomenirea* (devenirea, facerea omu a) *Cuventului, petrecerea lui intre ómeni, cu carea ocasiune ómenii i-au vediutu marirea.* Ideile din acestu viersu se repetiescu a trei'a óra (vedi I Vs. 4. 5.; II, 10—12; iéra III Vs. 14.), dara mai chiaru, mai putienu metaforicu, cá in versurile precedente. A trei'a óra (in si cu acestu Vs.) arata intruparea, a trei'a óra activitatea, si a trei'a óra finitulu si resultatulu activitâtiei pamentene a „Cuventulu“i; a trei'a óra ne aréta inceputulu istorisírei sele, a trei'a óra cuprinsulu si a trei'a óra finitulu ei.

— *Si Cuventulu trupu s'a facutu, si s'a salasluitu intru noi, si amu vediutu marirea lui, cá marírea a unui nascutu dela Tatalu, plinu de daru si de adeveru.* — Traducerea este prea libera, asiá câtu micsioréza pondulu ce l'a pusu Evangelistulu pre cuvintele, cari nu suntu chiaru fidelu traduse. In orig. avemu: *Καὶ ὁ λόγος σάρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, (καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν ἀυτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός.) πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας,* care fidelu tradusa aru fi: „*Si cuventulu carne*) s'a facutu, si s'a salasluitu (a locuitu) intru noi, si amu vediutu marirea lui, marire, cá a unui (unicului) nascutu din Tatalu, plinu de daru si de adeveru.*“

Si cuventulu carne s'a facutu. Chiaru si in ordenarea cuvinteloru se vede pondulu celu mare pusu de evangel. pre fia-care cuventu; cându dice: carne s'a facutu, esprima mai multu, mai cu potere decâtu cându aru fi disu: *s'a facutu carne*; — *carne*, si nu alta, *s'a facutu.*

In locu cá se dica *omu, trupu omenescu,* evangelistulu cu multu temeiu dice *carne,* adeca: aceea ce este neaperatu de lipsa, conditio sine qua non — pentru esistinti'a omenésca in trupu: aceea ce forméza trupulu, ce imbraca ósele si cuprinde sufletulu.*) Va se dica: „Cuventulu“, carele erá in eternitate (Vs. 1) a luatu tóte insusirile, cari se receru spre a fi omu, si a petrece intre ómeni, avendu tóte simtiemintele omenesci. *Si s'a salasluitu* (a locuitu, a petrecutu) *intru noi*: aréta intrarea espresa a cuventului in comunitatea omenimei, si participarea la afacerile ei, si mai de aprópe intre Iudei (ai sei v. 11), de cari apartienea si Evangelistulu. — Espressiunea: *s'a salasluitu* se refera la profetiele despre locuirea lui Ddieu in mijloculu poporului evreescu, cá III Moise 26, 12. Esechilu 37. 27. Iis, Sir. 24, 9, apoi Apocalips. 21, 3, cari profetii se aréta implinite in persón'a lui Iisusu — *Si amu vediutu marirea lui.* Credinti'a crestinésca se baséza pre convingere, urmata din vedere (4, 48, 20, 29. compar. si esplicarea la v. 18 din acestu capitlu) atâtu cu ochii trupesci, câtu si mai vertosu cu cei sufletesci (vedi 4, seq.), si marturisire (I Ioanu 1, 1. Luc'a 1, 2). — *amu vediutu*: cá marturi oculari, amu vediutu *marírea lui, marire* (δόξα) onóre, renume (Ps. 78, 9.) majestate, — a unui rege séu imperatu (Isai'a 33, 17), fatia cu Ddieu; sublimitate si majestate (Ps. 23, 7. 112, 4), cu deosebire incungiuratu de focu si fumu (II Moise 24, 17. 40, 34. Apocalips. 13, 8.) in lumina (Ps. 103, 1. 2.) carea este si elementulu angeriloru (Luc'a 2, 9 Apoclips. 18, 1.) a celoru fericiti (Luc'a 9, 30. seqq), cum si a steleloru (I Corint. 15, 40 seq). — Precum vedemu marirea este diferita: marire ddieésca, omenésca, angerésca si a naturei. Este acum intrebarea despre ce feliu de marire vorbesce Evang. ací, ce feliu de marire a lui Iis. marturisesce elu ca a vediutu? Este ea óre marirea precum o intielegu sinopticii — dela schimbarea la fatia (Luc'a 9, 32)? séu marirea ce si-a aretat'o prin inaltiarea la ceriu (Mat. 16, 19. Luc'a 24, 26. 51)? ori marirea ddieésca séu omenésca? — dupa cum esegetii mai noi sustienu unii a fi un'a, altii alt'a: quot capita, totu sensus. — Nici un'a, si nici alt'a, ci: „Marire de indurare a) domnedieésca, si b) omenésca“. Elu si-a aretatu marirea sea ddieésca cá Ddieu — omu: 1) Din indurare (câau suspendatu aplicarea legei si nu au datu nici unu lotu locuitoriloru marginasi.

---

*) Déca Evangelistulu a dîsu σάρξ— carne, pentru ce sa incungiurâmu acestu terminu? Ne tememu dóra de infruntarea ce a primit'o Eppulu Trifiliu dela s. Spiridonu si de sentinti'a din Drept. can. p. 147 § 180? Erórea nu devine lege, de aru fi in usu câtu de indelungatu, si detorinti'a nóstra este a esí din eróre. Ba chiaru dîcându *trupu* si nu *carne* precum a dîsu Evangel. meritâmu infruntarea de susu, câci totu acel'a, carele a dîsu „κράββατον“ si nu „σκιμποδα“ a dîsu „σαρξ“, carne, si nu „σῶμα“—trupu (Ioanu 6, 52—55.) — A se vedé compendiu de Dreptulu canonicu de Andreiu B. de Siagun'a p. 146 seq.

*) Se scia ca Evang. a avutu multe neplaceri din partea ereticului Cherint. Spre a nimicí eresulu acelui'a, redactéza asiá de pregnantu intruparea lui Iis. atâtu ací câtu si in Epistol'a sea I, cap. 4, v. 2. De ací se esplica pondulu celu mare ce-lu pune pre σάρξ, carne, atâtu in locurile citate, câtu si in 6, 52—55.

O voce. D-ta le-ai datu ?

D. *presiedinte alu consiliului.* Acei cari au iscalitu programulu nu le-au datu.

D. *G. Vernescu.* Bine; dara domni'a ta le-ai datu ?

D. *presiedinte alu consiliului.* Nu le-amu datu, pentru ca consiliulu de ministri din 1869 suspendase aplicarea legii si proiectulu de lege erá dejá depusu la camera, si noi dela Martie 1871 pâna astadi n'amu vendutu de câtu vre-o 117 proprietâti, compuse din case vechi, locuri virane, etc., in valóre de aprópe trei milióne; iéra mosiile erau in mare parte dejá vendute, iéra mosiile nu s'au vendutu sub guvernulu actualu de câtu fórte putienu si numai acelea, ale câroru formalitâti erau dejá facute. Prin urmare vedeti ca ceea ce dîcu subscriitorii programului ca noi nu amu indeplinitu legea, nu este esactu. D-néloru n'au indeplinit'o si voru acum sa revólte mahalalele in contr'a guvernului. (Aplause.)

D. I. *Bratianu.* Vomu respunde si noi. (sgomotu.)

D. *presiedinte alu consiliului.* Apoi ce mai facu d-néloru? Vinu si dîcu in programulu d-néloru ca noi amu pusu 32 la suta imposite noi, ca amu impilatu poporulu si ca locuitorii au ajunsu la sapa de lemnu. Numai in tienuturile acelea unde a fostu seceta si lipsa de bucata, locuitorii suntu in suferintia; pentru cele-lalte localitâti, acést'a nu este adeveratu.

Spre a ve convinge mai bine de cele ce avansezu, scotu marturi'a chiaru a d-lui Manolache Costachi. Eata situatiunea financiara care a dat'o dlui la camera la 1869 pentru anii anteriori pâna la 1868. D-sea aréta prin acea situatiune ca a gasitu mare desordine in finantie, neputendu-se dá unu comptu esactu pre anii trecuti din caus'a desordinei cu care se tiené compturile statului; ca anulu 1868, sub guvernulu d-lui Bratianu, a lasatu unu deficitu bugetaru de 15,700,000 lei, si o datorie flotanta de 20,966,953.

Iéta situatiunea financiara care s'au gasitu de d. M. Costachi la 1869, pentru anulu 1868. Pentru anulu 1869 amu asemenea marturi'a d-lui A. G. Golescu care a gasitu 21,033,000 lei deficitulu acelui anu; cu tóte ca a vendutu mosii de 8 milióne.

Viu acum si la deficitulu lasatu de d. Iepureanu pre anulu 1870; acestu deficitu este de lei noi 15,138,143.

Precum vedeti, domniloru deputati, acesti d-ni cari ne acusa astadi ca amu impilatu tiér'a, care subscriu manifesturi patriotece, d-neloru au lasatu unu golu in cas'a statului de preste 73 milióne; d-neloru au vendutu mosiile statului cá sa platésca datoriele si nu le-au platitu; d-neloru au pusu pre tiéra grea sarcina a concesiunii Offenheim si Strusberg de 21 milióne pre fia-care anu, si astadi totu d-neloru prin jurnale, intruniri publice si manifesturi vinu si promitu ca au sa reduca darile. D-neloru nu voru de câtu sa amagésca poporulu si cauta a pune in sarcin'a nóstra tóte gresielele facute de d-loru.

Iéta acum si sumele ce au urmatu si urméza inca sa platimu noi pentru cheltuelile si sarcinele ce amu mostenitu dela guvernele trecute.

Suntu mai intâiu 8 milióne inscrise in bugetu cá sa platimu dobendile la datoriele facute de d-neloru; dóue-dieci si unulu de milióne anuitâtile drumului de feru Strusberg si Offenheim la care au angajatu tiér'a cu adunarea d-loru. Pre urma noi amu platitu si regulatu pensiunile si alte sarcine venite asupr'a statului, cari se urca la 43 milióne.

Ei bine, domniloru, cându asupr'a tierei in cursu de patru ani s'au pusu sarcine de preste 43 milióne si noi n'amu pusu dâri nóue si indirecte de câtu de vre-o 22 milióne, iéra restulu de 21 milióne l'amu echilibratu prin scaderi si reduceri in bugetulu statului, meritâmu noi óre acusârile si incriminârile d-neloru? Pentru ce ne acuza, cându noi n'amu facutu de câtu sa platimu sarcinile si gresialele mostenite dela d-néloru? Pentru ce vinu prin programulu d-néloru, si cauta sa rescóle populatiunea in contr'a guvernului cându noi n'amu facutu de câtu sa scapâmu tiér'a de nenorocirile aduse asupr'a-i de d-néloru? Suntu óre acesti'a ómeni de statu séu nisce revolutiunari? (aplause prelungite).

D-loru ne mai acusa ca noi in tempu de patru ani n'amu facutu administratiune ci numai politica. Dv. care sunteti veniti ací din tóte unghiurile tierei, si sciti câtu m'amu muncitu pentru a indreptá administratiunea pentru ca toti acesti barbati de statu cându si câtu au fostu la putere n'au luatu nici o socotéla dela acei'a cari au administratu averile comuneloru si ale judetieloru, i-au lasatu fâra a-i controlá sa manânce banii comuneloru si ai judetieloru. (aplause).

Si dupa chiaru marturisirea d-lui Manolachi Costachi in raportulu seu dela 1869, a-ti vediutu in ce stare erá compturile tesaurului publicu, din care causa avemu adi inca 30 pâna la 40 milióne remasitie din tempulu administrârii d-néloru si aceste remasitie suntu perdute pentru tiéra. Dumnéloru, pentru a acoperí acestu golu in bugetu, au emisu bunuri de tesauru in piatia cu dobendi exorbitante, si astfeliu au creatu datori'a flotanta, pentru care a trebuitu sa facemu imprumutulu domenialu pentru cá sa o platimu (aplause). Domniloru, sub administrati'a nóstra s'au incheiatu compturile statului pre anii trecuti; s'au incheiatu tóte compturile judetieloru si chiaru ale comuneloru rurale dela 1864 si pâna in presentu. Sub administratiunea nóstra dârile fiscale s'au incasatu regulatu, si nu suntu alte remasitie de câtu in acele putiene judetie in cari locuitorii au suferitu de seceta.

Domniloru, eu nu asiu fi voitu sa mai relevediu aceste fapte, dara cându vedu ca, dupa o discutiune generale de trei dîle, opositiunea vine si arunca in sarcin'a acestui guvernu lucruri neadeverate, acésta cutediare m'a revoltatu, si credu ca revólta pre ori-ce omu onestu. (aplause).

D-néloru ne mai acusa ca amu veritu in colegiulu alu III pre tierani; acést'a este totu foculu d-sele. Apoi bine, domniloru, acesti ómeni cari platescu o patenta câtra statu n'au óre si ei dreptulu sa intre in colegiulu III, in virtutea legii electorale chiaru? Negresitu ca dá, si chiaru curtea de casatiune le-a recunoscutu acestu dreptu. Voru insa d-nii din opositiune sa faca o indreptare legii electorale in acestu sensu? noi suntemu gat'a, vina pre calea legala, presinte unu proiectu de lege sa-lu discutâmu, constitutiunea le da dreptulu de initiativa, vomu discutá cu totii acelu proiectu si vomu introduce in legea electorale tóte modificatiunile de cari se va simtí necesitate; dara sa nu vina cu unu programu care n'are altu scopu de câtu a iritá populatiunea in contr'a guvernului; câci aceste suntu fapte de resturnatori, de revolutionari. (aplause).

Dumnéloru mai sustienu ca voiescu sa arate Mariei Sele prin acésta adresa faptele criminale ale acestui guvernu, pentru cá Mari'a Sea sa judece intre guvernu si tiéra. Dara care suntu, domniloru, crimele, care suntu faptele neoneste facute de acestu guvernu? Aretati-le pre fatia. Spui-se unu singuru lucru neonestu ca s'a facutu de acestu guvernu, si déca se va constatá adeveratu eu singuru me voiu duce inaintea curtii de casatiune! Dara nu este acést'a caus'a. Caus'a este ca domnii din opositiune voiescu sa vina cu ori-ce pretiu la ministeriu. Apoi fia siguru d. M. Costachi ca, cá conservatoriu, nu va mai vení astadi la guvernu, va vení, póte cu altii, dara noi conservatorii nu-lu vomu mai primí nici odata intre noi! (Aplause prelungite). D. Manolachi Costachi a facutu anulu trecutu aliantia cu ómenii care a facutu o multime de lucruri necuvenite, si acum a facutu aliantia cu ómenii cari ne ducu la peire (aplause).

Domniloru, fiti siguri ca, din momentulu ce nu voiu mai avé increderea Mariei Sele, séu indata ce nu voiu mai avea spriginulu maioritâtii cameriloru, nu voiu asteptá sa me gonésca de pre acésta banca d. Iepurénu cu d. Candiano; me voiu duce eu singuru, câci eu sciu unde sa me ducu, me voiu introduce la munc'a pamentului, la interesele mele. De câte ori amu slujitu tierei mele nici odata n'amu cerutu eu slujba, dara cându amu vediutu ca partitulu, interesele tierei si increderea Domnitoriului me chiama, amu fostu la ordine si mi-amu facutu cu sfintienie datori'a mea (aplause). Fiti dara siguru domniloru din opositiune, ca amenintiarile dvóstra n'au nici unu efectu asupr'a mea! Mi-ati tramisu respunsu chiaru ca voiu fi asasinatu, déca nu me voiu retrage dela putere; dara eu nu me temu de asemenea amenintiâri (aplause).

D. Candiano *Popescu.* — Politi'a d-tale face asasinate, nu noi (intreruperi, sgomotu).

D. *presiedinte alu consiliului.* — Câtu voiu avea increderea Mariei Sele

---

tra omenime, pre carea a iubit'o) s'a facutu omu (3, 16. s. a.). 2) din indurare a vietiuitu intre noi, a invetiatu, a facutu minuni; 3) din indurare a patimitu, a muritu pentru noi — cá crediendu intr'ensulu, sa avemu viétia eterna. Tóta viéti'a-i este unu sîru lungu de indurare, in carea-si aréta marirea sea. Acést'a este marirea, despre carea vorbesce evang. etc. Elu ni-o aréta cu cea dintâiu (2, 11.) si cu cea mai de pre urma minune a lui Iis (11, *4*), pre cari le-a facutu fatia cu ómenii — din indurare; ne aréta acésta marire prin patimele lui insocite de umilintia, linisce sufletésca si potere invingatória (cap. 18—19), — la care se adauge marirea ce si-a aretat'o in adeveru, pre carele l'a propoveduitu cá invetiatoriu (Vs. 18). Acest'a este gradulu celu mai inaltu de marire si demnitate spirituale, in câtu servesce a revelá fiinti'a ddieésca in Iis., si la carea (I Corint. 11, 7.) cum si la cea fiitória (Ioanu 17, 22—26.) crestinulu este participe. Ide'a: *si amu vediutu marirea lui*, pre lânga aceste, esprima si implinirea profetiei dela Isai'a 40, 5. unde se dice: *Si se va aretá marirea Domnulu, si va vedé totu trupulu mantuirea lui Ddieu.* (Ací inca e vorb'a despre marire de indurare, cá causatóri'a mantuirei).

Marire, cá a unui (unicului) nascutu ....: o astfeliu de marire — amu vediutu — precum o a aretatu cá uniculu, singurulu *nascutu din Tatalu* = fiiu alu lui Ddieu Tatalu. Totu acelu intielesu este, ocurendu ori cá fiiulu Tatalui (2, 16. 3, 35. 5, 17. 19 —23), ori cá fiiulu omului (1, 50. 3, 13. 6, 27. 53. s. a.), séu cá fiiulu lui Ddieu (1, 33. 48. 3, 17. 36. 9, 35. s. a.) séu cá fiiulu unicu nascutu alu lui Ddieu (3, 16. 18). *plinu de daru si de adeveru*: daru (χάρις) este indurarea ddieésca fatia cu omenimea, ce asteptá mantuire (3, 16. 17, 23) si iubirea lui Iis. Christ., in carele se aretá aceea; adeveru: este adeverulu descoperitu alu voiei si fiintiei lui Ddieu (Vs. 18. 8, 31). Ambele: darulu si adeverulu au fostu in Iis. in plenitudine. In elu erau ascunse tóte bogatiele intielepciunei si a sciintiei (Colos. 2, 3.) In ambele se aréta plenitudinea — plinirea — marirei vietiei lui Iis.: cea dintâiu (darulu) cá urmare a iubirei, prin carea se radica pecatulu, cea de a dóu'a, (adeverulu) cá urmare a luminei, prin carea se radica intunereculu; — ambele ducu la viétia, la lumina.

Vs. 15—18. Cuventulu, devenitu omu (Vs. 14), marturisitu de Ioanu botezat. (Vs. 13.) este obiectulu credintiei (Vs. 16), basate pre raportulu intre elu — Cuventulu incarnatu — si Moise (Vs. 17) cum si pre raportulu intre elu si Ddieu (Vs. 18.)

Vs. 13. Evangelistulu incopcia Vs. 13. cu Vs. 6 seq. si Vs. 14 totu deodata. Elu ne aréta ca acel'a, carele s'a facutu omu (Vs. 14) este celu despre carele a marturisitu Ioanu, cá despre lumina (Vs. 7). De ací concretulu: *acest'a este*, cu indicarea: despre carele amu disu. Si acel'a, carele a fostu tramisu dela Ddieu (Vs. 6) intru marturia, este carele (Vs. 15.) marturisesce despre Christosu. Acestu viersu contiene intarirea celoru din Vs. 6 despre Ioanu si missiunea lui, si a celoru din Vs. 1. despre eternitatea si poterea, autoritatea lui Iis.

Versiunea romanésca nu mi se pare chiaru bine nimerita; mai buna mi s'aru parea urmatórea: *Acest'a este, despre carele amu disu, carele, venindu dupa mine s'a facutu mai mare decâtu mine, ca mai intâiu decâtu mine erá.*

Acest'a este — la carele amu facutu eu alusiune vorbindu-Ve, pre acest'a l'amu intielesu eu, despre carele ve vorbescu si acum, si nu pre altulu; acest'a este, despre carele Ve-amu spusu *carele venindu* (ἐρχόμενος = carele vine in pres., venindu acum) *dupa mine* (Mat. 3, 11) s'a facutu mai etc. — *dupa mine* (ὀπίσω μοῦ) are intielesu atâtu de tempu, câtu si de spatiu si tempu; de tempu: câci Ioanu botezat. s'a nascutu inainte de Christ. cu 6 luni (Luc'a 1, 26. 36); de spatiu si tempu: câci Iis. a intratu cá invetiatoriu in lume in urm'a lui Ioanu, carele i-a pregatitu calea botezandu poporulu si botezandu si pre Iis. (Mat. c. 3. Marcu 1, 1—15. Luc'a c. 3. (*s'a facutu mai mare decâtu mine*: „mai onoratu, mai maritu decâtu mine, (Christ); iéra Euthym: m'a intrecutu, este mai pre susu decâtu mine cu marirea si grandeti'a". Aici precum vedemu si din interpretarea s. s. Parinti: nu este vorba de tempu, ci de rangu, de onoru: de aceea „mai inainte de mine a fostu" — versiunea din bibli'a nóstra fiindu fâra intielesu, amu suplinit'o prin: s'a facutu (γέγονεν s'a nascutu, a devenitu) *mai mare decâtu mine*, avendu *mare* a se luá in intielesu spiritualu mai cu védia, mai cu autoritate. Intielesulu mai de aprópe, mai bine precisatu, aru fi acest'a: Acest'a este, despre carele Ve-amu vorbitu, carele venindu dupa mine, s'aru parea a fi mai micu decâtu mine, subordinatu mie, dara carele in fapta, a devenitu mai mare decâtu mine, superiorulu meu, din acea causa, ca: *mai intâiu decâtu mine erá*, inainte de nascerea mea, elu erá dejá cá Ddieu la Ddieu (1, 1 seq. 8, 58 vedi si 1, 32. 3, 28—36 cu referintia la profeti'a lui Malch. 3, 1. Dan. 7, 13 seq. Isai'a 6, 1 seq. s. a.) — Va se dica: In chiamarea sea este mai intâiu, mai mare, mai cu autoritate*) decâtu mine, fiindu ca si in persóna este mai intâiu si totu odata mai mare decâtu mine, fiindu fâra de inceputu, esistandu elu inca inainte de nascerea mea si nascerea lui dupa trupu, cá Ddieu eternu, si acum devenitu in trupu; fiiu alu lui Ddieu. (Va urmá.)

---

*) La Luc'a 3, 16. se dice „mai tare de câtu mine", carea deslusiesce acestu intielesu.

si sprigin ulu maioritâtii camerilorn voiu stá la loculu meu si 'mi voiu face datori'a pâna la celu din urma momentu (aplause).

Cincu-mare, in 27 Iuniu 1875.

(† *Parastasu*). Amesuratu cerculariului Escelentiei Sele Parintelui Archieppu si Metropolitu din 6 Iuniu a. c. Nr. 1741 pres. s'a serbatu astadi la aniversarea repausârei fericitului Archipastoriu Andreiu, in sânt'a nóstra biserica cu tóta solemnitatea parastasu pentru odihn'a sufletului fericitului si marelui Andreu, depunendu evlaviosii nostri crestini sub curgere de lacremi debitulu si cuviinciosulu tributu de pietate câtra umbrele si memori'a acestui inaltu barbatu.

Poporulu nostru binecredinciosu de-si obositu de grelele lucruri de câmpu, ce domnescu de presente, s'au infatisiatu in numeru fórte insemnatu la sânt'a biserica, spre a-si poté dá cu acésta ocasiune viu'a espressiune a sentiementeloru sele de durere pentru marea si afundu sentit'a perdere a bisericei si poporului nostru.

Ambele campane sunau in continuu vocea durerósa anunciendu in departare deosebit'a insemnatate a dilei de astadi.

La finea parastasului asesorulu orfanalu d. M. Branisce tienù in termini alesi o cuventare bine intogmita, in care pre lânga prinderea pâna acum cunoscutei biografii, desfasiura in liniamente principali faptele memorabili ale fericitului Archipastoriu atâtu cu privire la biseric'a nóstra si natiunea româna, si depinse o icóna sinoptica despre obosintiele si nesuintiele precum si despre resultatele castigate pre grelele si spinósele cariere ale vietiei defunctului, care prin staruintiele sele neadormite a scosu sânt'a biserica din impilârile seculari si ni-a pusu base firme de prosperare prin regularea administratiunei bisericesci conf. asiedieminteloru canonice din vechime si prin instruirea archidiecesei nóstre cu tóte conditiunile de prosperare.

Istori'a bisericei si scólei nóstre din Tranni'a si Ungari'a cu deplina multiamita va insemná voi'a lui cea mare si faptele-i glorióse. — Trebuie sa admirâmu noi lucrârile acestui raru barbatu, cându ne vomu aduce aminte de impregiurârile, intre cari densulu cu venirea pre scaunulu episcopescu la anulu 1846, au aflatu dieces'a sea si punendu-o acésta stare in paralela cu starea actuala, in care densulu ne lasà oper'a sea, archidieces'a si metropoli'a româna, trebuie sa punemu noi fiii sufletesci ai lui cunun'a veneratiunei si gloriei, pre mormentulu unui atare barbatu, care bine au priceputu spiritulu tempului seu si spiritulu tempului pre densulu. — Pre lânga tóte vicisitudinile tempuriloru unui scopu principale au remasu nestramutaveru fidelu, pre care scopu si l'au presemnatu cându au propasitu in dieces'a Ardélului, adeca radicarea esterna si intarirea interna a poporului seu si bisericei sele — cu cele mai bune succese. —

Multu tempu au fostu si esclusivulu conducatoriu spiritualu si alu natiunei sele si are de a inregistrá in acésta conducere atari resultate politice, incâtu arare ori se potu asteptá dela unu muritoriu.

A enumerá tóte gloriósele fapte ale acestui barbatu este nóue cu nepotintia.

In finea acestei cuventâri crestinii nostrii cu ochii scaldati in lacremi erupsera cu totii esprimandu cuvintele: „Fia-i tierân'a usióra si memori'a eterna!“ Br.

Varietâti.

*** *Prandiu.* Escel. Sea Présântitulu P. Archieppu si Metropolitu Mironu *Romanulu* a datu Dumineca in onórea Escel. Sele dlui Episcopu romano-catolicu Mich. *Fogarassy* unu prandiu splendidu, la care a luatu parte generalitatea din locu si siefii autoritâtiloru bisericesci si civile din locu, fâra deosebire de confessiune si natiunalitate. — Sér'a a plecatu d-lu Episcopu la resiedinti'a Sea.

*** *(Necrologu.)* Zelosulu invetiatoriu dela scól'a norm. cap. gr. or. din Borgo-Prundu Teofilu Morariu, in numele seu, alu sócrei sele veduve Luis'a But'a, alu cumnatului seu Vilibaldu But'a, studinte de a VIII clasa gimn., apoi a cumnateloru sele Min'a Timariu, Mari a Fraitag si Iosefin'a But'a si a tuturoru consangeniloru sei, — cu anim'a plina de dorere face cunoscutu ca multu amat'a sea socia Matild'a Morariu, nascuta But'a, in urma unui morbu de tuberculósa, in anulu vietiei sele alu 22 si alu fericitei casatorii alu II-lea, in 29 Iuniu st. n. a. c. si-a datu sufletulu in mânile creatorului. Fia-i tierin'a usióra!

*** *O banda de lotri* de 12 individi de tempu de o luna cutriera muntii nordu-ostici ai Tranniei facendu mari depradâri si despoliâri. In 4 Iuniu st. n. a. c. plecà unu capitanu de gendarmi lânga elu cu 50 individi gendarmi si o compania aparatori de patria la escursiune intru ai aduce prinsi séu morti. Ministeriulu reg. ung. a pusu pentru capulu conducatoriloru de lotrii o remuneratiune de 500 fl. v. a.

*** *Congresulu telegraficu din St.-Petersburg.* — O telegrama anuntia ca congresulu internationalu telegraficu din St. Petersburg a conchisu in favórea cifrei de 20 cuvinte cá depesia normala. Preste acésta cifra, prisosulu cuvinteloru se va numerá din 5 in 5 in locu de 10 dupa cum se practica actualmente, si o depesia de 25 cuvinte nu va platí de câtu 5/6 din pretiulu ce va costá o telegrama de 30 cuvinte.

*** *O catastrofa ingrozitóre.* Diarele americane dau detalie asupr'a unui evenementu dramaticu ce a avutu locu in biseric'a Holyoke.

Servitiulu religiosu erá pre sfersite cându dela o lumanare se aprinsera draperiele ce inconjurau statu'a virginei dela drépt'a altariului. Publiculu se compunea din aprópe 600 persóne.

Panic'a incepù indata in adunare care se precipita spre usi, fórte strimte naturalminte spre a permite multimei sa iasa. Flacarele cuprinsera imediatu edificiulu de lemnu; ajutórele nu intardiara de a vení. In câte-va momente se domolí foculu, apoi se dedura josu paretii spre a se gasí cadavrele victimeloru acelei oribile catastrofe.

Dóue mii de persóne incungiurau biseric'a scotiendu tipete si asteptandu cu nelinisce noutâti despre rudele ce asistatu la serviciulu religiosu. Corpurile erau desfigurate si negre si erá greu de a li se stabilí identitatea.

Unele victime, cautandu a fugí, cadiura de alungulu trepteloru scarei de lemnu; altele dupa mari silintie, isbutira a scapá. O persóna aparù la o feréstra incungiurata de flacari si cadiù carbonisata câte-va minute dupa acea; corpulu unei femei fu gasitu standu pre scaunulu ce ocupá in tempulu oficiului. Câte-va victime in fine n'aveau decâtu trunchiulu.

Numerulu mortiloru se radica aprópe la 100 fâra a numerá mai multe sute raniti.

*** *Vulcanii.* — Fenomenele estraordinarie ce se producu in Island'a prin eruptiunea vulcanului Hecl'a din Island'a facu interesante urmatórele detalie despre vulcani:

Scie cine-va numerulu esactu a vulcaniloru séu cuptórieloru vulcanice cunoscute pre suprafati'a globului? Se va crede deficilu ca acestu numeru e de 200. Acést'a e o cifra cu totulu exacta, resultându din raporturile facute de escursionistii si calatorii ce au facutu cunoscintia precisa a globului, caletori savanti din tóte natiunile, mai cu séma anglesi, francesi si rusi. Nu e cestiunea ací de câtu de vulcanii aprinsi; câci déca s'aru adauge craterele stinse, s'aru ajunge la o cifra fórte mare. In adeveru suprafati'a pamentului presinta intr'o multime de locuri vestigie si probe de vulcani stînsi. In Franci'a, de esemplu, suntu multi de feliulu acest'a. In Itali'a o fórte mare parte a solului e formata din resturi de materii vulcanice. Totu asemene si in mai multe alte tieri.

Vulcanii principali din Europ'a, Vesuviulu, Etn'a, Hecl'a chiaru ce respandesce actualmente terórea in Island'a, suntu vulcani puternici; dara trebuie sa mergemu in Americ'a meridionala spre a gasí pre cei mai considerabili si mai teribili. Astfeliu in Peru vomu citá:

Antisan'a, a cârui inaltime este de 5 mii metre, Arequipa, Cotopaxi, celu mai ingroditoriu din toti, care are o inaltime de mai multu de 6 mii metre deasupr'a nivelului marii. Jarateculu ce domina acestu vulcanu, perpetuu aprinsu, sémena sér'a cu unu faru, a cârui stralucire este cu atâtu mai viua cu câtu brâulu albu de ghiétia a muntelui reflectà constantu flacar'a. Acestu crateru atinge aprópe inaltimea ce aru avé muntele Vesuviu déca s'aru presupune in focu pre muntele Blancu!... La 1738 flacar'a acestei resuflatori gingatice se radicà la 100 metre de asupr'a verfului celui mai inaltu, si la 1742, epoca la care academicii francesi mesurau unu gradu a meridianului, ei fura martori ai unei eruptiuni ce se radicà la 500 metre celu putienu deasupr'a lui Cotopaxi.

Asta-data ometulu ce acoperea muntele se topí in genere si formà unu torentu ingroditoriu care urmà dârmaturele acestui munte si inundà câmpi'a la mai multe lege imprejuru. Foculu si ap'a pustiira atunci acea regiune. Eruptiunile lui Cotopaxi, fórte dese, suntu destulu de ordinaru insotîte de accidentele cele mai infricosiate. Savantulu Alecsandru de Humboldt afirma ca la 1803, aflându-se la Guyaquil, orasiu din republic'a Ecuatorului, departatu de 52 leghe de muntele Cotopaxi, a auditu mugirile intrunite a eruptiunii si a inundatiunii

In Chili suntu 13 vulcani. Aceste cuptóre numeróse, dela acelu de Coquimbo pâna la celu de St. Clementu, paru a nu formá de câtu o singura galeria vulcanica pre o intindere de 16 grade. 'Si inchipuesce cine-va ce aru putea fi o eruptiune la care aru luá parte aceste 13 cratere infricosiate varsându si mugindu tóte de odata?

Mexiculu are unu mare numeru de vulcani. Dintre ei se observà diece fórte considerabili.

Sa mai citâmu inca in insulele Sandwich, in insul'a Hauan, unu vulcanu remarcabilu numitu Karaui'a devenitu celebru prin descrierea ce a datu despre elu lord Byron, nepotulu celebrului poetu, care in Iunie 1825 comandá corvet'a anglesa Blond'a ce ducea la Hauan resturile regelui Riho-Riho si a femeii sele, morti amendoi la Londr'a.

Ad Nr. 990—219 scol.

Concursu.

Pentru dóue stipendie anuali, de câte 400 de fl. unulu pentru acei juni români de religiunea gr. or. din dieces'a Aradului, cari voru sa se pregatésca de profesori la institutulu teologico-pedagogicu din Aradu. Si anume:

I. Pentru stipendiulu pedagogicu, recurentii au se produca 1) estrasulu de botezu, 2) testimoniulu de maturitate, si 3) se scie limb'a nemtiésca si ungurésca.

II. Pentru stipendiulu teologicu, recurintii au se produca 1) estrasulu de botezu 2) testimoniulu de maturitate, 3) testimoniu cum ca au absolvatu teologi'a.

Recurintii sa adreseze recursele loru la Consistoriulu subscrisu pâna in 15 Augustu st. v. a. c., iéra in 21 Augustu st. v. diminéti'a la 9 óre sa se presinte in persóna la acestu Consistoriu.

Datu din Consistoriulu românu gr. or. alu Aradului, siedinti'a senatului de scóla, 7 Iuniu st. v. 1875.

Ioanu Metianu,
episcopulu Aradului.

(2—3)

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scól'a capitala norm. gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru postulu de o invetiatorésa la fetitie.

Conditiunile suntu urmatóriele:

1. Invetiatorés'a sa fia dibace in tóte lucrurile de mâna femeesci, si anumitu si in desteritatea de croitu.
2. Sa cunósca gradinaritulu de legumi.
3. Sa scie vorbí, ceti si scrie perfectu românesce.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

a) salariu anuale de 300 fl. v. in bani gat'a, séu b) salariu anuale de 250 fl. v. a. in bani gat'a cuartiru liberu naturale si 3 stengini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedì ca sciu si vre-un'a din celelalte dóue limbi ale patriei se voru preferí. —

Terminulu de concursu se statoresce la 18 Augustu 1875 c. n.

Concurentele 'si voru indreptá petitiunile loru de concursu la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste.

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or.
in intielegere cu parintele
protop. tractuale.

(2—3)

Depuneri de capitale spre fruptificare.

Se prîmesce la Institutulu subsemnatu.

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu **6**% interese

b) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte cu **6½**% interese

c) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siése** luni inainte, cu **7**% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, câci altcum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta pre lânga comunicarea adresei deponentelui se resolvu totu-déun'a in diu'a primirei. Asemene se potu efectuí prin posta anunciâri si radicâri de capitale.

Sabiiu, 17 Iuniu 1875.

„Albin'a“
Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

(2—4)

Se da in arenda.

Mosi'a *Cacalechii vechi e Reda Barbului* numita si „*Suditii*“ din judetiulu Buzeului, o óra departe dela gar'a Buzeului, constatatória cam din 3300 pogóne de aratura, 500 pogone sterpituri de padure si fenatie, care au a se preface in locu de aratu, si 200 pogóne padure comasata.

Arendarea pe 9 ani a acestei mosii, adeca dela 23 Aprile 1876 pâna la 23 Aprile 1885 se face prin licitatie, care se va tiené in 20 Iulie 1875 st. v. deodata si la Brasiovu in cas'a comitetului parochialu dela sf. Nicolae si la Buzeu in casele dlui Irimie Petricu. Conditiunile de arendare se afla in Brasiovu la dlu epitropu I. A. Navrea, in Buzeu la dlu Irimie Petricu, in Bucuresci in hotelulu „Transilvani'a“ proprietate a dlui Ioane Boamben, in Ploesci la dlu Ioanu Pope'a brasiovénu, in Bral'a la dlu Dimitrie Fulga.

Brasiovu 8/20 Iuniu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei rom. ort. res. dela sf. Nicolae din suburb. Scheii.

2—3

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 51. ANULU XXIII.

Sabiiu in 29 Iuniu (11 Iuliu) 1875.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu"

pre o jumetate de anu (Iuliu-Decembre) alu anului **1875.** — Pretiulu abonamentului pre $^1/_2$ de anu e:

Pentru Sabiiu 3 fl. 50 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 4 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 6 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espira abonamentele de un'a **jumetate** *si de unu* **patrariu de anu** *si asiá dela* **1 Iuliu** *incolo espedâmu numai acelora pl. t. dd. abonanti, cari au tramisu abonamentulu.*

Editur'a „Telegrafului Romanu" in Sabiiu.

Sabiiu 28 Iuniu.

Camer'a Romaniei a primitu proiectulu unui tractatu de comerciu si vamale cu Austro-Ungari'a. Asiá ni-au spusu mai inainte telegramele din tóte diurnalele si mai in urma gasimu scirea acést'a constatata in diurnalele dela Bucuresci, din care reproducemu si noi o parte esentiale privitórie la cestiunea acést'a la altu locu.

Tratatulu are in vedere inlesnirea esportului si importului, séu mai bine dîsu: inlesnirea comunicatiunei cu Romani'a; elu are inse si insemnatate politica, pentru ca din partea unei puteri mari europene, se recunósce in fapta Romaniei dreptulu combatutu de Pórta cu atât'a energia, de a incheiá tratate cu puterile esterne.

La tóta intemplarea partea cea mai momentuósa pentru noi, si in specialu pentru transilvaneni, este inlesnirea comunicatiunei. Inse cu incheiarea tratatului, carele are inca a trece prin senatulu Romaniei, care are a se sanctioná de domnitoriu, carele dupa ce va trece prin tóte formele constitutiunali si la noi acasa are sa se ratifice de câtra ambe pârtile contractante — inca nu amu ajunsu la stadiulu in care sa putemu dice, acum suntu tóte facute. Partea cea mai insemnata are sa urmeze de ací incolo, acea parte, carea sa ofere pârtiloru folósele materiali pentru cari se incheia unu tratatu. Dupa date statistice importulu si esportulu nostru in Romani'a abiá face 9 $^0/_0$, pre cându strainatatea are o comunicatiune de 85 $^0/_0$ cu Romani'a. Comparatiunea acést'a ne vorbesce in specialu nóue transilvaneniloru fórte lamuritu, ca déca vomu stá inmarmuriti cá pâna acum si nu vomu desvoltá o activitate industriala mai mare, pentru noi tratatulu remâne litera mórta. Mai este inca o impregiurare, carea deasemenea nu trebuie scapata din vedere. Romani'a este dejá o piatia in carea se intalnescu productele industriali din Europ'a intréga. Cu ori-ce lucru, adunatu si compilatu de unulu séu altu mesterstrica, nu va puté nimenea sa castige terenu comerciale.

Noi asia-dara, cându salutâmu evenementulu acest'a, nu ne putemu predá unui optimismu nemarginitu, cum vedemu ca facu unele foi din patria, ci cu tóta seriositatea atragemu si cu ocasiunea acést'a atentiunea asupr'a impregiurarei, ca tiér'a nóstra sa se ocupe mai seriosu cu cestiunea industriei si sa perfectiuneze industri'a, cá sa póta pune productele ei pre o trépta in sirulu producteloru ce concurgu din alte pârti in tiér'a vecina. (Ne pare reu ca de asta-data nu putemu tratá materi'a acést'a mai pre largu!)

Deputati alesi la dieta (in cercuri ardelene). Lânga cei publicati in nrulu trecutu mai adaugemu: in cerculu Vintiloru inferiori, comit. Albei inferióre (majorit. româna) s'a alesu Acatiu *Barcsay*, in opidulu Hunedór'a (majorit. româna) Carolu *Pogany*; in comitat. Cetâtiei de balta s'a alesu in cerculu sup. cu aclamatiune Lud. *Tisza*, in cerculu inferioru Iuliu *Horvath*; in Abrudu cu aclamatiune Al. Hegedüs; in Hatiegu bar. *Kaas* („unanimu de alegatorii români si neromani" dice telegram'a la „Kelet";) in comitatulu Hunedórei, cerculu Hatiegului, s'a alesu Laurentiu *Mara* (de origine romana) si in cerculu Muresiului Al. *Makray* (iéra de orig. rom., famil. Macrea); in cerculu super. alu comitat. Dobâcei s'a alesu Lad. *Bánffy*; in cerculu inf. Sam. *Felszegi*; in cerculu de susu Naseudu Sangiorgiu românii passivi, Candidatulu strainiloru *Földváry* János fu proclamatu de deputatu. (Va urmá)

In scaunulu Mercurei au fostu sa se faca alegerile Joi in ambe cercurile. Cerculu cu majoritate sasésca a si alesu pre W. *Löw*; cerculu românu, ni se scrie, n'a alesu, pentru ca nu si-a gasitu unu candidatu corespundietoriu; alegerea este amânata pre 22 a lunei curente.

Discussiunile asupr'a *conventiunei comerciali si vamali* ocupa continuu intréga press'a austro-ungara si au provocatu o incordare intre Budapest'a si Vien'a, carea cu consideratiune câtra stadiulu, in care se aflá aceste pertractâri, nefiindu de locu motivata da numai testimoniu despre o animositate care e cu totulu neindreptatita.

O fóia septamanale, care si da aerulu de oficiósa, ni aduce unu raportu despre resultatulu ce au obtienutu ambele ministerie prin discussiunile aceste, din care nu se vede altu ce-va decâtu o tendintia. Foile víenese se folosescu de acelu raportu pentru a continuá cu espectoratiunile loru contr'a pretensiuniloru ce le face Ungari'a.

Fâra sensatiune nu se póte face nimicu si de acea se nascocesce o crisa ministeriale cându in Austri'a, cându in Ungari'a si tóta vin'a o pórta unu articulu, care pâna intr'unu firu de peru scie sa ne spuna ce au vorbitu patru ministri intre sine, cari si-au datu cuventulu ca nu voru comunicá nimicu din discussiunile aceste. Acést'a nu se póte crede cu atâtu mai vertosu, cu câtu ministrii austriaci au fostu acei'a, cari au facutu pretensiunea sa se observe cea mai mare indiscretiune fatia de tóte fasele pertractâriloru. Ministrii ungurescí si-au tienutu strictu promissiunea, de-si le a cadiutu póte fórte cu greu, a audí unele sciri tendentióse despre densii, fâra de a puté espune punctulu loru de vedere si acum guvernulu austriacu, care se tiene de principiulu, ca secretulu asigura succesulu, sa fia devenitu de odata asiá de indiscretu?

„Montags Revue", care a latitu scirea despre crise ministeriali, schitiéza si cele ce s'au petrecutu in afara intr'unu modu de totu falsu. Conferinti'a comuna a ministriloru nu s'a tienutu dela 12—7 óre, ci dela 11—4 $^1/_2$ óre d. a. la pertractârile despre afacerea cu banc'a baronului Wodianer nu a participatu, ci a facutu numai ministrului de financie Széll o visita lunga, cu care ocasiune a vorbitu in detaiu despre cestiunea bancei; cu ministrulu de financie de *Pretis* a conferitu *Széll* mai tardiu numai singuru.

Espunerea din „Mont. R." e de a se considerá cá o parere privata a redactiunei respective. Intogm'a cá si conventiunea comerciale româna, care in butulu tuturoru sciriloru ca nu va succede sta inaintea nóstra cá fapta complinita, se va realisá si o transactiune intre ambele ministerie, care va tiené comptu de interesele ambeloru tieri satisfacendu-le deplinu pre amendóue.

Ministeriulu austriacu se pare dupa tóte semnele ca n'a facutu nice o enunciatiune positiva pâna acum in aceste discussiuni si cá elementu conservativu si lasa tempu pre a cercetá si aduná date. Deocamdata ambele ministerie voru fi de acordu intru a reduce in conferinti'a ce se va tiené pentru statorirea bugetului comunu pretensiunile ministeriului de resbelu, déca aceste voru fi prea esagerate, la o mesura drépta. Bugetulu comunu in butulu sciriloru ce se contradicu este in partea cea mai mare elaboratu.

Sub titlulu *„Russi'a si Austri'a"*, diuariulu *„Times"* comunica dela unu corespundinte alu seu din Berlinu nisce descoperiri ce nu le putemu trece cu vederea. Din aceste impartasiri estragemu deci urmatórele:

Corespundintele afirma, ca in anulu 1868 Austri'a si Napoleonu III au planuitu o campania inimica contr'a Russiei. In Bulgari'a erá o rebeliune, Galiti'a unu rendezvous pentru fugari cari erau gat'a sa faca o invasiune preste fruntariele rusesci, Pre tempulu acel'a s'a apromisu Galitiei o constitutiune speciale si contele Goluchovski incuragiá in modu oficialu sperantiele poloniloru in independinti'a natiunale. Cându tóte erau pregatite, s'au anunciatu caletori'a imperatului la Galiti'a. Degiá se aflau gardele in Cracovi'a cându unu evenementu subitu nimicí deodata planulu intregu. Regin'a Isabella fu alungata din Spani'a si imperatulu Napoleonu prin infiintiarea unei republice la fruntarie fu adusu intr'o nelinisce asiá incâtu resignà la ori-ce intreprindere in afara. In Octombre tiarulu facendu o visita la Varsiovi'a fu salutatu cu acést'a ocasiune in numele Austriei de câtra principele Thurn si Taxis. Tiarulu dise câtra generalulu uimitu. „Me bucuru ca imperatulu s'a lasatu de caletori'a la Galiti'a; eu, este adeveratu, nu amu dreptu sa-mi esprimu nici o opiniune asupr'a politicei interne a Austriei, de se intreprindea inse acést'a caletoria nu din consideratiune câtra interesele casnice, ci cá o demonstratiune contr'a mea insumi, atunci cu greu poteamu sa fiu indiferentu." Aceste cuvinte din urma fura pronunciate cu o voce accentuata. Generalulu Thurn intrebà, déca póte sa comunice aceste cuvinte suveranului seu. „Comme il plaira à Monsieur. (Cum ti va placé d-tale)", fu respunsulu laconicu. Corespundintele discutându apoi desvoltarea aliantiei austriace rusesci dice, ca acésta intimitate atinge pre Prussi'a intr'unu modu neplacutu, mai departe sustiene, ca intrevederea cordiale in vagonulu trenului intre tiarulu si imperatulu Austriei are intr'adeveru o insemnatate politica, desi nu a fostu de fatia nice unu ministru.

Ministeriulu italianu care doresce sa reformeze institutulu notariatului s'a adresatu, — dupa cum ne spune *„Kelet népe"*, — câtra guvernulu unguresсu, spre a i se dá legea *notariatului unguresсu*, care are sa servésca de studiu la reform'a intentiunata.

Capital'a Austriei, Vien'a, fu cercetata in dilele trecute cu ocasiunea inmormentârei imperatului **Ferdinandu**, de óspeti inalti. In 5 Iuliu diminéti'a a sositu acolo principele clironomu alu imperiului germânu pre drumulu nordu-vesticu. Pentru primirea ilustrului óspe fu comandata la gar'a drumului de feru o compania de onóre a regimentului Archid. Albrecht impreuna cu capel'a militaria. Majestatea Sea imperatulu, archiducii Carolu Luwig, Ferdinand, Carolu Salvatoru si Ioanu Salvatoru, Vilhelm, Rainer, Sigismundu, Leopoldu, Heinrich si Friedrich si archiducele de Modena inca se presentara la gara spre a intempiná pre inaltulu óspe. Imperatulu si archiducii Carolu Ludwig, Vilhelm si Leopoldu purtau uniforme prusesci, insigniele celoru mai inalte orduri prusesci ce le au, cei-lalti archiduci insigniele acestoru orduri.

Inbuldirea publicului si aici erá fórte mare. Cându sosì trenulu separatu capel'a militaria intonà imnulu natiunalu prusescu. Imperatulu pasì inainte cu capulu descoperitu si imbratisià in celu mai cordialu modu pre principele clironomu Friedrich Vilhelm, care respundiendu imbratisiarea cu asemenea cordialitate manifestà numai decâtu si condolenti'a imperatului Vilhelm.

Principele clironomu in uniforma de colonelu austriacu purtá marele cordonu alu ordinelui St. Stefanu, densul presentà suit'a ce constá din generalulu de Blumenthal, majorulu de Unruh si capitanulu Liebenau, precum si pre maresialulu de curte contele Eulenberg, si acompaniatu de imperatulu inspectiunà compani'a de onóre. Urmà apoi salutarea archiduciloru si presentarea celoru-lalte personalitâti. Indepartandu-se dela gara óspetii in carete deschise principele clironomu ocupà locu la drépt'a imperatului, publiculu salutà cu entusiasmu pre monarchu si pre óspele seu. In caret'a cea mai de aprópe siedeau generalulu de Blumenthal, cu generalulu adjutantu baronu de Mondel, apoi urmara archiducii si suit'a. Principele clironomu a intratu in apartamentele din castelulu curtiei ce erau destinate pe sém'a densului.

Mai tardiu ce-va a sositu si principele de Würtemberg pre drumulu vesticu, pentru a asistá la conductulu funerariu alu imperatului Ferdinandu cá representante alu regelui din Würtemberg.

La 8 óre 40 minute sosì in Penzing principele Luitpold din Bavari'a, tramisu de regele Ludovigu cá representante. Acompaniatu de dignitarii curtiei se duse de locu la Schönbrun.

La 11½ a. m. a venitu principele clironomu *Umbertu din Itali'a.* De-si trenulu pre care a venitu a intardiatu putienu, principele totusi a sositu destulu de tempuriu, pentru a puté asistá la inmormentare. In peronu asteptau imperatulu, principele clironomu Rudolf, archiducii Ioanu de Toscana, Vilhelm Friedrich, Leopoldu, Rainer, Sigismundu si Heinrich, toti purtau uniformele austriace cu decoratiunile ordurilorn italiane. Contes'a Robillant si personalulu legatiunei italiane asemenea asteptau sosirea inaltului óspe. O compania de onóre cu o capela au esîtu la gara pentru a intempiná cu onorile cuvenite pre óspeti. O multime mare se adunase acolo pentru a salutá pre domnitoriulu viitoriu alu Italiei.

La sosirea trenului s'a intonatu imnulu italianu; imperatulu strense cu caldura drépt'a principelui, lu invità sa véda compani'a de onóre, i presentà pre principele clironomu pre archiduci, fzm. Maroicici, pre locotenentele si pre presiedintele politiei. Principele de coróna salutà pre contes'a Robillant si seindreptara apoi cu totii câtra castelulu de curte. Principele Umbertu refusà invitarea imperatului, de a siedé de a drépt'a sea. Principele clironomu alu Italiei cercetà pentru prim'a data resiedinti'a Austriei.

Vien'a, 5 Iuliu 1875.

Asteptaiu sa vedu in foile nóstre române vr'o reflessiune *sanatósa* asupr'a unui evenementu mare evenitu séu intemplatu in capital'a monarchiei, séu déca numirea acést'a nu ve convine, in capitalea *Cislaitaniei.* In fói'a dv. inse pâna acum nici mentiune nu s'a facutu de evenementulu din cestiune, de „*sinodulu provinciale* gr. or. in Vien'a“, dupa cum se numesce pre aici.

Sum convinsu ca la dv. pré putieni voru gací ce feliu de sinodu provinciale gr. or. a potutu fi aici, de óre ce fiii bisericei gr. or. suntu putieni la numeru in Vien'a, unde au trei comune bisericesci, dintre cari numai un'a este a suditiloru austriaci greci, români si macedo-români indigenati, pre cându cele-lalte dóue suntu ale suditiloru turcesci si rusesci, fia care numai cu presbiteri in frunte. Dupa natur'a apartienerei comuneloru acestor'a bisericesci de diverse comuniuni mai mari bisericesci si politice, póte vedé si intielege ori si cine, ca aceste nu voru fi formatu sinodulu despre care e vorb'a. Altu unde-va trebuie cautatu dara sinodulu si substratulu sinodului din cestiune.

Este cunoscutu ca la noi in Cislaitani'a esista cam de doi ani incóce o metropolia gr. or., cá carea numai este dóra pre tóta fati'a pamentului, celu putienu in biseric'a nóstra orientale ortodocsa nu. Acésta metropolia se compune din dieces'a *Bucovinei*, in partea estrema la resaritulu monarchiei si din diecesele *dalmatine* a *Zarei* si *Ragusei* in partea estrema a apusului de média di a monarchiei. Curiós'a arondare a acestei metropolie si o póte omulu imaginá numai, déca va scí ca geografice intre dieces'a Bucovinei si intre cele dalmatine sta Transilvani'a, Ungari'a, Croato-Slavoni'a, séu dupa impartirea politica de astadi: Galiti'a, Silesi'a, Moravi'a, Austri'a inferióra, Stiri'a, Carinthi'a si Carnioli'a si Istri'a; séu déca va scí ca bisericesce intre pârtile constitutive ale acestei metropolie sta metropoli'a gr. or. româna si metropoli'a gr. or. serbésca din Austro-Ungari'a, cea dintâiu nemijlocitu invecinata cu Bucovin'a, si cea din urma nemijlocitu invecinata cu diecesele dalmatine.

Cetitoriulu inca totu nu va scí in ce legatura sta esplicatiunea cést'a din urma cu sinodulu de mai susu, cu sinodulu numitu provinciale. I se va chiarificá inse lucrulu pré usioru, déca voiu adauge, ca in sinulu (?) acestei metropolie avù locu sinodulu. Cuventulu *sinulu* metropoliei sa nu se ia *ad literam*, pentruca in realitate fia-care parte a metropoliei a tramisu pre representantii sei afara din sinurile cercuriloru loru constitutive, pâna la calea jumetate, pâna la *Vien'a*, si aici pre unu terenu, amu dice, neutralu s'a celebratu numitulu sinodu provinciale.

Dupa cum suntu formulate conceptele despre representantiele bisericesci la dv. presupunu ca numirea sinodului va duce pre multi in ratacire. D-vóstra aveti sinóde diecesane, va se dîca, sinóde particulare in fia-care diecesa, abstragendu dela cele protopresbiterale si parochiale, cari din urma in casulu de fatia nu potu fi luate in consideratiune. Aveti mai departe congresse, in cari suntu representate provinciele metropolitane, cari, déca aru tiené numirea usitata la representantiele inferiori, aru trebuí sa le numiti séu sinóde provinciale, séu sinóde metropolitane. Nici cu un'a dintr'aceste nu se póte comparà sinodulu nostru provinciale. Acest'a dupa compusetiunea lui constà din Metropolitulu *Teofilu* Bendell'a, cá presiedinte, *Stefanu* caval. de Knezevich episcopulu Zarei si *Gerasimu* Petranovich episcopulu Ragusei si Cattarului (Referentu si notariu a fostu archimandritulu *Andrievici*), si este egalu cu *sinódele episcopesci* prevediute in Stat. org. alu dv. Numirea mi se pare a fi luata din nomenclaturele bisericei latine.

Tienu a nu fi fostu superflua deslusirea premisa si asiá acum permitetimi sa vinu la obiectulu despre care amu gasitu cu cale a face unele impartasiri.

Proiectele pentru sinodu au fostu elaborate de binemeritatulu archimandritu P. *Andrievici*, unu barbatu dejá cunoscutu in tóta romanimea si cu care potu fi mandri bucovinenii.

Dupa *statutulu sinodale* conclusu in acestu sinodu, metropoli'a *Bucovinei* si *Dalmatiei* este coordinata, celorulalte dóue metropolii gr. or. din monarchia si se prevede unu sinodu generalu in legatura cu cele-lalte dóue metropolie pentru biseric'a intréga gr. or. din monarchi'a austro-ungurésca. Statutulu se compune din 28 paragrafi, prin cari se reguléza afacerile metropoliei in launtru si in afara.

Sinódele prevediute suntu sinódele metropolitane ordinarie si estraordinarie. Cele dintâiu, cari voru convení totu-déun'a in Vien'a si voru fi presiediute de Metropolitulu se voru tiené in fia-care anu odata. Agendele loru voru fi atingatóre de dogma, de ritu si moralitatea crestina si de disciplin'a clerului. Cele estraordinari se voru convocá dupa trebuintia de regula cá si cele ordinarie de Metropolitulu, séu in casu de vacantia de celu mai betrânu episcopu. Agendele loru voru fi, alegerea, esaminarea si consecratiunea episcopiloru, respective a archiepiscopului si Metropolitului. Conclusele sinódeloru metropolitane au putere valida si se punu in lucrare numai dupa aplacidarea majestatica.

Statutulu mai cuprinde unele concluse prin care se reservéza metropolitului unele drepturi de onóre, drepturi, cari privescu representarea provinciei bisericesci fatia cu statulu si fatia cu cele-lalte dóue metropolie coordinate; representanti'a fatia cu metropoliele din strainatate si cu patriarchatele este reservata *sinodului generale* alu bisericei ortodocse din monarchi'a austro-ungurésca intréga.

Precum vedeti sinódele nóstre metropolitane, dupa statutu, iau loculu sinodului dv. episcopescu tocm'a cá si sinodulu provincialu de fatia, carele de asta-data au fostu, asiá dicendu unu sinodu *constituantu.* Inse sa nu cugetati ca biseric'a metropoliei nóstre se tiermuresce pre lânga representantiele din statutulu acest'a. Si noi avemu representantiele nóstre compuse din cleru si laici, inse dupa alte modalitâti, cari diferescu de cele ale celorulalte dóue metropolie. Unu congresu cá celu românu si serbescu la noi este preste putintia si asiá, incâtu pentru administratiunea interna, la noi se va pastrá autonomi'a in modulu celu mai perfectu. La noi nu voru avé locu apeluri cá cele ale sinódeloru dv. dela Aradu si Caransebesiu la congresu, unde apelantii suntu representati cu dóue pârti, nici ingerintie cá cele din congresulu dv. dela 1873, cându o partida mica dela dv. deduse mân'a cu sufraganii pentru cá sa-si resbune asupr'a ómeniloru lui Siagun'a si in specialu asupr'a celui mai probu barbatu alu dv., cunoscutu si aici si stimatu de barbati maturi cu nume si cu positiuni insemnate, români si straini; — credu ca nu este de lipsa sa-lu numescu.

Nu voiu pre departe sa laudu preste mesura constitutiunea nóstra, pentruca si asiá e numai o particica din ceea ce lipsesce inca bisericei

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 16. *Si din plinírea lui noi toti amu luatu, si daru pentru daru. Si* din inceputulu acestui vs. Crig. lu interpretéza cu *ca, pentru ca,* urmandu a fi intregu Vsulu cá o continuare a vorbirei lui Ioanu botezat., si cá atare aternatoriu de Vs. precedente (15). Critic'a inse a aretatu erórea lui Orig. si dreptatea lui Chrysost. si Euthy., cari privescu acestu Vs. nu cá continuare a Botezatoriului, ci cá o enarare a Evangelistului, prin carea acest'a constatéza — in urm'a esperintiei — marturisirea Botezatoriului din Vs. 15 si cele espuse de densulu in Vs. 14, asiá câtu le determina mai deaprópe, aretandu resultatulu facultâtiloru Cuventului, descrise in Vs. 14. *si din plinirea lui,* plinire: plenitudine, abundantia, prisosintia se refera la *plinu* (Vs. 14.) de daru si de adeveru; *plinirea* aréta prin urmare aceea de ce a fostu plinu Christ. (comp. Colos. 1, 19); *din acésta plinire* dara *de daru si de adeveru*: *noi toti* (cei ce amu crediutu si credemu in tr'ensulu) *amu luatu* (amu primitu) si (adeca) *daru pentru daru.* Sub *daru pentru daru,* nu se face alusiune la Testam. vechiu s. nou: pentru ca Testam. vechiu nu este cuprinsu sub *daru* (indurare) ci sub *lege,* ba in Vs. 17 i este opusu; — ci *indurare pentru indurare*; indurare in intielesulu ei celu mai simplu: tóta indurarea in adeveru, lumina: viétia.

Vs. 17. confirma cuprinsulu Vs. 16, prin aceea ca in Christ. si numai in Christ. este indurarea, si numai prin tr'ensulu s'a datu lumei. Dreptu ce Evangelist. prin contrastulu cu legea mosaica, carea anuncia mani'a lui Ddieu, aduce la lumina conceptulu darului, indurârei lui Iis. Christ. — Totu odata acestu Vs. fiindu pusu in legatura cu conceptulu darului si adeverului (Vs. 14), prin unu farmecu naturalu si neobservatu léga totu despre ce a vorbitu pâna actí intr'un'a: tóte insusirile, ce le-a descrisu dela Vs. 1 pâna actí (Cuventulu Ddieu, eternu, creatoriu, plinu de viétia, lumin'a ómeniloru etc) le concentréza intr'unu terminu (darulu si adeverulu) espunendu numai la urma persón'a carea le intrunesce aceste tóte: Iisusu Christosu*), spre a fi cu atâtu mai puternicu efectulu.

Aceea ce in intielesu deplinu este daru si adeveru, s'a facutu numai prin Iis. Christ., care pentru aceea se insémna actí deplinu fatia cu legislatoriulu (Moise). Ca si in legea lui Moise a fostu daru si adeveru, prin acést'a nu se denéga; — in lege s'a facutu numai pregatirea pentru aceste dóue concepte mari. Intielesulu Vsului este: legea s'a datu (ἐδόϑη) prin Moise, iéra darulu (indurarea) si adeverulu s'au aretatu in lume (a devenitu (ἐγένετο) prin Iis. Christ. Verbulu primu (s'a datu) are caracteru positivu, alu doilea (a fostu) istoricu.

Vs. 18. Evangelistulu afla adeverulu cu preferintia in cunóscerea intima nemijlocita a lui Ddieu (acést'a 'si are basea in vedere, comp. 3, 11.) pre carea Christ. a avut'o; Moise inse nu; pentru ca acest'a, si preste totu nici unu omu n'a potutu vedé vre-odata pre Ddieu (II Moise 33, 20). Evangelist. trebuie ca a cugetatu la acestu testu din Test. v. (cârui'a nu-i contradice vederea cea simbolica a Test. vechiu, in carea numai dosulu, copi'a lui Ddieu — déca este iertata acésta espressiune — se póte vedé: II Moise 33, 23. Isai'a 6, 1. seq. s. a.) Actí nu este vorb'a numai de vedere, privire corporale, ci mai multu de cea spirituale: de petrunderea spiritului lui Ddieu (carele 4, 24. este spiritu....)

Prin cunoscinti'a nemijlocita a lui Ddieu se denéga lui Moise (si profetiloru) adeverat'a cunoscintia deplina, carea indirectu se confirma prin 4, 24. 5, 17). Vederea (6, 46. la carea se provóca Iis.), carea procede din unitatea personale cu Ddieu, este mai apta mai capace a esprime a descoperí aceea ce este in ddieire: a descoperí pre Ddieu — decâtu audirea (la Moise si Profeti); séu cu alte cuvinte: Iisusu, cá Ddieu, esîtu din Ddieu, s'a cunoscutu pre sine: a cunoscutu Ddieirea, tainele si planurile ei mai bine decâtu Moise si Profetii, câror'a li s'a descoperitu numai in anumite impregiurâri. —

Constructiunea negativa premerge, cá cu atâtu mai energicu sa inaltie pre cea urmatória positiva.

Pre Ddieu nimenea nu l'a vediutu vre-odata — asiá dara nici ca ne-a potutu vorbí cine-va cu securitate si chiaritate despre densulu, — dara: *celu unicu nascutu fiiulu, carele este in sinulu Tatalui, acel'a* cunoscendu-lu cá *Ddieu eternu, ni l'a aretatu, ni l'a descoperitu* aretandu-se pre sine lumei, *nóue,* si prin sine pre Tatalu (14, 7. 9. seqq. s. a.) — *carele este*) in sinulu Tatalui* = un'a cu Tatalu dupa (Chrynóstre; mie unui'a si altor'a nici nu-mi convine monstruositatea arondârei, ceea ce se vede la inceputulu scrierei mele presente, inse ve asiguru, ca articululu din „Tel. Rom.“ cu ocasiunea consacrârei Metropolitulu nostru a turnatu cu profusiune *calmulu* celu mai consolatoriu in inim'a mea. *Festina lente*! amu cugetatu atunci indata, se vede ca este un'a dintre principalele axiome ale „Tel. Rom.“ si acésta axioma sa o respecteze toti românii, câci numai cu radimulu séu toiagulu ei putemu ajunge departe.

---

*) Insemnarea ethymologica a cuventului „Iisusu“: vedi Teologi'a dogmatica, Sabiiu 1854, pag. 42. § 41. si Schirlitz: Gr D. Wörterb. p. 156; iéra „Christosu“: vedi esplicarea Vs. 41. Christosu = Messi'a = Unsu.

*) Evangelistulu presupune ca lectorii cunoscu degiá Evangeliele sinopticiloru, si sciu ca Iis. s'a inaltiatu la ceriu si siede de-a drépt'a Tatalui.

Noi fatia cu constitutiunea cea liberale si frumósa bis. a dv. stâmu departe si inapoi'a serbiloru, desbaterile si protocólele se pórta in limba straina (nemtiesce), inse multiamita pacientiei Metropolitului nostru, astadi nu stâmu asiá inapoi cá in dîlele fericitului *Hackman*.

Ve va interesá mai departe a ve dá vr'o câte-va date si despre cele pertratate in sinodulu provinciale despre consistoriulu metropolitanu séu *sinodulu* metropolitanu alu nostru care se aduna in fia-care anu odata. Membrii acestui *tribunalu* bisericescu, ast'a e numirea cea mai corespundietória dupa natur'a agendeloru sele, — suntu membri sinodului metropolitanu, lânga cari se mai adaugu doi presbiteri, unulu din Bucovin'a si altulu din Dalmati'a. Agendele tribunalului suntu: controverse de natura bisericésca, apelatiuni contr'a resolutiuniloru tribunaleloru eparchiali in cause disciplinari preotiesci, actiuni (pâri) asupr'a unui dicasteriu eparchialu s. a. Pentru casuri estraordinarie si urgente suntu prevediute tribunale sinodale estraordinarie din doi presbiteri din Bucovin'a, doi delegati ai eparchieloru dalmatine si din doi membri denumiti de Metropolitulu. In anumite casuri se póte apelá dela tribunalulu sinodale la *sinodulu generale* si cându se tratéza de perderea unui beneficiu pentru totu-déun'a séu de degradarea din statulu preotiescu, séu escomunicatiune din biserica, — la imperatulu.

Punctulu din urma mi se pare a fi pré estremu si chiaru in flagranta contradicere cu asiediementele bisericei nóstre, daru despre acést'a cu alta ocasiune.

Incheiu scrierea mea cu esprimarea sperantiei, ca precum din chaosu s'au desvoltatu tóte lucrurile spre mai mare perfectiune, asiá va esí si din chaosulu provinciei nóstre nenaturale metropolitane cu incetulu, cu incetulu consolidarea bisericei nóstre gr. or. din monarchi'a intréga si atunci va vení in fine „osu la osu“ si „incheiatura la incheiatura“, câci numai asiá va viá spiritulu dlui intr'ens'a.

Dintr'alte Vien'a astadi e preocupata de immormentarea bunului Imperatu Ferdinandu, despre care déca voiu puté inca voiu scrie ce-va.*)

Espunere de motive

asupr'a conventiunei de comerciu dintre Romani'a si Austro-Ungari'a.

Domniloru deputati! Suntu trei secole de cându Romani'a nu a esercitatu dreptulu seu de a incheiá cu alte puteri conventiuni séu tractate de comerciu. Acestu dreptu pre care ea lu posedà, cá o consecintia naturala autonomiei sele, si asiá cum resulta din capitulatiunile ce gloriosii domni Mircea, Vladu, Bogdanu si Petru Raresiu au incheiatu la anii 1391 1460, 1511 si 1529 cu sultanii imperiului otomanu, a statu in amortire si paralisatu, fâra a puté fi esercitatu din circumstantie fortuite si independinte de vointi'a nóstra.

Cu tóte acestea, inca dela alu 14-lea seculu, vedemu pre dnii români, ai Moldovei séu ai Munteniei regulandu, prin acte internatiunale incheiate cu alti principi si puternici suverani straini, relatiunile si interesele comerciului românu abiá nascendu. Astu-feliu, la anii 1368, 1408, 1432, 1518, 1539, 1546 si 1588, vedemu pre vechii domni Vladislavu Basarabu, Mircea, Elia Voda, Stefanu celu teneru, Stefanu Voda, Elia Voda si Petru Schiopu, incheiandu cu alti suverani asemenea acte protectórie comerciului.

Esercitiulu inse alu acestui dreptu a incetatu de pre la alu 16-lea seculu. Tocmai cându comerciulu si industri'a românа incepuse óre cum a se nasce, atunci le lipsí spriginulu si incuragiarea ce le-aru fi asiguratu nisce stipulatiuni internatiunale.

Si cu tóte acestea tiér'a a continuatu a esercitá dreptulu seu suveranu de a tratá, in ceea ce privesce interesele sele de ordine politica. Ea a incheiatu si dupa secululu alu 16-lea, pâna in tempii din urma, tractate politice cari avéu de obiectu a regulá interesele politice de suprematie, de resbelu. Numai tractatele economice proprii dise le vedemu incetandu dela acea epoca.

Insa nisce asemenea acte internatiunale se impunu, cá se dicu astu-feliu, de esigentiele chiaru ale comerciului. Intre natiunile din vechime si chiaru din tempii pâna la incetarea epocei feudale se putea fâra multa vatemare sa nu esiste tractate economice, câci relatiunile de schimbu, câci raporturile comerciale intre aceste natiuni, erau prea incerte.

In tempii moderni, ínse raporturile comerciale intre diferitele staturi inmultiendu-se si barierile ce opriau schimburile sfaremandu-se, necesitatea de a se incheiá conventiuni comerciale intre natiuni a devenitu totu asiá de simtita, cá si acei'a a transactiuniloru dintre individii aceluia'si statu.

Tractatele de comerciu au venitu sa indrepteze defectele si sa complecteze lacunele ce se aflau in legislatiunea fia cârei'a tieri in raportu cu comerciulu. Ele creaza privilegie si avantagie reciproce pentru fia care parte contractanta; si cuprindu dispositiuni de o mare utilitate practica relative la importatiune, la esportatiune, la vâmi, la navigatiune, la transitu, la positiunea comerciantiloru straini in tiéra, la drepturile si libertatea loru de a comerciá, precum asemenea si la ficsarea tarifeloru vamale si la protectiunea reciproca a unoru producte a pârtiloru contractante.

Comerciulu dara si industri'a româna, mai alesu de cându ele au inceputu a luá óre care desvoltare, nu puteau decâtu sa sufere din lips'a unoru reguli stabile si precise, stipulate prin acte formale subscrise cu natiunile, cu cari ne aflâmu in relatiuni de schimburi comerciale. Eramu astu-feliu espusi la tóte incertitudinele tempului si la tóte fluctuatiunile ce interesulu séu arbitrariulu puteau sa aduca in legislatiunea altui statu, de natura a jicní séu vatemá comerciulu nostru esterioru.

Cu tóte acestea dreptulu nostru de a tractá esista in tóta intregimea sea, cu tóta acésta intrerupere partiala a esorcitiului seu in tempu de mai multe secule. Nici acestu necsu timpuraru, precum nici contestârile pre calea diplomatica, ce s'au incercatu a ni se face in anii acesti din urma, nu potu face sa inceteze séu sa piéra unu dreptu alu unui poporu liberu.

Dreptulu dara a continuatu sa esiste, sí românii si-au regulatu totu déun'a vâmile loru cá si tarifele vamale numai prin legile loru proprii.

In virtutea acestui dreptu amu inceputu negotiârile inca acum doi ani, pentru a incheiá o conventiune de comerciu cu Austro-Ungari'a, acestu imperiu vecinu, cu care avemu cele mai multe, cele mai importante, cele mai permanente relatiuni comerciale. Natur'a lucruriloru chiaru, cá sa dicu astufeliu, desemná pre Austri'a cá sa fia celu dintâiu statu cu care sa inchieiâmu o conventiune comerciale. Si de aceea intielegemu cum, si in ce tiéra si in afara din tiéra, toti asteptau sa véda, déca au sa isbutésca negotiârile cu acésta putere limitrofa.

Cu níci unu altu statu, in adeveru, nu avemu schimburi reciproce, de importu si esportu, mai importante si mai numeróse cá cu acestu vecinu. Statistic'a oficiala o probéza in modulu celu mai positivu. Unde suntu inse mai multe interese de regulatu si de protejatu, acolo se si simtu mai multe nevoi de a tractá.

Inconjurati pre mai tóta fruntari'a nóstra despre uscatu cu statulu Austro-Ungariei, cea mai mare parte a esportului productiuniloru nóstre, in acea directiune, se face in Austro-Ungari'a. Productele nóstre, cari cauta sa tréca in alte staturi, nu pre calea apei, trebuie sa strabata iérasi Austro-Ungari'a. Importatiunea la noi a marfuriloru si a manufacturiloru austro-ungare se face iérasi pre o scara mare, si se impune, cá sa dicu astu-feliu, consumatoriloru, din caus'a apropierei si eftinatâtiei transportului: astu-feliu incâtu déca nu s'aru protege industri'a nóstra nascenda prin tarife conventiunale cu Austro-Ungari'a, nu aru puté sustiené o asiá concurentia.

Astu-feliu incâtu din punctulu de vedere alu intereseloru nóstre de esportu, de transitu si de protectíune a industriei nascenda eramu tienuti a negotiá cu acésta putere vecina spre a incheiá o conventiune de comerciu.

Astadi silintiele nóstre au isbutitu; si guvernulu *Mariei Sele Carolu I*, augustulu nostru suveranu, are onóre a ve presentá, spre confirmare, conventiunea comerciale incheiata cu un'a din cele mari puteri garante, cu imperiulu austro-ungaru.

In totu tempulu negotiâriloru nóstre, fórte lungi si laborióse, ne-amu ocupatu fórte multu de acestu principiu, esenti'a si bas'a tuturoru tractateloru, adeca cá cea mai perfecta reciprocitate si egalitate sa esiste intre inaltele pârti contractante. Acestu principiu s'a aplicatu in tóta rigórea sea.

Conventiunea ce avemu onóre a ve presentá cuprinde avantagie reciproce, si este redactata pre acelea-'si base si dupa acelea-si principii cá tóte actele internatiunale de asemenea natura.

Cea mai perfecta egalitate s'a admisu intre ambele inalte pârti contractante; si eminentulu barbatu de statu ce se afla in capulu guvernului austro-ungaru, d. comite Andrássy, a primitu a fi insusi delegatulu *Majestâtiei Sele imperatorului* spre a subscrie, cu plenipotentiarulu nostru, acestu actu internatiunalu, simbolulu esercitiului suveranitâtiei nóstre.

Este pentru noi o datorie de onóre si de consciintia, domniloru deputati, de a esprimá recunoscinti'a nóstra pentru spiritulu de echitate si de impartialitate ce amu intempinatu din partea guvernului austro-ungaru, in totu tempulu negotiâriloru nóstre.

Esaminarea seriósa si scrupulósa a dispositiuniloru acestei conventiuni ve va convinge indata de acestu adeveru, precum si despre insemnatele avantagie ce comerciulu si industri'a româna castiga prin acésta conventiune.

Nu potu intrá in tóte amenuntiele. Me marginescu la câte-va generalitâti.

Celu mai generalu, dara totu odata celu mai insemnatu avantagiau ce comerciulu românu 'si reservà acum, si mai alesu pre viitoriu, este celu stipulatu prin art. 6 si 7, ca adeca ne vomu bucurá de tóte avantagiele ce Austro-Ungari'a a acordatu séu va acordá natiunei celei mai favorisate.

Cu modulu acest'a comerciulu nostru se pune de odata pre aceeasi linie cu acel'a alu altoru staturi ce au conventiuni comerciale cu Austro-Ungari'a. Avemu dreptulu fâra restrictiune, de a ne bucurá in presentu de tóte avantagiele ce Austro-Ungari'a a acordatu, prin tractatele sele anterióre, Franciei, Italiei, Germaniei, Angliei séu altoru natiuni.

Acela'si dreptu ni se reserva si pentru viitoriu, si art. 6 din conventiune cá si art. 7 din protocolulu finalu esplica lamuritu ca comerciulu românu se va bucurá pre viitoriu de tóte beneficiele, favorile, imunitâtile si scaderile de tacse ce Austro-Ungari'a va acordá altoru natiuni.

Interesulu nostru, pentru acestu fiitoriu, este cu atâtu mai mare ca scimu ca mai tóte tractatele de comerciu ale acestui imperiu espira preste doi, trei ani, si ca alte tractate noui si probabílu mai avantagióse, au a se incheiá.

Acela'si avantagiu reciprocu nu amu pututu acordá si noi, in ceea ce privesce starea presentului, celei-lalte pârti contractante; câci noi nu avemu altu tractatu de asemenea natura incheiatu cu alte natiuni, si nu puté a se avé astu-feliu o norma sigura a se luá. Asiá dara marfurile si productele austro-ungare nu se puteau bucurá la noi, la inchieiarea acestei conventiuni, de tratamentulu natiunei celei mai favorisate; ci au trebuitu sa fia supuse unui tarifu conventiunalu, anecsatu la tractatu. S'a reservatu inse pentru fiitoriu acésta reciprocitate in favórea austro-ungara. (V. art. 6.)

Avantagiulu specialu celu mai insemnatu, acel'a care vine indata dupa acel'a alu reservei tratamentului natiunei celei mai favorisate, este; libera intrare a cerealeloru nóstre in Austro-Ungari'a fâra nici o plata de tacsa vamale.

Déca este adeveratu ca avantagiele unui tractatu de comerciu trebuie sa se calculeze nu numai dupa folósele imediate ce trage fisculu, ci si dupa avantagiele ce se acórda comerciantiloru si productoriloru in generalu, apoi ori-cine intielege lesne de ce imensu avantagiu este pentru noi, tiéra agricola, cá grânele, porumburile, orzurile, cá tóte cerealele nóstre sa póta fi importate in Austro-Ungari'a, prin tóte fruntariile sele de uscatu, cá si prin tóte porturile de pre Dunare, fâra nici o plata de tacsa, fâra pedecile multiple sî genante ce creau acele pârti de tacsa.

Acestu insemnatu avantagiu este stipulatu prin § 2 din actulu aditionalu, anecsatu la conventiune, prin care se acórda numai avantagie speciale pentru o tiéra limitrofa.

Reciprocitatea intre ambele staturi este perfecta asupr'a acestui punctu. Mai suntu si alte avantagie ce noi acordâmu celei-lalte inalte pârti contractante, spre a se formá astu-feliu o justa compensatiune între avantagiele reciproce. (Va urmá).

ad Nr. 122. — 1875.

Program'a

pentru adunarea generale estraordinaria a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, conchiamata la Alb'a-Iuli'a (Belgradu) pre 6/18 Iuliu 1875.

1. Membrii Asociatiunei, dupa finirea servitiului divinu, se aduna la loculu destinatu pentru tienerea siedintiei adunârei generale,

2. Presidiulu deschide adunarea generale estraordinaria, indigitandu scopulu acelei'a.

3. Adunarea alege pentru purta-

---

sost. se aréta egalitatea si unitatea in fiintia), are cea mai intima comunitate spirituale cu Tatalu, si nu: langa Tatalu, ajunsu la, aprópe de Tatalu, — *acel'a a spusu.* In versiunea rom., traducatorii au luatu intielesulu, carele lu dà Euthym. acestui Vs. ca adeca: acel'a, carele este in sinulu Tatalui, celu etc.... ne-a spusu: cà pre Ddieu nimenea nu l'a vediutu nici odinióra, — care intielesu este gresîtu, Evangelistulu treptatu inaltia valórea lui Iis., carea culminéza in aceea ca: a descoperitu, a aretatu pre Ddieu ómeniloru, cá singurulu carele l'a cunoscutu perfectu (14, 7 seq. s. a. m. d.); iéra dupa interpretarea lui Euthym. acestu Vs. nu aru avé nici o ratiune, pentru carea sa-lu fia pusu Evangelistulu ací, fâra cá sa fia in vre-o legatura logica cu cele premise séu urmatórie. De aceea versiunea rom. precum o avemu, cu *acel'a a spusu* (ἐκεῖνος ἐξηγήσατο) nu o potu priví de buna, ci dupa cum este intielesulu in originalu: acel'a a descoperitu, *a aretatu* (cu referintia la pre Ddieu l'a descoperitu). Acel'a, carele este acum in sinulu Tatalui ne-a descoperitu, ne-a aretatu pre Ddieu, pre carele nimenea nu l'a vediutu nici odinióra. In locu de *nici odinióra* mai bine: *nici odata.*

Dupa ce Evangelistulu a descrisu tóte insusîrile lui Iis., trece la intrarea oficiale a acestui'a in lume, pre carea o aduce in strinsa legatura cu profetiile. (Va urmá.)

---

*) Ne vei obligá pré multu. Red.

rea protocolului unu notariu ad hoc.

4. Adunarea ia la desbatere propunerea relativa la reasumarea si eventualminte modificarea conclusului adunârei generali din anulu trecutu 1874 de sub nrii prot. XLI. XLII.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta Sabiiu in 6 Iuliu n. 1875.

Sabiiu 22 Iuniu 1875 st. v.

Domnule Redactoru! Binevoiti a dá locu in pretiuitulu d-vóstre dîuariu „Telegr. Rom." urmatórieloru orduri:

Raportu generalu

despre starea Societâtiei de lectura din „Seminariulu Andreianu" din Sabiiu, la finea anului scol. 1874/5.

Suntu aprópe dóue diecenie, de cândn tinerimea romàna studiósa la gimnasie si institute mai inalte, simtí lips'a de bibliotece proprie, din cari sa se ocupe in órele libere. Lips'a acést'a si nobil'a nesuintia de a progresá au intrunitu tinerimea in societâti de lectura, formându-si bibliotece, parte cumperându, parte primindu cá donu cârti si dîuarie. Astadi nu este unu institutu, la care aflându-se tenerimea romàna sa nu se fi intrunitu in societâti, sa nu-si fi formatu bibliotece. Tinerimea clericala din „Seminariulu Andreianu" petrunsa de spiritulu ce se manifestá publice inca se constituí in o societate de lectura in anulu 1867/8 sub conducerea on. d-nu Ioanu Popescu prof. sem; carele cu putiene intreruperi fu in fruntea acestei societâti. Societatea a progresatu succesive, fiindu sub conducatori abili. Cu inceputulu an. scol. 1874|5 societatea 'si incepù, respective continuà activitatea sea constituindu-se in 14 Septembre sub conducerea m. on. d. Ioanu Popescu prof. Si-a alesu oficiali: bibliotecariu Zevediu Murasianu, cl. an. III, casariu Basiliu Demianu cl. an, I; vicepresiedinte in semestrulu I Danilu Davidu, in semestr. II-lea Antoniu Boiu cl. an. III; unu comitetu pentru agendele societâtiei din urmat. clerici: Michailu Pacala si Davidu Rusu cl an. III, Ioanu Manzatu si Clemente Nicol'a cl. an. II, Nicolau Cado si Ioanu Strevoiu cl. an. I, de notari: Patriciu Marcu si Dumitru Pamfiloiu cl. an. II.

Numerulu membriloru societ. in sem. I. 67, in sem. II, 47.

Cu inceputulu anului scol. societatea a posiediutu o biblioteca din 402 opuri in 570 vol. cârti cu deosebire române. Cu finitulu an. scol. numerulu cârtiloru e 482 opuri in 667 volumi adeca bibliotec'a s'a inmultitu cu 80 opuri in decursulu anului, din aceste au odnatu domnulu ministru T. Maiorescu, Itinerariu in Istri'a 2 esemplarie, d. Ioanu Cretiu secretariu mag. in Sabiiu, 23 opuri de unu pretiu insemnatu, iéra 56 si le-a procuratu societatea.

Soc. a primitu in decursulu anului urmat. dîuarie: Albin'a, Economulu, Federatiunea, Transilvani'a, Orientulu latinu, Convorbiri literarie, Trompet'a Carpatiloru, Lumin'a, Gur'a Satului, Column'a lui Trajanu, Biseric'a ortodocsa.

In decursulu anului s'au tienutu 22 siedintie ordinarie, un'a publica, un'a estraordinaria.

In siedintie parte s'au discutatu despre medilócele de lipsa pentru progresarea soc; parte s'au cetitu unele din operatele incurse dela membrii in fói'a privata a societ. „Mus'a" care a aparutu sub redact. cl. de an. III Ioanu Germanu.

In sied. publ. din 12/24 Dec. unu dieceniu dela restaurarea Vechiei metrop. rom. ortod., s'au cetitu urmat.: Cuventare ocasiunale de Ioanu Germanu cl. an. III, tractatu despre religiune de Daniilu Davidu cl. an. III, tractatu despre caracteru de Antoniu Boiu cl. an. III.

S'au declamatu poesiile: Pastoriti'a din Bihoru de Ioanu Palade cl. an. II. Câtrá renegati (de Ios. Vulcanu) decl. de Basiliu Demianu cl. an. I.

In sied. ord. s'au cetitu urmat: Predic'a la craciunu, despre credintia, contr'a lui Eutichiu si Nestoru (trad. d. germ. din Isacu Antochianulu). Invetiatoriulu popularu, cá adeveratu democratu de D. Davidu cl. an. III. Despre lene, o privire scurta asupr'a limbei si starei rom. Trani'a. Cuventare funebrale de Ant. Boiu cl. an. III. Luminézate si vei fi.

Despre desciplin'a scolaria, romanulu cá crestinu si patriotu in poesia popularia, Amvonulu in bas. gr. or. rom. din Trani'a, Iubirea de patria si natiune in familia, si scól'a populara prin ce se promovéza, si prin ce trebuie sa se promoveze? Biseric'a si scól'a, Predic'a in Duminec'a 1 a post. mare, Predic'a la diu'a invierei, Psamenitu séu tatalu intristarei (dupa Pestalozzi). Despre Paciintia (dupa Tertulianu) Viati'a casnica la români in alaturare cu a romaniloru. Siagun'a (séu spiritulu si fantomulu) in câmpurile elisee. Despre credintia, predica in Dum. 17 dupa Rusali, de Ioanu Germanu cl. an. III-lea. Despre servitutea poporului rom. de Georgiu Susmanu cl. an, II-lea. Copil'a murindu (poesia) de Ioanu Palade cl. an. II-lea. Missiunea unui tineru cá preotu si invetiatoriu de Ioanu Manzatu cl. an. II. Despre colegialitate de Georgiu Sglimbea cl. an. I. Pentru ce nu au unii ómeni amici? de I. Strevoiu cl. an. I, si unu visu (poesia) de Basiliu Socolu cl. an. I.

In sied. estraord. din 30 Nov. a tienutu o vorbire: viéti'a si faptele lui „Andreiu celu mare", de Zev. Muresianu cl. an. III.

Societat. i-a succesu a duplicá capitalulu din anii trecuti, sub conducerea intielépta a conducatoriului seu si astu-feliu numai a fostu in stare a-si prrcurá o multime de cârti, cele mai bune, de cari amu potutu aflá. Banii ce se aduna dela membrii precum si dela arangiarea sied. publice suntu meniti numai spre a se procurá cârti.

Pre lânga aceste detaiuri ne simtimu detori a esprime cea mai profunda multiamita P. T. d. cari ne au donatu cârti, precum si Prea on. Red. ce au binevoitu a ne dá gratisu pretiuitele dîuarie. Ne rogâmu si pre venitoriu a ni se intinde spriginulu. Promitemu din partene a intrebuintiá bine capitalulu primitu.

Totu odata ne simtimu detori a ne esprime si publice cea mai adenca multiamita multu on. d. conducatoriu Ioanu Popescu prof. pentru intielépt'a conducere in decursulu anului dejá espiratu.

Pentru societate:
Comissiunea de 3 esmisa
din sinulu societâtiei.

Din protopresbiteratulu Ternavei superióre gr. orient. in 21 Iuniu 1875. In un'a din dîlele lunei trecute fui poftitu din partea parochului din Jaculu rom. G. M. pentru administrarea sacramentului s. Maslu unui crestinu de ai nostri de acolo. Dupa finirea servitiului intrându in discursu cu mentionatulu preotu intr'altele 'mi enaréza câte ce-va si despre visitatiunea canonica din Decembre an trec. intreprinsa de Veniaminu, fiiulu prea onoratului d. protopresbiteru I. Almasianu. Si lucru ne mai auditu, — numitulu visitatore trecea pre ici colea cândn de protopopu, cându de subst. protopopu. Mai in tóte matriculele parochiali, câte suntu revidate de densulu, e subscrisu „V. Almasianu protopopu — ori subst. protopopu." Óre cu ce dreptu?! Si cine i-au datu dreptulu acest'a, cá sa faca visitatiuni *canonice* nefiindu inca nici preotu? Eu celu putienu asiá sciu, ca dupa canónele si institutiunile s. maicei nóstre biserici ortodocse orientali, unu mirénu nu póte functioná nici cându si nici intr'o causa ce cade in competinti'a ori datorinti'a unui protopresbiteru. Órba indresnire!!

'Mi permitu a intrebá ca au organele nóstre bisericesci superiori scire despre acestu faptu intemplatu? si déca dá, apoi au de cugetu a pune stavila si a impedecá astfeliu de abusuri?

„Unu preotu."

Publicatiune

prin care se aduce la cunoscinti'a onoratului publicu urmatoriulu

ESTRASU:

alu socoteleloru anului 1874 despre cele 4 fonduri, care s'au testatu de repausatulu domnu Ioanu Iug'a de Baci, din Brasiovu, spre copurile filantropice.

Sum'a totala a acestoru fonduri e de 25,200 fl. v. a., este asiediata primo loco in pretiulu casei, care s'a cumperatu in piati'a Brasiovului sub Nr. 82.

Dupa estrasulu socoteleloru din anulu 1873 a fostu remasu din venitulu prediseloru fonduri cu finitulu lui Decembre alu acelui anu, unu prisosu

in bani de . . .	4516 fl. 56½ cr.
la carele s'a adaugatu cu interesuln aceloru fonduri pre an. 1874 a 5% . . .	1260 fl. — cr.
asemenea competinti'a intereseloru la formandulu alu doilea fondu de 6300 fl. alu legatului IV pre anulu 1875 5% .	315 fl. — cr.
apoi interesulu 5% totu pre anulu 1874 la suma de 3920 fl. 78 cr, care s'a fostu adunatu pâna la 31 Decembre 1873, spre formarea unui alu 2-lea fondu dela atinsulu legatu cu .	196 fl. — cr.
Sum'a .	6281 fl. 56½ cr.

Din care s'au datu:

1 La destinatiunea legatului I 105 fl.	
2. La destinatiunea legatului II 64 fl 50 cr.	
3. La destinatiunea legatului III 630 fl.	
4· La destinatiunea legatului IV 315 fl. .	1115 fl. 50 cr.
Remane prisosu	5167 fl. 6½ cr. v. a.

Carele se tiene:

a) de fondulu legatului II-lea cu .	735 fl. 28½ cr.
b) de formandulu alu 2-lea fondu alu legatului IV, cu	4431 fl. 78 cr.
Suma	5167 fl. 6½ cr. v. a.

Brasiovu 31 Decembre 1874.

Comitetulu administrativu alu fonduriloru Iugaiane.

Ioanu *Petricu*
presiedinte.

NB. Suntu rogate si celelalte dîuare române a reproduce acestu ratiotiniu ín colónele loru.

Varietâti.

⁂ *Requiem.* Eri s'a celebratu in biseric'a romano-catolica de aici unu solemnelu *Requiem* pentru odinióra Majestatea Sea *Ferdinandu*, la care au luatu parte autoritâtile din locu si la care au asistatu (din caus'a ploiei numai) despartieminte mici militare. Parada mil. a fostu fâra musica si fâra sunetu de tobe si trambitie.

⁂ *Doliu.* Ministrulu reg. ung. de interne a emisu unu cerculariu câtra tóte municipiele prin care se ordinéza pentru Majest. Sea reposatulu imperatu si rege alu Ungariei *Ferdinandu, doliu,* incependu dela 6 Iuliu st. n. in siésesprediece septamâni. In intervalulu acest'a se voru celebrá servitie ddieesci pentru defunctulu imperatu si rege, la cari membrii municipieloru au sa ia parte. In restempulu doliului actele publice se voru sigilá cu céra (séu lacu) négra.

⁂ Ministeriulu de culte si instructiune publica prin cerculariulu de sub Nr. 12129 a interdîsu intrebuintiarea in scóle a manualului: *„Istori'a patriei pentru scólele poporali române din Ardealu"* elaboratu de d-lu prof. gimnasiale din Brasiu Ioanu *Moldovanu* si aprobatu de comissiunea scolastica metropolitana. Motivele interdicerei le ia cerculariulu din datele ratacite ale manualului atâtu incâtu privesce partea geografica câtu si cea istorica.

⁂ Despre *tempestâti* ni se scrie din mai multe tienuturi ale tierei, asiá incâtu amu puté avé o cronica neintrerupta despre densele. Vomu amintí de un'a dela 24 Iuniu, adeca de marti'a trecuta, carea a eruptu pre la 10 óre inainte de média di si a duratu mai o óra intréga — asupr'a *Veseudului*, si carea se pare a stá in legatura cu cea dela *Rusi* si *Slimnicu*. „Mi tremura mân'a cându scriu ce a fostu pre la noi in 24 Iuniu", scrie parochulu nostru de acolo si apoi enaréza cum a spartu ghiati'a tóte ferestrile si a deschisu ploiei si ghiatiei drumu liberu in locuintie spre a stricá si nimicí obiectele dintr'ensele, cum a ruptu ventulu orcanicu multime de cladiri economice, cum a smulsu pomi si arbori din pamentu, cum a inveluitu si tavalitu granele incâtu cu anevoia se va mai puté alege ce-va dintrensele. Viile, spune mai departe P. parochu in comunicatulu seu, suntu asiá de sdrobite de ghiatia, incâtu nici in 6 ani nu se voru reculege spre a aduce róda, cucuruzele s'au stersu de pre fati'a pamentului cu totulu. Profusiunea cu carea a cadiutu ghiati'a se póte cunósce din impregiurarea ca pre unele locuri a fostu gramadita in inaltime de 1—2 urme. Unu proprietariu de pamentu fu surprinsu pre câmpu, venindu câtra casa cu dóue care incarcate de fenu, trase de câte patru boi. Servitorii n'au potutu desjugá decâtu patru boi dela *unu* caru; pre cei injugati i-a dusu ap'a si ventulu cu caru cu totu de s'au prapaditu.

Burs'a de Vien'a.

Din 27 Iuniu (9 Iuliu) 1875.

Metalicele 5%	70	95
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	—
Imprumutulu de statu din 1860 . . .	112	70
Actiuni de banca	939	—
Actiuni de creditu	319	90
London	111	25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	—	—
„ „ „ Temisiorene	—	—
„ „ „ Ardelenesci	—	—
„ „ „ Croato-slavone	—	—
Argintu	100	40
Galbinu	5	25½
Napoleonu d'auru (poli)	8	87½

Ad Nr. 990—219 scol.

Concursu.

Pentru dóue stipendie anuali, de câte 400 de fl. unulu pentru acei juni români de religiunea gr. or. din dieces'a Aradului, cari voru sa se pregatésca de profesori la institutulu teologico-pedagogicu din Aradu. Si anume:

I. Pentru stipendiulu pedagogicu, recurentii au se produca 1) estrasulu de botezu, 2) testimoniulu de maturitate, si 3) se scie limb'a nemtiésca si ungurésca.

II. Pentru stipendiulu teologicu, recurintii au se produca 1) estrasulu de botezu 2) testimoniulu de maturitate, 3) testimoniu cum ca au absolvatu teologi'a.

Recurintii sa adreseze recursele loru la Consistoriulu subscrisu pâna in 15 Augustu st. v. a. c., iéra in 21 Augustu st. v. diminéti'a la 9 óre sa se presinte in persóna la acestu Consistoriu.

Datu din Consistoriulu românu gr. or. alu Aradului, siedinti'a senatului de scóla, 7 Iuniu st. v. 1875.

Ioanu Metianu,
(2—3) episcopulu Aradului.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 52. ANULU XXIII.

Sabiiu 3|15 Iuliu 1875.

Sabiiu 2 Iuliu.

Resultatulu alegeriloru la diet'a Ungariei este objectulu de predilectiune pentru partea cea mai insemnata a pressei din Austro-Ungari'a, ba si mai departe. Parerile pressei suntu diverse. De asta-data sa punemu sub ochii publicului o parere a unei foi cislaitane, carea se póte numerá intre amicele statului ungurescu, dupa conduit'a ei observata dela introducerea dualismului incóce.

Fói'a acést'a este „FremdenBlatt". Ea constata mai intâiu majoritatea cea colosala ce a obtienutu regimulu cu ocasiunea alegeriloru din urma. Dintre vre-o patru sute cinci dieci de deputati, dice numit'a fóia, vre-o trei sute voru votá cu regimulu; restulu lu facu opositiunea, conservativii si fractiunile natiunali. Majoritatea acést'a e mai mare cá cea dela 1867 a lui Deak, carea votà pactulu cu Cislaitani'a si carea a produsu pre ministeriulu lui *Andrássy*. Coalitiunea lui Tisza a aretatu resultate neasteptate; triumfulu ei este neasemanabile.

Dara, continua fói'a mai departe, o atare victoria are si pârtile sele cele debile. Puterea cea mare data de o victoria cá acést'a in mânile unui regimu i inmultiesce si responsabilitatea si i ingreunéza problem'a. O majoritate pré mare — acést'a o scie fia-care parlamentaristu practicu, fia-care cunoscatoriu alu istoriei — contiene si unu periculu si inca seriosu in sine. Pâna cându o majoritate este mica este bine disciplinata. Ministeriulu scie ca fia-care votu este de mare insemnatate pentru densulu si se conforméza in tóte afacerile sele impregiurarei acestei'a. Partid'a scie ca trebue sa se tiena strinsu de stégulu ei si sa nu dea nimenea dentrens'a dosulu, pentru cá sa nu fia surprinsa si invinsa de cele-lalte partide si fractiuni. Fia-care membru alu unei majoritâti mici se considera de unu omu de mare insemnatate, pre cându majoritatea e mare se negliga ea pre sine perde din disciplina si din energia.

De aceea a disu odinióra parlamentaristulu celu mare si barbatulu de statu Robert *Peel*: „Nici unu ministru nu este in stare sa conduca o casa de deputati cu o majoritate mai mare cá de 60 de voturi". Tóte parlamentele englese cu majoritâti pré mari s'au ruinatu pre sine. Cu majoritâti de totu mari au sciutu numai doi ministri guverná, *Pitt* si *Cavour*, cu tóte aceste periódele cele mari stralucite si ale acestor'a cadu in tempulu cându a trebuitu cá fia-care pasu de terenu politicu sa-lu stórca in lupta, peptu la peptu, cu opusetiunea. Fâra de opusetiune parlamentarismulu nu are pretiu. Cum voru scí trece ministri ungurescì preste dificultatea acést'a, vomu vedé.

Articululu respectivu amintesce si de episode interesante din tempulu alegeriloru. Dreptu casu speciale citéza alegerea generalului *Dod'a* in comitatulu Severinului; se restringe inse, facendu-si observârile sele, a reflectá numai la impregiurarea, ca confiniele militarie s'au provincialisatu pré in pripa, si de ací urmarea ca resultatulu alegerei a datu unu deputatu opositiunale.

Alte diurnale din strainatate, cum e d. e. „A. A. Ztg." reflectéza mai pre largu asupr'a natiunalitâtiloru, ceea ce a facutu sânge reu in press'a guvernamentale dela noi.

Nu ni aru placea sa cademu si cu ocasiunea acést'a in prepusulu nemeritatu alu unei foi locale de aici, dara nici alu altor'a, ca facemu amintire de impregiurârile de mai susu cu vre-o „Schadenfreude" va se dica, pentru ca ne-amu bucurá de reulu cui-va, fia acelu cine-va chiaru si ministeriulu ungurescu.

Din câte vedemu noi mai cu séma la noi la români situatiunea nóstra politica inca nu este destulu de chiarificata. O mare parte este inca binisioru ametita de nisce anticitâti istorice confuse, cari este bine sa le scie omulu, dara sa mai scie si pâna unde si cum se potu acele aplicá in impregiurârile de fatia. Dupa o lamurita chiarificatiune aru fi necesariu sa deliberâmu asupr'a directiunei ce avemu sa urmâmu, pentru cá sa nu facemu numai noi ceea ce nu mai face nimenea pre lumea acést'a, mai multu in detrimentulu nostru.

Cu ocasiunea acést'a amu inregistratu o parere straina carea sa servésca publicului cá materialu la meditatiunile sele asupr'a situatiunei si cá sa aiba cu unu medilocu mai multu la formularea opiniuneloru ce si le va formá in venitoriu, câci acest'a nu este iertatu a-lu perde din vedere.

Deputati alesi in pârtile ardelene: in district. Brasiovului *Wächter* (cetate) si *Trauschenfels* (districtu); in scaunulu Sabiiului Gustavu *Kapp* si *Gebbel* (românii n'au alesu); in scaunulu Orestiei Fr. *Leonhardt* (cetate, românii n'au alesu), Laur. *Barcianu* (scaunu, românii au alesu); in scaunulu Nocrichiului s'a alesu *Dörr* (vedi cores.); in cerculu Naseu-Monoru s'a realesu L. *Cséry*. (Cum s'au alesu in districtulu Naseudului deputatii este lucru enigmaticu, pentru ca acolo fâra de români nu ne putemu intipuí alegere si totusi se sustiene prin telegrame si corespundintie ca românii au observatu passivitate. In interesulu districtului aru fi bine cá sa se chiarifice publiculu celu mare, pentru cá sa avemu idea limpede despre procederea româniloru nostri din destrictulu care are o istoria glorиósa, si n'a siovaitu nici in tempurile nici in impregiurârile cele mai grele. Corespundentiele ce le cetimu prin foi fâra de a vrea le intiparescu unu caracteru nehotaritu, ceea ce noi pâna nu ni se va dovedí nu credemu.)

In Dalmati'a si tierile vecine turcesci ferbe de unu tempu incóce. Desmintirile n'au lipsitu a liniscí publiculu.

Budapest'a, 29 Iuniu 1875.

Alegerile cele mai multe suntu terminate. Lumea din tóte partile se mira de resultatulu loru si de sgomotulu celu putienu, cu care s'au seversitu. Este acést'a unu progresu séu regresu? Iéta intrebare obicinuita la tóte intalnirile politiciloru de dî. Unii sustienu ca e progresu. Acesti'a suntu din partida disa „liberale." Ei argumentéza ca alegatorii au devenitu mai seriosi. Altii sustienu ca este regresu. Acesti'a suntu din drépt'a séu conservativii si dicu ca a apucatu apathi'a intre alegatorii cei buni, vediendu ca si regimulu celu „liberalu" e liberalu in inmultirea sarciniloru si poveriloru. Cei cu 1848 in pelaria si fractiunile natiunalitâtiloru, incâtu n'au pareri degenerate si de plapoma, se mangaie ca in tempulu acest'a nu puté sa iese altfeliu alegerile, pentruca, aici se despartu carârile; cei dela 1848 dicu ca tóte câte se intempla se intempla la comand'a némtiului, pre candu natiunalii dicu, ca orbi'a orgoliului magiaru face cá domnii dela putere sa ignoreze si dreptatea si ecuitabilitatea, cându e vorb'a si de altii afara de magiari.

Amu reflectatu la tóte parerile aceste si cauta sa marturisescu, ca nici un'a nu este *fâra* ce-va adeveru. Lucru pare paradoxu, dara analisându situatiunea mai de aprópe cu tóte ale ei i câstiga omului convingerea ca asiá este.

Progresu este. Legislatiunea, cârei ce e dreptu, i mai pune si regimulu cu influinti'a sea câte o proptea si inca câte o proptea tiépana, a adusu lucrulu acolo, incâtu alegerile se facu cu mai putienu „spirtu", cá pâna acum. Mai pune si impregiurarea ca in urm'a fusiunei espansivitatea intre cele dóue partide mari de mai nainte a disparutu. Fostii stangaci s'au tienutu indreptatîti a-si candidá in multe si in insemnatate cercuri pre barbatii sei, iéra fostii deakisti in puterea impretinirei séu fusiunei si unde aru fi avutu a face vre-o observatiune, n'au indrasnitu sa pasiésca pre fatia, ci au facutu cum dîce némtiulu: *gute Miene zum bösen Spiel.*

E possibile inse cá sa apuce si apathi'a pre unii vediendu ca tiér'a cade din anu in anu in cheltuieli enorme; déca este apathi'a mijloculu de a scapá tiér'a de calamitâti financiali? este alta intrebare. Calamitâtile aceste, este dreptu, ca deschidu multe porticele influintiei cislaitaniloru. Guvernulu 'si ia câte unu aventu cá sa nimicésca calamitâtile si sa incuie porticele influintiei nemtiesci, inse pâna acum inca nu se póte laudá cu multe si favorabile resultate. Intr'atât'a se justifica influinti'a nemtiésca, carea de altmintrea vina si cei dela 1848 la putere, totu asiá voru patio si ei cu influinti'a nemtiésca. Afacerile financiali suntu odata asiá de afurisite incâtu cu vorbe frumóse nu se potu desface séu resolve.

Natiunalitâtile? Au dreptu si ele. Pentruca in adeveru nisuinti'a de a face din tóte afacerile statului monopolu pentru magiari o poti prinde cu mân'a. Inse de alta parte tactic'a natiunalitâtiloru inca nu e de locu escusabile. Ele dela 1865 in cóce, au luatu o posetiune contraria, ostila, amu puté dice sistemului intregu de acum si mai ca i vine omului a dîce, ca fâra de a judecá mai inainte ca merita sistemulu acest'a combaterea cu ori-ce pretiu?

Ratacire dara de o parte ratacire si de ceea-lalta parte si iérasi, ceea ce amu dîsu mai susu, in unele privintie au si unii au si altii dreptu.

Diet'a carea se va intruní acum in Augustu nu credu ca va scí face situatiunei o diagnose adeverata. Radimata pre triumfulu celu imensu, la care au contribuitu fórte multu si passivitatea româniloru din Transilvani'a si „moral'a" profetului nostru de aici, va cautá mai ingraba sa faca pre toti „malcontentii" sa simta puterea si asiá gratia sa nu astepte nimenea. Nóue cari ne tienemu de natiunalitâti nu ne vine bine prospectulu acest'a, dara elu este celu mai verosimilu si de alta parte este si logica *parlamentaria* intr'ensulu.

Datorint'a românésca aru fi sa nu mai stâmu multu pre gânduri, ci bastimentulu natiunalu sa vedemu 'sa-lu urnimu din vertegiulu in care fu condusu inarborându-se ventrilele passivitâtiei.

Apropos! Astadi amu primitu o scire, din carea se vede ca B. Wodianer colinda prin Transilvani'a si ca speréza si acum dupa caderea sea la Orestia a gasí unu locusioru de deputatu in vre-unu cercu passivu. Totu din acea scire, ciudata coincidintia! aflu ca unu passivistu de frunte a plecatu Joi la Előpatak, unde nu-si va pregetá a se osteni mai târdiu si B. Wodianer. Ap'a valceleloru nóstre e buna de multe bóle, dara de a câstigá cui-va unu locu de deputatu va face póte de asta-data prim'a proba. —

Tempestâtile se succedu asupr'a capitalei cá si cum aru fi la ordinea dîlei. Cea dintâiu despre care ati raportatu si dv. va remané inse cea mai teribile in analele capitalei. Pagub'a ce a facutu trece preste milióne si casurile de mórte au trecutu preste dóue sute.

Dupa scirile din tiéra recolt'a cerealeloru va fi mai buna cá de mijlocu; vinulu inse, déca va fi tempulu cá pâna acum, promite celu mai bunu culesu.

Inmormentarea imperatului Ferdinandu.

Vien'a, 25 Iuniu v. 1875.

Astadi la 5 óre se petrecura remasitiele pamentesci ale bunului nostru monarchu Ferdinandu la loculu de odichna eterna. Flamurile cele negre de doliu ce fluturau de pre casele cetâtiei resiedente, pravaliile inchise, sistarea lucrului in fabrice din partea lucratoriloru aretau ca, metropolea gelesce mórtea unui monarchu iubitu de toti. Se potea vedé mai bine acestu doliu pre fetiele suteloru de mii de ómeni ce au venitu sa dea imperatului defunctu onórea cea mai de pre urma.

Degiá in órele de diminétia venira din suburbie multi ómeni câtra castelulu de curte, la amiédi torintele luà dimensiuni gigantice, asiá incâtu trebuira a se luá mesurile cele mai serióse ce le reclamá demnitatea conductului. Mii de spectatori avendu a se supune consideratiuniloru ce le prescrie ordinea publica nu potura aruncá nice macaru un'a privire asupr'a cosciugului ce ascundea remasitiele pamentesci ale lui Ferdinandu pentru ca alta multime colosale ocupase degiá de tempuriu posturile, in butulu caldurei inadusitórie si alu plóiei rapede ce urmà dupa acést'a ferbintiéla. In portalulu teatrului de curte s'a improvisatu o tribuna, pre cari ocupara positiune in modu amerintiatoriu protegetorii servitoriloru dela curte. La cornulu stradei Habsburg, la piati'a Lobkowitz, servitori speculativi capetau parale multe pentru ca usiorau multor'a prospectulu punendu scanduri un'a preste alt'a. La piati'a lui Michailu imbuldiél'a degiá pre la 2 óre erá fórte mare, in strad'a augustiniloru nu mai potea strabate nimenea, pre cându barier'a ce se trage pre lânga palatulu archiducelui Albrecht servea la mii de ómeni de observatoriu.

Multi credeau, ca tergulu celu

nou e loculu celu mai potrivitu pentru a puté vedé conductulu, dejá la amédi numai putea pasá nimene nice loculu acest'a. Altii se urcau pre fantani, chiaru cu periculului de a cadé intrensele.

In positiune mai buna se credeau cei din apropierea monastirei capuciniloru, dara pre la 2 óre tóta multimea nenumerata trebuì sa fuga de aici. O armata intréga de politiani ocupându loculu acest'a impinsera pre numerosii spectatori pre trotoaru. Cei mai multi cautau locuri, dara in zedaru, câci stradele din giurulu castelului erá deplinu blocate.

Urmà cu multa pompa ceremoni'a transpunerei animei si a intestineloru. Cea dintâiu se seversí la 2 óre. Dupa ce preotulu binecuventà potirulu animei, se puse in miscare unu conductu funebru prin ambitulu controloru câtra biseric'a augustiniloru. La pórt'a de feru a bisericei asteptá cu asistenti'a sea preotulu din ord. Sct. Augustinu, pentru a conduce potirulu animei câtra capel'a Loretto. Facendu-se inca o rugaciune inim'a se puse in cripta in dosulu altariului. Suit'a curtiei parasí capel'a si se reintórse la catafalcu, pentru ca trebuiá sa se puna in catedral'a Sct. Stefanu caldarea cu intestinele.

Cu pompa fura conduse si intestinele intr'o caldare acoperita cu tafetu negru printre spalierele formate de gardisti trabanti si cavaleri la carulu cu optu cai care avé sa duca corpulu monarchului si care se aflá la peronulu trepteloru ambasadorice. Seversindu-se consecratiunea in vestibulu conductulu se puse in miscare câtra catedral'a Stului Stefanu.

Ací asteptau patru pagi nobili, doi arcieri si doi gardisti ungurosci. Acesti'a acompaniara impreuna cu suit'a caldarea cu intestinele pâna in biserica, unde s'a pusu pre unu covoru intinsu aprópe de portalu. Toti canonicii, cerimoniariulu curtii si o multime de clerici in vestminte stralucitórie asistau lânga episcopulu consecratoriu, care erá imbracatu in ornatu pontificalu. Seversindu-se consecrarea, intestinele se pusera in cripta.

Dupa ¼ óra gatându-se ceremoni'a publiculu imbuldîndu-se cercá sa ajunga la centrulu solemnitâtiloru, dara nu putea sa strabata pre nicairi.

Intr'aceea toalet'a de gele a Vienei erá gat'a, pre tóte casele fluturau flamure de doliu, echipagie cu persóne inalte alergu pre strade. Clerulu intregu, elevii si alta multime nespusa vinu in ornatu de gele pentru a petrece cadavrulu la biseric'a capuciniloru.

Pre la ½ 5 óre incepura din tóte turnurile Vienei clopotele cu unu sunetu lugubru. Se dà semnalulu conductului. Majestatea Sea Imperatulu si imperatés'a venira intr'unu echipagiu cu 2 cai inainte de 5; carulu cu 8 cai ce avea sa duca pre defunctulu stá la peronulu trepteloru ambadorice, mai erau alte dóue carete de curte cu patru si alte trei cu doi cai. s. d.

La ¾ 5 se pune conductulu in miscare câtra biseric'a capuciniloru, o multime de dignitari inalti de tóte clasele lu acompaniara. In biserica, care erá decorata intr'unu modu corespundietoriu, s'a seversitu ceremonialulu prescrisu cu multa pompa asistandu monarchii straini cu suitele loru si toti dregatorii inalti de curte si din provincie. Inaintea cadavrului se postara gard'a ungurésca si a arcieriloru. Cardinalulu Rauscher seversì cu o asistentia stralucita consecratiunea si apoi cosciugulu fu condusu la cript'a capuciniloru, unde se puse intre cosciugurile archiducesei Sofi'a si a imperatului Maximilianu.

Espunere de motive

asupr'a conventiunei de comerciu dintre Romani'a si Austro-Ungari'a.

(Urmare.)

Acum putemu esaminá si alte pârti din conventiune si anecsele sele.

Prin art. 1 din conventiune se stipuléza principiulu generalu de libertate a comerciului pentru supusii fia-câreí pârti in statulu celei-lalte, precum si din egalitatea acelor'a-si supusi cu regnicolii in ceea ce privesce sarcinile, impositele si ori-ce alte tacse

Cu tóte acestea, prin acel'a-si articulu din conventiune si protocolu, se declara ca remanu in vigóre, in fia-care statu, legile si ordonantiele aplicabile la toti strainii in generale, si mai alesu noi acele legi care se raportéza la prohibitiunea de a dobandí si posedá imobile rurale. Se declara asemenea ca nu se deróga la dreptulu ce are fia-care guvernu de a luá prin legi si regulamente, mesuri de politie si de siguranti'a, si mai alesu mesuri relative la stabilirea ori-câruí individu intr'o comuna rurala.

Astu-feliu mentienendu-se principiulu generalu, alu libertâtiei comerciului si alu prerogativeloru ce se acordà supusiloru fiacârei pârti in tiér'a celeilalte, se respectà in in acel'asi tempù mentienerea legiloru de interesu localu, cum este, de esemplu, la noi, legea din 1864 Augustu, relativa la dreptulu strainiloru de a dobandí imobile, precum si legile de politie si de siguranti'a, aplicabile la straini cá si la pamenteni, si atâtu de necesarie intr'unu statu.

Principiulu egalitâtiei séu alu asimilârei supusiloru unei pârti, in statulu celeilalte cu a pamenteniloru, in privinti'a inlesniriloru, comerciului, a esemptiuniloru, a impositeloru si a altoru sarcini, precum si in privinti'a dreptului de a dobandí si a posedá, este reciprocu, pentru români in Austro-Ungari'a cá si pentru austro-ungarí in Romani'a, cu esceptiunea, neaperatu, a restrictiuniloru de care amu vorbitu. (Vedi art. 2, 3, 4).

Principiulu libertâtiei importatiunei si esportatiunei, precum si a transitului, este formalu declaratu si recunoscutu de ambele pârti contractante.

Dara totu de odata se admitu si restrictiuni la acestu principiu prin diferite prohibitiuni admise de ambele pârti, cum tutunulu sub tóte formele, sarea, armele, munitiunile de resbelu, care suntu oprite de a intrá dintr'unu statu intr'altulu. Mai suntu asemenea si alte restrictiuni ce se potu prescrie de fia-care parte in interesulu hygienei publice séu pentru provisiuni de resbelu. (Vedi art. 5.)

S'a stipulatu mentienerea, cu óre cari mici esceptiuni, a dreptului de inregistrarea marfuriloru ce se espórta dela noi in Austro-Ungari'a. (Vedi art. 10). Acel'asi dreptu nu si l'a conservatu statulu vecinu decâtu in prea putiene casuri. (Vedi art. 8.)

Transitulu seu trecerea marfuriloru printr'unu statu séu altulu, spre a ajunge la o alta destinatiune, s'a stipulatu a nu fi supusu la nici o tacsa. (Vedi art. 11).

Unele din cele mai importante stipulatiuni suntu cele ce se raportéza la regularea tarifeloru si la întregulu sistemu vamalu admisu in acésta conventiune. Ele se cuprindu in art. 9 din conventiune, in tabelele anecsate si in actulu aditionalu.

Sistemulu vamalu, adoptatu de pârtile contractante, se póte impartí in trei: 1⁰ in producte de liberu schimbu; 2⁰ in producte protegiate in favórea nóstra prin tarifulu conventiunalu, si 3⁰ in producte cari voru platí drepturi specifice ce nu trecu preste 7⁰|₀ ad valorem.

Din prim'a clasa, a productelorn de liberu schimbu, voiu citá urmatórele producte române, cari au sa intre in Austro-Ungari'a fâra nici o plata de tacsa:

Cerealele in genere, despre cari amu vorbitu dejá. (Actulu adit. § 2.)

Gogosi de metase, metase bruta, inulu torsu, miere si stupi cu albine vii, nuci, rapiti'a obiecte de lemne ordinare, lâna bruta, precum asemenea: seurile, lânele, pieile, petroleulu brutu, lemnele de focu si de constructiune si alte obiecte alu câroru liberu schimbu va fi stipulatu cu alte natiuni.

Din perte-ne asemenea acordâmu liber'a intrare in Romani'a, fâra plata de tacsa, a mai multoru producte austro-ungare cuprinse in tabelulu A, anecsatu ací.

Astu-feliu suntu: cerealele in generalu;
Fain'a si farinósele alimentarie;
Petroleulu brutu si rafinatu;
Lemnele de constructiune;
Ferulu si otielulu brutu;
Pieile brute, si alte producte a câroru, libera intrare in Romani'a este prescrisa chiarn prin art. 8 alu legei nóstre vamale.

Partea a dóu'a a sistemului vamalu, ce amu stipulatu, cuprinde dispositiuni pentru protectiunea industriei nóstre.

Este adeveratu ca sistemulu liberului schimbu are multi partisani in doctrina, si ca cele mai multe state l'au adoptatu. Mai adaogâmu ca sub punctulu de vedere sciintificu si chiaru practicu, recunóscemu si noi ca acestu sistemu este celu mai rationabilu, si ca viitoriulu este alu seu.

Dara pâna sa ajungemu si noi românii acelu viitoriu, trebuie sa preparâmu presentulu; trebuie, adeca, sa incepemu a avé o industrie natiunale, care sa aiba si ea pretentiunea de a intrá libera in alte staturi.

Unu guvernu lesne póte devení partisanu alu aplicârei sistemului liberului schimbu, dupa ce, prin sistemulu protectionistu, si a creatu o industrie natiunala.

In limite dara cuviincióse si fâra a esagerá aplicarea sistemului protectionistu, care aru deveni in asemenea casu o sarcina prea grea pentru consumatori, amu cautatu, prin conventiunea de fatia, a protege prin tacse mai mari la importatiune industri'a nóstra nascenda séu a se nasce, o industrie primitiva, aceea adeca care se léga mai strensu si mai directu cu industri'a agricola

Astu-feliu prin tabloulu B ací anecsatu s'au impusu cu tacse mai mari de protec-

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

II. Vs. 19—34.

Marturisirea I si II a Botezatoriului despre Iisusu 1, Vs. 19—28; 2. Vs. 29—34.

Ambe marturisirile stau in legatura evidente dupa cuprinsulu loru cu Vs. 8 si 13. Prin cea dintâiu Vs. 19—28. deosebesce Botezatoriulu persón'a si chiamarea sea de persón'a si chiamarea lui Iisusu, aretandu venirea acestui'a (intocm'a cá Vs. 6—8); si prin a dóu'a (Vs. 29—34) aréta aparitiunea lui individuale si insemnatatea lui cea inalta (cá Vs. 15). In cea dintâiu se aréta numai conscientiositatea profetica, ca Messi'a este mai mare decâtu Botezatoriulu; in a dóu'a descoperirea ddieésca despre valórea lui Messi'a, si ca acestu Messi'a este Iisusu.

1. Vs. 19—28. *Prim'a marturisire a lui Ioanu Botez. — inaintea Sinedriului.*

Vs. 19. *Si acést'a este marturi'a lui Ioanu* — va se dica cea urmatória din Vs. 20; *cându au tramisu*, se desémna tempulu si impregiurârile, in care si intre cari a facutu Ioanu marturisirea acést'a: *atunci — cându au tramisu jidovii.* La Evangelistulu Ioanu terminulu jidovii (*οἱ 'Ιουδαῖοι*) are insemnare caracteristica. Cu terminulu acest'a timbréza pre inimicii lui Iis.. pre sinedristi, cari i facu opositiune in massa compacta, cá representanti ai poporului. Sinedriu *) cá atare precum in tóte afacerile atâtu bisericesci câtu si politice erá representantele poporului jidovescu: asiá si fatia cu Iis. Iéra poporulu jidovescu, cá poporulu celu alesu alu lui Ddieu, a fostu representantele lumei: de ací se esplica poterniculu testu din Vs. 11 si 10 ale acestui capitlu. — Este rea interpretarea ca Evangelistulu intielege sub jidovi (*οἱ 'Ιουδαῖοι*) pre intregu poporulu evreescu, ci cea adeverata este: representantii poporului, sinedriulu, in pusetiunea loru opositiunale fatia cu Iis. Cându pasiesce numai un'a séu alta fractiune din sinedriu (in carele erau mai multe, vedi not'a) Evangelist. i numesce cu numele loru specialu de: farisei, archierei, preoti, boieri (vedi not'a la acestu Vs.), iéra cându pasiescu representantii sinedriului in forma oficiale i numesce cu numele colectivu Iudei.

Spre incredintiare: a se vedé: 7, 11—14. 25. 31 seq. 40. 43. 49, 12, 17 seq. 43. si a se comperá cu citatele din not'a de susu si cu acele locuri unde ocura terminulu „jidovii“!

Au tramisu din Ierusalimu preoti si leviti. — Invetiamentulu erá in mân'a preotimei inalte; ea eserciá dreptulu de supr'a-inspectiune asupr'a invetiamentului, si prin urmare si asupr'a tuturoru invetiatoriloru publici (se vede si din Mat. 21, 23.)

Si de óre-ce Ioanu, prin botezulu seu, insocitu de ascetismulu seu celu aspru, facuse o mare miscare in poporu, carele alergá lá densulu, crediendu ca elu este insusi Messi'a celu asteptatu (Mat. 3, 5), — Sinedriulu ingrigiatu cá nu cum-va Ioanu sa turbure poporulu (crediendu-lu a fi vre-unu aventurieru cá Iud'a Galileanulu si Teud'a, despre cari ne istorisescu si fapt. Apost. c. 5, 36 seq.) si sa-lu rescóle asupr'a impilatoriloru (intre cari cei dintâiu erau Sinedristii), — tramite o deputatiune formale constatatória din fruntasi preoti, cá cunoscatori ai legei si desteri in apucaturi, cari (Vs. 24.) erau farisei, — insociti de leviti (servitori bisericesci), — se intielege cu informatiuni dela Sinedriu. Deputatiunea acést'a se vede a fi avutu chiamarea, cá déca Ioanu magulitu de onórea de cercetatu prin deputatiune asiá alésa, si de apucaturile sîrete ale preotiloru (farisei), se va declará pre sine „Messi'a“ (Christosulu) séu profetu (ceea ce se vede din respunsulu lui Ioanu Vs. 20—22), in poterea dreptului sa-lu prinda si sa-lu dea in judecata.

Evangelistulu espune numai in trei cuvinte intrebarea pusa de deputatiune Botezatoriului, dara ne dà sa intielegemu multu. Elu dice: *cá sa-lu intrebe: tu cine esti?* carea intrebare de-si scurta, cuprinde in sine alusiune la opiniunea poporului.

Vs. 20. *si a marturisitu, si n'a tagaduitu (negatu) si a marturisitu, ca nu sum eu Christosu* (mai bine Christosulu *ὁ Χριστός*) — ne indreptatiesce a presupune ca intrebarea deputatiunei a fostu ampla, mai multu magulitória decâtu incuisitorica, cu scopu cá sa-lu incurce in respunsu; câci altcum nu ne-amu puté esplicá nici descrierea istorica, in carea repetirea verbului *a marturisitu*, are atât'a pondu, si nici „*n'a negatu*“, care presupune o intrebare, la carea se asteptá unu respunsu positivu, si nici respunsulu *ca nu suntu* **eu** *Christosulu.* Pondulu jace pre *eu*, avendu insemnarea: nu **eu**, sum, dara altulu este Christosulu.

(Va urmá)

---

*) Sinedriulu erá tribunalulu supremu jidovescu. Elu constá din farisei, cá vétr'a si capii opositiunei ortodocse (1. 24. 4, 1. 8, 3. 13. 11, 57. 12, 42.) in legatura cu Archiereii (preotimea de rangu inaltu) si boierii poporului (aristocrati'a) 11, 47. 57. 49—51. 18, 3. 15. 28. 19, 8. 24. 7, 26. 48—12, 42).

tiune mai multe produse austro-ungare, care intra la noi, si cari se potu fabricá si in tiér'a nóstra.

Asiá suntu:

Zacharulu rafinatu si brutu;

Siropulu si melas'a;

Berea în butilii si in butóie.

Spirtósele;

Cér'a bruta si lucrata;

Luminârile de stearina;

Sapunurile;

Harti'a ordinara:

Postavurile ordinari;

Piele tabacite.

Tacsele cu cari se lovescu aceste producte la intrarea loru in tiér'a nóstra suntu fórte protectóre; câci cele mai multe trecu preste 20 °|₀ ad volorem. Industri'a nóstra va avé astu-feliu unu stimulentu fórte puternicu spre a se desvoltá; si industrialii nostri, incuragiati prin o reale protectiune la fruntarie, voru pune o multu mai mare activitate in intreprinderile loru.

Astu-feliu dloru deputati prin stipulatiunile nóstre pentru noulu sistemu vamalu creatu prin acestu actu internatiunalu, amu reunitu, credemu, avantagiele ambeloru sisteme de liberu schimbu si protectiunistu, fâra a ne espune la inconvenientele practice ale nici unui'a.

O parte din productele nóstre suntu admise in liberu schimbu a trece in cel-a-laltu statu. Pre de alta parte productele austro-ungare suntu impuse la fruntari'a nóstra cu tacse mai mari spre a ni se protege industri'a.

Cându, dupa diece ani, acésta conventiune va espirá, vomu vedé, déca trebuie sa mai intindemu aplicarea principiului de liberu schimbu, si déca industriele dejá nascute séu altele ce se voru nasce voru mai avé nevoie de tacse protectioniste.

In fine, a trei'a parte a sistemului vamalu cuprinde, amu disu, productele austro-ungare, care la intrarea loru in tiéra la noi voru platí drepturi specifice ce nu trecu preste 7 la suta ad valorem. Iéra productele române, cari nu suntu cuprinse in list'a celoru de liberu schimbu, voru platí, la intrarea loru in Austro-Ungari'a, tacsele tarifului conventiunalu austro-ungaru acordate natiunei celei mai favorisate (V. art. 7).

Productele Austro-Ungare neprevediute în nici unulu din tabelele susu mentiunate, voru platí tacsele conventiunale asiá cum suntu specificate in tabel'a B, si asiá cum se voru completá prin lucrarea unei comissiuni miste, adunata indata dupa ratificarea conventiunei si care 'si va terminá missiunea in sorocu de patru luni, si conformu celoru prescrise prin articululu 9 din protocolulu finalu.

Pentru calcularea tacseloru a se platí ad valorem in casurile in cari conventiunea le prevede, s'a admisu unu principiu fórte ecuitabilu si avantagiosu, acel'a ca valórea marfei importate sa fia sporita cu chieltuelile de transportu, de asigurare si de comissiuni. (V. art. 12).

Iéra cu ocasiunea mesuriloru ce se stabilescu spre a se putea constatá originea unoru marfuri ce se importà séu se esportà, precum si cu ocasiunea visiteloru bastimenteloru pre Dunare se recunósce de câtra ceea-lalta Inalta parte contractanta dreptulu Romaniei de a avea agenti consulari in totu cuprinsulu monarchiei Austro-Ungare. (V. art. 13 si 28).

Unu altu avantagiu insemnatu, pre care 'lu putemu considerá cá facendu parte din sistemulu vamalu stipulatu, este celu cuprinsu in § 5 din actulu aditionalu, relativu la vitele vii ce se importà dintr'unu statu într'altulu.

Cunósceti, domniloru deputati, ce comerciu insemnatu de vite facemu noi cu Austro-Ungari'a, si ce cuantitâti mari de totu feliulu de vite importâmu noi in statulu vecinu.

Pâna acum vitele nóstre erau supuse la intrarea in acestu statu la tacse destulu de mari cuprinse in tarifulu generalu austro-ungaru.

Acum, inse, ca ne bucurâmu de tratamentulu natiunei celei mai favorisate, si ca prin alte tractate ce Austro-Ungari'a a incheiatu cu alte staturi, aceste tacse suntu pre jumetate mai mici decâtu cele ce platimu noi astadi, comerciulu românu are sa beneficieze si de acésta insemnata scadere.

Cestiunile de amenuntu, care presinta inse multu interesu in practica, suntu asemenea tratate si resolvate in conventiunea de fatia, conformu cu principiele dreptului gintiloru si cu usurile admise in tóte tractatele identice. Astfeliu suntu mesurile relative la dreptulu de preemptiune alu vâmei, la esperti, la arbitri in materia de evaluarea marfuriloru, la inlesnirea schimburiloru pe fruntarii, la servitiulu vamalu etc. (V. art. 14, 15, 16 17, 18, 19, 20).

Prin paragrafulu 3 din actulu aditionalu se stabilescu drepturile ce voru platí reciprocu vinurile austro-ungare si române la importatiunea loru.

Guvernulu românu, avendu in vedere desvoltarea ce a luatu industri'a vinicola la noi, propusese guvernului Austro-Ungariei, inca dela inceputulu negotiâriloru, liberulu schimbu si pentru acestu articolu. Guvernulu inse Austro-Ungariei, fiindu legatu prin conventiunile sele de comerciu cu alte puteri, n'a pututu a ne acordá acestu liberu schimbu, câci atunci aru fi fostu silitu a face aceeasi concessiune si celoru lalte puteri.

Prin urmare amu admisu tacsele ce suntu prevediute prin actulu aditionalu pentru plat'a vinuriloru austro-ungare ce au a intrá in Romani'a, iéra vinurile române ce intra in Austro-Ungari'a voru platí tacsele acordate natiunei celei mai favorisate, fâra, se intielege, ca positiunea loru de astadi sa se agraveze intr'unu casu.

Vinurile nóstre au iéra, in viitoriu. perspectiv'a de a platí tacse si mai mici.

Cu tóte acestea, importatiunea loru, chiaru acum, in Austro-Ungari'a este multu mai mare decâtu a vinuriloru austro-ungare la noi. Acésta importatiune are negresîtu sa ia mai mare desvoltare cându taxele astadi esistente se voru mai reduce prin a te tractate ce s'aru incheiá cu alte natiuni.

O cestiune care nu mai putienu interesà pre ambele inalte pârti contractante si care se raportà in specialu la comunele nóstre, a fostu cestiunea tacseloru comunale impuse pre productele straine.

Ací ne aflâmu in fati'a unui principiu, generalu admisu in dreptulu si in usulu internatiunalu, ca adeca unu obiectu strainu intratu intr'o tiéra, dupa ce a platitu la fruntarie dreptulu de intrare, sa nu fia supusu si la alte tacse, si in nici unu casu, sa nu fia supusu la tacse mai mari decâtu acelea care lovescu productele natiunale similare.

Ne aflâmu inse si in fati'a intereseloru comuneloru nóstre care au nevoia de tacse de accisu; precum si in fati'a acestui faptu ca productiunile nóstre fiindu fórte marginite, comunele s'aru fi lipsitu de o importanta parte a venituriloru loru, déca ele nu aru fi pututu taxá si unele producte straine care nu au similarie la noi.

Prin intielegerea ambeloru pârti contractante s'au pututu impacá tóte aceste interese si principii.

S'a admisu, mai intâiu, principiulu ca comunele potu pune drepturi de accise séu de consumatiune pre unu produsu strainu, déca aceleasi drepturi s'au impusu si pre acelasi produsu indigenu. Dara s'a admisu iérasi principiulu ca nu potu esistá taxe diferentiale, adeca ca nu se potu loví productele straine cu tacse mai mari decâtu cele indigene similarii (art. 21, 22). Inse la aceste principii s'a facutu o restrictiune in avantagiulu comuneloru; s'a stipulatu prin protocolu ca obiectele de consumatiune, adeca beuturile si licuidele, comestibelele, combustibelele, faragiurile si materialurile potu fi impuse cu drepturi de accise la intrarea loru in comuna, macaru ca nu au similariile loru in Romani'a: inse aceste tacse sa nu fia mai mari decâtu cele prevediute prin legile nóstre astadi in vigóre (art. 21, 22 din protocolu).

Mai multe mesuri practice s'au stipulatu.

Astfeliu suntu diferite mesuri ce se iau spre a se urmarí si oprí contraband'a (vedi art. 22).

Se proclama si se organiséza protectiunea a se acordá marciloru de fabrica, desemneloru si modeluriloru de totu feliulu (v. art. 24, 25).

Sa nu uitâmu, in fine, ca pre lânga dispositiunile ce amu esaminatu, se cuprindu in acésta conventiune, cá in tóte tractatele comerciale, mai multe dispositiuni relative la navigatiune.

Aceste dispositiuni suntu conforme cu principiele admise prin actulu incheiatu la Vien'a in 1815 relativu la navigatiunea fluviala si consacratu prin art. 15 alu tractatului de Parisu din 1856.

Ni s'a recunoscutu si consacratu diferite drepturi de plata ce se iau in porturile nóstre asupr'a bastimenteloru si marfuriloru loru, séu pentru imbunatâtirea porturiloru séu pentru dreptulu de cheiagiu.

Observâmu ca, tractandu despre tacsele de cheiagiu ce au a se platí de bastimente la Portile de feru, conformu art. 6 din tractatulu incheiatu la Londr'a la 13 Martiu 1871, ni se afirma printr'acést'a dreptulu ce avemu de a ne pronunciá asupr'a lucrâriloru ce au a se efectuá la acele Porti de feru.

Dreptulu nostru de a avé politie pre Dunare si de a conlucrá in comissiunea dunaréna pentru elaborarea regulamenteloru necesari pentru acésta politie fluviala, conformu art. 17 din tratatulu de Parisu din 1856, ne este anume constatatu (v. art. 27).

In fine, dloru deputatí se stipuléza ca acésta conventiune, impreuna cu tóte anecsele sele care facu parte integranta din trens'a, va fi in vigóre numai pre tempu de 10 ani.

Acestu terminu ficsu va face cá, dupa 10 ani, luminati prin esperinti'a aplicârei acestui actu si prin progresulu ce tiér'a nóstra va realisá, sa-lu putemu revisuí séu prenoí introducendu si alte ameliorâri ce tempulu de atunci va cere.

Astu feliu intâiulu pasu facutu — aceea ce este totu-déun'a mai greu pentru unu poporu cá si pentru individi — calea fiitoriului comerciului si industriei nóstre se deschide neteda si favorabila inaintea nóstra. Si alte puteri, cari au relatiuni de comerciu cu noi, nu ne indoimu, ca voru considerá ca este multu mai avantagiosu pentru interesele comerciale ale ambeloru pârti a tractá asemenea directu cu noi.

Astu-feliu Romani'a, prin esercitiulu acestui dreptu autonomu, 'si va poté protege si desvoltá tóte interesele sele economiei: ceea ce face adeverat'a fortia morala a natiuniloru moderne.

Petrunsi de legitimitatea acestui dreptu de progresulu materialu ce ne asigurâmu si de viitoriulu prosperu ce ne preparâmu prin esercitiulu lui, suntemu siguri, dloru deputati, ca veti binevoí a aprobá conventiunea de comerciu ce amu onóre a ve presentá.

Ministru, B. *Boerescu.*

Nocrichiu, 24 Iuniu 1875.

In 23 Iuniu a. c. s'au seversitu alegerea deputatiloru dietali, a cârei resultatu pentru noi românii au fostu nemultiemitoriu pentru ca nu amu reusitu cu deputatulu, pentru care noi amu votisatu. Ne machnesce inse mai tare aceea impregiurare ca noi activi aretandu-ne, nu amu avutu candidatu românu. — Atât'a mangaiere avemu inse pentru ca nu ni se póte imputá ca amu fi resignatu la dreptulu nostru datu din grati'a altor'a, pentruca dupa cum se scie românii nu au voitu a participá la croirea legei electorale aduse firesce spre daun'a nóstra.

Pre noi ne-au indemnatu la participarea acést'a mai tare impregiurarea ca la românii din districtulu Fagarasiului, unde se afla inteligintia numerósa romana si chiaru autorii passivitâtiei au participatu in numeru preste 1000 si au alesu unguru si in comitatulu Albei superióre curgu români la alegere cá plói'a, firesce cá se aléga unguru.

Fatia cu astu-feliu de purcedere tare credemu cumca dechiarat'a passivitate o intrebuintiédia unii pentru scopuri private tragendu mari folóse pentru densii, scimu si aceea ca la unii dintre preotii alegatori danduli-se chiaru si din Sabiiu din partea passivistiloru avisu a participá la alegere unulu din acesti'a s'au dejositu pâna acolo cavenindu alegatorii sasi cu musica din comun'a M. si lipsindu-le dobasiulu au luatu preotulu românu rol'a dobasiului si nice ca s'au mai ingrigitu de parerile celoru-a-lalti alegatori români.

Trebuie spre chiarificarea tinutei româniloru alegatori din cerculu acest'a se demintu corespundinti'a din „Hermanstädter Zeitung" carea dicea cumca românii de religiunea gr. or. sub conducerea administratorelui din Nocrichiu *Maieru* au participatu, si cei de religiunea gr. cath. sub conducerea administratorelui prot. Aronu nu au participatu, — de neadeverata si tendentiósa. Românii au participatu toti fâra deosebire de confesiune, pentruca atât'a minte sanatósa posedu românii din cerculu acest'a, a pasí in cause natiunale politice solidari. Déca cum-va adm. prot. Aronu prin cause private au fostu impedecatu a votisá, in persóna atuncea, fiindu ca alegatorii de rel. gr. cat. nu constau din singura persóna a adm. prot. Aronu, nu se póte dice ca toti alegatorii de conf. gr. cat. nu au participatu ci se póte dice ca N. N. nu au participatu séu nu au votisatu.

Inchiaiemu cu acea observare ca in scurtu tempu diet'a 'si va incepe lucrârile sele, si este de lipsa a se cugetá inteliginti'a si acei'a caroru le place a se numí conducatorii natiunei romane, despre aceea ce e de facutu spre care scopu si-au prelungitu terminulu pre trei ani, pâna cându va durá sessiunea dietei conchiemande. X.

Siulumbergu, in 23 Iuniu 1875.

Intre deosebitele rugaciuni, cu cari se róga ómenii lui Ddieu, cea mai insemnata este acést'a unde se dice: „Pânea nóstra, cea de tóte dîlele dàne-o nóue astadi." Si intru adeveru, déca cugetâmu la cuvintele acestea, nimicu pentru altu ce-va nu muncimu mai multu, decâtu pentru pânea cea de tóte dîlele. Bietului plugariu, de cum se topesce néu'a primavér'a, pâna cându tómn'a iérasi ninge, nu-i mai cade lucrulu din mâna. Elu umbla multu, alérga multu câtu e anulu, se ostenesce, sufere caldur'a si arsîti'a sórelui vér'a, — si tóte acestea pentru pânea de tóte dilele — alias pentru pantece. Elu ara si sémena cu speranti'a, ca va dobandí unu secerisiu bunu. Dara in loculu secerisiului bunu, de multe ori, ia putienu, de alte ori nimic'a; precum s'a intemplatu acést'a aici la comun'a nóstra, — câci bietii ómeni pregatindu-si bine agrii cu semenatur'a holdeloru, si semenandu-le la tempulu seu, s'au facutu nisce holde cum de multa vreme n'au mai fostu asiá. Insa, cându erá sa le secerâmu atunci le-amu perdutu. Câci in diu'a de 23 Iuniu pre la 7 óre sér'a, au venitu din partea nordu-ostica, nisce nori negri cu unu ventu cá unu orcanu, aducendu dupa sine o plóia grozava, cu pétra — recte ghiatia — totu cá óuele de gâina de marime, — si pre tienuturile, pre unde a ajunsu a nimicitu totu — a seceratu. Asemenea si cucuruzulu pre unde l'a ajunsu l'a ruptu; iéra firele de cucuruzu, care suntu lovite de ghiatia si nu-su rupte, tóte-su vatemate si gaurite incâtu degetulu celu mare 'lu poti bagá in acea gaura. Iéra pétr'a care a cadiutu dreptu in pamentu a facutu gaura. — Cei mai nenorocosi amu fostu noi românii, de óre-ce poterea povoiului a cadiutu pe pârtile acelea de hotaru unde avemu noi mai cu séma. Unor'a nu le-au remasu nici baremu câtu sa sémene in venitoriu. — Dara ce voru mancá pâna la secerisiulu din 1876? — Fórte tristu!

Avému o sperantia fórte mare in secerisiulu din anulu acest'a, câci holdele la noi cum amu disu, erau fórte bune, — si cu atâtu mai vertosu asteptámu cu câtu ca vr'o câti-va ani precedenti ni-au datu recolta fórte seraca; acum'a vedemu ca iéra — si ni s'a intemplatu mai reu.

Cu ocasiunea acést'a s'au mai intemplatu inca si alte nenorociri, ca, carandu ómenii fenulu de pre lunca dintre holde, neobservandu ei, si netemendu-se de tempest'a infuriata, se fuga sa-si caute scutintia, dicu, ventulu celu grósnicu le-a resturnatu carale cu fenulu, — iéra pétr'a lovindu-i in capu, la mai multi insi le au spartu capetele, — a resturnatu si ruptu vr'o díece siopuri de fenu in hotaru din pamentu, iéra la mai multe le-a luatu coperisiele, etc. s. a. m. prin padure a ruptu arbori de susu si din radecina.

Observezu! Ca comun'a nóstra Siulumberg, dela anulu 1866 incóce a fostu tare cercetata de nenorociri, — câci prin mai multe focuri, dara cu deosebire prin 4 focuri s'au prefacutu in cenusia 56 siuri, siopuri, case etc. — apoi prin recolt'a cea slaba din mai multi ani, — prin mórtea animaleloru de calbéza, — ómenii nostri au seracitu fórte reu, incâtu multi nu mai au cu ce sa-si scóta carulu si plugulu din curte. — Acum e intrebarea: „Ca ce vomu face, déca nu se va face nici cucuruzulu care a mai scapatu?! Nu sciu ce se respundu, tacu! — Câci necasulu e invetiatoriulu celu mai bunu, va invetiá pre totu insulu ce se faca. —

Nadesiulu sasescu, 19 Iuniu 1875.

(*Instructiunea populara in protopresbiteratulu gr. or. alu Sighisiórei.*) Ne suntu in próspeta memoria tempurile, in decursulu câror'a gemea si lamentá bietulu poporu rom. si cu deosebire biseric'a nóstra ortodocsa orientala din Tranni'a; starea lui erá lipsita de tóte drepturile, atâtu cu privire la causele natiunale, câtu si la cele bisericesci si scolarie. Dara provedinti'a divina n'au potutu suferí acést'a indelungu, ci, cautându cu indurare spre poporulu celu alesu alu seu, ne-au tramisu asiá dîcendu unu „Apostolu“, unu alu doilea „Moisi“ cá sa ne elibereze din catenele ce ne torturau neincetatu si fâra crutiare; sa ne scóta din obscurantismulu ce jacea asupr'a nóstra secoli intregi si sa ne conduca pre calea fericirei câtra pamentulu promissiunei, unde curge lapte si miere. Si cui nu va fi óre cunoscutu acestu mare barbatu alu natiunei nóstre române in genere si alu bisericei nóstre ortodocse orientali din Transilvani'a in specie? Repausatulu in Domnulu fericitulu Andreiu odinióra Baronu de Siagun'a, numitu cu dreptu cuventu si se va numí in eternu „Andreiu celu Mare“, carele prin viéti'a lui cea nobila, prin faptele lui cele maretie si splendide pre terenulu nationale, bisericescu si scolariu, si prin opurile parte edate de elu insusi parte de altii insa totu la indemnulu seu, inspirà in pepturile nóstre simtieminte natiunale, plantà adencu in animile nóstre dorulu nestemperatu de cultura si sciintia! Si cumca sementi'a semenata de elu au prinsu radecina afundu intru inimile nóstre, despre acést'a nu se mai póte indoí nimenea câci ne convingemu din esperinti'a de tóte dîlele, ca poporulu nostru intr'altele au ajunsu la cunoscintia de sine, „ca numai si numai inaintarea in cultura si sciintia 'lu va puté scapá de periculului ce-lu amenintia, adeca de a remané inapoi'a altoru popóre, si in urma a perí totalminte“, si déca e asiá, apoi atunci tóta nesuinti'a nóstra sa tientésca intr'acolo, cá sa ne ingrijimu de scóle bune, scóle bine organisate, insa primo loco de dotatiuni bune pentru invetiatori, pentruca meliorându noi starea acelor'a, scólele nóstre voru prosperá fâra indoiéla, si asiá nu voru fi periclitate nici cându nici amenintiate cu perderea caracterului loru de confessionale — identice natiunale.

Sa viu ad rem.

In protopresbiteratulu gr. orient. alu Sighisiórei, carele de presinte se conduce de câtra reverendisimulu si caruntulu protopresbiteru d. Zacharia Boiu, scólele suntu intr'o stare putemu dîce inflorítórie. In tóte parochiele se afla scóle, si inca cu putiena esceptiune bine organisate, pâna fili'a cea mai putienu inpoporata si-are biseric'a, scól'a sea si invetiatoriulu seu. Cele mai eminente scóle din tractulu protopresbiterale susmentionatu suntu: Cea din Sighisiór'a — resiedinti'a protopresbiterale — carea se afla in cetatea urbei si la carea functionéza trei invetiatori; cea din Danesiu si Ferihazu (biseric'a alba) ambele cu câte doi invetiatori; apoi cea din Heturi care numai cu invetiatoriulu sta inapoi'a celoru de mai susu, dara sperâmu ca pre venitoriu se va ocupá si postulu acest'a cu unu altu invetiatoriu cualificatu. Mai la fia-care scóla s'au infiintiatu si câte unu fondu scolariu, si cu deosebire la cele mai susu insirate, a cârui suma se urca la — si preste 500 fl. v. a., mica suma intr' adeveru fatia cu lipsele cele multifarie ale scóleloru nóstre confes, cari nu se bucura de nici unu ajutoriu de nicairea, dara se nu uitâmu dîs'a aceea ca: „din picuri se face marea“, asiá si acestea, pre lânga o buna administrare, de carea nici nu dubitâmu, se potu inmultí si in urma a se preface din sute in mii. Preotimea se vede ca-si cunósce sacr'a misiune si cu deosebire pré veneratulu protopresbiteru tractualu, carele nu-si pregata chiaru nici acum la adenci betrânetie a se ostení si sacrificá pentru binele si prosperarea bisericeloru si scóleloru nóstre conf. incredintiate pastorirei si inspectiunei domniei sele.

(Va urmá.)

De sub piétr'a Craiului.

„Viribus unitis.“

Inca cu 8 ani inainte se nascuse intre locuitorii comunei Zernesci ide'a salutaria, cá in loculu scólei celei vechi, carea se aflá in stare cam ruinavera, sa se cladésca o scóla nóua din materialu solidu, mai spatiósa si mai corespundietória, dara durere, ca si aici cá si in alte comune romanesci lipsiau medilócele pecuniari necesarie pentru realisarea unei atari idei; erau, ce e dreptu, fondu scolasticu, fondu bisericescu, dara acestea nu se poteau atacá fâra a se face o lacuna insemnata totu spre daun'a scólei si a bisericei. Intre astfeliu de impregiurâri, ce a facutu preotimea de atunci? La inaltimea chiamârei fiindu a indemnatu poporulu la contribuiri benevole si sacrificie premergendu insa'si cu esemplu, asiá, ca Parintele protopopu si parochu de odinióra, Ilustritatea Sea Domnulu episcopu alu Aradului, Ioanu Metianu a donatu pentru cladirea scólei 300 fl. v. a. Parintele adm. prot. Ioane Comsi'a 100 fl. v., asemenea a contribuitu si proprietariulu Bratu Tipeiu 100 fl. v. a. toti membri comitetului comunale si parochiale câte 20 fl. v. a. iéra cei-lalti locuitori dupa starea loru, chiaru nici denariulu veduvei n'a lipsitu; ba ce este mai multu, toti locuitorii unanimu s'au invoitu cá sa dea materialulu de lemne, varu, piétra si nesipu si sa presteze totudeodata si lucrulu cu mânile. Totu ce mai lipsiá erá loculu de cladire; din nenorocire loculu trebuinciosu si mai potrivitu situatu in centrulu comunei lânga biserica nu erá proprietatea comunei séu a bisericei, ci a cetâtiei Brasiovu, carea inse in urm'a mai multoru rugâri si negotiâri abiá in anulu acest'a se invoí a dá acestu locu in schimbu pentru unu altu locu. Cu acést'a devingendu-se tóte pedecile, comitetulu parochialu in contielegere cu celu comunale a decisu cá indata sa se si incépa la cladirea nóuei scóle. Astfeliu in diu'a de 22 Iuniu a. c. dupa seversirea servitiului ddieescu se puse in fati'a poporului adunatu in numeru considerabilu cu ceremoniele obicinuite pétr'a fundamentale prin dlu parochu Ioanu Comsi'a, carele implorà ajutoriulu si binecuventarea lui Ddieu asupr'a acestei intreprinderi seriós. Cu acésta ocasiune dlu candidatu de preotia Ioane Danu si dlu invetiatoriu diriginte Vartolomeu Bude tienura poporului vorbiri acomodate, prin care aretara cu colori vii puterea si folosulu invetiaturei si alu sciintiei atâtu de necesarie mai cu séma românului, déca voiesce a mai esiste; in urma dlu pretore tractuale Nicolau Garoiu adresà poporului cele mai insufletitórie cuvinte, dicendu intre altele: „Sa fimu mandri si sa ne simtimu fericiti, ca *nóue* ni s'a datu ocasiune a asiediá in mediloculu comunei unu monumentu atâtu de stralucitu, carele dupa sute de ani sa vorbésca de esistinti'a nóstra si sa fimu securi, ca banii si ostenelele, ce le vomu depune aici, voru fruptificá insutitu“ apoi donà spre scopulu cladirei 50 fl. v. a. promitiendu si mai departe, ori ce ajutoriu ce i-aru stá in potintia.

Se spera dara, ca in ajutoriulu lui Ddieu fiindu si anulu acest'a roditoriu scól'a cladinda va fi gat'a pâna la anulu infatisiendu o cladire cu unu etagiu, cuprindiendu 4 incaperi de invetiamentu pentru baieti 2 pentru fetitie, o sala mare pentru tienerea esameneloru, o odaie cu cuina si camera pentru locuinti'a unui invetiatoriu, tóte acestea dupa planulu aprobatu dejá de prea veneratulu consistoriu archidiecesanu.

Fia! *Unu amicu alu scólei.*

Varietâti.

⁂ Escel. Sea Présântitulu Archieppu si Metropolitu *Mironu* Romanulu a plecatu cu trenulu de Marti sér'a la Aradu.

⁂ *Parastasu.* Marti la diece óre inainte de média dî s'a celebratu in biseric'a nóstra din cetate unu parastasu solemnu pentru sufletulu odinióra Maj. Sele Imperatului si Regelui **Ferdinandu**. Parastasulu s'a celebratu sub pontificarea Escel. Sele Présantitului P. Archieppu si Metropolitu *Mironu Romanulu* cu asistintia numerósa. Au asistatu la parastasu generalitatea c. r. insocita de oficieri din statulu majoru si dela trupele aperatoriloru tierei (honved.) in parada deplina (mare tienuta); personalulu oficieriloru municipale, judecatoresci si financiale din locu si unu publicu pre câtu a iertatu micimea bisericei, frumosu din tóte natiunalitâtile si confessiunile.

⁂ *Duminec'a* trecuta se incheiara esamenele la institutulu nostru teol. ped. cu solemnitatea indatinata. Dupa servitiulu ddieescu elevii institutului impreuna cu corpulu profesoralu si alti onoratiori intrunindu-se in seminariu, d. directoru P. *Hani'a* intre alte cari nu se tieneau de ordinea dilei marcà si chiamarea preotiloru nostri si in specie eleviloru ce pasiescu acum pre aspr'a cariera a vietiei practice. La acésta cuventare clericulu de an. III, acum absolutu, Tom'a *Fratesiu*, respunde prin unu discursu bine nimeritu, in care multiamesce corpului profesoralu pentru ostenelele ce le-a jertfitu intru promovarea culturei intelectuali si morale a tenerimei dela acestu institutu si apromite in numele colegiloru sei, ca voru urmá invetiaturile si svaturile ce le-au primitu. Cu aceste s'au incheiatu anulu scolastecu 1874/5.

⁂ *Ioanu Pascu*, capitanu in pensiune nascutu in Sabiiu la anulu 1823, cunoscutu prin caracterulu si amabilitatea sea unui cercu largu alu inteligintiei nóstre, in urm'a unui morbu mai indelungatu a repausatu in Domnulu la 26 Aprile a c. in bratiele iubitei sele socie Olg'a Pascu, anume in comun'a Secasiu lânga Lugosiu in Banatu. Dumineca in 29 Iuniu a. c. s'a seversitu in biseric'a gr. res. din Sabiiu — suburbiulu Iosefinu — parastasu solemnu intru memori'a defunctului, la care a participatu mam'a veduva Ann'a Pascu, sororile si cele-lalte rudenii numeróse ale lui, precum si unu numeru mare de poporu din suburbiulu Iosefinu in Sabiiu, cu care ocasiune parochulu locului P. D Cuntianu rostí unu cuventu funebru acomodatu memoriei defunctului bravu capitanu românu. Fiei tieren'a usióra!

⁂ (*Necrologu*). La 14 Iuniu v. Parintele Ioanu Ianoviciu din Budila a perdutu pre iubitulu seu fiu Ioanu, care in urm'a unui morbu greu a reposatu in etate de 16 ani si 10 luni cá studinte de clas'a II gimnasiale pre bratiele parintiloru sei adencu intristati. La ceremoni'a funebrale au participatu patru preoti, elevii scolari cu standardulu loru si unu publicu numerosu. In biseric'a unde s'au seversitu servitiulu inmormentârii, Par. I. Bogdanu intr'o cuventare potrivita mangaià pre jalnicii parinti pentru pierderea acestui teneru de buna sperantia, care erá sa fia radimulu si toiagulu betranetieloru loru. Fia-i tierân'a usióra!

Depuneri de capitale spre fruptificare.

Se primesce la Institutulu subsemnatu.

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu **6**% interese

b) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte cu **6½**% interese

c) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siése** luni inainte, cu **7**% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, câci altcum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta. pre lânga comunicarea adresei deponentelui se resolvu totu-déun'a in diu'a primirei. Asemene se potu efectuí prin posta anunciâri si radicâri de capitale.

Sabiiu, 17 Iuniu 1875.

„Albin'a“

Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

(3—4)

Se da in arenda.

Mosi'a *Cacalechii vechi e Reda Barbului* numita si *„Suditii“* din judetiulu Buzeului, o óra departe dela gar'a Buzeului, constatatória cam din 3300 pogóne de aratura, 500 pogone sterpituri de padure si fenatie, care au a se preface in locu de aratu, si 200 pogóne padure comasata.

Arendarea pe 9 ani a acestei mosii, adeca dela 23 Aprile 1876 pâna la 23 Aprile 1885 se face prin licitatie, care se va tiené in 20 Iulie 1875 st. v. deodata si la Brasiovu in cas'a comitetului parochialu dela sf. Nicolae si la Buzeu in casele dlui Irimie Petricu. Conditiunile de arendare se afla in Brasiovu la dlu epitropu I. A. Navrea, in Buzeu la dlu Irimie Petricu, in Bucuresci in hotelulu „Transilvani'a“ proprietate a dlui Ioane Boamben, in Ploesci la dlu Ioanu Pope'a brasiovénu, in Bral'a la dlu Dimitrie Fulga.

Brasiovu 8|20 Iuniu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei rom. ort. res. dela sf. Nicolae din suburb. Scheii.

3—3

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 53. ANULU XXIII.

Sabiiu 6|18 Iuliu 1875.

Nr 1936./Scol.

Publicatiune.

Inaltulu ministeriu reg. ung. de culte si instructiune publica cu emisulu seu din 19 Iuniu a. c. Nr. 12357 a dispusu a se tiené in feriele anului acestui'a cursuri supletórie de gimnastica in orasiele Budapest'a, Cinci-biserici (Pécs) Clusiu, Tirnavi'a (Szombathely), Oradea si in Erlau (Eger).

Acést'a se aduce la cunoscinti'a invetiatoriloru nostri poporali cu acelu adausu, ca acei'a cari voru voí a participá la aceste cursuri, voru avé a se adresá deadreptulu câtra Inspectoratulu regiu de scóle respectivu.

Participatorii voru primí pre dî câte 60 cr. diurne, iéra cei din Budapest'a câte 80 cr. v. a. pre dî.

Sabiiu 3 Iuliu 1875.

Dela Consistoriulu archidiecesanu gr. or.

Fói'a oficiale de Joi publica *ordinatiunea esecutiva* emisa de ministeriulu de interne si de justitia relativu la articululu X: 1875 ce tratéza despre intimatiuni; mai departe o ordinatiune a ministrului de interne câtra comissiunile centrale electorale din comitatele Baciu, Bodrog si Zala si câtra cea din scaunulu S. *Sabesiului*, prin care se fipséza pentru inceperea alegeriloru dietali pre terenulu acestoru jurisdictiuni unu terminu de 10 dile dela 8 pâna incl. 17 Augustu, in fine fói'a publica si o ordinatiune a ministeriului de instructiune publica care *opresce abcdariulu de Bas. Petri in tóte scólele poporale române.*

Firulu electricu imprascià de curendu unele sciri despre o *revolta in Hertiegovin'a.* Fierberile acestea nu datéza inse de acum, ele suntu urdite mai demultu; unele corespundintie spunu, ca poporatiunea din trei locuri aprópe de fruntariele austriace se afla dejá pre picioru de resbelu contr'a militiei turcesci, despre care se dîce, ca la unu atacu asupr'a satului Nevesinje a facutu procesu scurtu. Resumâmu scirile foiloru despre aceste intemplâri in urmatóriele:

„Presse“ din Vien'a scrie: Rapórte directe telegrafice anuncia, ca pâna acum nu s'au intemplatu nici o lovitura intre rescolnici si intre suit'a domniloru feudali mohamedani séu intre trupele guvernului. Unic'a acésta fapta dovedesce, ca *„rescól'a“* ce duréza de un'a septamâna incóce, de presentu nu are alta insemnatate de câtu aceea a unei demonstrâri locali din partea unoru tiereni ce refusa a solví contributiunea contr'a domniloru feudali ce incaséza dârile si a unoru oficiali turcesci, o aparintia acést'a, care se repetiesce in tóta vér'a pre tempulu secerisiului in diverse districte ale insulei balcanice, cu deosebire in Bosni'a si Hertiegovin'a. O miscare politica mai seriósa s'aru puté nasce din aceste nelinisci numai cându s'aru mestecá Serbi'a si Muntenegru. Conduit'a ambeloru guverne inse ni garantéza cea mai stricta neutralitate. Despre adeverat'a nascere a acestoru tumulte nu suntemu in chiaru inca. Se pare ca impulsulu la aceste a emanatu dela agitatorii, cari au causatu si mai inainte atari refusâri demonstrative de a solví dârile, cu mânile armate. Acesti agitatori s'au refugiatu la Muntenegru spre a scapá de justiti'a turcésca, reintornându-se in urm'a unei amnestii in patri'a loru 'si incepura de nou meseri'a vechia, ceea ce li si succese cu atâtu mai tare cu câtu s'au cerutu dela serman'a poporatiune din partea turciloru nisce pretensiuni de dare ce nu erau de locu ecuitabile. Cumca aici nu póte fi, vorb'a de „o politica mai inalta“, ci numai de refusarea contributiuniloru, se adeveresce prin faptulu, ca si posesori mahomedani mai mici iau parte la miscare.

Diuariului „Schles. Zeit.“ i se raportéza din Belgradu:

„Turcii au inceputu a incassá contributiunile cu forti'a si din nou suntu toti vilajetii apuseni acei'a, cari fura loviti mai intâiu de aceste mesuri, cu tóte ca stârile in Hertiegovin'a si Bosni'a suntu fórte triste. Hertiegovenii, cari pierdiendu-si turmele loru prin desele epidemie au devenitu cersitori, asiá incâtu la vr'o 600 familie au trebuitu sa emigreze in Croati'a si Serbi'a, iéra preste 1200 familie in Dalmati'a si Muntenegru, acesti locuitori seraci, cari au remasu numai cu viéti'a, au sa platésca de nou o contributiune enorma de mare. De aceea ei sarira la arme.

Signalulu la rescóla s'a datu prin depradarea satului Drasievo pre platoulu dela Nevesinje din partea soldatiloru de politie (zepties) si a mohamedaniloru iritati de oficialii de contributiune. Diece soldati fura impuscati, ceilalti alungati si asiá rescól'a se straplantà din locu in locu; muerile si copii s'au tramisu in Dalmati'a, locurile s'au arsu si s'au delegatu nuncii la rescolnici albanesii spre passurile dela Egrifu-Dagh, spre a se provocá la o actiune comuna. Dara si in Sandschak Novipasar incepe a se semtí amaratiunea si déca arnautii de acolo se voru alaturá la miscarea acést'a, Pórt'a póte cuitá de domni'a preste tierile apusene. Din Serajevo a esitu Vali Dervisi Pasi'a in persón'a sea cu 3000 ómeni; din Nevesinje s'au comandatu militi'a la locurile rescolate si artileri'a dela Trebinje si Sjenica s'a dirigiatu câtra teatrulu de lupta. Aflându-se tienutulu acest'a directu lânga fruntariele dalmatino-montenegrene, s'a tramisu colonelulu Iovanoviciu cu armata austriaca la statiunea dela fruntaria Metcoviciu (care domina drumulu spre Mosaru, respective Ragus'a) spre a observá.

Sessiunea cameriloru in *Romani'a* este prolungita pâna la 6 Iuliu. Atâtu camer'a câtu si senatulu a votatu conventiunea comerciale cu Austro-Ungari'a.

In dilele trecute s'a datu drumulu de feru Ploiesti—Predélu si Ocn'a—Adjudu societâtiei engleze *Crawley.*

„Magyar Polgár“ de joi aduce o notitia prin carea se demintiesce scirea ca G. *Moldovanu* aru voí sa candideze in cerculu alu II electoralu din scaunulu Mercurei. Notiti'a dice mai departe ca candidatulu cercului din cestiune e numai „liberalulu“ *Moritz Pál.* In fine cu indignatiune adauge la cele de pâna ací ca are scire dela o persóna démna de tóta credinti'a, carea petrece la *un'a din cele mai de frunte bâi* ale *Transilvaniei,* ca acolo se opintesce unu fostu deputatu cu tóte mechnele sa castige cerculu II dela Mercurea si i iá fórte in nume de reu ca umbla sa restórne pre candidatulu guvernului. — Mercurea precum vedemu devine din dî ce merge totu mai *interesanta.*

Conventiunea comerciala.

Guvernulu Majestâtiei Sele Imperatulu Austriei, Rege alu Boemiei, etc. si Rege Apostolicu alu Ungariei si

Guvernulu Altetiei Sele principele Romaniei, de o potriva animati de dorinti'a de a intinde si desvoltá relatiunile comerciale intre statele loru respective, au hotarîtu a incheiá in acestu scopu o conventiune si au numitu cá plenipotentiari, adeca:

M. S. Imperatulu rege pre domnu Jules Comite Andrassy de Csik-Szent-Király si Kraszna-Horka, Consilieriulu seu intimu. Ministru alu casei Sele si alu afaceriloru streine, Mare-Cruce alu ordinului St. Stefanu, etc., etc., si

A. S. principiele Romaniei pre domnu George Costaforu, agentulu seu diplomaticu, Mare-Cruce alu ordinului Franciscu Iosifu, etc. etc. cari dupa ce si-au comunicatu puterile loru gasite in buna regula, s'au invoitu asupr'a urmatóreloru articole.

I. Va fi plina si intréga libertate de comerciu si de navigatiune intre supusii Monarchiei Austro-Ungariei si acei'a ai principatului Romaniei, cari voru puté sa se stabilésca fia-care pre teritoriulu celui-alaltu statu. Supusii M. S. Imperatulu-rege in Romani'a si supusii A. S. principele Romaniei in Austro-Ungari'a, séu de s'aru stabilí in porturile, orasiele ori verice alte locuri din ambele teritórie, séu de aru residá acolo in modu provisoriu, nu voru fi supusi, in exercitiulu comerciului séu alu industriei loru, la nici unu dreptu impositu, tacsa séu patenta, sub ori-ce denumire aru fi, altele séu mai radicate de câtu cele ce voru fi percepute dela natiunali; privilegile, scutirile, imunitâtile si favorile de ori-ce natura de cari s'aru bucurá, in materie de comerciu si de industrie, supusii unei'a din inaltele pârti contractante, voru fi comune supusiloru celei-lalte. Se intielege ca prin acésta disposetiune nu se deróga la legile si ordonantiele in vigóre in statele celoru dóue inalte pârti contractate si aplicabile tuturoru streiniloru in generalu:

1⁰. In Austro-Ungari'a, la legile relative la comerciulu de colportagiu si la esercitiulu pharmaciei, si

2⁰. In Romani'a, la legile si prescriptiunile relative la prohibitiunea de a dobandí si posedá imobile rurale (vedi art. IV).

II. Negutiatorii, fabricantii si industrialii in genere, cari voru puté probá ca au achitatu in tiér'a in care resida drepturile si impositele necesarie pentru esercitiulu comerciului si alu industriei loru, nu voru fi supusi pentru acést'a la nici unu dreptu séu impositu ulterioru in cea-lalta tiéra, cându voru caletorí séu voru face sa caletorésca comisii séu agentii loru, séu cu séu fâra esiantilióne, in interesulu esclusivu alu comerciului séu alu industriei ce exerciéza si in scopulu de a face cumparatori séu de a primí comissiuni.

Supusii stateloru contractante voru fi reciprocu tratati cá si natiunalii cându voru merge din o tiéra in cea-lalta pentru a visitá balciurile tergurile in scopulu de a esercitá acolo comerciulu loru si de a debitá productele loru.

Supusii unei'a din inaltele pârti contractante, cari esercita meseri'a de carutiasi intre diversele puncte ale celoru dóue teritórie séu cari se dau la navigatiunea maritima ori fluviala, nu voru fi supusi, pentru esercitiulu acestoru meserii si industrii, la nici o tacsa industriala séu speciala pre teritoriulu celei-lalte.

Nici o pedeca nu se va aduce la liber'a circulatiune a pasageriloru, si formalitâtile administrative, relative la documentele de voiaju, voru fi restrinse la strictele exigintie ale servitiului publicu la trecerea fruntarieloru.

III. Supusii fia-câri'a din cele dóue inalte pârti contractante voru fi scutiti, pre teritoriulu celei-lalte, de ori ce servitiu militaru, pre uscatu si pre mare, atâtu in trup'a regulata câtu si in gard'a natiunala. Ei voru fi asemenea dispensati de ori-ce functiune oficiala obligatória, judeciara, administrativa séu municipala, de locuinti'a militaria, de ori-ce contributiune de resbelu, de ori-ce rechisitiune séu prestatiune militaria de ori-ce natura aru fi afara totusi de servitiele cari suntu atasiate posetiunei séu locatiunei de imobile precum si de prestatiunile séu rechisitiunile militarie la cari suntu supusi toti natiunalii in calitatea loru de proprietari séu de locatari de imobile.

Ei nu voru puté fi supusi, nici personalu nici pentru mobilele séu imobilele loru, la alte datorii, restrictiuni, tacse séu imposite, de câtu acelea la care voru fi supusi si natiunalii.

IV. Românii in Austro-Ungari'a si austriacii si ungurii in Romani'a voru avé reciprocu dreptulu de a dobandí si posedá bunuri de ori-ce feliu, mobiliarie séu imobiliarie, si voru puté dispune liberu de densele prin cumperatórie, vendiare, donatiune, permutatiune, contractu de casatorie, testamentu, succesiune si prin ori-ce altu actu; in aceleasi conditiuni cá natiunalii, fâra a platí drepturi, contributiuni si tacse altele séu mai urcate de câtu acelea la cari suntu supusi natiunalii in virtutea legiloru (v. art. 1).

V. Cele dóue inalte pârti contractante iau indatorirea de a nu impedecá comerciulu reciprocu alu supusiloru loru prin nici o prohibitiune de importatiune, de esportatiune séu de transitu.

Cu tóte acestea nu suntu supuse acestoru dispusetiuni articolele urmatórie: tutunulu sub tóte formele sele, sarea, armele, pudr'a (prafulu de pusca) si munitiunile de resbelu. Nu suntu cuprinse in acésta restrictiune: puscile, pistólele si armele de comerciu cu obiectele si cartusiele indispensabile pentru a loru intrebuintiare.

Se voru puté asemenea luá mesuri prohibitive:

1⁰. In ce privesce politi'a sanitara si mai cu séma in interesulu sanatâtiei publice si conformu principieloru internatiunale adoptate pentru acést'a, si

2⁰. In circumstantie esceptionale, pentru ce privesce provisiunile de resbelu.

Nici un'a din cele dóua inalte pârti contractante nu va supune pre cea-lalta la o prohibitiune de importatiune séu de esportatiune care nu va fi fostu aplicabila in aceleasi circumstantie la tóte cele-lalte natiuni.

VI. Câtu despre cuantumulu, garanti'a si perceptiunea drepturiloru de importatiune si de esportatiune, precum si in ce privesce transitulu, fia-care din cele dóue inalte pârti contractante se obliga a face pre cealalta sa se folosésca de ori-ce favóre, privilegiu séu scadere in tarifele drepturiloru, la importatiunea séu esportatiunea articoleloru mentionate séu nu in conventiunea de fatia, ce un'a din ele aru putea acordá unei a trei'a puteri. Ori-ce favóre séu imunitate concedate mai târdiu unui alu treilea statu se va intinde imediatu, fâra conditiune si prin acésta chiaru la cea lalta parte contractanta.

Dispositiunile cari precedu nu se aplica de locu:

1⁰. La favorile acordate acum séu cari s'aru puté acordá ulterioru altoru state limitrofe spre facilitarea circularei pre fruntarie, si

2⁰. La obligatiunile impuse unei din cele dóue inalte pârti contractante prin angajamentele unei uniuni vamale dejá contractate séu care aru puté sa se contracteze pre viitoriu.

VII. Productele solului si industriei Romaniei, cari voru fi importate in monarchi'a austro-ungara si cari suntu destinate séu pentru consumatiune, séu pentru intrepozitu, séu pentru reesportatiune, séu pentru transitu voru fi supuse acolo acelui'asi tratamentu si nu voru fi posibile de drepturi nici mai radicate nici altele decâtu productele natiunei celei mai favorisate.

VIII. Obiectele de provenintia séu de manufactura austriaca séu ungara voru fi esportate spre Romani'a libere de drepturi de vama, afara de articulele afectate de unu dreptu de esire vis-a-vis de natiunile cele mai favorisate.

IX. Obiectele de provenintia séu de manufactura austriaca séu ungara enumerate in tarifulu alaturatu pre lânga conventiunea de fatia, si importate pre uscatu séu pre mare in Romani'a, voru fi admise acolo libere de ori-ce dreptu de intrare.

Obiectele de aceia'si provenintia séu manufactura enumerate in tarifulu B anecsatu pre lânga acésta conventiune, si importate pre uscatu séu pre mare in Romani'a, voru fi admise in schimbulu achitârei drepturiloru de intrare indicate in disulu tarifu, cuprindiendu-se si tóte drepturile aditionale.

Obiectele si productele de provenintia séu de manufactura austriaca séu ungara cari nu suntu enumerate in tarifele A séu B, voru fi supuse, la intrarea loru in Romani'a, la plat'a unui dreptu unicu de importatiune 7% din valórea loru la loculu de origine si ficsatu conformu art. XII si XVII din conventiunea de fatia.

In plat'a acestui dreptu de 7% voru fi cuprinse tóte drepturile aditionale.
Se intielege ca drepturile ad valorem voru fi inlocuite prin o comuna intielegere, indata si pre atâtu pre câtu se va puté, prin drepturi specifice achitabile pre greutate si calculabile iérasi pre bas'a de 7%.

Pâna ce se va efectuá acésta redactiune, importatorii austriaci si unguri voru avé facultatea de a alege intre drepturile ad valorem prevediute de acésta conventiune si drepturile specifice achitabile pre greutate séu numeru si determinate séu de câtra unu tarifu românu generalu séu de câtra o conventiune speciale incheiata cu o tertia putere.

X. Se va prelevá in Romani'a, asupr'a marfuriloru de ori-ce natura esportate pre uscatu séu pre mare din principatulu românu in monarchi'a austro-ungara, la esirea loru si dreptu inregistrare, drepturile specificate in tarifulu românu alu drepturiloru de esire, promulgatu de A. S. principele Romaniei cu dat'a din Sinai'a de 6 Augustu 1872. Se intielege ca drepturile de esire in cestiune nu voru trece nici odata preste 1% din valórea marfuriloru esportate.

Acésta dispositiune nu este aplicabila in casurile prevediute de art. XVIII din acésta conventiune.

Voru fi asemenea scutite de acestu dreptu de esire, afara de articlele dejá indicate in susu numitulu tarifu, articlele enumerate in tarifulu C alaturatu pre lânga present'a conventiune.

Guvernulu românu 'si reserva pre lânga acést'a de a isbí sdrentiele si sifónele, sdrentiele de hartie si maculatur'a esportate din Romani'a, cu aceleasi drepturi de esire la care aceste obiecte aru fi supuse la esportarea din Austro-Ungari'a.

XI. Marfurile de ori-ce natura, venindu din unulu din cele dóue teritórie séu mergendu la unulu din ele, voru fi reciprocu scutite in cel-alaltu de ori-ce dreptu de transitu, séu cându aru transitá directu séu cându, in tempulu transitului, aru trebuí sa fia descarcate, depuse si reincarcate.

XII. Drepturile ad valorem, in casurile in care le prevede conventiunea de fatia, voru fi calculate dupa valórea la loculu de provenintia a obiectului importatu, de asigurare si de comisionu necesare pentru importatiune in unulu din cele dóue teritórie pâna la fruntarie.

Importatorulu va trebuí sa adauge pre lânga declaratiunea sea scrisa, constatandu valórea marfei importata, o factura indicandu pretiulu realu si emanendu dela fabricantu séu dela vendietoriu.

XIII. Certificate de origine voru fi cerute de cele dóue inalte pârti contractante pentru a stabilí originea natiunale a óre câroru marfuri importate séu esportate si designate prin o comuna intielegere. Pentru acést'a importatorulu va trebuí sa presinte la vam'a celei-lalte tieri, séu o declaratiune oficiale facuta inaintea unui magistratu functionendu la loculu de espeditiune, séu unu certificatu liberatu de siefulu servitiului vamiloru dela biuroulu de esportatiune, séu unu certificatu liberatu de agentii consulari ai tierei in care importatiunea trebue facuta si cari resida in locurile de espeditiunea séu in porturile de imbarcare. Factur'a marfuriloru in cestiune presentata biuroului de vama respectivu va puté, prin esceptiune tiené locu de certificatu de origine.

XIV. Déca vam'a in cele 24 óre dupa ce i se va fi presentatu declaratiunea, crede insuficienta valórea declarata, va avé dreptulu de a retiené marfurile, platindu importatorului pretiulu declaratu de densulu, maritu cu 10%. Acésta plata va trebuí sa fia efectuata in cele 15 dile cari voru succedá declaratiunea, si drepturile, déca voru fi fostu percepute, se voru restituí in acel'asi tempu.

XV. Importatorulu, contr'a cârui'a vam'a unei'a din cele dóue tieri va voí sa eserciteze dreptulu de preemtiune stipulatu de articululu precedentu va puté, in cele 8 dile dupa ce i se va fi comunicatu decisiunea vamei in acésta privintia; déca prefera, sa céra estimatiunea marfei de câtra esperti. Aceeasi facultate va avé si vam'a cându nu va gasí de cuviintia a recurge imediatu la preemptiune; ea va trebuí inse sa comunice importatorului decisiunea sea in privinti'a acestei espertise in cele 24 óre dupa ce acest'a ii va fi presentatu declaratiunea sea.

XVI. Déca espertis'a constata ca valórea marfei nu trece cu 5% preste cea declarata de importatoriu, dreptulu se va percepe dupa sum'a din declaratiune.

Déca valórea trece cu 5% preste cea declarata, vam'a va puté, dupa cum va voí sa eserciteze preemptiunea séu sa percépa dreptulu pre valórea determinata de esperti.

Acestu dreptu va fi maritu cu 5% dreptu amenda, déca evaluatiunea espertiloru este cu 10% superióra valórei declarate.

Chieltuelile de espertisa voru fi in sarcin'a declarantului déca valórea determinata prin decisiunea arbitrala escedéza cu 5% valórea declarata; in casulu contraru ele voru fi in sarcin'a vamei.

XVII In casulu prevediutu de art. XV cei doi arbitri esperti voru fi numiti, unulu de câtra declarantu si celu-alaltu de câtra siefulu localu alu servitiului vâmiloru; in casu de partagiu, séu chiaru in momentulu constituirei arbitragiului, déca declarantulu o cere, espertii voru alege unu alu treilea arbitru; déca nu se potu invoí, acest'a va fi numitu de câtra presiedintele tribunalului de comerciu alu locului. Déca biuroulu de declaratiune se afla la o departare de mai multu de unu miriametru de resiedinti'a tribunalului de comerciu, celu de alu treilea arbitru va puté sa fia numitu de câtra presiedintele tribunalului celui mai apropiatu.

Decisiunea arbitrala va trebuí sa fia pronuntiata in cele 8 dile dupa numirea arbitriloru.

XVIII. Pentru a favorisá schimbulu reciprocu alu producteloru pre fruntarea celoru dóue tieri, obiectele urmatóre voru fi admise si esportate in amendóue pârtile, cu obligatiune de a le intórce, scutite timporalu de drepturile de intrare si de esire si conformu ordonantieloru vamale si regulamenteloru emanate prin unu comunu acordu dela cele dóue inalte pârti contractante:

a) Tóte marfurile, afara de alimente, cari esindu din liberulu traficu pre teritoriulu unei'a din cele dóue inalte pârti contractante, voru fi espediate la bâlciuri si terguri pre teritoriulu celei-lalte, séu cari, fâra acésta destinatiune, voru fi transpor-

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 21. *Sí l'au intrebatu: dara cine esti? au dóra Elía esti tu? si a dîsu: nu sum; prorocului esti tu? si a respunsu: nu sum.* Versiunea mi se pare prea libera, din care causa se detrage pondulu ce jace in originalu. Amesuratu orig. aru fi: *Si l'au intrebatu: ce dara?* (*τί οὖν;* si nu *τὶς οὖν εἶ;*) Elia esti (*Ηλίας εῖ σὺ;*) *si a dísu: nu sum: proroculu esti tu? si a respunsu: nu!* (*ου* simplu, nu *οὐκ εἰμί*).

Din respunsurile, ce le dà Botezatoriulu se vede ca elu a cunoscutu indata cu cine are a face: elu le respunde totu mai scurtu, mai ponderosu, si cu mai mare demnitate, ba cu asprimea aschetului, — prin negatiuni scurte cá respunsuri la acésta deputatiune, se pare a se strecurá si óre-care dispretiu. La prim'a intrebare respunde cu 5 cuvinte, la a dóu'a cu dóue, la a trei'a cu unulu singuru: nu! — *ce dara?* (si nu cine esti dara, carea nu corespunde nici literei si nici intielesului orig.) servesce cá o introducere la intrebârile ce urméza: *Elia esti tu?* Acésta intrebare se baséza pre botezulu si invetiatur'a lui Ioanu, botez. despre pocaintia. Missiunea lui Elia, promisu, profetitu la Malach. 4, 5. 6. e in consonantia cu faptele botezatoriului: De aceea jidovii vrendu se afle dela densulu vre-unu respunsu afirmativu, spre a-lu puté prinde, lu intréba: *Elia* esti tu? — câci Elia — dupa profeti'a de mai susu — erá se anuncia imperati'a lui Mesi'a. — Botezatoriulu le respunde indesatu si scurtu: *nu sum* la aparintia in contradîcere cu Luc'a 1, 17 Marcu 17, 10., in fapta inse nu. Negatiunea botezatoriului este numai cu privire la corpu: nu este elu Elia celu de odinióra, acum inviatu, nici Elia asiá precum lu astépta jidovii, cá pre mergatoriu alu restaurarei domnirei jidovesci, (Teologi'a evreésca invetiá ca Elia va se vina spre a unge pre Messi'a de „Rege"*) — ci Elia celu profetitu: spiritulu profetului acestui'a este intrensulu. Acést'a o afirma elu Vs. 23 seqq.

Ne putendu séu nevrendu sa-lu intieléga si prin urmare nepotendulu prinde, judeii continua intrebarea: *proroculu esti tu?* va se dîca: déca nu esti Christosu, nici Elia, atunci cá sa poti face ceea ce faci trebuie sa fi profetulu celu mare, pre carele lu asceptâmu, fiindu-ne promisu de Ddieu — la Moise V. 18, 15. 18: — asiá e ca *proroculu* acel'a *esti tu?* Si mai scurtu, si mai apesatu, ba cu óre care despretiu, le respunde. *nu!*

Vs. 22. Vediendu judeii ca cu aceste apucaturi nu o potu scóte la cale, lu intréba in generalu, asiá câtu o negatiune simpla i erá impossibile. De ací respunsulu:

Vs. 23. *Eu sum glasulu celui ce striga in pustia: gatiti calea Domnului* (vedi Mat. 3, 3. — 6. Marcu 1, 3. 5. Luc'a 3, 3. Isai'a 40, 3. Calea Dlui ducea la mantuire; pre acest'a nu puteau merge din caus'a pecateloru; pecatele se puteau delaturá prin pocaintia: asiá dara pregatiti calea Domnului = pocaitive). Elu se numesce *glasulu*, nu pentru ca voiesce a se subtrage dela vre-o responsabilitate fatia cu legea, ci spre a aretá pusetiunea see cá organu alu indreptarei premergatórie, cá midilocitoriu alu pocaintiei, tramesu dela insusi Ddieu: elu — 'si identifica chamarea sea cu a lui Elia din Malach. 4, 5. 6. aretându ca elu este premergatoriulu lui Messi'a. Persón'a lui are insemnatate numai intr'atât'a, in câtu ea servesce chiamarea lui. Ací aflâmu cea dintâiu retragere personale si supunere plina de devotamentu a botezatoriului fatia cu Christosu.

Vs. 24. Evangelistulu numai ací ne aréta ca deputatiunea a custatu din farisei. Acést'a o face cu scopu, si adeca cá lectorulu se póta cuprinde mai usioru atâtu caus'a acestei deputatiuni, câtu si scopulu ei, cari cu ajutoriulu acestei deslusiri se esplica in versulu urmatoriu.

Vs. 25 . . . *dara pentru ce botezi* etc. Argumentatiunea fariseiloru, prin carea voru sa incurce pre Ioanu Botezat., aréta evidentu ca ei privéu in botezu ce-va referitoriu la imperati'a lui Mesi'a. Ei nu punu pondu pre declaratiunea Botezat. din Vs. 23., séu câci nu l'au intielesu, séu ca n'au vrutu sa-lu intieléga. Dreptulu de a botezá si invetiá lu reducu ei numai la persón'a lui Ioanu; — si de acea facendu acést'a Botezatoriulu fâra scirea loru: lu tragu la respundere, acum pre fatia, directu, nu cá mai inainte dicendu-i: *déca nu esti tu Christosulu, nici Elia, nici Profetulu* — in care casu ai fi indreptatitu sa faci acestea — *pentru ce botezi?* cu a cui scire, cu a cui impoternicire? — La ce Ioanu tate pre teritoriulu celei-lalte pârti contractante pentru a fi depuse in intrepositele séu magazinele de vama, precum si esiantiliónele importate reciprocu de comistii voiagiori ai caseloru austriace, ungare séu române, cu conditiune cá tóte aceste marfuri si esiantilióne sa fia intórse in tiér'a de unde provinu intr'unu terminu stabilitu de mai nainte.

---

*) Acést'a s'a si implenitu. Câci cându Ioanu a botezasu pre Iis. atunci s'a inchipuitu ungerea lui spre a fi rege: Iudeii de si aveaéstacau doctrina, nu o intielesera, avendu in vedere numai materi'a iéra spiritulu — nu!

b) Vitele conduse din unu teritoriu in celu-alaltu la terguri séu la pascutu. In acestu ultimu casu scutirea de drepturi de intrare si de esire va fi intinsa si asupr'a producteloru respective precum laptele, untulu si branza produse in tempulu siederei pre celu-alaltu teritoriu si vitele nascute in acela'si tempu, precum si asupr'a efecteloru si mobilierulu tieraniloru séu pastoriloru cari insotiescu vitele.

c) Obiectele destinate a fi reparate fâra cá natur'a si denominatiunea loru comerciale sa sufere o schimbare esentiala.

d) Sacurile pentru ambalagiu si butóele góle purtandu semne de intrebuintiare.

(Va urmá.)

Nadesiulu sasescu 30 Iuniu 1875. Domnule Redactoru! Abiá numai eri m'amu potutu informá incâtu-va despre decurgerea alegerei deputatului dietalu din comitat. Cetate de balta — cerculu superioru, carea s'a intemplatu in *Balausiariu* luni in 23 Iuniu a. c. v. — In cerculu mentionatu fu alesu fostulu deputatu dietale in periodulu de 3 ani espiratu Iuliu *Horvath* contr'a candidatului Szilagyi. Precum totu-déun'a asiá si acum'a cortesirile nu au lipsitu din partea conpatriotiloru magiari, din care causa fu suspendatu pretorele cercului acestui'a „*Pékry* Dénes", carele — dupa cum se dice aru fi emisu unu circulariu câtra tóte oficiele notariali si comunalí, ordonându-le strictu, sa voteze pentru Szilágyi. Se mai vorbesce inca ca cu ocasiunea alegerei, comitele supremu contele Gavrilu *Betlenu* aru fi impusu notariului si judelui comunale din Senereusiu si póte si altor'a cá sa voteze pentru Horvath câci la din contra i va depune din oficiu, dara la acestea i-au respunsu notariulu in spiritu germanu. (?) — La alegere au *participatu* si *românii*, atâtu preoti câtu si mireni, si inca in numeru *considerabilu*, cari firesce au votatu parte pentru unu altu candidatu magiaru, pentru ca ei mainainte de alegere nu s'au intrunitu baremu odata pentru a se consultá despre tienut'a ce aru fi avutu se urmarésca cu aceea ocasiune, si chiaru sa se fi intemplatu acést'a, cá sa reésca cu unu românu cá deputatu e preste putintia, de órece românii facu minoritatea, se intielege ca numai la astfeliu de ocasiuni si unde este vorb'a de dreptu, câci dealtmintrelea la datorintie românii suntu maioritatea. Acést'a e egalitate magiara!

Trebuie se cuprinda pre omu necadiu de mórte cându aude si vede ca nisce magiari flamândi cá vai de ei, cari nu posedu nimic'a fâra numai peteculu, se incarca cu drepturi preste drepturi; iéra românulu fia si mai avutu este eschisu mai dela tóte acestea prin novel'a electorala pentru noi atât'a de nedrépta si apesatória. —

Precum amu observatu spiritulu lui Itzig n'au lipsitu nici ací, câci amu vediutu cu ochii mei pre sasii din comun'a nóstra Nadesiulu-sasescu cându s'au reintorsu dela alegere ca erau leuca, cântau cantâri germâne dara purtându 3 stindarde de tricolorulu magiaru. La ei se póte deci aplicá cunoscutulu proverbu: „Ubi bene, ibi patria."

Subsemnatulu nu amu participatu la actulu alegerei, din causa ca nu amu avutu scire de nicaria despre acést'a —

Nadesiulu sasescu, 19 Iuniu 1875.
(Urmare.)

Visitéza in totu anulu in mai multe renduri scólele, — iéra la casu de nepotintia insarcinéza cu acést'a pre onoratulu domnu Dimitriu V. Moldovanu preotu cooper. si invet. primariu in Sighisiór'a, — unde esaminandu pre elevii si pre elevele se incredintiéza despre purtarea invetiatoriloru si face observatiunile necesarie; aduna comitetele parochiale, a une ori si sinódele si cá unu parinte bunu aréta fiiloru sei sufletesci folosulu celu nespusu de mare alu invetiaturei si sciintieloru si i indémna a-si dá copiii la scóla.

Amu fostu martore la astfeliu de visitâri intreprinse din partea prea demnului si suslaudatului, parinte protopresbiteru, si inca cându functiunámu cá invetiatoriu la scól'a populara confes. din comun'a Danesiu in an. 1863 4, unde impregiurarea au adusu cu sine cá sa me ocupu cá atare numai un'a jumetate de anu, au visitatu scól'a mea de dóue ori si nota bene fâra a pretinde vre-o remuneratiune. Si inca câte si mai câte visitatiuni de soiulu acest'a? Onóre deci cui se cuvine!

Despre adeverulu asertiuniloru mele in parte se póte convinge p. t. publicu cetitoriu din corespondintiele din Sighisiór'a aparute in nrii 37 si 47 ai acestei pretiuite foi din a. c. in cari se descriu resultatele imbucuratórie a unoru esamene de véra din tractulu desu memoratu alu Sighisiórei. Amu cetitu cu bucuria, si cu mine credu ca totu iubitoriulu de progresu si scóla, acele sciri, la cari, cu permissiunea onorabilei redactiuni, voiu a face observarea ca: aru fi de doritu cá reportatorii de astfeliu de lucruri pre lânga acestea sa arate si unele scaderi ce póte le-aru observá in propunerea unui séu altui obiectu de invetiamentu, cá apoi cei-lalti invetiatori sa-si póta dá parerea asupr'a loru. Nu voiescu eu prin acést'a a trage la indoiéla cele cuprinse in amintitele comunicatiuni, nu ferésca Ddieu, ci din contra apretiediu si eu succesele dd. invetiatori, si cu deosebire ale parintelui si invetiatoriului din Biseric'a-alba (Ferihazu) dlu Ioane Ganea, care mai bine de 15 ani se ocupa totu cu educatiunea eleviloru; inse trebuie sa recunóscemu si aceea, ca nici unu lucru nu este asiá de perfectu compusu incâtu sa nu poti aflá ce-va nepotrivitu intr'ensulu. Inca un'a asiu mai dorí cá in venitoriu tienerea astoru feliu de esamene sa se publice cu vr'o câte-va dile ori septamâni mai nainte, cá invetiatorii si alti amatori de scóla, iertanduli giurstârile se póta participá la acelea, dela cari póte profitá si unulu si altulu fórte multu.

Lips'a de invetiatori, de-si nu intr'unu gradu asiá mare totusi se simte si pre aici, firesce de cei cualificati, ca de cei-lalti asiá numiti as-bucheri suntu inca prea multi cari nici cetí nici scrie nu sciu cum se cade, apoi de cântatu dâ-i pace. Acesti din urma dupa modest'a mea parere suntu o plaga, care impedeca fórte multu desvoltarea poporului nostru. Acesti'a suntu caus'a, de astadi fórte putieni teneri se pregatescu pentru carier'a invetiatorésca, pentru ca ei, si unde se póte inmultí salariulu invetiatorescu, seducu si corumpu poporulu sub pretestu ca-i servescu pe mai putienu, si asiá 'lu micsiorédia incâtu nu se póte aplicá unu invetiatoriu cualificatu. In casulu de fatia 'mi iau libertatea a atrage atentiunea prea vener. Consistoriu archidiecesanu cá senatu scolaru si a prea onorateloru oficie protopresbiterali a intrevení si a se opune acestui reu, carele de va grasá multu ne va nimicí scólele si va stricá totu ce s'au ziditu pâna acum cu multa truda si ostenéla. Afara cu pigmeii din scólele populare!

Invetiatorii din tractulu acest'a protopresbiterale aru fi bine sa se adune mai desu in conferintie; iéra in contielegere cu cei din tractele protopresbiterale invecinate sa infiintiedie o reuniune invet. lânga carea si o biblioteca de totu feliulu de opuri, singurele medilóce de a se potea perfectiuná din ce in ce mai multu dupa cerintiele tempului modernu.

Despre reuniune cu alta ocasiune mai pre largu.

Gerasimu *Lupea*,
preotu rom. gr. or.

Dâmu locu corespundintiei de mai la vale, din care se chiarifica binisioru starea lucruriloru dela alegerile in districtulu Naseudului. Din câte amu auditu si amu cetitu, si cum vedemu si din corespundinti'a acést'a ni se pare ca naseudenii au vrutu sa pacalésca; ei dupa spusele loru au si alesu deputati si au fostu si demonstratori politici totu de odata. Pacala de multe ori inse se pacalesce; cei mai pacaliti ni se paru a fi cei din cerculu Santgeorgiului. La ori-ce demonstratiune, déca e sa nu ese o deplorabile caricatura dintrens'a, se cere mai intâiu seriós'a judecata si apoi perfect'a resolutiune. Ne putemu insielá, câci nu suntemu infalibili, dara ni se pare ca Naseudenii nu s'au ganditu nici la un'a nici la alt'a, déca au procesu asiá precum se scrie la foile române si tempulu siovaitului mai alesu pentru densii este astadi celu mai neoportunu, cu atât'a mai vertosu cu câtu ei dupa pusetiunea actuale potu numai provocá, dara nu si apará. Séu dóra li e rusîne sa spuna ca au alesu deputati? déca au alesu, ei au esercitatu numai unu dreptu, care este alu *loru*. Ni e tare téma ca districtulu vrea cu ori-ce pretiu sa paraliseze, ba sa demoleze intaritur'a ce a conservat'o cu atât'a intielepciune pâna acum atletulu lui, pre care cu durere vedemu, ca nici astadi nu-lu scie pretiuí, intielegemu pre capitanulu seu supremu. Cându aprindu copii ne priceputi o casa trebuie sa-i escusâmu cu nepriceperea loru, dara durerea causata o simtimu in tóta estenderea ei. Noi credemu si acum ca ce s'a scrisu pâna acum la foile nóstre este numai unu zelu reu intielesu si ne tienemu numai de faptulu, ca districtulu a alesu; amu fi doritu inse sa fia alesu români.

Sangiorgiu, 9 Iuliu 1875. Domnule Redactoru! Alegerea de deputatu in cerculu Rodnei, séu cerculu de susu alu Naseudului, a fostu ordinata pre 9 Iuliu a. c. stil. nou.

Comissiunea de alegere respective presiedintele ei dlu Dr. *Popu*, fisicu districtuale, conformu legei electorale, dupa ce deschise adunarea, atrage atentiunea alegatoriloru cá in tempu de $\frac{1}{2}$ óra sa-si insinue pre candidatii loru.

Pre alegatorii români acestu minutu erá pre ací sa-i afle intocmai cá mórtea pre pecatosulu.

In presér'a alegerei multi credeau, ca alegatorii români se voru cointielege, spre a procede in totu casulu *solidari*.

Despre conclusulu adusu de conferinti'a româna din Sabiiu numai atât'a potemu dice, ca s'aru paré a fi unu semnu bunu, pentru ca „stapaniloru" (!?!) le rapesce liniscea de dî si de nópte (cine crede amaru se amagesce! Red.); — dara ca vomu obtiené sultatulu, ce unii 'si imaginéza, séu póte tocmai contrariulu, e inca o cestiune de tempu! Apoi in districtulu Naseudului suntu cu totulu alte impregiurârile, decâtu in comitate si alte districte.

La noi e reulu in trupu, strainiloru le totu crescu penele; iéra dintre familiari inca suntu unii, cari gonescu venturile si ploile, numai pentru eluptarea numelui urgisitu de: audace luptaciu in sîrurile domniloru apesatori.

Inca de tempuriu se resuscità caus'a paduriloru si paserile nopturne mereu dá presemne prin cânteculu loru ragusîtu, ca mantuirea va fi numai asiá, déca vomu jucá „csárdás"ulu.

Totu tempulu si ómenii mai iscusiti voru aretá, ca din care isvoru aru fi potutu bea districtualii cea mai buna si recoritória apa, — din activitate ori passivitate?

Combinatiunile inainte de alegere erau diverse. Unii credeau, ca in cerculu acest'a va fi realesu fostulu ablegatu dlu Ioachimu *Muresianu*, pentru carele lucrara intr'atât'a capeteniele districtului, — cari cá prin minune din inimici dechiarati i devenira adicti neclatiti, — incâtu merita, de-si nu le-au succesu, cruci dela Pest'a! Altii vediendu tóte acestea si invetiendu minte din patiani'a propria, cá sa nu se aléga susu numitulu guvernamentalistu, se decisera si si erá in stare cá sa faca din pietri voturi spre a scóte cá alesu, unu deputatu natiunalu, passivistu, care nu va calcá pragulu apesâriloru dela Pest'a, despre ce 'si dede reversu dlu advocatu *Lic'a*.

Cam asiá afla pre alegatori tempulu de insinuare a candidatiloru, in diminéti'a de 9 Iuliu, cu $\frac{1}{2}$ óra inainte.

In minutulu supremu cá prin farmecu

---

respunde: aretandu ca dreptulu seu a botezá si invetiá sta in chiamarea sea.

Vs. 26. . . *eu botezu cu apa dara.* Botezatoriulu prin respunsulu seu a) subtrage botezului lui Christ. aretandu ca botezulu seu fiindu cu apa — in opositiune cu botez. spirit. alu lui Christ. Vs. 33. Mut. 3, 11. — este numai pregatitoriu, corespundietoriu Vs. 23, dara totu odata: b) aréta atâtu chiamarea sea câtu si pusetiunea sea fatia cu Mesi'a: elu esplica mai chiaru cele dise in Vs. 23 *in medilocului nostru stà*: spiritualminte numai, câci corporalmente Iis. nu erá de fatia.

Acést'a o putemu numai presupune din tacerea evangelistului, si din decursulu istorisirei urmatóre *carele vine dupa mine, carele inainte de mine a fostu* (vedi esplicarea Vslui 15.) *cârui'a nu sum eu vrednicu sa-i deslegu curelele incaltiaminteloru.*

A deslegá curelele incaltiaminteloru, erá ocupatiunea sclaviloru celoru mai de josu.

Pondulu in constructiunea de susu jace pre *eu*: cârui'a *eu* nu sum vrednicu a-i fi sclavulu celu mai desconsideratu: — Asiá este de mare, de puternicu de stralucitu acel'a, in câtu *eu*, carele sum inainte mergatoriulu lui, *eu* carele, dupa cum Ve-amu spusu amu chiamarea profetîta de Malachi'a (4, 5. 6.) la carele a-ti facutu alusiune; *eu*, pre carele acestu poporu me cunósce, si pentru viéti'a si invetiaturile mele, botezandu-se dela mine, me considera a fi insusi Messi'a: *eu* nu sum vrednicu a-i fi sclavulu celu din urma, celu mai de josu.

Si déca pusetiunea *mea* este asiá de neinsemnata fatia cu marirea lui: carea va fi a vóstra?! — Acest'a este intielesulu cuvinteloru celoru scurte a botez. pre cari in parte intielegându-le fariseii, si temendu-se de poporu, carele aderá invetiaturiloru lui Ioanu (Mat. 14, 5. Luc'a 29, 6.), apoi vediendu ca Ioanu nu tinde la revolutiune, si astfeliu necrediendu-lu a fi periculosu, numai intindu vorba, se retragu, iéra Evangelistulu nu afla de lipsa a-i mai amintí.

Vs. 28 . . . *in Vitavar'a* — unu nume de tienutu, o regiune, c'amu 4 mile dela Ierusalimu, pre malulu stângu alu Iordanului. Dupa etimologi'a dela evreesculu Bethavarah = loculu transportului: Pre semne acolo erá unu vadu prin carele treceau Iordanulu. Acolo botezá Ioanu.

Vs. 29—34. *Marturi'a a dóu'a — mai hotarita — a lui Ioanu Botezat. despre Iisusu* (verosimilu, dupa Vs. 35) *inaintea invetiaceiloru sei.*

(Va urmá)

toti alegatorii se vedu laolalta, si dupa o scurta cointielegere se decidu pentru *absoluta retienere dela urna.*

Tempulu de candidare trecù incetu. Românii alegatori, stau in linisce, armoni'a si ordinea cea mai buna inaintea localului de scrutiniu si asteptá sa védia capetulu actului de alegere.

Ei in cunosciintia de vitregitatea legei electorale, — de-si aci poteau românii sa aléga pre cine le-aru fi doritu anim'a, — in cunoscintia de neoportunitatea tempului si a nesocotintiei domniloru dîlei; 'si beura si asta data fâra de murmuru paharulu amaraciunei.

Uniculu candidatu alu strainiloru din cerculu acest'a electorale: *Földvári* János fu proclamatu de deputatu, (§. 71 din legea elect.) — Se scie din program'a lui ca e *Sennyeistu*, opositionalu. Eata prin acestu §, 'si taiara totusi domni crang'a de sub picióre, fâra de a scí!*)

Cu acést'a se finí comedi'a domniloru, si asiá nu potu dice nici cei dela Pest'a, nici cei dela Naseudu, ca acesti alegatori iau crutiatu fâra de a-i palmuí aspru si de asta data!

Unu alegatoriu.

Brasiovu 30 Iuniu. Scólele gimnasiale comerciale si reale precum si cele primarie de copii si de fetitie au incheiatu anulu scolasticu in diu'a SS. apostoli Petru si Pavelu cu festivitatea indatinata. Cine si-a luatu ostenél'a de a asiste la esamenele din an. acest'a, a trebuitu sa fia surprinsu de progresulu eminentu, ce l'au manifestatu scolarii acestui institutu pâna si in acele discipline, care suntu mai cu séma facultative, adeca neobligate; cum suntu: desemnulu, frances'a, cantârile si gimnastic'a. Trebuie sa constatâmu, ca numerulu obiecteloru de invetiamentu a crescutu in tempulu din urma, incâtu intr'adeveru nu scii sa admiri pre profesorii, séu pre scolari, ca suntu in stare de a purtá povér'a, casiunata de multifarietatea instructiunei.

Noi voindu a fi drepti declarâmu, ca admirâmu pre profesorii pentru bunulu tactu si pentru prudent'a circumspectiune, cu care sciu sa afle in multimea obiecteloru unu punctu de concentrare, in care aceste coincidu si compunu acelu intregu, care in limb'a invetiatoriloru se numesce sistemu. Asiá trebuie sa fia, câci numai astfeliu fiindu se póte esplicá impregiurarea, ca in fia-care clasa, numerulu eminentiloru este proportionalminte mare, in vreme ce numerulu scolariloru slabi este micu. Pentru demonstrare me provocu numai la unu singuru esemplu, care este totodata si celu mai competentu in asta privintia — este adeca casulu, ca intre 9 maturisanti, 7 au reportatu calculu de plene maturi si 2 de maturi.

Vorbindu in generale despre acestu institutu trebuie sa-i dâmu tributulu celu mai mare de respectu si de recunoscintia.

In specie nu ne putemu retiené dela un'a observare si anume o observare efluenta dintr'o anima sincera a unui românu din tagm'a aceloru putieni remasi, cari in butulu tuturoru impregiurâriloru petrecute de 27 ani incóce, totusi au remasu constanti si credinciosi programului natiunalu, care singuru numai este in stare sa ne aduca unu viitoriu demnu de noi. V'amu spusu cine sum, pentru cá sa-mi poteti apretiá observarea mea. Indata ce amu avutu onórea a primí programulu, ce contiene ordinea esameneloru, amu fostu frapatu de aerulu magiarismului, ce-lu descoperira ochii mei, vediendu ca limb'a magiara obvine mai desu, cá ori care obiectu, in esamenele publice. Acésta impregiurare a fostu unu motivu mai multu, care m'a facutu se asistu la aceste esamine. Amu vediutu si m'amu convinsu ca si limb'a acést'a se cultiva cu tóta seriositatea, ba amu poté dice, cu pré multa seriositate, déca considerâmu, ca nu mai putienu decâtu 3 profesori suntu engagiati pentru predarea ei. Mai departe amu auditu istorisindu-se faptele regiloru si barbatiloru magiari cum nu credu, ca le cunoscu nici elevii celui mai unguerescu gimnasiu din Ungari'a.

Si totusi — auditi malitia!! Suntu ómeni de statu si inca ómeni cu influintia la magiari, cari dîcu „ca ací se crescu agitatori, ca se cultiva pré multu simpathi'a cu tierile vecine."

Auditi vorbe! Unu institutu, care sustiene 3 profesori pentru predarea limbei magiare, unu institutu, in care istori'a patriei se propune dupa estrasulu lui Vaszary din istori'a lui Horváth Mihály —, unu atare institutu se póte suspitioná, ca agitéza contr'a statului magiaru? Si cându e vorba de „simpathia cu tierile vecine" — apoi dieu sa ne ierte dd. magiari, ca chiari si acést'a se *cultiva in favorulu loru.*

Dupa cum se scie institutulu acest'a este frecuentatu de unu numeru mare de elevi din Romani'a, cari castigându-si cunoscintie de limba si istoria magiara — amu puté dîce, ca se preocupa si cu tempulu voru propagá si latí simpathi'a de vecini pentru magiari. —

Póte sa aiba corpulu didacticu si organele competente in asta privintia parerile sele, dara nóue ne vine a crede, ca nici renumitulu absolutismu alu lui Bach-Thun nu a imprimatu instituteloru natiunale atâtu de profundu adherinti'a germanismului, cum ni se pare, ca amu aflatu adherinti'a la patri'a ungurésca in numitulu institutu. „Gaz. Tr." *N.*

Convocare.

Despartiementulu I alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu 'si va tiené adunarea generala in opidulu Feldiór'a la 13/25 Iuliu a. c., la care suntu invitati toti membrii ordinari si ajutatori ai Asociatiunei din districtulu Brasiovului, si alu Trei-scauneloru impreuna cu domnii óspeti dela bâile din Zizinu s. Valcele (Elöpatak).

Brasiovu in 23 Iuniu 1875.

Ioanu *Petricu*, presiedinte. Dr. N. *Popu*, actuariu.

Varietâti.

*** *Esamenu.* Din o coresp. din Vale dela 23 Iuniu 1875 estragemu urmatórele:

Diu'a de 22 Iuniu au fostu pentru comun'a Vale o di insemnata pentruca locuitorii acestei comune prea de putiene ori au avutu fericit'a ocasiune de a poté petrece asiá o dî.

Dumineca dupa celebrarea servitiului divinu la care a binevoitu a participá si Rvrd. Domnu protopresbiteru Ioane *Hanni'a*; s'au tienutu esamenulu cu elevii si elevele din clas'a prima, ací s'aru fi potutu face mai multu decâtu s'a facutu, publiculu nu erá asiá numerosu pentruca multi se departara pre la casele loru. Dupa acea incependu-se esamenulu clasei a dóu'a (cu dóue despartieminte) cu placere marturisescu cumca ací publiculu asiá erá de numerosu, incâtu gemea sal'a, íera respunsurile esacte ale eleviloru si eleveloru secerara cea mai mare si mai profunda multiemita a auditoriului. Onóre invetiatoriului de si nou in carier'a sea, dara totusi demnu de ea. — Dupa finirea esamenului, adresà parintele protopresbiteru câtra elevi si eleve câte-va cuvinte si impartiendu la cei mai bine distinsi unele premii, — poporulu se departà pre la ale sele, ducendu cu sine suvenirile cele mai placute. —

Ddieu sa ne tiena pre acestu demnu parínte sufletescu intru multi si fericiti ani cá se mai póta de multe ori onorá scól'a si biseric'a nóstra cu prea stimat'a i persóna; iéra dlui invetiatoriu primariu C. Baile ii poftescu si mai departe succesu imbucuratoriu pre carier'a inceputa, cá se póta si mai departe secerá cununi de lauda si de multiamire.

*** *(Oficialii cadiuti in datorii).* Ministrulu pentru aperarea tierei B. Szende a emisu cu datu 11 Iuliu n. unu circulariu câtra toti oficialii ministeriului seu, prin care provóca pre acei oficiali, ale câroru lefe se afla sub secuestru judecatorescu, sa-si achitedie câtu mai curendu detoriile loru, câci altmintrenea nesatisfacendu acestei admonitiuni serióse se voru trage in cercetare disciplinaria si se voru dimisiuná fâra nice o despagubire séu recompensa. Motivulu ce a indemnatu pre ministru a dispune acésta mesura aspra, este impregiurarea, ca unu oficialu, ale cârui lefe suntu pemnorate de creditorii sei pre ani inainte, nu póte corespunde corectu si punctualu datorintieloru sele.

*** *(Orcanu si tempestate)* a fostu dilele trecute la Giurgiu si la Rusciucu. In portulu dela Giurgiu s'au causatu multe pustiiri. Cancelari'a drumului feratu fu nimícita de totu, o parte din coperisiulu cabinei agentiei navigatiunei pre Dunare s'au ruptu, magazinulu celu nou de scanduri este derimatu, unu vasu turcescu s'au nimicitu pre diumetate, altu vasu grecescu de totu; pre alta corabia grecésca s'au ruptu tóte catargiele, dóue cara incarcate cu grâu fura aruncate in Dunare. Vaporulu „Tegetthot" au suferitu unele vatemâri, dara potù sa-si continue navigatiunea câtra Rusciucu.

In Rusciucu orcanulu a fostu fórte veementu, grandin'a cadiù in marimea unui ou de columbu, pegub'a a fostu fórte mare. S'au resturnatu 7 minarete turcesci, aprópe tóte coperisiele s'au descoperitu, ferestrile, s'au spartu, conductorii telegrafeloru s'au nimicitu, neputendu resistá furiei orcanului; pre campulu liberu pomii cei mai tari suntu desradecinati si manati pre agri; pre drumulu de feru daun'a inca e fórte considerabila si déca oficialii drumului nu erau precauti se potea usioru intemplá o nenorocire cu carele fiindu intrerupta comunicatiunea electrica. —

*** *(Catedral'a din Casiovi'a)*, care e o decóre architectonica pentru capital'a Ungariei superiori, este pre cale de a se derimá. Prin tempestâtile din urma a suferitu fórte multu, pârtile derimate de mai inainte nu s'au reparatu si orcanulu dela 9 Iuliu n. a demolatu unu turnisioru togm'a intr'unu momentu, cându trecea o femeia pre lânga partea acea a bisericei. Mass'a ce a cadiutu josu e de 10 mâji de grea, dara numai o pétra mica vatemà dealtmintrenea fórte greu capulu femeiei, care cadiendu lesinata la pamentu fu dusa la spitalu. Viscolulu a sdrobitu si o feréstra decorata fórte frumosu cu picturi de sticla in capelele nordice ale catedralei. Catedral'a se afla preste totu intr'o stare fórte amerintiata, asiá incâtu reclama cele mai serióse ingrigiri. Prin coperisiu strabate ploi'a si paretii suntu atâtu de umedi câtu se desface cimentulu. Cetatea aflandu-se intr'o stare financiale de totu derangiata nu póte intreprinde nimicu intru conservarea acestui monumentu architectonicu, dara nice episcopulu nu face nimicu de-si este deobligatu a contribuí pre fia-care anu o suma pentru restaurâri.

ad 76. — 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a II din Cricâu in protopresbiteratulu Albei-Iuliei se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu:

1. casa parochiale, si edeficii economice, gradina cu pomi, si gradina de legumi.
2. unu fenatiu de 1 jug. 830° □.
3. unu agru de 2 jug. 674° □.
4. dela 170 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermitu, si 1 dî de lucru, precum si venitele stolare dela morti, si venitulu la umblarea cu crucea (câci 60 familii competu cantoriloru).
5. In fine dela 230 familii tote celelalte venite stolare.

Concurentii pâna la espirarea concursului au sa se presenteze intr'o dumineca séu serbatóre pentru a cântá, cetí, cuventá séu a celebrá st'a liturgia — insinuându se la subscrisulu.

Doritorii de a competá la acésta parochia, au de a-si substerne concursele instruate conformu statutului organicu, pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu in Alb'a-Iuli'a.

Alb'a Iuli'a 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comit. parochiale.

Alessandru *Tordasianu*,
1—3 protopresbiteru.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia de clas'a III *Salisce* constatatóre din preste 550 suflete — din protopresbiteratulu Zarandului prin acést'a se escrie concursu pâna la 31 Iuliu a. c.

Venitele acestei parochii suntu urmatóriele:

1. Venitele stolare bine regulate facu pre anu — in calculu mediu — sum'a de 200 fl. v. a.
2. Alte venite ficse pre anu 55 fl. v. a.
3. Venitele din eclesi'a bisericésca 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu a a-si adresá petitiunile loru instruite in senusulu „Statutului organicu" si concluseloru sinodului eparchiale din anu 1873 la subsemnatulu in Bradu (cotulu Zarand.) pâna la terminulu susnumitu.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Nicolau I. *Miheltianu*
(1—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia a Ciagdiului gr. or. protopresbiteratulu Turdei inferiore se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c. cându va fi si alegerea.

Emolumentele vacantei parochii a Ciagdiului: 60 ferdele mari — de primavéra curatu, 40 dile de lucru; — trei pamenturi in trei pârti a hotarului, — edificiele parochiale si stol'a epatrafirului —

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, suntu indatorati a tramite petitiunile, in intielesulu statutului organicu la subscrisulu, pâna la terminulu supra-prefiptu. —

Agarbiciu 3 Iuliu v. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Simeonu Popu *Moldovanu*,
(1—3) prot. tract. Turdei.

Nr. 163—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III-a Vac'a, in protopresbiteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu pâna in 3 Augustu. a. c.

Acést'a parochia constatatóre din 750 suflete. are casa parochiala cu cladirile economice necesarie si o gradina lânga casa, apoi celelalte venite suntu accidentiile stolarie bine regulate, cari tóte computate in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au a asterne concursele loru la subsemnatulu in Bradu — Cottulu Zarandu — instruite conformu „statutului organicu" si concluseloru sinodului din an. 1873, in privinti'a intregirei parochieloru.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
N. I. Miheltianu,
(1—3) prot. gr. or. a Zarandului.

---

*) Din fonte siguru aflu, ca in cerculu de josu alu Naseudului procedur'a fu totu acést'a; cu o abatere, ca acolo a candidatu românii regalisti. Votisare nu se facù Deputatulu proclamatu e cunoscutulu Cserey. Corespond.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 54. ANULU XXIII.

Sabiiu 10|22 Iuliu 1875.

Sabiiu 9 Iuliu.

Cele mai critice fase prin cari trebuie sa tréca popórele suntu cele din tempurile de transitiune. Cându unu poporu silitu séu de impregiurâri interne séu esterne trebuie sa priméasca unele modificatiuni in asiediemintele sele in obiceiurile sele de pâna ací, nu e indoiéla ca póte pune asiedieminte si obiceiuri bune si folositórie in loculu celoru ce le afla elu séu impregiurârile afara de elu de pré invechite si superflue pentru recerintiele tempului de fatia, dara se póte intemplá sa puna si de acele, cari i suntu spre stricaciune séu spre o totale ruinare. Aterna dara totulu dela sinceritatea, dara totu odata si dela perspicacitatea si energi'a acelor'a, cari dau tonulu in mijloculu unui poporu, pentru ca ei cá datatori de tonu séu cá conducatori au sa aléga materialulu cu care sa inlocuiésca ce a devenitu superfluu séu netrebuinciosu.

Romanimea intréga din Daci'a de odinióra, va se dica si cea de aici dela noi din imperiulu Austro-Ungariei si cea din Romani'a de pre rip'a stanga a Dunarei se afla in fas'a de transitiune, in fas'a crisei. Si un'a si alta parte are tocm'a acum in tempulu in care a inceputu cu pasi rapedi a se regenerá si acea parte de Europ'a, in carea locuimu si noi, sa se ingrigésca de medilócele cu cari sa contribue la regenerarea acelui intregu, de care ne tienemu si un'a si alta parte, fia-care in sferele loru legale si legitime.

Cumca in astfeliu de tempuri se nascu de totu feliulu de pareri asupr'a midilóceloru si moduriloru prin cari are a se asigurá viitoriulu nu se va mirá nimenea. Este in natur'a cea diversa a ómeniloru cá si parerile sa fia diverse.

In spaciulu celu pré marginitu alu unui articulu nu putemu desfasiurá pre largu procesulu unei fase de transitiune cu tóte amenuntele ei. Cá sa putemu face acést'a ni este de lipsa a trece in revista tóte teremurile, pre care trebuie sa se misce popórele, terenurile religiunei, politicei dimpreuna cu celu sociale cu ramii cei mai insemnati ai sei.

Vomu luá dóue impregiurâri inainte cari au mare influintia in procesulu ce se desvólta in romanimea nóstra mai cu séma in momentulu de fatia.

Este cunoscutu ca noi cei din Austro-Ungari'a ne aflâmu intr'o lupta politica, carea curge mai bine de dóue diecenie si carea in dieceniulu din urma a luatu o fatia mai hotarita. La finea acestei lupte ne astépta sentinti'a cea momentuósa: sa fimu; sa nu mai fimu!

Carârilea si mijócele in lupt'a acést'a, câtu ne privesce, suntu, dupa cum suntu propuse de o parte mare, destulu de cunoscute, noi nu le-amu aprobatu si nu le aprobâmu nici acum, pentru ca nu ne arata nici o garantare a viitoriului nostru. Ba ce e mai multu si mai reu, noi vedemu in partea ceealalta, unde suntu parerile cele neaprobate de noi, altele, pré putiena seriositate, vedemu ca parerile cari au produsu alte carâri si mijlóce politice de cum le-amu recomandatu noi nici nu se observéza, ci servescu numai de masca pentru alte lucruri, pre cari nu voimu a le cualificá.

Dincolo de confinie, in Romani'a, tocm'a in dilele aceste s'au petrecutu lucruri de mare insemnatate, intre cari celu mai momentuosu este votarea conventiunei comerciale cu Austro-Ungari'a. Evenementulu acest'a a produsu miscâri mari in camer'a Romaniei, in societatea capitalei române si putemu dice in tiér'a intréga.

Este fórte cu greu de a se face cine-va judecatoriu asupr'a votârei acestei conventiuni. Inse Romani'a se afla acum de diecenie tocm'a in stadiulu de a se smulge din trecutulu celu umilitu, cându se decidea numai la mandatele ce-i veneau dela Constantinopole séu Petersburg, ea are sa dovedésca in fapta, ca este in stare de a traí si traiulu, déca este sa nu fia o vegetatiune, trebuie sa se manifesteze prin abilitatea de a traí in concertulu popóreloru.

A fostu nenorocosu inceputulu in cele din launtru ce se facuse prin drumurile de feru strussbergiane, pentru ca liferase asiá dicendu tiér'a intréga strainiloru mai pre unu seculu, fâra de cea mai mica garantia. Midiloculu acest'a de a regenerá Romani'a a fostu totu asiá de nenorocosu cá si cum a fostu revolutiunea cea fâra de nici unu calculu de palatu, prin carea se resturnà unu domnitoriu. De aceste se tienu lantiu agitatiunile cele cunoscute in care se tienù tiér'a vre-o câti-va ani cu amenintiâri vane, indreptate cându spre Dunare cându spre Carpati.

Ordinea si liniscea restabilita interna de vr'o patru ani incóce, pre câtu iérta impregiurârile pe acolo, respectulu castigatu in afara ne ofera fórte multa incredere in tienut'a si perspicacitatea celoru ce dau astadi tonulu in Romani'a. Ei au doveditu ca suntu ómenii fapteloru, nu ai vorbeloru, ei au doveditu ca respectéza ce este de respectatu, dara nu se inchina orbesce nimenui. Ei de siguru ca si cându s'au decisu la incheiarea conventiunei nu voru fi dîsu cá acei cari se dicu liberali, alta data, ca si numai pre *cuventulu de onóre* alu némtiului aru fi in stare sa voteze d. e. darea drumuriloru de feru lui Strussberg, ci ei voru fi facutu toti calculii incâtu de o parte sa nu-si vateme interesele tierei loru si de alta parte sa traga folóse din vecinatatea cea buna a staturiloru limitrofe.

Avemu si noi conventiunea in intregulu ei dinaintea ochiloru. Intrucâtu o putemu noi judecá ea este atât'a de clausulata prin articule anterióre, si posterióre in câtu, considerandu starea industriale si comerciale a Austro-Ungariei fatia cu altele din alte pârti, avantagiele nóstre abiá voru tiené cumpana cu a le Romaniei. Cá sa amintimu numai o impregiurare, industria din Austro-Ungari'a si totu asiá si comerciulu, suntu putienu desvoltate si pre lânga tóta conventiunea nu voru fi in stare sa alunge pre cea francesa engleza este: iéra lini'a pre care Romani'a si póte fâra nici o vama introduce la noi cerealele etc. sele este pentru dens'a, cá tiér'a agricola, unu mare avantagiu.

Dara abstragendu dela acésta impregiurare Romani'a prin conventiunea de fatia a datu o lovitura morale imperiului turcescu, si-a esercitatu dreptulu de statu suveranu si a evitatu, ce nu se puté evitá, dóue conflicte cu Austro-Ungari'a de o parte si cu Turci'a de alta.

Nu putemu consimtí asiá dara cu opositiunea compusa din conservativi de calibrulu celu mai greu si din radicalii cei mai estremi, si pentruca noi, dupa esperintiele ce le facemu cu estremistii dela noi, ne tememu ca nu procedu dupa o seriósa si matura judecata.

Aru fi fórte tristu cându si acolo s'aru alterá progresulu celu abiá inceputu si putienu perfectu alu regenerârei prin lupte sterile, cum se intempla, buna óra de diece ani la noi, cari de atunci incóce politicesce si chiaru si in alte privintie regresâmu.

Momentulu este fórte seriosu. De aceea noi amu dorí cá opositiunea de dincolo sa aiba mai multu sange rece, pentru ca atunci, chiaru sa aiba conventiunea defecte, se potu incungiurá si multe pericole ce aru puté urmá din defecte aru murí inainte de nascere pre cându la din contra, promita ea tóte avantagiele, se póte periclitá conventiunea, se póte periclitá védi'a si chiaru si esistinti'a statului românu.

„P. Ll." dela 18 Iuliu n. constata, ca resultatulu alegeriloru dietali in asiá numitele *„cercuri ale natiunalitâtiloru"* este unu testimoniu eclatantu despre supremati'a naturale a natiunei maghiare, care a raportatu prin acestu resultatu favorabilu o invingere morale insemnata. Panslavismulu e desavoatu chiaru de câtra elementele ce erau anteluptatorele lui, dara citatulu organu, pentru a nu fi unilateralu, considera si acele aparintie ce suntu inimice punctului seu de vedere.

Unu resultatu si mai putienu favorabilu (guvernului) la alegerile din aceste cercuri nu erá togm'a stricaciosu ideiei de statu. Candidatii natiunali suntu de totu nesuferibili in parlamentu. Restrinsi esclusivu in cerculu celu angustu alu politicei loru natiunale, ei suntu totu-déun'a gat'a a dá freu liberu impetuositâtiei loru séu a discutá cu unu patosu inaltu despre politica „mai inalta", de idei de natiunalitate, de statu si de dreptulu teritorialu séu de alte teme, dara la adeverat'a munca a camerei nu iau de locu parte si chiaru si relativu la impregiurârile locale ale tienuturiloru ce le representa in persóna se retienu cu marinimositate dela ori-ce informatiune si deslusire, de câte ori e vorb'a de unu interesu concretu. Esceptiune facu numai sasii, cari au datu camerei la lucrurile ei generali câte o potere folositória, dara ei sciu sa conserve si interesele concrete ale natiunei loru in peripeti'a cea mai estinsa. Mai adauge si declamatiunile cele seci, scenele tumultuóse ce le provóca acei candidati natiunali numai pentru a face scandalu in parlamentu.

Desi ómenii acesti'a au unu semtiementu ostilu contr'a dreptului de statu ungurescu, totusi lupt'a pre terenulu acestui dreptu de statu este recunóscerea morale si de buna a lui — abstragendu dela cuprinsulu imperativu alu dreptului positivu — o fapta, care vine si la cunoscinti'a poporului ce tramite pre acesti luptatori sa-lu represente.

Passivitatea este celu mai inversiunatu inimicu alu acestui raportu. Constitutiunile se asemana cu muerile in punctulu, ca pentru ambele nu e nimicu mai periculosu decâtu indiferentismulu si acestu indiferentismu contr'a vietiei constitutiunale a Ungariei se pare ca esiste in unele cercuri ale natiunalitâtiloru. In Transilvani'a nu, câci acolo e totu raportulu dela 1865, de-si impregiurarea, ca idea activitâtiei n'a facutu nice unu progresu intre români, ni face sa presupunemu ce-va. Partea acea a serbiloru din Ungari'a care sciù sa esploateze cu tóte fortiele terenulu si medilócele, se pare ca s'a facutu mai precauta si s'au portatu fatia de actiunile electorale mai cu cumpetu.

Lipsindu date mai precise fói'a guvernamentale se abtiene de a face o ochire esacta asupr'a intregu teritoriului, pâna acum constata unu unicu casu de votisare esecutata in modu consecuentu si anume intr'unulu din cercurile Mercurei, care casu este uniculu in templârile electorali de pâna acum. La 6 lun'a curente s'a procesu la alegere cá si pre alte locuri. S'au presentatu la loculu designatu pentru alegere comissiunea electorale cu asistinti'a oficiale si doi membri de incredere din fia-care comuna, cari avendu dreptu de a votá representau unu numeru frumosu de alegatori, dara cu tóta provocarea presiedintelui electoralu nu s'a insinuatu nice unu alegatoriu, nu s'a numitu nice unu candidatu; actulu de alegere se intrerumpe, spre a se reincepe la 22 Iuliu, dupa cum speréza „P. L." cu succesulu doritu, pentru ca partid'a liberale din Transilvani'a se va ingrigí cá alegatorii sa se infatisieze si candidati liberali inca nu voru lipsí.

Despre districtulu Naseudului — acést'a fortarétia tare a passivistiloru din Transilvani'a — lipsescu sciri detaiate, dara „P. L." aru vrea sa scie, din câte voturi a constatu „unanimitatea" alegerei candidatiloru de acolo.

Din aceste lucruri statulu ungurescu nu va avé nice o paguba, dara e unu faptu neplacutu a vedé o fractiune din puterea poporului standu bosumflata intr'unu unghiu fâra de folosu. Intre românii din Transilvani'a s'a formatu din oficialii mai inalti ai regimului absolutisticu, din militari, preoti, profesori, advocati etc. o classa de inteligintia, care la tóta intemplarea aru poté representá o óre care potentia spirituale si aru poté suplini elementele magiare in pârtile transilvane, dara aceea este perduta prin nefast'a abstinentia. Aici s'aru deschide activitâtiei politice si sociale unu campu largu si recompensatoriu. „P. Ll." speréza, ca constelatiunea cea nóua a partideloru va avé unu efectu bunu si in directiunea acést'a. Pâna cându elementele magiare se combateau pre sine in momente decisive, ele nu putura avé o putere atragatória asupr'a poporului românu, dara concordi'a ce esiste acum frange blastemulu nefastu, sub care geme natiunalitatea româna din Transilvani'a.

Despre legea adusa in privinti'a notariloru publici regesci.

Legea despre notarii publici regesci cu 1-a Augustu 1875, va intrá in viétia in tóta Ungari'a si Transilvani'a; si fiindu-ca acést'a lege nóua atinge mai de aprópe tóte clasele poporului din tiéra: este de lipsa, cá publiculu celu mare sa cunósca câtu se póte de bine acést'a lege, si folosulu celu mare, ce-lu póte trage din institutiunea notariatului publicu. Din acestu punctu de vedere amu cugetatu a face unu bunu servitiu poporului românu, déca in o mica brosiura spre orientare si invetiatura i vomu face cunoscutu inainte de tóte favorulu si folosulu celu mare, ce este impreunatu cu institutiunea notariatului publicu, apoi terenulu de activitate a notariloru publici si in urma i vomu enumerá tacsele ficsate pentru lucrulu notariului publicu.

I.

Folosulu impreunatu cu notariatulu publicu in genere.

Notariulu publicu reg. e unu organu autenticu, radicatu prin statu pre sém'a publicului tierei, pentru a regulá si ispraví trebile si afacerile de dreptu privatu a pârtiloru singuratice indata la inceputulu loru.

Intre motivele ministrului de justitia, cu cari a substernutu dietei proiectulu de lege despre notariatulu publicu, se cuprindu urmatóriele:

„Notariulu publicu e o persóna investita prin statu cu autenticitate publica, a cârui'a chiemare e: cá despre afaceri si despre fapte, cu cari suntu impreunate urmâri de dreptu, sa compuna documinte cu putere publica si autentica“, — mai departe:

„Diliginti'a, punctualitatea si conscientiositatea suntu acele insusiri, cari le pune legea si juramentulu de datorinti'a notariului publicu. Nepartialitatea este fundamentulu increderei in institutiunea notariatului si in legatura cu acésta indatorirea notariului publicu, cá la compunerea documinteloru sa nu fia numai unu factoru mechanicu, *ci sa spriginésca pârtile cu sfatulu seu juridicu cá iurisconsultu.*“

Prin urmare: notariulu publicu reg. preste totu se póte priví de consultatoriulu, svatuitoriulu si scriitoriulu poporului in tóte afacerile sele de dreptu. Notariulu reg. deci are dreptu si datorintia a compune, a scrie tóte documintele poporului cu putere autentica si neresturnavera, pentru o tacsa neinsemnata, indata ce densulu la acést'a este provocatu prin cine-va.

En sa vedemu acum'a, ce insusire si ce putere are unu atare documentu!

1) Documintele facute de notariulu publicu reg. *au putere de documentu publicu si autenticu.*

Din acést'a urméza de sine, ba spune apriatu si legea notariala, ca autenticitatea si validitatea, precum si cuprinsulu unui documentu notarialu, déca acest'a este provediutu cu tóte recerintiele prescrise in lege, nu se póte trage la indoiéla nici naintea judecatoriei, nici afara de judecatoria, prin urmare: celu ce are unu documentu publicu in mâna, — este scutitu de ori-ce procesu, in ceea ce privesce subscrierea, obligatiunea si cuprinsulu acelui documentu.

Ins'a-si acésta impregiurare este unu folosu fórte mare pentru cei ce vendu, cumpera, schimba ce-va, ori se deobliga pentru implinirea cutârui lucru, ori platirea cutârei sume.

2) Notariulu publicu este *indatoratu a scí si a cunósce fórte bine tóte legile tierei.*

Inainte de a compune documentulu pârtiloru, este datoriu a se convinge despre adeverat'a dorintia a pârtiloru, mai departe a-i luminá si invetiá despre aceea, ce iérta legile patriei nóstre, si ce nu. Dreptu aceea se presupune nu numai, ci chiaru se si pretinde dela elu, cá documintele sa le compuna in intielesulu legiloru, sa incungiure espressiunile dubie, precum si cuvintele, cari aru puté avé dóue intielesuri si din cari s'aru puté nasce atare neintielegere ori procesu. Aceste se pretindu dela notariulu publicu prin lege, de óre-ce elu este respunsabilu cu postulu seu si cu cautiunea sea depusa la tribunalu, pentru tóte daunele, cari s'aru nasce pârtiloru din smint'a séu neingrigirea lui. Notariulu publicu reg. nefungendu cá advocatu, nu representéza numai un'a séu alta parte, ci stându preste interesele pârtiloru, representéza vointi'a imprumutata si interesele ambeloru pârti, elu esplica si talmacesce legile pentru ambele pârti.

3) Notariulu publ. *totu-déun'a si neintreruptu sta spre dispusetiunea publicului.* Dreptu aceea, pârtile nu suntu silite pentru ori-ce lucru neinsemnatu d. e. pentru legalisarea subscrierei, autenticarea copiei, pentru abdicere de arenda, pentru admonitiune etc. a merge la judecatorie si a asteptá acolo cu dîlele si cu septamânile intregi, pâna cându i se implinesce dorinti'a, precum asteptau pâna acum la organele publice, cari, firesce din caus'a ca erau prea multu ocupate cu alte lucruri mai ponderóse, erau impedecate de a impliní asemene lucrâri secundarie; ci voru merge dela 1 Augustu incolo la notariulu publicu, care numai de câtu le va seversí acele lucruri.

4) Notariulu publ. *este datoriu a tiené in secretu tóte afacerile pârtiloru.* La acést'a 'lu deobliga legea si juramentulu seu. Si de óre-ce la afacerea documinteloru, déca notariulu publ. cunósce pârtile in persóna, nu se recere nici unu martore, urméza de sine, ca secretulu despre afacerile pârtiloru, despre regularea causeloru sele juridice, este garantatu din destulu.

5) *Documentulu originalu, ce s'a facutu prin notariu si s'a subscrisu prin pârti, se pastréza in locu siguru: in archiv'a notariului publ.* Pârtile capeta dela elu editiune autentica, carea dupa lege totu aceea putere o are, cá documentulu originalu. Si déca partea 'si pierde editiunea autentica: póte capetá dela notariu unu duplicatu. In acestu casu inse editiunea perduta trebuie amortisata prin judecatorie. Din acést'a urméza, ca documintele pârtiloru nu se potu falsificá, de óre-ce originalulu se pastréza in archiv'a notariului publicu.

6) Documintele notariale *se potu esecutá judecatoresce fâra nici unu procesu.* Acést'a este cea mai favorabila si cea mai salutaria dispositiune in legea notariala. Va se dîca: celu ce are unu astfeliu de documentu notarialu in mâna, in care se cuprinde atare contractu de arenda, de liferare, de vindere si cumperare, de intreprindere ori obligatiune etc. — indata ce in acelu documentu se spune apriatu obiectulu obligamentului si terminulu implinirei: numai este silitu a incepe si a maná procesu inaintea judecatoriei in contr'a datorasiului, numai este silitu a chieltuí o multime de bani pentru timbrulu procesului, si pentru lucrulu advocatului, nici nu trebuie sa astepte cu lunile si cu anii intregi pâna cându se finescu tóte pertractarile, se aduce sentintia, se apeléza si de dóue ori etc. ci este indreptatitu, pre bas'a unui documentu notarialu, a cere indata, la terminu, esecutiune judecatorésca. Esecutiunea are sa se si efeptuésca fâra amenare, si déca esecutulu aru face esceptiuni in contr'a esecutiunei: acést'a nu impedeca nici efeptuirea esecutiunei, nici transferarea objecteloru miscatórie la altu locu, ci impedeca pre unu scurtu tempu numai licitarea averei esecutate. Din puterea esecutabila a documinteloru notariale urméza de sine, ca la imprumuturi de bani este cu multu mai bine si mai practicu a face obligatiune la notariulu publicu, de câtu a subscrie atare cambiu (politia, Wechsel, váltó), de óre-ce politi'a la terminulu platirei trebuie mai nainte a se protestá, a se improcesuá la tribunalu, a se pertractá, si numai atuncea se póte face esecutiunea adeverata, déca dupa tóte aceste forme si afaceri procesuale creditoriulu are sentintia valida in mâna; pre cându la obligatiunea facuta prin notariu se ordina si se efeptuesce esecutiunea fâra nici o actiune, pertractare, ascultare de martori, mandatu de platire, ori sentintia, apelata; prin urmare nu se recere nici timbru, nici alte spese procésuale.

7) Notariulu publicu in prim'a linia *este responsabilu pentru timbrulu,* ce trebuie pusu pre documintele si eshibitele facute prin elu. Acésta dispusetiune a legei este de mare folosu pentru poporu, câci esperinti'a de tóte dîlele ne-a aretatu din destulu, câtu de multi au suferitu pâna acum'a pedepse grele de tacse indoite si intreite, cari ne fiindu versati in legile timbreloru si a tacseloru, au aplicatu timbre necorespundietórie actului facutu, séu ca au facutu târdiu aretarea acteloru, dupa cari se arunca tacs'a erariala la oficiulu de contributiune. — Pârtile dara, câror'a notariulu publ. va face documinte, nu voru fi espuse la astufeliu de urmâri grele.

8) Este o mare bunatate pentru poporu si impregiurarea, ca tacsele notariului publicu pentru lucrulu seu suntu ficsate, si hotarite. Aceste tacse suntu fórte mici si neinsemnate, precum acést'a se va vedé mai la vale din esemplele ce se enumera. Din acést'a urméza, ca cu notariulu publicu nu se póte face nici o tocméla ori pogodire in privinti'a pretiului pentru lucrulu seu. Totu insulu scie inainte, ce, si câtu are sa platésca notariului publ. si asiá nu póte avé temere, ca va fi tacsatu cu o suma mai mare de câtu ce compete dupa lege.

II.

Despre documintele, ce negresitu suntu a se face prin notariulu publicu.

Nu e silitu nimenea a-si face documintele sele la notariulu publ. Legea notariala a lasatu si mai departe in voi'a pârtiloru de a-si face docu-

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a lui Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 29. *A dóu'a di* — dupa intemplarea enarata (19—28). *eata*! acest'a este *mielulu lui Ddieu*: mielulu tramisu, sântîtu, datu de Ddieu. Ioanu botez. prin acést'a declara pre Iis. a fi Messi'a patimitoriulu, cu alusiune la profeti'a lui Isai'a c. 53. (compar. si Mat. 8, 17. Marcu 15. 28. Luc'a 22, 37. Fapt. apost. 8, 32. I Petru 2, 22—25). *Mielu*, dara, dupa cum se vede din aceste citate, are insemnatate de patimitoriu, cu intielesulu cam urmatoriu; Acest'a este Messi'a, carele are sa patimésca pentru mantuirea lumei cu resignatiunea, tacerea si blandeti'a cá unu mielu din Isai'a c. 53. *celu ce radica pecatulu lumei.*

redica (elin. $\alpha i \rho \omega$ = redicu, inaltiu susu, portu, iau) s'aru poté esplicá in dóue chipuri:

a) *celu ce redica* (pres. in locu de futuru: *va redicá*) pecatulu lumei α) pre sine: β) pre cruce spre a-lu nimicí (I Petru 2, 24).

b) *celu ce iá asupra-'si* pecatulu lumei spre a-lu purtá, si apoi a patimí pentru elu, si prin elu pentru lume, spre a o curatî de pecatu si a o impacá cu Ddieu (II Corint.. 5, 21. Rom. 3, 25. I Ioanu 2, 2. 3, 5. 4, 10. vedi si Isai'a c. 53.)

Vs. 30 = Vs. 13.

Vs. 31. *Si eu nu l'amu sciutu.* Adeveratu ca verbulu εἴδω insemnéza si *sciu*, dara mai insemnéza si: *vedu cunoscu*, *privescu*, *intielegu*, *presupunu* s. a. Din acestea intielesuri trebuie sa intrebuintiâmu in versiunea rom. acel'a carele este mai acomodatu testului si mai deslusitoriu. In acestu casu, versiunea cu a scí nu e nici decâtu la locu, pentru ca contradice marturiiloru lui Ioanu. Elu n'a potutu marturisí decâtu despre aceea ce a sciutu positivu. Elu, tramisu fiindu dela Ddieu (Vs. 6.) a *sciutu* ca vine Messi'a, elu l'a sciutu, precum insusi dovedesce prin Vs. 15. 20—23, si cu deosebire Vs. 23, unde insusi aréta ca l'a sciutu, fiindu ca i-a spusu celu ce l'a tramisu sa botez. Elu sciá pre Iis. din descoperire ddieésca, dara personalminte nu l'a cunoscutu pâna la botezu (Vs. 33). Asiá dara in acestu locu nu este acomodata interpretarea, respective traducerea cu: *nu l'amu sciutu*, si este de lipsa in interesulu intielesului a se inlocuí cu: *nu l'amu cunoscutu*, — asemenea si in Vs. 33. — Intielesulu aru fi acest'a: *Si eu nu l'amu cunoscutu* (pre barbatulu carele . . vedi Vs. 30) cându amu disu eu acestea despre elu (Vs. 26. 27.) ci numai cá sa se arete lui Israilu amu venitu gatindu-i calea, si botezandu, cu care ocasiune mi s'a facutu cunoscutu (Vs. 32. 23.) *cá sa se arete lui Israilu* — prin Israilu este marcatu mai deaprópe poporulu câtra carele a avutu a se aretá, adeca poporulu evreescu, carele purtá numele Israilu dela Patriarchulu Iacobu (Facere 32. 28) — *amu venitu botezandu*: atâtu pregatindu-i calea: ad. predicandu pocaintia si botezandu pre Israilu, câtu si botezandu-lu pre elu, cu care ocasiune s'a aretatu lui Israilu prin semnele ce au insocitu botezulu lui (Vs. 32 seq. Mat. 3, 16. Marcu 1, 10. Luc'a 3, 22).

Vs. 32. Evangelistulu, presupunendu ca actulu botezului este cunoscutu cetitoriloru cei din evang. Sinopticiloru, trece preste densulu, provocandu-se numai la marturisirea lui Ioanu, facuta inaintea lui Israilu despre modulu cum densulu a cunoscutu pre Iisusu, si cum acest'a s'a aretatu lui Israilu la botezu prin pogorirea Spiritului sântu si remanerea asupra-i.

Intregu versulu este fórte chiaru si revocandu-ne in memori'a enararea dela Mat. 3, 13. 17. Marcu 1, 9—11. Luc'a 3, 21 seq. nu avemu lipsa de nici o interpretare, afara de o observare asupr'a cuventului: *a odihnitu*, carele nu este nici fidelu originalului si nici amesuratu, ba e contrariu intielesului, si afundu taietoriu in dogma. In origin. avemu: ἔμεινεν dela *μένω* —remânu, stau, balantiezu, planezu asupr'a cui-va. — Totu acestu cuventu, fiindu intrebuintiatu si in Vs. urmat. 33 este tradusu cu: *remanendu preste* — bine nimeritu. — Din punctu de vedere alu fidelitâtiei fatia cu originalulu este gresitu. In intielesu, adeveratu ca a remané si a odihní suntu cam cumnate; ací inse nu se póte pune un'a in loculu celei-lalte, câci: odihnirea presupune oboséla, carea spiritului sântu nu i se póte atribuí fâra a dá ansa la interpretâri scalciate, . . . — pre cându a remané, a stá, a balantiá, a planá (cari dóue din urma nu suntu pentru poporulu nostru celu putienu in tempulu de fatia), nu presupunu aceea ceea ce presupune a odihní. In locu de *a odihnitu*, carele precum se vede este de doritu a fi suplinitu prin altu terminu, mai corespundietoru nu avemu decâtu *a remasu* (carele totu la cuventulu *μένω* in Vs. urmat. este intrebuintiatu si intielesu de poporu din tóte pârtile).

Terminulu acest'a *a remasu*, a planatu preste densulu suplinesce pre sinoptici, cari aréta numai ca s'a pogoritu spiritulu sântu preste densulu.

Prin acestu terminu (*a remasu* preste densulu) Botezat. deslusiesce modulu cum a cunoscutu elu pre Iis. si cum s'a descoperitu lui Israilu.

Vs. 33. Botezat. repetiesce cele din Vs. 31. 32. dandu deslusîre mai mintele sele si la advocatu, preotu, ori invetiatoriu, dara firesce astfeliu de documinte nici din departe nu potu avé aceea putere, ce are documentulu notarialu, precum aretarâmu in cele insîrate pâna acum'a. Cu tóte aceste legea enumera câte-va casuri, unde documentulu in totu casulu, si negresitu trebuie sa se faca prin notariulu publ. câci la din contra documentulu n'are nici o putere, nici o valóre, adeca: unu astfeliu de documentu, fia facutu in scrisu séu cu gur'a, se privesce de atare, cá si cându nici nu s'aru fi facutu.

Casurile, in cari *negresitu trebuie sa se faca documentu notarialu*, suntu urmatóriele :

a) contractele de casatoria, cari se facu intre mire si mirésa, barbatu si socie, ori intre parintii acestor'a in privinti'a zestrei, mai departe : despre vindere si cumperare, despre donare (cinstire), despre schimbare, si despre imprumuturi, ce se facu intre persónele acum numite.

b) recunoscinti'a si atestarea despre primirea zestrei, precum suntu : — recunoscinti'a despre sum'a baniloru, ce i-a primitu barbatulu dela soci'a sea, ori dela parintii ei cá zestre; inventariulu facutu despre obiectele zestrei etc.

c) documintele orbiloru, mutiloru, surdiloru, (déca acesti'a nu sciu scrie), precum si a surdo-mutiloru.

Tóte aceste afaceri, dela 1 Augustu 1875 incolo numai atuncea au putere de documentu si valóre, déca s'au facutu prin notariulu publicu.

Nu sufere indoiéla, ca legea notariala, cându documintele de sub a) si b) le-a dechiaratu de competinti'a eschisiva a notariului publicu, a voitu sa faca posibilu, de a se incungiurá insielatiunile cele multe, ce se faceau pâna acum'a cu contractele de casatoria, cu recunoscintiele despre primirea zestrei, cu transcrierea averei barbatului pre numele sociei etc. Se scie, ca déca pârtile casatorite voiau sa insiele pre creditorii barbatului : acést'a o puteau face pâna acum fórte usioru si fâra de a puté fi pedepsiti, câci faceau intre sine contracte de casatorie, recunoscintie false despre primirea zestrei, si puneau la documentu unu datu de mai nainte adeca : se antidatau. Asemenea documinte apoi se intabulau in cartea funduala séu se incepea procesu si se efeptuá esecutiune falsa in contr'a barbatului, si prin acestu abusu firesce creditorii cei adeverati erau eludati si insielati, câci pentru esecutarea pretensiunei loru numai erá nici o avere.

Asemene insielatiuni si eludâri dela 1 Augustu incolo nu se mai potu intemplá, si nici pârtile casatorite numai potu fi suspicionate, ca au facutu documentu falsu si neadeveratu intre sine, prin care aru vré sa insiele pre creditori, pentruca asemenea documinte dela 1 Augustu incolo numai atuncea au putere, déca suntu facute prin notariulu publ.

Negresitu este bine si consultu, cá neamurile deaprópe, precum tat'a si feciorii, fratii si surorile, cumnatii etc. sa-si faca tóte documintele loru deadreptulu si numai la notariulu publicu, câci prin acést'a nu numai ca au in mâna unu documentu, ce nu se póte atacá, ci totu odata scapa de suspicionârile cele multe, si nu li se mai póte dice, ca au facutu contractu falsu, neadeveratu, ba scapa si de o multime de procese, ce li s'aru puté face din partea altoru neamuri, ori din partea creditoriloru.

Totu din aceste motive aru fi bine, si de doritu, cá tóte documintele private, ce s'au facutu pâna acum intre persónele pomenite, sa se prefaca in documentu notarialu; ceea ce in § 81 a legii notariale este iertatu.

(Va urmá.)

Conventiunea comerciala.

(Urmare.)

XIX. Marfurile supuse tratamentului de intrare pre cautiune si trecendu imediatu din teritoriulu unei'a din cele dóue inalte pârti contractante pre acel'a alu celei-lalte nu voru fi de locu desfacute (deballées) si pecetile nu voru fi radicate si inlocuite, sub reserv'a de a se fi indeplinitu cerintiele servitiului combinatu pentru acést'a.

In generalu, formalitâtile servitiului vamalu voru fi simplificate si espeditiunile se voru efectuá in acel'asi locu, prin organulu unei singure autoritâti, si voru fi accelerate câtu se va puté mai multu.

XX. Cele dóue inalte pârti contractante voru ingrigí a aduná, in aceeasi localitate, pre câtu va fi cu putintia, biurourile loru de vama stabilite pre fruntarie, pentru cá operatiunile vamale, la trecerea marfuriloru dela unu teritoriu la altulu, sa se póta efectuá simultaneu.

XXI. Déca un'a din cele dóue inalte pârti contractante crede necesaru a stabilí, séu a face sa se stabilésca de câtra autoritâtile municipale si altele, unu dreptu nou séu unu suplimentu alu dreptului de acciza séu de consumatiune asupr'a unui articulu de productiune séu de fabricatiune natiunala prevediutu prin conventiunea de fatia, articululu similaru strainu va puté fi imediatu grevatu la importatiunea de unu dreptu egalu.

Prin urmare marfurile din teritoriulu unei'a din cele dóue inalte pârti contractante nu voru fi posibile, la intrarea loru in teritoriulu celei-lalte, de nici unu dreptu de acsiza séu de consumatiune, sub ori-ce numire aru fi, déca marfurile de aceeasi natura nu suntu nici produse nici fabricate in acésta ultima tiéra.

XXII. Marfurile de ori-ce natura originare din Austro-Ungeri'a si importate in Romani'a, si marfurile de ori-ce natura originare din Romani'a si importate in Austro-Ungari'a, nu voru puté fi supuse nici de autoritâtile statului nici de administratiunile municipale séu altele la drepturi órecari de acsiza séu de consumatiune superióre acelor'a cari gravéza séu aru grevá marfurile similare de productiune natiunala.

XXIII. Cele dóue inalte pârti contractante se angagiaza a cooperá, prin medilócele convenabile, pentru a impedecá si pedepsí contr'abánd'a dirigiata contr'a teritorieloru loru, a acordá in acésta privintia ori-ce asistentia legala amploiatiloru celui-alaltu statu insarcinati cu supraveghiarea, a-i adjutá si a le comunicá, prin impiegatii de finance si de politie, precum si prin autoritâtile locale in genere, tóte informatiunile de cari voru avé trebuintia pentru esercitiulu functiuniloru loru.

In acestu scopu regulamente speciale se voru face prin o comuna intielegere.

XXIV. Supusii unei'a din cele dóue inalte pârti contractante se voru bucurá pre teritoriulu celei-lalte de aceia-si protectiune cá si nationali, pentru totu ce priveste marcile de fabrica si de comerciu precum si desemnurile si modelurile de ori-ce feliu.

Guvernulu Altetiei Séle printiulu Romaniei va presentá cameréloru Romane si va cautá sa faca a se sanctioná, in terminulu de unu anu, o lege asupr'a mârciloru, desemnuriloru si modeluriloru de fabrica si de comerciu, conformu dispositiuniloru generalmente admise in acésta materia.

Dreptulu esclusivu de a esploatá unu desemnu séu unu modelu industrialu séu de fabrica nu póte avea, in folosulu austriaciloru si unguriloru in Romani'a si alu româniloru in Austro-Ungari'a, o durata mai lunga decâtu cea fipsata prin legea tierei in privinti'a natiunaliloru. Déca densulu séu modelulu industrialu apartiene domenului publicu in tiér'a de origine, elu nu póte fi obiectulu unei bucurâri (jouissance) esclusive in ceea-lalta tiéra.

Dispositiunile precedente suntu aplicabile mârciloru de fabrica si de comerciu.

XXV. Supusii M. S. Imperatului si Regelui nu voru putea reclamá in Romani'a proprietatea esclusiva a unei mârci, a unui modelu séu a unui desemnu, de nu au depusu dóue esemplarie din ele la gref'a tribunalului de comerciu in Bucuresci

De asemenea supusii români nu voru putea reclamá in Austro-Ungari'a proprietatea esclusiva a unei mârci, a unui modelu séu a unui desemnu, déca nu au depusu dóue esemplare séu la camer'a de comerciu din Vien'a séu la acei'a din Budapest'a.

XXVI. Nici unu dreptu specialu, ori care aru fi, nu se va percepe nici pre nâile pre Dunare nici pre marfurile cari se afla pre aceste nâi, afara de drepturile de trecere (péage) platibile de nâi la gurile Dunarei si la portile de feru.

Totu asemenea va fi si pentru marfurile importate séu esportate reciprocu pre Dunare cari, dupa ce a achitatu drepturile de intrare séu de esîre stabilite prin present'a conventiune, nu aru fi supuse la nici unu dreptu aditionalu. Cu tóte acestea tacsele actualmente in vigóre in porturile Dunarei si stabilite din singurulu scopu de a ameliorá statiunarea vaseloru si de a favorisá esecutiunea unoru lucrâri publice, destinate a facilitá incarcarea séu descarcarea marfuriloru, se voru putea prelevá si pre viitoriu cu titlu de unu dreptu aditionalu specialu, atâtu dela vase câtu si de marfuri in conditiunile regulamenteloru speciale publicate in acésta privintia.

Prin urmare marfurile importate in Romani'a séu esportate din acestu statu pre Dunare, si supuse la plat'a drepturiloru de intrare si de esîre specifice si acuitabile pre greutate voru, fi supuse, in orasiele situate pre malurile acestui riu si pentru efectele susu indicate, la unu dreptu aditionalu de 5 % din sum'a drepturiloru de intrare respective cari suntu de platitu in virtutea conventiunei de fatia.

Marfurile importate séu esportate totu pre acésta cale si supuse la plat'a drepturiloru ad valorem voru fi passibile, totu cu acela'si titlu, de unu dreptu aditionalu specialu de ½ % din valórea loru constatata in conformitate cu present'a conventiune.

De asemenea bastimentele si corabiele de ori-ce feliu, care se voru oprí in porturile si orasiele de pre malulu românu alu Dunarei, voru avea, cându voru usuá de cheiurile statului séu ale comuneloru, sa platésca, totu cu acela'si titlu si pentru aceleasi efecte, o tacsa de cheagiu de 20 centime pe tona si dupa gradatiunea urmatória : pre a trei'a parte a tonagiului, déca cantitatea mârfuriloru imbarcate séu debarcate nu trece preste a trei'a parte; pre dóue treimi, déca ea trece preste a trei'a parte si nu ajunge la dóue treimi din cuprinderea (portée) utilisabila a corabiei.

Nici o corabia care atinge in tempulu unui'a si aceluia'si voiagiu, séu in josulu riului, mai multe schele de pre malulu românu nu va putea fi supusa la plat'a tacseloru de cheagiu cari, in totalitatea loru, aru escedá sum'a acestoru drepturi calculate pre 20 centime pre tóta cuprinderea vasului.

Tonagiulu vaseloru va fi stabilitu dupa sistemulu si regulele adoptate de comissiunea européna a Dunarei. Bastimentele de statu, de posta séu de pasagieri cari usuédia de cheiuri, voru fi scutite de plat'a acestei tacse, si voru fi mentienute, pre lânga acést'a, tóte cele-lalte scutiri acordate vaseloru pâna acum sub ori-ce titlu aru fi.

XXVII. Pâna in momentulu, in care se voru face regulamentele de navigatiune séu de politie fluviala pentru Dunare, prevediute de art. 17 alu tratatului din Parisu dela 1856, legile si prescriptiunile promulgate in acésta privintia de fia-care din cele dóue inalte pârti contractante voru fi combinate, pre câtu se póte, prin o comuna intielegere si in interesulu desvoltârei navigatiunei pre Dunare, si adoptate principieloru in vigóre pre totu percursulu riului si mai cu séma pre partea sea in susu de Isakcea.

XXVIII. Tóte facilitâtile acordate pâna acum, din ambele pârti, navigatiunei fluviale pre Dunare, voru fi mentienute in viitoriu si intinse pre câtu se va puté.

Vapórele care facu unu serviciu regulatu de transportu voru puté operá pre Dunare, chiaru in tempulu noptiei, incarcârile si descarcârile fâra nici o intardiere. Capitanii acestoru vapóre

---

de aprópe necunóscerei si modulu cunóscerei lui Iis.

Si eu nu l'amu sciutu (nu l'amu cunoscutu in persóna, vedi Vs. 31 loculu paralelu : sciutu). Eu nu l'amu cunoscutu pâna la botezarea lui. Ddieu, *celu ce m'a tramisu sa botezu cu apa, acel'a mi-a disu*: semnulu dupa carele vei cunósce pre Messi'a este: *preste carele vei vedé duchulu pogorindu-se, si remanendu preste densulu,* sa scii ca : *acel'a este* Messi'a, fiiulu lui Ddieu, *carele botéza cu Duchu sântu.*

Acésta marturisire Botezatoriulu o confirma prin Vs. 34, in care aréta ca a *vediutu*: pogorindu-se duchulu sântu si remanendu preste Iis., dupa cum i-a fostu dîsu celu ce l'a tramisu sa boteze, si, din semnele aretate convingendu-se : a marturisitu despre carele i-a *fostu disu* (Ddieu) *ca este fiiulu lui Ddieu.*

III. Vs. 35—51. *In urm'a repetîteloru marturii (μαρτυρία) a Botezatoriului, doi din invetiaceii acestui'a urméza lui Iisusu, in urm'a câror'a se mai alipescu de Iisusu trei invetiacei.*

Vs. 35—42. *Andreiu si Ioanu facu cunoscintia cu Iis. si conducu la densulu pre Simonu—Petru.*

Vs. 35. *A dóu'a dî*: in diu'a urmatória *iéra stá* se referesce la Vs. 29. De asta data se aflau doi invetiacei cu Botezator. Ca si la marturiele de mai inainte au fostu de fatia, Evangelistulu nu ne spune. Acést'a inse se subintielege din scurtimea vorbirei semnificative a Botezatoriului din Vs. 36, carea a fostu de ajunsu invetiaceiloru celoru doi cá sa-lu parasésca si sa urmeze lui Iis.

Prin Vs. 36. Botezatoriulu provóca indirectu pre invetiacei a urmá lui Iis. Scurtimea acestui Vs, ce involve in sine marturisirile premergatórie Vs. 29 s. c. l. dovedesce ca invetiaceii sciau pre Iis. — din acele marturíi; — iéra acestu semnu indirectu alu magistrului loru le-a datu numai ansa a lasá pre acest'a si a urmá lui Iis. (Vs. 37). In acestu Vs. (37) se oglindéza mai intâiu scopulu Evangelistului (vedi Introd. 1).

Credinti'a acestoru invetiacei este pusa cá unu modelu pentru crestinismu. Ei credu si se alipescu de Iis. numai la unu singuru semnu alu invetiatoriului loru, pâna a nu fi audîtu pre Iis. nici macaru vorbindu, invetiandu, de cum sa-lu fia vediutu facendu semne si minuni, pre cari le-a vediutu lumea. — Unulu dintre invetiaceii acesti'a, premergatori crestinismului in credintia a fostu Andreiu (Vs. 40); pre cel'a-laltu Evangel. nu ni-lu spune; lu potemu inse usioru ghicí déca considerâmu esemplar'a modestia a Evangelistului de a nu se numí pre sine in nici unu locu din intréga Evangeli'a sea, dandu-ne numai sa intielegemu ca elu este, celu anonimu, asiá: 13, 23. 18, 15 seq. 19. 26. 20, 2—4. 8. 21, 20—24. (vedi Introd. 2).

(Va urmá)

séu representantii loru voru depune la sosirea loru, la biurourile séu organele de vama, o declaratiune specificandu marfurile descarcate. Functionarii de vama voru puté operá, in casu de trebuintia, visite si cautâri pre vase cu asistinti'a organeloru consulare ale tierei cârei'a apartienu aceste vase si care resida in acel'asi locu. Citatiunea ce va fi adresata pentru acést'a consuliloru, vice-consuliloru si altoru organe consulare respective, va aretá o óra precisa; si déca aceste organe consulare aru neglige de a merge in persóna séu de a se representá prin unu delegatu, se va procede in absenti'a loru. Nici o penalitate nu se va aplicá capitanului unui vaporu, déca numerulu coleturiloru descarcate este inferioru acelui'a pusu in declaratiunea presentata, cându capitanulu séu celu in dreptu nu va fi negligiatu de a informá pre biuroulu de vama imediatu dupa descarcarea totala efectuata in o statiune, inainte inse cá vam'a sa fi constatatu diferinti'a.

Capitanii acestoru vapóre nu voru fi primiti a se presentá inaintea autoritâtiloru locale pentru a formá custoditulu séu alte documente analóge si cari nu aru fi indispensabile.

XXIX. Companiile de navigatiune si proprietarii vapóreloru, care facu unu servitiu regulatu de transportu pre Dunare voru dobandí, la debarcaderile statiuniloru vapóreloru loru, trenurile necesare pentru instalarea biurouriloru, atelieruriloru si magazineloru loru, si le va fi permisu de a stabilí in acele locuri magazine speciale care voru fi considerate cá intreposite de indata ce voru respunde la tóte cerintiele legiloru tierei in vigóre asupr'a acestui punctu.

XXX. Avendu in vedere circumstantiele esceptionale create relatiuniloru comerciale dintre monarchi'a austro-ungara si principatulu Romaniei pre acea parte a teritorieloru loru unde fruntariele loru se atingu imediatu, cá si pre calea Dunarei, si considerandu caracterulu specialu alu comerciului care, prin conditiunile solului si ale naturei producteloru celoru dóue tieri, este unu complimentu indispensabilu pentru esistinti'a locuitoriloru reciproci, s'a convenitu, cu acésta ocasiune, in privinti'a acestui comerciu, unu arangiamentu specialu ale cârui stipulatiuni se gasescu consemnate intr'unu actu aditionalu care face parte integranta din acésta conventiune.

XXXI. Conventiunea de fatia va remané in vigóre in tempu de 10 ani din diu'a schimbârei ratificâriloru. In casulu cându nici un'a din inaltele pârti contractante nu aru fi notificatu cu 10 luni inainte de finele acestei perióde, intentiunea sea de a face sa-i inceteze efectele, ea va remané obligatória pâna la espiratiunea unui anu din diu'a in care un'a séu alt'a din cele dóue inalte pârti contractante o va fi denuntiatu.

Dispositiunile cari precedu voru fi esecutorii in ambele state o luna dupa schimbarea ratificâriloru.

Cele dóue inalte pârti contractante 'si reserva dreptulu de a introduce mai tardiu, si prin o comuna intielegere, in acésta conventiune, modificatiuni cari s'aru crede conforme spiritului si principieloru sele si a câroru oportunitate aru fi demonstrata de esperientia.

XXXII. Conventiunea de fatia va fi ratificata si ratificârile voru fi schimbate in Bucuresci câtu se va puté mai iute.

Dreptu care plenipotentiarii respectivi au semnat'o si au pusu pre dens'a sigilulu armeloru loru.

Facuta in indoitu esemplaru in Vien'a la 22 Iuniu 1875.

(L. S.) (Signé:) *Andrassy*,
(Signé) *G. Costaforu*,

Varietâti.

⁂ (*Distinctiune.*) Majestatea Sea Regele nostru la propunerea ministrului presiedinte a datu patriarchului gr. or. serbescu Procopiu *Ivacicoviciu* intru recunoscinti'a escelenteloru sele merite ce a seceratu pre terenulu bisericescu, fâra tacsa, ordulu corónei de feru class'a I; iéra secretariului bis. gr. or. serb. Isid. *Cirici* pentru servitiele prestate in acést'a calitate crucea de cavaleru a ordului Franc.-Iosefinu.

⁂ (*Dreptulu statariu*) Ministrulu de interne r. u. in contielegere cu ministrulu de justitia au dispusu, cá pre teritoriulu comitatului Turd'a sa se introduca pre tempu de unu anu procedur'a dreptului statariu relativu la ucigatorii talharii si complicii loru, cari periclitéza siguritatea vietii si a proprietâtii locuitoriloru din acestu comitatu.

⁂ (*Pentru conservarea monumenteloru vechi de arta.*) Ministrulu Trefort a indreptatu câtra archiepiscopii si episcopii Ungariei unu circulariu, prin care i provóca la conservarea si, déca e cu putintia, la restaurarea vechiloru biserici si a altoru monumente de arta, ce se afla in diecesele loru. Totu odata li recomenda aplicarea artistiloru si industrialiloru din patria la restaurârile aceste. In ce stare se afla aceste monumente, se scie dejá de prin impartasîrile ce au strabatutu in publicitate pâna acum.

⁂ (*O tragedia familiaria infricosiata*) s'au intemplatu dilele aceste in Odes'a. Suskevits, inspectionatoriulu gendarmeriei, fu demisionatu din servitiulu seu la 1 Iuliu. In desperatiunea sea elu a omoritu femei'a si pre cei 5 copii ai sei si in urma s'a impuscatu pre sine prin capu. Odai'a lui Suskevits presentá unu spectacolu inspaimentatoriu. Femei'a nefericita, in etate de 30 ani, o figura robusta, s'a aflatu cu ranele sangerande pre gâtu pre unu patu mare. Lânga mum'a ucisa jaceau doi copii, unulu de 2, iér' cela-laltu de 3 ani. Pre altu patu lânga parete jacea o fata de 14 ani cu perulu incalcitu si cu gâtlegiulu taiatu. Pre fati'a cea frumósa a acestei fetitie se potea vedé semnele unei spaime fórte mari. In odai'a invecinata erá o canapea si unu patu, pre celu din urma se aflá cadavrulu fiiului de 13 ani, iéra josu pre pavimentulu odâiei jacea resturnatu nefericitulu parinte Suskevits, pre a cârui fatia se potea vedé urmele unuí curagiu fórte mare. Elu erá numai in versta de 30—40 ani, si a esterminatu famili'a si pre sine din caus'a miseriei. Elu nu avea nici unu cruceriu si a cersí nu voiá. Cu unu cutîtu mare a esecutatu acestu macelu infricosiatu.

⁂ (*Imperiulu germanu*) posede in suma rotunda 60,000 scoli poporale cu 6 milióne scolari. Pre 1000 locuitori se vine unu numeru de 150. Gimnasie numera imperiulu germânu 330, progimnasie 14, scoli reale si alte scoli civile mai inalte 484. Totalitatea scolariloru la aceste institute de invetiamentu face 177,370. Universitâti suntu in imperiulu germanu 20 cu 16,557 studenti, dintre acesti'a se vinu preste 1000 pre Berlinu, Lipsi'a, Munichia. La politechnice suntu aplicati 360 invetiatori, cari instruéza 4428 studenti.

⁂ (*Cea dintâiu femeia cá Dra med. in Franci'a*). In lun'a trecuta a obtienutu diplom'a de baccalaureatu o dómna ce se chiama *Brés*. Ea si-a terminatu studiele la universitatea din Parísu, unde ascultà cu predilectiune pre anatomistulu *Seppey*. Cu ocasiunea esamenului se produse cu unu tratatu intitulatu „despre tîtie si aplecare". Abiá a capetatu diplom'a si dejá i sosira oferte stralucite. Sultanulu turcescu voindu sa o castige pre sém'a haremului i promise 40,000 franci pre anu, inse cu conditiunea sa locuiésca in serailu, dara dómn'a Brés nu vrù sa-si vendia libertatea sea. In urma a convenitu cu sultanulu, cá sa fia mediculu de case alu familiei domnitórie, sa locuiésca afara de haremu si sa-si póta capetá clienti si afara de palatu.

Concursu.

La scól'a confesionale gr. or. din suburbiulu Brasiovului „Brasiovu-vechiu" au devenitu postulu de invetiatoriu secundariu vacantu; spre intregirea acestui'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. relutu de cuartiru 20 fl. v. a. si doi stangini lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefiptu la prea onoratulu domnu protop. Iosifu Baracu in Brasiovu.

Brasiovu 3 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu prin
Georgiu *Persienariu*,
(1—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

La scól'a capitala-normale dela biseric'a Santei Adormiri a Maicei Domnului din Satulungu, protopresbiteratulu I, alu Brasiovului au devenitu vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru a câror'a ocupare se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu anualu pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. si pre lânga indatorire cá pentru aceste salarie se tiena ambii invetiatori prelegerile trebuinsióse si la scóla de repetitiune.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din prementionatele dóue posturi invetiatoresci suntu avisati a si asterne subscrisului comitetu suplicile loru, adresate câtra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu si instruite in sensulu „statutului organicu" cu atestatu de botezu si cu testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale si cursulu pedagogicu séu teologicu si ca au depusu esamenulu de cualificatiune.

Satulungu 4 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei Santei Adormiri.
Radu Pope'a,
(1—3) parochu si presied.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu secundaru devenitu vacantu la scól'a confesionala ortod. orientala a comunei Purcareni, tractulu protopresbiteralu I-lea alu Brasiovului se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. solvinde in rate trimestrale decursive. —

Dela concurinte se cere cá sa aiba celu putienu 4 clase gimnasiale si atestatu de cualificatiune. —

Alesulu de invetiatoriu trebuie sa servésca unu anu de proba si dupa decurgerea acestuí'a castigandu-si intarirea definitiva va fi indatoratu a tiené si scól'a de repetitiune, pentru carea va mai primí inca o remuneratiune anuala de 35 fl. cu prospectu de a i se inaintá la 50 fl. v. a.

Petitiunile bine instruate trebuie adresate prea onorat. d. protopopu I-lea alu Brasiovului Iosifu Baracu celu multu pâna la 1 Septembre a. c.

Purcareni 25 Iuniu 1875.

Comitetulu parochialu.
Ioanu Bogdanu,
(1—3) parochu si presied.

ad 76. — 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a II din Cricâu in protopresbiteratulu Albei-Iuliei se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c.

Emolumentele ce-i competu fiitoriului parochu:

1. casa parochiale, si edeficii economice, gradina cu pomi, si gradina de legumi.
2. unu fenatiu de 1 jug. 830° □.
3. unu agru de 2 jug. 674° □.
4. dela 170 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermitu, si 1 dî de lucru, precum si venitele stolare dela morti, si venitulu la umblarea cu crucea (câci 60 familii competu cantoriloru).
5. In fine dela 230 familii tóte celelalte venite stolare.

Concurentii pâna la espirarea concursului au sa se presenteze intr'o dumineca séu serbatóre pentru a cântá, cetí, cuventá séu a celebrá st'a liturgia — insinuându se la subscrisulu.

Doritorii de a competá la acésta parochia, au de a si substerne concursele instruate conformu statutului organicu, pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu in Alb'a-Iuli'a.

Alb'a Iuli'a 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comit. parochiale.
Alessandru *Tordasianu*,
2—3 protopresbiteru.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia de clas'a III *Salisce* constatatóre din preste 550 suflete — din protopresbiteratulu Zarandului prin acést'a se escrie concursu pâna la 31 Iuliu a. c.

Venitele acestei parochii suntu urmatóriele:

1. Venitele stolare bine regulate facu pre anu — in calculu mediu — sum'a de 200 fl. v. a.
2. Alte venite ficse pre anu 55 fl. v. a.
3. Venitele din eclesi'a bisericésca 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá petitiunile loru instruite in senuslu „Statutului organicu" si concluseloru sinodului eparchiale din anu 1873 la subsemnatulu in Bradu (cotulu Zarand.) pâna la terminulu susnumitu.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Nicolau I. *Miheltianu*
(2—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia a Ciagdiului gr. or. protopresbiteratulu Turdei inferiore se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c. cându va fi si alegerea.

Emolumentele vacantei parochii a Ciagdiului: 60 ferdele mari — de primavéra curatu, 40 dile de lucru; — trei pamenturi in trei pârti a hotarului, — edificiele parochiale si stol'a epatrafirului —

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, suntu indatorati a tramite petitiunile, in intielesulu statutului organicu la subscrisulu, pâna la terminulu supra-prefiptu. —

Agarbiciu 3 Iuliu v. 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Simeonu Popu *Moldovanu*,
(2—3) prot. tract. Turdei.

Depuneri de capitale spre fruptificare.

Se primesce la Institutulu subsemnatu.

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu **6**% interese

b) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte cu **6½**% interese

c) sub conditiune de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siése** luni inainte, cu **7**% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) deponentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, câci altcum inlocarea se va privi cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

Depunerile tramise prin posta. pre lânga comunicarea adresei deponentelui se resolvu totu-déun'a in diu'a primirei. Asemene se potu efectuí prin posta anunciâri si radicâri de capitale.

Sabiiu, 17 Iuniu 1875.

„Albin'a"
Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.
(4—4)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 55. ANULU XXIII.

Sabiiu 13|25 Iuliu 1875.

Sabiiu 12 Iuliu.

Amu disu noi ca *Mercurea* devine din dî in dî mai interesanta si faptele au grabitu cu dovad'a preste asteptare. A nóu'a minune s'a intemplatu. In vétr'a *passivitâtiei* au alesu passivistii de *prim'a cualitate* deputatu la dieta pre unu domnu de a cârui nume nici nu audisera pâna acum, pre unu domnu din fundulu Ungariei de origine curatu magiara.

Nu avemu cu alesulu nimic'a. Fia elu cine va fi, din punctulu seu de vedere au lucratu consecuentu. Au vrutu sa aiba unu mandatu de deputatu in parlamentulu patriei sele si l'a dobanditu.

Dara cum stâmu cu principiulu celu ultraradicalu alu *necunóscerei*, alu *ignorârei* dreptului de a fi tiér'a nóstra mai angusta representata in parlamentulu Ungariei? Aci e cestiunea.

Ómenii vorbescu multe, nu strainii, ai nostri chiaru, despre manipulatiunea passivitâtiei. Au dreptu séu n'au dreptu, nu vremu sa intrebâmu. Ei voru sci si pecatulu loru sa fia déca pecatuiescu. Se mira inse si ei, precum ne mirâmu si noi, ca matadorii passivitâtiei un'a dicu si alta facu si acest'a inca e multu, fórte multu in dilele nóstre.

Resultatulu moralu alu procederei acestei'a este, ca santieni'a principieloru decade naintea poporului. Poporulu se dedà a despretiuí dreptulu seu si se face venatoriu de interese efemere, adeca de o di, séu de unu momentu; pentruca elu dice ca asiá facu si de acei'a cari sciu mai multu decâtu elu.

Déca vomu merge pre calea acést'a inainte unde vomu ajunge? Intr'o iobagia morale, in carea lepadandu-ne de dreptulu constitutiunalu in folosulu si interesulu nostru lu vomu intrebuintiá numai in folosulu si in interesulu strainiloru. Dela astfeliu de ómeni inse cari nu-si sciu pretiuí talantulu, acest'a se va luá si se va dá altor'a si finea va fi, ca si ce ni se pare ca avemu ni se va luá si se va dá aceloru ce sciu lucrá cu talantulu loru.

Despretiulu totalu este dara care ne astépta. Despretiulu tuturoru lu vomu lasá de mostenire fiiloru nostri, déca vomu merge si mai departe totu pre calea pre care vedemu condusa natiunea nóstra de acei ce se dicu ca suntu „natiunali“ si inca mai punu pre deasupr'a si „liberali“.

Noi credemu ca cup'a amaraciunei este destulu de plina si aru fi tempulu cá sa ne tredîmu odata din beti'a fraseloru pompóse, cu cari mergemu spre perirea nóstra. Aru fi tempulu sa ne desametîmu si sa vedemu ca noi in modulu acest'a secerâmu umiliri preste umiliri. Pentru ce? pentru ca unii ómeni ne invétia cu cuventulu un'a si cu fapt'a alt'a prin confusiunea ce producu si in modulu acest'a infatisiéza natiunea nóstra cá pre unu poporu fâra principie.

Unde suntu acum cei cu gur'a mare din sal'a dela „imperatulu romaniloru“, cari diceau ca *activistu* este identicu cu *renegatu*, *tradatoriu* si câte alte tóte? Le a inghiatiatu glasciorulu in gâtu si negrél'a in condeiu, cu tóte ca traimu intr'o caldura africana. Ba nu. Ei se mintu si acum unii pre altii, pentruca bucina in lume, ca *passivitate cá acum n'a mai fostu*. Intr'o privintia, asiá dupa cum o amu vediutu si o amu mai descrisu noi cu alta ocasiune, au dreptu, câci pre totu rotogolulu pamentului nu credemu ca se mai intempla ceea ce se intempla la noi.

Noi dâmu magiariloru ocasiune sa ne dica ca vatemâmu séu ca amenintiâmu intregitatea statului (!). Si apoi totu noi ajutâmu cá tiér'a sa o representeze magiari si sasi, pentru cá sa se póta intielege cum sa ne croiésca legi si institutiuni, prin cari totu noi sa tragemu scurt'a. S'au mai vediutu unde-va politici de acesti'a? Dara apoi totu noi, cari dâmu concursulu strainiloru dupa ce amu facutu tóte aceste, strigâmu ca ne apasa ca ne tiraniséza. Unde va gasí aici cine-va seriositatea politicei „natiunale“ si „liberale“ ce si jóca la noi, cá la nimenea pre lume, fest'a acum de diece ani incóce?

Va vení arondarea tierei, legea de instructiune pentru scólele medie, póte o lege nóua electorale, câci cea de acum e numai o novela séu unu ausiliariu provisoriu, voru vení alte multe legi, cari ne atingu fórte de aprópe si cari taie in carnea si óselé nóstre, pre tapetu, in parlamentulu Ungariei. Ei cine va radicá unu cuventielu pentru noi? Nimenea, afara de cum radicá *Maday* pentru districtulu Fagarasiului in sessiunea trecuta.

Cei ce inca n'au perdutu totu simtiulu de demnitatea natiunale aru trebuí sa nu mai stea pre gânduri. Aru trebuí cá sa se decida odata la unu pasu hotaritu si sa nu mai lase caus'a nóstra cea sânta pre mânile nepriceputiloru, cá sa nu dîcemu mai reu. Nu voimu resvertire, voimu aceea ce cere si statulu cu totu dreptulu dela noi. Sa cercâmu dara cá sa aducemu conceptele de *natiunalu* si *liberalu* la valórea loru cea adeverata si sa nu le mai lasâmu sa fia nisce caricaturi in daun'a comuna.

La Mercurea in cerculu II (românu), de unde inainte cu dóue septamâni se trambitiá ca românii au facutu eclatanta (?!) passivitate (vedi „Tageblatt“ si „Gazet'a Tr.“) s'a alesu prin aclamatiune deputatu la dieta *Moritz* Pál. Ni se comunica de acolo ca alegerea s'a facutu c'amu cá dea mâti'a órba. Alegatorii, cari erau decisi a alege, fura manati cu vorb'a de câtra „mai mari“ sa mai astepte. Intr'aceea „mai marii“ se framentau in drépt'a, in stâng'a si nu scieau cum se incépa lucrulu, cum se descopere durerea inimei loru alegatoriloru, pre carii inainte cu dóue septamâni ii imbatase cu apa rece. Unor'a li se aretá si o depesie dela Előpatak, in care stá numele candidatului, altor'a li-se spuse ca „asiá vrea guvernulu si metropolitulu“ sa se aléga cutare; „opositiunea natiunale“ alergà, va se dica, sa-si ascunda „virtutea“ politica sub aripile guvernului si metropolitului. In nedumerirea acést'a intr'odata se scóla unu vice-notariu comunalu cá unu quäcker inspiratu si propune pre Moritz Pál, carele se si primí de cei de fatia. Mai tardiu mai vinu si altii, cari voiau sa-si esserciteze dreptulu electoralu, sa voteze, dara li se spuse ca e prea tardiu. Ei nu *studiase* bine legea. Unu advocatu sasu, din Sabiiu, carele ni se spune ca agitá pentru acel'asi *Trausch*, sasu din Brasiovu, a cârui programa o publicâmu mai la vale, sa fi disu, ca a vediutu multe alegeri, dara cá acést'a inca n'a vediutu. O minune trebuie sa mai inregistrâmu, doi alegatori sasi din cerculu acest'a au facutu *passivitate*. Lumea pre dosu: passivistii au fostu *activi* si activistii sasi s'au facutu *passivi*.

Mercurea, despre care amu disu ca devine totu mai interesanta, are adi deputatu pre prorocitulu *Moritz* Pál, audîmu ca este unu omu fórte onorabilu, aici inse noi nu avemu cu persón'a deputatului. Mirarea româniloru va fi cum de in cerculu curatu (afara de doi alegatori sasi) romanescu in vétr'a passivitâtiei s'a alesu unu barbatu necunoscutu, din fundulu Ungariei? Déca se alegea unu sasu, séu unu secuiu din Transilvani'a, calea valea. Si nu se va puté dice ca candidati n'au fostu. Eata aici unulu cum 'si desfasiurà program'a:

Domniloru alegatori! Românii transilvaneni nesuescu in acestu tempu in cointielegere cu sasii transilvaneni a-si aperá natiunalitatea si drepturile loru cetatienesci.

Prin spese nefrugivere (?) si prin negrigirea intereseloru economice a suferitu nu numai Transilvani'a ci si Ungari'a. Este dara necesariu a se silí locuitorii acestoru tieri a economisá bine cu ce le-au mai remasu. Pentru cá sa nu ne prescrie câti-va negutiatori din Angli'a ori din Franci'a legile, cari le placu loru si sub cari noi nu ne-amu potea redicá, este de lipsa, cá locuitorii acestoru tieri sa-si stimeze interesele loru comune, cá pâna a nu fi apesati sa caute a se asociá cu popórele, care pâna mai suntemu in potere, sciu sa ne pretiuiésca.

Prin aceste interese comune ale Ungariei si Transilvaniei nu me póte nimic'a retiené ci me incuragiéza a dechiará, ca poterea si inaintarea unei pârti póte fi numai folositórie pentru intregu. Fridericu Wächter de nou alesulu deputatu dietalu din partea cetâtiei Brasiovului ne spune in raportulu seu publicatu in gazet'a germana din Brasiovu Nr. 102: „Eu nu potu trece cu vederea, ca eu suntu adî de unu semtiu nu numai cu sasii si românii, ci si cu fórte multi unguri si secui transilvaneni ca in an. 1848 nu s'au staveritu acele conditiuni, cari aru fi fostu in stare a asecurá o positiune mai independenta a Transilvaniei“. Eu aprobezu acésta opiniune.

A aperá libertatea limbei natiunale in scóla, este un'a de cele mai alese teme ale sasiloru si ale româniloru si tem'a mea cea mai dintâiu va fi a interpelá pre ministrulu instructiunei publice pentru ce a datu emisulu, prin carele oprescé subventiunile din afara, chiaru in acel'asi tempu, pre cându regimulu incheia conventiuni comerciali, prin cari ni se deschide drumulu de câtra marea négra.

Cea mai ponderósa pertractare a dietei unguresci viitórie este reinoirea invoielei intre Austri'a cislaitana si intre Ungari'a; ca eu me voiu pronunciá cu energia pentru acést'a, despre aceea credu, ca nu ve indoiti.

Nimenea nu-mi va poté imputá ca asiu avé temere de unguri. Cu putienu inainte de alegerile din urma in Brasiovu amu conchiamatu o adunare de alegatori spre a scí ce vreau ungurii brasioveni si sa ne punemu in intielegere cu ei.

Cumpan'a poterei natiuniloru póte sa se schimbe; inse adi este cea mai puternica si libera natiune german'a, si aru fi ridiculosu a me dice cine-va ca nu a'si poté teme, ca limb'a germana in Transilvani'a va poté fi apesata intr'unu tempu cându toti o invétia.

Limb'a germana, dara domniloru, si cu acést'a limb'a româna care astadi este din multe puncte de vedere unu postulatu necesariu trebuie cultivata, cu atât'a mai multu câci conventiunea comerciale din tempulu din urma i ascrie o insemnatate deosebita pentru toti locuitorii Transilvaniei si Ungariei.

Sa traiésca Majestatea Sea monarchulu nostru Franciscu Iosofu I.

Sa traiésca Austro-Ungari'a!

Trausch,
proprietariu din Brasiovu
in Transilvani'a.

Nr. $\frac{142}{137.}$ 1875.

Conchiamare.

Pre temeiulu conclusiunei, luate in siedinti'a adunârei generale estraordinarie a Asociatiunei transilvane, tienuta la Alb'a-Iuli'a in 6/18 Iuliu a. c. de sub nr. protocol. II si III, adunarea generale *ordinaria* pentru anulu acest'a curente, se conchiama in *Reghinulu sasescu* pre diu'a de **29** Augustu cal. nou 1875.

Suntu deci rugati toti onorabilii membri ai Asociatiunei, cá sa binevoiésca a concurge si a participá, câtu mai numerosi, la acésta adunare.

Din siedinti'a estraordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane rom., tienuta la Sabiiu in 20 Iuliu 1875.

Iacobu *Bolog'a*, vice-presiedinte.
Ioanu V. *Russu*, not. II.

Despre legea adusa in privinti'a notariloru publici regesci.

(Urmare.)

III.

Despre agendele si competinti'a notariului publicu in specie:

Insemnâmu ací indata, ca notariulu publ. este indreptatitu a face documinte autentice notariale nu numai in cancelari'a sea, unde 'si are resiedinti'a, ci ori unde in cerculu seu notarialu. Póte face documinte notariale nu numai pentru poporulu din cerculu seu, ci si pentru locuitorii din alte cercuri si din alte comitate, déca ei singuri vinu la notariulu publ.; nu se iérta inse cá notariulu publicu sa faca atare documentu afara din cerculu seu. La notariulu publ. potu vení pârtile din ori-care comitatu, d-ra elu nu póte esí din teritoriulu tribunalului, de care se tiene loculu cancelariei lui, spre a face documinte notariale.

Chiamarea notariului publicu este:

1. A face documentu publicu notarialu despre tóte afacerile poporului, prin cari se reguléza dreptulu privatu alu seu:

Si adeca:

a) contracte despre predarea si investirea, precum si despre impartirea averei, contracte de asociare (tovarasia), de liferare, donatiune si preste totu: ori-ce contractu ce se face intre dóue séu mai multe persóne, precum si testamentele, adeca: dispunerea de averea pentru casulu mortii.

Pentru astu-feliu de documinte notariulu publicu are sa capete urmatórele tacse ficsate dupa pretiulu obiectului, adeca:

pâna la 200 fl.=1 fl.
„ „ 500 fl.—2 fl.
„ „ 1000 fl.=3 fl.
„ „ 2000 fl.=4 fl.
„ „ 5000 fl.=5 fl.

iéra preste 5000 fl. dela fia-care 1000 fl. câte 50 cr.

Afara de acésta tacsa mai are sa

capete notariulu publ. pentru descrierea, depurisarea documentului câte 10 cr. dela fia-care pagina carea are 25 sire scrise; iéra déca pre o pagina s'a scrisu mai multu decâtu 25 sire, séu déca documentulu este provediutu cu rubríce, séu cu cifre (numeri) multe; i se platesce câte 20 cr. dela fia-care pagina.

b) Obligatiuni si alte dechiaratiuni de obligamentu, cessiuni, impacatiune despre atare suma de bani, dechiaratiune de zalogire, (pemnorare) de chizasie si de asecurare; documinte fundatiunale, dechiaratiuni de asignare, cu unu cuventu: ori-ce dechiaratiune unilaterala.

Pentru aceste documinte tacsele suntu urmatórele:

pâna la 300 fl.=1 fl.
„ „ 800 fl.=2 fl.
„ „ 2000 fl.=3 fl.
„ „ 5000 fl.=4 fl.

iéra preste sum'a acést'a dela fiacare 1000 fl. câte 25 cr.

Tacs'a pentru descriere cá mai susu, dela fia-care pagina 10 cr. respective 20 cr.

c) Plenipotintie, ce se dau advocatiloru, séu altoru persóne, mai departe atestate simple, ori dechiaratiuni de acele, prin cari se dà dreptu de intabulare séu estabulare din cartea funduala, séu déca acele cuprindu in sine dreptu de prioritate, ori abdicere de dreptu.

Tacs'a acestor'a e: 1 fl. si pentru descriere: cá mai susu.

De competinti'a notariului publ. se tiene mai departe:

2. *Documintele private a le provedé cu poterea unui documentu publicu si autenticu.*

Legea adeca iérta apriatu, ca déca cine-va pastréza acasa la sine atare documentu privatu de mai multi ani, séu déca acum'a i se face atare documentu privatu prin cutare advocatu, preotu, ori invetiatoriu, — acestui documentu sa-i póta imprumutá potere autentica, intocmai precum au documintele publice. Documintele private deci, ce s'au facutu pâna acum'a, se potu preface in documente notariale, si au totu acea potere in tóta privinti'a, cá si documintele notariale.

Intre asemene impregiurâri nu se póte din destulu recomendá poporului românu, cá documintele loru private sa le prefaca fâra amanare in documentu publicu notarialu, câci prin acést'a documentulu loru nu se va poté atacá cu procesu nici pentru subscriere, nici pentru cuprinsulu legalu alu documentului, ma ce e mai multu fâra nici unu procesu póte capetá dreptulu de esecutiune dela judecatoria, indata ce a sositu terminulu platirei, ori a implinirei cutârui lucru.

In astu-feliu de casuri notariulu publicu capeta numai *jumetate* din tacsele mai susu insemnate.

Notariulu publ. mai departe are dreptu:

3. *A face testamentu si codicile, aceste precum si cele ce suntu gat'a facute, a le pastrá a le primí*, si *a le autenticá.*

Binefacerile impreunate cu unu testamentu, ce s'a facutu prin notariulu publicu, suntu urmatórele:

a) in intielesulu legiloru nóstre pâna acum se recerea la fia-care testamentu infatîsiarea a loru 5 martori, dela 1 Augustu incolo inse suntu destui 2 martori, déca testamentulu se face prin notariulu publicu;

b) déca cine-va voiesce, cá sa remana in secretu dispusetiunile sele din testamentu, si nu voiesce a intrebuintiá nici chiaru la subscrierea testamentului seu vre-unu martore: acést'a o póte face fórte usioru prin aceea, ca pentru subscrierea testamentului seu va chiamá la sine doi notari publici;

c) in testamentele facute de notariulu publicu nu se potu face dispusetiuni nelegiuite, pentruca notariulu publicu este indatoratu a esplicá legea, a invetiá si a luminá pârtile despre aceea, ce iérta si ce nu iérta legile patriei; din ce urméza ca cu testamentele notariale nu se potu face abusuri, nu se potu incepe procese pentru nimicirea ori delaturarea testamentului, nici pentru estradarea partei legitime. Abiá erá testamentu pâna acum'a, care sa nu fie fostu atacatu cu procesu din partea moscenitoriloru;

d) de óre-ce tóte documintele notariale se pastréza prin notariulu publicu in locu siguru si sub inchisóre: testamentele nu se potu nici perde, nici furá, cu atâtu mai putienu se potu falsificá;

e) notariulu publ. indata ce i-se face cunoscuta mórtea testatoriului, este datoriu a predá judecatoriei testamentulu spre publicare, iéra dupa publicare a-lu pastrá si mai departe in archiv'a sea si pârtiloru interesate a estradá câte o copia autentica.

Tacs'a notariului publ. pentru facerea testamenteloru este totu aceea cá si pentru alte documinte; déca inse pretiulu obiecteloru testate nu se póte scí dupa cifra: atuncea capeta pentru prim'a óra de lucru =4 fl. si pentru fia-carea jumetate de óra inceputa =2 fl.

Pentru autenticarea testamenteloru aduse gat'a la notariu, se platescu =4 fl.

4. *Estradarea atestateloru*, si adeca:

a) legalisarea copieloru.

Tacs'a: déca copi'a face celu multu dóua pagine si o pagina 25 sire =30 cr. si pentru fia-carea pagina urmatórie câte 10 cr.

b) Autenticarea estraseloru din cârtile (protocólele) comerciale si de afaceri.

Tacs'a: pentru 2 pagine =50 cr. pentru fia-carea pagina urmatórie —15 cr.

c) efeptuirea traduceriloru dintr'o limba in alta.

Tacs'a: pentru 2 pagine =2 fl. pentru fia-carea urmatórie =1 fl.

d) Autenticarea traduceriloru aduse gat'a la notariulu publ.

Tacs'a: pentru 2 pagine =1 fl. pentru fia-carea ce urméza =50 cr.

e) Legalisarea subscrieriloru de nume.

Tacs'a: pentru un'a subscriere =50 cr. pentru mai multe subscrieri la unu documentu se platesce dupa fia-carea subscriere urmatórie numai 25 cr.

Pentru protocolulu de autenticare deosebitu 25 cr.

f) Atestarea despre presentarea cutârui documentu.

Tacs'a: =1 fl.

h) Autenticarea deciseloru din adunarea generala a societâtiloru de actiuni ori a comiteteloru si a directiunei.

Tacs'a: 5 fl. afara de tacs'a socotita dupa tempu si pentru descriere.

i) Atestarea licitatiuniloru si oferteloru intemplate, precum si a altoru fapte.

Sub alte fapte se intielegu astfeliu de fapte séu afaceri, cari in viétia si in comerciu de multe ori se ivescu intre ómeni, a câroru intemplare séu neintemplare au urmâri de dreptu pentru un'a séu alta parte; de esemplu: déca s'a legatuitu cine-va a liferá vre-unu negotiu, ca óre liferatu-l'a séu bá; déca a ordonatu cine-va negotiu, ca óre ajuns'a acelu negotiu pre tempulu defiptu séu bá, — déca o avere esarendata este de predatu arendatoriului séu proprietariului, — ca óre obiectulu acel'a de arenda aflase in intielesulu conditiuniloru; déca cine-va spre incheiarea unei afaceri are a se presentá, — ca óre la tempulu prefiptu infatîsiatu-s'a séu bá; — la predarea faptica a unui lucru, dovedirea indeplinirei predarei si preluarei faptice; etc.

Tacs'a: 1 fl. afara de tacs'a socotita pentru perderea tempului si pentru descriere:

k) Atestate despre incunoscintiâri. precum: admonitiuni, abdiceri de arenda; de capitale si altele, — proteste, etc.

Tacs'a: 3 fl.

l) Atestatu despre cuprinsulu si despre espedarea atârui comunicatu.

Tacs'a: 1 fl. deosebitu se socotesce tacs'a pentru descriere.

m) Protestarea politieloru (cambieloru, Wechsel.)

Tacs'a: 2 fl 10 cr. pentru comunicarea protestului pre posta: 50 cr.

5. *Notariulu publicu este chiematu a pastrá documinte, bani, si lucruri ori hartii de valóre.*

Legea notariala prin acésta dispusetiune da dreptu pârtiloru de a-si depune la notariulu publ. la unu locu siguru, documintele sele pretiuite si folositórie, precum suntu: obligatiunile, politiele, contractele, testamentele, donatiunile, cuitantiele, etc. Depunerea documinteloru mai vertosu atuncea se intempla, cându cine-va caletoresce de acasa pre unu tempu mai lungu, ori si scurtu, precum si atuncea cându cine-va n'are locu destulu de siguru acasa pentru pastrarea loru.

Banii gat'a, hartiele de pretiu si de creditu inca se potu depune pre unu tempu scurtu si provisoriu la notariulu publ. cu acelu scopu, cá aceste sa se predee cutarei persóne, judecatoriei ori altei autoritâti publice.

Fórte adese-ori se intempla in viétia, ca cine-va pre bas'a contractului de arenda etc. este imbiatu de a primí o suma anumita de bani, ori hartie de pretiu, celu imbiatu inse din un'a séu alta causa nu vrea sa priméscа banii. In casulu acest'a pâna acum respectivulu erá silitu pre o cale lunga si impreunata cu multe spese a depune banii la judecatoria, si i costá multu tempu si neplacere pâna cându apoi 'si puté scóte banii dela judecatoria.

Acést'a dela 1 Augustu incolo incéta, câci celu ce vrea sa depuna bani gat'a pentru cine-va, se duce la notariulu publ. care apoi imbia pre respectivulu cu banii, si déca nu-i

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 38. La intrebarea pusa de Iis, celoru ce-lu urmau, ca pre cine cauta, ei i respundu: *Ravvi, unde locuesci?* Ravvi — invetiatoria (dela Evr. *Rav* =barbatu, si *hí* mare: barbatu mare, vir amplissimus: o titulatura ce se dá pre tempulu lui Christosu invetiatiloru si invetiatoriloru evreesci *).) *unde locuescí?* — Invetiaceii nu respundu directu la intrebare, ci dîcu totu ce-i poteau dice: ei nu numai ca-lu cauta pre densulu dara suntu decisi a urmá si a se alipí de densulu, a-i ascultá doctrinele, nu numai cele publice, ci si cele secrete, pre cari nu le póte predá decâtu in locuinti'a sea. — Iis. nu-i lasa sa astepte, ci cunoscendu-i (2, 25) — i invita sa-lu urmeze numai decâtu, dicendu (Vs. 39) *veniti sí vedeti*: urmati-'mi, vedeti-'mi tóte secretele, si ve convingeti ca *eu sum.* — *Si erá cá la 10 césuri.* — Versiunea acést'a nu este fidela; in originalu avemu: *ὥρα δέ ἦν ὡς δεκάτη, câci* (nu: *si) erá cam la ór'a a diecea*, — se intielege din dî. Este mare deosebire intre 10 óre, dupa computarea nóstra, si ór'a a 10-a dupa computarea evreésca, de carea s'a servitu Evangelistulu ací. Evreii, si dupa densii biseric'a nóstra pâna si in presentu, nu computau tempulu dupa cum 'lu computâmu noi — dupa romani. — Evreii computau diu'a dupa 12 óre, incependu cu ór'a prima, pre cându romanii vechi, si dupa densii lumea moderna, aveau si are dejá 6 óre diminéti'a. Terminulu *de 10 césuri*, ce este intrebuintiatu in versiunea romana, corespunde numai cu *césulu (ór'a) alu siésele din dî* dupa computarea vechia evreésca, *iér' ór'a a diecea* din originalu corespunde cu *4 óre dupa amédia di* — dupa computarea nóstra. Asiá dara, séu sa remanemu pre lânga terminulu vechiu: *ór'a a diecea*, séu déca nu ne convine, ci vremu sa folosimu terminulu modernu, sa dicemu: *câci erá cam pre la 4 óre dupa amédía dî.* Cumca evangelistulu a folositu computarea de tempu evreésca, si nu cea romana, insusi o esplica dicendu: *câci erá . . . de aceea au remasu la elu in acea dî*: adeca au remasu la elu in acea dî fiindu ca erá séra, — mai erau inca 2 óre pâna in nópte. Dealtmintrea, din versiunile analoge 19, 14. Mat. 27, 45 47. Marcu 15, 33. seq. Luc'a 23. 44 s. a. unde traducatoriulu s'a tienutu strictu de computarea evreésca, ne convingemu ca ací este eróre numai din partea tipografului. — Nu este fâra interesu insemnarea tempului cu atât'a acuratetia si siguranti a: erá cam pre la ór'a a 10-a. Acestu tempu forméza o epoca in viéti'a Evang., de aceea 'si aduce aminte de densulu cu asiá securitate. Atunci s'a hotaritu densulu, si a urmatu lui Iisusu.

Vs. 40. Invetiaceii cari au urmatu mai intâiu lui Iis. au fostu Ev. Ioanu si Andreiu (Vedi Vs. 37), acest'a (Vs. 41.) afla pre fratele seu Simonu, fatia cu carele convingerea lui si bucuri'a ce o simte, erumpe in cuvintele: *Aflat'amu pre Messi'a, ce se talcuiesce Christosulu* (*ὁ Χριστός*) Messi'a, cuventu evreescu, tradusu in grecesce=*Χριστός*, romanesce=Unsu.

Pre tempulu Test. v. prin numele se Messi'a insemná fiitoriulu rege evreescu din seminti'a lui Davidu, carele cá rege unsu avea sa supuna sub piciórele sele pre toti inimicii sei.

Numele „Messi'a" n'amu aflatu sa ocure in intregu Test. nou, decâtu in Evang. lui Ioanu: ací (Vs. 41) si in 4, 25, in ambe casurile inse impreunatu cu traducerea elena „Christosulu" (articul: *ὁ Χριστός*).

Vs. 42. . . . *cautandu la elu* — nu numai trupesce, ci mai multu sufletesce, vediendu-i temperamentulu, si de ací chiamarea lui, a disu: *tu esti Simonu feciorulu*, mai bine disu: *fiiulu, elen. ὁ υἱός) lui Ion'a, tu te vei chiamá Chif'a, ce se talcuesce Petru (Piétra, stanu).* Iis. nu cu alusiune la caracterulu celu dóra tare cá piétr'a, ci la venitoriulu lui Simonu, la predicarea evangeliei, carea erá sa fia piétr'a fundamentale, inceputulu edificârei crestinismului, dà acestui'a supranumele de *Chif'a* — (elenisatu *κηφᾶς*, contrasu din *καϊάφας* (nume siriacu, dupa insemnarea etimologica = locuitoriu in stânca pietrariu (munteanu nu prea corespundietoriu); — tradusu in elinesce *πετρὸς* = piétra, stânca (Vedi si Mat. 16, 18). Nu fâra temeiu au tradusu germanii in bibli'a loru si terminulu *πετρὸς* din acestu Vs. cu „Fels", pre carele noi lu avemu cu Petru, pentru ca Chif'a nu insémna Petru, si Petru la noi nu este = piétra. Altmintrea stá cu limb'a greca, unde *πετρος*, cá nume propriu, este egalu la *πετρός* cá subtant= cu insemnarea: piétra, stânca.

Vs. 43—51. *Iisusu chiama pre Filipu, acest'a afla pre Nathanailu, si-lu conduce la densulu.*

primesce, i depune elu insusi la judecatorie, cu unu cuventu: notariulu publicu seversiesce tóte afacerile ulterióre in numele depunetoriului.

Tacs'a: pentru pastrarea documinteloru 1 fl. 50 cr., déca documentulu trece preste 20 cóle 2 fl. 50 cr. si in urma: pentru pastrarea mai multoru documinte, dela fia-care documentu urmatoriu 25 cr. Pentru pastrarea si estradarea baniloru gat'a séu a hartieloru de pretiu = 2 fl. pentru depunerea acestor'a la judecatoria = 1 fl. iéra déca sum'a trece preste 1000 fl. se póte socotí tacs'a dupa tempulu perdutu.

6. *Inventarea si pertractarea lasaminteloru* asemenea se tiene de competinti'a notariului publicu. In aceste cause inse elu functiunéza cá esmisulu si incrediutulu judecatoriei pretotindenea, unde suntu interesati minoreni; iéra la lasamenturi de acele, unde toti moscenitorii suntu maioreni, va se dîca: in casuri de acele, unde judecatori'a n'are dreptu a se mestecá in trebile moscenitoriloru, — notariulu publicu la recercarea moscenitoriloru inventéza si pertractéza lasamentulu, ba face intre moscenitori si impartirea averei in calitate de notariu publicu.

Din viéti'a practica s'a potutu convinge totu insulu, cà ce neplaceri, si câte procese se nascu mai la fiacare lasamentu intre moscenitorii testamentali si legali, intre acesti'a si intre legatari; a potutu vedé totu insulu: ce multu tempu tiene si câte spese recere unu lasamentu pâna la impartirea faptica si transcrierea finala in cârtile funduale, ba adese-ori au fostu ingreuiati moscenitorii si din partea erariului cu tacse fórte mari si necompetinte numai pentru aceea: câci nu se sciau adeveratii mescenitori, nu se sciau datoriele, nici lasamentulu curatu.

Tóte aceste greutâti si neplaceri in mare parte voru incetá prin intrevenirea notariului publicu, de óre ce — fiindu elu responsabilu pentru observarea esacta a legei de timbru si de tacse erariale, — moscenitori nu voru fi ingreunati cu pedepse de timbru si de tacse etc. — Pentru aceea nu se póte din destulu recomendá poporului românu, cá pentru incungiurarea multoru neplaceri si pentru efectuirea câtu mai grabnica a impartirei lasamentului, — in totu casulu, si déca nu se afla minoreni intre moscenitori, sa se intórca câtra notariulu publ. si sa-i céra intrevenirea.

Tacs'a: la inventarea lasamentului pentru ½ de di —3 fl. pentru o diua intréga = 5 fl. Tacs'a pentru pertractare, unde suntu minoreni, o stabilesce judecatori'a cu privire la marimea pertractarii si la tempulu intrebuintiatu. Unde suntu numai maioreni: tacs'a se hotaresce in contielegere imprumutata a pârtiloru ori prin judecatoria.

Notariulu publ. este indreptatitu:

7. *A inventá massele concursuale si a efectuí licitatiuni.*

Aceste le seversiesce notariulu publicu din incredintiarea si cá esmisulu judecatoriei. Licitatiunile, ce nu se ordinéza prin judecatorie in cause procesuale, ci se intempla numai din buna voia a pârtiloru, adeca din mâna libera, — asemenea le efeptuesce notariulu publicu.

In urma notariulu publicu este indreptatitu:

8. *A face ori-ce suplica (rogare) la autoritâtile publice, precum si la judecatorie* afara de causele procesuale. De óre-ce notariulu publ. este indatoratu si in privinti'a supliceloru a observá legile si ordinatiunile, trebuie sa le provéda acele cu subscrierea numelui seu (signatur'a); deci si din acestu punctu de vedere potu avé pârtile garantia deplina in compunerea corespundietórie a supliceloru prin notariulu publicu.

Astfeliu de suplice suntu d. e.

a) La judecatoria: pentru transcrierea averei immobile, pentru intabularea datorieloru, pentru recunóscerea dreptului de prioritate, si abdicere de acel'a, precum si pentru ori ce causa dela cartea funduala, afara de procesu. Mai departe: pentru improtocolarea firmeloru negutiatoresci, autenticarea cârtiloru comerciantiloru; pentru primirea si darea indereptu a depositeloru; pentru amortisarea documinteloru perdute séu nimicite; pentru pretiuri si licitatiuni benevole (din mâna libera) etc.

b) In tóte causele, ce potu vení inainte la oficiulu orfanalu si tutoralu precum suntu: asignarea averei manipulate prin oficiulu orfanalu; medilocirea impacatiuniloru, vinderiloru, intarirea intreprinderiloru, recunóscerea de maiorénu, revisiunea si censurarea socotiloru tutoriloru etc.

c) La ministeriu si la oficiele administrative: in cause comerciale si industriale este indreptatitu a medilocí concesiuni, si indreptatiri de natura comerciala si industriala, in cause militarie: licentia de casatoria, de concediu (Urlaub); si in ori-ce causa privata administrativa la comitatu si la ministeriu.

d) La oficiulu de dare, la directiunea financiala a face suplice, reclamatiuni, apelatiuni in ori-ce causa, ce se tiene de competinti'a organeloru financiale.

c) In tóte causele civile si militarie ale privatiloru.

Tacsele acestoru suplice, de órece aceste suntu de multe feliuri, si diferéza fórte multu un'a de alt'a, atâtu in privinti'a insemnatâtii causei, câtu si in privinti'a estensiunei loru, nu suntu stabilite, ci s'au lasatu invoirei imprumutate a partiloru si a notariului publ. negresitu inse notarii publ. chiaru si in interesulu loru propriu, déca numai mica, dara de siguru nu voru pretinde mai mare suma pentru asemene lucruri, de câtu advocatii.

Preste totu: notariulu publicu sta necontenitu in servitiulu publicului intregu in tóte afacerile si pretotindenea unde se tractéza despre atare dreptu, indreptatire ori atestare, si de óre-ce notarii publici, cá nisce organe autentice si de specialitate, cunoscu si pricepu tóte legile tierei, si tacsele loru in cele mai multe casuri suntu stabilite: nu este temere, ca ei voru abusá de increderea poporului, ori ca voru luá tacse indoite, intreite dela pârti, si acést'a cu atâtu mai vertosu nu, câci notariulu publicu de o parte este legatu cu juramentulu seu de a serví cu onóre publicului, a nu abusá de incredere, si de legile tierei, iéra de alta parte a depusu la tribunalu o cautiune anumita de 2000 fl. si 4000 fl. in bani gat'a ori intabulatiune hipotecaria cu acelu scopu, cá din acést'a suma sa se póta despagubí totu insulu, cârui'a notariulu prin negrigirea sea, ori din vointia rea, a facutu ce-va paguba.

Afara de acést'a notariulu publ. spre mai mare garantia a publicului, este supusu unei pedepse fórte aspre in ori-ce casu de neglígintia, pagubire ori vointia rea, prin urmare abiá se póte trage la indoiéla, ca notariulu publicu va grigí sa-si implinésca detorintiele sele cu cea mai mare acuratétia, punctualitate, si cu scumpetate, mai este afara de tóte indoiél'a, ca prin laboriositatea, si onorabilitatea sea elu insusi se va silí a câstigá simpatiele si increderea publicului celui mare.

Aceste le amu aflatu de lipsa ale aduce la cunoscinti'a poporului românu spre acelu scopu, cá facându-se cunoscutu cu principiele si cu intentiunile legii notariale, — dela 1 Augustu 1875 incolo in tóte afacerile sele sa se póta si folosí de bunatatea acestei legi.

Michaile Bessanu
notariu publicu reg. in
Lugosiu.

Din protopresbiteratulu gr. or. atu Ternavei superióre in 5 Iuliu 1875.

Dle Redactoru! Mai din tóte pârtile multu cercatei si iubitei nóstre patrie Transilvani'a se póte cetì, atâtu in pretiuitulu d-vóstre diuariu „Tel. Rom.“ ce redigeti câtu si in alte diuare natiunale române din patria, unele sciri imbucuratórie despre avantagiulu si progresulu de unu tempu incóce alu scóleloru nóstre conf. gr. or. — singur'a conditiune a esistintiei unui poporu — si despre alte intreprinderi utile ale inteligintiei nóstre, ce privescu la inaintarea si prosperarea causeloru poporului românu, numai dóra din protopresbiteratulu mai susu mentionatu alu Ternavei superióre nu s'au scrisu nimic'a. — Astu-feliu va cugetá p. t. publicu cetitoriu, ca aici ori ca nu este nimenea cine sa scrie si sa faca publicului cunoscute lucrurile ce se intempla pe la — si cu noi, ori ca avemu tóte din abundantia si nu ne trebuie ajutoriulu altor'a. Lucrulu sta cu totului totu altu-feliu.

De-si sum numai novitiu in tractulu acest'a, totusi dupa esperintiele castigate pâna acum'a, cu permisiunea onor. Redact. voiu descrie incâtu-va starea biseriçiloru si scóleloru nóstre din acestu protopresbiteratu.

Mai inainte insa de a procede la enararea celoru propuse marturisescu sinceru ca nu amu intentiunea de a vatemá pre nimenea, — iéra déca nolens — volens voiu fi necesitatu a citá unde si unde si numele vre-unei persóne 'mi va pardoná câci eu asiá credu ca adeverulu alu vorbí i este iertatu ori si cui si ori unde, e chiaru datorinti'a fia-cârui omu a-lu spune in publicu si mai vertosu in intemplâri de acelea, unde se tratédia despre lucruri comune; — nu sum condusu din nici o patima óre-carea la espunerea celoru mai de josu, nu Dómne apera, ci singuru de principiulu acel'a ca: „fia-care individu asiá si unu poporu intregu numai dupa ce 'si cunósçe gresiél'a sea se póte pre deplinu indreptá.“

Voiu incepe intâiu cu cele scolare si apoi voiu finí cu cele bisericesci.

O nespusa bucuria a-si simtí in inim'a mea, si cu mine credu ca totu românulu adeveratu, cându me a-si aflá in placut'a positiune de a referá ca noi astadi nu mai stâmu cu scólele nóstre acolo unde eramu inainte de acést'a cu unu dieceniu ori si mai multu.

Dorere inse si de trei ori dorere ca esperintiele facute pre acestu terenu ne dovedescu contrariulu. Scólele, luându-se preste totu, ne presentédia unu tablou tristu si rusinatoriu totu de odata. In unele parochii, intre cari si un'a din cele mai de frunte, edificiile scolari lipsescu totalminte, iéra cari si posiedu atari edificii, acestea suntu intr'o stare de totului totu deplorabila, necorespundietória scopului si negrigite incâtu ori cum le-ai poté numí numai scóle nu. Invetiamentulu stagnédia si inca fórte cumplitu spre cea mai mare dauna a generatiunei fragede, prospectulu venitoriului natiunei nóstre, din caus'a lipsei atâtu de simtibile de invetiatori cualificati, de cari déca vei voí se aflí vre-unulu trebuie sa-lu cauti cu lamp'a lui Diogenu. Reulu acest'a se póte ascrie dotatiunei celei slabe a invetiatoriloru dara in prim'a linia parintelui protopresb. tractuale si inspectoru scolaru Ioanu Almasianu, carele potu afirmá fâra sfiéla, nu se interesédia de caus'a scolara. — Unu reu mare acest'a, carele róde la radecin'a pomului natiunei nóstre rom. intregi, si carele nu se póte curá cu alta medicina decâtu cu fipsarea de salarie corespundietórie grelei sarcine invetiatoresci, si asiá inca cu invetiamentulu totu in stadiulu de mai nainte vomu remané pâna atunci pâna cându aplicatiunea invetiatoriloru nu se va resolví, adeca pâna nu se voru eschide semidoctii si naimitii de asbuchieri, cari nefiindu apti de oficii cu multu mai usióre si afla refugiu in scólele populare, si pâna nu se voru ocupá posturile invet. de individi cu pregatirile recerute. Scie bine p. t. publicu cetitoriu câte abusuri nu se facu din partea acelor'a, ca se vira in scóle cu câte si mai câte promisiuni impedecandu astu-feliu pre adeveratii invetiatori.

Cu privire la inmultirea lefeloru invet. câtu si la aplicarea de invetiatori cualificati pre la scóle amu cetitu in acésta pretiuita fóia nr. 63. din 11/23 Augustu 1874. unu cerculariu alu prea vener. Consistoriu archid. prin care se demandà inspectorateloru scolare a staruí pentru inmultirea acelor'a etc. dara ce se vedi? inspectorulu nostru nu numai ca n'au satisfacutu inaltei ordinatiuni consist. ci din contra si acolo, unde poporulu au fostu aplecatu a ameliorá salariulu invetiat. dela 120 fl. la 200 fl. si prin urmare a aflá unu invetiatoriu dupa cerintiele tempului modernu, au recomendatu unu copilandru de atare, carele pedagogu absolutu nu e, gimnasistu nu e, ba dóra nici normalistu, remanendu salariulu firesce in statu quo. In vanu va fi tóta incercarea organeloru nóstre bisericesci si scolare, de voru avea vointia chiaru si de feru, de aru emite ordinatiuni preste ordinatiuni totu nu voru avea efectulu doritu déca nu e cine sa le puna in lucrare si sa le esecutedie pre acelea, déca nu avemu ómeni devotati binelui comunu.

(Va urmá)

Bachnea 23 Iuniu 1875.

Dle Redactoru! Subscrisii credemu a fi in dreptu, cându ve rogâmu pentru publicarea urmatoriului respunsu la cele ce audisemu, ca au aparutu intr'unu articulu a fóiei „Tel. Rom.“ cam pre tempulu sinodului de asta primavéra. —

In dreptu, pentruca suntemu jalusi de drepturile constitutiunale, ce ni le acórda magna chart'a a bisericei romane autonome.

In dreptu, pentru ca nu permitemu nimenui cá sa ne infere de minoreni ce nu-si cunoscu positiunea si neindeplinindu-o nu sciu apara drepturile.

Legea amu indeplinitu-o si vomu indeplini-o atâtu cá madulari ai bisericei rom. or. câtu si cá representantii clerului si ai poporului din acestu protopopiatu, pre câtu tempu vomu fi onorati cu increderea pentru un'a séu alta chiamare.

Si o lege morala venimu a indeplini si acum'a, cându respingemu atacurile din tufa contr'a sinodului protop. alu Ternavei de susu si contr'a P. protopopu Almasianu ca nu aru fi desvoltatu activitatea receruta.

Câci taina nu e, ca afacerile bis. fundatiunale si scolare din acestu protopopiatu au progresatu sub auspitiile sinodului protop. de sub intrebare, câtu acelea din protopopiatele invecinate, de positiune inse mai favorabila, cu poporu mai compactu si cu o preotime mai bine dotata.

Câtu pentru nerusinatele atacuri contr'a parintelui protopopu Almasianu tema grea si a datu domni pamfletisti si cu atât'a mai grea cu câtu virtutea si onestitatea de a fi multiamitori fatia de binefacatorii sei, — prin sublimitatea ditirambeloru cornute totusi nu s'a potutu inca de preste totu loculu desradeciná din firea poporului rom.

Pre câtu este de constatatu, ca fiescecare poporu datoresce si câtra cei buni ai sei, baremu si cea mai sarbedá onóre, pre atât'a putea si par. protopopu Almasianu reclamá la mai multa recunoscíntia, câci a inalbitu in lupta pentru binele bisericei si alu poporului ei. —

Jertfele ce le-a adusu P. protopopu pentru poporulu rom. din o parte a protopopiatului seu, — alungatu din vetrele parintesci:

Colecte de 1300 feldere de porumbu, ce s'au facutu pre sém'a asociatiunei rom. pentru cultur'a poporului rom. afara inca de unulu séu doi barbati zelosi din comitatulu Cetâtiei de balta la si prin staruinti'a P. protopopu Almasianu. —

Numerulu celu frumosu de scóle si biserici ce s'a radicatu in acestu protopopiatu — cu unu poporu materialmente atât'u de scapatatu. —

Representatiuni la P. protopopu în comitetulu comitatensu alu Cetâtiei de balta, cá sa se faca cuvenita dispositiune din partea acelui comitetu comitatensu precum pentru preoti asiá si pentru invetiatorii scóleloru gr. or. spre a se dotá — in combinare cu patent'a imp. din 1854 Iuliu 24 esita in obiectulu regulârei referintieloru intre fostii domni de pamentu si fostii coloni pentru determinarea portiunei canonice amesuratu cerintieloru pentru sustienerea preotiloru — de prisosu din locurile respectiveloru comune; cá se retacu alte fapte, ce dovedescu zelu si insufletire pentru binele comunu, asigura P. protopopu Almasianu recunoscinti'a si iubirea poporului, pre carele cu ingrigire si blandetie 'lu pastoresce acum'a de 25 de ani.

Incâtu pentru domni pamfletisti amintimu numai atât'a.

„Scimu dloru, ca lingusirea si minciun'a v'a fotu in tóte tempurile arm'a cea mai puternica si treptele de inaintare cu simbria in prisosintia.

Scimu mai departe si aceea, ca binele si prosperarea poporului — pre carele vreti acum'a a-lu ferici nu v'a jacutu nici odata la inima, dara nici ca l'ati priceputu.

Altii si-au jertfitu prospecte si linisceă — pentru de a sustiené poporulu din acestu protopopiatu in credinti'a stramosiésca. —

A d-vóstra miserabila fire o cunóscemu camu de multisiori ani si scimu ca a detrage a maculá onórea si reputatiunea barbatiloru de caracteru si independenti vè este lefteri'a eredita din nému in nému.

Fiti deci siguri, ca totu-déun'a veti aflá in noi pre aperatorii acelor'a, pre cari ne-amu dedatu ai stimá si ai iubí. —

Mai multi preoti tractuali
per Veneaminu *Almasianu.*

Varietâti.

Protocolulu sinodului *archidiecesei gr. or. române din Transilvani'a, din anulu* 1875 a esîtu de sub tipariu si se afla brosiuratu la tipografi'a nóstra archidiecesana. Protocolulu e mai bine de 9 cóle in octavu si cuprinde 10 siedintie, in cari afara de cele curente este depusu unu materialu interesantu pentru ori-ce iubitoriu de cunoscinti'a miscamentului vietiei nóstre bisericesci, in specialu inse pentru fia-care românu gr. or. din archidieces'a nóstra tranna. Alte materie totu de asiá mare interesu suntu: a) cercularíulu consistoriale convocatoriu; b) cuventulu presidiale rostitu la deschiderea sinodului de câtra Escel. Sea Présântitulu archieppu si metropolitu *Mironu* Romanulu; c) Regulamentu pentru cursurile supletórie invetiatoresci; d) Regulamentu pentru esaminarea candidatiloru de profesura la institutulu teologico-pedagogicu *Andreianu* alu archidiecesei gr. or. române din Transilvani'a (se mai afla unu votu separatu).

Pretiulu acestui protocolu este de 50 cr. v. a.

(†) *Comun'a bisericésca romana gr. cat. din Clusiu,* cu adenca intristare anuncia, ca adeveratulu si de toti onoratulu si iubitulu loru pastoriu sufletescu Gregoriu Chif'a, *cooperatoriu, membru ord. alu Asociatiunei rom. transilvane pentru liter. si cult. poporului rom.“ scl.* fiindu in alu 49-le anu alu etatei si alu 23-le alu preotiei sele luni in 19 l. c. sér'a, intr'unu impetu reinnoitu alu ofticei, de care patimea, s'a mutatu dela ceste trecatóre la cele eterne.

In repausatulu pierdù incaruntitulu seu parinte propt'a si mangaiarea betranetieloru, fratele si sor'a pre fratele fragedu iubitoriu si totu-déun'a promptulu loru ajutatoriu, amicii si cunoscutii pre amiculu sinceru, natiunea rom. pre unulu din fii cei mai devotati, iéra biseric'a pre operariulu fidele pururea neadormitu si neobositu in vi'a Domnului. Dóue-dieci si trei de ani plini de activitate impreunata cu multa abnegatiune, cu multe trude si ostenele intru pastorirea credinciosiloru acestei parochie, esplica de ajunsu profundulu doliu, ce invescù comun'a nóstra. Pentru adeveratulu preotu, amatoriulu fiu si frate, afabilulu si sincerulu concetatiénu curgu lacremele nóstre; pentru elu, iubirea si meritele lui, pastréza si voru pastrá inimele nóstre cea mai cordiala, pia si recunoscatória aducere aminte.

Osamintele pamentesci, dupa indatinatele ceremonie funebrali, cari se voru celebrá joi in 22 Iuliu a. c. la 5 óre dupa amédi in biseric'a gr. cat, se voru petrece la repausulu eternu in cimiteriulu comune; iéra parastasulu pentru repausulu sufletului seu se va tiené Sambata in 24 l. c. la 9 óre antemeridiane. Fia i tierin'a usióra si memori'a binecuventata!

⁂ Vineri diminéti'a s'a descarcatu o furtuna grea pre Cibinulu din josulu Sabiiului. Unu burgadianu cu calari'a sea, unu mohanu si unu bou pre hotarulu Vestemului fura omoriti de fulgeru.

Escriere de concursu

pentru locuri in internatele institutele de educatiune si cultura militaria cu inceputulu anului scolasticu 1875/6. (Terminulu pâna la 31 Iuliu nou.)

I. *La intrarea in scól'a reale militarla eventualu in cea din Wiener Neustadt séu in academi'a militaria technica.*

a) Unu locu in internatulu Iulie *Brudermann* pentru copii din famili'a Brudermann si nefiindu unu atare aspirante pentru unu copilu din parinti legitimi, dara seraci din comun'a *Hütteldorf* lânga Vien'a;

b) Unu locu in internatulu majoru-generalu Sigismund *Lazar de Ecska* pentru juni din famili'a fundatorului, even- tualu pentru fii de oficieri si nefiindu de acesti'a, pentru fii din familie nobile din Banatulu de odinióra, se voru preferí fii oficialiloru de statu;

c) Trei locuri in internatululIacobu de *Schellenburg* pentru fii de oficieri din generalatulu de odinióra Varasdinu si Carlstadt;

d) Unu locu in internatulu Franciscu conte *Kinsky* pentru fiii aceloru oficieri c. r. cari au primitu educatiunea in academi'a militaria la Wiener Neustadt si au esitu din trens'a cá oficieri.

II. *La intrarea in scóla reale militaria superióra séu inferióra.*

e) Siese locuri in internatulu majorulu *Coels* pentru fii servitoriloru civili ai statului, cari au servitu mai inainte la militia;

f) Unulocu in internatulu majoru *Dell* pentru fiii oficieriloru de confesiunea evangelica;

g) Dóue locuri in internatulu Imperatu Franciscu Iosifu pentru fiii servitoriloru civili ai statului, cari mai inainte au servitu cá oficieri séu suboficieri:

h) Dóue locuri in internatulu majoru *Krauss* pentru fiii militariloru obligati din regimentulu 9 alu husariloru si lipsindu din acesti'a pentru fiii soldatiloru din celelalte regimente de husari, mai departe pentru fii din regimente infant. unguresci.

(Va urmá)

Concursu.

Devenindu vacante 2 posturi de invetiatori la scól'a normala (primara) rom. gr. or. din Brasiovu se escrie pentru ocuparea loru concursu cu terminu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c.

Concurentii sa binevoiésca, a se adresá câtra subscris'a Eforia alaturandu pre lânga petitiune testimoniile despre purtarea loru politica si morala, despre cualificatiunea pedagogica-didactica si testimoniu din clas'a gimnasiala séu reala ultima, ce va fi cercetatu-o.

Salariulu anualu impreunatu cu fiacare din aceste posturi este in anulu primu alu servitiului de 300 fl. v. a., in urmatorii 2 ani câte 400 fl. iéra de aci inainte salariulu de invetiatoriu definitivu 500 fl. la care dupa servitiu de 10 ani se adauga decenalele de 100 fl. si dupa 20 ani decenale de 200 fl. Prelânga acestea mai au invetiatorii acestei scóle si dreptulu de pensiune.

Brasiovu 4|16 Iuliu 1875.

Efori'a scóleloru centrale romane ort. resarit.
Iosifu Baracu,
(1—3) protop. cá presiedinte.

Concursu.

La scól'a confesionale gr. or. din suburbiulu Brasiovului „Brasiovu-vechiu“ au devenitu postulu de invetiatoriu secundariu vacantu; spre intregirea acestui'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. relutu de cuartiru 20 fl. v. a. si doi stangini lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefiptu la prea onoratulu domnu protop. Iosifu Baracu in Brasiovu.

Brasiovu 3 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu prin
Georgiu *Persienariu,*
(2—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

La scól'a capitala-normale dela biseric'a Santei Adormiri a Maicei Domnului din Satulungu, protopresbiteratulu I, alu Brasiovului au devenitu vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru a câror'a ocupare se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu anualu pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. si pre lânga indatorire cá pentru aceste salarie se tiena ambii invetiatori prelegerile trebuinsióse si la scóla de repetitiune.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din prementionatele dóue posturi invetiatoresci suntu avisati a si asterne subscrisului comitetu suplicile loru, adresate câtra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu si instruite in sensulu „statutului organicu“ cu atestatu de botezu si cu testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale si cursulu pedagogicu séu teologicu si ca au depusu esamenulu de cualificatiune.

Satulungu 4 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei Santei Adormiri.
Radu Pope'a,
(2—3) parochu si presied.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu secundaru devenitu vacantu la scól'a confesionala ortod. orientala a comunei Purcareni, tractulu protopresbiteralu I-lea alu Brasiovului se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. solvinde in rate trimestrale decursive. —

Dela concurinte se cere cá sa aiba celu putienu 4 clase gimnasiale si atestatu de cualificatiune. —

Alesulu de invetiatoriu trebuie sa servésca unu anu de proba si dupa decurgerea acestui'a castigandu-si intarirea definitiva va fi indatoratu a tiené si scól'a de repetitiune, pentru carea va mai primí inca o remuneratiune anuala de 35 fl. cu prospectu de a i se inaintá la 50 fl. v. a

Petitiunile bine instruate trebuie adresate prea onorat. d. protopopu I-lea alu Brasiovului Iosifu Baracu celu multu pâna la 1 Septembre a. c.

Purcareni 25 Iuniu 1875.

Comitetulu parochialu.
Ioanu Bogdanu,
(2—3) parochu si presied.

ad 76. — 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a II din Cricâu in protopresbiteratulu Albei-Iuliei se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c.

Emolumentele ce-i competu fitoriulu parochu:

1. casa parochiale, si edeficii economice, gradina cu pomi, si gradina de legumi.
2. unu fenatiu de 1 jug. 830°□.
3. unu agru de 2 jug. 674°□.
4. dela 170 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermitu, si 1 dî de lucru, precum si venitele stolare dela morti, si venitulu la umblarea cu crucea (câci 60 familii competu cantoriloru).
5. In fine dela 230 familii tóte celelalte venite stolare.

Concurentii pâna la espirarea concursului au sa se presenteze intr'o dumineca séu serbatóre pentru a cântá, cetí, cuventá séu a celebrá st'a liturgia — insinuându-se la subscrisulu.

Doritorii de a competá la acésta parochia, au de a-si substerne concursele instruate conformu statutului organicu, pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu in Alb'a-Iuli'a.

Alb'a Iuli'a 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comit. parochiale.
Alessandru *Tordasianu,*
3—3 protopresbiteru.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia de clas'a III *Salisce* constatatóre din preste 550 suflete — din protopresbiteratulu Zarandului prin acést'a se escrie concursu pâna la 31 Iuliu a. c.

Venitele acestei parochii suntu urmatóriele:

1. Venitele stolare bine regulate facu pre anu — in calculu mediu — sum'a de 200 fl. v. a.
2. Alte venite ficse pre anu 55 fl. v. a.
3. Venitele din eclesi'a bisericésca 200 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si adresá petitiunile loru instruite in sensulu „Statutului organicu“ si concluseloru sinodului eparchiale din anu 1873 la subsemnatulu in Bradu (cotulu Zarand.) pâna la terminulu susnumitu.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Nicolau I. *Miheltianu*
(3—3) Prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia a Ciagdiului gr. or. protopresbiteratulu Turdei inferiore se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c. cându va fi si alegerea.

Emolumentele vacantei parochii a Ciagdiului: 60 ferdele mari — de primavéra curatu, 40 dile de lucru; — trei pamenturi in trei pârti a hotarului, — edificiele parochiale si stol'a epatrafirului —

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, suntu indatorati a tramite petitiunile, in intielesulu statutului organicu la subscrisulu, pâna la terminulu supra-prefiptu. —

Agarbiciu 3 Iuliu v. 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Simeonu Popu *Moldovanu,*
(3—3) prot. tract. Turdei.

Nr. 163—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III-a Vac'a, in protopresbiteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu pâna in 3 Augustu. a. c.

Acést'a parochia constatatóre din 750 suflete. are casa parochiala cu cladirile economice necesarie si o gradina lânga casa, apoi celelalte venite suntu accidentiile stolarie bine regulate, cari tóte computate in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au a asterne concursele loru la subsemnatulu in Bradu — Cttulu Zarandu — instruite conformu „statutului organicu“ si concluseloru sinodului din an. 1873, in privinti'a intregirei parochieloru.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
N. I. Miheltianu,
(2—3) prot. gr. or. a Zarandului.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 56. ANULU XXIII.

Sabiiu 17|29 Iuliu 1875.

Nr. 2113.

Incunoscointiare.

Esamenele de cualificatiune atâtu pentru *candidatii de preotia*, câtu si pentru *invetiatorii dela scólele poporali si capitali normali* se voru tiené si in anulu acest'a dela 25—31 Augustu cal. nostru.

Ceea ce prin acést'a se aduce la cunoscinti'a publica spre sciintia si orientare cu acelu adausu, ca cei ce dorescu a se insinuá la depunerea acestoru esamene au a-si substerne la consistoriulu archidiecesanu pâna la 1 Augustu a. c. petitiunile loru instruite in intielesulu regulamenteloru aduse de sinodulu archidiecesanu din an. 1873 (a se vedé actele sinodului archid. 1873 pag. 157 si 162).

Sabiiu din siedinti'a consistoriului archidiecesanu tienuta in 15 Iuliu 1875.

Nr. 1522./Scol.

Câtra toti inspectorii districtuali si invetiatorii dela scólele confessionali gr. or. din archidieces'a Transilvaniei.

Venerabilulu sinodu archidiecesanu din anulu acest'a, in siedinti'a a VII din 26 Aprile a. c. sub nr. prot. 48 (actele sinodali, 1875. pag. 46, resp. 124) primindu proiectulu Consistoriului archidiecesanu pentru infiintiarea cursuriloru supletórie invetiatoresci a adusu unu regulamentu specialu pentru aceste cursuri constatatoriu din 9 §§., si enunciandu pentru fiesce-care invetiatoriu obligamentulu de a cercetá cursurile supletórie pentru cualificarea sea ulterióra pedagogico-didactica a designatu cá locuri centrali pentru cursurile supletórie: Sabiiulu; Alb'a-Iuli'a; Dev'a; Idicelu, Cojocn'a; Brasiovulu; Sighisiór'a; Abrudulu; Fagarasiulu si Deesiulu; standu in voi'a fiesce cârui'a invetiatoriu a concurge la ori-care din aceste locuri centrali.

De obiecte pertractande la aceste cursuri s'au designatu (§. 4.) a) computulu cu mesurile metrice; b) metodulu scrierei si cetirei; c) principiele pedagogice pentru sustienerea disciplinei scolarie. In órele libere se voru face deprinderi in cantâri si gimnastica. —

Deci in esecutarea conclusului sinodalu nr. protoc. 48. consistoriulu archidiecesanu afla de bine a dispune pre bas'a regulamentului din cestiune urmatórele:

a) cursurile supletórie se voru incepe in anulu acest'a la 1 Augustu si se voru incheiá in 18 Augustu a. c. cal. vechiu, — aflandu-se consistoriulu archidiecesanu din impregiurâri neprevediute silitu a face in privinti'a acést'a o mica abatere dela terminulu indicatu in § 3. alu regulamentului.

b) De conducatori ai acestoru cursuri se designéza:

1. Pentru Sabiiu, parochulu si profesorulu de cantâri la institutulu archidiecesanu pedagogico-teologicu Dimitriu Cuntianu;
2. pentru Alb'a-Iuli'a, invetiatoriulu primariu dela scól'a capitala din Branu, Teodoru Popu;
3. pentru *Dev'a*, profesorulu gimnasialu din Bradu Georgiu Parâu;
4. pentru *Idicelu*, invetiatoriulu din Topliti'a Nicolau Reu;
5. pentru *Cojocn'a*, parochulu din Cojocn'a Teodoru Ciortea;
6. pentru *Brasiovu*, invetiatoriulu si directorulu dela scól'a capitala normala de acolo Georgiu Belissimusu;
7. pentru *Sighisiór'a*, invetiatoriulu si capelanulu de acolo Dimitriu Moldovanu;
8. pentru *Abrudu*, invetiatoriulu dela scól'a normala din Bradu Nicolau Aaronu;
9. pentru *Fagarasiu*, invetiatoriulu dela scól'a capitala normala din Brasiovu Dimitriu Cioflecu;
10. pentru *Deesiu*, invetiatoriulu din Borgo-Prundu Iacobu Oanea.

c) Amesuratu insarcinârei din §. 6. alu regulamentului sinodalu, consistoriulu archidiecesanu afla de bine a compune pentru conducatorii cursuriloru supletórie invetiatoresci urmatórea **Instructiune**, care pentru mai bun'a inlesnire se tiparesce intr'un'a cu circulariulu:

§ 1. Conformu § 3. din regulamentulu pentru cursurile supletórie invetiatoresci se deschide cursulu supletoriu pentru ulterióra cualificatiune pedagogico-didactica la 1 Augustu a. c. in modu solemnu cu servitiu ddieescu seversitu de Protopresviterulu locului in biserica in fati'a poporului. Cursulu va durá pâna la 18 Augustu a. c. st. vechiu.

§ 2. In diu'a deschiderei dupa servitiulu ddieescu, Protopresbiterulu localu, cá inspectoru districtualu, carele se insarcinéza in poterea § lui 2 din regulamentu cu ducerea controlei generale a cursului supletoriu, dupa cantarea: „Imperate cerescu“ va aretá printr'o cuventare corespundietórie scopulu cursului; iéra conducatoriulu va face o espusetiune introducatórie in materiele prescrise in § 4 alu regulamentului.

§ 3. Dintre cei mai buni invetiatori se alegu doi pâna in patru notari, cari impreuna cu conducatoriulu voru avé sa compuna raporte speciale despre objectele pertractate in fia-care di. La compunerea acestor'a potu luá parte informativa si alti invetiatori, membri ai cursului supletoriu.

§ 4. In dilele urmatórie afara de serbatori si dumineci se incepu órele cursului la 8 óre diminéti'a si dupa média di la 3 óre in modulu urmatoriu:

Dela 8—9 principiele pedagogice pentru sustienerea disciplinei scolare; dela 9—10 metodulu cetirei si scrierei propunere si conversatiuni teoretice; dela 10—11 esercitie practice din metodulu cetirei si scrierei cu invetiatorii; dela 11—12 cantâri.

Dupa média di dela 3—4 computu si mesurile metrice; dela 4—6 gimnastica.

Stá in voi'a conducatoriloru a-si intocmí órele de mai susu intre marginile § 4 din regulamentu dupa mijlócele si impregiurârile locali si dupa cum voru cugetá ca voru invinge mai in graba si mai cu succesu materialulu din objectele prescrise.

§ 5. Cursurile se incheia precum s'au deschisu cu solemnitate: mai intâiu cu servitiu ddieescu, dupa aceea cu o cuventare din partea comisariului consistoriale, a conducetoriului si déca se va insinuá si a unui'a din invetiatori.

Deodata cu incheierea se impartu si testimoniele prevediute in § 6 alu regulamentului.

§ 6. Conducetorii voru duce control'a asupr'a invetiatoriloru participanti la cursuri, spre care scopu li se tramitu dela consistoriulu archidiecesanu conspecte rubricate spre implere. Totu odata voru asterne consistoriului indata dupa incheiarea cursuriloru raporturile speciali, prevediute in § 3 alu acestei instructiuni, si conspectele pre lânga o comitiva opinatórie din partele.

d) Parintii protopresbiteri, cá inspectori districtuali de scóle suntu insarcinati a medilocí pre la crestinii nostri, séu si la alti binevoitori crestini din locurile designate pentru cursurile supletórie, cá sa dea invetiatoriloru participanti la acelea cuartire, iéra la cei'a-lalti crestini din tractu, cá sa le inlesnésca caletori'a invetiatoriloru la cursuri si indereptu; spre ajungerea acestoru mijlóce fia-care invetiatoriu e datoriu numai decâtu a se insinuá la protopresbiterulu seu si a se dechiará ca la care din numitele locuri centrali pentru cursuri voiesce a merge.

Totudeodata se voru ingrigí PP. protopresbiteri, cá spesele cursuriloru supletórie sa le supórte conformu § 9. din regulamentu baremu pe jumetate comunele bisericesci singuratice, spre care scopu sa se reparteze pe fia-care comuna o suma óre-care in proportiune cu starea materiale a ei, si banii incasati sa se tramita pre lânga o consemnare protopresbiterului concernentu alu locului centralu pentru cursuri, carele in contielegere cu conducatoriulu cursului va face socotél'a, asiá cá fia-care invetiatoriu participante sa capete cá ajutoriu câte 40 cr. pe dî, iéra conducatorii câte 1 fl.

e) PP. protopresb. respectivi ai locuriloru centrali pentru aceste cursuri numai decâtu dupa primirea acestui cerculariu sa faca aretare incóce, ca afla-se la loculu centralu respectivu aparate metrice, séu nu, si ca nu le-aru poté capetá dela vre-o scóla invecinata spre intrebuintiare? pentru cá in casulu alu doilea sa li se procure de aici, asiá cá la inceperea cursului sa fia acelea dejá acolo.

f) Consistoriulu archidiecesanu doresce si recomanda, cá si preotimea archidiecesana sa se intereseze de aceste cursuri supletórie, si sa iee parte activa la acelea in numeru câtu mai numerosu, pentruca cá directori locali de scóle e ne aparatu de lipsa a se initiá si dens'a câtu mai bine in afacerile interne ale scóleloru nóstre si preste totu in instructiune.

g) PP. Protopresbiterii concernenti si conducatorii cursuriloru se indatoréza a fi cu tóta priveghierea, cá invetiatorii sa se pórte sub tóta durat'a cursuriloru amesuratu chiamarei loru, cu tóta onestitatea.

h) Conferintiele invetiatoresci anuali nu se voru mai tiené in anulu acest'a deosebitu, ci se suplinescu prin aceste cursuri supletórie.

In fine consistoriulu archidiecesanu nu póte a nu trage atentiunea inspectoriloru districtuali, directoriloru locali ,invetiatoriloru si tuturoru, cari dorescu inflorirea si inaintarea invetiamentului poporalu in scólele nóstre confessionali, asupr'a acestei institutiuni binefacatórie, si ascépta dela intregu poporulu nostru credinciosu a o sprigini cu tóta caldur'a, dându totu sucursulu potintiosu pentru inlesnirea tienerei acestoru cursuri supletórie invetiatoresci, cari fâra indoiéla voru contribuí fórte multu la ameliorarea instructiunei poporali.

Sibiiu din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolariu tienuta in 15 Iuliu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele Dlui Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a m./p.
Archim. si Vicariu archieppescu.

Foile unguresci se nesuescu a dovedí, câtu de nepracticabila este *centralisatiunea* pentru Ungari'a. „P. Ll.“ dela 25 Iuliu d. e. ocupandu-se in detaiu cu cestiunea acést'a, sustiene, ca nu numai consideratiunile de principiu si directiunea traditiunale a natiunei, ci si poterile intelectuali si materiali impedeca centralisatiunea, in intielesulu deplinu alu cuventului Centralisatiunea esecutata consecuentu recere unu aparatu, care adi cu greu se póte procurá. Sistemulu acest'a cere o complicatiune a instantieloru si macaru ca ofere administratiunei neinfluintiate garantiî insemnate, totusi increderea intr'ensulu e conditiunata de regimentulu rigurosu alu directiuniloru si alu dregatorieloru de controla cari dupa compositiunea loru trebuie sa se radice preste instantiele subordinate intr'unu modu impunetoriu. In Austri'a d. e. stau preste comisariatele si capitanatele cercuali cele siepte-sprediece locotenentii, fia-care dintr'aceste este unu statu in statulu administratiunei, in frunte cu dignitarii sei cu o tabera de consiliari, referenti si concipienti cá puteri lucratórie. Ce insemnatate politica au aceste locotenentii, ba chiaru si personalulu loru, ni demustra locotenentiele din Lemberg, Prag'a, Zara si in parte din Gratiu. Si câte poteri birocratece si bine instruate nu cere acestu sistemu.

Inchipuiésca-si cine-va acum unu asemene sistemu pentru Ungari'a! In tempulu absolutismului, cându Ungari'a, Transilvani'a si Banatulu timisianu erau impartite in siepte locotenentii, oficialii acestui sistemu erau cu deosebire straini. Sa cugetâmu mai departe ca centralisatiunea unilaterale a statului recere si in prim'a instantia municipale unu aparatu mai estinsu. Indata ce se stergu comissiunile selvguvernamentale si barbatii de incredere, remane unu scheletu mancu de organe singuratece. Acestea nu voru puté decide pre responsabilitatea loru personale agendele mai insemnate. Vicecomitele, séu cum se mai numesce siefulu centralu, nu se va incumetá a resolví cá instantia de apelatiune in persona singula casurile controversate din dreptulu de administratiune, nice ca i s'aru puté iertá acest'a; astu-feliu s'aru recere afara de personalulu de conceptu alu notariatului inca unu óre care numeru de oficiali cu oficie sistemisate in deosebi, cari in casuri eminente aru trebuí sa decida cá asesori celu putienu intr'unu colegiu de trei. Spesele voru fi indoitu de mari cá cele de adi, fâra de aduce vre-unu folosu mai mare.

Cu totulu altfeliu e centralisatiunea relevata de noi. *Aici se lucra de organisarea selvguvernamentului, de unu modus vivendi pentru interesele reali ale poporatiunii sub sistem'a decentralisatiunii administrative.* Deosebirea intre senguratecele partide e mai multu *cuantitativa*, de câtu unu contrastu principialu internu. In Ungari'a abiá mai esista vre-unu a. n. municipalistu, care n'aru recunósce ca domnirea ideí de statu in tóte paturile administratiunii precum si o controla buna de statu este o necesitate. Cu atâtu mai putienu avemu vre-unu centralistu, care sa-si cugete unu sistemu de administratiune manuatu numai prin oficialismulu permanentu fâra concursulu societâtii. Intre factorii ambeloru partide nu esiste unu contrastu principialu.

In respectulu administratiunii dâmu preste dóue aparintie cari decidu, déca e indreptatitu unulu séu altulu dintre aceste dóue contraste. Cea dintâiu e, ca factorii selvguvernamentului, cari suntu cetatienii neaternatori de guvernulu statului, se imputinéza din dî in dî si ca elementele selvadministratiunii devinu din ce in ce mai necapabili. A dóu'a aparintia e, ca corpulu esistinte alu oficialiloru municipali nu scie paralisá acést'a disolutiune. Trebuie dara sa conservâmu semburele vitalu, sa *restringemu*, inse sa aprofundâmu totu odata cercurile selvguvernamentului. Corpului oficialiloru, care e organismulu, sa-i dâmu sistemulu de nerví, care sa dea viétia activa acestui organismu, fàra de a ne tiené orbisiu de prejudetie.

Actu aditionalu.

Pentru a dá traficului districteloru fruntarieloru respective inlesnirile reclamate de trebuintiele comerciului dilnicu, cele dóue inalte pârti contractante au convenitu asupr'a celoru ce urméza:

1⁰ Voru remané libere de ori-ce dreptu de vama la importatiune si esportatiune prin fruntariile Austro-ungare si române in Austro-Ungari'a si in Romani'a:

a) Tóte cantitâtile de marfuri, alu câroru dreptu de implinitu nu se urca la cifr'a totala de doi cretiari v. a. séu $^{5}/_{100}$ din francu.

b) Iérba, fenu, paie, frunze, fenu pentru ambalagiu si pentru astupatu, plante furagere, trestie de mare si trestie ordinaria, plante vii (butaci de vie) cereale in bóbe séu in spicuri, plante leguminóse, canepa si inu, ne batute, cartofi;

c) Stupi cu albine vii;

d) Sânge de animale;

e) Lapte dulce si lapte batutu;

f) Carbuni de lemnu, de pamentu, turba, carbuni de turba;

g) Pietre pentru claditu si de cioplitu, pietre pentru pavaju si pietre de móra, pietre ordinarie pentru ascutitu, gresii ordinarie pentru cóse si seceri, tóte pietrile séu taiate séu netaiate — dara nici cioplite nici taiate cadratu — sgura, petrisi, nesipu varu si ipsosu crudu, marga, argilu, si in generalu ori-ce feliu de pamentu ordinariu, care servà pentru facerea caramidiloru, óleloru, pipeloru si vaseloru;

h) Caramidile;

i) Tarîtiele, fain'a de rapitia si alte resturi de fructe tescuite si uscate si de sementia oléginósa;

j) Cenusie vegetabila séu de carbuni de pamentu, gunoiu pentru ingrasiatu pamentulu, lichidu turbure de vinu, lavuri, orzu coptu in coptoriu pentru bere, coji de fructe, balagure, sfarematuri de pétra séu de huma, lavuri de auru séu de argintu, pamentu de morcila;

k) Pâne si faina in cantitate de 10 chilog.
Carne próspeta „ „ 4 „
Branza „ „ 2 „
Untu próspetu „ „ 2 „

2⁰ Voru remanea asemenea libere de ori-ce dreptu de vama la importatiunea in Austro-Ungari'a prin fruntariele austro-ungare si române, precum si pre Dunare prin tóte porturile acestui fluviu, atâtu din Romani'a câtu si din Austro-Ungari'a, cerealele in generalu, productu alu pamentului Romaniei.

3⁰ Vinurile de ori-ce feliu, productulu pamentului Austro-Ungariei, importate in Romani'a prin câile aretate in articolulu precedentu, voru platí la intrarea loru in Romani'a, séu in butóie séu in butili, unu dreptu ad valorem de $5\frac{1}{2}$ la suta.

Vinurile Romaniei voru intrá prin tóte fruntariele Austro-Ungariei neplatindu, fia in butóie, fia in butili, de câtu drepturile de intrare acordate natiunii celei mai favorisate, fàra cá positiunea loru de astadi sa nu fia in nici unu casu agravata.

4⁰ Voru fi scutite de drepturile de vama de importatiune si de esportatiune si se voru bucurá de liber'a trecere afara de câile vamale, animalele de munca, instrumentele agricole, mobiliarulu si lucrurile ce tieranii domiciliati la marginile fruntarieloru, voru importá séu voru esportá prin lini'a vamala pentru lucrârile loru agricole séu prin schimbarea domiciliului loru.

5⁰ Animalele vii, importate dintr'unu teritoriu pre cela-laltu, nu voru platí reciprocu, la intrarea loru, de câtu drepturile de importatiune cari suntu séu voru fi percepute in Austro-Ungari'a in comerciulu de fruntarie, conformu stipulatiuniloru tractateloru incheiate in acésta privintía cu natiunile cele mai favorisate.

6⁰ Fainile si farinósele alimentarie, produsu alu industriei Austro-Ungariei, voru fi libere de ori-ce dreptu de vama la importatiune in Romani'a prin frontierele austro-ungare si române, precum si pre calea Dunarei prin tóte porturile acestui rîu.

7⁰ Productele pamentului proprietâtiloru supusiloru celoru dóue inalte pârti contractante care s'aru gasí despartite prin lini'a fruntaria austro-ungara si româna de locuintie si ferme, voru fi scutite de drepturile de intrare si esîre cându se voru transportá in aceste cladiri (locuintie séu ferme).

Concesiunile cuprinse la nr. 1 si la nr. 4, suntu cu tóte acestea limitate pentru locuitorii unui locu de a lungulu fruntariei care nu aru trece in Austro-Ungari'a si in Romani'a distanti'a de 10 chilometri.

8⁰ Cele dóue inalte pârti contractante se voru intielege asupr'a precautiuniloru si mesuriloru de luatu pentru a puté acordá unoru localitâti, unde se va crede de trebuintia, liber'a trecere afara de câile vamale a obiecteloru cari suntu scutite, in Austro-Ungari'a si in Romani'a, de drepturile de vama atâtu la intrare câtu si la esîre, conformu legiloru si regulamenteloru fia-cârei'a tieri.

Protocolu finalu.

In momentulu de a procedá la semnatur'a conventiunii de comerciu, incheiata astadi intre Austro-Ungari'a si Romani'a. Plenipotentiarii subsemnati ai guvernului M. S. Imperatulu-Rege si alu guvernului A. S. Principele Romaniei au facutu, in privinti'a articoleloru mai josu mentionate din acésta conventiune, reservele si declaratiunile urmatórie:

Art. I. Prin cuvintele „bunuri imobile rurale“ inserate la ultimulu aliniatu alu art. I, nu s'a intielesu a se esclude casele si constructiunile de ori-ce feliu stabilite pre aceste bunuri imobile rurale si care suntu de o potriva supuse aceleasi restrictiuni.

Se intielege in acelasiu tempu, intre cele dóue pârti contractante, ca prin dispositiunea acestui articulu nu s'a voitu a se derogá la drepturile fia-cârui guvernu de a luá prin legi si regulamente tóte mesurile necesarii de politia si de siguranția, si mai cu séma acelea relative la stabilirea ori-cârui individu in o comuna rurala cu autorisatiunea numai a consiliului municipalu; totusi aceste legi si ordonantie nu voru puté impedecá in nici unu modu libertatea de comerciu si nu voru trebuí sa atinga drepturile si privilegiele stipulate reciprocu prin conventiunea de fatia in favórea natiuniloru celoru dóue tieri.

Art. II. Plenipotentiarulu românu declara ca guvernulu seu are intentiunea de a revocá, in celu mai scurtu tempu si inainte de esecutarea acestei conventiuni, regulamentulu care cere astadi cá acel'a care trece frontier'a sa aiba asupr'a lui óre-care suma de bani.

Art. IV. Este bine intielesu ca prin dispositiunile acestui art. IV cele dóue inalte pârti contractante nu intielegu de locu a derogá la restrictiunile facute de ultimulu aliniatu alu art. I in privinti'a dreptului de a dobandí si posedá bunuri imobile rurale.

Art. VII. Tarifulu conventiunalu actualmente in vigóre in Austro-Ungari'a compunendu-se din tarifele speciale anecsate la tractatele de comerciu incheiate de Austro-Ungari'a cu Franci'a la 11 Decembre 1866, cu Itali'a la 23 Aprile 1867, cu Uniunea vamala a Germaniei, la 9 Martie 1868 si cu Marea-Britania la 30 Decembre 1869, remâne intielesu ca, in urma principiului natiunii celei mai favorisate, de care se bucura Romani'a in virtutea conventiunei de fatia, ea va participá in tóte beneficiele consecintiele si modificatiunile cari aru resultá din o schimbare ulterióra a acestoru tractate si tarife speciale.

Art. IX. Ambele inalte pârti contractante s'au invoitu de a intruní, indata dupa ce se va incheiá conventiunea de fatia prin schimbarea ratificatiuniloru, o comissiune mixta care va fi insarcinata a complectá, in tempu de patru luni, tarifulu conventiunalu despre care s'a vorbitu in art. IX si X, atâtu pentru drepturile de importatiune câtu si pentru acelea de esportatiune.

La casu cându comissiunea nu se va intielege in acestu tempu, se va procedá indata dupa acést'a, pentru art. neregulate, la elaborarea unui tarifu specificu pre piciorulu unui dreptu ad-valorem de $7^0|_0$, luându de basa valorele austriace si ungare din tabloulu de comerciu austro-ungaru pre anulu 1873 si adaugite cu $15^0/_0$. Acésta lucrare se va seversí in 15 dîle.

Este convenitu ca cuvintele „cuprindiendu-se si drepturile aditionale“ dela alin. 2, nu se refera de locu la cestiunea acsiseloru in Romani'a, care este regulata de art. XXI alu conventiunii.

Este asemenea convenitu ca libertatea de comerciu nu va puté fi nici odata impedecata de nici o dispositiune de monopolu séu alt'a, care aru puté fi in contradictiune cu dispositiunile conventiunei de fatia si mai alesu cu cele din art. V. si XXI.

Art. XIII. La casu de trebuintia, cele dóue inalte pârti contractante se voru intielege impreuna asupr'a marfuriloru pentru care necesitatea de a se cere certificate de origine a fi demonstrata.

Art. XVIII. Relativu la alin. b. dela art. XVIII, se intielege ca pentru tóte vitele cari nu se intorcu, afara de acelea cari aru murí in tempulu pascutului, se va platí, la intórcerea turmeloru, drepturile de importatiune respective.

Art. XX. In interesulu comerciului, plenipotentiarii austro-ungaru si românu esprima dorinti'a cá birourile vamale austro-ungaru si românu sa trateze pre câtu se póta simultaneu marfurile supuse operatiuniloru loru.

Câtu despre stabilirea birouriloru mixte de vama, cele dóue inalte pârti contractante voru cadea de acordu asupr'a principieloru de adoptatu in acésta privintia. Cu tóte acestea se intielege de acum ca aceste principii nu voru puté fi altele de câtu cele cuprinse in tractatulu de comerciu si de vama incheiatu intre Austro-Ungari'a si uniunea vamala a Germaniei la 9 Martie 1868.

Art. XXI si XXII. Dispositiunile acestoru articole nu atingu intru nimicu drepturile comuneloru de a pune tacse asupr'a beuturiloru si licuideloru, comestibileloru, combustibeleloru furageloru si materialeloru la intrarea loru in comuna. chiaru cându aceste articole nu aru avé similarie in Romani'a.

Cu tóte acestea, aceste drepturi nu voru puté fi superióre tacseloru celoru mai radicate prevediute de legile române astadi in vigóre. Macsimumulu drepturiloru despre care este vorb'a in acestu casu este regulatu de legile române:

Din 29 Novembre 1871 nr. 262; Din 14 Februariu 1875 nr. 328; Din 14 Februariu 1875 nr. 330; Din 19 Februariu 1875 nr. 376; Din 25 Februariu 1875 nr. 420; Din 25 Februariu 1875 nr. 421; Din 26 Februariu 1875 nr. 425; Din 20 Martie 1875 nr. 588; Din 20 Martie 1875 nr. 589; precum si prin art. 84 din legea dela 25 Novembre 1871.

Art. XXIV. S'a convenitu ca déca proiectulu de lege in cestiune nu aru obtiené asentimentulu cameleloru, guvernulu M. S. Imperatulu-Rege sa nu fia de locu legatu prin articolulu de fatia.

Art. XXVI. Plenipotentiarii austro-ungaru si românu recunoscu ca drepturile aditionale prevediute cá esceptiune la principiele enunciate la art. XXVI nu potu autorisá pre guvernulu Princiaru a introduce modificatiuni cari aru grevá marfurile séu vasele cu unu dreptu óre-care superioru tacseloru indicate in articolulu in cestiune.

Presentulu protocolu, care va fi consideratu cá aprobatu si sanctiunatu de cele dóue guverne fàra alta ratificatiune speciala, prin simplulu faptu alu schimbarei ratificatiuniloru pentru conventiune, la care se raportéza a fostu dresatu in indoitu esemplariu.

Vien'a la 22 Iunie 1875.
(Signé) (L. S.) *Andrassy.*
(Signé) (L. S.) *G. Costaforu.*

Societatea geografica româna.

Procesu verbalu alu siedintiei solemne de inaugurare din 15/27 Iuniu 1875 sub presiedinti'a Inaltimei Sele Domnitoriului.

La 5 óre dupa amédi M. Sea Domnitoriulu sosindu la palatulu Academiei, a fostu intempinatu de d. ministru de culte si instructiune publica si de biroulu societâtiei.

Mari'a Sea Domnitoriulu declarandu siedinti'a deschisa, d. secretariu generalu face apelu nominalu la care respundu 31 d. membri. . . .

Se da cetire procesului verbalu alu ultimei siedintie pregatitórie din 9/21 Iuniu c. si se adopta.

D. secretariu generalu inmanéza Mariei Sele statutele definitive ale societâtiei.

Mari'a Sea domnitoriulu saluta pre membrii societâtiei cu urmatórea cuventare:

„*Domniloru !* Salutandu societatea geografica româna, a cârei infiintiare indeplinesce un'a din vechile mele dorintie, bucuri'a mea este cu atâtu mai mare, cu câtu suntu incredintiatu ca lucrârile ei voru fi de unu folosu nemarginitu pentru viitoriulu tierei, a cârei desvoltare economica si politica o urmaresce Europ'a cu unu interesu crescendu. Terenulu deschisu esploatârei d-vóstra sciintifice este fórte intinsu, si o munca de diecimi de ani va fi de trebuintia pentru a ajunge la esactitatea cunoscintieloru neaperate in asemenea intreprinderi. Inse impartirea d-vóstra in sectiuni va pune o regula in lucrâri si le va simplificá.

„Sectiunea matematica si astronomica este chiamata a se pune in legatura cu aceea ratiea de admirabile cercetâri scientifice, cari au cuprinsu si au ilustratu intregulu nostru globu terestru, si observârile d-vóstra se voru puté esecutá cu succesu, indata ce ve-ti posedá instrumentele trebuinciόse loru.

„Cu deosebita placere vedu, ca mai multi din oficierii nostri de statu majoru au intratu in societatea geografica si s'a inscrisu in sectiunea ei matematica. Dela zelulu si sciintiele dloru suntu in dreptu a asteptá ca voru esecutá in modu sistematicu ridicarea planului trigonometricu alu tierei. Lucrârile de triangulare, intreprinse anulu trecutu in judetiele Suceav'a, Botosiani si Dorohoi, suntu unu inceputu bunu pentru acést'a. Sa sperâmu ca in curendu cart'a de statu majoru a Moldovei se va terminá si aceea a Valachiei se va supune unei nóue prelucrâri. Ele impreuna voru formá oper'a demna si frumósa a junelui nostru statu majoru.

„Mai usióra este sarcin'a sectiunei fisicale, cá un'a ce póte dejá dispune de óre-care materialu. Prin deosebitele cârti care inse ceru o prelucrare mai esacta si o completare in detaliuri, se potu ficsá aprocsimativu relatiunile orografice si idografice. Nu totu asiá de inaintati suntemu in atmosferografia si mai alesu in climatologie, cârei'a i s'a datu pâna acum prea putiena atentiune, de-si tocmai acésta parte a sciintiei este din cele mai importante pentru o tiéra, care aterna aprópe esclusivu de agricultur'a ei.

„De se facea mai de timpuriu observâri si cercetâri, nu s'aru fi pradatu atâtea regiuni intregi de padurile loru si nu amu avé asiá de desu recolte nefavorabile. Déca nu se voru oprí cu tóta energi'a taerile de paduri, vomu vedé clim'a nóstra in curendu periclitata in modulu celu mai amenintiatoriu. Devastarea paduriloru la munte séca isvórele, si produce surpâri, devastarea loru la siesu usuca campiile si preface pamentulu roditoriu in pustie.

„Nu de mai putiena importantia suntu studiile zoologice, botanice si meneralogice cari potu avé cea mai simtita influintia asupr'a vietiei nóstre economice natiunale. Sa ve fia datu a deprinde tiér'a la ameliorarea raseloru nóstre animale si a planteloru nóstre de hrana. Sa ve fia datu a desgropá prin o buna harta geologica comorile ascunse in pantecele pamentului. Cum a fostu cu putintia, cá minele nóstre de metaluri, isvórele nóstre tamaduitóre sa ne fi remasu nóue si Europei aprópe necunoscute? Ca petroleulu nostru, care se póte mesurá cu celu pensilvanicu — câci ací cá si acolo este in asiágradu inflamabilu, incâtu se aprinde la simpl'a apropiere a unei flacâri. — Sa nu fi facutu inca pre continentu concurentia celui americanu? Este de neaperata trebuintia a ne gandí seriosu la esecutarea unei hârti geologice; prin o asemenea lucrare, societatea geografica si-aru asiediá unu adeveratu monumentu. Atunci in scurtu tempu sarea nóstra geme despre care nu se scie inca, déca se tiene de period'a triasica séu este de epoc'a tertiara, cér'a de pamentu, chlibarulu nostru celu negru, straturile nóstre cu carbuni de pamentu, puciósa vediuta la suprafatia, marmur'a voru ajunge a fi cunoscute departe preste granitiele Romaniei.

„Sectiunea ethnologica va observá moravurile si datinile, traiulu si portulu poporului nostru din punctulu de vedere sciintificu si va puté, prin studiulu loru amanuntitu, sa faca comparati'a cu alte popóre.

„Cercetârile archeologice, cari suntu dejá incepute cu multu zelu si cu bunu resultatu de câtra archeologii nostri, ne voru dá materialulu doritu pentru a descrie si a judeca starea culturei nóstre celei mai vechi.

„Cum vedeti, domniloru, câmpulu activitâtiei d-vóstre este fórte intinsu si tempulu ce va mai remané in anulu acest'a prea scurtu. Va fi totusi cu putintia, prin ajutoriulu lucrâriloru de pâna acum, sa se alcatuésca unu conspectu generalu asupr'a fapteloru geografice relative la tiér'a nóstra, asiá incâtu sa putemu fi bine representati la congresulu din Parisu, care s'a convocatu in acestu anu prin initiativ'a societâtiei geografice francese, din care suntemu mandri a face parte.

„Fia, cá jun'a nóstra societate geografica sa se asocieze intr'unu modu demnu celoru alte societâti instituite in mai tóte tierile, si din parte-mi nu me indoiescu, ca — spriginita prin barbatii nostri de sciintia — ea 'si va indeplini misiunea ei si, prin hârti si opuri geografice ingrigite, va scóte tiér'a din regiunea necunoscutului.

D. vice-presiedinte A. A. Cantacuzino in numele membriloru societâtiei, respunde M. Sele cu urmatoriulu cuventu:

„Prea Inaltiate Dómne! Cându intr'o societate se simte trebuinti'a de o institutiune utila, atunci din tóte pârtile se manifesta dorinti'a de a o satisface; institutiunea nasce pre nesimtite si se desvólta prin concursulu barbatiloru interesati la prosperarea intelectuala si materiala a tierei. Cându inse pre lânga acestu concursu, insusi capulu statului in acea institutiune sub a sea puternica ocrotire si primesce a conduce destinele sele, atunci viitoriulu acestei institutiuni este asiguratu. In aceste conditiuni favorabile se afla societatea nóstra geografica, a cârei'a constituire inaugurâmu astadi.

„Importanti'a sub punctele de vedere economicu si scientificu a unoru asemenea societâti s'au recunoscutu in tóte tierile, astu-feliu inca din an. 1821 s'a infiintiatu la Parisu cea dintâiu societate geografica de câtra Maltebrun si Barbié du Bogage.

„La 1828 s'a infiintiatu la Berlinu societatea geografica sub denumirea de: „Gesellschaft für Erdkunde."

„La 1830 cea dela Londr'a sub numele de „Royal Geographical Society"

„La 1836 societatea dela Francfort pre Main.

„La 1845 societatea pentru geografie si sciintiele aternate de dens'a la Darmstadt.

„La 1845 societatea imperiala dela St. Petersburg.

„La 1845 societatea imperiala regala la Vien'a.

„La 1861 societatea dela Lipsc'a.

„La 1865 societatea dela Dresd'a si la 1866 in Itali'a, a câror'a societâti au luatu unu aventu insemnatu in anii din urma.

„Asemenea ai estratierile europene mai alesu Americ'a au infiintiatu societâti geografice mai cu osebire dela 1840 incóce, precum societatea din Boston, Newyork etc. urmandu impulsiunei date pre continentu.

„Cea mai insemnata societate in feliulu acest'a este inse fâra idoiéla cea dela Londr'a care a formatu si dóue sucursale, un'a la Bombay in an. 1832, cea de a dóu'a la la Melbourne in anulu 1860.

„Pentru tiér'a nóstra utilitatea unei societâti geografice este cu atâtu mai mare cu câtu ea va contribuí prin lucrârile sele la esact'a cunoscintia a pamentului nostru stramosiescu de câtra noi insine câtu si de celelalte popóre.

„Incercâri isolate s'au facutu in trecutu pre acestu imensu terenu, inse in tocmai pentru ca au fostu individuale, la noi resultatele au fostu modeste si n'au pututu resbí in tóte directiunile societâtiei.

„Acestu inconvenientu a disparutu in parte in lucrârile geodesice incepute dincolo de Milcovu de corpulu statului majoru care lucréza in comuna intielegere cu ómenii de sciintia din statele vecine.

„Societatea nóstra este fericita a numerá in sinulu ei mai multi oficieri, specialisti cari voru contribuí negresitu la prosperitatea si desvoltarea ei in vitoriu.

„Pentru acum'a regretâmu ca tardi'a constituire a societâtiei nóstre nu ne permite a participá cu succesu la congresulu geograficu din Parisu.

„Spre a ne pregatí inse pentru viitoriu vomu cautá a indreptá activitatea si silintiele nóstre mai alesu câtra studiulu geologicu alu tierei, câtra imbunatatirea mijlóceloru de invetiamentu a sciintieloru geografice, câtra infiintiarea de colectiuni si publicâri de opere in raportu cu tóte ramurile sciintieloru geografice.

Acésta sarcina a societâtiei devine multu mai usióra prin puternicului spriginu ce Mari'a Vóstra a binevoitu a-i acordá.

„Vinu dara in numele societâtiei geografice române, a esprimá Mariei Vóstre profund'a nóstra recunoscintia pentru viulu interesu ce Mari'a Vóstra a-ti acordatu acestei societâti, luându-o sub inalt'a si luminat'a Mariei Vóstre protectiune si pentru onórea ce i-ati facutu, binevoindu a primí presiedinti'a ei."

Dupa acést'a se procede la confirmarea definitiva a biuroului societâtiei, si la alegerea consiliului de administratie, conformu art. 11 din statutele societâtiei.

Varietâti.

Program'a

esameneloru tienende cu tinerimea studiósa dela gimnasiulu publicu rom. gr. or. si cu clasele normale din Bradu la finea anului scol. 1874/5.

Vineri in 18 Iuliu st. v. Inainte de prândiu clas'a a IV gim. Dela 8—8½ óre Religi'a, dela 8½—9 óre Latin'a, dela 9—9½ óre Istori'a, dela 9½—10 óre Matematic'a. *Clas'a a III gim.* Dela 10—10½ óre Latin'a, dela 10½—11 óre German'a, dela 11—11½ óre Magiar'a, dela 11½—12 óre Roman'a.

Dupa prândiu clas'a a II gim. Dela 2—2½ óre Istori'a, dela 2½—3 óre Latin'a, 3—3½ Magiar'a, dela 3½—4 óre Matematic'a. *Clss'a I gim.* Dela 4—4½ óre Latin'a, dela 4½—5 óre Istori'a naturala, dela 5—5½ óre Matematic'a, dela 5½—6 óre Geografi'a.

Sambata in 19 Iuliu st. v. Inainte de prandiu clas'a a IV norm. Dela 8—12 óre din tóte obiectele. *Clas'a a III norm.* Dela 2—6 óre din tóte obiectele.

Dumineca in 20 Iuliu 1875 st. v. inainte de prândiu se va face solenitatea incheierei cu „docsologi'a" si impartirea premieloru.

Bradu in Iuliu 1875.

Directiunea gimnasiala.
N. I. *Miheltianu*
Prot. si Direct.

⁂ (*Promovatiune*). Dlu Clementu *Munteanu*, din Topârci'a, scaunulu Mercurei unulu dintre cei mai escelenti studinti de medicina dela Universitatea din Gratiu, — dupa cum ni se scrie din isvoru siguru, in 23 Iuliu a. c. fu promovatu la gradulu de *„doctor medicinae universae"* —

Din partea nóstra a amiciloru sei compatrioti, pâna lu vomu puté salutá in mijloculu nostru sincerele felicitâri dorindu-i succesele cele mai bune.

⁂ *Catedra de limb'a romána in Parisu.* Infiintiandu se de curendu la scól'a limbeloru orientale in *Parisu* o catedra de limb'a *romana*, a fostu numitu cá profesoru pentru acea catedra ilustrulu barbatu de litere si generosulu filoromanu d. Emilu *Picot*.

Felicitandu-ne pentru acést'a dupla acuisitiune, nu lipsimu a aduce omagiele nóstre celoru ce li o detorimu.

Escriere de concursu

pentru locuri in internatele institutele de educatiune si cultura militaria cu inceputulu anului scolasticu 1875/6. (Terminulu pâna la 31 Iuliu nou.)

(Urmare.)

Conditiunile generali pentru primirea in institutele de educatinune si cultura militarie suntu:

1) Aptitudinea corporale atâtu pentru educatiunea militaria câtu si pentru servitiele viitórie de resbelu;

2) Indigenatulu intr'unu locu din monarchi'a austro-ungara;

3) O portare morale multiamitória, etatea normale si cunoscintiele pregatitórie necesarie;

4) Depunerea unui esamenu de primire cu succesu corespundietoriu;

ad 1) Aptitudinea corporale e de a se dovedí printr'unu testimoniu datu de unu medicu militariu graduatu;

ad 2) Indigenatulu e de ase constatá printr'unu atestatu de indigenatu séu prin alta adeverintia legale de câtra comun'a respectiva.

La casu, cându indigenatulu nu s'aru puté dovedí, primirea totusi va urmá, dara tatalu (curatorulu) va fi datoriu celu multu in tempu de unu anu a dá dovéd'a ce lipsesce.

ad 3) Purtarea morale si cunoscintiele pregatitórie se dovedescu prin atestatele de studii, etatea prin atestatulu de botezu séu de nascere.

Toti aspirantii trebuie sa scie limb'a de instructiune germana, celu putienu intr'atâtu câtu sa póta urmarí prelegerile.

Etatea normale si cunoscintiele pregatitórie pentru singuratecele institute de educatiune si cultura a militariloru suntu urmatórele:

Pentru o scóla reale infer. militaria se recere pentru a puté intrá in cursulu I deplin'a cualificatiune a unei scóle de medilocu, prin urmare clas'a a IV séu V, a unei scoli peporali absolvata bine, mai departe sa nu fia trecutupreste anulu 12 alu etâtiei.

In cursulu 2, 3 séu 4 potu intrá aspiranti in etate de celu multu 13, 14 respective 15 ani si dupa ce au absolvitu clas'a 1, 2 resp. a 3-a a unei scóle reale, la o scóla civile ce este egale cu aceste institute, la unu gimnasiu realu séu inferioru.

In scól'a reale superióra militaria potu sa intre aspiranti, cari n'au trecutu inca preste alu 16 anu alu vietiei si au frecuentatu 4 clase dela o scóla reale inferióra, dela unu gimnasiu realu séu inferioru cu successu bunu. De asemenea potu sa intre in cursurile mai inalte cu 17 séu 18 ani, mai departe dupa ce au absolvatu bine clas'a 5 respective a 6 reale séu gimnasiale.

In academi'a militaria din Wiener Neustadt potu sa intre in anulu acest'a aspiranti cari au absolvatu bine a 6 clasa gimnasiale si n'au trecutu de alu 19 anu alu vietiei.

In deosebi se recere pentru acést'a academia militaria in matematec'a, cunoscinti'a ecuatiuniloru de gradulu 2 si a progressiuniloru, mai departe pre lânga planimetria si stereometri'a si cunoscinti'a trigonometriei plane, mai departe in limb'a francesa cela putienu a cetí fluentu si corectu si traduce din francesa in germana, precum si sa scie face teme simple din germâna in francesa.

Pentru academi'a militaria technica care constà dintr'unu despartiementu de artileria si de geniu, cuprinsulu obiecteloru de invetiamentu, care corespundu in genere scopuriloru scólei reale superióre, cu privire la esamenulu de receptiune se fipséza in modulu urmatoriu:

a) Limb'a germâna. Desteritatea aceea in comunicarea ideiloru pentru a poté urmarí cu pricepere prelegerile germâne, mai departe aspirantulu trebuie sa desvolteze in lucrarea scripturistica a temeloru descrictório séu naratórie óre-care desteritate.

b) Limb'a francesa. Celu putienu a cetí fluentu si corectu si a traduce din francesa in germana, si teme simple din germana in francesa.

c) Matematec'a, aritmetic'a si algebr'a inclusive si deslegarea ecuatiuniloru de gradulu alu doilea cu un'a séu dóue necunoscute, a siruriloru aritmetice (de rangulu mai inaltu) si geometrice, mai departe teori'a combinatiunei, planimetri'a, stereometri'a, trigonometri'a plana si sferica.

d) *Geometri'a* descriptiva. Despre lini'a óbla si despre planu pâna inclusive la taieturele plane cu prisme si piramide, mai departe petrunderea acestoru corpuri, producerea si descrierea planuriloru strembe, taierile plane, planurile de atingere. Aici se receru cunoscintie bune.

e) *Fisic'a.* Calitâtile generali si speciali ale corpuriloru, mechanic'a, teori'a undulatiunei, acustic'a, optic'a caldur'a, magnetismulu si electricitatea cu motivare elementaria matemateca, dupa un'a din cârtile pentru scólele reali séu gimnasiali-superiori.

f) *Chemi'a.* Legile impreunâriloru chemice, atomii moleculele, insusirea atomiloru si radicalele, aequivalenti'a, liniamente fundamentali in teori'a chemice despre constitutiunea corpuriloru, insemnatatea simboleloru si formuleloru chemice, aflarea, descrierea, calitâtile si folosirea elementeloru ce au insemnatate pentru viéti'a practica si a impreunâriloru chemice anorganice si organice.

g) *Geografi'a.* Cunoscinti'a fundamentale a geografiei fisicalice si politice a Europei, apoi unu conspectu despre horografia, hidrografia si impartirea politica a celoru-lalte continente.

h) *Istori'a.* Anticitatea, evulu mediu si tempulu mai nou pâna inclusive anulu 1849.

Acei aspiranti, cari posedu deplinu limb'a germâna si-au capetatu la o scóla reale superióra unu testimoniu bunu de maturitate (de abiturientu), suntu scutiti de esamenulu de receptiune.

La petitiunea pentru a castigá unulu din aceste stipendie suntu de a se aclude:

1) Atestatu de botezu (de nascere) 2) atestatu de patria 3) atestatu de oltuitu 4) atestatu dela medicu 5) Celu din urma atestatu de scóla 6) list'a mesurei, in fine 7) dupa cum suntu si literile fundatiunali, dovedirea consangenitâtii séu servitie militarie prestate mai inainte.

In petitiunile pentru primire in academia militaria technica sa se indigiteze, déca doresce aspirantele sa fia datu in despartiementulu de artileria séu de geniu.

Petitiunile suntu de a se presentá celu multu pâna in 31 Iuliu a. c. si anume relativu la stipendiele ada, d, e si g la ministeriulu imperialu de resbelu,

ad b) prin comand'a statiunii militarie in Gőrz câtra Escelenti'a Sea Dlu magistru campestru conte Coronini Cronberg, ad c) câtra comand'a generale in Agramu,

ad f) prin comand'a de statiune militaria in Ödenburg câtra conventulu bis. ev. de acolo, in fine,

ad h) câtra regimentulu husariloru principele Lichtenstein Nru 9 in Stuhlweissenburg.

In institutele militarie de educatiune si cultura, pre lânga implinirea conditiuniloru citate mai susu, se primescu elevi si pre plata. Pausialulu de costu, pentru care elevulu primesce pre câtu tempu siede in institutu mancarea imbracamintea si locuinti'a, precum si instructiunea, face

pentru scólele reale milit, inf. 300 fl.
„ „ „ „ super. 400 fl.
in fine pentru academi'a militaria 600 —
pre anu ed capu.

Acestu pausialu e de a se solví la o jumetate de anu antecipative la cassele militarie resp. la cassele civile ce fungéza cá locuri unde se platescu bani militari.

Petitiuni pentru acordarea lucuriloru, unde sa se platésca banii, primesce fia-care comanda militaria, de statiune, de câmpu séu de suplenire.

La petitiunile sa se adauge atestatulu de botezu, de patria, de oltoitu, atestatulu dela mediculu, ultimulu atestatu de scóla si list'a mesurei.

Dela Ministeriulu imperialu de resbelu.

PARTEA ECONOMICA.

Resumatu
de
prelegere poporale
tienuta in adunarea generale din Orlatu a despartiementului III alu Asociatiunei trane de dlu prof. D. *Comsi'a.*

I. Dlu Comsi'a incependu prin a aruncá o scurta privire asupr'a stârei nóstre economice in deobsce, arata, ca in ceea ce privesce partea materiale si economica la noi, singur'a nóstra maiestrie, — maiestrie adeveratu natiunale — este agricultur'a. La intrebarea, óre cum stâmu cu agricultur'a, singur'a nóstra maiestrie, respunde ca reu, fórte reu, mai reu nici ca e cu putintia. Poporulu nostru seracesce pre dî ce merge. Dara nu e mirare, câci in viéti'a poporului românu nu a strabatutu nici pâna astadi nici baremu un'a din descoperirile mai nóue, cari indiecindu puterea bratiului cauta a radicá pre ómeni din munc'a neprecurmata, la care ei suntu osanditi in lupt'a pentru indeplinirea multeloru cerintie ale vietiei. Incâtu poporulu nostru nu a statu in nemedilocita atingere cu popóre mai culte, incâtu numerósele sarcini ale tempului greu, in care traimu, nu l'a silitu a se desteptá din somnulu seu de mórte, elu a continuatu lupt'a improtiv'a naturei cu acele'si unelte si puteri nespornice, pre cari le-a mostenitu cu sute si mii de ani mai inainte dela strabunii sei. In tóte tierile locuite de români vedemu aplecandu-se o economisare neintielépta, o pradare planuita a bogatieloru naturale, care tende a secá cu deseversire pamentulu nostru stramosiescu. Lasandu la o parte ori-ce ingrigire pentru urmasii nostri, padurile cele mai frumóse cadu un'a dupa alt'a sub toporulu nimicitoriu. Mosiele si asiá sfasiate si imprasciate câtu vedi cu ochii se daraburescu mereu. Vitele si asiá scapetate cá vai de ele se imputienéza pre dî ce merge.

Secandu astfeliu un'a câte un'a bogatiele natiunale si neingrigindu-se câtu'si de putienu pentru a restituí poterile odata perdute, tierénulu românu, care odinióra semená putienu si secerá multu, astadi sémena multu si secera putienu si cá resultatu alu muncei sele abiá o mai póte incurcá de adî pre mâne, abiá 'si póte agonisí cu ce sa acopere lipsele cele mai neaperate ale traiului.

Seracirea poporului a ajunsu la culme. Au nu vedemu in fia-care dî tiereni cari 'si vendu vitele si tiérinele un'a dupa alt'a la straini spre a-si cumperá bucate si spre a-si platí numerósele dâri ?

De unde alât'a seracia ? De acolo dloru ! ca prea putienu ba de locu nu ne-amu interesatu si nu ne interesâmu de meseri'a nóstra natiunale, de agricultura.

Singur'a temelia trainica, pre care trebuie inceputa cladirea culturei nóstre natiunali, este fâra indoiéla scól'a poporale in reunire cu inaintarea in meseri'a tuturoru româniloru: in agricultura. *Scól'a poporale si agricultur'a.* Eata punctulu de pornire, care singuru duce la scaparea poporului nostru din catusiele seraciei, eata singur'a cale de urmaritu pentru a puté pune o buna temelia la o cultura mai inalta.

Dar' ce sa vedi! Ide'a desiarta de a dovedí popóreloru straine cu ori-ce pretiu, fia chiaru cu despretiulu adeverului, ca li suntemu de o potriva in tóta privinti'a, a impinsu inteliginti'a nóstra pre o cale ratacita.

Lipsindu-ne ori-ce fundamentu pentru o cultura mai inalta, ne-amu inchipuitu a fi seversitu o mare fapta imprumutandu si imitandu orbisiu formele góle ale civilisatiunei straine. Astfeliu departe de a avé o cultura crescuta preste marginele scóleloru mai inceputu a trambitiá in lumea larga, ca preste atâti'a si atâti'a ani o sa infiintiâmu o academia de drepturi. Departe de a avé o singura scóla de agricultura, unde sa ne putemu cresce economi intielepti, departe de a avé invetiatori bine cualificati in numerulu trebuinciosu, ne mandrimu inaintea strainiloru cu infiintiarea teatrului natiunalu.

Astfeliu punendu pretiu pre forma, iéra nu pre fondu amu isbutitu a ne cladí pre venitoriu o casa pompósa la vedere, dara fondata pre nesipu.

Precum la cladirea unei case trainice, asiá si la cladirea unei culturi trainice, inceputulu trebuie facutu cu fundamentulu, pre care apoi sa se póta cladí mai departe. Intru câtu privesce partea materiale la noi, singurulu fundamentu este fâra indoiéla meseri'a tuturoru româniloru, agricultur'a.

Pâna cându nu vomu isbutí a ne croí o stare materiale mai buna prin si din agricultura, pâna atunci tóte semnele unei culturi mai inalte voru remané forme góle. Da, pâna cându nu vomu scí introduce la noi o agricultura mai ratiunale, mai banósa, pâna atunci indesiertu ne facemu ilusiuni a ne radicá poporulu din starea misera, in care se afla astadi.

Avendu dara in vedere inaintarea poporului nostru in cele materiale, fundamentulu ori-cârei culturi trainice, sa scapâmu dloru, ce se mai póte scapá din ghiarele strainului mai iscusitu decâtu noi, sa deschidemu poporului ochii cum are de a esploatá comorile nestimate, cari din lips'a de invetiatura jacu ascunse in sinulu pamentului nostru, sa-lu deprindemu a pune in loculu bratieloru scumpe uneltele si masînele eftine, pre scurtu, lasandu frasele si formele góle si lipsite de fundamentu la o parte sa incepemu a ne interesá cu totu deadinsulu mai inainte de tóte de meseri'a si educatiunea tierénului românu, de agricultura si scól'a populara. Scól'a populara si agricultur'a: Eata academi'a româna, eata teatrulu natiunalu!

II. Sfersîndu ací cele ce avé de dîsu despre starea nóstra economica in deobsce, vorbitoriulu trece la obiectu.

D-sea observa, ca fiindu pomologi'a o sciintia fórte intinsa, departe de a fi in stare sa insîre in parcanulu angustu alu vorbirei de fatia tóte regulele ce trebuescu urmarite la o cultura rationala a pomiloru, scopulu vorbirei sele nu póte fi decâtu a aretá in putiene cuvinte insemnatatea acestui ramu economicu pre câtu de banosu pre atât'a de neglesu in mai tóte pârtile locuite de români. In fine descoperindu câte-va neajunsuri mai insemnate, de cari bolesce cultur'a pomiloru la noi, vorbitoriulu promite a le intempiná cu dovedi culese din sciinti'a si pracs'a ratiunala.

Din cele espuse despre o cultura rationala a pomiloru estragemu urmatórele:

Voindu a infiintiá unu pamentu baremu câtu de micu e de lipsa a ne alege anume unu locu potrivitu spre acestu scopu, fia in grâdina lânga casa séu aiurea la indemâna. Loculu odata alesu trebuie impartitu in mai multe tablitie. Astfeliu in un'a tablitia se sémena semburii, in alt'a se stramuta paduretii, in a trei'a se altoesce etc. Pamentulu trebue lucratu câtu se póte mai afundu si ingrasiatu cu gunoiu tare putredu. Gunoiulu próspetu nu priesce pomiloru.

Paduretii, cari mai tardiu se altoescu, se prasescu mai cu séma din semburi. Cei mai buni semburi se castiga din pómele paduretie sanetóse si ajunse la o deplina desvoltare. Dealungulu straturiloru semenate se asterne muschiu séu putregaiu de padure, frundie séu pléva, tufe de bradu séu puzderii de cânepa. Astfeliu sementi'a remane adepostita improtiv'a arsitiei sórelui si seceteloru de preste véra, iéra preste iérna improtiv'a gerului. Semenatulu se face tómn'a séu primavér'a.

S'a esperiatu prin numeróse incercâri, ca cu câtu pomisiorii se stramuta mai adese-ori dintr'unu locu intr'altulu, cu atât'a radecinele se ramurescu mai tare si prin urmare pomii se desvólta si se ingrósia mai in graba. Avendu dara in vedere desvoltarea câtu mai grabnica a pomisioriloru nu esiste mijlocu mai siguru decâtu a-i stramutá mai alesu la inceputu in fia-care anu dintr'unu locu intr'altulu. Pomisiorii cându se stramuta e neaperatu de lipsa a le retediá radecinele si trunchiulu, Trunchiulu, déca are radecini ramóse, se ratéza mai putienu, dimprotiva, déca radecinele suntu slabutie atunci trunchiulu trebue retediatu mai tare. Retediarea trunchiului se face deasupr'a unui muguru sanetosu, din care se desvólta preste véra o nóua mladitia poternica.

(Va urmá)

Nr. 628.

Concursu.

La scólele reuniunei granitiaresci din fostulu regimentu romanu I suntu a se conferí urmatóriele posturi:

1. Posturile de invetiatori diriginti la scólele din Tientiari si Lis'a cu salariu anuale de câte 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu.

2. Posturile de invetiatori adjuncti la scólele din Lis'a, Jin'a si Tientiari, si adeca in Tientiari cu salariu anuale de 200 fl. in Lis'a si Jin'a de cate 180 fl. v. a. la tóte inca cortelu si lemne de focu dupa usulu de pâna acum'a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din posturile aceste, binevoiésca a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 15 Augustu a. c. st. n. la

Comitetulu scóleloru granitieresci din fostulu regimentu romanu I in Sabiiu.

Concursu.

La scól'a confesionale gr. or. din suburbiulu Brasiovului „Brasiovu-vechiu“ au devenitu postulu de invetiatoriu secundariu vacantu; spre intregirea acestui'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. relutu de cuartiru 20 fl. v. a. si doi stangini lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefiptu la prea onoratulu domnu protop. Iosifu Baracu in Brasiovu.

Brasiovu 3 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu prin
Georgiu *Persienariu,*
(2—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

Pentru vacant'a parochia a Ciagdiului gr. or. protopresbiteratulu Turdei inferiore se escrie concursu pâna in 3 Augustu a. c. cându va fi si alegerea.

Emolumentele vacantei parochii a Ciagdiului: 60 ferdele mari — de primavéra curatu, 40 dile de lucru; — trei pamenturi in trei pârti a hotarului, — edificiele parochiale si stol'a epatrafirului —

Doritorii de a ocupá acést'a statiune, suntu indatorati a tramite petitiunile, in intielesulu statutului organicu la subscrisulu, pâna la terminulu supra-prefiptu. —

Agarbiciu 3 Iuliu v. 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Simeonu Popu *Moldovanu,*
(3—3) prot. tract. Turdei.

Anunciu.

Cancelari'a mea de *Advocatura* se afla din 1 Augustu a. c. st. n. in cas'a mea propria pre „pamentulu micu“ *Nr.* 12.

Ací se voru primí in viitoriu spre representare ori-ce afaceri de dreptu, atâtu civile câtu si criminale, politice si urbariale. —

Sabiiu in 16|28 Iuliu 1875.

Ioanu de *Pred'a*
(1—3) advocatu publ.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 57. ANULU XXIII.

Sabiiu 20 Iuliu (1 Aug.) 1875.

Idei conducetórie.

I.

> Echte und gesunde politische Maximen, wie sie die anderen Nationen um uns her bereits praktisch befolgen, sind bei uns noch roh, Gegenstand der Controverse.
>
> Hans Gagern.

Este o enigma cum poporulu românu, relativu mare la numeru, cu situatine geografica câtu se póte de buna, a potutu remané in evulu mediu intregu sfasiatu si culcatu la pamentu. Inim'a lui aparata de murii cei naturali ai Carpatiloru, glaciurile sele scutite de fluvie cá Dnistru, Dunarea si Tis'a si totusi elu sa nu póta aceea ce putura magiarii, mai putieni la numeru, asiediati pre siesurile cele deschise de trei laturi a le Panoniei. Si iérasi este o enigma cum de in Transilvani'a, dela catastrof'a dela Mohaciu incóce, pâna in dîu'a de astadi, dóue mâni de ómeni, adeca 500 mii magiari si 170 mii sasi au tienutu si tienu si astadi in freu pre unu milionu si atâtea sute de mii de români?

Ómenii nostri suntu gat'a cu respunsulu, pentruca ei indata vinu cu *unio trium nationum*, cu *aprobatele* si *compilatele* si unde nu ajungu aceste, cu indefinit'a *vitregitate* a tempuriloru.

Alesandru Macedonénulu, déca a vediutu ca nu e in stare a deslegá nodulu gordicu a intrebuintiatu ascutitulu sabiei sele; argumentele cu cari voru sa deslege ómenii nostri enigm'a nóstra inse n'au taisiu sa deslege nici dupa metod'a lui Alesandru. Argumentele aceste se potu asemaná cu pumnulu nudu, cu care déca voiesce cine-va sa deslege cá Alesandru, in locu de a deslegá si causéza durere.

Pentruca omulu cugetatoriu si va pune mai departe intrebarea: cum de in intervalurile de pace românii nu au cautatu sa se consolideze si sa puna temeiu unui statu cum au facutu magiarii; cum remanendu impartiti in provincie separate, au suferitu românii din Transilvani'a sa se nasca *unio trium nationum*, cum de au suferitu sa se nasca *aprobatele* si *compilatele*, pre cându câte o mâna de Moldoveni dá peptu cu câte trei imperie din giurulu loru si Muntenii asemenea; cu tóte ca si unii si altii gaseau inca tempu destulu sa se sfasie imprumutatu si intre sine.

Nici fras'a banala cu vitregitatea tempuriloru, pre carea noi amu descifrao cu invasiunile barbare, nu e suficienta. Invasiuni barbare au fostu in evulu mediu si preste cele-lalte natiuni. Ungari'a a fostu bantuita de mongoli, de tatari si de desele resbele interne, a fostu bantuita de turci si sfasiata prin catastrof'a dela Mohaciu, Transilvani'a asemenea a fostu espusa invasiuniloru, cari nu alegeau natiunalitate, ci le masacrau dupa cum le gaseau si totu asiá le devastau si pradau si duceau in sclavia. Dara dupa ce trecura undele cele funeste preste tiéra vedemu ca Ungari'a se consolidéza de nou, vedemu in Transilvani'a, remasa autonoma, pre magiari si pre sasi consolidandu-se de nou spre a fi domnii situatiunei.

Ce dîce istori'a tempului acestui'a de noi? Nimic'a imbucuratoriu si nimic'a magulitoriu. Caus'a? Ací sta mintea in locu. Atât'a vedemu ca cei putieni se reculegu si dupa catastrofe; multimea inse nu!

Unu profesoru de istoria germanu dîce, ca istori'a nu este scrisa pentru acele naturi cu inima móle, cari voiescu sa remana deapururea copii si sa cunósca numai ómeni *buni* si *rei*. Tari'a spiritului, carea intemeiéza puterea si libertatea staturiloru si natiuniloru, energi'a neintrerupta si chiaritatea vederiloru mintiei nepreocupate, acestea suntu si trebuiescu sa predomineze pre celu ce cauta deslegarea enigmeloru istorice. Tari'a spiritului, carea nasce puterea si libertatea, energi'a neinfranta si chiaritatea vederiloru mintiei sa fia momentele cari sa le caute si afle cetitoriulu in istoria si credemu ca adeverulu trebuie sa ese la lumina si din cele mai enigmatice enigme.

Istori'a nóstra, incâtu o avemu, vorbesce in adeveru inimiloru moi, pentrucá ele sa devina si mai moi. Ea ne spune intr'unu cântecu de sieptespradiece seculi ca amu fostu asupriti, dara nu ne spune si causele.

Cararea pre care se afla ideile politice ale transilvaneniloru si ungureniloru români, vorbindu numai inimei, putemu dîce, ca ne falsifica si mutiléza si istori'a. Ce gasesce omulu in unele din opsiórele nóstre istorice? Laude ca suntemu de origine ilustra si vaierâri ca suntemu si amu fostu asupriti. Ce gasesce omulu in publicistic'a cea mai numerósa a transilvaneniloru si ungureniloru români? Nimic'a mai multu de câtu laude fâra de folosu si vaierâri inspaimentatórie, — cá si in istori'a nóstra.

Cându se va supune ceea ce noi numimu istoria criticei, se va vedea, ca intre causele si efectele infatisiate intrens'a lipsesce legatur'a logicei. Legatur'a carea póte fi trecuta cu vederea din nesciintia séu din preocupatiune, nu inse din natur'a logicei fapteloru.

In casulu nostru de fatia avemu o premisa neresturnabile, poporulu celu numerosu, la carea se mai adauge in genere indelungat'a suferintia prin apasarile esercitate de alte popóre. Din premis'a acést'a inse pururea se deduce numai conclusiunea, ca poporulu acest'a merita o sórte mai buna, pentruca este unu poporu de origine ilustra si indiestratu cu insusiri nobile si capabile de o civilisatiune mai inalta.

Tóte aceste le va recunósce orice omu neopreocupatu de adeverate. Va recunósce inse ca lipsesce o parte insemnata a propusetiunei si adeca partea carea sa arate, ce face dela sine si prin sine poporulu carele e de origine ilustra si care merita o sórte mai buna, pentru de a dovedí ilustritatea originei sele si de a ajunge sórtea mai buna.

Numai asiá, adeca, déca se inregistréza si faptele cari contienu partea acést'a indispensabile pentru o conclusiune logica, devine istori'a nóstra in sensulu celu mai corectu si esactu adeverata. Altfeliu este falsificata si mutilata si totu asiá va fi si opiniunea publica carea se radiama pre dens'a.

Cu o istoria precum si cu o opiniune publica falsificata nu ese nimenea din enigme, ci va intrá si se va incurcá mai afundu in ele; cu o istoria si opiniune publica falsificata vomu pune si noi pre urmatorii nostri preste patru, cinci seculi, déca voru avé dîle, in uimire, cum de atât'a putere de omu a potutu fi tienuta sub umbr'a unoru natiunalitâti, cari abiá au ajunsu pentru oficie si demnitâti politice si militarie.

„Mit Kupfergeld lässt sich der Himmel nicht estürmen“ (Cu bani merunti nu poti dá navala asupr'a ceriului) dîce unu proverbu nemtiescu. Pentru aceea suntemu obligati fiintiei nóstre natiunali a dîce unu *valet* pentru totu-déun'a faramituriloru cu cari cautâmu sa indulcimu amaraciunea cea pipaita a pusetiunei nóstre. Sa intregimu propusetiunea vietiei nóstre natiunali cu predicatulu *activitâtiei* nóstre. Asiá vomu dobandí o icóna sincera a starei nóstre din trecutu, vomu dobandí formulariulu celu mai instructivu pentru presentu si pentru viitoriu.

Cându dicemu *activitate* nu intielegemu numai odiós'a frasa, cu carea se face astadi atât'a abusu, tocm'a cá si cu ceea-lalta frasa, sora vitrega a celei dintâiu, numita *passivitate*. In sensu *politicu* la români n'a esistatu nici activitate nici passivitate. Activitatea s'a *recomandatu*, dara fù despretiuita si incâtu s'a facutu unele incercâri, paralisata; passivitatea a fostu numai prochiamata si apoi batjocorita de autorii ei in fapta. Sub cuventulu activitate intielegemu, *politicesce* apararea intereseloru politice si natiunali, *bisericesce* aperarea intereseloru bisericesci, *socialu* inaintarea intereseloru spirituale si materiale in tóte directiunile, in consonantia cu binele comunu.

Déca barbatii nostri voru mai face toti politica mare, care de pre catedra, care din birou, care din fabrica, care de dupa taraba, fâra de a-si pune seriosu intrebarea ca suntu ei in stare sa faca politica; déca barbatii nostri cari se credu a fi chiamati a face politica nu-si voru face o idea fixa despre vre-o diploma vechia, carea fiindu esîta din cursulu politicu, din motive constitutiunale si mai vertosu din motivele spiritului tempului, ci voru face studii serióse, nu despre câtu s'a beutu si câti au fostu la cutare alegere, ci despre graduat'a desvoltare a libertâtiei popóreloru, despre desvoltarea ideei natiunale si intensitatea ei etc. etc., si cu cunoscintiele scóse din astfeliu de studiu aru apará interesele natiunali in legislatiune, in pressa, in adunâri publice si ori unde s'aru cere: atunci aru face *activitate*.

Atunci si magiarii aru puté avé mai putiena asurdiéla ridicula din partea româniloru, ca cine au fostu si de unde au venitu si alte nebunii copilaresci de care geme diurnalistic'a nóstra din Budapest'a si din Brasiovu.

Déca barbatii nostri nu aru considerá biseric'a de o strunga in carea sa indese oile cuventatórie spre a le puté mulge, ci unu institutu de moralitate si aru lucrá la desvoltarea lui aru face activitate.

Déca altii s'aru interesá pentru a familiarisá la noi sciinti'a, artele si industri'a aru face activitate.

Suntemu convinsi, ca parerea nóstra desfasiurata in cele de pâna ací va atinge durerosu pre fia-care românu, câci totu asiá ne atinge si pre noi. Inse noi trebue sa ne spunemu odata adeverulu asiá cum este, cá sa ne póta serví de medicina curabile si salutaria.

Minciun'a, atâtu cea politica, cea bisericésca câtu si cea sociale trebuie sa dispara odata. Sa nu mai fimu si sa nu mai suferimu a fi ametîti cu povesti *ienicerescì* si cu „**natiunale**“ (?) veleitâti ca *unitii* au mai multa *inteligintia* decâtu neunitii (vedi „Gazet'a“ si „Transilvani'a“) si cu idei fipse despre o politica, carea s'aru potriví cu cea din dîlele lui *Tököli*.

Si nemtiloru nu le-a cadiutu bine cându le-a strigatu H. Gagern: „Maximele cele adeverate si sanatóse politice practisate dejá de alte natiuni din giurulu nostru, la noi suntu inca crude si obiectu de controversa.“ Dara aceiasi nemti, cari mai diece seculi au ratacitu politicesce printr'unu labirintu de vanitâti de multe ori minutióse si cari ajunsese a fi chiaru si in secululu nostru o massa mare séu mai bine o conglomeratiune divisata intre sine si espusa a devení prada si obiectu de jucaria in mânile veciniloru din giurulu loru — astadi, reculegendu-se si indreptandu-si erorile, stau tari si mari in fati'a Europei si a lumei.

Conditiunile româniloru numai intr'unu punctu coincidu si se potu asemená cu ale nemtiloru, in punctulu *ratacirilorù*. Pretensiunile româniloru suntu cu multu mai modeste. Ele nu voru impunerea in fati'a Europei si a lumei cá Germani'a, ci voru cá poporulu românu sa traiésca, cá atare, in rendulu celoru-lalte popóre, cu cari locuesce impreuna si langa care locuiesce cá vecinu.

Pretensiunea fiindu modesta nu e greu de a o ajunge. Spre a ajunge inse la tient'a acést'a, carea nu stà departe de noi, trebuie sa ne departâmu de tóte neajunsele politice, bisericesci si sociale, cari vorbindu numai inimei, imbata si adormu mintea prevediatória si sa adoptâmu maxime politice adeverate si sanatóse si sa le si practisâmu. *)

In *Erzegovin'a* duréza revolt'a contr'a guvernului turcescu. Turcii, dupa scirile sosite pâna acum, au fostu la diverse puncte batuti. In raportele din urma ale mai multoru foi cetimu ca, in Dalmati'a, in Croati'a si in alte tieri locuite de slavi se constituescu comitete cu scopu de a sprigirí pre revoltanti cu bani, munitiune si chiaru si cu bratie.

Din protopresbiteratulu gr. or. alu Ternavei superióre in 5 Iuliu 1875.

(Urmare din nr. 55.)

Prelegerile cu elevii se incepu, duréza, iéra esamenele se tienu — dara numai odata in anu si in unele locuri nici atunci nu —, cându, câtu si cum place preotului si invetiatoriului. Pruncii obligati la invetiamentu, lasati in voi'a loru de parinti, frecuentéza scól'a numai cându vréu si cându li s'au uritu de a mai siedé pre acasa ori a petrece in jocarii si alte nimicuri pre strade, carea provine de acolo ca antistiile comunali nu se interesédia nici decâtu de caus'a din cestiune, de-si din partea preotimei credu ca se asternu listele de lenevire, nu silescu pre parinti a-si tramite copii la scóla si in casu de renitentia nu-i pedepsescu.

Ací póte ni se va objectá ca ce facu inspectorii scolari? pentru ce suntu acesti'a? óre pentru cá se priveghiedie asupr'a scóleloru, ori numai de flori de meru?

Despre inspectiune scolara in protopresbiteratulu Ternavei superióre n'au fostu si nici nu este vorba. Parintele protopresbiteru si respective inspectorulu scol. district. de comodu ce e nici cu ocasiunea visitatiunei canonice nu-si ia atât'a ostenéla cá sa véda baremu ca unde e scól'a, este corespundietória ori ba, si pre invetiatoriulu câci de copii nu preste multi ii va stelí ochii, nu! nu face absolutu nimic'a decâtu revede protocólele parochiali si apoi . . . . . apoi ia câte 5—10 fl. v. a. si póte si mai multu diurne, se duce si ba sa-lu mai vedi pâna la anu. Acésta procedura se potrivesce cu a economului acelui'a, carele merge tómn'a la culesu dara la semanatu nu. — Inspectorii scolari comunali, dela acesti'a ce si poti asteptá, ca ei n'au nici cea mai mica ideia despre scóla; despre ori ce e in lume le place sa le vorbesci numai despre scóle nu. Sa venimu la preoti. Acestor'a cându le pomenesci de scóla indata 'ti respundu ca trebuie sa se ingrigésca de lucrurile loru economice; se temu ca silindu pre poporu sa-si faca datorinti'a fatia de scóla vinu in conflictu cu densulu s. a.

---

*) Pentru a delaturá presupunerile respandite uneori cu tendintie, dechiarâmu, ca toti articulii câti se scriu in fruntea foiei nóstre, fâra vre-unu semnu séu nume, suntu scrisi de redactorulu acestei foi. R.

De fonduri scolare nu e mai nici pomenire in tractulu acest'a desmentionatu, dovéda acést'a, precum si alte multe, ca atâtu parintele protop. câtu si preotimea nu suntu la culmea misiunei dloru, si ca privescu scólele si causele acestor'a de a cincea róta la carulu ocupatiuniloru dloru.

E tristu si sfasietoriu de inima cându audi pre câte unu crestinu de ai nostri de prin parochiile cele mai bune si de frunte dicendu: „Nóue nu ne au spusu nimic'a nici odata parintele nostru sa facemu scóla, sa facemu fondu scolaru; noi nu avemu nici unu venitu la biserica etc." Acesti'a potu eschiemá cu bolnavulu din Evangelia: „Dómne omu nu amu."

In fine nu potu intrelasá neamintita institutiunea cea atâtu de sublima si salutaria a conferintieloru invetiatoresci, — adusa pre tapetu in Tranni'a de pré demnulu si in eternu fericitulu nostru Archipastoriu „Andreiu celu mare", — cari au adormitu dóra somnulu eternu precum pre aiurea asiá si ací, câci nu amu auditu sa se fi tienutu conferintia fâra numai odata dela infiintiarea acestor'a, spre cea mai mare dauna a invetiamentului popularu.

Vinu acum'a la biserici si causele loru si sa vedemu ca cum stâmu cu acestea. —

Bisericile, in intregu protopresbiteratulu carele numera la 20 parochii, cu prea putiena esceptiune suntu din materialu de lemnu si inca in comunele cele mai de frunte si mai impopulate, suntu deslipite, nevaruite si parte descoperite, de plóia intr'ensele nu cu multu mai putienu cá afara, suntu atâtu de ruinate incâtu stau pre ací pre ací sa se surpe. Mai pre scurtu bisericile suntu intr'o stare asiá de deplorabila si desolata, de cându le privesci din departare nu sci ca e biserica ori alta coliba óre-carea. Asiá p. e. cea din Alm'a — resiedintia protopresbit. — numai de pre turnulu ei celu neproportionatu si parte descoperitu o poti gací ca e biserica, altmintrenea 'ti vine a crede ca e o gramaditura de lemne ori o casa nelocuita din tempurile cele vechi. —

Averea fondurile bisericesci mari mici cum suntu nu suntu asigurate dupa cum cere natur'a loru. Banii suntu alocati pre la credinciosii respectiveloru parochii pre lânga obligatiuni simple fâra ipoteca, cari inca nu se pastréza conformu prescriseloru legei § 27 pct. 2 stat. org. ci la epitropi, câror'a suntu predate fâra nici unu inventariu nimic'a, contr'a stat. org. § citatu pnct. 1.

(Va urmá).

Feldiór'a 25 Iuliu n. 1875.

Astadi s'au tienutu aici adunarea generala a despartiementului I Brasiovu alu Asociatiunei tranne pentru cultur'a si literatur'a poporului românu. Adunarea acést'a fatia de cea din an. tr. a fostu mai bine cercetata. Biseric'a romàna din Feldióra erá plina de poporu si de mai multi barbati literati veniti dela Brasiovu si dela Valcele. Intre acesti'a salutaramu cu bucurie pre Ilust. Sea dlu consil. gub. in pensiune Elia Macelariu cu dn'a sea. Dlu Ioanu Petricu cá directoru a deschisu adunarea cu unu cuventu, cu care a atrasu atentiunea la scopurile Asociatiunei tranne. La acestu cuventu dlu parochu localu Micu multiamesce membriloru, cari au ostenitu in opidulu Feldiór'a la acésta adunare si aréta ca poporulu se simte onoratu. — S'au cetitu raportulu comitetului despartiementuluí prin secretariulu dlu profes. Dr. N. Popu asemenea casariulu raportulu seu si dlu jude Iosifu Popu nisce normative, cá adause la statutele pentru infrenarea poporului dela vinarsu. S'au alesu pentru acestea trei comissiunî. Pâna cându comissiunile a seversitu lucrârile loru, Ple Bart. Baiulescu a cetitu o disertatiune: despre unele medilóce, cari aru puté ameliorá starea materiala a poporului românu. Acésta disertatiune a fostu ascultata cu atentiune si aplausu. La finea ei adunarea au adusu conclusu, cá sa se céra dela d. disertante si intre actele Asociatiunei sa se publice in fói'a Asociatiunei tranne.

Comissiunile adacându-si operatele, cea pentru raportulu despre activitatea comitetului si a casarului a aratatu ca comitetulu si-a datu silintia a satisface chiemarii sele. A inpintenitu invetiamentulu impartindu la scólele unoru 10 comune serace din despartimentu recuisite de instructiune: mape, cârti; s'a inpulpatu a incassá tacsele restante dela membrii asociatiunii din despartiementu pentru care activitate se propune si se aduce lauda. In raportu relevandu-se, ca agenturele comunali la vre-o trei provocâri ale comitetului n'au aretatu nici unu interesu, s'a adusu conclusu a se alege alte agenturi mergendu membrii comitetului prin comunele despartiementului.

Membrii propusi, cari au asiediatu la meserii preste 10 copii in intielesulu hotaririi adunarii generale a Asociatiunii Transilvaniei diu'a tr. se recomanda si anume: D-nu B. Baiulescu parochu, George Sioneriu parochu in Saschisu si T. Poppu directoru scólei centrale in Branu, a se propune on. comitetu alu Asociatiunii trane din Sabiiu spre a fi laudati. — Normativele adause pentru infrenarea dela vinarsu se recomanda a se primi, cea ce s'a si intemplatu. Comissiunea alésa pentru inscrierea membriloru si incasarea de ajutória arata, ca s'au incasatu 54 fl. v. a. Mai departe se hotaresce ca adunarea generala a despartiementului in anulu viitoriu se va tienea in opidulu Resnovu.

In fine adunarea aduce la o propunere conclusu de multiamita demniloru români din Feldiór'a, pentru interesulu celu viu, ce l'a aretatu acésta adunare fiindu preste 200 barbati presenti si asteptandu pâna la fine. Cu acestea 'si incheia adunarea siedinti'a sea. Ací putemu dice, ca si in despartieminte se póte face fórte multu, numai sa participe din comunele despartiementului macaru câte 3—4 persóne, ca ele potu comunicá ideile progresuali si altor'a din comuna. La acésta adunare au participatu numai cei din Magherusiu, Hermanu si Ghimbavu, cari se potu numí distinsi intre cele-lalte comune ale despartiementului. n.

S.-Reginu, 24 Iuliu 1875.

Dle Redactoru! Domnulu Simeonu Popescu studinte in Lipsi'a dà o dechiaratiune in Nr. 43 a „Tel. Rom." cumca comitetulu despartiementului XVII alu Asociatiunei aru fi incasatu tacsele dela dd:

a) Ioanu Spiru pre vre-o 10 ani cá membru ordin.

b) Zacharia Siulariu si

c) Florea Capra

cá membri ajutatori cu câte 1 fl. fâra cá tacsele amintite sa se fi espedatu la on. comitetu centralu din Sabiiu. —

Caus'a ca n'amu respunsu pâna acum este ca nrulu susu amintitu abiá in dilele aceste mi-a venitu la mâna acum inse me grabescu si cá directorele acestui despartiementu dechiaru dechiaratiunea dlui Popescu de neadeverata din causa ca comitetulu dela respectivii domni n'au primitu nice unu cruceriu, prin urmare noi suntemu respundietori numai despre acei bani cari ne vinu la mâna, iéra despre cei incasati fia dlu dechiaratoriu convinsu ca punctuositatea nu o vomu invetiá-o dela d-sea.

De cum-va d-sea este pre deplinu convinsu despre primirea aceloru bani din partea vre-unui membru, domni'a lui trebuie sa-lu provóce pre acel'a care a primitu banii, iéra nu pre comitetulu care n'are nice o scire. Si nu au inputernicitu pre nime afara de casariulu despartiementului a primí bani dela membri. —

Te rogu dle Redactoru in interesulu adeverului a dá locu acestei dechiaratiuni in pretiuitulu diurnalu alu d-vóstre, rogandu si pre dlu redactoru alu „Gazetei Transilv." a primí acésta dechiaratiune.

Ioanu P. *Maioru*,
directorulu despartiementului alu 17.

Varietâti.

⁂ *Baronulu Alex. Hübner*, dupa cum cetimu in *„Magy. Polgár"*, s'a reintorsu din caletori'a sea prin Tran-

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 43. *A dóu'a di*: in diu'a urmatória dela venirea lui Sim. — Petru (Vs. 42) — *vrut'a Iis. sa mérga in Galile'a*: ad. pre cându Iis. se hotarise sa mérga, sa purcéda de lânga Iordanu (Vitanara Vs. 28) la nunta in can'a Galileei (2, 1. 2.) atunci *a aflatu pre Filipu* (Mat. 10, 3), carele erá din (Bethsaid'a) Vitsaid'a de unde erau fratii Andreiu si Simonu Petru (Vs. 44), — *si a disu lui vino dupa mine: urméza mie* — l'a chiamatu sa-i urmeze, — (spre ce scopu? — vedi Mat. 4, 19. Marcu 1, 17. Luc'a 5, 10). Vitsaid'a (Bethsaid'a) — unu orasielu in Galile'a, spre sudu dela Capernaum, situatu la marginea sudestica a lacului (marei) galileicu. Acestu orasielu purtá comerciu cu pesci, elu a fostu loculu Apost. Simonu-Petru, Andreiu si Filipu (Ioanu 1, 44.) si a lui Iacobu si Ioanu — dupa traditiune: dupa ethimologia Bethsaid'a, insémna loculu cas'a pescuitului. — O alta Bethsaida erá la tiermulu N. Osticu alu lacului galil. cu conumele: Iulias; in acestu locu s'a intemplatu saturarea celoru 5000 de barbati (Ioanu 6, 1—15).

Vs. 45. *Aflat'au Filipu pre Natanailu si dise lui: De carele au scrisu Moise in lege si in prorocii, amu aflatu pre Iis. fiiulu lui Iosifu carele este din Nazaretu.* Versiunea precum se vede e si cam silita, si ce-va nefidela originalului; mai buna mi s'aru paré: *Aflat'a Filipu pre Natanailu, si dise lui: Amu aflatu pre acel'a, despre carele a scrisu Moise in lege si profetiî, pre Iis. fiiulu lui Iosifu, celu din Nazaretu.* Natanailu — nume evreescu (simbolicu), dela Nathan-el =darulu lui Ddieu, Ddieu a datu*). — *a scrisu Moise in lege si profetiî* — se face alusiune la Moise si profeti, cari au scrisu despre venirea lui Christosu: I Moise 3, 15. 49, 10. IV Moise 24, 7. V. Moise 18, 18. Isai'a 7, 14 seq. 11, 1 seqq. 12, 6. 40. 10 seq. 52 seqq. Ierem. cap. 23, cap. 33; Iesechilu capu 34. Daniilu 7, 13 seq. Amos, capu 9, — Miche'a capu 4, capu 5, 2. seq. Safoni'a capu 3, Aggeu capu 2, Zachari'a capu 3; cap. 6, 12. seqq. 9, 9. seq. Malachi'a 3, 1.

La Ioanu nu se descria nascerea lui Iis. decâtu prin 1. 14; elu o presupune cunoscuta din Evangeliele sinopticiloru. Iéra cându Filipu dice: *celu din Nazaretu*, o dice cu referintia la locuinti'a in Nazaretu a lui Iosifu tatalui nutritoriu alu lui Iisusu. Filipu precum se vede nu sciá despre nascerea lui Iis. in Betleemu (Luc'a 2, 4—7. Mat. 2, 1.)

Nazaretulu a fostu unu orasielu neinsemnatu in Galile'a, dela Ierusalimu departe de 3 dîle — aprópe de muntele Tavorului. —

Vs. 46. *din Nazaretu póte fi ce-va bine* (mai bine: ce-va *bunu*) séu: ce póte fi bunu din Nazaretu? (*τὶ δύναται ἀγατὸν εἶναι*); In dubietatea lui Nat. vedemu espresu unu dispretiu fatia cu Nazaretulu. Acestu dispretiu nu-si póte avé alta basa decâtu in neinsemnatatea Nazaretului, carele nu stà in nici o legatura cu profetiile. — Adeveratu ca la Mat. 2, 23. se dîce: „cá sa se implinésca cele ce s'au scrisu prin proroci: ca Nazarinénu se va chiamá." Eu inse n'amu potutu aflá testulu, la carele a potutu face alusiune Evangelistulu Mateiu; nu punu inse imposibilulu.

Filipu, la respunsulu celu plinu de neincredére, ba despretiuitoriu a lui Natanailu, in locu cá sa cerce a disputá si a-lu convinge, lu chiama sa véda si sa se convinga insusi. La totu casulu este caracteristicu pentru Natanailu, ca elu la singurele cuvinte: *„vino si vedi"* este gat'a a cercá si a se convinge: elu merge la Iisusu.

Vs. 47. *Eata adeveratu* (*ἀληθῶς*) *Israilténu, intru carele viclesiugu nu este!* ἀληθῶς=adeveratu, in adeveru. Intielesulu: eata Israilténu, carele este petrunsu de ide'a adeverului, carele e pregatitu pentru adeveru, carele iubesce adeverulu si cérca sa-lu afle, si prin urmare in carele viclesiugu nu este. *Israilténu* nu mi se pare a fi nici numire religiósa de onóre, inca mai putienu cu referintia la predicatulu lui Iacobu, Facere 25, 27., — ci in acelu intielesu idealu, in carele fiacare poporu léga de numele seu conceptulu anumiteloru virtuti, cum — la noi: *vertute, credintia romanésca*; iéra la stramosii nostri: „romano more loqui." — Fal'a natiunale a Iudeiloru erá *adeverulu* — dupa s. scriptura. Cându Iis. dice *adeveratu Israilténu*, mi se pare ca anume pune pondu pre acestu nimbu, cu carele se mandreau iudeii; — cá si cum aru fi dîsu: Israilténu, carele corespunde ideei si chiamârei sele, precum aru trebuí sa fia toti, — adeca, zelosi pentru adeveru, si fâra viclesiugu. — In locu de viclesiugu, mai bine sa intrebuintiâmu viclenia, lapedandu termisilvani'a la Vien'a. Escelenti'a Sea acompaniatu de contele Lonyay a cercetatu frumós'a vale a Hatiegului, de ací se duse intovarasitu de comitele supremu G. *Pogány* câtra Alb'a-Iuli'a, unde fu primitu de câtra Escel. Sea Episcopulu *Fogarassy* cu ospitalitate distinsa, visità catedral'a de acolo, mormentulu lui Huniadi, bibliotec'a lui Battyányi si alte raritâti; o impresiune durabila facù asupr'a densului catedral'a cladita in stilu romanicu. In 15 Iuli plecà de acolo impreuua cu canoniculu Dr. Eltes pentru a vedé cele mai memorabile puncte din Transilvani'a. Ii placù fórte situatiunea Sabiiului, biseric'a de aici zidita in stilu goticu. In biseric'a acést'a, care odinióra a fostu a romano-catoliciloru, i se aretara si vechile vestminte de liturgia catolice, cari s'au folositu de preotimea evang. cu vro-câti-va ani inainte. Dupa aceea visità institutulu de educatiunea feteloru infiintiatu de Escel. Sea episcop. Fogarassy, unde fetele orfane si serace se bucura de o crescere si instructiune salutaria.

---

*) Din causa ca la sinoptici acestu nume nu ocura, se pare ca ei 'lu au sub numele de Bartolomeiu, care nume este nemijlocitu lânga Filipu. (Mat. 10, 3. Luc'a 6, 14. Marcu 3, 18).

In 16 Iul. a facutu impreuna cu comitele fundului reg. M. *Conrad* si alti domni o escursiune câtra Turnulu rosiu si la 17 I. sosí in Brasiovu; i placù ací situatiunea frumósa a acestei cetâti, visità biseric'a evang., odinióra catolica, care s'a ziditu pre tempulu cându stilulu goticu se aflá in decadentia. Prospectulu de pre délulu capelei spre cetate, tiér'a secuiésca si Treiscaune, infatisià o panorama dintre cele mai frumóse. Dupa ce in 18 I. ascultà liturgi'a, se duse petrecutu de judele regescu supr. Iul. Szentiványi la Valcele, unde fisiculu comitatului Albei sup. Dr. Bas. *Szabó* esplicà ilustrului óspe distinsele calitâti ale acideloru de acolo. La amédi — continua raportorulu lui „M. P.“ — sosirâmu in Szt-Georgiu in cas'a ospitale a judelui r. supr. si sér'a ajunserâmu la scaldele frumosu situate din Tusnad, unde Escel. Sea fu primitu de câtra contele Ben. *Mikes*, care in diu'a urmatórie lu petrecù la Csik-Szereda. Din Treiscaune pâna in susu spre Gyergyó il. turistu laudà nu numai tienutu acést'a frumosu, ci si ordinea, curatieni'a si laboriositatea poporului secuescu. Dupa ce visità institutulu de crescerea feteloru, care prin devotamentulu d-lui episcopu Fogarassy curendu se va gatá, caletorí la *Ditró*, unde se odichní preste nópte la dechantulu Salamon. Ací i se aretara unu „ditroit“ din colectiunea scólei poporali din Alfalu si lespedi frânte de marmoru albu, cari contribuira la cunóscerea tesauriloru naturali ai Transilvaniei.

La 20 Iul. ne intórseramu preste Topliti'a si Rastosn'a prin valea romantica dealungulu Muresiului, printre stânci ce se inaltia pâna in nori, la Reginulu-sasescu. In diu'a acést'a se puteau cunósce placerile si neplacerile Helvetiei transilvane. Muresiu-Osiorheiulu, frumós'a cetate a secuiloru, terminà caletori'a prin secuime. Escel. Sea petrecù óre placute in societatea presiedintelui dela tabl'a reg. bar. *Apór* si a judelui r. supr. G. *Béldi*. La més'a ospitale a presiedintelui potù esperiá Escel. Sea, ca pre lânga o cultura ratiunale si o tratare corespundietórie vinurile din Transilvani'a se potu nobilitá astfeliu, câtu potu sa concureze cu vinurile dela Rinu. Sosindu in Clusiu la 23 Iul. ilustrulu turistu visità tóte raritâtile acestei cetâti, i placù mai multu: biseric'a cladita pre tempulu regelui Sigismundu in stilu saxonicu, liceulu, universitatea, palatulu lui Bánffy si promenad'a. Museulu nu-lu potù visitá, pentru ca trebuiá sa plece la Vien'a in diu'a urmatória. Escelenti'a Sea cá omu cu spiritu luminatu, religiosu si cá amicu alu tierei nóstre s'au interesatu si de datinele poporului, de istori'a, starea si relatiunile confessiuniloru, de starea industriei si comerciului, de prosperarea scoleloru si instituteloru de educatiune si preste totu de inaintarea materiale si spirituale a Transilvaniei.

⁂ (*Scire placuta.*) Din Pojonu ni se scrie cu datulu 22 Iuliu n. ca Dr'a Elisabet'a *Popoviciu*, fii'a dlui preotu campestru Simeonu Popoviciu, de presentu statiunatu in Oedenburg, unde garnisonéza reg. de inf. nr. 50. Mare Duce de Baden — a terminatu doi ani din cursulu preparandiale de statu din Pojonu cu resultatu fórte multiamitoriu. La vér'a viitória va fini si cursulu alu treilea dupa care va urmá indata esamenulu de cualificatiune. — Ne bucurâmu de scirea acést'a carea ne prevestesce immultirea aceloru lucratori spirituali de care avemu inca fórte multa si mare lipsa. Ne bucurâmu cu atâtu mai multu cu câtu puterea cea nóua va fi de secsulu femeiescu, si pâna acum puterile de secsulu acest'a pre câmpulu pedagogicu suntu fórte rari. Multiamimu inainte si demnului parinte, carele au sciutu infrange vitregitatea sortiei sele si invingendu-o, prin ostenél'a si suferintiele sele, cresce natiunei sele unu ajutoriu stimabile.

⁂ (*Necrologu*). Preotulu românu gr. or. Andreiu Orbanu parochu in Borgo-Mediloceni, a repausatu in Domnulu in urm'a unui morbu greu, dupa unu servitiu de 27 ani, in etate de 51 ani la 8 Iuliu a. c. lasându in adenca jale famili'a sea nemangaiata, numerosele rudenii, pre poporulu seu si amicii.

Inmormentarea s'a indeplinitu in 10 Iuliu a. c. la biseric'a din Borgo-Mediloceni asìstându la acestu actu tristu tóta preotimea gr. or. din districtulu Naseudului in frunte cu Par. protopresbiteru Teodoru Buzdugu. Fia-i tierin'a usióra!

⁂ (*Din viétia dela munte.*) Vinerea trecuta adeca in 11 Iuliu a. c. eramu tocmai in stân'a muntelui Contiu deasupr'a Talmacelului, cându diminéti'a intre 4 si 5 óre se ridicara nisce nouri ingrozitori din partea apusului, din cari apoi se si descarcà o grandine infricosiata cu fulgere si tunete, asiá incâtu gandea omulu ca a sositu diu'a cea mai de pre urma; o turma de vaci se trasese in bradetu, unde se grupau pre sub bradii cei mai stufosi cá se fia scutite de loviturile grandinei, atunci unulu din fulgerile cele dese, cu unu tunetu teribile lovi intre vaci si fâra a nimicí vre-unu bradu au omoritu deodata 10 capete; celelalte cadiura la pamentu, dara parte se desametira mai curendu, parte mai tardiu. —

Totu in acestu munte inca de cu primavéra se ivira nisce ursi, cari facu pustiire intre vitele ce se afla in muntele Contiu si impregiuru; pâna in diu'a, cându scriu aceste renduri au prapaditu acei ursi la 12 vaci, cá la 40 de oi si 3 boi suntu muscati si subti din spinare (intre spete) si caparati cu ghiarele. Cu anevoia se voru mai puté vindecá. —

Acést'a e o plaga carea seracesce pre bietii ómeni, deregatori'a, de au si facutu ce-va in caus'a acést'a, dara totusi nu au luatu nici au cercatu tóte midilócele spre sterpirea si alungarea aceloru animale rapitóre. Nu sciu bine este si ce pretiu va fi pusu dela gubernu pre capulu unui ursu*); aru fi bine se scie ómenii nostri, dóra se afla cine-va mai animosu, care sa persecutedie ursii, câci vedu ca intre venatorii „domni“ nu se afla atâtu curagiu a dá fatia cu ei, la noi curagiu aru fi destulu dara nu este pusca, pulvere si plumbu. Dupa spus'a pastoriloru de oi si vaci, trebuie sa fia acolo 3 pâna in 5 ursi. —

Simeonu *Secarea*,
clericu an. II-lea

---

*) Ce pretiu mai trebuie decâtu pelea ursului? Red.

PARTEA ECONOMICA.

Resumatu

de

prelegerea populara

tienuta in adunarea generala din Orlatu a despartiementului III alu Asociatiunei tranne de dlu prof. D. *Comsi'a.*

(Capetu)

Loculu, unde se altoescu paduretii, se numesce *scól'a de altoitu*, care trebuie impartita in mai multe straturi de câte 3 urme latime. De alungulu straturiloru se sadescu paduretii in câte 2 siruri la o departare de 1 ½ urma unulu de altulu. Pomisiorii cându se stramuta in scól'a de altoitu se aiba celu putienu grosimea unei pene de gâsca.

Incâtu privesce altoitulu, vorbitoriulu spune, ca *surceii nobili* suntu mladitie de unu anu. Surceii nobili e bine a-i taiá tómn'a târdiu si a-i pastrá preste iérna inveliti in muschiu jilavu la unu locu recorosu si adapostitu impotriv'a gerului d. e. in pivnitia. Surceii cei mai buni se afla in fati'a sórelui si pre verfurile pomiloru tineri. Surceii cându se altoescu se nu fia mai lungi cá 1 ½—2 policari si se aiba 2, celu multu 3 muguri bine desvoltati.

Lucru de capetenie la altoitu este unu cutîtasiu cu taisiu câtu se póte de ageru. Pre lânga cutîtulu de altoitu se mai recere unu cosoru si unu ferestreu de pomi.

Cea mai eftina si mai practica céra de altoitu se pregatesce din resina curata, care dupa-ce s'a topitu la focu ori carbuni incetulu cu incetulu se amesteca cu o mica portiune de spirtu tare (alcoholu). Resin'a astfeliu pregatita cându se recesce nu se invertósia, ci remane fluida si in vase bine astupate se póte pastrá cu anii.

Voindu a prasí altoi frumosi si puternici, inainte de tóte trebuie avutu in vedere intarirea si ingrosiarea câtu mai grabnica a trunchiului. Spre acestu scopu e de lipsa a retezá altoiulu de unu anu mai bine de jumetate, care lucrare se repetiesce in fia-care primavéra pâna ce trunchiulu s'a intaritu si s'a ingrosiatu de ajunsu. Astfeliu din putienii muguri remasi se desvólta mai multe mladitie puternice, cu deosebire din mugurulu de deasupr'a se desvólta o crénga multu mai frumósa si mai puternica de cum a fostu créng'a de mai nainte.

Dreptu acea retediarea altoiloru tineri se recomanda cu totu deadinsulu, mai alesu incâtu privesce altoii slabuti, cari din firea loru crescu anevoia. Tieranii nostrii inse sub cuventu, ca le este mila a retezá altoii odata crescuti indatinéza a-i lasá lungi cum suntu fâra a le retezá baremu verfurile. Astfeliu trunchiulu remanendu subtire si slabutiu, déca nu-lu frânge cea dintâiu vijelia, de siguru se incovóia sub povar'a crengiloru si pómeloru de mai târdiu.

Avendu dara in vedere deprinderea tieraniloru nostri la o cultura mai rationala a pomiloru, datin'a scalciata de a nu retezá altoii si pomii tineri este cea dintâiu gresiéla, de care trebuie ei feriti. Altoii trebuie scurtati cu atât'a mai tare, cu câtu au remasu mai slabuti. Retezarea se face deasupr'a unui muguru sanetosu si indreptatu in susu, din care apoi se póta cresce o nóua crénga drépta si puternica.

Ajungendu altoii grosimea receruta, (c'amu unu policaru pre la midiloculu trunchiului) se ciontéza la o inaltime de 5—6 urme de lânga pamentu. Cu acést'a s'a sfersitu cultur'a trunchiului. De ací incolo ne indreptâmu privirea asupr'a intarirei si culturei crengiloru, cari tóte la olalta alcatuescu acea ce numimu *coróna.* O coróna se compune din celu multu 5 crengi. Tóte celelalte crengi se ciontéza pâna desu lânga trunchiu ungendu-se taieturile cu céra de altoitu. Crengile in numeru prea mare, d. e. in numeru de 8—10 se impedeca un'a pre alt'a in desvoltarea loru si astfeliu remanu slabutie, unele dintre ele fiindu prea imbuldite se usca mai târdiu cu totulu. Prin urmare fórte gresiescu tieranii nostri cându in locu se delature crengile de prisosu, le lasa pre tóte gramada. —

In primavér'a urmatória cele 4—5 crengi remase trebuiescu de nou scurtate asiá, cá pre fia-care crénga de unu anu (adeca crescuta in decursulu anului trecutu) se nu remana mai multu de 3—4 muguri. Astfeliu din acesti putieni muguri se desvólta alte crengi multu mai puternice decum s'aru desvoltá crengile atunci, cându nu le-amu fi scurtatu. Asia dara scurtarea crengiloru la pomii tineri departe de a fi o lucrare neintielépta, dupa cum paru a crede cei mai multi dintre tieranii nostri, ea este dinpotriva celu mai bunu midilocu intru de a prasí pomi frumosi si puternici.

D-sea incheia vorbirea cu urmatórea espunere despre insemnatatea pomaritului la noi din punctu de vedere economicu.

O gradina incarcata cu póme este mai alesu pentru famili'a tieranului o adeverata binefacere. Ce bine prindu pómele cu deosebire preste

---

natiunea straina limbei nóstre. — Iis. prin acésta caracterisare a lui Natan. 'si aréta nu numai o cunoscintia a ómeniloru supr'a-naturale, dara si omnisciinti'a sea (vedi si Vs. 42. 48. si 2, 25).

Vs. 48. Natanailu se simte atinsu in cele dinlauntru ale sele. Nu póte pricepe cum 'lu cunósce Iis. cu carele acum convine pentru prim'a data. Elu, vediendu ca internulu, cunoscinti'a sea curata, sufletulu seu suntu cunoscute lui Iis., 'lu intréba surprinsu, si cu óre-care neincredere: *De unde me cunosci? — Pâna a nu te chiamá Filipu (Vs. 45.) fiindu tu sub smochinu te-amu vediutu!*

Numai prin decisiunea cea repentina a lui Natanailu din Vs. urmatoriu (49) ne putemu esplicá de ajunsu testulu acest'a.

La Iudei erá datin'a cá inaintea caseloru sa aiba smochini, la a câroru umbra se adaposteau, ceteau si une-ori disputau din s. scriptura.

Natanailu, inainte de ce s'a intalnitu cu Filipu, siediendu la umbr'a smochinului si meditandu, póte, s'a ocupatu cu ide'a cea atunci mai generale despre Messi'a se hotarise a merge la Ioanu Botez. a se botezá. Acestu momentu mare pentru densulu: momentulu decisiunei sele secrete pentru a se botezá, despre carele nimenea nu sciá, bá, dupa convingerea sea, nici de petrecerea cea singurateca sub smochinu, lu vede cunoscutu lui Iis. Nu numai departarea lui Iis. de loculu unde a statu elu sub smochinu, ci o privire in secretulu lui celu mai serbatorescu, lu convinge ca Iis. este unu omu supr'a-naturalu, in conformitate cu marturiele lui Ioanu. De aceea rapede si fâra reserva 'si esprima pre fatia recunóscerea sea:

Vs. 49, *Ravvi! Tu esti fiiulu lui Ddieu! Tu esti imperatulu*) lui Israilu!* — Dóue insusiri, dóue caracteristice a lui Messi'a: fiiulu lui Ddieu — regele lui Israilu, cea dintâia dupa marturisirea Botezatoriului (Vs. 34.) a dóu'a dupa profetîi.

Vs, 50. *Pentru ca ti-amu disu . . . credi? . . . mai mari decâtu acestea vei vedé!* Cei mai multi Essegeti cu Chrisostomu in frunte, iau constructiunea prima cá intrebare, prin carea se pune pondu pre temeiulu, caus'a credintiei lui Natan. carea (minune) in comparare cu cele urmatórie (mai mari decâtu aceste vei vedé) ce-lu astépta se arata mica, neinsemnata dispare. Altii inse cu Teofil. nu iau constructiunea prima cá intrebare, ci cá deslusîre constatare, — ceea ce e falsu, avendu si base false ca adeca Natan. n'aru fi fostu deplinu credinciosu cându a esprimatu cuvintele: „Ravvi! Tu esti . .“ Prin: *mai mari vei vedé* esprima Iis. referinti'a lui Natanailu fatia de densulu cá invetiacelu si de ací cá apostolu. (Va urmá.

---

*) Mai bine regele (βασιλεὺς).

érna in vremea postului, o scie mai cu séma celu care e silitu a le cumperá dela altii. Pómele próspete nu mai putienu cá cele uscate alcatuescu in comerciulu dîlnicu unu ramu insemnatu, unu ramu fórte banosu si siguru. Din póme se potu pregatí feliurite alte producte adesea fórte cautate si pretiόse, precum : vinu, vinarsu, mustu, otietu, lictaru, dulcétia etc. Prin cultur'a pomiloru se póte folosí totu peteculu de pamentu. Astfeliu locurile pustii si nepriinciόse pentru cultur'a altoru plante se potu schimbá in locuri frumóse si folositórie. In sfersitu, pomii dau multe lemne de focu, de asemenea lemne pretiόse de lucru, precum d. e. este lemnulu nucului.

Aceste si alte multe folóse impreunate cu cultur'a pomiloru face cá se sporésca veniturile singurateciloru economi si prin urmare avuti'a natiunale.

Câtu de putienu se pricepu tieranii nostri, de asemenea cei mai multi dintre preotii si invetiatorii nostri la cultur'a pomiloru, usioru ne putemu incredintiá, déca asemanamu ce se petrece la noi cu ceea ce se petrece la alte némuri mai luminate. Pre cându nemtii, bohemii si alte popóre sciu se profite sume insemnate, cu miile si milionele, din pómele multe si bune, ce producu, economii nostri nu arareori suntu nevoiti a le cumperá dela straini cu pretiuri piperate. Pre cându pre aiurea se folosesce totu peteculu de pamentu, gradinile nóstre intinse câtu vedi cu ochii adeseori remanu pustiite cu totulu. In locu sa fia incarcate cu pomi si legumi ajungu a fi cuibulu si adapostulu scaetiloru si burueneloru. Este adeveratu, prin satele nóstre aflâmu destule gradini indesuite de pomi, cari inse nu aducu economului mai nici unu folosu. Si óre pentru ce ? — Pentruca economii nostri nu-i sciu cultivá.

In deobsce pustiiti fiindu cu totulu, pomii din gradinile tieraniloru nostri crescu anevoia, nu producu róde de locu séu totu numai la 2—3 ani. Adesea e pamentulu prea sleitu si astu-feliu pomii nu au de unde sa-si traga nutrimentulu trebuinciosu, remanu prin urmare slabuti si se bolnavescu, in sfersitu se usca unulu câte unulu. O mica catatîme de gunoiu in giurulu radeciniloru i-aru scapá de perire. Ei, dar' tieranii nostri strimba din umeri numai cându le spui, ca pomii inca trebuie gunoiti. Si cá sa vedi pre cine-va udandu, plivindu si sapandu-si pomii, nici pomenéla!

Vorbitoriulu insirandu câte-va convorbiri, ce a avutu cu tieranii, se incérca a dovedí, ca increderea preste mesura si lipsita de ori ce ratiune in ajutoriulu de susu inca a contribuitu in mare parte la lenea si órb'a nepasare, de care e molipsitu unu numeru mare alu tieraniloru nostri. Increderea preste mesura in ajutoriulu strainu este sor'a fatalismului, care despretiuindu fortiele proprii tinde a inadusí in fasia ori-ce progresu mai insemnatu. Mai intâiu sa ne ajutâmu noi insine, cându apoi si Ddieu ne ajuta. Increderea preste mesura in ajutoriulu strainu fiindu asiadara unu inimicu primejdiosu alu progresului, in locu de a-lu ocrotí, dupa cum facu unii preoti de ai nostri, parte din indolentia si nepricepere, parte din lacomia, — trebuie mai vertosu combatutu si nimicitu pâna inca nu e prea tardiu. . .

Reintorcendu-se la economi'a pómeloru indatinate la noi, vorbitoriulu aréta, ca tieranii nostri suntu siliti a-si vinde pómele ce producu pre mai nimic'a fiindu ca dela pomii reu grigiti, adesea pustiiti cu totulu, nici ca se potu asteptá póme nobile, póme pretiόse. Dimpotriva se scie, ca numai pómele bune au cautare, numai pómele mai pretiόse merita a fi tramise in locuri mai indepartate, in cetâti mari, unde pómele se platescu uneori cu pretiuri indiecite. Pre cându alte popóre sciu se pregatésca din pómele mai simple si mai alesu din pómele paduretie vinuri cu sutele si miile de vedre, tieranii nostri in deobsce arunca pómele mai simple la porci séu le lasa de putrediescu din pricina, ca nu le sciu pastrá.

Si nu este cine se abata poporulu din calea ratecita. Preotii si invetiatorii ? — Ei singuri nu sciu, ce e de facutu, ei singuri umbla orbecandu cu poporulu dimpreuna. Dovéda despre acést'a ne este gradin'a scólei si gradin'a preotului, cari durere arareori esceléza intre gradinile din comuna. Gradin'a preotului aru trebuí sa fia incarcata cu totu feliulu de legumi si pomi, aru trebuí sa fia modelu de gradina in tóta privinti'a. Astu-feliu esemplulu bunu aru atrage incetulu cu incetulu intréga comun'a.

Déca dela preotu, se pretinde acést'a, dela invetiatoriu se pretinde in mesura indoita. Preotulu avendu a face cu ómeni in versta, fórte cu anevoia isbutesce a-i abate dela datin'a vechia inradecinata in ei din fraged'a-le copilaria.

Nu asiá invetiatoriulu. Elu are de a face cu tenerimea inca nedeprinsa in prejudetiele datineloru stramosiesci.

Loculu celu mai potrivitu de a deprinde copiii tieraniloru in meseri'a parintiloru loru si in deosebi de a-i deprinde la o cultura ratiunale a pomiloru si a legumiloru este fâra indoiéla *gradin'a scólei.* Dicendu acést'a nici pre departe nu trebue cugetatu la o instructia sistematica, care si asiá aru remané neintielésa, dimprotiva, *gradin'a scólei are sa fia mai multu unu locu de recreare sufletésca si trupésca.* Ací se conduca invetiatoriulu elevii sei in órele libere esplicandu-le numele, insusîrile si intrebuintiarea pomiloru si a legumiloru in economi'a casnica. Ací sa le povestésca si sa le arete invetiatoriulu, cum trebuescu semenate si cultivate feliuritele plante folositórie, cum au de a se stramutá si altoí, cum au de a se retezá si curatí pomii pentru cá sa produca róde imbelsiugate.

Eleviloru mai marisiori li s'aru poté dá câte unu petecu de locu cu pomisiori si legumi, pre cari ei singuri sa le ude sér'a cu apa, pre cari ei singuri sa le sape si plivésca sub priveghiarea invetiatoriului.

Astfeliu invetiatoriulu prin esemplulu bunu aru poté usioru desteptá in elevii sei barbatia si emulatiune, iéra prin esplicârile sele in forma de povesti aru atrage luarea loru aminte asupr'a frumsetiei planteloru nu mai putienu cá asupr'a bogatieloru firesci nestimate, cari din lips'a de invetiatura jacu ascunse in sinulu pamentului nostru.

Ce placere pentru invetiatoriu a esî cu elevii sei in gradina la aeru próspetu, la umbr'a pomiloru cultivati de propri'a sea mâna. Ce bucuria a se preumblá cu pruncii naivi printre flori si legumi povestindu-le ací de un'a ací de alt'a. Ací sub ceriulu liberu in fati'a naturei de buna séma mai multu aru profitá elevii din economia si din istori'a naturale cá pre bancele scólei. Esplicârile si lucrurile seversîte ací in nemedelocit'a vedere a eleviloru s'aru intiparí in mintea loru pentru tóta viéti'a. Nu mai putienu s'aru desteptá in elevi gustulu frumosului vediendu in giurulu loru curatieni'a si ordinea atragatória. Deprinsi astfeliu din fraged'a loru copilaria la o economia intielépta, pruncii ajunsi la versta fâra indoiéla voru devení economi mai buni, mai iscusiti de cum fusera parintii si mosii loru crescuti in nesciintia.

In lips'a de proprietari mari si in lips'a unui institutu specialu de agricultura, introducerea invetiamentului agricolu in scól'a populara remane deocamdata dara singurulu mijlocu pentru de a asigurá generatiuniloru viitórie o stare materiala mai buna prin si din agricultura, singur'a nóstra maiestria natiunala.

Fiindu tempulu fórte inaintatu, vorbitoriulu se vede nevoitu a incheiá prelegerea sea cu observarea, ca fiindu introducerea invetiamentului agricolu in scól'a populara unu obiectu, ce merita deosebita consideratiune si luare aminte mai alesu din partea Asociatiunei tranne, nu-i remane decâtu a sulevá cu altu prilegiu acésta cestiune de mare insemnatate.

Concursu.

Pentru postulu de notariu comunale, devenitu vacantu in comun'a Sibielu, scaunulu Sabiiului, se escrie concursu cu terminulu pâna in 25 Augustu a. c. st. n.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 300 fl. v. a., cuartiru liberu in edificiulu de cancelaria, 4 orgii de lemne si alte competintie pentru scrieri private si asignatiuni de paspórte in suma aprosimativa de 100 fl.

Pre lânga o pracsa de servitiu se mai recere cunoscinti'a perfecta a limbei române.

Petitiunile suntu a se adresá in terminulu de susu la subscrisulu inspectoratu.

Sabiiu in 30 Iuliu 1875.

Dela inspectoratulu cercuale alu Salistei 1—3

Nr. 628.

Concursu.

La scólele reuniunei granitiaresci din fostulu regimentu romanu I suntu a se conferí urmatóriele posturi:

1. Posturile de invetiatori diriginti la scólele din Tientiari si Lis'a cu salariu anuale de câte 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu.

2. Posturile de invetiatori adjuncti la scólele din Lis'a, Jin'a si Tientiari, si adeca in Tientiari cu salariu anuale de 200 fl. in Lis'a si Jin'a de cate 180 fl. v. a. la tóte inca cortelu si lemne de focu dupa usulu de pâna acum'a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din posturile aceste, binevoiésca a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 15 Augustu a. c. st. n. la

Comitetulu scóleloru granitiaresci din fostulu regimentu romanu I in Sabiiu.

Nr. 10—1875.

Concursu.

La scól'a capitala norm. gr. or. din Saliste se escrie concursu pentru postulu de o invetiatorésa la fetitie.

Conditiunile suntu urmatóriele :

1. Invetiatorés'a sa fia dibace in tóte lucrurile de mâna femeesci, si anumitu si in desteritatea de croitu.

2. Sa cunósca gradinaritulu de legumi.

3. Sa scie vorbí, ceti si scrie perfectu românesce.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu :

a) salariu anuale de 300 fl. v. in bani gat'a, séu b) salariu anuale de 250 fl. v. a. in bani gat'a cuartiru liberu naturale si 3 stengini de lemne.

Concurentele, cari voru dovedì ca sciu si vre-un'a din celelalte dóue limbi ale patriei se voru preferí. —

Terminulu de concursu se statoresce la 18 Augustu 1875 c. n.

Concurentele 'si voru indreptá petitiunile loru de concursu la comitetulu parochialu gr. or. in Saliste.

Saliste in 15 Iuniu 1875.

Comitetulu parochiale gr. or.
in intielegere cu parintele
(3—3) protop. tractuale.

Concursu.

La scól'a normale capitala gr. res. ce se va deschide cu inceputulu anului scolasticu 1875/6 in S. Sabesiu suntu de imbracatu 5 statiuni invetiatoresci; dóue la fetitie si trei la baieti, pentru ocuparea acestor'a se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Augustu 1875 st. v.

Léf'a anuala pentru fia-care invetiatoriu e de 300 fl. v. a. din cuti'a bisericei si cortelu naturale in edificiulu scólei, iéra acelui'a dintre invetiatori carele va fi insarcinatu sa pórte directiunea — i se asecuréza pre lânga salariulu de 300 fl. si unu pausialu de 100 fl. v. a. la anu. —

Dela concurentii ce dorescu se capete vre un'a din prementionatele statiuni se astépta sa-si indrepte cererile sele inzestrate cu documentele prescrise de statutulu organicu si cu deosebire cu testimonii despre absolvirea celu putienu a celoru 4 clase gimnasiale, a cursului pedagogicu ori teologicu si cumca au depusu esamenulu de cualificatiune, scaunului protopresb. respectivu in S. Sabesiu.

S.-Sabesiu in 13 Iuliu 1875.

(1—3) Comitetulu parochialu.

Nr. 163—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III-a Vac'a, in protopresbiteratulu Zarandului se escrie prin acést'a concursu pâna in 3 Augustu. a. c.

Acést'a parochia constatatóre din 750 suflete. are casa parochiala cu cladirile economice necesarie si o gradina lânga casa, apoi celelalte venite suntu accidentiile stolarie bine regulate, cari tóte computate in bani dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acést'a statiune au a asterne concursele loru la subsemnatulu in Bradu — Cttulu Zarandu — instruite conformu „statutului organicu“ si concluseloru sinodului din an. 1873, in privinti'a intregirei parochieloru.

Bradu in 3 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
N. I. Miheltianu,
(3—3) prot. gr. or. a Zarandului.

Concursu.

La scól'a capitala-normale dela biseric'a Santei Adormiri a Maicei Domnului din Satulungu, protopresbiteratulu I, alu Brasiovului au devenitu vacante dóue posturi invetiatoresci, pentru a câror'a ocupare se escrie prin acést'a concursu, cu terminu pâna la 20 Augustu a. c.

Salariulu anualu pentru unulu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. si pre lânga indatorire cá pentru aceste salarie se tiena ambii invetiatori prelegerile trebuinsióse si la scóla de repetitiune.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din prementionatele dóue posturi invetiatoresci suntu avisati a si asterne subscrisului comitetu suplicile loru, adresate câtra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu si instruite in sensulu „statutului organicu“ cu atestatu de botezu si cu testimonii scolastice, ca au absolvatu celu putienu 4 clase gimnasiale si cursulu pedagogicu séu teologicu si ca au depusu esamenulu de cualificatiune.

Satulungu 4 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei Santei Adormiri.
Radu Pope'a,
(3—3) parochu si presied.

Anunciu.

Cancelari'a mea de *Advocatura* se afla din 1 Augustu a. c. st. n. in cas'a mea propria pre „pamentulu micu“ *Nr.* 12.

Ací se voru primí in viitoriu spre representare ori-ce afaceri de dreptu, atâtu civile câtu si criminale, politice si urbariale. —

Sabiiu in 16|28 Iuliu 1875.

Ioanu de *Pred'a*
(2—3) advocatu publ.

INDREPTARE. In articululu „*Resumatu de prelegerea populara*“ publicatu in Nr. trecutu 56 s'au stracuratu câte-va erori de tipariu. Astu-feliu dupa „câci in viéti'a pop. romanu nu a strabatutu“ intâiulu „nici“ are se remana afara. Dupa „preste marginele scóleloru“ in locu de „mai“ sa se cetésca: *amu.* Dupa „voindu a infiintiá unu“ in locu de „pamentu“ sa se cetésca: *pometu.*

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 58. ANULU XXIII.

Sabiiu 24 Iuliu (5 Aug.) 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Telegrama.

†

Cernauti 3 Augustu. Inaltu Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu alu Bucovinei si Dalmatiei, *Teofilu* Bendella, a reposatu eri in Domnulu la bai'a *Franzensbad* (in Boemi'a). Immormentarea va fi Luni aici in Cernauti. *)

---

*) Telegram'a s'a intardiatu fiindu lini'a intrerupta. R.

Idei conducetórie.

II.

Lacun'a, carea trebuie sa dispara odata si din reminiscintiele trecutului nostru, va fi cu anevoia de intregitu pre lânga medilócele istorice de cari dispunemu pâna in diu'a de astadi. Istori'a nóstra din seculii cei dintâiu ai erei crestine si mai a evului mediu intregu si cu acést'a dimpreuna a popóreloru din orientulu europénu sémena mai multu cu mitulu séu cu naratiunile, cari se enaréza si se asculta, fâra de a intrebá multu si enaratorulu si ascultatoriulu, ca potu fi cele spuse cele enarate asiá. Istori'a nóstra si a popóreloru din orientulu europénu jace, dupa parerea nóstra, in cea mai mare si mai buna parte ingropata in archive oficiali, secrete si publice si in archive private.

Cu tóte aceste este unu imperativu alu interesului celui mai mare a unui poporu cá sa scie causele procesului desvoltârei sele; câci numai asiá se póte eliberá de superstitiunile cele daunóse ce i le infige in inima séu predilectiunea câtra sine séu antipathi'a si prejudetiulu strainu. Oglind'a trecutului trebuie sa o avemu dinaintene, pentrucá sa ne putemu face judecata despre frumseti'a séu nefrumseti'a presentului si viitoriului nostru.

Amu aflatu si aflâmu justa superbi'a nóstra natiunale pentru originea nóstra. In privinti'a acést'a istori'a ne vine asiá, precum este ea, binisioru intr'ajutoriu. Astadi putieni, fórte putieni necredinciosi au mai remasu, cari sa se indoiésca de originea nóstra romana. Acést'a pentruca si târa de istoria, cine cunósce popórele romanice si cu deosebire pre italieni si cunósce si pre români, trebuie sa dea adeverului tributulu seu si sa recunósca, ca românii dintre Carpati, de pre siesurile Dunarei, Tisei si a Dnistrului suntu de vitia romana. Dara nu numai constatarea originei ne mandresce, ci si operele strabuniloru nostri, cari in seculii cei dintâiu, dupa asiediarea loru in tienuturile aceste invelite mai inainte in intunereculu barbariei, le-au deschisu culturei. Ei n'au adusu in pârtile aceste numai bratie inarmate, ci au adusu si nenumerate bratie din tóta lumea romana, cari au aratu, au plantatu acestu pamentu, pre care ne aflâmu si astadi, au adusu si bratie lucratórie cu cari au scosu din pamentu visteriele cele mai bogate, au imbrasdatu tiér'a crucisiu si curmediesiu cu drumuri de acele, a câroru fragmente stau si astadi si marturisescu de soliditatea aceloru strabuni, au facutu sa resara cetâtile cele mai impopulate cá din pamentu. Din pustietâtile cele primitive ei au facutu unu paradisu. Inscriptiunile cele numeróse, ruinele si alte urme nedubitabile ce se ivescu din pamentu in tóte dilele in cele mai multe pârti dovedescu ca si spiritulu nu a fostu neglesu. Cultulu, justiti'a, administratiunea, artele si industri'a nu au fostu mai putienu considerate, asiá incâtu, déca le socotimu tóte la olalta si le asemenâmu cu impregiurârile de atunci, trebuie sa recunóscemu, ca nu a fostu o vanitate cându s'a disu despre provinci'a Daciei, cea mai espusa in nordostulu estinsului imperiu de pre trei continente atunci cunoscute, ca este *„Dacia felix.“*

Fericirea inse dupa aparintiele istoriei, asiá cum o avemu, nu duréza multu, ba ea a fostu si in tempulu pâna nu disparuse de totu intrerupta. Rom'a erá prea betrana si prea cu multe pecate. Intrens'a se succedeau, cu putiene esceptiuni, tirani mari, incungiurati de tirani mici, cari voiau sa traiésca numai din asudórea provincieloru. O uriá, se vede, din caus'a acést'a si ramurile celejune ale ei. De aceea revolutiunea provincialiloru din Daci'a sub Regilius. Invasiunile din nordostulu Europei conturba firulu desvoltârei de totu. Se vede ca a fostu scrisu in cartea provedintíei sa se nasca o lume nóua pre alte base si asiá edificiulu celu vechiu a trebuitu sa cada.

Spatiulu nu ne iérta sa tienemu pasu de pasu cu istori'a spre a trece in revista tóte evenemintele, dara nici scopulu nostru nu este acel'a. De acea vomu atinge numai momentele cele mai insemnate din trecutulu nostru.

Câtra finea seculului alu cincilea partea apuséna a imperiului romanu a cadiutu cu totulu. Regate nóue se ridica pre teritoriulu lui cu numiri nóue, cu numirile popóreloru cari immediatu cautau resturnarea celoru premergatórie. Partea resariténa remane in giurulu centrului seu celui nou, Constantinopolea, inse nu in o pace neturburata, nici in limitele sele nestirbite. Daci'a este dejá inainte de impartirea imperiului in occidentale si orientale unu teritoriu nesiguru alu imperiului, care astadi apare in, si mâne afara din periferi'a imperiului. Unii o facu perduta pentru imperiu inca din secululu alu treilea. Altii o gasescu in legatura cu imperiulu si in seculului alu patrulea*), cincilea si alu sieselea d. Chr. Chiaru si scirile cele multu banuite ale notariului anonimu punu ducelui Menumorutu cuvinte in gura, din cari se vede, ca si in seculului alu nóuelea si alu diecelea, la venirea si asiediarea magiariloru in pârtile nóstre, esistá óre care referintia suzerana intre tienuturile nóstre si Constantinopole, o referintia, pre carea insisi magiarii in periodulu celu dintâiu, celu putienu pentru forma, nu au ignorat'o primindu de acolo coróna sí manteu'a regale. (Ceea ce se sustiene despre corón'a ung. ca aru fi dela Pap'a Silvestru II e in contradicere cu fapt'a, câci corón'a si manteu'a regala pórta semnele cele mai invederate grecesci, séu constantinopolitane.)

Este adeveratu ca in valurile invasiuniloru, incependu dela finea seculului alu treilea d. Chr, pâna in secululu alu nóuelea, cându se frânse puterea Avariloru cu totulu, patri'a nóstra n'a potutu prosperá si nici populatiunea cea stabile, petrile, preste cari treceau undele invasiuniloru. Barbarii, carii veneau, cându alungati de altii cersîndu locuri si scutintie in limetele imperiulu, cându cá sa se nutrésca si imbrace din pradile laboriosiloru locuitori stabili, dupa natur'a loru, nu puteau inaintá, ci numai impedecáu si prosperarea celoru stabili. Barbarii cu invasiunile loru, este naturalu, ca au deprimatu si simtiulu locuitoriloru stabili câtra staruinti'a de a face si produce, pentru ca jace in firea omului de a nu fi aplecatu a lucrá si aduná numai pentru cá altii sa vina si manance dea gat'a. Inse dupa frângerea puterei avare, cându pârtile aceste locuite de romani devenira eliberate si desiertate de barbari, erá datori'a cea dintâiu a romaniloru a se consolidá, a se intarí pentru alte tempestâti eventuale.

Causele pentru ce nu s'a facutu acést'a inca nu le scimu cu siguritate. Póte ca precum preste multe alte pârti ale istoriei s'au facutu lumina se va face odata si preste partea acést'a. Vedemu inse efectulu, carele este desolarea romaniloru in ducate mici, pre cându se aréta cea din urma invasiune in pârtile aceste, invasiunea magiariloru séu a unguriloru, cu carea se incepe unu periodu nou, unu periodu de mare insemnatate si in istori'a poporului nostru. Aici dâmu preste cea dintâiu eróre principale politica a româniloru.

(Unii ómeni se scutescu de multa bataie de capu cându tratéza periodulu invasiunilonu. Ei iau legiunile romane si coloniele si cu catielu si purcelu le trecu Dunarea si facu acolo o Dacia nóua. In Daci'a vechia se urméza apoi barbarii cá intr'o gradina pustia, carea pre urma, dupa deducerea acestoru istorici, remane in proprietatea ursiloru si lupiloru si pre români ii aducu domnii cei ce venira in urma numai dupa ce li trebuie, cá servitori si pastori in seculului alu treisprediecelea.

Cumca aceste asertiuni cu tendintie, preste cari spiritulu seculului nostru, care da tuturoru popóreloru dreptu egalu de esistintia, au trecutu, se voru dovedí de fâra fundamentu, nici ca ne indoimu, si de aceea noi le atingemu aici numai cá o curiositate, totu odata inse si cá o disarmonia in desvoltarea istoriei, carea precum a fostu de insemnatate in trecutulu cu tóte pecatele trecutului asiá are sa fia in viitoriu, ba inca mai multu, cându amu fi in dreptu sa sperâmu ca pecatele trecutului nu se voru mai repetí.)

---

*) Se tiené de prefect. illyrici orient si erá impartita in 6 provincie.

Din *Vien'a* se telegrafà alaltaeri ca scirea despre sosirea principelui Milanu se adeverì. Ieri fu primitu in audientia la imperatulu, carele ii chiarifica ca Serbi'a trebuie sa fia pre pace, câci acést'a este si voi'a Russiei si Germaniei.

Scirea, ca principele *Milan* din Serbi'a a plecatu in fug'a mare la Vien'a, va surprinde de siguru tóte cercurile politice. Intre combinatiunile ce le provóca cu sil'a starea momentana a lucruriloru in orientu, o atare escursiune nu a avutu locu pâna acum si nu vomu puté aflá usioru caus'a care a indemnatu pre principele Serbiei sa parasésca tiér'a sea intr'o epoca de totu critica si sa faca o caletoria atâtu de departata. O scire, care vine preste Prag'a din principatulu Serbiei, ne spune, ca unu plenipotentiatu alu Portiei s'aru aflá pre drumu câtra Belgradu, pentru a cere o dechiaratiune franca de neutralitate, nedandu-i-se acést'a, Pórt'a s'aru vedé indemnata a se asigurá de neutralitatea Serbiei prin medilóce pipaibile, mai inainte póte printr'unu apelu câtra marile puteri pre basea tractatului de Parisu si eventualu prin ocuparea principatului cu trupe turcesci. Presupunendu ca este adeverata scirea de mai susu, amu puté crede, ca principele Milanu caletoresce la Vien'a spre a cere unu ajutoriu pentru Serbi'a care e periclitata; séu o interventiune amicabila. Pretensiuni de neutralitate séu de desarmare, concomitate de somatiuni, cari au caracterulu unui ultimatu, nu suntu ce-va nou in istori'a diplomateca a dîleloru nóstre. Atari actiuni diplomatece amu vediutu in anii 1859 si 1866, cari fiindu respinse in Turinu, Dresd'a, Hannover'a si in Kassel provocara resbelele cunoscute. Combinatiunea acést'a n'are inse base solida si noi nu scimu, déca Pórt'a a tramisu séu nu „unu venatoriu de câmpu“ la Belgradu. Déca s'a tramisu, atunci la tóta intemplarea trebuie sa calculâmu si cu complicatiuni serióse; dara si in casulu acest'a se póte presupune, ca va succede actiunei diplomatice a poteriloru sa retiena Pórt'a dela atari resolutiuni precipitate. In momentulu acest'a Austri'a n'are nici unu ambasadoru in Constantinopole, unde influinti'a personale a unui diplomatu póte sa faca mai multu cá in ori-care alta capitala din Europ'a.

Revenindu la caletori'a lui Milanu avemu sa cautâmu ans'a nu atâtu in complicatiunile din Ertiegovin'a, câtu mai multu in intemplârile ce se petrecura intre marginile acestui principatu in tempulu din urma; agitatiunea de pre tempulu alegeriloru, care fâra nici o reserva se ageresce prin manoperile partidei estreme, se dice, ca a ajunsu pâna la unu gradu asiá de mare, câtu persónele cele mai notabile au aflatu de bine si oportunu sa parasésca patri'a. Serbi'a este unu pamentu vulcanicu, patimele fierbu in tr'ens'a inca cu o potere elementaria si nu suntu inca infrenate prin datine si convenientia. Antecesorulu principelui de acum a cadiutu in parculu din Topsideru lovitu de glóntiele asasinatoriloru, pentru ca nu a potutu sa faca din Serbi'a unu „Piemontu orientalu“ si sa devina unu Victoru Emanuelu pre insul'a balcanica. Reminiscintiele sangeróse din vér'a anului 1868 se póte ca au cuprinsu sufletulu principelui actualu alu Serbiei si l'au determinatu cá togm'a acum cându undele agitatiunei natiunale se infla totu mai tare, sa se ferésca de torintele ce-lu amenintia cu perire. Astfeliu caletori'a tempurara usioru s'aru puté schimbá intr'unu esilu durabilu si Serbi'a aru dá impulsulu la nascerea complicatiuniloru serióse in orientu.

Lucrurile in orientu au ajunsu la unu stadiu, câtu ori-ce intemplare estraordinaria destépta unu semtiu de indispositiune. Asiá se anuncie din Bucuresci, ca principele Carolu din Romani'a s'a bolnavitu. Telegrafulu din norocire adauge, ca dupa raportele mai nóue din manastirea Sinai, unde se afla principele, acest'a s'a reinsanatosiatu dejá; dara fâra de a vrea ne aducemu aici aminte, ca déca principele Carolu neavendu urmatori si ne vrendu fratele seu a se cualificá pentru a fi succesorulu lui, aru fi reposatu, atunci principatele unite, cu tóte ca la 1866 s'au pronunciatu pentru ereditatea monarchiei, aru fi remasu de faptu fâra regentu, o naia fâra carmaciu predata valuriloru si venturiloru. Eventualitatea e destulu de seriósa pentru a ne face sa ne cugetâmu. Principatele dela pacea ce s'au incheiatu la Cuciuc-Cainargi inainte cu o suta unu de ani, au provocatu cele mai mari perplesitâti pentru diplomati. Se pare ca in privinti'a acést'a ele si voru pastrá vechiulu renume. Ori ce voru aduce evenimentele mai de aprópe, noi sperâmu, ca pacea nu se va conturbá. Diplomati'a va esoperá o resolvere pacifica a cestiuniloru incurcate ce punu spiritele intr'o nelinisce si fierbere continua. F.

Din *Ragus'a* se telegraféza ca insurgentii fura respinsi la Crup'a si s'au retrasu in munti.

Din castrele revoltantiloru din *Ertiegovin'a* se raportéza diuariului „*Glas Cernagorca*“ ce apare in *Cetinje* urmatórele :

„Turcii nostri se incérca in ori ce modu sa ne descuragieze, ei punu intrebarea, ca peri-voru Bosni'a si Hertiegovin'a, si apoi respundu : „Da, ele voru perí, pentruca muscanulu (rusulu) nu mai este amiculu Raiailoru, ci alu padisiahului, elu s'a infratitu cu acest'a de totu, ambii tiari suntu cumetri. Guvernorulu nostru, unu pecatosu betrânu, aduna munitiune si negotiéza intr'ascunsu cu Obrenoviciu, elu inca este amiculu turciloru, pentru ca cu ei o póte duce mai bine decâtu cu raiaii.“ Acést'a escita ingrigiri in poporulu din Ertiegovin'a si densulu se intréba, déca este in realitate adeveratu acestu lucru. Si Cesarulu din Vien'a ? se intréba mai departe, acel'a dóra n'a caletoritu pre nimicu intre atâte strapatie mari prin Dalmati'a, la tóta intemplarea elu a urmaritu unu scopu si a avutu in vedere Hertiegovin'a. Siací respundu turcii : „Elu nu se va indusmaní cu Sultanulu, dovéda suntu ordurile cele multe ce le a donatu densulu lui Vali si celoru ce-lu incungiura; si Austri'a va ajunge la tienta mai bine cu turcii decâtu fâra de densii.“ Si asiá dara noi amu fi parasiti de tóte laturele, dara acést'a sa nu ne descuragieze. Insusi sultanulu, dupa cum se pare, vrea sa ne venda la amicii sei cei buni si déca ne demanda sa ne supunemu domnirei unui vlahu (=strainu), noi i vomu dechiará linisciti, ca pâna cându mânile nóstre voru puté purtá arme, nu voru fi strainii domnii nostri.“

Cu aceste vrea sa latiésca organulu montenegrinu intre poporulu din Hertiegovin'a ide'a, ca acést'a tiéra trebuie sa vina numai sub domni'a Muntenegrului, unu planu acest'a, care se pare ca nu este nou in Cetinje.

In *Romani'a* domnesce de unu tempu incóce o lupta de totu nefericita intre partide, pre cari noi nu scimu cum sa le mai numimu decâtu dóra partid'a dela putere si partid'a carea nu e la putere. Luptele aceste au aflatu resunetu si in press'a cea mare a Europei. In cele urmatórie reproducemu si noi unu articulu publicatu in „*le Constitutionnel*“ din Parisu. Eata ce dise acestu diurnalu :

„De cându cu alegerile generali in Romani'a, cari au datu partidului conservatoriu, in camerele acestei tieri, o majoritate imposanta, se petrecu ací fapte, pre cari le constatâmu cu regretu si cari suntu de natura a inspirá serióse nelinisciri.

„Radicalii români — acestu statu teneru posedà, cá si statele cele mai inaintate ale occidentului, unu partidu radicalu — neputandu-se consolá ca este esclusu dela putere pentru mai multi ani, se dà la nisce manopere, cari nu denotà tocmai unu escesu de patriotismu. Ei arunca la manifeste pline de atacurile cele mai violente contr'a guvernului loru ; respandescu in strainatate corespondentie cari descriu situatiunea tierei loru sub colorile cele mai posomorite si in cari se gasescu de tóte, afara de acea moderatiune care este semnulu siguru alu adeverului.

„Déca aru fi sa credemu aceste documente, ministeriulu Catargiu s'aru fi facutu culpabilu de cele mai mari fapte rele ; violatiunile de drepturi aru fi nenumerate, nedreptâtile aru fi nesfersite ; elu n'aru mai fi respectandu nici morala, nici probitate, nici lege, nici constitutiune, nici chiaru simtiementulu patriei. Libertâtile individuale nabusîte, justiti'a corupta, natiunea coplesita de imposite, alegerile falsificate, tóte sorgintile avutiei publice sleite : eata tabloulu ce ne descrie radicalismulu românu despre administratiunea actuala a tierei sele.

„Nu e de trebuintia a fi cine-va la fati'a locului, spre a recunósce esageratiunea acestoru asertiuni : acest'a e limbagiulu tuturoru opositiuniloru factióse. Trebue inse a-si aduce cine-va aminte de epoc'a cându se aflá la putere acestu partidu, care se intituléza „natiunalu-liberalu“. Si la acea epoca simpathiele nóstre erau castigate Romaniei, care se numiá pre atunci Franci'a orientului, fâra indoiéla pentru ca este oper'a Franciei. O aperámu atunci contr'a pretensiuniloru esagerate ale Portiei si o sustieneamu chiaru contr'a preventiuniloru propriiloru nostri guvernanti, cari n'aveau nici o incredere in partidulu care erá la putere in Bucuresci. Sarcin'a nóstra, e adeveratu, nu erá usióra.

„Pre fia ce minutu, telegrafulu ne aducea noutatea despre vre-o nebunia a acestoru domni, cari faceau nelinisce puteriloru garante. Ací ei protegiau mai multu séu mai putienu pre fatia comitetele revolutiunare bulgare, séu tramitéu emisari la Belgradu spre a dá mân'a cu marele partidu serbescu. Ací se dedéu la manifestatiuni ostile contr'a unguriloru si cautau a le instrainá pre românii din Transilvani'a ; ací, in fine, vorbiau sa taie in bucâti pre turci si se faceau suspecti la tóta lumea, punendu inainte proiectulu nebunescu alu creârei uuui regatu dacu care sa intrunésca sub unu acela'si sceptru tóte popórele de origine romana. Intr'unu cuventu, ei intretienéu la regiunile Dunarei o asiá stare de agitatiune incâtu puterile sfersira prin a considerá presenti'a loru la putere cá unu periculu pentru ele si, dupa representatiunile loru staruitóre, principele Carolu a trebuitu sa caute consiliarii sei in partidulu moderatu.

„Ceea ce se produse la acea epoca s'aru reproduce neaperatu din nou, déca acestu partidu agitatoriu aru vení din nou la putere. Câci, partidele au traditiuni cari le inlantiuescu, legaturi de cari nu se potu deslegá : partidulu care a fostu agitatoriu totu agitatoriu va fi. Ei aru face din acésta Romanie o Romanie turburatória, precându ea adi e liniscita, si pre cându tóte puterile intretíenu astadi cele mai bune raporturi cu dens'a, si a cârei prosperitate dà o desmintire eclatanta posomoritului tablou ce facu corespondintiele autografiate ale nationaliloru liberali români.

„Puterile europene suntu informate de câtra agentii loru asupr'a stârei Romaniei, si diuarele din tiéra cá si cele din strainatate suntu pline de documente cari probéza ca se muncesce in acésta tiéra. Se construescu drumuri de feru, siosele, spitaluri, casarme ; tóte intreprinderile utile suntu incuragiate ací si impinse cu activitate. In fine, creditulu Romaniei, acestu termometru infalibilu alu adeveratei prosperitâti a unei tieri si a increderei ce inspira guvernulu seu, este egalu si chiaru superioru creditului multoru state. Cele dóue imprumuturi din 1864 si 1870 suntu preste pari, si s'a facutu o nóua emisiune in conditiuni cari aru fi avantagióse pentru tieri mai mari si mai populate.

„In tóte acestea nu e nimic'a, ni se pare, care sa tradeze situatiunea precaria de care ni se vorbesce, miseri'a ce se anuncia si mai cu séma acea pretinsa isbucnire a indignatiunei populare contr'a guvernului. Popórele indignate nu suntu de ordinariu nici atâtu de liniscite, nici atâtu de laborióse, si natiunalii liberali din Bucuresci trebuie sa se fi uitatu prin prism'a imaginatiunei loru ratecite.

„Ceea ce este siguru pentru noi, este ca acésta agitatiune a radicalismului românu este unu pericolu pentru acésta tiéra cá si pentru Europ'a. Puterile urmarescu cu unu ochiu atentivu tóte evenimentele, alu câroru teatru este astadi orientulu, si nu credemu cá ele sa fia dispuse a tolerá ací o stare de lucruri care, la unu momentu datu, aru puté sa turbure pacea generala : aru fi bine cá radicalismulu românu sa nu uite câtusi de putienu acést'a.“

Afaceri române.

Tractatulu austro-românu.

Nuvel'a urmatória este publicata de jurnale :

„Guvernele austro-magiare si acel'a alu Romaniei au parvenitu in fine a se intielege relativu la conditiunile conventiunei comerciale, prin reusit'a

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Vs. 51. *Si a disu: adeveru adeveru graiescu vóue.*

adeveru, adeveru — in originalu ἀμὴν ἀμὴν. Terminulu ἀμὴν este de origine aramaicu *), trecutu in limb'a ebraica, cu insemnarea : adeveru, credintia, acuratetia. La Mateiu si Marcu cuventulu *aminu*, ocure simplu, la Ioanu inse duplicatu. Prin acésta duplicare, dupa limb'a aramaico-ebraica, cuprinsulu cuventului se potentiéza : amin amin (ἀμὴν ἀμὴν) dela aramaiculu : = amèn amèn à = adeveru, adeveru dicu ; iéra in greca repetiendu terminulu dupa limb'a originale, verbalu „dicu“ s'au tradusu in gréca prin *λέγω*.

In versiunea româna cuventulu ἀμὴν=amin la Mat. si Marcu lasatu „amin“, iér' la Ioanu ocure tradusu in trei forme deosebite, si lasatu si amin. In acestu Vs. (51), la 3, 5. 11. este tradusu dupa intielesulu lui ethimologicu cu *adeveru, adeveru*, la 3, 3. cu *adeveratu, adeveratu*, iéra la 5, 19 cu *adeveru* (neduplicatu).

De ací inse pâna la fine este lasatu *amin, amin* vedi : 5, 24. 25. 6. 26. 32. 47. 53. 8, 34. 51. 11, 1. 7. 12, 24, 13, 16. 20. 21. 38. 14, 12. 16, 20. 23. 21, 18.

Traducerea acestui terminu in 4 forme nu este nici decâtu acceptabile, cu atâtu mai vertosu, cu câtu dela inceputu pâna la fine are totu acela'si intielesu.

Séu sa intrebuintiâmu cuventulu precum l'a intrebuintiatu Evangelist. cu *amin*, séu déca ne mai convine sa-lu inlocuimu cu *adeveru* *).

Iisusu intorcendu-se câtra toti invetiaceii sei, acum Ioanu, Iacobu, Simonu Petru si Natanailu, dice : *dicu vóue : de acum ve-ti vedé ceriulu deschisu si angerii lu Ddieu suindu-se si pogorindu-se preste fiiulu omenescu.* Prin aceste cuvinte Iis. 'si desémna activitatea sea mantuitória, carea se incepe cu capitlulu urmatoriu. Aceste cuvinte a lui Iis. suntu introducerea la activitatea sea — *Ve-ti vedé ceriulu deschisu* — comunitatea sea cea mai intima si mai viua cu Ddieu Tatalu, precum se documentéza prin nenumerate citate, asiá : 5, 17. 6, 44. seqq. 8, 19. 12, 45. 14, 9. seqq. 16, 15 s. a. si mai pre susu 10. 30. *si angerii lui Ddieu* . . . : poterile ddieesci in servitiulu seu, cu cari va lucrá minunile atâtu in doctrin'a spirituale, câtu si materiale, sensuale, cum : saturarea multimei, vindecarea schiopiloru, orbiloru si invierea lui Lazaru, culmea câror'a : mórtea invierea si inaltiarea sea la ceriuri.

Iis. ací cá si in alte locuri vorbesce metaforicu, si intielesulu nu este a se cautá in litera ci in spiritu. Nu intielege deschiderea reale a ceriului cá la botezu (Mat. 3, 15. Luc'a 3, 21. Marcu 3, 16.) unde sinopticii vorbescu de deschiderea ceriului, si prin pogorirea angeriloru, nu aretarea angeriloru cá Mat. 4, 11. Luc'a 2, 9. 13. 22, 43, ci o profetia, prin carea aréta venitoriulu seu in cea mai intima legatura cu Tatalu din ceriu si poterile ceresci, angerii, subordinate vointiei sele. Totu in acésta metafora vedemu o legatura strinsa a noului Israilu, a Testamentului nou, cu vechiulu Israilu, cu Testam. vechiu. Prin o alusiune simbolica la inceputulu vechiului Israilu se face alusiune la inceputulu noului Israilu, prin cari ambele se punu in strinsa legatura. — La inceputulu vechiului Israilu 1. Moise, 28, 12. angerii se suie si se pogóra anunciandu lumei apropierea guvernârei ddieesci, inceputulu vechiului Israilu, ací (Vs. 51.) si in decursulu Evangeliei — se anuncia lumei pogorirea indurârei ddieesci pre pamentu, inceputulu noului Israilu *preste fiiulu omului* (in orig. ὑίος τοῦ ἀνθρόπου, au cá preste totu unde ocura acésta espresiune : de aceea cá sa fimu fideli originalului sa nu dicemu fiiulu omenescu, ci fiiulu omului). Iisusu se aréta pre sine cá subiectulu si obiectulu, cá tient'a si centrulu actiuniloru poteriloru ddieesci. Elu, afara de o singura esceptiune (4, 26); si acést'a mai in secretu, nu se numesce pre sine Messi'a, ci *fiiulu omului.* Acést'a o face cu scopu, cá : din faptele sele sa-lu cunósca ómenii ca elu este Messi'a celu promisu, — elu nu se impune pre sine, cá Messi'a*), nu se declara insusi de atare, ci lasa cá faptele lui sa convinga pre ómeni ca elu este. Mai apriatu vedi la Mat. 16, 13.—17. Numele de fiiulu omului lu aflâmu si la Daniilu 7, 13.

(Va urmá).

---

*) Limb'a aramaica este unu ramu din limb'a asiá numita siriaca, de carea se tienea si cea ebraica. Totu din acésta limba se mai forméza unele ramuri cea canaanitica si feniciana. Cu aceste limbi fiindu ebraic'a înrudita, aflâmu prin s. scriptura termini cari suntu imprumutati dintr'ensele. (Vedi intre altele Gesenius. Grammat. ebr. Edit. 21 Leipzig 1872 Einleitung. 51. p. 1).

*) De sine se intielege ca déca Evanglst. n'a aflatu de lipsa a introduce in limb'a greca, dupa intielesulu lui, pentru noi inca mai bine va fi, déca vomu urmá pre Evangelistu, lasându preste totu : aminu.

Despre insemnarea terminului aminu in diferitele locuri din s. scriptura, vedi : Griech.-Deutsch. Wörtbch z. neuem Testam. Dr. Schirlitz. Ed. III.

Giesen, 1868.

*) Precum acést'a a facut'o Mahomedu.

comitelui Andrassy de a trece preste dificultâtile sulevate de unguri in privinti'a impositului de grâne si de români in privinti'a acsisului in orasie. Conventiunea va fi in curendu supusa aprobarii parlamentului Romaniei."

„La prim'a vedere, s'aru paré ca totulu este arangiatu, ca dificultâtile de diferite naturi sulevate de acésta laboriósa conventiune suntu aplanate, ca nici unu dreptu nu este sacrificatu, bá nici chiaru vatamatu.

„Ei bine! totulu nu s'a aplanatu, tóte drepturile nu suntu respectate, si, cu risiculu de a turburá unu acordu sinceru, ne grabimu a aretá, — déca va mai fi inca tempu — deplorabilulu refusu de justitie ce se pregatesce la Bucuresci.

„Déca in adeveru compara cineva tecstulu conventiunei cu raportulu ministrului afaceriloru straine alu Romaniei, se vede ca ea da dreptulu româniloru de a posedá pamenturi si case in Austro-Ungari'a, dara nu israilitiloru (?) Tratatulu stipuléza in adeveru ca „ori-ce supusu austriacu are dreptulu sa cumpere bunuri si case in Romani'a, se faca ací comerciulu in deplina libertate, afara de individele care suntu supuse legei din 1864. Dara, acésta lege din 1864 nu permite de câtu strainiloru crestini sa cumpere bunuri séu case in Romani'a, si interdice acestu dreptu jidoviloru. Ací este dara, pentru jidovii austriaci, o adeverata interdictiune. Dara, in Austri'a, nu domnesce óre o deplina egalitate civica? Jidovii n'au ei acolo aceleasi drepturi cá crestinii?

„In articolulu I alu conventiunei, se dice ca „ori-ce strainu va puté sa trafice in deplina libertate in Romani'a, afara de acei'a in privinti'a câror'a esista dejá legi;" si nu esista legi de câtu numai in privinti'a jidoviloru!

„Cá proba de aceste legi si de situatiunea ce ele facu jidoviloru, iata unu faptu:

„Acum trei ani, comunitatea israelita din Bucuresci a cumperatu unu locu pentru o scóla. Tribunalulu a refusatu pâna acum sa legaliseze actele de acuisitiune, fiindu-ca este vorb'a de jidovi. Comunitatea a fostu dara nevoita sa faca acuisitiunea pre numele unui crestinu, maiorulu Algiu (?!)

„Astfeliu guvernulu românu va face pre Austri'a sa adopte o conventiune care virtualmente esclude pre jidovii dela beneficiulu ei.

„Discutiunea este iminenta in camer'a româna, desbaterile voru fi de siguru incepute cându va aparé acestu numeru: noi amu datu celu putienu strigatulu de alarma, amu aretatu opiniunei publice nedreptatea ce se propune sa se sanctioneze, amu aretatu Austriei curs'a ce se intinde bunei sele credintie, guvernului românu discreditulu ce aru aruncá asupr'a lui consacrarea oficiale a unui refuzu de justitie indeplinitu in cunoscintia de lucruri."

„Tr. Carp." *Isid. Cahen.*

(Archives Israelites N. 14)
15 Iuliu 1875.

Protocolulu

siedintiei „Reuninunei preotiloru români gr. or. din protopresviteratulu Chisineului" tienuta la 9 Iuliu 1875 in Chisineu.

1. Dlu presiedinte ordinariu Petru Chirilescu, deschide siedinti'a, face cunoscutu, cumca statutele Reuniunei nóstre suntu aprobate de Ven. Consistoriu diecesanu; pre bas'a câror'a suntemu avisati a ne constituí definitivu.

Se ia la cunoscintia cu placere si aplause.

2. Deschidiendu-se siedinti'a dlu presiedinte provóca adunarea cá sa-si aléga unu notariu interimalu, care sa duca protocolulu pâna la constituirea Reuniunei

De notariu interimalu se alege preotulu Mihaiu Sturz'a.

3. Dupa acést'a se procede la constituire pre bas'a §§. 9 si 15 din statute. Si se propune de v. presiedinte: Ioanu *Cornea* parochu in Chisineu; de notari Mihaiu *Sturz'a* parochu in Siepreusiu si Mihaiu *Leucuti'a* parochu in Simandu; de casariu Nicolau *Petrila* parochu in Macea; de controloru Georgiu *Chirilescu* parochu in Chitighazu

Se primescu.

4. Dupa alegerea oficialiloru, se propune alegerea unui comitetu de 6 membri, in intielesulu §. 13 din statute. Ací se propunu de membrii Ioanu *Avramu* parochu in Misic'a; Petru *Zeldesianu* par. in Siclau; Iosifu *Besianu* par. in Giul'a; Georgiu *Vasiarhanu* par. in Talposiu; Constantinu *Popoviciu* parochu in Comlausiu; si Ioanu *Popoviciu* parochu in Nadabu

Acésta propunere inca se primesce si reuniunea se dechiara de constituita.

5. Dupa constituirea reuniunei Mihaiu Sturz'a, — in intielesulu § 4. lit. b) din statute, propune de membrii onorari ai reuniunei: pre Escelenti'a Sea Dlu Mironu *Romanulu* Metropolitulu româniloru gr. or. din Transilvani'a Ungari'a si Banatu; pre Ilustritatea Sea D. Ioanu *Metianu* episcopulu românu gr. or. alu Aradului; pre Ilustritatea Sea D. Ioanu *Popasu* episcopulu rom. gr. or. din Caransebesiu; si in urma pre ilustrii dni Antoniu *Mocioni* si Dr. Alessandru *Mocioni*; cu acea adaugere, cá sa se provéda cu diplome din partea reuniunei

Se primesce cu unanimitate si cu aclamatiuni de: „sa traiésca!"

6. Dlu presiedinte Petru Chirilescu mai propune de membrii onorari pre dnii: Andreiu Popu Vicariulu episcopescu gr. or. dela Oradea-mare; Alessiu Popoviciu advocatu in Comlausiu, Florea Varg'a jude regescu in Chisineu; Ioanu Borbol'a proprietariu in Curticiu

Acésta propunere inca se primesce cu: sa traiésca!

7. Dupa aceste Mihaiu Sturz'a in intielesulu §. 12. lit. e) din statute propune a se alege o comissiune pentru lucrarea unu operatu, referitoriu la meliorarea dotatiunei preotiesci; care va avé a-lu substerne adunârei generale a reuniunei, spre aprobare: si acést'a mai departe la Consistoriu si sinodulu eparchialu

Acést'a propunere inca se primesce si se alegu cu unanimitate urmatorii: Dlu protopopu Petru Chirilescu, Ioanu Cornea, Mihaiu Sturz'a si Ioanu Avramu.

8. In urma notariulu actuale Mihaiu Sturz'a, saluta pre membrii reuniunei pentru ca s'au adunatu in numeru asiá frumosu, si-'si esprima parerea de bine, — dandu lauda lui Ddieu atotu poternicului, — pentru ca ni-au ajutatu a ne ajunge scopulu acestu doritu, si ne-amu potutu reuní cu cugetele nóstre, formandu-ne intru unu corpu morale, solidu si tare; cá asiá cu puteri unite sa putemu propagá: dreptatea, moralitatea si voi'a lui Ddieu, care este devis'a nóstra. Apoi propune cá dlui protopopu Petru Chirilescu, care a statu neobositu in fruntea nóstra, spre ajungerea acestui scopu, sa i se esprime multiamita protocolara.

Se primesce, si dlui prot. Petru Chirilescu prin acést'a i se esprime multiamita protocolaria.

Cu aceste siedinti'a s'a incheiatu.
Chisineu, la 9 Iuliu 1875.

Mihaiu *Sturz'a*,
not. reuniunei.

Din protopresbiteratulu gr. or. alu Ternavei superióre in 5 Iuliu 1875.

(Urmare si fine.)

Din datoriile active nu se incasédia cu anii nici o pará nici baremu interesele si asiá se urca capitalulu dela vre-o 20 fl. la 100 fl. si mai in susu si in urma devenindu debitoriulu insolventu — de cari nu suntu putieni —, prin acea patimesce biseric'a dauna ireparabila. — Comitetele parochiali credu ca 'si facu datorinti'a in privinti'a acést'a, aducendu in siedintiele loru concluse, dara epitropii, — cari participa si ei la siedintiele comit. paroch. unu ce ce nu consuna cu stat. organ. — suntu prea indiferenti, nu le esecutédia pre acelea, sub pretestu ca nu voiescu sa belésca pre poporu dupa cum se esprima câte unulu, vrendu prin acést'a a-si aretá órecare bunatate câtra acel'a firesce cá sa-si póta ajunge scopurile loru cele egoistice si marsiave Nu esagerezu on. dle redactoru! cându spunu acestea ca chiaru amu fostu nenorocosu a audí din gur'a epitropului nostru Teodoru Danu din Nadesiulu sasescu, — cându eu si impreuna cu mine si altii amu staruitu pre lânga aceea cá datori'a bisericei sa se incaseze odata tóta si sa se depuna la locuri mai sigure, dara mai intâiu sa se acopere spesele bisericei cá sa nu mai fimu constriusi a imprumutá bani pre sém'a acestei'a si inca dela d-sea cu procente mai indoite, de cum ii are biseric'a alocati, — strigandu in gur'a mare intre poporu: „eu nu voiescu sa tragu pre ómeni, — sa le iau hainele si pelea si vit'a din jugu; voru platí cându voru platí; datori'a nu o manca lupu; biseric'a póte asteptá etc." Ací apoi sta totu graiulu, amutiesce limb'a preotului, pentruca pre care va partinì poporulu? pre acel'a carele dice ca se platésca ce este datoriu fia-carele, ori pre acel'a carele dice ca nu? Lucru naturalu ca pre celu din urma. Och! vai si amaru de poporulu, carele nu da crediementu si nu asculta de consiliele si povetiele cele bune ale parintelui seu sufletescu, carele este gat'a a-si pune si sufletulu pentru oile sele cuventatóre, ci se ia dupa vorbele cele góle ale unoru ómeni interesati, farisei, cari sémana fórte tare cu mormentele cele spoite, iéra in launtru suntu pline de uriciune. Iéra voi epitropiloru, casi procedeti astufeliu in afacerile oficiului ce imbracati, bagati de séma, cá nu cum-va facendu altor'a bine — care este numai de parere — sa ve faceti vóue reu; aduceti-ve aminte si de acea ca vrendu a eliberá pre cine-va de sub vre-o sarcina, va trebuì sa o purtati voi insi-ve!

Cimiteriele, locurile de odichna ale trupuriloru proto-parintiloru si fratiloru nostri, in cele mai multe comune suntu deschise si asiá mormintele acestor'a se calca de vite, cari pre alocurea se fréca si de paretii bisericei, se rima de rimatori, unu ce cu totului totu necuviinciosu. In zedaru publica preotulu in biserica cá parochienii sa inchida cimiteriulu, ceea ce subsemnatulu o amu facutu de nenumerate ori cu alte ocasiuni, — câci acel'a carele aru fi trebuitu se auda si sa esecutedie acést'a — curatorulu, carele e totu deodata si arendatóre, carcimariu, jude micu, cassa riu comunale si mai scie Ddieu ce, — nu au fostu presinte. Atât'a este de iubitoriu de biserica, câtu dela pasci pâna la pasci mai nu-'lu mai vedi la sf. biserica, si póte nici atunci nu totu-déun'a. — Apoi poftimu sa mai pretindi moralitate dela poporu, cându acel'a, carele aru trebuí sa premérga cu esemple bune, face contrariulu! Déca 'mi aducu bine aminte inca de vre-o trei ori patru ani prea vener. nostru Consistoriu archid. au emisu unu circulariu, prin care se ordina, cá cimiteriele sa se inchida si sa se tiena totu-déun'a in stare corespundietóre, carele fórte multu ne aru fi inlesnitu ajungerea scopului, dara amintitulu circulariu, precum si celu pentru infiintiarea de fonduri bis. scol. si filantropice emisu totu cam pre atunci, nu se afla in archiv'a parochiei nóstre, póte si acestea au avutu crud'a sórte a fi ingropate in pulberea din cancelari'a protopresbiterala, ori a fi aruncate prin gunoiu séu pre câmpu precum se intempla cu unele si inca cu cele mai multe chiaru si in diu'a de astadi.

Acést'a este fórte pe scurtu starea presenta a bisericiloru si scóleloru nóstre confes. din protopresbit. gr. or. alu Ternavei superióre, o stare in carea 'mi place a crede ca nu se va aflá altu protopresbiteratu afara de celu memoratu.

Mai inainte de a incheiá permiteti-mi ve rogu on. dle Red. a mai adauge inca ce-va.

Amu salutatu cu bucuria reinvierea vechiei nóstre metropolii si cu dens'a redobandirea constitutiunei nóstre bisericesci pre basele sinodali, cu asemenea espresa bucuria amu primitu si statutulu org. pre a cârui basa constituindu-se organele nóstre bisericesci si lucrându pentru bunastarea si prosperarea bisericiloru si scóleloru nóstre confes. acestea au luatu unu aventu imbucuratoriu. — In protopresbiteratulu nostru mai nice nu se scie ca avemu constitutiune bis. ori ba. Statutulu org. abiá este cunoscutu pre ici colea. Marturisescu adeverulu ca in anulu trecutu cându amu intratu in functiune cá parochu in N. s. parochienii mei nu au sciutu ca ce e stat. org. pentru acea atât'a greutate in urmarea in tóte afacerile conformu legei, câci mi s'au disu nu odata: „ce ne trebuie lege — sinodu etc. cum facemu doi séu trei e facutu si ceilalti nu strica, ca asiá amu procesu totudéun'a." Comitetele si epitropiile parochiali precum sinodulu si comitetulu protopresbiteralu s'au constituitu numai odata de cându au intratu stat. org. in viétia si atunci contr'a acestui statutu ba ce e si mai multu in sinodulu protopresb. s'au alesu séu mai bine dicendu s'au denumitu de membru si unu individu de confesiune straina, cu unu cuventu nu s'au respectatu legea, ceea ce se intempla pâna in dîu'a de astadi. De aici provine totu reulu ce bantuie neintreruptu acestu protopresbiteratu; de aici tóta miseritatea in carea se afla, si retrogradarea bisericiloru si scóleloru nóstre si a caseloru loru.

Din cele premise se póte cunósce destulu de chiaru ca unde jace bub'a si carea este medicin'a pentru curarea reului deci nu voiu mai dîce astadata nimic'a decâtu respicu cuvintele:

O spiritu reformatoriu! aratate si pre aici prin tractulu protopresbiteralu alu nostru si fà, cá acei'a câror'a suntu incredintiate destinele bisericiloru si scóleloru nóstre tractuale, se véda ca suntemu in secululu luminiloru si sa se intereseze mai multu de causele nóstre comune, mai lasandu de o parte interesele loru cele egoistice, câci déca voru procede cá pâna acum'a de siguru ne voru aruncá in abisulu perirei.

Cá se nu aparu calumniatoriu amu onóre a me subsemná

Alu stimatu d-vóstre devotatu
Gerasimu *Lupea*,
parochu gr. or. in Nadesiulu sasescu.

Nadesiulu sasescu, 7|25 Iuliu 1875.

Dle Redactoru! La cele espirate prin fói'a „Telegr. Romanu" din Nadesiulu sasescu, viu si eu in interesulu adeverului a ve rogá sa binevoiti a dá locu urmatóreloru siruri. —

S'a scrisu in nr. 39 ca midilócele acele frumóse, cari suntu adunate pentru zidind'a biserica nóua, se potu atribuí numai antestatoriloru comunei nóstre bisericesci, si in specialu cá repartitiune s'a facutu de 1200 fl. v. a. si in fine multe alte, cari se lipsescu de totu adeverulu.

Abstragendu acum dela aceea, ca si minciun'a e vorba, mai alesu cându e chiaru tiparita, eu totusi nu-mi permitu asta-data a lasá cá ómeni lipsiti de tóta consciinti'a, — sa-si atribuie merite pentru cari au asudatu altii.

In scurtu dle Redactoru si stimatu publicu cetitoriu, — cine a scrisu ca s'a facutu repartitiune de 1200 fl. v. a. — a mintitu, câci in adeveru repartitiunea ce esista pentru scopulu amintitu, e numai de 500 fl. v. a. si s'a facutu la si prin staruinti'a P. protopopu Almasianu.

Crucerii cei-lalti apoi, cari compunu sum'a cea mai insemnata pentru scopulu suscitatu s'a facutu inca pre tempulu acel'a cându eramu si eu copilu, nu numai P. Gerasimu Lupea venitu alalta-eri la noi, — si s'a facutu iérasi numai prin staruinti'a veneratului betranu protopopu Almasianu, care s'au sciutu folosí de tempu si impregiurâri in interesulu bisericei nóstre. —

In fine cá sa retacu jertfele si ostenelelc puse pâna a sterpitu in decursu de vre-o 10 ani confessiunea gr. cat. — amintescu numai atât'a, ca totu ce avemu noi bunu in Nadesiulu-sasescu, avemu de a multiamí d-lui protopopu Almasianu. —

Teodoru *Danu*
curatoru primariu in
Nadesiulu-sasescu.

Varietâti.

⁂ *(Multiamita publica).* Dlu pretore alu Branului, fratele Nicolau *Garoiu* a binevoitu sub datulu Branu 10|7 1875 a-mi tramite pentru dearsii din Dobr'a sum'a de 15 fl. 32 cr. v. a. incasata dela comunele: 1) Zernesci 5 fl. 2) Poian'a Merului 3 fl. 3) Vladeni 3 fl. 4) Tientiari 4 fl. 32 cr.

Dreptu acea ve rogu sa aveti bunatate in „Teleg. Rom.“ a esprime adenc'a multiamita respectiveloru comune câtu si dlui pretore carele si-au adusu aminte de nenorocitii de aici. Rom. *de Crainicu.*

⁂ *Ratiociniu si multiamita.* Aflându-se candidatulu de profesura dela universitatea de aici, d-lu Petru Dehelianu intr'unu morbu greu si lipsindu-i ori si ce ajutoriu, mi-amu luatu indrasnél'a a rogá pentru densulu pre unii stimati domni, cari 'lu cunoscu pentru unu ajutoriu, cá sa póta caletorí in patrie.

In urm'a acei rogâri amu primitu o suma de 89 fl, 95 cr., pre cari i-amu inmanuatu d-lui Dehelianu, dupa cum arata adeverinti'a scrisa de densulu:

a) Dela parintele asesoru consistor. in Sabiiu Z. Boiu 29 fl. 40 cr. (list'a cu numele d-loru contribuenti nu amu primit'o).

b) Dela d-lu profesoru gimnasiale in Brasiovu, R. Corvinu 30 fl. 55 cr. (list'a inca nu amu primit'o).

c) Dela parintele prot. alu Devei Ioane Papiu 30 fl.

La cea din urma colecta au contribuitu urmatorii domni: I. Papiu prot. 2 fl. 50 cr.; P. Draghiciu 2 fl.; Av. Ber'a 2 fl.; L. Boteanu 1 fl.; G. Gil'a 2 fl.; L. Ber'a 1 fl.; G. Geosanu 50 cr.; Al. Olariu 1 fl.; Ambr. Olariu 1 fl.; I Popoviciu 2 fl.; Ar. Popoviciu 1 fl.; Ioach. Fulea. 1 fl.; I. Moldovanu 1 fl.; G. Ciaclan 1 fl.; Dr. Petco 2 fl.; Al. Olariu 1 fl.; G. Popu 1 fl.; N. Oprea 1 fl. 50 cr.; S. Horvatu 1 fl.; G Nicóra 3 fl.; G. Nandr'a 1 fl.; I. Herbai 1 fl.; Rom. Crainicu 50 cr.

Din parte-mi primésca stimatii domni binefacatori cea mai profunda stima si recunoscintia.

Graz in Iuliu 1875.

Dr. *Munteanu.*

⁂ *(Pentru venatori).* Intrându cu 1 Augustu in viétia art. XXI relatívu la darea asupr'a venatului primari'a cetâtii nóstre printr'o publicatiune arata conditiunile prescrise de lege ce trebuie sa le implinésca toti câti nu voru sa se lipsésca de acésta petrecere, supusa acum unei contributiuni cum n'a mai fostu pâna acum.

Cine voiesce sa aiba dreptulu de venatu trebuie sa-si procure o carta de venatu, conforma legei, prin o rogare provediuta cu timbru de 50 cr. Acésta carte se da pre tempu de unu anu (dela 1 Ianuariu pâna la capetulu lui Decembre) si are valóre pre intregu teritoriulu Sct. Stefanu. Se potu esoperá atari carte si pre unu periodu de 3 ani, solvindu-se competintiele de timbru pre totu tempulu. Dispusetiunea acést'a nu atinge pre individii cari ín comuni rurale padiescu semanaturele (jitarii). Acesti'a prindiendu-se la venatu voru suferí pedéps'a de bani orandita prin lege. Cart'a de venatu trebuie sa fia provediuta *cu unu timbru de 12 fl. v. a.* Acést'a carta trebuie sa o pórte venatorulu la sine spre legitimare, câci altmintrene se va pedepsí. Pedéps'a e a) 1 fl., in casu de repetitiune se póte urcá pâna la 10 fl. pentru celu ce nu arata cart'a fiindu provocatu; b) 20—100 fl. pentru celu ce venéza fâra carta, séu cu un'a ce suna pre numele altui'a, séu cu o carta ce a incetatu de a mai avé valóre, séu cu o carta falsa, c) cu 30—200 fl., déca cine-va fiindu provocatu nu intrerumpe venatulu, séu nu-si spune numele si locuinti'a, séu nu depune unu pemnu (zalogu) séu nu urméza pre provocatoriu la antisti'a comunei celei mai de aprópe.

Cartele de venatu din anulu acest'a esceptiunalminte au valóre pre tempu de unu anu.

⁂ Anunciu literariu.

A esitu de sub pressa: *„Sistemulu metricu“* manualu pentru invetiatori si toti barbatii de scóla de *Basiliu Petri.* Editoru *V. Romanu,* tipariulu lui W. Krafft in Sabiiu.

Manualulu cuprinde 8 cóle in octavu si se compune din prefatia, introducere si 10 capitole.

In prefatia autorulu caracteriséza pre scurtu form'a dogmatica si inductiva a propunerei, iéra in introducere comunica cuventarea, cu carea densulu la 8 Fauru a. c. deschise conferintiele tienute in Orlatu cu invetiatorii granitiaresci asupr'a sistemului metricu, de unde 'si luà indemnulu la compunerea si publicarea manualului presinte.

Capitolulu I, avendu de scopu a orientá, tractéza de mesuri si ponduri in genere. Capitolulu II face istoriculu mesuriloru metrice. Iéra capitolulu III desvólta sistemulu diecimalu séu decadicu, pre care se baséza sistemulu metricu francesu espusu in capitolulu IV. Capitolulu V enumera acele avantagie séu preferintie ale sistemului metricu, cari au facutu a se introduce astadi si la noi mesurile metrice. Legea pentru introducerea acestoru mesuri face obiectulu capitolului VI. Inainte inse de a priví mai de aprópe mesurile metrice introduse, manualulu tractéza in capitolulu VII, câtu se póte de pe largu si dupa principie metodice computulu cu *numeri diecimali,* aretându notiunea, scrierea, cetirea, resolvirea si reducerea frangeriloru diecimali si cele patru specie cu numeri diecimali. In capitolulu VIII carele arata computulu cu *numeri metrici* se espunu mai intâiu pre rendu mesurile liniare, patrate, cubice, de capacitate si pondurile, se enumera membrii, din cari se compune unitatea fia-carei categorie si se arata modulu, cum suntu a se scrie ceti, resolví si reduce mesurile respective. Dupa acést'a urméza cele 4 operatiuni cu numeri metrici.

Capitolulu IX se ocupa cu transcomputarea (prefacerea) mesuriloru vechi in nóue si a pretiuriloru loru. In fine capitolulu X tractéza metodulu computului in scól'a elementaria in urm'a introducerei sistemului metricu, aratandu mai intâiu planulu de invetiamentu, apoi tractarea metodica a mesuriloru nóue.

Tendinti'a domnului autoru, carea se póte urmarí in totu manualulu, a fostu a emancipá computulu de tóte formele mecanice si a-lu fondá pre operatiunile cugetarei logice. Din acestu punctu de vedere, de-si manualulu in prim'a linia e destinatu pentru barbati de scóla, elu va fi binevenitu, chiaru neaperatu pentru fia-cine voiesce a-si castigá deplin'a cunoscintia a sistemului diecimalu si a calculatiunei mesuriloru metrice. Si cine mai póte fi astadi fâra de aceste cunoscintie? Opulu deci e acomodatu si pentru instruirea propria si ori-cine scie ceti se póte deprinde prin acésta carte si singuru in calculatiunile amintite.

Manualulu se póte trage directu, séu prin librariele cunoscute, dela editorulu *Visarionu Romanu* in Sabiiu.

Pretiulu de bolta alu unui esemplariu e 50 cr., cu tramitere francata prin posta 56 cr.

10 esemplarie costa numai 4 fl. 50 cr.
25 „ „ „ 10 fl. — cr.
50 „ „ „ 18 fl. 50 cr.
100 „ „ „ 35 fl. — cr.

Sub pressa se afla de acelasiu autoru *„Sistemulu metricu“* manualu pentru scolarí.

Concursu.

La scól'a capitale normale dela biseric'a SS. Archangeli din Satulungu, protopresbiteratulu gr. or. I-iu alu Brasiovului a devenìtu vacantu unu postu invetiatorescu, pentru a cârui ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 25 Augustu a. c.

Salariulu anuale pentru acestu postu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. pre lânga indatorirea, cá pentru acestu salariu se tiena invetiatoriulu si prelegerile trebuincióse la scól'a de repetitiune.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicele loru adresate câtra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu, instruite in sensulu Statutului organicu.

Satulungu in 17 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei SS. Argchangeli.
Irimie Verzea
(1—3) parochu si presied.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Certesiu de clas'a a III protopresbiteratulu Ioagiului I se escrie concursu a trei'a óra, cu terminu pâna la 17 Augustu st. v. a. c.

Venitele parochiali suntu urmatóriele:

1. Casa parochiala cu un'a gradina de legumi.

2. Unu pamentu aratoriu de 3 cara cucuruzu, folosinti'a fenului si pómeloru din 2 cimiteriuri.

3. Dela 75 case câte 2 mesuri de cucuruzu cu tuleu, dela 60 case câte 40 cr. biru anualu, stol'a usuata, si câte o dî de lucru dela tóta famili'a.

Tóte acestea la olala computate in bani dau unu venitu anualu de 300 fl. v. a.

Concurentii au a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu pusu, instruite in sensulu Stat. org. si de suntu preoti, provediute cu incuviintiarea pré Ven. Consistoriu archidiecesanu.

Hondolu in 16 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitet.
parochialu.
Basiliu Piposiu
(1—3) protopr.

Concursu.

Spre intregirea vacantei parochii de a 3 clasa din comun'a Ucea-super. districtulu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 24 Augustu 1875.

Emolumentele suntu:

1. Dela 145 familii câte 1 caru de lemne.

2. Dela 145 famil. câte 1 dî de lucru vér'a.

3. Folosirea unui fenatiu de 2 cara de fenu.

4. Venitulu epatrafirului usitatu care tóte computate trecù sum'a de 350 fl. — v. a.

Cei cari aru dorí a ocupá numit'a statiune parochiale sa se adreseze pâna la terminulu mai susu indicatu cu concursulu loru la subscrisulu.

Avrigu, 21 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Vasiliu *Maximu*
(1—3) Adm. prot.

Concursu.

Pentru postulu de notariu comunale, devenitu vacantu in comun'a Sibielu, scaunulu Sabiiului, se escrie concursu cu terminulu pâna in 25 Augustu a. c. st. n.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 300 fl. v. a., cuartiru liberu in edificiulu de cancelaria, 4 orgii de lemne si alte competintie pentru scrieri private si asignatiuni de paspórte in suma aprosimativa de 100 fl.

Pre lânga o pracsa de servitiu se mai recere cunoscinti'a perfecta a limbei române.

Petitiunile suntu a se adresá in terminulu de susu la subscrisulu inspectoratu.

Sabiiu in 30 Iuliu 1875.

Dela inspectoratulu cercuale alu Salistei 2—3

Concursu.

La scól'a normale capitala gr. res. ce se va deschide cu inceputulu anului scolasticu 1875/6 in S. Sabesiu suntu de imbracatu 5 statiuni invetiatoresci; dóue la fetitie si trei la baieti, pentru ocuparea acestor'a se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Augustu 1875 st. v.

Léf'a anuala pentru fia-care invetiatoriu e de 300 fl. v. a. din cuti'a bisericei si cortelu naturale in edificiulu scólei, iéra acelui'a dintre invetiatori carele va fi insarcinatu sa pórte directiunea — i se asecuréza pre lânga salariulu de 300 fl. si unu pausialu de 100 fl. v. a. la anu. —

Dela concurentii ce dorescu se capete vre un'a din prementionatele statiuni se astépta sa-si indrepte cererile sele inzestrate cu documentele prescrise de statutulu organicu si cu deosebire cu testimonii despre absolvirea celu putienu a celoru 4 clase gimnasiale, a cursului pedagogicu ori teologicu si cumca au depusu esamenulu de cualificatiune, scaunului protopresb. respectivu in S. Sabesiu.

S.-Sabesiu in 13 Iuliu 1875.
(2—3) Comitetulu parochíalu.

Nr. 628.

Concursu.

La scólele reuniunei granitiaresci din fostulu regimentu romanu I suntu a se conferí urmatóriele posturi:

1. Posturile de invetiatori diriginti la scólele din Tientiari si Lis'a cu salariu anuale de câte 300 fl. v. a. cortelu, gradina si lemne de focu.

2. Posturile de invetiatori adjuncti la scólele din Lis'a, Jin'a si Tientiari, si adeca in Tientiari cu salariu anuale de 200 fl. in Lis'a si Jin'a de cate 180 fl. v. a. la tóte inca cortelu si lemne de focu dupa usulu de pâna acum'a.

Doritorii de a ocupá vre-unulu din posturile aceste, binevoiésca a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute pâna la 15 Augustu a. c. st. n. la

Comitetulu scóleloru granitieresci din fostulu regimentu romanu I in Sabiiu.

Concursu.

Devenindu vacante 2 posturi de invetiatori la scól'a normala (primara) rom. gr. or. din Brasiovu se escrie pentru ocuparea loru concursu cu terminu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c.

Concurentii sa binevoiésca, a se adresá câtra subscris'a Eforia alaturandu pre lânga petitiune testimoniile despre purtarea loru politica si morala, despre cualificatiunea pedagogica-didactica si testimoniu din clas'a gimnasiala séu reala ultima, ce va fi cercetatu-o.

Salariulu anualu impreunatu cu fiacare din aceste posturi este in anulu primu alu servitiului de 300 fl. v. a., in urmatorii 2 ani câte 400 fl. iéra de aci inainte salariulu de invetiatoríu definitivu 500 fl. la care dupa servitiu de 10 ani se adauga decenalele de 100 fl. si dupa 20 ani decenale de 200 fl. Prelânga acestea mai au invetiatorii acestei scóle si dreptulu de pensiune.

Brasiovu 4|16 Iuliu 1875.

Efori'a scóleloru centrale romane ort. resarit.
Iosifu Baracu,
(2—3) protop. cá presiedinte.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 59. **ANULU XXIII.**

Sabiiu 27 Iuliu (8 Aug.) 1875.

Sabiiu 26 Iuliu.

Telegram'a despre mórtea Archieppului si Metropolitului Teofilu *Bendell'a*, publicata in nrulu trecutu este o surprindere din cele mai triste si mai dureróse pentru biseric'a nóstra din Austro Ungari'a.

Abiá se incepuse unu periodu nou de *desvoltare* si *nisuintia* câtra viéti'a cea canonica in biseric'a Bucovinei si eata acestu periodu are sa inregistreze unu doliu, care in impregiurârile cele nedeterminate ale inceputului facutu nu eschide possibilitâti necalculabile. Abiá este o luna de dîle de cându amu adusu scirea despre compunerea unui statutu, prin care se reguleza afacerile acelei pârti a bisericei gr. or. din care face parte si Bucovin'a, si pre cându inceputulu acest'a de organisare inca, dupa cum scimu, nu este sanctiunatu, eata ca ierarchi'a provinciei celei nóue bisericesci perde prin mórte pre capulu seu. Fi-va ministeriulu cislaitanu cu atât'a consideratiune câtra oper'a sea cea nóua sa grabésca cu asternerea statutului compusu in sinodulu provinciale de deune-dîle spre sanctiunare, séu va face o simpla propunere de denumire, nu scimu, tempulu ne va aratá acést'a. La tóta intemplarea possibilitatea nu este eschisa de a se inaltiá pre scaunulu Archieppescu si Metropolitanu alu Bucovinei unu ierarchu, carele sa fia strainu de institutiunile constitutiunali in biserica, ori câtu de restrinse si marginite aru fi ele. In casulu acest'a, ceea ce se intrerupse pre unu tempu scurtu dela mórtea fericitului *Hackmanu*, se póte reincepe si durá iérasi diecenie indelungate spre daun'a credinciosiloru respectivei biserici.

Cându amu datu espressiune temerei acestei'a justificate prin trecutulu celu prea cunoscutu si deplansu de toti binevoitorii bisericei nóstre, amu datu si dâmu espressiune si acelei impregiurâri, ca barbatulu acel'a, in care erau depuse sperantiele cele mai frumóse, barbatulu doririloru pentru crestinii nostri din Bucovin'a, a trecutu din viétia asiá ingraba, incâtu nu si-a pututu vedé realisate dorintiele sele salutarie.

Simtiemintele sele, intentiunile sele bune si tactulu seu celu finu, si acést'a este o mare mangaiere, credemu ca si in restempulu celu fórte scurtu si intreruptu de morburi voru fi o sementia fructifera pentru biserica. Pamentulu celu bunu, in care remanu semanate insusirile nobilului ierarchu, barbatii acei demni bisericesci din giurulu seu, dimpreuna cu biseric'a intréga, suntu o garantia, ca la ori-ce intemplare voru sci sa duca in indeplinire acea ce este justu pentru biserica, acea ce pretinde biseric'a basata pre asiediemintele ei.

Este unu mare castigu cându pétr'a fundamentale, pre care se zidesce viitoriulu unei intreprinderi morale, este pusa. Ziditorii se orientéza atunci mai usioru si, de-si cu mai multe difficultâti, pre langa o vointia firma si energica lucrulu inceputu totusi se realiséza.

Biseric'a bucovinéna este bogata de esperintie. Din aceste ea va fi invetiatu, câtu este de apretiuibile vointi'a firma impreunata cu energia. Ea nu va lasá oper'a cea grea a intemeiatoriului ei cá sa se pustiésca, pentru ca ea ins'a va scí judecá, ca fiindu parasita asiá de juna, in tempu scurtu póte fi acoperita de evenimente neprevediute incâtu nici urme de ruine sa nu se mai véda din tr'ens'a.

Si déca fia-care fiiu se nisuiesce a radicá unu semnu deasupr'a mormentului celoru scumpi ai sei, de siguru ca nu va uit'a nici biseric'a Bucovinei a desvoltá din oper'a inceputa de repausatulu Archieppu si Metropolitu unu monumentu maretiu si pereniu, cá sa ne folosimu de espressiunea vechiului poetu, unu monumentu, carele sa spuna posteritâtiei inaltu si tare cine a fostu urditoriulu si cine au fostu indeplinitorii lui.

Inim'a si talentele repausatului, cari avura asiá putiena ocasiune a se manifestá in viéti'a publica voru supliní aceea ce sórtea cu mâna de feru a suprimatu o viétia de omu. Bucovinenii, cu deosebire, voru dá tributulu celu mai sinceru si celu dreptu acelui ce a pusu mân'a cá sa surpe odata absolutismulu contrabandatu in biserica.

Si noi din departare condolâmu cu fratii nostri din Bucovin'a, pentru ca noi scimu ce va se dica a perde prin mórte unu capu bisericescu.

Dorimu inse cá din lacremile ce le punu ei si noi pre morminte sa resara o nedespartita iubire fratiésca intre biseric'a loru si a nóstra pentru cá preste putieni ani sa póta dice amendóue: Eata amu ajunsu la tienta!

Déca se póte dá crediamentu foiloru oficióse, revolt'a din Erzegovin'a este aprópe de a se stinge (?) Scirea ce amu cuprins'o in vre o câte-va cuvinte despre lovirea dela Crup'a (pariu) este sustienuta si astadi cu adausulu, ca prin mijlocirea episcopului latinu dela Mostaru, erzegovinenii de ritulu latinu, din tienutulu dela Gabel'a, s'au impacatu si liniscitu. Pre cându oficióselе se grabescu a liniscí opiniunea publica pre unele colóne, pre atunci pre celelalte suntu silite a publicá, ca in tierile limitrofe se forméza comitete spriginitórie, si totu pre atunci publica si unu manifestu din partea unui comitetu secretu, cu domiciliu necunoscutu, care are de scopu incuragiarea revoltei erzegoviniane. Manifestulu este tiparitu in limb'a latina si serbésca si distribuitu in Erzegovin'a si Bosni'a. Manifestulu lauda virtutea militaria a erzegovineniloru, cutediandu a dechiará resbelu semilunei. Recomanda mai departe a traganá câtu se póte de indelungu revolt'a, pentru cá Serbi'a si Muntenegrulu sa fia constrinse a dá ajutoriu; la casu cându insurgentii aru vedé ca nu o potu luá cu trupele turcesci la siesu sa se retraga in paduri si in munti si acolo sa-si apere posetiunile. Li se pune la inima a se ferí câtu se póte de a atacá bunulu si averea straina si sa nu nepaciuiasca pre nimenea nici se persecuteze pentru religiune. Intrându in cetâti si sate, unde se afla bani de ai statului, sa nu i ia de câtu pre lânga cuietantia si apoi sa i intrebuintieze spre acoperirea lipseloru neaperate. La ori-ce ocasiune sa propage *fratietate*, *egalitate* si *unitate* si de aceste sa se tiena fórte rigurosu. Sa garanteze fia-câreі confessiuni libertate, in specialu fanaticiloru mohamedani si romano-catolici sa le spuna, ca religiunea nu are se deosebésca pre ómeni, câci toti suntu frati câti vorbescu un'a si aceeasi limba. In privinti'a politica li-se aduce aminte de imperiulu serbescu de odinióra, care acum nu se póte restituí; se póte inse sa esiste staturi serbesci, de aceea la casu ca s'aru eliberá sa se nisuiasca locuitorii Erzegovinei si Bosniei a se incorporá la Serbi'a si Muntenegru. Pre acei'a cari aru dorí a supune aceste dóue tieri unei puteri straine ii stigmatiséza manifestulu de tradatori de patria. Pentru dinastiele serbesci si muntenegréne sa nu fia cérta, câci principii se voru intielege intre sine si in privinti'a acést'a. Fatia cu Austri'a recomanda cea mai mare crutiare; nu asiá fatia cu Ungari'a, pentruca, dice manifestulu, ungurii suntu mai rei de câtu turcii. Pentru Russi'a sa tiena simpathiele in reserva, pâna va documentá ca se intereséza de fratii apasati. Comitetulu se subscrie: „Comitetulu pentru eliberarea de sub jugulu turcescu.“

Mai vinu apoi si telegrame cari anuncia ca grupe de montenegrini trecu in Erzegovin'a, se intielege fâra de voi'a Domnitoriului montenegrénu, sub conducerea capitaniloru Zimorici, Alexici si Petrovici.

Turci'a dirige continuu trupe din Bosni'a si Albani'a spre Erzegovin'a. La inceputulu revóltei erau in vilaietulu erzegovinénu 1600 infanteria si venatori, 6 tunuri de munte, si 400 gendarmi (zapcii). De atunci au mai sositu din Bosni'a unu regimentu de infanteria cu 2 tunuri; cele din Albani'a se astépta, nu se scie inse câte la numeru.

Revoltantii au pre partea loru stâncile muntiloru si paduriloru si armele loru primitive (pusci si pistóle cu cremene, sabii si iatagane) si patriotismulu si natiunalismulu.

Cându erá sa incheiâmu sosescu sciri, ca revoltantii, dupa unele lupte partiale si dupa ce au arsu unele prediuri turcesci au incungiuratu (asiediatu) cetatea *Trebinie*, carea numera cam 10,000 locuitori si este capital'a provinciei Erzegovin'a. Oficióselе se vede ca s'au incelatu in calculii loru, iéra revolt'a cresce.

Guvernulu austro-ungurescu a inceputu a face dispusetiuni de precautiune. Din generalatulu Gratiului suntu comandate 1 brigada si 2 batal. de venatori sa plece spre Dalmati'a. Din Agram s'au inaintatu 2 batal. de linia câtra cofiniele turcesci.

Principele Milanu se afla inca in Vien'a, unde se chiamà comitele Andrassy, concediatu la vill'a sea dela Terebes si ambasadorii Russiei, Angliei si Germaniei, cari asemenea au trebuitu sa-si intrerupa concediele. In dîlele din urma se scrie ca principele nu este dusu la Vien'a nu numai pentru afaceri politice, ci si pentru cestiunea drumuriloru de feru intre Serbi'a si Turci'a si pentru — casatoria. Scirea acést'a din urma s'a adeveritu in fapta, câci joi s'a logoditu cu domnisiór'a *Checico*, din o familia romana fórte bogata si totu odata nepóta a principelui moldovianu Moruzi.

---

ad Nr. 1851 B.

Statutele

Reuniunei preotiloru români gr. or. din protopresbiteratulu Chisineului.

I. *Numirea*

§ 1. Reuniunea se numesce: *„Reuniunea preotiloru români gr. or. din protopresbiteratulu Chisineului.“*

II. *Scopulu.*

§ 2. Scopulu reuniunei este preste totu, ingrigirea despre buna starea spirituala morala si materiala a clerului gr. or. din acestu tractu protopresbiteralu; iéra in specie infiintiarea unei „fundatiuni“ pentru ajutorarea preotiloru neputinciosi si seraci, si a veduveloru si orfaniloru de preoti.

III. *Sfera de activitate.*

§ 3. Sfer'a de activitate a reuniunei se estinde intre marginile legei statului si a canóneloru bisericesci:

a) A cauta medilócele pentru ajungerea scopului seu;

b) A elaborá proiecte pentru organisarea parochieloru si normarea dotatiunei, potrivite spiritului tempului, pre sém'a preotiloru actuali si a le substerne sinodului eparchialu spre censurare si aprobare.

c) A aflá modu pentru indreptarea moravuriloru celoru rele a poporului, a censurá si premiá opuri literarie care se voru edá in meritulu acest'a.

IV. *Membrii.*

§ 4. Membrii reuniunei suntu: *naturali onorari*, *fundatori* si *ajutatori*, si anume:

a) Membrii naturali suntu toti preotii gr. or. din protopresbiteratulu Chisineului, dintre acesti'a fia care e deobligatu a solví in fondulu reuniunei in totu anulu o suma celu putienu de 2 fl. v. a. déca nu va fi membru fundatoriu.

b) Membrii onorari, se voru alege, in adunarea generala a reuniunei dintre barbatii cei mai distinsi ai bisericei nóstre gr. or.

c) Membrii fundatorí se voru numí acei individi, — fâra deosebire de scopu séu ocupatiune — cari suntu ómeni onorabili, si voru depune in fondulu reuniunei — odata pentru totu-déun'a — o suma de celu putienu 50 fl. v. a. celu multu in dóue rate;

d) Membrii ajutatori suntu acei'a, cari voru contribuí in fondulu reuniunei din cându in cându séu odata pentru totu-déun'a cu sume mai mici de 50 fl. v. a. séu voru concurge si cu alte ajutórie in folosulu reuniunei.

V. *Drepturile membriloru.*

§ 5. Membri naturali se folosescu de tóte drepturile reuniunei in asemenea mesura, si au in tóte afacerile reuniunei votu decisivu;

§ 6. Membrii fundatori — déca nu voru fi si membri naturali séu onorari, — voru avé in siedintiele „Reuniunei“ votu consultativu in cele ce privescu afacerile fondului, iéra in alte afaceri nu voru avé nici unu votu precum nici pretensiuni de ajutórie din fondulu reuniunei.

§ 7. Membrii onorari au votu consultativu in tóte afacerile separate de fondu.

§ 8. Membrii ajutatori nu au votu nici intr'o afacere.

§ 9. Presiedintele naturalu alu reuniunei este totu-déun'a protpresbiterulu tractualu, lânga carele reuniunea in adunarea sea generala 'si va alege unu vice-presiedinte, carele in absenti'a presiedintelui naturala, are a conduce tóte afacerile reuniunei.

§ 10. Presiedintele, respective vice-presiedintele, va convocá in totu anulu odata adunarea generala a reuniunei, si anume: cu finea anului scolariu, iéra in casu de lipsa si mai adeseori.

VI. *Adunarea generala.*

§ 11. Adunarea generala e ambulanta si se va tiené in loculu asemnatu de adunarea generala premergatória la terminulu defiptu prin presidiu.

§ 12. Agendele adunârei generale suntu:

a) A censurá tóte agendele comitetului si oficialiloru;

b) A esaminá socotile si starea fondului reuniunei;

c) A decide despre ajutóriele recerintieloru la fundatiunea reuniunei;

d) Va alege pre membrii comitetului, pre oficiali, membrii onorari si va dechiará pre cei fundatori de atari;

e, Va esmite comissiuni pentru elaborarea proiecteloru necesarie spre scopulu reuniunei, si apoi elaboratele comissiuniloru, séu si a singurateciloru individi, le va censurá si aprobá in sfer'a competintiei sele.

VII. *Comitetulu reuniunei.*

§ 13. Reuniunea va avé unu comitetu de 6 membri cu unu presiedinte — alesi pre unu periodu de 3 ani dintre membrii naturali ai reuniunei conformu §-lui 12 lit. d)

§ 14. Agendele comitetului suntu: a controlá oficialii, a esaminá ratiutiniele lunarie si anuale, si despre tóte a reportá adunârei generale.

VIII. *Oficielii si agendele loru.*

§ 15. Oficialii reuniunei se alegu dintre membrii naturali ai reuniunei prin adunarea generala pre unu periodu de 3 ani; si suntu: *doi notari, unu cassariu* si *unu controloru.*

§ 16. Notarii voru duce protocolulu despre obiectele pertractate in siedintiele comitetului si adunârei generale a reuniunei precum si alte corespondintie in afacerile reuniunei.

§ 17. Cassariulu va primí dela toti membrií reuniunei banii incursi pre sém'a fondului reuniunei, despre cari va purtá unu diurnalu de incasare, precum si alte protocóle pentru tienerea in evidentia a fondului; elu va dá comitetului si adunârei generale ratiuciniu despre starea casei.

§ 18. Controlorulu va scontrá din cându in cându starea fondului si va contrasemná obligatiunile, cuitele si socotile inainte de ce se voru substerne comitetului séu adunârei generale spre censurare respective aprobare.

§ 19. Fia-care oficiantu póte abdice numai la adunarea generale; iéra in casu estraordinariu presidiului reuniunei.

IX. *Patronulu reuniunei.*

§ 20. Patronulu reuniunei e *„Sant'a Treime"*.

X. *Sigilulu*

§ 21. Sigilulu reuniunei va avé emblem'a *Santei Treimi*, cu circumscriptiunea: *„Sigilulu reuniunei preotiloru romani gr. or. din protopresbiteratulu Chisineului 1875"*.

XI. *Fundatiunea*

§ 22. Reuniunea va infiintiá sub numele seu o fundatiune pentru orfanii si veduvele preotiloru.

§ 23. Averea fundatiunei se va manipulá prin casariulu si controlorulu reuniunei, acompaniati de comitetu.

§ 24. Despre modulu de manipulare a baniloru fundatiunali se va ingrigi totudéun'a adunarea generala a reuniunei.

§ 25. Comitetulu manipulante va tiené in fia-care semestru a unui anu, o siedintia in caus'a manipulârei baniloru fundatiunali; si in casu necesariu va provocá presidiulu reuniunei pentru de a convocá adunarea generale.

§ 26. Déca cu tare membru naturalu s'aru stramutá din acestu protopresbiteratu, inse va voì si mai departe a contribuì sum'a anuale, cu care e obligatu cá membru naturalu, — se conscrie dara si mai departe de atare, si se póte folosì si de drepturile membriloru naturali; iéra din contra, déca la provocarea casariului reuniunei se va dechiará, ca nu mai voiesce a respunde sum'a anuala si mai departe, — atunci dupa ce va solvì tacs'a cu care dóra va fi in restantia, — se considera de eschisu si nu va avé nici unu dreptu de pretensiune din fondulu reuniunei nici elu nici succesorii sei.

§ 27. Ori care membru fia naturalu, fundatoru, onorariu, séu ajutatoriu se eschide din sinulu reuniunei, déca purtarea lui va fi contraria intereseloru si scopului reuniunei.

§ 28. Adunarea generala póte absolve dela solvirea tacsei pre acei membrii naturali, cari prin cutari lovituri de sórte nu suntu in stare de a solvì sum'a receruta, dara acésta absolvere se póte face numai cu o maioritate absoluta de voturi

XII. *Impartirea ajutóreloru fundatiunei*

§ 29. Din fundatiune se voru impartì ajutórie numai dupa ce va dispune de o suma de celu putienu 5000 fl. v. a.

§ 30. Competitorii la aceste ajutórie, potu fi toti orfanii si veduvele aceloru preoti gr. or. din tractulu Chisineului, cari au fostu membrii naturali séu fundatori ai reuniunei; asemenea si preotii neapti de functionatu dara seraci.

§ 31. Trecându fundatiunea preste o suma de 20,000 fl. v. a. si aflandu-se in stare imbucuratória: va pune premii pentru opuri literari bisericesci precum si pentru alte scopuri folositórie, lasându inse neatinsu fondulu de 20,000 fl. v. a.

§ 32. Ajutórele sí premiile se voru hotarí si votá prin adunarea generala a reuniunei, la propunerea comitetului.

§ 33. Adunarea generale a reuniunei e indreptatita a face propuneri pentru modificarea statuteloru dupa cum pretindu impregiurârile, apoi a cere aprobarea loru dela locurile competinte.

§ 34. Reuniunea se va puté desfiintiá numai cu convoirea a loru $^3|_4$ a membriloru ei naturali.

§ 35. La casu de desfiintiarea reuniunei, despre fundatiune va dispune adunarea ultima generala, convocata spre acestu scopu. si despre acést'a se va reportá Consistoriului eparchialu.

Datu din siedintia senatului strensu bisericescu, tienuta in Aradu la 16 Ian. 1875.

Andreiu *Pappu* m. p.
Protosincelu si Vicariu
(L. S.) episcopescu.
Ioanu *Moldovanu* m. p.
secretariu consistorialu.

Romani'a.

Bucuresci, 21 Iuliu 1875.

Ceea ce a facutu fericirea si prosperitatea micului regatu alu Belgiei, ceea ce a facutu din acésta tiéra unu modelu de imitatu pentru popóre, este viéti'a laboriósa a poporului belgianu, pre de o parte, si moderatiunea cu care partitele politice sciu sa lupte intre ele, pre de alta parte.

Poporulu pune acolo munc'a mai pre susu de ori-ce consideratiune si de ori-ce grige. Elu scie ca fâra munca nu va puté nici odata sa ajunga la gradulu de civilisatiune si de inaintare unde au ajunsu alte popóre.

Câtu despre lupt'a partiteloru, care este naturala in ori-ce tiéra libera, ea este o lupta de principii si credintie, iéra nu o lupta de persóne. De aceea, acésta lupta este nobila si fertil'a pentru binele publicu. Ea inaltia caracterele, forméza pre cetatiénu, protege marile interese ale societâtiei si asigura triumfulu adeverului si alu justitiei.

Unu esemplu recerutu ne va dovedí aceea ce afirmâmu. Sciu lectorii nostri ca principele Bismark, in urm'a atentatului Duchesne, a intrevenitu cu energia pentru ca guvernulu belgianu sa modifice legislatiunea sea penala. Ce au facutu belgianii? Ei s'au unitu toti in o singura cugetare si in o singura simtire, pentru a protestá in contr'a acestei nedrepte pretentiuni. Toti au uitatu divisiunile politice in fati'a unei cestiuni de demnitate natiunala, si nimeni nu s'a ganditu sa acuse pre guvernu cându acest'a a crediutu prudentu sa vie cu unu proiectu de lege in acésta materia.

La noi, din nenorocire, lucrurile se petrecu altu-feliu. Turci'a ne contestà dreptulu de a incheiá tractate cu puterile straine. Dara, in locu cá sa nu fia in tiéra decâtu o singura voce pentru a protestá, opositiunea acusa pre guvernu ca Turci'a este superata pre noi din caus'a nóstra. Ea face mai multu; combate necontenitu pre guvernu atunci cându elu luptà in Europ'a pentru a castigá recunóscerea acestui dreptu, si in concertulu mariloru diare europene, cari aperau caus'a Romaniei nu s'a gasitu decâtu o voce discordanta; vocea diareloru opositiunei din tiéra.

Eata pentru ce nu putemu noi inca sa fimu Belgi'a orientului! Mai nainte de a ajunge acolo, avemu unu inamicu puternicu de combatutu in chiaru inim'a cetâtiei. Acestu inamicu este reulu obiceiu ce amu contractatu de a ne sfasiá pentru cea mai mica deosebire de idei si de a presupune totu-déun'a sentimente urite la acel'a care judecá altu-feliu decâtu noi.

Viitoriulu este alu popóreloru cari se civiliséza, iéra nu alu popóreloru cari se agita in golu. Pâna cându nu vomu reusí sa sterpimu din medilloculu nostru tristulu obiceiu de a speculá asupr'a cuvinteloru, pâna cându nu vomu introduce o viétia laboriósa in loculu friguriloru si alu agitatiuniloru cari ne obosescu si ne impedeca de a produce, pâna cându nu ne vomu convinge ca stabilitatea in institutiuni si in guvernu este o conditiune indispensabila de propasire, pâna atunci multe incercâri de a face binele pentru tiéra voru remané zadarnice. Cându unulu pune samenti'a in pamentu si altulu vine sa o scóta cu mania séu sa taie plant'a dela radecina indata ce a crescutu, ori câtu de bunu aru fi pamentulu in care amu semanatu, acelu pamentu va remané in totu-déun'a sterpu.

Astadi mai cu séma, cându frun-

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Partea I.

CAPU I—IV.

Venirea lui Iisusu in lume. Contactulu cu lumea.

Sectiunea I.

CAPU I.

I. Dumnedieu Cuventulu eternu iá chipu omenescu in persón'a luí Iisusu Christosu fiiulu lui Ddieu. — II. Marturisirea lui Ioanu botezatoriulu despre densulu. — III. Alipirea invetiaceiloru de densulu.

I. Vs. 1—18. Introducerea intregei evangelie.

(Urmare.)

Credu ca nu voiu gresî, déca la incheiarea acestei sectiuni, adaugu unele observatiuni, cu privire la acéstu capitlu.

Impregiurarea ca Ioanu nu amintesce nici botezulu (Mat. 3, 16. Marcu 1, 9. Luc'a 3, 21.) si nici petrecerea lui Iis. in desiertu, ispit'a si postulu lui de 40 de dîle (Mat. 4, 1 seq. Marcu 1, 12 seqq. Luc'a 4, 1 seqq.) a datu ansa essegetiloru la o disputa lunga si pâna astadi fâra resultatu asupr'a intrebârei: sub ce tempu in decursulu evangeliei lui Ioanu cade botezulu, si sub ce tempu ispitirea lui Iisusu, pre cari Evangelistulu dupa cum amu mai dîsu — presupunendu evangeliele sinopticiloru cunoscute, din punctulu seu de vedere — nu le amintesce. Dupa ordinea chronologica a descrierei istorice, déca nu ambe actele, celu putienu unulu, botezulu, trebuie sa se cuprinda in acestu capitlu. De aceea credu a fi la locu sa incercâmu a deslegá — incâtu ne va fi cu potintia — acésta intrebare la acestu locu.

Sa o impartimu si noi, cá tóta lumea, in dóue pârti, dupa cum si este: Botezulu, — Ispit'a.

Cá intre paranteze insemnezu ca nu sciu sa se fia ocupatu s. s. Parinti cu acésta problema mai de aprópe; ei n'au fostu asiá curiosi, asiá scrupulosi, precum suntemu noi, au fostu inse mai credinciosi.

a) Botezulu. Intrebarea asupr'a botezului destulu de bine deslusita de Bruno Brückner*), a cârui opiniune o adoptezu. — Unii esegeti, intre cari si Meyer, Luthard . . ., sustienu ca botezulu lui Iis. s'a intemplatu inainte de marturi'a prima a lui Ioanu botez. (Vs. 19—28) basandu-se pre Vs. 26. *(iéra in mijloculu vostru stà pre carele voi nu-lu sciti)* prin carele s'aru presupune atât'a cunóscerea personale a lui Iis. din partea botezatoriului, câtu si dupa Vs. 3s—33. (nu l'amu cunoscutu) premergerea botezului. Aceste cuvinte inse nu potu serví cá argumentu ca botezulu s'a intemplatu inainte de Vs. 19—29, câci déca considerâmu:

α) ca marturi'a din Vs. 27. inca nu contiene nici o relatiune fatia cu persón'a lui Iis. — acést'a se aréta numai in Vs. 30;

β) ca botezulu, carele avea sa descopere lui Israilu pre Iis. (Vs. 31) s'a intemplatu inaintea poporului (Luc'a 3, 21.), si astfeliu nu s'a potutu dice sinedristiloru „voi nu-lu sciti" (Vs. 26), câci de securu ei l'aru fi sciutu, déca botezulu aru fi premersu, si in acestu casu investigatiunea luá alta directiune;

γ) ca nu s'aru poté intielege cum marturi'a din Vs. 27, déca s'a intemplatu dupa botezu a trebuitu sa se pronuncie asiá de in generalu si fâra nici o referintia séu alusiune la acelu actu (carele in Vs. 31. 32. se presentéza asiá de resoluta) — vomu trebuí sa ne convingemu, ca: marturi'a din Vs. 26 seq. a fostu inainte de botezu; considerandu mai departe, ca

δ) prin esplicarea data de Botezat. la Vs. 29. cum a cunoscutu elu pre Iisusu, cá pre Messi'a, la botezu (Vs. 32 seqq,), acest'a (botezulu) aréta cá premersu, si in urm'a cârui'a, modulu, cum Botezatoriulu 'si desémna missiunea, este cu totulu altulu: mai chiaru, mai precisu, decâtu cum a potutu fi Vs. 23. — — vedemu ca marturi'a prima Vs. 19—28 se baséza numai pre óre-care presimtire profetica, — a dóu'a Vs. 29 seqq. pre esperintia istorica; aceea se reduce la o securitate interna, acést'a la o descoperire deosebita a botezului, si prin urmare: actulu botezului trebuie sa cada intre ambele marturii 19—28, si 29—34; asiá dara ori in diu'a marturiei prime — dupa investigatiune, ori in diu'a celei de a dóu'a. Si de óre-ce dela diu'a marturiei prime, se incepe numerarea celoru urmatórie, ceea ce tradéza unu interesu mai inaltu, — este probabilu ca acésta dî este a botezului.

b) In privinti'a pârtiei a dóu'a — petrecerea in pusthia (desiertu) de 40 de dîle si ispit'a — nu potu consimtî cu nici unulu din câti si-au datu parerea asupr'a ei. Brückner si de Wette, ce e dreptu suntu neresoluti; celu dintâiu inse mai aplecatu a se lipí de opiniunea lui Hengstenberg, carele o pune la 3, 22, unde Iis. petrece in pamentulu Iudeei; altii o punu la 4, 2 seqq. Nici un'a nici alt'a nu póte fi adevereta pentru ca: *α*) locurile citate nu corespundu cu descrierile paralele ale sinopticiloru, si *β*) cele descrise la 2,, 13—21 s'au intemplatu cu securitate dupa ispita (Mat. 21, 12. Marcu 11, 15. Luc'a 19, 45.) si Evangelistulu pre lânga tóta independinti'a sea de sinoptici, nu potea vení in opositiune asiá flagranta cu cei-lalti (sinoptici).

Nu se póte pune nici intre Vs. 34 si 35 si nici intre Vs. 28 si 29 pentru ca nu o concede *„a dóu'a dî"* (*τῇ ἐπαύριον*). Evangelistulu atâtu in Vs. 29 si 35. (*τῇ ἐπαύριον* — a dóu'a dî) câtu si in 6, 22. (*τῇ ἐπαυριον*), in 2, 21 (*τῇ τρίτη ἡμέρα* — a trei'a dî) si in 11, 39 (*τετάρταῖς* = a patr'a dî — de patru dîle), desémna tempulu cu asiá acuratetia si cu atât'a siguranția incâtu este impossibile verirea aloru 40 de dîle intre Vs. 28 si 29 séu 34 si 35, fâra a resturná totu pondulu si tóta valórea chronologiei, si a reduce Evangeli'a intréga la unu tariile nóstre se deschidu prin tractate de comerciu stateloru cari suntu mai inaintate decâtu noi, cându drumurile de feru ne punu in contactu imediatu cu civilisatiunea Europei, astadi mai multu decâtu ori cându trebuie sa indoimu activitatea nóstra si sa recastigâmu tempulu ce amu perdutu in lupte politice si in agitatiuni sterile. Trebuie sa ne suimu la inaltimea rolului ce ne asiguratu provedinti'a si positiunea nóstra geografica. Trebuie sa ne aretâmu demni de a stá alaturi cu popórele civilisate cu cari ne amu pusu si ne vomu mai pune in raportu. Trebuie sa utilisâmu in modu intieleptu bogatele resurse ale tierei si cualitâtile intelectuale cu cari natur'a a dotatu pre poporulu românu. Trebuie sa dovedimu Europei, care pune in noi sperantie mari, ca ne deosebimu in adeveru da acea ce s'a numitu *omulu bolnavu.* Trebuie, in fine, prin o munca neobosita, prin incetarea lupteloru cari ne dividu, prin aplicarea nóstra cu seriositate si cu rabdare la oper'a imensa a progresului, sa recucerimu positiunea nóstra stralucitóre de alta-data si sa ne aretâmu demni de a traí cá statu civilisatu si independentu.

---

*) Kurzgefasstes Exegetisches Handbuch zum neuen Testament von de Wette. I Band. III Theil. Evang. Iohanis. bearb. v. B. Brückner. Leipzig 1863. — V Auflage.

Eata care este missiunea nóstra, si mai cu séma, o reptâmu, missiunea nóueloru generatiuni. Evenimentele se precipita pre fia-care dî ce trece. Secolulu in care traimu este seculului formârei natiunalitâtiloru. Mâne, póte, probleme teribile, cari ascépta de atât'a tempu o solutiune, se voru resolve de sine. Noi trebuie sa fimu pregatiti pentru ori-ce impregiurare si sa ne gasimu totu-déun'a la postulu nostru de onóre.

Sa lasâmu dara, pentru Dumnedieu, acele discutiuni bisantine si acele lupte fâra scopu cari ne degrada si ne pierdu. Sa lasâmu mai cu séma acele triste violentie de limbagiu cu cari cautâmu sa vestejimu totu ce tiér'a are mai bunu in sinulu ei. Sa reintrâmu in sufletulu nostru, sa nu ascultâmu decâtu vocea consciintiei si a inimei nóstre de româri, sa nabusîmu passiunile si urele alu câroru torentu curge cu atât'a furóre preste capulu nostru. Ne iubimu toti tiér'a si voimu toti sa o vedemu mare si gloriósa: iéta adeverulu! Sa-lu recunóscemu odata in sinceritate si sa ne aducemu aminte, ca mai presusu de ambitiunile si de interesele nóstre, este mare causa a tierei pentru care trebuie sa lucrâmu cu totii.

Iéta apelulu ce credemu ca interele cele mai mari si cele mai urgente ale natiunii ne comanda sa facemu tuturoru inimeloru românesci.

„Press'a."

Circularea ministrului de interne si presiedinte alu consiliului de ministri câtra toti prefectii din tiéra.

Domnule prefectu! Cunósceti importantele si multu folositóriele lucrâri alu adunâriloru nóstre legiuitórie din sesiunea estraordinaria trecuta.

Cele mai insemnate dintrensele suntu:

a) Concedarea constructiunei câiloru ferate Ploesti-Predélu si Adjud-Ocn'a, realisarea cu chipulu acest'a a legaturei linieloru nóstre ferate cu liniele Austriei si Europei centrale;

b) Conventiunea cu societatea actionariloru câiloru ferate române pentru a se rescumperá pre sém'a statului preste a patr'a parte din retiéu'a linieloru nóstre ferate;

c) Conventiunea de comerciu cu imperiulu austro-ungaru, prin care, pre lânga consacrarea dreptului nostru suveranu de a tractá, se creaza cele mai mari avantagie pentru agricultura, comerciulu si industri'a Romaniei

Aceste acte, d-le prefectu, suntu de natura a creá in favórea celoru ce le-au facutu, titlurile cele mai legitime la increderea si la cunoscinti'a tierii.

Asiá au si fostu ele apretiuite de toti bunii români, de toti ómenii pacinici si iubitori de ordine, de chiaru press'a si opiniunea publica din Europ'a.

Corpurile nóstre legiuitórie, camer'a si senatulu, au deliberatu asupr'a acestoru proiecte cu tóta maturitatea si incungiurate de tóte luminele trebuincióse; si le-au votatu dupa ce au capatatu cea mai deplina convictiune ca suntu pentru binele si interesulu tierei.

Se vede insa, ca, tocmai pentru ca guvernulu si partidulu conservatoriu au potutu aduce aceste mari servitii tierii, opositiunea s'au agitatu si se agita mai desperatu de câtu totu-déun'a.

Ia simte ca, pre câtu partitulu care prin linisce, prin ordine si prin progresu moderatu, aduce bine tierii, se va intarí, pre atâtu ea va perde unu tarâmu pre care si-'lu reservá a-lu esploatá in interesulu ideiloru demagogice si resturnatórie.

Nu a neglijatu dara nici unu midilocu spre a ajunge la scopu. Dupa ce a parasitu tarâmulu legalu si constitutionalu, ce i asigurá positiunea a câtoru-va membri ai sei in camera; dupa ce a aruncatu injuriile si calomniele cele mai netrebnice contr'a representatiunei legale a tierii; dupa ce prin petitiuni câtra Mari'a Sea, si prin reclame câtra publicu, calomniéza si acusa guvernulu si camer'a; dupa ce prin cuvinte rostite in publicu si prin totu feliulu de scrieri destramate a facutu apelu la passiunile cele mai ordinare, se pare ca acésta opositiune si-a concentratu tóta actiunea sea in a falsificá si a amagí opiniunea publica, séu macaru opiniunea ómeniloru lesne crediatori.

Acésta actiune, d-le prefectu, este de datori'a nóstra tuturoru a o combate cu tóta energi'a ce da o causa drépta.

De cându partitulu conservatoriu este la putere, ele a procuratu tierei linisce, ordine, regulata in financie, crescere de creditu, lucrâri de drumuri de feru siosele, plati de datorii contractate de altii, aridicarea prestigiului si demnitâtii tierei in afara, in fine elu a sciutu sa aplice adeveratulu sistemu constitutiunalu si se practice libertatea fâra a cadé nici in tiranie nici in demagogia.

Nu partitulu opusu, nu partitulu radicalu, care acuza si calomniéza astadi partitulu conservatoriu, nu acelu partitu aru fi potutu ajunge la unu asiá resultatu.

Unde dara amu gasitu, si unde avemu noi adeverat'a nóstra fortia! O avemu in consciintiele tuturoru ómeniloru impartiali si bine cugetatori.

Acele consciintie, domnule prefectu, trebuie sa le luminâmu, si sa nu le lasâmu a fi prad'a zavistiei si a intrigei.

Fia-care bunu românu, fia-care membru alu partitului conservatoriu are de datorie sacra de a luminá, de a deslusí pre aprópele seu asupr'a adeverului.

D-vóstra, cá prefectu, siliti-va inse intr'unu statu liberu, sa luminati pre conjudenii d-vóstra asupr'a naturei asupr'a avantagieloru acteloru votate de camera in sessiunea trecuta.

Esplicati-le, de esemplu ca guvernulu si camer'a au concedatu unei companii englese constructiunea câiloru ferate Adjudu-Ocn'a si Ploesci-Predélu, câci, nici ca s'a probatu nici ca s'a sustienutu macaru in adunare ca aru esistá o compania româna, in conditiuni de a puté construí linii de asiá importantia.

Cu tóte acestea lini'a Ploesci-Predélu trebuiá construita, in terminu scurtu, numai pâna la Augustu 1878, câci natiunea incheiasa dejá cu Austro-Ungari'a o conventiune asupr'a acestei junctiuni. Dara acésta lucrare fiindu fórte grea si tempulu prea multu scurtu, erá de datori'a cameriloru si guvernului a esaminá cu cea mai mare scumpetate garantiele ce oferiau diferitii concurenti nu numai prin capitalurile de cari dispunu, dara si prin creditulu loru de constructori speciali pentru asemenea lucrâri. Seriositatea studieloru premergatórie si unu personalu technicu destulu de esperimentatu, erau calitâti neaperate pentru unu concurentu care voiá sa intreprinda, in asiá scurtu tempu, o lucrare atâtu de insemnata.

Camerile, in intieleptiunea loru, au alesu in urm'a concursului ce se facuse, pre acel'a care presenta cele mai multe din aceste avantagie si conditiuni.

Cá si guvernulu, camerele numai avéu, in acésta alegere a loru, a se preocupá de câtu de avantagiele economice ce presinta fia-care concurentu, atâtu cá eftinatate de pretiu câtu si cá soliditate si garantii de constructiune, câci acum se inlatura esploatarea liniei: Ia se reservase viitoriului si nu se mai putea nici chiaru protestá de nimeni ca s'aru dá esploatarea streiniloru, iéra nu româniloru. Acum erá vorba numai de construirea liniei.

Camere, cá si guvernulu, nu trebuiá sa faca favori séu esceptiuni, ci trebuiá a se incredintiá constructiunea acelui constructoru, de ori-ce natiunalitate aru fi fostu, care oferea conditiunile cele mai bune.

Acést'a s'a si facutu. Odata ce lini'a va fi construita, ea remane a statului, si esploatarea ei se va regulá iérasi prin o lege.

Cestiunea conventiunei cu societatea actionariloru câiloru farate române iérasi a fostu multu desnaturata si esploatata de cei ce servescu de tóte midilócele cá arma de opositiune.

Insa, domnule prefectu, faceti a se intielege bine ca ací nu fusese nici odata vorb'a nici de unu imprumutu nou ce aru constituí o nóua sarcina pentru statu, nici macaru de vre-unu sacrificiu, fia elu de unu leu, in sarcin'a tesaurului nostru.

A fostu, puru si simplu, vorb'a de a inlesní creditulu actionariloru si societâtii din Berlin, care, victime cá si noi a defecteloru primei concesiuni din 1868, data doctorului Strusberg, si a indeplinitu cu onestitate indatoririle ce luase prin conventiunea din 1872.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Foile din Budapest'a aducu scirae despre reorganisarea politiei, carea in pârtile locuite de natiunalitâti va fi sustíenuta de statu, nu mai multu de municipie si va fi subordinata deadreptulu ministeriului reg. ung. de interne.

⁂ Buletinulu ofic. de dominec'a trecuta publica ordinatiunea ministeriala, prin care se reorganiséza tribunalele regia de I instantia, numindu-se cele 20, cari cu diu'a de 30 Sept. a. c. au sa incete. Intre acestea *cinci* séu chiaru *siese* suntu, cari atingu pre români mai de aprópe, adeca: tribunalulu din *Abrudu,* alu cârui teritoriu vine sub juredictiunea celui din *Alb'a-Iuli'a*; mai departe incéta alu *Beiusiului,* intrandu in locu-i celu din *Oradea mare*; asemenea alu *Hatiegului,* anectandu-se teritoriulu lui la *Dev'a*; apoi celu din *Naseudu,* estindiendu-se juredictiunea celui din *Bistriti'a* preste totu districtulu; alu *Fagarasiului,* trecendu afacerile sele la celu din *Brasiovu*; in fine alu *Gherlei,* ale cârui pârti se supusera judeeialminte celui din *Deesiu.* — „Albin'a".

⁂ (*Bibliograficu.*) Se afla sub pressa *„Istori'a Ungariei pentru scólele poporale"* de Dr. Nicolau Popu, profes. la gimnasiulu românu din Brasiovu.

⁂ **Publicatiune.**

P. T. Domnii invetiatori cari voiescu a frecuentá cursulu invetiatorescu supletoriu in Sighisiór'a, din acestu anu, in sensulu inaltului emisu consistoriale dto 15/7 c. Nr. 1522, — se invita a se anuntiá pâna in 30 Iuliu c. st. v. la prea onor. domnu protopresbiteru Zacharia Boiu in Sighisiór'a, cá sa li se póta ingrigí de cuartire,

Sighisiór'a in 20 Iul. st. v.
Comitetulu parochialu.
Demetriu V. *Moldovanu,*
couducatoriulu cursului supletoriu.

PARTEA ECONOMICA.

Despre unele midilóce, care aru putea ameliorá starea materiala a poporului românu.*)

Onorati domni si frati! 'Mi iau voia a Ve cere indulgintia pentru câte-va momente, voindu a tratá unu obiectu, care dupa parerea mea este de mare importantia pentru poporulu românu. Prin acést'a credu totudeodata, ca voiu satisface § 4. din dispositiunile, speciali, cari le avemu pentru regularea midilóceloru, spre ajungerea scopului Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu.

Unu publicistu românu a esprimatu in scurte cuvinte ideile, care voiescu a Vi le comunicá astadi. Cuvintele acelui barbatu suntu urmatórele: „Asteptati sa cunósca Europ'a poporulu românu? Europ'a se va interesá de elu, inse o sa se interesedie mai intâiu a scí, care este starea industriei, agriculturei si a comerciului la noi, ... atunci, de vomu aretá, ca amu prinsu gustu la sciintie si arte, intr'unu cuventu amu inceputu a ne cultivá, vomu capetá stim'a si consideratiunea ei." Astfeliu scrie dlu C. A. Cretiulescu intr'unu articulu din Revist'a româna.

Luându cá punctu de manecare aceste cuvinte voiu cercá a tratá despre unele midilóce pentru inaintarea poporului românu.

Factorii principali pentru progresare suntu dupa cum scimu cu totii — averea spirituala, — séu cultur'a morala intelectuala si averea mate-

---

*) A se vedé corespundinti'a din Feldiór'a publicata in Nr. 57. „Tel. R." R.

---

simplu visu alu fantasiei fâra nici o legatura interna. Acést'a o facu acei'a, cari punu botezulu inainte de Vs. 19, chiaru si Euthimiu, dupa carele se vede a se fi orientatu si A. Siagun'a in Istori'a sea bisericésca Tom. I. §. 22. pag. 21 seq.*) — Ba chiaru si cursulu istoricu inca este in contradîcere cu opiniunea acést'a, câci sinopticii nu cunoscu vre-o reintórcere a lui Iis. la Iordanu; ba supositiunea sufere si de neprobabilitatea ca Iis. sa fia absentatu 40 de dile intre botezulu seu (resp. 1, 26.) si 1, 29, apoi cade si prin aceea ca dupa cum s'a aretatu sub a) botezulu nu póte fi inainte de 1, 19 seqq.

Considerandu inse inceputulu si cuprinsulu Vs. 12 si 13 din cap. 2. si comparandu-lu cu Mat. c. 4, 12. 13. Marcu 1, 14. Luc'a 4, 14, si vediendu consonanti'a acestoru locuri in descrierea istorica, vomu fi in dreptu a pune ducerea in desiertu si petrecerea de 40 de dîle a lui Iis. la cap. 2, intre Vs. 11 si 12. Airea nu se póte. A se vedé si esplicarea la 2, 12.

---

*) Marele Metropolitu Andreiu n'a fostu infalibilu; acést'a nici a pretins'o, si nici i-a atribuitu-o cine-va. A potutu usioru gresì neocupandu-se mai de aprópe cu Eseges'a. De aceea nu mi se va luá in nume de reu din partea adoratoriloru principieloru lui, intre cari simtu mangaiere a me numerá sí eu, déca in acestu punctu atâtu de delicatu nu ne unimu in pareri. De siguru, déca combiná maí de aprópe combinatiunile si consideratiunîle atinse nu punea Ispit'a lui Iisusu in loculu unde a pus'o. Eu sum cu cea mai mare pietate fatia cu memori'a acestui metropolitu, sí chiaru memori'a lui santa pentru mine, principiulu lui celu mai inaltu: *adeverulu si lumin'a* — mi dictéza se eruezu adeverulu, fiindu securu ca prin acest'a urmezu intentiuniloru lui.

riala séu banii si posessiunile. Asiu abusá prea multu de pacienti'a d-vóstra, déca a-si tratá ambele aceste obiecte, deci cá sa nu fiu prea lungu me voiu marginí a vorbí numai despre averea materiala, câci despre midilócele pentru cultur'a spirituala s'a vorbitu de mai multe ori.

Domniloru! Omulu este avisatu a umblá dupa bani si avere; in prim'a linia spre a-si procurá midilócele neaperâtu trebuincióse pentru subsistintia: nutrimente, imbracaminte locuintia etc. Trebuintiele cele mai neaperate odata satisfacute omulu incepe a cugetá mai departe. Invétia a cunósce puterea baniloru, a scí, ca banii si averea i póte procurá comoditate, placeri si bucurii, i usiurédia lupt'a de esistintia; avantagie, care unu individu, ce nu dispune de averi, nu le póte avea.

Acést'a este o incuragiare si incitatiune destulu de mare, pentru cá elu sa alerge neincetatu dupa bani, sa se ocupe dî si nópte, ba chiaru si in somnu cu ei, sa-i adóre cá pre unu Idolu. Midilócele spre a castigá avere suntu pe câtu de multe, pre atâtu de diferite si mintea omenésca din dî in dî nascocesce midilóce nóue spre a-si agonisí mai iute si mai usioru averi. Multi si dintre români cauta averi, dara nu cauta midilócele corespundietórie spre a-si agonisí acestea mai usioru. Bá 'mi vine a dice, ca fórte multi români, séu din causa, ca in tempurile trecute au fostu subjugati; séu fiindu ca nu li s'au esplicatu s. Evangelia de ajunsu, au invetiatu in robi'a loru séu dela biserica sa se multiamésca cum se afla; sa rabde, si chiaru sa despretiuiésca averea cá pre unu „Mamonu". Asiá si trebuie, cându averea este unu midilocu reu, cá la fiiulu celu ratacitu, inse cându este unu midilocu pentru progresare atunci ea este de recomandatu, ba este neaperatu de lipsa.

Noi ací nu tratâmu despre averea agonisita pre câli rele, ci despre averea agonisita prin munca cu sudórea fetiei.

Domniloru! Averea unui poporu abstragendu dela facultâtile lui spirituale, dela cultur'a lui intelectuala si morala, care fâra dubietate este tesaurulu lui celu mai mare, constà din posessiuni, din provisiuni, producte, marfuri si in fine din bani gat'a.

Déca cautâmu acestea la poporulu românu din Austro-Ungari'a cu parere de reu trebuie sa constatâmu, ca nu aflâmu nici posessiuni mari, nici producte, nici marfuri multe si mai putieni bani gat'a. Cu dorere suntemu siliti dara a recunósce, ca poporulu românu in majoritatea lui este seracu si dupa circumstârile presinte, credu, ca cu totii ne tememu sa nu ajunga la prapastia. De acést'a, datori'a nóstra cea mai sâcra este, sa ne interesâmu cu totu dinadinsulu celu putienu, pentru viitoriu a-i recomandá moduri prin cari sa scape din ghiarele unui monstru cumplitu: de lipsa si fómete. Scimu cu totii, domniloru, cu câte greutâti si pedeci are sa se lupte si omulu celu mai inteliginte, pâna a ajunge la scopu neavendu avere, câte obstacule va intempiná unu individu, cârui'a i lipsesce pre lânga avere si sciintia? Cându poporulu nostru se va bucurá de órecare bunastare fi-ti siguri, ca elu va progresá mai rapede si in cultura. Românulu incetandu de a mai fi espusu lipseloru, necasuriloru si fómei, si incependu a gustá si elu hrana sanatósa si a locuí mai comodu, va incepe a cugetá si la nobilarea spiritului seu, la desvoltarea facultâtiloru sele, va fi mai consciu de natiunalitatea sea. Lucrându noi in directiunea acést'a, adeca: eruându modalitâti pentru ameliorarea buna-stârei poporului nostru vomu face totudeodata unu servitiu bisericei si scólei, carea se ocupa cu cultivarea spiritului poporului nostru. — Vomu face pre poporu sa cunósca si sa folosésca drepturile sele politice. I vomu castigá astfeliu libertate: „câci ómenii nu devinu liberi, decâtu muncindu, sciindu sa intrebuintieze facultâtile loru, nu devinu liberi, decâtu in proportiune cu acésta desvoltare. Amicii poporului si ai libertâtiei dara, suntu acei'a, carii cauta si aréta poporului midilócele, pentru de a-lu face sa devina productivu, sa devina avutu atâtu materialminte, câtu si spiritualminte." Spre a aflá atari midilóce pentru poporulu nostru, n'avemu a face alta, decâtu a ne luá de modelu pre acele popóre, cari in diu'a de adî escelédia prin buna starea loru materiale si a studiá modulu cum a ajunsu elu la acésta buna stare si fasele prin care a trecutu. Facendu acést'a ne vomu deliniá unu planu, pre care urmandu-lu strictu, fâra a fortiá lucrulu si a face salturi mortale vomu ajunge siguru la tient'a defipta.

Dreptu acestea ve rogu pentru indulgintia spre a esprimá, câte-va cuvinte specialu despre unele midilóce, cu cari aru puté poporulu nostru românu ajunge la avere.

Midilócele principali, cari contribuescu mai multu la ameliorarea averei materiale a ori cârui poporu suntu: economi'a rurala, comerciulu si industri'a.

I. Economi'a rurala se ecupa pre deoparte cu cultivarea planteloru s. e. a bucateloru a pomiloru, a gradiniloru, a arboriloru etc., pre de alta parte cu economi'a de vite. Economi'a rurala este profesiunea cea mai importanta la tóte popórele cultivate. Prosperarea ei conditiunéza bunastarea poporului. Prin ea devine unu poporu independinte din afara si se consolidéza in launtru, pentru cá elu insusi 'si produce necesariile, —

Ea ocupa imediatu mai multu de jumetate din poporatiune si celaltu restu este mediatu ocupatu prelucrându mai departe productele brute séu negotiându-le. Mai alesu se potu afirmá tóte acestea in specialu despre partile principale ale economiei rurale, despre agricultura si economia de vite. Agricultur'a este pentru tóte popórele cultivate isvorulu principalu de subsistintia. Popórele din vechime recunoscendu acést'a onorau pre fundatorii si inaintatorii agriculturii cá pre Diei: Astfeliu egiptenii pe „Osiris" grecii pre Cere, romanii pre Saturnu. Numai putienu importanta este economi'a de vite. „Ea si cu plugari'a suntu cele dóue agere ale statului."

Domniloru! Au fostu unu tempu, cându chiaru in Europ'a ómenii, cari se ocupau cu plugari'a si economi'a de vite erau despretiuiti. Adi cunósce intréga Europ'a insemnatatea acestoru profesiuni. Ómeni studiati si in prim'a linia guvernele se ocupa mereu cá sa aduca la perfectiune aceste dóue profesiuni. Cauta si inventéza pre di, ce mergemu sisteme si instrumente mai perfecte spre a lucrá rationalu pamentulu, pentru cá pre deoparte acést'a sa aduca roduri mai abundante, iéra pre de alta parte sa nu-'si piérda puterea productiva. Nisuiescu a lucrá nu numai mehanice, ci a aplicá si sciintia, câci numai cunoscendu agricultorulu acuratu puterile naturií, póte sperá, ca va primí remuneratiune, pentru munc'a si ostenél'a sea. Poporulu nostru românu si in privinti'a acést'a se afla in desavantagiu mare; mai intâiu fiindu-ca partea cea mai mare posede locuri, care din caus'a positiuniloru inoportune s'au a calitâtii pamentului nu suntu tare roditórie; iéra dupa acést'a fiindu-ca nici mica productivitate nu o sciu folosí, nesciindu sa lucre pamentulu rationalu; neingrigindu-lu si nutrindu-lu corespundiatoriu, astfeliu incâtu acést'a nu-i aduce nici hran'a neaperatu trebuinciósa, si este avisatu a spesá nu numai pentru cele-lalte necesitâti, ci ea 'si da banii si pentru cereale. In privinti'a acést'a iéta ce scrie unu economistu românu:

„Voi economi de pamentu, cari cereti mereu, cá pamentulu sa ve dea roduri din destulu, ce dati voi pamentului pentrucá sa ve póta dá elu? Lu hraniti voi? Observati ca nu. Nu dati pamentului nici odichna, nici repausu, nici nutrimentu si nici cultura. Nu-'lu lucrati bine, nu cautati inventiunile nóua. Ve multiamiti alu sgari'a, a aruncá semintie si a astept'a sa secerati roduri inbelsiugate. Acestea nu vinu fâra a fi hranitu si cultivatu. Asociative consultati si esaminati ce e de facutu, cá sa aiba munc'a vóstra sporiu." (Va urmá.)

Concursu.

La scól'a capitale normale dela biseric'a SS. Archangeli din Satulungu, protopresbiteratulu gr. or. I-iu alu Brasiovului a devenitu vacantu unu postu invetiatorescu, pentru a cârui ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 25 Augustu a. c.

Salariulu anuale pentru acestu postu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. pre lânga indatorirea, cá pentru acestu salariu se tiena invetiatoriulu si prelegerile trebuincióse la scól'a de repetitiune.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicele loru adresate câtra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu, instruite in sensulu Statutului organicu.

Satulungu in 17 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei SS. Argchangeli.
Irimie Verzea
(2—3) parochu si presied.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Certesiu de clas'a a III protopresbiteratulu Ioagiului I se escrie concursu a trei'a óra, cu terminu pâna la 17 Augustu st. v. a. c.

Venitele parochiali suntu urmatóriele:

1. Casa parochiala cu un'a gradina de legumi.

2. Unu pamentu aratoriu de 3 cara cucuruzu, folosinti'a fenului si pómeloru din 2 cimiteriuri.

3. Dela 75 case câte 2 mesuri de cucuruzu cu tuleu, dela 60 case câte 40 cr. biru anualu, stol'a usuata, si câte o dî de lucru dela tóta famili'a.

Tóte acestea la olala computate in bani dau unu venitu anualu de 300 fl. v. a.

Concurentii au a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu pusu, instruite in sensulu Stat. org. si de suntu preoti, provediute cu incuviintiarea pré Ven. Consistoriu archidiecesanu.

Hondolu in 16 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitet. parochialu.
Basiliu Piposiu
(2—3) protopr.

Concursu.

Pentru postulu de notariu comunale, devenitu vacantu in comun'a Sibielu, scaunului Sabiiului, se escrie concursu cu terminulu pâna in 25 Augusfu a. c. st. n.

Cu acestu postu e impreunatu unu salariu anuale de 300 fl. v. a., cuartiru liberu in edificiulu de cancelaria, 4 orgii de lemne si alte competintie pentru scrieri private si asignatiuni de paspórte in suma aprosimativa de 100 fl.

Pre lânga o pracsa de servitiu se mai recere cunoscinti'a perfecta a limbei române.

Petitiunile suntu a se adresá in terminulu de susu la subscrisulu inspectoratu.

Sabiiu in 30 Iuliu 1875.

Dela inspectoratulu cercuale alu Salistei 3—3

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu secundaru devenitu vacantu la scól'a confesionala ortod. orientala a comunei Purcareni, tractulu protopresbiteralu I-lea alu Brasiovului se escrie prin acést'a concursu.

Emolumentele suntu 200 fl. v. a. solvinde in rate trimestrale decursive. —

Dela concurinte se cere cá sa aiba celu putienu 4 clase gimnasiale si atestatu de cualificatiune. —

Alesulu de invetiatoriu trebuie sa servésca unu anu de proba si dupa decurgerea acestui'a castigandu-si intarirea definitiva va fi indatoratu a tiené si scól'a de repetitiune, pentru carea va mai primí inca o remuneratiune anuala de 35 fl. cu prospectu de a i se inaintá la 50 fl. v. a.

Petitiunile bine instruate trebuie adresate prea onorat. d. protopopu I-lea alu Brasiovului Iosifu Baracu celu multu pâna la 1 Septembre a. c.

Purcareni 25 Iuniu 1875.

Comitetulu parochialu.
Ioanu Bogdanu,
(3—3) parochu si presied.

Concursu.

La scól'a confesionale gr. or. din suburbiulu Brasiovului „Brasiovu-vechiu" au devenitu postulu de invetiatoriu secundariu vacantu; spre intregirea acestui'a se escrie concursu pâna la 15 Augustu a. c. st. v.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 200 fl. v. a. relutu de cuartiru 20 fl. v. a. si doi stangini lemne de focu.

Doritorii de a ocupá acestu postu au a-si asterne petitiunile loru instruate in sensulu statutului organicu pâna la terminulu prefipfu la prea onoratulu domnu protop. Iosifu Baracu in Brasiovu.

Brasiovu 3 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu prin
Georgiu *Persienariu*,
(3—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

Spre intregirea vacantei parochii de a 3 clasa din comun'a Ucea-super. districtulu Fagarasiului, se escrie prin acést'a concursu pâna in 24 Augustu 1875.

Emolumentele suntu:

1. Dela 145 familii câte 1 caru de lemne.

2. Dela 145 famil. câte 1 dî de lucru vér'a.

3. Folosirea unui fenatiu de 2 cara de fenu.

4. Venitulu epatrafirului usitatu care tóte computate trecù sum'a de 350 fl. — v. a.

Cei cari aru dorí a ocupá numit'a statiune parochiale sa se adreseze pâna la terminulu mai susu indicatu cu concursulu loru la subscrisulu.

Avrigu, 21 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Vasiliu *Maximu*
(2—3) Adm. prot.

Anunciu.

Cancelari'a mea de *Advocatura* se afla din 1 Augustu a. c. st. n. in cas'a mea propria pre „pamentulu micu" *Nr*. 12.

Ací se voru primí in viitoriu spre representare ori-ce afaceri de dreptu, atâtu civile câtu si criminale, politice si urbariale. —

Sabiiu in 16|28 Iuliu 1875.

Ioanu de *Pred'a*
(3—3) advocatu publ.

In tipografi'a lui W. Krafft in Sabiiu se afla de vendiare: Blanquete de „Conspectu despre schimbârile obveninde in operatulu funduualu de catastru"

(Form. II la instructiunea Nr. 29294 din 1875.) Separatu in limb'a româna si germana, contiulu cu 50 cr. v. a. — Despre alte tiparituri esista unu catalogu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 60. ANULU XXIII.

Sabiiu 31 Iuliu (12 Aug.) 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Idei conducetórie.

III.

Ungurii séu magiarii se asiédia in tempu relativu scurtu in tienuturile Ungariei de astadi, adaugendu si si Ardealulu cum a fostu elu atunci, cu centrulu in pârtile Gileului. Asiá ne spunu datele cele intunecóse ce ne stau pâna acum la dispusetiune*) Imperiulu celu nou unguresců se asiédia dara pre dóue elemente, pre elementulu slavicu cu deosebire si in parte séu mai raru pre celu românu.

In pârtile apusene ale fostului imperiu romanu vedemu unu procesu cu totulu intorsu si neasteptatu in decursulu tempuriloru. Invingetorii cu armele fisice devinu invinsii armeloru culturei popóreloru invinse. Din assimilatiunea popóreloru subjugatórie cu armele fisice se nascu, ce e dreptu, popóre nóue, inse nu cu tipulu seu prototipulu cuceritoriloru, ci cu celu alu celoru cuceriti. Asiá d. e. Gotii, Longobardii, Francii, Normanii etc., toti de origine germana, cucerescu Itali'a, Spani'a si Galli'a inse nu spre a face dintrensele puteri séu natiuni germane, ci romane, precum le vedemu astadi cu limba si cultura romana.

Procesulu acest'a lu observâmu si in pârtile fostei Dacie si in o parte a imperiului resariténu (Bulgari'a si Macedoni'a, Epiru si Tessali'a) pâna la unu tempu, pentruca in fost'a Dacia, pre tempulu venirei unguriloru, gasimu, dupa istorici, procesulu acest'a inaintatu cu deseversire, si preste Dunare in parte, asupr'a resturiloru din elementele ce s'au prerondatu, câci altcum nu aru puté fi vorba de blaci si de provincie române (blacce séu olace).

Cu venirea unguriloru procesulu acest'a incéta in teritoriulu cuprinsu de ei, pentruca de ací inainte prin tóte perversitâtile ei suntu, bine, reu, organisatorii societâtiei.

Regii unguresci, câroru le jacea multu la inima intemeiarea unei stabilitâti, cautau tóte midilócele spre ajungerea acestui sfersitu. Ei, fâra de a tiené totu-déun'a comptu de natiunalitatea loru propria, spre sfersitrlu acest'a, au cautatu sa ocrotésca pre indigenii aflati in tiéra si sa primésca elemente straine din tieri cu institutiuni organisate. Ei adoptara si legi si institutiuni din cele indigene si din strainatate, acomodandu-le impregiurâriloru celoru nóue ale tierei. Cu deosebire vedemu elemente germane asiediendu-se in regatu, si cá colonie si cá institutiuni. Procedur'a acést'a dede ansa la multe revólte interne si resbele civile. Procedur'a acést'a a regiloru a deschisu portile Ungariei catastrofei celei mari mongolice sub Bel'a IV (1235), despre carele spunu istoricii, ca a primitu pre Cumanii cei multi in Ungari'a, cari se retrasera din Moldavi'a sub ducele Cuténu dinaintea mongoliloru, si i-au asiediatu pre langa Timisiu, Muresiu si Crisiu, cá adausu langa cei ce se asiediasera in Iazigi'a mai inainte. Oligarchiei magiare nu-i placea amesteculu acest'a de elemente, pentru ca-'si temea influinti'a, carea cá in tóte staturile evului mediu, scadea cu câtu se consolidá regatulu mai multu. Ea vedea cu deosebire in inmultirea elementului cumanicu, care dupa tóte semnele se vede a fi fostu elementu romanescu*), o preponderantia periculósa nu numai numai pentru influinti'a ei, ci o amenintiare totale a elementului ei originale.

Sub *Ladislau*, supranumitu *Cumanulu*, elementulu cumanicu, cu dreptu séu fâra dreptu, a fostu in adeveru tacsatu de periculosu si suprimatu prin arme (1282).

O gresiala mare au avutu multi din regii Ungariei, de altmintrea o gresiala a tempuriloru de atunci in apusulu Europei intregi: tutel'a curiei romane, de carea nu se putura emancipá in intregu periodulu celu lungu alu evului mediu. Tutel'a acést'a a avutu urmârile cele mai triste asupr'a desvoltârei séu secernerei claseloru sociale in tóta estinderea regatului, dara si mai funeste asupr'a natiunalitâtiei nóstre, putemu dice, pentru Europ'a resariténa. Câci déca nu erau regii Ungariei soboliti neincetatu de spiritulu proselitisticu alu papiloru din Rom'a, nu erau nici nisuintiele ce le continue de a supune tóta suflarea din regatu si din giurulu regatului „s. scaunu.“ Déca nu erá propagand'a cea indelungata prin atâtea bulle papale contr'a „pagâniloru schismatici,“ nici feudalismulu in launtrulu statului nu se puté desvoltá cum se desvoltase, la instigatiunile prelatiloru nesatiosi din acele tempuri, dejá pre la midiloculu sutei XV, cari s'au terminatu cu uniunea celoru trei natiuni in Transilvani'a si, in secululu urmatoriu, cu catastrof'a dela Mohaciu (1526) in Ungari'a. Spiritulu de cucerire, fàra de fermentulu acest'a, se domoliá in elementulu magiaru incetulu cu incetulu, armoni'a intre staturile orientale se stabiliá si orientulu Europei nu avé sa indure flagelele turcesci, preste o jumetate de miia de ani.

Desvoltarea nefericita a feudalismului a domnitu in apusulu Europei in tóte pârtile, prin urmare si la popórele romane si mai ca putemu dice ca sub acelesi influintie au inceputu si acolo in aceeasi directiune, cá la noi. La inceputu cuceritorii singuri au pusu temeiu feudalismului; mai târdiu inse la crescutu cuceritorii sub influinti'a papiloru si a clerului seu, cari aspirau la putere nemarginita. Inse popórele romane (sigermane din apusulu Europei au ingrigitu fórte bine cá tendintiele oligarchiloru si ale clerului catolicu sa se limiteze. De aceea poporulu din cetâtile Italiei inca pre la 1100, in Franci'a pre la 1112 si in Castili'a (Spani'a) pre la 1169 si aperá libertatea contr'a feudaliloru. Schinteile aceste mici, ce abiá licurescu in fundulu celu negurosu alu seculiloru pâna la cei amintiti, iau dimensiuni mari pâna pre acele tempuri cându la noi tocmai se pregatesce apunerea mai pre tóta lini'a. In Itali'a se radica republici ca cea a leului S. Marcu (Veneti'a), carea si intinde dominatiunea in orientu pâna la insul'aCret'a; se radica republic'a Genovei; se radica marirea Florentiei si a Toscanei; se radica influinti'a tuturoru cetatieloru milenaria, cari déca nu potu asigurá totalu italianismulu de influintia feudale si straina 'lu asecura pentru alti seculi, cându are sa se inaltie mai tare si mai frumosu decâtu fusese mai nainte.

La noi inse nu se gasescu astufeliu de urme. Cetâtile devinu in decursulu tempului straine elementului nostru mai in totu cuprinsulu regatului, pentruca nu le gasimu cá radimu in contr'a crescerei influintiei feudale, asupr'a nóstra cum le gasimu in alte pârti si cum le gasimu la alte natiuni si in patri'a nóstra.

Totu ce aflâmu din tempurile aceste este opositiunea cea palida dela 1437*); cu tóte ca de alta parte suntu urme destule, ca pre tempurile dinainte de anulu acest'a românii 'si aveau universitâtile loru politice cá si cele-lalte natiunalitâti din tiéra.

Cându punemu impregiurârile aaceste tóte unele lânga altele, vede ori si cine ca in tempurile inceputului regatului Ungariei au venitu multe perversitâti asupr'a româniloru si ca acele s'au inaspritu cu câtu inaintau seculii, dara cu durere trebuie sa véda, ca stramosii nostri nu s'au cugetatu cá sa faca totu ceea ce s'aru fi cerutu pentru de a asigúrá unu viitoriu mai bunu urmatoriloru loru.

Diet'a Ungariei se va intruní cu finea lunei curente. In tóte ministeriele se lucra din tóte puterile la proiecte de legi.

Alegerea de deputati dietali la Sebesiu va fi la 16 Aug. st. n. Suntemu curiosi de resultatu. Sebesiulu va avé a trece prin o grea proba, cu atâtu mai vertosu, cu câtu se afla in vecinatatea Mercurei.

Diet'a *Croatiei* se va deschide in decursulu lunei acestei'a. Alegerile cele nóue, cari s'au facutu mai in acela'si tempu cu cele din Ungari'a, inca nu se potu apretiuí. Este inse verosimilu ca partid'a natiunale a invinsu.

Imperatulu *Germaniei* a plecatu dela bâile dela Gastein Sambata pre la 11 ½ óre.

„Dómne apara-me de amici ca de inimici me voiu aperá eu!“ Dîcerea acést'a ne-a venitu aminte cetindu diurnalulu de aici „S. d. Tageblatt“ de Sambata si Dumineca si gandindu la referinti'a ei cu „opositiunalele“ nóstre.

Fói'a acést'a, dealtmintrea bine redactata, se vede, cá foia opositiunale, intretiene óre-care „amoru“ cu foile „opositiunale“ române din Austro-Ungari'a dela inceputulu ei. Póte ca aru dá mân'a si cu opositiunea din Romani'a, cu carea opositiunea nóstra cânta intr'unu coru ori-ce note i se punu de opusetiunea de dincolo de carpati inainte, inse de siguru se teme, ca va stricá joculu missiuniloru incrediute dlui Bolog'a in privinti'a unei sperate junctiuni de drumu de feru pre la Turnulu rosiu, pre care amu puté esportá nasipu din riulu Cibinului, câci de acest'a avemu inca, multiamita Carpatiloru, destulu.

Amorulu 'si are si elu fatalitâtile sele. Déca se mai invechiesce o patiesce si elu cá tóte lucrurile invechite de pre lume. In locu de semnu de iubire mai intiparesce séu impressiunéza si câte cinci degete, cá adausu la o palma intréga, pre rumenelele adorate de alta data. Teori'a amorului firesce ca cauta cordisiu la astfeliu de intemplâri; pracs'a inse mai putienu scrupulósa, tristu dara adeveratu, crede ca unde suntu *rose* trebuie sa fia si *spini*. Asiá, cá sa venimu la partea practica a obiectului, s'a intemplatu si intre opositiunea nóstra si in cea a foiei „S. d. Tageblatt“. Câci ne aducemu aminte cându cu alegerile de Archiepiscopu si Metropolitu la noi, ce priviri dulci din departare, cum se intalneau de cu dragoste in pareri, ba fói'a din urma a deschisu colónele ei si unoru articuli de fondu, esîti din condeiele opositiunei române. Astadi nu mai merge tréb'a asiá gaitanu cá mai inainte. Dóue esemple din tempulu celu mai próspetu facu totu amorulu intre opositiunile nóstre de rusîne, déca cum-va nu va fi si acést'a de a se reduce la: *die Liebe neckt sich gerne.* Nrulu de Sambata alu foiei citate are unu articulu de fondu intitulatu „*Ein nationaler Wuthgeschrei*“ (Unu strigatu natiunalu turbatu) in care 'si vérsa foculu asupr'a „Albinei“ din Budapest'a pentru ca beat'a a scrisu, ce a scrisu, despre Universitatea din Cernauti. Articululu se termina cu adres'a câtra „Albin'a“: *Gut gebrüllt Löwe!* (bine ai racnitu leule!) si aduce aminte „aceloru ce voru reterá la Cernauti dinaintea magiarismului sa invetie de tempuriu romanesce, ca potu vení in pusetiune de a propune — dreptulu romanescu“. Esteticulu titlu alu articulului de fondu, apostrofarea cea plina de afabilitate, din urma, cá sa tacemu de cele-lalte afabilitâti, ne rechiama in memoria dîcerea nemtiésca: *Mein Liebchen was willst du noch mehr!* (ce mai vrei iubit'a mea!)

Sa luâmu acum altu numeru alu aceleia'si foi (de Dumineca). Acest'a e si mai afabilu. Revist'a politica in pasagiele cele dintâiu are bunetatea a „deschide“ ochii „nepoliticiloru“ din Budapest'a asupr'a mesuriloru luate cu nóu'a reorganisare a judecatorieloru, carea, dupa „Pesti Napló“, mai ca se va luá de basa si la reorganisarea, respective, la impartirea cea nóua a municipieloru, si le spune urmatórele:

„Nu scimu ce scopuri inalte de statu au in vedere politicii teritoriali din Pest'a. Parerea nóstra in privinti'a acést'a amu pronunciat'o odata“. Ea este: „Noi nemtii nu a-
„vemu motive de a ne maciná esistin-
„ti'a nóstra natiunale navalindu asu-
„pr'a concetatieniloru nostri români.
„Déca le-aru succede acestor'a, aju-
„tati de preponderanti'a loru nume-
„rica si radimati de principatele ro-
„mâne, cari le dau continuu sucursu
„de puteri nóue prin *contactulu celu*
„*intimu, sa intemeeze dealungulu confi-*
„*nieloru de sudu si nordv ale Transil-*
„*vaniei municipie romanesci,* municipie
„cari au *chieile carpatiloru transilvaneni*
„*in busunarele loru,* fia. Noi nu ne vomu
„dá in laturi din calea unui *modus vi-*
„*vendi* cu românii, si cele ce au sa
„urmeze suntu in mân'a lui Ddieu.“

Va sa dica, amic'a opositiunaliloru nostri nu numai ca nu ne slabesce din dragoste, dara merge si mai departe, si ne *omóra* cu omeni'a ei. Câci cine nu vede aici unu capu de

---

*) Aici trebuie ss observâmu, ca poporulu românu are o idea despre Ardélu, carea diferesce cu totulu de ideile geografiei ce se propune in scóla. Asiá locuitorii din muntii apuseni séu ai Abrudului (*Alburnum*) cându vinu in josu spre Muresiu, vinu la Ardélu; hatieganulu cându iese din Valea Hatiegului spre Muresiu si Streiu vine la Ardealu; Olteanulu, cându trece Oltulu in launtrulu tierei, trece la Ardélu; asiá Barsanulu din tiér'a Bârsei etc.

*) Vedi Petru Maioru; dara si numele citate in istoria indigitéza la presupunerea acést'a, cu tóte ca istoricii ung. au mutílatu numele romanesci istorice câtu numa' s'a pututu.

*) Vedi Magazin. ist.

opera in a denunciá pre români in modulu celu mai finu, de periculosi pentru intregitatea statului? si cine nu va cetí din pasagiulu acel'a totu odata si suplic'a câtra magiari, de cuprinsulu: dati sasiloru chieile carpatiloru transilvaneni, câci suntu in mâni mai sigure decâtu in ale daco-româniloru.

Ilustratiunea celoru de mai susu nici ca lipsesce. Câci din altu passagiu numai decâtu, si mai la vale din o corespundintia din Sebesiu se vede si *modus vivendi* imaginatu de „S. d. Tageblatt". Ea plange lacrimi de crocodilu si injura totu odata pre români de *nerusînati*, ca intr'unu municipiu, cum e alu Sebesiului, cu o majoritate preponderanta pâna dincolo româna, românii facu aceea ce facu sasii in municipiulu, Sabiiului, Nocrichiului, Cincului, Cohalmului, Sighisiórei, Mediasiului etc. etc, unde au ei majoritâti cum au românii in alu Sebesiului si unde n'au, ci suntu numai prin maiestri'a legiloru in majoritate. Séu uita „S. d. Tageblatt" adunârile municipale d. e. ale Sabiiului, unde majoritatea votéza totu-déun'a si cauta cu unu surisu compatimitoriu la minoritatea româna de câte ori vine acést'a cu vre-o propunere?

Noi, cari nu suntemu opositiunali de professiune, cugetâmu ca n'amu facutu indiscretiune cându amu datu de asta data aripi diferintieloru casnice dintre opositiunalii nostri din Austro-Ungari'a. Ceea ce amu vrutu este, cá diferintiele sa nu degenereze pré tare si sa nu intre o confusiune babilonica intre opositiunali, ci sa se intórca armoni'a si inca cea adeverata, de carea sa se bucure ei cu noi dimpreuna.

Principele *Milanu* a fostu objectulu discussiuniloru diurnalistice de cându, pre neasteptate s'a aretatu la Vien'a. La inceputu se invertea discussiunea in giurulu neutrelitâtiei Serbiei fatia cu evenemintele din Erzegovin'a. Dela logodirea sea incóce partea politica a incetatu a se mai desbate in diurnale si se scrie mai multu despre ceromoniele logodnei, despre frumseti'a si bogati'a miresei. Domnisiór'a *Natalia* de *Chejco*, se dice, ca este fii'a unui fostu colonelu rusescu posesoru mare in Basarabi'a rusésca si româna. Mam'a densei este din famili'a *Sturza*, din Moldavi'a. Ambii, tat'a si mam'a, suntu morti. Principele Moruzi e unchiu miresei. Unii sustienu ca aru fi inrudita si cu principele Gorciacofu, cancelariulu imperiului rusescu. Abstragendu dela averea de 6 milióne ruble, de carea se vorbesce ca le are orfan'a (de tata si de mama) si de rar'a frumsetia a fiitóriei Dómne a serbiloru, legaturile familiari amintite dau unu reliefu politicu puternicu casatoriei, carea nu ne indoimu ca este din consimtiementu reciprocu. Aceea se vede si din resunetulu celu placutu ce afla casatori'a acést'a in principatulu Serbiei si din pregatirile ce facu serbii pentru primirea mirelui Domnitoriu la reinturnarea in patria.

Casatori'a nu va fi acum indata, din causa ca mirés'a e inca in doliu. Tempulu pâna la urmand'a cununia lu va petrece mirés'a in Parisu, de unde a venitu petru logodna la Vien'a.

Campulu de lupta in Erzegovin'a castiga in dimensiuni. Scirea ca cetatea Trebinie este incungiurata din tóte pârtile de insurgenti se sustiene si cu acést'a se constatéza totu-odata ca laturea apuséna a provinciei Erzegovin'a, pâna in apropiarea Muntenegrului, este resculata. Turcii, cari credéu la inceputu ca au de a face cu vre-o câti-va renitenti, cari nu voru sa platésca dârile cele asupritórie, astadi se vedu constrinsi a incercá feliurite midilóce spre a restatorí pacea. Amnesti'a prochiamata de Dervisipasia, prin care se asigura deplina iertare celoru ce voru depune armele n'a avutu nici unu efectu. Cu armele inca nu potu face turcii multu, pentruca terenulu e fórte muntosu si mai putienu cunoscutu de trupe si fórte bine cunoscutu de insurgenti, cari lu si sciu prea bine esplot'a in folosulu loru. Greutatea cea mai mare pentru trupele turcesci este lips'a de drumuri regulate si lips'a de apa de beutu. Trupele nu potu purtá multa munitiune si proviantu cu sine si nu au apa pentru sine si animalele loru, pre cându terenulu le impedeca de a urmarí pre inimicu in masse mai mari.

Cumca muntenegrenii iau parte activa la luptele erzegovinianiloru se adeveresce din o scire dela 7 Aug. n. din *Triestu*. Insurgentii, dice scirea, ajutati de muntenegreni si de crestini turcesci au intratu in *Monastiri* (?). *Dracevo* si *Sgonievo* fura incendiate. Ambe pârtile au multi morti si vulnerati. Lupt'a se continua.

Alta scire din *Zara*, dela acela'si datu, spune, ca insurgentii au respinsu pre turci dela *Burmaci* si se intarescu (turcii) cu siantiuri in Liubuschi. Totu acolo se spune, ca insurgentii au ocupatu monastirea *Duzici*. „*Obzor*" din Agram are sciri din capitalea Muntenegrului despre pregatiri serióse de resbelu. La inceputulu lunei curente s'a inceputu conscriptiunea tuturoru armeloru. Drumulu dela *Cetinie* pâna la *Grahovo* se adaptéza pentru de a puté transportá cu inlesnire trupe pre densulu. In fine in tóta tiér'a crucisiu si curmedisiu se asiédia linii telegrafice.

In *Dublin* (Iri'a) a fostu Sambata iubileulu de 100 ani dela nascerea lui Daniile *O'Connell*, a luptatoriului pentru libertatea natiunei irice de sub apesarea confessiunale-politica a englesiloru. Festivitatea s'a inceputu cu o processiune, la carea au luatu parte 4 Archieppi, intre cari unu cardinalu, 40 episcopi si 400 preoti si 350.000 persóne laice. D. O'Connell a intratu in lupt'a politica pre la inceputulu secului nostru. Elu erá *uniculu* de natiunalitatea sea in parlamentulu Britaniei mari si lupt'a lui a avutu acelu maretiu resultatu, ca, dupa abiá dóuedieci de ani, luptá impreuna cu alti 40 connatiunali contra opressoriloru natiunei sele. Ostenelele acestui erou poreclitu de englezi, si dupa densii si de altii, de „agitatoru", au avutu celu mai bunu succesu, câci castigà libertatea aceloru pentru cari s'au facutu.

„L'Echo universel" da séma despre siedinti'a din camer'a lordiloru in care s'a desvoltatu interpelatiunea lordului Stratheden. Iéta cum da séma citatulu dîaru dela 29, despre acésta siedintia:

Alaltaeri in camer'a lordilora discusiunea resolutiunei pre care lordulu Straheden o anunciase relativu la dreptulu Romaniei de a face tractate.

Acésta resolutiune cuprindé dóue pârti fórte deosebite. Prin cea din tâiu se propunea a se declará ca camer'a de acordu cu guvernulu Majestâtii Sele, recunósce ilegalitatea intentiunei pre care Germani'a, Austri'a si Rusi'a au esprimat'o la 20 Octombre 1874, printr'o nota identica adresata Portii, de a incheiá tractate de comerciu cu Romani'a fâra participarea acestei'a. A dóu'a parte cerea camerii cá sa esprime regretele sele ca nu s'au luatu mesuri efective spre a se impedecá séu intârdiá incheiarea tractatului de comerciu austro-românu.

Lordulu Stratheden dice ca considera ca conventiunea ce a fostu semnata de câtra Austro-Ungari'a cu Romani'a este o atingere la tractatulu din Parisu si ca presentându resolutiunea sea, elu are de obiectu de a intrebuinti'a o actiune asupr'a Rusiei si Germaniei intr'unu sensu care le va impedecá póte de a urmá acestu urîtu esemplu.

Lordulu Roseberry aprobà acestu limbagiu; elu dice ca „lord Derby", de si recunoscendu ca proiectulu de tractatu austro-românu erá o violare a tractatului din Parisu, n'a datu destula importantia cestiunei si s'a aretatu putienu c'amu prea complesantu pentru cele trei puteri.

Negotiându directu cu Romani'a, obiectulu acestoru puteri n'a potutu fi de a urmarí unu scopu curatu comercialu, de óre-ce Pórt'a consimtiá a autorisá o negotiare directa, ceea ce dedea deplina satisfacere intereseloru comerciale ale acestoru puteri. Ele avéu evidentu unu scopu politicu, si ceea ce mai probéza inca acést'a, este ca Engliter'a propunendu a se intruní o conferintia spre a se tractá cestiunea, Germani'a respinse acésta propunere declarându, „cu aceea franchetia, dice „lord Roseberry", care caracterisa diplomati'a acestei natiuni" ca interesele sele nu puteau fi subordonate unoru cestiuni de forma.

Lordulu *Hammond* declara ca reclamatiunile Portii paru neoportune. Legaturile ce unescu pre Turci'a cu principatele, au slabitu intr'unu modu singularu, si cea dintâiu n'are nici unu interesu de a provocá asupr'a acestui punctu discusiuni cari se potu intórce in prejuditiulu seu. Consululu britanicu in Romani'a a scrisu ca in ceea ce privesce jurisdictiunea consulara, ca tractatele si capitulatiunile suntu litera mórta in principate; Pórt'a n'are dara putere de a face sa se respecte aceste tractate? Prin urmare, ea avé neplacerea de a se plânge ca se face, fâra ea, invoeli de comerciu, cari de altminteri, chiaru dupa tractate, se potu face directu cu Romani'a. In ceea ce privesce veleitâtile de indepedentia ale acestui principatu, „lordulu Hammond" se esprima astfeliu:

O asemenea dorintia din partea loru nu erá secreta, inse erá fórte imprudenta. In practica, ei se bucurau atunci de independentia, din punctulu de vedere alu comerciului si intr'alte privintie; dara directu ei s'au sustrasu dela garanti'a care, câtu pentru acum, le asigura acésta quasi-independentia, si ei aru avea putiena siansa de a remané multu tempu unu statu independentu. Rusi'a a potutu fâra indoiéla, si pentru cuventulu simpatieloru sele religióse, se oprésca mân'a sea; dara tentatiunea aru fi mai tare, cu atâtu mai multu ca incorporarea Romaniei la Rusi'a aru aduce acelu imperiu dela Dunare, din care tractatulu dela 1856 a avutu de obiectu a o esclude. Pre de alta parte, nimicu n'aru fi mai funestu Austriei de câtu o incuragiare data principateloru de a rumpe legatur'a care i léga cu Turci'a. Austri'a cata sa scie ca déca ele faceau acést'a, aru fi incorporate Rusiei, séu mai bine, déca aru remané independente, ele aru cautá sa-si marésca puterea incorporându-si unele din provinciile austriace vecine. Comunitatea de origina aru fi pentru unele din aceste provincii o mare atragere care le-aru impinge de a se uní cu principatele; dara elu nu credea cá unu englesu sa póta dorí a vedé slabindu-se Austri'a prin separarea unei portiuni din imperiulu seu.

„Lord Derby" luându cuventulu, pentru guvernu, incepe prin a felicitá camer'a ca a ascultatu unu limbagiu asiá de intieleptu cá acel'a ce a tienutu lordulu Hammond. Elu crede cá si densulu ca cestiunea de fatia s'a esageratu intr'unu modu singularu. In fondu, ea se reduce la o diferentia de interpretatiune a tractatului din Parisu. De o parte, Germani'a, Austri'a, Rusi'a credu ca decurge din autonomi'a recunoscuta de acestu tractatu Romaniei, ca ea are dreptulu a incheiá conventiuni de comerciu fâra consimtiementulu Portii; pre de alta parte, Franci'a si Engliter'a credu ca acestu consimtiementu e necesariu.

— Unde este marea importantia a cestiunei astfeliu pusa? Din punctulu de vedere practicu, ea nu esista, câci conventiunile de comerciu ale Romaniei n'au nici unu interesu pentru Turci'a. Financiele române suntu separate de acelea ale Portii; unu escedentu séu unu deficitu in veniturile principatului nu o atinge in nici unu chipu. Autoritâtile române potu marí s'au scadé tarifele loru, si ele au si facut'o. Prin urmare, din punctulu de vedere practicu incheiarea de tractate de comerciu cu Romani'a n'are nici o importantia. Acum trebuie a vedea ací o indrumare spre independenti'a complecta a acestui principatu?

Asupr'a acestui punctu, dîce Lord Derby, ne vomu esprimá fórte francu. Principatele, fâra nici o indoiéla, au dobanditu, in tempulu acestoru din urma dóue-dieci de ani, o suatiune care difere de aceea care le-a fostu creata prin resbslulu din Crimee'a. Românii, cá poporu, suntu astadi mai tari si mai uniti cum nici odata n'au fostu, ei se potu leganá pre visurile unui viitoriu posibilu; dara a-si fi surprinsu déca ia-si vedé luându mesuri cá sa realiseze aceste idei, si eata cuvintele: eu credu ca ei nu suntu opriti de tractate. Itali'a s'a facutu fórte bine, cu tóta violarea tractateloru recente. Singur'a siguranti'a ce ei au despre autonomi'a si chiaru despre esistenti'a loru consista in garanti'a europeana de care se bucura cá parte din imperiulu otomanu. Pre câtu tempu ei voru continuá a fi cu numele o dependentia a Turciei, ei suntu asigurati, intru câtu tractatele ii facu a depinde de Pórta, contr'a riscului de a fi absorbiti intr'unu altu statu. Ei nu suntu destulu de tari spre a traí de sine'si, si ei sciu acést'a. Nu credu dara ca ei voiescu a se espune sa piérda beneficiulu garantiei care i protege astadi. Si nu me potu indoí ca ei nu intielegu curatu situatiunea. Acésta garantia n'a fostu acordata principateloru in propriulu interesu, ea le-a fostu acordata ca facendu parte din organismulu generalu alu imperiului otomanu.

Pre câtu tempu voru remanea incorporati in acestu imperiu, ei voru avea dreptu la garantie, mai multu tempu inse nu. Nu credu, cá ei sa se grabésca a rumpe o legatura care nu este nici incomoda, nici umilitórie, si care le lasa o libertate interióra complecta, fia in scopulu de a fi absorbiti intr'unu statu mai puternicu, fia spre a se espune la simpl'a siansa de a conservá o independentia precaria espusa la pericole din tóte pârtile, si fâra a avea nici unu dreptu la protectiunea séu amicili'a nici unei puteri. Consideru ca acésta stare de lucruri ofere cea mai buna siguranti'a ce amu putea avea pentru a se mentiené statu quo.

Si de altmintrea ce putemu face noi stadi? A o rumpe cu cele trei puteri, séu a atrage Romaniei garanti'a nóstra? Dara acést'a aru fi a ne face reu nóue insîne.

Amu fi pututu face mai multu sgomotu si a scrie depesi essaltate asupr'a observatiuniloru tractateloru; dara care aru fi pututu fi resuttatulu unei asemenea conduite? Ni s'aru fi dîsu: „Moral'a vóstra e minunata; dara avendu pentru tractate totu atâtu respectu câtu aveti si voi, avemu metedulu nostru de a le interpretá." Déca amu fi cautatu sa facemu din acestu subiectu o cestiune mare européna, amu fi potutu negresîtu sa reusîmu a ne face ridiculi; dara n'amu fi facutu vre-unu bine Portiei si nu credu ca ni s'aru fi multiamitu pentru ostenél'a nóstra.

Dupa câte-va observatiuni ale lordului Kimberley, care aproba pre deplinu atitudinea luata de lord Derby si care e impossibilu cabinetului englesu de a adresá representatiuni celoru trei puteri amice pentru ca ele interpretà altfeliu decâtu densulu unele tractate si acte publice, lord Stratheden declara ca retrage a dóu'a parte a solutiunei sele, aceea care implica unu blamu pentru cabinetu, dara ca mantiene pre cea dintâiu. Asupr'a propunerei lordului Cairns, camer'a e consultata a trece la cestiunea prealabila, adeca ea se refusa a declará ca considera cá ilegala intentiunea celoru trei puteri de a tractá directu in Romani'a.

ad Nr. 164—1875.

Program'a

adunârei generale ordinarie XIV a Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu, ce se va tiené la Reghinulu sasescu in 29/30 Augustu c. n. 1875.

Siedinti'a I.

1). Dumineca in 29 Augustu la 8 óre diminétiia, membrii Asociatiunei voru asistá la servitiulu divinu, ce se va celebrá in biseric'a parochiale gr. cat.

2). Dupa finirea servitiului divinu, la 9½ óre, membrii Asociatiunei adunandu-se in localulu destinatu pentru tienerea siedintieloru, alegu o deputatiune, care va invitá pre presiedinte la adunare.

3). Presiedintele ocupandu loculu seu, deschide adunarea.

4). Adunarea alege pentru purtarea procesului verbale 3 notari ad hoc.

5). Constituindu-se adunarea in siedinti'a ordinaria, mai nainte de tóte presiedintele luându cuventulu dà espressiune simtieminteloru de pietate si reverintia in memori'a repausatului presiedinte si a altoru fosti membrii ai Asociatiunei, cari repausara in restempulu dela adunarea generale trecuta pâna la adunarea generale a anului curente. —

6). Dupa acea intrerumpandu-se siedinti'a, membrii presenti mergu in corpore la mormentulu repausatului presiedinte spre a luá parte la parastasulu, ce se va tiené cu acea ocasiune in pi'a amentire a inaltului defunctu.*) —

7). Revenindu membrii iérasi in localulu siedintieloru, secretariulu comitetului da cetire raportului seu despre activitatea Asociatiunei in decursulu anului 1874|5.

8). Cassariulu asterne bilantiulu venituriloru si speseloru anuali, si arata starea materiale a Asociatiunei preste totu.

9). Bibliotecariulu raportéza despre starea bibliotecei Asociatiunei.

10). Se alege o comissiune de 3 membri spre a cercetá socotelele casei Asociatiunei, si a raportá in sied. II.

11). Se alege alta comissiune de 3 membrii, carea in intielesulu §§ 6, 8 si 9 din statute va conscrie membrii noi, va incasá tacsele, si despre resultatu va reportá in siedinti'a urmatória.

12.) Se alege o comissiune de 5 membrii, care in intielesulu §-lui 23 lit. f) g) si h) din statute, va preliminá budgetulu anului venitoriu, si-lu va presentá adunârei in siedinti'a II.

13.) Se mai alege in fine, o alta comissiune 7 membrii pentru esaminarea si raportarea asupr'a motiuniloru asternute adunârei din partea comitetului seu a altor'a dintre membrii Asociatiunei.

14.) Déca lucrârile de pâna ací nu voru absorbí totu tempulu siedintiei, restulu acelui'a se intrebuintiéza pentru cetirea disertatiuniloru subscernute de tempuriu la presidiulu Asociatiunei. —

Siedinti'a II.

1.) Se perlege si verifica procesulu verbale alu siedintiei precedente.

2.) Se continua cetirea disertatiuniloru substernute la presidiu.

3.) Adunarea ia la pertractare si desbatere rapórtele comissiuniloru esmise in siedinti'a precedenta.

4.) Adunarea mai ia la desbatere si alte proiecte si motiuni, ce se facu in interesulu Asociatiunei.

5.) Se alege noulu presiedinse alu Asociatiunei conformu §§-loru 11 si 23 lit. a) din statute.

6.) Se destina loculu si tempulu venitoriei adunârei generali.

7.) Se alege o comissiune de 5 membrii pentru verificarea procesului verbale alu acestei siedintie.

In fine

8.) Presidiulu inchide adunarea.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienute la Sabiiu in 3 Augustu c. n. 1875.

---

*) Óre cândn si va aduce aminte Asociatiunea si de *Intemeiatoriulu* si crescatoriulu ei; ori: Undank ist der Weltlohn (Ingratitudinea este resplat'a lumei)! ? Red.

Romani'a.

Circularea ministrului de interne si presiedinte alu consiliului de ministri câtra toti prefectii din tiéra.

(Urmare)

Si cum ii venea statulu in ajutoriu? Dandu numai garanti'a sea, pentru cá insasi societatea sa caute a se imprumutá; iéra statulu nu avé a platí nici unu banu, si pentru garanti'a sea erá asiguratu cu anuitâtile si venitulu intregului drumu de feru.

Acum nici de acést'a numai este vorb'a. Câci dupa legea votata de camera, statulu românu face o simpla cumperarea a unei pârti din acestu drumu de feru, care sa ecuivaleze cu cele 60,000,000 ce vomu dá societâtiei.

Asiá dara amu puté intrá de indata in proprietate si posessiunea a preste o a patr'a parte a acestei linii. Si cândn cugetâmu ca toti la noi dorescu cá cu o dí mai inainte sa devenimu proprietari pre deplinu pre tóta retiéu'a linieloru nóstre ferate, intielegemu pentru ce strigatele de ura ale adversariloru nostri nu au nici unu ecou, nici unu crediementu la ómeni de bine.

In privinti'a tractatului de comerciu ce amu incheiatu cu Austro-Ungari'a suntu siguru, dle prefectu, ca toti conjudetienii d-vóstra simtu cá si cei din celelalte judetie, ca acestu actu este cea mai mare isbânda ce Romani'a a avutu pre tarimulu diplomaticu, si cuprinde in acel'asi tempu cele mai escelente conditiuni pentru prosperarea comerciului si industriei române.

Noi, cari trebuie sa aplicâmu cu fidelitate principiele partidului conservatoru, eramu datori si mai multu a ne conformá vointiei statornice a natiunei intregi, care este otarita a tiené la drepturile sele stramosiesci si a nu recunósce cá valabile pentru noi tractatele de comerciu ce altii aru subscrie in loculu nostru.

Ori-ce bunu si adeveratu românu simte câtu este de insemnatu acestu faptu si câta mare influintia are sa aiba asupr'a viitoriului Romaniei, câci incheiarea conventiunei nóstre comerciale insemnéza afirmarea in modu positivu, de câtra un'a din cele mai mari puteri, garante, a dreptului nostru de a tractá.

Natiunea a simtitu acést'a, si eata pentru ce ea a primitu cu caldura si dragoste acestu faptu, adeveratu natiunalu.

Sub punctulu de vedere economicu, d-vóstra veti puté asemenea lesne esplicá insemnatele avantagie ce presinta acestu actu.

Toti agricultorii nostri, toti proprietarii si arendasii, toti comerciantii de grâne, voru intielege lesne folósele ce voru avé prin intrarea tuturoru cerealeloru nóstre in Austro-Ungari'a, fâra nici o plata de tacsa.

Totu astu-feliu se va intielege fórte lesne câtu comerciulu cu vitele nóstre are sa castige cându se va sci ca tacsele ce se platescu astadi pentru vitele ce se espórta in Austro-Ungari'a, s'au micsioratu acum pre diumetate.

Mai multe alte producte din tiér'a nóstra, precum lân'a, mierea, gogosile, de metase, metasea bruta, inulu, lucruri de lemnu ordinare, si altele multe voru intrá in Austro-Ungari'a fâra nici o plata de tacsa.

Conjudetienii d-vóstra voru intielege lesne ca industri'a nóstra nu se puté nasce si nu puté prosperá, déca nu aru avé óre-eare protectiune si incuragiare. I aru fi fostu imposibilu sa sustiena concurenti'a statului vecinu, déca nu s'aru fi pusu la fruntarie tacse protectóre, adeca tacse mai mari asupr'a unoru producte care se fabrica séu se potu fabricá si in tiér'a nóstra. Astu-feliu amu isbutitu, prin acestu actu internatiunalu, a impune la importare cu tacse mari urmatórele producte cari vinu din Austro-Ungari'a; zacharulu, berea, spirtuósele, cér'a, luminarile de stearinu, sapunurile, charti'a, postavurile, pieile tabacite. Tacsele ce voru platí aceste producte austro-ungare, intrandu la noi in tiéra, voru fi dela 15 la 30 lei la suta: ceea ce constitue o tacsa protectóre fórte insemnata, si ceea ce va permite cá acelea-si producte sa se póta fabricá cu succesu si in tiér'a nóstra.

Puteti inca esplicá, dle prefectu, judetieniloru d-vóstra ca s'au facutu calcule de beneficiele ce realiséza comerciulu nostru din suprimarea a unoru tacse ce elu platea in Austro-Ungari'a, séu din scaderea altoru tacse, si s'a probatu ca sum'a acestoru beneficii trece preste dóue milióne de lei noi pre anu.

Nu numai comerciulu dara si fisculu realiséza beneficii séu sporuri de venituri prin acestu tractatu. Aceste sporuri resulta atâtu din crescerea tacseloru protectóre aâtu mai alesu din acést'a ca tacsele la importare se voru percepe acum dupa greutate, mesura séu numeru, iéra nu dupa valóre, cum erá pâna acum, si care dá locu la multe perderi pentru tesauru.

Astu-feliu, sub punctulu de vedere politicu, cá si celu economicu, avantagiele acestui tractatu suntu atâtu de mari si bine facatóre pentru Romani'a, incâtu cu dreptu cuventu guvernulu si camer'a s'au felicitatu de a lui incheiare.

In desperare de causa, si in fati'a unoru avantagie atâtu de vadite, opositiunea si toti agitatorii de meserie, au cautatu sa atace acestu actu esploatandu pâna si cestiunea israelita, si insinuandu ca prin acestu tractatu s'aru dá tiér'a prada nu sciu strainii si ca s'aru dá drepturi evreiloru.

Acésta insinuare este atâtu de cutezatóre cá si cele ce precedu: câci si dens'a este absolutu contrarie literei conventiunei ce s'a incheiatu.

Acestu actu, nici ca resolvà cestiunea israelita nici ca dà vre-unu dreptu evreiloru; numai ur'a si pasiunea potu inventá asemenea visiuni. Din contra; prin tractatulu acest'a se mentienu restrictiunile prescrise de legile nóstre contr'a evreiloru; se recunósce, adeca, de câtra o mare putere, esceptiunile la dreptulu comunu, ce nevoile nóstre sociale si locale au facutu a se admite in privinti'a israelitiloru. Prin acela'si tractatu se declara inca ca legile de politia si de siguranti a voru continuá a se aplicá asupr'a tuturoru strainiloru, fia séu nu evrei, precum asemenea si legea penala in privinti'a vagabonziloru.

Vedeti dara, dle prefectu, ca in acésta cestiune sociala, guvernulu si camerele au sciutu sa apere tóte interesele legitime ale tierei de ori-ce periculu eventualu.

Cându dara sub tóte puncturile de vedere tractatulu ce s'a incheiatu cu imperiulu vecinu este unulu din cele mai mari, si mai materialu si moralu folositoriu actu natiunalu alu tempiloru moderni, ce se póte díce contr'a celoru ce-lu ataca cu atât'a inversiunare, decâtu ca ei lu ataca tocmai din caus'a bunuriloru ce elu contiene. Cine insa se póte folosí de aceste atacuri nu potu fi nici români nici amicii loru, ci numai acei'a cari voru sa vada tiér'a nóstra in umilintia si in decadentia.

Ve repetu dara, dle prefectu, invitarea mea ca, asupr'a tuturoru acestoru insemnate lucrâri ale representatiunei nóstre natiunale, sa ve siliti a dá judetieniloru d-vóstre tóte esplicatiunile necesari, prin tóte medilócele de publicitate si de luminare de care dispuneti.

Sa nu lasâmu pre bunii cetatieni a fi victima unoru intriganti ambitiosi, care cauta acum sa neliniscésca spiritulu si sa turbure consciintiele.

Despre ordinea publica putemu noi, cu tóte autoritâtile si puterile legale ale statului, respunde ca vomu scí a o mantiene déca vre-unu retacitu aru cutediá a o turburá. Prin urmare puteti in acésta privintia asigurá pre cetatieni contr'a falseloru sgomote si a-i incredintiá ca liniscea nu va fi turburata.

Insa acea ce este inca necesaru a face este de a-i luminá si asupr'a acteloru mentionate mai susu, acte de o natura morala, si care facu puterea adeverata nu numai a partitului conservatoriu, ci a natiunei intregi.

Eu v'amu datu numai câte-va elemente, câte-va datine pentru cá sa puteti contribuí la acésta lumina si sa contrabanlansati doctrinele si propagandele adversariloru partitului nostru. D-vóstra veti aflá si alte elemente cu cari sa contribuiti la delicat'a si patriotic'a acésta misiune.

Primiti, dle prefectu, incredintiarea consideratiunei mele.

Ministru de interne si presiedinte alu consiliului de ministri, L. *Catargi.*

Varietâti.

⁂ (*Program'a gimnasiului superioru regescu din Sabiiu*). Amu primitu program'a gimnasiului superioru regescu de aici pre anulu scolasticu 1874|5, din care estragemu urmatórele date statistice. Numerulu eleviloru preste totu a fostu 271, dintre cari dupa religiune au fostu 109 romano-catolici; 107 greco-orientali; 33 greco-catolici; 19 reformati si 1 luteranu; — iéra dupa natiunalitate au fostu. români 140 (iéra nu 119, dupa cum din erórc se vede a se fi tiparitu in programa, schimbandu-se numerulu eleviloru de natiunalitate romàna cu cei de natiunalitate magiara); 13 germani, iéra restulu 119 magiari.

⁂ (*Bibliograficu*). A esitu de sub tipariu in tipografi'a lui S. Filtsch (W. Krafft) „Computulu in scól'a poporale, manualu *pentru invetiatori* de I. *Popescu*" in editiunea a *dóu'a* la care este adausu sistemulu metricu si operatiunile cu fratiuni decimale. Recomandâmu acestu manualu.

⁂ *In momentele* cându sa incheiâmu amu primitu dela comitetulu Asociatiunei o incunosciintiare despre beneficiulu pentru membrii Asociatiunei de a calatorí cu pretiulu jumetate pre drumulu de feru la Adunarea generale. Incunosciintiarea o vomu publicá in nrulu urmatoriu in tóta estinderea ei.

PARTEA ECONOMICA.

Despre unele midilóce, care aru putea ameliorá starea materiale a poporului românu.

(Urmare.)

Unde suntu asociatiunile nóstre mari si cercuali cá la alte natiuni culte, cari se impintenésca aceste ramuri? De acést'a locurile gradinele poporului românu multe suntu paraginite. Ce venituri nu aducu gradinile prin feliuritele verdetiuri prin feliuritele póme si poporulu nostru nici idee n'are de acestu isvoru de avere. Unde suntu premiele nóstre pentru cei ce cultiva pamentulu si gradinile in modu esemplariu? Unde ni suntu barbatii, carii se nu faca vorba multa, ci se arate in cerculu loru mai de aprópe acésta cultura fórte necesaria?

Nu suntu d-loru, avemu datoria, cá sa ne creamu, cá sa lucrâmu toti câti pricepemu si in acésta directiune, cá sa ingrigimu se nu parasésca nici poporulu pamentulu, dara nici pamentulu pre poporulu nostru. Se-i aretâmu a intrebuintiá midilócele mai ratiunali la cultur'a pamentului.

Si la ramurile acestea ne trebuescu asociatiuni, pentruca, contribuindu la olalta se formâmu unu capitalu disponibilu spre a se ajutorá tieranii români cându in tempuri grele, in ani rei suntu siliti a-si zelogí putienele locuri, cá sa capete bani imprumutu; se nu le pune zelogu in feliurite moduri — cum cetimu, ca dupa cutare terminu nu le mai póte eliberá, deszalogí dela streinii arendasi séu carcimari. Me intielegeti ce voiescu a dîce si credu, ca cunósceti multe esemple, inca dureróse. Se prevenimu a nu se inmultí acestea. — Economiloru nostri de vite, sa le recomandâmu midilóce spre ale puté cresce si avé vite mari si frómóse, câci si indirectiunea acést'a suntemu inapoi. Iéta cum scrie inprivinti'a acést'a suscitatulu economistu:

„Cugetati voi, ca e de lipsa sa se nobiliseze vitele si rasele vóstre? Sciti voi cum trebuie a se cresce si nutrí? Vreti voi cá in loculu viteloru ce vedeti, ca scadu, suntu mici si jigarite degeneréza, Vreti voi se aveti in loculu loru vite mari si frumóse; se aveti pretiu bunu pre ele si lapte cu indestulare? Déca vreti acést'a ingrigiti bine de ele, consultati si adoptati rase, dela cari sa aveti mai multu folosu.“ —

In fine trebuie se delaturâmu inca o plaga ce chinuesce poporulu nostru, trebuie sa-lu invetiâmu, sa-si asigure productele si bunurile, câci elu nu cunósce insemnatatea aceloru institutiuni salutarie. Seraci'a ce-i vine de multe ori din caus'a unoru intemplari elemeutarie, din caus'a focului, a grândinei si a potópeloru, o escusa elu in multe locuri mangâindu-se ca astfeliu ia fostu scrisu, ca a fostu biciulu lui Ddieu si alte de asemenea. Asigurându-se elu specialu séu la olalta cu toti din comuna va primí in astfeliu de casuri desdaunare; se va delaturá tóte lipsele si necasurile, cele supórta din caus'a ignorantiei sele.

II. Amu citatu, cá alu doilea midilocu, pentru ameldorarea bunei stâri poporului nostru comerciulu. O mare parte dintre români cumpera si schimba producte si vite, impórta si espórta obiecte. In Transilvani'a Brasiovulu a fostu si este si acum cetatea românésca de negotiu. Cu tóte acestea cu mare durere trebuie se constatâmu si — ací, ca n'amu progresatu. Comerciulu românu putienu câtu a fostu in Transilvani'a a obositu, pentruca cei ce l'au purtatu n'au prevediutu ce reforme va luá negotiulu streinu; n'au observatu modulu cum concuréza streinii, n'au intielesu neaperata necesitate a asociatiuniloru. Multele inventiuni si din acestea mai cu séma aplicarea aborului si vaporului au avutu o influintia fórte mare asupr'a negotiului, usiurându productiunea obiecteloru cele usitéza omulu pentru trebuintiele sele. O influintia mai totu atâtu de mare asupr'a negotiului a avutu comunicatiunea repede si eftina a câlii ferate; ce s'a introdusu de câte-va diecenii. Ambii acesti factori contribuira fórte multu la inflorirea negotiului, care 'si lua acum unu aventu insemnatu. Raporturile statistice constatéza, ca negotiulu Engliterei a crescutu in restimpu de 18 ani adeca dela 1842—1860 cu 234 procente, negotiulu Franciei in acelasi intervalu cu 169%, alu Belgiei cu 274% si alu stateloru unite din Americ'a cu 247%. Astfeliu de resultate nu le gasimu in nicí o epoca in istorie. Importulu si esportulu producteloru din tieri streine s'au usiuratu multu si acést'a au causatu o vendiare si unu schimbu mai vivace alu obiecteloru intre membrii unui poporu si intre diferite natiuni, a maritu astfeliu concurenti'a si a pusu capitaluri mai mari in jocu. Comerciantii români relativu mai putienu desvoltati de câtu ómenii cu cari au venitu in atingere, atâtu de rafinati si esperti si nedispunendu de capitale atâtu de insemnate cá concurentii loru streini, au fostu invinsi, au cadiutu victim'a streiniloru si acestea le-au ocupatu intr'unele loculu.

La decadinti'a loru au contribuitu multu lipsa de asociatiuni, de banci de creditu si multe gresieli la aparintia neinsemnate, dara de urmâri fórte grele, pre cari din causa, cá sa nu ve molestediu le voiu omite. Astfeliu numerulu comerciantiloru români, care au fostu multu mai mare s'a imputienatu si streinii le-au ocupatu loculu. —

Si in privinti'a acést'a trebuie sa ne incordâmu, si se reparamu daunele. Cá remediu, dupa parerea mea, suntu de recomendatu in prim'a linia asociatiunile, câci noi românii, cari dispunemu de midilóce fórte neinsemnate numai contribuindu cu multii la olalta, vomu puté sa ne consolidâmu astfeliu, incâtu sa putemu fi siguri, ca in lupt'a ce vomu incepe de nou cu concurentii streini, nu vomu fi nimiciti. Mai departe este a se recomandá cu totu dinadinsulu a ne ingrigí pentru o generatiune pregatita pentru comerciu; o generatiune care se creasca seriosu si sa se apuce seriosu de lucru, astfeliu incâtu sa fimu siguri, ca urmasii nostri voru fi apti a luptá cu concurentii streini.

In fine o pregatire buna pentru comerciu este a indemná pre tieranii români sa se apuce si ei de specula; de specul'a care o vedu la streini; sa speculeze: cu óua, pui, peli, lâna, pesci, bucate, vinu, lemne si vite. Românii din câte-va comune au si inceputu. Astfeliu voru face pracsa si este de speratu, ca dupa câti-va ani cu midilóce mai mari. Tempulu liberu mai cu séma iérn'a, cându ei, ne avendu de lucru, petrecu diu'a intréga in cârciumi, 'lu potu folosí fórte bine in acestu modu. —

Dóue midilóce amu amintitu pâna acum, prin cari s'aru puté ameliorá starea poporului nostru, economi'a rurala si comerciulu. Déca vomu invetiá poporulu nostru ale purtá cu ratiune si déca lu vomu dedá la ordine si economisare atunci i putemu garantá, ca-si va ajunge scopulu. Midilócele amintite suntu sigure, dara drumulu de a ajunge la avere este lungu, pedec'a cea mai mare este si ací lipsa de bani, câci scimu cu totii, ca la economia, cá si la comerciu, putiena tréba faci déca n'ai capitalu. Unu economu, care dispune de óre care capitalu, nu se multiamesce numai cu producerea producteloru brute, ci incepe ale prelucrá, cá sa le vendia cu pretiu mai bunu, incepe a impreuná o profesiune cu alt'a. Spre a aduce câte-va esemple voiu citá producerea de laptarii si fabricarea loru, producerea de sementia de inu, de rapitia, si fabricarea loru in uleiu; producerea de orzu, sladu (? nu alacu ?) si fabricarea loru in bere; producerea de napi si sfecle si fabricarea loru in zaharu; producerea de tabacu si fabricarea lui, producerea de varu, tîgla, caramida si alte. Asemenea unu negutiatoriu ce dispune de capitaluri insemnate 'si edifica fabrice spre a-si produce obiectele cu cari negotiéza.*) Elu combinéza astfeliu profesiunea comerciantelui cu a fabricantelui. La poporulu nostru de ocamdata o astfeliu de lucrare „ein gros“ la fórte putieni individi este posibila, tocmai fiinduca nu dispunemu de capitaluri. Trebuie dara se cautâmu mai intâiu unu altu mediu, care se ne procure mai iute avere, c'apoi mergendu astfeliu treptatu se putemu incepe a lucrá si „en gros.“ Midiloculu acest'a pentru care voiescu a pledá astadi mai cu zelu suntu meseriele. Ele ne potu ameliorá mai iute si usioru starea nóstra materiale, ne potu radicá vadi'a nóstra natiunale.

III. Domniloru! De vomu esaminá cu atentiune viéti'a tieranului nostru, ne vomu mirá, ca de unde mai póte avea elu bani si vomu aflá, ca este lucrulu naturalu, ca sufere lipsa. Elu, intrég'a lui imbracaminte — esceptionandu camasia si cióreci, ce si le face ei insusi, — dela capu pâna la picióre, dela palaria pâna la opinca séu cisma: caciula, curea, sierpariu, sucmanu de postavu si le cumpera dela straini. Asemenea pentru obiectele trebuincióse in economi'a casnica: scaunu, mésa, cutîtu, soba, brósca, lacate, caldare si alte si pentru necesariele economiei de câmpu: plugu, toporu, cósa, fiéra si pre alte dà parale la straini. Apoi cele de lucsu: pre cârpe, stambe, bumbacu, zaharu, rachiu si pre alte multe peregrinéza multi bani romanesci in pung'a strainiloru, fâra a se mai reintórce. Neintreruptu e românulu cu mân'a in punga spre a-si cumperá cele de lipsa si fórte raru vinde elu ce-va, cá sa stringa parale. Spesele lui fatia de venituri suntu fórte mari si de vomu face bilantiulu asupr'a averei lui vomu fi siliti a constatá, ca cei mai multi economii nostri de pamentu, d'abiá au roduri, pentru a indestulí famili'a si nu suntu in stare a vinde din ele. Si déca vendu câte odata roduri de tómna, atunci o facu fiindu siliti de dâri etc. pentru cá primavér'a urmatória sa cumpere alte mai scumpe spre a-si impacá lipsele. Românii proprietari, séu mai bine dîsu românii, cari posedu câte-va holde, nu sciu a si le cultivá astfeliu, incâtu sa le aduca roduri mai in abundantia, cá sa venda din ele. Lips'a devine mai mare cându plugariulu românu avendu si o familia mare, fii numerosi, este silitu a mai imparte pamentulu seu intre 4—5 fii; cum voru putea traí acesti'a? De siguru, ca traiulu loru va fi fórte miserabilu. Ei se voru innecá in datorii 'si voru vinde totu ce le va putea procurá câte-va parale, pentru a avea ce mancá in diu'a viitórie; 'si voru vinde locurile, vitele; si voru vinde pâna si ultim'a vaca, care dá lapte copiiloru si in fine le va lipsí si pânea de tóte dîlele.

In unele pârti mai erá unu ajutoriu, pentru tieranii români. Erá padurea, lemnaritulu, cu care mai procurau sermanii tierani parale. Acum inse, padurile s'au raritu mai in tóte locurile in Transilvani'a si pentru mare parte din paduri se pórta procese urbariali si este inca intrebarea, ca venívoru ele in proprietatea sateniloru séu le voru inghitî domnii?

(Va urmá.)

---

*) In Brasiovu de 2 diecenii incóce s'au infiintiatu 6 fabrici de harthia, de uleiu, de gasu si de sticlaria. Unele au lipsa de mai mare sucursu. Capitalistii români se formeze o banca si sa le ajute acestea si alte ramuri. —

Concursu.

La scól'a normale capitala gr. res. ce se va deschide cu inceputulu anului scolasticu 1875/6 in S. Sabesiu suntu de imbracatu 5 statiuni invetiatoresci; dóue la fetitie si trei la baieti, pentru ocuparea acestor'a se escrie concursu cu terminu pâna la 15 Augustu 1875 st. v.

Léf'a anuala pentru fia-care invetiatoriu e de 300 fl. v. a. din cuti'a bisericei si cortelu naturale in edificiulu scólei, iéra acelui'a dintre invetiatori carele va fi insarcinatu sa pórte directiunea — i se asecuréza pre lânga salariulu de 300 fl. si unu pausialu de 100 fl. v. a. la anu. —

Dela concurentii ce dorescu se capete vre un'a din prementionatele statiuni se astépta sa-si indrepte cererile sele inzestrate cu documentele prescrise de statutulu organicu si cu deosebire cu testimonii despre absolvirea celu putienu a celoru 4 clase gimnasiale, a cursului pedagogicu ori teologicu si cumca au depusu esamenulu de cualificatiune, scaunului protopresb. respectivu in S. Sabesiu.

S.-Sabesiu in 13 Iuliu 1875.

(2—3) Comitetulu parochíalu.

Concursu.

La scól'a capitale normale dela biseric'a SS. Archangeli din Satulungu, protopresbiteratulu gr. or. I-iu alu Brasiovului a devenìtu vacantu unu postu invetiatorescu, pentru a cârui ocupare se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 25 Augustu a. c.

Salariulu anuale pentru acestu postu este 350 fl. v. a. cu prospectu de a se inmultí salariulu totu la câte cinci ani de servitiu cu câte 50 fl. v. a. pre lânga indatorirea, cá pentru acestu salariu se tiena invetiatoriulu si prelegerile trebuincióse la scól'a de repetitiune.

Doritorii de a ocupá acestu postu invetiatorescu suntu avisati a-si asterne subscrisului comitetu suplicele loru adresate câtra Reverendissimulu domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu, instruite in sensulu Statutului organicu.

Satulungu in 17 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu alu bisericei SS. Argchangeli.
Irimie Verzea
(2—3) parochu si presied.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Certesiu de clas'a a III protopresbiteratulu Ioagiului I se escrie concursu a trei'a óra, cu terminu pâna la 17 Augustu st. v. a. c.

Venitele parochiali suntu urmatóriele:

1. Casa parochiala cu un'a gradina de legumi.
2. Unu pamentu aratoriu de 3 cara cucuruzu, folosinti'a fenului si pómeloru din 2 cimiteriuri.
3. Dela 75 case câte 2 mesuri de cucuruzu cu tuleu, dela 60 case câte 40 cr. biru anualu, stol'a usuata, si câte o dî de lucru dela tóta famili'a.

Tóte acestea la olala computate in bani dau unu venitu anualu de 300 fl. v. a.

Concurentii au a-si tramite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu pusu, instruite in sensulu Stat. org. si de suntu preoti, provediute cu incuviintiarea pré Ven. Consistoriu archidiecesanu.

Hondolu in 16 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitet. parochialu.
Basiliu Piposiu
(2—3) protopr.

Concursu.

Devenindu vacante 2 posturi de invetiatori la scól'a normala (primara) rom. gr. or. din Brasiovu se escrie pentru ocuparea loru concursu cu terminu pâna la 20 Augustu (1 Septembre) a. c.

Concurentii sa binevoiésca, a se adresá câtra subscris'a Eforia alaturandu pre lânga petitiune testimoniile despre purtarea loru politica si morala, despre cualificatiunea pedagogica-didactica si testimoniu din clas'a gimnasiala séu reala ultima, ce va fi cercetatu-o.

Salariulu anualu impreunatu cu fiacare din aceste posturi este in anulu primu alu servitiului de 300 fl. v. a., in urmatorii 2 ani câte 400 fl. iéra de ací inainte salariulu de invetiatoríu definitivu 500 fl. la care dupa servitiu de 10 ani se adauga decenalele de 100 fl. si dupa 20 ani decenale de 200 fl. Prelânga acestea mai au invetiatorií acestei scóle si dreptulu de pensiune.

Brasiovu 4|16 Iuliu 1875.

Efori'a scóleloru centrale romane ort. resarit.
Iosifu Baracu,
(2—3) protop. cá presiedinte.

In tipografi'a lui W. Krafft in Sabiiu se afla de vendiare: Blanquete de „Conspectu despre schimbârile obveninde in operatulu fundualu de catastru“ (Form. II la instructiunea Nr. 29294 din 1875.) Separatu in limb'a romàna si germana, contiulu cu 50 cr. v. a. — Despre alte tiparituri esista unu catalogu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 61. ANULU XXIII.

Sabiiu 3|15 Augustu 1875.

Idei conducetórie.

IV.

Periodulu, in care cade miscarea dela 1437 din Transilvani'a, si de carea amintescu vr'o câte-va acte, este periodulu celu mai greu de cualificatu. Déca lu judeca omulu fâra de nici o preocupatiune, apoi lu va aflá ca este o amestecatura, o ferbere, a tuturoru elementeloru, din care amestecatura séu ferbere mare nu se póte prevedé resultatulu finalu. Pentruca ori vine o mana puternica si chiarifica si scurta procesulu, ori nu vine, si atunci nu-i remane procesului decâtu dóra sa devina in starea unei bole cronice, carea apoi se tragana indelungatu.

Miscarea cade in tempulu mortiei acelui rege Sigismundu, carele, in unu intervalu indelungatu, de 50 de ani, in locu de a cautá sa aduca o conformitate in regatulu seu si se sustiena autoritatea legiloru si a regatului, trecea dintr'unu estremu intr'altulu. Odata tiranu pâna la crudime, de altadata nepasatoriu si asiá de neajutoratu, incâtu, dupa cum spune unu istoricu magiaru, in primavér'a anului 1401 fù insultatu in castelulu seu regale, prinsu si aruncatu in inchisórea dela Visegradu, de unde se eliberà numai prin garanti'a unui Nicolau Gara. Tóta viéti'a lui a petrecut'o ocupandu-se cu lucruri serióse si neserióse, straine de regatulu ungurescu. Cu tóte aceste din legile aduse sub gubernulu acestui rege se vede, ca se infiintiéza armalistii séu nobilii fâra de donatiune; ca iobagiloru, cari si in tempulu acest'a avéu putiene obligatiuni fatia de nobili, *superiorii* loru de ordine mai inalta, li se garantéza migratiune libera.

Si sub gubernatoratulu lui *Ioanu* Corvinu, si sub regatulu lui *Mathi'a* Corvinu si urmatoriulu acestui'a, referintiele remânu in starea de mai nainte, cu acea deosebire, ca precum se vede din o diploma a lui Mathi'a la 1481 si alt'a a lui Vladislau la 1495 se delatura asupririle clerului catolicu fatia cu românii, serbii si rutenii.

Numai dupa ominós'a rescóla de sub Dozs'a in Ungari'a, vine aspr'a lege, in carea se dice: *„rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habet“* si léga pre tieranu séu rusticu de gliia, care lege inse a fostu aplicata tuturoru rusticiloru, de ori-ce natiunalitate din Ungari'a si Transilvani'a.

Din tóte se vede ca preocupatiunea de sistemulu feudalu atât'a a fostu de puternica incâtu nici geniulu celu mare alu unui Mathi'a nu s'a potutu emancipá de ea. Nici elu nici urmatoriulu seu n'au potutu pricepe ca pericululu din sudostulu Europei cere alte mijlóce pentru de a fi combatutu cu succesu si asiá, multiamindu-se fia-care cu carpituri moderatórie, lasara incurcaturile incepute sub regimulu destrabalatu alu lui Sigismund, lasara ne atinsa puterea aristocratiei cá mai nainte. Din acest'a a resultatu, ca abisulu intre elementele statului s'au largitu totu mai tare si ca din abisulu acest'a a resaritu debilitatea cea memorabila, carea s'a manifestatu in diu'a de 26 Augustu 1526, pre câmpiele dela Mohaciu, cându regatulu ung. se sparse cá unu vasu de lutu.

Transilvani'a se separéza de Ungari'a dupa catastrof'a acést'a, devine *autonoma*, inse cu aceleasi institutiuni, cu cari remasese dupa naufragiulu *mohacianu*.

Românii, precum se vede din unu actu din anulu 1437, au avutu universitatea loru, de carea se face pomenire si intr'o diploma a regelui Andreiu III din 1291. Institutulu acest'a pre care lu aveau si sasii si secuii, dupa natur'a tempuriloru de atunci, erá unu mare scutu, precum se vede mai lamuritu la natiunea sasésca. Cum, ne punemu intrebarea, de acest'a se perde? Este verosimilu, ca elu tocmai dupa miscârile rusticiloru, cari se repetira totu mai desu, se va fi contopitu in celu comunu alu nobililoru, si prin acést'a s'a facutu trecerea cea prenesimtite a classei libere superióre in castre straine, dupa cum ne-amu obicinuitu a dîce, inse, óre nu vedemu noi tocmai aici o erórea politicei natiu-nale de atunci? Déca cine-va 'si parasesce unu dreptu scutitoriu de natiunalitate, si-lu parasesce in favórea altor'a, atunci numai acel'a pórta vin'a cea mai mare, carele se arata nepasatoriu câtra scutinti'a sea. Românii, déca se tieneau de universitatea loru, cu aristocrati'a cea numerósa, cu nobilimea cea inferióra si armalistii loru cei multi, puteau face mai multa resistintia tentatiuniloru minoritâtiloru din tiér'a autonoma, tentatiuniloru de a-i despoiá de ori-ce dreptu si a-i reduce la starea, de carea astadi numai cu sfiala sa ne aducemu aminte. Nu vremu prin acést'a sa escusâmu pre elementele asupritórie. Ele au lucratu reu, despre acést'a nu se mai indoiesce astadi nici unu omu cu mintea la locu, dara voimu sa constatâmu, ca prin simpl'a invinuire a acelor'a noi nu ne putemu escusá de gresiél'a nóstra.

Atunci, in tempurile aceste, asupr'a câroru ne-amu dedatu a ne vaierá atât'a, a fostu, se nu dicemu mai usioru, dara ocasiuni destule si destulu de favorabile pentru de a se apará natiunalitatea nóstra, tocm'a asiá precum s'a aparatu si a altoru natiunalitâti in Transilvani'a, pentruca chiaru sa admitemu, cá in actulu dela 2 Februariu 1438, unde se provóca *„nobilii tierei, sediele* sassonicale si *sasii* din Bistritia si *sediele* secuiesci se faca resistintia tuturoru celoru ce voru atacá regatulu . . . si cându o parte va chiamá pre ceea-lalta intr'ajutoriu“ . . . ., se incepe asiá numit'a *unio trium nationum*, ingraditi prin legi anterióre, cari trebuiau aparate, românii erau datori siesi a-si apera terenulu.

Totu asiá in tempulu *corviniloru*, sub care sasii sciindu profitá de ocasiune s'au incarcatu de privilegie, fâra de a avé atâtea merite pentru patria in asemanare cu românii; in tempulu separârei transilvane, dela 1528 incóce; sub contactulu cu românii de pre siesurile sudice ale Carpatiloru, cari sub Petru *Raresiu*, si Radu au visitatu tiér'a in tempulu separarei Transilvaniei de câtra Ungari'a, in diece ronduri cu bratie inarmate, si celu dintâiu a possedatu tempu indelungatu Ciceulu si Cetatea de balta; ocupatiunea de Michaiu pre la finea secul. XVI si inceputulu seculului alu XVII.

Insusirile cele nepretiuite inse ale romaniloru, cari s'au aratatu cu deosebire in Ioanu Corvinu, Mathi'a Corvinu, Stefanu Mailatu, Nicolau Oláh (Romanu)*) s. a. s. a. ca suntu in stare a-i radicá la pusetiunile cele mai inalte si mai insemnate in statu, in biserica si in armata, au avutu lânga sinele in tóte tempurile o eróre mare, carea, durere, se vede a fi ereditaria la connatiunalii nostri. Acést'a este: a nu tiené românii comptu de anteactele loru. Unu reu care a produsu totu-déun'a binele, cu o astu-feliu de umbra in urmasi, incâtu umbr'a, déca nù mai mare, dara atât'a de mare câtu binele a fostu totu-déun'a. Din faptele cele maretie ale barbatiloru nostri ni a remasu nóue numai umbr'a; realulu inse intregu in mânile strainiloru.

Dara reulu amintitu si inca la persóne asiá ilustre, cum suntu cele amintite, e preste putintia sa vina numai asiá cá din seninu. Ceea ce este lege naturale pentru unii trebuie sa fia pentru toti Dupa ceea ce vedemu ca s'a intemplatu cu noi românii, tóta artistocrati'a din lume aru fi trebuitu sa se instraineze de popórele din care au resaritu si sa formeze unu ce deosebitu pentru sine si in privinti'a natiunale. Lucrulu se vede a fi altfeliu: in la parte popórele slavice, afara de Ungari'a si Turci'a aristocriati'a remane neatinsa, in modulu celu mai decisivu, inse se pastréza aristocrati'a, la *germani* si dupa metamorfos'a asimilârei la popórele *romanice* din apusu. La aceste din urma remane aristocrati'a pâna in tempurile nóstre in sinulu natiunei din carea a resaritu cu tóte bunatâtile si scaderile ei.

Noi si in casulu acest'a cautâmu caus'a numai si numai afara de noi. Interesele materiali, dîcemu noi, a legatu pre aristocratii nostri de aristocrati'a straina. Acést'a nu o aru fi suferitu pre cea româna mai departe alaturea cu sine si asiá partea româna a lucratu numai pentru interesulu castei cu coloritu strainu.

Cându dispune o natiune de talente si geniuri cum ni le arata istori'a Ungariei si Transilvaniei, aru fi fostu o sinucidere natiunale, cându aristocrati'a numai din motive de aceste aru fi parasitu radacin'a din care s'a desvoltatu. Si déca aru fi acest'a motivulu celu adeveratu, atunci ea trecea tóta dintr'odata, dara nu pre rendu, asiá incâtu consciinti'a despre romanitatea ei este inca pastrata la multe familie pâna in dîlele nóstre.

Românii se vede ca la inceputu au abdîsu in modu absolutu de constitutiunea ce au avutu si s'au conformatu impregiurâriloru celoru nóue; au abdisu, incetu cu incetulu, de universitatea loru si asiá, fâra de nici unu centru, pârtile cele mai bune au evaporatu si s'au schimbatu in elemente straine; iéra poporulu au cadiutu cá o povéra grea la pamentu.

---

*) Acest'a a fostu Archieppu-primate alu Strigoniului. Elu scriindu unui Em. Calnay lu numera intre amicii sei intimi si apoi continua:

Wajdaque Mailatus, referens ab origine gentis
Romanae stirpem: hinc tu quoque nomen habes.

(Intre acesti'a si Voevodulu Mailatu care se trage din sementia romana, de unde deriva si numele (famili'a) teu.)

Magaz. ist.

* * *

Organele de publicitate, cari pâna acum tienéu, ca rescól'a din Erzegovin'a, fiindu restrinsa la unu teritoriu micu se va sugrumá in nascerea sea, incepu a vedé, ca lucrurile de pre insul'a balcanica suntu mai serióse, de cum le credéu ele la inceputu. Scirile de pre câmpulu insurectiunei, putiene câte erau, fura dementite pre rendu, de o parte pentru ca nu venéu din sorginte siguru, iéra de alta parte, pentruca dela o mâna de insurgenti cu totu dreptulu nu se asteptá nimenea sa véda lucruri mari. Astadi inse lupt'a ce decurge inca, e privita si din alte puncte de vedere si anume multi se temu, ca insurectiunea acést'a póte sa fia preludiulu unoru complicatiuni seriose in orientu. Lipsindu-ne date positive despre progresulu ce l'au obtienutu beligerantii pâna acum ne marginimu a impartasí publicului nostru scirile, mai multu séu mai putienu fundate, ce transpira in publicitate.

Se anuncie prin firulu electricu, ca s'a comandatu unu regimentu de infanteria din Pojonu la Dalmati'a si de ací se vede, ca *intemplârile din Erzegovin'a* provóca atentiunea guvernului nostru comunu. Unu telegramu oficialu, tramisu ambasadorului turcescu in Londonu, dice:

„Neliniscirile din Erzegovin'a nu au nice insemnatatea nice dimensiunile ce li se ascriau. Raporturile mai nóue ce au ajunsu la sublim'a Pórta suna astu-feliu: Sambata in 24 Iuliu s'a incinsu o lupta intre trupele imperatesci si intre insurgenti in Moresine si Dabre. Insurgentii fura imprasciati si lasara 60 morti pre câmpulu de lupta. In diu'a urmatória fura atacate trupele imperatesci in Wutciak, dara dupa unu focu ce durà aprópe 2 óre atacatorii in numeru de 150 luptatori fura respinsi. Multi dintre densii, intre cari si unu conducatoriu, fura omoriti. Alta lupta s'a intemplatu la Zulimu. Rebelii fiindu respinsi perdura 20 morti si avura 40 vulnerati. Ei se refugiara in munti persecutati de trupele imperatesci. In urm'a acestei lupte cea mai mare parte a locuitoriloru din Zulim, carii s'au aliatu cu insurgentii, vediendu-se isolati, dedura de scire, ca se supunu. Neliniscirile din Sable fura suprimate fâra de a se intrebuintiá fortia. La consiliele episcopului din Mostaru si ale unoru nobili poporatiunea din pârtile aceste, musulmani si crestini, s'au reintorsu la ascultare si supunerea loru avù efectulu, ca drumulu câtra Metcovici s'au redatu comerciului. Ce privesce pre rebelii din Drachiber'a, guvernulu turcescu spera, ca va medilocí supunerea loru fâra versare de sange. Intr'aceea dregatoriile imperatesci au proclamatu o amnestie generale. Celoru ce se voru reintórce la datoriile loru li s'au apromisu, ca nice intr'unu modu nu li se va face ce-va reu, dara renitentii se voru pedepsí. Atitudinea acést'a firma si moderata a avutu o influintia salutaria asupr'a animeloru iritate. Supunerile se succedu continuu si rapede si se presupune cu temeiu ca neliniscea din Erzegovin'a in curendu se va sfersí.“ (Dupa sciri mai nóue insurectiunea cresce.)

* * *

Despre *festivitatea O' Connell* in Dublinu *„C. C.“* dela 7 Augustu n. raportéza urmatóriele detaiuri:

Festivitatea O'Connell in Dublinu n'a decursu fâra unele turburâri. Desu de diminétia erau dejá pline tóte drumurile orasiului de participantii festivitâtiei, cari voiau sa insotiésca conductulu. Toti erau ornati cu frundie verdi; pre cându barbatii se multiemeau cu legaturi verdi, femeile erau cu totulu imbracate in verdétia. Vestminte verdi, palarii verdi, carpe verdi, manusi si cismutie da dovéda despre spiritulu patrioticu alu frumóseloru irlandese. Conductulu festivu esindu din Sct. Stephensgreen ajunse abiá in dóue óre in Sacville Street, unde avé sa se tiena cuventarea festiva si sa se incinga bust'a lui *O'Connell* cu lauri. Numerulu participantiloru variéza intre 40,000 si 200,000; e cu greu a statorí ce-va siguru in acésta privintia. Pentru a-si face cine-va o icóna fidela despre acésta multime, sa-si inchipuiésca peregrinârile la Boulogne in onórea vergurei Maria, o grupa de preoti mergendu in Sevilla, unu batalionu de helvetiani, o procesiune de amnestia irica, locuitorii caseloru serace si reuniunile soldatiloru dintr'o cetate mare trecendu cu multe bande de musica si cu standarde pre dinaintea sea. „*Amnesty Association,*“ care facù arangiatoriloru multa spaima, nu se infatisià la loculu de espositiune, de-si ea inainte de a incepe conductulu festivu se âratà cu nisce standarde negre colosali plantate in drumuri, dintre cari unu standardu erá pusu pre o careta cu patru cai. Standardele purtau inscriptiunea: „Cugetati la captivii cari gemu inca in lantiuri! Ddieu sa scape Irlandi'a!“ si membrii asociatiunei purtau legaturi albe la bratiu, in cari se poté cetí in litere mari negre cuventulu „Amnesty.“ Cându conductulu percursese calea jumetate, reuniunistii amnestiei venindu de pre unu drumu lateralu voiau sa se imbuldiésca si sa conturbe ordinea, inse fura respinsi de câtra lucratorii din porturi. Astu-feliu ei se dusera de adreptulu la loculu destinatu si ací facura situatiunea neplacuta. Lordmajorulu infatisiandu-se pre tribuna fu salutatu cu cuvintele „Iosu cu Whigii! si standardele reuniunei amnestiei, care se grupà strensu pre lânga tribuna, se apropiara intr'unu modu ingrigitoriu de fati'a lui. Densulu escusà pre oratorulu absentu, care avea sa tiena cuventarea festiva, lordu O'Hagan, dara fu intreruptu de strigatele ironice. Abiá se terminà scen'a acést'a, si se audira deodata strigâri sgomotóse dupa Butt si Sullivan. Butt tienù o cuventare scurta, in care si aduse aminte de O'Connell, si apoi trecù la caracterulu demonstrativu alu serbatórei: „Barbatii, cari voiau sa imprime serbatórei timbrulu loru, se vedu amagiti. Nice o putere de pre pamentu n'aru puté folosì acést'a serbatóre decâtu spre scopulu unei demonstratiuni mari pentru nationalitâtile irice.“ Mai aspru si mai nereservatu se esprimà O'Connor Pover dechiarandu ca este o rusine a pune de oratoru festivu pre unu pensiunistu (Hagan).

Sensatiunea erá câtu de bine iritata si de nu se inchidéu tóte bacanalele, demonstrantii nu s'aru fi marginitu numai pre lânga cuvinte.

Sér'a s'a tienutu dóue banchete. Celu din urma a decursu cu destula larma. Pentru a nu se dá acestui banchetu unu caracteru specificu ultramontanu, toastulu pentru ponteficele din Rom'a se lasà. Lordulu majoru cá presiedinte avea sa rostésca alu cincelea toastu, dara audindu strigarea: „Butt! Butt!“ si vediendu ca acest'a se scóla sa cuventeze, parasì indata sal'a si impreuna cu densulu mai multi prelati irici si straini. Acum se escà o sfada veementa, o mana malitiósa oprì gasulu si acoperì astu-feliu scen'a confusiunei cu o intunecime egyptica.

Cu aceste s'a terminatu adeverata serbatóre; s'au serbatu si dîlele urmatórie si in Dublinu domnesce din caus'a acést'a o indispusetiune generale. S'au anunciatu meetingiuri mari si e téma, ca pasiunile suprimate cu atât'a truda voru prorupe cu mai multa fortia. La banchetu s'au adusu toaste si pentru natiunea franceza.

Amintirea lui O'Connell s'a serbatu si prin alte cetâti din Irlandi'a, ba chiaru si colonistii irlandesi din statele unite si Canad'a au manifestatu o insufletire mare, ceea ce abiá se póte afirmá despre fratii loru din metropolea irica.

Din Bucovin'a primimu urmatórele despre repausarea Présântitului Archiepiscopu si Metropolitu Teofilu Bendell'a:

Innaltu Présânti'a Sea Domnulu **Teofilu Bendell'a**, Archiepiscopulu gr.-orientalu de Cernauti si Metropolitulu Bucovinei si Dalmatiei, cavalerulu ordinului Franciscu Iosifu, presiedintele sinodului metropolitanu, membrulu dietei bucovinene si alu senatului imperialu in cas'a magnatiloru s. c. l.

Luni in 21 Iuliu (2. Augustu) 1875 a adormitu in Domnulu in versta de 61 de ani in loculu de scalda dela Franzensbad.

Remasitiele pamentene ale Présântitului reposatu cari voru sosí aici Dumineca nóptea, se voru aduce Luni in 28 Iuliu (9 Aug.) a. c. la 9 óre diminéti'a dela gara cu processiune bisericésca si se voru asiediá pre catafalcu in biseric'a catedrala.

Renduiél'a inmormentârei va incepe Marti in 29 Iuliu (10 Aug) a. c. dupa s. liturgia la 10 óre inainte de amédi, dupa carea va urmá asiediarea remasitieloru pamentene la loculu de odihna pre cinterimulu din Cernauti in cript'a unei capele, ce ce va zidí anume pentru inmormentarea Archiereiloru.

Aducendu-se acést'a trista intemplare de mórte a prea veneratului si multu iubitului Parinte Archiepiscopu si Metropolitu la cunoscinti'a publica, se invita dupa cuviintia inaltele autorităti bisericesci, civile si militari, diregatorii, societâti si corporatiuni, prea onoratii patroni bisericesci, clerulu si poporulu credinciosu, precum si amicii si cunoscutii repausatului, cá sa binevoiésca de a luá parte la aceste solemnitâti funebrale.

Cernauti, in 23 Iuliu (4 Aug.) 1874.

Consistoriulu archiepiscopalu.

Program'a

pentru serbarea funebrale la primirea si inmormentarea oseminteloru pamentene ale Présântitului Archiepiscopu si Metropolitu alu Bucovinei si Dalmatiei *Teofilu Bendell'a.*

Notificare.

Présântitulu Archiepiscopu si Metropolitu Teofilu Bendell'a a adormitu in Domnulu Luni 21 Iuliu (2 Aug.) 1875 diminéti'a in loculu de scalda Franzensbad.

Corpulu présântitului reposatu, carele dupa inbalsamare, se va transportá de acolo la Cernauti, va sosí la gar'a de aici Dumineca nóptea spre 28 Iuliu (9 Augustu) a. c.

La sosirea trasului mai multi preoti din orasiu voru primí in séma secriulu dupa renduiél'a bisericésca si voru priveghiá acolo pâna diminéti'a.

Luni in 28 Iuliu (9 Aug.) a. c. la 9 óre diminéti'a se va aduce corpulu cu processiune bisericésca la biseric'a catedrala si, asiediendu-se pre catafalcu se va seversî s: liturgia.

Marti in 29 Iuliu (10 Aug.) la 9 óre diminéti'a incepe renduiél'a solena a s. liturgii si a inmormentârei si dupa seversirea loru, urméza la 1 óra conductulu processionalu la cinterimu, unde se va asiediá sicriulu in cript'a unei capele (paraclisu), ce se va zidí anume spre inmormentarea Archiereiloru.

Spre insemnare voitória de bine.

1. Luni in 28 Iuliu (9 Aug.) la 8 óre diminéti'a, demnitarii, preotii si diaconii ce voru fi destinati de functionari, se aduna in resiedinti'a archiepiscopala si de aici se ducu gremialminte la gara, unde in salonulu de clas'a prima se imbraca in vestminte, iéra ceea-lalta preotime din orasiu si din diecesa in rassa si podcapu, se infiintiéza dreptu la gara.

2. Amendoi parochii din Cernauti cu processiunea catedralei, a s. Nicol. si a s. Paraschive, asociati de caravanulu cu 6 cai, mergu la 7 óre spre gara si se asiédia acolo in ordine dupa conducerea ceremonieloru.

3. La 9 óre se radica sicriulu de 8 preoti si se pune pre caravanu, dupa care de Archimandritulu diecesanu *Teoctistu Blazeviciu* impreuna cu preotii functionari se va face panachid'a, iéra de Archimandritulu catedralu *Silvestru Morariu-Andreeviciu* se va rostí o cuventare câtra p. t. publicu.

4. Conductulu funebralu dela gara pâna la biseric'a catedrala pre strad'a cea mare se deschide cu crucea cea mare processionala, dupa aceea urméza praporii si flamurele bresleloru in dóue renduri. De acesti'a se tienu iérasi in dóue renduri poporenii gr. or. din Cernauti cu luminâri aprinse, dupa acesti'a urméza in asemenea distantia alumnii seminariali, dupa densii preotii in rassa si podcapu si in urma preotii functionari in ornate bisericesci, iéra nemedilocitu dupa Proistosu corulu cantâretiloru.

5. De amendóue pârtile caravanului, carele vine acum, mergu 8 preoti in ornate si pre lânga densii ducetorii de faclii.

6. Nemedilocitu dupa caravanu pasiescu mai multi anagnosti imbracati in stiharie, cari ducu insemnele archiepiscopale si decoratiunea de ordinu.

7. P. T. autoritâti civile si militarie, reuniuni, corporatiuni, patroni bisericesci si condolenti, cari la cuvenit'a invitare a Consistoriului, voru binevoí, de a aretá Présântitului reposatu Archiepiscopu si Metropolitu onórea petrecerei de pre urma, sa binevoiésca acum a se inlocá, iéra dupa aceea p. t. publiculu.

8. Pre cale dela gara la biserica se voru face 6 statiuni bisericesci si anume: 1) lânga caramidaria, 2) inainte de dealu, 3) la biseric'a s. Paraschive, 4) pre piati'a capitala, 5) la respenti'a drumului spre Cuciurmare si

---

FOISIÓRA.

Revista musicale.

Istori'a si teori'a musicei din anticitate de D. Fr.-Aug. Gavaert.

„Nu se scie nimic'a certu in ceea ce privesce music'a la cei vechi. Ceea ce amu putea aretá nu presinta nici unu interesu pentru music'a moderna.“ Déca d. Gevaert aru fi impartasîtu acésta opiniune, a mai multor'a, atunci elu n'aru mai fi scrisu cartea sea. Si cu tóte aceste marturisesce ca si densulu multu tempu a fostu unulu din necredinciosi. Oper'a lui Westphal despre metric'a greca presentandu-i-se in 1865 'lu puse pre cale câtra Damascu. Pentru unu musicantu atâtu de instruitu cá d. Gevaert, ajungea increderea; sciinti'a in dorinti'a de a profitá nu putea a-lu respinge, pre elu a cârei'a eruditiune musicale erá dejá atâtu de versata. Cu o ardóre egala cu indiferenti'a sea primitiva, se initià in tóte lucrârile relative la acésta bransia a istoriei, la care tienea de a o aprofundá. Resultatulu lectureloru sele, care se manifestasera mai intâiu sub o forma de conversatiuni familiarie, luà in urma o forma mai precisa, si in fine indeletnicirile fortiate ce i le causara teribilele evenimente din 1870, — astfeliu se esprima in prefati'a sea, — i permisera de a abordá in fondu studiulu isvóreloru originale, la care erá neaperatu a se suí spre a scrie unu tratatu completu, „imbratisiendu subiectulu in cele mai mici detalie ale sele, si celu mai intinsu negresitu din tóte câte au fostu vre-odata consacrate musicei grece.“

D. Gevaert nu dessimuléza dificultatea de a desteptá interesulu in favórea unei sciintie atâtu de putienu acreditata intre artisti. „Nu numai in dilele nóstre, dice elu, unu scriitoriu crede ca dà mai multa autoritate doctrineloru sele musicale acoperindu-le cu numele lui Aristoxene, Ptolemeu séu Boece. Discreditulu ce a succedatu in urm'a unei prejudecâti alu cârei'a obiectu fu teori'a greciloru in totu tempulu evului mediu si pâna pre la mediloculu seculului alu XVIII, avù mai multe cause.“

Aceste cause, d. Gevaert le resumà astfeliu: predilectiunea ce afectéza gustulu modernu pentru combinatiunile armonice si instrumentale, si prin urmare putien'a atractiune ce trebuie sa ofere o arta in care polifoni'a si instrumentatiunea jóca unu rolu aprópe nulu; dificultatea pentru lectorii putieni literati intru a consultá documentele scrise, in generalu, prin filosofi, care se adreséza la elinisti; dificultatea nu mai putienu mare de a se familiarisá cu terminologi'a musicala a greciloru, si in fine indoelele, necertitudinea, controversele, discutiunile sterile la care a datu locu aplicatiunea unui sistemu fórte complicatu pre care unu teoreticu nou o intielege in feliulu seu si o esplica diferitu.

Dara astadi, gratia lucrâriloru lui Vincent, Bellermann si Westphal, studiulu musicei grece a intratu intr'o nóua fasa, si, déca lumin'a nu s'a facutu deplinu, celu putienu multe puncte obscure a teoriei armonice au fostu limpedite. Partea ritmica a câtoru-va mari compositiuni dramatice, adauge d. Gevaert, este reconstituita cu destula certitudine; partea musicala scapa incetu incetu de nuorii desi care o incungiurau; in fine caracterele esentiale a artei in aceste diverse periode au potutu fi determinate.“

De ací dîcerea ca music'a eliniloru vietiuesce pentru noi in acela'si gradu cá si cele-lalte arti plastice, este departe. O laguna enorma remane inca in cunoscintiele nóstre, „care nu póte fi umpluta decâtu prin descoperirea nesperata a câtoru-va compositiuni ce s'aru radicá pâna la periodulu clasicu a artei grecesci. Uniculu fragmentu atribuitu unei epoce asiá de indepartate-melodi'a unei demi strofe a lui Pindar este de o autenticitate indoióse; de alta parte ea este putienu cá sa se póta scóte din ea lumini insemnate.“

Totu asiá dice cu dreptu cuventu D. Gevaert, cá si cum, spre a studiá architectura gréca, nu amu avea de câtu teorile lui Vitruviu de o parte si de acea-lalta, câte-va constructiuni mediocre din alu doilea si alu treilea seculu.

„Se cuvine dara, adauge istoriculu judiciosu, se nu 'si faca cine-va ilusiune despre resultatulu posibilu alu genului nostru de studiu. Ceea ce putemu scí este fórte putienu lucru in comparatiune cu ceea ce suntemu condemnati a nu cunósce totu-déun'a, si nu satisface curiositatea nóstra de câtu in un'a din cele mai restrinse mesuri. Dara aru fi neresonabilu de a pretinde ca, neputendu cunósce tóte, adeveratulu intieleptu aru trebuí sa se hotarésca sa ignoreze tóte. Déca nu ne este datu sa reinviemu art'a antica in intregulu seu, putemu celu putienu se recompunemu câte-va pârti, se patrundemu form'a sea esterióra, sa ne formâmu o idee destulu de curata de modurile de esecutare, se invetiâmu a cunósce mai bine si a apreciá productele secundarie ce ne mai remane, sa ne initiâmu in fine in teori'a sea atâtu de ingeniósa si atâtu de instructiva. De siguru, astfeliu de resultate nu suntu de despretiuitu.“

(Va urmá) „V. C.“

Sirete, si 6) inaintea bisericei catedrale.

9. Dupa intrarea in biserica, unde se va aduce sicriulu de optu preoti, si dupa asiediarea sicriului pre catafalcu se va seversî s. liturgia.

10. Corpulu remane in biserica pâna a dóu'a dî, si prin tempulu acest'a va aflá locu cetirea Evangelieloru si Apostoliloru cu panachide.

11. Marti in 29 Iuliu (10 Aug.) la 8 óre diminéti'a se voru aduce cu processiune bisericésca osemintele episcopului Dositeiu Cheresculu dela biseric'a St. Paraschive, unde se afla acum, la biseric'a catedrale, si dupa aceea se va seversî s. liturgia de 12 preoti si doi diaconi.

12. La 10 óre inainte de amédi nemidilocitu dupa s. liturgia, se va seversî prohodulu solenu de 25 preoti si doi diaconi, iéra dupa acést'a urméza conductulu ultimu dela biseric'a catedrale preste piati'a capitala si strad'a rusésca si a turiniloru la cinterimu.

13. In biserica se va rostí de protopresbiterulu si profesorulu Eusebie Popoviciu, cuventulu funebralu, iéra pre cinterimu de protopresbiterulu si consilieriulu cons. Ioanu Zurcanoviciu cuventulu mormentalu.

Nr. 173 pres.—1875.

Incunosciintiare.

La rogarea indreptata de aici câtra directiunile câiloru ferate; transilvana 1 si orientale (Ostbahn) ne incunosciintiéza acestea, cumca acei membrii ai Asociatiunei, cari voru participá la adunarea gener. tienenda la Reghinulu sasescu in 29/31 Augustu a. c. in calatori'a loru pre câile ferate; *transilvana I* si cea *orientala*, se voru bucurá de acea favóre, ca cu biletulu rescumperatu respective solvitu, pentru clas'a III, voru puté calatorí pre clas'a II; iéra cu biletulu rescumperatu pre diumetate din pretiulu clasei a II, voru puté calatorí pre class'a III. —

De acésta favóre se voru bucurá acei membrii ai Asociatiunei, cari cu ocasiunea rescumperârei bileteloru de calatoria, se voru legitimá prin certificate date din partea subscrisului presidiu, despre acea, cumca suntu membrii ai Asociatiunei transilvane.

Membrii calatori pre drumulu fieratu transilvanu I se voru bucurá de favórea indigitata in calatoria la adunare si indereptu, pre tempulu dela 25 Augustu pâna la 3 Septembre a. c. Totu odata s'au facutu pasii necesari cá si calatorii pre calea ferata orientale, sa se póta bucurá de acea favóre totu pre restempulu mai susu indigitatu. —

Pentru bagagia nu se concede relaxare. —

Acésta impregiurare imbucuratória se aduce la cunoscintia publica cu acea observare, cumca pentru cá membrii respectivi sa póta primí certificatele recerute in tempu mai scurtu se va tramite din acele unu numeru corespundietoriu pre la directiunile despartieminteloru cercuali din Brasiovu, Fagarasiu, Sabiiu, Sabesiu, Alb'a-Iuli'a, Abrudu, Dev'a, Blasiu, Turd'a, Clusiu, Gherl'a, Deesiu, Reghinulu sasescu, Sighisiór'a si Bai'a de Crisiu.

Certificatele se potu primí de a dreptulu si dela secretariulu Asociatiunei. —

Dela presidiulu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporului românu. —

Sabiiu, in 9 Augustu 1875.

Ioanu *Russu*, secret. II. Iacobu *Bolog'a*, vice-presiedinte.

Sabesiu, 10 Augustu 1855.

„S. D. Tageblatt", dîuariulu sasiloru bismarkiani, ce apare in orasiulu d-vóstra, dle Redactoru, dela unu tempu incóce, mai alesu de cându si pre fratii flandrensi i stringe de gâtu, se produce de minune in tóte variatiunile afectatiuniloru fatia de noi românii.

Cu tóte aceste coltii i arata la tóta ocasiunea data, si atuncea se pricepe, cu tóta obraznici'a innascuta si propria.

Dupa infricosiatulu incendiu, intemplatu aici in 23 Aprile a. c. la care dintre cei greu cercati, de abiá o parte suntu sasi si cele-lalte trei pârti români, unu comitetu de sasi de aici a publicatu in dîuarele sasesci unu apelu câtra publicu pentru ajutorarea celoru nefericiti, ceea ce diuarele au facutu, si inca unele adaugendu espresu, ca subscriptiunile de ajutoriu se facu tuturoru arsiloru fâra nici o deosebire.

Ómenii de aici ai lui „Tageblatt" inse s'au aretatu mai generosi. La comitetulu amintitu din acestu orasiu au incursu pre calea lui „Tageblatt" aprópe preste 600 fl. v. a.

Rubric'a de subscriptiuni a sunatu astfeliu: „Pentru arsii din Sabesiu." Contribuitorii, cari au voitu sa dee ajutoriului loru menitiune speciala au disu: „Pentru industriasii séu meseriasii arsi, séu precum au facutu macelarii din Sabesiu, cari au trimesu: „pentru fratii nostri germani arsi."

Astfeliu dara amu asteptatu dela humanitatea si onorabilitatea acelui comitetu, ca celu putienu sum'a de bani ce cade afara de pronunciat'a menitiune speciala, sa se fi impartitu dupa gradulu daunei tuturoru arsiloru sasi si români. Acést'a inse, durere, nu s'a intemplatu, de-si credu tare, ca cei mai multi au contribuitu cu intentiunea indegetata. Nu sciu ce aru dice d. e. contribuitorii bucuresceni, déca voru scí, ca in ce intielesu s'a esploatatu fâra nici unu scrupulu fapt'a loru de umanitate.

Pre scurtu o astfeliu de fapta eu o tienu de cutezata si 'mi tienu de datorintia a o aduce la cunoscinti'a publica. O recomendu mai cu séma si atentiunii deosebite a diregatoriei competente de aici, pentru-ca astorufeliu de crase abusuri de tempuriu trebuie ruptu firulu.

Déca si la estremele nevoie ne desbracâmu de tóta umanitatea, apoi dieu nu sciu unde vomu ajunge cu vreme.

Totu aceste trebuie se afirmu si despre comitetulu femeieloru de aici, care a adunatu imbracaminte pre sém'a celoru arsi. —

Cu prilegiulu pregatiriloru electorale de aici pentru diet'a din Pest'a, totu acestu mandru „Tageblatt" facendu unele aiurâri, nu se rusinéza in consciinti'a sea a numí apesatória, netoleranta si nerusinósa domnirea de vre-o câti-va ani a maioritâtii românesci.

Acést'a este mai multu chiaru si decâtu cutezare.

Cum sa numimu noi dara domnirea sasésca nu de vre-o câti-va ani ci cea de atâtea sute de ani, in care numerosulu poporu românu, erá de totului totu apesatu, inapoiatu, desconsideratu, pre scurtu, eschisu de ori-ce influintia asupr'a vietiei sele publice si politice.

Séu dóra acum'a ómenii dela „Tgblt" au asteptatu, cá maioritatea româna sa nu se folosésca, sa renuncie la drepturile sele cá maioritate? A trecutu bab'a cu colacii.

Déca nici domnirea maioritâtiei române de aici n'a fostu loiala, toleranta, dupa mine, prea loiala si prea toleranta, prea credula cu astfeliu de ómeni reutaciosi, apoi atunci cea feudala sasésca a fostu mai multu decâtu tiranica.

Un'a domnire seculara feudala de a vóstra dloru dela „Tgbltt" intórsa asupr'a vóstra, nu sciu in putienu tempu déca aru mai avé pre unulu macaru de a-lu apesá. A-ti pornitu pre urm'a fratiloru vostri din pârtile Clusiului a Turdei si Albei.

Românii din acestu orasiu solidari si de unu intielesu, si astadi suntu in maioritate si voru fi, inse in domnirea loru nu au anim'a si négr'a consciintia de a imitá esclusivitatea vóstra.

Fatia de alegerile pentru diet'a pestana magiara românii asta data au ajunsu in minoritate numai prin unele gresiele precedenti, si prin aceea ca comunitatea Colnicu cu numerosii alegatori sasi s'au datu orasiului.

Inse acést'a este numai asta data.

Ni pare reu, ca fratii sasi orbiti de o dubiósa intemplare se scrintescu asiá fâra nici o socotéla spre daun'a loru, pre cându noi nisuimu a stabilí tocmai pacea si bun'a intíelegere comuna. —

Pentru alegerea in 16 Aug. sasii aici lucra in ruptulu capului de nu sciu ce frica a româniloru, pre cându acesti'a aici póte voru face passivitate.

Candidati se afla aici destui, inse nici unulu nu merita increderea activistiloru de aici. Te miri, póte ca in scaunu totusi unulu se va face demnu de acea candida incredere.

Mai pre susu de tóte inse recomendu: aici sa fimu cu totii un'a la bine si la reu.

In dilele trecute a arsu aici mór'a din arini a scólei sasesci. Mór'a si grânele adunate au fostu asecurate. La acestu focu jun'a nóstra institutiune de pompieri voluntari aru fi avutu ocasiune de a se eserciá, de a-si probá potentiele.

Tempulu pre aici e fórte siodu acusi plóua, acusi bate sórele si, de vre-o câte-va dîle, sufla unu furibundu ventu rece. +.

Varietâti.

⁂ *Cursuri supletórie.* Vineri in 1 Augustu, in intielesulu cercularlului consistoriale Nr. 1552 a. c., s'a deschisu aici in Sabiiu cursulu supletoriu. Dupa servitiulu divinu, invetiatorii adunati s'au intrunitu in sal'a cea mare din *Andreianu*, unde mai fura de fatia ambii PP. Protopresbiteri ai Sabiiului I si II Ioanu *Hanni'a* si Ioanu *Popescu*, PP. admin. protopr. ai Nocrichiului si Mercurei Grigoriu *Maieru* si Ioanu *Drocu* si P. Archidiaconu si secretariu consistoriale Nicolau *Fratesiu* si Dr. Nicolau *Maieru* prof. Dupa o cuventare de deschidere de câtra P. Prot. alu Sabiiului I Ioanu *Hanni'a* luà dlu conducetoriu alu cursului P. Dimitriu *Cuntianu* cuventulu si intr'unu discursu corespundietoriu si plinu de momente insemnate din istori'a desvoltârei invetiamentului nostru a datu auditoriloru o icóna sincera si instructiva a scopului cursuriloru suplinitórie. Discursulu acest'a lu vomu si comunicá publicului la cea mai de aprópe ocasiune.

Dupa aceea s'a alesu 6 notari. Din conscriptiunea din aceeasi dî facuta se vede ca la actulu deschiderei a fostu presenti 60 invetiatori. Pentru cuartiru in seminariu s'au insemnatu in díu'a deschiderei 13 invetiatori.

⁂ (*Lumea lupiloru si a ursiloru.*) Sosescu sciri preste sciri dela tiéra si mai cu séma de sub pólele sudice ale Carpatiloru, ca, de cându s'a impusu dare pre pusci si pre venatu, animalele rapace se inmultiescu si respandescu o spaima teribila si desvólta o rapacitate ne mai pomenita. Nu e destulu, ca rumpu vitele dela pasiunea de munte cu diecile, dara navalescu chiaru pâna in nemedilocit'a apropiare a comuneloru si devastédia cucurudiele de pre câmpu in modu inspaimentatoriu. Ómenii vedu cu ochii cum li se face pagub'a, dara din lips'a armeloru de focu nu indrasnescu a pefugá ursii. In locu de premiele, ce espunea statulu pâna acum pre pielea unui lupu si ursu, s'a impusu o grea tacsa pre esterpitorii acestoru animale rapace prin legea de venatu. Eata dara lumea lupiloru si a ursiloru in Transilvani'a, care fâra aceea a fostu, fia per fas vel nefas botediata de tiér'a ursiloru.

⁂ In nr. 15 a. c. alu foiei Asociatiunei „*Transilvani'a*", unu eruditu mare recomanda institutulu „Albin'a" de aici in modulu urmatoriu:

„Nici ambarvaliele resp. spitiele si legatur'a alba, de pre capulu arvaliloru, nici tiapulu sacratu, nici processiunile intru invocarea lui Ernier de Domfortu, semenaturile nu ni le voru scutí de casuri elementarie, ci de mai siguru „Albin'a" fundata din capitale române."

Dlu autoriu pare a fi prea cufundatu in *ambarvalie* si *legaturi albe*, cu tóte aceste facea bine déca invocá pre Ernier sa-i spuna ca ce feliu de institutu e „Albin'a" si apoi sa-si arete procopsél'a.

Bibliograficu.

Din muntii apuseni de lânga Bihari'a 7 Aug. n.

Prin articululu de lege VIII din 1874 se introducu in comerciulu publicu dela 1 Ianuariu 1876 mesuri nóue.

Erá necesitate imperativa, cá sa se lucre de tempuriu cârti, cari se tracteze mesurile aceste si in modu câtu se póte de chiaru si limpede sa le esplice, cá sa le póta intielege ori care carturariu.

Dara literatur'a nóstra nu póte aretá pre terenulu, séu mai bine in directiunea acést'a pâna pre la inceputulu anului curentu numai unu operatu, care fiinduca a spartu asiá dîcendu ghiati'a, a fostu vrednicu de tóta atentiunea. Lucru de miratu! La natiunile conlocuitóre aparura inca in anulu trecutu operate pentru mesurile nóue, de-si lips'a la ele nu e asiá semtita cá la noi, si pâna astadi s'au inmultitu acele astu-feliu, incâtu ómenii dupa feliuritele loru chiamâri, pregatiri si procopseli 'si potu procurá cartea, care are sa-i pregatésca pentru anii cu mesurile nóue. Noi românii dormimu pre glori'a nóstra quirinala si ne mandrimu cu espectoratiunile lui Hoffmanu, Opitz etc, despre noi crediendu dóra ca la momentu tóte le patrundemu, tóte le precepemu si aplicâmu dupa cum se cuvine. Mare este acésta amagire si amaru amu platitu-o noi si stramosii nostri si amaru o vomu platí si de ací inainte. Multiamita inse ceriului, ca avemu barbati si desteptati din somnu cari distingu bine intre merite si cunoscu slabiciunile pâna si a stralucitiloru (de origine) români si 'si dau tóta silinti'a a vindecá relele prin articulii reali (vedi Telegr. I idei conducetórie) prin opuri la tempu cari tindu curatu numai la luminarea poporului si la ferirea lui de insielatori si de pedéps'a legei.

Dlu Basiliu Petri este acelu barbatu, care a atrasu atentiunea asupr'a d-sele prin operatulu seu „sistemulu metricu" esitu de curendu de sub tipariu. Asupr'a acestui sistemu metricu 'mi iau voia a face unele reflessiuni, pentruca din aceste se cunósca invetiatorii, barbatii de scóla si toti carturarii acésta carte fórte folositória.

In raportu cu cârtile aparute de voluminea acést'a (8 cóle) in limb'a romana, germana si magiara „sistemulu metricu" alu dlui Petri — de-si tractéza un'a si aceeasi materie, — sta cu celelalte cá unicu intre densele si merita multa preferintia.

Scopulu unui operatu séu unui manualu, care tractéza unu lucru ce obliga prin lege, asiá dara fórte momentuosu, este a desvoltá acelu lucru din simburele seu, va se dica a-i aretá inceputulu si apoi a-lu urmarí pre calea ulterióra a desvoltârei sele pâna in dilele introducerei lui si la noi.

Spre a face acésta nu se va puté omite 1) istoriculu mesuriloru metrice câci istori'a aratandu genes'a lucrului midilocesce preceperea fiintiei, de unde urméza si aplicarea cu usiurintia a lucrului; 2) sistemulu decadicu dimpreuna cu frangerile diecimale, pentruca pre bas'a acestor'a e compusu sistemulu metricu, desvoltarea precisa a celoru dintâiu midilocesce intielegerea usióra a celui din urma, 3) indegetârile cari ne punu in stare a socotí diferit'a valóre vechia a lucruriloru in valóre nóua si din contra, pentru cá de o parte sa satisfacemu legei, computandu cu mesurile nóue, iéra de alta parte pentru cá sa ne putemu face inchipuiri esacte despre intinderea, capacitatea si pondurile objecteloru; 4) espunerea pre scurtu a preferintieloru sistemului metricu fatia de mesurile vechi pentru cá sa apara numai decâtu ratiunea legei si apoi 5) operatiuni abundante cu mesurile nóue. Iea in consideratiune operatulu dlui Petri cerintiele indegetate mai susu?

Respunsulu celu mai bunu la acésta intrebare credemu ca lu va dá cuprinsulu operatului.

Dlu Petri — dupa prefatia, prin care aréta originea si form'a operatului si dupa introducere care e o cuventare a autorului câtra invetiatorii subordinati, prin care se arata insemnatatea cea mare a mesuriloru metrice dela introducerea loru precum si unele dispositiuni ale organeloru mai inalte granitieresci fatia de mesurile metrice obligatóre din 1 Ian. 1876 — espune in operatulu seu:

1. Despre mesuri si ponduri in genere;
2. Istoriculu mesuriloru metrice;
3. Sistemulu diecimalu séu decadicu;
4. Sistemulu metricu francesu:
5. Preferintiele sistemului metricu;
6. Sistemulu metricu la noi; articululu de lege VIII din 1874;
7. Computulu cu numeri diecimali;
8. Computulu cu numeri metrici;
9. Transcomputarea mesuriloru vechi in nóue si viceversa si a pretiuriloru loru si a
10. Metodulu computului in scól'a poporala in urm'a introducerei mesuriloru metrice.

Din cuprinsu se vede deci, ca operatulu satisface pre deplinu cerintieloru amintite mai susu nu numai, ci pentru cá sa fia câtu mai completu si mai interesantu espune sistemulu metricu francesu si apoi articululu de lege VIII din 1874 relativu la introducerea mesuriloru metrice.

Ceea ce da valóre deosebita operatului este pre lânga form'a cea mai preste totu inductiva — partea din urma supra scrisa: metodulu computului in scól'a poporala in urm'a introducerei sistemului metricu; pentruca acést'a indegetéza invetiatoriloru dupa ce planu sa se propuna computulu scolariloru dela introducerea mesuriloru metrice inainte.

Cele ce se amintira pâna ací despre sistemulu metricu a dlui Petri voru fi convinsu pre on. cetitori despre valórea materiala a acestui operatu.

Ce privesce espunerile cá atari, se observa ca pretutindenea va intempiná cetitoriulu chiaritate, limpedime, intielegibilitate si frumsetie.

Incheiu cu aceea ca esprimu dorinti'a, cá se nu lipsésca cartea acést'a din bibliotec'a nici unui invetiatoriu românu.

Precum inlesnesce cartea acést'a invetiatoriului deslegarea problemei sele, totu asiá de bune servitie va face ea fia-cârui barbatu inteligentu care cauta indegetâri — fatia de sistemulu metricu introducendu — pentru poporu.

Preste totu se póte afirmá, ca operatulu acest'a ajuta in mesura fórte mare problem'a de a inlesní trebuintiele comerciale si industriale dilnice.

Invetiatorii dela cursurile supletórie introduse prin sinodulu gr. or. din acestu anu si convocate pre 1 Aug. st. v. sa nu intardie a-si procurá cartea numita.

Dupa cum se vede de pre fati'a titulei, cartea e tiparita in Sabiiu la W. Krafft iéra editoriu ii este d. Vis. Romanu.

La dlu Romanu sa se adreseze dara toti câti dorescu a avé „Sistemulu metricu“ de dlu B. Petri.

Câtu pentru pretiu credemu ca nu va trece preste 50 cr. v. a.*)

I. T. C.

PARTEA ECONOMICA.

Despre unele midilóce, care aru putea ameliorá starea materiale a poporului românu.

(Urmare si fine.)

Cu vre-o 20 de ani inainte erá pe sub munti economia de vite in órecare flóre. Erau asiá numitii mocani: saceleni, braneni, resinareni si tiutiueni. Acum aceste ramuri de economia au incetatu de a mai esistá si astfeliu au secatu si aceste isvóra de venituri. Mai vedeti d-vóstra ca odinióra frumósele herghelii de cai, pre cari mai la tóte tergurile le aduceau sacelenii; turmele de berbeci pre cari le aduceau branenii; multimea de cara de lâna, pre cari le aduceau resînarenii si tiutiuenii? Au disparutu mai cu totulu. Pasiunea in Turci'a s'a opritu, câmpiele in Romani'a s'au aratu, contributiunile s'au maritu atâtu la noi câtu si dincolo, oeritulu s'a intiarcatu.

V'amu aretatu dloru si isvórele principale, din cari scoteau românii pâna acum parale; v'amu aretatu inse si aceea, ca in tempulu din urma au desecatu.

In astfeliu de impregiurâri ce este de facutu? Se cuvine óre sa stâmu cu mânile in sinu? Sa privimu cum românii din caus'a lipsei suntu siliti a emigrá in Romani'a spre a-si cautá acolo subsistinti'a? Nu, nici decum, câci este de temutu, ca mâne poimâne 'si voru pierde pânea de tóte dîlele si starea poporului nostru va fi cu totulu deplorabila.

Datorinti'a nóstra este dloru, a cugetá la ajutórie, la isvóre nóue si la vre-unu remediu radicalu, care sa asigure celu putienu pânea de tóte dîlele poporului nostru. Unu astfeliu de remediu e aflatu si-lu cunósceti cu totii si l'amu amintitu si eu mai susu. Este de lipsa numai sa recomandâmu poporului nostru sa imbratisiedie meseriele, indemnandu pre plugariu a-si dá din 4 fii unulu doi la meserii.

Prin acést'a facemu unu servitiu insemnatu nu numai individiloru respectivi asigurându multoru români pânea de tóte dîlele, dara ne creâmu si o burgesie, creâmu factori, cari sa ne arate orasie romanesci, creâmu clasa midilocia, creâmu sucursu comerciantiloru români, creâmu puterea tierei.

Unu esemplu ce-lu avemu dinaintea ochiloru ne va aretá importanti'a meserieloru.

In Brasiovu avemu unu numeru frumosu de comercianti comissionari. Acesti'a impórta manufacturele sasiloru si unguriloru brasioveni in Romani'a, impórta: cisme, plosce, pânza, postavuri, ferarii, lâdi, funii etc., espedédia pre anu mii de care incarcate, cu astfeliu de obiecte. Pentru acestea primescu comissiunarii cu tóta post'a fascicuri de galbeni. Profitédia ei, dara profitédia mai multu meseriasii straini. Credeti d-vóstra, ca comerciantii români nu s'aru bucurá putendu cumperá manufacturi dela români? Ei cari contribuescu atâtu de multu la progresarea româniloru, de siguru aru fi mai satisfacuti, déca aru puté inlesní trecerea baniloru romanesci iérasi la români

In fine d-loru privindu lucrulu si din altu punctu de vedere, ne vomu convinge, ca avemu mare lipsa de clas'a meseriasiloru. Poporulu nostru din Austro-Ungari'a de trei milióne de suflete 'lu putemu divide in dóua clase, clas'a inteligintiloru neinsemnata la numeru si fórte imprasciata si clas'a tieraniloru ce completéza miliónele putienu desvoltata si mai de totu lipsita de cultura. O clasa de burgesi, de orasieni ne lipsesce si acésta represinta puterea materiale a unui poporu. Eata caus'a pentru ce noi românii maioritatea tierii suntemu predomniti de straini. Strainii, putieni, câti suntu, suntu domnii orasieloru si predominéza astfeliu si satele.

Noi avemu — déca 'mi este permisu o astfeliu de comparatiune — avemu trupe, dara ne lipsescu armele si astfeliu suntemu in mare desavantagiu, câci avemu a ne luptá cu trupe, cari au arme. Armele pentru o natiune adi numai suntu pusc'a si sabi'a, ci cultur'a, industri'a si comerciulu.

Unu altu desavantagiu din causa, ca ne lipsesce o clasa midilocie este si urmatoriulu: Ne lipsesce: védi'a, onórea pretiulu natiunalu in Transilvani'a si Ungari'a, precum au nemtii si ungurii. Nu ne recunoscu conlocuitorii nostri drepturile egali. Noi suntemu in Transilvani'a in maioritate si totusi nu dâmu noi tonulu. Voiu amintí ací cá esemplu procedur'a la alegeri de deputati dietali. Legea electorala provede, ca unu industriasiu, unu cismariu care are câte-va calapóde sa aiba dreptu de alegere, unu economu inse, care n'are unu numeru insemnatu de holde, sa fia lipsitu de acestu dreptu. Ne trebuie o clasa numerósa de industriasi si noi vomu triumfá si pre acestu terenu.

Folosescu ocasiunea acést'a spre a combate nisce prejudetie, cele audimu adese-ori esprimându-se cu referintia la meserii. Suntu unii, cari sustienu, ca românii nu suntu apti pentru meserii, fiindu-ca ei le despretiuescu, precum le-au despretiuitu si strabunii loru. Vomu respunde acestor'a, ca déca le despretiuescu facu acést'a, nu fiindu-ca au moscenitu despretiulu, ci din caus'a ignorantiei loru, pentruca n'au fostu cine sa-i invetie, sa le arete in totu loculu insemnatatea meserieloru, se le fia calausa, sa-i duca de mâna la meserii. Dati numai mâna de ajutoriu copiiloru de românu si veti vedé ce maiestri apti vomu creá din densii. Suntu altii iérasi, carii predica contr'a meserieloru, ca meseriasii voru scapatá pre viitoriu din caus'a fabriceloru. Acésta afirmatiune se combate de sine prin buna starea meseriasiloru, chiaru acolo unde suntu fabricele mai numeróse. Apoi nu scimu noi, ca românii voru mai folosí — pâna cându 'si voru pastrá costumulu loru — palariele late, sierpariulu si ciobótele mari si nu voru luá lucruri de fabrica, câci acelea le tienu de mai trainice, dovéda brasiovania ce trece in Romani'a.

Inainte cu 5 ani n'avému in Brasiovu meseriasi cu firma — afara de cojocari, macelari, croitori de blani, — astadi numerâmu vre-o 10 meseriasi tineri români. Ei stau bine, suntu domni numerati in clas'a ómeniloru culti si in adeveru poti pertractá cu ei ori-ce causa, ca te intielegu. Sa avemu 6 pâna la 7 sute de acesti'a, atunci ne-amu intielege mai bine românesce.

Amu citatu in cele dise pâna acum, câte-va avantagie, déca ne-amu procurá unu numeru de meseriasi. Suntu multe altele, cari le cunósceti si d-vóstra si cari, cá sa nu abuseiu de pacienti'a d-vóstra, le omitu.

Acestea amu voitu a vi le vorbí si amu folositu adunarea de astadi spre acestu scopu, fiindu-ca amu tienutu momentele acestea, cându cu totii ne-amu adunatu ací spre a ne consultá asupr'a midilóceloru, mai favorabile pentru inaintarea poporului românu; spre a ve recomandá cu totu deadinsulu imbratisiarea meserieloru. Sum convinsu, ca si d-vóstra, cá si mine, cunósceti importanti'a meserieloru si v'amu improspetatu ideile acestea, pentru-cá cu puteri unite sa ne punemu pre lucru in directiunea indicata.

Primele incercâri s'au facutu. In Brasiovu avemu o asociatiune pentru promovarea meserieloru intre români. Comitetulu asociatiunii a asiediatu in restimpu de 4 ani la 130 de copii la diferite meserii. A scosu 6 maiestri, 14 sodali a indreptatu in lume, cá sa se perfectioneze mai departe. Accentuediu ací, ca putieni din acesti'a suntu din acestu districtu. Comitetulu susu numitu este gat'a a dá ajutoriu fia-cârui parinte, care voiesce a aplicá fiiulu seu la meserii, va ingrijí de ei cá si parintii, si-i va ajutá la cele de lipsa. Dela d-vóstra ceremu numai a sustiené viétia acestei asociatiuni salutarie, lucrându cu tóta energi'a a se creá si in alte pârti ale Transilvaniei astfeliu de asociatiuni, facendu-ve toti membrii ajutatori si indemnându pre parintii sa-si tramita copii la meserii.

La incheiare d-loru, cá resumatu la cele ce amu disu, voiu citá cuvintele altui publicistu românu; cuvintele d-lui D. Brateanu. Iéta cum scrie:

„Romani! Grabiti-ve a ve smulge din mânile strainiloru pânea vóstra, adeca: comerciulu si meseriele, asociati-ve, faceti adunâri si ve consultati. Esaminati chipulu inaintarii, contribuiti in acestu modu si veti inaintá. Cei cari faceti specule si comerciu ajutati-ve prin asociatiuni, cá sa nu platiti camete 15 pâna la 20 procente. Indemnati, aplicati copii vostri la meserii; inlesniti prin asociatiuni ajutórie calfeloru, cá sa se póta face orasieni si cetatieni de isprava. Indemnati tineritulu la munca, la pastrare si la ambitie de inaintare si veti propasí.“

Brasiovu Iuliu 1875.

B. *Baiulescu*
parochu gr. or.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la nou infiintiand'a scóla elementare gr. or. *din cetate in Sabiiu*, cu care postu este impreunatu si postulu de cantaretiu la biseric'a parochiale din cetate, se deschide prin acést'a *concursu pâna la 31 Augustu 1875 c. v.*

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu, *cu emolumente preste totu de 400 fl. v. a.*, sa binevoiésca a asterne concursele sele, instruite cu atestatele de botezu, studie, servitie si moralitate, pâna la terminulu indicatu la subscrisulu presiedinte alu comitetului parochiale in Sabiiu, sí a tiené intr'o dumineca ori serbatóre stran'a in predis'a biserica.

Conditiunile mai de aprópe se potu primí in cancelari'a parochiala, cas'a bisericei, strad'a macelariloru Nr. 39 in Sabiiu.

Sabiiu in 27 Iuliu 1875.

In contielegere cu P. protopresbiteru tractualu.
Comitetulu parochiale gr. or. din cetate.
Iacobu Bologa'a,
presiedinte.

(1—3)

Nr. 16|1875 — c. p.

Concursu.

Care se publ ca numai asta-data pentru ocuparea postului de invetiatoriu provisoriu in clas'a I dela scól'a elementaria gr. or. din Sighisiór'a.

Cu acestu postu este impreunatu:

1. Salariu an. 206 fl. v. a. in rate lunarie din cas'a alodiale.

2. Cuartiru gratuitu pentru persón'a invetiatoriului in edificiulu scólei si lemne de ajunsu.

Fiitoriulu invetiatoriu este obligatu a prevedé de 2 ori in septamâna si instructiunea cu adultii si a conduce in dumineci si serbatori si cantulu in biserica cu scolarii din tóte 3 clasele.

Cine au servitu pâna acum'a cá invetiatoriu si va dovedí pre lânga celelalte recerintie si calificatiunea sea de cantu, va fi preferitu.

Rogârile instruite dupa statutulu organicu au de a se ascerne pâna in 15|27 Augustu 1875 la scaunulu protopresbiteralu in Sighisior'a.

Sighisiór'a in 17 Iuliu 1875.

1—1 Comitetulu parochialu.

---

*) Vedi Nr. 59.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Preunmeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 62. ANULU XXIII.

Sabiiu 7|19 Augustu 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Diu'a nascerei Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui Franciscu Iosifu I.

Sabiiu 6 Augustu.

Adî deminéti'a la 4 óre bubuituri de tunuri anunciara diu'a festiva. Nu multu dupa aceea marturisí de diu'a acést'a music'a militaria prin stradele principale ale cetâtiei. La 7 óre a esîtu garnison'a din locu si din pregiuru pre câmpulu de esercitie in tienuta campestra, unde, concentrata inaintea unui altariu provisoriu, a ascultatu servitiulu divinu seversîtu dupa ritulu apusénu.

La 7 ½ óre s'a inceputu servitiulu ddiescu in biseric'a nóstra gr. or. din cetate celebratu de PP. asesori consistoriali Z. *Boiu*, M. *Lazaru* si N. *Cristea* dimpreuna cu Par. archidiaconu Nicol. *Fratesiu*.

Pre la 11 ½ consistoriulu archidiecesanu prin o deputatiune a esprimatu inaintea comandantelui generale Escel. Sele Baron. de *Ringelsheim* felicitârile si omagiele, precum si neclatit'a alipire câtra Serenissim'a dinastia si Préinaltulu tronu din partea bisericei gr. or. din Transilvani'a.

Escelenti'a Sea a primitu cu placere asecurârile, despre cari a fostu totu-déun'a convinsu, si promise a le aduce la préinalt'a cunoscintia a Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui.

La 2 ½ d. m. Escel. S. dlu Comandante dà in onórea dîlei prândiu in Hôtel „*Neurihrer*“, la care suntu invitati toti capii dicasterieloru bisericesci, civile si militarie din locu.

Cu ocasiunea alegeriloru dela Sebesiu ce avura locu Luni in 4 16 Augustu se alesera in cerculu I concipientulu de advocatura A. *Zay*; in cerculu II B. *Kallay*, redactorulu dela „Kelet népe.“ Este sciutu ca in scaunulu Sebesiului românii suntu in mare maioritate, inse prin o maiestrita compusetiune si cu ajutoriulu de susu in cerculu I se escamotà o maioritate de 40 sasi. Cu tóte aceste sebesianii nu au remasu inapoi'a mercureniloru, ba inca intr'un'a privintia i au si intrecutu. Sebesianii se deosebescu intr'atâta de mercureni, ca ei au luatu masc'a activitâtiei, pre cându cei'a si-au facutu mendrele sub masc'a pasivitâtiei. Numai totu asiá iubita inteligintia (!?) natiunala (?!) si vomu ajunge la alte tripartite, compilate si aprobate, de care ne va mantuí numai mórtea nâtiunale.

Principele Milanu fu intempinatu de serbi, la sosirea in tiéra, cu mare entusiasmu; foile serbesci (afara de cele „liberale“) purtau colorile natiunali. — Fiindu resultatulu alegeriloru pentru Scupcina pre partea conservativiloru, ministeriulu serbescu si-a datu demissiunea.

In *Bonn* s'au intrunitu prelati gr. orient. romani, rusi, serbi si greci; anglicani, luterani si catolici vechi (antiinfallibilisti) pentru incercarea unei uniuni confessiunale.

Dlu generalu Florescu si alti oficieri români cari 'lu insotiescu, in missiunea sea de a asistá la manevrele armatei rusesci dela St. Petersburg, continua a fi, inca dela sosirea loru in capital'a imperiului, obiectulu celoru mai afectuóse atentiuni atâtu din partea imperatului, câtu si a tótei curti imperiale, si a inaltiloru demnitari ai statului. Generalului Florescu s'a atasiatu chiaru unu adjutantu alu ministrului de resbelu rusescu, si atâtu la curte câtu si in tabera, generalulu românu, fiindu-ca este si ministru, are pasulu asupr'a tuturoru celor'alti generali streini.

Unu mare prândiu s'a datu in Parisu la Grand Hotel, de câtra agentulu *Romaniei* diplomaticu la Rom'a d. C. Esarcu, tuturoru membriloru italiani ai congresului internatiunalu geograficu si altoru personalitâti marcante din Itali'a ce s'au aflatu in Parisu. La acestu prândiu au luatu inca parte ministrulu justitiei d. Lahovari, ministrulu instructiunei publice d. Maiorescu, agentulu diplomaticu alu Romaniei in Parisu cu personalulu agentiei si alti români de distinctiune. La primulu toastu facutu de d. Esarcu a respunsu d. generalu Menabrea, vechiu ministru alu afaceriloru streine si presidentu alu consiliului de ministri alu M. S. Regele Italiei, in urm'a cârui'a s'au pronuntiatu mai multe discursuri de câtra d. minitru alu justitiei Lahovari, d. Amiral Actom, vechiu ministru alu marinei regatului Italiei, dlu ministru alu instructiunei Majorescu, d. C. Negri, fundatorulu si primulu presiedinte alu societâtiei geografice italiane si in fine unu admirabilu discursu de câtra actualulu presiedinte alu societâtiei dlu Cesaru Correnti. In tóte aceste toasturi si discursuri s'a pronunciatu cu multa distinctiune si onóre numele Romaniei si suveranului seu.

Revista diaristica.

Dintre diurnalele din *Romani'a*, „Vocea Covurluiului“ este aceea, carea cá o fóia bine si cu ratiune redactata, se ocupa in doi numeri mai de aprópe cu politic'a nóstra a româniloru din Austro-Ungari'a. „Vocea Covurluiului“ recomanda afacerile nóstre politice atentiunei guvernului românu, pentru cá acest'a pre basea buneloru relatiuni intre sine si guvernulu austro-ung. sa intrevina la cestu din urma in favórea nóstra. Dupa ce dà espressiune mai pre largu acestei bune vointie adauge inca urmatórele:

In zadaru cauta diplomatii unguri, sub firma, ca aceste mesuri suntu luate pentru a asigurá integritatea regatului contr'a agitatiuniloru esterne din partea româniloru si-a serbiloru. Astadi cându Romani'a a pasîtu intr'o era de moderatiune si stabilitate, cându guvernulu românu a datu probe de o intielépta politica si plina de tactica, acele acusatiuni numai potu avea nici o valóre.

Si apoi tocmai acele mesuri esceptionale, in fati'a câror'a românii, déca n'aru fi legati de acelu pamentu prin suvenirile trecutului si prin osemintele mosiloru si stramosiloru loru, aru puté recitá cuvintele plebeiloru refugiati pre muntele sacru, sdruncina si amerintia esistinti'a regatului S-tului Stefanu; câci popórele cá si individii, cându suntu indestulate in cas'a loru propria, nu alérga la vecini.

Apoi diplomatii unguri, cari cunoscu situatiunea Europei, si compara starea esceptionala a Ungariei cu alte tieri, trebuie sa intieléga, ca situatiunea actuala nu póte, de câtu a provocá mai curendu séu mai târdiu peirea Ungariei.

Pre câtu de utopica erá ide'a proclamata in 1848 de unguri „de a rumpe cu coron'a Habsburga si a proclamá Ungari'a de independenta“, totu atâtu de utopica si funesta pentru ei este idei'a de a esterminá cu 4 ½ milióne 11 milióne fia prin contopire, fia prin focu si prin sabie!

Ómenii prudenti inse nu se lasa a fi târiti de pasiuni si fantasii intr' unu ce necunoscutu; de acea sustienemu, ca barbatii politici ai Ungariei trebuie sa se ocupe cu seriositate si calmitate de a delaturá o conflagratiune iminenta, care aru pune in pericolu regatulu Ungariei si nearu amenintiá si liniscea nóstra.

Positiunea geografica obliga pre români si pre unguri a traí cá buni amici, a complaná ori-ce diferintie mici pre terenu pacinicu.

Amiciti'a acestoru dóue popóre va produce multe si mari bine faceri atâtu natiunei ungare câtu si româniloru.

Inainte de a terminá, fie-ne permisu a ne pronuntiá convictiunea nóstra si asupr'a conduitei diareloru române transcarpatine. Nu voimu a atinge câtu-si de putienu modulu cum sustienu interesele loru natiunale fatia cu natiunea ungara; ne marginimu a desaprobá conduit'a loru fatia cu Romani'a.

Dîarele transcarpatine române, dirigiate de nisce barbati de-o seriositate si romanitate necontestata, facu dupa noi o mare gresiala, ca se amesteca in cestiuni de partide in afacerile Romaniei. Cei-ce stau neintreruptu lânga cazanulu, unde se ferbe politic'a la noi, inca suntu adese-ori in erori in apreciârile persóneloru politice — si specialu asupr'a partideloru. La noi mai totu-déun'a se face opositiune de portofolii ministeriale, iéra nu de principiu . . . si dîarele române transcarpatine, cari n'au interesu de portfoliele ministeriali dela noi, n'aru trebuí nici odata sa se inroleze in opositie: forti'a loru acolo, in aperarea drepturiloru loru, va fi cu multu mai mare, déca ele voru merge cu moderatiune si nu se voru declará de oposante guvernului românu; câci astadi fórte lesne le potu strigá ungurii: „apoi voi urmati politic'a unei minoritâti, pre care insusi guvernulu românu o combate, cum amu putea noi ascultá plângerile vóstre?“ R.

Din Erzegovin'a.

N'avemu inca sciri sigure despre stadiulu in care se afla lupt'a inversiunata dintre turci si insurgentii din Erzegovin'a. Atâtu inse putemu afirmá, ca rescól'a se intinde totu mai tare si trage in vertegiulu seu si pre alte poporatiuni de pre insul'a balcanica, cari se tienu de sementi'a slava. S'au intemplatu si in alte locuri multe demonstratiuni contr'a autoritâtiloru turcesci refusanduli-se acestor'a solvirea contributiuniloru, care fu ans'a insurectiunei in Erzegovin'a.

„*Pol. Coresp.*“ ne spune, ca bar. Herbert, care conduce ambasad'a austro-ungara in Constantinopole in absenti'a ambasadorului Zichy, s'a infatisiatu dilele trecute inaintea sublimei Porti si a conferitu mai multu tempu cu marele veziru Essad pasi'a si cu ministrulu de esterne, Aarifi pasi'a. Dupa cum se vorbesce in cercurile mai intime din Constantinopole, baronulu de Herbert a relevatu in modu formalu, ca Austro-Ungari'a va observá cea mai stricta neutralitate in afacerea Erzegovinei. Noi, dice acestu organu, nu ne indoimu de visit'a acést'a, dara ni se pare lucru putienu de crediutu, cându ni se spune, ca dechiaratiunile mulcomitórie ale unui portatoriu de afaceri suntu de a se considerá cá o apromisiune de neutralitate stricta. De regula neutralitatea se observa de câtra o a trei'a potere fatia de dóue poteri beligeranti, dara nu se scie, ca Austro-Ungari'a aru priví séu aru recunósce pre insurgenti de beligeranti. Austro-Ungari'a considera insurectiunea din Erzegovin'a de o afacere interna a Portiei si dechiaratiunile ce se referescu la acést'a afacere voru fi corespunsu acestui punctu de vedere.

Ce se atinge de impartasirile oficióse din Constantinopole, cum-ca in taberele insurgentiloru lupta corpuri formale de dalmatini, observà „P. C.“ ca o trecere directa de inarmati din Dalmati'a in Hertiegovin'a nu e usioru cu putintia, fiindu-ca sentinelele austriace pazescu fruntariele cu rigóre. Dalmatinii cari suntu astadi in Hertiegovin'a, mai cu séma bochezi, au trecutu acolo preste Muntenegru. Comunicatiunea intre Bocche di Cattaro si Muntenegru e libera. In tóta diu'a vinu muntenegrenii in Bocc'a, spre a cumperá séu vinde viptualii, si asemenea afli totu-déun'a pre bocchezi inarmati in muntii negri, cea ce se póte esplicá din comerciulu loru reciprocu. Cumca intre atari impregiurâri au potutu strabate vr'o câte-va sute de bocchezi preste Muntenegru in Hertiegovin'a, fâra de a se puté oprí, e lesne de esplicatu.

„Pol. Coresp.“, dupa o scrisóre ce o primesce din Constantinopole ni spune mai departe, ca starea critica a lucruriloru in Hertiegovin'a se dovedesce prin miscarea cea viua pre terenulu militariu. In Top-Chané se incepe montarea de baterii si in arsenalu se diregu in fug'a mare naile de resbelu.

Intréga puterea turciloru in districtele corpuriloru de arme din Constantinopole, Siuml'a si Monastiru face 35,000 infanteristi, 6000 cavaleristi si trei regimente de artilerie. Chiamându-se concediatii si reservistii puterea armata in trei septamâni s'aru urcá la 60,000 soldati“.

Dupa unele foi afacerea aru fi intratu in stadiulu „diplomaticu“. O impressiune placuta facu foile rusesci, cari se esprime asupr'a miscâriloru sudu-slavice cu o reserva démna de situatiunea cea critica.

„*Golos*“ recunósce, ca esiste motivulu de revoltare si adeca in ticalós'a administratiune a dregatoriloru turcesci si in apesarea ce o eserciéza aristocrati'a musulmana dela tiéra. De multu, dice organulu acest'a — poporatiunea acestei provincii nenorocite nu mai are altu remediu decâtu revoltârile periodice. Organele administrative domnescu in modu arbitrariu fâra de a fi pedepsite. La acest'a mai vine si alu doilea momentu: in Erzegovin'a s'a formatu o clasa de posesori de pamentu, unu feliu de aristocratia feudale, cum nu se mai afla pre airea in tienuturile musulmane. Predecesorii acestoru posesori au fostu crestini si stá in fruntea poporatiunei slavice, dara sub domni'a musulmaniloru aflara mai oportunu lucru sa se lase de credinti'a si natiunalitatea loru, sa devina turci si sa se separeze cá o clica aristocratica de cela-laltu poporu. Ei devenira cei mai aprigi contrari ai fratiloru loru de odinióra. „Begii“ acesti'a impreuna cu dregatorii tierei adusera pre erzegovineni pâna acolo, de nu-si mai potu suferí viéti'a si demultu erá situatiunea in provinci'a acést'a ran'a cea mai periculósa a imperiului osmanu. „Golos“ e aplecatu a dá dreptu poporului resculatu, dara sustiene ca intreprinderea nu va avé nici unu resultatu si acést'a pentru tienut'a Austriei. Barbatii de statu ai Austriei, intru câtu nu se tienu de fractiunea celoru ce privescu anecsarea Bosniei si a Erzegovinei de o problema politica a Austriei, credu ca n'au sositu inca tempulu pentru moscenirea turcésca. Déca nu se sugruma curendu rescól'a, muntenegrenii la nici unu casu nu se voru puté abtiené, de a face causa comuna cu conatiunalii loru Muntenegrenii totu-déun'a au luptatu impreuna cu erzegovinenii in resbele. Mesurile ordonate de principele Nicolau din Muntenegru spre a esecutá o neutralitate aspra, numai i voru aduce popularitatea in jocu avendu unu efectu scurtu. Venindu la „cestiunea orientale“ „Golos“ judeca, ca acum nime in lume nu este aplecatu a grabí resólverea ei si totusi e cu nepotintia, cá sa mai intardíe multu tempu.“

Despre positiunea Russiei câtra rescól'a din Erzegovin'a mai scrie si unu corespundinte din Petersburg diuariului „*Post*“ din Berlinu:

„Evenemintele din Erzegovin'a desteptá simpati'a publicului nostru cu atâtu mai tare, cu câtu acele se aducu in legatura cu petrecerea aici a ministrului românu de resbelu, generalu Florescu. Acest'a venindu in Russi'a intovarasitu de col. Cerkezu si Blaramberg s'a presentatu inaintea imperatului in taber'a dela Hrasnoe-Selo. Se scie, ca nu numai armat'a româna, dara si cea serbésca este bine organisata si pregatita si astépta numai momentulu pentru a lapedá jugulu dispretiuitu. De-si s'a datu aici ambeloru guverne, celui românu si celui serbescu, svatulu amicabilu de a nu rumpe pacea, totusi de alta parte nu se va puté impedecá radicarea ambeloru natiuni. Pentru Russi'a e o schimbare in imperiulu turcescu de o insemnatate secundaria. Drepturile la tronulu bizantinu ce le a mostenitu marele principe Vasilie Ivanovici in anulu 1497 casatorindu-se cu princes'a din viti'a paleologiloru Sofi'a, suntu lasate de multu si cá suvenire au remasu numai tronulu regalu eburnu alu lui Constantinu XIV, precum si insemnele, vulturulu duplu, si cavalerulu ce strapunge pre balauru. Firesce Katarin'a cea Mare a datu inca nepotului seu alu II numele Constantinu si lu invetiá limb'a gréca, a imprimatu si o medalia cu semilun'a sfaremata de fulgeru. Acum de tóte aceste nu mai e nici vorba, si fidela promissiuniloru sele, Russi'a nu mai desparte politic'a sea in oriente de politic'a aliatiloru sei. Déca cum-va nu s'aru impedecá o deplina eliberare a Romaniei si a Serbiei, aceste dóue state cu greu voru puté contá pre unu sucursu activu din partea Russiei.“

Scirile mai nóue spunu, ca insurectiunea capeta sucursu nou preste fruntariele austriace. Unu telegramu din Triest anuncie, ca in 11 l. c. s'au dusu 40 fosti tunari sub conducerea a trei capitani serbi la loculu insurectiunei. In 10 l. c s'au imbarcatu in Triest 50 serbi spre Cattaro, spre a merge preste Muntenegu la Erzegovin'a. O corespundintia datata din Triest si publicata in „Fr. Bltt.“ descrie aspectulu acestoru serbi porniti la lupta astu-feliu:

Ei cumperau revolvere séu schimbau armele loru vechi cu pusce de conctructiune nóue platindu simplu pretiulu séu adausulu pentru ele. Ei suntu robusti, pórta costumulu loru natiunalu si numai putieni au portu europénu. Linisciti si fâra de a face sensatiune mergeau pre strade in susu si in josu, in grupe de câte 6—8 insi, dara aici in Triest, unde se vedu pre fia-care di multi straini, ei nu erau suspecti. Ci togm'a natur'a loru cea calma, producerea loru cea hotarita ce-i caracterisá, desteptara atentiunea. Ei nu-si ascundeau intentiunea, ca voru sa mérga la insurgentii din Hertiegovin'a si diceau fâra ostentatiune, ca din dí in dí voru vení mai multi compatrioti de ai loru la Triest si Dalmati'a. Lucrulu se spunea cu unu indiferentismu, cá si cându ei aru fi facutu o escursiune de placere, se vedé inse, ca aveau intentiune seriósa si ca sciau ce facu. Dealtmintrene armele loru suntu bune, ei suntu bine imbracati, fia care dintre densii are unu pachetu mai mare séu mai micu, nice bani nu li lipsescu. In 10 l. c. s'au imbarcatu, linistiti si fâra de a face sensatiune, cum au venitu.“

Unu telegramu din Ragus'a (sorginte slavicu) vestesce, ca insurgentii au datu asaltu asupr'a fortului Goransko lânga Piva si au ocupatu cetatea Motochia. Iéra „*Narodne Novine*“ anuncie, ca in 16 Aug. a eruptu in Bosni'a intre Constaniti'a si Dubiti'a o rescóla. Insurgentii au navalitu in cas'a sentinelei Isivo, au ucisu doi soldati turcesci si au luatu cu sine armele loru.

Din Constantinopole se anuncie, ca Nedjiib Pasi'a au primitu comand'a suprema asupr'a trupeloru imperatesci din Hertiegovin'a. Trupele se urca la numerulu de 20,000.

Sciri oficióse dela 16 Aug. n. confirma ca a isbucnitu revolutiunea si in Bosni'a si anume intre Costajnica si Dubica.

Sa ni se permita pentru astadi si o abatere dela politic'a dilei pentru cá sa intrâmu putienu in cele scolastice, in cele ce se tienu de representanti'a puterei seculului. Amu amintitu in nr. trecutu despre deschiderea cursului suplinitoriu si despre cuventarea introducetória a P. Dem. Cuntianu. Fiindu ca precum suntu cursurile nu numai ale scólei cí ale vietiei natiunale patriotice, ce are sa resara din scóla, asiá si cuventarea atinge in mai multe puncte viéti'a nóstra natiunale. Noi o publicâmu in tóta estinderea ei la loculu acest'a lasându-o a-si face ea insasi comentariulu.

Cuventarea

conducatoriului cursului supletoriu invetiatorescu, P. D. *Cuntianu*, tienuta in Sabiiu la 1 Augustu 1875 cu ocasiunea deschiderei cursului supletoriu.

Multu stimatiloru domni!

Prea Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu prin votulu seu din 15 Iuliu a. c. Nr. 1522/scol. au aflatu de bine a me denumí pre mine de conducatoriu alu cursului supletoriu acum deschisu prin Preaonoratulu D. protopresbiteru I. *Hanni'a*. Prin acésta denumire Preavenerabilulu Consistoriu mi-au impusu mie pre neasteptate o sarcina pre câtu de onorifica pre atât'a de grea; acésta sarcina eu o amu si primitu in sperantia ca domniele vóstre me ve-ti ajutorá la suportarea ei prin cunoscintiele si esperiintiele ce vi le-ati castigatu pre terenulu scolasticu. Acestu ajutoriu vi-lu ceru domniloru, si ve rogu a nu mi-lu refusá.

Intre alte indatoriri, ce impune Ven. Consistoriu tuturoru conducatoriloru cursuriloru supletórie — prin urmare si mie — este si aceea; de a face la acestu locu o espunere introducetória in obiectele prescrise pentru cursurile supletórie din acestu anu.

Inainte de a trece deci la implinirea dupa putintia a acestei insarcinâri, dati-mi voia, multu stimatiloru domni, a atinge baremu in trecere câte-va momente din trecutulu celu mai de aprópe alu vietiei si activitâtiei nóstre pre terenulu scolasticu; câci mi se pare a fi cu cuviintia, cá la asemenea ocasiuni sa amintimu câte ce-va baremu despre factorii cei mai insemnati, carii au lucratu si conlucratu mai multu la inaintarea afaceriloru nóstre scolare in trecutu; dara mi se pare neaperatu de lipsa a face acést'a si din acelu motivu, câci presentulu, déca voiesce si nisuesce a cladí unu edificiu solidu pentru cultur'a poporului nostru, trebuie sa o faca acést'a tienendu contu de totu ce a creatu in favórea scólei trecutulu, trebue, dîcu: cá toti pasii de inaintare ai sei, sa-i faca in deplina cunoscintia a pasiloru si resultateloru din trecutu eruite pre acestu terenu.

Nu-mi va fi greu, stimatiloru dni a ajunge la factorulu celu mai principalu, sub a cârui'a ingrigire si neobosita lucrare, si caus'a scóleloru nóstre cá si alte cause vitali ale nóstre au luatu celu mai mare sboru spre inaintare, nu va fi greu a ajunge la acelu factoru domniloru, câci ne aflâmu intr'o casa, in care totu ce ne incungiura indigitéza ca spre ce scopu servesce acésta casa si spre ce scopu

---

FOISIÓRA.

Revista musicale.

Istori'a si teori'a musicei in anticitate
de
D. Fr. — Aug. Gevaert.

(Urmare si fine.)

Nu fâra indoiéla; dara cu conditiunea de a scóte din acestea unu invetiamentu profitabilu la desvoltarea la progresulu artei musicale moderne, si de a puté stabilí o legatura intre doctrinele actuale si cele ce constitue sistemulu musicalu alu lumii pagâne: Acésta legetura, dupa D. Gavaert, esista in realitate, cu totu caracterulu de inovatiune ce pare a imbracá art'a contemporana, si elu se radima pre autoritatea unui musicantu pre care nu-'lu póte nimeni banuí ca are unu entusiasmu escesivu pentru trecutu, pre autoritatea lui Richard Wagner, care in cartea sea despre dram'a musicala, dice in termini escelenti: „Nu este cu putintia sa reflectâmu cu câtu de putiena profundime asupr'a artei nóstre fâra a descoperí raporturile sele de solidaritate cu acea a greciloru. In adeveru; art'a moderna nu este de câtu unu inelu in lantiulu desvoltarii estetice a Europei intregi, desvoltare care 'si are punctulu seu de plecare dela Elini.“

In adeveru, aru trebuí multa bunavointia si o dosa destulu de fórte de optimismu spre a vedea in autorulu lui Tristan si Iseult si acelu de Niébelungen unu discipulu alu lui Demodoc din Corcir'a séu à lui Thamyris care puse pre musica resbelulu titaniloru contr'a dieiloru, si cu tóta dubl'a sea personalitate de poetu si de musicantu, nu póte cine-va sa-i gasésca de câtu nisce raportatori fórte slabe cu Eschyl séu Sophocle. Déca Gluck, mai multu inca de câtu d. Richard Wagner, se apropie de idealulu tragediei grecesci, atâtu prin alegerea subiecteloru câtu si prin modulu sub care le-a tratatu, numai putienu nu trebuie se atribuimu inspiratiunii sele altu scopu de câtu acel'a de a amintí marirea sublima a melopeeloru antice dupa dreptu, importanti'a declamatiunii lirice este o simplicitate nobila. Adeveratulu geniu nu voiesce a se incurcá in piedeci care aru jigní sborulu seu, si, intre aceste piedeci, cea mai grea suntu preocupatiunile ce resulta dintr'o sistema ori care aru fi. Fia-care poporu, pre lânga aceste, 'si are aptitudinile sele, dupa cum fia care epoca, fia-care generatiune obliga art'a a incercá noi trasformatiuni ce respundu la nisce trebuinti noi. Ceea ce erá suficientu parintiloru nostri, nóue nu ne mai este. Faceau ei mai bine de câtu noi? Se admirâmu creatiunile ce ne-au lasatu, dara se cautâmu de a face altu-feliu. Iéta cuventulu pentru care admitindu, impreuna cu d-nii Richard Wagner si Gevaert, raporturile de solidaritate ce esista intre manifestatiunile artei moderne si intre traditiunile trecutului, credemu ca nu totu-déun'a este fâra pericolu pentru facultâtile creatrice ale artistului si pentru liber'a desvoltare a personalitâtii sele, de a merge pré departe inainte séu de a ne radicá prea susu in domenulu istoriei. Si dicendu aceste nu credemu ca meritâmu a fi pusi in rendurile pesimistiloru reclamându in contr'a pré marei pârti, dupa unii, ce studiele istorice au luatu in educatiunea musicale, si la cari nesciinti'a voluntara a artei antice implica unu prejudetiu reu voitoriu chiaru pentru musica insasi, si acést'a aru insemná a-i refusá ori ce valóre estetica durabila„ — „Déca aru fi adeveratu, adauge D. Gevaert, ca compositiunile din olimpu, socotite cá divine atâti'a secoli, si pentru noi se nu fie de câtu numai pure bizarerii atunci cu ce dreptu vomu crede noi in perpetuitatea creatiuniloru unui Bach, unui Haendel, unui Beethoven? acele capudeopere, câror'a noi le datorimu atâte multiemiri sublime, aru devení dara fatalmente la rendulu loru, nisce enigme pentru descendintii nostri? Dara atunci music'a nu aru fi de câtu unu jocu fantasticu de sonuri, fâra scopu seriosu, fâra radecini in trecutu, distinata a se perde in vidu, si démna de abiá a fi numerata intre arti. Din nenorocire, nu este de locu astfeliu. . . . .

— Sa ne pazimu asiá dara de a vorbí cu usiurintia despre art'a antica, sub pretestu ca armoni'a ací jóca unu rolu fórte palidu. In adeveru, singurele monumente musicale care pâna acum au traversatu seculi, si care merita reflectiune, apartienu melodiei omophone. Câtu me privesce eu amu ferm'a convictiune ca operile mariloru nostri maestri voru resistá vicisitudiniloru tempului; dara trebuie bine recunoscutu ca trebuie inca probate. Minunatele creatiuni ale lui Palestrin'a, celu din urma si celu mai ilustru representantu alu poliphoniei vocale din evulu mediu, numai esista de câtu pentru eruditi, pre cându umilele cânturi a le lui sântu Ambrosiu resuna inca in tóte dilele in templile nóstre si suntu singurele alimente artistice a milióne de crestini.“

Fâra sa injosimu art'a pâna a o considerá cá „unu jocu fantasticu alu sonuriloru“ nu se póte insa prevedea de locu ceea ce voru devení capudóperile moderne dupa unu periodu egalu de acel'a ce ne separà de Greci'a antica, déca focarulu civilisatiunii s'aru schimbá séu midilócele indispensabile s'aru transformá si cele actuale aru disparea cu totulu.

Oper'a d-lui Gevaert va cuprinde dóue volume si celu intâiu numai care a aparutu, este in stare a satisface curiositatea chiaru a aceloru care astépta cu impacientia aparitiunea celui alu doilea. Cuprinsulu acestui'a este: esplicarea originei cunoscintiloru nóstre comparate cu ale celoru vechi, rolulu musicei antice in civilisati'a elenica, loculu ce-lu ocupá intre artile cele-lalte, caracterulu si istori'a sea in dóue perióde imbratisindu unspre-diece secule, teori'a si tecnic'a artei musicale in anticítate. In alu doilea volumu tratéza despre armonica si melopea: acést'a este si partea cea mai importanta.

Nu póte cine-va sa-si imagineze cantitatea, operiloru, trateloru si ne-amu adunatu si noi in tr'ens'a. Si déca ne vomu pune si numai cele mai elementarie intrebâri, ca adeca: a cui este acésta casa? dela cine si spre ce scopu amu ereditu noi acestu localu? de siguru ca unu respunsu esactu nu vomu putea dá la aceste intrebâri, fâra de a ajunge, fâra de a fi constrinsi a ajunge la numele acelui factoru, la numele acelui barbatu, cu carele si prin carele amu facutu si noi — déca nu mai multu — celu putienu unu inceputu solidu atâtu pre terenulu bisericescu si scolaru, câtu si pre terenulu natiunalu politicu, bá potu dîce — si credu ca sunteti cu totii de aceeasi convingere cu mine — ca pre tóte terenele vietiei sociali. Dá domniloru, va trebuí sa ajungemu in respunsulu nostru la numele acelui mare Archiereu alu nostru, ale cârui fapte maretie, virtuti alese, caracteru de modelu cá si cele-lalte insusiri distinse ale sele, Escelenti'a Sea, Présântitulu Parinte Archiepiscopu si Metropolitu alu nostru actuale, *Mironu Romanulu*, recunoscendu le in deplin'a loru valóre, s'au aflatu indemnatu a apromite la diferite ocasiuni in modu serbatorescu, cumca insusi le va urmá; a apromisu acést'a Escelenti'a Sea si in cuventarea de deschidere a sinodului archidiecesanu din acestu anu dîcendu: „*Cu ajutoriulu lui Dumnedieu voiu conduce si continuá lucrârile incepute de fericitulu meu predecesoru, Marele Archiereu Andreiu.*“ Asiá, e multu stimatiloru domni si frati, va trebuí sa ajungemu nesmintitu la numele acum cu pietate pronunciatu alu Marelui *Andreiu*, câci dupa cum bine scimu cu totii, nu numai acésta casa, nu numai acestu institutu consacratu culturei nóstre si a poporului nostru, care institutu — in urm'a unui conclusu sinodalu — si pórta numele *Marelui Andreiu*, ci potu dîce, ca mai totu ce avemu bunu si folositoriu, dela densulu avemu. Despre acestu adeveru, celu mai competentu barbatu, carele in decursu aprópe de dóue decenii a fostu mân'a cea drépta a Metropolitului Andreiu si martoru fapteloru lui maretie, ne marturisesce. Acelu barbatu, Parintele Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu Nicolau *Pope'a*, in cuventarea sea tienuta la mormentulu repausatului Metropolitu cu ocasiunea parastasului din 16 Iuniu 1874, dupa ce arata meritele Marelui defunctu pre terenulu bisericescu, intorcendu-se a aratá acele'si merite si pre terenulu politicu natiunalu dîce: „*Ca totu ce s'au facutu si in respectu politicu natiunalu, prin Metropolitulu* **Siagun'a** *s'au facutu si fâra de densulu nimic'a nu s'au facutu din câte s'au facutu*“; apoi continuându ilustrulu oratoru cu enumerarea meriteloru fericitului Metropolitu si pre terenulu scolasticu, intre altele dîce: „*Mari lupte si sacrificii l'a costatu pre elu invetiamentulu preste totu, dara elu le invinse pre tóte, pentru ca devis'a lui erá: „Inainte“*.

Si in adeveru domniloru, déca astadi si noi suntemu in positiune a putea dá câte unu semnu de viétia, bá a putea inregistrá câte ce-va mai demnu si pentru istoria pre terenulu scolasticu; déca astadi ne putemu felicitá, ca avemu si noi unu Seminariu — dupa impregiurâri — bine organisatu, ca numerulu scóleloru nóstre a sporitu, ca numerulu invetiatoriloru nostri bine pregatiti asemenea a sporitu si sporesce, ca avemu si barbati, cari se ocupa cu compunerea de cârti scolarie si didactice dupa recerintiele tempului de astadi, ca avemu si noi câte-va fonduri spre inaintarea scopuriloru nóstre bisericesci si scolare s. a. si déca ne vomu intrebá, ca de cându, si dela cine avemu acestea tóte? vomu trebuí sa respundemu — dandu adeverului tributulu seu — cumca tóte acestea le-amu mostenitu, tóte acestea le avemu dela marele si bunulu nostru Parinte repausatu, Metropolitulu *Andreiu* si cumca numai lui ii suntemu datori cu multiamita si recunoscintia pentru tóte acestea; câci déca vomu cercetá, ca ce a fostu si ce s'a facutu la noi pre terenulu scolasticu inainte de *Siagun'a*, déca intrebâmu séu ne intrebâmu ca cum stâmu cu istori'a educatiunei inainte de venirea lui la noi, apoi, mai mi se pare, ca vomu fi siliti a respunde cu istoriografulu Welter, carele astfeliu face inceputulu istoriei neamului omenescu: „Tiefes Dunkel schwebt über die Urgeschichte der Menschheit.“

Dá domniloru si fratiloru, pâna la Siagun'a, nu sciu ce amu putea inregistrá si noi demnu de istori'a educatiunei, inse din periodulu fericitei lui archipastoriri — judecându dupa impregiurârile si midilócele — mai putienu decâtu modeste — multe imbunatatiri si pre acestu terenu, se potu inregistrá, de care a dispusu si elu, se potu inregistrá chiaru minuni, baací putemu eschiamá asemenea cu totu dreptulu impreuna cu fiiulu si amiculu celu sinceru alu Metropolitului Siagun'a, Par. Archimandritu si Vicariu Nicolau Pope'a: „*ca totu ce s'a facutu si pre terenulu scolasticu la noi, prin Metropolitulu Siagun'a s'a facutu, si fâra de densulu nimic'a nu s'a facutu din câte s'au facutu.*“

De ací, adeca dela Metropolitulu Andreiu putemu si trebuie sa incepemu si noi domniloru totu-déun'a, de câte ori voimu a incepe si a face unu pasiu inainte pre terenulu scolasticu, câci viéti'a si activitatea lui si pre acestu terenu ne pote serví de celu mai siguru faru conducatoriu. Metropolitulu Andreiu a fostu domniloru acelu luceaferu carele a imprasciatu negur'a cea grósa a indiferentismului din trecutu si a introdusu lumin'a, elu a introdusu viétia si activitate in biseric'a nóstra organisandu-o pre cea mai lata basa a constitutiunalismului.

Póte ca ve-ti fi asteptatu stimatiloru domni, cá ací sa enumeru si mai multe acte si fapte complinite de Metropolitulu Andreiu spre dovedirea afirmatiuniloru mele de mai susu, inse eu credu, ca multe din acele acte, multe din maretiele lui fapte, voru fi inca in próspeta memoria la cei mai multi si dintre domniele vóstre cu atât'a mai vertosu, cu câtu acelea s'au mai reimprospetatu la ocasiuni potrivite si inca prin barbati cu multu mai competenti a vorbí in materi'a acést'a, de cum sum eu. Atât'a inse totusi debuie sa mai amintescu ací, ca si cursurile acestea supletórie, ce se deschidu astadi pentru prim'a data in intréga archidieces'a nóstra, nu suntu altu ce-va, decâtu o schimbare in forma a institutiunei introduse in viéti'a nóstra scolara inca la anulu 1863 prin Metropolitulu Andreiu, a asiá numiteloru conferintie séu conveniri invetiatoresci.

Cursurile acestea suntu fâra indoiéla o institutiune, prin care se inlocuescu conferintiele invetiatoresci, ele se voru puté sustiené numai pre lânga jertfe mai mari in bani, inse si promitu a face cele mai bune servitie invetiamentului si preste totu trebei nóstre scolare, mai cu séma, déca invetiatorii nostri voru voí si voru sci a se folosí bine de aceste cursuri.

La inceputu, firesce si ací, cá si in tóte intreprinderile, vomu intempiná de siguru unele greutâti, si resultatele inca nu voru corespunde póte intru tóte asteptâriloru: inse prin concursulu tuturoru puteriloru nóstre didactice, care astadi — multiemita lui Ddieu — nu suntu togm'a de desconsideratu, acele greutâti se voru delaturá succesive, si asiá, de-si cu incetulu, de-si cu pasi modesti, totusi vomu puté corespunde si noi, vomu puté urmá si noi devisei Marelui Andreiu: „Inainte!“ —

Acestea premitendu-le, datimi voia multu stimatiloru domni a trece la implinirea dupa putintia a insarcinârei primite din partea preavener. consist. archidiecesanu, a trece adeca la o scurta espunere introducatória in obiectele prescrise pentru cursulu nostru supletoriu din acestu anu.

Acele obiecte, dupa cum se vede din alini'a a 2-a a cerculariului convocatoriu, suntu urmatórele:

1. Computulu cu mesurile metrice;
2. Metodulu scrierei si cetirei;
3. Principiele pedagogiei pentru sustienerea disciplinei scolare;

Iéra in órele libere: deprinderi in cantâri si in gimnastica.

La tractarea tuturoru obiecteloru de invetiamentu, prin urmare si a celoru mentionate, cu care vomu avé a ne ocupá in decursulu petrecerei nóstre impreuna la acestu cursu, lucrulu de capetenia este, a procede astu-feliu cá priceperea scolariloru, atentiunea si interesulu loru pentru totu ce li se propune sa crésca succesive, cá scolarii dela inceputu sa se puna in stare si sa se dedea a priví si a cugetá asupr'a obiectului liberi de tóta preocupatiunea si astu-feliu a-si formulá ei insusi parerile si respunsurile la intrebârile puse din partea invetiatoriului, câci numai asiá facultâtile loru se voru desvoltá din ce in ce mai multu, ceea ce si este unulu dintre scopurile principali ale invetiamentului.

Spre ajungerea acestui scopu, carele servesce de unic'a basa solida pentru intregu invetiamentului ulterioru, educatoriulu trebuie sa aplice tóte regulele didactice rationali probate si recunoscute de pedagogia, de asemenea si regulele si mesurile disciplinari, de unde urmédia: ca unu educatoriu lipsitu de cunoscinti'a aceloru reguli si mesuri, pre lânga cea mai buna vointia, fórte arareori va puté fi siguru de ajungerea scopului, câci fâra cunoscinti'a acestoru medilóce, educatoriulu va stá inaintea eleviloru sei cá si unu ostasiu desarmatu in fati'a inimicului.

Regulele didactice cá si regulele si mesurile disciplinei scolare, invetiatoriulu cu ori-ce pretiu trebuie dara sa si le insusiésca de asiá, incâtu la momentu sa fia in stare a le si aplicá cu stricta privire la verst'a, la naturelulu si la celelalte insusiri individuali ale singurateciloru sei elevi, si inca astu-feliu, incâtu prin aplicarea loru, in adeveru sa se póta ajunge scopulu doritu, iéra nu contrariulu, ceea ce s'aru intemplá atunci, cându invetiatoriulu, regulele si mesurile mentionate nu le-aru sci aplicá cu deosebita privire la starea si insusirile individuali ale fia-cârui scolariu. — Sa ilustrâmu acestea prin unu esemplu: Cându invetiatoriulu, voindu a delaturá timiditatea unui scolariu, in locu de a incercá acést'a prin blandetia incuragiandu-lu si convingendu-lu, ca nu are a se teme de nimic'a aru intrebuintiá spre acestu scopu asprime, atunci va puté fi siguru din capulu locului de ajungerea scopului contrariu; séu, cându fatia de altu scolariu perplecsu si tardiu la judecata, nu aru avé invetiatoriulu paciintia de ajunsu si nu l'aru ajutorá prin intrebâri aucsiliari la formarea judecâtiei si a respunsului, ci din contra, aru staruí cu impaciintia a-si dá in graba respunsulu bunu reu cum va puté, atunci asemenea póte fi siguru acelu invetiatoriu, ca mai multu au stricatu scolariului si in mai mare perplecsitate 'lu lasa nutrindu elu insusi aceea ce a voitu a delaturá si a sterpí.

De ací inse se nasce lips'a neincungiurabila, cá educatoriulu sa nisuiésca a cunósce bine pre elevii sei, sa cunósca naturelulu loru, dispositiunile si aplecârile loru, sa cunósca si mesur'a, in care suntu desvoltate dejá facultâtile loru, cu unu cuventu: sa cunósca fórte bine intréga grup'a eleviloru de cari este incungiuratu atâtu in deobsce, câtu si pre fia-carele in deosebi.

Art'a acést'a, de a cunósce educatoriulu pre elevii sei in tóta fiinti'a loru, este pre câtu de neaperata invetiatoriului, pre atât'a de grea, este atât'a de grea, incâtu si celu mai talentatu pedagogu numai prin studiu seriosu 'si va puté insusí in mai mare mesura acésta desteritate, acésta arta. Studiulu psichologiei nu se póte recomendá invetiatoriului din destulu spre acestu scopu.

Dara sa revinu iérasi la regulele séu principiele didactice.

Unele din acele reguli séu principie apartienu didacticei séu metodicei generali, incâtu ele adeca indigitéza séu arata modulu procederei la

---

documenteloru din diferite epoce si in diferite limbi pre care autorulu le-a compilatu si a pusu astfeliu basele argumentatiuniloru sele. Astfeliu oper'a d-lui Gevaert apare spiriteloru serióse cá o carte de sciintia, rebdare si buna credintia.

„Judecat'a defavorabila musicei grece, dîce d. Gevaert, provine in mare parte din tendinti'a esentiala moderna, care consista a considerá fia-care arta isolatu, iéra nu in unitatea armoniósa a civilisatiunei antice.“

„Spiritulu anticu nu concepea de locu sculptur'a si pictur'a de câtu reunite cu architectur'a; de asemene, nu putea sa se hotarésca de a separá music'a si poesi'a de dansu.“ Si dupa Westpal dîce d. Gevaert. enumerându si caracterisându cele siase genuri de compositiuni — „combinatiunile variate resulta fie din intrebuintiarea simultanea séu individuala a celoru trei arti musicale, fia din diversele loru moduri de imparechiere.“

Dupa D. Gevaert, tóte genurile de musica aru fi esistatu inca din tempuri decâtu din tempulu asignatu dantiului si pantomimei esecutate cu acompaniamentu de instrumente. Afara de cântarea fâra acompaniamentu, grecii aru fi cunoscutu tóte genurile cultivate in art'a moderna: oper'a seriósa si comica, music'a corala, cântare cu o singura voce, music'a pentru instrumente cu córde si ventu, si chiaru pentru balet; Socratu, Platonu si Aristotu esaltéza puterea sea si o considera cá pre celu mai puternicu midilocu de educatiune pentru junime. Dupa Aristotu, music'a, lucrându asupr'a sufletului intr'unu modu eficace, erá privita, in societatea antica, in o stima mai mare decâtu architectur'a si pictur'a. „Dupa rolulu ce erá reservatu in concursuri, musicantulu putea pretinde onorurile cele mai eminente. Mus'a lui Pindaru celebrá fâra a derogá nimic'a dela orgoliulu seu, victori a unui cantatoriu de flautu, Midas din Agrigente; archivistii publici, transmiteau posteritâtiei numele mariloru musicanti, si populatiunile in entusiasmu le inaltia statue.“

In fine in partea din urma intitulata: „aruncatur'a de ochiu asupr'a diferiteloru perióde ale istoriei musicei antice“, D. Gevaert urmaresce art'a greca in diferitele sele transformâri ce a incercatu dela fundarea sea pâna in epoc'a in care ultimele vestigie fura culese de cei intâiu crestini. Partea istorica a cârtiei sele fâra indoiéla cea mai atragetórie; dara partea teoretica si technica, pârtile relative la clasificatiunea moduriloru, la tonalitâtile, la urmele ce au lasatu in vechile arii populare si in cantârile bisericesci, la diferitele sisteme de notatiune ale musicei grece, la teori'a modulatiuniloru la definitiunea elementeloru constitutive ale armoniei (polifoni'a antica) aceea nu mai putienu ingenióså a tonuriloru si tropiloru, analis'a moduriloru, a diferiteloru sisteme formate de analisa nu ofera cea mai mica atractiune musicantiloru literati a câror'a inteligentia, ori-câtu prompta aru fi a intielege lucrurile abstracte, este cu tóte aceste susceptibila de óre-care silintia.

„Voc. Cuv.“ E. R.

invetiamentu in genere fàra privintia deosebita la obiectele singuratece; altele inse, apartienu didacticei speciali si arata metodulu procederei la propunere din singuratecile obiecte de invetiamentu dupa deosebit'a natura a acelor'a.

De natur'a celoru dintâiu, aru fi s. e. urmatórele principii didactice:

1. Cá invetiatoriulu sa caute a castigá iubirea, increderea si respectulu eleviloru sei;

2. Cá elu, sa caute a inlesní eleviloru sei invetiamentulu, pasindu treptatu: dela lucrurile cunoscute loru, la altele necunoscute, care inse stau in óre-care raportu séu sémena unele cu altele; mai departe: dela cele mai lesne de intielesu, la cele mai grele, dela cele mai de aprópe la cele mai indepartate inse asemenea afine celoru dintâiu;

3. Cá invetiatoriulu sa nesuiésca a face invetiamentulu câtu se póte mai interesantu si mai placutu eleviloru sei; cá in propunere elu sa se ferésca a vorbí in termini abstrasi si in perióde prea lungi;

4. A sci alege si folosí la propunere din deosebitele obiecte, form'a cea mai corespundietória de invetiamentu dupa cum cere natur'a loru deosebita;

5. Cá educatoriulu sa caute a folosí prin invetiamentu tuturoru eleviloru sei, dara nu numai unor'a cu negligerea celoru-alalti; cá materialulu percursu, prin dese repetitiuni, sa caute a-lu intiparí câtu se póte mai adencu in memori'a scolariloru;

6. A prefige spre acestu scopu óre anumite pentru repetitiuni; a esplicá obiectulu propusu din tóte pârtile, cá cu atât'a mai siguru si mai bine sa se intiparésca in memori'a scolariloru, s. a.

Iéra principii séu reguli ce apartienu la didactic'a speciale a singurateceloru obiecte de invetiamentu aru fi d. e. cele enumerate in instructiunea supremului inspectoratu scolasticu dela anulu 1862 § 19 care se referu la invetiamentulu religiunei precum si cele indigitate in catichetica. — Asemenea la propunerea scrierei si cetirei, regulele si indigitatiunile din manuducerile domniloru autori ai Abcdareloru introduse in scólele nóstre, in cari manuduceri pre largu se arata metodulu séu didactic'a speciala la propunerea acestoru obiecte de invetiamentu.

Mai departe, regulele didacticei speciali la propunerea computului se afla in manualulu numitu: Computulu in scól'a poporala compusu de parintele protopresbiteru si profesoru Ioanu *Popescu*, care manualu tocm'a a esitu de sub tipariu in un'a editiune nóua si este reformatu cu deosebita privintia la sistemulu celu nou de mesuri metrice, care mesuri conformu articulului de lege VIII din anulu 1874 se voru introduce si intrebuintiá definitivu si eschisivu si la noi in loculu mesuriloru vechi incependu adeca dela 1 Ianuariu 1876. Acestu manualu se recomanda intre altele si prin acea, ca in launtru este adjustatu cu unele figuri geometrice, iéra la fine este provediutu si cu unu desemnu alu mesuriloru celoru nóue metrice.

Afara de acestu manualu de computu, dupa care se propune obiectulu acest'a si in institutulu nostru archid. pedagogicu.-teologicu, mai suntu si altele manuale, in care se tractéza computulu cu privire la sistemulu celu nou de mesuri metrice, anume: celu tradusu dupa manualulu introdusu in scólele statului aflatoriu in tipografi'a archid. impreuna cu o tabela pre care asemenea suntu desemnate mesurile metrice; unulu compusu de domnulu inspectoru alu scóleloru granitieresci Bas. *Petri* si altulu alu profesorelui Stefanu *Poppu* din Blasiu.

Dupa cele espuse pâna ací in respectulu invetiamentului, dati-mi voia d-loru a amintí ce-va si despre disciplin'a scolaria si apoi a incheiá.

Disciplin'a scolaria, sor'a cea buna a invetiamentului, este pentru acest'a ceea ce este pentru unu statu puterea armata; si precum unu statu — mai cu séma in dîlele nóstre — fâra o putere bine armata, nu s'aru putea sustiené, bá in câte-va dîle aru fi stersu din numerulu stateloru, asiá invetiamentulu fàra de o disciplina buna scolaria nu aru puté face nici baremu unu pasiu siguru inainte. — Disciplin'a are a delaturá toti obstaculii tóte piedecile ce s'aru pune invetiamentului din partea vre-unui supusu alu scólei, desi, nu cu puterea tunului, a puscei séu a spadei, — bá eu asiu dîce ca nici cu puterea nuelei.

„Ordo est anima rerum“ dîce latinulu, ceea ce pre romànesce va se dîca: ordinea este sufletulu afaceriloru.“ Si déca in vre-o afacere este de lipsa ordine si rendu bunu, apoi dieu in scóla, fâra de ordine fàra de rendu bunu, putienu vomu puté ispraví, de totu putienu — déca nu nimic'a.

Prin disciplina domniloru, purtarea din afara a scolariloru, si preste totu, aplecârile si moravurile loru, incâtu acelea nu consuna cu regulele moralei si ale bunei cuviintie, se reguléza, bá tóta viéti'a si activitatea loru, se aduce si se pune in o strensa armonia cu acele legi ale moralitâtiei si ale bunei cuviintie.

Precum insa la predarea invetiamentului, asiá si la sustienerea disciplinei, invetiatoriulu, déca voiesce a-si ajunge scopulu, trebuie sa se conformeze dupa regulele si principiile acelea, care prin esperintia suntu probate si sanctionate de pedagogia cá totu atâtea legi ducatórie la scopu.

Si in privinti'a acést'a, instructiunea supremului inspectoratu scolasticu dela anulu 1862, contiene unele reguli si indigitatiuni multu folositórie pentru invetiatori, care, la aplicarea mesuriloru pentru sustienerea disciplinei, nu se potu trece cu vederea, mai cu séma atunci cându invetiatoriulu, spre acestu scopu, este contrensu a aplicá si mesuri mai aspre. Regulele si principiile precum si mesurile recunoscute de pedagogia pentru sustienerea disciplinei scolarie, invetiatoriulu le afla pre largu espuse in ori-ce manualu de pedagogia.

Déca e dara, cá scopulu educatiunei sa se póta ajunge intregu, apoi educatoriulu trebuie sa se folosésca in deplina mesura si cu deplina cunoscintia de ambe midilócele, despre care amu vorbitu pâna ací, adeca: de invetiamentu si de disciplina. Prin aceste dóue midilóce, care se ajutura, se spriginescu unulu pre altu imprumutatu — cum amu disu: cá fratele cu sor'a buna, invetiatoriulu, déca va scí si va voí a se folosí bine de ele, déca le va scí dá viétia amesuratu principiiloru pedagogiei, va deveni in stare a puté corespunde cu siguritate si in deplina mesura grelei sele missiuni.

Acést'a este problem'a studiului pedagogicu, acést'a o au intentiunatu si suprem'a autoritate a bisericei nóstre archidiecesane, sinodulu si consistoriulu nostru, cându au conclusu a aduce in viétia aceste cursuri, spre acést'a ne-amu adunatu si noi astadi in acestu localu, la acést'a Dumnedieu sa ne ajute!

Varietâti.

⁂ *Multiamita publica.* In 24 Iuliu a. c. l'a scaldele dela Tusinadu, s'au datu unu balu romànescu din partea d-loru óspeti din Romani'a, si venitulu curatu incursu la acelu balu l'au oferitu bisericei române gr. or. din Biscadu in suma de 25 fl. v. a. Pentru care ofertu marinimosu din partea d-loru români din Romani'a le aducemu prin acést'a multiamit'a nóstra publica, la insarcinarea comitetului parochiale gr. or. din Bicsadu.

Augustinu *Cosm'a*
parochu gr. or.

⁂ *Publicare.* Toti acei stipendiati ai fundatiunei lui Gojdu, cari inca n'au finitu cursulu pentru care li s'a conferitu stipendiulu ori ajutoriulu de studia, si dorescu a remané si mai departe in beneficiulu avutu suntu prin acést'a provocati, cá pâna la 10 Septembre st. n. a. 1875 sa arete resultatulu studieloru din anulu mai de curendu trecutu, cu atâtu mai vertosu, câci nefacendu acést'a s'au nefiindu resultatulu studieloru indestulitoriu, conferirea beneficiului mai departe li se va sistá.

Cu o cale se face cunoscutu, ca cancelari'a fundatiunei lui Gojdu se afla in Pest'a strad'a numita „Király utza“ nr. 15. unde au de a fi indreptate de ací inainte tóte petitiunile si scrisorile adresate câtra representanti'a ori comitetulu amintitei fundatiuni.

Din siedinti'a comitetului adm. alu representantiei fundatiunei lui Gojdu tienuta in Budapest'a in 27 Iuliu 1875.

⁂ *Scól'a.* Sub acésta numire voiu eda dela 1 Octombre a. c. st. n. o fóia septamenaria, menita a tiené pre invetiatorii nostri in curentulu desvoltârei si perfectionârei tuturoru sciintieloru pedagogico-didactice si ale dá totu odata si tóte cunoscintiele de lipsa cu deschilinita privire la indigintiele poporului nostru si a desvoltârei lui intelectuale, morale si materiale.

Acést'a fóia esindu in fiesce-care septamana odata si anume *Lunea*, va contiené:

1. Articulii pedagogico-didactici dedusi pre bas'a credintiei crestine, dupa cei mai renumiti si esperti barbati de scóla intru tóte cu teori'a impreunandu pracs'a cea mai aplicabila la starea si indigintiele nóstre. — Mai departe totu numerulu va contiené câte o catechesa intocmita dupa priceperea pruncilorn scolari.

2. Tóte legile referitórie la invetiamentu — cele de pâna acum'a, cari suntu inca in vigóre, in resumatu — cele de aici inainte edande, in totu cuprinsulu;

3. Articulii din economi'a domestica si rurala, precum si tractate din alte sciintie cum e: istori'a, fisic'a etc.

4. Revist'a evenemintelorn cursive;

5. Corespundintie;

6. Diverse;

7. Afara de acestea in „*Foisióra*“ se voru publicá articulii beletristici din sfer'a vietiei scolarie.

Pretiulu pentru trei-luniulu Octombre —Decembre e 1 fl 50 cr. solvindi anticipative *le redactiunea fóiei „Scól'a“ in Gherl'a* Szamos-Ujvár.

Colectantii primescu dela 10 esemplare prenumerate unulu in semnu de remuneratiune.

Gherl'a in 10 Augustu 1875.

Alesandru Mic'a.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Augustu 1875.

Metalicele 5%	70	80
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	77	52
Imprumutulu de statu din 1860	112	50
Actiuni de banca	931	—
Actiuni de creditu	216	60
London	111	45
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	—	82
„ „ „ Temisiorene	80	75
„ „ „ Ardelenesci	80	75
„ „ „ Croato-slavone	—	84
Argintu	101	20
Galbinu	5	26
Napoleonu d'auru (poli)	8	92

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunale gr. or. din Turnisioru (lânga Sabiiu) impreunata cu urmatórele emolumente:

a) 162 fl. 50 cr. v. a. in bani;

b) cuartiru naturale in edificiulu scólei;

b) 3 orgi de lemne, din cari are de a se incaldí si sal'a de invetiamentu.

Concursele instruite dupa prescrierea stat. org. sa se adreseze pâna in *25 Augustu* a. c. la oficiulu protopresbiterale gr. or. alu tractului Sabiiului I.

Turnisioru in 1/13 Augustu 1875.

Comitetulu parochiale in
contielegere cu par. pro-
(1—3) topresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionale gr. or. din Rapoldu mare afiliata cu Rapoldu micu, ambe in protopresbiteratulu Ioagiului I, se escrie concursu cu terminu pâna la 1 Sept. st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cuartiru naturalu in localitatea scólei cu gradina de legumi.

2. Salariu anuale 240 fl. v. a. din care 160 fl. se voru radicá din fondulu scolaru alu Rapoldului mare, iéra 80 fl. din comun'a Rapoldu micu prin repartitiune, si 3 org. II lemne de focu.

Petitiunile instruate in sensulu statut. org. si adresate câtra subscrisulu.

Hondolu 1 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu scolaru.
Basiliu Piposiu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei a III-a gr. or. din Zernesci protopopiatulu Branului se deschide prin acést'a concursu pâna la ultim'a Augustu a. c. st. v.

Dela concurenti se cere in sensulu conclusului sinodului parochialu de aici din an. 1871 cá sa fia maturisanti si teologi absoluti.

Venitele acestei parochii suntu: a) dela boteze 26 fl. v. a. b) dela cununii 20 fl. c) umblarea cu st. cruce 116 fl. d) dela ingropaciuni 66 fl. e) dela circ'a 7 jug. aratura si 7 jug. fenatiu a 106 fl. f) dela fondulu scólei 66 fl. Sum'a totale 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile instruite in sensulu statutului organicu pâna la terminulu susu aretatu la comitetulu parochialu in Zernesci.

Zernesci in 26 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu in contie-
legere cu adm. ppescu alu trac-
tului Branu.
(1—3) Ioanu Comsi'a.

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la nou infiintiand'a scóla elementare gr. or. *din cetate in Sabiiu*, cu care postu este impreunatu si postulu de cantaretiu la biseric'a parochiale din cetate, se deschide prin acést'a *concursu pâna la 31 Augustu 1875 c. v.*

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu, *cu emolumente preste totu de 400 fl. v. a.*, sa binevoiésca a asterne concursele sele, instruite cu atestatele de botezu, studie, servitie si moralitate, pâna la terminulu indicatu la subscrisulu presiedinte alu comitetului parochiale in Sabiiu, sí a tiené intr'o dumineca ori serbatóre stran'a in predis'a biserica.

Conditiunile mai de aprópe se potu primí in cancelari'a parochiala, cas'a bisericei, strad'a macelariloru Nr. 39 in Sabiiu.

Sabiiu in 27 Iuliu 1875.

In contielegere cu P. protopresbi-
teru tractualu.
Comitetulu parochiale gr. or. din cetate.
Iacobu Bolog'a,
(2—3) presiedinte.

In tipografi'a lui W. Krafft in Sabiiu se afla de vendiare: Blanquete de „Conspectu despre schimbârile obveninde in operatulu fundualu de catastru“ (Form. II la instructiunea Nr. 29294 din 1875.) Separatu in limb'a romàna si germana, contiulu cu 50 cr. v. a. — Despre alte tiparituri esista unu catalogu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 63. **ANULU XXIII.**

Sabiiu 10|22 Augustu 1875.

Nr. 2055.

Câtra préonoratele oficie protopresbiterali, onoratele oficie parochiali din Archidieces a nóstra transilvana.

Cu privire la desgroparea cadavreloru si a remasîtieloru de cadavre omenesci la propunerea consiliului sanitariu alu tierei inaltulu ministeriu r. ung. de culte si instructiune publica cu dtulu 11 Iuliu a. c. Nr. 14421 impartasiesce acestui consistoriu archidiecesanu urmatórele dispositiuni ale in. ministeriu r. u. de interne:

1. La desgroparea séu transportarea ori-câruі cadavru séu remasîtie de cadavru se cere concessiunea dregatoriei politice.

2. Cererea pentru dobandirea unei asemenea concessiuni e a se substerne acelei deregatorii, in alu câreі cercu se intentionéza desgroparea séu transportarea cadavrului; iéra la acésta suplica suntu a se aclude urmatórele documente:

a) atestatu din protocolulu mortiloru pentru persón'a aceea, a cârei cadavru, séu a cârei remasitie de cadavru e de a se desgropá séu transportá;

b) atestatulu medicului (chirurgului) cercualu, prin care acel'a va aretá, ca la desgroparea séu transportarea cadavrului cu privire la pnct. 5 alu acestui normativu din punctu de vedere sanitariu nu are nici o observatiune.

c) unu atestatu din partea preotului respectivu, ca intentiunea transportârei cadavrului i s'a descoperitu.

3. Concessiunea in tienutulu aceleia'si jurisdictiuni dintr'unu cercu intr'altulu o va dá judele procesuale respectivu, séu in cetâti cu magistratu organisatu primariulu cetâtiei; iéra in tienutulu unei jurisdictiuni in tienutulu altei'a, primulu oficialu jurisdictiunale are a dá harthí'a de transportare care va avé valóre pre o luna de dile totu odata incunosciintiandu prin not'a oficiósa jurisdictiunea, in alu cârei tienutu se transpórta cadavrulu.

In casu cându transportarea cadavrului e de a se face in ceea-lalta parte a monarchiei séu in tieri straine, darea concessiunei e reservata pentru ministrulu de interne, unde suntu de a se adresá si suplicele instruite dupa cum s'a disu mai susu.

Concessiunea in principiu e a se denegá pâna atunci, pâna cându mediculu (chirurgulu) cercualu nu va declará, ca desgroparea cadavrului pentru sanatatea publica si pentru cei ce se ocupa cu desgroparea nu e periculósa.

Pentru acést'a dara tóte cadavrele, la a câror'a transportare se ivescu pedeci din punctu de vedere alu sanatâtiei publice fâra considerare la confessiune, suntu a se inmormentá in cimiteriulu comunu.

In tempu de bóle lipiciόse, cum e versatulu, coler'a, diphteritis s. a. pentru transportarea cadavrului se va puté dá concessiune numai dupa trecerea constatata a acelui morbu cu doi ani mai tardiu.

La desgroparea si transportarea fia-cârui'a cadavru séu remasitie de cadavru suntu a se ordiná cele de lipsa din partea supra-inspectiunei medicale, iéra transportarea e de a se controlá prin organele designate de câtra consiliulu sanitariu.

Organulu designatu este datoriu a-si legitimá controlarea pre documentulu de transportare.

7. Cu privire la punerea in cosciuguri a cadavreloru suntu a se observá urmatórele:

a) Pre cale de 24 óre séu mai multu, cadavrulu transportandu e a se pune in cosciugu duplu. Aceste cosciuguri trebue sa fia din lemnu tare si unse pre dinlauntru cu resîna, séu din metalu. Déca cosciugurile suntu de lemnu, atunci spatiulu golu intre cadavru si paretii cosciugului, de asemenea si celu dintre aceste dóue cosciuguri e a se umplé cu o amestecatura din 2 pârti de prafu de firezu si 1 parte din varu si accidu carbonicu (séu creta). — Ear' déca cosciugurile suntu de metalu séu celu dinlauntru de metalu, iéra cela-laltu de lemnu atunci spatiulu golu e de a se supliní numai cu prafu de firezu.

Cosciugulu dinlauntru sa fia inchisu de asiá, incâtu sa nu circuleze aerulu in si din elu afara, séu déca cosciugulu e de metalu atunci sa se incopcie cu (onu) plumbu,

Cosciugulu din afara trebue sa fia câtu se póte de bine incheiatu pre totu loculu,

Cosciugulu duplu afara de acést'a are a fi inchisu in o lada de lemnu.

b) La transportarea cadavreloru, cari n'au fostu ingropate, intr'o departare de 7 chilometre (1 milu) séu in hotarulu acelei comune, e destulu cá acelu cadavru sa fia asiediatu intr'unu simplu cosciugu.

c) La transportarea in locuri mai departate de asemenea si la transportarea mai lunga de 24 óre séu la cadavre desgropate care se transpórta mai departe cá 7 chilometre, este a se intrebuintiá cosciugulu duplu amintitu sub lit. a)

La asiediarea cadavreloru in cosciugu dupa impregiurârile locali si temporali se potu face si alte dispusetiuni, cari ací nu s'au amintitu.

8. La punerea de nou in cosciuguri a cadavreloru séu a remasitieloru de cadavre suntu de a se observá totu aceste dispusetiuni.

9. Organulu (oficialulu) comunale care conduce desgroparea are datorintia:

a) a dispune cá desgroparea sa se faca la unu gradu mai micu de caldura (adeca in anotempurile mai recorósa séu celu putienu in órele de diminétia) si cu departarea spectatoriloru neinteresati;

b) cá cei presenti sa nu fia espusi evaporatiunei din grópa;

c) mirosulu nesuferibile (putórea) incâtu se póte sa se nimicésca prin materii desifectuóse;

d) cadavrulu séu remasiti'a de cadavrulu desgropatu indata sa se asiedie si inchida bine in cosciugulu pregatitu dupa prescrisele punct. 8;

e) cosciugulu, care contiene cadavrulu unui mortu in bóla epidemica, sa nu se desfaca, ci acel'a indata dupa desgropare sa se asiedie in cosciugulu preparatu spre acést'a care sa fia scutitu asemenea de circularea aerului.

10. La transportarea cadavreloru de regula are a se intrebuintiá acelu midilocu cu care transportarea se póte efeptuí usioru.

11. La casu de transportare a cadavrului cu vite de jugu se cere unu caru de totu inchisu, séu unde acést'a nu aru fi cu potintia, celu putienu bine acoperitu, pre care caru altu bagagiu sa nu se puna.

La carulu de transportare afara de cuceriu are sa mai fia si alta persóna.

Acesti doi suntu respundietori despre aceea, cá transportarea sa se faca pre calea designata si fâra intârdieri superflue.

12. Despre aceea ca cadavrulu s'a depusu in cimiteriulu locului destinatu, comunitatea e a se incunosciintiá din partea concomitantelui.

Transportulu sositu in cimiteriu e a se cercetá din partea unei comissiuni esmise din partea deregatoriei civile, déca cosciugurile suntu bine incopciate si scutite de cercularea aerului.

Defectele aflate in acésta directiune suntu a se aretá indata deregatoriei politice.

13. Deschiderea cosciuguriloru transportate astfeliu se póte efeptuí numai cu concessiunea deregatoriei politice.

14. Ministeriulu de interne 'si reserva dreptulu a intredîce (oprí) transportarea cadavreloru in tóta tiér'a séu in tienuturile singuratice, pre unu tempu anumitu.

Acestea se aducu la cunoscinti'a clerului si poporului nostru credinciosu din archidiecesa spre sciintia si orientare.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, tienuta in 21 Iuliu 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele Dlui Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a,
Archim. si Vicariu archieppescu.

Congresulu din Bonn.

Congresulu din Bonn, despre care prea putienu s'a vorbitu dela prim'a faima despre tienerea lui, bá dóra tienerea cârui nici ca se credea, astadi este in lucrare. — Initiativ'a au luat'o catholicii, pentru cari in prim'a linia erá si menitu, intielegu romano-catholicii, si inca vechi. — Caus'a lui este dogm'a infalibilitatei eppului din Rom'a, iéra scopulu: aflarea calei, pre carea mai cu inlesnire s'aru puté face o reintórcere la biseric'a primitiva matera, dela carea apusulu inainte cu 800 ani s'a desfacutu (1053). Cumca apusulu s'a departatu, au marturisitu singuru prin gur'a fiiloru sei. — Cari insa voru fi resultatele, vomu vedé. —

Diu'a deschiderei acestui congresu a fostu menita pre 12 Augustu a. c. st. n. — cându s'a si deschisu de câtra convocatoriulu dr. Döllinger. — La consultâri a fostu invitata si biseric'a ortodocsa orientale cá sa participe prin legatii sei; acésta fidela tolerantiei sele nu s'a aretatu ne aplicata, dupa cum se si vede din numerulu legatiloru la congresulu din Bonn. — Cele mai insemnate persóne cari conducu consultârile pâna acum, dupa cum aflâmu suntu: din partea catholiciloru: Dr. Döllinger, eppulu Reinkens, profesorii Langon, Reusch, Knott si Menzel, dintre orientali cá representanti ai patriarchiei din Constantinopolu: archimandritii Bryennios si Anastasiadis; la acesti'a se mai alatura Dr. Waphidis, Maralis si Eutaxias; cá representanti ai Rusiei: profes. Ossini, protoiereulu Iasinow, Tazalow, Philippow si Kyrief; din Romani'a: eppii Genadiu si Melchisedecu; din Serbi'a: archimand. Sav'a; din Dalmati'a: Diaconulu Milosiu. Afara de acesti'a: archieppulu din Syr'a si Tenos Alexandros (Lycurgos), profesorii: Damalas si Rossis, cari din urma toti si-au facutu studiele in Lipsi'a; — la acesti'a s'a mai alaturatu si teologulu germanu Dr. Overbeck, care de câti-va ani s'a dechiaratu pentru dogmele orientali, si acum petrece in Angli'a; — preste 30 de insi representanti ai bisericei anglo-americane.

Discursulu, cu care Dőllinger a deschisu congresulu, are de tema: Complexulu diferintieloru si certeloru dogmatice intre biseric'a orientala si cea latina.

Intru acést'a oratorulu a illustratu intr'unu modu minunatu cursulu desvoltârei bisericei latine pâna in presentu, — c'am in urmatóriele: Intru inceputu erá principiu atâtu la resaritu câtu si la apusu: „quod ubique, quod ab omnibus". — Acestu principiu s'a parasitu de câtra biseric'a apuséna; prin falsificari si pre erori 'si edificà c'am de prin alu 5—6 seclu hierarchi'a sea, nu cu putiena multiamire decretalieloru lui Isidoru. Tronulu din Rom'a a voitu se domnésca preste tóta lumea. Mai târdiu vení „filioque", pre basea cârui apusenii voiau se aduca la valóre supremati'a preste orientali; si totusi ací grecii au fostu in totalitatea dreptului, avendu tóte armele in mâna. Latinii escusara adausulu numai cu autoritatea papei. Pâna ací papii se numeau locutiitorii lui Petru, de ací nainte se facura locutiitori a lui Ddieu pre pamentu. Inocentiu III s'a numitu astfeliu mai intâiu.

Formularea sistematica a acestoru nesuintie a prestat'o Tom'a de Aquinu, si la acest'a este de a se reduce in prim'a linia teori'a infalibilitatei.

Oratorulu vine dupa aceea la imperiulu bisantinu. Acest'a atacatu de turci a cercatu la latini ajutoriu, si asiá au venitu acolo de s'au tienutu unele conferintie de reunire, mai intâiu la Lyon apoi la Florenti'a. Sistemulu papalu s'a desvoltatu totu mai cu indrasnéla; pap'a se aiba dreptulu, asiá se invetiá, cá sa determine doctrinele bisericesci dupa capriciulu seu. Contr'a acesti'a a pasitu reformatiunea popóreloru germane. De alta parte se nascù latiniloru unu aliatu poternicu: Ordulu jesuitiloru. Si jesuitii s'au basatu pre Tom'a de Aquinu. — Mai putienu egoisticu, dara intru aceeasi directiune a purcesu ordulu dominicaniloru, ambe aceste in seclii 17 si 18 au fostu columnele sistemului papalu, care sta in contradicere cu sistemulu episcopalu. — Dupa ce a amintitu si de biseric'a galicana, a venitu se vorbésca despre biseric'a latina din tempulu presentu.

Câtra fine a mai atinsu sententi'a orientaliloru: „spiritulu sântu purcede dela Tatalu prin fiiulu", — pre carea o desémna cá spressiune corespundietória a „ab filio". —

Inainte de prim'a conferintia Dőllinger a inmanuatu orientaliloru unu proiectu de simbolu, din care s'a stersu: „filioque" cu tóte aceste a voitu a aduce pre basea unoru din sântii parinti concurinti'a fiiului fatia cu purcederea spiritului sântu, la valóre. —

La conferinti'a din 12, la care au luatu parte numai catolocii si orientalii, a respunsu prof. Ossini. Dőllinger luà acésta dechiaratiune la cunoscintia. Limb'a consultârıloru s'a decisu a fi cea germana si cea francesa, pre carea toti o sciu.

A dóu'a conferintia, carea a fostu si mai numerósa o deschide Döllinger prin unu discursu, in care si esprima bucuri'a sea pentru participarea cea cu atâtu interesu a greciloru orientali; s'a atinsu apoi asupr'a relatiuniloru bisericei orientali fatia de cea apuséna, si a incheiatu cu eresulu ultimu alu scaunului Romei. —

Archiepulu Alexandros (Syra) esprima satisfactiunea sea asupr'a resunetului ce a aflatu ide'a de reunire a catoliciloru vechi, si asupr'a nesuintieloru loru preste totu. —

Profes. Ossini respunse asupr'a controversiei ca adeca spiritulu 'si are esistinti'a sea si prin fiiulu. Fatia cu acestu punctu dechiara oratorulu in numele orientaliloru, ca de óre-ce nu suntu alaturate locurile din sântii parinti, nu se póte lasá in discussiune. Totu-odata vorbesce si despre unele theorii cari privescu la intielesulu s. parinti. —

Prof. Damalas arata, ca singur'a base pentru dogm'a purcederei Sp. sântu este s. scriptura si sinodulu alu doile ecumenicu. — Dupa ce a mai vorbitu si Rucssis si Fassisow, s'a unitu a emite o comissiune care se prelucre o formula de simbolu. — Orientalii conclusera a concipiá unu simbolu pre care sa-'lu astérna catholiciloru. In acest'a se sterge „filioque“, se invétia ca spiritulu S. purcede dela Tatalu cu eshiderea ori cârei conlucrare a fiiului, in fine cá o purcedere eterna ori tempurale a spiritului dela fiiulu ori in ce modu, o privescu de o speculatiune teologica nu de dogma.

Aceste pâna acum. Despre cele ulterióre cu alta ocasiune. G.

Cronic'a dilei.

Dupa scirile telegrafice nu mai incape nici o indoiéla despre *rescól'a din Bosni'a*. Impregiurarea acést'a e fórte relevanta, pentruca de-si le lipsescu insurgentiloru arme si bani, totusi estinderea rescólei din sudostulu Europei dovedesce, ca ea devine unu adeveratu resbelu de religiune, care póte luá dimensiuni neprecalculate.

Dupa „Gazzetta di Torino“ din Rom'a, ministrulu italianu de interne a indreptatu câtra prefectii din Veneti'a, Ancona si Brindisi porunc'a: sa privegheze aspru, cá din Itali'a sa nu se transporte pre nâi voluntari séu munitiune la insurgentii din Erzegovin'a. Ans'a la acésta dispositiune ministeriale e scirea colportata, ca in Itali'a au sositu agenti spre a recrutá voluntari si a cumperá arme si munitiuni.

Despre starea in *Romani'a „Pol Coresp.*“ scrie: Dela isbucnirea rescólei in Erzegovin'a n'au lipsitu indigitâri multifarie, cari descriau sensatiunea in Romani'a de fórte inclinata spre actiune, iéra stârile de acolo de fórte ingrigitórie. Déca guvernulu românu n'aru avé de a calculá cu alte greutâti, decâtu cu pretinsele simpatii ale tierei pentru insurgenti, atunci n'aru fi de totu reu de densulu si de pacea tierei. Abstragendu cu totulu dela interesulu generalu ce-lu destépta intemplârile din Erzegovin'a, nu-i trece nimenui prin minte a asteptá dela guvernu óre-care tienuta pronunciata mai chiaru. De-si transpira din incidentulu acest'a ici pre colea in pres'a siovinistica unele radomontade neevitabili, totusi nu se póte denegá politiciloru romani instinctulu ce precumpanesce totu mai multu, relativu la o pricepere tempurara si corecta a situatiunei europene. Cei din Bucuresci semtiescu, ca puternic'a triarchia nordica nu e de locu aplecata a trage de acum clopotulu de duca imperiului otomanu. Asiá dara nu e Erzegovin'a, care face guvernului principelui Carolu perplesitâti. Dara nu se póte ignorá, ca acel'a e tienutu aprópe neintreruptu intr'o resuflare de aparintiele unei opositiuni *interne periculóse.*

Principele si ministeriulu seu actualu au inimicii loru ascunsi si pre fatia. A se aperá de acesti'a, nu este o problema mica. La starea acést'a de lucruri se referea si famos'a haranguarea ministrului de resbelu, generalu Florescu, inainte de a plecá la Petersburg. Sgomotulu sabiei cu care s'a produsu ministrulu n'a prea intimidatu. Prefectulu de politia are destulu de lucru, pentru a stá la priveghiere. Ochiulu seu ageru e mai multu demnu, decâtu amerintiârile batacie ale generalului Florescu. E dreptu lui trebuie a se multiamí, ca ministeriulu a datu de tempuriu in urm'a celoru ce se planuiau in vil'a din apropierea Bucuresciloru, care e a cunoscutului englesu turco-filu Stef. Lakeman. Lakeman, cunoscutu din resbelulu de Crimea cá Mazhar-pasi'a, s'a asiediatu prin casatori'a sea cu o veduva romana pre tempu durabilu in Romani'a. Fâra de a scí motivele, e notoricu, ca Lakeman se numera intre cei mai inversiunati contrari ai principelui si ai ministeriului seu actualu. In tempulu din urma Lakeman invità capii opositiunei periculóse la castelulu seu, unde se ivira totu feliulu de lucruri ce amerintia statulu actualu romanu.

Lucrulu mai ingrigitoriu e, ca s'au potutu constatá in clubulu malcontentiloru Lakeman intentiuni, din cari se póte conchide la o rescóla a poporului dela tiéra. In urm'a acestor'a ministeriulu s'a vediutu silitu a intreveni si a cere dela principele imputernicirea de a estradá din Romani'a pre Lakeman. Inainte de a urmá acést'a, Lakeman capetà scire de lovitur'a ce-lu amerintiá. Elu nu intardià a-si aduce aminte, ca densulu, inainte de a fi Mazhar-pasi'a si dupa acea patriotu romanu, a fostu suditulu statului briticu. Elu recurà la interventiunea agentului englezu Mr. Vivian, care se si intrepuse pentru elu cu caldura. Intr'aceea estradarea se sistà, de-si nu póte fi vorba de o retragere definitiva a mesuriloru. Lakeman astépta reintórcerea consulului generalu Vivian care e concediatu, pentru a-si primí dela acest'a adeverinti'a definitiva, ca unui favoritu englezu in afara i suntu iertate tóte pâna si o picatura de inalta tradare

Alte noutâti mai insemnate din afara nu avemu. In Franci'a serbatórea lui Napoleonu III a decursu fâra demonstratiuni si in buna ordine. Domnulu Granier din Cassagnac a datu unu articulu corespundietoriu in „Pays“, din Lion si alte locuri s'a tramisu adrese lui Napoleonu IV si ici pre colea a isbucnitu insufletirea unor'a si in strigârile cunoscute „sa traiésca imperiulu“, dara tóte aceste manifestatiuni au numai insemnatate simptomateca. Mai insemnatu e fâra indoiéla intrebarea, ce directiune politica va precumpaní in consilierii generali.

Sighisiór'a in 1 Augustu 1875. v.

Dle Redactoru! Amesuratu ordinatiunei prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu cá senatu scolariu dto Sabiiu 7/15 a. c. cursulu supletoriu cu invetiatorii nostri dela scólele pop. rom. confes. din archidiecesa s'au deschisu cu solemnitate si inceputu si acì in Sighisiór'a, designata cá locu centralu — sub inspectiunea reverendisimului d. Zachari'a Boiu protopresbiteru tractuale, si sub conducerea on. d. Demetriu V. Moldovanu, capelanu si invetiatoriu primariu in Sighisiór'a.

Venerabilulu si caruntulu protopresbiteru mai susmentionatu, celebrându sânt'a liturghie cu invocarea s. Duchu, seversindu sântirea apei cea mica cu asistinti'a de trei preoti, se adreséza câtra dd. invetiatori si câtra poporu, care erá binisioru presentatu, cu o vorbire fórte acomodata, desfasiurându scopulu si intentiunea cea atâtu de sublima si salutaria a acestui cursu supletoriu; in fine sfatuesce pre invetiatorii prin cuvinte dulci si adeveratu parintesci cá totu-déun'a iara cu deosebire sub durat'a acestui cursu sa se pórte amesuratu chiamarei invetiatoresci si sa premérga cu esemple bune, apostrofandu cuvintele invetiatoriului invetiatoriloru, a domnului nostru Is. Chr., carele dîce: „asiá sa lumineze lumin'a vóstra etc.“ —; iéra pre poporu 'lu indémna cu rar'a-i blandetie, cá sa primésca pre invetiatori cu tóta dragostea si cu tóta iubirea, sa le dea totu ajutoriulu potinciosu, câci prin acést'a voru impliní un'a din cele mai mari virtuti crestinesci.

Dupa aceea d. conducetoriu Demetriu Moldovanu de pre amvonu rostesce asemenea un'a cuventare potrivita prin carea dechiara cursulu supletoriu din anulu acest'a de deschisu.

La propunerea d. conducetoriu, pentru purtarea agendeloru scripturistice se alegu patru notari prin aclamatiune in persónele dd. Mateiu Radu invet. in Ded'a, Ioanu Banciu invet. in Danesiu, Dimitrie Stohirianu invet. in Boromea (Bertanu) si Nathanailu Romanu invet. in Siarosi.

Indata dupa constituire s'a pasitu la conscrierea invetiatoriloru si s'au aflatu 22 invet. cá memorii ai cursului supletoriu din Sighisiór'a. S'au mai staveritu inca o impartire a óreloru pentru obiectele pertractande, facendu-se putiena esceptiune dela § 4 din instructiune.

La deschiderea cursului au fostu presenti afara de dd. preoti locali si P. P. Ioanu Ioanoviciu parochu in Biseric'a alba (Ferihazu), Ioanu Ganea capelanu si fostu invetiatoriu totu de acolo, si Gerasimu Lupea parochu gr. or. in Nadesiulu sasescu.

FOISIÓRA.

Sinai'a.

(Din „Tr. Carp.“)

Phison alu edenului românu este Prahov'a. Prahov'a este gîrl'a cea mai ridietória, cea mai saltanda gratiosu coborindu din Buceciu si udandu gradinile cele mai perfecte ale Romaniei, de pre drépt'a si de pre steng'a ei.

Pre Prahov'a s'au intrecutu boerii tierei totu-déun'a sa-si cuprinda muntii cei mai imbracati cu enuperi, cu snepini, cu tisa, cu pini, cu zeada, cu molifti, cu bradi de siepte feliuri, mesteacani, fagi, sangeri, etc., pre vaile câror'a crescu in abondantia macésiulu, si dirmocsenulu, si toti arborasii cari impodobescu gradinile nóstre, si aru impodobí si pre ale Europei intregi déca aru fi cunoscuti.

Câtu esi din Bucuresci spre Prahov'a, intempini Mogosiói'a lui Constantinu Brancovénu, alu cârui palatu 'lu reface Principele Nicolau Bibescu in totu stilulu lui primitivu, incunpiuratu cu parcuri si cu gradini mogerne, cu pomarii si legume, cele mai alese din tóte culturile eminente de astadi ale Europei.

Este Buft'a a lui Stirbey-Voda, in care principele Alesandru Stirbei a ziditu unu atragatoriu palatu incungiuratu de imense parcuri, de imense gradini, in centrulu câror'a se aridica celu mai frumosu monumentu-mormentu alu ilustrului seu parinte

Inaintandu spre Ploesci, la drépt'a, suntu Barcanescii, cu celu mai ospitaliaru castelu in tempulu repausatului Scarlatu Barcanescu, cu gradinile si florariile imense care si-au mai perdutu acum din valórea loru.

Ploescii, cu hoteluri bune, cu scoli maretie, suntu orasiulu celu mai bine pusu in Romani'a spre a fi centrulu comerciului in tiéra intre Brasiovu, Brail'a si Bucuresci, si care aru avé unu mare viitoriu, déca jidovimea de câti-va ani n'aru fi cuibatu intrensii. Uliti'a frantiuzésca este astadi ocupata numai de ovrei.

Urmandu inainte pre frumós'a siosea, pre drépt'a Prahovei, suntu Filipestii, ai marelui boeriu si mare patriotu repausatulu Iancu Filipescu Buzatu, unde elu parea ca se inpismá sa intinda gradini, plantatii ecsotice pre lânga toti copacii si copaceii ce produce patri'a sea. D. Barbu Belu se intrece astadi sa faca Filipestii sa crésca in splendórea loru, transformandu fondulu in stilu modernu. In acele gradini vechi, cea mai gratiósa juna fata de boeriu, fiic'a Filipescului Buzatu, juna veduva a lui Ioanu Filipescu fiulu lui Alecu Filipescu Vulpea, care a muritu dupa chinurile suferite in asprele inchisori ale Snagovului facute de celu mai aspru domnu ce a avutu Romani'a, Tiepesiu-Voda; jun'a veduva Filipésc'a; nascuta Filipescu, crescuta in generositatea boerésca si fasonata in simtiemintele revolutiunari ale sotiului ei care conducea revolutiunea cadiuta dela 1840: jun'a Filipésc'a, a tienutu la 48 ascunsu intr'o colibióra din gradinile tatalui seu, diece dîle, pre istoriculu Nicolae Balcescu, unulu din trei membri ai comissiunei esecutive, alésa din sinulu comitetului revolutiunariu alu revolutiunei celei mari natiunale din 48. Ea singura posedá secretulu. Din propri'a mân'a ei cea alba 'si primia Nicolae Balcescu hran'a cea dulce, pre care o mancá sub surisulu ei, sub armoni'a timbrului vocei ei asiguratóre.

Apoi, mai susu de Filipesti, suntu Calinestii celui mai luminatu philo-românu si celui mai mare donatoru, alu cârui nume este inscrisu cu slove de auru pre registrulu de marmura alu museului natiunalu.

Intr'unu frumosu castelu, incungiuratu de gradini moderne, situatu cum sa domine intinderea vâiloru Prahovei, castelan'a este vechi'a Madame Mavros, care n'a perdutu nimicu din afabilitâtile ei de pre tempii cându tiené intâiulu salonu in Bucuresci in care se intalnea tóta elit'a societâtiei române cu toti strainii asiediati in Romani'a séu visitatori ai Rómaniei.

In gradin'a Calinestiloru este o mica capela, care contiene mormentulu marelui philo-românu Nicolae Mavros, la care mormentu, merge famili'a intréga in tóte dîlele, si pre care, modelulu de pietate filiala si crestina de sotie si de muma, dómn'a Mari'a Cantacuzino, duce flori si rugaciuni iubitului seu parinte.

Apoi, ce-va mai susu, vinu Florestii cu gradinile intinse, cu pavilionulu in preajm'a cârui'a a scrisu in mosaicu Grigorie Cantacuzino, numitu pentru elocinti'a si patriotismulu lui Mirabeau alu româniloru, *„loin d'ici, tout souci,“* cu spatiosulu castelu, cu afabil'a si ospitaliar'a matróna romàna, cea mai activa membru alu societâtiei de binefaceri, mum'a demnului ministru George Cantacuzino, care intra si ese din ministerie cu aceasi aureola nepatata; Lucsiti'a Cantacuzino, incungiurata de gratióse dómne de companie.

Pre stâng'a Prahovei, suntu Baicoii.

Vechi'a casa boerésca a Banului generalu Costache Ghic'a pre care o intineresce pre totu anulu divina Cleopatr'a, principes'a Trubetzcoiu, fiic'a Banului Costache Ghic'a, inmuind'o in gradini feerice, care casa rechiama prin rezmulu ei acei tempi inca de iubire si ospitalitate patriarchala, altoiti necontenitu in civilisatiunea moderna de câtra fiic'a Banului care, la siepte-dieci de ani, nu incetéza sa fia un'a din florile principale ale buchetului societâtii române.

Ací, atragetórea castelana desfasiura armoni'a cea mai perfecta prin art'a plantatiunei, prin art'a sadirei, prin art'a compositiuniloru in Flor'a cea mai incantatóre, prin rafinarea

Cu durere de inima trebuie se constatu cá d. Michailu Moldovanu, invetiatoriulu clasei a dóu'a din Sighisiór'a, nu au participatu nici la deschiderea cursului, si dupa cum amu intielesu nici nu va participá de feliu.*)

Inchieemu poftindu d. d. invetiatori succesu bunu.

Nadesiulu sasescu in 30 Iuliu 1875 v.

Dle Redactoru! Ve rogu sa binevoiti a dá locu in pretiuitulu d vóstre diuariu „Telegr. Rom.“ urmatóreloru orduri:

In nrulu 58 alu acestui pretiuitu diuariu se afla o corespundintia datata din Nadesiulu sasescu din 7/25 Iuliu a. c. subscrisa de Teodoru Danu, curatoru primariu in N. s. — mai multu din malitia si tendintie reutaciόse, decâtu in interesulu adeverului — prin care combate asertiunile mele din Nr. 39 a. c. dicendu ca: „se lipsescu de totu adeverulu.“

Intentiunea corespundintelui, precum se póte observá din contestulu articlului, n'au fostu alt'a decâtu a calumniá de o parte pre subsemnatulu, iéra de alta parte a gramadi asupr'a óre-cui laude preste laude dieu nemeritate.

Ceea ce amu scrisu eu in nr. 39 despre visitatiunea scolara din partea inspect. reg. scol. si despre inceputulu edificârei unei biserici nóue in comun'a nóstra N. s. suntu fapte implinite, cari nu le va puté negá nici curatorulu T. D. fiinduca s'au intemplatu tóte inaintea ochiloru d-sele.

Cumca intreprinderea pentru edificarea bisericei se póte atribuí numai energiei antestatatoriloru si zelului intregu popor. rom din N. s. acést'a o dicu si o sustienu si acum'a, pentruca cuprinde unu adeveru recunoscutu, fâra inse cá eu sa-mi fi atribuitu cându-va ori sa-mi atribuiu vreunu meritu óre-carele prin acést'a, de care se teme asiá tare curatorulu nostru et consortes si precum facu dloru.

Scopulu scrierei mele din 12 Maiu a. c. care au sternitu asiá o neplacere in curatorulu T. D. póte ca ce nu amu disu espresu ca s'au facutu tóte de d-sea, n'a fostu a buciumá laude, ci simplu urgitarea petitiunei comit. nostru paroch., referitórie la unu ajutoriu din fondulu biserıceloru serace, ascernuta prea vener. consist. archidiecesanu prin prea onor. scaunu ppescu concerninte, temendu-me ca aceea va fi retienuta tempu mai indelungatu la sc. ppescu ori ca nu se va espedá de feliu la loculu designatu. Temerea mea aceea nu au fostu nebasata, pentruca la câte harthii oficióse paroch. nu ni s'au resultatu nimic'a, iéra dintre cercularele consistoriali din anulu acest'a 1875 nu amu primitu urmatórele: 1) Nr. cons. 29 din 10/1. 2) Nr. 132/92 —B. din 13/1. 3) 2381|1874 din 23/1 4) 128 din 23/1. 5) 3088/1874 din 27/2. 6) Nr. 13—epitrop. din 12/3.

Cându amu scrisu ca pentru scopulu bis. s'a facutu o repartitiune de circ'a 1200 fl. v. a. amu intielesu nu numai repartitiunea din tómn'a anului 1873, ci tóta averea banale a bisericei, carea s'au facutu potu dice cu prea putiena esceptiune mai numai prin repartitiuni de vre-o 10—15 ani incóce, dara nu pre cându erá T. D. copilu, omu acum'a in etate de 41 de ani. — Déca d-sea au priceputu starea lucrului mai bine, de ce nu mi-a datu o deslusire detaliata ca cum si cându s'au adunatu averea banale a bisericei nóstre, si atunci eu de siguru nu a-si fi scrisu nici in petitiunea câtra prea vener. consist. archid. ceea ce o au subscrisu si d-sea insusi si nici in corespundinti'a mea din Nr. 39 ca pentru scopulu biser. s'au facutu o repartitiune de *circa* 1200 fl. v. a. — Asiá me face a crede ca d-sea inca au consimtitu si consimte cu cele ce amu disu eu, prin urmare pre nedreptulu m'a calumniatu de mincinosu.

Lasu in chipsuiél'a p. t. publicului cetitoriu sa judece ca care au vorbitu neadeverulu séu dupa limbagiulu curatorului nostru Teodoru Danu et consortes, care a „*mintitu.*“

In fine adaugu ca corespundinti'a subscrisa de T. D. nu e scrisa de d-sea, de óre-ce abiá numai numele si-lu scie scrie ci de unu altu individu, si nu in Nadesiulu sasescu ci in Alm'a, unde au fostu chiamatu la sinodulu ppescu *ordinariu* din anulu acest'a, care erá sa se tiena in 25 Iuniu (7 Iul.)

Dupa cum ne-au spusu la mai multi curatorulu nostru, totu atunci in Alm'a s'au scrisu inca unu articulu si subscrisu din partea sinodului, — de nu celu din Bachnea din 23 Iuniu a. c. a se vedé „Tel. Rom.“ nr. 55 — iéra altulu din partea parintelui prot. Almasianu, cá respunsu la interpelatiunea unui preotu tractualu, aparuta in Nr. 31 alu „T. R.“

Ací mi permitu intrebarea ca: pentru astu-feliu de lucruri se aduna sinodulu nostru ppescu?! Acestea i suntu agendele? Pentru lucruri de soiulu acest'a se iau diurne din casele cele atâtu de serace a biseriсeloru nóstre?! Apoi se mai astepti inflorirea bis. si scóleloru nóstre tractuali!

L. . . .

Lipsi'a, 31 Iuliu st. n. 1875.

Domnule redactoru! La dechiaratiunea subscrisului din nr. 43 a „Tel. Rom.“ dlu I. P. Majoru, precum se vede, in numele on. subcomitetu alu acelui despartiementu — respunde in nr. 57 a acestui diuariu, dechiarandu de neadeverate asertiunile mele, sub cuventu ca: comitetulu n'aru fi primitu dela dd. numiti (in dechiaratiunea mea 4, — in a d-sele 3.) nici unu cruceriu, adaugendu, ca: déca voiu fi admanuatu banii vre-unui membru (se intielege a subcomitetului), sa me adresezu la acel'a, — pre lânga admonitiunea, ca: nu voru invetiá d-loru punctuositatea dela mine.

In interesulu adeverului, Ve rogu sa binevoiti a dá locu in pretiuitulu „Tel. Rom.“ si urmatórei

Replice:

Cându amu scrisu atâtu dechiaratiunea din nr. 43, câtu si provocarea premersa din nr. 24 „Tel. Rom.“ a fostu departe de mine ide'a atâtu de a invetiá pre altii punctuositate, câtu si a polemisá séu atinge cestiuni personale, — ci puru si simplu: interesulu binelui comunu, si onórea mea.

Citatele dóue scrieri la adres'a on. directiuni 'mi suntu marturia. Acést'a voiu sa facu si acum, din care causa 'mi ceru indulginti'a on. lectori, ca spre a curmá polemiele neplacute sum silitu a-lu ocupá ce-va cam multu.

Inainte de a argumentá asertiunile mele din nr. 43. — dechiarate de dlu I. P. Majoru de neadeverate — observu, ca: in dechiaratiunea mea mentiunata nu este vorb'a de comitetu, resp. subcomitetu, ci de directiune. Déca on. comitetu se identifica cu on. directiune, — fia! directiunea si comitetulu, resp. subcomitetulu, in casulu de fatia dara, este *un'a.*

Ca on. subcomitetu n'a incassatu taxele numite, prin cassariulu legitimu, este adeveratu. Totu asemenea inse n'a incassatu cea mai mare parte a taxeloru, ci: séu prin on. directiune (ad. totu on. subcomitetu a incassatu) séu prin plenipotentiatulu on. directiuni, si prin urmare a on. subcomitetu, — sub cuventu ca: odata cassariulu nu e inca in ordine, alta data ca nu se intereséza*). — Intre banii incassati dupa acésta procedura se numera si cei din cestiune Cumca acesti bani s'au primitu de on. directiune, si prin urmare de on. comitetu, a recunoscutu dlu directoru (afara de cei dela dlu Sipru I., despre cari mai la vale) atâtu verbalu câtu si scripturistice.

Si, fiindu ca banii se incassara inca tare de tempuriu in anulu trecutu, amu asteptatu nereu sa se tramita la loculu competente. — La mai multe recercâri verbale mi se respunse: ca fiindu incassati prea putieni, dupa instructiune, nu se potu tramite pâna voru fi mai multi*). Bine! dara atunci dati decrete pentru Florea Capra si Zacharia Siulariu, câci acést'a este competinti'a directiunei — dupa regulamentu — amu recercatu de nenumerate ori. Intâiu mi se respunse, ca s'a tramisu prin dlu magistru postalu din Ded'a. Cercandu la d-sea, mi se respunse ca: nu este adeveratu. — Facu de nou interpelatiuni, — totu asemenea mi se respunde. — Membrii ce-si tramisesera taxele prin mine, si dupa cuventulu meu basatu pre regulamentu 'si asteptau decretele, 'si esprimara neincrederea in promptitudinea mea. Intre aceea se intempla o confruntare atâtu a dlui directoru câtu si a plenipotentiatului d-sele si a dlui magistru postalu. Ací aducendu cestiunea de nou pre tapetu, me convinseiu ca decretele esîsera din cancelari'a on. directiuni. Mi se promise inse pre cuventulu de onóre ca indata se voru espedá. — Putiene dile dupa aceea amu parasitu patri'a, ducendu cu mine presupunerea numitiloru membri, ca le-amu mancatu banii. Cine pórta vin'a la acést'a, se vede din cele premerse si cele urmatórie.

Sosindu ací amu asteptatu in vanu tempu indelungatu se vedu publicandu-se in „Transilvani'a“ banii incassati, din care causa, neavendu deplina garantia despre tramiterea decreteloru pentru membrii numiti, conformu promissiunei date mie inainte de plecare, — amu scrisu in patria, sa me incunosciintieze ca: implinitu-si-a on. directiune promissiunea, séu bá? Mi se respunde cu nu! — Atunci, vediendu ca banii incasati in decursu de 9 luni inca nu s'au mai tramisu la loculu destinatu, si ea onórea si reputatiunea mea este pusa in jocu, — amu scrisu on. directiuni, provocându-o cu datulu 10 Ianuariu a. c. a-si face datori'a atâtu fatia cu binele publicu, câtu si fatia cu onórea mea, pusa in jocu prin punctuositatea de carea dispunu organele ofic. ale acelui despartiementu, — adaugendu totu odata ca: „déca nu o va face acést'a in tempulu celu mai scurtu cu neplacere me voiu vedé silitu a incunosciintiá pre on. comitetu din Sabiiu“. — La acést'a indata mi se si respunse, ca: „*banii dela Florea Capra si Zacharia Siulariu câtu si dela mine si P. adm. ppescu V. Popoviciu* — tramisi si ínmanuati prin mine — *s'au predatu cassariului, si ca in scurtu tempu se voru publicá.*“ Si in adeveru de asta data se si publicà in nr. 4 alu „Transilvaniei“ — o parte din tr'ensii; dîcu: o parte, câci de numitii Zach. Siulariu si Florea Capra nu fù amintire, iéra dela mine si P. admin. ppescu V. Popoviciu se subtrasera câte 1 fl. v. a., publicandu-se in locu de câte 6 fl. numai câte 5 fl.

Vediendu ca suntu mai multi trecuti cu vederea, amu asteptatu cá in nr. urmatoriu alu „Trans.“ se vedu vre-o rectificare; amu scrisu de nou on. directiuni atragendu-i atentiunea asupr'a mai multor'a, cu deosebire asupr'a dlui Spiru, carele in presenti'a mea si-a depusu taxele pre vre-o 10—12 ani*). — In nr. 7 alu „Transilv.“ ce e dreptu, apare o rectificare, in carea — intre altii — sum si eu amintitu cu 1 fl. v. a., iéra cei de cari erá legata onórea mea, — nu!

Vediendu ca pre cale privata nu o potu scóte la nimic'a, 'mi cercaiu norocului pre calea publica, in nr. 24 alu „Telegr. Rom.“ — Tacerea pescelui. In urma m'amu vediutu silitu sa pasiescu mai pre fatia prin dechiaratiunea din nr. 43 „Tel. Rom.“ — la carea acum mi se respunde.

Spre chiarificare amu fostu constrinsu a face pre scurtu istoriculu baniloru din cestiune.

Remane sa vedemu, ca: dlu membru alu subcomitetului, la carele face alusiune dlu I. P. Majoru, incassat'a banii din cestiune cu consensulu séu plenipotenti'a on. directiuni, resp. a on. subcomitetu séu bá, si ca primit'a on. subcomitetu acei bani séu bá!

Este superfluu sa me provocu la acei multi dni membri ai Asociatiunei, cari si-au inaintatu taxele prin numitulu dnu, si cari taxe primindu-le si publicandu-le on. directiune atâtu in nr. 4, câtu si in nr. 7 ai „Transilv.“ ins'a-si a recunoscutu ca numitulu dnu membru alu subcom. a incassatu cu plenipotentia, — ci sa me provocu numai la dóue cuitantie, ce le amu la dispositiune.

Observu — ca cuitantiele suntu blanchete tiparite, tramise de comitetulu din Sabiiu, provediute cu nr. oficiosu, si — lucru naturalu — trebue sa fia petrecute la protocolu, si ca aceste cuitantie dlu directoru le-a recunoscutu de valide si la adunarea generale din Dev'a, inaintea unui dnu membru alu comitetului din Sabiiu. — Un'a dintre aceste cuitantie, provediuta cu nr. 3 este pentru P. admin. ppescu V, Popoviciu, cu valóre de 6 fl. v. a. subscrisa de dlu I. Muresianu, plenipotentiatulu on. directiuni, carea 5 fl. v. a. i publicà cá primiti de dens'a prin plenipotentiatulu seu, carele, pentru celu 1 fl. trecutu cu vederea se vede ca n'a avutu plenipotentia; — a dóu'a cuitantia cu nr. 4 cu aceeasi subscriere, sunatória despre 6 fl. — pre numele meu, — din cari (6 fl.) 5 fl. se recunoscu in nr. 4 alu „Tran.“ cá primiti prin plenipotentia; iéra

---

*) Se afla la cursulu din Sabiiu? R.

*) In privinti'a incasârei, iau marturia intregu despartiementulu respectivu, a domnitu o confusiune. Se incassá pre potere: parte de directiune, carea tramise (si bine facù ca tramise) recercâri pre la membri, cá sa i astérna taxele, — parte de plenipotentiatulu ei, provediutu precum scia totu impregiurulu acel'a cu tóta increderea, — numai de cassariulu respectivu . . nu, — celu putienu pâna la unu tempu. Din ce cause . . . este tréb'a d-loru.

*) Acést'a mi se respunse si scripturistice.

*) Despre punctuós'a manipulare a baniloru dlui Ioanu Spiru n'amu potutu scí pâna ce amu vediutu ca e trecutu cu vederea in nr. 4 alu „Transilvaniei“.

---

afabilitătii celei mai românesci in conversatiunea si trasurile scanteinde ale unui spiritu ce nu s'a treditu de locu, pâna la pragulu alu sieptelea diecimi de ani.

La pólele acestui colnicu locuitu de Cleopatr'a m'amu opritu eu la 20 Iuliu 48, proscrisu in dîu'a guvernului reactiunei de atunci, intr'o trasura inchisa cu soti'a mea, napaditu de tigani, câror'a li-se spusese ca otravescu putiurile, si de tierani, câror'a se spusese ca fugu cu banii vistieriei, si amu tramisu sa spuie castelanei ca ceru ospitalitate pentru mine si soti'a mea. Caii numai puteau trage trasur'a incarcata de ómeni pâna si pre cosiu.

Principes'a Cleopatr'a erá la toalet'a sea. S'a sculatu indata si, cu peptenele in mâna, s'a coborîtu sa-mi stringa mân'a si sa-'mi dîca unu „*merci*“, in care, merci, se esprimá totu boerismulu traditionalu, totu simtiementulu de cocóna si tóta poesi'a in care fusese crescuta fiic'a Banului Costache Ghic'a.

De ací, cu unu pasportu cu nume deschisu cerutu de Cleopatr'a in graba prefectului reactiunei, fiiulu lui Filipescu Buzatu, care i-lu tramite cu liniile: „banuescu pentru cine este acestu pasportu“, amu trecutu muntii in costumu de dorobantiu de pre atunci, insotitu de d. Moscu unulu din ómenii credinciosi ai principesei care cunoscea bine muntii, incredintiendu-mi soti'a principesei Cleopatr'a.

(Va urmá)

pentru celu 1 fl. v. a. se vede ca au mai decursu desbateri pâna la nr. 7 alu „Transilv.“ — Totu astfeliu de cuitantie, intru câtu s'au cerutu si s'au datu, mi se pare, s'au datu celoru mai multi dd. membri ai Asoc., publicati, si prin urmare recunoscuti cá primiti din plenipotentia.

In fati'a acestoru documente mai póte óre incapé indoiéla ca acelu dnu membru incassatoriu n'a fostu plenipotentiatu?! Si, déca totusi, ceea ce logice este impossibilu, s'aru mai dubitá afirmatiunea mea, actele oficióse ale on. directiuni, fiindu in buna ordine, 'mi potu serví de marturia. — Dara, dato sed non vero, sa nu fia fostu numitulu dnu membru plenipotentiatu, *banii, precum dela mine, asiá si dela dd. Zach. Siulariu, Florea Capra si P. V. Popoviciu — totusi s'au incassatu, si transferatu cassariului, dupa cum marturisesce insusi dlu I. P. Majoru in harthi'a d-sele dto 3/15 Ianuariu a. c. de si astadi voiesce a negá.* — Iéra cumca dlu membru atâtu de desu numitu — cá sa venimu la specialu — cu ocasiunea incasârei celoru 50 séu 60 fl. v. a. dela dlu Spiru, a produsu plenipotentia, nu me voiu provocá la alti martori cari au vediut'o, ci la insusi dlu Ioanu Spiru, si marturii inaintea câror'a si-a cetit'o, si in poterea câreí'a a primitu banii*).

Resumându cele de pâna ací, si si vediendu:

1. Traganârile cele indelungate atâtu cu tramiterea decreteloru pentru Florea Capra si Zach. Siulariu, câtu si cu tramiterea baniloru la on. comitetu din Sabiiu, pâna la ultim'a mea provocare din 10 Ianuariu a. c.;

2. Corecturile din nr. 7 alu Transilvaniei, si denegarea fapteloru positive, documentate ací — va vedé on. lectoru punctuositatea cea esemplara, cu carea se face parada.

3. Documentându-se ca banii dela dd. Zacharia Siulariu, Florea Capra si P. V. Popoviciu s'au incasatu, si dupa afirmarea dlui directoru din 3/15 Ianuariu a. c.,**) predatu d-lui casariu respectivu — se va convinge on. lectore pre lânga care din doi este adeverulu.

4. Documentatu fiindu ca on. directiune resp. on. subcomitetu a primitu banii din cestiune (celu putienu cei predati de mine) — nu se mai póte priví de responsabilu dlu membru la care me indrépta dlu directoru, ci tóta responsabilitatea cade asupr'a on. directiuni resp. a on. subcomitetu.

Cu espunerea acést'a a fapteloru positive, crediendu a fi curmatu ori ce soiu de polemia, ve rogu dle Redactoru si on. lectore de scusa pentru acestu articlu lungu, dechiarându ca nu voiu mai reveni asupr'a acestui obiectu de câtu la cererea on. subcomitetu din S.-Regenu — cu publicarea acteloru ce-mi stau la dispositiune.

In fine, déca la cererea dlui I. P. Maioru, dlu Redactoru alu Gazetei Transilvaniei, i va fi publicatu dechiaratiunea din nr. 57 alu Telegr. Rom. — este rogatu umilitu a fi dreptu si a publicá si acésta replica.

Alu prea stim. d-vóstre
stimatoriu
Simeonu *Popescu*
studinte.

Varietâti.

⁂ **Anghir'a Crestina**, séu cuventâri funebrali pentru diferite casuri cu privire la etate, secsu si starea sociale de Titu Vespasianu Gheaj'a presbiteru gr. or. la institutulu regiu de corectinne in Gherl'a, esite de sub tipariu de vre-o dóue luni de díle cu aprobarea Prea Vener. Consistoriu archidiecesanu gr. or., se potu procurá cu pretiulu prefiptu de 1 fl. 50 cr. v. a. nu numai dela autorele, ci si deadreptulu din tipografi'a archidiecesana gr. or. din Sabiiu*).

⁂ *Brasiovu.* La *gimnasiulu românu gr. or.* si la celelalte institute de invetiamentu publicu impreunate cu acésta (*scóla comerciala secundaria* cu 3 clase, *scóla realu inferióra* si *scóla primara* cu 4 clase pentru copii si 5 clase pentru fetitie) se incepu prelegerile anului scol. 1875|6 cu 1/13 Sept. 1875. — Inscrierile pentru clasele gimnasiale, comerciale si reale. precum si pentru cl. IV si V de fetitie se facu incependu din 29 Aug. pâna in 5 Sept st. v. in tote dilele dela 8—12 óre a. m. in cancelari'a directiunei gimnasiale; iéra esamenele de primire si de repetitie se voru tiené din 1 pâna in 6 Sept. st. v. in órele 3—5 d. m. Fia-care scolariu se presenta la inscrie insotitu de parintí séu de representantulu acestor'a. Tinerii, cari n'au cercetatu in anulu scol. trecutu scólele acestea, au sa produca la inscriere atestatele séu certificatele de scóla, ce le voru fi posedandu.

Didactrulu pre anulu scol. intregu este in clasele gimnasiale inferióre (cl. I—IV) si in clasele reale 4 fl. v. a., in clasele gimnasiale superióre (cl. V—VIII) si in clasele comerciale 8 fl. iéra in cl. IV de fete 5 fl. si in cl. V 6 fl. Elevii, ceri intra intâi'a óra in aceste scóle, mai platescu pre lânga didactru si tacsa de primire cu 2 fl.

De didactru si de tacsa de primire se scutescu acei scolari, cari pre lânga atestatu scol. cu calculu de eminentia din clas'a precedenta, producu si testimoniu de paupertate.

Pentru tineri din afara, cari cauta cuartiru si intretienere solida, este gat'a directiunea a dá informatiuni verbalu séu in scrisu.“

⁂ *Conferintiele cursului supletoriu* ale invetiatoriloru conf. gr. or. din archidieces'a Transilvaniei, despartiementulu alu 10 le cu loculu in Deesiu s'au deschisu amesuratu cercularíului Vener. Consistoriu archidiecesanu gr. or. d. dtto 15 Iuliu Nr. 522 a. c. in 1 Augustu st. v. cu tóta solemnitatea in biseric'a gr. or. din Deesiu; servitiulu ddieescu s'a seversitu prin parochulu localu Ioanu Perhaitia, si Constantinu Bodea parochu capelanu, in frunte cu parinte protopopu Ioanu Bodea. Dupa finirea servitiului parintele protopopu espune intr'unu discursu bine intogmitu, motivulu ce au indemnatu pre Vener. Consistoriu archidiecesanu la deschiderea cursuriloru supletórie invetiatoresci, si apoi recomenda invetiatoriloru presenti o purtare corespundietória caracterului invetiatorescu intru totu decursulu cursuriloru. Dupa acestea ia cuventulu conducetorilu Iacobu Onea si anunciéza ca amesuratu instructiunei din cercularíu aru fi a se face o introducere in materi'a obiecteloru propunende la acestu cursu; dara fiinduca s'a presentatu numai 5 invetiatori espune ca acea introducere se va face la 3 óre dupa amédi, dimpreuna cu folósele ce ne aducu fia-care obiectu din cele prescrise, cându póte se voru presentá mai multi invetiatori; numerulu invetiatoriloru dejá presenti e 15, dorere fatia de 5 tracturi din cari aru fi sa concure celu putienu la 100 de invetiatori. Prelegerile de cursu in cea mai buna ordine, numai cu obstacule, câci n'au incursu decâtu 18 fl. v. a. diurne si adeca 10 fl. din tractulu Solnocului alu II, si 8 fl. v. a. din tractulu Ungurasiului. Se vede ca unii dintre parintii protopopi si-a uitatu a tramite diurnele invetiatoriloru; se vede ca de-si e constatatu ca saraci'a e mare la poporu, totusi nu se intereséza de progresulu in invetiamentu!

⁂ (*Multiamita publica.*) Subscrisii aducu cea mai profunda multiamita dloru *Szentesi* Arón directoru alu scólei norm. ref. ev. in Deesiu si dlui *Budai* Elek inv. totu acolo, pentru prestarea unei localitâti de invetiamentu pre sém'a invetiatoriloru gr. or. la tienerea prelegeriloru scol. a cursuriloru supletórie; apoi dlui majoru alu batalionului 32, alu aperatoriloru de patria *Török* Ferencz pentru prestarea medilóceloru de invetiamentu in órele gimnasticei.

Ioanu *Perhaitia*, parochu.
Iacobu *Onea*, cond. curs. supl.

⁂ *Pentru cei ce voru merge la adunarea generale a Asociatiunei* la Reghinu, preste Muresiu Vasiarheiu, atrage atentiunea publica dlu Iosifu *Fülep*, ca sosindu la 7 óre diminéti'a in M. Vasiarheiu potu plecá la 8 óre spre Reginu cu fiacre si cu omnibusulu care cerculéza pre acelu drumu la acel'asi tempu in tóte dilele si sosesce in Reginu la 11 óre inainte de médiadi, iéra de acolo spre M. Vasiarhely pornesce la 4 óre dupa médiadi. Pretiulu de 1 persóna 1 fl. 20 xr.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de invetiatoriu pentru clas'a I din Sesciori, protopopiatulu Sebesiului, se deschide concursu pâna in 15 Sept. st. v. a. c.

Emolumintele suntu: 200 fl. v. a. bani gat'a, 2 stangini de lemne si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si tramite recursele loru instruate cu tóte documentele prescrise in statutulu organicu si adresate câtra comitetulu parochialu.

Sesciori in 1 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu in contielegere cu dlu protopopu.
(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu la scól'a populara gr. or. din Bacifalu, protopresbiteratulu I-iu alu Brasiovului se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 5 Septembre a. c. (17 Septembre st. n.)

Salariulu anualu impreunatu cu acestu postu este de 300 fl. v. a. pre lânga indatorire, cá pentru acestu salariu se tiena invetiatoriulu si scóla de repetitiune. —

Concurentii sa binevoiésca a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu la prea onorat. domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu pâna la terminulu prefiptu.

Bacifalu, 4 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or. din Bacifalu.
Petru Carstocea
parochu si presied.
(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III din Rotbavu, in protopresbiteratulu alu II-le alu Brasiovului in sensulu ordinatiunei consistoriali dto 21 Iuliu a. c. Nr. 2126 prin acést'a se escrie alu doilea concursu pâna Dumineea in 7 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu realitâtile necesari, si o gradina mica.
2. 11 jugeri aratura, si $1\frac{1}{2}$ jugeri fenatiu.
3. Dela 115 familii câte 1 fl. 40 xr. si in fine veniturile stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Brasiovu in 6 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Petricu,
protopopu.
(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunale gr. or. din Turnisioru (lânga Sabiiu) impreunata cu urmatórele emolumente:

a) 162 fl. 50 cr. v. a. in bani;

b) cuartiru naturale in edificiulu scólei;

b) 3 orgi de lemne, din cari are de a se incaldí si sal'a de invetiamentu.

Concursele instruite dupa prescrierea stat. org. sa se adreseze pâna in *25 Augustu* a. c. la oficiulu protopresbiterale gr. or. alu tractului Sabiiului I.

Turnisioru in 1/13 Augustu 1875.

Comitetulu parochiale in contielegere cu par. protopresbiteru.
(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionale gr. or. din Rapoldu mare afiliata cu Rapoldu micu, ambe in protopresbiteratulu Ioagiului I, se escrie concursu cu terminu pâna la 1 Sept. st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cuartiru naturalu in localitatea scólei cu gradina de legumi.
2. Salariu anuale 240 fl. v. a. din care 160 fl. se voru radicá din fondulu scolaru alu Rapoldului mare, iéra 80 fl. din comun'a Rapoldu micu prin repartitiune, si 3 org. II lemne de focu.

Petitiunile instruate in sensulu statut. org. si adresate câtra subscrisulu.

Hondolu 1 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu scolaru.
Basiliu Piposiu,
protopopu.
(2—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei a III-a gr. or. din Zernesci protopopiatulu Branului se deschide prin acést'a concursu pâna la ultim'a Augustu a. c. st. v.

Dela concurenti se cere in sensulu conclusului sinodului parochialu de aici din an. 1871 cá sa fia maturisanti si teologi absoluti.

Venitele acestei parochii suntu: a) dela boteze 26 fl. v. a. b) dela cununii 20 fl. c) umblarea cu st. cruce 116 fl. d) dela ingropaciuni 66 fl. e) dela circ'a 7 jug. aratura si 7 jug. fenatiu a 106 fl. f) dela fondulu scólei 66 fl. Sum'a totale 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile instruite in sensulu statutului organicu pâna la terminulu susu aretatu la comitetulu parochialu in Zernesci.

Zernesci in 26 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu in contielegere cu adm. ppescu alu tractului Branu.
Ioanu Comsi'a.
(2—3)

Concursu.

Pentru postulu de invetiatoriu la nou infiintiand'a scóla elementare gr. or. *din cetate in Sabiiu*, cu care postu este impreunatu si postulu de cantaretiu la biseric'a parochiale din cetate, se deschide prin acést'a *concursu pâna la 31 Augustu 1875 c. v.*

Cei ce dorescu a ocupá acestu postu, *cu emolumente preste totu de 400 fl. v. a.*, sa binevoiésca a asterne concursele sele, instruite cu atestatele de botezu, studie, servitie si moralitate, pâna la terminulu indicatu la subscrisulu presiedinte alu comitetului parochiale in Sabiiu, si a tiené intr'o dumineca ori serbatóre stran'a in predis'a biserica.

Conditiunile mai de aprópe se potu primí in cancelari'a parochiala, cas'a bisericei, strad'a macelariloru Nr. 39 in Sabiiu.

Sabiiu in 27 Iuliu 1875.

In contielegere cu P. protopresbiteru tractualu.
Comitetulu parochiale gr. or. din cetate.
Iacobu Bolog'a,
presiedinte.
(3—3)

Edictu.

Aronu Ioanu Lungociu din sub comun'a branén'a Fundat'a care aprópe patru ani de díle a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia An'a Dimitrie Drug'a totu de acolo pribegindu in lume necunoscutu se citéza prin acést'a in terminu de unu anu de díle dela datulu de fatia a se presentá cu atâtu mai siguru inaintea scaunului protopopescu alu Branului, câci la din contra procesulu divortiale incaminatu de soci'a sea, se va decide si in absenti'a lui in sensulu ss. canóne bisericesci.

Scaunulu protopopescu alu Branului
Zernesti in 20 Iuliu 1875.
Ioanu Comsi'a
adm. ppescu.
(1—3)

---

*) Dealtmintrea dlu Spiru, venindu-i acést'a la cunoscintia, va scí ce sa lucre. Detorinti'a mi-a fostu a dechiará ca déca banii d-sele nu s'au manipulatu precum i-a fostu dorinti'a — pre mine nu me privesce.

**) La casu de denegarea documinteloru ce posedu séu dubitarea in autenticitatea loru, sum gat'a ale tramite spre publicare si incredintiare.

*) Anunciulu acest'a din cause neatarnatórie de autoru si de redactiune se publica numai acum. Red.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Nr. 64. ANULU XXIII.

Sabiiu 14|26 Augustu 1875.

Idei conducetórie.

V.

Déca seculii de mai inainte au fostu fatali pentru români, fia din vin'a evenemintelorû, fia din cea a pecatului *lasârei* natiunale, seculii urmatori, XVII si XVIII si o parte din seculului presentu alu XIX au fostu de totu fatali. Caderea natiunale a româniloru pre tóta lini'a române inaintá cu acea putere progressiva, cu carea se intempla, dupa cum ne invétia regulele fisicei, caderea unui corpu.

La anulu 1453 cadiuse Constantinopolea in mânile turciloru si cu acést'a se stersese cea de pre urma umbra de imperatia romana, devenita de multu in mânile dinastieloru grecesci. Urmasii acestoru dinastii, cari in tempulu domnirei loru nutrea lingusirile escentrice de josu in susu, despotismulu si tirani'a de susu in josu si rapacitatea si molesi'a in tóte directiunile, devenisse unu balastu molestu pentru societatea de atunci, si de proverbiu pâna in dîlele nóstre. Remasi fâra nici o putere, prin desteritatea in lingusiri, au pusu mân'a pre biseric'a patriarcale orientale din imperiulu acum turcescu, si mai târdiu, pre tronurile romane, scapate prin tractatele onorifice ale româniloru dela Dunarea de josu. Intrigile si tóte vitiele, cari erau pentru fiii fanarului din Constantinopolea unu elementu de viétia, turbura libertatea cea pastrata cu atâtea sacrificie pâna si fatia cu absolutismulu episcopiloru din Rom'a; introducu in biseric'a orientale crestina din imperiulu turcescu despotismulu fanariotu grecescu si in afacerile de statu ale româniloru dela Dunarea de josu, dupa ce umilescu tierile, cari ii au primitu cu cea mai larga ospitalitate, introducu vitiele bisantinismului, estirpandu viteji'a, natiunalitatea, si in fine instrainandu si limb'a natiunale. Spiritulu bisericei celei liberale si constitutiunale crestine se profanéza si totu asiá asiediamintele tieriloru române. Prelatii cei inalti in imperiulu turcescu si totu asiá si dnii româniloru, intre cari numai arare-ori mai vedemu si câte unu românu, se schimba, parte cu viétia parte cu perderea vietiei, mai in totu anulu, cu deosebire ceea ce privesce pre domnii români, in cei doi seculi susu citati si chiaru si alu nostru pâna la revolutiunea din 1821.

In astfeliu de impregiurâri românii din Transilvani'a de pre acele tempuri nu puteau asteptá nici unu spriginu moralu dela fratii loru. Legatur'a canonica bisericésca cá sântirea Metropolitiloru transilvani români erá numai implinirea unei forme canonice de câtra Exarchulu patriarchalu.

La calamitâtile aceste indirecte ale româniloru din Transilvani'a se mai adaugu altele, cari incepu a amenintiá si celu de pre urma scutu alu romanismului, alu unitâtiei lui natiunali, biseric'a.

Inca din seculului XVI au inceputu in sinulu bisericei latine din apusu, o revolutiune spirituale, care a luatu dimensiuni mari. Jugulu eppiloru romani au dusu lucrulu la estremitate. Intunereculu spiritualu, carele redusese religiunea la capriciurile unui omu numitu *papa* si carele intruniá de o parte in sine vice-dumnedieirea, de alta parte monopolulu liberu a cugetârei crestinatâtiei; care restrinse crestinatatea la forme si vindea iertarea pecateloru, in modulu celu mai scandalosu, pre bani, au indemnatu pre mai multi barbati, membri ai bisericei latine, a o rupe cu dogmele si obiceiurile ei. Miscârile aceste se straplantara si in patri'a nóstra. Ele cadu in acel'asi tempu, cându separarea Transilvaniei de câtra Ungari'a erá mai fapta implinita.

Catolicismulu latinu, carele apesá asiá de greu asupr'a tuturoru claseloru, fu mai esterminatu din tiéra. Loculu lui lu ocupara innoirile germanului *Luther*, ale francesului *Calvinu* si ale italianului Sociniu (unitariu).

In volbur'a acést'a religionaria biseric'a nóstra ardeleana, slabita de apesarea catolicismului si de tóte impregiurârile nefaste natiunali de mai inainte, intre cari jóca o rola insemnata epoc'a lui Mihaiu, in carea a mai crescutu ur'a strainiloru asupr'a româniloru, avea lipsa de o neclatita aderintia la dens'a a tuturoru fiiloru ei, pentru cá sa esiste intréga si nestirbita in ordinea cea nóua a lucruriloru ce se deschisese acum. Dupa indiciele cele rare se vede ca la inceputu nu erá nepaciuita in mesur'a aceea, in care o vedemu dela 1604 incóce, cându se reincepe seri'a principiloru indigeni in Transilvani'a. Ba si in seri'a acést'a nóua se mai gasesce câte unu sufletu mai domolu, cum au fostu Gabrielu *Batori*, Gabrielu *Betlenu* si altii, carii déca nu au radicatu asupririle deasupr'a poporului românu, au dispusu unele mesuri mai putienu aspre asupr'a bisericei si clerului ei. Ce nu puteau face cei vr'o 60 protopresbiteri cu vre-o 16 sute de preoti de pre tempurile acele, cându aru fi fostu o intielegere intre densii? Inse ce este fórte durerosu pentru noi românii, este, ca trebuie sa vedemu in totu tempulu acest'a numai pre doi metropoliti luptandu *singuri* pentru biseric'a, carea nu erá numai a loru, cu tóte elementele indreptate asupr'a bisericei si natiunalitâtiei. Mai multu, din mancele date se vede, ca chiaru fii de ai bisericei si natiunei nóstre cá si in dilele nóstre, serveau de instrumente in mânile inimiciloru bisericei si natiunei române, pentru ca atâtu Metropolitulu *Ilie* Forestu (1639—1643), câtu si *Sav'a* Brancovénulu (1656—1680) nu au fostu numai parasiti de clerulu loru, ci dupa cum se vede din actele depuneriloru loru si din actulu despre chirotonirea Metropolitului Ioasafu, intre paratorii loru au figuratu chiaru clerici (preoti si protopresbiteri) români. Cine sa se mire, in astfeliu de impregiurâri, de conditiunile cele din ce in ce mai umilitórie asupr'a capiloru bisericesci, asupr'a bisericei si asupr'a natiunei, carea facea parte séu erá totalitatea acestei biserici? Neinteresului si tradarea, cari intr'atât'a crescuse in biserica, incâtu, principii calvini, fâra de a scí ce facu, trebuira ei sa redea bisericei române limb'a ei canonica, a slabitu puterile eclesiei române asiá de tare, incâtu nu e mirare, ca in tempulu ispitei celei mari, in anii cei dintâiu ai domnirei habsburgice, au cadiutu in cea mai mare eróre politica, ca adeca, dupa treptat'a decadere civile si bisericésca, a mai introdusu românii insisi de capulu loru si divisiunea confessiunale in poporu. Acést'a a fostu lovirea de mórte a natiunalitâtiei nóstre. Românii prin pasulu acest'a au abdisu de cea din urma legatura cu fratii loru transcarpatini si de cea din urma ingraditura in unu statu, care se basá acum pre natiuni regnicolarie cu religiuni recepte. De ací incolo navalescu calamitâtile asupr'a româniloru din tóte pârtile, pentru ca fiindu discordi'a aruncata odata in sinulu loru, nu mai erá temere de vre-o resistintia seriósa si unanima. Pretensiunile domniloru feudali suntu totu mai esagerate si esecutate in multe casuri cu crudime. Natiunea sassonica pasiesce totu mai pre fatia cu pretensiuni urbariale asupr'a conlocuitoriloru români, le denéga dreptulu de concetatieni, ii incurca in procese pentru paduri, hotare; ba pâna si o mâna de venetici in Brasiovu indrasnescu a miscá din cea mai drépta posessiune a bisericei pre cetatienii români din locu, pentru ca românulu nu mai avea acum nici unu radîmu nicairea. O singura data se face o incercare desperata de a scuturá apesarea asupritórie a a dloru feudali, sub Iosifu II (1784). Incercarea fu condusa de Nicola Ursu, alias Hori'a, inse si acést'a se facù pre câtu de isolata, pre atât'a de nepotrivita in privinti'a tempului, adeca in cea mai generale pace si intr'unu statu, care tocm'a trecuse prin probele cele mai grele, prin resbelulu de successiune alu Mariei Teresi'a si prin resbelele cu Turcii.

Diet'a Ungariei, carea este convocata pre diu'a de 28 Aug. se va intruní in siedintia numai Luni in 30 Aug. unde membru celu mai in versta, cá presiedinte interimalu va cetí not'a ministrului presiedinte, conformu cârei se v'a deschide diet'a in castelulu regale cu unu solemnelu cuventu de tronu.

Scirile despre cuprinsulu cuventului de tronu variaza. Dupa unele cuprinsulu are sa fia fórte generalu pâna cându dupa altele se dice ca cuventulu de tronu va fi unu feliu de programa.

Alegerile pentru diet'a Croatiei s'au facutu si resultatulu loru este cu totulu favorabilu partidului natiunalu moderatu, adeca partidului ministerialu ungaru. Partidulu natiunalu radicalu, dice „le Nord“, n'a obtienutu decâtu prea putiene locuri in dieta. Acum diet'a croata are sa aléga 34 deputati pentru camer'a din Pest'a, si acesti 34 voru marí si mai multu majoritatea care sustiene pre guvernulu Coloman Tisza.

Dupa cum anuncia „Journal d'Alsace“, imperatulu Vilhelm va visitá in cursulu lunei Septembre orasiulu Strassburg.

Scirile din Spani'a suntu favorabile armatei alfonsiste. Cu tóta resistenti'a tenace din partea carlistiloru, trupele liberale au luatu dóue forturi cari dominà Seo d'Urgell. Numerulu mortiloru a fostu mare de o parte si de alt'a; lupt'a inversiunata.

Lupt'a continua si pre cele-lalte puncte ale teritoriului ocupatu de carlisti. Fregatele spaniole bombardéza de pre cóstele Cantabriei diferitele cetâti séu localitâti ocupate de carlisti. Generalulu Jovellar se afla in capulu actiunei. Supunerile de carlisti in cursulu lunei trecute in Alav'a si Navar'a au trecutu preste 200.

Din Erzegovin'a.

Dupa scirile din Constantinopole dela luarea ministeriului de resbelu de câtra *Husseín-Avni-pasi'a*, in cercurile turcesci, se astépta fórte multu o intórcere spre bine in ceea ce privesce combaterea resurectiunei in Erzegovin'a. Ministrulu celu nou e dupa specialitatea lui militariu si nu-i lipsesce nici energi'a. Din impregiurarea acést'a si din promissiunea Portiei ca va dá buletinuri despre decursulu lupteloru, mai departe din impregiurarea, ca *Dervisiu pasi'a* a primitu mandatu de a luá ofensiv'a, aru incheiá ori si cine ca Turci'a e resoluta a luá mesuri energice pentru suprimarea resurectiunei. Cu tóte aceste debarcarea trupeloru turcesci la *Klek* si impedecarea loru de a trece prin defileurile ocupate de insurgenti, dovedescu despre situatiunea cea grea a trupeloru turcesci si despre putienele resultate ce voru puté aceste din urma raportá in teritoriulu resculatu. Pentruca drumulu dela *Klek* pâna la loculu resurectiunei este impreunatu cu multe dificultâti si asiá numai déca voru puté trece preste teritoriu austriacu voru incungiurá periculii, cari le astépta.

In giurulu cetâtiei *Trebinie* a fostu la 17 Augustu n. o lupta nóua, o escursiune a turciloru asupr'a incungiuratoriloru insurgenti. Dupa câtu se póte sci din scirile cele nesigure atâtu din isvórele slavice câtu si din cele turcesci, resultatulu acestei lupte a fostu in defavórea turciloru, cari batuti au trebuitu a-si luá refugiu dupa zidirile cetâtiei.

Dupa „*Ruski Mir*“ caderea cetâtiei *Trebinie* aru fi signalulu pentru reunirea tuturoru slaviloru din imperiulu turcescu. Supositiunea acést'a este ce-va esagerata, inse de alta parte se vede ca miscarea intre slavii si crestinii din imperiulu turcescu cresce pre dî ce merge si diplomati'a européna este ingrigiata de urmârile ferberei din orientu.

Dupa o scire din *Parisu* ministrulu interimale de esterne *Buffet* a avutu o conferintia cu ambasadorulu britanicu, in carea s'a discutatu cu deameruntulu cestiunea Erzegovinei.

Precum se vede puterile apusene au inceputu a se interesá seriosu de afacerile orientali si asiá temerea pronunciata de diverse diurnale, ca orientulu póte dá ansa la o conflagratiune européna nu este tocmai luata din ventu.

Ceea ce privesce pre Austro-Ungari'a se vede ca tramite unu regimentu dupa altulu câtra fruntariele pârtiloru turcesci resculate, semnu ca evenemintele orientali nu suntu tocm'a in dispusetiunea de a mulcomí spiritele, dupa cum unele oficióse nu incetéza de a descrie lucrurile din orientu cu colorile unei revolte mórte inainte de nascere. „*Ellenör*“ aude despre convocarea *reservistiloru*, nu crede inse ca se voru convocá mai multi decâtu suntu de lipsa pentru esercitiele de tómna.

Positiunea Muntenegrului câtra Turci'a dela resbelulu din anulu 1862.

Intre cei multi, cari la distrugerea imperiului otomanu nu vréu sa mérga cu mânile góle, este si principatulu serbescu apusénu, Muntenegrulu, séu Cernagor'a. Despre positiunea acestui principatu fatia de Turci'a domnescu mai multe pareri ce se contradicu, asiá incâtu nu va fi fâra interesu a chiarificá incâtu-va lucrulu.

Muntenegrenii dîcu, ca nu stau in nici unu raportu de dependentia de Turci'a, pre cându dupa parerea altor'a Muntenegrulu se bucura de linisce numai dela tempulu de cându a recunoscutu formalu suveranitatea statului otomanu. Unde este dara adeverulu?

La acést'a intrebare respunde mai bine modulu, cum s'a incheiatu pacea din urma intre Turci'a si Muntenegru.

Erá in anulu 1862, omorulu, taierea capeteloru si a nasuriloru tienuse multu. Trupele turcesci obtienusera in campani'a acést'a mai multe resultate, decâtu in altele de mai inainte. Firesce ca invingerile loru au fostu scumpu platite, ei au avutu perderi horende, si aceste le-au causatu muntenegrenii ascunsi dupa stâncile muntiloru loru.

Cernagorcii au recursu sî la cele mai estreme mediloce, dara sî aceste se gatasera. Ajutoriulu ce-lu asteptau dela rusi sî cu deosebire dela serbi nu venì. Montenegrenii se semtira slabi sî desamagiti, comandantulu armatei turcesci operatórie, marsialulu campestru Omer pasi'a incepù a face propuneri de pace.

Din Scutari in Albani'a, unde 'si asiediase cuartirulu generalu, tramise pre unu secretariu privatu alu seu cu o nota datata din 31 Augustu 1862, care cuprindea 14 puncte, la principele Nicolae din Muntenegru, pre bas'a câroru puncte s'a sî realisatu pacea mai tardiu.

Punctele senguratece ale acestei scrisori compuse in limb'a francesa suntu aceste:

1. Administratiunea interna a Muntenegrului remane totu cum au fostu ea mai inainte de ce au intratu trupele imperatesci in teritoriulu lui.

2. Lini'a de demarcatiune, cum a fostu trasa de comissiunea mista in anulu 1859, remane si pre venitoriu garanti'a Muntenegrului.

3. Guvernulu otomanu concede muntenegreniloru comerciu de esportu in portulu din Antivari fâra óre-care restrictiune vamale. Importarea de arme si munitiune de resbelu inse se opresce.

4. Muntenegrenii potu sa acuireze afara de Muntenegru pamentu spre scopulu agriculturei.

5. Mirko*) parasesce Muntenegrulu si nu i se iérta a se mai reintórce acolo.

6. Drumulu ce duce din Erzegovin'a la Scutari in Albani'a, remane deschisu comerciului. Unele puncte se voru ocupá dupa trebuintia de trupele imperatesci, cari se voru incuartirá in case de lemnu. Aceste puncte se voru remarcá mai tardiu mai esactu.

7. Muntenegreniloru nu li se concede a face invasiuni ostile preste fruntarie. La casu de rescóla in districtele invecinate muntenegrenii nu li voru dá sucursu nici moralu nici fisicu. Toti senatorii si prefectii districtuali precum si alti dignitari din Muntenegru au sa dea lui Serdar-Ekrem (adeca lui Omeru pasi'a) cuventulu de onóre, ca se va tiené conditiunea acést'a.

8. Tóte cestiunile de fruntarie de insemnatate mai mica se reguléza dupa o conventiune comuna. Guvernele stateloru marginite cu Muntenegrulu voru partecipá prin câte unu representantu la aplanarea diferintieloru. La casu cându o cestiune insemnata nu si-aru aflá solutiunea multiemitoria, *administratiunea* Muntenegrului se va adresá*) câtra Pórta.

9. Nice o familia nu póte parasí Muntenegrulu fâra unu pasportu datu de dregatoriele turcesci. Cei ce lucra contr'a se respingu cu rigóre.

10. Se concede muntenegreniloru intru interesulu comerciului a calatorí in intregu imperiulu otomanu. Calatorii se bucura de scutulu guvernului.

Toti criminalistii se arestéza sî se estradau dregatorieloru respective pre basea estradârei reciproce.

12. Din ambele pârti captivii se punu pre picioru liberu si se tramitu in patri'a loru. Tóte raialele fugari se retramitu impreuna cu familiele loru.

13. Totu pre acestu temeiu de reciprocitate se redau tóte obiectele furate si se pedepsescu partecipantii la furturi.

14. Muntenegrenii se indatoréza a nu cladí la granitie spre Albani'a, Bosni'a si Erzegovin'a vre-o fortarétia séu alte fortificatiuni.

La acésta nota a maresialului campestru otomanu urmà cu datulu Cetinje 7 Sept. 1862 din partea principelui Nicolau unu respunsu, ce-lu dâmu in estrasu mai la vale. La compunerea acestui respunsu multi se incercara a-si aduce la valóre influinti'a. Principes'a Darinka (veduv'a lui Danilu) staruiá necontenitu sa se priméსca conditiunile de mai susu, pre cându consululu rusescu din Ragus'a (Petcovici) dede svatulu, sa respinga la ori-ce casu conditiunile puse sub nrii 5 si 6. Cu tóte ca multi erau iritati asupr'a acestui consulu, care a agitatu pre montenegreni la resbelu, dara in urma cându li s'a gatatu puterile nu li-a datu ajutoriulu promisu, totusi respunsulu fu redactatu in sensulu pre lânga care a pledatu elu.

In respunsulu indreptatu câtra maresialu dîce principele: „Nu in zadaru a-ti apelatu la semtiulu meu de umanitate si eu deplangu atât'a versare de sânge si e crudime a lasá sa curga sângele mai departe.

Eu primescu decí conditiunile puse de sublim'a Pórta in totu cuprinsulu loru, atragu inse atentiunea guvernului asupr'a p. 5 sî 6. care se instrainéza de spiritulu sî liter'a p. 1 sî 2, cari declaru intregitatea teritoriului muntenegrinu de neviolabila. Esecutandu-se totu acestu articulu cu tóta rigórea s'aru deschide o pórta pentru nóue conflicte sî numai trebuie sa inmultimu causele de conflictu, cari sî asiá suntu destule. Clausul'a relativa la parintele meu me intristéza atâtu cá principe câtu si cá fiu, ea cuprinde dealtmintrea multe inconvenientie pentru guvernulu otomanu.

Consideratiuni politice me indémna se rogu pre inalt'a Pórta cu insistintia a moderá asprimea acestei clausule.

Eu me deobligu dejá acum cu cuventulu meu de principe, ca parintele meu se va retrage in viéti'a privata sî nu va mai luá parte la Administrarea tierei. Elu si-a datu consemtiementulu seu la acést'a.

Primindu-se aceste propuneri ale mele voiu fi recunoscatoriu S. Porti. Terminu dechiarandu, ca consemtiescu deplinu cu conditiunile puse de Pórta sî sum gat'a a le esecutá câtu mai curendu.

Consideru dara ostilitâtile de terminate definitivu. Trupele mele stau in defensiva. Cederea teritoriului montenegrenu de câtra trupele imperatesci aru fi bine sa se esecute câtu mai curendu.“

Serdarulu promise ca se va intrepune cu tóta influinti'a la Pórta pentru a-i esoperá modificatiunile cerute, dede la 9 Septembre in onórea legatului principelui unu prândiu mare in Scutari si la plecare onorà pre legatulu Muntenegrului cu unu calu arabicu de presentu, unu actu de curtenia, pre care principele lu returnà cu unele pistóle ornate dandu-le secretariului maresialului de presentu onorificu.

Respunsulu urmà indata dela I. Pórta Cererea principelui, intru catu privea pre parintele seu, se incuviintià de locu si asemenea si cedarea grabnica a teritoriului muntenegrenu, in privinti'a caseloru de lemne ce aveau sa se radice pre drumulu dela Spusi la Nicsits, respinse ori-ce apromisiune. Acest'a resolutiune se aduce principelui totu de secretariulu lui Omeru pasi'a, Kötschelt; principele intr'o epistola ce o inmanuà secretariului acestui'a se dechiara deplinu multiamitu cu respunsulu datu de guvernulu otomanu.

La 10 Octombre Omeru pasi'a parasí Scutarii spre a merge la Constantinopole. Abi'a plecà si lucrurile se intorsera. Radiemendu-se pe favorulu Franciei si pe ajutoriulu Rusiei apromisu de consulii resp. din Ragus'a si Scutari muntenegrenii incepura a face totu mai tare opositiune cladirei de case pre drumuri cu care problema erá insarcinatu Mahmud pasi'a (renegatulu polonu Fraindt). Fiindu ca Abdi pasi'a avea instructiune sa prinda armele indata ce se voru impotrivi muntenegrenii cu cladirea, asia se asteptá cu multa probabilitate complicatiuni de resbelu si reinceperea ostilitâtiloru. In acést'a situatiune cri-

---

*) Acest'a erá tata princepelui Nicolau si frate cu principele laicu de Muntenegru, Danilu I, unu barbatu de mare energia si de ura neimpacabila câtra turci, care fu ucisu in Cattaro la anulu 1862. Mirko a muritu cinci ani mai tardiu in 20 Iuliu v. 1867 in Cetinje de colera.

*) In paragrafulu acest'a se pronuncie dependinti'a Muntenegrului si i se da espressiune prin contrastulu intre „*administratiunea*“ Muntenegrului si „*guvernulu*“ stateloru independinte.

FOISIÓRA.

Escursiune in apropiarea Resinariloru.

Resinari 11 Aug.

Spre média nópte apusu dela Resinari este unu picioru de munte cá despartitu de inaltimile ce se estindu spre média nópte si suntu marginite de siesulu de câtra Poplac'a, Cristianu, Orlatu, etc. Piciorulu de munte, privitu din comun'a numita, pare a avé forma conica. In realitate inse elu se intinde mai in aceeasi directiune si forméza unu valu naturalu carele desparte o vale fórte angusta ce se intinde departe spre apusu, de campiele deschise spre média nópte. La capetulu de câtra média nópte, apusu unde se termina, privirea cade pre unu prediu micu alu Resinariloru, ce se compune din vre-o câte-va case cu gradini de pomi si locu in care se cultiva cereale. Prediulu acest'a se numesce *Traineiu.* Spre média di resaritu in linia aprópe directa si corespundietória se vede preste dumbrav'a Resinariloru castelulu Cisnadiór'a. Muntele acest'a care póte fi cam de 1000 urme si se numesce de poporulu din Resinari *Cetatiuia,* ofera visitatorului unu ce interesantu. Verfulu muntelui in tóta estensiunea lui aratá urmele ruineloru vechi a unei intarituri, despre a cârei origine inca nu e nimic'a constatatu. Traditiunea poporului, firesce nesigura, ascrie uriasiloru oper'a acést'a, dupa firea ei, fórte din tempuri vechi.

A cercetá cine si spre ce scopu a radicatu cetatea acést'a aru fi de celu mai mare interesu cu atât'a mai vertosu, cu câtu in apropiare spre média di, média nópte si spre resaritu apusu suntu inca destule urme de aceste nedescifrate pâna acum, séu descifrate dupa inclinatiunile aceloru ce ajungu mai anteiu a emite unu cuventu in publicu despre densele.

Punemu mân'a pre un'a din conjecturile cele multe si adeca pre aceea ce sustiene ca urmele aceste nu suntu altu ce-va decâtu urmele casteleloru radicate de ordinulu cavaleriloru germani. Despre ordinulu acest'a inse scimu ca au fostu asiediatu in tiér'a Bârsei, de unde la an. 1226 au trebuitu sa se duca in *Prussi'a* resariténa de astadi, unde s'au si asiediatu pentru totu-déun'a.

Din impressiunea fugitiva a unei unice escursiune nu ne arogâmu a dá o chiarificatiune asupr'a originei cetatiuei din cestiune. Istori'a patriei nóstre are pré multe epoce asternute unele preste altele, pentrucá la cea dintâiu privire sa fia omulu in stare a alege corectu urmele straturiloru epoceloru istorice . . . .
. . . . , la care, dupa cum amu observatu mai susu, se mai adauge si crucisiarea intereseloru natiunali, cari se nisuiescu a-si reclamá ori-ce monumentu in favórea natiunalitâtiei din care face parte.

De aceea fâra de a ne dá judecat'a ulterióra asupr'a „*cetatiuei*“ dela Resinari, pentru asta-data ne vomu silí a o face cunoscuta publicului cu puterile nóstre de laici in specialitatea archeologiei.

Form'a cetatiuei este unu paralelogramu cu câte unu rondu de ambe capetele, de câtra média di si de câtra média nópte. Giuru impregiuru, in aceeasi forma, este o grópa continua carea dovedesce evidentu, ca acést'a nu póte fi altu ce-va decâtu unu siantiu in giurulu intariturei. Numai la capete, séu la ronduri se mai vedu urme de muru de pétra curata si varu curatu stinsu in muru; radicatura cea in tóta regul'a si paralela pre culme, dovedesce ca sub tielin'a care o acopere trebuie sa fia muru cá si in ronduri. Interesantu este ca lungimea este intrerupta cu linii interne paralele, cari se impreuna cu cele esterne in unghiuri drepte si in midíloculu fiacârui cuadratu se afla o asiediatura, carea indica impartirea diverseloru spaciuri din intregulu intariturei.

Amu puté conjecturá si noi asupr'a originei acestei intarituri inse acést'a o lasâmu aceloru cari voru fi mai competenti si aceloru, cari voru avé ocasiune a scrutá mai de aprópe si mai esactu, mesurandu si intrandu si la pârtile ce le acopere pamentulu.

Ceea ce ne-a indemnatu a luá notitia in publicu despre „*cetatiui'a*“ Resinariloru este, a sterní si in barbatii nostri interesulu necesariu pentru ruinele ce ne incungiura, a cautá dupa originea loru, câci suntemu de firma credintia ca in aceste urme ingropate, de-si suntu mórte, vomu gasí puternice si elocuente testimonie pentru istori'a patriei nóstre.

Sinai'a.

(Din „Tr. Carp.“)

(Urmare)

Suntu multe suvenire care me léga pre mine cu Baikoii.

Dela Baikoi pâna la Câmpin'a nu e nimicu prea de insemnatu.

La Câmpin'a, care pórta numele celui mai mare patriotu ce a avutu Romani'a si care forméza o mare peninsula, la capetulu cârei'a se impreuna Doftan'a care-i vine pre stâng'a cu Prahov'a care-i vine pre drépt'a; la Câmpin'a, proprietariulu, junele principe Demetriu Stirbey cu jun'a sea socie, cari petrecu acolo vér'a acést'a, afara de frumós'a casa si gradina ce au in Câmpin'a, zidescu preste Prahov'a unu adeveratu castelu, la zidirea cârui'a priveghiéza amendoi in tóte dîlele.

Malulu lacului pre care l'amu cântatu in juneti'a mea, in umbr'a marei figuri a Câmpineanului, valea Prahovei, ací, suntu de o frumusietie ce nu se póte descrie.

Din Câmpin'a treci in Breaz'a pre unu podu magnificu aruncatu preste Prahov'a.

Breaz'a incepe pólele muntiloru; tóta situati'a incânta ochiulu si aiuréza mintea.

Castelulu, care devine palatu in toti tempii cându vinu sa-'lu locuiésca principele Nicolae Bibescu cu principes'a cu moravurile din St.-Germain, este intr'o gradina a cârei plantatiune este seculara, Atunci, castelulu, animatu si deschisu, cu multimea lacheiloru in livrele si in manusi albe, detica principele Nicolau tramite pre unu Perianik cu o epistola câtra consulii din Rusi'a si Franci'a la Scutari, spre a cere consiliu dela acesti domni, ca cum se scape de starea stremtorata; de o parte amerintiau suditii sei din Pielopavlici ca se opunu cladiriloru in cestiune, de alta parte Abdi pasí'a urgá sa i se dea terenulu necesariu. Cine scie cum se desvoltau lucrurile din acestu stadiu, déca nu se indurá Iupiter pluvius de perplesulu principe.

Incependu tempulu lungu si ploiosu de tómna cladirea s'a sistatu pe mai multe luni. Turcii ispravira numai drumulu militariu dintre Spusi si Podgoriti'a, pre care s'au claditu mai tardiu trei case de lemnu. Asiá sta lucrurile cu finea anului 1862.

Indata la inceputulu anului urmatoriu 1863 venira la Constantinopole doi legati ai principelui din Muntenegru, secretariulu Vaclik si senatorulu Mattanovici. Insarcinati de domnulu loru ei dedera in mânile marelui veziru epistol'a ce cuprindea *dóue rogâri*: 1) Pentru recederea dela cladirea de case de lemnu pre *teritoriulu montenegrenu*; 2) pentru aplanarea certeloru confiniari printr'o comisiune turco-muntenegréna.

Sultanulu resolví rogarea prima numai decâtu, ér' a dóua rogare se resolví mai tardiu.

Asia se terminà resbelulu din urma si in modulu acest'a se realisà pacea intre Turci'a si Muntenegru.

Autorulu acestui articulu, publiin „Fr. Bltt“ de unde lu reproducemu in estrasu si in foi'a nostra, se intréba: Cine se mai indoesce, ca nu s'a recunoscutu atunci suveranitatea sultanului de câtra principele muntiloru negri? *Dr. W.*

Despre congresulu din Bonn.

Lipsi'a 20/8 1875.

In legatura cu cele comunicate despre conferinti'a din Bonn, vinu a ve mai adauge urmatórele si ultimele:

Conferinti'a din *Bonn* s'a inchisu la 16 a curentei. Resultatulu desbateriloru din anulu acest'a, care s'au petrecutu cu multa seriositate in comissiunea *ad hoc* este:

In privinti'a dogmei despre *purcederea Spiritului sântu*: perfecta intielegere a apuseniloru cu orientalii, dupa intielesulu proiectului ce l'au asternutu acesti'a prin profesorulu *Ossini*. Acestu resultatu Dr. *Döllinger* l'a comunicatu adunârei, carea l'a luatu cu placere la cunoscintia. Dupa o consultare membrii adunârei s'au contielesu a continuá lucrârile pre calea inceputa in vér'a anului venitoriu. — Dőllinger inchide conferintiele cu o cuventare, la carea i respunde Archieppulu *Alexandros* in numele confessiunaliloru sei.

Asupr'a acestor'a fia cu atentiune toti acei'a, câror'a se cuvine. Credu ca voru fi de ajunsu 175 ani, nu va fi lipsa de 8 seculi. G. P.

O voce *din anim'a Ungariei* — Dobritienu — *despre starea si pusetiunea scóleloru si instructiunei confessionali fatia de sistemulu politicu de astadi in Ungari'a.*

Renumitulu scriitoriu si zelosulu aparatoriu alu caracterului confessionalu alu scóleloru intemeiate si sustienute de diferitele confessiuni din patria, — Emericu *Révész*, „Dr. in teologia, parochu in Dobritienu etc., — scrie in fói'a sea literaria „Monitoriulu bisericei si scólei protestante magiare“ intre altele referitoriu la cestiunea scóleloru confessionali urmatórele, cari pasagie potrivindu-se cu starea nóstra le reproducema si noi.

Eata ce dice acestu scriitoriu:

„Ce midilocu poternicu a fostu mai de demultu arm'a si tortur'a, asiá ba dóra mai poternicu medilocu suntu astadi *banii*. Déca dara clerulu (romano-catolicu) in ori si care statu, va remané si mai departe in posesiunea *bunuriloru* celoru *grandióse*, ce le-a primitu odinióra dela statu si ce e mai multu, fâra de a impliní baremu pre jumetate obligamentele si greutâtile, ce suntu in legatura cu acele bunuri, déca statulu da acestui cleru, cu privire la plebaniele si scólele romano-catolice dreptulu de patronatu; déca inca prelânga bunurile statului *ministeriulu constitutionalu ungurescu* dotéza de n'au si regulatu pre plebanii catolici, iéra pre preotii protestanti, cari ceru asemenea dotare i respinge, precum acést'a s'a intemplatu mai nainte, déca clerulu (catolicu) va remané si mai departe in *privilegiele sele politice*, séu si de nu va remané in acelea, dara va fi gat'a *a pactá* cu ori-ce partida ce va fi in majoritate séu cu ori-ce potestate, déca *egal'a indreptatire* si reciprocitate a tuturoru confessiuniloru va remané numai pre harthia; déca statulu in modu deobligatoriu va determiná pentru protestanti conditiuni asiá dicendu de lucsu, prelânga cari au a-si sustiené scólele, garantate dealtmintrenea prin legi si prelânga tóte acestea nu va contribuí cu nimicu la sustienerea loru, déca regimulu va avé deosebita grigia, cá la cele mai multe *resiedintie episcopesci romano-catolice* sa fia academii de drepturi, gimnasii, scóle reali, si acestea in parte séu preste totu pre spesele statului, si déca prelânga acestea, pentru scól'a reala a orasiului Dobricinu nu póte séu nu vré a aflá unu altu inspectoru scolariu, fâra numai pre unu canonicu din Oradea-mare;

Déca universitâtile 'si voru tiené si mai departe caracterulu confesionale rom. catol. atunci si intre alte asemenea impregiurâri si dispusetiuni va fi in deplinu asigurata potestatea si glori'a ultramontanismului si miseri'a si starea deplorabila a protestantismului.

Cu averea cea colosala — clerulu fórte usioru si póte castigá si ceea-lalta potestate, — cultur'a si influinti'a in educatiune. Cele mai bune si mai pompóse institute de invetiamentu voru fi ale clerului, elu va conduce crescerea generatiunei tenere din clasele mai superióre, si cu deosebire la generatiunea de partea femeiésca; 'si póte trage in posessiune dîuaristic'a; 'si póte insusî rolulu de conducetoriu la institutele literarie ale tierei, la reuniuni, la academii, la muzee, archive, bibloteci, s. a. si pre lânga tóte acestea, inca va purtá deosebita grigia si va lucrá cu tóta energi'a, cá la casatoriele miste sa traga totu folosulu pre partea catolica.

Cu tóte acestea nu voiu a dîce, ca trebuie numai decâtu luate bunurile bisericesci! Mie din parte-mi nu-mi pare reu, déca bisericile scólele si clerulu rom. cat. voru fi in folosulu bunuriloru statului; dara atunci pretindu cu tóta dreptatea cá si scól'a si biseric'a nóstra sa fia ajutorate din *partea statului in proportiune egala*, si déca acést'a nu se póte din caus'a deplorabilei stâri financiarie a statului, séu din ori care alta causa: atunci celu putienu sa ne lase statulu neconturbati in drepturile istorice ale bisericei si scólei nóstre, si sa ne concéda nóue, ca ce directiune, ce modu si midilóce sa alegemu spre ajungerea scopului finalu alu instructiunei; câci déca „regimulu omnipotente“ ne va desbracá si de drepturile nóstre istorice, — si acést'a va fi adî-mâne, — pentru ca déca nu ne va ajutorá in mesura corespundietória, dara la rivalisarea cu institutele bogate catolice ne va silí si deoblegá; atunci noi putemu porní la cersîtu; dara unde? — in patria pré putiene usi si buzunare se voru deschide naintea nóstra, câci in privinti'a materiale suntemu in adeveru seraci, inse cu multu mai seraci suntemu in amórea câtra religiune; ajutoriulu strainu este — mai multu séu mai putienu, — spre rusînea patriei si a natiunei nóstre, si déca nu aru fi acést'a, *regimulu a interdîsu colectarea de ajutórie*, si pre bas'a si cu dreptulu cu care a facut'o acést'a, tocm'a cu acelu dreptu póte face si aceea, cá ori-ce feliu de ajutoriu, chiaru si patrioticu sa-lu oprésca cam asiá precum s'a opritu acést'a in seclulu trecutu.

Pentru noi protestantii magiari, se aréta din tóte pârtile unu chaosu si unu prospectu tristu!

Eu din parte-mi prelanga tóta democrati'a nóstra tóta rol'a nóstra politica de partida, popuralitatea, planuri maretie propuneri mari cu unu cuventu prelanga tóte semnele nóstre de vietia privindu spre seriosulu adeveru dieu, ca in totu trecutulu nostru nu este epocha in carea protestantismulu magiaru aru fi fostu asiá de indiferentu cá astadi! Pana la unu tempu se aplecá si la noi acelu proverbiu care se aplecá odinióra la poporulu polonu si magiaru: jugi impatiens, libertatis incapax, acum insa adi mane se póte dice despre noi, ceea-ce a disu Tacitu despre romani: „*ruere in servitium.*“ Vestit'a dicere a lui Salustiu o potemu intórce „malo quietam servitutem, quam perniciosam libertatem, — Dar tare credu, ca conlucrându cu ajutoriulu lui Ddieu vomu avé si noi unu viitoriu mai bunu. Non si male nunc et olim sic erit.“ —

Déca astfeliu vorbesce unu scriitoriu protestantu magiaru despre starea protestantiloru magiari, cari adi multu putinu suntu la potere, apoi óre ce se dicemu noi despre starea nóstra? si cu deosebire a românilor gr. or.?

„Journal des Débats“ dela 9 Augustu a. c. publica unu articulu in care vorbesce despre documentele diplomatice depuse in parlamentulu englesu de câtra guvernu si privitórie la incheiarea tractatului de comerciu alu Romaniei cu Austro-Ungari'a.

„Les Débats“ enumera diferitele depesi, note, etc. schimbate in acésta privintia intre Foreign oficie si diferitii ambasadori si citéza si memorandulu agentului Romaniei la Constantinopole, d. generalu Ghic'a, asupr'a nóuei legi a tarifului principateloru si dreptului acestor'a de a incheiá tractate de comerciu.

Venindu la not'a din Octombre 1874, a lui Aarifi-pasi'a, in care spunea, intre altele, ca propunerea ce se facea de câtra guvernulu austriacu nu erá decâtu o nóua lovitura indreptata contr'a tratatului din Parisu, „les Débats“ dice: „Dupa parerea sea, cestiunea in litigiu nu comportá decâtu o singura solutiune, acea cá guvernele principateloru sa se adreseze prealabilu câtra Pórta. Acésta combinatiune lasa calea deschisa la ori-ce transactiune legala, care aru fi de natura a asigurá resultatele avantagióse pre cari cele trei puteri doriau sa le procure supusiloru loru. Aceste resóne, precum se scie, nu prevalara, si Austro-Ungari'a accedà pretensiuniloru Romaniei. Se spune chiaru ca acésta din urma insista pre lânga guvernulu italianu spre a-lu face sa incheie si densulu unu tratatu de comerciu. Bis repetita placent (cele repetate de dóue ori placu) „Deutsche Zeitung“ asigurá acum câte-va dile, ca Itali'a aderase in principiu la acésta propunere. Cu tóte acestea „Gazzetta d'Italia“, jurnalu oficialu, in numerulu seu dela 4 Augustu, desminte acésta noutate. Ea afirma, ca guvernulu italianu n'a fostu intrebatu oficialu pentru a sci, déca erá sa se incheie unu tractatu oficialu cu Romani'a, si ca, printr'acést'a chiaru n'a pututu dá unu respunsu afirmativu. Este ce-va mai multu: Ea crede a fi sigura ca guvernulu s'a marginitu a declará ca, cându va fi vorb'a de a conferí cu Turci'a pentru reinoirea tractatului esistentu, va esaminá, déca ii va conveni mai bine a incheiá unu tractatu separatu cu Romani'a séu de a continuá sa urmeze sistemulu in vigóre.

Resulta din acésta declaratiune ca Austri'a e singur'a putere care s'a decisu pâna acum, a traduce in faptu doctrin'a adoptata in principiu de câtra cele trei puteri dela nordu in privinti'a dreptului principateloru de a incheiá tractate de comerciu fâra asentimentulu curtiei suzerane, doctrina constatata de Engliter'a, si fâra indoiéla si de Franci'a si respinsa formalu de Turci'a. Acestu conflictu, care a-

---

vine si cas'a in care se invatia prin esemple religiunea, si de unde se revarsa caritatea si moral'a.

Cerce-se altu cine-va sa descrie variatiunea frumusetiloru de situatiuni si cochetariele si intorsaturile saltande ale Prahovei, cându vediuta in afundâri, cându in fati'a sórelui pre prunturi intinse, pre care jóca ea cantându melodii de harpe eoliane.

Trecu preste Comarnicu, Posada si Oratii cá sa viu mai repede la Sinai'a.

Sinai'a, rechiama muntele Sinaiei pre care Moise a statu 40 de dîle in contactu cu Dumnedieu, spre luminarea lui in legiferârile sele. Monastirea Sinaí, rechiama monastirea Sinai aridicata de marele legiuitoriu Justinianu, care trebuiá sa transformeze legile, moravurile si stilulu Romei antice in Rom'a cea nóua, dela cari s'a inspiratu Romani'a in ritulu ei religiosu, in stilulu ei, in moravurile ei, in legile ei.

In Sinai'a romána poposeau parintii nostri dupa trecerea Oratiiloru, sa dea slava lui Dumnedieu cá au scapatu de iataganulu turciloru, cari inondau periodicesce câmpiile Romaniei.

Pe Prahov'a se urcau parintii nostri, trecend'o de trei-dieci si dóue de ori pre care mocanesti, cá sa ajunga la Predealu, de unde se intre apoi in launtru, unde sa nu-lu mai póta ajunge iataganulu turcului.

Aci in muntele Sinaei românesci, in manastirea Sinaei aridicata de gloriosi domnii români in pofid'a lui Iustinianu, vine pe totu anulu suveranulu Romaniei sa mediteze in singuratate, in aerulu puru alu Buceciloru, la cele ce suntu de facutu pentru marirea, tari'a si fericirea statului românu.

Aci si'a alesu loculu Carolu I alu Romaniei, pe o frumósa terata care domina girl'a Pelesiulu pâne sa nu se verse in Prahov'a, care girla desparte muntele Furnic'a de muntele Sinai'a venindu cu sgomotu mare din Buceciu si pravalindu-se in venturatori de ape limpedi cá cristatulu si reci cá ghiati'a.

Aci pe pólele muntelui Furnic'a adapostite de unu largu amphitearu de bradi traversatu de Pelesiulu, si-a alesu suveranulu Romaniei loculu sa aridice celu mai frumosu palatu, cea mai frumósa si mai marétia cladire ce s'a aridicatu pâna acum in Romani'a, cheltuindu cu dens'a dóue milióne.

Am pute'a dice aci: Vie bîrfitorii sa véda ce face Mari'a S'a Voda pe muntele Furnic'a, pe care si-l'a cumperatu.

Dara, de ce sa ingalamu frumseti'a cu hidosulu!

In manastirea Sinaei s'a trasu si estu tempu Mari'a S'a Voda, de mai bine de o luna de dile, sa petreaca vér'a cu Mari'a Sea Dómn'a, cu o mica parte din casa sea militara si civila.

Mari'a Sea Dómn'a gratiosa si plina de sanatate, vesela si suridienda in veci, in costumu romanescu nationalu cu ie si cu fote incongiurata de patru domnisóre de onóre si de companie asemenea in costumu nationalu, se plimba jucandu-se pe intinsele galerii improvisate care incongiura manastirea de tóta jumetatea care privesce spre drumu si spre Prahova.

(Va urmá)

tinge si interesele comerciale si dreptulu publicu alu Europei, nu ne pare dara inca a fi ajunsu la finele lui.

Invitatiune.

Membrii cursului supletoriu invetiatorescu din Sighisiór'a considerandu meritele si sacrificiele pâna la abnegare de sine ale marelui si in eternu fericitului Archieppu si Metropolitu Andreiu odinióra baronu de Siagun'a, — atâtu pre terenulu bis. scol. câtu si natiunale, in prelegerea din 11 Aug. st. v. a. c. au adusu urmatoriulu conclusu: cá in 17 Augustu v. cu ocasiunea incheerei solemne a cursului sa se celebreze unu parastasu, pentru spiritulu acestui raru barbatu alu bisericei si natiunei nóstre romane; — la care suntu cu onóre invitatí on. preoti si onorat'a inteligintia romana din protopresbiteratulu Sighisiórei si giuru sa binevoiésca a participá si astu-feliu a depune tributulu de recunoscintia si pietate si cu acést'a ocasiune pré inaltului defunctu.

Sighisiór'a in 11 Aug. 1875 v.

Cursulu invetiatorescu supletoriu
din Sighisiór'a.
Demetriu V. *Moldovanu*,
cond. curs. supletoriu.

Nr. 3 — desp. II.

Convocare.

Comitetulu despartiementului II alu Asociatiunei tranne pentru literatur'a romana si cultur'a poporului rom. face cunoscutu, cumca adunarea generale a acestui despartiementu se va tiené *Dumineca in 26 Sept.* 1875 st. nou in comun'a *Voil'a.*

Deci invitâmu pre toti on. membri ai Asociatiunei, câtu si on. inteligintia si poporulu acestui despartiementu cá se binevoiésca a participá la siedinti'a mentionatei adunâri la 10 óre a. m.

Din siedinti'a comitetului a despartiementului II.

Fagarasiu in 18 Aug. 1875.

Alesandru *Micu*,
directoru.
Negrea *Posiortionalu*
actuariu.

Dev'a, in 6/18 Aug. 1875.

Dle Redactoru! Vineri in 1 Aug. s'a deschisu aici cursulu supletoriu conformu cercularìului consistoriale dela 15 Iuliu a. c. Nr. 1522. Dupa servitiulu divinu, invetiatorii dejá presentati, s'au intrunitu in scól'a romana gr. or. din locu, unde P. prot. din locu I. *Papiu* prin o cuventare plina de invetiaturi arata scopulu acestoru cursuri si indémna invetiatorii a se purtá bine preste totu si cu deosebire aici, cá se nu dâmu ansa la óre-care neplaceri. Conducetoriulu cursului — neputandu sosí cu trenulu inainte de amédi constituirea definitiva si cuventarea lui au urmatu numai dupa amédi.

Invetiatorii s'au incortelatu pre la crestiniii din locu; iéra incâtu pentru viptulu loru, P. Protopopu a luatu asupra-si responsabilitatea fatia de ospetarii, carii s'au angagiatu ai provedé cu viptu pe timpulu sustienerei loru aici.

Astfeliu constituiti si asiediati fiindu, Sambata in 2 l. e. s'a si inceputu cursulu in ordinea cea mai buna, si siedintiele séu prelegerile decurgu progresandu din óra in óra. Materia tractata de conducatoriu in modu mai multu teoreticu, se tractéza si de câtra invetiatori in modu practicu prin conversatiuni conduse de conducatoriulu.

Suntu prea interesante aceste conversatiuni, deórece prin ele se póte capacitá si celu mai putienu cualificatu, — presentandu-se o multime de invetiatori cu totu atâtea esperintie castigate in scólele loru.

Invetiatorii dejá presentati in numeru de preste 60 pregatindu-se anume pentru serbatórea de adî in cantârile liturgice si imnulu poporalu, au datu prin sonulu loru unu concertu placutu asistentiloru numerosi la st'a liturgia din tóte bransiele civile si militarie.

Dupa cum se póte vedé din cele premerse, complacerea, si multiamirea suntu generale, si asiá credemu, ca si resultatulu va fi asemenea.

Notarii cursului.

Varietâti.

(†) *(Necrologu.) Petru* **Dehelcanu** absolutu de teologi'a gr. or. in Sabiiu si de filosofia in Gratiu, unu june de cea mai buna sperantia, a reposatu in bratiele doiosiloru frati si soru la Nadasti'a (in Transilvani'a) in 30 Iuliu si s'a inmormentatu in 1 Aug. v. a. c. Fia-i tierin'a usióra si amintirea eterna!

⁂ *Camer'a notariloru publici din Transilvani'a* s'a constituitu la 19 Aug. in Clusiu. Presenti au fostu 13 notari. Presiedinte alu camerei este alesu Rud. *Schilling* din Clusiu; membrii comitetului suntu: Alesiu *Ersek* din Turd'a, Dr. Fr. *Linz* din Brasiovu, Gerhard *Duha* din Gherl'a si Iul. T*ompa* din M. Osiorheiu; membri supl.: Ios. *Maager* din Mediasiu si Alesandru *Folioviciu* din Aiudu.

⁂ „Albin'a“ reproduce scirea carea cerculase prin foile vienese despre eventualitatea denumirei de Archieppu si Metropolitu a P. Archimandritu *Constantinoviciu* si glosséza ca regimurile considera putienu séu de locu vocea majoritâtiei poporului. — Esperinti'a ne-a doveditu, ca regimurile in cestiuni de aceste suntu câte odata mai cu consideratiune câtra poporu decâtu unele majoritâti.

⁂ (*Procesu de pressa*). In „Magy. Polgár“, descrise românulu Gregoriu Moldovanu pre preotii români de prin locurile acele cá pre nisce rapitori si hoti storcatori de poporu prin mari camatarii. Acum totu „M. Polgár“ scrie, ca o parte din preoti au radicatu in contr'a calumniatorelui Moldovanu procesu de pressa.

⁂ (*Curagiu raru.*) Amu amintitu si in nrii trecuti la loculu acest'a, ca ursii si lupii au devenitu spaim'a munteniloru din apropierea nóstra. Aducemu unu esemplu din daunele considerabile ce suferu vitele carí pasiunéza la munte. In 8|20 Aug. a. c. boariulu comunei Sadu, ce se tiene de Sabiiu, I. Munteanu, adunase pre tempulu prandiului toti boii incredintiati grigei sele la unu locu indatinatu sí se puse sa prandiésca. De odata aude unu mugetu infricosiatu care prevestea apropierea unui periculu. Boii semtiendu ca se apropie ursulu formara unu cercu de aperare, dara unu bou mai teneru de vre o 3—4 ani lipsea din multimea pregatita spre aperare. Boariulu surprinsu cauta in impregiurulu seu si spre neplacut'a sea surprindere vede sarindu din tufe pre o ursóica mare si grasa, care cá fulgerulu se aruncà in spatele boului abatutu si lu trantesce la pamentu. Boulu incepe a sberá, dara erá prea tardiu ca ursóic'a flamenda ii sugea sangele. Boariulu avendu o rusdura de pusca, dupa cum se afla pre la ómenii nostri, impluta cu halíce, luându-si anim'a in dinti se duce si se apropie 10 pasi de ursóic'a ce nu se miscá din spatele boului, care racnea de resuná muntii. Boariulu curagiosu tientesce deadreptulu in ochii ursóicei sî-i imple ochii cu halicele descarcate din pusca. Ursóic'a incepe a urlá grosnicu si in turbarea ei rumpea mai tare din viptim'a ce jacea sub dens'a. Vediendu numitulu boariu, ca nu se misca, umple pusc'a cu glontiu si lovesce ursoic'a togm'a in anima si atunci odata se restornà de pre bou fâra viétia. Boariulu nostru parasesce loculu acest'a spre a-si vedé de ciurda. Nu multu dupa acést'a puii ursóicei vinu pre urm'a mamei loru, o afla impuscata se apuca si o mananca tóta si asiá curagiosulu boariu nu potù avea nici pelea cá recompensa pentru curagiulu seu.

Despre acést'a ursóica ne spunu muntenii nostri vecini ca a facutu mari daune viteloru, de cându cutriera muntii. Preste totu comunele nóstre dimpregiuru suferu de vr'o câtu-va tempu multe daune din partea fiereloru rapitórie ce s'au inmultitu fórte tare si periclitéza viéti'a si averea economiloru nostri de vite. Contributiunea cea nóua impusa pre venatu au raritu armele si sistarea premieloru au scadiutu curagiulu, deci cu atâtu e mai multu demnu de admiratu curagiosulu boariu alu comunei Sadu, care culcà la pamentu o fiara atâtu de pagubitória.

⁂ *Unu principe nou* s'a creatu aici in Sabiiu in septamanile trecute. Cine suntu autorii demnitatiei acestei inalte este inca unu secretu. Destulu ca „Hrm. Ztg.“ dupa ce-i arata virtutile in literatur'a cartiloru cu ochi de ghinde, de verde etc. prin carea „printiulu“ cu usiurintia muta banii si orologiele de auru din tr'unu budiunariu intr'altulu, spune despre originea lui, ca aru fi unu teologu românu alungatu, precându „S. d. Tageblatt“ mai móle la inima, dice simplu, ca este teologu românu. Cest'a din urma se vede ca crede nu numai in indelebilitate sacramentale, ci si in cea matricularia.

⁂ Dîuariele francese publica listele de premiati dela diferitele licee de prin Parisu. Gâsimu printre aceste nume si câte-va de români. Ni se umple inim'a de bucuria, cându vedemu junimea nóstra, dusa in departare cá sa culéga fructele sciintiei si sa aduca in tiéra luminele ei — ne bucurâmu dîcemu, cându i vedemu repurtandu câte o asemenea victoria incununandu-se cu laurii meritului si ai sciintiei.

Eata elevii români ce vedemu printre premiatii din licee: Paleologu, Voinescu, Duhamel, Romalo si Bagdad.

(„Press'a.“)

⁂ (*Armat'a parlamentaria*) Europ'a in 20 parlamente are 6000 representanti parlamentari: Franci'a 750, Angli'a 658, Itali'a 503, Svedi'a 433, Prussi'a 432, imperiulu germanu 397, Bavari'a 159, Austri'a 353, Ungari'a 448, Spani'a 346, Romani'a 107, Greci'a 186, Elveti'a 128, Norvegi'a 111, Belgi'a si Dani'a câte 102, Portugali'a 107, Holandi'a si Saxoni'a câte 80, Baden 63 si unii repres. din tieri mici germane, cu toti 6000.

Nr. 6236|1875.

Concursu.

Pentru conferirea sumei de 120 fl. v. a. escrìsa de inclit'a Universitate natiunale sasésca, cá stipendii la o scóla de agricultura, pentru scaunulu Sabiiului, — se deschide prin acést'a concursu pâna la 5 Septembre a. c. st. n.

Concurentii, cari voru substerne petitiunile loru la magistratulu subsemnatu, voru avé sa dovedésca: —

a) Cumca au absolvitu scól'a poporale ordinaria;

b) Cumca au ajunsu alu 16 anu alu vietiei;

c) Cumca sciu portá in genere economi'a dupa cum e indatinata in tiér'a nóstra.

Despre ce se aduce acést'a publicatiune generale cu acelu adausu, ca numai cei ce se tienu de scaunulu Sabiiului se voru puté luá in consideratiune.

Sabiiu in 20 Augustu n. 1875.

Magistratulu urbanu si
(1—3) **scaunalu.**

Nr. pr. scol. 35|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu secundariu la scól'a confessionale gr. or. din Danesiu se escrie concursu. —

1. Cu unu salariu anuale de 70 ferdele bucate in natura; —
2. Unu agru de unu caru de cucuruzu;
3. A trei'a parte din venitulu — din ajunulu craciunului; — si a
4. Unui concurinte strainu cuartiru liberu si lemne de ajunsu. —

Cei ce dorescu a competá la acestu postu se anuncia prin acést'a a-si asterne documentele de cualificatiune, recerute prin lege, pâna in 5 Septembre a. c. st. v. la subscrisulu.

Sighisiór'a 5 Augustu 1875 st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Zacharia Boiu,
(1—3) protopopu.

Concursu.

Spre întregirea vacantei parochii de a 3 clas'a din comun'a Ucea-super. districtulu Fagarasiului, se scrie prin acést'a concursu pâna in 24 Augustu 1875.

Emolumentele suntu:

1. Dela 145 familii câte unu caru de lemne.
2. Dela 145 famil. câte 1 dî de lucru vér'a.
3. Folosirea unui fenatiu de 2 cara de fenu.
4. Venitulu epatrafirului usitatu care tóte computate trecù sum'a de 350 fl.— v. a.

Cei cari aru dorí a ocupá numit'a statiune parochiale sa se adreseze pânu la terminulu mai susu indicatu cu coucursulu loru la subscrisulu.

Avrigu, 21 Iuliu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Vasiliu *Maximu*,
(3—3) Adm. prot.

Concursu.

La scól'a confesionala gr. or. din Tarlungeni protopresbiteratulu I alu Brasiovului au devenitu vacantu postulu de invetiatoriu primariu, si spre intregirea acestui'a se escrie concursu cu terminu pana la 15 Septembre a. c.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. si cuartiru liberu in edificiulu scólei

Concurentii au a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu „statutului organicu“ pana la terminulu prefiptu prea onoratului domnu prtotopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Tarlnugeni 3 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or. din
Tarlungeni.
Georgiu Manole,
(1—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III din Rotbavu, in protopresbiteratulu alu II-le alu Brasiovului in sensulu ordinatiunei consistoriali dto 21 Iuliu a. c. Nr. 2126 prin acést'a se escrie alu doilea concursu pâna Dumineca in 7 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu realitâtile necesari, si o gradina mica.
2. 11 jugeri aratura, si 1½ jugeri fenatiu.
3. Dela 115 familii câte 1 fl. 40 xr. si in fine veniturile stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrísulu.

Brasiovu in 6 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu
Ioanu Petricu,
(2—3) protopopu.

Nr. 127|1875.

Edictu.

Prin care Dimitrie Gosi'a din Seliste, carele cu necredintia au parasitu pre soci'a lui Stan'a nascuta Teodoru Hens'a totu din Seliste — se provóca cá in terminu de unu anu dela datulu de fatiatia, cu atât'a mai vertosu sa se infatisíeze inaintea forului matrimoniale subscrisu pentruca la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a-i se va otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu in 5 Augustu 1875.

Forulu matrimonialu gr. res.
(1—3) alu protopreb. Sabiiului I.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 65. ANULU XXIII.

Sabiiu 17|29 Augustu 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $\frac{1}{2}$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $\frac{1}{2}$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $\frac{1}{2}$ cr. v. a.

Astadi s'a celebratu in biseric'a nóstra din cetate servitiu ddiescu solemnu pentru onomastic'a Escel. Sele Présantitului P. Archieppu si Metropolitu *Mironu* Romanulu.

„Pesti Napló“ si sassii.

Este lucru de mirare, ca concetatienii nostri sasi dupa atatea esperintie, sedusi de momentu, facu demonstratiuni, cari ori cum le amu considerá, aducu numai dauna patriei comune. Déca au statoritu ei in seclulu alu 17. ca se serbeze in fia care anu invingerea principelui Michaiu la Mirasleu, tréca duca-se, pentru ca au fostu in seclulu alu 17 lea. Astadi insa a cochetá, ignorandu referintiele patriei nóstre, cu imperiulu germanu si inca intr'unu modu demonstrativu, se pare totusi celu putinu imprudentu si se intielege, ca astfeliu de imprudentia nu póte consolidá dorit'a apropiare a factoriloru tierei spre o conlucrare armonica. De aceea pre noi nu ne surprinde indignatiunea lui „Pesti Naplo“ dela 24 Augustu a. c. Nr. 192, pentruca reuniunile sasesci, adunate in vér'a acést'a la Cohalmu, tramitu „salutârile fratiesci“, cá din partea tienuturiloru sasesci si a nemtiloru Transilvaniei la desvelirea monumentului lui Hermanu (Arminiu.)

Pentru cá sa cunósca si publiculu nostru indignatiunea, cârei s'a datu espressiune in jurnalulu citatu, reproducemu in traducere articulului acelui'a supra scrisu „Budapest'a 23 Augustu“ :

„In dilele acestea s'a serbatu dóue festivitati mari nationali. Un'a pre inaltimile padurei Teutoburgului de câtra natiunea nemtiésca, alt'a pre teritoriulu Ungariei de catra natiunea ungurésca. Nemtii serbara memori'a lui Arminiu, cârui prin viclenia si tradare i succese a prinde odata in cursa pre legiunile romane, pururea invingatórie, ungurii serbara memori'a St. loru rege, a primului rege crestinu, carele a introdusu in sinulu civilisatiunei crestine pre magiari, si pre toti câti locuiau intre Carpati si Adri'a. Cumetrii nostri sasi din Transilvani'a suntu cam de siese sute de ani cetatieni in Ungari'a. Succesorii acelui rege santu, le dedera patria cându nu avéu; le dedera posessiune, cându rataceu fâra de posessiune, le dedera drepturi si bunuri, de cari in alte parti nu se bucurau nici ei nici confratii loru de aceeasi origine; le dedera institutiuni, cari le garantara libertatea civila si a consciintiei, limb'a si moravurile, li dedera in fine scutu contr'a turciloru, tatariloru, moscovitiloru si nemtiloru. Nimic'a nu s'aru fi parutu mai siguru, decâtu ca si cumetrii nostri sasi, cându serbéza natiunea St. Stefanu festivitatea ei 'si voru aduce aminte de trecutulu si viitoriulu, care-i léga de noi si ca voru partícipá si ei la o astfeliu de festivitate.

„Dar, ei au participatu! nemtii Transilvaniei adunati din tóte tienuturile tierei sasesci la Cohalmu tramitu representantiloru poporului celui mare nemtiescu, adunatu la desvelirea monumentului lui Herman, salutarea loru fratiésca. Asiá dara este o tiéra sasésca (szász föld); si sasii numai suntu sasi, ci nemti ai Transilvaniei; si ei suntu adunati la Cohalmu spre a da espresiune salutarei fratiesci! tiér'a loru propria, natiunea loru propria si festivitatea acestei natiuni este pentru ei atat'a catu nimic'a. De santulu Stefanu nici ca voru se audia ceva; santulu loru se chiama Herman si fratii loru suntu cei ce se aduna in onórea lui Herman. Pana acum cunoscému unu fundu regescu; acum voiescu cumetrii nostri sasi se ne instruiésca dându-ne o geografia nóua nationale. Nu Transilvani'a, nu Ungari'a, nu mai multu fundu regescu, nu fundu sasescu,“ ba si mai espresivu, „tiéra sasésca“ se chiama acei una suta cincidieci mii ómeni colo in mijloculu unui $\frac{1}{2}$ milionu magiari, secui si români. — Asiá cugetati onorati cumetrii sasesci! si asiá sa 'ncepemu cânteculu celu vechiu de nou! festivitatea monumentului lui Herman este tocm'a cea mai buna ocasiune. Si Herman s'a indesatu in curtea si binefacerile celoru mari ai Romei si multiemit'a a fostu Teotoburgulu. In adeveru minunatu umoru au cei adunati la Cohalmu.

„Sa nu dâmu inse prea mare insemnatate lucrului; nu merita. Cumetrii sasi duca-se si planga-se, fabrice in vecinatate la suspiciunâri contr'a patriei loru proprie; tiraniseze pre românii intre cari locuescu, germaniseze pre magiari, secui si ciangai, cari impartu cu ei pamentulu patriei rescumperatu cu crunta lupta, — câci pentru tóte acestea nu vomu creá o „cestiune sasésca“ numai in hatirulu ochiloru frumosi ai cumetriloru sasi. Nu, acést'a dieu nu vomu face, cestiunea ce ne sta inainte, nu e altu ce-va decâtu o cestiune de ordine, de administratiune si de justitia. Noi nu voimu sa mancâmu pre cumetrii sasi. Nici pâna acum nu i-amu mancatu si nu-i vomu mancá nici in viitoriu. Ba nici nu-i vomu lasá prada concetatieniloru de limb'a romana, dara nici pre acesti'a loru si cu atâtu mai putienu pre magiari si secui.

„Regimulu ungurescu a facutu la tempulu seu o mare eróre. Nu dóra pentru aceea, pentru ca au estinsu planulu seu de arondare si preste jurisdictiunile fundului regescu, si pentru ca nu a acceleratu inaintea legislatiunei inainte de tóte regularea referintieloru teritoriale. Nu erá de lipsa a se asterne planulu de arondare alu fundului regescu deodata cu alu celoru-lalte pârti si prin acést'a a dá ocasiune, ca cumetrii sasi castigandu tempu sa se incerce a umflá lucrulu si a-lu cresce la „o cestiune sasésca“. *Cu domnii acesti'a trebuie omulu cá in tempulu celu mai scurtu si inainte de tóte iute sa o sfersiésca.* Nu asiá precum aru meritá passiunile loru (szenvedélyeik) si perfidi'a loru, ci asiá dupa cum ceru interesele administratiunei si justitiei unui statu unitariu. In fundulu regescu cumetrii sasi facu o mare minoritate. Ei nu constitue nici tertialitatea locuitorimei. Nu este de lipsa nici orientarea dupa gustulu loru nici apesarea loru. Nu ei suntu acei'a pentru a câroru esistintia trebuie ingrigitu in prim'a linia. Inainte de tóte este de a se considerá statulu si in lini'a a dóu'a si a trei'a majoritatea. Se intielege statulu ungurescu. Despre acést'a nu discutâmu.

„Déca voiescu cumetrii sasesci a jocá o rola in cestiuni de rangulu alu doilea in majoritate, este tréb'a loru.

„Pâna acum n'a fostu asiá. Pâna acum cumetru sasu au fostu copilulu celu adeveratu, si magiarulu si românulu copilulu vitregu. Déca erá vorba de drumuri de feru, de tribunale, de privilegii séu favoruri: sasulu erá la indemâna. Erá inse vorb'a de a aperá tiér'a, de a purtá sarcinele cele grele ale aperârei si de a suportá sacrificii: atunci erá magiarulu, secuiulu la indemana*). Libertatea este ací, egalitatea trebuie sa o creâmu. Ea lipsesce inca numai in fundulu reg.**) Pâna atunci nu se póte desvoltá semtiulu de fratietate la cumetrii sasi, pentru ca privilegiulu sasescu umple busunariulu sasului si golesce busunariulu magiarului si alu românului. Le place loru rol'a acést'a ne place si nóue contrariulu. Universitatea sasésca nu este de nici o lipsa. Ce este alu loru, imparta sî intre sine; ce este alu statului iá-'si statulu. Sub titlulu justitiei si administratiunei au primitu ei multe bunuri dela statu, acum inse nu mai este nici decum de lipsa cá statulu sa sucumbe sub spesele justitiei, iéra de alta parte sa se ingrasie o mâna de cumetrii sasesci din colosale donatiuni de statu, fâra a dá cui-va vre-o socotéla.

Inainte cu 25 ani au presentatu sasii lui Haynau pre o tipsia de argintu constitutiunile, privilegiele si prereservatele loru. Acum le pretinde pre acestea dela densii civilisatiunea si libertatea comuna. A le daruí pre acestea astadi nu mai suntemu in stare. Cându amu organisatu jurisdictiunile n'amu dispusu si asupr'a fundului regescu. Noi amu dîsu, va fi bine sa dispunemu asupr'a acestui'a deosebitu. Pâna astadi nu s'a facutu nimic'a. Cându amu regulatu referintiele urbariali amu lasatu din lege Talmaciulu si Salistea la o parte, numai cá sa nu le facemu cumetriloru sasi vr'o superare. Cându regimulu a venitu cu regularea teritoriului, ei cerura iérasi ce-va estr'a dela regimu, dela dieta, dela Augsburgu si dela Teotoburgu. Intr'aceea continuara cu tóta diliginti'a a germanisá. Tribunalele loru pertractau nemtiesce cu magiari, secui si ciangai, si le dau resolutiuni nemtiesci. Populatiunei magiare din Sacele i traducéu pâna si emisele ministeriali nemtiesce, numai cá sa nu le espedeze in limb'a magiara. Si acum intre cele 20 tribunale sterse nici unulu nu este de ale loru. Directiunea acést'a sa nu se mai continue. Spiritulu libertâtiei dela 1848 trebuie se petrunda odata si unghiurile aceloru pârti a Transilvaniei, cari le numimu fundu regescu. „Fiat justitia.“

Despre rescól'a din Bosni'a au strabatutu in publicitate sciri fórte varie si vage. Dintre aceste amintimu telegramulu celu mai nou, care afla sorgintele rescólei din Bosni'a in cei „200 serbi armati,“ cari au debarcatu din nâile de comerciu austriace. E unu lucru notoricu, déca insurectiunea s'au desvoltatu in giurulu orasiului Banialuc'a, care e celu mai impopulatu orasiu din Bosni'a, cu unu impregiuru fórte fertilu. Banialuc'a are o poporatiune turcésca fórte numerósa.

„Obzor“ ni spune, ca la 500 insurgenti s'au concentratu in muntele „Baljaplanina,“ si au hotaritu sa atace Costainic'a turcésca. In muntele Balja pórta comand'a unu „Peci“, conducatoriulu insurectiunei din 1858, care a fostu mai multi ani incarceratu in Constantinopole, de unde fugindu a intratu in armat'a serbésca. Insurgentii din Costainic'a suntu comandati de Iovan *Zec* si cei din valea Unna de Marco Kukrica. Beiulu Krk-*Srdar* fu omoritu de insurgenti, turcii inca au chinuitu in modu barbaru pre preotulu grecescu din Costainic'a turcésca si l'au aruncatu in temnitia. Nerusinarea turciloru merge asiá de departe, câtu doi turci trecura pre teritoriu austriacu persecutandu si maltratandu pre fugari.

Crestinii din Erzegovin'a ducu lipsa de munitiunea trebuinciósa. Ei dau in Costainic'a *unu galbinu* pre unu puntu pulbere de pusca, dara totu nu capeta.

De pre campulu insurectiunei.

Pre cându o parte a corpului insurgentiloru, care e statiunatu in Popovopolje si pre muntii vecini, merge spre Dubravic'a spre a se incaerá cu trupele debarcate la Kleck, sosescu acum sciri mai dese din partea nordica a Muntenegrului. Dela incursiunea celoru 2000 muntenegreni condusi de voivodii Zimonici, Petrovici si Alexis Nicsic in platoulu de Gacko, se succedu incaeraturele un'a dupa alt'a, dara cele mai multe dintre aceste nu suntu de insemnatate decisiva.

Insurgentii cari operau la fruntariele Muntenegrului avéu sa ocupe inainte de tóte passulu *Duga* de lungime de unu milu, spre a impedecá ori-ce impreunare a inimiciloru. Insusi Nicsic, a cârei castelu slabu e ocupatu de o garnisóna turcésca, fu recunoscuta de unu despartiementu de muntenegreni, restulu inse strabatù prin pasulu numitu, spre a intrá prelânga Cristac in tiér'a muntósa de Gacko.

Suntu putiene detaiuri despre acésta invasiune a muntenegreniloru, dara împregîurarea, ca invasorii trecendu preste Dug'a au facutu dóue miscâri de atacu, un'a câtra Goranicaltanga Piva, si alt'a câtra *Metochia* loculu principalu alu platoului de Gacko, ne dovedesce ca lovitur'a s'a esecutatu cu o rutina militaria. De se va adeverí, ca a eruptu rescól'a si in Foca si Vissegradu, atunci platoulu de Gacko cu Metochia devine vétr'a principale a miscârei din Erzegovin'a. Prin valea Raselic'a s'a restabilitu spre nordvestu impreunarea cu corpulu Ljubobratic prelânga Nevesinie, pre cându muntii din Zagoni'a, Cumos si Marine, facu imposibilu invasiunea trupeloru de spre nordu. Cu deosebire muntii de Marine suntu cunoscuti de nepracticabili prin abisurile cele imense si gropile cele multe, numai o cale pre o dunga de munte duce in valea Neretva.

Rescol'a in partile aceste nu se va puté alterá, pentruca castelulu din Nicsits, de care amintiramu ca e ocupatu de o mica garnisóna turcesca, nu capeta sucursu si este isolatu de Trebinje. Din Niksics pâna in Bilek care e situatu pre unu platou fórte selbatecu e liniste in momentu Muntii inalti de *Baniani* suntu unu complesu, preste care cu anevoia poti trece, dara raporturile din Grahovo suntu nelinistitórie. Acestu orasiu totu-déun'a a fostu statiunea predestinata de invasiune a „ceteloru“ muntenegrene, elu este o pórta creata de natura pentru eruptiunea din muntii negri in valea Trebencica si de aceea va surprinde putienu scirea colportata de vr'o câte-va septamâni, ca muntenegrenii se silescu necurmatu sa tréca munitiuni din Cetinje la Grahovo, mai alesu pre celu ce cunósce luptele aceste intre turci si cernagordi din epocele trecute. Preste Grahovo au trecutu acele trupe muntenegrene, cari au luatu parte la recunóscerea Trebiniei. Avévoru aceste incidente unu avantagiu siguru pentru caus'a erzegovineniloru, nu putemu sci cu positivitate. Cadiendu mai tempuriu séu mai tardiu positiunile din Nevesinje, Liubinje Dubovica si Metochi'a, lupt'a la fruntariele Muntenegrului se va réduce la unele tiralerii neinsemnate. Debarcarea trupeloru la Klek a determinatu pre comandantulu de artileria *Hubmayr*, se mérga din Trebinie in *Zubci*, spre a resculá poporulu de acolo si a prevení astu-feliu pericululu unei debarcâri de trupe turcesci in enclav'a *Suttorina*. Trebinje cu greu va cadé. Déca trupele debarcate voru puté fortiá pasurile de Dubravica, unde stau despartiemintele corpului Stasic atunci acele se voru concentrá in Popovopolje spre a deblocá Trebini'a.

---

*) Românulu i-a remasu autorului in péna. Traducatoriulu.

**) In privinti'a acést'a fundulu regescu mai n'are margini, pentru ca dupa egalitatea de pâna acum, aru cadé multi in ispita de a tiené teritoriulu Ungariei intregu de fundu regescu, cu deosebire ca fâra sasi. Trad.

Scirile din Foca, Vlevlje si Tripolje (in Erzegovin'a orientale) suntu nelinistitórie. Colasin e in fapta in mânile muntenegreniloru si cele mai multe sentinele dintre Plevelje si Sienica suntu parasite de turci, spre a se concentrá in loculu din urma. Déca comand'a corpuriloru nu va tramite curendu trupe preste Novibazar, passurile la Sienic'a cu greu se voru puté trece.

Manifestulu insurgentiloru din Erzegovin'a.

„Conducatorii actiunei din Erzegovin'a au datu urmatoriulu manifestu:

Cine nu cunósce din propri'a vedere barbari'a turcésca, cine nu au vediutu cu ochii sei suferintiele si torturele poporatiunei crestine din Turci'a, acel'a nici pre departe nu-si póte face o idea, ca ce este unu raia, *o faptura muta sub rangulu animalului* seu o specie de ómeni, cari suntu nascuti *pentru sclavia eterna*, si cari au venitu pre lume cu blastemulu, de a fi unu raia.

Neaperatu poporulu acest'a nu e decâtu unu ramu din marele si numerosulu poporu slavu, dara celu mai nefericitu ramu, ramulu serbo-bulgaricu, care tragana necurmatu acést'a esistintia miserabila spre rusinea seclului nostru luminatu, pre cându popórele frati prosperéza si au ajunsu in parte dejá la o desvoltare stralucita. E unica si inspaimentatória négr'a fatalitate ce persecuta atâtu de greu acést'a parte a poporului serbescu. Si togm'a atâtu de inesorabilu e acestu destinu crudu, pentru ca chiaru si popórele inrudite prin sange si credintia se intorcu dela aceste raiale proscrise, in locu de a li dá mâna de ajutoriu si scapare, pre cându altoru natiuni straine le dau ajutoriu si scutu (Russi'a). S'aru poté dice, ca plansorile nóstre, tiepetele nóstre de dorere nu au strabatutu pâna la urechile fratiloru nostri fericiti, ca ei nu cunoscu miseri'a, in care langedimu, si de acea nice se intereséza de noi.

Dara s'a vorbitu dejá destulu despre acést'a, s'au scrisu tomuri asupr'a suferintieloru nóstre si sangele nostru a cursu in abundantia. Avisati la propriulu loru ajutoriu raialele au decisu sa se lupte séu sa cada pâna la celu din urma barbatu; dreptu acea noi, subscrisii conducatori (glavari) ai poporului luptatoriu emanâmu proclamatiunea acést'a mai intâiu câtra toti fratii nostri din tierile turcesci, cari asemenea cu noi gemu intr'o sclavia nesuportabila, cá sa se rescóle, sa impreune armele loru cu ale nóstre, spre a dobandí ce ne va dá Ddieu si noroculu eroiloru (sto bog da i sreca junacka—). E mai bine pentru ori si care din noi sa murimu, decâtu sa traimu mai departe, cum amu traitu pâna acum.

Ne rogâmu de Serbi'a si de Muntenegru sa ne dea ajutoriulu loru. Ce facu ei pentru noi, facu si pentru ei si pentru viitoriulu loru. Mai departe rogâmu pre toti cei-lalti slavi, ori unde voru fi, sa ne ajute, cá sa se póta dice câtu de curendu: A *fostu* odata o raia turcésca.

In genere ceremu ajutoriu dela fia-cine, *fâra diferintia, de credintia si de natiunalitate*, dela fia-care omu onestu care pretiuesce libertatea si stiméza dreptulu.

In sperantia, ca rogârile nóstre nu voru remane fara resultatu si ca ni va vení ajutoriu de ajunsu dela *ómeni onesti din lumea larga*, asteptâmu *ajutoriulu grabnicu pre campulu de batalia.*

In Erzegovin'a, 19 Iuliu v. 1875 Sofronije *Spremo* igumenulu monastirei Zavala, Diordie *Radulovîciu* de Mostar Vucko *Vuketici*, Dioko Diurtovici din muntii de Trebinie. Mich. *Gutici Tripko Grubacici* de Nevesinje, Mujo *Brstina* din cerculu *Stolacu.*“

Cetimu in „le Courier d'Orient“ dela 13 Agustu:

Fortiele militarie europene.

Amu reprodusu, indata ce aparéu nesce interesanti articuli de statistica asupr'a fortieloru militarie ale diferiteloru puteri, publicati de diurnalulu „le XIX Siécle.“ Acestu diurnalu 'si complectéza astadi aceste studii facendu sa resara intr'unu tablou principiele generale admise de fia-care natiune pentru organisarea armatei sele, si resultatele ce ele au datu. Reproducemu si acestu din urma articulu in care se afla intrunite nisce date interesante asupr'a fortieloru militarie ale Europei.

„Puterile cele mari continentale, adeca Germani'a, Austri'a, Franci'a, Itali'a si Russi'a au tóte o stare militaria care póte fi considerata cá maximum silintieloru loru. Se scie in urm'a câroru evenimente au fostu nevoite aceste puteri sa dea o asiá mare desvoltare fortieloru loru armate, si nimeni nu póte prevedé câtu tempu va durá o asemenea situatiune. Printre aceste puteri mari, Germani'a, Austri'a, Franci'a si Prussi'a au admisu si aplica principiulu servitiului militaru obligatoriu si personalu: ele au dara armatele cele mai solidu constituite, fiinduca acestea cuprindu individe care apartienu la tóte clasele societâtiei.

„Câtu despre Itali'a, ea n'a pututu sa invinga inca resistintiele de totu feliulu care s'au opusu la introducerea aceluia'si principiu in institutiunile sele; ea are dara o armata mai inferióra celoru-a-lalte natiuni, din punctulu de vedere moralu bine intielesu. Angli'a, in fine este singur'a putere mare care recrutéza soldatii sei dupa vechile obiceiuri, adeca nici chiaru dupa apeluri, ci prin inrolâri voluntare, intr'unu modu cu totulu diferitu.

„Armat'a angla are calitâti serióse. Ea a aretatu ce pretiuesce pre tempulu cându celelalte armate erau compuse cá si dens'a. Nimicu nu ne probéza, ca la casu de resbelu cu o natiune a cârei armata este recrutata pre principiulu servitiului obligatorii si personalu, armat'a angla va fi in stare sa si sustiena reputatiunea sea: din contra, infrangerile suferite de armat'a austriaca si de armat'a francesa in lupt'a loru contr'a armatei prusiane esentialminte natiunale, pare ca dau preponderanti'a sistemului de recrutare adoptatu spre compunerea acestei'a.

Eata acum care suntu fortiele ce puterile cele mari ale Europei aru puté sa puna in linia in casu cându lupt'a aru devení generala.

Germani'a. — Armat'a germana póte sa mobiliseze 22 corpuri de armata de câte 40,000 ómeni fia-care, ceea ce dà aprópe 900,000 soldati de intâi'a linia. La spatele acestor'a, suntu reservele cu totulu gat'a care contienu aprópe 500,000 ómeni, dintre cari multi suntu instruiti. In a trei'a linie, vine landwehrulu care este tare de 600,000 ómeni celu putienu si care este pre deplinu organisatu incâtu sa póta formá brigade, divisiuni si corpuri de armata capabile, nu numai de a face resbelulu pre teritoriulu germanu séu de a aperá spatele trupeloru active cum se facea erórea sa se créda mai de tóta lumea, ci si de a ranforsá trupele de campanie si de a participá la resbelu in prim'a linia.

Acelu rolu de aperare teritoriale nu mai apartiene esclusivamente landwehrului; elu s'a reservatu landsturmului, care nu erá organisatu altadata, si care acum contiene 450 batalióne indata mobilisabile si a câroru fortia numerica este imposibilu sa o dea cine-va intr'unu modu aprosimativu.

Angli'a. — Angli'a nu aru puté sa dispuna de mai multu de 130,000 ómeni cari sa ia parte la o lupta pre continentulu europénu: acest'a este maximulu fortieloru ce ea este in stare sa puna in prim'a linia; de-si nu prea este probabilu ca aru fi in stare sa-lu ajunga. Ea nu are trupe ofensive de a dóu'a linia. Déca aru fi atacata pre teritoriulu ei, aru puté cu tóte acestea sa dispuna de o massa de 350,000 ómeni aprópe, procurati de militie si de corpurile voluntarie.

Austro-Ungari'a. — Armat'a austro-ungara póte sa fia ridicata la efectivulu de 800,000 ómeni pre picioru de resbelu. Contiene 13 corpuri de armata. Observandu insa ca fie-care din aceste corpuri de armata este de 3 divisiuni, ea are in realitate forti'a a 20 corpuri de armata. Cu tóte acestea trebue sa adaugâmu ca printre trupele active suntu soldati a câroru instructiune nu este de câtu inceputa si cari trebue tinuti inca câtu-v'a timpu in deposite mai nainte d'a fi intrebuintiati,

La spatele acestei armate de prim'a linia, vine landwehrulu si mai alesu honvedii unguri: acést'a este o trupa escelenta, fórte bine organisa-

---

FOISIÓRA.

Sinai'a.

(Din „Tr. Carp.“)

(Fine.)

Pe Vod'a 'lu vede ori-cine aci, fara formalitati; si vorbesce cu aceea-si afabilitate si cu acela-si interesu si cu celu in zeghe alba cá si cu senatori, cá si cu ministri.

In tóta diminéti'a, de la 8 óre pana la 11, strabate muntii din preajma singuru numai cu gândirile sele.

Muzic'a militara care este aci de cându au venitu Mariile Loru, n'a cântatu inca pâna Duminec'a trecuta nici la mésa, nici macaru cum, respectandu-se doliulu Domnisórei Romalo, una din domnisórele de onóre ale Mariei Séle Dómnei care pórta doliulu dupa perderea merituosului seu parinte, catra care Camer'a Legislativa a Romaniei si-a facutu pe deplinu detori'a.

Spuseiu acést'a, pentru cá sa dau mesur'a delicatetiei inascuta in Mari'a Sea Voda si in Mari'a Sea Dómn'a.

Vediendu cine-va pre Dómn'a si aceste patru gentile fiice in ii si in fote pre balcónele incungiurate de munti si bradi, le-aru dîce Orcade, aru dîce, cele patru Vestele create de Num'a in giurulu Vestei, aru dice, Vest'a româna cu patru vestale spre paz'a focului romanismului.

Teritoriulu Sinaei se incepe cu o frumósa casa ce-si cladesce Colonelulu Costescu.

Dupa acést'a vine cas'a generalului Florescu care este o mica capo-d'opera a constructorului Berthon. Dupa acést'a casarm'a care se cladesce pentru o compania. Dupa acést'a, unu stabilimentu de bâi in care se voru putea face bâi calde si reci cum si dusi. Apoi unu hotelu mare fórte incapetoriu, care se sfersiesce vér'a acést'a. Apoi minunatulu chaletu alu lui Beizadea Mitica, in care au incaputu estu tempu patru familii care forméza famili'a sea. Apoi, otelulu Sinai'a, fórte incapetoriu si totu-déun'a plinu. Apoi, unu pavilionu, câte-va hanuri. — Prea curendu, Beizadea Mitica, spre folosulu eforiei spitaluriloru, spre infrumsetiare, spre utilitate, spre intinderea orasielului Sinai'a, va face dóue-spre-diece case mici, pentru familii deosebite, incungiurata fia-care de curte separata si cu cele necesarie spre locuirea unei familii.

Locuri suntu multe cumperate pre ací de câtra persóne cu dare de mâna, care aru puté sa-si faca case frumóse, dara nu s'au grabitu inca sa si le faca.

Astu-feliu Sinai'a, care pâna acum patru ani nu erá nimicu mai multu decâtu o pustietate cu monastirea ei pre unu délu ale cârei odaitie se surpau din anu in anu de tóte pârtile, este astadi o intalnire de véra a elitei societâti romane, si va devení prea curendu póte un'a din intalnirile de véra ale Europei.

Astu-feliu prospera lucrurile pre unde trece mân'a lui Beizade'a Mitica. Astu-feliu, sub administratiunea acestui barbatu eminentu, staruitoriu si economu, infloreseu tóte.

Numele Beizadea Mitica se va inscrie si in Sinai'a, precum este inscrisu in Panteleimonu, in Coltiea, in Asilulu Elisabet'a Dómn'a, etc.

Societatea Sinaei estu tempu in lun'a lui Iuliu, afara de ocolulu monastirei care este cerculu lui Voda si alu dómnei, a fostu compusa din Beizadea Mitica cu principés'a sea, cu sócr'a sea, cu fiicele sele, cu ginerii sei, cu nepoti si nepóte, in care grupa se distinge principés'a Mari'a, Madame de Herz, cu o frumsetie plina pre o talie svelta si marétia, cu unu spiritu afabilu, cu unu caracteru poeticu.

Apoi veduv'a principésa a lui Beizade'a Scarlatu cu nobil'a sea infatisare si conversatiune. Dómn'a Nicolae Lahovari, infatigabila si spirituósa. Marquis'a d' Aubépine cu tóta eleganti'a parasiana si cu conversatiunea sea sciintifica. Dómn'a si Domnulu Theodori, cu guvernant'a fiiceloru loru; d. dr. Theodori, pianistulu eminentu, care incanta societatea cu asvirliturile lui armonióse pe piano, in music'a clasica in care, câte odata 'lu acompaniaza cu manile ei fiic'a talentu a modestei sigentilei d-na Theodori. Apoi Doctorulu Popescu cu Dómn'a sea, adusu de Beizade Mitica. Apoi câti-va juni cari facu cure aci. Apoi, Redactorulu *Pressei*, d, Soimescu. Apoi, cei cari vinu si se ducu pe tóta diu'a: Ministri, ingineri ai drumului de feru, etc. etc.

Duminec'a, Mari'a Sea Voda si Mari'a Sea Dómn'a cu tóte domnisórele séle de onóre mergu la biserica cu toti adjutantii si ofitierii de serviciu. Tóta societatea din vale merge la biserica si tierancele, in vestmente de serbatóre, de prin satele vecine, vinu la biserica unde da esemplele de pietate gratiós'a nóstra Suverana in costumu nationalu.

Apoi, music'a cânta in pavilonulu din gradin'a hotelului in giurulu carei'a se forméza hore si dantiuri natiunale, pareedu reflectiuni ale horei din galeriile de susu, in care se vedu prinse Dómn'a cu Domnisórele si cu ómenii casei domnesci.

Apoi, hor'a care a remasu proverbiale a lui Beizade'a Mitica cu lautari in préjm'a *chaletului* seu, inchee duminec'a septamanei.

Cesaru Bolliacu

ta dotata de cu spiritu remarcabilu si a carei intrevenire aru putea fi fórte eficace. Honvedii contienu 300,000 ómenii; totu atâti'a suntu si in landwehrulu transleitanu, Câtu despre landsturm, elu nu se constitue de câtu la casu de necesitate.

Francia. — Francia póte sa pue in linie 19 corpuri de armata, a câroru fortia totale este de 750,000 pâna la 800,000 ómenii. Acésta intâie linie póte sa fia ranforsata cu cele patru ale reservei, alu câroru numeru este maí egalu cu acel'a alu trupeloru active. Vine apoi armat'a teritoriale, evaluata la 600,000 ómenii, care este organisata, gat'a sa ocupe puncturile strategice necesarii actiunei trupeloru de campanie, din care inse o va trebui sa fia intrebuintiata la ocuparea si aperarea Algeriei.

In celu de pre urma rendu este in fine reserv'a armatei teritoriale, care nu este inca organisata si alu cârei efectivu este aproximativu acelasi cá alu armatei teritoriale.

Italia. — Câtu despre Itali'a, ea póte se presinte in prim'a linie 10 corpuri de armata contienendu aprópe 400,000 ómeni, atâtu din armat'a activa câtu si din reserva.

La spatele intâiei linii, vine militi'a provinciale, alu carei efectivu este de aprópe 200,000 ómenii si care este impartita dupa districte militare. Sistemulu ridicarii in massa nu este professatu in regatulu Italiei: in casu de invasiune a teritoriului nationalu de câtra o armata inamica, aperarea nefiindu organisata intr'unu modu solidu, este de temutu, prin urmare ca vechile discordii intestine sa nu reapara si sa vie sa mai marésca pericululu

Russi'a. — Armat'a rusésca, póte, dupa cum se scie, sa ajunga la efectivulu de 1,400,000 soldati de trupe de campanie, adeca inumerându-se armata permanenta si reservele. Dér, in casulu când Rusi'a aru luá parte la unu resbelu europeanu, ocupatiunea Caucadiei si a provintieloru séle asiatice aru imobilisá aprópe 300,000 ómenii. Armat'a de a doua linie este format'a din militie; acést'a a carei fortia trebue sa fia celu putienu de 2,000,000 ómenii, nu este organisata; cu tóte acestea, ea contiene unu numeru de ómeni instruiti astfeliu in câtu formarea ei la casu de trebuintia, s'ar face fare mari greutâti.

* * *

In casulu unei conflagratiuni generale, fortiele militarie care aru puté sa se puna in lucrare in Europ'a, suntu representate prin cifrele urmatóre, nenumerandu-se radicarea in massa:

	Trupe ofensive.		Trupe defensive.	
Germani'a,	900,000	óm.	1,500,000	óm.
Angli'a . .	130,000	„	350,000	„
Austri'a . .	800,000	„	600,000	„
Franci'a . .	800,000	„	1,200,000	„
Itali'a . . .	400,000	„	200,000	„
Russi'a . .	1,000,000	„	2,000,000	„
Totalu:	4,030,000	„	5,850,000	„

„T. C."

Incheierea cursului supletoriu invetiatorescu din Sabiiu cu parastasu in memori'a Metropolitului Andreiu.

Sabiiu 14 Aug. 1875.

Colegiulu invetiatoriloru gr. res. adunati la cursulu supletoriu in Sabiiu in numeru de 85, dupa ce in decursu de 13 dîle, cu raru interesu si diligintia, in cea mai buna ordine si cu succesu multiamitoriu percurse nu numai obiectele prescrise pentru aceste cursuri, ci in órele libere ascultara in asemenea numeru si prelegerile si demonstratiunile interesante din horticultura ale dlui prof. de agronomia D. Comsi'a, si dupa ce cu câte-va dile mai inainte, si din alte cause binecuventate, in contielegere cu conducatoriulu se decise a incheiá cursulu in 14 ale curgatórei, in siedinti'a sea a 20-a din 13 Aug. la propunerea invetiatoriului din Seliste D. Chirc'a decise unanimu, cá incheierea cursului sa se faca cu *parastasu solemnu* in memori'a infiintiatorelui conferintieloru invetiatoresci, a marelui Metropolitu *Andreiu*, odinióra Baronu de *Siagun'a*.

Conformu decisului acestui'a, in 14 Aug. a. c. la 7 óre diminéti'a intregu colegiulu invetiatoriloru cu conducatoriulu se adunara in biseric'a parochiala din cetate, asistà la servitiulu dumnedieescu.

Dupa implinirea acestei sânte datorintie fiiesci, invetiatorii se adunara in seminariulu Andreanu, unde dupa cetirea si verificarea protocolului siedintiei din 13 Aug., P. protopresbiteru I. *Hanni'a* inchide cursulu prin o cuventare potrivita, in care dà espressiune multiamirei sele cu resultatele conferintieloru acestor'a, lauda simtiulu de pietate alu invetiatoriloru fatia de memori'a initiatorelui conferintieloru invetiatoresci, Marele Andreiu, si dîce intre altele: „ca nu numai prin semne din afara sa cinstimu pre acelu Archiereu, dara sa ne nevoimu a ne intocmí si tóte lucrârile si faptele nóstre amesuratu nesuintieloru lui salutarie astfeliu, cá si cându elu aru fi cu noi, aru vedea si judecá tóte faptele si lucrârile nóstre" s. a.; iá apoi cuventulu conducatoriulu cursului, P. D. *Cuntianu* si facendu o reprivire generala asupr'a activitâtiei de 14 dîle a conferintiei, deosebitu atrage atentiunea invetiatoriloru asupr'a *mesuriloru metrice* s. a. s. a.

Dupa acést'a se suie pre catedra invetiatoriulu din Seliste Ioanu *Pop'a*, carele in o cuventare bine cugetata si rostita arata mai pre largu scopulu salutariu alu acestoru cursuri deducendu-le originea dela conferintiele invetiatoresci aduse in viétia de Metropolitulu *Andreiu.* Multiamesce in numele colegiului invetiatorescu inalteloru autoritâti bisericesci pentru ingrigirea loru de afacerile scolari, Preavenerabilului Consistoriu archid. pentru concesiunea de a putea avea invetiatorii cuartire in Seminariu, asemenea multiamesce P-lui protopopu I. *Hanni'a*, P-lui D. *Cuntianu* pentru conducerea intielépta a cursului, dlui prof. de agronomia D. *Comsi'a* pentru bunavointi'a, cu care a primitu rogarea invetiatoriloru de a-i introduce in cunoscintiele gradinaritului s. a. cu care se incheia cursulu in modu festivu.

Intre alte momente si impressiuni placute ce au lasatu invetiatorii nostri in urm'a loru, amintimu ací numai unulu, carele si asupr'a strainiloru a facutu cea mai buna impressiune. Erá o placere a vedea unu numeru asiá de frumosu de invetiatori mergendu prin piati'a cea mare a Sabiiului la scól'a de gimnastica de dupa aleiulu cetâtiei si acolo facendu esercitii gimnastice sub conducerea domniloru invetiatori Ioanu *Pop'a* din Seliste si I. *Craciunu* din Resînari.

Articululu de lege XXXII,

despre pensiunarea invetiatoriloru si crescatoriloru dela institutele publice pentru invetiamentulu poporale si pentru pastrarea copiiloru mici, precum si despre subventiunarea veduveloru si orfaniloru acelor'a.

(S'a sanctiunatu la 3 Maiu n. 1875. S'a publicatu in camer'a representativa la 10 Maiu n. 1875, iéra in cea a magnatiloru la 11 Maiu n. 1875.)

§. 1. Se infiintiédia unu institutu de tiéra, pentru pensiunarea si subventiunarea invetiatoriloru si invetiatórieloru, crescatoriloru si crescatórieloru dela institutele publice ale invetiamentului poporale, dela institutele publice crescatórie de copii orfani si miseri, (déca aceste institute, dupa cursulu de invetiamentu alu loru, se tienu de categori'a scóleloru popurali,) dela casele de caritate, precum si dela institutele publice, ingrigitórie de baieti mici, (gradinele pentru baieti;) din acest'a invetiatoriloru si invetiatórieloru, cu indreptatire in sensulu legei presenti, se asecura pensiune ordinaria, iéra veduveloru si orfaniloru acelor'a se asecura unu ajutoriu ordinariu.

I.

Indreptatirea la pensiune si subventiune.

§. 2. La pensiune suntu indreptatiti:

1. Toti acei invetiatori ordinari ori adjuncti séu suplenti, asemenea tóte acele invetiatórie, cari suntu in aplecare la ori-ce scóla populara ce e publica in intielesulu articul. de lege XXXVIII: 1868, si cari suntu invetiatori diplomati séu cu decretu, in intielesulu §-lui 133 alu legei pentru instructiunea publica populara din 1868; apoi si dintre cei fâra diploma séu decretu — acei'a ce la publicarea art. de lege XXXVIII din 1868 au fostu dejá aplecati cá invetiatori ordinari, iéra de atunci si-au doveditu cualificatiunea invetiatorésca — séu in modu practicu, inaintea inspectorelui scolasticu de statu, ori prin esamenu, depusu la vre-o preparandia publica si despre acést'a potu sa produca testimoniu.

2. Acei ingrigitori ori crescatori diplomati, resp. crescetórie, cari se afla in aplecare la asilele publice, (gradinele pentru copii mici,) si cari au absolvitu la vre-unu institutu publicu cursulu statoritu prin ministrulu instructiunei publice, ori ca au castigatu diplom'a de cualificatiune in urm'a unui esamenu ce l'au sustienutu cu succesu indestulitoriu.

3. Crescetorii si directorii, resp. crescetóriele si directoriele, ce prin diplome au cualificatiunea si pentru instruire populara si suntu in aplicare la institute orfanali ori de caritate, ce suntu provediute cu cursu si pentru instructiunea poporale si in virtutea §-lui 17, art. de lege XXXVIII din 1868, se privescu de institute publice.

Tuturoru invetiatoriloru, resp. invetiatórieloru, crescetoriloru si ingrigitoriloru li se computa la pensiunare de o potriva tempulu de servitiu ce l'au petrecutu la unu atare institutu publicu, fia acel'a confessiunale, fia comunale séu ori-ce altfeliu, resp. pentru crescere ori pastrare.

§. 3. La ajutoriu séu subventiune suntu indreptatiti:

1. Veduvele invetiatoriloru, crescetoriloru si ingrigitoriloru ce au indreptatire la pensiune, si anume in casurile si modulu ce se insîra mai josu.

2. Orfanii celoru indreptatiti la pensiune, déca-su nascuti din casatoria legala inainte de pensiunare, — toti acesti'a in casurile si modulu precum se va aratá mai josu, pâna la alu 16-lea anu alu vietiei, resp. pâna la maritare inainte de acésta etate, séu pâna ce voru fi provediuti in altu óre-care modu. Veduvele si orfanii indreptatiti la ajutoriu primescu subventiunea de o potriva ori aru fi muritu invetiatoriulu ori invetiatóri'a respectiva fiindu in statulu de servitiu activu, ori fiindu in pensiune.

II.

Escontentarea finale si pensiunarea.

§. 4. Atâtu escontentarea finale, câtu si pensiunarea se intempla ori la cererea espresa a celui ce doresce sa se retraga in statulu de odihna, (pensiunare voluntaria,) ori se dispune — chiaru si cându respectivulu nu o doresce — prin autoritâtile superiori, déca interesulu instructiunei pretinde acést'a.

A) *Escontentarea finale si pensiunarea voluntaria.*

§. 5. Cei indreptati la pensiune, in casurile si modulu ce se precisédia in §. urmatoriu, au dreptulu a se retrage dela postulu de invetiatori dupa dorinti'a loru ori cu escontentare finale, ori cu pensiunea ordinaria, ce li compete pâna la incetarea loru din viétia.

§. 6. La retragerea voluntaria din postulu de invetiatoriu castiga escontentarea finale:

1. Celu ce a fostu aplicatu cá suplinte séu invetiatoriu ordinariu, (respective ingrigitoriu,) servindu intr'o scóla publica ori in vre-unu institutu de pastrare pentru copii mici macaru cinci ani, dar' mai putienu decâtu diece ani, si déca definitivmente a devenitu neaptu pentru oficiulu invetiatorescu din caus'a vre unei scaderi sufletesci, a vre-unui morbu séu unei nepotintie de a lucrá, dara fâra vin'a si gresiél'a sea.

2. Celu ce — macaru in tempulu de servitiu si mai scurtu de cinci ani a devenitu neputinciosu pentru servitiulu invetiatorescu, fâra vin'a si gresiél'a sea.

In casulu primu, cei ce se retragu primescu in decursulu aloru doi ani 50% din sum'a cea mai mare de pensiune, asecurata pentru ei; in casulu alu doile inse cei ce se retragu primescu odata pentru totu-déun'a 50% din sum'a cea mai mare pentru pensiunarea loru.

§. 7. Se potu retrage din postulu de invetiatori cu pensiune pâna la incetarea din viétia:

1. Cei ce au ajunsu alu 65-lea anu alu vietiei, déca totu odata au servitu celu putienu 40 de ani, computabili in aplicare de invetiatori ordinari ori de suplenti in vre-unu institutu publicu de invetiamentu popularu séu pentru pastrarea de copii mici.

2. Cei ce au servitu celu putienu 10 ani computabili cá invetiatori ordinari séu suplenti la o scóla publica, (institutu pentru copii mici, casa de orfani,) déca au devenitu de totu necapaci pentru postulu de invetiatori din caus'a unui morbu spirituale ori corporale, a unui defectu séu unei slabiciuni, fâra de vin'a si gresiél'a loru.

§. 8. Anii de servitiu se computa pentru invetiatori, dela aplecarea loru, urmata dupa implinirea celu putienu a anului 21-lea alu vietiei, iéra pentru invetiatórie dela aplecarea loru celu putienu dupa alu 20-lea alu vietiei.

Celoru ce au parasitu carier'a invetiatorésca, dara mai tardiu au reintratu in ea, cu ocasiunea pensiunârei numai atunci li se va computá tempulu de servitiu implinitu inainte de parasirea carierei, déca voru documentá, ca au parasitu carier'a fiindu constrinsi de starea sanatâtiei ori de alte asemenea impregiurâri estraordinarie si nedependenti dela voi'a loru, si déca n'au primitu escontentare finale, conformu §-lui 7. De aceea atari individi suntu indetorati inca cu ocasiunea repasîrei loru in corpulu invetiatorescu sa insciintieze inspectorulu comitatense despre abdicerea loru de carier'a invetiatorésca si sa arete acestui'a motivele repasirei.

Celoru ce trecu din postulu de invetiatori poporali la altu institutu publicu de invetiamentu, (p. e. la o scóla media ori de specialitate,) séu devinu inspectori scolari, mai tardiu inse iérasi ajungu a fi invetiatori populari: cu ocasiunea pensiunârei li se computa nu numai anii de servitiu de mainainte, dara totu odata si tempulu câtu l'au petrecutu in servitiu la altu institutu séu cá inspectori.

Celoru-ce au trecutu pentru prim'a data in postulu de invetiatori populari, dupa unu servitiu implenitu la altu institutu publicu ori cá inspectori, asemenea li se computa si anii petrecuti in aceste posturi, si anume dela tempulu de cându au fostu abilitati pentru invetiatori'a prin diploma si au implinitu celu putinu alu 21-lea anu alu vietiei.

Tempulu de servitiu alu crescetoriloru dela institutele de ingrigire, gradinele de copii casele de educatiune si orfanalii se computa dela aplecarea loru, intemplata in urm'a abilitarii prin diploma, intru tóte chiar cá si tempulu de servitiu alu invetiatoriloru dela scólele popurali. Crescetorii dela institutele pentru pastrarea copiiloru mici,casele de caritate, institutele educetorie de seraci si casele orfanali, — ce-su provediute cu cursu regulatu pentru instructiunea poporale — trebuie sa fia insa individi abilitati prin diplome si pentru instructiunea poporale.

Individiloru cari au trecutu in postulu de invetiatori poporali del'a vr'unu institutu séu asilu pentru copii mici, de la vr'o casa de orfani si casa de caritate, li se computa in câtu e computabile si tempulu ce l'au implinitu in posturile de mai nainte, — precumu in tocmai se computa si individiloru ce au trecutu dela vr'o scóla populara la unu atare institutu.

§. 9. Sum'a anuale de pensiune pentru cei ce-su indreptatiti, in intielesulu §-lui 7, sa traga pensiune pana la capetulu vietiei:

1. Dupa servitiu de 40 de ani computabili, capeta 300 fl. ingrigitorii, invetiatorii ordenari si suplentii séu adjunctii elementari; 400 fl capeta invetiatorii ordinari dela scólele poporali superiori si dela cele cetatienesci, precum si directorii dela casele orfanali si cele de caritate.

2. Pâna la implenirea a diece ani de servitiu computabile fia-cârui invetiatoriu si ingrigitoriu i competu 40% din sum'a de pensiune normata dupa unu servitiu de 40 de ani; acele procente dela anulu alu 11-lea crescu cu câte dóua dupa fiacare anu de servitiu.

La statorirea sumei de pensiune nu se póte computá servitiu mai lungu de 40 de ani.

(Va urmá).

Literariu

s'a pusu sub tipariu

Stéu'a Maghiloru

séu cantece la nascerea Domnului Iisusu Christosu.

Cu precuventarea:

Religiunea e darulu celu mai mare dumnedieescu pentru ómeni. In ea 'si afla anim'a, basa de moralu si fapte bune, si sufletulu mangaiare si fericire. Institutiunile religiunei au introdusu serbatori, si serbatórea cea mai mare e Craciunulu, adeca: Nascerea Domnului Iisusu Christosu, carele a fundatu crestinismulu.

De serbatorí suntu legate si multe datine. Asiá la craciunu e si datin'a cea frumósa cându in sér'a de ajunu si in serile de craciunu, pruncii si mai alesu scolarii umbla din casa in casa si canta intru marirea nascerei lui Christosu.

Cantârîle aceste suntu in versuri, dara nu poporale, ci compuse de carturari bisericesci. Cantârile aceste, incâtu privesce materialulu loru, suntu de regula fâra objectu precisu si idea acurata in intielesulu evangeliloru si cârtiloru nóstre bisericesci, ba au latitu si idei ratacite; incâtu privesce form'a versuriloru, suntu fâra metru si cadintia dupa lipsa, si pentru acést'a, pâna acum'a nu au pretiu literariu, si melodiele cu greu se potu cantá pre cele mai multe versuri.

Studiandu serbatorile crestine dupa istoria, si datine, amu ajunsu si la cantecele de craciunu, si amu aflatu ca e pagubitoriu cá spiritulu tinerimei scolare si a poporului, sa se pasca de nisce idei confuse despre materi'a cea mai insemnata a religiunei crestine. Pentru acést'a, materiele de lipsa pentru cantece de craciunu, mi le-amu culesu din evangelii si mineiulu lui Decembre si le-amu compusu in versuri, folosindu-me câtu s'a pututu mai strensu de cuvintele evangelice si limb'a poporale.

Terenulu pentru poesia mi-a remasu dăra angustu sí greu, dara in objectu amu adusu adeverulu si lumin'a credintiei, cá totu crestinulu sa le pricépa câtu mai usioru; si la capetu adaugu mai multe note istorice si religióse. Din cantecele de pânaací nu amu pututu se primescu nici unulu, dara pentru cá sa sustienu melodiele vechí, cè si eu le cunoscu, m'amu folositu de metrele de pâna ací, — ce ni-a fostu o alta greutate — si pentru cá cantâretii mai usioru sa cunósca melodiele, amu inceputu unele cântece totu cu acele cuvinte, séu amu prelucratu unele strofe.

Speru ca prin acést'a amu ajutatu datineloru si teneriloru scolari, si celu putienu, amu facutu unu inceputu mai bunu pre acestu terenu literariu.

Pretiulu unui esemplariu e 25 cr. socotindu se ací si espeditiunea. Mai putienu de 10 esemplarie nu espedezu, si la 10 a daugu câte unu esemplariu gratisu.

Deci sperându ca opsiorulu acest'a — lucratu cu studiu bisericescu in intielesulu evangelicu — va fi spre servitiulu bisericei si bucuri'a pruncíloru scolari, si crediendu ca din punctulu religiunei crestine e de lipsa cá sa se latiésca si intre poporu, me adresezu câtra onoratele cleruri de ambele confessiuni, si rogu deosebi pre dd. protopopi, inspectori scolari si invetiatori, cá sa me spriginésca cu prenumeratiuni, si pentru acést'a deocamdata, si pâna la 15 Sept. n. numai sa me insciintieze câte esemplarie potu tramite, cá dupa insciintiâri sa me orientezu, ca câte potu tiparí. Cu capetulu lui Septembre se va poté incepe espeditiunea.

Pentru dieces'a Aradului se ceru câteva mii de esemplarie.

Oraviti'a (in Carasiu) 24 Aug. 1875.

Dr. At. Marienescu.

Nr. 2462—1875.

Escriere de concursu.

Pentru trei stipendii din fundatiunea fericitului Ioanu Gavrilu Vajd'a de Soosmezö (Glodu) fostului casariu de banca la cass'a regia principale din Sabiiu si a sociei lui Elisabet'a n. Fuleoviciu, si adeca dóue de câte 60 fl. v. a. usuate de gimnasistii Emiliu Vajd'a si Dionisiu Hossu pentru nelegitimarea despre progresulu facutu in studie in anulu scolasticu espiratu pre terminulu prefiptu, dechiarate de vacante, iéra alu treile de 50 fl. v. a. usuatu de preparandulu absolutu Vasiliu Vajd'a devenitu vacantu, prin acést'a se escrie concursu pâna la 25 Septembre a. c. st. n.

Competitorii la aceste stipendie in cererile loru concursuali voru avé de a documentá:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reale, gimnasiale, academica, séu universitate ori politechnica cá ascultatori ordinari.

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresu bunu in studie si ca suntu români de natiunalitate.

c) ca suntu consangeni cu piulu fundatoriu séu ca soci'a acestui'a.

La casu, cându din familiele fundatoriloru nu s'aru aflá competitori cualificati, stipendiale se voru conferí la tineri români, cari voru puté se documenteze:

1. Ca frecuentéza vre-o scóla publica reale, gimnasiale, academica, universitate séu politechnica cá ascultatori ordinari.

2. Ca au purtare morale buna, ca au facutu progresulu celu mai eminentu in studie preste totu, ca suntu români de natiunalitate si ca intr'adeveru suntu seraci si lipsiti de midilóce de intretienere. —

Cererile concursuali astfeliu ajustate voru fi a se substerne pâna la terminulu prefiptu la subsemnatulu Consistoriu metropolitanu, aretându de un'a data concurentii ca la ce institutu de invetiamentu voiescu a-si continuá studiele in anulu scolasticu venitoriu 1875|6.

Datu Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 9|21 Augustu 1875.

Consistoriulu metropolitanu
gr. cat. de Alb'a-Iuli'a si
(1—3) Fagarasiu.

Nr. 140|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci devenite vacante la scólele confesionali gr. or. din mai josu semnatele comune se deschide concursu pâna in 13 Septembre 1875 st. v. — Cei ce dorescu a ocupá vr'un'a din acestea statiuni se bine voiésca a-si asterne concursele sele subsemnatului oficiu ppresbiteralu pâna la terminulu indicatu, si a tienea intr'o Dumineca séu serbatóre stran'a in biseric'a comunei, unde voiesce a competá.

1. Poian'a, statiunea a dóu'a cu salariu de 300 fl. v. a.

2. Ocn'a super. dóue statiuni, un'a a invetiatoriului primariu cu 200 fl. v. a. iéra a dóu'a a invetiatoriului adjunctu cu 105 fl. cu prospectu de a se radicá la 150 fl. v. a.

3. Ludosiu, un'a statiune cu 200 fl. v. a.

4. Mercurea, un'a cu 150 fl. v. a. si 4 orgii lemne de focu din care sa se incaldiésca si scól'a. —

5. Apoldulu inf. un'a cu 100 v. a.

Mercurea in 13 Augustu 1875.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or.
(1—3) alu Mercurei.

Concursu.

Devenindu parochi'a gr. or. Borgo-Mediloceni prin mórtea parochului Andreíu Orbanu vacantă, se escrie prin acést'a concursu pâna in 17 Septembre a. c. in care dî va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

Stol'a obicinuita dela 200 familii, casa parochiale si portiune canonica nu este. —

Cei ce dorescu a ocupá acésta parochia cu care e impreunatu si oficiulu de invetiatoriu, asemenea cu unu salariu de 180 fl. v. a. si cuartiru liberu, sa-si indrepte recursele loru instruíte in sensulu Statutuluí organicu câtra comitetulu parochialu din Borgo-Mediloceni post'a ultimaBorgo-Prundu.

Borgo-Mediloceni, 13 Iulie 1875.

In numele comitetului parochialu
Iacobu Thursi'a
(1—3) presied. comit.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de ínvetiatoriu pentru clas'a I din Sesciori, protopopiatulu Sebesiului, se deschide concursu pâna in 15 Sept. st. v. a. c.

Emolumintele suntu: 200 fl. v. a. bani gat'a, 2 stangini de lemne si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si tramite recursele loru instruate cu tóte documentele prescrise in statutulu organicu si adresate câtra comitetulu parochialu.

Sesciori in 1 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu in con-
(2—3) tielegere cu dlu protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu la scól'a populara gr. or. din Bacifalu, protopresbiteratulu I-iu alu Brasiovului se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 5 Septembre a. c. (17 Septembre st. n.)

Salariulu anualu impreunatu cu acestu postu este de 300 fl. v. a. pre lânga indatorire, cá pentru acestu salariu se tiena invetiatoriulu si scóla de repetitiune. —

Concurentii sa binevoiésca a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu la prea onorat. domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu pâna la terminulu prefiptu.

Bacifalu, 4 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or. din
Bacifalu.
Petru Carstocea
(2—3) parochu si presied.

Nr. 6236|1875.

Concursu.

Pentru conferirea sumei de 120 fl. v. a. escrìsa de inclit'a Universitate natiunale sasésca, cá stipendii la o scóla de agricultura, pentru scaunulu Sabiiului, — se deschide prin acést'a concursu pâna la 5 Septembre a. c. st. n.

Concurentii, cari voru substerne petitiunile loru la magistratulu subsemnatu, voru avé sa dovedésca: —

a) Cumca au absolvitu scól'a poporale ordinaria;

b) Cumca au ajunsu alu 16 anu alu vietiei;

c) Cumca sciu portá in genere economi'a dupa cum e indatinata in tiér'a nóstra.

Despre ce se aduce acést'a publicatiune generale cu acelu adausu, ca numai cei ce se tienu de scaunulu Sabiiului se voru puté luá in consideratiune.

Sabiiu in 20 Augustu n. 1875.

Magistratulu urbanu si
(2—3) **scaunalu.**

Nr. pr. scol. 35|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu secundariu la scól'a confessionale gr. or. din Danesiu se escrie concursu. —

1. Cu unu salariu anuale de 70 ferdele bucate in natura; —

2. Unu agru de unu caru de cucuruzu;

3. A trei'a parte din venitulu — din ajunulu craciunului; — si a

4. Unui concurinte strainu cuartiru liberu si lemne de ajunsu. —

Cei ce dorescu a competá la acestu postu se anuncia prin acést'a a-si asterne documentele de cualificatiune, recerute prin lege, pâna in 5 Septembre a. c. st. v. la subscrisulu.

Sighisiór'a 5 Augustu 1875 st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Zacharia Boiu,
(2—3) protopopu.

Concursu.

La scól'a confesionala gr. or. din Tarlungeni protopresbiteratulu I alu Brasiovului au devenitu vacantu postulu de invetiatoriu primariu, si spre intregirea acestui'a se escrie concursu cu terminu pana la 15 Septembre a. c.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. si cuartiru liberu in edificiulu scólei

Concurentii au a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu „statutului organicu“ pana la terminulu prefiptu prea onoratului domnu prtotopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Tarlnugeni 3 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or. din
Tarlungeni.
Georgiu Manole,
(2—3) parochu si presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confessiunale gr. or. din Turnisioru (lânga Sabiiu) impreunata cu urmatórele emolumente:

a) 162 fl. 50 cr. v. a. in bani;

b) cuartiru naturale in edificiulu scólei;

b) 3 orgi de lemne, din cari are de a se incaldí si sal'a de invetiamentu.

Concursele instruite dupa prescrierea stat. org. sa se adreseze pâna in *25 Augustu* a. c. la oficiulu protopresbiterale gr. or. alu tractului Sabiiului I.

Turnisioru in 1/13 Augustu 1875.

Comitetulu parochiale in
contielegere cu par. pro-
(3—3) topresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei a III-a gr. or. din Zernesci protopopiatulu Branului se deschide prin acést'a concursu pâna la ultim'a Augustu a. c. st. v.

Dela concurenti se cere in sensulu conclusului sinodului parochialu de aici din an. 1871 cá sa fia maturisanti si teologi absoluti.

Venitele acestei parochii suntu: a) dela boteze 26 fl. v. a. b) dela cununii 20 fi. c) umblarea cu st. cruce 116 fl. d) dela ingropaciuni 66 fl. e) dela circ'a 7 jug. aratura si 7 jug. fenatiu a 106 fl. f) dela fondulu scólei 66 fl. Sum'a totale 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile instruite in sensulu statutului organicu pâna la terminulu susu aretatu la comitetulu parochialu in Zernesci.

Zernesci in 26 Iuliu 1875.

Comitetulu parochialu in contielegere cu adm. ppescu alu tractului Branu.
(3—3) Ioanu Comsi'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 66. ANULU XXIII.

Sabiiu 21 Augustu (2 Sept.) 1875.

Idei conducetórie.

VI.

Inca la finea seculului trecutu se straplantà de preste oceanulu atlanticu, din Americ'a, mai intâiu pre pamentulu Galliei vechi séu alu Franciei moderne, ide'a *libertâtiei* si *egalitâtiei* omenesci. Inse si ideile cele mari si au fatalitâtile loru. Si nascerea loru este impreunata cu dureri si uneori cu dureri fórte indelungate. Câta disordine nu a fostu, câtu sange nu a cursu in Franci'a pâna la venirea acelui corsicanu neuitabilu in istori'a lumei, care cu mari ostenele si condusu de unu geniu admirabile abiá dupa ani a introdusu ordine in chaosulu patriei sele, in chaosulu provocatu de libertatea desfrenata si fâra picu de conducere ratiunale. Napoleonu insusi descrie starea lucruriloru din Franci'a, la reluarea luptei in Itali'a, in putiene dara semnificative cuvinte, cându dice: „*Pretutindinea, unde nu este unu centru de putere necontestabile, se afla ómeni, cari speréza a atrage* (puterea) *la densii.*“ Si asiá erá acolo, pentruca intr'altu locu aréta, totu elu, ca ómenii (les gens), cari aveau vanitatea de a se crede barbati cu talente, incepura o campania contr'a restabilitei magistraturi si se amusau (si petreceau) umblandu sa-si faca popularitate, refusându contributiunea, batjocorindu gubernulu, atunci cându inimicii Franciei bateau la porti, cându recrutarea aterná dela bunavointi'a primariloru si in cassele publice nu erá nici unu soldu (banu).

Geniulu lui inse facù sa taca factiunile interne. Franci'a in fine se liniscesce si „incepe a fi norocósa pentruca vedea ca are sa fia mare“, ducendu sub vulturii ei ide'a libertâtiei in Europ'a mai departe.

Europ'a inse inca nu erá destulu de pregatita pentru ideile cele nóue, precum n'a fostu nici ins'asi Franci'a cându a surprins'o antei'asi-data, si de ací resbelele cele indelungate, cari cuprindu unu intervalu de dóue diecenie si facu rotund'a pre trei continente (Europ'a, Afric'a si Asi'a). La 1815, prin congresulu puteriloru tienutu la Vien'a, se restauréza cu mici modificatiuni starea lucruriloru de mai nainte. O tacere lunga si adenca se estinde sub sistemulu unei politii generale preste Europ'a, dela unu capetu pâna la celalaltu, o tacere intrerupta numai de eruptiunile vulcanice momentane dela 1820—21—30 din Itali'a, Greci'a, Romani'a, Belgiu si Franci'a.

In intervalulu acest'a viétia publica a romaniloru este numai *passiva*, séu nu este de locu. Passiva intr'atât'a, intru câtu bratiele inarmate ale romaniloru pentru unguri si pentru sasi si in regimentele confiniarie, sub firm'a loru propri'a facu minuni de eroismu pre tóte campurile de bataia in campaniele cele indelungate, de care facuramu amintire mai susu

Sgomotele cele surde ale vulcaniloru libertâtiei si déca nu ducu la resultate durabile, celu putienu au inceputu a desvoltá in tóte pârtile ide'a libertâtiei natiunale. La anulu 1830 se restitue in Franci'a in parte libertatea si egalitatea, realtiandu-se cu regatulu burgesiei iérasi tricolorulu; se nasce Belgiulu eliberandu-se de nenatural'a legatura in care lu pusese congresulu dela 1815 cu Oland'a; se intemeiéza Elad'a, carea dupa o lupta crunta de unu dieceniu si dobandesce independinti'a; tieriloru romane dela Dunare, scapate de fanarioti, li se asicura óre-care viatia constitutiunale prin regulamentulu organicu. Si la noi acasa, déca nu se facu legi mai domóle, in fapta se practiséza o tolerantia mai larga cá cea de mai nainte.

O aurora a unei ere nóue se simte asiá dara chiaru si la noi.

Magiarii, simtiendu ca ór'a cea de pre urma a feudalismului se apropia, incepu a se ingrigí de o cultura natiunale. Si trebuie sa marturisimu adeverulu, ca in directiunea acést'a in unu intervalu relativu scurtu au facutu multu.

Spiritulu acest'a inse a inceputu a se respandí si intre cele-lalte natiunalitâti. Care dupa putintiele ei incepe a se miscá incetu cu incetulu.

Românii din Austro-Ungari'a inca punu temeiulu unei ere nóue. Luptele cele nefericite din seculii trecuti, cându se faceau venatórie formale asupr'a „schismaticiloru“ se paru napadite de spiritulu celu nou ce suflá totu mai tare asupr'a Europei. Episcopatulu gr. or., restituitu in Transilvani'a, inca câtra finea seculului de mai nainte, intr'unu modu fórte restrinsu, amu puté dîce umilitoriu, merge mâna in mâna cu celu gr. cat. redusu si umilitu de ierarchi'a rom. cat. inca de cându se desbinà de biseric'a natiunale, — dicemu, mergea mâna in mâna celu putienu la vederea ómeniloru, in cestiuni de interesu comunu pentru români. Literatur'a româna se redesteptà atâtu in Transilvani'a câtu si in Ungari'a si Banatu, se intielege, in unu modu fórte modestu. Ba in Transilvani'a pune Ioanu *Baracu*, translatoru la magistratulu din Brasiovu, tatalu protopresbiterului de astadi alu Brasiovului Iosifu Baracu, primulu temeiu alu publicisticei române (1828) edandu „Fói'a Duminecei“, cârei mai tardiu i urméza G. *Baritiu* cu „Gazet'a Transilvaniei“. Junimea româna dela academi'a de drepturi din Clusiu edà pentru cercurile ei in manuscriptu „Auror'a româna“.*) Ba pre la 1846—7 dâmu de urmele unei societâti de teatru, carea, in anulu din urma, a debutatu si aici in Sabiiu in sal'a dela „Imperatulu romaniloru“.

Cu tóte aprobatele si compilatele, dupa o amortîre totale natiunale mai de doi seculi si de unu seculu si jumetate bisericésca, si cu tóta decaderea natiunale si biser. se simte o reinsufletire a elementului românu. Cu totulu altu feliu aru fi fostu, déca erá in trecutu mai multa energia in elementulu nostru; epoc'a ce se apropiá ne putea aflá si mai bine, déca nu se instrainá classea avuta si privilegiata, césta din urma mai cu séma dupa ce se inaltiá in oficiele statului. Numerulu celoru esîti din poporulu apesatu nu aru fi fostu numai mai mare, ci, dupa calculi omenesci aru fi avutu si unu orizontu mai largu in vederile sele politice in tempulu epocalu in a cârui ajunu se aflá societatea din Europ'a intréga si in specialu societatea din patri'a nóstra.

In tempurile aceste cându tóte indegetau spre o crisa europeana, pentru românii din Transilvani'a, putemu dice, din Austro-Ungari'a de astadi, se intempla unu evenementu de cea mai mare insemnatate, Archimandritulu Andreiu *Siagun'a* devine episcopu alu Transilvaniei. Castigulu acest'a alu româniloru a suplinitu o lacuna fórte mare in pregatirile cu cari erá de lipsa sa fia pregatiti si românii in ajunulu schimbârei la fatia a Europei preste totu si a referintieloru interne ale patriei nóstre in specie.

In Februariu 1848 resunà pre malurile Senei, in sinulu Lutetieloru Parisiloru tunulu revolutiunei spre a anunciá Europei inceputulu erei celei nóue. Cá prin o electrisare generale revolutiunea face rotund'a prin Europ'a, — afara de Russi'a. Frigurile revolutiunarie petrundu si in monarchi'a nóstra si autorulu sistemei politiane, inaugurate la 1815, *Meternich*, fuge si lasa cá dupa elu sa „vina potopulu“, dupa cum dice francesulu.

Ungari'a cauta inainte de tóte de independinti'a sea si pentru cá pre césta din urma sa o asigure mai tare se accelereza a uní si pre Transilvani'a cu dens'a.

Nóue ni s'a propusu unu tempu indelungatu cestiunea referitória la procederea Ungariei in modu unilateralu, vorbindu-ni-se numai de *vanitate* si *ambitiune* ungurésca. Barbatiloru politici nu este iertatu sa fia unilaterali nici in cestiuni secundarie, cu atâtu mai putienu in cestiuni cardinale. Unilateralitatea intuneca vederile ómeniloru si conduce pre câi ratacite. Ratiunea independintiei cercate de Ungari'a ni o esplica fórte chiaru parlamentulu centralu din biseric'a paulina din Frankfurt si tendintiele celoru ce parlamentaris'au acolo, dintre cari unele mergeau pâna la infiintiarea unui imperiu alu medilocului, carele sa se radîme de marea nordica si de Bosforu si sa inghitia in germanismu tóte „natiunalitâtile cele mici“.

Dara déca procederea unguriloru a fostu o lupta pentru esistintia, prin urmare in estu punctu de vedere justificata de evenemintele de atunci, midilócele spre ajungerea scopului au fostu fórte reu alese. Magiarii voira sa faca pentru apararea esistintiei loru, in miniatura, aceea ce voiau nemtii in mare: sa impreune cu independinti'a unificarea statului chiaru si in privinti'a natiunale. Va se dica, ei din parte-le provocase la natiunalitâti ingrigirea de esistinti'a loru, tocm'a precum erá provocata a statului dinaintea amenintiatoriului diluviu germanu.

Popórele Ungariei, fâra deosebire de natiunalitate, voru trebuí sa-si aduca numai cu durere aminte de evenemintele acele, care prelânga versarea cea mare de sange, prelânga averea cea predata, mai perdura si dóue diecenie de progresu in viati'a constitutiunale si de cultura impedecata prin certe si lupte pentru constitutiunalismu.

Sassii ochiau spre Frankfurt, togm'a cá si pre tempulu lui Rudolfu II spre Prag'a. Erau inse in fapta impartiti: in aplecati spre acceptarea uniunei prochiamate in Pest'a si Clusiu si intre cunctatori nedecisi. Póte pentruca romanii, ignorati pâna acum, nu avura ocasiune a se decide si nu puteau avea o orientare sigura despre constelatiunea interna.

Pentru nimenea nu erá asiá de grea situatiune'a cá pentru romani. Publicistic'a de atunci, carea mai crescuse cu dóue organe, este dovéd'a cea sigura despre ingaimacel'a ce domniá în tóte partile române.

---

*) Ni se pare sub redactiunea Archimandritului de astadi N. Pope'a.

Diet'a Ungariei.

Luni in 30 Aug. a fostu prim'a siedintia constitutiva in ambe casele.

Marti in 31 Aug. s'a deschisu diet'a cu solmnitate. Regele a cetitu cuventulu de tronu, in care se amintescu in genere obiectele ce voru vení la desbatere in sessiunea acést'a si se dà espressiune sperantiei ca pacea nu va fi conturbata.

Cronic'a dilei.

De pre campulu de bataia.

Insurectiunea ia dimensiuni totu mai serióse, slavii se misca in tóte pârtile, Muntenegru si Serbi'a se pregatescu se intre in actiune, fierberea e generale. Mai la vale vomu comunicá cetitoriloru nostri unele sciri despre stadiulu, in care se afla actiunea in Serbi'a si Muntenegru, aici ne marginimu a resumá pre scurtu scirile despre luptele de pâna acum din Erzegovin'a si Bosni'a.

Insurgentii din Erzegovin'a nu voru sa scie de actiunea diplomatiloru din Constantinopole, ci continua resbelulu cu turcii, câroru le lipsesce o conducere geniale, cá si insurgentiloru.

Despre lupt'a inaintea casei de lemnu turcesci Drieno, care a inceputu la 24 Augustu „Coresp. polit.“ comunica urmatóriele: Diminéti'a ocupara 150 insurgenti o positiune acoperita inaintea casei Drieno, care e 2 miluri departe de Ragus'a. Turcii fiindu provocati sa se supuna respunsera cu unele puscaturi. Insurgentii se pregatescu spre asaltu, care se si incepe indata dupa amédi cu unu tunu micu, fâra de a obtiené unu resultatu. Foculu a duratu pâna nóptea tardiu. Lupt'a dela Voinic'a au fostu decisiva, dupa cum spunu insurgentii; in taber'a acestor'a sosescu sciri din Muntenegru, cari li promitu ajutoriulu armatei muntenegrene ce va luá parte la lupta. Nu se scie, déca aceste apromisiuni s'au facutu intr'adeveru de muntenegreni, séu numai de câtra agitatori, cu scopu, de a inflacará curagiulu luptatoriloru fatia de nesuintiele poteriloru de a restabilí pacea.

Totu acestu organu ne spune, ca Garibaldi a provocatu pre fiulu seu Menotti sa introduca o subscriptiune pentru ranitii din Erzegovin'a, si densulu a deschisu list'a subscriendu 100 franci. Scirea ca guvernulu italianu va tramite o nava de resbelu in apele din Albani'a, e neintemeiata.

In *Bosni'a* cresce miscarea. „Coresp. pol.“ scrie despre cele ce se petrecu pre teritoriulu Bosniei:

Unu despartiementu de 500 insurgenti, recrutati mai cu séma din serbi voluntari, in frunte cu preotulu serbescu *Zarko*, se incercà sa strabata la fruntariele bosnice-serbesci prelânga Vissegradu, pentru a se impreuná cu cei din Erzegovin'a. Dupa o lovire veementa cu trupele turcesci ce esira din Vissegradu spre a-i ocolí, insurgentiloru le succese a-i respinge si a merge mai departe in calea loru, fâra de a mai intempiná vre-unu atacu din partea turciloru. A mai fostu o lupta mica la Podgradec, insurgentii spunu, ca turcii au avutu pierderi mari. In tienutulu lânga Vrbass turcii seversiescu fapte spaimentatórie. In districtulu Gradisc'a se inmultiesce in modu evidentu numerulu fugariloru. Intre Vrbass si Gradisc'a au trecutu pâna acum pre teritoriu austriacu 2117 persóne, la Gradisc'a vechia 445 familii cu 970 persóne, la Iassenovac 350 fam. cu 2630 persóne. Numerulu totalu alu crestiniloru ce au fugitu pre teritoriu austriacu trece preste 6700 persóne. Turcii desvolta multa energia si sosescu trupe in continuu in Bosni'a.

In *Costainiti'a*, scrie unu corespundinte lui „Tagbl.“ din Vien'a, ca insurgentii iesu nóptea din paduri si conturba pre turci in somnulu loru prin glóntie de pusci, ei ardu satele si insufla multa spaima locuitoriloru pacinici dincóce de Unna. Acum se afla aici dóue bataliuni, spre a scutí pre locuitori. Erá unu ce infioratoriu a vedé, cum se duceau in dilele acestea sermanii crestini din casele loru arse, cu copii, mueri, vite, cu totu ce aveau, incarcate tóte pre unu caru, in interiorulu Austriei (Petrini'a). Jumetate goli, arsi de sóre au trecutu pre aici pâna acum 300 familie cu 10,000 capete de vite cornute, oi si porci, o muiere cu doi gemini in drumu, iéra alt'a aplecandu nou nascutulu seu copilu la o capra in mediloculu drumului. La sentinel'a turcésa trei capete de crestini taiate erá puse in pari, cari se potu vedé cu ochiu liberu.

„Times“ discutandu intemplârile din orientu ajunge la conclusiunea acést'a:

„Déca s'aru poté aflá unu modu cuviinciosu de a dá Bosniei si Erzegovinei independinti'a, la care a ajunsu Serbi'a in dîlele strabuniloru nostri, acést'a aru fi o mare usiurare pentru Pórta si unu avantagiu pentru Europ'a. Server pasi'a in calitatea sea de comisariu specialu póte realisá unu atare evenimentu si e lucrulu celu mai bunu ce póte face. Posesorii harthieloru turcesci de statu, cari cu anim'a atâtu de usióra si-au pusu banii loru in jocu si cari astadi suntu togm'a atâtu de deprimati pre câtu erau mai inainte de incrediuti, aru vedé venindu harthiele loru câtu de curendu la pretiurile de mai inainte, si déca lasâmu acést'a clasa mica la numeru afara din jocu, cine se va indoí, ca cea mai buna resólvere a greutâtiei turcesci consiste in desfacerea cu incetulu a provincieloru de mân'a cea mórta a guvernului din Constantinopole? Nedependinti'a relativa a Egiptului e o binecuventare, care aru fi mai insemnata, déca independinti'a aru fi perfecta. Noi ne silirâmu sa detragemu mesur'a castigata a independintiei, si totu-déun'a amu platitu acést'a eróre de atunci incóce si aru fi neiertatu, déca amu repetá acea eróre cu cunoscinti'a nóstra de astadi.“

Ultim'a lupta de lânga Trebinjie a decursu sub comand'a suprema a serbului *Liubobratici*. 150 insurgenti inaintara câtra satulu Volujac, care e situatu in mediloculu drumului dintre Monastir si Trebinje, cu scopulu, de a se impreuná cu cei 300 insurgenti ce veneau din Zub'a si a face laolalta unu asaltu asupr'a Trebinjei. Comandantele Liubobratici sosí diminéti'a naintea satului Volujac si ocupà positiunea pre unu dealu, unde se impreuna cele trei câli câtra Monastiru, Zub'a si Trebinje. Indata vine o trupa turcésca pre drumulu dela Trebinje si incepe a schimbá unele puscaturi cu insurgentii. Turcii dupa 10 minute se retragu simulandu fug'a, spre a face pre insurgenti sa-i urmarésca, dara acesti'a preferira a tiené positiunile ocupate si a nu se lasá in ofensiva pâna la impreunarea dorita. Turcii inse desvoltara numai decâtu intregu frontulu loru, ei pasara inainte cu 3 stindarde si strigandu: „Allahi, Allahu!“ spre a luá dealulu cu asaltu, dara insurgentii ii respinsera in mai multe renduri, asiá incâtu turcii trebuira sa se retraga in cetate. Zubanii asteptati de insurgenti nu au sositu, ei au depradatu satulu turcescu Cicevo, au rapitu 180 capete vite si spre a asigurá prad'a, s'au intorsu la fruntariele Muntenegrului. Liubobratici s'a retrasu nóptea la Monastir in cea mai buna ordine. Insurgentii avura doi morti, turcii 12 morti si 12 râniti. Monastirea acést'a e unu locu bunu pentru cortelu si e situatu la fruntariele Austriei, are muri tari si se póte aperá:

Revenimu la sensatiunea ce domnesce in Muntenegru si Serbi'a. Mai susu observaramu adeca, ca Muntenegrulu si Serbi'a se pregatescu a intrá in actiune si ca fiérberea e mare. Acést'a o derivâmu din spiritulu ce a cuprinsu mas'a poporului pornitu spre resboiu, dara nu din óre cari pregatiri seriose din partea organeloru competente. Guvernulu Serbiei se inspaimenta de o intreprindere care aru puté periclitá esistinti'a politica a principatului. Cu tóte aceste poporulu e rapitu de entusiasmulu resboinicu si doresce cu ori ce pretiu a ajutorá pre fratii sei ce gemu sub torturele Semilunei. Insurectiunea va trage in vertegiulu seu pre toti slavii de pre insul'a balcanica, déca cumva nu i se va pune o stavila prin intrevenirea energica a puteriloru mari.

Dupa corespundintiele diferite simpati'a pentru insurgenti e mai mare in Muntenegru. Deacolo se scrie, ca rescól'a cresce pre di ce merge. Resultatele ce obtienu insurgentii suntu cu atâtu mai remarcabile, cu câtu insurgentii au ocupatu punctele strategice mai favorabile. Totu odata vinu din Austri'a si Serbi'a insurgenti cu cetele si nu se póte tagadui, ca multi muntenegreni condusi de duci probati si recunoscuti trecu fruntariele cu tóte mesurile de oprire luate de principele Nicolau, care numai e in stare a pune piedeci rescólei generali. Poft'a de lupta a muntenegreniloru a „crescutu decândo se facù cunoscutu, ca Austri'a a concesu debarcarea trupeloru turcesci la Klek. Se crede ca acum e celu mai oportunu tempu pentru a pâsi pe aren'a de lupta. *Krstac* e dejá in mânile insurgentiloru, de va cadé si Trebinie, atunci insurgentii voru dispune de celu mai insemnatu punctu strategicu. *Liubobratic* a trecutu degiá preste fruntariele Hertiegovinei si Bosniei. Se lucra pentru a impreuná cetele voluntarie ce vinu din Serbi'a cu insurgentii si a inchide drumulu militariu intre Constantinopolu si Serajevo. Priedoru si Senic'a suntu in respectulu acest'a puncte insemnate, fiindu ca in modulu acest'a se póte restabili o inpreunare intre Serbi'a si Muntenegru. Degiá primulu eliberatoru alu Serbiei Cara Georgiu (Georgiu celu negru) avea de cugetu a restabili o impreunare a armatei montenegrene cu cea serbésca; dara densulu n'a reusitu a esecutá acestu planu si acum insurgentii voru sa-lu realiseze de asta data.

Si in Bosni'a cresce insurectiunea din ce in ce, mii de familii fugu pre teritoriulu austriacu. Entusiasmulu cresce, ajutoriu sosesce din Croati'a turcésca. In Bosni'a se crede ca nu e departe tempulu cându voru intrá Serbi'a si Muntenegru in actiune si ca intrevenirea puteriloru nu va avé nici unu efectu asupr'a resculatiloru.

O scire frapanta aduce unu telegramu alu diuariului „Tagbltt“ din Vien'a: *Insurgentii,* dice acestu telegramu sensatiunalu, *au alesu pre principele Muntenegrului de comandante supremu, acest'a a si primitu alegerea. Principele a luatu mesuri pentru a se infatisiá pre aren'a luptei.* Unu telegramu din Ragus'a spune, dupa diuariulu *„Crnagorac,“* ca insurgentii respingu actiunea diplomatiei europene si ca Muntenegru in fati'a acestei situatiuni e resolutu a luá parte activa la lupta. Déca suntu fundate aceste sciri, lucrurile in orientu iau unu caracteru acutu si se complica totu mai tare.

In Serbi'a, i se telegraféza lui *„Istok“* ca crestinii din districtulu Novovarosiu au prinsu armele, orasiulu de asemene nume, sta in flacari.

Unu raportu alu lui *„Daily News“* da *despre starea lucruriloru in Serbi'a* unele detaiuri interesante. Totu ce se anunciase despre pornirile resboinice ale poporului si despre pusetiunea cea grea a guvernului serbescu, se adeveresce de câtra acestu corespundinte. Despre ajutoriulu ce-lu primescu insurgentii din Serbi'a acestu corespundinte de incredere scrie: Multi voluntari se infatisiéza naintea dregatorieloru din Belgradu si ceru sa fia tramisi inarmati preste granitia. E greu a dá órneniloru unu respunsu multiamitoriu. Nu li se póte satisface dorinti'a, de vreme ce Serbi'a traesce inca in pace cu Turci'a. Aru urmá inse turburâri periculóse, déca s'aru respinge simplu acesti flacai setosi de lupta si asiá dregatoriele temporiséza dândule putiena sperantia, precându de alta parte impacientiloru li se dau nutrementu si bani, cea ce provóca faim'a ca se inarméza intr' ascunsu bande spre a trece pre teritoriu turcescu. La tóta intemplarea esista atari bande, dara audu din isvoru siguru, ca toti voluntarii cari s'au impreunatu cu insurgentii au facutu acést'a pre socotél'a loru si au trecutu la o buna ocasiune fâra de a fi observati de custodiele dela fruntarie, pre teritoriulu strainu. Istori'a despre bandele promovate intr'ascunsu se tiene de aceea categoria, de care se tiene si corpulu armatei serbesci, despre care foile din afara vorbescu ca observa miscarile turciloru in Hertiegovin'a. S'au chiamatu cam la 3000 soldati din militi'a serbésca ceva inainte de a se incepe tempulu esercitiului care tiene din 15 Augustu pana in 15 Septembre. Unu corpu de armata inse aru fi pentru Serbi'a o potere prea mare.

Principele Milanu s'au esprimatu dilele trecute, ca abiá va puté infrená poporulu seu inca vre-o dóue septamâni.

Tempulu mai de aprópe ni va chiarificá mai bine despre desvoltarea cestiunei orientali, care se manifestéza in acestu preludiu sângerosu.

La 27 Augustu n. s'a deschisu in Cragujevatiu *Scupcin'a serbésca,* dara pâna acum avemu putiene sciri despre intemplârile din adunanti'a acést'a, din causa, ca intre Belgradu si Cragujevatiu nu esiste o impreunare telegrafica si anunciurile se comunica capitalei Belgradu prin curieri. Avemu temeiu sa asteptâmu intemplârile in Cragujevatîu cu incordare, pentru ca de-si spiritulu ce domina Scupcin'a nu va prorumpe acum la deschiderea sessiunei, totusi nu voru lipsí unele manifestatiuni, cari caracteriséza chiaru sensatiunea. Sensatiunile partideloru serbesci insufla ingrigiri mari, tóte elementele suntu pornite spre actiune, miscarea passiunata cresce cu durarea rescólei in provinciele turcesci principele Milanu si ministeriulu seu cu greu voru puté infrená massele iritate. Dealtmintrenea din norocire toti barbatii, ce vinu in consideratiune la formarea cabinetului nou, chiaru si Risticiu, suntu convinsi deplinu, ca fatia de atitudinea mariloru puteri aru fi o intreprindere fatale a ascultá de fractiunile ultra-natiunale. Firesce ca sustà intrebarea, ca cum va progresá unu ministeriu ce urmaresce o politica ratiunale, cu Scupcin'a, in care precumpanesce tendinti'a estrema. Cuventulu de tronu va relevá cu deosebire necesitatea politicei de pace.

In diet'a Croatiei, in siedinti'a dela 26 Aug., a facutu Dr. *Makanec* o interpelatiune ce a provocatu o mare sensatiune. Dupa cele formale interpelatoriulu amintesce mai intâiu, ca constituirea camerei a urmatu de astadata intre impregiurâri, cari destépta atentiunea lumei intregi, ca patri'a nóstra nice odata nu a semtitu cu atât'a dorere, ca are unu rolu atâtu de subordinatu si ca nu e decâtu o *parte anecsata* (pars adnexa). Acést'a se dovedesce prin rescriptulu reg. cu care s'a deschisu diet'a. Prin trensulu se apromite, ca „cestiunea fiumana“ se va resolve numai, déca impregiurârile tempului voru fi favorabile, de asemenea si incorporarea confiniului, precându despre Dalmati'a nici ca se face amintire. Fatia cu cele ce se intempla in sudu, o dechiaratiune precisa relativa la Dalmati'a erá neaperatu de lipsa, dara „noi suntemu unu poporu seracu, cârui i suntu legate mânile, care traiesce din grati'a strainului,“ de aceea trebuie sa privimu in linisce, cum se macelarescu fratii nostri din Bosni'a si Erzegovin'a de câtra impetuosii turci, cum se smulgu copiii din bratiele mameloru loru si se arunca in apa. Totusi nu trebuie sa inchidemu urechile la acést'a miseria. Nu ajunge a relevá drepturile virtuali ce le avemu asupr'a natiuniloru sorori, ci trebuie sa ne aducemu aminte si de datorintiele nóstre, déca diplomatii Europei serbéza bachanalele si privescu cu placere in epoc'a culturei la versarea de sange de pre insul'a balcanica. Europ'a póte va vedé, ca politic'a de pâna acum in sudu a fostu o macula a moralei si a culturei, pentruca a sugrumatu ori-ce nesuintia câtra libertate. Invidi'a reciproca si ur'a câtra slavi au fostu, vin'a de Europ'a a lucratu astu-feliu.

Celu mai tristu lucru e, ca Austro-Ungari'a privesce cu indiferentismu la portarea turciloru si intonéza si ea „bachanalele diplomatice ale Europei.“ Oratorulu discuta intr'unu modu passiunatu recomandârile de mediatiune ale puteriloru, atitudinea Serbiei si in urma polemiséza contr'a lui *„Obzor“*, care nu face cu destula fortia caus'a slaviloru dela sudu de causa a croatiloru. (Aici presiedintele provóca pre oratorulu abatutu dela objectu la ordine si admonéza galeriele ce aplaudara pre interpelatoriu cu unu tonu treneticu, sa observe ordinea si linistea.) Natiunea croata, continua *Makanec*, e indatorata, a sprigini pre sermanii raiai. Firesce ca se póte objectiuná: ce póte face Croati'a, câci mânile i suntu legate? Si eu — dice Makanec — nu sum in stare a face in privinti'a acést'a o propunere cu succesu, pentruca ajunge a face o propunere, cá sa fia siguru respinsa din partea vóstra; sperezu inse, ca intre voi totusi se va aflá cine-va, care va face propunerea: Diet'a sa substérna Majestâtiei Sele o representatiune, de cuprinsulu, cá Regele Croatiei sa puna poporulu croatu in positiunea, de a puté satisface datorinti'a ce are câtra fratii sei slavi (de pre insul'a balcanica).

Dupa ce Dr. *Makanec* criticà in sensulu acest'a diplomati'a européna si pre Austro-Ungari'a, indrépta câtra banulu Croatiei urmatórea interpelatiune:

1. Are Escelenti'a Sea de cugetu sa céra inca in sessiunea acést'a indemnitate pentru 100,000 fl., spre scopulu, cá acést'a suma sa se intrebuintieze intru ajutoriulu celoru ce au fugitu din Bosni'a si Erzegovin'a in patri'a nóstra?

2. Are Escelenti'a Sea de cugetu, si déca are pre ce cale se va nesuí, cá Bosni'a si Erzegovin'a sa se provéda cu medici in numeru de ajunsu, cari sa stea sub scutulu internatiunalu, séu sa se dea ranitiloru bosnici si erzegovineni cur'a si ajutoriulu necesariu intr'altu modu (din consideratiuni generale sanitarie (din caus'a importârei de morburi contagióse) si cu deosebire din motive umane?

Interpelatiunea se va predá banului. In siedinti'a acést'a nu s'a mai intemplatu altu faptu mai momentuosu, s'au alesu mai multe comissiuni.

La 28 Aug. banulu a respunsu la acést'a interpelatiune, ca nu se póte contrage imprumutulu de 100,000 fl.

fiindu prea ingreunatu bugetulu, iéra in caus'a slaviloru cuprinsi cu resbelulu nu póte face nici unu pasiu pentruca aceste lucruri se tienu de sfer'a politicei esterne. Respunsulu se luà la cunoscintia cu o mare majoritate.

Congresulu din Bonn.

Congresulu din Bonn si-a finitu lucrârile sele din acestu anu. Resultatulu este: perfect'a intielegere asupr'a Dogmei despre purcederea Spiritului sântu. Cu privire la acestu punctu s'a disputatu cu multu interesu din partea ambeloru. Cu deosebire asupr'a doctrinei lui Chirilu din Alessandri'a, a disputatu archimandritulu Brienios cu Döllinger, — in siedintiele comissiunei din 14 si 15 Augustu.

Dupa cum s'a amintitu, orientalii asternura catoliciloru (mai bine apuseniloru) unu proiectu de symbolu, respective these, intre cari a fostu si aceea ca: Spiritulu sântu purcede numai dela Tatalu fâra de ori si ce concurintia a Fiiului. — Acést'a insa, sub formul'a propusa, nu s'a primitu de apuseni. S'au primitu inse urmatórele nestramutate:

1. Primimu Symbolulu ecumenicu niceno-constantinopolitanu in tóta intregitatea lui, si otaririle dogmatice a bisericei vechi nedespartite.

2. Ne unimu intru recunóscerea ca adausulu „filioque“ in Symbolu, nu s'a facutu in modu legale, si in spiritulu bisericei.

3. Marturisimu in unanimitate espunerea invetiaturei despre spiritulu sântu, dupa cum au propus'o Parintii bisericei primitive si nedespartite

4. Lepadâmu ori-ce idea si espressiune, din care s'aru puté deduce ca in Trinitate s'aru aflá dóue principia (ἀρχαὶ séu ἀἰτίαι).

Aceste these, cá efluxulu doctrinei celei sanatóse si in sensulu evangelicu a SS. Parinti, si cá unu documentu alu traditiunei pastrata in tóta originalitatea si intregitatea sea — cá unu caracteru consecuentu alu bisericei orientali (dupa cum dice Dr. W. Gass in opulu seu: Symbolik der morgenländischen Kirche) — s'au asternutu plenului in 16, unde s'au acceptatu fâra reflessiuni.

In urm'a acestor'a a venitu la rendu formularea theseloru, cari sa dee espressiune convingerei si intielegerei ajunse in conferinti'a plenaria.

Acele suntu:

Primimu invetiatur'a S. Ioanu Damaschinu despre Spiritulu sântu (a se vedé opulu: espunere sistemateca a credintiei ortodocse I. capu 6—8.) — dupa cum i se dà espressiune in urmatórele puncte, intielesulu doctrinei bisericei, un'a si nedespartita.

1. Spiritulu sântu purcede dela Tatalu, cá principiulu (ἀρχή) caus'a (αιτια), isvorulu (πηγή) ddieirei.

2. Spiritulu sântu nu purcede dela fiiulu (ἐκ τοῦ υἱοῦ) pentru ca in ddieire este numai unu principu, o causa, prin carea totu ce este in ddieire 'si are esistinti'a.

3. Spiritulu sântu purcede dela Tatalu prin Fiiulu.

4. Spiritulu sântu este imaginea Fiiului, care este imaginea Tatalui; purcede dela Tatalu si Fiiulu se odihnesce cá stralucirea puterei acelui'a.

5. Spiritulu sântu este esistinti'a personale din Tatalu, de o fiintia cu Fiiulu, inse nu din Fiiulu, pentru ca este spiritulu organului ddieirei (gurei) ce esprima cuventulu.

6. Spiritulu S. forméza midilocirea intre Tatalu si Fiiulu si prin Fiiulu este impreunatu cu Tatalu.

Dupa ce s'au statoritu aceste puncte, — cá resultatulu conferintiei din anulu acest'a, si carea se va continuá in anulu venitoriu, Döllinger a lasatu a se audì din gur'a sea discursulu despre relatiunile politico-religióse a stateriloru europene, care a fostu totu deodata si de incheierea conferintiei.

La acestea Archieppulu Alesandros din Syra in numele confessiunaliloru sei a datu espressiune satisfactiunei interne, carea provine din recunóscerea calei celei adeverate pre carea a apucatu partea cea bine simtitória a apuseniloru intru reconstruirea unitatei dogmatice. Speréza ca in modulu acest'a in scurtu va vedé reintregitu vestmentulu Mantuitoriului care s'a sfasiatu in tempu de mai bine cá 8 seculi din caus'a unoru neintielegeri capritióse; speréza ca in scurtu va vedé biseric'a iérasi unita intru unu trupu, a cârui capu este Christosu.

Asemenea espressiune a datu si eppulu din Gibraltar Sanfordt.

Au fostu de toti membrii la conferintia 99, si anume: germani 26 dintre cari 18 catol vechi si 8 evangelici; 20 orientali (intre acesti'a 2 din Romani'a). Anglo-americani 52 si unu francesu.

Ce e dreptu ca acésta conferintia nu este fâra a nu insuflá ingrigire si fói'a „Times“ din Angli'a se adoptéza spre a aduce ad absurdum intielegerea ajunsa cá unu ce, care nu aru fi in spiritulu seculului, ba dice: precum Döllinger et cons. nu se potu priví de representanti ai bisericei rom. cat asiá nici anglianii, cari mai bine aru face de aru grigí de intielegerile de acasa, sa lase in pace amesteculu cu continentulu.

Déca aru fi sa mai adaugemu si noi ce-va, apoi aceea amu putea face din punctulu nostru de vedere romanescu. Alta inse nu este de lipsa decâtu ca cele esprimate de Archieppulu Alessandros sa le aplicâmu la causele nóstre, unde de siguru ca s'aru potriví cu recerintiele seclului din ori-ce puncte de vedere, — sperandu ca cu curarea corpului bisericescu, l'amu vedé imbracatu intru unu vestmentu nou, atarnandu la unu capu — unitatea natiunale, care sa aiba de scopu: cultur'a. P.

Articululu de lege XXXII,

despre pensiunarea invetiatoriloru si crescatoriloru dela institutele publice pentru invetiamentulu poporale si pentru pastrarea copiiloru mici, precum si despre subventiunarea veduveloru si orfaniloru acelor'a.

(Urmare)

B. Escontentarea finale si pensiunarea prin autoritatea superiore.

§. 10. Invetiatoriulu, invetiatóri'a, crescatoriulu, crescatóri'a — cu indreptatire la pensiune potu fi pensiunati si fara cererea loru espresa, ma chiaru contr'a vointiei loru:

1. Daca — trecându preste etatea de 65 de ani, se constata ca suntu cu totulu ne-apti pentru implenirea oficiului invetiatorescu din caus'a slabiciunei betrânetieloru.

2. Déca fiindu in ori ce etate, se constata ca preste totu si cu deseversire suntu neapti pentru implenirea oficiului invetiatorescu din caus'a unui morbu spirituale, (nebuni'a,) séu altu morbu si slabiciune.

In casurile de sub punctele 1) si 2) sum'a de pensiune a respectivului se statoresce in intelesulu §-lui 9; tempulu de servitiu inse se computa dupa §. 8 si in intielesulu acestui-a primesce ori escontentare finale, ori pensiune pâna la capetulu vietiei.

§ 11. Pensiunarea de nevoia cu privire la invetiatorii dela scólele comunali o póte ordená ministrulu instructiunii pe bas'a unui reportu motivatu a inspectorului scolare si a consiliului scolastecu comitatense; cu privire la invetiatorii dela scólele confesiunali ori dela scólele publice de alta natura inse o póte ordená ministrulu numai in contielegere cu respectiv'a superioritate scolasteca si pe basea raportului unei comisiuni miste, care s'a esmisu sub presiedinti'a inspectorului scolariu prin ministru, ori la initiativ'a inspectoriului scolare de statu, ori la cea a superioritatii scolastice respective.

§ 12. Indreptatirea la pensiune, resp. la escontentare finale o perdu toti acei invetiatori — fia in servitiu activu fia in pensiune, — cari s'au condamnatu pentru crimine prin sentinti'a judecatorésca, séu cari s'au amovatu din functiunea loru invetiatorésca séu s'au dejudecatu la perderea pensiunii ori in urm'a unei nepasari grele, a unui escesu morale séu a unei crimini cetatienesci, ori prin cercetare disciplinare. (§. 138 din articlulu de lege XXXVIII: 1868.)

Asemenea si-perdu indreptatirea la pensiunare din fondulu de pensiuni pentru invetiatorii popurali — toti acei individi, cari si-au paresitu carierele invetiatoresci prescrise in §-lu 2, ori au trecutu de invetiatori la institute superiori séu scólele de specialitate, unde li se computa si anii de servitiu mai de nainte si prin urmare au de a primi pensiune din altu fondu.

Sumele solvite la fondulu de pensiune devinu proprietatea fondului si nu se potu primi indereptu, ori a paresitu respectivulu invetiatoriu carier'a si statiunea sea invetiatorésca de buna voia, ori au fostu amovatu din ele.

III

Subventiunarea veduveloru si a orfaniloru.

a) Subventiunarea veduveloru.

§. 13 Muierea celui cu indreptatire la pensiune, in casulu de mórte a barbatu-so, primesce ajutoriu viduale ordenariu, déca barbatulu ei a servitu celu putienu 10 ani computabili si déca ea a traitu cu elu in casetoria celu putienu unu anu si este mai tenera decâtu barbatu-so celu multu cu 20 de ani.

Veduv'a, care n'a traitu cu barbatu-so in casatoria nici celu putienu unu anu, va primi ajutoriu numai de va documentá, ca barbatu-so la cununi'a loru n'a suferitu de morbulu, care i'a casiunatu mortea.

§. 14. Va primi subventiune viduale pana la capetulu vietiei acea veduva, a carei barbatu a servitu dejá 10 ani si carea a traitu cu barbatu-so in casetorie celu putienu unu anu. De sa va maritá inse din nou, ea si perde ajutoriulu viduale pe câtu tempu va durá asta casetoria; dar de va deveni érasi veduva si dupa alu duoilea barbatu si nu capeta ajutoriu viduale, atunci érasi va primi subventiunea viduale ce o tragea mai nainte, de nu cumv'a cu ocasiunea maritarii din nou a primitu cá escontentare finale sum'a de pre doi ani din subventiunea viduale cei competiá dupa barbatulu dintâiu. Veduvele ce se marita din nou trebuie sa se dechiare deci cu ocasiunea casetoriei nóue, ca dorescu se priméscà escontentare finale, ori ca-si sustienu pretensiunea la ajutoriulu ordenariu si in casulu unei casetorie nóue.

§ 15. Sum'a de ajutoriu viduale pre anu este 40% din sum'a de pensiune asecurata barbatului dupa unu servitiu de 40 de ani; acésta suma se pune in curente pentru veduva dupa o jumetate de anu dela diu'a mortiei sotiu-seu.

§ 16. La ajutoriulu séu subventiunea viduale nu póte avé dreptu acea veduva:

1. Carea nu are indreptatire la ajutoriu conformu §-lui 13.

2. Carea a pasitu cu barbatulu seu defunctu la casatori'a, din care se deriva pretensiunea ei la subventiune, pre cându acest'a erá in pensiune; se esceptiunéza inse casulu, déca barbatulu seu dupa casatori'a loru iérasi a intratu in servitiulu activu si a servitu mai multu de unu anu.

3. Carea in tempulu mortiei barbatu-seu insasi este in functiune de invetiatória si cá atare prevediuta cu solutiune ordinaria, ori ca primesce o pensiune dupa atare oficiu.

Acea veduva inse, carea aru fi necesitata sa-si parasésca postulu de invetiatória, — cu esceptiune, déca a fostu amovata pentru delictu in sensulu legei, — ori aru remané fâra aplecare nu din vin'a sea; acea veduva póte pretinde ajutoriulu viduale dupa barbatu-seu, afara de casulu, cându ea insasi primesce pensiune celu putienu egale cu ajutoriulu séu subventiunea viduale.

4. Carea s'a despartitu pre calea legei de sotiulu seu, dupa care aru puté primí subventiune, de nu cum-va póte documentá prin judecat'a divortiale, ca nu ea a fostu caus'a despartirei.

5. A carei sotiu de casatoria insusi si-a perdutu indreptatirea la pensiune, conformu §-lui 12.

§ 17. Din caus'a de escesu greu morale séu pentru viétia nemorale superioritatea competinte, (§ 11) póte sa detraga ori provisormente ori definitivmente ajutoriulu viduale ce l'a castigatu veduv'a subventiunata; iéra in casulu cându respectiv'a aru fi fostu condemnata judecatoresce pentru crimine, — atunci neconditiunatu trebuie sa i se detraga ajutoriulu séu subventiunea.

b) Subventiunarea orfaniloru.

§ 18. Se asecura subventiune ordinaria anuale pentru toti orfanii ce se tragu din casatoriele din nainte de pensiunare a tuturoru ingrigitoriloru, crescatoriloru si invetiatoriloru precum si a crescatórieloru si invetiatórieloru cu indreptatire la pensiune, déca au servitu celu putienu 10 ani parintii dupa cari castiga acei orfani subventiunea.

Orfanii, ai câroru parinti defuncti au servitu mai putienu de 10 ani, numai atunci castiga ajutoriu, déca voru documentá ca suntu seraci cu totulu si déca parintii loru au servitu celu putienu cinci ani.

Orfanii ce suntu de a se subventiuná astu-feliu, se voru ajutorá cu sume deosebite, dupa impregiurarea ca ori suntu cu totulu fâra de parinti fâra tata si fâra mama, ori ca unu parinte li traiesce.

§ 19. Sum'a de ajutoriu pentru orfanii lipsiti de parinti:

1. Fia-care orfanu primesce 50 fl. déca numai unu parinte i-a fostu invetiatoriu, (resp. invetiatória, ingrigitoriu.)

2. Fia-care orfanu primesce 75 fl. déca ambii parinti ai lui au fostu ingrigitori séu invetiatori cu indreptatire la pensiune si amendoi au servitu celu putienu 10 ani computabili.

§. 20 Déca mam'a ce traiesce, primesce ajutoriu viduale, atunci pentru unu copilu nu se computa ajutoriu deosebisu; dar preste unu copilu pentru fia-care se computa ajutoriu de câte 25 fl.

§ 21. Déca mam'a veduvita insasi a fost invetiatória si ca stare nu primesce ajutoriu viduale, ci pensiune de invetiatoria, — atunci pre langa pensiunea sea capeta pentru fia-care copilu câte 20 fl. cá ajutoriu dupa parintele incetatu din viétia. Sum'á totala a atâroru ajutorie inse nu póte trece sum'a de 100 fl.

§ 22. Sum'a totala de ajutoriu séu subventiune ce o primescu orfanii conf. §. lui 20, resp. 21, nu se pótu urcá preste sum'a de ajutoriu séu subventiune viduale ce este a se primi dupa statiunea invetiatorésca respectiva.

§ 23. Déca veduv'a se marita din nou si astufeliu sí-perde ajutoriulu viduale, (celu putienu câtu durédia acésta casetoria,) orfanii voru primi si mai de departe ajutoriulu séu subventiunea ce li s'a datu in sensulu §§-loru de mai susu.

§ 24. Dela tempulu cându orfanii si-perdu prin mórte si pre alu doilea parinte si asiá devinu orfani cu totulu fâra de parenti, trebue sa se ingrigésca de ei conf. punctului 2) din §-lu 19.

Asemenea se considera de orfani cu totulu fâra de parinti si cei indreptatiti la ajutoriu in sensulu §-lui 18, déca mam'a loru 'si perde ajutoriulu viduale ori prin divortiu de casatoria séu din alta vina a sea, ori déca ea nici n'a fostu impartasita cu subventiune.

§ 25. Orfanii — a câroru provedere este acoperita si asecurata si fara de atare ajutoriu, prin vr'unu altu ajutoriu publicu, séu de statu séu bisericescu, ori prin stipendiu mai mare decâtu sum'a de ajutoriu séu subventiune, ori prin primirea loru intr'unu institutu de crescere, — sub tempulu acest'a nu capeta ajutoriu. Déca atare orfanu aru perde inse acésta subventiune nainte de alu 16-lea anu alu vietiei, resp. nainte de maritare, atunci si elu se impartesiesce de ajutoriulu statoritu in §§-ii de mai susu.

§ 26. Orfanii remasi dela parintii ce au repasitu de pe carier'a invetiatorésca si preste totu si-au perdutu indreptatirea la pensiune, — nu potu pretinde ajutoriu.

Superiotatea competinte, (§ 11,) póte detrage ajutoriulu dela orfanulu ce a comisu escesu greu morale, séu duce viétia nemorale; neconditiunatu inse trebuie sa i-lu detraga, déca respectivulu a fostu condamnatu pentru crimine prin sentintia judecatorésca.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ (*Spre orientare*) facemu cunoscutu onoratiloru nostri abonati, cari neprimindu fói'a nóstra regulatu dela oficiele postali respective au reclamat'o dela editura, cumca „Tel. Rom.“ se espedéza dela oficiulu postale de aici totu-déun'a regulatu, dupa cum ni-amu convinsu dintr'unu casu specialu, pentru care deunadile recercaramu deadreptulu directiunea postale, care ni dede asecurarea, ca numerii s'au espedatu si se voru espedá de aici abonatiloru totu-déun'a regulatu, prin urmare numerii reclamati s'au perdutu la postele ultime, de unde se radica, nedandu-se directu la man'a celoru adresati si tramitiendu se, cum fórte desu se intempla, prin orí si care individu ce e la indemana, dreptu aceea ne rogâmu, cá sa se ia numerii de regula prin persóne de incredere séu sa se aviseze oficiulu postalu respectivu sa tiena la sine numerii pâna se iau de câtra adresatu. Astu-feliu se incungiura de o parte iregularitatea; iéra de alta parte la casu, cându numerii totusi n'aru vení regulatu, se va puté mai usioru eruá, ca unde este caus'a neregularitâtiei. Incâtu pentru noi, asigurâmu pre on. nostru publicu cetitoriu, ca totu-déun'a ne vomu sili a espedá fói'a nóstra regulatu.

⁂ (*Reflessiune*). Domnului corespundinte dela conferintiele cursului suplementariu invetiatorescu din anulu si lun'a presenta in Deesiu. —

Subscrisulu cu datu 30 Iuliu a. c. Nr. 226 amu incasatu pentru acoperirea speseloru conferintiei 8 fl. v. a.

Sub 5 totu spre acestu scopu sub acel'asi numeru amu tramisu adresati prea onoratului domnu d. protopresbiteru Samuilu *Cupsi'a* 4 fl. v. a. asiá dara 12 fl. v. a.

La altu invetiatoriu participantu la conferintiele din *Cojocn'a* per 40 cr. de dî i s'au datu 7 fl. v. a. — In sum'a din tractulu Ungurasiului la ambe locurile s'au datu 19 fl. v. a.

Déca Deesiulu este destinatu pentru invetiatorii din 5 protopresbiterate si voru fi contribuitu fiesce-carele câte 19 fl. aru fi 95 fl. v. a. pentru acoperirea speseloru.

Fizes-St.-Petru 13 Aug. 1875.

Petru **Rosic'a**,
protopresbiterulu Ungurasiului.

⁂ *Si-a datu demissiunea*, se dice dlu I. Branu de Lemeny din postulu de referinte scolasticu. Déca o facea mai curendu erá cu atâtu mai bine pentru afacerile nóstre scolastice, parasite de dlu ref. indata dupa sinodulu de asta primavéra, fâra sunetu, si abiá odata invrednicite de o *scurta si ultima visita*. Câci, déca nu le-aru fi luatu in fine presidiulu si membrii senatului bisericescu a mâna, afacerile scol. s'aru fi si cu ele s'aru fi periclitatu caus'a nóstra scolare intrégа. Amu dorí cá scirea despre demissiunare sa contiena realulu adeveru.

⁂ *Adunarea generale a Asociaciunei* dela Reginu a alesu pre dlu Iacobu *Bolog'a* presiedinte, pre dlu Ioanu *Rusu* protop. vicpres. si pre dlu Visarionu *Romanu* directoru la Banc'a Albin'a secretariu II.

Nr. 2462—1875.

Escriere de concursu.

Pentru trei stipendii din fundatiunea fericitului Ioanu Gavrilu Vajd'a de Soosmezö (Glodu) fostului casariu de banca la cass'a regia principale din Sabiiu si a sociei lui Elisabet'a n. Fuleoviciu, si adeca dóue de câte 60 fl. v. a. usuate de gimnasistii Emiliu Vajd'a si Dionisiu Hossu pentru nelegitimarea despre progresulu facutu in studie in anulu scolasticu espiratu pre terminulu prefiptu, dechiarate de vacante, iéra alu treile de 50 fl. v. a. usuatu de preparandulu absolutu Vasiliu Vajd'a devenitu vacantu, prin acést'a se escrie concursu pâna la 25 Septembre a. c. st. n.

Competitorii la aceste stipendie in cererile loru concursuali voru avé de a documentá:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reale, gimnasiale, academica, séu universitate ori politechnica cá ascultatori ordinari.

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresu bunu in studie si ca suntu români de natiunalitate.

c) ca suntu consangeni cu piulu fundatoriu séu cu soci'a acestui'a.

La casu, cându din familiele fundatoriloru nu s'aru aflá competitori cualificati, stipendiale se voru conferí la tineri români, cari voru puté se documenteze:

1. Ca frecuentéza vre-o scóla publica reale, gimnasiale, academica, universitate séu politechnica cá ascultatori ordinari.

2. Ca au purtare morale buna, ca au facutu progresulu celu mai eminentu in studie preste totu, ca suntu români de natiunalitate si ca intr'adeveru suntu seraci si lipsiti de midilóce de intretienere. —

Cererile concursuali astfeliu ajustate voru fi a se substerne pâna la terminulu prefiptu la subsemnatulu Consistoriu metropolitanu, aretându de un'a data concurentii ca la ce institutu de invetiamentu voiescu a-si continuá studiele in anulu scolasticu venitoriu 1875|6.

Datu Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 9|21 Augustu 1875.

Consistoriulu metropolitanu
gr. cat. de Alb'a-Iuli'a si
(2—3) Fagarasiu.

Nr. 140|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci deveníte vacante la scólele confesionali gr. or. din mai josu semnatele comune se deschide concursu pâna in 13 Septembre 1875 st. v. — Cei ce dorescu a ocupá vr'un'a din acestea statiuni se bine voiésca a-si asterne concursele sele subsemnatului oficiu ppresbiteralu pâna la terminulu indicatu, si a tienea intr'o Dumineca séu serbatóre stran'a in biseric'a comunei, unde voiesce a competá.

1. Poian'a, statiunea a dóu'a cu salariu de 300 fl. v. a.

2. Ocn'a super. dóue statiuni, un'a a invetiatoriului primariu cu 200 fl. v. a. iéra a dóu'a a invetiatoriului adjunctu cu 105 fl. cu prospectu de a se radicá la 150 fl. v. a.

3. Ludosiu, un'a statiune cu 200 fl. v. a.

4. Mercurea, un'a cu 150 fl. v. a. si 4 orgii lemne de focu din care sa se incaldiésca si scól'a. —

5. Apoldulu inf. un'a cu 100 v. a.

Mercurea in 13 Augustu 1875.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or.
(2—3) alu Mercurei.

Concursu.

Devenindu parochi'a gr. or. Borgo-Mediloceni prin mórtea parochului Andreíu Orbanu vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 17 Septembre a. c. in care dî va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

Stol'a obicinuita dela 200 familii, casa parochiale si portiune canonica nu este. —

Cei ce dorescu a ocupá acésta parochia cu care e impreunatu si oficiulu de invetiatoriu, asemenea cu unu salariu de 180 fl. v. a. si cuartiru liberu, sa-si indrepte recursele loru instruíte in sensulu Statutului organicu câtra comitetulu parochialu din Borgo-Mediloceni post'a ultima Borgo-Prundu.

Borgo-Mediloceni, 13 Iulie 1875.

In numele comitetului parochialu
Iacobu **Thursi'a**
(2—3) presied. comit.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea de ínvetiatoriu pentru clas'a I din Sesciorí, protopopiatulu Sebesiului, se deschide concursu pâna in 15 Sept. st. v a. c.

Emolumintele suntu: 200 fl v. a bani gat'a, 2 stangini de lemne si cuartiru liberu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si tramite recursele loru instruate cu tóte documentele prescrise in statutulu organicu si adresate câtra comitetulu parochialu.

Sesciori in 1 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu in con-
(3—3) tielegere cu dlu protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu devenitu vacantu la scól'a populara gr. or. din Bacifalu, protopresbiteratulu I-iu alu Brasiovului se escrie prin acést'a concursu cu terminu pâna la 5 Septembre a. c. (17 Septembre st. n.)

Salariulu anualu impreunatu cu acestu postu este de 300 fl. v. a. pre lânga indatorire, cá pentru acestu salariu se tiena invetiatoriulu si scóla de repetitiune. —

Concurentii sa binevoiésca a-si asterne petitiunile loru instruíte in sensulu Statutului organicu la prea onorat. domnu protopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu pâna la terminulu prefiptu.

Bacifalu, 4 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or. din
Bacifalu.
Petru **Carstocea**
(3—3) parochu si presied.

Nr. 6236|1875.

Concursu.

Pentru conferirea sumei de 120 fl. v. a. escrìsa de inclit'a Universitate natiunale sasésca, cá stipendii la o scóla de agricultura, pentru scaunulu Sabiiului, — se deschide prin acést'a concursu pâna la 5 Septembre a. c. st. n.

Concurentii, cari voru substerne petitiunile loru la magistratulu subsemnatu, voru avé sa dovedésca: —

a) Cumca au absolvitu scól'a poporale ordinaria;

b) Cumca au ajunsu alu 16 anu alu vietiei;

c) Cumca sciu portá in genere economi'a dupa cum e indatinata in tiér'a nóstra.

Despre ce se aduce acést'a publicatiune generale cu acelu adausu, ca numai cei ce se tienu de scaunulu Sabiiului se voru puté luá in consideratiune.

Sabiiu in 20 Augustu n. 1875.

Magistratulu urbanu si
(3—3) **scaunalu.**

Nr. pr. scol. 35|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu secundariu la scól'a confessionale gr. or. din Danesiu se escrie concursu. —

1. Cu unu salariu anuale de 70 ferdele bucate in natura; —

2. Unu agru de unu caru de cucuruzu;

3. A trei'a parte din venitulu — din ajunulu craciunului; — si a

4. Unui concurinte strainu cuartiru liberu si lemne de ajunsu. —

Cei ce dorescu a competá la acestu postu se anuncia prin acést'a a-si asterne documentele de cualificatiune, recerute prin lege, pâna in 5 Septembre a. c. st. v. la subscrisulu.

Sighisiór'a 5 Augustu 1875 st. v.

In contielegere cu comitetulu parochialu concerninte.
Zacharia **Boiu**,
(3—3) protopopu.

Concursu.

La scól'a confesionala gr. or. din Tarlungeni protopresbiteratulu I alu Brasiovului au devenitu vacantu postulu de invetiatoriu primariu, si spre intregirea acestui'a se escrie concursu cu terminu pana la 15 Septembre a. c.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anuale de 200 fl. v. a. si cuartiru liberu in edificiulu scólei

Concurentii au a-si asterne petitiunile loru instruite in sensulu „statutului organicu“ pana la terminulu prefiptu prea onoratului domnu prtotopresbiteru Iosifu Baracu in Brasiovu.

Tarlnugeni 3 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or. din
Tarlungeni.
Georgiu **Manole**,
(3—3) parochu si presiedinte.

Edictu.

Nicolau Oprea Trandaburu, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia Mari'a nascuta Nichiforu Bogdanu amendoi din Purcareni, fâra de a se scí unde se afla séu de mai traiesce, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de astadi incolo, sa se infatisieze inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu câci la din contra se va decide si in absenti'a lui procesulu divortialu pornitu asupr'a-i. —

Brasiovu in 12 Augustu 1875-

Scaunulu protopresbiteralu gr.
or. alu tractului I-iu alu
Brasiovului.
Iosifu **Baracu**
(1—3) protopopu.

Nr. 127|1875.

Edictu.

Prin care Dimitrie Gosi'a din Seliste, carele cu necredintia au parasitu pre soci'a lui Stan'a nascuta Teodoru Hens'a totu din Seliste — se provóca cá in terminu de unu anu dela datulu de fatiatia, cu atât'a mai vertosu sa se infatisieze inaintea forului matrimoniale subscrisu pentruca la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a-i se va otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu in 5 Augustu 1875.

Forulu matrimonialu gr. res.
(2—3) alu protopreb. Sabiiului I.

Edictu.

Aronu Ioanu Lungociu din sub comun'a branén'a Fundat'a care aprópe patru ani de dîle a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia An'a Dimitrie Drug'a totu de acolo pribegindu in lume necunoscutu se citéza prin acést'a in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia a se presentá cu atâtu mai siguru inaintea scaunului protopopescu alu Branului, câci la din contra procesulu divortiale incaminatu de soci'a sea, se va decide si in absenti'a lui in sensulu ss. canóne bisericesci.

Scaunulu protopopescu alu Branului
Zernesti in 20 Iuliu 1875.

Ioanu **Comsi'a**
(2—3) adm. ppescu.

Fenu de vendutu.

In comitatulu Hunedórei 2 óre dela Dev'a departare in comun'a *Hondolu* se afla fenu multu si bunu de vendutu intr'o livade mare ingradita, in care se afla si o casa. Pentru iernarea oiloru loculu este fórte potrivitu. Cumperatorii au a se adresá la proprietariulu, domnulu Lazaru *Piposiu* in *Zalatn'a*. (1—4)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumínec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 67. ANULU XXIII.

Sabiiu 24 Augustu (5 Sept.) 1875.

ad Nr. 2226/B.

Incunosciintiare.

Cu provocare la ordinatiunea consistoriale din 10 Ianuariu 1872 Nr. cons. 37 publicata in „Teleg. Rom.“ din 3/15 Februariu 1872 Nr. 10 se aduce prin acést'a la cunoscinti'a publica: cumca supunendu-se candidatii de preotia dd. Moise *Tom'a* archivariu la consistoriulu archidiecesanu, si Simeonu *Moldovanu* din Mociu, censurei prescrise in susu amintit'a ordinatiune consist. s'au aflatu apti pentru de a fungá cá aperatori in cause bisericesci, matrimoniali si disciplinari, inaintea foruriloru nóstre bisericesci, spre care sfersitu s'au provediutu cu decretu in intielesulu §-lui 442, din Dreptulu canonicu.

Sibiiu, 8 Augustu 1875.

Dela secretariatulu Consistoriului archidiecesanu greco-orientalu.

Deschiderea solemna a dietei unguresci.

Diet'a tierei s'a deschisu la 31 Augustu n. cu ceremonialulu indatinatu. *Cuventulu de tronu*, ce l'a pronunciatu Majestatea Sea Regele nostru, suna:

Stimati Domni! Magnati si Deputati! Iubiti Fideli!

Cu sperantia si incredere Ve salutâmu pre d-vóstre la inceperea acestei diete, care e chiamata a resolve cestiuni fórte insemnate.

Mai pre tóte terenurile vietiei publice suntu de lipsa dispositiuni legislatorice adencu taiatorie, pentru cá iubit'a nóstra Ungaria sa se póta radicá la acelu nivelu de bunastare spirituale si materiale, ale cârei elemente le posede ea in isvórele sele abundante si firesci de ajutoriu, si la care ni este dorinti'a ferbinte a animei Nóstre parintiesci a aduce tiér'a

Prim'a si indispensabil'a conditiune pentru acést'a este regularea financieloru tierei.

Intre agendele, cari nu suferu amanare, judecat'a matura si atentiunea continua a dvóstra ve voru intempiná in prim'a linie regularea bugetului si resolverea cestiuniloru ce stau in legatura cu acest'a.

Autoritatea, creditulu si asigurarea esistentiei statului ungurescu de asemenea demânda, cá sa se restabilésca câtu mai curendu ecuilibrulu intre recerintie si acoperirea loru. Greutâtile multifarie ale acestei probleme ni suntu Nóue cunoscute.

Deobligaminte luate asupr'a-ne, pretensiuni indispensabile pentru siguritatea monarchiei Nóstre, recerintíele admistratiunei si ale desvoltârei stau in fatia cu nesuinti'a justificata spre cea mai mare parsimonia.

Noi inse tare credemu, ca déca intru interesulu bunei economii se va face in fia care ramu alu administratiunei aceea, ce trebuie sa se faca, — si aceea ce se póte face, fâra de a periclitá conditiunile de viétia, siguritate si desvoltare a statului;

déca pre terenulu administratiunei si alu justitiei se voru esecutá reforme radicale si corespundietórie;

déca natiunea, fidela trecutului ei intregu, va fi gat'a a aduce cu semtiu nobilu de datorintia acele jertfe, pre cari le reclama scopulu salutariu ce si l'a propusu dela patriotismulu ei;

déca prin inbunatatirea si regularea relatiuniloru de creditu, prin alte mesuri ce suntu de lipsa la radicarea productiunii, a comerciului si a industriei ne vomu preingrigí de consolidarea capabilitatii de contributiune si de devingerea mai usioru a sarcineloru luande:

atunci, dara numai atunci, ne va succede a devinge greutâtile situatiunei su succesu.

In proiectele guvernului Nostru indreptate asupr'a regulârei bugetului si a promovârei intereseloru spirituali si materiali ale tierei, vi se va dá d vóstre materia abundanta pentru activitatea legislatorica.

Starea financiale a tierei sta in strensa legatura cu relatiunile de creditu ale statului, precum si cu ale senguratecilor si amendóue suntu legate deopotriva si nemedilocitu cu administratiunea buna si cu justiti'a, cu radicarea culturei poporului, mai departe cu a imbunatatirei relatiuniloru de productiune, comerciu si industrie, precum si cu radicarea sistemului de comunicatiune.

Tóte aceste la olalta au inse o influintia decisiva asupr'a contribuabilitâtiei, care inca e o conditiune principale de desvoltare mai favorabile a tuturoru afaceriloru de statu.

Atentiunea legislaturei va trebuí deci sa se estinda asupr'a tuturoru acestoru cestiuni, déca salutea tierei si a locuitoriloru sei singurateci e de a se promová cu succesu.

Guvernulu Nostru cu proiectele sele nu va pierde nici unulu dintre aceste puncte de vedere, acele voru cuprinde cele mai urginti agende in fia-care ramu alu vietiei publice.

Nu voimu sa amintimu proiectele cari suntu gat'a dejá séu suntu puse in lucrare, dara afara de cele ce se referescu la purtarea corecta a bugetului, la regularea financieloru si la cestiunile ce stau in nemedilocita legatura cu aceste, Noi dorimu a atrage atentiunea d-vóstra cu deosebire asupr'a aceloru proiecte, alu câroru scopu este indreptatu intr'acolo:

a aduce activitatea diverseloru ramuri de administratiune in armonia;

a indreptá radicalu administratiunea si justiti'a, si a delaturá defectele observate;

a regulá in ori-ce directiune comunicatiunea si deobligamentulu de munca publica si a supliní rociulu drumuriloru ferate intre marginele celei mai urgente trebuintie; si in fine

a obtiené regularea conforma tempului a casei magnatiloru, desvoltarea spirituale a natiunei si resólverea cestiuniloru de religiune si casatoria in mesur'a reclamata de trebuintiele vietiei.

A resólve tóte aceste si alte cestiuni e problem'a d-vóstre si Noi nu ne indoimu, ca d-vóstra ve-ti considerá cu tactu corectu, in ordinea corespundietória si cu o impartire de tempu potrivita proiectele de legi respective si le ve-ti statorí astfeliu, cum cere interesulu tierei.

Aici punemu increderea Nóstra in priceperea sobria a natiunei, care nu va uitá, ca cele mai salutarie institutiuni, cea mai buna administratiune póte numai sa promoveze fericirea popóreloru, si sa asigureze fructele muncei, dara numai patriotismulu celu adeveratu, serguinti'a individuale si munc'a tenace potu sa aduca aceste (fructe) la maturitate, numai prin spriginirea natiunei sa intemeeze bunastarea materiale, sa o radice la culmea corespundietória si sa o consolideze pre tempu durabilu.

Afara de cele premerse guvernulu Nostru se va nesuí cu zelu, a resólve intr'unu modu justu si corespundietoriu cestiunea bancei. Dealtmintrea elu a initiatu cu guvernulu celei-lalte jumetâti a monarchiei Nóstre negotiâri in modulu indigitatu in art. de lege XVI din 1867, pentru a modificá unele dispusetiuni din legea citata.

In fine va avé sa vina la discussiune inainte de a espirá durat'a legale a dietei presente complanarea incheiata in anulu 1867 si 1868 pre 10 ani.

In privinti'a acest'a sperâmu, ca aceste discussiuni voru fi petrunse de spiritulu ecuitâtii reciproce,

Domniloru Magnati si Deputati!

Tempulu, situatiunea tierei si numerulu celu mare alu proiecteloru pregatite ne admonéza la o activitate energica si zelósa si d-vóstra veti urmá acestei admonitiuni, fiindu ca ori ce momentu pierdutu aru fi o perdere pentru patria.

Relatiunile nóstre cordiali câtra puterile esterne ne indreptatiescu pre noi a sperá, ca pacea se va sustiené cu tóte evenementele ivite in tempulu mai nou, si ca d-vóstra veti poté impliní chiamarea legislatorica fâra de a fi turburati.

Implorându binecuventarea celui Atotuputernicu si dorindu nesuintieloru patriotice ale d-vóstre succesu, Noi dechirâmu prin acést'a diet'a de deschisa.

De pre câmpulu insurectiunei insemnâmu, ca la 1 Septembre n. nóptea au navalitu turcii pre lânga muntele *Stolaz* in sudvestulu Serbiei pre teritoriu serbescu, au ucisu mai multi locuitori din satulu Iavora si le-au luatu vitele. Serbi'a ia mesuri mai aspre, pentru a-si asigurá graniti'as ea.

In Banialuc'a si in giuru s'au arestatu mai multi comercianti avuti cari suntu suspiciunati ca partecipa la insurectiune. Catolicii din Bosni'a se alipescu de buna voia si in numeru considerabilu la armat'a turcésca spre a devinge insurectiunea.

„Coresp. polit.“ spune, ca Server pasi'a au sositu Vineri, iéra ceilalti membri ai comissiunei consulare voru sosí astadi in Mostar. Server pasi'a va emaná o proclamatiune, prin care apromite, ca voru incetá mesurile vexatorice, se voru pedepsí oficialii culpabili si se va pune unu tribunalu specialu pentru a cercetá gravamenele persóneloru ce au suferitu daune prin arbitriulu aceloru oficiali depravati.

Lupt'a din urma la Casab'a s'a terminatu cu o invingere stralucita asupr'a turciloru, cari au suferitu mari pierderi —

Afacerea din Erzegovin'a si cestiunea orientului.

Insurectiunea din Erzegovin'a aru fi unu faptu putienu importantu din punctulu de vedere alu politicei generale, déca ea n'aru fi in raportu directu cu cestiunea orientului, care se póte resumá in cifre precise dupa cum urmédia:

Suntu in Europ'a dóue milióne de turci tabariti in medilocului unei populatiuni crestine depandandu directamente, séu vasale ale Portiei, urcându-se la mai bine de unu-spre-diece milióne de suflete si care tremura de nerabdare de a scapá de jugu. . . Printre statele vasale, Serbi'a cu o populatiune de 1,500,000 de suflete, are sub arme mai bine 120,000 ómeni cu 500 tunuri. Romani'a, care are o populatiune de 4,500,000 de suflete, are o armata ficsa de 62,000 ómeni, apoi o armata teritoriale cu reservele sele si o militia, astu feliu cá in casu de resbelu, ea póte sa puna pre picioru o fortia armata de mai bine de 300,000 ómeni, toti românii fiindu obligati la servitiulu militariu dela verst'a de 20 pâna la 40 de ani; ce-va mai multu, legea autorisà la casu de trebuintia si o ridicare in massa.

La aceste dóue state se adauge Muntenegrulu, care face causa comuna cu densele, fâra a fi elu insusi vasalu alu Portiei, si Muntenegrulu are o populatiune valida de 25,000 ómeni, cari suntu toti soldati, se póte chiaru dice eroi. Intr'unu cuventu, Serbi'a, Romani'a si Muntenegrulu potu impreuna sa intrunésca o fortia cârei'a Turci'a n'aru fi in stare sa resiste, cu atâtu mai putienu inca ca dupa esemplulu celoru trei state tóte populatiunile crestine, de sub dominatíunea musulmana, s'aru resculá fâra cea mai mica indoiéla.

Anulu trecutu, Serbi'a, Romani'a si Muntenegrulu incheiasera intre densele unu tractatu secretu defensivu si ofensivu. Serbi'a erá in fierbere. Adunarea ei natiunale séu Scupcin'a votase o adresa fórte belicósa principelui domnitoriu si acest'a se vediuse nevoitu sa tramita sa se plimbe ministeriulu seu moderatu si pacificu spre a chiemá la putere pre capii partitului resbelului. Lucrurile erau in acésta stare, si dejá junii serbi care 'si terminau studiele in strainatate, se intorceau in graba in patri'a loru spre a luá armele, cându se intempla sangerosulu incidentu dela Podgoriti'a, care aru fi pusu de siguru focu erbei de pusica, déca Prusi'a, Austri'a si Russi'a nu s'aru fi grâbitu sa impedece acésta esplosiune prin medilóce combinate in comunu.

Prusi'a a fostu acea care a desfasiuratu mai multa activitate in acésta ocasiune, d. de Bismark tiené sa se arete ca este arbitrulu cestiunei orientului. A facutu pre Romani'a, pre care si-a infeodat'o, sa se retraga din tractatulu care o legá cu serbii si cu muntenegrenii, apoi a inventatu cestiunea de precadere in corpulu consularu dela Belgradu, cu ajutoriulu cârei'a a resturnatu ministeriulu Zumisch si a veritu discordi'a in Scupcina.

In tóte acestea cancelariulu de feru lucrá in interesulu Austriei de care de odata incepuse sa aiba simpatie, si pentru care statulu quo, in orientu, este o conditiune de siguruntia déca nu chiaru de esistintia. Câtu despre Russi'a, vediendu ca in acésta nóua fasa a cestiunei orientului avé contr'a sea pre Prusi'a si pre Austri'a, se facù ca ride pre cându in sine se strembá, 'si dede aerulu de o mare neinteresare de o fórte tenera solicitudine pentru Austri'a si rivalisa cu Prusi'a in ingrigirile ce puse cá sa potolésca fierberea serbiloru si a Muntenegreniloru.

De abiá trecura câte-va luni dela acésta afacere, si eata ca insurectiunea din Erzegovin'a vine sa puna in jocu acelea'si interese; este inse de observatu ca atitudinea puteriloru interesate nu mai suntu tocmai acelea'si. Prusi'a nu se mai pune, de asta-data, in evidentia spre a face sa se simta in orientu greutatea puterei sele. Lasa pre principele Carolu alu Romaniei sa tramita la Petersburg pre ministrulu seu de resbelu. Domnulu Florescu cere instructiuni tiarului asupr'a conduitei ce ea trebuie sa aiba in impregiurârile actuale. Nu se indignéza ca principele Milanu s'a dusu elu insusi la Vien'a sa ia losinc'a dela Austri'a, si pare ca lasa pre sém'a celoru dóue puteri care suntu mai directu interesate in cestiunea orientului sarcin'a de a-i pune capetu intre densele. Acestea celu putienu se potu deduce din limbagiulu celu mandru alu presei oficióse rusesci. Este in privinti'a acést'a in diurnalulu Petersburgskie Wiedomosk (numerulu 193) unu lungu articulu fórte curiosu care sémena cu unu manifestu alu Rusiei.

Insurectiunea din Erzegovin'a este condemnata in acelu articulu cá o miscare neconsiderata facuta târa pregatire, fâra intielegere prealabila cu Russi'a, precum nici cu Serbi'a si Muntenegrulu, si a cârei causa a fostu o ilusiune nebuna, adeca o órba incredere ce poporulu acestui tienutu pusese in Austri'a in urm'a caletoriei imperatului Franciscu Iosefu in Dalmati'a, inchipuindu-si ca acésta caletoria erá primulu pasu facutu spre anecsarea Erzegovinei la statele austriace.

Eata pentru ce insurectiunea a arboratu drapelulu austriacu, si eata pentru ce Rusi'a o parasesce nenorocitei sele sórte. Ea va fi inabusita in sânge; acea ce inse nu va reusí in Erzegovin'a va reusî in Albani'a, Bulgari'a séu in Bosni'a. Esplosiunea este inevitabile si apropiata, nu mai incape indoiéla: „singur'a cestiune este de a se sci cum, cându, prin cine si in profitulu cui va isbucní ea.“

Ací autorulu articulului reincepe istoriculu imperiului otomanu, comparandu-lu cu o phitisie ajunsa a fi galopanta, si termina prin urmatórele reflectiuni pre care le traducu cuventu cu cuventu:

„Acum lucrurile au ajunsu la cea din urma estremitate. Turci'a materialmente si moralmente ruinata nu se sustiené decâtu gratia rivalitâtiei puteriloru europene, astadi inse, cându in urm'a intielegerei dintre Rusi'a si Austri'a, o isbire intre cele dóue puteri in orientu nici nu mai intra macaru in probabilitâtile politice, cându Franci'a redusa la impotintia (?) nu mai este in stare sa-si continue vechile sele intrigi pre malurile Bosphorului, cându Angli'a s'a retrasu, in parte de buna voi'a sea, in parte prin forti'a lucruriloru ale arenei internatiunale, unde afara de acestea presenti'a sea n'aru mai avé importanti'a de alta-data, cestiunea orientului nu mai ofera vechile sele dificultâti, si nu aru mai puté sa provóce o conflagratiune generale.

„Remane numai cestiunea de a se sci déca ea póte fi resolvata intr'unu modu paceficu séu déca trebuie sa recurga pentru acést'a la midilóce violente. Inse miscarea care se face in peninsul'a Balcaniloru ne spune mai multu cá probabilu, ca nu se va puté resolvá fâra intrebuintiarea de medilóce violente. Eata pentru ce tóte raialele Turciei se petrundu fórte de acésta convinctiune ca nu voru puté scapá de jugulu otomanu decâtu numai printr'o solidaritate complecta in actiune, — ca insurectiunile partiale nu facu decâtu intardia ór'a liberârei loru, — si ca in fine trebuie sa astepte momentulu propice spre a face o ridicare de arme generale sub directiunea unui capu esperimentatu (generalu rusescu ce li se voru dá?) Acestu momentu este multu mai aprópe decâtu cum se crede in generalu, câci banquerut'a financiara a Turciei, care va sosi fâra dóra si póte in fórte scurtu tempu, va fi semnalulu banquerutei sele politice.“

Se póte vedé cu inlesnire ca nu este vorb'a in acestu factum despre Germani'a prusiana, si ca slabiciunea Franciei este considerata ca aru fi inlesnindu multu solutiunea cestiunei orientului, ceea ce confirma pre deplinu apreciatiunile corespundintiei mele precedente intitulata: Franci'a si Russi'a.

Punctulu de vedere alu Austriei, dupa cum se póte intielege, este cu totulu diferitu. Elu este espusu in diurnalulu „Pester Lloyd“, care primesce comunicatiuni dela comitele de Andrassy.

In numerulu seu dela 7 Augustu, acestu diurnalu, dupa ce vorbesce despre siederea principelui Milan la Vien'a si despre deceptiunea ce va simtí la intórcerea sea partitulu resboinicu alu lui Ristich, continua astufeliu articululu seu de fondu:

„Din buna norocire, majoritatea serbiloru nu este atâtu de neinteligenta incâtu sa se lase sa fia târîta intr'o politica aventurósa, impossibila de sustienutu in fati'a otarirei decisive a celoru trei puteri de a o neutralisá. Majoritatea resonabile a serbiloru se apléca de siguru mai multu spre o pace legala cu Pórt'a, care i-aru permite sa desvolte bunulu traiu si civilisatiunea in tiér'a sea, fâra a atentá la intregitatea imperiului otomanu. In acésta politica, ea póte de siguru sa compteze pre spriginulu celoru trei puteri si mai alesu asupr'a Austriei. Principele Milanu, pre tempulu siederei sele la Vien'a, a primitu, in acésta privintia, consilii demne de a fi meditate cu seriositate, nu ne mai indoimu, la intórcerea sea la Belgradu.

„Câtu despre insurectiunea din din Erzegovin'a, se póte afirmá ca cele trei puteri s'au intielesu sa se abtiena dela ori-ce intrevenire armata, si chiaru diplomatica, in acésta afacere, considerandu-o cá o afacere interióra a Turciei. In acestu arangiamentu este unu avertismentu tacitu, dara fórte claru pentru Pórta cá sa ispravésca câtu se va putea mai curendu cu insurectiunea, si aru fi mai bine, fia chiaru si numai din punctulu de vedere umanitariu, sa ajunga la acestu resultatu prin midilóce pacefice, si in adeveru, dupa cele din urma nuvele, Pórt'a a intratu pre acésta cale, etc.“

Ca Pórt'a procedéza cu multa moleciune cu insurectiunea, ca doresce sa ajunga la unu compromisu cu populatiunea din Erzegovin'a, acést'a pare evidentu si atestà influinti'a ce esercita asupr'a ei Austri'a, singur'a dintre cele trei puteri care desfasiura in impregiurârile actuale o mare activitate. Este acum o miscare prodigiósa de diplomati la Vien'a. Dlu de Andrássy, chiematu in cea mai mare graba in capital'a austriaca, cându sosise ací principele Milanu, nu se mai gandesce sa mai plece. Totu astfeliu s'a intemplatu si cu toti functionarii cei inalti din ministeriulu seu cari si-au intreruptu concediurile spre a se inapoiá la biurourile loru.

Dlu de Beust este la Vien'a. Ambasadorulu Angliei si acel'a alu Russiei s'au intorsu in graba dela bâi. Baronulu Rodich, locotenentu generalu alu Dalmatiei a fostu chiematu ací, de-si jurnalele oficióse pretindu ca elu numai va trece prin Vien'a, spre a se duce la bâile din Boemi'a. Ambasadorulu Germaniei si acel'a alu Turciei nu parasisera Vien'a, astfeliu ca, déca si ambasadorulu francesu este asemenea in acésta capitala, tóte puterile cele mari suntu representate, si conferéza asupr'a destinateloru orientului. „Neue Fr. Presse“ dà in acésta privintia nisce ransenemente luate, dupa cum se pare, dintr'o buna sursa, câci jurnalele oficióse din Vien'a le reproducu.

„Cu tóta presenti'a la Vien'a, dice ea, a diplomatiloru celoru mai seriosi, pre tempulu sesonului mortu actualu, esista firm'a convictiune prin sfer'a diplomatica ca situatiunea n'are nici o gravitate. Câtu despre atitudinea Austriei, principele Serbiei a primitu dela cabinetulu din Vien'a asigurarea ca nu-si va modificá nici de cum politic'a sea binevoitórie in privinti'a tieriloru orientului turcescu, si ca tramiterea unei fortie neinsemnate de câte-va companii de soldati pre fruntari'a dalmatina n'are nici o semnificatiune ofensiva.“

Contrariu acestei din urma asertiuni, jurnalulu „Petersburgskie Wiedomosk“, in articlulu citatu mai susu, sustiene ca cordonulu de trupe stabilitu pre fruntari'a Erzegovinei este arcanulu destinatu sa inabusiésca revolutiunea in acésta mica tiéra... Ceea ce este positivu, ca Austri'a a crediutu ca fortiele ce avea in Dalmati'a (dóue regimente de infanteria si o bataliune de venatori pedestri) nu erau suficiente spre a supraveghiá fruntari'a Erzegovinei, si a tramisu in cea mai mare graba, dela Pressburg prin Triest si pre mare, regimentulu ungurescu Ramming.

Déca compara cine-va atitudinea Austriei cu aceea á Russiei, fatia cu insurectiunea din Erzegovin'a, ajunge la aceste conclusiuni: I, ca nici un'a nici alt'a nu potu sa intrevina directamente in turburârile din Turci'a, in urm'a arangiamenteloru anterióre convenite intre cei trei imperatori; alu 2-lea ca in impregiurârile actuale, Russi'a lasa pre Austri'a libera sa lucreze prin tóte cele-lalte mijlóce ce-i suntu in putere, spre a pacificá Turci'a si a mentiené ací statulu quo; alu 3-lea, ca acést'a este cea mai din urma limita a abnegatiunei sele, si ca, déca acésta esperintia nu reusiesce Austriei, adeca déca insurectiunea din Erzegovin'a se va intinde si in cele-lalte tieri slave séu albaneze ale Turciei 'si va aduce o conflagratiune generale in acestu imperiu, séu déca, acésta insurectiune fiindu inabusita, aru isbucní alt'a putienu dupa acést'a intr'unu altu punctu din Turci'a européna, Russi'a va procedá la esecutarea planuriloru sele traditionale, fâra vre-o menagiare pentru protectorii puterei otomane.

Dara, evenimentele in Erzegovin'a mergu pâna acum mai multu dupa poft'a Russiei de-si ea insasi nu credea la inceputu in succesulu acestei afaceri, contrarie dorintiei Austriei.

Insurgentii, dupa victori'a loru dela Nevesinie, s'au facutu stapânii intregului acelui coltiu de pamentu alu tierei loru, care se marginesce de o parte cu Dalmati'a, de ceea-lalta parte cu Muntenegrulu, si primescu ajutórie si dintr'o parte si din ceea-lalta.

Intr'adeveru, cordonulu trupeloru austriace n'a potutu sa impedece nici transportulu de arme, de munitiuni, de provisiuni, nici trecerea a 2 séu 3000 de voluntari din Dalmati'a si Erzegovin'a, si Muntenegrulu le-a si procuratu mai bine de 2000 soldati bravi cu pusci cu acu.

Tiena insurectiunea inca numai o luna, ceea ce nu este anevoia intr'o tiéra acoperita de munti neumblati, si tóta populatiunea valida a Muntenegrului va fi cu dens'a. Principele Nicolau insusi va fi târîtu in miscare.

Totu ast-feliu va fi si Serbi'a unde entusiasmulu pentru insurectiune merge *çrescendo.* Acum vre-o trei septamani, s'a formatu unu comitetu la Belgradu spre a dá adjutoru insurgentiloru, si in capulu acestui comitetu figuréza oficieri superiori ai armatei serbe precum d. Wlayhowitcht, presiedintele, DO. Turemicz, Ricolier, Stratimirovicz, etc. apoi tinerimea a inceputu sa treaca in trupe numeróse pre teatrulu luptei. Eata acum unulu dintre cei mai bogati particolari ai Serbiei, D. Krizmanic, fórméza unu regimentu cu cheltuial'a sa, si mai dilele trecute, unu concertu, care s'a datu la Belgradu in profitulu insurgentiloru, s'a terminatu printr'o scena de entusiasmu freneticu. Principele Milanu, cu tóta dascalirea ce i s'a facutu la Vien'a, va fi nevoitu probabilmente sa traga sabi'a séu isi va perde corón'a. Contagiunea insurectionale nu se opreste in limitele lumei slave din Turci'a. Eata ce scrie „Pressa“, din Romani'a, jurnalulu guvernamentalu:

„Traimu intr'unu secolu care póte fi numitu secolulu nationalitâtiloru, si póte ca mâine chiaru, vomu fi nevoiti sa ne ocupamu cu activitate de cestiunea cea mare a cârei solutiune o asceptâmu de atât'a timpu. De aceea, sa fimu gat'a pentru ori-ce evenimentu, si cá sa putemu respunde cu demnitate la ceea- ce ceru dela noi datoria si onórea nóstra, sa incetamu cu certele interióre, sa nu ne slabimu unii pe altii, ci sa ne stringemu unii lânga altii si sa intrunimu fortiele nóstre, caci toti ne-iubimu de o potriva tiér'a si ii dorimu marirea ei.“

In fine ultimele nuvele din Orientu anuntia ca Albani'a si Thesali'a urmându esemplulu Herzegovinei, au refuzatu sa platésca Portii impositulu.

Dupa câtu ni se pare suntemu dér in ajunulu unoru evenimente de o insemnatate incalculabile, si cine scie déca alianti'a celoru trei imperati nu va avé de resultatu unu arangiamentu intre Prusi'a si Rusi'a in feliulu conventiunei de la Tilsitt, fara sa se tie câtusi de putiena séma de Austria, totu atâtu de suparatóre in realitate pentru Prusia câtu si pentru Rusi'a? („Tr. Carp.“) „l' Univers“

Articululu de lege XXXII,

despre pensiunarea invetiatoriloru si crescatoriloru dela institutele publice pentru invetiamentulu poporale si pentru pastrarea copiiloru mici, precum si despre subventiunarea veduveloru si orfaniloru acelor'a.

(Urmare)

IV

Venitele casei de pensiune si de subventiunare.

§ 27. Venitele casei de pensiune si de subventiune le compunu:

a) contribuirile odata pentru totu de a un'a a crescatoriloru, ingrigitoriloru si invetiatoriloru, (resp. crescatórieloru si invetiatorieloru,) precum si a sustienetoriloru de scóle;

b) contribuirile anuali ale crescétoriloru, invetiatoriloru si sustienatoriloru:

c) Venitele din acele fundatiuni publice, cari in intielesulu litereloru fundatiunali suntu destinate spre acestu scopu, si apoi si alte perceptiuni normate prin legea presente;

d) venitele dupa capitaliele donate séu legate ori testate pentru acestu scopu; in urma,

e) contribuirea suplementaria ce se va prestá in fia-care anu din cass'a statului.

§ 28. Este indatoritu de a contribui odata pentru totu de a un'a la cass'a de pensiune resp. de subventiune a veduveloru si orfaniloru:

1) Celu-ce pentru prim'a data este denumitu de invetiatoriu, (resp. ingrigitoriu,) solvesce $5^0/_0$ din sum'a ce i se asecura in acestu postu cá pensiune.

2. Celu-ce in decursulu servitiului seu avansedia la unu postu ce i asecura mai mare pensiune, acel'a solvesce $50^0/_0$ din sum'a ce resulta cá diferintia intre sum'a de pensiune de mai nainte si intre cea mai mare de acuma.

3. Cu ocasiunea pensiunârii solvesce $2^0/_0$ din pensiunea câstigata fiacare invetiatoriu si ingrigitoriu, resp. invetiatória si ingrigitória, care trage o pensiune din cass'a de pensiunare pentru invetiatori poporali si are muiere séu copii ce suntu indreptatiti la ajutoriu din acésta cassa.

4. Solvesce 10 fl. fia-care sustienetoriu de scóla, fia corporatiune bise-

ricésca, fia comuna cetatienésca séu ori ce alta corporatiune séu si persóna sengurateca, déca se pensiunédia unu invetiatoriu dela scól’a ce o sustienu, ori déca móre unu atare invetiatoriu in servitiulu activu si lasa dupa sene veduva séu orfani ce trebuie ajutorati.

§ 29. In decursulu intregului tempu de servitiu trebuie sa contribuie in totu anulu:

1. 2% din sum’a de pensiune asecurata pentru servitiulu de 40 de ani, séu 6 fl. — totu ingrigitoriulu, invetiatoriulu ordenariu si adjunctu, (resp. invetiatori’a;)

2. fia-care invetiatoriu ordenariu dela scólele poporali superiori si cetatienesci si preste totu toti acei in dividi, a câroru pensiune se urca in 40 ani la 400 fl, solvescu 4% din acésta suma, séu 12 fl;

3. fia-cine sustiene nemedilocitu, (de-si cu ajutoriulu dela statu,) unu institutu de invetiamentu publicu pentru instructiunea poporului séu unu institutu publicu de ingrigire, — fia sustienatoriulu ori comun’a bisericésca ori cetatienésca, ori alta corporatiune séu si singuratecu, solvesce câte 11 fl. pentru fia-care adjunctu, invetiatoriu provisoriu ori ordinariu, ce are aplecati la institutulu ce-lu sustiene, si chiaru si in casulu cându vre-unu postu de acestea este vacante.

§. 30. Contribuirile normate prin §§-fii 28 si 29 se aduna impreuna cu contributiunea comunale, resp. se subtragu din salariulu invetiatorescu si din competinti’a cassa bisericésca séu alta casa — se solvescu la cass’a de contributiune comunale.

§ 31. De la contribuirile ce se normédia pentru cass’a de pensiune si subventiune prin §§-ii 28 si 29 se dispensedia la cererea espresa acei sustienetorii de institute de ingrigire si de scóle, (precum si invetiatorii aplecati in institutele sustienute de acesti-a,) cari voru documentá, resp. se voru deoblegá:

a) ca invetiatoriloru loru li s’a asecuratu pensiune si ajutoriu celu putienu atât’a si in asiá mesura, cum aru câstigá in intielesulu §-loru 9, 15 si 19 din legea persente;

b) ca invetiatorii loru, in proportiune cu pensiunea si ajutoriulu ce voru sa-lu capete nu-su ingreunati prin contribuiri in mesura mai mare, decâtu cum le spune legea presente; in fine.

c) ca ei in intielesulu legei presenti voru computá toti anii de servitiu la toti acei invetiatori cari aru trece dela unu institutu publicu in institutulu loru si cari in intielesulu legei presenti aru fi indreptatiti la pensiune si ajutoriu din cass’a pentru pensiuni a tierei.

Din contra apoi invetiatoriloru ce trecu la unu institutu publicu din vre-unu institutu de cele dispensate de a contribuí la cass’a de pensiune pentru invetiatori poporali — in intielesulu §-loru 6—9 din legea presente la provederea loru din cass’a de pensiune a invetiatoriloru poporali inca li se voru computá si anii ce i-au petrecutu la vre-unu institutu din cele dispensate de a contribuí la cass’a de pensiune pentru invetiatorii poporali.

Invetiatorii ce voru trece dela vre-unu institutu de cele dispensate de a contribuí la cass’a de pensiune a tierei suntu indetorati sa solvésca la cass’a de tiéra pensiunare invetiatoriloru poporali odata pentru totudéun’a tacs’a prescrisa in §. 28, de cum-va n’au solvit’o.

Superioritâtile scolari — ce dorescu cá in intielesulu acestui §. institutele loru sa fia dispensate de contribuire la cass’a de tiéra pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali a tierei, — au sa se dechiare in acésta privintia câtra ministrulu de instructiune in scrisu si anume in restempu de patru luni dela sanctiunarea acestei legi.

Unde la intrarea in vigóre a acestei legi este impreunata cu statiunea invetitorésca o pensiunare si o subventiunare veduvale si orfanale mai favoritória decâtu ce se statoresce prin legea presenta: acolo nici de aci inainte nu se póte scaií acelu favoru.

Din contra sustienetoriloru de scólele respective li sta in libertate ori sa solvésca ei din midilócele loru proprie acea pensiune in intielesulu §-lui 31, ori sa participe la institutuln de pensiune alu invetiatoriloru popurali, si apoi câtimea pensiunii, ce o solvesce acestu institutu sa o completedie din propriele loru mediloce pâna la sum’a ce ei au garantat’o pentru invetiatorii loru.

§ 33. Intre spesele fondului de tiéra pentru pensiunarea invetiatoriloru se voru intrebuintiá si cele 2% ce s’au contribuitu pan’ acum din léf’a invetiatoriloru comunali, in vertutea §-lui 145 din articlulu de lege XXXVIII de la 1868.

§ 34. Comunele ce dela dat’a sanctiunarii acestei legi voru primi ajutoriu de statu pentru redicarea de cladìri scolarie si pentru cumperarea de funduri scolari suntu detorie se solvésca in cass’a de pensiune a invetiatoriloru poporali 3% din acea suma in decursu de 15 ani dela replatirea definitiva a ajutoriului.

§ 35. Donatiunile si legatele ce su destinate pentru subventiunarea invetiatoriloru cu indreptatire la pensiune prin legea presinte, precum si pentru subventiunarea urmasiloru acestor’a, si cari cadu sub manipularea statului — suntu de a se adauge la fondulu de pensiune alu invetiatoriloru popurali, déca donatoriulu séu testatoriulu nu a determinatu mai de aprópe scopulu loru.

§ 36. Din sum’a ce se statoresce in totu anulu in bugetulu statului pentru portfoiulu ministrului de culte si intructiune, sub rubric’a „recerintie pentru cultur’a poporului,“ se contribuie cá adausu in cass’a de pensiune a invetiatoriloru poporali pe anii 1875, 1876 si 1877 câte cinci-dieci de mii fl. pre fia-care anu, dela anulu 1878 inchisive pâna la 1880 câte 100,000 fl. pe anu, ér de aici inainte câte 150,000 fl. pe fiacare anu, cari sume totu de a un’a suntu de a solví in cass’a de pensiune cu inceputulu anului.

§ 37. Din venitele incurse in inteilesulu §§-loru de mai susu se creiedia unu fondu de tiéra pentru pensiunarea si subventiunarea invetiatoriloru.

V.

Dispusetiuni mestecate.

§ 38. Profesorii si invetiatorii, (resp. invetiatóriele,) cu diplome dela preparandiele publice ce nu-su ale statului, dar’ corespundu recerintieloru legali, precum si cei dela preparandiele publice de ingrigire ce-su recunoscute de guvernu — in intielesulu legii presenti potu se-si asecure pensiune si ajutoriu séu subventiune viduale si orfanale la institutulu de tiéra pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali, si anume in modulu urmatoriu;

a) se póte asecurá pensiune anuale de 300 séu 400 fl. dupa servitiu de 40 de ani;

b) anii se computa dela prim’a contribuire;

c) pentru pensiune au se solvésca cá tacsa de intrare 25%, ér ca tacsa anuale câte 8% din sum’a cea mai mare ce li se asecura cá pensiune;

d) déca respectivulu aru intrelasá contribuirea in restempu de unu anu, atunci asecurarea i se considera de incetata, si sum’a contribuita remâne cá proprietate a fondului.

§ 39, Invetiatorii ordenari, crescetorii, iugrigitorii, (resp. invetiatoriele,) cu indreptatire la pensiune, precum si profesorii dela preparandiele amentite sub §-lu 38 — potu se-si asecure ori ei insusi, ori se li asecure sustienetorii respectivi ai scóleloru — pensiune si subventiune viduale si mai mari, decâtu cele statorite prin §§-ii 9, 15 si 39, adeca preste sumele de pensiune statorite in §§-ii 9 si 39 dupa servitiu de 40 de ani potu se-si asecure pensiune pâna la 400 fl. si ajutoriu viduale corespundietoriu acestei sume, si anume in modulu urmatoriu:

1. Plusulu de pensiune asecuratu póte se fia numai in sume rotunde de câte 100, 200, 300 séu 400 fl. ér ajutoriulu viduale de 40% din respectiv’a suma.

2 Pre lânga contribuirile normate prin §§-ii 28 si 29 respectivíi suntu deoblegati se solvésca odata pentru totu de a un’a 25% si pe fiacare anu câte 10% din plusulu asecuratu.

Celu-ce intrelasa solvirea in decursulu unui anu, acel’a ’si perde indreptatirea atâtu la plusulu asecuratu, câtu si la sumele contribuite.

3. Celu-ce ’si asecura unu plusu, nu póte sa fia mai betrânu de 55 ani.

De se va pensiuná respectivulu in decursulu a diece ani dela inceputulu solvirei pentru plusulu permisu prin acestu § va sa primésca pensiunea conformu §-lui 9, dela alu 11-lea anu inse va primí 40% din plusulu asecuratu, iéra de ací incolo in fia-care anu cu câte 2% mai multu, pâna cându la alu 40-lea anu dela inceputulu supra-solvirei, va primí intregu plusulu asecuratu.

§ 40. La pensiunarea invetiatoriloru dela scólele ce nu-su de statu si necomunali — asupr’a necesitâtiei pensiunârei aptece si asupr’a indreptatirei decide sub presiedinti’a inspectorului comitatense o comissiune mista ce pre jumetate e compusa de membrii denumiti de superioritatea institutului respectivu, iéra pre jumetate din membrii denumiti de ministrulu instructiunei. Mediculu lu denumesce ministrulu.

§ 41. Dispusetiunile legei presenti se voru esecutá treptatu in modulu urmatoriu:

1. Dintre invetiatorii cu indreptatire la pensiune in intielesulu §-lui 2 din legea presenta si cari suntu dejá aplicati in posturi la intrarea in viétia a acestei legi — numai acei invetiatori poporali suntu deoblegati sa participe la institutulu de statu pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali, cari inca n’au implinitu alu 55-lea anu alu vietiei séu cari nu s’au primitu in sensulu §-luì 32.

2. Pensiunea anuale pentru acesti invetiatori si crescatori, (resp. invetiatórie,) de ori ce categoria, ce suntu dejá aplicatí, se fipsédia dupa 40 de ani de servitiu computabile cu 250 fl. dupa 10 ani de servitiu computabile cu 40 percente din sum’a de 250 fl. adeca cu 100 fl., (carea suma inse dela alu doilea anu cresce pre totu anulu cu câte 2%); ajutoriulu séu subventiunea pentru veduve se fipsédia cu 84 fl. iéra celu pentru orfani se statoresce in intielesulu §§-loru 18—26.

Anii de servitiu computabile conf. §-lui 8 li se numera acestor’a dela 1870 incependu, inse astu-feliu câtu de o parte pensiunea de 100 fl. a ori si cârui’a numai dela 1885 va cresce cu câte 2% pre anu, iéra de alta parte cà veduvele si orfanii remasi de cei ce aru morí dupa 1 Ian. 1876 sa primésca ajutoriulu dela 1876 dejá, déca defunctulu a servitu celu putienu 10 ani computabili in sensulu §-lui 8.

3. Toti ingrigitorii si invutiatorii, (resp. invetiatoriele), despre cari se amintesce in punctele 1 si 3 suntu deobligati incependu dela 1 Ian. 1875 sa respunda 5% cá tacsa de intrare iéra 2% resp. 3% cá tacsa anuale.

4. Invetiatorii cari constata ca in 1875 au implinitu alu 55-lea anu alu vietiei ori resp. lu implinescu, trebuie sa se dechiare in unu restempu, ce-’lu va statori minist. de instructiune, ca vréu ori nu vréu sa participe la fundulu de tiéra pentru pensiunarea invetiatoriloru poporali.

Cei ce nu se voru insinuá in tempulu statoritu, ca vréu sa participe, acei’a suntu dispensati de ori ce contribuire; dara apoi nici ei, nici veduvele ori orfanii loru nu potu primí din cas’a acestui institutu de pensiune nici o escontentare, pensiune séu subventiune. Cei ce se voru dechiará, ca dorescu sa iee parte — acei’a pentru sum’a ce li se asecura cá pensiune suntu deobligati sa solvésca incependu dela 1875 odata pentru totu-déun’a 20% cá tacsa de intrare, si apoi pre totu anulu câte 8%.

Pensiunea anuala a atâtoru invetiatori se statoresce cu 100 fl. (fâra inmultire:) veduvele loru capeta odata pentru totu-déun’a 100 fl., iéra orfanii loru primescu ajutoriulu ordinariu. Tempulu de servitiu asemenea se computa in intielesulu pct. 2 din acestasi §.

§ 42. Fia-care sustienatoriu de scóla, (afara de cei dispensati prin §-lu 31), este indatoratu sa solvésca dela 1 Ian. 1875 sum’a statorita de 12 fl. pentru fia-care statiune invetiatorésca ce se afla in scól’a sea si inca chiaru si in acelu casu, cându invetiatoriulu respectivu, in sensulu aliniei a patr’a din acela’si §. nici nu e membru la institutulu de pensiune.

§ 43. Subventiunâri din nou pentru veduve si orfani, apoi pensiunâri din nou, pretinse cá necesarie si intetite prin neputinti’a de servitiu, se potu medilocí si in decursulu anului. Pensiunârile din nou ce se receru in urm’a ajungerei anului 65-lea alu vietiei si preste totu cele ce nu pretindu dispusetiuni urginti se efeptuescu inse la finea anului.

§ 44. Competintiele pensiunali ale invetiatoriloru, ce au pasitu in statulu de odichna inainte de intrarea in viatia a acestei legi, suntu deobligati a le solví si in viitoriu totu ce i le-au solvitu si pâna ací.

Cei ce de altmintre si pâna acum aru fi fostu deobligati sa se ingrigésca de pensiunarea invetiatoriloru in urm’a unoru ordinatiuni guverniali de pâna aicea, in urm’a usului, pre basea unoru statute bisericesci ori comunali séu in poterea unui contractu privatu: acei’a suntu deoblegati si in viitoriu se solvésca intréga competinti’a pensiunale tuturoru aceloru invetiatori, cari in sensulu punctului 1. si 4. din §. 41 nu participa la institutulu de tiéra pentru pensiunarea invetiatoriloru popurali, iéra inveriatoriloru ce in sensulu punctului 1 si 4 din § 41 li se póte computá tempulu de servitiu la institutulu de pensiune numai dela 1870 — totu ei suntu deobligati sa-li solvésca competintiele de pensiune pentru tempulu de servitiu dinainte de 1870.

Cu privire la afacerile de asta natura va luá dispusetiuni ministrulu de instructiune in intielesulu dispusetiuniloru legii presenti si cu privire la normele ce sustau in urm’a ordinatiuniloru esmise pâna ací.

§ 45. Cu privire la pensiunarea invetiatoriloru din comunele ce s’au tienutu de graniti’a militaria de mai nainte se sustienu in vigóre si mai departe tóte dispusetiunile referitórie la pensiunarea si provederea veduveloru si orfaniloru, cari dispusetiuni suntu cuprinse in pré inaltulu rescriptu din 8 Iuniu 1871 pentru regularea referintieloru de dreptu ale invetiatoriloru, si care rescriptu s’a lasatu in vigóre si prin §-lu 2 alu articlului de lege XXVII: 1873, — iéra ministrulu de instructiune este impoternicitu, incâtu se póte dispusetiunile rescriptului amentitu sa le aduca in consonantia cu dispusetiunile legii presenti astfeliu, câtu invetiatorii dela scólele din fost’a granitia militaria nici de câtu se nu fia scurtati in pretensiunile loru asecurate.

§ 46. Ministrulu de instructiune

va presentá legislativei in fie-care anu unu conspectu cu privire la afacerile fondului de pensiune, in care conspectu se va aretá bilantiulu anului din urma si starea cassei pensiunali, precum si numerulu, registrulu numeloru si tempulu pensiunârii celoru pensiunati si subventiunati.

Câte unu essemplariu din acestu conspectu se va tramete autoritatiloru superiori dela institutele, cari participa la fondulu de tiera pentru pensiunarea invetiatoriloru.

§ 47. Prin sanctiunarea acestei legi se scotu din vigóre §§-ii 145 si 146 din articlulu de lege XXXVIII: 1868, precum si in tóte ordinatiunile de pan'ací ale regimului cu privire la pensiunarea invetiatoriloru, incâtu adeca acestea nu se sustienu in vigóre si prin legea presente.

§ 48. Cu essecutarea acestei legi suntu incredintiati ministrulu de instructiune si cultu si celu de finantie.

„Albin'a".

Sabiiu 16 Augustu.

Dle Redactoru! Nu va fi de prisosu a face cunoscutu publicului cuventarea dlui inv. din Salisce I. Pop'a de care se facù putiena amintire in nrulu 65 alu pretiuitului organu românu, fàra fanfaronade; deci dupa parerea mea cá sa fimu crutiatori si cu spatiulu este de lipsa celu putienu pârtile urmatóre a fi cunoscute in publicu:

Venindu acum a vorbí intru adeveru despre insemnatatea conferintieloru respective a cursuriloru suplementari, trebuie sa recunóscemu, ca de-si acést'a a inlocuitu conferinti'a, care dupa cum scimu durá dóue pâna in trei dile, dara acést'a vedemu ca au duratu 14 dile, totusi si acestu tempu ce-va mai indelungatu inca nu satisface pre deplinu recerintieloru si postulateloru presinte, despre cari credu a ne fi convinsu cu totii in decurgerea acestoru putiene, dara scumpe dile, si de ne-amu straduitu credu dupa parerea mea a satisface dupa putinti'a chiamârei nóstre, dicu a ne insusí unele cunoscintie in objectele prescrise pentru acestu cursu, care apoi presupunendu-le de insusite sa le pastrâmu si sa le ducemu cu noi, spre ale implantá de nou in pamentu fructiferu, adeca in inimile fragedului tineretu alu nostru, concrediutu nóua spre crescere si cultivare, ba nu numai teneretului ci intregu poporului nostru românu, câci dupa cum scimu acel'a inca are lipsa si astépta dela noi invetiatura si luminare; si déca sporiulu nostru facutu la acestu cursu suplementariu la inceputu l'amu asemená cu unu firu de mustariu, cu unu grauntiu, totusi sa nu desperâmu, ca precum scimu, ca din unu grauntiu, din unu sembure micu cresce si desvólta unu pomu mare, care aduce frupte multiamitórie, asiá putemu nutrí si noi dloru si fratiloru cea mai via sperantia, ca sporiulu nostru, câtu de micu la parere, dara bine intrebuintiatu va avea resultatele cele mai multiemitórie, pentru noi, pentru cei concrediuti nóur, pentru poporulu nostru românu, pre urma si pentru acei, cari ne dicu nóua: „Mergeti si invetiati, séu cu cuvintele s. scripturi" lucrati vi'a Domnului. De aceea dloru si fratiloru dati-mi voia a ve atrage atentiunea asupr'a aceloru lucruri, cari le-amu desbatutu si chiarificatu in decursulu siedintieloru nóstre, cu deosebire ve atragu atentiunea asupr'a unui si mai importantu obiectu, care este: „principiele sustienerei disciplinei scolarie, unde intre altele multe amu staveritu aceea, cá invetiatoriulu sa fia in fapta modelu viu pentru tóte câte spune si arata eleviloru sei, sa poséda autoritatea adeverata sa si-o pastredie acést'a sa nu spuna un'a, si in fapta sa dovedésca ce-va cu totulu contrariu, câci altcum mai multu au stricatu, decâtu au edificatu, despre care dovedesce proverbiulu recunoscutu de toti pedagogii insemnati, ca „Verba movent, esempla trahunt" care dupa parerea mea si credu si a domnieloru vóstre nu insémna altu ce-va decâtu ca invetiatur'a fâra fapte este neproductiva, remane fâra resultatulu doritu; mai departe documentandu acestu adeveru si cu cuvintele s. scripturi: „dragostea nearatata in fapta nici unu folosu nu aduce".

De aceea fratiloru si domniloru invetiatori sa ne straduimu intr'atât'a ce e bunu a ne insusí, sa fimu oglinda vie celoru mici si mari, teneri si betrâni, premergendu ori-câreí invetiaturi din parte-ne câte unu esemplu câte o fapta buna. Ceea ce invetiâmu pre altii sa faca, mai intâiu sa fimu facutu noi, dupa invetiatur'a dragostei „ce tie nu-ti place, altui'a nu face" câci la din contra ni s'aru puté obiectioná cu cuvintele: „doftorule vindeca-te mai intâiu pre tine, si apoi pre altii."

Dloru si fratiloru! eu asiá credu, ca din cele putiene pâna ací espuse, fia-care dintre noi póte cunósce chiamarea unuí invetiatoriu, un'a dintre cele mai grele chiamâri, adeverita prin proverbiulu vechiu recunoscutu, care dice: Quem dii oderunt, pedagogum fecerunt" dara pre câtu este de grea pre atâtu de onorifica, câci noi suntemu acei factori ai societâtiei omeneci, dela cari aterna fericirea séu nefericirea unui poporu, dupa dîs'a marelui dascalu românu Tichindealu care le-au dîsu, dati-mi scól'a, si voiu creá natiunei mele unu viitoriu ferice.

Nóua ne este incredintiatu din partea statului, din partea bisericei, si din partea natiunei tesaurulu celu mai pretiosu, formarea de cetatieni buni, crestini buni si barbati bine simtitori natiunei nóstre.

Deci dara domniloru si fratiloru! recunoscendu folosulu celu mare alu conferintieloru, respective alu cursuriloru suplementarie introduse pentru ulteriór'a d-vóstra desvoltare, nu potu incheiá fàra a nu aduce din profundulu inimei mele si credu a tuturoru, cele mai ferbinti multiamiri, mai intâiu câtra neuitatulu nostru Andreiu celu mare, cá primului intrducatoriu alu acestei institutiuni rostindu-i din adenculu inimei mele, o eterna amintire, pentru care s'au seversitu si astadi in biseric'a nóstra de aici unu parastasu, dupa aceea Pré Ven. Consist. archid. pastrandu acele simtieminte ale defunctului, continuandu realisarea acestei idei prin facerea propunerei la sinod. archid. tienutu in an. 1874, de care fu acceptata si iérasi din partea aceluia'si Pré Ven. Consist. pusa in lucrare si astadi implinita, care pre lânga aceea'si s'au ingrigitu dupa putintia si giurstâri si de subsistinti'a invetiatoriloru participatori, oferindu-le chiaru si locuintia gratuita in institutulu Andreianu; mai departe esprimu in numele fratiloru invetiatori cele mai cordiale multiamiri, Reverend. domnu protopresviteru si presiedinte alu cursului nostru, pentru bunavointi'a si spriginirea nóstra, necrutiandu nici o ostenéla de a luá parte la siedintiele nóstre si prin cunoscintiele si esperintiele domniei sele, dandu-ne povetie parintiesci si deslusiri in casuri de lipsa. Dupa aceea multiamimu pré stimatului nostru conducatoriu Dimitriu *Cuntianu* pentru intieléпt'a conducere, precum si dlui profesoru de agronomia Dim. *Comsi'a* pentru bunatatea ce avù fatia de noi, a ne instruá din cunoscintiele cele mai folositórie din agronomia, in fine tuturoru acelor'a, care mai multu séu mai putienu au avutu bunavointia a intreveni cu sfaturile si povetiele parintiesci rostindu-le din parte-mi unu intreitu: „sa traiésca".

Varietâti.

⁂ *(Multiamita publica.)* P. T. d. d. invetiatori cari au binevoitu a participá la cursulu suplementariu invetiatorescu decursu sub conducerea mea din 1—17 Aug. c. v. in Sighisiór'a, — pentru onestitatea, bun'a intielegere si sucursulu recerutu, — asemenea tuturoru p. t. domniloru ascultatori si óspeti — amu onóre prin acést'a a le aduce cordiala si sincer'a mi multiamita.

Alu tuturoru pre cari i privesce acést'a sum deobligatu si binevoitoriu

Sighisiór'a 20 Augustu 1875 v.

Dimitriu V. *Moldovanu*,
preotu-cooperatore si invet. prim.
in Sighisiór'a

⁂ *P. T. prenumeranti ai manualului de agricultur'a practica* de G. *Vintila* suntu rogati a avé putiena indulgintia, relativa la continuarea lui, care va urmá intr'unu diariu natiunalu óre-care, ceea ce se va face cunoscutu la tempulu seu. Acést'a din lips'a speseloru.

Trei brosiuri, cele tiparite pâna acum costau la olalta 1 fl. 20 cr.

Totu odata primésca on. publicu multiamita pentru caldurós'a imbratisiare a *cursului de gradinaritu si de economi'a casei.* Editiunea II se va pune câtu mai curendu sub tipariu, inse in volumu mai micu si va costá numai 50 cr. iéra pentru prenumeranti 40 cr. va fi acomodata usului scolare. Dela 10 esemplare unulu rabatu. A se adresá la G. Vintila, for. arch. in Blasiu.*)

---

*) Suntu rogate tóte celelalte diuarie natiunale, a primì intre varietâti acestu avisu.

Nr. 2462—1875.

Escriere de concursu.

Pentru trei stipendii din fundatiunea fericitului Ioanu Gavrilu Vajd'a de Soosmezö (Glodu) fostului casariu de banca la cass'a regia principale din Sabiiu si a sociei lui Elisabet'a n. Fuleoviciu, si adeca dóue de câte 60 fl. v. a. usuate de gimnasistii Emiliu Vajd'a si Dionisiu Hossu pentru nelegitimarea despre progresulu facutu in studie in anulu scolasticu espiratu pre terminulu prefiptu, dechiarate de vacante, iéra alu treile de 50 fl. v. a. usuatu de preparandulu absolutu Vasiliu Vajd'a devenitu vacantu, prin acést'a se escrie concursu pâna la 25 Septembre a. c. st. n.

Competitorii la aceste stipendie in cererile loru concursuali voru avé de a documentá:

a) ca frecuentéza vre-o scóla publica reale, gimnasiale, academica, séu universitate ori politechnica cá ascultatori ordinari.

b) ca au purtare morale buna, ca au facutu progresu bunu in studie si ca suntu români de natiunalitate.

c) ca suntu consangeni cu piulu fundatoriu séu cu soci'a acestui'a.

La casu, cându din familiele fundatoriloru nu s'aru aflá competitori cualificati, stipendiale se voru conferi la tineri români, cari voru puté se documenteze:

1. Ca frecuentéza vre o scóla publica reale, gimnasiale, academica, universitale séu politechnica cá ascultatori ordinari.

2. Ca au purtare morale buna, ca au facutu progresulu celu mai eminentu in studie preste totu, ca suntu români de natiunalitate si ca intr'adeveru suntu seraci si lipsiti de midilóce de intretienere. —

Cererile concursuali astfeliu ajustate voru fi a se substerne pâna la terminulu prefiptu la subsemnatulu Consistoriu metropolitanu, aretându de un'a data concurentii ca la ce institutu de invetiamentu voiescu a-si continuá studiele in anulu scolasticu venitoriu 1875|6.

Datu Blasiu din siedinti'a consistoriale tienuta la 9|21 Augustu 1875.

Consistoriulu metropolitanu
gr. cat. de Alb'a-Iuli'a si
(3—3) Fagarasiu.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante de clas'a a III din Rotbavu, in protopresbiteratulu alu II-le alu Brasiovului in sensulu ordinatiunei consistoriali dto 21 Iuliu a. c. Nr. 2126 prin acést'a se escrie alu doilea concursu pâna Dumineca in 7 Sept. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Cas'a parochiala cu realitâtile necesari, si o gradina mica.
2. 11 jugeri aratura, si $1\frac{1}{2}$ jugeri fenatiu.
3. Dela 115 familii câte 1 fl. 40 xr. si in fine veniturile stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Brasiovu in 6 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu
Ioanu Petricu,
(3—3) protopopu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionale gr. or. din Rapoldu mare afiliata cu Rapoldu micu, ambe in protopresbiteratulu Ioagiului I. se escrie concursu cu terminu pâna la 1 Sept. st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

1. Cuartiru naturalu in localitatea scólei cu gradina de legumi.
2. Salariu anuale 240 fl. v. a. din care 160 fl. se voru radicá din fondulu scolaru alu Rapoldului mare, iéra 80 fl. din comun'a Rapoldu micu prin repartitiune, si 3 org. II lemne de focu.

Petitiunile instruate in sensulu statut. org. si adresate câtra subscrisulu.

Hondolu 1 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu scolaru.
Basiliu Piposiu,
(3—3) protopopu.

Nr. 140|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci deveníte vacante la scólele confesionali gr. or. din mai josu semnatele comune se deschide concursu pâna in 13 Septembre 1875 st. v. — Cei ce dorescu a ocupá vr'un'a din acestea statiuni se bine voiésca a si asterne concursele sele subsemnatului oficiu ppresbiteralu pâna la terminulu indicatu, si a tienea intr'o Dumineca séu serbatóre stran'a in biseric'a comunei, unde voiesce a competá.

1. Poian'a, statiunea a dóu'a cu salariu de 300 fl. v. a.
2. Ocn'a super. dóue statiuni, un'a a invetiatoriului primariu cu 200 fl. v. a. iéra a dóu'a a invetiatoriului adjunctu cu 105 fl. cu prospectu de a se radicá la 150 fl. v. a.
3. Ludosiu, un'a statiune cu 200 fl. v. a.
4. Mercurea, un'a cu 150 fl. v. a. si 4 orgii lemne de focu din care sa se incaldiésca si scól'a. —
5. Apoldulu inf. un'a cu 100 v. a.

Mercurea in 13 Augustu 1875.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or.
(3—3) alu Mercurei.

Edictu.

Aronu Ioanu Lungociu din sub comun'a branén'a Fundat'a care aprópe patru ani de dile a parasitu cu necredintia pre legiuit'a sea socia An'a Dimitrie Drug'a totu de acolo pribegindu in lume necunoscutu se citéza prin acést'a in terminu de unu anu de dîle dela datulu de fatia a se presentá cu atâtu mai siguru inaintea scaunului protopopescu alu Branului, câci la din contra procesulu divortiale incaminatu de soci'a sea, se va decide si in absenti'a lui in sensulu ss. canóne bisericesci.

Scaunulu protopopescu alu Branului
Zernesti in 20 Iuliu 1875.

Ioanu Comsi'a
(3—3) adm. ppescu.

Fenu de vendutu.

In comitatulu Hunedórei 2 óre dela Dev'a departare in comun'a *Hondolu* se afla fenu multu si bunu de vendutu intr'o livade mare ingradita, in care se afla si o casa. Pentru iernarea oiloru loculu este fórte potrivitu. Cumperatorii au a se adresá la proprietariulu, domnulu Lazaru *Piposiu* in *Zalatn'a*. (2—4)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 68. ANULU XXIII.

Sabiiu 28 Augustu (9 Sept.) 1875.

Escelenti'a Sea Inaltu présantitulu P. Archiepiscopu si Metropolitu *Mironu* Romanulu a sositu luni cu trenulu de diminéti'a in mijloculu nostru.

Idei conducetórie.

VII.

Adunarea cea memorabile de pre câmpulu libertâtiei dela 3 Maiu 1848, a ruptu ghiati'a nedecisiunei intre românii din Transilvani'a si a pusu temeiulu unei actiuni *monumentale*, carea astadi inse stà cá o flamura pre unu castelu parasitu departe de asteptârile ce si le-aru fi dedusu ori-ce omu cu judecata chiara dintr'ens'a. Ea a produsu o programa, carea cuprindea unu *principiu* de viétia, principiu, care durere, din cele urmate mai tardiu si pâna in diu'a de astadi, se vede ca prea putieni l'au intielesu si cu atâtu mai putieni l'au urmatu. Principiulu acel'a se cuprinde in *radimulu de dinastia si tronu*, factorulu celu *unicu neschimbaciosu* in monarchi'a nóstra si *apararea intereseloru natiunali* pre *terenulu legalu* in strinsa legatura cu interesele (p. 1. 3 si 4 alu protocolului adunarei din 3 Maiu 1848) *patriei* comune.

Acést'a erá si este dupa noi cuintesenti'a programei române natiunale prochiamate pre câmpulu libertâtiei si acést'a unica corespundea atunci si corespunde si astadi recerintieloru nóstre.

Pre cându românii transilvaneni 'si croiescu o conduita politica, evenemintele galopéza din tóta puterea. Dupa uniunea prochiamata se constitue in Pest'a unu ministeriu cu *tóte* atributiunile unui statu independinte. Tóta administratiunea pâna si cea militaria se concrede acestui'a. Regimentele suntu provocate a depune juramentulu constitutiunalu. O ferbere fâra esemplu in tóte unghiurile pâna cându notiunile patriotice venise in asiá mare confusiune incâtu nu mai sciau multi, ai cui suntu si de cine sa asculte.

Intr'aceea in sudulu Ungariei se incepe resbelulu civile, a cârui simptome inca prin Iuniu 1848 'si aruncá inainte tristele sele umbre (Mihaltiu) si in tiér'a nóstra. Se inarmau toti afara de români, se inarmau pentru *patria*, in realitate inse sa se incrunteze unii pre altii.

Angerulu paditoriu alu româniloru din dîlele adunârei Andreiu *Siagun'a*, carele cu tactulu si influinti'a sea a sciutu imblandi elementele ce incungiurau acea adunare, pusu in capulu unei deputatiuni, trebuise demultu sa parasésca patri'a mai angusta spre a o revedé numai cându confusiunea crescuse in Ungari'a pâna la fapte sângeróse.

Comisariulu imperiale Lambert cadiuse victima spiriteloru turburate in Budapest'a. Magnatii unguri, cari incercasera a se opune funestului torente pentru ins'asi caus'a Ungariei, s'au subtrasu periculului prin fuga. La marginile Ungariei de média-di foculu resbelului facea progrese. Dara românii inca stau inmarmuriti. Abiá prin lun'a lui Septembre se decise comitetulu natiunalu din Sabiiu la provocarea la inarmare. Inse ce inarmare? In seculului alu 19 cându armele de focu facuse progrese mari, cându si sasi si unguri erau inarmati cu arme de focu erariale, românii erau provocati sa se inarmeze ei insii cu — *lanci.*

Pre cându in Transilvani'a se intemplau aceste in Chioriu, in Marmati'a si Bihari'a românii cu tricolorulu unguerescu in mâna se inrolasera la honvedimea de atunci. Va se dica, nici in momente asiá supreme, nici dupa lungi esperintie, nu erá un'a si aceeasi procedura, cu tóte ca scimu positivu, ca nici ungurenii n'au urmatu, precum au urmatu, din antipathia câtra fratii loru din Transilvani'a, nici transilvanenii din vre-o antipathia câtra ungureni sub standardele care au urmatu, ci fia-care parte dupa convingerile ce si le-au facutu, fâra de a se consultá un'a cu ceea-lalta.

Comandantele generalu de atunci *Puchner*, n'a spriginitu, ba a impedecatu ide'a inarmârei, inse cine nu se va mirá ca comitetulu natiunalu se ingagiaza a intrá in o lupta asiá veementa fâra de a procurá si inarmarea poporului asiá dupa cum cerea seriositatea tempului de atunci? Si acést'a, pre langa o intielépta staruintia, nu erá tocm'a asiá de greu, pentru ca noi aveamu pre atunci dóue brave regimente române confiniarie, cari de sute de ani dovedira si credintia tronului si bravura démna de imitatu.

Românii transilvaneni bine inarmati atunci póte ca nu aveau sa deplanga atâtea victime cum avemu nenorocirea de a le deplange, pre cându de alta parte scimu ca gard'a de corpu a generalului ung. Bem constá mai cu séma din secui si români. Séu déca erá scrisu in cartea sortiei ca sa cada atâtea, si resultatele erau altele.

Déca nu ne tramitea provedinti'a pre unu Iancu, care cu geniulu seu sa scie concentrá unu numeru de combatanti, epoc'a cea mai mare trecea preste noi, pre langa tóte sacrificiele, cá alte multe, fâra de a ne insemná numele in analele sele.

Inse chiamarea nóstra nu e sa facemu istoria. Acést'a o voru scrie altii dupa noi cu tóte ale ei, bune si rele. Noi trecemu si preste faptele unui Iancu care, pre langa tienut'a sea din acele tempuri, a trebuitu sa móra mahnitu mai intâiu moralicesce si apoi fisice si esprimemu numai temerea, ca potestatea va gasí multe momente, cari sa cada si in privinti'a acést'a mai cu séma in sarcin'a nepasârei române, déca nu si altu ce-va

Cu nóptea de 11 Martiu 1849 comitetulu natiunale dispare in valurile evenemínteloru cu archivu cu totu, de care nu s'a fostu ingrigitu nimenea cá sa fia dusu de tempuriu in siguranția, dupa cum s'au dusu alte archive din Sabiiu, afara de alu Consistoriului nostru. Ardealulu intregu, afara de Alb'a-Iuli'a (fortaréti'a) si muntii Abrudului, fu ocupatu de unguri. Totu ce aveau românii barbati mai insemnati erau parte in esilu, parte in castrele munteniloru. De o actiune politica nu mai putea fi vorba. Dovéda ne suntu incercârile necapacelui Hatvani, carele cu nedesteritatea lui a aruncatu in nenorocire pre românulu Dragosiu, despre care inca nu scimu, fost'a elu tradatoriu natiunalu, fost'a elu victim'a unei mistificatiuni, despre care elu nu avea nici o cunoscintia, séu victim'a prejudetiului, carele in tempuri asiá viforóse *face* mai inainte de ce judeca.

In vér'a anului 1849 spre tómna se suprima resbelulu civilu. Românii se pregatescu a reluá firulu actiuniloru sele sub conducere episcopului Siagun'a. Noroculu se parea a suride de asta-data româniloru sub conducerea acést'a. Venì inse asiá numitulu absolutismu cu coloritulu ultramontanu, care din urma resuscitéza rivalitatea catolicismulu cu ortodocsismulu intre români si produce nóue calamitâti unu deceniu intregu.

Ceea ce nu se potù face sub absolutismu se intemplà in tempulu restauratiunei dela 1860. Eppulu Siagun'a desmormentéza caus'a romana in senatulu imperialu inmultitu si in conferinti'a regnicolaria din Alb'a-Iuli'a si o inaintéza pâna la revenirea programei natiunali din 1848 sub forma de congrese natiunali cu comitetu natiunale, alesu dupa tipulu si asemanarea celui din 1848 pre campulu libertâtiei.

Diet'a Ungariei s'au ocupatu dela deschidere incóce cu constituirea birouriloru. In siedinti'a dela 4 Sept. n. s'a alesu de presiedinte alu camerei de josu cu majoritate absoluta Colomanu *Ghyczy*, care fu salutatu cu strigâri frenetice de sa traiésca din partea deputatiloru. De primu vicepresiedinte fù alesu Iosifu *Bano*, iéra alu doilea este Gav. *Wárady*.

Dupa cum raportéza *„Hon“*, la *conferinti'a vamale* ce s'a tienutu Sambeta in edificiulu postei principale sub presidiulu ministrului de comerciu baronu *Simonyi*, au fostu invitati 25 barbati de specialitate si cinci redactori dela foile publice: „Pester Lloyd“, „Pesti Napló“ „Ellenör“ „Neue Pest. Jour.“ si „Hon.“ Intre cei 25 specialisti se afla cei mai distinsi deputati. In urm'a invitârei guvernulu unguerescu si-a facutu contr'a observârile la proiectulu de tarifa tramisu de guvernulu austriacu. Elaboratulu este terminatu, dara inainte de a incepe pertractârile in Vien'a guvernulu ung. vrea sa auda opiniunea acelei conferintie mai restrense. Discussiunea conferintiei nu este publica si despre fasele, prin cari va trece discussiunea se va raportá numai in genere.

Dintre deputatii croati s'au inrolatu 34, in falancsulu celu mare alu partidei liberale din diet'a Ungariei. Intre acesti'a suntu si doi membri ai casei magnatiloru. La *opositiunea dreptei* s'au alaturatu doi deputati croati: Miscatoviciu si Mihailoviciu, cari si in sessiunea trecuta se aflara in partid'a acést'a,

Clubulu *deputatiloru croati* s'a constituitu Duminec'a trecuta. Clubulu, care numera 36 membri, intre cari doi se tienu de cas'a de susu, s'a inactivatu spre a discutá afaceri specialu croatice. Celelate afaceri ce privescu tiér'a intréga, tienendu-se de sfer'a de activitate a cluburiloru respective de partida, suntu eschise din acestu clubu mai susu marcatu.

O deputatiune a representantiloru sasesci s'a presentatu in 3 Sept. n. adeca Vinerea trecuta, la baronulu Sennyey. Care a fostu scopulu acestei visite nu se póte constatá cu deplina siguritate. Diuariulu *„Értesitő“* presupune, ca deputatiunea a incercatu o fusiune cu partid'a conservativiloru.

Cum stâmu cu fundatiunea lui Gojdu.

Acésta intrebare atinge in prim'a linia pre on. representanti ai acelei fundatiuni. Sa nu ne indoimu a crede ca d-loru voru si putea cu demnitate respunde la ea; fia-ne inse si nóue — publicului celui mare — iertatu a ne interesá de cestiuni de asta natura, — iéra acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu *starea materiala a unui poporu este termometrulu fericirei lui*, dela acést'a aterna tredîrea spiritului natiunale, inflorirea séu decadenti'a némului romanescu. Indiferentismulu este o cangrena care de lungu tempu róde la radecin'a pomului natiunei române; e dar' tempulu supremu de a ne desbracá de elu, nelasandu totu altor'a sa pórte culp'a stârei nóstre de compatimitu — rele!

O multime de fundatiuni si asociatiuni cu scopuri filantropice avurâmu si mai avemu si astadi, care numai din caus'a indolintiei nóstre — devenindu in nisce mâni profane — s'au nimicitu, si se voru mai nimicí inca, déca vomu purcede totu pre calea inceputa. Esemplu viu ni este: „Asociatiunea pentru cultur'a poporului din Aradu“. „Lasamentulu ved. Birt'a.“ „Alumneulu din Temisiór'a“ s. a. multe devenite la o totale ruina numai si numai din lips'a de manipulare buna si controla satisfacatória.

Dupa aceste premise sa revenimu la intrebarea: *cum stâmu cu fundatiunea nemuritoriului Gojdu?*

Dupa agere informatiuni din mai multe pârti, trebuie sa o marturisimu cu inim'a frânta de dorere ca dieu reu, — fórte reu! Bagséma acést'a e o trasura de caracteru la noi, ori e o afurisenia dela Ddieu! câci de cându ni-amu tredîtu de ni-amu deschisu ochii, d'abiá amu fostu fericiti a vedea vre-o asociatiune ori fundatiune de caracteru natiunale, care sa-si fia continuatu operatiunile de binefacere pâna in sfersîtu! Ori póte o mâna sacrilega de susu ni nimicesce pre nesciute — prin insusi barbatii nostri incrediuti — astfeliu de institutiuni, cari aru putea in detrimentulu intereseloru straine — sa dee unu aventu cultului nationale!

Ori-cari se fia motivele regresului nostru in asta privintia, nu putemu a ne luá de asta-data de cinosura de a scormoní defectele incuibate in corpulu moralu-economicu a fundatiunei lui Gojdu, câci nu credemu pentru asta-data de potrivitu acestu modu de operatiune, prin care in locu de a striví bólele din acelu corpu atâtu de infectatu si molipsitu, póte numai amu mai adauge la sdruncinarea lui; — din care cause ne restringemu a cere cu tóta stim'a si respectulu dela pré onor. domni representanti urmatórele deslusiri, resp. a le pune urmatórele intrebâri, — si anume:

1. Scimu cu totii ca lasamentulu nemuritoriului fundatoru a remasu ingreunatu de nisce erogatiuni, cari prin atacarea testamentului din partea erediloru — aceeasi satisfacendu-se — s'au inmultitu; e faptu complinitu si acel'a, ca on. representanti au imprumutatu dela fundulu eparchialu din Aradu o suma de 50,000 fl. v. a. sub pretestulu de a mai cumperá — cu dreptu de prioritate — papire de pretiu dela soc. „első hazai takarékpénztár.“ Dreptu ce rugâmu pre on. representanti in interesulu adeverului sa ne deslusiésca pre calea publicitâtiei: incâtu au multia-

mitu dloru pre eredi si ce erogate au mai avutu de a face din fundatiune? totu-deodata sa faca dloru bine sa ne respunda ca intr'adeveru cumperat'au papirele amintite?

2. Nu aru fi óre consultu cá casariulu on. fundatiuni sa dea unu bilantiu anuale despre erogatiuni si perceptiuni?

3) *In ce consta garanti'a nealienabilitâtii averei fundationali?* caci o scimu din fonte securu ca avându on. dn. Il V.... fostu fiscu alu fundatiunei per datam ocasionem a erogá din lad'a fundationala 2000 fl. v. a. a cercatu pre dlu cassariu, (in persón'a fiertatului Nicolae Ioanoviciu.) pentru acést'a suma, ér acel'a i-a predatu unu altu libelu, strainu, scusându-se ca densulu cá Geshäfts-mann a intrebuintiatu banii spre scopuri de propriu interesu; prin ce fundatiunea aru fi suferitu daune enorme.

4) Cum de on. representanti se abatu dela vointi'a sacra a etern- amintitului Gojdu in privinti'a intieleptei sale dispositiuni, *referitóre la impartirea graduata a stipendieloru?* si adeca cum de unoru normalisti si chiaru unoru perde-vér'a li se impartu câte o suma de 3-500 fl. ér unoru ascultatori dela universitati li se scotu ochii cu câte unu ajutoriu de 50 fl.

5) *Pre ce basa impartu dloru stipendii si altoru studinti de confesiuni straine, precum de es: unui Dumitreanu din Oradea-mare de confesiunea gr. cath.?* si in fine

6) Nu aru fi óre consultu, cá la ocasiune binevenita sa se prefaca realitatile (afara de unele papire de pretiu) in bani pentru mai usióra si correcta manipulare?

Afara de aceste putemu inse consciintiosu si documentá cu calculi positivi ca protectionalismulu si provintionalismulu jóca unu rolu insemnatu in sinulu on. representanti, câror'a numai la usile incuiate le place sa discute asupr'a sortiei vitrege a acestui fundu, a-si face diurne si privilegii, cá si cându acest'a numai pre sém'a dloru aru fi creatu, iéra nu destinatu pentru alinarea miseriei ce atâtu de cumplitu ne bantuie mai alesu de unu tempu.

Asteptâmu ca ni voru respunde dloru pentru a nu fi luati in contumatia de forulu on. publicitâti.

Tragemu atentiunea on. congresu viitoriu in privinti'a acestor'a! *)

In numele mai multoru juni.
Dr. Demetriu *Magdu*,
cand. de adv.

Cronic'a dilei.

Inainte de a trece la inregistrarea sciriloru ce le aducu foile despre insurectiunea de pre insul'a balcanica, comunicâmu unele pasagie mai insemnate din epistol'a, in care vestitulu generalu *Klapka* respinge provocarea insurgentiloru, de a luá comand'a suprema asupr'a loru. Acést'a epistola arata ca generalulu revolutiunei magiare dela 1848—1849 n'a pierdutu nimicu din ur'a neimpacabila câtra elementulu slavu, care a fostu factorulu principalu la devingerea insurectiunei magiare din acei ani de lupta desperata; dara sa-lu audimu cu ce indignatiune se pronuncie in epistol'a sea:

„Judecatoriulu meu in viétia a fostu totu-déun'a consciinti'a, acolo, unde erá vorb'a de cestiuni mari politice, amu urmatu totu-déun'a convictiunei mele si nu m'amu tienutu de consiliele altor'a. Missiunea mea in viétia a fostu simpla: a lucrá pentru dreptulu si libertatea Ungariei, si déca e lipsa, a si murí. Dupa complanare missiunea acést'a a mea s'a terminatu si eu m'amu retrasu in viéti'a privata.

„Anim'a mea nu e destulu de mare pentru a cuprinde lumea, semtiulu meu umanitariu nu e destulu de desvoltatu, câtu sa me inflacaru rapede de o insufletire sacra pentru acei'a, cari suntu culp'a principale a caderei nóstre in anulu 1849 si pre cari eu atunci i-amu combatutu pâna la cutitu, pentru natiunalitatea, ai cârei conducatori si astadi vorbescu de noi ungurii numai cu ura si dispretiu: pentru acesti inimici de mórte ai patriei mele. Insurgentii din Erzegovin'a trebuie sa arete in genere, de suntu demni de simpathi'a celoru-alalte popóre. Serbii si muntenegrenii impreuna cu cei mai de aprópe consangeni aliandu-se cu acei'a trebuie sa completeze miscarea, si slavii dela sudu sa abdica in genere de inimiciti'a si ur'a câtra Ungari'a. Abiá atunci cându se va realisá (conditiunea) cea din urma, cându a urmatu o apropiere sincera si adeverata, si nu mai tempuriu, va puté sa tréca unu unguru preste Sav'a, fâra de a devení vendietoriulu patriei sele." —

Dupa ce anteciparamu aceste pasagie remarcabile din scrisórea unei persóne istorice, trecemu la raportele despre rescól'a din imperiulu otomanu.

Insurectiunea din di in di slabesce, cu tóte ca se mai aude despre unele invingeri reportate de insurgenti; dara aceste suntu séu esagerate séu ultimele flacari ale unui focu ce se stinge. Despre o insurectiune, in adeveratulu intielesu alu cuventului, nu mai póte fi vorba. Asiá ne spune corespundintele lui „P. Ll." din Vien'a.

Pre cându in Belgradu se vorbesce de o fierbere ce cresce din dî in dî si se dovedesce, ca guvernulu serbescu e necessitatu a luá mesuri militarie pentru a-si apará graniti'a tierei sele proprie, amerintiata de turci, cari concentréza trupe la Nissa. — diurnalele oficióse din Berlinu asigura, ca puterile mari au datu Turciei mâna libera pentru a sugrumá rescól'a in imperiulu seu; Serbi'a si Muntenegrulu inse voru avé sa remana neutrale, cá si pâna acum. Insurgentii dara, vediendu-se mai tardîu insielati in ajutoriulu ce au asteptatu dela confratii loru din Serbi'a si Muntenegru, voru trebuí sa asculte si de asta data de consiliele comissiunei consularie din Mostaru, propusa de marile puteri, pentru a esaminá si impacá gravamenele poporatiuniloru iritate.

„*Coresp. politica*" raportéza despre situatiunea Serbiei: „Ni se signaliséza din Belgradu, ca s'au initiatu cu Muntenegrulu negotiâri fórte viue, cari se referescu la o conduita comuna si la o conlucrare eventuale in cestiunea Erzegovinei. Aceste nagotiâri suntu mai próspete, pentru ca Belgradulu si Cetinje in tempulu din urma erá fórte reservatu unulu câtra altulu. Despre temeiurile acestei reserve au strabatutu destule versiuni in publicitate, decâtu sa avemu lipsa a revení asupr'a loru. Se afirma ce e dreptu, ca de cându Ristici stà in fruntea afaceriloru serbesci esterne disparu ingrigirile ce le avea Serbi'a fatia de o alipire mai intima de Muntenegru, si ca nu trebuie sa ne indoimu de o convenire definitiva intre Serbi'a si Muntenegru câtu mai curendu. Voci mai putienu sanguinice in Belgradu suntu inse de convingerea, ca nici odata n'a fostu asiá de greu cá acum a concentrá intr'o singura directiune nesuintiele Serbiei si ale Muntenegrului ce divergéza incâtu-va.

Agentulu serbescu in Constantinopole br. Magazinoviciu, este insarcinatu a asigurá formalu pre S. Porta ca scirile colportate despre proiectele de abdicere ale principelui Milanu, suntu neintemeiate.

Debarcârile de trupe turcesci in Klek continua inca, pana acum au debarcatu 4-5000 trupe regularie. Aceste se voru asiediá intre bandele insurectiuniei, cari suntu risipite printre gropile muntiloru si se apropie totu mai tare de graniti'a dalmatina.

Despre cele mai nóue intemplâri din resbelulu Erzegovinei cerculéza prin publicitate diverse sciri interesante. Se adeveresce scirea ca turcii au luatu monastirea Duzi cu asaltu. Aici erá castrulu principalu alu insurgentiloru si resiedinti'a guvernului provisoriu. Lupt'a a fostu inversiunata si sângerósa, dara 200 insurgenti nu putura resistá la 800 trupe disciplinate. Acésta calamitate seriósa va descuragiá multu animele insurgentiloru.

„*C. pol.*" ni spune mai departe, ca cea mai insemnata lupta, dela erumperea insurectiunei incóce, a fostu la 30 Aug. n. in districtulu din Nevesinje. Atâtu puterile angagiate, câtu si dimensiunea si viptimele ce au costatu dovedescu ca lupt'a acést'a intr'adeveru a fostu insemnata. Insurgentii din districtulu Nevesinie avea sa esecuteze o operatiune ofensiva asupr'a unui

FOISIÓRA.

„La Patrie," diaru bonapartistu, da amenuntele de mai josu asupr'a Bosniei si Herzegovinei. Unulu din corespundentii sei ii comunica aceste detalii:

Bosni'a si Herzegovin'a nu forméza, propriu vorbindu, de câtu unu singuru teritoriu separatu la nordu de Slavoni'a austro-croata prin Sava la estu de principatulu Serbiei prin riurile Drin'a, Uvac, si Lim; la vestu de Dalmati'a prin Alpii Dalmati si Unn'a; marginindu-se la sudu cu Dalmati'a, Muntenegru si Albani'a.

Acestu teritoriu are o intindere de 1025 leghe patrate si o populatiune de 1, 146,000 suflete.

Dupa divisiunea politica Herzegovin'a se imparte in siése guvernamente si Bosni'a in trei. Principalele centruri de populatiune suntu: Ser'aievo, Tarvnik, Bihac, Banjaluká, Swornik, Novi-Bazar, Mostar, Trebinje si Plevebje, Populatiunea apartiene in mare parte de rasa slava. Unu slabu contingentu se compune din Evrei, tigani si straini nenaturalisati. Trupele regulate turcesci cantonate in tempu ordinaru in tiéra se radica la cifra de 8—9 mii ómeni. Singur'a limba intrebuintiata este limb'a serba, afara numai de amploiatii si soldatii turci.

Din punctulu de vedere religiosu locuitorii se impartu in crestini (catolici si greci ortodocsi) si musulmani. Mahometanii, in numeru de vre-o 380 mii suflete, apartienu de aceeasi rasa cá si restulu populatiunei; acesti'a suntu serbi cari au imbratisiatu islamismulu spre a-si puté conservá „bunurile. Acesti renegati cari forméza sub numele de begi unu feliu de aristocratia, poseda totu pamentulu si tratéza cu cea mai mare asprime pre raiale séu poporu, care traiesce esclusivu din cultur'a pamentului. Mai esista inca si câti-va cari proprietari de origine turca numiti agale séu spahii, ale câroru titluri de posesiune datéza dela cucerire.

Slavii bosno-erzegovineni suntu mari, vigurosi; figur'a loru e de o frumsetie barbatésca. In costumulu loru, care este cá alu serbiloru din principatu, ei afectionéza mai cu séma colorile rosiu si albastru. Locuintiele de tiéra unde locuescu raialele suntu nisce bordeie miserabile de noroiu; in orase, elementulu musulmanu locuesce in casutie de scanduri si de gardu cari facu totu atât'a. Cei mai bogati dintre acesti'a poseda kule, unu feliu de turnuri zidite cu pietri, avendu inaltimea unui etagiu si construite astu-feliu cá sa póta sustiené o agresiune din afara.

Orasiele suntu in generalu impartite in trei pârti: grad (fortarétia), varosiu (orasiulu propriu disu), care este adesea incungiuratu de unu siantiu si de unu zidu, care, e adeveratu, arare ori se gasesce in buna stare. A trei'a parte se chiama mahala séu zagrade acestea suntu afara din orasiu.

Ocupatiunea turcésca de-si stabilita de multu tempu, n'a modificatu caracterulu ómeniloru din tiéra nici obiceiurile loru. Bosno-erzegovinianulu crestinu, precum a sciutu sa-si pastreze limb'a muma, si-a conservatu si obiceiurile si temperamentulu seu propriu. Elu este fórte ospitalieru, aplicatu la lupta, dintr'o data elu e impinsu la fanatismu, lealu in relatiunile sele, dara purtandu ura pâna la selbatacia câtra inimicii sei. Elu inca e aplecatu la resbunare si fatalismu.

Famili'a traiesce in comunu si nu este raru de a vedé unele familiii de câte siese-dieci pâna la optu-dieci de membri. Directiunea acestoru comunitâti, apartiene celui mai in versta care esercita o autoritate fâra contestatie, sub denumire de staroste. Femei'a séu nepót'a presida la administratiunea interióra sub numele de stopanica.

Nutrementulu tieraniloru slavi e din cele mai simple: ea se compune mai cu séma de laptarii si de cépa; acelu care mananca pâne de secara trece de unu omu cu stare. Mancarea deliciósa a acestoru nenorociti la serbatori este o prajitura facuta cu faina branza si putienu untu. Acésta prajitura se numesce Cievara. Ei biau rachiu si slibovitia, care e facuta din prune si care se consuma fórte multu.

Totu teritoriulu bosno-erzegovinénu e muntosu, si a fostu calificatu cu dreptu cuventu, de „Elveti'a Iliriana." Mai multi scriitori militari considera aceste tieri cá fórte proprii pentru unu resbelu de guerilla. Acést'a e o seria de munti, dintre cari unulu, Dormitor, se radica la o inaltime de 8000 picióre intrerupte de vâi stremte taiate de numerόse cursuri de apa. Cea mai mare parte din aceste vâi suntu fertile, afara de cele dela sudu, cari suntu aretate sub numele de „vâile inalte."

Riulu celu mai importantu alu Bosniei este Sav'a, care plecându dela Jasenovatiu, forméza frontier'a austro-bosniaca. Unu servitiu de vapóre lu strabate dela Sissek in Sclavoni'a pâna dinaintea Belgradului, unde se vérsa in Dunare. Dupa Sav'a vine Verbas, Sbar, Ukrin si Bosni'a care a datu numele seu tierei, Drin'a etc. Tóte aceste riuri au numerosi afluenti.

Suntu putiene câli de comunicatiune in aceste pârti; acelea cari pórta numele de câli imperiali precum e calea dela Serajevo la Sigu, care trece prin Baconic'a, Kiseljak, Travnic, Scolpje, Prussec, Kupress, Lusco, Liono si Prolay-Han, care este cea mai mare, nu face mai multu decâtu o cale departamentale, celelalte nu suntu in cea mai mare parte decâtu drumuri destulu de rele si mai cu séma reu intretienute.

Afara de grâne, Bosni'a si Erzegovin'a, mai cu séma din urma, care se bucura de o clima temperata, producu fructe multe; prunele numite sarve si poregas, cari uscate, se espórta pre fia-ce anu in mare cantitate in Europ'a.

Populatiunea principaleloru orasie din Bosni'a si Erzegovin'a esse cam acést'a: Serajev'a 50,000 locuitori, Banjaluka 15,000, Travnicu 12,000, Svornik 12,000, Novi-Bazar 8,000, Trebinje 9,000, Mostar 9,000, Koujka 7000, Puzla de josu 6000, Stolacu 3000.

---

*) Dandu locu articulului de mai susu noi nu impartasimu pâna nu vomu avé propria convingere ca asiá sta lucrulu, ceea ce inca n'avemu. Modulu intetitoriu inse in care ni se scrie si impregiurarea ca „Albin'a" a refusatu publicarea astoru feliu de articuli in fine impregiurarea ca se tratéza de unu fondu insemnatu si nu de barb'a unei séu mai multoru persóne, ne constringe a i deschide colónele' fiindu siguri ca justificarea va urmá indata dupa venirea articulului la cunoscinti'a representantiei fundatiune Gojdu. R.

punctu ocupatu tare de trupele turcesci, si acest'a erá unu locu micu numitu Casaba. Numerulu insurgentiloru cari se pornisera la asaltu se urcá la 1200, iéra alu turciloru se urcá la 750 combatanti. Dupa unele incaieraturi mai mici ce au duratu mai multe óre insurgentii se rapedu cu asaltu asupr'a Casabei si o aducu in potestatea loru cu putiene perderi. Cea mai mare parte a turciloru au fostu macelarita, asiá ni spunu rapórtele slave, dara se astépta adeverirea acestoru asertiuni. Alta scire asigura, ca toti turcii s'au ucisu. Insurgentii au avutu perderi mai mari decum le vedemu in diurnalele slave. Dealtmintrenea invingerea insurgentiloru se constatà si prin impregiurarea, ca nu s'au datu din partea turciloru nici unu buletinu despre lupt'a acést'a din districtulu Nevesinje. —

Mai susu amu comunicatu opiniunea generalului Klapka, aici impartasimu publicului si opiniunea altui corifeu magiaru din insurectiunea magiará dela 1848—1849, si adeca á lui Kossuth.

Unu corespundinte tramisu de „*Patríe*“ in Erzegovin'a a facutu din Turinu o visita lui Kossuth in El Baraconne. Elu aflà pre Kossuth pre care nu-lu vediuse de 4 ani, ocupandu-se cu cultur'a pómeloru si a floriloru. Intrebatu de miscarea din Erzegovin'a esprimà Kossuth parerea, ca déca intr'adeveru insurectiunea are in temeiu o idea politica inalta, acést'a a emanatu apoi numai dela *Bismark.*

Kossuth nu tiene pre c. Andrassy de unu barbatu mare de statu, dara crede totusi, ca acestu ministru nu va ignorá periculii unei anecsiuni de popóre slavice pentru Austri'a si cu deosebire pentru Ungari'a. Dealtmintrenea Kossuth este convinsu, ca turcii voru sugrumá insurectiunea cu medilócele loru proprii, chiaru si cându s'aru latí si preste Serbi'a si Muntenegru. Dela intrevenirea consuliloru straini Kossuth nu astépta nici unu resultatu.

Insurectiunea Erzegovinesa.

Asupr'a rescólei div Herzegovin'a cetimu in le Danube de la 20 Augustu urmatórele :

Insurectiunea care, acum optu dile, presinta unu caracteru atâtu de nelinistitoriu pentru pacea europeana, a perdutu astadi mai multu din gravitatea sea Mijlocirea puteriloru garante ale tractatului din Parisu, a fostu priimita de câtra Pórta, si totulu ne face a crede ca preste pucinu timpu linistea va fi restabilita Déra revolt'a sa aiba ea óre locu asiá in zadaru? Nici de cum. Suntemu din contra autorisati a crede ca provinciile crestine ale Turciei se voru bucurá pre viitoriu d'o antonomie care le va sustrage pentru totu-deun'a dela arbitrariulu pasiloru si de la jugulu barbaru alu Otomaniloru.

Sa speramu celu pucinu, ca de asta-data nu va fi cá in tempulu insurectiunei ce isbucni in 1861 in Bosni'a cându generalulu-sefu Omer-pasi'a in fruntea unei armate 40,000 de soldati, nu reusi a o nabusi de câtu cu pretiulu celoru mai mari silinti in 1862.

Se scie ca dupa restabilirea ordinei, o comisiune, in care erau representate si Franci'a, Prusi'a, Austri'a Rusi'a si Engliter'a, fu tramisa la teatrulu insurectiunei spre a procede la o ancheta si a face propuneri in scopulu de a pacificá provinciile. Acésta comisiune resida la Mostar, cartierulu generalu alu lui Omer-pasi'a. Din nenorocire Pórta odata asigurata, nu mai tienù séma de parerile comisiunei si de consiliile puteriloru, ceea ce a mantinutu ín aceste regiuni o iritatiune si o nemultiamire permanenta, si trebuie sa se considere cá principala causa a rescólei actuale. Acésta apropiere este destulu de instructiva, si face a se presimti atitudinea ce voru luá puterile spre a pune unu capetu definitivu la aceste comotiuni fara incetare.

In Bosni'a septentrionale multime de basibuzuci alérga sub drapele. Mai multe intalniri au avutu locu aprópe de Jablonitza si Lieore; Turcii au fostu invinsi, si la Marsi'a 95 de Turci cari fusesera facuti prisonieri au fostu masacrati.

Toti Turcii cari locuescu pe tiermulu stângu alu Savei, intre Verbas si riuletiulu Unn'a. au fostu goniti séu ucisi. Prefectulu din Jablonitz'a a informatu pre guvernulu românu (?) ca 70—80 de ómeni bine armati, comandati de capitanu Banu, erau gat'a a trece districtulu spre a se uni cu insurgentii din Bosni'a.

O depese din Cetinje confirma noutatea ca insurgentii, in districtulu Drobniak, aprópe de frontier'a muntenegreana, au luatu intariturile de pe platoulu Gatzko si fortulu Kerstak. Depesi'a adauga ca insurgentii au luatu si fortereti'a Kolasin, in pasalikulu Novibaza. Cea mai mare parte din insurgenti, comandati de Lazaru Socic'a, erau Muntenegreni. Se spune ca prisonieri turci au fostu desarmati si apoi liberati. 400 Serbi s'au unitu cu insurgentii la Nevesinje.

—Se scrie din Belgradu ca printiulu Milanu n'ar fi ascunsu diplomatiloru europeni gravitatea situatiunei, in cursulu ultimului seu viiagiu la Vien'a. Eata cari aru fii fostu dupa le Danube, cuvintele séle:

Voescu mantinerea pacii si me voiu sili in sinceritate a nu causá incurcaturi Europei. Déra nu voiu merge pâna a me face nedemnu de strabunii mei. Mai nainte de tóte, nu me voiu lasá a fi gonitu de pre tronulu meu cá unu baiatu lasiu, care nici nu indrasnesce, nici nu scie a mânui sabi'a Obrenoviciloru.

— Se crede ca déca Serbi'a remâne linistita, o face cá sa incurce si mai multu pre Sultanulu. Déca acésta provincia s'ar resculá, Pórt'a aru avé dreptulu sa introduca trupele séle aci, si s'ar puté astu-feliu apropiá mai lesne de Herzegovin'a. Intru câtu Serbi'a va fi neutra, trupele otomane n'au de câtu caile prin munti, cari suntu mai tóte in puterea revoltatiloru.

Situatiunea in Belgradu.

Unu corespundinte originalu dela diuariulu „Fr. Bltt.“ ni desfasiura in raportulu seu dela 2 Septemvre n. urmatórea imagine despre situatiunea din capital'a principatului serbescu:

Ve scriu epistol'a acést'a pre la 10 óre sér'a. Amu temporisatu pentru a observá cursulu lucruriloru, câci sciámu degiá de diminéti'a, ca in urm'a vatemârei confinieloru situatiunea se va inasprí. Domnulu Risticiu (ministrulu actualu de esterne) dejá pre la 9 óre trecù cu caret'a sea preste pardosél'a cea neplacuta a micei capitale. Densulu batù la usi'a representantiloru mariloru puteri, cari in nóptea precedenta au dormitu póte fórte putienu. Intr'adeveru nu erá unu ce lucru bagatelu. Sosise adeca scirea, ca au navalitu mai multu de un'a mia soldati din militiele teritoriali turcesci in teritoriulu serbescu, in cerculu Uzic si ca acesti'a au pusu in flacari cinci sate. Cine numera esistentiele ce au peritu acolo de iataganulu si pistólele turcesci? Mai tardîu sosì o scire supletória, care vrea sa sustiena, ca acést'a céta curagiósa nici ca a fugitu rapede, ci a remasu pre teritoriulu neutralu alu principelui (serbescu.)

Brigad'a din Uzic fiindu gat'a de resbelu a primitu mandatulu sa mérga la fati'a locului, si sa alunge pre inimici. Pre la amédi trupele ostile se intrunira si se incinse o lupta cumplita. De-si nu sciu cum s'a sfersitu totusi credu, ca turcii serbesci — pentru ca n'au fostu osmani, ci serbi de religiunea islamitica, — au fostu alungati afara din tiéra.

Ce miscare domnesce intr'aceea in cetate, nu se póte usioru descrie. „A-ti auditu, ca turcii au vatematu granitiele nóstre?“ se audiá dintr'o grupa. „Trebuiá sa asteptâmu atâtu?“ se audiá din mediloculu altui cercu. Ómenii de astadi intr'adeveru nu mai suntu belgradenii de odinióra, cari-'si omoreau tempulu intr'o linisce meditativa lânga sticl'a cu bere rea „indigena“. Si scupcin'a? Ea, care de 7 dîle pórta in creeri dechiaratiunea de resbelu — ce va dîce? *Ea va dechiará resbelulu cu o ínima cu multu mai usióra decâtu chiaru galantulu Ollivier. Totulu intetiesce spre o incurcatura, care absolutu nu se póte trece cu vederea — déca puterile mari nu au de cugetu sa strige unu ho! elementeloru.*

Guvernulu inarméza acum seriosu, cumpera cai unde se afla. Bucate suntu in Banatu destule, arme are Serbi'a in abundantia. Guvernulu se pare ca ia tóte mesurile pentru a puté jucá in dilele cele mai de aprópe prevenirea, anume pentru a preveni pre Hussein *Avni pasi'a*, care de siguru va comandá corpulu de armata la Nisiu. Scirele ce le respandescu foile de aici de sine se intielege ca trebuie primite cu reserva. Intr'acea se pare a fi adeveratu, ca in vechiulu Balcanu resare o nóua viétia din ruine. Bulgari'a inca va apartiené curendu la spectaculului de resbelu.“ Scirile de astadi din Nevesinje au maritu curagiulu ómeniloru. „S'au ucisu 500 turci“ striga junele imprasciatoriu de depesie tiparite. „Insurgentii au avutu o pierdere de 73 ómeni.“ Si astfeliu se inflacara omenii din nou. Aici domnesce parerea, *ca prin acést'a lupta s'a deschisu resbelulu in fapta.*

Ministrii convenira mai tardiu intr'unu consiliu care a duratu multu. S'au discutatu pasii ce trebuie a se luá acum. De sine se intielege, ca se va predá atâtu in Constantinopole, câtu si tuturoru puteriloru garante unu protestu. Indata incepù sa se bata telegrafulu in tóte directiunile. Representantii de aici ai mariloru puteri de asisderea recursera la telegrafu.

Acum vinu *mesurile militarie* la ordinea dilei. Se dice ca 37 oficieri de statulu majoru si alti oficieri suntu comandati de ministrulu de resbelu la celu mai nou teatru de resbelu. E neprobabilu, ca se va pune pre picioru de resbelu numai *un'a* brigada. Credu a sci ca voru porní celu putienu 20,000 soldati in campulu de bataia. Cine garantéza, ca in momentulu, cându ve scriu aceste siruri, nu au trecutu turci preste granitie pre la alte puncte si voru devastá satele nóstre cu focu escusandu-se, ca acest'a e resbelulu (la guerre.)

Evolutiunea ideiloru politice si eveneminteloru din Turci'a mergu galopându.

Importantulu articulu din „Times“ de care amu vorbitu, si prin care se cerea emanciparea popóreloru crestine, a produsu o mare sensatie in publicitatea si diplomati'a Europei. Acestu articulu alu lui „Times“ fu precursorulu unui altu articulu si mai importantu alu diariului „Standard“ din Londr'a. Dicemu si mai importantu, de óre-ce acestu organu este cunoscutu cá oficiosu si cá esprimandu politic'a guvernului Angliei. Acestu articulu de capetenie (leader) alu lui „Standard“ dela 26 Augustu, se compune din dóue pârti: in prim'a parte organulu oficiosu voiesce a demonstrá ca politic'a guvernului conservatoru actualu este o buna garantie pentru interesele Angliei si ecuilibrului europénu; ca acésta politica are dóue objecte principale in vedere: intâiu protectiunea intereseloru directe ale Engliterei, si alu doilea mentinerea ecuilibrului puterei (balance of power) pre continentu, care este indispensabilu sigurantiei si independintiei sele.

Venindu la evenemintele actuale „Standard“ spune ca in orientulu Europei „interesele Angliei suntu strensu legate de esistinti'a Turciei si asigurarea libertâtiei Mediteranei.“

„Standard“ vorbesce in partea a dóu'a a articulului seu de medilocirea oferita de cele trei puteri dela nordu pentru suspendarea ostilitâtiloru si satisfacerea crestiniloru. „Standard“ dice, ca ori câtu aru voí sa menageze susceptibilitâtile Portiei, aceste bune oficii ale puteriloru dela nordu suntu o curata interventiune, ca de óre-ce Pórt'a a aderatu la dens'a, a recunoscutu ca insurgentii au justificatu revolt'a loru. De-si ambasadorulu Angliei, Sir Elliot, si alte puteri, dice „Standard“, a consiliatu pre sultanulu sa priméscа propunerea séu intervenirea, acésta intervenire este inse oper'a influintiei celoru trei puteri dela nordu.

„Standard“ dice ca aru fi preferitu restabilirea autoritâtiei otomane; dara vediendu „guvernarea detestabila (frightful misgovernementu) a Portiei, care domnesce, nu amu vedé cu parere de reu ca nisce pasi corupti si nisce jefuitori arendasi voru fi dati afara din provincii.“

„La prim'a vedere, continua organulu guvernului englesu, observatorulu evenimenteloru de fatia aru putea crede ca politic'a nóstra din orientu a incercatu o completa cadere. Obiectulu nostru, va dice elu, a fostu de a pastrá integritatea Turciei, si, in contr'a silintieloru nóstre, Turci'a cade in bucâti. Greci'a a castigatu deplina independintia, si apoi, un'a dupa alt'a, Serbi'a, Muntenegrulu, Egiptulu si Romani'a au castigatu autonomi'a loru interióra, si acum Bosni'a si Erzegovin'a au probabilmente sa castige mai multa séu mai putiena autonomia. Dara sustienerea Turciei din parte-ne a fostu numai mediloculu, iéra nu scopulu finalu, si acum in fine a venitu cestiunea déca acestu scopu finalu nu aru putea fi totu atâtu de bine atinsu prin transformarea Turciei de Europ'a intr'o congregatiune de state semi-independente, (into a congries of semi-independent states) cu recunóscerea suzeranitâtiei Sultanului si mentienerea in deplina vigóre a puterei Portiei.“

Dupa ce pune astfeliu acésta importanta cestiune, „Standard“ dice, ca scopulu pentru care Angli'a a sustienutu pre Turci'a astfeliu cum e, a fostu protegiarea intereseloru englese in Itali'a si mentienerea ecuilibrului europénu. Dupa acést'a oficiosulu organu din Londr'a se pune in ipotes'a cându Russi'a aru voí sa puna mân'a pre Constantinopole, si arata in ce periculu aru fi liber'a navigatiune a Marei Negre si a Mediteranei, si prin urmare ecuilibrulu puteriloru si posessiunea englesa in Indi'a. De óre-ce dara este necesariu a se conservá Turci'a si Bosforulu liberu, „Standard“ se intréba déca n'aru presentá totu atâtea garantie pentru acestu scopu finalu alu politicei englese, o transformare a Turciei si adoptarea unei mai bune si viguróse administrâri. Si oficiosulu organu conchide ca Angliei i-aru fi indiferentu déca Turci'a, care e aliat'a ei mai alesu in Asi'a, s'aru putea mentiené astfeliu cum e adî séu déca „autoritatea Portiei asupr'a provincieloru europene s'aru transformá intr'o simpla suzeranitate (into a mare suzerainety“).

Comandantulu militaru de la Puycerd'a a transmisu ambasadei la Parisu, depesi'a urmatóre:

Seo d'Urgell, 56 Augustu, séra. Prliminariile capitularii forturiloru s'a semnatu. Garnison'a e facuta prisoniera, Oonorurile de resbelu i s'au acordatu din caus'a stralucitei sele aparari. In acestu momentu chiar are locu predarep ceaatei Castillo.

Mâne, la 7 ore, v'a ave'a locu predarea citadelei.

Martinez Campos.

Luarea Seo d'Urgelului de catre Martinez Campos, a produsu o fórte viue impresiune printre partisanii lui Don Carlos, cari suntu fórte descuragiati. Garnison'a prisoniera a fostu condusa la Puycerd'a, impreuna cu episcopulu. Generalulu Trillo a sositu la San Sebastianu si a luatu in posesiune comanda armatei din Guipuzcoa.

De langa Sighisiór'a in 20 Aug. 1875.

Dle Redactoru! Membrii cursului supletoriu invetiatorescu din Sighisór'a au incheiatu siedintiele sele domineca in 17/8 intrunu modu festivu, celebrându-se sant'a Liturgie din partea reverend. Domnu protopresbiteru Zacharia Boiu si a unui preotu, iéra dupa rogaciunea amvonului sau cetitu cu plecarea genuncheloru rogaciunea de multiamita din Liturgìeru. —

Totu atunci, cá in diu'a de s. martiru Mironu, onomastic'a Escelentiei Sele Inaltu Prea Santitului nostru Aeppu si Metropolitu Mironu Romanulu s'au inaltiatu rogaciuni ferbinti catra tronulu cerescu pentru indelung'a viétia si fericita senatate a Escelentiei Sele.

Conformu conclusului din 11 Augustu s'a celebratu si parastasulu, — anunciatu in pretiuitulu dvóstre diariu „T. R" nru 64 din a. c., — in memoria si pentru spiritulu a in Domnulu adormitulu Arppu si Metropolitu *Andreiu celu mare,* regeneratoriulu scólei române din Transilvani'a si infientiatorele conferintieloru invetiatoresci, la care au asistatu afara de Parintele protopopu inca doi preoti. — La fine dupa ce sau cântatu din partea corpului invetiatorescu imnulu „Romanime multu cercata" prea onoratulu Domnu protopresbiteru mai susu mentionatu prin cuvinte adeveratu parintesci indreptate catra poporu, carele erá considerabile adunati, si catra invetiatori, cari erau 36 la numeru, inchide cursulu. Dlu conducetoriu Demetriu V. Moldovanu de pre amvonu rostesce un'a cuventare fórte potrivita, prin carea face una privire asupra obiecteloru pertractate in decursulu celoru 16 dile; indeamna apoi pre invetiatori cá: „cu vrednicie se umble dupa chiamarea cu care suntu chiamati." — Dupa acei'a i'a cuventulu invetiatoriulu din Ded'a Mateiu Radu, carele arata pre scurtu ca ce calitati debue se poseada fia-care invetiatoriu cá se póta corespunde predeplinu chiamarei sele; in urma multiamesce parintelui protopopu Zacharia Boiu si Domnului, conducetoriu D. Moldovanu pentru intielépt'a conducere a cursului, si crestiniloru din Sighisór'a cari au binnvoitu a primi pre invetiatori in casele loru. —

La inchierea solemna a cursului au participatu numai O. O. P. cari au participatu si la deschiderea acestui'a sa se vedea „T. R." nru 63.

Dupa esirea din biserica intregu corpulu invetiatorescu au fostu invitatu la unu prândiu in gradin'a parochiale datu din partea unei persóne prea stimate si iubite a cârei nume nu ne iarta modestia a 'lu dá publicitatei. Cu acésta ocasiune s'au ridicatu mai multe toaste pentru Maj. Sea imperatutu si regele nostru apostolicu Franciscu Iosífu I. pentru Escelenti'a Sea P. Aeppu si Metropolitu Mironu Romanulu, pentru Preacuviosi'a Sea P. Archimandritu si Vicariu archieppescu Nicolau Popea, pentru membrii consistoriului nostru archid etc etc.

In fine se despartira intre salutari fratiesci si se dusera fiacare pe la ai sei.

Mai inainte de a incheiá nu potu lasá neamintita o impregiurare pre câtu de trista pre atât'a si de adeverata, ca inteleginti'a din locu nu au luatu parte la solemnitatea de incheierę a cursului si la parastasu, bá ce este si mai multu cu vreo dóue dile mai nainte unii domnii au imputatu invetiatoriloru tienerea parastasului dicându-le ca inca si densii se mai tienu de institutiunile din evulu mediu! si ca pentru ce nu arangiadia o productiune literaria ori teatrale! etc. etc.

Domniloru respectivi deocamdata le reflectediu numai atâta cá se caute a'si maturá mai intâiu gunoiulu dinaintea usiei Dloru!

Unulu din cei presenti.

Dle redactoru! Recunoscinti'a ce datorâmu binevoitoriloru contribuenti in ajutoriulu româniloru arsi din Sebesiu ne impune strict'a datoria, ca in interesulu publicului sa ve rogu sa binevoiti a dá locu in „Telegr. Rom." urmatórei dâri de séma, pre lânga acést'a ne luâmu libertatea a alaturá spre publicare si listele asiá precum s'au inaintatu comitetului de ací institutiu spre acést'a.

Comitetulu.

Bani incursi pentru românii arsi din Sebesiu.

1. Prin dlu Dr. Nicolau Maieru s'au inaintatu din Naseudu 70 fl.
2. Biseric'a din Reheu 2 fl.
3. Prin dlu capitanu Stezariu din Sabiiu s'a administratu 110 fl.
4. Prin parintele Androinicu Androne din Brasiovu 109 fl. 44 cr.
5. Prin dlu Istinu Ioanu juristu an. III din Orade 90 fl. 67 cr.
6. Prin dlu pretoru Garoiu din Branu 37 fl.
7. Prin dlu protopopu Alessandru Tordosianu din Alb'a-Iuli'a 8 fl. 40 cr.

Sum'a 427 fl. 51 cr.

Acésta suma s'a distribuitu in modulu urmatoriu:

1) la 67 de arsi a 5 fl. sum'a 335 fl. 2) la 3 arsi a 8 fl. sum'a 24 fl. 3) la 7 arsi a 7 fl. sum'a 49 fl. 4) la la 1 arsu 6 fl. 71 cr. sum'a 6 fl. 71 cr. 5) la 2 arsi a 6 fl. sum'a 12 fl.

Sum'a: 426 fl. 71 cr.

Deci din 426 fl. 71 cr. s'a impartasîtu 80 familii nenorocite.

6. Spese postale 80 cr.

Comitetulu.

Pentru românii arsi din Sebesiu au incursu urmatórele sume.

I. Dela comitetulu din Sabiiu institutu pentru ajutorarea confratiloru arsi in Sebesiu s'a administratu prin d-lu capitanu Stejaru *sum'a 110 fl. v. a.*

Domnii contribuenti suntu:

Diamandi Manole negutiatoriu in Brasiovu 10 fl. Iacobu Bolog'a consiliariu aul. in pensiune 35 fl. Ioanu Hani'a protopopu in Sabiiu 29 fl. Popoviciu Servianu 1 fl. Dr. L. Petco 2 fl. Alecsiu Olariu 1 fl. I. Comsi'a 2 fl. N. Mihaltianu prot. in Zarandu 2 fl. Gaitanu 2 fl. Iosifu Baracu prot. I alu Brasiovului 2 fl. Antoniu Schiau 2 fl. Ioanu Cosmuti'a 1 fl. R. Patiti'a 1 fl. M. Branisce 1 fl. Cupsi'a 1 fl. Costinu 1 fl. Ioanu Ratiu protop. in Hatiegu 2 fl. Filipescu 2 fl. Moldovanu Anani'a 5 fl. Lemeni 1 fl. Tordasianu 2 fl. E. Macelariu 5 fl.

Sum'a 110 fl. v. a.

II. Colecta facuta de d-lu Dr. Nic. Maieru in Naseudu in suma 68 fl. 80 cr.

A. Bohatielu 10 fl. I. Florianu 2 fl. Iosifu Besanu 2 fl. Ioanu Marginénu 2 fl. Iosifu Galu 1 fl. Ioanu Bodescu 1 fl. G. Moisilu 1 fl. Verzariu 60 cr. N. Antonu 1 fl. Ioanu Pascu 1 fl. Florianu Motocu 1 fl. Beniaminu Hangea 1 fl. Petru Popu 50 cr. Pavelu Stoic'a 50 cr. Gavrilu Vestianu 1 fl. Marcusiu 2 fl. Besanu 1 fl. Nicol. Botanu 1 fl. Sotrop'a Alesan. 2 fl. Teodoru Ionascu 50 cr. Grigoriu Popu 20 cr. N. Ganea 1 fl. Georgiu Stefanutiu 40 cr. Dr. Const. Moisilu 1 fl. Simionu Stoic'a 1 fl. D. Vaid'a 1 fl. Max. Lic'a 2 fl. Leonu Piciu 1 fl. Vasiliu Sinteiu 40 cr. Antoniu Vasilichi 40 cr Ioachimu Murasianu 1 fl. 50 cr. Leontinu Luchi 1 fl. Elie I. Burduhotu 1 fl. Mihalcutiu 1 fl. Dr. Pavelu Tanco 1 fl. Octaviu Baritiu 50 cr. Pavelu Besanu 1 fl. Iacobu Iliescu 1 fl. Iosifu Mihalasu 1 fl. Macedonu Grigoriti 50 cr. Teodoru Buleanu 30 cr. Dr. Stefanu Popu 2 fl. Publius Publicola 50 cr. Inocentiu C. Porcius 50. cr. Siucanulu 1 fl. Ioanu Palagescu 50 cr. Petru Tofana 20 cr. Teodoru Rotariu 40 cr. Emiliu Popescu 50 cr. Zacharia Voronc'a 50 cr. Ioanu Malaiu 50 cr. A. Dragoniu 50 cr. Nedescifrabilu 1 fl. Ioanu Catone 50 cr. Cuni'a Antoniu Leone Paveli'a 50 cr. Ioanu Draganu 1 fl. Iacobu Popu 40 cr. Florianu Porcius 1 fl. Vasiliu Muresianu 50 cr. Danila Muresianu 20 cr. Cosm'a Anca 30 cr. Petru Verticu 50 cr. And. Mazanesu 2 fl. Iorgu Aroneanu 1 fl. 50 cr. Florianu Marianu 1 fl.

Sum'a 68 fl. 80 cr.

III. Colect'a facuta de dlu Andronicu Androne parochu in Brasiovu in suma 109 fl. 44 cr.

DD. Iosifu Baracu protopopu 2 fl. Mari'a Alec'a Georgiu 2 fl. Alecu Nicolau Orgidanu 1 fl. Nicolau Padure 1 fl. Elen'a Georgiu Ioanu 50 cr. Anonimu 5 fl. Anonimu 2 fl. I. Sotiru 5 fl. G. Carpoviciu 2 fl. Balasi'a Stanu Blebea 4 fl. 44 cr. Ioanu Petricu protopopu 1 fl. Filaretu Dumbrava diaconu 1 fl. Ioanu Bucuru Popu 1 fl. Dimitriu Stanescu 5 fl. Teodoru Constantinu Manciu 2 fl. Stefanu Sotiru 2 fl. Zinc'a Dimitriu Engiurliu 3 fl. Ioanu M. Burbea si sor'a Mari'a 1 fl 50 cr. Ioanu Pascu 1 fl. Elisabet'a Felicsoia 60 cr. Nicolau Frigatoriu 3 fl. Mihailu Ivancici 1 fl. Georgiu Belissimus 1 fl. Anastasi'a Teodoru 1 fl. 40 cr. Biseric'a ort. a S. Nicolau din Brasioru 50 fl. Andronicu Androne parochu 10 fl.

Sum'a 109 fl. 44 cr.

IV. Colect'a facuta de dlu Nicolau Garoiu pretoru in cerculu Branului in suma 36 fl. 95 cr.

DD. Nicolau Garoiu pretoru 5 fl. Comun'a Tohanulu vechiu 2 fl. Comun'a Tohanulu nou 2 fl. Comun'a Olbacu 2 fl. Comun'a Tientiari 3 fl. Comun'a Vladeni 3 fl. Comun'a Branulu superioru 5 fl. Comun'a Branulu inferioru 2 fl. Biseric'a gr. or. din Tientiari 1 fl. Ioanu Eftimiu Popoviciu din Tientiari 1 fl. Ioanu Popescu 50 cr. Ioanu Neguliciu 15 cr. Ioanu Gavrila 30 cr. Iacobu Zorc'a din Vladeni 1 fl. Simeonu Balcasiu 50 cr. Iacobu Balcasiu 1 fl. Ioanu Stoianu din Branu 1 fl. Ioanu Ratiu 1 fl. Ioanu Garbaci'a 40 cr. Ioanu Garbacia 40 cr. I. Garbacea 60 cr. Ioanu Aldic'a din Tohanulu vechiu 50 cr. Comun'a Poian'a merului 4 fl.

Sum'a 36 fl. 95 cr.

V. Colect'a facuta de dlu protopopu Alesandru Tordasianu in biseric'a gr. or. din Alb'a-Iuli'a in suma de 8 fl. 40 cr.

Alesandru Tordasianu protop 2 fl. Samuilu Cirlea proprietariu 1 fl. Nicolau Popu pardositoriu 1 fl. Dimitrie Radu proprietariu 1 fl. Sebastianu Tesl'a proprietariu 1 fl. Nicolau Bergheanu sen. propriet. 50 cr. Georgiu Sasu propriet. 1 fl. Mari'a Ceteanu vidua 20 cr. Flórea Tanasia vidua 10 cr. Georgiu Campénu propr. 60 cr.

Sum'a 8 fl. 40 cr.

Varietâti.

⁂ Dlu Cesaru *Bolliacu* petrece de mai multe dile in mijloculu nostru Veteranulu archeologu este neobositu pentru ramulu sciintiei ce l'a imbratisiatu. Sambata a visitatu cetatiui'a Resinariloru, de carea facuramu o scurta amintire in nr. 64 alu fóiei nóstre.

⁂ *(Rectificare si respunsu)* Parintelui protopopu alu Ungurasiului Petru Rosic'a la „reflessiunea" din Nr. 66 alu „Tel. Rom."

In totu decursulu cursului supletoriu invetiatorescu gr. or. cu loculu in Deesiu s'a incasatu pentru diurne invetiatoresci 99 fl. v. a. si adeca 70 fl. v. a. dela vener. consist. archid. gr. or. — in urm'a unei telegrame; 17 fl. v. a. din tractulu Solnocului I, si 12 fl. v. a. din tractulu Ungurasiului. Telegram'a la venerat. consistoriu s'a facutu din necesitate imperativa câci invetiatorii presenti 17 — afara de conducetoriu — nu mai avéu spese cu ce se subsiste la cursulu supletoriu din cei 29 fl. v. a. adunati din amentitele protopopiate. Documentu despre adeverat'a impartire a baniloru si servesce conspectulu si cuietantiele d. d. invetiatori ascernute Vener. Consistoriu prin parintele protopopu Ioanu Bodea.

Coresp. respectivu.

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante din comunitatea Ibanesci (Libanfalva) tractulu Turdei superióre se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: Plat'a anuala ficsa in suma de 250 fl. v. a. cari se repartira pre crestinii de religi'a nóstra din aceste comunitate.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru avea pâna la terminulu suscrisu a-si asterne petitiunile sele bine documentate la presidiulu comitetului parochialu din Ibanesci.

Sasu-Reginu in 18 Augustu 1875.

Vasiliu Popoviciu
(1—3) Administr. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu de clas'a a III dela scólele romane greco-orientale din opidulu Prejmeriu cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiale, apoi 4 galete de grâu dela mór'a comunei precum si 40 xr. de fia-care copilu obligatu la scóla si in fine cuartiru liberu se escrie concursu pâna in 14 Septembre a. c.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu se cere:

a) sa aiba cursulu pedagogico-teologicu cu celu putienu 4 clase gimuasiali — cei mai cualificati voru fi preferiti;

b) sa fia bine versati in cantâriie bisericesci; iéra documentele loru instrnate in sensulu statutului organicu sa se tramita pâna la terminulu prefiptu reverendissimului domnu protopresbiteriu Ioanu Petricu in Brasiovu.

Prejmeriu in 21 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or din
Prejmeriu cu
Alexie Fratesiu,
parochu si presied. alu
(1—3) comitet. paroch.

Concursu.

Pentru ocuparea postuiui invetiatorescu la scól'a gr. or. din Somesiusatu (Somesiufaleu) lânga Clusiu, se escrie concursu pana in 7 Sept- a. c. st. v.

Salariulu este 200 fl. v. a. cuartiru liberu, cu gradinutia.

Cu acestu postu este impreunatu si postulu cantoralu, (pentru cei ce aru voí) cu urmatoriulu venitu: 30. metie mari bucate (biru) 30 de dile de lucru (claca,) dela ingropaciuni mari 1fl- mici 35 cr. del'a servitiulu s. maslu 50 cr. si alt. cari facu cu totalu 100 fl. v. a.

Deci cei ce dorescu a ocupá acestu postu de invetiatoriu, séu si ambe, — se binevoiésca a trimite petitiunile sale, instruite in sensulu Statutului organicu, pana la terminulu prefiptu la prea on. domnu proto presbiteru Vasiliu Rosiescu in Clusiu.

Somesiusatu 16 Aug. 1875.

Comitetulu parochialu.
Stefanu *Prodanu*
(1—3) par. si presiedinte.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 69. ANULU XXIII.

Sabiiu 31 Augustu (12 Sept.) 1875.

Idei conducetórie.

VIII.

Ce s'a urmatu in tempulu acestoru si dela aceste congrese incóce, este inca in próspeta memoria, cu atât'a mai vertosu cu câtu tóte cele intemplate dela cea dintâiu deschidere a celui primu congresu s'au ventilatu mai la fia-care ocasiune mai momentuósa politica dela 1865 incóce. Pre scurtu putemu amintí, ca pâna cându congresele nóstre si comitetulu natiunale s'a respectatu asiá dupa cum se cuvine sa fia respectatu unu institutu natiunalu de câtra natiunea care l'a produsu, tóte afacerile nóstre publice au mersu bine. Védi'a si prosperarea politica a româniloru din monarchi'a intréga ni promitea nu numai cele mai bune sperantie, dara incepuse a fruptificá si lucruri folositórie româniloru. Natiunalitatea si religiunea nóstra incepuse a fi recunoscuta *legalu* de statu. Limb'a se inaltiase pâna in sferele cele mai inalte politice si avé prospecte a se intarí in pusetiunea acést'a.

Dara deodata lucrurile iau altu cursu, congresulu natiunalu si comitetulu se iau de o parte a publicisticei nóstre in bataia de jocu, se dechiara de monstru cu dóue capete (Archieppii presiedinti); se pornesce o lupta contr'a amestecului clerului inaltu in afaceri politice si in vanitatea, ca prin diet'a din 1863—4 in carea românii numai din intemplare ca magiarii nu au participatu decâtu 4—5 insi avura majoritate, este totulu asiguratu, se sacrifica si interese generale si speciale ale Transilvaniei in favórea unui germanismu mascatu in forme constitutiunale, dara precisu in fapta, si inca din partea astoru feliu de ómeni, cari astadi striga mai multu *autonomi'a* Transilvaniei!

Suntu multi români, cari astadi cauta la cesti din urma cu uimire, câci sciu cum s'au petrecutu schimbarea acelui cursu bine inceputu si sciu cum d. e. eppulu Siagun'a s'a esilatu pre sine insusi din diet'a din Sabiiu la bâile dela Mehadi'a. Elu observase de o parte crepaturile sistemului, in care se intemplau tóte aceste, vedea ilusiunile cari treceau naintea corifeiloru de realitâti si se convinse in vr'o câte-va conferintie ca bate tóc'a la urechia surdului.

Nulla salus bello pacem de poscimus omnes, amu repetîtu de multe ori româniloru in colónele acestui diurnalu; pentru ca noi nu voiámu lupt'a intre frati atunci cându aveamu mai mare lipsa de intielegere; in noi schimbarea cea neasteptata cá a imagineloru intr'unu caleidoscopu dela 1865—6 inradecinase convingerea, cá furtun'a carea avé sa spele totu ce se produsese mai nainte sa ne afle nu pre unu terenu perdutu din capulu locului, ci pre terenulu celu deapururea, care are sa dureze câtu va durá unu poporu românu, pre terenulu natiunalu, pre care sa ne intrunimu puterile cu cele ale fratiloru din Ungari'a si Banatu. Dara refrenulu la cuvintele nóstre a fostu totu-déun'a invectivele si denunciârile. Pre atunci cându aratámu toti periculii, cari se pregateau pentru români, eramu innegriti naintea româniloru din tiéra, naintea celoru din cele-lalte provincii ale monarchiei si pâna si naintea celoru din Romani'a de *magiaroni* de *renegati* si de câte alte tóte cari se potrivescu numai cu cei mai lapedati ómeni din lume, pentru ca voiámu cá toti românii impreuna sa apere romanitatea loru.

Noi pretindeamu sa stâmu la vorba, presupuneamu ca este dóra totusi o diferintia in principii pre carea nu o pricepemu si spre marea durere, amu trebuitu de multe ori sa vedemu, ca in locu de a desbate cestiunile cari produceau diferinti'a intre noi, ni se respundea ca *tradâmu autonomi'a Transilvaniei*, carea nu o póte tradá nimenea, dara carea erá dejucata inca cu unu deceniu mai nainte.

Se va mirá dara cineva, déca recapituléza din situatiunea actuala a româniloru istori'a cea nebulosa a natiunei nóstre pana in cele mai afunde vécuri si vine la conclusiunea ca unu blastemu neesplicabilu a nutritu totu deun'a neintielegerea intre români si ca in urm'a neintielegerei nu si-au pututu apará interesele comune si ca in fine au fostu românii nu numai sfasiati dara si trântiti la pamentu in celu mai severu intielesu alu cuventului?

Déra romanii din Austro-Ungari'a nu voru voí sa ajunga astadi, in seculului, cându si cele mai mici popóre si natiuni se lupta pentru esistintia, sa ajunga in pusetiunea acea nefasta, cá amarâti de o viétia si mai incarcata de suferintie sa strige cá acelu din urma imperatu bizantinu, ca óre nu se afla o mâna de crestinu cá sa-i faca sfersitulu: ca nu se afla unde-va o natiune „amica," cá sa le faca finitulu pentru totu deun'a.!

Tóta lumea impregiurulu nostru, mai strimtu si mai largu, se reculege cu o iutiéla corespundietória mersului celui nou alu lucruriloru din lume. Óre pentru noi sa fia acést'a cu neputintia?

Cându vedemu multimea româniloru, cându vedemu inteliginti'a loru natiunala, cându vedemu capacitatea loru pentru cultura si capacitatea pentru lucru séu laboriositatea loru, cu tóte ca au fostu in seculii in deceniele din urma redusi in desvoltarea tuturoru facultâtiloru loru, nu putemu dice alt'a decâtu: mai multa bunavointia si abnegatiune si mai multa atragere câtra munca, dara mai putienu egoismu si mai putiena venatorie dupa ambitiuni personale si dupa specule cu ori ce causa sânta a poporului, din partea aceea, carea pre sine monopolisându si intelectulu si natiunalismulu se numesce *„inteligintia natiunale"* si atâtu pre terenulu politicu câtu si pre celelalte s'aru croí o era nóua si fericita, la carea aru priví séu cu placere, séu cu respectu, séu cu ambe deodata, ori ce suflare omenésca.

Pentruca e lucru constatatu ca contrastele dintre staturi, dintre natiuni cá atari disparu intr'o proportiune imbucuratórie si voru disparé totu mai multu. Fia care natiune, fia care statu cu câtu inaintéza mai departe in cultura perde din ilusiunile poetice, cari facu pentru fia care lumea intréga pré angusta. Fia care din aceste inaintéza totu mai tare in convingerea ca lumea e facuta pentru toti cu acelu adausu ca cei ce au sa esiste sa nu fia spre greutatea, ci spre folosulu societâtiei omenesci. Acelu venitoriu nu mai este departe cându acea natiune séu statu care se va incercá sa se puna in calea acestui progresu si va incarcá asupra-si nu numai ur'a dara voru provocá si actiunea celoru-lalte spre a le infrená in tendintiele opunetórie progresului séu in casu de lipsa a le nimici, a le sterge din cartea celoru vii.

Romani'a urgisita si persecutata ba dechiarata de atâtea ori de obiectu de schimbu in un'a séu alta combinatiune politica astadi de cându s'a introdusu stabilitatea si ordinea intr'ens'a incheia conventiuni cu cine? cu Austro-Ungari'a, despre care dicea unu diplomatu austriacu numai cu vre-o câti-va ani mai nainte ca nu o va suferí cá sa se puna cá unu nou Piemontu in cóstele Austriei. Relatiunile cele intime intre natiunea germana si italiana au inlocuitu ur'a proverbiale in contr'a „wälschiloru". Si déca amu merge inapoi numai pre la inceputulu seculului câte diferintie nu amu aflá cari astadi disparu séu au disparutu; séu déca interese particularie provóca vre-o diferintia intre persóne oficiali dintre natiuni, barbatii independinti le deplangu si le desaprobéza invocandu infratirea popóreloru. „In tempuri cum suntu ale nóstre nu mai dispunu diplomatii de popóre, ci popórele le impunu operele ce au ei sa le indeplinésca" se dicea inca in tómn'a din 1860.

Ideile cari se punu in lucrare in giurulu nostru nu trebuie sa le ignorâmu. Dara cá sa-le punemu in lucrare cu succesu trebuie cá sa ne grupâmu cu totii in giurulu loru prelucrandu-le intr'unu principiu.

In cele de mai nainte amu aratatu principiulu. Principiulu acest'a s'a desfasiuratu pre largu in memorande si in alte acte natiunale. Unu poporu, o natiune sa fimu „in cugete si in simtiri" cum ne provocá bardulu nostru natiunalu inainte cu dóue-dieci si siepte de ani si atunci tóte relele voru disparé din giurulu nostru, atunci nu vomu mai fi unu poporu nebagatu in séma care sa traiésca numai in multimea capeteloru sele.

Un'a inse sa nu perdemu din vedere in tóte afacerile nóstre si adeca, ca „intielepciunea nu se afla mai putienu in cutezarea la tempu cá in asteptarea la tempu" *).

Cuventulu de tronu, cu care s'a deschisu Scupcin'a Serbiei la 10 Sept. n. dice in pasagiulu ce atinge intemplârile din Bosni'a si Erzegovin'a: Natiunea nóstra e la confiniele patriei neliniscita in desvoltarea sea. O parte din poporatiunea dela fruntarie, parasindu casa si curte trebuie sa priveghieze cu armele in mâna asupr'a siguritatei patriei in vestu si nordu. Intemplârile in Bosni'a si Erzegovin'a ne creara dile grele, fâra sperantia de ameliorarea stârei nóstre. Acelu poporu prinse armele pentru a scapá de abusuri. Guvernulu sultanului aduna armata la confiniele nóstre. Acést'a complica situatiunea, natiunea ne róga de mesuri preventive, poporulu din Bosni'a se refugiaza la noi de sabia si focu. Prin acést'a situatiunea devenì mai critica. Se speréza ca va succede intielepciunei sultanului si puteriloru garante, a aflá unu modu de liniscire a aceloru pârti revoltate. Cá vecini nemedilociti suferimu noi mai multu cá ori-care altulu prin aceste lupte periodice, deci eu (principele) me voiu nesuí a creá o stare care va dá Bosniei si Erzegovinei pacea.

Afacerea Erzegovinei si cestiunea orientului.

II.

Cracovi'a 23 Augustu.

In ultim'a mea corespondintia dîseiu: déca insurectiunna din Erzegovin'a tiene inca o luna, puterea otomana se va aflá in celu mai mare pericolu, si nodulu gordianu alu cestiunei orientului va fi aprópe de a fi taiatu.

Astadi Turci'a face unu efortu supremu spre a ispraví cu acésta insurectiune. Tóte regimentele imprasciate dela Balcani pâna in fundulu Tesaliei si alu Macedoniei, au primitu ordinulu sa se indrepteze spre Erzegovin'a. De alta parte inse Serbi'a este in ajunulu de a intrá pre câmpulu de lupta. Suntu dejá mai bine de 3000 serbi cari lupta alaturi cu insurgentii, si inrolârile continua a se face in modu publicu prin tóte orasiele Serbiei. Guvernulu nu cutéza a le impedecá.

Principele Milanu a fostu primitu cu racéla la intórcerea sea dela Vien'a, si a vediutu defilandu sub ferestrele sale, la Conatu, 300 de voluntari cari ii strigau câtu puteau: „Resboiu Turciloru! Condu-ne contr'a Turciloru!" si n'a disu unu singuru cuventu de blamu asupra acestei manifestâri Dara ceea ce este si mai gravu, este ca alegerile pentru Scupcina au datu o majoritate atâtu de imposanta partitului resbelului, incâtu ministeriulu si-a depusu demissiunea sea in mânile principelui, fâra cá sa mai astepte intrunirea acestei adunâri. Principele Milanu nu scie in catr'o sa mai apuce. A chiamatu in cea mai mare graba, la Belgradu, pre d. Ristici, capulu partitului resbelului, cá sa confereze cu densulu. Se pare cu tóte acestea ca nu-i va incredintiá indata sarcin'a sa formeze unu cabinetu. Alte nume se punu inainte, dara ori-care va fi noulu ministeriu, va trebuí sa urmeze impulsiuniloru adunârei nationale si miscârei generale a natiunei.

Astfeliu tóte observatiunile facute la Vien'a principelui Milanu si tóte asigurârile despre intentiunile sele pacifice, ce a potutu sa dea guvernului austriacu, voru fi probabilmente luate de ventulu evenimenteloru, câci este fórte anevoe cá diplomati'a sa póta stapaní astadi miscarea serba dupa cum a stapanit'o pre tempulu afacerei dela Podgoriti'a. Impregiurârile nu mai suntu aceleasi. Atunci, nu erá inca nici o lupta pre nici unu punctu alu Turciei, intre crestini si musulmani. Astadi, sângele curge, câmpulu de lupta este deschisu si tocsinulu resuna dela Sav'a si dela Dunare pâna la Balcani. Muntenegrulu pastréza inca pentru momentu o atitudine espectativa.

Principele Nicolae a convocatu Scupcin'a muntenegrina in sessiune estraordinaria spre a o consultá asupr'a partitului ce trebuie sa iá, si scupcin'a a votatu resolutiunea urmatórie:

„Muntenegrulu va pastrá neutralitatea pre tempulu strictu necesariu, pentru cá Turci'a sa póta declará, déca are de gându sa satisfaca cereriloru legitime ale populatiunei din Erzegovin'a si din Bosni'a, séu nu? In casulu negativu, Muntenegrulu va parasí neutralitatea sea."

Acésta resolutiune este atâtu de conforma cu consiliurile ce generalulu Ignatieff a datu de curendu Portiei, dupa cum se va vedea mai departe, incâtu este imposibilu sa nu véda cine-va intr'ens'a o inspiratiune a Russiei.

---

*) Cuvent. de tronu cu care s'a deschisu primulu parlamentu alu Italiei.

Cu tóte acestea, „Glas Cernogors'a“, singurulu jurnalu care apare in Muntenegru si organu alu principelui Nicolau, se indoiesce fórte ca lucrurile se voru putea arangiá intr'unu modu pacificu.

„Este putiena sperantia, dîce elu, cá diplomati'a sa reusiésca a readuce pacea in Erzegovin'a si Muntenegrulu trebuie sa fia gat'a pentru ori-ce intemplare. Putemu afirmá, fâra téma de a ne insielá, ca guvernulu nostru nu va stá privitoriu indiferentu si cu bratiele incrucisiate in fati'a evenimenteloru care se desfasiura.“

Neutralitatea Serbiei si a Muntenegrului tienu dara intr'unu firu de peru, si déca va compará cine-va fortiele militarie ale acestoru dóue tieri care ocupa unu asiá de micu locu pe chart'a Europei, luate impreuna, cu acelea ale Turciei, va intielege ingrozitoriulu pericolu ce amenintia pre acésta din urma. Turci'a procedéza acum la reorganisarea sea militaria, care trebuie sa-i dea in tempu de resbelu, dupa calculele turcesci, 700,000 de luptatori. Acestu resultatu inse nu va fi atinsu decâtu la 1878, adeca preste trei ani.

Actualmente forti'a sea militaria se compune:

1. De o armata permanenta de 172 bataliuni de infanteria, 146 escadróne de cavaleria si 88 baterii de artileria, formandu siése corpuri de armata. In totalu acésta fortia este de 174,000 ómeni si de 37,481 cai. Adaugendu-se artileri'a de fortaretie, regimentele de uvrieri si alte detasiamente care nu vinu pre câmpulu de resboiu, totalulu generalu alu armatei permanente se urca la 203,700 ómeni si 38,313 cai.

2. De o reserva care se urca la 129,000 ómeni.

3. De unu corpu de gendarmeria de 33,000 ómeni.

Aceste fortie inse suntu imprasciate in Turci'a din Europ'a si in Turci'a din Asi'a.

In Europ'a, puterea otomana n'are decâtu 35,000 de ómeni de infanteria si 6000 de cavaleria, cu totulu 41,000 soldati, care citra póte sa fia radicata in trei septamâni, este adeveratu, la 50,000 prin chiamarea reserveloru. Ii este imposibilu insa sa golésca tóta tiér'a, si totu ceea ce póte sa aduca contr'a insurectiunei din Erzegovin'a este, dupa „le Courier d'Orient“, 20,000 ómeni.

I-aru trebuí trei luni spre a aduce trupe de ajunsu din Asi'a spre a pune in linia o armata de 100,000 ómeni. I-aru trebuí celu putienu siése luni cá sa adune un'a de 200,000 ómeni, dintre cari o a trei'a parte luati din reserve, si acést'a este maximum la care póte sa ajunga fâra sa espuna provinciele sele din Asi'a la pradârile nomadiloru si la revoltele pasiloru. Fortiele de care dispune Serbi'a si Muntenegrulu se urca la unu totalu de 140,000 soldati, dupa cum amu si aretatu in precedent'a mea corespundintia, adeca 120,000 de serbi si 20,000 de Muntenegrini.

Reserv'a serba, care este adevarat'a sea armata, este fórte bine organisata, inarmata cu pusci cu acu si cu tunuri care se incarca pre la chiulasa, modelu nou. Este animata de patriotismulu celu mai infocatu, are o basa de operatiune formidabila in muntii tierei sele si acei'a ai tienuturiloru dimpregiuru, si are spre a o comandá unu generalu esperimentatu, de unu patriotismu incercatu si fórte popularu in tiéra; acest'a este generalulu Stratimirovici, care a capetatu acestu gradu in armat'a austriaca si s'a distinsu in resbelulu contr'a unguriloru la 1848 si 1849.

Muntenegrinii nu forméza o armata regulata care sa manevreze cá prussienii, ei suntu inse ageri tragatori si bravi cum putieni se gasescu.

Acésta fortia de 140,000 ómeni s'aru indoí, déca românii aru luá si ei parte, ceea ce este mai multu cá probabilu (!), si este asemenea fórte probabilu cá intrég'a Bosnia si Bulgari'a sa se radice, póte chiaru Albani'a si Tesali'a.

Ce resistentia aru putea dara sa opuna turcii acestei resculâri generale a popóreloru ce-i tienu sub stapanirea loru? Nu le aru remanea altu ce-va de facutu decâtu sa-si stringa bagagiele si sa se intórca in Asi'a.

Fia-care intielege ca o asemenea perspectiva inflacaréza in celu mai mare gradu patriotismulu celu orgoliosu alu serbiloru, alu câroru visu continuu este de a reconstituí regatulu serbu alu lui Dusianu, si cari de o jumetate de secolu se pregatescu pentru o lupta suprema, alu cârei pretiu trebue sa fia realisarea acestui visu.

Insurectiunea din Erzegovin'a a isbucnitu intr'unu momentu cându ei nici ca se asteptau sa fia chiamati la acésta lupta. Insurectiunea inse duréza, se desvólta, se maresce si le dà tempu sa iá o otarire cugetata si sa o arate principelui domnitoriu dupa tóte formele constitutionale.

Eata care pare a fi in acestu momentu situatiunea cea adeverata a lucruriloru in Erzegovin'a.

Jurnalulu francesu „la Turquie,“ care apare la Constantinopole, s'a decisu sa recunósca ca insurectiunea ia o fatia nelinistitórie pentru guvernulu otomanu.

„Unu detasiamentu de insurgenti, dice elu, a fostu destulu de numerosu, si destulu de bine armatu cá sa indrasnésça sa atace Trebinje de partea de care ea erá mai slabu aperata. Unu altu detasiamentu in numeru de 3000 ómeni, dintre cari cea mai mare parte erau dalmati si muntenegreni, cauta sa taie comunicatiunile intre Mostar, capital'a Erzegovinei si resiedinti'a vizirului, si Nevesinje. Unu altulu de 1500 ómeni, comandatu de unu óre-care Thinnes Bropek, merge spre Bocsi'a, si mai multe altele inca percurgu tiér'a in deosebite directiuni si neliniscescu fortiele musulmane.“

Voiu completá aceste ransenemente prin detalii adunate din surse bine informate. Insurgentii au raportatu dóue victorii principale din care au sciutu sa traga tóte folósele posibile. Acea dela Nevesinje a pusu in stapanirea loru totu acelu coltiu alu Erzegovinei care se marginesce de o parte cu posesiunile austriace si de ceealalta cu Muntenegru, victori'a dela Goransko le a permisu sa puna mân'a pre orasiulu Metochi'a, situatu pre drumulu care merge dela Mostar la Trebinje prin Miksitch; ei au taiatu asemenea si comunicatiunile intre Mostar si Trebinje, si fortiele loru cele mari asiediéza acésta din urma fortarétia, pre care sperà sa o ia prin fómete, ne avendu destule tunuri sa faca gâuri in zidurile ei. Mai remané inca unu drumu pre care Trebinje aru fi pututu sa fia deblocata; acest'a erá drumulu care merge dela portulu turcescu Kleck spre acésta forterétia; inse unu detasiamentu de insurgenti de 500 ómeni ocupà stremtorile dela Drevnovaka, care suntu pre acestu drumu; de ací resulta ca cei 800 séu 1000 ómeni ce guvernulu turcescu a espedatu pre mare la Kleck nici nu indrasnescu sa desbarce, si ca fortiele trimise de vizirulu din Mostar spre a le sustiené s'au opritu in cale. De ací se póte vedé ca insurgentii suntu destulu de bine comandati si ca siefulu loru Libobraticiu nu este unu omu fâra valóre.

Esemplulu bosniaciloru din Erzegovin'a a incuragiatu raialele din Bosni'a propriu disa sa ridice si ele drapelulu revoltei. A isbucnitu pre fruntari'a Croatiei austriace, si astadi, dupa diurnalulu de Agram, ea s'a imprasciatu pre totu terimulu cuprinsu intre orasiele Stav'a-Gradisc'a (la nordu de Banialuc'a) si Predoru, o intindere de 140 kîlometri pre lungulu muntiloru Kozaraciu, si spre sudu ea s'a intinsu pâna la impreunarea riuriloru Sav'a si Unna. In orasiele cele mici cá Dubici si Predoru, populatiunea resculata a datu focu caseloru perceptoriloru de imposite si ale altoru functionari turcesci. Telegrafulu dela Banialuc'a la Novi a fostu taiatu, din nenorocire inse macelulu beiloru bosniaci a inceputu in acela'si tempu. Se vorbesce dejá de 30 de victime asiediate si omorite in casele loru, care au fostu reduse in cenusia. Acesti bey suntu nobili bosniaci, cari mai toti, spre a-si conservá privilegiurile loru, s'au facutu musulmani si au devenitu pentru tieranii remasi crestini nisce apasatori mai rei cá turcii. Insurectiunea din Erzegovin'a are astu-feliu unu caracteru politicu si socialu totu-deodata, ea nu se va intinde inse si prin orasiele cele mari cá Banialuc'a Bosna-Serai care suntu populate de musulmani turci séu bosniaci.

Tóte aceste eveneminte care amerintia sa târasca din nenorocire pre Austri'a in nesce complicatiuni curióse, au aruncatu spaim'a pre piati'a Vienei. Tóte valorile au scadiutu, chiaru si biletele de banca, si se platesce agio pentru argintu si auru. Guvernulu se silesce prin tóte medilócele ce-i suntu in posibilitate, sa sustiena edificiulu celu ruinatu alu Turciei. Tramite unulu dupa altulu regimentele cá sa supraveghieze fruntari'a Erzegovinei.

Regimentulu ungaru Barning a ostu espediatu in aceste tienuturi, acum câte-va dile, si nu de multu alte dóue regimente care siedéu la Vien'a, alu 11-lea si alu 49-lea de linie, au primitu ordine pentru aceiasi destinatiune, etc. La Constantinopole, comitele Zichy, sosindu cu nóue instructiuni, impinge pre Turci'a la o actiune vigurósa; dara este contradisu de ambasadorulu rusescu, d. Ignatieff care, sub pretestu de umanitate, indémna pre Pórta sa negotieze cu insurgentii, ba chiaru sa le propuna, pentru acést'a, unu armistitiu.

Pre cându castiga cu modulu acest'a tempu, diurnalele rusesci, mai intâiu fórte putienu incredietóre in succesulu insurectiunei, astadi ridica tonulu, si se facu anuntiatorii unei rescóle viitórie a tuturoru popóreloru care nu suntu musulmane, din peninsul'a balcanica.

Jurnalulu „Peversb. Vied.“, organulu devotatu alu ministrului culteloru, comitele Tolstoi, publica in colónele sele, cu dat'a de 4/16 Augustu proclamatiunea comitetului insurectiunalu serbu propoveduindu solidaritatea intre tóte popórele slave, frati'a intre rusi si serbi, si aretandu cá tienta a viitórei miscâri unirea Serbiei, Muntenegrului, Bosniei si a Erzegovinei. Spriginindu acésta proclamatiune, diurnalulu rusescu oficiosu face din parte-i unu apelu caldurosu la tóte popórele slave, croate, slovace, slorvetie, rutene din Ungari'a, ceche, morave, chiaru emigratiloru poloni, cá sa sbóre in ajutoriulu Erzegovinei.

Diurnalulu „Mosk-Svied,“ a cârui mare influintia este cunoscuta in Russi'a, esplica intr'unu recentu articulu hesitatiunile muntenegreniloru de a intinde mân'a insurgentiloru, prin acestu cuventu ca initiativ'a insurectiunei a fostu luata de partitulu catolicu alu populatiunei din Erzegovin'a, care umbla impregiurulu Austriei, acum inse cându ortodocsii au luatu armele, afacerea si-a schimbatu caracterulu si „astadi séu mâne, dice diurnalulu dlui Katkoff ridicandu-se pâna la lyrismu, Persi'a va revedé pre campiele cele vestite dela Grahovo fesurile negre ale muntenegreniloru, si insurectiunea din Erzegovin'a va devení insurectiunea generale a rasei serbe, insurectiunea generale a popóreloru slave.“

Nu voiu mai citá si pre celelalte diurnale care vorbescu tóte pre acela'si tonu, inse nu potu sa trecu cu tacerea preste conclusiunea unui articulu din diurnalulu „Ruski Mir“, diurnalu seriosu, redigiatu fâra passiune.

„Acum dice elu, singur'a dificultate pentru solutiunea cestiunei orientului este dificultatea, ba chiaru si imposibilitatea póte de a pune in acordu, in acésta privintia, politic'a rusésca si politic'a austriaca. Déca afacerea angagiata in peninsul'a balcanica ia o turnura si mai grava, va sosí fatalmente si momentulu, in care alianti'a celoru trei imperati va fi supusa la o aspra incercare, si vomu vedé atunci, déca acésta aliantia este fundata pre base asiá de solide precum se pretinde.“

Cu tóte acestea nu Austri'a singura aru puté sa scape pre Turci'a de ambitiunea moscovita. Ea d'abiá a inceputu acum retopirea vechiloru sele tunuri dela Sadov'a dupa unu modelu nou. Destinatele orientului dependu de rolulu ce va luá Prusi'a in impregiurârile actuale. Se va dá ea de partea Austriei séu de partea Rusiei? Este fórte de temutu ca se va dá de partea Rusiei, si in acestu casu, vai! cele dóue puteri voru fi stapanele Europei si-i voru remanea chart'a dupa placulu loru.

(„Tr. Carp.“) l'Univers.

Cuventarea

de incheiere tienuta in 17 Augustu st. v. 1875 in Alb'a-Iuli'a de conducatoriulu cursului supletoriu Teodoru Popu.

> *„Alergu la semnu pentru pretiulu chiamârei celei inalte a lui Ddieu in Cristosu* Isusu.“ Filipseni cap. 3 v. 14.

Asiá au disu odata marele apost. Pavelu; asiá dicu si eu. „Alergu la semnu pentru pretiulu chiamârei celei inalte“ etc. si ce feliu de chiamare este chiamarea nóstra? Este chiamare inalta!“ auditi dloru si fratiloru! chiemarea nóstra este chiamare inalta! dara semnulu care este? semnulu este loculu si scopulu, la care si pentru care ne au convocatu mai marii nostri aici.

Deci sa ne intrebâmu: a) care au fostu chiamarea apostoliloru; b) care au fostu scopulu chiemârei loru? „Ve voiu face venatori de ómeni“ dice Iis. ev. la Luc'a 1 v. 16. Eata chiamarea! — dara spre ce feliu de scopu? Spre scopulu bunei norociri si fericiri, spre scopulu mantuirei nóstre si a némului omenescu intregu, prin latirea evangeliei in tóta lumea; eata dara si scopulu chiemârei apostoliloru.

Acum sa vedemu, care este chiamarea nóstra? „Ve voiu face venatori de ómeni.“ Eata si chiamarea nóstra e totu acea cá si a apostoliloru, adeca sa venâmu ómeni, ómeni mici — melusiei — prunci; cu ce scopu? scopulu este: lumin'a, cultur'a, educatiunea si instructiunea tinerimei, este: mantuirea ei.

Of! si ce chiamare mai nobila mai fina, mai marétia este cá chiemarea invetiatorésca? Ce scopu mai sublimu cá scopulu invetiamentului?

Asiá este dloru si fratiloru! noi asiá dicemu, pentruca suntemu invetiatori, apoi totu omulu 'si lauda.... chiemarea sea, afirmandu ca aceea e mai necesaria etc. etc.

Dara sa ascultâmu si cautâmu óre altii ce dicu despre chiemarea nóstra? Cea mai mare parte din poporulu nostru, pre tóte chiemârile pune óre care pretiu mai mare séu mai micu dupa impregiurâri, dara dorere! de trei ori dorere!!! numai dara chiaru numai pre chiemarea nóstra nu pune nici celu mai micu pretiu, ba inca din contra o despretiuesce cá pre un'a ce-i causéza totu reulu.

Acésta trista asertiune a mea o adeveresce pre deplinu trist'a esperientia de tóte dilele; prin urmare credu ca alte multe dovedi pre cari le a-si puté produce suntu cu totulu de prisosu.

Asiá dara ce sa facemu? sa desperâmu? ah! nu*!* nu! sa nu desperâmu!!! lucrulu nu e de desperare, ci tocmai de imbarbatare; de imbarbatare dicu, pentruca numai cei ce nu pricepu, cei ce nu cunoscu si nu potu face deosebire intre bine si reu, intre chiemare si chiemare etc. dicu numai acei'a dispretiuescu pré scump'a nóstra chiemare. Dara cei ce o cunoscu si sciu urmârile ei acei'a totu-déun'a au fostu si suntu cei dintâiu cari preferédia chiemarea nóstra invetiatorésca tuturoru altoru chiemâri, cá pre un'a dintre cele mai nobile, mai frumóse, mai fine si mai maretie; iéra scopulu acestei chiemâri, cá pre celu mai crestinescu, mai sântu si mai sublimu. Si cari suntu acei stimatori si pretiuitori ai chiemârei nóstre? of! de trei ori, ba de o mia de ori bucuria!!!... Acei'a au fostu si suntu toti barbatii cei mari si renumiti din vechime si pâna in diu'a de astadí. Pentru cá sa ilustrediu si radiemu acést'a a dóu'a a mea asertiune, a-si puté produce dieci si sute ba si mii de dovedi; inse me temu ca, precum lumin'a pré mare strica vederei omului, asiá si dovedile prea multe — me temu dicu, — ca voru intunecá intielesulu cuventârei mele celei scurte ce vréu sa desfasiuru cu acésta ocasiune. Deci fia-mi permisu dloru si fratiloru, de astadata a me folosí numai de vr'o câte-va esemple, pastrandu alte dovedi pentru alte ocasiuni bine venite in astu-feliu de afaceri si impregiurâri.

Unii dintre barbatii cei mari se esprima asiá:

„Oper'a cea mai folositória, cea mai sânta, cea mai crestina, cea mai patriotica ce-'si póte propune cine-va astadi este: Instructiunea si educatiunea poporului; eata cea mai mare binefacere! eata triumfulu civilisatiunei. O buna educatiune este cea mai mare binefacere ce unu copilu póte primí. Ea póte mai bine decâtu ori-ce sa asigure fericirea sea si sa-lu puna mai pre susu de capritiele averei si ale positiunei sociali.“ C. *Esarcu*, iéra altulu dice: „Cum voru fi ómenii in venitoriu, mai buni séu mai rei, acést'a depinde dara dela bun'a séu réu'a educatiune ce se dà urmatoriloru nostri. Acestu adeveru a fostu recunoscutu de cei mai mari filosofi si de cei mai renumiti legiuitori, cari au esistatu in tóte tempurile si la tóte popórele. Istori'a ne spune ca toti acesti'a au consideratu educatiunea tinerimei cá pre cea mai secura surginte a prosperârei binelui si fericirei, atâtu a familieloru câtu si staturiloru. „I. *Badilescu*“. Si altulu iérasi mai departe dice: „Libertate, constitutiune, buna administratiune, justitie, armare generale, comerciu si industria natiunale, romanismu, natiunalitate, romanie mare si tare. Eata vorbele frumóse ce in tóte dilele, in tóte foile publice, din tóte gurile, si pre tóte tonurile audimu mereu sunandu la urechile nóstre; dara pentru o buna si temeinica crescere a junimei putiene, fórte putiene voci se radica; si aceste se pierdu pâna acum indesiertu. Trebuie inse odata sa ne convingemu, ca fâra o buna si solida crescere, nici libertate, nici constitutiune, nici comerciu si industrie natiunale, nici romania tare si mare in veci nu vomu puté fundá, pre base adeverate si trainice. Asiá este dloru, fâra o buna sistema de crescere natiunale nu este mantuire pentru romanismu; si cine mai cugeta astadi altmintrenea, este séu amagitu séu amagitoriu“ *I. C. Macsimu.* Si intru adeveru dloru si fratiloru, scopulu adunârei nóstre presente inca nu este altulu ci togmai acel'a cá pre basa solida se potemu fundá o educatiune si instructiune in intielesulu celu adeveratu. Mai departe iérasi: martora ne este istori'a lumei ce sórte au avutu si au popórele luminate, si din contra.“ Marea nóstra decadintia, cá statu, cá poporu, cá comercianti, cá industriasi si chiaru cá agricultori, in fine in tóta privinti'a nu e decâtu resultatulu ignorantiei si nesciintiei.“ Asiá dara sa mai remanemu si noi astadi in acea ignorantia si nesciintia? da dloru si fratiloru! dicu dá! déca ne-amu uritu viéti'a; inse dupa dis'a sântei scripturi nimenea nu si-au uritu trupulu seu, ci-'lu hranesce si-lu incaldiesce pre elu“ asiá dara si noi trebuie sa hranimu si sa incaldimu corpulu nostru natiunalu prin o buna, solida si temeinica educatiune si instructiune. „Suntemu convinsi cu totii, ca numai bun'a crescere morala intelectuale si fisica ne va puté asigurá viéti'a, prosperitatea si positiunea cuvenita intre celelalte natiuni civilisate. Dara tóte aceste numai atunci potu fi atinse de noi déca se voru pune nisce fundamente solide culturei-morali-religióse intelectuali si fisice a poporului românu in genere, si in deosebi acelui dela tiéra.

(Va urmá.)

Abrudu 20 Augustu v. 1875.

Dle Redactoru! Cursurile supletórie invetiatoresci, cari in fondu suntu totu vechile conferintie inactivate de nemuritoriulu Siagun'a, inse reorganisate pre o basa mai larga, s'au introdusu pentru a dá invetiatoriloru din scólele nóstre poporali ulteriór'a cualificatiu nepractica si a-i face capabili sa corespunda grelei chiamâri de invetiatoriu. Intr'adeveru ide'a emanata dela suprem'a autoritate a archidiecesei nóstre, intielegu pre vener. consistoriu arch. gr. or., de a dá pre acést'a cale invetiamentului nostru poporalu unu nou aventu, e nu numai salutaria, ci si fórte practicabila, dupa cum probéza resultatele obtienute dejá acum la inceputu. Aceste cursuri supl. voru si promová scopulu propusu, déca le vomu imbratisiá cu caldura si vomu aduce jertfele spirituali si materiali ce le reclama. Invetiamentulu nostru, neglesu in trecutu si nefavoritu de impregiurârile presente cere dela noi sa aducemu aceste sacrificie. Iéra noi intielegendu spiritulu tempului sa nu intardiâmu a ne face datorinti'a si in directiunea acést'a, — cá sa desvoltâmu mai departe acést'a institutiune salutaria! —

Aceste premise, cu permisiunea onoratei redactiuni vomu raportá despre cursulu supletoriu din muntii apuseni, tienutu in opidulu Abrudu.

Conformu ordinatiunei consistoriale, prin care s'au introdusu formalu cursurile supletórie, invetiatorii din tractele ppresbiterali: Zarandu, Lupsi'a, Campeni si Abrudu, s'au intrunitu in opidulu Abrudu, in numeru de 20 insi, la 1 Augustu a. c., spre a percurge impreuna studiele prescrise prin acea ordinatiune cons. pentru cursulu din anulu acest'a. Domnulu parinte ppopu *Galu*, care totu-déun'a a promovatu caus'a nóstra scolaria cu unu zelu demnu de imitatu, deschise cursulu cu o cuventare potrivita, in care arata scopulu ce urmarescu in genere aceste cursuri supletórie si indémna pre invetiatori sa le imbratisieze cu interesu si caldura, pentru a se cualificá deplinu in acést'a scóla practica si pentru a deveni invetiatori harnici si la inaltimea missiunei ce au luatu asupra-le.

La acést'a cuventare bineprimita, conducatoriulu cursului nostru, invetiatoriulu dela scól'a normale din Bradu, Nicolae *Aronu* respunde prin altu discursu, in care releva cu deosebire momentulu didacticu ce-lu au aceste intruniri pentru ulteriór'a desvoltare a invetiatoriloru.

Dupa constituire s'a luatu sub conducerea cu tactu a invetiatoriului nostru, N. *Aronu*, succesive tóte studiele indigitate in ordinatiunea consistoriale, dedicandu-se o deosebita atentiune sistemului metricu, a cârui cunoscintia a devenitu o neaperata trebuintia pentru tóte clasele societâtiei. Intregu acestu periodu a fostu o adeverata placere spirituale pentru invetiatorii intruniti, cari si comunicau reciprocu ideile, cunoscintiele si esperientiele castigate pre spinós'a carare a invetiamentului poporalu.

Cursulu s'a terminatu la 18 Aug. a. c. Par. prot. *Galu* in cuventarea de inchidere multiemesce invetiatoriloru pentru interesulu celu viu manifestatu in totu decursulu acestoru cursuri si pre scurtu reatinge folósele practice ce le putemu avé dela asemenea intruniri. Conducatoriulu N. *Aronu* respunde parintelui prot. in cuvinte bine semtite, multiemindui in numele invetiatoriloru pentru ostenelele aduse si de asta-data intru promovarea invetiamentului nostru confesiunalu, atâtu prin povatiuirea sea intielépta, câtu si prin ajutoriulu materialu de care s'a ingrigitu cá unu parinte adeveratu. De asemenea se aduce multiemita si par. prot. din Campeni *Patiti'a*, care a asistatu **la** deschiderea si inchiderea cursului. In urma corpulu invetiatorescu multiemesce conducatoriului seu Nic. Aronu, care a condusu intregu cursulu cu tactu si cunoscintia de lucru. —

Cu aceste s'a terminatu cursulu supletoriu din anulu acest'a.

Câtra capetulu cursului in 17 Aug. s'a serbatu onomastec'a Escelentiei Sale, a P. Archieppu si Metropolitu Mironu. La prândiulu comunu din casin'a romana Parintele Pppu *Galu* radicà unu toastu intru sanatatea si indelung'a viéti'a a Escel. Sele P. Metropolitu, iéra invet. Nic. *Aronu* toastà intru sanatatea Prea Cuviosiei Sale Par. Archimandritu N. *Popea.*

In fine ne simtimu indatorati a aduce profund'a nóstra multiemita publica Prea Ven. Consistoriu arch. gr. or. care a binevoitu a ni tramite unu sucursu materialu in sum'a de 80 fl. v. a. usiurându-ne astfeliu in modu insemnatu tienerea cursului supletoriu. Multiamimu mai departe comitetului parochialu care fu atâtu de binevoitoriu, incâtu numai decâtu ne puse gratis la dispusetiune edificiulu scólei, — si in urma braviloru locuitori din opidulu nostru, cu deosebire dlui Lobontiu, pentru incortelarea gratuita. —

Sim. *Medrea*,
St. *Rosic'a*,
notarii.

Chirperu, 22 Augustu v. 1876.

Domnule redactoru! Marti in 19/31 Augustu s'au intemplatu unu focu teribilu in comun'a nóstra. Cei arsi suntu cu totii 33 familii dintre cari numai 8 suntu sasi cei-lalti toti români. Foculu s'au aprinsu pre la 3 óre d. a. cându toti locuitorii erau dusi parte pre câmpu, parte in tergulu invecinatei comune Altien'a. Pâna cându si unii si altii au alergatu in comuna, totu erá prefacutu in cenusia. Starea nefericitiloru este intr'adeveru de compatimitu, câci afara de cucuruzu care mai este pre câmpu, tóte productele si nutretiele le avéu dejá adunate. Acésta impregiurare au si ajutatu elementului cá sa póta mistuí edificiele pâna in pamentu. Biseric'a inca au fostu putienu atacata, câci din ferbintiél'a edificieloru invecinate, s'au spartu mai tóte ferestrile. Mai multa dauna au suferitu cimiteriulu, a cârui palanu cá de 50° in lungime este arsu de totu; iéra arborii mai toti arsi si parliti. Dintre nefericitii acesti'a românii n'au fostu asigurati nici unulu, si asiá nici ca suntu in stare a-si cladí câtu de putienu adapostu pentru iérna; cei mai multi au scapatu numai cu imbracamintea de pre ei.

In urm'a acestei calamitâti care au cercatu acésta comuna, si cu deosebire pre români cari si altfeliu nu stau asiá bine materialminte, me aflu indemnatu a apelá la simtiulu de umanitate alu aceloru comune, unde 'si voru luá refugiu acesti nefericiti, sa binevoiésca a le tinde mâna de ajutoriu ori cu ce voru potea.

Georgiu *Borzea*,
parochu gr. or.

Hundrubechiu in 15 Augustu 1875.

Onorate Dle Redactoru! Precum lucrurile cele rele au si trebuie sa se defaime, cá unu mijlocu de a se indreptá, suprimá ori chiaru nimici; asiá de alta parte lucrurile bune si utile au a se laudá, iéra cá mijlocu spre inaintare, prosperare, inbarbatare si emulare. Despre acestu adeveru fiindu subscrisulu mai multu decâtu convinsu, Ve rogu a dá locu in colónele diariului stimatu ce redigiati urmetóreloru sire.

Intre lucrurile cele rele, de care inca nu suntemu scutiti spre daun'a nóstra propria, amintescu numai corespundinti'a din Nadesiulu-sasescu subscrisa de parochulu de acolo Gerasimu Lupea si aparuta in mai multi nri ai acestei foi privitóre la situatiunea deplorabile a bisericiloru, scóleloru si fundatiuniloru din tractulu Ternavei de susu provenite din si prin vin'a protopresviterului tractualu Almasíanu.

Déca lucrulu sta asiá, dupa cum dice corespondintele, apoi pasii necorecti aí parintelui protopresviteru facia de missiunea-i sacra suntu demni de tóta compatimirea, si aru fi de doritu-o corigere radicala. Dara totu asiá de condamnabila aru fi corespundinti'a parintelui Gerasimu Lupea, cându densulu aru fi publicatu in lumea mare neadeveruri tendentióse, fati'a de mai marele seu incaruntitu in oficiulu celu ocupa. Aru fi bine d. Redactore, cá sa nu mai avemu a mai aminti astufeliu de lucruri, dara ce se-i faci? la loculu si tempulu loru suntu bune, câci servescu de medicina vindecatória. Aru fi de doritu cá sa se amintésca ca se intemple totu numai lucruri bune precum suntu si cele ce voiu espune mai josu, câci atuncea vediendu cu ochii ne amu redicá la culmea missiunei nóstre. Sa revinu acum la lucrurile bune.

Din lips'a de mare finance, ce in diu'a de astadi e generala si suprindietóre fuseiu si eu necessitatu a transportá nescari grauntie la târgulu de marturie in Sighisiór'a cá la piati'a cea mai renumita in privinti'a pretiului de bucate in apropierea nóstra. Dara cu durere trebuie se marturisescu, ca nu amu facutu scofala mare, câci abea amu potutu dá grâulu celu frumosu cu cev'a preste 4 fl. v. a. Cu ceea ce amu adusu astadata acasa, nici pre departe nu 'mi potu acoperi lipsele, dara nici grâu nu voiu mai vinde, caci si pre la noi — cá in multe parti — au nimicitu grandin'a o parte insemnata din hotarulu grâneloru.

Fiindu deci cu acésta ocasiune la Sighisiór'a, loculu pentru tienerea cursului supletoriu de acum, si pentru cá se potu asistá si eu baremu câtu de putienu la prelegerile acelui'a si se potu avea o convictiune chiara despre resultatulu acelor'a, me amu grabitu câtu numai amu potutu cu vendiarea si cumperarea si astufeliu la 10 óre amu fostu in biseric'a orientala din locu, unde se tienu prelegerile, in mijloculu invetiatoriloru. Dupa ce ocupaiu loculu oferitu si facuiu o revista preste invetiatori, observaiu, ca intre cei 36 invetiatori din diferite parti, in privinti'a etatii erau dela juni pâna la carunti, semnu destulu de invederatu de o abnegatiune de sine si de interesele cele casnice si familiari, spre a satisface scumpei si santei loru missiuni.

In prelegerea acést'a se tractá tocmai despre mesurile metrice. Spre respundere se provocara mai multi invetiatori din partea conducetoriului d. Dimitriu V. Moldovanu, precum: Stochirénu din Bertonu: Radu din Ded'a — tractulu Gurghiului; Rondolénu din Mediasiu; Diacu etc. etc. carii toti, fia-le spre onóre disu, au deslegatu intrebarile si problemele date, in modu intuitivu, fórte bine, chiaru si lamuritu. Nu dubitezu nici decâtu, cându presupunu, ca si ceealalti din invetiatori totu asemene voru fi fostu in placut'a positiune a respunde, dara nu numai din acestu obiectu, ci din tóte cele prescrise. — Dara nici ca se aru potea altmintrea, pentru ca d. conducetoriu susu memoratu, cum se vede, lucra din inima, si apoi lucrulu din inima, totu deun'a mai afla pamentu roditoriu. Disciplin'a scriositatea, tactic'a amicabilitatea intrunite, contopite intr'o persóna conducetóre si bine acomodate suntu in stare multu a face, bá chiru totulu cu deosebire ce privesce instructiunea. In fine parasiiu localulu sântu cu anim'a palpitandu de bucuria si plinu de sperantia viua, ca venitoríulu, relativu la instructiunea si cultur'a poporului nostru, va aduce cu sine resultate inbelsiugate, ponderóse si eficace. —

Preste unu lucru bunu si utile, demnu de tóta laud'a amu mai datu in unulu din nri mai recenti ai acestei foi intielegu: protocolulu si statutele fratiloru chisineni, consolidându-se preotimea tractuala in 'tr-o uniune. Unu lucru acest'a, ce intrece fórte multu alte lucruri bune, si demnu de imitatu. Aru fi de doritu cá tóte tractele de sub metropoli'a nóstra se apuce calea acést'a si inca cu atât'a mai vertosu, cu câtu densii cu compunerea protocolului, si in specie a statuteloru, ne au inlesnitu prea multu lucrulu. Suntu convinsu, ca preotimea nóstra din tractulu Nocrichiu — Cinculu-mare câtu mai curendu voru dá esemplu viu in privinti'a acést'a, carea, cu prea putiena esceptiune, e insufletita de asemenea fapte maretie bá dejá s'a fostu si propusu. Lauda d ci fratiloru chisineni pentru initiativ'a si zelulu desvoltatu. Sa traiasca, cá sa póta gustá din fruptulu celu dulce, ce va resultá de siguru din aceea reuniune.

In fine nu potu trece din vedere cu acésta ocasiune nici opusiorulu „Anchir'a crestina“ edatu de preotulu gr. ort. dela institutulu reg. de corectiune din Gherl'a, Titu Vespasianu Ghéj'a. Acestu demnu parinte, din labórea sea, se vede ca nu au alunecatu pe ghiati'a aceea fatala, pre carea multi din preotii nostrii, devenindu veduvi, se aluneca; ci cinsti'a sea, remânendu cu totulu prea tempuriu orfanu, cá se nu càda prada intemplariloru si lucruriloru vane, trecetóre si desonestatóre 'si a preferitu labórea, cá sigurulu mijlocu spre alungarea acelor'a. Si apoi, de ce s'a apucatu densulu cu preferinti'a? de aceea de ce a fostu cercatu inca din cruda-i pruncia, bá dóra chiaru copilaria, remanendu orfanu de dulcele seu tata; si in flórea verstei, de ce au avutu mai scumpu, de sotia-i amabila; s'a apucatu de cuventari funebrali, cu carii au mai imbogatitu literatur'a nóstra marginita. Nu e nici cea mai putiena indoiala, ca pariniele Titu autorulu „Anchirei crestine“ dupa succesulu celu bunu, ce a avutu cu labórea acest'a, nu va incrucisiá mânile la peptu, ci din contra, va lucrá si mai departe in vii'a Domnului cu zelu si diligintia. Prin opulu seu s'a facutu demnu de numele care-'lu pórta, numai cu aceea deosebire, câci cel'a a condusu osti si trupe armate la invingeri si glorii; iéra Cinnsti'a sea, suflete la ceriuri. Lauda deci, de trei ori lauda demnului parinte!

Ce asi mai avea inca de doritu aru fi: cá literatii nostri, vrendu a lucrá si a se consacrá binelui comunu, opurile sele, fii de ori ce soiu, sa le incarce cu pretiuri câtu mai modeste, acomandându-se dupa poporu si situatiunea lui financiara deplorabila, si dupa proverbulu profanu, dara dreptu, cá „sa nu fie nici lupulu flamendu, dar nici capr'a cu doi iedi.“

Permitiendu-mi acestea amu onóre a me insemná.

Alu stimatu dvóstre devotatu
Ioanu Grecu
parochu gr. or.

Varietâti.

⁂ *Abonamentu.* Subsemnatulu punându sub pressa a dóu'a parte a cartei:

„Conspectu asupr'a literaturei române.“

care va cuprinde viéti'a si scrierile celu putinu a 120 literati romani din seculului nostru si anume: Scriitorii Transilvaniei si Ungariei, ai Bucuvinei, Basarabiei, Macedoniei, si parte din ai Munteniei si Moldoviei, pâna asta-di, apoi scurta privire asupr'a Româniloru Istrieni si Friulani si asupr'a Reto-Româniloru din Elveti'a pre lânga alte notitie despre cultur'a Româniloru din Dacia in genere, precum: scóle, foi periodice, teatru, societati, etc. si in fine lista alfabetica a tuturoru scriitoriloru, citati in ambele parti ale acestui uvragiu, are onóre a invitá pre amicii limbei si literaturei române a se aboná la acést'a scriere, sperându, ca toti domnii, care au fostu abonati la partea I, nu voru intârdiá a subscrie si pentru partea II, considerându, ca numai prin puteri unite putemu ajunge la unu resultatu mai favorabili la intreprinderi de asemenea natura.

Cartea va aparé in marime de 200 pagine.

Pretiulu abonamentului este: *2 lei noi* fix, fara alta adaogire in urma.

Materialulu fiindu deja scrisu gat'a imprimarea si inceputu.

Vasile Gr. Popu.

Nr. 90.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei protopresbiterale in tractulu greco-orientalu *Turd'a superióra* (Gurgiului) in conformitate cu inalt'a ordinatiune consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

Venitele protopresbiterali usuate.

Concurentii voru avea a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu amintitu atestatele despre absolvarea studieloru gimnasiali cu esamenu de maturitate si a studieloru teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice ce au prestatu arehidiecesei, eventualminte sa corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I. de sine intielegendu-se ca concurentii carii suntu academisti séu au vre unu gradu academicu in teologia séu filosofia, voru fi preferiti.

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu alu tractului Turd'a superióra.

Ded'a in 10 Augustu 1875.

Vasiliu *Popoviciu* m. p.
Adm. ppescu.
Teodoru *Popescu* m. p.
notariu.

Concursu.

In comun'a Vinerea protopresbiteratului Orestiei se afla dóue posturi de invetiatori in vacantia cu léfe anuale pentru 1-a de 200 fl. v. a. din cass'a alodiale — cortelu naturalu si 5 orgii de lemne de focu; pentru alu 2-a 150 fl. v. a. din fondulu scolariu — cortelu naturalu, 5 orgii de lemne cu incalditulu scóleloru cu totu, pentru carii se escrie concursu pâna la 28 Sept. st. v. a. c. cându va fi si alegerea pentru ambii invetiatori.

Doritorii de a ocupá un'a séu ceealalta statiune invetiatorésca suntu poftiti a-si tramite cererile si adeverintiele loru in sensulu Stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu scrisu.

Orestia, 27 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Nicolau *Popoviciu,*
1—3 protopresbiteru.

Concursu.

Devenindu vacantu oficiulu de protopresbiteru alu tractului gr. or. alu Cetâtiei de Piatra, si de parochu alu comunei Fauresci, prin acest'a se escrie concursu conformu inaltei ordinatiuni consist. de dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 pâna la 30 Septembre st. v. a. c. pre langa urmatórele emoluminte:

1. Dela parochi'a protopresbiterala, portiune canonica 2 jugere de fenatiu.
2. Dela 80 familii câte o ferdéla de cucuruzu sfermitu si câte o dî de lucru, séu 20 cr. in bani.
3. Stol'a usuata.
4. Competintiele protopresbiterale indatinate.

Doritorii de a concurá la ocuparea acestui postu suntu poftiti a-si asterne concursele sele instruite conformu dispusetiuniloru Stat. org. §. 53, dispusetiuniloru provisorie din a. 1873 §. 16. punctu a) si dispositiunei sinodului archid. din 1874 Nr. prot. 27, — Prea Ven. Consistoriu archidiecesanu in Sabiiu pâna la terminulu susu indicatu.

Datu din siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu tractului Cetâtiei de Piatra.

Carpinisiu in 20 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiteralu.
Ioanu *Siovrea,*
1—3 adm. ppescu.

Nr. 234—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea Statiunei invetiatoresci la scóla confesionale gr. or. din Ponorelu, protopresbiteratulu Campeni inpreunate cu urmatórele emolumente.

a) 200 fl. v. a. in bani.
b) Cuartiru naturalu in edificiulu scólei.
c) lemne de incalditu scóla, si odaia de conlocuitu.

Concursele instruite dupa prescrierea stat. org. sa se adreseze pana in 23. Septembre a. c. la oficiu protopresbiterale gr. or. alu tractului Campeni.

In contielegere cu Comitetulu
parochialu.
Ioanu *Patiti'a,*
protopresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a confessiunala gr. o. din Mogogea se escrie concursu pâna in 28 Octobre a. c. in sensulu ordinatiunei consistoriali dto 6. Septembre Nr. 2095./Sc. — cons. 446—1874.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. Din lad'a comunale in rate lunari pre lânga cuitantie . . 120 fl.
2. Din fundatiunea Botaianu asemenea in rate lunari pre lânga cuitantie . . . . 180 fl.
Summ'a 300 fl.
3. Cuartiru liberu in edificiulu de scóla.

Concurenti la acestu postu au asi asterne suplicele loru, instruite in sensulu statutului organicu si provediute cu atestatu de cualificaciune, pâna la terminulu indicatu cându se vá efeptui si alegerea, la subscrisulu.

Dela protopresviterulu gr. or. alu Solnocului I. cá Inspetoru tractualu de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confesionale gr. or. din parochi'a Arad'a in Comun'a Albacu protopresbiteratulu Câmpeni prin acést'a se escrie concursu pâna la 20 Septembre. a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este de 300 fl. v. a. cuartiru si lemne de incalditu.

Concurentii voru asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu la oficiulu protopresbiteralu in Câmpeni pâna la terminulu prefiptu.

Câmpeni 20 Augustu. 1875.

In contielegere cu Comitetulu
parochialu.
Ioanu *Patiti'a*
(1—3) protopresbiteru.

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante din comunitatea Ibanesci (Libanfalva) tractulu Turdei superióre se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: Plat'a anuala ficsa in suma de 250 fl. v. a. cari se repartira pre crestinii de religi'a nóstra din aceste comunitate.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru avea pâna la terminulu suscrisu a-si asterne petitiunile sele bine documentate la presidiulu comitetului parochialu din Ibanesci.

Sasu-Reginu in 18 Augustu 1875.

Vasiliu Popoviciu
(2—3) Administr. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu de clas'a a III dela scólele romane greco-orientale din opidulu Prejmeriu cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiale, apoi 4 galete de grâu dela mór'a comunei precum si 40 xr. de fia-care copilu obligatu la scóla si in fine cuartiru liberu se escrie concursu pâna in 14 Septembre a. c.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu se cere:

a) sa aiba cursulu pedagogico-teologicu cu celu putienu 4 clase gimuasiali — cei mai cualificati voru fi preferiti;

b) sa fia bine versati in cantâriie bisericesci; iéra documentele loru instruate in sensulu statutului organicu sa se tramita pâna la terminulu prefiptu Reverendissimului domnu protopresbiteriu Ioanu Petricu in Brasiovu.

Prejmeriu in 21 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or din
Prejmeriu cu
Alexie Fratesiu,
parochu si presied. alu
(2—3) comitet. paroch.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a gr. or. din Somesiusatu (Somesiufaleu) lânga Clusiu, se escrie concursu pana in 7 Sept- a. c. st. v.

Salariulu este 200 fl. v. a. cuartiru liberu, cu gradinutia.

Cu acestu postu este impreunatu si postulu cantoralu, (pentru cei ce aru voí) cu urmatoriulu venitu: 30. metie mari bucate (biru) 30 de dile de lucru (claca,) dela ingropaciuni mari 1fl- mici 35 cr. del'a servitiulu s. maslu 50 cr. si alt. cari facu cu totalu 100 fl. v. a.

Deci cei ce dorescu a ocupá acestu postu de invetiatoriu, séu si ambe, — se binevoiésca a trimite petitiunile sale, instruite in sensulu Statutului organicu, pana la terminulu prefiptu la prea on. domnu proto presbiteru Vasiliu Rosiescu in Clusiu.

Somesiusatu 16 Aug. 1875.

Comitetulu parochialu.
Stefanu *Prodanu*
(2—3) par. si presiedinte.

Concursu.

Devenindu parochi'a gr. or. Borgo-Mediloceni prin mórtea parochului Andreíu Orbanu vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 17 Septembre a. c. in care dî va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

Stol'a obicinuita dela 200 familii, casa parochiale si portiune canonica nu este. —

Cei ce dorescu a ocupá acésta parochia cu care e impreunatu si oficiulu de invetiatoriu, asemenea cu unu salariu de 180 fl. v. a. si cuartiru liberu, sa-si indrepte recursele loru instruíte in sensulu Statutului organicu câtra comitetulu parochialu din Borgo-Mediloceni post'a ultima Borgo-Prundu.

Borgo-Mediloceni, 13 Iulie 1875.

In numele comitetului parochialu
Iacobu Thursi'a
(3—3) presied. comit.

Post'a redactiunei.

Dlui x—y. Corespundintie anonime nu se publica. E de lipsa sa se arete in confidentia celu putienu Redactiunii numele autorului, dreptu aceea corespundinti'a dtale fiindu anonima nu se póte dá publicitâtiei.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 70. ANULU XXIII.

Sabiiu 4|16 Septemvre 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Ministeriulu serbescu.

Barbatii, cari au luatu cârm'a principatului serbescu, in nisce momente critice, cându entusiasmulu poporului pentru resbelu trece preste marginele unui resonu maturu, suntu dupa cum scimu dejá, corifeii partidului radicalu democratu séu omladinistu. Despre acesti barbati de statu, acum ministri actuali, press'a europeana si-a datu verdictulu seu din diferite puncte de vedere.

La tóta intemplarea constelatiunea Europei de adi nu permite stateloru mici decâtu unu rolu secundariu, aceste traiescu mai multu din grati'a mariloru puteri, de acea tendintiele espansive ale loru se privescu cu dispretiu de câtra diplomati'a européna care e mai gat'a a conservá starea actuale de lucruri, fia câtu de rea, decâtu a permite unele esperimentâri, cari potu trage o dunga preste calculii multoru diplomati cari venéza pentru statulu loru concuiste in orientu. De aci neincrederea si discreditulu, cu care fu si este intempinatu ministeriulu actualu alu Serbiei de câtra marile poteriei atâtu de interesate de ereditatea Turcei, care merge cu pasi repedi spre total'a ruina. Intre asemene impregiurari putienu favorabile nesuintieloru espansive, unu ministeriu entusiasmatu de ide'a, de a largi confiniele patriei, nu va puté obtiené resultate in directiunea acést'a. Omenii cari calculéza cu factorii reali ai tempului se temu, ca o esperimentare temeraria va duce tiér'a mai curendu la o catastrofa regretabila decâtu la tient'a dorita. Cum va dirige ministeriulu actualu nai'a principatului Serbiei, printre valurile entusiasmului resboinicu alu poporului câtra portulu siguritatii, ni va aretá tempulu celu mai de aprópe. De asta-data ne abtienemu dela ori ce conjecture si impartasimu publicului nostru opiniunea ce o esprima unu corespundinte alu diuariului „Fr. Blt" asupr'a caracterului senguratecilоru barbati din cabinetulu serbescu.

Ministrulu presiedinte, dlu *Stefcea*, scrie corespundintele, este unu omu vechiu, nu prea versatu in civilisatiune. Popularitatea sea datéza din anulu 1858, pentru ca avù atunci curagiulu sa próclameze pre Milosiu, care petrecea in Bucuresci, de principe in Scupcina, precandu slabulu Alxandru siedea inca pre tronulu de principe in conacu. In semnu de multiamita Stefcea fù incrediutu cu regenti'a tierei, carea o portà pâna la venirea principelui Obrenoviciu I. Adlatus langa densulu erá Ioanu *Gruiciu*, actualulu ministru de interne. Stefcea insa nu remase multu tempu credinciosu programei sele. Elu agitá degia cu veementia contr'a principelui Michailu, pentru ca acestu regentu neuitatu adunà in giurulu seu poteri sanatóse si barbati de statu prudenti indepartându dela sine pre agitatori cari speculéza cu patimile poporului si facu politica de strada. Cu tóta aceste Stefcea e celu mai bunu in cabinetu, celu mai onestu póte si celu mai patrioticu.

Risticiu, ministrulu de esterne, e totu odata si ministru presiedinte-substitutu pentru casuri, cându Stefcea aru fi impedecatu, va sa dica, elu este adeveratulu siefu alu guvernului. Risticiu are talentu hotaritu si spiritu, dara densulu se tiene de barbatii cei mai urgisiti din tiéra. Iloialu preste totu, ambiguu si nesinceru in lucruri mari si mici, omu de neincredere pentru toti, póte mai multu pentru acei'a, de alu câroru amicu si servu plecatu se geréza, dela natura despoticu, cu totulu capritiosu: acest'a este barbatulu care pórta frenele. Principele Milanu dorere lu cunoscù prea târdiu, dera atunci i si scrise lui Risticiu urmatóriele cuvinte: „Dee Ddieu, cá atari caractere sa nu se mai afle in Serbi'a!" Cá politicu e deoparte diletantu, de alta parte asiá de ambiguu, câtu in tempulu din urma alu regentiei nici unu diplomatu nu mai putea comunicá cu densulu. Elu s'a discreditatu de totu la puteri si pre urma trebuí sa se tarésca inaintea contelui Andrassy (Aprilie 1873), dara firesce cu intentiunea, de a-lu si insielá índata.

Densulu e nascutu conspiratoru, tóte i suntu lui aparenti'a si ipocrisia, pâna si semtiulu natiunalu, de aci provine, ca omladin'a i facù opositiune veementa dela 1869 pâna la 1872. Dupa cadere se vediù isolatu de totu si de atunci incepù sa cocheteze cu omladin'a, cârei'a i si jurà credintia. Cum 'si va tiené juramentulu, vomu vedé. Curtile cele mari au neincredere in trensulu si de aceea siguru voru restringe comunicatiunea cu densulu la unu minimum. Este o nenorocire pentru tiéra, ca dirige unu atare barbatu urgisitu de toti politic'a esterna. Urmarile se voru semtí curendu in Serbi'a.

Gruiciu, ministrulu de interne, e cu multu mai liberalu si mai nobilu decâtu coleg'a seu. Se mirà toti cum s'au pututu aliá acestu barbatu cu Risticiu. Domnulu Gruiciu este prelanga Mileticiu unu siefu recunoscutu alu omladinei. Elu a statu in opositiune contr'a princitelui Mihailu. Se afirma, ca densulu si conspira contr'a principelui Milanu, ceea ce e de crediutu flindu maiestru in conspiratiuni. Ambiguitatea lui trece preste tóte intipuirile. In sessiunea scupcinei din anulu trecutu i strigà consiliarulu de statu Illiciu in siedinti'a publica: „Tu nu te uiti nice odata intr'o parte, ci in dóue". Elu vré sa tréca de unu pithia, dara se numesce „ambiguulu".

Radivoi *Miloicoviciu*, ministrulu de justitia, e intieleptu cá unu sierpe, vicleanu cá vulpea si i a placutu de multu a umblá in caile insielatiuni. Se scie ca scupcin'a trecuta la invinovatitu pe fatia de partecipante la omorulu principelui Michailu. Macul'a acést'a négra nu a spalat'o inca. Si densulu este custodele justitiei in Serbi'a!

Ministrulu de culte *Vasilieviciu* este o figura neinsemnata. Crescutu in seminariulu teologicu din Kievu, abia aru poté fi unu invetiatoriu pre sate in Germani'a. Dara cá omladinistu póte fi tóte. Ministrulu de resbelu e unu omu cultu si va remâné pre langa puscile sele cu acu; ministrulu de financie e unu oficialu simplu de administratiune.

Eata ministeriulu Serbiei! Este iubitu de poporu? E unu lucru curiosu a vorbi in orientu de iubirea poporului. Inainte cu vro câte-va luni opiniunea publica injurá asupr'a celoru mai multi dintre actualii ministri, de vre-o câteva dile li se aduse unu conductu de faclii. Eata nestabilitatea multimei! Unu patriotu fórte bunu din Serbi'a dise „Astadi lingemu ce amu scuipatu ceri (sit venia verbo)!" Omladinistii de aici, toti agitatori de gradu inaltu, au desvoltatu o activitate febrila, si constrinsi de terorismulu loru multi trebuiá sa acompanieze aplaudârile cele frenetece.

Altii asceptau sa fia angagrati a a dá guvernului liferatiuni. Astfeliu este lumea, celu pucinu cea orientale! Dealtmintrinea cabinetulu acest'a nu va durá 14 dile, déca nu va merge la bataia.

Scirile din urma adeverescu presupunerea, ca ministeriulu ne angagiandu-se la lupta va intempiná antipatia la poporu. Atâtu cuventulu de tronu câtu si adres'a la acest'a dupa cum se vede, e departe de a provocá complicatiuni de resbelu, deci positiunea ministeriului e dificila.

Revist'a politica.

Adresele la cuventulu de tronu nu cuprindu nimicu interesantu si e fórte drépta observarea lui „Pesti Napló," ca tempulu adreseloru celoru momentuóse a trecutu, se intielege pentru Ungari'a, care si-a redobanditu drepturile constitutiunali. Adresele Transilvaniei stau inmormentate in pulberea pasivitâtiei.

Partid'a guvernului a datu opositiunei dreptei, dechiaratiunea, ca este aplecata a alege din sinulu acestei'a doi membri in delegatiuni, cari suntu conchiamate prin manifestu imperatescu pre 21 Sept. a. c., inse cu conditiunea, cá acesti doi membri din opositiunea dreptei sa se designeze de câtra partid'a guvernamentale. Partid'a lui Sennyey a adusu inse conclusu formalu, a nu primí conditiunea pusa de partid'a guvernului, si a votá numai pentru acei membri din sinulu ei, pre cari i va designá insasi partid'a. —

Despre planurile ministrului de interne relative la nóu'a impartire teritoriale „Pest. Lld." de Dumineca aduce urmatoriulu raportu:

„In afacerea arondârei teritoriali a jurisdictiuniloru transilvane conferinti'a comitiloru supremi tienuta in ministeriulu de interne a terminatu astadi elaboratulu arondârei, care se va substerne ministrului de interne. Dupa acestu elaboratu, comitatele, cercurile, scaunele, si districtele Transilvaniei se voru imparti in 13 municipie si adeca scaunulu Cicului Odorheiului si alu Muresiului, prelânga unele rectificatiuni teritoriali, si voru conservá independinti'a loru; din Treiscaune si districtulu Brasiovului se va formá unu comitatu, *alu Treiscauneloru*; o parte mare a municipieloru mici din fundulu regescu se voru impreuná intr'unu *comitatu alu Sabiiului*. Cu transformâri teritoriale insemnate voru remané independente: comitatulu Albei inferióre, comitatulu Ternavei (sub numirea: Comitatulu Elisabetei), alu Turdei, alu Colosiului, mai departe districtulu Fagarasiului care se va amplificá in modu insemnatu si comitatulu Hunedórei care se va impreuná cu diumetatea Zarandului. Districtulu Naseudului impreunatu cu alu Bistritiei va formá unu municipiu, iéra Solnoculu interioru cu un'a parte a comitatului Dobâc'a si cu o diumetate din districtulu Cetatei de pétra va formá noulu comitatu alu Somesiului. Cu municipiele transilvane cari se voru impartí in 13 comitate, se voru impreuná din Ungari'a diumetâtile Zarandului si ale districtului Cetatei de pétra, dara cerculu Egregy din comitatulu Dobâcei va formá un'a parte din comitatele ungurosci ce se voru constituí din pârti (partium.)"

Prin acestu modu de impartire se stergu fruntariele intre Transilvani'a si Ungari'a in respectu geograficu si se da ideei de uniune a Transilvaniei cu Ungari'a o nóua espressiune.

Codicele penalu celu nou, dupa cum se scie, unulu din cele mai interesante elaborate ale dietei, va vení inca in acésta sessiune la ordine. Se dice ca Dr. T. Pauler va luá referat'a asupr'a acestui proiectu.

In ministeriulu de justitia suntu gat'a dóue proiecte de legi: unulu despre sect'a nazareniloru, iér' altulu, care e cu multu mai interesantu, despre casatori'a civila. Proiectulu de lege din urma nu are de cugetu sa introduca casatori'a civila in modu obligatoricu, ba nici facultativu, ci numai cá unu espedientu necesariu.

Despre conferinti'a vamale din Pest'a, foile din Vien'a suntu de un'a opiniune. Dt. Ztg." dice:

„Déca Ungari'a nu va abdice de pretensiunile sele, noi cei din Vien'a invetiandu chiaru dela contrarii complanârei, cari dau adi tonulu in Ungari'a, dnii Tisza et cons., vomu folosí pentru noi cur'a radicale; vomu anunciá contractulu, disolvandu comuniunea, si vomu redobandí astfeliu deplin'a libertate a actiunei in politic'a comerciului, pre lânga alte avantagie ce le amu jertfitu la complanarea din 1867. Ungari'a va vedé apoi consecuentiele politicei sele, care-si bate jocu de spiritulu ecuitâtiei reciproce, la care a apelatu cuventulu de tronu."

Evenementulu dilei in Franci'a este epistol'a admiralului La Roncière le Noury, care fu cetitu cu ocasiunea unui banchetu. Admiralulu dechiara in tr'ens'a, ca Franci'a prin form'a actuala de guvernare este impedecata a ocupá loculu ce-i compete intre puterile europene. Epistol'a este unu pronunciamentu, face mare sensatiune, asiá incâtu provocà tienerea unui consiliu ministerialu. Respunsulu ce i s'a datu admiralului la acésta scrisóre indreptata asupr'a formei de statu, a fostu scurtu si precisu: Admiralulu fu destituitu din comand'a asupr'a nâiloru din marea mediterana.

In *Londr'a* s'a arangiatu unu meetingiu in favorulu revoltantiloru din Erzegovin'a. *Russel* n'a pututu luá parte fiindu bolnavu, dara a indreptatu dechiaratiunea câtra adunare: Este o vana sperantia, a crede ca Turci'a va dá óre-cându o garantia pentru o sincera implinire a datorintieloru si pentru unu bunu guvernu. Déca puterile europene voru respinge amesteculu in administratiunea interna a Portiei otomane, uniculu remediu va fi crearea unui guvernu independentu, cum a fostu acel'a, pre care l'a datu Serbiei lordulu Derby odinióra. Carl Russel doresce, cá Tesali'a si Albani'a sa devina dóue provincie separate. De va succede actiunei colective a puteriloru, a dá provincieloru revoltate o forma de guvernare buna si drépta, pre care aru primí-o Turci'a, si care aru sustiené pacea européna, — acest'a aru fi celu mai bunu resultatu ce se póte cugetá. Meetingiulu a adusu mai multe resolutiuni simpatice insurgentiloru.

Despre situatiunea in Romani'a se scrie lui „Osten", ca opositiunea se silesce din resputeri a urcá iritatiunea ce s'a pornitu asupr'a principelui Carolu. In dilele din urma s'a latitu preste tiér'a intréga o brosiura intitulata: Unu spionu prusescu, séu principele Carolu de Hohenzollern din Romani'a." Acést'a brosiura sensatiunale se cetesce cu neasteptare in tóte locurile publice intre aplausele ascultatoriloru. Este unu simtomu reu acést'a. Opositiunea de cându se retrase din camera nu póte stá pasiva, cauta se scrie brosiuri sensatiunali pentru a nu se discreditá tacându.

Capii insurgentiloru intruniti la Cossierowo au formulatu urmatoriulu manifestu, care circula acum in rendurile diferiteloru bande armate, prin ingrigirea comitetului secretu, si care este propusu a se primí de toti:

1. „Preferimu a sacrificá totulu, bunurile nóstre si sângele nostru, femeile si copii, decâtu a recadea sub domni'a care ne-a apesatu atât'a tempu, si care, punendu-ne mai pre josu de animale a nabusitu necontenitu intre noi germenii desvoltârei morale si intelectuale.

2. „Voimu deplin'a autonomia a Bosniei si a Erzegovinei, cu pârtile dependinte de dens'a.

3. „Voimu sa traimu pre unu picioru de egalitate absoluta in fatia cu fratii nostri musulmani din Bosni'a si Erzegovin'a, si in unire cu densii, voimu sa se dea acestoru tieri legile ce le convinu si sa ne administrâmu insi-ne, sub unu principe care sa nu fia luatu dintre noi, ci alesu din sinulu unei familii crestine domnitórie in Europ'a, fia germanu, rusu, austriacu séu fia de ori-ce alta natiunalitate.

4. „Voimu sa recunóscemu suzeranitatea Portiei, in aceleasi conditiuni cá si Muntenegrulu, Serbi'a, Romani'a si Egiptulu; si suntemu gat'a a-i platí unu tributu, care se va fipsá in urma.

5. „Voimu, in fine, a luá in sarcin'a nóstra o parte proportionala din detori'a publica turcésca, si suntemu gat'a a luá ori-ce angagiamente relative la plat'a dobandiloru si la amortisare."

Manifestulu se termina cu aceste cuvinte:

„In tempu de 400 ani amu fostu raiale; in tempu de patru secle amu fostu tratati cá nisce turme de vite. Voimu a devení ómeni. Dumnedieu sa ne fia in ajutoriu. Aminu."

Lânga fruntari'a de sudu a Serbiei s'au concentratu 20,000 de turci sub comand'a lui Dervisiu-pasi'a.

Trupele otomane adunate din tóte pârtile imperiului si parte imbarcate la Trebisand pe marea négra au pornitu spre Erzegovin'a si se aduna mai alesu in pasialiculu Novibazar de lânga Serbi'a si Muntenegru. Din parte-i guvernulu Serbiei a chiematu sub arme unu mare numeru de reserve si militiele teritoriale pentru manevrele de tómna. Se dice ca Pórt'a va tramite unu ultimatum guverneloru din Belgradu si Cetinje din caus'a bandeloru de voluntari ce trecu in Bosni'a si Erzegovin'a alimentandu insurectiunea. Tém'a despre o ocupatiune a Serbiei de trupele otomane nu e fundata; câci Pórt'a intielege ce mari complicatiuni aru resultá de ací. Guvernulu serbu a reclamatu pentru calcarea muntelui serbu Stolaz de câtra o banda de turci cari au jefuitu si ucisu populatiunea.

Macelulu si pustiirile ce au facutu turcii pe unde au ajunsu in Bosni'a este ingrozitoriu, dupa cum descriu foile austriace. Crestinii cari n'au pututu fugí si sate intregi au fostu distruse. Preste 20,000 de bosniaci si-au scapatu viéti'a pre teritoriulu austriacu, si siederea loru acolo, de-si liniscita, devine o povara pre guvernulu austro-ungaru. De alta parte inse umanitatea nu permite a-i goní in ghiarele si sub iataganulu turcului.

De alta parte si insurgentii nu suntu mai putienu inversiunati in lupt'a loru contr'a turciloru „Pres'a" din Vien'a spune ca insurgentii goniti dela Trebinje s'au adunatu sub comand'a capitaniloru Petcovici, Mercep si Filipovici, si au arsu tóte casele locuitoriloru din Popov'a si Sum'a, cari tienéu cu turcii.

„Corespondinti'a politica" din Vien'a publica amenunte despre o seriósa lupta ce a avutu locu la 30 Aug. lânga Casab'a care a fostu terminata in favórea insurgentiloru si a causatu mari perderi turciloru.

Dupa „Memorial diplomatique, guvernulu Franciei a tramisu instructiuni representantiloru sei din strainatate cá sa sustiena pre câtu se va puté mentienerea statului quo in orientu. Pre cându opiniunea publica se schimba chiaru in Engliter'a in favórea popóreloru crestine, guvernulu francesu remane inapoi.

Dîuariulu germanu „Morgenpost", lauda in chipulu urmatoriu atitudinea ce pastréza Franci'a fatia cu cele ce se petrecu in Erzegovin'a:

„Franci'a, dice „Morgenpost", dà in acésta cestiune proba de unu tactu admirabilu. In urm'a unei propuneri confidentiale care emana dela Engliter'a si tindea a se convocá la Parisu o conferintia europêna, dlu duce Decazes a respunsu printr'unu refusu, observandu in asta privintia ca Franci'a se afla in acestu momentu fórte multu preocupata de propriele ei afaceri pentru cá capital'a sa se póta serví de centru la o mare actiune diplomateca.

„Totudeodata ducele trebuie sa fi adresatu la toti representantii Franciei in strainatate o instructiune prin telegrafu, in care desvoltà in acestu sensu modulu seu de a vedea: nu e neaperatu trebuintia a amintí agentiloru diplomatici francesi pâna la ce punctu starea de lucruri actuala impune cu strictetie Franciei datori'a de a remanea straina la ori-ce complicatiune esterióra! Dupa acestu principiu, Franci'a cauta sa observe o atitudine asceptatórie, afara numai cându s'aru uní eventualu la ori-ce demarsia ce aru luá puterile mari in scopulu unei mediloeiri pacifice; relativu la acestu din urma punctu, Franci'a va renunciá neaperatu de a luá initiativ'a órecare si va asteptá uverturile eventuale ale cabineteloru straine.

Se vede dara, ca fatia cu alianti'a celoru trei imperati, Franci'a nu putea lesne sa se arete mai grabita decâtu cum e in realitate. Acésta mare putere se afla inca totu in reculegere, dens'a ia de sine'si loculu seu in centrulu europeanu, fâra a voí sa turbure printr'o disonantia intielegerea generala. Este posibilu ca acésta atitudine corecta sa tinda a asigurá simpathii natiunei invinse si a-i cucerí viitori aliati, dara tóte acestea nu-i radica nimic'a din meritulu seu din contr'a."

Societatea academica româna.

Siedinti'a din 16 Augustu 1875.

Membrii presenti: dnii Laurianu, N. Cretiulescu, I. Ghic'a, Massimu, N. Ionescu, Sionu, Caragiani, si An. Fetu.

D. Laurianu, cá presiedinte alu societâtiei, conformu statuteloru si conclusiuniloru societâtiei din anulu trecutu, declara sessiunea societâtiei pre anulu acest'a deschisa.

D. Sionu, e invitatu a purtá sarcin'a de secretariu ad hoc provisoriu.

D. Secretariu generalu dà lectura urmatoriului raportu alu delegatiunei, relativu la lucrârile sele de preste anu, precum si ordinea dilei combinata pentru lucrârile ce au a se pertractá in anulu curinte:

RAPORTU.

Delegatiunea societâtiei academice române vine sa espuna, in puncte principali, resultatele actiunei ei in tempulu anului incetatu, cum si situatiunea financiaria a societâtiei pâna la 1 Augustu 1875, situatiune care se póte vedé mai lamuritu din tabelulu de compturi presentate de d. casariu si alaturatu pre lânga acestu raportu.

1. Asupr'a lucrâriloru, pentru a câroru esecutiune societatea a luatu mesuri in sessiunea trecuta si in unele din cele precedinte sessiuni, delegatiunea are onóre a espune:

a) Din operile puse cu premie la concursu, au pervenitu, in tempulu cuvenitu si cerutu, la cancelari'a delegatiunei siepte manuscripte si anume:

a) Unu manuscriptu asupr'a partei sintetice a gramaticei, purtandu devis'a:

„Littera sermonis fida ministra mei."

b) Unu manuscriptu de traductiune din Tiberiu Grachu din Plutarchu, purtandu devis'a:

„Ὡς ἀπόλειτο καί ἴλλος ἴτις τοιαῦτά γεςέξοι."

Se observa inse ca acestu manuscriptu a venitu in urmarea concursului publicatu la 1873, si remane prin urmare la apretiarea societâtiei déca se mai póte luá la esaminare.

c) Patru manuscripte de traductiune din Titu Liviu, purtandu devisele:

a) „Bellum maxime omnium memorabile."

β) „Neque indignetur sibi Herodotum aequari T. Livium, etc."

γ) Dant tela locum, flammaeque recedunt."

δ) „Antiquos aestimo Romanos, eorumque praecepta semper sequi tendo."

d) Trei fasciculi de traductiune din filippicele lui Cicerone, pentru care, in sessiunea trecuta, s'a premiatu lucrarea dlui D. A. Laurianu.

2) Analile tocietâtiei au esitu de sub tipariu in numeru de 17 cóle, pentruca in acestu volumu a cautatu sa intre pre de o parte memoriulu onor. dlui Sturz'a asupr'a efigieloru cestoru principi români, iéra pre de alta istori'a de o suta de ani a unui regimentu românu de onor. d. G. Baritiu.

3) Din lucrarea principale, din dictionarulu limbei romane, a esitu de sub tipariu atâtu câtu se si prevediuse medie pecuniarie prin bugetu, si anume 40 de cóle, cu cari acésta lucrare a ajunsu pâna la liter'a S), si in parte pâna la cuventulu „sod'a."

4. Nu s'a primitu inse la delegatiune nici o scire despre statulu celoru alte lucrâri, a câroru esecutiune societatea, in sessiunea trecuta, proiectase sa se faca in cursulu anului incetatu. Remane dara cá societatea sa accepte dela sectiunile respective sciintie despre aceste lucrâri, care suntu: a) unu inceputu de revisiune a dictionariului; b) tiparirea din traductiunea descriptiunei Moldaviei; c) tiparirea unei pârti din traductiunea istoriei imperiului otomanu, de principele D. Cantemiru; d) litografarea monumenteloru din museulu statului; e) tiparirea traductiunei lui I. Cesare de bello civili.

5. Onor comembru I. Ghic'a a comunicatu delegatiunei unu discursu de receptiune, cu dorinti'a de a se tramite onor. d. M. Cogalnicénu care sa binevoiésca a se insarciná cu respunsulu. Delegatiunea n'a intardiatu a face acésta comunicatiune.

6. Dupa invitarea societâtiei academice din sessiunea trecuta, câte unu esemplariu din tipariturele societâtiei academice române: primulu volumu din dictionariulu limbei române, partea analitica a gramaticei române de reverenti'a sea par. T. Cipariu, descriptio Moldaviae de Cantemiru si analele societâtiei pâna la sessiunea din urma s'au espediatu la urmatórele institute: academi'a regale de sciintie din Berlinu, academi'a de sciintie din Petersburg, academi'a din Vien'a, academi'a din Pest'a, societatea de sciintie din Copenhag'a; câte unu esemplaru din traductiunile din J. Cesare de bello gallico si din Tacitu s'au esperditu si la institutele urmatore: institutulu archeologicu la Rom'a, bibliotec'a universitatii din Clusiu, bibliotecá archidiecesana din Sibiu, cum si la onor. dnii membri onorari ai societatii nostre: Bar. d'Avril, Ubicini, Ruscala, Lasteyrie, Fm. Egger. Inse numai dela acestu din urma si dela societatea regale de sciintie din Berlinu s'au acceputu respunsulu in terminii cei mai onorifici pentru junele nostru institutu.

7) Bibliotec'a societatii s'a inavutitu cu unu numeru de 171 bucati, dintre care 93 cumperate, éra 88 donate de dnii Al. Odobescu, D. Sturz'a, V. A. Urechia, G. Baritiu, P. Branu, G. Russu, Al. Romanu, A. Treb. Laurianu, Tache Andreianu, V. Alesandri, baronu d'Avril, Lasteyrie, Episcopulu Melchisedecu, dr. A. Fetu, I. Cratiunescu, Stefanescu si Aurelianu, P. Boni, B. Ionascu. Em. Egger, oficiulu centrale de satistica si redactiunile a 12 diarie.

Mai alesu d. comembru onoraru baronu d'Avril a indatoratu fórte societatea prin pretiosulu don ce a facutu bibliotecei nóstre de unu elegantu esemplaru din lucrârile topografice esecutatu la gurele Dunarei.

III. Inainte de a trece la situatiunea financiara, delegatiunea cu profunda durere aduce la cunoscinti'a societâtiei incetarea din viétia a generosului donatoru generale Const. Nasturelu-Herescu, care s'a intemplatu pre neasteptate in ultimele dile ale anului espiratu. O epitropia numita de primariulu capitalei (conformu legei comunale) in persónele: Const. Manu, protopopulu Teodorescu dela sant'a Vinerea si A. Treb. Laurianu, membru societâtiei academice, a facutu pasii necesari spre a intrá in posesiunea averei lasate prin testamentu de repausatulu.

IV. Ce se atinge de starea materiala si financiara a societâtiei, ea se póte resume in urmatórele date numerice:

1) Intrare: lei 109,968 78 bani.
Esire : — 81,148 59 —

De unde resulta o diferintia in plusu de lei 28,825 19 bani. Tabelulu alaturatu lamuresce tóte detaliele operatiunei financiare.

Presiedinte: A. Treb. *Laurianu,*
Secretariu generalu: I. C. *Macsimu*

PROGRAM'A

de lucrarile destinate a se face in sesiunea anului 1875.

1) Alegerea unui secretariu ad hoc.

2) Alegerea comisiunei pentru esaminarea raportului delegatiunei, cercetarea computuriloru si facerea bugetului de la 1 Augustu 1875 - 1 Augustu 1876.

3) Alegerea comisiunei pentru revisiunea elaborateloru de concursu.

4) Alegerea comisiuniloru pentru esaminarea elaborateloru de concursu.

5) Lectur'a elaborateloru presintate de membrii societàtii.

6) Lectur'a discursuriloru de receptiune si a respunsuriloru la ele.

7) Raportulu comisiunei asupr'a esaminarei raportului delegatiunei.

8) Raportulu comisiunei asupr'a bibliotecei.

9) Raportulu comisiuniloru asupr'a elaborateloru de concursu.

10) Raportulu sectiunilor uasupr'a lucrariloru, ce cadu in sfer'a loru.

11) Alegerea delegatiunei si a oficieloru sectiuniloru.

12) Tienerea de siedintie publice.

13) Raportulu secretariului generalu asupr'a lucrariloru societatii facute in acésta sesiune.

14) Timpulu disponibile se va aplicá la desbaterea cestiuniloru relative la dictionariulu limbei romane.

15) Cestiunea parintelui Radianu.

D. presiedinte comunica adres'a

dlui colegu An. Fetu, carele alaturandu o noua opera a sea intitulata Elemente de Botanica, cere apreciarea societatii din punctulu de vedere filologicu in cea-ce se atinge de terminologi'a cuvinteloru technice pentru istori'a naturala. Dupa mai multe discusiuni, decide a se pune la ordinea dilei pre timpulu cându societatea va fi complecta.

Se comunica respunsurile dlui Egger si alu Academiei regale din Berlinu despre primirea imprimateloru societatii;

Idem adres'a dlui Laurianu, prin care ofera bibliotecei societatii unu esemplaru din noulu testamentu in limb'a amharica (dialectu alu limbei aetiopice seu abisinice), care se primesce cu multiemire.

Idem a dlui G. L. Frollo, prin care ofere unu esemplariu din oper'a sea intitulata: „O noua incercare de solutiune a problemului ortograficu", care se primesce asemine cu multiemire.

D. Ghic'a, esprimandu fericirea de a vedé ca invetiatii straini gasescu predilectiune in studiulu limbei romane, vediendu totu odata ca la facultatea de litere din Parisu s'a infiintiatu chiaru o catedra de limb'a romana, incredintiata distinsului filoromanu d. Picot, propune si societatea admite, de a i se notificá din partea societâtiei felicitârile sele si incredintiarea ca societatea nu va neglige a-lu pune totu-déun'a in curentulu incercâriloru sele."

D. presiedinte propune, ca pâna ce societatea va fi in numeru cá sa póta luá conclusiuni decisive asupr'a diverseloru lucrâri importante, ce suntu la ordinea dilei membrii presinti sa se ocupe cu esaminarea manuscripteloru ce suntu venite la concursu, in sectiunea filologica.

Propunerea se adopta: membrii presinti iau argagiamentulu a veni si a lucrá in tóte dilele, afara de d. Cretiulescu, carele cere a fi scusatu pentru dóue trei dile.

Presiedinte: A. Treb. *Laurianu*,
Secretariu: ad hoc, *Sionu*,

Cuventarea

de incheiere tienuta in 17 Augustu st. v. 1875 in Alb'a-Iuli'a de conducatoriulu cursului supletoriu Teodoru Popu.

(Urmare.)

„Fâra de acestea, indesiertu tóte libertâtile si reformele introduse si introducende, indesiertu tóte bunurile pre cari le-au descoperitu si le descopere pre tóta diu'a sciinti'a, pre fiacare momentu chiaru, pentru progresulu omenimei si fericirei ei." Luminarea mintei prin feliuri de invetiaturi bune, si cultur'a animei prin legile si lucrarea moralei si plinirea precepteloru religiunei au absoluta potere asupr'a imbunatatirei stârei omului." „Inarmati (altii . . .) si cu o crescere sociala si politica, cu scopu bine determinatu, suntu gat'a a ne coplesí, a face sa fimu straini in tiér'a nóstra." „Fatia cu acestea suntemu chiamati de o imperativa detoria nationale, a ne silí sa punemu pre totu românulu in positiune sa aiba o profesiune, sa cunósca o arta séu maiestria. Inse spre a puté pune pre fiacare românu in atare positiune, este nedispensabile instructiunea, este a incepe negresitu cu scól'a."

O alta scóla mai mare astépta pre omu: scól'a vietiei intregi, in care este obligatu intelectualminte, si maralminte a se desvoltá neincetatu. Ce se cere dela scóla este de a prepará pre omu (si copilu) pentru scól'a cea mare a vietiei, a-lu armá cu unu adeveratu metodu, care sa-lu puna in stare a-si completá singuru instructiunea si educatiunea." C. E. Pâna aici asiá suna si se afirma — dloru si fratiloru; sa audimu inse mai departe: „Faceti totu ce puteti pentru inflorirea districtului si mai pre susu de tóte faceti totu pentru scóla." *Ios. Hodosiu.*

„Educatiunea si luminarea poporului este trebuinti'a principale si cea mai salutaria, si acésta educatiune si luminare are a o medilocí scól'a."

Escel. S. Metr. Mironu Romanu

Acum credu — dloru si fratiloru ca aceste 2—3 dovedi voru fi de ajunsu spre deplina convingere ca scól'a, scól'a, si iéra scól'a, prin educatiune si instructiune, prin latirea luminei si a culturei ea este totulu; da! destule dovedi! si eu credu ca suntu — de-si putiene dar' —, destule; inse pare ca cetescu pre fetiele d-vóstra óre-care nemultiamire numai cu atât'a, mi pare ca mai asteptati ce-va. Da! recunoscu domniloru, sciu ce mai asteptati; vréti sa ve producu dovedi verbale din viéti'a celui mai mare si renumitu barbatu alu bisericei — scólei si natiunei nóstre, din a marelui si nemuritoriului archiereu Andreiu odin. baronu de Siagun'a; da dloru! eu a-si satisface cu cea mai mare si mai fierbinte dorintia, placerei si acteptârei d-vóstre, inse pén'a mea este cu multu mai tardia decâtu cá se potu decopiá tóte afirmatiunile acelui mare Archiereu despre scóla si bunatatea ei. Nu citezu cuvintele pentru ca vorbescu si striga pre tóte tonurile din tóte comunele din tóte bisericile si scólele, faptele acelui prea renumitu Andreiu.

Nu citezu cuvintele pentruca vorbescu faptele, apoi unde vorbescu si marturisescu faptele, acolo cuvintele suntu de prisosu.

Au dóra poftiti sa ve spunu faptele, ori sa ve numeru meritele marelui Siagun'a? Ve rogu sa nu cereti, sa nu pottiti asiá ce-va dela mine cu totulu imposibilu. Eu nu cutediu a me slobodí in descrierea fapteloru si meriteloru acelui nemuritoriu barbatu; nu potu, dicu, pentruca atâtea suntu incâtu eu me a-si pierde cu totulu prin ele, tóte faptele sele, tóte meritele sele nu le-aru fi potutu descrie cu deameruntulu nici chiaru insasi autorulu loru, marele Andreiu; acum vedeti câtu de putienu potu eu? deci in asta privintia nu ve potu multiamí cu altu respunsu, decâtu sa reproducu afirmatiunea altui ilustru barbatu alu bisericei, scólei si natiunei nóstre, care cu óre-care ocasiune dise: „Totu ce s'au facutu prin trensulu s'au facutu si fâra de densulu nimicu nu s'au facutu ce s'au facutu." *Nicolau Pope'a.*

Eata dara totu ce potu dice, ce ve potu spune despre Marele Siagun'a!

Acum — dloru si fratiloru, — avemu scóla, si din cele citate pâna aici cunóscemu si insemnatatea ei, óre sa ne oprimu aici? destulu va fi? nici decum! ei:

„Déca vremu sa avemu scóle bune apoi trebuie mai intâiu sa avemu invetiatori buni, cari sa poséda cunoscintiele, aptitudinea si inalt'a moralitate neaperata pentru a respandí invetiatur'a si bun'a crescere. . . . .

„Scól'a fâra moralitate mai bine sa nu fia!" Dara óre déca odata avemu scóla buna de zidu, mare, larga; inzestrata cu tóte aparatele necesari si deplinu corespundietórie dupa tóte formele, apoi sa nu fia destulu? pentru ce se mai cere inca si invetiatoriu bunu? Respunsulu e pré usioru, pentruca: „invetiatoriulu este scól'a."

Permitetimi fratiloru sa ve marturisescu, ca suntu si astadi ómeni, cari punu pretiu pre vestmintele omului, dara nu pre omu; punu pretiu pre inzestrarea scólei cu aparatele necesarie, dara pre alegerea unui invetiatoriu bunu nu! acést'a pentru unii . . . este unu bagatelu; mare ratacire!! — amendóue stau in legatura, deci un'a trebuie facuta, si ceealalta nelasata. — Sa audimu si in asta privintia si afirmatiunile altoru barbati; unulu dice: „Este unu adeveru trecutu in axioma ca cum e invetiatoriulu, asiá e si scól'a. Instructiunea cea mai bine arangiata cârtile cele mai bune, programele cele mai bine combinate, tóte in fine voru fi desierte, déca invetiatoriulu nu va fi bine formatu (pregatitu) pentru delicat'a missiune la carea este chiamatu." Si iérasi unu altu barbatu, bine meritatu cu óre-care ocasiune dise: „In zadaru suntu si voru fi scólele de zidu, déca invetiatorii suntu si voru fi de lemnu." *I. Hanni'a.* Eata un'a singura afirmatiune, ne ilustréza totulu.

Acum sa audimu, in asta privintia inca si mai departe pre alti barbati: Asiá dara nu e destulu a avé numai scóla fia ea chiaru si câtu de bine si frumosu inzestrata si mobilata; ci trebuie sa fia si invetiatoriu. Nu e destulu inse nici numai a fi dascalu, a snpliní si umplea numai loculu cá sa nu remana vacantu, cá sa satisfaca unui paragrafu, sa inchide ochii legei, nu! ci e de neaperata trebuintia a fi dascalulu bine, fórte bine pregatitu si inarmatu de bataie in contr'a ignorantiei, nesciintiei si a intunerecului, asiá incâtu invetiatoriulu prin scól'a lui sa insufle respectu si la straini. „Erá unu tempu cându pentru toti strigarea de scapare, erá: „la arme!" in tempulu inse in care traimu noi, dara mai cu séma in care voru traí copiii nostri, strigarea de scapare, care are sa iésa din tóte pepturile trebuie sa fia: „la scóla! la invetiatura, la instructiune si educafiune." Asiá fratiloru! arm'a nóstra pre venitoriu sa fia: cultur'a, cultur'a generala; câci auditi despre scólele si dascalii nemtiesci ce se dice: „Cându Austri'a fu strivita de armele Prussiei, toti scriitorii bine cugetatori si toti publicistii erau unanimu a strigá: *Nu regimentele prusiene ne au invinsu la Sadova; ci scólele prusiene.* Si de voiti pre venitoriu a castigá pre campulu de batalia victorii ilustre asupr'a Prusiei, mergeti de *inchideti scólele sele* si omoriti pre dascalii sei." C. Esarcu.

Tocm'a in acestu intielesu s'au pronunciatu de sute de ori, cu tóte ocasiunile in audiulu si fati'a mai multoru, unu *Metianu* inca in calitate de protopopu, dicendu: „scóla! scóla! si iéra scóla, apoi invetiatori buni, harnici si consciintiosi de chiamarea loru, eata totulu!" „Alfabetulu invetiatoriului e mai puternicu decâtu cele mai mari armate" dise: I. Badilescu.

Domniloru! de tóte aceste adeveruri au fostu petrunsu marele, nemuritoriulu si regeneratoriulu bisericei si scólei, Andreiu baronu de Siagun'a, cându au infiintiatu conferintiele invetiatoresci; de tóte acestea au fostu si este petrunsu Prea Venrab. Consistoriu archidiecesanu si maritulu sinodu, cându au infiintiatu astu-feliu de cursuri supletórie. Si pentruce óre, tóte acestea? tóte acestea suntu numai si numai pentru luminarea si cultur'a nóstra, pentru luminarea si cultur'a poporului nostru, pentru binele si fericirea nóstra in genere.

„Mare intru adeveru, si adenca trebuie sa fia multiamirea nóstra câtra pomenitii barbati mari ai poporului si ai bisericei lui, cari in vremi atatu de grele si cu medilóce si poteri asiá smerite au facutu lucruri atâtu de maretie; inalta trebuie sa fia fostu cugetarea, adenca mintea, fierbinte credintia, adeverata iubirea loru câtra Ddieu si natiune, cându au daruitu ei natiunei unu astu-feliu de odoru." (Bibli a) (a se vedé provorbirea in biblia rubric'a I. pag. VII. in biblia) de A. *Siagun'a.* (Va urmá)

Varietâti.

⁂ *(Tergulu nostru de tiéra)* a fostu fórte slabu, mai slabu si decâtu celu din primavéra, — o espressiune fidela a calamitâtiloru financiali ce indurâmu de mai multi ani incóce. Lipsa fórte mare de bani. —

⁂ *(Asociatiunea transilvana pentru literatur'a si cultur'a poporului romanu)* in adunarea generale dela Reginulu-sasescu a votatu doue adrese de recunosciintia, un'a dlui T. *Cipariu*, alt'a dlui *G. Baritiu*, pentru meritele si neobosit'a loru activitate, desvoltate pre terenulu literaturei si culturei poporului românu. — Fondulu asociatiunii consta din 61, 814 fl. 16 cr. v. a.; ér alu academiei din 13, 367 fl. 98 cr. v. a. Bibliotec'a aseciatiuuii consta din 632 carti complete si 127 necomplete. — Adunarea generale ordinaria din anulu viitoriu se va tiené la 10 Aug. in Sibiiu.

⁂ *(Candidatii la metropoli'a din Bucovin'a,)* Diurnalulu *„Osten"* din Vien'a in nrulu celu mai nou aduce unu articlu, in care — laudandu activitatea repausatulu metropolitu *Bendel a* — espune apoi o lista de siese aspiranti in loculu primu la metropoli'a vacante, si de alti siepte in lini'a a doua, insemnandu ca inca multi alti calugari si preoti veduvi voru mai fi aspirându. Dup'aceea se incerca a caracterisá pre cei siese aspiranti in lini'a prima si in urm'a acestei-a ajunge la resultatulu, ca cei mai demni aspiranti suntu acesti trei: *T. Blazeviciu*, archimandritu diecesanu, si *S. Morariu-Andrieviciu*, archimandritu catedrale, si *A. Ciupercoviciu*, archimandritu monasteriale.

Resbelu submarinu. Cea mai cumplita arma in resbelu suntu asiá numitele „torpile", nescie latiuri cu materie fulgetórie, cari se punu sub nai in apa, cá se arunce in aeru vasulu dusimanu, cându trece. Se scie, ca torpilele asiediate dealungulu tiermiloru germani de nordu impedecasera flot'a francesa a admiralului Bonet Villaumez, cá se nu póta desbarcá in tempii resbelului. Acum „Morning Post" din Londonu scrie, ca cu aparatulu inventatu de francesulu Denayrouze, unu locotenentu de artileria, póte omulu amblá sub apa in orice directiune 2 óre, cá se schimbe torpilele indreptandu-le in contr'a inimicului spre alu aruncá in aeru. Inainte de 3 ani facuse Denayrouze esperintia in cantacombele Parisului, demonstrându folosulu aparatului cu aeru condensatu (condesatu) incâtu potea lucrá ómenii in aerulu stricatu alu mineloru; din acea inventiune geniulu militariu francesu a inventatu miraculos'a possibilitate a umblá cá pescele pe suptu apa cá 2 óre, cea ce a atrasu atentiunea si a admiralitatii anglice. Fenicianі antici inca inventasera aparatu se intre sub apa, se taie funiele nailoru ancorate, inse acestu aparatu francesu póte casiuná si resbelu sub mare intre scufundatori pentru stramutarea torpileloru la nai.

⁂ *Unu innotatoriu fâra parechia.* — La 24 Aug. v. avù locu unu evenimentu estraordinariu si fâra parechia pâna acum: capitanulu Webb a traversatu canalulu La Manche in notu, fâra nici unu aparatu.

Marti, 24 Augustu, crediendu momentulu favorabilu, se aruncà in mare la estremitatea jeteului Amiralitâtiei dela Duvre. Erá 12 óre 56 minute; sórele radiosu stralucea pe o mare perfectu de liniscita. Mai intâiu curentulu duse pre intrepidulu innotatoriu pre banc'a Varne. La 4 óre valulu incepù a se intórce si-lu indreptà spre resaritu. La 10 óre 20 minute se aflá la 5 mile la Sud de Suth-Foreland si la 14 mile Ost-Sud-Ost de Duvre; elu innotá cu vigóre si erá plinu de curagiu. Din acelu momentu succesulu intreprinderei parea asiguratu.

La 7 óre diminéti'a, dupa o nópte petrecuta in mare fâra alte haine decâtu o parechia de ismene, ajungea la 5 mile de Calais. In fine Mercuri, la 11 óre 15 minute, punea piciorulu pe uscâtu in fati'a stabilimentului de bâi dela Calais; statuse in apa aprópe 22 de óre.

De-si sfersitu de puteri, capitanulu Webb erá sanatosu si cu totulu veselu de triumfulu seu.

Dóue barci si o corabióra escortau pre admirabilulu innotatoriu in acea trecere miraculósa. Pre corabióra se aflau representantii unoru dîuarie din Londr'a ce se ocupa specialmente de esportu, precum si mai multi membri din Londr'a Swimming Club (Clubulu innotatoriloru din Londr'a).

⁂ *(Incendiâri focuri).* In Russi'a dupa date of. ale „Mesagerului of.“ din Petesburg numai in lun'a lui Iuniu a. c. au arsu 2255 de locuri parte case, parte paduri, cari casiunara o dauna de 40 milióne franci. Semnu de nemultiemire desperata a malcontentiloru prin tóta Rusi'a.

⁂ Vermele vitiei de via s'a aretatu in viile dela Panciov'a. Phylloxera vastatrix, acestu paducelu séu verme e fórte stricaciosu, déca se incuiba.

⁂ *Forti'a materiala a insecteloru-* — Printre problemele ce merita atentiune, e un'a mai cu séma ce trebue sa ne captiveze, forti'a materiala a insecteloru. Eata in acésta privintia câte-va detalie fórte curióse:

Unu calu, unu leu, unu elefantu suntu animale puternice din punctulu de vedere a fortiei fisice; dara, alature cu cea mai pecatósa insecta, acesti regi a creatiunei nu suntu nimic'a.

Insectele 'si manifesta forti'a prin saritura, prin alergatura séu sboru, câte odata chiaru prin alte actiuni. Unele alérga atâtu de rapide incâtu, in proportiune egala, déca unu omu aru avea aceeasi vitesa, aru face mai multu de 30 mile pe minuta, adeca aru merge de 60 de ori mai iute decâtu unu trenu de drumu de feru.

O locusta, cu ajutoriulu aripeloru sele, sare aprópe de 200 de ori lungimea corpului seu; spre a putea fi pre picioru de egalitate cu acésta insecta, omulu aru trebuí sa faca sarituri de aprópe o mila. Unu purece sare iérasi de 200 ori lungimea sea, si s'a calculatu ca, déca unu calu aru putea sarí astfeliu in proportiune cu greutatea sea, dintr'o saritura aru trece muntii Stâncosi.

Multe insecte saru cu ajutoriulu picióreloru loru dinapoi si partea corpului dindareptu. O varietate de scarabusi, carabusii saritori, saru verticalu, cându suntu pe spinare, prin ajutoriulu unui spinu asiediatu intr'o cavitate mica posterióra pârtiei toracelui, si care, lucrandu cu unu resortu cu pedeca, arunca animalulu la mai multe degete in aeru.

Unele musce-dragoni au aripi de o fortia de necrediutu; se potu vedea alergandu pre suprafati'a elesteeloru óre intregi dupa insecte mai mici, din cari 'si facu nutrementulu, intorcendu-se in tóte directiunile fâra a parea nici odata fatigate, rumpendu in ânghiu dreptu directiunea cursei loru; si acést'a intr'unu modu atâtu de iute incâtu e aprópe imposibilu pentru unu animalu de a le prinde.

Unu autoru vorbesce de un'a din aceste musce care fu prinsa in mijloculu marei pe unu vasu in momentulu cându uscatulu celu mai apropiatu, cóst'a Africei, erá departata de 500 mile. S'a vediutu o albina umilita urmandu unu trenu de drumu de feru ce facea 20 mile pe óra, si acést'a in contr'a unui ventu fórte tare si la o distantia insemnata; insect'a mergea chiaru mai iute decâtu trenulu, câci facea in giurulu lui ocoluri numeróse, mergendu la drépt'a si la stâng'a, inainte si inapoi.

Unii scarabusi au unu sboru mai rapede, avendu-se in vedere dimensiunile loru, decâtu ori-care pasere, si Linne vorbesce de unu fluture ce a traversatu mai multu de o suta mile intr'o singura cursa. Acestu naturalistu adauge ca, déca unu elefantu aru avea in tromb'a sea forti'a ce posedà cornulu unui scarabusiu, aru putea miscá unu munte. Toti au pututu vedea fâra indoiéla pre unu scarabusiu radicandu spre a scapá, obiectele sub cari se tiene captivu. Pliniu scrie ca, déca se compara sarcinele ce potu purtá furnicele cu dimensiunile loru, se conchide ca nici unu altu animalu nu e dotatu proportionalu cu atât'a fortia.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei protopresbiterale in tractulu greco-orientalu *Turd'a superióra* (Gurgiului) in conformitate cu inalt'a ordinatiune consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

Venitele protopresbiterali usuate.

Concurentii voru avea a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu amíntitu atestatele despre absol varea studieloru gimnasiali cu esamenu de maturitate si a studieloru teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice ce au prestatu arehidiecesei, eventualminte sa corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I. de sine intielegendu-se ca concurentii carii suntu academistí séu au vre unu gradu academicu in teologia séu filosofia, voru fi preferiti.

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu alu tractului Turd'a superióra.

Ded'a in 10 Augustu 1875.

Vasiliu *Popoviciu* m. p.
Adm. ppescu.
Teodoru *Popescu* m. p.
notariu.

Concursu.

In comun'a Vinerea protopresbiteratulu Orestiei se afla dóue posturi de invetiatori in vacantia cu léfe anuale pentru 1-a de 200 fl. v. a. dín cass'a alodiale — cortelu naturalu si 5 orgii de lemne de focu; pentru alu 2-a 150 fl. v. a. din fondulu scolariu — cortelu naturalu, 5 orgii de lemne cu incalditulu scóleloru cu totu, pentru carii se escrie concursu pâna la 28 Sept. st. v. a. c. cându va fi si alegerea pentru ambii invetiatori.

Doritorii de a ocupá un'a séu ceealalta statiune invetiatorésca suntu poftiti a-si tramite cererile si adeverintiele loru in sensulu Stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu scrisu.

Orestia, 27 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Nicolau *Popoviciu,*
2—3 protopresbiteru.

Concursu.

Devenindu vacantu oficiulu de protopresbiteru alu tractului gr. or. alu Cetâtiei de Piatra, si de parochu alu comunei Fauresci, prin acest'a se escrie concursu conformu inaltei ordinatiuni consist. de dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 pâna la 30 Septembre st. v. a. c. pre langa urmatórele emoluminte:

1. Dela parochi'a protopresbiterala, portiune canonica 2 jugere de fenatiu.

2. Dela 80 familii câte o ferdéla de cucuruzu sfermitu si câte o dî de lucru, séu 20 cr. in bani.

3. Stol'a usuata.

4. Competintiele protopresbiterale indatinate.

Doritorii de a concurá la ocuparea acestui postu suntu poftiti a-si asterne concursele sele instruite conformu dispusetiuniloru Stat. org. §. 53, dispusetiuniloru provisorie din a. 1873 §. 16. punctu a) si dispositiunei sinodului archid. din 1874 Nr. prot. 27, — Prea Ven. Consistoriu archidiecesanu in Sabiiu pâna la terminulu susu indicatu.

Datu din siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu tractului Cetâtiei de Piatra.

Carpinisiu in 20 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiteralu.
Ioanu *Siovrea,*
2—3 adm. ppescu.

Nr. 234—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea Statiunei invetiatoresci la scóla confesionale gr. or. din Ponorelu, protopresbiteratulu Campeni inpreunate cu urmatórele emolumente.

a) 200 fl. v. a. in bani.

b) Cuartiru naturalu in edificiulu scólei.

c) lemne de incalditu scóla, si odaia de conlocuitu.

Concursele instruite dupa prescrierea stat. org. sa se adreseze pana in 23. Septembre a. c. la oficiu protopresbiterale gr. or. alu tractului Campeni.

In contielegere cu Comitetulu
parochialu.
Ioanu *Patiti'a,*
2—3 protopresbiteru.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a confessiunala gr. o. din Mogogea se escrie concursu pâna in 28 Octobre a. c. in sensulu ordinatiunei consistoriali dto 6. Septembre Nr. 2095./Sc. — cons. 446—1874.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. Din lad'a comunale in rate lunari pre lânga cuitantie . . 120 fl.
2. Din fundatiunea Botaianu asemenea in rate lunari pre lânga cuitantie . . . . 180 fl.

Summ'a 300 fl.

3. Cuartiru liberu in edificiulu de scóla.

Concurenti la acestu postu au asi asterne suplicele loru, instruite in sensulu statutului organicu si provediute cu atestatu de cualificaciune, pâna la terminulu indicatu cându se vá efeptui si alegerea, la subscrisulu.

Dela protopresviterulu gr. or. alu Solnocului I. cá Inspetoru tractualu de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confesionale gr. or. din parochi'a Arad'a in Comun'a Albacu protopresbiteratulu Câmpeni prin acést'a se escrie concursu pâna la 20 Septembre. a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este de 300 fl. v. a. cuartiru si lemne de incalditu.

Concurentii voru asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu la oficiulu protopresbiteralu in Câmpeni pâna la terminulu prefiptu.

Câmpeni 20 Augustu. 1875.

In contielegere cu Comitetulu
parochialu.
Ioanu *Patiti'a*
(2—3) protopresbiteru.

Escriere de concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante din comunítatea Ibanesci (Libanfalva) tractulu Turdei superióre se escrie concursu pâna la 28 Septembre a. c.

Emolumentele suntu: Plat'a anuala ficsa in suma de 250 fl. v. a. cari se repartira pre crestinii de religi'a nóstra din aceste comunitate.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru avea pâna la terminulu suscrisu a-si asterne petitiunile sele bine documentate la presidiulu comitetului parochialu din Ibanesci.

Sasu-Reginu in 18 Augustu 1875.

Vasiliu Popoviciu
(3—3) Administr. ppescu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu de clas'a a III dela scólele romane greco-orientale din opidulu Prejmeriu cu salariu anualu de 300 fl. v. a. din cas'a alodiale, apoi 4 galete de grâu dela mór'a comunei precum si 40 xr. de fia-care copilu obligatu la scóla si in fine cuartiru liberu se escrie concursu pâna in 14 Septembre a. c.

Dela doritorii de a ocupá acestu postu se cere:

a) sa aiba cursulu pedagogico-teologicu cu celu putienu 4 clase gimuasiali — cei mai cualificati voru fi preferiti;

b) sa fia bine versati in cantâriie bisericesci; iéra documentele loru instruate in sensulu statutului organicu sa se tramita pâna la terminulu prefiptu Reverendissimului domnu protopresbiteriu Ioanu Petricu in Brasiovu.

Prejmeriu in 21 Augustu 1875.

Comitetulu parochialu gr. or din
Prejmeriu cu
Alexie Fratesiu,
parochu si presied. alu
(3—3) comitet. paroch.

Concursu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a gr. or. din Somesiusatu (Somesiufaleu) lânga Clusiu, se escrie concursu pana in 7 Sept- a. c. st. v.

Salariulu este 200 fl. v. a. cuartiru liberu, cu gradinutia.

Cu acestu postu este impreunatu si postulu cantoralu, (pentru cei ce aru voí) cu urmatoriulu venitu: 30. metie mari bucate (biru) 30 de dile de lucru (claca,) dela ingropaciuni mari 1fl- mici 35 cr. del'a servitiulu s. maslu 50 cr. si alt. cari facu cu totalu 100 fl. v. a.

Deci cei ce dorescu a ocupá acestu postu de invetiatoriu, séu si ambe, — se binevoiésca a trimite petitiunile sale, instruite in sensulu Statutului organicu, pana la terminulu prefiptu la prea on. domnu proto presbiteru Vasiliu Rosiescu in Clusiu.

Somesiusatu 16 Aug. 1875.

Comitetulu parochialu.
Stefanu *Prodanu*
(3—3) par. si presiedinte.

Concursu.

Devenindu parochi'a gr. or. Borgo-Mediloceni prin mórtea parochului Andreíu Orbanu vacanta, se escrie prin acést'a concursu pâna in 17 Septembre a. c. in care dî va fi si alegerea. —

Emolumentele suntu:

Stol'a obicinuita dela 200 familii, casa parochiale si portiune canonica nu este. —

Cei ce dorescu a ocupá acésta parochia cu care e impreunatu si oficiulu de invetiatoriu, asemenea cu unu salariu de 180 fl. v. a. si cuartiru liberu, sa-si indrepte recursele loru instruíte in sensulu Statutuluí organicu câtra comitetulu parochialu din Borgo Mediloceni post'a ultima Borgo-Prundu.

Borgo-Mediloceni, 13 Iulie 1875.

In numele comitetului parochialu
Iacobu Thursi'a
(3—3) presied. comit.

Edictu.

Nicolau Oprea Trandaburu, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legíuit'a sea socia Mari'a nascuta Nichiforu Bogdanu amendoi din Purcareni, fâra de a se scí unde se afla séu de mai traiesce, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de astadi incolo, sa se infatisieze inaintea subscrisului scaunu protopresbiteralu câci la din contra se va decide si in absenti'a lui procesulu divortialu pornitu asupr'a-i. —

Brasiovu in 12 Augustu 1875-

Scaunulu protopresbiteralu gr.
or. alu tractului I-iu alu
Brasiovului.
Iosifu Baracu
(2—3) protopopu.

Nr. 127|1875.

Edictu.

Prin care Dimitrie Gosi'a din Seliste, carele cu necredintia au parasitu pre soci'a lui Stan'a nascuta Teodoru Hens'a totu dín Seliste — se provóca cá in terminu de unu anu dela datulu de fatiatia, cu atât'a mai vertosu sa se infatisíeze inaintea forului matrimoniale subscrisu pentruca la din contra procesulu divortialu intentatu asupr'a-i se va otarí si in absenti'a lui.

Sabiiu in 5 Augustu 1875.

Forulu matrimonialu gr. res.
(3—3) alu protopreb. Sabiiului I.

Fenu de vendutu.

In comitatulu Hunedórei 2 óre dela Dev'a departare in comun'a *Hondolu* se afla fenu multu si bunu de vendutu intr'o livade mare ingradita, in care se afla si o casa. Pentru iernarea oiloru loculu este fórte potrivitu. Cumperatorii au a se adresá la proprietariulu, domnulu Lazaru *Piposiu* in *Zalatn'a.* (3—4)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineç'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 71. **ANULU XXIII.**

Sabiiu 7|19 Septemvre 1875.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei representative dela 15 Sept. n. se anuncie dupa cele formale resultatulu alegeriloru pentru delegatiuni.

Presiedintele anuncia, ca in cartea interpelatiuniloru nu este insemnata vre-o interpelatiune, in cartea de propuneri se afla inse o propunere a lui Dr. Sv. *Mileticiu*, care vrea sa aduca unu proiectu de adresa, dara o asemene propunere nu se tiene de cartea, care e destinata pentru propuneri de sine statatórie inse nu pentru contra-propuneri, cum e cea presentata de Mileticiu, dreptu acea deputatulu numitu sa-si aduca motiunea pre tempulu desbaterei asupr'a adresei. (Aprobare)

Trecendu ca'a la adresa, se cetescu mai intâiu tóte proiectele de adresa, ín prim'a linia proiectulu comissiunei esmise de cas'a, dep. dupa acest'a proiectulu partidei independintiei si in fine celu substernutu de Miletici. Acestu din urma proiectu dice, ca se bucura de nesuinti'a pronunciata in cuventulu de tronu, de a promová starea materiale a tierei, dara subsemnatorii adresei nu au incredere in viitoriu, pentruca in economi'a statului domnesce risip'a si o purcedere neratiunale. Cuventulu de tronu nu cuprinde principíe, din cari s'aru puté conchide la politic'a viitoriului. Fâra reducerea armatei nu se póte cugetá o imbunatatire a financieloru. Nu e vorba intrensulu de dreptulu de reuniune si convenire, nu se amintesce legea de natiunalitate, independenti'a Croatiei e insuficienta si nu se deschide unu prospectu la reincorporarea Dalmatiei; uniunea cu Transilvani'a nu e perfecta fiindu ca românii de acolo nu iau parte la viéti'a statului si gravamenele loru nu s'au resolvitu. Relativu la orientu proiectulu lui Miletici afirma, ca cestiunea Turcei europene se va resólve prin crearea de state independente pre peninsul'a balcanului si anume prin impreunarea Bosniei, Erzegovinei si a Serbiei vechi cu principatulu Serbiei si cu Muntenegrulu. Unu atare statu aru fi punctulu centralu alu celoru-lalte popóre crestine in orientulu europénu si unu aliatu puternicu alu acestoru popóre ale monarchiei in aperarea libertâtiei si culturei contr'a contrariloru puternici din nordu si apusu.

Pasagiele adresei ce atingeau apesarea natiunalitâtiloru, cu deosebire pretensiunea adresei, cá legea de natiunalitate sa se supuna unei revisiuni, fura intempinate cu sarcasmele indatinate de diet'a Ungariei.

Presiedintele: Onorata casa! Déca amu intielesu bine, domnii propunetori vorbescu de o aliantia straina, ei protestéza contr'a politicei legislatorice a Ungariei. Se vede deci silitu a recurge la chiamarea la ordine, in urma intréba sa se tiparésca séu nu acelu proiectu de adresa a lui Miletici?

Al. *Csanady* sustiene tiparirea din motive ecuitabile, de-si nu aproba cuprinsulu adresei.

Ios. *Madarász* e contr'a tiparirei. Ministrulu Col. *Tisza* va fi multiamitu, déca camer'a nu va tiparí proiectulu, observa, ca documente, cari vatema natiunea, tiér'a si domnitoriulu nu se potu tiparí.

Miletici: La tempulu seu voiu respunde la cuvintele ministrului de interne (larma).

Cas'a decide, sa nu se tiparésca proiectulu de adresa a lui Miletici.

Lud. *Horvath*, referintele comissiunei de adresa, afirma, ca comissiunea a intielesu insemnatatea dreptului de adresa; in tempuri normali adresele suntu numai unu actu de curtenie fâra insemnatate.

Comissiunea a fostu de parere, ca prelânga tóta starea actuala rea a financieloru viéti'a statului e in cadrulu seu regulariu si situatiunea nu se póte numí anormale. Regularea bugetului ocupa acum tóta inteliginti'a tierei, nici cuventulu de tronu nu se feresce de acést'a cestiune, ci relevandu insemnatatea ei indigita directiunea politicei de reforme, de legi, prin cari se va delaturá reulu.

Cuventulu de tronu nu e unu programu detaiatu, ci numai o indigitare la viitórea activitate a guvernului si de acea trebuie sa asteptâmu ce va lucrá guvernulu, spre a-lu puté judecá. Comissiunea se alatura pasu de pasu la cuventulu de tronu.

Ce privesce proiectulu partidei independentiei, acel'a cuprinde multe bune, inse desbaterea cestiunei de statu e superflua acum, cu deosebire fatia de alegerile dietali din urma.

Adres'a lui Miletici, dice referintele, e ratecita in ide'a fundamentale, falsa in afirmatiunile ei si in consecuintiele finali vatematória si din aceste motive nu póte fi obiectulu reflessiunei.

In urma oratorulu sustiene, ca starea actuale nu e togma de desperatu, ca e de lipsa crutiarea, etc. etc. nisce frase acestea, pre cari fia-care deputatu le recitéza cu ori ce ocasiune, fâra de a le si practisá in viétia, si fâra de a vedé ca ruin'a financiale ce ne stà inaintea ochiloru, nu se póte delaturá cu frase góle.

Er. *Simonyi*, pledandu pentru adres'a partidei independente, reflectéza mai intâiu, ca adres'a lui Miletici se potea tiparí, cas'a potea aflá medilóce pentru a sterge cuvinte ce vatema tiér'a si natiunea.

Se mira oratorulu, cum a potutu afirmá referentele Horváth, ca impregiurârile actuali suntu normali, pre cându chiaru si cuventulu de tronu accentuà, ca autoritatea, creditulu, ba chiaru esistinti'a natiunei suntu periclitate. Oratorulu se apuca de cestiunea de statu, care a remasu dela dechiaratiunea memorabila a lui Tis'a in acésta causa, monopolulu acestei partide, o scarmana, o dechiara de causatória releloru actuali (afacerile comune). Independentia perfecta cere natiunea etc.

Budapest'a 1/13 Sept. 1875.

Si pâna cându representanti'a fundatiunei lui Gojdu intrunindu-se la siedintia plenaria, déca va aflá de lipsa, va dá respunsulu seu la interpelatiunea esîta in nr. 68 alu „Tel. Rom.“ — subscrisulu, cá membru alu aceleiasi representantie iéu ans'a, de a descoperí pre scurtu, precum ca tocmai acum ese de sub pressa tiparirea acteloru fundatiunei lui Gojdu, din cari publiculu interesatu se va puté convinge nu numai despre corectitatea administrârei fundatiunei lui Gojdu, dara si despre aceea, ca câtu de condemnabile e pasirea „junelui“ Demetriu Magdu, care dupa ce a gustatu din pânea fundatiunei lui Gojdu acum se crede pre sine indreptatitu de a aruncá asupr'a ei cu pietri, si care pre sine Dr.*) numindu-se inca nu a invetiatu bun'a cuviintia si ordinea afaceriloru preste totu, si in specialu a fundatiunei lui Gojdu, dupa care, d-lui, déca i s'a refusatu o pretensiune ulterióre, ce nu i se póte incuviintiá, i stà calea deschisa de a recurge la congresu, iéra nu a-si aratá indata arm'a in publicitate cu supositiuni false, si denunciâri despre lucruri, ce nu s'au intemplatu, si nici nu se poteau intemplá la fundatiunea lui Gojdu.

I. *Puscariu.*

„*Belgradu*, 11 Sept. st. n.

Concentratiune de trupe turcesci. Inainte de tóte 'mi permitu a amintí de fapt'a ca Ristici a facutu fiasco cu cuventulu seu de tronu. In si afara de scupcina ministrulu este socotitu dejá intre cei morti. Mai multu trage inse in cumpana decâtu condamnarea regimului temerea de concentratiunile trupeloru turcesci, cari se facu de asta data cu o iutiéla, care nu sémena nici decum cu iutiél'a turcésca. Cuventulu de tronu constatéza ca o „putere mare“ se concentréza la fruntariele nóstre si natiunea pretinde a se luá mesuri militarie pentru aperarea poporului. Si un'a si alt'a este adeveratu.

Dupa scirile ce le amu se concentréza sub comand'a lui *Hussein Avni Pasi'a*, a fostului mare veziru si seraschieru alu sultanului, la Nisiu 6 divisiuni de infanteria, 6 regimente de cavaleria, 12 baterie, intre cari 4 cu tunuri cruppiane si 8 regimente de redifi. Se intielege de sine ca tóte regimentele se punu pre picioru de resbelu. Sa calculâmu bataliunile câtu se póte de mici si 30,000 totu voru dá tóte laolalta. Scirea cea mai nóua inca nu este mai putienu insemnata. Dupa aceea Pórt'a concentréza la Viddinu o nóua putere armata, carea se dice ca nu e mai mica de 16,000. Cu proviantarea acestor'a si acelor'a s'au incheiatu contracte cu intreprindietori armeni. Déca computâmu lânga aceste fortiele indreptate spre Sieniti'a si Cossovopolie, resultéza ca in giurulu Serbiei se asiédia celu putienu o putere de preste cinci-dieci de mii. Vrea acum Serbi'a sa se asigure numai incâtu-va, trebuie sa opuna acestei puteri classea prima a militieloru sele teritoriali. Classea acést'a face cam 65,000, dara nu gresîmu déca vomu dice ca din acesti'a abiá voru puté stá in câmpu 40,000. Trei brigade suntu dejá in câmpu, la fruntariele resaritene si apusene si adeca in marimea aprossimativa de 16,000. Brigad'a din cerculu Belgradului pornesce astadi la castre, opiniunea publica crede inse ca si acést'a se va indreptá spre fruntarie. Este lucru siguru pentru ori si cine ca despre o actiune in Bosni'a nu mai póte fi vorba, din causa ca este lipsa a-si grigí serbii de cas'a loru propria. Serbi'a nu s'a sciutu folosí de momentulu celu adeveratu, séu l'au petrecutu diplomatisandu, cá si Muntenegru si acum — trebuie fiacare sa ingrigiésca de pelea sea.

Trupele turcesci neliniscescu mai putienu decâtu temerea, ca Pórt'a are intentiuni ascunse. Va fi la locu a revocá in memoria o reminiscentia din tempulu abiá trecutu. De une-dile vine scirea la Constantinopole, ca raialele se sumutia la rescóla. Turburâri serióse se pregatescu. Unu generalu, déca nu me insielu erá Dervisipasi'a, a disu ca aru fi tempulu a inmultí garnisónele in Bosni'a si Erzegovin'a. Hussein Avni Pasi'a, ministrulu de resbelu de atunci si de acum, respunde: „Nu! eu n'asi tramite intr'acolo nici unu soldatu“. La intrebarea: „Pentru ce?“ respunse laconicu: „Pentru ca-mi trebuie soldatii pentru Serbi'a.“

Intentiunea lui Hussein a fostu totudéun'a de a trantí pre Serbi'a la pamentu, incâtu se póte „a indreptá erórea cea mare a sultaniloru cându au facutu staturi vasale“ — dupa cum se esprima Escelenti'a Sea. Este invederatu ca parerile lui Avni au trecere la Cornulu de auru (Constantinopole). In Belgradu „istori'a“ acést'a e pré cunoscuta si ómenii astépta venirea celoru mai serióse eveneminte. Actiunea se va restringe pre lânga apararea fruntarieloru proprie.

Vei intrebá acum: Insurgentii sa nu mai astepte dela Serbi'a nimic'a? Dela Serbi'a cá atare deocamdata nu, dara dela serbi póte. Cetatienii de aici inarméza mereu legiuni cu spesele loru „Graniciarulu“ spune ca astadi va plecá generalulu *Stratimirovici* cu capulu statului majoru, Andreiu Cnicianin, si se va indreptá de siguru spre Bosni'a, in care parte s'a dusu dilele aceste patru legiuni. Stratimirovici are 70—80 fosti oficieri, parte austriaci parte serbesci. Puterea lui se dice a fi mare, nu indrasnescu a o marginí cu cifre, pentru ca nu a-siu puté stá bunu de veracitatea loru. Fruntariele Serbiei din oficiu suntu inchise pentru voluntari, in fapta inse voru trece preste ele destui.“

Acést'a este o ccrespundintia a diurnalului „Fr. Bl.“ pre carea o reproducemu in cea mai mare parte a ei. In fundulu corespundintiei ni se pare a diarí pre adeveratii actori ai miscâriloru, cari inse astadi cu ochi liberi nu se potu vedé de locu.

Unu telegramu de alaltaieri spune ca consulii puteriloru suntu bine primiti de conducatorii insurgentiloru si ca acesti'a pretindu garantii precise dela regimulu din Constantinopole.

O scire neconstata cerculéza in Vien'a ca turcii aru fi intratu in Serbi'a.

Situatiunea in orientu.

dupa „Pres'a“ din *Bucuresci.*

Scirile mai importante de dincolo de Dunare ne vinu din Belgradu. Amu publicatu eri telegramele relative la discursulu tienutu de principele Milanu inaintea Scupcinei, si asteptâmu testulu acelui discursu spre a-lu publicá si apretiá in intregulu lui. Din resumatulu publicatu dupa telegrame s'a pututu vedé câta amaraciune, ingrigire si patriotismu contiene acelu discursu. Dicemu amaraciune pentru ca discursulu tronului, a constatatu cu câta compatimire si durere privesce poporulu Serbiei la suferintiele, macelulu si foculu la care este espusa populatiunea crestina din Bosni'a si Erzegovin'a, care e silita parte a fugí de focu si sabia pre teritoriulu serbu, care ii ofera ospitalitate, parte pre teritoriulu austriacu, unde 'si afla scaparea.

Discursulu tronului, facendu-se echo alu sentimenteloru poporului serbu, esprima simpathia pentru acele popóre vecine ale câroru case si paduri le vede cum fumega in departare, târa a puté merge in ajutoriu, din caus'a tractateloru si interesului pâcei generale.

---

*) Nu Dr., ci Drandu. Red.

Discursulu principelui Milanu esprima si ingrigire din causa ca o parte din populatiunea serba de lânga fruntaria se gasesce neliniscita in fia-ce momentu si silita a stá cu arm'a in mâna, gat'a a-si aperá caminulu. Ce-va mai multu, se constatà gramadirea atâtoru trupe de armata turcésca in cóstele Serbiei, ceea ce are aerulu de amenintiare. „Acést'a, dice discursulu tronului, turbura si mai multu situatiunea."

Principele Milanu termina discursulu seu prin unu apelu la intielepciunea sultanului si a puteriloru garante cá sa gasésca mediloculu celu mai nimeritu pentru liniscirea Bosniei si Erzegovinei si satisfacerei loru.

Din parte-i principele Milanu si guvernulu celu nou promitu ca se voru silí câtu voru puté a creá o stare de lucruri care sa redea pacea Bosniei si Erzegovinei.

Asiá dara noulu ministeriu de actiune alu Serbiei, dela care partitulu seu radicalu, omladin'a, asceptá o declarare de resbelu, si majoritatea Scupcinei a avutu curagiulu si patriotismulu intieleptu de a dominá agitatiunea si curentulu resbelnicu alu spiriteloru, asteptandu mersulu naturalu alu lucruriloru si corespundiendu astufeliu la dorinti'a puteriloru garante.

Astu-feliu, afara de vre-unu casu estraordinariu, insurgentii din Bosni'a si Erzegovin'a nu mai potu sperá in o declarare de resbelu din partea Serbiei séu Muntenegrului. Ei se voru vedé redusi la propriele loru fortie si eroismu spre a-si castigá o sórta mai buna.

Este posibilu cá lupt'a sa se prelungésca mai multu tempu, câci insurgentii ocupa muntii si strimtorile.

Nici unu faptu mai importantu nu ni se anuncia inse de curendu de pre câmpulu de lupta din Bosni'a si Erzegovin'a. Acést'a stagnare a armeloru coincida óre-cum cu ultimele corespundintie din strainatate care considera insurectiunea cam pre sfersitu. Noi amu spusu dela inceputu ca déca Serbi'a si Muntenegrulu nu voru declará resbelu Turciei, ori-ce complicatiune grava in orientu se va puté inlaturá si insurectiunea nu va dainuí multu, mai alesu in urm'a interventiunei impaciuitóre a puterilotu dela nordu, câror'a Europ'a in genere, si orientulu in parte, le datoresce si cu acésta ocasiune mentienerea pâcei generale.

Ceea ce va mai datori Europ'a orientala si in specialu popórele crestine din Turci'a midlocirei intielepte si pacifice a celoru trei puteri de la nordu, va fi obtienerea unoru concesiuni de la Pórta in favórea aceloru popóre crestine si introducerea unoru reforme in actualulu sistemu de administrare alu Turciei. Nisce reforme eficace si aplicate cu sinceritate voru folosi atâtu Portii otomane, prevenindu in viitoriu repetirea deseloru revolte din acele parti ale Turciei, catu si popóreloru crestine, care printr'o administrare locale mai libera se voru deprinde cu selt-guvernementu si 'si voru desvoltá capacitatea loru morala si materiale pre calea civilisatiunii moderne.

O asemenea imbunatatire a sórtei aceloru popóre crestine este declarata necesara si promisa óre-cum de câtra Puterile dela nordu si de câtra opini'a generala a Europei. Insasi pres'a Engleterei se gasesce asta-di angaiata in acésta opera de imbunatatire pacifica. Scimu ca „Times" a mersu mai departe chiaru de câtu „le Nord" si alte orgene importante in reclamele séle in favórea crestiniloru din Turci'a. Eara „*Standard,*" organulu ministeriului Angliei, in articolulu ce amu reprodusu, nu erá departe de opini'a lui Times in cestiunea organisarii provincieloru crestine din Turci'a intr'unu feliu de state semi independente tributare Portii.

Sórtea armeloru inse intorcându-se contr'a insurgentiloru pré repede, de indata vedemu ca s'a mai potolitu si entusiasmulu presei englese pentru crestini.

Ast-feliu „*Standard,*" considerându póte ca s'a aventuratu prea multu in articolulu seu de mai nainte in favórea crestiniloru, tiene la 6 Septembre unu limbagiu cu totulu diferitu numindu pe Erzegovinezi si Bosniaci nisce *feniani* ai Orientelui si nisce banditi cari comitu atrocitati contr'a populatiunei turcesci. „*Standard*" invóca unu faptu relatatu de corespondentulu seu din Vien'a, care, de va fi adeveratu, nu e de natura a pledá causa simpatieloru Europei pentru insurgenti. Se dice ca insusi consululu englesu, d. Holmes, sosindu la Mostar in Herzegovin'a a constatatu o „crudime oribile din partea insurgentiloru: arderea unei case turcesci si a copiiloru inaintea parintiloru turci, pre care apoi i-au ucisu asemenea prin casne.

Faptulu este neomenosu in adeveru: dér trebuie a nu uitá si barbariele si macelariile comise de turci in Bosni'a si chiaru pre teritoriulu serbu la Stolaz.

„Standard" crede ca preste putiene dile insurectiunea din Bosni'a si Erzegovin'a va fi nabusîta, de óre-ce guvernele Serbiei si Muntenegrului, sub pressiunea puteriloru garante, au declaratu ca nu voru face resbelu si s'au angagiatu din contra, sa impedece formarea si trecerea bandeloru de voluntari in provinciele revoltate. Déca insurgentii nu voru mai primí astfeliu nici unu ajutoriu din vecinatate, este probabilu ca insurectiunea se va stinge.

Corespundintiele englese spunu ca totu numerulu insurgentiloru se suie la 7000 — alta data se dicea 15,000 — din care cea mai mare parte suntu serbi, muntenegreni si dalmatini. Acesti'a din urma se dice ca s'au intorsu pre la casele loru. Trupele otomane trecu preste 30,000.

Ministeriulu celu nou alu actiunei din Serbi'a a renunciatu la dispositiunile partitului seu de a declará resbelu si se va silí a calmá spiritele.

Admitiendu ca insurectiunea se va nabusí in curendu, nu e mai putienu adeveratu, ca opiniunea Europei s'a pronunciatu in favórea popóreloru crestine, si ca insasi Pórt'a nu va intardiá a acordá reforme serióse de imbunatatire a sórtei aceloru popóre. Acést'a o declara chiaru pres'a englesa.

Nisce asemenea mesuri, promise prin htatihumaiumuri si remase litera mórta, se simtu necesarie adi chiaru in interesulu pacificu si financiaru alu Turciei. „Le Nord" citéza documente prin care demonstrà ca inca dela 1838 politicii mari englesi, cá Sir Henry Bulwer si lord Palmerston au recunoscutu in principiu cá utile si necesaria o administrare provinciala autonoma in diferitele pârti ale imperiului otomanu.

Cându venimu inse pre terenulu practicu nu putemu a nu constatá dificultâtile ce se potu iví si necessitatea de a pasí cu prudentia si tactu.

Astfeliu vedemu actualmente ca missiunea comissiunei tramisa de puteri la fati'a locului, insocita de comisariulu otomanu Sever-pasi'a, nu-si póte indepliní cu succesu sarcin'a ei, din lips'a unoru capi recunoscuti de insurgenti cu care sa trateze acea comissiune. Acést'a amu prevediut'o si amu spus'o dela inceputu. In adeveru insurgentii nu au o unitate de actiune si unu siefu cu autoritate recunoscutu de toti. Ei s'au formatu in bande de câte 1000 si câte 500 si facu resbelu de guerila, fâra a urmá unu planu determinatu. Intrunirea ce au avut'o capii insurgentiloru in monastirea Kossierevo s'a imprasciatu fâra resultatu, in urm'a scirei ca insurgentii au fostu goniti dela Trebinje. S'au vediutu ici, colo câte o proclamatiune prin diuariele slave; dara nu se scie pâna la ce punctu acele programe suntu autorisate si forméza adevarat'a espressiune a vointiei insurgentiloru si populatiuniloru crestine. S'a disu ca Liubobratici pórta numele de Voivodu alu Erzegovinei. Dara acest'a nu e unu titlu recunoscutu de toti insurgentii si de populatiunea cea imprasciata si fugara din provinciele resculate. O corespondentia a lui „Standard" spune ca, in urm'a perderiloru suferite de insurgenti, numitulu Voivodu este consideratu de tradatoriu si ca aru fi standu retrasu in Muntenegru.

Tóte aceste sciri, lips'a de nóue victorii din partea insurgentiloru, si imprascierea loru, precum si lips'a de unu siefu cu care sa se intieléga comissiunea puteriloru, facu cá acele popóre crestine sa nu póta obtiené atâtu de multu pre câtu se sperá la inceputu dela Pórta. Neavendu cine sa formedie si sa sustiena dorintiele aceloru populatiuni pentru organisarea loru viitórie, va remanea la intielepciunea representantiloru puteriloru si a comisariului otomanu, sa studieze la fati'a locului si sa relateze opiniunile loru in favórea crestiniloru si imbunatâtirei sórtei loru. Iéra pu-

FOISIÓRA.

Geniulu si nebuni'a.

Nu trebuie sa créda cine-va ca adeverulu este astfeliu, incâtu in momentulu cându elu apare face sa dispara erórea. Se pare, din contr'a, ca o prejudecata inradecinata aduce in tr'ensulu nu sciu ce farmecu care retiene spiritele si le impedeca de a intielege unu adeveru neasteptatu. De aceea nici nu trebue sa ne mirâmu cându, resfoindu analele sciintieloru, gâsimu unu intervalu câte odata considerabilu intre epoc'a care a vediutu esîndu la lumina unu adeveru si momentulu care a vediutu consântirea lui. Se face, in decursulu acestei perióde, unu feliu de lucrare oculta in inteligentie. Lucrulu care escitase la inceputu o reprobare unanima este in cele din urma discutatu cu putienu sânge rece, apoi pe rendu pe rendu sustienutu si aparatu; si in fine, dupa numeróse schimbâri, lumin'a se face, valurile rutinei si ale ignorantiei cadu, si chiaru acelu adeveru, pre care nimenea nu voiá sa-lu recunósca la inceputu, incepe sa devina o notiune vulgara, atâtu de respanditu incâtu i se dice ca e o banalitate, si destinatu póte elu insusi sa servésca intr'o dî de obstacolu si de prejudecata la unu progresu ulterioru.

Cându, suntu aprópe trei-dieci de ani, d. Lélut, in mai multe uvrage remarcabile, „*le Démon de Socrate si l' Amulette de Pascal*", voì sa probeze ca acesti doi ómeni cu geniu trebuiá sa fia considerati cá presentandu câteva din caracterele nebuniei, mirarea fu generala; nu dóra pentru ca vederile sele erau cu totulu noi, dara ele nu fusese nici odata obiectulu unei demonstratiuni atâtu de regulate si atâtu de scientifice; de aceea si dlu Lélut fu mai parasitu. Câti-va ani mai tardiu, d. Moreau, din Tours, reluà, largindu-o si generalisandu-o, thes'a dlui Lélut. De tóte pârtile inse sa radicara obiectiuni; semená cu o revolutiune generala. Dlu Flourens, in cursurile sele, denuntiá acésta teoria cá un'a din cele mai funeste opere ale scintiei moderne si o confundá intr'o anathema comuna cu craniologi'a lui Gall si cu selectiunea naturala a lui Darwin. Din tóte pârtile, philosofii si psichologistii condamnau o doctrina care facea din geniu o nevrósa si care punea ómeni cá Cesaru si cá Richelieu alaturi cu epilepticii si cu maniacii. Dara, in dîlele nóstre, tacerea s'a stabilitu putienu câte putienu: este dara probabilu ca ide'a si-a facutu drumulu seu, cá sa ne servimu cu o espressiune triviala, si ca nu va mai intempiná aceeasi mirare cá la ivirea ei. Afara de acestea, se pare ca psichologi'a a intratu pre o cale nóua, si pre care ne este permisu sa o credemu facenda. In locu sa se marginésca in studiulu lui eu, si intr'o metafisica inalta, filosofii s'au reintorsu la observatiune, si fâra sa cada in esagerârile scólei sensualiste dela finele celui din urma secolu, ei au recunoscutu ca faptele sciintiei physiologice, interpretate cu intielepciune, puteau sa fia de unu mare ajutoriu pentru studiulu consciintiei si alu inteligentiei omenesci.

Mai inainte de a raportá câte-va din probele ce vomu aduce in favorulu acestei doctrine, trebue mai intâiu sa o precisâmu si sa o restringemu: sa ne intielegemu asupr'a cuvinteloru mai inainte de a discutá ideile. Si mai inainte de tóte ce este geniulu, si cum 'lu póte cine-va deosebí de talentu? Apreciatiunea variéza la infinitu pre câtu tempu este vorb'a de intermediare; dara déca ia cine-va punctele estreme, confusiunea este imposibila. Astfeliu este lucru siguru ca Napoleonu avea geniu, cá si Schakspeare, cá si Molière, cá si Aristote; nu este lesne de spusu in ce constà geniulu. Póte ca este unu nu sciu ce divinu, quid divinum, care este estraordinariu, acea facultate de a concepe cu repediciune lucruri mari, de a imbratisiá totulu cu o singura privire, si de a se radicá mai pre susu de cei-lalti ómeni prin repediciunea, profunditatea, noutatea si estrem'a justitia a ideiloru. Dara in ori-ce casu, acést'a este unu ce esceptionalu, care ne este mai lesne sa-lu intielegemu decâtu sa-lu esprimâmu, si care scapa definitiunei.

Nici nu ne vomu incercá sa definimu nebuni'a; vomu dice inse ca unu nebunu este unu individu, ale câ
rui cugetâri suntu in desacordu absolutu cu ideile comune, si care, prin ficsitatea aberatiunei sele si falsitatea óre-câroru sensatiuni imaginarie, se isoléza, cá sa dicemu asiá, intr'o cugetare deliranta, si traiesce la o parte de omenire. De aceea este usioru de demonstratu ca multi ómeni de geniu, dintr'unu óre-care punctu de vedere, au fostu nebuni, si ca atentiunea, memori'a si imaginatiunea estraordinaria care le-au datu glori'a au facutu dintr'ensii, separandu-i de lei-lalti ómeni, nisce adeverati smintiti.

Ce omu de geniu mai mare cá Blaise Pascal! Neavendu inca doi-spre-diece ani, elu 'si aratà aplecârile sele estraordinarie printr'unu tractatu asupr'a sunetului ce-lu compuse dupa ce a observatu ca paharulu incetá sa resune indata ce-lu atingea cine-va cu degetulu. Câtu-va tempu dupa acést'a, tatalu seu refusandu sa-lu invetie matematicele, elu otarí sa le descopere, si formandu-si cercuri si linii pre care le numiá renduri si bare, 'si demonstrà sie'si tóta geometri'a elementaria, Mai târdiu, la verst'a de siepte-spre-diece ani, dupa ce cetì in câte-va cârti si vorbí adese-ori cu mai multi geometri eminenti, elu compuse unu tractatu asupr'a sectiuniloru conice care puse in mirare pre Descartes. La nóue-spre-diece ani, elu inventà masîn'a aritmetica. La dóue-dieci si trei de ani elu reincepù esperientiele lui Torricelli asupr'a greutâtiei aerului, le completà, le verificà si creà hidrostatic'a. . . Apoi scrise: „*Lettres a un Provincial, les Pensées*"; tóte acestea pâna la verst'a de trei-dieci de ani, câci indata ce ajunsese la acésta versta, se afundà in misticismu si nu mai produse nimic'a. Elu murí la terile voru staruí in urma pre lânga Pórta a obtiené reformele necesarie.

Asteptâmu dara a vedea ce semne de viétia mai dà insurectiunea, care nu credemu ca se va potolí asiá de repede, precum credu depesiele turcesci. Vomu vedea déca volitarii din Serbi'a si Muntenegru voru mai continuá a trece in ajutoriulu insurgentiloru; si in fine asteptâmu mai alesu a vedea ca ce mesuri de imbunatatire voru propune comisarii puteriloru, pentru crestini, spre a judecá in urma despre asigurarea pâcei in viitoriu,

„Press'a."

Afacerea celoru 63 milióne.

Diurnalulu „Berliner Bőrsen-Zeitung" organulu coticariloru din Berlinu dela 30 ale curentei contiene urmatórea insciintiare:

„Câtra actionarii societâtiei câiloru ferate române.

Precum este dejá cunoscutu prin presa, corpurile legiuitórie din Bucuresci, dupa o prealabila intielegere cu ministeriulu princiaru, si in urm'a aprobârei adunârei generale a societâtiei de actionari ai câiloru ferate române dela 7 Iuniu a. c. privitórie la emisiunea unui imprumutu cu prioritâti au colegatu sanctiunarea legale a acestui imprumutu, cu conditiune cá societatea sa cedeze in schimbu statului românu o parte din câile ferate. Ministeriulu princiaru s'a declaratu gat'a de a intrá in intrare cu societatea pre acésta nóua basa."

„Aceste propositiuni le-amu supusu unui esamenu scrupulosu; inse amu ajunsu in unanimitate la opiniunea; ca afara de mari greutâti materiale ce din punctulu de vedere a positiunei societâtiei, se impotrivescu acestei propositiuni, vendiarea unei pârti a drumuriloru de feru aru contiené in sine o schimbare a scopului intreprinderei, si prin urmare aru fi contrariu stateloru."

„In vederea imposibilitâtiei realisârei conditiuniloru propuse, amu hotaritu prin urmare de a cere inca odata guvernului românu realisarea primitivei invoeli."

„Câtra oficiulu afaceriloru straine alu Germaniei, amu adresatu petitiunea cá sa sustiena acestu pasu cu energia, si putemu sperá, ca intinsele interese a unui mare numeru de cetatieni germani ce suntu colegate cu acésta afacere ne voru asigurá luarea in consideratiune a acestei petitiuni."

Berlinu 28 Augustu 1875.

Consiliulu de supraveghiare si comitetulu societâtiei de actionari ai câiloru ferate romane."

* * *

Dupa cum se vede, tiér'a se afla iérasi in fati'a unoru dificultâti de unu caracteru cu totulu administrativu, a câror'a resolvare se cere prin intervenirea guvernului germanu.

Nu ne indoimu câtusi de putienu, ca cestiunea se va resolvá conformu dorintiei consiliului de coticari si conformu poruncei oficiului afaceriloru straine dela Berlinu, dela care depinde esistinti'a actualului regimu; suntemu curiosi inse de a vedé modulu cu care va reveni atâtu regimulu câtu si corpurile legiuitórie asupr'a acestei afaceri, pre cari insusi guvernulu dicea in sesiunea din urma a camerei, ca o considera cá euratu interioru administrativu.

Unii sustienu, ca se voru convocá corpurile legiuitórie inainte de 15 Noemvre spre a dá o resolutiune definitiva acestei afaceri, adeca spre a schimbá votulu chiamatiloru in sensulu doritu de d. Bleichrőder si Compani'a.

In numerulu viitoriu vomu reveni asupr'a acestei cestiuni mai pre largu.

Pana aici „Poporulu" „F. Bl." are o corespundintia din *Bucuresci*, carea dice ca min. *Boerescu* va propune unu planu, dupa care sa cumpere statulu Romani'a tóte drumurile de feru dela societatea de actiuni din Berlinu (odinióra Strousberg) pentru cá sa inceteze odata tóte reclamatiunile din partea societâtiei si ca planulu acest'a este spriginitu de consululu nemtiescu. Se intielege ca proiectulu are sa tréca prin corpurile legislative.

Cuventarea

de incheiere tienuta in 17 Augustu st. v. 1875 in Alb'a-Iuli'a de conducatoriulu cursului supletoriu Teodoru Popu.

(Fine.)

Aceste cuvinte pline de cea mai mare insemnatate trebuie cu o indoita credintia, iubire si pietate, sa le intórcemu astadi asupr'a marelui loru A. Siagun'a, a contemporaniloru, conlucratoriloru si urmatoriloru sei celoru bravi. E bine fratiloru! dara cu ce le vomu sci noi multiamí pentru atâtea bunatâti versate cu abundantia asupr'a nóstra si a poporului nostru? Eu asiá credu, ca toti barbatii nostri cei mari nu potu sa fia multiamiti cu ori si ce daruri le-amu aduce, fâra numai si numai, déca ne vomu impliní noi fia-care, chiamarea nóstra cu scumpetate, cu acuratetia si cu consciintia; câci si sf. scriptura in fórte multe locuri astfeliu ne indémna si demanda.

Acum dloru si fratiloru! dupa ce ne-amu convinsu pre deplinu ca instructiunea si educatiunea — scól'a, — este totulu, apoi trebuie sa fimu asemenea deplinu convinsi, ca chiamarea nóstra este cea mai delicata si fina, cea mai nobila, cea mai marétia, cea mai crestinésca, dara apoi totu deodata si cea mai spinósa si mai grea; prin urmare noi trebuie sa fimu cu cea mai mare precautiune la implinirea ei.

Standu lucrulu astfeliu, de sine se intielege, ca noi sengurateci si isolati nu ne vomu puté cunósce chiamarea nóstra pre deplinu si prin urmare nici nu o putemu impliní; ci numai si numai prin convorbiri, desbateri, frecâri si conversâri unii cu altii, in adunâri, societâti si conferintie convocate spre acestu scopu.

„Amu alergatu la semnu pentru pretiulu chiamârei celei inalte a lui Ddieu, in Christosu Iisusu." Da! fratiloru, amu alergatu multi, din mai multe pârti la semnu si ne-amu intalnitu aici. Vedu ca d-vóstra a-ti venitu in numeru frumosu (41) vedu ca a-ti avutu placere, sciu ca a-ti avutu rabdare; vedu si sciu ca v'ati implinitu chiamarea in asta privintia; prin acést'a mie mi-ati causatu o deosebita placere, bucuria si mangaiere; dara credu ca totu asemenea si tuturoru mai mariloru nostri. Deci cá semnu alu bucuriei mele, nu potu alt'a a face, decâtu sa strigu din tóta anim'a esclamendu-ve unu intreitu: sa traiti! domniloru si fratiloru invetiatori, cá sa puteti inca multi fericiti ani versá lumina in poporu si indiestrá tenerimea cu o cultura adeverata!!! —

Alta este inse intrebarea fratiloru, cându 'mi reintorcu si aruncu privirea asupr'a mea insumi. . . . . Eu cá unulu dintre cei mai mici, fuseiu insarcinatu de Pré Ven. nostru Consistoriu archidiecesanu, cá senatu scolastecu Nr. 1522 (scol,) 1875 cu conducerea acestui cursu supletoriu. Amu primitu acésta sarcina cu placere si bucuria mare, pentruca m'amu semtitu in puteri a corespunde recerintieloru; amu ascultatu ordinulu si me amu supusu vointiei mai mariloru mei si „amu alergatu la semnu;" dara nu sciu, déca amu potutu satisface „chiamârei mele pre deplinu, ori nu!! acésta dejudecare cade in competinti'a domniiloru vóstre si a mai mariloru nostrii. Eu din parte-mi me mangaiu, si me bucuru, ca incâtu amu potutu; incâtu m'au ajutoratu cunoscinti'a mea teoretica si practica, amu satisfacutu; séu celu putienu amu facutu atât'a incâtu consciinti'a mea nu me mustra, ci din contra me mangaie. (In decursulu prelegeriloru, adunarea s'au esprimatu mai de multe ori, a fi deplinu multiamita cu conducerea.)

In fine amu sa repetezu fórte pre scurtu, cele pertractate in decursulu prelegeriloru acestui cursu supletoriu si sa ve indemnu: Fiindu ca instructiunea fâra educatiune e mórta, cá si trupulu fâra de sufletu, ba inca e fórte periculósa; apoi fiindu ca educatiunea fâra disciplina — dupa mine, — n'are nici unu intielesu, asiá dara tieneti minte fratilorn inainte de tóte:

1. Introduceti in case, in scóla, in biserica si afara — in genere, — disciplina regulata!

„Junimea dóue virtuti neaperatu trebuie sa duca cu sine din scóla: spiritulu de disciplina si dedarea la lucru séu munca" dise *Principele de Orleans.* („Albin'a" Nr. 53 1875.)

2. Staruiti din tóte poterile pentru a inzestrá pre scolarii d-vóstre cu o educatiune buna si adeverata, cu o crescere religiósa-morala, câci acestea suntu fundamentulu edificiului culturei generale.

3. Staruiti pentru invetiatura si instructiune, pentru latirea luminei si culturei intre junime si poporu diu'a si nóptea!!!

Aceste trei combinate si esecutate treptatu, cu energia si consciintia ne voru dá resultatele cele mai imbucurat...

---

verst'a de trei-dieci si nóue ani, dupa nisce suferintie grósnice.

Ei bine, acestu mare omu, alu cârui geniu pré de tempuriu este apróре de necrediutu, avea in puternicii sei creeri germenii nebuniei, si este de ajunsu, spre a se convinge cine-va de acést'a, sa cetésca amenuntele pre care, intr'o biografia remasa vestita, Gilberte Pascal (d-n'a Parier) ne-a dat'o despre sanatatea fratelui seu, si savantele conclusiuni ce d. Lélut a trasu din ele. Blaise Pascal erá bolnaviciosu si suferinde: erá un'a din acele organisatiuni nervóse, in ferbere continua, care au nenorocitulu privilegiu de a audî scârtiindu in ori ce momentu resorturile masînei loru. (Maine de Biran). Ce idei bizare! Ce conceperi delirante nu avù elu! Nu voiá sa bea decâtu apa calda, ne povestesce sor'a sea, si tóte beuturile ce elu bea, le incaldiá astfeliu incâtu desgustá pre tóte persónele care-lu incungiurau. Mai tardiu, dupa faimosulu accidentu dela puntea Neuilly, care n'a avutu tóta influinti'a ce voiá sa i se atribue, elu fu apucatu de o adeverata nebunia. Elu credea ca este necontenitu urmaritu, vedea o prapastia alaturi cu sine, spre a se garantá contr'a ei, elu punea unu fotoliu care-i ascundea vederea acestui pericolu imaginariu. Nu este óre acést'a o adeverata halucinatiune? Si mai avemu óre trebuintia sa staruimu asupr'a acelui talismanu ce elu purtá aternatu la gâtulu seu, care trebuiá sa-lu apere de flacarile iadului, si pre care scrisese nisce frase neintielese, in care se vedea unu misticismu delirantu?

In adeveru, ce este ací care aru puté sa ne surprinda? Acea esistentia tempuria, turmentata, fricósa si atâtu de fecunda, puté ea óre sa intre in cadrulu comunu alu vietieloru ordinarie; si este permisu sa compare cine-va pre Pascal cugetandu la greutatea aerului, cu unu june de verst'a sea, reu scolaru de retorica? Ce este de comunu intre aceste dóue inteligintie, si scolarulu nu va puté elu suride de mila vediendu unu copilu de verst'a sea, care cauta sa descopere cele mai grele probleme de fisica? S'aru puté aprópe esprimá acésta intensitate a cugetârei care apropia geniulu de nebunia, dicendu ca, la ómenii de geniu, inteliginti'a este reu ecuilibrata.

Sa ne inchipuimu, in adeveru, unu omu ordinariu, avendu unu mestesiugu liniscitu, ingrigindu de afacerile sele cu regularitate, ne avendu alta ambitiune decâtu sporirea micei sele averi, cunoscendu fórte bine totu ce se raporta la ocupatiunile sele esactu si mesuratu in tóte, intielegendu totu ceea ce lu privesce, ne cautandu sa petrundia câte-va din problemele care lu impresóra din tóte pârtile, satisfacutu de ideile banale ce intempina in drumulu seu, si primindu-le spre a regulá conduit'a sea; acestu omu va avé o inteligintia bine ecuilibrata. Elu nu va avé acea iresistibila necesitate de a cunósce si acea pofta fâra margini de gloria si de ambitiune, care turmentéza pre ómenii de geniu. Si déca acestu omu este in presenti'a unui Pascal séu a unui Newton, de siguru ca elu va avé dreptulu, comparandu-se cu densii, sa gasésca ca ratiunea cea buna este mai curendu in inteliginti'a sea decâtu in aceea a acestoru ómeni mari. La densii, in adeveru, elu va recunósce o vioiciune de conceptiune, o imaginatiune stranie, care iesu din marginile vulgare si care se gasescu adesea la cei smintiti. Ei suntu dominati de o cugetare fugósa care ii tirasce dincolo de adeveratele limite si care, prin acea chiaru ca ii face sa produca lucruri mari, póte sa le inspire conceptiuni delirante si halucinatiuni (aiurâri).

Déca cercetâmu in ce consta acestu ecuilibru alu facultâtiloru intelectuale care paru ca constitue bunulu simtiu si perfect'a ratiune, si care este tocmai contrariulu alienatiunei mintale, vedemu ca se compune din dóue elemente principale; de o parte, just'a apretiare a fenomeneloru esterióre; de alta parte, grij'a evenementeloru dîlnice care ne impresóra. La cei nebuni, — nu mai este trebuintia sa o spunemu, — aceste dóue functiuni intelectuale suntu cu totulu turburate; suntu incapabili sa se ocupe de afacerile loru, sa-si ingrigésca averea loru, si de alta parte, fenomenele esterióre suntu pentru densii o oglinda vecinica, in care vedu aparitiunile cele mai fantastice. La ómenii impoverati de o cugetare inalta, ficsitatea atentiunei si supra-activitatea imaginatiunei aducu acela'si resultatu. Sa luâmu dóue esemple ilustre: Newton si Goethe. Newton avé facultatea atentiunei impinsa la unu asiá de mare gradu, ca in unele momente elu se isolá cu totulu de lumea esterióra. Pre tempulu compunerei principieloru sele elu remase dóue-dieci si patru de óre la lucru, fâra a mancá, fâra a bea séu a dormí. Concentrarea cea prodigiósa a cugetârei sele asupr'a sciintiei abstracte lu facéu de o distractiune vrednica de mirare. Intr'o dî, elu luà degetulu nepótei sele, care cetea lânga densulu, si voì sa-si curetie cu elu luléu'a. Se scie, afara de acestea, ca elu erá supusu la ametieli. Ori de câte ori mergea in trasura, elu se apucá de amendóue usile si intindea bratiele sele de amendóue pârtile cá sa nu cada. Remase trei luni intr'o nebunia completa, si 'si pierdù pentru mai multu tempu memori'a. Esemplulu lui Goethe este totu atâtu de remarcabilu; elu avù in faptu o adeverata halucinatiune. Elu vediù intr'o di propriulu seu chipu venindu-i inainte, dupa cum ni o spune insusi in memoriele sele. Elu puté sa chiame dupa vointia pre cutare séu pre cutare personagiu mare, si aceste vedenii treceau pre dinaintea ochiloru sei, lucrau se miscau cá persóne naturale. Inchidiendu ochii si aplecandu capulu, vedé flori de totu feliulu care urmau un'a dupa alt'a cu iutiéla, infatisiandu colorile cele mai vii si privirile cele mai variate.

(Va urmá).

curatórie, mai maretie si mai splendide.

1. „Acum multiamita fia lui Ddieu si celui ce ne-au facutu totu-déun'a „biruitori in Christosu!!!“ 2 corint. 2 v. 14.

2. Multiemita prea vener. consist. si tuturoru mai mariloru nostri!!

3. Multiamita pré onor. domnu prot. Alesandru Tordosianu, on. domnu Georgiu Bergheanu si tuturoru braviloru locuitori si cetatieni, cari ne-au cuprinsu si primitu cu placere!

Si acum domniloru si fratiloru!! „Tempulu despartirei mele s'au apropiatu; lupta buna m'amu luptatu, curgerea amu implinitu si credinti'a amu paditu.“ 2 Timot. c. 4 v. 7.

Teodoru *Popu.*

La acést'a cuventare respunde dlu invetiatoriu Ioanu Benn'a, prin urmatoriulu discursu:

Prea stimati presenti! „Unirea face puterea. Acest'a e unu adeveru, de care fiindu petrunsa lumea de astadi a inceputu a se asociá pre tóte terenele vietiei omenesci, a pune umeru la umeru, cá astfeliu cu puterile unite sa póta invinge mai cu usiurintia greutâtile si sa póta obtiené resultate mai stralucite, amu disu, pre tóte terenele vietiei, prin urmare si pre terenulu educatiunii.

Petrunsu de acestu adeveru nemuritoriulu si multu regretatulu archiereu *Andreiu,* a introdusu conferintiele invetiatoresci, cari se tieneau de invetiatorii fia cârui tractu ppresbiteralu separatu. Prin acele conferintie s'a facutu inceputulu asociârei puteriloru la noi romanii pre terenulu invetiamentului poporalu. Si adunarea nóstra presenta, ce este ea alt'a decâtu conferinti'a invetiatorésca adusa la unu gradu mai inaltu de desvoltare! Caci déca este adeveratu, ca unde e unulu nu-e putere, si unde-su doi puterea cresce, prea adeveratu si prea invederatu trebuie sa fia si aceea, ca puterea unei conferintie compuse din invetiatorii unui singuru tractu nu se póte mesurá nice odata cu fortiele unei conferintie, la care se intrunescu invetiatori din doue, trei séu mai multe tracturi, cum suntemu buna óra noi adunati aici la cursulu supletoriu. Intr'adeveru putemu afirmá, ca prin asociare puterile individuali se urca la o potentia mai inalta si prin acest'a conlucrare armonica a mai multoru individi intruniti spre unu scopu atâtu de salutariu, cum este scopulu educatiunii poporului, vomu ajunge siguru la resultate mai remarcabile pre acestu terenu.

Si ce semnifica cuventulu: cursu supletoriu? Unu cursu, prin care sa ne câstigamu unu suplementu, o intregire a cunoscintieloru nóstre pedagogico-didactice de mai inainte séu, dupa cum numescu germanii atari cursuri, unu cursu pentru cultur'a ulterióra. Caci precum totu organismulu din lume vietiuindu consuma nutrementele ce le au luatu odata la sine, asiá si spiritulu omenescu. Spiritulu invetiatoriului fungându, consuma nutrementele ce lea capetatu in institutele teoretice. Impressiunile ce le a primitu se stergu succesivu, ideile se intuneca un'a prin alt'a si de aceea trebuiescu reimprospetate prin altele, va sa dica, spiritulu are lipsa de nóe nutrimente si nedându-i se elu va trebui sa langediésca, sa-si curme activitatea. Unu atare nutrementu se da spiritului prin conveniri instructive dese si o atare intrunire instructiva este fara indoiala cursulu supletoriu.

Eata dara idea cursului supletoriu; éta motivulu si totodata si scopulu lui!

Motivulu este rationalu, scopulu salutariu. Cursulu supletoriu este o institutíune, carea precum ni a aratatu pucin'a pracsa din dilele trecute, va avea cele mai fericitórie urmari pentru scólele nóstre. Si, cá sa revenimu la initiatoriulu acestoru conveniri instructive, trebuie sa marturisimu, ca e mare perderea, ce a suferitu intre alte si invetiamentulu nostru prin mórtea acelui prea demnu archiereu care a pusu temeiulu acestei institutiuni salutarie! O perdere acést'a, carea eu nu sum in stare a o infatisiá mai fidelu, decâtu aplicandu cuvintele, ce le a pronunciatu Börne asupr'a celebrului literatu germ. I. Paul; „*Ostea a apusu si ochiulu acestui secolu se va inchide inainte de ce dens'a va reaparé,* caci in cariere largi ambla geniulu luminatoriu si abia mai tardiu *stranepotii voru salutá cu bucuria,* de cea-ce s'au despartitu plangendu parintii gelitori. Si o corón a cadiutu de pre capulu unui rege!.... si unu pontifice inaltu a reposatu! Vomu deplânge pre acel'a care ni-a fostu o suplinire si acum ni-a devenitu nesuplinibilu. Fiesce-care tiéra a capatatu pentru ori-ce lipsire trista óre-care rebonificare imbucuratória. Nordulu fara anima — poterea sea de feru; sudulu morbulentu — sórele seu auriu; intunecós'a Spania-credinti'a sea; Francesii cei tigoritori se delectéza cu imbelsiugatulu loru umoru si negur'a Angliei o lumínéza libertatea. Noi amu avutu pre *Andreiu* si nu lu mai avemu, intrensulu amu posesu: taria, blandetia, credintia.... Acést'a este stéu'a. care a apusu: credinti'a cerésca, carea ni-a stralucitu stingându-se.

Acést'a e corón'a, ce a cadiutu: corón'a iubirei, carea domniá pre celu-ce o purtá, cum si pre toti, cari i erau supusi.... Acest'a este inaltulu pontifice in templulu românu — densulu a repausatu si devotiunea nóstra numai are talmacitoriu.“

Acestea suntu cuvintele, prin cari am crediutu ca celu putienu aprocsimativu voiu potea dá espresiune acestei perderi mari. In fapta inse pietatea, ce o detorimu scumpului nostru defunctu, nu o potemu manifestá intr'altu modu mai demnu, decâtu prin aceea, ca vomu apreciá institutiunile, vomu folosi cu scumpetate midilócele mostenite dela densulu. Prea venerabilulu Consistoriu archidiecesanu a implinitu acesta santa detorintia, cându a dispusu tienerea acestui cursu supletoriu, pentru care pasu credu, ca cu toti ne simtimu oblegati a-i aduce cea mai caldurósa multiumita. (Urméza unu unanimu „sa traiasca.“)

Dar, stimati colegi, e sciutu, ca ori-ce lucru, fia acel'a câtu de bunu in sine, déca nu se intrebuintiaza cum se cade, nu aduce folosu. Déca cursulu nostru supletoriu din astu anu si-a ajunsu scopulu, spre carele este menitu, acést'a avemu sa o multiamimu atâtu reverendissimului Domnu protopopu, A, Tordosianu, carele ni a sprijinitu, câtu si Domnului T. Popu, carele ni-a condusu, pentru ceeace binevoiasca dd-sele a primi multiamit'ane prin unu „sa traiasca“! (Urméza de trei ori „sa traiasca“).

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Ungureni de clas'a a III protopresbiteratulu Solnocului de susu; se escrie concursu pâna la 5 Octombre st. v. a. c.

Venitele parochiali suntu urmatórele:

1. Dela 227 familii cate 20 cr. biru anualu.

2. Folosinti'a fenului si a pómeloru din cimiteriulu bisericei la olalta socotite dau unu venitu anualu de 30 fl. v. a.

3. Tacs'a usitata dela umblarea cu crucea la Botezulu domnului 10 fl. v. a.

4. Alte tacse stolare computate facu sum'a de 200 fl. v. a.

Tóte acestea la olalta computate dau unu venitu anualu de 285 fl. v. a. 40 cr.

Concurentii au asi trimite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu pusu, instruate in sensulu Statutului organicu si alu concluseloru sinodului din anulu 1873 in privinti'a intregirei parochieloru.

Cupsieni in 4 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Samuilu *Cupsi'a,*
protopopu gr. or.

Concursu.

In urm'a milostivei ordenatiuni Consistoriale din 17 Iuliu 1875. Nr. 2134 si in legatura cu decisiunea sinodala din 11 Aprilie 1874. Nr. Protocolului 27, se deschide prin acést'a Concursu pentru ocuparea postului de protopresviteru definitivu in tractulu protopresbiterale alu Mediasiului, cu terminulu pâna la 5 Octobre, 1875. vechiu.

Emolumentele suntu:

1. Competintiele protopresbiterale si tacsele obicinuite pâna aici in tractu.

2. Dela 1 parochi'a gr. or. din Mediasiu:

a) Canonica portiune de fenatiu si aratura constatatóre din 4 Iugere si 800. stangeni ☐;

b) Venitele stolare obicinuite.

c) dela 105 familii câte 20 cr. v. a. din care o tertialitate e a cantorului.

d) Cuartiru cu dóue incaperi si cu o siura si gradina de leguma.

Doritorii de a competá la acestu postu suntu poftiti a asterne concursele loru pâna la terminulu pusu la Venerabilulu consistoriu archidiecesanu instruite cu documintele recerute prin dispositiunea Stat. organicu §. 53 despre absolvarea studieloru gimnasiali si teologice, despre servitiele bisericesci si scolastice de pâna acum in archidiecesa, respec. se corespunda dispositiuneloru provisorici § 16. a, ale sinodului archidiecesanu din 1873, séu celoru din an. 1874. Nr. protoc. 27.

Mediasiu in 14 Augustu 1875.

Comitetulu tractului protop. gr. or. alu Mediasiului prin

Dionisiu *Chendi,*
adm. protop.
Dionisiu *Romanu,*
notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului protopresbiterale in protopopiatulu nou constituitu alu Treiscauneloru, cu resiedinti'a in Sepsi Sant-Georgiu, in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134, se escrie concursu cu terminulu pâna in 5 Octombre a. c.

Emolumentele suntu:

Tacsele legali impreunate cu functiunile protopresbiterali.

Conpetitorii voru avea a asterne pâna la terminulu amintitu la Preavenerabilulu consistoriu archidiecesanu concursele instruite amesuratu prescriseloru statutului organicu § 53, aline'a din urma producèndu testimoniile despre absolvarea studieloru gimnasiali si teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice, ce au prestatu archidiecesei, respective se corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I si sá aiba cunoscinti'a limbei magiare.

Brasiovu in 11 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiterale.

Ioanu *Petricu,*
protopopu, cá comisariu
1—3 consistorialu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de cl. III din Rusioru cu fil'a Dealulu babei, — in protopopiatulu Hatiegului, — se deschide prin acést'a concursu pâna in 5 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

a) Casa parochiala si 6 jugere pamentu aratoriu si fenatiu;

b) Dela 110 fumuri din parochia câte dóue ferdele de cucuruzu si dóue cupe de vinu — mustu; iéra dela 30 fumuri din filia cucuruzulu se platesce in bani;

c) Stolele indatinate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu amintitu — la subscrisulu.

Hatiegu in 4 Septemvre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Ratiu,
1—3 protopopu.

Ad nr. 184/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Teliu, protopresbiteratulu Heghigului, constatatórie din 230 familii, dintre cari 40 neorustici — se escrie concursu pâna la 5 Octobre a. c. esclusivu, cându va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu 2 incaperi si bucataria, gradina de legumi sî pomi; grajdu sî siura.

2. portiune canonica de 4 jugere si 803 % ☐.

3. Dela 180 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermatu; iéra dela 40 neorustici câte o di de lucru.

4. Lemnele de focu trebuinciόse si

5. Veniturile stolari usuate pâna acum, — cari tóte computate dau unu venitu siguru anualu de 402 fl. 50 cr. v. a. — pre lânga acestea din buna vointi'a poporului, câte unu caru de gunoiu dela familiele cu vite tragatórie.

Doritorii de ocupá acésta parochia suntu avisati a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu § 13. din Statutulu org. la subscrisulu, pâna la terminulu susu indicatu.

Elöpatak in 4 Septemvre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu

Ioanu Mog'a,
1—3 Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei protopresbiterale in tractulu greco-orientalu *Turd'a-superióra* (Gurgiului) in conformitate cu inalt'a ordinatiune consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

Venitele protopresbiterali usuate.

Concurentii voru avea a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu amintitu atestatele despre absolvarea studieloru gimnasiali cu esamenu de maturitate si a studieloru teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice ce au prestatu archidiecesei, eventualminte sa corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I. de sine intielegendu-se ca concurentii carii suntu academisti séu au vre unu gradu academicu in teologia séu filosofia, voru fi preferiti.

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu alu tractului Turd'a superióra.

Ded'a in 10 Augustu 1875.

Vasiliu *Popoviciu* m. p.
Adm. ppescu.
Teodoru *Popescu* m. p.
1—3 notariu.

Concursu.

In comun'a Vinerea protopresbiteratulu Orestiei se afla dóue posturi de invetiatori in vacantia cu léfe anuale pentru 1-a de 200 fl. v. a. din cass'a alodiale — cortelu naturalu si 5 orgii de lemne de focu; pentru alu 2-a 150 fl. v. a. din fondulu scolariu — cortelu naturalu, 5 orgii de lemne cu incalditulu scóleloru cu totu, pentru carii se escrie concursu pâna la 28 Sept. st. v. a. c. cându va fi si alegerea pentru ambii invetiatori.

Doritorii de a ocupá un'a séu ceealalta statiune invetiatorésca suntu poftiti a-si tramite cererile si adeverintiele loru in sensulu Stat. org. la subscrisulu pâna la terminulu scrisu.

Orestia, 27 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Nicolau *Popoviciu,*
3—3 protopresbiteru.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 72. **ANULU XXIII.**

Sabiiu 11|23 Septemvre 1875.

Nro. 2536/scol.

Câtra Inspectoratele districtuali de scóle din archidieces'a nóstra greco-orientale a Ardealului!

Demnulu profesoru dela gimnasiulu nostru din Brasiovu Dr. Nicolau Popu a compusu si tiparitu unu manualu de istori'a patriei intitulatu: „Istori'a Ungariei pentru scólele poporale“ si l'a asternutu consistoriului archidiecesanu scolariu cu rogarea, cá cu inceputulu anului scolasticu curentu sa se introduca in scólele nóstre poporali.

In urmarea acestei rogari consistoriulu archidiecesanu scolariu a otaritu, ca si pâna cându se va aprobá acésta carte de catra Venerabilulu Sinodu archidiecesanu, pentru intetitórea lipsa sà o aduca la cunoscinti'a invetiatoriloru nostri din archidiecesa pre lânga aceea insarcinare, cá procurendu-o sa o studieze bine, sa o intrebuintieze, si apoi sa-si dea parerile loru cu ocasiunea conferintieloru anuali atâtu despre materialulu istoricu cuprinsu intrens'a, câtu si despre partea didactica, cari pareri sa se asterna consistoriului archidiecasanu, cá conformu §-fului 122 p. 2 din statutulu organicu sa le substérna dimpreuna cu manualulu sinodului archidiecesanu spre ulterióra afacere.

Deci Preaonoratu D-vóstre, cá inspectori districtuali de scólele confessionali, sunteti insarcinati cu esecutarea acestei otariri consistoriali, adeca a aduce la cunoscinti'a invetiatoriloru nostri acestu cerculariu.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, cá senatu scolasticu, tienuta in 26 Augustu 1875.

Pentru Escelenti'a Sea Domnulu Archiepiscopu.
Nicolau Pope'a m. p.
Archim. si Vicariu
archiepiscopescu.

Escelenti'a Sea Inaltprésantitulu P. Archieppu si Metropolitu *Mironu* Romanulu a plecatu Dumineca cu trenulu de sér'a la Vien'a, spre a luá parte la sessiunea delegatiunei ung. in care fu alesu de cas'a magnatiloru.

Urmatoriulu articulu ni se tramite spre publicare. Credemu ca publiculu va intempiná ideile dintrensulu, si din ce au sa urmeze, dreptu de o desvoltare de vederi nóue cari au in prima ordine scopulu de a produce alte idei, din cari in fine sa resara o directiune nóua si salutaria.

Ilusiuni perdute.

„Reasumandu intr'unu tablou generalu starea actuala a societatiei nóstre facia cu idea progresului suntemu petrunsi de durerós'a observatiune, ca in cea mai mare parte poporulu romanu s'a hranitu pâna acum si se hranesce inca de ilusiuni. Luandu mai in tóte form'a góla pentru fondu, elu si-a construitu sie insusi o casa splendida in aparentia, dar' zidita pre nesipu.“[1])

O mai de aprópe cercetare, intru câtu acestu aspru verdictu esprimatu din partea eminentului nostru economistu, corespunde adeverului fapticu, este fâra indoiéla un'a din cele mai insemnate si mai interesante cestiuni.

Incercarea de a deslegá incâtu-va acésta cestiune este obiectulu, de care voimu a ne ocupá in tractatulu de facia.

Cultur'a unui poporu se manifesta in activitatea sea *intelectuala sociala* si *economica*.

Deci vomu cercetá pre scurtu mai intâiu resultatele dobândite pre terenulu intelectualu, trecendu apoi la institutiunile nóstre sociale vomu aruncá in sfersitu o privire asupr'a starei nóstre economice.

I.

Resultatele dobândite pre terenulu *intelectualu* le vomu cunósce mai usioru cercetandu istori'a literaturei nóstre.

Ori cine, care cunósce literaturile popóreloru civilisate si judeca obiectivu, trebuie sa constate, ca literatur'a romana este cu multu mai neinsemnata de cum o tienu prea zelosii nostri barbati, cari suntu preocupati de ide'a superioritâtiei nóstre.

Apesatu greu de jurstâri nefavorabile politice si sociale, poporulu romanu a suferitu si sufere inca amaru sub jugulu neculturei si pururea in lupta pentru esistintia abiá si-a potutu agonisí cu ce se intimpine trebuintiele cele mai neaperate ale vietiei de tóte dilele. Prin urmare desvoltarea unei activitâti literarie mai insemnate erá cu neputintia la acestu poporu. Si déca totusi aflâmu órecari resultate pre terenulu literariu, ele trebuiescu privite in cea mai mare parte numai cá inceputuri modeste. Fiindu dara drepti câtra noi insine si in deplina cunoscintia de sine, astfeliu numai vomu fi in stare a judecá fâra preocupatiune si a recunósce, ca literatii nostri dela Hurulu pâna la celu din urma novitiu n'au fostu genii insemnati, cari aru fi datu culturei omenesci o nóua directiune, ci ei erau numai nesce barbati plini de zelu, cu iubire de patria si natiune si prin modestele loru lucrâri au creatu elementele primordiale ale unei literaturi. Recunoscinti'a, ce merita acesti barbati pentru inaugurarea unei nóue forme de manifestare a vietiei spirituale nu ne póte retiené in de a priví lucrurile loru de aceea ce suntu, adeca de mici inceputuri si modeste incercâri.

De-si noi scimu, ca pâna la anulu 1750 abiá aveamu 4 opuri originale, de-si scimu, ca astadi numerâmu cu totulu 1500[1]) opuri si de-si meritulu realu alu acestoru opuri este in mare parte obiectu de controversa, totusi nu ne sfiimu a dice, „ca avemu o literatura insemnata prin anticitatea sea, remarcabile prin estensiunea sea démna de consideratu prin prestanti'a sea.“ [2])

Departe de a fi ajunsu baremu unulu din literatii nostri la insemnatatea unui Shakespeare, Voltaire, Gőthe, Dante, esprimâmu dorinti'a „de a zidí unu panteonu, unde atletii adormiti ai literaturei nóstre sa-si afle recunoscinti'a si remunerarea meritata si lânga tipurile loru se vedemu stralucindu acolo si icónele atletiloru, cari suntu in viétia si lucra inca.“ [3])

Noi in locu de a destinge prin critica literatii adeverati de simpli scriitori romani, voimu a impune cu numerulu celebritâtiloru fictive si punemu alaturea cu unu V. Alesandri, D. Bolintinénu, P. Maioru pre unu Neofitu Scribanu, Daniilu Scavinschi si pre faimosulu Ionu Pralea.

Modesti'a, care aru fi trebuitu se avemu fatia cu operele nóstre literarie nu numai ca a lipsitu, ci ea fu si inlocuita prin o esagerare órba, care nu afla in gramatica destui termini laudaciosi pentru de a glorificá pre literatii nostri. Acésta esagerare a cuprinsu mai tóte spiritele si cu vreme se prefacù intr'o bóla natiunala, de care nici chiaru unu Eliade nu s'a sciutu scutí, dicendu: „Maioru, Sincai, Clainu au fostu jertf'a inchinârei loru intru sierbirea natiunei si mórtea loru póte fi o vecinica dovada a inaltei loru misiuni.“ [1]) Recunóscemu cu totii meritele lui Maioru, Sincai si Clainu, inse nici cum nu putemu intielege fras'a, cum potu fi ei „jertf'a inchinârei loru intru sierbirea natiunei“ si cum tocmai mórtea póte fi o vecinica dovéda despre inaltimea misiunei loru?!“

Adeseori esagerarea trece la unu gradu, unde se preschimba in ridiculositate. Iustinu Popfiu in tractatulu seu despre literatur'a romana ajungendu dupa o désa si variata intrebuintiare a terminiloru laudaciosi la parintele poesiei I. Vacarescu si ne mai sciindu ce laude sa-i aduca, 'lu asémena cu o umbra plangenda pre nisce ruine mucedite!

Cercetandu apoi ramii speciali ai literaturei nóstre, aflâmu aceeasi esagerare, aceleasi ilusiuni.

Voindu a avé trecere in lume de descendenti necorupti ai lui Traianu, istoricii nostri sustienu nemestecarea colonistiloru romani cu alte némuri straine in contr'a tuturoru argumenteloru aduse de contrari, cari de altcum recunoscu latinitatea gintei nóstre. Istoriculu nostru celu mai insemnatu Petru Majoru se vede silitu a-si radimá argumentele sele pre insusirea româniloru a se ingretiosiá pururea de casatorii cu altu nému. „Acésta fire a româniloru, de aru fi fostu cunoscuta lui Engel, credu eu, ca nu aru fi versatu asiá lesne oraclu, cumca anevoia se póte crede intru atât'a spuria de ginte umblatória in susu si in josu, sa nu se fia mestecatu românii cu alte ginte straine.“ [2])

D. Cantemiru judeca mai objectivu cându dice: „ca elu nu cutéza a deslegá cestiunea delicata despre inceputulu româniloru, fiinduca usioru póte fi orbitu de iubirea de patria si aru trece cu vederea un'a séu alt'a, ce altii, impartiali, aru observa-o.“ [3])

Ei dara pre noi ne incanta mai multu o frasa góla cá: „Potinte e Ddieu a sterní si din petrii fii de ai lui Traianu“ si sorbimu cu sete nemarginit'a gloria a strabuniloru nostri, slobodimu frenele vanitâtiei, care ne duce adese pâna la cele mai absurde estremuri. Eata buna óra cuvintele, cu care dlu I. Brateanu se adreséza câtra compatriotii sei: „Romani! In mai putienu de dóue luni a-ti traitu mai multu de doi seculi. Voi nascuti de eri la viéti'a libertâtiei a-ti devenitu invetiatorii lumei civilisate. . . . Europ'a, uimita de intielepciunea patriotismului vostru, a suspinsu cursulu lucrâriloru sele si astépta totu dela voi singuri, astadi poporulu Mesi'a a intregei omeniri gemende de durere si palpitande de sperantie. . . . . Nu simtiti fratiloru, nu simtiti ca ddieirea furnica in tóta fiinti'a vóstra?“ [1])

Astfeliu de esagerâri absurde si ilusiuni intempinâmu mai in tóte vorbirile publice, in opuri scientifice si diurnale nu mai putienu cá in cârti scolastice.

Molipsiti fiindu de aceleasi ilusiuni ne-amu lapedatu de limb'a, care o vorbesce poporulu, parendu-ne ea prea vulgara pentru „fiii lui Traianu“ si filologii nostri au construitu din elementele date o nóua limba — limb'a viitoriului. Confusi'a generala, ce domnesce astadi in limb'a si scrierea romana este firésc'a urmare acestoru esperimente filologice. Déca unii ne recomenda a scrie si a vorbí: „De e unu Deu nu pote remanere reutate' la omenii loru impunita; dequi e unu Deu quo natura' la ni lu arecta, el directu, quo mente'la nostra ni lu predica, ergo reutate'la nu va remanere impunita;“ [2]) altii din contra dicu si scriu: „finaletatea a intrega natura“[3]) pre cându altor'a le place a scrie:

„Pradata intruducæciunei este cunæscæciunea insemnîntiei sciemîntului ca mama nascativa a celoru-lalte scintie,“ si déca inca altii mai invetiati scriu si vorbescu „de poscere unu portractu formosu; leurare oneri; plore cu oclii; baptisare in rapidionile Iordanului etc.“[4]); in sfersitu, déca mai considerâmu feliuritele semne, duplicâri de consonante si alte nenumerate medilóce pentru scriere si vorbire aplicate de câtra carturarii nostri, — óre sa ne mai mirâmu vediendu confusi'a generala, ce domnesce astadi in scrierea si vorbirea limbei romane? Sa ne mai mirâmu intempinandu „o cestiune, care a datu locu la multe discusiuni in sectiuni si la multe interpelatiuni asupr'a interpretatiunei constitutiunei“ séu déca altor'a limb'a mai frumósa le pare cându dicu: „neavendu taptu politicu si nefiindu aptu a produce apte politice au facutu unu contraptu?“ [5]) Sa ne mai mirâmu de unu diurnalu, care are o deosebita placere a acatiá unde póte câte unu „mente“ si ajunge astufeliu la „intemplamente cu caracteru eminentamente nationale.“[6]) Sa ne mai mirâmu de toti acei'a, cari se tienu chiamati a reformá si regenerá limb'a romana dupa cum ii taie capulu creandu cuvinte nóue si ne mai audite?

Déca comparâmu limb'a poporului cu limb'a nóua fabricata de filologii nostri, vedemu prapastia, ce le desparte inse vedemu totu-odata lips'a de vitalitate a acelei limbi maiestrite. Nimenea nu se indoiesce despre frumseti'a limbei, in care eminentulu nostru poetu V. Alesandri a scrisu poesiile sele, o adeverata podóba a literaturei nóstre. Si acésta limba nu este decâtu tocmai limb'a, care o vor-

---

[1]) Rosetti, T. despre directiunea progresului nostru. Conv. lit. 1874.

---

[1]) Iarcu, D. Bibliografi'a chronologica romana. Bucuresci 1873.

[2]) Transilvani'a, Brasiovu I. 3.

[3]) Popfiu, I. O privire fugitiva preste literatur'a romana.

---

[1]) Eliade, R. Precuventare la fabulele lui Tichindealu.

[2]) Istori'a pentru inceputulu romaniloru in Daci'a de P. Majoru. Bud'a 1834.

[3]) Cantemiru, D. Descrierea Moldaviei edit. germana. Frankfurt 1771.

---

[1]) „Romanulu“ din 3 Martie 1866.

[2]) A. Trebonio Lauriano, Tentamen criticum, Viennae 1840.

[3]) Cipariu T. Elemente de filosofia, Blasiu MDCCDLXI.

[4]) Dictionariulu academicu, Bucuresci 1871.

[5]) Alesandri V. Dictionariu grotescu Conv. lit. 1874.

[6]) „Albin'a“ din 15 Aug. 1874.

besce poporulu. Care romanu nu intielege, care nu simte frumseti'a limbei sele cându aude pre Alesandri cantandu:

„Pâna la tómna s'ajungi mirésa
Calea sa-ti fia plina de flori
Si cas'a casa si mas'a masa
Si senulu léganu de pruncusiori!

Ei dicu si-o sémenu cu grau de véra,
Apoi cofitia intrég'o beau.
Copil'a ride si in cale-i sbóra
Scuturendu graulu din perulu seu."[1]

Inse audiendu urmatórea poesie in limb'a viitoriului cine va simtí, cine va intielege ce-va:

„O bela esti dilecto! si capelura-ti blonda
De voluptate peplu, cá crinulu lui Amoru
Cu buclele lui Phebu te-amanta, te-circonda
Electricu radiósa. Te acoperu, ca moru."[2]

Si totusi noi tienemu la acésta limba neintielésa, traindu in ilusiune ca vorbimu limb'a lui Traianu si ne apropiemu de marii nostri „straboni."

Scriitorii si literatii cei mai buni de dincolo de Carpati au parasitu de multu acésta limba stricata si cultiva in scrierile loru limb'a vorbita si intielésa de poporu. Românii din Transilvani'a conserva cu scumpetate acestu tesauru ilusoricu. —

Unu ramu puternicu alu literaturei nóstre este *poesia.*

Dandu crediementu d. Iustinu Popfiu trebuie sa fimu incantati de lir'a românа. Inse si aici in locu de a deosebí medriocritâtile multe, ce le avemu, de putieni poeti adeverati, primimu cu entusiasmu totu ce se tiparesce. Pentru a nu descuragiá prin critica laudâmu poesiele junimei clericale din Aradu, declarâmu nisce cuvinte reci, rimate, precum le aflâmu in „Culesiune versuarie naciunale" chiaru de poesii, de-si acestoru „poesii" le lipsesce pâna si umbr'a unei inspiratiuni poetice, precum se póte vedé din singurulu citatu ce urméza:

„Iuh! cum dete trasnetu din ceriu!
Pocnindu — durr, durr — se prade
Fumu a puciósa da in crieriu
Vai! ce-i? Lipa in focu arde.
Pif- paf- puf- troscu cu pustile
Batai'a lui Dumnedieu!
Dur- bumb- si cu bombestele,
Lânga Muresiu vaetu reu!"

Nu destulu ca laudâmu sau celu putienu primimu cu indulgentia astfeliu de absurditati ci mergemu si mai departe. Afirmamu cu tóta seriositatea ca Ioanu Vacarescu este superioru poetului Goethe; afirmamu ca Pvidiu, poetulu clasicu, dispare pre lânga versurile domnului — Fabianu si nu ne sfiimu a pune pre poetii nostri Tautu, Baronzi, Muresianu alaturea cu Oratiu si Dante.!? Créda acéste cine cu ochii deschisi nu voiesce sa véda creada-o toti aceia cei amagiti de oarba iubire de sine, pentru noi suntu: *ilusiuni perdute.*

Dar nu numai pre terenele susu aretate ne intimpina ilusiunile, si pre alte terene ele nu ne parasescu. Cá esemplu servésca-ne opulu lui Simeone Barnutiu: „Dereptulu publicu alu Romaniloru," care din partea multor'a se tine de o aparentia fórte insemnata pre terenulu intelectualu a culturei romane. — Acestu faimosu „dereptu" nu pretínde nici mai multu nici mai putienu, decâtu, religiunea crestina, fiindu periculósa, trebuie inlocuita prin cultulu pagânu alu Romaniloru, potrivitu naturei romane.[1]

Déca pre terenulu intelectualu alu culturei nóstre primindu si laudându tóte productele fâra deosebire amu crediutu a face indestulu cerentieloru nóstre spirituali, déca amu avutu de scopu a face larma si sgomotu cu insemnatatea mare a literatiloru nostri pentru civilisatiunea omenésca in deobsce si pentru cultur'a romana in deosebi, déca amu avutu de scopu a imbetá pre straini cu vorbe multe si frumóse pentru de a acoperi saraci'a nóstra literara — atunci ne amu ajunsu scopulu. Dar pre unu timpu scurtu numai, câci adeverulu de si cu incetulu cu vreme totusi ésa la lumina. Voindu insa a formá poporului romanu prin productele literare o basa solida, pe care generatiunile presente si viitóre se póta cladi mai departe atunci, lasându ilusiunile si esagerarile la o parte trebuie sa ne incingemu cu arm'a adeverului fapticu, singurulu fundamentu, pre care se póte cladi edificiulu unei culturi trainice.

---

[1] Alesandri, V. Pastelurile. Conv. lit.
[2] Seraphita Poesii inedite. Bucuresci 1872.

[1] Maiorescu T. Contr'a scólei Barnutiu, Iassi 1868.

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei representative dela 16 Septembre n. continuandu-se desbaterea asupr'a adresei la cuventulu de tronu, primulu oratoru, Dr. M. *Polít* ia cuventulu, pentru a aperá punctulu de vedere a partidei sele, care a substernutu, dupa cum scimu, unu proiectu nou de adresa.

Oratorulu nu póte recunósce actualulu parlamentu alu Ungariei de o adunare representativa, cum trebuie sa fia ea intr'o tiéra constitutionale. Conditiunea principale a fia-cârui parlamentu e, cá acest'a sa fia espressiunea fidela a vointiei poporului, pre cându in Ungari'a stâmu in acestu respectu inaintea unei contradiceri ce ne surprinde, pre care ni-o putemu esplicá numai déca vomu recurge la desvoltarea istorica a parlamentului unguréscu. Pâna in dieceniele din urma Ungari'a erá representata numai prin nobilimea sea, acést'a nobilime erá representantele unei singure nationalitâti, a celei unguresci. Consecuenti'a nu potea fi alt'a decâtu ca Austri'a, de câte ori tractá cu Ungari'a, facea acést'a numai cu cei ce siedeau in diet'a tierei, adeca cu un'a natiunalitate. Acest'a e unu reu mare, pentru ca representantii unguresci, s'aru aflá intr'o minoritate fórte mica, cându Ungari'a aru fi representata dupa proportiunea numerica a poporatiunei. (Contradiceri). Asiá dara nu starea financiale a tierei e reulu celu mai mare, ci impregiurarea, ca un'a natiunalitate singura se identifica cu statulu. Nu e o frasa góla acést'a afirmatiune, trebuie sa o pricépa oricine a studiatu natur'a statului.

Cestiunea natiunalitâtiloru in Ungari'a nu e o cestiune de statu, nu e cestiune de limba, ci o cestiune a administratiunei. Si spre a resólve acést'a cestiune momentuósa a poporatiuniloru de ori-ce limba din tiéra, trebuie séu sa se sisteze legea actuale de natiunalitate (strigâri: Dá firesce!) séu sa se creeze alt'a, care sa se baseze pre unu punctu de vedere administrativu. Sciinti'a administratiunei cá atare e inca tenera, abiá de 30 pâna in 40 ani, dara fia-care statu are unu sistemu administrativu desvoltatu in decursulu istoriei. In Ungari'a e sistemulu de comitatu si acest'a aru fi punctulu archimedicu pentru resólverea cestiunei si a natiunalitâtiloru. Nu despre aceea se lucra, cá sa se substérna petitiunile in limb'a unguréscа, germana, serba, româna, ci de aceea, cá fia-care natiunalitate sa aiba pre teritoriulu, pre care locuesce, o administratiune adecuata naturei ei, cá sa se semtia acasa. Nu introducerea perfecta a sistemului cantonalu elvetianu se cere de câtra oratoru, ci o atare straformare a sistemului comitatensu, câtu fia-care natiunalitate sa aiba in cerculu seu administratiunea ce-i corespunde, — si ea se va semtí acasa, precum se semtiescu italienii, germanii si francesii in Elveti'a, si atunci nu vomu avé sa ne tememu de gravitâri in afara.

Oratorulu trecendu apoi la afacerile orientali constata inainte de tóte curiosulu faptu, ca pre cându pretotindenea se manifestara simpathii câtra erzegovineni cari se lupta contr'a tiraniei, in Pest'a si in Vien'a s'a intemplatu contrariulu, ba o fóia din Pest'a a numitu pre insurgenti hoti si talhari. Ori cum vomu cugetá asupr'a lucrului, trebuie sa aretâmu câtra insurgenti o deferentia mai mare si din causa, pentru ca popóre intregi din monarchia ii numescu frati. Reflectandu la passulu ultimu din cuventulu de tronu observa oratorulu, ca Europ'a asteptá cu incordare dechiaratiunea relativa la afacerea orientale, dara cuventulu de tronu a fostu in acésta directiune fórte seracu in cuvinte multiemindu-se a pronunciá in termini generali speranti'a ca pacea se va sustiené. Ministrulu presiedinte, avemu sperantia, ca va dá deslusiri la o ocasiune bine venita inaintea casei representative.

Positiunea Austro-Ungariei fatia de rescól'a din Turci'a are trebuintia de o deslusire, pentru ca acést'a positiune e fórte ambigua. Nu mai e secretu, ca Austri'a a intempinatu la inceputu rescól'a cu simpathia si numai dupa ce cei din Constantinopole se infuriara si dupa ce insurectiunea luà dimensiuni spre o rescóla generale a serbiloru din Turci'a, se schimbà frontulu, si spre a aretá loialitate câtra Pórta, se vatemà indirectu principiulu neinterventiunei concedandu-se debarcarea trupeloru turcesci la Klec, spre a atacá pre crestini dela spate. Dara procederea Austro-Ungariei fatia de Serbi'a a fostu mai curiósa. Principele Wrede, consululu generalu austro-ungaru din Belgradu, amerintià la demandarea guvernului Serbi'a cu

FOISIÓRA.

Geniulu si nebuni'a.

(Urmare.)

Adeverulu este ca, déca cautâmu sa ne facemu unu feliu de idealu despre ratiune si despre bunulu simtiu, nu vomu gasí nimic'a din cele ce constitue geniulu. Lips'a imaginatiunei si grij'a fapteloru particularie, eata ce este bunulu simtiu. Déca cine-va nu se tiene decâtu dupa idei generale, apoi atunci este in pericolu sa fia tacsatu de nebunu, si mersulu neregulatu alu imaginatiunei conduce fórte iute la conceptiunea halucinatória care este semnulu caracteristicu alu alienatiunei mintale. Dara tóte aceste consideratiuni psychologice n'aru fi nimic'a déca n'aru fi spriginite de fapte. Si biografi'a ómeniloru ilustri este bogata in esemple proprii sa spriginésca teori'a ce sustienemu ací. Negresitu ca aceste esemple suntu povestite pretutindeni si bine cunoscute de tóta lumea; insa póte sa fia interesantu sa le véda cine-va grupate intr'unu modu sistematicu si este folositoriu sa se judece aceste fapte in totalitatea loru. Câci, noi nu ne vomu marginí numai a citá faptele biografice care se raportà la ómeni de unu geniu estraordinariu; vomu alege si esemple printre personagiele istorice ale câroru facultâti intelectuale au fostu inca destulu de stralucite cá sa póta aprinde admiratiunea nóstra si sa ne merite recunoscinti'a.

Printre cei cu halucinatiuni, amu citatu dejá pre Pascal si pre Goethe. Dupa cum a demonstrat'o si de Lélut, Socrate credea ca converséza in realitate cu unu spiritu familiaru, si, cându vorbiá de demonulu seu, acest'a nu erá, pentru densulu, o figura de retorica, ci espressiunea unui faptu realu; câci acestu demonu, ale cârui conversatiuni ni le raportéza Platonu, nu erá decâtu o halucinatiune a profesorului seu Socrate. Byron 'si inchipuiá câte odata ca este visitatu de unu spectru, si elu 'lu revediù putienu tempu mai nainte de mórtea sea. Malebranche audiá lamuritu vocea lui Dumnedieu. Deacartes erá urmaritu de o persóna invisibila care-lu indemná sa urmeze descoperirile asupr'a adeverului. Pope crediù ca vede unu bratiu care esiá din zidu. Walter Scott, câtu-va tempu dupa ce aflà novel'a despre mórtea lui lord Byron, crediù ca vede pre amiculu seu standu in picióre in fatia-i. Olivier Cromwell vediù o femeia de o talie gigantica care, inlaturandu perdelele patului seu, ii predise ca va fi celu mai mare omu alu Angliei. Bernadotte vediù o femeiá betrâna sdrentiurósa care-lu consilie sa nu faca resbelu Norvegianiloru. Lordulu Castelreagh vediù in mai multe renduri unu copilu stralucindu, a cârui figura suridietória erá incungiurata de lumina. Se scie care fu sfersitulu celu tragicu alu acestui mare diplomatu. Mozart, a cârui inteligentia tempuria fu totu atâtu de nenorocita cá aceea a lui Pascal, vediù, câtu-va tempu inainte de mórtea sea, pre unu necunoscutu care-i anuncia curendulu seu sfersitu. Constantinu vediù o cruce in aeru, pre care erá scrise cu litere luminóse: *In hoc signo vinces!* Mahomet vediù minunile ceriului si ale pamentului intr'unu momentu de estasu. Sânt'a Theresia avù halucinatiuni de aceasi natura, cá sântulu Augustinu si sântulu Chrisostomu. Ignace de Loyala vedea pre virgin'a, pre draculu si nisce sierpi de focu. Luther credea in dracu, care-i aparea sub formele cele mai bizare: o musca care sbârniiá, séu unu animalu murdariu care se culcá in patulu seu, séu legióne de spirite care miscau saci cu nuci pre tempulu cându dormiá. Sânt'a Geneviev'a si Jeano d'Arc, ale câroru nume suntu venerate de istori'a natiunale, erau halucinatórie. Dumnedieu sa ne ferésca de a confundá aceste dóue femei eroice cu alienatele vulgare! Dara ori-care aru fi adeverulu, trebuie sa-lu privimu fatia in fatia si fâra teama. Câci, nu nu vrea sa dica a degradá inteligenti'a, déca-i esplica cine-va mecanismulu. Cându sufletulu este dominatu de o cugetare stapâna, totu restulu dispare si se perde; si acest'a mare conceptiune in locu de a stá confusa nedeterminata, ia unu corpu, o esistentia individuale, si apare atunci sub form'a unei imagini care pare a fi afara din noi, dara care nu este altu ce-va decâtu cugetarea nóstra esteriorisata.

Alaturi cu cei halucinati, trebue sa punemu pre adeveratii maniaci. Richelieu 'si inchipuiá câte odata ca este calare. Sariá in giurulu biliardului seu nechediandu si asverlindu cu piciorulu. Apoi dupa unu césu, acestu accesu de nebunia incetá. Jean-Jacques Rousseau erá hypocondriacos. Elu suferiá necontenitu séu 'si inchipuiá ca sufere aceea ce este acel'a-si lucru. Este de ajunsu sa resfoiasca cine-va scrierea sea les Confessions cá sa intieléga ca acésta stralucita inteligentia erá adencu turburata. Cinismulu cu care elu marturisesce tóte infamiile sele si complesenti'a care pune in a le povestí, precum si sfersitulu seu miserabilu, suntu dintre cele mai caracteristice. Elu se credea totu-déun'a urmaritu si 'si inchipuiá ca are inimici pretutindeni. Intr'o dî, elu intrebà pretiulu mazarei de hala, si dupa ce-lu spusera: „Vedeti, dîse elu, adencimea machinatiuniloru inimiciloru mei: ei intrebuintiéza, spre a-mi face reu de tóte pârtile, mai multe idei decâtu aru trebui cá sa guverneze cine-va Europ'a. Eu nu platescu mazarea verde decâtu atâtu. Esplicati'mi, ve rogu, diferintí'a."

(Va urmá).

o ocupatiune austriaca. Si acést'a nu e de ajunsu. Oficiulu de esterne a imprasciatu prin articuli oficiosi scirea, ca a fostu imputernicitu de Russi'a si Germani'a cu esecutiv'a contr'a Serbiei; despre acést'a inse nu se sciá nici unu cuventu in Berlinu si Petersburg si oficiulu esternu fu silitu sa demintiésca din cuventu in cuventu scirea latita. Déca se intempla astfeliu de lucruri, credu, ca parlamentulu ungurescu are dreptu sa céra ce-ve deslusire.

Nu voiu sa pledezu, cá Austro-Ungari'a sa li ajute crestiniloru in luptele loru de eliberare. Dara cându crestinii au puterea sa faca impreuna cu Serbi'a si Muntenegru unu statu crestinu, atunci Austro-Ungari'a sa nu le stea ín cale, pentru ca ori-ce incercare, de a impedecá cursulu naturalu alu lucruriloru in Turci'a, aru aduce pentru patri'a nóstra pericule nemarginite. Fi-ti asigurati, ca Germani'a si Russi'a nici cându, dara nici cându nu voru spriginí pre Austro-Ungari'a contr'a crestiniloru din Turci'a. Amestecandu-se Austro-Ungari'a in afacerile orientali alianti'a celoru trei imperati usioru va puté deveni o aliantia a doi imperati, incependu Germani'a si Russi'a a-si realisá interesele loru la Dunarea de susu si de josu. Catastrof'a orientale sa ne afle pre noi cá fii ai unei patrie, cá frati, atunci statulu ungurescu ce numera 15 milióne va puté avé unu viitoriu, altcum Ungari'a e perduta. Oratorulu recomenda proiectulu seu nu spre acceptare ci spre considerare.

P. *Moritz*, din partid'a guvernului, urmandu la rondu, constatà, ca cuventulu de tronu se póte supune unei critice, fàra de a vatemá pre Domnitoriu, dreptu aceea atacurile opositiunei suntu indreptatite. Nu suntu inse intemeiate atacurile lui Simonyi si ale colegiloru sei de principiu asupr'a cuventului de tronu, pentru ca acest'a nu póte fi unu programu de candidatura la deputatia. Directiunea politicei ce va urmá guvernulu e precisata in fia-care alinea din cuventulu de tronu, in care se insîra o suma de proiecte de legi.

Discutandu cele trei proiecte mai insemnate apromise in cuventulu de tronu, mai intâiu casatori'a civila, oratorulu afirma, ca la noi nu se póte introduce inca casatori'a civila, nici in modu facultativu, nici obligatoricu, pentru ca poporulu nu e maturu pentru unu atare actu. Elu aru vedé ací profanarea celoru sânte si aru pierde ori-ce credintia in validitatea unei atare modu de impreunare conjugale. Dreptu aceea guvernulu a facutu bine introducendu casatori'a civila de nevoie.

Cestiunea bancei se va resolví cu séu si fàra banc'a din Vien'a. Dupa banca va urmá regularea valutei.

Oratorulu venindu pre urma la cestiunea vamale constatà, ca densulu inca doresce unitatea teritoriului vamalu, dara déca din negotiatiunile ce curgu nu va puté resultá ce-va favorabilu, e gat'a a pledá si pentru unu teritoriu vamalu separatu.

Fatia de Miletici si Polit observa, ca Ungari'a va avé putere sa invinga nu numai pre contrarii sei din afara, ci si pre cei din intru. Spriginesce adres'a comissiunei.

Baronu *Sennyey* nu póte primí proiectulu de adresa substernutu de partid'a independenta, pentru ca intre partid'a indep. si intre opositiunea dreptei esiste unu contrastu principialu fundamentalu in privinti'a dreptului de statu. Oratorulu a fostu totudéun'a pentru legatur'a dualistica, care e o garantia esentiale a esistintiei statului ung. si a independintiei natiunale. Acea legatura e buna si corespundietória relatiuniloru si nu de ací provinu miseriele financiali, ci de acolo, ca nu amu cunoscutu puterile nóstre.

Oratorulu recunósce ca e de lipsa comuniunea si pre terenulu intereseloru materiali. O politica adeverata va delaturá contrastele ce se ivescu intre ambele pârti. Fatia de aceste afaceri comune capulu opositiunei asigura, ca nu va impedecá discussiunea, ci va staruí spre delaturarea greutâtiloru.

Sennyey acceptéza situatiunea actuale. Semtiulu seu i spunea, ca unu guvernu, care a intratu in casa cu o majoritate, cum nu a mai avutu altu cabinetu inaintea lui, va face cunoscutu intentiunile sele, mai alesu fiindu ca acést'a majoritate nu s'a intrunitu pre basea unui programu, ci numai prin torintele generalu ce fu provocatu de fusiune. Oratorulu crede, ca guvernulu va folosí prim'a ocasiune spre a respunde la increderea data desfasiurandu inaintea natiunei liniamentele politicei sele.

Noi, continua Sennyey, vomu asteptá pâna se voru substerne proiectele. Semtiulu meu constitutiunalu acceptéza cu respectu manifestatiunea opiniunei publice ce se pronuncià in urm'a alegeriloru. Multi s'au lipitu de guvernu din incredere otarita, dara suntu si de acei'a, cari s'au lipitu de guvernu in sperantia ca dispositiunile guvernului voru fi la inaltimea perfecta a situatiunei. Guvernulu e detoriu sa corespunda acestoru asteptâri, noi inse, cari vomu avé o influintia fórte modesta asupr'a procederei parlamentarie fiindu putieni la numeru, nu vomu impedecá activitatea guvernului.

Nu vre-o descuragiare séu abdicere pronuncie tonulu meu. Putieni veniramu in camera in urm'a alegeriloru, amu avutu perderi regretabile, dara totusi ne tienemu de datoria câtra noi si alegatori, a aduce la valóre principiele si convictiunile nóstre, de câte ori ni se dà ocasiune.

Mesagiulu principelui Milanu la deschiderea scupcinei.

Onorabili domni deputati! In totudéun'a me bucuramu ca me aflamu in mediloculu poporului meu.

De asta-data inse, mai multu decâtu ori cându, amu motivu de a me gasí impreuna cu d-vóstra.

De multu tempu scupcin'a poporului in Serbi'a n'a fostu convocata in circumstantie mai serióse decâtu acum'a. Déca si mai nainte aveamu necesitate de concursulu d-vóstre patrioticu spre a corespunde grelei mele sarcine, dara acum'a elu (concursulu) 'mi este indispensabilu.

Poporulu nostru pre la hotarele patriei este turburatu in liniscea sea casnica. Parasindu campurile sele a trebuitu, ca un'a parte a fratiloru nostri cu arm'a in mâna sa pazésca siguranti'a tierei atâtu la hotarele dela ostu câtu si dela vestu.

Dupa cum póte ca ve este cunoscutu, evenemintele ce se petrecu in Bosni'a si Erzegovin'a au creatu Serbiei o positiune dificila. Poporulu acestoru provincii neputandu prevedé finitulu suferintieloru sele s'a sculatu cu arm'a in mâna spre a se aperá contr'a abusuriloru ce trebuiá se sufera cu tóte intentiunile binevoitóre si marinimóse ale Majestâtiei Sele Sultanulu.

Pre cându guvernulu imperialu ia mesuri spre a pacificá acele provincii totu-odata concentréza trupe in numeru enormu pre la hotarele nóstre. Prin acést'a, positiunea Serbiei dejá in sine deficila, — devine si mai deficila. Pre cându natiunea nóstra pretinde dela noi de a luá mesuri pentru salvarea ei, considerandu concentrarea trupeloru turcesci cá o amenintiare contr'a Serbiei, teritoriulu nostru confinialu se indésa cu nenorociti, atâtu crestini câtu si turci, cari fugu de puterea focului si armei distrugatóre.

Prin acést'a se impune tierei nóstre sacrificii imense.

Pentru unu tempu indelungatu, acésta stare de lucruri aru deveni insuportabila. Dara fiinduca inalt'a Pórta in intielegere cu puterile garante au intreprinsu unu actu de impaciuire, putemu asteptá dela prudenti'a Majestâtiei Sele sultanului si a puteriloru garante ca se va puté reusí de a gasí unu modu spre a pacificá cu deseversire acele pârti, a câror'a sórta nu póte fi indiferintu cá unu vecinu limitrofu prin necontenite rescóle periodice trebuie se sufere atâtu moralicesce câtu si materialicesce mai multu decâtu ori ce alta tiéra.

Prin urmare este in interesulu Serbiei de a pune capetu odata pentru totu-déun'a unei asemene stâri de lucruri.

Astu-feliu voiu lucrá in marginile slabeloru mele puteri, cá sa se dobandésca unu resultatu satisfacatoriu pentru acele tieri.

Onorabili domni deputati! De-si ministrii, pre cari i-amu adunatu in giurulu meu in importantele circumstantie actuale s'au numitu d'abiá de câte-va dile, totusi ve voru supune câte-va proiecte, cari au de scopu ameliorarea unoru institutiuni, cum acea privitórie mesuriloru pentru garantarea sigurantiei individuale, privitórie unei autonomii comunale mai intinse si a libertâtiei mai mare de presa.

Scupcinele trecute pronunciandu-se pentru aceste legi, nu me indoiescu, ca le veti realisá, cu atâtu mai multu, cu câtu guvernulu satisface prin ele dorintiele poporului.

Me bucuru de a ve puté comunicá unu evenimentu, care satisface in acela'si gradu atâtu inim'a mea câtu si datori'a mea de stapanitoriu. Cá succesoru acelei dinastii, pentru care, natiunea a manifestatu in totu-déun'a devotamentulu ei, credu ca amu unitu, dorinti'a mea cu acea a poporului alegendu cá soci'a vietiei mele si cá asociat'a a tronului meu pre Natali'a Patrovn'a, care deriva din poporulu rusu, din acea rasa, care se rudesce cu noi si cu care se unescu legaturile rudeniei de sânge, de religiune, si de multe scumpe suvenire din trecutu.

Scupcin'a este deschisa Ddieu sa lumineze representanti'a poporului cá sa corespunda cu demnitate la missiunea sea.

Sa domnésca si acum'a intre d-vóstra acea unire, care nu ni-a lipsitu nici odata in tempuri serióse. Acest'a este primulu inceputu si bas'a cea mai tare a puterei si a viitoriului nostru.

Dle Redactoru! In pretiuitulu d-vóstre diariu „Tel. Rom.“ din 20 Aprile a. c. v. nru 31 a-ti binevoitu a publicá o corespundintia din ppresbiteratulu Ternavei superióre, in carea s'au interpelatu Par. protopopu tractualu Ioanu Almasianu, ca are de cugetu a convocá sinodulu protopresbiteralu in anulu acest'a, ori ba?

In urm'a acesti'a intr'unu tardiu, mai multi preoti tractuali vinu si, prin unu articulu dto Bachnea 23/6 a. c. compusu de Veniaminu Almasianu si aparutu in „T. R.“ nru 55 din 13/25 Iuliu, combatu aceea corespundintia presupunendu ca s'au atacatu pre nedreptulu atâtu Par. protopopu câtu si sinodulu protopresbiteralu.

Dati-mi voie, ve rogu Dle Redactoru a-mi face si cu contr'a reflesiunile mele. Mai nainte de a incepe fia-mi permisu a dubitá atâtu despre loculu si diu'a datarei articulului din cestiune câtu si despre autorii lui „mai multi preoti tractuali“ si acést'a din urmatórele:

In 23 Iuniu s'au intemplatu alegerea deputatului dietale in Balausieriu ctulu Cetatiei de balta, unde se afla si Veniaminu Almasianu, de si nechiamatu, si dupa cumu se dice au primitu rolulu spurcatu de cortesia indemnându si pre alti alegetori rom. din comunele apartienetóre de ppresbiteratulu Ternavei superióre cá se votedie pentru cutare candidatu magiaru prelânga admonitiunea ca de nu'lu voru ascultá i va dá in „T. R.“ si asiá nu i-au mai remasu tempu disponibilu cá se se ocupe cu scrierea de articuli prin jurnali. Incâtu pentru cei „mai multi preoti tractuale“ presupunu ca nu se voru fi lasatu a-i seduce unulu cá Veniaminu Almasianu séu déca i-au vatamatu cinev'a, celu putienu asiá credu ca voru fi in stare a se aperá Dloru.

Cea ce me intaresce si mai multu in dubietate este ca in articulu vorbescu cându mai multi cându unulu, asiá e; „subscrisii suntemu in dreptu etc;“ éra mai la vale „cá se retacu etc.“ —

Dara fia si cu consensulu d. d. mai multi preoti tractuali, me miru insa totusi ca cum de Dloru, cá unii ce suntu chiamati se propage adeverulu si dreptatea, au avutu atât'a curagiu se nu dicu alt'a — a intunecá adeverulu chiaru cá lumin'a alu corespundintiei mele numai si numai cu scopu de a seduce opiniunea publica, de a orbi lumea.

Dloru dicu: „Legea amu indeplini-o si vomu indeplini-o etc. Ei bine! Dara cine v'au si imputatu neinplinirea legei? Cetiti! dara cetiti!! corespundinti'a mea susmentionata si ve-ti vedea si ve ve-ti convinge predeplinu ca despre d-vóstra n'au fostu si nici nu este vorba. Aduceti-ve insa a minte si de proverbulu latinu ce dice: qui non incusatus est se escusat; se incusat.“

Dicu mai departe ca: afacerile bis — au progresatu sub auspitiile sinodului protop. etc. Si cum póte fi acést'a, cându sinodulu inca nici pâna in diu'a de astadi nu s'au intrunitu. S'au convocatu, ce e dreptu in anulu acest'a in 21 Aprile pe 25 ale acelei luni, — firesce ca dupa ce au vediutu corespondinti'a mea lumin'a, — si nefiindu emisu circulariulu convocatoriu celu putienu cu 14 dile inainte dupa cum cere legea, acést'a n'au potutu ajunge la cunoscinti'a tuturoru membriloru, si asiá nu s'au potutu tienea siedintia. In 8 Iuniu s'au convocatu éra pre 25 Iuniu, cându, dupa cum ne spune unu membru sinodalu, inca nu s'au tienutu siedintia, de órace nu s'au adunatu membrii in numeru sufiiciente. Lucru naturalu, pentru ca scimu bine ca prin Iuniu e tempulu principalu alu economiei si nu se indura nimenea a petrece o di asi'a scumpa in nimicuri calatorindu pâna la Alm'a si inapoi. Amintitele circulare amu onóre a vi-le alaturá aci rogându-ve cu totu respectulu domnule Redactoru se binevoiti a le d'a publicitatei, cá se póta vedea si sa se convinga pre deplinu si p. t. publiculu cetitoriu ca intru câtu s'au atacatu pre nedreptulu, si inca dupa cum sustienu cei „mai multi preoti tractuali si cu V., A. intr'unu modu „nerusinatu“ atâtu Sinodulu ppresbiterale câtu si Par. potopopu Ioane Almasianu, prin corespundinti'a mea desu mentionata, carea cuprinde realulu adeveru si e scrisa intr'unu modu câtu se póte de moderatr. Nu m'amu indatinatu nice cându a seduce publiculu prin corespundintie false; acésta frumósa misiune de a intunecá adeverulu prin mintiuni inaintea publicului, vedu ca o posede si inca in mare gradu Veniaminu Almasianu cu cei comandati de D-sea.

Incâtu pentru cele adause câtra finea articulului, si care d. d. corespondinti le presupunu despre mine, acelea li-le trimitu acasa se si-le pastredie dloru cá unu ce propriu incredintiându-i ca a pricepe si a face binele nu voiu nesui nici cându a 'lu invetiá dela dloru; éra a multiemi binefacetoriloru mei, — dara celoru adeverati nu-'mi trebuie consiliulu dloru cu atât'a mai putienu a lui V. A. — Au ascepti d-tá d. V. si altii cá d-tá, cá si pentru denunciari si batjocuri se ve multiemescu? Puneti-ve poft'a in cuiu!

Inca ce-va.

Resolvându-me domnule Redactoru a ve comunicá lucruri, ce privescu mai de aprópe interesele biserico-scolari din protopresbiteratululu Ternavei superióre, nu potu trece cu vederea faim'a, carea dorescu se ajunga câtu mai in graba la cunoscinti'a celoru competenti ca adeca:

Parochi'a gr. orient. Andreieni rom. (Satcelu,) devenindu in vacantia prin stramutarea parochului de acolo Ioane Halleru la alta parochia, se administrédia de câtra parochulu din Jaculu rom. G. M. si dupa cum ne spunea on. D-sea fâra a i se fi predatu din partea Par. protopresbiteru corcerninte inventariulu bisericei séu baremu numai ce-va sub responsabilitatea D-sele.

Buna administratiune!!

Unu preotu din ppresbiteratulu gr. orient, alu
Ternavei superióre.

Nr. 26/1875.

Cinstiti Parinti in Christosu frati!

Prin acést'a sunteti provocati cá pre 25 Aprile a. c. in intielesulu statutului organicu § 45 sa ve infatiosiati aducendu fiesce-care cu sine tóte raportele scolare fundatiunale, si bisericesci cu indrumarea de a studiá susu amintitulu § si a incunosciintiá, si a invitá si pre membrii mireni, la sinodulu ppresbit. tienendu sum

Alm'a 21 Aprile 1875.

Ioanu *Almasianu* m./p.
protop.

Nr. 38/1875.

Cinstiti Parinti in Christosu frati si onorati dni membri ai sinodului ppresbit.!

Din oportunitate, la recercarea mai multoru membri sinodali, amenendu-se tienerea sinodului protopresb. ce avé a se tiené in lun'a lui Fauru in intielesulu §-lui 45 din st. org. pâna pre 25 Iuniu a. c. st. v. vinu prin acést'a oficiosu a ve provocá, cá pre diu'a susu numita, sa binevoiti a ve intruní la sc. protopresbiteralu in Alm'a.

Din partea preotimei urmatorii membri sinodali:

Parintele Radu Marcoviciu din Idiciu, Ioanu Necsi'a din Lepindea, Nicolau Feceticiu din Bacnea, Ioanu Rusu din Hondorfu, Ioanichie Fecheticiu din Soimusu rom., Ilie Ioanoviciu, din Boiu mare, Zacharie Crisianu din Sardu, Ioanu Popescu Vidaculu rom.

Din partea comuneloru parochiali urmatori dni membri:

D. Veniaminu Almasianu din Alm'a Ioanu Langa din Darlosu, Gerasimu Necsi'a din Lepindea, Dimitrie Golea din Bachnea, Ioanu Costinu din Suplacu, Ioanu Costanu din Lasleu rom. Simeonu Papu din Soimusu românu Corosiu Vasilie Sandu din Capoln'a de susu, Vasilie Bot'a din Corost-martonu, Nicolae Stefu din Sz.-Ernea, Ioanu Danu din Hondorfu, Teodoru Danu din Nadesiu, Nicolae Colcearu din Iacu rom., Costea Cosm'a din Vidacutu rom. Costantinu Fintocu din Boiu mare.

Cu indeplinirea legei § 42 din statut. org. vi se aducu mai departe si obiectele la cunoscintia ce se voru pertractá in sinodu.

1. Obiectele economice bisericesci scolari si fundatiunali privitórie la protopopiatu.
2. Staruirea pentru sustienerea ordinei bune, si canonice in comunele parochiale din protopopiatu.
3. Consultarea asupr'a pedeciloru, ce se arata intru indeplinirea legei, si efeptuirea ordinatiuniloru archiepiscopesci, si consistoriali, precum si a concluseloru sinodale, si congresuale, si asupr'a delaturârei aceloru pedeci.
4. Inaintarea trebei scolare, si a ori câroru institute de cultura din protopopiatu.
5. Staruinti'a pentru sustienerea vediei, si autonomiei bisericesci din protopopiatu, prelânga care sum alu onoratu domniiloru vóstre.

Alm'a 8 Iuniu 1875.

in Christosu frate
Ioanu *Almasianu* m. p.
protopopu.

S'au decopiatu ad litteras din originalu.

Gerasimu *Lupea* m. p.
parochu rom. gr. or.

Varietâti.

⁂ *Imperatulu* si *Regele* se vobesce, ca va cercetá in tómn'a acést'a *Transilvani'a* carea nu a vediut'o dela 1852. Cu ocasiunea acést'a va visitá si castelulu Hunedorei.

⁂ Despre Imperatés'a si Regin'a Elisabet'a, care se afla la bai'a de mare *Sassetot* in Franci'a adusera foile inca in septaman'a trecuta scirea ca esindu la preumblare calare avù nenorocirea a i se poticni calulu pre care calarea ceea ce causà inaltei dómne o astfeliu de cadiatura, incâtu mai multe minute a fostu fâra de semtire. Grigi'a cea buna a mediciloru a restauratu pre imperatés'a si regin'a intratat'a incâtu in 18 l. c. a pututu plecá catra casa.

⁂ *Anghin'a difteritica* a seceratu in septaman'a trecuta frageda viatia a unicului fiiu alu Escl. Sele comandantelui generale bar. de *Ringelsheim.* Condolenti'a generale pentru acésta durerósa lovire a sortiei va fi o debile consolatiune pentru parintii, carii au trebuitu sa asiedia cea mai placuta sperantia a betranetieloru loru asia de tempuriu in mormentu.

⁂ Dlu Tomiti'a *Micheru* din Bucuresci in violiaa, despre carele vorbesce cu multa caldur'a atâtu press'a magiara câtu si cea nemtiésca petréce de marti aici in Sabiiu. Dumineca are de cugetu sa concerteze aici, dupa câtu scimu in salá dela „imperatulu romaniloru". Atragemu atentiunea publicului nostru iubitoriu de arta din locu si din tienutu a folosi ocasiunea de a participá la o atâtu de rara petrecere ce ni o ofere unu artistu, care dupa insási press'a straina este o raritate in specialitatea sea.]

⁂ *Professorii la universitea din Cernauti.* Din publicarea foiei oficiale se vede ca numai la facultatea teologica gr. or. sunt denumiti professori bucuvineni si unulu la facultatea de drepturi; ceilalti suntu toti streini. La facultatea teologica suntu denumiti: Basil. *Mitrofonovici,* Eusebiu *Popovici,* Isidoru*Onciulu* Basil. *Repta,* Alessiu*Comorosianu* si Constantinu *Popovici.* La facultatea de drepturi este uniculu Dr. Constantinu *Tomasciucu.*

⁂ *„Andrássy gróf keleti politikája és Austria Magyarországjövöje"* (Politic'a orientale a contelui Andrassy si viitoriulu Austro-Ungariei) este titlulu unei brosiure aparute de curendu, carea dupa „P. Ll." culmineza intr'aceea, ca disolutiunei imperiului turcescu va trebui sa urmeze si caderea monarchiei austro-ungouresci si ca politic'a presenta orientale a monarchiei nóstre nu póte avé alta urmare decâtu risipirea Turciei.

⁂ *Austri'a si slavii de sudu.* Sub titlulu acest'a spune P. N. ca a aparutu o brosiura in Agram, carea provóca monarchi'a nóstra a intreveni in favorea slaviloru de sudu. Brosiur'a afirma, ca rescol'a de acum e mai periculósa cá ori care altadata.

Nr. 2630. Pl.

Concursu.

Devenindu in vacantia din fundatiunea *Mogaiana* unu stipendiu de 100 fl. v. a. menitu pentru ascultatori la vre o academia din patria, si 2 de câte 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, de asemenea din fundatiunea *Franciscu-Iosefina* dóua stipendi a 50 fl. pentru gimnasisti séu realisti, — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu.

Competitorii suntu provocati a-si substerne cererile sale instruite cu atesstatu de botediu, ca suntu de religiunea gr. or.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu, precum si cu atestatu de paupertate, — la consistoriulu archidiecesanu celu multu pâna la 8 Octobre a. c. st. vechiu.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu plenariu

Sibiiu, in 10 Septembre 1875.

1—3

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionale greco-orientale din comunele mai josu insemnate in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovului se escrie pâna la 1 Octobre a. c. st. v.

1) Bastelecu cu salariu in bani si naturali . . . . 120 fl v. a.
2) Deberleu, cu léfa in naturali si bani . . . 121 fl —
3) Ozunu cu salariu in bani, naturalii si lemne . . 130 fl —
4) Ormenisiu in bani si bucate . . . . . 106 —

in tóta comun'a este si cuartiru naturalu.

Concurentii dela cari se cere sa fia si Cantori la biserica, voru asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu la oficiulu protopresbiteralu in Brasiovu, pâna la terminulu prefiptu.

Brasiovu in 4 Septembre 1875.

Ioanu *Petricu,*
(1—3) protopopu.

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. orient. a 'lu tractului Hatiegu, se deschidu prin acésta doue concurse pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci si anume in comunele:

a) Sanpetru afiliatu cu com. Sacelu;
b) Baesshi afiliatu cu com- Rusioru.

Emolumintele pentru fiesce care din aceste doue statiuni suntu câte 250 fl. v. a. Cortelu naturalu si lemne de focu.

Doritorii de a competá la aceste doue statiuni au asi asterne concursele loru bine instruate la subscrisulu, pâna in 1 Octobre a. c.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Hatiegu in 5 Septembre 1875.

I. *Ratiu,*
(1—3) protopopu.

Concursu.

Reinfiintiendu-se scóla romanésca gr. res. din Caransebesiu cu dóua clase: se escrie concursu pentru doi invatiatori si anume:

1- Pentru unu invetiatoriu la prunci cu salariu anualu de 400 fl. v. a. si cortelu.
2. Pentru unu invetiatoriu la fete cu salariu anualu de 300 fl. v. a. si cortelu.

Doritorii de a câstigá vre unu postu din acestea au se si inainteze recursele loru la protopresbiterulu Caransebesiului Nicolau Andreioviciu pâna la 1 Octobre a. c. stil vechiu.

Caransebesiu din siedinti'a sinodului parochialu tienuta in 31 Augustu 1875.

Andreescu,
protopresbiteru presiedinte.
Teodroru *Serbu,*
(1—3) notariu.

Concursu.

Devenindu vacantu oficiulu de protopresbiteru alu tractului gr. or. alu Cetâtiei de Piatra, si de parochu alu comunei Fauresci, prin acest'a se escrie concursu conformu inaltei ordinatiuni consist. de dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 pâna la 30 Septembre st. v. a. c. pre langa urmatórele emoluminte:

1. Dela parochi'a protopresbiterala, portiune canonica 2 jugere de fenatiu.
2. Dela 80 familii câte o ferdéla de cucuruzu sfermitu si câte o dî de lucru, séu 20 cr. in bani.
3. Stol'a usuata.
4. Competintiele protopresbiterale indatinate.

Doritorii de a concurá la ocuparea acestui postu suntu poftiti a-si asterne concursele sele instruite conformu dispusetiuniloru Stat. org. §. 53, dispusetiuniloru provisorie din a. 1873 §. 16. punctu a) si dispositiunei sinodului archid. din 1874 Nr. prot. 27, — Prea Ven. Consistoriu archidiecesanu in Sabiiu pâna la terminulu susu indicatu.

Datu din siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu tractului Cetâtiei de Piatra.

Carpinisiu in 20 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiteralu.

Ioanu *Siovrea,*
3—3 adm. ppescu.

Nr. 234—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea Statiunei invetiatoresci la scóla confesionale gr. or. din Ponorelu, protopresbiteratulu Campeni inpreunate cu urmatórele emolumente.

a) 200 fl. v. a. in bani.
b) Cuartiru naturalu in edificiulu scólei.
c) lemne de incalditu scóla, si odaia de conlocuitu.

Concursele instruite dupa prescrierea stat. org. sa se adreseze pana in 23. Septembre a. c. la oficiu protopresbiterale gr. or. alu tractului Campeni.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

Ioanu *Patiti'a,*
3—3 protopresbiteru.

Concursu.

Pen ru ocuparea statiunei de invetiatoriu la scól'a confessiunala gr. o. din Mogogea se escrie concursu pâna in 28 Octobre a. c. in sensulu ordinatiunei consistoriali dto 6. Septembre Nr. 2095./Sc. — cons. 446—1874.

Emolumentele impreunate cu acestu postu suntu:

1. Din lad'a comunale in rate lunari pre lânga cuitantie . . 120 fl.
2. Din fundatiunea Botaianu asemenea in rate lunari pre lânga cuitantie . . . . 180 fl.

Summ'a 300 fl.

3. Cuartiru liberu in edificiulu de scóla.

Concurenti la acestu postu au asi asterne suplicele loru, instruite in sensulu statutului organicu si provediute cu atestatu de cualificaciune, pâna la terminulu indicatu cându se vá efeptui si alegerea, la subscrisulu.

Dela protopresviterulu gr. or. alu Solnocului I. cá Inspetoru tractualu de scóle.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci la scól'a confesionale gr. or. din parochi'a Arad'a in Comun'a Albacu protopresbiteratulu Câmpeni prin acést'a se escrie concursu pâna la 20 Septembre. a. c. st. v.

Salariulu impreunatu cu acestu postu este de 300 fl v. a. cuartiru si lemne de incalditu.

Concurentii voru asterne petitiunile loru instruite in sensulu Statutului organicu la oficiulu protopresbiteralu in Câmpeni pâna la terminulu prefiptu.

Câmpeni 20 Augustu. 1875.

In contielegere cu Comitetulu parochialu.

Ioanu *Patiti'a*
(3—3) protopresbiteru.

Edictu.

Nicolau Oprea Trandaburu, carele de siepte ani au parasitu cu necredintia pre legíuit'a sea socia Mari'a nascuta Nichiforu Bogdanu amendoi din Purcareni, fâra de a se scí unde se afla séu de mai traiesce, se citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu de astadi incolo, sa se infatisieze naintea subscrisului scaunu protopresbiteralu câci la din contra se va decide si in absenti'a lui procesulu divortialu pornitu asupr'a-i. —

Brasiovu in 12 Augustu 1875.

Scaunulu protopresbiteralu gr.
or. alu tractului I-iu alu
Brasiovului.
Iosifu Baracu
(3—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 73. **ANULU XXIII.**

Sabiiu 14|26 Septemvre 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec’a si Joi’a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur’a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat’a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi’a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu’a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei’a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Revista politica.

Delegatiunile si-au inceputu activitatea Marti in 21 Septembre. Delegatiunea *senatului imperiale* a avutu siedinti’a prima inainte de média-dî si si-a alesu presiedinte pre caval. de *Schmerling*, iéra vice-presiedinte pre Dr. *Rechbauer*. Delegatiunea *ungurésca* s’a intrunitu numai dupa média-di si si-a alesu presiedinte pre Ladislau *Szögyéni* si vice-presiedinte pre *Slavy*.

Cavalerulu de *Schmerling* la ocasiunea ocupârei presidiului a depinsu icón’a situatiunei cu colorile, cu cari se póte depinge o situatiune cum este cea a monarchiei austro-ungur. Elu a atinsu si inca binisioru si partea politica, multiamindu Maj. Sele si regimului Seu pentru ca au sciutu sa ne susu-tiena pacea cu tóte ca la fruntariele de média-di ale imperiului este gramadita multa materia, carea prea lesne póte luá focu si póte provocá incendiu si dincóce de fruntariele nóstre. Evenemintele de dincolo de fruntarie mai receru tempu pâna cându voru intrá in stadiulu unei deslegâri multiamitórie. Ele si pâna acum ne-au causatu multa si insemnata paguba, pentru ca imperiulu fu necessitatu a concentrá si a susu-tiené trupe in pârtile din vecinatatea revolutiunei si pentru unu numeru insemnatu de emigranti cari au devenitu o sarcina pentru bugetulu imperiului nostru trebuie sa ingrigiasca cá sa nu piéra de fóme. Deci dà espressiune acelei dorintie generale ca regimului Maj. Sele, in specie, oficiului afaceriloru esterne i va succede, cá mâna in mâna cu regimurile aliatiloru Maj. Sele, sa creeze pentru viitoriulu tieriloru resculate o situatiune, incâtu nu numai sa se pacifice, dara sa se taie si possibilitatea de a se mai turburá si resculá. Recunósce ca cestiunea sociale in provinciele turcesci resculate este asiá de reu incurcata incâtu resculatiloru numai necasulu celu mare le-a pusu cu forti’a armele in mâna; nu cutéza inse a afirmá, ca regimulu turcescu va fi in stare a pacificá tienuturile resculate.

Apretiuesce starea cea rea economica a monarchiei, dara cu tóte aceste recomanda cestiunea bugetului militariu, cá problem’a cea mai interesanta si indispensabile a delegatiunei.

Aceste suntu momentele cele mai insemnate din cuventarea presiedintelui Schmerling, carea a facutu o impressiune mare asupr’a delegatiloru si asupr’a diurnalisticei vieneze. Press’a intréga recunósce si aprobéza cele ce a rostitu presiedintele delegatiunei austriace.

Ministrulu de financie ung. Col. Széll a facutu *dietei* o espositiune despre starea financiale a tierei si despre modalitatea cum sa se imbunatatiésca financiele intr’o lunga cuventare. Reductiunile bugetului au sa fia mari si totu asiá venitulu din contributiunea urcata. „P. N.“ dice cu privire la espusetiunea ministrului: „Suntemu de acordu cu tient’a regimului, dara mijlócele provóca critic’a nóstra. Este intrebarea, ca óre realisá-se-voru veniturile urcate si reductiunile? Óre puté-se-voru acoperí cele 8 milióne din contributiunea generale dupa venitu? Óre puté-va suportá tiér’a prelanga contributiunea directa preliminata asiá de mare inca 8 milióne dare directa? Espusetiunea intréga este unu lantiu bine incheiatu. Dara déca unu unicu postu s’aru aretá ca e nerealisabile, totu edificiulu cade in ruine. Si aceste 8 milióne potu face ilusoricu bilantiulu intregu. Recunóscemu inse ca cine vrea sa apuce pre carâri nóue sa nu se inspaimenteze nici de necunoscutu. Si ministrulu celu nou de financie pasiesce cu curagiu si energia pre cararea cea nóua.“

Totu cam in intielesulu acest’a se esprima si alte foi cu mai multa séu mai putiena incredere in viitoriulu financialu alu tierei.

Mercuri in 22 Sept. fura primite delegatiunile de Maj. Sea in castelulu curtiei.

Episcopatulu latinu din Ungari’a se va intruní iu jumetatea a dóu’a a lunei lui Octobre intr’o conferintia spre a debate cestiunea *casatoriei civile*.

Caletori’a imperatului Germaniei la Itali’a este, dupa scirile mai nóue, afara de tóta indoiél’a. In diu’a dela 3 Octobre st. n. va plecá imperatulu din Baden-Baden spre Milanu, unde se va intalní cu *Victoru Emanuelu*. Se mai scrie ca cestu din urma va invitá pre imperatulu nemtiescu a estinde escursiunea pâna la Rom’a, ceea ce inse este pâna acum nesiguru.

Bonapartismulu lucra in Franci’a din tóte puterile si cu tóte medilócele ce i stau la dispusetiune. Cumca bonapartismulu are radecini afunde in Franci’a a doveditu si o brosiura a admiralului *La Ronciere*, carea are unu coloritu bonapartisticu. Admiralulu fu demissiunatu, pentru scrierea sea, dara ideile din brosiura nu se potu demissiuná.

In Erzegovin’a si in Bosni’a insurgentii au raportatu in septaman’a trecuta victorie insemnate asupr’a turciloru, incâtu nici turcii nu le mai potu, nici ascunde, nici mistificá.

Guvernulu românescu concentréza la Craiov’a o divisiune cam de 8000 feciori pentru manevrele de tómna. Totu asiá va mai concentrá alte *cinci* divisiuni in deosebite districte. Diuaristic’a straina vede in evenementulu acest’a pregatiri pentru eventualitâti seriόse.

Diet’a Ungariei.

In siedinti’a dela 17 Septembre se continua la ordinea dilei discussiunea asupr’a adresei.

Hegedüs (din stâng’a estrema) polemiséza contr’a lui *Moritiu* si *Polit* si in fine recomanda proiectulu partidei independentiei.

A. *Pulsky* observa contr’a lui Politu, ca esperienti’a invétia, ca acei cetatieni au cea mai rea judecata despre afacerile esterne, cari nu suntu in chiaru cu datorintiele loru in tiér’a propria si ignoréza interesele acestei’a. In urma recomanda proiectulu comissiunei.

Mocsáry pledéza pentru adres’a partidei independentiei.

Ministrulu C. *Tisza* nu se indoíesce de patriotismulu membriloru din stâng’a estrema, dara tactulu patrioticu alu acestor’a strica multu tierei, pentruca densii sustienu, ca infiintiarea unei bance independente si libertatea comerciului e imposibila prin complanarea cu Austri’a. Atari asertiuni nu facu nice unu servitiu.

Fiindu ca adres’a e numai o parafrasa a cuventului de tronu si esprime numai omagiulu câtra tronu, nu e de lipsa a o mai aperá. Adres’a celoru din stâng’a estrema abstragendu dela unele puncte o saluta, dara adres’a lui Miletici, care cutéza a vatemá Corón’a afirmandu, ca Majestatea Sea caletorindu la Dalmati’a a provocatu insurectiunea in Erzegovin’a e unu atentatu. Atari atentate se potu respunde numai cu dispretiu.

Argumentarea lui Polit inca contiene unele asertiuni cutezatórie. Nationalitâtile nemagiare au semtiu patrioticu, numai trebuie scutite de influinti’a celoru ce samena discordia.

Ne vomu ingrigí, cá reform’a de administratiune, sa nu se esecuteze in sensulu lui Polit. Unirea si fratietatea e de lipsa nu numai pentru tempuri de resbelu ci si in tempuri de pace.

Intorcendu-se câtra stâng’a estr. si câtra *Sennyey* observa oratorulu, ca la alegeri nu a fostu vorba de bunatatea complanârei, ci parol’a a fostu: Sa ne lasâmu de lupt’a de statu si sa se impreune partidele spre a scapá tiér’a. Tiér’a a respunsu cu consciinti’a de sine la acést’a intrebare formulata destulu de chiaru.

Stâng’a estrema afirmà, ca natiunea a alesu membrii din centrulu stângu de odinióra in credintia ca acesti’a voru sgudui complanarea, dara asertiunea acést’a sta in contradicere cu cele profesate de ómenii independintiei pre la alegeri. Ei dicea ca centrulu stângu a tradatu tiér’a si a parasitu pentru totu-déun’a si cu totulu lupt’a de statu. Cum se potrivescu aceste contradiceri?

Baronulu Sennyey sa nu se téma séu sa nu simuleze vre-o temere, de unu cugetu lateralu nu póte fi vorb’a. Oratorulu condemnandu politic’a de sobolu nu va pronunciá odata in parlamentu vre-o sentintia, care invólva o suspitiunare a partidei contrarie.

Ce privesce aperarea intereseloru unguresci, pretinsa de unii, observa oratorulu, ca aceste interese se voru puté judecá numai dupa ce se voru esaminá consciintiosu tóte relatiunile cu statele vecine, asiá cá cu Austri’a. Suntu interese comune, pre cari guvernulu le va aperá comunu, chiaru si contr’a pretensiuniloru unoru cetatieni din patria.

Relativu la unu teritoriu vamalu de sine statatoriu oratorulu observa, ca acel’a aru fi o prea mare urcare de contributiune in favorulu unor’a, cari s’aru inavutí. La tóta intemplarea cestiunea se va cerne si esaminá seriosu si avemu si tempu spre a face acést’a.

La espunerile lui Sennyey, ca guvernulu n’are programu, observa ministrulu, ca nici opositiunea dreptei n’a datu la alegeri unu programu detaiatu. Incâtu pentru programulu guvernului se cere inca putiena rabdare, pâna se voru grupá si terminá tóte proiectele de legi. Cându se voru substerne tóte proiectele de reforma de odata inaintea casei, guvernulu ’si va desfasiurá intregu programulu seu.

Dela partida oratorulu nu pretinde incredere órba. Déca se va vedé, ca proiectele ce se voru substerne corespundu scopului, guvernulu sa fia spriginitu. Proiectele se voru nesuí, a face posibilu independinti’a Ungariei si inflorirea statului unguresců. (Aplause prelungite).

Mai vorbescu inca putieni oratori fâra cá discussiunea asupr’a adresei sa se fi terminatu. Se decide ca in diu’a urmatória sa se termineze discussiunea si sa se resolva petitiunile.

Novele din Turci’a.

Urmatórea corespundintia, adresata din Constantinopole câtra unulu din cele mai vechi jurnale ale Frantiei, „la Gazette de France,“ ne da neste detaliuri fórte interesante atâtu asupr’a financieloru si asupr’a armatei imperiului otomanu, câtu si asupr’a causeloru care au facutu sa isbucnésca insurectiunea din Erzegovin’a.

Eata acea corespundintia:

Constantinopole, 4 Septembre.

Concordi’a n’a domnitu multu tempu in cabinetulu mariloru viziri. Intr’un’a din ultimele intruniri ale consiliului de ministri, Essad pasi’a recomândandu colegiloru sei moderatiunea cá uniculu mijlocu de a ajunge la cea mai buna solutiune a cestiunei Erzegovinei fâra a se espune la desastre, elu a fostu objectulu unoru critice fórte aspre si a unoru atacuri nemoderate din partea lui Midhat pasi’a si a lui Husein-Avni pasi’a. Acesti doi ex-mari viziri voru sa inabusiasca insurectiunea in sânge. Dupa terminarea conferintiei, Essad pasi’a s’a dusu la palatu si a depusu in manile Sultanului demisiunea sea care a fostu primita. Mahmud pasi’a a fostu numitu mare vizir. Server pasi’a, inaltu comisaru imperialu in Bosni’a ’lu inlocuiesce cá presiedinte alu consiliului de Statu. Dóue dìle dupa acést’a, Essad pasi’a fu insarcinatu cu ministeriulu lucrâriloru publice. Nu este nici o schimbare de persóne in cabinetu, ci numai o mutare de portofoliuri.

Se dice ca Mahmud pasi’a apartiene partitului moderatiunei, care se pare ca are majoritatea in cabinetu.

Server pasi’a a plecatu joi sér’a la Klek pre vaporulu Izzedinu.

Decretulu care numesce pre Mahmud pasi’a mare vizir contiene acésta frase frumósa musulmana: „Vointi’a nóstra ferma este cá o protectiune eficace si o justitie absoluta sa fia asigurate tuturoru claseloru societatii fâra deosebire, astu-feliu in câtu onórea si dreptulu fia-cârui’a sa fia pazitu.“

Acestu decretu este adresatu lui Mahmud, care, cadiutu in disgratia a fostu esilatu intr’unu modu arbitrariu si fâra judecata; lui Mahmud, presiedinte alu ministerului in care se afla Husein-Avni pasi’a asemenea esilatu intr’unu modu arbitrariu si fâra judecata, degradatu, si ale carui bunuri fusesera confiscate violându-se hatiiserifulu dela Gul-Hane.

In Turci’a este o cruda ironie intre cuvinte si fapte.

Cea mai frumósa incurcatura domnesce in administratiunea resbelului.

Husein-Avni pasi’a a trimisu prin telegrafu comandantului siefu alu celui d’alu 3-lea corpu care stationéza la Damas ordinulu sa imbarce cea mai mare parte a trupeloru séle pentru Erzegovin’a. Acestu ordinu a produsu in Syri’a, unde linistea este departe de a fi perfecta, cele mai grave ingrigiri. Crestinii vedéu in acestu ordinu reinceperea maceluriloru dela 1862. Din buna-norocire s’a datu unu contr’a- ordinu. Husein uitase ca esista choler’a in Syri’a. I s’a observatu ca aru comite cea mai mare imprudentía importându choler’a in Erzegovin’a: si ca, afara de acestea, Austri’a n’aru puté sa permita desbarcarea de câtu numai dupa o lunga carantina si pre câtu timpu nu se va ivi nici unu casu de cholera.

Artileri’a, cavaleria’ transporturile armatei suntu in lipsa de cai. Unu avisu ala ministeriului de resbelu invita pre proprietarii de cai forti sa se presinte la Seraskerat cá sa-i vendia.

Jurnalele nóstre suntu pline de alte avisuri oficiale emanându dela acelasi ministeriu, pentru ajudecarea fainei si a pesmetiloru predate la Klek, precum si pentru numeróse furnituri militare. Dupre aceste avisuri, magasinurile ministeriului de resbelu suntu góle.

Spitalulu militaru Haider pasi'a, dela Scutari-Constantinopole, este plinu cu raniti din Erzegovin'a. S'a desbarcatu pâne acum cinci vapóre de raniti venindu dela Klek. Vro-o diece elevi esiti anulu acest'a din scóla de medicina au fostu trimisi septamân'a trecuta in Erzegovin'a.

Chiamarea sub arme a redifiloru din Rumeli'a se operéza cu cea mai mare greutate. Redifii refuza sa plece fiindu-ca ei nu voru sa'si lase femeile, copii si casele loru fâra aparare, in grati'a chrestiniloru. Ei pretindu ca, déca voru plecá, tiér'a se va resculá si ca va fi unu resbelu de religiune.

Tesaurulu este golu; nu s'a platitu inca soldele remase din vechi ale soldatiloru si ofitieriloru imbarcati de curendu, si acést'a cu tóte promisiunile ce li se facusera cá conditiune a pornirei loru. Feme'a unui siefu de bataliune si aceea a unui capitanu s'au presintatu septamân'a trecuta la palatulu ambasadorului Rusiei, cá sa vorbésca generalului Ignatieff. Portarulu refusa sa le introduca, inse ele facura atât'a sgomotu in câtu generalulu audíndu-le ordona sa i le aduca. Ele'i-au aretatu ca barbatii loru au fostu imbarcati prin tradare, fâra ca sa le platésca enormele sume ce li se détoriá din soldele din urma, ca nu avéu in cas'a loru nici macar unu banu, ca nu avéu nici o resursa, ca erau espuse ele si copiii loru sa móra de fóme, ca nu avéu nici o sperantia in dreptatea guvernului, si ca se adresau lui fiindu-ca este a totu putinte in palatulu imperialu si ca numai elu puté sa spuie Sultanului adeverulu. Ele au adaogatu ca sórtea loru cea miserabile este comuna tuturoru femeiloru ofitieriloru trimisi in Erzegovin'a. Tóte acestea insotite de plângeri infocate contr'a ministriloru, viziriloru si padisahului. Generalulu se sili sa le linistésca si le-a datu unei'a cinci lire turcesci (115 fr.) si celei-l-alte 4 lire (92 fr.).

Suntemu necontenitu si vomu remanea pâna la finele insurectiunei fâra nici o nuvela directa din Erzegovin'a. Este vorb'a sa se interdica transmiterea prin telegrafu a depesieloru cifrate. Tóte depesiele telegrafice tramise din Constantinopole in Europ'a suntu actualmente esaminate de unu birou de censura si comunicate Sublimei-Porti. De ací provinu intârdierile, care causéza comerciului celui inaltu si financieloru celu mai mare prejudiciu.

Putienele nuvele ce avemu ne vinu dela bosniaci, sositi de curendu in tiéra, séu din comunicatiunile facute de câte-va ambasade. Dara aceste din urma suntu fórte rare, câci firele telegrafice suntu taiate, se dice, si guvernulu turcescu nu tiene nici de cum cá ele sa fia restabilite.

Eata dupa spusele croate, originea si caus'a insurectiunei: Statele din Erzegovin'a, ruinate de recóltele cele rele ale celoru din urma trei ani si neputendu platí adausulu unui siertu a dieciuelei, au tramisu câtra Dervis pasi'a diece delegati cá sa-i arate plangerile loru· Acesti diece delegati au fostu, dupa traditiunile in usu la autoritâtile musulmane, aruncati in inchisóre. La scirea acestei lipse de justitia, satele au alesu alti siése-dieçi de delegati, cari au avutu aceeasi sórta cá si predecesorii loru. Atunci crestinii, vediendu ca nu puteau sa se astepte la nici o dreptate, au luatu armele.

Déca acésta nuvela bosniaca nu este adeverata, ea este inse pre câtu se póte de probabila si a gasitu unu mare crediementu la Constantinopole, câci acest'a este in genere modulu de a lucrá alu pasiloru in privinti'a crestiniloru cari reclamà: inchisórea este singurulu respunsu care li se dà.

La Per'a si la Galat'a situatiunea Turciei este privita cá fórte defavorabila; lumea impartasiesce acésta opiniune a „Times“ului, ca missiunea lui Server pasi'a nu póte sa aiba nici unu succesu seriosu. S'a imprasciatu sgomotulu ca se va publicá unu nou tanzimatu si ca provinciele din Rumeli'a voru fi administrate de guvernori si de functionari crestini ai Portiei.

Numai rariloru functionari crestini din provincii, numai ciorbagiiloru crestini se atribue, nu fâra cuventu, tóte relele de care suferu crestinii din provincii, ei aru fi inventatorii, promotorii, esecutorii nelegiuiriloru cari ruinéza tiér'a. Esperienti'a facuta in Cret'a n'a datu decâtu resultate rele. Vechile abusuri voru fi reinnoite, vechile escese ale voivodiloru fanarioti din Valachi'a si din Moldov'a voru fi scóse iérasi la lumina.

Acést'a nu va fi o solutiune suficienta. Trebuie sa se taie membrele cangrenisite si sa se incépa desmembrarea imperiului otomanu. Unu principatu vasalu, bosniacu-serbu-bulgaru, sub sceptrulu unui singuru principe, intindiendu-se dela Adriatic'a pâna la marea Négra, dela Dunare pâna la Balcani, aru constituí pentru Europ'a occidentala o fortarétia formidabila. Déca Austri'a si Russi'a n'au nici unu gându de marire si de cucerire, déca ele voru binele slaviloru crestini tiranisati de turci, apoi acésta solutiune trebuie sa fia primita de ele.

Trebuie sa ajungemu intr'o di la acést'a, dupa cum dice „Times“ulu, mai bine este sa se faca astadi decâtu mâne. Mai nainte cá nóu'a provincie sa fia in stare sa nelinistésca pre turci, voru trece ani multi de pace si de linisce pentru Europ'a, si in decursulu acestoru ani multi, déca imperiulu otomanu este inca in viétia, elu va traí, elu se va regenerá; déca trebuie sa piéra pentru ca este nevindecabilu, apoi elu va avea unu succesoru gasitu gat'a, si acestu succesoru nu va fi nici Austri'a nici Russi'a.

Selbatic'a, barbar'a si fanatic'a a dóu'a proclamatiune a lui Dervis pasi'a a fostu declarata apocrypha intr'unu modu oficialu de Pórta la Constantinopole, la Londr'a, la Brussel'a si in alte locuri. Prin cercurile nóstre diplomatice ea este considerata cá fórte adeverata, póte ca n'a fostu tradusa cuventu cu cuventu, inse fondulu este prea esactu. Acestea se spunu inca si prin cele mai multe birouri ale ministeriului afaceriloru straine din Stambulu. „Times“ulu gasesce ca Pórt'a 'si perde vremea cu desmintirea acestei proclamatiuni, si elu are cuventu. Proclamatiune este in spiritulu turcului din 1875, ea este potrivita cu caracterulu fórte cunoscutu alu lui Dervis pasi'a. „Tr. C.“

Societatea academica Romana.

Siedinti'a din 18 Augustu 1875.

Membrii presenti: d-nii Laurianu, Massimu, Caragiani, Baritiu, Ionescu, Sionu, Fetu, Urechia, Ghic'a.

Se da lectura procesului-verbale alu siedintiei precedinte si se adopta.

Se comunica adres'a dlui Dr. Fetu, prin care ofere societâtiei dóue esemplarie din oper'a Descrierea si intrebuintiarea apei comune si a apeloru minerale din Romani'a, cari se primescu cu multiemire.

Se comunica adres'a dlui Odobescu, prin care notifica cà diferite ocupatiuni nepermitiendu-i a indepliní sarcinele ce i-dedese societatea in anulu trecutu, inapoiaza manuscriptele ce i-au fostu incredintiate si a-nume: Parte din descrierea Moldaviei de Cantemiru tradusa de d. Hodosiu; parte din istori'a imperiului otomanu, idem; Traductiune din Juliu Cesare de d. Caianu.

Societatea deliberându asupr'a acestoru lucrâri insarcinéza pre d. Baritiu cu descrierea Moldaviei, si pre delegatiune cu cea din urma.

Se mai comunica o adresa a dlui Odobescu, prin care tramite unu manuscriptu primitu la juriulu numitu de societate pentru cestiunile puse in program'a congresului geograficu din Parisu, care, negasindu se suficiinte, remâne a se intorce autorului.

Se decide a se intórce autorului, cându se va presintá. Dupa aceste societatea, constituita in sectiune filologica, procede la lectur'a manuscriptului despre sintactic'a romana.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc. Sionu.

Siedinti'a din 19. Augustu, 1875.

Membrii presinti: Laurianu, Massimu, Baritiu, Ionescu, Urechia, Caragiani, Fetu, Sionu, Ghic'a.

Se da lectura procesului-verbalu din siedinti'a precedinte si se adópta.

D. Baritiu aduce la cunoscinti'a societàtii, cà cu ocasiunea tiparirei traducerei Descrierei Moldaviei de Cantemiru, cu care a fostu insarcinatu in siedinti'a procedinta, tipografulu la care se face acesta opera i-aru fi comunicatu ca de mai multu timpu a

---

FOISIÓRA.

Geniulu si nebuni'a.

(Fine.)

Cervantes, Camoens, Taso, au fostu nebuni, si au muritu smintiti. Zwift, Swammerdan, Haller, Linné au muritu in aceeasi stare, dupa ce au fostu isbiti de nebunia. Cesaru si Mahomet erau epileptici, cá si Petru celu Mare.

Déca, in locu de a cautá adeverat'a nebunia, amu considerá numai bizareri'a si escentricitatea care suntu óre-cum preludiele ei, amu puté citá mai pre toti ómenii cei mari. Se pare ca ea este un'a din conditiunile talentului. Este adeveratu ca fórte adesea ori acésta bizararie nu este decâtu o prefacatoria de reu gustu. Cu tóte acestea unele escentricitâti suntu astfeliu incâtu este impossibilu sa le considere cine-va cá voluntarie. Carolu Quintu, spre esemplu, ajungendu la apogeulu gloriei si stapânu alu lumei, otarí sa móra intr'o manastire. Câtu-va tempu dupa acésta curiósa retragere, elu avù ide'a si mai ciudata sa asiste la preparativele inmormentârei sele, si se ingrozí de spectacolulu ce provocase elu singuru. Se scie ca in monastirea dela Sain-Just elu 'si petrecea tempulu cu regularea ceasorniceloru. Michel Ange, ranitu la picioru, se retrase in camer'a sea si voì sa se lase sa móra. Aristote se aruncà in Euripu pentru ca nu putea sa intieléga causele fluxului si reflucsului apeloru. Alessandru celu Mare erá supusu la nisce accese de mania de o violentia fâra margini. Nu amu ispraví, déca aru trebuí sa raportâmu tóte faptele bizare ce ne-a lasatu istori'a: este de ajunsu sa cetésca cine-va cu atentiune biografi'a unui omu ilustru spre a culege detalii proprie sa spriginésca teori'a ce aperâmu.

Dara, din tóte consideratiunile istorice, cele mai puternice, spre a face sa se admita acésta analogie intre geniu si nebunia, suntu acelea ce ne procura antecedentiele ereditare. Scimu astadi care este influinti'a ereditâtiei. Nu numai ca nebuni'a se transmite din tata séu din mosiu in fiu si posteritâtiei sele, dara inca tóte afectiunile nervóse paru a avé o legatura atâtu de strensa intre densele, incâtu ele potu sa se inlocuiésca un'a pre alt'a. Astu-feliu, esista adeverate familii de alienati séu mai bine disu de nevropathi, in care suntu in ascendentii séu in colateralii loru, cându nebuni, cându epileptici, cându rachitici séu idioti, fâra cá sa póta intielege cine-va caus'a care determina feliulu bólei. Aceste familii suntu insemnate cu marc'a fatale, si toti acei'a cari facu parte din trens'a suntu mai multu séu mai putienu condemnati la lesiuni grave, si adese mortale, ale sistemului nervosu. Déca este ce-va demonstratu in pathologi'a generala, apoi este de siguru acestu faptu de ereditate morbida; ori de câte ori unu bolnavu presinta fenomene de alienatiune care nu se potu atribuí lamuritu la o causa determinata care sa le fi ocasionatu, este siguru lucru ca se voru gasí in famili'a sea esemple constatate de afectiune nervósa, de idiotismu séu de escentricitate maniaca care voru serví sa completeze si sa intarésca diagnostic'a. Si, tocmai in aceste familii predestinate se gasescu cele mai adesea ori personagiele ilustrate prin opere séu prin conceptiuni de geniu. Intrebati istori'a si ve-ti vedea ca nimic'a nu este mai evidentu. Famili'a Valois, famili'a Condé suntu marturisiri eclatante. De o parte copii slabi, bolnaviciosi, rachitici, avendu intr'ensii, chiaru dela inceputulu vietiei loru, viciulu originei loru, si terminandu scurt'a loru esistintia in smintire, epilepsia séu in paralisii de totu feliulu; de alta parte, sub influinti'a acelei'a-si predispositiuni ereditarie, inteligentie remarcabile, reu ecuilibrate negresîtu, dara care, multiamita unei ardiende imaginatiuni séu unei idei ficse urmarita in decursu de mai multi ani cu staruintia reusiescu sa produca lucruri mari. Dlu Moreau a insistatu cu dreptu cuventu asupr'a acestui faptu. Elu dice, ca printre clasele societâtiei care numera mai multi ómeni distinsi prin cualitâtile cele eminente ale inteligentiei loru se afla mai multi alienati. In acestea se intalnescu celu mai adesea acele adunaturi de individe care, prin inferioritatea séu superioritatea facultâtiloru loru intelectuale, ocupa tóte gradele scârei morale, dela idiotismu, acea trista stare in care se vede inteligenti'a aruncându d'abiá câte-va radie intunecóse, pâna la sublimele inaltimi ale geniului; ací se desvólta si crescu, cá in pamentulu loru naturalu, afectiunile nervóse cele mai variate.

Nu trebuie dara sa privésca cine-va pre nebuni cá fiintie lipsite de inteligentia, si de siguru acést'a este un'a din prejudecâtile cele mai populare si cele mai tenace de a-si inchipuí cine-va ca nebunii resonéza altfeliu decâtu noi. La densii inteligenti'a este clintita, nu este distrusa. Pascal, Jean-Jacques Rousseau, Luther erau nebuni de geniu; si, de alta parte, printre nenorocitii inchisi in asiluri, multi dau probe de nisce facultâti remarcabile: memori'a, inteligenti'a, simtirea, suntu mai desvoltate la densii cá la multi din ómenii vulgari. De aceea si vechi'a assioma, „mens sana in corpore sano“, minte sanatósa in corpu sanatosu, este totu-déun'a aprópe adeverata, cu conditiunea ca aceste cuvinte: „mens sana“, nu se voru aplicá la inteligentiele esceptionale, mari atâtu prin defectele loru catu si prin cualitâtile loru, câror'a le dâmu numele de geniuri. . .

Acestu adeveru, Aritote l'a intrevediutu dejá si 'lu esprimà fórte bine: „Nullum est magnum ingenium sine quadam mixtura dementiae:“ Nu este nici unu spíritu mare fâra unu graunte de nebunie. Geniulu, talentulu chiaru nu esista fâra acésta originalitate inascuta care este prea apropiata de escentricitate cá sa nu se marginésca cu alienatiunea. Câtu de superióra este sentinti'a lui Aristote inceputu tiparirea traductiunei istoriei imperiului otomanu, lucrata de d. Hodosiu, dara dupa ce a tramisu corectur'a prima la d. Odobescu, n'a mai primitu-o inderetu si lucrulu sta intreruptu.

Dupa acésta comunicatiune, societatea avendu in vedere, ca manuscriptulu mentionatu s'a inapoiatu societàtii de d. Odobescu fâra nici o relatiune despre motivele ce l'au impedecatu, d'a indepliní acésta lucrare, sa se recomande din nou sectiunei istorice spre a luá séu propune cuvenitele dispositiuni.

Se procede la lectur'a manuscriptului despre sintactic'a romana.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc. Sionu.

Siedinti'a din 20. Augustu 1875.

Membrii presenti: Laurianu, Fetu, Baritiu, Ionescu, Massimu, Caragiani, Sionu, Ghic'a, Urechia.

Se da lectura procesului-verbalu alu siedintiei precedinte si se adopta.

D. Sionu ofera pentru bibliotec'a societâtii unu esemplaru din cartea lui Vasile Voda, editata de d. Ch. I. Sionu care se primesce cu multiemire.

Se procede la lectur'a manuscriptului despre sintactic'a romana.

D. V. A. Urechia depune dóue carti vechi: Emundi Fegrelii de statuis illustrium Romanorum si Fucina di Marte, oferite de D. Bonifaciu Florescu pentru bibliotec'a societâtii, cari se primescu cu multiamire.

Siedinti'a se radica la 5½ óre postmeridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc Sionu.

Siedinti'a din 21. Augustu 1875.

Membrii presinti · Laurianu, Massimu, Baritiu, Fetu, Ionescu, Caragiani, Sionu, V. A. Urechia.

Se da lectura procesului-verbalu alu siedintiei precedinte si se adopta.

Se comunica adres'a dlui membru alu societàtii P. Poianaru, prin care face cunoscutu, ca motive de infirmitate lu-impedeca d'a luá parte la siedintiele societàtii in cursulu sesiunei presinte. Societatea iea actu.

Dupa acést'a se procede la lectur'a manuscriptului despre sintactic'a romana.

Siedinti'a se redica la 5 si jumetate ore postmeridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc, Sionu.

Siedinti'a din 22 Augustu 1875.

Membrii presenti: Laurianu, Fetu, Sionu, Ionescu, Baritiu, Cretiulescu, Massimu, V. A. Urechia, Caragiani.

Se da lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

D. presiedinte comunica o scrisóre a dlui P. S. Aurelianu, prin care face cunoscutu ca nu va puté luá parte la siedintiele societâtiei inainte de 1 Septembre.

Idem o scrisóre a dlui Vegezzi-Ruscalla, prin care multiamesce societâtiei pentru tramiterea publicatiuniloru sele si promite a face o dare de séma despre lucrârile academiei romane la deschiderea universitâtiei italiane.

D. Cretiulescu emite opiniunea, ca comunicatiunile cele mai importante care se facu acum, pre cându societatea se afla numai in sectiune filologica, sa se supuna societâtiei, cându va fi in pleno. Se ia actu de acésta propunere.

D. Caragiani observa ca de-si a vediutu cu multiamire venirea la concursu a manuscriptului despre sintactic'a romana in anulu acest'a, totusi observandu decisiunile si publicatiunile societâtiei din sesiunea anului 1873, constata ca conclusulu este deschisu pâna la 30 Iuliu 1876, si ca in publicatiunea repetita in 1874 din eróre s'a pusu terminulu de 15 Augustu 1875.

Conferinti'a, esaminandu lucrârile anterióre si recunoscendu ca in adeveru s'a facutu eróre in publicatiunea din 1874. recomanda delagatiunei, cá prin o nóua publicatiune sa se corega erórea, fisandu-se terminulu admisu dela inceputu pentru diu'a de 30 Iuliu 1876, éra manuscriptulu sa se conserve sub sigil.ele private ale unor'a din membrii presinti pâna la sesiunea anului viitoriu.

Dupa acést'a d. presiedinte propune si societatea admite a se ocupá cu lectur'a manuscripteloru de traductiune din Titu Liviu venite la concursu.

Acésta lectura se urméza pâna la 5½ óre post meridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc. Sionu.

Siedinti'a din 23. Augustu, 1875.

Membrii presinti: Laurianu, Fetu, Baritiu, Sionu, Masimu, V. A. Urechia, Caragiani, Ionescu.

Se da lectura procesului-verbalu alu siedintiei precedinte si se adopta.

Se procede la lectur'a manuscripteloru de traduceri din Titu Liviu.

Siedinti'a se radica la 5½ óre post meridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc, Sionu,

---

in comparatiune cu acsiom'a lui Buffon: Geniulu este o rabdare mare. Nu, rabdarea nu este geniulu; o lucrare prelungita si staruitória, déca nu este adjutata de o inteligentia stralucita, nu produce decâtu opere recomandabile. Cu tóte acestea amu fi fórte reu intielesi, déca ni s'aru atribuí intentiunea ca voimu sa confundâmu geniulu si nebuni'a. Aceste dóue forme intelectuale potu sa aiba óre-si care analogii si sa se desvólte pre unu taremu asemenea, ele nu suntu inse, si nu potu sa fia identice. Nebuni'a, de o mie de ori mai multu decâtu rabdarea, este impotinte de a produce, pre cându geniulu, este originalitatea, curiositatea, care creaza lucruri nóue si face sa tisnésca adeverulu din ori ce piesa si inarmatu pâna in crescetu, cá minerv'a din creerii lui Iupiter. Dara rabdarea este o virtute trebuinciósa pre care trebuie sa o castige cine-va, pre cându originalitatea este unu daru inascutu pre care nu este permisu sa-lu caute séu sa-lu afecteze cine-va. Unu originalu fâra talentu nu merita decâtu dispretiulu societâtiei. Celu mai multu póte sa se intrebe cine-va déca aru trebuí, inchipuindu-ne ca optarea aru fi posibila, sa prefere geniulu, cu durerile si cu inhorentiele sele, ratiunei celei sanatóse si bunului simtiu marginitu vulgaru.

(„Journal des Débats“)

Charles *Richet.*

Administratiune de mustra in fundulu regiu.

Sibisielu in 1 Sept. 1875.

Dle Redactoru! Credu ca veti avé atât'a bunatate a publicá in pretiuitulu d-vóstre diurnalu „Tel. Rom.“ câte-va notitie despre ceea ce se intempla aici pre la noi si cu deosebire in comun'a nóstra Sibisielu.

Credu acést'a cu atâtu mai vertosu, cu câtu sciu pré bine, ca pâna acum n'ati avutu norocire a publicá despre comun'a nóstra, despre ceea ce se intempla aici placute séu neplacute, póte chiaru nimicu.

Va crede onoratulu publicu, ca in comun'a nóstra tóte lucrurile mergu bine, ca antisti'a nóstra comunale e cu credintia si ca 'si implinesce datorintiele sele de acea nu se va fi publicatu pâna acum nimicu. Dara chiaru asiá de aru fi tocmai atunci aru fi salutariu a ne aretá multiamitori, a spune onoratului publicu cu fati'a vesela, cumca la noi tóte lucrurile mergu bine, si ca antisti'a nóstra comunale si implinesce datorintiele sele.

Dara ce se intempla atunci cându starea lucrului e cu totulu contraria? cându antisti'a nóstra comunale se ingrigesce numai pentru interesulu seu? cându in cancelari'a nóstra comunale tóte lucrurile se scriu in limb'a germana? — ce se intempla dicu atunci, cându chiaru din partea acelor'a cari si tragu cele mai mari venite anuali din cass'a nóstra comunale, si din sudórea poporului nostru, se comitu cele mai mari illegalitâti? — cându ei lucra cu tóte puterile spre pierderea drepturiloru nóstre comunali. —

Ce vomu face atunci cându, pentru illegalitâtile comise tocmai de inspectorulu nostru Iosefu Schuler, ne planserâmu câtra jurisdictiunea competenta de aici si acést'a nici ca-'i pasa?

Multu a suferitu comun'a nóstra chiaru si inainte cu dieci de ani. Comun'a nóstra si-a perdutu o parte mare din pasiunea satului cu padure frumóse, — si-a perdutu doi munti ai sei proprii, totu prin vicleniile si amagirile fostiloru sei inspectori. —

Acestea inse s'au intemplatu inainte cu câti-va ani; — sa vedemu inse si sa aretâmu onoratului publicu ce se intempla si se lucra astadi in comun'a nóstra Sibisielu.

Tocmai inspectorulu nostru Iosefu Schuler lucra cu tóte puterile, cá pentru lucratorii baiei de feru, aici pre otarulu nostru, sa se infiintieze inca o comuna si adeca Sibisielulu nou, — apoi poftimu aici pre otarulu nostru atât'a de micu inca o comuna si lucratorii dela baia platescu pentru casele loru tacse anuale in cass'a nóstra comunale. — Inspectorulu nostru Iosefu Schuler pretinde, cá membrii comitetului nostru comunalu sa sufere si sa voiésca, cá lucratorii dela bai'a de feru de aici, sa aiba judele si antisti'a loru comunale, si fâra cá sa le fia descoperitu urmârile, ba chiaru si déca unii dintre membri cercara a nu se invoí, le dice sa taca si sa nu balacarésca, câci nu pricepu, apoi ia protocolu in limb'a germana, cumca comun'a nóstra la tóte acestea se invoiesce. Astu-feliu a lucratu inspectorulu nostru Iosefu Schuler in dilele trecute, a dusu protocolulu din cancelari'a nóstra in baia si de ací cu sine in Orestia, fâra cá sa spuna membriloru din comun'a nóstra ca pentru ce? si cum?

Totu atunci inspectorulu nostru a pretinsu cá comun'a nóstra sa voiésca ca, pentru loculu ce contiene bai'a, sa se faca carte funduara pre numele baiei; dicendu-le ca acel'a este propriu alu baiei daruitu de unu nemesiu, ceea ce inse nu i-a succesu, câci comun'a nóstra nu scie sa fia avutu vre-unu nemesiu vre-odata câtu de putienu locu macaru in otarulu comunei nóstre Sibisielu.

Mai departe cunoscendu inspectorulu nostru I. Schuler ca, tocmai judele nostru comunalu e atâtu de supusu lui, si nu-i pasa multu de comuna, ii mai vení in minte dorinti'a de a capetá din pasiunea satului, si unu darabu de locu de gradina si de a-si face óre cându case acolo, spre care scopu imbunatatí mai intâiu judelui si juratiloru salariele din cas'a comunale; dupa acea inca in lun'a lui Decembre 1873, fiindu bine intielesu cu judele, si aflându-se in comun'a nóstra la cancelaria, dupa ce descoperí comitetului comunalu dorinti'a sea, mersera in capulu satului din susu, le aréta loculu unde si câtu aru dorí sa i se dea; apoi remase cá pre alta di sa se adune comitetulu sa ia protocolu si sa se subscrie cu totii ca voiescu, — dupa acea a dóu'a séu a trei'a di se si adunara la cancelaria, cându unii dintre membri spusera in fati'a judelui ca nu voiescu si nu au pentru ce daruí inspectorului din pasiunea satului, (de ceialalti locuitori nici nu vrea sa scie judele, de-si striga si se cérta pre strade, ca: ce face judele nostru de da inspectorului din pasiunea satului), dara necredinciosulu jude sciù cum se faca cá si acei'a sa taca si sa se invoiésca, dicendule: ca cum sa nu daruiésca câtu bine le-a facutu dlu mari'a sea, si ca la din contra ii va aretá dlui, apoi voru vedé cu ce nasu voru dá fatia cu dlu mari'a sea si ce voru patí. Astufeliu se invoira bietii, de-si ii durea inim'a si ii dóre pâna astadi — luà judele protocolu firesce dupa cum l'a invetiatu domnulu mari'a sea inspectorulu: „cumca pentru binele ce a facutu comunei nóstre se róga comitetulu sa faca dlu mari'a sea atât'a bunatate sa primésca dela noi acestu daru in semnu de onóre,“ — apoi poftimu — binele ce a facutu este: câci a statu bunu de cas'a de pastrare din Orastie cá sa dee imprumutu comunei nóstre o miia de florini v. a., firesce cu interesu anualu, dara insielaciunile si ilegalitâtile intrecu multu preste acést'a.

(Va urmá).

Varietâti.

⁂ *In momentele din urma,* pre cându incheiasemu diurnalulu, ni sosesce o corespondintia din Ferihazu, carea arata cu colori vii periclulu scólei nóstre confessiunale de a devení comunale respective de a perde bunulu scólei nóstre de acolo. Atragemu atentiunea ven. consistoriu asupr'a cestiunei despre care scimu ca este demultu pendenta, ba dóra si matura de pusu in lucrare inca demultu, cá si pâna la publicarea corespundintiei in totu cuprinsulu ei sa ia mesurile de lipsa cá scól'a sa nu patimésca. Dupa parerea nóstra, déca cumva consist. a insarcinatu pre cine-va cu vr'o missiune in privinti'a mentiunatei scoli si nu a corespunsu missiunei, acel'a sa se traga la dare de séma si nejustificandu-se sa i se ia sarcin'a si sa se concréda unui altu barbatu din consistoriu, care sa corespunda indatoririei ce va primí asuprasi pâna nu va fi pré tardiu pentru scól'a din cestiune.

⁂ *Concertulu* de care facuramu amintire in nrulu trecutu nu va fi *astadi,* dupa cum anunciaramu, ci *marti* in 17 Septembre din causa ca sal'a pentru adi este ocupata. Facendu acést'a cunoscutu publicului, mai adaugemu ca concertulu ne promite adeverata desfatare spirituale pentruca ni se spune din isvoru autenticu ca materiele productiunei suntu scóse din classicii musicali de prim'a ordine, precum suntu: *Bach, Bethooven, Mendelsohn, Spohr* si in fine *trei piese romanesci* de dlu *Micheru,* cari se cânta pentru prim'a óra. Acompaniamentulu a avutu bunatatea alu luá asuprasi dlu *Bönicke,* profesoru de musica la scólele evangelice din locu, cunoscutu in cercurile musicali. Pretiurile voru fi 6 fl. de loge, loculu I, 2 fl. loculu II, 1 fl 20, parterre 70 cr. Biletele se afla in librari'a din piati'a mica a dlui *Michaelis,* la dlu N. *Petrescu* la „Albin'a“ si in diu'a concertului la cassa.

⁂ *Tempulu.* Dupa vre-o câte-va dile frumóse, cam de pre la 1 Sept. pâna la 8 Septembre, avemu iérasi tempu nuorosu si frigurosu. Eri Sambata intre 11 si 12 óre diu'a incepù o plóia de melusiei, carea semená mai multu a ninsóre!

⁂ *(Sabi'a lui Brancovénu).* — Frumós'a si pretiós'a colectiune de arme a museului regalu din Turinu cuprinde de câti-va ani, intre alte obiecte orientale provenindu dela unu vechiu ambasadoru sardianu la Constantinopole, o lama de sabia ce a datu dejá locu printre savanti la numeróse disertatiuni relativu la proveninti'a sea.

Lam'a, usioru indoita si de celu mai finu otielu de damascu, e ornata cu mai multe embleme destulu de grosieru gravate, pre cari se observa inca urmele unei auriri si a unei inscriptiuni grece intr'o singura linia. In embleme se vede Virgin'a Mari'a cu copilulu Iesusu de ambe partile, dóue facle aprinse, o coróna, etc. Inscriptiunea, incependu cu o cruce, insemnéza: „O tu, dominatoru ne invinsu, cuventulu lui Ddieu, o atotu puternice, ajuta pre principele si fidelulu domnu Constantinu.“

Se dicea ca acea arma fusese a nenorocitului Constantinu Dragoses, ultimulu imperatoru grecu dĭn famili'a Paleologiloru. Acésta opiniune avù cursu pâna astadi in Itali'a, unde se naréza ca acésta arma, depusa cu alte spolie in mausoleulu cuceritoriului turcu, fusese venduta de unu paditoriu necredinciosu si mai la urma cadiuse in mânile ambasadorului.

Acésta versiune fu combatuta de prefectulu bibliotecei de St.-Marcu din Veneti'a cavalerulu Giovanni Veludo, intr'o lucrare ce face parte din volumulu 18 a „Memorieloru institutului venetianu,"¦ ce a aparutu· Autorulu aréta ca form'a turco-persana, form'a de palosiu, nu erá a familiei imperiale, ca emblemele gravate n'au nimicu de comunu cu insigniele imperiale, in mediloculu câror'a acer'a cu dóue capete n'aru fi lipsitu de a figurá; ca titlurile date nu suntu a imperatorului, si ca inscriptiunea gréca este de odata multu posterióra. Conclusiunea e ca acésta arma a fostu a principelui Constantinu Brancovénu, alesu domnu a Valachiei la 1688.

Marile bogatii a acestui principe, de cari facù unu usu splendidu, fura imprasciate dupa mórte-i. Sabi'a sea, despoiata de petrile pretióse, si cârei'a ii lipsea chiaru mânerulu, se perdù in capital'a Bosforului, si astu-feliu a trebuitu sa cada in mânile occidentaliloru.

⁂ *(Diuarele in statele unite).* — In statele unite si in Canad'a se publica actualminte, dupa almanaculu adreseloru pentru pres'a periodica 8,348 diare si reviste periodice.

Diarele publicate in limb'a francesa in statele unite suntu in numeru de 23; in Canad'a suntu 32.

In limb'a scandinava aparu in statele unite 26 diuarie; in spaniol'a 23; in olandes'a 8; in italian'a, 1.

In limb'a germana se publica in statele unite 338 diuare, si in Canad'a 9. Foile de dumîneca nu suntu cuprinse in acestu numeru. Statulu Pensilvani'a nu poseda mai putienu de 59 diuare germane; vine apoi statulu New-York cu 51; pre fia-care dî aparu 5 diuare germane in orasiulu New-York, totu atâtea la St.-Luis, totu atâte la Milwauke; la Filadelfi'a aparu 4 cuotidiane, asemene la Buffalo; 3 la Chicago, la Detroit, la Cincinnati, etc.; 2 cuotidiane la Sau-Francisco, Indianopole, Baltimore, Richmond, etc.; 1 cuotidianu la Washington, la Non-Orleans, la Kansas City, etc.

Tóte celelalte diuarie si reviste periodice, in numeru de 7.850 se publica in limb'a englesa.

⁂ *(Servitoriulu si fisic'a).* — In un'a din dilele trecute l. colonelu T***, care in órele sele de recreatiune, pre lânga lecturi sciintifice, se ocupà adese ori de servitoriulu seu aflà 'pre acest'a necajindu-se cu scóterea unui dopu dela o sticla.

— Ce faci acolo? intrebà colonelulu.

— Sa traiti, dle colonelu, ori ce facu nu facu . . . nu potu scóte dopulu dela sticla.

— En vino aici, pune sticl'a lânga focu . . . asiá, eata acum 'lu putemu scóte si dopulu esí cu inlesnire.

— Ei bine, dle colonelu, te rogu spunemi, de ce a esitu dopulu la dta,pre cându la mine, cu tóte sfortiârile mele, nu voiá sa iésa?"

— Caus'a este, respunse colonelulu, ca sticl'a prin caldura s'a maritu. . .

— Asiá? lu intrerupse servitoríulu, astépta dara sa-mi aducu si eu sticl'a cu rachiulu . . . óre s'o marí si ea? . . . „V. Cov."

Concursu.

In urm'a parínteseului ordinu alu Ven. consistoriu archidiecesanu din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134. se escrie prin acést'a concursu pentru postulu de protopresbiteru in tractulu Agnitei cu terminu pâna la 12 Octobre 1875 st. vechiu.

Emolumentele suntu: competintíele si tacsele protopresbiterali obicinuite.

Concurentii la acestu postu suntu provocati a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pana la terminulu susu numitu concursele loru instruite cu documente despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolastice de pâna acum amesuratu prescriseloru Stat. org. §. 53. séu se corespunda dispositiuniloru provisorie §. 16. a. ale Sinodului archidiecesanu din anulu 1873, respective celoru din an. 1874. Nr. protocol. 27.

Nocrichiu in Augustu 1875.

La insarcinarea comitetului protopresbiterale.
Gregoriu *Maieru* m. p.
(1—3) administratoru ppresbiterale.

Concursu.

Pentru ocuparea postului protopresbiterale in nou infiintiatulu protopresbiteratu gr. or. alu Câmpiei cu resiedintia in Mociu se escrie concursu pâna la 15 Octobre a. c. st. vèchiu.

Concurentii voru àvé a asterne concursele sale pâna la terminulu pusu la Ven. consistoriu archidiecesanu iu Sibiiu instruite cu documente conformu prescriseloru Stat. org. §. 53. si a conclusului sinodului archidiecesanu din anulu 1873. §. 16 a. (Dispositiuni provisorie:) séu celui din anulu 1874 Nr. protocol. 27. respective se documenteze absolvarea studieloru gimnasiali si teologice precum si servitiele bisericesci si scolastice prestate pâna acum in archidieces'a nóstra.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu suntu: competintiele protopresbiterali si tacsele usuate.

Din siedinti'a comitetului protopresbiterala tienuta la Mociu in
10 Augusu 1875-
Vasiliu *Rosiescu,* m. p.
prot. sí comisariu consist.
Simeonu *Moldovanu,*
(1—3) notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Ungureni de clas'a a III protopresbiteratulu Solnocului de susu; se escrie concursu pâna la 5 Octombre st. v. a. c.

Venitele parochiali suntu urmatórele:

1. Dela 227 familii cate 20 cr. biru anualu.

2. Folosinti'a fenului si a pómeloru din cimiteriulu bisericei la olalta socotite dau unu venitu anualu de 30 fl· v. a.

3. Tacs'a usitata dela umblarea cu crucea la Botezulu domnului 10 fl. v. a.

4. Alte tacse stolare computate facu sum'a de 200 fl. v. a

Tóte acestea la olalta computate dau unu venitu anualu de 285 fl. v. a. 40 cr.

Concurentii au asi trimite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu pusu, instruate in sensulu Statutului organicu si alu concluseloru sinodului din anulu 1873 in privinti'a intregirei parochieloru.

Cupsieni in 4 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Samuilu *Cupsi'a,*
2—3 protopopu gr. or.

Concursu.

In urm'a milostivei ordenatiuni Consistoriale din 17 Iuliu 1875. Nr. 2134 si in legatura cu decisiunea sinodala din 11 Aprilie 1874. Nr. Protocolului 27, se deschide prin acést'a Concursu pentru ocuparea postului de protopresviteru definitivu in tractulu protopresbiterale alu Mediasiului, cu terminulu pâna la 5 Octobre, 1875. vechiu.

Emolumentele suntu:

1. Competintiele protopresbiterale si tacsele obicinuite pâna aici in tractu.

2. Dela 1 parochi'a gr. or. din Mediasiu:

a) Canonica portiune de fenatiu si aratura constatatóre din 4 Iugere si 800. stangeni ☐;

b) Venitele stolare obicinuite.

c) dela 105 familii câte 20 cr. v. a. din care o tertialitate e a cantorului.

d) Cuartiru cu dóue incaperi si cu o siura si gradina de leguma.

Doritorii de a competá la acestu postu suntu poftiti a asterne concursele loru pâna la terminulu pusu la Venerabilulu consistoriu archidiecesanu instruite cu documintele recerute prin dispositiunea Stat. organicu §. 53 despre absolvarea studieloru gimnasiali si teologice, despre servitiele bisericesci si scolastice de pâna acum in archidiecesa, respec. se corespunda dispositiuneloru provisorici § 16. a, ale sinodului archidiecesanu din 1873, séu celoru din an. 1874. Nr. protoc. 27.

Mediasiu in 14 Augustu 1875.

Comitetulu tractului protop. gr. or. alu Mediasiului prin
Dionisiu *Chendi,*
adm. protop.
Dionisiu *Romanu,*
2—3 notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului protopresbiterale in protopopiatulu nou constituitu alu Treiscauneloru, cu resiedinti'a in Sepsi Sant-Georgiu, in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134, se escrie concursu cu terminulu pâna in 5 Octombre a. c.

Fmolumentele suntu:

Tacsele legali impreunate cu functiunile protopresbiterali.

Conpetitorii voru avea a asterne pâna la terminulu amintitu la Preavenerabilulu consistoriu archidiecesanu concursele instruite amesuratu prescriseloru statutului organicu § 53, aline'a din urma producèndu testimoniile despre absolvarea studieloru gimnasiali si teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice, ce au prestatu archidiecesei, respective se corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I si sá aiba cunoscinti'a limbei magiare.

Brasiovu in 11 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiterale.
Ioanu *Petricu,*
protopopu, cá comisariu
2—3 consistorialu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de cl. III din Rusioru cu fil'a Dealulu babei, — in protopopiatulu Hatiegului, — se deschide prin acést'a concursu pâna in 5 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

a) Casa parochiala si 6 jugere pamentu aratoriu si fenatiu;

b) Dela 110 fumuri din parochia câte dóue ferdele de cucuruzu nesfarmatu si dóue cupe de vinu — mustu; iéra dela 30 fumuri din filia cucuruzulu se platesce in bani;

c) Stolele indatinate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu amintitu — la subscrisulu.

Hatiegu in 4 Septemvre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu,
2—3 protopopu.

Ad nr. 184/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Teliu, protopresbiteratulu Heghigului, constatatórie din 230 familii, dintre cari, 40 neorustici — se escrie concursu pâna la 5 Octobre a. c. esclusivu, cându va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu 2 incaperi si bucataria, gradina de legumi sî pomi; grajdu sî siura.

2. portiune canonica de 4 jugere si 803 % ☐.

3. Dela 180 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermatu; iéra dela 40 neorustici câte o di de lucru.

4. Lemnele de focu trebuinciόse si

5. Veniturile stolari usuate pâna acum, — cari tóte computate dau unu venitu siguru anualu de 402 fl. 50 cr. v. a. — pre lânga acestea din buna vointi'a poporului, câte unu caru de gunoiu dela familiele cu vite tragatórie.

Doritorii de ocupá acésta parochia suntu avisati a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu § 13. din Statutulu org. la subscrisulu, pâna la terminulu susu indicatu.

Elŏpatak in 4 Septemvre 1875.

In contíelegere cu comitetulu parochialu
Ioanu Mog'a,
2—3 Adm. prot.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei protopresbiterale in tractulu greco-orientalu *Turd'a-superióra* (Gurgiului) in conformitate cu inalt'a ordinatiune consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

Venitele protopresbiterali usuate.

Concurentii voru avea a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu amíntitu atestatele despre absolvarea studieloru gimnasiali cu esamenu de maturitate si a studieloru teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice ce au prestatu arehidiecesei, eventualminte sa corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I. de sine intielegendu-se ca concurentii carii suntu academistí séu au vre unu gradu academicu in teologia séu filosofia, voru fi preferiti.

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu alu tractului Turd'a superióra.

Ded'a in 10 Augustu 1875.

Vasiliu *Popoviciu* m. p.
Adm. ppescu.
Teodoru *Popescu* m. p.
2—3 notariu.

Nr. 2630. Pl.

Concursu.

Devenindu in vacantia din fundatiunea *Mogaiana* unu stipendiu de 100 fl. v. a. menitu pentru ascultatori la vre o academia din patria, si 2 de câte 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, de asemenea din fundatiunea *Franciscu-Iosefina* dóua stipendi a 50 fl. pentru gimnasisti séu realisti, — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu.

Competitorii suntu provocati a-si substerne cererile sale instruite cu atesstatu de botediu, ca suntu de religiunea gr. or.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu, precum si cu atestatu de paupertate, — la consistoriulu archidiecesanu celu multu pâna la 8 Octobre a. c. st. vechiu.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu plenariu

Sibiiu, in 10 Septembre 1875.

2—3

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. orient. a 'lu tractului Hatiegu, se deschidu prin acésta doue concurse pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci si anume in comunele:

a) Sanpetru afiliatu cu com. Sacelu;

b) Baesshi afiliatu cu com- Rusioru.

Emolumintele pentru fiesce care din aceste doue statiuni suntu câte 250 fl. v. a. Cortelu naturalu si lemne de focu.

Doritorii de a competá la aceste doue statiuni au asi asterne concursele loru bine instruate la subscrisulu, pâna in 1 Octobre a. c.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Hatiegu in 5 Septembre 1875.

I. *Ratiu,*
(2—3) protopopu.

Fenu de vendutu.

In comitatulu Hunedórei 2 óre dela Dev'a departare in comun'a *Hondolu* se afla fenu multu si bunu de vendutu intr'o livade mare ingradita, in care se afla si o casa. Pentru iernarea oiloru loculu este fórte potrivitu. Cumperatorii au a se adresá la proprietariulu, domnulu Lazaru *Piposiu* in *Zalatn'a.* (4—4)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 74.

ANULU XXIII.

Sabiiu 18|30 Septemvre 1875.

Arondarea Tranniei in comitate.

Nu este demultu de cându diurnalele din Budapest'a au facutu publicului cunoscutu, ca Transilvani'a are sa se imparta politicesce altfeliu de cum este astadi impartita si adeca au sa se reduca cercurile jurisdictiunali la 13 comitate cu numerulu. Este mai o jumetate de luna de cându s'a ivitu scirea cea dintâiu in privinti'a nóuei arondâri a Transilvaniei, diverse diurnale ungurescі si-au datu parerea loru aprobandu proiectat'a impartire, nu numai pentru partea cea generale a ori-câreі arondâri, pentru o mai buna administratiune, dara si pentru ca este proiectata de asiá, incâtu in tóte jurisdictiunile elementulu magiaru este, celu putienu, intr'o insemnata minoritate, prin urmare pentru ca este proiectata arondarea de a magiarisá mai ingraba tóta Transilvani'a.

Aprobarea se preface in desaprobare catranita indata ce ia omulu foile sasesci in mâna, pentruca fundulu regescu, dupa proiectulu foiloru din Budapest'a, este daraburitu si anecsatu parte la treiscaunele secuiesci, la Fagarasiulu romanescu, impreunatu cu Naseudulu romanescu si arondatu in unu comitatu alu Sabiiului.

Românii dupa câtu scimu noi n'au disu la lucrulu acest'a mai nimic'a, si puté omulu crede, ca dupa cum se intempla cu multe alarmâri diurnalistice, dupa vre-o 8 dile, se va ingropá si acést'a in marea uitârei, cu atât'a mai vertosu, cu câtu „Pesti Naplo“ afirmá, ca detaiurile publicate despre arondare nu suntu tocm'a asiá dupa cum se publicase.

Adunarea discrictuale a Brasiovului si dupa acest'a fóia, „Tageblatt“ de aici, ingrigescu cá lucrulu sa nu adórma in graba. O deputatiune de patru sasi din districtulu de astadi alu Brasiovului merge la ministrulu de interne si la insusi regele cá sa protesteze in contr'a arondârei presupuse si in contr'a arondârei cu carea amenintia foile daraburirea fundului regescu. Alte deputatiuni sasesci au sa urmeze dupa perspectiv'a ce ni o deschidu parerile ce le cetimu in publicistic'a sasésca.

Pâna aci aflamu procesulu naturalu. Amorulu propriu trebuie sa se manifesteze mai alesu cându acest'a se vede atinsu in partea cea mai sensibile.

Argumentârile inse ne paru ciudate si de o parte si de alt'a.

La cea mai nevinovata manifestatiune a simtiementului natiunalu din partea româniloru, la cea mai mica pretensiune de a se satisface unui dreptu lasatu de Ddieu fia-cârui omu ni se reflectéza si dintr'o parte si dintr'alt'a cu *gravitatea in afara*, cu invinuirea ca provocâmu passiunile de rassa.

Sa vedemu acum in ce modu procedu pârtile cari se mandrescu adesea ori cu frasea cea inalta ca nu voru nici mai multu nici mai putienu decâtu intemeiarea civilisatiunei. „Pesti Napló“, vorbindu despre arondare, dice, ca secuii trebuiescu susu-tienuti in impartirea jurisdictiunale de pâna acum, pentru cá sa fia unu zidu tare alu Ungariei in resaritu si sa intrerupa cu totulu continuitatea limbei romane cu Moldov'a româna si sa se faca totu ce se va puté cá aceeasi continuitate sa se intrerupa si spre Munteni'a romana. Ce este ací decâtu proiectarea sterpirei elementului românu in interiorulu Ungariei ? Asociatiunea ideiloru ne duce la alta manifestatiune a aceleia'si foi, carea astépta dela gimnasiulu si seminariulu catolicu infiintiatu de episcopulu *Paoli* in *Bucuresci*, cá in restempu de diece ani fia-care omu inteligentu in Romani'a se vorbésca unguresce. Ací se vede ce nemarginitu este visulu magiarisârei !

Ceealalta parte representata de „S. d. Tageblatt“ voiesce cu ori ce pretiu sa nu i se atinga „pamentulu sasescu“, pentruca atunci e vai de cultur'a orientului, cá si cându cultur'a aru aterná dela nisce cercuri jurisdictiunale produse de asiedieminte le tierei din evulu mediu.

Din tóte acéste se vede ca ceea ce aru trebui sa aiba ori ce patriotu inaintea ochiloru : inlesnirea administratiunei este pusa sub papuculu passiunei de rassa in moduri diverse.

Aici aru trebui in interesulu celu adeveratu alu patriei, alu binelui comunu si alu culturei sa dica si românii unu cuventu si adeca : arondarea sa se faca cum cere o buna administratiune, fâra de a se asupri nici românu, nici unguru, nici sasu, fiindu spre binele si multiamirea tuturoru acestor'a câci suntu toti fii ai unei si aceleiasi patrie.

Din cuventarea lui Mich. Polit.

Publicâmu aici dupa raportulu stenograficu alu dietei acelu passu din cuventarea lui *Polit*, care se referesce la cestiunea natiunalitâtiloru.

„. . . . . Viéti'a parlamentaria a Ungariei se aflá in decursu de optu ani intr'o stare estraordinaria. Desfasiurarea mariloru principie, parerile despre positiunea Ungariei câtra Austri'a, despre autonomi'a si independinti'a Ungariei desbinara tiér'a intrégа in dóue partide mari.

„Parlamentarismulu regulatu si binefacatoriu fu respinsu inapoi prin luptele pentru dreptulu de statu. Acést'a intr'adeveru a fostu o stare esceptiunale. De cându se realisà inse fusiunea celoru dóue partide mari, mi se pare ca on. guvernu se nesuiesce a abate viéti'a parlamentaria in alvi'a ei naturala. Acest'a nu e unu desavantagiu, ci mai multu unu avantagiu si pre lânga unele presupuneri o procedere corecta.

„In state constitutiunali, unde relatiunile suntu regulate, unde viéti'a parlamentaria se manifestéza in anumite forme prescrise, unde partidele se misca in directiuni anumite si pre basele solide ale dreptului publicu, acolo cuventulu de tronu nu póte si nu trebuie sa fia altu ce va decâtu, cá sa dicemu asiá, unu programu despre agendele parlamentului. Acest'a este credu eu tipulu cuventului de tronu, pre care eu dupa principiele constitutiunali lu consideru numai cá o espressiune a onor. guvernu actualu.

„Cuventulu de tronu indigita cu deosebire la cestiunile financiali insemnate.

„Nu e vre-o indoiéla, onorata Casa, ca estiunea financiale in genere, iéra cestiunea vamale si a bancei in specialu, suntu de mare insemnatate. Dara afara de cestiunea financiale e óre situatiunea actuale a Ungariei in asiá buna ordine, in asiá buna stare, câtu ea sa póta asteptá viitoriulu cu liniscire ? Esista conditiunea principale a resólverei fericite a cestiunei financiali, esista concordi'a tuturoru popóreloru din Ungari'a ? Esista patriotismulu, care póte sa departeze toti periculii patriei ? Me temu, ca la tóte aceste intrebâri vomu trebuí sa respundemu ca nu.

„Period'a cea mai nóua a istoriei ni aréta mai multe organisme de statu, cari din afara se paréu tari si solide, dara in interiorulu loru erau slabe si fâra putere. Austri'a se parea tare in period'a lui Bach, erá o putere mare, incheiá aliantie, avea o armata mare, — dara la prim'a atingere din afara intregu sistemulu cádiù. Franci'a lui Napoleonu parea atâtu de puternica, câtu intréga Europ'a pandea cu spaima ori ce cuventu alu imperatorului. In corpulu legislativu intréga opositiunea constá din cinci barbati. O atingere din afara — si sistemulu intregu se sfarimà, si mic'a majoritate capetà dreptulu. Eu nu afirmu, ca Ungari'a se afla de presentu intr'o asemenea stare, cum erá Austri'a in period'a lui Bach. Acést'a nu se potrivesce, pentruca Ungari'a are constitutiune si parlamentu. Dara togm'a in privinti'a acést'a, intru câtu se referesce la viéti'a constitutiunale si parlamentaria, Ungari'a se afla intr'o stare abnormale. Cine cunósce conditiunile fundamentali ale parlamentarismului, cine scie, ca parlamentulu are sa fia espressiunea fidela a vointiei poporatiunei din tiéra, acel'a observandu starea Ungariei s'aru surprinde prin grandiosulu contrastu ce esista intre poporu si parlamentu. Acést'a este o enigma ce nu s'aru puté deslegá de locu, déca istori'a vietiei parlamentarie din Ungari'a nu ni-aru dá o deslusire. Vécuri intregi Ungari'a representá nobilimea ; in nobilime inse intréga boerimea Ungariei se contopea intr'o natiunalitate si acést'a erá cea magiara. Si asiá Ungari'a totu-déun'a a representatu magiarismulu, de unde a urmatu, ca Austri'a (strigâri : S'audimu ! Pre tribuna ! Oratorulu se urca pre tribuna), dicu, ca consecuenti'a acestui faptu erá, ca Austri'a, de câte ori voiá sa tracteze cu Ungari'a, tractà firesce totu-déun'a cu acei'a, cari representau Ungari'a in parlamentu. O urmare mai mare a fostu, ca de câte ori Austri'a erá silita sa faca concesiuni Ungariei, estradà potestatea de statu totu-déun'a acelor'a ce representau Ungari'a in parlamentu. Asiá a fostu in an. 1848 si asiá s'a intemplatu la 1867. Ce va sa insemneze inse a avé potestatea de statu in mâni, acést'a se scie in Europ'a apuséna din viéti'a parlamentaria fórte apriatu ; se scie, ca potestatea de statu aflandu-se numai in mânile unei partide face o mare putere, dara nu potu avé inchipuire, câtu de colosala devine acést'a putere, cându acést'a potestate de statu se afla in mânile unei singure natiunalitâti si déca s'aru sci acést'a, s'aru puté deslegá enigm'a acea, ca noi natiunalitâtile, cari in Ungari'a suntemu in mare maioritate (contradiceri in centru), ne vedemu aici in parlamentu intr'o minoritate atâtu de mica.

„Onorata casa ! Parlamentulu nefiindu espresiunea poporatiunei produce stâri esceptiunali si nenaturali ; dreptu acea nu numai cestiunea financiale este reulu,de care sufere patri'a nóstra, este altu reu mai mare : e reu sistemulu, principiulu fundamentalu, dupa care o natiunalitate se identifica cu statulu (miscare.) Acést'a nu este o frase góla, póte sa o véda ori si cine care a studiatu putienu in modu scientificu natur'a adeverata a statului.

„Si aceea ce voiu dice acum, e pentru mine o convingere sciintifica asiá de tare, cum e a matematecului, ca de dóue ori doi suntu patru. Statulu este o compositiune a teritoriului si a poporatiunei, de aci se nasce statulu, dara natiunalitatea remâne totudéun'a elementulu ce forméza statulu, acea nu se póte esterminá, trebuie multiamita. Nu se póte inse multiami prin acea, ca i se da atribute de statu, caci prin acést'a s'aru nimici ce s'a creatu. Deci natiunalitatea trebuie satisfacuta in alta directiune si acést'a e posibilu numai in si prin statu si se póte esoperá numai pre calea administratiunei. Ací trebuie sa amintescu unu lucru fórte insemnatu. (S'audimu !)

„Cestiunea natiunalitâtiloru in Ungari'a nu e o cestiune a dreptului de statu, ci o cestiune pura a administratiunei. Déca d-vóstre voiti sa deslegati cestiunea natiunalitatii cá cestiune de limba, atunci nu ne veti indestulí nici pre noi nice pre d-vóstre. De acea legea de natiunalitatea séu sa se delature de totu, séu sa se creeze in loculu ei alt'a (Aplausu viu generalu), séu sa se sisteze de totu (Intrerumperi : Asiá dara voimu sa o sistâmu !) séu sa punemu alt'a in loculu ei (Intrerumperi : Nu ne veti multiami pentru ea !) dara din punctu de vedere alu administratiunei.

„Administratiune !“ e unu mare cuventu acest'a ! Administratiunea este o sciintia, o sciintia nóua, o sciintia moderna. De cându esistu state esista si o administratiune, dara sciinti'a administratiunei nu e vechia. Ea esista abiá de 30 pâna in 40 ani. Decându administratiunea e o sciintia aflâmu, ca fia care statu are unu sistemu istoricu de administaatiune. Si Ungari'a are unu atare sistemu, dara acest'a nu e nice sistemulu englezu *county*, nice celu helvetianu cantonalu, se apropie inse de amendóue, si acest'a e sistemulu comitatului.

„Nu acea e intrebarea, dloru, ca este iertatu a dá petitiunile la judecatoriele cercuali in limb'a serbésca, slovaca, romana séu sasésca, ci intrebarea e, cá pre basea selvguvernamentului comunele, cetâtile si comitatele sa pórte tipulu natiunalitâtiloru senguratece, asiá câtu fia-care cetatiénu alu statului unguresсu, serbii, slovacii, românii si sasii, sa se semtia acasa si sa nu fia straini in patri'a loru propria. Nu-mi trece prin minte sa asamenu sistemulu cantonalu cu sistemulu de comitatu unguresсu, inse dupa cea mai nóua reforma care s'a inactivatu in Helveti'a, suveranitatea cantonale nu e atâtu unu atributu de statu, câtu mai multu unu atributu de selvadministratiune. Vréu sa dicu numai atâtu, ca cetatiénulu de statu semtiendu-se acasa nu are doru de tieri esterne. Italianulu in cantonulu helvetianu Tessinu doresce italianului din regatu totu binele, dara nu-lu doresce ; francesulu in cantonulu Genf nu a invidiatu vre-odata pre Franci'a pentru grandórea ei. Nu vréu sa dicu, cá in Ungari'a sa esiste cantóne, voiu numai sa afirmu, ca esiste unu punctu archimedicu, din care se póte resólve cestiunea natiunalitâtiei dupa dreptu pre basea dreptului de statu unguresсu.

„Onorata Casa ! Dvóstre manecându din punctulu de vedere alu natiunalitatii proprie la care apartieneti ati facutu ilusoriu selv-guvernamentulu statului prin legea manicipale si acum nesuiti din ce in ce mai multu spre centralisatiune. Pentru ce? Earasi din punctulu de vedere alu natiunalitâtii. Unde duce inse acést'a. Acést'a duce, póte duce la domnirea de rasa. Dara indata ce esiste in Ungari'a domnirea de rasa, acést'a numai e cestiune de natiunalitate, cestiune de administratiune, cestiune de cultura, ci e o cestiune de putere. Cá cestiune de putere inse nu va puté esiste in modu durabilu, pentru ca civilisatiunea progresiva, cum a delaturatu domni'a feudale, asiá va delaturá si domni'a de rasa. Acest'a e memorabilu in Ungari'a si togm'a de aici se póte esplicá unu fenomenu cu privire la incurcaturele orientale. (S'audimu!)

„In Europ'a intréga, in Engliter'a, Germani'a, Franci'a si Itali'a s'a aretatu óre-care simpathia câtra insurgenti, numai cei din Vien'a si Pest'a simpatiséza cu turcii (Miscare). Press'a e mai turcésca, decâtu turcii in Constantinopole, ba o fóia din Pest'a care stà in legatura nu numai cu ministeriulu ungurescu, ci si cu ministeriulu de esterne din Vien'a, a numitu pre insurgentii crestini hoti si talhari (Miscare). Eu. On. Casa, presupunu despre onestitatea poporului magiaru, ca acelu poporu, care a suferitu sute de ani, care insusi a fostu eliberatu de jugulu turcescu, care nu de multu tempu a semtitu domni'a arbitraria — de-si o domnia arbitraria civilisata — presupunu, dicu, despre acelu poporu, ca nu are togm'a parerea acestui diurnalu. Ori-care aru fi in privinti'a acést'a parerea aceea, eu sum de opiniune, ca Austro-Ungari'a trebuie sa aiba ce-va deferentia câtra acei insurgenti crestini, cari au in Austro-Ungari'a milióne de consangeni, pre cari diet'a croata in fati'a lumei i-a numitu frati."

Oratorulu discuta in detaiu rescól'a din Erzegovin'a si passulu din cuventulu de tronu, ce se referesce la tulburârile din orientu si apoi continua:

„M'amu estinsu prea tare si acum me grabescu a terminá discursulu meu.

„A motivá adres'a pre care o amu subsemnatu si eu, nu e de lipsa, ea este si fórte estinsa. Inpressiunea ce a facutu eri acést'a adresa asupr'a casei, m'a atinsu si pre mine in modu fórte neplacutu. Vedu, ca s'au cetitu in adresa lucruri ce nu stau intrens'a. Déca aru stá in adresa, ca noi natiunalitâtile suntemu contr'a statului, contr'a statului ungurescu, atunci acést'a mania aru fi intr'adeveru indreptatita, dara noi cunóscemu si inca fórte bine datorintiele ce le avemu cá cetatieni câtra Ungari'a; aceste datorintie nici cându nu le vomu ignorá. Noi serbii românii, slovacii, sasii, nu suntemu aici colonisti, nu suntemu unu poporu care vine si trece; noi suntemu concrescuti cu acést'a patria. Remasitiele protoparintiloru se odichnescu aici, cá si ale maghiariloru; de asemenea amu sangeratu si noi pentru acést'a patria si déca ne semtimu in acést'a patria acasa, déca semtimu, ca acést'a intr'adeveru e patri'a nóstra, — atunci nu sciu cine este inamiculu patriei (Miscare).

„On. Casa! Nu de multu, de vre-o câte-va luni amu disu in acést'a sala, ca se arata in orientu puncte negre, precursorii tempestâtii celei mari, si ca acést'a tempestate mare ce va urmá dupa catestrof'a orientale, sa ne afle aici in Ungari'a cá frati. De atunci acele puncte negre au devenitu nori; tempestatea n'a inceputu inca, dara póte sa incépa in fia care minutu si déca astadi elementele se mai mulcomescu, mâne totusi iéra va vení cestiunea orientale la ordinea dilei; eu inse dorescu, cá aceea catastrofa mare sa ne afle aici cá frati, gat'a a aperá patri'a, libertatea, constitutiunalismulu contr'a ori si cârui inimicu si déca toti cetatienii Ungariei, fia magiari séu nemagiari, voru tiené la patria cu sufletu si inima, atunci unu poporu de 15 milióne va puté numerá ce-va in Ungari'a, altmintrenea Ungari'a n'are nici unu venitoriu.

„Eu recomendu acestu proiectu de adresa, nu spre acceptare, ci spre considerare."

Cetimu in „Press'a":

Cu ocasiunea respunsului Camereloru din Ungari'a la discursulu Tronului s'a urmatu dilele trecute lungi discusiuni in pres'a austro-ungara. Pasagiulu din respunsulu Camerei magnatiloru, cari a atrasu mai multu atentiunea si a datu locu la comentarie este celu ce mentionéza despre projectulu de reforma alu constituirei Camerei de susu. S'a disu in acestu pasagiu ca trebuie a se cautá unu terminu de mijlocu intre „drepturile istorice" si ideile timpului presinte. Organele austro-ungare si „le Nord" esplica acestu pasagiu ca aru avea de scopu a se inlaturá prin reform'a projectata din Camer'a de susu ori-ce elementu, nemaghiaru, pentru cá pre viitoriu se remâie celu putienu Camer'a de susu compusa numai de elementulu puru maghiaru; de óre-ce s'aru puté intemplá cá cu timpulu elementulu slavu, românu, croatu si germanu sa intre in pré mare numeru in Camer'a deputatiloru din Pest'a.

Pasagiulu din adres'a Camerei deputatiloru care a datu nascere comentarieloru in presa, a fostu relativu la negociarile ce se urméza intre cele dóue parti ale imperiului, Ungari'a si Cisleitani'a, pentru re'noirea arangiamentului pre care suntu basate institutiunile dualiste. Proiectulu de adresa exprima dorinti'a cá acéste negotiâri sa fia echitabile de ambele parti, si face apelu laSuveranu. Unele diuarie din Vien'a s'au formalisatu de acestu pasagiu, interpretându'lu in sensu ca s'aru fi pusu in dubiu spiritulu de echitate. „Wiener Presse" protesta contr'a oricârei suspiciuni si amintiesce ca Imperatulu este Suveranulu intregului imperiu austro-ungaru, si ca nu e bine a 'lu chiemá in asemenea discusitiuni, facendu'lu a luá parte pentru unii in detrimentulu altor'a.

„Moniteur universel." care trece de organulu ducelui Décazes, ministrulu de externe alu Franciei, vorbindu despre atitudinea puteriloru dela Nordu facia cu evenimentele din Turci'a, crede ca Imperatulu Rusiei este animatu de acelési idei moderate, pacifice si de progresu; ca doresce progresulu popódin „Orientu" déru nu revolutiunile. Din Vien'a citatulu organu e informatu ca acolo se desaproba ori-ce cugetare de anecsare a vre-unei provincii turcesci la imperiulu austro-ungaru. La Vien'a in cercurile diplomatice si politice se doresce o imbunatatire a sórtei crestiniloru din Bosni'a si Erzegovin'a pre calea administrativa si financiara, déra nu se priimesce idea unui Statu mare slavu de Sudu, care sa atraga târdiu si elementulu slavu din Austri'a.

Câtu despre Berlinu, guvernulu de acolo nu a cugetatu nici odata a se desparti de politic'a celoru-alti doi Suvarani, si in specialu de Austri'a facia cu evenimentele din Turci'a. Guvernulu din Berlinu va merge de acordu cu cele-lalte Puteri cari au semnatu tractatulu din 1856, adeca va recomanda mitinerea „stipulatiuniloru internationale si ameliorarea sórtei crestiniloru din orientu'"

„Moniteur universel" apreciéza tactulu cu care a fostu facutu discursulu principelui Milanu si considera ilnaturatu pericolulu complicatiuniloru din acea parte.

Ilusiuni perdute.

II.

Judecându dupa multimea institutiuniloru, ce le avemu astadi, cultur'a nóstra *sociala* pare a fi fórte insemnata.

Mai tóte formele unei culturi mai inalte le aflâmu la poporulu nostru. Nu numai ca avemu o multime de societâti literare, dara nu ne lipsescu nici societâti de „Belle-Arte," societâti academice, geografice, sciintifice, conservatorii, teatre etc. etc.

Poporulu românu se póte dara mesurá in ce privesce felurimea institutiuniloru sociale cu ori care poporu europénu.

Comparendu inse resultatele dobandite si meritulu realu cu idea propria a institutiunei ne surprinde faptulu a ne fi multiemitu in totu-déun'a cu crearea simplei forme si infiintiendu societâtile literarie, academice, scientifice etc. ele ne au servitu nóue mai multu pentru de a ne mandrí cu esistinti'a loru in fati'a lumei civilisate decâtu pentru a desvoltá o activitate concentrata in interesulu culturei. — Compunendu voluminósele statute din atâti'a si atâti'a paragrafi, alegendu presiedinti si vice-presiedinti, secretari si cassari, comitete si referenti, comissiuni si sectiuni, societâtile nóstre se credu ajunse la inaltimea missiunei loru si pentru de a mai dá din cându in cându semne de viétia nu le remane decâtu a publicá câte unu „raportu" séu unu „procesu verbalu," a cârui cuprinsu dovedesce o totala lipsa de ori-ce activitate pre terenulu culturei si alu literaturei.

Afirmandu aceste, departe de a cugetá la acele faimóse societâti literarie, care tienu siedintie impreunate „cu saltu" séu la acelea, care prin edarea unui „Almanachu poeticu" de feliulu celui'a alu junimei clericale din Aradu s'au facutu nemuritóre, avemu in vedere tocmai societâtile nóstre cele mai insemnate.

Asociatiunea transilvana pentru literatur'a romana si cultur'a poporului românu este negresitu cea mai insemnata societate literara, ce avemu noi dincóci de Carpati. Pre lânga unu numeru considerabilu de membri fundatori onorari si ajutatori acésta societate are 1305 membri ordinari.*) Conformu statuteloru membrii ordinari suntu indatorati a platí in fiacare anu câte o tacsa anumita. Din numerulu insemnatu de 1305 s'au aflatu inse numai 250 membri, cari satisfacu acestui primu obligamentu. Ceilalti membri in considerabilulu numeru de 1035 figuréza prin urmare cá atari numai pre hartie.

Relativu la activitatea acestei societâti cu membrii ilusorici, insusi presiedintele ei se vede nevoitu a constatá, ca la patru adunâri generale tienute nu s'au intemplatu nimic'a „memorabile" si astfeliu nu-i remane decâtu a resumá „mesurile, ce le-a luatu si dispositiunile, ce le-a facutu Asociatiunea pentru promovarea scopuriloru ce si-a propusu" in urmatórele:**)

a) Reclamarea manuscripteloru lui Clain si Sincai.

Este adeveratu, ca adunarea generale a decisu inca la anulu 1861 reclamarea manuscripteloru a acestoru literati români, inse astadi — la an. 1875 — decisiunea a remasu decisiune si fâra resultatulu doritu.

b) Stabilirea a trei comisiuni scientifice.

Inca la anulu 1861 Asociatiunea hotarindu mai intâiu stabilirea a trei comisiuni scientifice pre data a si purcesu la alegerea membriloru presiedintiloru referintiloru etc. pentru aceste comisiuni.

Astadi — dupa 14 ani de dile — inse comisiunile alese, departe de a fi facutu vre-o isprava, ele nici ca s'au constituitu inca. Prin urmare acésta „dispositiune memorabila" se reduce simplu la alegerea functionariloru, la crearea formei góle.

c) Primirea propunerei a stabilí unitatea ortografiei cu litere „strabune."

„Unu evenimentu de totu memorabile! Unu resultatu de insemnatate si importantia mare pentru literatur'a româna."

Bine sciindu, ca Asociatiunea n'a contribuitu intru nimic'a la deslegarea cestiunei orto grafice totu „evenementulu memorabile" remane a fi redusu la — primirea propunerei.

d) Infiintiarea academiei natiunale de drepturi.

Déca pretindemu dela cine-va o cunoscintia lamurita despre miseri'a spirituala si materiala a poporului românu trebuie mai inainte de tóte se pretindemu acést'a dela Asociatiunea transilvana. Cum a potutu ea dara pre tempulu acel'a, cându statistic'a ne spune, ca in Transilvani'a din 1000 juni in versta de 20 ani numai 149 sciu cetí si optu sute cinci-dieci si unulu (851) suntu lipsiti inca de ori ce cultura, cum a pututu dicu ajunge Asociatiunea la scalciat'a idea de a decide infiintiarea unei academii natiunale de drepturi?

Necesitatea unei instructiuni academice la unu poporu lipsitu de cultur'a elementara este negresitu ilusorica, fâra intielesu si in contr'a legiloru naturale de desvoltare.

Astfeliu fiindu dispositiunea, ce a facutu Asociatiunea pentru promovarea scopuriloru ei, este o nóua dovéda despre ilusiunile, de care bolesce aprópe intrég'a nóstra activitate publica.

e) Premiarea de cârti scolastice.

O dispositiune fâra indoiéla laudabila. Inse ce folosu produce conclusulu neesecutatu? In cei 14 ani ai activitâtiei sele Asociatiunea n'a premiatu nici o carte, de nu cum-va a castigatu vre-unu premiu faimós'a compilatiune a d. Georgiu Vintila dedicata Asociatiunei transilvane. —

Prin urmare si acést'a dispositiune a remasu o forma góla si o dorintia nerealisata. —

f) Edarea unei foi, cá organu propriu alu Asociatiunei.

La 1 Ianuariu 1868 a aparutu organulu Asociatiunei, fói'a „Transilvani'a." Bazatu pre zelulu celei mai alese inteligintie, ce compune societatea, viitoriulu fóiei paré a fi in deplinu asiguratu atâtu câtu privesce colaboranti câtu si abonanti. Partea cea mai insemnata inse a acestei alese inteligintie, neimplinindu-si nici chiaru primulu obligamentu, impusu de statute a platí tacsele de membri, s'a simtitu cu atâtu mai putienu indatorata a conlucrá la prosperarea fóiei si redactorulu „Transilvaniei" a fostu si este silitu nu a *redactá* ci a *scrie* mai intregu numerulu pentru a-lu edá. S'a presupusu apoi mai departe si cu totu dreptulu ca fia-care membru déca nu va conlucrá celu putienu 'si va tiené de datorie a aboná fói'a si se va interesá de cuprinsulu ei. Inse de-si Asociatiunea numera mai bine de 2000 membri (celu putienu pre hartie) totusi numerulu abonantiloru abiá se urca la 3—400. — Déca dara insusi membrii societâtiei dispretiuescu fói'a, óre sa ne mai mirâmu vediendu-o despretiuita de altii? Sa ne mai mirâmu cându unu literatu eminentu se esprima despre „Transilvani'a" in urmatoriulu chipu:

„Ea crede ca inaintéza literatur'a, cându inmultiesce cifr'a cóleloru periodice in literatur'a româna; ca referatele despre Asociatiunea transilvanéna, ce le publica si din care se vede o lipsa totala de activitate inteligenta, producu unu folosu, fiindca suntu protocóle subscrise de unu presiedinte si de unu vice-presiedinte si de unu secretariu, ca elucubratiunile de gimnasiastu ale dlui T. asupr'a economiei politice si trombitiârile dlui P. asupr'a literaturei române cu „prestantia" ei si asupr'a necessitâtiei unui Panteonu, in care sa figureze si invetiatii români „cari asuda pre piscurile tiepesie ale filosofiei" suntu fapte meritorii de sciintia, fiindca s'au rostitu cá discursuri solemne intr'o adunare anuala a

---

*) Dupa conspectulu publicatu la a. 1872.

**) Transilvani'a, fói'a Asociatiunei a. V. 17. 18.

Asociatiunei pentru cultur'a poporului românu." *)

Prin urmare cu edarea foiei „Transilvani'a" s'au satisfacutu in ce privesce form'a postulatului statuteloru, insa nici odata cerintieloru, ce se facu la unu organu propriu a unei societâti literarie.

g) Asiediarea unui „Albumu" si a unei „cârti de auru" — bagséma pentru „anteluptatorii natiunali". Dauna ca nu s'a decisu si cladirea panteonului pentru „atletii" dlui I. Popfiu!

„Aceste suntu, stralucita adunare generale, resultatele materiali si intelectuali ale Asociatiunei pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu." Astfeliu termina presiedintele cuventulu seu de deschidere, —

— — — — -- — — —

E significativu, ca totu pre acel'a-si tempu cându Asociatiunea a decisu infiintiarea unei academii s'a constituitu o societate pentru infiintiarea unui teatru natiunalu.

Déca infiintiarea unei academii la poporulu românu, lipsitu de cultura elementara, este in contr'a legiloru naturale de desvoltare si fâra folosu realu, atunci cladirea unui teatru nationalu este in lips'a actoriloru, in lips'a drameloru si in lips'a publicului, de care sa fia sustienutu, o curata absurditate, esplicabila numai prin ilusiunile si esagerârile nemarginite, de care suntu cuprinse spiritele conducatoriloru nostri.

Tient'a nóstra nu póte fi alta decâtu progresulu. Precum natur'a este supusa la legi neschimbabile asiá si cultur'a unui poporu e constrinsa la legi, cari nu potu remanea desconsiderate. Silitu a trece prin tóte fasele unei desvoltâri naturale unu poporu nu póte ajunge dintr'odata dela barbaria la culmea civilisatiunei. Nici natur'a, nici istori'a civilisatiunei nu cunósce sariturile. Lipsitu de cunoscintiele elementarie, poporulu românu nu póte trece la o trépta de cultura mai inalta inainte de a-si fi castigatu acele cunoscintie elementarie, cari forméza fundamentulu fia-cârei culturi. Introducendu dara la poporulu românu institutiunile unei civilisatiuni perfecte in lips'a cunoscintieloru elementarie amu calcatu legea civilisatiunei si amu pacatuitu fatia cu progresulu. Fiindu aceste institutiuni cu totulu straine culturei române amu creá prin introducerea loru iérasi numai nisce forme góle fâra intielesu si fâra vre-unu folosu realu pentru progresulu culturei si „tempulu, averea, târi'a morala si agerimea spirituale, ce le-amu intrebuintiatu pentru lucrarea gresita, le amu perdutu in veci pentru lucrarea cea trebuinciósa si cea adeverata."

„Trebuie dara sa ne silimu a inlaturá totu ceea ce nu a potutu prinde radecini pre pamentulu nostru; a schimbá si a desvoltá intr'unu sensu originalu si adoptatu cu gradulu de cultura actualu alu poporului, ceea ce va fi doveditu, ca are vitalitate; a urmarí si a scóte la lumina mai cu séma totu ceea ce, resultandu din trebuintiele zilnice, din organisatiunea naturala a societâtiei nóstre, aru avé mai multu dreptu la esistintia, decâtu nisce teorii abstracte si reu intielese. Trebuie sa ne petrundemu inainte de tóte de cunoscinti'a, ca introducendu aparentiele unei civilisatiuni mai perfecte, nu insielâmu prin acést'a pre nimenea, nici asupr'a culturei nici asupr'a puterei nóstre; trebuie intr'unu cuventu sa rumpemu odata pentru totu-déun'a cu minciun'a perpetua, pre care amu introdus'o in tóta viéti'a nóstra. Numai privindu lucrurile precum suntu, numai cercetandu in antecedentele istorice si drumulu urmatu, cu sânge rece si fâra passiune causele stârei actuale, numai inturnandu-ne la observarea unei juste proportiuni intre tielurile urmarite si midilócele d-care dispunemu, vomu intrá intr'o desvoltare normala si progresiva."

Diet'a Ungariei.

In siediuti'a casei representative din 19 Septembre n. se cetesce, autentica si se sigiléza adres'a la cuventulu de tronu, spre a se tramite prin ministrulu presiedinte Majestâtiei Sele.

Se verifica deputatii dificultati C. *Fügh*, E. *Hedry*, I. Sonngott si Mich. *Szabo*.

Dupa aceste ministrulu C. *Széll* substernendu preliminariulu bugetului pre anulu 1876 ia cuventulu pentru a desfasiurá intr'unu esposeu lungu si detaiatu starea financiale actuale a statului ungurescu. Dupa acestu esposeu bugetulu aréta o crutiare in sum'a de 8.617.000 fl., bilantiulu s'a amelioratu cu 10 milióne, deficitulu neacoperitu s'a redusu la 11 milióne, dara aici suntu de a se computá inca 2 ½ milióne pentru procurarea tunuriloru, o erogatiune acést'a, pre care guvernulu o va aperá totu-déun'a fiindu necesaria, mai departe inca 2 milióne pentru infiintiarea inspectorateloru de contributiune, cari voru administrá dârile directe. Acestu deficitu inse trebuie acoperitu, pentruca convertarea datorieloru de statu si a drumuriloru de feru, precum si regularea valutei se potu resolve numai, cându bugetulu se afla in buna ordine, dreptu acea se ceru sacrificie mari si ministrulu propune spre scopulu acest'a introducerea unei contributiuni generale de venitu de 3 ½ percente care va restabilí ecuilibrulu in bugetu si va reduce deficitulu pre 1876 socotindu-se aici tóte erogatiunile mai mari, la 8.590,000 fl. Acestu deficitu se va acoperi din banii de imprumutu, cari mai ajungu inca pâna la 1877. Pentru a prevení lips'a ce se ivesce totu deun'a in prim'a diumetate a anului, se va infiintiá unu fondu de manipulatiune. Spre acestu scopu inse si pentru a convertá la olalta tóte imprumuturile unguresci, ministrulu are de cugetu sa contraga unu imprumutu ungurescu de renta in sum'a de 300 milióne, si acestu imprumutu se va puté contrage numai déca Ungari'a va dovedi, ca póte regulá bugetulu seu din propriele sale puteri.

Acestu espoesu fu intempinatu de unu aplausu generalu si dupa acést'a s'a amanatu diet'a pâna la 4 Oct.

Ilustrulu poetu alu Franciei, unulu din cele mai mari geniuri ale omenirei, Victoru Hugo, invitatu sa ia parte la Congresulu pâcei, care se tiene in fia-care anu in Elveti'a, a respunsu prin urmatórea scrisóre:

Congresulu pâcei are buna vointi'a a-si aduce aminte de mine si a me chiamá. Suntu profundu miscatu de acést'a.

Nu potu decâtu sa repetu concetatieniloru mei din Europ'a ceea ce le-amu disu dejá de mai de multe ori dela anulu 1871, atâtu de fatalu pentru universulu intregu. Sperantiele mele nu suntu sfarimate; suntu numai amenate.

In presentu suntu dóue actiuni in civilisatiune: un'a pentru, alt'a contr'a; actiunea Franciei si actiunea Germaniei. Fia-care din ele tinde sa creeze o lume: Germani'a voiesce sa creeze Germani'a; inse ceea ce vrea Franci'a sa faca, este Europ'a.

A face Germani'a, este a construí imperiulu adeca nóptea; a face Europ'a este a nasce democrati'a, adeca lumin'a.

Fâra indoiéla ca intre cele dóue lumi, un'a intunecósa, alt'a stralucitória, un'a falsa, alt'a adeverata, alegerea este facuta.

Viitoriulu va desfiintiá Germani'a si Franci'a; elu va inapoiá unei'a partea sea despre Danubiu, celei-lalte partea sea câtra Rinu, si va face ambeloru acestor'a darulu magnificu: Europ'a, adeca marea republica federale a contenentului.

Regii se unescu spre a se combate, si facu intre ei tractate de pace cari sfersiescu prin resbelu. De ací aceste monstruóse aglomerâri, contrarii ori-cârui progresu socialu, contrarii revolutiunei francese si libertâtiei popóreloru. De ací Wellington si Blucher, Pitt si Cobourg; de ací acésta crima numita sânt'a-aliantia; cine dice aliantia de regi, dice aliantia de vulturi. Acésta fratia fratricida se va sfersí, si Europei regiloru coalisati va succedá Europ'a popóreloru unite.

Astadi? Nu? Mâne? Dá!

Sa avemu dara credintia si sa asteptâmu viitoriulu.

Pâna atunci nu vomu avea pace. O dicu cu durere dara cu târia.

Franci'a desmembrata este o calamitate umana. Franci'a nu este pentru Franci'a ci pentru lume; pentru cá crescerea omenésca sa fia normala, trebuie cá Franci'a sa fia intréga; o provincia care lipsesce Franciei, nu este o fortia de care e privatu progresulu, ci este unu organu ce lipsesce genului umanu; pentru acést'a Franci'a nu póte nimic'a concedá din Franci'a. Mutilarea ei mutiléza civilisatiunea.

Afara de acestea, suntu preste totu frânturi, si in acestu momentu auditi un'a strigandu, Erzegovin'a. Vai! Nici unu somnu nu este posibilu cu plage cá acestea: Poloni'a, Cret'a, Metzulu si Strasburgulu, si dupa fronturi cá acestea: Imperiulu germanu in plinu secolulu alu XIX; Parisulu violatu de Berlinu; cetatea lui Fredericu II insultandu orasiulu lui Voltaire; sântieni'a fortiei si ecuitatea violintiei proclamate; progresulu palmuitu pre obradiulu Franciei. Printr'acestea nu se propaga pacea. Pentru a pacificá trebuie a imblandi; pentru a imblandi, trebuie a dá satisfactiune. Fraternitatea nu este o afacere de suprafatia. Pacea nu este o superpositiune.

Pacea este o resultanta. Pacea, totu astfeliu cá si auror'a, nu se decretéza. Cându consciinti'a umana se simte de ecuilibru cu realitatea sociale; cându imbucatirea popóreloru a facutu unitatea contienenteloru; cându cotropirea numita cucerire si usurparea numita regalitate au disparutu; cându nici o lessiune nu se mai face fia unui individu, fia unei nationalitâti de câtra vecinu; cându seraculu intielege necessitatea muncei si bogatulu maiestatea ei; cându partea materiale a omului se subordonà celei spirituale; cându passiunea se lasa a fi invinsa de ratiune; cându vechiei legi: *a luá*, succede nóu'a lege: *a intielege*; cându frati'a intre spirite se prijina pre armoni'a intre sine; cându tatalu este respectatu de copilu, si cându copilulu este veneratu de tata; cându nu mai este alta autoritate decâtu autorulu; cându nimenea nu póte dice cui-va: tu esci vit'a mea; cându pastoriulu face locu doctorului, si stân'a (cându dicemu stâna, dicemu macelaria) face locu scólei; cându este identitate intre onestitatea politica si onestitatea sociale; cându unu Bonaparte nu mai este possibile susu, precum unu Troppmann nu mai este possibile josu; cându preotulu se simte judecatoriu, si judecatoriulu se simte preotu; cându religiunea este integra si justiti'a adeverata; cându fruntariele se stergu intre o natiune si alt'a, si se restabilescu intre bine si reu; cându fia-care omu 'si face din propri'a sea intielepciune unu feliu de patria interióra, atunci, totu astfeliu precum se face diua, se va face si pacea: diu'a cu radicarea sórelui, pacea cu radicarea dreptului.

Astfeliu este viitoriulu. Eu 'lu salutu.

„Aleg. Lib." Victoru *Hugo*.

Administratiune de mustra in fundulu regiu.

Sibisielu in 1 Sept. 1875.

(Fine.)

Acum inspectorulu nostru se tienù de locu si cugetá numai pentru cultivarea lui, acést'a i succese pré usioru; câci fiindu amicu bunu cu dlu administratoru dela bai'a de feru de aici, — acest'a mijlocí, de câti-va lucratori dela baie, venira in tóte dilele, lucrara cu palmele, cultivà pamentulu si semanà crumpeni si cucuruzu totu pentru dlu inspectoru, platindu-se nu dela inspectorulu, ci dela baia in rendu cu cei ce au lucratu la feru in in baie.

Locuitorii din comun'a nóstra pentru acésta fapta ilegala conturbandu-se fórte tare in contr'a inspectorului si a judelui, unii se pusera si mai taiara unele saditi de salce ce le sadise impregiurulu locului, strică siantiulu ce-lu facuse impregiuru la care cându mergea la Orestie descoperiá acésta fapta la toti domnii cu cari se intalniá, in urma se mai resculara cu larma si asupr'a judelui dicandu-i: ca nu pentru aceea l'au pusu jude, cá sa daruiésca inspectorului din pasiunea satului. — Acestea vediendu inspectorulu nostru I. Schuler cugetà ca aru fi mai bine sa abdica dela aceea cá loculu sa fia de cinste; asiá tocmai in vér'a acést'a venindu odata la noi imbià membri din comuna sa primésca pentru locu 20 fl. fâra cá ei sa céra; — ei i si spusera ca nu vreau bani pentru locu, — densulu inse spunendu-le ca asiá are voia dete banii casieriului, si se tiene de locu pâna astadi. Dara a potutu inspectorulu nostru sa dea, ca de atunci incóce a luatu impatratu din cass'a nóstra comunala, câci numai cându vine odata la amicii sei in baie, si trecendu prin mijloculu satului se abate pre la casieriulu si iá din cassa câte siése pâna in siépte fl. v. a.

Tóte acestea 'mi iau voia a le descoperí pentru aceea cá, onor. publicu in specialu — jurisdictiunea competenta sa nu créda, — sa nu se lase sedusa de vicleniele dlui inspectoru Iositu Schuler; care astadi i place sa dica ca n'a cerutu, si n'a fostu fatia cându i s'a daruitu loculu; cum póte densulu afirmá asiá ce-va, cându singuru i chiamá, le aretá unde, si mesurá câtu, apoi informà pre judele cum sa iá la protocolu; póte densulu óre intarí inaintea jurisdictiunei competente prin juramentu cumca: n'a cerutu? n'a mesuratu loculu? n'a informatu pre judele cum sa lucre, cá membrii comitetului sa-i daruiésca loculu, cá cinste, si cum sa iá la protocolu? in urma vediendu cumca jurisdictiunea competenta 'lu va trage póte la respundere, nu iá imbiatu, nu i-a facutu de primira si bani pentru locu; póte densulu mai departe néga ca, cându e in cancelari'a nóstra comunala, déca vre-unulu dintre membri nu vorbesce dupa placulu seu, nu vrea sa-lu bage in séma, dicendu-i sa taca sa nu balacarésca, ba cá sa póta lucrá totu-déun'a dupa placu, nu ingaduie in cancelari'a nóstra pre nimenea sa asculte; tocm'a parochulu nostru simtiendu ca invétia membrii sa fia cu mare atentiune in afacerile loru — sa nu primésca bani pentru locu, — si ca, locuitorii sa nu sufere cá densulu sa le iá din pasiunea satului; a disu ca nu e membru, si nu-i e iertatu a ascultá, — câci densulu inspectorulu cá fostu deputatu la Pest'a — nu scie de vre-unu paragrafu in legea comunala, in care sa se dica, ca adunârile comunale suntu publice si aru fi iertatu macaru parochului a ascultá.

Despre starea casei comunale dîcu nu mai pre scurtu, ca de-si are unu venitu anualu bunisioru, incâtu aru putea in fia-care anu sa se adune in cassa o suma considerabila, totusi inspectorulu nostru asiá potrivesce lucrulu, incâtu de câti-va ani fiindu densulu cá inspectoru n'avemu in cassa nimic'a gat'a, apoi cându avemu lipsa trebuie sa imprumutâmu, precum la renovarea bisericei imprumutaremu o miia de fl., cu care densulu se lauda ca, numai pentru onórea densului amu potutu capetá — cerù apoi pentru acésta mare facere de bine locu din pasiunea satului; — densulu cá sa póta face si cu cass'a dupa placu nu cercetéza in fati'a membriloru din comuna, nu le arata cuitantiele care suntu necesarie si care de prisosu, ba de cele mai multe ori face pre bietulu cassieriu de merge cu ele in traista la Orestie, ca scie ca nici odata nu merge golu, — apoi sa cutedie numai vre-unu membru a dice, ca sa se cercetedie starea cassei in fati'a tuturoru la cancelaria, — ca cutare spese aru fi de prisosu — si se véda numai cum ii striga sa taca sa nu balacarésca, câci nu pricepe. . . . .

---

*) Maiorescu T. Critice Bucuresti 1874.

Ne va reflectá póte cine-va, câci nu facemu aratare pentru astfeliu de lucruri? — s'a facutu ce e dreptu aratare, inse dlu judetiu de aici in locu de a face cercetare in fati'a locului dice, ca jurisdictiunea n'are de a trage la respundere pre unu inspectoru pentru ceea ce lucra in comune; dara locuitorii nostri a facutu aratare si la inaltulu ministeriu ungaro-regiu de interne, vomu vedea respunsulu.

Pentru locuitorii din Sibisielu
Elia *Popoviciu*,
parochu gr. or.

Ferihazu in 11, Septemvrie 1875.

Dle Redactoru! Repetitele rogari atâtu verbale câtu si scripturistice cu cari s'au adresatu locuitoriicomunei Ferihazu de unu anu incóce câtra prea venerabilulu consistoriu, pentru esmiterea unei comisiuni in caus'a scólei respective a bunului scólei confesionale gr. or. române de aici a remasu pâna adi nesatisfacute.

Cui aru fi de a se ascrie pecatulu acest'a? — Prea venerabilului consistoriu séu vre unui Domnu denumitu din partea prea venerabilului consistoriu pentru de a satisface rogarei date in caus'a scólei susu amintite?!

Scól'a din Ferihazu a fostu pâna acum'a un'a dintre cele bune a tractului Sighisórei. — Poporulu prelânga tóte celelalte greutati abea suportabile s'a nisuitu a-si sustienea scól'a loru conformu legiloru si a contrastatu pâna acum'a-nu fâra succesu-atacatoriloru comunalisti cu barbatia. —

Bunulu amintitei scoli este in mân'a comunalistiloru. — Revindecarea acestui bunu singuru numai prin esirea cerutei comisiuni in fati'a locului mai este posibila, — si totusi prea venerabilulu consistoriu n'a facutu inca nici unu pasiu séu póte a denumitu pre vr'unu domnu de acei'a care in interesulu comunalistiloru in contielegere cu acesti'a nu iasa la fati'a locului.

Poporulu cu totulu numai prin recâscigarea bunului scólei sale va potea in viitoriu sa si sustiena invetiatori harnici conformu legiloru insa nu prin repartitiune (aruncatura:) cá in anii trecuti; — elu bietulu blastemá in desperare superiotatea scólei sale si dice ca cum póte se inainteze, déca barbatii natiunei nu le stau intru ajutoriu si nu se intereséža pentru innaintarea loru. Uniculu radimu alu poporului din Ferihazu fatia de scól'a sea confesionale a fostu si este venerabilulu protopresbiteru Zacharie Boiu inaintatu in etate si notariulu scaunului protopopescu Domnulu D. V. Moldovanu, carele cu o constantia si barbatia ne mai ivita in tractulu nostru a inbarbatatu poporulu si a aparatu singuru scól'a si dreptulu scólei confesionale amintite asi'a-incâtu chiaru in persóna a fostu atacatu de conducatoriulu comunalistiloru Ioanoviciu Zacharie intrunu modu dobitocescu.

Poporulu nu e in stare a multiami destulu domnului Moldovanu pentru luptele mari ce le-a avutu acest'a pentru poporu si scóla, — fia insa siguru ca numele i este intiparitu cu litere de auru in anim'a fiacârui locuitoriu binesemtitoriu din Ferihazu si va remanea nestergibilu in veci. —

Déca prea venerabilului consistoriu archidiecesanu cá senatu scolariu i diace in interesu natiunalu caus'a scólei de atâtea ori amintita milostivéscase a denumi in curendu unu barbatu demnu pentru pertractarea acelei'a in fati'a locului, — barbatu din majoritatea sinodului archidiecesanu, carele se lucre cu interesu natiunalu inse nu privatu dupa cum le place a lucrá, de comunu, celoru apartienatori minoritâtiei din Sibiiu. —

La dincontra scóla numita e espusa periclului, câci poporulu obositu si confusu de atâtea amenintiari ce vinu a supr'a scólei sale iéra ajutoriu de nici unde, incepu a desperá, si invinsu in dreptulu seu de comunalisti va fi nevinovatu, vinovati insa superiorii scólei, carii n'a satisftcutu rogariloru bietului poporu si nu l'a sprijinitu in dreptulu seu. —

Atacatorii comunalisti suntu iusesi fii a comunei:

Câti-va români afara de acesti'a tigani, nescari slugitori a contelui Haller, — pre toti acesti'a i atrage Ioanoviciu Zacharie conducatoriulu loru cu amenintiâri asiá incâtu bietii ómeni de si cunoscu pasulu loru retacitu, totusi inspaimentati si amenintiati de numitulu conducatoriu lu partinescu numai cá sa fia scutiti de furi'a lui cea neumana. —

Comunalistii acesti'a striga, ca comisiunea ceruta nu va esi la fati'a locului si incepu a inviersiuná poporulu asupr'a preotimei dicându ca chiaru scaunulu protopopescu si preotii locali o inpiedeca precându e mai multu credibilu ca aru fi ei in astfeliu de contielegere cu domnulu respectivu denumitu din partea pre venerabilului consistoriu. — *Unu interesatu.*

Varietâti.

⁂ *Scóla nóua in Sabiu.* Comun'a bisericésca gr. or. din cetate in Sabiiu, dupa pregatirile facute cu mai multi ani inainte, a infiintiatu cu inceputulu anului scolasticu 1875/6 in casele sale parochiali (strad'a macelariloru Nr. 39) o scóla elementara pentru copii incepatori de ambe secsele. Ne tienemu de placuta datorintia, a aduce acést'a la cunoscinti'a publicului nostru romanu, si totudeodata chiamamu atentiunea onorabililoru parinti asupr'a acestei scóle, carea proveduita cu unu invetiatoriu cualificatu, avemu firma sperantia, ca va innaintá pre elevii sei asfeliu, incâtu aceia din scól'a acést'a sa póta intrá fara intrerumpere séu scadere in clasele urmatóre superiorí ale scóleloru normali din locu séu de aiurea. Aru fi in interesulu nostru nationalu — bisericescu, cá parintii sa reflectedie asupr'a acestei scóle, la carea didactrulu s'a statoritu pentru anulu intregu *numai cu 2 fl. v. a.*

⁂ *Concertu.* Marti sér'a avuramu ocasiune a ascultá concertulu dlui *Micheru.* Program'a a fostu compusa din piece classice dupa cum anunciaramu, adeca: Becthoven, Sonata (in F dur); Spohr, concertu (in D moll). Bach, aria pre cord'a G., Beethonen, Sonate (in D dur) andante et rondo; Mandelsohn, adagio in fine din productele sele proprie, dóue romantie si hora floricic'a si o nocturna esecutata de dlu concertisiu singuru. Si partea technica, dara si cea a simtiementului cu carea dlu Micheru c-nstringe instrumentulu seu se verse cându torentii cei lini si undulatori de tonuri, cându sa sioptésca in pianuri sunetele cele mai curate, mai adauge tienut'a cea neforțiata amu dice nepretensiva, — promitu, ca fiiulu Romaniei carele a pasitu marti sér'a in sal'a dela imperatulu romaniloru, are sa fia o adeverata celebritate musicale. Sonatele ari'a pre cord'a G si adagio de Mendelsohn a trecutu in precisiune si farmecu chiaru si preste asteptarea ómeniloru de specialitate. Romantiele si hora Floricica, cu deosebire partea din urma a acestei'a, a trebuitu sa se repetiésca. Nocturnu, o compusetiune in stilu romanescu, n'a fostu intielésa de straini si de aceea si mai putienu placuta. Dlu Micheru va plecá pentru perfectiunarea sea in arta la Parisu. Ii dorimu totu ce doresce si densulu siesi.

Concursu.

In urm'a parintescului ordinu alu Ven. consistoriu archidiecesanu din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134. se escrie prin acést'a concursu pentru postulu de protopresbiteru in tractulu Agnitei cu terminu pâna la 12 Octobre 1875 st. vechiu.

Emolumentele suntu: competintiele si tacsele protopresbiterali obicinuite.

Concurentii la acestu postu suntu provocati a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pana la terminulu susu numitu concursele loru instruite cu documente despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolastíce de pâna acum amesuratu prescriseloru Stat. org. §. 53. séu se corespunda dispositiuniloru provisorie §. 16. a. ale Sinodului archidiecesanu din anulu 1873, respective celoru din an. 1874. Nr. protocol. 27.

Nocrichiu in Augustu 1875.

La insarcinarea comitetului protopresbiterale.
Gregoriu *Maieru* m. p.
(2—3) administratoru ppresbiterale.

Concursu.

Pentru ocuparea postului protopresbiterale in nou infiintiatulu protopresbiteratu gr. or. alu Câmpiei cu resiedintia in Mociu se escrie concursu pâna la 15 Octobre a. c. st. vechiu.

Concurentii voru ávé a asterne concursele sale pâna la terminulu pusu la Ven. consistoriu archidiecesanu iu Sibiiu instruite cu documente conformu prescriseloru Stat. org. §. 53. si a conclusului sinodului archidiecesanu din anulu 1873. §. 16 a. (Dispositiuni provisorie:) séu celui din anulu 1874 Nr. protocol. 27. respective se documenteze absolvarea studieloru gimnasiali si teologice precum si servitiele bisericesci si scolastice prestate pâna acum in archidieces'a nóstra.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu suntu: competintiele protopresbiterali si tacsele usuate.

Din siedinti'a comitetului proto. presbiterala tienuta la Mociu in 10 Augusu 1875-
Vasiliu *Rosiescu*, m. p.
prot. sí comisariu consist.
Simeonu *Moldovanu*,
(2—3) notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionale greco-orientale din comunele mai josu insemnate in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovului se escrie pâna la 1 Octobre a. c. st. v.

1) Bastelecu cu salariu in bani si naturali . . . . 120 fl v. a.
2) Deberleu, cu léfa in naturali si bani . . . 121 fl —
3) Ozunu cu salariu in bani, naturalii si lemne . . 130 fl —
4) Ormenisiu in bani si bucate . . . . . 106 —

in tóta comun'a este si cuartiru naturalu.

Concurentii dela cari se cere sa fia si Cantori la biserica, voru asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu la oficiulu protopresbiteralu in Brasiovu, pâna la terminulu prefiptu.

Brasiovu in 4 Septembre 1875.
Ioanu *Petricu*,
(2—3) protopopu.

Concursu.

Reinfiintiendu-se scóla romanésca gr. res. din Caransebesiu cu dóua clase: se escrie concursu pentru doi invatiatori si anume:

1- Pentru unu invetiatoriu la prunci cu salariu anualu de 400 fl. v. a. si cortelu.

2. Pentru unu invetiatoriu la fete cu salariu anualu de 300 fl. v. a. si cortelu.

Doritorii de a câstigá vre unu postu din acestea au se si inainteze recursele loru la protopresbiterulu Caransebesiului Nicolau Andreioviciu pâna la 1 Octobre a. c. stil. vechiu.

Caransebesiu din siedinti'a sinodului parochialu tienuta in 31 Augustu 1875.
Andreescu,
protopresbiteru presiedinte.
Teodroru *Serbu*,
(2—3) notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei parochiale Ungureni de clas'a a III protopresbiteratulu Solnocului de susu; se escrie concursu pâna la 5 Octombre st. v. a. c.

Venitele parochiali suntu urmatórele:

1. Dela 227 familii cate 20 cr. biru anualu.

2. Folosinti'a fenului si a pómeloru din cimiteriulu bisericei la olalta socotite dau unu venitu anualu de 30 fl. v. a.

3. Tacs'a usitata dela umblarea cu crucea la Botezulu domnului 10 fl. v. a.

4. Alte tacse stolare computate facu sum'a de 200 fl. v. a.

Tóte acestea la olalta computate dau unu venitu anualu de 285 fl. v. a. 40 cr.

Concurentii au asi trimite petitiunile loru la subscrisulu pâna la terminulu pusu, instruate in sensulu Statutului organicu si alu concluseloru sinodului din anulu 1873 in privinti'a intregirei parochieloru.

Cupsieni in 4 Septembre 1875.
In contielegere cu comitetulu parochialu.
Samuilu *Cupsi'a*,
3—3 protopopu gr. or.

Nr. 2630. Pl.

Concursu.

Devenindu in vacantia din fundatiunea *Mogaiana* unu stipendiu de 100 fl. v. a. menitu pentru ascultatori la vre o academia din patria, si 2 de câte 50 fl. v. a. pentru gimnasisti séu realisti, de asemenea din fundatiunea *Franciscu-Iosefina* dóua stipendi a 50 fl. pentru gimnasisti séu realisti, — pentru conferirea loru se escrie prin acést'a concursu.

Competitorii suntu provocati a si substerne cererile sale instruite cu atestatu de botediu, ca suntu de religiunea gr. or.; cu testimoniu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu, precum si cu atestatu de paupertate, — la consistoriulu archidiecesanu celu multu pâna la 8 Octobre a. c. st. vechiu.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu plenariu
Sibiiu, in 10 Septembre 1875.
3—3

Concursu.

In protopresbiteratulu gr. orient. a 'lu tractului Hatiegu, se deschidu prin acésta doue concurse pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci si anume in comunele:

a) Sanpetru afiliatu cu com. Sacelu;
b) Baesshi afiliatu cu com- Rusioru.

Emolumintele pentru fiesce care din aceste doue statiuni suntu câte 250 fl. v. a. Cortelu naturalu si lemne de focu.

Doritorii de a competá la aceste doue statiuni au asi asterne concursele loru bine instruate la subscrisulu, pâna in 1 Octobre a. c.

In contielegere cu comitetele parochiali.
Hatiegu in 5 Septembre 1875.
I. *Ratiu*,
(3—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 75. ANULU XXIII.

Sabiiu 21 Septemvre (3 Oct.) 1875.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu"

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espira abonamentele de **trei patrarie de anu** *si asiá dela* **1 Octomvre** *incolo espedâmu numai aceloru pl. t. dd. abonanti, cari au tramisu abonamentulu.*

Editur'a „Telegrafului Romanu" in Sabiiu.

Nr. 2666.

Onoratului cleru si iubitului poporu credinciosu din archidieces'a greco-orient. transilvana.

Preotulu nostru dela institutulu regiu de corectiune in Gherl'a, Titu Vespasianu *Gheaj'a*, petrunsu de zelu pastoralu pentru vestirea cuventului lui Dumnedieu, a compusu o seria de cuventâri de inmormentâri pentru persóne de feliurita stare, etate si secsu, cari le-a si tiparitu in tipografi'a nóstra archidiecesana sub titlulu „Anghir'a crestina".

Consistoriulu archidiecesanu implinesce o placuta detorintia, aducendu la cunoscinti'a clerului si poporului nostru credinciosu acésta inmultire a literaturei nóstre bisericesci, si recomanda cu tóta caldur'a tuturoru credinciosiloru nostri, preoti si mireni, acésta scriere, cá pre un'a, ce s'a censuratu din partea consistoriului archidiecesanu si s'a aflatu compusa in spiritulu sântei nóstre religiuni.

Pretiulu scrierei este 1 fl. 50 cr., si aceea se póte trage séu dela tipografi'a nóstra archidiecesana din Sabiiu, séu deadreptulu dela autorele din Gherl'a (Szamas-Ujvár).

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu tienuta Sabiiu la 18 Septembre 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele Parint. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a,
Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu.

Revist'a politica.

Ceea ce privesce partea politicei interne aru fi sa se concentreze in delegatiuni. Déca vreunu telegramu nu ne aduce vre o scire mai nóua dela Vien'a, unde suntu de astadata adunate delegatiunile, trebuie sa ne multiamimu numai cu scirea cea macra: delegatiunile lucra cu barbatia in comisiuni. „P. Ll." in fói'a de séra Nr. 223 aduce o scire imbracata fórte modestu in nepretensiosulu vestmentu alu unei noutâti. Si noi impartasimu noutatea totu asiá cá diurnalulu citatu, dara o temere totu nu putemu suprime, ca fapt'a despre care se tratéza, sa nu aiba vre-o alta insemnatate mai ponderósa. Diurnalulu adeca ne spune, ca *Avansementulu de tómna* din estu anu in armata se va publicá indata dupa 20 Octobre; mai departe ca la trupele de infanteria voru fi multe avansâri. 28 de capitani voru fi inaintati la gradulu de maiori, 160 locotenenti super devinu capitani si 300 locoten. devinu locotenenti super. La trup'a de artileria cadetii alesi din scól'a de cadeti voru fi inaintati numai decâtu la gradulu de oficieri, fâra a fi servitu mai multu decâtu dóue septamâni la trupa. Caus'a la acestu avansementu este dupa „P. Ll." lips'a de oficieri; iéra caus'a publicârei tempurie este pentru cá sa se póta esecutá ordinulu de avansare si in garnisónele cele mai indepartate.

Incercârile consuliloru de a pacificá pre insurgenti au remasu fâra de resultatu. Versarea de sânge se continua. Insurgentii se inmultiescu si turcii de alta parte gramadescu trupe preste trupe in pârtile invecinate cu cele resculate.

Situatiunea in Serbi'a este fórte precaria. Miscârile de trupe câtra fruntarie dau tierei unu aspectu resboiosu; cererea cetatieniloru ca regimulu sa incuviintieze unu muratoriu generale, pentrucá ca cei ce au de a solví datorii sa nu fia napastuiti de creditori, testéza ca opiniunna publica este pentru resbelu. Lucrulu sta acum in tr'unu firu de peru si resbelulu intre Turci'a si Serbi'a póte erumpe in totu momentulu. Turcii au ordinu sa ocupe insul'a Drina militaresce; serbii au ordinu sa oprésca ocuparea cu ori-ce pretiu. Déca diplomati'a nu va puté impedecá conflictulu intre serbi si turci dimensiunile resbelului nu se potu vedé.

Scupcin'a serbésca se stramuta dela Craguievatiu la *Belgradu*. Unele foi vedu si in dispusetiunea acést'a unu actu de precautiune pentru eventualitâti serióse; altele o aducu inse in combinatiune cu cununi'a principelui *Milanu*, carea se va serbá la 10 Octombre in catedral'a Belgradului.

Din Belgradu se scrie ca spiritele s'au mai calmatu; celu putienu ómenii inteligenti au inceputu a se pronunciá contr'a resbelului si a calculá eventualitâtile la cari s'aru espune Serbi'a si tronulu in casu de neisbutire.

Cu tóte acestea mass'a poporului este inca in ferbere si nu se póte sci ce s'aru puté intemplá, déca de esemplu aru vení unu casu de provocare séu conflictu la hotaru intre turci si serbi; putienu lucru aru trebuí cá sa faca a isbucní resbelulu chiaru fâra voi'a guvernului.

D. Ristici, cá omu politicu distinsu, evita declararea de resbelu si voiesce a usá mai intâiu tóte midilócele diplomatice posibile.

De pre câmpulu de lupta din Erzegovin'a nu e nimicu nou de câte-va dile. Insurgentii suntu mai multu in defensiva cá si turcii.

Se vorbesce despre formarea unui corpu de voluntari si insurgenti de 12,000 sub comand'a lui Stratimirovici, vechiu militaru austriacu, care a adunatu pre cei mai multi din fostii graniceri ai confinieloru Dalmatiei.

Luptele de care ne vorbise dilele trecute telegrafulu intre turci si insurgenti aprópe de Trebinje si alte localitâti au fostu serióse si succesele erzegovineniloru confirmate de corespundintiele straine. Astu-feliu cetimu in „Standard" dela 21 urmatórea corespundintia din Vien'a care descrie astfeliu acele fapte militare:

„Insurectiunea din Erzegovin'a a isbucnitu din nou. Aprópe de Novi trupe de insurgenti au navalitu in nord-vestu. In Bosni'a au navalitu trupe de insurgenti, care au ucisu 24 de turci. Relatiunea trecuta despre isbucnirea revoltei in districtulu Grakhov'a, in Bosni'a de apusu, este confirmata in tóta intinderea ei. Insurgentii s'au aretatu si in Pesusge in dreptulu orasiului dalmatu numitu Ianoski. Pare ca locuitorii din totu districtulu Bosniei pre laturea despre apusu intre Bishac si Livno s'au unitu cu insurectiunea.

Sambeta a avutu locu o crancena lupta intre Trebinje si hotarulu Austriei. Insurgentii, care erau tabariti in muntii Drjin, primindu ajutóre din muntii dela Lijbubinje au atacatu satulu turcescu Zabice, au ucisu 19 locuitori, au luatu cu densii vitele si apoi au atacatu pre nisce austriaci care venise cu provisii dela Ragus'a la Trebinje, imprasciara escort'a militara turcésca si luara 52 de cai incarcati cu provisii. Trupele otomane se grabira a merge dela Trebinje la valea Gloasc'a si dislocara pre insurgenti din positiele loru, dara mergendu fâra bagare de séma, cadiura intr'o cursa si perdura 100 soldati.

— O alta depesia din Vien'a cu dto 20 Septembre confirma ca perderile turciloru in acésta ocasiune lânga Trebinje au fostu considerabile.

Atragemu atentiunea asupr'a ultimeloru sciri. Fatia cu neliniscea ce bantue tierile de preste Dunare neresculate si nesiguranti'a despre cele ce se petrecu in cele resculate, aceste sciri au mare importantia.

Se scrie din Berlinu lui „Standard" cu dto de 18 Septembre ca imperatulu Germaniei a decisu in modu positivu a face la 3 Octombre, caletori'a proiectata in Itali'a la Milanu, spre a intórce visit'a regelui Victoru Emanuelu si a strenge legaturile de amicitie cu acésta tiéra.

Imperatulu va fi, dice o alta corespundintia, insotitu de feld-maresialulu de Moltke si generalulu Manteufel. Câtu despre principele de Bismark nu se scie inca, déca va insotí pre imperatulu Wilhelm in acésta caletoria; diuarele italiane esprima dorinti'a de a vedé pre acestu mare barbatu de statu visitandu Itali'a.

Nr. 94.

Multu on. redactiuni a „Telegrafului Romanu."

Avemu onóre a ve tramite unu esemplariu din „Relatiunea gen. despre starea fundat. lui Gozsdu dela 3 Februarie 1870 pâna la a. finea 1874 si totu odata a ve rugá, sa binevoiti a publicá in pretiuitulu organu alu dvóstre ca doritorii de a o cetí. si-o potu castigá atâtu dela esactoratulu fundat. lui Gozsdu Budapest'a kiralyutza 15 câtu si dela Consistoriulu archidiecesanu si a dieceseloru Aradu si Caransebesiu, unde suntu spre vendiare depuse si pretiulu unui esemplariu s'a defiptu cu 50 xr. iéra dupa 10 esemplare cumperate se da unulu gratis.

Cu distinsa stima. etc.

Demetriu *Ionescu.*

Relatiunea gen.

despre starea fundatiunei lui Em. *Gojdu* dela 3 Febr. 1870 pâna la finea anului 1874.

Emanuilu Gozsdu, nascutu la a. 1802 din parinti macedo-romani negutiatori la Oradi'a-mare, iéra mam'a lui a fostu fiia lui Demetriu Poynár din Bihari'a. Dupa absolvirea studieloru juridice, se asiediâ cá advocatu in Pest'a, a fostu si asessoru tabularu in mai multe comitate; la a. 1861 se denumí de comite supremu alu Carasiului si membru alu casei magnatiloru din Ungari'a; la a. 1866 fu alesu de ablegatu alu dietei Ungare, in anulu 1867 decoratu cu ordulu leopoldinu cl. III. si 1869 denumitu de jude la curtea judiciala suprema a Ungariei, in care functiune repausâ la 3 Febr. 1870. — Elu a fostu casatoritu in dóue renduri, mai intâiu cu repausat'a Da. Anastasia nascuta Pometa veduva Vulpe, toti macedo-romani din Pest'a; iéra a dóu'a óra cu Dn'a Melani'a acum veduva Gozsdu nascuta Dumcea familia asemenea macedo-romana din Pest'a.

Ne avendu fericitulu Emanuelu Gozsdu copíi a dispusu asupr'a insemnatei sele averi prin testamentulu seu din 4 Nov. 1868, ce se vede ací adnecsatu sub lit. A), in favórea fondului lui Gozsdu cá proprietate a românilorù gr. orientali din Ungari'a si Ardealu.

Acestu testamentu publicandu-se indata dupa mórtea testatorului la 3 Febr. 1870, si averea testata inventandu-se prin judecatori'a pestana, pertractarea de ereditate s'a inceputu la intrevenirea esecutoriloru testamentari, si a Metropolitului de a atunci Andreiu br. de Siagun'a.

Provocandu-se mai intâiu prin citatiune edictale a se insinuá cei ce au vre-o pretentiune la massa, si facendu-se totu deodata si pasii prescrisi in testamentu pentru instituirea representantiei fundationali, — la propunerea Metropolitului — de doi membri din partea archidiecesei Ardealului, a episcopului din Aradu si a episcopului Caransebesiului — asemene de câte doi membri civili si cu votulu datu din partea esecutoriloru testamentului, a dómnei veduva Melania Gozsdu, si a familiei Poynár din Bihari'a descendenti din mosiulu despre mama a testatoriului, s'a alesu prim'a representantia statatória din Metropolitulu Andreiu br. de Siagun'a, de episcopulu Aradului Procopiu Ivacicoviciu, din episcopulu Caransebesiului Ioanu Popasu — cá atari, apoi cá membrii civili alesi anume: Ioane Alduleanu si Ioane Puscariu, Ioane Fauru si Dionisiu Poynár, Georgiu Mocioni si Nicolau Ioanovics. — Despre acésta alegere incunosciintiandu-se fiacare membru deadreptulu prin resolutiunea judecatoriei pestane din 23 Aprilie 1870 Nr. 19834, membrii fundationali s'au intrunitu la prim'a siedintia prealabile in 4 Iuniu 1870, in care s'au facutu dispositiunile preliminarie pentru constituire definitiva a representantiei, imputernicindu-se totu deodata commembrulu Nicolae Ioanovics cu administrarea provisoria a averei priminde, cea ce notificandu-se si judecâtoriei, acést'a cu resolutiunea din 3 Sept. 1870 Nr. 39615 a luatu la cunoscintia plenipotentiarea lui N. Ioanoviciu, câruia s'a si predatu averea remasului spre administrare. — Apoi la convocarea metropolitului din 10 Aug. 1870 Nr. 65 metr. representanti'a adunandu-se in 25 Sept. 1873 s'a constituitu, si facendusi mai intâiu ordinea pentru afacerile sele interne, a luatu la mân'a sea caus'a pertractârei remasului, si dupa primirea averei testate si administrarea acesteia, lasandu-se si mai departe commembrulu Ioanoviciu cu immediat'a administrare a acelei.

Intr'aceea la provocarea edictale a pretendentiloru ridicandu-se in contr'a remasului afara de mai multe positiuni merunte, ce se vedu din inventariu, si dóue pretensiuni mai insemnate, si anume:

1. din partea nepotiloru dela surorile Anastasiei Pomet'a primei socie a repausatului, anume familiele Stup'a, Geczö si Mandrino, cari pretindeau diumetate din mass'a testata cá acuisitiune comuna in tempulu primei casatoriei, si

2. din partea d-nei veduve Melani'a Gozsdu la proprietatea a 11 actiuni de casa de pastrare pestana, si a 20 de actiuni de móra concordia, din ansa, ca acestea nu aveau clausula de giro in bianco in sensulu testamentului; — s'au intentatu din partea acestor'a procese civile in contr'a lasamentului fundationale.

Representanti'a, dupa mai multe incercâri recursuali nefructifere, vediendu, ca caus'a lasamentului se incurca totu mai tare si pre unu tempu neprevediutu, si remasulu in periclu de a devení in administrarea unei curateli de massa — in fine din motivele ce se specifica mai de aprópe in protocolulu siedintiei din 25 Sept. 1870 s'a convinsu despre necessitatea complanârei câtu mai in graba a acestoru pretensiuni, si asiá au incheiatu mai intâiu impaciuirea cu d-n'a Melani'a Gojdu asiá, cá $^3/_4$ din venitele actiuniloru supr'a pretinse se le capete dens'a pre durat'a vietii, iéra proprietatea acelor'a sa remâna a fundatiunei. Asemenea s'au complanatu si pretensiunea familieloru Geczö Stup'a si Mandrino prin escontentarea ei cu o suma de 20400 fl. — Dupa ce s'au licuidatu si celelalte pretensiuni mai merunte in sumele ce se vedu din inventariu, si s'au platitu competentiele erariali pentru ereditate, ce le au fostu staveritu oficiulu financiare mai intâiu in suma de 1200 fl. in fine dupa mai multe dificultâti superate, judecatori'a prin resolutiunea de impossessionare din 16 Dec. 1871 Nr. 50393 alaturata sub lit. B), — totu remasulu in aceea resolutiune specificatu l'a predatu in proprietatea fundatiunei si in administratiunea representantiei fundationali, — intabulandu-se si in cârtile funduari pre numele fundatiunei lui Gojdu.

Din inventariulu ací sub C) anesu se vede averea fundationale, si sarcinile ei, mai intâiu dupa starea, in care s'a aflatu pre basea lasamentului licuidatu; apoi sub lit. D) dupa schimbârile, ce au obvenitu de atunci pâna la finea a 1874. — Din preliminariulu alaturatu sub E) se vedu venitele si erogandele ordinarie ale fundatiunei.

Ce se atinge de socotelile fundatiunei, acestea s'au portatu prin esecutorii testamentului incependu dela repausarea fundatoriului pâna la predarea si primirea administrârei averei remasului la mân'a administraturei fundationali la 4-a Oct. 1870. Aceste socoteli ale esecutoriloru testamentari s'au alaturatu la socotél'a representantiei fundationali pre a. 1870/1. — care continuandu-se dupa usanti'a locale pre anulu economicu alu arendeloru (locateceloru) ce se incepe cu 1 Febr. s'a incheiatu la fia-care cuartalu, si 4 cuartale luandu-se dreptu unu anu administrativu, dupa censurarea prin representanti'a fandatiunale in siedinti'a sea ordinaria de tómna, s'au substernutu documentele dimpreuna cu inventariele si preliminariele anuali in totu anulu spre suprarevisiune congresului in sensulu conclusului seu din 10 Oct. 1870 Nr. 93, in care se dice, ca represeutanti'a sa le tramita cu finitulu fia-cârui anu consistoriului metropolitanu, fâra de a precisá mai de aprópe, déca suntu de a se tramite dupa anulu solariu, séu dupa usuanti'a locale, ce o a observatu representanti'a, adeca pre an. administrativu. — De aceea representanti'a a continuatu de a compune si substerne socotelile sele si pre anii urmatori 1871/2 si 1872/3 pre anulu economicu, pâna cându in urm'a conclusului representantiei fundatiunali Nr. II. din 21 Sept. 1873. acést'a din propri'a sea initiativa a decisu, cá cuartalulu alu patrulea din anulu administrativu 1873 sa se intregésca cu lunile Novembre si Decembre, adeca pre cinci luni, cá asiá servindu de transitiune dela anulu economicu la celu solariu, — de ací incolo sa se compuna socotelile pre anulu intregu solariu, — ceea ce pre anii urmatori s'a si observatu.

Acésta dispositiune, fiindu conforma si cu dorinti'a congresului espresa prin conclusulu seu din 22 Nov. 1874. Nr. 44, in care se cere si pre tempulu trecutu incheiarea socoteleloru dupa anulu solariu, acésta incheiere facendu-se pre bas'a socoteleloru dejá presentate, a resultatu bilantiele, ce se acludu in conspectulu sub lit. F) — Se observa inse, ca dupa ce venitele si erogatiunile ordinarie anuali dupa cum se vede din preliminariulu alaturatu sub lit. F) se inverte pre lânga o suma in calculu mediu, de circ'a 35,000 fl. sumele ce trecŭ in bilantiulu socoteleloru anuali preste acelu calculu mediu se refere la positiuni transitori. — Positiunile speciali ale socoteleloru anuali facute in duplo, — se potu vedé in cancelari'a representantiei fundationali si a consistoriului metropolitanu. Se mai observa in fine si aceea, ca tramitiendu-se congresului prin consist. metropolitanu in totu anulu cu socotele totu de odata si protocólele siedintieloru representantiei fundationali, in cari se cuprindu conclusele de asignatiune la tóte positiunile de intrare si esire, — provocandu-se la acelea, representanti'a nu au mai aflatu de lipsa, de a mai alaturá la fia-care positiune a ratiocinieloru si estracte speciali din conclusele asignatórie; totusi in urm'a conclusului congresuale din 22 Nov. 1874. Nr. 44 s'au luatu mesurile necesarie spre a se satisface pre viitoriu si acestei recerintie.

(Va urmá.)

Societatea academica Romana.

Siedinti'a din 25 Augustu 1875.

Presiedinte; A. Treb. Laurianu.

Membri presenti: J. C. Massimu, Anast. Fetu, G. Sionu, N. Jonescu, Vinc. Babesiu, G. Baritiu, J. Caragiani, B. A. Urechia.

Se da lectura procesului verbale din siedinti'a precedente si se adopta.

Societatea se imparte in dóue sectiuni: sectiunea istorica pentru cercetarea manuscripteloru de traducere din operile lui Cantemiru; éra cea philologica pentru traducerile din Titu Liviu si Plutarchu.

Sectiunea philologica insarcinédia reportatori asupr'a traduceriloru din Titu Liviu pre domnulu Massimu, éra asupr'a traducerei din Plutarchu pre domnulu Caragiani.

Siedinti'a se radica la $5^1/_2$ óre postmeridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

Secretariu ad-hoc. G. Sion.

Siedinti'a din 28 Augustu 1875.

Presiedinte: A. Treb. Laurianu.

Membrii presenti: I. C. Massimu, Nic. Ionescu, G. Baritiu, G. Sionu, I. Caragiani, V. Babesiu, Anastasiu Fetu, V. A. Urechia.

Se da lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

D. V. A. Urechia ofera bibliotecei societâtiei o carte intitulata: La conservation de l'energie par Balfour Stenart, care se primesce cu multiamire.

Conferinti'a se ocupa cu situatiunea casei societâtiei, presentata cu raportulu delegatiunei.

Lectur'a acestui documentu presinta mai multe subiecte de discusiune. Intre cele mai importante este acel'a alu debitului cârtiloru tiparite cu fundurile societátiei: observandu-se ca s'au vendutu atâtu de putíene in anulu incetatu, si ca acést'a provine póte pre de o parte din caus'a indiferentii publicului romanu pentru lectur'a opereloru serióse, iéra pre de alta din causa, ca operatele societâtiei nu suntu puse in deposite pre la librarii; se decide cá acestu subiectu sa se puna la ordinea dilei cându societatea va fi in numeru.

La observatiunile facute asupr'a nerealisârei mai multoru lucrâri ce au fostu date de societate in sarcin'a comissiuniloru speciale.

D. Nic. Ionescu, cá membru in comissiunea de revisuire a proiectului dictionariului, relatéza ca caus'a ce a facutu pre comisiune a nu presentá inca nici o lucrare este ca ea, dupa constituirea sea, a aflatu cu cale, cá mai intâiu sa se ocupe a face estracte din cârtile romane antice, spre a puté serví la istoriculu cuvinteloru, si ca acésta lucrare membrii au distribuit'o intre densii.

D. Anastasiu Fetu, iérasi arata, ca déca sectiunea sciintieloru naturale s'a aretatu nefructifera in lucrare pentru cá se consume sumele destinate in bugetu, caus'a a fostu, ca instrumentele metereologice ccmandate inca n'au sositu.

Siedinti'a se radica la $5^1/_2$ óre post-meridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

Siedinti'a din 29 Augustu 1875,

Presiedinte: A. Treb. Laurianu.

Membrii presenti: J. C. Massimu, N. Jonescu, Nic. Cretiulescu, Anastasiu Fetu, J. Caragiani, V. Babesiu, G. Baritiu, G. Sionu.

Se da lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

D. presiedinte comunica unu operatu tramisu dc membrulu onorariu alu Secietâtii Vegezzi Ruscalla, intitulatu: Le lingue et le Nazionalita, care se primesce cu multiamire.

Se urméza studiulu situatiunei Casei Societâtii. La articululu speseloru, d. Laurianu cá presiedinte, da lamuriri asupr'a cifreloru spense mai multu preste bugetu, cerendu a se da delegatiunei unu bilu de indemnitate in vederea necesitâtii ce a obligat'o a le face.

Dupa propunerea d-lui Cretiulescu, conferinti'a admite a se da bilulu de indemnitate cerutu pre câtu timpu spesele voru fi justificate.

D. Sionu cerendu cuventulu arata cá dupa sarcin'a ce si-au luatu membrii Societàtii a face câte o lectura din operatele loru in fia-care sessiune, spera a respunde la acésta obligatiune cetindu in conferinti'a Societàtii o lucrare a sea in versuri; ca amorulu ce are pentru limb'a româna si poesi'a s'a la indemnatu se faca óre-care traduceri din literatur'a clasica francesa cu scopu de a da gustu publicului spre lecturile clasice, ca a tradusu pre Athali'a din Racine si Horatiu din Corneille; ca inainte de ale pune sub tipariu, sperá a face multiamire Societàtii cetindu câte-va pagine din cea din urma opera. Lectur'a se asculta cu o placuta atentiune. Mai multi membri facu complimente traducatoriului.

(D. presiedinte dice, ca vediendu ca d. Sionu a deschisu subscriptiuni pentru intimpinarea speseloru de tipariu, de si nu vede o cerere din partea d-sale, totusi recunósce, ca Societatea se cuvine se incuragieze asemine publicatiuni, dreptu care conchide a propune cá se se aboneze la unu numeru de ecsemplaria. Conferinti'a aproba).

Siedinti'a se radica la $4^1/_2$ óre postmeridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

Siedinti'a din 1 Septembre 1875.

Membrii presenti: A Treb. Laurianu, Nic. Cretiulescu, Dr. Anastasiu Fetu, G. Sion, G. Baritiu, I. Caragiani, V. Babesiu, I. C. Macsimu, P. S. Aurelianu.

Se da lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

Se comunica o epistola a dlui canonicu T. Cipariu, prin care anuncia ca motive de nesanatate lu impedeca de a vení la societate in anulu curentu.

Se ia actu.

Societatea se imparte in comissiuni, dupa decisiunea luata in siedinti'a precedenta, spre a continuá lucrârile cu cari ele au fostu insarcinate.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

Siedinti'a din 2 Septembre 1875.

Membrii presenti: Dr. Anastasiu Fetu, G. Sionu, G. Baritiu, I. Caragiani, V. Babesiu, P. S. Aurelianu, Nic. Ionescu, A. Treb. Laurianu, I. C. Massimu.

Se da lectura procesului verbaln alu siedintiei precedente si se adopta.

Societatea impartita in comisiuni, se ocupa de lucrârile, cu cari s'a insarcinatu in siedintiele precedente.

Siedinti'a se ridica la 5 si jumetate óre post-meridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

Siedinti'a din 3 Septembre 1875.

Membrii presenti: A. Treb. Laurianu, Dr. Anastasiu Fetu, G. Sionu, I. Caragiani, G. Baritiu, Nic. Ionescu, V. Babesiu, I. C. Massimu, P. S. Aurelianu.

Se da lectura procesului verbale alu siedintiei precedente si se adopta.

Societatea impartita in comisiuni, se ocupa cu studiulu lucrâriloru, cu cari au fostu insarcinate.

Siedinti'a se ridica la 5 óre postmeridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

Siedinti'a din 4 Septembre 1875.

Membrii presenti: A. Treb. Laurianu, Dr. Anast. Fetu, I. Caragiani, I. C. Massimu, G. Baritiu, I. Ghic'a, N. Ionescu, G. Sionu, V. Babesiu, P. S. Aurelianu.

Se da lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

D. Fetu aduce la cunoscinti'a societâtiei incetarea din viétia a membrului seu onorariu Dr. Iosefu Szabo din Iasi. Societatea esprima regretele sele pentru perderea acestui barbatu, carele a facutu servitiuri tierei prin lucrârile sele asupr'a istoriei naturale.

D. Babesiu aretandu, ca comissiunea numita pentru cercetarea raportului delegatiunei si a compturiloru alaturate si-a terminatu lucrarea, cá raportore alu ei, da lectura raportului seu, presentandu si proiectulu de bugetu combinatu pentru esercitiulu anului viitoriu dela 1 Augustu 1875 pâna la 1 Augustu 1876. Acestu proiectu se discuta si dupa mai multe observatiuni se propunu diverse corectiuni in alocatiuni spre a se supune societâtiei cându va fi in plinu.

Siedinti'a se ridica la 5 si jumetate óre post-meridiane.

Presiedinte, A. Treb. Laurianu.

„Journal des Débats“ publica cu dat'a de 17 Septembre o corespondintia din Vien'a relativa la dificultatile practice de a se aplecá in Bosni'a si Erzegovin'a principiulu antonomiei sustienutu de „Times“ din caus'a lipsei de cultura si de armonie intre diversele elemente si rase ce compunu populatiunea aceloru tieri. Eaca cum argumentéza corespundentulu lui „Débats„ asupr'a acestei cestiuni, in care e bine a se audi diferitele opinii:

Este adeveratu ca Rusi'a este considerata cá favorabile din principiu ideei de autonomie: inse Rusi'a, care in momentulu de facia da proba de o mare moderatiune, care câtu pentru acum'a, pare a fi contraria unei solutiuni radicale, si care pare ca voiesce a mantiné cu seriositate, pre câtu se va putea, „statu-quo“ nu va voi negresitu sa se separe de Austri'a in acésta cestiune si a rumpe intielegerea pacifica care este de o potriva profitabile ambeloru puteri. Formarea unui nou principatu n'aru fi nici dupa gustulu Muntenegrului si alu Serbiei, câci la Belgradu cá si la Cettinje s'aru preferá mai bine insusirea Bosniei séu Erzegovinei in totalu séu in parte. In fine acésta solutiune aru fi departe de a satisface pre marele partidu de actiune, partidulu revolutionaru slavu, care viséza intrunirea tuturoru Slaviloru dela Sudu intr'unu singuru regatu mare.

Si apoi nu suntu numai acestea singurele ratiuni cari condamna ideea emisa de „Times“. Ratiunea cea mai puternica este ca acésta idee este nerealisabile din punctulu de vedere alu esecutarii practice, neaplicabile in conditiunile actuale in cari se afla Bosni'a si Erzegovin'a. Autonomi'a a devenitu posibile in Români'a si in Serbi'a unde populatiunea este omogena si unde clasele superióre au ajunsu la unu gradu de desvoltare care este potrivitu cu administrarea unei tieri prin ea insasi. Inse in Bosni'a si Erzegovin'a starea de lucruri e cu totulu diferita. Mai intâiu aci e unu amestecu estraordinaru de rase si de religiuni. Jumetate din populatiunea Bosniei si a trei'a parte din a Erzegovinei suntu mahometani.

Printre acesti mahometani turcii relativu suntu putienu numerosi; ceilalti de-si urmandu religiunea Coranului suntu slavi de aceeasi rasa si origine cá si raialele crestine. Printre crestini unii suntu catolici, altii suntu ortodocsi greci. In fati'a insurectiunei catolicii tienu cu turcii, séu se abtienu dela ori-ce participare. Proprietatea se afla in mânile mahometaniloru, turci séu slavi; crestinii suntu redusi la conditiunea de arendasi séu de muncitori, si pretutindeni forméza stratulu de josu alu populatiunei.

Din punctulu de vedere socialu, economicu si intelectuale, Bosni'a si Erzegovin'a se afla intr'o stare inca putienu departata de barbari'a primitiva. Mahometanii, cari constituise clas'a superióra, suntu totu atâtu de putienu instruiti cá si raialele crestine. A aplicá cu abstractiune principiulu autonomicu la o asemenea stare sociale, aru fi a lasá pre crestinu cu totulu la placulu mahometaniloru séu a atiâtiá unu resbelu de religiune pâna se voru esterminá si unii si altii.

Pentru toti câti cunoscu conditiunile reale ale acestoru provincii, este evidentu ca in Bosni'a si Erzegovin'a nu e locu pentru o nóua combinatiune politica si ca in generalu nu e vorb'a câtusi de putienu de o cestiune politica, ci este de resolvatu o cestiune sociala, séu spre a vorbí mai cu precisiune, o cestiune agraria. Arendasiulu, care este crestinu, n'are o situatiune legalmente asigurata facia cu proprietarulu care este mahometanu. Persón'a sea, averea sea, produsulu muncei sele suntu cu totulu lasate la arbitrariulu proprietarului. Facia cu acestu din urma, elu n'are nici unu dreptu, nici o garantia. A se gândi cineva cá sa ecsproprieze pre toti proprietarii, indemnisându-i, si apoi a departá din tiéra pre toti mahometanii cari numai in Bosni'a suntu in numeru de 600,000, acestea suntu nisce idei fantastice, cari nici nu merita ostenél'a de a fi discutate.

Remanendu dre terenulu practioei se vede ca mai nainte de tóte este vorba de a se creá arendasiului o situatiune legala, a-i da facia cu proprietariulu drepturi si garantii, de alu pune sub protectiunea legiloru si a tribunaleloru. Intr'unu cuventu acést'a e a dóu'a cestiune irlandeza. Mai este apoi cestiunea administrativa séu mai multe cestiuni administrative. V'amu vorbitu, intr'un'a din epistolele mele precedente despre detestabilulu sistemu alu impositeloru care subsista in Bosni'a si Erzegovin'a si lasa pre locuitori la repacitatea unei clase intregi de usurari, arendasi si subarendasi ai fiscului. Este urgentu a se desfiintiá acestu sistemu invechitu alu arendasiei si a introduce perceperea directa de imposite de câtra amploiatii guvernului centralu. Mai trebue inca a se curatí administratiunea provinciala de numerósele sele abusuri, a organisá tribunale demne de acestu nume etc.

Principiulu autonomiei póte fi introdusu in sfer'a comunala si aplicatu la afaceri curatu locale: in momentulu de fatia inse, este anevoia fâra unu guvernoru turcescu si fâra garnisone turcerci. O repetu, cestiunea nu e politica, ci curatu administrativa. Trebuie a pune pre Bosni'a si Erzegovin'a in positiunea in care se aflá Serbi'a inainte de complect'a ei emancipare. Aceste provincii voru fi astfeliu pregatite putienu câte putienu si inaltiate pentru autonomia, pentru care astadi inca nu suntu mature. In mersulu loru câtra independintia, serbii au inceputu si ei prin a obtiené dela Turci'a concesiuni mai multu administrative decâtu politice.

Pórt'a se declara gat'a a introduce reformele de cari e vorb'a. Odata admisa bun'a ei vointia, va fi in stare sa o faca? Se va sci óre duce la unu bunu sfersitu o lucrare care cere multa sciintia si esperientia? In generalu suntemu indemnati a ne indoí de acést'a. Dara tocmai acést'a aru fi missiunea diplomatica européna: cá sa o liniscésca cu consiliele sele.

„Pr.“

Meetingulu convocatu in London de Lord Russel.

Acestu meetingu care este anunciatu cá o conferintia de amici ai raialeloru suferinde din Bosni'a si Erzegovin'a, a avutu locu la 9 Septembre st. n. la „Cannon-Street, Hôtel“ in London.

Adunarea nu erá asiá de numerósa, dara cu atâtu mai mare erá originalitatea cu care adunatii au atacatu pre turci.

Presiedintele erá d. Merriman unu solicitoru si acel'a, care in timpulu resbelului franco-germanu a lucratu prin diaristica cu multa energia in favórea franceziloru. Elu erá secondatu de urmatori oratori:

D. Lewis Farley fostulu consulu in Turci'a, care, din aperatorulu infocatu alu turciloru, a devenitu inamiculu loru neimpacatu; Villiamu Denton vicariulu unei City-parochii, autorulu unei opere „despre crestinii din Turci'a; unu altu preotu Neokles Mussabini care s'a presentatu sub stapânirea turcésca cá unu raia-grecu.

Presiedintele declara de la inceputu, ca comitetulu acest'a nu se va ocupá, cá comitetulu carlistu din London, da angajá ómeni si da procurá resculatiloru arme: elu (comitetulu) are numai intentiunea da ajutá pre insurgenti in modu legalu, si da câstigà pentru ei simpati'a poporului englesu.

Comitetulu s'a pusu dejá in relatiune cu persónele inalte din Belgradu si cu comitetulu dameloru din Ragus'a; — priimindu si o epistola dela lordulu Russel.

Acésta epistola se cetesce indata de câtra d. Lewis Farley, si pre care o repreducemu aici in intregulu ei.

Pembroke Lodge 8 Septembre.

Stimabile domnu! Regretu ca nu potu luá parte la meetingulu de mâne, fiindu-ca nu potu espune sanetatea mea unui pericolu, de care aru fi amenintiata prin presenti'a mea intr'o sala plina si prin desbaterile unei mari cestiuni.

Permitetie-mi insa da relatá cea ce consideru eu cá simburele cestiunei turce:

La 11 Septembre 1860 amu trimisu lui Sir Henry Bulwer, ambasadorulu nostru in Constantinopoli, o telegrama plina de remonstrari tari, cá respunsu la nisce relatiuni ce 'mi facuse.

Dupa aceste relatiuni ministrulu turcescu de resbelu primea pentru armata pre fia-care anu o suma aprocsimativa de 6 millióne lire sterlinge; insa, in locu de a intrebuintiá acésta summa pentru necesitâtile armatei, ea n'a fostu platita, si ministrulu sfeterisi si risipi acesti bani, séu i intrebuintià pentru imultirea averei sale.

Soldatulu turcescu este unu soldatu ecscelentu, elu se bate cu vitejie, sufera fóme si séte, si este gat'a de a fi tóta diu'a in marsiu cu tóta obosél'a si lips'a. Dara pre cându elu este unu bunu soldatu, nu e insa si capabilu de a indepliní datoriele unui functionaru intr'o curte de justitia, de a urmâri procese vechi si complicate, si de a pronunciá o sentintia drépta.

Consecinti'a a intrebuintiârei de soldati turci in asemenea calitate, fu ca remonstrarile mele dela 11 Septembrie 1860 au remasu pâna astadi neconsiderate.

Omer pasi'a dedese multe frumóse promissiuni dara au remasu neimplinite. Multi suntu dupa cum vedu, de parere ca trebuie sa fimu multiamiti cându ajungemu a priimi o promisiune, si ca este o parere pre dosu, de a asceptá dela guvernu turcu, cá sa mentie in realitate promisiunile lui si sa faca dreptate.

Barbatii cari s'aru turburá déca aru vedé ca summele votate de camer'a de josu nu se intrebuintiédia conformu cu actele de apropriatie, asculta cu cea mai mare liniste, ca banii cortribuabililoru ce se adunu in Turci'a sub vechiulu sistemu de cea mai mare pressiune, se intrebuintiédia pentru conrupere si risipa.

Déca dupa cum dice Solomonu, ori-ce lucru are timpulu lui, atunci credu, ca este la loculu seu de a insistá in anulu 1875 pentru implinirea promissiuneloru date inca din anulu 1860.

In ori-ce casu insa nu potu se credu ca suntemu obligati de a intrebuintiá armat'a si flot'a nóstra pentru cea ce se desemnéda cá politica a nóstra traditionala.

Lordu Palmerston erá totu asiá de indignatu pentru moliciunea guvernului Sultanului, si esclamá, ca nu ne póte cine va atribui de a plecá in câmpulu luptei pentru unu corpu mortu.

Noi procedamu prudinte si onorabilu, déca refusamu ajutórele nóstre pentru mantinerea guvernului turcu.

Amu primitu promisiuni dela Omer-pasi'a si altii, ca se va face dreptate supusiloru turcesci. Nu póte fi unu semnu de o nerabdare inoportuna candu intrebâmu dupa trecerea de 15 ani, déca s'au implinitu acéste promissiuni.

Presupuindu insa, ca Marea-Britania se retrage dupa loculu scenei, este dreptu a intrebá in ce modu se póte dobendí dreptate in provinciele turcesci.

Dela stapânitorii turcesci nu putemu asteptá vre-o garantia pentru implinirea obligatiuniloru unui bunu guvernu; si este o cestiune, déca Austri'a, Rusi'a si cele-lalte puteri europene, in casu eventualu, aru luá sarcin'a administratiunei provincieloru turcesci. Déca ele aru refusá acést'a, aru remané numai unu singuru espedientu, adeca de a procurá poporului din Croati'a si Erzegovin'a unu guvernu, dupa cum l'a procuratu Lord Derby poporului din Serbi'a. Eu din parte-mi mai dorescu, cá Tesali'a si Albani'a sa devina provinciele regatului grecu.

Veti vedé acum'a ce problema imensa avemu naintea nóstra. Acum mai multi ani a asiguratu imperatorulu Nicolae pre principele Meternich ca nu mai doresce de a castigá Constantinopole pentru sine ca l'aru vedé cu multiamire in mânile imperatorului Austriei, cá unu stapanitoriu in care póte avé cine-va incredere.

De acést'a inse nu este vorba acum'a. Eu nu potu incetá de a dorí cá cestiunea libertâtiei cetatienesci si si religióse sa prospere pre intrég'a lume; dara depinde de poporulu Erzegovinei si Serbiei de a se gandí, ce este posibile de dobanditu, si prin ce i se póte asigurá unu bunu guvernu.

Pentru acestu scopu trebuie séu intrebate insesi popórele despre dorintiele loru, de câtra cele-lalte puteri.

Me bucuru, ca cele trei puteri nordice au doritu sa atraga si pre Marea Britania, Franci'a si Itali'a in deliberârile loru. Déca aceste puteri unite voru puté intocmai unu planu resonabilu si dreptu, pre care supusii Sultanului 'lu voru primí de buna voia si voru fi totu de odata in stare, de a mentiené pacea européna; atunci me voiu bucurá din tóta inim'a despre unu asemenea succesu favorabile.

Primiti etc. Russel.

Acésta epistola a fostu primita de câtra adunare cu aplause si presiedintele a constatatu, ca au mai sositu multe scrisori cu asemenea contieneri.

Cá respunsu la acele epistole, ai câror'a tramitietori au doritu a fi inrolati spre a se bate alaturi cu insurgentii, presiedintele declara ca comitetulu nu póte dá nici unu ajutoriu pentru acést'a, si nici nu doresce cá acesti domni sa plece pentru acestu scopu la ostu.

Dupa acést'a D. Farley propune urmatórea resolutiune:

„Ca presiunea si nedreptatea sub care gemu crestinii din Bosni'a si Erzegovin'a, si le da dreptu la simpati'a poporului crestinu din Angli'a, adunarea presenta sa se oblige a ajutá in tóte modurile legale, spre a dobandí inlaturarea releloru, de care ei sufera.“

Presiedintele intr'unu cuventu mai lungu a desvoltatu, ca guvernulu turcescu este reu si incorigibile, ceea ce a fostu repetatu si de ceilalti oratori.

Resolutiunea propusa fu primita in unanimitate, si presiedintele anuncia ca se va tiené in curendu unu meetingu publicu, si ca Archiepiscopulu din Belgradu s'a declaratu gat'a a dá ajutoriulu lui pentru stabilirea unei legaturi cu acesti ómeni, pre cari comitetulu voesce a-i ajutá.

Romani'a.

Bucuresci, 13 Septembre 1875.

„Monitorulu“ de adi publica decretulu domnescu prin care suntu convocate trupele armatei permanente si o parte din armat'a teritoriale, impreuna cu reservistii din clas'a anului 1870 si 1871, care voru fi concentrate pre divisii teritoriale pentru esercitiele militarie si manevrele de tómna in tempu de 15 dile, cu incepere dela 4 Octombre viitoriu. Iéra guardele orasienesci voru fi chiamate a tiené garnisonele pre tempulu concentrârei trupeloru. D. ministru de resbelu, dice decretulu, va dá ordine speciale la tempu, atâtu pentru concentrârile prin fia-care divisie, câtu si pentru dilele in care guardele orasienesci voru intrá in garnisone.

Astu-feliu ne apropiemu si ie ómn'a acést'a de a patr'a concentrarn ce se face de cându s'a pusu in aplicare legea din 27 Martie 1872. Ne apropiemu de acele frumóse dile de bivuacuri si esercitie mari militarie, de punere in circulatie a barbatiei si vietiei natiunale prin purtarea voiósa a armeloru de câtra militarii si cetatienii ostasi, in inimile câror'a de câti-va ani s'a redesteptatu spiritulu militarescu si suvenirile strabune pre câmpulu de arme.

E mai multu de unu seculu, de cându tiér'a gemendu sub povér'a spoliatoriloru din Fanaru si a insulteloru ce ne aruncau dusimanii, mai alesu de dincolo de Dunare, nu mai vedé bratiulu româniloru armatu cu curagiulu si dreptulu seu, respingendu jafulu si batjocur'a ce ne venea de preste hotaru. E mai multu de unu seculu, de cându fia-care românu adeveratu suspiná impreuna cu cronicarii si poetii nostri dupa unu idealu, a cârui realisare o doriau cu atât'a sete: armarea natiunei si respectarea drepturiloru si suveranitâtiei sele. Suspinele au fostu lungi, incercârile au fostu crude, oper'a regenerârei a fostu laboriósa; dara in fine dorintiele natiunei s'au implinitu: *armarea natiunale* cá scutulu celu mai tare alu drepturiloru tierei recunoscute de Europ'a, s'a pututu pune in aplicare inca de multu: s'a pututu desvoltá si reformá cu tempulu si progresulu adusu de eveneminte, si mai alesu de evenimentulu de 24 Ianuariu 1859 si dela 10 Maiu 1866, cându corón'a lui Stefanu celu Mare si a lui Mihaiu Vitézulu fura intrunite pre capulu alesului natiunei, stranepotulu lui Fridericu celu mare, Carolu I.

Cându natiunea româna si-a alesu unu domnu din o familie suverana atâtu de stralucita din Europ'a radicandu-si prestigiulu in fati'a puteriloru, si a scapatu de intrigile pentru domnie si de umilirile si firmanele viziriloru, care facuse din domni'a tierei unu feliu de arendasie cându Romani'a si-a afirmatu drepturile ei naintea Europei, si s'a pusu pre lucru si mai alesu pre organisarea militara, ea a voitu sa fia, si cá sa fia s'a inarmatu.

Astadi in loculu aceloru câte-va sute de arnauti si mercenari, cu cari se incungiurau tronulu domniei tramisi din Fanaru, Romani'a vede cu mandrie diecimi si sutimi de mii de ostasi români de a purtá arm'a si a respunde ori cându in casu de periculu pentru aperarea onórei si drepturiloru ei.

A fostu destulu câti-va ani de o organisare mai activa si seriósa, si de respundere voiósa a ostasiloru cetatieni la datori'a ce impune servitiulu militaru fia-cârui'a, pentru cá ostasii adunati din tóte unghiurile tierei in câmpulu de manevre sa se póta numerá cu miile, sa póta castigá esperienti'a si increderea in sine, si cá Mari'a Sea domnitoriulu, comandantulu supremu alu armatei, sa póta presentá acésta armata româna pre Ialomiti'a si pre Colintin'a tramisiloru puteriloru mari, cari au admiratu soliditatea soldatului nostru, disciplin'a si progresulu nostru militaru.

Trupele ce se voru esercitá in tómn'a acést'a nu voru fi concentrate tóte intr'o singura tabera, ci pre divizii. Costulu concentârei in feliulu acest'a va fi mai micu, dara resultatulu instructiunei militare si constatârei prin esperientia a lipseloru si progreseloru nu va fi mai putienu importantu si utilu pentru armata.

Nu ne indoimu dara ca ostasii nostri astépta cu mândrie si impacientia dilele ce se voru ficsá pentru a se pune in miscare sí a se intâlni cu fratii loru de arme in câmpulu de esercitie si manevre. Inim'a fia-cârui militaru si ostasu românu scie sa bata cu vigóre ori cându e vorb'a a respunde la apelulu legii si implinirea datoriei câtra tiéra. Vitalitatea unei tieri se afirma prin puterea armata si prin creditulu de care se bucura. Asta-di putemu dice cu mândrie ca avemu o armata nationala plina de viitoru; iar credetulu financiaru nu ne lipsesce, multiamita administratiei si stabilitatií de care ne bucuramu.

Materialulu armatei s'a mai imbunatatitu; instructiunea si disciplin'a s'au intaritu; ér Corpurile legiuitóre, dupa cererea zelosului organisatoru alu armatei, generalu Florescu, au votatu cu mai unanimitate 5 milióne lei pentru cumperare de arme nuoi, si 8 milióne pentru constructiunea treptata a stabilimenteloru militare necesare.

Credetulu de care se bucura adi statulu Românu va permite lesne realisarea acestoru imbunatâtiri in armat'a nóstra, si nu voru trece multi ani, si Români'a va putea cont'a pentru aperarea ei, pre sute de mii de ostasi bine armati si gat'a a'si aperá caminulu stramosiescu si drepturile tierii.

Evenimentele ce se desfasiura dincolo de Dunare suntu unu avertismentu; ele trebuie sa descepte si sa imbarbateze si mai multu inimele ostasiloru Români, pentru cá organisarea armatei sa progreseze cât mai repede si sa póta respunde la ori-ce eventualitate.

Concentrarile anuale ale armatei nationale ce se facu, conformu legii din 1872, nu suntu o amenintiare séu provocare pentru nimeni. Noi voimu a trai in pace cu vecinii nostrii: forti'a nóstra armata e curatu defensiva, dara ea trebuie sa fia tare, si in casu de pericolu, la inaltimea misiunii sale, déca voimu a trai cá natiune libera, ameritá stima si increderea puteriloru garante, si a ne implini rolulu ce ele ne au incredintiatu in Orientulu Europei.

Nr. 232—1875.

Concursu.

Conformu bugetului prtliminatu pre anulu 1875|6 din partea adunârei gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a c. sub Nr. XXXVI, se publica prin acést'a concursu.

1. Pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi elevi la vro-o scóla de agricultura in patria, cu terminulu pâna in 25 Octobre c. n. 1875.

Concurentii la amintitele stipendie, au sa-si tramita incóce concursele loru pâna la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si paupertate, cu testimoniu despre absolvirea celu putienu a scólei elementarie, cum si sa dovedésca, cumca sciu purtá in genere economi'a, dupa cum e idatinata in tiér'a nóstra.

Se recere, cá concurentii respectivi, sa fia ajunsu alu 16 lea anu alu etâtiei.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

(1—3)

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre 1875|6 de adunarea gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu a. c. c. n. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu:

1. La dóue stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi ascultatori de pedagogia de ambele confessiuni romane.

Terminulu concursului se defige pre *25 Octobre c. n. 1875.*

Concurentii la amintitele stipendie au sa-si tramita incóce concursele loru pâna la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu, de purtare morale si diligintia, cum si cu testimoniu scol. celu putienu de II clase gimnasiali absolvite.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea statiuniloru invetiatoresci la scólele confesionale greco-orientale din comunele mai josu insemnate in protopresbiteratulu alu II alu Brasiovului se escrie pâna la 1 Octobre a. c. st. v.

1) Bastelecu cu salariu in bani si naturali . . . . 120 fl v. a.
2) Deberleu, cu léfa in naturali si bani . . . 121 fl —
3) Ozunu cu salariu in bani, naturalii si lemne . . 130 fl —
4) Ormenisiu in bani si bucate . . . . . 106 —

in tóta comun'a este si cuartiru naturalu.

Concurentii dela cari se cere sa fia si Cantori la biserica, voru asterne petitiunile loru instruite in sensulu statutului organicu la oficiulu protopresbiteralu in Brasiovu, pâna la terminulu prefiptu.

Brasiovu in 4 Septembre 1875.

Ioanu *Petricu*,
(5—3) protopopu.

Concursu.

Reinfiintiendu-se scóla romanésca gr. res. din Caransebesiu cu dóua clase: se escrie concursu pentru doi invatiatori si anume:

1- Pentru unu invetiatoriu la prunci cu salariu anualu de 400 fl. v. a. si cortelu.

2. Pentru unu invetiatoriu la fete cu salariu anualu de 300 fl. v. a. si cortelu.

Doritorii de a câstigá vre unu postu din acestea au se si inainteze recursele loru la protopresbiterulu Caransebesiului Nicolau Andreioviciu pâna la 1 Octobre a. c. stil vechiu.

Caransebesiu din siedinti'a sinodului parochialu tienuta in 31 Augustu 1875.

Andreescu,
protopresbiteru presiedinte.
Teodroru *Serbu*,
(3—3) notariu.

Concursu.

In urm'a milostivei ordenatiuni Consistoriale din 17 Iuliu 1875. Nr. 2134 si in legatura cu decisiunea sinodala din 11 Aprilie 1874. Nr. Protocolului 27, se deschide prin acést'a Concursu pentru ocuparea postului de protopresviteru definitivu in tractulu protopresbiterale alu Mediasiului, cu terminulu pâna la 5 Octobre, 1875. vechiu.

Emolumentele suntu:

1. Competintiele protopresbiterale si tacsele obicinuite pâna aici in tractu.

2. Dela 1 parochi'a gr. or. din Mediasiu:

a) Canonica portiune de fenatiu si aratura constatatóre din 4 Iugere si 800. stangeni ☐;

b) Venitele stolare obicinuite.

c) dela 105 familii câte 20 cr. v. a. din care o tertialitate e a cantorului.

d) Cuartiru cu dóue incaperi si cu o siura si gradina de leguma.

Doritorii de a competá la acestu postu suntu poftiti a asterne concursele loru pâna la terminulu pusu la Venerabilulu consistoriu archidiecesanu instruite cu documintele recerute prin dispositiunea Stat. organicu §. 53 despre absolvarea studieloru gimnasiali si teologice, despre servitiele bisericesci si scolastice de pâna acum in archidiecesa, respec. se corespunda dispositiuneloru provisorici § 16. a, ale sinodului archidiecesanu din 1873, séu celoru din an. 1874. Nr. protoc. 27.

Mediasiu in 14 Augustu 1875.

Comitetulu tractului protop. gr. or. alu Mediasiului prin
Dionisiu *Chendi*,
adm. protop.
Dionisiu *Romanu*,
3—3 notariu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de cl. III din Rusioru cu fil'a Dealulu babei, — in protopopiatulu Hatiegului, — se deschide prin acést'a concursu pâna in 5 Octomvre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

a) Casa parochiala si 6 jugere pamentu aratoriu si fenatiu;

b) Dela 110 fumuri din parochia câte dóue ferdele de cucuruzu nesfarmatu si dóue cupe de vinu — mustu; iéra dela 30 fumuri din filia cucuruzulu se platesce in bani;

c) Stolele indatinate.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu amintitu — la subscrisulu.

Hatiegu in 4 Septemvre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Ratiu,
3—3 protopopu.

Concursu.

In urm'a parintescului ordinu alu Ven. consistoriu archidiecesanu din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134. se escrie prin acést'a concursu pentru postulu de pr topresbiteru in tractulu Agnitei cu terminu pâna la 12 Octobre 1875 st. vechiu.

Emolumentele suntu: competintiele si tacsele protopresbiterali obicinuite.

Concurentii la acestu postu suntu provocati a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pana la terminulu susu numitu concursele loru instruite cu documente despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolastice de pâna acum amesuratu prescriseloru Stat. org. §. 53. séu se corespunda dispositiuniloru provisorie §. 16. a. ale Sinodului archidiecesanu din anulu 1873, respective celoru din an. 1874. Nr. protocol. 27.

Nocrichiu in Augustu 1875.

La insarcinarea comitetului protopresbiterale.
Gregoriu *Maieru* m. p.
(3—3) administratoru ppresbiterale.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei protopresbiterale in tractulu greco-orientalu *Turd'a-superióra* (Gurgiului) in conformitate cu inalt'a ordinatiune consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu cu terminulu pâna la 30 Septembre a. c.

Emolumentele suntu:

Venitele protopresbiterali usuate.

Concurentii voru avea a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu amintitu atestatele despre absolvarea studieloru gimnasiali cu esamenu de maturitate si a studieloru teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice ce au prestatu arehidiecesei, eventualminte sa corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I. de sine intielegendu-se ca concurentii carii suntu academisti séu au vre unu gradu academicu in teologia séu filosofia, voru fi preferiti.

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu alu tractului Turd'a superióra.

Ded'a in 10 Augustu 1875.

Vasiliu *Popoviciu* m. p.
Adm. ppescu.
Teodoru *Popescu* m. p.
3—3 notariu.

Concursu.

Pentru ocuparea postului protopresbiterale in nou infiintiatulu protopresbiteratu gr. or. alu Câmpiei cu residintia in Mociu se escrie concursu pâna la 15 Octobre a. c. st. vechiu.

Concurentii voru ávé a asterne concursele sale pâna la terminulu pusu la Ven. consistoriu archidiecesanu iu Sibiiu instruite cu documente conformu prescriseloru Stat. org. §. 53. si a conclusului sinodului archidiecesanu din anulu 1873. §. 16 a. (Dispositiuni provisorie:) séu celui din anulu 1874 Nr. protocol. 27. respective se documenteze absolvarea studieloru gimnasiali si teologice precum si servitiele bisericesci si scolastice prestate pâna acum in archidieces'a nóstra.

Emolumentele impreunate cu acestu oficiu suntu: competintiele protopresbiterali si tacsele usuate.

Din siedinti'a comitetului protopresbiterala tienuta la Mociu in
10 Augusu 1875-
Vasiliu *Rosiescu*, m. p.
prot. si comisariu consist.
Simeonu *Moldovanu*,
(3—3) notariu.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 76. ANULU XXIII.

Sabiiu 25 Septemvre (7 Oct.) 1875.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului **1875**. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu **1** fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espira abonamentele de **trei patrarie de anu** *si asiá dela* **1 Octomvre** *incolo espedâmu numai aceloru p. t. dd. abonanti, cari au tramisu abonamentulu.*

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Diu'a onomastica a Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui *Franciscu Iosifu* I s'a serbatu Luni in 4 Octobre st. n. in biseric'a gr. or. din cetate cu o liturgia solemna la carea a pontificatu Précuviosi'a Sea P. Archimandritu si Vicariu archieppescu Nicolau *Pope'a*, cu care ocasiune s'a cetitu rugaciunea de mutiamita si s'a cântatu imnulu popularu.

Sclavi'a crestiniloru in Turci'a

Istoriculu romanu, care ni enaréza istori'a despre secesiunea plebeiloru din Rom'a, pune in gur'a conducatoriloru loru cari negociau cu representantii, unu cuventu semnificativu, prin care se aréta miseri'a si plângerile sclaviei: „Sine missione nascimur“, — „ne nascemu fâra a avé vre-o chiamare“.

Barbatii, cari lupta astadi in muntii Erzegovinei contr'a semilunei si cari in vaile abundante ale Bosniei resista armatei turcesci, nu au aflatu inca vre unu individu, care sa póta dá dorerei loru ce o simtiescu prin lung'a apesare, o espresiune plastisca, cum facù acelu romanu pentru plebei. Rogarile loru modeste, gravamenele ce leau substernutu inaintea representantiloru puteriloru europene suna in simplicitatea loru mai cá si plânsorile plebeiloru romani, cari se vaerau, ca suntu nâscuti numai pentru placerile altor'a, ca au numai chiamarea sa samene cá altulu sa póta secerá. Si astadi inca, dupa atâti seculi, simpl'a plânsóre a plebeiloru, cari au esitu pre „muntele sacru“, apeléza la fiacare inima póte mai cu putere, fiindu sanctiunata prin traditiunea stravechia.

Credemu ca intr'unu tempu cá alu nostru, nice plânsorile modeste ale insurgentiloru din Bosni'a si Erzegovin'a nu voru remâné neascultate. Lumea cunósce acum ce si câtu pretindu crestinii provincieloru nordvestice din imperiulu otomanu. Nu e óre care reforma politica mare, constitutiunalismulu séu parlamentarismulu in óre care forma. Ei nu ceru constitutiune de ordini séu representativa, libertate de pressa séu dreptu de reuniune, ei nu ceru decâtu dreptate in form'a cea mai primitiva, ei ceru sa li se dea drepturi nu in mesur'a ce o da ori si care statu civilisatu cetatieniloru sei deplinu indreptatiti, ci numai atâtu câtu da fia care statu aceloru cetatieni ai sei cari suntu dechiarati privati de drepturile loru politice. Acel'a care in Austri'a e condemnatu pentru o crima *deonestatória*, póte sa fia inca martoru inaintea judecatorieloru si nu se póte spoliá in modu arbitraiu de averea sea si nu se póte supune decâtu la imposite legali. Nu este iertatu vre unui oficialu alu statului sa vateme séu sa maltrateze pre unu atare criminalistu politicu séu pre unulu dintre ai sei. Onórea sociei sele séu a fiiceloru sele e scutita prin lege asiá cum e si a familiei celui mai avutu principe din tiéra. De acea ce a câstigatu pre cale onesta póte dispune dupa placu si asemene póte eserciá religiunea cum i prescrie consciinti'a. Dreptulu la viétia, sanatate, onóre, libertate personale si la proprietate lu scutesce statulu chiaru si la criminalistii cari si-au luatu pedéps'a. Suditii crestini inse din Turci'a n'au atâte drepturi câte au arestantii dimisionati in Austri'a. Acesti'a suntu priviti de ómini si statulu i scutesce dara osmanulu vede in crestinii din Turci'a numai „raiale“, numele e semnificativu: „o turma ce pasce.“

In crestinii din orientu osmanulu nu vede decâtu „cani“ si „vite“. Ei nau nice unu dreptu, chiaru si dreptulu la viéti'a nuda si-lu rescumpera prin contributiunea de capu.

Acést'a stare nu se mai póte sustiené in orientu. Intr'adeveru nu avemu simpathia principiale pentru miscâri insurectiunali, dara nu se póte luá in nume de reu, cându ómenii, in a câroru sinu mai este o schinteia de suflare divina, se revólta contr'a jugului ce nu-lu mai potu suferí si-si aducu la valóre dreptulu loru la o esistentia demna de omu. Barbatiloru, câror'a li se ia ultimulu snopu de pre câmpu, câror'a se denéga a pune marturia pentru dreptulu loru inaintea judecatoriei, la a câroru gravamine se respunde cu bastonad'a si cu parulu, a câroru femei si fice suntu o buna prisa pre sam'a begiloru si a caimacamiloru, — nu li se póte luá in nume de reu, déca s'au opusu pre fatia asupritoriloru loru ce eserciéza o tirania ne mai pomenita.

Se póte imputá Europei ca a suferitu atâtu tempu acést'a miserie, pentruca cu deosebire dela 1855 au avutu destule ocasiuni spre a silí pre turci la reforme. Este o incusa acést'a asupr'a diplomatiei europene intregi, de care nu póte scapá nici unu statu. Fiinduca unii avéu prea esagerata consideratiune câtra Pórta séu pentruca altii urmaréu avantagie egoistice pre insul'a balcanica, s'au neglesu prilegiulu de a admoná pre Turci'a la datorinti'a sea. Din nenorocire acést'a negligentia se póte repará inca, ocasiunea de acum nu trebuie ignorata. Mithad-pasi'a a administratu vilajetulu Dunârei dupa principie civilisatorice, a cladìtu drumuri, a iluminatu cetâti, a opritu incassârile arbitrarie de contributiune si a demandatu, cá crestinii sa se asculte cá martori la tribunale. Elu a administratu vilajetulu seu numai doi ani si urm'a reformeloru sele bine facatórie a fostu, ca venitulu din contributiune s'a duplicatu, pentruca li s'a datu locuitoriloru posibilitatea de castigu liniscitu asigurandu-li-se posesiunea si munc'a. Ce a facutu Mithadu intr'o parte a Bulgariei va trebuí sa se faca si in Bosni'a. Europ'a are dreptu sa pretinda acést'a si déca puterile voru vorbí limpede, de siguru se voru ascultá la Constantinopole propunerile loru in directiunea acést'a. Thiers a disu cându erá presiedinte, ca republic'a va fi conservativa séu nu va fi. Turci'a séu se va civilisá, va tratá pre ómeni cá ómeni si nu cá pre vite, séu déca nu . . . si Europ'a are inca atât'a fortia spre a esecutá vointi'a sea.

F. B.

Cetimu in „V. C.“:

Galati 17 Septembre 1875.

Ori-câtu de departe aru intinde cine-va optimismulu seu asupr'a evenimenteloru din orientu, totusi nu e mai putienu adeveratu ca lucrurile se complica de o maniera ingrigitóre, si de-si respunsulu scupcinei la mesagiulu principelui Milanu a fostu destulu de asiguratoru in respectulu neutralitâtiei, elu inse n'a fostu lipsitu de provisiuni intielepte, cari lasa sa transpire pâna la ce punctu Serbi'a aru puté fi stapâna pre o stare liniscita. — Asiá in pasagiulu urmatoriu, scupcin'a spune categoricu ca: „sângele versatu de confratii nostri ne revolta sentimentele. Strigatele loru desperate gasescu unu echo la tóte natiunile civilisate si ne este imposibilu a stá indiferenti la destinatele loru.“ Aceste dechiarâri, ce paréu a se pierde in parafrasele adresei, nu erau lipsite de semnificatiune, câci o telegrama din Belgradu, ce primiramu eri, ne lasa a cugetá ca starea spiriteloru in Serbi'a e departe de a se liniscí, si conferirea dlui Ristici cu principele Milanu si representantii diplomatici cauta sa ne o esplicâmu cá provenita din atitudinea accentuata ce a inceputu sa ia scupcin'a, tindiendu — pre câtu se pare — a debordá politic'a temporisatórie a dlui Ristici. Acésta situatiune, dejá destulu de delicata, se agravéza prin imprudentele trupeloru circasiane concentrate la frontier'a Serbiei, unde o depesia din 14/26 ne semnaléza ca mersera prin a violá teritoriulu si a ucide doi oficieri serbi. Guvernulu principelui Milanu, pre de o parte a protestatu cerendu satisfacere, iéra pre de alt'a a concentratu 5000 ómeni la acelu punctu. — Nu scimu care va fi esirea acestei stâri de lucruri asiá de incordata. — Totu ce putemu constatá este ca Turci'a s'a convinsu de seriositatea raniloru ce au deschisu vecsatiunile administratiunei sele, si sigura ca promisiunile nu mai potu inspirá nici o incredere suferindiloru, 'si ia refugiulu la tóte fortiele de cari ea póte dispune. In acestu sensu compani'a drumuriloru de feru a fostu invitata a prepará medie de transportu pentru 50 batalióne de trupe de linia, din cari 20 voru fi tramise din Salonicu si 30 din Constantinopole. — Insurgentii la rendulu loru primescu neintrerupte ajutóre din Rusi'a, Serbi'a, Muntenegru si Angli'a. Ei nu 'si mai facu ilusiuni despre ceea ce potu asteptá dela diplomati'a Europei, cârei'a ii respunsera, prin consulii ce visitara pre insurgenti la Trebinje, Nevesinje si Stolatiu, ca ei nu mai credu nimicu, nici mai astépta nimicu dela haturile sublimei Porti. Plangerile si depunerile ce multi din resculati facura inaintea consuliloru, facu de se revolta cea mai pacienta consciintia fatia cu jafurile si maltratârile la cari suntu espuse raialele. Asiá fórte multi, chiaru din cei mai seraci, aretara ca dârile ce platesce pre anu unu capu de familia, din cei mai sermani, se radica dela 30—40 galbeni. Unu erzegovinénu, ce avé aerulu destulu de miserabilu — dice o corespundintia bine informata — declara ca a platitu in unu anu 100 galbeni contributiune. Déca vre-unulu este in imposibilitate a platí birulu i se vinde celu din urma obiectu ce poseda in casa si apoi se arunca la torture. Astufeliu unulu aréta ca a fostu inchisu in unu hambaru de desubtulu cârui'a se aprinse paie, asiá incâtu nenorocitulu erá amerintiatu a murí inadusitu de fumu. Altii se plangéu ca au fostu inchisi in grajduri cu animalele si scosi din cându in cându spre a fi batuti; tóte aceste pentru contributiuni; câtu pentru hotiele administratiunei si violârile ce suferéu familiele loru, aceste declara ca erau cronic'a constanta a dilei. — Ori-ce plangeri adresate cadiiloru remanéu fâra efectu, si titlulu de raia erá de ajunsu pentru a perde causele cele mai drepte.

Eata motivele pentru cari insurgentii declarara categoricu, inaintea consuliloru puteriloru straine, ca ori ce sperantia de amelioratiune venita din partea Turciei pentru densii este de multu incetata. — Ei 'si depunu credinti'a in dreptatea causei loru si ceru civilisatiunei insultate ajutoriulu ei. — Comandati de capitani incercati, cu depline cunoscintie de positiunea lócuriloru, mergu adese din victoria in victoria. — Asiá pre cându la Stambulu credinciosii Coranului se desfatau la focurile de artificie date in onórea serbârei Berat Gundjassi, adeca a dilei in care arhangelulu Gabrielu a adusu din ceru testulu Coranului, pre càndu marele viziru dá ordonantie de interdicerea culturei *canabis indica*, din care se prepara productulu narcoticu numitu hacisiu, in dorintia de a impedecá pre bravii copii ai semi-lunei de a dormitá; insurgentii, destepti la posturile loru si comandati de Peko Polovici, nepotulu lui Liubobraticiu batura pre turci la Scium'a, luàndu-le provisiunile si munitiunile; iéra la Gloski unu pasia fu taiatu si 1000 de nizami, esiti din Trebinje, respinsi lasându 200 morti. Sirurile insurgentiloru mai crescura dilele din urma cu nisce voluntari veniti din Serbi'a cari dupa ce se unira cu pop'a Zarko, aprinsera satulu Novivorosci la Vissegrad si batura pre turci la Predolie. — In spre apusulu Bosniei alte tergusióre s'au resculatu, si dupa o telegrama a guvernorului Bosniei, dice „le Danube“ serbii aru fi transportandu pre riulu Sav'a tunuri, arme si munitiuni in mari cantitâti, provocându necontenitu localitâtile la rescóla.

La ce desnodamentu potu ajunge aceste miscâri ce furnica mai in tóta peninsul'a balcanica, nimene inca nu póte prevedé cu precisiune. Totu ce se vede, e o stare de lucruri, ce dela o di la alt'a, amerintia a atinge estremele. — Déca iérn'a va sosí, fàra cá revoltele sa se reprime, resbelulu de guerillas se va prelungí lungu tempu prin poteci si munti, avendu de amici iérn'a si dificultâtile terenului. Déca pacienti'a va fi debordata in Serbi'a, dram'a se va deschide pre tóta marimea scenei, si atunci cestiunea popóreloru din orientu va incetá póte de a mai fi o problema.

Relatiunea gen.

despre starea fundatiunei lui Em. *Gojdu* dela 3 Febr. 1870 pâna la finea anului 1874.

(Urmare).

In privinti'a activitatei representantiei fundatiunali se observa, ca acésta in sensulu ordinei pentru afacerile sele interne alaturate sub G. se aduna in totu anulu odata la o siedintia plenaria ordinaria, de regula cu finea lunei lui Septembre; atunci censura raportulu activitatei comitetului esecutivu, — socotelele, inventariele, si preliminariele anuali pregatite, dispune despre impartirea stipendieloru cá sa se póta resolvi pâna la 1 Octombre si aduce conclusele necesarie pentru afacerile ulteriori ale fundatiunei; iéra conclusele sele luate la protocolu, dimpreuna cu socotelele, inventariele, preliminariele si celelalte operate, le substerne congresului prin consistoriulu metropolitanu. — La casuri urgente representanti'a se aduna si la altu tempu in modu estraordinariu. — Pre tempulu cându nu e adunata representanti'a, agendele se provedu in sensulu testamentului si intre marginile concluseloru representantei prin tr'unu comitetu mai angustu statatoriu din trei barbati anumitu alesi din midiloculu seu pre câte trei ani, câror'a li suntu incredintiate si chieile de controla a cassei fundatiunali, luându parte la acela'si si ceilalti membri ai representantiei, cari au locuinti'a in Pest'a, séu se afla din intemplare presenti in locu. — Acestu comitetu e imputernicitu de a luá mesurile necesarie si in casurile urgente neprevediute, prelânga posteriór'a incuviintiare a representantiei, care la casuri mai importante, déca concede tempulu, e de a se conchiamá prin comitetu indata la siedintia estraordinaria.

Representanti'a au tienutu pâna acum siedintie plenarie: in a. 1870 la 4 Iuniu 1870 preliminaria, si la 25 Sept. estraordinaria; — in an. 1871 la 15 Sept. ordinaria, si la 24 Dec. estraordinaria; — in a. 1872 la 28 Sept. ordinaria; — in an. 1873 in 21 Sept. ordinarie; — iéra la an. 1874 in 11 Iuniu estraordinaria si la 26 Sept. ordinaria; — in an. 1875 in 30 Aug. estraordinaria, iéra cea ordinaria din anulu acest'a se va tiené mai tardiu.

Comitetulu administrativu tiene siedintie ordinarie in tóta lun'a, cându scontréza si cass'a; iéra estraordinariu si mai de multe ori, de câte ori e de lipsa; elu incaséza sumele mai insemnate, si provede pre administratorulu specialu cu sumele necesarie pentru acoperirea erogandeloru ordinarie pre câte o luna, séu fiindu sume mai insemnate, din casu in casu. — Administratorulu incaséza chiriele si arendele, si — luându-i-se socotél'a la cuartalele economice, sumele de prisosu le primesce dela elu in cass'a Wertheimiana, séu dispune elocarea loru la cass'a de pastrare. — Averea principale a fundatiunei se pastréza in cass'a Wertheimiana principale, sub control'a comitetului; iéra banii ce se incaséza dela arende si chirie, pâna se aduna, precum si sumele destinate pentru erogandele curente, se pastréza in a dóu'a cassa, numita manuale, asemene Wertheimiana, procurata in an. c. dupa mórtea fostului administratoru N. Ioanoviciu, in a cârui'a locu s'a designatu esactorulu Demetriu Ionescu de administratoru alu realitâtiloru si purtatoriu de cass'a manuale sub control'a mai strensa a comitetului.

Comitetulu administrativu despre afacerile sele tiene siedinte, asupr'a câror'a protocólele duse se alatura raportului anualu, ce se aclude la protocolulu siedintieloru representantiei plenari si se presenta dimpreuna cu acest'a congresului.

Representanti'a fundatiunei in decursulu aniloru dela 1870 incóce a avutu urmatórele schimbâri ale membriloru sei. — In loculu lui Ioanu Aldulianu repausatu la an. 1871, repre sentanti'a cu conclusulu seu din an. 1872 Sept. 28 Nr. VIII luându initiativ'a alegerei au alesu pre Dr, Iosifu Galu, care alegere notificandu-se si esecutoriloru testamentari, d-nei veduve Melania Gojdu si famile Poinaru toti acesti'a si-au datu votulu alegerei. — In urm'a repausârei Metropolitului Andreiu bar. de Siagun'a in loculu acestui'a a urmatu Metropolitulu Par. Ivacicoviciu, si dupa esirea lui din scaunulu metropolitanu romanu, d. Metropolitanu Mironu Romanu. Asemene in loculu episcopului dela Aradu Par. Ivacicoviciu, episcopulu Mironu Romanu, si dupa alegerea acestui'a de metropolitu, nou alesulu episcopu Ioanu Metianu cá atari. — Repausandu membrulu civilu Nic. Ioanoviciu in 14 Fauru 1875 loculu acestui'a e inca in vacantia. De presiedinte alu representantiei au fostu alesu totu-déun'a actualulu Metropolitu, apoi de notariu pâna la 21 Sept. 1873 Ioanu Puscariu, iéra de atunci Dr. Iosifu Galu.

De membri comitetului esecutivu au fostu dela inceputu alesi: Georgiu Mocioni, Ioanu Aldulianu si Nicolau Ivanoviciu, iéra in loculu lui Aldulianu a intratu Puscariu, si in loculu lui Ioanoviciu a pasitu Ioane Fauru. — Esactoru, care e insarcinatu si cu tóte agendele scripturistice ale fundatiunei, a fostu Florianu Varg'a, iéra acum Demetriu Ionescu. — Cancelari'a fundatiunei acum se afla in Budapest'a, strad'a regelui (Királyutcza) Nr. 15 in cas'a propria a fundatiunei. — Advocatu alu fundatiunei a fostu imputernicitu pentru pertractarea remasului Florianu Varg'a; dupa elu pentru incasarea pretensiuniloru active neliquide, a chilieloru restante si pentru alte procese ale fundatiunei a fostu Dr. Margaretoviciu, si dupa repausarea acestui'a acum Dr. Moravetz. — Alte evenimente ale fundatiunei se potu vedé in pertractârile protocolari ale representantiei fundatiunali, intre cari mai amintimu urmatórele:

In urm'a hotarirei adunantiei generale a cassei de pastrare 1 a patriotica pestena din a. 1872 s'a esmisu pentru fia-care actiune vechia inca câte un'a nóua — pre lânga solvirea de câte un'a miia floreni pentru un'a. Asiá representanti'a, cá se póta scóte 32. actiuni zelogite inca de repausatulu fundatoriu la banc'a comerciale pentru 39000 fl. si se póta platí dupa 54 actiuni ale fundatiunei 54000 fl. pentru actiunile nóue, in urm'a conclusului I. din 1872 au contrasu unu imprumutu — dupa cum se vede din inventariu — de 93000 fl. pentru care inse fundatiunea a devenitu in posesiunea de 108 actiuni ale cassei de pastrare I. patr. pestane.

D. veduv'a Melani'a Gojdu pretindiendu de a participá la actiunile nóue in mesur'a de ³/₄ dupa cele 11 actiuni primitive, representanti'a in urm'a conclusului II. din 28 Sept. 1872. o a escontentatu cu cederea de 6 darabe actiuni nóue, — pre lânga rebonificarea tacsei a 1000 fl. Totu cu conclusulu de atunci Nr. III. apoi din 1873 Sept. 21 Nr. IV. s'a decisu vinderea de 20 actiuni de concordi'a pentru scaderea loru in valóre insarcinânduse cu esecutarea administratorulu Ioanovics.

Cu conclusulu IV. din 10 Iuniu 1874 representanti'a a primitu sarcin'a, de a platí darea de venitu dupa 6000 fl. pentru vitalitiulu veduvei D. Melani'a Gojdu atâtu pentru trecutu câtu si pentru viitoriu; éra cu concl. VIII. s'au facutu ursoriu pentru revisiunea socoteleloru trimise dela a 1870 incóce la consistoriulu metropolitanu.

Desi prin decretulu judecatoriei Nr. 36390 din a. 1871 mai susu citatu se dechiarase lasamentulu fundationale scutitu de competintiele erariali, oficiulu de dare si competintie din Pest'a cu mandatulu de solvire Nr. 5273 din a 1873 preste asceptare pretinse, cà fundatiunea se platésca tacse de lasamentu 43371 fl. 81 cr. — care suma in urm'a mai multoru recurse prin hotarirea ministerului de financie din 7 Nov. 1874. Nr. 42187. s'a redusu la sum'a de 21898 fl 41 ¹/₂ cr. platinda in rate quartale a 1500 fl. Acéste rate au incarcatu bugetulu fundatiunei in rubric'a erogandeloru estraordinarie cu 6000 fl. pre anu — pâna la depurare.

Protocolulu de eshibite alu fundatiunei arata:

pro an. 1870	61
„ „ 1871	45
„ „ 1872	268
„ „ 1873	165
„ „ 1874	167

de numeri intrati:

In privinti'a afaceriloru stipendiali representanti'a in siedinti'a sea estraordinaria din 24 Dec. 1871 au stabilitu ordinea pentru impartirea stipendieloru alaturata sub H), — lânga care s'a mai adausu conclusulu representantiei din 10 Iuniu 1874 Nr. VII cá stipendistii se produca la fiacare semestru ori atestatu de esamenu, ori coloquiu celu putienu din dóue studie.

Stipendie s'au conferitu pâna acum.

la a. 1871	600 fl.
„ „ 1872	1,550 „
„ „ 1873	4,347 „
„ „ 1874	5,530 „
„ „ 1875	4,590 „
	Sum'a 16,617 fl.

List'a stipendistiloru de pâna acum se alatura sub accl. I).

In fine nu se póte restacé, ca la tóte raportele dela 1870 incóce, si la substernerile protocóleloru, ratiocinieloru, inventarieloru si preliminarieloru representantiei fundatiunali afara de conclusulu congresului din 10 Oct. 1870 Nr. 93, nice din partea congresului, nice din partea mandatariului seu, a consistoriului metropolitanu, n'a urmatu*) nice o resolvire séu respunsu — pâna cându in urma la 21 Maiu 1875 se primira conclusulu congresului din 22 Nov. 1874 Nr. 44 in care se ceru ore-cari deslusiri si intregiri la socotelele pre a. 1870—1874.

Aceste suntu in generalu momentele cele mai insemnate ale fundatiunei lui Gojdu. Intre cele mai grele impregiurari si dificultati a potut'o aduce representanti'a fundatiunei pâna la starea in care se afla asiá, dupa cum e aci infacisiata in delineamentele ei generali. — Representanti'a statatorie din barbati, cari atâtu prin positiunea si cunoscintiele sele, câtu si prin zelulu seu pentru causele nationali-bisericesci si-au tienutu de cea mai nobile indatorire de a portá sarcin'a onorifica pentru ingrigirea de acésta fundatiune, crede — ca a purcessu in affacerile ei cu cea mai curata intentiune, insotita de o diligentia neobosita, avendu contu si la dictamantele dreptatiei, si equitatiei, a intielepciunei si oportunitatiei, cá se o scóta la limánu. In câtu inse nu i'au ajunsu poterile, séu nu au potutu satisface tuturoru asteptariloru congresului nationalu bisericescu cá organu de suprainspectiune si suprarevisiune, apoi aru fi asteptatu si ea din partea acestui'a o sprijinire si inviatiune câtu mai timpuriia, la cea ce pre basea testamentului p. VI, *d. e. p. qu.* si *s.* este precâtu indreptatitu, pre atâtu si chiamatu.

Inceputulu a fostu greu, continuarea va fi mai lesne.

Bud'a-Pest'a in 1-a Sept. 1875.

Din insarcinarea representantiei fundationali.

I. Cav. de *Puscariu*,
membru si fostu notariu alu representantiei fundationali.

---

*) Póte si din caus'a deseloru schimbâri si alegeri la metropolia.

Societatea academica Romana.

Siedinti'a din 30 Augustu 1875.

Membri presenti: A. Treb. Laurianu, J. C. Massimu, V. A. Urechia, G. Baritiu, P. S. Aurelianu, N. Jonescu, J. Caragiani, Nic. Cretiulescu Dr. Anastasiu Fetu, Vinc. Babesiu, si G. Sionu.

Se dà lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

Se comunica o epistola a dnului Lasteyrie, membru onorariu alu societâtiei, prin care multiamesce pentru primirea imprimateloru societâtiei, ce i s'au tramisu.

D. Urechia, aretandu ca se ocupa cu compunerea unui operatu din thes'a Patriotismulu dupa filosofia si sociologii moderne, destinatu cá sa fia cetitu in conferintiele societâtiei, si in prevedere, ca póte nu'lu va terminá in tempulu sessiunei, cere a se autorisá delegatiunea sa-lu publice in Anale, déca-'lu va aflá meritoriu. Cererea se admite.

D. Baritiu anuncia lectur'a unui operatu cu thes'a Biseric'a ortodocsa romanésca in lupta cu reformatiunea religiósa, si ca asemenea lecturi crede ca suntu de mare importantia in tempulu presentu, cându atâti'a publicisti straini se ocupa cu studiulu istoriei si natiunalitâtiei române.

D. presiedinte dechiara, ca asemenea lecturi suntu in program'a de ordinea dilei. Totu odata vediendu, ca societatea astadi se afla in siedinti'a plenaria o provóca a se ocupá de lucrârile acele, cari ceru votulu formalu alu societâtiei.

La ordinea dilei fiindu mai intâiu alegerea definitiva a secretariului ad hoc pentru redactiunea proceseloru verbale ale societâtiei, alegerea se face totu in persón'a dlui Sionu.

Dupa acést'a urmandu a se alege dóue comissiuni: un'a pentru esminarea reportului delegatiunei si alt'a pentru revisiunea bibliotecei societâtiei, pentru cea dintâiu se alegu dnii G. Baritiu, I. Caragiani si V. Babesiu, iéra pentru cea de a dóu'a dnii Cretiulescu, Urechia si Ionescu.

La ordinea dilei fiindu alegerea comissiuniloru pentru cercetarea manuscripteloru venite la concursu

D. presiedinte arata ca, dupa cum se constatà din procesele verbali anterióre, manuscriptele venite s'au cercetatu in conferintiele urmate pâna acum, ca dupa studiulu loru s'au numitu si reportore, anume d. Massimu pentru traducerile din autorii straini, d. Caragiani pentru acel'a din autorii elini. Se iá actu, si se invita acesti dni sa vina cu repórtele loru cându voru fi gat'a.

D. Massimu aduce la cunoscinti'a societâtiei, ca in anulu acest'a s'a incheiatu terminulu concursului pentru „Istori'a petrecerei Romaniloru in Daci'a Traiana dela Aurelianu pâna la anulu 1300,“ si propune a se publicá de nou concursu pre terminu de 4 ani, adeca pâna la 1879. Propunerea se aprobà.

D. Nic. Cretiulescu arata, ca in tempulu siederei sele la Berlinu a avutu ocasiune a cunósce de aprópe doi invetiati germani, cari se ocupá cu cestiunile progreseloru natiunalitatiei nóstre, si anume doctorulu Lepsius, directorulu bibliotecei regale din Berlinu si doctorulu Ad. Tobler, profesoru la universitatea din Berlinu, pre cari i propune a li se face onórea de a se numí membri onorari ai societâtiei, si a li se tramite imprimatele ei.

Societatea in unanimitate primesce propunerea dlui Cretiulescu si proclama de membri onorari pre d. doctoru Lepsius, directorulu bibliotecei regale din Berlinu si pre d. doctoru Tobler, profesorulu universitâtiei din Berlinu.

Proiectulu bugetului pentru an. 1876, propusu de min. de financie in diet'a din Budapest'a in 19 Sept. a. c., in prospectu:

I. Recerintie	Preliminariu pre anii 1876	1875
A) Spese ordinarie	fl. v. a.	
Statulu curtiei regesci	4650000	4650000
Cancelari'a de cabinetu	74745	74295
Diet'a	878173	905173
Spese comune	27421944	27421944
Pensiunile centrali	217833	234537
Pensiuni	3568071	2751671
Datoriele de statu	68028651	71203648
Croati'a si Slavoni'a	5128600	5058946
Fiume	86930	84980
Curtea comptabilitâtiei statului	136000	142000
Presidiulu minist.	312620	319180
Ministeriulu de curte regiu	51053	51794
Ministeriulu croatu slavonu	36340	37340
Ministeriulu de interne	7549781	7636429
Ministeriulu de financie	40761142	44394422
Ministeriulu de comunicatiune:		
a) Ministeriulu	4187209	4895853
b) Câile ferate ale statului	5676000	5876150
Ministeriulu de comerciu	10478412	10804450
Ministeriulu de instructiune	4012169	3924200
Ministeriulu de justitia	9871364	10488117
Ministeriulu pentru aperarea tierei	6025585	6239883
Sum'a speseloru	199142632	207195012
B) Spese estraordinarie.		
Spese comune	1597402	1597420
Ministeriulu de interne	17376	19214
Ministeriulu de financie	19089147	20724991
Ministeriulu de comunicatiune:		
a) Ministeriulu	2136000	3590000
b) Câile ferate	204500	254959
Ministeriulu de comerciu	34500	45000
Ministeriulu de cultu si instructiune	41500	68544
Ministeriulu de justitia	155000	280000
Ministeriulu pentru aperarea tierei	68863	18953
Laolalta	23344288	26609063
Sum'a speseloru ordinarie si estraordinarie	222486920	233804075
Operatiunile de creditu.		
Rescumperarea diecimei dela vinu	3975116	3538479
Estirpatiuni	100000	100000
Imprumutulu de loteria	1459629	1433653
Laolalta	5534745	5072132
II. Acoperirea.		
A) Venitele ordinarie spre acoperirea speseloru de manipulatiunea datorieloru de statu fluctuante	45000	144600
Fiume	45000	14600
Curtea comptabilitâtiei statului	1720	1450
Ministeriulu de interne	739933	714286
Ministeriulu de financie	189666139	189115522
Ministeriulu de comunicatiune	13166	132738
Câile ferate ale statului	5676000	58761500
Ministeriulu de comerciu	9919945	9711290
Ministeriulu de instructiune	440408	418838
Ministeriulu de justitia	329908	255530
Ministeriulu pentru aperarea tierei	64256	63774
Tóte venitele ordinarie	207015554	206434748
B) Venitulu estraordinariu.		
Dela ministeriulu de interne	7576	9414
Dela ministeriulu de financie	2574017	5683856
Dela Ministeriulu de instructiune	10500	10500
Laolalta	2592093	5703770
Sum'a veniteloru ordinari si estraordinari	209607647	212138518
C) Venite din operatiunile de creditu.		
Rescumperarea diecimei de vinu	3975116	3538479
Remanentia si estirpatiuni	100000	100000
Imprumutu de loteria	2779629	1432653
Laolalta	6854745	5072132
Bilantiu.		
Spese ordinarie	199142632	207195012
Venite ordinarie	207015554	206434748
Remasu plusu	7872922	—
Deficitu		760264
Spese estraordinarie	23344288	26609063
Spese pentru operatiuni de creditu	5534745	5072132
Laolalta	28879033	31681195
Venituri estraordinarie	2592093	5703770
Venituri dela operatiuni de creditu	6854745	5072132
Laolalta	9446838	10775902
Deficitu	19432195	20905293
Spese in totalu	228021665	238876207
Venitele tóte	216462392	217210650
Deficitulu intregu	11559273	21665557
Venitulu dela proiectat'a dare generala pre venituri	8000000	—
Remane deficitu	3559273	2165557
La care se adaugu spesele de tunuri nóua	2500000	—
si interesele penfundarea unui fondu pentru manipul. caseloru	2000000	—
Deficitu definitivu	8059273	21665557

care se va acoperí in finea anului 1875 cu ce se va aflá in bani gat'a.

Socotelele definitive pentru 1874 pre care regimulu le dede comissiunei financiale spre cercetare dovedescu unu deficitu cu 10¾ milióne mai mare, de cum erá preliminatu. Preliminatu erá cu 33½ milióne inse in fapta deficitulu fu 44¼ milióne.

De lânga Ferihazu si Boiu mare in 16 Septembre 1875 v.

Dle Redactoru! Totu românulu ortodocsu binesimtitoriu trebuie se salte de bucuria vediendu, — ca Ven. consistoriu archidiecesanu urgiara caus'a intregirei posturiloru protopresbiterale, prin protopresbiteri actuali, definitivi; cu incetarea administratoriloru prot. — in sensulu arondârei celei nóue, inca de multu dorita, — care arondare binenimerita va serví fórte multu progresului pre terenulu bisericescu si scolariu —

De acést'a bucuria se facura partasi si comunele arondate la protopresbiteratulu nou infiintiatu alu Odorheiului. —

Amu fostu presinte la constituirea sinodului prot. din acestu protopresbiteratu, — efeptuita in comun'a paroch. Hasiufaleu in 15 Sept. c. v. cu care ocasiune avui norocire a me convinge despre manifestatiunile de complacere a tuturoru membriloru sinodali fatia de infiintiatulu protopresbiteratu mai susu memoratu. —

Dlu comisariu cons. Teofilu Gheaj'a deschise siedinti'a sinodului prin o cuventare fórte potrivita scopului, dupa care urmà constituirea dupa prescrisele „Stat. org." in modulu recerutu si demnu de tóta laud'a.

Finindu-se constituirea dupa tactic'a intielépta a d. comisariu se incheià siedinti'a prin unu cuventu bine nimeritu din partea on. d-sele, — eu inse vediendu acea armonia, acea soliditate intre dd. membri ai sinodului ppescu amu pornitu in drumulu meu cu anim'a palpitandu de bucuria, si cu firma sperantia ca bisericele si scólele din acestu protopresbiteratu nou infiintiatu se voru vedea progresandu si inflorindu!! care fia!!

In drumulu meu ajunseiu pre unu crestinu de ai nostri din comun'a Sacelu pre carele lu acompaniai in caletoria, — intrandu cu respectivulu in discursu despre mai multe, — intr'altele vení vorb'a si la arondarea cea nóua a protopresbiterateloru, in care cestiune mi se lamentà, ca densii au se fia in asteptare, — si nu se potu folosí de arondare pâna la devenirea in vacantia a protopresbiteratului „Ternavei sup.", — si ca acést'a asteptare le este spre regresulu biserioeloru si a scóleloru din intregu protopresbiteratulu precitatu, — câci parint. prot. Ioanu Almasianu cá siefulu tractului a fostu si este de totu nepasatoriu fatia de caus'a biserieeloru si a scóleloru, — incâtu acestea se afla intr'unu modu detestabile si demnu de tóta compatimirea, — 'mi spuse s. e. ca in biseric'a din fili'a Boiu-micu (Tiop'a) dela sântirea ei prin Eppulu Vas. Mog'a pâna in diu'a de astadi, n'a staruitu a se celebrá sânt'a liturgie, — si ca la tóte visitatiunile efeptuite parte prin d-sea, parte prin fiii sei, acum de unu tempu incóce, au intrebuintiatu cercetâri fugitive fâra râvna, fâra predilectiune, si ca aru fi facutu chiaru cá descantatoriulu „Lécu fia ori nu-i fia, — dara plat'a sa se scie!"

Dle redactoru! Credu ca pentru comunicatiunea prima aveti causa a ve bucurá cu cei ce se bucura; — iéra ce privesce cea din urma ve va aduce la compatimire si pre totu p. t. publiculu cetitoriu si cu deosebire din acelu punctu de vedere ca in pretiuitulu diuariu „Tel. Rom." ce redigeti s'au strecuratu multe aserturi neasteptate in contr'a Par. prot. Ioanu Almasianu, si déca acestea suntu adeverate sum necessitatu a dice „Flere possem sed juvare non."

Unu caletoriu.

Varietâti.

(†) *Necrologu.* **Elefter'a** veduv'a **Ioanoviciu** (comerc. in Bucuresci) dupa o bóla indelungata a repausatu in Domnulu in alu 54 anu alu etâtiei sele, marti in 23 Septembre (5 Octobre) a. c. si se va immormentá joi in 25 Septembre (7 Octobre) a. c. din cas'a Matza, strad'a Pintenului in cimiteriulu bis. gr. or. din suburbiulu Iosefinu.

Pre reposat'a o plângu: fratele Ioanu C. *Trandafiru* comerciante in Bucuresci, sor'a *Marie* si sociulu, respective cumnatulu, Barbu *Protopopescu*; nepotii Ioanu *Pop'a* advocatu in Sabiiu si soci'a acestui'a *Agnes*, nepót'a *Ecaterin'a*, Lud. *Romann* c. r. capitanu in pensiune si soci'a acestui'a Victori'a, Ioanu Siandru si soci'a Calipso, Ioanu Onitiu si alte rudenii, cari petrunsi de adânca durere aducu la cunoscinti'a tuturoru amiciloru si cunoscutiloru reposatei acésta trista intemplare. Fiei reposatei tierin'a usióra si memori'a eterna!

Sabiiu in 24 Septembre (6 Octobre) 1875.

⁂ *Bibliografi.cu* A aparutu in tipografi'a dlui Sococu in Bucuresci et comp „**Opere complete** *partea a dóu'a poesii* de **Vasilie Alecsandri**" in dóue volume, pretiulu partiei a dóu'a 2 volume 10 lei noui. Partea a dóu'a cuprinde: *Doinele, Lacrimiórele* si *Margaritarele.* Operele lui Vasile Alecsandri suntu unice in feliulu seu in tóta literatur'a romana. Ele suntu unu tesauru de poesia intrucâtu suntu poesii si de cunoscintia esacta a poporului românu intrucatu suntu prosa si se distingu prin o limba populara incâtu merita sa nu lipsésca din cas'a nici unui carturariu românu.

⁂ In librari'a *Frank* si *Dessandt* in *Brasiovu* se afla de vendiare o mica colectiune de „Cântece pentru nascerea Domnului" séu „Irodii" lânga care suntu adause si alte cântece populare.

⁂ *Petrecere sociale* cu concertu si dantiu este anunciata pre asta séra si va avé locu in sal'a dela „imperatulu romaniloru." Concertulu lu va da virtuósulu in violina dlu T. *Micheru.* Intrarea este 1 fl. de persóna si 2 fl. de familia. Bilete se afla in buroulu „Albinei" la dl. N. *Petrescu* si sér'a la cassa.

⁂ *Sciri despre culesulu viiloru.* Din partile Secasiului si ale Ternaviloru, precum si de pre valea Muresiului superioru ni vinu sciri despre pagube insemnate in vii dupa brum'a din 26/14 si 27/15 Septembre. Strugurii nedesvoltati de ajunsu s'au oparitu, incâtu nu suntu buni de nimica. Culesulu preste totu in partile aceste nu promite decâtu o cualitate inferióra de vinu cam cá celu din 1872.

⁂ DD. cons. ai curtii judiciale din Brasiovu: Ioane Russu, Fried. Neugeboren, dir. de cancelaria Samuel Binder si adjunt. Peter Gross suntu pensionati.

⁂ *Pacalitura seculara* i s'au intemplatu fóiei „N. Fr. Pr." Sub titlulu acest'a aduce „Sonn-und Montagszeitung" urmatórele: Cetatea nóstra innota dejá in bucuria. Aduca septaman'a reservata festivitatiei ori ce placeri, nu potu intrece nici decumu resfatiat'a ilaritate, ce domnesce de pre acum in Cernauti. La d-vóstra in Vien'a ati dice ca chefulu a ajunsu la culme. Decându s'a unitu Bucovin'a cu Austri'a nu s'a mai vediutu o strabalatura de bucuria cá cea de acum. Cei mai vechi studenti incaruntiti, cari au inscenatu multe glume de cele ordiene, versa lacrami de bucuria tienenduse de pântece pentru mistificatiunea ne mai audita, ce i a legatu de nasu unu locuitoriu sarcasticu afara din séma din tiéra fagiloru fóiei universale din strad'a lui Fichte. Aleturea 'ti tramitu *Corpus delicti* (cu adausele de lipsa) in sperantia, ca prin acéste voiu oferi cetitoriloru d-vóstre o placere estraordinaria. Unu *haut gout* deplinu inse despre succesulu glumei póte avé numai acela, carele cunósce de aprópe referintiele de aici si care póte avé colosalulu mistificatiunei intrupatu dinaintea ochiloru. Fói'a de séra a „N. fr. Pr." dela 24 Sept. are urmatórea corespundintia originale de aicea: „(La festivitatea seculara din Bucovin'a). Din Cernauti ni se scrie: Proprietarii hotelului „Am Springbrunnen", intr'unu modu fórte prevenitoriu, au dechiaratu comitetului festivu ca dau cuartiru gratis la 130 persóne, cari voru veni la festivitatea seculara in urm'a invitarei din partea comitetului" (Hotelurile „Am Springbrunen" din Cernauti suntu nisce câreiume misere de ordinea cea mai de josu, cari, scotiendu din ele toti paduchii de parete si toti siorecii, nu au incaperi destule pentru 35 de persóne, cá sa tacemu 130.

Cea din urma cârciuma din prediele Vienei este fati'a cu „hotelurile“ acéste unu „Grand hotel“ din Vien'a.) Din partea comitetului s'au facutu dispusetiunile cele bune pentru cá ospetiloru, cari voru cercetá cetatea nóstra sa le fia petrecerea câtu mai placuta. Clerulu gr. or. si a shimbatu program'a in privinti'a festivitâtiei seculare si din letargia intra in actiunea comuna. Stégulu cu inscriptiunea aurít'a: „Perciuniloru austriaci“ (Austriei gloriόse), pusu din partea clerului la dispusetiunea comitetului, testéza despre acést'a câtu se póte de bine.“ (Unu testimoniu mai puternicu despre inocenti'a „N. fr. Pr.“ decum este stégulu acést'a cu inscriptiunea aurita nu se mai póte. Inscriptiunea va se dica tradusa nemtiesce: „porci austriaci*) si este si acésta precum si schimbarea opiniunei clerului si precum si stégulu inventiunea unui glumetiu, carele a usatu de necunoscinti'a „N. fr. Pr.“) „Speramu ca si proprietarimea cea mare va parasi tienut'a sea de pâna aci si va urmá esemplului marelui proprietariu si baronu Ioanu de Giosanu, carele a primitu invitarea comitetului“ (Ioanu Giosanu nu e nici proprietariu mare, nici baronu, ci posesorulu unei boltitie de cârnuri afumate, vestitu de murdariu in toti Cernautií). „Dupa productiunea cea dintâiu a orchestrului hlinicianu sub conducerea meritatului profesoru de musica Isidoru Worobkiewicz, va deschide Dr. Igl festivitatea propria cu o cuventare, carea se va distribuí in decursulu dilei in 20,000 esemplare“ (Isidoru Worobkiewicz este in adeveru unu musicu bunu, dara orchestrulu hliniceanu nu este altu ce-va decâtu o banda de tîgani evreesci, buna pentru nunte dela tiéra, pre dlu Worobkjewicz l'aru implea de gróza. Dr. Igl este rabinulu din locu, inse cându aru fi cá elu sa cuventeze dupa orchestrulu hliniceanu aru trebuí sa turbeze. „Dupa tóte câte se potu vedé, festivitatea acést'a are sa fia un'a din cele mai frumόse in Austri'a si nu dorimu altu ce-va decâtu din apropiare si departare sa vina la noi multi, fórte multi, la festivitatea acést'a momentósa in cetatea iubilatória Cernauti“. Cu aceste se termina corespundinti'a „N. Fr. Pr.“ din cuventu in cuventu. — Scimu sa apreciâmu desplacerea bucovineniloru pentru ca li se impune o universitate care in prim'a linia este indreptata contr'a elementeloru originale din Bucovin'a, inse cá in tonulu acest'a sa-si bata cine-va jocu de o festivitate seculara chiaru si gresita nu putemu incuviintiá nici odata.

⁂ *(Dreptu statariu).* Ministrulu reg. ung. de interne in intielegere cu ministrulu de justitia au ordonatu, cá pre teritoriulu scaunului secuiescu alu Ciucului sa se aplice si esecuteze in restempu de unu anu de dile pertractarea dreptului statariu cu hotii, ucigatorii si puitori de focu precum si asupr'a compliciloru loru.

⁂ Sambeta in 25 Septembre temperatur'a a fostu pe laBrasiovu atâtu de aspra, incâtu au ninsu de erá albu verfulu muntiloru si preste nópte frigulu fù la punctulu inghietiului, incâtu baltile erau diminéti'a incrustate de ghiatia. Inca n'am ajunsu ani in cari se fi inceputu tómn'a asiá de curendu cu frigu atâtu de potentiatu cá estimpu. Din Transilvani'a partea câtra sudu si nordu se scriea, ca ploile si recél'a suntu funeste pentru vinete, incâtu abiá se póte sperá vinu dulce, déca voru putredi strugurii si se voru constringe de bruma si de atare frigu.

⁂ *(Descoperire archeologica.)* „Mesagerulu de Odes'a“ semnaléza o descoperire archeologica interesanta ce s'a facutu la Kertsch. Lucrârile de terasamentu intreprinse pentru punerea fundamenteloru cercului militariu au adusu descoperirea unui mormentu acoperitu cu caramidi si contienendu obiectele urmatórie: o gatéla de capu de auru massivu semenandu in parte cu o coróna si in parte cu o casca; acestu obiectu este finu sapatu si de o lucrare artistica; dóue cupe de auru; unu inelu a cârui lumina erá de o piétra pretiósa acoperita cu o patura de oxidu; o coróna de auru (stricata); mai multe agrafe de auru; o bucata de moneta de auru cu efigi'a lui Alessandru celu Mare, si in fine unu vasu magnificu, din nenorocire stricatu.

Se ocupa cu stringerea bucâtiloru acelui vasu, ornatu cu desemne de colóre inchisa pre unu câmpu rosiu si cu mai multe inscriptiuni in limb'a greca. Vasulu si tóte cele-lalte obiecte paru a fi fostu espuse la actiunea focului Greutatea tuturoru obiecteloru de auru trece de 300 zolotnici.

⁂ *Unu colonelu in câte-va minute.* — pentru celu mare pusese la usi'a palatului o sentinela, cu or inu de a impedecá sa nu intre nimene. O óra dupa acea Mencicoff, mare maresialu a palatului, se presinta.

— Nu se póte trece! dise sentinel'a.

— Pecatosule! Da nu me cunosci?

— Da inse nu se póte trece!

Mencicof avé o varga in mâna; elu lovesce tare pre soldatu preste fatia

— De m'ati mai loví inca, replica soldatulu, totu nu veti trece!

Petru celu mare, atrasu de sgomotu, aparù sub peristilulu palatului.

— Ce se petrece? intrebà tiarulu.

— Acestu indracitu nu me lasa sa trecu.

— A!

— Si l'amu corigeatu!

Imperatorulu se departà fâra a dice nimicu. Sér'a chiamá pre Mencicof si pre soldatu.

— Tiene, dise imperatornlu acestui din urma, eata batiulu meu, da.

— Unu soldatu se me lové ca! dise Mencicoff.

— Nu, unu caporalu.

— Dér...

— Acést'a nu'ti ajunge? ilu facu sub locotenentu!

— Nu face nimicu: ilu facu colonelu.

— Aide, lovesce-me, replica Mencicoff adresându-se soldatului devenitu colonelu, altu-mintrele imperatorulu te aru face generalu!

— Generalu va fi la primulu resbelu.

Cea ce se dise, se facù. Strenepotulu acelui soldatu fericitu ocupa ast di o situatiune inalta in diplomati'a rusa.

⁂ *Stridiele.* = Stridi'a pâna acum a fostu fórte putienu studiata din punctulu de vedere a cualitâtiloru inimei si spiritului seu; fisionomi'a sea e lipsita de espresiune, si caracterulu seu singuratecu nu pare facutu spre a-i conciliá amicitii seriόse si solide.

Stridiele nu suntu nici barbati nici femei, séu mai bine suntu si un'a si alt'a. Barbatu si femeia, tata si mama, tóte aceste nu facu decâtu un'a, in aceasi scoica.

Astfeliu fia-care stridia, intr'o punga; pórta óuele sele; ele nu suntu mari, dara acest'a se compenséza prin numeru care e cam de dóue milióne. Pre la finea lui Iunie ea le depune. In scoica stridi'a face óuele, le comunica puterea vitala, viéti'a, si in fine scóte puii.

Stridi'a nu nutresce; amorulu maternu pare a'i fi cu totulu strainu; dupe ce 'si scóte puii, ilu lasa in voi'a sórtei si nu se mai ocupa de ei. In acelu momentu se vede ap'a turburata de unu feliu de pulbere viua ce in curându forméza cá unu nouru desu putienu câte putienu licuidulu se limpediesce, nourulu se inprascie si micele stridii apuca in tóte pârtile, la capriciulu curentiloru si a valuriloru.

La nascerea loru abia au o cincime de milimetru. Ele vagabondéza astfeliu câtu-va tempu, apoi se ficséza fie ori unde, si dupa doi ani suntu bune de mâncare.

In acesti doi ani se crescu in parcuri pentru cá sa devie mai gustóse si sa póta figurá pre mesele cele mai distinse.

Stridi'a este unu moluscu fâra capu; ea apartiene acelei categorii de creaturi ce se nascu, se desvólta si traiescu fâra acestu apendice adese grotescu, câte odata superatoriu, raru bunu la ce-va; ea nare decâtu unu orificiu ce-i servesce de gura care conduce la unu stomahu in forma de péra, apoi unu intestinu ce se deschide in spinare.

Grecii si Romanii mancau cu placere acestu moluscu; ei 'lu serviau la inceputulu meseloru de séra: elu erá preludiulu obligatoriu a ori-ce mésa ce-va ingrigita.

Stridi'a este simbolulu stupiditâtiei si a ineptiei. „Voc. Cov.“

Nr. 232—1875.

Concursu.

Conformu bugetului preliminatu pre anulu 1875|6 din partea adunârei gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a c. sub Nr. XXXVI, se publica prín acést'a concursu.

1. Pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi elevi la vro-o scóla de agricultura in patria, cu terminulu pâna in 25 Octobre c. n. 1875.

Concurentii la amintitele stipendie, au sa-si tramita incóce concursele loru pâna la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si paupertate, cu testimoniu despre absolvirea celu putienu a scólei elementarie, cum si sa dovedésca, cumca sciu purtá in genere economi'a, dupa cum e idatinata in tiér'a nóstra.

Se recere, cá concurentii respectivi, sa fia ajunsu alu 16 lea anu alu etâtiei.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

(2—3)

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre 1875|6 de adunarea gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu a. c. c. n. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu:

1. La dóue stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi ascultatori de pedagogia de ambele confessiuni romane.

Terminulu concursului se defige pre *25 Octobre c. n. 1875.*

Concurentii la amintitele stipendie au sa-si tramita incóce concursele loru pâna la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu, de purtare morale si dilligintia, cum si cu testimoniu scol. celu putienu de II clase gimnasiali absolvite.

(2—3)

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre anulu 1875/6 de adunarea generale a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu la urmatóriele ajutórie:

1. La 6 ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru sodalii de meseria cualificati de a se face maiestrii;

2. La 14 ajutórie de câte 12 fl. v. a. pentru invetiaceii de meseria;

Terminulu concursului se defige pre *25 Octobre c. n. 1875.*

Concurentii la ajutórele de sub 1 si 2 au sa-si tramita concursele loru incóce pâna la terminulu indigitatu, provediute incâtu pentru sodali cu atestatu de botezu si de purtare morale, cum si cu adeverintia despre acea, ca suntu cualificati de a se face maiestrii; iéra incâtu pentru invetiacei, concursele sa fia provediute cu atestatu de botezu, de purtare morale, cum si cu adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre desteritatea si diliginti'a in meseria, cu care se ocupa.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

(1—3)

Concursu.

Pentru ocuparea postului protopresbiterale in protopopiatulu nou constituitu alu Treiscauneloru, cu resiedinti'a in Sepsi Sant-Georgiu, in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 17 Iuliu a. c. Nr. 2134, se escrie concursu cu terminulu pâna in 5 Octombre a. c.

Emolumentele suntu:

Tacsele legali impreunate cu functiunile protopresbiterali.

Conpetitorii voru avea a asterne pâna la terminulu amintitu la Preavenerabilulu consistoriu archidiecesanu concursele instruite amesuratu prescriseloru statutului organicu § 53, aline'a din urma producêndu testimoniile despre absolvarea studieloru gimnasiali si teologice, precum si despre servitiele bisericesci si scolastice, ce au prestatu archidiecesei, respective se corespunda dispositiunei sinodului archidiecesanu din 1874. Nr. protoc. 27 I si sá aiba cunoscinti'a limbei magiare.

Brasiovu in 11 Augustu 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiterale.
Ioanu *Petricu*,
protopopu, cá comisariu
3—3 consistorialu.

Ad nr. 184/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii gr. or. Teliu, protopresbiteratulu Heghigului, constatatórie din 230 familii, dintre cari, 40 neorustici — se escrie concursu pâna la 5 Octobre a. c. esclusivu, cându va fi si alegerea.

Emolumentele suntu:

1. Casa parochiala cu 2 incaperi si bucataria, gradina de legumi sî pomi; grajdu sî siura.

2. portiune canonica de 4 jugere si 803 % ☐.

3. Dela 180 familii câte un'a ferdela cucuruzu sfermatu; iéra dela 40 neorustici câte o di de lucru.

4. Lemnele de focu trebuinciόse si

5. Veniturile stolari usuate pâna acum, — cari tóte computate dau unu venitu siguru anualu de 402 fl. 50 cr. v. a. — pre lânga acestea din buna vointi'a poporului, câte unu caru de gunoiu dela familiele cu vite tragatórie.

Doritorii de ocupá acésta parochia suntu avisati a-si asterne suplicele loru instruate in sensulu § 13. din Statutulu org. la subscrisulu, pâna la terminulu susu indicatu.

Elŏpatak in 4 Septemvre 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu
Ioanu Mog'a,
3—3 Adm. prot.

Concursu.

In urm'a parintescului ordinu alu Ven. consistoriu archidiecesanu din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134. se escrie prin acést'a concursu pentru postulu de pr topresbiteru in tractulu Agnitei cu terminu pâna la 12 Octobre 1875 st. vechiu.

Emolumentele suntu: competintiele si tacsele protopresbiterali obicinuite.

Concurentii la acestu postu suntu provocati a asterne la Ven. consistoriu archidiecesanu pana la terminulu susu numitu concursele loru instruite cu documente despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolastice de pâna acum amesuratu prescriseloru Stat. org. §. 53. séu se corespunda dispositiuniloru provisorie §. 16.a. ale Sinodului archidiecesanu din anulu 1873, respective celoru din an. 1874. Nr. protocol. 27.

Nocrichiu in Augustu 1875.

La insarcinarea comitetului protopresbiterale.
Gregoriu *Maieru* m. p.
(3—3) administratoru ppresbiterale.

---

*) Aici au gresitu traducatoriulu. Red.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. ér'a pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 77. ANULU XXIII.

Sabiiu 28 Septemvre (10 Oct.) 1875.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ½ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a si strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, si in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene si cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espira abonamentele de **trei patrarie de anu** *si asiá dela* **1 Octomvre** *incolo espedâmu numai aceloru p. t. dd. abonanti, cari au tramisu abonamentulu.*

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Festivitatile din Cernauti.

Din *Bucovin'a* resuna tóte trambitiele nemtiesci diurnalistice din Cislaitani'a de fanfare, cu cari se glorifica dupl'a festivitate: iubileulu seculariu dela venirea Bucovinei sub sceptrulu austriacu si deschíderea universitâtiei nemtiesci din Cernauti cu devis'a pronunciata *„a duce germanismulu in orientulu departatu.“* Programele publicate nu lasara nimic'a de doritu. Festivitatea s'a efeptuitu cu tóta splendorea possibile. La festivitate au luatu multi parte, fórte multi din strainatatea mai de aprópe si din departare. Toti s'au bucuratu si s'au veselitu — numai tiér'a si locuitorii ei au statutu locului si cu durerea in inima, ca nu se potura si ei bucurá in o dî mare cum este aniversarea unui seculu, au privitu tacendu la cele petrecute dinaintea ochiloru loru. Ba sa fimu esacti, proprietarii cei mari ai tierei au datu espressiune viua acestei dureri naintea locutiitoriului capului tierei, asigurândulu totu deodata despre neconditiunat'a fidelitate a *populatiunei* tierei câtra dinastia si tronu.

Ce póte face unu zelu pripitu si gresitu? Acei vr'o doi veniti din cele patru venturi au luatu asuprasi, nechiamati, a representá o tiéra intréga fâra de a considerá tiér'a si interesele ei. Si cá si cându conscienti'a totusi li-aru siopti ca n'au facutu bine, ca au desconsideratu tiér'a si interesele ei, se consoleza cu dés'a repetire a eschiamatiunei: ca *ducu cultur'a in orientulu departatu.*

Mare cuventu *„cultura“* si multu abusu se face cu densulu. Suntu o suta de ani de cându se cara cultura in „tiér'a fagiloru“ séu in „Dumbrav'a rosia“ si ce sa vedemu? Venitulu dela numerósele monastiri romanesci consacrate filantropiei de piosii daruitori români este isvorulu, din care, in cea mai mare parte, se sustienu institute care innecara mai de totu originea elementului indigenu, si i oltoiesce o „cultura“ straina naturei sele, o cultura, carea este numai pentru strainii ce se asiédia in tiéra. Pentruca si scólele mici si scólele medie, sustienute din averea fondului in care s'au contrasu averea monastiriloru reduse, suntu scóle straine naturei si limbei populatiunei originale a tierei. Scólele aceste, straine de mass'a poporului, au crescutu nisce mici procente de ómeni cu carte pentru unu elementu strainu pre comptulu multimei remase in cultura cum a fostu cu sute de ani inainte, a pusu parete mijlocitoriu intre poporu si inteligintia si chiaru si clerulu seu si au inaintatu unu procesu, care impedecă cultur'a poporului asiá incâtu vine omulu si la cugete sinistre despre factorii cari iau marea missiune asupra-si de a cultivá nu o tiéra, dara orientulu intregu.

Si cugetele aceste in locu de a fi slabite prin ce-va se nutrescu si mai tare prin coloritulu celu curatu germanu alu festivitâtiloru unei tieri, care numai germana nu este Va se dica, populatiunea tierei a fostu moralicesce eschisa si dela aniversarea ei seculara, pentru care sfersitu? déca nu pentru celu de a arată ca tiér'a in care s'a petrecutu festivitatea, nu este a locuitoriloru ei.

Cumca actulu care putea intruni totu sufletulu bucovinénu intr'o festivitate de bucuria, s'a impreunatu din neprecugetarea comitetului, care l'a inscenatu, cu erórea neiertata de a amarí spiritele, amu indigitatu mai susu. Lucrulu inse mai are si alta laturе care iérasi fu cu totulu desconsiderata.

Inca in primavéra, cându se facu mai intâiu vorba despre festivitâtile din cestiune, in Romani'a de astadi s'au radicatu voci si au dechiaratu, ca privescu in manifestatiunea proiectata o umilire pentru Romani'a. Unele au mersu mai departe si au amenintiatu cu demonstratiuni de festivitâti funebre pentru acelu Grigoriu Ghic'a, carele au protestatu in contr'a rumperei Bucovinei de câtra Moldavi'a si pentru acestu protestu fu omoritu intr'unu modu nedemnu de câtra turci.

Este adeveratu, ca Romani'a nu este unu statu, carele sa dicteze monarchiei nóstre conduite si tienute. Inse nu numai fric'a si temerea suntu stimulii, cari dau directive la conduit'a popóreloru, ci si practicabilitatea lucruriloru. Logica pedagogica, déca nu altu ceva, intre individi si are in tempulu nostru modernu si logic'a paralela intre popóre. Popórele voru avé astadi numai atunci avantagiuri cându se voru nisui cá prin iubire sa se apropia unele de altele si este lucru pré cunoscutu si recunoscutu ca mijloculu de apropiare intre mari si mici este in prim'a lini'a iubirea, dara nu despretiulu si respingerea.

Noi nu suntemu de parere ca din caus'a manifestatiuniloru pressei din Romani'a sa se fia suprimatu o festivitate. Amu fi doritu inse sa se ia notitia si de dispusetiunea veciniloru si festivitâtiloru sa li se fi datu unu coloritu, carele sa nu vateme, dara sa atraga si sa convinga, ca nu se tratéza de altu ce-va decâtu de progresu si de cultură.

Privésca inse acum cine-va press'a nemtiésca din Austro-Ungari'a cu ingamfarea ei si cu schimosirea istoriei numai pentrucă sa-si justifice tienut'a din Cernauti si apoi privésca si press'a din Romani'a, parte imbracată in doliu, parte imbracata numai in articuli, cari cu o resimtire grea se plangu séu iau notitia despre festivitatea de dincóce de hotaru si nu credemu ca vá simtí o deplina multiamire cu disarmoni'a ce se amesteca in pretins'a bucuria de dincóce.

O impregiurare ne consoléza, impregiurarea, pre carea o apretiaza „Press'a“ din Bucuresci in discussiunea ei asupr'a festivitâtiei, reprodusa si de noi mai la vale. Noi nu atingemu mai de aprópe impregiurarea, pentru ca cetitoriulu o gasesce atinsa destulu de apriatu in reproductiunea amintita, ne bucurâmu inse pentru dens'a, câci are aerulu de a vindecá ranele si in laintru si in afara, reducendu partea cea mare a obiectului din cestiune la deschiderea universitâtiei cernautiene.

Arangiatorii festivitâtiloru nici in privinti'a acestei din urma, lasa ca n'a nimeritu cuiulu in capu dela inceputu cu infiintiarea universitâtiei nemtiesci in Cernauti, dara pentru cá sa-si arate neintielepciunea si netactulu, totu ce a privitu si universitatea au inscenatu de asiá incâtu sa se créda lumea cernovitiana si bucovinéna transpusa, nu in Austri'a, dara in sinulu Germaniei. Tóte landmannschafrurile si bruderschafturile colorate si necolorate, cu cisme inalte si cu manusi pâna in cote si alte semne, pâna si tricolorulu germanu, au fostu representate, numai cá festivitatea sa fia *echt* nemtiésca.

Nóue ni e tare téma ca la umbr'a tuturoru acestoru formalitâti scopulu principalu va patimí, cultur'a, câci dupa compusetiunea puteriloru de instructiune e putienu spiritu in trens'a si acest'a e strainu cu totulu de acei ce au sa se cultiveze.

Eata ce cetimu in „Press'a“:

Unu faptu durerosu din istori'a Româniloru a fostu reamintitu prin organele de publicitate inca din Aprilie trecutu, cându se dicea ca are sa se celebreze la Cernauti centenarulu anesarii Bucovinei la Austri'a.

Ieri se dice ca s'aru fi celebratu acelu evenimentu care s'a consumatu acum o suta de ani prin vendiarea acelei parti a Moldavei de catra turci, vendiare facuta printr'unu actu datu de Turci'a la mân'a Austriei in 2 Iunie 1777, cându patriotulu si nemuritoriulu domnu Gr. Ghic'a a protestatu, si a fostu apoi in Octombre 1777 decapitatu in modu lasiu si viclénu de unu chiehai'a turcu tramisu de Pórta la Iasi inadinsu însotitu de mai multi Ieniceri.

Acestu faptu istoricu apartiene epocei de decadentia a României, cându turcii pradau si jafuiau, schimbau si decapitau Domnii tieri in fia-care anu, si cându bratiulu desarmatu alu Româniloru nu putea sa mai proteste cu vigóre cá in tempu de barbatie si vitejie.

Pâna la tractatulu dela Cuciuc-Cainargi, incheiatu in 1774 intre Rusi'a si Turci'a, tractatu prin care se restabiliá drepturile româniloru si se punea Dunarea hotaru, turcii faceau dese navaliri si jafuri, ér domnii se punéu si se resturnau prin intrigile partiteloru de boeri si prin lacomi'a viziriloru pre fia-care anu si de dóue ori pre anu. Acésta nestabilitate pre tronu si umilire nationale, nesigurantia si jafu in tiéra adusese pre români in o stare de jale.

Faptulu de vendiare a Bucovinei si decapitarea Domnului Gr. Ghic'a, ne arata indestulu pâna unde ajunsese turcii cu indrasnél'a si cu violarea tractateloru inchieiate de domnii cei mari Mircea, Vladu, Petru Raresiu si Bogdanu, tractate, in virtutea câror'a Turci'a se obligá, pentru tributulu séu darulu ce i se dedea in bani, sa apere teritoriulu Moldo-Romániei, ér nu sa-lu venda la alte Puteri, cum a facutu in 1777 cu Bucovin'a.

Nu amintimu acestu faptu de vendiare, cá si decapitarea perfida a bunului domnu Gr. Ghic'a, spre a atitiá pasiunile. Departe de noi acésta ideie. Cele ce s'au scrisu inse prin diferite organe austriace despre centenarulu anesarii Bucoviuei ne au reamintitu aceste evenimente istorice.

Celebratu-s'a inse in Cernauti acelu centenaru de câtra autoritâtile comunale de acolo? Eca unu faptu despre care trebuie sa avemu informatiuni mai lamurite si mai detaliate. Caci scimu ca diu'a de 25 Aprilie 1775 este dat'a cându au intratu acum 100 de ani ostirile autriace in Bucovin'a sub motivu de a ocupá positiile strategice si a se aperá contr'a incursiuniloru tatariloru. Asta primavéra s'a disu ca consiliulu comunalu din Cernauti luase initiativ'a de a celebrá la 25 Aprilie centenarulu anesârii Bucuvinei. Acésta serbare s'a amânatu nu scimu din ce causa. Ne aducemu aminte ca unele diare din strainatate ne spuneau atunci ca si imperatulu Franciscu Iosifu fusese rugatu de acelu consiliu municipalu cá sa vie in capital'a Bucovinei sa asiste la celebrarea centenarului; ér Majestatea Sea a declinatu cu multa delicatetia acésta invitare.

De atunci nu s'a mai vorbitu despre centenarulu Bucovinei. Ieri ni se spune ca s'a consumatu acea celebrare. Dara pre câtu scimu din diarele din strainatate nu a mai fostu vorb'a de centenarulu anesarii Bucovinei, ci de inaugurarea *Universitâtiei* din Cernauti.

Pâna la sciri mai lamurite, ne place a crede acést'a, câci celebrarea unui centenaru preste 5 luni dela dat'a istorica nu mai corespundea nici cu ordinea cronologica. Odata trecuta dat'a de 25 Aprilie 1875, mai remânea dat'a de 2 Iunie 1877, adeca diu'a, cându Turci'a acum 100 de ani a instrainatu formalu Bucovin'a, calcându tractatele nóstre „ab antiquo“ si obligatiunea ce avea de a ne aperá teritoriulu.

O corespundintia din Vien'a câtra „Standard“ dela 28 Sept. vorbesce despre esplicatiunile ce a cerutu Pórt'a guvernului Serbiei in privinti'a bandeloru de volintari ce trecu de acolo de se unescu cu insurgentii. Guvernulu serbu a respunsu, dice corespundinti'a, ca elu nu póte impedecá pre acele bande de voluntari cari se strecura si trecu dincolo in Erzegovin'a, adaugendu cá si din Croati'a si Dalmati'a au trecutu mii de voluntari de s'au unitu cu insurgentii din Bosni'a si Erzegovin'a.

Situatiunea in Serbi'a, dice corespundentulu lui „Standard“, e agitata si ingrigitóre. Nemultiamirea se vede in tóte clasele; comerciantii simtu efectele crisei; guvernulu nu are destui bani spre a face fatia impregiurâriloru si a dispusu sa se percépa impositele cu o luna mai nainte de epoc'a obicinuita.

Scirea ca comerciantii serbi ceru amanarea plâtiei politieloru a produsu nemultiamire la Pest'a si Vien'a, unde suntu cei mai multi fabricanti creditori ai serbiloru. Unele diuare austro-ungare ceru intervenirea guvernului.

Se vorbesce ca aru fi isbucnitu epidemii in rendurile trupeloru otomane si intre insurgenti.

„Tagespresse“ a primitu din Constantinopole informatiuni pre cari le crede fundate. Dupa aceste informatiuni, Pórt'a otomana aru fi aprópe disperata, si numai cu mari sacrificie si anevointie ea si strânge banii cuponului pre Octombre: caci resbelulu inghite cu lacomia sume insemnate; éra diplomati'a européna nu scie ce sa mai faca si ce decisiune sa ia. De alta parte Serbi'a se agita mereu. Ministeriulu Ristici, pre de o parte da puteriloru asigurari de pace, éra pre de alta lasa libera trecerea bandeloru de insurgenti, cari isbescu pre turci si apoi se refugiaza in Serbi'a, cá sa tréca cu nóue fortie éra in Erzegovin'a.

Preparativele militare ale Serbiei, concentrarile armatei otomane, fanatismulu musulmanu care incepe a perde rabdarea, tóte acestea dau a se crede in insbucnirea unui conflictu pre fatia intre Turci'a si vecinii sei serbi si muntenegreni.

Marele veziru aru fi disu ambasadorului Russiei ca protectiunea colectiva a puteriloru mai multu o impedeca, si ca aru preferí mai bine unu singuru aliatu putinte, cârui'a sa-i faca mari sacrificie dara care sa sustiena in casu de pericolu imperiulu otomanu.

„Tagespresse“ prevede, din caus'a nereusitei comissiunei puteriloru in Erzegovin'a, mari complicâri in Turci'a.

Depesiele din Muntenegru cu dto 29 Semptembre vorbescu de mai multe loviri in care turcii au fostu batuti

---

Turcii se simtu tari. Escitarile si provocârile ce facu Serbiloru de tóte partile, si atitudinea ce'si iau pre tóte fruntariele despre Erzegovin'a, cum si limbagiulu ce tienu tuturoru mijlocitoriloru, marturisescu despre acést'a.

Inlesnirea cu care gasi sa se imprumute, in Constantinopole chiaru, unu milionu si jumetate de liré, probéza ca inca are resurse ale ei proprii si nu este tocmai, precum se credea, dependinta in financiele ei de Engliter'a.

Ca o sa dobândésca ceva Erzegovin'a si Bosni'a, dupa acést'a revoltare sumeatia, prin sângele loru versatu, numai este indoiala. Turculu o sa cedeze necesitâtii si drepteloru esigentie ale puteriloru crestine. Majestatea Sea Sultanulu a convenitu ca suntu fórte reu administrate acéle parti, si mostenitoriulu Tronului Iussufu Yzzedinu, a strigatu cu indignatiune, in plinu consiliu de ministri, marturisindu drepturile si dreptatile revoltatiloru.

Asiá dara, se póte crede cu asigurare ca, séu dupa lasarea armeloru, séu cu armele in mâna, Erzegovinenii voru dobândi usiurari positiunei loru.

Nici o usiurare inse nu se va putea face déca aceste parti nu voru dobândi o administratiune locale pentru perceperea impositeloru si pentru darea justitiei.

Dara acést'a din urma dupa ce codice? — Chitapulu este bazatu pre Coranu. Ghiaurulu nu póte guverná pre teritoriulu musulmanu, si nu póte marturisi contr'a musulmaniloru. De acolo vine ca nici intr'o parte a Turciei Europei nu s'a pututu aplicá nimicu din cele stipulate in tractatulu din Parisu, cu tóta buna-vointi'a Sultanului si a multoru regeale, fórte aplicate spre civilisatiunea crestina.

Pre la unele centruri, pre unde s'au pututu formá inchipuiri de tribunaluri s'a cam isbutitu sa se prinda marturi'a crestiniloru; dara preste totalitatea locuriloru sub jurisdictiunea cadiului, care cadiu nu are de câtu numai Chitapulu inaintea lui, cum aru putea elu sa se abata dela densulu, si unde aru mai putea sa ajunga justiti'a turcésca, cându Chitapulu cadí-ului nu aru mai fi legea dupa care sa judece.

Asiá dara séu Erzegovin'a si Bosni'a devinu provincie autonome, sub unu guvernoru crestinu si tributara numai Inaltei Porti, séu tóte cele-lalte mesuri luate, spre indreptarea justitiei si ecuitatea fiscale, voru fi vane. Cadí-ulu se va zapaci, si jidanulu cu impositele cumperate, va deveni si mai escitatoru.

Unu organu de publicitate aduce urmatoriulu articulu' interesantu relativu la cestiunea orientale:

Rivalii orientului.

Mica este Erzegovin'a si serace suntu raialele slavice, cari traiescu acolo nu departe de centrulu lumei crestine si alu celei mai inalte inflororiri a civilisatiunei o viétia misera de pre o di pre alt'a spre rusinea micei omenimi din secululu IX sub piciorulu enervatului despotu asiaticu, dara pre câtu de mici si fâra putere suntu aceste raiale, pre câtu de brutalu si respingetoriu suntu critisate de crescamentulu morbosu alu civilisatiunei europene, pre atâtu se potu ele mandrí, ca loviturile cu patulu pusciloru loru de cremene si cu armele de percussiune facura sa se sguduie putredulu edificiu alu traditiuniloru diplomatice si Europ'a inaintea sangelui versatu de acestu poporu albu slavicu se gatesce a face o schimbare de frontu, care introduce o perioda mare in istori'a sea. Amu puté invidiá pre nenorocitii erzegovineni pentru aceste resultate istorice, multiemitori li suntemu intre tóte impregiurârile, pentruca bunulu si sangele loru sta astadi pre més'a de jertfa a popóreloru europene, spre a usiurá Europ'a de apesarea „santeloru aliantie,“ sub a câroru sarcina piere bunastarea si libertatea popóreloru, pre cându civilisatiunea dispare intre bajonete si puscile cu acu; si déca aceste aliantie se sfarma, apoi acést'a avemu de a o multiemí Erzegovinei.

Pâna la formarea imperiului nou germânu rolele puteriloru mari in orientu erá cunoscute lumei intregi câci cantau tóte pre o córda. Russi'a, se dicea totu-déun'a, spriginesce ori ce rescóla in Turci'a, séu se considera de eredele omului bolnavu séu, dupa cum documentéza nenumerate acte diplomatice ale cabineteloru rusesci, celu putienu de *„protectorulu naturalu“* alu raialeloru ortodocse si consangene. Religiunea si provenienti'a dá Russiei dreptulu si pretestulu de a apesá orientulu europénu si a face pre Europ'a se semtia acést'a pressiune. Europ'a traiá in traditiunea, ca lumea slava nerusésca e purtata de nasu de cabinetulu din Petersburg si ca interesulu ei e identicu cu alu Russiei. Slavii afara de Russi'a sciau fórte bine, ca acést'a nu este asiá, ba ce privesce pre slavii din Turci'a, acolo de generatiuni incóce erá firma convictiunea, ca diplomati'a rusésca si aduce aminte de „consangenitatea si unitatea credintiei“ numai atunci, cându o silescu complicatiuni esterne. *A initiá idei panslaviste, a le promová séu a le aprobá óre câtu-va tempu, si apoi a le desavuá curendu dupa aceea din Petersburg, de morbose, gresite si pagubitórie, nu se tiene de aparentiele rari ale tacticei russo-germâne dela Neva* si acést'a e destulu de cunoscutu slaviloru dela nordu câtu si celoru dela sudu. Acést'a convictiune ce e dreptu a fostu de regula obiectu de casa, lumea neslava inse fâra de a-i pasá de planurile egoistice ale diplomatiei rusesci imprascià „rublele rusesci“ si „panrusismulu“ mai departe si unde se ivea aceste dóue frase, puterile apusene totu-déun'a erá active intru a curá lumea slava ce suferea fâra vina. Umilirea Franciei si amerintiarea Angliei in Asi'a, nascerea unei specie de aliantia santa, spre a scutí Germani'a si spre a tiené slavimea la pamentu, provocara nisce constelatiuni, cari suntu diametralu opuse traditiuniloru vechi. Politic'a cu totulu germâna a tiarului Alesandru II si a cancelariului seu slabitu de betranetie, Gorciakoff, care dupa scurt'a episoda panslavica din 1867/8 acompaniéza triumfurile germanismului slavofagu si cu o abnegare cinica a „consangenitâtiei si unitâtiei de credintia“ spriginesce sfortiarea slaviloru din Austri'a sub domni'a austro-magiara, spre a se face placutu Germaniei-Austriei, pre cându de alta parte ea admonéza pre slavii de sudu la linisce si la adorarea mai departe a jugului turcescu, acést'a politica *nu puté remané neobservata in Europ'a.*

Lacun'a ce o lasà germanismulu rusescu in famili'a popóreloru europene avù unu efectu fórte binevenitu pentru Angli'a, si acést'a se resolví curendu a o implé deplinu. Déca Russi'a póte sa faca abusu din cându in cându cu lumea slava pentru scopurile sele, pentru ce sa nu póta face acést'a Angli'a? pentru ce sa nu afle ea chiaru in slavismu garanti'a ce o cautà in zedaru in Turci'a? Pâna acolo a ajunsu dejá Russi'a lui Gorciakoff, cá organe, cum e „Russki Mir“ sa dechiare de scandalu purtarea Russiei, a poporului si a cabinetului, câtra insurgentii slavi din Turci'a. Pre cându Angli'a ortodocsa si nerudita face in modu demonstrativu colecte de bani pentru insurgenti, pre cându englesii caletorescu crucisiu si cur-

---

FOISIÓRA.

Suvenire.

. . . . . .

Ein Märchen aus alten Zeiten,
Das will mir nicht aus dem Sinn.
Heine.

Meditandu asupr'a copilariei mele cu placere 'mi aducu aminte de unele momente distragetórie, ce le-amu petrecutu la tiéra, in midiloculu aloru mei, intre cunoscuti si intre prieteni. Eramu micu, studiamu prin B., o distantia bunisióra de loculu nascerei mele, cu tóte acestea, la vacatiuni, la serbatori nu me puté retiené nime de a nu alergá din resputeri — more Apostolorum — la caminulu parintescu. Aici nu me atrage decâtu magi'a puternica, dragostea ce léga pre fia-care de loculu natalu.

Ajungendu acasa eramu totu voia, totu bucuria. Mi se parea, ca me aflu pe alta lume.

Si intr'adeveru, déca cugetu astadi la tempulu de auru trecutu, déca comparezu viéti'a de cetate cu traiulu dela tiéra, petrecerile silite din orasie cu risetele si glumele firesci si nevinovate de pre la sate, pre de o suta de ori asiu mai dorí sa me aflu la unu bordeiu dela tiéra, decâtu sa fiu intr'unu ingamfatu palatu din capitala.

r E incantatoriu fluerulu pastoescu, ceresuna sér'a cu atât'a melodía, suntu farmecatórie, ariele simple, naturali, cântate cu atât'a simtiementu de fetele tierane; suntu atragetórie basmele si povestile narate cu atât'a elocintia, de câte unu povestelnicu maiestru.

Frumósa si bogata este poesi'a nóstra poporala. Poesi'a nóstra, mitologi'a nóstra poporale, póte rivalisá cu a altoru natiuni culte, — ea este clasica. Cetiti numai colectiunile si studiele dloru *Alessandri* si *Marienescu* si ve ve-ti petrunde pâna la uimire de frumsetiele, eleganti'a si maretî'a semtieminteloru si gandiriloru românului tieranu.

Nu voiu sa abusezu de pacienti'a d-vóstre si sa-mi dovedescu asertulu acest'a prin unu siru de citate, me voiu incumetá inse a reproduce simplu dóue bucâti dela bardulu nationalu *Alessandri*, regele poesiei române.

Cea dintâiu e intitulata *Brumarelu*, si suna asiá:

„Intr'o verde gradinutia
Siede-o d'alba copilitia
P'ascernutu de calonfiri
La umbra de trandafiri
Trece-unu voinicelu cu graba
Si din fuga o intréba:

Spune-'mi d'alba copilitia
Cu rumen'a tá guritia
Esti nevésta, ori esti féta
Ori dîna din ceriu picata?
„Nici nevésta suntu nici féta
Nici dîna din ceriu picata
Ci suntu flóre garofitia
Resarita 'n gradinitia,
Dar' tu voinicele spune,
Esti insuratu ori esti june?
„Eu suntu draga, Brumarelu,
(Respunse celu voinicelu)
Eu vinu sér'a pe recóre
De me culcu pe sinu de flóre
Si cându plecu voiosu cu sóre
Dupa mine flórea móre.

A dóu'a e intitulata:

Stejarulu si Cornulu.

Frate frate de stejaru
Lasa-me sa taiu unu paru
Sa-mi facu ossia la caru;
Fratióre romanasiu
Voiosu parulu dati-l'asiu
Dac'ai face tu din elu
Buzduganu de voinicelu,
Ghióga mare nestrujita
Cu piróne tientuita
Si cu dens'a de-ai luptá,
Sa aperi mosi'a tá.
— Cornule ce nu te'ndoí
D'o crénga sa te despoi
Sa-mi facu prajina de boi?
— Fratióre, romanasiu,
Crénga lunga dati-o-asiu
Cá s'o faci arcu de rosboiu
S'alungi lesii dela noi.
Lasa boiii fratióre!
Si te dà la venatórie
Ca nu-i tempu de plugaria
Ci e tempu de vitejia.
— Codre, codre me juru eu
Se ucidu cu bratiulu meu
De totu cornulu unu dusmanu
De stejariu unu capitanu.

Eata, in singure dóue piese, ce avui onóre a le reproduce o frumsetia de cuvinte, elegantia de idei, o alegoría marétia pre cari indesiertu le ve-ti câutá in cântecele altoru popóre.

Numai românulu scie sa vorbésca, cu florile intr'o limba farmecatórie, numai elu se scie intielege cu stejariulu si cornulu cu a câroru ajutoriu se jura ca va ucide:

de totu cornulu unu dusmanu
de stejaru unu capitanu.

Cine e, me rogu, in stare sa-mi spuna semtiementulu de care e cuprinsu la audiulu acestoru accente, séu cine mi-aru puté negá, ca audiendu cursulu ideiloru in „Stejariulu si Cornulu“ nu e petrunsu de unu ce farmecatoriu neesprimabilu?

Precum in directiunea acést'a, asiá si in alte directiuni, s'au aretatu abundanta fantasi'a poporului nostru, o multîme de astfeliu de producte se afla inca pâna astadi nedescoperite si nescóse la lumina din gur'a poporului.

---

medisiu tierile sud-slavice studiandu moravurile si stârile raialeloru, scriendu si vorbindu pentru eliberarea loru, pre atunci Kiwa séu Khokand e mai aprópe de cabinetulu rusescu si acest'a se intereséza de starea slaviloru din Turci'a numai intru atâtu cá ei sa nu ajunga prin sine insisi, la unu feliu de independintia séu cá Serbi'a sa nu-si castige sua sponte merite pentru raialele demne de compatimire. Abiá acum, de cându simpathiele Angliei pentru slavii din orientu ce lupta pentru libertate trecu din gura in gura, de cându la Dunare englesii se considera de cei mai sinceri amici ai insurectiunei si ai principateloru suzerane, se resólve si Russi'a a dice ce-va séu a colectá, ceea ce sémena cu o ajutorare. Silita de contrariulu astutu, care esploatà momentanu erórei Russiei, *dara nu din buna voia* 'si aducu aminte cei din Petersburg de clientel'a „naturale“ de odinióra si suntu destulu de marinimosi a recomandá pasiloru turcesci unele reforme pentru slavii suprimati. *Russi'a ne silesce sa studiâmu cestiunea slavica,* — dise englesulu care ne spuse pentru ce dorescu compatriotii sei sa véda o deputatiune permanenta a slaviloru dela sudu in Angli'a, si ei lucra bine in momentulu, cându agentii si diplomatii rusesci se temu a primí unu slavu ce nu e din Russi'a, séu a vorbí cu densulu, pentru a nu primí la Pest'a séu la Berlinu o nota rea din moralitate.

Russi'a a schimbatu simpathiele lumei slave cu binevointi'a lui Bismark—Andrássy si déca agentii sei diplomateci nu raportéza la Petersburg decâtu adeverulu, atunci ea trebuie sa scie, câtu de multu se astépta in Europ'a o cura radicale a acestui raportu, primulu capitulu este terminatu de astadi pre insul'a balcanica cu alungarea totale a influintiei rusesci.

Angli'a speréza ca va ajunge momentulu, in care Russi'a va tramite fortiele sele militarie spre „mulcomirea“ sudu-slaviloru si de acést'a absurditate se tiene capabilu principele Gorciakoff. Angli'a póte fi multiemita cu primulu seu pasu.

Greci'a fatia cu popórele slave

Sub acestu titlu diuariele reproducu din „Le Messager d' Athènes“, unu articulu prin care se cérca a esplicá o nóua atitudine ce se atribuesce poporului grecu in fati'a Turciei. Fâra sa-i dâmu importanti'a ce pretinde, 'lu reproducemu pentru curiositate.

Mai multe jurnale straine, au facutu conjecturi asupr'a atitudinei Greciei in turburârile Erzegovinei, a cârei gravitate o recunósce insusi pres'a germana. Acele jurnale au cadiutu in nisce erori cu atâtu mai sensibile cu câtu Europ'a se pare ca nu cunósce lucrarea care se face in orientu de trei-dieci de ani aprópe. Fia-care 'si inchipuesce numai decâtu — si nu prea scimu tocmai pentru ce — ca acésta parte a Europei, este inca si astadi ceea ce erá la finele resbelului pentru independinti'a elenica, si ca populatiunile crestine, au cá si atunci — permita-ni-se cuventulu — o basa comuna de operatiuni.

Inainte de 1870, in adeveru, toti crestinii din orientu, aretati sub numele de greci, n'aveau decâtu o singura tienta, scapare de sub jugu si unirea loru sub unu principe. Prin nobilele sele aspiratiuni si prin vecinic'a sea protestare contr'a concuistei musulmane, Greci'a esercitá unu feliu de farmecu asupr'a tuturoru populatiuniloru crestine din peninsul'a elenica, supuse pre lânga acestea jurisdictiunei spirituale a bisericei eminamente grecesci din Constantinopole.

Alte aspiratiuni, alte interese au modificatu de atunci incóce intr'unu modu simtitoriu vechile relatiuni intre greci si slavi si prin urmare, situatiunea politica a orientului. Acést'a este o consecintia inevitabila a desteptârei nationalitâtiloru, despre care slavii din Turci'a n'aveau pâna atunci decâtu o notiune vaga si imperfecta.

Antagonismulu raseloru a fostu esploatatu cu dibacia de câtra Russi'a. De trei-dieci de ani tóte eforurile politicei sele in orientu, tindu sa sape o prapastia imposibila de trecutu intre grecii si serbii din Turci'a, multu tempu insielati de declaratiuni platonice ale diplomatiei rusesci. Grecii n'au bagatu de séma gresiél'a ce facu, decâtu numai vediendu pre Russi'a totu-déun'a dispusa sa faca causa comuna cu inimicii loru, si sa traga avantagie din relatiunile sele cele bune cu Pórt'a, spre a obtiené pentru slavi concesiuni desastróse elenismului, séu pentru cá sacrificiele greciloru in luptele loru continue pentru libertatea orientului sa nu profite decâtu serbiloru muntenegriniloru, si bulgariloru.

Revolutiunea din Cret'a, cá sa nu citâmu de câtu unu esemplu, ne-a deschisu ochii asupr'a politicei orientale a rusiloru, a serbiloru, a bulgariloru si a muntenegriniloru. Pre cându Russi'a facea gura mare de simpathiele sele pentru Greci'a si pentru Creteni, serbii negotiau o aliantia ofensiva si defensiva, fâra a incheiá inse vre-odata ce-va si muntenegrenii se pregateau mereu sa cotropésca Bosni'a si Erzegovin'a.

In cursu de trei ani ne-amu versatu sângele si aurulu nostru pre câmpulu de bataia din Candi'a, asteptandu concursulu Russiei si punerea in campanie a serbiloru si a muntenegriniloru; in cursu de trei ani, cu propriele nóstre resurse, amu tienutu frunte tuturoru fortieloru Turciei, 'i amu usatu cei mai buni generali ai sei, spre a vedea impunendu ni-se in cele din urma de puterile Europei, intrunite in congresu, o declaratiune umilitórie pre care Russi'a, cea dintâiu, ne-a indemnatu sa o subsemnâmu.

In acestu intervalu, incuragiându-ne pre de o parte la lupta, pre de alt'a ne aratá la Constantinopole, cá unici, cá cei mai infricosatori inamici ai Turciei. Din contra populatiunile slave erau aliatele sale naturale contr'a ambitiunei fâra margini a Greciloru, si demne prin urmare, de tóta solicitudinea sea. Ali-pasi'a cumperà neutralitatea Serbiei, prin evacuarea forteretieloru ce Turcia mai ocupa inca in acésta tiéra, si aceea a Muntenegriloru prin distrugerea forturiloru ce ea ridicase pre teritoriulu loru dupa campani'a cea desastrósa din 1859. Elu, Ali pasi'a, elaborá in acelasi tempu sub inspiratiunea generalului Ignatieff, faimosulu firmanu care consacrá in principiu crearea unui esarchatu bulgaru indepedinte de biseric'a ecumenica dinConstantinopole, si care trebuiá, doi-trei ani mai târdiu, sa provóce schism'a care a consumatu separarea definitiva a greciloru si a Bulgariloru.

Indata ce aceste concesiuni fura obtienute, Serbi'a si Muntenegrulu, incetara ori-ce negociatiune cu Greci'a si Rusi'a, ne desaproba susu si tare. De siguru ca noi amu fostu insielati de o politica putienu generósa, fiinduca, multiamita sângelui ce versamu in valuri pentru caus'a comuna, Slavii smulgéu, fàra a da unu focu macaru, ceea ce ne putusera sa obtie vre o data prin arme.

Purtarea Serbiei produse in Greci'a celu mai uritu efectu. De aceea cu tóte avantagiele unei aliantie cu acésta tiéra, simtimentulu publicu se revoltà inca la suvenirea conduitei Cabinetului Serbu, fati'a cu Creta espiranda.

Aceeasi deceptiune in cestiunea bulgara. La spatele Bulgariloru, amu datu preste Rusi, preste Serbi si preste cei-lalti Slavi din Turci'a. Si acést'a este atâtu de adeveratu in câtu lupt'a a fostu unu momentu organizata intre elenismu de o parte si natiunile slave de ceea-lalta parte. Acéste din urma ridica in adeveru pretentiuni imaginare pâna si asupr'a Macedoniei si se dicu compatriotii lui Alesandru-celu-Mare si a lui Aristote! Ei nu se multiamescu pre vastele domenii ocupate de numerós'a loru rasa, ei se gândescu inca sa isgonésca elenismulu dín tienuturile ce elu a ilustratu si unde a avutu glori'a sa arunce bazele civilisatiunei moderne. Acést'a aru fi, in ochi tutuloru acelor'a cari sciu sa aprecieze serviciile aduse umanitâtei de rasa Helena, o adeverata, o odiósa profanare.

Acést'a erá starea relatiuniloru intre greci si slavii din Turci'a, in momentulu cându telegrafulu ne-a adusu novel'a despre insurectiunea din Erzegovin'a. Acésta novela — fia-care póte intielege fórte bine dupa cele ce spuseramu — n'a fostu primita cu interesulu, cu entusiasmulu ce aru fi escitatu acum diece ani.

Astadi ide'a dominanta la greci este de a intretiené relatiunile cele mai amicale cu Turci'a. Politic'a de interesu, pre care slavii ne au predat'o atâtu de bine, a inlocuitu politic'a de simtiementu; si mai tóta lumea este convinsa ca este de interesulu elenismului, amenintiatu de valurile crescende ale panslavismului, sa nu faca nimicu care aru fi de natura sa slabésca imperiulu otomanu in Europ'a.

Acésta idea nu este nascuta de eri, si numai o insurectiune a populatiuniloru grecesci din Turci'a, ne aru tîrí intr'unu resbelu contr'a Portiei. In 1864, guvernulu elenicu a facutu totu posibilulu cá sa previe revolutiunea din Candi'a, si numai cându candiotii, fratii nostri au trasu sabi'a, numai atunci politic'a de simtiementu elanulu inimei au impinsu natiune si guvernu sa ia pre fatia aperarea poporului din Candi'a. Intr'unu asemenea casu nici unu guvernu nu va fi vreodata destulu de fórte cá se impedece pre greci de a sburá in ajutoriulu fratiloru loru, si simtiementulu natiunalu va biruí totu-déun'a calculele prudentiei si ale interesului.

Cu tóte acestea, trebuie sa o marturisimu, sórt'a insurgentiloru din Erzegovin'a, nu va aflá indiferentu unu poporu a cârui inima vibréza la tóte nenorocirile. Ori-care aru fi gresiél'a slaviloru in privinti'a loru, grecii nu voru puté sa uite ca erzegovinenii lupta pentru cá sa-si redobandésca independinti'a loru si ca cá acesti'a, ei au dreptulu la simpatiile tuturoru amiciloru de libertate. Unu simtiementu inascutu de dreptate i va indemná totu-déun'a pre greci sa se pronuncie pentru cei oprimati; si déca slavii n'aru fi ruptu legaturile de solicitudine cari esistatu alta-data intre toti crestinii din orientu, bataliónе de voluntari greci aru fi sburatu dejá in ajutoriulu Erzegovinei, de-si nici unu slavu nu s'a inrolatu in rendurile aperatoriloru insurectiunei candiote.

Pres'a grecésca, s'a marginitu sa reproduca novelele din diurnalele straine, asupr'a insurectiunei — voindu sa lase guvernului cea mai complecta libertate de actiune intr'o cestiune care nu atinge decâtu departe, interesele grecismului. Din parte-ne, spre a pune capetu la ori-ce conjecturi ne amu silitu sa dâmu o idea esacta despre situatiunea nóstra actuala fatia cu Turci'a si cu populatiunile slave care o locuescu. („Cur. Buc.“)

Unu manifestu alu capiloru serbi din Bosni'a.

Cetimu in „l'Univers dela 24 Septembre:

Gasimu in „Times“ unu manifestu publicatu in curendu de pres'a slava. Ilu traducemu in intregulu lui, sub titlulu de piesa istorica. Lectorii nostri voru vedé intr'ensulu pâna la ce gradu au ajunsu, prin provinciele Turciei europene, ur'a si gróz'a de numele turcescu. Violintiele acestui documentu se acorda cu detaliele ce ni se dau asupr'a modului cum se batu insurgentii cu turcii:

Acest'a este manifestulu raialei despuiate, adresatu sultanului suveranu alu Turciei resiediendu la Stambulu care a jefuitu, a furatu si a strivitu pre serbii din Bosni'a cinci sute de ani.

Resboiu tie, sultanu puternicu! Resboiu tuturoru demnitariloru tei cei mari, care s'au juratu sa fure si sa estermineze pre nenorocit'a raia prin tacse si tiranie! Resboiu de mórte!

Sutimi de eroi bosniaci au scosu iataganele loru din téca, decisi sa sfarime lantiurile cu care tu si beutorii tei de sânge ne a-ti legatu. Multe sutimi de eroi au luatu armele, cei betreni cá si cei tineri. Si fiinduca tu esti unulu din acei'a cari ne-au torturatu pâna la mórte, fii siguru ca glontiulu serbescu va nimerí tient'a.

De-si nu suntemu inca decâtu o mâna de ómeni, 'ti facemu cunoscutu ca forti'a ta barbara se va sfarimá de stenc'a neinvinsei nóstre hotariri. Nu este nici unulu macaru dintre noi care sa nu mérga la lupta cu convinctiunea ca caus'a nóstra va fi victoriósa.

Afla dara, sultane, ca suntemu setosi de sangele teu si de sângele rasei tale: afla ca nu voimu sa luptâmu atâtu spre a ne resbuná de crimele tale câtu pentru a protege onórea nóstra, libertatea nóstra, viéti'a nóstra pre care tu nu incetezi de a le amerintiá, crudu asiaticu ce esti. Gandesce-te, o tu celu mai monstruosu dintre tirani, de câte ori ne-amu apropiatu de tronulu teu cu lacremi si cu plangeri, si de câte ori ti-ai risu séu ai respinsu umilile nóstre cereri. Cu câtu noi amu fostu mai supusi, cu atâtu ur'a ta s'a aretatu mai cruda! Cu câtu rai'a a fostu mai umila, cu atâtu turbarea si tirani'a stapânului ei au fostu mai teribile. De o mie de ori tu ai vediutu cu unu ochiu liniscitu si distratu pre servitorii tei facendu sa curga in tocmai cá ap'a sângele serbescu. Mii din cempatriotii nostri nevinovati au fostu macelariti de tribunalele tale barbare, séu martirisati de musulmani nedemni: si n'ai voitu sa te opresci. Nemultiamindu-te pré reducerea strabuniloru nostri in sclavia, tu ai voitu inca sa ne torturezi cá si toti predecesorii tei.

Poti crede tu, imperatu alu despotismului si alu luçsurei, ca ne vomu

---

Cu aceste sa revinu la tem'a ce 'mi propusei.

Fâra indoiéla o parte considerabila din tesaurulu nostru poporalu 'lu forméza „superstitiunile“ séu „credinti'a desiérta“.

Dion'a, Dian'a, Lerum, Aureliu, st'a Joe, Vinere, Dumineca, ce suntu alte decâtu reminiscintie romane.

Dintre tóte superstitiunile câte le-amu cetitu reproduse in publicitate amu vediutu ca lipsesce unu ramu care e fórte latitu intre poporu, si care aru meritá se traga atentiunea literatiloru nostri, anume dar' ast'a va vení mai la vale.

Dati-mi de-ci voia, cá sa incepu.

Erá tómn'a, me intorseiu acasa pe nisce ferie. Intr'o séra desfaceamu*) papusioiu in cas'a. Ací ne aflámu binisioru de multi, barbati si fete. Desfacutulu pre la noi e o petrecere fórte voiósa. Vecinii se aduna bucurosu unulu la altulu, cá sa se ajute imprumutatu.

Dupa ce incepura a glumí unulu de o parte, altulu de alt'a si a mai spune unele cimilituri se invoira cu totii cá sa incépa Iuanu a Saftei si se si desface straiti'a cu minciunile, fiindu ca densulu erá vestitu de mincinosu.

Elu nici nu astépta multa rugaminte si si incepe:

(Va urmá.)

---

*) Pre airea dasfacamu.

incliná totu-déun'a legiloru tale? Poti crede tu ca vomu voí sa mai stâmu inca slavii tei, cându carnea nóstra, incapabile de a mai hraní estravaganti'a ta, se revolta contr'a crudimei tale? Imperatu sinistru! te insieli déca credi ca sabi'a si pus'a o sa otielésca lantiurile nóstre. Armele cu care tu speri sa ne strivesci, voru striví imperiulu teu celu vermenosu; si cându vei cadé, vei vedé ca noi, raialele, avému dreptatea cu noi, cându 'ti cerému sa ne tratezi omenesce.

Eata care suntu motivele nóstre pentru a te combate. Déca esti omu, iati sabi'a, pentru cá pieptu la pieptu, sa putemu recucerí ceea ce au perdutu parintii nostri la Kosovo. Pamentulu este adapatu cu sange, si astadi tocmai trebuie sa mai respandimu inca. Te salutâmu sultane, si te anunciâmu ca a sositu ór'a pentru toti serbii sa ia sabi'a in mâna pentru libertatea si pentru unirea rasei loru. Vino cu tóta forti'a si puterea ta, eata-ne; eata pepturile nóstre! Vomu calcá in picióre tirania si vomu readuce pacea si ordinea, libertatea si unirea intr'o tiéra pre care tu ai jefuit'o si ai ruinat'o. Vino fâra intardiere si scufunde-se pamentulu sub piciórele acelui'a care 'ti va cedá drumulu. Scóte strigatulu teu de resboiu, si fi siguru ca i vomu respunde prin formidabil'a nóstra aclamatiune: „Resboiu tie! betranu beutoru de sânge! inamicu alu rbilroseu ‚padisiahulu nostru!“

Septembre 1875.

Capii serbi din Bosni'a.

Amu reprodusu dupa „l'Univers“ acésta ciudata piesa care, nu mai este indoiéla, prin publicitatea ei in diurnale mari europene, va remané istorica.

„Tr. Crp.“

Duplica*)

la „replic'a“ dlui Simeonu Popescu studinte in Lipsi'a aparuta in „Tel. Rom.“ Nr. 63 ex 1875.

Reghinulu sasescu 30 Sept. 1875.

1. Pentru dlu replicante repetu respunsulu din Nr. 57 si i voiu mai adauge la fine unele sfaturi. —

2. Pentru onoratulu publicu cetitoriu urmatórele.

Dlu corespundinte si replicante, despre carele aveamu cea mai buna opiniune, prin articulii d-sele si-a datu unu atestatu, carele me convinge despre contrariulu opiniunei mele si despre acea, cumca acolo, unde s'a adapatu cu unele sciintie teoretice, a avutu si o fantâna, din carea s'a adapatu cu unele insusiri, cari nu apartienu, „bunei convenientie“,— câci altcum nu aru puté vení a se incercá a-si atribuí unu asiá mare gradu de reputatiune, onóre esemplaria, punctuositate si mai scie Ddieu ce insusiri estraordinarie si tóte acestea a le scóte din acelea paie, in care insusi lui a lasatu sa remana câte-va spice, cu scirea d-sele. —

Este intru adeveru admirabile, cu câta dibacia incurcà si descurcà dlu corespundinte caus'a tareita pre calea publicitâtiei, — si déca onorabilii cetitori aru remané neinformati despre adeverat'a stare a causei, atunci fórte usioru aru puté crede de un'a parte, cumca eu a-si fi tupilatu din banii incasati in favórea Asociatiunei transilvane, séu celu putienu a-si avé scire despre óresi-cari tupilâri comise de câtra cine-va si nu a-si voí a eruá pre factorele, si a delaturá daun'a facuta in detrimentulu natiunei, iéra de alta parte ca dlu corespundinte aru fi unu admirabile individu, unu zelosu si consciintiosu controloru a averei natiunale, intru atât'a, incâtu la tempulu seu va aflá Asociatiunea transilvana in densulu pre celu mai demnu presiedinte! — — — Inse dorere! Fatia cu acestu zelu infocatu, — (sa nu dicu „mania“) se afla facte, cari nu i potu serví dlui corespundinte de laudatoriu. Spre dovedirea câror'a sum silitu a face pre scurtu istoriculu lucrului. —

Cu ocasiunea infiintiârei acestui despartiementu a Asociatiunei transilvane s'a observatu, cumca din pârtile nord-ostice a Transilvaniei, si anume a Tuldesiului, din caus'a departârei intre Reginu si Tuldesiu de vr'o 20 mile, nu au potutu vení romanii spre a se inscrie de membrii ai Asociatiunei.

Acésta impregiurare a nascutu ide'a de a esmite asiá numitii agenti, „voiageri“ in acum numitele pârti indepartate, si angagiandu se dlu corespundinte, carele si altcum avé sa faca o esperintia pre acolo; — precum si dlu Ioane Muresianu, carele erá alesu si de secretariu alu acestui despartiementu, si carele asemenea avé de a caletorí in acelea-si pârti in unele afaceri private ale d-sele, — asiá eu amu aflatu de bine a incredintiá pre dlu Muresianu cá pre secretariulu despartiementului cu indemnarea romaniloru de pre acolo a se inscrie cá membri ai acestui despartiementu, fâra inse a-lu fi plenipotentiatu si cu incassarea tacseloru de membri si acelor'a pentru diplome. — Spre acoperirea speseloru de caletoria amu datu dlui Muresianu unu ajutoriu in sum'a de 20 fl. di dóuedieci floreni in val. aust. din pung'a mea propria, fâra a pune acestu erogatu pre cont'a Asociatiunei transilvane, — ceea ce puté serví dlui corespundinte de dovéda cumca si mie mi jace la anima promovarea fundului Asociatiunei si a causei natiunale. —

Facendu dlu Muresianu insotitu de câtra dlu corespundinte caletori'a acést'a la reintórcerea d. dloru-sele mi s'au reportatu singuru resultatulu inscrierei a mai multoru romani din pârtile mentionate, inse banii incasati nu s'au administratu nici cassariului nici mie, si nici mi s'au reportatu despre óresi-care incassare. —

Acum déca dlu corespundinte au avutu scire despre acei bani (ceea ce o recunósce in replic'a d-sele scóse dupa espirarea unui anu la lumin'a publica) de sine urméza intrebarea ca: dlu carele pretinde a i se atribuí nobil'a insusire de punctuositate, zelu fatia cu caus'a Asociatiunei, si se nisuesce a-si aperá reputatiunea si onórea, — pentru ce nu mi-a reportatu despre tóte câte le-au sciutu cu ocasiunea reintórcerei, si pentru ce nu m'a facutu celu putienu atentu la acelea in decursulu tempului de vr'o 6 luni, ce l'a petrecutu aici in patria in apropierea mea, de unde au venitu mai de multe ori chiaru si la mine, si inca chiaru in afaceri privitórie la caus'a acestui despartiementu? Pentru ce nu au aflatu de bine a-mi descoperí in epistol'a d-sele dto Lipsi'a, tóte acelea scaderi ce sciá séu credé ca s'aru fi facutu de câtra sociulu d-sale de calatoria? cá pre basea epistolei se 'lu potu trage la respundere? Pentru ce nu a facutu acestea descoperiri celu putienu in articululu primu? (déca si-a reservatu implinirea poftei pre calea publicitatiei :). Pentru ce a esitu la publicitate chiaru in acelu diuariu, carele scie dlui bine ca nu 'lu portu si ca in Reginu nu 'lu pórta nime, prin urmare; potea presupune, ca lesne se potea intemplá cá nici se mi ajunga la cunoscintia? (cu deosebire déca toti abonantii erau asiá de sinceri facia cu mine cá dlu corespundinte :) precându bine scia ca eu portu Gazet'a, Transilvani'a, Olteni'a, Famili'a, Siediatórea, „Economulu“ si „Gur'a Satului.“

Acésta maniera a dlui corespondinte a fostu caus'a, ca numai tardiu mi-a ajunsu la cunoscintia articululu primu si *necompletu*, si acésta e caus'a ca acum cându in replica a aflatu de bine a-mi descoperi cumca d. I. Muresianu aru fi incasatu dela dlu Spiru tacs'a, acumu nu-mi este cu putintia a me informá despre starea lucrului, din caus'a ca dlu I. Muresianu nici póte vorbi nici scrie decându in urm'a apoplecsiei si-a perdutu cu totulu poterea din partea drépta a corpului, si cu deosebire facultatea de a vorbi.

Astufeliu pâna cându dlu Spiru nu se va adresá cu unu reclamu deslucitoriu spre a me informá despre starea lucrului, si pâna cându nu mi va fi cu putintia a scóte respunsu dela dlu Muresianu, pâna atunci nu se póte sci ca ce au ispravitu acesti doi individi, in cari mi-amu pusu increderea.

In câtu e pentru intardiarea cu administrarea tacseloru pentru diplome si cu inmanuarea diplomeloru aici a esageratu d. corespundinte in suspicionarea si dojan'a ce o face, pentruca de si nu aprobezu procedur'a dlui Muresianu, carele incasându dela câtiv'a tacsele le-a tienutu la sine sub cuventu ca a voitu a incassá mai multe si nu mai dupa aceea a le administrá, ca asiá sa se procureze mai multe in o cale, va se dica se se crutie postportulu, totusi in sine nu e asiá mare gresiala, in câtu numai pre calea publicitâtiei sa se póta indreptá.

Apoi intardiarea cu inmanuarea diplomeloru s'a intemplatu din natural'a causa, ca ne aflându-se in comunele concernente statiuni postale, amu fostu silitu a le espedá prin ocasiuni binevenite, si se póte ca acei prin care s'au espedatu, inca le voru fi tienutu câtu-v'a tempu la sine.

Cu acestea credu a fi doveditu pre deplinu, cumca, déca s'a intemplatu óresi cari scaderi in afacerile acestui despartiementu, atunci acelea suntu a se ascrie primo loco chiaru nesinceritatiei dlui corespondinte (!?! R.) si secundo loco greutatiloru, cu cari amu avutu a me luptá la inceputu, si cari nici prin incordarea tuturoru poteriloru unui batrânu cá mine nici chiaru prin sacrificiulu antepomenitu nu le amu potutu invinge in acea mesura, incâtu se potu multiemi pre rigorosulu d. corespondinte. — Asigurezu inse pre dlu corespundinte, ca déca se va adresá ori si cine cu reclame si 'mi-va descoperi ori ce smintéla observata séu numai si paruta, fara intardiere fara reserva si cu deplina sinceritate, atunci nu va avea lipsa a scrie articlii in diuarie.

Acum vinu a consultápre dlu corespundinte, cá déca voiesce sa tréca naintea publicului de inzestratu cu insusirile, ce crede a le posede, atunci:

1. Nainte de tóte fia insusi punctuosu si sinceru;

2. Nu se incerce a blamá pre acei barbati cari au caruntitu fara a se fi blamatu cându-va.

3. In nainte de a strigá in publicu ca vede in ochiulu cuiv'a tiandur'a, caute nu cumv'a se afla in alu seu chiaru aceea bârna, din carea a facutu insusi sa séra tiandur'a?

In fine dechiarediu acésta causa pre calea publicitâtii cu totulu de incheiata si ca Ia ori ce atacuri séu suspitionari voiu respunde senguru pre calea judecatoriei concernente.

Maioru.

Varietâti.

⁂ Concertulu impreunatu cu petrecere de joi'a trecuta e esitu bine. Dlu *Micheru* a incantatu publiculu cu artistic'a sea productiune atâtu in sonat'a de Beethoven, aria de Alard câtu si in romantiele sele. Aplausele cele numeróse testara despre desteritatea sea de a propune cele mai grele piese classice si a le face sa fia cuprinse si bine primite si de acea parte a publicului, carea la alte ocasiuni arata mai putiena simpathia opereloru classice. Acompaniamentulu dsiórei C. O. pre piano dovedi talentu si cunoscintia, precum si desteritate musicale. Totu asiá de bine a concursu si dlu maiestru *Wikopal.*

Petrecerea ce a urmatu dupa concertu a fostu fórte animata.

⁂ Va aparea in curendu:

Dictionarulu limbei musicale române.

de

Frédéric Damé
autorulu noului Dictionaru romano-francesu.

C. N. Chabudianu,
doctoru in medicina la facultatea din Parisu.

Publicatu in fasciculu bi-mensuale.
— Aprópe 50 fascicule. —

⁂ *Bibliograficu* „Stéu'a Maghiloru séu cantece la Nascerea D. I. Cristosu“ de At. *Marienescu* a esitu de sub tipariu. Pre lânga „precuventare“ si cântece, cartea cuprinde si unu *indreptariu* esplicativu alu materiei din cantece. Intentiunea autorului de a respandi religiositatea si moralitatea in poporu este fórte laudabila si de aceea recomândamu opulu citatu publicului românu.

Nr. 232—1875.

Concursu.

Conformu bugetului preliminatu pre anulu 1875|6 din partea adunârei gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a c. sub Nr. XXXVI, se publica prin acést'a concursu:

1. Pentru 2 stipendie de câte fl. v. a. pentru doi elevi la vro-o scóla de agricultura in patria, cu terminulu pâna in 25 Octobre c. n. 1875.

Concurentii la amintitele stipendie, au sa-si tramita incóce concursele loru pâna la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu si paupertate, cu testimoniu despre absolvirea celu putienu a scólei elementarie, cum si sa dovedésca, cumca sciu purtá in genere economi'a, dupa cum e idatinata in tiér'a nóstra.

Se recere, cá concurentii respectivi, sa fia ajunsu alu 16 lea anu alu etâtiei.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

(3—3)

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre anulu 1875/6 de adunarea generale a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu la urmatóriele ajutórie:

1. La 6 ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru sodalii de meseria cualificati de a se face maiestrii;

2. La 14 ajutórie de câte 12 fl. v. a. pentru invetiaceii de meseria;

Terminulu concursului se defige pre *25 Octobre c. n. 1875.*

Concurentii la ajutórele de sub 1 si 2 au sa-si tramita concursele loru incóce pâna la terminulu indigitatu, provediute incâtu pentru sodali cu atestatu de botezu si de purtare morale, cum si cu adeverintia despre acea, ca suntu cualificati de a se face maiestrii; iéra incâtu pentru invetiacei, concursele sa fia provediute cu atestatu de botezu, de purtare morale, cum si cu adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre desteritatea si diliginti'a in meseria, cu care se ocupa.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

(2—3)

---

*) Dâmu locu acestei duplici, cá sa nu ni se póta face imputarea, ca suntemu partiali. Cu acést'a inse dechiarâmu controvers'a de terminata si observâmu numai, ca amu fi doritu cá dlu duplicante se fia tratatu caus'a in litigiu mai cu obiectivitate, cum facù dlu corespundinte din Lipsi'a. R.

*) Classicu! Red.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 78. ANULU XXIII.

Sabiiu 2|14 Octomvre 1875.

Invitare de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

pre unu patrariu de anu (Octomvre-Decembre) alu anului 1875. — Pretiulu abonamentului pre ¼ de anu e:

Pentru Sabiiu 1 fl. 57 cr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avişurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Cu nrulu presentu espira abonamentele de **trei patrarie de anu** *si asiá dela* **1 Octomvre** *incolo espedâmu numai aceloru p. t. dd. abonanti, cari au ramisu abonamentulu.*

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Revista interna.

Delegatiunea ungurésca a discutatu in siedinti'a dela 7 Octobre n. — dupa cele formale — bugetulu ministeriului de esterne. Fiindu ca in diu'a aceea a pertractatu si delegatiunea austriaca bugetulu acestui ministeriu si nepotendu deci contele Andrássy fi in ambele delegatiuni in acel'a-si tempu, delegatiunea ungurésca a percursu bugetulu ministeriului de financie, care fu primitu in sensulu propunerei facuta de comissiunea raportatória. Se suspinde siedinti'a la 11 óre si la 12 óre venindu contele Andrássy se redeschide.

Referintele M. *Falk* cetesce partea generale a raportului si apoi iá cuventulu pentru a relevá parerile comissiunei in acestu obiectu de atât'a importantia.

Oratorulu arata, ca comissiunea delegatiunei voindu a cunósce spiritulu generalu ce domnesce in afacerile esterne nu potea sa se informeze din colónele de cifre, dara nici din cârtile rosii, cari au incetatu a se mai publicá. Nu trebuie sa gelimu incetarea acestoru cârti, dara cu acést'a oratorulu nu vrea sa dica ca delegatiunea nu e indreptatita a cere presentarea documenteloru diplomatice. Asta data inse interesele imperiului se afla in mânile unui barbatu probatu, care afla ca intre impregiurârile actuali nu este oportunu a face cunoscutu in tóte detaiurile actele diplomatice. Nu e resonabilu a cere deslusiri dela ministeriulu de esterne pre tempulu cându acest'a se afla in mediloculu actiunei, pentru ca acést'a aru puté numai sa altereze cursulu firescu alu operatiunei. Comissiunea considerându aceste momente relevante a ascultatu cu multa atentiune enunciatiunile ministrului de esterne, ea intielege si apreciéza deplinu insemnatatea loru, dara judecat'a relativa la politic'a esterna si-o baséza pre faptele cunoscute tuturoru si pre necsulu loru. Dóue intrebâri a influintiatu cu deosebire asupr'a comissiunei: I: Ce cere intre impregiurârile actuali interesulu patriei nóstre si alu monarchiei? si II: intru câtu corespunde actiunea ce se manifestà in fapte pre terenulu politicei esterne? Aceste intrebâri suntu obiectulu pârtiei generali a raportului. In prim'a linia relevâmu spiritulu de pace alu politicei esterne a Austro-Ungariei, pacea e pentru noi o conditiune de viétia in celu mai rigorosu sensu alu cuventului, pentru ca fâra de dens'a de o parte nu vomu poté scapá de lipsele financiali, iéra de alta parte nu vomu poté deslegá problemele reformei si fâra de aceste noi nu vomu puté vorbí de o consolidare adeverata a statului ungurescu.

S'a facutu imputarea pentru ce comissiunea n'a atinsu în raportulu seu alianti'a celoru trei imperati. Acést'a inse nu s'a facutu dóra din motivulu, ca nu amu sci apretiuí insemnatatea acelei aliantie. Noi, continua oratorulu, care amu vediutu câtu de siovaitórie au devenitu stârile europene dela spargerea pentarchiei, in alu cârei locu n'a venitu altu sistemu de aliantia, noi, cari de unu patrariu de seculu cu pagub'a nóstra propria amu cumperatu eperiinti'a trista, ca ce semnifica in Europ'a unu imperiu isolatu si fâra nice unu aliatu, noi, cari ne aducemu bine aminte cum la ori-ce conflagratiune seriósa in Europ'a monarchi'a austro-ungara a fostu aceea, de care se vorbiá in prim'a linie cá despre unu obiectu de compensatiune, noi scimu mai bine cá ori care altulu sa apretiâmu dimensiunile faptului, ca monarchi'a nóstra, fâra de a detrage ce-va din raportele ei câtra celelalte puteri europene, — póte numí astadi pre cele dóue puteri dela nordu aliatele sele. Valórea acestui faptu nu se micsioréza in ochii nostri nice prin temerea, ca aici avemu de lucru cu o nóua editiune a aliantiei sante si urgisite, dara nice prin ingrigirea ca acést'a aliantía tripla nu aru sustiené prob'a intr'unu momentu criticu. S'au aliatu totu cele trei puteri, dara asemanarea intre alianti'a de acum si cea de atunci e numai *esterióra.* Alianti'a santa s'a spartu prin tendintiele reactiunarie a poteriloru, cari pre atunci avéu unu caracteru autocraticu, si prin temperatur'a ce domnia atunci in Europ'a. O privire fugitiva preste Europ'a arata ce schimbâri radicali s'au petrecutu de atunci incóce. Reinvierea spiritului ce a insufletitu sant'a aliantia s'aru manifestá prin aceea, ca *noi n'amu fi aici.*

A dóu'a temere se va justificá negresitu vre-odata, pentru ca níce o aliantia nu duréza in eternu. Este inmanentu naturei aliantieloru politice de astadi, ca ele se inchéie numai pentru óre cari scopuri concrete, cari realisandu-se punu ipso facto capetu aliantiei pentru a face locu altoru combinatiuni. Ele (aliantiele) si-au implinitu inse scopulu, déca puterile respective au contribuitu prin o lucrare armonica la resolvirea unui numeru mai mai mare séu mai micu de cestiuni europene, nu prin ascutisiulu sabiei, prin sacrificarea de mii de vieti, prin distrugerea opereloru pacei, ci prin intielegere comuna. In acestu sensu, in interesulu conservârei pâcei européne alianti'a celoru trei puteri dela nordu a avutu unu efectu bunu si sperâmu ca va avé si pre venitoriu. Déca cu tóte aceste nu se face amintire despre ea in raportu, caus'a este acést'a. O preconditiune pentru activitatea salutaria a parlamentarismului este respectarea competentieloru recipróce, fara de care parlamentarismulu devine o comedia nedémna séu face sa stagneze masin'a statului. Distingerea rigurósa intre sferele lagislativei si esecutivei trebuie sa se aplice si pre terenulu afaceriloru esterne.

Unu corpu legislativu póte desemná principiele fundamentali, pre cari doresce sa fia urmarite de politic'a esterna, dara alegerea câliloru si medilóceloru trebuie concrediuta poterei esecutive, ministrului responsabilu, cârui trebuie sa i se lase mâna libera. Din faptele ce ni stau inainte scimu numai atâtu, ca intre cele trei puteri esista unu raportu intimu; dara cumca intre densele esistu negotiâri positive relativu la cestiuni concrete, de ce feliu suntu acele cestiuni si aceste negotiâri, — despre acést'a nu avemu cunoscintie detaiate, nu putemu sa avemu, si nici ca trebuie sa avemu, câci o critica asupr'a acestoru cestiuni se tiene de angustulu cercu alu celoru inaugurati dara nu de sfer'a parlamentului, din natur'a lucrului. Corpurile parlamentarie dandu o dechiaratiune aprobatória séu disprobatória asupr'a actiunei guvernului ia o parte din responsabilitatea acestui'a asupr'a sea, dreptu aceea comissiunea voindu sa iá in raportulu seu numai obiecte de acele, asupr'a câroru voiesce sa provóce o conclusiune séu o manifestatiune de câtra delegatiune, — a ocolitu atingerea aliantiei celoru trei puteri dela nordu.

Relativu la partea raportului, ce tratéza afacerile orientali, oratorulu dice, ca o neintielegere nu e posibila in acésta privintia. Numai o parere este, contr'a cârei trebuie sa protesteze oratorulu. Noi dicemu, ca dupa convictiunea nóstra monarchi'a austro-ungara n'are interesu, care pretinde o schimbare a relatiuniloru teritoriali in orientulu invecinatu, ca adeca interesele monarchiei in directiunea acést'a nu contradicu cu datorintiele ce i le impunu tratatele internatiunali. Numai in aparentia coincidéza acést'a cu acea politica orientale traditiunale a Austriei, alu cârei principiu fundamentalu erá cu ori-ce pretiu sustienerea statului quo. Dara si aici asemenarea e numai esterióra. Vechi'a politica orientale a Austriei astadi nu se mai póte continuá, pentru ca ea nu numai e pagubitória dara chiaru impossibila. Pagubitória a fostu politic'a acést'a, intru câtu ea — punendu pondu numai pre cohesiunea din afara a imperiului turcescu, nesuindu-se a o sustiené in modu arteficiosu — a impedecatu pre Turci'a diecenie intregi de a face ce-va pentru consolidarea interna a imperiului. Nesuinti'a acestui guvernu nu mergea intr'acolo a radicá imperiulu la nivel'a stateloru europene si a multiemí popórele, ci numai a semená neincredere continua intre puteri si a se impedecá un'a pre alt'a si a nu sguduí credinti'a, ca inviolabilitatea statului quo in orientu e o dogma nealterabila a politicei europene, care trebuie sustienuta chiaru si déca Turci'a nu va face nimic'a pentru asigurarea esistintiei sele. De unde au urmatu stârile desperate de astadi in orientu.

Imposibila e acést'a politica intre impregiurârile actuali, pentruca acést'a politica orientale, nu numai erá isolata, ci formá numai o parte din aceea politica generale, care din punctulu de vedere alu principiului de *stabilitate* se spaimentá de ori-ce reforma, de ori-ce suflare liberale, de ori-ce miscare spre independintia, dara voiá sa tuteleze in numele *legitimitâtiei* întréga Europ'a fiindu astadi conformu principiului cu Ludovicu XVIII, mâne pentru Don Carlos si pentru altulu si care politica nu puté concede, cá poporatiunea greu apesata a orientului sa esecuteze aceea, ce puterile, fia din temere de schimbare fia din neincredere si gelosia reciproca, nu putura esecutá. Acést'a politica vechia a Austriei in totalitatea ei e de multu ingropata si ea nu-si va serbá invierea nici in orientu.

Aceste suntu parerile comissiunei. Austro-Ungari'a nare vre unu interesu care sa contradica cu durarea statului turcescu, de acea doresce prosperarea si consolidarea Turciei, dara acestu resultatu lu va obtiené Turci'a numai prin sine insusi si nu prin altulu Guvernulu austriacu póte ajutá Portei cu sfatulu, dara nu se póte mestecá in cért'a ei interna cu suditii sei, sub firm'a ecuilibrului europénu, sub scutulu carei popórele au fostu atât'a tempu private de dreptulu loru de a se determiná pre sine, dara nici din acelu punctu de vedere idealu care a datu nascere panelenismului. Afacerile interne ale Turciei se decidu prin acei'a cari suntu nemidilocitu atinsi de ele. La tóta intemplarea inse — ori cum voru cadé discurile — un'a trebuie sa ceremu dela guvernulu austro-ungaru si acést'a e: sa se puna stavila unoru stâri ce nelinistescu in modu constantu fruntariele nóstre.

Comissiunea consemte cu politic'a urmata de ministeriulu de esterne si crede, ca si in viitoriu va sustá acestu raportu intimu intre adeveratele interese ale monarchiei si intre politic'a esterna. Partea generale a raportului e o manifestatiune de incredere câtra conducatoriulu actualu alu politicei esterne si pre cum crede, o manifestatiune motivata, pre care comisiunea o recomenda in firm'a credintia, ca pâna cându dictéza unu capu luminatu, o inima patrioteca politic'a esterna a Austro Ungariei, acést'a incredere nu va fi tradata.“

Dupa acést'a cuventare aplaudata se discuta si resolva bugetulu ministeriului de esterne.

Bancrotulu de statu alu Turciei.

Imperiulu otomanu, putredu in temeliele sele inca demultu, se apropia de apunere. Guvernulu sultanului a dechiaratu la 7 Octobre n. a. c. bancrotulu statului turcescu. Dejá câtra capetulu lui Septembre strabatù in publicu scirea, ca Turci'a se afla in perplesitate de bani. In 15 Septembre, cassele statului erá góle si astfeliu la 1 Octobre nu se potura platí creditoriloru statului interesele pentru imprumuturile contrase. Dara se contrase dela usurari unu nou imprumutu, de 25 milióne de fl. cu 18%, care are a se replatí in rate lunarie incependu dela 1 Octobre a. c. Perplesitatea momentana fu delaturata, dara intrevenira alte obligaminte, pre cari nepotendu-le impliní Subl. Pórta se dechiarà insolventa. O nota oficiale a guvernului turcescu da de scire, ca interesele dupa datori'a de statu a Turciei se voru esolví in tempu de 5 ani numai pre jumetate si ca creditorii statului turcescu primescu pentru ceea-lalta jumetate a intereseloru loru obligatiuni de 5% cari se voru rescumperá in 5 ani. Sarcin'a intereseloru Turciei face pre anu in suma rotunda 150 milióne, din cari se platescu deci numai 75 milióne. Aceste obligatiuni inse au numai valórea unoru promissiuni góle si voru inmulti numai numerulu aceloru harthii cari servescu colectantiloru de raritâti.

Presentâmu aici posturile principale ale datoriei de statu ce a contrasu Turci'a. Financiele Turciei dela 1854 incóce mergu totu spre reu. Turci'a a contrasu la 1854 trei milióne punti sterl. in Londr'a la Dent Palmer et Comp. cu cursulu de 80; 1855 cinci milióne punti, garantate de Angli'a si Franci'a, in Parisu la Rothschild cu 4% si cu cursulu $102\,{}^5/_8$; 1858 cinci milióne, garantate prin vâmile din Constantinopole, in Londr'a la Dent, Palmer et Comp. cu cursu de 76 si 6%; 1860 nu mai putienu decâtu 101.860 bucâti obligatiuni pr. 500 frc. cu cursu de $53\,{}^3/_4$ cu 6%, garantate prin vâmi si diverse diecimi, in Parisu la Mirès; 1862 400,000 bucâti obligatiuni pr. 500 frc. cu c. 68 si cu 6%, garantate prin monopolulu sârei, tabacului si alu timbreloru, la Deveaux et Comp. in Londr'a; 1863 300,000 bucâti obligatiuni per 500 frc. cu 6% si cursulu 72, garantate prin dârile indirecte la banc'a otomana in Londr'a si Parisu; de asemenea 1864—100,000 bucâti obligatiuni pr. 500 frc. cu cursulu 68 si 6%, totu la acést'a firma; 1865 patru-dieci milióne punti turcesci (Medjidies) asiá numit'a datoria „generale", la Erlanger et Comp. in Parisu cu cursulu de 50 si 5% (11 punti turcesci facu aprópe 100 fl. in argintu.)

Cu aceste sume inse nu s'a terminatu inca seri'a imprumuteloru, pentruca dejá in acela'si anu s'au emitatu 300,000 obligatiuni per 500 frc. cu cursu de 66 si 6% la banc'a otomana in Parisu si Londonu, cari avéu se fia asigurate prin venitulu dela turmele de oi in Rumeli'a, dela bâile de arama si prin unele contributiuni sirice; 1868 s'a datu cu 83 si 6% bilete tesaurariali, cari s'au solvitu in cei 5 ani urmatori; 1869 s'au emitatu 1,111,111 obligatiuni à 500 frc. cu cursu de 54 si 6%, cari avéu se fia garantate prin diverse venituri. De asta-data fungà cá bancariu comptoirulu d'Escompte. In anulu urmatoriu s'au inceputu imprumuturile pentru drumurile ferate, 1.980,000 bilete de premie in pretiulu de 500 frc. nominalu, cari erau hypotecate pre drumuri si afara de premie mai suportá inca 3%; emisiunea a urmatu cu cursulu de 45. 1871 Turci'a contrase iéra dela Dent, Palmer et Comp. 5.700,000 p. sterl. cu 68 si 6%, garantate prin tributulu turcescu, in 1872 — 11,126,200 p. st. la banc'a austro-otomana in Constantinopole si creditulu generalu otomanu cu cursu de $98\,{}^1/_2$ si 9%. O garantia speciale nu s'a datu, póte ca nu mai erá ce se pemnorá. Dara dejá in anulu urmatoriu se contrasera iéra 27.777,780 p. la banc'a otomana in Constantinopolu, care imprumutu s'a emitatu cu cursulu de $58\,{}^1/_2$ si cu 6%.

In 21 ani s'au contrasu dara cinci-spre-diece imprumuturi si la 1 Ianuariu 1874 detori'a de statu consolidata a Turciei se urcà la 4 miliarde, iéra detori'a flotanta la 300 milióne franci. Prin legea din 20 Sept. 1874 fu autorisatu ministrulu de financie a imprumutá 1000 milióne franci, spre a amortisá datoriele flotante. O parte din acést'a milíarda s'a emitatu dejá cu $42\,{}^5/_8$ pentru o suta. Asiá dara datori'a de statu a Turciei face acum mai multu de 5 miliarde franci (= 2 miliarde florini val. aust.) si in parlamentulu englesu s'a afirmatu si doveditu cu cifre ca déca Turci'a platesce interesele si amortisatiunea, ii mai remanu circa 100 milióne frc. (= 40 mil. fior. v. a.) pentru spesele statului. Cam acést'a suma remane si Ungariei din bugetulu netto spre acoperirea cerintieloru administratiuni.

Daun'a ce suferu creditorii Turciei prin dechiararea de insolventia, nu se marginesce numai la interese ci si la replatirile capitalului ce cadu in cei 5 ani urmatori, a. n. rate de armotisatiune se platescu numai pre diumetate in bani gat'a, precându pentru ceealalta diumetate se dau nóue papire de obligatiuni.

Turci'a se intielege de sine, ca nu va alege pentru creditorii sei ominosulu nume de bancrotu alu statului. Ea decându e primita in famili'a stateloru europene si-a insusitu apucaturile artei financiali moderne. Si in Turci'a se sciu manuá devisele: regularea bugetului restabilirea ecuilibrului, si acolo se sciu grupá in modu insielatoriu cifrele bugetului si se desvolta nisce esposeuri financiali stralucite, asiá incâtu nu remânu in deretrulu nice unui falsifacatoriu de deficitu. Dreptu aceea si mesur'a cea mai nóua financiale se face sub firm'a stralucita „a restabilirei ecuilibrului."

Efectele acestei dechiaratiuni nu se potu calculá deplinu, se anuncie numai, ca cursulu datorieloru de statu consolidate ale Turciei a scadiutu dela $37\,{}^1/_2$ la 33 pre cându in anulu trecutu la 1 Octobre erá 51. Se pare ca Angli'a, care totu déun'a a provediutu pre omulu bolnavu cu bani, s'au curatitu de obligatiunile turcesci câci altmintrea nu se póte esplicá indrasnél'a lui „*Times*," care dechiara ca Turci'a prosperéza prin usiurarea financieloru ce si-a facutu, o afirmatiune ce contradice fapteloru reali astufeliu câtu ne vine a crede, ca foi'a e *cumparata*. Deocamdata Turci'a numai capeta bani si astufeliu i se gata medilócele de a combate pre insurgenti. Bancrotulu dechiaratu la 7 Octobre in Constantinopole este inceputulu sfersitului imperiului otomanu.

Caletori'a imperatului Wilhelm in Itali'a s'a anuntiatu dilele acestea in modu positivu. Scirile atâtu din Berlinu câtu si din Milanu confirma acésta importanta nuvela. Acèsta calatorie, de mai multe ori amânata din caus'a sanatâtiei Majestatiei Sele Imperatului, se va efectuá pre la jumetatea lunei Octobre la Milanu, unde Majestatea Sea Regele Victoru Emanuelu, insotitu de principele ereditariu si de tóta famili'a regala, va merge la gara spre a primí pre augustulu caletoriu.

De si Imperatulu Wilhelm a mai facutu deja o escursiune obositóre in câmpulu de manevre si la revist'a flotei germane la care a presidatu, cu tóte acestea „Majestatea Sea, dice oficiósa „Provinzial-Corespondez", s'a decisu sa realiseze dorinti'a ce avea de mai multu timpu de a intórce in Itali'a regelui Victoru Emanuelu visit'a ce acestu suveranu ii facuse la Berlinu."

Imperatulu Germaniei va fi insotitu in calatorie la Milanu de câtra principele de Bismark si feld-maresialulu de Moltke, ceea ce va da acestei caletorii si unu caracteru politicu, astu-feliu dupa cum dorea oficiós'a „l'Italie."

In alti timpi, cându animositâtile erau atâtu de inflacarate intre francesi si germani, o visita a regelui Italiei la Berlinu si o contravisita a Imperatului Germaniei la Milanu aru fi produsu o sensatiune fórte neplacuta in Franci'a si aru fi preocupatu multu spiritele politice.

Asta-di inse acésta visisa a Imperatului Wilhelm in Itali'a nu póte fi considerata de câtu cá o intarire a dispositiunei puteriloru mari pentru mentinerea pâcii si ecuilibrului europeanu si cá adesiune a Italiei la acelu concertu pacificu stabilitu inca dela 1872 intre Germani'a, Rusi'a si Austri'a, numite puterile dela nordu, concertu pre care „l'Italie" ilu numi'a cu dreptu cuventu „lig'a pacii," si pre care evenimentele belicóse din Turci'a nu'lu putura desbiná séu tiri in vultórea conflagratiunei ce ispiti orientulu Europei.

Organulu oficiosu alu Rusiei, „le Nord," vorbesce in sensu asiguratoru si placutu despre acésta calatorie a Imperatului Germaniei in Itali'a unde astépta pre acelu mare suveranu atâtea ovatiuni din partea tutuloru italieniloru si mai alesu din partea liberariloru, cari recomânda multu alianti'a cu Germani'a.

Cuvintele cu care se esprima organulu rusu au semnificarea si greutatea loru, si de aceea crédemu ca e bine a-le pune testualu in vederea lectoriloru nostri.

Eata cum se esprima „Le Nord" dela 1 Octombre:

Intâlnirea Imperatalui Vilhelm cu cu regele Victoru Emanuilu va intârí si mai multu legaturele care unescu adi tóte puterile continentului in ferm'a dorintia de a se mentienea pacea, si a cârei târie a fostu supusa de curendu la o incercare decisiva; complicatiunile ce s'au produsu in orientu, fâra a compromite in nimicu linistea generala a Europei, au demonstratu caracterulu seriosu si importantia intielegerei pacifice a guverneloru, basata pre alianti'a celoru trei imperati. Acum câtu-va tempu, o intrevedere intre suveranii Germa-

---

FOISIÓRA.

Suvenire.

(Urmare.)

Nu demultu erá in Naseudu unu omu, lu chiamá Nicolau Popu. Pre acest'a, spunea elu, cându erá de 19 ani, l'a tramisu muma-sea cu de mancare la fratele seu, care erá dusu sa pasca boii preste nópte. Cum iesse din satu, spre partea unde este astadi Tradamulu, unu satu jidovescu, unde se vendu totu feliulu de marfuri ovreesci, atunci nu erá nici o casa, aude numai naintea sea: tiupu, tiupu, fâra sa véda ce-va. Intr'aceea ajunge la frates'o, cu care mai erá si unu veru alu lui. Le spune, ce i s'a intemplatu, dara ei incepu a-lu ride. Scíi tu ce Nicolae, dîcu acesti'a câtra elu dupa ce mancara, tu te du si pasce boii, si cându s'oru culcá, te culca lânga „Cend'a"' si-i apuca cód'a in mâna, cá sa te poti tredî cându se scóla elu, ca-su invetiati pre holde si elu merge totudéun'a inainte.

Se duce elu si stà, câtu stà, pâna se satura boii, si cându se culca ei, se culca si elu si-'si infasiura cód'a lui „Cend'a" pre lânga mâna, si adórme lânga elu. Cându-i odata se radica toti boii, cá intiepati, sare si elu inse nu vede nimic'a. Dupa aceea se trage câtra coliba, unde durmiau frates'o cu verulu seu. Acesti'a erau in coliba, in midilocu erá unu focu mare si ei impregiuru. Nicolae se pune numai de o parte lâng' unu siosiu, si ce vede lânga focu? unu omu micu, cu mâni mici, stá lânga verus'o si lu totu inboldea; acest'a strigá din gluga: mei Ioane, nu me mai imboldí si lasame se dormu, pâna se trediesce Ioanu si-i dîce: „déca io-su de partea astalalta de focu si nu-ti facu nimic'a".

Nicolae erá mai inlemnitu, dara vediendu, ca se trediesce frates'o, prinde curagiu, si striga, câtu póte: ho! mà, eata draculu. — Apoi le spune tóta intemplarea.

Ei inse au inceputu, a ride iéra si nu vrea sa-lu créda.

„Dieu nu e lucru curatu", lu intrerupse unulu din noi, frecându-si mânile. Eu pare ca totu tremuru."

„Dara inca sa fi fostu tu in coliba?" dise altulu.

„Ei! dara lasati-me sa spunu, adause vorbitoriulu, ori apoi mai bine tacu, déca nu aveti voia sa ascultati."

„S'audîmu, s'audimu!"

„Acum sa te duci acasa, sa siedi cu mam'a, ca-i numai singura, dise Ioanu. Niculae fâra nici o téma se iá se duce. Câtu intra in casa, trediesce pre muma-sea, care 'si pune ce-va de mancare. Elu s'asiedià pre lavitia lânga focu, iéra muma-sea cu furc'a se pune pe vétra. Numai odata, rap! se deschide usi'a si zupu! in lavitia. Elu cugeta, ca póte a lasat'o deschisa si-o isbesce ventulu. Se duce si o inchide. Rapu si a dóu'a óra si a trei'a óra. Pâna ia securea se duce in tenda si striga, cine-i acolo, sa intre in casa, câci altcum 'lu taiu totu bucâti. Inse nu-i respunde nime si intra iéra in casa. In podu intr'aceea pe capriori, incepe a strigá o gâina si deodata cade mórta in midiloculu tindei. Aude apoi unu susuru si pre sub stresîna tiesieindu grauntie de cucuruzu. Muma-sea se sperià. Asiá petrecù pâna in diua. Cându iesu afara afla gâin'a mórta. Ei, dara elu iesse cu ciuru 'n mâna sa adune grauntiele, dara de unde? grauntie nicairi, cá in palma.

„Ucida-lu crucea!" respunse cu totii.

„Dara ascultati c'a mai patîtu un'a. Nu multu dupa aceea s'a dusu sér'a la dragutia. Sciti cam asiá cum se ducu si flacâii acesti'a, — numai de nu s'aru superá pre mine, — facendu-i-se sete a cerutu sa bea; din intemplare ap'a se gatá-se din coffa (bota). Asiá se ducu cu féta cu totu la fantâna in curte cá sa aduca de acolo. Cându se reintorcu, eata le stà inainte o mamnila de omu si nu-i lasa sa tréca. Intr'aceea ei 'si facu cruce, mamnil'a piere deodata si nu mai vedu pre nime."

„Ei! acum sa ve spunu en un'a," dise altulu ce stá d'o parte, numai s'o credeti, déca nu mai bine nu vi-o spunu."

„Spune, spune, scimu noi, ca si d-ta esti sfatosu si bunu de minciuni.

„Dice ca in satulu .. — nu mi mai aducu aminte in care — a facutu o muiere unu copilu; a dóu'a di, numai decâtu, a inceputu a vení unu tauru in tóte serile diu capulu satului, pâna la pórt'a unde facuse muierea copilulu. Lu vedéu toti ómenii. Aici strigá apoi de trei ori „tietia Annica." Luá apoi carulu din midiloculu siurei si-lu rapediá in gradina pâna dá zupu in gardu. Apoi scotea tóte afara din casa si scrantiené usi'a din tietini. Ast'a se intemplá intr'o séra, cá intr'alt'a. Ómenii nu erau linisciti de feliu. Au chiamatu pe pop'a sa le faca slujba, dara n'au ajutatu nimicu. Preotulu si tramite odata pre fecioru sa dórma la cas'a omului, dara cum ajungu cu ast'a acasa, erá séra, dau se intre pe pórta, inse nu potù se intre de locu in curte, ca in pórta erá unu bradu asiá de mare, de luá tóta vederea. Se intorcu iéra la pop'a, de ii spunu, ca ce a vediutu. A dóu'a di se duce preotulu face sfestania, cetesce psalmi si tamaiéza preste totu loculu. Feciorulu remane aici. Dupa ce inseréza audu unu mugitu, trasnesce pórt'a si usile casei, alt'a nimicu. Dupa mediulu noptiei se ia feciorulu preotului sa se duca acasa. Ese prin fundulu gradinei unde trebuiá se tréca o punte. Cându ajunge ací esise ap'a din alvia pentruca plouá-se preste nópte. Dà, se tréca preste punte, dara pre mediloculu puntiei, niei si Italiei aru fi potutu, cu cuventu séu fâra cuventu, sa se interprete cá unu semnu de neincrédere câtra o mare tiéra vecina (Franci'a); relatiunile mai multu séu mai pucinu incordate ce esistau intre Franci'a si Germani'a la epoc'a pre candu fu vorb'a pentru prim'a óra de o caletorie a imperatului Vilhelmu in Itali'a aru fi potutu justificá pâna la óre-care punctu aceea supositiune. Acum inse, acea ipotesa trebuie cu totulu inlaturata. Rapórtele amicale ce s'au stabilitu intre Germani'a si Franci'a cá si intre acésta tiéra si Itali'a, gratie unei politice exterióre intielépta si luminata a cabinetului din Versailles ridica viitórei visite dela Milanu ori ce caracteru ecuivocu; ele voru probá lumei intregi in modu lamuritu, ca aceea visita nu are altu scopu decâtu de a adaogá o nóua pétra la edificiulu pacii ce s'a inaltiatu sub auspiciile intielegerii pacifice a celoru trei imperati, si la adapostulu câruia Europ'a póte sperá ca si va aflá unu repausu durabile.“ „Press'a.“

Societatea academica romana.

Siedinti'a din 5 Septembre. 1875.

Membrii presenti: A. Treb. Laurianu, Anastasiu Fetu, G. Sionu, I. C. Massimu, I. Caragiani, Nic. Ionescu, P. S. Aurelianu, V. A. Ureche, G. Baritiu, V. Babesiu.

Se da lectura processului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

D. Caragiani aratându, ca a tradusu operele lui Homer, cere permisiunea a da lectura unei parti din Odisseea. Cântulu alu VI se asculta cu destulu interesu.

Societatea apoi, impartita in comissiuni, se ocupa de lucrârile sale respective.

Siedinti'a se ridica la 5 óre postmeridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.

Siedinti'a din 6 Septembre 1875.

Membrii presenti: Dr. Anastasiu Fetu, A. Treb. Laurianu I. C. Massimu, Nic. Ioescu. G. Sion, I. Caragiani, V. Babesiu, C. Baritiu, P. S. Aurelianu.

Se da lectura processului verbale alu siedintiei precedente si se adopta. D. presiedinte comunica, ca s'au primitu dóue esemplaria din patimile junelui Werther de Goethe, tradusa de d. Vermont, donate bibliotecei societâtiei. Se primesce cu multiamire.

D. Caragiani arata, ca si-a terminatu reportulu asupr'a manuscriptului de traducerea din Plutarchu. Conferinti'a asculta reportulu, carele in conclusiunile sale, propune a se intórce manuscrisulu traducatoriului cându se va cere, si se decide a se supune societâtiei cându va fi in plinu (An. 1).

D. Massimu cetesce reportulu asupr'a manuscripteloru de traducere. din Titu Liviu carele conchide a propune respingerea loru si publicarea unui nou concursu pentru anulu viitoriu 1876. Se decide a se supune societâtiei si acestu reportu, cá celu precedentu.

D. Babesiu ofera pentru biblioteca'a societâtii unu esemplariu din o charta nóua ce represinta Bosni'a si Ertiegovin'a. Se primescu cu multiamire.

Siedinti'a se redica la 5 si jumetate óre post-meridiane, anuntiandu-se cea viitória pentru diu'a de 9 Septembre, urmându dóue serbatori in acestu intervalu de timpu.

Presiedinte A. Treb. Lauriann.

Reportulu sectiunei filologice asupr'a manuscriptului din Plutarchu.

Domniloru membri! Esaminandu-se de sectiunea filologica manuscriptu de traductiunea lui Plutarchu venitu la concursu, subscrisulu insarcinatu cá reportoru vinu a ve aduce la cunoscintia mai intâiu, ca acestu manuscriptu a venitu unu anu dupa espirarea terminului concursului ficsatu de societate. Cu tóte acestea, de si societatea n'a ficsatu unu altu terminu, sectiunea filologica a crediutu, ca aseminea lucrare aru fi bine venita pentru societate, deaceea a si procesu la esaminarea ei. Dupa o minutiósa cercetare sectiunea a constatatu, ca traducatoriulu cunósce bine limb'a elina si prin traductiunea sa probéza, ca este in stare a interpretá pre autoru in limb'a romàna; cu tóte acestea se vede, ca in ceea ce privesce alegerea termineloru si structur'a fraseloru nu s'a conformatu indicatiuniloru facute de societate in casuri analóge. De aceea sectiunea filologica este de parere, cá manuscriptulu se se intórca traducatoriulu anonimu si se se publice din nou concursu, la alu cârui'a terminu se spera, ca elu insusi va revedé lucrarea si o va presentá din nou perfectionata, mai alesu, ca chiaru in starea actuala are destule merite.

Reportoru, I. Caragiani.

Septembre 6. 1875.

Manifestulu datu consuliloru de insurgenti.

„Onorabili trimisi ai Europei.“

Eata 4 secole de candu crestinii Hertiegovinei, raialele miserabile si demne de mila, suntu afundate in doliu si in tristare. Ne mai putendu suportá tirani'a, barbari'a, furi'a persecutóre, violentiele si sistemulu de apesare a Turciloru, tóte raialele s'au sculatu anulu acest'a si au luatu armele spre a probá in fine, in secolulu alu 19-a alu lumineloru, Europei civilisate, ca e o rusine pentru Europ'a intréga sa se permita barbariei turcesci de a legá pre nenorocit'a populatiune slava a Hertiegovinei si a o mantienea in ignorantia.

„D-loru, amu aflatu ca puterile vi-au trimisu spre a ve dá séma de miseri'a nóstra si de motivulu ce ne a pusu armele in mâna. Ei bine, erá adeveratele motive:

„1. Sa incepemu dela ag'a. Nenorocitulu micu cultivatoriu ce ea in arenda din mânile agalei o bucata de pamentu este tienutu a o cultivá si a o dá jumetate agalei. Déra agao visitéza pre tieranu, ceea ce se intempla de 3 séu 4 ori pre anu, vine cu toti ómenii sei, si tieranulu e tienutu a hraní pre ag'a, pre ómenii si caii sei, fâra de care e batutu si aruncatu in inchisóre.

„2, In imperiulu turcu se arendéza dijm'a; déra arendasii se intielegu cu impiegatii statului spre a cere de 10 ori mai multu de câtu prescrie legea. Raialele mai intâiu n'au decâtu se platésca; mai in urma n'au decâtu sa se plânga,

3. Raialele suntu tienute apoi a platí impositulu; haraciulu, pesul'a si askari'a (contributiuni personale si fonciare taxe militara).

„4. Numerarea animaleloru se face din tempi imemoriali in modulu celu mai inicu. Turcii facu numerarea; ei descarca pre conreligionarii loru, déru sermaniloru crestini le numera 30 animale cându au 10, cá sa dea ei agalei ce i este datoritu. Inaintea cui se plângu crestinii? Dinaintea valiului? Cine e judecâtoriulu loru? Valiulu.

„5. Déca unu crestinu este tradusu inaintea justitiei de unu turcu, crestinulu 'si perde procesulu, déca n'are 2 martori turci, si pre deasupr'a tergului e aruncatu la inchisóre.

„6. Turcii intrebuintiéza violenti'a spre a isbutí sa ne rapésca femeile si fetele, si le fortiéza a se convertí la islamismu.

„7. Déca unu crestinu are nenorocirea de a depune inaintea justitiei contr'a unui turcu, e siguru ca nu mai are 3 dîle de traitu.

„8. Turcii au in oróre pre persónele nóstre bisericesci, bisericele, clopotele, icónele sântiloru; ei le insulta si le injuriéza in publicu.

„9. Platimu unu tributu sultanului si suportâmu diferite sarcine considerabile; dara in schimbu nu ni se da de locu educatiune, n'avemu scóle, si déca vre-unulu dintre noi aru cere, aru fi aruncatu indata in inchisóre, si aru platí cu capulu audaci'a sea.

„10. Este vr'o podvéda de facutu pre câile sultanului, raiau'a este obligata a se departá de cas'a sea la 5 si 6 dile de mersu, si de a muncí 8 dile fâra pâne, fâra plata. Turcii din contra suntu liberi.

„11. Este trebuintia de cai pentru transportarea de bucate pentru trupele turcesci; iute zapcii (gendarmii turci) sosescu in satele nóstre, se gasduescu mai intâiu de tierani si a dóu'a dî iau ómeni si cai la distantie de 15—20 dile de mersu, fâra sa dea nici hrana, nici plata.

„12. Cum amu puté noi capetá deplina dreptate dela tribunalele turcesci din momentulu cându ele suntu compuse dintr'unu óre-care numeru de turci selbateci si numai din doi crestini, cari suntu siliti sa subscrie mórtea chiaru a crestiniloru celoru mai onesti.

„13. Déca unu bietu crestinu e cerutu spre a face o podvéda cu calulu seu si elu se scuséza ca lucrârile sele nu-i permitu a se departá séu ca are vre-unu bolnavu in casa, indata sosesce gendarmulu, care-lu bate, 'lu lasa fórte adesea pe jumetate mortu, si adesea 'lu maltretéza pâna cându urméza mórtea.

„14. Déca unu turcu se plange inaintea unui tribunalu, judecat'a se face iute. Déca din contra unu crestinu intentéza procesu, va asceptá judecat'a pâna la finea lumei, afara numai déca nu cumpera pre judecatori cu sume mai mari decâtu valórea objectului in litigiu.

„15. Sub guvernulu turcu nu este siguranti'a.

„16. Déca agau'a vine sa te véda, se grabesce mai inainte de tóte a blastemá contr'a crucii, santiloru, altarului, bisericei, etc.

„17. Cându turcii incepu acte de violentia, nu mai cunósce mesura. Astfeliu Ismail-Ag'a-Siarici, care face parte din tribunalulu de Stolatiu, a silitu intr'o dî pre nenorocitele raiale a desecá in profitulu seu laculu de Kuzatu. Elu facea sa se créda ca raialele lucrau la câile publice, si nu dedù unu gologanu pentru munc'a loru lucratoriloru. Apoi nu numai elu procedéza in acestu modu; turcii facu toti astfeliu

„18. La guvernulu turcu nu este probitate, câci impiegatii au unu tratamentu fórte micu, si necesitatea ii impinge a comite totu feliulu de acte nelegale si de violentia.

„19. Turcii au tóte facilitâtile spre a condamná in modu nelegalu pre raiale; procesulu se face in limb'a turca; raialele n'o intielegu, si turcii lucréza si decidu dupa bunulu loru placu.

„20 O mlastina de lânga Vard'a Glavic'a si Glavic'a Kozaric'a erá a tieraniloru dimprejuru. Locuitorii o desecasera si cultivasera. Venira turcii Mui Ag'a Mehemetbasic. Mul'a Ali Mehemetbasic, Ahmet Ag'a Mehemetbasic, Dervis Ag'a Grebo, Ali Beg Basanic, Memis ag'a Ciber si mehemet Uscovlic. Ei au cuprinsu acestu terenu de 4 mii acre.

„Dloru, Europ'a a facutu pâna astadi multe revolutiuni; a datu de pre tronu multi regi, principi si imperatori animati cu sentimente nobile si crestine, si pâna astadi, in acestu secolu de civilisatiune, aveti in asiá innalta stima pre acestu barbaru turcu! Dloru, nu putem si nici voimu a trai sub biciulu turcu. Suntemu ómeni si nu animale.

„Déca nu ne poteti dà ajutoriu, nu puteti nici a ne sili se ne intórcemu in sclavia. Refusamu de a crede de aci inainte in promisiunile turciloru, si câtu pentru intrevenirea ce ne oferiti, suntemu convinsi ca pre lânga turci nu pretiuesce nici câtu o cója de fasola.

„Ceea ce voimu este libertatea, libertatea adeverata, deplina si intréga. Nu vomu cadé din nou viui in mânile turciloru.

„Metcovici. 13 Septembre 1875.“

Cetimu in „Press'a“:

Primariulu municipiului Iasi, d. N. Ganea a luatu initiativ'a spre a face la 1 Octombre, diu'a decapitârei nemuritoriului domnu G. Ghic'a o serbare funebra si comemorativa.

Dupa program'a ce s'a publicatu in „Curierulu de Iasi,“ si pre care o reproducemu mai la vale, va oficiá in biseric'a sântei mitropolii clerulu

---

erá incolacitu unu sierpe, radicatu in susu, câtu unu porcoletiu de feru; capulu i se vedé bine. Feciorulu 'si face cruce si sierpele se face nevediutu.

Taurulu n'a mersu mai multu la muiere, care a si muritu dupa dóue septamani.

Acum sa ve mai spunu eu o intemplare, ce amu audit'o despre unu smeu, dise celu dintâiu, si incepù numai decâtu.

„In Odorheiulu Simleului, cu vr'o cinci ani inainte de ast'a, erau la o móra mai multi ómeni, dara la focu in casutia, erá unulu din Chimitelnicu, unu padurariu, si unu alu treilea, óre cine. Povestindu un'a si alt'a, „ómeni buni! óre ce se fia,“ intréba padurariulu, „eu vedu in tóta nóptea cá unu sulu de focu, trecendu preste padure si slobodiendu-se in Santulu (satu)? „Scii ce?,“ dice celu din Chimitelnicu de-i plantá cutietulu cu mân'a drépta la calcâiulu piciorului stângu cându va trece preste padure sululu acel'a eu ti-dau o juninca.“ Bine, facu contractu, punu degetulu mai multe marturii si a dóu'a di se duce padurariulu prin padure pâna la unu copaciu bortosu, unde se tragea totu-déun'a de plóia. Aici face focu, cinéza si pandesce pâna câtra unsprediece césuri. Atunci eata ball'a de fulgeru iéra trece preste padure. Elu atunci si apuca cutietulu si lu implanta la calcâiulu peciorului stangu. Sululu de odata nu se mai vede; in minutulu acel'a vede inaintea sea o mamnila, câtu e padurea de mare. A mai immarmuritu. Mei Tódere! ce ai tu cu mine? nu-mi poti dá pace? dice mamnil'a, se scii, ca de nu-mi dai pace ti-voiu rade o palma, si atunci e vai de tine. Acum te iertu! cu ast'a s'a facutu nevediutu. Omulu incremenise acolo, si nu se potù miscá de locu. Diminéti'a lu cauta muierea in tóte pârtile, in urma lu afla lânga borta, dara nu se póte intielege cu elu, aduce carulu si astufeliu lu duce pâna acasa. Ací intrebuintiéza pre preotu si pre doctoru si abiá dupa patru septamani 'si vine cum se cade in ori. Atunci spuse totu ce i s'a intemplatu si 'si luà juninc'a.

Mai tardiu i-a mai datu odata buna sér'a, si a vorbitu cu smeulu asiá din aeru, dara nu i-a facutu nimicu.

Dupa trei ani a muritu in Santulu o baba betrana, ómenii diceau ca la ast'a aru fi amblatu smeulu.“

Audiendu acestea, toti stámu ghemuiti si ne uitámu cându unulu la altulu, cându la povestitoriulu Ioanu, care stá cá unu erou inaintea nóstra:

Erá tardîu, si amu fi statu si mai multu, pentru ca Ioanu chiaru incepuse sa spuna o istoria ce se intemplà cu parintele din satu, cându 'lu intrerupse unii, cá sa lasâmu pâna pe mâne séra, si pâna atunci sa-si mai adune mentiunile.

Asiá ne-amu despartitu.

(Va urmá.)

cu prea s. s. mitropolitulu Moldovei si Sucevei, invitându-se sa asiste functionârei, consiliulu comunalu, corpulu profesoralu si primarii comuneloru urbane.

Dupa seversirea ceremoniei religióse, se va face o procesiune, dela biserica la pétr'a comemorativa, redicata de consiliulu comunalu pre mormentulu sacru alu patriotului domnu Gr. Ghic'a, unde se voru face rugaciuni pentru sântirea petrei si amintirea acelui durerosu evenimentu istoricu petrecutu acum 100 de ani s'au mai esactu la 1777.

Ori-care românu veneréza cu respectu si piosie memori'a acelui domnu martiru care si-a datu viéti'a pentru aperarea drepturiloru si integritatea Moldovei.

Municipiulu din Iasi, inspiratu de nisce asemenea sentimente pióse si nationale, a luatu initiativ'a si a formatu o programa pentru serbarea funebra si pomenirea ce va avea locu in sânt'a metropolie din Iasi la 1 Octombre.

Ori-cine intielege ca aci nu e vorb'a de atiâtiarea pasiuniloru politice nici de manifestâri contr'a vre-unei puteri vecine ori contr'a guvernului.

Cu tóte acestea vedemu cu parere de reu ca ispit'a dela diavoli 'si vîra cód'a in tóte. Ispititorii si speculatorii cu cele sânte nu lipsira si cu acésta ocasiune a infiltrá veninulu pasiuniloru loru de clica si a esploatá si acésta pomenire religiósa si nationale. Astu-feliu „Românulu“ de adi si códele séle, publicându program'a municipiului din Iasi, o comentéza si inveninéza cu pasianile séle politice. „Românulu“ nu se multiamesce cu atacurile ce scrisese contr'a Austriei, ci lovesce din chiaru seninu si in guvernulu românu de adi si in amicii sei politici.

In loculu veracitâtii istorice, sentimenteloru profunde, demnitâtiei si linistei sufletesci, cuvenita in o asemenea ceremonie piósa si solemna, cei dela „Românulu“ aducu pasiunile loru meschine de partidu, atacandu guvernulu si pre toti amicii lui, cá cum ei nu aru p români.

Program'a

pentru serbarea funebra ce au avutu locu in diu'a de 1 Octomvre anulu curentu, in amintirea Domnitoriului Moldovei Grigoriu Ghic'a, ucisu in Beilicu in aceeasi dî la anulu 1777.

I. In diu'a de 1 Octomvre, la 12 óre, Eminenti'a Sea Metropolitulu Moldovei si Sucevei, impreuna cu inaltulu cleru, va binevoí a seversî in biseric'a sântei Metropolii o panachida religiósa, la care suntu rugati sa asiste toti functionarii civili si militari, clerulu, corpulu profesoralu, consiliulu comunalu si totu publiculu in tienuta de doliu.

II. Toti primarii comuneloru urbane din tiéra voru fi asemenea invitati sa asiste la acést'a solemnitate de doliu natiunalu.

III. Dupa seversirea ceremoniei religióse, intregu cortegiulu, cu Emenenti'a Sea Metropolitulu Moldovei in capu si in sunetulu musicei, care va esecutá unu marsiu funebru, va merge in procesiune la pétra comemorativa, radicata de consiliulu comunalu pre mormentulu Domnitorului Grigorie Ghic'a, unde se voru face rugaciunile cuvenite pentru sfintirea pietrei.

IV. Dupa sfintirea pietrei, subsemnatulu primaru va rostí unu discursu in amintirea fapteloru repausatului Domnu.

V. Se va impartí apoi pâne si carne la seraci.

Primaru, N. Gane. „Pr.“

Câtra reveritorii nemuritoriului Dr, de med. Simeone Ramontiai.

Natiunile din ce-'su mai culte, de acea suntu cu recunoscintia mai mare câtra acei mari fii, acei destinti si binemeritati barbati ai loru, a câroru viétia intréga nu fu alt'a, decâtu unu continuu sacrificiu pre altariulu bunastârei si inflorirei natiunali. Sí cu totu dreptulu. Câci recunoscinti'a câtra barbatii sei binefacatori si meritosi e pentru unu poporu nu numai actu de detorintia, ci totu-odata actu de necesitate vitale; e asiá dicendu unu simbure fecundu aruncatu in agrulu fragedu si primitoriu alu animeloru generatiunei urmatórie, carele acolo va sa se descepte si sa se produca cu tempu insutite asemeni binefaceri si alte virtuti fericitórie pre sém'a respectivului poporu.

Noi romanii erediramu cu viéti'a si sangele impreuna dela strabuni virtutea recunoscintiei, si amesuratu straluciteloru esemple de gratitudine, ce le invetiaramu dela densii, nu suntemu indatinati a uitá nice de binefacatorii nostri privati, cu atâtu mai putienu de cei natiunali si patriotici. Noi tienemu minte binefacerea. Dara acést'a recunoscintia prea adese o pastrâmu numai in internulu nostru, cá o gema ascunsa in pamentu, fâra a-i dá publica, serbatorésca espresiune pre câtu necesarie, pre atâtu si folositória.

Credemu a conveni cu opiniunea generale a publicului nostru, cându dicemu, ca asiá nu e bine. Asiá nu mai póte merge. Nu se póte, fâra a pecatuí chiaru contr'a intereseloru nóstre bine precepute, se tacemu si mai departe in privinti'a acést'a si se nu documentâmu serbatoresce inaintea lui Ddieu si a ómeniloru, inaintea lumei straine si a generatiuniloru rom. venitóre etern'a nóstra recunoscintia câtra marii nostri barbati binefacetori; inaintea lumei straine, ca vediendu sa se convinga, ca desastrele si impilârile din trecutu nu fura nici cându in stare se stinga din sinulu poporului nostru schintei'a virtutiloru sublimi, promtéti'a de a sacrificá pentru binele comunu, insufletirea pentru totu ce e nobilu si frumosu; iéra inantea posteritatei romane, cá maretiele modele ale atâtoru mari barbati si ale fapteloru loru generóse sa-i aduca necontenitu aminte detorinti'a sacra, de a pasí in urm'a vertutiosiloru predecesori si dupa putintia inca a-i intrece prin asemene fapte virtuóse.

Pre temeiulu atâroru convingeri, despartiementulu cerc. X. alu Asoc. rom. trans. pentru literat. si cultur'a poporului rom. in adunarea sea generale tienuta in 25 Oct. a. tr. la Berchiasiu decise, cá pre calea colectei se ridice unui mare fiiu alu natiunei nóstre in loculu nascerei lui, Somesiani (Szamosfalva) lânga Clusiu, unu monumentu vediutu, dupa ce in animele nóstre ii pastrâmu dejá, si romanimea intréga va pastrá totu-déun'a memori'a-i cu profunda veneratiune si pietate.

Avemu óre se spunemu, ca acestu mare fiu alu natiunei romane e nemoritoriulu *Dr. Simione Ramontiai?* Trebue óre se spunemu cui-va, cine a fostu, ce a facutu pentru poporulu rom. si ce folóse mari a adusu prin ast'a insesi patriei nóstre comuni doctoriulu Sim. Ramontiai? A vré se enumerâmu salutarile cosecintie ale maretiei sele fapte aru fi a cará apa in mare. Vorbésca acea grandiósa fundatiune de 54,000 fl. conv. adi prin economia conscientióse crescuta pâna la 100,000 fl. Predice-i laudele acei preste 40 teneri rom. câti pre fia-care anu numai si numai cu ajutoriulu stipendieloru ramontiane si potu continuá studiele pre la institutele din patria si strainatate. Ateste meritulu nemortale a lui S. Ramontiai acea pré insemnata parte a intelegintiei rom. ciscarpatine, carea fâra fundatiunea lui abiá de se puté vre-odata aventá la trépt'a sociale, pre care se afla de presinte spre binele, mandri'a si sprigínirea natiunei romane. Da, natiunea romana tangiá de cadiuta in ignorantia; n'avé lumina. Venì mediculu providentiale Ramontiai si se adoperà a-i redá inainte de tóte lumin'a ochiloru, posibilitandu-i formarea unei intelegintie, iéra prin ast'a reinsanatosiarea, intarirea si reinviarea perfecta.

Natiunea intréga, sperâmu dreptu acea, va concure cu obolulu seu la monumentulu redicandu intru onórea demnului seu fiu; dara sperâmu cu deschilinire, ca fostii stipendisti ramontiani voru semtí in sufletu si placutulu obligamentu, de a ajutá eternarea memoriei scumpului loru binefacatoriu. Subscrisulu comitetu, câtra care suntu a se adresá ofertele marinimóse (in Clusiu, Koloszvár), nu va lipsí din parte-si a ratiociná pre calea diuarieloru cu tóta esactitatea despre totu dinariulu incursu, iéra la tempulu seu a comunicá spre opinare publica modalitatea si planulu monumentului cum si diu'a redicârei lui festive.

Prin onorarea mecenatiloru si altoru barbati mari ai sei o natiune se onóra pre sine insasi in ochii lumei. Fia, cá natiunea româna se stórca si cu acésta ocasiune unu atare testimoniu de cultura si vitalitate din partea gintiloru colocuitórie! Fia cá concursulu tuturoru se facilite redicarea unui monumentu demnu de marele fiiu românu si marele patriotu, care monumentu si celoru mai departate generatiuni se spuna zelulu romanimei actuali si nesuinti'a ei de a-si crea in totu modulu si in butulu tuturoru ostaculeloru unu mai bunu si mai ferice venitoriu!*)

Din siedinti'a, tienuta de comitetulu despartiementului cerc. X. alu „Asoc. rom. trans.“ in Clusiu la 18 Iuliu 1875.

Dr. Gregoriu Silasi, direct. despartiem; Demetriu Popu, actuariu; Leontinu Popu, casariu; Alesandru Lazaru, membru de comitetu; Ladislau Vaida, m. de comitetu; Gabriele Popu, m. de comitetu; Basiliu Rosiescu, m. de comitetu; Victoriu Piposiu, m. de comitetu.

Varietâti.

⁂ *Difteritis.* Ból'a acésta au inceputu a pretinde victimele ei in Fagarasiu.

⁂ *Cum se intrebuintiéza de unii ómeni cuvintele straine,* respective cuvintele moderne ne arata o fóia din *Breslau* in urmatórea conversatiune interesanta: „Ce mai faci dómna S. ?“ Fórte multiamimu de intrebare dómna M., tocmai am cumparatu o villa, in carea voiu locui cu fii'a mea. Din nainte avemu o *reverénda* (veranda) si dinapoi unu *babilonu* (pavilionu). Dela *etagieriulu* primu la alu doilea te urci pre scâri *lavendel* de marmoru *barbaricu.* Acolo si-a intogmitu fii'a mea, carea e buna pictorésa o *artileria*, de unde vedemu in fia-care diminétia pre domnii oficieri *destilându* pre dinaintea nóstra. Trebuie sa-ti spunu ca fi'a mea patimesce de unu *costumu intreruptu de nervi*, pentru care lucru me duseiu la unu profesoru. Dara intipuesceti! cându sosiramu la drumulu de feru *carier'a* erá inchisa, *paragrafulu* trasu si *vomitivulu* a inceputu sa lucre. Amu luatu o trasura dara ce se vedi cându sosiramu la profesoru, erá numai *mediclu de esistentia* acasa, carele indata ni-a disu: „Me rogu dómna poftiti de siedeti in *foiletonu*, dlu profesoru numai decâtu va stá la *desinfectiunea* dvóstra.“ Asiá a si fostu si cum a venitu dlu professoru a disu: Dómna! fii'a dvóstra patimesce de *afectatiune catedralica* in gâtleju.“ Amu platitu si ne amu dusu acasa. Pre drumu ne intâlnimu cu nepotulu meu, elu e, dómna, unu *volumen* mare si *promovéza* in tóte dilele pre strad'a S.... — Elu ne dise sa remânemu aci si sa mergemu la teatru. Ne amu induplecatu si amu luatu o *loge de processiune*, unde mi amu perdutu *portepeulu.* Intemplarea acést'a trebuia sa o punu in gazete si sa platescu si pretiulu *insurectiunei.*“ —

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. orient. S.-Copalnicu protopresbiteratulu Ce'atei de piétra in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 4 Sept. a. c. Nr. 2372 prin acést'a se escrie concursu pâna la 26 Oct. a. c. st. v.

Fmolumentele suntu:

1. Portiunea canonica 2 jug. 600□° fenatiu si aratoriu.

2. Dela 40 familii 1 ferdela de cucuruzu sfarmitu.

3. Dela 60 familii 1 ferdela de cucuruzu nesfarmitu si câte c dî de lucru.

Folosirea cimiteriului si a ingropârei.

Stola statorita de sinodulu protopop. din an. 1872, care tóte computate in bani dau unu venitu de 309 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Carpenisiu in 24 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Siovrea,
(1—3) adm. protop.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. din Petrosieni cu filiele: Delgea si Banítia, — in protopopiatulu Hatiegului, — se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 26 Octombre st. v a. c.

Emolumentele suntu:

a) Cortelu naturalu;

b) Dela 140 fumuri câte 1 fl. 40 cr. v. a.

c) Stolele indatinate atâtu dela poporanii — stabili de ací (140 fumuri) câtu si dela lucratorii dela minele de carbuni de religiunea nóstra.

Tóte aceste emoluminte computate la olalta dau unu venitu cá de 500 fl. v. a.

Doritorii de a competá la acésta parochia, — binevoiésea, a-si asterne concursele loru bine instruate la subscrisulu, pâna la terminulu susu amintitu.

Hatiegu in 24 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Ratiu,
(1—3) protopopu.

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre 1875|6 de adunarea gener. a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu a. c. c. n. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu:

1. La dóue stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi ascultatori de pedagogia de ambele confessiuni romane.

Terminulu concursului se defige pre *25 Octobre c. n. 1875.*

Concurentii la amintitele stipendie au sa-si tramita incóce concursele loru pâna la terminulu indigitatu, provediute cu atestatu de botezu, de purtare morale si diligintia, cum si cu testimoniu scol. celu putienu de II clase gimnasiali absolvite.

(3—3)

---

*) Nu voimu sa detragemu nimenui nimic'a din meritele ce le are. Ní se pare inse ca noi totusi suntemu pré nemarginiti in tacsarea barbatiloru nostri. Noi n'avemu nimic'a mai de a dóu'a mâna, fâra totu mare. Óre déca s'aru intemplá sa avemu si noi odata unu Caesare, unu Napoleonu, unu Pliniu séu unu Humboldt, unu Seveca séu unu Kant, Cartesiu etc. ce amu dice despre ei? cându noi despre barbati minorum gentium amu disu totu ce se póte dice despre unu omu. Red.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineć'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate càtrà espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 79. ANULU XXIII.

Sabiiu 5|17 Octomvre 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 2798./B. 1875.

Preaonorati Parinti Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali! Onorata preotime archidiecesana!

Petrunsu de dorinti'a ferbinte, de a vedé pre onoratulu nostru cleru sî iubitulu nostru poporu credinciosu din archidiecesa inaintandu din ce in ce atàtu in privinti'a stàrei sele materiale, càtu sî a célei intelectuale sî religióse-morale, Consistoriulu archidiecesanu inca prin circulariulu seu dto 12 Octobre 1872. Nr. 890 recomenda-se comuneloru nóstre bisericesci infiintiarea de fonduri parochiali, indegetandu totu-deodata sî folosulu celu mare alu atàroru fonduri, precum sî modalitatea, cum s'aru poté acelea mai cu inlesnire infiintiá.

Unele din comunele nóstre bisericesci au si urmatu acelei povetie binevoitore, sî se bucura astadi de fruptele ostenelelorlu loru; dar' cele mai multe pare-ca o au trecutu cu vederea, séu de o au si luatu la cunoscintia, nu o au pusu in lucrare, escusandu-se cu nerodirea pamentului, cu greutatea contributiuniloru statului s. a., séu amanandu lucrulu pre mai tardîu.

Astadi, dupa ce a binecuventatu Dumnedieu cele mai multe pàrti ale patriei nóstre cu recolte (culesuri) indestulitóre, ba pre alocurea imbelsiugate, Consistoriulu archidiesesanu vine de nou, a Ve aduce aminte de fondurile parochiali, sî a Ve provocá, se Ve cugetati cu totu deadinsulu la infiintiarea loru, sî se le puneti sî in lucrare.

Fondurile acéstea parochiali, precum se scie din circulariulu consistorialu citatu mai susu, au *dóue* scopuri. *Unulu* este, cá prin ajutoriulu loru sa se imbunatatiésca starea materiale a bisericeloru si scóleloru nóstre si a personalului acelor-a, cá astfeliu parochiile singuratice sa nu fia silite, a face la tóte trebuintiele loru aruncaturi asupr'a membriloru loru, ci sa aiba totudéun'a, pentru tóte trebuintiele loru comune, precum: zidirea séu repararea bisericei, scólei, casei parochiali, salariulu invetiatorescu sî preotiescu, si altele de feliulu acest'a, unu ajutoriu siguru si totu-déun'a disponibile din veniturile anuali ale acestoru fonduri. Ear' *celalaltu* scopu alu fonduriloru parochiali este, a se ajutá din ele la casuri de lipsa insîsi membrii comuneloru nóstre bisericesci, si prin acést'a a scapá de greutatea intereseloru (cameteloru) celoru neomenóse, ce le iau acum, dupa suspendarea legei usurarie, atàtu privatii, càtu si institutele numite de banca, sî ispravnicii acelor-a, de pe spatele sirmanului poporu de rendu. Càci prin imprumutàri cu interese mari este cu neputintia, cá sa nu seracésca poporulu nostru din ce in ce; ba esemplele cele triste de tóte dîlele ne aréta, cum sateanulu, incurcandu-se odata in atari imprumuturi, nu mai este in stare a se smulge din cursele loru cele maiestrite, ci trebuie sa-si venda, séu mai bine dîsu, sa-si lapede mai pe nimic'a putien'a mosióra parintésca, carea i dà lui sî pruncilorû lui pànea de tóte dîlele, si sa iá traist'a de cersîtoriu.

Consistoriulu archidiecesanu spera, ca preotîmea, invetiatorimea sî tóta inteliginti'a nóstra se va petrunde de insemnatatea cea mare a acestoru fonduri, va scí capacitá sî pre poporulu nostru credinciosu despre folosulu loru, sî-lu va poté indupleca — pentru binele lui — la infiintiarea de atari fonduri parochiali, cari fórte usioru se potu infiintiá prin contribuiri de câte putîntelu gràu, cucuruzu, secara, ovesu, mustu s. a., si fórte usioru se potu inmultî, déca d. e. o parte de bucate se va vinde in primavér'a séu vér'a urmatóre cu pretiuri bune, si banii se voru elocá spre fruptificare pàna la tempuri de lipsa, ear' o parte se va dá imprumutu pre lànga conditiuni moderate sî usióre chiaru membriloru comunei bisericesci, cari aru cere asemenea imprumuturi.

Pentru aceea onorat'a nóstra preotîme archidiecesana este insarcinata prin acést'a, a revocá poporului in memoria cerculariulu consistorialu mai susu citatu, a-i ceti sî a-i esplicá cu cuvinte simple, la intielesu, si prin esemple luate chiaru din viéti'a lui, acestu cercularíu, a-lu conchiamá la sinóde parochiali estraordinarie, in cari sa desbata acestu obiectu momentosu sî sa puna in lucrare infiintiarea estorfeliu de fonduri. Ear' PP. Protopresbiteri voru conlucrá cu totudeadinsulu sî cu tóte ocasiunile bine venite, cá in càtu se póte in tóte comunele nóstre bisericesci sa se infiintieze asemenea fonduri sî sa se deá in cea mai buna administratiune; sî consemnàrile alaturate le voru umplé cu datele recerute, sî pâna la anulu nou 1876 le voru asterne incóce.

In fine se aduce la cunoscinti'a preotîmei nóstre, ca Consistoriulu archidiecesanu va fi cu drépta consideratiune asupr'a aceloru Preoti, cari se voru distinge intru infiintiarea, bun'a administrare si crescerea acestoru fonduri parochiali.

Din siedinti'a Consistoriului archidiecesanu, tienuta la Sibiiu in 18 Septembre 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele, P-lui Archiepiscopu si Metropolitu,

Nicolau Pope'a, m. p.
Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu.

Nr. 2798/B. 1875.

Préonorati Parinti Protopresbiteri si Administratori protopresbiterali! Onorata preotime archidiecesana!

Precum Ve este cunoscutu, inca cu datulu 9 Novembre 1873 Nr. cons. 715 s'a fostu dispusu de aici adunarea de mila pentru bisericele serace din archidieces'a nóstra, si acésta dispositiune s'a resuscitatu prin ordinatiunile consistoriali dto 5 Aprile 1864 Nr. consist. 254, dto 1 Novembre 1865 Nr. cons. 858. si dto 23 Novembre 1871 Nr. pres. 336.

Insé fiinduca de o parte dela datulu din urma incóce au intratu mai multi ani neroditori, in cari poporulu nostru credinciosu au avutu sa se lupte cu lipsele sele cele mai de aprópe, iéra de alta parte au obvenitu in carmuirea nóstra bisericésca schimbârile cele mari si dese, cari ve suntu cunoscute tuturoru: Consistoriulu archidiecesanu a amanatu cu colectarea regulata pentru bisericele serace pâna la alte tempuri mai favoritórie.

Acum, potendu-se sperá o recolta indeobsce mai manósa, decâtu in anii trecuti, dara inmultiendu-se si cererile de ajutórie din acestu fondu, — câci comunele nóstre bisericesci, inspirate de zelu fórte laudabile, pre intrecute zidescu biserici totu mai corespundietórie, de cum au fostu cele vechi — ; in fine dorindu Consistoriulu archidiecesanu, cá precum in tóte celelalte, asiá si in privinti'a acestui fundu sa urmeze in spiritulu Marelui nostru Archiepiscopu si Metropolitu *Andreiu,* carele in precitatulu seu circulariu presidiale dicea ca doresce, „a nu lasá pre nici o comuna bisericésca, carea recurge dupa ajutoriu spre scopulu reparârei séu zidirei bisericei sele, nemangaiata,“ — Vi se rechiama in memoria precitatele ordinatiuni consistoriali si Vi se da insarcinarea: cá in decursulu tómnei acestei'a, si anume dela primirea acestei ordinatiuni pâna la capetulu lui Novembre a. c. preotimea parochiale, vestindu si esplicandu poporului in biserica acésta dorintia crestinésca a lui, sa colecteze in modulu, ce i se va paré mai corespundietoriu, daruri de buna voia pentru bisericele nóstre serace, si acelea (déca suntu in naturalie, prefacute in bani) sa le administreze fâra amanare la PP. Protopresbiteri tractuali, cari din partele petrecendu-le in list'a alaturata ./., in carea se voru petrece tóte comunele bisericesci, chiaru si déca cum-va n'aru fi contribuitu nimicu, le voru substerne incóce celu multu pâna la 31 Decembre a. c. de unde acelea se voru aduce la cunoscinti'a publica a archidiecesei nóstre si se voru impartí dupa impregiurâri pre la bisericele nóstre serace.

Din siedinti'a consistoriului archidiecesanu, tienuta la Sabiiu in 18 Septembre 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele, Par. Archiepiscopu si Metropolitu

Nicolau Pope'a m. p.
Archim. si Vicariu archiepiscopescu.

Ilusiuni perdute.*)

(Urmare si fine.)

III. Lips'a de ori-ce activitate in ce privesce progresulu pre terenulu *economicu* ne silesce a terminá tractatulu de fatia multu mai in graba de cum amu fi doritu.

Istori'a civilisatiunei ne aréta, ca interesele intelectuale si morale ale unui poporu suntu strensu legate de interesele sele economice si progresulu adeveratu pre terenulu intelectualu are de urmare inevitabila progresulu pre terenulu economicu. Unu poporu seracu standu pre o trépta inalta a culturei nu aflâmu, intocmai precum nu aflâmu unu poporu cultu gemendu sub jugulu seraciei.

Lipsitu fiindu de o cultura elementara, poporulu românu n'a potutu trage nici unu folosu din numerósele si insemnatele descoperiri ale sciintiei moderne mai alesu din descoperirile sciintieloru naturale, cari au datu intregei cugetâri omenesci o alta directiune si au influintiatu in modu eminentu progresulu tuturoru popóreloru civilisate.

Comerciulu nostru fórte marginitu in estensiune si intensitate n'a potutu ajunge la nici o insemnatate. Industri'a este cu totulu negligata si lipsita de ori-ce incuragiare. Meseriile suntu nu numai negligate ci chiaru dispretiuite. Prin urmare nu ne póte prinde mirare vediendu la noi acesti factori insemnati ai bogatiei natiunale cu totulu neproductivi. — Agricultur'a, pentru noi singurulu isvoru de bogatie, se afla inca in stadiulu barbariei. Cu o mandra nepasare de descoperirile si esperintiele seculare ale popóreloru civilisate, tieranulu românu, continua a aplicá acela'si metodu ruginitu de pradarea sistematica a bogatieloru naturale, ce-lu vedemu aplicatu numai si numai in tieri, unde agricultur'a n'a potutu scapá din bratiele barbarismului. — Departe de a cugetá la restituirea materieloru, detrase pamentului prin recolte, bogatiele tieraniloru tindu a secá cu desevêrsire si astfeliu in scurtu tempu ele voru deveni unu desiertu sterilu, dreptu mostenire pentru posteritate. — Departe de a cugetá la o replantare, baremu partiala a paduriloru seculare cadiute sub toporulu proprietariloru lacomi si nepricepuţi, vedemu délurile si vâile odinióra cu codri incheiati astadi plesiuge si sterile. —

Acestu sistemu de pradare coincide cu scaderea accelerata a rentei fonciare si generatiunile viitórie nu mai potu contá la o retributiune potrivita a capitalului si a muncei intrebuintiate pre proprietatea fonciara, si averea nóstra natiunala devine ilusorica. — Sa nu uitâmu, ca o parte insemnatata din venitulu rentei fonciare, pentru noi singurulu isvoru de bogatie, trece in mânile industriasiloru streini in schimbu pentru marfuri, care noi nu le scimu produce! Sa nu uitâmu, ca o alta parte insemnata o dâmu cá contributiune statului, carele apoi creaza si sustiene institutiuni streine si nefolositóre poporului românu! Prin urmare dóue pârti insemnate din averea nóstra natiunala suntu supuse unei consumtiuni neproductive. Scadiendu inca si rent'a fonciara in modu acceleratu, marindu-se in aceeasi proportiune numerulu lipseloru, sórtea poporului românu nu póte fi decâtu miseria si seracia deseversita. —

„Aceste resultate triste, la care amu ajunsu, fâra indoiala ele nu potu fi necunoscute aceloru barbati, cari pre dreptu si nedreptu s'au pusu in fruntea natiunei. Cu durere insa suntemu nevoiti a constatá ca „conducetorii“ nostri n'au intreprinsu nimic'a in ce privesce ameliorarea stârei materiale a poporului. Spiritulu loru cuprinsu de ilusiuni si ratacitu prin regiuni inalte nu s'a pututu cobori la sermanulu poporu, ce astadi 'lu vedemu apropiindu-se cu pasi repedi spre abisulu perirei. . . . . .

Astfeliu fiindu terminâmu cu acelasi pasagiu, cu care incepusemu tractatulu de fatia si dicemu cu dreptu cuventu.

„Resumându intr'unu tablou generalu starea actuala a societâtiei nóstre, fatia cu idea progresului, suntemu petrunsi de dorerós'a observatiune, ca in cea mai mare parte poporulu românu s'a hranitu pâna acum si se hranesce inca de ilusiuni! Luându mai in tóte form'a góla pentru fondu, elu si-a construitu sie insusi o casa splendida in aparintia dara zidita pre nasipu.“ —

Mai este óre timpu de scapare?

Numai déca, despretiuindu neadeverulu se va desceptá in poporulu românu o reactiune energica.

Ilusiuni perdute — forme góle fâra intielesu — frase esagerate voru fi ruinele culturei nóstre, preste care se nu ne sfiimu a trece, voindu a ajunge la adeveru! —

Se introducemu in loculu egoimului, adese uniculu mobile de actiune, idea de abnegatiune si de sacrificiu, se inlocuimu framentatur'a sterila prin o activitate productiva si folositóre, se parasimu regiunile ilusorice, in care s'au ratacitu spiritulu nostru si se ne intórcemu la „isvorulu primitivu si nesecatu alu vietiei populare.“

---

*) A se vedé nrii 72 si 74.

„Numai studiindu datinile si obiceiurile cá si limb'a poporului nostru de josu, clasele culte ale societâtiei române se voru puté intielege pre ele insile cá unu elementu propriu si distinsu, cá unu madularu neatârnatu si necesaru in lantiulu omenirei. Numai printr'unu studiu constiintiosu alu naturei proprie a poporului românu, ele voru puté ajunge a da o forma nóua si originala ideiloru generale importate.“ — x.

Revista politica.

Pâna in momentulu de fatia scirile dela delegatiuni, cari concentréza interesulu politicei interne, nu au alta deosebita importantia, decâtu ca alaltaieri s'a votatu bugetulu comunu pentru 1876. Recerinti'a intréga, ce are a se acoperí din cuotele ambeloru pârti ale imperiului, este 103,845,331 fl. Astadi se termina siedintiele delegatiuniloru.

Cele din afara se reducu la urmatórele:

In prim'a linia este cununi'a principelui Serbiei *Milanu*, care va avé locu astadi in catedral'a din Belgradulu serbescu. La cununi'a acést'a asista unu delegatu speciale alu Imperatului si Regelui nostru, unu delegatu alu Imperatului Russiei, o deputatiune a Domnitoriului Romaniei.

Fói'a oficiale din Belgradu publica in nrulu seu dela diece Octobre demissiunile ministriloru din cabinetulu Ristici; in acela'si numeru se publica si denumirea cabinetului celui nou sub presidiulu lui Ljubomir Calievici.

Bancrotulu turcescu a alarmatu press'a européna mai tare decâtu insurectiunea Erzegovinei si Bosniei. Cu tóte aceste guvernulu Angliei tace si privesce reductiunea procenteloru turcesci cu cea mai admirabila recéla, de-si Angli'a are relativu mai multu pretiu in mânile turciloru decâtu oricine altulu.

Scirile despre insurectiune au trebuitu sa dea intaiatate alarmei bancrotului turcescu. Acum iérasi incepu a resari sciri despre miscârile insurgentiloru si despre intâlniri sângeróse mai neinsemnate. Trecemu preste detaiuri de lupte, cari se desmintu si iéra se aprobéza, dupa cum suntu diurnalele, turco-séu slavofile, si amintimu, ca in Eurep'a prinde radacini totu mai tare credinti'a ca guvernulu turcescu nu mai e in stare a schimbá lucrurile spre bine nici in Erzegovin'a nici in Bosni'a. De alta parte insurgentii spunu Europei si lumei ca suntu resoluti ori a fi liberi ori a peri.

Turcii suntu fórte ingrigiti si se pregatescu de o campania de iérna.

Carlismulu in *Spani'a* trage de mórte, oficieri si soldati parte recunoscu guvernulu din Madridu si pre Alfonsu XII, parte trecu in Franci'a.

Imperatulu nemtiescu a plecatu spre *Itali'a*.

Cetimu in „Press'a“:

Scirile mai importante ne vinu adi din Constantinopole. Nu mai este vorb'a de modificârile in ministeriu, séu de lupt'a din Erzegovin'a, ori de concentrârile armate la fruntari'a Serbiei, unde in cele din urma s'a schimbatu chiaru ministeriulu spre a nu mai fi banuintia despre o actiune belicósa ascunsa contr'a Turciei.

Este vorb'a de alta natura de imprejurâri, care nu se potu impacá lesne nici cu sabi'a nici cu iradeuri. E vorb'a de plat'a cuponului dela Ianuarie viitoriu séu a dobendiloru la datori'a ce apasa tesaurulu imperiului otomanu. Decisiunea luata de pórta de a plati cuponulu lui Ianuariu jumetate in bani sunatori si jumetate in noi obligatiuni platite preste cinci ani, a emotionatu tóta lumea financiara: si scimu ca dela finance pâna la politica e numai unu pasiu.

Ne marginimu dara a inregistrá fâra multe comentarie acésta decisiune a Portiei de a consolidá óre-cum dobendile ce datoresce, decisiune contr'a câreí'a depesile ne spunu ca a protestatu chiaru „banc'a imperiale“ din Constantinopole, câreí'a se confiase administrarea financieloru imperiului. Acésta institutiune, ce fusese formata, dupa midilocirea amicale a puteriloru pentru garantarea intereseloru financiare si comerciale ale diferiteloru state, se vede adi in o positiune din cele mai grele si nevoita a protestá contr'a chiaru decisiuniloru Portii, asceptându noi instructiuni de la comitetulu din Parisu, dupa cum ne spune telegrafulu.

Din Londr'a se ascépta esplicatiuni asupr'a acelei decisiuni a Portii, si in genere cercurile financiare, dupa cum ne spunu scirile mai recente, suntu emotionate.

Faptulu e destulu de semnificativu prin elu insusi, si de aceea ne abtienemu dela ori-ce comentarie, asceptându a vedé ce dispusetiuni se voru luá si ce lâmuriri se voru da.

Sabiiu in 13/1 Octobre 1875.

Siedinti'a comitetului scaunalu tienuta astadi, discuta preste tóta asceptarea si unu objectu de mare importantia. —

Pre sedul'a convocatóre erau insemnate cá objecte de discutatu numai nisce cause de interesu mai multu secundariu; de acea dóra se si presentara dintre membrii români ai comitetului scaunalu abiá 3 insi. — Objectele puse de mai nainte la ordinea dîlei se discutasera si superase in cea mai buna concordia si se credea ca siedinti'a va fi terminata; pre cându anuncià d-lu presiedinte ca s'a insinuatu la d-sea, deputatulu Göbel ca are a face din parte-si o propunere si inca de urgentia. —

Se intielege ca i se da cuventu si toti membrii presenti aretau óresicare curiositate in privinti'a propunerei ce avé sa se faca; de-si nu se póte trage de locu la indoiéla, ca membrii sasi, celu putienu in cea mai mare parte, au trebuitu se fi cunoscutu propunerea inca de mai nainte.

Destulu ca dlu Göbel luându cuventulu, face o propunere, carea neconditiunatu trebuie sa provóce de nou frecâri si discordia intre deputatii de natiunalitate romani si confratii sasi. — Pre densulu, audiendu elu despre nóu'a intentiune a dlui ministru de interne, de a reorganisá totusi odata municipiele de nou, — 'lu dóre ran'a cea vechia, temerea ca numai totu se va pune odata capu privilegieloru si se va introduce si in fundulu regiu unu sistemu de administratiune corespundietoriu evului, in care traimu.

Si acést'a densulu cá membru credinciosu alu natiunei sasesci crede a nu o puté admite; provóca deci a intreprinde totulu ce numai e posibile spre delaturare a reului (?) acestui'a ce amenintia (?) natiunea sasésca. —

Face apoi propunerea: cá sa se esmita din partea adunârei scaunale o deputatiune constatatóre din 2 membrii, atâtu la Regimu câtu si la Majestatea Sea, cu scopu cá sa agiteze in sensulu representatiunei cunoscute, a Universitâtiei sasesci din anulu 1873 si a celei a majorîtâtiei representantiei scaunale susternuta totu in objectulu acest'a ministeriului in primavér'a anului trecutu. Si ce e mai remarcabilu d-sea propune inca cá spesele deputatiunei acestei'a sa se solvésca din cass'a scaunale; cá cându acést'a aru fi menita anume se servésca intereseloru curatu natiunale sasesci, si nu celoru a municipiului cá atare!

Propunerea acést'a fu combatuta mai intâiu de deputatulu Schreiber; inse numai din motive dilatorie, ca adeca de óre-ce inca nu se scie nimic'a positivu — nu aru fi la tempu si astu-feliu si propuse densulu din partesi reieptarea numai deocamdata a propunerei lui Göbel. —

Din partea romaniloru inse combatù advocatulu Pred'a directe si din motive meritorii propunerea lui Göbel, aretandu ca românii credinciosi votului separatu datu inca in primavér'a anului trecutu, in contr'a representatiunei majoritatei sasesci — nu potu decâtu cu bucuria sa salute inaugurarea unui sistemu nou de administratiune mai corespundietoriu recerintieloru evului presente, asemenea si arondarea mai corespundietóre atâtu din punctu de vedere alu administratiunei câtu si alu pusetiunei loru natiunale. — Cu tóte acestea inse in ce privesce autonomi'a municipale oratorulu nu s'a dechiaratu neaplecatu, ci din partesi dise ca chiaru aru dorí o intielegere si o procedere solidara cu confratii sasi; cându s'aru puté aflá pre calea intielegerei o base solida in privinti'a acést'a, carea se multiemésca pre ambele pârti. Lipsindu insa intielegerea acést'a, densulu reiépta propunerea lui Göbel si insista prelânga votulu separatu de mai nainte.

Dupa acést'a dechiarendu deputatulu Malmer ca densulu inca aru dorí o intielegere spre procedere solidara, deputatulu cons Bolog'a propune amanarea desbaterei asupr'a propunereilui Gőbel pâna la incercarea unei atari intielegeri pre cale privata; Gőbel inse dechiara ori-ce intielegere a priorí de impossibile, din causa ca fia-care 'si are dejá opinie nestramutavera, de acea doresce cá asupr'a propunerei sele sa se votedie de locu, ceea ce si urméza si propunerea se primesce cu maioritate de voturi. —

Propunerea acést'a va fi objectu de multu interesu pentru urmand'a adunare scaunale, care se va conchiamá póte inca in septamân'a ce vine. Aru fi de doritu cá deputatii romani sa nu lipsésca si acum'a, si sa se si cam intieléga bateru intre sine despre tienut'a ce debue sa o observe fatia de propunerea acea atâtu de pocita.

⁂

Constituirea si deschiderea societâtii de lectura a tinerimei studióse dela Seminariulu Andreianu.

Sabiiu, 1 Octobre 1875.

Societatea nóstra de lectura a tienutu Domineca in 21 Sept. st. v. a. c. siedinti'a de constituire, la carea

---

FOISIÓRA.

Suvenire.

(Fine.)

A dóu'a séra abiá asceptámu sa ne adunâmu iéra.

Dupa cin'a cea buna, cam pre la 8 óre ne si aflámu cu totii la desfacutu afara de povestitoriulu Ioanu.

Glumele incepura de nou. Feciorii se intreceau in siâgi cu fetele. Dupa câte-va ciumelituri unu fecioru face propunerea, cá sa ne cânte *Mariuti'a* ce-va pâna va vení badea Ioanu. *Mariuti'a* erá cam sfiiciósa si nu se prea invoiá bucurosu, dara vediendu, ca nu are 'ncatrâu mai rugà pre câte-va tovarasie sa-i ajute si incepù:

„D'asiu fi traitu totu asiá
„Fireasiu verde cá iérb'a,
„D'amu traitu ce-va mai bine
„C'a fostu badea lânga mine.

„Buna maica-ai mai avutu,
„Ca frumosu mi te-a facutu,
„Cu ochi negri de ochitu,
„Cu sprancene de-amagitu
„Cu gur'a de celuitu.

„A, ha“, risera cu totii, ast'a o cânta *Sandului*, de aceea stà elu asiá falosu. Apoi, de! se si potrivesce.“

Sandu se facù, ca n'aude si Mariuti'a continuà:

„Cucule cu péna négra
„Cânta 'n codru sa-s' aléga,
„Sa s'aléga la voinici,
„Mai siedé-voru multu p'aici?

„Ca mie mi s'a alesu:
„Din a mea tiéra sa iesu,
„La tómna dupa culesu,
„Ca m'oru scrisu la numerusiu
„Pe min' m'oru duce la Clusiu
„Dela Clusiu la Bistriti'a
Si-'mi remane draguti'a

„Dusu-s'a baditi'a, dusu,
„Pe drumulu Bistritiei susu
„Si nimic'a nu mi-a spusu
„Cu cine sa povestescu,
„Cu cine sa me iubescu,
„Maritá-moiu eu ori bá
Ori pe elu l'oiu asteptá.

„Fâ-me Dómne ce mi face,
„Fâ-me pasere negria
„Sa sboru in cancelaría
„Sa vedu pe badea cum scrie.
„Scrie dóue trei renduri
„Nu mai póte de gânduri
„Elu là carte totu cetesce
„Cu gândulu la min' gandesce . . .

„E dreptu ca totu la tine gandesce“, respunse unulu, „e pré fericitu, dieu, nu e bine sa ai o dragutia, care 'ti póte face si cântece, c'apoi te face prea pe gânduri.“

„Buna sér'a feciori“ „dise intr'aceea badea Ioanu intrandu pe usia. Sunteti cu totii aici precum vedu, 'mi pare bine. Eu amu trebuitu sa me intârdîiu, c'amu avutu nisce treburi.“

Paguba, ca n'ai fostu aici s'audi pe Mariuti'a, cum ne-a cântatu nisce cântece mandre, tocm'a cá ea, scóse dela dorulu animei, incâtu cu *Sandulu* nu mai puteamu povestí nici o vorba, ca erá dusu pe gânduri. Acum bine, c'ai venitu d-ta sa ne spui intemplarea ce ai vrutu sa ne-o povestesci aséra.“

Intemplarea parintelui N.? Aceea e dreptu, s'au intemplatu mai de unedile. Puteti sa-lu intrebati. Parintele, a fostu Sambata la Gurghiu*), dupa ce a inseratu pléca câtra casa, cându iese afara, in capulu orasiului din susu, lânga cruce, vede pe iérba unu omu culcatu. Se duce la elu si vediendu-lu, ca-i *Ferri*, tîganulu din satu, lu trediesce si-lu chiama sa vina acasa laolalta. „Tocm'a bine, ca m'ai treditu parinte, câci adurmisem, cá pamentulu. Nu sciu ce, asiá suntu de ostenitu.“ Ferri se scóla si totu povestindu, vinu cu parintele pâna in capulu satului. Cându e pre la capulu satului Ferri chiama pre parintele sa tréca prin apa (unu rîu) sa nu se mai duca pe podu, ca prea ocolesce. Parintele nu se invoiesce de locu, de-si Ferri i fagaduesce, ca-lu trece elu in spate. Asiá se despartiescu, tîganulu se duce sa tréca prin apa, iéra parintele vine spre podu. Cându-i aprópe de podu, eata o scrófa mare i tiene calea, si nu-lu lasa sa tréca inainte. In zedaru se incercà parintele s'o alunge, ca nu póte. Asiá incepe a strigá si abiá intr'unu tardîu lu-aude morariulu de preste riu, care si vine numai decâtu audiendu larm'a, cu o furca de feru in mâna. Dara intr'aceea scróf'a intrá-se in pamentu. Trecendu ei preste podu, audu subt podu nisce vaiete de copilu si alt'a nimic'a. A dóu'a dî parintele si tramise, de-lu chiama inainte. Dara ast'a intrebandu-lu, ca unde a fostu aséra, respunse ca tóta diu'a a lucratu acasa, ceea ce au si adeveritu cu vecinii.“

---

*) Cale de $1/4$ óra dela loculu unde se povesteau aceste.

participara 135 membri ordinari. Erá o bucuria, a vedea sal'a seminariala de teneri cu acelasi zelu, aceasi intentiune de a progresá in diferitii rami de sciintie si in specie in sciintiele teologice si pedagogice. Georgiu *Susmanu*, cá membru alu comissiunei permanente, alésa la finea anului scolasticu espiratu, beneventà membrii soc. Se processe apoi la alegere, carea se facù in cea mai mare ordine. De conducatoriu se alese prin aclamatiune prea stimatulu dnu professoru Ioane *Candrea*. Oficiali se alesera: Vicepresiedinte, care e totu odata si presiedintele comitetului soc. Georgiu *Susmanu* cl. a. III; 8 membri in comitetu notari: Teodoru *Cotutiu* si Avramu *Pecurariu*; bibliotecariu Nicolau *Ivanu* subbibliotecariu Iosifu *Gog'a*; casariu Stefanu *Albu*; controloru Georgiu *Sglimbea*. In fine alésera colaboratorii de redactoru pentru fói'a soc. „*Mus'a*“ pre Vincentiu *Gram'a* cl. a. III. Domineca in 28 Sept. st. v. a c. tienù soc. prim'a siedintia ordinara, la carea participara teti membri si unu numeru frumosu de domni straini. La 11 óre antemeridiane intra in sala dlu conducatoriu sub céle mai sgomotóse strigâri de „sa traiasca.“ Georgiu *Susmanu* primì i numele societâtiei pre dlu conducatoriu cu o cuventare acomodata. Dlu conducatoriu respunde tenerimei adunate esprimandu-si placerea a se vedé in midiloculu ei si indemnandu-o sa continue directiunea ce a apucatu, indemnandu-o la lucrare neobosita si la armonia.

In fine aduse dlu conducatoriu omagiulu cuvenitu patronului societâtiei, Escelentiei Sele Domnului Archiepiscopu si Metropolitu *Mironu* Romanulu. Tenerimea adunata erupse in vivate entusiastice. Incheiându dlu conducatoriu dechiara siedintiele societâtiei de lectura pentru anulu scolasticu 1875/6 de deschise. Acest'a au fostu unu actu frumosu si momentuosu in viéti'a societâtiei nóstre.

Georgiu *Susmanu*,
v.-pres.
Avramu *Pecurariu*,
not. soc.

Varietâti.

*** Escelenti'a Sea Inaltu Présantitulu Par. Archiepiscopu si Metropolitu *Mironu* Romanulu a depusu luni in 29 Sept. a. c. juramentulu de consiliariu intimu in mânile Majestâtiei Sele Imperatului si Regelui, intrevenindu la acestu actu ministrulu casei imperiale si de esterne, contele *Andrássy*, si camerariulu supremu FZM conte *Crenneville*. Consiliariulu ministeriale si de curte bar. de *Buschmann* a cetitu formul'a juramentului.

*** *Relatiunea generale despre fundatiunea lui Gojdu*, din care amu publicatu o parte, contiene mai departe testamentulu fundatorului si tabeluri despre manipularea fondului, cari noi nu le vomu publicá mai departe, crediendu ca publiculu interesatu 'si va procurá acea relatiune.

*** *Comitetulu Scaunului Sabiiului* s'a intrunitu la 13/1 Octobre in siedintia. Obiectulu primu a fostu impartirea a dóue stipendie pentru *scól'a agricola*. Concurenti au fostu numai doi, ambii sasi, unulu din Siur'a mare altulu din Cristianu. Alu doilea a fostu resignatiunea senatorului Gustavu *Kapp*: 3) Alegerea membriloru in comitetulu de actiune in afaceri de drumuri de feru, in care se alesera d. consiliariu de trib. supremu Iacobu *Bolog'a*, apotecariulu diu Cisnadia Gustavu *Binder* si economulu din Siur'a mare Simon *Fuss*. 4) Raportulu comissiunei agricole de instructiune, cu care ocasiune s'a conclusu deocamdata a nu ocupá postulu sistemisatu pentru unu invetiatoriu de agricultura, carele sa umble din comuna in comuna, din causa ca nu incurgu regulatu competintiele dela comune in cass'a scaunale. Comitetulu propune a se recercá magistratului sa incasseze competintiele. 5.) Propunerea pentru mutarea tergului de tiéra de iérna, asiá, incâtu tergulu de vite sa se incépa in 2/14 Ianuariu si sa nu mai cada in serbatorile gr. orientale, cá pâna acum. Dóue obiecte din cele pertratate de comitetu mai suntu de insemnatate si adeca suplic'a representantiei districtuali a Brasiovului pentru scurtarea servitiului militariu a absolutiloru din scólele de agricultura si de industria si in fine propunerea membrului *Gebbel* pentru tramiterea unei deputatiuni la ministeriu si la Majestatea Sea in afacerea regulârei fundului reg. in legatura cu nou'a arondare a tierei. Asupr'a obiectului acestui'a atragemu deosebitu atentiunea scaunului si a representantiloru scaunali, cá la cea mai de aprópe adunare sa se póta aduce unu conclusu practicu si folositoriu.

*** *Rapire.* Foile locale de aici spusera in septamân'a trecuta ca pre drumulu Turnului-rosiu trei individi inarmati cu arme de focu despoiara pre unu macelariu din Clusiu de 2000 fl, pre unu negutiatoriu din Romani'a de 150 napoleoni, si pre unu alu treilea de o suma iéra de vr'o 4000 fl. Aratânduise unui'a din acesti despoiati fotografi'a lui *Daianu* a recunoscutu ca unulu dintre cei trei individi a fostu celu din fotografia.

*** *Consemnarea* sumeloru incurse la petrecerea sociala a junimei romane din Sabiiu tienuta in 31 Octobre a. tr. in favorulu infiintiendului Cabinetu de lectura din locu.

Cu acésta ocasiune au contribuitu urmatorii domni: Escelenti'a Sea Procopiu Ivacicoviciu patriarchu serbescu 10 fl., Nic. Pope'a vicariu generale 5 fl., E. Macelariu cons. gub. 5 fl., I. Hanni'a protopopu 5 fl., I. Popescu 5 fl., I. Pop'a adv. 5 fl, I. Bolog'a cons. aul. 3 fl., I. Popoviciu Deseanu 3 fl., I. Badila subj. 3 fl., Dr. A. Brotea dir. gen. 3 fl., C. Stejariu cap. 2 fl., C. Nedelcoviciu 3 fl., Dr. D. P. Barcianu 2 fl., Dr. Sandeanu 2 fl., M. Lazaru ases. 2 fl., Pauloviciu 5 fl., A. Popoviciu 2 fl., I. Popoviciu 1 fl., A. Olariu 1 fl., B. Petri dir. 1 fl., D. Comsi'a prof. 2 fl., N. P. Petrescu 2 fl., Dr. N. Olariu 2 fl., I. Bacea supralocot. 2 fl., Vadrariu supralocot. 1 fl., I. Cergedî locot. 2 fl., I. Teconti'a vice-not. 1 fl., I. Zacharia v.-not. 1 fl., I. Filipescu 1 fl., I. Poparadu 1 fl., N. Popu 1 fl., A. Bechnitiu negut. 2 fl., I. Munteanu 1 fl. 50 xr., L. Macsimilianu 2 fl., A. Bratu 1 fl., S. Ciucianu 1 fl., I. Nadasianu concip. 2 fl., I. Mihaltianu 1 fl., B. Almasianu 1 fl., S. Stroi'a 1 fl., B. Pred'a 1 fl., I. Cipu 1 fl., D. Némtiu 1 fl., I. Morariu 1 fl., I. Boeriu 1 fl., R. Petricu 1 fl. dela mai multi domni 6 fl.

Sum'a totala 108 fl. 50 xr.

Subtragendu-se erogatiunile cu 72 fl. 50 xr. a remasu unu venitu curatu de 36 fl. Acésta suma se afla depusa la institutulu „Albin'a“ spre fructificare; — iéra libelulu despre supranumit'a suma cu semnulu I Nr. 192, p. 96. 1875 s'a predatu spre ingrigire unei comisiuni alese, constatóre din domnii N. P. Petrescu, Dr. N. Olariu si I. Mihaltianu si anume la mân'a cestui dìn urma.

Subsemnatulu comitetu aduce tuturoru domniloru contribuitori profund'a multiamita, cerendu-si totu-deodata scusa pentru intârdierea publicârii acestui ratiociniu, — care n'a aternatu dela densulu.

Sabiiu in 15 Octombre 1875.

Comitetulu.

*** *Crim'a dela Neapole.* — O drama spaimentatóre se produce in momentulu acest'a la Neapole, drama alu cârui nodu nu este inca descoperitu, cu tóte afirmatiunile contrarie ale unoru diare locale.

Iata, in dóue cuvinte, de ce este vorb'a.

Intr'un'a din dilele trecute, sosi la Rom'a o lada pre care nimeni nu o reclamà si in care se gâsi cadavrulu unei tinere femei cam de dóue-dieci de ani.

Lad'a venea dela Neapole. Politi'a acestui orasiu informata se puse in activitate. Ea sciá ca unu teneru studentu in medicina dela Lecce, in tinutulu Otrantei, numitu Giovanni Massi, rapise din Salern'a o fata pre care parintii o cautau de cinci-sprediece dile. Ea reusî se aresteze pre tenerulu Massi, alu cârui domiciliu nu-i erá cunoscutu, si telegrafia politiei din Rom'a ca crede a fi pre urmele autoriului crimei adaogându câte-v'a detaliuri asupr'a rapitoriului.

Cu tóte acestea, la cestur'a dela Neapole, tenerulu Massi, adolescentu fâra barba, energicu si blându in acelasi tempu, fu adusu intre doi gendarmi si interogatu.

Cestorele ii dise cu unu aeru fiorosu:

— In primele dile ale acestei luni, ai rapitu o fata?

— Dara....

— De prisosu a negá. O scimu. Ce ai facutu cu acea fata?

— Ea traiesce cu mine.

— Ah! ea traiesce? Ai puté sa mi-o areti?

— Nu sciu pentru ce a-si fi datoriu sa-ti aretu pre amant'a mea.

— Vreai sa-ti spui de ce nu o areti?

— De ce?

— Fiinduca nemultiemitu de a o fi rapitu, ai asasinat'o pentru a-i luá banii ce furase dela parintii sei inainte de a plecá, si fiinduca, in momentulu acest'a, presupui ca serman'a copila se odichnesce intr'o lada, sub unu stratu grosu de sare.

Stupórea studentului este facile de intielesu.

— Ce feliu amu asasinat'o?...

— Dá, s'a gasitu cadavrulu ei, cadavrulu ei, audi acést'a?

— Cum cadavrulu ei? Ea se afla in odaie la mine. Vino sa o vedi.

Doi gendarmi imbracati tiptilu 'lu insotira. Fat'a traiá in adeveru si nu manifestá decâtu o dorintia, aceea de a se casatorí cu rapitoriulu ei.

Parintii sosira dela Salern'a, si maritagiulu va avé locu preste putienu, dupa cum se crede.

Inse cine póte fi fat'a asasinata alu cârui cadavru s'a gasitu la gar'a dela Rom'a? Pâna acum sinistr'a problema se opresce ací.

Cadavrulu dovedesce o positiune buna, póte chiaru inalta. Unghiele suntu taiate cu o elegantia fórte notabile.

Déca afara de famili'a salernitana, acum liniscita asupr'a tenerului rapitoriu Massi, o alta familia din Neapole a perdutu vre-o fata, cum pâna acum n'a facutu nici o denunciare.

Este cu putintia, prin urmare, cá lad'a sa vina din alta parte, de-si urm'a ei se gasesce la Neapole pentru prim'a óra.

Iustiti'a va petrunde acestu teribile misteru.

*** *Efectele unui trasnetu* — La Belle-Coste, in Franci'a, nu de multu cadiù trasnetulu asupr'a unei turme. Efectele séle fura urmatórele.

596 oi fura ucise, a câroru cadavre mai intâiu se incercara a le arde, si ne reusindu-se, fura ingropate; pastoriulu a scapatu numai cu o bóla de câte-va dile, a avutu amendóue opincele sdrobite; un'a din ele i-a fostu smulsa de fluidu si a disparutu; cânele erá culcatu intre piciórele pastoriului si a fostu transportatu la 50 metre si acoperitu cu 12 cadavre de oi. Din 1,800 oi din cari se compunea cârdulu, 1,200 au fostu resturnate. dara au muritu numai 596.

*** *O descoperire curiósa.* — O descoperire fórte curiósa s'a facutu de curându intr'o insula din Mississipi Acésta descoperire aru tinde se probeze ca art'a chirurgiei mecanice nu erá necunoscura la naturalii Americei, ce sciau la ocasiune se inlocuésca printr'o bucata de lemn membrele de cari erau privati.

Intr'o caverna sub-marina, in profundimea unei stânci, s'a gasitu unu numeru mare de obiecte remarcabile, unu craniu de bronz, o nuca polita, lucrate cu mare arta, precum si mai multe alte obiecte de o intrebuintiare mai vulgara, printre cari unu scheletu complectu provediutu cu unu picioru de lemnu.

Legaturile acelei bucâti artificiale consista din curele de piele si de bronzu petrificate, si piciorulu pare a fi fostu taiatu intre copsia si genunchiu.

Acésta descoperire estremu de interesanta, probéza nu numai ca se intrebuintiá dejá stejarulu la epocele cele mai departate, dara ca si chiaru bronzulu serviá populatiuniloru primitive a Americei.

*** *Parculu cu bróscele tiestóse.* — Un'a din curiositâtile ce opresce mai multu atentiunea la Pleassure-Bay este stabilimentulu parcului cu bróscele tiestóse ce e formatu dintru o ingraditura mare, din care dóue pârti suntu acoperite cu apa. Acelu parcu contiene aprópe 7 mii brósce tiestóse dise terapine, crescute in acelu locu, si se socotesce ca nu suntu mai putienu de 30 mii óue ingropate in nasipu.

Nimicu mai curiosu decâtu acelu spectacolu. Apropiandu-se cine-va fâra sgomotu, intru o frumósa diminétia cu sóre, diaresce acele animale astu-feliu de gramadite unele preste altele in câtu nasipulu dispare sub mas'a loru inerta. Dara la celu mai micu sgomotu tóta acea masa ce s'aru fi crediutu fâra viétia se scóla si se agitéza. Fric'a pare a animá acele singulare animale, si cu tóte ca se misca incetu, nu intârdia a se afundá si a disparea sub apa.

Indata ce se restabilesce tacerea se vedu imediatu intorcendu-se pre uscatu. Se scie ca bróscele tiestóse si facu óuele in nasipu si caldur'a sórelui le clocesce. Bróscele tinere suntu puse intru o ingraditura aparte indata ce esu din cója. Se intindu retiele spre a se protegea de voracitatea cióreciloru selbateci ce suntu fórte lacomi de ele, si cându acele brósce au ajunsu óre-care dimensiune, se punu in parculu celu mare. Ele suntu nutrite cu pesce viu ce se arunca in acelu feliu de reservoaru unde se afunda ele.

Bróscele tiestóse crescu fórte incetu; dara, indata ce au ajunsu la o marime de 7—8 degete, suntu trimise in piéti'a unde se vendu in terminu de mijlocu dela 15—18 dolari duzina. Americanii suntu fórte amatori de supa cu brósce tiestóse, si acestu

---

Apoi se mai dice, ca intr'unu satu se casatorí unu fecioru cu fét'a preotului. In cas'a unde durmiau tóta nóptea suná intr'o lada, asemenea si in podu. Din pricin'a ast'a femei'a a fugitu acasa. Odata durmindu barbatulu cu unu fertatu de-alu lui, a semtîtu, ca-lu apésa cine-va. Mai inainte visá-se intr'o nópte, ca aru fi venitu la elu unu tieganu, imbiandu-lu cu unu cutietu, cá sa-si omóre femei'a si sa iá pe cutare, altmintrea e vai de elu. Audiendu acést'a femei'a a dîsu, ca nu mai traiesce cu elu. Se despartu. Barbatulu a trebuitu sa iee pe fét'a numita de tîganu si de atunci traiescu in pace.“

Sfersîndu badea Ioanu acestea ne mai spune o poveste cu „paserea cânta si domnii dormu“, despre care inca mi-aducu aminte d'abiá.

Pe Mariuti'a amu mai rugat'o sa ne cânte un'a de duca, ea ne ascultà si incepù:

Bade cându ti doru de mine
Nu te mai plânge la nime
Far' umbla si ocolesce
Ca Ddieu ne'ntalnesce.
Mie cându mi doru de tine
Eu nu me mai plângu la nime.
Fâr' umblu si ocolescu
Si cu tine me'ntelnescu.

N. P.-P.

feliu de bucate figuréza pre carta tuturoru restauranteloru bine tienute.

*** *Femei'a cu piele de iepure.* — Scen'a s'a petrecutu in Boemi'a impregiurulu orasíului Seuftenberg, intr'o móra. Macinatulu erá in plina activitate. Unu cilindru verticalu, specie de grosu drugu de feru animatu de o rapede miscare, transmitea masineloru forti'a marelui motoru de josu. Situatu la o fórte mica distantia de unu zidu, acestu puternicu intermediaru trecea afara de acést'a, prelânga o scara strimta care conducea dela etagiulu de susu la celu de josu.

O femeia d-n'a F. B. coborá acea scara. Erá o tieranca plina de sanatate si de vigóre, muma de cinci luni si care 'si hranea copilulu. Capulu ii erá invelitu intr'unu fulardu care ii retiené reu perii. Cilindrulu o apuca de basma si de peru, o ridica, o tarí dinaintea strimtului intervalu ce lasa intre zidu si densulu, si fiinduca capulu nenorocitei femei resista intrârei acelui micu spatiu, ii smulse dintr'odata tóta pielea capului de pre basele fruntale dela a trei-spre-diecea vertebra a gâtului si a urechei drepte pâna la urechea stânga. Pre urma 'si continua miscarea regulatu de rotatiune.

Dn'a B. perduse cunoscinti'a; dara acea slabiciune nu tienù decâtu unu momentu. Ea se ridica, 'si strinse perii, 'si aduna de pre josu pelea, 'si reluà fulardulu in care inveluí singura acele remasitie, si tienendu pachetulu in o mâna, spriginindu-se cu ceealalta pre o servitóre, ea facù pre josu cele trei cuarturi de leghe cari o despartiéu de domiciliulu ei.

Chirurgulu, d. doctoru Iul. Netolitzki, operatoru alu unei clinice din Vien'a, nu o potù vedé decâtu a trei'a di. Fiindu in momentulu acel'a in vacantii la Seuftenburg, elu fu chiamatu. Pâna atunci tratamentulu se marginise in a pune oribil'a plaga in contactu cu apa rece. Elu gasí pre bolnava standu in patu si dandu-si sinulu copilului. Tiest'a capului erá góla si acoperita de sange inchiegatu, mangita de pamentu si de prafu, semanatu cu peri smulsi; pelea dela bas'a fruntiei si din regiunile temporale, cascata in lipsa de spriginu si plina de apa provenindu din tratamentulu preliminariu, formá mari busunare cadiendu pre radecin'a nasului, pre ochi si pre obrazu. Erá ce-va oribilu. Unu semtiementu de admiratiune nasce din acésta descriere pentru resultatele sciintiei insotita de o ferma incredere in viitoriulu ei.

Trei luni dupa acést'a, o margine cicatriciala se formase. Inse, putienu in urma, ea se desfacù sub influinti'a unoru friguri intense. Unu erisipelu supravení; bolnav'a parea perduta; cu tóte acestea, ea se restabilí. Lucrarea cicatriciala reluà, incetà de isnóva, reincepù peutru a trei'a óra si merse cu pasi repedi in cursu de trei septamâni. Apoi se oprí si multa vreme nu facù celu mai micu progresu. Acést'a nu impedecá pre curagiós'a femeia de a se dá lucrâriloru casei si ale câmpului. Marea intindere a pelei si a ranei de pre fatia si de pre céfa ii gená miscârile capului, si ochii trasi cu tarie in susu ii dau o stranie fisionomie. Dara lasându aceste desagremente la o parte, pacient'a se aflá bine. Grasimea de alta-data de-si nu-i revenise, noptile ii erau liniscite, si nu suferea decâtu de dureri de capu care nu so simtiéu decâtu cu schimbarea tempului.

D. Netolitzki avù atunci idei'a sa-i refaca pelea capului. Elu taie mai intâiu cu bisturiulu o bucatica de pele de pre mân'a suferindei si transportà pre tiést'a capului. Succesulu fu completu. Patru-dieci si optu de óre dupa aplicatiunea primei bucâti, acést'a aderá pretutindeni. Dara d. Netolitzki, silitu sa se reintórca la Vien'a, trebuì sa lase continuarea tratamentului pre mânile doctorulu Filipu, medicu superioru alu spitálului dela Seuftenberg. Cu acest'a curarisirea intrà intr'o nóua fasa.

Aicea este partea cea mai interesanta a acestei istorii. Ce aru dice cine-va de ide'a de a reface unei sermane creaturi umane, lipsita prin accidentu de pelea capului, o nóua pele, intrebuintiendu-se aceea a unui epure? D. Filipu a avutu acésta idea, si ceea ce ii face onóre, ea a reusitu! Pelea epurelui, altoita pre capulu dnei B., devenì focariulu unei cicatrisatiuni neintrerupte. De ací inainte bolnav'a 'si recapetà sanatatea primitiva. Numai de atunci, in locu de peri umani, ea pórta o blana de epure in capu!

*** *Espeditiune ecuatoriala.* — La Mondr'a s'au primitu noutâti manuscrise dele d. Stanley, capulu espeditiunei orgonisata de diarele „Daily Telegraph“ si „New-York-Herald,“ si insarcinata a continuá esploratiunile celebrului Livingstone in regiunile ne cunoscute a Africei. Scrisorile dlui Stanley suntu dela 1 Martie si 15 Maiu acestu anu. La inceputulu lui Martie intrepidulu calatoriu se aflá pre tiermurile lacului Victori'a si trecuse astu feliu in 103 dile o distantia de 720 mile. D. Stanley traversase o tiéra cu totulu necunoscuta si acoperita in mare parte de paduri, unde avù sa sufere de fóme si sa lupte mai multe dile cu unu poporu barbaru si crudu numitu Waturas, care a ucisu 21 companioni de ai sei. Doi Européni ce insociau pre calatoriu, d-nii Eduard Pocock, si Frederic Barker, au muritu de friguri. D. Stanley a esploratu cu minutiositate tiermurile marelui lac si a descrisu pre largu tiér'a ce a visitatu.

*** *(Anunciu literariu).* A esitu de sub pressa **Sistemulu metricu** *manualu pentru invetiacei* de **Basiliu Petri**. Cu câtu 1 Ianuariu 1876 se apropia mai tare, cu atâtu cunóscerea mesuriloru metrice devine o necesitate mai urgenta. Calea cea mai sigura si mai scurta, de a transmite cunóscerea nóueloru mesuri in *poporu* duce fâra indoiéla prin *scól'a poporale* factorii cei mai chiamati in privinti'a acést'a suntu *invetiatorii* si *invetiaceii.* Dejá mai inainte dlu autoriu publicà unu manualu relativu pentru *invetiatori*, carele intempinà complacerea barbatiloru de specialitate; acum dlu autoriu publica altu *manualu mai usioru pentru invetiacei*, pentru cá cunóscerea mesuriloru metrice cu atâtu mai iute si mai siguru sa se póta propagá intre poporu.

Manualulu e de 4 cóle si diumetate tipariu desu si cuprinde urmatóriele capitule: I. Sistemulu diecimale. II. Computulu cu numeri diecimali. III. Sistemulu metricu. IV. Computulu cu numeri metrici. V. Transcomputâri de totu feliulu, de unde se vede, ca manualulu tractéza din computu tóte pârtile, cari se ceru neaperatu pentru invetiarea mesuriloru metrice si calcularea cu ele. Intrebâri si teme abundante insotiescu capitulele senguratece

Manualulu se póte trage dela dlu editoriu *Visarionu Romanu din Sabiiu.* Unu esemplariu legatu in cartonu, cu spate de panza, costa *numai 20 de cruceri.* Dela 10 esemplare se dau *dóue* rabatu.

---

ad Nr. 146.

Concursu.

Fiindu statiunea protopresbiterale in tractulu protopres. gr. orientalu alu Cohalmului vacanta, pre bas'a dispusetiunei Ven. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874. Nr. protoc. 27, a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Cohalmu cu terminulu pâna la 2 Novembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele suntu tacsele legali obicinuite la functiunile oficióse ale protopresbiterului.

Concurentii au sa fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si sa-si astérna concursele loru la Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu susindicatu, cu documentele necesari, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, respective se corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archidiecesanu din an. 1873 § 16, séu celoru din an. 1874 Nr. protoc. 27. —

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Cohalmului in 6 Augustu 1875.

Nicolau Mircea m. p.
Adm. ppescu cá presiedinte
Ioanu Barcanu
(1—3) presiedinte.

Concursu.

In urm'a ordinatiunei prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu, de sub nr. 2501 ex a. c. Concursulu publicatu in nrii 39, 40 si 41 ai „Telegrafului Romanu“ — pentru ocuparea parochiei din Valea-Buldiului, se prolungesce inca pre o luna de dîle, adeca pâna la finea lui Octobre a. c.

Abrudu in 28 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu
Ioanu Gallu
Prot. gr. or.

Nr. 232—1875.

Concursu.

Pre bas'a bugetului preliminatu pre anulu 1875/6 de adunarea generale a Asociatiunei transilvane, tienuta la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu c. n. a. c. sub Nr. prot. XXXVI se publica prin acést'a concursu la urmatóriele ajutórie:

1. La 6 ajutórie de câte 25 fl. v. a. pentru sodalii de meseria cualificati de a se face maiestrii;

2. La 14 ajutórie de câte 12 fl. v. a. pentru invetiaceii de meseria;

Terminulu concursului se defige pre *25 Octobre c. n. 1875.*

Concurentii la ajutórele de sub 1 si 2 au sa-si tramita concursele loru incóce pâna la terminulu indigitatu, provediute incâtu pentru sodali cu atestatu de botezu si de purtare morale, cum si cu adeverintia despre acea, ca suntu cualificati de a se face maiestrii; iéra incâtu pentru invetiacei, concursele sa fia provediute cu atestatu de botezu, de purtare morale, cum si cu adeverintia dela maiestrulu respectivu, despre desteritatea si diliginti'a in meseria, cu care se ocupa.

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 28 Septembre c. n. 1875.

(3—3)

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. orient. S.-Copalnicu protopresbiteratulu Ce'atei de piétra in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 4 Sept. a. c. Nr. 2372 prin acést'a se escrie concursu pâna la 26 Oct. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica 2 jug. 600□° fenatiu si aratoriu.

2. Dela 40 familii 1 ferdela de cucuruzu sfarmitu.

3. Dela 60 familii 1 ferdela de cucuruzu nesfarmitu si câte c dî de lucru.

Folosirea cimiteriului si a ingropârei.

Stola statorita de sinodulu protopop. din an. 1872, care tóte computate in bani dau unu venitu de 309 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Carpenisiu in 24 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Siovrea,
(2—3) adm. protop.

---

ad Nr. 130 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de protopresbiteru in protopresbiteratulu nou constituitu alu Odorheiului, in sensulu par. ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. nr. 2134 se escrie concursu pâna la 2 Novembre 1875.

Emolumentele suntu:

Tacsele si competintiele legali impreunate cu functiunile protopresbiterali.

Doritorii de a concurge la acestu postu voru avea a asterne concursele sele pâna la terminulu susu aretatu la Ven. Consistoriu archidiecesanu in Sibiiu, instruite conformu prescriseloru Stat. org. § 53, cu documentele despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, eventualminte a corespunde dispusetiuniloru provisorie § 16 alu sinodului archidiecesanu din 1873 respective celoru din 1874 nr. prot. 27.

Palosiu in 17 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu
protopresbiteralu
Teofilu Gheaj'a
Adm. prot. cá comis.
(1—3) consistorialu.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. din Petrosieni cu filiele: Delgea si Banítia, — in protopopiatulu Hatiegului, — se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 26 Octombre st. v a. c.

Emolumentele suntu:

a) Cortelu naturalu;

b) Dela 140 fumuri câte 1 fl. 40 cr. v. a.

c) Stolele indatinate atâtu dela poporanii — stabili de ací (140 fumuri) câtu si dela lucratorii dela minele de carbuni de religiunea nóstra.

Tóte aceste emoluminte computate la olalta dau unu venitu cá de 500 fl. v. a.

Doritorii de a competá la acésta parochia, — binevoiésea, a-si asterne concursele loru bine instruate la subscrisulu, pâna la terminulu susu amintitu.

Hatiegu in 24 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Ratiu,
(2—3) protopopu.

Incunosciintiare.

Subscris'a directiune reg. ung. de lotu deschide *loteri'a a V. reg. ung. de statu*, a cârei venitu curatu in urm'a prégratiósei dechiaratiuni a Majestatei Sele se va intrebuintiá spre infiintiarea de orfanotrofie pentru orfanii lucratoriloru erariali.

Loteri'a are 3334 nimeritori cu o suma de castiguri de

200,000 fl. val. austr.

intre cari

I	nimeritoriu de frunte	**100,000**	fl.
II	„	**20,000**	„
2	nimeritori a	**5000**	„
10	„ „	**1000**	„
20	„ „	**500**	„
100	„ „	**100**	„
200	„ „	**50**	„
3000	„ „	**10**	„

Tragerea se va face irrevocabilu in Budapest'a

la 20 Decembre 1874.

Un'a sórte costa 2 fl. val. a.

Sorti se afla: la subscris'a directiune de lotu, la colectantii de lotu, la oficiele de lotu, perceptorali, de saline si postali si, in cetâtile cele mai mari la alte organe insarcinate cu vinderea sortiloru.

Directiunea reg. ung. de lotu, despartiementulu loteriei de statu.

Budapest'a 1 Octobre 1875.

Aloisiu de **Motusz**,
consiliariu reg. ung. de sectiune
si directoru de lotu.

(Pentru reproductiune nu se dà onorariu).
(1—6)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 80. ANULU XXIII.

Sabiiu 9/21 Octomvre 1875.

Escelenti'a Sea Inaltu Présantitulu Archieppu si Metropolitu *Mironu* Romanu a sositu luni cu trenulu de diminéti'a in mijloculu nostru.

La situatiunea financiale.

Speranti'a multor'a dela tiéra erá in culesele de tómna. Din resultatulu acestor'a, credeau multi, ca voru mai puté acoperí deficitele casnice, cari din anu in anu casca totu mai tare gur'a loru prapastiósa, cá sa inghita totu ce se afla in giurulu bietului omu. Noptile dela 14/26 si 15/26 Sept. a. c. a nimicitu si cea mai din urma sperantia, a ruptu si firulu celu fórte subtiiatu de alte calamitâti de mai inainte.

Lovitur'a acést'a este mare, cu deosebire, déca o combinâmu cu referintiele nóstre. Tieranulu cu productele lui este la noi fundamentulu societâtiei. Déca are elu in abundantia au si cele-lalte clase muncitórie si se misca si aceste mai liberu, pentru ca prindu inima, dupa cum se dice, si suntu mai productive. Déca are tieranulu din destulu au si acei'a mai multu, cari suntu legati de unu venitu fipsu, care-lu primescu in rate egale lunari cu cól'a de plata.

Evenemintele elementari nu suntu nóue. Ele se repetiescu de multe ori de cându nu mai scie omenimea sa-si aduca aminte de cele ce s'au intemplatu pre pamentulu nostru. Cine nu-si va aduce aminte de cei siepte ani roditori si de cei siepte neroditori din Egiptu despre care ne spune scriptur'a testamentului vechiu? Dara fiiudu ca aceste nu suntu nóue, datorinti'a ómeniloru iérasi este vechia de a se ingrigí cá sa incungiure calamitâtile cari potu provení din cause elementarie.

Asupr'a nóstra inse pare ca este o conjuratiune a tuturoru intemplâriloru. De aní incóce urméza séu secete séu esundâri de ape séu raceli; mai departe falimente mari in índustria si comerciu, recerintie insemnate in bugetu pentru straformarea armeloru de totu feliulu. Va se dica, intemplâri cari séca isvórele de venitu si intemplâri cari absorbu mai totu putienulu, carele se póte stórce cá dintr'unu ugeru aprópe de a fi sterpu.

Si cându ne aflâmu intr'o astfeliu de pusetiune, cându putienulu se stórce de câtra pretendentii de ori-ce natura, mai numai prin esecutiunile cari aducu pagube insutite, eata-ne cu o nóua calamitate in spate, cu o revolutiune in tiéra straina, dara invecinata cu noi, carea ne costà pre tóta diu'a 10,000 fl.!

Ce vomu dice cându vomu face unu resumatu, cându vomu aduná tóte impregiurârile aceste laolalta si vomu vedé *marimea* ce resulta din ele?

De disu putienu vomu avé de disu, câci povér'a, carea cresce cá unu munte pre spinarea si umerii tuturoru, pretinde sa o purtâmu. Nu trebuie inse perdutu din vedere ca déca ea va cresce mereu cum a crescutu de vr'o câti-va ani incóce si nu va intempiná in barbatii financiali din fruntea administratiunei financiare ómeni, cari sa aduca remedie usiuratórie, séu déca nu va intempiná in barbatii din fruntea administratiunei comerciului industriei si agriculturei barbati, cari sa provóce remedie intaritórie de „nervi rerum“ ai purtatoriloru poverei, intr'o di ne putemu tredî inaintea spectaculului, ca nici dob'a esecutoriloru nu va mai avé nici celu mai micu farmecu, pentruca nu se va mai aflá cine sa cumpere objectele cadiute sub neindurat'a mâna a esecutiunei.

Va se dica, *marimea* din resumatulu de mai susu e dejá amenintiatória, simptomele unei amortiri a puteriloru financiali in poporu se potu vedé si pâna acum din colosalele restantie de dâri, facendu esceptiune dela restantiele magnatiloru, si din imputinarea crescenda a dâriloru de consumu.

Dara cum cugeta regimulu a incepe cur'a situatiunei acestei'a? cu aceea cá sa urce contributiunea, séu darea directa, cu 20 milióne! Pamentulu si lucrurile, cari in unele din pârtile tranne, si de aceste voru fi si pre aiurea, pâna acum abiá aducu câtu sa pórte greutatea contributiunei, sa se mai incarce dupa cele ce se proiectéza cu sarcini nóue, si atunci? obiectele supuse contributiunei voru vení josu, fórte josu sub pretiulu contributiunei si in fine fâra pretiu. Resultatulu va fi ca in preliminariulu statului va figurá pre an. urmatoriu 1876 venitulu statului cu 20 milióne mai multu, dara in cass'a statului va intrá cu 20 milióne, déca nu mai cu multu, mai putienu.

Urmârile inse nu stau acî pre locu, miseri'a cresce cá fam'a, mergendu.

Cestiunea financiale va vení pre tapetu in dieta. Amu dorí cá ea sa nu fia considerata cá cestiune de partida, séu de majoritate ori minoritate, câci numai asiá se va votá in favórea patriei. Cestiunea financiale va fi o adeverata proba a patriotismului celui adeveratu, ori-cum se va votá.

Delegatiunile si-au terminatu activitatea dumineca in *18 Oct.*

Diet'a *Croatiei* s'a redeschisu in 17 Octobre.

Imperatulu Germaniei fù primitu cu mare pompa in *Milanu*.

Cununi'a principelui *Milanu* s'a serbatu dumineca cu mare pompa in Belgradu.

Noulu ministeriu serbescu fu introdusu in Scupcina de ministrulu presiedinte ***Kaljevici*** cu cuventarea urmatória:

„Fratiloru! Noi toti cunóscemu impregiurârile, in cari ne aflâmu. Gravitatea situatiunei nu permite nici altoru puteri cu multu mai mari decâtu ale nóstre, sa se increda pre multu in sine. Santieni'a datorintiei patriotice inse radica in astfeliu de momente resolutiunea vointiei si ne insufla o putere ce se incaldiesce si urca prin unitatea consciintiei generali si a semtiului poporului. A conservá in atari momente onórea si demnitatea Serbiei, a scumpei nóstre patrie, care este speranti'a fratiloru nostri ce patimescu, a promová interesele serbesci si a ne ingrigí de viitoriulu poporului, — acést'a este datorinti'a nóstra a tuturoru. Acést'a datorintia trebuie considerata si de o datoria santa a regimului, principelui; dreptu acea noi fâra de a stimá preste mesura puterile nóstre ne incumetarâmu a urmá svatulu principelui radiemendune de oparte pre pretiós'a incredere a principelui, de alta parte inse contandu si la ajutoriulu vostru patrioticu. Sarcin'a ce amu luatu asupr'a-ne e mare, dara déca Voi stimati representanti ne veti sprigini a o suportá si adeca cu resolutiunea, cu care o amu luatu noi asupr'a-ne, atunci vomu puté sperá cu totii, ca vomu puté dice cu fruntea serina principelui si poporului: „V'ati incrediutu in noi si noi nu v'amu datu de rusine.“ Serbi'a si serbismulu a primitu dela noi ce amu potutu sa le dâmu in aceste tempuri. Cá serbi si patrioti sinceri ne intalnimu fratiesce. Sa lucrâmu dara cu puteri unite pentru binele si fericirea natiunei serbesci si a principelui Milanu. Atunci cu ajutoriulu lui Ddieu tóte se voru face bune. Sa traiésca principele! Sa traiésca natiunea!“

Scupcin'a salutà acestu cuventu cu strigarea: „Sa traiésca principele! Sa traiésca natiunea!“

Se speréza, ca Scupcin'a va lucrá mâna in mâna cu guvernulu. Ministrulu presiedinte Kaljevici pune reforme in perspectiva: pre terenulu vietiei politice economice, culturali financiali si administrative. Perfectiunarea organisatiunei militari, asigurarea seriósa a libertâtiei personali, pressa libera, dreptu de reuniune si alte libertâti publice, cari in alte tieri suntu unu bunu comunu inca demultu. „Nu numai pentru sine ci si pentru urmatorime sa lucrâmu!“ adause ministrulu presiedinte intre aplausele generali ale Scupcinei.

Depesi'a circularia a Pórtei.

Intr'unulu din numerii nostri trecuti anunciaramu bancrotulu de statu alu Turciei, care e provocatu prin unu sistemu financialu reu si prin o administratiune ticalósa. Acum cându statulu este sguduitu in temeliele sele de o parte prin catastrof'a financiale, de alta parte inse prin insurectiunea din Bosni'a si Erzegovin'a, guvernulu sultanului vediendu cu ochii perirea ce amerintia imperiulu otomanu ia mesuri pentru delaturarea periculului. Ministrulu de esterne alu Pórtei a emisu o nota circularia, prin care constatà, ca sultanulu voiesce sa delatureze cele mai grele imposite ce apasa pre poporu si ca Pórt'a in urm'a acestei resolutiuni a dispusu sistarea adaosului diecimiloru cuartali, precum si relaxatiunea (iertarea) restantieloru de contributiune pâna la 1873 in imperiulu intregu. Acést'a inse, continua depesi'a, este numai introducerea la alte imbunatatiri mai mari si mai necesari, la straformarea sistemului de diecime intr'o contributiune de pamentu, la alegerea de *„Missi dominici“* in provincie, la introducerea unui modu de alegere mai eftinu pentru consiliarii provinciali si la alte reforme, cari se voru face in ramii diferiti ai administratiunei.

Dupa acést'a introducere depesi'a trece la adeveratulu obiectu, la notificarea reductiunei intereseloru. Acést'a parte a notei dice:

De alta parte sum'a considerabila ce se recere spre a platí cuponulu datoriei nóstre interne si esterne a conturbatu ecuilibrulu bugetului si interesele dupa diversele imprumuturi contrase pâna acum inmultiendu-se preste asteptare si fâra de a fi prevediute au maritu spesele. Tóte aceste impregiurâri si in legatura cu aceste perderea unei pârti din venite prin stergerea adausului de diecime si a dâriloru restante au alteratu bugetulu din punctu de vedere fiscalicu intr'unu modu semtîtu. Imbunatâtirile nóue voru avé de urmare firésca, ca venitele statului se voru inmultí in viitoriu in proportiune cu desvoltarea isvóreloru de venitu si in modu progressivu.

Dara nu mai putienu este adeveratu, ca perplesitatea care esistá dela inceputu si care crescea din di in dî, apasa in modu estraordinariu tesaurulu erarialu, care de o parte stà inaintea insielatórei perspective a inmultirei crescande a venituriloru sele in urm'a reformeloru ce s'au introdusu dejá si cari se voru decretá inca, dara de alta parte a venitu la imperativ'a necessitate de a implinî deobligamintele luate de guvernu si a corespunde recerintieloru situatiunei actuali. Loialitatea traditiunale a Sublimei Porti cu deosebire relativu la implinirea punctuale a deobligaminteloru sele fatia de creditorii statului ingreunéza mai multu cá ori cându tóte lucrârile si resolutiunile ce trebuie sa se iá relativu la sântele sele deobligaminte. Guvernulu imperialu — nu ne sfiimu a esprime acést'a — mai bine aru cadé sub greutatea sarcineloru apesatórie decâtu a se demite in transactiuni ce aru puté sa-i pagubésca demnitatea si renumele lui. Condusu de aceste semtieminte si cu privire la consideratiunile primordiali cari trebuie sa fia decisive la cestiunea restabilirei unui ecuilibru seriosu in bugetu, dara cu deosebire fatia de asiá dicendu absolut'a necessitate, de a creá nóue isvóre de venitu spre a implé lacunele, cu periculului, de a ingreuná fâra folosu practicu si in zedaru situatiunea tuturoru contribuentiloru, care si asiá e critica, in fine fatia de tempulu materialu, care cere introducerea si inactivarea tuturoru mesuriloru administrative ce le reclama binele publicu spre a se sporí venitele tesaurului erarialu, — noi dupa o precugetare matura si dupa cumpanirea tuturoru consecuintieloru, ce potu proveni de aici, nu poturamu aflá altu medilocu decâtu a espune cu deplina sinceritate situatiunea nóstra, cum o si facemu acum, si a luá o mesura radicalá, care póte sa aduca si óre-care perturbatiune in cursulu harthieloru nóstre de statu, dara care fatia de consideratiunile intetitórie câtra binele publicu in imperiulu osmanu si chiaru si câtra sustienerea ecuilibrului europénu, care dupa parerea nóstra stà intr'o legatura esentiale cu acést'a, e destinata a asigurá odata pentru totu-déun'a creditulu statului si functiunile regulate ale administratiunei.“

Depesi'a circulara a lui Savfet pasi'a motivéza acest'a mesura radicale astufeliu:

„Este cunoscutu in genere, ca bugetulu din anulu acest'a arata unu deficitu de mai multu de 5 milióne punti sterlingu. In situatiunea actuale acestu deficitu, nu se póte tagadui, va fi totu mai mare, pentru ca la fia care terminu de cupóne ne vomu vedé siliti a face imprumuturi mai multu séu mai putienu molestatórie, spre a plâti interesele amortisatiuniloru, si acést'a intr'unu momentu ne aru aduce nesmintitu in positiunea de a sguduí in modu seriosu increderea celoru ce posiedu hârthii turcesci si a altoru capitalisti, cari prin schimbarea rapede a cursului harthieloru de statu si prin speculatiuni cutezate de bursa degiá vatemati in interesele loru. Unei atari stâri abnormale siguru i se póte pune sfersitu numai asiá, déca se asigureze celoru ce posiedu harthii de statu, precum si contrahentiloru, imprumuturiloru nóstre garantii serióse si solide. Mesur'a radicale de care amintimu, consiste dara de acum inainte in reductiunea la diumetate a solvirei cuponului cadiutu, care e asiguratu prin tóte venitele vamiloru, sâriei si a tabacului, precum si prin tributulu egipténu. Acést'a solvire va urmá in tempu de 5 ani pre diumetate in bani gat'a si pre cealalta diumetate in obligatiuni de 5 percente. Neajungându garanti'a prememorata guvernulu se va grabi a o suplini prin venitulu dupa carnea de mielu. Tóte aceste venite se punu de astadi inainte la dispositiunea syndicateloru ce se voru institui spre acestu sfersitu, sa fimu bine intielesi, cu conditiunea, ca drepturile si privilegiele bancei imperiale otomane sa fia sustienute. Pre calea acést'a se asiguréza creditulu si cu ajutoriulu garantieloru, neincrederea si indispositiunea generale va disparé fâra de a reintórce."

La urma ministrulu esterneloru esprima speranti'a, ca acést'a apelatiune sincera si loiala va fi intempinata de câtra cabinetele européne cu bunavointia si cu inalta impartialitate.

Se scrie din Serajevo diuariului „L'Univers":

Opiniunea publica in Muntenegru reincepe a devení resboinica; acést'a póte provine de acolo ca adres'a scupcinei serbe este privita ací cá o manifestatiune putíenu pacifica. Astfeliu diurnalulu oficialu alu principelui Nicolae, Glas-Czernagoru, dice cele ce urméza:

„Ne bucurâmu fórte vediendu pre Serbi'a gat'a sa ne intinda mân'a cá sa smulgemu pre crestinii din peninsul'a Balcanului de sub jugulu turcescu. Serbi'a a scuturatu acésta din urma legatura; putemu sa ne punemu pre lucru. Nu trebuie sa perdemu unu minutu, câci turcii suntu si gat'a de drumu. Noi, muntenegrenii nu ne tememu de amenintiârile loru. Fia-care din noi arde de dorinti'a de a alergá in acele campii udate cu sangele crestinu, spre a luá parte la liberarea poporului serbu."

Unu asemenea limbagiu nu este tocmai pacificu. La Cetinje, s'a tienutu in aceste din urma dile numeróse adunâri populare, intruniri ale senatului etc., care s'a ocupatu esclusivmente de cestiunea resbelului. In cele din urma ele au luatu hotarirea sa astepte o schimbare in atitudinea Russiei, spre a se puté conformá cu dens'a. Principele cutreera magazinele si arsenalele cá sa póta sa-si dea sém'a de visu de materialulu de care aru puté dispune Muntenegrulu.

Suntu cu totulu 6000 pusci, care se incarca pre la chiulsa, 19,5000 pusci sistemu vechiu si 6800 revolvere austriace. Câtu despre piesele de artilerie, magazinurile nu contienu decâtu 16 piese de munte. Iérb'a de pusca este in abondantia si se dispune inca de 9 milióne de cartusie. Armat'a numera in totulu 22 pâna la 24,000 ómeni impartiti in trei divisiuni, dintre care fia-care numera 3 séu 4 batalióne. Fia-care batalionu are 12 companii de aprópe 100 ómeni. La aceste trupe trebuie sa adaugâmu si gard'a compusa de ómeni de elita si numerandu 3500 ómeni.

Princîpele nu s'a multiemitu numai pre visitarea arsenaleloru. Elu a cutreeratu tóta fruntari'a, cá sa inspecteze punctele strategice de unde aru puté sa se faca eruptiune pre teritoriulu turcescu.

De o parte suntu drumurile la Podgoriti'a si la Spitiu, de ceealalta parte este acel'a spre Calaichim. Unele au importanti'a loru din punctulu de vedere alu aperârei tierei, celalaltu din punctulu de vedere alu unei invasiuni in Erzegovin'a.

Senatulu nu se opresce in preparativele sele. Elu a publicatu de curendu unu edictu prin care se ordonà fia-cârui muntenegrénu sa vie in cutare si in cutare di in capitala spre a i se dá iérba de pusca si pesmetu, astfeliu cá fia-care sa fia aprovisionatu cu de tóte si sa póta sa se duca imediatu la postulu seu.

Nisce asemenea preparative dau o idea despre ferberea spiriteloru, de-si nu trebuie sa le dea cine-va o pré mare importantia. Intru acea ce privesce preparativele militare. Muntenegrulu a facutu in totu-déun'a mare sgomotu.

„Le Messager de Tiflis" comunica urmatórele:

„La inceputulu lunei lui Septembre, guvernulu turcescu promulga in Lazistanu unu firmanu imperialu ordonandu chiamarea sub arme a reservistiloru ce trebuiá sa fia tramisi in Erzegovin'a contr'a insurgentiloru slavi.

„Locuitorii din Lazistanu au declaratu indata, in unanimitate, guverniloru locali ca nu putéu sa se conformeze acestui ordinu.

„Locuindu pre fruntariele Turciei, dicéu ei, suntemu datori sa aperâmu caminurile nóstre, iéra nu sa combatemu pre straini. Epuisati sub dominatiunea turcésca prin totu feliulu de privatiuni, mai de totu ruinati, ne este imposibilu sa facemu o caletoria lunga pre mare si sa traimu intr'o alta clima diferita de a nóstra.

„Pasi'a esasperatu de nuvel'a acestui refusu, dete ordinu capiloru de districte, (caimacami si mudiri) sa intrebuintieze forti'a contr'a indaratniciloru si sa aresteze familiele loru.

„Caimacamulu din Kobulethi (districtu pre fruntari'a provinciei rusesci Cutais), Osman-Begh-Tavghiridze, facù totu posibilulu cá sa esecuteze acestu ordinu fâra sa recurga la medilócele de rigóre, dara nu reusí din caus'a resistentiei populatiunei. Atunci elu espedià contr'a ei Kirsadlisii (gendarmeri'a).

„Lazistanii primira gendarmeri'a cu pusc'a, si cele dintâiu ciocniri n'au fostu nici decum in avantagiulu autoritâtiei Se numera mai multi morti si raniti. In fati'a acestei atitudini gendarmeri'a fu nevoita sa se retraga.

„In aceste momente, tóta tiér'a este resculata si populatiunile suntu fórte agitate. Nu se póte prevedé ce se va intemplá."

Cu privire la concentrârile din anulu acest'a scrie „Press'a" sub Bucuresci 1 Octobre 1875 in fruntea foiei urmatórele:

Trupele armatei nóstre permanente si unei pârti din armat'a teritoriale suntu in marsiu pentru câmpulu destinatu concentrâriloru pe divisiuni. Preste trei dile incepu esercitiele regulate, incependu dela cele mai mici instructiuni si miscâri, ceea ce va profitá multu reservistiloru din 70 si 71 chiamati sub arme, servindu-le cá reamintire a diferiteloru esercitie militarie.

Suntemu dera in ajunulu aceloru frumóse dile de serbatóre, cându militarii si cetatienii-ostasi din tóte unghiurile tierei se intalnescu pre câmpulu de onóre si infratire alu armeloru si facu sa licarésca arm'a loru la sórele dulce alu Romaniei, jurandu in inim'a loru credinciósa ca suntu gat'a a o aperá cu vitejia si devotamentu ori-cându contr'a pericolului ce o va amenintiá, precum o aperau odata strabunii nostri, cari ne-a transmisu cá mostenire si sacru depositu acésta patria libera si plina de viitoriu.

Multu au suspinatu românii, cu cronicarii si poetii loru pentru implinirea acestui visu de salvare natiunale, de a vedea o armata româna compusa din militari si cetatieni-ostasi, organisati pre unu picioru intinsu de aperare a tierei contr'a insulteloru si cotropiriloru din afara.

Dupa multe suferintie si incercâri dureróse, acestu visu s'a implinitu: românii au voitu sa fia si s'au armatu. In loculu strainiloru si mercenariloru, ce apesáu acestu pamentu sacru, astadi vedemu cu bucuria cum se intrunescu pre câmpiele manóse ale Romaniei atâtea mii de ostasi români ce se esercita voiosi la arme, pentru a putea fi gat'a ori-cându sa'si faca datori'a câtra tiéra.

Organisarea nóstra militaria datèza de mai multi ani si mai alesu dela 1859 incóci. Adeverat'a impulsiune inse pre unu picioru mai intinsu s'a datu de vre-o 4 ani incóce prin atâtea imbunatatiri materiale si morale, instructiune si disciplina ce s'au introdusu in armata, si mai alesu prin concentrârile anuale.

Suntemu in ajunulu cându se intrunescu militarii si ostasii cetatieni pentru a 4-a óra; si constatâmu cu o adeverata bucuria si mandria natiunale, ca românii au inceputu a castigá deplina incredere in sine si in puterea ce dà iubirea de tiéra, purtandu arm'a pentru aperarea ei. Numai

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'p, Samari'a si Iudei'a.

Capu II Vs. 1—11.

Minunea I — in Galile'a.

Evangelistulu pune in strensa legatura inceputulu acestui capitlu cu finea celui precedentu (Vs. 51.) si cuprinsulu din Vs. 1—11, atâtu cu Vs. ultimu câtu si cu Vs. 41 seqq. din capu I.

Vs. 1. seq. — *in diu'a a trei'a* — ad. dela 1, 43 seqq. In acestu tempu de dóue dile a facutu Iisusu caletori'a dela Iordanu la Can'a Galileei. Can'a, cu atributulu Galileei (*Κανᾶ της Γαλιλαίας*) sa fia dupa unii spre deosebire de Can'a din némulu lui Asiru (I Moise 35. 26.), carea déca a esistatu pre atunci inca a fostu in Galile'a), iéra dupa altii de Can'a-Iulias. — Dupa scrutârile mai nóue sa fia Kana el-Ieil de astadi, — departata de Nazaretu cam de 3 óre, iéra de Capernaum cam $3^{1}/_{2}$ miluri. Mai inainte Can'a Galileei se tienea a fi Kefr. Kenna (vedi si Wieners Real. Wőrtbch).

Nunt'a, la carea a fostu invitatu Iis. si mam'a sea, s'a intemplatu de securu la o familia, cu carea famili'a lui Iosifu erá in relatiuni séu de amicétia, séu ceea ce din portarea mamei lui Iis. (Vs. 5.) se véde a fi mai probabilu, de rudenia. Mam'a lui Iis. se véde a fi fostu dejá la ospetiu pre cându mergea densulu, ceea ce inca dovedesce relatiunile de rudenia — familiaritate. — Iisusu inca a fostu invitatu precum se véde destulu de chiaru singuru pentru aceste relatiuni familiarie, si nu din respectu câtra autoritatea sea (câci pâna acum nu facuse nici o minune, ceea ce se confirma prin Vs. 11.) Invetiacei sei l'au insotitu parte cá invitati totu pre acésta cale, parte cá chiamati de Iisusu, câci Iis. insusi a trebuitu se fia fostu invitatu inainte de plecare celu putienu cu câtev'a dile, pre cându inca nu avea invetiacei: bá vedemu ca chiaru pre cându erá pregatitu se plece la nunta*) se alipescu de densulu Filipu si Natanailu (1, 41 seqq.)

Vs. 3. Observarea mamei: nu (mai) *au vinu*, provóca indirectu ajutoriulu lui Iisusu (!) — Cu ajutoriulu Sinopticiloru (Mat. si Luc'a) ne potemu numai esplicá caus'a, ce a datu ansa Mariei, se provóce pre Iisusu la acésta minune (Vs. 3.) si se pasiésca cu atât'a incredere fatia cu servitorii (Vs. 5.). Mari'a aducendu-si aminte in continuu (Luc'a 1, 29. 2, 19.) de miuunea conceptiunei fiiului seu, de promissiunile primite dela archangelulu Gavrilu, si de nascerea impreunata cu asemenea minuni (Luc'a 1, 16. — 2, 34. Mat. 1, 18. — 2, 20.), — ne potemu inchipui ce incredere impreunata totu odata cu nerabdarea si dorulu unei mame, asteptá preamarirea fiiului seu prin propriele i fapte — amesuratu promisiunei angerului. Audindu acum de cele intemplate cu fiiulu seu Iisusu la botezu, si despre marturisirea lui Ioanu botezatoriulu, vedindu-i etatea receruta spre a pasi in publicu (30 de ani) si pre lânga acestea mai vedindu-lu insocitu si de invetiacei: se convinse ca a sositu tempulu, si fiiulu astépta numai ocasiunea binevenita spre a-si aretá poterea si marirea sea. — De aceea se adreséza intâiu câtra densulu, provocându-lu indirectu cá sa puna o data capetu asteptârei ei, sa-si incépa activitatea sea ddieésca.

Vs. 4. *Ce este mie si tîe muiere?* (mai bine: *muiere! ce avemu noi laolalta, — comunu?*) (compar. Mat. 8, 29).

Adresarea lui Iis. prin cuventulu: „muiere" nu trebuie luata cá lipsa de curtuasía, séu agraire neamicabila. Christosu lasa cá pre incetu sa dispara relatiunea de mama si fiiu, spre a o inlocuí prin legatur'a spirituale intre densulu si Ddieu Tatalu; — elu nu dice: mama, cá fiiiu, ci: muiere, cá Ddieu (Euthym).

Prin acestu cuventu Iis. aréta intâiu si mai intâiu independinti'a sea trupésca de Mari'a, si de ací dependinti'a sea spirituale de Ddieu Tatalu cá Ddieu-omu; iéra prin aceste intaresce speranti'a mamei sele trupesci, aretandu, ca: fiindu independentu — dupa legile omenesci de pre atunci, 'si are planulu seu de activitate, carele inse nu aterna intru nimic'a dela maic'a sea trupésca.

Spre acestu scopu aréta ca tempulu i-a sositu, dara ór'a, ór'a descoperirei sele propria de buna voia inca n'a sositu. Acest'a o amena inca (Comp. 78).

Vs. 5. Mam'a lui Iis. se vede ca a petrunsu intielesulu cuvinteloru lui, ca e convinsa in puterea si indurarea lui; de acea, prevediendu ca va avé lipsa de ajutoriulu servitoriloru, impune acestor'a, cá se faca ori-ce aru dice densulu.

Vs. 6. *Si erau acolo* (in cas'a de ospetiu) *siese vase de piétra, puse dupa curati'a jidoviloru* (pentru spalare inainte si dupa mancare Mat. 7, 3.) *cari* (vase) *luau câte dóue séu trei vedre.* Diferitele calculatiuni a marimei vedrei, de carea amintesce evangelistulu ne punu in nesiguranția despre cuantitatea vinului daruitu — câci dupa Vs. 7. tóte vasele s'au implutu pâna susu — carele la totu casulu a fostu fórte mare, cu atâtu mai mare, cu câtu óspetii se ospetasera dejá binisioru, si erá (dupa Vs. 10) pre la finea ospetiului. Acésta impregiurare a datu ansa unoru essegeti mai noi, parte a se scandalisá, parte a micsiorá mas'a vinului. Noi inse vomu remané pre lânga cuantitatea cea mai mare de vinu, fia chiaru si 15—18 vedre de ale nóstre séu si mai multu, fâra a ne scandalisá, basati pre esplicarea prin concentrâri se potu observá progresele si trebuintiele si se póte castigá acea incredere in sine, precum si instructiunea si intarirea disciplinei, atâtu de necesarie unei armate. Românii fura mandri in anulu trecutu cându vediura la manevrele de pre câmpulu Colintinei, asistandu tramisii puteriloru mari si apreciându progresele armatei nóstre natiunale, comandata de insusu M. S. Domnitoriulu, siefulu ei supremu, care arata atât'a iubire si zelu pentru organisarea puterei armate a tierei.

---

*) Nuntile la evrei tinéu mai multe dile, — de comunu 7 (Judecator. 14, 10. 17.) La Tobi'a 10, 7. aflamu 14 dile de nunta, carea se póte considerá cá o petrécere estraordinaria, ce se esplica usioru din impregiurârile nuntasiloru.

Póte in diu'a a 6 séu a 7 s'a aretatu lipsa vinului (Vs. 10).

D'abiá suntemu la a 4 a concentrare, si aventulu natiunalu, spiritulu militarescu si desteptarea suveniriloru barbatiei strabune au inceputu sa circuleze cu vigóre in vinele româniloru.

Intre altele putemu citá cá proba dorinti'a ce au esprimatu de curendu militienii din diferite districte de a luá si ei parte la concentrarea tómnei acestei'a. Circular'a dlui ministru de resbelu generalu Florescu, pre care o publicâmu mai la vale, ne spune ca, de-si, in spiritu de economia fiscala, militienii nu fusese chiamati in tómn'a acést'a la concentrare; dara in urm'a reclamei si dorintiei esprimate de densii, s'a decisu a se convocá si intruní in regimentele de dorobanti si acei militieni cari voru fi avendu uniform'a facuta, dandu-li-se marele echipamentu militariu de câtra regimente.

Cu inim'a plina de bucuria comunicâmu acésta placuta scire, care face multa onóre aceloru români militieni. Romani'a salta de bucuria cându vede pre fiii sei cei iubiti purtandu cu vioiciune arm'a si jurandu-i credintia si aperare. Iéra puterile garante arata din anu in anu mai multa incredere in vitalitatea acestei tieri plina de viitoriu.

Societatea academica romana.

9 Septembre. 1875.

Membrii presenti: A. Treb. Laurianu, Dr. Anastasiu Fetu, Nic. Ionescu, I. C. Massimu, G. Baritiu, G. Sion, V. Babesiu, P.S. Aurelianu, I. Ghic'a, Nic. Cretiulescu, V. A. Ureche, I. Caragiani:

Se da lectura procesului verbalu alu siedintiei precedente si se adopta.

Se comunica o adressa din partea d-lui Anghelu Demetrescu, prin care arata, ca impedecatu de a puté terminá in acestu anu traducerea paginiloru ce i se prescrisese dìn Dione Cassiu, pentru anulu viitoriu promite a aduce unu materialu mai voluminosu, câtu se cuprinde intregulu ultimu volumu din autoriulu acest'a.

Societatea admite.

D. A. Treb. Laurianu, cá reportore alu sectiunei philologice unita cu sectiunea sciintieloru naturali, da lectura reportului relativu la esaminarea operei d-lui Dr. Fetu intitulata „Elemente de Botanica“ in urmatórea cuprindere: „Sectiunea philologica intrunita cu sectiunea sciintieloru naturale dupa cererea d-lui Dr. Anastasiu Fetu a esaminatu oper'a d-sale intitulata Elemente de Botanica, si vine prin subscrisulu a relatá, ca acésta opera in totu, si in specie in ceea ce concerne terminologi'a sciintifica satisface atâtu sciintiei, câtu si geniului limbei române, si sectiunile intrunite se simtu fericite a o poté recomendá aprobárei onorabilei societâti academice, sprimendu dorinti'a cá aceste Elemente se fia consultate de ómeni de sciintia, cari se ocupa cu propagarea ei in tóte tierile unde se vorbesce limb'a romàna.“

Societatea adopta conclusiunile acestui reportu felici tândupre autoru pentru sucessele sale.

D. I. Ghic'a face urmatórea propunere:

„Sa se infiintieze unu premiu din fondurile generalului Nasturelu-Herescu pentru traducerea din autorii vechi a tuturoru partiloru, cari se refera la istori'a si geografi'a tieriloru si natiunei romane, incependu cu autorii cei mai vechi si terminându cu autorii bizantini. Traducerea sa se publice impreuna cu testulu originaleloru.“

Propunerea se admite in principiu de societatea intrégа: dara pentru alegerea opereloru si indicatiunile partiloru din autorii propusi, precum si pentru formularea concursului, se decide a se numí o comissiune compusa din cinci membri, care se lucreze in cursulu anului si la sessiunea anului viitoriu se aduca societâtiei studiele sale complecte asupr'a acestei materii, pentru cá sa se póta decide concursulu.

Comissiunea se alege in persón'a d-loru Mih. Cogalnicénu, A. Odobescu, V. A. Urechie, A. Treb. Laurianu si Ioanu Ghic'a.

Se supune societâtii resumatulu reporturiloru d-loru I. Caragiani s I. C. Massimu asupr'a traduceriloru clasici greci si latini, venite la concursu si respinse de sectiuni. Conclusiunile reporturiloru se aproba si se decide a se publicá din nou concursu pentru traducerea lui Plutarch si Titu Liviu, intorcendu-se traducatoriloru operatele loru, cându le voru cere.

Se admite asemenea reinoirea concursuriloru pre terminu de trei ani, pâna la 1878 pentru operatele propuse de sectiunea sciintieloru naturale cu marirea premieloru in modulu urmatoriu;

Pentru chart'a geologica lei 5000.
Pentru studiulu geologicu — 3000.
Pentru apele minerali — 2000.

D. I. Ghic'a arata, ca pentru ajutoriulu celoru ce se voru apucá se trateze despre chart'a geologica aru fi o ocasiune favorabile acum cându este sa se faca lini'a ferata pre Prahov'a si pre valea Trotusiului, conchide, a propune cá sa se róge guvernulu se dea ordínu inspectoriloru ce se voru numí pentru acésta lucrare pentru cá se faca o colectiune de tóte rocele caracteristice ce voru aflá in diferite straturi ale pamentului ce urméza a se taea.

Propunerea se admite in unanimitate.

La ordinea dilei fiindu reportulu comissiunei bugetare si proiectulu de bugetu combinatu pentru esercitiulu anului viitoriu, societatea, ascultándu motivele asupr'a spesseloru facute de delegatiune preste provisiunile bugetare in suma de lei 2694.04 bani, apoba bilulu de indemnitate cerutu de delegatiune.

Se incepe discusiunea bugetului·

Partea venituriloru se aproba fâra discusiune. La rubric'a spesseloru d. Ionescu propune reducerea cifrei alocata pentru lucrarea proiectului de dictionariu, cere sa se acepteze numai sumele pentru 26 cóle, éra nu 40 precum se propune, éra lucrarea glosariului sa se abandoneze. D-lui arata ca, cá membru in comisiunea de revisuire, a avutu ocasiunea a se convinge prin studiulu proiectului, ca glosariulu nu póte fi de nici o utilitate. Apoi d-lui se ingrijesce, ca déca nu se va limitá numerulu cóleloru, comisiunea lesicografica póte iérasi se dea o estensiune nemesurata lucrâriei sale, si pâna la anulu nu va fi terminata.

D. A. Treb. Laurianu respunde, ca câtu pentru lucrare promite cu solemnitate, ca ea se va terminá anulu acest'a; ca nu-i va dá estensiunea aceea de care se ingrijesce d-nulu Ionescu, fiindu dejá obositu de acésta grea si penibila lucrare, ca in aceste 40 cóle ce se propune va intrá atâtu dictionariulu câtu si glosariulu intregu.

Mai multi membri combatu propunerea d-lui Mic. Ionescu. Continuarea glosariului o afla cá utile si cá facendu parte integrante din corpulu dictionariului, fâra de care proiectulu lucratu pâna acum aru fi necomplectu. Dupa mai multe discusiuni, sum'a alocata pentru 40 cóle pentru terminarea dictionariului si a glosariului se adopta.

La § alocatu pentru cumperare de cârti, se autorisà delegatiunea a se aboná din sum'a acea la 200 esemplare din traductiunile din autorii clasici de d. G. Sionu, alu câror'a costu este 600 lei, apoi oprindu-se 10 esemplarie pentru bìbliotec'a societâtii, restulu sa se dea gratisu pre la membrii corespondenti, institute, biblioteco si scólele lipsite de midiulóce, dupa cum va aflá ea cu cale.

Siedinti'a se ridica la 5 si jumetate óre postmeridiane.

Presiedinte A. Treb. Laurianu.
Secretariu ad-hoc, G. Sion.

De sub Buceciu.

Dle Redactoru! Dumineca in 21 Sept. a. c. erá sa fie alegerea de parochu in comun'a Zernesci, spre care scopu par. protop. Iosifu Baracu a fostu insarcinatu din partea Venerab. Consistoriu archidiecesanu cá comissariu. Indata ce sosí comissariulu Cons. convocà Sambata, in prediu'a alegeriloru, adunarea comitetului parochialu; déra indata dupa deschidere se observà intre majoritatea membriloru comitetului parochialu unu spiritu negativu, a cârui sorginta in desiertu s'aru fi truditu cineva a o cautá in capetele lui Stanu séu Branu dintre membrii comitetului, carii nu putéu avé nici idea despre lucrârile, ce le vorbeau; ci intrég'a loru vorbire se véde a fi plasmuita de unu spiritus rector, carele se afla cu locuinti'a departe de frontierele Zernesciloru. — Majoritatea comitetului parochialu nu se invoí nici intr'unu chipu sa puna in candidatiune pre Ioanu Danu, carele singuru posiede tóte conditiunile necesarii pentru de a fi admisu la candidatura, avendu singuru dintre toti concurentii esamenulu de cualificatiune, ci staruiá cu cea mai mare tenacitate pentru eschiderea acestui'a. In zadaru le observà d. comisariu in terminii cei mai parintesci, voindu, a domoli spiritele iritate la estremu ca aceea ce voiescu ei sa faca, nu se póte nici intr'unu chipu fâra a se vatemá esentialu statutulu organicu; in zadaru le cetí d-sea toti paragrafii relativi la obiectulu din cestiune: cuvintele d-sale, basate pre legile si dispositiunile regulamentului nostru bisericescu organicu, fura glasulu celui ce vorbiá in pustia, ele nu fura ascultate si considerate intru nimicu, astfeliu ca d. comissariu, dupa o lupta de 4 óre, in care combatù parerile false ale majoritâtii membriloru comitetului parochialu, fu silitu sa disólve

---

acestei minuni (vedi Vs. 11) si pre ratiunea acestui daru.*)

Iisusu in facerea minunei acestei'a, dupa analogi'a tuturoru minuniloru, nu creéza (face din nimicu) ci se folosesce de materi'a de josu, pamenténa, pre carea o impreuna cu puterea sea pré inalta, cerésca.

Desemnarea precisa din Vs. 9. *dupa ce a gustatu nunulu***) *ap'a ce se facuse vinu*, delatura ori-ce supositiune de aducerea vinului pre sub ascunsu, si facerea unei surprise prin unu daru asiá stralucitu.

Vs. 10. Nunulu (dupa testulu originalu paharniculu, stolniculu) ne sciindu de unde si cum s'a adusu vinulu crediù ca mirele l'a procuratu, si cam in gluma 'si esprima mirarea, ca mirele in contr'a datinei comune a pastratu vinulu celu *bunu* pâna la fine. In locu de vinu *prostu*, aru fi mai acomodatu altu terminu, atâtu fatia cu originalulu, câtu si cu insusi intielesulu. In orig. avemu 'ελασσω (comp. de la 'ελγύς= μικρός, micu, pucinu, slabu, debilu) iér' romanulu nu dice: vinu prostu, ci vinu reu, vinu slabu, vinu de rendu *si déca se imbéta*, asemenea reu tradusu. ὅταν μεϑυῶσι = dupa ce s'au ospetatu (dupa ce au beutu de ajunsu) cá si la I Moise 43, 34. unde e bine tradusu: si au beutu si s'au ospetatu cu densulu.

Vs. 11. *Acést'a a facutu incepetur'a semneloru Iisusu in Can'a Galilei si si-a aretatu slav'a sea, si au crediutu intru elu invetiacceii lui.* Traducerea precum se vede este fórte silita si grea de intielesu. Mai corespundietória mi s'aru paré: *Acest'a este inceputulu semneloru lui Iisusu, facutu in Can'a Galileei,* — séu strictu din cuventu in cuventu: *Acestu inceputu alu semneloru l'a facutu Iisusu in Can'a Galileei,a si si-a aretatu marirea sea; si au crediutu intr'ensulu invetiaceii sei*, carea este fidela atâtu originalului, câtu si intielesului, si prin carea se curma disput'a asupr'a primei minuni, aretandu ca prim'a minune in genere a facut'o Iis. in Can'a Galileei, si nu ca prim'a minune din Galile'a a facutu-o in Can'a presupunendu ca Iis. aru fi facutu si alte minuni inainte de acést'a, *si si-a aretatu marirea sea* vedi 1, 14 — nu esclusivu ddieésca, ci de indurare, cá Ddieu — omu, *si au crediutu intr'ensulu*, cá in fiiulu lui Ddieu (1, 49. 20, 31) carele are marire ddieésca. Ei crediusera dejá (1, 35 seq. 1, 50), dara fiacare intarire, inaintare in credintia evangelistulu o considera cá renascere a ei. De altmintrea evang. nu espune acésta observare, cá intregirea celoru din 1, 50. ci îstorisesce ímpressiunea, ce a facutu acésta minune a lui Iis. asupr'a invetiaceiloru lui, aretandu ca credinti'a loru prin acésta minune asiá s'a intaritu, incâtu cea de mai nainte dispare fatia cu cea de acum (compar. si 11, 15.)

Minunea acést'a cá tóte minunile a datu ansa in tempulu mai nou la diferite esplicatiuni.

(Va urmá.)

---

*) Pre lânga esplicarea simbolului acestei minuni, nu trebuie trecuta cu vederea nici ratiunea acestui daru. Iieusu n'a facutu daru pentru ospeti; ci pentru nupturienti, si nu cu scopu anume cá óspetii se bee totu vinulu daruitu, ci cá superplusu — dupa ce ospetii se voru fi ospetatu de ajunsu — se remâna pentru nupturienti cá unu daru de nunta, si carele se lu intrebuintiéze, séu nemijlocitu, séu vendiendulu, se-si acopere o parte óre care din spessele de nunta. Vinulu daruitu nu se véde a se fi beutu totu. Déca vom considerà acést'a, — de securu nu ne vomu scandalisá.

**) *Nunulu* este cam lacsu tradusu. In originalu avemu: ὁ αρχιτρίκλινος, carele in limb'a rom. insémna: mai mare preste bucate: paharnicu, stolnicu (in Romani'a) αρχιτρίκλινος — formatu din ἀρχι si τὸ τρίκλινον,, ἀρχι (din 'αρχω, 'αρχος-conducatoriulu, mai marele; τό τρίκλινον) din τρίς-trei si ἡ κλίνη mésa — patu, dupa cumu erá la cei vechi) insémna casa de mâncare pentru trei mése de aci: 'αρχιτρίκλινος privighitoriulu, mai marele preste bucatele ce se punéu pre mésa unui domnitoriu: stolniculu dìn Romani'a, séu paharniculu la ospetiele feciorilorn nostrii din partile muntene, cu deosebire in tienutulu Reghinului sas. si a Bistritiei carele aici are originea si din acelu punctu de vedere ca fia care românu este o data Imperatu, pre cându e mire si fia carea romancutia pórta titul'a de imperatésa, pre cându e mirésa. Ei la ospetiulu loru imperatescu — si au pre paharniculu loru sinonimu cu paharniculu regescu: 'αρχιτρικλινος.) Cându ar insemná *nunulu* dupa cum avemu tradusu ar' trebuí se avemu in orig. ὁ Παράνυμος νυμφαγογώς nunulu la cununia, carele la noi in multe locuri se confunda cu nasiulu — la botezu — (ὁ αναδοφος) — póte si din acea causa, ca de comunu celu ce cununa pre miri, botéza pre fiii acestor'a. Se nu uitâmu nici acea impregiurare, ca acést'a s'a intemplatu inainte de institutiunea nuntei crestinesci, atunci cându de nunu la nunta nu erá datina — dupa câtu sciu eu; si apoi chiaru si ss. parinti nu intielegu nunu, ci: mai mare preste bucate. Din aceste consideratiuni, terminulu *nunu* fiindu nepotrivitu, trebuie inlocuitu cu *paharnicu* séu *stolnicu*, carele va fi mai cunoscutu la români si mai generalisatu.

adunarea si sa se intórca acasa fâra resultatulu doritu.

Acest'a este pre scurtu istoriculu lucruriloru petrecute in Zernesci in memorabil'a dî din 20 Sept. a. c.

Sciindu insa pré bine, ca multi dintre cetitorii stimat. d-vóstre diuariu nu voru fi cunoscendu causele adeverate ale acestui incidentu estraordinariu pre teremulu bisericei nóstre constitutionale, fie-mi permisu a completá raportulu meu prin urmatórele deslusiri:

Este indeobste cunoscutu, ca actualulu Eppu alu Aradului I. Metianu, inca cá protop. la Zernesci si mai tardiu cá vicariu in Oradia, nu lasà nefolositu nici unu momentu, pentru de a descreditá consistoriulu archidiecesanu, calificându lucrârile acestuia cá produse de celu mai exorbitantu arbitriu; respandindu câte si mai câte faime si injurii in defavorulu Consistoriului si cu deosebire in defavorulu pré stim. d. Vicariu si Archimandritu N. Pope'a, cu scopu de a se urcá d-sea in opiniunea publica pre ruinele ómeniloru onesti.

In câtu au fostu intemeiate acele faime si injurii, si incâtu nu, s'a vediutu si se va mai vedea mai tardiu. Nici nu e scopulu nostru a luá in aperare aicea caracterulu cutârui séu cutârui membru alu Vener. consistoriu archidiecesanu atacati de dlu I. Metianu, pre tempulu acel'a protopopu si mai tardiu Vicariu, sub feliu de feliu de considerante, in adeveru insa pentru-ca d-sea sciá pré bine, ca pre o cale justa, libera de atacuri si invective, nu puteá a-si ajunge scopurile, care le avé in vedere spiritulu seu eminentu speculativu.

Credea insa tóte lumea, ca I. Metianu odata ajunsu episcopu, se va lasá de apucaturile obicinuite, parasindu odata pentru totu déun'a terenulu intrigeloru; credému ca eppulu Metianu va diferí in caracteru de protopopulu si vicariulu Metianu Amara deceptiune!

In escursiunile séle, care dîcea, ca le face in archidiecesa, la Zernesci, pentru aranjarea afaceriloru sale familiare si economice, densulu vorbí si scrise astfeliu, incâtu trebue sa se revólte ori-ce archidiecesanu, carele are unu picu de interesu pentru biserica, pentru adeveru si dreptate. Trebue sa fi cetitu cineva o epistola séu unu telegramu de ale d-sale, adresate parintelui dela Zernesci C. séu ginerelui seu in spe G., cá sa fie in positiune a apreciá afirmatiunile nóstre cu privire la valórea morala a fapteloru par. eppu Metianu in lucrurile atingatóre de alegerea parochului din comun'a Zernesci. Din cuprinsulu acelor'a *) resare intentiunea inaltului prelatu bisericescu: a discreditá, prin increditii sei C. si G. inaintea poporului din Zernesci resp. inaintea membriloru comitetului parochialu, pre Consistoriulu archidiecesanu, despre carele dice densulu, ca-si aróga siesi o ingerintia necompatibila in autonomi'a bisericei numitei comune bisericesci (?!): a sfatuí pre membrii comitetului parochialu prin mijlóce, care nu facu nici de cum onóre par. eppu, sa intempine propunerile si dispositiunile comisariului bis. cu cea mai mare resistintia, si cu declaratiunea, ca ei in caus'a alegerei parochului loru nu voru sa scie de Consistoriulu archidiecesanu, ci loru sa li se delege in afacerile loru bisericesci unu Consistoriu strainu neinteresatu (buna óra celu din Aradu!). Astufeliu numai ne putemu esplicá atitudinea dlui pretoru G. celu mai inflacaratu aderentu alu pré S. séle, carele pare a se fi insufletitu de cuvintele si sfaturile inaltului prelatu intr'atâta, incâtu in foculu fantasiei sale inferbentate nu se sfií sa amerintie pre mai multi membrii parochiali cu cuvintele, ca de voru da voturile loru lui Ioanu Danu si nu lui, séu lui Traianu Metianu (nepotului Eppului M.), sa fia siguri, ca le va inrolá feciorii loru la militia, abstragendu cutezantia órba a numitului domnu, de a se face, cu putienu mai nainte, pre sine presiedintele comitetului parochialu si comunalu combinatu in caus'a designârei candidatului loru de parochu, si a subscrie si a sigilá elu insusi cu sigilulu parochialu protocolulu adunârei comiteteloru intrunite.

Astufeliu avemu a ne esplicá fanatismulu mai multoru disciputi ai sei: „ca ei nu cunoscu alta autoritate decâtu pre ddieu si pre Eppulu Metianu.“

Si pentru ce tóte aceste manevre, tóte aceste opintiri ale Eppului M.? Pentru ce tóte uneltirile si intrigele tiesute de densulu fâra pregetu in comun'a Zernesci? Pentru ca bietulu candidatu I. Danu are nenorocire a fi ginerele fratelui parintelui archimandritu si Vicariu N. Popea. Câtu tempu I. Danu nu erá casatoritu, nimenea nu-lu favorisá mai multu cá par. Metianu. Acést'a se vediù la alegerea de parochu in Resnovu, unde fiindu Metianu protopopu, I. Danu reusi a fi alesu de parochu de si erá streinu in acea comuna. Dupa ce insa se casatori, luându de socia pre fic'a par. Radu Popea, d-sea 'si schimbà indata politic'a sea, si din binevoitoriu, cum se arata mai nainte câtra I. Danu, i se facù acum'a celu mai aprigu si neimpacatu dusmanu. Astufeliu 'lu vedemu indata pre par. Eppu Metianu intrigându totu la Resnovu in contr'a lui I. Danu; astufeliu urmara unele proteste din partea comunei bis. din Resnovu in contr'a sea, la sfatulu si mandatulu par. Eppu Metianu; astufeliu 'lu vediuramu si la Zernesci intrigându contr'a lui Ioanu Danu sub cuventu, ca de va ajunge unu nepotu alu Vicariului Popea parochu in Zernesci, totu ce a produsu geniulu seu maretiu pre pamentulu classicu alu parintiloru sei, se va ruiná si se va risipi. —

Ei bine dle Redactore! unde o sa ajungemu, déca voru merge lucrurile totu astufeliu? Déca acestu Eppu, chiamatu a conservá si aplecá liter'a si spiritulu regulamentului nostru bis. organicu, 'si bate jocu de acésta opera creata cu multa munca si osteniciune? Déca acestu pretinsu discipulu alu lui Christu si propagatoriu alu adeverului, caritâtiei si paciei, 'si bate jocu intr'unu modu asiá pre fatia de invetiaturile maiestrului seu? Déca elu in loculu adeverului evangelicu propaga o directiune falsa materialistica, speculativa; in loculu caritâtiei si pâciei, — ura si intrigi?! *Videant Consules.*

Brutus.

Varietâti.

⁂ Luni in 25 Octobre st. n. se va intruní adunarea scaunale a scaunului Sabiiului. Objectele de desbatere suntu cele despre care fu vorb'a la acestu locu in nrulu trecutu cu unu neinsemnatu adausu.

⁂ *Oficiulu metricu* pentru scaunulu Sabiiului si are localulu seu in piati'a mare nemijlocitu lânga palatulu luí Bruckenthal.

⁂ *Dela tribunalu.* Unu advocatu romanu de aici a voitu sa apere pre unu clientu romanu in limb'a romana. Procurorulu de statu inse a pretinsu ca advocatulu sa apere in limb'a magiara, cu tóte ca clientulu nu o pricepe de locu. Se vede ca acusatii nu au lipsa de a pricepe nici acusa nici aperarea. Voru vedé ei ce se intempla cu densii dupa sentintia si cu atât'a potu fi multiamiti.

⁂ *Defraudatiuni in oficiulu de vama din Clusiu.* Inainte cu vre-o câte-va luni s'a scrisu prin diurnale ca la Clusiu a sositu unu functiunariu superioru de financíe cá sa cerceteze dupa abusurile intemplate in sinulu oficiului vamale din Clusiu. Mai multi functiunari fura indata delaturati din oficiu. Comisariulu a adunatu unu convolutu mare de acte si le-a dusu la Budapest'a, unde se voru esaminá si se voru aduce la lumina defraudârile.

⁂ In ministeriulu de comerciu se planuiesce intrunirea directiuniloru postale cu a cele a le telegrafeloru.

⁂ *Furtu mare.* Din Bucuresci s'a telegrafatu la Vien'a ca dela marele banchieru de acolo George *Nicolescu* s'a furatu bonuri municipali, imprumutu municipale, actiuni dela societatea de asecuratiune „Daci'a“, obligatiuni dela drumulu de feru otomanu, bonuri rurali romane, sorti de creditu (austriace), braciare cu diamanturi, ace cu brilanturi, cercei de auru, brosie, coliere cu corale, bucâti de câte 20 lei de sub Carolu I, monete vechl si alte efecte d'verse in pretiu de 450,000 lei. Furtulu s'a intemplatu in nóptea dela 1 Oct. st. n.

⁂ *(Din Americ'a)* s'a transportatu preste oceanu vite vii in Angli'a. Foile din Boston se bucura asupr'a succesului stralucitu ce a avutu prim'a incercare, de a aduce vite viui in Angli'a. Transportulu fu intreprinsu din motivu de a face o speculatiune rentabila. In Angli'a adeca pretiurile carnei suntu fórte urcate. Resultatulu a fostu multiemitoriu. Vitele, cam 160 capete, au sositu intr'o stare sanatósa escelenta si s'au vendutu cu pretiuri mari. Cualitatea viteloru americane erá asemenea cu a viteloru scotice. Transportulu acest'a de vite erá impreunatu cu periculu mare, pentru ca o nóua lege englesa — spre a impedecá importarea bólei de picióre si de gura séu alte morburi — se esecutéza cu multa asprime.

⁂ *(Unu velocipedu de posta).* Unu masinistu din Pest'a a lucratu unu velocipedu, care se deosebesce de velocipedele ordinarie prin acea, ca se póte maná si cu mân'a, are trei róte si indereptu se afla o ladatiuie. Inventatorulu crede, ca acestu velocipedu s'aru puté folosí la posta. Numai unu drumu bunu de tiéra trebuie sa fia.

Nr. 397/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III-a clasa Siorsiu in protopopiatulu Nocrichiu — Cincu-mare, la intielesulu ordinului consistoriale din 11 Septembre a. c. Nr. 2624 se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Oct. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 10 jug. 707 □° si lemnele trebuincióse de focu.
2. Dela 50 famili câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu. —
3. Dela 65 famili stola statorita de sinodulu ppescu in an. 1871.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile loru in sensulu statut. org. pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Nocrichiu in 1 Oct. 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

G. *Maieru,*
(1—3) adm. ppescu.

---

ad Nr. 146.

Concursu.

Fiindu statiunea protopresbiterale in tractulu protopres. gr. orientalu alu Cohalmului vacanta, pre bas'a dispusetiunei Ven. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874. Nr. protoc. 27, a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Cohalmu cu terminulu pâna la 2 Novembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele suntu tacsele legali obicinuite la functiunile oficióse ale protopresbiterului.

Concurentii au sa fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si sa-si astérna concursele loru la Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu susindicatu, cu documentele necesari, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, respective se corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archidiecesanu din an. 1873 § 16, séu celoru din an. 1874 Nr. protoc. 27. —

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Cohalmului in 6 Augustu 1875.

Nicolau **Mircea** m. p.
Adm. ppescu cá presiedinte
Ioanu **Barcanu**
(2—3) presiedinte.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. orient. S.-Copalnicu protopresbiteratulu Ce'atei de piétra in sensulu ordinatiunei consistoriale dto 4 Sept. a. c. Nr. 2372 prin acést'a se escrie concursu pâna la 26 Oct. a. c. st. v.

Fmolumentele suntu:

1. Portiunea canonica 2 jug. 600□° fenatiu si aratoriu.
2. Dela 40 familii 1 ferdela de cucuruzu sfarmitu.
3. Dela 60 familii 1 ferdela de cucuruzu nesfarmitu si câte c dî de lucru.

Folosirea cimiteriului si a ingropârei.

Stola statorita de sinodulu protopop. din an. 1872, care tóte computate in bani dau unu venitu de 309 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá concursele loru pâna la terminulu prefiptu la subscrisulu.

Carpenisiu in 24 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu **Siovrea,**
(3—3) adm. protop.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. din Petrosieni cu filiele: Delgea si Banítia, — in protopopiatulu Hatiegului, — se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 26 Octombre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

a) Cortelu naturalu;

b) Dela 140 fumuri câte 1 fl. 40 cr. v. a.

c) Stolele indatinate atâtu dela poporanii — stabili de ací (140 fumuri) câtu si dela lucratorii dela minele de carbuni de religiunea nóstra.

Tóte aceste emoluminte computate la olalta dau unu venitu cá de 500 fl. v. a.

Doritorii de a competá la acésta parochia, — binevoiésca, a-si asterne concursele loru bine instruate la subscrisulu, pâna la terminulu susu amintitu.

Hatiegu in 24 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu **Ratiu,**
(2—3) protopopu.

---

ad Nr. 130 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de protopresbiteru in protopresbiteratulu nou constituitu alu Odorheiului, in sensulu par. ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. nr. 2134 se escrie concursu pâna la 2 Novembre 1875.

Emolumentele suntu:

Tacsele si competintiele legali impreunate cu functiunile protopresbiterali.

Doritorii de a concurge la acestu postu voru avea a asterne concursele sele pâna la terminulu susu aretatu la Ven. Consistoriu archidiecesanu in Sibiiu, instruite conformu prescriseloru Stat. org. § 53, cu documentele despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, eventualminte a corespunde dispusetiuniloru provisorie § 16 alu sinodului archidiecesanu din 1873 respective celoru din 1874 nr. prot. 27.

Palosiu in 17 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu protopresbiteralu

Teofilu **Gheaj'a**
Adm. prot. cá comis.
(2—3) consistorialu.

---

*) Dóue dintrensele fura cetite si de autorulu articulului acestui'a.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 81. ANULU XXIII.

Sabiiu 12|24 Octomvre 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Unu obiectu intre cele-lalte.

Mâne este in adunarea scaunale la ordinea dilei intre alte, si esmiterea unei deputatiuni la regimu si la Regele in afaceri atingetórie de regularea municipale a fundului regiu. Astfeliu cum se afla cestiunea pusa la ordinea dilei nu aru avé nimic'a estraordinariu in sine, pentru ca regularea municipale o dorescu toti locuitorii fundului regiu. Acést'a s'a vediutu si in adunarea trecuta, cându din partea minorităţiei s'a intonatu si s'a cerutu sa se róge ministeriulu, cá legea ce este generale in tiéra sa se estinda si asupr'a fundului regiu; majoritatea *minorităţiei* a voitu si a votatu altfeliu, ea vrea ceva estr'a. Obiectulu din cestiune este altu ce-va si nu ceea ce este scrisu negru pre albu. Esista de unu tempu incóce presupunerea ca Tranni'a va capetá o nóua arondare pentru mai bun'a si mai inlesnit'a administratiune si incontr'a acestei'a este indreptata regularea municipale a fundului regiu, dupa câtu scimu din corespundinti'a nóstra dela 1/13 Octobre a. c. si din cele intemplate la Brasiovu.

Românii din Scaunulu Sabiiului suntu de mai multi ani incóce martori la feliu de feliu de proteste in sine sterpe si fâra de nici unu folosu practicu contra tuturoru mesuriloru guvernului, cari atingu ce-va privilegiele sasesci. Dupa noi nu facu bine confratii sasi, ca fortiéza protestele si acolo, unde nu au loculu. In casulu de fatia este numai vorb'a de arondare si indata ce ací póte fi vorb'a si de privilegie incéta tóte. Nici secululu alu XIX, nici paradea cu cultur'a in orientu, nu mai are nici o trecere. „Vremu cá sa remana tóte precum au fostu!", eata devis'a neschimbata si pururea neschimbabile a aparatoriloru privilegieloru.

Unu poporu cum e celu sasescu aru trebuí sa aiba mai mare incredere in sine. Elu are relativu o avere pré insemnata sub administratiunea sea, carea o folosesce mai esclusivu numai pentru interesele sele si din carea altor'a cadu numai mici faramituri; elu, carele relativu este mai cu stare materiale, pentruca sórtea a vrutu cá elu in trecutu sa fia cá unu copilu resfatiatu, scutitu in mare parte de greutâtile ce le purtau altii in numele lui si gramaditu cu bunatâti de totu feliulu si incâtu acele nu i s'au parutu de ajunsu si au mai luatu insusi din drépt'a si din stâng'a dela conlocuitorii romani*), sciindu ca cesti din urma n'au cui sa plange asupr'a-i; elu, carele a monopolisatu cu industri'a si comerciulu tierei pâna le au adusu mai la sapa de lemnu, si in urm'a monopolului si astadi se bucura de numerositatea cea mai mare a industriasiloru; elu care are cea mai dotata si mai inteligenta preotime, invetiatorime, carea prin mijlocirea averiloru ce le are se nutresce din isvorulu celu bogatu alu vastei bogatie de sciintie din Germani'a; elu, dicemu poporulu sasescu, carele le are tóte aceste si pentru care numai la strigatulu unei pretinse dureri se scóla o armata intréga din press'a nemtiésca: sa se téma, ca déca se voru arondá municipiele altufeliu in Transilvani'a de cum suntu, trebuie sa móra!?!

Poporulu sasescu se geréza mai la tóte ocasiunile ca este pioneriulu culturei in orientu. De astfeliu de pioneri sa ferésca Ddieu si cultur'a si orientulu.

Noi asiá scimu ca luptatorii causeloru mari trebuie sa fia nature tari, intregi si sanatóse, câroru sa nu le pese de ori-ce suflare de ventu. Ce aru dice chiaru dloru, cându aru audí, pre unu individu care se feresce de cea mai mica miscare de aeru, care pórta bumbacu in urechi, care inveluitu in sialuri si in cojóce, siede intr'unu foteliu departe de tóte ferestile, si se lauda ca elu are sa sdrobésca capulu tuturoru inimiciloru tierei. De siguru ca aru ride si aru compatimi pre bietulu bolnavu. Ce vomu dice noi de pionerii culturei din orientu cându ei numai audu ca gubernulu, care i-a protegiatu siepte seculi, voiesce sa faca o modificare in cercurile administrative? Trebuie negresitu sa suridemu si sa tienemu tóte laudele loru de nisce efecte ale unei fantasie.

Cine semte putere in sine de a o luá cu unu capu de lume, nu se teme de o organisare séu arondare a municipieloru?

Impartirea teritoriale dela secululu alu XVI incóce nu credemu sa o mai poftésca nimenea, din causa ca nu se póte fâra de vatemarea egalei indreptatiri, nici dupa cum are ea adî trecere in statulu Ungariei. Remasitiele aceloru tempuri nefaste cu jurisdictiuni cari n'au o arondare firésca nu potu sa se mai sustiena. Ce este dara mai naturalu cá sa se faca o arondare nóua? câci totu tiér'a nóstra este, totu poporulu unui statu si unei patria este, ori-cum va esî arondarea.

Românii, cari nu potu dorí sustienerea institutiuniloru acelor'a, cari au decretatu sclavi'a loru de odinióra nu se potu entusiasmá nici pentru sustienerea unui municipiu in idea, câci in realitate nu esista, ci va staruí din tóte puterile a se face ceea ce este tuturoru de lipsa si de folosu — inlesnirea administratiunei cu catu se póte mai cu putiene spese, ceea ce se póte ajunge prin o nóua si potrivita arondare a tierei intregi.

---

*) Talmaciu-Saliste etc.

Revista politica.

Ministrulu presiedinte *Wenkheim* s'a retrasu dela acésta functiune si-a remasu numai cu oficiulu de ministru langa persón'a Majestâtiei Séle. In loculu dlui *Wenkheim* este denumitu ministrulu de interne col. *Tisza*. Dupa usulu de pâna acum ministeriulu intregu a demissiunatu, pentru cá la propunerea noului prosiedinte ministeriale, Col. Tisza, sa se denumésca ministeriulu intregu de nou; ceea ce s'a si intemplatu.

Urcarea *contributiunei* este acceptata in principiu de comissiunea financiale a dietei ung. Sum'a cu carea este a se urcá contributiunea aru fi 8,000,000, va se dica, cu 12,000,000 mai putienu de cum se vorbiá mai nainte.

Intalnirea imperatului Germaniei cu regele Italiei in Milano, pre lânga aceea ca fostu asiá de splendida, incâtu insusi imperatulu a telegrafatu imperatesei la Baden, ca astufeliu de primire nu a mai vediutu in viéti'a lui, — a facutu si *sensatiune* mare prin semtiamintele descoperite de o parte si de alt'a cu ocasiunea toasteloru. In sîrulu celu mare de intalniri intre monarchi astufeliu de toaste, cari se esprime atât'a intimitate nu s'au mai auditu. In toastele aceste se vede ca jace mai multu decâtu o eticheta góla.

Turci'a si-a facutu o mare stricaciune cu publicarea bancrotului. Tóte puterile suntu esacerbate asupr'a procedurei fâra de nici o judeceta a guvernului turcescu. Care va fi finea gresielei financiale turcesci e greu de a predice.

Serbarea cununiei din Belgradu se incepù inca din diu'a premergatória. Poporulu din tóte clasele acursese cá sa fia martoru la festivitatea Domnitoriului seu. Sambata sér'a a fostu o iluminatiune grandiósa. Intre tóte objectele a stralucitu biseric'a catedrala. Art'a cu carea fusese ea iluminata o transpunea in lumea din poveste. Dumineca in diu'a festivitâtiei erá cetatea intréga in vestmentu de nunta. O casa nu erá lipsita de flamuri natiunale, guirlande de flori si alte semne de decoratiune.

Inca inainte de média dî mass'a de ómeni de tóte clasele undulá cá nisce valuri pre strade. Mass'a multimei crescea inse totu mai tare in apropiarea catedralei si pre unde avé sa tréca nunt'a domnésca.

In biseric'a catedrale se aflá ministri si óspetii, intre cari delegatulu Imperatului si Regelui Austro-Ungariei contele *Hunyady*.

Punctu la 1 óra dupa média dî anunciara salvele de tunuri pornirea conductului princiariu câtra catedrala. In frunte veniá o trasura de gala cu mirés'a principésa, inaintea cârei mergea unu despartiementu de gardisti domnesci de curte calari. Dupa acestea o trasura deschisa cu Principele mire, de a drépt'a cârui'a representantele tiarului rusescu, adjutantele generalu, contele Sumaracoff. Dupa trasur'a acést'a urmara tramisii Romaniei, apoi némurile principelui si ai principesei, adjutantii si alte autoritâti militari si civili. Dela palatu pâna la catedrale erá postata militia in deplina parada in spaliere.

Indata ce s'a vediutu conductulu au eruptu aclamatiunile multimei de „zsivio" (sa triésca).

In 3/4 óre actulu cununiei erá terminatu, conductulu se intórse la palatu, unde avura locu gratulatiunile si receptiunea representantiloru tieriloru straine.

La prândiulu ce urmà pre la 5 óre, principele tienù unu toastu in sanatatea tiarului Russiei, carele, cá si antecesorei sei, este cu atât'a bunavointia câtra famili'a Obrenovici. Contele Sumarocoff a respunsu, ca tiarulu este binevoitoriulu si amiculu principelui Milanu si a natiunei serbesci.

Sèr'a iérasi a fostu iluminatiune splendida si petreceri de totu feliulu in tóte pârtile.

Organele omladinei serbesci séu mai bine ale ministeriului cadiutu cu putiene dile inaintea casatoriei principelui Milanu, nu potu trece asiá lesne preste caderea cea neasteptata. Ele cauta sa respandésca credinti'a, ca principele este urgisitu de poporulu serbescu si tronulu lui se afla deasupr'a unui vulcanu, care va esplodá mâne poimâne. Credinti'a acést'a este nutrita de faime, ca principele nu voiesce sa dea mâna de ajutoriu fratiloru tiranisati de turci si ca principele cá unu rebelu a calcatu constitutiunea si cu incungiurarea ministriloru sei a intratu in scupcina si a facutu pressiune asupr'a ei cá sa se lasa de a votá resbelu contr'a turciloru. Acést'a este alusiune la o siedintia secreta, a scupcinei in care principele a espusu situatiunea cea seriósa a Serbiei si a aratatu, in ce periculu se aru aruncá Serbi'a, déca aru incepe unu resbelu contra cârui suntu tóte puterile garante.

Nemultiamitii inse paru a fi isolati de asta-data, pentruca principele Milanu n'a fostu mai popularu cá acum nici odata. Barbatii seriosi ai Serbiei admira curagiulu si resolutiunea principelui cu care a mantuitu tiér'a de unu periculu mare.

Nu va trece multu si chiaru si omladinistii se voru convinge ca si de asta-data unu Obrenovici a fostu mantuitoriulu patriei serbesci.

Cei moderati si cari cunoscu bine si natur'a turciloru si situatiunea in carea se afla turcii suntu convinsi, ca nu va trece multu si moderatiunea serbiloru de acum va serví numai de unu titlu mai multu la justificarea unei actiuni aprobate de puterile garante, carea se póte sa nu fia mai departata decâtu dóra pâna in primavér'a viitória.

Universitatea fundului reg. e convocata pre 22 Novembre a. c.

In *Romani'a* s'a inmormentatu in dilele aceste (la 3 Octobre a. c.) unulu din acei rari barbati, cari au concursu la totu ce este apartienatoriu desvoltârei si culturei poporului românu. Acest'a este **Petru Poenariu**. Relativu la acestu evenementu eata ce cetimu in „Tr. Carp." de duminec'a trecuta:

Petrache Poenariu, alu cârui nume este stereotipatu, clasicu, in invetiamentulu publicu dela a, b, c, cu degetulu pe nesipu, pâna la facultâtile de litere si de sciintie, a muritu la 2 Octombre, la 12 óre nóptea, si s'a inmormentatu alalta-ieri, la 3 Octobre, la cimiteriulu Sierbanu-Voda.

Convoiulu s'a adunatu la locuinti'a repausatului lânga biseric'a Iene. Doi ministrii erau de fatia: generalu Florescu si d. Titu Maiorescu. Unu convoiu mai imposantu, mai spontaneu, nu tienemu minte la níci o ingropaciune; mii de scolari, representandu tóte scólele, dela cele incepatórie pâna la facultâti, erau in cortegiu. Ministrulu instructiunei publice pe josu, cu capulu golu, la capulu ilustrului repausatu, a condusu pre principele instructiunei publice si amiculu demnului seu parinte dela locuinti'a sea pâna la mormentu. Ministrulu instructiunei publice, cu acésta ocasiune, a coversitu totu ceea ce se putea asteptá din partea ministrului instructiunei publice la mórtea lui Petrache Poenariu.

Elevii din Conservatoru faceau corulu savantu, si capel-maisterulu Hiubsi dirigea cea mai perfecta musica. Generalu Davil'a, cu alti cinci profesori vechi tieneau cordónele.

P. S. S. Vicariulu cu alti doi Archierei, tienea loculu I. P. S. S. Metropolitului Primatu care, din caus'a slabiciunei de maladia, nu a potutu sa vina la ingropare.

Convoiulu erá maretiu prin simplicitatea lui si prin acei cinci mii de scolari.

Cavaleriele repausatului, pre care nu le purtá nici odata, n'au figuratu la inmormentare.

Petrache Poenariu nascutu din seculului trecutu in Olteni'a, din boeri olteni; de pre acolo de unde au esîtu domni cá Mihaiu, generali cá Buzesti, Colonfiresti, Fârcasiu in vechime, Domnulu Tudoru, Bibescu, Stirbey, Solomonu, Magheru in tempii nostri, cu tóta vigórea mintiei, s'a pusu din fraged'a versta pe invetiatura si, la 21' revolutiunea lui Tudoru, l'a gasitu dascalu la scól'a domnésca.

Petrache Poenariu a lasatu cartea si a luâtu sabi'a; s'a imbracatu panduru si a venitu la taber'a lui Tudoru.

Cá ínvetiatu, pre lânga bravura Tudoru l'a pusu capu alu cancelariei Sele.

Dupa uciderea lui Tudoru, Poenariu s'a pusu cu inversiunare iérasi pe carte. A studiatu in Itali'a, in Franci'a si apoi in Angli'a, si dupa 15 ani de invetiatura a invetiatului, s'a intorsu in patri'a sea cu totu zelulu de patriotu savantu, si s'a pusu la munca fâra pregetu si fâra inganfare.

Totu ceea ce a esîtu din mân'a lui Petrache Poenariu a fostu solidu si durabilu. Dictionariulu seu, pre care nu-lu potu stricá tóte Academiele, este proba. Elu contiene totu fondulu puru alu limbei romanesci.

S'a disu multu asupr'a vietiei lui Petrache Poenariu in trei discursuri bine simtite, cetite la grόp'a lui. S'a uitatu inse câte-va.

Petrache Poenariu, cá directoru alu scóleloru, cu unu bugetu de patru sute mii lei vechi pe anu, infiintiase aprópe cincí mii scóle, dintre cari dóue colegiuri, scoli umanióre in tóte judetiele, si scoli incepetórie in tóte satele.

Sub directiunea luî Petrache Poenariu profesorii erau pe catedrele loru in órele prescrise, sî nu se predá unu cursu fâra sa fia tiparitu in alu doilea anu.

Omulu progresului din 21 nu putea sa stea impasîbilu in 48, cându vedea ca se formuléza vechile sele dorintie. A luatu parte in revolutiune, a vorbitu in cluburi sustienendu improprietarirea si aratendu bunurile ei, a vorbitu spriginindu totu programulu din 48, a luatu parte in comissiunea pentru regularea bisericei cu Metropolitulu, Heliade Boliacu si Archimandritulu Iosafatu Snagoveanu, in comissiunea pentru invetiamentulu publicu cu acesti'a-'si, si in comissiunea pentru liberarea tîganiloru, cu Boliacu si Snagovénu. Pre tóte diecimile de mii de bilete de liberare a tîganiloru, este numele Petrache Poenariu.

A fostu datu in judecata de câtra reactiune, dara nimeni, nici dintre cei mai afurisiti ciocoi n'a avutu curagiulu sa-lu condamne.

Petrache Poenaru a fostu acreditatu cá celu mai eruditu românu, cá celu mai laboriosu in tóte comisiunile, numitu din dreptu impusu, si cu mare curagiu cetatianu pâna in dilele din urma.

Cine nu-lu vedé tremurandu pre piciόre si cu mânile tremurende, viindu in camera cu protestele sele.

In trei discursuri, ale dlui A. Treb; Laurianu pre care 'lu publicâmu mai la vale, câci numai d-sea a binevoitu a ni-lu tramite, alu dd G. Sionu si generalu Davil'a, tienute la grόp'a Poenarului, se spunu pre largu multe din capacitâtile si virtutile repausatului.

Vomu tiparí si celelalte dóue discursuri. Acum in trepasarea repausatului la nemurire, dîcemu: Fia-i eterna memori'a, viéti'a lui fia esemplu, si mangaie Ddieu si faptele repausatului pre jalnic'a sea sotie, care a fostu modelu de virtuti femeesci cá sotie, cá muma si cá matróna.

Poporu! onorati santii! Poporulu care nu-si onóra santii, nu póte justificá pretentiunile sele.

Din santii nostri, resaru aspiratiunile nóstre, si din aureolele acelor'a se hranesce imbarbatarea nóstra.

„Trompetta Carpatiloru“ róga cu staruintia pre mostenitorii repausatului Petrarche Poenaru, sa puna tóta atenti'a la manuscrisele remase.

Pentru Dictionariu, repausatulu strangea necontenitu cuvinte spre o a dóu'a tiparíre.

In privinti'a scóleloru scrisese multe lucruri, dara ceea ce este si mai importantu suntu notele, memoriurile si raporturile sele de cându a fostu tramisu cu majoru I. Voinescu II, sa cerceteze calcârile ce ni s'au facutu de câtra Austri'a.

Soti'a si rudele lui Petru Poenaru, nu potu sa fia indiferinti la acésta rugaciune a „Trompetei Carpatiloru.“

O depesia din Belgradu dela 19 Octobre spune ca turcii nu incetéza de a atacá fruntariele serbesci.

Cetimu in „Journal de Bucuresci:“

„Déca gradulu civilisatiunei unui poporu s'aru mesurá dupa gradulu libertâtiei de care se bucura, nu credu ca aru fi unu poporu in lume care sa se créda mai civilisatu decâtu celu românu.

„Libertatea, — dicea odinióra Lamennais, — nu este o placarda care se lipesce pre ziduri.“ Ea este o realitate care se traduce in moravurile unui poporu. Cunóscemu popóre cari inscriu voiosu pre monumentele loru cuventulu libertate, dara cari, in practica, se impaca fórte bine cu ori-ce despotismu. In Romani'a, din contra, se striga in tóte dilele: Tiranie, si libertatea domnesce cá nicairea atâtu de nemarginita. Judecati.

„Mai in tóte tierile, déca cine-va voiesce sa fundeze unu diariu, trebuie mai intâiu sa céra o autorisare dela autoritatea civila séu religiósa, dupa tiéra, uneori dela autoritatea militara. Inainte de a-i acordá autorisati'a ceruta, autoritatea procede la o cercetare asupr'a positiei, antecedenteloru, averei, opinieloru petitionarului, si celu mai obicinuitu resultatu alu cercetârei este unu refusu. Acordandui autorisarea, are dreptulu a spune totu in marginile aretate de Beaumarcnais in renumit'a bucata din monologulu lui Fighro: S'a stabilitu in Madridu unu sistemu de libertate pentru vinderea productiiloru, intre care intra chiaru si ale pressei; si destulu cá sa nu vorbescu in scrierile mele nici de politica, nici de morala, nici de functionari, nici de corpurile cu creditu, nici de opera, nici de alte spectacule, nici de ori-cine care tiene la ce-va, potu sa tiparescu ori-ce in tóta libertatea, sub inspecti'a a doi séu trei censori.

„In Romani'a, unu june ese din colegiu séu dintr'alta parte. Elu incérca deosebite sarcine, dara nici un'a nu-i priesce séu in nici un'a nu isbutesce. Intr'o diminétia ii vine ide'a de a se face diuaristu. Pentru acést'a n'are trebuintia nici de titluri, nici de diplome, nici de cautie, nici de ori ce patronare. Ii ajunge vr'o siesedieci de fr. cá sa cumpere o testea de hartie si sa platésca o cóla de tipariu. Sér'a, micii strengari cari vendu diuare anuncia o fóia nóua, in care se spune totu ce voiesce, fâra controlu, fâra censura, fâra téma. Déca are spiritu, este cetitu; déca nu are, totu este cetitu, mai cu séma déca are dibaci'a facila de a biciuí unu guvernu care nu se apera.

„Uneori se intempla câte unu articulu care ese din mesura. Nu se suspendà diuariulu, dara se invita diuaristulu a-si descarcá superarea inaintea juriului. Juriulu asculta acusatia si mai cu séma aperarea; aperarea se folosesce de privilegiulu ei cá sa invedereze si mai multu micele reutâti ale acusatului si sa le dea multiemita amabilitâtiei guvernului, o mai mare publicitate. Juriulu suride dulce pe sub mustatia si diuaristulu este achitatu. Nimicu nu-lu impedeca intorcendu-se acasa, de a pune lauri in giurulu fotografiei lui si a se proclamá martiru alu libertâtiei.

„Suntu tieri unde invetiamentulu publicu si chiaru celu primariu este supusu la restrângeri de acelea cari une ori suntu adeverate opriri. In Români'a, cuventulu este liberu cá si pén'a, nare trebuintia de bani cá sa inchirieze o sala. Munificienti'a locala ve ofera gratisu unu amfiteatru comodu, elegantu, cu o catedra din care poti se profesezi totu ce 'ti place.

Libertatea teatrului nu este mai putienu absoluta. Déca cine-v'a are cutesantia de a se urcá pre scena si déca, sal'a care e a statului nu-i da ospitalitate, 'si transmuta intr'alta parte satir'a si publiculu 'lu urméza cum a urmatu si va urmá totu-dea-un'a pre acei cari ridu de autoritate.

„In Romani'a cleru 'si vede numai de esercitiulu cultului in interiorulu bisericiloru. Elu tolera tóte cele alte religii si bine-cuvintéza cu acelasi simtimentu pre ori-care omu, fia elu de ori-ce religie aru fi. Elu nu blastema nici nu reprobéza nici un'a din libertâtile de cari se bucura nati'a si cari suntu caus'a progreseloru implinite in stiintia si civilisatie.

„Amu putea sa inmultimu acésta enumerare si sa aretamu cum se respecta in Romani'a libertatea individuala totu asiá cá libertâtile publice.

„Dara cu care scopu amu aminti aceste adeveruri? Cá sa atragemu atenti'a guvernului asupr'a pericolului ce potu infatisiá aceste libertâti sa 'lu indemnâmu ale restrânge? Mai inteiu guvernulu cunósce aceste lucruri mai bine de câtu noi. Nutritu elu insusi in acésta sfera de libertate, elu nu se

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

Capu II Vs. 1—11.

(Urmare.)

Ea inse e asiá de chiaru istorisita incâtu nu se póte detrage nimicu din valórea istorica, si atâtu pentru teologu, câtu si pentru naturalistu remane mínune, ce nu se póte esplicá decâtu prin conlucrarea unei poteri supra naturale, dideesci.

In acésta minune, cá prim'a minune a lui Iis. aflâmu o mare insemnatate simbolica. In ea se concentréza inceputulu si finitulu scopulu si activitatea pamenténa, cum si insemnatatea personale a lui Iisusu.

De-si n'amu aflatu cá santii parinti sa se fi ocupatu cu desfasiurarea simbolului acestei minuni, se incercâmu a-lu esplicá.

a) Minunea acést'a, cá cea de intâi'a este introducerea lui Iis. in marea sea cariera, prin ea se aréta (— si aréta) mai intâiu marirea sea (Vs. 11), intre ai sei, atâtu din punctu de vedere firescu, câtu si simbolicu. a) Firescu: câci ori cine vrendu a pasí in publicu, pasiesce intâiu intre ai sei, intre amici si consangeni, cá sa le arete ca este aptu pentru publicitate, si sa-i castige mai intâiu pre densii in favorulu seu; — câci vrendu cine-va a luá asupr'a-si sarcine mari, mai intâiu ia de cele mai mici, vrendu a conduce masse mai mari, trebuie se scie, se conduca mai mici. — b) Simbolicu: câci aretandu-se consangeniloru sei, aréta ca e chiamatu a se aretá lui Israilu, natiunei de carea apartiené corporalmente; iéra aretandu-se invetiaceiloru sei, cari erau straini de famili'a sea, aréta ca se va aretá lumei — prin invetiaceii sei. Apoi aflându elu prin acésta minune la invetiaceii sei, cá straini de famili'a sea credintia mai curendu si mai mare ca la ai sei (7, 5.)*) se aréta credinti'a némuriloru straine mai mare cá a judeiloru: intórcerea lumei intregi si ratecirea judeiloru.

b) Minunea consta din prefacerea apei in vinu (7. 8) la nunta (Vs. 1. 2. seqq.) unde figuréza mirele (Vs. 9) si stolniculu, paharniculu regescu (Vs. 8. 9); iéra vinulu celu din apa, daruitu de Iisusu in cuantietate fórte mare fatia cu numerulu óspetiloru, se aréta multu mai bunu decâtu celu naturalu.

Ací totulu este simbolu: nunta, mire, stolnicu, apa, vinu.

α) Nunt'a, carea este legatur'a pentru o viétia nóua intre nupturientii maturi, si o parasire óre carea a vietiei de mai inainte, a unei legaturi, spre a intrá in alta viétia, in alta legatura, — simboliséza er'a cea nóua a crestinismului, maritagiulu omenimei cu Christosu, parasirea — dara nu de totu, precum nici nupturientii nu parasescu de totu pre tatalu si mum'a loru. — Testamentulu vechiu a legei si asprimei ddieesci spre a intrá in indurarea lui Ddieiu. Si precum nunt'a se face intre nupturientii maturi, deplinu crescuti prin ingrigirea Parintiloru loru, iéra prin nunta famili'a loru intra in familiaritate, cumnatîa reciproca cu familiele parintiloru loru: astfeliu nunt'a crestinismului, er'a nóua adusa de Iis., mirele, se face intre poporulu anume pregatitu spre acést'a prin legea vechia, (Testam. vechiu) cu mirele seu profetîtu si asteptatu. — Testamentulu nou, fruptulu acestui maritagiu, remane incumnatîtu cu Testamentulu vechiu.

β) Mirele la nunta este regele nuntei, elu este capulu legaturei celei nóue, nuntiulu, bas'a unei familie nóue, urmatórie, ce are sa resara din tr'ensulu. Mirele si mirés'a sea suntu simbolulu unei familie nóue. — Mirele este Iis. — mirés'a, carea in evangelia nu se amintesce este biseric'a (in intielesu spirituale = ἐκκλησία) pre carea elu avea sa o intemeeze, si din carea faceau parte invetiaceei sei. Precum mirele si mirés'a suntu simbolulu unei familie nóue; astfeliu maritagiulu lui Iis. cu biseric'a sea simboliséza renascerea unei familie nóue prin iubire (pre carea o avemu descrisa asiá de frumosu in intréga Evangeli'a, si carea culminéza in capu 10, 11. c. 13—16,) a unei familie nemarginite si nemuritórie, ce pórta numele mirelui, ad. a lui Christosu.

γ) Paharniculu regescu (stolniculu) gusta intâiu bucatele si beuturile, si apoi le imparte óspetiloru — acést'a vedemu ca s'a intemplatu la nunt'a din Can'a Galileei. Paharniculu dela nunta simboliséza pre invetiacei si in specia pre apostoli, iéra óspetii, consângeni si straini: lumea, tóte popórele. Apostolii au gustatu mai intâiu din beutur'a ddieésca, ei cari se parea a fi destulu ospetati prin beutur'a din Testam. vechiu, si apoi, convinsi ca acésta beutura nóua este multu mai buna decâtu cea vechia, au impartit'o lumei.

δ) Ap'a recoresce, stempera setea, vinulu veselesce anim'a omului (Ps. 103, 15.)

Legea, asprimea recoresce, stempera patimele, infrenéza poftele, indurarea veselesce anim'a inaltia sufletulu, desbraca poftele trupesci, si le inlocuesce cu cele sufletesci. Ap'a simboliséza Testamentulu nou purcesu din celu vechiu; iéra multimea vinului daruitu la nunta semnifica indurarea nemarginita data lumei prin Iis. Christosu.

In Testamentulu vechiu inca a fostu indurare, dara aceea in asemenare cu cea din Testamentulu nou dispare, séu e cu totulu neinsemnata. Acést'a semnifica vinulu celu slabu datu óspetiloru la inceputu (Testam. vechiu) si vinulu celu bunu datu la urma (Test. nou).

(Va urmá.)

---

*) In Vs. 11 se amintiesce numai de credinti'a invetiaceiloru lui Iisusu. Cum ca si unu dintre òspeti au crediutu in tr'ensulu, este probabilu; dar' de au si crediutu, credinti'a loru facia cu a invetiaceiloru este nula, — de aceea Evang. nici ca o amintiesce; de au si crediutu, au crediutu pre cum credéu fratii lui, pre cari Evangelistulu i numesce necredinciosi (7, 5.)

spaimenta nici de cum si n'are nici o intentie de a le restrânge. Elu scie, cum d'ce totu Fighro in pasagiulu citatu mai susu, ca: „gugummâniile tiparite n'au importantia de câtu acolo unde li se impedeca cursulu; ca fâra libertatea de a blamá, nu este lauda magulitóre, si ca numai omuletii se temu de nimicurile scrise."

„Nu, nu ceremu ca Romani'a sa abandone traditiunile de libertate si tolerantia care o onora in ochii spiriteloru inalte. Ceea ce voimu sa dicemu numai, este ca românii suntu óre-cum ingrati cându striga: Tiraníe, si ca multe popóre s'aru multiami cu faramiturile dela més'a ospetiului românu.

Voimu sa spunemu ca „libertatea obliga" cá nobleti'a, si mai multu chiaru. „Cându nu mai este censura. dice Victor Hugo in prefaci'a cartiei Marionu Delorme, trebuie ca autorii sa se censureze insisi cu onestitate, consciintia, severirate; cându avemu tóta libertatea se cuvine sa pazimu ori ce mesura."

„Românii suntu liberi. Sa useze intieleptiesce de acésta libertate. Sa inmultiasca diarele si sa le faca ecourile adeverului. Sa useze de libertatea invetiamentului pentru a inmulti scólele, conferintiele, si a le face sa servésca la cultur'a intelectuala a poporului. Sa profite de libertatea tiparìului si asociatiei, pentru a da unu aventu puternicu miscârei economice din tiér'a loru.

„Multe popóre jinduescu, credetine, positiunea privilegiata a româniloru. Sa nu o lase dara stérpa. Istori'a le va cere intr'o di contu pentru stérpiciunea fâra scuza."

Publicarea protocóleloru a cârtiloru funduarie in Transilvani'a

EDICTU

despre publicarea cârtiloru funduarie pregatite respective suscepute in comunele tienatóre de tribunalu reg. din *Dev'a*, impartite judecatorieloru cercuale din *Dev'a* si *Maros-Ilye*; in comunele tienatórie de tribunalu reg. din *Alb'a-Iuli'a*, impartite judecatorieloru cercuale din *Alb'a-Iuli'a Gevagiu-joseni* si *Orestia*; in comunele tienatóre de tribunalu reg. din *Mediasiu* impartite judecatoriei cercuale din *Bolcaciu*, in fine in comunele: Nusfaleu, Suciu de susu, Ilin'a de susu, Craifaleu, Sionfaleu, Riuberbatu, Hiri'a, Muresiu-Ghesi'a, Bichisiulu-ungurescu, Copandu Santu-Benedicu si Rodn'a vechia.

In urm'a ordinatiunei inaltului ministeriu reg. ung. de justitia d. d. 31 Augustu 1875 Nr. 24.715 in privinti'a mentiunateloru operate de cârti funduarie se faca cunoscute urmatórele:

I.

Localisarea pentru introducerea cârtiloru funduare este pre deplinu terminata:

a) in comunele tribunalului reg. din *Dev'a*, impartite la judecatori'a cercuale *de acolo*; adeca in comunele: Pestisu de josu cu prediulu Tamástelke tienatoriu de judecatori'a cercuale din Unedor'a, Oresti'a-Biacului, Uraliu si Valea, Archi'a, Beci'a, Baboln'a, Banpotocu, Barbur'a si Füzesde, Birseu, Boholt'a, Boi, Boi'a-Burtiu, Bretelinu, Buciumu, Buriene, Bisnea, Orestiór'a si Magureni, Foltu, Hereu, Hirep'a, Hondolu si Certesiu, Cheunu, Chimindea, Chirsitiu, Dincu-micu, Niridisiu, Caprea, Almesiu-Girgociului, Christur'a Costesdeu, Cozi'a, Lesnicu, Jeledintie si Toti-micu, Ludestu, Magur'a, Sielmusiu si Balat'a-Sielmesiu, Mintea, Martinestu, Marisoru, Noiesagu si Secarambu, Bircea-mare, Dincu-mare, Totimare, Rapoldu-mare, si micu, Nievoiesiu, Spinu, Petreniu, Simeri'a, Popesdu, Ripasu, Seuli'a, Sintohalmu, Almasiu-Secu, Sanandresu, Temesas'a, Tomp'a, Tormasiu, Topliti'a-Magur'a, Vetielu, Vormag'a, Vultiesdu;

b) totu in comunele tribunalului reg. *de acolo*, tienatórie de judecatori'a cercuale din *Maros-Ilye* (Ili's), adeca in comunele: Abucea, Almasielu, Selistea-Almasiu, Boiu de josu, Ciertesiu de josu Lapugiu de josu, Bacea, Baresdu, Bastea, Branicec'a, Bradatielu, Braseu, Briznicu, Bejanu, Boosu, Burjucu, Cierbi'a, Danulesdiu, Dobr'a, Dumesdiu, Dumbraviti'a, Fasacielu, Boi de susu, Lapugiu de susu, Fintoagu, Forndei'a, Füsesdu-bogar'a, Furcseori'a Grindu, Glodugilesdiu, Gruielaciu, Gothatea, Gurasad'a, Gur'a-Dobrei, Dealacut'a, Dealumare, Godinestiu, Holdea, Caianelu, Carmelinesdu, Cabesdiu, Chimpuru si Chimpuriu-Surducu, Cojea, Cosesci, Cuiesu, Lapusnicu, Laseu, Luncseor'a, Maros-Ilye, Bretea, Mihalesdiu, Micanesdiu, Ohab'a, Pancu, Petresdiu, Pogancsdiu, Radulesniu, Roscaniu, Runcseoru, Sacamasu, Selistea, Selistióra, Stanciesdu-Ohab'a, Stregonea, Stretea, Stoieneasu, Suligethu, Sirbiu, Tamasiesdiu, Tataresdiu, Ternav'a, Ternaviti'a, Tis'a, Tieiu, Ulies'a, Valea-lunga, Valisiór'a, Vicca, Visc'a, Vorti'a, Zamu;

c) in comun'a *Riuberbatu*, tienatórie de sedri'a judecatorésca *de acolo* impartita judecatoriei cercuale din *Puiu*;

d) in comunele tribunalului reg. din *Alb'a-Iuli'a*, tienatórie de judecatori'a cercuale *de acolo*, luându afara comunele *Alvinz*, Borberek si Sibisiani cari facu laolalta unu opidu, — in specie in comunele: Acmaru, Órd'a, de josu si susu, Bergiu, Barabantiu, Inuri, Ciugudu, Dumitr'a Drombaru, Gaurenu, Henning, Corn'a, Faludu-micu, Limb'a, Ideinu, Varniti'a, Dai'a, Gerb'a, Hepri'a, Ampolitia, Paclisea, Poian'a, Recheteou, Seardu, Scus'a, Strajea, Colibele, Springu, Saracseu, Totoiu, Teutiu Vingardu;

e) in comunele tribunalului reg. *de acolo* tienatórie de judecatori'a cercuale din *Giuagiu-joseni*; adeca in comunele: Giuagiu-joseni — Giuagiu-suseni si Feredeu, Bacai'a, Bals'a, Bacainti'a si Ceru-Bacainti, Bodiesiu, Bulbucu-Curpenu si Valea-mare, Cibiu, Cigmeu, Ardeu, Glodu, Homorodu-joseni si Homorodu-suseni, Almasiu micu, Almasiu de mijlocu, Mad'a, Nadasti'a, Almasiu mare, Mermediu, si Mermediu-valeni, Poian'a, si Poian'a-valea-iepi, Porcurea, Rengetu, Tecareu, Voi'a;

f) in comunele tribunalului reg. *de acolo*, tienetórie de judecatori'a cercuale din *Orestia*, — luandu afara comunele: *Cugiru* (I. Parte), si Sibisielu-vechiu si nou, — adeca in comunele: Sibotu, Balomiru, Bintintiu, Beriu, Ciór'a, Vinerea, Gelmaru, Casteu, Cugiru, (II. Parte) Pricazu, Pischintiu, Romosu, Romosielu, Sibisielu, Serec'a Tartari'a Turdasiu, Vaidiei;

g) in comunele tribunalului reg. din *Mediasiu*, tienatórie de judecatori'a cercuale din *Bolcaciu*, luandu afara comun'a *Buianu*, — adeca in comunele: Capiln'a Santumicleusiu, Santa-Mari'a, Bolcaciu, Feis'a, Glogovetie, Hosseu, Teunu, Teleru, Iclodu-micu, Lodermanu, Lunc'a, Bi'a Micasasu, Fagetu, Craciunelu. Panadi'a, Petisdorfu, Simcielu, Valea-sasului, Sion'a, Spinu, Vesseusiu, Taterlavu, Sidveiu;

h) in comun'a: *Nusfaleu*, tienatoriu de sedri'a judecatorésca din *Desiu*, inpartita judecatoriei cercuale din *Beclanu*;

i) in comunele: *Suciu de susu* si *Ilin'a de susu*, tienatórie de sedri'a judecatorésca *de acolo*, inpartite judecatoriei cercuale din *Lapusiu*;

k) in comunele; *Craifaleu* si *Sionfaleu*, tienatórie de sedri'a judecatorésca din *Muresiu-Vasarheiu*, inpartite judecatoriei cercuale din *Sanmartinu*;

l) in comunele tribunalului reg. din *Aiudu*, si de judecatori'a cercuale din *Muresiu-Uiór'a*; adeca in comunele: Hiri'a, Muresiu-Ghesi'a, Bichisiulu ungurescu, Copandu, si Santu-Benedicu, unde localisarea acum s'a finitu; in fine.

m) in comun'a: *Rodn'a-vechia* tienatória de sedri'a judecatorésca din *Bistriti'a*, inpartita judecatoriei cercuale din *Naseudu*.

Cartile funduari pre deplinu terminate a comuneloru mentionate, dinpreuna cu registrele parcelarie de posesiune si desemnulu liniamenteloru de acelea tienatórie se voru transpune dela 1-a Noembre 1875, la oficiale de carti funduarie instituite lânga judecatoriele mentiunate sub II. unde i e permisu ori si cui a le priví in órele oficióse.

II.

Afacerile oficiului de carti funduarie le provede:

1. tribunalulu reg. din *Dev'a* pentru comunele enumerate sub I. a) b) si c);
2. tribunalulu din *Alb'a-Iuli'a* pentru comunele enumerate sub I. d) e) si f);
3. tribunalulu reg. din *Mediasiu* pentru comunele enumerate sub I. g);
4. tribunalulu reg. din *Desiu*, pentru comunele enumerate sub I. h.) si i.);
5. judecatori'a cercuale din *Sanmartinu*, incredintiata cu provederea afaceriloru in causele cârtiloru funduarie pentru comunele sub I. k.);
6. tribunalulu reg. din *Bistriti'a*, pentru comun'a sub I. l.)

(Va urmá.)

Trei-Scaune in 6 Octobre 1875!

Domnule Redactoru! Bine voiti a primí intre colónele multu pretiuitului jurnalu „Telegrafulu Romanu," urmatórea corespundintia.

Credu ca nu e parte in archidieces'a carea sa stea inaintea opiniunei publice mai reu cá Trei-Scaunele, dara considerându impregiurârile locali, din Trei-Scaune respective din ppresbiteratulu acestor'a dupa convingerea mea, nu suntu ei cei din urma, si cari aru stá mai reu.

In pârtile chiaru unde suntu curatu romanesci bisericile, scólele si fundatiunile loru, nu se potu asemaná cu celelalte din Trei-Scaune, onóre preotimei, si mireniloru, carii si au cunoscutu chiamarea, si lipsele loru.

In tóta caletori'a mea prin Trei-Scaune, amu aflatu zelu de aplecare spre jertfe, atâtu din partea clerului câtu si din partea laiciloru. — Nu e parochie ba nici chiaru filie care sa nu-si sustiena scól'a confesionala, corespundietóre legei scolare.

Acést'a e cu atât'a mai suprindiatoriu, câci conlocuitorii secui mai pretutindenea si au radicatu scóli comunale, cu ajutoriulu statului, cari umbla a atrage si pre români, sa se folosésca de acelea sub numirea ca la acelea *nu trebuie sa contribuie nimic'a*. Vediendu insa ca nici asiá nu potu induplecá, incepura a inputá ca nu-su corespundiatóre legei; astufeliu comun'a Chezdi-Martanosiu, de si edificiulu erá destulu de corespundiatoriu, dupa numerulu eleviloru, a mai maritu scól'a inca odata pentru atâti'a scolari.

Fili'a Ojdula care sta numai din 181 inca si-a radicatu scóla nóua.

Fili'a Zabala inca si-au radicatu scóla nóua, si si-a dotatu pre invetiatoriulu cu salariu mai bine de 100 fl.

Borosneulu-micu care mai primindu unu ajutoriu de 25 fl. v. a. dela v. Consis. archidiecesanu, s'a decisu a-si radica scóla nóua, de si acést'a comuna se póte numerá intre cele mai serace, déra zelosulu loru parochu cunoscândusi chiamarea, si poporulu lipsele loru, au adusu acolo lucrulu, incâtu potu incepe instructiunea in scól'a cea nóua ce s'au radicatu spre onórea loru prin reparticiune.

Cernatulu-inferioru, unde nici nu-si cunoscu limb'a materna, si-au radicatu in anii trecuti biserica de piétra iéra în anulu acest'a ajutorati fiindu din partea V. consis. archidiecesanu cu 60 fl. contribuindu si ei parte prin colecte parte prin repartitii si-au radicatu scóla lânga biserica, unde pâna acum nu au avutu edificiu scolariu, si asiá si aci se póte incepe instructiunea in scól'a cea nóua.

Iagonulu inca si-au edificatu scóla nóua, aci e de observatu, ca la acést'a scóla nóua au ajutoratu si comun'a politica secuiésca, ca nicairi in Trei-Scaune.

Sit'a Buzau de-si aci edificiulu scolariu au fostu corespundietoriu, dara si aci s'au maritu scól'a, spre a fi mai corespundiatóre, fiindu admoniati de inspectorele regescu de scóle. Aci aru fi de doritu cá crestinii din Sit'a sa imitéze cu scól'a pre cei din Intorsur'a Buzâului.

Cu lauda trebuie sa amintiescu aci de poporulu acest'a, unde multu au perseveratu, zelosulu parochu de acolo p. Alecsie Neagoviciu, si dd. judi Petru Bularca si Nicolau Aldea unde s'au edificatu o scóla care astadi este alaturea cu cele mai bune si mai solide edificii dintre scólele nóstre confesionale din Trei-Scaune.

In fine observandu ca de si scólele suntu pretudindeni corespundietóre legei, dara nu si salariele invetiatoriloru, asiá aru fi de doritu ca Venerabilulu consistoriu archidiecesanu, sa fia si in viitoriu cu o deosebita considerare la impartirea ajutórieloru, câtra cele 3 filii Ajdul'a, Zabal'a si Papautiu, precum si la parochiele Chezdi-Martonosiu, Borosneulu-micu, Cernautiu-inferioru, si Zagonu, si de se va puté si altele, sa le asegneze celu putienu pre câte 5 ani, câte unu ajutoriu, ca astu-feliu fondurile scolari, de curendu infiintiate sa póta cresce, incâtu din interesele sa se póta platí salariele invetiatoriloru.

Iéra clerulu din Trei-Scaune cá conducatoriu, priméscа cu acésta ocasiune, tributulu de multiamita si recunoscintia, pentru zelulu seu aretatu facia de crescerea tinerimei, numai vointia sa fia, si tóte se potu credinciosului.

Unu calatoriu.

De pre câmpulu pânei 20/10 1875

In legatura cu Nrii 73 si 74 ai „Teleg. Rom." aru mai fi de observatu urmatórele:

Ide'a si machinatiunea, de a face din comunitatea nu numai a *Sibisielului* ci si din a *Cugeriului*, câte dóue comunitâti de sine statatóre osebite, e o idea si machinatiune vechia a senatorului si inspectorului cercualu Iosefu *Schuler* din Orestia, si a administratoriloru de bâile de feru erariale din Cugeriu si din Sibisielu anume: *Pistel* si *Rieger*.

Ide'a si machinatiunea deasupr'a pomenita a domniloru numiti, adeca, de a face din fia-care comunitate de asupr'a numite câte dóue comunitâti, e din motivu si cu scopu antiromanescu, adeca contrariu romaniloru; pentruca

Pârtile amendóue, atâtu a Cugeriului, câtu si a Sibisielului, cari s'aru rumpe dela comunitâtile numite romanesci, fiindu erariale, fiscusiesci, 'si aru perde insusirea natiunale romanésca; fiindu totu teritoriulu numai alu unui propietariu, a erariului. Va se dica, aru fi in amendóue comunitâtile de sine statatóre, numai câte unu possesoru de pamentu, unu domnu neromanu, adeca administratorulu de baia, cu putere politico-administrativa esclusiva. Administratorulu de baia aru fi representanti'a comunale, oficiulu comunalu, antestetele comunalu, domnitoriulu comunei, cu lucratorii sei de baia, cá poporu alu comunitâtiei.

S'aru inmultí numerulu representantiloru comunali antiromani in adunârile scaunale spre slabirea romaniloru din adunarea scaunala.

S'aru impartí averea si venitulu comunu a comunitâtiloru in câte dóue pârti, si asiá s'aru micsiorá si imputiená averea si venitulu comunitâtiloru romanesci, cadiendu jumetatea averei si a venitului intregu pre celelalte dóue comunitâti neromane rupte din comunitâtile romane.

Ide'a ast'a e vechia, din anulu 1861, — cându a reinviatu constitutiunea democratica cu corporatiunile representative municipale, provinciale, si imperiale, legate cu alegerile de representanti la corporatiunile numite, — cându au inceputu intrigele birocratice, muncituare pâna atunci pre subtu ascunsu, a face locu celoru constitutiunale pre terenulu politico-administrativu, deschisu, pre fatia, — dejosindu, batjocorindu, suduindu si calumniandu unulu pre altulu pre fatia, corumpundu, si falsificându opiniunea publica seducundu poporulu, despre o parte, apoi puterea de susu despre alta parte, — venandu dupa popularitatea de josu, si dupa grati'a stapâniloru de susu.

Unu astu-feliu de casu specialu tocm'a in privinti'a senatorului si inspectorului Iosefu Schuler din Orestia, fatia cu romanii preste totu, este scrisu in „Gaz. Trans. Nr. 50 1862 unde sta scrisu, cumca Schuler si atunci, cá si acum, cá senatoru si inspectoru cercualu preste comunitâti romanesci, in 8 Iuniu 1862, — cu ocasiunea visitatiunei facute de contele Creneville, gubernatoriulu Transilvaniei, — in fruntea unei fractiuni sasesci, sub pretestu de representantia a cetâtiei Orestia, — in adeveru inse ca o demonstratiune fatia cu representanti'a competenta a magistratului si a scaunului intregu sub conducerea judelui regescu Domsi'a, romanu, — a recomandatu pre români la gubernatoriulu Creneville cu descrierea urmatóre a loru: „Românii respectézadrepturile istorice ale celorualalte natiuni, — ei nu astépta schimbârile afundu taietóre in constitutiunea tierei, pâna la legislatiunea formala; ci cu puterea propria a loru, intre lupte 'si cuprindu dreptulu de natiunalitate si de limba.

Poporulu despedecatu desfrenatu (das entfesselte Volk:) se deda la comunismu, volnicia (Willkühr), nu platé darile legale, imperatesci, nu vrea a se tiené de legile civile si criminale austriace, — nu vré a da militi'a nu vrea a se tiené de ordinea buna din anii ei 12 trecuti, asiá câtu se paré, ca tóta administratiunea tierei se desface si incetédia pâna ce venii Escelenti'a sea in tiér'a ast'a; Sii iata ca acum mergu trebile.(„ Und siehe da, es geht.")

Casulu esta in sine aru fi camu vechiu, si de nice unu folosu practicu, déca factorulu numitu a casului nu aru mai esistâ si acum.

Dara precum se vede din „Telegrafulu Romanu," Schuler senatorulu si inspectorulu de acum, e si acum totu, si intregu, factorulu celu din anulu 1863 fatia cu românii. Schuler póte ca 'si-a schimbatu perulu (din negru in albu:), déra naravulu, spiritulu nu.

Recomendându Schuler pre români la unu gubernatoru a tierei in modulu de asupr'a scrisu, — si fiindu elu si acum totu celu din anulu 1862 la naravu, si spiritu, facia cu românii; apoi si elu e demnu, de a fi bine cunoscutu inaintea româniloru, in insusirea sea adeverata.

Sa cunóscemu atâtu binele, câtu si reulu: — dulcele si amarulu. Non noscit dulce, qui non gustavit amarum! adeca romanesce: nu cunósce dulcele, cine nu a gustatu amarulu.

Se cunóscem binele cá sa ni-lu pastramu, déca 'lu avemu; séu cá se ni-lu câstigamu, déca nu'lu avemu.

Sa cunóscemu reulu, cá sa ne putemu ferí de elu, séu cá se potemu scapá de elu, déca suntemu in elu, séu cu elu.

Déca românii acolo si atunci nu se ferescu de reulu loru, si nu se vindeca de elu, cându potu, si unde potu; apoi nu au temeiu de a se plânge si vaiatá la altii; ci numai de a suferí si a plânge in tacere.

Vertutea natiunala a românului nu jace in purtarea sea falósa laudarósa si agresiva séu ofensiva facia cu altii, neromâni; ci in cunoscinti'a interna si tare de sine natiunala, — in marturisirea si aperarea se publica in locu de rusinare si renegare, — atunci si acolo unde si cându e atacatu si bântuitu in cunoscintia sea de sine, unde si cându datorinti'a naturala 'lu silesce, de a-'si aperá dreptulu sustienerei si a esistintiei sale proprie.

Eistinti'a omului cá individu, e numai atâtu; câtu e cunoscinti'a sea pe sine. Ce nu scii, ca esti; nu esti. Românulu, déca nu scie, ca e românu, — nu e românu.

Cu câtu e cunoscinti'a de sine intr'unu omu mai desvoltata, atâtu in buntrulu seu, câtu afara din sine; cu atâtu omulu e mai cultu, mai desteptatu, — cu atâtu e mai aprópe de culmea perfectiunei, de gradulu supremu de inaltime, atidudine a misiunei sale. *Unu românu.*

Varietâti.

⁂ *Cuot'a votata de delegatiuni* in anulu acest'a este cea mai mare din câte s'a votatu pâna acum. Pre anulu 1868 s'a votatu 24,397,000; 1870 23,837,000: 1871 31.359,000; 1872 28,393,000; 1873 29,316,000; 1874 29,217,000; 1875 29,019,000; in fine pre 1876 32,607,000 fl.

⁂ *Tergulu Reginului s.* este stramutatu in urm'a unei ordinatiuni ministeriale de pre diu'a de 23 Octobre de asta-data pre diu'a de 25 Octobre.

⁂ *Dela Universitatea din Cernauti* se scrie la „Tageblatt" de aici, ca pâna la 16 Octobre s'au inscrisu 80 juristi (mare minune! la alte universitâti se inscriu mai cu séma ascultatori de dreptu, juristii inse suntu parte functiunari publici parte advocati séu si profesori) 33 filosofi si 40 teologi. — Acum vine ceva interesantu, este vorba despre ospitanti la facultatea juridica. Intre acesti'a, dupa „Tagbl." este unn comerciante românu si unu architectu românu, va se dica din Romani'a, celu din urma, dice coresp. lauda fórte multu nóu'a universitate. — Dupa cele ce cetiseramu noi prelegerile s'au inceputu numai in 20 Octobre n. admiratiunea din partea architectului s'a intemplatu in 16 Octobre, asiá dara cu patru dile inainte de inceperea prelegeriloru, amu voií sa scimu ce a laudatu séu ce a pututu laudá architectulu românu din ale universitâtiei. Ni se pare ca cele cuprinse in corespundintiele fóiei „Tgblatt" despre universitatea din Cernauti suntu o buna parte antecipate.

⁂ Dle Redactoru! Ve rogu sa binevoiti a adauge spre publicare, câtra contribuirile incurse intru folosulu cabinetului de lectura romanu din Vien'a si urmatórele contribuiri marinimóse, si anume:

Prin dlu Dr. Nicolau *Olariu* concipistu in Sabiiu dela dnii: P. Nicolau Pope'a, vic. gen. 5 fl. Baronu Davidu Ursu, colonelu 5 fl. Iosefu Sterc'a siulutiu consil. 5 fl. Iacobu Bolog'a consil. aul. 3 fl. Ioane Hanni'a prot. si direct. 3 fl. Nicolau Cristea ases. cons. si red. 2 fl. Petru Rosic'a consil. 2 fl. Dr. Ioane Borci'a adv. 2 fl. Dr. Demetriu Racuciu adv. 2 fl. Dr. Stefanu Pecurariu adv. 2 fl. Dr. Ilarionu Puscariu protos. 2 fl. Dr. Ioane Popu med. milit. 1 fl. Dr. Nicolau Olariu concip. 1 fl. Nicolau Fratesiu secret. 2 fl. Ioane Badila subjude reg. 2 fl. Ioane Candrea profes. 1 fl. Eugeniu Brotea 1 fl. Gregoriu Mateiu sen. neg. 3 fl. Gregoriu Mateiu jun. dto 2 fl. Nicolau Petrescu cassariu la „Albin'a" 1 fl. George Brateanu secret. la „Albin'a" 1 fl. Zacharia Boiu ases. cons. 1 fl. N. N. si N. N. a 1 fl. 2 fl.

Sum'a 51 fl. v. a.

Prin dlu George *Grideanu* pretore in Vistea inf. dela dnii Basiliu Stanciu capit. pens. 1 fl. George Munteanu dir. scol. 1 fl. Danila Pandrea direct. scol din Voil'a 1 fl. George Grideanulu pretore 1 fl.

Sum'a 4 fl. v. a.

Vien'a 17/10 1875.

Cu cea etc. Dr. *Hor'a.*

⁂ *Cea mai nóua carte de bucate* a bucatariei romane francese, germâne si magiare de I. C. *Hintiescu* cá continuare la partea anunciata in anulu trecutu a esitu de sub tipariu si se afla de vendiare in librari'a lui Frank si Dressandt, tergulu pómeloru, strad'a vamei Nr. 13 in Brasiovu. Pretiulu pentru amendóue tomurile 3 fl. v. a. séu 7 lei noi. Cartea este fórte bogata in recepte de gatiri de totu feliulu de bucate si este fórte recomandabile.

Nr. 403|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III clasa Gainariu in protopopiatulu Nocrichiu Cincu-mere, la intielesulu ordinului consistoriale din 11 Septembre a. c. Nr. 2665 se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 3 jug. 150 □ pamentu aretoriu si de fenatiu, lânga care si proventulu din cimiteriu, si lemnele trebuinciósе de focu.
2. Dela 40 familii o jumetate ferdela de cucuruzu sfermitu, si câte o dî de lucru.
3. Totu dela 40 famili stola statorita de sinodulu protopopescu in anulu 1871.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile loru pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Nocrichiu 1 Octomvrie 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
G. Maieru,
adm. protop.

(1—3)

Nr. 397/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III-a clasa Siorsiu in protopopiatulu Nocrichiu — Cincu-mare, la intielesulu ordinului consistoriale din 11 Septembre a. c. Nr. 2624 se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Oct. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 10 jug. 707 □° si lemnele trebuinciósе de focu.
2. Dela 50 famili câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu. —
3. Dela 65 famili stola statorita de sinodulu ppescu in an. 1871.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile loru in sensulu statut. org. pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Nocrichiu in 1 Oct. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
G. *Maieru,*
adm. ppescu.

(2—3)

---

ad Nr. 146.

Concursu.

Fiindu statiunea protopresbiterale in tractulu protopres. gr. orientalu alu Cohalmului vacanta, pre bas'a dispusetiunei Ven. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874. Nr. protoc. 27, a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Cohalmu cu terminulu pâna la 2 Novembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele suntu tacsele legali obicinuite la functiunile oficiósе ale protopresbiterului.

Concurentii au sa fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si sa-si astérna concursele loru la Venerabilulu Consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu susindicatu, cu documentele necesari, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, respective se corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archidiecesanu din an. 1873 § 16, séu celoru din an. 1874 Nr. protoc. 27. —

Din siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Cohalmului in 6 Augustu 1875.

Nicolau Mircea m. p.
Adm. ppescu cá presiedinte
Ioanu Barcanu
presiedinte.

(3—3)

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or din Petrosieni cu filiele: Delgea si Banítia, — in protopopiatulu Hatiegului, — se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 26 Octombre st. v. a. c.

Emolumentele suntu:

a) Cortelu naturalu;

b) Dela 140 fumuri câte 1 fl. 40 cr. v. a.

c) Stolele indatinate atâtu dela poporanii — stabili de ací (140 fumuri) câtu si dela lucratorii dela minele de carbuni de religiunea nóstra.

Tóte aceste emoluminte computate la olalta dau unu venitu cá de 500 fl. v. a.

Doritorii de a competá la acésta parochia, — binevoiésea, a-si asterne concursele loru bine instruate la subscrisulu, pâna la terminulu susu amintitu.

Hatiegu in 24 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
Ioanu Ratiu,
protopopu.

(3—3)

---

ad Nr. 130 1875.

Concursu.

Pentru ocuparea postului de protopresbiteru in protopresbiteratulu nou constituitu alu Odorheiului, in sensulu par. ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. nr. 2134 se escrie concursu pâna la 2 Novembre 1875.

Emolumentele suntu:

Tacsele si competintiele legali impreunate cu functiunile protopresbiterali.

Doritorii de a concurge la acestu postu voru avea a asterne concursele sele pâna la terminulu susu aretatu la Ven. Consistoriu archidiecesanu in Sibiiu, instruite conformu prescriseloru Stat. org. § 53, cu documentele despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, eventualminte a corespunde dispusetiuniloru provisorie § 16 alu sinodului archidiecesanu din 1873 respective celoru din 1874 nr. prot. 27.

Palosiu in 17 Septembre 1875.

In contielegere cu comitetulu
protopresbiteralu
Teofilu Gheaj'a
Adm. prot. cá comis.
consistorialu.

(3—3)

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca la scól'a confessionale gr. or. din Ungr'a protopopiatulu Cohalmului Rupei se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 28 Octobre a. c.

Emolumentele suntu: 80 fl. v. a. cuartiru liberu si lemne focale de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se binevoiésca a-si asterne petitiunile loru bine instruate la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Ungr'a in 28 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu si inspectorele districtualu de scóle.
Sofroniu *Rosic'a,*
parochu gr. or.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 82. ANULU XXIII.

Sabiiu 16|28 Octomvre 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Comentariu la situatiune.

Este posomorita icón'a ce ni-o infatisiéza situatiunea financiale actuale a tierei nóstre. Lectorii nostri cunoscu din impartasirile de pâna acum preliminariulu bugetului, care va trece prin sît'a comissiunei financiale fâra de a primí nisce modificâri esentiali. Modulu acest'a de economia, practicatu dela inaugurarea erei constitutiunale cu o consecuentia de feru, va aduce tiér'a de siguru la ruin'a financiale. Improvisârile pripite si neprecugetate, provenite din zelulu orbu de a se vedé deodata la nivelulu desvoltârei europene, fâra de a calculá cu factorii positivi ai vietiei, au pusu in spinarea poporului imposite, a câroru sarcina 'lu stremba la pamentu. O nemultiamire generale se vede in tóte clasele societâtiei. Resultatele asteptate dela fusiunea partideloru parlamentarie suntu numai ilusiuni, nice avansamentulu ministrului de interne C. Tisza la stralucitulu postu de ministru presiedinte nu schimba intru nimicu fati'a posomorita a situatiunei. Lucru firescu. Pâna cându nu se facu reforme radicali in viéti'a intréga a statului, reforme, cari se corespunda *adeverateloru trebuintie* ale poporului, iéra nu unei idei de predilectiune natiunale care nu se póte traduce in fapta, pâna atunci financiele tierei nu voru vení la stadiulu normalu.

Ci cá sa nu aparemu pesimisti, presentâmu lectoriloru nostri opiniunea unui organu de publicitate maghiaru, „Pesti Napló", care ne infatisiéza situatiunea intr'o lumina fórte nefavorabila.

Elu scrie:

„Noi suntemu fórte seraci, pretiulu pamentului nostru scade, venitulu seu se micusioréza. Economii nostri au venitu prin marimea datorieloru intabulate, si a datorieloru cambiali, prin eftinatatea producteloru si prin creditulu celu scumpu in pericolu, de a-si pierde averea. Padurile si baile nóstre nu aducu nice unu venitu, in tóte dilele anuncia unii comercianti si industriali concursulu si fia care falimentare (cadere) nóua destépta neincredere, ori ce ramu alu economiei natiunali scade, dovada pentru acést'a suntu urcarea cameteloru si scaderea contributiunei de consumu. Numai sarcin'a dariloru cresce, caci insusi statulu este amerintiatu in esistenti'a sea prin calamitatea financiale si nu are altu isvoru de esploatatu decâtu saculetiulu contribuentiloru gat'a de a aduce sacrifice. *Cestiunea natiunalu economica e, care predomnesce astadi raportulu nostru politicu.* Cea mai buna resolvere a acestei cestiuni e la tóta intemplarea unu teritoriu vamalu independentu si o banca natiunale ungurésca, dara intre idea si realitate este unu abisu largu. Este fórte regretabila indolenti'a ce domnnsce atâtu in poporu câtu si in parlamentu relativu la cestiunea natiunalu economica. Noi semtimu reulu, dara nu cautamu loculu unde se afla, nu vindecâmu reulu. Parlamentulu si camerile comerciali nu lucra nimicu si tacu. Se pare, *ca patri'a e matura pentru evulu cesarismului.* Se póte ca va veni inca unu tempu, in care o Ungaria mai fericita si mai desvoltata va reprivi cu recunoscintia asupr'a lupteloru, déca nu grandióse celu putienu grele, intre cari o natiune langeda si-a eluptatu o esistintia mai buna, dara se póte ca va veni si unu tempu, cându posteritatea va contemplá cu compatimire portarea unei generatiuni impotente si va dá dreptu veciniloru, cari au invinsu acést'a natiune nu prin sânge, ci prin munca, pricepere, moravuri si constantia."

Revista politica

Cunósce si publiculu nostru din numerulu trecutu schimbarea ce s'a facutu in ministeriulu ung. trecendu presiedinti'a dela min *Wenkheim* la min. Tisza. Lânga cele publicate in acésta materia mai e a se adauge ca ministrulu pentru Croati'a *Pejacevici*, nu mai remane in ministeriu si va fi inlocuitu prin fostulu banu alu Croatiei *Bedekovici.* Cu tóte ca „Polit. Correspond." se grabesce a demintí scirea acést'a, noi o inregistrâmu pentru ca se póte intemplá cá cu tóta demintirea sa fia adeverata, celu putienu, intru câtu privesce voi'a unoru cercuri mai inalte.

Imperatulu *Germaniei* s'a rentorsu din caletori'a sea italiana si a sositu in Berlinu. In lipsa de alta materia, unele foi nemtiesci polemisara intre sine ca Bismark din caus'a bólei n'a insocitu pre imperatulu nemtiescu in Itali'a séu dóra din alta causa. Se sustienea de o parte ca Bismark este si a fostu deplinu sanatosu, inse n'a voitu sa se intalnésca cu unu regimu carele n'a vrutu sa-lu spriginésca in lupt'a sea contr'a papismului. Partea cea sanatósa a pressei nemtiesci nu gasesce in motivulu acest'a nici o ponderositate si dice ca, déca Bismark, din caus'a acést'a n'a insocitu pre imperatulu Wilhelm, reu a facutu, pentru ca dela regimulu italianu, cá dela ori-care altulu, nu se póte pretinde cá sa urmeze asiá precum au urmatu celu nemtiescu.

Dealtmintrea caletori'a imperatului germanu si fâra de Bismark a avutu multe momente de insemnatate. Reproducemu acum, de-si mai tardîu, toastele cele mai semnificative dela prandiulu de gala din 19 Octobre: Regele Victoru Emanuelu a dîsu:

„Beau intru sanatatea Majestâtiei „Sele a imperatului nemtiescu, a iubitului meu frate, a scumpului meu „óspe si amicu, intru sanatatea Majestâtiei Sele imperatesei si a intregei „familie regesci imperatesci si regesci „prussiane! Permite-mi Majestate cá „la ocasiunea acést'a fericita sa fiu interpretulu aceloru dorintie, cari le „nutrescu italianii impreuna cu mine „pentru fericirea Majestâtiei Tele, prosperarea Germaniei si pentru deapururea amicitia intre ambe natiunile."

Imperatulu Wilhelmu a respunsu:

„Multiamescu pentru cuvintele ce „Majestatea Ta le-ai adresatu mie. Sum „prea fericitu ca in fine totusi amu „pututu sa corespundu datorintiei ce „amu avutu in urm'a placutei visite „ce mi-ai facutu Majestatea Tea inainte cu doi ani. Sum aduncu miscatu de primirea ce avui in acésta „tiéra frumósa din partea Majest. Tele. „*Sciu ca simpathiele intre Germani'a si „Itali'a si referintiele personali d amicitia, ce din fericire esista intre noi voru „asigurá durabilu pacea européna.* Me „magulescu bucurosu cu speranti'a, „ca referintiele aceste *voru remané pentru pururea asiá cum suntu astadi* si „cu dorinti'a acést'a beau intru sanatatea Majestâtiei Tale!"

Despre evenemintele din suduostulu Europei gasimu in „Voc. Cov." urmatórele:

O corespondintia din Belgradu adresata diuariului „Allgemeine Ztg." ne pune astadi in positiune a cunósce mai de aprópe caracterulu si tendintiele actualului ministeriu din Serbi'a Astfelu ea dice ca: dupa caderea ministeriului Ristici se parea siguru pentru tóta lumea ca unu ministeriu conservatoriu va luá loculu ministeriului demisionatu si se asteptá venirea la putere a d-lui Marinovici, care, dupa parerea tuturor'a trebuia sa fie insarcinatu cu formarea noului cabinetu.

Este adeveratu ca unu apelu facutu la d. Marinovici, in circumstârile actuale, aru fi fostu unu jocu indrasnetiu; insa acèsta eventualitate n'aru fi oferitu cu tóte acéstea nimicu imposibilu, in vederea confientiei ce principele Milanu avé in luminele dlui Marinoviciu; cu tóte acéstea principele n'au avutu curagiulu sa arunce unu dispretiu Scupcinei presentândui unu ministeriu conservatoriu. Fiindu inse ca intre Marinovici si Ristici nu erá posibilua se gasí o nuantia care se póta representá noulu cabinetu principele a voitu celu pucinu sa aiba in fruntea cabinetului o persóna care sa i fie mai agreabila. Pentru acést'a a insarcinatu cu formarea noului cabinetu pre d. Kaljevici, care, in calitatea sea de presiedinte a Scupcinei, se bucura de o autoritate asupr'a spiriteloru, inse care, de alta parte, in calitatea sea de omladinistu ardentu este póte mai multu de câtu d. Ristici pentru partidulu de actiune. — Dintre tóte persónele noului cabinetu d. Tikomir Nicolici, ministrulu de resbelu, e celu mai resolutu pentru lupta Apoi vine d. Milovanu Iancovici, ministru de finantie, care, in revolutiunea din Decembre 1858 si mai tardiu cá emigratu in Ungari'a meridionala, a jucatu in Omladin'a unu rolu importantu. — D. George Pawlovici, ministru de esterne, e de asemene omladinistu, si ori cine si aduce aminte ca, cá profesoru, suntu acum 5 ani, la scól'a superióra din Belgradu, si a perdutu postulu din caus'a sentimenteloru séle omladiniste. Ceia-l'alti ministri suntu fâra colóre distinsa, inse apartienu majoritâtiei Scupcinei.

In acéste conditiuni, noulu cabinetu serbu se pare a fi totu unu ministeru de actiune; singur'a diferentia insa ce se póte stabilí e ca noii ministri suntu personalmente mai agreabili principelui de câtu d. Ristici si vechii sei colegi.

Astfeliu e starea lucruriloru in Serbi'a, care pentru noi, in imprejurârile actuale, a fostu busol'a dupa care ne orientamu in miscarile din Hertiegovin'a, si de aceea amu urmaritu cu preferintia ori ce fasa a situatiunei in acestu principatu.

Acum in lipsa de ori ce noutâti de pre câmpulu insurectiunei, ne vomu grabí a comunicá lectoriloru ca trupele turcesci sosíte pâna astadi in Hertiegovin'a se ridica la 15,000 ómeni. — Dela Kleck pâna la Foccio totulu este arsu; mii si mii de locuintie suntu incendiate, animalele inprascate furate séu taiate. In acéste pârti nu se mai véde de câtu unu desiertu intinsu pre care nu se aude de câtu urletulu câniloru!.. Iéta efectele unei administratiuni despotice si inice! Mai intâiu rescól'a si apoi pustiulu... Stinsu-séu inse insurectiunea aci? Sa asteptâmu.

Unu faptu de care a inceputu sa se ocupe, si se va ocupá inca multu tempu, diuarele din strainatate, este caletori'a imperatorului Germaniei in Itali'a. Guvernulu si poporulu italianu dau mare importantia acestui evenimentu si se intrecu in a-si aretá recunoscinti'a si respectulu câtra marele monarchu prin alu cârui concursu, visulu de auru alu lui Dante, Machiavelli, Cavour si Garibaldi, s'a indeplinitu: Rom'a este capital'a Italiei!

Fâra sa uite ceea ce datorescu Franciei si imperatorului ei, poporulu si guvernulu noului regatu au sciutu sa se mentina la inaltimea positiei delicate ce evenimentele le-au creatu in fati'a a dóue puteri binevoitóre.

Scirile telegrafice pre cari le publicâmu mai la vale ne spunu ca imperatorulu Germaniei este dejá óspele regelui Italiei la Milanu. Intempinarea a fostu entusiasta. Poporulu in fati'a palatului s'a intrecutu in ovatii. Imperatorulu insotitu de Regele s'a presentatu de mai multe ori in balconu, pentru a respunde strigâriloru de bunavenire si recunoscintia ale italianiloru.

Din scirile ce amu publicatu dîlele trecute, cetitorii sciu ca principele Bismark a fostu opritu de medici de a insotí pre imperatore. Lumea politica italiana tiené multu a salutá pre marele cancelaru in Milanu. Acésta lipsa inse, avendu o causa independenta de vointi'a acestei mari figuri a tempului, nici o umbra de nemultiamire nu póte sa-si aiba loculu.

In privinti'a acestei intalniri, eata cum se esprima „Coresp. provinc." din Berlinu;

„Imperatorulu Germaniei va trece Alpii, dilele acestea, pentru a locuí, cá óspe alu Regelui Victoru Emanuelu si alu poporului italianu, in vechi'a capitala a Lombardiei.

„De multu imperatorulu avé in inima de a intórce visit'a ce acum doi ani, in circumstantie importante, i-a facutu Regele Italiei, si regretá multu ca a trebuitu sa asculte de resónele imperióse cari 'lu impedecau de a implinî indata hotarirea sea.

„Déca imperatorulu n'aru fi staruitu in dorinti'a lui, in intenti'a ferm'a ce avé in acésta privintia, simtiemintele simpatice cu cari poporulu italianu asteptá visit'a sea, l'aru fi indemnatu totu-déun'a a reluá ide'a vechiului planu. Cu câtu in fine amanarea visitei imperiale nascea ici si colo, interpretâri politice retacite, cu atâtu mai viu imperatorulu dorea de a puté marturí in faptu ce pretiu mare pune, elu insusi si in numele poporului germanu, pe relatiile amicale ale Regelui Italiei si poporului seu.

„Visit'a Regelui Victoru Emanuelu la Berlinu, in 1873, atestase ca politic'a de pace européna, tare intemeiata, in anulu precedentu, de cei trei imperatori, afla si in Itali'a o deplina incredere si o franca aderare.

„Visit'a actuala a imperatoriului Germaniei la Milanu, a cârei importantia, chiaru dupa cugetarea monarchului, se arata prin participarea cancelariului Imperialu, principele de Bismark, si a marelui maresialu, comitele de Molke, — va avé valórea unei confirmatii nóue despre intielegerea si unirea politica ce aliara pre statele mari din Europ'a pentru mantienérea si consolidarea pâcei. Candu acésta politica comuna vine tocmai in septamânile acéstea sa probéze puterea ei, înlaturendu pericolele cari amenintiau unulu din tiermurile cele mai dificile ale politicei internationale, trebue a salutá cu atâtu mai mare bucurie ori-ce evenementu politicu in care se póte recunósce o nóua desvoltare a acestei mari lige de pace.

„In sensulu acest'a intelnirea imperatoriului Germaniei cu regele Italiei nu mai este de indoitu ca are o ina'ta importantia politica de care amendóue popórele cari, la Milanu, 'si dau mân'a prin persón'a suveraniloru loru, au asemenea o deplina consciintia.

„Poporulu germanu insotiesce pre augustulu si veneratulu lui principe cu dorintiele lui cele mai vii si cu siguranti'a ca intâiulu imperatoru alu Germaniei care trece Alpii fâra alta gandire decâtu aceea a unei sincere amicitii pentru Itali'a, va aflá in impresiile si esperinti'a locuirei sele in acea tiéra garantii noi pentru tendinti'a comuna a celoru dóue popóre câtra scopulu celu mai inaltu alu desvoltârei politice si intelectuale.“

Cetimu in „Tr. Carp.“ de dumineca:

Ce facemu in starea actuala a Turciei?

In ipothes'a ca Turci'a aru stá fórte reu in privinti'a financiara, ca aru fi dispusa sa platésca numai pre jumetate din interesele si amortizarea detoriei interióre a statului; in ipothes'a ca dóue milióne franci aru fi actiuni in Romani'a la drumurile de feru turcesci; in ipotese ca Turci'a aru voi sa 'si platésca numai pre jumetate datoriile, nu aru fi timpulu sa inceapa o desbatere prealabile mai intâiu intre legistii nostri, si apoi, pre cele lamurite, sa vie si desbateri in cameri, déca aru fi dreptu sa mai urmamu noi cu plat'a intrég'a a tributului câtre Turci'a?

Si cu acésta ocasiune, nu aru fi óre oportunu sa amintimu Turciei ca tributulu acest'a s'a platitu anume, secoli intregi, pentru paza integritâtiei teritorieloru staturiloru române, tiér'a românésca si Moldov'a, precum se aflau ele sub Mircea si Bogdanu?

Bugeaculu, Basarabi'a si Bucovin'a, Borseculu si pâna in Mehadi'a si Cern'a, apartinéu Romaniei pre cându s'a facutu acestu contractu sinalegmaticu de buna voie cu inalt'a pórta, câci vorb'a chiaru de capitulatiuni, nu aru fi propr ie lucrului, déca amu voí sa 'i damu unu sensu de supunere. Dara, pre atunci tóte tractatele inaltei Porti, cu ori-care suveranu europénu si chiaru cu Francois I, prin care tractate se dobendéu drepturi ale aceloru suverani in Turci'a iéra nu ale Turciei in staturile aceloru suverani, se chemau capitulatiuni.

Terminii politici, diplomatici, comerciali, etc., 'si au schimbatu sensulu loru adeveratu in diferite epoci si, pre atunci, capitulatiuni, cu pórt'a mai alesu, insemn'a tractate.

Noi ne-amu tienutu strictu de indetoririle nóstre adaogându chiaru de mai multe ori la tributulu primitivu, si suferindu diferite abuzuri in tierile ce ajunsera sa se numésca si sa fia adeveratu grânare ale devletului. Beilicurile si beilicii ajunsesera legi eventuale in tiéra. Pórt'a si a tienutu strictu obligatiunile ei catre noi? Se póte cá intr'unu contractu sinalagmaticu, numai o parte sa fie obligata sa si tie indatoririle si ceialalta nu?

Dobrogea, Bugeaculu, pentru-ce facu parte integranta din Turci'a? Basarabi'a, de ce s'a datu Russiei? Bucovin'a, cum s'a daruitu Austriei? Tóta trîmb'a muntiloru, pre totu arculu Carpatiloru, cum s'a lasatu calcariloru, candu, acéste calcari, séu constatatu necontenitu chiaru sub domnii fanarioti de comisari turci si austriaci, sub Alecu-Voda-Ghic'a, etc., etc., pâna mai alalta eri, sub dinastie chiaru?

Asemenea nepastuiri se potu tolerá in dreptulu ginteloru de câtra unu statu mai mare asupr'a unui statu mai micu, autonomu si cu administratiune libera, fâra consimtiementulu seu?

Acéste câte-va idei, nu aru fi óre de locu tempulu sa le ia in desbateri mai intâiu legistii tierei, si apoi si legistii, si publicistii Europei spre a fi lamurite candu se voru regulá afacerile Turciei Européne, care regulare nu póte se mai fie acum fórte departe?

Acestea suntu cestiuni fórte seriose, fórte nationali; si vorba multa din parte-ne aru puté sa le ingaléze in locu sa le lamurésca. De aceea confienti in patriotismulu publicistiloru si legistiloru nostri, ne marginimu a le emite numai, asteptandu sa vedemu ce valóre voru luá mai intâiu in judiciósele talente a le patriei nóstre comune.

Cesaru Bolliacu.

Publicarea protocóleloru a cârtiloru funduarie in Transilvani'a.

(Urmare.)

III.

Cu privire la trebile si afacerile oficióse, care se voru incepe cu 1 *Novembre 1875* la fia-care din judecatoriele susu insemnate se emitu urmatóriele provocatiuni si dispositiuni:

1) Se provóca tóte persónele, cari in urm'a vre-unui dreptu de proprietate, de pemnu ori de arenda, avutu inca pre tempulu autenticârei protocóleloru cârtiloru funduarie séu celu putienu castigatu inca inainte de *1 Novembre 1875* credu ca potu se pretinda vre-o indreptare, intregire, descriere, adaugere, séu stramutare in protocólele cârtiloru funduarie, fia in privinti'a compunerei corpului funduariu séu a relatiuniloru de posesiune intabulate: cu aceste pretensiuni pâna *inclusive la 30 Iuniu 1876* cu atâtu mai vertosu sa le insinuedie, cu câtu la din contra acele spre daun'a unui alu treilea, care pre temeiulu inscrieriloru cuprinse în protocólele funduarie, incependu dela *1 Novembre 1875* va castigá cu credintia buna alte drepturi tabularie, nu se voru luá mai multu in consideratiune.

Acésta insinuare are a se intinde pre tóte dreptarile de posesiune inca necuprinse in protocólele funduarie, fâra osebire, ca óre acelea in cârtile vechi esite séu nu esite din usu, ori in fasiuni funduarie séu alte cârti, fóie si registre suntu cuprinse ori ba, si ori a intinsu o partida in privinti'a transcrierei de posesiune a vre-unui bunu castigatu rogare la vr'o judecatorie, si judecatori'a a decisu asupr'a acestei instantie, ori ba.

Deci indatorirea spre insinuare cade mai alesu pre tóte acele persóne, ale câroru drepturi de posesiune la comisiunea localisârei nici prin sine, nici prin representanti denumiti de comisiune s'au adusu in valóre; séu cari nu au fostu in stare dupa regulele localisârei a-si legitimá afirmatulu dreptu mai tare de posesiune ori de composesiune in contr'a posesorului faptícu aflatu prin comisiune si inscrisu in protocólele funduare; pretensiunea loru adusa inainte fia insemnata in protocólele funduare séu in protocolulu generalu de pertractare, ori ba.

2) Mai departe tóte persónele, cari;

a) pre realitâtile inscrise in protocólele funduare dupa detiermurirea pré inaltei patente de aviticitate din 29 Maiu 1853, si-au adusu in valóre dreptulu de avicitate séu de rescumperare pemnorale, au sub altu titlu legitimu si-au insusitu dreptu de proprietate, séu câroru;

b) dupa otarirea aceleiasi patente de aviticitate li se cuvine terminu mai lungu spre realisarea dreptului de rescumperarea pemnorale, prin ast'a se provóca aceste pretensiuni pâna celu multu la *30 Iuniu 1876* inclusive, spre incungiurarea urmâriloru de dreptu amintite mai in susu sub punctulu 1-iu a le insinuá, si in casulu amintitu sub a) procesulu de dreptu pendente, spre adnotare in protocolulu funduariu, séu dreptulu recastigatu pre calea legale spre transpunere in acela'si; iéra in casulu b) dreptulu de rescumperare pemnoralu, ce li se cuvine inca spre insemnare in protocolulu funduariu a-lu legitimá cu documente autentice.

3) Asemene tóte persónele, cari pre bunurile nemiscatóre improtocolate séu si-au castigatu dreptulu de prioritate, pemnu, servitute, au alte drepturi prin intabulâri, insemnâri si adnotatiuni, ori conscrieri pemnorale judiciari, séu pâna la *1 Novembre 1875* inca si voru castigá, se provóca aceste drepturi din scopulu inscrierei loru in fói'a sarcineloru corpuriloru funduarie pâna celu multu *31 Octobre 1876 inclusive* cu atâtu mai siguru a le insinuá, cu câtu din contra dreptulu prioritatei castigate mai inainte si-lu voru perde; pre cându din contra facendu insinuare la tempu cuvenitu, dreptulu de iutaietate castigatu pâna la *1 Novembre 1875*, voru remané in valóre fatia si cu acei castigatori si creditori ipotecari nuoi, cari au castigatu dreptu de proprietate séu de pemnu dupa diu'a acum mentiunata.

4.) Acelea pretensiuni, care se basédia pre deobligamintele urbariale, séu alte referintie de acea natura, regulate prin patent'a din 21 Iuni 1875 edata in fói'a de legi imperiale, bucata LX, Nr. 151 suntu eschise dela provocârile edictale spre insinuare si demonstrare, precum si dela pertractârile obicinuite in urm'a edicteloru fâra deosebire, fia acele in protocólele de localisare prenotate, ori bá.

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

Capu II Vs. 1—11.

(Urmare.)

Capu II. Vs. 12.

Iisusu se pogóra in Capernaum, (sosindu dela ispita).

Dupa acést'a, mai bine: *dupa aceea* (*μετὰ τοῦτο*, ori *μετὰ ταῦτα*) este unu terminu usitatu de evangelistulu in acele locuri, unde dà lectorului se intieléga, ca s'au mai petrecutu alte evenemente istorice, pre cari densulu nu le naréza — din punctulu seu de vedere si cari suntu de altmentrea petrecute la sinoptici. — De comunu la evang. Ioanu — terminulu *μετὰ τοῦτο* ori *μετὰ ταῦτα* presupune unu tempu mai indelungatu petrecutu intre evenementulu precedente si urmatoriu, si e intrebuintiatu numai spre a aduce in legatura istorica pre unele cu altele. Nici decâtu *μετὰ ταῦτα* ori *μετὰ τοῦτο* nu se póte interpretá cu indata, numai decâtu dupa acést'a intemplare, ci dupa óre care tempu de septamani séu chiaru de luni — s'a intemplatu cutare evenementu ce se descria.

Cumca evangelistulu prin *μετὰ ταῦτα* séu *μετὰ ταῦτα* ací, cá si in 3, 22. 5, 1. 7, 1. 21, 1. nu intielege tempulu celu mai de aprópe de o dî séu chiaru o septamâna — dupa cele istorisite, ci unu tempu, unu intervalu mai insemnatu, se vede din acea impregiurare simpla, ca:

a) unde este vorb'a de tempu mai scurtu; de óre, tempulu dilei, de o dî, dóue, trei, patru, câtu si mai lungu de siese si chiaru de optu dile, cum aceeasi di, ór'a a 10 1, 39 de diminétia 20, 1. acea dî, sér'a 20, 18. 19. nóptea: 13, 30. in diu'a urmatória, a dóu'a dî; 1, 29. 35. 43. 6, 22, 12; 12 — dupa dóue dile; 4, 40. 43.; a trei'a dî: 2, 1.; dupa patru dîle: 11, 17. 40. unu tempu de 6 dile: 12, 1.; si chiaru de 8 dîle: 20, 26. — evangelistulu descria cu tóta scrupulositatea si securítatea;

b) singuru acestu terminu — *μετὰ ταῦτο μετὰ ταῦτα* — interpretatu precum amu disu — ne face se intielegemu activitatea lui Iis. de patru ani, dupa cele patru serbatori (pasci), câci déca s'aru interpretá cu indata séu dupa óre care tempu scurtu tóte le-amu confundá, si activitatea lui Iis. impartita la Ioanu dupa patru pasce (12, 13, 23. 5, 1. 6, 4. 11, 55) n'aru avé lipsa nici de unu anu. Asiá dara dupa acea, dupa acestea, ori dupa acést'a, presupune unu intervalu óre-care de tempu mai indelungatu, de siguru mai multu decâtu maximulu de 8 dile desemnatu de evangelistulu; iér' de ací: tempulu dintre minunea descrisa (2, 1—11) si intre Vs. 12. suntemu indreptatiti alu considerá de mai indelungatu, si nu vomu cadé in pecatu, déca lu vomu pune chiaru de 40 de dile séu mai lungu.

Déca comparamu acum inceputulu celu laconicu alu Vs. 12. cu descrierile paralele ale sinopticiloru despre petrecerea lui Iis. immediatu dupa ispita, si vedemu consonanti'a loru, ni se aréta de sine ca între Vs. 11 si 12 cade ispit'a si postulu lui Iisusu de 40 de dile in desiertu.*)

Cu mergerea lui Iis. in (pustia) desiertu (dupa Vs. 11), sta in legatura dimiterea invetiaceiloru, pre cari reintorcendu-se ii afla lânga mare eserciandu-si meseri'a de pescari, si-i chiama sa-lu urmeze. — Chiaru accentuarea cea batatória la ochi din Vs. 11 „si au crediutu intr'ensulu invetiaceii sei“ ne indreptatiesce sa presupunemu ca evangelistulu a avutu in vedere dimiterea invetiaceiloru si de aci mergerea lui Iis. in desiertu, aretandu *α*) ca invetiaceii n'au parasitu pre Iis. din liber'a-le voia dóra cá din necredintia, ci ca *β*) au fostu dimisi de Iisusu, si apoi iérasi au fostu chiamati fiinduca au crediutu intr'ensulu.

Nu numai ispit'a ci si invetiaturile lui Iis. urmate nemijlocitu dupa ispita (in Capernaum si giuru) le retace evangelistulu. Si totu ce descriu sinopticii asiá de pre largu (Mat. 4, 18 — cap. 12 seq. Marcu 1, 16—2. seqq. Luc'a 4, 15—8, seq.) atâtu cu privire la rechiamarea apostoliloru, câtu si la activitatea lui Iisusu in Galilea si in specia in Capernaum, amintesce facendu alusiune numai la numele locului de activitate, la invetiacei si rudeniile lui Iis.

Sa nu perdemu din vedere nici acea impregiurare, ca evangel. nu numesce pre invetiacei in tóta Evangeli'a sea decâtu séu unde se petrece vre-unu evenementu prea insemnatu (3, 22. 4, 5. 6, 9, 1. 11, 7 seq. s. a.) séu cându Iisusu le dà invetiaturi speciale (c. 13—16, 18), — in urm'a cârei'a, numirea de invetiacei n'aru avé nici unu sensu, déca n'aru fi cu alusiune la chiamarea loru, descrisa de sinoptici. Ca evangelistulu amintesce de mergerea in Capernaum a maicei sele si a fratiloru sei se esplica atâtu de sine, câtu si cu ajutoriulu sinopticiloru. Iisusu intorcendu-se dela ispita, mai intâiu la Nazaretu — unde ii erá locuinti'a familiei, — iéra de acolo mergendu la Capernaum (Luc'a 4, 16, 31. Mat. 4, 13)) fu insotitu de

---

*) *Inceputulu Vs. 12: s'a pogoriitu in Capernaum, elu si* locurile paralele: Mateiu,— dupa 4, 1, — 11: P, 12 seq. *s'a dusu in Galilei'a, si lasandu Nazaretulu, venindu a locuitu in Capernaum, langa mare*; Marcu, dupa 1 12 seq. 1, 14, *a venitu in Galilei'a*, 1, 21. *si a intratu in Capernaum*; Luc'a dupa 4, 1. — 13. *si s'a intorsu Iisusu in puterea duchului in Galilei'a* v. 31. *si s'a pogorîtu in Capernaum.*

5.) Terminii edictali prescrisi in aliniele precedenti, nu admitu nici prorogare, nici justificare ori innoire de procesu.

6.) Protocólele, funduarie publicate se voru considerá si conduce dela *1-a Novembre 1875*, incepându cá carte funduarie conforme §. 321 din codicea civile generale: deci incepându dela diu'a mentionata, drepturi nóue de proprietate, ipotec'a ori alte drepturi reali asupr'a bunuriloru nemiscatóre introduse in ele, se voru poté castigá si transferi asupr'a altor'a, precum si a se sterge numai prin intabulare legale in acele carti, fâra de a derogá inse pretensiunile asupr'a acestoru bunuri nemiscatóre mainainte câstigate, insinuate si legitimate in terminulu edictale.

7.) Prescriptele, dupa cari voru avé de a se indreptá partile si judecatoriele la implenirea si esecutarea trebiloru si afaceriloru oficióse, insemnate in acestu edictu suntu cuprinse in procedur'a transilvana pentru cartile funduarie, emisa cu ordinatiunea Ministeriului de justitia ddto. 5, febr. 1870 (Archivulu ordinatiuniloru, anulu 1870 fascióra I. si II.)

8.) Acei creditori, cari prin órecarea transcriere aru suferi stricaciune cu prioritatea pretensiuniloru loru transcrise séu transcriende, eseptiunile si facia cu un'a a trei'a persóna le potu realisá inca in siese luni dupa terminulu defiptu in punctulu 3, — adeca pâna *la finitulu lunei Aprilu 1877*, referésca-se acele eseptiuni la validitatea pretensiuniloru, la incetarea, ori prioritatea loru. — Dupa decurgerea acestui terminu, facia cu o atrei'a persona nu se voru mai poté realisá asemené eseptiuni.

9.) Judecatoriele indicate sub II. in afacerile loru voru intrebuintiá sigilulu judecatoriei respective.

Clusiu, *20* Septembre 1875.

Directiunea r. u. de carti funduarie pentru Transilvani'a.

Societatea academica romana.

Conformu decisiuniloru luate in sessiunea sea din anulu 1875, publica urmatórele concursuri:

A. Premiu Zappá.

Pentru cea mai buna lucrare a unei syntactice romane:

I. Program'a. Partea syntactica a gramaticei române va cuprinde:

1. O introductiune generale, in care se voru stabili prin esemple trase atâtu din limb'a propria, câtu si din alte limbi clasice si surori cu a nóstra, diversele relatiuni in care se potu pune conceptele spre enunciarea cugetâriloru, stabilinduse totu-odata si terminologi'a syntactica cea mai buna ce s'aru putea da dupa cele mai nóue lucrâri gramaticali.

2. Syntacs'a speciala a limbei românesci, in care sa se desvólte in detalie tóte modurile de espresiune a fiacarei'a din relatiunile stabilite in partea generala, cautându sa se dea pentru fia-care din aceste forme de espresiune esémple cuvenite din limb'a respectiva, cum si esemple din limbele analóge limbei romanesci, cautându in fine pre de oparte sa se aléga cele mai corecte espressiuni, éra pre de alta parte sa se puie in vedere solecismii si frasele neadmisibile in limb'a nóstra.

3. Topic'a romanésca in care se va stabilí pre de o parte care este constructiunea româna comuna, iéra pre de alt'a se voru aretá abaterile de acésta constructiune, punendu-se in lumina, prin esemple indestulatórie, necesitâtile de espresiune cari nascu inversiunile constructiunei comune.

4. Regulele detaliate de ortografia, cum si de punctuatiune.

5. Unu conspectu istoricu alu diverseloru fase prin care a trecutu limb'a românésca si syntacs'a ei, pentru cá din acestea sa se traga conclusiunile calitâtiloru generali ale frasei românesci.

Acestu conspectu insa nu se cere de rigóre, ci se lasa in voi'a concurentiloru.

II. Conditiunile concursului suntu:

1. Marimea opului are sa fia celu putienu de 20 cóle tiparite cu litere garmondu.

2. Terminulu pusu, cându manuscriptele concurentiloru au sa fia tramise societâtiei, este 15 Augustu 1876.

Manuscriptele venite in urm'a acestui terminu nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise in modu legibile de mâna straina, paginate si legate in fasciculu.

Pre pagin'a intei'a voru purtá o devisa in ori ce limba, scrisa asemenea de mâna straina. Aceea-si devisa se va scrie si pre unu plicu sigilatu cu sigilu fâra initialele autoriului, in care plicu se va aflá inchisu numele concurentului.

Manuscriptele se voru cercetá si judecá de sectiunea filologica, care va propune societâtiei academice, in siedintia plenaria, priimirea acelui'a dintre operate, care va satisface programei.

Manuscriptele respinse se voru pastrá in archivulu societâtiei, pâna ce se voru reclamá de autorii loru, a câroru nume remânu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

5. Premiulu destinatu pentru cea mai buna lucrare va fi de lei 10,000 (franci diece mii.)

B. Premiu Zapp'a.

Conformu decisiunei luata in seunea anului 1874, se publica concursu pentru cea mai buna traducere a) din Titu-Liviu, libru XXV, capu 1 pâna la 13 inclusivu; b) din Plutarchu Sull'a capu 27 pâna la finitu, cu conditiunile urmatóre:

1. Traductiunea va fi intr'o limba românésca, câtu se póte de curata si de eleganta, cautându a se reproduce in traducere calitâtile autoriului tradusu.

Traducetorii suntu datorí a da note critice asupr'a diferiteloru lectiuni ale locuriloru obscure din testu, si note esplicative asupr'a termineloru technici si numeloru proprii cari ocuru in testulu autoriului.

2. Manuscriptele venite mai tardiu de 15 Augustu 1876 nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele voru fi scrise câtu se póte de corectu si legibile, insa nu de mân'a traducetoriului, ci de alt'a straina, bine cusute intr'unu fasciculu si paginate. In fruntea manuscriptului se va scrie o devisa in ori ce limba si totu cu mâna straina. Pre lânga manuscriptu se va alaturá si o scrisóre inchisa cu sigilu fâra initialele autorului, adresata presiedintelui societâtiei academice si purtându in afara devis'a manuscriptului scrisa totu cu mâna straina, iéra inauntru numele autorului traductiunei.

Manuscriptele se voru censurá si judecá de sectiunea filologica, care va propune societâtiei, in siedintia plenaria, adoptarea acelui'a dintre operate care va meritá premiulu destinatu pentru aceste lucrâri.

5. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, ale câroru nume remânu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

6. Premiulu pentru cea mai buna traducere de 20 pagine va fi de lei noi 120.

7. Celu ce va obtiené premiulu cá celu mai escelente traducetoriu ai celoru 20 de pagine de care e vorb'a in articulii precedenti, va fi insarcinatu de societate a face traductiunea autorului intregu cu premiulu ficsatu de lei noi 120 pentru fia-care 20 pagine.

8. Traducetoriulu astufeliu insarcinatu de societate va fi datoriu a urmá lucrarea cu aceeasi diligentia, esactitate, elegantie si puritate de limba cu care a facutu si prob'a premiata.

Elu va fi detoriu a dá pre fiacare anu câte 200 pagine de traducere din editiunea luata de norma.

9. Traductiunea se va esaminá de sectiunea filologica a societâtiei, si aflându-se conformu cónditiuniloru de mai susu, se va da la tipariu, íéra traductorului se va respunde remuneratiunea cuvenita.

La casu inse cându traductiunea n'aru corespunde conditiuniloru stabilite, ea se va tramite autoriului cu observatiunile facute de sectiunea filologica si invitatiune de a amendá.

10. Cându traductoriulu, din orice causa, n'aru mai continuá lucrarea, atunci se va publicá din nou concursu de proba in conditiunile de mai susu.

11. Autoriulu clasicu care trece preste 500 pagine se va imparti intre mai multi concurenti ce voru escelá la concursu.

12. Tiparirea autorului tradusu se va face de societate in 1000 esemplare formatu in octavu ordinariu, cu litere garmondu si pre chârtie alba curata, dupa unu modelu alesu de societate.

Formatulu adoptatu, literele si harthi'a aprobate voru serví pentru toti autorii tradusi si tipariti cu spesele societâtiei.

Pretiulu unui esemplariu scosu la vendiare se va defige in raportu cu spesele facute cu traducerea si tiparirea lui, asiá cá din vendiarea primei editiuni sa iésa si sa se incaséze cu procentele loru toti banii dispensi cu acésta editiune.

13. Traducatorii opereloru premiate de societate suntu liberi a scóte o a dóu'a editiune din traductiunea facuta de densii, inse numai dupa trecerea intâiei editiuni facuta de societate, ei remanu proprietari pe traductiunile loru.

14. Cându societatea va aflá de cuviintia a face o nóua traductiune din unu autoru dejá tradusu si publicatu cu spesele ei, ea va fi libera a procede la acést'a fâra cá intâiulu traducatoriu sa aiba dreptulu de a se opune.

C. Premiu A. Odobescu.

Fiindu ca la terminulu 15 Iuliu 1874, defiptu prin a dóu'a publicatiune a acestui concursu nu s'a presentatu nici unu concurente, se republica concursu pentru cea mai, buna lucrare istorica asupr'a originei Daciloru, cuprindiendu:

I. Cercetâri asupr'a popóreloru cari au locuitu tierile române de a stâng'a Dunarei mai inainte de concist'a acestoru tieri de câtra Imperatorulu Traianu.

Aceste cercetâri voru fi indreptate:

1. Asupr'a geografiei antice a Daciei, din tempulu anterioru asiediaminteloru romane din tr'ens'a;

2. Asupr'a originei, denumiriloru si distinctiuniloru etnografice ale popóreloru cari au locuitu aceste tieri;

3. Asupr'a religiunei, institutiuniloru, legiloru usuriloru si gradului de civilisatiune ale aceloru popóre, avendu-se in vedere si monumentele de ori-ce natura ce s'au pututu pastrá dela densele.

Asupr'a vestigieloru remase din limbele loru, concurentii voru trebuí sa estraga notiuni pre câtu se póte mai complete din autorii antici (Eleni si Latini) cari au atinsu aceste subiecte, si totu deodata sa supuna la critica comparativa plina de atentiune tóte opiniunile principali emise de invetiatii istorici si archeologi moderni asupr'a materieloru din programa.

Printr'unu asemenea studiu, concurentii voru trebuí sa-si formeze o opiniune critica, pre care o voru intemeiá pre argumente sciintifice.

II. Scrierea va avé o distributiune sistematica, ea va fi tradusa, in limb'a romana, cu unu stilu curentu si limpede. Testulu disertatiunei va avé o intindere aprosimativa cá de 200 pagine in octavu de tipariu cu litere garmond. Calitatea si estensiunea noteloru anecsate la testu suntu lasate la dispositiunea autorului.

III. Manuscriptele voru fi tramise la delegatiunea Societâtiei academice curatu prescrise de mâna straina, fâra a purtá numele autorului ci numai o devisa scrisa atâtu pre manuscriptu câtu sî pre unu alaturatu plicu sigilatu, care va contiené numele si adres'a autorului.

Disertatiunile voru fi judecate de Societatea academica, care va decerne

---

ai sei, nu ca dóra acolo erá locuinti'a familiei — acést'a erá Nazaretulu (1, 45.) — ci atrasi de puterea invetiaturiloru si de minunile lui (vedi Mat. 12, 46 seqq. Marcu 3, 31 seqq. Luc'a 8, 19 seqq. cu care ocasiune esprimà marea sentintia: *ori cine va face voi'a tatalui meu, celui din ceriuri, acel'a este fratele meu, si sora si mama* (Mat. 12, 50. Marcu 3, 35 Luc'a 8, 24) si indignatiunea asupr'a perversitâtiei omenimei: *nici unu profetu nu este primitu in patri'a sea* (Luc'a 4, 24. Marcu 6, 4. Mat. 13, 57. vedi si Ioanu 4, 44.)*)

Numirea de *frati*, nu este a se luá in acelu intielesu strinsu, carele este la noi. Evreii (scriitorii evangelieloru inca au fostu evrei) numiau frati pre toti consangenii, la ei nu erá specificarea consangeniloru, cá in tempulu de astadi, cu veri, nepoti s. a. Nu numai pre tempulu lui Christosu, dara si in cea mai carunta vechime aflâmu acésta numire, asiá: Avraamu numesce pre nepotulu seu Loth: frate, „*ca ómeni frati* (in locu de consangeni, rudenii) *suntemu noi*" 1 Moise 13. 9, iér' la 13, 12,: „si s'a despartitu fiacarele de fratele seu" — ad. consangenii intre sine; asemenea la c. 29, 15 l. cit. „pentruca frate-mi esti . . ." dice Lavan câtra nepotulu seu Iacobu. Iéra neamu (consangénu) se usitá numai pentru numirea ginteloru, popóreloru, parte straine de Israilu, parte cá rami din fiii lui Iacobu, — de cari (numiri) e plinu Testam. vechiu.

Ca acesti frati ai lui Iisusu au fostu fii ai lui Iosifu dela femei'a prima, séu ca au fostu fii din fratii si sororile lui Iosifu, ori veri ai doilea (a VI spitia) — dupa mama — cu Iis. nu se scia cu securitate; póte si un'a si alt'a. — *Capernaum* — dupa etimologia: satulu mangaierei — erá situatu lânga marea (laculu) Genezaretului spre sudu dela scurgerea (versarea) Iordanului cam dóue óre. Din causa cà dupa sinoptici Iisusu si a concentratu activitatea in si in giurulu acestui orasiu, la evang. Mat. ocure sub numele de cetatea sea (a lui Iis. Mat. 9, 1.) *si n'au remasu acolo multe dile.* Constructiunea acést'a e de sine statatória. si ne aternatória de cea precedenta séu de cea urmatória, — asiá precum suntu de independente ambele constructiuni, intre cari este asiediata. — Caus'a pentru carea, famili'a lui Iis. n'a remasu tempu mai indelungatu in Capernaum este parte activitatea lui Iisusu din giurulu Capernaumului, in carea este si cuventarea de pre munte (Mat, c. 5, 7,) neamintita nici de Ioanu si nici de Marcu si Luc'a, — si parte apropiarea pasceloru, la cari evreii mergeau cu mai multe dile inainte (11, 55. — vedi Vs. 14.)

(Va urmá.)

---

*) Esplicârile de pâna aici nu consuna cu esplicârile nici unui din Essegetii noi — dupa câlu amu potutu aflá; cu s. s. parinfi n'au cercatu a desluji acestu versu. Eu amu crediutu a nu gresí dandu-mi opiniunea nidividuale. — vedi si not'a la finea cap. I.

premiulu acelei'a care va fi recunoscuta ca satisface tóte conditiunile programei.

IV. Terminulu pusu, cându manuscriptele concurentiloru au sa fia tramise Societâtiei, este 30 Iuliu 1877.

Manuscriptele venite in urm'a acestui terminu nu se voru luá in consideratiune.

V. Premiulu destinatu pentru cea mai buna lucrare este de lei noi 2000, plusu procentele acestor'a pâna la acea epoca.

(Va urmá.)

Sielimberu in 21 Oct. 1875.

„Din Nazaretu póte fi ce-va bunu“ (Ioanu cap, 1 vers. 46.)

Dle Redactoru! Precum Natanailu la chiamarea lui Filipu, cá sa véda pre Iisusu, i-a respunsu: „Din Nazaretu póte fi ce-va bunu“ asiá va cugetá si in presentu publiculu cetitoriu, ca dela Sielimberu, o comuna bisericésca gr. or. putienu impopulata de totu neinsemnata intre alte comune ale archidiecesei, ce se va puté dá spre cetire si publicare.

Departe cá ceriulu de pamentu, inca si mai multu merita amintire lucrarea nóstra din Sielimberu, prelânga Nazaretulu Galileei din care s'au nascutu Christosu, totu ve rogu cá sa binevoiti a dá locu, si acestoru renduri in colónele multu pretiuitului diuariu „Tel. Rom.“ Precum Christosu servitoriului, celui ce dobandise 2 talanti ii fagaduise asemenea resplata cá si celui ce dobandise cinci talanti, asiá credu ca si noi asemenea remuneratiune vomu avé, de-si póte fatia cu alte comune, câror'a li s'au incredintiatu spre fructificare mai multu nu amu amiruitu fâra unu talantu. Venindu deci la meritulu lucrului ve rogu dle Redactoru a-mi dá voia de a incepe din torentele lucrârei. Dupa primirea cerculariului esmisu din partea Pré Ven. Consistoriu archid. Nr. 2799 a. c. spre aducerea aminte de nou comuneloru nóstre bisericesci pentru infiintiarea unoru fonduri parochiale, in duminec'a din 12 Oct. a. c. dupa finirea servitiului ddieescu iese stimatulu nostru parochu Constantinu *Prie* cu desu amintitulu circulariu inaintea poporului, si dupa o esplicare scurta si petrundiatóre, aréta si espune cuprinsulu si insemnatatea lui, adresandu-se apoi câtra poporu, cá pentru de a puté aretá mai pre largu, si mai detaiatu scopulu insemnatatea si cuprinsulu cercularíului sa se coadune fiesce-carele in localitatea scólei, si acolo ne vomu puté ajunge scopulu celu santu si sublimu.

Se apropia 2 óre pre cându ne obicinuimu a merge la biserica si tare putieni convenisera. Dara ce se vedi, dupa ce trecù 2 óre pre cându sciau tempulu vecerniei se ivira din tóte pârtile comunei, fiindu respandite mai multi printre conlocuitorii sasi eata ca scól'a nóstra erá mai plina de barbati, juni si chiaru si femei, neintielegendu bine scopulu adunârei loru. Dupa acést'a vine si multu laudatulu nostru parochu si ocupandu-si loculu cuvenitu ne intempina si ne castiga inim'a si voi'a prin o alta cuventare mai lunga si insufletitórie, facendu asemanare intre starea nóstra din trecutu si intre cea de fatia.

In urm'a acestor'a da cetire cerculariului desu amintitu cu mai multe esplicâri. In fine inse cá sa castige bunavointi'a, curagiulu si putintia poporului ne reserva putienu tempu spre cugetare, ca cum, prin ce medilóce s'aru puté ajunge scopulu doritu, care ne va serví si nóua chiaru dupa incasarea unei sumulitie de bani, dandu-se spre fructificare fiesce-cârui'a, dara apoi cu multu mai multi urmatoriloru nostri. Dupa o scurta precugetare unanimu s'au dechiaratu fiescecarele, ca de óre-ce densii pâna in dilele trecute nu au fostu liberi de a-si puté castigá realitâti nemiscatóre, respective pamenturi, asiá in naturale nu voru puté esí la nici unu scopu, dara sa se lase in voi'a membriloru sinodului, ca fia-care se contribuie atâtu, câtu 'lu lasa inim'a si-lu ajuta putinti'a, inse in bani.

La acést'a stimatulu nostru parochu C. Prie, cá sa incuragieze pre adunanti, si cá cuvintele sale care au muiatu inimile poporéniloru sei spre scopulu menitu au premersu si cu esemplu laudabilu, ca numai decâtu s'a apromisu a solví pentru inmultirea fondului cu 5 fl. v. a. pre fie-care anu ai functiunei sale de preotu si invetiatoriu. Luandu deci poporulu spre placuta sciintia faptulu acest'a marinimosu si demnu de amintitu. numai de câtu au urmatu inscriere fâra esceptiune, incependu cu 2 fl. 1 fl. si cei mai sermani cu câte 50 cr. pre fie-care anu pâna voru trai si asiá dintre cinci-dieci familii 41 s'au inscrisu ba unii au si solvitu sum'a apromisa, incâtu s'au strinsu in momentu 27 fl. 60 cr. v. a. iéra restanti'a se va solví pâna in diu'a sântului Nicolau a. c.

Acésta urmare deci neasteptata si negandita nu putemu a o pune sub obrocu si a nu-i aduce nici un'a recunoscintia, atâtu pentru membrii sinodului, cari au fostu intr'unu cugetu intr'o voia si mai intr'o putere, câtu si pentru desupomenitulu nostru parochu C. Prie care au urmatu proverbulu: „Verba movent esempla trabunt.“ *Unu contribuentu.*

Varietâti.

⁂ *(Adunarea scaunale)* e conchiamata de nou pe 4 Novembre st. n. a. c. si va pertractá afara de obiectele cunoscute si alegerea a doi deputati la confluxu.

⁂ *Atentiune!* Subscrisulu crede a face unu servitiu placutu dloru comercianti romani aducendu-le la cunoscintia: ca opidulu Teiusiu (Tövis) intre Alb'a-Iuli'a si Aiudu simte astadi o mare lipsa de unu comerciante romanu, care sa ocupe locu ací si sa deschida o bacania (bolta) provediuta cu totu feliulu de marfa pentru poporulu romanu ce se concentrédia aici (18 comune cu preste 20 mii locuitori) cari suntu siliti a cumperá cele trebuinciόse dela 3 armeni, unu ovreu si unu magiaru cu totulu 5 negustori la numeru cari toti s'au ingrasiatu si inavutitu dela poporulu romanu ce se concentrédia ací. — Mare prospectu ací si pentru unu farmaceute (apotecariu romanu) unu apotecariu — arménu se afla ací, care de 3 ani s'a inavutitu grodiavu cumperandu-si proprietate onesta. —

Subscrisulu la cei necunocuti pre aici la intrebare de ori ce specia: póte serví cu informatiuni recerute spre acestu scopu si da mâna de ajutoriu spre a-si inchiriá localitate pentru bacania.

Stremtiu (Diod) p. n. *Tövis* 14/26 Oct. 1875. I. *Popescu*, preotulu.

⁂ *Bibliograficu.* A esîtu de sub tipariu in tipografi'aërediloru lui Closius in Sabiiu „*Colindele Craciunului* si ale *Pasciloru* séu *productiuni* cu cântece la nascerea si invierea Dlui n. I. Chsu, la care este adausu si *Colacaritulu* séu *Vornicitulu* usitatu la nunte, adunate indreptate si intocmite de Petru *Bancila.* Pretiulu **25 cr.**

⁂ *Cuventulu românu „Tata.“* — Cetimu in dreptulu: Estragemu din cursulu de filologia comparativa tienutu la facultatea pe litere si filosofia de D. B. Petriceicu-Hasdeu, urmatórele importante cunoscintie asupr'a cuventului nostru tata:

„Cuventulu nostru tata, dicu unii, este inca o proba de latinitatea românilor, fiindu-ca si latinesce parintele se putea dice tat'a séu — ceea ce este totu un'a — *alta.* Se mai adaoga ca spaniolii de asemene numescu pre *tato* tait'a, pre frate *tata* si pre sora tat'a; in dialectele italice moderne se regasesce cu acelasi sensu *tata* séu *atta*; in limb'a reto-romàna din Elveti'a tatu insemnédia pre bunicu si tat'a pre bunic'a, etc. Dara tóte aceste dovedescu ele óre latinismulu lui tata? Nu. La vecinii nostri slavi tata se chiéma tat'a, a cârui'a sinonimu mai intrebuintiatu *otcti*, rusesce *atcti*, serbesce *otati*, nu este iérasi de câtu unu diminutivu din prototipulu at'a séu at; la elini tétt'a si att'a: la vechii germani toto séu atto in dialectele celtice tatu si ai aite, etc. De aici se urmedie óre ca vorb'a aru fi genealogica, inse nu pentru latini in specia, ci pentru toti ario-europeii? Nici de cum.

„Nu ve vorbescu despre semiti si turani, la cari silabele tatu si atu ne paru cu acelasi sensu de paternitate, dara in privinti'a câror'a somitâtile linguistice de astadi banuescu din ce in ce mai multu o inrudire primordiala cu famili'a ario europea. Voi alergá la neamurile cele mai eterogene. Chinesesce tatalu se dice a-to; in limb'a japonésa toto. La triburile negriténe din Afric'a, vomu da la Congo preste tat'a si la Bongo preste tati. In Afric'a gasiti pretutindene pre „tat'a“: la Eschimosi — atat'a la messicani — tatli, in limbele moxa si sapibocana tat'a. Oratiunea dominicala la selbatecii paconchi se incepe cu cuvintele: ca-tatu, dintre cari *ca* insemnédia „nostru“ si tatu — „tata.“ Si românesce alaturi cu tata esist'a in vechime form'a tatu, conservata in diminutivulu tat-u-ca, in numele proprie Tat-ulu, Tat-in, etc, de cari ne isbimu mereu in crisóve si in nomenclatur'a tipografica. Mai credeti óre in latinismulu lui? Elu nu e latinu, dara nici ario-europeu, ci apartiene omenirei intregi. Romanii l'au adusu din Rom'a; fia! nu este nici-o proba contraria; este inse totu asiá de posibilu iérasi fâra proba contraria, ca ei se 'lu fia capetatu dela daci; totu asiá de posibilu, cá se 'lu fia imprumutatu dela slavi séu dela altu cineva. Chiaru in centrulu Africei séu pre la capetulu lumei nóue, strebunii nostri aru fi pututu avé pre tata, fâra totusi a purtá in vine o singura picatura de sânge latinu! Este o vorba antropologica.“

⁂ *Descoperire archeologica.* — „Mesagerulu de Cronstadt“ anuncia ca, in tempulu recunóscerei de curendu operata in stepe de trupele sectiunei rusesci transcaspiane, s'au gasitu ruinele unui orasiu vechiu pre a cârui esitentia nu o cunoscea nimenea pâna acum. Dupa cum se asigura, ruinele probéza ca orasiulu posedá o populatiune numerósa sedentara.

S'au gasitu mai multe minarete de architectura araba in fórte buna stare de conservare, gratia unei constructiuni fórte solida. Inscriptiunile ce se gasescu pre multe din aceste ruine au fostu copiate de oficierii colónei de espeditiune si au fostu supuse esaminârei orientalistiloru competenti.

Loculu orasiului necunoscutu pórta urmele unui vastu sistemu de irigatiune, si se gasesce pâna acum o apa escelenta de beutu. O traditiune conservata de Turcomani pretinde ca acea regiune a fostu alta data fórte fertila si spune ca erá udata de unu canalu ce aducea apele Atrecului.

⁂ *Sinistrele maritime din Aug.* 1875. — Sinistrele maritime ce au; avutu locu in cursulu lunei Augustu 1875, cuprindiendu vase de sub tóte paviliónele au fostu urmatóriele:

Corâbii perdute 74, adeca: 47 anglese, 9 francese, 6 italiane, 3 olandese, 2 germâne, 2 norvegiane, 1 americanu, 1 danesu, 1 spaniolu, 1 suedesu. In acestu numeru suntu cuprinse 3 corâbii presupuse cá perdute din lipsa de noutâti despre ele.

Vapóre perdute 7, adeca: 5 anglese, 1 belgianu, 1 francesu. „V. Cov.“

Nr. 403|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III clasa Gainariu in protopopiatulu Nocrichiu Cincu-mere, la intielesulu ordinului consistoriale din 11 Septembre a. c. Nr. 2665 se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 3 jug. 150 ☐ pamentu aretoriu si de fenatiu, lânga care si proventulu din cimiteriu, si lemnele trebuinciόse de focu.
2. Dela 40 familii o jumetate ferdela de cucuruzu sfermitu, si câte o dî de lucru.
3. Totu dela 40 famili stola statorita de sinodulu protopopescu in anulu 1871.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile loru pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Nocrichiu 1 Octomvrie 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
G. Maieru,
(1—3) adm. protop.

Nr. 397/1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III-a clasa Siorsiu in protopopiatulu Nocrichiu — Cincu-mare, la intielesulu ordinului consistoriale din 11 Septembre a. c. Nr. 2624 se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Oct. a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 10 jug. 707 ☐° si lemnele trebuinciόse de focu.
2. Dela 50 famili câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu. —
3. Dela 65 famili stola statorita de sinodulu ppescu in an. 1871.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile loru in sensulu statut. org. pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Nocrichiu in 1 Oct. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
G. *Maieru*,
(2—3) adm. ppescu.

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca la scól'a confessionale gr. or. din Ungr'a protopopiatulu Cohalmului Rupei se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 28 Octobre a. c.

Emolumentele suntu: 80 fl. v. a. cuartiru liberu si lemne focale de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se binevoiésca a-si asterne petitiunile loru bine instruate la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Ungr'a in 28 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu si inspectorele districtualu de scóle.
Sofroniu *Rosic'a*,
(1—3) parochu gr. or.

Concursu.

In urm'a ordinatiunei prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu, de sub nr. 2501 ex a. c. Concursulu publicatu in nrii 39, 40 si 41 ai „Telegrafului Romanu“ — pentru ocuparea parochiei din Valea-Buldiului, se prolungesce inca pre o luna de dîle, adeca pâna la finea lui Octobre a. c.

Abrudu in 28 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu
Ioanu Gallu
(2—3) Prot. gr. or.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl.éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 83. ANULU XXIII.

Sabiiu 19/31 Octomvre 1875.

Deputatiunile sasesci.

Nu suntu cunoscute planurile guvernului actualu relativu la reformele administrative decâtu din impartasirile ce au transpiratu in publicu prin unele organe oficióse. Sasii nóstri inse au unu spuriu reu, ei prevedu séu presemtiescu, ca privilegiele loru se voru sterge, deci cá sa previna periculului ce amerintia interesele loru esclusive si particularistice se pusera cu totii in miscare, spre a impedecá realisarea reformeloru administrative in pamentulu pretinsu sasescu. Agitatiunea contr'a impartirei fondului regiu se manifesta de asta data in form'a de deputatiuni, care voru fi insarcinate de adunârile scaunali sasesci a protestá contr'a viitórei impartiri a Sachsenlandului, la locurile mai inalte. Fundulu regescu trebuie sa fia unu „noli me tangere“ dupa ideile de dreptu sasesci. Ce resultatu voru avé aceste deputatiuni se póte sci inca de acum. Press'a oficiósa si in genere press'a maghiara a intimpinatu acestu modu de a protestá contr'a reformei administrative ca o indignatiune justificata. E ridiculu a protestá contr'a unei impartiri teritoriali inainte de a se sci modulu cum are sa urméze impartirea Ei! dara sasii pretindu inviolabilitatea teritoriului reg., ei nu admitu nice o impartire caci acést'a vatema privilegiele loru si de privilegii ii dóre mai tare inim'a.

Infatisiarea deputatiunei sasesci, dela Brasiovu, care deschise sirulu deputatiuniloru, respective gravamenulu ei substernutu ministeriului, da prilegiu lui „P. Ll.“ a reveni asupr'a cestiunei sasesci. Elu dice.

Sasii din Transilvani'a suntu unu poporu patimitoriu si din acésta causa si fórte fricosi. Ei se temu de ori ce umbra si de aceea ei totu déun'a suntu capabili a se feri din bunu tempu de pericolulu iminentu. Acést'a se numesce la densii circumspectiune, dara tiér'a se dedà cu larm'a continua si o considera de o manifestatiune specifica a vietiei sasesci, nu inse de o espressiune a unei doreri ce o simtiescu in realitate.

Cu acést'a inse nu voimu sa dicemu, ca „representantii cetâtiei libere si a districtului Brasiovului“, dela cari au emanatu representatiunea (prima,) nu aru avé ín casulu specialu vre unu motivu, de a se spaimentá asupr'a urmariloru ce le aducu reformele administrative, relativu la privelegiele loru de pâna acum; noi sperâmu, ca regularea fundului r. se va esecutá seriosu. Cu tóte aceste e o tactica curiósa a tramite deputatiuni la Majestate inainte de a avé cunoscintia oficiale despre cuprinsulu planului de reforma.

Sa punemu, ca planulu asupr'a cârui se plângu sasii transilvaneni, este adeveratu. Indata ni se presenta faptulu esperiatu in anii trecuti, ca tipetele de dorere ale sasíloru nu provinu din interesele adeverate ale nemtiloru din Transilvani'a, ci numai din egoismulu unei caste birocratece. Representatiunea ne arata chiaru, ca spaim'a de esistenti'a *„universitâtiei“* face pre domni sa remonstreze. „Prin distribuirea fundului r. se sistéza legatur'a lui si universitatea natiunale se nimicesce in esistinti'a ei garantata,“ — asiá se dice in gravamenulu brasioveniloru sasi et *hinc illae lacrymae.* Universitatea si iérasi universitatea! Dara cu ce dreptu se dechiara esistinti'a acestei institutiuni de unu interesu si inca interesu vitalu alu germaniloru din Transilvani'a? Ce semnifica intr'adeveru acést'a universitate? Séu ca i se vindica o insemnatate *politica*, si atunci si-a perdutu de multu esistinti'a, pentru ca intre marginele unitâtii statului ungurescu si in cadrulu sistemului parlamentariu unei atare institutiuni cu privelegie politice nu-i este permisu sa esiste si fatia de raportele faptice ale sasiloru din Transtlvani'a câtra totalitatea poporatiunei din Ungari'a *nu póte* sa esiste fiindu *practice* cu totulu fâra valóre. Interesele economice, politice si culturali ale sasiloru nu se potu conservá in acestu institutu, fiindu ca conservarea acestoru interese nu e delocu incredintiata universitâtii, aceste interese se representa in diet'a ungurésca. Séu déca nu se vindica universitâtii o chiamare curatu *administrativa* si atunci nu se póte pricepe, pentru ce sa se sustiena unu tribunalu supremu administrativu pre contulu autonomiei singurateceloru comune si scaune. Ce intielesu ce scopu are unu astufeliu de foru? Déca (acestu foru) desvólta o activitate plina de viétia, atunci elu confisca drepturile autonome ale corporatiunilora municipali singuratece in favorulu unei caste birocratece privilegiate si acést'a ar' fi o anomalie strigatória; déca se restringe inse la o missiune abstracta ce nu se póte prínde si *nu* intra in cursulu administratiunei, atunci nare nice unu folosu fiindu ca nu corespunde unui scopu practicu si sasii comitu cu scire o falsificare, cându striga in lumea larga pre tóte córdele ca esistinti'a germaniloru in Transilvani'a este strinsu legata cu esistinti'a universitâtiei. O institutiune fâra esentia, fâra activitate positiva nu póte figurá cá unu scutu alu intereseloru vitali a poporului.

Cade Universitatea — si sperâmu, ca acést'a formatiune necualificabila va cadé — atunci voru avé motivu de a versá o lacrima dupa dens'a unele cercuri birocratice, dara nu poporatiunea germana a Transilvaniei. Abstragendu motivele generale ale resonului de statu ce suntu decisive la delaturarea universitâtiei, chiaru si trebuintiele sasiloru reclama sistarea acestei corporatiuni. Déca autonomi'a sasiloru in afacerile administrative nu are sa fia numai o fictiune, atunci scaunele si cetâtile trebuie sa se emancipeze de tutoratulu universitâtiei si sa umble pre piciórele loru. Nu stremtorarea, ci estinderea drepturiloru autonome au sa astepte municipiele dela sistarea universitâtiei. Firesce, autorii representatiunei afirma in gravamenulu loru ca *„autonomi'a echivóca*, in a cârei nume se inauguréza reform'a, *nu se póte esecutá absolutu nici in relatiunile reciproce ale stateloru culte europene câtra olalta*“. Aici se vede ghiar'a fatala a birocratiei. Domnii (sasi) voiescu autonomi'a, pâna cându se póte aduce la valóre in favorulu unei caste privilegiate, o urescu inse, indata ce autonomi'a detrage acestoru privilegie. Inaintea loru autonomi'a este unu tesauru nepretiuitu, pâna cându ea servesce de titlu de dreptu pentru esistinti'a universitâtiei, dara autonomi'a li e o chimera, indata ce vine vorb'a de estinderea ei asupr'a singurateceloru municipie. Pre cine vréu sa insiele domnii si credu intr'adeveru, ca voru fi priviti de ómeni seriosi dupa acést'a espectoratiune?

Sasii mai au si alte doreri. Nóu'a impartire teritoriale a fundului regiu, dupa cum se dice ca e planuita, li insufla o ingrigire mare nu numai pentru universitate, ci si de sine si pentru sine. In punctulu acest'a limbagiulu loru e mai putienu chiaru dara se póte intielege — *ei suntu ingrigiati de esistinti'a natiunale a sasiloru.* Marturisimu, ca autorii representatiunei au dreptu cându indigita cu órecare ironia la multele esperimentâri de pâna acum ce n'au succesu, dara de ací nu se póte deduce altu ce-va, decâtu ca o actiune seriósa in directiunea acést'a nu trebuie sa se mai amane, si ea va urmá fâra indoiéla, chiaru si déca va intempiná displacerea gravaministiloru sasesci. Regularea nu se va realisá de locu spre daun'a intereseloru sasesci, pentruca — dupa cum o spunu insisi domnii in representatiunea loru — *„isolarea espune pericului de a perí.“* Acest'a este unu adeveru de auru și de unu pretiu duplu in gur'a sasiloru. Asiá dieu, isolarea aduce periculului perirei, si sasii voru trebuí nesmintitu sa piéra materialicesce si spiritualminte, déca se voru mai adapostí dupa murii chinezi ai regulamentului loru municipalu, dupa ruin'a unei institutiuni derimate, nevenindu in atingere cu elementele ce-i impresóra. Si déca ei suntu intr'adeveru atâtu de vitali si la unu gradu de cultura atâtu de inaltu, dupa cum ne asiguréza, — ceea ce si noi admitemu, — atunci ei nu trebuie sa fia ingrigiati de conservarea caracterului loru natiunalu nice atunci cându se face schimbare in impartirea teritoriale. Ei voru cucerí, dara nu voru fi cuceriti. Domnii dicu in ast'a privintia: Se pare ca s'a trecutu cu vederea, ca tóte corpurile amestecate la olalta voru inriurí unulu asupr'a altui'a si astadi nu póte dá nice unu chemicu politicu cu socotél'a, ce *formatiune nóua va esí din acést'a amestecatura* si din reactiunile ce voru urmá, si ca multiemi-va ea pre chemistii esperimentatori. Noi, continua „P. Ll.“ ne arogâmu atât'a cunoscintia din „chemi'a politica“, câtu avemu de lipsa pentru casa si ni se pare, ca intr'unu atare conglomeratu va formá acelu elementu (poporu) semburele de cristalisatiune, care prin calibrulu seu materialu prin talentele spirituali si prin fondulu materialu este aptu spre o activitate preponderanta. Dispunu sasii de calitâtile aceste, atunci sa nu se téma de esistinti'a loru natiunale, déca le lipsescu, — atunci nice o universitate, nice unu privilegiu si nice o separatiune arteficiósa nu e in stare a-i scapá de distrugere si decadintia.

Revista politica.

Foile oficiale publica unu siru lungu de denumiri in armata, incependu de susu dela vice-maresiali pâna la locotenenti.

In cercurile publicistice au inceputu a se interesá multi de reformele administrative. Cumca intre reformele aceste se cuprinde si arondarea cea nóua politica a Transilvaniei nu se indoiesce nimenea. Este cestiunea numai de tempu, cându, si apoi cum, au ase deslegá problemele reorganisatórie preste totu. Reformele se vorbesce ca au sa tréca chiaru si in sfer'a judecatorésca. O institutiune, carea pâna acum se afla in pracsa numai in Belgiu, Oland'a si Itali'a, se vorbesce ca aru fi bine sa se introduca si la noi, acest'a aru fi, esamenele pentru *avansementulu judecatoriloru* dela o instantia inferióra la alta superióra. Lucrulu acest'a tocm'a acum se discuta in foile din Budapest'a si „P. Ll.“ recomenda innoirea acést'a cá unu stimulu pentru judecatori spre a remané in tóta carier'a loru ómeni ai progresului in sciinti'a juridica, si cá unu scutu contr'a neglígintiei de sine si dedârei la siablonagiri burocratice. i

Proiectele de lege, car se voru aduce de câtra ministeriu in dieta, indata dupa deschiderea sessiunei, suntu dupa „Hon“: in privinti'a regulârei comiteteloru municipali; comitetele permanente remanu in form'a loru de acum, dara congregatiunile generali se proiectéza sa fia numai de *dóue* ori pre anu; nu de patru ori, cá pâna acum. Pentru accelerarea administratiunei se proiectéza instituirea unui comitetu nou de 24 membri, intre cari se intielege si comitele. Alu doilea proiectu aru fi privitoriu la regularea afaceriloru disciplinarie. Alu treilea modificatiunea legei rurali. In fine alu patrulea regularea afaceriloru sanitarie.

Insurectiunea erzegovinéna-bosniaca, carea parea ca adormise se redesteptà. In dilele dela 21 Octobre incóce s'au intemplatu la diverse puncte lupte considerabili intre turci si insurgenti. Turcii au avutu nenorocirea a mai inregistrá vre-o dóue loviri cu perderi de sute de morti si raniti. Apunerea insurectiunei este impossibile, pentru ca turcii nu o lasa sa adórma. Turcii promitu amnestia (iertare) si déca insurgentii se predau si vinu la vetrele loru, acei'a ii prindu pre cesti din urma si pre câti nu-i macelarescu cu crudime i spandiura. Turcii mergu mai departe cu insolentia. Ei ataca fruntariele veciniloru omóra si ardu ce le vine inainte. S'au atinsu pâna acum de fruntariele Serbiei, de ale Austro-Ungariei si au ucisu si pre unu sudítu italianu. Pentru invasiunile incercate in Serbi'a au ingrigitu cartaciele serbesci sa le aduca aminte turciloru de respectarea drepturiloru internatiunale; dara de alta parte si agentulu Serbiei din Constantinopole, dlu Magasinovici, au remonstratu cu tóta ponderositatea la inalt'a Pórta pentru calcarile teritoriului serbescu din partea turciloru. Agentulu Serbiei, vediendu ca calcarile aceste se facuse mai de multe ori, fâra cá pórt'a sa ese din periferi'a promissiuniloru, ca va face ceva pentru incetarea aceloru necuviintie politice, a aruncatu inaltei Porti grelele si energicele cuvinte, ca *déca in. Pórta voiesce resbelu sa o spuna si sa numai intarite poporulu serbescu cu tireit'a.* Si diplomatiei, se véde, ca i-a trecutu de gluma. Ambasadorulu austro-ungurescu au facutu in dilele aceste Portei cunoscutu, ca macelariele din Erzegovin'a si Bosni'a puterile europene nu le mai potu suferí. In Constantinopole se asteptá sosirea lui Ignatieff, ambasad. rusescu, care proiectase o nota colectiva. Cum va fi not'a propusa de Igniatieff se póte vedé din fói'a oficiale din Petersburg, carea dice: Puterile trebuie sa spriginésca cu autoritatea loru reforme in Turci'a, sultanulu va trebuí sa satisfaca promissiuniloru facute in interesulu supusiloru sei si a pacei europene.

In 27 s'a deschisu parlamentulu germanu.

Scupcin'a din Belgradu este amanata pre patru septamâni.

Unu importantu diariu din Pest'a, „Corespondance hongroise," voindu sa intempine desele acusari aduse de „Românulu" Austro-Ungariei, ca tinde la cuceriri si la inghitirea Romaniei, a publicatu dilele trecute unu articulu interesantu, in care citatulu organu respinge acusarea de cotropire si stabilesce din contr'a, o comunitate de interese intre Ungari'a si Romani'a, demonstrându interesulu realu ce are imperiulu austro-ungaru de a vedea in Romani'a unu statu fórte si liberu, pentru mentinerea ecuilibrului in orientulu Europei si inlaturarea ori cârui pericolu.

Vomu reproduce si noi dupa „Românulu" pasagiulu mai importantu din acelu articulu subscrisu de câtra chiaru siefulu redactoru alu „corespundentiei ungare," contele Bethlenu.

Iaca cum respunde acelu organu la temerile si acusarile de cotropire aruncate de „Românulu" Austro-Ungariei:

„Ungari'a se afla in aceiasi positiune cá si Romani'a; ea nu voiesce sa devia nici germana, nici slava; ea voesce sa ramâie unu statu maghiaru. Unu interesu comunu apropia pre unguri de români; amendóue tierile suntu in posesiunea unei independintíe aprópe absolute, si dupa cum românii sciu fórte bine ca pericolulu pentru ei nu va veni nici odata din partea Turciei, asemenea unguri sciu ca Austri'a germana nu va amenintiá nici odata autonomi'a Ungariei. Si pentru români, si pentru unguri pericolulu nu póte veni de câtu din partea numeróseloru populatiuni slave cari ii incongióra la nordu, la Sudu si la apusu. Avemu dara acelasí scopu: „mantinerea independintiei nóstre" si trebuie sa luptamu contr'a aceluiasi pericolu, provenindu dela aceiasi adversari cari ne incogiura. Pre câtu tempu Austro-Ungari'a va fi o monarchia dualista, ea nu se va putea gândi nici la marea négra, nici la vr'o altu-feliu de anesare, — caci stramutându echilibru intre diferitele natiunalitâti din monarchia, s'aru face imposibila mentinerea sistemei dualistice — caci Austro-Ungari'a e dualismulu, perdiendu 'lu aru impinge austro-germanii in bratiele Germaniei si Maghiarii in ale revolutiunei.

„Austro-Ungari'a are dara unu interesu eminentu de a vedea formandu-se la Sudu-Ostu unu statu puternicu, care sa aiba cu ea unu interesu comunu, si care sa fia aliatulu seu naturalu, cându va fi cestiune de a aperá independinti'a nóstra in contr'a adversariloru comuni, cari totu-déun'a cauta a ne absorbí. Aru trebuí cá Ungurii sa fia fórte putienu patrundietori pentru a nu dorí formarea unui statu românu puternicu; ei sciu fórte bine ca Romani'a nu-si va putea mantiené independinti'a decâtu aliându-se cu Ungari'a; asemenea rasa magiara are nevoia de spriginulu româniloru pentru a se aperá in contr'a invasiunei slaviloru, câci prin Budapest'a aru fi drumulu la Bucuresci. Cestiunea e dara fórte lamurita, si déca cu tóte acestea „Romanulu" nu voiesce sa o intieléga, caus'a e ca are in vedere alte interese decâtu acelea ale tierei sele si pare ca se ingrijesce multu mai multu de interesele revolutiunei internatiunale, decâtu de viitoriulu si de independinti'a Romaniei."

Societatea academica romana.

(Urmare.)

D. Premiu din fondulu A. Fetu si din economiile Societâtiei.

I. Unu premiu de 5000 lei pentru confectionarea celei mai buna carta geologica a dóue judetie ale Romaniei, din care unulu de dincóce si altulu dincolo de Milcovu.

II. Unu premiu de 3000 lei pentru studiulu geologicu, chimicu si economicu a principaliloru localitâti, unde se afla petroleu si carbuni fosili, in judetiele Prahov'a si Dâmboviti'a.

III. Unu premiu de 2000 lei pentru studiarea si analisarea apeloru din 15 fantâni ale tierei.

Terminulu concursului pentru fiacare din aceste lucrâri e defiptu la 15 Augustu 1878, pâna cându concurentii au sa-si tramita elaboratele loru câtra presiedintele societâtiei, cu acelea'si formalitâti ce s'au prescrisu si pentru alte obiecte puse la concursu; manuscriptele venite mai tardiu de 15 Augustu 1878, séu fâra formalitâtile cerute, nu se voru acceptá.

Programele pentru aceste lucrâri suntu:

I. Pentru studiulu geologicu alu unui judetiu concurentele e datoriu:

1. Sa faca descriptiunea orografica a judetiului.

2. Sa arete ce terenuri si ce strate se gasescu in acelu judetiu, indicandu natur'a locuriloru fia-cârui stratu si fosilele pre cari se baséza pentru determinarea loru.

3. Sa se faca o sectiune longitudinala si alt'a transversala a judetiului, precum si sectiuni de diferite accidentii ale crustei globului ce se potu aflá in acelu judetiu.

4. Sa faca charta geologica a judetiului.

5. Sa aduca o colectiune de rocele caracteristice.

II. Pentru studiulu geologicu, chimicu si economicu alu principaleloru localitâti, unde se afla petroleu si carbuni fosili, din judetiele Prahov'a si Dâmboviti'a, se cere dela concurenti:

1. In genere, studiulu petroleului indigenu, pacur'a, cér'a de pamentu, oleulu terosu fosile, in ceea ce privesce constitutiunea, compositiunea, si proprietâtile lui chimico-technologice, esploratiunea si aplicatiunea industriala impreuna cu derivatele lui.

2. In specia: a) Determinarea proprietâtiloru fisice ale petroleului indigenu, comparatiune cu petroleulu americanu si europénu din alte state.

b) Ce constitutiune si ce proprietâti au productele de destinatiune alu petroleului la temperatur'a 120 Celsius pâna la 350 c.; gruparea acestoru producte si determinarea cantitativa dupa volume si procente, — aplicatiunea loru.

c) Determinarea producteloru licide cele mai volatili, adeca a etereloru petroline — proprietâtile si aplicatiunea loru.

d) Petroleulu indigenu contiene parafina? Determinarea cantitativa.

e) Petroleulu índigenu contiene naftalin'a? Determinarea cantitativa.

f) Petroleulu séu smól'a contiene producte din grup'a alcaliloru monoatomici din seri'a a 7-a adeca thenolulu, benzin'a, acidu carbonicu, ferylamin'a? Determinarea loru cantitativa si constitutiva.

g) Contiene smól'a de petroleu, inainte séu dupa estragerea parafinei, gaze hydrocarbure? cari se potu intrebuintiá cá luminatoriu aeriferu? In casulu afirmativu sa se esecute determinarea cantitativa si calitativa a acestoru producte gazóse. Descrierea in modulu celu mai practicu a aparateloru de estragere a gazeloru combustibili, luminatóre, pentru aplicatiunea cá gasu de luminatu aeriferu in industria (usin'a de gazu aeriferu de petroleu.)

h) Contiene petroleulu indigenu séu smól'a de petroleu corpuri de natur'a desinfectante? In stare nativa séu dupa óre-care preparare?

i) In ce modu si cu care midilóce se potu stinge mai completu si mai curendu gazulu fluidu de petroleu inflacaratu (spre esemplu incendiulu produsu prin acestu corpu, anume: photoger'a pinolin'a, etc)

III. Pentru studiulu apeloru minerali din 15 fontâni se ceru:

A. Operatiuni de procedere de esecutatu la isvoru (la fati'a locului):

1. Prinderea gazeloru libere cari se degagiá din fontâna (in flacóne séu tuburi inchise prin chalumeaux) in numeru de 2—4.

2. Receptiunea apei pentru determinarea acidului carbonicu liberu si semiliberu si ale loru combinatiuni dupa metodulu lui Recenius.

3. Receptiunea apeloru minerali pentru determinarea corpuriloru ficse, organice si anorganice.

4. Determinarea cantitativa a acidului sulfhydricu, liberu si disolutu; in casulu cându s'a constatatu calitativ'a, presenti'a lui.

5. Determinarea sulfo metaleloru la fati'a locului prin gazometria.

6. Determinarea sulfideloru.

7. Determinarea corpuriloru organice volatili (dupa Frenis).

8. Determinarea séu prinderea apei dupa Bunsen in flacóne cá amo-

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

Capu II Vs. 13. Capu III v. 21.

(Urmare.)

Capu II. v. 13. — Capu III v. 21.

Iisusu in Ierusalimu la prim'a pasca.

I. *Curatirea bisericei.* II. *Credinti'a in Ierusalimu.* III. *Convorbirea cu Nicodemu.*

I. Cap. 2. 13—22. *Iisusu sosindu in Ierusalimu, curatiesce biseric'a* comp. locurile paralele Mat. 21, 12 seq. Marcu 11, 15 seqq. Luc'a 19, 45 seq.)

Vs. 13. *erau aprópe* — atunci pre cându Iis. erá ocupatu in Capernaum si in giuru — *pascile judeiloru.*

Despre institutiunea pasciloru evreesci vedi II Moise 12, 14—27. V Moise 16, 1 seqq. — *si s'au suitu Iisusu in Ierusalimu.* Ierusalimulu erá situatu pre o radicatura considerabile, de ací: ori cine mergea la Ierusalimu trebuiá sa se suie. Ierusalimu= cetatea pacei. Aici se serbau serbatorile cele mari, la cari venea poporulu din tóta Jude'a. Aci erá biseric'a intemeiata de imperatulu celu mai puternicu evreescu, Solomonu, carea fiindu a dóu'a óra ruinata, pre tempulu lui Christosu se reedificá. — Iudeii nu avéu in tiéra alta biserica, afara de cea din Ierusalimu; sinagogele cari erau prin cetate erau numai scóle, unde se invetiá cu deosebire s. scriptura si teologi'a.*)

Vs. 14. Dupa prescrisele din IV Moise 9, 10. cap. 12—15, V Moise 16, 2. II Paralip. 30, 17. (vedi si Ioanu 11, 55.), avendu judeii a se curatí inainte de inceperea serbatoriloru, mergéu cu mai multe séu mai putiene dile (de cumunu cu 3 inainte de pasci, ducendu spre acestu scopu (alu curatirei) jertfe; boi, oi, tiapi, porumbi s. a. — Iudeii — preotii si archiereii — spre inlesnirea si indemnarea aducerei de jertfe grase, prefacura insasi biseric'a in *tergu*, unde se vindéu, cele menite spre a fi jertfe facendu-si astufeliu unu castigu duplu.**)

Spre a inlesní credinciosiloru contribuirea in bani benevola, si impusa***) erau schimbatori de bani, cari — de sine se intielege — schimbau . . . . cu castigu — atâtu negutietorii de vite si paseri, câtu si schimbatorii de bani -- de sine se intielege — plateau órecare arenda — bisericei, séu preotiloru, — nu se scie.

Vs. 15. *Si facendu sbiciu i-a scosu pre toti etc.* Procedur'a lui Iis. la curatirea bisericei se aréta de o parte mai aspra, de alta parte mai blanda cá la sinoptici. Mai aspra incâtu intrebuintiéza sbiciulu fatia cu negutietorii, si restornandu mesele: versà banii schimbatoriloru; iéra mai blanda, incâtu pre vendiatorii de porumbi ii alunga numai cu vorb'a (Vs. 16.) Elu pedepsesce pre fia-carele dupa marimea culpei. Vinderea in biserica, sub pretestu religiosu a oiloru si boiloru cá unu mijlocu de castigu mare si duplu, o pedepsesce cu sbiciulu; schimbarea de bani, asemenea unu castigu sub scutulu bisericei, — cu imprasciarea baniloru; iéra pre negutiatorii de porumbi (prescrisi in lege pentru cei seraci) atâtu pentru abatere mai mica, câtu si din consideratiune câtra acele paseri blande si nevinovate, — ii scóte simplu din biserica, dicendu, nu numai câtra unii, ci câtra toti:

Vs. 16. *Nu faceti cas'a Tatalui meu casa de negotiu.* Istorisirea acestei fapte, dupa firea lucrului se pare a fi mai fidele cá la sinoptici. (Vedi la finea Vs. 22).

Vs. 17. *Si-au adusu aminte*, adeca: atunci, pre cându Iis. facea acestea, si nu mai tardiu, câci altcum Ioanu evang. observá acést'a cá in Vs. 22. *ca este scrisu* (in Ps. 68, 19.): *ruin'a casei tale me mananca pre mine*, mai bine: zelulu pentru cas'a tea m'a mancatu (κατέφαγὲ με. Aur.) „Zelulu pentru cas'a ta (biserica.)" In acela'si Psalmu (68) v. 8. 9. aflâmu si caus'a mancârei, consumârei interne. Acolo vedemu ca zelosulu este espusu urei celoru de aprópe ai lui.

Si cumca acestu zelu alu lui Iis. pentru biserica nu prevedé urmâri bune pentru densulu, de-si nu i-au intielesu cuvintele din Vs. 19. — invetiaceii, pre lânga tóta simplicitatea loru, au prevediutu inca atunci.

Vs. 18—22 nu este amintitu de sinoptici. Dechiararea lui Iisusu din Vs. 19. le este cunoscuta (Mat. 26, 61. 27, 40. Marcu 14, 58. 15, 29.

Vs. 18. *Respuns'au jidovii* — prin terminulu jidovii (vedi 1, 19.) Evangelistulu ne dà sa intielegemu séu ca insusi o parte din acei negutiatori — póte schimbatorii de bani, — au fostu sinedristi, séu ceea ce e mai probabilu: sinedristii fiindu de fatia, si vedienniacu, chloru calcium séu chloru barium.

---

*) Ierusalimulu, — dupa etimol — cetatea pacei, repausulu. Cea mai vechia cetate din lume, o aflâmu la 1 Moise 14, 18 sub numele de „Salem", iéra la judecat. 19, 10. sub numele „Ierus", din cari (Ierusalem) s'a formatu: Ierusalem. Afara de aceste numiri, mai ocura sub numele: cetatea lui Davidu, — pentruca acestu imperatu a cuceritu-o si si-a facutu-o resiedintia (II imper. 5, 6. 9.) Cele 4 déluri (munti) pre cari erá redicata cetatea, se numeau in genere si „Sion." Totusi spre deosebire si avéu si numirile speciale: 1) Sion, in intielesu strensu; cetatea de susu cu castelulu lui Davidu. 2) Acr'a, partea de josu a cetâtiei, cu palatulu lui Solomonu. 3) Morea, cu templulu (biseric'a) lui Solomonu; si 4) Bezeta, cu cetatea nóua, edificata mai tardiu, aci a fostu palatulu lui Irodu I.

**) Acestu tergu din Testam. vechiu, s'a stracuratu dorere si in Testam. nou chiaru si la bisericele nóstre, schimbandu-si numai form'a. Acolo se vindeau porumbi, pentru pecatu, — la noi, dorere! chiaru ín giurulu Sabiiului se vendu lumini, si in unele locuri si prescuri — pentru, . . sufletele mortiloru. — Déca acestu negotiu a fostu scandalisatoriu in *Test. vechiu*, — in *Test. nou* sa nu fia? Óre biseric'a din Test. nou, prefacuta in casa de negutiatoria, se nu fia cas'a tatalui meu? Óre déca Iis. s'a scandalisatu, vediendu ca biseric'a din Test. vechiu (!) e prefacuta in casa de negotiu — inainte de inceperea rogaciuniloru, — cei chiamati si alesi nu se voru scandalisá óre, vediendu acestu comerciu in biseric'a din Test.nou (!!) chiaru pre tempulu santei rogaciuni? Si óre pune-voru vre-odata capetu acestei negutiatorii? !

***) In tesaurariatulu bisericei dedea fia-carele de buna voia câtu lu iertau impregiurârile, pre lânga care, fia-care e vreu avé sa dea bisericei pre anu câte 2 drahme (cam 2 fl. v. a.)

9. Presenti'a combinatiuniloru de drotoxide de feru, cari trebuie determinate volumetrice la fati'a locului prin hypermanganatu de potase.

10. Determinarea temperaturei in dóue diferite perióde si de trei ori pre dî.

11. Idem temperaturei esterióre.

12. Idem proprietâtiloru fisice.

13. Determinarea proprietâtiloru chimice.

14. Analis'a calitativa a corpuriloru gazóse, a corpuriloru organice volatili si nevolatili si corpuriloru neorganice ficse.

15. Remasiti'a corpuriloru ficse trebuie determinata dupa metodulu lui Bunsen (Roscae).

16. Receptiunea si analis'a siediementului fantânei.

B. Operatiuni si procedâri de esecutatu in laboratoriu.

1. Determinarea fondului specificu.

2. Determinarea iodului, bromului, chlorului pre cale volumetrica.

3. Determinarea gazeloru hydrocarbunice, sulfhydrice, a azotului, hydrogenului, acidului carbonicu si oxygenului prin metodulu gazometricu alu lui Bunsen.

4. Determinarea acidului sulfuricu si acidului silicicu pre cale ponderabile.

5. Determinarea combinatiuniloru de feru pre cale volumetrica.

6. Determinarea baseloru alcaliloru de pamentu si a causticeloru spectroscopice séu pre cale ponderabile, séu cá a alcaliloru ficse prin volumetria.

6. Determinarea metaleloru dupa metodulu lui Bunsen.

8. Idem acideloru organice séu anorganice dupa Fresenius.

9. Determinarea si calculului cantitâtiloru in totale ale corpuriloru ficse.

10. Calculele dateloru cantitative ale corpuriloru in parte si ale corpuriloru necombinate, in cifre originali.

11. Calculului cantitativu alu dateloru obtienute din corpurile combinate.

12. Calculului gazeloru obtienute, atât'a alu celoru libere, câtu si alu celoru combinate séu semícombinate.

13. Calculului corpuriloru ficse si alu acideloru cum si alu gazeloru in compositiune, dupa cum se afla contienute in apa, socotitu din 100^{10} séu din 1000^{100} pârti apa séu de o oca.

14. Studiulu terenului séu geologi'a fontânei.

15. Flor'a impregiurulu fontânei.

16. Istoriculu.

E. Premiu Zap'a.

Nepresentându-se nici unu concurente la terminulu ficsatu prin publicatiunea din anulu trecutu, se republica concursu pentru cea mai buna lucrare asupr'a formatiunei cuvinteloru in limb'a romàna prin derivatiune si compositiune.

I. Program'a.

Tractatulu va cuprinde:

a.) O parte generala, in care prin esemple luate si din alte limbe in legatura de cumnatia cu a nóstra, si mai alesu din limbele clasice, se voru defini si esplicá principiele formatiunei cuvinteloru atâtu prin sufise séu derivatiune in intielesu strinsu, câtu si prin prefise séu compositiune;

b.) O parte speciale, care va avea de obiectu formatiunea prin sufise a cuvinteloru limbei românesci si care se va intinde:

4. Asupr'a formatíunei cuvinteloru prin sufise séu derivatiune cum: mor-ariu (din móra), ferru-icare (din feru), strimt-óre (din strimtu), vac-utia (din vaca), parint-escu (din parinte).

Pentru fia-care sufis se va stabili prin numeróse esemple:

a.) La ce genu de cuvinte se afige; b.) déca are o singura forma séu mai multe; c.) care este intielesulu celu mai generalu alu lui; d.) cari suntu insemnârile acidentali ce mai póte luá; e.) in casurile in cari intielesurile unui sufis pare a se atinge cu intielesulu unei'a séu mai multoru sufise, care e diferinti'a care le distinge; f.) cari din sufise suntu romanice, cari nu: iéra la acele cari, de si romanice, paru prin transformârile phonetice ce au pututu luá in limb'a nóstra, a se departá de corespundietórile loru in celelalte limbi romanice, sa se demonstre cu probe indestulatóre acele transformâri; g.) in fine atâtu in respectulu formei câtu si alu intielesului se voru compará sufisele românesci cu cele corespundiatóre din limb'a latina si din alte limbi surori.

5. Asupr'a formatiunei cuvinteloru cu prefise séu compositiuni, cum: ap-punere, op-punere, com-punere, nefiintia, in-famu, etc.

Pentru fia-care prefisu, si totu déun'a la comparatiune cu limb'a latina si alte surori, se va stabili prin numeróse esemple: a) la ce genu de cuvinte se pune; b) ce transformâri phonetice suferu: c) care e intielesulu generalu; d) cari suntu insemnârile speciali si derivate ce mai póte luá; e) care e in fine diferinti'a de intielesu a unui prefisu, intru câtu pare a se atinge de intielesulu altui prefisu.

3, Asupr'a formatiuniloru cuvinteloru prin compositiune a dóue cuvinte, esprime fia-care unu conceptu bine definitu, cum: cod-albu, bat-jocur'a, bine-cuventare, lucé-feru, casc'agur'a, perde véra, etc., cautându a se stabili prin comparatiunea cu latin'a si alte limbi surori, pâna la ce gradu limb'a nóstra e susceptibila de asemenea compositiune si care a-nume suntu legile si typii acestoru formatiuni.

II. Conditiuni:

1. Marimea operatului va fi aprosimativu intre 15—20 cóle de tipariu, formatu octavu ordinariu cu litere garmondu.

2. Terminulu concursului, cându manuscriptele au sa vina in cancelari'a societâtiei academice, este 30 Iuliu 1877.

Cele venite mai târdiu nu se voru luá in consideratiune.

3. Manuscriptele se ceru sa fia scrise curatu, legibile si de mâna straina bine legate in fascicule si pagine.

4. In fruntea manuscriptului va fi scrisa devisa séu motto in ori-ce limba si totu de mâna straina.

5. Pre lânga manuscriptu se va alaturá si o scrisóre inchisa in plicu sigilatu fâra initialile autorului, adresata câtra societatea academica. Pliculu va purtá pre densulu devis'a manuscriptului, scrisa iérasi cu mâna straina, iéra in intru numele autoriului.

6. Manuscriptele se voru censurá prin sectiunea filologica, care va propune societâtiei academice, in siedintia plenaria, premiarea acelui'a dintre operatele venite, care va meritá premiulu destinatu pentru acésta lucrare.

7. Manuscriptele nepremiate se voru pastrá in archivulu societâtiei pâna ce se voru reclamá de autorii loru, alu câroru nume remânu necunoscute, fiindu ca plicurile ce le voru cuprinde nu se voru deschide.

8. Premiulu defiptu pentru acésta lucrare din procentele fondului Evangeliu Zapp'a este de lei noi 2500.

F. Premiu Cuz'a

Sectiunea istorica a societâtiei academice a propusu, si societatea a aprobatu deschiderea unui concursu asupr'a thesei acestei'a: Istori'a petrecerei româniloru in Daci'a lui Traianu, dela Aurelianu pâna la anulu 1300.

Conditiunile concursului voru fi:

1. Marimea lucrârei va fi de 10—15 cóle de tipariu, formatu octavu ordinariu, cu litere garmondu.

2. Terminulu presentârei manuscripteloru la concursu, 15 Augustu 1879.'

3. Regulile pentru presentarea manuscripteloru la concursu voru fi cele obicinuite.

4. Premiulu ce se va acordá opului celui mai bunu va fi de 3000 lei noi.

Unu zelosu amicu alu beleloru-arte tramite „Pressei“ spre publicare urmatoriulu interesantu studiu, asupr'a cârui'a atragemu atentiunea lectoriloru si a tuturoru celoru ce se intereséza de desteptarea simtiului natiunalu prin suvenirile istorice si cultulu frumosului si beleloru arte:

Unu museu daco-romanu, Romani'a in orientu.

Nu vinu a vorbí astadi despre saraci'a in opere de arta ale museului nostru de pictura si de sculptura, déca cu tóte acestea este permisu a decorá cu acésta denumire câte-va tablouri de o perfecta mediocritate si o lipsa completa de statue si de ori-ce productiune a artei sculpturale.

Vinu a dice câte-va cuvinte despre o idea ce s'a emisu alta data in colónele „Pressei“ si care pare ca a atrasu seriós'a atentiune a inteligentului nostru ministru alu instructiunei publice.

— Este vorb'a de formarea unui muzeu daco-romanu. — Un'a din preocupatiunile fundamentale ale guvernului actualu si ale organului nostru de publicitate este de a redesteptá, prin tóte bunele medilóce, consciinti'a natiunale si a dá poporului românu sentimentulu demnitâtiei si gloriei sele trecute pentru a-i inspirá stim'a de sine in presentu si increderea in viitoriu.

Fâra asemenea sentimente o natiune nu este chiamata a avea o inalta destinata in lume.

Câtu de mare a fostu si este rolulu arteloru plastice in educatiunea unui poporu, acést'a o cunósce si o intielege ori-cine care are o idea câtu de elementara de istori'a omenirei si ómenii guvernului actualu, petrunsi de acésta veritate, nu potu neingrigí unu asemenea puternicu medilocu de educatiune natiunala.

Credemu ca elu va incepe prin formarea unui museu daco-românu.

Si sa nu se sperie cei esclusivamente dominati de preocupatiunea financiara, caci sumele ce se voru cheltui pentru acestu scopu voru fi din cele mai modeste.

Cine a visitatu museulu din Berlinu a pututu vedea unu siru nesfarsitu de sale pline de reproductiuni in gipsu de principalele opere de sculptura ce esista in lume. Aceste operé costa in generalu fórte putienu si déca unu statu cá Germani'a a umplutu atâtea sali ale museului seu, nu cu statuie de marmura, dara cu reproductiuni in gyps si noi putemu, pentru museulu nostru daco-românu, avea recursu la asemenea reproductiuni cari pre de alta parte au avantagiulu unei fidelitâti perfecte.

Vomu putea dara avea, cu o mica suma, in museulu din Bucuresci, reproductiuni de statuele, busturile, basele-relievuri ce se afla in Rom'a si cari se raporta la originea istoriei nóstre nationale.

Nu va fi, intrebamu pre toti, de celu mai mare interesu pentru noi de a avea in museulu nostru o galerie in care sa ne fia permisu tutuloru a merge si admirá in fia-care dî principalele statue si busturi ale fundatoriului statului românu si mai cu séma acea faimósa statua ce se afla in verfulu colónei traiane din Rom'a; admirabilele base-relievuri reproducendu bataile séle in Daci'a ce se afla pre arculu lui Constantinu si a caror'a frumsetie a facutu pre multi sa le apropie de marmurile partenonice; principalele episode ale espeditiunei lui Traianu in Romani'a ce se admica pre colón'a lui Traianu; captivii daci ce se afla in museulu vaticanu si museulu lateranu, gladiatoriulu muribundu, un'a din capo-d'operile statuariei antice, despre care „Lord Byronu“ dicea ca in momentulu de a espirá, se véde pre fisionomi'a lui ca elu se gândea la colib'a sea dela Dunare unde 'lu asteptá nevast'a si copii sei, etc., etc. ?..

Importanti'a si valórea unui asemenea museu din punctulu de vedere istoricu si natiunalu nu va scapá nimenui. Dara in acel'a-si tempu voru intielege inca toti câtu de utilu póte fi unu asemenea museu, pentru elevii scóleloru nóstre de bele-arte. Cum si unde acesti elevi se voru radicá la ide'a estetica si cum voru putea sa infiltre in sufletulu loru conceptiunea Frumosului neavendu inainte-le acele opere de arta si acele modele abso-

---

du-se stirbiti in veniturile loru (Vs. 14.) iau defensiv'a fatia cu fapt'a lui Iisusu. — La totu casulu, cei ce-si redica glasulu contr'a lui Iis. au fostu sinedristi, — acést'a se vede si din interpelatiunea loru, basata pre teologi'a evreésca. Ei vedu ca fapt'a lui Iis. nu se poté cualificá cá o fapta a unui omu de rendu, ci cá inceputulu unei reforme iéra pre autoru cá pre unu reformatoriu: de aceea ceru sa le arete vre-unu semnu — minune — prin carea sa-si legitimeze procederea fatia cu densii — dupa datin'a profetiloru.

Iisusu, nu le respunde la intrebare, pre carea erá fórte naturalu sa li-o desconsidere, pentru ca procederea lui erá impusa fia-cârui preotu, si cu deosebire Archiereiloru, ad. ingrigirea pentru sustienerea sântieniei bisericesci. — Le respunde inse indirectu, in modu profeticu. Iudeii au cerutu sa documenteze ca e profetu prin vre-o fapta estraordinaria, si astfeliu sa-si legitimeze fapt'a: elu le aréta ca in adeveru este profetu, dicendu:

Vs. 19. *Spargeti biseric'a acést'a, si in trei dile o voiu redicá!* — terminulu *spargeti* nu e corespundietoriu nici intielesului, si nici literei. In origin. avemu: *λύσατε* dela *λύω* — *λύσω* = deslegu, scapu, eliberezu, frângu, sfarimu, ruinezu, stricu. Pre cându a sparge (spargo, *σπείρω*) presupune o imprasciere, pre atunci a stricá, a ruiná (destruere, ruere, ruinam dare) presupune ruinare fâra imprasciere, — carea singura este potrivita ací, déca luâmu in consideratiune Vs. 21. — Intrebuintiandu inse terminulu *spargeti* ingreunâmu si incurcâmu intielesulu*). — Asiá dara: *stricati, ruinati biseric'a acést'a* s. a. Intielesulu acestoru cuvinte ni-lu spune insusi Evangelistulu la Vs. 21.)

Cuvintele lui Iis. adresate Iudeiloru aru suná: Semnulu pre carele vi-lu aretu este, ca: voi prin purtarea vóstra ve-ti merge asiá de departe, incâtu ve-ti stricá (pres. in locu de futuru) biseric'a acést'a, iér' eu o voiu redicá in trei dile. — Ací vorbesce Iis. evidentu despre biseric'a zidita, — si totusi vorbesce despre sine. Cându Iudeii ucidu pre Iis. incetéza biseric'a din Ierusalimu a fi biseric'a lui Ddieu; cu mórtea lui Iis. se termina Testam. vechiu; iéra cându a inviatu Iis. a redicatu biseric'a cá locuintia, cá cetate eterna ddieésca: prin invierea lui Iis. de a trei'a dî s'a inceputu Testament. nou. Biseric'a trupului seu este identica cu biseric'a lui Ddieu.

(Va urmá.)

---

*) La Mateiu si Marcu ocura verbulu *καταλύω* — *λύσω* — totu cu aceeasi insemnare de stricu, sfarimu, ruinezu. Acolo inse lu avemu tradusu in trei forme la Mat. 26, 61.: „potu *rísipì* . . .“; Mat. 27, 40 . . . „celu ce *spargi* . .“; asemenea: Marcu 14, 58: „eu voiu *sparge* . .“ iéra Marcu 15. 29. „celu ce *strici*.“ Cându s'au tradusu bibli'a au pututu fi satisfacatoriu si cu astfeliu de variatiune, acum inse cându critic'a jòca asiá mare rolu, trebuie sa ne tienemu strictu de originalu (incâtu se póte in cuventu si intielesu.

lutu indispensabile pentru educatiunea artistica?.. Acést'a este unu punctu care trebuie sa atraga deosebit'a atentiune a dlui ministru alu instructiunei publice care inscrie in fiacare anu in bugetulu seu sume destulu de insemnate pentru scólele nóstre de bele-arte.

Óre este cunoscutu ca epoc'a lui Trajanu, cându s'au esecutatu operile ce voru compune museulu nostru dacoromanu, este epoc'a cându sculptur'a romana a ajunsu la apogeulu seu. Elevii scóleloru nóstre voru avé dara ací nobile modele de studiatu si nobile sorginti de inspiratiune pentru viitórele loru compositiuni. Voru gasí póte ací unu germu natiunalu de inspiratiune care póte dá operiloru artistiloru români unu caracteru originalu si care aru conduce póte la formarea unei scóle a nóstre proprii, unei scóle de sculptura romana.

Ideile ce esprimaremu pâna aci suntu asiá de simple si atâtu de elementare in câtu ori cine nu numai ca le-a intielesu, dara inca le-a si avutu si póte le-a si esprimatu. Cetitoriulu inse curiosu si impacientu s'a intrebatu póte ce insemnéza a dóu'a parte a titlului acestui articulu „Romani'a in Orientu“ pre sub cuvintele: „Unu museu dacoromânu.“

Eata ce insemnéza:

Nu mai este indoiéla, statulu românu este chiamatu a jucá rolulu preponderantu in mediloculu séu mai bine pre limit'a stateloru orientului.

Capital'a sea va fi centrulu celu mai importantu alu miscârei politice si economice din acele pârti.

Ei bine, acestu rolu politicu si economicu ne impune tuturoru datori'a de a nu perde din vedere veritatea istorica care ne aréta ca atunci o capitala politica si economica se inobiléza, se inaltia si castiga intr'adeveru in glorie si prestigiu cându Belele-Arte o impodobescu, astu-feliu incâtu sa atraga asupr'a ei atentiunea si admiratiunea populatiuniloru straine si sa chiame in sinulu seu caletorii natiuniloru vecine si departate nu numai pentru a o admirá, dara inca pentru a respandí, in favorulu comerciului si industriei locuitoriloru sei, fructulu economieloru loru.

Ceea ce erá o cestiune artistica pentru capitala devine o cestiune economica pentru populatiune. Dara acest'a este unu subiectu pre care sperâmu a avé ocasiunea a-lu desvoltá alta-data. Sa afle numai de ocamdata cetitorii nostri ca economistii italiani au probatu ca nu a fostu capitalu in Itali'a care sa fi produsu mai multu decâtu capitalulu cheltuitu pentru operile de arta!... Supunemu acést'a la meditatiunea utilitariloru si economistiloru nostri pre care sperâmu a convinge ca frumosulu este póte mai utilu decâtu utilulu.

Vomu terminá de asta-data dicendu ca necesitâtile istorice si artistice pre de o parte ale tierei, si pre de alt'a marele rolu politicu si economicu ce este chiamatu a jucá statulu românu in antic'a si celebr'a vale a Dunarei trebuie sa impuna tuturoru buniloru români datori'a de a se gandí la medilócele de a impodobí si inobil'a cu opere de arta scump'a nóstra capitala si ajutá pre acei'a ce lucréza pentru acestu scopu. „Pr.“

Branu, 14 Octobre v. 1875.

Domnule redactoru! Pâna cându alti barbati de scóla mai competenti decâtu mine voru esî cu astfeliu de pareri asupr'a cârtiloru de invetiamentu fia-mi permisu de asta data — pentru cá sa nu se prea intardia, de óre-ce suntemu inca mai numai la inceputulu prelegeriloru scolari, — a face fratiloru invetiatori urmatórea recomendatiune:

Dloru si fratiloru invetiatori!

Unu poporu, — o natiune, fâra istoria este mutu.

Noi in scólele poporale nu avemu pâna astadi inca nici unu manualu de istoria intru tóte potrivitu si ducatoriu la adeveratulu scopu, cu siguritate; acést'a intru adeveru e o dorere adencu simtit.

a) Multu zelosulu nostru barbatu de scóla, dlu Dr. Nicolau *Popu*, profesoru la gimnasiulu rom. din Brasiovu, dedù la lumina: „*Istori'a Ungariei pentru scólele poporale*“. Eu nu me semtiu competente a face o critica meritória acestui manualu de „Istoria“; dara totusi 'mi reservu dreptulu — neaflandu-se altii, — a face la tempulu seu*) unele observâri de interesu la acestu manualu. Pâna atunci inse eu din parte-mi lu primescu cu bucuria in scóla si propunendu-lu scolariloru mei, vi-lu recomendu si fratieloru vóstre spre primire si propunere; cá sa nu patimésca invetiamentulu, in lips'a acestui manualu si ramu alu sciintiei.

b) „Computulu in scól'a poporala manualu pentru invetiatori de Ioanu *Popescu* editiunea a dóu'a“.

La acestu manualu n'amu nimicu de observatu; ci din contra me semtiu indemnatu a-lu recomendá din tóte poterile spre imbratisiere caldurósa din partea fia-cârui invetiatoriu séu instructoru.

c) „*Limb'a materna*“ „in institutele pedagog. si clasele poporale române de Dr. Ilarionu *Puscariu*, protosincelu archiep. si prof. alu Institutului archid. teolog. si pedag. in Sabiiu“. Acésta Gramatica, fâra de cea mai mica dubietate, merita a se recomendá din tóte punctele de vedere, spre a se introduce inca de acum in scólele poporale.

M'amu grabitu a face acésta nota asupr'a acestoru manuale pentru ca suntu de nou esîte la lumina, si pentru ca suntemu inca la inceputulu anului scolastecu 1875/6; spre a se introduce in scólele nóstre inca de acum.

Mi tienu de strensa detorintia, déca me voru iertá impregiurârile si déca nu-mi voru preveni altii, a aruncá oprivire preste tóte manualele de scóla, cunoscute mie pâna acum —. (pre cari le amu).

Asiu dorí inse fórte, cá sa audu si vedu si parerile altoru frati invetiatori, spre a ajunge cu atâtu mai grabnicu la scopulu doritu. Bravii nostrii barbati de scóla lucra continuu diu'a si nóptea; deci nici noi nu trebuie sa stâmu asteptandu „porumbulu . . .“ ci toti de tóte pârtile sa esîmu cu feliurite pareri, care dupa cum consemte si se pricepe.

Teodoru *Popu*,
invet.

Romani'a.

Bucuresci, 13 Octobre 1875.

M. S. Domnitoriulu s'a intorsu dela Sinai'a in capitala la **11** ale curentei sér'a; de ací Mari'a Sea va plecá preste Milcovu in inspectiunea câmpuriloru de concentrâri pre divisii ai armatei nóstre permanente si a unei pârti din armat'a teritoriale, ce facu esercitiele si manevrele loru. Presenti'a Mariei Sele cá siefu supremu alu armatei in mediloculu ostasiloru adunati sub arme, va fi ocasiunea unei animâri si imbarbatâri si mai mari la acele esercitie militare, care au datu in fia-care anu fructele si progresele cele mai pipaite, pre cari chiaru strainii le au apretiatu.

Mai nainte de a merge in mediloculu soldatiloru concentrati, avuramu fericit'a ocasiune de a vedé pre Mari'a Sea eri la 12 ale curentei in mediloculu miiloru de bucuresceni adunati pre câmpulu Colintinei spre a asistá la cursele de cai ce s'au facutu cu celu mai mare succesu, avendu in favóre-le si tempulu celu mai stralucitu alu unei dile mai multu de véra decâtu de tómna.

Se puté dice fâra esagerare ca Bucurescii toti esira pre câmpulu Colintinei se ia parte la acésta serbatóre, care prelânga unu spectaculu din cele mai placute, a doveditu unu pasu mai multu in incuragiarea imbunatatirei raseloru de cai in Romani'a.

Erâ unu tempu cându Romani'a facea unu mare comerciu cu esportulu cailoru crescuti in tiéra. Dela unu tempu incóce acestu produsu degenerase fórte multu.

Erá reservatu cá sub domni'a Mariei Sele Carolu, sa se dea o impulsiune si reinvierei acestui articulu importantu si necesaru atâtu pentru usulu particulariloru, câtu si alu armatei. Deosebitu de mesurile luate de d. ministru de resbelu generalu Florescu pentru imbunatatirea rasei cailoru, aducendu cai de Arabi'a si inmultiendu caii de rasa pentru armata, s'a mai potutu organisá sub auspiciele Mariei Sele si prin concursulu celoru mai distinsi barbati si tineri, cari compunu Jockey-Club din Bucuresci, unu feliu de emulatiune pentru inmultirea si crescerea cailoru de rasa; iéra la 12 ale curentei avuramu placuta ocasîune a vedé unulu din cele mai frumóse spectacule, in care inim'a fia-cârui'a a saltatu de bucuria, vediendu mai multi români castigandu premiele cele mai mari cu caii ce posedau.

Intr'unu viitoriu vomu publicá o dare de séma mai detaliata despre acésta frumósa serbatóre natiunale, la care au participatu plini de bucuria toti cetatienii capitalei cu Mari'a Sea in frunte. „Pr.“

Varietâti.

(†) **Paulin'a Tulbasiu**, nascuta **Barcsay** cu anim'a franta de dorere incunosciintiedia in numele seu, catu sî in numele fratînieloru sî afiniloru despre repausarea sociului seu neuitaveru respective afinu **Ioane Tulbasiu**, secretariu r. ung. financiaru, care in 29 a lunei curente la 3 óre dupa ameadi in urm'a unui morbu durerosu dupa un'a fericita casatoria de 15 ani in etate de 59 ani 'si-a finitu vieti'a s'a laborïósa.

Remasîtiele pamentene ale repausatului iubitu se voru astrucá in 31 a lunei curente lá 3 óre dupa amédi in cemeteriulu r. cat. pentru repausu eternu.

Liturgi'a cu parastasu pentru repausatulu se vá tiené luni in 1. Nov. a. c. la 10 óre ante amédi in beseric'a parochiala gr. cat. din locu. —

Sibiiu in 30 Oct. 1875.

⁂ Astadi de diminétia ne trediramu cu unu óspe nou cu — *neaua*.

⁂ *Focu*. Joi sér'a pre la 8 óre s'a aprinsu grajdulu cavaleriei de aici. Foculu s'a escatu in podulu grajdului, unde 'si gasí in fenulu celu uscatu nutrementu fórte mare. Foculu a duratu pâna câtra mediulu noptiei cându iéra s'a reinnoitu. Pompeierii cetâtiei au lucratu din tóte puterile, indata dupa alarm'a cea dintâiu, spre a domoli elementulu desfrenatu, dara numai dupa alarm'a a dóu'a pre la 3 óre, Vineri diminéti'a, l'a pututu invinge de totu. Caii, a succesu ai scóte afara din grajdu, au apucatu inse care incatrau. Siese inca nu s'au aflatu. Doi au fugitu pâna in Sielimberu.

⁂ *A trei'a dentitiune*. — „Gazet'a Ospitaleloru“ semnaléza faptulu singularu a unei a trei'a dentitiune ce a avutu locu la unu omu in etate de 77 ani.

Persón'a in cestiune, bolnava de mai multi ani, perdù unulu dupa altulu toti dintii, afara de doi: caninulu dreptu superioru si o masea mica inferióra din stâng'a. Câte-va septamâni mai tardîu se manifestara accidente nervóse, o irascibilitate mare si o salivatiune abundanta, apoi intr'o dî persón'a ce ingrigiá pe betrânu observà ca falc'a superióra erá garnita cu dinti esîti aprópe de 2 milimetre din gingii; siése dinti noi (patru incisivi, unu caninu si o masea mica) luasera loculu celoru ce cadiusera.

Falc'a inferióra erá inca góla; dara, preamblandu degetulu pe gingia, se simtiá fórte bine resarindu estremitatea unui incisivu in stâng'a. Acesti dinti din a trei'a dentitiune nu suntu nici solidi nici fórte albi, si paru mai putienu durabili decâtu predecesorii loru.

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de notariu comunalu in comun'a Cudsiru, impreunatu cu salariulu anualu de 300 fl: v. a. cortelu liberu si lemne de focu, pentru ocuparea provisoria a acelui'a pâna la organisarea viitóre municipale se escrie prin acést'a concursu, si concurentii se provóca, a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute in terminu de 4 septamâni dela prim'a publicare a acestui concursu in fói'a oficiósa „Budapesti közlöny“ la subscrisulu magistratu. —

Magistratulu cetatianu-scaunalu
Orestia in 3 Septembre 1875.
(1—3)

Concursu.

Devenindu vacanta statiunea invetiatorésca la scól'a confessionale gr. or. din Ungr'a protopopiatulu Cohalmului Rupei se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 28 Octobre a. c.

Emolumentele suntu: 80 fl. v. a. cuartiru liberu si lemne focale de ajunsu.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, se binevoiésca a-si asterne petitiunile loru bine instruate la subscrisulu pâna la terminulu susu insemnatu.

Ungr'a in 28 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu si inspectorele districtualu de scóle.
Sofroniu *Rosic'a*,
(3—3) parochu gr. or.

Incunosciintiare.

Subscris'a directiune reg. ung. de lotu deschide *loteri'a a V. reg. ung. de statu*, a cârei venitu curatu in urm'a prégratiósei dechiaratiuni a Majestatei Sele se va intrebuintiá spre infiintiarea de orfanotrofie pentru orfanii lucratoriloru erariali.

Loteri'a are 3334 nimeritori cu o suma de castiguri de

200,000 fl. val. austr.

intre cari

I	nimeritoriu de frunte		**100,000**	fl.
II	„		**20,000**	„
2	nimeritori	a	**5000**	„
10	„	„	**1000**	„
20	„	„	**500**	„
100	„	„	**100**	„
200	„	„	**50**	„
3000	„	„	**10**	„

Tragerea se va face irrevocabilu in Budapest'a

la 20 Decembre 1875.

Un'a sórte costa 2 fl. val. a.

Sorti se afla: la subscris'a directiune de lotu, la colectantii de lotu, la oficiele de lotu, perceptorali, de saline si postali si, in cetâtile cele mai mari la alte organe insarcinate cu vinderea sortiloru.

Directiunea reg. ung. de lotu, despartiementulu loteriei de statu.

Budapest'a 1 Octobre 1875.

Aloisiu de **Motusz**,
consiliariu reg. ung. de sectiune
si directoru de lotu.

(Pentru reproductiune nu se dà onorariu).
(2—6)

---

*) Cându voiu aruncá o privire preste tóte manualele din scóla.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 1/2 anu 6 fl.

Nr. 84. ANULU XXIII.

Sabiiu 23 Octomvre (4 Nov.) 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 1/4 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Reflesiuni la reflessiunile despre arondare.

Este esplicabile lucru cându vedemu ca o natiune si apara interesele ei, si pâna la o anumita mesura, gasimu apararea intereseloru natiunale laudabile, ba o numeramu intre virtutile politice. Inse, cându apararea se specialiséza asiá de tare, incâtu se aduce pre sine ins'a-si in conflictu cu alte interese, totu asiá de indispensabile, ba cându pre ceste din urma le ignoréza cu totulu, atunci apararea nu mai este aparare, ci unu atacu alu intereseloru ignorate.

Astufeliu este si procesulu ce se desfasiura dinaintea nóstra de cându conlocuitorii nostri sasi din fundulu regiu au inceputu a decretá prin majoritâtile loru arteficiale, in districtele si scaunele numite sasesci, deputatiuni si representatiuni la regimu si la Majestate, cu scopu de a interveni pentru susu-tienerea intacta a jurisdictiuniloru loru, asiá dupa cum lea nascutu seculii, in cari inflorí apasarea unei pârti a populatiunei tierei nóstre asupr'a celeilalte. Tóte aceste se intempla la simpl'a faima, ca guvernulu are de cugetu a arondá jurisdictiunile altufeliu de cum au fostu pâna acum arondate.

Cându conlocuitorii sasi aru protestá contra unei arondâri proiectate deja, din carea sa se véda ca nu corespunde unei administratiuni mai inlesnite; cându aru protestá contra unei arondâri cu tendintia pipaita de magiarisare, atunci astufeliu de protestare aru aflá resunetu in inimile tuturoru conlocuitoriloru nepreocupati de unu ultranatiunalismu reu intielesu si pagubitoriu intereseloru comune ale patriei. Românii, cari inca au dreptu a-si teme natiunalitatea loru si dreptu si datorintia de a o aperá contra amenintiariloru de ori ce natura, aru fi cei dintâi, cari aru consimti cu protestele sasiloru si ii aru sprigini. Dara cându ei vedu, ca sasii se provóca la institutiuni, prin cari au suprematesatu seculi intregi majoritatea populatiunei fundului regiu si cându ei vedu, ca sasii se provóca la concluse, prin cari voiescu sa restringa drepturile constitutiunali in mân'a unei birocratie sasesci, carea sa aiba voia mai târdiu a imparti si guverná fundulu regiu dupa placulu ei, nu potu, românii, decâtu dicendu: "*dómne feresce de mai reu!*", sa staruiasca pre lânga o arondare, carea sa fia justa facia cu interesele populatiunei din patria, fâra de a cautá in fati'a cutârei populatiuni, ca este ea magiara, este sasésca séu romàna.

Românii nu voiescu asuprire nimenui, dara nici ei sa fia asupriti.

Protestele sasiloru asiá dara nu ne potu nici entusiasmá cá sa laudamu intrensele virtutea natiunale sasésca, dara in modulu cum si le-au formulatu districtele si scaunele singuratece pâna acum, nici esplicabile nu le aflâmu; pentruca astadi nu mai póte nimenea pretinde aceea ce nui compete din nici unu puntu de vedere.

Sasii se provóca la istoria. Déca istori'a este unic'a normativa in arondarea jurisdictiuniloru unei tieri, atunci in Transilvani'a aru trebuí sa se sustiena cu scumpetate teritoriele vechi istorice, asiá numite a nobililoru, a seculoru si a sasiloru, séu fundulu regiu. Comitatele districtele si scaunele aru trebuí sa se sustiena in impartirea loru, pâna si comitatulu Albei-super., carele pare ca e de pre tempulu cându titanii au vrutu sa ia cu asaltu ceriulu si ddieii au aruncatu cu darabe din comitatulu Albei dupa titani si asiá au cadiutu unele pârti lânga Ternâvi, altele lânga Oltu si asiá mai departe printre comitatele scaunele si districtele celelalte pâna la marginea tierei de câtra Moldavi'a de odinióra. Aru trebuí cá diet'a provinciale a tierei cu voturile curiate, dela care sa fia eschisa *misera plebs contribuens*, carea *praeter mercedem laboris nihil habet*; cu unu cuventu: sa se restitue dara tóte, pentruca tóte au fostu odinióra si inca pâna in tempurile nóstre si suntu istorice.

Cugetâmu ca returnarea acestoru invechituri, cu tóte ale loru, nu le mai dorescu nici sasii; inse tocma ací devine flagranta contradicere, ca ei din tóte aceste nu poftescu sa mai fia sustienutu decâtu aceea ce le vine bine, adeca fundulu regiu cu universitate natiunale esclusivu sasésca, cu jurisdictiuni esclusivu sasesci, in cari legându balastulu cetâtiloru de poporatiunea rustica sa póta fi si mai departe tutorii tuturoru locuitoriloru si proprietarii tuturoru bunatâtiloru fundului reg. Din aceste apoí cându voru voí sa dea si altor'a vre-o faramitura bine de bine, cându nu voru voí inse sa nu le dea, decâtu poverile si sarcinele publice, cá in trecutu.

Este minunata impartirea acést'a egale a drepturiloru si bunatâtiloru. Acést'a este egale indreptatirea *dupa resultatele sciintiei* (! ? !), dara nu egale indreptatire, dupa carea fia care locuitoriu sa se bucure de acele'si drepturi constitutiunali. Nu, pentruca astufeliu de pretensiune, de-si justificata dupa tóte teoriele sciintiei si prochiamata si prin legi, in ochii dloru, este *comunismu* si *socialismu*, cu care apoi sparia lumea din Europ'a apuséna si infatisiéza pre români, punendui pre o trépta cu peile rosii din *Australi'a*. Déca n'aru fi statulu romanu din vecinatatea nóstra, organisatu cu tóte atributiunile unui statu civilisatu europénu, dupa influinti'a literaria a sasiloru, lumea esterna, in adeveru aru crede, ca românii suntu cá si Caffrii din *Afric'a*, cari nu voiescu si nu suntu capaci de ordine moderna de statu si nu merita alta sórte fâra, cum dicea fericitulu *Roth*, ca trebuiescu sterpiti cá nisce *maracini rei*.

Ni se pare ca unii domni sasi cându scriu in diurnale, mirandu-se ca românii cum de nu sciu istoria, nu cugeta la tratamentulu acest'a si la referinti'a cea vechia, pre cându sasii privia in români numai colibari si lipituri etc. si iobagii magistrateloru loru. De aceea se provóca cu atât'a linisce sufletésca la etatea de auru ce au avutu românii in fundulu regiu si aprinsi de zelu divinu, dicu, ca déca noi afirmâmu ca au fostu sclavia in fundulu regiu mintimu istoriei in fatia.

In comitate a fostu sclavia decretata prin legi feudale, in fundulu regescu a fostu sclavia usurpata.

Bine si voru aduce aminte si dloru, ca in acela'si fundu regiu, in care in adeveru, dupa diplomele regiloru Ungariei. românii erau in acelea-si drepturi cá si sasii, — pentruca legile cele robotarie suntu indreptate asupr'a rusticiloru supusi domniloru feudali, — pre fundulu regiu românului, care dupa fassiunea istoriciloru loru purtau greutâtile in unele tempuri si pentru cei ce se bucurau de beneficiuri, i erá interdisa cladirea de locuintie cum se cade, ii erá interdisu a redicá biserici cu turnu cu clopote in cetâti, i erá interdisu purtarea si cultivarea a ori-ce industria s. a. s. a. si prelânga aceste trebuiá, dimpreuna cu preotimea sea, românulu, sa contribuie din rodurile sele pentru parochii sasi cu decimele sele, dupa cari si astadi tragu din averea statului numai preotii loru rentele cele grase si au primitu *numai* preotii densiloru despagubirile cele si mai grase.

Starea cea fericita a româniloru in fundulu regiu s'a stracuratu pâna in diu'a de astadi, pentru ca pâna in diu'a de astadi d. e. românii gr. or., cari au resiedinti'a Archiepiscopului si Metropolitului loru in Sabiiu, unde se tienu congrese, sinóde, consistórie, unde au unu seminariu fórte impopulatu, inca nu s'au invrednicitu a capetá baremu unu locu pentru cladirea unei biserici corespundietórie. Ba cetitorii acestei foi póte 'si mai aducu aminte de intemplarea din anii trecuti, cându comunitatea cetâtiei Sabiiului a respunsu *negativu* la rugarea repausatului Archiepiscopu si Metropolitu de a-i *cede putientica apa din canalnlu care trecea prin proprictatea lui*.

Este adeveratu ca tóta starea româniloru din fundulu regiu e mai buna, si in privinti'a intelectuale si in privinti'a materiale. Acést'a inse nu vine din pusetiunea cea favorabile politica a româniloru din trecutu, in fundulu regiu, ci in prim'a linia e de a se adscrie comerciului ce-lu pórta românii cu invecinat'a Romania si cu orientulu si in parte absolutismului celu urgisitu, carele cum au fostu de reu, dara a spartu ghiati'a privilegieloru, celu putienu in modu indirectu.

Pentru trecutulu istoricu asiá dara nu se va aprinde nici unu românu din fundulu regiu si nici pentru susutienerea influintiei esclusive sasesci, ci va dorí fia care sa véda odata sositu tempulu, in care sa se bucure fia care locuitoriu, fâra deosebire de natiunalitate, de acelesi beneficie, alaturea cu ceilalti conlocuitori, cu cari participa alaturea si la poverile patriei.

Românii suntu acnm si au fostu totudéun'a gat'a a trage unu velu nepetrunsu preste trecutu. Noi nu amu fi amintitu tocm'a acum, cându apasa si asupr'a nóstra aceeasi grigia si acelesi temeri de natiunalitatea nóstra, cá si asupr'a sasiloru, si marturisimu ca ne pare reu ca procederea sasiloru provóca reamintirea dureriloru din trecutu, pre cari noi numai cu multa crutiare le atingemu si acum, cá in trécatu. Dara eata ca ne tredîmu cu o deceptiune asiá de amara acum cându asteptámu cu totu dreptulu dela socii nostri, ca celu putienu *acum* sa fia mai cu consideratiune câtra noi si prin apararea unoru drepturi sa nu eschide pre altele.

De altmintrea românii fundului regiu si in specie cei din scaunulu Sabiiului s'au pronunciatu in privinti'a arondârei fundului regiu cu alte ocasiuni prin *voturi separate*, de a câroru sorte nu mai scimu nimic'a, si ei nu se vedu motivati nici astadi a face vreo abatere dela acele.

Aru fi inse cu mulu mai bine, cându sasii, cá unu poporu, care prin pusetiunea sea din trecutu si prin legaturile de afinitate cu poporulu celu mare alu nemtiloru, póte representá pre portatoriulu civilisatiunei, aru avé deplina incredere in puterea loru de viétia; cându ei pentru cultur'a loru aru resigná dela bastiunile invechite ale trecutului si in intielegere si cu românii si cu magiarii din patria s'aru interesá pentru o arondare naturale, dictata de impregiurârile locali. Atunci ei aru scapá de odiulu iubirei de privilegie anticuate, si noi cestialalti de desele voturi separate.

Astadi Joi se incepu siedintiele consistoriului metropolitanu, in cari se voru resolve causele apelate dela consistóriele eparchiale din metropoli'a nóstra. Spre sfersitulu tienerei consistoriului metropolitanu si eventualu spre sfersitulu tienerei unui sinodu episcopescu, au venitu si Présanti'a Sea P. Episcopu alu Aradului Ioanu *Metianu*, la Sabiiu.

Diet'a Ungariei 'si reincepe astadi activitatea.

„P. Lly." dela 31 Octobre aduce ministrului presiedinte actualu Tisza o ovatiune cá care nu vediuramu inca pâna acum in foile oficióse. Fidelulu organu, care a cantatu osan'a la tóte guvernele câte se ivira dela inaugurarea erei constitutiunale in cóce, fara de a-si face multi scrupuli, se pune si glorifica pre ministrulu presiedinte, cá pre unu Mesi'a nou, care e chiamatu a mântuí patri'a de tóte calamitâtile. De altmentrene acestu organu, déca nu ne insiala memori'a, remanendu consecuentu intru tóte a insusitu acestu rolu greu tuturoru corifeiloru din ministeriele de pâna acum, cu tóte aceste inse Tisa este mai pre susu de câtu de toti, fiindu ca elu pórta astadi cârm'a, iér ceilalti ministri au trecutu in domeniulu istoriei si nu mai suntu de folosu practicu. Sa lasamu inse sa vorbésca citatulu organu, care a fostu si e purureа guvernamentalu, despre meritulu celoru ce au condusu si conducu destinele Ungariei, câci elu are rolulu greu de a impreuná contrastele politice, elementele heterogene intr'o actiune armonica spre salvarea patriei. Elu scrie in privinti'a acést'a cu cunoscut'a-i consecuentia:

De 24 óre spatiurile elegante ale palatului Pallavicini din castelulu Bud'a au primitu pre unu domnu nou — pre alu sieselea intr'unu periodu nu togm'a de 9 ani! Andrassy, Lonyay, Slavy, Bitto, Wenkheim si Tisa: acest'a e sirulu aceloru barbati, cari au intratu aci unulu dupa altulu dela complanare in calitate de ministri presiedinti, nu se vine deci togm'a unu anu si diumetate pre unu ministru presiedinte si déca vomu cugetá, ca contele Andrassy numai in tomn'a anului 1871 s'a indepartatu dela acestu postu, pre care l'a ocupatu aprópe 5 ani, atunci remânu pentru ceilalti 4 ministri presiedinti intre Andrassy si Tisa numai 4 ani, asiá incâtu fiacare dintre domnii acesti'a s'a bucuratu numai unu anu de grandórea ce e impreunata cu suprem'a conducere a afaceriloru statului. Noi tratâmu cu barbatii nostri de statu, cá si cu multe alte cele; cu tóta seraci'a nóstra notorica amu fostu risipitori cá si cându amu fi dispusu de averi nedesecavere si ajunseramu la minte, numai dupace vediuramu pre toti acei'a, cari *nu* erá aci, macaru ca aveamu neaperata lipsa de densii.

Merita sa relevâmu aici inca o aparentia memorabila, care mai ca nu s'a intemplatu vre-odata intr'altu statu constitutiunalu din lume: Dintre toti ministrii presiedinti, cari s'au succesu dupa olalta in cursulu celoru 6 ani, *nici unulu macaru* — vorbindu in sensu parlamentariu — n'a muritu mórte firésca, va se dica: nice unulu nu se duse dela postulu seu din temeiu, ca s'a luptatu intr'o lupta parlamentara mare, si ca majoritatea ce l'a radicatu, l'a parasitu in urma cu necredintia. Din contra — din afara toti acesti ministri presiedinti impreuna cu cabinetele loru dispusera in momentulu repasirei loru togm'a de aceeasi majoritate, care i-a salutatu la inceputulu activitâtiei loru; — cabinetele nu *cadiura* ci se *destramara* pre incetu, fâra de a se scí anumitu cine a subminatu esistinti'a loru si cine avé sa vina dupa regulele parlamentarie in loculu loru. Ei dicendu asiá s'a sdrumicatu *dîn intru* lipsindule dela Andrassy adeveratulu sembure: o vointia care sa-si cunósca tient'a, *o vointia tare*, care *sa domineze* atâtu in sinulu guvernului câtu si in sirurile partidei!

Nice actualulu ministru presiedinte n'ajunse la putere pre calea parlamentaria normale, nu la ministeriu in genere si nice la presidiulu ministerialu. Partid'a ce o conduse densulu 8 ani, n'ajunse in vre-o cestiune decisiva la majoritate si ceea ce da schimbârei mai nóue — suplinirea lui Wenkheim prin Tisza — unu caracteru deosebitu, este impregiurarea, ca in casulu acest'a nu póte fi vorb'a cá mai nainte de o disolvere a cabinetului, in a cârui frunte a statu bar. Wenkheim, séu de o distrugere interna a partidei ce l'a spriginitu, ba ce e mai multu guvernulu si majoritatea a remasu totu acele schimbandu-si numai doi membri din cabinetu posturile loru unulu cu altulu... Déca dlu Tisza pasiesce astadi prin spatiurile palatului presidialu, póte ca si va aduce aminte fâra voia de istori'a predecesoriloru sei si póte si de intrebarea: nu-lu va asteptá cum-va sórtea acestor'a, si nu cum-va a ajunsu la culmea stralucita spre a se scoborí dupa o scurta petrecere acolo susu, intr'unu tempo mai rapede séu mai incetu la vale?

Déca dorinti'a majoritâtiei precumpanitória a natiunei decide singura acést'a intrebare atunci — putemu afirmá cu tóta increderea — palatulu amicabilu din castelu nu-si va schîmbá in curendu locuitoriulu seu. Pré adencu a semtitu tiér'a intrégа acele desavantagie ce au provenitu din schimbarea continua a persóneloru câtu si a sistemeloru, decâtu sa nu se semtia de toti in modu viu dorinti'a de a vedé odata afacerile Ungariei pre mai multu tempu conducendule acel'asi capu si aceeasi mâna, cu atâtu mai multu cu câtu dupa tóte esperientiele de pâna acum suntemu indreptatiti a tiené acestu capu de inteliginte, iéra acést'a mâna de firma.

Incâtu vine vorb'a de spriginulu majoritâtiei parlamentarie, si amu puté adauge alu natiunei, positiunea cabinetului Tisza va fi la tóta intemplarea mai solida, decâtu a ori si cârui din cabinetele de pâna acum. Dorinti'a singura inse de a vedé unu cabinetu sustienendu-se la carma si vointi'a sincera de a-lu spriginí dupa puteri, *nu* e togm'a suficienta spre a-i asigurá esistinti'a, si aru fi fórte regretabilu, cându Tisza s'aru insielá in acést'a privintia crediendu pre unu momentu, ca dorinti'a ferbinte a tierei dupa o óre-care stabilitate a relatiuniloru, dupa o pausa pre câtu se póte de lunga in crisele ministeriali ce reaparu periodice, aru fi unu elicsiru formalu de viétia, o medicina cu efectu infalibilu contr'a mortiei si ca nu aru fi lipsa sa arete si densulu o actiune energica si *resultate grabnice si insemnate*, déca esistinti'a guvernului seu trebuie sa fia intr'adeveru asigurata.

E tempulu, cá actiunea sa incépa numai decâtu, epoc'a sperantiei si asteptâriloru este incheiata. Greutâtile cele mari ale transactiunei, positiunea de pâna acum a guvernului escusa in câtu-va intardierea; pâna acum s'a facutu *fórte putienu*, ba din punctu de vedere alu resultateloru practice *chiaru nimicu*. E fapta, ce nu o póte negá nice ministrulu de financie, ca in decursulu luniloru din urma nu ne amu apropiatu nice cu unu pasiu de resólverea cestiunei bancei. Cu banc'a natiunale austriaca nu s'a facutu — si nice ca a fostu de lipsa, pentruca aici suntu competente ambele guverne — absolutu nice o negociatiune, dara cu tóte aceste nu vedemu nice celu mai micu progresu positivu. Intre ambii ministri de financie s'au schimbatu unele note puru academice fâra de a se fi apropiatu parerile macaru câtu e unu firu de peru cá si cându amu dispune de ani multi pentru aplanarea acestei afaceri si cá si cându amu fi intr'o positiune buna, câtu sa nu avemu lipsa de a ne mai cugetá la o modificare.

Relativu la aplanarea afaceriloru drumuriloru ferate guvernulu si-a eluptatu dela parlamentu o plenipotentia estinsa in butulu resistintiei ce a intempinatu, dara cum a intrebuintiatu guvernulu acest'a inputernicire? Dupa câtu scimu n'a facutu nimicu.

Ce se dicemu despre pertractârile vamali cu Austri'a? Totu ce amu esperiatu in acést'a privintia ne arata ca guvernulu cu tóte ca s'a aprofundatu intr'unu labirîntu intregu de discusiuni detaiate n'a luatu nice atitudine facia de intrebarea cardinale: sa fia teritoriulu vamalu comunu séu separatu? Noi scimu fórte bine, ca de sustienerea unui teritoriu vamalu comunu *cu nice unu pretiu* nu póte fi nice vorba, se póte ca atitudinea Austriei va face despartirea teritoriului vamalu indispensabile. Lucrulu principalu e, ca care e scopulu ce-lu doresce guvernulu. Déca compaciscentulu celalaltu se convinge, ca noi dorimu sinceru durarea teritoriului vamalu comunu, atunci elu in discusiuni va luá fatia de pretensiunile nóstre cu totulu alta atitudine, cá in momentulu, cându ne va suspitiuná, ca noi incepemu negociârile numai *pro forma*.

Ministrulu presiedinte cunósce tóte aceste si scie bine, ca partea precumpanitória a responsabilitâtiei pentru cursulu afaceriloru cade aprópe numai pre densulu, densulu ce e dreptu e numai *unu* omu si umerii sei ori câtu de tari aru fi nu potu suportá *tóta* sarcin'a, dara densulu trebuie sa dea puteriloru ce stau la dispositiunea sea impulsu si directiune si déca óre-care *nu* póte corespunde tientei, sa-le suplinésca prin altulu. Dlu Tisza are astadi mâna libera in tóte laturele si credemu ca se va folosí de acést'a putere. In speranti'a acést'a noi lu salutâmu cu cordialitate in diu'a cându cá domnu de casa pasiesce preste pragulu presidiului ministerialu si déca dorinti'a nóstra, cá densulu sa domnésca multi ani neconturbatu, e impartasita si de densulu, apoi acést'a ne linistesce pre noi fórte, câci atunci densulu nu va intardiá de a creá acele conditiuni, de cari depinde realisarea acestei dorintie.

„Monitoriulu imp.“ rusescu a surprinsu Europ'a cu unu comunicatu in favórea slaviloru supusi guvernului turcescu. Comunicatulu dice ca Russi'a a doritu in contielegere (aliantia) cu alte dóue puteri sa sustiena pacea, dara ea nu póte sacrificá simpathiele ei câtra crestinii slavi intielegerei cu puterile. *Sacrificiele natiunei rusesci pentru populatiunea slavica din Turci'a suntu asiá de mari, incâtu se simte indreptatita de a pasî pre fatia cu simpathiele ei (Russiei) inaintea Europei.*

Russi'a nu are incredere in promissiunile guvernului turcescu si de aceea amenintia in urma cu cuvintele: „In totu casulu starea cea trista a populatiunei crestine din Turci'a trebuie sa aiba unu sfersitu.“

Comentariele la comunicatulu acest'a suprindietoriu n'au lipsitu. Cele mai multe diurnale dicu ca cestiunea orientale au intratu intr'o fasa nóua si ca generalulu *Ignatieff*, ambasadorulu rusescu, carele a sositu acum de curendu dela Livadi'a la Constantinopole, va pasî inaintea divanului turcescu imbracatu in tog'a (paletot) lui Mencicoff. (Alusiune la inceperea resbelului orientalu din 1853 si 1854).

O depesia, adresata lui „Times“ la 22 Octombre din Parisu, dice ca Franci'a dupa ce a sondatu opiniunea puteriloru in privinti'a mesuriloru financiare ale Turciei, a protestatu contr'a acestoru mesuri.

„Depesile pre cari Franci'a le a adresatu puteriloru, adauge Times, 'si aveau de scopu a propune ceva determinatu de mai nainte; ea le face cunoscutu numai ca ea voiesce a protestá si a le invitá cá sa ia si ele parte la opiniunea ei in asta privintia.

Engliter'a n'a datu pâna acum nici unu respunsu categoricu, crediendu ca e mai bine sa astepte parerea diferiteloru sindicate pâna a nu se intielege pâna a nu se hotari déca trebuie sa faca veri o demarsa colectiva. Franci'a a impartasitu acésta opiniune.“

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

Capu II Vs. 13. Capu III v. 21.

(Urmare.)

Vs. 20 .... *in patru-dieci si siese de ani s'a edificatu biseric'a.* Este vorb'a de biseric'a lui Irodu, a cârei edificare sa se fia inceputu in alu 18 anu alu domniei lui Irodu celu mare,[1] séu dupa alta computare din anulu alu 15[2] si sa se fia continuatu pâna pre tempulu lui Irodu Agripp'a II, si a procuratorelui Albinu.[3]

Edificarea bisericei inca nu erá terminata. Dupa relatarea evangelistului, judeii declara ca la acésta biserica au lucratu 46 de ani. Déca amu computá acum etatea lui Iis. dupa aceste isvóre, amu vení in mare contradicere cu cele relatate de Luc'a la 3, 23. Câci, dupa Ioseph edificarea bisericei s'a inceputu séu cu 26, séu cu 23 de ani inainte de Christosu, in urm'a cârei'a, déca dela inceperea edificârei, pâna la conflictulu acest'a intre Christosu si judei a fostu numai 46 ani, — Iisusu n'a pututu fi mai betranu de 20, séu dupa alta computare de 23 de ani, — pre cându evangelist. Luc'a ne spune la 3, 23 ca erá de 30 de ani. De ací luându liter'a, si comparendu-o cu Ioseph venimu in colisiune, ba essegetii mai noi, fiindu cu considerare numai la acestu istoricu, si comparendulu cu acestu testu, punu etatea lui Iis. — la inceputulu activitâtiei sele — la 26 ani, iéra acést'a din acea causa ca dupa legile evreesci (IV Moise 3, 35. 39. seqq.) nu puté intrá in servitiu publicu, cu atâtu mai putienu cá invetiatoriu — avendu etatea numai de 23 ani.

Déca n'a potutu fi de 23 de ani numai dupa combinârile dintre Ioseph si evang. Ioanu, ci ce-va mai betranu, pentru ce sa punemu óre 26 de ani si nu 30?

Cumca a trebuitu sa fia de celu putienu 26 ani se da numai cu socotél'a; iéra cumca a fostu in adeveru de 30 de ani sa documenteza invederatu.

a) La Luc'a 3, 23. se dice apriatu si Iisusu incependu erá cá de 30 de ani — adeca erá de 30 ani pre cându a intratu in activitate.

b) Totu la Luc'a 3, 1. 2. ni se spune cu asiá sigurantia, si ceea ce ne spune se documentéza istorice asiá de chiaru incâtu nu mai incape indoiéla. Ací se dice: „In anulu alu 15-lea alu imperatiei lui Tiberiu a fostu cuventulu Dlui câtra Ioanu fiiulu Zachariei. Tiberiu s'a suitu pre tronu in 14 d. Chr., alu 15 anu alu imperatiei lui este 29 dupa nascerea lui Christosu. Asiá dara in anulu alu 29-lea d. n. Chr. a fostu cuventulu Domnului câtra Ioanu in pustia. De ací este tare naturalu ca Iis. si-a inceputu activitatea numai in anulu urmatoriu cu câte-va luni mai tardiu, adeca in an. alu 30-lea.

c) Cele espuse de Luc'a se constata si prin insusi testulu de fatia de Ioanu; câci ací nu se dice: „*de* patru dieci si siese de ani *se zidesce*“.. ci „*in* patru-dieci si siese de ani *s'a ziditu* ...“ Acest'a tradéza ca α) pre atunci nu se mai lucrá la biserica, ci se privea cá gat'a; β) déca inca nu erá gat'a, se vede ca lucrarea erá intrerupta de unu tempu mai indelungatu.

Déca voimu deci a ne aretá scinti'a si critic'a dupa isvóre vechi istorice, sa nu lasâmu pre cele sigure si sa ne acatiemu de cele nesigure, câci nu ajungemu la nici unu resultatu, déca nu cum-va la acel'a .... cá sa devenimu ridiculi. —

Iudeii ne intielegendu pre Iisusu, si esprima mirarea, cam in modu despretiuitoriu: tu?! tu vei ridicá acésta biserica?!... in 46 de ani s'a edificatu!

Vs. 21. vedi Vs. 19.

Vs. 22. Invetiaceii neintielegendu cuventulu lui Iisus. nici nu cugetara la densulu pâna dupa mórte si inviere cându li s'a deschisu mintea cá se intieléga scripturile (Luc'a 24. 45)... *scripturei*, ad: Test. vechiu in locurile tipologice despre invierea lui Iis. cu deosebire Ps. 15, 10. Isai'a c. 53. comp. Ioanu 20, 9. Luc'a 24, 26. de o parte iéra de alt'a: acelei scripturi (Zach. 6, 12.) carea anuncia nóu'a intemeiare a bisericei lui Ddieu, a bisericei in sensu mai inaltu, spiritualu. —

Sinopticii (Mat. 21, 12 seq. Marcu 11, 15 seq. Luc'a 19, 45 seq.) istorisescu actulu acest'a — curatirea bisericei — nu la pasc'a prima, ci la cea din urma. Dara atâtu la Ioanu câtu si la sinoptici scen'a se intempla la inceputulu activitâtiei in Ierusalimu; la unulu cá si la ceilalti, la prim'a cercetare a bisericei din Iierus. afara de prunci'a lui Iis. Luc'a 2, 41—50); la unulu cá si la ceilalti cu acela'si decursu esentialu, numai câtu Ioanu istorisesce mai chiaru, iér' sinopticii nu amintescu cuvintele lui Iis. din Vs. 19, de-si acestea nu se tienu de insusi actulu, ci de rectificarea sea (comp. Vs. 18). In ambe locurile se vede caracterulu profeticu-reformatoriu, cu acea deosebire inse, ca Iis. apare la sinopt. mai multu cá profetu, in care calitate scutesce cas'a de rugaciune (cas'a mea este de rogaciune), pre cându la Ioanu se aréta mai multu cá fiiu alu lui Ddieu, si cá atare — 'si eserciéza dreptulu de fiiu ín cas'a tatalui seu (... cas'a tatalui meu...)

Ómenii mai multu curiosi si scrupulosi de câtu credinciosi 'si punu in-

---

[1] Ioseph: Antt. XV, 11. 1. — dupa de Wette.

[2] dto B. I. I, 21, 1. dto.

[3] dto Antt. XX. 9. 7. dto.

In mai multe centruri mari industriale si comerciale se simte o mare crisa. Case mari de comerciu au incetatu platile. La Berlinu cá si la Moscu'a, crisa face a i se simti efectele. In cea dinteiu localitate, guvernulu a trebuitu sa vina intru ajutoriu autorisându constituirea de case de imprumutare, lucru la care nu voise a accede pâna acum'a.

In cestiunea platii datoriei turcesei se scrie ca Savfetu-pasi'a a adresatu câtra representantii Inaltei-porti in strainatate o circulara prin care guvernulu otomanu cere creditoriloru sei sa i imprumute, pentru o dobenda fórte avantagiósa, jumetate cupóneloru ce aveá sa le platésca si amortismentulu cârui'a trebuia sa i faca fatia, insa numai in tempu de cinci ani.

„Prin acésta mesura, dice „le Constitutionnel," Pórt'a retrage óre-cum déca va fi cu lealitate esecutata, mesur'a de mai naite. Ea conjura astfeliu pericolulu unei suspendâri fortiate a platii care devenea pre fie-ce di mai iminenta, si pre de alta parte ea 'si procura fâra mari cheltueli si fâra intermediari, 35 milióne liberate cu nisce dobendi si conditiuni de rambursare fórte avantagióse."

Aradu, 12/24 Octobre 1875.

Onorata redactiune! In stimatulu diuariu „Telegrafulu Romanu" din 9 l. c. nr. 80, s'a publicatu o corespundintia lunga de sub Buceci, referitórie la candidarea de preotu in Zernesci, — loculu nascerei mele, carea-'mi atribuesce si mie multe pecate, dintre care insa onoratulu corespundinte n'au binevoitu sa-mi dovedésca barem unulu.

Ce se dicu eu la atâtea asertiuni neintemeiate? Multe asiu avé de disu; dara nu sum eu competinte sa judecu despre mine, ca póte mi-asiu atrage presupunerea de presupunea de preocupatu. Asiu poté eu dovedí suficiente se combatu asertiunile din aceea corespundintia; dara precum bine scie onorat'a redactiune, nu potu intrá in polemii diuaristice si mai vertosu cá Eppu, in polemii cu foi bisericesci; ci pentru delaturarea preocupatiunei de oparte, iéra de alta pentru crutiarea tempului meu carele mi este pignoratu sarcinei, si agendeloru mele archieresci: me vedu silitu a-mi luá refugiu la unu alu treilea. — Consistoriulu metropolitanu, — carele sa cercetedie cu deamenuntulu caus'a; sa judece intre onorat'a redactiune (!?) si intre mine, apoi sa publice enunciatulu prin fóia, spre a cunósce lumea pre celu pecatosu. Astufeliu onoratulu publicu va capetá adeverulu puru, fâra a se supune la cetirea lungiloru replice prin care numai s'aru perde tempulu in daru.

Eu bucurosu taceamu si la corespondinti'a de susu, cá si pâna acum. Inse in pusetiunea mea de astadi, persón'a mea cu totu renumele ei, bunu séu reu, apartiene diecesei mele, de carea sum legatu. Numai datorinti'a câtra acésta legatura, me face se parasescu tacerea, si sa-i oferescu onoratei redactiuni procederea de susu.

Va vedé de aici fia-cine, déca eu nu amu predicatu iubirea si dragostea evangelica, buna intielegere si pacea? multu si lungu le amu predicatu pâna amu incaruntitu, si predicandu acestea amu batutu adeseori si la usile dloru de pre lânga „Teleg. Rom." inse in fine m'amu vediutu silitu, ca la pragurile loru se scuturu pulberea de pre incaltiemintele mele intru marturia.

Ioanu *Metianu* m/p.
Episcopulu Aradului.

Apretiandu asertiunea Présântiei Sele P. Eppu I. Metianu din cele de mai susu, ca nu voiesce polemii lungi, noi credeamu ca va fi pentru caus'a de care se tractéza si chiaru si pentru persón'a Présântiei Sele mai bine a se ciontá discusiunea, mai alesu fiindu ca in meritu nu respunde, pre canalulu publicitâtiei si mai ca ne invoiámu cum-va chiaru si cu presupunerea Présântiei Sele, ca unu consistoriu metropolitanu, pre unu momentu, se póte trafigurá in foru de pressa; mai alesu déca ne aretá modalitatea, cum?

Acum inse, audiendu din mai multe pârti ca Présânti'a Sea P. Episcopu se plânge asupr'a nóstra, câci nu i publicâmu cele de mai susu, venimu ai satisface dorintiei cu acea, ca in unulu din nrii venitori vomu revení asupr.a acestei afaceri spre a justificá procederea nóstra. Red.

Sabesiu, in 1 Noemvro 1875.

In ultim'a mea scrisóre amu fostu pomenitu pre scurtu despre activitatea oficieloru nóstre publice orasienesci. Dorere si acum'a suntu silitu a dice, ca vechiulu reu n'a peritu, si grasédia si acum'a. Rabdarea nóstra este preste mesura pusa la proba, si tare me temu, ca nu vomu trai sa ajungemu intorcerea spre bine, indreptarea reului, pâna ce nu se voru face si ultimii pasi, pasii de desperare la ministeriulu din Pest'a.

Noi nu ne-amu nascutu români si nu suntemu contribuitori de dari si purtatori de greutâti pentru cá sasii dela politia si magistratu sa ne desconsidere, sa dée totului uitâri binele si prosperarea nóstra.

Partile locuite de maioritatea româniloru a orasiului sémana mai multu unui satu turcescu din vrémea decadintii. Acolo cele ce cadu in cerculu sanitâtiei, a comunicatiuneii, a usiuratatiei in purtarea sarcineloru nu numai suntu absolutu neglese, ci chiaru desconsiderate, din simpl'a causa ca inim'a orasiului, representanti'a comunitâtii nu vré séu nu póte sa fia la culmea chiamârii ei, ceea ce n'aru fi altu ce de câtu numai implinirea *datorintiei.*

Eu nu sciu din ce indreptatire si cu ce folosu topitii nostri frati sasi se pórta cu atât'a ura, netolerantia si malitia facia de noi cu cari trebuie ei se traésca pâna va fi unulu in Ardealu.

Spre esemplu voiu amintí aici pentru istoria ca unu ce fórte caracteristicu, ca in dilele trecute s'a constituitu aici pre temeiulu statuteloru intarite reuniunea pompieriloru liberi. La acésta intreprindere internatiunala, curatu umanitaria n'a fostu de ajunsu, ca sasi au desconsideratu insemnatulu contingentu de români pompieri liberi, ci unu negresitu de mai nainte fanatisatu cismariu sasu nu s'a scârbitu a pronunciá, ca: loru nu le trebuie nici unu „bloch" in comitetulu loru.

Nu e mirare dara déca cei aprópe 60 membri români voru esi din reuniune si acést'a va poté suferi n'aufragiu pentru necugetarea unoru nepriceputi spre stricaciunea comuna, Iéca iubirea si vointi'a de buna intielegere a sasiloru nostri. Stricaciósa póte fi apoi câte o vergea tisaiana la astufeliu de creature?

Inse speru ca in afacerea salutaria a pompieriloru cei intielepti si cu mintea sanatósa dora voru nisui a aieptá pecatulu prostutiloru.

De altumintrea viitoriulu ni va aratá limpede prin urmârile ne incungiurate, cine a fostu si este cu musca pre caciula. Asemené credu ca nu va fi departe tempulu, cându se va pune capetu asiaticei manipulatiuni sasesci d'aici. §. §. §.

Romani'a.

Romani'a a datu o proba fórte de mare ponderositate in tempurile de candu au eruptu crisa in orientu despre tactulu si intielepciunea sea politica. Acést'a este recunoscutu acum de Europ'a, carea o tacsá de multe ori de cuibu de agitatiuni. Reproducemu de asta data o dovéda despre recunoscinti'a ce obtiene dela puterile europene unu articulu aparutu in colónele diuariului oficiosu din Berlinu.

Iéca testualu importantulu articulu din „Norddeutsche Allg. Ztg.:"

„Din Romani'a ne vine, din o sorgenta fórte stimabila, o relatiune care probéza ca Romani'a a contribuitu multu, prin atitudinea sea corecta, la domolirea insurectiunei din Herzegovin'a. Corespondentulu nostru constata ca sangele rece si demnitatea guvernului principelui Carolu, in atâtu de grele impregiurâri, a provocatu din partea guvernului turcescu manifestatiuni sincere de recunoscintia Asiá incâtu Turci'a, comptându in lealitatea Romaniei, a pututu lasá hotarele séle despre nordu cu totulu neocupate de armata si a pututu astfeliu sa intrebuintieze acéste trupe in pârtile cele mai espuse ale imperiului seu. Déca in Constantinopole guvernulu n'aru fi fostu siguru de dispositiunile leale ale guvernului din Bucuresci, aru fi fostu necesaru, spre a se asigurá militarésce frontier'a despre Romani'a, de a se desvoltá o potere celu pucinu de 100,000 ómeni, lucru care aru fi causatu o mare impedecare in operatiunile de pre campulu de resbelu din Herzegovin'a. Fermitatea cu care Romani'a a sciutu a resistá la tóte tentatiunile cari putéu sa o conduca la veleitâti hasardose se póte si mai bine apretiá cându vedemu ce dificultâti intempina Turci'a in nabusirea rescólei din Herzegovin'a cu tóte limitele anguste in cari se afla acésta rescóla. Este prin urmare de netagaduitu ca politic'a intielépta a guvernului românu a contribuitu multu la mantienérea pâcii in Europ'a si a facutu unu mare serviciu causei ordinei in orientu. Din tóte acéstea corespondentulu nostru trage conclusiunea ca statulu românu, departe de a fi unu cuibu de agitatiuni si de nelinisti, precum séu pretinsu mai nainte; din contra este o garantia pentru mantienérea ordinei si pâcii in orientulu Europei si póte chiaru serví de paratoneru si zidu de aperare contr'a turburâriloru séu usurpariloru ce aru puté amenintí'a pacea in aceea parte a Europei."

Varietâti.

*** **Calendariu** pre anulu visectu dela Chsu **1876** a aparutu cá si pâna acum, de *dóue-dieci si cinci* de ani incóce, in tipografi'a nóstra archidiecesana. Calendariulu acest'a cuprinde pre lânga cele obicinuite in fia-care calendariu: geneologi'a dinastica, siematismulu metropoliei gr. or. din Transilvani'a si Ungari'a; continuarea *necrologului* reposatului Archiepiscopu si Metropolitu a Marelui **Andreiu** de N. *Pope'a*, Archimandritu si vicariu Archieppescu; invetiatura poporale despre *mesurile cele nóue metrice* cu dóue tabele in care se asémena mesurile cele nóue cu cele vechi etc. Fia-care din aceste materie din urma trebuie sa atraga pre cetitori cu atât'a mai vertosu cu câtu pre lânga petrecere afla cetitoriulu si invetiatura despre lucruri fórte de lipsa pentru fia-care românu. Tipografi'a a tienutu contu de vechii nostri carturari si cu oca-

---

trebarea: care are pre lânga sine adeverulu chronologicu-istoricu, Ioanu séu sinopticii? pentruca nu consuma in privinti'a tempului. Ioanu pune acestu actu la inceputulu activitâtiei lui Iis. sinopticii catra fine. — Unii essegeti ne vrendu a subtrage din valórea istorisirei nici unui'a, dau dreptu si lui Ioanu si sinoptici, recurgendu la supositiunea, ca acelasi actu s'a intemplatu de dóue ori: la inceputulu activitâtiei (pre carele amintiesce Ioanu) si catra fine (dupa sinoptici) avendu totu aceeasi tendentia.*)

Asiá departe inca nu este bine sa mergemu in aperarea evangeliei, caci nu ne e de nici unu folosu.

Unulu si acelasi actu este istorisitu atâtu de Ioanu, câtu si de sinoptici, numai câtu difera in tempu.

Este atunci intrebarea, pre lânga care este adeverulu chronologicu! — Considerându scrierea mai tardia a acestei evangelie, amu poté presupune o eróre memoriale a lui Ioanu. Dara avendu in vedére;

a) ca sinoptici descriu cu preferintia activitatea Galileiei a lui Iis. si despre mergerea lui la serbatorile pasciloru — din punctulu loru de vedére — nu amintiescu de câtu la urma — la pasc'a a 4 dupa Ioanu —; cu curatirea bisericei intemplându-se la o astufeliu de serbatóre, n'au potutu-o aminti de câtu aducendu-o in legatura cu serbatórea pasciloru;

b) ca sinoptici au avutu in vedére mai multu faptele de câtu chronologi'a, pre cari le-au istorisitu fâra maiestri'a istoricului, fiindu cu putiena consideratiune la chronologia. — Despre acést'a ne convingemu din compararea diferiteloru acte istorisite de sinoptici, cari la unii suntu mai de tempuriu, la altii mai tardioru.

c) ca Ioanu scriindu evengeli'a in urm'a sinopticiloru si cunoc ndu-le pre acelea, déca curatirea bisericei se intemplá la pasc'a ultima, — dupa cum se pare din relatârile sinoptice — a buna séma nu o punea la inceputu (pasc'a prima). Elu se vede ca istorisirea sinopticiloru o privesce cá adusa in legatura cu serbatóreá pascei despre carea singura amintiescu sinopticii, si astufeliu suplenesce numai aceea ce la sinoptici nu ocura: elu intregesce pre sinoptici.

d) ca la evang, Ioanu cuventârile lui Iis. (Vs. 16 si 19) suntu mai aprópe de adeveru de câtu ale sinopticiloru, cari cea de intâi'a la densii ocura camu schimosita, cu a dóu'a lasata cu totulu afara (de carea inse au cunoscintia: Mat. 26, 61. 27, 41. Marcu 14, 58. 15, 29), si ca raportulu sinopticiloru coincide cu evident'a eróre ca Iis. in tempulu activitâtiei sale a fostu numai la o serbatóre a pasciloru in Ierusalimu: putemu, ba suntemu necesitati a primí de adeveratu raportulu lui Ioanu, cu atâtu mai multu cu câtu caracterulu profeticu si simbolicu alu intregei lucrâri, corespunde nu atâtu septamânei ultime, câtu mai multu activitâtiei profetice a lui Iisusu. — Considerându aceste nu aflam uici o contradicere intre Ioanu si sinoptici: Ioanu pune actulu din cestiune la 1 pasca, sinoptici, ne potendu-o pune airea, o punu la pasc'a despre carea amintiescu: adeca totu la pasca: Ioanu tine contu si de chronoligia si si de impregiurâri, sinopticii ne potendu tiené de amendóue. suntu cu consideratiune la un'a la impregiurâri, la pasca.

In acésta fapta a lui Iisusu Vs. 15 — 19. aflamu simbolulu pocaintiei, pregatirea pentru biseric'a cea nóua, al- carei temelie se punu cu inceputulu activitâtiei lui Iis., si care se radica prin mórtea lui si indeplinesce prin invierea lui. Elu predica pocainti'a, curatirea animei, spre a poté primí invetiaturile sale (l. Iisusu.) ulterióre. — Pre cum certarea, asprimea: legea (Test. vechiu premerge indurârei (Testam. nou). astufeliu predicei despre indurare 'i premerge prédic'a asprimei, a pocaintiei. — *Fia carele se si curatie templulu seu asiá: pre cum a curatitu Iis. templulu lui Iehov'a, décá voiesce a primí credinti'a, si de aci indurarea!!!* (Va urmá).

---

*) De acésta opiniune este si A. Síagun'a Istori'a biser. Tom. I pag. 23 comp. pag. 35 §. 31.

siunea acést'a si a tiparitu calendariulu cu litere bisericesci chirilice. Pretiulu unui calindariu brosiuratu **25** xr. nebrosiuratu **23** xr.

(†) **Teodoru Buzdugu**, Protopresbiterulu Bistritiei, incarcatu de ani si de o activitate neobosita pre terenulu bisericescu, scolariu si nationalu, pre care, in calitate de presbiteru in Borgo-Rusu a lucratu dela an. 1827, iéra cá protopresbiteru dela anulu 1855, — dupa unu morbu tifosu de siése septamâni, si a datu sufletulu in manile creatoriului in 14 Octobre la 8 óre sér'a, in alu 76 anu alu vietiei sele (nascutu la 15 Februarie 1800).

Tristulu anunciu despre perderea unui tata de o familia venerabile, a unui radimu alu bisericei si scóleloru nóstre intrunu tienutu asiá estinsu cum este alu protopresbiteratului susu atinsu si totu odata asiá momentosu cum este alu populatiunei din valea Borgoului, si Rodnei unde a esistatu odinióra renumitulu regimentu românu alu II de margine, lu aduce la cunoscintia iubitului si obidatulu seu fiiu *Vasiliu*, in numele séu si alu fratiloru sei *Ioanu* parochu in Borgo-Dioseni, *Iacobu* parochu in Borgo-Rusu, in numele nepotiloru reposatului, *Leo*, *Teodoru* si *Rebec'a*, fii ai parochului Ioanu si in numele nurorei reposatului respective a sociei preotului Iacobu, langa care, pentru veneratiunea ce a avut'o câtra superiorulu ei se alatura si preotimea tractuale, alu cârei colega si superioru a fostu unu siru indelungati de ani, impartasindu cu dens'a greotatile si bucuriile ce le a avutu in nenumeratele lupte de candu a lucratu cu dens'a impreuna si in fruntea ei in vi'a Domnului.

Fia ne permisu, cá sa ne alaturamu si noi langa acei ce plangu pre fericitulu reposatu, carele pâna acum va fi primitu cunun'a cea nevestedita a ostenelilоru sele din manile creatoriului, a cârui servu credinciosu a fostu in dîlele vietiei sele, si versandu si noi o lacrima de despartire pre mormentulu carele va primí remasitiele sele pamentesci, sa ne intrunimu si vocea nóstra spre a dîce unu doiosu: *Fiai tieren'a usióra si amintirea eterna!*

⁂ *Princess'a Serbiei din famili'a bucovinéna Vassilco* „Der Osten“ spune ca stramosiulu prinessei Natali'a a fostu unu membru alu familiei Vasilco din Bucovin'a. Acest'a a trecutu in Besarabi'a si a cumparatu acolo bunuri si prin deligentia si norocóse intreprinderi a castigatu o avere colosale. Stramosiulu princessei erá unu omu grasu afara din séma si de aceea russii l'au poreclitu keskes (greu), de unde a remasu numele de familia Keszko. Fiulu acestui'a séu mosiulu princessei cercetá adeseori famili'a Vasilco si Hormuzachi in Bucovin'a. Tatalu princessei (care mai tardiu a fostu colonelu in armat'á rusésca), indata ce a primitu averea parintelui seu in ereditate a inceputu a se ocupá cu esaminarea tuturoru harthieloru familiarie si avé de cugetu a interveni la regimulu rusescu pentru lepadarea pseudonumelui, dara intr'aceea a reposatu. — Asiá dara dupa tata principés'a este romàna cá si dupa mama, carea din urma erá din famili'a Sturz'a. Famili'a Vasilco este o familia vechia, a cârei urme se aflu 600 ani inapoi dela tempulu de fatia.

⁂ *Drumulu de feru Timisiór'a Orsiov'a.* Dupa sciri private aflamu ca lini'a acésta pâna la Caransebesiu in tómn'a viitória va fi practicabila.

⁂ *Stroussberg* „regele drumuriloru de feru“, carele a claditu si drumurile de feru române a cadiutu in concursu si dupa sciri din Petersburg este arestatu in Moscva din caus'a datoriiloru.

⁂ *„Corespondenti'a generala austriaca* scrie, dice „Pr.“, rendurile de mai josu asupr'a noului serviciu internatiunalu dintre Vien'a si Constantinopole, alu cârui punctu intermediariu e Romani'a:

„Se scrie ca pâna acum servitiulu postalu si transportulu de voiagiori intre Vien'a si Constantinopole de câtra bastimentele companiei de navigatiune cu vaporulu pe Dunare se facea fórte neregulatu iérn'a, din caus'a greutâtiloru navigatiunei. Guvernulu austro-ungaru a remediatu acestu inconvenientu angagiându pre Lloydulu sa circuleze de dóue ori pe septamâna intre Constantinopole si Varn'a, acordandu pentru acestu scopu o subventiune particulara de 12,000 franci.

„Pre lânga acést'a guvernulu austriacu deschise negotiâri prin d. Rossel, impiegatu la directiunea posteloru, cu diferitele companii de drumu de feru, de pe calea Vien'a Constantinopole, spre a luá intielegere cu ele in scopulu unei legaturi. La Bucuresci missiunea dlui Rossel a reusîtu pre deplinu, elu s'a intielesu cu directorii drumuriloru de feru Cernauti-Iassi, Roman-Bucuresci si Bucuresci-Giurgiu. Greutate erá cestiunea trecerei Dunarei intre Giurgiu si Rusciucu, pâna ce guvernulu românu se declara gat'a a pune vaporulu „Romani'a“ sa stationeze la Giurgiu si-lu insarcinà cu servitiulu de posta si de voiagiori intre Giurgiu si Rusciucu si vice-vers'a. D. Roessel a plecatu la Constantinopole; in ori-ce casu inse noulu serviciu postalu e asiguratu si va putea intrá in vigóre dela 1 Novembre viitoriu.“

Asupr'a acelei'a-si cestiuni „Le Danube adauge urmatórele:

„Guvernulu românu a luatu o mesura a cârei importantia nu va putea fi indestulu apreciata, din punctulu de vedere alu transitului internatiunalu.

„Elu a incheiatu cu diferitele companii de drumu de feru o conventiune in virtutea cârei'a se stabilesce, cu incepere dela 1 Novembre, unu servitiu directu de voiagiuri dela Vien'a la Constantinopole, vi'a Cracovi'a-Lemberg-Cernauti-Bucuresci-Giurgiu-Rusciucu.

„Eata in fine Europ'a centrale in comunicatiune directa cu Bosforulu pre calea cea mai scurta. Preste câteva dile se va putea face drumulu intre Vien'a si Constantinopole in 75 óre, adeca 62 óre in drumu de feru pâna la Rusciucu si 13 óre in vaporu, dela Varn'a la Constantinopole. Si acést'a in totu cursulu anului fàra intrerupere.

„Cându se gandesce cine-va ca nu e multu tempu de cându unu voiagiu la Constentinopole erá consideratu cu totu atât'a frica cá si unu voiagiu in giurulu lumei.“

⁂ *Focu.* Dumineca sér'a a arsu in Ocn'a de susu vre-o diece cladiri economice. Se dice ca foculu a fostu pusu.

⁂ Invitare de prenumeratiune la dóue manuale didactice, pentru scólele române poporali:

„Introducere in Economia“

si

„Istori'a Romaniloru.“

Manualulu de economia l'amu publicatu inca la inceputulu acestui anu in fói'a — de atunci incetata, „Lumin'a,“ — dreptu ce, la dorinti'a mai moltoru colegi, — dupa-ce l'amu purificatu, revediutu si coresu, voiescu a lu pune in man'a publicului scólei poporali.

Nisuinti'a si tendinti'a mea a fostu a face macaru o incercare si unu inceputu intru aceea, ca — cum trebue sa fia impartitu si compusu unu opu bunu, carele se faca pre elevi cunoscuti cu tóte ramurele de economia si se î puna in stare, de a-si formá o ideia despre acésta sciintia, ce astadi conditionédia bunastarea omului, familiei, natiunei, statului, omenimei; de aceea l'am impartitu in 6 pàrti: „Plugari'a,“ „Gradinari'a,“ „Legumeri'a,“ „Maiestri'a,“ „Negotietori'a,“ si „Invetiatur'a.“

„Istori'a“ — incépe cu Originea Romaniloru, si cuprinde tóte fasele prin cari au trecutu poporulu romanu — pâna in dilele nóstre Momentele triste destépta in elevi cugetare si privire seriósa, iér momentele de marire de gloria, li inspira bucuria, placere, mangaiere, viétia si ambitiune natiunale.

La finea opului suntu 20 de poesii din cele mai alése si popularisate — mai tóte referitórie la momentele istorice, asiá ca acestu opusioru se fia pentru copilu cartea cea mai petrecatória si pretiósa.

Intru prelucrarea ambeloru opsióre amu mai avutu in vedere, ca limb'a se fia câtu mai poporale si usióra de priceputu, ca in daru vom propune ori vomu vorbí si scrie intr'o limba cá se nu ne pricépa nime!

Candu toti invetiatorii, resp. toti invetiatii nostri voru vorbí si scrie romanésce asiá, cá sa i pricépa poporulu, caus'a romana va fi aprópe deslegata.

Mai amu a pune in vederea onoratului publicu, ca la prelucrarea ambeloru opuri, atentiunea mea a fostu cá se impreunu prass'a cu teori'a. De aceea amu adoptatu intru predarea materieloru: metod'a socrateca, pentru ca asiá copii sa se dedee la atentiune, la cugetare si la lucru, mai apoi prin lucrare spontana, (ocupatiune, repetitiune,) se li se intarésca memori'a, si instructíunea se fia roditória si folositória.

Terminulu de prenumeratiune se statoresce pâna la 1 Dec. a. c. st. v.

Pretiulu unui esemplariu se pune cu 20 cruceri v. a. Mai pucinu cu 5 esemplare din fia-care opu nu se póte prenumerá.

Banii mai cu inlesnire mi se potu tramite prin asemnate postali in Lipov'a (Banatu-Lipppa), pâna la terminulu de mai susu.

Speru ca fratii mei colegi, dnii inspectori de scóle, inteligintii nostri si toti parintii cari dorescu a dá in mân'a baietiloru loru aceste dóue manuale instructive, voru grabí a spriginí intreprinderea mea, prin zelóse si numeróse prenumeratiuni.

Ioanu *Tuducescu,*
invetiatoriu in Lipov'a.

⁂ *Datori'a consolidata in Russi'a.* Ministrulu de financie alu imperiului rusescu a publicatu de curendu unu remarcabilu referatu asupr'a financieloru imperiului. Esaminarea acestui raportu ne da o idea esacta de situatiunea datoriei consolidate rusesci pâna 1 Ianuariu viitoriu. Eata principalele puncte:

Diversele imprumuturi contractate de Russi'a in Holand'a se urca la 91,868,000 floreni de Holand'a; acele contractate mai cu séma in Engliter'a in L. S. 101,678,408 si la 570,412,000 franci sumele imprumutate pentru cea mai mare parte in Franci'a. Câtu despre datori'a interna ea se urca la 918,676,366 ruble, ceea ce face nici mai multu nici mai putienu 570,412,000 franci, adeca 14,352,020 L. S. mai multu, si 1,685,000 fl. de Holand'a si 9,307,049 ruble, mai putienu decâtu la 1 Ianuariu 1875.

Afara de aceste sume mai este inca o cifra de 797,313,480 in 72 serii de bunuri de tesauru 5 la suta de câte 50 ruble fia-care.

Datori'a consolidata a Russiei la 1 Ianuarie, va fi dara de 6,844,500,000 franci, si datori'a neconsolidata se va urcá la 3,905,475,000 fr. din care cea mai mare parte nu pórta dobanda.

Cifr'a totala detorita de Russi'a pentru bunuri purtandu dobanda in intru si in afara, si pentru charti'a ei in circulatiune se urca aprópe la 1,750,000,000 fr.

Pentru publicu si pentru bogati'a tierei se afla o circulatiune de 3,250,000,000 fr. in ruble de hartie.

Aceste cifre cu tóte acestea nu imbratisiezu tóte sumele pentru care creditulu rusescu este ingagiatu, câci mai suntu aprópe 40,000,000 livre, ce se datorescu câiloru ferate ale câroru dobandi suntu garantate de statu. Astu-feliu ca déca amu adauge acésta suma la datori'a totala a statului, si la acea provenita din cele dóue emisiuni de bonuri ipotecare, pentru care statulu e óre cum responsabilu, intréga datoria atinge si intrece cífr'a de 11,750,000,000.

Concursu.

Fiindu sfatiunea protopresbiterale in tractulu protopresbiterale gr. or. alu Iliei vacanta, pre bas'a dispusetiunei Venr. sìnodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874 Nr. prot. 27 a inaltei ordinatiuni consistoríale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Ili'a cu terminulu pâna la 20 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu tacsele legali obicinuite la functiunile protopresbiterului.

Concurentii au se fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si sa si astérna concursele loru la Vener. consistoriu archid. pàna la terminulu susu indicatu cu documentele necesari, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum'a, respective sa corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archid. din 1873 § 16 si celoru din an. 1874 Nr. prot. 27.

Din siedindti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Iliei in 12 Sept. 1875.

Ioanu Ratiu m. p.
protopresb. cá comisariu
consistoriale

(1—3)

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de notariu comunalu in comun'a Cudsiru, impreunatu cu salariulu anualu de 300 fl: v. a. cortelu liberu si lemne de focu, pentru ocuparea provisoria a acelui'a pâna la organisarea viitóre municipale se escrie prin acést'a concursu, si concurentii se provóca, a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute in terminu de 4 septamâni dela prim'a publicare a acestui concursu in fói'a oficiósa „Budapesti közlöny“ la subscrisulu magistratu. —

Magistratulu cetatianu-scaunalu
Orestia in 3 Septembre 1875.

Nr. 403|1875.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei gr. or. de a III clasa Gainariu in protopopiatulu Nocrichiu Cincu-mere, la intielesulu ordinului consistoriale din 11 Septembre a. c. Nr. 2665 se escrie prin acést'a concursu pâna la 30 Octobre a. c. st. v.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 3 jug. 150 □ pamentu aretoriu si de fenatiu, lânga care si proventulu din cimiteriu, si lemnele trebuinciόse de focu.
2. Dela 40 familii o jumetate ferdela de cucuruzu sfermitu, si câte o dî de lucru.
3. Totu dela 40 famili stola statorita de sinodulu protopopescu in anulu 1871.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si adresá petitiunile loru pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Nocrichiu 1 Octomvrie 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu.
G. Maieru,
adm. protop.

(3—3)

Concursu.

In urm'a ordinatiunei prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu, de sub nr. 2501 ex a. c. Concursulu publicatu in nrii 39, 40 si 41 ai „Telegrafului Romanu“ — pentru ocuparea parochiei din Valea-Buldiului, se prolungesce inca pre o luna de dîle, adeca pâna la finea lui Octobre a. c.

Abrudu in 28 Sept. 1875.

In contielegere cu comitetulu
parochialu
Ioanu Gallu
Prot. gr. or.

(3—3)

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.**   Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 85. ANULU XXIII.

Sabiiu 26 Octomvre (7 Nov.) 1875.

Câtra cetitorii nostri.

Nu demultu partea cea mai mare a diurnaleloru nóstre politice a anunciatu apropierea sfersitului vietiei loru, si astfeliu e probabilu ca voru apune in curendu. Aceeasi sórte avura in anii din urma unele diurnale literarie si scientifice, iéra putienele foi ce ne-au mai remasu au o esistintia atâtu de precaria, incâtu adî-mâne ne mai póte surprinde vr'un'a cu scirea si despre incetarea ei. Acésta parasire „en masse" a câmpului de lupta spirituala este unu fenomenu momentuosu, care arunca o umbra caracteristica asupr'a intregei nóstre activitâti publice, unu fenomenu, care merita fâra indoiala a fi studiatu cu totu dinadinsulu, pentru de a aflá isvorulu reului si apoi midilócele cele mai potrivite pentru delaturarea lui.

Nereesîrea si incetarea grabnica a atâtoru intreprinderi diurnalistice, literarie scientifice nu póte fi o aparintia enigmatica pentru observatorulu, care urmaresce cu óre-care luare aminte cursulu, ce l'a luatu cultur'a nóstra natiunala in deceniele mai din urma.

Traindu intr'unu secolu, care are de devisa *progresulu* in tóte directiunile activitâtiei omenesci, incungiurati fiindu de némuri, tóte mai inaintate in cultura decâtu noi, si vediendu indata in ór'a desteptârei nóstre starea infloritórie, la care ele au ajunsu, cea mai firésca urmare a fostu tendinti'a nóstra, de a ne urcá pre aceeasi trépta a desvoltârei, la care densele au ajunsu fórte cu incetulu si in urm'a multoru incercâri desierte. Cu o incordare spasmatica a puteriloru nóstre, slabe inca, ne-amu apucatu pre tóte terenele deodata de lucru si in lips'a totala a unui planu ratiunalu, dupa care aru fi trebuitu sa purcedemu, noi amu datu orbisiu navala asupr'a medilóceloru de cari s'au folositu alte popóre, dara in fug'a cea mare — lucru pré firescu — nu amu fostu in stare a aplicá totu-déun'a midilócele potrivite, ci amu cautatu mai de multe ori mantuirea nóstra numai in primirea *formei* culturei moderne, fâra de a-i fi cuprinsu *esenti'a* si valórea interna.

Acel'a-si modu de procedere pare a-lu fi practicatu si diurnalistic'a nóstra. Nici ea nu si-a datu totu-déun'a bine sém'a despre impregiurârile particularie, intre cari a avutu sa-si desvólte activitatea sea. Urmarea firésca a fostu, ca adese s'a potignitu. In locu de a tiené contu de *trebuintiele reale* si priceperea poporului, ea adese-ori a pribegitu prin regiunile „politicei mai inalte"; in locu de a-lu adapá cu cunoscintie potrivite si folositórie, l'a imbetatu pré multu cu frase góle; in locu de a representá opiniunea publica, ea a devenitu in mare parte cuibulu si adapostulu certeloru personale.

La aceste scaderi insemnate avendu parte atâtu diurnalele politice, câtu si scrierile periodice literarie, e lucru firescu ca, ele nu numai nu au potutu fi in stare de a-si castigá unu radîmu poternicu, moralu si materialu, in mass'a poporului, ci au ajunsu cu incetulu a perde si pre celu ce l'au avutu din partea barbatiloru, ce au gustu si pricepere de cetire, impreunate cu judecata nepreocupata. Déca lipsirea de spriginu s'aru fi estinsu numai asupr'a productiuniloru rele si netrebnice, atunci nu aru fi nici o paguba, dorere insa ca, sub prejuditiulu, care in urm'a impregiurâriloru aretate s'a formatu in contr'a productiuniloru nóstre spirituale indeobsce, au suferitu si suferu si putienele aparintie, cari au urmatu, séu aru voí sa urmeze de ací inainte o directiune mai seriósa si mai corespundietória.

Acésta stare trista a lucruriloru insa sa nu ne descuragieze, câci nu este atâtu de desperata, incâtu sa nu se póta intórce spre bine. Reulu, ce-lu aflâmu preste totu in directiunea gresîta a culturei nóstre, ce e dreptu, fiindu generalu, nu-lu potemu delaturá dintr'odata, reulu, ce-lu intempinâmu in diurnalistica insa, fiindu marginitu pre unu terenu specialu, e mai accessibilu influintiei nóstre si prin urmare mai usioru de vindecatu. Ne trebuie numai vointi'a firma de a ne desbracá pre de o parte de patimile uriciόse si de frasele netrebnice, iéra pre de alt'a a studiá cu mai mare seriositate si fâra preocupatiune cestiunile, ce voimu a le pune inaintea publicului.

Avendu cele mai susu espuse in vedere, trebuie sa o privimu cá o procedere, ce merita recunoscinti'a nóstra, déca comissiunea tipografiei archidiecesane, fâra de a cautá la momentanulu folosu materialu alu ei, a decisu a intrebuintiá o suma anumita pre anu din veniturile curate spre radicarea si completarea „Telegrafului Romanu", atâtu in partea politica, câtu si in cea literara-scientifica. Spre acestu scopu numit'a comissiune a isbutitu a castigá pentru diferite specialitâti mai multe puteri, din cari unele sa conlucre la partea politica, dandu o mai mare estensiune si intensitate tractârei diferiteloru cestiuni de interesu comunu, iéra altele, decise fiindu a parasí directiunea gresita de pâna acum si a apucá pre alt'a mai corespundietóre, — care se ingrigésca de edarea unui adausu literaru. Acestu adausu, sub numirea de Foisiór'a „Telegrafului Romanu" va aparé dela anulu nou incolo separatu, de ocamdata in marime de o cóla la dóue septamâni, si se va alaturá la fói'a politica, fâra de a urcá pretiulu de abonamentu de pâna acum'a.

Acést'a Foisióra se va ocupá cu deosebire de caus'a invetiamentului popularu si va tractá probleme de totu feliulu pedagogice si din diversele ramuri ale economiei. Totu odata ea 'si va deschide colónele sele la ori-ce lucrare literara, care pórta marc'a unui studiu seriosu si va fi ferita de personalitâti, si de esageratiunile si frasele, cari in urm'a unui zelu natiunalu reu intielesu, nepastuescu fórte multe productiuni literarie de a le nóstre. Ne luâmu voi'a a atrage atentiunea on. publicu si cu deosebire a invetiatoriloru nostri asupr'a acestei intreprinderi literarie, a cârei programa speciala va aparé la tempulu seu.

Revista politica.

Opiniunea publica in ambele jumetâti ale imperiului se ocupa cu predilectiune de cestiunea comerciale si vamale. Intrebarea cardinale e: se remana teritoriulu vamalu comunu séu sa se infiintieze unu teritoriu vamalu separatu pentru Ungari'a? Foile din Ungari'a, intre cari cu deosebire „Pesti Napló", pledéza cu multu zelu si resolutiune pentru teritoriu vamalu separatu. Organulu citatu desvólta urmatóriele pareri in acést'a cestiune de o insemnatate eminenta:

„Miseri'a Ungariei este cestiunea vamale. Deficitulu Ungariei e cestiunea vamale. Desvoltarea Ungariei cá statu si viitoriulu ei industrialu, comercialu si culturalu sta in legatura cu cestiunea vamale. „Care e nutrementulu bolnavului? intréba mediculu; „cu ce costu se sustiene copilulu" intréba educatoriulu. Circulatiunea bunuriloru materiali face temeiulu societâtiei si determina cualitatea ei. Mai incape inca vre-o indoiéla, ca noi ne nutrimu reu? Nu e siguru, ca suntemu dependinti de Austri'a relativu la bani, comerciu si fabrice, si mai incape vre-o indoiéla ca dependinti'a acést'a devine din dî in dî mai apesatória, ba ca piere ori-ce ramu industrialu fatia de liber'a concurentia. Prin comuniunea vamale de acum suntemu condamnati la servitute eterna. Si cine néga, ca nu suntemu esploatati cá o colonia, fâra de a se ingrigí vre-o tiéra matera cu iubire de noi, fâra de a ne dá capitalu abundantu pentru intreprinderi si de a luá asupr'a sea spesele pentru scutulu militariu alu coloniei; noi dâmu soldati, platimu cuot'a si datori'a de statu; dâmu Austriei comerciu liberu in tiér'a nóstra intréga; eschidemu in favorulu privilegiului ei concurenti'a esterna cu vamile la fruntarie; renunciâmu la desvoltarea industriei indigene prin cladirea drumuriloru ferate; industriasii nostri din cetâtile cele mici se ruinéza in concurenti'a loru cu industriasii din Austri'a; noi suferimu, cá isvorulu de ori-ce creditu se fia la banc'a natiunale din Vien'a care neavendu inima ne séca sangele din venele nóstre: resignâmu la venitele unei linie vamali deosebite, prin care ne-amu puté acoperi deficitulu nostru; noi resignâmu la desvoltarea conforma relatiuniloru nóstre a industriei si a comerciului, cari stau in legatura cu unu teritoriu vamalu independentu; suferimu cá venitele comune dela vâmi sa se distribue intr'o proportiune de cuota, macaru ca, déca vomu considerá numerulu sufleteloru si starea nedesvoltata a industriei ungaresci, in Ungari'a se consuma 40 procente din marfurile importate; ne invoimu, cá dârile indirecte sa se intogmésca dupa unu modu uniformu, dincóce si de dincolo de Lait'a, pre cându raporturile de productiune si consumtiune suntu diferite, prin acést'a nu numai ne pagubimu in modu positivu cu mai multe milióne, pre cari le platescu consumentii ungaresci la erariulu austriacu, ci resignâmu totu odata la dreptulu de a urcá dârile indirecte, si suntemu siliti se cercâmu pre cele directe intr'o mesura atâtu de mare, câtu sum'a loru trece preste celelalte; de ací apoi alungâmu ori-ce sistemu de contributiune, punemu pre umerii poporului sarcini nesuportabile credemu, ca prin inesorabil'a esecutiune vomu paralisá reulu natiunalu-economicu, absurditatea financiale politica si insolventi'a fapteca. Confusiunile nóstre financiale provóca totu mereu crise politice. In fine credemu, ca prin o dictatura parlamentaria ne vomu scapá de starea critica.

Considerandu aceste motive noi ne dechiarâmu pentru unu teritoriu vamalu independentu, dara guvernulu nu-lu voiesce, fâra de a aduce vreunu motivu."

Diet'a Ungariei s'a redeschisu, lucru va avé destulu, ea va pertractá bugetulu si pararelu cu acest'a si proiectele de reforma administrativa. La 2 Noembre n. s'a tienutu unu consiliu ministerialu, in care s'a statoritu program'a lucrâriloru pentru dieta.

In conferinti'a partidei liberale ministrii anunciara unu sîru de proiecte de legi, intre cari relevâmu: proiectele despre reform'a casei magnatiloru, casatori'a civila, despre scólele medie, conventiunea cu Romani'a, legea montana, proiectulu despre pensiunarea oficialiloru si regularea lefeloru judecatoriloru, codicele cambialu, codicele penalu si procedur'a penale, proiecte despre juri, procedur'a civila, regulamentulu concursualu, proiectu despre concesiunarea drumuriloru ferate, proiectulu despre junctiunile turcesci, proiectulu despre sect'a nazareniloru si pentru noi celu mai insemnatu dintre tóte — proiectulu despre **regularea fundului regiu**. s. a.

Din Romani'a vine scirea, ca ministrulu de esterne Boerescu aru vrea sa demisioneze.

Scupcin'a serbésca e conchiamata iéra pre 30 Nov. prin decretulu principelui. Spiritulu martialu iéra incepe a predominá.

Intrevederea din urma a celoru doi monarchi a adusu Italiei unu avantagiu, si anume: legatiunile ambeloru state din Rom'a si Berlinu se voru radicá la rangu de ambasade. S'au facutu dejá dispositiunile prealabile.—

Despre sugrumarea insurectiunei in Erzegovin'a si Bosni'a nu póte fi inca vorba. Din contra se vede ca lucrulù va luá dimensiuni mai serióse si se va complicá totu mai tare. Pre lânga aceea, ca si bulgarii agita din tóte puterile intru rescolarea masseloru poporului bulgaru, vedemu acum si pre colosulu dela nordu, ca se intereséza pre facia de sórtea insurgentiloru. Fói'a oficiale din Petrupole esi dilele aceste cu colórea pre facia si intre altele dede espresiune urmatórieloru: Evenimentele de pre peinsul'a Balcanu au aflatu pre Rusi'a gat'a, cá in alianti'a cu alte dóue staturi se faca totu ce se va póté intru interesulu pacii europene. Inse Rusi'a n'a sacrificatu acestei aliantie simpathiele séle pentru crestinii slavi din Turci'a. Sacrificiele ce natiunea rusésca le-a adusu pentru poporatiunea slava din Turci'a suntu asiá de mari, incâtu Rusi'a se vede indreptatita, a-si aretá simpathiele, sele, inaintea Europei intrege... In urm'a interventiunei Turci'a a promisu, ca va amelioá sórtea crestiniloru slavi... Deci in totu casulu starea cea trista a poporatiuniloru crestire din Turci'a trebuie sa ajunga la unu capetu. — Acést'a este o amenintiere, ce inspira cele mai mari temeri si ingrigiri.

Sabiiu in (4 Nov.) 23 Oct. 1875.

Astadi se tienù adunarea scaunale, amanata in rendulu trecutu din lips'a numerului acelui'a de representanti, care se recere spre a se constituí adunarea si a puté aduce concluse valide. —

La ordinea dilei stá prelânga objectele cuprinse in harti'a convocatóre din 15 Octobre a. c. — cá nou objectu, alegerea deputatiloru pentru confluxulu conchiamatu pre 22 Novembre a. c. —

Deputatii se presentara si cu ocasiunea acést'a fórte rari la numeru; in deosebi dintre români abiá puteai numerá pâna in 10, lipsindu chiaru si de acei'a, cari locuescu in cetate si cari, mai ca nu voru fi avutu alte afaceri atâtu de urgente, incâtu absolutu se nu le fi potutu parasí!*)

Cu tóte acestea siedinti'a deschidiendu-se, mai intâiu se procese la alegerea deputatiloru pentru confluxu; la carea românii, nefiindu destui spre a-si instituí deputati proprii, — concursera cu bile albe.

Sasii 'si alesera deputatii loru in persónele Wittstock, Göbbel si Kästner.

Dupa acést'a urmà cá objectu de interesu mai mare, propunerea majoritâtiei comitetului, pentru esmiterea unei deputatiuni la regimu si Majestate spre medilocirea arondârei fundului regiu, dupa calapódele croite de universitatea sasésca din 1873 si de majoritatea adunârei acestui scaunu din Octobre a. tr. — precum si spre esoperarea unei legi municipale, iéra prim'a cualitate ecstr'a, — Si inca tóte acestea sa se plasmuiésca pre contulu cassei scaunale!

Nu va dubitá nime, ca se primí propunerea si inca duplicata, trimitiendu-se acum'a in locu de 2 deputati 4; acést'a pentru cá se li se faca dreptate si celoru de pre la sate! —

Românii din Sabiiu tienura, dupa cum se vorbesce, sfatu mare, si se intielesera asupr'a modului de procedere, impartiendu intre sine rolele de combatere si incrediendui unui'a anume chiaru si insinuarea votului separatu obicinuitu. — Cu tóte aceste inse dupa ce se facù propunerea pentru deputatie, tacura cei chiamati, cá in Brasiovu si airea! — fâra desbatere propunerea; de nu se vedé deputatulu Pred'a — altcum fâra mandatu specialu din partea conferintiei tienute si numai cá representantu alu votului minoritatei din comitetu — indemnatu a combate atâtu propunerea câtu si argumentele sofistice pentru sustienerea si validitarea privilegieloru. — Densulu propuse din parte-si trecerea la ordinea dilei asupr'a propunerei majoritatei comitetului, si reieptarea acestei'a; cu tóte acestea inse propunerea sea, fiindu spriginita numai de cei câti-va români presenti remase in minoritate eclatanta si neaflandu-se nime, care dupa intielesulu avutu se insinue bateru votulu separatu, cadiù si sarcin'a acést'a asupr'a oponentelui anume neautorisatu. —

Sasii inse cu totu votulu separatu 'si alesera deputatiunea loru, carea cum se crede in scurtu va caletorí, dupa dreptate sasésca! —

Cum voru urmá românii mai departe Ddieu va sci; — fiinduca pâna acum'a in privinti'a acést'a inca nici nu se svatuira. — Apoi esperinti'a ne aretà, cá si cându se sfatuescu de ajunsu, nu facu nimic'a!

Quousque tandem atât'a caciulire órba si atât'a politetia de a se retrage din ori-ce afacere; chiaru spre daun'a acelor'a, cari ni-au tramisu?!

Unu deputatu.

De pre câmpulu panei 1/11 1875.

Porumbulu si sierpele.

„Natiunea romàna e victim'a unei politice; — e aruncata cá unu golumbu (porumbu) in gur'a sierpelui — pentru-cá se lu imblandiasca, si se i aline veninulu. — Cui se credemu? care e acel'a de nu ne a insielatu? Se dice ca diplomatii in politica nu au inima; noi putemu dice, ca nu aru avé nice sufletu, nice Dumnedieu — ca nu aru fi ómeni, candu aru sacrificá unu poporu credinciosu.“

Cuvintele de asupr'a citate, a unui românu, a unei auctoritâti politice imperiale austriace, din anulu 1861, suntu scrise in „Gazet'a Transilvaniei“ din anulu 1861 sub nrulu 12 pre lânga subscrierea cu m. p. (mana propria) a numelui deplinu a auctoriului.

Si iata acum, dupa 15 ani, se afla natiunea româna cá o victima, jertfa, adeverata, la sierpele cu gur'a deschisa, cá se o inghita, sa o manance séu se o ucida.

Déra inca totu nu e de desperatu. Viati'a natiunei române se póte inca aperá si scapá.

Natiunea româna pâna acumu e numai la gur'a sierpelui, déra inca nu in gur'a lui.

Asiá stamu de aprópe de gur'a cascata a sierpelui, câtu de si nu ne póte inghitii cu totulu de odata, — totusi ne póte musc'a de mórte lasandu-si veninulu in trupulu nostru.

De-si cuantitatea veninului versatu de sierpe in trupulu nostru, pentru marimea trupului nostru nationalu, pâna acum nu e de ajunsu spre uciderea si omorirea totala deodata; totusi pre rendu, din ce in ce, mai tare ne aru poté si omorí, déca nu ne vomu scí aperá.

Pescii mari mananca pre cei mici in apa.

Paserile mari mananca pre cele mici in aeru.

Asiá facu si ómenii pre pamentu, nu numai cá singuratici, ci si cá popóre intregi fatia cu alti ómeni, cu alte popóre; insa numai pâna atunci, pâna candu nu au ajunsu la gradulu acela de cultura adeveratu spirituala si morala, câtu se domnésca in ei, nu instinctulu dobitocescu, câte odata furibundu; ci cunsciinti'a de sine a omenimei, si simtiulu de onóre si de dereptate.

Dupa legea firei, adeca a naturei, celu mai micu, celu mai slabu se feresce de celu mai mare, de celu mai tare, déca acest'a i e spre stricare si nimicire celuilaltu.

Celu mai micu, celu mai slabu incungiura lupt'a cu celu mai mare, cu celu mai tare; cá se nu cada victim'a cestuia. Numai in casuri neincungiuravere se apera prin lupta.

Starea presenta a natiunei române nu pretende lupta cu contrariulu si dusmanulu ei, ci mai multu o incungiurare a contrariului, o ferire, o departare de elu, se nu si faca causa comuna cu elu. Pentru ca, dupa proverbulu latinescu: comunio est mater rixarum“ adeca: comuniunea e mam'a certeloru, svedeloru, proceseloru si intre mai multi comunisti, in urma totudeaun'a sufere dauna, cei mai de omenia, cei mai slabi, déca nu e cineva strainu neinteresatu preste ei, ca se judece fâra partinire dupa principiulu dreptului si alu dreptâtii.

Candu esti silitu a incungiurá o lupta directa cu contrariulu si dusimanulu teu, nu urméza a te lasá de totu in neactivitate; ci séu sa te lupti indirecte séu cu altfeliu de arme, altmintrea esti cá si mortu.

Armele intrebuintiate in contr'a natiunei romane, spre nimicirea ei, nu suntu armele moralitâtiei, nu a dreptâtiei, nu a onestâtiei, nu a soliditâtiei, nu a buneicuviintie.

Déca si românii in lupt'a loru de aperare, de defensiune, intrebuintiédia arme de feliulu contrariului seu; atunci ei insisi se espunu periculului, de a fi invinsi si nimiciti.

Incungiurandu natiunea romana pre contrariulu ei, in ceea ce privesce miilócele, ferindu-se si departandu-se de elu, purtandu-se astfeliu passiva fatia cu con-

---

*) Unii au participatu la Consistoriulu metropolitanu. Red.

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Capu II, 2, 23—25. *Iisusu afla credintia in Ierusalimu.*

Vs. 23. Evangelistulu ne dà sa intielegemu ca Iisusu a facutu mai multe minuni si a invetiatu in Ierusalimu — cu acésta ocasiune, cari minuni si invetiaturi au avutu resultatulu ca: multi au crediutu in numele lui. (Vedi 1, 12.)

Vs. 24. Traducerea acestui viersu este prea silita, prea silita dupa liter'a testului grecescu, si in contr'a naturei limbei romanesci. Românulu nu dice: „eu me incredu pre mine tíe“, ci „eu me incredu tîe“, séu „in tine“. Astfeliu in locu de: Iéra Iis. nu se incredea pre sine loru, mai bine aru fi sa se dica: Iisusu inse nu se incredea loru, séu: nu se incredea intr'ensii.. pentru ca-i sciá pre toti. —

Nu mi se pare a fi interpretarea cea adeverata a acestui Vs. ca Iis. erá cu reserva in invetiaturile sele, câci acest'a contradice caracterului invetiaturiloru lui Iis., carele a invetiatu totudéun'a in publicu, in fati'a sinedristiloru, inimiciloru lui (compar. 5, 19—47. 6, 32—58. 7, 16—24. 28 seq. 37 seq. 8, 12—58. 9, 39—10, 38 seq.) ba contradice invederatu cuvinteloru lui Iisusu la 18, 20 seq. si in atare casu aru fi retienutu dela adeverat'a credintia pre multi si astfeliu n'aru avé nici unu temeiu sentinti'a esprimata la 15, 22; ba tractarea cu Nicodimu dovedesce contrariulu. N'a fostu asiá dara cu reserva in invetiaturile sele. A fostu inse cu reserva in tienut'a sea fatia cu densii, — n'a intratu cu ei in confidentia in carea erá fatia cu adeveratii lui invetiacei, pentru ca-i sciá ca nu suntu adeveratu, deplinu credinciosi.

In internulu seu erá departe de densii si nu s'a demisu in relatiuni mai de aprópe cu ei (compar. 6, 15. cu 6, 26—31. 66.)

Vs. 25. Si pentru ca nu avea elu lipsa cá sa-i marturisésca cine-va pentru omu, ca elu sciá ce este in omu.

Ultim'a constructiune din Vs. 24 este conditionata, se incepe cu „pentru ca“; in acestu viersu ambele constructiuni cu „pentru ca“ — ca. Intielesulu este multu mai greoiu decâtu sa fimu necessitati, a fi cu tóta rigórea la liter'a originalului. Spre a inlesní intielesulu nu va stricá déca in acestu Vs. vomu lasá conjunctiunea „pentru ca“ — avendu atunci Vsulu: Si nu avea lipsa cá sa-i marturisésca cine-va pentru omu, ca elu sciá ce erá in omu. — Altcum si lasandu conjunctiunea „pentru ca“ la loculu ei inca se póte aflá intielesulu, numai câtu mai greu, si nu asiá ponderosu.

Intielesulu Vsului in combinare cu celu precedente este: (Vs. 24.)

Elu (Iis. nu se incredea loru, pentru ca-i sciá pre toti) (Vs. 25.) mai multu; elu nu numai ca-i sciá, dara sciá ce *erá* in internului omulu, si n'avé lipsa cá se-i marturisésca cine-va despre vre-unulu. — Cá si in c. 1, r 3. acestu Vs. repetiescu confirmandu intielesulu pârtiei a dóu'a din Vs. precedente. Va se dica: pentru aceea nu se incredea loru, pentru ca (repetiescu eu — dice evangelistulu) elu sciá ce este in omu si n'avé lipsa sa-i spuna cine-va (cu juramentu) despre vre-unulu. — Ací cá si in 1, 48. 4, 17. s. a. se aréta puterea divina a lui Iis. de a cunósce internulu

III. Capu 3, 1—21. Nicodimu unu membru alu Sinedriului crediendu in Iisusu pentru minunile lui — lu cercetéza pre sub ascunsu. Iisusu in convorbirea sea conduce pre Nicod. la cele multe, asiéza tain'a botezului si-si profetiesce crucificarea (restignirea) si inaltiarea sea la ceriuri.

Convorbirea acést'a cu Nicodimu contiene, pre lânga introducere (Vs. 1) dóue pârti esentiale 1) convorbirea despre a dóu'a nascere asiediarea tainei botezului v. 2—10. si 2) vorbirea de incheiare a lui Iis. in carea profetiendu-si mórtea si inaltiarea la ceriu se descopere a fi fiiulu lui Ddieu, si-'si aréta comunitatea si cu tatalu.

Vs. 1 seq. *Iéra erá unu omu din farisei, Nicodimn numele lui Domnu jidovescu,* (Vs. 2.). Acest'a a venitu *câtra* Iis. nóptea.“

Versiunea este pré silita, in contradicere cu natur'a limbei nóstre. Fidelu atâtu originalului, câtu si naturei limbei rom. aru fi: *Érá inse unu omu dintre farisei, cu numele Nicodimu, boieriu**) *alu judeiloru*; (Vs. 2.) *Acest'a a venitn la Iisusu nóptea, si dise lui:*

Vis-a-vis de Vs. ultimu din cap. precedente, evangelistulu — dupa art'a sea de a incopciá ideile — ne pune pre Nicodimu cá pre unulu din cei ce credéu in numele lui (2, 23.), si inca pre unulu dintre fruntasii judeiloru, dintre boerii de sect'a fariseiloru, carele erá si invetiatoriu jidovescu (Vs. 10). Acestu boeriu, carele din tienut'a sea se vede a fi fostu unu omu flegmaticu, circumspectu, si carele din acésta causa intra in relatiuni cu Iis. pre sub ascunsu, pasiesce pre incetulu, dara securu in calea credintieî.

Pre elu lu vedemu pasindu in Sinedriu intru aperarea lui Iis. (7, 50 seq.) si luându impreuna cu coleg'a seu Iosifu din Arimathi'a corpulu lui Iis. de pre cruce si inmormentandulu (19, 39 seq.). — Omu dintre farisei, boieriu alu judeiloru

Evang. ne spune ca Nicod. nu numai ca erá fariseu, si cá atare omu invetiatu, dara erá boeriu; unulu dintre trariulu si dusmanulu ei, atunci ea inlauntrulu ei, intre membrii ei constitutivi, trebuie sa fia activa, si solidara. Passivitatea româniloru, déca s'au molipsitu de ea, sa nu fia si inlauntrulu loru, intre sine, ci unde si cându vedu, cumca activitatea de lupte li póte fi daunósa, periculósa.

---

*) Domnu: ἄρχων-τος, aci are intielesulu de magnati, aristocratu membru alu sinedriului: boieriu, cá si in 7, 26. 12, 42. Luc'a 14, 1. 23, 13. 35. Fapt. Apost. 4, 5. 8. 26. s. a. — unde in versiunea rom. avemu: boieriu. Totu acestu intielesu este si la Ioanu 7, 18. Luc'a 24, 20. Fapt. app. 3. 17. unde este tradusu cu: Domnu fiindu ca: ἄρχων ocura si cu intielesulu strictu de „Domnu principe“ c2 Ioanu 12, 31. 14, 30 16, 11. — spre deosebire amu cugetutu a face bine acomodandu-me intielesului, si terminului, mai usitatu pentru acestu intielesu (vedi testurile citate la boieríu).

Pâna cându in românu e conscintia de sine natiunala, pâna atunci e si putere de viétia natiunala in densulu; de-si puterea ast'a de viétia natiunala pe o durata de tempu nu are nici unu efectu. E o stare morbósa, trecatóre, dara nu e mórte.

De-si terenulu de actívitate a româniloru dupa cum si l'au croitu de vre-o câti-va ani incóce e fórte restrinsu, si putienu; totusi e destulu pâna acum spre sustienerea vietiei loru natiunale.

Asiá dara sa fimu activi si solidari, in consolidarea nóstra interna. Sa ne ferimu de dusmanulu nostru, sa-lu incungiurâmu, sa nu ne facemu tréba comuna cu densulu in lucruri nemorale; in activitatea nóstra, ba in casuri de lipsa, si in lupt'a nóstra, sa nu intrebuintiâmu armele inmoralitâtiei, a nedreptâtiei, si a neonestâtiei.

Sa scimu suferí si rabdá, pâna cându nu ne putemu luptá. Numai asiá ne putemu aperá si sustiené viéti'a natiunala. Numai asiá putemu scapá de gur'a sierpelui, de sfaramatura si de sdrobitura nóua amenintiata.

Despre solidaritatea nóstra pre bas'a libertâtiei, si a onestâtiei, de alta-data. Acum numai atâtu inca, ca atâtu activitatea câtu si passivitatea póte avé basa atâtu morala, câtu si inmorala. Avemu esemple destule próspete atâtu despre activisti, câtu si despre passivisti inmorali, speculativi.

Nice unu feliu de societate, fia ea chiaru societatea statului, fâra basa morala, nu se póte desvoltá deplinu, nu póte sustá, nu póte avé finitu bunu.

Unu românu.

Mielulu intre ursu si intre lupu.

Déca pune cine-va focu la altulu, fâra de a cautá ca dincatrau, séu incatrau bate ventulu; se póte templá, cá foculu pusu se iée togm'a directiunea contraria intentiunata, si togm'a in contr'a acelui'a care a pusu foculu.

Partea Turciei, si partea Ungariei acolo, unde suntu invecinate, lenga olalta, suntu amendóue locuite de unu elementu nationalu homogenu — adeca slavicu; asiá câtu foculu politicu séu natiunalu adeca revolutiunea intre unulu séu altulu dintre statele amendóue numite, póte fi contagiosa pentru celalaltu.

Miscarea revolutionara din Turci'a in vecinatatea Ungariei, adeca revolutiunea elementului slavicu din Turci'a a causatu la unguri frica si ingrigirea, apoi frica a causatu idea de o aliantia a loru cu românii.

Asiá suna unele diurnale cu inspiratiune ungurésca.

Acum e vorb'a séu intrebarea, ca óre cum aru fi de priceputu o aliantia intre unguri si intre români?

Alianti'a intre unguri si români se póte intielége in dóue feliuri.

Unu feliu aru fi aliantia de staturi intre Romani'a si intre Ungari'a.

Altufeliu de aliantia aru fi intre rassele genetice a romaniloru, si a unguriloru.

O aliantia intre români si unguri (séu maghiari) in intielesu geneticu, aru avé o insemnatate respectavera, din pârtile amendóue, — aru avé o basa naturala, derépta, asiá câtu românii si cei din Ungari'a, se nu fia mai multu, ca pâna acum, numai cá o victima a sierpelui, séu a lupului, ci se fia ei romani, ca acasa la ei, nu cá la o casa straina; de si statulu aru avé numirea sea dela unguri (séu dela maghiari), precum e de facto. Se nu fia români din Ungari'a si sub titulu de aliantia, tractati cá fii vitrigi a statului, cá frati vitrigi a maghiariloru.

Românii togm'a asiá sciu despre sine, ca suntu români, cacum sciu maghiarii despre sine, ca suntu maghiari.

O aliantia de staturi intre Romani'a si intra Ungari'a, fâra consideratiunea romaniloru din Ungari'a, inainte de ce s'aru efectuí, aru trebuí se fia cu bagare de séma, cu cautel'a efectuita.

E adeveratu, ca românii, cá si ungurii suntu incungiurati de elementulu mare mistuitoriu nationalu a slaviloru.

Ei dara pentru români, ungurii suntu despre o parte togm'a aceea, ce suntu slavii despre alta parte.

Pentru români intre astfeliu de imprejurâri intrebarea póte fi numai aceea, ca din partea câruia e pericululu mai mare, din partea unguriloru séu din partea slaviloru?

Situatiunea si relatiunea româniloru fatia cu ungurii e chiara si trista câtu mai trista nu se póte.

Déca românii din Ungari'a si mai incolo, in casu de o aliantia intre staturile amendóue, aru remanea in starea ticalósa asuprita a loru de acum, déca ei si mai incolo aru remanea, numai cá unu obiectu de sdrobitu, de sfarmatu de mancatu, de inghitiitu; atunci aliantia intre staturile amendóue numite, nu aru insemná altce-va decâtu, cá candu aru graii lupulu séu vulpea câtra mielu asiá: me mielule! nu vedi tu ursulu apropiindu-se de tine, cá sa te manance? apropiete tu de mine, lasa sa te manancu eu.

Séu cu alte cuvinte: Tu Romania! stai tu lenga mine in pace, pâna ce gatu eu cu sdrobirea, sfarmarea, si mançarea romaniloru mei, din tiér'a mea; ca apoi vine rendulu si la tine: Ca si romanii mei de acasa, si ai tei 'mi suntu pré multi odata, nu i resbescu odata pre toti.

idem.

De pre malulu Muresiului in 12/10 1875.

Corespodintia originala

Protocolu neoficiosu.

luatu de subscrisulu in comun'a scalda Geoagiului (Feredeu) in 24 Septembre 1875 cu N. N. unulu dintre fruntasii locuitori ai numitei comune, precum urmédia:

Spune dni'a-ta, dara adeveratu si dreptu, ca incâtu suntu intemeiate vaietele locuitoriloru de aici, ca jidanii ii au adusu la stare de cersitoria?

Ti spunu domnule, dreptu, dara te vei ingrozi de stricaciunea care au facut-o ei sateniloru de aici. Vre-o 12 ani dupa incetarea revolutiunei toti satenii de aici 'si avéu mosiile loru, adeca casele si gradinile din satu si pamenturile la câmpu, carii li au avutu cându s'au stersu iobagi'a. In acei vre-o 12 ani ei nu au vendutu din pamenturi, pentru ca atunci tienéu dreptulu de carcimaritu dela domni in satu, sateni români de aici, si câte unu unguru din Geógiu séu din altu locu, in arenda; si acei'a nu au datu beutura nici la celu mai avutu saténu pre conto mai multu de câtu 10—12 fi. bani rei. Detori'a acei'a nu se sui'a cu camete cum se suie acum la carcimarí jidovi o detoria de 5 fi. v. a. la 50 si60 fl. v. a.

Cârcimarii crestini nu priméu bucate in locu de bani pentru beuturi, si ómenii déca vedéu ca numai capeta in credintia si bani nu avéu, se mai si retinéu dela beutura, si au mai beutu camu numai duminec'a si in dile de serbatori.

Innainte de ast'a cu 14 ani au adusu nenorocirea inteiasi data aici in satulu nostru pre unu jidanu cu numele Farkas Aron, care la venirea lui aici au avutu numai betiu si haine rupte pre elu. Nu sciu cum au potutu elu, in starea lui de atunci, capetá dreptulu de carcímaritu dela domni in satulu nostru, dara elu 'lu au capetatu, au luatu apoi casa dela Georgie Misc'a aici (in fruntea ulitieloru) in arenda, s'a datu de jidanu botezatu cu numele Peter, s'a aretatu la inceputu si a fostu si dupa acei'a fórte cuprindietoriu (sociale), ba chiaru lingusitoriu cu ómenii. Si a adusu un'a romána de gazdóie, pre care a instruitu-o sa se inpretinésca cu muierile si cu fetele din satu si pre elu sa 'lu laude ca este omu bunu, si ca déca nu au bani elu da in asteptare, si in locu de bani primesce si pentru beutura, si pentru lumini etc. ori ce feliu de bucate, pui séu oue etc:*) si elu si a ajunsu scopulu.

Intru inteiu elu nu avé nici malaiu se mance, 'lu ajutorau ómenii cá de mila, dara curendu dupa aceea au inceputu ai duce unele muieri pui, altele óue, parte cu scirea, parte fâra scirea barbatiloru, altele grâu, cucurudiu, mazere etc: cu pól'a, mai inteiu pentru unele meruntisiuri fâra pretiu presém'a casei, dupa acei'a s'au slobozitu si dintre ele la beutu de vinarsu si carau bucatele din hambariu scóse din gur'a copiiloru, fetele au inceputu a cará bucate fâra scirea parintiloru pentru maruntisiuri, iéra jidovulu cuprindea totu.

Doi ani dupa acei'a au mai venitu o jidovóica, muierea schacterului din Geórgiu aici cá carcimaritia, si 'si au luatu un'a casa asemenea in midiloculu satului in fruntea ulitieloru, care au facutu apoi si mai mari pustiiri in satulu acest'a.

Ti voiu numí domnule tóte familiile de aici un'a câte un'a seracite de jidovulu amintitu si de jidovóic'a, dara se incepu mai intâiu cu unu jidanu din Geógiu, cu numele „Aszolai a sapunariului“ apoi me voiu intórce la acesti de aici.

Acum suntu 4 ani erau bucatele scumpe, ferdel'a de cucuruzu cu 2 fl, 40 xr. v. a. Simtionu Blag'a de aici a luatu pre detoria dela pomenitulu jidovu din Geógiu 4 ferdele de cucuruziu, nu cu pretiulu cum umblá atunci bucatele adeca cu 2 fl. 40 xr. ci cu 3 fl. v. a. ferdel'a, si cu cameta 1 ½ ferdela de prune pre unu anu dupa 1 fl. — ferdel'a jidovésca de 30 cupe, — pentru prune — séu déca nu s'aru face prune câtu se póta plati camet'a cu prune sa platésca in locu de prune fia care ferdela cu câte 60 cr. v. a. Elu a fostu luatu si 1 ferdela de grâu cu 4 fl. v. a. prin urmare s'au indetoratu cu 16 fl. v. a.

In anulu venitoriu bucatele ni leau batutu ghiati'a, iéra prunele nu s'au facutu; cametele s'au socotitu in capitalu. Prunele nu s'au facutu nici in ani acestialalti, ba si bucatele de totu slabe. Capitalulu s'au inmultitu cu cametele in totu anulu, si in totu anulu s'au facutu contractu de detoria nou, si acum s'a suitu detori'a la 60 fl. v. a.

---

*) O viclenia ast'a si apucatura de a stórce siediendu si pipându averea tieraniloru muncitori subsapendu-le totalminte nervulu de viétia, cum numai la soiulu jidovescu se gasesce. Cor.

---

cei de intâiu demnitari ai judeiloru. — *a venitu nóptea* — de fric'a judeiloru (12, 42.) colegiloru sei. — Convorbirea se vede ca s'a petrecutu intr'unu cercu restrinsu, fiindu de fatia numai adeveratii invetiacei ai lui Iis. de cari Nicodimu nu avé sa se téma. Nu putemu afirmá nici ca invetiaceii lui Iis. a fostu de fatia, si nici ca convorbirea a avutu locu numai intre patru ochi (Iis. si Nicod) Ba, basati pre faptele cele mai secrete a lui Iis. seversite in presenti'a invetiaceiloru sei Ioanu, Iacobu si Petru (invierea ficei lui Iairu Marcu 5, 37 seqq. schimbarea la fatia Mat. 17, 1 seqq. se róga in munte Mat. 26, 37. seqq.) suntemu in dreptu a presupune ca convorbirea s'a petrecutu in presenti'a celu putienu a acestoru trei invetiacei.

Vs. 2—10. Necesitatea imperativa de a se renasce, adeca a se botezá, spre a puté fi partasiu imperatiei ceresci.

Vs. 2. *scimu ca* . . . Nicodimu aréta ca nu este singuru de acésta credintia, ci mai are consoti in sinedrii (es. Iosifu de Arimathi'a), cu cari s'a consultatu, si au venitu la convingerea ce o esprima Nicod. ca (tramisu) *dela Ddieu ai venitu* . . . *de óre-ce* nime *nu póte face aceste semne, pre cari le faci tu, de nu va fi Ddieu cu densulu* (prin ajutoriulu si puterea sea) semnele cari le faci tu, documentéza ca esti unu invetiatoriu supr'a naturalu, tramisu dela Ddieu. — Dupa spiritulu dominante de pre atunci, ilustratu de Iis. la 4, 48. 10, 25, 38. 11, 15. Nicodimu si consotii sei credea in Iis. nu pentru invetiaturile lui, ci pentru minunile lui. Minunile, semnele estraordinarie i-au facutu se créda ca este invetiatoriu; asiá dara credéu si in invetiaturile lui.

Vs. 3. . . *adeveratu, adeveratu*= amin, amin — vedi 1, 51, adeveru, adeveru. —

Iisusu vediendu ca Nicod. pune pondulu principalu pre semne, minuni, cari fatia cu doctrinele sele ocupa numai unu locu pré neinsemnatu, se ocupa de partea principale a chiamârei sele, de insasi chiamarea sea, trecendu cu vederea minunile, cari i servescu numai cá medilocu spre ajungerea scopului seu: elu i vorbesce de doctrin'a sea, transportandu-lu dela cele pamentesci (minuni) la cele ceresci, la invetiatur'a sea mantuitória. Dupa datin'a sea de a ignorá intrebârile fâra insemnatate si a respunde séu numai unei pârti mai insemnate, séu a dá o anumita directiune conversârei (vedi 4, 9—16. 8, 5.—9. s. a.) Iis. nu respunde la agrairea lui Nic. despre minuni, ci numai la cea privitória la chiamarea sea de invetiatoriu, aretandu-i ca adeverat'a cale spre a intrá in imperati'a ceriului nu este se créda in minunile lui, ci in doctrinele lui, din cari cea de intâiu este: nascerea de susu, fâra de carea nimene nu póte fi mantuitu.

Nascerea de susu, este conditiunea prima a convertirei. — *de susu*: dela Ddieu, din ceriu (vedi 1, 13. I Ioanu 2, 29. 3, 9. 4, 7. 5, 1. 4. 18). Prin *nascerea de susu* se intielege: nascerea spirituale, inceputulu unei vieti nóue, desbracarea de omulu celu vechiu sensuale, si imbracarea in omulu celu nou spirituale (Colos. 3, 9 seq.), carea este esentialulu botezului — marcatu mai de aprópe in Vs. 5. De ací unii essegeti esplica terminulu *„de susu“* (ἀνώϑεν) cu: „de nou, a dóu'a óra“ — ceea ce dupa intielesu, si cu referintia la Vs. urmatoriu (4) aru fi binisioru nimerita; dupa terminulu usitatu de evangelistulu: ἀνωϑεν (carele in intréga s. scriptura nu ocura cu insemnarea de: „de nou“ decâtu in unu singuru locu: Galat. 4, 9. si acolo conditionatu de adv. πάλιν) ací cá si in Vs. 51. 19, 11. — vedi si 19, 23, Mat. 27, 51. Luc'a 1, 3. Fapt. apost. 26, 5 — are insemnare nedisputavera de „de susu“ in locu de din ceriu: *οὐρανόϑεν, εϰ ϑεοῦ*, carea este ide'a ce percurge scrierile evangel. Ioanu, carele nu cunósce *a dóu'a nascere*, ci singuru *nascerea spirituale din Ddieu*. . . . *nu va puté vedĕ*: luá parte, fi partasiu, cuprinsu in a *intrá* Vs. 5. si esplicatu reciprocu cu si prin acest'a (compar. Luc'a 2, 26. Fapt. apost. 2, 27. I Petru 3, 10) — *imperati'a**) *lui Ddieu* compar. Mat. 3, 2. — la evang. Ioanu ocura numai ací si in Vs. 5. si ací numai asiá, câtu tonulu cade pre conditiunea intrârei in aceeasi, si nu pre conceptulu ei. —

(Va urmá.)

---

*) ἡ βασιλεία — regatu, la noi tradusu in intréga s. scriptura cu imperatia, cá si βασιλεύς — rege, tradusu cu: imperatu Acést'a eróre déca ne-amu luá strictu dupa filologia aru trebuí emendata.

dupa 5 ferdele de bucate, care trebuie acum platite odata cu 60 fl. si cameta pre anu acest'a 90 ferdele de prune, si in anulu acest'a ii va luá jidanu cas'a si gradin'a si elu va remânea calicu.

(Va urmá)

Din tractulu gr. or. alu Bistritiei, 14 Octombre 1875.

Motto: *Precum e pastoriulu asiá e si turm'a.* : —

Domnule Redactoru! Cu mân'a tremurenda prindu pén'a in mâna spre a ve comunicá unu ce tristu, dara momentosu in viéti'a bisericei nóstre gr. or. si adeca: in 14 a l. c. st. v. trecù la cele eterne parintele ppopu T. Buzdugu. Este evidentu ca prin mórtea defunctului in domnulu — a parintelui ppopu T. Buzdugu — cá organu in corpulu bisericescu, acelu organu nu mai functionéza, si medicii, cá corpulu se nu se alteréze trebuie sa intrevina cu cur'a câtu de ingraba. Cur'a inse este grea caci alta e cur'a unui organu alu corpului omenescu, si alta e cura unui organu alu corpului bisericescu. Unu organu din corpulu omenescu póte si lipsi si totu-si corpulu esista cá atare, pre cându lipsindu unu organu alu corpului bisericescu, séu substituindu-se prin unulu necapace de a fuctioná se altereza totu corpulu. Lipsindu unu organu din corpulu omenescu nu se póte substitui prin altulu; pre cându din corpulu bisericescu se póte numai — se nu fia morbosu. Se remânemu la obiectu. Óre cine se inlocuésca in protopopiatulu nostru pre defunctulu in domnulu T. B.? !

Spre a hotari unu asiá ceva se recere o cugetare seriósa, dara tempurie; caci numai ásiá lucrulu nu se va precipitá, si numai asiá scól'a si biseric'a voru prosperá. Pentru cá inse scól'a si biseric'a sa prosperéze trebuie se desciframu lucrulu in tóta intregitatea sea. Cá se secundamu spiritului tempului si cá se figuramu in consertulu popóreloru culte ale Europei, este necesitate cá organele bisericesti — scolari etc. — chiaru si subalterne — sa se inlocuésca prin individi, amici ai progresului, câci: scienti'a e arma, — si iéra: din picuri se face marea. — si prin individi practici si morali. Acum sa ne intrebamu óre avemu noi in protopopiatulu nostru atari individi? Respunsulu e afirmativu. Asiá mai anu tiertiu absolvara teologi'a si gimnasiulu tinerii: G. Pletosu, S. Mond'a, G. Maric'a, P. Besianu si I. Onea, toti individi cari s'aru aflá la inaltimea missiunei de a ocupá unu atare postu: dara normativele bisericei nóstre gr. or. prescriu pre lânga documentu de absolvare si documente de prassa. Ceia ce e fórte consultu, câci: teori'a fâra prassa cá si rót'a fâra osia. — Si óre suntu ambele calitâtile concentrate in prersónele amentitiloru, cá sa ne potemu incréde conducerea naei nóstre bisericesci unui'a dintre ei? Respundemu positivu. Posiedu teori'a din institutele de invetiamentu, dara functionându dela absolvare, parte numai cá invetiatori, parte cá profesori resulta prasa scolara; — iéra bisericésca putiena.

Alu cincilea functionéza de unu anu cá parochu in parochi'a gr. or. Cosin'a, prin urmare pre lânga teoria si putiena prassa. Aru dice deci lumea cá meritulu e alu seu pentru-ca posiede mai tóte calitâtile; inse lumea se va insielá. Si óre pentru ce? Iéta caus'a! Scimu ca parochi'a Cosin'a e situata intre munti, pre teritoriulu Bucovinei. Acum se presupunemu ca din urna aru reesi tóte bilele in favórea respectivului. E bine; inse cum va potea sa functionéze unu atare dela marginile esteriori ale tractului nostru — acumulatu pre lânga cetatea Bistriti'a si mai vertosu in comunele Borgoului. — Ce lucru paradossu facia cu nóuele reforme bisericesti, si adeca cu arondarea protopopiateloru, caci scimu ca Veneratulu consistoriu archidiecesanu gr. or. cá administrarea parochieloru sa fia mai inlesnitórie si-a datu tóta silinti'a si a dispusu, cá ppopii se resiada in centrulu unui tractu. Ne intrebamu acum'a unde e centrulu tractului nostru? nicairi decâtu in un'a comuna a Borgoului, precum s'a practisatu si pâna acum'a. Ce mare greutate si ce mari spese s'aru causá preotiloru deliberândi in cause bisericesti si scolare, cari aru trebui pre lânga tóta meseri'a, a-si luá pânea in straitia si a calatori pâna la Cosin'a. Din motivele aduse si din situatiunea topografica a tractului resulta ca atâtu d. d. maturisanti câtu si parintele parochu din Cosin'a posiedu numai calitâti partiale; si prin urmare cu postulu respectivu aru trebui investitu unu dnu parochu din centrulu tractului, cu parochi'a sea.*)

Si óre avemu noi in centrulu tractului individi, cari se corespunda calitâtiloru amentite si cari se faca onóre scólei si bisericei. Esaminându lucrulu aflâmu câti-v'a caruntiti de dile pre cari i respectamu pentru batrânetiele loru etc; spiritulu tempului inse nu cauta numai peri caruntii câci; nu barb'a face pre filosofu, ci si prass'a energi'a resolutiunea si moral'a. Déca e vorb'a pre lânga peri carunti de prassa etc. apoi le vomu aflá la unulu altulu, si adeca, la parintele parochu T. Vrasmasiu, cu atâtu maî vertosu câci pre ds'a lu aflamu figurându cá deputatu la congresulu archidiecesanu gr. or. Si déca n'aru fi meritatu o atare onóre, de securu cei competenti nu l'aru fi alesu, mai incolo si-a datu tóta silinti'a a infiintiá parochia nóua in comun'a Cosin'a; in fine se véde ca parintele T. Vrasmasiu e la inaltimea missiunei sale câci abstragându dela alte merite a dsale in totu ppiatulu numai in parochi'a dsale suntu transpuse (? !) fundurile bisericesti in mânile epitropiei bisericesti — conformu statutului organicu. — Servésca deci espusele de informatiune celoru competenti in caus'a subversanta servésca si cugete totu natulu competintn si nepreocupatu si va constatá adeverulu celoru aserate servésca si véda cá sa nu precipiteze lucrulu si sa ne trezimu ca acést'a barca a bisericei nóstre unduléza clatinându-se pre undele spumegunde ale seclului presentu, si infuriendu-se odata orcanulu barc'a cladinânda sa se cufunde in abisu. Videant patres ! !

Aristides.

Varietâti.

⁂ *Descoperire archeologica.* La arsenalulu militariu din Boloni'a s'au gasitu sapandu-se unu siantiu pentru scurgerea apeloru, cinci morminte etrusce cuprindiendu obiecte pretióse, fórte importante pentru istori'a primitiva a Boloniei si a Etruriei, fiindu ca atestéza starea infloritórie a acestei regiuni in anticitate. S'a procedatu la sapaturi in modu metodicu si pe o scara mare. Descoperindu-se nóue morminte, afara de cele descoperite in 1874, s'a pututu mai bine determiná natur'a si intinderea necropolei bolonese

Printre aceste morminte erá unulu fórte curiosu, construitu de pétra uscata, genu de constructiune dejá usitatu in mai multe locuri din Etruri'a circumpadana si in cavourile dela Cartreuse de Boloni'a. Se pare ca la acea epoca erá unu sistemu adoptatu peninmormentârile celoru mai bogati. S'au gasitu mai multe obiecte interesante, de-si stricate de greutatea pamentului.

Erau o multime de vase de pamentu arsu de colóre negriciósa, dara erá si unulu facutu de argilu de colórea rosei si zugravitu cu linii orisontale de colóre violeta deasupr'a câror'a erau trase dóue linii verticale. Este evidentu ca fabricarea acestui din urma vasu erá cu totulu diferita de a celoru-alalte gasite in numeru mare.

In tempu ce este din urma apartienu industriei locale, primulu este resultatulu importatiunei. Se gasescu asemene in Asi'a mica si in insulele archipelului grecescu, si suntu considerate cá vase orientale.

Presenti'a acelui specimen la Boloni'a probéza ca acestu orasiu, in tempurile cele mai departate, avé relatiuni comerciale cu popórele navigatóre din orientu a cârui produse ii soséu prin traficulu ce facea orasiulu Spin'a, situatu pre tiermulu Adriaticei, la gur'a Padului. aprópe de actualulu Porto Primaro.

Raporturile comerciale dintre Felsin'a si Spin'a, si prin intermediulu acestei'a cu orientulu, erau dejá presupuse de savanti; dara pâna acum nici unu monumentu nu atestase acést'a.

Astadi e gratia fragmenteloru vasului zugravitu gasitu in arsenalulu dela Boloni'a, nu mai e indoiéla in privinti'a acestei cestiuni.

⁂ *Lei de mare.* — Acuariulu din Brightonu a cumperatu de curendu doi lei de mare ce 'i suntu trimisi din Californi'a si suntu in acestu momentu pre cale pentru Angli'a. Li se prepara o locuintia in spatiulu vastu unde se afla dej'a enorm'a brósca tiestósa data de regina. Leulu de mare din oceanulu pacificu de nordu ajunge o lungime camu de 8 picióre. Cele dóue specimene de cari vorbimu n'au de câtu siése. Piciórele de dinapoi a acestui animalu suntu fórte desvoltate; póte sa se tiena si chiaru se umble in ele. Umerii si gâtulu suntu acoperite cu o cóma grósa si tare, care, cu naturalulu seu selbatecu, a facutu sa i se dé numele de leu de mare. De si din natura timidu la vederea omului, cându este strinsu de aprópe, s'a vediutu atacându echipagiulu unei barci cu o ferocitate mare. Ei se lasa a fi domesticiti si se ataséza chiaru de pazitorii sei; in stare selbateca se nutrescu cu foi tinere si cu pesci, si inóta cu o rapidiciune estrema.

---

*) Motivulu aratatu nu e suficientu de a eschide pre cine-va dela protopopia. Déca preotii etc. nu póte merge la protopr. in Cosin'a, va vení din Cosn'a ori de unde va fi protopopulu in sinulu tractului, nota bene, déca va voí sa incurga, va fi alesu si intaritu. R.

Concursu.

Fiindu statiunea protopresbiterale in tractulu protopresb. gr. orientalu alu Dobrei vacanta, pre bas'a dispusetiunei Ven. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874 Nr. protoc. 27, a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134, se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Dobr'a cu terminulu pâna la 20 Novembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele suntu:

1.) Dela tóta famili'a gr. orient. din protopresbiteratu câte 20 cr. bani si in natura 1 cupa de cucuruzu, cari la olalta facu in bani circa 600 fl. si 150 mesuri cucuruzu in natura.

2.) Tacs'a pentru licentia de cununia dela fia-care câte 5 fl. cari dupa o socota de medilocu face 400 fl.

Concurentii au sa fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si se-si astéra concursele loru la Venerabilulu consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu susu indicatu, cu documentele necesarii, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, respective se corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archidiecesanu din an. 1873 § 16, si celoru din an. 1874 Nr. protoc. 27.

Din Siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Dobrei in 15 Iuliu 1875.

Ioanu Papiu, m. p.
protopresbit. gr. or. si alu tractului Dobrei.

(1—3)

Concursu.

Devenindu vacante unu stipendiu de 500 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de *technica*, pentru conferirea acelui'a, se publica concursu cu terminulu pâna in *25 Novembre cn. 1875.*

Concurentii la acesu stipendiu, au de asi substerne incóce pâna la terminulu indigitatu respectivele concurse, provediute cu carte de botezu, cu testimoniu de paupertate, cu testimoniale scolaste ce de pre Sem. II anulu scol. 1874/5, cum si cu adeverintia de inmatriculare pre anulu scol. cur. 1875/6.

Din Siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sibiiu in 2. Novembre cn. 1875.

(1—3)

Concursu.

Fiindu sfatiunea protopresbiterale in tractulu protopresbiterale gr. or. alu Iliei vacanta, pre bas'a dispusetiunei Venr. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874 Nr. prot. 27 a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Ili'a cu terminulu pâna la 20 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu tacsele legali obicinuite la functiunile protopresbiterului.

Concurentii au se fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si sa si astérna concursele loru la Vener. consistoriu archid. pàna la terminulu susu indicatu cu documentele necesari, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum'a, respective sa corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archid. din 1873 § 16 si celoru din an. 1874 Nr. prot. 27.

Din siedindti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Iliei in 12 Sept. 1875.

Ioanu Ratiu m. p.
protopresb. cá comisariu consistoriale.

(2—3)

Incunosciintiare.

Subscris'a directiune reg. ung. de lotu deschide *loteri'a a V. reg. ung. de statu*, a cârei venitu curatu in urm'a prégratiósei dechiaratiuni a Majestatei Sele se va intrebuintiá spre infiintiarea de orfanotrofie pentru orfanii lucratoriloru erariali.

Loteri'a are 3334 nimeritori cu o suma de castiguri de

200,000 fl. val. austr.

intre cari

I nimeritoriu de frunte		**100,000**	fl.
II	„	**20,000**	„
2 nimeritori	a	**5000**	„
10	„ „	**1000**	„
20	„ „	**500**	„
100	„ „	**100**	„
200	„ „	**50**	„
3000	„ „	**10**	„

Tragerea se va face irrevocabilu in Budapest'a

la 20 Decembre 1875.

Un'a sórte costa 2 fl. val. a.

Sorti se afla: la subscris'a directiune de lotu, la colectantii de lotu, la oficiele de lotu, perceptorali, de saline si postali si, in cetâtile cele mai mari la alte organe insarcinate cu vinderea sortiloru.

Directiunea reg. ung. de lotu, despartiementulu loteriei de statu.

Budapest'a 1 Octobre 1875.

Aloisiu de Motusz,
consiliariu reg. ung. de sectiune si directoru de lotu.

(Pentru reproductiune nu se dà onorariu).

(3—6)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

egrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 86. ANULU XXIII.

Sabiiu 30 Octomvre (11 Nov.) 1875.

Serbi'a dela 1858 pâna la 1875.

„In momentulu, cându atentiunea pressei europene este indreptata intr'unu gradu asiá mare asupr'a afaceriloru din Turci'a, dîce „Unsere Zeit“, si cându evenemintele sangeróse la fruntariele sudostice ale monarchiei Austro-unguresci impingu in prosceniu temut'a cestiune orientale, este bine a cunósce, celu putienu, in schitiele sele principali, istori'a cea mai nóua a acestui statu june, pre care multi l'aru numí piemontulu peninsulei balcanice.“

Din acel'a-si motivu, din carele se ocupa fói'a citata cu schitiarea istoriei Serbiei, dara si pentru cá sa véda si cetitorii nostri ce cugeta barbatii politici despre tienututu, in care au inceputu de mai multe luni incóce a se desvoltá eveneminte mari, a câroru sfersitu inca nu se póte scí cum va fi, facemu si noi unu estrasu din lungulu articulu, aflândulu destulu de instructivu din diverse puncte de vedere.

„Déca are Europ'a unu interesu generalu, continua U. Z., pentru desvoltarea lucruriloru in orientulu europeanu, Germani'a are unu interesu speciale de a urmarí cu atentiune lucrurile orientali. Dela prefacerea cea mare a referintieloru politice in Germani'a incóce, s'a ivitu pre lânga unitatea poporului germanu si convictiunea despre puterea si marimea lui. Poporulu germanu simte, ca tocm'a in orientulu Europei are o missiune mare de cultura. Nu este indoiala ca Germani'a in apusulu Europei putienu are ce se caute, si ca ea este avisata mai cu séma la orientulu Europei. Istori'a mai nóua a staturilcru europene nu ne ofera nici unu esemplu din care sa vedemu, ca unu statu precum este Germani'a, unu poporu cu o cultura asiá inalta cum este cea germana, aru remanea bucurosu tiermuritu in sine, fâra a face vre-omiscare, prin carea sa faca a fi simtita marimea si cultur'a sea in afara. Si de óre-ce o astfeliu de stare aru fi de totu nenaturale, nu este indoiala, ca Germani'a trebuie sa caute si sa afle o modalitate de a face sa fia activitatea ei simtita in afara, pentruca acést'a este o trebuintia a culturei sele. Desvoltarea activitâtiei sele inse nu se póte de câtu in orientulu Europei.

„Noi, cari cunóscemu referintiele (orientale) din intuitiune propria, si a câroru viétia este incâtu-va intretiesuta cu viéti'a populatiuniloru orientali, nu ne putemu indoí, ca cultur'a germana se afla in stadiulu de a-si deschide acolo unu viitoriu puternicu. Sa nu créda cine-va ca noi pledâmu pentru cuceriri germane in orientulu europeanu. Dupa parerea nóstra, chiamarea Germaniei nu póte fi de a cucerí materialmente orientulu europeanu, si nici de a-lu germanisá. Missiunea istorica a Germaniei in orientu ni se pare a fi mai multu de a recastigá orientulu europeanu pentru moralitatea européna si de a abate prin mediulu vietiei natiunali a poporatiuniloru singuratece torentulu culturei germane intrensele. Acést'a este o opera mai putienu sangerósa cá lupt'a contr'a Franciei, dara cu atât'a de mai mare insemnetate pentru Germani'a. Preparativele spre acestu sfersitu le-a facutu Austri'a. In orientulu europeanu. Germani'a nu are lipsa de lupte sangerose spre a face cuceriri. Torentulu culturei germane face insusi cuceririle.

„La nici un'a din poporatiunile orientali nu este asiá de evidenta impregiurarea acést'a precum este la serbi. Prin ce inse nu voimu sa dicemu ca cultur'a germana a petrunsu dejá pre poporulu serbescu. In provinciele serbesci ale Turciei suntu lucrurile in privinti'a acést'a inca fórte departe de tienta. Dara la partea aceea a serbiloru, cari suntu asiá dicendu purtatorii culturei serbismului intregu, la serbii austriaci, a aflatu sciinti'a germana si cultur'a germana unu terenu fórte fructiferu, si de ací se revarsa radiele moralitâtiei si ale culturei departe in tienuturile Turciei, pâna unde se aude limb'a serbésca. Radiele aceste, de-si rari, suntu reflesulu acelei iresistibile, culturi germane care 'si deschide singura drumulu spre orientu.

„Momentulu acest'a singuru aru fi de ajunsu, de a sterní in Germani'a unu interesu mai viu pentru desvoltarea poporului serbescu. Mai vine insa si pusetiunea principatului Serbiei in fati'a cestiunei orientali, carea este apta de a atrage tóta atentiunea pressei germane asupr'a-i

„Nu mai e indoiala, ca la Dunarea de josu de mai multi ani se pregatescu lucruri momentuóse si ca numai intielegerea celoru trei puteri orientale potù cu mare greutate sustiené acolo status quo. Tempu indelungatu inse nici intielegerea celoru trei puteri nu va impedecá cursulu naturalu alu lucruriloru. Eruptiunile cele multe, ce se repetiescu mai pre fia-care anu in provinciele sudslavice ale Turciei, dovedescu din destulu, ca acolo lucrurile suntu asiá de mature, incâtu o resturnare este invederata in celu mai de aprópe viitoriu. Dara tocm'a pentru acést'a ni se pare nóue ca problem'a Germaniei este de a lucrá midilocindu intre Austri'a si Russi'a, pentrucá deslegarea cestiunei celei mari orientale sa se faca in interesulu culturei si a civilisatiunei. Este unu interesu specificu pentru Germani'a de a spriginí elementele de cultura la formarea cea nóua de staturi in orientu, de óre-ce torentulu culturei germane are sa petrunda mai intâiu teritoriele aceste.

„Aruncându o privire asupr'a terenului celui estinsu alu cestiunei orientali, vedemu ca dintre tóte partile cari compunu acea cestiune complicata, se va deslegá mai intâiu cestiunea serbésca si numai mai tardiu cea bulgara si greco-albanese. Astadi póte dice omulu ca tóta cestiunea orientale, in câtu privesce partea européna, se concentreza in cestiunea serbésca.

„Cestiunea serbésca inse este nisuinti'a poporului serbescu spre reunirea tuturoru provincieloru serbesci, cari au facutu odinióra parte din imperati'a serbésca, cu eschiderea acelor'a, cari fura cucerite de imperati'a serbésca pre unu tempu mai scurtu, precum fura provinciele bulgare si grecesci. Tierile serbesci, asiá dara, cari astépta reunirea loru, suntu principatulu Serbiei, Bosni'a, Erzegovin'a, Serbi'a vechia si Muntenegru.

„Dintre tóte tierile aceste numai Muntenegru si Serbi'a se bucura de óre care independintia, in densele este si pusa tóta speranti'a tuturoru serbiloru. Muntenegru este ramasiti'a cea adeverata a imperatiei serbesci de odinióra. Dupa batai'a de pre câmpulu mierlei (1389) si dupa caderea imperatiei serbesci au fugitu mai multe némuri serbesci la Muntenegru si au inceputu lupt'a eterna cu turcii. De aceea si dice unu cântecu serbescu despre Muntenegru: ca libertatea serbésca a fugitu a munte. Muntenegru inse, cu tóte ca mai de cinci sute de ani se lupta neincetatu cu turcii si asiá au sciutu se pastreze celu din urma restu alu libertâtiei serbesci, este pré micu spre a realisá, „ide'a natiunale“, unirea tuturoru tieriloru serbesci. Muntenegru cu cei 130,000 locuitori ai sei si cu cei 20,000 de ostasi in casulu celu mai bunu, nu este in stare de a intrá in lupta cu Turci'a pentru eliberarea tuturoru tieriloru serbesci.

„Cu totulu altfeliu sta lucrulu cu Serbi'a, care are o armata bine disciplinata si bine provediuta cu arme, carea cu militiile suie la 150,000. Intrandu Serbi'a in actiune, campulu de resbelu aru luá dimensiuni, cari s'aru estinde dela Dunare pâna la marea adriatica. Pentru ról'a acést'a momentósa, care e in stare sa o jóce Serbi'a, se indrépta si interesulu celu mai mare in cestiunea orientale asupr'a acestei tieri, pentru-ca este sciutu, ca déca vine odata cestiunea orientale in cursu prin Serbi'a, celu putienu in câtu o privésce pre acest'a din urma, deslegarea nu se va mai puté impedecá.

„Si fiindu ca se pare a fi impartita tocm'a Serbiei o rola asiá insemnata in afacerile orientali, ni vine sa credemu, ca referinti'a singurateciloru puteri, cu de osebire a Russiei si Austriei, fatia cu Serbi'a, póte sa servésca de barometru pentru perspectiv'a cestiunei orientali intregi.

„In privinti'a acést'a istori'a mai nóua si cea mai nóua a Serbiei e fórte instructiva. Din trens'a castiga omulu o icóna sincera a constelatiunei singurateciloru puteri in cestiunea orientale, de alta parte se vede succesiv'a, dara totu odata si victoriós'a delaturare a tuturoru obstaculiloru opusi nesuintieloru serbesci, asiá incâtu din istori'a cea mai nóua a Serbiei resulta mai cá siguru conclusiunea la formatiunea lucruriloru in sudostulu europénu. (Va urmá)

Escelenti'a Sea Présantitulu Archieppu si Metropolitu Mironu *Romanulu* a parasitu Sabiiulu plecandu Dumineca cu trenulu de sér'a la Bud'a-Pest'a, insocitu de Prásanti'a Sea P. Eppu alu Aradului Ioanu *Metianu*. Calatori'a acést'a, pre câtu ne amu informatu, o face Escel. Sea in caus'a fundatiunei lui Gojdu.

Consistoriulu metropolitanu si a terminatu Sambata lucrârile sele. Dóue dile a fostu siedintie plenarie, in cea din urma in singuratecile senate.

Articululu ce amu publicatu eri dice „Press'a“ din „Jurnalulu oficialu“ alu Russiei a fostu reprodusu si comentatu de mai multe organe européne cu multu interesu si atentiune Candu organulu oficialu alu unui imperiu putinte ca Russi'a vorbésce in o cestiune palpitanta cá aceea a Turciei si a crestiniloru slavi de acolo, ori cine intielége câta atentiune merita fie-ce cuventu din acelu organu. Organulu oficiosu din Rom'a „l'Italie“ véde in articolulu oficialului din St. Petersburg o nóua proba despre decisiunea Russiei si aliateloru séle dela Nord de a conservá pacea generale, a mentiené statu quo politicu din Turci'a si a dá cursulu moralu Portii otomane spre a puté realisá imbunatatirile promise, in interesulu seu propriu si alu pâcii. „L'Italie“ numesce acelu articolu din oficialulu rusu unu sunetu de inmormentare alu insurectiunei din Herzegovin'a, si adauga ca acelu articolu din organulu oficialu este identicu cu unu articolu din oficiosulu „Journal de St. Petersburg“, adaogendu ca póte numai erá necesitate de alu doilea articolu.

Tocmai ací inse cine-va póte gasí motivulu spre a se intrebá cá ce a potutu determiná pre organulu oficialu alu Russiei sa mai repete aceleasi lucruri dise odata de organulu oficiosu si confirmate de fapte? Óre sa fie acele articole identice in tóte? Nu crédemu. Din cetirea articolului oficialu ce amu reprodusu ieri, cine-va póte observá in adeveru o firma decisiune a Russiei si aliateloru séle dela Nordu de a mentiné ecuilibrulu si pacea generale, dara se observa in acelasi tempu o accentuare si mai pronuntiata a simpatieloru Russiei pentru populatiunile slave ce sufere jugulu Turciei. In trei locuri vedemu in acelu articolu oficialu repetita si accentuata espressiunea simpatieloru Russiei pentru populatiunile slave din Turci'a. Dupa „l'Italie“, acésta espresiune mai lamurita de simpatii s'aru esplicá prin acést'a ca ele nu aru mai puté adi incuragiá ilusiunile insurgentiloru, pre cari guvernulu russu n'au voitu sa i amagiasca inca dela inceputu. Se póte admite si acésta interpretare. Câtu pentru identitatea inse intre articolulu dinainte alu organului oficiosu, ea nu e perfecta.

Articolulu oficialu, dupa ce mentionéza in trécatu despre promissiunile de imbunatâtire ale Portii, accentuéza de mai multe ori asupr'a simpatieloru pentru crestini, face apelu la celelalte puteri cá sa se asocieze cu puterile dela Nordu pentru mentienérea pâcii prin aplicarea reformeloru promise de Pórta, aplicare de care se indoiesce óre-cum, si termina articolulu prin cuvintele semnificative ca, „in ori ce casu, trebuie cá trist'a situatiune a populatiuniloru crestine din Turci'a se incetéze.“

Acéste cuvinte ale organului oficialu alu Russiei au semnificarea si greutatea loru si atragemu atentiunea lectoriloru asupr'a loru, fâra alte comentarie. Ele probéza ca daca pre de o parte Russi'a si aliatele sale voru mentienerea pâcii si ecuilibrului, pre de alta parte insa dorescu cu staruintia cá midilocu de conservare alu acestei pâci nisce reforme si imbunatatiri aplicate cu seriositate.

„Journalulu des Débats“ aplauda, cá si „l'Italie“, articolulu din organulu oficialu din St. Petersburg.

Organulu oficialu din St. Petersburg amintesce sacrificiile facute de natiunea russa pentru populatiunile slave oprimate de Turci'a, condamna regimulu de opresiune care a impinsu pre Herzegovinesi la insurectiune si se presinta in modu francu inaintea Europei cu simpatiile natiunei russe pentru crestinii slavi ce sufere jugulu otomanu.

Unii credu, ca reducerea plâtii cuponului si nouile incurcâturi financiare ale Portii, cari a facutu cá Turci'a sa pérdia si mai multu inaintea publicului Europei, au produsu unu nou revirimentu de simpatii pentru populatiunile crestine din Turci'a; si acést'a nu numai in Russi'a, care a avutu totdéun'a acéste simpatii, dara si in Engliter'a si alte tieri. Proba reíncéperea meetinguriloru, fórte aplaudate de asta data in Londr'a, in care se vorbeste din *n*ou contr'a Turciei si in favórea popóreloru crestine.

Terminamu repetiendu, ca ceea ce e mai importantu si semnificativu in articolulu organului oficialu alu Russiei suntu cuvintele cu care elu incheie dicandu ca „in ori ce casu, starea trista de adi a populatiuniloru crestine din Turci'a trebue sa incetéze.“

Se scrie din Belgradu câtra „Corespundinti'a politica“ din Vien'a.:

„Consecuentiele politicei recente abi'a adi incepu a fi simtite. Lumea comerciale serba este in ajunulu unei crise seriόse. Suntu acum câte-v'a septamâni numai clas'a ómeniloru de afaceri cari voiau sa pescuiésca in apa turbure, punéu pre tapetu cestiunea unui moratorium (amânari de plati). Astadi cuventulu moratorium se gasesce pre buzele la numerosi negutiatori serbi.

Temerile de o catastrofa comerciala suntu atâtu de mari in câtu corporatiunea negustoriloru din Belgradu tine necontenitu siedintie spre a deliberá asuprá midilóceloru de a preintimpiná cris'a.

La un'a din aceste intruniri cu sarcin'a de a calmá spiritele a fostu insarcinatu guevrnu. Pre lânga acést'a posibilitatea de a cere guvernului si a obtiene dela densulu unu moratorium a fostu discutata cu mare seriositate. Alte propuneri cari tindéu a obtiene suspendarea unoru dispositiuni legale in totu tempulu crisei. Punerea in stare de falimentu nu avea locu de câtu in urm'a cererei majoritâtiei creditoriloru. Inse din tóte propunerile ce s'au facutu, nici un'a nu s'au adoptatu; din contr'a propunerea de a cere guvernului de a emite chartie pentru unu milionu de florini s'a adoptatu mai in unanimitate. Dara pre câtu este posibilu de a prejudecá parerea guvernului acésta propunere are putiene sianse in ceea ce privesce urmarile practice.

Ordinulu datu de câtra Pórta basibuzuciloru de a se departá dela frontier'a serba a sositu la tempu. In urm'a ultimei violatiuni a teritoriului serbu de câtra trupele turcesci, populatiunea dela frontiera incepea a se agitá.

S'asicura ca cu acésta Scupcina a tienutu in dîlele din urma trei siedintie secrete pre rându spre a prescrie guvernului o atitudine mai demna si mai natiunala fatia cu provocatiunile turcesci. Acésta versiune inse pare ca nu merita multa incredere: siedintiele secrete alu Scupcinei aveau mai multa legatura cu casatori'a printiului de câtu cu unu resbelu eventualu.“

Justificare.

In Nr. 84 alu „Tel. Rom.“ amu promisu ca vomu reveni asupr'a afacerei provocate de corespondinti'a „de sub Buceci“ publicata in Nr. 80 alu foiei nóstre spre a ne justificá procederea.

Justificarea nóstra este fórte simpla. Noi atunci amu fostu in celu mai positivu dreptu de a dá crediementu celoru cuprinse in corespondinti'a din cestiune si suntemu si acum, dupa intrebuintiarea (de cumvá s'a intemplatu aceea cu ce furamu amenintiati) mijlóceloru celoru nepotrivite de câtra P. Eppu alu Aradului I. Metianu, intielégemu, pretins'a prefacere a consistoriului metropolitanu in foru de pressa contr'a unui diurnalu politicu, care sta sub procurorulu de statu, — totu in acel'asi dreptu, pentru-ca precum, amu avutu atunci asiá avemu si acum indicii dinaintea ochiloru, cari probéza cele cuprinse in corespondintia, déca nu mai multu.

Indiciile aceste, cari ni au inspiratu atinsulu crediementu le amu puté comunicá publicului de acum. Dara precum amu doveditu possibil'a moderatiune si crutiare pâna acum cu P. Eppu, vomu continuá a o dovedí si de asta-data, pentruca noi voimu numai vindecarea reului.

Inse cá publiculu sa nu créda ca acésta justificare este numai din imaginatiunea nóstra, si se véda ca e basata pre lucruri faptice, amintimu numai unele impregiurâri, din cari sa se véda ca si corespundinti'a incriminata se baséza pre fapte. Asiá d. e. se vede ca P. Eppu insarcinéza pre P. Ioanu *Comsi'a* parochu in Zernesci, cá la alegerea parochului sa i apere *interesele familiari*, facendu pre Trajanu *Metianu* popa; mai departe lu incuragiéza aducendui aminte ca l'a pusu protopopu in loculu seu si i dice, ca déca va staruí (P. C.) prelânga interesele familiari ale Présantiei Sele 'lu va *face protopopu definitivu*, câci *panea se taie si prin Aradu*; 'lu invatia cum sa *eludeze ordinaciunile consistoriului archidiecesanu* etc. ect., lânga care mai adauge si promissiunea ca, pâna sa se aléga lucrurile la unu feliu, *va mai ven͡i si Présanti'a Sea pre la Zernesci*, ceea ce, *ut figura docet*, dimpreuna cu celelalte s'a si intemplatu.

Présanti'a Sea P. Eppu alu Aradului va aflá póte si in justificarea nóstra o ofensa indreptata asupr'a Présantiei Sele. Inse in cele susu atinse si noi amu aflatu o ofensa fatia cu biseric'a, a cârui archiereu este si ne-amu simtitu datori a pune biseric'a mai presusu de P. Eppu, carele aru trebuí sasi véda de eparchi'a ce ia incredintiatu Ddieu si votulu bisericei si sa nu se amestece in afaceri, câroru dupa votulu ce la facutu, numai apartiene. Preasânti'a Sea astadi numai este nici alu familiei din care a esitu, nici alu Zernesciloru, nici alu Branului, ci este alu eparchiei Aradului, unde póte sa lucre destulu spre binele comunu si glori'a lui Ddieu!

Diet'a Ungariei.

(*Budapest'a* in 4 Nov. n. 1875.) Dupa o pausa de siese septamâni cas'a representantiloru si reincepù astadi activitatea sea.

Presiedintele *Ghyczy* deschidiendu (pre la 11 óre) siedinti'a esprima dorinti'a ferbinte, cá onorat'a casa, pre care o saluta, sa póta resolví cu succesu grelele probleme legislatorice ce voru vení la ordinea dilei.

Se cetesce apoi rescriptulu regescu datatu Budapest'a 21 Octob. n. 1875, prin care se denumesce ministrulu de interne C. Tisza, nobilu de Borosineu, de ministru presiedinte ungurescu, si dupa rescriptulu acest'a se cetescu scrisorile de denumire a celorulalti ministri.

Condusi de cuestorulu *Kovach*, dupa usulu din evulu mediu, intra ministri in frunte cu C. Tisza, in parlamentu, intre strigâri frenetice de sa traiésca.

Ministrulu presiedinte Tisza se radica si-'si desvólta programulu, din care relevâmu dóue dechiaratiuni fórte remarcabile: intâiu dorinti'a de a se sustiené unu teritoriu vamalu comunu, cá si pâna acum, si a dóu'a degradarea cestiunei bancei la o cestiune puru natiunalu economica. Prin acest'a enunciatiune se nimicescu germinii conflictului intre ambele diumetâti ale imperiului, care s'a inceputu si continuatu cu vehementia in pressa.

Presidiulu anuncie, ca Majestatea Sea a luatu la cunoscintia placuta adres'a casei; de asemene s'au luatu la placuta cunoscintia literile de condolentia despre mórtea imperatului Ferdinand atâtu de câtra Majestatea Sea Regele câtu si de imperatés'a veduva.

Presidiulu anuncie dupa aceste petitiunile si representatiunile ce s'au tramisu dietei dela prolongarea ei incóce si raportéza despre casurile de mórte ce s'au intemplatu in acestu intervalu. A muritu deputatii: E. *Horn*, G. *Bartal* si Em. *Kiss*.

Camer'a esprime condolenti'a la protocolu asupr'a celoru trei casuri de mórte íntemplate.

Se anuncie mai multe intrate si C. Tisa substerne o propunere, prin care cere delegarea unei comissiuni administrative de 21. Propunerea se va pertractá in diu'a urmatória.

Se statoresce cá terminu pentru inceperea desbaterei asupr'a bugetului diu'a de 11 Novembre si dupa aceste se inchide siedinti'a.

Siedinti'a dela 5 Novembre fu intrerupta aprópe de totu prin substernerea numeróseloru proiecte ale guvernului, pre cari le-amu amintitu in revist'a fóiei nóstre din nrulu trecutu. Cându se voru pune aceste proiecte la ordinea dilei, ni se va da ocasiune a le comunicá mai pre largu.

In siedinti'a dela 6 Novembre nu se substernura propuneri, dara s'au aflatu in cartea de interpelatiuni insemnate dóue interpelatiuni, un'a de G. *Mocsary*, in caus'a introducerei casatoriei civile obligatorice, iéra alt'a de Csatar, relativu la cumperarea pustei Erkeny cá locu de puscarie pentru artilerie.

Se imputernicesce presidiulu, a provocá pre acei deputati, cari nu siau substernutu mandatele, sa se infatisieze la dieta.

Presidiulu anuncie mórtea deputatului Tormassy care a reposatu in nóptea spre 6 Novembre.

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Vs. 4. In interpretarea acestui Vs. diferescu parerile essegetiloru; mai fia-carele-si are opiniunea subjectiva. Fâra a le desfasiurá si combate — nepermitiendu-ne spatiulu — vomu primí pre aceea, carea ni se pare a fi cea adeverata.

Nicodimu, de si omu invetiatu, si dupa Vs. 10, dascalu, cá unulu ce credea numai in minuni si pentru minuni, se tinea de tagm'a celoru cu simtieminte materiale, — pamentesci, (compar. partea 1 din Vs. 6 cu Vs. 11). Din asta causa nepotendu alu cuprinde vorbirea cea cu sensu spirituale a lui Iisusu, — nascerea de susu spirituale: o cugeta cá imposibilitate, judecându-o din punctu de vedere materialu. De aceea dice: *cum póte omulu sa se nasca*, adaugendu: *fiindu betranu.* Elu credindu in minunile lui Iis. si interpretandui cuvintele in sensu materiale. nu numai crede cuvinteloru lui, referitórie la imperati'a ceriului, dara — si arata durerea, ca fiindu celu betranu nu-si póte inchipuí cum s'aru poté nasce, spre a vedé imperati'a lui Ddieu, câci i se pare impossibile (afara dora déca ar' lucrá vre-o potere ddieiésca, ar' face vre-o minune cu densulu) *sa intre a dóu'a óra in pantecele maicei s'ale, si* apoi *sa se nasca.*

Elu astépta dela Iis. respunsu, spre liniscirea sea si a colegiloru sei:

Vs. 5. Iisusu 'lu scóte din ratacirea sea esplicandu-i nascerea de susu, prin cuvintele: *de nu se va nasce cinev'a din apa si din duchu, nu va poté sa intre intru imperati'a lui Ddieu.*

In Vs. 3. dice Iis: *nu va poté sa véda*, — aci *nu va poté irtrá* esplicandu si vedérea din Vs. 3 prin aceea ca ea nu se intielege cá o vedere din afara de, ci fiindu in interiorulu imperatiei, in insasi imperati'a lui Ddieu *din apa si din duchu.* Iisusu nu intielege aci apa spirituale, ci curatu apa naturale, intrebuintiata de Ioanu botez., cu *duchu*: duchulu, mai bine *spirtulu* lui Ddieu — dupa altii spiritulu, invetiatur'a lui Iis., ce nu mi se pare a fi corespundietoriu. Asiá dara nascerea de susu (din Vs. 3) — dela Ddieu — consta din botezulu lui Ioanu — cu apa naturale — insocita de spiritulu lui Ddieu. Botezulu lui Ioanu erá si botezulu pocaintiei, alu curatirei, prin urmare mai chiaru: a se nasce de susu este: a face penitentia, a-si schimbá interiorulu, apoi a se botezá cu apa prin conlucrarea spiritului sântu. Acésta idea, aflându si basea in testam. vechiu Ps. 50, 12. 19. Iezech. 18, 31. 36, 26. trebuiá sa-i fia cunoscuta lui Nicodimu, cá unui magistru alu lui Issailu. De aceea Iis. 'lu infruntá la Vs. 10.

Vs. 6. demustra necesitatea nascerei spirituale prin dóue constructiuni antitetice paralele, alu câroru subjectu si predicatu este acelasi, insemnandu o data devenirea, nascerea (to geroueror — ce este nascutu), apoi fiinti'a (trupu*) — duchu — *σάϱξ-πνεῦμα*). Fiinti'a acést'a — carne spiritu-se determina moralmente: carne (trupu — *σάϱξ* se aréta cá nepotinciósa, gresitória, pacatósa, departate dela Ddieu (Mat. 26, 41. I Ioanu 2, 16. Rom. 8, 5. seq. Galat. 5, 17 seqq); spiritu (duchu) — *Πνεῦμα* — cá sântu si dumnediescu; partea cea carnale (trupésca), pecatósa este necapabile de imperati'a lui Ddieu (I Corint. 15 20.) in carea póte intrá numai cea spirituale (Rom. 8, 13 seqq.) Pre cându nascerea *numai* carnale — trupésca, — cá carne are insusirea debilitâtiei, a nepotintiei, a erorei si pacatului si de aci robia si mórte 18, 33 — 41 seqq), — pre atunci nascerea spirituale cuprinde in sine libertatea, sântieni'a si nemorirea (Vs. 8. 6, 63. Rom. 8, 10 — 14. I Corint. 2, 15 seq. Galat 6, 8.)

La inceputulu acestui Vs. unii cu dreptu cuventu spre inlesnirea intielesului — adaugu particul'a *γας* (dupa Euthym). Astfeliu amu avé inceputulu Vsului: *Pentru ca, ce este nascutu din trupu etc.* —

Vs. 7. se referà la Vs. 3. Acésta formula 5, 28. Aceste cuvinte potu sa se refera si la cele premerse, cu intielesulu: pre bas'a acestorá, nu te mirá de cele ce ti-amu dîsu (Vs. 3), — si si la cele urmatórie, carea mi se pare mai nimerita, — cu intielesulu: *nu te mirá*... câci

Vs. 8. *Duchulu unde-i este voi'a sufla, si glasulu lui audi*... In versiunea nóstra s'au tienutu prea tare de litera, fâra a fi cu consideratiune la intielesu. *Πνεῦαμ*, dela *πνέω* = suflu are mai multe insemnari*) Ací este

---

*) Ací cá si in 1, 14. nu este fidela versiunea, traducendu *σάϱξ*— carne, cu: *trupu* a se vedé la 1, 14.

**) *Πνεῦμα* in versiunea rom. tradusu cu „duchu“ si in prea putiene locuri cu „sufletu“ in Testam. nou o cura cu o multime de intielesuri, asiá

1) a) suflarea gurei II Tesalon. 2, 8. Ps. 32, 6. comp. cu Isai'a 11, 4.

b) suflare (duchu) de viétia, cá vivificatória: Apocalips. 11, 11. Iezech. 37, 5. 9. 10 compar. cu 32, 6.

c) suflarea ventului, ventulu insusi, Ioanu 3, 8. comp. cu Iezech. 37, 9.

d) respiratiune si de ací — fiindu că dela respiratiune aterna viéti'a, — spiritu omenescu, sufletu: Mat. 5, 3. 26, 41. trad. cu *sufletu* Marcu 1 5, 37. (trad. cu: *duchulu*)

Cas'a esprima condolenti'a sea la protocolu.

Mocsary ia cuventulu spre a-si motivá interpelatiunea sea mai susu amintita. Oratorulu afirma inse, ca de vreme ce dela 18 Sept. cându a inscrisu in diariu interpelatiunea sea, ministrulu de culte a terminatu dejá unu proiectu despre casatori'a civila, astu-feliu sujetulu interpelatiunei a cadiutu si de aceea si-o retrage. De va fi de lipsa, va face obiectiunile sele principiali, respective emendamentele sele la tempulu seu.

S. *Csatar* in motivarea interpelatiunei sele de mai susu vorbesce despre intemplarea „revoltatória“ din delegatiune care a aprobatu cumperarea pustei Oerkény de puscaria pre sém'a artileriei. S'a datu pentru unu jugeru de „zahara“ 145 fl. pre cându se puté cumperá si cu 25 fl. ba chiaru si cu 10 fl. Oratorulu indrépta câtra minîstrulu presiedinte si câtra intregu guvernulu ca au scire despre aceea, ca oficierii austriaci au cumperatu loculu in cestiune fâra a fi imputerniciti la acést'a? Voiesce guvernulu sa calmeze opiniunea publica, voiesce sa corige acést'a cumperare daunósa si revoltatória si se deschida concurentia libera? Cum voiesce se rebonifice interesulu vatamatu de guvernulu comunu?

Interpelatiunea se predà ministrului prasiedinte. Siedinti'a se inchide.

Domnule redactoru! Crediu ca au batutu ór'a a unspretiecea. Muncitoriulu silitoriu padiesce vremea cuviinciósa la cultivarea tiarenei sele; negutiatoriulu prevediatoriu padiesce vremea la intreprinderile sele comerciali, generalulu privigetoriu padiesce vreme la lucrârile sele strategice; politicii cei plini de intielepciune adenca padiescu vremea la orinduielile loru politice; In sfarsitu si noi preotii suntemu datori a padi vremea — sa nu o lasamu sa fuga, sa nu o lasamu sa scape, câci ea sbóra si sa duce fâra a se mai intórce vreodata, sa o padimu bine, dicu, sa privighemu ne incetatu sa ne folosimu de dens'a intrebuintiendu-o atâtu spre binele si fericirea nóstra, câtu si pentru binele si fericirea bisericei si natiunei nóstre române — cá sa nu remânemu pre sfarsitu cu budiele umflate invinovatiendune unulu pre altulu. Sa nu ne lasamu dara in neingrigire si nepasare, crediendu ca viitoriulu de sine singuru va face fericirea nóstra. Au batutu ór'a a unspradiecea, trecutulu ne spune, presentulu ne dictédia, si viitotiulu ne ascépta, este vremea sa ne unimu cugetârile nóstre intrun'a — si sa lucramu la olalta cu puteri unite pentru binele si fericirea si a familieloru nóstre, cá sa póta fi membre folositórie bisericei si natiunei. Suntemu cu totii tata de familia, avemu muieri si copii — sa ne ingrigimu dara de subsistinti'a si crescerea loru de asiá incâtu sa nu verse din gurile loru, in locu de binecuventare, blasteme, si cu dispretiu sa caute asupr'a morminteloru nóstre. —

Activitatea si silintiele neintrerupte suntu cele dintâiu isvóra de fericire: ómeni intielepti punu fericirea in munci si osteneli iéra nu in repausu si lenevire, adeverulu acest'a este sustienutu — de insusi mântuitoriulu nostru Christosu prin esemplulu vietiei sele, facându si invetiandu pre totu tempulu câtu au petrecutu pre pamentu.

Sa ne punemu dara si noi pre lucru, sa urmamu fapteloru maretie ale prea bunului nostru pastoriu ale marelui Andreiu, pre carele vediuramu ca ne au aratatu in fapta calea pre care sa apucamu, fâra cá sa fimu impedecati, de a ne ajunge scopulu sântu la care tientimu. —

Sa ne intrunimu cu totii sa depunemu dinariulu nostru pre altariulu dlui pentru binele si fericirea copiiloru nostri, sa ne intr'armâmu odata contr'a seraciei, cu care avemu lupta grea, si care saru aratá intr'o singura óra nefericita, inimicu nimicitoriu copiiloru nostri. Sa ne unimu dara si sa formamu sa punemu fundamentulu unui fundatiuni pnntru ajutorarea copiiloru de preotii orfani. Nu potu crede ca aru fi unulu dintre preotii nostri cari nu aru simtí trebuinti'a unui astufeliu de fundatiuni bine facatóre. Câci in viéti'a nóstra o incurcamu cum o putemu, iéra déca o nefericita óra prin mórte, ne aru scóte din jurulu familiiloru nóstre minorene, sa nu ne ramâna pre ulitie si usile strainiloru de rîsu si ocara. —

Suntemu in archidieces'a preoti români gr. or. cu capelani aprópe preste o mie, sa contribuimu fiesce carele numai 1 fl. déca nu mai multu, séu unu ½ % dela venitele nóstre, pre totu anulu, pâna cându fundatiunea ne aru asigurá ca póte supórta tóte sarcinele obveninde.

Ba cu atât'a ne este mai lesne pentru crearea unui astufeliu de fundatiuni convinsi ca: Prea Venerabilulu consistoriu archidiecesanu gr. or. din Sibiiu ne ascépta — si 'si va tiené de o sânta datorintia de a administrá o astufeliu de fundatiune binefacatóre, spre multiamirea tuturoru. Crediu ca prin o astufeliu de asociare amu pune o basa puternica pentru fericirea si inaintarea unoru astufeliu de nenorociti copii orfani, cari cu tempulu voru devení membri folositori bisericei si natiunei, si nu amu avé nenorocirea de a vedé precum vedemu fii de preotii orfani servitori si lucratori de di.

Asiu dorí cá preotimea nóstra sa bine voiasca a se pronunci'a odata in privinti'a acést'a, Iéra prea Venerabilulu consistoriu archidíecesanu a nu intrelasá, ci cá unu parinte a veni si a aretá fiiloru sei calea pre care sa urmamu cá sa ne ajungemu scopulu sântu la care tientimu — Ddieu cu noi.

Aug. *Cosm'a*,
parochu gr. or.

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

In 1 Augustu dupa servitiulu ddiescu cu chiamarea Duchului santu deschide Rvds. d. prot. 1-iu alu Brasiovului *Iosifu Baracu*, cá comisariu consistorialu, la 8 óre diminéti'a cursulu supletoriu prin o cuventare atragatórie, in carea aréta scopulu si folósele acestoru cursuri.

Dupa acést'a conducatoriulu *G. C. Bellissimus* cetesce circulariulu Nr. 1522 din 15 Iuliu a. c. alu maritului consistoriu archidiecesanu din Sabiiu privitoriu la introducerea si susstienerea cursuriloru supletórie invetiatoresci.

Aréta apoi invetiatoriloru presenti, câtu de mare grige are marit. consistoriu archidiecesanu pentru calificarea ulterióra pedagogico-didactica a invetiatoriloru nostri poporali, cá prin acést'a sa promoveze totu mai multu si cu pasi mari inaintarea si inflorirea scóleloru nóstre si prin ea fericirea poporului nostru.

Maritulu Consistoriu pórta parintésca grige asupr'a scólei cu atât'a mai vertosu, ca biseric'a este chiamata, a cresce pre credinciosii sei, asiá dara si pre tinerimea sea in moralitate si religiositate si a o face sa-si implinésca detorintiele sele câtra Ddieu si câtra deaprópele; cari cunoscintie si deprinderi déca aru lipsí din sufletulu membriloru familiei, nu aru poté prosperá familiele, cari compunu statulu, lipsindu din sufletulu supusiloru statului, nu aru puté prosperá statulu.

Biseric'a nóstra de a si fostu mai multe vécuri reu prigonita: totusi, indata ce s'a vediutu scapata de asupriri, cea mai dintâiu grige i-a fostu, sa-si infiintieze scóle si sa-si pregatésca invetiatori harnici.

Si fiinduca harnici'a nu si-o póte castigá invetiatoriulu numai prin studiu, ci si prin intalniri cu colegi de ai sei mai esperti, spre a se consfatuí despre medilócele, cu care au incercatu unii intr'unu feliu, altii intr'altulu, si au delaturatu greutâtile, cari i apesara in carier'a loru; — nu au lipsitu dara maic'a nóstra biserica, a infiintiá si conferintie invetiatoresci generali anuali, apoi si semestrali. Vediendu inse ca prin adunarea invetiatoriloru in conferintie de câte 2—3 dile nu se poté ajunge scopulu propusu prea cu anevoia au cautatu dar' unu mijlocu mai corespundietoriu pentru acést'a, si l'a aflatu in cursurile supletórie, care cu ajutoriulu celui atotupotinte eatale adi deschise dupa cum la noi asiá si in alte nóue comune centrali din archidiecesa si adeca pre bas'a si cu inlesnirile pentru invetiatorii participanti, cuprinse in parintesculu circulariu consistorialu, care s'a cetitu la inceputu.

Deci cursurile supletórie acestea, precum se póte vedé si din cele cuprinse in punctulu h) alu laudatului circulariu, suplinescu conferintiele invetiatoresci de pâna acum.

Mai incolo aréta (conducatoriulu) ca de óre-ce aceste cursuri supletorie suntu nisce conferintie invetiatoresci mai estinse, densulu va propune teoretice obiectele designate in § 4 alu instructiunei pentru conducatori, apoi va cercá, sa véda, déca a fostu bine intielesu; iéra la esercitiele practice voru avé bunatatea dnii frati invetiatori presenti, a conferí si a aretá, cu câtu au aflatu, ca cutare séu cutare scopu alu invetiamentului si alu educatiunei s'au ajunsu prin cutare séu cutare mijlocu, in unulu séu altu modu mai bine si mai usioru.

Amintesce apoi, ca de obiecte pertractande in aceste cursuri supletórie suntu prescrise:

1. Computulu si mesurile metrice,
2. Metodulu scrierei si cetirei si
3, Principiele pedagogice pentru sustienerea disciplinei scolarie — lânga care vinu apoi cantarea si esercitiele gimnastice.

ad 1. Aréta originea mesuriloru metrice, finea loru, legatura, in care stau ele unele cu altele, numirile loru, preferintiele loru inaintea celoru vechi, si ca pentru acést'a in virtutea art. de lege VIII din a. 1874 au sa intre cu inceputulu an. 1876 in comerciulu publicu in loculu mesuriloru vechi de pâna acum.
In dilele urmatórie va tratá despre acestea pre largu.

ad 2. Vorbesce despre insemnatatea scrierei si cetirei si despre folósele, cele aducu aceste cunoscintie omului. Aterna inse dela metodulu invetiatoriului, de a esí din scóla scriitori buni si ceteti buni. Scriitori si ceteti buni va puté face inv. din elevii sei, déca le va impartasí aceste cunoscinte dupa unu metodu bunu.

Despre unu atare metodu va vorbí pre largu in dilele urmatórie.

ad 3. Aréta folósele, ce le aduce invetiatoriului manutienendu disciplin'a rationalu, folósele ce le potu aduce societâtiei tinerii disciplinati in scóla rationalu. Invetiatoriulu va puté inse disciplinà pre elevii sei cu suc-

---

luatu cu insemnare de „ventu“, dendu intielesulu: *ventutu sufla unde voiesce.*

Cumca nu póte fi vorb'a de spiritu, ci de ventu, este tare evidentu din intielesulu acestui Vs.; câci déca s'aru intielege „spiritu“ aru fi in contradicere cu intréga vorbirea lui Iis. din acestu Vs. — Nici pâna atunci, si nici de atunci incóce n'a auditu nimenea suflarea spiritului, sunetulu (glasulu) lui — afara de Fapt. Apost. 2, 2. — si Iis. nu potea dice lui Nicodimu „tu audi glasulu lui“ (ad. a spiritului) — ceea ce presupune unu ce in genere cunoscutu tuturoru; mai departe nu potea se dica Iis. nu scii de unde vine“ câci Nicodimu cá invetiatu, cá dascalu alu lui Israilu, sciá ca spiritulu (duchulu) lui Ddieu, vine dela Ddieu. Aceste consideratiuni ne constringu a luá interpretarea cu „ventu“ si nu cu „duchu“, avendu traducerea: *Ventnlu sufla unde voiesce si tu audi sunetulu lui. ci nu scii de unde vine si unde merge: asiá este totu celu nascutu din duchulu (spiritulu).*

In acestu Vs avemu o asemenare naturale, prin dupl'a insemnare a cuventului *Πνεῦμα*, cá „ventu“ (Ecl. Solom. 11, 5.) si cá duchu, spiritu, — a cârei partea 1-a *ventulu sufla*. . . este asiediata independenta, a dóu'a *asiá este*. . . prea laconica, si la parere ne esacta.

Intielesulu este: Precum ventulu, alu cârui sunetu lu audi, si despre carele nu scii de unde vine si unde merge, sufla unde voiesce: Asiá este lucrarea spiritului (santu) la botezu, adeca: misteriósa. — Asemenarea spiritului santu la botezu, are fatia cu celu ce se botéza 1) libertate deplina (unde voiesce sufla) 2) influintia simtivera — asupr'a internului — (audi sunetulu lui) si 3) este nevediutu (nu scii de unde vine) — asemenéza si Ecles. Solom. 11, 5.

Vs. 9. Nicodimu nu intréba despre necesitatea si posibilitatea nascerei din Duchulu, ci despre *cum*, ad. modulu nascerei. Nu intréba elu astufeliu pentru necredinti'a sea, ci singuru pentru necapabilitatea sea de a cuprinde cu mintea cele dise de Iisusu Acést'a se constata prin cuvintele infruntatórie a lui Iis. din

Vs. 10. *Tu esti invetiatoriulu lui Israîlu, si nu scii acestea? Invetiatoriulu* — celu renumitu alu lui Israilu, unulu din capii sciintieloru teologice si profane. In aceste cuvinte alui Iisusu pre lânga o mirare neconsolavera, si esprima si o indignatiune si infruntare óre-care dara cu blandetie. — Tóte numai pentru incapabilitatea lui N-i cod. cá magistru, de a-lu intielege; pentru judecat'a lui cea materialistica si cá atare marginita. —

(Va urmá)

Luc'a 1, 47. 23, 46. Fapt. Apost, 7, 59 (trad. cu: sufletu) Rom. 1, 9. 8, 16. 12, 11 I Corint. 6, 17. 16, 18. s. a.

e) sufletulu (mortiloru). Evrei 12, 23. I Petru 3, 19.

2) duchu, spiritu:

a) in locu de cugetu I Corint. 5, 3. Colos. 2, 5.

b) in locu de anima fatia cu ratiunea I Corint. 14, 15 seqq.

c) in locu de concordia, armonia, unanimitate: 2 Cor. 12, 18.

3) a) spiritu mai multu — intre omu si Ddieu — Fapt. Apost. 23, 8. 9.

b) angeru: Fapt. Apost. 8, 26. 29. 39. asemenea cele 7 spirite (angeri) din Apcal. l. Ioanu: 1, 4. 3, 1.

4) Spiritu reu.

a) (in locu de *δαμόνων*— demon, diavolu, spiritu reu) Mat. 8, 16. Luc'a 10, 20. in unele locuri determinatu mai de aprópe cá: Luc'a 4, 33. Apocalps. 16, 14. Fapt. Apost. 16, 16. I Ioanu 4, 6.

b) spiritulu lumei (tempului) in opositiune cu spiritulu lui Ddieu I Corint 2, 12.

c) cá efectu alu spiritului reu: duchulu nepotintiei, Luc'a 13, 11. comp. Vs. 16.

5) Spiritulu santu, sub diverse numiri cum:

α) spiritulu santu: Marcu 12, 36. Rom. 9. 1. 14, 17 s. a.

β) dupa efectulu produsu: spiritulu santirei, Rom. 1, 4.

γ) dupa insusire: spiritulu adeverului Ioanu 14, 7 s. a. I. Ioanu 4, 6.

6) spiritulu lui Ddieu:

α) cà atare. Mat. 3, 16, 12, 18. Fapt. app. 2, 17, 18. Rom. 8, 9. I. Corint. 6, 11. s. a.

β) spiritulu Domnului: Luc'a, 4, 18. Fapt. App. 5, 9. II Corint. 3, 17, s. a.

γ) spiritulu Tatalui: Mat. 10, 20.

δ) spiritulu Fiiului lui Ddieu Galat. 4, 6.

ε) spiritulu lui Iisusu Christosu: Filips. 1, 19.

φ) spiritulu lui Christosu: Rom. 8, 9. I Petru 1, 11.

cesulu doritu, déca se va disciplina mai intâiu pre sine insusi.

Despre tóte acestea si cum sa manutiena invetiatoriulu disciplin'a cu succesu, va vorbí in dilele urmatórie pre largu.

Incheia tregendu atentiunea celoru presenti la tóte acestea, si provóca pre invetiatori, sa binevoiésca, a frecuentá regulatu acestu cursu, si a nu esi afara din sala sub decursulu desbateriloru, ci sa astepte pâna va trece ór'a; ca mai folositi voru fi, a face pausa de câtev'a minute dupa câte o óra de esplicare, decâtu a fi intrerupti prea desu prin atâtea esiri afara.

La 3 óre dupa ameadi s'a facutu conscrierea invetiatoriloru presenti.

Apoi s'au alesu de notari domnii: E. *Cureanu* si I. *Forgaci'a* dara numai pre trei dile, aflându adeca conferinti'a cu cale, a nu-'i impoverá prea multu ;pre alte câte trei dile (de lucru) fura alesi de notari dnii ; St. *Fauru Irodion Frâtesiu*, apoi dni : *Ilariu Reitu* si W. *Pârvu* si in fine dnii; *Victoru Petricu* si I. *Puscariu*.

Din 2 pâna in 17 Augustu s'au propusu in fia-care di de lucru:

Dela 8—9 óre: *Principiele pedagogice pentru sustienerea disciplinei scolari.*

Dela 9—10 óre: *Computu si mesurile metrice.*

Dela **10**—11 óre: *Metodulu scrierei si cetirei.*

Dela **11**—12 óre: *Cantâri.*

Dela 3—4 óre: *Computu si mesurile metrice.*

Dela 4—5 óre: *Metodulu scrierei si cetirei.*

Dela 5—6 óre: *Gimnastica.*

I.

Tratatulu despre principele pedagogice pentru sustienerea disciplinei scolarie a cuprinsu in sine urmatóriele:

Fiinti'a si scopulu disciplinei preste totu.

Midilócele disciplinari.

A. *Deprinderea.*

1, *Deprinderea prin constringere.*

Insemnatatea deprinderei. Posiveritatea de a formá caracterulu copilului prin deprindere.

a) Deprinderea copiiloru la moravuri bune: curatienie, bunacuvintia; atentiune, respectu câtra mai mari, ordine, puntualitate.

b) Deprinderea copiiloru la aplecâri bune (virtuti) activitate, staruintia, cumpetare, modestia, binefacere, concédere, paciintia, d. e. cu fratii loru cei mai mici.

Spre ajungerea acestoru scopuri s'au aratatu, ca:

Dupa-ce a ajunsu copilulu mai in potére sa lu puna educatoriulu diminéti'a sa se spéle ori si preste diua, daca s'a murdaritu cumva; sa lu puna sa se peptene, se si curatie vestmintele, cá sa iasa curatu pre ulitia. Staruindu educatoriulu si punendu pre copilu (-constringandulu) de repetite ori sa o faca acést'a, se deda copilulu a o face, simtiesce necesitate a o face, si asiá se deprinde a i fi rusine sa iasa murdariu pre ulitia intre ómeni; bá chiaru se mira vediendu pre ulitia si copii murdari.

Punendu educatoriulu pre copilu sa se inchine la tempulu cuvenitu; daca gasésce unu lucru strainu, sa lu aréte, sa nu puna man'a pre lucrurile altor'a si sa nu le ia la sene; candu i arata d. e. unu gandacu, sa lu puna sa numere, câte picióre are, câte aripi etc.; déca se intâlnesce cu mai marì pre ulitia ori intrandu in casa la ei sa i salute, sa se scóle inaintea maimarelui, sa dée anteietate mai marelui etc.; candu se desbraca, sa si puna vestmintele la unu locu anumitu, totu asiá si alte lucruri ale lui fia scolastice, fia de jucatu — dupa-ce a umblatu cu ele, sa le puna iér' la loculu destinatu pentru ele; candu tóca de liturgia si mergu parintii la biserica sa fia gat'a, sa mérga si elu, apoi — déca la datu la scóla, sa mérga la prelégeri la tempulu cuvenitu, dupa-ce vine acasa sa si faca mai intâiu ocupatiunile scolastice, dupa aceea sa faca si ceva, la ce lu punu parintii, apoi sa se si jóce — si éra constringandulu de repetite ori sa faca asiá, prin acést'a voru deveni moravurile cele bune a dóu'a natura a copilului.

De-o-data cu desceptarea si indreptarea simtirii copilului la apucaturi si porniri bune usioru va poté educatoriulu indreptá la inceputu si vointi'a copilului si dedá la aplecâri bune, déca va urmá in modulu urmatoriu:

Dupa-ce a pusu pre copilu in stare d. e. sa cunósca positiunile locali la scrisu, sa tiena stilulu in mâna si sa traga dungi pre tablitia, sa i aréte educatoriulu in tóta diu'a si sa i dée, sa faca nesce dungi nóue, apoi sa lu cercetéze, sa védia, cum le a facutu, sa lu incuragiéze pucinu, dar' sa nu prégete, a i cercetá totudéun'a ocupatiunea facuta. Astfeliu va capetá copilulu placere a face atari dungi câtu mai bine si mai cu zelu, si, cá sa le póta face si mai bine, se va silí si asiá se va deprinde totu mai multu a stá de ele. Punendu apoi inv. pre copii sa pronunciéze (-sa dica dupa elu) propusetiuni scurte cu tonu firescu; punendu-i, sa dica rugaciuni, sentintie, versuletie; dandule sa calculeze; aratandule obiecte naturali si conversandu cu ei despre acestea cu interesu, chiaritate si placére — va umplé inim'a loru de dragoste, a lu ascultá, si-si voru face ocupaciunile, ce li le a datu de facutu, cu zelu si pre intrecute.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ *Iacobu* **Rannicher,** consiliariu de sectiune in ministeriulu ung. de culte si instructiune publica, a reposatu luni in 9 Novembre c. n, la 9 óre in Bud'a-Pest'a. Perderea acestui barbatu eruditu si de o rara capacitate va fi fórte simtita pentru famili'a sea, pentru statu, dara mai multu pentru natiunea sasésca, pentru care a lucratu si a suferitu in tempulu din urma asiá de multu, fâra de a se bucur'a de deplin'a si meritat'a recunoscintia a conatiunaliloru sei.

Cá români, nu putemu sa nu aducemu unu micu tributu datoritu caracterului seu celui firmu, umanu si nepartinitoriu, prin care si cu care in viati'a sea oficiale a spriginitu mai multe cause in dreptatea loru. Fia-i tierin'a usióra si amintirea eterna!

⁂ *Trenulu de eri diminétia* a intardiatu cu *cinci óre* Caus'a intardierei este necunoscuta. Pre sub mâna a aflatu o fóia de aici ca trenulu a *esitu din sîne*. Unde si cum nu se spune. Astadi trebuie sa aflâmu despre caus'a intardierei erá mai positivu.

⁂ *(Multiamita publica).* Ilustritatea Sea dlu comite *Franciscu Haller* de *Hallerstein*, cá mare proprietariu in comun'a nóstra Ferihazu, afara de multe alte binefaceri, ce a aretatu bisericei si scólei nóstre române gr. orientale de aici, in tempulu din urma si-a castigatu unu nou titlu la multiamit'a si recunoscinti'a nóstra prin aceea, ca a dispusu, a se face in cimiteriulu nostru o cruce mare si frumósa de lemnu, invelita cu tinechiá, zugravita si inscrisa cu cele de lipsa dupa ritulu nostru, si pusa pre postamentu de zidu, la carea Illustritatea Sea nu numai a datu totu materialulu de lipsa, ci cu zelu crestinescu a lucratu cu insasi mân'a sea. Dupa-ce acestu frumosu monumentu s'a sântitu inca Dumineca la 12|24 Oct. a. c. prin P. Protopresbiteru locale Zachari'a Boiu cu asistintia cuviinciósa, si cu o festivitate fórte inaltiatóre de inima pentru poporulu nostru, si Ilustritatea Sea a luatu parte la acésta festivitate, carea s'a incheiatu cu o mésa stralucita data totu din partea sea, subscrisulu parochu, in contielegere cu comitetulu nostru parochiale, si in consimtiementu cu totu poporulu nostru de aici, se afla pré placutu indemnatu, a aduce nobilului daruitoriu prin acést'a profunda multiamita publica, si a-i urá dela Dumnedieu resplatire pentru portat'a sea bunavointia câtra biseric'a si scól'a nóstra.

Ioanu *Ioanoviciu*,
parochu.
Pavelu *Neagu*
Epitropu.

⁂ *Scóterea dârei* s'a transpusu in mânile deregatorieloru politice si anume respectiviloru inspectori cercuali, cari si-au inceputu activitatea *in 2 Novembre a. c.* cu care di a incetatu si activitatea esecutoriloru de dare regesci de pâna acum.

Se speréza, ca poporului i se va face o mica usiurintia prin acésta schimbare de óre ce la scóterea dârei se voru face mai putiene spese de un'a parte si de alta parte respectivii inspectori, cunoscendu impregiurârile locali mai bine, cá ori cine altulu, voru nimerí si cele mai corespundietórie medilóce si celu mai potrivitu tempu, cându poporulu se póta cu mai putiena jertfa solví dârile cele grele si mai nesuportabile, iéra acolo, unde acele suntu neincasavere din lips'a ori-câreí averi, voru medilocí, cá acele sa se stérga, ce pâna acum mai de locu nu s'a practisatu si astfeliu atari restantie s'au cumulatu mai in tóte comunele la o suma oribila. —

Va aterná multu si dela concursulu deregatorieloru locali, cá acésta procedura nóua se aiba o durata câtu de lunga si se usiuredie in câtu-va sarcin'a bietului poporu contribuitoriu.

⁂ Din caus'a ninsórei, in Romani'a s'a sistatu manevrele de tómna.

⁂ *(Necrologu.)* In dilele trecute a reposatu Rob. de *Mohl*, unu barbatu fórte meritatu pre terenulu scientieloru de statu. Reposatulu a fostu la 1848 ministru de justitia germânu si la 1861 legatulu confederatiunei germâne. Celebrulu barbatu a apartienutu cu multu zelu la sistem'a representativa, au scrisu mai multe opuri literarie insemnate, dintre cari operele: *„Responsabilitatea ministeriale“* *„scienti'a politiei dupa principiele statului de dreptu“* „encyclopedi'a scientiloru de statu se bucura de unu renume europeanu.

Concursu.

Fiindu statiunea protopresbiterale in tractulu protopresb. gr. orientalu alu Dobrei vacanta, pre bas'a dispusetiunei Ven. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874 Nr. protoc. 27, a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134, se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Dobr'a cu terminulu pâna la 20 Novembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele suntu:

1.) Dela tóta famili'a gr. orient. din protopresbiteratu câte 20 cr. bani si in natura 1 cupa de cucuruzu, cari la olalta facu in bani circa 600 fl. si 150 mesuri cucuruzu in natura.

2.) Tacs'a pentru licentia de cununia dela fia-care câte 5 fl. cari dupa o socota de medilocu face 400 fl.

Concurentii au sa fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si se-si astérna concursele loru la Venerabilulu consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu susu indicatu, cu documentele necesarii, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum, respective se corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archidiecesanu din an. 1873 § 16, si celoru din an. 1874 Nr. protoc. 27.

Din Siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Dobrei in 15 Iuliu 1875.

Ioanu Papiu, m. p.
protopresbit. gr. or. si alu
tractului Dobrei.

(1—3)

Concursu.

Devenindu vacante unu stipendiu de 500 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de *technica*, pentru conferirea acelui'a, se publica concursu cu terminulu pâna in *25 Novembre cn. 1875*.

Concurentii la acestu stipendiu, au de asi substerne incóce pâna la terminulu indigitatu respectivele concurse, provediute cu carte de botezu, cu testimoniu de paupertate, cu testimoniale scolastice de pre Sem. II anulu scol. 1874/5, cum si cu adeverintia de inmatriculare pre anulu scol. cur. 1875/6.

Din Siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sibiiu in 2. Novembre cn. 1875.

(1=3)

Concursu.

Fiindu statiunea protopresbiterale in tractulu protopresbiterale gr. or. alu Iliei vacanta, pre bas'a dispusetiunei Venr. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874 Nr. prot. 27 a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134 se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Ili'a cu terminulu pâna la 20 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele suntu tacsele legali obicinuite la functiunile protopresbiterului.

Concurentii au se fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si sa.si astérna concursele loru la Vener. consistoriu archid. pàna la terminulu susu indicatu cu documentele necesari, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum'a, respective sa corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archid. din 1873 § 16 si celoru din an. 1874 Nr. prot. 27.

Din siedindti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Iliei in 12 Sept. 1875.

Ioanu Ratiu m. p.
protopresb. cá comisariu
consistoriale.

(2—3)

Concursu.

Devenindu vacantu postulu de notariu comunalu in comun'a Cudsiru, impreunatu cu salariulu anualu de 300 fl: v. a. cortelu liberu si lemne de focu, pentru ocuparea provisoria a acelui'a pâna la organisarea viitóre municipale se escrie prin acést'a concursu, si concurentii se provóca, a-si tramite suplicele instruite cu documentele recerute in terminu de 4 septamâni dela prim'a publicare a acestui concursu in fói'a oficiósa „Budapesti közlöny“ la subscrisulu magistratu. —

Magistratulu cetatianu-scaunalu Orestia in 3 Septembre 1875.

(3—3)

Edictu.

Ioanu Popic'a junioru din Sadu, de religiunea gr. orint. carele a parasitu pre legiuit'a sea sotia Ann'a Ioanu din Riulu-Sadulu de patru ani de dile si astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisi'a la subsemnatulu foru matrimonialu, câci de nu se va infatisi'a in unu anu si o di, se va pertractá actiunea muierei sele si in absenti'a lui.

Sibiiu 29 Oct. 1875.

Scaunulu protop. gr. or. alu
tract. II alu Sibiiului.
I. *Popescu*,
protopresb.

(1—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Degrafulu ese de dóue ori pre septemana: uminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Nr. 87. ANULU XXIII.

Sabiiu 2|14 Novemvre 1875.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Serbi'a dela 1858 pâna la 1875.

(Urmare.)

Resbelulu din Crime'a si mai pre urma pacea dela Parisu a schimbatu situatiunea in Serbi'a. Cu tóte ca la 1842 au venitu pre tronulu serbescu, de pre care fu alungata famili'a Obrenovici, prin protectiunea rusésca, Alessandru Carageorgevici, dela 1848 incóce influinti'a austriaca a fostu mare in Serbi'a. In tempulu resbelului orientalu Serbi'a a remasu neutrale. De neutralitatea serbésca inse nu se alegea nimic'a déca Russi'a avea norocu sa repórte vr'o victoria asupr'a aliatiloru (Franci'a si Angli'a). Nici Austri'a n'avea incredere deplina in influinti'a ei si asiá a facutu tóte dispusetiunile a ocupá cu trupele ei principatulu serbescu. Tóte erau gat'a pentru ocupare. Trupele concentrate la Semlinu sub vice-maresialulu Coronini, pâna si pontone pentru trecerea preste fluviulu Sav'a asteptau numai unu semnu si trecerea dincolo se punea in lucrare. Curtea serbésca nu erá dispusa a face opusetiune, dara consiliulu ministriloru si senatulu serbescu prin o nota energica, contra vointiei principelui, protestéza in contr'a ocupatiunei si amenintia ca la casu candu protestulu nu aru avé resultatulu doritu, Serbi'a va trebuí sa parasésca neutralitatea observata pâna ací si sa ia refugiu la ultim'a ratiune, la arme. In interesulu aliatiloru nu erá de a atîtiá unu resbelu poporalu la Dunarea de josu si asiá remanendu neesecutata ocuparea propusa s'a pastratu si neutralitatea serbésca pâna la finea resbelului.

Neutralitatea acést'a a fostu fórte buna pentru Serbi'a. Ea a scapatu de sub protectoratulu esclusivu alu Russiei, s'a pusu sub garanti'a puteriloru mari europene si prin art. 29 alu pâcei dela Parisu a fostu pre viitoriu scutita de ori-ce interventiune armata. Serbi'a a incetatu asiá dara de a fi magariulu preste care se batea de multe ori Russi'a cu Turci'a, a incetatu de a fi unu depositu de administratiune militaria si civile rusésca si a inceputu a se simtí mai independenta.

Russi'a a inceputu „a se reculege" dupa resbelulu din Crime'a, dupa cum dicea Gorciacoff, si, incâtu privesce Serbi'a, reculegerea erá a scóte influinti'a politicei austriace cu totulu din Serbi'a. Russi'a nu se indoiá nici pre unu momentu ca alungandu-se Alessandru Carageorgevici de pre tronulu serbescu si influinti'a austriaca este delaturata. Russi'a a imitatu pre Austri'a care castigase terenulu pentru politic'a sea prin unu serbu si tramise si ea pre unu serbu consulu la Belgradu. Acest'a a sciutu ca in Serbi'a lânga principele mai este a dóu'a putere asemenea acestui'a. Puterea acést'a erá *senatulu*. Acést'a erá o institutiune antica. Dupa Hatisierifulu dela 1839, in care se cuprindea si *Ustavulu* (constitutiunea) celu vechiu serbescu, Serbi'a erá impartita in 17 cercuri. Din fia-care cercu alegea principele unu *senatoru*, pre celu mai meritatu si mai espertu barbatu. Principele nu avé putere de a depune pre nici unulu din acesti'a, fâra de voi'a Portiei, nici chiaru pentru transgressiuni politice. Pâna la determinarea mai de aprópe a atributiuniloru *Scupcinei* (adunare natiunale) senatulu erá intr'un'a si corpu legislativu, pentru ca fia-care lege trebuiá sa tréca prin senatu si apoi sa se sanctiuneze de principele. Senatulu mai avea si dreptulu de initiativa la aducerea legiloru si a ordinatiuniloru mai momentuóse administrative. Precum se vede senatulu avea frumóse si insemnate drepturi. Senatulu erá pre atunci in cea mai mare parte de sub Obrenovici si cei mai putieni denumiti de Carageorgevici si intre ei multi amici ai Russiei. Austri'a avea putieni partinitori in senatu; partea cea mai mare o formá opusetiunea carea uriá pre principele pentru simpathiele sele câtra Austri'a.

Consululu generale rusescu, serbulu Milosievici, indata dupa asiediarea sea in Belgradu (1858) a inceputu a tiené o casa deschisa. N'a trecutu multu si cas'a consulului erá loculu de intâlnire pentru toti nemultiamitii, pâna cându a inceputu a se vorbí de o conjuratiune Dupa ce s'a descoperitu conjuratiunea in care erau incurcati multi senatori, Milosievici fu pensiunatu si demissiunatu si n'a mai intratu mai multu in servitiulu statului.

Conjuratiunea a facutu cale Portiei sa intrevina pentru senatorii incarcerati, ceea ce pentru Russi'a a fostu fórte binevenitu. Comisariulu turcescu Ethem pasi'a a luatu drumulu celu mal lungu prin Serbi'a, cá sa vina tóte oficiele de prin tiera sa'lu intimpine cá pre unu comisariu imperatescu, militi'a sa lu salute in parada, dara in fine Serbi'a sa simta dependinti'a sea de Pórta. Corón'a la tóte a pus'o, ca principele cu ministri si cu senatorii s'au dusu si s'au presentatu comisariului inainte de a face acest'a visit'a principelui. Pórt'a, prin bucuri'a ca senatorii si i-au refugiu la dens'a si ca a surpatu si vatematu autoritatea principelui serbescu Carageorgevici a manatu tóta ap'a pre mór'a Russiei. Austria n'a avutu curagiulu a interveni pentru Carageorgevici si asiá acest'a a fostu silitu ca pre senatorii amestecati in conjuratiune sai ierte, multiamindu-se ai esilá. Unii mai putienu compromisi fura restituiti in functiunile loru de mai nainte. Mai curiosu a fostu, ca doi senatori, rudenii de a le principelui, carii se distinsese in urmarirea conjuratiloru, a trebuitu sa se demissiuneze si totu asiá si ministeriulu intregu. Atunci a venitu la cârma Elia Garasianin, care cadiuse dupa sfersitulu resbelului din Crime'a, din causa ca erá contrariu politicei austriace. Lui i se incrediù si compunerea unui ministeriu, luandu elu si postulu celu insemnatu alu unui ministru de interne. Presiedinte alu senatului devení betrânulu voevodu Vucsici, numitu si „creatoru de principi." Acest'a alungase la 1839 pre Milosiu, la 1842 pre Michailu Obrenovici si a ajutatu lui Carageorgevici pre tronu. Acest'a erá acum in fruntea senatoriloru nemultiamiti.

Ethem pasi'a a plecatu curendu, ducendu cu sine consciinti'a ca a „infratitu" partidele si a cheltuitu 5000 galbini din tesaurulu serbescu in scurt'a sea missiune. Elu póte ca n'ave nicí idea ca a preparatu numai caderea lui Carageorgevici.

Interventiunea Portiei in Serbi'a si rol'a cea miserabile a principelui si senatului in tóta afacerea a indignatu adencu pre serbi. Pre atunci „Omladina" inca nu erá organisata ca sa dea impulsu in afaceri natiunale politice, ea erá numai unu feliu de societate a aceloru ce si facuse studiele in Germani'a si Franci'a si a cârei scopu erá progresulu.

Dintre omladinisti, cari nu se putéu impacá cu referinti'a cea umilitória a Serbiei fatia cu Pórt'a, voiau sa protesteze. Garasianin si Vucsici inse nu s'au invoitu. Omladinistii séu partida „juniloru", vediendu ca cu „betrânii" nu e nimic'a de facutu si punu tóte sperantiele in *Scupcina*.

Atributiunile Scupcinei inca nu erau statorite. Erá, ce e dreptu, unu feliu de „adunare natiunale" corespundietóre intielesului cuventului. Referinti'a ei facia cu legislatiunea, principele si ministeriulu nu erau nici decum regulate. Nu esistá o ordine electorale, ci numai unu obiceiu vechiu cá la casuri fórte momentuóse, cari atingéu tier'a intrega sa se aléga deputati din poporu pentru „adunare" (Scupcina), cari nu numai sa desbata dara sa si decida ce are sa se intemple. In tempulu resbeleloru cu turcii, sub Carageorgevici si Milosiu au fostu de multe ori adunata Scupcin'a; mai tardiu sub Milosiu, crescându puterea principelui, au fostu mai raru, apoi iéra mai dese si in anulu 1842 fù tocm'a scupcin'a, carea a alesu pre celu dintâiu fiiu alu lui Cara George, pre CaraGeorgievici principe. In anulu 1848 fù iéra scupcin'a, carea a decisu ajutoriulu pentru serbii din Ungari'a de sudu. Dela 1848 n'a mai fostu scupcina, pentru-ca principele Alessandru a crediutu ca póte domni si fâra de concursulu ei.

Agitatiunea pentru Scupcina erá mare in poporu pre la finea lui Iuliu (1858). Ministrulu de interne a intrebatu pre toti prefectii din tiéra si acesti'a au respunsu ca dorinti'a poporului este mare pentru convocarea scupcinei. Principele, ministeriulu, afara de Gerasinnin, si senatulu erau contr'a convocârei scupcinei. Dupa multe svercoliri si opusetiuni se decide denumirea unei comissiuni, carea se elaboreze unu statutu pentru scupcina. Cu mesur'a acést'a credéu contrarii scupcinei a amaná convocarea ei; dara comissiunea la 12 Septembre fu gat'a cu operatulu ei pre care lu primí si senatulu. In 15 Septembre comunica ministeriulu senatului, ca Pórt'a opresce intrunirea scupcinei. Scirea acést'a a produsu indignatiunea cea mai mare in tiéra, asiá incâtu insusi principele s'a vediutu nevoitu a rugá pre Pórta sa concéda tienerea scupcinei. In 27 Sept. a fostu ministeriulu in pusetiune de a comunicá senatului ca Pórt'a si-a retrasu ordinulu de interdicerea scupcinei. Tóte cele de lipsa pentru convocare se intemplara in graba si scupcin'a fu pre diu'a de Santulu Andreiu convocata. Alegerile au esitu in defavorulu principelui Carageorgevici. Cei mai multi alesi erau liberali si partisani de ai lui Obrenovici. Cu deputatii venì multu poporu la Belgradu. Atacurile asupr'a principelui Carageorgevici erau la ordinea dilei, ici cole se audiéu vivate pentru Obrenovici.

In diu'a deschiderei scupcinei principele Alesandru a datu unu prândiu mare in onórea deputatiloru, dara chiamatii au refusatu a merge. Revolutiunea erá la usia.

(Va urmá.)

Marti a fostu burs'a dela Vien'a fórte alarmata. Nu se vorbiá de nimic'a mai putienu decâtu de unu ultimatu, pre care puterile nordice l'aru fi tramisu Portiei. O nota in „Wiener Abendpost" din aceeasi di a mulcomitu spiritele.

„Coresp. politica" spune din Belgradu, ca retragenduse considerabile trupe turcesci din castrele dela Nisi in laintrulu tierei, trupele serbesci inca au inceputu a se reintórce dela fruntarie.

Din Cetigne se scrie ca negotiârile intre principele Muntenegrului Nicola si intre Porta au inaintatu asiá de tare, incâtu Pórt'a este gat'a a cede Muntenegrului partea cea mai mare din Erzegovin'a, inse cu conditiunea cá sa recunósca suveranitatea sultanului.

Unu telegramu din *Constantinopole* dela 12 l. c. spune ca sanatatea *Marelui Viziru* se afla intr'o stare fórte critica.

Mai departe spune ca la *Constantinopole* lumea e fórte ingrigiata, ca pacea va fi conturbata si in *Bulgari'a*.

Punctele negre devinu din ce in ce mai numeróse pre cerulu dlui Buffet; déca trebuie sa se créda unu sgomotu fórte acreditatu la Parisu, acéste puncte turbura din nou si in atare punctu omogenitatea atâtu de cântata a cabinetului, in câtu ultim'a siedintia a consiliului a trebuitu sa fia bruscu radicata de maresialulu Mac-Mahon. Decisiuunea ce se pretindea unanima, nu de multe dile, despre o declaratiune de solidaritate a cabinetului pentru scrutinulu de arondismentu este pusa in indoiéla; in fine imposibilitatea in care ministri de justitia si de interne au fostu spre a se intielege asupr'a dispusetiuniloru unui projectu de lege pentru presa este indirectu confirmata de „Conrespundintia Havas."

Iéta in ce privesce actiunea guvernului. In cercurile parlamentare situatiunea este si mai rea. Membrii cei mai influenti ai centrului dreptu liberalu, grupati in jurulu dloru Bocheru si d'Audiffret. Pasquier, voiescu sa se intieléga cu grup'a Lavergne si cu centrulu stângu, spre a evitá de a se pune la dispositiunea ministrului de interne in cestiunea electorala. Ei se temu de tendintiele clericale si bonapartiste a dlui Buffet si mai multu de câtu deputatii stângei, câroru tendintie le aru da atâte facilitâti scrutinulu de arrodismentu; ei suntu dara dispusi de a face cá desbaterile asupr'a legii electorale sa fie precedate de o interpelare destinata, fia spre a resturná pre D. Buffet, fia spre a 'lu obligá sa ia angagiamente contrare politicei ce a urmatu pâna acum.

Acum d. Buffet va luá acele angagiamente, séu va preferí sa se retraga? O corespundintia din Parisu a „Independentei belge," care ne arata pre d. Buffet ca voindu a se tinea cu ori ce pretiu la putere spre a face alegerile, ne spune ca elu va puté fórte bine, spre a scapá de furtuna, sa adórma, prin nescâri-va esplicatiuni ambigue, vigilentia orleanistiloru fâra a superá pre bonapartisti, si se deslipésca astu-feliu din fortiele coalisate contr'a sea spiritele aplecate spre amânarea dificultâtiloru de câtu a le face facia.

Sesiunea adunârii nationale s'a deschisu. „V. C.“

Dupa informatiunile ce primimu din Corfu, se asigura ca de câte-va dile portulu acelui orasiu e fórte frecuentatu de vapóre turcesci transportându trupe in Erzegovin'a, séu aducendu raniti la Constantinopole. — De alta parte Turci'a, spre a se vedé descurcata cu o óra mai curendu de evenimentele din Erzegovin'a, s'a grabitu a aduce la cunoscinti'a populatiuniloru urmatórele reforme menite a indulci sórtea popóreloru crestine si anume:

Veniturile fia-cârei localitâti se voru afectá pentru trebuintiele locale cu deosebire cu destinatiune la instructiune; adeca se voru face scoli pre acolo pre unde nu suntu, iéra cele esistente se voru ameliorá. — Legile in vigóre se voru traduce din turcesce in limb'a fia-cârei tieri. Naintea tribunaleloru desbaterile voru avé locu in limb'a celoru ce pledéza; asemene actele si sentintiele se voru pronunciá in limbá inpricinatiloru. Déca se voru gasi turci in procese cu crestinii, desbaterile voru avé locu rându pre rându in limb'a turca si serba.

Nimene nu va mai puté pune raialele la rechisitiuni, nici chiaru pentru caii trebuitori la transportârile militare. Pre lânga guvernulu fia-cârui vilayetu va figurá unu consiliu compusu din persónele cele mai considerate printre populatiuni, si care voru avé votu in afacerile administrative si judeciare; in casurile dificile, decisiunea se va deferi tribunalului superioru alu vilaetului. Si in fine, ca proba de sinceritatea Turciei in calea reformeloru ce intreprinde, a numitu pre unulu din cei mai stimati locuitori ai tierei, pre Ibraim bey, esitu din o vechia familia crestina, de ajutoriu alu valiului. — Tóte aceste suntu bune, inse noi nu credemu in eficacitatea reformeloru Turciei, si caus'a e simpla: lips'a de ómeni competenti in care se afla imperiulu. — La reforme mari trebuiescu ómeni mari, si semanti'a ómeniloru mari s'a stinsu de multu in Turci'a, ne remâindu de câtu aprópe cea a gândaciloru.

Russi'a fatia de cestiunea orientale.

E delicata de totu cestiunea orientale care aterna astadi cá sabi'a lui Damocles deasupr'a capeteloru diplomatice din Europ'a. Turci'a a aretatu pâna acum in mii de fapte, ca nu este in stare a esistá mai departe cá statu suveranu. Isvórele sele de venite, consumate printr'o administratiune miserabila si printr'unu sistemu financialu reu, nu ajungu spre a saturá nesatiósele pofte ale unei imperatii depravate si degenerate, deací provenì mesur'a desperata, de a dechiará bancrotulu statului si a pagubí astufeliu o suma considerabila de interese reale. Scimu, ca ce efectu avù acésta dechiarare de insolventia. Puterile ingagiate nu primira acestu remediu, ci Pórt'a se vede nevoita a-si impliní deobligamentele sele. Pre de alta parte sublim'a Pórta nu este aplecata a introduce reforme administrative corespundietórie in provinciele resculate din imperiulu seu in butulu opintiriloru ce le facura puterile europene. Acést'a portare cerbicósa a „omului bolnavu“, interesele cele multe ingagiate in orientulu Europei, tendintiele puteriloru ce urmarescu in fondu concuiste in orientu contribue la inasprirea situatiunei de astadi, care si asiá e destulu de agitata prin stagnarea comerciului si a industriei. Opiniunea publica se framenta necurmatu si nu crede asigurâriloru de pace ce le aude din gur'a puterniciloru monarchi ce dau directiv'a in politic'a européna. Naluc'a orientale, in care poporulu crede cu tóte asigurârile suveraniloru europeni, sta cá o figura spaimentatória naintea tuturoru.

Intr'adeveru nici unu guvernu alu stateloru mari europene nu se mai indoiesce, ca Turci'a lasata de sine, nu va introduce reforme radicali spre a regenerá putredulu seu imperiu. Ea este aplicata mai multu a continuá unu resbelu funestu cu suditii sei, decâtu a le face dreptate si a le satisface modestele pretensiuni. Fatia de acésta situatiune critica a imperiului otomanu, cari inspira atâtea ingrigiri si temeri fundate, nici un'a dintre puterile garante nu avù curagiulu a luá in mân'a sea operatiunea inevitabila. Interventiunea de pâna acum nu folosí nimic'a. In dilele din urma se latî faim'a ca consululu generalu rusescu Ignatieff s'a infatisiatu, imbracatu cu paletoulu lui Mencikoff, care a dechiaratu resbelulu din Crime'a, la Sultanulu si i-a propusu in termini energici si drastici reforme radicali in privinti'a stâriloru corupte din Turci'a, amerintiandu, ca la din contra Russi'a se va vedé silita a intervení cu forti'a pentru aceste straformâri reclamate de trebuintiele indispensabile ale dilei. Acést'a pasîre energica a Russiei a datu ansa la cele mai varie conjecture in publicistic'a européna. Russi'a, dicea cu bunu temeiu o partea diurnalisticei, nu a parasitu politic'a sea traditiunale dictata de Petru celu Mare, ea astadi 'si arata mai chiaru cá ori cându intentiunile sele egoistice in cestiunea orientale, alianti'a ei cu Austro-Ungari'a e cladita pre nesipu. In diurnalistic'a oficiósa a nóstra se vedea panic'a provocata prin incidentulu din Constantinopole si ea indata se puse cu aparatulu ei spre a potolí flacârile.

Intr'adeveru la prim'a vedere oricine erá indreptatitu sa créda, ca Russi'a vrea sa-si aduca la valóre dreptulu ei de protectiune fatia de sementiele slave de pre insul'a balcanica, asupr'a câror'a ea si la 1854 'si arogase unu tutoratu intemeiatu pre unitatea de rasa si pre omogenitatea sângelui.

Austri'a din interesulu seu cu deosebire din antipathia si ura câtra elementulu slavu, de care se vede amenintiata in viitoriu se afla indemnata a jucá unu rolu fórte reservatu, ea fiindu cu trupu si sufletu pentru neinterventiune nu potù consemtí cu atitudinea Russiei, de aci apoi inimicii aliantiei celoru trei imperati dedusera, ca Russi'a nu voiesce se scie de acést'a aliantia, cându e vorb'a de interesele ei concrete. Politic'a acést'a de passivitate ce o observa barbatii ce conducu destinele Austriei dà Turciei unu pretestu de a perseverá in cerbici'a sea mai departe. Déca Austri'a nu se va decide in modu positivu pentru a lucrá mâna in mâna cu Russi'a, spre a silí pre Turci'a la reforme, atunci Russi'a cu siguritate va face singura frontu Turciei si nu se póte tagaduí, ca Germani'a, care e mai putienu interesata in acést'a afacere decâtu Austri'a si Russi'a, va lucrá in favorulu Russiei, care a facutu destule servitie Germaniei si póte sa pretinda dela acest'a cu totu dreptulu unu ajutoriu. Monarchi'a nóstra se afla intr'o dilema critica. Aterna dela priceperea barbatiloru ei conducatori, ca cum se va smulge din acést'a situatiune grea. Unde e vorb'a de interese concrete reali, acolo se vede numai decâtu, câtu de nesolide suntu aliantiele nenaturali.

Din agricultori — proletari.

Acést'a amenintia pre fórte multi români din patri'a nóstra: din agricultori a devení proletari.

In multe tienuturi românii au inceputu a vinde mosiór'a eredita dela parinti si a se espropriá insisi pre sine in mesura asiá de intinsa, incâtu se pare a o dictá patriotismulu, cá se facemu pre fratii nostri atenti la acésta eróre a loru.

Ce se va alege de noi, déca astufeliu lapedandu-ne de mosia vomu pierde pamentulu de sub picióre?

Dara voi sunteti cosmopoliti, pentruca iubiti pre veneticulu Itzig si pre inpintenatulu Pista Golanu cá si pre fiii vostri si inzestrandu-i cu avere, ve cresceti domni.

Iéra tu, inteligintia romana, deprinsa in patriotismu, cum poti trece cu vederea erorile fratiloru mai mici, pentru cari esti parata a murí?

Esistinti'a fisica, cultur'a receru media materiali deci progresati si materialmente si spiritualmente; pentruca numai acel'a e progresu adeveratu, care se face in ambele directiuni: si in avere si in cultura. V.

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

Déca va lasá educatoriulu pre copilu la jocu cu alti copii de omenie, cu conscolari de ai sei numai in anumite óre, si 'lu va face a cautá

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Vs. 11—21 *cuprinde cuventulu lui Iis. din punctu de vedere mai inaltu.*

Vs. 11.—15. Iisusu lasându la o parte incercarea de a convinge pre Nicod. — cérca a face impresiune asupr'a lui prin aceea ca: a) lu asecura despre consciinti'a invetiaturiloru sele, pre cari Nicod. si consotii lui sinedristi, ne potendu-le cuprinde cu mintea loru cu judecat'a loru ceea unilaterale, nu le primescu (agrairea din Vs. 11 seq. se refera la mai multi — Nicod. si consotii lui), si b) face alusiuni la descoperiri mai inalte, pre cari are sa le arete cu cuventulu si fapt'a (ca este fiiulu lui Ddieu, si cu deosebire — si predice mórtea sea) — cu cari va aflá si mai putienu crediamentu.

Vs. 11. . . . *noi graimu ce scimu*. . . Vorbirea lui Iis. in pluralu cu „*noi*“ este interpretata in mai multe forme. Cá plur. Majest. nu se póte luá, fiindu in contradicere cu datin'a lui Iis. de a vorbí. In intréga evangelia nu aflâmu acestu plur., ba Iis. unde e vorb'a de densulu pune unu pondu deosebitu pre singul. *eu ἐγὼ*. Iis. nu póte vorbí nici despre sine si tatalu, câci aru fi in contradicere cu sine si tatalu: *ceea ce amu vediutu marturisimu* nu se póte dice despre tatalu; asemenea nici despre sine (Iis.) si spiritulu santu; si totu asemenea nu póte intielege pre lânga sine pre invetiaceii sei, câci acesti'a nu invetiau, ci erau pâna aci *numai* cá invetiacei. Mai verosimile mi se pare ca Iis. prin *noi* face alusiune la Ioanu botez. carele invetiase despre botezulu pocaintiei, si marturisise despre Iis. ca a *vediutu* spiritulu pogorindu-se (1, 32. Mat. 3, 1—12 Marcu 1, 4—8. Luc'a 3, 3.—18) si astufeliu in privinti'a doctrinei, despre carea este vob'a ací, erá in comunitate cu Iis.

Ioanu este adeca impreuna invetiatoriu si marturu totu odata a lui Iis.

Iis. ia pre Nicodimu intru un'a cu pre ceilalti sinedristi (judei) de-si densulu erá pre cale a se desface de ceilalti judei: pentruca Nicod. de-si cu anima curata cautá adeverulu, deosebindu-se de colegii sei, totusi credinti'a interna deplina nu avé, elu asteptá convingere. — *Scimu* insemná securitatea, *amu vediutu* cunóscerea nemijlocita, din carea a urmatu scinti'a (comp. Vs. 32, unde si *a audí* este intrebuintiatu astfeliu). Vederea si audirea suntu conditiunea esactei cunósceri a unui lucru, despre carele se depune marturisirea. In acestea erá comunitatea dintre Iis. si Ioanu botez. Iis. a vediutu si auditu cá Ddieu la Ddieu nainte de intruparea sea; Ioanu botez. a auditu mandatulu divinu (1, 33) si a vediutu spiritulu pogorindu-se si remanendu preste Iis. (1, 32. 34.)

Vs. 12. Realitatea se esprima hipotetice prin conditiunea „déca“ (εἰ) cá si in 7, 23. 13, 7. s. a. *Déca amu disu vóue* (mai bine: *déca ve amu spusu*) *cele pamentesci* — prin *cele pamentesci* (*τα επιγεία*) nu se intielege asemenea din Vs. 8. nici compararea intre nascerea trupésca si spirituale (Vs. 6.) ci nascerea de susu (a dóu'a nascere dupa Paulu: Tit. 3, 5. comp. Efes. 5, 26 seq.) nu cá unu ce reprobabile din punctu de vedere morale cá: Filips. 3, 9. Col. 3, 2. ci cá unu ce ce se intempla cu omulu pre pamentu, si la care partea pamentésca este parte base, parte tienta comp. I Corint. 15, 40 Filips. 2, 10.

Cele pamentesci suntu mai usioru de cuprinsu cu mintea omenésca, si prin urmare mai lesne de crediutu, pre cându la cele ceresci aflâmu contrariulu De-si Nicodimu erá pregatitu se créda, totusi nu puté se cuprinda cu mintea sea invetiatur'a lui Iis. Lui nu-i lipsea bunavointi'a dara calea pre carea voiá se ajunga la adeveru erá gresita erá calea materialismului impreunatu cu rationalismulu. Iisusu o scie acést'a, si de aceea tractéza cu densulu asiá blandu (vedi contrariulu 5, 41.—47. 8, 43—47. 55. s. a.) dicendu-i: déca vorbindu-'ti de cele pamentesci, cari suntu usioru de priceputu si de ací — dupa voi — de crediutu, si tu cu ai tei nu pricepi, si prin urmare nu credi, — cum vei pricepe si crede atunci, cându 'ti voiu vorbí despre lucruri de cele ceresci, cari suntu mai grele de intielesu, si intempina mai multa resistentia in credintia. Iis. inse nu-i vorbesce de intielegere, ci singuru de credinti'a, — pentruca, déca cele pamentesci suntu grele de intielesu, cele ceresci suntu cu totulu imposibile, déca cele pamentesci cu ajutoriulu ratiunei se esplica cu anevoia, cele ceresci nu se potu esplicá. Ací se cere credintia, impulsulu internu (6, 44. seqq. 65: nimenea nu póte crede, de nu-i va fi datu de susu. dela tatalu). Credintia nu se castiga cu rationalismulu, cu documentarea matematica, ci spre acést'a se cere unu impulsu internu, moralu alu omului.

Vs. 13. Acestu Vs. este interpretatu in mai multe forme; noi vomu scóte din tóte ce este mai esentiale, simburele — lasându opiniunile diverse din caus'a spatiului.

Iis. vorbesce despre raportulu seu fatia cu Ddieu, cá Ddieu; despre missiunea sea cá omu fatia cu omenimea, punendu-se mai pre susu decâtu profetu.

Vsulu acest'a este in strensa legatura cu celu precedente (12), si numai prin incopciarea loru, se póte esplicá de ajunsu. Astfeliu: (Vs. 12) *de Ve voiu spune cele ceresci* (si eu Ve voiu spune, pentru ca singuru eu le cunoscu, si altulu nimenea) *si* (in Vs. 13) in locu de *câci, nimenea nu s'a suitu in ceriu)* cá sa véda cele ceresci, si pogorându-se sa le spuna, si prin urmare nimenea nu le cunósce) *numai celu ce s'a pogorîtu din ceriu, fiiulu omului, carele este in ceriu.* Prin acést'a amu datu óre-care intielesu cuvinteloru celoru laconice din acestu Vs.; dar' intielesulu inca nu-lu avemu, c la jocu numai cá la o petrecere, nu inse cá la o fapta vrednica de a o face, câtu tiene diu'a — se va deprinde prin acést'a copilulu, a nu simtí placere la alergâri selbatice, gâlcevuri, polecriri, incaierari, nacesitate de a 'si resbuná si apoi a minti fâra capetu. Printr'o astufeliu de apucatura simpla in educatiunea copilului 'lu va puté pune educatoriulu in stare, a fi cumpetatu in petreceri, pacinicu, stimatoriu de consotii sei, iubitoriu de adeveru, modestu. Dandu-i sa mânce bucate nutritórie, sa se sature, fâra inse cá sa-'lu inbuibeze, fâra de a-'lu lasá sa lingarésca, ori sa guste din tóte celea, ori sa bée chiaru rachiu, dara si apa pré rece sa 'lu ferésca de a bé, cându este tare incalditu, ori indata dupa ce a mâncatu bucate ferbinti — prin acést'a 'lu va pune in stare a se multiamí, cu ce-'i dau parintii si asiá se va deprinde si la cumpatare in mâncare si beutura. Avendu-'si apoi si trebuinciósele pentru scóla 'lu va poté deprinde sa-'si pastreze si crucerii cari 'i capata in daru.

Spunendu copilului, prin ce intemplâri a potutu cutare cersitoriu devení orbu, schiopu, surdu ori ciungu si câtu de grele suntu pentru omu atari scaderi trupesci; câtu de nefericitu s'aru face si elu, déca s'aru chilavi prin sarituri nebunesci ori prin alte gresiele; cata nefericire aru puté aduce altoru copii ori chiaru si dobitóceloru déca s'aru mai jucá aruncându petri ori déca aru mai imbrânci pre carev'a copilu. Punendulu pre elu, sa 'i ajute a se ridicá copilului, pre care 'lu véde, ca a cadiutu si nu se póte sculá; tramitiendulu pre elu sa dée bietului cersitoriu chilavu crucerulu ori bucat'a de pâne s. a. — usioru 'lu va puté astufeliu deprinde sa simtia compatimire si sa devina binefacatoriu câtra nefericiti.

Déca-'i gresisce ceva d. e. unu copilu de ai vecinului ori unu frate alu seu mai micu, sa 'lu convinga educatoriulu, ca asupr'a unui'a fâra minte nu se cade, a se maniá cinev'a; ci pre unu atare individu se cuvine a 'lu indreptá, déca putemu. Prin acést'a usioru se va deprinde copilulu, a concede celoru nelipsiti si a avé paciintia cu ei.

Constringendu dupre indigitârile de mai susu educatoriulu pre copii sa le faca tóte acestea, se voru ferí de reu si voru face bine din deprindere; iéra apoi maturinduse voru face binele dupa convingere si asiá voru devení barbati vîrtuosi, liberi si independenti.

Facia cu acestea s'au propusu intrebarile practice urmatórie:

1. Cine este primulu educatoriu alu copilului? —

2. Cându are sa se asocieze invetiatoriulu cá educatoriu langa parinti? —

3. Déca cumv'a parinti nu sciu, cum sa deprindia pre copii loru la amintitele moravuri si aplecari bune cum le va puté stá invetiatoriulu intru ajutoriu in acésta privintia? —

4. Cum póte cascigá inv. increderea parintiloru? —

5. Dupa ce au ajunsu copii etatea si au intratu in scóla, are inv. lipsa de ajutoriulu parintiloru la educatiune? —

6. Are a se manutiené si in scóla disciplin'a prin deprindere? —

7. La ce sa deprindia invetiatoriu pre copii? —

La aceste intrebari si au datu inv. presenti parerea, dupa cunoscintiele si csperiintiele densiloru. Tóte acestea s'au cercetatu si cele nationali s'au dechiaratu de bune si s'au luatu spre sciintia.

Cuprinsulu loru in estrasu este urmatoriulu:

1. Primulu educatoriu alu copilului este mam'a si tat'a.

2. Invetiatoriulu are sa se asocieze cá educatoriu lânga parinti, candu 'i se tramite copilulu la scóla.

3. Déca nu sciu parintii, cum sa deprindia pre copii loru la amintitele moravuri si aplecâri bune, sa arete aceloru parinti invetiatoriulu, care suntu moravurile cele bune si vîrtutile, la care au sa deprindia pre copii; dara totu odata sa le arete si cum sa-i póta deprinde cu sucesu.

Invetiatoriulu sa se consfatuiésca mai de multe ori cu parintii copiiloru in acésta privintia, cá sa fia bine intielesu. Sa se adreseze câtra parinti nu cá poruncitoriu ci cá amicu. Sa se consfatuiésca cu densii nu oprindui dela lucru, ci cându siedu fâra lucru acasa ori in adunâri familiari.

4. Invetiatoriulu póte câscigá increderea parintiloru, déca voru descoperí acesti'a din vorbele si faptele lui, ca este unu barbatu harnicu — inzestratu cu sciintie, intieleptu, vîrtosu, seriosu si modestu, cu inima buna, zelosu si cu dragoste câtra carier'a invetiatorésca si câtra binele comunu, si ca in fine cuventulu 'i este cuventu nu silaba si sa tiene de cuventu.

5. Invetiatoriulu are mare lipsa de ajutoriulu parintiloru eleviloru sei nu numai in privínti'a educatiunei, ci si a instructiunei, si adeca:

Copilulu dupa ce a ajunsu acasa lesne 'si uita, ca are sa-si faca si ocupatiunile scolastice; inse déca-'lu punu parintii sa le faca, le va face de buna séma.

Copilulu 'si uita si de povetiele invetiatoriului in privinti'a purtârei bune; iéra déca i le aduce aminte si-lu punu sa urmeze, dupa cum i-a dîsu invetiatoriulu, va urmá nesmintitu asiá.

6. Si in scóla are a se mantiené disciplin'a prin deprindere; ba inca indata ce a primitu invetiatoriulu pre copilu la scóla sa incépa a-lu dedá incetu incetu cu scól'a si a-lu pune sa faca aceea, la ce-lu obléga scól'a.

Capetandu copilulu dela inceputu placere asupr'a scólei si deprindiendu-se a face, ce i dice invetiatoriulu, nu va mai avé acésta lipsa sa intrebuintieze si alte midilóce disciplinari, cá sa-lu faca scolariu bunu.

7. Invetiatoriulu are sa deprinda pre copii in scriere, cetire, calculare, in cunóscerea lucruriloru, ce-i incungiura; intru a cunósce pre Dumnedieu, cá pre o fiintia, carea a facutu tóte lucrurile, ne-a facutu si pre noi, ne sustiene si ne dà tóta fericirea; a cunósce pre parintii si pre mai marii loru, cá pre nisce ómeni orenduiti de Dumnedieu, sa-i faca pre ei fericiti, a face, ce vrea Ddieu si asiá, ce le dice invetiatoriulu si parintii sa faca; a iubí si a respectá pre Ddieu, pre parintii si pre mai marii loru; a iubí si a ajutorí pre cei ce au lipsa de ajutoriu.

c) Midilócele de a indreptá pre copiii, cari suntu dati la scóla; dara au aplecâri si moravuri rele.

Aici s'au aretatu, ca:

Pre copii cu aplecâri si moravuri rele sa se silésca invetiatoriulu mai intâiu, a-i desberá de acelea, apoi i va poté deprinde la moravuri si aplecâri bune.

Invetiatoriulu va poté desberá pre copii dela aplecâri si moravuri rele, déca in contielegare cu parintii loru va delaturá incetu incetu caus'a acestui reu

Cu câtu va inpedecá si delaturá cine-va mai multu o causa, cu atât'a va slabí mai tare efectulu ei, acést'a este lucru firescu.

Cu câtu va impedecá si va delaturá invetiatoriulu educatoriu mai multu causele cari atîtia aplecârile cele rele in copilu, cu atât'a 'si voru perde acestea din potere, si asiá va cadé efectulu loru.

Cu câtu va avé copilulu mai arare ori si mai anevoie ocasiune, a seversi necuviintie, cu atât'a 'si va perde din placerea, ce o avea, sa le faca.

Iéra pre de alta parte, cu câtu au stinsu invetiatoriulu educatoriu mai multu placerea copilului, ce o avea la necuviintie, cu atât'a sa destepte si sa atîtie in elu mai multu placerea si dragostea câtra faptele cele bune, cu atât'a sa-lu puna si sa stee de elu mai multu, sa faca fapte bune.

Sumeti'a si *fal'a* se slabescu in copilu, facendu-lu adese-ori sa simtiésca imperfectiunea, neharnici'a, prosti'a sea propria, precum si primejdi'a, care-'lu póte ajunge, cându face fapte próste si nebunesci.

D. e. déca unu copilu sumetiu si falosu intre alte necuviintie, pre cari este elu deprinsu a le face, simtiesce si placerea, a se falí cu aceea, ca póte trantí apoi si trantesce pre copii mai mici cá elu, arunca cu pietri in câni, porci si alte dobitóce, ori abate din drumu vaci, cându vinu din ciurda; pre unulu cá acel'a sa-lu faca invetiatoriulu sa simtiésca si asiá sa cunósca, ca d. e. elu nu póte radicá cortesiulu ori altu obiectu greu din odai'a scólei dela loculu seu si a-lu duce si a-lu pune intr'altu locu; — prin urmare nici pre fratele celu mai mare alu copilului, pre care l'a trântitu ieri, venindu-i acestui'a intr'ajutoriu, nu-lu va poté biruí; nici pre unu câne de cei mari, pre care l'a lovitu cu piétr'a, déca in locu de a fugí i-aru sarí asupra, nu l'aru puté biruí; nici pre o vaca, cându o abate din drumu, déca aru navalí asupr'a lui, nu o aru puté biruí; ci l'aru loví cu córnele, incâtu chiaru l'aru omorí.

Apoi sa-i arate, ca o fapta, care nu-i aduce omului folosu si onóre, ci rusîne, pâna si peire, este o fapta prósta, o fapta nebunésca, o fapta rea. Elu dara sa nu mai faca nici odata asemenea fapte; sa nu se mai espuna de giab'a si nebunesce primejdiei, de a-si perde viéti'a; ci sa se ferésca de primejdii.

Déca i-au datu Ddieu odata putere, incâtu este in stare sa redice d. e. pre unu copilu, carele a cadiutu josu, pre unulu cá acel'a sa-lu si radice, cá sa nu dea cum-va vre-o vita preste elu.

Câtu de mare reu a facutu pâna acum copiiloru mici de-i trantiá si-i loviá de pamentu incâtu i doreá de incepeau a plange, si prin aceea le poté vatemá si primejduí sanetatea. De acum inainte insa sa nu mai vateme nimenuí sanetatea prin tranteli; ci dupa cum are a se ferí pe sine'si asiá sa ferésca si pre alti ómeni de primejdii si sa aiba mila si de dobitóce.

Pre de alta parte apoi sa provóce invetiatoriulu pre parintii acelui copilu, sa incépa a nu-lu mai lasá sa umble pre ulitia, cându vinu vitele din ciurda acasa. Inv. sa veghieze asupr'a acelui'a-si copilu, cându vine la scóla si cându iese din scóla cu conscolarii sei; dara sa faca din cându in cându

---

numai scheletulu — déca ni se permite acestu terminu. — Despre ori-ce lucru nu póte cine-va vorbí de câtu déca lu cunósce; si cunóscerea acést'a se póte ajunge numai prin propri'a intuitiune. De cele ceresci — dupa acésta acsioma — nu póte vorbí nimenea (in sensulu lui Iisusu) de câtu acel'a, carele a fostu in ceriu, a vediutu cu ochii, si audîtu cu urechile — spirituale. — Profetii au vorbitu la urechile poporului, nu cá unii cari aru fi cunoscutu deplinu cele ceresci, pentru ca nu aveau propri'a intuitiune esacta, ci numai dupa unu gradu mai mare séu mai micu de inspiratiune divina — fiindu pre pamentu. Ei toti au fostu de pre pamentu, si nici unulu nu s'a suitu in ceriu, cá de acolo coborându-se sa vestésca lumei cele ceresci — vediute si audîte —; de aceea dîce Iis.: *nimenea nu s'a suitu in ceriu.* Sub *nimenea* intielege loco primo pre profeti, cari avura mai inainte missiunea, ce lui Nicodimu i se pare ca o are Iisusu. — Fatia cu profetii. Iis. se pune pre sine cá *fiiulu omului, venitu din ceriu, carele este din ceriu.* Cându a dîsu: s'a suitu — in ceriu — a presupusu originea pamentésca, adeca de pre pamentu (s'a suitu); cându dîce: *s'a pogorâtu din ceriu*, presupune origine nu pamentésca, ci cerésca, ddiésca: profetii, cá ómeni, nu s'au potutu suí in ceriu; elu cá fiintia cerésca, cá Ddieu, s'a *pogorâtu* din ceriu, devenindu fiiulu omului, omu — fiiulu omului, nu fiiulu omenescu, *ὑίος ανδρόπου* vedi 1. 51. — Elu (Iis.) cá sa vestésca *in adeveru* cele ceresci, ne fiindu cu putintia nemenui a se suí, si pogorându-se a le vestí, s'a pogorâtu din ceriu, si de si este omu pre pamentu, totusi: *este in ceriu.* Prin acest'a (fiiulu omului, carele este in ceriu) Iis. se aréta: dupa persóna, cá fiiulu omului, cá omu, petrecându pre pamentu cu ómenii; dupe Ddieirea s'a cá Ddieu la, in comunitate cu Ddieu. — Déca odata s'a pogorâtu, numai este in ceriu, de aceea cuvintele *carele este....* nu suntu a se luá in intielesu propriu, ci impropriu; ele esprima cea mai intima comunitate cu Tatalu (comp. Vs. 32 seq 14, 10—12, 17, 11. 21 seqq.)

Vs. 14. Trecându dela partea teoretica (Vs. 13) la cea practica (Vs. 14) Iis. aréta lui Nicod. ca chiamarea sea nu e numai a invetiá, ci partea principale din ea este a mântuí lumea (Vs. 15 seqq); aréta ca elu in calitate de invetiatoriu, nu numai nu va obtiené credinti'a ómeniloru, spre a,-mântuí, ci dupa destinatiunea ddieésca: chiaru spre scopulu mântuirei lumei va suferí din partea ei dejosirea cea mai amara, carea-i va fi scar'a spre cea mai inalta prea marire. Acestu incidentu va fi basea mântuirei: cei ce-lu voru vedé inaltiatu crediendu i se voru mântuí.

Iisusu asemenéza inaltiarea sea, cu inaltiarea sierpelui celui de arama (IV Moise 21, 8 seq.) Prin terminulu *a inaltiá* esprima de odata dóue idei: inaltiare pre cruce si inaltiare la ceriu.*)

Intielesulu acestui viersu, lu avemu in urmatóriele puncte de asemenare:

1). Inaltiarea sierpelui pre ruda (prajina, paru lungu) si a lui Iis. la ceriu. Precum sierpele a fostu radicatu pentru pecatele poporului (IV Moise 21, 7. 9.) asemenea Iis. pre cruce; precum sierpele erá objectulu unei contemplatiuni pióse, dela carele se asteptá si efeptuiá mantuire (l. cit.) astufeliu Iis. pre cruce; si precum sierpele a fostu radicatu in contr'a muscârei sierpelui (IV Moise 21, 6. seq.) cá resultatu alu pecatului: astufeliu Iis. (I Moise 3, 4 seqq.)

2). Inaltiarea sierpelui pre ruda, si a lui Iis. la ceriu. Precum inaltiarea sierpelui a urmatu dupa patimele poporului: astu-feliu inaltiarea lui Iis. dupa patimele sele, precum inaltiarea sierpelui a adusu mantuire in Iisrailulu celu vechiu: astu-feliu inaltiarea lui Iis. la ceriu, mantuire noului Israilu; si precum sierpele inaltiatu a fostu simbolulu mantuirei (Intielept. Solom. 16, 6) astufeliu inaltiarea lui Iis. pre cruce la ceriu, a adevenitu simbolulu mantuirei noului Iisrailu; — mai departe: precum sierpele inaltiatu semnificá dejosirea (pecatulu comisu este dejosirea) si marirea (iubirea lui Ddieu este marire) poporului totu odata: astufeliu inaltiarea lui Iisusu: pre cruce a fostu semnulu dejosirei sele si a credinciosiloru sei, — la ceriu: semnulu pré marirei sele si a credinciosiloru sei.

(Va urmá.)

---

*) A inaltiá, in orig. ὑφοῦν— a inaltiá cu dóue intielesuri, dupa terminulu chaldeicii (secaf) a inaltiá, a spandiurá (I Esdra 6,

11.) carele in dialectulu siriacu se insemne a crucificá.

câte o preumblare si pre la locurile, unde se cam jóca copiii, cá sa véda, ca invetiatoriulu 'lu afla ce face in totu loculu.

Déca la esîrea din scóla a caldiutu cum-va vre-unu copilu, sa puna inv. pre falosulu sa 'i dée si elu mâna de ajutoriu, a se puté sculá s. a.

(Va urmá)

Diet'a Ungariei.

In siedinti'a casei representative dela 8 Novembre n. a. c. se verifica deputatii: Fr. *Deák*, P. *Veres*, Ed. *Steinacker*, Al. *Németh*, Fr. *Ernst*, cont. L. *Degenfeld* Fr. *Nagy*, in modu definitivu iér' deputatii: *Simonyi*, *Bedeczky*, *Mariássy*, I. *Babics*, *Pogány* se verificara cu reservarea terminului de 30 dile.

Presidiulu anuncie, ca a sositu unu protestu contr'a alegerei deputatului *Babics*, care protestu se dà comissiunei judiciarie a VI.

Se impartu apoi respectivii deputati verificati sectiuniloru.

Cas'a trece apoi la alegerea celoru 21 membri din comissiunea administrativa. Partid'a liberale votéza pentru list'a statorita in conferinti'a partitului liberalu si pentru deputatii cont. Ferd. *Zichy*, L. *Mocsary*, Al. *Nemeth* cá representanti ai opositiuniloru.

Resultatulu se va publicá in cea mai de aprópe siedintia.

Cu aceste se inchide siedinti'a din 8 Novembre.

Varietâti.

⁂ *(Constituirea comitetului „reuniunei pentru ajutorarea juristiloru seraci“)* dela facultatea de drepturi si de scientiele de statu din locu a urmatu Sambeta in 6 Novembre n. fâra de a intempiná greutâti mari cá in anulu trecutu. In comitetu s'a alesu conformu statuteloru 12 membri si unu presiedinte, dintre cari 4 suntu de natiunalitate romani, 4 magiari si 4 germani impreuna cu presiedintele (Ar. *Wendel*), care e germânu. Astufeliu s'a satisfacutu principiulu egalei indreptatiri, a cârui vatemare in anulu trecutu au datu nascere unoru neintielegeri regretabile. Reuniunea are unu scopu cu totulu filantropicu si liberu de tendintie natiunali, cum se si cade unui atare institutu, care urmaresce scopuri umane. Noi dorimu, cá acésta reuniune salutaria se prospereze si ne place a crede, ca ea va fi spriginita si din partea romaniloru nostri, dupa cum merita.

⁂ „Kronstädt. Ztg.“ dela 10 Nov. n. enaréza despre o venatóre de ursi in padurile Cristianului cu a cârei ocasiune venatoriulu Georgiu *Olteanu* avù nenorocirea, dupa ce puscatur'a din tâiu din primitiv'a sea pusca raní pre ursu si dupa ce a dóu'a nu prinse focu, sa se imbratiesieze cu ursulu. Olteanu, dupa o lupta sângerósa, ajutatu de doi sasi, omorí in fine ursulu, carele a trasu 1½ mage. Olteanu a scapatu *curatu, luminatu* cu-cinci rani, cari nu suntu periculóse.

* In 2 Decembre cal. n. se va intruní la *Vintii de josu* reuniunea invetiatoriloru rom. cat. din comitatulu Albei inferiori.

⁂ *Universitatea din Cernauti.* O fóia de aici ne spunea mai deunedile ca la universitatea din Cernauti suntu dejá 135 de studenti inscrisi. Credemu ca nu pecatuimu déca vomu spune publicului, ca dupa o fóia din Vien'a de duminec'a trecuta, la universitatea numita, suntu inscrisi 48 nemti, 33 jidovi, 16 ruteni si 10 romani. Orientulu Europei este representatu la universitate prin *doi* israeliti din Moldavi'a.

⁂ Trenulu intardiatu anunciatu in nrulu trecutu n'a fostu uniculu, pentru ca si astadi intardie regulatu trenurile de diminétia. Dumineca se respândi faima ca unu tunelu de dincolo de Clusiu s'aru fi surpatu. Dara dupa sciri mai credibile este vorb'a ca s'a asiediatu la Viragosvölgy asternutulu drumului de feru tocm'a cându trecea unu trenu de poveri. Masin'a, spunea unu calatorlu, ca s'a resturnatu cu rotele in susu si vagónele jacu cá porcii risipite pre lânga drumu. Restabilirea drumului va recere vreo patruspradiece dile.

⁂ **Procese decisive**

la tribunalulu reg. ung. in lun'a lui Novembre 1875.

1/13 Novembre: Ioanu Rosc'a pentru ucidere. — Franciscu Schubert, pentru furtu. — Tom'a Denes pentru insielaciune. — Ioanu Sangatineanu pentru lesiune corp. grea.

5/17 Novembre: Nicolae Turcu, pentru lesiune corp. grea. — Thomas Sallmen, pentru violentia publica. — Ioanu Comanu si Vladu Opre Vladu, pentru violentia publica. — Georgiu si I. Hall, pentru lesiune corp. grea.

8/20 Novembre: Ioanu Tom'a Tatu, Ioanu lui Ioanu Petru Savu, Savu Maftei Savu, Ioanu Georgiu Androne si Nicolae Maftei Savu, pentru lesiune corp. grea. — Pavelu Buianu, pentru furtu. — Nicol. Hulea si Ilia Naiti'a, pentru furtu.

12/24 Novembre: Bucuru Bancilla, pentru lesiune corp. grea. — Molodetiu Filimonu, Pavelu Flesieriu, Ilie Gelmareanu si Ann'a lui Filimonu Molodea pentru trangressiunea § 306 l. p. — Ioanu Todoru Stanciu, pentru lesiune corp. grea. — Iosifu Moise Pop'a, Ioanu Iosifu Pop'a, Pavelu Basaraba, si Mariuti'a Pavelu Basaraba pentru furtu.

15/27 Novembre. Nicolau Popoviciu, Ilie Comanu, Ioanu Popoviciu, Pavelu Comanu, Fronu Sarateanu si Tom'a Cic'a, pentru violentia publica. — Hill'a Simeonu, pentru furtu. — Axentiu Marcu, Samoile Mateiasiu si Ioanu Arion, pentru lesiune corp. grea.

⁂ *Catastrof'a pre „Franz-Iosef-Bahn“.* Mercuri la 3 Novembre c. n. avea sa tréca unu trenu de persóne pre lini'a *Vien'a-Eger* si anumitu pre la statiunea Gőpfritz tocm'a pre la 1 óra si 15 minute nóptea. Siese minute departe de *Schwarzenau* trebuiá acestu trenu sa tréca preste podulu dela *Stegersbach*, care trece preste o vale la o inaltime de 11 metri. In momentulu acest'a cei 128 pasageri fura desteptati din somnu de unu sgomotu teribilu, masîn'a esise din sîne, s'a precipitatu josu de pre podu si a trasu si 13 vagóne dupa sine, intre cari ambulanti'a postale si vagonulu de dormitu. Masîn'a s'a infiptu in pamentu si celelalte vagóne s'au gramaditu intr'o massa diforma désupr'a ei. Vagonulu din urma a remasu susu, pre sîne, pentruca prin minune se desfacù de trenu. Dupa unu momentu de stupefactiune se audira tipetele si vaietele celoru ingropati in ruinele trenului, incâtu nu erau morti dejá. La 1½ óra dupa mediulu noptiei a venitu ajutoriulu celu din tâiu. Morti s'au aflatu trei conductori, unu oficialu postale, patru pasagieri, a câroru nume inca nu s'a potutu erui, siepte pasageri suntu greu si usioru vulnerati; cei mai multi au scapatu cu contusiuni si cu spaim'a cea mare. Este prepusu ca nenorocirea este provocata de ómeni rei.

⁂ *(Dragosiu apostolulu natiunalitâtiei la romanii din Bulgari'a).* Acestu românu din Banatu, dotatu cu unu zelu natiunalu inspiratu, trecandu in drumulu misiunei sele prin Iasi, amu avutu fericit'a ocasiune de a-lu cunósce, si de a-i admirá spiritulu si inim'a romanésca, o ínima de adeveratu apostolu alu romanismului, cu care a implinitu minuni in sinulu româniloru din Bulgari'a, desteptandu-i, sa se cunósca pre sine, si sa se intórca la cultur'a romana si la unirea cu fratii loru români.

Dragosiu, in acésta sacra missiune a lucratu si a luptatu in modu nespusu, bravându nenumerate pericule, si in fine, dupa insemnate succese, s'a retrasu la manastireà „Stramb'a“ din Transílvani'a — O persóna competenta in curendu ne va comunicá istoriculu acestei lucrâri de apostolu, impreuna cu momentele ei mai critice si mai importante; de asta-data ne spune numai, ca Dragosiu dupa o munca de mai multi ani, a facutu, de acuma 52 de comune de români s'au lepadatu de spiritulu bulgaru si grecescu, si s'au instituitu pâna si servitiulu divinu romanesce cu preoti români, si acum'a ceru amploiati români si episcopu românu.

La Vidinu s'a cumperatu pamentu pentru scóla romanésca, si guvernulu Romaniei — pre câtu ni s'a spusu, a voitu sa zidésca scól'a, dara consululu ungurescu aru fi impedecatu acést'a, dicandu ca o va zidí guvernulu ungurescu; apoi nici acest'a nu a ziditu-o inca. Noi asteptâmu sciri mai de aprópe si mai imparticularu; si pâna atunci indemnâmu pre români sa se intereseze mai de aprópe de fratii nostri din Bulgari'a, de acesti români laboriosi, economi, plini de bunavointia si de setea de a se uní cu ceilalti români, si gat'a de a sacrificá ori si câtu pentru a-si intemeiá scoli si cultura romanésca.

Eata ací dóue scene, din cari se póte vedé, la câta putere si autoritate a ajunsu Dragosiu in tienutulu Vidinului.

Nisce bulgari au prinsu odata pe preotulu Dragosiu dintr'o biserica romanésca, si 'lu ducéu sa-lu ucida. — De departe veniá unu satu de români; si cându l'au cunoscutu, au navalitu cu arme asupr'a bulgariloru le au luatu caii, si dandu unulu lui Dragosiu, sa scape calare, i-au taiatu pre toti in lupta, fiindu insufletiti cá pentru unu profetu alu loru.

O campie intinsa fâra margini...

Cara Mustafa, proprietarulu bogatu vine dintr'o parte calare pre unu armasariu aprigu, cá si unu smeu, batandu din piciόre de se cutremurà pamentulu; inaintea sea manà o glóta de români, cá pre nisce robi ai sei.

In mediloculu campiei odata numai aude, ca 'lu striga cine-va. — Efendi! Cara Mustafa! stai!

Cara Mustata se opresce, si intrebandu maniosu. Cine cutéza a me strigá? — se intórce inapoi, si aude respunsulu:

— Eu.

— Nu te vedému de tuf'a aceea.

— Acuma me vedi. Da unde duci pre românii acesti'a?

— La muncile câmpului.

— Da de ce?

— Pentru ca mi-su datori cu bani, si fiindu ca le iau procente putiene, ii iau, sa-mi si mai lucreze.

— Cu ce dreptu?

— Cu dreptulu meu. — Da cine esti tu, de me intrebi despre drepturile mele? — Vréu sa sciu.

— Fugi de aici, si lasa pre români, sa mérga pre acasa strigà calugarulu.

Cara Mustafa, mirandu-se intrebà iérasi:

— Cine esti tu? spune-mi numele, cá sa sciu, de cine voiu ride?

Calugarulu radica toiagulu asupr'a turcului, si striga cu tonu puternicu.

— Cându vei audí numele meu, vei tremurá. — Eu suntu Dragosiu calugarulu.

Toti românii au strigatu atunci:

— Ur'a! Dragosiu parintele nostru!

Cara Mustafa s'a cutremuratu, si dandu pinteni fugarului, a sburatu preste campie cu toti turcii sei. „Fói'a familiei.“

Burs'a de Vien'a.

Din 31 Oct. (12 Nov.) 1875.

Metalicele 5%	69	30
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	90
Imprumutulu de statu din 1860	110	20
Actiuni de banca	92	75
Actiuni de creditu	192	10
London	114	15
Obligatiuni de desdaunare Ungunesci	81	—
„ „ „ Temisiorene	81	—
„ „ „ Ardelenesci	79	60
„ „ „ Croato-slavone	84	50
Argintu	105	35
Galbinu	5	40
Napoleonu d'auru (poli)	9	16½

Concursu.

Fiindu statiunea protopresbiterale in tractulu protopresb. gr. orientalu alu Dobrei vacanta, pre bas'a dispusetiunei Ven. sinodu archidiecesanu dela 11 Aprile 1874 Nr. protoc. 27, a inaltei ordinatiuni consistoriale din 17 Iuliu a. c. Nr. 2134, se escrie concursu pentru ocuparea acestei statiuni cu resiedinti'a in Dobr'a cu terminulu pâna la 20 Novembre a. c. st. vechiu.

Emolumentele suntu:

1.) Dela tóta famili'a gr. orient. din protopresbiteratu câte 20 cr. bani si in natura 1 cupa de cucuruzu, cari la olalta facu in bani circa 600 fl. si 150 mesuri cucuruzu in natura.

2.) Tacs'a pentru licentia de cununia dela fia-care câte 5 fl. cari dupa o socota de medilocu face 400 fl.

Concurentii au sa fia barbati apti si binemeritati pre terenulu bisericescu si scolasticu, — si se-si astérna concursele loru la Venerabilulu consistoriu archidiecesanu pâna la terminulu susu indicatu, cu documentele necesarii, si anume despre absolvarea studieloru gimnasiali si clericali, despre servitiele bisericesci si scolari de pâna acum respective se corespunda dispusetiuniloru provisorie ale sinodului archidiecesanu din an. 1873 § 16, si celoru din an. 1874 Nr. protoc. 27.

Din Siedinti'a comitetului protopresbiteralu gr. or. alu Dobrei in
15 Iuliu 1875.
Ioanu Papiu, m. p.
protopresbit. gr. or. si alu
tractului Dobrei.

(3—3)

Concursu.

Devenindu vacante unu stipendiu de 500 fl. destinatu pentru unu ascultatoriu de *technica*, pentru conferirea acelui'a, se publica concursu cu terminulu pâna in *25 Novembre cn. 1875.*

Concurentii la acestu stipendiu, au de asi substerne incóce pâna la terminulu indigitatu respectivele concurse, provediute cu carte de botezu, cu testimoniu de paupertate, cu testimoniale scolastice de pre Sem. II anulu scol. 1874/5, cum si cu adeverintia de inmatriculare pre anulu scol. cur. 1875/6.

Din Siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sibiiu in 2. Novembre cn. 1875.

(3—3)

Edictu.

Ioanu Popic'a junioru din Sadu, de religiunea gr. orint. carele a parasitu pre legiuit'a sea sotia Ann'a Ioanu din Riulu-Sadulu de patru ani de dile si astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisi'a la subsemnatulu foru matrimonialu, câci de nu se va infatisi'a in unu anu si o di, se va pertractá actiunea muierei sele si in absenti'a lui.

Sibiiu 29 Oct. 1875.

Scaunulu protop. gr. or. alu
tract. II alu Sibiiului.
I. *Popescu*,
protopresb.

(2—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 88. ANULU XXIII.

Sabiiu 6|18 Novemvre 1875.

Serbi'a dela 1858 pâna la 1875;

(Urmare.)

Pórt'a a vediutu ca a gresitu, surpandu autoritatea principelui Carageorgevici, inse pré tardiu. Ea nu se mai indoiá ca in Serbi'a mergu lucrurile cu pasi rapedi câtra o resturnare si erá ingrigiata de influinti'a sub care va stá noulu principe si se temea ca, déca celu fiitoriu va fi unu principe energicu, póte aduce tóta cestiunea orientale in cursu. De aceea a incercatu mai intâiu sa impedece Scupcin'a si dupa ce a vediutu ca acést'a nu se póte a crediutu ca va fi stapâna preste situatiune in Serbi'a tramitiendu unu comisariu la Belgradu. Pentru cá sa nu mai intarite pre serbi a cautatu unu pretestu care sa nu atinga deadreptulu pre serbi in afacerile loru interne. Sub pretestu ca voiesce Pórt'a a deslegá cestiunea fortaretieloru incunosciintiéza pre principe prin o scrisóre vezirale dto 9 Nov. 1858 (3 Rebiu-Akher 1275) despre venirea unui comisariu in persón'a lui Cabuli-Efendi. Acest'a a primitu unu fermanu pre lânga instructiunea, ca de cum-va Carageorgevici nu se va mai puté sustiené pre tronu sa asiedie numai decâtu o caimacamia (locutiintia) de trei, din persónele familieloru celoru mai vediute in Serbi'a. Comisariulu asiá dara provediutu cu astufeliu de plenipotentie, dupa ce a sositu, a asteptatu sa véda cum se voru desfasiurá evenemintele.

Scupcin'a s'a vediutu din diu'a cea dintâiu a intrunirei cum este colorata. Partea curtiei avé fórte putieni representanti. Deputatii dela tiéra erau in cea mai mare parte partesani de ai familiei Obrenovici. De acesti'a s'au apropiatu liberalii si iau luatu sub conducerea loru. Partea asiá numita „oligarchica“ inca erá binisioru representata. Ea nu voiá schimbare de dinastia, ci de ocamdata numai unu provisoriu. Asupr'a acestei pârti erá indreptata atentiunea comisariului. De partea acést'a se tiené Vucsici, Garasianin si Misi'a. Inse fia-care din acesti trei si avé planurile sele proprie. Betranulu Vucsici doriá sa urce pre tronu pre unu fiiu minorénu de ai principelui Alesandru, pre care sa-lu aiba sub tutoratulu seu si cá regentu sa domnésca elu in Serbi'a. Cá inimicu de mórte a lui Milosiu se invoiá cu ori si ce, numai nu cu restauratiunea Obrenoviciloru. Milionariulu Misi'a voiá sa vina pre tronu unu ginere alu seu, carele inca erá din famili'a Carageorgevici. Garasianin, fâra indoiéla celu mai cu spiritu dintre toti trei, inca nu-si facuse planulu pentru o eventuale cadere a principelui. Se póte ca elu cugetá la sine insusi. Elu trecea de unu omu a lui Napoleonu si se dicea pre atunci, cându referintiele devenéu din dî in dî mai ostile intre Austri'a si Franci'a, ca elu aru fi candidatulu celu mai binevenitu alu Franciei la tronulu serbescu. In Scupcina inse nu erá nici unu prospectu pentru nici un'a din tendintiele atinse.

Aici va fi loculu de a aruncá o privire asupr'a trecutului pentru de a lamurí incâtu-va referinti'a intre familiele Carageorgevici si Obrenovici.

Carageorgevici (George celu negru) a fostu primulu eliberatoru alu Serbiei. Elu a inaltiatu la 1804 stindardulu resculârei. Dupa multe lupte si necasuri a alungatu pre turci din Serbi'a, a ocupatu fortaretiele si a trecutu preste Drin'a in Bosni'a. Mai pre urma a incercatu o legatura cu Muntenegru si i-a succesu a ajunge pâna la fruntariele Muntenegrului. La 1812 inse dupa pacea dela Bucuresci cu Russi'a, turcii se arunca cu tóta puterea loru asupr'a Serbiei. Carageorgevici a resistatu unu tempu óre-care puterei turcesci; in cele din urma inse, la sfatulu Russiei, a trecutu in Austri'a si trei ani de dile Serbi'a a fostu pasialicu turcescu.

La 1815 inaltia Milosiu Obrenovici flamur'a resculârei si eliberéza Serbi'a de turci, dara nu ii póte alungá si din fortaretie. Milosiu a fostu alu doilea eliberatoru alu Serbiei si dupa multe negotiâri capeta beratulu padisiahului si guvernà tiér'a cá principe pâna la 1838. Betranulu Carageorge, carele indata dupa resculare a vrutu sa tréca in Serbi'a, fu omoritu de ómenii lui Milosiu cându a pusu piciorulu pre pamentu serbescu. Milosiu nu avé nici bravur'a nici aventulu lui Carageorge. Elu erá istetiu pâna la astutia, asiá incâtu acum erá amiculu, acum inimiculu turciloru. Elu credea ca si cu rusii póte umblá cá cu turcii, si s'a predatu unu tempu cu totulu influintiei englese. Acést'a i s'a luatu fórte in de reu in Petersburgu si a fostu mai tardìu si caus'a caderei sele, Milosiu sciá umblá fórte bine cu poporulu, pentruce a si fostu fórte populariu; erá inse mare despotu fatia cu persónele de óre-care insemnatate. Senatulu, cu deosebire, a trebuitu sa simta asprimea lui.

Vucsici a organisatu partida „constitutiunaliloru“ si in cele din urma a silitu pre Milosiu sa abdica in favórea fiiului seu. Dara si domni'a junelui principe Michailu a fostu fórte scurta; pentruca la 1842 fù alungatu si acest'a din Serbi'a. Prin mijlocirea protectiunei rusesci Vucsici aduce pre tronulu Serbiei pre fiiulu lui Cara George, Alesandru Carageorgevici. Acest'a inse nu erá nici umbr'a tatâniseu. Elu erá unu regentu slabu si fâra capacitate. Prin referinti'a lui fatia cu Austri'a a vatematu simtiulu serbescu si s'a facutu impossibile. Milosiu, carele erá internatu in Vien'a, s'a folositu de revolutiunea din 1848 si a fugitu in Romani'a unde a petrecutu la mosiele sele. Fiiulu seu Michailu si a castigatu in tempulu esilului cultura européna si a scrisu mai multe brosiuri in limb'a francesa despre missiunea Serbiei in orientu. Inteliginti'a din Serbi'a avea cele mai bune sperantie in Michailu si in viitoriulu Serbiei. In poporu inse avea totu betrânulu Milosiu cea mai mare popularitate.

Din Romani'a nu erá greu a influintiá alegerile pentru Scupcina, mai alesu fiindu Milosiu fórte bogatu si dandu cu mâna larga sume insemnate spre scopulu acest'a. Dupa ce au esîtu alegerile in favórea lui s'a asecuratu si de bunavointi'a Russiei, carea doriá cu ori-ce pretiu sa delature influinti'a austriaca din Serbi'a. Asiá stau lucrurile cându s'a deschisu Scupcin'a in diu'a de St. Andreiu in 1858.

Partesanii Obrenoviciloru in Scupcina inca nu erau constituiti si asiá s'a intemplatu de s'a alesu presiedinte Misi'a Anastasievici si numai vice-presiedintele si secretarii au fostu din Obrenoviciani.

Cabuli-Efendi a vediutu ca principele Carageorgevici nu se póte sustiené si asiá a pasitu cu planulu de camacamia pre fatia. Mai intâiu a comunicatu planulu cu Vucsici, Misi'a Anastasievici si Garasianin. Cei doi dintâiu se vedeau aplecati; Garasianin erá cu reserva, pentru ca elu stà, pre sub mâna, in corespundintia cu liberalii. Elu nu erá cu tóte aceste in contra restauratiunei Obrenoviciloru. La o ocasiune a disu câtra Efremu Gruici, unulu din secretarii Scupcinei: „Voi nu cunósceti pre betrânulu Milosiu si volniciele lui; déca-lu ve-ti aduce adî la Belgradu, mâne ve va paré reu de ce a-ti facutu.“

Planulu lui erá cá dupa abdicerea lui Carageorgeviciu se institue Scupcin'a unu guvernu provisoriu, asiá incâtu port'a sa nu póta instituí caimacami'a; indata dupa acésta Scupcin'a sa se disólve si sa se escrie alegeri nóue in terminu de 6 luni de dile si acésta Scupcina nóua sa aléga pre principele celu nou. Liberariloru li se paru terminulu pré lungu si se temeau ca in tempulu acest'a oligarchii voru cautá sa pescuiasca in turbure. Nici liberariloru nu li erá pre voia restaurarea Obrenoviciloru; insa aveau sa aléga acum numai intre caimacamía si intre Obrenovicesci. Ei au alesu pre cesti din urma si din motivulu ca Milosiu erá betranu si dupa elu avea sa urmeze Michailu, dela care asteptau sa introduca idei nóue si liberale. Uniti liberalii asupr'a acestui punctu, in compania cu partisanii obrenoviciloru, aveau rol'a cea dintaiu si cea mai insemnata in Scupcina.

Activitatea Scupcinei s'a inceputu cu aceea ca s'a adusu o lege asupr'a periodicitâtiei Scupcinei, carea s'a si primitu fâra de discussiune. Alu doilea actu a fostu o adresa de multiamita puteriloru garante pentru respectarea neutralitâtiei Serbiei in tempulu resbelului din Crime'a. Mai departe unu protestu contra amestecului portiei in afacerile interne ale Serbiei.

In 10 Decembre se incepu atacurile asupr'a principelui Carageorgevici. Deputatulu Belgradului, Michailu Berlovatiu insîra de pre tribuna unu catalogu de umiliri si de abusuri sub domni'a lui Carageorgevici. Nici sa se dea unu respunsu la cuventulu de tronu nu a primitu Scupcin'a. Dep. dela Smederevo, Simon Protici, cetesce unu actu formalu de acusa si termina cu propunerea: sa se depuna principele. Cându termina Protici propunerea sea, se aude din tóte pârtile: „principele se abdica“. Presiedintele enuncia dorinti'a acést'a cá conclusu. Formul'a de abdicere erá gat'a si asiá nu mai trebuiá alta decâtu sa se aléga deputatiunea carea sa-i duca formul'a de abdicere principelui spre a o subscrie.

La curte erau toti de acea credintia ca inca nu e nimic'a perdutu. Sub cuventu ca in „onórea Scupcinei au sa se faca manevre“ s'au concentratu trupe la Belgradu, cari fura tratate bine cu mancare si beutura in casarme. Corpulu oficieriloru erá castigatu pentru curte prin mijlocirea rudenieloru principelui. Curtea mai avea mari sperantie in Austri'a si Turci'a si in celelalte puteri garante. Tóte aceste au datu ansa la inarmarea poporului in Belgradu si contragerea mai multoru barbati inarmati in launtrulu tierei. Din acesti'a s'a formatu unu corpu de garda pentru Scupcina si sub scutulu corpului acestui'a s'a dusu deputatiunea cu actulu de abdicere la principele. Acest'a nu s'a aretatu surprinsu, cu sânge rece a primitu actulu de abdicere si sia cerutu tempu de cugetare pâna a dóu'a dî diminéti'a.

Indata dupa departarea deputatiunei a chiamatu principele la sine pre consulii puteriloru garante sai intrébe de sfatu ce sa faca cu Scupcin'a. Consulii au respunsu, afara de comisariulu turcescu, ca ei trebuie mai antâiu sa céra instructiuni si ca in cestiunea de fatia ei nu potu dá staturi, ci acelea sa le dea ministrii si senatulu.

Adóu'a di in 11 Decembre afla poporulu din Belgradu, ca principele a fugitu in fortarétia la turci. Membri Scupcinei aflasera inca in nóptea trecuta de evenementulu fugirei si asiá cautá fia care parte sa intrebuintiéze tempulu in folosulu planuriloru sele. Liberalii surprindu pre partisanii caimacamiei in siedinti'a dela 11 Decembre cu prochiamatiunea, in carea principele Carageorgevici se dechiara de depusu si prin carea se prochiama Milosiu Obrenovici de principe. Vucsici si Garasianin a fostu fórte surprinsi de intemplarea acést'a neasteptata.

Diu'a de 12 Decembre a fostu o di grea. Ai curtiei principelui Carageorgevici inca totu credeau in possibilitatea reintórcerei principelui fugitu. Ei credeau ca senatulu va decretá dechiararea concluseloru scupcinei de ilegale, va disólve scupcin'a cu putere armata. Trupele inse, in locu de a trage in poporu, au fraternisatu cu densulu si asiá totu planulu au remasu nefruptiferu. Ba nici amenintiarea Austriei, carea concentrase trupe la Semlinu, n'a pututu folosi lui Carageorgevici nimic'a, câci in urm'a protesteloru din partea Russiei, Franciei si chiaru si Angliei n'a venitu in pusetiune de a interveni in favorea lui Alessandru Carageorgevici.

Guvernulu provisoriu alesu de scupcina a luatu frenele guvernârei a mâna si a pregatitu cele de lipsa pâna la venirea lui Milosiu, carele pre atunci se afla la Bucuresci.

Scupcin'a a avutu tactulu ca dupa tote aceste a rugatu pre Pórta sa le intarésca pre nou alesulu si inca cu dreptulu ereditariu.

(Va urmá.)

Polonii din senatulu imperiale iéra dau de lucru pressei cislaitanice. De astadata este dlu *Cerkavski*, carele se bucura de a fi numitu mai adeseori, si carele intr'o vorbire a sea la proiectulu privitoriu la inspectiunea scolara a desvoltatu o programa intréga a deputatiloru poloni. Invetiamentulu natiunalu polonu este amenintiatu. De aru avé polonii si perseverantia precum au propusuri bune, ei aru esoperá fórte multe dela senatulu imperiale, asiá inse si cu cestiunea inspectiunei scolare se implinî dorinti'a nemtiloru, câci cându e lucrulu la decidere polonii esu din sal'a senatului imperiale. „*Dziennik Polski*“ convocarea *unui congresu polonu*, a cârui scopu este contactulu deputatiloru cu alegatorii loru si cu alte persóne considerabile spre a se intielege asupr'a tacticei nóue in situatiunea cea nóua.

Unu oficiosu vienescu asecura in „Tagesboten aus Mähren,“ ca Austri'a va ocupá cu trupe Bosni'a si Erzegovin'a in cualitate de mandataru alu puteriloru mari. Generalulu de Mollinary va comandá „dóua séu trei divisiuni nemobilisate“ necesarie spre sfersitulu ocupârei.

Provissiunea trupeloru din Vilaetulu Bosniei aru ingrigio deocamdata puterea mandatara (Austri'a); dupa ce se aru mai reculege tiér'a cea plina de bogatii naturale aru avé sa pórte ea ins'asi sarcin'a provisiunei, avendu totu odata indatorirea de a rebonificá si spesele cele dintâiu.

Acést'a aru fi un'a din scirile alarmatóre din septamân'a trecuta. Alt'a este in „Köln. Zeitg.“ Dupa acést'a cabinetulu englesu se ocupa in tempulu mai nou fórte seriosu cu cestiuni esterne, cu deosebirecu *cestiunea orientale.* In privinti'a acestei din urma s'a si decisu si a *dispusu oficiului de resbelu de a tiené la indemâna trupe, pentru unu marsiu eventualu spre Egiptu.*

O depesia din *Bucuresci* spune ca prin decretu domnescu suntu corpurile legiuitóre, senatu si camera, convocate pre 15 Novembre in *sessiune ordinaria.*

De pre *câmpulu insurectiunei* suntu fórte rari scirile. Depesie din nordulu Bosniei spunu, ca li-a succesu insurgentiloru a face nepracticabilu drumulu de feru dela Novi-Banjaluca din care causa s'a si sistatu frequenti'a acelui drumu.

Din *Serbi'a* se telegraféza ca lânga *Topsider* totusi se va infiintiá unu castru, inse fâra de *insemnatate de resbelu.* Dupa „Istoc“ la *Zapecar* mai suntu 20,000 turci si la Alessinae 20,000 turci. Se vorbesce ca are a se intruní o scupcina in Bosni'a pentru cá sa se consulte asupr'a organisârei resbelului in primavéra. Muntenegru si Serbi'a voru luá parte sub scutulu puteriloru.

Diet'a Ungariei.

Bud'a-pest'a in 11 Novembre 1875. Astadi se incepù desbaterea asupr'a bugetului, care curmà monotoni'a siedintieloru de pâna acum. Starea financiale critica, in care se afla astadi statulu ungurescu, colosalulu bugetu, care tréce preste puterile tierei, d'au ocasiune buna parintiloru patriei, de a se cugetá seriosu asupr'a medilóceloru convenibile, prin cari se póte curá morbulu greu, de care sufere organismulu statului, fâra de a pune in pericolu esistinti'a materiale a cetatieniloru. Preliminariulu optimisticu cere nisce sacrificie, pre cari cu greu le vomu prestá intre impregiurâri economice atâtu de nefavorabile. Vomu vedé in decursulu desbaterei ce atitudine voru luá deputatii fatia de aceste postulate esagerate.

Siedinti'a se deschide la 10 óre, se autentica protocolulu siedintiei trecute, presidiulu anuncie mai multe petitiuni si depunerea mandatului dietalu de câtra deputatulu alesu in alu II cercu electoralu alu Orastiei. (Romosu) Laur. *Barcianu.* Presidiulu va ordiná acolo alegerea nóua. Inainte de inceperea desbaterei bugetarie, contele Ferd. *Zichy* róga pre ministrulu de financie se comunice casei resultatele manipulatiunei cassei pre cuartalulu III, fiindu-ca prin acést'a se va castigá unu nou si insemnatu factoru la apretiarea bugetului.

Ministrulu de financie C. *Széll* apromite, ca va publicá acele resultate in fói'a oficiale de mâne, inse numaî in form'a de pâna acum, pentru ca n'a avutu tempu sa faca unu conspectu mai estinsu.

La ordinea dilei urméza raportulu comissiunei financiali despre bugetulu pre anulu 1876.

Raportulu generalu se privesce de cetitu si P. *Ordody,* referentulu comissiunei financiale luandu cuventulu arata, ca bugetulu de acum se deosebesce in modu insemnatu de bugetele de pâna acum si inainte de tóte prin aceea, ca guvernulu a mersu din initiativa propria in crutiare pâna la marginile posibilitâtiei. De alta parte guvernulu s'a nesuitu mai multu decâtu guvernele de pâna acum, a fipsá venitele conformu realitâtiei.

Oratorulu insira titlurile principali, in cari s'au facutu reductiuni insemnate si infatisiéza bugetulu in totalitatea sea cu cifre. Crutiâri mai mari nu s'au potutu face, câci se periclitau interesele vitale ale tierei, se sguduiau institutiunile cele mai insemnate. In fine precisandu punctulu de vedere alu comissiunei fatia de modulu propusu de ministrulu de financie, de a acoperí deficitulu, recomenda raportulu comissiunei de base la discussiune. (Aprobare in centru.)

Ministrulu de financie *Széll,* provocandu-se la esposeulu seu de mai inainte despre starea financiale dice, ca acum nu are de a mai adauge la acelu raportu, ci astépta enunciatiunile casei asupr'a lui, la tempu de lipsa va dá deslusiri déca se voru cere. Din cele ce au disu atunci nu retrage si nu modifica nimicu, fiindu acele eflusulu convictiunei sale. (Aprobare in centru.)

Ig. *Helfy,* care a substernutu in numele partidei sale (stang'a estrema) unu votu separatu, ia cuventulu pentru a-lu motivá. Degiá in desbaterea adresei, incepe oratorulu, partid'a sea si-a datu opiniunea in genere asupr'a situatiunei, acum se marginesce la bugetu. Marginea pentru atacurile opositiunei, e creditulu natiunei. Sinamagirea din anii din urma cere sinceritate neconditionata. Ce privesce efectulu asupr'a tieriloru esterne, aceste nu voru asteptá descoperirile opositiunei, spre a-si face o judecata despre situatiunea nóstra. Trecandu la obiectu oratorulu reflectéza la ideile directive ce au determinatu pre ministrulu de financie in compunerea bugetului. Nu este adeveratu, ce a disu ministrulu, ca prin bugetu s'a inauguratu o politica in stilu mare. Ministrulu voiesce sa urce contributiunile cu 8 milióne, sa consume restulu imprumutului si sa faca datoria nóua. Aceea nu este politica in stilu mare. O asemene politica avuramu de vro câti-va ani incóce si togm'a politic'a acést'a trebuie schimbata.

Reformele radicali, de cari vorbesce ministrulu de financie, ni stau inainte, dara ele nu suntu nice liberale, nice promitietórie in respectu financialu. Este dóra proiectulu despre comissiunile administrative séu celu despre casatori'a civila liberalu?

Crutiâri esentiali, dupa cum se laudá guvernulu, nu s'au facutu, unde a fostu cu putintia; erogatiunile comune s'au urcatu inca cu $3^1/_2$ milióne. Sistemulu actualu nu e in stare sa cureze morbulu financialu. Oratorulu combate adeverulu cifreloru, spre a dovedí, ca bugetulu nu e realu.

Ce privesce promovarea capabilitâtiei de contributiune, alu patrulea principiu statoritu in esposeulu ministerialu, oratorulu dice, ca ministrulu e nelogicu urcându mai intâiu sarcinele si asteptandu apoi sporirea capabilitâtiei care si asiá e destulu de sguduita.

Ministeriulu se róga de pacientia, dara n'a facutu nimicu pentru a urcá contribuabilitatea. Guvernulu se afla in a 9 luna a stârei sele interesante si intr'adeveru ca copilulu aru puté fi pre lume (Ilaritate). Capabilitatea de a contribuí se póte urcá numai printr'o resolvere nimerita a cestiunei de banca, a cestiunei vamali si comerciali si a drumuriloru de feru, dara oratorulu arata din cuventulu ministrului presiedinte ca nu se póte asteptá nimicu in directiunea acést'a.

In urma oratorulu venindu la deficitu nu vede in medilócele recomandate de comissiune nice o garantia; dreptu acea recomenda votulu separatu.

Ed. *Zsedényi* constata, ca in preliminariulu de fatia guvernulu aréta in fapta unu semtiu de crutiare si ni destépta speranti'a, ca elu din anu in anu va micsiorá erogatiunile, asiá incâtu trebuintiele se voru puté acoperí prin puterea materiale a tierei si nu voru mai fi de lipsa imprumuturile. Cine vrea sa mai adauge acum nóue spese in bugetu pentru diverse scopuri, fia câtu de salutare, acel'a e unu cosmopolitu, dara nu unu patriotu ungurescu. Acum trebuie sa eliminâmu din bugetu tóte erogatiunile ce nu suntu neaperatu de lipsa.

Oratorulu aréta, cum a ajunsu cas'a representativa pre calea de a-si rupe gâtulu. Calauzulu nostru a fostu acoperirile optimistice preliminate de ministrii nostri financiali de mai inainte.

Oratorulu desvólta apoi in discursulu seu parerile sale in detaiu asupr'a bugetului, pre care lu afla ce e dreptu prea esageratu, fiindu-ca trece preste puterile materiale ale tierei, dara in urma lu primésce recomandandu mai intaiu ministeriului sa se nesuiésca a reduce speselo si anume a lasá intreprinderile economice (baile etc.) cari nu aducu nice unu venitu, ci sugu cá nisce lipitori sangele tierei; altmintrenea tiér'a va cadé viptima incurcaturiloru financiali. Oratorulu primesce bugetulu (aplausu viu in centru.)

Dupa *Zzedényi* ia cuventulu redactorulu foiei principale a partidei lui Sennyey „Kelet népe“, deputatulu *Kallay,* deastadata cá representantu alu opositiunei dreptei fiindu Sennyey bolnavu togm'a in acestu momentu gravu, candu se desbate bugetulu.

Candu vení rendulu la Kállay, sal'a desiertata se indésa de deputati, cari erau curiosi a ascultá pre unu novitiu parlamentariu si inca pre unu barbatu distinsu din opositiune. Discursulu seu a fostu tienutu intr'unu tonu modestu, obiectivu, dara puternicu, fâra coloritu oratoricu, inse cu unu efectu mare. Cu o atentiune respectabila lu urmarira amicii si inimicii si candu gatà si se inchisa totu odata si siedinti'a, o tacere profunda dovedea, câtu de bine au nimeritu sagetile lui Kállay.

Cele mai marcante pasagie din cuventarea sea, cu care si-a eluptatu unu triumfu recunoscutu chiaru si de press'a guvernamentale, suntu aceste:

Déca si liberalii guvernului incepura se véda, dise Kállay, ca consolidarea bugetului nostru nu e numai treab'a ministrului de financie, ci problem'a guvernului intregu, atunci pretinderea continua a partidei lui Sennyey, de a audi unu programu pentru acést'a activitate colectiva a guvernului in respectulu reformeloru, este deplinu justificata. Oratorulu regreta multu, ca guvernulu a substernutu *prea tardiu* proiectele respective, asiá incâtu se va puté discutá asupr'a acestoru proiecte, prin urmare asupr'a presupunerei morale si asupr'a basei acestui bugetu abia atunci, candu bugetulu va fi degia lege. De vreme ce aceste proiecte de reforme nu potu sa-si arate efectulu asupr'a anului 1876, oratorulu trebuie sa dechiare bugetulu acestui guvernu, care afirma in modu atâtu de ostensibilu ca a curmatu cu praxa de pâna acum, de o continuare simpla a maximei practicata pâna adi si de unu planu economicu „de a traí din mâna in gura.“

In statulu erogatiuniloru se vede óre care diligentia de crutiâri, dara intr'adeveru totusi nu s'a crutiatu. Guvernulu a venitu insusi ad absurdum, câci prelanga tóta asertiunea, ca „a mersu in crutiare pâna la marginele posibilitâtiei,“ totusi a aprobatu unele stergeri facute de comissiunea financiale. Aici e motivata suspitiunea, ca vomu mai puté negotiá inca cu guvernulu la o templare binevenita. De 8 ani ne amu dedatu la birocratia, cá si candu acést'a aru fi o institutiune indigena, precandu noi dorere amu incetatienitu numai *partile ei umbróse.* Birocrati'a unguréscа cu pucine esceptiuni respectabile e mai mare in trendavia si uitarea datorintiei, decâtu in diligintia si implinirea datorintieloru. Noi apelamu totudeun'a la devotamentulu poporului insarcinatu preste mesura, sa apelamu odata si la devotamentulu oficialiloru *se lucre mai multu.* In modulu acest'a sa crutiamu prin reducerea posturiloru, dara nu prin reducerea lefei.

Intreprinderile montane si forestarie cá economia neproductiva se le cassâmu chiaru si cu vatemarea semtiului natiunalu. In stari critice trebuie lasate passiunile si sa fimu eroi nu numai in vorbe, ci si in restringere si resignare. Cu unu cuventu totu ce e *luxu* natiunalu sa damu la o parte marginindune prelange cele mai neaperate trebuintie.

Venindu la postulu *acopeririloru* oratorulu dovedesce cu cifre esagerarea ministrului de financie in taxarea veniteloru. Aceste nu se voru inmultí, si deficitulu se va marí inca. Dârile vechi restante notate cu 4 milióne nu voru incurge la nici o intemplare. Ministrulu de financie se afla intr'o sinamagire mare.

Incâtu e pentru urcarea dâriloru cu 8 milióne, *Kállay* dice, ca acest'a este unu cuventu funestu intr'unu tempu, cându restantiele de dare in massa suntu celu mai viu testimoniu despre scaderea puterei de a contribuí. Si oratorulu totusi s'aru imprietení cu acestu cuventu, déca i s'aru dá garantia ca prin acestu sacrificiu tiér'a aru scapá de incurcaturi. In planulu financialu alu guvernului inse oratorulu nu afla absolutu acést'a garantia si tiene incercarea, de a acoperí deficitulu prin introducerea unei contributiuni ilusorice, *de pasiulu din urma* alu *desperârei.* Spre a confirmá adeverulu apostrofâriloru sele, oratorulu arunca partidei liberale si siefului ei, ministrului presiedinte Tisza acele cuvinte, cu cari siefulu de odinióra alu opositiunei a trantitu la 3 Fauru a. c. cabinetulu lui Ghyczy. Aceste cuvinte culminéza in dicerea, ca urcarea contributiunei este identica cu *confiscarea averei natiunali.* S'au inbunatâtitu dóra — intrébaKállay cu uuu sarcasmu muscatoriu — dela 3 Fauru a. c. relatiunile de productivitate si avere ale poporului nostru asiá, incâtu omulu dela 3 Fauru nu mai tiene acum urcarea contributiunei de o despoiere a capitalului?! Unu surisu hipocraticu tresarì la acést'a apostrofare — pre fati'a ministrului presiedinte.

„Journal de Bucarest“ de Dumine'a trecuta publica articolulu de mai josu intitulatu: „*Romani'a si Turci'a*“:

„Suntemu departe de tempulu cându Romani'a necunoscuta trecea de o provincia turcésca si cându publicistii cei mai acreditati nu vorbiau decâtu cu indiferentia séu dispretiu despre acésta tiéra despre care nu sciau nimic'a, nici istori'a nici numele ei. Este adeveratu ca suntu si astadi multe persóne cari confunda pre Romani'a cu cutare provincia din imperiulu otomanu supusa dominatiunei directe a sultanului: mai suntu inca si câte-va cârti elementarie, in care rutin'a mantiene nisce denumiri neesacte si apretiâri fâra valóre. Asemenea erori inse devinu din ce in ce mai rare. Numele si adeverat'a situatiune a Romaniei devinu din ce in ce mai bine si mai in generalu cunoscute. Scriitori distinsi contribue pe fia-ce dì, in Franci'a, in Itali'a, Germani'a si chiaru in Americ'a a imprasciá toti nourii. Pres'a se ocupa de Romani'a si in genere cu o insemnata bunavointia. Ca se intalnesce câte odata in acestu concertu simpaticu câte o nota discordanta, nu trebuie nici sa ne surprinda, nici sa ne puna in mirare. Nimeni nu póte avé ilusiunea de a multiemí pre tóta lumea. Esentialulu este de a justificá câtu mai putienu nemultiamirile.

„Din ceea ce diseramu resulta ca s'aru face mare gresiéla de s'aru aplicá Romaniei prognosticele urite cari se adreséza Turciei de câtra unu mare numeru din diuarele straine. Situatiunea deplorabile a acestui imperiu, neputinti'a sea de a reprimá o insurectiune care n'are nici unu ajutoriu din afara, turburarea si nestabilitatea cari domnescu in inaltele regiuni ale puterei inspira spiriteloru celoru mai putienu pesimiste temeri fórte serióse.

„Aceste temeri suntu cam esagerate. Turci'a va traí póte multu mai multu decâtu 'si inchipuescu acei cari viséza o emancipare in curendu a populatiuniloru crestine care ii suntu inca supuse; acésta emancipare póte ca nu e in sine-si posibile in conditiunile in care se afla aceste populatiuni. Ori cum aru fi inse cu tóte acestea, intru ce este atinsa Romani'a!

„Amu dis'o in mai multe renduri, ca cestiunea orientului se opresce pre tiermulu dreptu alu Dunarei. Romani'a prin positiunea ei geografica cá si prin institutiunile ei politice, apartiene Europei iéra nu acelui imperiu pre jumetate asiaticu care se numesce Turci'a. Destinele Romaniei suntu cu totulu neaternate de ale imperiului otomanu.

„S'a aretatu temerea ca ori-câtu de slaba aru fi legatur'a care o unesce cu Pórt'a, Romani'a sa nu fia absorbita de câtra Russi'a séu Austri'a. Si pentru ce? Aru fi óre Russi'a mai puternica, déca violandu tóte drepturile, si aru anecsá, contr'a ori-cârei dreptâti, cinci milióne de ómeni cari voiescu sa remana ceea ce suntu, si nu dorescu a fi nici rusi nici austriaci? Posesiunea Romaniei, se dice de câtra unii, aru fi drumulu celu mai bunu spre a ajunge la Constantinopole.

„Dara este óre siguru ca rusíi aru fi avendu o pofta asiá de furiósa cá sa stapanésca Constantinopole, si acést'a cu risculu de a aprinde unu resboiu universalu, câci nu este siguru ca celelalte puteri mari aru priví cu indiferentia pre Russi'a asiediata pre Bosforu si putendu sa amerintie dupa placu-i Europ'a si Asi'a.

Si apoi suposandu ca Russi'a aru voí cu ori-ce pretiu sa mérga la Constantinopole, marea négra i e deschisa si drumurile de feru aru conduce in porturile acestei mâri tóte trupele câror'a alta-data le trebuiá luni intregi cá sa póta fi conduse numai pâna la Dunare.

„Câtu despre Austri'a nu este si ea destulu de incurcata de multiplicitatea elementeloru eterogene din cari se compune? Si ce interesu aru avé ea sa-si creeze la Dunare o nóua Venetia, in loculu acelei'a a cârei perdere a fostu unu castigu pentru dens'a? Mai inainte de unificarea Italiei, Austri'a chieltuiá pre fia-ce anu milióne spre a mantiene autoritatea sea intr'o tiéra care nu voiá sa scie de dens'a si se facea in zadaru odiósa lumei civilisate. Astadi ea intrebuintiéza in lucruri utile banii pre cari odinióra ii intrebuintiá pentru a-si asigurá o dominatiune detestata si se bucura de o reputatiune meritata de liberalismu si de echitate care va cantarí multu in balantiele destinei sele. Aru trebuí cá ómenii de statu ai Austro-Ungariei sa fia orbi déca aru renuntiá la avantagiele acestei escelente situatiuni, in schimbulu nu scimu cârei satisfactiuni de ambitiune teritoriale.

„Nu, Romani'a, n'are a se teme intru nimicu de vecinii sei. Ea aru puté vedé inse nascendu-se pericululu in propriulu seu sinu, déca aru renuntiá la politic'a intielépta care a facut'o ceea ce este. In locu de a cautá sa turbure lucrarea ei de organisare, care nu este inca seversita, tóte spiritele cu sinceritate animate de unu patriotismu adeveratu aru trebuí sa se unésca spre a lucrá in comuna intielegere pentru seversirea acestei lucrâri.

„Românii mai au inca atâtea de facutu! Scólele loru nu suntu nici atâtu de numeróse, nici atâtu de dese, industri'a loru abiá esista, avuti'a loru agricola descresce, o crisa de bani fórte durerósa apésa asupr'a comerciului, eata atâtea cestiuni cu cari cauta a se esercitá activitatea loru si ocupá inteliginti'a loru.

„Lase românii puteriloru celoru mari de a se ocupá de politic'a cea mare. Ei au altele mai bune de facutu Va vení tempulu cându glori'a unui Parmentier si a unui Pestalozi va fi cu totulu in altu-feliu de luata câtu a unui Bismark si a unui Napoleonu. Romani'a se póte lipsí de ací inainte de acele renume sgomotóse cari nu se intemeiéza decâtu pre ruine manjite de sânge. Barbatulu care va dá Romaniei unu instrumentu de munca mai multu, unu elementu nou de civilisatiune va meritá sa fia binecuventatu de câtra natiunea intréga, si déca ii trebuie o aureola, admiratiunea recunoscatóre a popóreloru i-o va dá si pre acést'a.“ „Pr.“

Epilogu la adunarea scaunale din Sabiiu.

Unu corespundinte din Síbiiu scrie lui „*Kelet*“ din Clusiu despre deputatiunile, sasesci in genere si despre deputatiunea sasésca a Sabiiului in specie care merge la guvernu si la Majestatea Sea spre a protestá contr'a unei daraburiri eventuale a fundului regiu, urmatóriele:

Alegerea comissiuniloru sasesci si pornirea loru pre drumu catra curtea prea inalta (espedarea loru la guvernulu *ungurescu* se intempla numai din *necesitate ínevitabila)* s'a dispusu de câtra comitetulu de actiune delegatu din partea vaticanului sasescu din locu; in diversele scaune si districte vicarii espusi voru esecutá cu credintia acést'a ordinatiune in adunarile comune acolo, unde elementulu sasescu este in majoritate; cu atâtu mai siguru a potutu pretinde in adunarea scaunale tienuta la 4 Novembre (n. a. c.) Franciscu Gebbel, organulu superintendentelui Dr. Teutsch in cele politice, cá sa tramitemu si noi o deputatiune la Budapest'a si la Vien'a, inse cu acea indrumare, cá ea se considere in procederea sea in modu deobligatoriu de directiva acele puncte, pre cari le au statoritu adresele renumite ale Universitâtiei sasesci la 16 Decembre 1872 si la 19 Decembre 1873 câtra ministeriulu ungurescu cá unu feliu de „*ultimatu.*“

Se scíe, ca pre acelu tempu Franci'a stá inbrâncita la pamentu si calcata in picióre, dintre deputatii cei mai sanguinici ai universitâtiei si intipuiá fia care, ca este mai multu chiaru si decâtu Bismark si déca Bismark a pututu dictá Franciei, 5 miliarde, pentru ce se nu póta dictá si Universitatea s. guvernului ungurescu si legislatiunei unguresci 12 puncte de pace?

Fia care „deputatu din conflusu“ erá de ajunsu convinsu, ca elu a batutu pre francezi, dupa ce chiaru si C. Hannenheim, unu barbatu de altmintrea cu sânge domolu s'a dechiaratu cu ocasiunea desbaterei asupr'a faimosului „ultimatu,“ ca precum germanii cu mâna grea si cu sabiele ponderóse au ruinatu pre nerusinatulu „francezu“ (Franzmann), asiá va invetiá si nobil'a Universitate pre unguru mores, déca nu va acceptá cele 12 puncte. Stefanu Bitto inca a recompensatu pre Carolu Hannenheim pentru acést'a spresiune marcata si nevinovata, denumindulu de jude la tribunalulu de aici si de unu stillschweigender Actionair la „Tageblatt.“

Reintorcendume la deputatiunea numita a scaunului Sabiiu, trebuie sa dicu, ca *guvernulu aru puté sa refuse primirea acestei deputatiuni din simpl'a causa,* pentru ca ea chiaru si in sensulu celu mai estinsu sasescu nu e competenta, cá sa se arete in spectrulu publicului numitu.

De asemenea este indreptatita adunarea comuna a scaunului Sabiiului a aduce o resolutiune *valida* numai atunci, cându membrii adunârei suntu celu putienu in majoritate absoluta. Fiindu numerulu membriloru din adunarea scaun. 228 se cere pentru absolut'a majoritate presenti'a a celu putienu 115 membri. Cându se deschise adunarea sc. din 4 Novembre este dreptu ca au fostu de fatia 125—130, dara cându a inceputu se pledeze *Gebbel* pentru alegerea deputatiunei, o turma intréga de deputati sasi a esitu afara, si togm'a la actulu relativu la deputatiune s'a aretatu in modu eclatantu necapabilitatea adunârei de a aduce resolutiuni, fiindu in locu de 115 membri *numai 96 de fatia*, cari au votatu. Se va vedé acést'a si din protocolu, pentru ca deputatulu din Resinari, *Ciucianu*, a facutu atentu pre presiedintele *Gibbel* asupr'a acestei impregiurâri. Acest'a ce e dreptu a si disolvatu adunarea ne mai fiindu capabila a aduce resolutiuni, dara nu a enunciatu nevaliditatea actului de alegere a deputatiunei: se póte ca n'a facutu acést'a temendu-se de fulgerile vaticanului?

Corespondintia originala.

(Urmare din Nr. 85).

Se numescu acum pre nefericitii mei conlocuitori. Facu acést'a, marturisescu dle, cu inim'a plina de dorere si de amaraciune, cându 'mi aducu aminte de bunastarea celoru inainte de venirea jidaniloru aici. Anim'a mi e sfasiata si amu gânditu si pâna acum numai odata, ca de-si dela mine jidovii nu voru scóte nice o palma de locu, amu inse copii si amu frumósa mosia in satu si la câmpu, care dupa mórtea mea se va impartí intre ei, si partea unui'a séu a altui'a dintre ei usioru va trece in mânile vre-unui jidovu, câci ei se pricepu de minune a trage pre ómenii nostri cá cu magnetulu la carcima loru. Amu cugetatu de multe ori in mine ca ei (jidovii) trebuie sa scie ce-va facatura de satenii si tieranii nostri preste totu, se imbuldiescu la beuturile loru spirituóse cari suntu mestecate cu vitriolu si totu feliulu de materii stricaciόse. Uitate dle din dealu deasupr'a Geógiului preste Geoagiu, si vei vedé multime de case nóue; acelea suntu tóte de zidu si ale jidoviloru. Geogenii mergu vér'a cu multimea — tocma cum mergea sub jobagia jobagii la dni — la lucru la câmpu la jidovi pentru camete dupa datorii. In Ringetiu, in Mad'a, in tóte satele suntu jidovi si toti s'au imbogatitu din sudórea sateniloru.

Jidovulu Peter au fostu cumperatu unu pamentu dela Alesandru Pera care lu capetase de zestre cu muerea. Lânga pamentulu acest'a avé sócr'a lui o casa cu curte si ast'a au cumperatu-o Peter cu momele promitiendu muerei ca ii da pre anu 4 ferdele de cucuruzu smicuratu. Betran'a nu au vrutu se venda cas'a dar' jidovulu si-au castigatu ómeni pentru beutura si póte si platiti cu câti-va floreni, cari au scosu pre bét'a betrana din minte si mai la urma s'au invoitu la vendiare, dara s'au caitu uritu dupa aceea, câci nu avé unde se siéda si perea de fóme, — apoi curendu dupa aceea au si muritu, remanendu jidovulu cu casa si gradina tocma inaintea bisericei si-au facutu apoi in loculu casei vechi casa nóua de zidu. De aceea au umblatu elu multu dupa loculu acest'a, cá cându esu ómenii din biserica sa intre delocu la elu in carcima la vinarsu. Elu a fostu mai luatu dela Petru Rusu unu locu pentru 60 fl. v. a. Dela Luc'a Rusu au luatu altu locu in pretiu de 60 fl. datoria pentru beutura, precum si unu locu dela Nicolau Stoic'a totu pentru beutura. Elu a umblatu mai multu de a scosu datoria dela ómeni in bani, avendu póte in cugetu sa se duca de aici dupa ce 'si face bani multi. Dupa aceea s'a insuratu luandu-si de muere o jidovóica, locurile le-au vendutu; nu tardiu dupa aceea au bancrotatu, apoi s'au dusu in Banatu si au deschisu acolo nu sciu in ce orasiu bolta. Ómenii tienu ca elu au bancrotatu cu voi'a, pentruca luase si bani imprumutu, dela unulu din Secarembu mai multe sute si dela altii. Cas'a i s'a licitatu pentru detorii, dara nici a 4 parte nu face câtu suntu detoriele.

Dara acum asculta dle! Jidovóic'a pomenita mai nainte, de aici, au luatu dela trei frati si anume: dela Alesandru Apostu si Sivu Pera tóta mosí'a, si insemnezu ca fia-care dintre ei au avutu câte o mosia jobagésca intréga. Dela Apostu au luatu chiaru si mór'a, elu sa si pustiitu de aici, amu auditu ca aru fi in pricazu, — celoru-lalti doi le-au remasu morile. Dela Iosifu Filimonu au luatu in anulu acest'a pentru o detoria de 800 fl. bani rei, cele mai multe pamenturi in satu cu multi pomi: nuci, meri, pruni si alti pomi, câtu au mai remasu numai cu casa si o bucatica de locu lânga casa. Iosifu Boiantiu (june) au avutu ½ sessiune jobagésca, cârui'a jidovóic'a iau totu datu si mancare si beutura, si si-au insemnatu câtu au vrutu ea in conto, dara deodata iau spusu ca contulu e mare si i-au luatu in anu 1874 cu contractu facutu cu notariulu, cas'a si pamentulu, si elu a remasu proletariu. Nícolae Boiantiu, fratele celui din susu s'au trezitu numai odata ca este detoriu cu 50 fl. atunci jidovóic'a au pornitu procesu asupr'a-i dupa acea omulu s'au impacatu cu ea, au datu jidovóicei cas'a si gradin'a si inca câte-va pamenturi cu pomi cu totu, cas'a si gradin'a au fostu la fundulu gradinei jidovóicei, care (casa) ea au demolatu-o (huruitu-o) si loculu de casa cu curtea si gradin'a lu-au impreunatu cu gradin'a ei.*) Dela Gaiu Ioanu lui Zacharie au luatu 2 gradini, un'a cu casa si gradinile amendóue cu pomi, cas'a au huruitu-o jidovóic'a si au arsu-o. Ea au datu si putieni bani pentru casele acestea, dara pretiulu loru in partea cea mai mare au fostu detoria pentru beutura. — Ioanu a muritu si a lasatu muierea cu 3 copii in usile ómeniloru!

(Va urmá.)

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

Inim'a impetrita si *nesimtitórie* se móia prin impresiuni de compatimire.

Trandavi'a si *nepasarea* se perdu prin desteptare, trezire, incuragiare si imbarbatare la lucru; sa-i dea lenesiului in tóta diu'a câte ceva de lucru, apoi sa-i cerceteze lucrarea, cá sciindu, ca are sa dea séma invetiatoriului despre acést'a, sa se nevoiésca a o face de buna séma si bine. *Celui furiosu* sa-i arate adeseori reulu ce-lu casiunéza altor'a, si câtu de greu aru suferí si elu o asemenea nedreptate din partea altui'a.

Astufeliu va simti caintia si se va dumerí.

Aplecârile, cari in sine suntu bune, dara au luatu o directiune stengace, cu câtu le va indreptá mai multu spre fapte bune, cu atât'a se voru abate mai multu dela cele rele. D. e. déca unu copilu are aplecare, a se jucá in tierina ori nasipu; pre unulu cá acest'a sa nu 'lu oprésca inv. de a mai umblá cu de acestea, ci numai sa 'lu convínga, ca intorcendu asiá tierina ori nasipu cu mânile perde tempulu in zadaru; ci mai bine sa vina in gradina, ca-'i va dá densulu sa se jóce. Acolo sa-'i arate buruienile si cum sa le apuce, sa le plivésca. Cu câtu 'i-va aratá si 'lu va pune mai desu la lucruri copilaresci de gradina, cu atât'a 'lu va face, a se lasá mai multu de joculu de giab'a in nasipu, si va capatá placere si se va deprinde totu mai bine in esercitiele de gradinaritu si in cunoscerea fapteloru.

---

*) Amu vediutu cu ochii mei gardu celu nou, inceputu si facutu dealungulu ulitiei dela capetulu gradinei de mai nainte a jidovóicei. Coresp.

Fatia cu acestea s'au propusu urmatóriele intrebari practice:

1. Cum va puté inv. desberá pre copilulu dela aplecâri si porniri rele si deprinde la moravuri si aplecâri bune?

2. Déca va impedecá inv. ocasiusiunea inlesnitoria la necuviintie, prinde-va copilulu indata a face fapte bune?

3. Cum va puté inv. face copiiloru placute moravurile bune si a-'i dedá la ele?

4. Cum va puté inv. desberá pre copii, cari suntu deprinsi la murdaria, furtu si alte necuviintie, la siopacâiele in prelegere, nepasare de mai mari, disordine, nepuntualitate si deprinde la cele cuviinciose?

5. Cum va puté inv. desberá pre lenesiu de trandavie si deprinde la activitate cu staruintia?

6. Cum va puté inv· desberá pre celu cu inim'a impetrita, pre celu sumetiu si falosu, pre celu furiosu de aceste aplecâri rele si deprinde la bune?

Respunsurile primite:

1, Iuvetiatoriulu va puté desberá pre copilulu dela aplecâri si porniri rele, déca 'lu va impedecá totu mai multu dela seversirea fapteloru celoru rele delaturândui totu mai multu ocasiunea inlesnitória la acestea.

Deodata cu impedecarea faptei rele sa-i inlesnésca ocasiunea la fapt'a buna si sa-lu puna, sa o faca.

Sa staruiésca inv. intru a abate pre copilulu dela reu si a-lu pune sa faca bine.

Aslufeliu 'lu va puté apoi cu incetulu deprinde la iubirea si seversirea fapteloru bune de voi'a lui.

2. Déca a impedecatu inv. copilului ocasiunea inlesnitória la necuviintia, sa nu créda„ ca cu acést'a a facutu destulu, ci sa aiba si de aci incolo grija asupr'a aceluiasi. Copilulu deprinsu la o necuviintia si déca se vede intr'unu feliu impedecatu a o face, cérca sa o faca intr'altu modu; insa inv. sa nu lipsésca a 'lu impedecá si acum si inca mai tare in acésta incercare nóua; apoi iéra sa-i arate marimea acelui reu; sa-lu convinga despre urmârile cele nefericite, ce ajungu pre facatorii de rele; sa-i arate cu interesu, câtu de scumpa este fapt'a cea buna si cata fericire 'lu va ajunge in urm'a faptei bune — apoi sa-lu puna sa o faca.

Sa nu desperezo inv. vediendu, ca nu póte reusi usioru; ci sa lucreze cu staruintia si zelu in contielegere cu parinti in acésta privintia si — va cascigá pre copilulu cu incetulu.

3. Inv, in contielegere cu parintii va puté face copiiloru placute moravurile bune, déca va pune pre copii gresiti sa faca ceva bine, apoi 'i va face sa simtia bunetatea acelei fapte seversite, si déca 'le va aratá si ómenii, cari s'au fericitu prin aceea, ca au avutu aplecâri si moravuri bune.

Simtiendu copii adeseori urmârile cele placute ale fapteloru bune — cu incetulu se voru dedá, a le face de voi'a loru.

4. Pre *copilulu murdariu* sa-lu puna inv. sa se véda in oglinda, câtu este de uritu; sa-lu puna apoi, sa se uite si la unulu curatitu, sa véda, câtu 'i sta acestui'a de bine. Sa-lu constringa apoi a vení dupa amédi la scóla curatitu. Atunci iéra sa-i dea oglind'a, sa se véda câtu-i sta acum de bine.

Pre *furu* sa-lu puna sa dea inapoi lucrulu furatu; sa-i arete ce mare pecatu este, a furá; sa-lu scótia din banca si sa-lu puna sa siadia singuru la o parte, cá unu *facatoriu de rele.* Acasa sa-i impedece ocasiunea de a lingari, gustari s. a. -- sa nu-lu mai lase sa umble de capulu lui. In biserica sa róge pre dnii preoti, a nu-i mai dá (dara nici la alti copii ministranti in altariu) sa tiena la miruitu discuri de adunatu cruceri deschise, nici sa-i lase ocasiune, a colindá prin altariu pre la locuri cu cruceri, prescuri si alte de feliulu acest'a. Apoi sa-lu aiba sub deosebita inspectiune — pâna ce va dá dovedi de indreptare.

Pre *siopacâitoriulu in prelegere* sa-lu puna sa dica si elu, ceea ce s'a esplicatu; firesce ca nu va sci ce sa dica, si asiá — a datu de rusine. Care nu vré sa scie de rusine, nici de provocare sa se scótia dintre conscolarii sei din banca la o parte, cá unu *turburatoriu de linisce.*

Pre celu ce *nu-i pasa de mai mari* sa-lu oprésca de a vorbi neintrebatu. Déca intra in scóla fâra de a salutá pre invetiatoriulu sa-lu tramita afara cu demandarea, cá iéra sa intre si atunci sa salute. Asia sa faca cu elu si parintii acasa. Incâtu pentru ulitia sa-lu faca atentu si asupr'a copiiloru celoru de omenie, cum se pórta câtra mai mari si sa-lu provóce a se portá si elu asemenea.

Preste totu gresiala in contr'a respectului câtra mai mari sa-lu puna sa-si o corega indata.

Pre *celu aplecatu la disordine* sa-lu controleze invetiatoriulu mai adeseori si sa-lu constringa, a-si aduce trebuinciósele si a si-le pune la loculu cuviinciosu. Acasa inca sa provóce pre parinti sa-lu constringa, a-si pune lucrurile la loculu loru anumitu sí a-si face la tempulu cuvenitu ocupatiunile scolastice si cari-i le dau parintii de facutu.

Pre *celu nepuntualu* sa-lu iá la dare de séma pentru intârdiare. Sa-lu oprésca de a intrá in banca la loculu seu atât'a tempu, cu câtu a venitu mai târdiu in prelegere. Sa se intieléga inv. cu parintii, a-lu tramite regulatu si la tempulu cerutu la scóla; a-lu tramite adeseori pâna in odai'a scólei cu câte cinev'a; a-lu luá la dare de séma, cându vine acasa târdiu; a-lu opri dela jocu atât'a tempu, cu câtu a venitu acasa mai târdiu.

5. Pre *lenesiu* 'lu va puté desber'a inv. de lenevire, déca 'lu va face a semtí daun'a ce 'i-a aduso lenevirea; apoi sa-i dea ocupatiuni potrivite; sa-lu incuragieze si sa-i arate, cum sa le faca bine. Acasa sa provóce pre parinti, a-lu impedecá dela jocu fâra mesura si a-lu pune la lucru. Sa caute asupr'a lui cu dragoste, cându 'lu vede lucrându si cându le spune inv. ca a fostu multiamitu cu lucrarea lui.

6. Pre *celu cu inim'a impetrita* lu-va puté desberá de acésta gresiala, déca 'lu va face sa simtiésca compatimire pentru cei neputinciosi si nefericiti; apoi sa-lu indemne si la ocasiuni sa-lu inlesnésca si sa-lu puna a ajutorí pre uuii atari cu câte ceva.

Pre *celu sumetiu si falosu* sa-lu faca a simtí, ca elu nici nu este in stare a seversî fapte, la cari sa-i remnésca cineva. Ci sa se silésca a inveti'a bine la scóla, cá sa scie sa faca fapte demne de lauda; atunci in adeveru 'lu-va laudá lumea. Dara cându 'lu vedu ómenii facendu fapte asiá proste si totusi se lauda cu ele, numai câtu rîdu de elu. Apoi déca a facutu o fapta in adeveru buna, pre acést'a sa i-o considere invetiatoriulu.

Pre *celu furiosu* sa-lu faca sa intieléga, câtu de mare reu póte casiuná elu altor'a, dara si lui insusi, cându se infuriéza si lucréza, fâra sa ea sém'a, ce face; câtu de cu greu i-aru vení, cându aru cadé si elu in mânile unui omu furiosu si câte nedreptâti aru trebui sa sufere. Apoi sa midilocésca prin parintî, cá cerendu cev'a si dela ei cu furia, nici odata sa nu-i acordeze acea cerere; ci sa-i despretiuiésca o asiá purtare, si sa-i implinésca rogarea numai dupace o face liniscitu.

(Va urmá)

Varietâti.

*** *Scól'a nóstra din cetate.* In siedinti'a comunitâtiei Sabiiului de luni in 3 Novembre s'a votatu pentru scól'a nóstra din cetate 200 fl. cá dotatiune anuale din cass'a cetâtiei. S'a mai votatu mai departe pentru acést'a si pentru celelalte scóle gr. or. câte 2 stenjini de lemne de focu de fia-care odaia de scóla.

*** *Constituirea protopresbiteratului Sabiiului* s'a facutu eri sub presidiulu P. Protopresbiteru Ioanu *Popescu.* Dupa câtu amu pututu aflá constituirea a decursu in cea mai buna si armonica ordine. In comitetu s'a alesu P. as cons. Zacharia *Boiu*, P. Dem. *Cuntianu*, celu dintâiu parochu in cetate, celu din urma in suburbiulu Iosefinu alu cetâtiei Sabiiului; P. Ioanu *Necsi'a* par. in Bungardu; Ioanu *Oprisiu* par. in Siur'a mare; dintre mireni suntu alesi: Ioanu *Candrea* prof., Constantinu *Popoviciu* notariu in Sadu, I. *Pop'a* notariu in Boitia, Ioanu *Iancu* notariu in Mohu, Georgiu *Pipernea* fostu invetiat. in Cristianu, Bucuru *Duncasiu* economu, I. *Hambasianu* economu din Rasinari.*)

In scaunulu protopr. au intratu noi P. Ioanu *Hentesiu* ases. epitr. si par. in Ocn'a, P. Demetriu *Cuntianu* si P. I. *Bratu* in Rasinari. Defensoru matrimoniale este alesu Petru *Brote* priv. si notariu scaunale Moise *Tom'a* archivariu consistoriale.

Audimu ca in unele comune, cari vinu arondate la acestu protopresbiteratu si se deosebescu de celu alu *Salistei* se face renitentia si se dice ca din causa ca li e „dragu“ de protopopulu loru de mai nainte voru se remana si mai departe cum au fostu. O astufeliu de dragoste, ni se spuse, s'a intemplatu chiaru sub presidiulu P. Prot. I. *Hanni'a* in suburbiulu de josu, unde conducea insusi in persóna, sinodulu in loculu socrului Précinstiei Sele.

*** *Drumulu de feru orientalu.* Dela 1 Decembre a. c. c. n se mai imputienéza comunicatiunea cu Brasiovulu cu dóue trenuri, si adeca cu cele de Marti si Sambata diminéti'a. Asiá dara dela datulu de mai susu cu Brasiovulu numai *lunea* si *joi'a* vomu mai avé comunicatiun directa.

---

*) Pre ceilalti nu ii amu pututu aflá Red.

Burs'a de Vien'a.

Din 5/17 Novembre 1875.

Metalicele 5%	69	25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	10
Imprumutulu de statu din 1860	110	75
Actiuni de banca	919	75
Actiuni de creditu	192	40
London	113	80
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81	50
„ „ „ Temisiorene	80	75
„ „ „ Ardelenesci	79	50
„ „ „ Croato-slavone	74	—
Argintu	104	90
Galbinu	5	38
Napoleonu d'auru (poli)	9	10

Nr. 265.—1875.

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni a prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu din 8 Augustu Nr. 2268 a. c. la veduvit'a parochia gr. orientala de clas'a III. din Gridu in protopresbiteratulu Fagarasiului se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

1. Emolumentele suntu pre lânga venitele stolari usitate dela 160 familii alesi câte 8 copuri de bucate; iéra dela 42 familii mestecate pe jumetate.

2. Unu locu de samenatura agru de 3 galete.

3. O livadie de 4 cara de fenu la unu locu care se folosesce in totu anulu.

4 Folosirea erbii, din progadea bisericei.

5. Tacs'a pasciloru cu câte 8 cr. dela tóta famili'a. Care tóte computate la olalta, aducu sum'a 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá postulu acest'a parochialu, au de a-si adresá concursele loru construite conformu statutului organicu, pâna la terminulu aretatu la subscrisulu.

Fagarasiu in 18 Octobre 1875.
In contielegere cu comitetulu parochialu.
Petru *Popescu*,
(1—3) protop.

Concursu.

Devenindu a dóu'a parochie gr. or. de class'a III. din comun'a Toparci'a vacanta, spre ocuparea acestei statiuni se escrie concursu pâna in 30 Novembre 1875 st. v.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu:

a) 11 jugere 297□° de pamentu parte fanatie parte locu aratoriu;

b) accidentele stolare regulate dupa 205 familii, care computendu-se la olalta dau o suma de 400 fi. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si insinuá recursele bine informate in sensulu statutului organicu in terminulu prescrisu mai susu, la scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului Mercurea.

Comitetulu parochialu gr. or.
Toparci'a in 5 Oct. 1875 st. v.
Presiedintele comitetului.
Iacobu *Greavu.*
Ioanu *Lepedatu.*
notariu.
Ioanu *Drocu*,
(1—3) adm. protopopescu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in comnn'a bisericésca greco-orientale de class'a III. *Minthi'a cu fili'a Besanu* se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolnmentele acestei parochii suntu: folosirea portiunei canonice si venitele stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne pâna la terminulu indicatu suplicele loru, instruite in sensulu st. org. — la subscrisulu.

Dev'a 30 Octobre 1875.
In contielegere cu comitetulu parochiale.
Ioanu Papiu,
(1—3) protopresbiteru.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Bab'a de class'a III, se escrie concursu pâna la 30 Novembre a. c. cându va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

1) 8 Jugere si 354 orgii aratoriu.

2) 4 Jugere 1456 orgi fenatiu.

3) 3 Jugere 716 orgi pasiune.

4) Dela o suta case dela fia-care casa o mertia mica de malaiu si dela tóta cas'a un'a di de lucru si stol'a îndatinata dela servitiele preotiesci dupa cum s'a staveritu de comissiunea ambulanta.

Doritorií de a câscigá acestu postu de preotu au sa-si inaintedie recursele loru la subscrisulu scaunu protopresbiterale, sa fia teologi absoluti, pâna la terminulu indicatu:

Cs. Giurgesti in 16|10 1875.
In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Bodea,
(1—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 89. ANULU XXIII.

Sabiiu 9|21 Novemvre 1875.

Nr. 1811. Scol.

Câtra inspectoratele districtuali de scóle din archidieces'a romana gr. or.!

Pre temeiulu esperintieloru de pâna acum, dupa care s'a constatatu evidentu, ca acele scoli au fostu mai bine cercetate in decursulu anului scol. trecutu, a câroru organe in manuarea listeloru de lenevire s'au tienutu strinsu de ordinatiunea consistoriului din 19 Ianuariu 1874 Nr. 2370/1873 scol. se ordinéza tuturoru inspectoriloru districtuali de scoli din intréga archidiecesa, cá se insarcineze pre organele scol. subalterne, cá si in viitoriu se observe cu tóta stricteti'a prementionata ordinatiunea consistoriale: spre acestu scopu oficiile parochiali suntu deobligate a pregatí unu estratu esactu din cartea botezatiloru despre toti copii de ambe sesele in etate dela 6—15 ani, care estrasu provediutu cu subscrierea respectivului parochu si sigilulu bisericei, se va pastrá totu-déun'a in localulu scólei, spre a fi la indemana pentru ori-ce casu de visitatiune a scólei prin organele scol. superiori.

Asemenea se ordinéza inspectorateloru districtuali cá in privinti'a duratei scólei sa observe cu tóta stricteti'a prescrisele §-lui 54 art. 38/1868.

Sabiiu, din siedinti'a consistoriului archidiecesanu cá senatu scolasticu, tienuta in 20 Octobre 1875.

In absenti'a Escelentiei Sele Par. Archieppu si Metropolitu.

N. Pope'a m/p.
Archim. si Vicariu
archieppescu.

Escelenti'a Sea Inaltu Présântitulu P. Archiepiscopu si Metropolitu *Mironu* Romanulu a sositu Vineri cu trenulu de diminéti'a in mijloculu nostru.

Alalta eri Vineri s'a celebratu in biseric'a nóstra din cetate liturgia cu rugaciune de multiamita, din caus'a dilei onomastice a Majestâtiei Sele Imperatesei si Reginei *Elisabet'a*. Asemenea s'au facutu rugaciune din aceeasi causa si in bisericile altoru confessiuni si edificiele publice au fostu decorate cu flamuri.

Serbi'a dela 1858 pâna la 1875.

(Urmare.)

Vediendu principele Carageorgevici ca nu mai e nici o sperantia de a se suí pre tronulu perdutu, la consiliele comisariului turcescu si consulului austriacu, a parasitu si fortareti'a Belgradului si pre unu vaporu austriacu a trecutu in 3 Ianuariu c. n. 1859 la Semlinu. Cându a pusu piciorulu pre rip'a austriaca a disu celoru din impregiurulu seu; „Acést'a este multiamit'a Portiei si Austriei pentru tienut'a mea cea loiale in restimpu de 17 ani“!

Intarirea lui Milosiu a urmatu curendu. Franci'a si Russi'a au staruitu fórte multu pentru intarire, pentru cá sa nu se nasca nóue complicatiuni in Serbi'a.

In 6 Februariu a si sositu Milosiu in Belgradu. Fortareti'a turcésca l'a salutatu cu salve de tunuri, comisariulu turcescu a fostu de fatia la primirea lui si a fostu celu dintâiu care i-a facutu cea dintâiu visita. Cu Milosiu a sositu si fiiulu seu Michailu cu carele s'a intalnitu la Semendri'a.

Milosiu a amanatu in 12 Februariu siedintiele scupcinei, promitiendu a o convocá din nou pre diu'a de 2 Septembre. Elu a inceputu a guverná si cu guvernarea lui arata ca multe sperantie au remasu zadarnice. Milosiu, cu tóta esperinti'a ce a facutu in 20 de ani, a remasu totu celu vechiu. Elu nu erá in stare a-si stapâní passiunile si a renunciá dela resbunare. Metropolitulu Petru Ivanovici fu esilatu. Betrânulu Vucsicsi, cu tóte ca si-a facutu omagiulu naintea lui, a trebuitu sa móra in spitalulu incuisitiloru. Nici nu se scie ca ce mórte a muritu.

Mai multu s'au insielatu in Milosiu liberalii.

Unu lucru a sciutu Milosiu sa esopereze dela Pórta, lucru de mare insemnatate pentru stabilitate in Serbi'a, ereditatea tronului in famili'a sea. Acést'a a fostu si cea din urma opera mai insemnata din partei, pentruca la 14/26 Septembre 1860 a muritu in etate de 81 ani.

Partea cea mai inteligenta a Serbiei asteptá cu nerabdare venirea lui *Michailu Obrenovici* pre tronu si cu totu dreptulu, pentru ca cu elu s'a inceputu o era nóua de mare importantia pentru Serbi'a si pentru cestiunea orientale. Sute de cântece populare din tóte pârtile serbesci din Bosni'a, Erzegovin'a, Dalmati'a, Ungari'a de média-di au salutatu pre principele Michailu cá pre *eliberatorulu natiunei.* Serbii de tóte pârtile asceptau ca Michailu déca nu mai multu, dara celu putienu va face in prochiamatiunea sea dela suirea pre tronu o scurta amintire de „fratii ce sufere din Bosni'a si Erzegovin'a.“ Prochiamatiunea lui dela 15 Septembre 1860 inse a fostu unu actu de cea mai mare sobrietate. Passulu celu mai insemnatu din prochiamatiune a fostu devis'a: *voi'a cea mai inalta sa fia in Serbi'a legea.* Michailu erá de parere ca inainte de a intrá in actiune contr'a Turciei sa consolideze tiér'a in laintru. Dupa densulu trebuia nainte de tóte sa inceteze passiunile de partida; sa faca ordine in afacerile statului si sa creeze o armata buna. De aceea, déca unu functionariu erá aptu, nu cauta ca pentru care dinastia a fostu elu mai nainte, ci dupa aptitudinea si meritele sele 'lu promová in functiune. Elu s'a apucatu de reforme in administratiune si justitia precum si in instructiune.

Dóue reforme ponderóse avea Michailu de a pune in lucrare, reforme de cari avea sa aterne tóta puterea si forti'a Serbiei. Reform'a contributiunei si cea militaria. Si contributiunea si armat'a erau la venirea lui Michailu primitive. Nu mai ajungeau si nu mai corespundeau tempului. Incâtu privesce contributiunea erá asiá numita darea capului; iéra armat'a, afara de putiena soldatime regulata, erá poporulu armatu, va se dica, fiacare barbatu serbu facea parte din armata. Pâna cându puterea armata turcésca erá ins'asi intro stare primitiva, ajungea si organisarea acést'a primitiva a serbiloru; acum inse cându turcii 'si formara o armata respectabile si serbii trebuiau sa introduca formarea de cadre militarie, care sa fia simburele militieloru create din armat'a populara. In scupcin'a dela 6 Aug. 1861 au venitu intre alte proiecte si proiectele de reforma in privinti'a contributiunei si armatei si scupcin'a le-a radicatu la valóre de lege. Dupa reform'a cea nóua militaria Serbi'a intréga fu impartita in cinci comande. Fia-care comanda 'si avea bataliunile si companiele sele; la artileria si cavaleria s'a luatu mai cu séma cetatienii mai avuti. Dupa reform'a acést'a Serbi'a putea pune pre picioru de resbelu la prim'a mobilisare 50,000, la a dóu'a 50,000 si la a trei'a 25,000 ostasi. Reform'a acést'a erá pre tempulu resbelului austro-prussianu mai gat'a.

(Va urmá)

Dela Ragus'a se telegraféza ca regimulu austriacu a publicatu ca nu mai este in pusetiune de a impartí ratiuni de pâne intre emigrantii erzegovineni.

Dela Knin se telegraféza ca soldatii turcesci au mânatu din fruntari'a austriaca dela Strmca mai multe vite. Soldatii si gendarmeri'a nóstra (austriaca) au alergatu intr'ajutoriu dara turcii ii a primitu cu salve de pusci si au mânatu vitele mai departe. Este sperantia ca contr'a cutediârei musulmane se voru face reclamatiuni corespundietórie.

De pre câmpulu luptei au inregistratu diurnalele din capitale in septamân'a trecuta dóue lupte considerabile intre turci si insurgenti, a cârui constatare trebuie inca asteptata. Intr'un'a au raportatu insurgentii victori'a; in a dóu'a turcií.

Corespondentulu lui „Times“ la Mostar scrie cu dto de 30 Octombre, ca avendu a discutá cu Server-pasi'a asupr'a conditiunei provincieloru resculate, s'a convinsu ca comisariulu imperialu este departe de a intielege adeverat'a stare a insurectiunei si mesurile ce aru trebuí sa ia pentru a ajunge la o pacificare. Dintr'o intrevorbire ce a avutu corespondentulu cu membrii comisiunei consulare a intielesu ca Turci'a este incapabila si de a intielege si de a resólve dificultâtile.

In privinti'a intrevederei sultanului cu generalulu Ignatieff, „Wiener Abendpost“ dà asigurâri ca chiaru dela inceputulu insurectiunei in Turci'a, atâtu ambasadorulu Russiei câtu si alu Germaniei si Austriei n'au facutu nici o demarsia care sa fia in deacordu cu instructiunile formulate in comunu séu care sa nu fi primitu asentimentulu si spriginulu celoru-lalte cabinete.

Ambasad'a otomana la Parisu, comunica diuariulu „le Constitutionnel“ dela 12 Novembre urmatóriele:

„Mai multe telegrame private, adresate dela Parisu la Constantinopole cuprindu ca mai multe persóne ce se diceau autorisate de marele viziru, s'aru fi adresatu câtra mai multi capitalisti din Franci'a si Olandi'a, spre a contractá unu imprumutu de 12 milióne livre sterling.

„Din ordinulu sublimei Porti, ambasad'a otomana opune denegatiunea cea mai formala asertiunei acestoru persóne, si declara ca guvernulu otomanu n'a incredintiatu nimenui nici o misiune financiara.“

Tóta diuaristic'a européna se ocupa de discursulu pronunciatu de Disracli la banchetulu datu de lord-majorulu Londonului. In impregiurârile de fatia, cându atâtea dificultâti agita orientulu, acelu discursu 'si are importanti'a lui esceptionala.

Eata ce dice „Constitutionalulu“ despre discursu:

„In toti anii, in acela'si locu, unulu din ministrii reginei are obiceiulu, spre respunsu la unu discursu alu lordului-majoru, a trece in revista politic'a generala si interióra a tierei; este inse fórte raru cá sa se oprésca mai in specialu la o cestiune ardietóre spre a o tractá in tóte detaliele sele. De asta-data inse d. Disracli facù acést'a, si de acea discursulu seu e unu evenimentu alu dilei.

„Amu crediutu si credemu si astadi ca cestiunea turcésca nu este destulu de cópta spre a dá locu la o solutiune radicala. Acum dóue-dieci de ani Rusi'a a fostu oprita de Engliter'a si de Franci'a de a merge asupr'a Constantinopolei si de a procede la impartiél'a imperiului otomanu. Astadi ea a renunciatu la acestu proiectu pentruca situatiunea Europei nu mai e aceeasi; ea nu aru puté sa se intinda in orientu fâra a provocá o turburare in occidentu, care aru aduce celu mai mare prejuditiu atâtu situatiunei câtu si puterei sele europene. De ací pentru dens'a necesitatea de a merge in intielegere cu Austri'a si Germani'a; de ací intielegerea celoru trei imperii, care nu póte durá decâtu cu conditiunea cá câte si trele sa respecte statu-quo.

„D. Disraeli se pórta dara cu mare curtenia cându atribue indulgentiei celoru trei cabinete o politica de pace, care in faptu, e dictata de o trebuintia imperiósa.

„Cele trei curti nu potu face altu-feliu decâtu sa se arete paciente, sub pedéps'a de a se desbiná si a provocá unu resbelu generalu de care are a se teme celu putienu un'a din ele. De acea d. Disraeli póte contá, pentru unu tempu óre care, pre continuarea acestei indulgentie.

„Mesurile financiale ale Portiei n'au avutu decâtu putiena parte in nóu'a fasa diplomatic'a a cestiunei Erzegovinei; ele puteau serví de pretestu vasaliloru sultanului spre a continuá incuragiârile loru pentru insurgenti si a-i face sa castige tempu; inse politic'a celoru trei imperii n'a suferitu mare modificatiune. Astadi, cá si la inceputu, cele trei curti vedu imposibilitatea de a substituí administratiunei musulmane unu guvernu crestinu, séu a desmembrá in profitulu loru imperiulu otomanu. Totu ce ele potu cercá este cá sa asigure esecutarea reala a iradeului din urma care cuprindea reformele cele mai urgente si de a oprí astu-feliu reinceperea insurectiunei in primavér'a viitórie.

„Acesta programa inse, calificata cu dreptu cuventu de d. Disraeli cá o proba de indulgentia a celoru trei cabinete, n'are nimicu care sa nu póta conveni intereseloru englese. Primulu ministru n'a esitatu a declará ca déca puterile dela Nordu, cá vecine Turciei, suntu mai directu interesate la pacificarea imperiului otomanu, pre de alta parte inse si interesele Engliterei nu suntu mai putienu considerabile, si pre cari guvernulu reginei va sci sa le apere.

Balcaniloru cu conditiunea ca Constantinopole sa nu devina orasiu rusescu. Deci precum nici serbii nici bosniacii nu suntu crediuti capabili de a inlocuí pre sultanulu, si fiindu ca in lips'a-i esista temerea cá sa nu mostenésca Russi'a, se asociéza voiosu, din tóta inim'a la politic'a actuale a celoru trei imperii, politica care e basata pre statu quo. Déca acésta politica s'aru schimbá, Engliter'a n'aru esitá de a desfasiurá tóta formidabil'a ei putere, dela Gibraltar pâna la Malt'a, si dela Malt'a pâna la Bosforu, spre a remané stapâna pre cóst'a orientala a Mediteranei, care este drumulu la Indii.“

Diet'a Ungariei.

Diet'a Ungariei a infatiasiatu dela inceperea desbaterei bugetarie incóce unu tablou de campani'a perlamantara, in care s'au mesuratu tóte puterile alese din tóte nuansele, ce constitue cas'a deputatiloru. Mai intâiu au intratu in lupta opusetiunea din drépt'a, ajutata de cea din stâng'a. Oratorii centrului, numitu liberalu, au mânatu la ínceputu numai puteri mai tinere in lupta, puteri cari 'si puneau tóte fortiele loru june pentru de a pará loviturile cele grele si din drept'a si din stâng'a. Abiá in dilele din urma intra in distanti'a proiectileloru si puteri mai vechi deprinse in lupt'a parlamentaria spre a apará proiectulu regimului.

Dintre putienii români presenti in dieta numai doi au luatu cuventulu, *Borlea* si *Ciplea*. Dupa cuventârile loru semnalisate de diurnale, ambii forméza dóue estreme. Inaintea celui dintâiu suntu multe si mari rele in tiéra; inaintea celui din urma tóta lumea din tiér'a nóstra e unu paradisu.

Déca considerâmu tóte cele ce au resunatu intre paretii palatului din Sandor ucza in Budapest'a apoi trebuie cu inima posomorita sa privimu resultatulu luptei parlamentarie in cestiunea bugetului pre 1876. Resultatulu, dupa cum ni-lu anuncia o depesia de alalta eri, este, ca ori este de unde ori nu este de platitu trebuie sa platimu contributiuni mai mari decâtu pâna acum. Si acést'a n'aru fi superarea cea mai mare, déca amu fi auditu vre-unu cuventu mangaitoriu despre isvórele de unde. Isvórele de pâna acum au secatu mai de totu si cele nóue nu suntu descoperite. Bugetulu care s'a votatu cu o mare majoritate nu ni le aréta nici pre departe.

O necesitate mare trebuie ca apésa si peptulu guvernului de propune urcarea greutâtiloru. Care este acea greutate nu ni se spune. Noi ne tememu ca greutatea ascunsa in locu de a inaintá cur'a financiale, ascundindu-o, va cresce mai mare si va deveni si mai incurabile. Ce va urmá mai departe nu o potu sci póte nici ddieii majorum gentium.

Budapest'a 12 Novembre n. Dupa cele formale cas'a representativa trecendu la ordinea dilei ia mai intâiu cuventulu in discussiunea generale asupr'a bugetului deputatulu

Wirkner, care primesce raportulu comissiunei financiale de basa la desbaterea speciale si privesce de o datorintia a ori si cârui patriotu, a primí intre impregiurârile actuali proiectele guvernului fâra passiune de partida si fâra de a mai esaminá interese particularistice. Ce e dreptu aru fi fostu mai bine a urcá mai intâiu capabilitatea de contributiune si a evitá astufeliu apelulu la patriotismulu cetatieniloru, dara fiindu ca statulu se afla in pericolu, asiá trebuie sa suportâmu sarcinele cele nóue.

Oratorulu nu consemte cu cei ce dechiara situatiunea financiale de desperata, elu este convinsu, ca, déca se va regulá administratiunea si justiti'a conformu postulateloru europene, atunci capitalulu esternu va imigrá in Ungari'a, fâra cá prin acést'a colonisare sa se pericliteze, dupa cum se temu unii, natiunea ungnrésce, care si-a sustienutu esistinti'a sea in lupt'a ei aprópe milenara. Trebuie sa creâmu o lege de incolatu buna, sa asigurâmu strainiloru drepturi cetatienesci, atunci ei voru iubî Ungari'a si se voru face patriotí buni. Oratorulu recomenda crutiare in intreprinderile economice ale statului si in ce privesce cestiunea vamale si comerciale e de parere sa se dee mâna libera guvernului. (Aprobare in centru.)

I. *Simonyi* e de parere, de vreme ce bugetulu actualu se invertesce totu in directiunea vechia si densulu nu póte intinde mân'a la consolidarea sistemei pronunciata in acestu preliminariu, nu póte sa-lu primésca de basa la desbaterea speciale. Preliminariulu nu e seriosu, preliminariulu acopeririloru e nesiguru si posturile singuratece suntu prea sanguinice. Oratorulu dechiara politic'a financiale a guvernului de gresita si respinge bugetulu.

I. *Hosztinsky* motivandu votulu seu dice, ca pre lânga independenti'a tierei trebuie sa ne ingrigimu de desvoltarea materiale si spirituale a tierei. Pâna acum nu amu fostu norocosi cu medilócele practicate pâna acum, trebuiá se incepemu a crutiá inca dela 1867 si atunci nu cadeamu in lipsele estreme de adi. Trebuie dara a se face o schimbare radicale relativu la ecuivalarea veniteloru si erogateloru. Bugetulu pre 1876 aréta unu progresu si oratorulu se invoiesce si cu o urcare a dâriloru directe, pentruca in asemene stare critica trebuie sa permitemu medicului (= guvernului) o operatiune eroica. In urma primesce bugetulu in genere.

Contele Aur. *Dessewffy* si motivéza votulu seu, cum dice, nu din zelulu de a jucá o rola, ci din datorintia câtra sine insusi. Bugetulu este oglind'a fia-cârui statu, care reflectéza situatiunea lui in cea mai adeverata lumina. Bugetulu ce ne sta inainte cu unu deficitu preste 15 milióne este inse oglind'a unui viitoriu fórte tristu. De si oratorulu nu are incredere câtra actualulu ministeriu, totusi nu vrea sa-i adscrie lui acést'a stare. Raportulu comissiunei nu-lu póte primí, pentru ca guvernulu n'a facutu nimicu pentru a radicá capabilitatea de contributiune a cetatieniloru. Opositiunea dreptei nu primesce urcarea contributiunei propusa de ministeriu, pentru ca ea ataca mai tare puterea contribuentiloru dealtmintrea destulu de atacata. Oratorulu se indoiesce de resultatele ce le astépta preliminariulu ministeriului, bugetulu nu este realu, dupa cum dovedesce oratorulu prin o paralela intre computurile finali si fipsârile preliminarie.

Cându guvernulu actualu — termina oratorulu — vení la cârma, sperámu, ca elu va rupe cu sistemulu trecutului si nu va tiené mai multu tiér'a in ilusiuni, folosindu colosal'a majoritate parlamentara spre o reorganisatiune financiale radicale, dara nu spre votarea neconditiunata a unoru posturi sanguinice. Oratorulu nu primesce raportulu comissiunei de basa la desbaterea speciale.

Istoczy considerându bugetulu in totalitatea sea se bucura, ca guvernulu a pornitu cu succusu bunu pre o cale mai buna, dara ce privesce acoperirile, guvernulu a folositu tóte medilocele spre a deschide nóue isvóra de venitu Trebuiá sa se crutie cu contributiunea clasele ce traiescu din munca si câstigu si sa se fi pusu impositu mai bine pre bursa, care asuda mai putienu si totusi are venite insemnate. Temerea ca prin atare impositu ómenii dela bursa se voru imprasciá nu este intemeiata.

Oratorulu venindu in discursulu seu la drumurile de feru se alatura la principiulu adoptatu de tóte tierile progresiste, ca statulu trebuie sa aduca in cadrulu administratiunei sele drumurile de feru, togm'a asiá cá si post'a si telegrafulu. Drumurile de feru suntu de o mai mare insemnatate pentru inflorirea statului, decâtu post'a si telegrafulu. Statulu administrandu insusi drumurile de feru nu va trebuí sa dee 15 milióne interese de garantia la administraturele drumuriloru subventionate. Apucandu statulu odata administratiunea in mâna va ajunge curendu si in posessiunea loru. In Germani'a se face de unu tempu incóce mare agitatiune in directiunea acést'a, cele mai de influintia corporatiuni s'a pronunciatu pentru acuirarea drumuriloru de feru pre partea statului. Recomandandu guvernului acestu principiu salutariu relativu la administrarea drumuriloru de feru, oratorulu primesce in urma raportulu comissiunei de basa la desbaterea speciale.

Ballogh dechiara intr'o lunga cu-

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Asiá se cade (οὕτως δεῖ) — ací este esprimata hotarirea ddieésca, cá sa se inaltie fiiulu omului. In versiunea rom. δεῖ = trebuie, cauta, este de lipsa, s'a tradusu cu *se cade*, carea nu esprima aceea ce esprima origin. In orig. se esprima o necessitate ce cauta sa se implinésca, o trebuintia neincungiuravera, o dispusetiune, carea, cá tóte dispusetiunile divine trebue sa se efeptueze, — pre cându in versiunea rom. se cade esprima o necessitate conditionata, o cuvenintia, carea la nici unu casu nu involve in sine aceea ce involve terminulu: trebue = δεῖ. Necessitatea acést'a a inaltiârei lui Iis. (ca elu trebuiá) jace in hotarirea ddieésca, espusa in nenumerate locuri din Test. vechiu (cum: Ps. 21. Isai'a 50, 6. 53, 2 seqq. Dan. 9, 26 s. a.) si nou (Mat. 26, 24. Marcu 9, 12. Luc'a 22, 22. 24, 25—27. Fapt. Apost. 17, 2. 3. 26, 22 seq. a. a.) — la cari se refera si acestu testu. — Caus'a acestei necessitâti; atâtu de imperativu marcate, se determina mai de aprópe prin Vs. 15. *cá totu celu ce crede intru elu, sa nu piéra, ci sa aiba viétia vecinica.* Perirea este lucrarea pecatului (8, 24. Mat. 7, 14). Mórtea, sacrificarea lui Iis. sfarima puterea pecatului de o parte, iéra de alta parte deschide calea de mantuire, viéti'a eterna, carea se póte castigá prin credinttia in numele lui (vs. 17. 35. 5, 24. 6, 40. 47. 12, 46. 20, 31. Marcu 16, 16. s. a.). In „totu celu ce crede“ se afla bas'a universalismului crestinatâtiei. (vedi si Marcu 16, 16).

Fatia cu vorbirea acést'a misteriósa si grea de intielesu a lui Iis. s'au nascutu diferite interpretâri si dispute din partea essegetiloru mai noi. Déca a-siu crede ca a-siu face vre-unu servitiu preotimei nóstre, si mi-aru concede si spatiulu, le-asiu atinge mai pre largu séu mai pre scurtu — dupa cum merita aretandu partea buna si partea gresîta din tr'ensele. — Fiindu inse incredintiatu de contrariulu le trecu cu vederea, amintindu numai cá intre paranthese, ca vorbirea enigmatica a lui Iisusu, o aflâmu nu numai ací, ci in decursulu intregei Evangelie, ba si la sinoptici, — caus'a si o aflâmu esplicata intru câtu-va de insusi Iisusu la Luc'a 8, 10. — Insesi cuvintele lui Iis., pre câtu se paru la prim'a cetire de grele de intielesu, dovedescu ca intentiunea lui Iis. a fostu a aruncá cu rapediunea fulgerului lovituri preste lovituri in in anim'a lui Nicodimu, spre a coplesî pre invetiatulu celu susceptibile, si aderinte alu minuniloru, iéra prin acést'a a influintiá nu numai momentanu, ci a pune numai unu simbure, unu aluatu, carele sa lucre si aduca frupte. Cumca aluatulu acest'a a dospitu, cumca simburele pusu in anim'a lui Nicod. in acestu modu, n'a fostu fâra frupte, se vede din procedur'a acestui fariseu, carele intâiu pasiesce singuru in fati'a Sinedriului intru apcrarea lui Iis. (7, 51.) iéra, vediendu pre Iis. restignitu, nu numai nu si-a perdutu credinti'a, ci s'a intaritu in tr'ens'a vediendu implinite cuvintele cele misterióse ale invetiatoriului, si intielegendu-le abiá atunci: insocitu de colegulu seu Iosifu din Arimathi'a, — pre cându toti aderentii lui Iis. 'lu parasisera — nu crutia periculele ce-i astépta póte din partea Iudeiloru, — mergu la Palatu, se declara invetiacei si aderenti ai celui crucificatu, si-i ceru corpulu spre inmormentare (19, 38. seq.)

Pre lânga acést'a nu trebue sa trecemu cu vederea ca eruditiunea lui Nicodimu erá multu mai pre susu decâtu a invetiaceiloru lui Iisusu, si prin urmare mai capace a judecá insusi in singuratate, si a-si face conclusiunile sele.

Vs. 16—21. Probarea, argumentarea scopului mantuirei, aternatoriu de mórtea lui Iis. — prin iubirea lui Ddieu. carea voiesce mantuirea lumei si nu judecat'a, osând'a ei — pre carea (judecat'a) necredinciosii o atragu asupra-le.

Vs. 16. *Ca asiá… câtu si — si* in originalu nu se afla, de si dupa versiunea rom. cu virirea lui *si* espressiunea devine mai cu pondu. Fidelu originalului aru fi: *asiá a iubitu…. câtu pre fiiulu seu unicu nascutu lumea* — omenimea, conceptulu universalismului crestinatâtiei (comp. totu Vs. 15.) Acestu universalisalismu se vede ca cu scopu descoperitu: a (lui Nicodimu, carele cá toti judeii erá particularistu, si prin acest'a 6) poporului jidovescu, carele erá de credintia ca Messi'a venindu va inaltiáa glori'a evreiésca sfarîmendu si subjugându-i tóte popórele, — *a datu*: a daruitu a facutu unu daru, provenitu din insasi iubirea cea nemarginita. Acestu daru cu atâtu este mai mare, cu câtu cuprinde *pre fiiulu celu unicu nascutu* (I Ioauu 4, 9. Rom. 8, 5;) ad: Ddieu din iubirea sea a datu pentru mântuirea lumei aceea ce a avutu mai scumpu, mai pretiosu: totu ce a avutu nascutu, — pre fiiulu seu *unicu* l'au datu lumei, pentru lume. Darulu acest'a — alu fiiului celui unicu — se cuprinde in dejosirea fiiului inceputa cu devenirea omu a cuventului, carea insasi e o dejosire (Filip 2, 7.) si culminatiunea acestei dejosiri in patimile si restignirea lui, cá o urmare naturale. Prelânga acést'a darulu se cuprinde mai multu in sacrificarea fiiului, carea insa se esplica in dejosirea lui. — Credinti'a este conditiunea mântuirei, carea se vede marcata mai de aprópe in Vs. 18.

Vs. 17. Aci „judecata“ nu este insemnata cá scopulu tramiterei lui Christosu, ba espressu negata; din contra la 5, 22. 27 o vedemu cá ordinulu seu, si la 9, 39 o aflâmu cá scopulu venirei sale. Acésta contradicere paruta sa redica prin versiunea interpretarea atâtu a conceptului *judecata*, câtu si a scopului Ddieescu de tramitere. *Judecata*, altmintrea: despartire (κρίσις, dela κρίνω-desfacu, despartu, deosebescu, desbinu, imparechiezu, de ací: neunire, desbinare, crisa, deosebire prin sentintia judecatorésca: judecata), sa refera la inparechierea, deosebirea intre bine si reu, si este:

ventare, ca bugetulu substernutu nu-lu multiamesce in nici o privintia. Nu este suficienta nici reductiunea erogateloru, pentru ca preliminariulu n'a mersu pâna la marginile possibilitâtiei ce le prescrie in modu imperativu starea financiale de astadi a tierei. si nu ne liniscesce modulu de a acoperí deficitulu, propusu de ministeriu. Numai schimbarea afaceriloru comune, infiintiarea unei bance independente si a unui teritoriu vamalu separatu potu sa schimbe gravitatea situatiunei. Oratorulu declina bugetulu.

Al. *Hegedüs* dechiara ca primesce bugetulu, câci arata acuratu lini'a, pâna la care s'a potutu crutiá fâra de a se periclitá interesele administratiunei si postulatele culturei. Oratorulu dovedesce printr'o paralela a cifreloru de acum cu cele din anii trecuti, ca guvernulu a facutu crutiâri insemnate; dupa aceea se apuca se combata parerile opositiuniloru si in urma se dechiara pentru acceptarea bugetului.

Cu aceste se inchide siedinti'a de adi.

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

2. *Deprinderea prín infatisiare.*

Posiveritatea de a deprinde pre copii prin infatisiare.

S'au aretatu, ca:

Copilulu, cându se pomenesce pre lume, nu cunósce nimicu, din câte vede si aude. Cu incetulu desteptanduise si mai intarinduise poterile incepe a invetiá dela educatorii sei, ca de ce tréba suntu si ce nume au obiectele din impregiurulu seu. Elu ia de adeveratu numai ce-'i spune educatoriulu seu despre acele obiecte, pentruca nu scie inca a le pretiuí din mai multe puncte de vedere si a le judecá si dupa raportele, in care stau ele unulu câtra altulu.

Asemenea nu póte deosebí copilulu nici intre fapt'a cea buna si intre fapt'a cea rea. Dara aplecarea, ce o are dela natura, cá sa faca si elu ceva-si, 'lu indémna sa ia sém'a, ce face educatoriulu seu; apoi mai bine ori mai reu, dara se silesce a face si face si elu asiá, si se bucura din sufletu, cându vede, ca a potutu face si elu ce-va cá educatoriulu seu.

Prin aceea ca copilulu face de sine, ce vede la educatorii sei, va se dica imitéza faptele educatoriloru sei, se va deprinde firesce mai usioru cá prin ori care povetie, promisiune ori lege la apucaturi si porniri bune si la aplecâri bune vediendu de acestea la educatorii sei.

Avendu inse nefericirea, a vedé la densii moravuri si fapte rele, atunci le va imitá pre acestea si va lucrá si elu asemenea.

Fatia cu acestea s'au propusu intrebârile urmatórie:

1. Cum trebuie sa se pórte invetiatoriulu in fati'a copiiloru?

2. Ce invetiaturi si sfaturi bune póte dá invetiatoriulu parintiloru celoru necunoscatori in acésta privintia?

3. Cum póte deprinde inv. prin esemplulu seu pre elevi la anumite moravuri bune si la anumite virtuti?

4. Nu-'si va poté invetiatoriulu ajunge mai usioru scopulu acest'a, déca va fi modelu de fapte moralu religióse nu numai inaintea eleviloru, ci si inaintea parintiloru acestor'a?

5. Cum va poté invetiatoriulu face acést'a?

Respunsurile primite:

1. Invetiatoriulu trebuie sa se pórte in fati'a copiiloru, câ unu modelu de moravuri bune si de virtuti, cá imitandulu copii, sa se póta face prin acést'a si ei crestini buni si ómeni de omenie.

2. Inv. sa sfatuiésca pre parintii necunoscatori, a se purtá in fati'a copiiloru cá nisce ómeni cu moravuri bune si virtuosi, cá imitandui copii sa póta devení prin acést'a si ei ómeni cu moralitate si crestini adeverati.

3. Invetiatoriulu póte deprinde prin esemplulu seu pre copii la:

curatienie, déca insusi va vení la scóla curatu;

bunacuviintia, déca d. e. insusi va dice rugaciunea in scóla cu pietate; cându gasesce vre-unu obiectu de ale scolariloru sa nu pregete a-lu redicá de josu, a-lu duce in prelegere si a-lu aretá eleviloru, intrebandui, care l'a perdutu, si apoi sa 'lu dee acelui'a, alu cui este; déca chiaru dandu preste unu elevu, ca a adusu o jucaria si se jóca in prelegere cu ea, de-si i-o va luá atunci din mâna, cá sa nu mai conturbe cu ea prelegerea, si sa fia atentu la lectiune, — dara apoi la incheiarea prelegeriloru 'i-o va dá inapoi, nu 'i-o va confiscá;

atentiune, déca invetiatoriulu va vení bine pregatitu la scóla, va fi atentu la acea ce esplica, va vorbí cu cuvinte usióre de intielesu si cându esplica nu se va preumblá dela unu locu la altulu prin odai'a scólei, ci va stá ori siedea la unu locu; déca nu va intrerupe esplicatiunea, cá sa se mai uite pre feréstra la câte ceva-si; déca in prelegere nu va lucrá altu ce-va (d. e. contracte de ale parintiloru, cá notariu comunalu s. a,) ci va esplicá in curentu eleviloru sei obiectele prescrise;

respectu câtra mai mari, déca intrandu vre-unu preotu ori altu mai mare in clase mai intâiu invetiatoriulu se va sculá si lu va salutá; mergendu cu rendulu pre ulitia intâiu inv. va dá mai mariloru onórea cuvenita s. a. — *ordine*, déca inv. 'si va avé unu planu de prelegeri si va urmá in darea lectiuniloru dupa acela'si; déca 'si va avé in dulapulu scólei tóte utensiliele pentru prelegere puse la loculu cuviinciosu, fâra de a fi necesitatu sa céra dela copii carte, bricégu ori altu ceva-si de feliulu acest'a; déca voru aflá copiii, cându mergu cu vre-o trebuintia in cas'a invetiatoriului, ca acolo domnesce orenduiél'a;

puntualitate, déca va vení invet. totu-déun'a la scóla la tempulu cuvenitu; déca nu va parasí cându o prelegere, cându alt'a pentru óre-cari trebuintie familiari s. a.;

activitate cu staruintia, déca invet. va fi activu si va staruí la lucru, adeca va propune fâra pregetu, fâra de a stirbí din órele de prelegere; déca lu voru gasí elevii, cautandulu pentru ceva-si, acasa lucrându cu zelu;

cumpatare, déca inv. va pazí o mesura in darea lectiuniloru, ocupatiuniloru, in certarea eleviloru lenesi, in amenintiâri, pedepse; déca se va ferí de ocâri batjocuritórie, pedepse aspre ori chiaru vorbe grosolane cu infuriare; déca si la petreceri scolastice va pazí mesur'a cuviinciósa in mancare si beutura;

modestia, binefacere, concedere, paciintia, déca va posede in adeveru invetiatoriulu aceste virtuti, si elevii lu voru vedé adeseori seversindu fapte esite din aceste motive.

4. Invetiatoriulu 'si va puté ajunge mai usioru acestu scopu, déca va fi modelu de fapte moralu-religióse nu numai inaintea eleviloru sei, ci si inaintea parintiloru acestor'a.

5. Invetiatoriulu va puté face acést'a, déca va cautá de scóla cu zelu, onestate si probitate; va cultivá si va educá pre elevii sei dupa principiele pedagogico-didactice, cari cunoscintie se va silí, a si le totu mai inmultí si amplificá; va merge la educatiune mâna in mâna cu parintii copiiloru; in cas'a sea, in economi'a sea casnica va avé regula si buna orenduiéla; si va crutiá venitulu si-'si va sporí fondulu subsistintiei sele si alu familiei sele; va fi modestu, sinceru câtra parintii copiiloru si câtra mai marii sei scolastici, bisericesci si politici si le va dá cuvenitulu respectu; va merge si va conduce si pre elevii sei la st'a biserica si va lucrá cu cuviintia si zelu pentru binele bisericei sele si alu statului.

B. *Poruncile si legile scolastice.*

Insemnatatea poronciloru si legiloru.

S'a aretatu, ca copiii suntu cu mintea neajunsa si asiá nu potu lucrá, dupa cum cere ratiunea (=mintea cea ajunsa si sanetósa;) deci cultur'a si desvoltarea mintei, câta le lipsesce, trebuiesce suplinita printr'o potere din afara. Acésta potere din afara este ratiunea invetiatoriului educatoriu, carele are sa intetiésca prin disciplina pre copii, sa lucreze, cum aru lucrá ei, cându aru fi barbati cu ratiune. Ratiunea invetiatoriului are dara sa se infatisieze intr'o forma, in carea sa-si arete tendinti'a intetirei, adeca sa se arete cá porunca séu lege. Poruncile si legile dupa cuprinsulu loru au sa fia ratiune, inse dupa form'a loru sa insarcineze la supunere. (Vai de inv. care va dá porunci si legi neratiunali!)

Apoi s'au spusu si:

Cui sa se dea porunci, cui legi scrise. Folosulu, ce-'lu aduce deprinderea din tineretie a pazí legile scolastice si orenduielele familiari, si urmârile cele bune dela acésta deprindere — spre a pazí apoi si legile comunali, municipali si ale statului.

Modulu de a-si esprime invetiatoriulu poruncile. Staruinti'a cá porunc'a data sa se implinésca. Ce porunci sa nu dea invetiatoriulu. Poruncile sa nu si le retraga invetiatoriulu. Fapt'a care s'a opritu adi, sa se oprésca, de câte ori s'aru iví. Poruncile date sa aiba valóre pentru toti scolarii.

Fatia cu acestea s'au propusu urmatóriele intrebâri practice;

1. Ce folosesce copilului, déca lu va face invetiatoriulu mai intâiu sa intieléga, ca fapt'a, ce o facuse elu (copilulu), erá rea; in fapt'a, ce i-a disu densulu (inv.) sa o faca, este buna, si apoi 'i va poruncí pre acést'a sa o faca; iéra pre acea lu va oprí de a o mai face?

3. Este bine a poruncí copiiloru prea desu, adeca a repetí aceleasi porunci mai la tóta vorb'a?

3. Cum póte face inv. pre elevi sa pazésca poruncile, cari li le-a datu?

4. Ce reu 'si póte face inv. lui insusi, déca va fi nepasatoriu despre implinirea ori neimplinirea poronciloru lui de câtra copii?

5. Ce reu si póte face inv. lui insusi, déca va dá porunci fâra de nici unu scopu, ori nechiare, incâtu sa nu póta scí copii, ca ce au sa faca, ori porunci, pre cari nu suntu copii in stare sa le implinésca.

6. Ce póte urmá de acolo, déca se va vedé inv. silitu sa-si retraga poruncile date.

7. Ce reu 'si póte casiuná invet. lui insusi, dara si copiiloru, déca o fapta dechiarata ieri de buna a poruncitu copiiloru sa o faca; — adi inse nefacendu-o copiii, o lasa nefacuta; séu déca o fapta a dechiarat'o ieri de rea si a oprit'o; adi inse vede, ca — iéra a seversit'o vre-unu scolariu, dara 'lu lasa nebagatu in séma?

8. Ce reu si-aru casiuná inv. prin

---

1) in raportu la *dispusetiunea morale si directiunea vietiei:* despartirea cestui din urma (a reului) de celu intâiu (de bine) pentru cá ómenii sa le cunósca, primésca séu respinga, sa le urméze séu nu, si adeca: a) espunerea reului in opositiunea sea facia cu binele (impreuna cu demascarea binelui numai parutu 9, 39.) nimicirea puterei pre carea o esercéza elu (reulu) asupr'a sufleteloru, predarea lui dispretiului si urei cuvenincióse; b) ocasiune unei hotarîri voluntarie a ómeniloru pentru bine si reu (Vs. 19) — fâra de carea n'aru fi nici unu meritu pentru cei buni. si nici unu demeritu pentru cei rei —;

2) in raportu la *contribuire, (imputatiune responsabilitate:)* nimicirea puterei celei stricaciόse pentru starea ulterióra a celoru buni, asiá câtu liniscea acestor'a nu se mai conturba prin acel'a (reulu), si ei (cei buni) gusta intrég'a binecuventarea a vietiei loru, pre cându cei rei — si pórta blastemulu vietiei loru, carele este: condamnarea, osândirea, pedépsa (Vs. 18 seqq,); in urma:

3) ambele impreunate in ide'a invingerei binelui asupr'a reului (12, 31. 16, 11.)

Acum: Ddieu, cá cea mai inalta, mai fericita fiintia nu are nimicu cu imparechierea, cu desbinarea binelui si reului, dreptu ce elu nu judeca (5, 22.); dara intru câtu Ddieu se aráta lumei. cá legea si puterea binelui in lume, trebuie sa infrânga acésta imparachiere: de aceea s'a datu judecat'a fiiului 5, 22. 27.) carele, cá fiiulu omului, representa intre ómeni pre Ddieulu pamântescu — déca este iertata acésta espressiune; cu deosebire dupa Nr. 1, spre acést'a a venitu in lume (9, 39.) De óre ce inse judecat'a aduce de o o parte nefericire si pedépsa, — saru paré ca acést'a contradice scopului celui maretiu alu Ddieirei, ad: ca insusi Ddíeu aru fi facutu pre omu, cá sa-lu pedepsésca. Acésta parere dispare indata ce concedemu ca: omulu are voia libera, si aterna dela densulu a-si alege binele séu reulu (Nr. 1, 6,); iéra alegându pre cestu din urma, insu-si se judeca (Vs. 18.) Osenairea inse este o urmare a invingerei binelui asupr'a reului, si cá atare nu se póte atribuí scopului ddieescu.

Celu-ce urméza reului, sufere de urmârile, de resultatele lui, de osenda; iéra celu ce urméza binelui se bucura de resultatele lui, de invingere cu urmârile ei: — Dupa testamentulu vechiu (Ps. 78, 6. Issai'a 64, 2. Ierem. 10, 25 s. a.) si opiniunea evreiloru — dupa carea despartirea binelui si reului erá determinata prin marginele (barierele) esterióre ale teocratiei — pre pagâni „lumea“ nu-i astépta alta la judecat'a lui Messi'a (Nr. 3) de câtu pedéps'a (Nr. 2). — Ddieu inse a iubitu lumea mai multu de câtu 'si inchipuiau evreii; elu si-a tramisu pre fiiulu seu, nu spre a pedepsí lumea (Vs. 17.) ci spre a-i oferí o mântuire nóua, generale, mai inalte, si prin o deosebire mai inalta a binelui si reului (Nr. 1, a.) a dá libertate fia cârui'a — evreu séu pagânu — spre a se decide pentru bine séu reu (Nr. 1, 6.) si astufeliu a-si trage fia carele consecintiele pentru alegerea facuta din libertate (Nr. 2.): —

Afirmatiunea din Vs, 16, referitóre la tramitere, sa intaresce prin negatiunea din Vs. 17. cá si in 1, 3.

In Vs. 16 dice: *la datu*; aci determina mai de aprópe, dicându: l'a *tramisu.* — Acolo dice: cá *cei ce vorn crede, sa nu piéra, ci se aiba viétia.* — acî: *nu cá sa judece,* se pedepsésca, ci: *se mântuiésca lumea.* Un'a si aceeasi idea in ambele versuri, numai câtu in Vs. 17 definita mai viu, mai puternicu.

Vs. 18. *Cela ce crede intru elu,* acel'a, carele (Vs. 17. Nr. 1, 1.) se alatura din partea binelui si adeverului (Vs, 17. 1, 6.) si cu incredere deplina recunósce adeverulu in Iisusu: *nu se va osendí* (judecá) in intielesulu din Vs. 17 Nr. 2,; *iéra carele nu crede, iéta osenditu este* pentru ce? pentru ca insusi si-a alesu sortea cea trista, prin carea insusi se condamna, *fiindu ca n'a crediutu in numele celui unicu nascutu alu lui Ddieu,* n'a urmatu binelui, ci a preferitu reulu.

(Va urmá.)

aceea, ca aru luá pre unii scolari la dare de séma, de i-au implinitu poruncile date, iéra pre cutare séu cutare copilu nu?

9. Dupa ce si-a perdutu invetiatoriulu autoritatea sea fatia cu elevii sei, mai puté-va cultivá si educá pre elevii sei?

Respunsurile primite.

1. Copilulu face bucurosu numai ceea ce-i este placutu. Prin urmare déca simte placere la o fapta, fia aceea buna ori rea, elu o face cu tóta multiamirea, nesciindu inca sa deosebésca binele din reu, Asiá dara invetiatoriulu mai intâiu sa convinga pre copilulu gresîtu, ca fapt'a, care a facut'o, de-si i-a placutu sa o faca, totusi este o fapta rea, si mai facendu-o i va aduce numai stricaciune, ba chiaru si peire; — inse fapt'a, care i-o recomenda densulu sa o faca, i va fi spre fericire (sa-i aduca inainte esemple de feliulu acest'a); — apoi sa-i demande sa o faca.

Prin acést'a va invetiá copilulu, a deosebí fapt'a buna de cea rea; va prinde, a iubí faptele cele bune si a se ferí de cele rele; se va supune a face mai bucurosu bine de câtu reu.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ *Publicatiune.* Cu finitulu anului 1875 se va impartí din fondulu Aloisiu Szabel'anu, la veduve si orfani seraci de functionari, o suma de 140 floreni.

Deci reflectantii au in intielesulu statuteloru a-si adresá suplicele respective pâna la 10 Decembre a. c. la subscrisulu comitetu.

Comitetulu localu, alu functionariloru austro-magiari
in Sabiiu.

⁂ **Program'a fóiei edande:**

PREOTULU,

cá ministru, cá magistru si cá regente spiritualu.

Fóia curatu bisericésca.

Cum se póte vedé in titlulu fóiei, cuprinsulu ii va fi impartitu in trei clase.

Preotulu cá magistru va avé de obiectu tóte acele functiuni si ceremonii, cari se reducu la ministrarea, respective administrarea celoru sacre. Prin urmare se va ocupá ex professo cu descrierea istorica a tuturoru ceremonieloru usuate in biseric'a resariténa, nepotendu intermite a acelei apusane, cari nu suntu alta, de câtu o reforma radicale a ceremonieloru bisericei resariténe. Istori'a rituriloru si a ceremonieloru va trece si preste anulu salutei, si va aretá: ivirea, desvoltarea si perfectionarea la statulu presinte a ceremoniiloru bisericesci, ba chiaru si demnitâtile sacerdotale si unele ceremonii pagâne esistente inainte de venirea Mântuitoriului. — Ajungându la presinte, apoi va aratá insemnatatea mystica a acelor'a. Dupu aceste apoi va avé acestu ramu alu fóiei in evidintia tóte reformele ce se aru intemplá in ceremonie si rituri.

Preotulu cá magistru. Acestu ramu va cuprinde in sine pateristica, polemica, apologia. Va publicá opurile S. S. parinti in traducere fidela, cum e a S. Chrysostomu, a marelui Vasiliu etc. catechesele S. Cyrillu Hierosolimitanu „ad competentes“ (18), „mystagogica“ (5), „anchoratus“ S. Epiphanii etc. etc.; va publicá in acést'a parte si câte un'a predica. — Va avé in evidentia erorile moderne si refundarea acelor'a; — se va ocupá si cu beletristic'a religiósa publicându si câte unu romantiu religiosu-moralu, cum e d. e. „Iosifu in cas'a lui Putifaru,“ Cecili'a, Agnot'a, Pancrati'a, adaugându din cându in cându si câte unu mytu cum e d. e „Psyché,“ in care grecii arata nemurirea sufletului in form'a mitica.

Preotulu cá regente spiritualu. Acestu ramu alu foiei va cuprinde in sine ierarchi'a din punctu de vedere istoricu. Va publicá biografiele preotiloru mai vestiti din tóte tempurile, cum si a celoru presenti. Va aretá relatiunea preotului fatia de poporu si vice-versa.

In o epoca, cându tóte natiunile desvólta o activitate démna de tóta consideratiunea, cându vedemu pre tóte popórele culte descendendu pre aren'a culturei, aratandu care câtupóte, nu credu, ca aru fi cine-va sa ne dica si nóue româniloru, ca e bine a stá la o parte, a stá indiferenti cu mânile in sinu fâra de a aratá ce-va semnu de viétia. Tréca unu seclu séu dóue si preotimea culta si bine educata a româniloru va disparé fâra urme! fâra sa póta cine-va demonstrá, ca si românii au avutu unu cleru! Câte talente, câte capacitâti rare avemu noi in presente d. e. numai in cele patru capitle gr. cat. si câti teneri luminati si setosi de sciintia suntu in precitatele patru gremii. Si aceste tóte, tóte preste câte-va decenii voru fi ingropate in pamentu!

Deci e de lipsa fratiloru a ne formá in o phalanga bine organisata si a ne luptá cu puteri unite contr'a nimicirei numelui nostru.

Fratii mei! „*A venitu tempulu*“ (ps. 101); deci: imbarbatati-ve, si sa se intarésca animele vóstre“ (ps. 33).

Din aceste consideratiuni manecându amu aflatu de bine a pune inaintea ochiloru stimatiloru cetitori program'a nóstra, provocandu-i la o grupare valorósa, la sucurgerea spirituale si materiale a edârei si sustienerei foiei nóstre intentionate. Dela vointi'a sincera a iereiloru si archiereiloru nostri buni aterna totu in asta privintia.

Noi cam deodata ne-amu marginitu a scóte fói'a nóstra cu 1 Ianuariu 1876, si apoi cu fia-care prima a subsequenteloru luni. Pretiulu anualu l'amu defiptu 6 fl. v. a. si fia-care va stá celu putienu din 6 cóle.

Deci acei dd., cari se aru asociá nóue, si cari aru dorí a avé fói'a nóstra, suntu provocati a ne avisá pâna in finea lunei acestei'a, cá sa ne potemu orientá cu punerea sub tipariu a atâtoru esemplarie, câte ne aru fi de lipsa. Altmintrea acei dd., cari dóra aru dubitá despre perseveranti'a nóstra, si totusi aru dorí a avé fói'a, li facemu cunoscutu, ca, dupa ce ne voru avisá prin o corespondintia — noi li vomu tramite toti numerii regulatu fâra sa ne solvésca, pâna la finea anului, cându apoi numerulu ultimu li-lu vomu tramite cu postcipatiune ser vindu de contractu bilateralu.

Gherl'a la 4 Novembre 1875.

Pentru comitetulu redactionale:
Georgiu Pasc'a
licentiatu in dreptulu canonicu si diriginte spiritualu.

⁂ „Osservatore romano“ publica dupa testulu persanu traducti'a scrisórei adusa de generalulu Nazar-Aga, tramisulu estraordinaru alu siahului Persiei, câtra pap'a Piu alu IX. Eata acestu documentu:

„Santiei Sele Pré veneratulu si pré ilustrulu Papa, insusindu unu caracteru de Messie, inaltiatu de locuitorii lumei ceresci, 'i dorimu grati'a Domnului!“

„A ajunsu pâna la noi, cari suntemu animati de amicitie sincera, amabil'a si venerat'a scrisórea Santiei vóstre, plina de daruri angeresci, scrisóre facuta de voi in abundanti'a amicitiei si incredintiata Escelentiei Sele pré onoratulu Archiepiscopu, Augustinu de Héraclee, pre care ni l'ati tramisu impreuna cu daruri scumpe, incredintiâri, si prea frumóse suveniruri destinate a fi totu-déun'a pentru noi unu motivu de a cresce afecti'a nóstra.

„Cá sa facemu cunoscutu intr'unu modu particulariu marea valóre si consideratie ce acordâmu scrisórei si dariloru Santiei Vóstre, cum si Archiepiscopului Augustinu, s'au primitu de propri'a nóstra persóna imperiala si amu vorbitu in fati'a tuturoru, cum se cuvenea de amiciti'a si afecti'a Santiei Vóstre pentru noi.

„Afara de aceste amu crediutu necesariu a ve adresá aratandu-ve bucuri'a cordiala si profund'a satisfactiune ce ne-a causatu incredintiarea de amicitia si sincer'a afectiune a Sântiei Vóstre pentru noi, asigurandu pre Santi'a Vóstra ca dupa aspiratiunile si bine-voitórele dorintie ale Sântiei Vóstre, delegatii natiunei catolice, precum si toti individii si particularii acestei natiuni au fostu si voru fi cá in trecutu obiectulu binevointiei nóstre, si cá sa dicemu asiá, alesi dupa ministrii inaltului nostru imperiu, si ca voru fi in celu mai inaltu gradu obiectulu a totu feliulu de partiniri si protectiuni. Pentru a marí aceste partiniri dupa stabilirea relatiuniloru atâtu de multu dorite, s'au promulgatu de noi si s'au adresatu guverniloru provinciali ordine formale privitórie la drepturile, protectiunea si libertatea catoliciloru, relativu la credintiele loru religióse.

„Si in adeveru, noi considerâmu pre individii acestei natiuni catolice, cari suntu supusi imperiului persanu, cá unu depositu incredintiatu nóue de Sânti'a Vóstra, cu a cârui conservare ne insarcinâmu.

„Asemenea considerâmu noi persón'a Vóstra cá cea mai mare dintre discipulii lui Messi'a (inchinare lui) si pentru acestu cuventu, demnu de veneratiune.

„Dorimu cá, gratia seninului Vostru sufletu, sa nu ne uitati in rugile vóstre si cá relatiunile cu Sânti'a vóstra sa urmeze totu-déun'a.

„Scrisa in palatulu nostru regalu din Teheranu lun'a lui Rebi-ub-Sami 1292 (Maiu 1875).

(Urméza semnulu pecetiei si semnatur'a M. S. I. Siahulu).

„Cur. Bucur.“

Burs'a de Vien'a.

Din 7/19 Novembre 1875.

Metalicele 5%	69 25
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 20
Imprumutulu de statu din 1860	110 75
Actiuni de banca	912 —
Actiuni de creditu	186 60
London	113 90
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81 40
„ „ „ Temisiorene	81 65
„ „ „ Ardelenesci	79 90
„ „ „ Croato-slavone	85 —
Argintu	104 90
Galbinu	5 37½
Napoleonu d'auru (poli)	9 11

Nr. 265.—1875.

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni a prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu din 8 Augustu Nr. 2268 a. c. la veduvit'a parochia gr. orientala de clas'a III. din Gridu in protopresbiteratulu Fagarasiului se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

1. Emolumentele suntu pre lânga venitele stolari usitate dela 160 familii alesi câte 8 copuri de bucate; iéra dela 42 familii mestecate pe jumetate.
2. Unu locu de samenatura agru de 3 galete.
3. O livadie de 4 cara de fenu la unu locu care se folosesce in totu anulu.
4. Folosirea erbii, din progadea bisericei.
5. Tacs'a pasciloru cu câte 8 cr. dela tóta famili'a. Care tóte computate la olalta, aducu sum'a 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá postulu acest'a parochialu, au de a-si adresá concursele loru construite conformu statutului organicu, pâna la terminulu aretatu la subscrisulu.

Fagarasiu in 18 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru *Popescu*,
(2—3) protop.

Concursu.

Devenindu a dou'a parochie gr. or. de class'a III. din comun'a Toparci'a vacanta, spre ocuparea acestei statiuni se escrie concursu pâna in 30 Novembre 1875 st. v.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu:

a) 11 jugere 297□° de pamentu parte fanatie parte locu aratoriu;

b) accidentele stolare regulate dupa 205 familii, care computendu-se la olalta dau o suma de 400 fi. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si insinuá recursele bine informate in sensulu statutului organicu in terminulu prescrisu mai susu, la scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului Mercurea.

Comitetulu parochialu gr. or.
Toparci'a in 5 Oct. 1875 st. v.

Presiedintele comitetului.
Iacobu *Greavu*.
Ioanu *Lepedatu*.
notariu.
Ioanu *Drocu*,
(2—3) adm. protopopescu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in comun'a bisericésca greco-orientale de class'a III. *Minthi'a cu fili'a Besanu* se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele acestei parochii suntu: folosirea portiunei canonice si venitele stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne pâna la terminulu indicatu suplicele loru, instruite in sensulu st. org. — la subscrisulu.

Dev'a 30 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Ioanu Papiu,
(2—3) protopresbiteru.

Incunosciintiare.

Subscris'a directiune reg. ung. de lotu deschide *loteri'a a V. reg. ung. de statu*, a cârei venitu curatu in urm'a prégratiósei dechiaratiuni a Majestatei Sele se va intrebuintiá spre infiintiarea de orfanotrofie pentru orfanii lucratoriloru erariali.

Loteri'a are 3334 nimeritori cu o suma de castiguri de

200,000 fl. val. austr.

intre cari

I	nimeritoriu de frunte	**100,000** fl.
II	„	**20.000** „
2	nimeritori a	**5000** „
10	„ „	**1000** „
20	„ „	**500** „
100	„ „	**100** „
200	„ „	**50** „
3000	„ „	**10** „

Tragerea se va face irrevocabilu in Budapest'a

la 20 Decembre 1875.

Un'a sórte costa 2 fl. val. a.

Sorti se afla: la subscris'a directiune de lotu, la colectantii de lotu, la oficiele de lotu, perceptorali, de saline si postali si, in cetâtile cele mai mari la alte organe insarcinate cu vinderea sortiloru.

Directiunea reg. ung. de lotu, despartiementulu loteriei de statu.

Budapest'a 1 Octobre 1875.

Aloisiu de **Motusz**,
consiliariu reg. ung. de sectiune si directoru de lotu.

(Pentru reproductiune nu se dà onorariu).
(4—6)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 90. ANULU XXIII.

Sabiiu 13|25 Novemvre 1875.

Austri'a si Ungari'a.

Gâsimu in jurnalulu „les Debats" dela 14 Novembre, unu articolu care ni se pare ca trage cu claritate tóte trasurile principali ale organisârei statului austro-ung. si credemu ca este si utile si amusantu sa reproducemu acestu articolu pentru lectorii nostri:

„Organisatiunea dualistica a imperiului austro ungaru, astfeliu cum a fostu stabilita in 1867, contiene, dupa cum se scie, trei feliuri de corpuri politice deliberante: Delegatiunile pentru afacerile comune ale celoru dóue jumetâti ale monarchiei, cele dóue parlamente independinte din Vien'a si din Pest'a, si dietele provinciale. Fiacare din aceste corpuri are sessiunea sea anuala, si campani'a parlamentaria a unui anu se compune din trei fetie diferite care succedu un'a dupa alt'a. La inceputu cându erá vorb'a sa se puna in practica institutiunile cele noue si sa se complecteze prin numeróse legi organice, acestu mecanismu parea fórte complicatu si functioná cu óre-care greutate. Erá o asiá mare gramadire de lucrâri incâtu guvernulu d'abiá cu mare anevointia putea sa le distribue astfeliu incâtu fia-care corpu deliberantu sa póta tiené la tempu sessiunea sea anuala. Anulu parea fórte scurtu pentru cá sa póta cuprinde totu cerculu discutiuniloru parlamentarie. Deliberatiunile erau continue, diferitele sessiuni veneau un'a dupa alt'a, se fractionau si se incurcau; representantii natiunei, mai alesu acei'a cari erau totudeodata si membri ai dieteloru provinciale, ai parlamenteloru si delegatiuniloru, mai ca n'aveau repaosu. Putienu câte putienu cu tóte acestea acestu mecanismu s'a simplificatu, s'a regulatu. Astadi functionarea sea nu mai lasa nimic'a de doritu si nu mai face nici macaru efectulu unei prea mari complicatiuni. Guvernulu a reusitu sa inchida cele trei fetie ale campaniei parlamentarie intr'unu spatiu de siepte luni aprópe si sa fipseze aprossimativu epoc'a si durat'a fia-cârei'a din ele. Ceea ce a contribuitu mai multu la acestu resultatu, este aceea ca, de doi ani, guvernulu se afla in positiune sa presinte la tempu diferitele bugete si sa faca sa fia votate mai inainte de inceperea esercitieloru.

„Cea dintâiu fatia, aceea care presinta unu mai mare interesu pentru strainatate, sessiunea delegatiuniloru, s'a inchisu la 17 Octomvre. Corespundintiele nóstre vienese ne-au tienutu in curentulu deliberatiunilorn loru, si lectorii nostri sciu ca resultatele sessiunei au fostu din tóte puncturile satisfacatórie. Pre de o parte ea a lasatu siguranti'a ca, cu tóte evenimentele care se petrecu in câteva provincii din Turci'a, pacea generala nu va fi turburata; pre de alt'a, positiunea esterióra a Austro-Ungariei si siguranti'a ei au fostu asigurate prin votarea midilóceloru necesarie pentru reinoirea armârei sele. A dóu'a fatia parlamentaria a urmatu indata. Reichsratulu Austriei s'a adunatu la 19 Octomvre, si parlamentulu ungurescu a inceputu lucrârile sele la 4 Novembre. Pâna acum desbaterile Reichsratului n'au decâtu unu interesu localu, si pâna la Craciunu elu se va ocupá mai cu deosebire cu discutiunea bugeteloru. Bugetulu va fi abordatu asemenea in prim'a linia de parlamentulu ungurescu. Dara totulu ne anuncia ca, in cursulu seu ulterioru, sessiunea celoru dóue adunâri va fi fórte animata, ca va avea o importantia esceptionala si va aprinde curiositatea generala din caus'a graveloru cestiuni, care pre lânga anulu nou, voru vení la ordinea dilei.

Se scie ca raporturile politice dintre Austri'a si Ungari'a suntu definite prin acordulu séu compromisulu dela 1867. Actulu principalu alu compromisului politicu care stabilesce afacerile comune pentru cele dóue jumetâti ale monarchiei si reguléza modulu de gestiune are dreptu corolariu trei conventiuni care reguléza raporturile financiare si economice dintre cele dóue tieri. Cea dintâiu ficséza partea ce Ungari'a trebuie sa platésca pentru cheltuelile comune; cea de-a dóu'a determina o data pentru totu-déun'a partea sea contributiva pentru servitiulu anualu alu datoriei comune; cea de-a trei'a, care este o complecta conventiune comerciale si vamale face din cele dóue tieri unu singuru teritoriu vamalu cu acel'a-si tarifu, stabilesce unitatea monetara, uniformitatea câtoru-va imposite indirecte, conformitatea regulamenteloru pentru drumurile de feru, postii, telegrafuri, etc. Actulu principalu si cele trei corolarii ale sele care suntu, cá si densulu, investite cu form'a de lege, constitue unu ansamblu indisolubilu, si fiindu-ca cea dintâiu si cea de-a trei'a conventiune nu suntu incheiate de câtu pentru diece ani, compromisulu politicu, care nu póte sa subsiste elu singuru, n'are elu insusi de câtu totu acésta durata si trebuie sa fie reinoitu mai nainte de sfersitulu celui de alu diecelea anu. Epoc'a acestei reinoiri se apropie: cele dóue guverne si cele dóue parlamente voru avea sa se ocupe de acést'a in 1877; pentru nisce resóne speciale inse ele voru trobuí sa procéda, chiaru dela inceputulu anului 1866, la revisuirea conventiunei comerciale si vamale. Claus'a finala a acestei conventiuni dice ca dupa cinci ani fia-care din cele dóue pârti contractante va avea dreptulu sa propuie negociatiuni prin care sa se sfatuiésca asupr'a modificatiuniloru de introdusu in aceste dispositiuni, fâra cá cea-lalta parte sa aiba facultatea sa le refuze. Bazându-se pre acésta clauza, ungurii au hotarîtu, la 1873, sa céra revisuirea. Dupa diferite intardieri, s'au deschisu in fine negotiatiuni in acésta privintia, in lun'a lui Iuniu trecutu, intre ministrii de financie si comerciu ai ambeloru tieri; ele urméza inca, si cele dóue parlamente voru incepe in curendu discutiunile asupr'a acestei cestiuni. Afacerea trebuie resolvata câtu se va putea mai curendu, inca si din causa ca cabinetulu din Vien'a trebuie sa-si reinoiésca tractatele sele de comerciu cu diferite puteri europene, tractate espirande séu ajunse la terminulu loru, si pre care, tractate, nu póte sa le reinoiésca pâna ce nu va stí mai intâiu cum stau viitórele raporturi comerciale dintre cele dóue jumetâti ale imperiului.

„Lectorii nostri sciu ca, din caus'a unei necontenite rele recolte si din alte cause despre care amu vorbitu adeseori, Ungari'a a cadiutu in nisce mari incurcaturi financiare si lupta de câti-va cu unu deficitu considerabilu. In perplesitatea loru, ungurii se agatia de conventiunea comerciala si vamala care 'i léga cu Austri'a, si credu ca acésta conventiune leazéza interesele loru si spera sa obtiena, prin revisuirea ei, nisce conditiuni mai avantagióse si proprii sa aridice situatiunea loru financiara. Tiéra esentialmente agricola, Ungari'a aterna naturalmente spre liberulu schimbu. Ungurii se plangu ca platescu de geab'a unu tributu industriei austriace, protegiata de nisce drepturi pre care ei le gasescu prea radicate, pre cându dupa ei, comerciulu celu liberu séu celu putienu o micsiorare considerabila a acestoru drepturi le-aru permite sa cumpere mai eftinu produsele fabriceloru straine si sa esporte, in schimbu pre o scara intinsa, produsele naturale ale pamentului loru. Unu altu griefu alu unguriloru este formulatu astfeliu: ei dicu ca cumperandu órecari produsuri austriace care suntu supuse la imposite de consumatiune si care intra liberu in Ungari'a, ei platescu tesaurului austriacu ceea ce aru trebuí sa revie cu mai mare dreptate tesaurului ungurescu, si reclama restituirea pârtiei corespondente a acestoru imposite. Apoi ei gasescu ca industri'a austriaca nimiceste industri'a nascen la a Ungariei, si s'au ivitu printre densii opiniuni dupa care stabilirea unei linii vamala intre cele dóue tieri aru fi mai avantagiósa pentru Ungari'a decâtu uniunea actuala; câte-va ramuri ale industriei natiunale s'aru vedé cu modulu acest'a protegiate contr'a concurentiei austriace, si de alta parte venitulu vâmiloru aru alimentá tesaurulu saracitu si aru contribuí sa umple deficitulu. Dara nici ací nu se oprescu griefurile si pretensiunile magiariloru. De-si ei nu contribuescu decâtu cu 30% din chieltuelile comune, cu tóte ca se bucura, dupa principiulu de paritate, bas'a conmpromisului, de jumetate, de 50% din influinti'a politica in monarchia, ei considera acésta parte a sarcineloru cá prea onerósa pentru densii si nu-si ascundu dorinti'a ce au de a o vedé micsiorandu-se la reinnoirea compromisului. Unii paru inca a crede, ca fâra acésta micsiorare, Ungari'a nu va puté reusí nici odata sa scape de deficitu.

„Aceste diferite pretensiuni ale unguriloru escita in Austri'a o viua opositiune care se manifesta mai cu séma cu ó óre-care violentia in presa si prin intrunirile politice. Se dice pre ací, ca cererile unguresci, suntu nu numai esagerate, dara inca cu totulu neadmisibile; se striga ca Austri'a este esploatata de Ungari'a, se acusa magiarii ca suntu egoisti preste tóte mesurile, ca voiescu sa scape din incurcaturile loru cu pagub'a Austriei si ca voiescu sa o faca pre acést'a sa platésca pecatele financiare ale tuturoru ministerieloru care s'au succedatu la Pest'a dela 1867 si pâna astadi. Déca cei din Ungari'a suntu in genere mai aplecati spre liberulu schimbu si esportatiune, in Austri'a, din contra dela cris'a din 1873, se manifestà o fórte mare miscare protectionista; prin cercurile industriale austriace care continua a suferí de efectele crisei nu se vede decâtu in cresterea drepturiloru esistande. Intr'unu cuventu, déca cine-va urméza polemicele cele ardiende, luptele de condeiu si de cuvinte care se dau de ambele pârti pre acestu terenu, crede a vedé ivindu-se intre Austri'a si Ungari'a unu antagonismu economicu si politicu asemenea acelui'a care se produsese in Americ'a intre statele dela sudu si acelea dela nordu.

„Acést'a fiindu situatiunea, naturalmente ca fia-cârui'a ii vine in gandu intrebarea déca compromisulu din 1867, déca organisatiunea dualista cu afacerile comune pentru ambele sele jumetâti va puté sa resiste la acésta opositiune a intereseloru si a tendintieloru, si sa fia mentiunata. Acésta organisatiune nu este de siguru o organisatiune perfecta si teoreticeste ireprosiabila; inse ea este singur'a combinatiune practica aplicabila conditiuniloru date ale imperiului Habsburgiloru. Ea a datu probe, ca functionéza intr'unu modu satisfacatoriu de optu ani; a suspendatu cursulu necontenitelorn esperimentâri politice care o succedasera. In intru, ea a asiguratu mersulu regulatu alu afaceriloru; in afara, a permisu Austriei sa-si conserve positiunea sea de putere mare pastrandui unitatea armatei, a diplomatiei si a comerciului. Ea s'a mentinutu pâna acum prin conciliare si prin concesiuni mutuale, prin spiritulu politicu alu unguriloru, prin moderatiune si trebuie sa adaugâmu, o óre-care descuragiare si resignatiune-a germaniloru, prin concursulu celu folositoriu alu polonesiloru, prin slabiciunea si discordi'a opositiunei slave. Puté-va ea óre sa iesa neatinsa din incercarea decisiva care o astépta? Compromisulu din 1867 fi-va elu confirmatu, si déca nu stabilitu pentru vecinicie, celu putienu reinnoitu pentru alu doilea periodu?

„Nu credemu ca ne vomu hasardá multu respundiendu intr'unu modu afirmativu la aceste intrebari. Ni se pare ca compromisulu nu este intr'unu pericolu mare, si spriginimu acésta opiniune, mai intâiu, pre conditiunile naturale in care se afla Austro-Ungari'a. Nu numai istori'a mai multoru secole dara si chiaru insusi natur'a, positiunea geografica, cursurile de apa, etc., au formatu intre aceste dóue tieri nisce legaturi durabile care, cu o prea mare greutate se voru putea sfaremá. Austri'a si Ungari'a depânda un'a de cea-lalta si nu voru putea prosperá un'a fâra cea-lalta. Ele potu avé pentru momentu inserese contrarii, dara aceste interese nu se escludu absolutamente; este totu-déun'a usioru cui-va sa le concilieze, sa le puie in armonia, câci, din punctulu de vedere iconomicu, cele dóue tienuturi se complectéza unulu pre cela-laltu. Austri'a gasesce in Ungari'a, principalulu, celu mai apropiatu si celu mai mare debusieu pentru industri'a sea; Ungari'a poseda in Austri'a unu târgu comodu, totu-déun'a deschisu, totu-déun'a asiguratu pentru produsele sele naturale, si are afara de acést'a trebuintia de capitalurile austriace. Din punctulu de vedere politicu, cele dóue tieri nu potu traí un'a fâra cea-lalta. Austri'a fâra Ungari'a aru incetá de a mai fi o putere mare si aru devení o anecsa a Germaniei; Ungari'a, separata de Austri'a, nu va fi nimicu de dens'a, si nu aru putea, in ori-ce casu, sa ocupe de câtu o positiune subalterna, putienu diferita de aceea a Romaniei; ba chiaru esistenti'a sea politica aru fi mai putienu garantata cá aceea a principateloru dunarene. De aceea dara noi credemu ca, cu tóte neintielegerile momentane, cele dóue tieri voru trebuí sa se unésca, pentru cá sa póta mentiene unitatea loru atâtu pre terimulu economicu câtu si pre acel'a politicu.“ „Tr. Carp.“

Scirea, ca ministrulu de esterne alu Romaniei *Boerescu* va dimisiuná, se adeveresce. Demnulu ministru, care a aperatu interesele statului românu cu pricepere si energia, se retrage dela postulu seu din cause inca necunoscute publicului. Densulu e inlocuitu in modu provisoriu cu ministrulu de interne L. Catargiu.

Corespondentulu lui „Times“ scrie din Mostaru:

Avendu ocasiunea de a discutá cu Server-pasi'a conditiunea provincieloru insurgente, suntu convinsu ca comisariulu imperialu otomanu este forte departe de a intielege adeverat'a stare a insurectiunei si mesurele de luatu spre a ajunge la o pacificare. O conversatiune ce amu avutu cu membrii comissiunei consulare me confirma in opiniunea ca Pórt'a este incapabila atâtu de a intielege câtu si de a resolvá dificultâtile.

Diuariulu „le Danube“ din Vien'a scrie: „Déca suntemu bine informati, la ministeriulu afaceriloru straine s'aru fi lucrându cu activitate la redactarea definitiva a proiecteloru de reforma, pre cari contele Andrássy le-a preparatu pentru provinciele crestine a Portiei. Program'a ministrului aru cuprinde o adeverata autonomia administrativa, sub autoritâti crestine. Remane a se scí, care este succesulu reservatu acestui programu. De alta parte se afirma ca tóte documentele strinse de consuli la Mostaru au fostu date contelui Andrássy.

Diet'a Ungariei.

Bud'apest'a in 13 Novembre n. 1875. Dupa ce se substernu mai multe petitiuni si intre altele proiectulu ministrului de culte relativu la inspectorii scolari, cas'a representativa trece la ordinea dilei. In desbaterea generale asupr'a bugetului ia mai intâiu ceventulu

Dep. F. *Ragályi*, care polemisandu contr'a lui Hegedüs si a ministrului de financie respinge bugetulu fiindu-ca acest'a nu semnifica decâtu stórcerea totale a clasei posesore de pamentu. Bugetulu e unu punctu periculosu in politic'a tierei.

Ios. *Balegh* discuta in detaiu defectele justitiei nóstre. Un'a dintre causele principali ale reului se afla in sistemulu birocraticu, prin care judecatoriele se ingramadescu cu lapalie, asiá incâtu nu potu corespunde adeveratei loru menitiuni. Ce privesce bugetulu, oratorulu lu primesce cu liniste, câci arata unu progresu fatia de bugetele anterióre.

Sig. *Borlea.* Pâna vomu poté fi pusi in placut'a positiune de a publicá intréga vorbirea d-lui Borlea, lasamu se urmeze ací unu scurtu estrasu, pre care lu aflâmu in reportulu diuariului „Tageblatt“ din Sabiiu si unde se dice: „Romanulu Borlea, tribunulu poporului, pronuncià nisce adeveruri amare dicandu, ca sub darurile guvernului actualu comerciulu si industri'a nu se mai bucura de nice unu creditu si pentru aceea suntu espuse la capriciulu usurariloru. Acei economi, cari mai nainte lucrau cu câte dóue grape, se asociéza astadi cu vecinii loru si imparechiéza câte dóue vaci slabe, cá sa semene si se prepare secerisiulu, ce este dejá pemnoratu de câtra esecutorii guvernului actualu. Apoi ce egale indreptatire este intre altele aceea, candu dreptate nu se póte face in alta limba, decâtu numai in cea maghiara, candu incusatului nu i este ertatu nice baremi a se aperá in limb'a sea si astufeliu a-si perde dreptulu numai din acésta causa, si candu resolutiunile si sentintiele se croiescu numai in limb'a maghiara, asiá incâtu bietulu omu dela sate de multe ori si in multe locuri nice amblandu cu merinde in traista nu-si gasesce omulu, care se descopere *dreptatea* ce este ascunsa sub accentele limbei statului.

La organisarea judecatorieloru s'a pusu conditiunea, cá celu ce va competá dupa vre-unu postu de jude, se scie bine limbele ce se vorbescu de poporatiunea tienutului respectivu, unde densulu voiesce a fi aplecatu, astadi inse ministrulu de interne calca legea sí provóca pre comunitâti, cá sa se folosésca numai de limb'a maghiara in tóte harthiele loru câtra judecatorie. Chiaru si in Turci'a suntu auctoritatile judecatoresci si administrative indetorate a-si publicá edictele câtra popórele neturcesci in limb'a natiunale a acelor'a, la noi inse sub domnirea guvernului liberalu nu se intempla acést'a. La noi se oprescu prin ucasuri chiaru si manualele de instructiune, cari nu dicu ca numai ungurii au dreptu de suprematia, iéra celelalte popóre au numai se asculte de comanda, se muncésca si se platésca.

G. *Baussnern* nu vede nice o deosebire intre bugetulu de acum de cele de mai inainte, pentru ca si bugetulu actualu ne arata unu deficitu insemnatu, si acum se folosesce simplulu medilocu de a urcá contributiunile si de a face datorii. In fondu bugetulu substernutu este o editiune parte indreptata, parte stricata a bugetului presentatu de cabinetulu Bitto-Ghyczy. Pentru ce dara cris'a de cabinetu, inscenarea fusiunei partideloru, déca tóte sperantiele impreunate cu acést'a suntu zedarnice? Se dice ca s'au esecutatu nóuele legi de contributiune, s'au crutiatu pâna la estremu si cu tóte aceste situatiunea financiale e acuta, dâri nóue si unu nou imprumutu suntu neaperatu de lipsa. Cum sa ne splicâmu acestu resultatu tristu?

Oratorulu aréta apoi, ca statulu ungurescu vediendu la 1867 realisata independinti'a sea a voitu sa intre deodata in cerculu stateloru culte apusene si spre acestu sfersitu i-a lipsitu puterea natiunalu economica. Ungari'a e unu statu agriculturalu, n'are nice o industria mare, comunicatiunile suntu insuficiente. E lipsa de puteri fisice si spirituali, de o cultura poporale generale, stâmu inderetrulu stateloru apusene Tiér'a e abundanta in tesauri naturali, dara nu suntu puteri spre a-i esploatá. Si ce e mai reu, n'avemu tempu, câci ne intetiesce lips'a si trebuie ajutoriu grabnicu, si fâra tempu de ajunsu, fâra puteri — impreunate cu inteligintia — nu vomu puté esploatá isvórele nóstre. Avemu trebuintia de puteri straine, n'avemu bani, pentruca ori-ce venitu se consuma de masin'a statului.

Tóte aceste provinu de acolo, ca amu pornitu pre o cale gresita, ca ne amu pretiuitu prea multu si astufeliu neacomodandune tempului amu luatu asupr'a-ne mai multu decâtu putemu suportá si tóte proiectele guvernului au stigm'a zedarniciei. (Nelinisce in centru.)

Guvernulu actualu inca nu sciù ce sa incépa decâtu se urce contributiunile si se faca datorii. Ori ce guvernu pasindu pre acést'a cale trebuie sa cada.

Numai un'a din dóue mai e cu putintia. Séu sustienemu masín'a statului in conceptiunea gresita si esagerata, care in urma ni va face se nu mai putemu impliní deobligamentele nóstre, séu vomu reduce spesele ce le cere statulu. Tertium non datur.

Aici nu ajuta reductiunile realisate in cadrulu bugetului de adi, se cere o schimbare de sistema, care sa se esecute cu seriositate. Oratorulu. afla o unica cale sigura ce duce la mantuire: restringerea, lasarea institutiunei de statu, pâna ce vomu puté aduce in ecuilibru venitele cu erogatele. Se va puté face obiectiunea, ca prin acést'a se periclitéza esistinti'a statului. Oratorulu replica, ca se pagubesce dóra statulu Ungariei, déca vomu avé numai 5 ministerie si vomu reduce spesele honvedimei cu $3\frac{1}{2}$ milióne? Din contra statulu castiga putere spre a se pregatí de sublim'a sea missiune. Déca diavolulu puterei mari nu dispare, atunci e de temutu, ca Ungari'a fiindu trantita iéra, se va dice: Magyarország volt, de — nem lesz!

Ce se atinge de planurile ministrului de financie, aceste arata in modu positivu numai urcarea contributiunei; tóte cele-lalte suntu numai politica conjecturale. Guvernulu face tóte optima fide, dara fâra nici unu succesu.

Relativu la cestiunea vamale si comerciale guvernulu observa o tacere nejustificabila, pre cându dupa parerea oratorului tiér'a, care astépta mari resultate dela resólverea aceloru cestiuni, e indreptatita sa céra deslusiri.

In urma oratorulu dechiara ca nu primesce bugetulu de basa la desbaterea speciale.

Dep. *Bujanovici:* Din tóte pârtile, in cuventulu prea inaltu de tronu si in desbaterea adresei s'a relevatu, ca trebuie sa se faca reforme pre tóte terenurile vietiei de statu, déca voimu, cá esistinti'a Ungariei cá statu sa fia asigurata, creditulu ei consolidatu si buna starea ei sa prospereze. Guver-

---

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Vs. 19. Judecat'a (κρίσις) din acestu Vs. se refera la *se va osendí* (κρίνεται) si *osenditu este* (κέκριται) din Vs. 18. avendu mai multu insemnarea de „condamnare“, osendire. Aci se espune caus'a condamnârei, facându o fina alusiune la 1, 4. 8. seqq. *ca lumin'a etc. . . .* din acésta causa urméza judecat'a. (1udecat'a Vs. 18 Nr. 2 a resultatu din judecat'a Nr. 1, 6. pentru ca acést'a, hotarirea ómeniloru pentru bine séu reu, se aréta apriatu in: *si au iubitu intunereculu mai vertosu decâtu lumin'a*). — Sub *lumin'a* se intielege, lumin'a adeverului (1, 4. 8 seqq.) Iis. Christosu, *intunerecu*: contrariulu adeverului; minciun'a, erorea, pecatulu cá Rom. 1. 21. 25,; si fiindu ca pecatulu retacirea cu voi'a dela calea cea adeverata, iubesce intunereculu — fisice luatu —: asiá sub intunerecu se intielege intunereculu moralu si fisicu. *au iubitu intunereculu mai vertosu de câtu lumin'a* — nu este a se intielege ca au iubitu lumin'a, dara decâtu lumin'a au iubitu mai multu intunereculu, ci: iubindu intunereculu, au uritu lumin'a. Acést'a se véde atâtu din Vs. 20. câtu si din 12, 37. 40. si din condamnarea lui Iis. prin evrei. Se va replicá póte ca se intielege prin mai putienu o parte mica din lume, invetiaceii sei, si prin mai multu partea cea mare, mass'a. Replicarea acést'a cade de sine, câci facia cu Iis. cu lumin'a, despre carea este aci vorb'a, este pusa lumea (cá si in 1, 5.) representata prin poporulu evreiescu, cá poporulu alesu alu lui Ddieu, si cá poporulu, in mijloculu cârui'a Iis. — si indeplinesce marea sea missiune (1, 10. 11.) Poporulu evreiescu, cá representantele lumei a tuturoru popóreloru, prin representantii sei, uresce pre Iisusu, 'lu conduce la Golgoth'a; câci precum in tempulu de fatia, cá in tóte tempurile, inteligentia, fruntasii unui poporu conducu de stinele lui, 'lu representa in afacerile lui: astufeliu la evrei, fruntasii, carturarii si fariseii, boierii némului au representatu pre poporu facia cu Iisusu, si cându a fostu la opiniunea poporului (sentintia), acest'a a confirmatu ur'a conducatoriloru sei strigându sa se restignésca!

Lumea, punendu-ise inainte de o parte lumin'a, de alta parte intunereculu, cá dóue elemente heterogene, contrarie, a alesu intunereculu, si a respinsu lumin'a; — pentru ce? — pentru ca faptele ei (a omenimei) erau rele: moralulu ei (faptelele interne si esterne) erá in consonantia cu intunereculu, si cá moralulu ei sa nu se vedésca sa nu iésa la lumina (Vs. 20), au uritu lumin'a, au respins'o: au persecutat'o.

Vs. 20. seq. *totu celu ce lucréza.* In acésta constructiune este cuprinsu fiacare, care lucréza reu, pâna atunci, pâna cându reulu are potere asupr'a lui. Cu tóte acestea nu se denéga possibilitatea indreptârei spirituale si a susceptibilitâtiei pentru lumina — nu vine la lumina — nu intempina lumiin'a cu suceptibilitate, din consideratiune cá sa nu se mustre pentru faptele sele. — *cá sa nu se vedésca lucrurile lui.* Terminulu „vedésca in originalu lu avemu“ ἐλεγχϑῆ dela ἐλέγχειν = a despretiuí, a lepadá, de comunu: a reprobá, a dovedí (ce-va de reu) a infruntá, a mustrá, a pedespí. In test. nou, verbulu ἐλέγχειν in versiunea rom. este tradusu parte prin a *mustrá*: Ioanu 8, 46. 16. 8. I Corint. 14. 24. II Tim. 4, 2. Iacobu 2, 9., carele este — la a *dojení* Luc'a 3, 19. parte prin *a certá*: Mat. 18, 15. I Timot. 5, 20. Titu 1, 9. 13 2, 15. Evrei 12, 5. si parte prin a *defaimá*: Efes. 5, 11. si a *umilí* Apoc. 3, 19; parte in fine cu a *vedí.* Ioanu 3, 20. 8, 9. carea din urma in ambe locurile este reu nimerita. Versiunea mai buna in aceste dóue locuri mi s'aru paré cu *a mustrá.*

Ca versiunea cu *a mustrá* in acestu Vs. este mai buna decâtu cu a *vedí*, se vede din insusi intielesulu, carele lu aflâmu mai usioru din compararea Vs. 20 cu 21 in cari se trage paralela intre cei ce facu fapte bune si cei ce facu rele.

In Vs. 20 prin ἐλέγχειν (a mustrá) este inchipuita mustrarea publica, dara totu odata si mustrarea consciintiei interne despre pecatulu comisu asiâ câtu tém'a, fric'a de lumina involve in sine si fric'a de rusinea interna (mustrarea consciintiei) si esterna, in Vs. 21, *sa se arete* φανερωϑῆ dela φανέρῶν— a aretá, a descoperí, a vedí) cuprinde contrariulu de *a mustrá*: ad. a aretá spre a serví de esemplu, carea contiene mai de aprópe descoperirea esterna (spre a fi esemplu viu), dupa aceea inse si multiamirea interna. *Iéra celu ce face adeveru* — in orig. avemu την ἀλήϑειαν, articulatu: adeve*rulu*, — carele in rom. este (reu) tradusu cu adeveru, nearticulatu — fidelu originalului aru fi (deci): *celu ce face adeverulu, merge spre lumina, cá sa se arete* (la lumina, lumei) *lucrurile lui*, nu din vanitate, din iubire de marire desierta, ci din impulsu spre comuniune, spre a intempiná asociare, in carea sa afle intarire si siguranția. *Celu ce face adeverulu* esprima — cá si in Vs. 20. *celu ce lucréza reu* — directiunea vietiei, moralulu; in Vs. 20 este luata directiunea morale rea, in acest'a (21) cea buna, amesurata adeverului, cu alusiune la 8, 47. 18, 37. — *ca întru Ddieu suntu lucrate* — ca esprima temeiulu pentru ce merge la lumina; *intru* (ἐν) *Ddieu*: in comunitate, in societate cu elu (carele este insusi adeverulu) mai espresivu, mai nulu actualu s'a supusu acestei probleme si prim'a sea fapta insemnata in privinti'a acést'a este bugetulu ce l'a substernutu, pre care cas'a va trebuí sa-lu esamineze fâra preocupatiune spre a se convinge, déca guvernulu a mersu pâna la marginea estrema a crutiârei? déca in respectulu preliminariului veniteloru nu s'au perdutu cum-va in ilusiuni, cari se resbunara atâtu de amaru? déca suntu justificate proiectele lui relativu la urcarea veniteloru din punctulu de vedere alu stârei nóstre materiali?

Oratorulu deduce din o comparatiune a veniteloru preliminate cu cele constatate prin computurile finali din 1874 óre-care temere, ca venitele din preliminariu nu voru incurge.

In cadrulu sistemei actuali guvernulu a facutu crutiâri fâra de a se cugetá, ca prin acést'a ne va face sa semtimu defectele sistemei si mai tare. Nu marimea erogatiuniloru este reulu principalu. Spesele administratiunei in sine nu suntu chiaru mari, dara trecu preste mesura, servindu numai la sustienerea unui sistemu invechitu ce nu mai corespunde postulateloru tempului actualu si intereseloru cetatienesci. (Aprobare in drépt'a estrema).

Se dîce ca justiti'a e rea, ce e dreptu ea are defecte, s'a infiintiatu prea multe tribunale. Bine, sa se reduca numerulu loru, dara in locu de acést'a se facu esperimentari la personalulu ajutatoriu, la requisitele de cancelarie, prin acést'a justiti'a se face si mai rea, se micusioréza in modu indirectu venitulu statului. Se cauta loculu reului in statulu judecatoriloru, cari suntu buni cá si pre aiurea. Reulu inse jace in procedur'a civila cea rea, in lips'a de lege materiale. Sa se delature aceste defecte si justiti'a de acum inca va fi eftina. (Aprobare in oposit. dreptei.)

Oratorulu desaproba institutiunea inspectoriloru scolari, care in locu de a fi straformata au scadiutu stipendiele de statu — cele mai rentabile institutiuni — cu 10,000 fl.

Nu pentruca despretiuesce crutiarea a insiratu oratorulu aceste esemple. Trebuie a se introduce o reforma a sistemei intregi de administratiune, sa se reduca numerulu ministerieloru, sa se simplifice contabilitatea, sa se *denumésca* oficialii comitatensi etc. Mai departe oratorulu dovedesce, ca comissiunea financiale s'a perdutu in ilusiuni la statorirea preliminariului.

Incâtu despre planurile natiunalu economice ale guvernului, velulu ce le acopere este nepetrundibilu si totusi depinde dela o fericita resólvere a acelor'a viitoriulu Ungariei. Oratorulu neaflandu nice o garantia in directiunea politica a ministeriului, respinge bugetulu. (Aplausu in ambele opositiuni).

Pulszky, infantele teribilu din cét'a liberale, intorcendu-se mai intâiu contr'a antevorbitoriului observa, ca acest'a a pronunciatu câte o idea ce merita atentiune, macaru ca majoritatea din camera trage alte consecintie din deslusirile lui. E paguba, ca antevorbtoriulu nu a pasitu contr'a espuneriloru lui Baussnern, câci castigá aprobarea casei, dara se pare ca opositiunile nu-si conturba cercurile. Cestiunea contributiunei, dupa parerea oratorului, nu se póte aduce in legatura cu cestiunea natiunalitâtiloru. Deput. Bausnern a facutu conclusiuni logice, inse premisele sele nu le póte primí nice unu patriotu, care doresce esistinti'a statului ungurescu din inima. Ide'a politica, ascunsa la Bassnern in cuventulu restringere, nu o va aprobá nice o partida ungurésca. Ungari'a nu va sacrificá din pusetiunea sea cá statu nice o iota. Oratorulu combate si pre Borlea, despre care dice ca n'a descrisu situatiuni ci a esprimatu numai semtieminte si inca de acele, cari nu suntu cu putintia la noi.

Oratorulu combate si argumentatiunile opositiunei dreptei si termina cu dechiararea, ca primesce bugetulu, pentruca are incredere in guvernu, ca acest'a va vindecá morbulu.

Kapp imputa antevorbitoriului ca a presupusu despre Baussnern unele lucruri, la cari acest'a nu s'a cugetatu si pre cari nu le a esprimatu. Oratorulu respinge bugetulu.

Ales. *Csanády* se indrépta in discursulu seu contr'a ministrului presiedinte schitiandui tóta carier'a politica. Bugetulu nu-lu primesce, fiindu oratorulu de firm'a convictiune, ca Ungari'a va trebuí sa piéra, déca nu voru incetá afacerile comune.

Ministrulu presiedinte *Tisza* se ocupa in replic'a sea mai multu cu combaterea pareriloru pronunciate de antevorbitori. Noi relevâmu numai aceste:

Dlu primu ministru Tisza declara, ca nu este responsabilu pentru ideile sele, decâtu patriei, regelui si consciintiei sele. Natiunalitâtiloru nu li contesta drepturile, nice n'a emisu vre-unu ucasu câtra ele, ci numai le-a svatuitu, cá in interesulu propriu sa se folosésca de limb'a magiara, care pretutindenea e cunoscuta. Si provocarea d-sele a avutu bune resultate, pentru aceea se supera dlu Borlea. — D-sea nu vrea sa faca economia cu reducerea ministerieloru, cari au destulu de lucru in interesulu tierei, nice nu vrea sa aiba oficiali denumiti la administratiune, de óre-ce aceia costa bani si statulu n'are bani; apoi afara de acést'a s'a vediutu pre tempulu absolutismului si alu provisoriului, ca ce platescu oficialii denumiti.

Universitatea fundului regiu.

Universitatea fundului r. s'a deschisu luni in 22 Novembre n. in modulu indatinatu. Dupa ce s'a constatatu presenti'a a mai multu de 30 deputati, o comissiune de trei merge la presiedintele universitâtiei. Acest'a salutà apoi pre deputatii intr'unu discursu scurtu, in care enumera obiectele ce se voru substerne Universitâtiei prin presidiu spre discusiune. De aceste obiecte se tienu: Esaminarea computuriloru finali pre anulu 1874, esaminarea raportului administraturei despre esecutarea bugetului pre 1874, statorirea preliminariului pre 1876, afacerile scóleloru de agricultura, mesuri pentru regularea archivului natiunalu, reformarea statutului agrariu conformu ordinatiunei ministeriali, discussiunea proiectului despre regularea dieteloru ce competu deputatiloru din confluxu si raportulu comissiunei de 7 in afacerea averei universitâtiei.

Dupa ecestu discursu primitu cu aplausu se alege in comissiunea verificatória domnii: L. Herbert, H. Horvath si Sam. Popu, cari voru esaminá credentionalele deputatiloru.

La sfersitulu siedintiei presidiulu impartasiesce, ca in siedinti'a venitória voru avé sa se aléga urmatóriele comissiuni: 1) Comissiunea financiale de 9 membri 2) comissiunea juridica de 9 membri, 3) o comissiune pentru esaminarea computuriloru de 7 membri, 4) comissiunea scolaria de 5 membri. Presiedintele anuncie mai departe, ca in decursulu pertractariloru va mai propune instituirea a dóue comissiuni speciale si adeca un'a pentru regularea archivului, iéra alt'a pentru reformarea statutului agrariu.

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

2. Poruncile sa se dea cá nisce invetiaturi, dupa cari au sa-si indrepteze elevii faptele loru; dara sa nu le repetiésca invetiatoriulu la tóta vorb'a. Audiendu copii un'a si aceeasi porunca prea desu din gur'a invetiatoriului se dedau cu ea, cá cu o vorba obicinuita; 'si uita de insemnatatea ei; iau in fine cá pre o vorba góla si nu mai punu pretiu pre ea — apoi firesce ca ne mai luandu-o in séma nici ca mai cugeta a o pazí.

3. Cá sa póta face inv. pre elevi, sa pazésca poruncile, ce li le-a datu, are mai intâiu sa faca deosebire intre copii si intre baieti (= elevii scólei de repetitiune.)

Copii nu potu inca intielege legea scolastica cea scrísa; asiá dara acést'a este pentru baieti, respective pentru elevii scólei de repetitiune. Legea pentru copii este invetiatoriulu insusi.

Si fiindu ca copii nu se interesséza de locu despre ceea ce nu intielegu; sa-i faca dara inv. mai intâiu, sa intieléga porunc'a, ce li o da. Copilulu intielege bine, déca se convinge si se póte convinge mai bine, déca simtiesce. Dreptu acea sa se folosésca inv. de ocasiunea, prin care va poté face pre copii, sa simtiésca, ca ei au lipsa de ajutoriulu altor'a; ei suntu neputinciosi, prin urmare au lipsa, sa fia condusi de mai marii loru; ce le-a poruncitu densulu sa faca, a fostu bunu si folositoriu, si dela ce i-a opritu a face, erá in adeveru fapta rea si vatematória, care le aru fi adusu nefericire, déca o aru fi seversitu.

Prin acést'a voru aflá si voru simtí copii, ca le merge mai bine, déca asculta de mai marii loru, cá déca urméza vointiei loru orbesce. Astufeliu voru capetá copiii incredere in vointi'a invetiatoriului si se voru simtí fericiti, a fi condusi de densulu si alu ascultá.

---

ponderosu cá *dupa* (*κατὰ*) Ddieu: Rom. 8, 27. II Corint. 7, 10 si in aceeasi directiune cu 1, 13 I Ioanu 3, 10 unde avemu *ἐκ δεοῦ* — din Ddieu. — Unu adeveru, ce locuesce in internulu omului —

Invectivele ce se facu din partea criticiloru noi asupr'a convorbirei acestei'a, ca aru fi o compositiune poetica a lui Ioanu, si prin urmare neadeveru istoricu, din causa ca, dicu densii, acésta convorbire s'a intemplatu nóptea (Vs. 2.) prin urmare secreta si fâra martori, de unde — dupa densii — urméza ca n'a potutu vení la cunoscinti'a lui Ioanu, in modulu precum se afla desemnata, si ca la sinoptici nu este cunoscutu Nicodimu nici dupa relatarea acestei scene — carea si de altmintrea la ei lipsesce, si nici dupa 7, 51. si 19, 39. — suntu asiá de neíndreptatite, cá si tóte celelalte fâra nici o base; câci:

a) Ceea ce privesce secretulu convorbirei: nu putemu afirmá ca Iisusu a fostu chiaru singuru, si nu in societate cu invetiaceii sei. Acést'a nu o amintesce evangelistulu. Ba suntemu in dreptu a presupune ca a fostu in societatea invetiaceiloru sei, celu putienu a celoru trei: Ioanu, Iacobu si Petru, inaintea câror'a indeplinesce faptele cele mai secrete. cumu: invierea ficei lui Iairu (Marcu 5, 37.—43. Luc'a, 8, 41. 51—56) se schimba la fatia (Mat. 17, 1. seq Marcu 2, 9. Luc'a 9, 28 seq) si se róga in Gethsemane (Mat. 26, 37. Marcu 14, 31.); ba, ceea ce nu concedu, cându ar' fi fostu Iis. numai singuru cu Nicodinu, — asiá de departe se fia fostu Iis. de Ioanu evang., de invetiacelulu seu celu mai iubitu si mai intimu (pre carele lu vedemu culcatu pre sinulu lui Iis. 13, 23) incâtu se nu-i fi potutu comunicá acésta convorbíre?! Acést'a nu credu se o póta séu se aiba curagiulu cine-va a o sustienea.

b) Ca acésta scena nu ocura la Sinoptici, si cá la acesti'a Nicodimu e necunoscutu, nu este nici o causa carea sa ne indreptatiésca a suspitioná evangeli'a lui Ioanu. Déca amu luá acést'a de cinosura, atunci tóte patru evangeliele aru trebuí respinse, câci nici sinopticii, pre lânga tóta uniformitatea loru, nu raportéze toti intr'o forma tóta evenementele; si la ei aflâmu o scena descrisa de unulu si trecuta cu vederea de ceilalti doi, séu un'a scrisa de doi, si neamintita de alu treilea precum, ceea ce aflâmu la Luc'a 21, 1. — 4 si Marcu 12, 41 — 44 la Mateiu lipsesce; asemenea ce ne naréza Mat. 20, 20 = 3. Marcu 10, 35 — 40 lipsesce la Luc'a, si ce aflâmu la Luc'a 9. 51. — 56. 16, 19 — 31 lipsesce la Mateiu si Marcu, si multe altele insemnate de unulu séu doi, si trecute cu vederea de ceialalti doi séu de alu treilea. Se respingu pentru acestea evangeliele? nu! ele se suplinescu un'a pre alt'a! Si in ce raportu stau sinopticii intre sine, in acelu raportu sta si Ioanu câtra Sinoptici. Nu numai pre Nicodimu, nu-lu amintiescu Sinopticii, dara nici invierea lui Lazaru, si preste totu activitatea lui Iisusu in Ierusalimu o retacu mai de totu, multiamindu-se din punctulu loru de vedere numai cu pasc'a ultima, si descriindu cu deosebire activitatea din Galilei'a. Acestu de fectu alu evangelieloru sinoptice 'lu suplines ce Ioanu, fiindu constatatu ca elu a scrisu evangeli'a in urm'a sinopticiloru (vedi introducere Nr. 2). Si cum ca Ioanu a cunoscutu scrierile (evangeliele) sinoptice, si cá pre a sea a scrisu-o spre intregirea acelor'a dovedesce atâtu istoria (vedi introducere r.n 1,) câtu si insasi evangeli'a sea a se vedé cu deosebire 18, 40. carele este in strinsa legatura cu Mat. 27. 16 — 22 Marcu 15, 6 — 12, si nici ca se intielege fâra ajutoriulu loru, de unde se vede ca e dependenta, e in legatura cu acelea si 20, 30. unde se constata ca suntu inca multe semne, cari facute de Iis. nu s'au scrisu in *acésta* carte (Evangeli'a,) dendu a se intielege ca acelea, de si nu tóte, dara o mare parte suntu scrise de sinoptici). — Caus'a, ca sinopticii nu amintiescu nici pre Nicodimu si nici invierea lui Lazaru, nu putemu se o atribuimu nesciintiei loru; ei au sciutu si despre activitatea lui Iisusu in Ierusalimu, si totu nu o descriu. — Ca Iis. a fostu mai de multe ori, la mai multe serbatori in Ierusalimu, si ca prin urmare acolo inca si-a desvoltatu activitatea sea, chiaru si cându n'amu avé Evangeli'a lui Ioanu, amu fi necesitati a concede; pentru ca Iis. câ judeu dupa datin'a religiósa a judeiloru trebui'a sa-si faca acésta datorintia pre carea insusi o confirma dicându la Mat. 5, 17: „sa nu cugetati ca amu venitu sa stricu legea séu prorocii, n'amu venitu sa o stricu ci sa o plinescu," —

Déca inse chiaru asiá de tare ne arde la talpe, de voimu cu ori ce pretiu a scí si caus'a pentru carea evangelistii sinoptici nu amintescu activitatea lui Iisusu in Ierusalimu, pre Nicodimu si Lazaru (celu din Bethani'a,) acést'a ne fiindu notata nici de evangelisti, si nici de sântii parinti; nu o putemu aflá de câtu in modu rationalu, — subjectivu — Dela mine vorbescu. —

Precum ascultatorii lui Iis. (poporulu evreiescu in genere) se impartiau in dóue caste: in poporulu simplu, necarturariu dela tiéra, si in carturari (preoti leviti, archierei, boieri etc.) cu centrulu in Ierusalimu: astufeliu doctrinele lui Iisusu, au fostu si au trebuitu sa fia acomodate acestoru dóue caste ale populatiunei evreiesci.

De ací de o parte: doctrinele popularie, esemple, parabole, la cari poporulu dupa natur'a si capacitatea sea este numai passivu, Iis. cá invetiatoriu activu; de alta parte: doctrinele in sensu mai inaltu, custatórie din dispute asupr'a scripturei, la cari carturarii iau parte activa provocatórie. (Va urmá)

Mai incolo, porunc'a sa li-o dea cu linisce si cu blandetie, cá sa nu traga asupr'a ei ur'a copiiloru.

Din contra, porunc'a primita sa o implinésca copiii de buna séma. Invetiatoriulu sa nu fia nepasatoriu, cându vede, ca porunc'a, ce a dat'o, nu o baga unii scolari in séma, iéra altii nu o asculta; ci sa tiena strensu, cá toti scolarii sa pazésca poruncile, ce li le-a datu.

4. Prin acea, ca da inv. eleviloru sei porunci, dupa cari au sa-si indrepteze acesti'a faptele si lucrârile loru, destépta in ei simtiulu de ascultare.

Acestu simtiu trebuesce desvoltatu si nutritu in elevi. Si acést'a o va poté face invetiatoriulu numai staruindu cu deadinsulu, cá elevii sa implinésca nesmintitu poruncile, ce li le da.

Din contra, invetiatoriulu, care este nepasatoriu, cându nu implinescu elevii poruncile, ce li le-a datu, prin acést'a face, de slabesce simtiulu de ascultare alu eleviloru abiá desceptatu.

Apoi déca se deprindu elevii, a nu ascultá de invetiatoriu, atunci nu le mai póte impartasí acest'a cu succesu nici cultura, nici educatiune.

5. Déca va dá invetiatoriulu porunci fâra de nici unu scopu, ori nechiare, incâtu sa nu póta sci copiii, ca ce au sa faca, ori poruncí, pre cari nu suntu copiii in stare sa le implinésca, prin acést'a 'si va face urmatoriulu seu, adeca: — astu-feliu de porunci se va vedé silitu, a si le ignorá ori a si le retrage.

Mai incolo, intre poruncile fâra scopu se potu socotí si opririle cele fâra scopu, adeca opriri dela fapte cu totulu necunoscute copiiloru.

Deci sa oprésca inv. pre copilu numai de a nu repetí necuviinti'a facuta, pentru ca la din contra in locu de moralistu, se face — chiaru demoralisatoriu de copii.

6. Indata ce vedu copiii, ca invetiatoriulu si-a retrasu o porunca, astépta sa-si retraga si porunc'a, care li-o va dá dupa aceea. Déca inse pre acést'a nu si-o retrage invetiatoriulu, atunci — incepu unii copii a plange, altii a face sgomotu ori chiaru a i se opune.

In modulu acest'a ascultarea din inim'a copiiloru, dara totu de odata si autoritatea invetiatoriului decadu

7. Déca a dechiaratu inv. eri o fapta óre-carea de buna si a poruncitu copiiloru, sa o faca; adi inse nefacendu-o copiii, o lasa nefacuta; — séu déca o fapta a dechiaratu-o eri de rea si asiá a opritu-o; adi inse vede, ca iéra a seversitu-o vre-unu scolariu, dara 'lu lasa nebagatu in séma: — — prin acést'a inv. incurca mintea copiiloru, incátu nu mai potu sci cu securitate, ce este bine si ce este reu. Si asiá confundandu-se copii prin negrigea si neconsecinti'a invetiatoriului, 'i iau vorbele si poruncile in nume de povesti ori dreptu glume, se tempescu, se desfrenéza, 'si perdu increderea in densulu, nu-lu mai stiméza, nu-lu mai respectéza, nu mai punu temeiu pre cuventulu densului, nu-lu mai asculta nici — chiaru elevii mai buni.

8. Luandu inv. numai pre unii scolari la dare de séma, de i-au implinitu poruncile date, iéra pre cutare séu cutare copilu nu, prin acést'a s'aru face vinovatu inaintea copiiloru de omu nedreptu.

Apoi cá omu nedreptu va fi inv. hulitu si defaimatu nu numai de câtra elevii sei, ci inca si de câtra parintii acestor'a.

9. Invetiatoriulu, care va avé nenorocirea a nu 'si mai poté sustiené autoritatea sea fatia cu elevii sei; — nu va mai poté cultivá, nici educá vre-odata vre-unu elevu.

Atunci numai — sa esa din scóla, sa se lase de sarcin'a invetiatorésca si sa-si caute de norocu pre alta cale.

C. *Alte midilóce disciplinari.*

S'au aretatu, cumca copiii adeseori 'si uita, ca trebuiescu sa faca, ce li s'a poruncitu: séu ca, deprinsi fiindu la fapte rele, nu voiescu sa faca, ce li s'a poruncitu ori ce le este prescrisu, si asiá — seversiescu fapte, cari suntu in contr'a ratiunei, va se dica in contr'a legei.

1. *Medilóce intetitórie:*

amintirea, dojan'a, amenintiarea, pedéps'a. Aici s'a aretatu, ca:

Pedepsele sa fia corespundietórie gresieleloru comise. Care pedepse suntu concese invetietoriului. Scopulu pedepseloru. Invetiatoriulu sa fia atentu la impresiunea, ce a facutu pedéps'a asupr'a elevului pedepsitu.

Fatia cu acestea s'au propusu intrebârile urmatórie;

1. Este de ajunsu, a spune numai copilului gresitu, ca trebuiá sa pazésca porunc'a ori legea data ?

2. Dupa ce a convinsu inv. pre elevu, ca fapt'a, care a facut'o acest'a, a fostu in contr'a legei, dara copilulu iéra gresiesce, indata sa aplice asupr'a acestui'a medilóce mai aspre ?

3. Cum va puté indreptá inv. pre elevulu dedatu, a vení la scóla cu ocupatiunea nefacuta, cu lectiunea neinvetiata ?

4. Cum va puté indreptá pre elevulu dedatu, a se bate cu alti copii, a acusá, a mintí ori a si furá ?

5. Gresielele seversite afara din scóla sa le publice invetiatoriulu eleviloru in clase, si pre elevulu gresitu sa-lu pedepsésca in fati'a celoru-âlalti ?

(Va urmá.)

Varietâti.

(†) **Alessandru Lebu** sen., din comun'a Cacov'a lânga Sabiiu, au reposatu in 10/22 Novembre a. c. Cu acestu barbatu au trecutu iérasi din viétia unulu dintre acei rari economi din marginimea nóstra, carele in tóta viéti'a sea frumósa de 82 ani au fostu unu modelu alu moralitâtiei si religiositâtiei plinu de zelu pentru cele bune, pre lânga o modestia laudabila, cu cari si-au castigatu stima generala. Cá jude comunalu multi ani au condusu comun'a Cacov'a in ordinea cea mai buna, cá titoru alu bisericei de acolo in mai multi ani au adusu averea bisericei dela nimic'a la o stare considerabila prin o intielépta administratiune, cu carea in tóte afacerile lui economice s'au distinsu; iéra in fine vediendu lipsele scólei nóstre confessionale din Cacov'a au creatu pentru aceea unu *fondu scolariu* de 1000 fl. din banii sei proprii inca fiindu in viétia, refusandu de a se publicá acestu actu marinimosu in decursulu vietiei lui, câci nu pentru lauda, ci pentru a face bine — cum dicea elu — au seversitu actulu. Vecinic'a lui pomenire!

⁂ (*Necrologu*). La 20 Novembre n. a reposatu in Vien'a Franciscu V, archiduce de Austri'a, ultimulu descendinte barbatescu din cas'a Este. Cu densulu se stinge o familia, care a datu multi si distinsi barbati de statu, soldati bravi si protectori generosi a arteloru si sciintieloru.

Reposatulu duce Franz de Moden'a, care a domnitu in Modena 13 ani, a disparutu de pre bin'a politica la 1859, specialu dela 1862 cându s'a disolvatu armat'a sea, numele seu aparea numai in modu sporadicu. De atunci incóce densulu se tienù numai de viétia sociale a metropolei imperiale. Politica pre fatia n'a mai facutu, a jocatu inse dupa culise câte unu rolu din cându in cându. Cu densulu dispare nu numai descendentulu unei vitie domnitórie stralucite, ci si celu mai aprigu si neobositu aperatoriu alu principiului legitimitâtiei. Densulu a statu in raportu intimu cu Chambord si Don Carlos.

⁂ *Bibliografia.* Amu anunciatu dejá cetitoriloru dice „Romanulu“ placut'a scire ca d. Emile Picot va incepe la 1 Novembre st. n., unu cursu de limb'a romana la „scól'a de limbi orientale vii“ din Parisu, scóla unde se prepara viitorii consuli francesi pentru Austro-Ungari'a, Epiru, Tesali'a, Albani'a, Macedoni'a etc. Astadi avemu ocasiune de a inregistrá unu altu faptu, totu atâtu de imbucuratoriu, din partea eruditului filo-romanu. In Nr. 3 alu revistei de antropologia (care apare sub directiunea dlui P. Broc'a) d-sea a publicatu, acum câte-va septamâni, unu studiu fórte interesantu intitulatu: *românii din Macedoni'a.*

Acésta lucrare — de o importantia necontestabile pentru sciintia in genere, dara de unu interesu deosebitu pentru noi romanii — se distinge nu numai prin documentele si datele ce produce, ci si prin precisiunea si eleganti'a cu care e scrisa.

Adi mai multu decâtu ori cându, e tempulu de a ne numerá, de a ne cunósce cine si câti suntemu; adi cându principiulu de ginte si natiunalitate incepe si trebuie se fia temeiulu unei politice sanetóse; adi cându evenimentele ce se petrecu in Turci'a atragu asupr'a popóreloru din peninsul'a balcanica — pentru vigórea ce desvólta si pentru suferintiele ce au induratu — atentiunea si simpatiele intregului continentu, adi in fine. cându preste unu milionu de români suntu cá si uitati de ceilalti frati ai loru si parasiti de propagand'a clerului grecu, care pre fia care di se silesce ai desnationalisá.

Din partene, multiamimu cu caldura distinsului invetiatu d. Picot, care cu atât'a sciintia si seriositate nu pregeta a ne face cunoscuti in occidente. Scrierea d-sele despre Dialectulu romanu din Banatu e o lucrare limbistica si filologica care a atrasu asupr'a-i atentíunea tuturoru invetiatiloru cari se ocupa cu diferitele idiome romanice.

Totu-odata suntemu convinsi, ca fiacare din noi se va grabí a-si impliní o adeverata datoria procurandu-si si studiandu acésta scriere, care ne intereséza da dreptulu si care fiindu tiparita in brosiuri,*) va poté fi pusa cu inlesnire la dispositiunea fia-cârui'a prin librarii principali din Bucuresci, cá d. Socec de esemplu.

⁂ (*Monumentu pentru Boccaccio*) Orasielulu Certaldo in Toscana a decisu se puna la cas'a de acolo, in care s'a nascutu Giov. Boccaccio o tabla de marmoru si sa-i radice in piatia o statua de marmoru. La 21 Decembre se va serbá cintenariulu marelui novelistu italianu.

---

*) Editur'a Ernest Leronx. Parisu 28 Rue Bonaparte.

Burs'a de Vien'a.

Din 11/23 Novembre 1875.

Metalicele 5%	69 65
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 75
Imprumutulu de statu din 1860	110 80
Actiuni de banca	925 —
Actiuni de creditu	199 —
London	113 40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	81 40
„ „ „ Temisiorene	80 75
„ „ „ Ardelenesci	79 70
„ „ „ Croato-slavone	85 50
Argintu	104 50
Galbinu	5 36
Napoleonu d'auru (poli)	9 9½

Nr. 265.—1875.

Concursu.

In urm'a inaltei ordinatiuni a prea Venerabilului Consistoriu archidiecesanu din 8 Augustu Nr. 2268 a. c. la veduvit'a parochia gr. orientala de clas'a III. din Gridu in protopresbiteratulu Fagarasiului se deschide prin acést'a concursu cu terminu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

1. Emolumentele suntu pre lânga venitele stolari usitate dela 160 familii alesi câte 8 copuri de bucate; iéra dela 42 familii mestecate pe jumetate.

2. Unu locu de samenatura agru de 3 galete.

3. O livadie de 4 cara de fenu la unu locu care se folosesce in totu anulu.

4. Folosirea erbii, din progadea bisericei.

5. Tacs'a pasciloru cu câte 8 cr. dela tóta famili'a. Care tóte computate la olalta, aducu sum'a 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá postulu acest'a parochialu, au de a-si adresá concursele loru construite conformu statutului organicu, pâna la terminulu aretatu la subscrisulu.

Fagarasiu in 18 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Petru *Popescu*,
(3—3) protop.

Concursu.

Devenindu a dóu'a parochie gr. or. de class'a III. din comun'a Toparci'a vacanta, spre ocuparea acestei statiuni se escrie concursu pâna in 30 Novembre 1875 st. v.

Emolumentele impreunate cu acésta statiune suntu:

a) 11 jugere 297□° de pamentu parte fanatie parte locu aratoriu
b) accidentele stolare regulate dupa 205 familii, care computendu-se la olalta dau o suma de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta statiune au a-si insinuá recursele bine informate in sensulu statutului organicu in terminulu prescrisu mai susu, la scaunulu protopopescu gr. or. alu tractului Mercurea.

Comitetulu parochialu gr. or.
Toparci'a in 5 Oct. 1875 st. v.
Presiedintele comitetului.
Iacobu *Greavu.*
Ioanu *Lepedatu.*
notariu.
Ioanu *Drocu*,
(3—3) adm. protopopescu.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei de parochu in comun'a bisericésca greco-orientale de class'a III. *Minthi'a cu fili'a Besanu* se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna la 30 Novembre a. c. st. v.

Emolumentele acestei parochii suntu: folosirea portiunei canonice si venitele stolari usitate.

Doritorii de a ocupá acésta statiune, au a-si asterne pâna la terminulu indicatu suplicele loru, instruite in sensulu st. org. — la subscrisulu.

Dev'a 30 Octobre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochiale.

Ioanu Papiu,
(3—3) protopresbiteru.

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Bab'a de class'a III, se escrie concursu pâna la 30 Novembre a. c. cându va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

1) 8 Jugere si 354 orgii aratoriu.
2) 4 Jugere 1456 orgi fenatiu.
3) 3 Jugere 716 orgi pasiune.
4) Dela o suta case dela fia-care casa o mertia mica de malaiu si dela tóta cas'a un'a di de lucru si stol'a îndatinata dela servitiele preotiesci dupa cum s'a staveritu de comissiunea ambulanta.

Doritorii de a câscigá acestu postu de preotu au sa-si inaintedie recursele loru la subscrisulu scaunu protopresbiterale, sa fia teologi absoluti, pâna la terminulu indicatu:

Cs. Giurgesti in 16|10 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Ioanu Bodea,
(2—3) protopopu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 91. ANULU XXIII.

Sabiiu 16|28 Novemvre 1875.

Honos alit artes (Cic.).

In momentulu, candu se restabili constitutiunea ungurésca, natiunalitatile nemagiare din Ungari'a se teméu de irumperea unui intunerecu infioratoriu, de o privelisce teribila. In câtu temerile acéstea voru fi fostu fundate incâtu nefundate, si incâtu acele au aternatu si n'au aternatu si dela noi, nu recere demustratiune lunga, de óre-ce pentru noi românii este invederatu, ca dejá nu avemu ce se mai pierdemu. Domnii cei noi ai situatiunei, sedusi de potere, in lips'a unei opusetiuni tréze incepura cu o vehementia infricosiata a organisá si reorganisá, si le precipitara fórte multe, mai tóte. Abiá ne aflâmu intr'alu optulea anu de constitutiune, si numerâmu dejá atâtea legi nóue, acomodate dupa necessitatea momentului — si dupa scurta valóre modificate, derogate.

Cá unu morbu epidemicu se furisià deodata cu constitutiunea spurcat'a si uriciós'a protectiune in impartirea oficieloru, reulu celu mai destructoru pentru statu. Si déca cei dela putere nu se aru fi convinsu din calamitâtile, care urmara, ca sciinti'a si cualificatiunea nu se póte dá deodata cu postulu inaltu si cu salariulu grasu, atunci cele mai sânte destinatiuni, cuvenite sciintiei si meritului, in scurtu tempu le-amu fi vediutu degradate si indatinate. E fapta, ca in turburarea si confusiunea cea dintâiu s'au aventatu destui la posturi inalte, fâra meritu si cualificatiune, singuru numai prin curtenire si lingusire, séu calumniându pre altii de natiunalitate nemagiara séu pre natiunalitâti intregi si astfeliu afectandu patriotismu, ceea ce pre la inceputu se socotea dreptu meritu si recomendatiune. Au fostu si de acei'a, cari cugetá, ca in contr'a unui românu s'aru poté comite ori-ce nedreptate ne mai considerandu-lu de cive de statu si aparatu de lege. Si chiaru sasi circumspecti si prudenti amu vediutu, cari in véculu luminei, adi, cându tóte se notéza, fura invinsi de passiune, — cugetandu negresitu, ca tóte mergu pe contulu magiariloru. Ajunsi la potere acesti'a si cari le semená, totu ómeni cari se laudá intru natiunalitatea intemplatória cá intru merite, si asiá dara cu totulu nedemni si necapaci: nu este mirare, ca si afacerile statului au mersu, precum scimu, cum au potutu, adeca câtu de reu.

Unu ministru, carele tienendu-si formul'a de juramentu pururea inaintea ochiloru, si-aru pune de tienta activitâtiei sele vindecarea si delaturarea tuturoru releloru, câte rodu la anim'a statului si impedeca inaintarea si prosperarea popóreloru, aru trebuí, chiaru si concediendu-i unu tempu de functiunare mai lungu, de cum 'lu defige speranti'a, sa fia o fiintia mai pre susu decâtu omenésca. Se pare a fi imposibilu a indreptá atâtea, câte ceru indreptare urginta, spre binele statului. Cu tóte acestea este laudabila nisuinti'a sincera, si inceputulu bunu odata facutu, putemu sperá dela ministrulu urmatoriu ceea ce scurtimea tempului denegà celui precedente. Cu câtu coruptiunea si coruptibilitatea este mai mare, cu atâtu e mai laudabila bun'a credintia si sinceritatea, ce se opunu. Precum morbulu fisicu se indica in fatia, disparendu colórea de viétia, si in loculu acestei'a intrandu colórea periciunei din necessitate naturala: asiá si pecatele, care domnescu in statu se indica in mii de forme si caricaturi inspaimentatórie si amenintia cá unu morbu a se latî preste totu organismulu si a ruiná tóte. Déca o cura e cu atâtu mai laudabila, cu câtu morbulu a fostu mai latîtu si mai inradecinatu, adeca cu câtu a fostu mai grea: atunci si bun'a credintia si sinceritatea barbatiloru de statu e cu atâtu mai laudabila, cu câtu acestea virtuti, amenintiate de coruptiune si avendu a luptá cu mii de pedeci, suntu si insesi mai periclitate.

Nópte si intunerecu, blastemu perpetuu si pedépsa de mórte asupr'a unui statu, unui poporu, unde frecârile de natiunalitate, uriciós'a invidia si clandestin'a calumniare cu acelu resultatu, cá sa vedemu si ómeni nedemni si a avea si miserabili in fruntea afaceriloru, chiamati a infrená, pre cei ce insisi trebuiescu infrenati. Acolo nu potu inaintá sciintiele, acolo se uita artile, acolo cresce miseri'a si infloresce. Persecutati pre barbatii cei buni si crutiati pre cei rei, incredintiati pre cei necapaci cu dirigerea afaceriloru de statu: si morbulu epidemicu va cuprinde totu organismulu, va ruiná in scurtu tempu totu ce mai e frumosu si maretiu in statu.

Óre cine-va din departare, au din teoria fâra cunoscintia de pracsa, va judecá cam asiá: ca intr'unu statu regulatu, unde pentru tóte afacerile suntu norme, ce prescriu apriatu ce este de facutu, cari nu lasa locu arbitriului si licentiei, si cari pretindu cá si insesi ele (normele) sa fia puse in aplicare de barbati priceputi si apti pentru acestu scopu, acolo nu póte sa se mai intemple unui cive nedreptate, iéra déca vre-odata pre lânga tóte aceste s'aru intemplá, atunci maliti'a nu aru poté sa remana nepedepsita. Firesce, ca nóue ni se pare naiva acésta judecata si destulu de ridicula, pentru ca esperinti'a ni-a aratatu contrariulu cá regula, si regul'a cá o esceptiune rara, carea abiá se amintesce in scóla, iéra in pracsa nu are locu. Si dieu, óre acea regula, ce se pare a fi naiva, nu aru trebuí sa fia ea in valóre, si déca nu este, ce este óre caus'a, ca s'au intorsu lucrurile asiá cu totului totu?

Sub ministeriulu ung. presente, la desele denumiri de functionari de statu, amu pututu observá nisuinti'a de a inlocuí posturile cu barbati cualificati. Amu observatu si aceea, ca in multe casuri alegerea a fostu fórte nimerita. La acésta nisuintia a ministeriului i poftimu succesu, pentruca e spre binele statului. Nu se scrie astfeliu, cá sa ne recomendâmu noi gratiei inalte; departe se fia dela noi lingusirea. Nice nu póte avé sperantia unu românu cualificatu câtu de bine intre impregiurârile de acum a fi consideratu dupa meritu, de óre-ce ur'a de natiunalitate 'lu persecutéza pasiu de pasiu, si in oficiu sta sub ascultarea unui magiaru ori sasu, cari nici odata nu-i voru dá cualificatiunea, carea o meritéza si déca óre cându i o voru si dá, totu va fi privitu de românu, si i se va luá chiaru ast'a de scadere. Nu din ast'a intentiune amu laudatu acea nisuintia, ci pentruca nu suntemu nepasatori de binele statului, care spre nenorocîrea comuna póte se ajunga pre mânile cele mai neapte.

De óre-ce functionarii de statu suntu, séu mai bine disu, aru trebuí sa fia totu ómeni de litere, de aceea intrandu in valóre acelu principiu, ca celu mai capacitatu are prospectu mai bunu de inaintare, si asiá onorandu scienti'a si capacitatea, si insesi literele séu artile se promovéza. Aici firesce intielegemu acea desteritate a barbatiloru de statu in afacerile sele, acea cultura, ce e necesaria óre cui-va pentru a resolví agendele ce i se incredintiéza cá unei persóne oficióse, si nu acea scientia divina, care 'si afla in sine insusi laud'a si glori'a sea si nu pretinde dela muritori recunoscintia séu remuneratiune. De altmintrea inflorirea scientieloru preste totu si in specie totusi este conditiunata dela onorarea loru, si istori'a ne invétia ca acestea au infloritu cu deosebire in staturile impacate si pre cându acestea se aflau insesi in flóre.

Statulu se baséza pre barbati buni, si sub conducerea celoru demni si capaci prosperéza statulu, inaintéza tóte. Si pre celu demnu 'lu indémna patriotismulu, a se tiené onoratu prin aceea, ca statulu pretinde si stiméza conlucrarea sea spre folosulu publicu si acésta onóre lu va incuragiá spre a se cualificá totu mai multu, pentru ca onórea nutresce artile, precum dice Cicerone.

Precum inaintarea scientieloru depínde dela onórea loru, asiá e cu tóte celelalti arti, cari asemenea intr'unu statu regulatu si impacatu se desvólta mai bine cându suntu onorate si cautate; din contra zacu totu-déun'a prea josu acelea, cari nu au cautare, precum ast'a o aréta esperinti'a de tóte dilele in modu eclatantu. —

Deci déca onórea promovéza artile, aprindiendu spre gloria, si déca promovarea artiloru inaintéza interesulu statului; déca artea nu are decâtu unu scopu: celu alu perfectiunei sele, si nu cunósce si nu concede pre terenulu seu ur'a din natiunalitate si alte impregiurâri intemplatórie, nevinovate; déca promovarea artiloru si a interesului statului se conditionéza imprumutatu séu reciprocu: cauta se fia invederatu, ca ceea ce aru fi pedeca pentru perfectionarea artei, a cautá se fia in asemenea modu si pentru inaintarea si prosperarea statului, si ca ur'a si persecutiunea pentru natiunalitate séu alte impregiurâri intemplatórie este in adeveru piedec'a cea mai mare pentru inaintarea si prosperarea statului, carea cei dela putere, in locu de a o delaturá, *póte fâra de a scí*, o marescu mai la tóta ocasiunea, cându oficiulu le impune lucrare.

Despre acestea ori-care românu cugetatoriu este convinsu, si póte ca-i pare mai bine se nu maí auda de atâtea rele, de care e satulu. Dara nice nu a fostu intentiunea acestui articulu a revocá in memoria amaritiunile, persecutiunile si nedreptâtile, ce le suferimu dela conlocuitori, pre cari noi, stravechii locuitori ai acestei tieri, i-amu imbiatu de atâte si atâte ori cu egalitatea si fratietatea cea mai sincera — indesiertu, — ci scopulu acestei scrisori a fostu si este, a vestí, ca domnii dela putere in tempulu mai nou se paru a nisuí, cá sa se *emancipeze* de acelea patimi de josu, de ur'a de natiunalitate si altele, si ca acea emancipare e fórte imbucuratória, de-si la inceputu va avé inca a luptá si ea cu destule pedece reali si inchipuite. Ajunge a fi constatatu laudabil'a nisuintia, de a delaturá o piedeca principala desvoltârei si prosperârei interesului comunu, a individualitâtiei comune, pre carea toti patriotíi o iubescu si o apera. —

Déca postuléza interesulu statului a delaturá relele, negresitu ca pretinde si a le demarcá si indreptatiesce spre ast'a pre ori-care patriotu sinceru, ba inca lu obliga a conlucrá din tóte puterile spre binele statului, pentru inaintarea interesului comunu. Si iérasi, déca inaintarea interesului comunu recere incuragiare si recunoscintia, ast'a sa nu i-o denegâmu, ci mai vertosu sa onorâmu pre purtatorii de idei sublime si salutarie. Intre a vituperá tóte faptele regimului, fia cum voru fi, si intre a le laudá fâra judecata, séu intre *reactiunariu* si *lingusitoriu coruptu*, este unu intrespatiu — pentru iubitorii de adeveru.

V.

Cetimu in „Pressa'a“ din Bucuresci:

Diuarele au fostu pline dilele acestea de totu feliulu de interpretâri si comentarii asupr'a demisiunei lui B. Boerescu din ministeriu. Unele au mersu chiaru pâna a face totu feliulu de presupuneri asupr'a motiveloru acestei demisiuni.

Interpretârile si comentariile asupr'a acestui faptu alu dilei erau prea naturale pentru diuare. Nici nu putéu face altfeliu. Nu avemu dara nímicu de disu asupr'a acestui faptu. Putemu inse respunde diuareloru, cari credu ca au aflatu si motivele acestei demisiuni, reproducendu totu feliulu de sgomote publice, ca suntemu in positiune a le declará ca se incéla fórte multu.

Nici noi, dara nici d-nealoru nu potu cunósce motivele. Ele au esistatu negresitu, si nici ca putéu sa nu esiste. Acést'a inse nu va se dica ca se potu cunósce si de noi toti.

Totu ce putemu asigurá, si suntemu in positiune de a scí, este ca d. Boerescu s'a despartitu in cele mai bune relatiuni cu colegii dlui; si suntemu siguri ca acésta despartire nu-'lu va oprí cá sa continua aceleasi bune relatiuni si sa conlucreze cá si in trecutu cu marele partidu conservatoru, din care face parte, pentru binele si puterea tierei.

Câtu pentru noi, cari amu regretatu si regretâmu fórte multu retragerea dlui Boerescu din ministeriu, vomu indeplini si de acum inainte misiunea nóstra de organu alu partidului conservatoru. continuandu a sustiene aceleasi principie cá si in trecutu, si mai alesu contribuindu la mentienerea unitâtiei si realitâtiei actiunei liberale conservatóre, conditiuni fórte importante pentru puterea partidului ce representâmu.

Cestiunea Orientului.

Primulu ministru a Angliei n'a esageratu gravitatea ce din nou a luatu situatiunea Turciei. Cestiunea atâtu de multu suspendata si atâtu de desamânata ce a fostu numita cestiunea Orientului in adeveru a intratu intr'o fasa nóua; vechiele aliantie suntu desfacute si echilibrulu europénu si-a schimbatu bas'a. Se póte ca la inceputu insurectiunea micei provincii turcesci ce s'a revelatu lumii, care mai nu-i sciá numele, situatiunea, si chiaru esistinti'a sea, se nu fi fostu faptulu unui planu premeditatu. Mai in fia-care anu suntu incercâri de revolta in vr'o provincia turcésca, unde naturalmente suntu provocate de mancâtoriele si gresielele autoritâtiloru. Insurectiunea Hertiegovinei aru fi potutu deci fi usioru inabusita de fortiele militare a Turciei déca n'aru fi fostu intretienuta in secretu.

In primele dîle s'a potutu crede ca nu va durá, si nu putea durá déca erá lasata in puterile sele. Dara déca populatiunile vecine s'aru fi amestecatu, déca Serbi'a, Bosni'a principatele s'aru fi unitu cu miscarea, atunci erá o radicare generala a slaviloru si a crestiniloru in care aru fi fostu trasa Europ'a intréga. Inse, dupa tóta aparenti'a, nici-o putere nu erá gat'a pentru marea deslegare a problemei orientale, si iéta de ce mai intâiu s'au vediutu principalele guverne interesate incercându a circumscrie foculu si a-lu impedecá de a atrage celelalte materii inflamabile.

De alta parte, déca aceste guverne, Rusi'a mai cu séma, credéu necesaru de a stinge momentanu insurectiunea si a continea pre celelalte provincii cu totulu gat'a de a luá parte la ea, acést'a nu putea fi in uniculu interesu a Turciei si a mantinerei integritâtiei sele. Rusi'a la cele din urma nu e tienuta a face pre Turci'a se traiésca. Déca crestinii levantului, cei din mediteran'a, alta data au consideratu pre franci cá pre protectorii loru naturali, crestinii de rasa slava totudéun'a si-au intorsu privirile spre Rusi'a, si faimós'a nóstra campania din Crime'a n'a pututu de câtu sa stringa legaturile loru cu nordulu. Deci Rusi'a nu póte parasí positiunea sea de protectóre a slaviloru si a crestiniloru, si erá silita a o revendicá din nou, cum a facutu.

Din acelu momentu trebuiâ sa se prevéda, si credemu ca amu spusu acést'a dela inceputu, ca Turci'a va fi obligata a plati neutralitatea ce puterile mantinéu pentru ea, si ca, déca silintiele comune a guverneloru inpedecau pre celelalte provincii slave si crestine de a generalisá insurectiunea, trebuiá ca acésta intervenire se aiba dreptu pretiu o óre-care mesura de autonomia si de independentia acordata acestoru provincii. Acestu resultatu aru fi pututu fi atinsu in modu pacificu, incetu, pre câile regulate si diplomatice; astufeliu aru fi fostu negresitu déca unu evenimentu, de multu provediutu, si cu tóte aceste ne asteptatu, n'aru fi precipitatu cris'a.

Acest'a e evenimentulu pre care d. Disraeli la numitu cu politetia catastrof'a financiare a Turciei si care a diselu, a reinsufletitu lupt'a ce espirá, a datu unu aspectu nou circumstantieloru si a creatu temeri si sperantie nóue. Acestu evenimentu erá tutudéun'a atârnatu de unu firu preste capulu Europei; conveni'a óre-câroru scopuri cá acestu firu sa fia taiatu, si iéta de siguru cestiunea orientului deschisa iérasi.

Cestiunile financiare au luatu in dilele nóstre o importantia capitala in politica. Amu observatu deja cum respândirea datoriei turcesci a respânditu in acelasi tempu notiunea de geografi'a si istori'a Turciei. Nu de multu cestiunea orientului erá o afacere spre a dice asiá aristocratica; astadi este de domeniulu tuturoru miciloru purtatori de bunuri. In acésta sfera s'a operatu ce-va cá transitiunea dela sufragiulu restrinsu la sufragiulu universalu. Catastrof'a financiara a avutu deci de efectu de a face dintru-o cestiune de diplomatia si de cancelaria o cestiune de opiniune publica si de interesu publicu.

Dara Turci'a, dupa marturi'a tuturoru si chiaru dupa marturi'a sea propria, este incapabila de a guverná si de a administrá in modu regulatu provinciele disparate ce compunu imperiulu seu, cari nici odata n'au pututu nici nu voru puté sa se asimileze si cari nu suntu mantinute de câtu cu garnisóne. Nu numai ea nu le póte administrá, dara se sleiesce si se ruinéza incercându acést'a. Interesulu seu propriu aru fi de a renunciá déca nu la suzeranitate, celu putienu la gerarea unoru provincii ce nu suntu pentru ea decâtu o sarcina.

Atare este cestiunea deschisa astadi, si care, déca nu va fi grabnicu resolvata, va intretinea foculu subteranu pâna in primavéra, cându va isbucní necunoscutulu. Puterile ce conducu. Europ'a n'au contienutu si infrenatu populatiunile slave si crestine fâra a se angagiá, celu putienu moralmente, a face sa li se dea satisfactiuni legitime. Rusi'a cea intâiu nu póte regá missiunea sea traditionala si politicá sea necesara. Acést'a e sensulu manifestului in care ea declara „ca n'a sacrificatu aliantiei séle cu Germani'a si cu Austri'a simpatiele ce a aretatu totudéun'a crestiniloru slavi, si ca, in tóte casurile, trebuie cá trist'a situatiune a populatiuniloru crestine din Turci'a sa aiba unu terminu."

Unu astufeliu de limbagiu este in rolulu necesaru a Rusiei; trebuie sa ne padimu inse de a vedea in elu, in circumstantiele actuale, intentiuni resbelnice. Situatiunea erá diferita acum 24 de ani. Atunci Europ'a occidentala erá legata cu doctrin'a intregritâtiei imperiului otomanu, si pretentiunea Rusiei de a fi protector'a crestiniloru din orientu o duse la resbelulu cu Franci'a si Angli'a. Astadi, departe de a se inpedecá Rusi'a de a intreveni, e vorb'a de cine va intreveni cu ea. Angli'a a renunciatu la o sarcina imposibila, si cu spiritulu seu practicu obicinuitu, trece cu hotarîre de ceealalta parte. Ea e prim'a sa recunósca si sa proclame neputinti'a ne remediabila a Turciei, si adeverat'a cestiune astadi e de a sci cum se va compune consiliulu judiciaru europénu insarcinatu cu gerarea afaceriloru sultanului.

„J. des Débats."
„V. C."   *Iohn Lemoinne.*

Domnulu pictoru N. Popescu. Comunitatea nóstra Sioimosiu cottulu Aradului e fericita de a puté salutá in mediloculu seu pre acestu celebru artistu de pictura. Ea este mai multu decâtu fericita vediendu-si prin densulu terminata cerimea si templ'a bisericei sele cu atât'a profundime, gustu esteticu si desteritate, incâtu aru puté rivalá cu ori care biserica din pompós'a si de natura favorit'a gradina a Europei — Itali'a, in care celebri artisti si-au eternisatu arta.

Dlu Popescu póte se fia ambitiosu pre penelulu seu, castigatu de altmintrenea cu multa sudóre. La unu poporu de circa 16 milióne câti ne aflâmu noi românii in provinciele orientului, de abiá se va aflá unu alu doilea, care se întréca in art'a picturei pre acestu fiu alu Banatului.

Cá unu Phönis din cenusia s'a aredicatu d-sea la ecoulu gloriei artistice, de unde nu putemu priví la densulu decâtu admirandu-lu. Multiamita ilustrei familie Mocioniane, prin alu cârei marinimosu spriginu si-a eluptatu dlu Popescu puterea artei si a ajunsu la gradulu marirei in care de presinte se afla.

Secolii au se vorbésca de sublimitatea artei d-sele, dara noi nu suntemu inca in stare de a o apretiá. Operele dlui suntu celu dintâiu si singurulu fragmentu din istori'a si literatur'a artei cari déca vomu deveni poporu cultu, liberu si independentu, — negresitu se voru compune. —

Cu acést'a ocasiune nu ne atingemu de biografi'a dlui Popescu; densulu e cu multu mai bine cunoscutu publicului românu, europénu, chiaru si celui din Americ'a. Ajunga a mai adauge pre scurtu, ca pipaindu dlui bine pulsulu natiunei sele, a aflatu ca studiulu istoriei bisericesci — natiunale 'lu va duce la tienta, si pre acestu terenu si va puté mai potrivitu a redicá columna'a invingeriloru sele, in regimentulu artei.

Principialiter totu acea continua dlui ce au fostu inceputu celebri artisti din seculii trecuti: Michel Angelo, Titian, Coregiu, Rafael s. a. giganti ai picturei, cu deosebire ca dlu Popescu va distinge art'a bisericei nóstre natiunale.

Déca care-va din on. publicu cetitoriu va cugetá de esagerate aceste sentintie, poftésca la noi, in biseric'a nóstra si se va convinge ca demnu este unu Popescu de a fi pusu in sirulu celoru mai pronunciati pictori ai Italiei, si de a-lu salutá cá pre primulu artistu de pictura românu.*)

Acestu domnu Popescu invepaiatu de foculu gloriei strabuniloru nostri, erá mai pre de aprópe sa-si gresiésca carier'a. A inceputu dlui a se dedicá specialminte studiului isto-

---

*) Credemu a nu abusá prin acést'a aserare de reputatiunea dlui directoru la scóle de bele-arte din Bucuresci Amanu; a dlui prof. Tatarescu, amiculu celebrului artistu de pictura din Rom'a Mariani; a dlui prof. Gl·gorescu, s. a. totu atâtea capacitâti in art'a picturei. Auct.

FOISIÓRA.

Studii essegetice.

Sectiunea II-a.

CAPU II—IV.

Cele dintâiu minuni a lui Iisusu in Galile'a, Samari'a si Iudei'a.

(Urmare.)

Cele de intâiu, cá mai popularie, mai usióre, atâtu de intielesu, câtu si pentru tienerea aminte si reproducere, ceste lalte mai grele atâtu pentru un'a câtu si pentru alt'a.

Cele dintâiu, cá mai usióre de intielesu predicate mereu poporului de apostolii Mateiu (carele a scrisu evang. sea dupa cum a si predicatu-o) Petru si Pavelu (dupa cari s'au acomodatu Marcu si Luc'a — vedi introducerea Nr. 2), ceste lalte, cá mai grele de intielesu, neglese de apostoli.

Cele de intâiu, cá pentru poporu, apartienetórie mai multu Galileei; ceste din urma referitórie la invetiatii lui Israilu, apartienetórie mai multu resiedintiei, centrului acestor'a: Ierusalimului. — Cele de intâiu cá mai usióre, mai popularie, fiindu predicate de apostoli, si avendu lipsa de tempu mai putienu, s'au potutu scrie mai usioru, si mai de tempuriu; ceste din urma, cá mai grele, din care causa retacute de apostoli, impreunate cu mai multa precugetare, si avendu lipsa de unu marture ocularu s'au scrisu mai tardioru (vedi introducerea Nr. 2). Acestea fatia cu activitatea si doctrinele din Ierusalimu, vis-a-vis de cele dela tiéra.

De activitatea din Ierusalimu se tiene si convorbirea cu Natanailu, invierea lui Lazaru si invetiaturile speciale pentru invetiacei din cap. 13—16, si rugaciunea cea archierésca a lui Iis. c. 17.

Au trecutu cu vederea sinopticii activitatea lui Iis. in Ierusalimu in generalu, au fostu necesitati a trece si unele speciale, pre cari nu le puteau atinge fâra a le aduce in legatura cu Ierusalimulu (vedi si la 2, 22). De acestea se tiene cu preferintia si convorbirea lui Iisusu cu Natan. si invierea lui Lazaru.

La acestea se mai adauge si verosimilitatea ca pre cându s'au scrisu evangeliele sinopticiloru, Natanailu si Lazaru erau inca in viétia. Sinopticii, din consideratiune câtra viéti'a acestor'a, au n'au adusu cu sine natur'a lucrului cá sa-i retaca, spre a nu inversiuná pre sinedristi asupr'a loru? Ei au trebuitu sa fia cu cosideratiune fatia cu acesti individí intimi ai lui Iisusu, si cu deosebire fatia cu Lazaru, asupr'a cârui'a archiereii inca inainte de crucificarea lui Iis. adusera sentinti'a de mórte (Ioanu 12, 10.) Déca nu trecerea cu vederea neintentionata, apoi de siguru consideratiunea câtra liniscea acestoru persóne este caus'a de sinopticii nu le amintescu. Pre cându s'a scrisu evangeli'a lui Ioanu, de securu aceste consideratiuni disparusera dejá — ne mai fiindu Lazaru si Natanailu intre cei vii.

c) Pre lânga acestea: profunditatea si continutulu celu vastu si plinu de spiritu, ce se afla depusu in acésta convorbire — recte vorbiri — a lui Iisusu — chiaru si cându n'amu avé nici unu motivu spre aperarea originalitâtiei ei, suntu de ajunsu spre a-i documentá isvorulu celu adeveratu. In tóte scrierile vécului primu, chiaru si in epistolele lui Ioanu nu aflâmu parechia acestei convorbiri in privinti'a profunditâtiei si a spiritului inaltu, si astu-feliu neputendu-o reduce la fruptulu cugetârei omenesci, trebuie sa o atribuimu acelui'a, cârui'a i-o atribue evangelistulu.

A afirmá ca evangelistulu reproduce din cuventu in cuventu convorbirea acést'a precum s'a intemplatu de-si n'amu gresí nici decâtu — nu vomu face. Vomu concede ca in tempu de 60—70 de ani dela acésta intemplare pâna la descrierea ei, evangelistulu a potutu se uite vre-o espresiune, vre-unu terminu alu invetiatoriului seu. Vomu concede ca in ceea ce privesce form'a esterióra s'aru fi abatutu in câtu-va evangelistulu, simburele inse, continutulu internu este fidelu. Si e sciutu ca unu istoricu póte reproduce ce-va fidelu dupa esterioru, dupa forma, si totusi in fondu se nu fia fidelu, si iérasi unulu se nu observe formele esterne, ci numai cuprinsulu internu, si se fia celu mai fidelu. Dupa cum amu vediutu in introducere Nr. 1, l., evangelistulu Ioanu nu istorisesce numai esteriorulu, ci reproduce mai multu, elu reproduce sirulu celu grandiosu de tablouri, ce cá marturu ocularu le-a conceputu si in decursu de o jumetate de seclu le-a prelucratu in anim'a sea. In acestu siru de tablouri, potemu numerá si pre celu din cestiune.

Capu III Vs. 22—36.

Gelosi'a invetiaceiloru lui Ioanu botezat. carea da acestui'a ansa la alta marturia despre Iisusu.

Vs. 22. *Dupa aceea* — dupa unu intervalu óre care de tempu, dela cele enarate pâna ací vedi 2, 12. — *a venitu . . in pamentulu judeíloru* spre deosebire de capitale — unde se petrecusera scenele de mai susu — *botezá* — nu nemijlocitu, ci dupa 4, 2. prin invetiaceii sei.

Vs. 23. *Enon* — cuventu evreescu — ochi, ací cu insemnare metaforica: isvoru, locu apetosu — dupa cum se esplica si de evang. *ca erau acolo ape multe. Salim* o cetate dincóce de Iordanu la marginea Samariei (Iis. Navi 15, 32.)*)

Vs. 24. Acestu Vs. documentéza pre deplinu aceea ce amu sustienutu atâtu la introducere Nr. 2, l. câtu si la 3, 21. 6. ca evangelistulu presupune cunoscute evangeliele sinoptice, si ca fâra de acelea nici ca lu putemu intielege pre deplinu. Singuru din punctu de vedere istoricu aréta evangelistulu, ca pre cându se petreceau acestea — pre cari elu le amintesce cá suplementu la cele istorisite de sinoptici, Ioanu botezat. inca nu erá inchisu in temnitia. Iéra cumca Ioanu botez. a fostu inchisu si decapitatu prin Irodu, evang. presupunendu acést'a cunoscuta din sinoptici (Mat. 14, 2—11. Marcu 6, 17.—28. Luc'a 3. 19. 9, 7.) nu o amintesce fa-

---

*) Mai pre largu vedi Dr. Schirlitz. Gr. Dtsch. Wörtbch. Giesen 1868 III Aufl. la *Εαλείμ τὸ* si *Εαλημ, ἡ*.

riei natiunale, dara curendu s'a convinsu despre sterelitatea acestui terenu pentru geniulu seu, si astfeliu a devenitu a se ocupá de istoriá bisericei nóstre, pre care terenu reporta astadi admiratiune

Nu voimu a dice prin acést'a ca istori'a nóstra natiunala aru fi sterile, nici ca dlu N. Popescu nu aru puté fi in stare de esprime cu demnitate trasurile caracterului nostru natiunale, ci ca 'i lipsesce terenulu de a se ocupá de acést'a. Deschida-i românii si in specialu Romani'a salónele, puna-se museulu din Bucuresci in pusetiune de a avé trebuintia de tablourile dlui pictoru. Ceru macaru probe, dovedi despre puterea artei, ce dlu Popescu prelânga tóta reputatiunea de care se bucura, fâra indoiéla le va serví. Si astu-feliu desbracati de indiferentismulu ce ne caracterisà, se nu permitemu cá dlu Popescu se pribegésca prin intunecimea indolentiei nóstre, câci la unu Ddieu ne vomu ací.

Ei dara vitregitatea tempului póte se fia in parte mai puternica decâtu bunavointi'a nóstra, dlu Popescu bine a prevediutu postulatele acelui'a, e dara resonabilu ca art'a penelului d-sele sa-si afle refugiulu in cas'a lui Christu.

Biseric'a e pentru noi românii asilulu care de seculi ni-a pastratu cu scumpetate, cá o fortarétia religiunea si natiunalitatea nóstra, iéra cu aceste dóue surori vine de a se imbratisiá si Mus'a artei. Trei conditiuni de viétia si putere.

Salutâmu pre dlu Popescu in mijloculu nostru!

Sioimosiu in 9/11 st. v. 1875.

Moise *Magdu*,
paroch. si ases. cons.
Gabriel *Bodnár*,
notariu com.
Iosifu *Vuculescu*,
capelanu.
Euthimiu *Dugariu*,
docinte.
D. *Magdulu*.

Dela tiéra in 30 Octobre st. v.

Dle Redactoru! Credu ca nu vei luá in nume de reu câci sum asiá liberu a te incomodá cu rugarea cá se binevoiesci a dá putienu locu in stimat'a fóia ce redigesi urmatóreloru sire:

In calatori'a mea din dilele trecute intârdiendu trenulu de diminétia amu asteptatu venirea lui la 2½ óre de ací valórea botezului magistrului la gar'a dela Cupsi'a-mica. Pentru trecerea de tempu voiajerii se preumblau in grupe conversându prin sal'a de restauratiune si ambitu; printre ceilalti vediui pre patru preotii, pre carii din discursulu ce schimbau intre sine 'i cunoscuiu de greco-orientali. Curiosu a trage cu urechi'a la discursu-le fâra a me observá de interesantu, nu mi-a fostu posibilu a me puté informá de numele si ubicatiunea dloru, destulu-ca cum vediui mai târdiu, trei calatoréu spre Mediasiu si Sighisiór'a alu patrulea spre Sibiiu; trei discurau alu patrulea tacea ascultându; batrânulu cu celu mai tineru simpatisau afirmându-si lateralu discursele. Mijlociulu esageratu le istorisea cu predelectiune de meritele câstigate in parochi'a sea, invinui'a pre consistoriulu (archidiecesanu) ca nu i-le recunósce, nu-lu spriginesce, ba 'i amenintia (consistoriului), ca esperindu acusi mandatulu deputatiloru Sinodului archidiecesanu, la alegerile pre periodulu venitoriu, va lucrá din resputeri a reusí atari deputati cari sa fia contr'a consistoriului (archidiecesanu).

In zadaru aducu ceilalti (batrânulu si tinerulu) argumente pentru a convinge pre esageratu, ca parerea sea este gresita si scalciata, elu remâne neconvinsu si prin intemplâri din tractulu ppescu la carele apartiene, se fortia cu tóta maiestri'a a caracterisá pre consistoriulu archidiecesanu, de consistoriu de partide si familia etc. etc.

Discursulu li-se estinse si asupr'a ultimei siedintie a consistoriului metropolitanu, carele precum su dechiarau, si astadata neavendu de lucru altele voiesce a vatemá autonomi'a archidiecesei prin insusiri de competintia in afacerile Sinodului si consistoriului (archidiecesanu). Mijlociulu si aicea nu se interesá de autonomi'a amenintiata (?), simtiulu lui (judaicu) insielatu — cere resbunare contr'a consistoriului, apoi totu un'a fia aceea resplatita si cu pretiulu autonomiei archidiecesei.

Discursulu acest'a cá pre archidiecesanu me a ranitu la anima, cu câtu de o parte vedu neincrederea si invinuirea aruncata din partea unui preotu esageratu si cu pareri scalciate asupr'a consistoriului (archidiecesanu) iéra de alta, ce este mai multu, audu ca consistoriulu metropolitanu voiesce a taiá in autonomi'a archidiecesei. Eu credu cumca atâtu Sinodulu câtu si consistoriulu archidiecesanu, precum si a dieceseloru sufragane suntu competente in atacerile sele, (si majorene) si fâra intrevenirea de tutela a consistoriului metropolitanu si congresului.

Dreptu aceea cá archidiecesanu credu a-mi plení un'a din cele mai sânte datorintie cându atragu atentiunea clerului si poporului greco-orientalu din archidiecesa asupr'a acelei impregiurâri, cumca déca este adeveratu, ca consistoriulu metropolitanu aru voí a atacá autonomi'a archidiecesei, se nu stamu cu mânile si gurile legate, sa ne consolidâmu, aparâmu si asigurâmu dreptulu nostru.

Asiu fi de parere, cá consistoriulu archidiecesanu cá respunsabilu de dreptulu autonomicu alu archidiecesei, afacerile, consistoriului metropolitanu si congresului, taietóre in dreptulu competintiei sele si a sinodului, sa binevoiésca pre cale jurnalistica a le dá publicitâtiei, cá clerulu si poporulu prin manifestatiune solemna se putemu protestá si lucrá contr'a usurpârei dreptului nostru, cá sa putemu deveni stapânu pre alu nostru legalu si cá majoreni fiindu odata tempulu, a mai si cá esi de sub tutela.

Unu carturariu dela sate.

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

6. Are inv. sa se intieléga cu parintii copilului gresîtu in privinti'a pedepsei?

7. Cum sa se arate invetiatoriulu fatia cu elevulu gresîtu?

8. Dupa ce a dojenitu, amenintiatu ori pedepsitu pre unu elevu gresîtu, are inv. sa fia atentu asupr'a acelui'a-si elevu in vre-o privintia?

Respunsurile primite?

1. Nu este de ajunsu, a spune inv. numai copilului gresîtu, ca trebuiá sa pazésca legea ori porunc'a ce o primise; ci mai intâiu sa-i lumineze mintea, apoi i va poté miscá anim'a, cá sa pazésca legea, va sa dica mai intâiu sa-lu convinga, ca fapt'a, care a facut'o, este in adeveru necuviósa si vatematória; sa-lu aduca in stare, a-i paré reu, ca a facut'o, fiindu ca prin acést'a a calcatu porunc'a primita séu legea si calcarea legei este pecatu; apoi sa-i amintésca, ca poruncile primite, resp. legile trebuie sa le pazésca totu omulu, care vrea sa fia fericitu; — elu dara sa se silésca a le pazi si sa le pazésca cu cea mai mare scumpetate.

2. Déca mai face copilulu fapt'a rea si dupa ce l'a convinsu inv. ca, acea fapta este in contr'a legei, sa nu aplice asupr'a lui deodata pedepse aspre. Copilulu pâna in etate de 14 ani nici ca comite gresiele din reintia, ci din usiuratate de minte si pentru ca-si uita, ca face reu. Deci déca a repetitu gresiél'a facuta sa-i mai amintésca inv., ca prin acea fapta iéra a calcatu legea si asiá iéra a pecatuitu; sa-lu dojenésca, pentru ca a mai facutu acea gresiéla ori sa-lu si amenintie, ca de o va mai face, 'lu va pedepsí. Iéra déca vede, ca copilulu nu vrea sa scia nici de dojana, nici de amenintiare, atunci póte cercá si prin o pedépsca, a-lu face sa simtiésca urmârile cele rele ale calcârei de lege.

3. Fiindu ca scopulu pedepsei este indreptarea copilului gresîtu; iéra pedéps'a póte folosí numai corespundiendu gresielei comise; inse d. e. lovirea cu varg'a nu póte face sa se invétie lectiunea, nici sa se compuna ocupatiunea, pre cari le a negrigitu *copilulu uitucu*; asiá dar' pre unulu cá acest'a lu va poté indreptá inv., déca pentru *ocupatiunea nefacuta* si pentru *respunsulu celu reu din lectiune* 'i-va insemná in protocolulu clasii calculi rei si 'i-va spune, ce calculi 'i a pusu; apoi 'i va porunci, ca d. e. dupa amédi sa vina la scóla si cu acésta ocupatiune facuta si cu acésta lectiune invetiata. — Atunci inse sa nu-si uite invetiatoriulu, a-lu luá pentru acést'a la dare de séma.

4. Pre *elevulu dedatu a se bate cu alti copii* neisbutindu invetiatoriulu prin amintirea legii, dojana ori amenintiare a 'lu face, sa se lase de acésta gresiéla; sa 'i insemnéze in protocolulu clasii o nota rea; apoi mai repetindu acésta gresiala, sa-lu scótia dintre conscolarii sei din banca afara si sa-lu puna sa stée la o parte singuru, *cá unu copilu reu*, pâna ce va dá dovedi de indreptare. Daru apoi scóterea unui copilu din banca afara sa fia privita, cá o pedépsa fórte rusinatória.

Pre *celu deprinsu a acusá* se 'lu oprésca in fine invetiatoriulu, de a mai vorbí neintrebatu; inse si acésta pedépsa sa aiba mare pondu inaintea copiiloru.

Pe *celu mincinosu* sa lu dechiare invetiatoriulu in fine, ca este *copilu de neincrédere*, si sub acésta pedépsa sa lu tiena, pâna ce va dá dovedi de indreptare; atunci sa-'i spuna, ca iér' este privitu cá copilu bunu.

Pre *celu deprinsu a furá* nepotendulu invetiatoriulu indreptá prin midilócele aratate mai susu, sa-lu pedepsésca in fine si cu nuielusi, cá mai bine sa póta simti greutatea pecatului acelui'a; insa acésta pedésa sa o aplice asupr'a lui numai in contielégere cu parintii lui si cu directorulu scólei.

5. Fiindu-ca pedéps'a are se urméze numai, déca copilulu nu se lasa de a mai face cutare séu cutare fapta rea, si nu vré sa se otarésca, a se portá si a lucrá amesuratu legii; inse óre-care copilu se intempla, de gresiésce ce-va inaintea parintiloru ori si a altoru ómeni din nebagare de séma;

Fiindu-ca prin pedépsa are sa nisuiasca inv. a indreptá mintea copilului cea retacita; inse óre-care copilu a facutu afara din scóla o gresiéla póte ca in sene mare, daru nu din reá pornire, ci numai din óre-care confusiune;

Aru fi deci pentru nisce asemenea copii de ajunsu si numai o dojana din partea parintiloru loru, prin care sa-i faca a simti, ca aceea fapta a fostu in contr'a legii, si de alta data sa nu mai faca asiá, cá sa nu mai pecatuiasca.

Aflandu inse acesti copii, ca scie si invetiatoriulu despre gresielele loru, acést'a aru fi pentru ei destula pedépsa.

Iéra déca aru mai si publicá invetiatoriulu gresielele acestoru elevi conscolariloru loru in clase, acést'a aru fi atunci o crudime. Bá prin acést'a 'si aru poté perde acei elevi si gustulu de scóla ori simtiulu de onóre.

Ci inv. sa spuna numai acestoru elevi gresiti, sa numai faca asemenea fapte; ca de voru mai face, densulu iar' va aflá, si atunci va fi silitu, a 'i pedepsí chiaru in fati'a conscolariloru loru.

In fine se póte si intemplá, cá óre-care copilu sa comita afara din scóla o fapta rea, carea este celorualalti elevi inca cu totulu necunoscuta Déca aru publicá-o acum inv. in scóla — prin acést'a numai câtu aru dá ansa celorulalti copii a reflectá asu-

---

cendu in acestu Vs. numai alusiune la evangelistii citati.

Vs. 25. *Sí au fostu intrebare.* In originalu in locu de *si* (*ϰαί*) avemu „*οὖν*,“ care nici odata nu póte fi tradusu cu *si*, ci dupa cum ocura in constructiune, cu: deci, dara prin urmare asi'a intru acea, in urm'a cârei'a.**) In acestu vs. terminulu celu mai bunu mi se pare a fi: *intru aceea a fostu intrebare*, s'a nascutu disputa, intre invetiaceii lui Ioanu si jidovii (in testulu elenu nearticulatu.) In originale, nu este siguru inca, ca adeveratulu terminu usitatu de evangelistulu sa fia fostu jidovi — in pluralu *'Ιουδαίων* — séu unu jidovu *'Ιουδαίου* in singularu. Ne iertandu-ne impregiurârile a ne ocupà cu critic'a testului originalu, vomu remané pre lânga testulu dupu carele s'au orientatu traducatorii bibliei nóstre, de-si acést'a ne detrage in câtu-va din valórea esegetei.) Disput'a a fostu: *despre curatienia* ad. despre curatirea prin botezu, despre valórea botezului: care botezu este mai cu valóre, a lui Ioanu, séu a lui Iis. — jidovii (déca remanemu pre lânga terminulu acest'a in in pluralu) vreadu se paraliseze activitatea atâtu a lui Ioanu câtu si a lui Iisusu, au cercatu a produce intrigi si a aduce neintielegeri intre Iis. si Ioanu, folosindu-se de naivitatea invetiaceiloru acestui'a. Ei au disputatu invetiaceiloru lui Ioanu antaietatea, si loru, fatia cu a lui Iisusu, folosindu de argumentu ca poporulu parasesce pre Ioanu si alérga la Iisusu. Cu acestu argumentu in gura, invetiaceii lui Ioanu, deveniti gelosi, alérga la magistrulu loru, cerendu satisfactiune, si dicendu: *Celu ce erá cu tine de ceea parte dc Iordanu, despre carele tu ai marturisitu, eata si elu*) botéza, si toti mergu la densulu*, va se dica: acel'a carele tóte are sa-'ti multiamésca tie, pre carele l'ai introdusu in lume, eata acestu nemultiamitoriu te-a luatu pre dinainte. Ti face concurintia, ba ce e mai multu, prin purtarea sea a ajunsu acolo, de: toti alérga la densulu, iéra tu din caus'a lui esti desconsideratu. Gelosi'a invetiaceiloru lui Ioanu este marcata câtu se póte de ageru. In cuvintele loru se vede pre lânga gelosia, si óre care dispretiu (*οὗτος βαπτίζει* — acest'a botéza) urmatu din aceea. — Acésta gelosia ni-o putemu esplicâ usioru, déca considerâmu ca dupa cum se vede din respunsulu urmatoriu alu lui Ioanu botez. nici pre acest'a nu-lu intielegeau invetiaceii sei, si ca acesti'a crediendu-se a fi invetiaceii celui mai mare magistru punéu mare pondu pre acést'a, si mandri'a loru 'i facea se tiena cu cerbicosia la antaiatatea invetiatoriului loru Ei inca erau ómeni, si inca de cei din poporu, si cá atari lesne de sedusu prin astutimea judeiloru carturari, versati in intrigi. (Va urmá.)

**) Despre insemnarea speciale a acestei particule in diferitele teste vedi mai pre largu in Dr. Schirlitz Gr. Dtsch. W.buch.

*) In originalu si lipsesce, iéra *οὗτος* acest'a noi lu avemu tradusu cu elu. Fidelu originalului aru fi: „*eata acest'a botéza.*“

pr'a ei ori póte ca s'aru aflá vre-unulu, care aru vrea sa cerce si sa védia, cum de a potutu face conscolariulu seu celu gresitu o asemenea fapta, si — prin acést'a aru cadé si elu in acelasi pecatu pre negandite.

Deci considerandu-le tóte acéstea usioru se póte vedé, ca gresielele comise afara din scóla nu este bine sa le publice invet. eleviloru in clase, si asiá pre copilulu, care a gresitu ceva afara din scóla, si — despre acést'a nu au potutu aflá consco arii sei, sa-lu pedepsésca numai in fati'a parintiloru lui.

6. S'au amintitu mai susu, ca invetiatoriulu are sa stée in contielégere cu parintii copiiloru, cá sa i dea mâna de ajutoriu atâtu la cultivarea, câtu si la educatiunea copiiloru densiloru. Dara apoi candu se va vedé ajunsu in neplacut'a positiune, de a aplicá asupr'a unui elevu gresitu chiaru pedépsa corporale, sa o faca invetiat. acést'a cu consimtiementulu parintiloru aceluiasi cu atât'a mai vertosu, cá pentru o asemenéa pedépsa sa nu fia densulu responsabilu.

Si cá sa aiba o asemenea pedépsa mai mare influintia asupr'a eleviloru, sa se esecutéze dupa esirea din prelégere in presenti'a parintiloru copilului gresitu si a directorului scólei.

7. Invetiatoriulu sa aréte elevului gresitu, ca lu compatimésce si 'i pare reu, pentru ca este silitu a 'lu pedepsí; dar' totu de odata sa-lu si provóce, a se ferí in viitoriu de a-'si mai trage vre o pedépsa asupr'a-si prin pecatuire.

8. Dupa-ce a dogenitu, amenintiatu ori a pedepsitu inv. pre unu elevu gresitu, sa ia sém'a, ce impresiune au facatu aplecarea acestoru midilóce disciplinari asupr'a aceluiasi.

Sa intielége de sine, ca déca va vedé inv. cum ca prin dojana s'a indreptatu elevulu, atunci nu va mai intrebuinti'a si altu midilocu mai aspru.

Iéra vediendu ca nu isbutesce nici cu amenintiarea atunci sa-'lu pedepsésca cu o pedépsa corespundiatória gresielei comise, dupre cum s'au aratatu mai susu; inse sa nu se infuriéze inv. incâtu sa prinda, a loví pre copilu cu palm'a preste capu, cu linialulu la unghii, ori a-lu pune sa stée ori sa ingenunche la usi'a scólei afara din clase; dara nici in clase sa nu-lu puna sa sté langa usia orì langa feréstа, pentru-ca prin atari pedépse i aru vatemá sanatatea, bá i aru poté chiaru scurtá viéti'a!

(Vá urmá.)

Varietâti.

⁂ *Pentru deobligatii la militia.* Prin ordinu ministeriale suntu provocate jurisdictiunile a asterne in fiacare anu unu conspectu atâtu despre acei tineri necunoscuti, cari din causa, ca nu s'a potutu eruá loculu, unde locuescu, nu s'au potutu suscepe in list'a scrisoriloru la militia, câtu si despre acei tineri, cari dupa recrutarea generale s'au insemn tu in listele de asentare cá ilegalu absenti séu cá fugari de militia. Numele tuturoru acestor'a se va publicá apoi in fói'a politiana si se voru curentá de ministeriulu de interne in tiér'a intréga.

Acésta mesura nóua e a se aduce tineriloru nostri cu atâtu mai vertosu la cunoscintia, cá sa se presentedia de timpuriu la loculu de recrutatiune, pentru-ca cu intardiarea si absentarea e impreunata afara de rusinea de a fi trasu la datorinti'a sea prin gendarmeria si alte organe politiane si urmârile legei de recrutare, care prescriu in § 47 pentru atari individi *o pedépsa fórte grea,* si anume pentru acei'a, cari se afla apti pentru servitiulu militariu *2 ani* de servitiu preste tempulu legale, adeca in locu de 3 ani 5 si in casu, cându atari individi s'aru aflá de neapti pentru servitie militarie e prescrisa o pedépsa de arestu *dela 1—3 luni.*

⁂ *Rogare.* Fiindu-ca dela Sibiiu amu capatatu strajnica porunca, cá pâna la finea anului acestui'a nesmintitu, sa 'mi refuiésca spesele pentru tiparirea „Anghirei crestine" la tipografi'a nóstra archidiecesana gr. or. — rogu cu totu respectulu pre acei pré stimati domni, cari inca nu au tramisu pretiulu cartiloru primite, sa bine voiésca a grabí cu tramiterea paraleloru.

T. V. *Gheaj'a.*

⁂ Studiulu medico-legalu alu picaturiloru de sânge este de o mare importantia pentru cercetarile justitiei. D. Hussonu fiiulu supune Academiei ca pentru a cunósce déca o pata ce se afla pre o stofa este de sânge, se procedéza in modulu urmatoriu. Se taie o fasie din stofa de a curmedisiulu petei si se atârna intr'unu tubu omeopaticu in contactu cu apa distilata. Cu o vergelusia de sticla, se transporta putienu din acelu licuidu pre unu portu-obiectu, apoi dupa ce se usuca, se adauga o picatura de ioduru de potasium la alu 20-le; se acopere cu o lamela de sticla si dupa ce s'a adaosu putinu acidu aceticu, se incaldiesce pâna ce incepu sa se degajeze câte-va bule de gazu. In casu candu pat'a este de sânge, se vede sub microscopu desvoltându-se ace cristaline incrucisiate. Déca pat'a este pre untu lemnu séu metalu, in locu de a fi pre stofa, se radiuesce, prafulu se pune in apa si licuidulu se tratéza cum s'a disu mai susu. Autorulu sustiene ca sângele de omu produce acea forma speciala; prin urmare se póte deosebí de sângele animaleloru cari produce cristalisatiuni diferite.

⁂ Acum câtu-va tempu s'a tienutu la Graz, in Stiri'a o reuniune sciintifica cârei'a doctorele Knapp a presentatu doi stirieni cari manânca arsenicu. Cu acésta ocasiune doctorele a datu óre-care amenunte interesante asupr'a mâncatoriloru de arsenicu. Este anevoia, dice doctorele Knapp ca sa precisiezu prin cifre sporirea numerului aceloru persóne care manânca arsenicu, déra suntu fórte multi. Cei mai multi suntu argati de vite, taietori de lemne, padurari si chiaru femei. Dintre acesti individi multi au inceputu sa consumeze arsenicu dela 17 séu 18 ani si au continuatu pâna la o etate fórte inaintata. Cei mai multi ne spunu ca manânca acésta substantia; de aceea nici nu se póte constatá numerulu. Cá sa justifice consumatiunea arsenicului, stirienii spunu ca prin acést'a suntu feriti de bóla si au aparintia de ómeni fórte sanatosi; ca arseniculu este unu remediu contr'a dificultâtiei de a respirá si inlesnésce digestiunea. In realitate mâncatorii de arsenicu paru a fi fórte sanatosi si vertosi. Doctorele gândesce ca numai ómenii tari potu sa se deprinda cu acésta practica; acesti'a suntu cari traiescu pâna in adânci betrâneti; astu-feliu d. Knapp a vediutu la Zierung unu carbunaru trecutu preste 70 ani, inca fórte vigurosu si fórte sprintenu, care mâncá arsenicu de 40 ani. I s'a spusu de unu venatoriu de capre, in etate de 81 ani, care consumase multu tempu arsenicu.

Dupa observatiunile doctorelui, arseniculu albu, (acid arsenios), numitu si flóre de arsenicu si arseniculu galbenu, se iau in stare uscata. Dos'a este fórte mica la inceputu, apoi se maresce treptatu: Dos'a cea mai mare ce a vediutu luandu-se este de 14 grame; Matei Schober dela Ligist, a luatu naintea sea 7 grame si jumetate, la 17 Aprilie 1865. Intervalulu intre luarea fie-câreia dose variéza; la 15 dile, in fie care septamâna de 2 ori si chiaru de 3 ori pre septamâna. Aceste fapte constatate, nimeni nu se mai póte indoí ca esista mâncatori de arsenicu.

⁂ *Si regii jura.* — Es reginei Isabel'a a Spaniei si lui Blanchard, bucatariulu seu, li s'a intentatu procesu de unu óre-care numeru de furnisori a mesei regale.

In cursulu acestui procesu dissi furnisori sustinéu ca es-regin'a se angagiase personalmente câtre ei; ea chiaru aru fi comunicatu acestu angagiamentu lui Rosnobletu, unui din ei, prin primulu seu fecioru. Ei ceréu prin urmare cá, in casu de denegare a afirmatiunii loru din partea reginei, sa fia tienuta a prestá juramentu.

Tribunalulu a statuatu cá la 14 Novembre regin'a se presteze juramentu dinaíntea tribunalului asupr'a faptului urmatoriu: „A-ti luatu angagiamentulu de a platí pre Rosnoblet si consortii?" Acésta decisiune fu apelata, dara curtea o confirma. Deci, conformu decisiuniloru judiciare, regin'a Isabel'a de Burbon a aparutu dinaintea tribunalului civilu a Senei spre a prest'a juramântulu ce i se deferise.

Dupa suspendarea audientiei, regin'a fù introdusa, dupa cererea presiedintelui de portarelulu de audientia; regin'a a intratu pre usia ce conduce la camer'a consiliului si a luatu locu pre unu fotoliu ce i se preparase in pretoriu. Ea erá asistata de D. Mathieu advocatulu seu.

S'a datu cetire formulei juramentului si a cestiunii asupr'a cârei'a i se deferise juramentulu; cu mân'a drépta si in picióre, regin'a a prestatu juramentulu in terminii urmatori: „N'amu luatu angagiamentu de a platí pre Rosnoblet, Daustéme si alti petitionari."

Tribunalulu apoi a datu o sentintia prin care declara pre Rosnoblet si consortii reu fundati in cererea loru si i condémna la cheltuele.

⁂ *Tunelulu St-Gothard.* — Alu 34-a raportu lunaru a consiliului federalu asupr'a stârei lucrâriloru dela Gothard ne conduce pâna la 30 Septembre. In tempulu acelei luni strepungerea galeriei de directiune a progresatu cu 229,1 din cari 125,9 despre nordu si 103,2 despre sudu. La finea lui Septembre galeri'a erá strepunsa pre o lungime de 4,879 chilometre. La aceea data remanea inca de strepunsu 10,040 m 6.

La aceeasi data largirea boltei erá operata asupr'a a 2,044,6, cuvet'a lui Stross erá escavata pre 1,897,4, Strossulu pre 841,5: escavatiunea erá complecta pre o lungime de 233 metre. In fine didari'a boltei fusese terminata pre o lungime de 1,350 metre.

Galeri'a de susu, in partea curba a tunelului definitivu lânga Airolo, a ajunsu o lungime de 71 metre. Nu mai remânu de strepunsu mai multu de 54 metre.

Numerulu lucratoriloru ocupati in lun'a Septembre la strapungerea tunelului a fostu de 2,891 in terminu de mijlocu, de 3. 309 maximumu.

Pre lini'a intréga a Gothardului numerulu de mijlocu a lucratoriloru intrebuintiati a fostu de 5,051 in lun'a Septembre.

⁂ O descoperire interesanta atâtu sciintificesce câtu si pentru viéti'a practica s'a facutu de dd. Fiemanu si Hermann; acesti chimisti au descoperitu unu midilocu pentru a estrage din seva (mâsg'a) de pin, *vanilina,* in totulu de aceeasi calitate cá si vanilin'a estrasa din tecile de vanilie. Acestu productu pretiosu, atâtu de intrebuintiatu in cofetarie si parfumerie se gasesce nu numai in sev'a pinului silvestru, déra si in seva bradului pectinatu, a picei, si fórte probabilu in mâsga tuturoru coniferiloru Pentru a dobendí vanilin'a se strange sev'a de pinu pre data ce arborii suntu taiati; acésta seva se pune intr'unu vasu de feru si se ferbe câte-va minute pentru a impedecá fermentatiunea. Prin ferbere se inchiaga albumin'a coprinsa in licuidulu sevosu. Seva astu-feliu férta se pune in butóie si se espediaza la uzine unde se transforméza mai intâiu in coniferina si apoi in vanilina.

⁂ *(Spesele sultanului).* Nice unu potentatu alu europei nu are list'a civile nice pre departe asiá mare cá turculu. In an 1873/4 list'a civile a sultanului erá de 263 milióne pungi otomane in bugetu séu 30 milióne franci; in 1874/5 de 31 mil. fr.; si apoi alte spese personale pre deasupr'a suntu mai inca pre atât'a. Cam preste 50 mil. fr. suntu spesele listei civile pre anu ale sultanului. Apoi aceste spese escesive au ajutatu multu la falimentulu Turciei, incâtu umbla acum dupa imprumuturi desperate, fâra a avé incredere, ca va mai poté platí interesele datorieloru.

„V. C."

⁂ *Martiale.* Intre militarii armatei c. r. in urm'a inaintâtiei aflâmu pre românii: dd. Nicolaie Cosgaria, capitanu la reg. 50. Asentie Ragulia supratenente la reg. 2. Sofroniu Iliesiu s. ten. la reg. 63. Ioanu Petroviciu s. ten. la reg. 64. Ioanu Herbai, aspirantu de ofic. la reg. 64. Paulu Straulia, asp. de ofic. la reg. 2. si Simionu Blasiu, cadetu la reg. 64.

Burs'a de Vien'a.

Din 15/27 Novembre 1875.

Metalicele 5%	69	45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	50
Imprumutulu de statu din 1860	111	—
Actiuni de banca	927	—
Actiuni de creditu	194	10
London	113	40
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	40
„ „ „ Temisiorene	80	—
„ „ „ Ardelenesci	79	60
„ „ „ Croato-slavone	85	—
Argintu	105	50
Galbinu	5	36
Napoleonu d'auru (poli)	9	10

Edictu.

Ioanu Popic'a junioru din Sadu, de religiunea gr. orint. carele a parasitu pre legiuit'a sea sotia Ann'a Ioanu din Riulu-Sadulu de patru ani de dile si astadi nu se scie unde se afla, se citéza prin acést'a a se infatisiá la subsemnatulu foru matrimonialu, câci de nu se va infatisiá in unu anu si o di, se va pertractá actiunea muierei sele si in absenti'a lui.

Sibiiu 29 Oct. 1875.

Scaunulu protop. gr. or. alu
tract. II alu Sibiiului.
I. *Popescu,*
protopresb.

(3—3)

Concursu.

Devenindu vacanta parochia gr. or. Bab'a de class'a III, se escrie concursu pâna la 30 Novembre a. c. cându va fi alegerea.

Emolumentele suntu:

1) 8 Jugere si 354 orgii aratoriu.
2) 4 Jugere 1456 orgi fenatiu.
3) 3 Jugere 716 orgi pasiune.
4) Dela o suta case dela fia-care casa o mertia mica de malaiu si dela tóta cas'a un'a di de lucru si stol'a índatinata dela servitiele preotiesci dupa cum s'a staveritu de comissiunea ambulanta.

Doritorií de a câscigá acestu postu de preotu au sa-si inaintedie recursele loru la subscrisulu scaunu protopresbiterale, sa fia teologi absoluti, pâna la terminulu indicatu:

Cs. Giurgesti in 16|10 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Ioanu Bodea,
protopopu.

(3—3)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea,** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. iar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 92. ANULU XXIII.

Sabiiu 20 Novemvre (2 Dec.) 1875.

Serbi'a dela 1858 pàna la 1875.

(Urmare.)

In aceeasi Scupcina, in carea s'a votatu reform'a financiara si militaria s'a atinsu unu objectu fórte momentuosu, carele mai tardiu a crescutu si a devenitu unu conflictu cu Pórt'a, care conflictu in urm'a bombardamentului din Belgradu l'au pututu terminá numai indelungi conferintie europene. In hatisierifulu dela 1830 a promisu Pórt'a ca va stramutá pre toti turcii din Serbi'a; mai tardiu inse Pórt'a facù esceptiune cu Belgradulu.

Cestiunea stramutârei turciloru din Serbi'a a datu ansa la multe note diplomatice la multe intreveniri la Pórta din partea agentiloru regimului sesbescu. Cu câtu se traganá cestiunea acést'a mai multu cu atâtu crescea si intaritarea serbiloru mai tare. Intaritarea crescù si pre partea turcésca de cându a vediutu Pórt'a ca principele Michailu promovéza cn tóta seriositatea si grab'a reorganisarea armatei serbesci. Câtra finea lui Decembre 1861 protestéza Pórt'a contr'a reorganisârei armatei votata de Scupcina si la protestulu acest'a se alatura si *Angli'a* si *Austri'a.* Protestulu fù comunicatu din partea Portiei si celoru-alalte puteri garante. *Russi'a* si *Franci'a* au respunsu ca concluseloru Scupcinei nu li se póte atribuí *„o gravitate reale.“* Principele *Gorciacoff* erá de parerile regimului serbescu, carele a respunsu Portiei ca reorganisarea armatei nu e altu ce-va decâtu regularea armârei poporului de pâna ací.

Intr'aceea o nota a agentului serbescu dto 4 Aprile 1862 aduce aminte Portiei de stramutarea musulmaniloru. Pórt'a, cá si pâna acum, a cugetatu sa amane lucrulu; inse la staruintiele cele nenumerate ale Serbiei si dupa multe conflicte serióse pre terenulu diplomaticu Pórt'a se decise a tramite unu comisariu pentru afacerea acést'a la 9 Iuniu 1862. Pre cându se petreceau acestea in sferele cele inalte ale diplomatiei pre atunci se inmultiau si conflictele in poporu intre serbi si turci atâtu in laintrulu Serbiei câtu si in Belgradu.

Serbii credéu ca turcii provoca conflictele inadinsu, precându turcii aruncau tóta vin'a asupr'a serbiloru. Din fortaretiele Socolu si Usitia impuscara turcii in serbi si vulnerara greu pre prefectulu dela Radjev'a. In Belgradu nu trecea o di in care sa nu se ivésca câte unu conflictu intre turci si serbi. Si fiindu-ca conflictele veneau din partea militiei turcesci credéu serbii ca pasiei 'i suntu binevenite conflictele,pentru cá la tempu bine venitu sa surprinda cetatea cu o lovire neasteptata.

Belgradulu are trei parti. Partea superióra intre Dunare si Sava e fortareti'a. Lânga fortaretia se intinde o esplanada, apoi partea de mijlocu a cetâtiei, unde erá comerciulu celu mai viu si unde se afla catedral'a, resiedinti'a metropolitana si seminariulu. In partea inferióra spre Dunare, aprópe de fortaretia erá cartierulu turcescu. In partea acést'a de mijlocu locuiéu serbi si turci mestecati. Partea acést'a erá incungiurata cu siantiuri si palisade. Aceste avéu patru porti: pórt'a Savei, a varosiului, Stambulului si a Vidinului si erau padite de garnisón'a turcésca din fortaretia. In partea a trei'a unde erá resiedinti'a principelui (conaculu) nu erá iertatu sa locuiésca nici unu turcu. Aci, in cetatea curatu serbésca erau diversele oficie, militi'a serbésca casarm'a de artileria si alte edificie publice serbesci. In partea acést'a erá numai jurisdictiune serbésca; in cea de mijlocu numai jurisdictiune turcésca.

De câte ori se escá vre-unu conflictu intre serbi si turci in partea de mijlocu, turcii incuiau tóte patru portile si se puneau in stare de aparare si prin acést'a impedecau comunicatiunea si comerciulu. La inceputulu lui Iuniu se repetieau incuierile aceste mai in tóte dilele. Din incidentele aceste regimulu serbescu se vediù necesitatu a se adresá câtra representantii puteriloru mari, atragendule atentiunea asupr'a periculiloru, cari se potu nasce din starea cea incordata a lucruriloru. Representantii puteriloru au primitu bine not'a regimului serbescu; nu o primira asiá bine inse toti representantii puteriloru din Constantinopole cu deosebire ambasadorulu englesu si internunciulu austriacu.

In 15 Iuniu conflictele se schimbara intr'o eruptiune infricosiata. Erá dumineca dupa média-dî. Unu nizam turcescu vine la fantana in cérta cu unu copilu serbu si turculu impusca pre copilu. Unu oficieru serbu si doi gendarmi ceru dela politi'a turcésca deslusiri pentru fapt'a cu copilulu. Politi'a tnrcésca respunde cu o detunatiune din unu pelotonu. Oficierulu si unu gendarmu cadu morti.

Acést'a a fostu semnalulu la o lupta sangerósa intre serbi si turci, carea durà sér'a si tóta nóptea cu tóte ca intr'aceea incepuse unu viforu cu plóia. Lupt'a curgea pre strade in moschee si in case senguratece. Pre la 10 óre nóptea navalisera serbii si luasera dejá dóue porti si preste nópte tóte moscheele. Un'a carea se aparase din tóte puterile cadiù in mânile serbiloru intr'unu modu estraordinariu. Unu montenegrénu, ajutatu de intunereculu noptiei, se suì pre coperisiulu moscheei si in cepùa impuscá de acolo in turci, ceea ce iau consternatu si adusu in cea mai mare confusiune. Spre diua se retragu turcii cu muieri si copii in fortarétia si totu in acela'si tempu ministrulu Garasianin si pasi'a din Belgradu au subscrisu o conventiune, carea au subscris'o si consilii puteriloru straine, dupa carea ostilitâtile intre turci si serbi au sa inceteze si turciloru li sta in voia a se retrage cu familiele in fortarétia cu adausulu, ca proprietatea turcésca serbii sa o respecteze.

Pre lânga tóta conventiunea acést'a puscaturi despre fortaretia se mai audira pâna la 4 óre dupa médiadi. In 17 Iuniu avéu sa se inmormenteze cei cadiuti in 15 Iuniu. Indata ce se porní conductulu celu imposantu se respândí scirea: „vinu turcii!“ Scirea nu s'a adeveritu, dara a venitu ceva si mai reu, câci de pre intariturile Belgradului incepusera turcii a bombardá cetatea. Confusiuuea erá mare. Ans'a la evenementulu acest'a nu si o putea esplicá nimenea. Totu asiá de putienu si putéu esplicá consulii straini intemplarea acést'a. Consululu englesu erá turbatu de mania pentru procedur'a cea brutala a lui Asir pasi'a. Bomb'a cea dintâiu a nimeritu edificiulu consularu austriacu. Consululu austriacu Vasici se duce preste Semlinu in fortaretia. Bombardamentulu a duratu pâna la 2 óre dupa média di. Serbii au inceputu a radicá baricade in cetate, pentru ca la casu de o eruptiune din fortaretia sa se póta scutí. Dupa 2 óre incetá bombardarea. Administratorulu consulatului austriacu a esitu din fortaretia si a comunicatu corpului consularu, ca pasi'a se va lasá de bombardare, déca nu voru atacá serbii fortareti'a. Corpulu consularuinse a dechiaratu ca cu unu omu care nu se tiene de cuventulu datu nu se potu pune in corespundintia, pentru ca pasi'a franse conventiunea subscrisa si de densulu in modulu celu mai perfidu. Sér'a se repetí bombardamentulu insa nu asiá vehementu si a duratu fórte putienu.

(Va urmá.)

Capital'a Ungariei pare a fi ajunsu centrulu unde se torcu firele ce suntu destinate a cârpí subred'a haina, a multu gingasiei cestiuni a orientului. — Dej'a contele Andrassy, acompaniatu de d. Teschenberg, consiliariu aulicu, si de d. baronu Pontu, directoru a departamentului pentru afacerile orientului se afla la Pest'a spre a elaborá projectulu de reforma si de garantii ce cauta a fi supusu Portiei, in numele puteriloru, pentru liniscirea spiriteloru in Erzegovin'a si satisfacerea drepteloru plangeri a crestiniloru din orientu. Dupa câtu putura sa transpire prin diuarele din Vien'a din cugetârile contelui Andrássy, proiectulu in cestiune aru cuprinde urmatórele principale dispositiuni:

Se voru instituí comisiuni permanente internatiunale in principalele localitâti din Bosni'a si Erzegovin'a, in scopu de a veghiá cá raialele sultanului, date pentru ameliorarea sórtei crestiniloru, sa nu remana, ca in trecutu, in stare de litera mórta. Aceste comisiuni voru constituí, vis-a-vis de populatiuni, incarnarea viua, órecum, a garantiei puteriloru europene.

O comisiune internatiunala va reluá oper'a intreprinsa de consuli: acést'a in scopu de a precisá reformele ce trebuiescu operate. Ea va fi esentialmente temporara si provisoria. Totu-odata acésta comisiune va fi investita cu depline puteri spre a dá mai multa confientia resultateloru silintieloru sele. Ea inse se va pune directamente in contactu cu insurgentii, câror'a le va face cunoscutu garantiele ce Europ'a 'si propune de a instituí in favórea loru.

Eata dara paliativulu ce prepara medicii diplomatiei din Vien'a spre a-lu aplicá marelui bolnavu dela Bosforu. — Fi-va elu destinatu a avé sórt'a tuturoru paliativeloru, séu ran'a fiindu adenca si cur'a imposibila, tóte aceste solicitudini nu voru face decâtu a dá tempu mostenitoriloru a-si arangiá afacerile, si cându totulu va fi preparatu, betranulu dela Dolm'a-Bacce va lasá sa i se subscrie testamentulu pre care lu va dictá fati'a lucruriloru? Si in unu casu si in altulu noi nu mai vedemu vitalitate in imperiulu semi-lunei; fiinti'a sea politica nu mai e decâtu o cestiune de tempu.

Insurgentii Erzzegovinei, in urm'a victorieloru repurtate intre Gatiko si Goransko, au venitu cu mai multa tenacitate la idei'a constituiriei unui guvernu provisoru. Dupa tóte previsiunile, sefulu acestui guvernu va fi Liubibratici. Titlulu ce va purtá va fi: presiedinte guvernului si comandantu sefu a trupeloru din Erzegovin'a.

Dupa tóte ce suntu pâna acum, insurgentii paru decisi a sustinea campani'a si in tempulu iernei. In districtulu Zubci, ce prin positiunea sea geografica e celu mai favoritu de natura, si-au concentratu dej'a tóte cele necesare pentru resistentia. — Pe de alta parte se asigura ca insurgentii aru avé intentiunea de a trimite in curându câte-o deputatiune la Vien'a, Berlinu si St-Petersburg spre a supune câte-unu memoriu celoru trei puteri de mai susu. In memoriele loru ei ceru patru puncte principale si anume: 1) Insurgentii declara ca nu mai potu traí sub dominatiunea turca; Pâna cându sórtea insurgentiloru se va regulá in modu definitivu, unu districtu a Erzegovinei sa fia declaratu neutru spre a-si puté lasá familiele in siguranti'a. 3) In estremitatea cea din urma insurgentii ceru ca puterile sa ocupe principalele locuri in Erzegovin'a, pâna ce cestiunea se va regulá definitivu; 4) Insurgentii esprima rugamintea loru cea mai caldurósa cá puterile sa faca din Erzegovin'a si Bosni'a „unu statu vasalu sub unu principe crestinu.“

Dupa ultimulu recensimentu facutu, populatiunea Bosniei si a Erzegovinei se radica la 1,212,000 suflete. Loculu unde e mai accentuata miscarea e la mostaru unde este o populatiune de 208,000 suflete.

Cetimu in „Journal de Bucarest“ de Joi 25 Novembre:

In numerulu seu de eri „Romanulu“ publica telegram'a urmatóre pre care a priimit'o din Parisu:

„Le Tablettes d'un spectateur, „Journalu des Débats“, la France si la République française au publicatu asupr'a Romaniei articule cari au facutu o mare impresiune in lumea politica si financiara“.

Telegram'a adauga: Fondurile române sufere.“ Si acést'a este corolariulu politicei representata de diarele cari facu opositiune guvernului.

In adeveru, nu intielégemu cum patriotismulu partideloru se conciliéza cu acésta polemica care a luatu de teatru pres'a straina. Este óre vorb'a numai de a resturn'a ministeriulu? Aru fi a cumperá caderea lui cu unu pretiu fórte scumpu, cumperând'o cu pretiulu creditului tierei.

Sa fie óre vorb'a de o schimbare mai radicala?

Natur'a atacuriloru la cari facemu alusiune, aru autorisá s'o credemu. In acestu casu inse, cugetatus'a bine la cosecuentiele unei asemeni politice? Se crede óre ca puterile cari au garantatu starea de lucruri actuala in Romani'a aru sanctioná numai cu spriginulu seu numai cu abtiènérea loru o miscare care avea de scopu a nimicí tóte silintiele Europei spre a obtiené o solutiune care sa dea tierei romanesci stabilitatea fâra de care Romani'a n'aru fi decâtu unu elementu de turburare si prin urmare unu elementu ce trebuie supraveghiatu si póte chiaru nimicitu.

Ce insemnéza aceste necontenite apeluri la opiniunea strainului? Óre dela strainu se astépta mantuire?

Ce feliu! Românii se arata in generalu asiá de neincrediatori fatia cu strainulu, ei au suferitu odinióra atâtu de multu din caus'a amestecului strainului in afacerile loru; si eata ca astadi câtra densulu se adreséza spre a denunciá abusurile de cari credu ca au a se plange!

Ce feliu! nu mai e in tiéra nici o voce independente care sa póta revindecá drepturile natiunei in presa ori la tribuna! Este nevoia cá aceste voci sa fia imprumutate dela straini!

Pentru onórea tierei romanesci credemu ca n'a fostu ací decâtu o gresiéla trecatórie a unui patriotismu retacitu. Avemu convictiunea ca ómenii sinceri voru intielege reulu ce facu tierei loru si ca se voru intórce la practic'a opositiunei loiale, a opositiunei parlamentarie, singur'a care se póte traduce in fapte de cari tiér'a sa n'aiba nici a rosî nici a geme."

In privinti'a scirei publicata eri asupr'a unui articulu din diuariulu englesu „Observer" o depesia din St.-Petersburg, cu dat'a de 23 Novembre face cunoscutu ca „Journal de Saint Petersburg" (organulu ministeriului de esterne alu Rusiei), se ocupa de acelu articulu alu lui „Observer". Acelu articulu in care se spune ca Engliter'a aru trebuí sa intervina tramitiendu o flota pre tiermii Turciei, déca aru isbucní unu resbelu intre acésta tiéra si puterile Nordului, séu déca Erzegovin'a aru fi ocupata de Austri'a ori de acésta putere in unire cu Rusi'a, — acelu articulu, dice oficiosulu rusu, este curatu speculativu, déca se va avé in vedere ca unu atacu dirigiatu de puterile dela Nordu contr'a Turciei, séu cându Erzegovin'a aru fi ocupata arbitraricesce de trupele austro-ruse — acestea nu aru fi in armonia cu relatiunile ce actualmente esista intre diferitele state. „Iournal de Saint Petersburg termina spuindu ca o actiune comuna a mariloru puteri este singur'a actiune posibila.

Eata cum vorbesce „le Nord" din 21 Novembre despre eventualitatea unei ocupatiuni séu anecsâri a Bosniei si Erzegovinei la Austri'a, in corpulu buletinului seu politicu din acelu numeru:

„Diuariele austriace, ne aducu analis'a unei brosiuri, ce a aparutu sub acestu titlu: „Austri'a si slavii dela Sudu," si care se atribue generalului Rodich. Acestu opusculu cere anecsiunea Bosniei si Erzegovinei la Austro-Ungari'a. Se scie ca acésta causa a mai fostu aperata acum câtu-va tempu, cu mai multu zelu decâtu succesu, si este induoiosu cá nóu'a brosiura sa reusiésca a invinge repugnanti'a ce incérca publiculu austro-ungaru, afara de câte-va rare esceptiuni, pentru solutiunea propusa. „Cugete bine ungurii, striga autorulu, inainte de a respinge acestu arangiamentu alu cestiunei sudu-slave: déca 'lu voru respinge 'si voru atrage asupra-i ur'a intregei lumi slave, dela portile de feru pâna la Muntii-Negri.

Acésta argumentatiune e destulu de curiósa; ea aru puté sa para plausibile deca slavii unguri aru fi multiamiti de repimulu la care 'i supune guvernulu din Pest'a; dara se intempla tocmai contrariulu; de aceea nu se prea póte esplicá bine pentru ce „lumea slava" aru fi atâtu de doritóre sa véda, inca câte-v'a sute de mii din acesti frati pusi subt o dominatiune de care partidulu nationalu croatu si serbu se plânge in tóte dilele. Nu neanesându-si pre Bosniaci si Erzegovineni, ci, din contr'a, anesându-i Ungari'a si-aru puté atrage ur'a câror'a brosiur'a in cestiune o apara. Si apoi foile ungare cari se da acésta publicatiune respingu categoricu recomandatiunile ce ea cuprinde la adres'a austro-Ungariei."

Se cetesce in „Messager d'Athènes":

Acum doi ani scriamu in „Independinti'a elenica" ca românii si magiarii au fostu pusi de provedintia la tiermii Dunarei spre a taiá in dóue numerósele triburi de slavi a câroru unire aru fi unu pericolu pentru celelalte natiuni ale Europei. Sustieneamu atunci, ceea ce neincetatu amu sustienutu de atunci, ca panslavismulu nu póte devení o realitate politica decâtu dupa ce va fi nabusîtu pre cele dóue natiunalitâti cari ocupa cea mai mare parte din cursulu Dunarei, care nu este, si nu va fi nici unu fluviu slavu, precum nu este nici unu fluviu germanu. Dara déca vre-odata românii si magiarii aru suferí sórtea Poloniei, Greci'a n'aru intardiá si dens'a, a devení provincia rusa.

Magiarii, românii si grecii n'au nici-unu inemicu mai mare de câtu panslavismulu, care amenintia esistinti'a loru nationala si alu cârui triumfu aru aduce mai curendu séu mai târdiu pre rusi pre tiermii Adriaticei si ai marii Egee, adeca in inim'a chiaru a vechiului continentu. Este dara de interesulu loru cá sa puna chiaru de acum basele unei comune intielegeri in scopulu de a resistá la unu inimicu a cârui fortia e egala cu prudenti'a lui, si care, cu tóte protestatiunile lui ecuivoce, nu e mai putienu un'a din natiunile cele mai rapitóre ce a vediutu Europ'a dela români.

Gasimu in „Journalu de Bucarest" si in „Corespondace hongroise" articole cari in substantia, nu difere in modu esentialu de ceea ce scriamu noi acum doi ani. Ambele diare citate mai susu recunoscu ca românii si ungurii au acelasi inimicu, aceleasi interese, prin urmare, de aparatu. Ele aru fi pututu adaogá ca si elenii se afla in acelasi casu si ca nimicu nu se opune, dupa parerea nóstra celu putienu, la o intielegere intre cele trei nationalitâti. Acest'a e singurulu mijlocu de a o taiá scurtu cu pretensiunile slaviloru dela sudu si cu intrigile slaviloru dela nordu."

Discursulu

deputatului natiunale Sig. Borlea, rostitu la desbaterea gen. asupr'a bugetului, in siedinti'a Casei resp. a dietei ung. de Sambata in 1/13 Nov. 1875.

Onorabile Camera! (S'audimu!) Eu traiescu in convictiune, ca dela plamadirea dualismului si a ministeriului magiaru la anulu 1867 si pâna in diu'a de astadi — de-si in acestu intervalu s'au templatu de multe ori schimbâri de persóne in ministeriu, — tóte ministeriele, si dimpreuna cu ele si celu actuale, au urmatu totu aceeasi sistema si au fostu dominate totu de acela'si spiritu, iéra prin acést'a sistema si procedura gresita — cari s'au doveditu ca-'su stricaciós e tierei si poporului — tiér'a a fostu incarcata din anu in anu cu detorii grele, poporulu necajitu cu sarcine nesuportabili. De ací a urmatu ca creditulu tierei s'a subsapatu treptatu din anu in anu, iéra poporulu s'a seracitu pre deplinu intr'atât'a, incâtu — nici nu sciu cum sa vi o spunu mai domolu, (s'audimu ¡) — incâtu astadi amu ajunsu cu creditulu tierei la marginea prepastei, iéra poporulu a ajunsu in urm'a sarcineloru nesuportabili aprópe de a cadé in desperare. (Sgomotu.)

Ministeriulu actuale, cându cuprinse scaunele cele rosie de catifea, ni-a bucinatu, ca de aceea ia la mâna frenele guvernârei, cá se restabilésca creditulu tierei si sa aline necasurile poporului, cu unu cuventu, cá se mantuiésca adeca patri'a. Se dovedí inse ca acestu ministeriu nu numai ca urmaresce pre cele precedinti, dela cari pare a fi ereditu tóte gresielele, dara dupa cum se vede din cele ce se petrecura in delegatiunile de estu tempu, — unde pentru anulu curinte se votara sume cu multu mai mari, decâtu in ori ce anu mai dinainte — elu inca a mai maritu miseri'a tierei si a poporului. (Sgomotu.) Ve rogu, dloru! Da cine póte óre sa mai nege, ca poporulu nu s'aru fi saracitu pâna la desperare prin necurmatele imprumute ce s'au totu contrasu dela 1867 incóce, si apoi prin urcarea dâriloru si prin iscodirea de dâri nóue?! Astadi suntu impoverate pâna câte cu 20—25% datori'a la 1867 erau virgine si curatite de ori-ce datoria; negutiatoriulu ce la 1867 avé in bolt'a sea câte doi trei ajutatori, astadi se preumbla singuru prin bolt'a-si góla nu numai de cumperatória dara, mai si

---

FOISIÓRA.

Raportulu dlui Paulu Meyer.

(„Convorbiri literarie".)

Dlu Paulu Meyer, distinsu filologu francesu, membru alu societâtiei de limbistica si profesoru la scól'a de Charte din Parisu, a redactatu, dupa insarcinarea ce i-a datu societatea filologica din Londr'a, unu raportu relativu la progresele realisate de studiele filologice la natiunile de ginte latina, care vorbescu limbi romanice. Acésta relatiune a aparutu dilele trecute in Bibliothèque de l'Ecole des Chartes (Paris. XXXVI, anulu 1875, fascicul'a 3 si 4 pag. 369—379), cá urmare la unu altu raportu alu dlui Meyer, publicatu in volumele trecute ale Bibliotecei scólei de Charte pag. 631—654. Totu deodata acésta lucrare a aparutu si in Transactions of the philological Society for 1875—1876, pag. 119—133.

Dupa o scurta introductiune, eruditulu limbistu espune aventulu ce au luatu in Itali'a studiele literarie in genere si cele filologice in parte. Dupa aceea, trecendu la Romani'a, se esprima in modulu urmatoriu:

Raportulu dlui Paulu Meyer

asupr'a progresului filologiei române.

(Partea privitórie la Romani'a, pag. 372—373)

„*Tierile române.* — Pentru acésta parte a sarcinei mele, profundulu simtiementu despre a mea necompetintia m'a indemnatu a cere concursulu unui'a din eruditii cei mai versati in cunoscinti'a literaturei româniloru. D. E. Picot, din partea cârui'a semnalâmu anulu trecutu o interesanta lucrare asupr'a dialectului românu din Banatu, a binevoitu sa respunda la apelulu meu, si i lasu d-sele cuventulu:

„Anulu 1874 n'a produsu in domeniulu românu, decâtu unu micu numeru de lucrâri limbistice. Dictionariulu limbei române, publicatu de societatea literaria din Bucuresci, a ajunsu pâna la a 24-a fascicula, care termina liter'a O; inse autorii acestui lecsicu, dnii Laurianu si Massimu, n'au tienutu nici o socotéla de criticele ce li s'au adresatu. D-loru si-au continuatu oper'a cu serenitate, scotiendu din idiom'a natiunala tóte cuvintele ce le pareau ca nu au o fisionomia destulu de latina, si inlocuindu-le cu creatiuni scientifice, care voru trebuí sa redea limbei puritatea ei primitiva. Acestu namolu de neologisme a esîtu din capulu a doi autori care si-aru fi intrebuintiatu tempulu multu mai bine dandu-ne o culegere de cuvintele intrebuintiate de scriitorii români dela secolulu XVI. Ce e dreptulu, dnii Laurianu si Massimu ne presinta lucrarea d-loru cá unu simplu proiectu.

„O carte conceputa in afara de aceste pedante preocupâri arunca o nóua lumina preste unu coltiu putienu cunoscutu alu limbisticei române: vremu sa vorbimu despre Itinerariulu in Istri'a alu dlui Ioanu Maiorescu (Itinerariulu in Istri'a si Vocabulariulu istriano-romanu), publicatu de fiiulu caletoriului, d. Titu Maiorescu, astadi ministru alu instructiunei publice in Romani'a. (Iassi 1874 in 8⁰). Privindu vocabulariulu intocmitu de d. Maiorescu, ori-cine e surprinsu de a gasí o asemenare atâtu de complecta intre dialectulu vorbitu de cele câte-va mii de români cari venira sa poposésca in Istri'a, in urm'a unoru evenimente necunoscute, si intre dialectulu vorbitu pre tiermurile Dunârei. Astfeliu se confirma o observatiune dejá facuta de multe ori, ca adeca limb'a româna, din tóte idiomele romane, e cea care posede deosebiri dialectale. Aru fi fostu de doritu numai cá d. Maiorescu sa fi adausu la vocabulariulu seu si vre-unu tecstu óre-care in limb'a vulgara, care aru fi datu o idea despre formele gramaticale si sintactice ale româniloru din Istri'a.

„Dlu Titu Maiorescu, care e in Romani'a si mai in specialu in Moldov'a, siefulu unei scóle literarie alu cârei organu suntu „Convorbirile literarie" din Iassi, a strinsu intr'unu volumu articulele critice publicate de d-sea in acesti din urma ani (Critice. Bucuresci. 1874, in 12⁰.) In acestu volumu se gasescu mai multe studii asupr'a poesiei române actuale si o reproducere, intru câtu-va argumentata, a unei lucrâri publicate in 1868 asupr'a ortografiei române. (Despre scrierea limbei române).

„Basmele, cantecele, proverbele si obiceiurile poporale române suntu fórte departe de a fi cunoscute dupa cum merita. De acea trebuie a se mentioná cu interesu unele publicatiuni nóue. Fâra sa ne oprimu asupr'a povestiloru poporale inserate in diferite diuare, vomu citá o mica culegere, editata de directorulu unei imprimerii din Bucuresci (Snoave séu povesti populare; Bucuresci, 1873—74; 2 vol. in 16⁰). In Bucovin'a, d. Simeonu Fl. Marianu a facutu sa apara cele dóue dintâiu volume dintr'o culegere de cantece natiunale (poesii poporale adunate si intocmite; Cernauti, 1874; in 8⁰) inse a avutu nenorocit'a idea de a le preface, si sciinti'a cea seriósa va profitá putienu de colectiueea d-sele.

„Unu teneru din Bucuresci, dlu G. Dem. Teodorescu, intra pre o cale de opotriva demna de incuragiâri. D-sea a publicatu o culegere de interesante articule asupr'a moravuriloru si superstitiuniloru poporale (Incercâri critice asupr'a unoru *credintie datine si moravuri* ale poporului românu. Bucuresci, 1874 in 8⁰) si pregatesce si alte publicatiuni asupr'a aceluiasi subiectu. Spre a o spune in treacâtu, cei ce atingu acésta ordine de lucrâri voru face bine sa nu se prea grabésca a stabilí asemanâri intre obiceiurile actuale ale poporului românu si obiceiurile vechiloru romani.

„Ori câtu de repede trebuie sa fia acésta revista, nu putemu trece cu vederea preste Istori'a critica a româniloru (Istori'a critica a româniloru) de dlu B. P. Hasdeu. Acésta carte care dovedesce multe cercetâri in diferite directii, tractéza adese si despre limbistica; inse autorulu, cu totulu contrariu titlului seu, este adese lipsitu de critica si de prudentia. Limb'a déca, spre esemplu, nu are secrete pentru d-sea; cu tóte acestea nu are nici macaru grij'a sa determine grup'a de idiome in care se cuvine a fi clasata. Avé ea óre afinitâti particulare cu limbele germanice, cu limbele slave séu cu cele celtice? Punctulu acest'a nu e nici macaru atinsu in cartea dlui Hasdeu, in care tóte cestiunile suntu resolvate mai nainte de a fi tratate."

Dlu Meyer apoi vorbesce despre Spani'a, Portugali'a si Franci'a.

de marfa, si asiá are destulu tempu se fantasedie despre marirea guvernului liberale; industriasiulu ce lucrá la 1867 câte cu trei feciori; astadi a ajunsu sa-si traga viéti'a de pre o dî pre alt'a tocmai cá si unu dileriu; agronomulu ce-'si cultivá pamentulu la 67 câte cu dóue pluguri; astadi abiá póte sa se insembredie cu vecinulu seu, prindiendu fia-care la jugu câte o vaca marceda, si numai asiá si póte lucrá pamentulu incarcatu de datoria; — d'apoi inca si asiá trebuie sa se grabésca tare-tare cu aratulu, câci si acele dóue vacutie i le-au secestratu pentru restanti'a contributiunale esecutoriulu guvernului liberale, si astufeliu preste câte-va dile voru fi vendute cu tob'a! (Miscare). Si cu tóte acestea — de-si erá deci preste totu cunoscutu, ca poporulu si asiá nu póte sa solvésca nici dârile de pâna ací, totusi se urcara dârile togmai in acestu anu, ba inca se mai introdusera si alte dâri nóue si fórte asupritórie. Astu-feliu poporulu s'au ingreunatu din nou si de ací urmà, ca restantiele de dare se urca la sume gigantice.

Se vede dara din raportulu comisiunei financiare si din bugetulu presentatu, ca guvernulu doresce sustienerea sistemei celei stricacióse de pâna ací, ca asiá se mai póta remané la domnia — chiaru si pre lânga ingreunarea creditului tierei printr'unu imprumutu nou si chiaru si pre lânga potentiarea necasuriloru poporului prin introducerea de dâri nóue. Eu inse nu potu privî in acést'a procedura mantuirea patriei, ci chiaru contrariulu dela acea, ba inca tocmai aducerea poporului la sapa de lemnu. De acea cu sufletu liniscitu nici nu potu primí nici in generalu raportulu comisiunei financiare si prin urmare nu potu votá bugetulu cerutu

On. Camera! Eu nu potu inse sa votezu acestu bugetu nici din punctu de vedere natiunale (voci; aha! s'audimu!); câci tóte ministeriele, ce se perondara dela 1867 si pâna astadi, nu numai ca in tóte tempurile si sub tóte impregiurârile s'au purtatu vitregesce fatia de noi, pre cari ve indatenati a ne numí natiunalitâti, dara inca ele tóte ne-au apesatu sistematecamente si cu sil'a au cercatu sa ne magiariseze. (Sgomotu, aprobâri.)

Pentru cá sa vi dovedescu acésta asertiune, voiu sa producu si câte-va casuri speciali. Vi spunu inse din capulu locului, ca nu vi voiu amintí de cele mai vechi, de cari vi s'au spusu aici de mai multe ori, de-si fâra resultatu; voiu produce deci numai câte-va din cele mai de curendu.

Si fiindu ca astadi tóta lumea vorbesce totu de civilisatiune si cultura, sa incepu si eu cu cele de pre terenulu instructiunei. — Pre cându din dârile publice — la cari contribuimu cu toii — se spesédia cu miliónele pentru teatre, bulevarde, conservatórie si alte lucruri de lucsu: pre atunci dintre scólele nóstre nici un'a nu se ajuta nici cu unu cruceriu din partea statului. (Aprobâri. O voce: „Dara donarea paduriloru Naseudene?") Eu nu sciu nimic'a de donarea paduriloru Naseudene; ce sciu eu si ce este si adeverulu — este, ca dela Naseudeni li s'au fostu luatu pe nedreptulu si afara de calea legei acele paduri ce au fostu proprietatea loru, iéra apoi li s'au redatu numai dupa ce au platitu pentru ele o multime de bani. Astfeliu eu credu, ca ast'a dóra totu nu e donare! — Inse nu numai ca nu se dà scóleloru nóstre nici unu ajutoriu dela statu, dara ni-su amenintiate chiaru si acele scóle ce le sustienemu pentru cultur'a poporului prin contribuiri marinimóse, — dupa ce ministeriulu a intredîsu prin o ordinatiune atari contribuiri. (Aprobâri.) Apoi pre lânga acestea, fâra de nici unu temeiu si sub deosebite preteste fortiate, prin cocernintele ministru ni se interdicu si confisca mai tóte cârtile scolastice. (Voci: „Bine face.") Dupa d-vóstra face bine, mai alesu cá simpleminte inca ne si inchidu unele scóle. Voci: „Bine face.")

Pre terenulu justitiei inca nu stâmu mai bine. Numai in vér'a trecuta — si mi se pare ca in urm'a inspiratiuniloru de susu — tabl'a reg., precum si tribunalele si judecatoriele regesci au interdisu pârtiloru presentarea petitiuniloru si a ori-ce scrisori in alta limba, afara de cea magiara, (aprobâri,) si dispusera ca si documentele originali din alta limba sa si le traduca in limb'a magiara insesi si numai asiá sa le acluda. (O voce: „bine au facutu.") Iéra la casurile criminali s'a intredisu, cá aperatorii sa apere pre invinovatiti in limb'a acestor'a ci ii silira sa-si apere clientii numai in limb'a magiara, de-si acesti'a nu pricepu nici unu cuventu magiarescu. (Aprobâri: voci: „asiá trebuie.") D'apoi ve rogu, dloru acestea-'su tóte contr'a legei natiunalitâtiloru, (voci: „destulu de reu ca s'a adusu acést'a lege!") Bine-bine, dloru, dara in urm'a urmeloru ast'a-i odata lege, (voci: „trebuie stérsa!") Fia; inse pâna nu se va sterge — este lege si trebuie sa o respectati si d-v., precum o respectâmu si noi. (Ilaritate.) Si in urma chiaru si resolutiunile si sentintiele se impartasiescu ne magiariloru totu numai in l. magiara, ba pâna si celoru dejudecati la câte 10—20 ani de inchisóre, si adese chiaru si la mórte, — ómeni câte odata vinovati, dara adese si nevinovati — inca li se publica judecat'a cu motivele numai in l. magiara, de-si ei nu sciu nici o voce magiaresce — si numai dupa ce s'a cetitu judecat'a in limb'a magiara, vine câte unu membru alu judecatoriei si spune celui dejudecatu si in limb'a-i natiunale, dara intr'o limba cu deadinsulu schimonosita, ca l'au dejudecatu la 10—20 de ani inchisóre ori chiaru la mórte. (Voci; „i destulu lui atât'a!") Accentuediu ca — intr'o limba schimonosita, chiaru de si scie judecatoriulu sa vorbésca acea limba, câci de-si cu ocasiunea organisârei judecatoresci documentara cei ce recursera la posturi de judi, ca sciu limb'a poporului ce e in majoritate in pârtile unde au recursu totusi — in urm'a inspirâriloru de susu — ei néga astadi ca aru sci limb'a poporului, (voci: „bine facu!) dupa ce la noi trece astadi de meritu, déca cine-va nu scie alta limba afara de cea maghiara. (Aprobâri). Va sa dica: in tiér'a nóstra se considera de meritu si — nesciinti'a. D'apoi rogu-ve, eu credu ca se póte pretinde cu totu dreptulu, cá deregatori — salarisati din darea ce o platesce poporulu — sa invetie si sa scie limb'a poporului ce ii tiene; câci cá poporulu sa invetie limb'a deregatoriloru sei nu numai nu se póte cere, dara ast'a nu se va poté ajunge nici odata, nici chiaru pre lânga cea mai mare sila.

Si déca contr'a atâtoru nedreptatiri redica cine-va plansori la curtea de cassatiune: acést'a respunde ca acestea-su afaceri administratiunali si — netienendu-se prin urmare de competinti'a ei — nici nu potu sa otarésca. De te plangi la ministeriu: acest'a 'ti respunde, ca atari trebi suntu de competinti'a judecatorésca si elu nu se póte mestecá in ele. Astfeliu nu numai ca nu poti castigá vindecarea ataroru plansori, dara in tiér'a nóstra nu poti dá nici de autoritatea ce-i compete sa le vindece. Si de se intempla cá in urm'a acestor'a vre-unu advocatu — vediendu ca in tiéra nu-si póte dá de judecatoriu — sa suplice la Maj. Sea: apoi 'si are ce audi, ca e reactiunariu, neamicu constitutiunei, tradatoriu de patria si Ddieu mai scie câte, si astfeliu apoi 'lu persecuta preste totu.

Tocmai asiá stâmu apoi si pre terenulu administratiunale. Credu a fi cunoscutu mai multor'a, ca in sessiunea trecuta a dietei — intre multe altele — s'a redicatu de mai multe ori plansórea, ca legea electorale din Ardealu e o nedreptatire mare contr'a româniloru. Odata si eu amu redicatu acésta plânsóre, si atunci'a a recunoscut'o de gravaminu chiaru si ministrulu-presiedinte de astadi, carele pre atunci erá conducetoriulu opusetiunei. Si la acea ocasiune ne mângaiá dlu Tisza ca aceea, cá sa fimu numai cu patiintia, ca acésta plânsóre si nedreptatire se va vindecá cându nou'a lege electorale va ajunge pre tapetu. Nóu'a lege electorale s'a desbatutu dejá si s'a sanctiunatu, dara plânsórea nóstra nu s'a consideratu, ci inca nou'a lege electorale este cu multu mai draconica pentru românii ardeleni, decâtu cum fù cea mai dinainte. Astufeliu legea cea rea s'a schimbatu cu alt'a si mai nedrépta, prin carea s'a eschisu dela legelatiune maioritatea populatiunei din Ardealu.

Este dreptu ca dlu C. Tisza n'a fostu inca ministru, pre cându s'a adusu acésta lege; dara e dreptu apoi si aceea, ca elu cá ministru de interne a presentatu dietei unu proiectu, prin care a indreptatu unele defecte neinsemnate ale nouei legi electorali. Si acestu proiectu a si fostu primitu de dieta. Aru fi trebuitu deci numai putiena bunavointia si pre atât'a dragoste câtra dreptate — si se puté delaturá inca atunci acea gresiel'a a legiei, ce vatema si nedreptatiesce fórte tare pre românii Ardeleni. Dara nu l'a dorutu capulu de asiá cev'a, si de aci 'ti-vine a crede, ca aceea ce dlu C. Tisza a consideratu ca e rea si vatematória pre cându erá elu inca conducatoriu alu opusetiuniei, — de cându a ajunsu ministru, totu pre aceea o considera ca e buna si potrivita!

Asemenea credu ca e cunoscutu si aceea ce se intempla inca in sessiunea presente a dietei, cându óre care dnu deputatu a interpelatu pre min. presied'nte de atunci in privinti'a standartului negru-galbenu dela palatulu regescu din Bud'a. Atunci respunse min. presied. de atunci, b. B. Wenkheim, si inca intre aprobâri generali, ca fia-care omu dora are dreptu se-si intrebuintiedie dupa placulu seu insemnele si standardulu seu; cum s'aru si póté cere deci, ca — avendu acestu dreptu totu omulu — singuru regele sa nu-lu aiba?! — Din acestea se vede dara ca, si ministeriulu si maioritatea camerei recunosce, ca fia-care omu are dreptulu se-si intrebuintiedie dupa placulu seu insemnele si standardulu seu. Si totusi noue nu ne este iertatu, câci sciutu este, ca nóue ni-a interdisu ministeriulu intrebuintiarea standardeloru nóstre natiunali. (Aprobâri.) Da apoi dlu min. pres. Tisza nu s'a indestulitu nici cu atât'a, ci ordina sa se iée si confisce chiaru si standardele ce erau prin biserice pentru ceremoniele bisericesci, de cumv'a acestea erau in colorile natiunali române. Unu atare casu se intemplá asta-véra in opidulu Siri'a din cotulu Aradului.

Mai departe dlu min. Tisza nu se indestulí nici chiaru cu aceea, ca antecesorii sei au eschisu limb'a maioritâtiei de prin cotte, scaune, districte si cetâti, ci elu se puse de curendu si tramise la autoritâtile cottense unu ucasu chiaru in contr'a legiei. In acestu ucasu elu comândá, ca autoritâtile cottense sa-si dé nisuinti'a de a influintiá asupr'a antistieloru comunali, acestea sa nu mai corespunda cu judecatoriele reg. în limb'a comunei, ci eschisívu in l. magiara, de ore ce numai se incurca lucrurile, sa perde tempu multu si sa casiuna si insasi partiloru multe daune — prin imprejurarea ca se corespunde cu judecatoriele reg. in limb'a comunale. Acum'a me regu de iertare, dloru, asta imprejurare numai totu nu e pedecamentu si prin ea nu se casiuna daune nici partiloru, câci este sciutu ca reportele si corespondintiele antistieloru comunali câtra judecatoriele reg. stau numai câte din câte-v'a sire, si apoi nu este nici o indoiéla, ca la fia-care judecatoria sa afla câte unu omu, care pricepe limb'a poporatiunei tienutuali si póte prin urmare sa intieléga relatiunea cea de câte-v'a siruri; apoi si de altu mintrea mai cu dreptulu s'aru poté pretinde, ca fiacare judecatoriu, ce traiesce dîn sudorea poporului, sa si scia limb'a acestui'a. Dara nu e aici bub'a si nu din asta causa s'a emisu ordinatiunea de sub intrebare, ci cu scopu de a magiarisá a esmisu dlu. min. Tisza acelu ucasu chiaru contr'a legiei.

Si acést'a se intempla la noi, On. camera, chiaru atunci — cându in imperati'a turcésca s'a datu ordinu tuturoru auctóritâtiloru, cá in intréga imperati'a sa se publice judecâtile numai in limb'a natiunale a respectívei parti, si cu fia: cine sa ié protocóle numai in limb'a-i natiunale.

Da apoi, dora la noi e de sa totu bucina ca Ungari'a — vedi dómne — are missiunea de a latii civilisatiunea si libertatea câtra oriente; mie inse mi se pare ca poporale orientali nu si-aru dorí atare civili satiune si libertate, ba inca sum convinsu, ca de aru incercá cine-v'a sa le octroedie o civilisatiune si libertate cá si cele din Ungari'a, ele l'aru respinge si alungá cu puterea. (Scomotu.) Cu unu cuventu, On. camera, cu noi se tractedia aici in Ungari'a de nu mai reu, atunci la nici unu casu nu mai bine, decâtu cum se tractedia in Erzegovin'a cu poporatiunea crestina, care fu necesitata sa apuce arm'a ca sa-si scuture jugulu? (Scomotu.)

Si in urm'a tuturoru acestoru cause. On. camera eu nu primescu nici raportulu comissiunei financiarie cá base la desbaterea speciale, si nu votediu nici bugetulu cerutu.

„Albin'a."

Romani'a.

Deschiderea corpuriloru legiuitórie.

Astadi Sambata, 15 Novembre, a avutu locu deschiderea sessiunei ordinara a corpuriloru legiuitórie, pentru anulu 1875—1876.

La órele 11 de diminétia, Em. Sea Metropolitulu-Primatu a oficiatu unu Te-Deum in catedrala, la care au asistatu dnii ministri, senatori si deputati, inaltele curti de casatie si compturi, curtile si tribunalele, autoritâtile administrative si militare si consiliulu municipalu.

La órele 11 ½ asistentii au trecutu in sal'a deputatiloru.

La órele 12, M. S. domnitoriulu a intratu in sal'a adunârei deputatiloru, urmatu de statulu majoru, fiindu primitu la scara de dnii presiedinti: alu senatului si alu adunârei deputatiloru cu biurourile respective si de dd. ministri.

M. S. Domnitoriulu, luându locu pre tribuna in fati'a tronului, a cetitu urmatoriulu discursu:

Domniloru senatori! Dloru deputati! Amu venitu cu cea mai mare placere, in mijloculu d-vóstre, pentru a deschide sesiunea ordinara a corpuriloru legiuitórie.

Dupa ce prin legile si resursele votate in legislatur'a trecuta, tiér'a a indeplinitu esactu obligatiunile contracte in anii de mai nainte si s'a pusu pre calea unei temeinice organisâri, este momentulu venitu de a ne oprí cu creatiuni nóue si a dá poporului tempulu neaperatu trebuinciosu pentru a se folosí de ceea ce a dobanditu. Mai tóte proiectele de legi cari voru formá obiectulu desbateriloru d-vóstre in decursulu acestei sessiuni suntu dejá depuse pre biuroulu camerei.

Domniloru deputati! Prim'a cestiune de care veti avé a ve ocupá este bugetulu rectificativu pentru anulu viitoriu. Cum sciti, acestu bugetu a fostu votatu cu unu deficitu de 7 milióne, a cârui acoperire prin noui resurse remané a vi se propune de câtra ministeriu in acésta sesiune. Principal'a mesura inse, ce vi o propune guvernulu meu, este o energica reductiune a chieltueliloru in tóte ramurile administrative.

Amanandu pentru mai tardiu unele imbunatatiri, restrangendu tóte cheltuelile la strictulu necesaru si propunendu-ve, pentru neinsemnat'a suma ce mai remane, alte mijlóce. Guvernulu este in positie a ve presentá bugetulu anului viitoriu, echilibratu. fâra a impune tierei sarcine nóue.

Acésta stare de lucruri, o constatu si vi o anuntiu cu multiamire. Ea va contribuí a intarí creditulu statului in afara si a dá dreptate acelor'a cari au sciutu a despartí desvoltarea economica a Romaniei, de vicisitudinele financiare ale altoru state, ce nu ne atingu intru nimicu.

Domniloru senatori! Domniloru deputati! Relatiunile nóstre cu statele straine suntu din cele mai satisfacatórie. Negotiâri suntu pendinte pentru a regulá prin nóue conventiuni interesele comune si a stringe mai de aprópe legaturele ce ne unesce cu puterile garante.

Evenimentele ce se petrecu in ceealalta parte a Dunarei nu putemu de câtu a le urmarí cu o viua atentiune. Multiamita positiunei nóstre favorabile, amu fostu pâna acum in stare a continuá calea pacinicei reorganisâri in launtru, care respunde asiá de multu la trebuintiele natiunei. Aceste trebuintie, deplin'a si liber'a desvoltare economica a tierei si inaintarea ei spre positiunea ce 'i este indicata atâtu prin insemnatatea teritoriala, câtu si prin crescendulu progresu alu poporului, voru fi si pentru viitoriu regulatorii politicei nóstre.

Tiér'a urmaresce cu interesu desbaterile d-vóstre, si eu speru ca si in aeésta séssiune corpurile legiuitóre voru continuá in linisce si in armonie. cu guvernulu meu indeplinirea missiunei loru. Carolu.

Fresiedintele consiliului ministriloru, ministru de interne ad-interium la afacerile straine, L. Catargi Ministru de resbelu, generalu de divizie Ioanu Em. Florescu. Ministru justitiei, Al. Lahovari. Ministru financieloru, G. Gr. Cantacuzino. Ministru culteloru si alu instructiunei publice. T. Maiorcscu. Ministru agriculturei, comerciului si lucrâriloru publice Th. Rosettii.“

Nr. 1,802. 15 Novembre. 1875.

Dupa terminarea discursului, M. S. Domnitoriulu a parasisu sal'a, iéra corpurile legislative au procedatu la lucrârile loru. „Monit.“

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

— Nici sa nu-lu incuie in scóla singuru, daru nici cu alti elevi gresîti, pentru ca vediendu-se copilulu incuiatu singuru, póte dá in spaima; iéra de voru fi mai multi incuiati laolalta, potu face reutâti; dara se potu si bolnaví de invertosiare de stomachu, oprire de udu s. a.

2. *Medilóce indulcitórie:*

recunóscerea imbarbatarea, promisiunea, remuneratiunea. Lânga care apoi inspectiunea.

Fatia cu acestea s'au propusu urmatórele intrebâri:

1. Déca in urm'a amintirei, ori dojanei, ori amenintiârei, ori pedepsei s'a purtatu elevulu, dupa cum i-a poruncitu inv. asiá dara dupa lege, sa se arate inv. indiferentu câtra acel'a-si elevu?

2. Promitiendu copilului invetiatoriulu d. e. ca déca va invetiá, bine, 'lu va laudá la parinti, sa-si uite inv. a o face acést'a, déca copilulu s'a tienutu de cuventu?

3. Cum are sa urmeze inv. cu remunerarea, cá sa nu deprinda pre copii, a face fapte bune pe plata?

4. Cându suntu copiii in stare, a pazí liniscea, inspectionandu-se de inspectori dintre ei?

5. Cum sa se tiena inv. fatia cu rapórtele inspectoriloru?

Respunsurile primite:

1. Déca in urm'a amintirei, ori dojanei, ori amenintiârei, ori pedepsei s'a purtatu elevulu, dupa cum i-a poruncitu invetiatoriulu, sa nu se arate acest'a indiferentu, ci sa-i spuna elevului, ca acum s'a portatu amesuratu legei, si cu acésta purtare a lui este multiamitu, Sa-lu imbarbateze, a urmá si de ací inainte asiá, si atunci 'lu va priví, cá pre unu scolariu bunu. Purtandu-se elevulu iéra bine, sa-i insemneze in protocolulu clasei o nota buna din purtâri; déca va invetiá si va scí lectiunea bine, sa-i insemneze nota buna si din lectiunea sciuta ori din ocupatiunea scripturistica, déca a lucrat'o bine.

2. Promitiendu inv. elevului, ca déca se va purtá totu bine, 'lu va laudá la parinti, sa nu-'si uite inv. a o face acést'a, déca s'a tienutu copilulu de cuventu. Ba inca sa provóce pre parinti, a avé mare grige asupr'a copilului, a-lu aperá sa nu lunece de nou ın pecatele de mai inainte. Astufeliu vediendu copilulu, ca pazirea legei are urmâri bune, mai bucurosu se va decide, a padí legea si asiá a fi privitu de mai marii sei si de toti cá unu copilu bunu; decâtu a o calcá, si a fi tratatu, cá unu copilu de nimic'a.

3. Cá sa nu deprinda inv. pre copiii prin remuneratiune, a face fapte bune pre plata, sa ia sém'a, cá remuneratiunea sa nu fia orbitória, va sa dica, déca se pórta copii bine, sa nu-i incarce indata cu laude; ci numai din cându in cându sa-si arete placerea câtra ei pentru acést'a; precum si insemnarea noteloru bune in protocolulu clasei sa nu o faca dupa totu cuventulu disu bine, ci iéra numai déca a respunsu elevulu, cum se cuvine, tóta lectiunea ori o parte insemnata dintr'ens'a, dupa cum adeca va fi fostu intrebatu.

Notele din protocolulu clasei despre respunsurile si purtârile eleviloru 'i potu serví invetiatoriului si cá ajutoriu la o cunóscere mai buna si clasificare a loru mai esacta.

Despre vre o remuneratiune in bani nici ca póte fi aici vorb'a. Dara elevii cei mai buni se potu si premiá cu câte o carticica ori altu lucru de scóla la incheiarea anului scolasticu.

4. Copii mici nu suntu in stare, a vedé de ei insusi; cu atât'a mai putienu voru poté tiené inspectiune asupr'a altor'a.

Pre copiii din despartiemintele inferiori sa-i inspectioneze invetiatoriulu insusi. Pentru acést'a invetiatoriulu copiiloru incepatori trebuie sa se afle in odai'a de prelegeri, cându au copiii sa intre in prelegere, si pâna sa incépa prelegerea 'i va poté pune in ordine, 'i va puté si cercetá despre curatienia s. a.

Iéra ajungendu copiii in despartiementele superiori ale scólei poporali, atunci sa aléga invetiatoriulu dintre cei mai diligenti si cu purtâri mai bune, adeca cari voru avé insemnate in protocolulu clasei mai multe note bune atâtu din invetiarea lectiuniloru, facerea ocupatiuniloru domestice, câtu si din purtâri, si sa-i orenduiésca, sa ia sém'a, cá sa se pazésca liniscea si bun'a cuviintia in clase, pâna ce intra invetiatoriulu.

Acesti elevi voru puté fi numiti *observatorii* clasei. Intr'o clasa d. e. cu 80 de elevi va puté orenduí inv. unu observatoru primariu si patru observatori ordinari. Observatorulu primariu va fi respundietoriu pentru clas'a intréga, iéra cu deosebire va luá sém'a asupr'a observatoriloru ordinari. Fiacare observatoru ordinariu va fi respundietoriu pentru elevii din bancile, preste cari are elu sa inspectioneze. Observatorii voru avé nu numai sa ia sém'a asupr'a liniscei in clase, ci si sa cerceteze despre curatienia, si sa védia, déca are fia-care conscolariu din sied'a sea utensiliele scolastice cerute dupa planulu de prelegeri pentru acea prelegere.

Optu insi dintre elevii mai buni 'si va orenduí inv. sa cerceteze fiacarele pre conscolarii din sied'a sea, déca 'si sciu lectiunea si 'si are ocupatiunea domestica facuta bine. Elevii insarcinati cu acést'a se voru puté numí *esaminatori.* Pre observatorii ordinari 'i va esamená observatorulu primariu, iéra pre acest'a invetiatoriulu insusi.

La câte dóue septamâni va cetí inv. notele bune (diligintiele) si notele rele (temele) fia-cârui elevu din catalogulu clasei, lânga cari va computá si cele din siedele observatoriloru si esaminatoriloru, (acést'a o va face inse numai, cá sa dea noteloru din siede o insemnatate fatia cu elavii), si va pune pre elevii in amintitele demnitati si 'i va asiediá in banci pre fiacarele dupa aceste merite ale sele.

5. Invetiatoriulu nu va avé sa privésca in inspectiunea din partea eleviloru decâtu unu medilocu, prin carele sa-i póta deprinde a fi colegiali si prin care sa-i póta pune in stare a se deprinde intru a se intocmí in pace si linisce si ei de ei; a face ordine in societatea (= clas'a loru si a o observá, precum si a padí bnn'a cuviintia si conducendu-se ei de ei, cá unii cari au sa devina intocmitori si conducatori ai afaceriloru sociali familiari si publice.

Inainte de inceperea prelegeriloru inv. va avé sa fia la scóla, si ascultandu de afara cu atentinne va puté intielege, ca ce facu copiii in clase; intrandu in laintru va puté indreptá pre scurtu gresielele descoperite in tienerea observatoriloru si a altoru elevi, si asiá cu incetulu 'i va pune in stare, a se deprinde sa se conduca potrivitu. Nu-'si va pune inse inv. speranti'a in observatori, incâtu sa-i lase cum-va si in vre-o óra de prelegere de capulu loru.

Prin acea ca va orenduí inv. in clase si elevi esamenatori, nu va nesuí cum-va ajungerea altui scopu decâtu ca privindu la siede va aflá in órecâtu, cum sta lucrulu cu invetiarea lectiuniloru de câtra elevi; dara firesce nici aceste date sa nu le iá de unu ce esactu; ci — sa o privésca cá pre unu medilocu, de a-si mai repetí acesti'a lectiunea, de a castigá inlesnire intru a intrebá si a respunde, apoi si a scí ori-care elevu, ca de-si invetiatoriulu nu-'lu va intrebá cum-va lectiunea in acea óra, totusi de buna séma va trebuí sa o dica inaintea esamenatorului si prin acést'a va avé mai multa grige sa vina la scóla preparatu.

II.

Din *computu si mesurile metrice* s'au propusu:

1. a) Cunoscintie despre unime, numeru, numirile numeriloru, desfasiurarea numerului.

Sistemulu diadicu, triadicu, tetradicu, pentadicu, esadicu, optadicu, octadicu, eneadicu, pre scurtu; apoi sistemulu decadicu pre largu.

b) Originea metrului. Metrulu cá mesur'a de lungimi. Metrulu cá basa a mesuriloru de capacitate — numirea unitâtiei acestoru mesuri. Metrulu cá basa a mesuriloru, pentru greutâti — numirea unitâtiei pondiloru.

S'au facutu esercitie practice intru a aretá, cum vine metrulu cá basa a mesuriloru de capacitate si de greutâti.*)

2. a) Cunoscintie despre marimea numeriloru. Cetirea numeriloru (dati) mai mari de unu milionu. Scrierea acestoru numeri (dictati). Cele patru operatiuni cu numeri nenumiti.

b. Partile metrului, litrului, gramului; numirile acestor'a.

Compositiuni cu metri, litre, grami, intregi; numirile acestor'a.

S'au facutu esercitie practice intru a cunósce: Miri'a — Chilo — Hecto — Dec'a metrulu, litrulu, gramulu; intru a cunósce, prin ce se insemnéza despartirea acestoru intregi de partile (— frângerile loru); intru a cunósce deci — centi — milimetrulu, litrulu, gramulu.

3. a) Cele patru operatiuni cu frangeri decimali.

b) Mesurile de lungimi; metrulu si partile lui.

Mesurile de supr'afece: metrulu patratu, anulu, hectarulu cu partile loru.

Mesurile cubice: metrulu cubicu si partile lui.

Mesurile de capacitate: litrulu, Hectolitrulu si partile loru.

Mesurile pentru greutâti: gramulu, Chilogramulu, cantariulu cu partile loru.

S'au facutu esercitie practice intru a cunosce metrulu cuadratu cu partile lui, cubulu si — celelalte mesuri aduse aici inainte.

4. a) Transformarea frangeriloru vulgari in frângeri decimali.

Transformarea frângeriloru decimali in frângeri vulgari.

b) Desfacerea mesuriloru metrice (din mesuri cu numiri mai mari in mesuri cu numiri mai mici).

Reducerea mesuriloru metrice (dela mesuri cu numiri mai mici la mesuri cu numiri mai mari).

S'au facutu esercitie practice in desfacerea si reducerea mesuriloru metrice.

5. a) Cele patru operatiuni cu numiri metrice.

6. S'au repetitu cunóscerea mesuriloru de lungime, de suprafece, a celoru cubice, celoru de capacitate si pentru greutâti.

S'au facutu esercitie in mesurarea lungimei unoru obiecte, in mesurarea unoru suprafece patrate, oblongi, triunghiulate si de deosebite forme: in mesurarea si calcularea marimei câtoru-va corpuri cubice si care au asemanare cu cubulu.

6. Transformarea mesuriloru vechi in cele nóue.

Transformarea mesuriloru noue in cele vechi.

Transformarea pretiuriloru si adeca pretiulu unei mesuri vechi in pretiulu unei mesuri nóue si vice-versa.

S'au facutu esercitie in transformarea pretiuriloru.

(Va urmá.)

---

*) S'au mesuratu cu metrulu estensiunile unui cubu desiertu, pre carele umplandulu cu apa si punendu-lu pre cumpana, spre a determiná greutatea apei din elu, s'au vediutu, ca ap'a ce umple unu vasu de unu decimetru cubicu (= unu litru) are o greutate de unu chilogramu. (Ap'a nedestilata face o mica abatere.)

Burs'a de Vien'a.

Din 18/30 Novembre 1875.

Metalicele 5%	69 45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 40
Imprumutulu de statu din 1860	111 75
Actiuni de banca	924 —
Actiuni de creditu	198 50
London	113 50
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80 75
„ „ „ Temisiorene	80 —
„ „ „ Ardelenesci	79 40
„ „ „ Croato-slavone	84 50
Argintu	106 —
Galbinu	5 36
Napoleonu d'auru (poli)	9 9$^{4}/_{2}$

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate cătra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. tar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 93. ANULU XXIII.

Sabiiu 23 Novemvre (5 Dec.) 1875.

Nr. $\frac{114}{\text{C. A. tp.}}$ 1875.

Cu privire la acea: ca in statutulu organicu avemu normata competinti'a forului pentru ori ce certe, escese séu nelegiuiri ce se potu iví in sinulu metropoliei nóstre: redactiunea „Telegrafului Romanu“ se indruméza, cá in colónele acestui organu alu metropoliei si archidiecesei sa nu dée locu la certe, acuse séu suspiciuni in contr'a persóneloru séu corporatiuniloru nóstre bisericesci, si preste totu se delature ori-ce aru poté fi in stare de a produce incordâri intre crestinii nostrii a turburá pacea din launtru a bisericei: avendu redactiunea a publicá acést'a indrumare in fruntea numerului prossimu alu „Telegrafului Romanu.“

Din siedinti'a comisiunei administrative a típografiei archidiecesane tienuta in Sibiiu, la 19 Novembre 1875.

Mironu Romanulu m. p.
archiepiscopu si metropolitu.

Dr. D. *Racuciu* m. p.
secretariu.

Serbi'a dela 1858 pâna la 1875.

(Urmare.)

In 18 Iuniu diminéti'a consulii primisera incunosciintiâri dela Constantinopole, ca Asir-pasi'a a primitu ordinu pentru sistarea ostilitâtiloru. Corpulu consularu inse nu se prea incredea in Asir pasi'a; deci pentru cá sa impedece repetirea bombardamentului au radicatu corturi pre esplanad'a intre fortarétia si cetate si a desfasiuratu flamurele staturiloru loru. Din momentulu acest'a nu s'a mai auditu nici o puscatura.

Cându se petreceau aceste tóte, principele Mihailu se aflá in o visitatiune inlaintrulu tierei. Scirile despre evenemintele aceste seriósе l'au ajunsu in Siabatiu, o cetate departata binisioru de Belgradu. In cea mai mare graba a plecatu si in nóptea dupa bombardamentu ajunsese in Belgradu. Luà numai decâtu asupra'si dictatur'a oferita de senatu si facù tóte dispusetiunile pentru susu-tienerea ordinei. Dinlauntrulu tierei incepura a sosí o multime de ómeni inarmati, asiá incâtu a trei'a di erau adunati 20,000 ostasi. Afara de acesti'a acurau voluntari din tóte pârtile serbesci, din Ungari'a de média-di, din Croati'a, Dalmati'a, Bosni'a. Bulgarii aveau legiunea loru propria cu devis'a: „Sloboda ili smert“ („libertate ori mórte.“) Baricadele se reparau, siantiurile facute in graba in fati'a fortaretiei s'au amelioratu si armatu. Belgradulu semená cu unu castru incinsu cu siantiuri. Toti asteptau cu nerabdare diu'a cându sa se incaiere cu turcii. Nu se mai indoiá nimenea ca nu se va incepe resbelu cu turcii.

Pórt'a inca nu tienea gluma lucrulu si-a luatu mesuri resbelice. Guvernatorulu Bosniei a primitu ordinu a inaintá cu trupele ce-i stau la dispusetiune spre fruntariele serbesci. In fortaretiele serbesci *Fotislam* si *Usiti'a* s'au maritu garnisónele turcesci si asiá situatiunea erá totu mai amenintória chiaru in laintrulu tierei. Pregatirile aceste ale Portiei contra Serbiei a silitu pre ministrulu Garasianinu sa reclameze energicu printr'o depesia dela 23 Iuniu. „Déca Pórt'a nu doresce sa provóce si mai departe incurcaturi“, dice depesi'a, „sa inceteze cu demonstratiunile resbelice contra Serbiei, pentru ca déca nu, Serbi'a se va vedé constrinsa, cu tóte ca voiesce sa fia in pace cu suzeranulu seu, sa faca dispusetiuni de aperare la tóte punctele amenintiate.“ Tonulu depesiei i se parù lui Ali pasi'a fórte vatematoriu si nici nu voiá sa dea respunsu agentului din Constantinopole; pâna a trei'a di inse s'a socotitu altfeliu si-a asiguratu pre agentulu serbescu, ca Pórt'a nici nu cugeta la unu resbelu contra Serbiei.

Diplomati'a carea parea indiferenta pâna ací inca se vediù sternita din liniscea sea. Indata dupa bombardare se vorbiá, ca Austri'a va ocupá cu consimtiementulu Portiei fortareti'a Belgradului. Spre acestu sfersitu Austri'a avea si consensulu Angliei. Angli'a cugetá ca sub scutulu Austriei sa complaneze o comissiune européna diferintiele intre Pórta si Serbi'a. Contra ocupatiunei austriace au pasîtu Franci'a si Russi'a dicendu ca mesur'a acést'a aru vatemá tratatulu dela Parisu, si aru mari complicatiunile. Franci'a din parte-si a facutu propunerea ca tóta afacerea sa o esamineze o conferintia a puteriloru garante. Pórt'a erá la inceputu contra conferintiei. Austri'a a primitu conferinti'a, dara nu se invoiá cá sa participe la conferintia si representantele italianu.

Intr'aceea sosesce comisariulu otomanu Veficu-Efendi si la cererea lui se invoiesce regimulu serbescu a se declará a respectá tóte drepturile Portiei pâna la regularea afaceriloru prin diplomatia.

Dupa multe negotiâri conferinti'a propusa de câtra representantele Franciei se intrunesce in 22 Iuliu in Calindji in vil'a marelui Vezir Fuad pasi'a cu acea reserva din partea Austriei, ca in representantulu italianu nu privesce decâtu pre „plenipotentiatulu Sardiniei.“ Serbi'a n'a avutu la conferintia nici unu representante, nici cu votu informativu.

Conferinti'a a avutu mai multe siedintie sgomotóse. Resultatulu inse, a fostu o deceptiune amara pentru serbi, pentru ca in locu de a se stramutá turcii si a parasí fortarétiele din Serbi'a, turcii esoperara tienérea Belgradului, a Fetislamului si a Usitiei si se multiamira cu stramutarea pârtiei civile turcesci din cetatea Belgradului.

Greutatea cea mai mare se veniá principelui Michailu, carele avé se primésca si se esecute conclusele conferintiei. In publicarea fermanului in urm'a conferintiei a trebuitu sa intercida si pasagiulu, ca conclusele aceste nu au deslegatu cestiunea intre Pórta si Serbi'a definitivu, bá ele contienu simburele unoru nóue complicatiuni. Cu tóte acéstea elu va cautá a esecutá conscientiosu cele cuprinse in fermanu.

Esecutarea l'a costatu mari sacrificie pre principe si a avutu urmari fatale. Legiunea bulgara a trebuitu sa o disólva cu forti'a. Multi, cari au alergatu din laintrulu tierei, la prim'a scire despre bombardarea Belgradului sa si puna servitiele si viati'a pentru caus'a natiunale, au trebuitu sa ajunga a fi scosi cu fortia din Belgradu. Legíonarii imprasciati purtau ur'a contra principelui Michailu in inimile loru si spuneau in tóte pârtile locuite de serbi ca principele Michailu este „servitoriulu“ Turciei.

Dela tempulu acest'a se incepe opusetiunea natiunale contr'a principelui Michailu.

(Va urmá.)

Deputatiunile sasesci din scaunele Sabiiului, Mediasiului, Bistritiei si a Nocrichiului a fostu primite in 1 Decembre in audientia la ministrulu pres. Tisza. Deputatiunea condusa de dep. Kapp cerù sa remana neatacata intregitatea teritoriale si politica a fundului regiu. Ministrulu pres. respunse, ca va cetí cu atentiune petitiunea, dara dóue lucruri le póte spune de acum. Tempulu privilegieloru a trecutu, dise ministrulu pres., si fundulu regiu nu va formá o unitate politica deosebita nici sub autoritatea suprema a universitâtiei nici sub ori-care altulu.

Respunsulu acest'a atâtu de mârcatu ne intaresce in credinti'a, ca nu e departe tempulu, cându voru cadé privilegiele si institutiunile prin cari sasii, au storsu suculu de viétia alu podorului nostru atâti seculi in asiá numitulu fundus regius.

Ministrulu presiedinte C. Tisza a respunsu in siedinti'a dietei din 30 Novembre la interpelatiunea deputatului I. Horanszky relativu la conventiunea comerciale si vamale, ca ce se atinge de prim'a intrebare a interpelatiunei, guvernulu a aprobatu anunciarea conventiuniloru din motivele, ca nu erá bine a stá mortisiu pre unu punctu si a pagubí in modu unilateralu interesele.

Necesitatea intielegerei recipróce e inevitabila la incheiarea unui tractatu si fia-care partida póte sa si aduca la valóre interesele sele. S'a datu consemtiementulu si pentru ca guvernulu avé in vedere negotiatiunile conventiunei vamali si comerciali cu Austri'a, si erá de parere, ca este posibilu prin influintia solidara a aflá compensatiune pentru concesiunile ce trebuie sa-si faca Austri'a si Ungari'a inprumutatu in interesulu conventiunei loru vamali. In urma guvernulu si-a datu consemtiementulu, pentru ca afla sustienerea teritoriului comunu in interesulu tierei. *E inse posibilu, ca Ungari'a si Austri'a sa formeze dóue teritórie vamale diferite si déca* cum-va s'aru radicá unu teritoriu vamalu separatu, cea ce nu admitemu, atunci Austriei i s'aru face o mare nedreptate, câci 'i-amu obtrude atari tratate esterne, pre cari ea nu le crede in interesulu seu.

Ce privesce cursulu negotiariloru relativu la conventiunea vamale si comerciale, guvernulu ungurescu si-a esprimatu mai intâiu dorinti'a: sa se unésca asupr'a *fipsârii de atari vame* cari multiemescu interesele Ungariei, si in fine s'a pronunciatu in cestiunea dârei de consumu.

Guvernulu ungurescu si-a esprimatu dorinti'a, cá contributiunea dupa articulii de consumu destinati pentru esportu sa incurga in cass'a acelui statu, in care se producu acei articuli, pre cându restitutiunea de contributiune se face din cass'a vamale, prin urmare din cass'a comuna. Acést'a a fostu prim'a dorintia. Mai departe guvernulu a cerutu, sa se faca dispusetiuni, cá Ungari'a in viitoriu sa nu mai sufere pagub'a ce provine din incurgerea unei pârti a dâriloru de consumu pre cari le platescu consumentii unguresci, in cass'a erariului austriacu.

Ministrulu presiedinte constatà, ca din negotiârile de pâna acum n'a resultatu vre-o apropiere de opiniuni intre ambele guverne. Notele austriace ni dechiara, ca guvernulu din Vien'a nu póte acceptá punctulu de vedere alu guvernului ung. Fiindu ca se apropia terminulu de siése luni, guvernulu decise a usá de art. de lege XVI: 1867 si astfeliu a anunciatu conventiunea vamale si comerciale. (Aplausu generalu).

Dara anunciarea conventiunei nu semnifica inca radicarea unui teritoriu vamalu separatu, pentru ca dupa citatulu articulu negotiârile au sa incépa de nou.

Ministrulu pres. se pronuncià apoi pentru sustienerea teritoriului vamalu comunu, care e mai avantagiosu pentru Ungari'a decâtu unu teritoriu vamalu separatu, si de aceea se va nesuí cá pre lânga conservarea intereseloru tierei sa se sustiena teritoriulu comunu. Numai atunci, cându ceea-lalta parte contrahenta va remané mortisiu pre lânga parerea sea, — si atunci inca cu parere de reu — vomu fi siliti sa radicâmu unu teritoriu vamalu separatu.

Interpelatiunea, care a multiamitu pre Horanszky, se luà la cunoscintia.

Foile din capitala se grabira cu comentariele loru asupr'a acéstei dechiaratiuni a ministrului pres.

„Pest. Ll.“ dice ca responsabilitatea mai mare morale cade pre factorii politici din Austri'a, pentru-ca ei suntu partea oferitória. Ungari'a nu póte se faca nice o concesiune, si austriacii se nu piérda din vedére, ca déca ei se voru opune postulateloru motivate ale Ungariei, ungurii inca voru staruí pentru deslipirea Ungariei de Austri'a.

„*Ellenör*“ ni spune, ca sensatiunea casei representative a fostu deprimata; candu deputatii intieléséra ca negociarile nu au nice unu resultatu, deprimarea a crescutu. „Ellenör“ svatuesce pre austriaci, cá sa nu faca din acést'a sensatiune deprimata unu viscolu, ceea ce usioru se póte intemplá, déca austriacii voru degradá acesta cestiune de o insemnatate politica la o cestiune de buzunariu.

„*Pesti Napló*“, care si pâna acum a fostu cu trupu si sufletu pentru unu teritoriu vamalu separatu, comentéza respunsulu lui Tisza cu cuvintele: „Diu'a de astadi (diu'a in care ministrulu presied. a respunsu la interpelatiune) nu este a amiciloru teritoriului vamalu independentu, dara cea de mâne va fi a loru.“

Diuariulu germanu „Allgemeine Zeitung.“ Nr. 328, ofera retragerei din ministeriu a dlui B. Boerescu aprópe o colóna intréga. Articolulu fiindu in impregiurârile actuale de o insemnatate nedisputata, 'lu reproducemu ací in tóta intinderea sea.

„De mai multe septamâni se latise scirea ca d. B. Boerescu, ministrulu afaceriloru esterne, se va retrage din ministeriu. Acésta scire s'a confirmatu eri; câci principele Carolu, dupa o lunga indecisiune, a primitu demisiunea dlui Boerescu. Succesorulu seu inca nu este numitu, si ministeriulu afaceriloru esterne se geréza de ocamdata de câtra ministrulu presiedinte d. L. Catargi. Retragerea dlui Boerescu se regreta nu numai de fostii sei colegi, ci de intregulu partidu conservatoru, câci este constatatu ca d. Boerescu a sciutu conduce politic'a esterna a tierei cu multa abilitate, cu tactu, moderatiune si cu o fortia nedisputata, prin cari a ajunsu la succese considerabile. Fatia cu Turci'a d. Boerescu, nu numai n'a jignitu nimicu din drepturile tierei, ci din contra a largitu drepturile ei, dupa cum se vede acést'a din tractatele de comerciu cu Austro-Ungari'a, Rusi'a, si Franci'a aprópe perfectu incheiate. Elu a respinsu scrisorile viziriale cari obicinuiau a se tramite principelui Romaniei, si a constrensu pre Pórta a corespunde cu ministrii constitutiunali, iéra nu cu principele. Elu sciù apretiá drepturile supusiloru români, si a constrensu pre Turci'a de repetite ori a liberá pre cetatienii români cari erau intr'unu modu ilegalu arestati de câtra Pórt'a otomana. Elu a castigatu recunóscerea titlului de Romani'a de câtra mai multe puteri garante, etc.; inse de-si d. Boerescu venise adeseori in conflictu cu Pórt'a, a sciutu a evitá o rumpere a buneloru relatiuni intre aceste dóue tieri, ne atingendu nici odata fâra scopu susceptibilitatea barbatiloru de statu din Constantinopole. Mai multa recunoscintia si-a atrasu politic'a dlui Boerescu fatia de marile puteri europene, câci elu a facutu cá intr'unu tempu atâtu de scurtu marea ruptura, ce se manifestase intre bunele relatiuni dintre Romani'a si Austro-Ungari'a, sa se repare si sa se vindece in avantagiulu ambeloru guverne. Totu astu-feliu a cultivatu elu bun'a vointia manifestata pentru Romani'a de Germani'a, de-si manifestarea simpatica a Romaniei pentru Franci'a in decursulu resbelului franceso-germanu facuse o rea impresiune in Berlinu si spinós'a cestiune a drumului de feru, pre care Strusberg o lasase cá suvenire in Romani'a, aduse adeseori in colisiune interesele supusiloru ambeloru tieri.

D. Boerescu sciù conservá si bun'a vointia a Rusiei pentru Romani'a, de si erá temere ca Rusi'a, cerendu liber'a navigatiune pre marea négra, va pretinde si acea parte din Basarabi'a care a trebuitu sa o cedeze Moldaviei in urm'a resbelului de Crime'a. In adeveru mai dificila erá positiunea Romaniei fatia cu Franci'a, care nu fâra superare trebuiá sa véda ca influinti'a sea in Bucuresci, dupa capitulatiunea dela Sedan, a suferitu naufragiu, inse de-si ministeriulu românu tienù comptu de situatiunea politica a Europei cu totulu schimbata, n'a perdutu nici odata din vedere consideratiunile ce datorá Franciei din tempurile de mai nainte, si pre cându in opositiune cu Franci'a in cestiuni mai insemnate, d. e. in conventiunea de comerciu cu Austro-Ungari'a, a remasu nemiscata, i-a datu de repetite ori in afaceri mai mici esemple de complesantia, pâna cându in fine si guvernulu lui Mac-Mahon a inceputu a tiené comptu de schimbarea situatiunei. In fati'a Angliterei d. Boerescu si-a crediutu de a sea datoria a-i aretá in modu fórte politicosu ca amesteculu anglesu in afacerile române nu numai ca e ilegalu, dara n'are nici o insemnatate. In ce privesce in fine relatiunile cu Itali'a, sarcin'a dlui Boerescu nu a fostu grea, ea s'a estinsu numai intru atât'a de a legá mai fermu bunele, dara superficialele legaturi ce esistau dejá de multu tempu intre aceste dóue puteri, si acést'a s'a si efectuatu perfectamente. Ministri cari suntu atâtu de perfectu, capabilí in misiunea loru, suntu rari in tóte tierile, cá si in Romani'a, si astu-feliu perderea dlui Boerescu aru fi fórte simtita, déca n'aru remané speranti'a ca elu, imediatu dupa ameliorarea sanatâtiei sele, va oferí din nou fortiele sele servitiului tierei. In totu casulu d. Boerescu nu se numera intre acei ministri cari, cá odinióra ministrulu de culte Tell, dupa retragerea loru din ministeriu, trecu in opositiune.

Din contra se póte afirmá cu sigurantia ca d. Boerescu si cá deputatu va remané unu stalpu puternicu a cabinetului Catargiu, si-'i va oferí in Camera póte mai mari servitie decâtu a pututu face cá ministru.

Astuti'a, ori câtu de ascunsa, — tempulu si faptele o tradéza.

Unu capu cugetatoriu si fórte espertu trebuie sa fia fostu acel'a, care a pronunciatu intâiu acelu tristu, dara caracterisatoriu adeveru: cumca „*amiculu de sasu te parasesce in necasu.*“ Cine cunósce popuratiunea romana de prin comunele romanesci sasesci, a potutu audî acea sententia, carea e in gur'a poporului si insemnéza un'a neincredere basata pre esperintia larga, carea turbura amiciti'a intre românu si sasu. Aceeasi idea pre unele locuri se pronuncia cu alte cuvinte, dara fia espresiunea câtu de varia dupa locu si natur'a locuitoriloru: cugetulu principalu e un'a si aceeasi neincredere.

Nu sciu, de au conlocuitorii magiari un'a dicere asiá de stricta despre fidelitatea amicului de sasu, de cum-va numerósele diceri, cari esista in adeveru si prin cari magiariii respingu amesteculu cu nemtii in genere nu se aplica si la sasi. Dara magiarii nice ca au cunoscutu pre sasi asiá de bine, cá noi, si a judecá din multe fapte, se pare ca nice astadi nu 'i cunoscu. Din contra ei, — intielegemu mai multu pre cei din Ungari'a propria disa, — au cunoscutu mai bine pre nemti, cu cari au si avutu afaceri fórte importante, precum scimu. Deci si impregiurarea, ca noi avemu unu proverbu referitoriu la fidelitatea sasésca, iéra magiarii alte diceri, referitórie la cea nemtiésca in genere, se póte esplicá din contactulu mai desu, ce l'amu avutu si-'lu avemu — noi cu sasii, magiarii cu nemtii.

Asiá dara astadi românulu dejudeca amicabilitatea sasului fórte stricte si e precautu, de-si nu totu-déun'a destulu; si iérasi magiarulu striga fratelui seu admonandu-lu, *sa nu créda nêmtiului*, fâra indoiéla din causa, câci se teme de astutia, precum l'a invetiatu esperinti'a.

Cu câtu acele sentintie suntu mai caracterisatórie pentru viéti'a sociala, cu atâtu dau ele un'a dovéda si mai trista, cumca atâtu sasii câtu si nemtii au abusatu de fiduci'a, cu care fura onorati cá nisce ómeni dupa faima culti, de óre-ce purtarea loru, in urm'a deseloru rane ce le causara celoru fideli, devenì inferata. Cu câtu acele sentintie suntu dejá mai latite, cu atâtu combaterea loru este mai grea, pentruca cu câtu nescine este mai convinsu despre unu adeveru, cu atâtu si incercarea spre a-lu convinge despre contrariu, i se pare mai ridicula. — Dara déca pre lânga tóte acestea si preste asteptarea nóstra, aru succede óre cui-va, a dovedí contrariulu aceloru dóue sentintie ce esprimu regule de viétia practica, atunci argumentarea nóstra aru suferí unu detrimentu totalu, si noi amu fi constrinsi a dovedí prin alte argumente mai tari, cumca astuti'a, ori-câtu de ascunsa, — tempulu si faptele o descoperu, o tradéza. V.

Din scaunulu Orestiei.

(Precursorii alegerei dietali.)

Coruptiunea si *coruptibilitatea* este unulu dintre fructele cele rele ale sistemului representativu. Ce e dreptu ori si care sistemu politicu 'si are defectele sele, dara scenele petrecute la alegerile dietali pentru sessiunile legislatorice trecute ne punu pre gânduri. Putiene alegeri s'au seversitu din patriotismu adeveratu si semtiu constitutiunalu nefalsificatu, cele mai multe au fostu influintiate de speculatiunile cele mai marsiave. In cercurile de alegere, unde natiunalitâtile nemagiare suntu in majoritate precumpatória, cu deosebire in cele române, cu prea putiene esceptiuni, s'a latitu cá o epidemia coruptiunea la alegeri. Pasivitatea decretata cu atât'a emfasa si ignorata apoi chiaru de autorií ei a fostu unu pretestu bunu pentru venatorii de interese particularistice, ea a datu cercurile electorali romane pre mân'a unoru individi straini de natiunea nóstra, cari au se represente cele mai vitali interese ale poporului românu in diet'a tierei. Cum ne apera acesti venetici cari nu au nice macaru putiena simpatia câtra mandatarii loru, amu vediutu si vomu vedé de aici inainte.

Nu vréu sa discutu mai de aprópe procederea româniloru de unu tempu incóce, ea e cunoscuta tuturoru, ci me marginescu la românii din scaunulu Orestiei, cari preste putiene dile se voru intruní la Romosu spre a alege altu deputatu in loculu dlui Barcianu, care si-a depusu mandatulu.

Alegerea de asta véra in cerculu II alu Orestiei ni arata fórte lamuritu, ca românii de ací séu au idei fórte intunecate despre parlamentu si lucra din nepricepere, séu — si acést'a e mai probabilu — umbla pre dupa culise facendu specule. Atâtu scimu, ca la alegerea trecuta, din care a esitu dlu B. cá deputatu alesu, stralucitulu banchieru br. *Wodianer*, gloriosulu deputatu alu Orestiei din sessiunea II legislatorica, si Heinrich *Eles*, óspele Par. Basaraba, au apelatu fâra succesu la patriotismulu acestui cercu românu.

Ei! dara remane faptulu constatatu, ca românii au *alesu* in butulu conclusului de pasivítate absoluta adusu in conferinti'a dela Sabiiu. Déca alegatorii acestui cercu suntu pasivisti, precum ne asigura, pentru ce au mersu la urna, si déca cum-va nu suntu pasivisti pentru ce se jóca intr'unu modu atâtu de frivolu cu celu mai frumosu dreptu constitutiunalu dandu voturile loru celui dintâiu Gefreiter ce le face complimentu? Este mandatulu dietalu mai alesu pentru noi, cari suntemu despoiati de ori-ce dreptu politicu natiunalu, o sarcina asiá de usióra, câtu se tramitemu in parlamentu pre toti nechiamatii? Firesce ei se escusa cu fras'a, ca vréu se pacalésca pre stapâni, amu auditu pre o notabilitate romàna din cerculu acest'a esprimendu-se, ca aru fi bine, cá la realegerea din Romosu sa se dee voturile unui opincariu, care se intielege ca nu va merge la dieta si va sagetá amaru pre stapâni. Fórte sublima idea! intre Gefreiter si recruta respective opincariu e o distantia mica, românii suntu capabili a face si acést'a anomalia, cum au facutu alte multe, dara li-o spunemu apriatu, ca prin atari manevre nu voru pacalí pre stapâni, ci se voru pacalí pre sine. Alegerea seversita asta véra in alu doilea cercu alu Orestiei e gresita atâtu din punctulu de vedere alu activitâtiei câtu si alu pasivitâtiei.

Românii inse, dupa presemne, voru fi pasivi la alegerea din 13 Decembre a. c ce se apropríe, pentru a nu vatemá *pre fatia* politic'a inertiei ce a tempitu mai de totu semtiulu curatu natiunalu alu poporului nostru, inse ad bene notandum pasivisti de calibrulu celoru din Sabesiu si de pre airea, cari umbla licitandu votulu intr'ascunsu. Paseri de nópte are si Oresti'a destule, nu suntu inse cunoscute bine tuturoru, câci umbla la intunerecu. Acesti fii retaciti astépta cu neastemperu alegerea, câci au sa faca unu Geschäft mare câtu sa fia bunu neamu de neamulu loru.

Deputatulu alesu asta vara si-a depusu mandatulu nu demultu. Inainte de a resigná la postulu, pentru care nu are cualificatiunea, se duse si d-sea se véda podulu arteficiosu preste Dunare ce impreuna Bud'a cu Pest'a. Fiindu-ca d-sea nu sta in rapórte oficióse séu de alta natura cu ómenii din capital'a Ungariei, asiá se nascù suspitiunea, ca dlu deputatu romanu s'a folositu de situatiunea, in care se aflà, spre a face o specula buna si a nu capitulá fâra de a câstigá vre unu avantagiu. Caletori'a pre la Pest'a, alegerea sea de deputatu, tóta atitudinea sea arata, ca d-sea scie prinde ocasiunea de chica. Asiá se vorbésce, positivu ce e dreptu nu se scie, dara de unde nu arde nu iése fumu.

Cari suntu dara barbatii cari la casu candu **romanii** de aici voru alége, merita se fia incrediuti cu sarcin'a de ablegatu? De vomu priví figurile aristocratice cari strabatu scaunulu Orestiei crucisiu si curmedisiu, vomu respunde, ca suntu multi. Br. Wodianer, H. Eles, pre cari publiculu i cunósce degia, se vorbésce prin foi de unu Ivanka, dara publiculu nu scie nimicu de contele Apponyi, care dorindu a avé mandatu a intemeiatu vro câte-va agenture clandestine prin satele cercului II, pentru a recrutá votanti pre diu'a de 13 Dec Despre acestu aristocratu se sciu pucine, pentru-ca elu cá politicu *nascutu* scie umblá cu ómenii. Destulu ca fam'a lu vestesce de candidatu, eventualu de ablegatu.

Prin cerculu nostru umbla dara o tabera intréga de venetici, cari se imbuldiescu la aperarea legale a intereseloru vitale ale romaniloru. Pâna la atât'a au ajunsu romanii, de astadi si vendu drepturile natiunali cá o marfa de lapedatu. Se mai dica acum frasistii, ca strainii ne umilescu, ne impiléza etc. Nu vediurâmu in cercuríle romane din Transilvani'a, cum radicara cele mai multe unu monumentu aere perenius coruptiunei si coruptibilitatiei? Ni-amu bucurá din inima, candu alegerea ce ne astépta va probá, ca romanii acestui cercu nu suntu infectati de morbulu contagiosu ce a petrunsu in organismulu statului nostru, de coruptiunea cea spurcata, care a coplesitu atâte inime romane in campaniele electorali de pâna acum.

Déca romanii de aici conformu conclusului dela Sibiiu voru se fia pasivi, sa nu comita sub desulu si latulu velu alu pasivitatiei ce acopere atâte pecate natiunali, nóue pecate contr'a celoru mai vitali interese ale nóstre; déca voru se aléga, atunci sa se emancipeze de influinti'a gefraiteriloru si a opincariloru si sa aléga barbati harnici. Ori de ce nuancia politica aru fi alegatorii: se lupte solidari acolo, unde cere interesulu natiunalu. X.

Bradu-Zarandu 20 Nov. 1875.

Onorata Redactiune! E fapta indeplinita si tuturoru cunoscuta, ca inaltu ministru de culte si instructiune publica — numitu liberale — in unu restempu scurtu sub firm'a unui motivu séu altulu, sub unu pretestu séu altulu, a aflatu de bine, a interdice si a escomunicá din scólele nóstre mai multe cârti, de-si dorere! pre acestu terenu inca suntemu mai totu atâtu de seraci cá si pre celelalte.

Chiaru in septamânile trecute cu mare indignatiune amu cetitu, ca inaltulu ministeriu actuale de culte au interdisu pâna si lecturarele edate de Aronu Pumnulu, de-si acele, de o parte suntu compuse de câtra un'a comissiune denumita de câtra inaltulu ministeriu — paremi-se inse ca nu magiaru — cu a cârui aprobatiune s'au si tiparitu, iéra pre de alta parte dupa cum prea bine le cunoscu in intregu cuprinsulu loru, in adeveru nu sciu, nu cunoscu sa contiena nici falsitate istorica nici espresiuni vatematóre séu revoltatóre in contr'a intregitâtiei statului magiaru, a patriei nóstre comune, sub care pretestu s'au escomunicatu. —

Nu in adeveru, si fia pre deplinu incredintiatu atâtu inaltulu ministeriu, câtu si toti confratii nostri magiari ca noi educatorii tinerimei, ne aridicâmu, in decursulu propuneriloru preste frecârile si dissensiunile internatiunali si tractâmu tóte obiectele fórte obiectivu si fâra de a fi condusi de vre-o patima séu alta. —

Asiá in adeveru, si mai ca a-si puté afimá ca, chiaru nici cei-lalti barbati ai nostrii, cari ocupa alte posturi si cari nu arareori se caracteriséza de reactiunari, daco-romanisti, gravitatori in afara s. a. in fapta presupunu m'a sum convinsu chiaru, ca nu suntu atâtu de rei patrioti dupa cum se socotescu; nu de siguru de óre-ce si acesti'a vedu si sciu prea bine ca noi: românii cu fratii magiari cari formâmu populatiunea prevalenta a teritoriului Ungariei si Transilvaniei din mai multe consideratiuni sciute, suntemu avisati in sensulu celu mai strictu alu cuventului, la spriginulu si ajutoriulu reciprocu. —

Recunoscuta odata acést'a, e fórte tristu, ma e unu ce desperatoriu, cându aceste dóue natiuni, — avisate la spriginu reciprocu — in locu de a tiené umeru la umeru, câci numai astu-feliu se potu consolidá, natiunea si respective partea domnitóre pre tóte câlile si prin tóte mijlócele staruesce a debilitá si a impilá totalminte pre cea domita, — la a cârei ajutoriu, avendu un'a patria comuna scumpa si iubita unui'a cá si celui-alaltu e avisata in linia prima. — Stându acest'a, espectoratiunile unui'a séu altui'a, nu vinu a se ascrie de reactiune séu revoltare in contr'a patriei comune, ci in contr'a a celoru individi singuratici, cari comitu astfeliu de fapte, cari vatema adencu semtiulu de humanitate, natiunalitate si de compatriotu adeveratu.

Nu voiu a amintí casuri speciali si alte mesuri luate de câtra stapanitorii situatiunei presinte, cari tientescu a estirpí simtiulu natiunalu innascutu si propriu fia-cârui fiu alu unei natiuni compacte si ajunse la óre care trépta a culturei si civilisatiunei, ci cá de incheiare, fia-mi permisu a dechiará, francu, sinceraminte, si cu cea mai buna patriotica intentiune ca: dispositiunile luate de câtra inaltulu ministeriu de culte cu interdicerea si eliminarea cârtiloru romane de natur'a celoru edate de Aronu Pumnulu, trebuie sa vateme fórte adencu simtiemintele interne ale fia-cârui cetatianu si bunu patriotu de natiunea romana.

O dicu acést'a si cutezu a o afirmá, câci sum convinsu, ca dispositiuni de natur'a acestor'a in locu sa stirpésca neintielegerile, le suscitéza totu mai multu si mai multu, fâra de a fi in stare a produce vre-unu folosu realu. —

Dara apoi abstragendu dela aceste, nu sciu ce intentiunéza inaltulu ministeriu prin escomunicarea cârtiloru romanesci din scólele romanesci. Nu in adeveru, de óre-ce nice ca 'mi este permisu a presupune ca prin aceste s'aru intentioná privarea de mijlócele de a ne puté cultivá, cu atâtu mai putienu de a stinge simtiulu natiunalu, carele vibrédia ferbinte, si inca mai caldurosu in peptulu poporului tieranu — carele e bas'a solida — decâtu in peptulu ómeniloru de litere. —

Si cum ca acést'a e adeveratu, marturia si dovéda nerestúrnavera ne suntu seculii de curendu si cei mai de multu trecuti — destulu de vitrigi in cari natiunea romana, ne avendu nici scóle nu posiedea mai nici o carte scolastica, si pre langa tóte vicesitudinile aceloru tempuri de trista reminiscintia, românulu a remasu românu credinciosu natiunei sele patriei ocarmuirei si stramosiesciloru sele datini. —

Si óre acum sub ocarmuirea constitutiunale — sub regimu liberale sa devina românulu perfidu acelor'a? Nu credu! — Georgiu *Parau*,
prof. gimn.

Din tractulu gr. or. alu Bistritiei 14 Novembre 1875.

Dle Red.! La corespodinti'a „din tractulu gr. or. alu Bistritiei“ publicata in numerulu 85 alu „Tel. Rom.“ de unu Aristides, vremu sa damu unele deslusiri.

Trecemu preste unele asemanâri, de unu interesu secundariu din aceea corespondintia, si venimu la asertiunile dlui A. — densulu mai intâiu de tóte la intrebarea ca cine sa fia urmatoriu alu reposatului si neuitatului protopresbiteru T. B. in tractulu Bistritiei? respunde prin aceea ca denéga dreptulu clericiloru absoluti din vér'a anului 1873 si 1874 de a fi chiamati si ei cá concurénti la statiunea protopresbiterala a Bistritiei, dicendu ca au putiena pracsa pre terenulu bisericescu, —

Te asecurâmu dle A. ca cu tóte acestea, de câtu individulu ridicatu de d-t'a pâna la inaltulu ceriului prin meritele sciute si recunoscute numai singuru de d-t'a, va sa dica prin nemerite, precum se va vedé mai injosu in acésta corespendintia, e de mai preferitu ori in care din acei clerici, cu atâtu mai vertosu, ca toti aceia, pre langa aceea ca suntu absoluti de gimnasiu, mai au si câte unulu, doi séu trei ani de prassa, parte pre terenulu bisericescu parte pre celu scolaru carea cu dreptu cuventu li-se póte luá de conditiune pentru de a fi si ei admisi cá concurenti la tractulu amintitu. Pentru-cá on. cetitori ai acestui pretiuitu diurnalu se cunósca si dupa nume pre acei tineri absoluti atâtu de gimnasiu câtu si de teologia, si aplicati dejá in diferite posturi onorifice ne vomu luá libertatea ai spune chiaru cu numele si adeca: S. Mond'a de presente invetiatoriu la scól'a normala din Borgo-Prundu; I. Onea invetiatoriu si directoru la aceeasi scóla. Greg. Maric'a parochu in Cosn'a, unde se implinésce anulu de candu functiunéza ca atare si P. Besian de presente profesoru la gimnasiulu romanescu din Naseudu. Dlu A. simbriasiulu precum se véde, séu ca a uitatu, séu ca dóra a vrutu se uite dara destulu ca despre alti preoti cari suntu incaruntiti in carier'a preotiésca si cari parte pentru calificatiunea ce o posiedu pentru esperintia si tactica loru cea intielépta, in tóte lucrurile loru suntu fórte stimati si respectati in tractulu acest'a, si cari se si bucura de o popularitate si trecere cu multu mai mare, de câtu cum se bucura dlu parochu din B. P. si cu tóte acéstea dlu A. in corespondinti'a sea despre acéstea nice cea mai mica amintire nu face. De buna séma din motivulu, cá nu cumva amenintiendu si pre acesti'a se scarésca din véz'a cea presupusa a semenelui seu. —

Atari preoti neconsiderati, precum s'a vediutu, de dlu A. respectati insi si onorati de credinciosii din acestu tractu suntu: parochulu din Chintelnicu N. Rusu, carele precum se aude aru fi absolutu si de studiale gimnasiale precum se propuné acele inainte de 1848; parochulu din Borgo-Dioseni Ioanu Buzdugu, carele e admiratu pentru tactic'a cea intielepta ce o intrebuintiéza, atâtu cá preotu in lucrurile sele preotiesci, câtu si ca cetatianu si cá tata de familia. Totu acestu respectabilu parochu precum bine se scie, a fostu mâna drépta a neuitatului protopresbíteru T. B. in agendele sele protopresbiterale, ceea ce nice chiaru dlu A. nu o va poté trage la indoiala; unu alu treilea e parochulu din Borgo-Bistriti'a Vasilie Pavelu, carele, e modelu de blândetia si de tractare adeveratu parintésca cu totu insulu, — prelânga aceea e unu barbatu probatu prin esperintia câci cá preotu numai servesce mai bine de 40 de ani. Fia-care din acesti amentiti mai susu se bucura de o popularitate si respectu cu multu mai mare de câtu cum se bucura laudatulu dlui A. Se bncura ce e dreptu si acelasi de óre care popularitate, inse cu durere trebuie sa o marturisimu, ca cu multu mai multu la credinciosii de confes. gr. cath. din vicariatulu vecinu, de câtu la clerulu si poporulu credinciosu din tractulu din cestiune. —

Cá dovéda la acésta asertiune, din altele mai multe servesce chiaru si impregiurarea, ca corespundinti'a publicata esclusivu numai in favórea on. aceluia'si e concipiata de A. carele apartiene confes. greco-cath. — Óre déca dlu parochu din B. P. se bucura de o popularitate asiá de mare precum i place a crede dlui A. de ce are nu a vorbitu in favórea lui vre-unulu neplatitu din tractulu acest'a, de ce óre chiaru dlu A.?

(Va urmá.)

Cursulu supletoriu

tienutu la Brasiovu dela 1—18 Augustu 1875.

(Urmare.)

III.

Despre *metodulu scrierei si cetirei* s'au adusu inainte urmatórele:

1. Insemnatatea scrierei si cetirei.

Necesítatea esercitieloru in deprinderea vederei si a mânii, cá pregatire la scrisu; deprinderea audiului si a organeloru vorbirei, cá pregatire la cetitu.

Cunóscerea positiuniloru locali: dupa loculu, in care se afla copilulu, deosebirea loru pre tabl'a scólei si pre tablitiele densiloru.

Deprinderea intru a face puncte pre tabla susu, josu, la drépt'a s. a.

Formarea linieloru drepte: verticali, orizontali si pizisie — in deosebite directiuni (= de josu in susu, de susu in josu, dela stâng'a spre drépt'a, dela drépt'a spre stâng'a.)

Asemenarea linieloru drepte dupa marimea loru si dupa grosimea loru.

S'au aretatu, cum sa eserceze pre elevii intru a formá linii, verticali, orizontali, pizisie in deosebite directiuni; a face o linia de dóue, trei ori s. a. mai mare, cá cea dintâiu; a formá linii subtiri si gróse.

2. Impreunarea linieloru drepte un'a cu alt'a.

S'au facutu esercitii aratandu-se, cum sa deprinda pre copii a impreun: o linia verticale susu la drépt'a cu un'a orizontale; o linia verticale josu la drépt'a cu un'a orizontale; o linia pizisia spre drépt'a susu inapoi cu un'a verticale; o linia orizontale inapoi cu un'a pizisia spre drépt'a; o linia pizisia spre stâng'a s. a. s. a.

3. Formarea linieloru incovaiate: spre stâng'a, spre drépt'a (de susu in josu, de josu in susu); incovaiate in susu, in josu (dinainte inapoi, dinapoi inainte.)

Formarea ovalului.

Impreunarea linieloru incovaiate un'a cu alt'a; impreunarea linieloru incovaiate cu linii de cele drepte. Atingerea ovalului cu o linia verticale,

S'au facutu esercitii intru a aretá copiiloru, cum sa impreuneze:

O linia incovaiata la stâng'a josu cu un'a incovaiata totu la stâng'a; o linia incovaiata la stâng'a josu cu un'a incovaiata la drépt'a s. a.

O linia incovaiata in susu inapoi cu un'a verticale de susu in josu s. a.

Ovalulu sa se atinga inainte de capetulu de susu alu unei linii verticali de susu in josu s. a.

S'au repetitu esercitiele pregatitórie pentru scriere.

4. Deprinderea audiului si a organeloru vorbirei, cá pregatire la cetitu.

Pronunciarea propositiuniloru scurte. Aflarea si deosebirea cuvinteloru in propositiune; aflarea si deosebirea silabeloru in cuventu dupa pronunciare.

Aflarea vocaleloru, apoi si a consonanteloru in cuventu.

S'au facutu esercitii intru a aretá, cum sa deprindia pre copii in pronunciarea cu tonu firescu a propositiuniloru scurte; in cautarea si aflarea cuvinteloru in propositiune, silabeloru, vocaleloru, consonanteloru in cuventu; deosebirea consonanteloru formate cu buzele, limb'a, din gâtlegiu, moiose, mute moi si vertóse, siueratórie.

S'au repetitu esercitiele pregatitórie pentru scriere si cetire.

5. Scrierea si cetirea vocaleloru, diftongiloru, consonanteloru.

Scrierea silabeloru, cuvinteloru si propositiuniloru scurte si cetirea acestor'a dupa metodulu foneticu.

S'au facutu esercitie in dictarea, scrierea si cetirea cuvinteloru, propositiuniloru scurte.

6. Asemenarea litereloru de tipariu cu cele scrise cu mân'a. Cetirea pre table de parete, apoi pre abcdariu.

Destacerea cuvinteloru din abcdariu in silab'a primaria si secunderia; cautarea si deosebirea sonuriloru in aceste silabe, scrierea loru unulu dupa altulu pre tabla; cetirea cuventului scrisu.

Scrierea dictando a cuvinteloru din abcdariu; ocupatiune — a decopiá cuvinte, propositiuni din abcdariu.

S'au facutu esercitii in dictarea cuvinteloru din abcdariu. S'au aretatu, câtu au sa fia de mari ocupatiunile in a decopiá cuvinte, propositiuni din abcdariu.

7. Scrierea cá obiectu de sine statatoriu; cetirea cá obiectu de sine statatoriu.

S'au facutu esercitii in descrierea si scrierea litereloru mari; scrierea propositiuniloru cu observarea reguleloru ortografice.

Cetirea mechanica; cautarea, aflarea si deosebirea cuvinteloru monosilabe, disilabe, polisilabe in pies'a cetita; cautarea, aflarea si deosebirea substantiveloru, adiectiveloru, verbeloru s. a.

Tratarea unei piese de cetire cu elevii din scól'a de repetitiune.

Facerea planului la o descriere, istorióra, epistola si — compunerea acestor'a.

S'au repetitu scrierea, cetirea cá obiecte de sine statatórie.

IV.

Cântarile.

Din cântarile bisericesci au propusu dlu *I. Ucenescu*: respuasurile de sub liturgia pre glasu 5: — „Imperate cerescu“ pre glasu 6, si câte-v'a cântari scolastice.

Mai multe cântari scolastice au propusu dnii *Z. Butnariu* si *D. Dogariu.*

V.

Gimnastic'a.

Din esercitiele gimnastice au propusu dnii *D. Dogariu Ir. Fratesiu*:

1. Luarea distantiei; starea pre degete, — pre calcâie; plecarea de genunchi; siederea pre câlcâie.

Redicarea picióreloru cu genunchii inainte; cracirea inainte cu piciórele lungite; cracirea in laturi, inapoi cu piciórele lungite; mor'a (— inverirea braciului) inainte, mor'a in apoi.

Tinderea in susu, plecarea inainte, in apoi; asaltu inainte, in apoi, in laturi; repedirea braciului inainte, in laturi, in susu.

S'au eserciatu in miscârile corpului aratate pâna acum.

2. Saritur'a saltatória, saritur'a libera — preste funia.

Asiediarea mâniloru pre capra; saritur'a dinaintea caprei cu piciórele intinse; saritur'a preste capra inainte s. a.

S'au eserciatu in cele invetiate pâna acum.

3. Asiediarea mâniloru pre proptele; razimulu; lasarea intre proptele; plecarea gurei inaintea mâniloru, inapoi'a mâniloru; razimu intinsu; radicarea picióreloru inainte schimbândule; ridicarea picióreloru de odata; ridicarea picióreloru inapoi; ridicarea petitiuneloru inainte si inapoi.

S'au facutu deosebite esercitie in sariri si balansari pre proptele.

4. Esercitii la *stindu*: pendinti'a cu mânile deasupr'a; pendinti'a cu mânile intórse; apucatur'a dupla; pendintia cu inchietur'a coteloru; pendinti'a cu inchietur'a umeriloru; atingerea cu umerii; pendinti'a cu bracie in dosu.

Suirea si deosebite esercitii de feliulu acest'a.

S'au facutu repetitiune generale a esercitieloru in miscâri, sariri, balansari, suiri s. a.

In 18 Augustu.

Dupa servitiulu dumnedieescu cu aducerea multiamirei, reverendisimulu domnu protopopu, *Iosifu Baracu*, au tienutu o cuventare de inchieiare fórte instructiva, carea fù primita cu adenca placere si multiamire de câtra invetiatori presenti.

Apoi *conducatoriulu* 'si esprima placerea si multiamirea vediendu, ca acestu cursu supletoriu a fostu frecuentatu de invetiatori din tractele protopopesci 1 si 2 ale Brasiovului, Branului, 1 alu Fagarasiului, Trei-scauneloru, Heghigului, Palosiului, Cohalmului — cu totii 78 de insi la numeru; ca acesti'a cunoscendusi chiamarea loru nesuiescu, a'si inmultí cunoscintiele pedagogico-didactice, cá sa folosésca totu mai multu loru insisi, scólei si prin ea neamului nostru, bisericei si statului in care traimu, tienendu pasu cu desvoltarea spiritului tempului, care nu sta pe locu, si totu inaintéza.

Cu parere de reu inse a aflatu, ca suntu si invetiatori superstitiosi, cari adeca credu, ca cunoscintiele, ce si-leau dobânditu prin scólele, cari leau absolvatu densii, le voru remâné in minte pentru totu de un'a, si asiá nu cunoscu si nu simtiescu necesitatea, de asi-le mai marí si inmulti prin studiu neintreruptu si prin frecuentarea conferintieloru invetiatoresci, respective a cursuriloru supletorie. Atari invetiatori nu suntu numai superstitiosi, dara totu odata si fórte nechipsuiti, pentru ca nevrendu sa frecuenteze cursurile supletorie, prin acést'a totu deodata au ignoratu chiaru parintescile orenduiele ale maritului consistoriu archidiecesanu in acésta privintia; au calcatu in picióre cu obrasnicia chiaru § 1 alu regulamentului pentru cursurile supletorie invetiatoresci, emisu de maritulu Sinodu archidiecesanu din Sabiiu in a· 1875, carele obliga pre fia-care invetiatoriu de ai nostri, a frecuentá aceste cursuri.

Unu invetiatoriu, carele vrea sa corespundia cu demnitate chiamarei sele cei fórte grele, sa nu se multiamésca, déca si-au agonisitu numai prin scóle o catatime óre-carea de cunoscintie, cá d. e. o catatime de apa intr'unu vasu órecarele; fiindu ca, dupa cum ap'a din vasu, ne mai adaogendu-o séca si scade, tocmai asiá se intempla si cu cunoscintiele déca nu si-le mai inmultiesce omulu; ci invetiatoriulu sa nesuiésca, a deschide cunoscintieloru sele unu isvoru, carele sa nu se mai scurga, se nu sece in viéti'a lui.

Se plângu unii inv., ca nu-i respecteza parintii copiiloru, si ca maimarii comuneloru nu le marescu lefile; dara apoi pre nisce inv., carii nu vréu sa scia nici de maritulu consistoriu, nici de maritulu Sinodu, cine i-aru poté iubí si respectá, cine le-aru puté dá si léfuri mici cu tragere de inima?

De compatimitu suntu unii atari invetiatori!

Deie Ddieu, cá sa-si vina odata si ei la cunoscinti'a cea adeverata si asiá la cunóscerea detorintieloru, ce le-au câtra ei insisi, câtra scóla si câtra maimarii loru!

Noi aici dupace amu percursu cu ajutoriulu lui Ddieu obiectele prescrise de maritulu consistoriu archidiecesanu pentru aceste cursuri, ne vomu folosí mai multu de ele, déca vomu meditá si dupa acést'a asupr'a loru si le vomu repeti in órele de repausu cu deadinsulu.

Câtu pentru scriere si cetire amu vediutu, ca, propunendule invetiatoriulu fâra metodu, au esitu — aceea necetetia si schimosita, iéra acést'a gangavindu, cântându si asiá fórte gretiósa; propunendule inse inv. metodice, dupa cum s'au aratatu in acestu cursu, se voru bucurá si elevii si parintii loru de resultatulu doritu si prin acést'a va cresce védi'a scólei si a invetiatoriloru.

Mesurile metrice de-si suntu in sine fórte usióre de intielesu si de calculatu cu ele, fiindu ca se baséza pre sistemulu decadicu, dupa care póte omulu calculá pre lânga o mica deprindere cu cea mai mare usiurintia; de-si pucinele numiri ale acestoru mesuri, ale compositiuniloru loru cu intregi si ale pârtiloru loru le amu potutu invetiá dintr'o singura esplicatiune: — totusi cine nu scie cum, si nu vrea nici sa invetie dela altulu fiinti'a loru, desvoltarea loru, reportele loru la mesurile cele vechi, va fi multu tempu in confusiune fatia de ele si nici cetindu unu manualu, carele tractéza despre ele, nu-'lu va puté intielege cu usiurintia si cum se cade. Greutatea acést'a amu invins'o noi in acestu cursu supletoriu.

Mai incolo, in manutienerea disciplinei numai pre bas'a invetiârei reguleloru disciplinari, asemenea va intempiná invetiatoriulu fórte mari greutâti, cari 'i voru amarí viéti'a, déca nu se va si consultá in conferintie, respective in cursurile supletórie cu invetiatori mai esperti asupr'a modului, de a o puté face acést'a mai cu inlesnire si asiá cu succesulu doritu.

Pentru ca vrendu d. e. unu inv. sa disciplineze pre copii, ori póte ca si pre parintii acestor'a, iéra a se disciplina mai intâiu pre sine insusi nu-'i va plesní prin capu, si nu va avé nici pre cine-va sa-lu povatiuésca la acést'a, 'si va perde si védi'a si autoritate si totu, Inse déca va urmá invetiatoriulu. dupa cum s'au amintitu si s'au statoritu in acestu cursu supletoriu, a nesuí sa fia esemplu fericitoriu copiiloru si parintiloru loru, va simtí bucuria, placere si folosu in esercerea carierei sele.

Dea Ddieu, cá ceea ce este bunu si folositoriu sa se primésca câtu mai curendu de câtra toti invetiatorii scóleloru nóstre, spre a puté sporí cu totii in fericirea némului nostru românu si a omenirei!

In fine conducatoriulu au impartitu invetiatoriloru presenti banii tramisi pentru acést'a dela maritulu consistoriu archidiecesanu din Sabiu, le-a datu si testimoniele cuvenite, si cu acést'a s'a incheiatu cursulu supletoriu.

—u—u.

Dela tribunalu.

In septamân'a trecuta a decursu inaintea tribunalului de aici sub presidiulu asesorului judicialu de *Tamásy* o pertractare finale contr'a a siése tiereni din Rosi'a pentru crim'a de violentia publica. Substratulu acestei crime este scandalulu din Rosi'a, cunoscutu dejá publicului nostru.

Românii din comun'a Rosi'a se tienu de stravechi'a biserica orientale. Venindu in conflictu cu parochulu loru credinciosii nostri din Rosi'a se decisera in furi'a loru de resbunare sa tréca la confesiunea greco-catolica, unu remediu acest'a, de care se folosescu multi români, cându nu potu sa-si stempere mani'a dupa placu. In casuri de aceste preotulu se identifica cu credinti'a strabuniloru si cându acel'a nu le mai convine, atunci nice credinti'a stramosésca nu mai e de tréba. Fiindu religiunea, cum dice *Schleiermacher*, obiectulu sentiementului, iéra nu alu ratiunei, românii din Rosi'a afara de putini partisani de ai preotului, care fu ans'a desbinârei, se decisera se parasésca religiunea loru stravechia, Ei nu implinira inca conditiunile legali ce se receru la trecere si biseric'a gr. catolica 'i priví de credinciosii sei. Cu o iutiéla usioru de esplicatu facia cu o autoritate bisericésca suprema, care 'si tiene de datorintia cardinale a promová sporirea numerica a credinciosiloru sei, se insarcinà dela Blasiu unu preotu gr. catol. sa mérga la Rosi'a, pâna nu se limpediesce ap'a e cunoscuta acsiom'a, ca in tulbere pescuimu mai bine — si se nu lase pre crestini fâra ajutoriu sufletescu! Biseric'a orientale nu puté stá indiferenta fatia de o influintia jesuitica atâtu de periculósa.

Par. protpp. concerninte I. Popescu s'a nesuitu a aplaná acést'a controversa in tacere si in urma neputendu impacá spiritele altumintrelea, decâtu prin micusiorarea lefei preotiesci se decise a practicá si acestu medilocu. Consistoriulu arch. gr. or. inse nu putù aprobá acestu decisu fiindu ca erá adusu contr'a decisiuniloru *sínodalí* si asiá se aprinsera de nou patimile, S'a tramisu in loculu preotului ce a provocatu desbinarea par. *Aronu* din Cornatielu in comuna, spre a tiené servitiu ddiescu gr. or. dara nice infatisierea par. protopresbiteru tractualu Popescu nu putù mulcomí spiritele, patim'a a rapitu pre toti.

Dupa ce maioritatea precumpanitoria a crestiniloru nostri din Rosi'a se considerà trecuta la biseric'a gr. catolica, ei considerara, instruati firesce de decretalistii din Blasiu, dupa cum afirmara incusatii, — si biseric'a cu tóte apertinentiele ei de trecuta, dupa principiulu, ca nu credinciosii suntu pentru bicerica ci biseric'a pentru credinciosi. Biseric'a a fostu pre lânga acést'a cladita de densii si apoi accesorulu urméza obiectulu principalu. Asiá voru fi resonatu domnii din Blasiu si spectaculului din Rosi'a dovedí, ca ómenii din propaganda fides nu numai resonéza, ci ei se si incérca sa-si puna in lucrare acestu principiu. Fara de a le pasá multu de dreptulu positivu si pre temeiulu unui dreptu ratiunalu blasienescu teologii din Blasiu pretinsera proprietatea bisericei, indata ce credinciosii aratara vointi'a de a trece la confesiunea gr. catolica, ba ce e mai multu, ei au vrutu sa ia acést'a propietate cu puterea, tramitiendu acolo unu preotu gr. cat. spre a tiené servitiu ddiescu, cum se dice teologicesce, séu spre a luá in numele bisericei gr. cat. cu puterea biseric'a, cum trebuie sa se dica pe limbagiulu juridicu. Dara drepturile positive, facute de juristi, iéra nu de membri din propaganda fides, suna altufeliu decâtu dreptulu naturalu din Blasiu. Adeveratu, ca aprobatele, atâtu de perhorescate de „Gazet'a Transilvaniei" dispunu in titl. I, art. 7, ca in comuni cu diverse religiuni inrudite, unde se afla numai o biserica, acést'a sa se deie majoritâtiei; dara articululu 25 trans. din 1791 a statoritu principiulu validu, cá edificiele bis. sa se lase in mânile aceloru religiuni, in a câroru posessiune se afla in fapta, si ca nu e permisu nice unei religiune din Transilvani'a, a luá sub vre-unu pretestu cladirea bis. dela alta religiuni. Ce e dreptu acestu articulu se referea numai la bisericele recepte, dara § 14 alu artic. ung. 34 din 1868 a estinsu acelu articulu si asupr'a bisericei greco-catol. si gr. or. Afara de aceste mai prescrie si § 7 alu art. 20: 1848, ca chiaru si déca majoritatea locuitoriloru unei comuni trece la alta religiune, biseric'a remâne la cei ce n'au parasitu credinti'a loru.

Pre basea acestoru legi greco-orientalii din Sibiiu avéu nu numai posessiunea, ci si dreptulu la biseric'a din cestiune. Nu s'a purtatu procesu, ci unu resbelu, si anume biseris'a gr. ort. din Sibiiu cu apostatii din Rosi'a, asiá incâtu greco-orientalii trebuira sa reclame interventiunea organeloru politice. Inspectorulu Kästner cu asistentia geudarmerei neputendu ispravi nimicu, pentru ca i se facù resistentia violenta, caus'a a trecutu la tribunalulu r. din Sibiiu.

Prin resistenti'a violenta contr'a unui oficialu si a gendarmeriei, care ceruse cheile pentru gr. orientali s'a comisu crim'a violentiei publice contr'a dregatoriloru in cause oficiali: Prin impedecarea cu forti'a a preotului gr. or. din Cornetielu, Aronu, de a tiené servitiu ddiescu, crim'a violentiei publice prin presiune.

Incusatii fura condamnati la 4, 3 si 2 luni temnitia grea.

Casulu de fatia ni arata, ca o putere latenta, care se manifestéza din cându in cându prin acte a la celu din Rosi'a, taberesce in giurulu focularieloru gr. orientali tulburându pacea intre frati si lucrându per fas et nefas a realisá unu idealu sublimu si anume latinisarea orientului românu si in respectu confesiunalu. Pionerii Romei *infalibile* facu progrese!! dupa „H. Zt."

Nr. 216.

Concursu.

La scól'a confes. gr. or. din Poian'a ppresbiteratulu Mercurei au devenitu de nou in vacantia a dóu'a statiune de invetiatoriu, si spre indeplinirea acelei'a se deschide concursu pâna la 10 Decembre a. c. st. v. — Dotatiunea acestei statiuni este 300 fl. computata din diu'a intrârei in functiune. —

Concurentii bine voiésca a-si adresá cererile loru instruite cu documintele recerute de lege subsemnatului oficiu in Mercurea. —

Mercurea 20 Novembre 1875.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or.
alu Mercurei.
I. *Drocu*,
adm. prot.

(1—3)

Incunosciintiare.

Subscris'a directiune reg. ung. de lotu deschide *loteri'a a V. reg. ung. de statu*, a cârei venitu curatu in urm'a prégratiósei dechiaratiuni a Majestatei Sele se va intrebuintiá spre infiintiarea de orfanotrofie pentru orfanii lucratoriloru erariali.

Loteri'a are 3334 nimeritori cu o suma de castiguri de

200,000 fl. val. austr.

intre cari

I nimeritoriu de frunte	**100,000** fl.
II „	**20,000** „
2 nimeritori a	**5000** „
10 „ „	**1000** „
20 „ „	**500** „
100 „ „	**100** „
200 „ „	**50** „
3000 „ „	**10** „

Tragerea se va face irrevocabilu in Budapest'a

la 20 Decembre 1875.

Un'a sórte costa 2 fl. val. a.

Sorti se afla: la subscris'a directiune de lotu, la colectantii de lotu, la oficiele de lotu, perceptorali, de saline si postali si, in cetâtile cele mai mari la alte organe insarcinate cu vinderea sortiloru.

Directiunea reg. ung. de lotu, despartiementulu loteriei de statu.

Budapest'a 1 Octobre 1875.

Aloisiu de Motusz,
consiliariu reg. ung. de sectiune
si directoru de lotu.

(Pentru reproductiune nu se dà onorariu).
(4—6)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 94. ANULU XXIII.

Sabiiu 27 Novemvre (9 Dec.) 1875.

Revista politica.

Sibiiu in 26 Nov. v. 1875.

Diet'a fundului regiu continua cu afacerile sele ordinarie. Pâna acum nu a venitu la discussiune vre unu obiectu de o importantia mai mare. Impregiurarea, ca dlulu deputatu *Rusu* a referatu despre proiectulu relativu la scól'a industriale din Sasu Sebesiu in *limb'a româna*, — dede ansa unui diariu germânu de aici a se falí, ca li s'a facutu românilorü o mare bunatate danduli-se dreptulu de a se folosí in referate si de limb'a româna, care pâna acum nu s'a bucuratu de acestu dreptu, dealtmintrenea incontestabilu. Atitudinea deputatiloru sasesci fatia de acésta intemplare nepomenita inca in conflucsu, dice „H. Zt.", respective conivent'a, cu care s'a portatu legislatorii fundului regiu câtra limb'a româna, e de laudatu si aru fi de doritu, cá atari dovedi de adeverata egala indreptatire (se intielege inse numai in respectulu limbei) sa obvina mai desu in pracs'a vietiei publice.

Noi ne bucuramu din inima de acestu progresu alu limbei nóstre, care e alungata de totu de pre terenulu vietiei publice, si laudamu toleranti'a dloru deputati sasi din conflucsu, nu scimu inse ce atitudine aru luá confratii nostri sasi, amicii privilegieloru, cându unu deputatu românu aru vorbí de egal'a indreptatire in cestiuni reali, concrete, cându aru fi buna óra vorb'a de dreptulu incontestabilu alu româniloru la cele siepte judetie improcesuate si la alte averi, pre cari confratii nostri sasi le tienu de esclusiv'a loru proprietate. La unu atare casu credemu siguru, ca nu aru mai fi vorb'a de egal'a indreptatire si atitudinea maioritâtiei, care s'a portatu fatia de o referata româna inocenta cu pacienti'a unui mnelu, aru diferí cu totulu. Mielulu numai decâtu s'aru tradá, ca e luptu. Fruntea acum vesela de locu s'aru increti si afabilitatea s'aru preface in nedumerire.

Esperinti'a de pâna acum, voturile separate ale româniloru, suntu unu viu testimoniu, ca egalitatea nu are locu pretudindinea.

Dealtmintrene noi luamu la cunoscintia placuta conivent'a laudabila a majoritâtiei din conflucsu si sperâmu, ca va resultá cu tempulu o apropiere intre românii si sasii din fundulu regiu si in cause concrete si reali. Din trecutu n'avemu decâtu deceptiuni amare. Sperâmu, ca dora viitoriulu va fi mai bunu si mai tolerantu si in acestu respectu.

Parlamentulu unguresc trece camu in fuga preste posturile bugetului. Trasuri mai interesante ne oferesce bugetulu instructiunei publice. In siedinti'a din 3 Decembre n. a. c. i se dede ocasiune deputatului nostru natiunalu Parteniu *Cosma* de a aperá cu argumente legali autonomi'a nóstra bisericésca. E vorb'a de subventiunea gimnasiului românu din Brasiovu, pre care statulu a retras'o sub pretestu, ca Efori'a scóleloru de acolo si suprem'a inspectiune scolaria a archidiecesei nóstre nu a voitu sa priméscá conditiunile ce le a legatu guvernulu de aceea subventiune. Biseric'a nóstra nu se póte si nu trebuie sa sufere ingerintia straina in autonomi'a ei garantata prin lege, noi nu putemu acceptá unu ajutoriu materialu pre contulu libertâtiei confessiunali si prin urmare natiunali, cu unu cuventu nu putemu suferí amesteculu ilegalu in afacerile nóstre bisericesci. Fórte logicu si cu argumente neresturnavere a doveditu deputatulu *Cosma* procederea ilegale a guvernului unguresc in caus'a subventiunei gimnasiului din Brasiovu, si indreptatirea de a fi ajutoratu acestu institutu fâra de a i se impune conditiuni atâtu de umilitóre si ilegali. Discursulu deputatului Cosma reprodusu in fói'a nóstra de astadi ne dispenséza de a mai face alte comentarie la acestu obiectu atâtu de vitalu pentru noi.

Siedinti'a dietei dela 6 Decembre ni ofera altu momentu remarcabilu. Deputatulu din opositiunea dreptei *Uermenyi* atacà institutiunea honvediloru, cea mai sublima creatiune a spiritului patrioticu magiaru. Se scie, cu ce devotamentu aderéza fia-care patriotu magiaru la acést'a armata de caracteru magiaru, nu folosesce aici o propunere ce nu tientesce la conservarea si desvoltarea pre base si mai estinse a acestei armate, care e chiamata a realisá visulu politiciloru magiari: *o Ungaria mare.* Ne putemu deci usioru esplicá, ca propunerea deputatului de mai susu, cá toti recrutii sa intre mai ínt̂âiu in servitiulu armatei comune si numai dupa ce voru implini servitiulu acolo sa intre in militi'a pentru aperarea tierei indignà pre cei mal multi deputati maghiari. Deputatulu Hollan, inflacaratu de ide'a patriotica dela care a amanatu si institutiunea honvediloru, espune insemnatatea acestei armate. Tisza dechiarà ca opositiunea dreptei vrea sa impace natiunea prin infatisiarea de crutiâri imposibile cu ide'a de nimicire a neatacabilei institutiuni honvediesci. Honvedimea póte contá pre venitoriu.

Din diet'a Ungariei mai relevamu pre urma unu obiectu de insemnatate, pertractatu in siedinti'a din 3 Decembre dupa am. Se incepuse desbaterea despre cârtile scolastice. Deputatulu nostru natiunalu Sig. *Borlea* dise, ca se confisca sub feliu de preteste cartile române de scóla (nelinisce), se intrebuintiéza fortia spre a magiarisá scolile (sgomotu), dara se uita ca prin atari mesuri de fortia limb'a maghiara se *docéza*, dara nu se *invétia*. Se esercieza censur'a de cârti, este acést'a liberalismu?

Ce scóla e acea — intréba oratorulu — unde copii nu intielegu pre invetiatoriu! (Strigari; sa invetie dara copilulu limb'a invetiatoriului). Bine, dara unde suntu copii, cari se nascu degiá cu cunoscinti'a limbei invetiatoriului? (Ilaritate). Póte ca femeile maghiare nascu atari copii, dara cele române nu (Ilaritate sgomotósa). Domnii striga, Borlea — sa se desfatéze pre socotél'a propria! (Sgomotu si ilaritate.)

Pre cându diet'a Ungariei trece rapede preste singuratecele posturi ale bugetului, fâra de a se impedecá, agentii financiali ai guvernului nostru suntu fórte activi intru a realisá contragerea unui nou imprumutu, despre care nu avemu pâna acum date positive fiindu ca negotiârile au decursu in tacere intre cei competenti. Nu scimu deci conditiunile ce le-a pusu consortiulu de imprumuturi, si cele ce audimu suntu mai multu conjecturi. Asiá e nesiguru cursulu de perceptiune alu imprumutului, dupa „Hon" aru fi 80½ in auru. Imprumutulu e numai de 40 milióne, prin urmare planulu, de care se vorbiá ca se va contrage unu imprumutu mare, pentru a unificá datoriele de statu si a platí imprumutulu din urma de 153 milióne, e amanatu pre alte tempuri mai bune.

Foile din Pest'a ni spunu unanimu, ca conditiunile, cu cari s'au realisatu imprumutulu, nu suntu stralucite; chiaru si cele mai devotate organe oficióse nu sciu deduce din operatiunea imprumutului altu avantagiu decâtu resultatulu *politicu*, care consiste intr'aceea, ca amu fostu atâtu de feriⅽiti, incâtu banchierii nu ni-au aretatu usi'a. Intr'adeveru frumósa consolatiune politica pentru noi, ca mai avemu inca putiena gratia la domnii banchieri. Pâna acum statulu a traitu totu din grati'a acestoru adeverati domnitori, pentru ce sa ne stricâmu dara prieteni'a cu nisce protectori atâtu de generosi, dela cari depinde esistinti'a politica a tierei.

Banchierulu Wodianer de bucuria, ca operatiunea imprumutului in cestiune a succesu perfectu — mai lipsesce numai conferinti'a din urma si subscrierile definitive — a datu o cina solemna. Pentru ce nu? Poporulu, respective cetatienii statului suntu facuti de Ddieu se platesca.

Scirea cea mai importanta din strainatate este intalnirea principelui Gorciacoff cu principele Bismark la Berlinu, cu ocasiunea trecerei marelui cancelaru alu Russiei din Elveti'a la St. Petersburg. Telegram'a ne spune ca intrevederea intre cei doi ministri ai politicei din afara ale celoru dóue imperie a duratu o óra si ca principele de Bismark a avutu imediatu o intâlnire cu Maiestatea Sea imperatulu Wilhelm. E probabilu ca politic'a européna si in specialu cea relativa la orientu a formatu obiectulu convorbiriloru.

Scimu ca intre guvérnele Russiei si Austro-Ungariei se urméza negociari pentru precisarea reformeloru ce se credu necesare in Turci'a spre a se puté impacá populatiunile crestine si asigurá o pace mai durabile in orientulu Europei. „Times" pretinse dilele acestea ca acelea negociari n'aru fi isbutitu; iara „Journal de St. Petersburg" intimpina acestu sgomotu asigurându din nou, ca cele dóue imperii nu au altu scopu de câtu liniscirea orientului si ca prin urmare ori-ce decisiune aru luá cele dóue imperie, ea nu va fi isolata ci de concertu si cu celelalte puteri garante.

Amu mai vorbitu despre o brosiura care a facutu óre-care sensatie, intitulata „Austro-Ungari'a si Slavii de sudu." Acésta brosiura s'a atribuitu de câtra „Agenti'a Havas" archiducelui Albrecht, a cârui positiune inalta aru dá acelei scrieri, unde se recomanda anecsarea Bosniei si Herzegovinei, mare autoritate.

„Le Nord" dela 26 ale curentei se mira ca „Agenti'a Havas" care se considera cá inspirandu-se dela guvernulu francesu, a pututu publicá o asemenea scire mai alesu in ajunulu mergerei archiducelui Albrecht alu Austriei la St. Petersburg, unde se va celebrá serbarea ordinului St. George. ‚Le Nord" nu numai ca nu da nici unu crediementu acelei sciri a „Agentiei Havas" déra inca declara, ca ide'a unei anecsari a Bosniei si Herzegovinei, preconisata de acea brosiura atribuita pre nedreptu archiducelui Albrecht, este contraria atâtu politicei imperatului Franciscu Iosifu, câtu si „baseloru esentiale ale intielegerii dintre cei trei imperati dela Nordu.

Cu via placere luâmu notitia despre unu pasiu nou, ce se facù in interesulu gimnasiului nostru confesionalu din Brasiovu. Nu ni vomu renoí dorerile prin enararea incidinteloru, in urm'a câror'a numitulu gimnasiu deveni in conditiuni de a-si perde chiaru esistinti'a; pasiulu, la care reflectâmu, ni dà bune sperantie, ca acelea doreri ni se voru aliná cu desevârsire. Deputatulu dietalu Parteniu *Cosm'a*, in siedinti'a casei representative din Vinerea trecuta sulevà cestiunea subventionârei gimnasiului nostru din Brasiovu, si acést'a o facù intr'o cuventare, carea prin poterea arguminteloru si prin tonulu ei moderatu trebuiá sa cucerésca inimele impetrite. Credemu ca intieleptiunea si semtiulu de dreptate alu regimului si alu legislatiunei ni voru justificá câtu mai curendu sperantiele; dar fie cum va fi, domnulu deputatu Parteniu *Cosm'a* prin vorbirea acést'a binecugetata si-a castigatu titlu la recunoscinti'a tuturoru celoru interesati de cultur'a poporului nostru. Eata dar o publicâmu aici:

Discursulu

representantelui dietalu Parteniu Cosm'a tienutu in siedinti'a de séra a casei representative dela 3 Decembre 1875 la ocasiunea pertractârei bugetului ministeriului de culte si instructiune publica.

Onorata Casa! — Mai si mai nainte vi dechiaru: ca eu nu numai votezu sum'a preliminata sub acestu titlu, primita si de comisiunea financiaria, ci inca voescu a mai adauge la ea.

Prevediu, ca me espunu la obiectiuni, cându chiaru acum in er'a parsimonieloru sum silitu a propune urcarea erogatiuniloru; dar e de sciutu: ca positiunea, ce voiu se o propunu spre primire, nici ca e noua in bugetulu nostru, nici e de acelu feliu, cá din respecte de parsimonia se póta fi eschisa de acolo; din contra: aceea e o positiune, carea si mai nainte a formatu o rubrica ordinaria in bugetulu nostru, carea e o esigintia a culturei publice, dar carea a fostu subtrasa dela ordinea dilei din motive, ce de feliu nu apartienu la caus'a invetiamentului.

De cându se restituí constitutiunea patriei nóstre, intre scólele medie, care erau de a se subventiuná din partea statului, a figuratu totu-déun'a si gimnasiulu românu din Brasiovu cá o positiune stabila, carea regimulu constitutiunalu o primise dela regimele de mai nainte intr'un'a cu celelalte multe positiuni, cari si acum le aflâmu in bugetu.

Pre câtu tempu ni-a fostu ministru de culte repausatulu baronu Iosifu Eötvős, carele pentru prim'a data a luatu in bugetu acést'a positiune, nimenui nu i-a plesnitu prin minte a o scarmená aceea, ci ea se votá intre celea ordinarîe din anu in anu fâra vre-o conditiune; inse la anulu 1871 diet'a, la propunerea comisiunei sele financiarie, o legà de o conditiune, carea dupa modest'a mea parere nu o póte primí nici o confesiune, carea 'si stiméza propri'a sea autonomia.

S'a luatu adeca aici'a conclusu: cá subventiunea acést'a numai sub acea conditiune sa se póta realisá:

déca regimulu va participá la denumirea profesoriloru in proportiune cu subventiunea acordata acelor'a.

La vedere s'aru paré justa acést'a conditiune: ea inse in realitate este de acea natura, carea taia in drepturile autonomiei, si carea dupa parerea mea o biserica autonoma nu o póte impliní. Au fostu tempuri, cându biseric'a protestanta n'a vrutu sa primésca alte cu multu mai notabile beneficii, déca erá de a-si tradá autonomi'a, si prin aceea si-a câstigatu onóre inaintea lumei.

E de prisosu a spune: ca gimnasiulu din Brasiovu este confesionalu. Acel'a fù ridicatu in anii de pre la 50 prin o comuna bisericésca greco-orientala de acolo, cu concursulu negutiatoriloru gremiali; aceeasi comuna 'lu sustiene si pâna in diu'a de astadi, pre câtu se póte impliní dela ea; iéra inspectiunea, prelânga suprem'a inspectiune de statu garantata prin lege, cade in competinti'a consistoriului archiepiscopescu greco-orientalu românu din Sabiiu; asiá dara institutulu insusi e depusu in mâni solide si sta sub inspectiunea unei corporatiuni morali, contr'a cârei'a nici cându, si din nici o privintia nu s'a ridicatu vre-o banuiéla.

Biseric'a autonoma nici ca a potutu priví altcum conclusulu onoratei case, decâtu cum avea sa-lu privésca fatia de legile sele cardinali, adeca cá o denegare a subventiunei; si decâtu ca se lase a se sdruncinâ drepturile ei de autonomia, a preferitu a nu primí banii, cari dela 1871 pâna si acum stau acolo in cas'a statului spre fructificare. La 1872 de nou ocure acést'a subventiune in bugetu, a fostu votata si atunci conditiunatu, dara nici atunci nu s'a primitu; iéra de atunci a disparutu si de acolo.

Mi facu datorinti'a fatia cu adeverulu, cându dechiaru: ca domnulu ministru de culte si instructiune publica, care in poterea postului seu e celu mai competinte in trebi de acestea, si care totu in legatur'a postului seu mai bine cunósce drepturile biserirealoru autonome, nici cându nu a venitu sa propuna acea conditiune restringatória. Acést'a a fostu o inventiune a comisiunei financiarie omnipotinte de atunci, purcésa din motive precum credu nu didactice, ci mai multu politice, cari inse dupa parerea mea au fostu motive politice reu cuprinse; iéra cas'a neavendu informatiuni esacte despre starea lucrului, a primitu propunerea comisiunei financiarie.

Cumca deoparte diet'a nu a fostu bine informata despre starea lucrului atunci cându a luatu conclusu in acést'a privintia, si cumca de alta parte biseric'a autonoma nici ca potea face alta, decâtu ce a facutu, — voiu aretá numai decâtu cu legea in mâna.

Iata aici statutulu organicu alu bisericei greco-orientali române sanctionatu de Maiestatea Sea sub 28 Maiu 1869. — Punctulu I alu dispusetiuniloru generali din acestu statutu organicu suna astufeliu:

„Biseric'a greco-orientala romàna din Ungari'a si Transilvani'a, cá biserica autonoma, dupa dreptulu ei canonicu garantatu si prin art. de lege alu IX din 1868 pre lânga reservarea dreptului de suprema inspectiune alu Maiestâtiei Sele inviolabilu, 'si reguléza, administréza si conduce afacerile sele bisericesci, scolari si fundationali in tóte partile si factorii ei constitutivi in modu independinte, dupa form'a representativa.“

Iéra punctulu alu VIII-lea cuprinde urmatóriele:

„Susu atinsele parti organice ale metropoliei se voru ingrigí timpuriu de midilócele intelectuali si banali, cari se receru spre ajungerea scopuriloru bisericesci, scolari si fundationali, si in câtu nu li-aru succede loru a poté intempiná chieltuielile recerute nici in urm'a colecteloru facute in — sí afara de metropolia: intru atât'a 'si-voru luá refugiu la statu pentru ajutorire.“

Precum dar din acestea veti binevoí a vedé, biseric'a greco-orientala româna e in dreptu de a primí spre scopuri de cultura subventiune dela ori-cine in launtru séu afara de metropolia, fâra cá prin acést'a sa se violeze drepturile ei autonomice. Dar de alta parte statulu insusi e ingagiatu a dá subventiune in unele casuri, si déca o afla, ca e de a se dá: aceea in sensulu legii sanctionate are se o dée intre marginile autonomiei, iéra nu se lege de ea cá conditiune renunciarea la dreptulu de autonomia.

Se vede dar' apriatu: ca acelu conclusu, prin care subventiunea recunoscuta de necesaria fù legata de conditiuni contrarie dreptului de autonomia, nu s'a potutu luá, decâtu numai cu ignorarea acestoru legi cardinali sanctionate de Maiestatea Sea la propunerea regimului constitutionalu; dar diet'a mai bine informata, dupa parerea mea, póte alterá acestu conclusu, si aru trebuí se-lu si altereze mai alesu acum, cându impregiurârile s'au schimbatu si caus'a a intratu intr'unu stadiu nou.

Este adeca, ca atunci, cându bisericei autonome s'a denegatu acést'a subventiune folosita mai multi ani si data chiaru si de regimulu absoluticu, — representanti'a gimnasiului, cá numai se póta sustiené institutulu, pre bas'a acestei legi a imploratu pre calea publicitâtii ajutoriu dela ori si cine in - si afara de metropolia; in a carei'a urmare regimulu statului invecinatu a venitu intru ajutoriu bisericei greco-orientali romane din Brasiovu, cá patronului gimnasiului, cu o subventiune anuala de 15,000 lei, ce e neaperatu de lipsa la sustienerea acelui'a.

Acést'a s'a intemplatu in publicitate, la vederea lumei. Regimulu nostru nu numai a avutu scire despre acést'a subventiune, ci inca a fostu si intermediatorulu ei, pentruca regimulu din Romani'a tramitea subventiunea la destinatiunea ei pre calea ministeriului nostru de esterne. Asiá a duratu acést'a pâna in anulu curinte.

La desbaterile asupr'a bugetului pentru anulu acest'a regimulu Romaniei vrendu se asecureze institutului subventiunea acést'a pentru totu-déun'a, a venitu in camer'a din Bucuresci cu unu proiectu de lege in meritu, care apoi a intempinatu opositiune mare, dar in fine totusi a intrunitu majoritatea voturiloru si asiá fu votatu. Dar fiinduca desbaterile se intemplara intr'unu tempu, cându incurcaturile erau celea mai mari, diurnalistic'a nóstra, cârei'a nu-i erá cunoscuta natur'a afacerei, se apucà a o denunciá aceea, ca e o subventiune nóua si contraria statului, si provocà pre regimu sa o impedece.

Eu nu aflu se fia justificatu acestu reclamu nici prin actulu subventionarii, nici prin primirea subventiunei, pentruca — cum avuiu onóre a aretá — de o parte acea biserica a fostu in dreptu de a primí ajutoriu dela ori si cine, fâra cá cine-va se fia avutu cuventu de a o suspitioná; iéra de alta parte scimu, ca regimulu Romaniei e cunoscutu chiaru din partea semtieminteloru amicabili câtra tiér'a si regimulu nostru. Dar aceste se intemplara pre acelu tempu, cându afacerile bisericei serbesci, apoi desbaterea asupr'a legei electorali transilvane aici in cas'a representativa, iar mai alesu incidentulu cunoscutu alu gimnasieloru slovacesci adusera diurnalistic'a magiara in asiá stare agitata fatia de natiunalitâti, incâtu se dedea crediamentu la ori-ce flécuri góle si tóte se acceptau de bani buni.

Eata motivulu, pentru care la pertractarea bugetului nostru se sulevà aici cestiunea acést'a, si domnulu ministru de culte — de 'mi aducu bine aminfe — la interpelarea dlui deputatu Ugron Gábor spuse aici in casa: ca cestiunea e dejá in pertractare si ca in scurtu tempu va sa-si faca ale sele, ceea ce — precum scimu — a si urmatu, pentruca a opritu prin ordinatiune, ca nu cum-va vre-o scóla séu biserica sa primésca ajutoriu dela vre-unu statu strainu.

Acum eu nu voiu sa cercetezu, pentru ce se luara acestea mesuri prohibitive, câci o sciu eu aceea pré bine, si o scie si cas'a intréga; ceea ce asiu voí eu este, sa se usioreze starea creata prin acelea mesuri, asiu dorí, cá cu afacerea acést'a sa ne reinturnâmu la sorgintele ei, pentruca de nu s'aru fi luatu din partea dietei acelu conclusu restringatoriu, gimnasiulu nu deveniá sa fia silitu a primí subventiune din Romani'a; iéra de nu erá subventiunea acést'a din Romani'a, nici mesurile prohibitive nu urmau. Asiá dar noi suntemu *causa causae et causati.*

Asiu dorí dicu, sa o reducemu afacerea acést'a acolo, de unde s'a urditu, si se cautâmu a vindecá reulu acolo, unde se póte si unde credu ca se afla mediculu competinte.

FOISIÓRA.

Unu nasu rosiu.

Umoresca de *Hugo* dupa „Osten.“

Fanny *Rosiu* erá fiic'a preotului din H. Dintii ei erau cá abanosulu, buzele cá coralulu: nici o flóre din gradinile cele mai renumite nu avé unu mirosu asiá placutu, cá respirilu ei; grumazii ei, de-si vér'a iérn'a erau espusi aerului, erau albi cá alabastru; ochii-i negri aruncau printre genele cele lungi nisce flacari intocm'a cá fulgerulu aripatu; mijloculu ei sveltu erá mai elegantu, de câtu alu unei vespe, pecioru-i erá fórte micu si frumosu, fia-care din gesturile ei erá unu farmecu, iéra miscârile ei erau miscâri de gratie. Spiritulu inca i-erá ageru si cultu. Nu sciá omulu se-i admire mai multu, glumele cele cu spiritu, prevenirile repentine si cu succesu, ori judecat'a-i nimerita, modesti'a-i prea placuta, séu esemplar'a ei bunatate de anima.

Dar' vai! — In lume nimicu nu e perfectu. Perfectiunea e o vorba góla care nu esista in realitate. In medilocul acestei fetie gratiόse se radicá adeca unu nasu, care se parea ca l'aru fi farmecatu intr'adinsu cutare zina reutaciósa. Ddieule indurate, erá unu nasu, care intrecea in marime pre ori care altu nasu, iéra colórea lui, puteriloru ceresci! — femei'a unui dileriu de rendu care si bea pre dî regulatu diumetatea ei de copu de vinarsu nu are unu nasu de o astu-feliu de rosiétia!

Inse Fanny nu erá cá alte fete egoiste, cari vedu numai insusirile frumóse si cari suntu órbe la defectele loru. Ea posiedea in fapta destule calitâti alese atâtu corporali câtu si spirituali, de cari puté se fia falósa; din contra in unele privintie nice nu i s'aru fi luatu in nume de reu óre-care superbia. Ea se cunoscea pre sine, si pre cându de oparte 'si recunoscea insusirile bune, sciá totu-odata, ca are unu nasu mare, rosiu, si consciinti'a ast'a o facea modesta. O! pentru ce n'au infrumsetiatu Ddieu tóte lucrurile frumóse cu câte unu nasu rosiu!

Inzestrata cu atâte insusiri nepretiuite si petrecea Fanny melancolica ultimele dile din anulu alu 21 alu etâtiei sele, fâra sa i se fi aretatu vre-unu adoratoriu, care se ii tinda mân'a si sa se urce cu dens'a pre scar'a casatoriei. Ce e dreptu câte odata prindea câte unu admiratoru fugitivu, inse, indata ce aparea lânga dens'a sor'a mai tenera, Adelaida, erá pace de biat'a Fanny, incâtu avé causa destula a recugetá in singuretatea odaitiei sele asupr'a nasului rosiu. Erau nisce suferintie crudele! Déca aru fi crediutu ea óre-cum, ca lacremile aru fi in stare sa stinga foculu nasului ei nefericitu, si ca i-aru puté micsiorá marimea, nefericit'a Fanny aru fi plansu si aru fi plansu, pâna i-s'aru fi scursu tóte lacrimele. Inse ea posiedea mai multa minte decâtu se póta cadé in erórea ast'a. Din nenumeratele mijlóce universali despre cari au cetitu si auditu n'au datu de unulu care sa-i promita a face din unu nasu de arama unulu de argintu!

Amu amintitu, ca Fanny erá sor'a cea mai mare, si cá atare aru fi avutu unu dreptu nedisputaveru, cá ea se fia luata mai intâiu in considerare, cându erá vorb'a de *asiediare.* Cu tóte acestea in casa se intemplà o nunta dara mirés'a nu erá Fanny! Acest'a inse nu se opuse de locu, ci a abdisu de dreptulu ei fâra nici o esitare si se invoí cu marinimia la maritagiulu sororei sele. Câci, cugetá nobil'a féta, déca nasulu meu este pentru casatoria o pedeca ce se póte trece, invinge, in modulu acest'a mi-amu curatîtu calea de ori-ce piétra in care s'aru puté poticní cine-va; dupa ce sor'a mea e asiediata a cum, nu-'mi mai póte pasce iérb'a dinaintea piciórelorŭ.

Astfeliu trecura mai multe septamâni cându deodata se presentà la parintele *Rosiu* in nisce afaceri, dlu *Scurtu,* unu comptabilu fórte vediutu. Acest'a erá omu frumosu, inaltu teneru, blandu imbracatu in fracu verde, cu bumbi de argintu. Fanny abiá vediù gulerulu acestui vestmentu seducatoriu, de colórea sperantiei, si numai decâtu 'si acoperí cu batist'a o anumita parte a fetiei; care? cetitorii nostri o voru gâcì-o fâra multa bataia de capu? Noi inca sa-i iertâmu asta cochetaria inocenta, pentru ca in fapta e o resignatiune fórte mare, dîu'a mare a aretá unu nasu rosiu, care aru puté impedecá ori-ce apropiare mai departe intre visitele placute ale dlui *Scurtu* si intre famili'a parintelui *Rosiu.*

Frumseti'a si tali'a eleganta a fetei facura o impressiune buna asupr'a óspelui. Elu i admirà esteriorulu frumosu, atragutoriu. Unu barbatu se amoriséza chiaru asiá de usioru, pre câtu de usioru si incéta a iubí. O conversare scurta cu amabil'a Fanny incepù a furá mintile usioru simtitoriului comptabilu. Ea simtiá atâtu de finu si veselu! Erá atâtu de agera de spiritu si tréza! Fantasi'a ei i se parea atâtu de viua! Ea nu laudá nici unu lucru inainte de a-lu fi cunoscutu bine, nu se multiamiá nici odata cu simplicitate pentru unu complimentu provocatu de bun'a cuviintia! Ea incungiurá si decliná tóte complimentele, in locu sa dea ocasiune pentru ele. O! erá o féta fâra parechia. In restempu de o óra, dlu *Scurtu* se convinse, ca au descoperitu in Fanny unu adeveratu Fenice. O, elu nu vediuse inca nasulu frumósei copile!

Inse barbatii suntu nisce creaturi fantastice, neesplicabili. Barbatulu e copilulu tóneloru, neconstanti'a i este muma; elu e o giruetta*) viua. Dlu *Scurtu* 'si continuá visitele la stimabil'a familia a preotului. Fisionomi'a dsiórei acoperita d'abiá cu unu velu, a produsu in anim'a lui unu feliu de revolutia; gratiele omnipotente ale conversârei ei pline de spiritu, purtarea ei nobila, deschisa, invinsera, si elu erá mai p'ací sa-se arunce la piciórele ei si sa-i descopere cugetulu seu; — atunci, unu momentu schimbà totulu! Fanny devine deodata féta de rendu, hêda, urgisita — câci perdéu'a cadiuse si elu zarí nasulu nefericitei copile!

---

*) Stégu de ventu, care arata din care parte bate ventulu.

Vorbindu de gimnasiulu din Brasiovu, nu intielegu aici proprie numai gimnasiulu superioru de 8 clase, ci intielegu si scól'a reala inferióra cu 3 clase, scól'a comerciala asemene cu 3 clase, scól'a superióra poporala cu 4 clase si scól'a de fete cu 5 clase, care tóte suntu sub unu acoperementu, tóte stau sub acela'si directoratu, tóte se sustienu prin aceeasi comuna bisericésca, si tóte la olalta dupa datele cele mai autentice au avutu in anulu trecutu 794 de elevi, ér' acum numerulu acestor'a trece si preste 800.

Bugetulu anualu alu acestui gimnasiu bravu se urca la 28,000 fl. ér' midilócele comunei nu potu acoperí din acestu deficitu mai multu decâtu numai 21,000 fl.; resulta dar la institutu unu deficitu anualu de 7000 fl. si fatia cu acest a comun'a asia stà: ca acoperirea deficitului nu o póte ridicá de acolo, de unde aceea i s'aru dá cu tóta voi'a, si nu i se dà de acolo, unde dupa lege aru avé dreptu de a se adresá pentru ea.

Nu asiu fi omulu sinceritâtii. Onorata Casa! nu mi-asiu face datorinti'a de representante, carea dupa parerea mea cá unu ce esentialu pretinde, cá omulu sa nu ascunda reulu, ci sa-lu spuna cu sinceritate, si sa caute a-i procurá medela pre cale constitutionala; asiu amagí pre onorabilulu regimu si pre onorat'a Casa, déca nu asiu constatá: ca mesurile acestea prohibitive chiaru si intre impregiurârile financiarie de acum, cându statulu nici pre terenulu culturalu nu-si póte face missiunea, — a facutu impresiune fórte durerósa asupr'a acelor'a, pre cari ii privescu; pentru ca acestea mesuri suntu apte de a impedecá unu institutu bravu in misiunea sea culturala; pentru ca ei suntu de acea convingere: ca fia-cine are dreptu prin moduri si pre câi morali a dá ajutoriu la scopuri culturali acolo, unde i se semte necesitatea, si fia-cine are dreptu de a-lu primí acel'a de acolo, de unde i se dà; mai departe, pentruca ei nu sciu face distinctiune esentiala intre aceea: déca mân'a, ce li dà ajutoriu, e a regimului unui statu strainu, séu e a vreunei reuniuni poternice dintr'altu statu strainu, carea veneréza intre membrii sei chiaru si capete incoronate, cum e reuniunea lui Gustavu Adolfu; si in fine, pentruca ei tienu la acea: *quod uni justum, alteri aequum.*

Onorata Casa! numai un'a voiescu sa mai atingu. Póte ca suntu multi, cari credu, ca legile actuali aru oprí subventionarea instituteloru de invetiamentu confesionali din partea statului. Nu e asiá. Marturisescu, ca eu asiá ce-va nu potu deduce nici din liter'a, nici din spiritulu legiloru ce suntu in vigóre, si anume nu din art. 38. din 1868; si pentruca eu nu voiu avé ocasiune de a mai vorbí la acestu obiectu, voiu sa amintescu aici cu deosebire; ca nu póte fi vorba *de lege ferenda* ci *de lege lata*; iéra legea, ce esiste dejá, e in partea mea cá un'a, carea necum se oprésca subventiunea, ci mai vertosu o asecura, ma o si pretinde.

Acést'a se vede si din pracsa; pentru ca fâra se cautu la acea, ca dela intrarea in viétia a provocatei legi chiaru si acestu institutu a ridicatu trei ani intregi subventiune dela statu, — esiste si acum institutu confesionalu, care e subventionatu fâra a se pretinde dela elu acea conditiune, carea s'a pretinsu dela gimnasiulu din Brasiovu. Cá sa nu mergu mai departe Domniloru! iata la punctulu ce urméza, acolo numai decâtu vedemu intre institutele, ce suntu de a se subventioná, scól'a reala superióra din Sabiiu; apoi acést'a scóla reala superióra din Sabiiu chiaru asiá e nationala sasésca si confesionala luterana: precum gimnasiulu din Brasiovu e nationalu romanescu si confesionalu greco-orientalu. Nici acolo la denumirea corpului profesoralu nu incurge regimulu de feliu, ci pre profesorii acelei scoli chiaru asiá ii denumesce consistoriulu sasescu de confesiunea augustana, precum pre profesorii gimnasiului din Brasiovu ii intaresce consistoriulu archiepiscopescu greco-orientalu din Sabiiu; si totusi aceea e subventionata cu 5000 fl. pâna si in diu'a de adi, fâra a se fi pretinsu dela ea conditiunea, carea s'a pretinsu dela gimnasiulu din Brasiovu. Apoi Onorata Casa! de vomu stá se privimu séu la starea culturala, carea intre corelatiunile feudali, ce durara seculi de ani, o produsera impregiurârile prea favorabile intr'o parte, si prea nefavorabile intr'alt'a; séu la starea materiala formata intre acestea impregiurâri de disparitate: nu credu se se afle nu aici in acést'a casa, dar nici in tóta tiér'a sufletu de omu, care se póta afirmá cu cugetu curatu: ca sasii din Transilvani'a aru fi in mai mare necesitate de ajutoriu, decâtu romanii din Transilvani'a.

Onorata Casa! v'amu spusu candidu istoriculu lucrului, si credu ca mi-a succesu a vi pune in vedere aceea, ce si in sine mi a fostu unu motivu, cá se vorbescu, adeca: cumca acelu institutu n'a lucratu incorectu nici atunci, cându nu primí dela statu subventiunea oferita sub conditiune, dar nici mai apoi, cându o primí aceea dela Romani'a, ci si la un'a si la alt'a si-a luatu de radiemu legea; deci dar elu nu e de a se suspicioná, ci mai vertosu e demnu si cu totu dreptulu póte tiené contu la subventiunare din partea statului cá unu gimnasiu, care dà crescere la 800 de elevi, si care ori si cum, de privimu séu la poterile profesorali, ce le are, séu la resultatele lui didactice, póte sustiené barbatesce concurinti'a cu ori-care gimnasiu confesionalu din Transilvani'a, si cu privire la acést'a me provocu la acei'a, cari 'lu cunoscu in persóna, si intre cari se afla multi prea competinti barbati de autoritate.

Nu voiescu se esagerezu nimicu; pentru acea, de-si lips'a e mare, eu nu ceru sa se acopere deficitulu intregu, me multiamescu si cu atât'a, câtu se dà altoru institute confesionali din Transilvani'a, si anume scólei reali superiori din Sabiiu, adeca cu 5000 fl.; dar cá sa previnu reflecsiuniloru, ce nu cum-va aru fi se mi se faca, dechiaru la acestu locu: ca din acelu punctu de vedere, din care s'a pusu gimnasiului din Brasiovu conditiunea cunoscuta, de feliu nu esiste vre-o osebire intre o scola reala si intre unu gimnasiu; dealtmintrea si la gimnasiulu din Brasiovu se afla scóla reala.

In mânile d-vóstre domniloru! stà sórtea unicului gimnasiu superioru greco orientalu romanu. Binevoiti a o direge aceea spre o multiamire generala dupa intielépt'a intuitiune, ce o aveti; numai un'a ve rogu: se fiti fâra reservate mentali la resolvirea acestei cause ponderóse, si mai pre susu de tóte se fiti drepti, pentruca remane pentru totu-déun'a acsioma neresturnabila aceea; ca *„Justitia est regnorum fundamentum.“* — Ve rogu, ca propunerea mea se binevoiti eventualminte a o dá la comisiunea financiaria si a o primí.

Propunerea mea e acést'a:

Dupa numerulu curinte alu 17-lea la rubric'a a 11-a din preliminariulu de spese alu ministeriului de culte si instructiune publica, se propune a se luá urmatóri'a positiune nóua:

„18. Pentru subventionarea gimnasiului greco-orientalu românu din Brasiovu se propune sum'a de 5000 fl.“

Presentata de: *Parteniu Cosm'a*, representante din cerculu electoralu alu Beinsiului.

Actulu de acusatiune contr'a ministeriului Bulgarisu adresatu de comisiunea speciala a camerei deputatiloru din Aten'a suna:

„Camer'a representantiloru acusa pre vechii ministri: d. Bulgarisu, presiedinte alu consiliului si ministru de interne; B. Nicolopulos ministru justitiei si ad interim a financieloru; d. Grivas, ministru de resbelu; Ioanu Balasopulo, ministru de culte si instructiune publica; D. Tringhet'a ministru marinei si Ioanu Deliani ministrulu afaceriloru straine, ca la 30 Novembre 1874 19, 20, 21, 22, 23, 24 27 si 28 Martie 1875 adunandu-se in cualitatea loru de ministri de statu, in sal'a siedintieloru adunârei cu alti deputati a câroru numeru, cuprindiendu-se ministrii n'a trecutu nici odata de 92 si in cea mai mare parte din acele dile s'a radicatu abiá la 80, au usurpatu puterea legislativa, ce nu le erá permisu a luá, in scopu de a insielá statulu si pre rege si a obtiené unu castigu ilicitu: ca au promulgatu in numele camerei, si cá si cum le aru fi promulgatu singura, actele legislative a câroru lista urméza, cá legi de statu; ca provocându, cá ministri constitutiunali si responsabili sanctiunea susu diseloru legi false cá legi de statu si cá si cum aru fi fostu promulgate de amendóue pârtile ce compunu puterea esecutiva, au afirmatu oficialmente, in cunoscintia de causa, cá adeverate lucruri pre cari le sciau ca suntu false; ca in fine le au esecutatu cá legi percependu imposite, cheltuindu venituri publice, dispunendu de averea natiunei, anulandu si modificându legi anterióre si conventiuni de statu, conferindu grade in armat'a de uscatu si de apa, creandu in interesulu altui'a si in detrimentulu statului drepturi si pretensiuni. Violându astu-feliu dispositiunile art. 56, 57, 59, 60, 61, 62, 35, 36, din constitutiune, cum si art. 229, 247, 248 paragrafele 1-iu si celu din urma, 255, 109 si 110 din codulu penalu.

„Aten'a in 29/10 Novembre 1875.“

Pre lânga aceste s'a datu unu mandatu de arestare contr'a celoru doi vechi ministri Nicolopulo si Balasopulo, si care s'a esecutatu la momentu. Acesti doi fosti ministri suntu acusati ca, impreuna si intr'unu interesu comunu de castigu ilicitu, au cerutu si capetatu diferite sume de bani, bijuterii si obiecte de argintu in cestiunea numirei Archiepiscopiloru de Patras, de Argolid'a, de Cefaleni'a si de Meseni'a, crime prevediute si pedepsite de art. 51, 456, § 3, si 369, § 1, din codicele penalu, si de art. 9 din legea dela 9 Iuniu 1852 asupr'a episcopiloru si a episcopateloru.

„Le Constitutionnel“ despre Romani'a.

Amu avutu ocasiunea de a aretá in mai multe renduri, in privinti'a turburâriloru din Turci'a, ca aspiratiunile naturale ale raseloru orientale erau din nenorocire amestecate cu agitatiuni demagogice. In Greci'a, nu vedemu óre revolutiunea impingendu lucrarea sea contr'a regalitâtiei care, totusi n'a incetatu de a veghiá lu independinti'a tierei? La Belgradu, óre loviturile opositiunei nu suntu indreptate totu contr'a principelui Milanu, celu putienu totu atâtu câtu suntu indreptate contr'a sultanului si Portiei otomane? La provinciele resculate, acela'si jocu: demagogi'a cosmopolita se introduce ací spre a esploatá credulitatea maseloru inculte si pre jumetate barbare.

Singurulu statu care, multiamita temperamentului rasei sele latine, a reusitu a se consolidá la marginea dintre occidentu si orientu, este Romani'a; acestu statu posedà tóte elementele unei esistintie de statu civilisatu, si viitoriulu seu este asiguratu déca va sci sa se smulga dela imbratisiarea demagogiei. Acestu eternu inamicu alu liniscei popóreloru se agita mai multu decâtu ori cându spre a cercá, in midiloculu crisei actuale din Turci'a, sa pescuésca in apa turbure, cá cum aru voí sa probeze puteriloru occidentale ca populatiunile dela Dunerea de josu nu suntu facute spre a se guverná ele singure. Revolutiunarii din Bucuresci au de complici pre revolutiunarii din Franci'a. Atacurile loru nu tientescu in cutare ori cutare ministru, ci in principele Carolu, si spre a-si atrage mai bine simpatii francese, se represinta acestu principe cá unu instrumentu alu dlui de Bismark. Vediuramu din procesulu lui Arnimu ca teribilului cancelaru nu-i place câtu-si de putienu ceea ce este oper'a sea; este

---

Dlu *Scurtu* 'si muscà budiele, tacù, se recomendà si se cam mai duse.

Fanny nu scapà din vedere revoluti'a repentina si evidenta in sentiementele adoratorelui ei neconstantu si ea si resoná fórte bine despre temeiulu ce a causatu revoluti'a. Inse tóta vin'a erá dens'a; de ce a facutu se-i cadá batist'a? Ast'a a fostu o intemplare tare neintielépta si in urmârile ei fórte nefericita. Acum nice nu se mai puté indoí unu momentu ca nasulu acestu fatalu, o va nefericí pentru totu-déun'a.

Ea nu-si potù oprí lacrimile. E dreptu ca nu iubiá tocmai cu patima pre tinerulu ce se inflacará atâtu de iute, dara si elu puté fi unu barbatu bunu, cá ori-care altulu. Pre lânga aceea fug'a in ruptulu capului, erá atâtu de vatematóre si dá destula materia de desperare? Ea nu se mai puté insielá acum cu nici o sperantie, acést'a erá calea inevitabila pre care voru apucá in venitoriu toti amorezii ei. Alt'a nu avé de facutu fâra se abdica de casatoria de buna voia, si cá o calugaritia se puna votu de castitate eterna. Ce sórte crudela aru fi acést'a pentru o copila tinera in flórea etâtiei! Ea se acusá pre sine insasi in desperarea ei, si durerea voiá mai sa-i frânga peptulu, chiaru numai ide'a se fia nebagata in séma de semenii ei singuru numai pentru nasulu celu uritu, o facea neconsolabila.

Iéra trecura câte-va dile, fâra a intreveni vre-o schimbare óre-care! Inse dlu *Scurtu* avé numai o natura colcaitóre, nice decâtu cerbicósa. Antipati'a lui n'avé nimicu patimasiu, séu unu ce, ce nu s'aru puté invinge. Cându mancá in ospetaria, elu nu erá dintre acei'a, cari arunca toti dracii in grumazii bucatariului cându din intemplare i se servesce friptur'a ce-va cam arsa.

Cu tóte aceste in casulu presentu avù lipsa de mai multu tempu, cá se póta deveni iéra in starea lui naturala. Elu cadiuse din ceriulu speranticloru sele de totu fâra veste si in peptulu lui ferbea o amaratiune adeverata. Reintorcendu-se la orasiulu unde 'i erá locuiuti'a, pre tóta calea vorbiá si filosofá singuru numai despre nasulu infricosiatu, despre acésta ciuha de nasu.

„Cine va fi mai statu fatia vreodata cu unu astu-feliu de nasu betranu, rosiu, hêdu, cu unu astufeliu de nasu de beutoriu nesuferitu! Fanny e o copila atâtu de interesanta, are atât'a gratia si spiritu, dens'a aru fi mai o mustra de perfectiune, o copila cá si care nu s'aru fi aflându pâna in momentulu de fatia; dara Dómne sfinte! de unde are nasulu acest'a spaimentatoriu, nasulu astu diformu, care-i intuneca tóta frumseti'a? Intre nenumeratele diferite nasuri, ce suntu in stare se diforme o fatia, nu esiste nici unulu mai blastematu, mai nerusinatu, mai necioplitu, si chiaru pre acest'a si l'a alesu si ea! Nu, Fanny, se dici si se faci ce vei vrea, eu amu o ura adeverata pentru unu astufeliu de nasu afurisitu si in viéti'a mea nu voiu admirá unu atare nasu.

(Va urmá.)

unu faptu notoriu ca elu uresce pre principele Carolu si ca din tóte cabinetele straine celu din Berlinu este celu mai putienu amicalu pentru guvernulu românu. Se cuvine a mai amintí inca ca principele Carolu a fostu ridicatu la tronu de câtra chiaru acei'a cari lu descriu adi cá prusianu; in adeveru, partidulu Bratianu a numitu pre acestu principe si a mersu sa-lu solicite la Düsseldorf, la parintele seu.

Nu este cu putintia a face politica seriósa, cându voimu cá in ori-ce lucru, sa vedemu mân'a dlui de Bismark; nu numai ca cu modulu acest'a se esaltéza preste mesura influinti'a acestui ministru, dara inca se risca de a perde nisce amicitii simpatice si pretióse.

Romani'a este o creatiune francesa; sa cautâmu dara a nu o lasá pre mân'a unoru influintie ostile, si tocmai acésta facu foile nóstre radicale servindu de organu alu intrigeloru rosiloru din Bucuresci.

Schimbarea de ministeriu de care au vorbitu diarele n'are insemnatate politica. Retragerea dlui Boerescu nu modifica intru nimicu politic'a esterióra a tierei, care de altmintreni are deplin'a aprobare a puteriloru. La Constantinopoli, cá si in cabinetele din occidentu, se da pre deplinu dreptate atitudinei circumspecte si reservate a cabinetului românu; multiamita guvernului principelui Carolu, insurectiunea nu s'a agravatu prin ingerenti'a Romaniei, acésta abtienere nu putienu a contribuitu de a oprí interventiunea serba. De ací strigatele partidului rosiu, si manielo amiciloru loru radicali din Parisu.

Puterile cele mari continua de altmintreni a aretá increderea loru in viitoriulu principatului. Mai multe cestiuni importante au primitu o solutiune buna séu suntu in ajunulu de a fi resolvate. Astu-feliu este cestiunea titlului oficialu alu tierei. Dela intrunirea loru intr'unu singuru statu, titlulu de principate unite nu mai respundea realei situatiuni; cea mai mare parte din cabinete au recunoscutu acést'a, consacrandu, in documentele oficiale, numele de Romani'a, calificatiune conforma cu numele rasei care locuesce acésta tiéra. Guvernulu francesu a facutu si densulu cunoscutu cabinetului din Bucuresci ca va intrebuintiá, pre viitoriu, acestu nume in comunicatiunile sele oficiale, si se póte sperá ca Pórt'a va sfersí prin a contestá acestu punctu care nu aduce nici o atingere drepturiloru sele.

Câtu despre tractatele de comerciu, se scie ca Austro-Ungari'a a incheiatu cu guvernulu românu o conventiune vamala care in curendu va primí sanctiunea dietei din Pest'a. Alte guverne suntu in ajunulu de a urmá acestu esemplu. Cabinetulu rusescu precum si celu din Rom'a au facutu cunoscutu ca suntu gat'a a tractá, si negotiârile pentru acestu scopu se si urméza cu Rusi'a. Guvernulu francesu a manifestatu si elu intentiuni analoge si se crede ca negotiârile voru incepe la intórcerea preste putienu tempu a dlui Calimaki Catargi, agentulu Romaniei la Parisu.

Cabinetulu din Bucuresci primesce astu-feliu recompens'a atitudinei sele intielepte si pacinice: nu putemu decâtu a-lu angagiá sa starue in acésta cale si sa evite politic'a de aventure, care ne tememu ca va fi fatala patriotiloru dela Belgradu si dela Cettinje.

Din tractulu gr. or. alu Bistritiei 14 Novembre 1875.

(Urmare.)

Se vorbesce in tractulu acest'a cum-ca si multu espertulu si meritatulu barbatu dlu Vasilie Buzdugu inca au plecatu a se chirotoní de preotu si astufeliu a concurge la statiunea protopresbiterala a Bistritiei. Nu voimu a aratá meritele acestui raru barbatu, pentru-ca acele suntu cu multu mai cunoscute chiaru si Ven. consistoriu de câtu se mai fia lipsa si de óre care publicare ci amu dorí nnmai din tóta inim'a, ca ceea ce se vorbesce sa fia realitate, si atunci amu devení in placuta pusetiune de ai gratulá deimpreuna cu clerulu si poporulu credinciosu din acestu tractu, ca celu intâiu chiamatu de a ocupá postulu onorificu a statiunei protopresbiterale a Bistritiei. —

Se mai revenimu la asertiunile dlui A. si se aratamu ca in câtu suntu acele basate pre adeveru, si in câtu nu, si adeca: dlu A. ascrie de meritu dlui parochu din B. P. infiintiarea parochiei din Cosn'a. Noi inse nu scimu, nice nu amu auditu dela nimene ca infiintiarea parochiei Cosn'a sa fia unu fetu si a dlui parochu din B. P. scimu inse atât'a cá apartionendu aceeasi diecesei bucovinene si ca atare fiindu de fili'a parochiei matre Candreni reposatulu protopesbiteru T. Buzdugu deimpreuna cu meritatulu seu fiu V. Buzdugu, au lucratu ca precum in cele politice administratiunali se tiené de districtulu Naseudului, asiá sa se tiena si in cele bisericesci de protopresbiteratulu gr. or. a Bistritiei respective de archidieces'a româna gr. or. a Ardélului. Acest'a precum se véde li-an succesu si astufelu a dechiarato de parochi'a matra, au infiintiatu in dens'a o scóla confesiunala si au adusu trèb'a pâna acolo incâtu se-si aléga preotu, si dupa aceea se incépa la edificarea unei biserici. Preotu s'a alesu in anulu trecutu, in persón'a dlui G. Maric'a; iéra edificarea bisericei inca e sperare ca se va incepe in curendu. Acte relative la infiintiarea parochiei Cosn'a suntemu convinsi ca se voru fi aflându atâtu in archivulu protopresbíteralu alu Bistritiei câtu si in celu consistorialu archidiecesanu, inca dn prin anii 1863 si 1864, in cari nu credemu ca va fi figurându si numele parochului din B. P. In cele din urma credemu ca nice chiaru numitulu parochu nu-si va insusi siesi de meritu aceea ce pontru densulu la nici o intemplare nu póte fi meritu. —

Dlu A. inferéza intre meritele dlui parochu din B. P. si figurarea on. aceluiasi de deputatu la congresulu electoralu din anulu trecutu. Noi nu voimu aici a disputá ca óre i se póte acést'a ascrie de meritu ori nu? spunemu inse atât'a on. cetitori ai acestui pretiuitu diurnalu, cumca dlu parochu din B. P. numai singuru unu votu a avutu din tractulu acest'a si si acest'a numai pentru unu blidu de linte, tóte celelalte voturi din tractulu acest'a au fostu fâra de esceptiune pentru prea cinstitulu parinte T. V. Gheaj'a. Incâtu dara i se póte atribuí si acésta impregiurare de meritu, judece cei competinti; iéra noi se mai sfatuimu cu dlu A. carele afirméza cumca laudatulu seu aru fi culmea misiunei sele pentruca e singurulu parochu in totu tractulu, carele a transpusu fondurile bisericesci in mânile epitropiloru.

De cum-va dlu A. s'aru fi informatu mai bine despre acestu lucru, atunci de securu nu afirma unu ce atâtu de paradoxu; de óre-ce noi scimu, ca déca nu tóte, dara majoritatea parochieloru din acestu tractu suntu administrate intru tóte — prin urmare si fatia cu fondurile bisericesci — conformu stat. org. urméza dara ca numai unulu reu informatu puté afirmá contrariulu precum a afirmatu si dlu A. —

Se vorbesce in tractulu acest'a cumca corespundinti'a dlui A. s'aru fi facutu chiaru in locuinti'a dlui parochu din Borgo-Prundu si ca aceea s'aru fi cetitu on. aceluia'si inainte de ce se tramite spre publicare. Noi inse de-si se vorbescu acestea, totusi nn potemu crede asiá ce-va, de óre-ce nu putemu presupune ca dóra desu numitulu parochu si-aru fi insusitu siesi de merite acele ce in adeveru nu suntu. —

Aru fi mai multe de a se vorbí atâtu fatia cu dlu Aristide câtu si cu laudatulu seu, dara tóte aceste le vomu reservá pentru alta ocasiune: de astadata spunemu atâtu dlui A. ca e mare deosebire intre Aristide celu adeveratu si intre densulu. Acel'a spunea si afirma adeverulu, acest'a inse contrariulu. XXX.

Varietâti.

⁂ *Multiamita publica:* Fostulu invetiatoriu in Libotinu Filipu Nechita alui Filipu Ursu (nascutu Tom'a) — carele in tempu de 3 ani au fostu persecutatu de trist'a bóla a ofticei, vediendu-se slabitu de puterile fisice, si prin urmare aprópe de a se mutá dintre cei vii, in 23 Martie 1874 m'au poftitu pre mine la sine spre a face testamentu preste averea sea, care testamentu s'au si facutu dupa poftá domniisele, — mai inainte inse de facerea acestui testamentu lamu cercetatu mai adeseori in ból'a sea, mangaindulu cu tecsturi din s. scriptura, si aducându-i a minte scopulu celu inaltu de a inzestrá sântele lui Dumnedieu lacasiuri, si cea ce nu s'aru poté efeptuí decâtu pre bas'a unei bunisióre fundatiuni bisericesci — si prin urmare l'amu indemnatu precum mai inainte asiá si la facerea testamentului, ca se donedie pre sam'a bisericei gr. or. din Libotinu cu hramu: cuviósei maicei Paraschiv'a un'a suma de bani facându cunoscutu folosulu celu mare sufletescu celu va trage din acésta donare. — Patrunsu de indemnurile date de subscrisulu despre o parte; iéra despre alta parte provocatu fiindu de zelulu si ravn'a avuta câtra inzestrarea s. biserici.... câci si pâna in presentu au inzestratu biseric'a cu cele ce au fostu mai de lipsa, asiá spre esemplu intre altele si cu unu antimisu, — au donatu susu mentionatei biserici gr. or. o suma de 100, o suta florini v. a. si care suma epitropia ia primitu in 29 Decembre st. v, 1874, si acum suntu inlocati spre fruptificare. Deci dara pentru acést'a fapta marinimósa se aduce din partea subscrisului insercinatu de comitetulu parochialu, cea mai cordiala multiamita publica; Si fiindu ca in 8 Martie 1874 atâtu puterniculu Dumnedieu au bine voitu alu chiemá la sine din viéti'a pamentésca: Sa dicemu: Fiei tierin'a usióra, si memori'a eterna.

Asisderea si Maftei Filipu alui Mihaiu Filipu, patrunsu de zelulu câtra s. biserica, si la indemnurile date de subscrisulu au donatu s. biserici gr. or. din Libotinu cu hramu cuviósei maicei Paraschiv'a 30 fl. trei zeci florini v. a. pentru care marinimósa fapta sa aduce la insarcinarea comitetului parochialu multiamita publica, — si fiindu ca in 26 Februarie 1875 au repausatu, se dicemu: Fiei tierin'a usióra, si memori'a eterna. —

Libotinu in 18 Nov. st. v. 1875.

Alesandru *Perhaiti'a*,
parochu gr. or.

⁂ *Unu servitoriu eftinu dara, perfidu.* Unu fecioru de vro 26 de ani din Ludosiulu Muresiului, provediutu de altumintre cu legitimatiunile necesarie, s'a imbiatu mai de una di la unu Boitianu, cá sluga, dicându, ca elu nu cere alt'a nimica, fâra stapânulu seu se-lu imbrace si se-lu alimentedie, mai incolo apromise si credintia si dreptate mai multa, de câte se recere dela o sluga, elu va fi, dise, unu adeveratu fiu. Boitianulu audindu atari vorbe frumóse si compatimindu pre strainulu, care erá drentiosu si lipitu de fóme si calculându póte si la o putiena dobânda, ce aru poté trage dupa unu slugoiu asiá mare si eftinu, se lasa la tomnéla. Intielesulu a fostu gat'a si slug'a bunisioru imbracata si mai bine hranita.

La vro 3 septamâni, pre cându stapânulu plecase la Sibiiu cu lemne, si stapân'a dormiá somnulu de diminétia, credinciosulu sluga intra in odai'a stapânu-seu de lucru, se imbraca cu hainele cele mai nóue de dumineca, incaltia cismele stapâna-sea, iá bughilariulu din lada cu banii, ce se aflá in trensulu si-si iá in gându remasu bunu. Cându se scolá stapân'a, slug'a erá pre drumu câtra Sibiiu. Boitianulu prin unu espresu alu sotiei sele avisatu despre cele intemplate, gasesce Marti sér'a pre slug'a sea la statiunea drumului feratu abià recunoscându in costumulu celu nou si cu tóte ca calatoriulu si scosese cart'a de plecare, trebuí a urm'a pre politiaiulu care 'lu poftí a se reintórce la curtea svatului si a-si schimbá iéra costumulu celu nou cu celu vechiu.

⁂ (*Generositate sasésca.*) In gimnasiulu sasescu de aici se propune limb'a româna de unu sasu, care nu scimu, déca are cunoscintiele elementarie despre limb'a nóstra. Pâna acum acestu postu erá cu totu dreptulu reservatu unui barbatu carturariu românu, egoismulu natiunalu inse numai permite cá limb'a româna sa se propuna de unu barbatu românu competentu. Unde e vorb'a de interese reali, acolo confratiloru sasi nu le prea pasa de o cunoscintia esacta a limbei române, vorb'a e: plat'a impreunata cu acestu postu mai bine sa-o primésca unu sasu, fia câtu de ignorantu. Fórte logicu! Vomu revení inca asupr'a acestui obiectu.

Burs'a de Vien'a.

Din 25 Novembre (7 Dec.) 1875.

Metalicele 5%	69 45
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73 45
Imprumutulu de statu din 1860	111 90
Actiuni de banca	929 —
Actiuni de creditu	208 50
London	113 10
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	30 70
„ „ „ Temisiorene	80 —
„ „ „ Ardelenesci	79 60
„ „ „ Croato-slavone	84 50
Argintu	104 90
Galbinu	5 31½
Napoleonu d'auru (poli)	9 04

Nr. 330 — 1875.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de cl. III Offenbai'a, protopresbiteratulu Lupsiei, amesuratu ordinatiuni consistoriali dto 6 Nov. 1875. Nr. 3253. B. prin acést'a se escrie concursu cu terminulu pâna la 1 Ianuariu 1876.

Cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele emolominte:

1. Cas'a parochiale cu supra edificiile economice.

2. Portiunea canonica constatatatóre din 11 jug. or. II. parte aratóre, parte fenatie, si parte pasiunate. —

2. Un'a di de claca, séu 40 cr. de unu fumu, — si.

4. Venitele stolari usitate pâna ací. —

Concurentii voru avé a-si asterne petitiunile loru instruate amesuratu prescriseloru stat. org. la subsemnatulu foru, si cari voru fi preoti a produce dela Pré Ven. consistoriu concesiune spre acést'a, pâna la terminulu indicatu. —

Oficiulu protopresbiteralu gr. or. a Lupsei.

Ofenbai'a in 21 Novembre 1875.

In contielegere cu comitetulu paroch.

Ioanu *Danciulu*,
adm. prot. gr. or. alu
(1—3) Lupsei.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Nr. 95. ANULU XXIII.

Sabiiu 30 Novemvre (12 Dec.) 1875.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 $^1/_2$ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 $^1/_2$ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 $^1/_2$ cr. v. a.

Revista politica.

Sabiiu 29 Novembre 1875.

Unu telegramu sositu ieri din capital'a tierei, ni aduse scirea: ca diet'a la propunerea comissiunei financiarie a respinsu in siedinti'a de ieri propunerea deputatului Parteniu *Cosm'a*, publicata in numerulu din urma alu foiei nóstre, pentru a se votá — cá odinióra — unu feliu de subventiune gimnasiului nostru din Brasiovu. Ne dóre, adencu ne dóre a audí: ca dupa ce mai nainte se puse sub interdictu ajutoriulu votatu in camer'a Romaniei, — acum se denéga gimnasiului din Brasiovu si cea din urma conditiune de esistintia. Ne dóre acést'a cu atâtu mai tare, pentruca dupa acestea si dupa tóte altele, câte privescu la scólele nóstre confesiunali, cine sa mai fia in stare de a capacitá pre români, ca lucrurile nu mergu oblu spre a ni impedecá cultur'a, dóra chiaru si esistinti'a natiunala? Multe si mari persecutiuni a suferitu poporulu nostru secoli intregi, dara tenacitatea lui l'a mantuitu deapururea de perire; vomu suferí si acést'a lovitura cu firmitatea unui caracteru de românu. Voi inse bietu poporu românu din Transilvani'a avisatu la gimnasiulu din Brasiovu, aveti sa puneti bine dinariulu, ce dóra ve mai remane dupa tóte sarcinele publice, cu cari contribuiti la teatre nationali, la conservatorie de musica si la scóle teatrali magiare; aveti sa rupeti câte o bucata dinaintea copiiloru vostri flamendi, pentruca acestu dinariu din urma, acést'a bucata scumpa va trebuí, adi-mâne, sa le oferiti pentru sustienerea gimnasiului din Brasiovu, déca cá romani nu vreti sa periti in intunereculu ruditâtii.

Vâmile proibitive facu multa rumore in Austri'a. Fabricantii de acolo au cautatu tóte mijlócele spre infrenarea concurentiei din afara, pâna cându in fine li-a succesu a aduce cestiunea in senatulu imperialu. Ministru de comerciu Clumecky a satisfacutu dorintiei patriotiloru din Cislaitani'a si a abdisu conventiunea supletória cu Angli'a si asiá fabricatele englese nu voru mai intrá cu usiurinti'a de pâna acum in Austri'a.

Ungari'a inca a abdisu Austriei conventiunea vamala, carea Ungari'a numai atunci o va reinnoí, déca se va invoí Austri'a a parasí urcarea tacseloru vamali si déca Austri'a va platí Ungariei o parte din contributiunea de consumu.

Cestiunea orientale apare pre orisontulu politicu din dî in dî mai marcata si in marime mai mare. Diplomati'a se intereséza mai multu si mai seriosu cá ori cându de cestiunea acést'a. Dupa semnele diplomatiei deslegarea nu va mai fi departe. „Köln. Ztg.“ vorbiá in dilele trecute de o intalnire a lui *Thiers* cu *Gorciacoff*. Dupa citat'a fóia, Thiers si-a datu tóta silinti'a a castigá pre Gorciacoff pentru parerile sele individuali despre deslegarea cestiunei orientului. La deslegare trebuie sa asiste Europ'a intréga pentru ca Europ'a intréga e interesata. Esecutorii deslegârei sa fia Russi'a si Austri'a; cea dintâiu pentru afinitatea poporului rusescu cu popórele slavice de pre peninsul'a balcanica, cea din urma pentru ca este cea mai de aprópe vecina. Diversitatea pareriloru in privinti'a deslegârei cestiunei orientale e mare pâna acum. Lumea oficiale tiene strinsu la mijlóce domóle; ceea-lalta inse nu speréza decâtu dela o cura radicala o definitiva deslegare, cura conformu cârei turcii sa incete de a mai formá o putere mare in Europ'a.

Conventiunea comerciala cu Austro-Ungari'a.

Nimeni nu va puté negá, nici chiaru adversarii nostri atâtu de multu deprinsi a-ne constetá credintiele si a ne falseficá spusele, ca atâtu in camera, câtu si prin colónele „Trompetei“ noi amu combatutu din convingere si cu energie conventiunea comerciale cu Austro-Ungari'a, menita — cum amu disu — a tradá nu numai interesele economice ale tierei, dara a deschide si usile emancipârei jidoviloru, contr'a caror'a noi amu purtatu din léganulu prunciei o lupta neimpacata, la care nici vomu renunciá, decâtu de o data cu ultim'a nóstra resuflare.

Nutrimu o puternica credintia, ca interesele nóstre economice suntu atâtu de straine de interesele austro-ungare, incâtu nu se potu satisface unele fâra o grava jignire a celoralalte. Nu se póte, cá din o conventia propusa de Austro-Ungari'a, noi sa tragemu folósele ce are sa traga ea; câci nu de dragoste pentru noi Austro-Ungari'a ne propusese acea conventiune, dara pentru folosulu ei negresitu.

Cu tóte acestea conventi'a s'a votatu si nóua nu ne remâne altu, decâtu sa dovedimu cu disele contractantiloru nostri, drepturile ce amu avutu noi cându ne-amu opusu la acésta conventiune.

Amu aratatu la tempulu seu cu cata ardóre ni-se recomendá acést'a conventiune prin pres'a nemtiésca din Vien'a, tocmai pre cându discutiunile urmau asupr'a ei in corpurile nóstre legiuitóre. Ea ni se presintá pre atunci din partea acestei presse jidovite, cá unu actu de suprema dragoste alu Austro-Ungariei pentru noi, actu menitu a serví asiá dicendu numai interesele Romaniei. Dara amu respunsu inca pre atunci syrenei cu istoriculu proverbu: „Times danaos et donn'a ferentes!“

De atunci apoi si pâna adi amu pânditu cu nerabdare, sa vedemu acésta conventiune supusa discutiunei si in corpurile legiuitóre din Vien'a si Pest'a, câci amu crediutu si credemu inca si adi, ca atitudinea, glasulu acestoru camere, de o potriva interesate de acésta afacere, va fi cumpan'a cea mai esacta, pentru a mesurá meritulu si valórea acestei conventiuni, fatia cu noi.

Si eata ca tempulu ne-a satisfacutu asteptarea. Avemu in mâna diariulu „Hon“ din Pest'a, organulu oficiosu alu guvernului ungurescu si in specialu alu dlui ministru presiedinte Tisza, cu dat'a dela 26 Nov. st. n., in care iéta ce gasimu:

„Astadi la órele 5 dupa amédi, sectiunile camerei s'au intrunitu in siedintie, cá sa desbata conventiunile cu mai multe staturi, deduse pre biuroulu camerei si de acele trimise in desbaterea sectiuniloru. Tóte aceste conventiuni s'au strecuratu aprópe fâra discutiune. Singura numai conventi'a comerciala cu Romani'a a produsu óre-care lupta de opiniuni in dóua trei sectiuni. Discutiunea inse erá pré calma, cá sa-i atribuimu vreunu caracteru opositionalu seriosu. Totu ce merita sa fia insemnatu este, ca in sectiunea a IV, din care facu parte si câti-va membri din estrem'a stânga, puntulu relativu la drepturile jidoviloru din conventiune a produsu o violenta discutia, care — prin asociatiunea de idei — n'a lasatu neatinse nici drepturile jidoviloru din Ungari'a.“

Nu scimu in ce consista detaliurile acestei discutiuni, câci fras'a din „Hon“ este câtu se póte de obscura.

Se vaita pentru noi jurnalulu „Hon“ in cele ce se voru fi vorbitu in privinti'a jidoviloru cu acésta ocasiune? Séu se vaita de cele ce sufere astadi Ungari'a din neprevederile ei la pré marile generositâti a loru, in privinti'a jidoviloru? Ce scimu insa positivu, este ca patriotic'a curte din Iasi a retezatu dilele acestea iluziile ce-si voru fi facutu câti-va jidovi si jidano-fili despre cele ce s'aru fi pututu trage prin acésta conventiune in favorulu visului de auru ce hranescu jidovii, ca voru puté vre odata sa se aclimateze, sa prindia radacini in pamântulu sacru alu românului, adapatu atâti'a secoli cu sângele româniloru, versatu pentru religie si pentru nationalitate!

Totu in acelasi numeru alu diariului „Hon“ gâsimu si o revista pré interesanta, atâtu pentru cifrele ce produce, câtu si pentru conclusiunile ce trage din ele. O reproducemu in-estenso, lasendu-o sa-si faca singura efectulu:

„Dóue concesiuni ni se ceru prin conventiunea comerciala cu Romani'a — dice „Hon“ — scutirea de vama a cerealeloru si reducerea tacsei vamale pentru vite. Prin ambele concesiuni aducemu sacrificii pre de o parte Austriei pre de alt'a Romaniei, dara nici de cum astu-feliu de sacrificii, cari sa atace interesele nóstre. Nu negamu concurenti'a ce ne facu cerealele straine, dara nu credemu totu-odata, ca prin mantinerea tacseloru vamale puse astadi in aplecare, aceea concurentia sa se póta impedecá.

„In ceea ce privesce relatiunile nóstre comerciale cu Romani'a, suntemu in stare a produce datele cele mai positive, dupa insasi „Statistic'a Româna“ de pre annlu 1872, care probédia in modulu celu mai vederatu, ca monarchi'a nóstra ocupa alu doilea locu in miscarea comerciala a Romaniei. Iéta esportulu Romaniei in disulu anu pentru monarchi'a nóstra: vite in valóre de 29,447,655 si cereale in valóre de 51 lei; alte articole de consumatiune in valóre de 97,873 si fabricatiuni de 171,461 lei. Iéta acum si esportulu nostru de acésta natura pentru Romani'a: articole de consumatiune in valóro de 3,215,302, fabricatiuni in valóre de 29,713,620, cereale in valóre de 3,034,554, si vite de 2,309,053 lei. Asiá dara esportulu Romaniei fatia cu noi ne arata, ce e dreptu, unu plusu de 47 milióne lei cereale si 27 milióne lei vite; dara nu mai putienu si esportulu nostru arata fatia cu Romani'a unu plusu de 29 milióne lei fabricatiuni si aprópe 3 $^1/_2$ milióne lei articole de consumatiune. Si fiindu-ca totalulu cerealeloru esportate de Romani'a este de 129 $^1/_2$ milióne si a viteloru de 33 $^1/_2$ milióne, iéra totalulu importârei fabricatiuniloru de 69 $^1/_2$ milióne lei, apoi devine incontestabilu, ca esportatiunea de cereale a Romaniei in mare parte, iéra acea de vite aprópe tóta se face pentru séu prin monarchi'a nóstra, iéra importulu fabricatiuniloru aprópe jumetate se face dela noi. Esportatiunea de vite si cereale a Romaniei are dara o mare importantia comerciala pentru noi, câci suntemu pusi in positiunea de a trage folóse reale directe si indirecte dintr'ens'a. Si apoi cerealele nóstre din Transilvani'a suntu in stare a concurá cu cerealele române chiaru si in pietiele Romaniei, de óre-ce esportulu nostru de preste 3 milióne lei cereale negresitu se face din partile Transilvaniei marginise cu Romani'a.

Este evidentu prin urmare, ca nici aceste singure dóue concesiuni ce facemu Romaniei, nu suntu nici pentru dens'a unu avantagiu, nici pentru noi unu desavantagiu asiá de mare, cum se pretinde a fi. Cu atâtu mai insemnate suntu inse avantagele ce ne ofera conditiunile prevediute prin conventie, relativu la esportatiunea fabricatiuniloru nóstre; a ferului nostru brutu, a lemneloru de cladire, carbuniloru de pamântu, zaharului, fainei, beuturiloru spirtuóse si minerale, peiloru rafinate, metasarie, postavuln, bumbacului si altoru lucruri ce constituiescu partea cea mai insemnata a esportatiunei nóstre pentru Romani'a; pre cându partea contractantanu are nici unu beneficiu realu, afara de cele dóue puncte atinse mai susu, câci beneficiulu ce aru fi sa-lu traga din esportatiunea unoru articole de natur'a celoru insirate aci, devine cu totulu fictivu, prin impregiurarea, ca asemenea lucruri Romani'a nu esporta mai de locu.

„Din tóte aceste espuse constatamu dara, ca ingrijirile ce nutrescu unii pesimistí fatia de acésta conventia suntu nejustificate, de óre-ce nici unulu din punctele ei principale nu contine desavantage de vre-o insemnatate pentru noi, pre cându din contra cele maî multe din ele ne oferu avantage mari si reale remâne numai sa scimu profita din ele.“ „Tr. C.“

Angli'a si cestiunea orientului.

Cetimu in „les Débats“ dela 25 Novembre:

Nu putemu sa ne saturâmu de a admirá, mai nu putemu sa ne impedecâmu de a nu rivní la cinismulu celu raru cu care Angli'a continua revolutiunea sea asupr'a cestiunei orientului. Vechi'a protectoare jurata si patentata a independintiei, a suveranitâtiei si a integritâtiei imperiului otomanu, este astadi cea mai infocata in a-i cere, in tóte dilele, desmembrarea ei, si vomu asistá la acestu plinu de mirare spectacolu alu Rusiei protegiandu pre marele turcu contr'a impacientiei engleziloru. „Catastrof'a financiara“ a deschisu ochii veciniloru nostri intr'unu modu miraculosu.

„Cum a pututu sa se schimbe aurulu celu curatu intr'unu plumbu murdaru?“ Eata singur'a cestiune ce ei 'si adreséza; si acést'a a si devenitu adeverat'a cestiune a orientului.

In tóte diminetile vedemu dara pres'a englezésca revenindu cu atacurile ei, si nici odata acei'a cari, cá noi, au refusatu in toti tempii sa créda in legend'a turcésca, n'au sfasiatu-o cu atât'a violintia. Acésta violintia este astu-feliu incâtu ea trece nu numai preste tóte hotarele, dara chiaru

Cur. de Pest

si preste tient'a la care aru voí sa ajunga.

Dupa ce au declaratu intr'unu modu categoricu ca Turci'a nu este nici in stare nici in positiune de a stabilí séu de a mentiene ordinea si pacea in provinciele sele resculate, englezii ceru acum cá aceste provincii sa fia imediatu, si fâra vorba multa, ocupate militaresce de câtra un'a din puteri, si ei insarcinéza cu acésta slujba pre Austri'a. Suntu de facutu óre-cari observatiuni asupr'a acestei propuneri somare si radicale.

Mai intâiu, scopulu Angliei este forte claru. Ei ii place mai bine cá acésta operatiune sa fia facuta de Austri'a decâtu de Rusi'a. Vecinic'a ei spaima, fia la Constantinopole, fia in Persi'a, séu in Asi'a centrala, séu in Indi'a, este naturalmente Rusi'a. Austri'a nu-i inspira nici de cum aceleasi temeri. Ea scie ca Austri'a n'are nici unu gandu asupr'a Asiei, si la trebuintia, ea s'aru resemná sa o véda luându in Turci'a, fia chiaru la Constantinopole, loculu pre care lu viséza mereu Rusi'a.

Dara este óre siguru lucru ca Austri'a, din parte-i va consimtí sa se insarcineze cu acésta slujba si sa indeplinésca rolulu de gendarmeria européna? Pentru ce in interesulu Angliei, s'aru duce ea sa-si compromita relatiunile sele cu puternic'a-i vecina Rusi'a? Acei'a cari au facutu pentru Angli'a resbelulu Crimeei sciu ce basa sa puna pre recunoscinti'a sea indata ce interesele sele nu mai suntu in jocu. De alta parte, trebuie sa-si dea cine-va séma si despre situatiunea interióra a Austriei. Ací se recunósce, in indemnurile Angliei, inspiratiunea germana, si nu trebuie sa ne surprinda cându vedemu acésta politica propagata cu o pasiune subita si esagerata de câtra principalulu organu alu guvernului prusianu in Angli'a. (Timesulu).

De multu inca marele cancelariu germanu a disu ca centrulu de gravitate alu imperiului Austriei trebuie sa fia mutatu dela Vien'a la Pest'a. Cele mai vechi provincii ale monarchiei austriace, acelea care suntu temeli'a si léganulu, suntu inca provincii germane. Si scimu ca Prusi'a voesce se fia singura stapâna in Germani'a.

De acea totu ce impinge pre Austri'a spre orientu o desparte de Germani'a. Cu câtu Austri'a va absorbí in imperiulu seu populatiunile slave, cu atâtu provinciele germane, vediendu-se amerintiate in vechi'a loru suprematia, se voru intórce spre gramadirea dela nordu care le chiama si le intinde bratiele. Acest'a este unu periculu capitalu pentru Austri'a.

Mai este inca si o alta dificultate. Imperiulu Austriei este constituitu astadi pre principiulu dualismului; elu se numesce imperiulu austro-ungaru. Elementulu magiaru care balanséza elementulu germanu, are elu singuru lupte contr'a elementului slavu din imperiu; si cu câtu numerulu slaviloru aru cresce, cu atâtu suprematí'a Ungariei aru fi amerintiata. De acea intempina cine-va in guvernulu austriacu actualu, mai curendu rele decâtu bune dispositiuni in privinti'a provincieloru turcesci resculate.

Póte sa-i fia totu un'a Angliei, care s'a facutu prusiana, cá provinciele germane din Austri'a sa se unésca cu marea confederatiune dela nordu; acést'a este inse o afacere principala si de viétia pentru monarchi'a austriaca. Nu trebuie dar sa se créda ca espeditiunea militara ce puterile voru sa puna in spinarea Austriei este unu lucru asiá usioru si asiá simplu.

Ceea ce este lesne spre esemplu, si fórte simplu, este resonamentulu engleziloru, din indoitulu punctu de vedere alu politicei si alu moralei. Ei dicu: „Déca este vorb'a la adeca, apoi sa ne lepadâmu de Turci'a, intemple-se ce o poftí cu integritatea imperiului otomanu. Unu singuru lucru ne interesēza; liber'a nóstra comunicatiune cu Indi'a. Dara noi avemu acum ceea ce n'avému acum dóue dieci de ani pre tempulu resbelului Crimeei; avemu canalulu de Suez. Amu facutu este prea adeveratu, totu ceea ce amu pututu cá sa-i impedecâmu esecutiunea, dara s'a gasitu unu francesu incapatinatu care l'a facutu; sa ne luâmu partea nóstra, si mai cu séma sa luâmu canalulu. Déca voru muscá din imperiulu otomanu, bucat'a nóstra este alésa gat'a; punemu mân'a pre Egiptu."

Acést'a se dice si se scrie in tóte dilele in Angli'a, sub tóte formele. Déca acésta morala politica intra in codulu internatiunalu, nu vedemu ce aru impedecá desvoltarea si aplicarea ei si in alte pârti. Pentru ce, spre esemplu, Franci'a nu aru dice ea: „Amu perdutu dóue din provinciele mele cele mai frumóse, si o despagubire nu mi-aru fi tocmai neplacuta. Fiindu ca fia-care 'si alege bucatic'a sea, Rusi'a Constantinopolulu, Angli'a Egiptulu, pentru ce nu amu luá si noi Belgi'a? Ea a voitu sa se dea nóua, si amu recastigá cu ea ceea ce amu perdutu, si aru fi cu atâtu mai agreabila acésta cucerire cu câtu Germani'a aru vedé in acésta intindere spre nordu parasirea ori-cârei pretensiuni spre estu."

Si in adeveru, Prusi'a si-aru dice la rendulu ei: „Fiindu ca tóta lumea 'mi dà esemplu, séu mai bine, urméza pre alu meu, de ce n'asi face si eu cá tóta lumea? Rusi'a ia Constantinopolulu, Angli'a Egiptulu, Franci'a Belgi'a; noi n'avemu destule guri la mare si n'avemu colonii. Oland'a are totu ceea ce n'avemu noi; de multa vreme ne gandému la acést'a, eata ocasiunea, hai sa profitâmu."

Si cu modulu acest'a se va preface chart'a lumei si moral'a popóreloru.

„Tr. C."

Epistole dela tiéra.

Amice! Cându mai tóte curgu la noi — la românii — cu putienu interesu comunu, atunci e necesariu, sa legâmu si la cele private — unde se póte — interesulu tuturoru.

De acést'a dorescu, cá unele din epistolele mele, sa le dai publicitâtii. Facu acést'a pentru resuflare, la o greutate ce amu la inim'a mea, si voiescu sa comunicu ideile pentru binele comunu nu numai cu tine, ci cu maimulti. Acele dóue espressiuni, cari le-amu auditu amendoi si altii, dela unu barbatu dintre cei principali: „ca cultur'a ce se dà adi româniloru nu folosesce nimic'a" si ca: „moral'a lipsesce", le-au primitu audiulu meu, cá sunetulu unoru dóue bombe ce iesu din tunu. —

Mi s'a lipitu cuprinsulu sunetului de memoria incâtu nu m'amu pututu nici pâna adi despartí de ele.

Amu cugetatu multu la ele, amu cugetatu la definitiunea culturei si moralei. M'amu intrebatu ce suntu ele? Si mi-amu respunsu scurtu suntu mijlócele, cu cari potu sa se radice ómenii din ticalosia. Unde nu se ajunge acestu resultatu acolo lipsescu aceste mijlóce.

Amu cugetatu mai departe, amu ramuritu si amu esaminatu societatea in tóte pârtile ei de desvoltare.

In urm'a acést'a amu despartitu cultur'a: in popularia, sociale si politica.

La aceste dóue din urma amu disu: Desgutatu, necajitu, cum se va fi espresu acelu barbatu, mai ca are dreptu, câci in unele pârti, pare ca lipsesce cultur'a sociale, pare ca nu e morale.

Acést'a e o causa, care m'a indemnatu la corespondintia deschisa. Alta causa este, ca ea sa fia unu mijlocu câtu de micu, contr'a ventului puternicu, din a cârui vuetu resuna vocea: „Astadi e bine, ca audiendu, sa nu audi si vediendu sa nu vedi; sa te ferescí de tóte adunârile natiunali, de scrieri, ca suntu numai nisce sîretii. Un'a se scrie alta se esecuta, un'a se dice si alta se face. Te intréba ómeni betrâni: spunemi barbatii nostri de caracteru, spunemu pre cei nedescrisi negru? Pre cine sa audimu si cui sa credemu? Trebuie, ca amu ajunsu vremea, cá sa nu mai credemu nimenui! De acést'a la noi nu póte fi actiune pentru interesele comune, fimdca nu suntu barbati pentru ele. Eata dar', ca e consultu sa se retiena omulu dela ori-ce actiune, dela ori-ce adunare si dela ori-ce contribuire. Nu audi dta, ca ori-ce actiune nu e natiunale si ori-ce fondu se papa? Si barbati cari s'au ajutatu la studii prin contribuiri natiunale suntu cei mai antinatiunali. Ei nu contribuescu. De acést'a adi cine e cu minte 'si vede, de casciór'a sea, de trebsiór'a sea si de copilasii sei, pâna atunci pâna cându vomu fi crescuti pentru actiuni natiunali."

Acele sonuri despre lipsa de fundamentu la desvoltarea nóstra si aceste sonuri, cari iesu din vocea unoru ómeni seriosi, impinge publiculu nostru romanescu la despretiulu de sine, la disgustu si la indiferentismu, la aceea, câtra care 'si are elu óre-care inclinare adeca: la nepasare de interesele comune.

FOISIÓRA.

Unu nasu rosiu.

Umoresca de *Hugo* dupa „Osten."

(Urmare.)

Intre astfeliu de esclamâri si conversâri ajunse la locuinti'a sea, si posomoritu si indispusu se puse in patu, cá sa dórma, dara nici aici nu putù aflá odihn'a indatinata, nasulu mare si rosiu i reveniá continuu in visu, si a duratu multu pâna a pututu inchide ochii, pare totusi c'a durmitu séu a visatu cu deosebire bine, câci zimbindu se radica din patu, se imbraca si — pléca iéra spre cas'a parintelui *Rosiu*. Deci suntemu indreptatiti a crede ca dlu *Scurtu* nu erá inca vindecatu de plinu de iubirea sea, ba, i si escusâmu inamorarea, déca nu puté fi altfeliu.

Abiá fu observatu de ómenii preotului, si usi'a i se deschise cu multu mai larga cá de comunu. Aici fu invitatu se poftésca câtu de desu, si cându i va placé, cá amicu si cá comesanu, si, minunea minuniloru a fostu, ca elu intr'adeveru si reveniá, si inca fórte desu. Se parea, ca unu demonu lu trage óre-cum cu putere, de-si se parea ca nu-lu mai atragea nici unu magnetu mai multu. Visitele acestea involuntarie erau chiaru si pentru densulu o gacitóre nedeslegata. Elu semtiá o necessitate, cá sa se duca in cas'a preotului, prin urmare ce avea sa faca, mergea. Dupa ce sosiá inse ací si se aflá fatia in fatia cu Fanny, cu nasulu ei celu mare, lu cuprindeau sudori de mórte. Cum s'a schimbatu intr'unu temdu asiá scurtu!.. Elu conversá cu dens'a fâra sfiéla, o ascultá fâra nici unu interesu, pe sofa se 'ntindea incóce si 'ncolo si se facea comodu intr'unu coltiu. Déca i se serviá tee'a, in confusi'a sea, mancá singuru intrég'a piramid'a de strujele de pâne; in astfeliu de momente 'si dicea neconsolabil'a féta: „o, elu nu me mai iubesce." — Totu atunci dlu Scurtu gandea altu ce-va: „sa me iá mam'a padurei, de pricepu eu, ce se intempla cu mine. Judecandu dupa neliniscea ce me cuprinde atâtu de desu, inca totu trebue sa fiu amoresatu; inse numai in orasiu me semtu neliniscitu, ací lânga Fanny, suntu asiá de liniscitu si rece cá ap'a unui micu periuasiu. De e inse sa fiu amoresatu atunci la totu casulu nu suntu amoresatu in Fanny. Nu dóra ca asiu ascultá cu mai putiena placere conversarea ei, cá de alta data, séu ca dóra mi s'aru parea mai putienu intielépta ori virtuósa, nu, singuru numai astu nasu rosiu blastematu, lu vedu totu-déun'a naintea ochiloru, de-si acum lu conserva binisioru impachetatu. Nasulu acest'a alu naibei me respinge si me tiene intr'o departare respectabila. Dieu, dar' nici nu vréu sa gandescu mai multu la nenorocit'a Fanny."

Si sosindu acasa facendu astfeliu de consideratiuni intielepte, cugetà singuru numai la Fanny. In odaia gandea la ea, in patu gandea la ea, trézu si in somnu totu la ea gandea. Teneru nefericitu! Astfeliu de vifore nu cunoscea anim'a sea, pre cându nu se ocupá decâtu numai cu punerea in regula a cârtiloru sele.

Tocm'a pre tempulu acest'a i se oferí unu postu de primu commis la unu bancariu mare ce avea mai multe afaceri de schimburi (cambie) pentru care se recerea diligintia si perseverantia multa. „Ast'a me va vindecá de grelusii mei", esclamà elu, „ast'a e pórt'a scapârei mele. Sa ne suimu la culmea norocului, in locu sa ne aruncâmu in abisulu unei casatorii ridicule. Hotaritu, de astadi inainte voiu remané in comptoarulu meu si nu voiu mai pune peciorulu in cas'a preotului." Cu aceste propuneri dulci pe budie intórse spatele câtra cetate, si se cam mai duse, cu voia séu fâra de voia, — câtra satulu parintelui *Rosiu*.

Mergendu spre satulu acest'a, unde lu-atragea o patima iresistibila, stetea deoda 'n locu, se netedî cu mân'a drépta pe barba, dandu-si aerulu unui ganditoriu confundatu, incâtu trecetorii lu tieneau de unu poetu in doreri de nascere.

„Ce se facu?" gandea elu. „De voiu luá in casatoria — pe acestu nasu fâra sfersitu ce va vorbí cetatea de mine. Cu ce cuvinte muscatóre si cu ce fatia batjocoritóre voru primí si criticá acestu nasu purpuriu, vrednicu de compatimitu, numitu: Fanny Rosiu?"

Astmodu semnalá fantasi'a egoistica venitoriulu dlui Scurtu. Déca bórea lina, care lu mená inainte nul'aru fi trasu cu sine, si l'aru fi opritu pe cale, elu s'aru fi rentorsu a buna séma. Dara asiá ajunse acusi la asilulu numitu.

Amici'a, ce legá pre dlu *Scurtu* de famili'a parintelui, se prefacù din ce in ce intr'o confidintia netiermurita, din care se puté observá cu siguritate fiitoriulu ginere. Elu se tiené de casa; puté se fia in casa câtu de comodu fâra genare. Insusirile lui particulare erau primite cu acea bunavointia cu care se imbratisiá intrég'a lui persóna. In sér'a cându facù vediut'a mai dupa urma, dlu *Scurtu*, intr'adeveru a frapatu cu purtarea sea confusa. Intrandu a calcatu mâti'a pre códa; cându se radicá dupa canapea, unde atîpise tempu de o óra, in coltiulu, unde siediuse vediù nóu'a pelaria a dlui parinte imbotita cum se cade. Teea voiá cu ori-ce pretiu sa o pregatésca densulu si puse pre mésa caldarusi'a iéra pre focu can'a, si astufeliu facù mai multe d'a'ntórsele. Anim'a dsiórei se sbatea de bucuria, ea gandea in sine: Dieu acestu teneru de tréba si-a uitatu cu totulu de nasulu meu!

Dara s'au insielatu in asta credintia copil'a tenera. Creerii bietului comptabilu, din contra, patimiau din dî in dî totu mai multu. In diu'a urmatóre percurse „Tagblatt"ulu cu multa atentiune si cautà anunciurile dóra va aflá vre-unulu pentru curatire de pete. Se si duse la unu curatitoriu de pete si-'lu intrebà nu cumva are vre-unu medilocu, cá se scóta pete vechi inradecinate.

„Pentru ce feliu de pete, dlu

Scopulu — dara, acestoru epistole deschise este atentiunea, sa nu lasâmu sa ne coplesiésca atâtu reulu insusi, câtu si indiferentismulu séu nepasarea; se comunicâmu ideile, cá sa nu devina molipsiti cei chiemati si pré putienii nostri barbati cu zelu si jertfitori.

Ce e dreptu, ca cu apa rece inca sa nu ne imbatâmu, dara nici cu diplomatia si cu amagiri sa nu umblâmu, pentruca poporulu nostru nu ne póte intielege si ne parasesce.

E adeveratu — ca dupa câtu amu vediutu, amu auditu si dupa câtu pricepu eu — cultur'a nóstra sociale si politica nu o presentâmu poporului nostru in modulu in care o póte elu cunósce si stimá. Moral'a inca lipsesce in unele locuri si pare, ca se lucra cu organisatiune, cu intentiune, cá sa se derime acést'a. Este caus'a, spiritulu tempului séu lupt'a de a ajunge fâra sudóre la materialismu si petreceri séu ca moral'a de adi nu e bine inradacinata, nu sciu. Destulu este, ca vedemu si vinu dovedi de susu si mai de josu, cari constatéza acestea.

Eata pentru ce dicu ómenii seriosi. Ne amu desgustatu!

Directiunea vietii sociali s'au unitu cu a politicei cu a diplomatiei si ea este: sireti'a, amagirea, seducerea adeca unele se vorbesci se scrii si altele se faci.

Din acésta causa increderea pare ca nu o mai afli intre ómeni, progresulu nostru inca e confusu si in adeveru aru fi bine se aretâmu in ceea ce amu inaintatu si in ceea ce nu.

De acést'a credu, ca n'aru fi reu sa cercetâmu pre unde ne abatemu din cursulu vietiei. Eu mi amu propusu sa descriu prin aceste epistole viéti'a sociale romanésca de adi — in putiene cuvinte — in asemenare cu cea mai nainte de anulu 1848 cá sa ne oglindâmu incâtu-va. —

Asemenea viétia religionaria, bisericésca, morale; viétia constitutiunale; viétia scientifica literaria; viétia progresiva a poporului nostru si vietia in distractii si petreceri.

Voiu dice ce-va despre averea natiunale, despre fonduri si fundatiuni; voiu face unele amintiri la crescere si educatiune in casa si la scola romana.

In urma voiu amintí ce-va si despre factorii, cari au contribuitu si contribuescu la viéti'a sociale: despre preoti, dascali, profesori, advocati, judi, notari si diurnalisti de adi si cei mai de inainte: despre junimea si studentii nostri dela gimnasii si universitâti; despre viétia casnica. In urma despre limb'a romana in scrieri fatia de cea din biserica si de cea care o vorbesce poporulu, pentru cá sa ne cunóscemu celu putienu incâtu-va cum ne aflâmu si incâtu progresâmu.

Amu insiratu multe ací, inse amu disu, ca numai le voiu atinge, fiindu ca scopulu este — cum sa amintimu, — se desteptu atentiunea lectoriloru la ceea ce aru fi reu pentru inaintarea nóstra.

A-si dorí, cá acestea sa le cetésca mai multi carturari de pre sate pentruca mas'a care se desvólta incetu sa se ferésca de base rele sa nu mai imputeze, de acést'a voiu scrie mai popularu.

In urma te rogu, ca de óre-ce scii, ca nu me tienu intieleptu, cá Isopu, poti sa-mi faci ori-ce observâri.

Déca 'mi vei face si observarea, ca ocupâmu harthia cu de acestea fâra vre-unu folosu, me voiu lasá indata a te ocupá cu epistole a câroru sembure e rece, nu aduce noutâti séu curiositâti si nici o inchinaciune.

Incheiu cu acestea dicendu-ti la revedere. Y.

Proiectulu

de respunsu la discursulu tronului presentatu camerei de minoritatea comissiunei insarcinata cu redactarea acestui proiectu. Acésta minoritate se compune din d Meitani.

Mari'a Ta! Deputati ai natiunei, amu venitu din tóte unghiurile tierei pentru a salutá cu respectu si sincera iubire pre suveranulu nostru cu ocasiunea deschiderei sessiunei corpuriloru legiuitórie.

Asupr'a proiecteloru de legi depuse dejá pre biroulu camerei, vomu cercetá propunerile facute de guvernulu Mariei Tele si vomu otarí ce va fi folositoriu tierei si intereseloru ei.

Vomu fi totu-déun'a petrunsi de adenc'a respundere ce avemu inaintea natiunei de nóue creatiuni ce n'aru permite resursele nóstre generale. Tiér'a doresce linisce si odihna pentru a lasá tempu, dupa ce si-a indeplinitu tóte obligatiunile sele, sa se intarésca basele organisârei nóstre.

Amu primitu cu cea mai mare multiamire scirea fericita ca guvernulu Mariei Tele are sa ne presinte unu bugetu ecuilibratu; deficitulu de 7 milióne are sa fia redusu si acoperitu din noi resurse.

Vomu cercetá cu tóta luarea aminte bugetulu rectificativu si midilócele de ecuilibrare ce ni se voru propune; vomu cautá sa aparâmu tiér'a de nóue sarcine, fâra inse a desorganisá servitiele indispensabile nici a aduce turburare si complicatiune, unde este trebuintia de urmare pacinica si liniscita a asiediâriloru dejá intocmite.

Nu vomu uitá nici odata ca e bine a cheltuí unu leu, cându chieltuial'a este zadarnica; dara a versá milióne, cându chieltuelile suntu producetórie. Reductiunile dara suntu bune: dara vomu cugetá adencu asupr'a acestoru impregiurâri.

In privinti'a politicei nóstre esteriόre putemu sinceru felicitá guvernulu Mariei Tele pentru urmarea corecta, patriotica si curatu natiunala ce elu a urmatu in evenimentele ce se petrecu in ceea-lalta parte a Dunarei.

Privindu cu atentiune acele evenimente, tiér'a este totu-déun'a cu Mari'a Ta in afirmarea viiloru sele simpathii pentru populatiunile crestine. Natiunea va fi gat'a a-Ti dá, Prea Inaltiate Dómne, totu spriginulu puținciosu pentru a sustiené in impregiurârile de fatia demnitatea natiunala, si sub drapelulu desfasiuratu, a concurge la stabiirea unei stâri de lucruri mai conforme cu interesele generale ale crestiniloru.

Positiunea nóstra favorabila ne va permite a continuá totu deodata calea reorganisârei nóstre interióre, desvoltandu continuu si intarindu cu otarire institutiunile nóstre democratice-liberale.

Nu vomu lipsí si cu acésta ocasiune a Te incredintiá din nou, Prea Inaltiate Dómne, ca ideile de stabilitate, de ordine, de democratia si libertate au prinsu radacina adenca in inim'a fia-cârui cetatiénu.

Sub asemenea simtieminte, vomu continuá a atrage atentiunea tierei in desbaterile nóstre; a lucrá pre acestu terenu pentru a meritá increderea ei; si a aratá Europei ca pe marginea Dunarei este unu poporù mandru de trecutulu seu, dara unu poporu pacinicu ce iubesce libertatea fâra sguduiri continue, si progresulu fâra sdruncinâri succesive.

Sperâmu ca ministeriulu ne va urmá pre acésta cale; astfeliu armoni'a va continuá intre puterile statului; si vomu fi fericiti a contribuí la realisarea aspiratiunile legitime ale tierei.

Sa traiesti Mari'a Ta! Sa traiésca Mari'a Sea Dómn'a! Sa traiésca scump'a si multu iubit'a nóstra Romania!

„Tr. Carp."

Objectele de auru ale tesaurului dela Petrós'a care fusese furate din Museulu natiunalu si s'au gasitu:

1 Tava de auru, taiata in patru bucâti, cu greutatea cinci oca, 280 dramuri:

1 Urna de auru iu forma de ibricu, ruptu in dóue bucâti, un'a oca 132 dramuri;

1 Vasu rotundu de auru totu in forma de cosiuletiu, in diece coltiuri, impodobitu cu granate rosii si albe, un'a oca si 72 dramuri;

1 Vasu rotundu de auru totu in forma de cosiuletiu, in optu coltiuri, impodobitu cu granate rosii si albe, un'a oca, 355 dramuri;

1 Vasu de auru rotundu, in form'a unei farfurii, prin prejuru cu figuri scóse afara, si in midilocu cu o mica statue de auru, deslipita de vasu, un'a oca 247 dramuri;

1 Colietu de gâtu, de auru cu dóue ace, impodobite cu dóue granate si alte petre 66 dram.

1 Bratiea de auru, in forma de belciugu, cu initiale gotice, 211 dram.

1 Idem multu mai subtire, fâra initiale 58 dramuri;

1 Lampa de auru in forma de sioimu, cu capulu ruptu, impodobite cu granate mari rosii si lantisióre de auru aternate la códa, 252 dramuri;

1 Ibisu séu pasere mai mica, impodobita cu granate rosii si 5 lantisióre de auru aternate de códa, 190 dramuri;

1 Idem idem cu lantisióre de auru de care suntu aternate câte unu micu margaritaru, 167 dramuri;

1 Grafu de auru, impodobitu cu mai multe granate rosii, 63 dramuri;

Preste totu 12 piese de auru si in greutate totala de 14 oca, 63 dr.

— Aflâmu ca dintre tóte obiectele tesaurului dela Petrós'a susu mentionate, numai unu sfertu din tav'a cea mare si colietulu nu s'au gasitu, de óre-ce dupa marturisirea furului, aceste dóue obiecte au fostu aruncate de elu pre drumu, ne mai avendu cum sa le ascunda prin haine si pantaloni unde ascunsese celelalte obiecte. Sfertulu de tava, a disu furulu, l'a aruncatu fiindu ca lu sgariá la unu picioru sí nu puté umblá lesne; iéra colietulu l'a aruncatu fiindu ca lu pusese dupa mâna si licarindu la felinare, puté fi vediutu de sergenti. Se spera inse ca si aceste dóue objecte se voru gasí prin zapada séu se voru aduce de cei ce le voru fi gasitu promitiendu-se o recompensa.

Furulu tesaurului dela Petrós'a, in etate de 2[illegible] de ani, blandu, cu figura inteligenta aplicata la reu, si cu dispositiuni de aprobatu, a fostu condusu de politie, in presenti'a primului procuroru si a mai multoru persóne, si cu unu sange rece si cinismu sfruntatu, a povestitu suridiendu tóta operati'a furtului ce a comisu. Elu a datu unu feliu representatiune curiósa, in care a esplicatu in detaliu tóta operatiunea comiterei crimei; a esplicatu cum a gauritu cu sfredelu si a taiatu cu feresteu scandurile pardoselei din sal'a senatului care e deasupr'a salei Museului; cum s'a servitu cu chibrituri spre a vedé déca gaur'a ce a facutu in tavanu corespunde alaturi cu cas'a de sticla a tesaurului; cum s'a coboritu re funie josu, cum s'a suitu in susu cu obiectele furate si cum le-a ascunsu prin haine si a disparutu prin antreulu celu micu din drépt'a alu universitâtiei, si apoi a ascunsu objectele tesaurului intr'unu piano ce avé acasa. Déca circulati'a drumului de feru nu erá intrerupta de viscolu, elu avé de gându sa plece cu trenulu a dóu'a dî.

Ce-va mai multu, acestu pungasiu dibaciu a avutu curagiulu, spre a evitá banuelile politiei asupra-i, (fiindu cunoscutu pentru alte furturi) a vení la bibliotec'a Universitâtiei in diu'a cându politi'a cautá si se facea instructiunea in localulu museului; ba inca cetea unu romantiu, Mathild'a, si conversandu cu unii din biblioteca aruncá banueli pe cutare si pe cutare teneru!

Furulu Pantazescu erá impiegatu la drumulu de feru si aru fi pututu cu inteligenti'a sea sa-si castige hrana si sa-si faca viitorilu pre calea muncei oneste; vitiulu inse l'a petrunsu cu deseversire si nu dà sperantie de corectiune. Câci acestu furtu indrasnetiu a mai fostu precedatu si de altele, precum acel'a din cas'a dr. Vladescu, unde s'a coboritu nóptea prin podu in sufragerie, a furatu unu ceasornicu si alte obiecte si a fugitu pe feréstra.

Descoperirea tesaurului dela Petrós'a s'a facutu prin dibaci'a agentiloru si directorului politiei Slavescu, care, dupa ce a facutu percuisitiune la domiciliulu furului banuitu Panta-

---

meu," lu intrebà curatitoriulu seriosu. „Pentru pete in haine de inu?"

„Nu."

„De vestminte?

„Nice pentru astea.

„Póte in haine d'ale dómnei dtale?"

„Cu atâtu mai putienu, nu! Tocm'a fiindu ca 'su necasatoritu, si fiindu ca a-siu dorí tare sa me casatorescu trebuie sa-mi ìau refugiu la maiestri'a dtale. Nu ai nici unu midilocu de a preface albu nasulu rosiu alu unei domnisióre de 21 ani?"

Intrebarea nu i se respunse. Curatitoriulu de pete nù avé idea de o confusiune de spiritu dupa cum se vedea in dlu *Scurtu*; elu lu considerá dreptu de unu smintitu si se bucurà tare vediendulu scoborendu pe trepte.

„Mi voiu pierde si mintea!" filosofá singuru dlu *Scurtu*. Eu nu suntu nascutu pentru norocu, altmintrea n'asiu puté fi atâtu de nehotaritu si nu m'asiu impedecá de tóta piétr'a, ce mi sta in cale, ci asiu merge inainte. Puteriloru ceresci! voi mi-ati pusu in mâna pocalulu placeriloru plinu cu verfu — eu trebuiámu numai se beau, — si eu nu cutezu a-mi pune buzele la beutur'a pretiósa, si pentru ce nu? Fiinduca dintr'ensulu mi straluce unu verfu de nasu rosiu. Ce slabu esti tu! séu gandesci ca nasulu acest'a este unu munte vomitoriu de focu?"

Acum prinse unu curagiu desperatu. „Da, o sa me decidu odata," gandea elu in sine si bagá mânile in busunariulu frackului seu verde unde le facù pumnu. „Eu potu se facu asiá cum vréu, suntu amoresatu infricosiatu. Trebuie se m'aruncu in bratiele sortii. Pe *Fanny* voiu luá-o in casatoria se sciu ca toti negutiatorii mi voru face unu charivari la uspetiu."

Visitele dlui Scurtu in H. se prelungeau din dî in dî. De câte ori ii permitea tempulu totu-déun'a se ducea la parintele *Rosiu*. Duminec'a veniá desu de diminétia si se departá tardiu dupa cina, iéra preste septamâna celu putienu sér'a, lu puté asteptá cu siguritate.

„Dieu, eu chiaru amu unu barbatu," 'si dicea *Fanny* in bucuri'a nevinovata a animei sele, totu asiá ii veniá si amoresului fericitu, cârui'a inca i se imparea ca e aprópe casatoritu si se mirá, cum de nu e dejá in fapta.

Cându se mira inse unu inamoratu ca nu e casatoritu, atunci e p'ací s'abandoneze holtei'a si intr'o santa dumineca se si incheià legatur'a indissolubila.

Cându esí tener'a parechia din biserica unu baiatu blastematu incepù a strigá de odata: „O ce dómna frumósa cu nasu frumosu mare si rosiu!"

Atunci Fanny indata 'si acoperí fati'a rusinósa dens'a incrediuta in pretensiunile-i legali pentru venitoriu si luà libertate p'unu momentu a respirá aeru. — Dlu *Scurtu* se tredí cá dintr'unu visu si privindu in giuru neliniscitu, repetî: Nasu rosiu frumosu? Ce vrea se dica baiatulu acest'a cu nasulu lui rosiu?" N. P. P.

zescu si a gasitu chei'a cu care se servise spre a deschide bibliotec'a senatului, precum si cér'a cu care luase mesura, l'a strimtoratu spre a spune unde suntu obiectele si i-a aretatu chiaru publicatiunea din „Monitoriu", in urm'a câroru midilociri l'a facutu pe furu a marturisí unde ascunsese tesaurulu, adeca in pianulu ce avea acasa.

Astfeliu s'a pututu restituí museului natiunalu acestu tesauru atâtu de anticu si pretiosu, care acum s'a depusu spre pastrare la cass'a de depuneri si consemnatiuni. „Pr."

Varietâti.

⁂ *Parastasu.* Astadi se va serbá in biseric'a nóstra din cetate unu parastasu solemnu íntru amintirea Marelui Archieppu si Metropolitu raposatu *Andreiu* baronu de *Siagun'a.*

⁂ Din cause familiari redactorulu acestei foi a fostu silitu a concrede colaboratorului seu redactarea foiei acum de trei numeri incóce. Acést'a nu o amu face cunoscutu déca intemplarea nu aru fi voitu cá in nrulu trecutu sa scape din vedere, ceea ce lesne se póte intemplá ori si cui, o notitia nóua neplacuta intitulata „*Generositate sasésca*" carea dupa sciinti'a si cunoscinti'a nóstra este o esageratiune a stârei faptice a lucruriloru atinse in notitia. La gimnasiulu sasescu de aici pentru ce sa fia o crima déca se institue unu sasu profesoru de limb'a romana, mai alesu déca o scie bine, cum este in casulu de fatia? Câci au fostu romani pâna acum profesorii de limba romana inca nu urméza ca acésta impregiurare aru fi sanctiunatu vre-unu dreptu istoricu. Lucru de capetenia este propunerea limbei in gimnasiu, carea dupa câte audimu este pusa in mâni fórte bune.

⁂ *Frigu terribilu.* De dóue dile avemu frigu cá in puterea iernei. Eri nópte a fostu 20° sub nula si adi nópte déca nu va fi trecutu preste, dara mai putienu de 20° nu a fostu

⁂ *Telegrafu.* In Riu Vadului districtulu Remniculu Valcei (Romani'a) s'a deschisu statiune telegrafica cu servitiu restrinsu, adeca numai diu'a.

⁂ „Hztg" spune ca unu milostivu de omu din tigani'a de la pórt'a Cisnadiei ia dela ómeni seraci dupa 50 cr. pre *trei* dile *numai* câte 15 cr. procente. Dupa 50 cr. s'aru vení dara pre di 5 cr. dupa **1 fl.** inse 10 cr. ceea ce pre anu aru face dupa 1 fl. capitalu 36 fl. 50 cr. Dupa norm'a acést'a 100 fl. aru aduce pre anu unu venitu curatu de **3650** fl.

⁂ *Comitetulu Asociatiunei româniloru din Brasiovu pentru spriginirea invetiaceiloru la meserii* anuncia, ca suntu aflate mai multe locuri in cari potu intrá copii, cari au aplecare a deveni maiestri, palarieriu, masariu, cismariu, funariu compactoru. Parinti acestor'a sa se adreseze cu cartea de botezu, cu atestatulu de scóla, si ca sciu ceti la susamintitulu comitetu in Brasiovu cetate. Nr. 558.

⁂ *Espeditiune sciintifica in Sumatr'a.* — Diuarele olandese anuntia ca o espeditiune sciintifica se organisésa in Oland'a, sub auspiciele societatiei de geografia din Hag'a, cu scopulu de a esplorá mare insula oceanica Sumatr'a.

Acésta insula, ce are o lungime de 700 chilometre pre o largime de 390, si 6 milióne de locuitori, a fostu fórte pucinu esplorata pâna astadi, mai alesu in partea sea independenta unde se afla regatele de Achemu, de Liak si de Battas.

Indigenii de rasa malesa si aprópe toti musulmani, suntu de o ferocitate estrema. Espeditiunea olandesr isi propune de a petrunde in interioru pre cósta de Vestu, supranumita cóst'a cinmei din eaus'a mlastineloru séle pestifere, si de acolo a intrá in districtele muntóse, unde se sperà ca se voru gasí strate aurifere si mine de carbune.

⁂ *Starea espositiuni dela Filadelfi'a.* — „Weekly Herald" contine câteva detalie interesante asupr'a stârei actuale a lucrâriloru la espositiunea internationala dela Filadelfi'a. Edificiulu principalu (Mainbuilding) este aprópe terminatu; este aprópe a se pune parchetele. Sal'a masineloru (Machinery Hall) e gat'a a primí árticolele ce oru sa se espuna in ea. PersóneIe admise a visitá horticulturalu hall vorbescu cu admiratiune de arhitectur'a sea si de decoratiunile séle mauresci.

Galeri'a arteloru-frumóse, care e didita de granitu, nu va fi terminata de câtu in Decembre, dupa cum si agriculturalu Hall. Se ocupa a asiediá acoperementului destinatu juriului, si pictorii au inceputu lucrulu la ospitalu si la didirea radicata pentru guvernulu din Washingtonu, anecsele companiei anglese suntu terminate.

D. Bigler, presiedintele comitetului de finantie a centenarului, a depusu unu raportu care constata ca sumele primite de disulu comitetu se radica astadi la cifr'a de 7,500,000 dolari (27,500,000 fl.)

⁂ *Unu tesauru descoperitu.* — De curându d. Gillet, locuindu la Thonon, erá ocupatu a face o sapatura intr'unu câmpu ce poseda lânga satulu Tully din comun'a Thonon. Sapandu a descoperitu unu tesauru.

Iéta in ce consista acelu tesauru; o amfora de arama, de unu modelu elegantu, erá ingropata intr'o pètra mare camu la unu metru adâncime. Acea amfora erá plina cu monede române de arama séu argintu: se evaluiéza numerulu loru la mai multu de 2,000.

Sub tipuri destulu de variate, acele monede suntu din tempulu imperatoriloru Rodianu celu tineru, Filipu, Galien, Postum, unulu din cei 30 tirani, clausiu II si imperatricea Salonin'a. Mai numeróse suntu acele de sub Galien si Postum; data loru varieza dela 238 — 258 dupa Christ. Acestu tesauru pare deci a fi fostu ingropatu pre la finea secolului 3.

⁂ *Originea cârtiloru de jocu.* — Cercetârile cele mai recente asigura ca tiér'a ce a vediutu nascendu-se cârtile de jocu este Indi'a; ea este prin urmare leaganulu loru La 1120 dupa Iisusu Christosu au fostu inventate primele cârti chinese séu mai bine imitate dupa cârtile indiane spre a se distrage si amusá femeile imperatorului Stenho. Din orientu aceste foi recreative venira in Itali'a. Dela Rom'a trecura in Germani'a, si apoi pretotindenea.

⁂ *Veneti'a móre.* — Veneti'a móre, vechi'a cetatea a dogiloru, antic'a regina a Adriaticei, nu va mai fi de câtu unu suveniru. Acést'a este sinistr'a profetia ce face „Times" intr'o corespondintia a sea din Itali'a.

Celebrele lagune pre cari sta Veneti'a constituie o intindere de apa sarata lunga camu de 50 kilometre si lata aprópe de 10; ele suntu inchise de partea mârei cu o linia lunga de bancuri de nesipu séu dune, tràversate de canale prin cari ap'a se suie si se scobóra dupa cum e flusu séu reflusu.

Cinci din acele canale, Chioggi'a Malamorco, Lido, St-Erasm si Treporti, formau din timpi imemoriali singurele cai navigabile ce ducu la Veneti'a. Dara iéta ca de 34 ani s'au lasatu apele nomolóse a riului Brent'a sa se scurga in laguna, in locu de a fi conduse directu in mare. De aci resulta:

1° Ca tóte resturile terite de acestu riu s'au depusu séu in albi'a sea, séu in laguna;

2° Cá amestecarea apeloru dulci cu cele sarate a produsu acolo, cá pretutindene, malari'a

Astadi abiá déca cu mare greutate se póte tinea canalulu Lido, atâtu de cunoscutu pentru romantie, destulu de deschisu si destulu de navigabilu pentru a puté admite vapórele companiei peninsulare si orientale, si este facilu a se prevedea ca, déca nu se voru decide a face ce-va, canalele nu voru mai puté admite nici-unu vasu. In aceea di clopotulu funebru alu Venetiei va suná definitivu; ea nu va mai fi de câtu unu orasiu de interioru, fâra industria si fâra comerciu, otravitu de frigurile intermitente, pâna cându va fi acoperitu cu superbele sele palate, de nesipurile terite de Brent'a. Acestu reu, astadi aprópe ne reparabili, s'a produsu in tempulu dominatiunei austriace.

Din tempi imemoriali acestu riu, care se scobóra din alpí, 'si avé gur'a la Brondolo, la sudu de Chioggi'a nu departe de a Adigelui, si fórte adese debordá preste câmpii, pustiindu caile, cultivatiunile si lasându in urma-i malari'a cá consecuenta indispensabila. In urm'a unui asemene desastru ce avu locu la 1840, se tienu unu consiliu de ingineri si se decise, spre a evitá ori-ce inundatiune ulterióra, de a lasá sa se scurga riulu in laguna, tratându-se resistenti'a consiliului vechiei Veneti'a de prejuditiu, de copilaria. Astu-feliu, spre a evitá unu reu ce nu se producea de câtu din cându in cându, se crea unulu mai reu, fiindu ca pune astadi in cestiune esistenti'a orasiului si a locuitoriloru de óre-ce Brent'a, de cându s'au despaduritu completu muntii, teresce aprópe de 4 ori atât'a nesipu de câtu o odinióra, ceea ce grabesce catastrof'a.

⁂ *Pacea armata.* — Ce sarcini impune pacea armata popóreloru Europei? Numerându mai bine, ea impune siépte miliarde de franci. Dóue milióne 860 mii soldati se afla necontenitu sub arme; in casu de resbelu se potu imediatu radicá 8,800,000 ómeni, cari trebuie deci se fia totudéun'a gat'a pentru ori-ce eventualitâti, numeru care in cursulu resbelului póte fi urcatu inca cu 4 milióne, adeca la 11,800,000 ómeni. Spre a mantiné in stare buna si susceptibila de actiune acésta masina de resbelu, cele 7 milisrde ajungu pentru momentu numai, dara nici de cum pentru viitoriu. Bugetulu resbelului pre 1876 dupa tóta probalitatea va mai continea unu sporu camu de o suta milióne. Cu ce rapidiciune o suta milióne nu suntu inghitite prin crearea de nóue instrumente de distrugere, de nóue construiri de fortaretie, de nóue vase chiurasate! Si ce e mai reu e ce nu se póte de locu prevedé unde se voru oprí in fine! Rusi'a cheltuiesce pentru armata si flota 848 milióne; Angli'a 632 milióne; Franci'a, 620 milióne; Germani'a, 506 milióne; Austro-Ungari'a, 262 milióne; iéra bugetulu de resbelu a Italiei se urca la 258 milióne.

⁂ *Inundatiile din Londr'a.* — Gasimu in jurnalele din Londr'a lungi detalii asupr'a debordârei Tamisei-anunciata prin telegrafu. Marti, tóte portile caseloru cartierului Lambethu, pre tiermulu meridionalu alu riului, erau astupate cu scânduri, pre cari le acoperise cu pamântu si paie.

Cu tóte aceste precautiuni, uuu mare numeru din aceste case au fostu cotropite de apa, in unele locuri pâna la alu doilea etagiu.

Ieri pivnitiele si rândurile de josu erau inca inundate.

Palatulu lui Lambeth, acestu curiosu edificiu, situatu pre marginea Tamisei, intre puntile Westminsteru si Vaushallu, si care serva de resiedintia oficiala archiepiscopului primatu alu Engliterei, n'a fostu crutiatu. Ap'a, cu tóte lucrârile de aparare, s'a precipitatu in curtile interióre, cari suntu acum pline de sfâramaturi de totu feliulu.

Turnulu Sollars, unde se conserva vechile inscriptiuni ale prisonieriloru eretici, a fostu stricatu. In Belveder-Boad si in crescendu, magazinele guvernului au suferitu multu.

Intre puntile Westminster si Blachfriars scen'a devastatiunei este ingrozitóre. Tóte locuintiele putienu solide, soprónele, zidurile de imprejmuire, grilele au fostu duse de curentu. La Chatamu, riulu Medway a inundatu usin'a de gazu.

La Bath, mai multu de câtu in a trei'a parte din case ap'a s'a ridicatu pâna la intâiulu etagiu. La Brightonu, flusulu a stricatu de totu museulu ornithologicu (Bird Museum). Valurile trecéu zidulu aquariului si se spargéu de esplanada cu o fortia cum nu s'a mai vediutu. La Worthing, Leofort, Douvres, Sandgate pagubele suntu enorme. In portulu Hyhe, doi ómeni s'au inecatu. La Bedfort, la Ouse fonderiile lui Hovard s'au inecatu de totu. Mai bine de 600 lucratori se afla fâra lucru. „V. C."

Nr. 216.

Concursu.

La scól'a confes. gr. or. din Poian'a ppresbiteratulu Mercurei au devenitu de nou in vacantia a dóu'a statiune de invetiatoriu, si spre indeplinirea acelei'a se deschide concursu pâna la 10 Decembre a. c. st. v. — Dotatiunea acestei statiuni este 300 fl. computata din diu'a intrârei in functiune. —

Concurentii bine voiésca a-si adresá cererile loru instruite cu documintele recerute de lege subsemnatului oficiu in Mercurea. —

Mercurea 20 Novembre 1875.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or.
alu Mercurei.
I. *Drocu,*
(1—3) adm. prot.

Nr. 330 — 1875.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de cl. III Offenbai'a, protopresbiteratulu Lupsiei, amesuratu ordinatiuni consistoriali dto 6 Nov. 1875. Nr. 3253. B. prin acést'a se escrie concursu cu terminulu pâna la 1 Ianuariu 1876.

Cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele emolominte:

1. Cas'a parochiale cu supra edificiile economice.

2. Portiunea canonica constatatatóre din 11 jug. or. II. parte aratóre, parte fenatie, si parte pasiunate. —

2. Un'a di de claca, séu 40 cr. de unu fumu, — si.

4. Venitele stolari usitate pâna ací. —

Concurentii voru avé a-si asterne petitiunile loru instruate amesuratu prescriseloru stat. org. la subsemnatulu foru, si cari voru fi preoti a produce dela Pré Ven. consistoriu concesiune spre acést'a, pâna la terminulu indicatu. —

Oficiulu protopresbiteralu gr. or. a Lupsei.

Ofenbai'a in 21 Novembre 1875.

In contielegere cu comitetulu paroch.
Ioanu *Danciulu,*
adm. prot. gr. or. alu
(1—3) Lupsei.

Anunciu literariu!

Togm'a acum a esitu de sub tipariu, si se afla in editiunea in librari'a lui Franciscu Michaelis in Sabiiu:

„Stilistic'a limbei române"

pentru scólele gimnasiali, reali, si preparandiali de *Iosifu Tempea,* preotu si profesoru la Gimnasiulu din Lugosiu.

Pretiulu e 30 cr. v. a.

Ne mai fiindu departe introducerea mesuriloru metrice, librari'a de mai susu ofera:

Aparatu metricu de scóla, constatatoriu din 12 obiecte, cu pretiu fórte eftinu de 5 fl. v. a.

Se póte procurá in fine tóte obiectele de instructiune, cârti de scóla si alte producte literarie, cu pretiuri eftine.

☞ Adres'a pentru epistole:
Strad'a macelariloru Nr. 12 ☜
1—2

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ ana 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 96. ANULU XXIII.

Sabiiu 4|16 Decembre 1875.

Revista politica.

Dupa bugetu a urmatu desbaterea in diet'a Ungariei asupr'a proiecteloru celoru nóue de dare. In siedinti'a dela 9 Decembre n. s'a primitu nealteratu proiectulu guvernului relativu la nóu'a dare de venitu. Nu folosira nimic'a argumentele opositiuniloru parlamentarie, cari combatura cu tóta forti'a introducerea acestui nou impositu.

Dep. *Kállay* din opositiunea dreptei dise, ca contributiunea acést'a e o operatiune periculósa pentru poporu, care strembatu degiá de povér'a impositeloru de pâna acum nu va mai puté suportá sarcine; nóue iéra siefulu partidei independintiei D. *Irányi* se dechiara cu tóta resolutiunea contr'a acestei contributiuni. Oratorulu reflectandu totu odata si la unu cuventu alu ministrului presiedinte — acest'a vediendu ca desbaterea se prea lungesce disese adeca intr'un'a din siedintiele trecute sa se puna dare pe acei deputati, cari suntu prea vorbareti si se prea estindu in cuventârile loru — i replica, ca sa se puna impositu pe vatemârile si invectivele parlamentarie, si atunci ministrulu pres. aru solvi o suma enorma de contributiune.

Mileticiu inca se folosí de ocasiune, pentru a atinge córd'a natiunalitâtiloru, a cârei vibratiuni atingu atâtu de neplacutu urechile magiariloru. Dupa unele observatiuni, prin cari respinge contributiunea, se apuca si arata modulu cum s'aru puté impacá natiunalitâtile. Nu a fostu tempulu si loculu a desfasiurá atari idei si de aceea presidiulu lu provocà la ordine. Si caus'a natiunalitâtiloru 'si are tempulu seu. —

Atâtu la desbaterea asupr'a bugetului, câtu si la contributiunea cea nóua suspiciunârile au fostu la ordinea dilei. Mai multu au avutu de a suferí opositiunea dreptei, cârei i s'a imputatu din partea guvernamentaliloru, ca ea tinde la reinactivarea institutiuniloru absolutistice. Aceste suntu numai manevre calculate spre a discreditá partidulu lui Sennyey, care nu se bucura de asiá mare popularitate in tiéra.

Destulu ca desbaterea financiale s'a incheiatu, bugtulu si noile contributiuni s'au votatu, guvernulu a raportatu victoria deplina primindu camer'a proiectele lui nealterate. Majoritatea parlamentaria si-a facutu datori'a, remane acum, cá organele financiaie sa puna in pracsa conclusele dietei. Ce resultatu positivu voru avé aceste presumtiuni financiali, despre acést'a ni va convinge bilantiulu ministrului de financie la anulu venitoriu. Pâna un'a alta sa ne inprietenimu cu idea patriotica de a dá ultimulu fileru pe altariulu patriei ce ne tractéza cá pre nisce fii vitregi.

Altu obiectu iéra de natura financiale este noulu imprumutu contrasu de curendu, pre care cas'a representativa nu va intardiá a-lu acceptá fiindu ca contribue la consolidarea stâriloru economice, dupa cum ni asigura oficiosii. E notorica asertiunea unui diuariu universalu relativu la acetu imprumutu din urma. „Times“ dice, ca acest'a sa fia celu din urma imprumutu alu Ungariei, câci altmintrenea statulu ungurescu, care pâna acum a traitu totu din imprumuturi, nepotendu restabilí acum ecuilibrulu intre venite si erogate, va sa dica neavendu medilóce pentru a se sustiené dela si prin sine, va trebuí sa ajunga la bancrotulu economicu. E semnificativa acésta asertiune in gur'a unui organu atâtu de competentu. Acestu svatu amicabilu sa nu-lu ignorâmu!

Desbaterea respunsului camerei romane la mesagiu este de insemnetate politica. Ea este in strinsa legatura cu evenemintele din orientu. Atragemu atentiunea lectoriloru asupr'a resumatului ce-lu dâmu mai la vale despre acea desbatere.

Alu doilea discursu

alu representantelui dietalu Parteniu Cosm'a, in cestiuneu gimnasiului romanu din Brasiovu, tienuta in siedinti'a dela 10 Decembre, 1875.

Onorata Casa! Dupa celea ce s'au petrecutu aicia, pre mine me surprinde fórte raportulu comisiunei.

Propunerea mea in o parte a fostu aceea: ca ea se se dée la comisiunea financiaria si numai dupa acea se devina aicia pe tapetu. Acést'a, dupa ce vorbí si domnulu ministru de culte, cas'a o primí unanimu, si asiá propunerea mea se transpuse la comisiune. In argumentarile mele amu amintitu: cà o alta scóla asemenea confesionala, adeca scól'a reala superióra din Sabiiu, pana si in diu'a de astadi e subventionata din partea statului. Indata ce se luà conclusu la propunerea mea, vení de locu la ordine acést'a scóla reala superióra din Sabiu, — càci propunerea mea o facusemu la positiunea 11, ér acést'a urmà la ordine sub positiunea 12 — si apoi subventiunea acestei scoli reali se votà fara vre-o reflecsiune. Eu dar' in vederea acestor'a credeamu, ca sórtea propunerii mele se fiie decisa deja, si cà aceea nici póte fi alt'a, decatu aceea, ce a resultatu cu subventionarea altei scoli asemene confesionali, adeca: acordarea subventiunei; insa cu parere de reu me aflu insielatu in celea ce le asteptamu dela comissiune.

Sciu, ca reporturile comisiunali au, precumu se si cade se aiba, deplinu crediamentu la stimatii domni representanti; dar' chiaru pentru ca acést'a e asia, eu in casulu acest'a nainte de ce asiu vení cu alte observari, mi iéu voia a rectificá unele din reportulu comissiunei; eu adeca in tecstulu reportului vediu o abatere esentiala, si de aici deducu, cà cestiunea a fostu pertractata fórte superficialu, fara a fi elucubrata cum s'aru fi cadiutu din tóte partile; anume se dice in reportu: ca *„pentru gimnasiulu greco-orientalu romanu din Brasiovu* **pana la anulu 1873**. *s'a pusu in preliminariu o subventiune anuala càte de 4000 fl. sub conditiune: cá pre profesorii salarisati din subventiunea statului se ii denumésca regimulu; dar fiíndu ca confesiunea respectiva a refusatu acést'a conditiune, subventiunea de statu nu fù estradata, ma in in fine fù chiaru sistata prin bugetu.“*

Unele din acestea in realitate nu suntu asia; pentru ca conditiunea amintita s'a pusu numai dela anulu 1871. incóce; ér dela inceputulu constitutionalismului pana la 1871 subventiunea s'a datu totdeun'a fara vre-o conditiune si a avutu loculu seu in bugetu. In acestu sensu e dar de a a se rectificá reportulu, si aici e o distinctiune esentiala, pentruca in contr'a acelor'a, cari afirma, cà o lege esistinte aru oprí subventionarea, vorbesce insasi fapt'a, ca adeca de atunci, de candu se aduse legea la anulu 1868. institutulu acel'a fù subventionatu trei ani intregi fara vre-o conditiune.

Eu opiniunea comisiuuei — cu permissiune — o iéu si in acelu sensu, precum credu ca se si póte luá: ca adeca propunerea mea e primita; acést'a o deducu de acolo: ca dupa parerea mea comissiunea financiaria avea se-si dée opiniunea numai in partea financiaria a cestiunei, pentruca respectele didactice cadu in competinti'a comissiunei de invetiamentu; déca dar comissiunea financiaria din respecte pure financiarie afla, ca subventiunea se póte dá — precumu nici dice, ca nu s'aru poté dá — atunci comissiunea a votatu in partea mea, pentruca ceealalta parte a opiniunei comissiunei financiarie cade in competinti'a comissiunei de invetiamentu, carea sengura e competinte a ni spune, déca aru mai fi cev'a de doritu la institutu din respecte didactice, ér in acést'a parte eu sum convinsu, ca déca cestiunea vinea la comissiunea de invetiamentu, acést'a de felu nu erá de acordu cu propunerea comissiunei financiarie, pentruca nu credu se se afle omu de specialitate, cu cugetu seriosu, care se pretinda, cá la unulu si acelasi institutu se functioneze alaturea profesori de doue categorii, cari adeca in celea disciplinarie sa stée sub doue jurisdictiuni diferite, cea ce ori si cum aru fi numai spre detrimentulu invetiamentului.

De privescu apoi lucrulu din alta parte, aflu, ca propunerea comissiunei financiarie nici ca se póte realisá; pentruca aici nu e vorb'a de o subventiune stabila, ci ori-cumu se se priméscа ea deastadata, intre ordinarie séu intre estraordinarie: aceea in conditiunile de acumu nu va poté durá multu, nu va poté, pentruca — precumu scimu — e presentatu deja unu proiectu de lege despre scólele medie, si déca acea lege va dispune dóra altufeliu, de catu cumu vomu se dispunemu noi acumu la desbaterea acestei propuneri: atunci aceea lege va avé valóre dupa axiom'a: *lex posterior derogat priori;* asiadar acumu e vorb'a numai de o subventiune interimala si inca detotu interimala. Standu asia lucrulu, din propunerea comissiunei aru urmá, cá sa se denumésca profesori pe durat'a unui séu doi ani, séu dóra si pre unu timpu mai scurtu; ceea ce inse din respecte didactice nici decumu nu póte fi consultu.

Ve marturisescu Onorata Casa! cà atunci, candu veniiu aicia cu propunerea mea, eu — precumu veti fi sciindu — nu amu venitu sa ceru mila, ci amu apelatu la semtiulu de dreptate alu Onoratei Case; mi amu luatu de basa la propunerea mea: ca legea nu opresce subventiunea propusa, si ca se afla si astadi in tiéra institutu de invetiamentu confesionalu subventionatu din partea statului, si inca asia feliu de institutu, care nici ca are asia mare lipsa de ajutoriu, ca si est'a-laltu.

Dar' eu si pentru acea mi amu luatu voia a vení cu propunerea mea, pentruca eu asia sciamu, ca impregiurarile se se fie schimbatu bine si aici si colo, si eramu convinsu, ca nu sum numai eu senguru de parerea acést'a, ci se voru fi aflandu barbati de statu fórte respectabili, de acordu cu parerea mea.

N'amu incatrau; cauta sa dau aicia cetire — chiaru si spre justificarea mea — unei propuneri, carea la diet'a din 1871 o a facutu preastimatulu domnu actualu ministru-presiedinte intr'unu casu de totu analogu. Erá la tapetu o cerere, pentru a se dá gimnasiului din Bradu subventiune de 4000 fl. Comissiunea financiaria a luatu si atunci acelasi conclusu, care-lu luà acumu. Domnulu actualu ministru presiedinte a disu atunci: ca déca se tractéza de o subventiune interimala, statulu nu-si póte arogá mai multa incurgere fatia de confessiuni, decâtu câta o are deja regulata prin lege in form'a dreptului de supr'a-inspectiune, si asia in siedinti'a dela 10. Maiu 1871. facù propunerea ce urméza: „Propunere: Subventiunea de 4000 fl. ceruta pentru gimnasiulu din Bradu, cas'a representantiloru se o voteze in modu esceptionalu, interimalu, si intre spesele estraordinarie, fara a luá dreptu conditiune vre-o ingerintia, ce aru trece preste dreptulu generalu de suprainspectiune; dar totodata sa enuncie cas'a:

a) ca acést'a, precumu si alte sume votate deja, séu care voru fi de a se votá spre ajutorarea altoru scóle medie confesionali, le votéza in modu interimalu numai pentru acea, pentruca nefiindu inca creata legea referitória la scólele medie, nu s'a potutu satisface [illegible] XLIV §. 17. din 1868;

b) ca indata ce vomu avé legea mentionata, statulu va infiintiá institutele neceserie in sensulu art. XLIV. §. 17. din 1868 in numeru trebuintiosu;

c) ca deodata cu infiintiarea acestoru institute de invetiamentu ale statului, voru incetá tóte subventiunile din partea statului votate pentru gimnasiele séu alte scóle medie confessionali.“

In esentia propunerea acést'a e un'a cu a mea, adeca cá in casuri de acestea statulu se nu-si ié mai multa ingerintia, decâtu cata curge din dreptulu supremei inspectiuni; si acestu dreptu e de ajunsu, pentruca vedemu din esemplele mai deaprópe: ca acolo, unde vre-unu institutu s'a abatutu dela chiamarea sa, statulu dispune de poteri destule pentru luarea mesuriloru necesarie, si precumu vedemu — póte face se incete astfeliu de institutu.

Câtu pentru celea-lalte conditiuni: se intielege, cà nici eu nu voiescu se-mi subtragu propunerea mea de sub acelea conditiuni, pentruca in urma tóte depindu dela legea, ce va se se creeze, carea firesce póte modificá dispositiunile de mai nainte.

Propunerea citata o partiní atunci si domnulu actualu ministru de comerciu, baronulu Simonyi. Cas'a representantiloru nu primí propunerea comissiunei financiarie, dar cu o majoritate de dóue voturi respinse si pre acést'a-lalta, si asia efective nimicu nu a decisu, dar totusi s'a pronunciatu anca atunci cu destula taría pentru o astfeliu de cuprindere a lucrului.

Fórte asiu regretá, déca Onorat'a Casa n'aru vré se me intieléga. Marturisescu, ca lucrulu principalu ce-lu dorescu eu, nu sta chiaru in celea 5000 fl; acést'a suma nu face asia multu pentru nimene, nici chiaru pentru cea mai seraca confessiune; e o suma, carea in celea din urma se póte procurá prin o restringere, séu prin parsimonia, séu chiaru si pe calea unci colecte. Eu tienu, ca pondulu principalu e de a se pune pe tonulu, ce se pórta in publicu, care eu credu ca prin acést'a s'aru poté cumva regulá si care de siguru aru si resultá în Transilvani'a, unde e fórte de lipsa a se latí odata unu altu tonu in publicu. Ce e dreptu, acestu tonu nu se póte cumpara cu 5000 fl. nici se póte calculá in percente cate folóse aru poté se aduca: repetiescu totusi, ca asiu regretá fórte, déca Onorat'a Casa nu m'aru intielege, si aru primí propunerea comisiunei, care pentru unu bagatelu ca acest'a póte face sensatiune fórte rea.

Biseric'a greco-orientala se totu vrea, si nu póte acceptá conditiunea din propunerea comisiunei, pentru ca i stau in cale legile ei cardinali. Biseric'a greco-orientala, ca biserica organisata pe base ierarchice, are asia feliu de legi cardinali, la care se recere si sanctionarea Maiestatei Sale, si nu e buna-óra cá biseric'a protestanta, in carea nu este ierarchia, in carea nu se recere astfelu de sanctionare, si pentru carea suntu de ajunsu legile generali. Biseric'a greco-orientala romana in sine nu póte face in partea acést'a nici o stramutare, ci numai prin representanti'a ei legala, prin congresu; dar' si pe acést'a cale vre-o stramutare numai asiá se póte realisá, déca aceea pe calea regimului se substerne la Maiestate, si de acolo primesce sanctionarea.

Acestea ni aru dá unu lucru, care si altcum intr'unu timpu scurtu nu s'aru poté pune la cale; apoi nici ca este de doritu, cá bisericele autonome se nu aibe conservativii sei in celea ce privescu autonomia loru. Eu Onorata Casa! nu potu pretinde dela nici o biserica autonoma, ca se sufere a se stirbí drepturile ei autonomice, afle-se aceea intre ori-ce impregiurari; acést'a nu o asiu poté pretinde nici din punctu de vedere magiaru, pentru ca ién' binevoiti a reprivi la celea din trecutu, si a cugetá: ca óre déca regimele constitutionali de mai nainte si-aru fi reservatu la bisericile autonome câte o strunga la dosu, prin carea apoi regimulu — fie acel'a ori-care — sa-si fia potutu bagá manile in autonomi'a acelor'a, — fire-aru fostu in stare biseric'a autonoma protestanta a se luptá cu asia succese in contr'a incercariloru periculóse ale regimului absolutisticu? si óre nu aru fi avutu opiniunea publica totu dreptulu de a dechiará si a inferá de sectari pre ómenii aceloru comune bisericesci, cari sub astfelu de conditiuni aru fi primitu ajutoriu? Asia ceva Domniloru! nu e de doritu, pentru ca ori-care barbatu de statu, dar' si ori-care omu cu judecata seriósa trebuie se caute nu numai la celea din presentu, ci trebuie se se asigure pentru ori-ce eventualitate si in viitoriu. Celea ce fura pana acumu posibile: acelea se potu intemplá totdeun'a precâtu timpu suntemu ómeni. De vomu lasá sa se taie strunga in murii cei tari ai autonomiei: cine scie ce interese se mai potu strecurá cu timpulu prin aceea strunga, chiaru contrarie cu acele interese, care comisiunea financiaria crede ca le ingrigesce. Para-i bine regimului si casei, ca in poporatiunea din tiéra se mai afla semtiu de religiositate, si ca mai este ceva, la ce se alipesce mortisiu, si nu e in ignorantia; pentru ca pana cându va fi unu - ce, — fia acela dreptu autonomicu ori alta cev'a — la care cetatienii patriei stau alipiti mortisiu: pana atunci acei cetatieni voru fi dispusi totdeun'a a se luptá si pentru drepturile constitutionali. *(Eschiamari*: Destulu e acum!) Eu asia sciu, si credu ca scie si Onorat'a Casa: ca lupt'a bisericii protestante pentru drepturile ei autonomice si alipirea ei tenace catra acelea, multu a contribuitu la recuperarea libertatiloru constitutionali.

Me aplecu Onorata Casa! cu tóta stim'a naintea conclusului intieleptu, ce-lu veti luá, fie acel'a cum va fi. Eu si la ocasiunea trecuta mi amu incheiatu vorbirea cu acea: ca nu ceru alta, fâra numai dreptate. La un'a inse mi iéu voia de a reflectá: ca adeca avemu se fimu cu considerare si la decorulu din afara alu legiloru, pentru ca si acel'a contribue la poterea morala a legei, fâra de care aceea e ca nimic'a.

Eu amu aretatu deja, ca esiste unu institutu confesionalu subventionatu; acum dar lasu sa judece Onorat'a Casa, ca óre la casu, déca Onorat'a Casa acum aru decide altcum, si nu asiá, cum a decisu la scól'a reala superióra din Sabiiu, óre — dîcu — motivele comissunei financiarie potu fi in stare de a capacitá opiniunea publica, de a capacitá pre acei'a, cari in fapte cauta esenti'a: ca astfeliu de conclusu va fi basatu pe dreptate, séu ba? Un'a numai ve mai rogu: ca aceea, ce tieneti in domneavóstra ca e virtute, sa nu o considerati in alti de vitiu.

Ve potu asigurá Onorata Casa! — si acést'a vi o spunu cu mandria —: ca biseric'a greco-orientala romana nu-si va tradá drepturile sale autonomice, ci si-le va aperá, si va face intre marginile acelei'a tóte câte le concede legea pentru ajungerea scopuriloru sale culturali; dar' mai multu nime sa nu pretinda dela ea, decâtu ce póte face din propriele sale poteri. Scimu, ca credintiosii acestei biserici suntu cei mai lipsiti. Biseric'a greco-orientala româna nu are dela statu dominii mari; credintiosii ei, mai alesu cei din Transilvani'a, locuiescu in partile celea mai sterile ale patriei, si pe terenulu culturalu si bisericescu pórta cu multu mai mari sarcini, de câtu ceia-lalti cetatieni ai statului. Pre câtu se póte dupa dârile publice celea fórte grele, ei 'si sustienu pre invetiatoriu, pre preotu, pre protopopu, pre consistoríu, pre episcopu si pre metropolitu; cu spesele loru proprii 'si ridica si sustienu bisericile loru. Au inse si unu avantagiu; ei suntu dedati la neajunsuri; in seraci'a loru se sciu marginí, se sciu retrage si sciu traí si pe subtire, dupa seraci'a loru. Numai se nu se pretinda dela ei mai multu, decâtu ce potu suportá. Vi recomendu propunerea mea.

Turci'a.

D. John Lemoine publica in „Journal des Débats,“ dela 22 Noembre, unu articolu de cea mai mare importantia, asupr'a afaceriloru Turciei. Credemu ca facemu o placere lectoriloru nostri, reproducendu in intregulu lui acelu articulu, fâra nici unu comentariu:

„La inceputulu insurectiunei provincieloru turcesci, si pre cându se credé ca se va puté impedecá cu inlesnire intinderea ei, puterile insarcinase pre consulii loru sa intrepuie mijlocirea loru intre beligeranti si sa formeze unu feliu de tribunalu de ancheta. Cu acea ocasiune, ministrulu englezu, lordulu Derby, dise ca dificultatea principale ce voru intempiná consulii erá tocmai aceea de a gasi pre beligeranti; ei erau pretutindeni si nu erau nicairi. Insurgentii erau, in adeveru, fórte putieni numerosi si fórte imprastiati; ei n'avéu nici unu capu recunoscutu, nici o autorítate responsabile. Fortiele militare ale Turciei, totu-déun'a fórte superióre, aru fi reusitu in fine sa-i supuie, dupa cum mai facuse de atâtea ori. Dara acessi insurgenti, in micu numeru, avéu pretutindeni in giurulu loru sustiitori si complici; ei erau numai avantu-gard'a a acelei masse considerabile care, in celelalte provincii, astépta necontenitu o ocasiune cá sa se rescóle si nu este retienuta de câtu numai de controlulu puteriloru celoru mari.

Dara trebuie sa repetâmu aci unu lucru pentru-ca acest'a este nodulu situatiunei, puterile care au interesele cele mai directe in orientu nu potu nici de cum sa abdica dela missiunea loru traditionale si dela politic'a loru hereditara. Rusi'a, spre esemplu, protectóre naturala si silita a crestiniloru din Turci'a de nordu, nu póte sa renuncie la acestu protectoratu care face parti din istori'a sea, si déca ea tine in linisce, prin consiliele si indemnurile sele, populatiunile gat'a a se resculá, apoi acést'a este conditiunea espresa séu tacita ca va fi interpretulu griefuriloru loru si ca se va insarciná sa céra satisfactiune.

„Intervenirea directa a ambasadoriloru pre lânga sultanu a urmatu dara aceleiá a consuliloru pre lânga pasi: inse este evidentu ca nici un'a nici alt'a nu putéu sa aiba resultate eficace. Populatiunile crestine, tributare Turciei, au perdutu de multu ori-ce incredere in fagaduielile si in angagiamentele guvernului din Constantinopole. De o suta de ori aceste promisiuni au fostu violate, aceste angagiamente au fostu sfasiate. Ba chiaru, noi nu vomu pune la indoiala sincer'a dorintia a sultanului actualu, nici pre aceea a predecesorului seu. Admitemu ca ei aru fi avutu cea mai mare buna vointia din lume de a fi suverani li-

---

FOISIÓRA.

Esortatiune,

la sânt'a Evangelie dela Luc'a c. 24 la Inaltiarea sântei cruci 14 Septembre.

Sânt'a evangelie istorisesce despre ur'a archiereiloru si carturariloru cari hotarise se omóra pre D. Christosu. Ei prinzandu-lu prin venzare l'au judecatu si l'au dusu la Pilatu, care nu l'au aflatu vinovatu, ci la staruinti'a evreiloru, l'au datu se 'lu restignésca. Evreii l'au silitu se duca crucea sea la loculu capatiniloru unde erau restigniti doui telhari, s'au restignitu intre ei scriindu titul'a pre cruce. Langa cruce se afla mam'a lui, Mari'a lui Cleop'a si Mari'a Magdalin'a. D. Christosu fiindu pusu pre cruce a fostu batjocoritu, a avutu vorbire cu telharulu si au disu mamei sele „eata fiulu teu“, iéra invetiacelului Ioanu: „eata mama ta.“ Dupa acestea plecandusi capulu si au datu sufletulu. Fiindu in diu'a urmatóre pascile evreesci, ei au hotaritu sa se omóre cei de pre cruce si sa se ea trupurile loru josu. Ostasii au venitu si vediendu ca d. Christ. au muritu, au impunsu cu suliti'a cóst'a lui de unde au cursu sânge si apa, iéra telhariloru le-au sdrobitu fluerile si iau luatu de pre cruce.

Acésta istorisire evangelica ne da 5 invetiaturi; 1) despre pisma, 2) despre aceea, ca avendu cine-va putere sa nu o intrebuintieze spre reu, 3) despre chinuirea si batjocur'a facuta asupr'a dlui Chr. 4) despre ingrigirea de parinti si a 5) despre dogmatisarea crucei.

1. Pism'a care cuprinde cea mai mare reutate si care o posedu unii ómeni la inim'a loru se oglindéza in faptele Archiereiloru si carturariloru evreiloru. Acesti'a se tienéu atunci cei mai mari si cei mai intielepti dintre evrei; se aretau ca urméza legea lui Moise si totusi faceau multe abusuri insielându si apesându poporulu. Domnulu Christosu au infruntatu adesea faptele loru, ei inse nu voiau se cuprinda, ci si-au fostu pusu in cugetu se prinda pre d. Christ. si sa-lu omóre. Au cercatu adesea, inse n'au pututu, in urma au datu bani 30 arginti lui Iud'a si acest'a l'au vendutu. Trebuie sa se arete ca pism'a e sora cu tradarea si ca acestea suntu cele mai mari rele pentru omenime. A fostu unulu din Apostoli tradatoriu, cá sa se arete omulu vechiu, omulu celu reu in veci, Iud'a 'lu vendù, Archiereii 'lu prinse, 'lu judecara la mórte si cerura dela Pilatu ocarmuitorulu romanu, sa le incuviintieze judecat'a, câci fâra voi'a lui nu se puté esecutá. Pilatu cá mai marele Iudeei, cá romanu, cercetandu fâra patima n'au aflatu vina, inse Archiereii informandu poporulu strigau sa-lu restignésca. Pilatu a vediutu, ca de pisma ceru restignirea, totusi cercându sa-lu elibereze, in urma l'au datu evreiloru, cá ei sa-lu restignésca. Pism'a are aici si acea invetiatura, ca atrage si pre ómenii cei simpli se o urmeze. Dlu Christosu pentru sermanulu poporu suferea si acelu poporu strigá sa se restignésca.

Ací cá sa se intieléga invetiatur'a ve aducu unu esemplu istoricu. Luptele intre macedonenii vechi si intre athenieni au saditu ura de mórte. Filipu imperatulu macedoneniloru de-si bravu inse falsu au trimisu soli la athenieni se faca pace, cu acea conditie, cá se alunge oratorii dintre ei. Poporulu s'au invoitu la acést'a ca nu intielegea, ca dupa acea lu va nimicí. Asiá a fostu si acelu poporu evrescu, elu n'au cuprinsu puterea ddieésca, care nu se puté ucide de câtra carturari, ci a urmatu a secundá pism'a Archiereiloru.

2. Pilatu avé destula putere, elu se si falea cu acést'a dicendu: putere amu sa te restignescu si putere amu sa te mantuiescu.“ La acést'a D. Christosu da invetiatura, ca n'ai avé nici o putere, de nu ti-aru fi datu-o Ddieu adeca: Cei ce au putere sa-si aduca aminte, ca au se o intrebuintieze spre bine si nu dupa volnicie séu spre reu.

Loculu unde judecá se chiemá Pretorie séu Divanu. Acest'a erá de unde asteptá poporulu dreptate si nu isbanda.

3. Isband'a evreiloru ese din Divan, D. Christosu este datu loru, este batjocuritu scuipitu, constrinsu sa-si duca crucea sea si 'lu restignescu intre telhari. Acést'a s'a intemplatu, cá sa se implinésca scriptur'a, „ca si cu cei fâra de lege l'au socotitu.“ Invetiatur'a suferintiei dlui Christosu trebuie sa nu o uitâmu, mai alesu atunci cându cei rei ne asémena si ne numescu hoti, sa nu ne isbandimu, sa nu ne resbunâmu, câci D. Christosu cá Ddieu nu si-au resbunatu, ci au disu Dómne iértale, ca nu sciu ce facu. Si chinuire au suferitu la loculu capatiniloru.

Acestu locu se numiá asiá dela capetele de omu ce erau pre acolo imprasciate dela cei ce ii omorise. Loculu erá aprópe de cetatea Ierusalimului, câtra apusu. Se mai numiá asiá si pentruca Adamu acolo s'aru fi fostu ingropatu.

In acea tortura da Dlu Christosu invetiatur'a, ca caíntia de gresiéla se primesce si in ór'a din urma. Cându unu telhariu batjocurea, celalatu telhariu dise: „Dómne pomenesceme — primesce-me — intru imperati'a ta. D. Christosu dise: „astadi vei fi cu mine in raiu.“ Chinuirea se continua astadi vinu se sfarime fluerile si venindu la d. Christ. si vediendu-lu, ca a muritu, l'au impunsu cu suliti'a de unde au esitu sange si apa. Acést'a se face intru pomenire la seversirea tainei s. cuminecaturi punendu-se vinu si apa, spre a ne aduce aminte, ca suferintiele sele a fostu pentru mantuirea nóstra din pecatulu celu vechiu.

4. Invetiatur'a despre durerea si ingrigirea de parinti o a datu d. Chris. ce-va mai nainte de a-si dá sufletulu seu, cându dise mamei sele: „Eata fiiulu teu si invetiacelului Ioanu eata „mam'a ta.“ Prin acést'a a datu acea invetiatura: se ingrigimu de parinti, cá se nu sufere dupa lucrurile nóstre. Spre a intielege mai bine aducu unu esemplu. Doi invetiacei de ai lui Socrate anume: Fintias si Damon, fiindu

berali si milostivi, si de a esecutá angagíamente ce luasera câtra supusii loru si câtra puterile protectóre. Dara, trebuie sa o spunemu necontenitu, guvernulu turcescu nu póte nici de cum sa faca reforme de acelea de care voimu noi fâra cá sa se sinucida. Guvernu religiosu si theocraticu, elu este fondatu pre nesce principiuri totu atâtu de imutabile cá si acelea ale ori-cârui guvernu de aceeasi natura; unu sultanu liberalu si unu Papa liberalu ajungu la aceiasi imposibilitate. Notele individuale séu colective ce puterile adreséza Turciei spre a-i cere reforme sémana cu scrisórea cea vestita pre care Louis-Napoleonu o adresa Papei dupa espeditiunea dela Rom'a prin mijlocirea unui'a din adjutantii sei. Tóte aceste povetie se o iubescu de ordine de lucruri imutabile.

„Puterile au renunciatu dara, dupa atâtea incercâri nefolositóre, de a reformá Turci'a, si acum ele suntu nevoite sa esecute ele insesi promisiunile date populatiuniloru crestine. Ele s'aru fi intielesu dara sa insarcineze pre un'a din ele sa intervie intre beligeranti cá sa restabilésca pacea si sa constituie apoi o administratiune care sa fia pusa in loculu administratiunei turcesci. Acest'a este inceputulu, séu mai bine continuarea desmembrârei. Fortareti'a musulmana stabilita prin cucerire pre pamentulu europénu se va darimá piatra cu piatra. S'a inceputu de multu acésta opera, dara cestiunea orientului trebuie multu clocita. Déca printre diferitele rase care compunu aceste populatiuni tributare aru fi fostu un'a macaru care sa aiba o superioritate mai insemnata si care sa fi fostu pregatita pentru suprematie, s'aru fi si formatu de acea parte o putere nóue care aru fi ajunsu in cele din urma sa fia o garantie de pace servindu de separatiune intre Rusi'a si Turci'a. Din nenorocire, acolo nu este de câtu o colectiune de natiunalitâti imprastiate care nu forméza unu totu, si ale câroru pretentiuni rivale nu potu sa fia regulate de câtu printr'o intrevenire streina. Din acestu punctu de vedere, dominatiunea turcésca puté sa impedece resbelele de rasa; dara acést'a nu mai cu pretiulu unei opresiuni si unoru jefuiri iéra au incetatu de a mai puté fi suferite. Acést'a va si face necesarie intervenirea européna, dara acésta intervenire nu va aduce resbelulu, câci ea se va face cu o intielegere comuna, si Turci'a pare a recunósce ea insesi ca nu mai este in stare sa mentie sub dominatiunea sea populatiunile crestine. Autoritatea ei nu se mai manifesta de câtu prin predâri, confiscâri si prin ultragiurile de tóta natur'a, si nu culege de câtu revolt'a si ur'a. In Turci'a propriu disa ras'a musulmana este inca cea mai tare, si, concentrându-se acolo, ea póte sa resiste si sa traiésca multu tempu. Dara, chiaru cá sa prelungiasca viéti'a sea in Europ'a, ea totu trebuie sa sufere sa i se taie membrele din imperiulu seu revoltate astadi. „Tr. C."

Adunarea deputatiloru.

Siedinti'a de Marti 25 Novembre 1875.

Siedinti'a se deschide la 1 óra sub presiedinti'a principelui Dem. Gr. Ghic'a, presidentulu.

Se da cetire sumarului, care se aproba, si se acorda mai multe congedii.

La ordinea dilei: proiectulu de respunsu la mesagiulu tronului.

D. C. *Brailoiu*, raportorele comisiunei de respunsu, dice in ceea ce privesce contr'a proiectulu dlui Meitani, ca n'a crediutu de cuviintia a mentioná Sambet'a trecuta despre acestu contr'a proiectu pentruca d-sea d. Brailoiu n'a facutu unu raportu detaliatu, si apoi d. Meitani n'a insistatu multu asupr'a lui. Comisiunea nu s'a unitu cu d. Meitani, pentruca n'a voitu a-i dá proportiunile ce voiesce d. Meitani, mai cu séma in impregiurârile actuale.

Dupa aceste esplicatiuni d. Brailoiu da cetire proiectului majoritâtiei comisiunei publicata de noi in numerulu de adi, impreuna cu proiectulu minoritâtiei.

D. G. *Meitani* insista a dá cetire proiectului d-sele. Dandu-i cetire, d-sea aréta ca grupulu din care face parte a cerutu sa stérga dóue frase din proiectulu d-sele, si d-sea a cedatu.

D. *Meitani*, intrandu apoi in desvoltâri, aréta in ce impregiurâri a venitu in acésta comisiune. D-sea dice ca s'a crediutu datoriu a vorbí in proiectulu d-sele de principiele democratice liberale, ce trebuie sa anime acésta tiéra.

A trebuitu a se respunde la totu ce cuprinde mesagiulu in ceea ce privesce partea financiara; d-sea declara ca nu a fostu de o parere cu majoritatea comisiunei de a se face adeca reductiuni, câci ii e téma ca se voru desorganisá servitiele. Sa facemu óre reductiuni la ministeriulu de resbelu? In nisce momente cându tunulu bubuie in apropiere, cându sange omenescu curge pre câmpuri, nu putemu face acést'a. Dela ministeriulu de esterne asemenea nu putemu reduce nimicu in aceste momente, pentruca importanti'a lui este acum mai mare decâtu ori cându, câci va trebuí cá barbatii nostri de statu sa mérga a ne aperá in strainatate caus'a.

Dela instructiunea publica asemenea nu mai putemu reduce, si e mai bine a se chieltuí milióne, cari mai tardiu voru produce multu. Ne asteptámu cá nóu'a directiune sa faca mai multu pentru inctructiunea publica. Amu fostu incelati in asteptârile nóstre.

D. Meitani insista cá cu acésta ocasiune sa se esprime simpatie pentru populatiunile de preste Dunare. Sa fimu gat'a in ori-ce momentu, si sa accentuâmu asupr'a principieloru democratice liberale de care e animatu poporulu românu.

D-sea conchide rogându camer'a a votá proiectulu de respunsu ce d-sea presinta.

D. G. *Bratianu* dice ca erá hotaritu a nu deschide gur'a cu acésta ocasiune. Preocupatiunea cea mai esentiala in acestu momentu este cestiunea financiara. Sa fimu seriosi in acésta ocasiune, si pentru d-sea e o garantia Camer'a acést'a pentru iconomii. D-vóstra sunteti conservatori si prin urmare tienuti a conservá.

E curiosu a vedea o demonstratiune di ametrealu opusu la mesagiu. In projectulu majoritâtiei se recomenda economii, pre cându d.Meitani ne recomânda sa facemu predigalitâti, pregatire de resboiu etc. Tiér'a inse nu o póte face acést'a, fâra a cadea in cea mai absoluta meseria.

Recunósce ca aru fi multe de facutu, si da dreptate dorintiei ce anima pre unii din d-nii deputati; dara ii róga sa lase de o parte tóte aceste dorintie.

Déca guvernulu propune se facemu economii, cum vine d. Meitani sa ea respunderea propuindu cá sa facemu cheltuieli, de téma sa nu se desorgariseze serviciile? Si cine e mai bine pusu cá sa scie acést'a de câtu insusi guvernulu?

Póte ca la d. Meitani e si o cestiune de amoru propriu. Noi n'amu voitu decâtu a face unu respursu curtesu, o parafrasa quasicolora cu politic'a guvernului d. Meitani va fi voitu sa vina cu o idea nóua sa védia cum e primita de majoritate.

In ceea ce privescu politic'a esterióra d-sea aduce de esemplu alte mesagie cu cari s'a deschisu parlamentulu altoru state mari cari se sprijinescu pre milióne de soldati; chiaru acele mesagii suntu fórte sobre in cuvinte, pre cându cuvintele dlui Meitani aru ecuivalá cu o declarare de resboiu.

D-sea recomânda camerei cá sa dea guvernului totu concursulu spre a combiná celu mai bunu sistemu de reductiuni, cu cari sa nu se sdruncine serviciile publice si sa se produca astufeliu economii. Sa cautâmu apoi a nu trece in bugetu de câtu strictu ceea ce se póte incasá. Assiet'a (asiediarea N. R.) impositeloru trebuie facuta dupa forti'a platibil'a a contribuabililoru ei bine, acesti'a suntu astadi ruinati, si nu trebuie sa strângemu impositele prin fortia, prin vessatiuni.

In ceea ce privesce diferitele grupuri, d-sea doresce a nu mai face adi deosebiri, nuantie. Astadi lupt'a intre aristocratie si democratia nu numai póte: esistá, ci este luptá cugetârei. Adi nu mai póte fi vorb'a de reintórcerea la trecutu.

D-sea róga camer'a sa-si puie tóte fortiele in comunu spre a luptá cu puteri unite. Sa nu ne mai preocupâmu de marimea statului, ci sa incepumu a ne preocupá si de marirea individului.

Pentru aceste cuvinte d-sea recomânda a se votá projectulu maioritâtiei care de si aru fi pututu fi mai bine facutu dara e incoloru si respunde adeverateloru trebuintie ale tierei.

D. *Aristidu Pascalu* arata ca ori cine aru cetí aceste proiecte aru vedé ca unulu din ele e facutu de unu barbatu betrânu, cum e d. Brailoiu si celalaltu de unu tineru, dara totu conservatoru, ceea ce se póte vedé pe stilulu seu juvenilu.

In ceea ce privesce acusatiile dlui G· Bratianu, d. Pascalu dice, ca in ceea ce privesce prodigalitatea ambele adrese tindu la acelasi lucru. D-sea da cetire ambeloru testuri si constata ca nici in redactia nu esista diferintia. Imputârile dlui Bratianu, suntu dara nemeritate, mai cu séma ca d. Meitani a stersu frasele cari putéu da locu la banuele séu la ecuivocuri.

In acésta adresa, cá in tóte adresele, se mentionéza si de patrimoniulu libertâtiloru publice. Tinemu asiá de multu la densulu, si voimu ca la ori-ce ocasiune cá la ori-ce momentu sa accentuamu asupr'a loru. Nu trebuie dara cá sa fimu siliti a accentuá asupr'a nuantiei celoru dóue grupuri cari despartu adi camer'a. Sa nu ne siliti a accentuá, câci din 2 grupuri analoge se póte sa se faca 2 partide separate. Sa ne grupâmu mai bine cu totii in giurulu ideiloru democratice-liberale.

Fiindu-ca dara nu esista de câtu o mica diferintia de nuantia, si fiinduca unu grupu considera libertâtile publice cá unu patrimoniu, iéra altii le considera numai cá ceva toleratu, d-sea róga camer'a sa primésca proiectulu de respunsu alu minoritâtiei.

D. *Al. Lahovari*, ministrulu justitiei, declara ca nu póte primí adres'a dlui Meitani, nu póte inghiti acestu

---

insuflati si entusiasmati de a ridicá poporulu, in propoveduirea loru au atacatu legile, si i-au prinsu. Unulu Fintias care s'a aflatu mai vînovatu la osanditu, cá sa-lu restignésca. Elu avé o singura mama veduva care asteptá ajutoriulu lui si elu inca avé hotarire se o bucure. Neodichn'a cea mai mare erá de mam'a sea. Acest'a ingrijatu, cá se nu se turbure sufletulu mamei sele, care asteptá dela fiulu ei ajutoriu, mangaiere si bucurie, cerù dela amiculu seu: se stea elu garantia si sa se predea a-lu restigní, cându l'aru lasá deregatori'a, cá se pregatésca pre mam'a lui la suferintiele care erau sa le patimésca. Pre lânga garanti'a data deregatori'a a liberatu pre Fintias si in tempulu datu a lasatu pre ingrigire mai sele si a alergatu la osanda pregatita, care mai erá sa se esecute asupr'a amicului seu.

5. Crucea a fostu in tempurile vechi mijloculu celu mai crudu pentru pedépsa la mórte asupr'a osanditiloru. Crucea erá la evrei de mare batjocura. Prin acea ca Mantuitoriulu Christosu au suferitu pre ea mantuindu némulu omenescu, crucea a devenitu dogmatisata, a devenitu arma crestiniloru, mijlocu de a marí pre Ddieu, mijlocu de intarire in Ddieu; in credintia mijlocu de aperare contr'a spiriteloru rele; mijlocu de liniscire cându se afla crestini infuriati si ea pórta semnulu Santei Treime prin care marimu pre Ddieu. Astu-feliu crucea este mijlocu de viétia facatoriu adeca conducetoriu la fericire, câci prin ea infrenâmu patimile firesci, de acést'a serbâmu pomenirea si anume adi inaltiarea crucei: pomenirea cându S. Elena o afla si o inaltia in Ierusalimu.

Istorisirea acestei s. evangelii este fórte usióra câci o a-ti auditu adese si cele cinci invetiaturi inca suntu usioru de cuprinsu, unu elevu, care scie se istorisésca si apoi sa spuna invetiaturile, cari ne da acésta santa evangelie.

Esortatiune

scolariloru tienuta dupa cetirea s. evangelie I-a dela Luc'a c. 5. v. 1—11.

S. Evangelie ce vi o amu cetitu tractéza: despre intrarea Domnului Christosu in corabie, pentru a invetiá poporulu; despre prinderea de multi pesci silindu pre Petru, care se trudise tóta nóptea si nimic'a nu a fostu prinsu, cá se arunce mréj'a sea in apa, dupa care a prinsu multime de pesci; despre chiamarea lui Petru, apoi a lui Iacobu si Ioanu fiii lui Zevedeiu la Apostolie. Avemu a sci la acésta s. evangelie: I. Fapt'a unde s'a intemplatu? II. Chiamarea si supunerea ce scopu a avutu? III. Folosulu. IV. Scól'a de carcutertarie?

I. Faptele aceste despre cari istorisesce s. evangelie s'au intemplatu in Galile'a. Galilea erá o parte a pamentului santu a Palestinei. Pamentulu sântu se impartiá in 4 pârti: Iude'a, Samari'a, Galilea si Perea. Galilea avé 13 cetâti despre multe din acestea istorisesce evangeli'a, fiindu ca in Galilea s'au inceputu cea dintâiu scóla a crestinismului. Optu Apostoli ai Domnului Christosu erau din Galilea. Crestinii la inceputu se numiau galileani.

Fapt'a cu intrarea Domnului Christosu in corabie s'a intemplatu lânga marea Tiveriadei; séu marea Galileei ce se dice si marea mórta. Marea Tiveriadei se numesce, ca erá o cetate insemnata lânga acésta mare anume. Tiberiad'a astadi se chiama Tibari'a. Cetatea acést'a s'a fundatu de Irodu ucigatorulu lui Ioanu botezatoriulu, ca s'a numitu Tiberiadu in onórea imperatului Tiberie. Acésta cetate erá capital'a Galileei pâna la imperatulu Neron a. 64 d. Christ. Aici incepuse a se inmultí crestini. Aprópe erá si unu lacu „Henereti ce se numesce si laculu Genisaretului. Prin acest'a curge riulu Iordanului. Laculu erá 116 stânijni lungime si 42 latime. In acestu lacu erá corabi'a in care erá Simonu si aici a intratu d. Christosu in corabie si a invetiatu poporulu, cá se nu fia imbulditu. d. Christosu invatia mai aprópe:

II. Staruintia la lucru ca se voru folosí ómenii dupa ea. Provóca pre Petru se arunce mrej'a in mare. Mrej'a insemnéza unu feliu de unélta de apa cu care prindéu pesci, Petru erá pescariu de meserie. Elu cunoscé acele locuri bine, de aceea respunse domnului Christosu, ca tóta nóptea sau ostenitu si nimic'a n'au prinsu. Provocândulu d. Christosu sa staruiésca din nou, a ascultatu si a prinsu multime de pesci. Dupa acestea dise; acum se veniti sa ve facu venatori de ómeni.

(Vá urmá.)

hanu amaru, cu tóta mierea de care e incungiuratu.

D-sea nu acusa pre d. Meitani; dlui espune o politica a d-sele personale, care difere de acea a guvernului. Celu dintâiu cuventu alu acestui'a a fostu cuventulu de economii. Acést'a a crediutu densulu ca trebuie sa fia si tient'a cameriloru si a guvernului, promitiendu ca deficitulu se va acoperí pre acestu anu.

Suntu mai multe câi de a se puté acoperí acestu deficitu, pre care d-sea le espune. Nimeni nu va puté spune dice d-sea ca veniturile anului viitoriu voru fi mai mari decâtu ale anului acest'a. Ne tememu ca nu se va puté acoperí nici acestu deficitu pre chartie.

In ceea ce privesce mantienerea creditului, d-sea dice ca nu e altu mijlocu decâtu ecuilibrarea bugetului. Si pre cându guvernulu propune mijlóce fórte intielepte, de economia, d. Meitani vine si ne propune a chieltuí milióne.

D. Meitani este inca fórte belicosu. Ne propune sa trecemu Dunarea. Pre lânga sentimentulu ce avemu pentru acele populatiuni este mai presusu sentimentulu nostru de conservare, este interesulu nostru de români. Nu vomu avé alta atitudine decâtu aceea care va conveni mai bine interesele tierei nóstre si acésta atitudine va fi curatu romanésca. Nu putemu sa ne facemu Don Quichotii Orientului. In o situatiune cá cea de acum, tacerea e cea mai buna linia conduita.

D. Meitani voiesce a bagá discordi'a intre noi, prin cuvintele ce cu afectatiune a introdusu in proiectulu d-sele. Toti suntemu liberali si democrati pentruca constitutiunea nóstra e liberala si democratica. Aristocratii nostri n'au esitu decâtu din sinulu poporului si adesea au reintratu totu in sinulu poporului. Tiér'a nóstra a fostu scutita de feudalitatea evului mediu, si privilegiurile aristocratice au disparutu fâra lupte, fâra versare de sânge.

Pentru ce d. Meitani vorbesce de democratia? Este ea óre amenintiata? Nu erau destule divisiuni si grupuri de partide in acésta tiéra? Nu crede cá sa fia momentulu oportunu de a se face divisiuni, ci din contra trebuie sa facemu avansuri chiaru celoru ce s'au departatu de lânga noi.

Asiá dara d-sea declara ca guvernulu nu póte primí adres'a dlui Meitani, fiindu ca nu e logica, de óre-ce guvernulu propune economii in financie, pre cându d. Meitani propune a se chieltuí milióne, fâra a spune pentru ce. Apoi adres'a dlui Meitani este si resboinica. Guvernulu 'si reservà libertatea de actiune in ceea ce privesce politic'a esterióra, pentru acum'a totu ce póte fi mai bine este tacerea.

Guvernulu nu póte suferí nici unu ecuivocu intre densulu si camera. Trebuie sa ni se arete déca adunarea are incredere in guvernu, iér' déca nu sa faca locu pre aceste bânci altoru barbati eminenti.

D. *Const. Blaremberg* dice ca d. Meitani s'a pusu pre unu terenu personalu, chiaru din prim'a siedintia a camerei. D-sea cá mai vechiu parlamentariu are si probe ca a lucratu pentru libertate si democratia. Constitutiunea pre care a votat'o crede ca este destulu de liberala si democratica. Atunci pentru ce d. Meitani amintesce de democratie? In acésta privintia 'i pare bine ca d. Meitani e singuru si ca d. Pascalu a voitu sa arete ca altu ce-va a voitu sa arete d. Meitani decâtu ceea ce a spusu prin proiectulu d-sele de adresa.

Pentru ca esista contradicere intre cei ce suntienu proiectulu minorîtâtiei d-sea propune a se adoptá proiectulu majoritâtiei.

D. *Ar. Pascalu*, avendu din nou cuventulu, respunde ca nu e bine sa ne facemu procesulu altor'a de intentiuni, nici sa ne banuimu.

Venindu la d. Blaremberg 'i dice ca nuanti'a politica din care facu d. Pascalu n'a datu probe ca a deviatu dela calea ce s'a urmatu pâna acum'a. Din contra grupulu cel-alaltu da probe ca este multu dispusu de a deviá dela calea libertâtiloru publice.

D. ministru justitiei vede unu blamu alu guvernului in mai multe frase din projectulu minoritâtiei. D-sea declara cá prin acésta adresa nu se da unu blamu guvernului si corespunde la mesagiulu tronului intr'unu modu francu sì lealu si nu crede cá ea sa produca desbinare in partidulu conservatoru. Nu vede dara pentru ce s'aru respinge adres'a dlui Meitani de câtra acei cari se numescu conservatori liberali.

D. Lahovari a amintitu circumstantele grave in cari ne gâsimu, si a disu ca acum venimu a fece imputâri? D-sea va intrebá: in asemenea imprejurâri grave li a gasitu pre guvernu dorulu de a face economii.

Crede dara inca odata ca acestu projectu alu minoritâtiei represinta intru tóte dorintiele si aspiratiunile tierei.

D. *C. N. Brailoiu* regreta ca d. Meitani s'a despartitu de majoritatea comisiunei de respunsu la adres'a tronnlui. Este mai multu timpu, de cându s'a luatu obiceiulu cá adresele sa fia incolóre, cum a disu d-nu Bratianu, iéra nu sa se discute in faci'a tronului principii.

Care este partidulu dlui Meitani cá sa vie sa ne vorbésca de democratia si de libertate? D-sea nu vede nici unulu. Adapostiti cu totii de constitutiune n'avemu de câtu a lucrá pentru prosperitatea tierei. Nu are dara d. Meitani a vorbí tronului de democratia. Si care democratia voiesce d. Meitani? Democratí'a comunei si a cartagenei, a stateloru-unite, a Elvetiei? D-sea declara ca e contr'a democratiei domnului Meitani.

In ceea ce privesce esteriorulu, totu ce avemu a face este sa pastrâmu o positiune espectanta. Nu sciti d-vóstra câte silintie 'si punu puterile Europei cá sa oprésca pre Muntenegru si Serbi'a cá sa nu ea parte la insurectiune? Si voiesce d. Meitani cá noi sa luamu drapelulu si sa declarâmu resboiu Turciei. Multiamimu lui Dumnedieu de positiunea ce amu avutu pâna acum si nu dorimu de câtu sa fimu totudéun'a in positiunea ca, déca va ajunge pâna la noi vre-o schinteia, sa putemu a o stinge, iéra sa intindemu foculu.

Comisiunea de respunsu nu se póte asemenea uni cu projectulu dlui Meitani, pentru ca acést'a propune economii, iéra d-nélui propune cheltuieli. Voiesce d-nu Meitani sa ajungemu in starea Turciei? care nu e in stare sa stinga foculu si din caus'a situatiunei sele financiare.

Pentru aceste cuvinte, d-sea crede ca adres'a dlui Meitani nu corespunde impregiurâriloru in cari se afla tiér'a.

D. G. G. *Meitani* observa ca nici odata unu deputatu nu si-a atrasu asupr'a-si mai multe trasnete decâtu d-sea d. Meitani. S'a vorbitu de donquichotismu, de insuficientia si de altele. Va amintí in acésta privintia cuvintele dise mai alaltaeri in acésta camera ca insult'a cade asupr'a insultatorului, iéra nu asupr'a insultatului.

Intrandu in materie, dice ca s'au incelatu amaru cei cari au cetitu printre renduri si i-au banuitu intentiunile.

D-sea dice ca economiile suntu ce-va demagogicu, si pentru acea d-sea este contr'a loru. Gasesce ocasiunea sa respunda dlui Brailoiu ca democrati'a ce sustiene este democrati'a meritnlui si a capacitâtiei. Cum guvernulu tocmai acum dupa o administratiune de cinci ani, gasesce oportunu a propune economii?...

Venindu la cestiunea personala, d-sea amintesce ca inca de pre la 1857 scriá si sustienea cu ardóre acésta tiéra iér' nu pre Austri'a ori Greci'a. Unde erati d-vóstra pre atunci, dle representantu alu col. IV de Ilfovu?

In desvoltârile d-sele d. Meitani aréta ca economiile nu s'aru puté face decâtu la ministeriulu de resbelu. In impregiurârile de fatia nu putemu face tocmai aceste economii si e siguru ca ministrulu care a ridicatu armat'a la asiá gradu de desvoltare, nu le va primí. Sa asteptâmu pâna ce Europ'a se va mai liniscí si atunci vomu face economiile ce vomu crede de cnviintia. Românulu nu este smeritu, si cá astu-feliu nu trebuie sa fimu mai pre josu decâtu Serbi'a, mai cu séma ca avemu aceleasi aspiratiuni.

D. Bratianu a amintitu ca discursurile parlamenteloru straine au fostu mai circumspecte. D-sea va amintí inse totu odata cum Europ'a asteptá cu suflarea suspendata discursulu de deschidere a Scupcinei.

Venindu la acusati'a dlui ministru justitiei ca voiesce a aruncá desbinarea in camera, amintiesce ca chiaru dela prim'a siedintia deputatulu col. IV de Ilfovu a vorbitu in numele unui grupu propunendu a se desfiintiá si regulamentulu camerei si convenintiele parlamentare cá sa póta ridicá la aceste banci pre unu membru alu acelui grupu.

Terminându, d-sea dice ca nici odata n'a servitu de instrumentu opositiunei, si nici nu se va face in acestu parlamentu instrumentulu cuiv'a.

D. *G. Gr. Cantacozino* declara ca reducerile propuse de guvernu suntu intielepte, prin ele nici nu se desorganiséza serviciile nici se slabesce forti'a de aparare a tierei. Intréba dara ce trebuiá sa faca guvernulu in fati'a unui deficitu de 7 milióne votatu de camera pentru 1876? Nu puté de câtu a recurge la economii.

Candu d. Meitani a preferatu a se pune imposite noi si a se face imprumuturi, in locu de a se face economii, consultat'a d. Meitani dorintiele alegatoriloru sei? Câtu pentru d-sea d. ministru declara ca nu se prenumera intre partisanii acelui sistemu. Déca necesitatea se va simtí vre-o data, guvernulu nu va interdi'a de a face apelu sacrificiele tierei. Fie siguru d-nu Meitani ca vom sci a ne face datori'a. Aru fi straniu inse a vedea ca mesagiulu tronului cerendu camerei sa faca economii. iér camer'a sa via sa céra cheltueli.

Asiá dara d-sea se pronuntia contr'a adresei d-nului Meitani.

Sa cere inchiderea discutiei; d. B. Boerescu vorbesce contr'a inchiderei, in urmá câror'a se acórda cuventulu d-lui B. Boerescu,

D. B. Boerescu declara ca nu se unesce cu vederile d-lui Meitani. Aru fi straniu a se vedé o camera, care trebue se fie mai económa de câtu guvernulu, sa viia a propune cheltueli, candu unu guvernu propune economii. Economiile suntu forti'a unui statu; cu tóte acestea ele trebuescu facute in modu convenabilu pentru cá organismulu lui sa nu sufere. A prejudecá insa de pre acumu acéste economii, aru fi imprudentu.

In ceea ce priveste politic'a esterióra d-sea prefera formá care se da respunsului la mesagiu de câtra maioritatea comissiunei. Camer'a in tempu de 5 ani a aprobatu politic'a esterióra a guvérnului. Si apoi d-sea prefera adres'a maioritâtii pentru ca adres'a d-lui Meitani e mai vaga. Prin adres'a maioritatii se da unu respunsu eclatantu si elocuentu acelor'a cari voescu cá sa traimu isolati si nefiindu in contactu cu nimeni. Imi pare déra bine ca comissiunea aproba sporirea de comunicatiuni cu celelalte natiuni.

In ce privesce evenemintele de preste Dunare, prefera asemenea proiectulu maioritâtii. Intielege ardórea juvenila, déra patriotica, a d-lui Meitani, camer'a insa este unu corpu politicu, si ori-care din noi candu vorbesce ací, trebue óre-cum sa vorbésca si cá omu politicu. Nu e prudentu déra a ne angagiá prea multu acumá si la vréme a nu face nimicu.

Si apoi nu esista tocmai identitate absoluta de interese intre noi si Serbi'a. Positi'a topografica, starea politica a ambeloru tieri, difera. Avem simpatii cu populatiunile de preste Dunare, fiindu ca avemu aceleasi aspiratiuni, aceeasi religiune.

In privinti'a atitudinei ce trebue sa pastramu fatia cu evenimentele de preste Dunare se unésce déra totu cu proiectulu maioritatiei, de óre-ce printr'ensulu se spune ca tiér'a nu va recul'a dela nici unu sacrificiu, candu va avea sa-si apere demnitatea ei.

Adres'a maioritâtii comissiunei respunde déra cu prudentia la tóte sentimentele si necesitâtile tierei. S'a miratu inse fórte multu candu a vediutu pre d. Meitani ca vine cu acea adresa. Camer'a insa va face unu actu de buna politica si de prudentia déca va adoptá proiectulu maioritâtii comissiunei. E bine totu odata a nu se aduce in asemeni discutii cestiuni personale si intreruperi necuviinciόse care strica multu cestiuniloru.

D. Presidentu alu consiliului róga si d-sea camer'a sa respinga adres'a dlui Meitani, déca dlui nu o va retrage, cu tóte ca la alu doilea discursu, amu mai domolitu blamulu ce dintru intâiu dedeá guvérnului. Credu ca adunarea a fostu multiamita de administratiunea de pâna acumu a guvernului si la asemeni momente cum e acest'a, trebue sa fimu câtu se va puté mai uniti cu totii.

Pentru aceste cuvinte róga adunarea sa incuviintiéze adrés'a maioritâtii, déca d. Meitani totu nu voiesce inca a o retrage, si pre care o considera cá unu blamu.

Proiectulu minoritâtiei la votare se respinge.

Incunosciintiare.

Subscris'a directiune reg. ung. de lotu deschide *loteri'a a V. reg. ung. de statu*, a cârei venitu curatu in urm'a prégratiósei dechiaratiuni a Majestatei Sele se va intrebuintiá spre infiintiarea de orfanotrofie pentru orfanii lucratoriloru erariali.

Loteri'a are 3334 nimeritori cu o suma de castiguri de

200,000 fl. val. austr.

intre cari

I nimeritoriu de frunte	**100,000**	fl.
II „	**20.000**	„
2 nimeritori a	**5000**	„
10 „ „	**1000**	„
20 „ „	**500**	„
100 „ „	**100**	„
200 „ „	**50**	„
3000 „ „	**10**	„

Tragerea se va face irrevocabilu in Budapest'a

la 20 Decembre 1875.

Un'a sórte costa 2 fl. val. a.

Sorti se afla: la subscris'a directiune de lotu, la colectantii de lotu, la oficiele de lotu, perceptorali, de saline si postali si, in cetâtile cele mai mari la alte organe insarcinate cu vinderea sortiloru.

Directiunea reg. ung. de lotu, despartiementulu loteriei de statu.

Budapest'a 1 Octobre 1875.

Aloisiu de **Motusz**,
consiliariu reg. ung. de sectiune
si directoru de lotu.

(Pentru reproductiune nu se dà onorariu).
(6—6)

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumine'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ér pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iér' pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 97. ANULU XXIII.

Sabiiu 7|19 Decembre 1875.

La stergerea subventiunei gimnasiului din Brasiova*).

Dupa unu telegramu primitu despre conclusulu dietei in privinti'a subventiunei gimnasiului nostru din Brasiovu de 5000 fl. anuali, s'a datu in nrulu trecutu in putiene cuvinte espressiunea cuvenita. Sensatiunea, carea o va face acelu conclusu mai departe, inse va fi cu multu mai intensiva in inimile româniloru, chiaru si a aceloru ce au conlucratu si conlucra cá pre basea egalitâtiei diferintiele cele nefericite intre diversele natiunalitâtii ale statului nostru sa dispara si pre aceeasi basa sa ajunga toti cetatienii statului la o completa armonia. Ea va implé deoparte inimile cu amarulu deceptiunei, de alta parte va inaintá spiritulu de nemultiamire, incredintiandu pre cei aplecati spre nemultiamire si mai tare in ide'a, ca in starea actuale tóte sperantiele natiunalitâtiloru nemagiare suntu o pura ilusiune.

Ni se obtrude intrebarea ca este acest'a unu castigu pentru statu? Candu sum'a denegata gimnasiului nostru aru fi o suma cu carea sa se póta mantuí starea actuale financiale si candu mai departe amu priví intrens'a unu simplu actu de gratia, care se face din prisosu si dupa buna vointia din partea cuiva, amu cugetá ca diet'a impinsa de o imperativa necessitate face economia de unde numai póte si in atari impergiurari nu póte da mila. si durérea nóstra aru fi atunci celu putienu mitigata. Dara pentru statu o suma de 5000 fl. este o suma cu multu mai neinsemnata decâtu sa bata in cumpan'a financieloru tierei si de alta parte ea nu este unu ce sa se póta numí gratia, ci o datorintia imprumutata a statului câtra cetatienii, cari implinescu si ei iérasi la rondulu loru datorintiele loru câtra statu.

Precum vedemu inse majoritatea dietei a procesu din unu punctu de vedere, dupa care numai ce stà sub nemijlocita administratiune a regimului este nestrainu de statu; alte corporatiuni inse, cari 'si au administratiunea loru propria, le privesce de straine. Supositiunea acést'a are nisce consecuintie atâtu de daunóse, incâtu aru fi pecatu a le trece numai asiá cu vederea. Supositiunea acést'a este indreptata chiaru si asupr'a legiloru votate de dieta, prin cari se asecura autonomi'a bisericei nóstre, câroru legi prin asemenea concluse li se detrage valórea, séu celu putienu se restringu si se reducu incâtu suntu amenintiate a remané litera mórta.

Noi, si fâra legile care ne asigura autonomi'a bisericei nu amu vení nici odata la ide'a de a ne priví de straini in statu, câci si impregiurarea ca suntemu cetatieni ai statului ne dà destule titluri la ajutoriu din partea statului. Au nu face statulu de multe ori, afara de obligamentele ordinari ce le are fatia cu cetatienii sei, bunetatea de ajuta din averea sea chiaru si intreprinderi private ba si persóne private? Cu câtu mai vertosu dara póte asteptá ajutoriulu statului o corporatiune de cetatieni, carea nu urmaresce scopuri private si particularie, ci scopuri pre care statulu aru fi datoriu a le sprigini in totu cuprinsulu loru? Biseric'a nóstra a luatu asupra-'si cá si ori-care alta biserica a ingrigí sa prospereze moralitatea publica, sa respandésca lumin'a culturei. Ea o face acést'a sub scutulu si intre marginile legiloru statului fâra de a cadé in intréga sarcin'a statului, si acum cându cere séu astépta unu ajutoriu pentru unu lucru care este in folosulu statului, sa-lu denege?

Au adusu inainte unii ca lipsesce influinti'a statului si din caus'a acést'a statulu nu póte dá ajutoriu, unde elu nu are nici unu amestecu. Argumentulu acest'a nu are basa pre realitate. Totu organismulu bisericei nóstre stà sub priveghiarea suprema a statului si a legiloru acestui'a si asiá nimic'a nu se póte intemplá nici in scóla nici in biserica, séu viceversa, contrariu asiedieminteloru pre care este intemeiata ordinea in statu. Biseric'a asiá dara recunoscuta de statu si prin urmare si scólele ei, nu suntu elemente eterogene, cari sa aiba scopuri afara de periferi'a legiloru tierei, ea, si prin urmare scólele ei, nu este in intielesulu acel'a de sine, cá sa pota face lucruri cari sa eschida interesele statului si in fine fiindu prin legi de ale statului sub suprem'a priveghiare nu se póte dice ca este absolutu esempta de influinti'a statului.

Dara o majoritate o respinge dela sine si o considera si tratéza de straina i denega unu ajutoriu scolasticu pentruca scól'a nu este sub manipulatiunea guvernului deadreptulu. Ce voru cugetá acei loviti mai deadreptulu din archidieces'a nóstra? ce acei ce se tienu de metropoli'a nóstra intréga, cându se vedu considerati asiá de masteru de câtra legislatiunea, carea erá chiamata sa imbratisieze pre toti de o potriva câti suntu pre teritoriulu corónei Stului Stefanu.

Noi sperâmu ca va vení tempulu cându parintii patriei voru vení la alte convingeri in privinti'a institutelor confessiunali si voru vedé ca aceste suntu folositórie statului si din punctu de vedere moralu si materialu si chiaru si politicu si ca subventiuii cá cea reieptata suntu pentru bugetu cu multu mai usióre de câtu suntu spesele cele enorme pentru institutele ce stau sub direct'a influintia a guvernului.

Concetatieniloru nostri din Brasiovu si preste totu archidiecesaniloru nostri le recomandâmu pacientia si sincera grupare in giurulu institutiuniloru nóstre bisericesci garantate prin legile statului, câci numai astfeliu voru fi in stare a tiené departe dela sine alte amenintiâri si numai asiá voru puté convinge, de-si mai tardiu, pre cei ce astadi se vede ca au alte pareri despre noi, despre salutariele nóstre scopuri si intentiuni in tóte afacerile nóstre bisericesci si scolari.

---

*) Remasu din nr trecutu.. Red.

Revista politica.

Universitatea fundului regescu si-a incheiatu activitatea sea resolvindu in tempulu indatinatu tóte agendele ordinarie.

Din decursulu discussiuniloru cari s'au invertitu in sfer'a presemnata a agendeloru, relevâmu dóue momente remarcabile. propunerea deputatiloru români pre care cetitorii nostri o potu cetí in totu cuprinsulu ei la altu locu, de a se anulá dotatiunea scolara dela 1850 si a se face partasi la dens'a cá la o proprietate comuna toti locuitorii fundului regiu, si pre urma propunerea deputatului sasu Dück — spriginita firesce de toti deputatii sasi — de a se sustiené intregitatea politica a fundului reg., va sa dica sistemulu privilegieloru.

Propunerea dintâiu ce ne interesézа mai de aprópe, s'a datu in siedinti'a de Mercuri comissiunei scolarie, iér' in siedinti'a de Vineri s'a amenatu pre alta sessiune*) si asiá urmârile ei suntu fórte problematice.

„Tageblatt“ de aici este nemangaiata de temeritatea deputatiloru români, carii au spriginitu propunerea in cestiune facuta de dep. Racuciu.

Numai punerea degetului pre rana si inca a casiunatu mare durere, ce aru face „Tageblatt“ cându dreptatea aru vení odata si pre pamentulu nostru si folósele materiali in fundulu regiu s'aru impartí dupa egalitatea de care se vorbesce demultu dara nu putemu ajunge la dens'a?

„Pester Lloyd“ se grabesce a dá guvernului ex officio calculu de lauda pentru tactulu cu care s'a portatu in decursulu desbaterei financiali. Guvernulu dice organulu sinceru, are causa sa fia multiamitu cu decurgerea si resultatulu desbaterei si sa se bucure de succesulu ce a obtienutu. Superiotatea si legatur'a interna a partidei s'a manifestatu in modu stralucitu.

Prelânga soliditatea probata a partidei „P. L.“ relevéza si unele triumfe oratorice reportate de ministri. Succesele parlamentarie, cuceririle personale, manifestatiunile eclatante de incredere sa desdauneze guvernulu pentru nesuinti'a sea sincera, de a aduce ordinea si siguritatea in bugetu.

Dupa acestu panegiricu „P. L.“ trecendu apoi la situatiunea economica dice, ca in parlamentu s'au reportatu victorii preste victorii, a câroru spese le platesce poporulu, dara in paturile de josu ale esistintiei nóstre economice cris'a nimicitória róde la radecinele bunei stâri natiunali. Acésta crisa nu se póte ignorá. Comerciulu stagnéza, nepotendu-se miscá liberu din causa, ca relatiunile nóstre de creditu suntu destramate. Sórtea micului posesoru e desperata. Acestu reu care róde la medu'a economiei natiunali nu se póte delaturá prin cuventâri parlamentarie, prin triumfuri oratorice reportate de ministri si prin incheierea de imprumuturi favorabile. Aci e vorb'a de fapte seriose, de medilóce practicabile, Cá remediu pentru a redicá comerciulu ce stagnéza, „P. L.“ recomenda infiintiarea bancei natiunali, prin care s'aru puté regulá raporturile nóstre de creditu si provóca pre ministrulu Széll sa pasiésca in Vien'a cu tóta energi'a in acésta afacere vitale. Séu sa faca o transactiune cu banc'a natiunale din Vien'a séu sa rumpa ori ce legaturi cu acestu institutu, care se pórta cu unu arbitrìu nemarginitu. Regularea bancei aru da aventu nou comerciului si industriei.

Relativu la inbunatatirea sortiei posesorului de pamentu, „P. L.“ recomenda ce e dreptu restringerea legiloru de usura, dara nu astépta dela sistarea acestoru legi de usura deschiderea de noue isvóre de creditu. Mai bunu si mai practicu medilocu este infiintiarea unui institutu de creditu fonciaru. Ide'a in sine sunatósa si vitale esiste degia, guvernulu sa-i dee forma concreta.

---

*) Dupa „Hr. Ztg.“ e respinsa cu totulu, trecendu Univ. preste ea la ordinea dilei. R.

Epistole dela tiéra.

Amice! Continuu corespondinti'a mea, déca ti-asiu scrie acést'a cu dise cu descrieri cu vesti nóue si cu órecare farmecu poeticu, credu, ca o ai cetí mai cu gustu, nu facu acést'a, fiinduca nu voiescu sa-ti electrisediu semtiulu, ci voiu sa desteptu o judecata liniscita.

Tractâmu despre necasuri si lucrulu e seriosu. Nu e vorba de incântare si de marire, ci de ingradire, de spriginu, de esemplu si intarire.

Cându românii suntu indreptati numai si numai la ajutoriulu propriu, numai la ei insisi; cându se lucra, ca luminele nóstre cele abiá cá vapaietiulu, sa se stinga, cá prin intunerecu sa ne traga in alte pârti séu sa ne impinga la vre-o prapasthia; cându vediendu cu ochii ne desgradimu si seracimu; atunci e necesitate a ne reculege, a face fia-care destulu chiemârei sele si cu totii a aretá o viétia sociale démna si insufletita.

Amu disu in epistol'a mea de mai nainte, ca 'ti vomu scrie ce-va despre viéti'a nóstra sociale in asemanare cu cea din nainte de anulu 1848; de viétia religionare bisericésca constitutionale si morale.

Tu vei vrea - póte - se afli pre cine si ce intielegu eu prin viétia sociale. De, sa-ti aretu acést'a, sa-ti aretu si scopulu ce credu eu ca are. Asemenea voiu urmá si la viétia religionaria bisericésca si morale.

Sub viéti'a sociale intielegu eu: familii romane adeca: romanu june, copilu, servitoriu, care traiescu la olalta si vinu in atingere desu unii cu altii. Mai multe familii fiindu la olalta compunu o insotire cum ai dice o comuna, unu orasiu nesce membri aruncati — cum se dice — ca intr'o gradina, cu scopu, cá se lucre, se asude cu toti la inflorirea la cultivarea gradinei, cá din suculu planteloru se stórca balsamu la suferintie, din fructulu arboriloru nutrimentu la lipse si din parfumulu floriloru cultivate o multiamire.

Astu-feliu de scopu asteptu eu dela viéti'a sociale, ajutoriu imprumutatu séu mangaiere, inmultirea averei si dela cei cultivati dela carturari lumina incantare si multiamire. — Viéti'a sociale fatia de cea singurateca aréta óre-care gradu de cultura comuna. Conditiunile ei suntu: intielegerea, amiciti'a, ajutoriulu imprumutatu, fâra acestea, dupa parerea mea, nu se póte cugetá la o viétia sociale. Este o necesitate care putieni o semtimu. Este: onórea familiaria, onórea sociale. Arunca o privire in catrâu vei vrea la noi si aceste stindarde ale tempului modernu — la noi — nu suntu pretiuite. Déca nu suntu ací acasa cautate apei cum astepti tu, cá sa se intrepue cine-va pentru onórea natiunale? Nu cere arma dela omulu care nu o cunósce. Aratai-o mai intâiu.

Dara, sa ne vedemu noi cum eramu si cum suntemu.

La români inainte de 1848, nu se scriá nu se invetiá de acestea ci — precum amu vediutu cu totii noi cei mai betrani — se aretá prin esemple pipaite prin fapte ceea ce vrea se aiba românulu si publiculu românu le urmá. De altfeliu atunci societatea erá subjugata si viéti'a membriloru torturata. —

Urma romani in tóte acelu
Principiu ce-lu canta poetulu:

Rabdarea 'n tóte statornicie,
Cu barbati'a vomu biruí,
Ori-ce necasuri ori-ce agonie
Cu care furii - iad - de aru fi

Mai intâiu onórea apoi averea intâiu nati'a apoi ghioiciulu.

Acésta scóla se vedé in viéti'a sociale romana de atunci.

Astadi ce vedemu ?

Vedemu inca unu principiu pre care iér' poetulu românu 'lu aréta:

„Lumea e o comedia mucalita jucata de prosti, in folosulu celoru dibaci."

Societatea romana, erá o scóla publica, o scóla mare cum o numiá unu medicu românu: Universitatea poporului românu, in ea capetá lumina ce-va sciintia si esemplu capetá fapte morale de caracteru si de virtuti. Astadi te rogu trage cu urechi'a si pune ochiulu ageru ca vei aflá in multe locuri contrariulu: fapte de imorale, egoismu, sarlatanismu. „Adi virtutea e o taina care raru se desvelesce, indemnu a face bine resplata nu primesce."

Atunci privea societatea la unu barbatu invetiatu la unu barbatu bisericescu, cá la unu patriarchu adi intórce dosulu cându audu de ei; atunci erá incredere scól'a de esemplu, adi e neincredere si smintéla; atunci barbatii distinsi din comuna din orasiu se luptau, se espuneau, se jertfeau adi e ingrigire numai de sine. De acést'a „cele mai multe rele nu vinu „de afara nu le aducu strainii ce ni „le facu tóte, ci pamenteni de ai no„stri, o ruda séu unu frate."

In fine la viéti'a sociala, inca aru fi se fia o tienta. Intarirea nóstra inlauntru si in afara trebuie se o atientimu la numerositatea poporului nostru. De sta acésta, atunci trebuie sa ne basâmu pre publiculu nostru. Si ceea ce voimu a fi in parte, trebuie sa fimu pentru intregu corpulu natiunalu. Spre acestu scopu organismulu nostru trebuie basatu pre morala incredere si ingradire, cá cu pârtile sociali cele mici se constituimu o parte mare adeca natiunea.

Câci totu poetulu cânta:

„Cresceti dar' prin infratire
Câci tari'a sta in unire
Eata onóre si virtute
Singure maí dainuescu

Faptele mari si placute
Urm'a nóstra o vestescu
si
De câtu avutia
Luata cu tradare
Mai bine omenia
Darulu celu mai mare.

Viéti'a religionaria bisericésca dupa parerea mea nu se póte vedé altu unde-va decâtu in educatiunea nobila. Te rogu spunemi unde se imparte la poporulu nostru sementia culturei morale; unde se predà invetiatur'a tariei, a jertfeloru, a caracteloru a barbatiloru devotati ? Trecutulu romaniloru aréta astu-feliu de barbati destui chiaru si din membrii societâtiei fâra carte. De acést'a eu dicu fâra alte arguminte, ca déca pre poporulu nostru celu de sute de ani apesatu si de inimici inhatiatu 'lu afli cu o viétia morale de modelu fatia de celelalte cari au graduri de cultura cá elu; 'lu afli dicu cu simtiu de compatimire chiaru si câtra straini; acésta educatiune o a primitu o a datu i-o a inradecinatu religiunea, biseric'a. Un'a e pórta la viéti'a morale alt'a e naia cu cari caletorimu in acésta viétia scurta. Inchideti bisericele si luati religiunea poporului si veti vedé, cum e omulu selbatecu.

Inainte biseric'a incuragiá, da unu spiritu insufletitoriu si religiunea ridicá necasurile de pre inim'a poporului nostru, adi pare ca lipsescu in multe locuri aceste insusiri. Ce e dreptu trebuie se spunemu.

Demnitatea bisericei pare ca nu se padiesce cá odata, pare ca unii se credu intr'unu mechanismu si atunci se deóchia, ca nu semtiescu ceea ce facu.

Punctualitatea si asiá numita slava fie de armonia fia de podóba fia de zelulu barbatiloru bisericesci nu le afli in multe locuri.

La esecutarea formeloru religionari si la corespunderea legiloru bisericesci nu afli in totu loculu esactitate si acestea dau destulu motivu pentru decaderea vediei bisericesci si religionari. —

Alt'a erá inainte de a. 1S48, românii nostri atunci cându vedéu unu carturariu cetindu in biserica 'lu ridicau in slava de laude.

Astadi, cându audu despretiuindu si betjocorindu cele bisericesci se scarbescu si dorescu sa nu-lu mai véda. *Erá precautiune nu-si uitau nici preotii ca suntu preoti, nici carturarii, ca suntu ómeni intielepti.* De acést'a atunci aflai patriarchi mici si mai mari, aflai conducetori, astadi cautai, ca nu-i afli. Ba dá, pentruca fia-care pare ca simte cum misca spiritulu conducetoriu intrensulu.

Acestea aru fi si aru trece dara au apucatu in multe locuri tóte spre povernisiu. Si

„Omulu déca apuca se cada la patimi, póte sa-lu sfatuiésca tóta lumea, chiaru si Ddieu de ar' vení si i-aru dice se vie in semtiri nu asculta, ci merge inainte pâna ce da in prapastia.

Asiá mi se pare mie ca curge in multe locuri viétia religionaria si bisericésca si astfeliu viéti'a morala inca se va deochiá. Omulu se afla in multe lucruri cá maimutia iéra in cele imorali adeveratu ca urméza pre cei mai „de frunte" din societate. Si ce poti dice, cându dlu pretinde atât'a; cându cutare carturariu povetiuesce, „*ca asiá se potu incurcá lucrurile*" mai bine; cându salariele protopopiloru se cuprindu in ceea ce potu stórce, atunci trebuie se taci fiinduca, câtra povernisiu mergemu si asiá trebuie se calci.

Deci cine tiene la sine, la natiune si la omenire sa se ferésca de fapte abominali.

Viétia constitutionale, bisericésca in dilele nóstre arata ceva ce nu insufla nici *liter'a* constitutiunei nici *scopulu* ei, arata unu resultatu care si pre celu necunoscatoriu 'lu duce la presupunerea, ca noi secerâmu fruptele unoru tieseturi de intrigi.

Nu voiu dice multe despre acestu tesauru românescu ci voiu dice, ca lumin'a o impinge prin ochii crestiniloru si ei o voru respinge. De diece ani de cându se practica constitutiunea nósta bisericésca si de sése ani de cându s'a sanctionatu ómenii nostri inca nu-i cunoscu — multi — nici scopulu ei. Nu sciu ca ea e cimentulu care léga pârtile, nici cunoscu chemarea ca e scól'a tempului viitoriu si credu ca multi nu vedu in ea scutulu la lipsele nóstre. — Asiá este, fiindu-ca in multe locuri destrama si in multe locuri destrabaléza delatura chiaru simtiulu de pietate alu ómeniloru si devine cum dicu ungurenii cu ei unu cortesiagu.

Numerulu scóleloru nu se inmultiesce cum credému; scoli districtuali sustienute de mai multe comune nu s'au infiintiatu, ci ín multe locuri se cautu numai interese numai salarii, lefuri. Cauta acestu resultatu si-lu afli pre deplinu, iéra indreptarea imoralei scutirea seraciloru vedi'a biserici nu o afli.

Manuitorii constitutiuni mi se paru séu *desgustati* séu ca nu s'au familiarisatu cu ea.

Amice! déca urmedi firulu rosiu la tóte câte ti amu insiratu atunci afli, ca de elu suntu legati multi, ; cari tacendu propaga imorala si alti sberându propoveduiescu intielepciunea lumei si mai toti nu corespundu vietiei sociali, bisericesci religionari, ci unui impulsu naturalu.

De nu-mi credi asculta istorisirile ómeniloru din orasie si din sate si te vei convinge.

Pre câtu sciu, ca epistolele acestea cu vaiete cu eremiade desgusta pre cetitoriu pre atât'a sciu, ca cele ce orientéza arata câte ceva bunu si suntu bine primite. De acést'a nu-mi vei luá in nume de reu ca putiene vesti bune, 'ti aducu prin ele, ci de acestea astépta ceva mai târdiu.

Pâna atunci la revedere!

Y.

Propunere

facuta de deputatii români in siedinti'a Universitâtiei fundului reg. din 3/15 Decembre a. c.

Considerandu, ca atâtu asiá numit'a avere „*natiunale*" câtu si cea a VII-loru judetie, — care un'a si alt'a provine parte din donatiuni reg. pentru servitie aduse pre altariulu patriei de *toti* locuitorii, parte din contribuiri repartitiate asemenea asupr'a *tuturoru* locuitoriloru din intregu fundulu reg., suntu o avere *comuna*, o proprietate *nedisputavera* a tuturoru locuitoriloru din intregu fundulu reg., precum s'a recunoscutu acést'a insusi si de câtra O. Universitate prin conclusulu din 17 Maiu 1871; de unde de sine urméza: ca ori ce folosire a cestionatei averi spre promovarea de interese *esclusive* séu si numai in me-

---

FOISIÓRA.

Esortatiune,

la sânt'a Evangelie dela Luc'a c. 24 la Inaltiarea sântei cruci 14 Septembre.

(Urmare)

III. Chiamarea lui Petru, care se numiá atunci Simonu a lui Iacobu si Ioanu fiii lui Zevedeiu la apostolie si supunerea loru are multa insemnatate. Ómenii urméza indemnurile firesci mai usioru, ei bucurosu mergu la placeri, la desiertaciuni, la nerozii la pecate.

Dela acésta cale a voitu d. Chr. prin scól'a sea evangelica se abata pre ómeni prin invetiaceii sei. Si de acést'a dise lui Petru lui Iacobu si Ioanu: veniti sa ve facu venatori de ómeni, cá se-i prindeti din drumulu reu, se-i aduceti la cunoscinti'a de sine, se-i faceti a se pregatí pentru fericirea eterna. Spre acestu scopu aveti a ve iubí unii cu altii si chiaru si pre invetiecei Petru Iacobu si Ioanu au ascultatu si bine a facutu, câci tóte pecatele isvorescu din neascultare. Si cu acést'a invétia: se ascultâmu de Ddieu de parinti de invetiatori si de legi. Cu acésta ascultare invingemu cele mai mari rele, adeca: neunirea, desbinarea si chiaru nenorocirea.

IV. Folosulu ascultârei e mare si se vede in acea societate crestinésca unde e: lumina invetiatura, pace si linisce; acolo e imperati'a lui Ddieu: unde urméza ómeni credintia iubirea adeverulu, dreptatea, acolo folosulu se simte prin multiamirea loru interna.

V. Scól'a invetiaturei crestinesci cuprinde conducerea la fericire. Ea forméza barbati luminatori, jertfitori forméza caractere. Apostolii au fostu acei'a, cari s'au jertfitu pentru acésta scóla. Ei au inrolatu multime de ómeni cá crestini, au strensu mila si au impartitu nenorocitiloru; ei sub góne au fostu torturati chinuiti si nu s'au abatutu dela acésta chiamare inalta. Petru chinuitu sub imperatulu Neron, Iacobu sub Irodu, Agrip'a si Ioanu sub Domitian a fostu pusu in untu de lemnu fertu. Deci nici ostenéla, nici fómea nici tortur'a cea mai grea nu-i au abatutu dela acea chiamare. Astfeliu ni se aréta ei modele de caractere, de viétia si de indurare câtra omenimea care suferea. Multime de ómeni prin invetiatur'a loru i-au adusu dela paganismu, dela intunerecu la lumina la fericire. Multime de nenorociti au fostu ajutati. Dintre ei multi ómeni vediuse de nenumerate ori pre acelu schiopu — schilavu — care cerea la portîle bisericei Ierusalimului si apostolulu Petru numai a avutu adeverata mila si l'a mantuitu din starea nenorocita, câci prin ajutoriulu cerescu — cum aréta faptele apostoliloru — l'au tamaduitu.

Eata in câte-va cuvinte cuprinsulu s. evangelii despre chiamarea Apostoliloru sa urmeze dlui Christosu.

Unulu care a cuprinsu, se o istorisésca si se spue invetiaturile ce ne da acésta s. evangelie.

Esortatiune

la sant'a Evangelie a 2-a dela Luc'a, pentru a iubí pre vrejmasi.

Acésta santa evangelie invétia, ca de vomu iubí pre cei ce ne iubescu, de vomu face bine celoru ce ne facu bine si de vomu dá imprumutu, celoru ce ne dau imprumutu nici unu folosu nu este, ca si pecatosii pecatosiloru facu acésta, ci se iubimu pre vrejmasi, sa le facemu bine, sa le dâmu imprumutu nimic'a asteptandu si se fimu induratori câtra toti.

Acésta istorisire evangelica ne da dóue invetiaturi: 1) a iubí pre inimici si ale face bine 2) a fi cu indurare câtra toti.

1. Iubirea inimiciloru nu se cuprindea in invetiatur'a legei vechi. Evreii iubiau numai pre cei ce iubiau pre ei. De acést'a ei priveau mai pre tóte némurile vecine loru de inimice si cu acelea nu putéu vietiuí in harmonie, fiinduca nu cautá nici odata sa le faca bine. Domnulu Christosu pentrucá se aduca o viétia fratiésca intre tóte némurile, aduce de principiulu invetiaturei sele: „se iubésca pre vrejmasi." Si mai incolo invétia precum ve este voi'a, cá se ve faca ómenii faceti si voi loru." Cu acestea a voitu se atraga némurile cá se vietiuésca in intielegere, bine la olalta. Ómenii inse nu se deslipéu de datinele loru rele.

Unu esemplu aflâmu pentru acest'a din viétia S. Arseniu. Imperatulu Teodoru celu mare invita pre Arseniu, cá se invetie pre cei doi fii ai sei adeca pre Onoriu si Arcadiu. Elu aflându ca se instruéza de alti filosofi, n'au voitu se primésca invitarea, câci nu ajungeau la scopu dóue invetiaturi contraste.

2. Invetiatura este despre indurare ca binele sa-lu faca crestinii tuturoru fâra interesu. Cine da imprumutu se n'astepte resplata, ca atunci nu e fapta induratóre. Din viéti'a santului Grigorie se istorisesce, ca in acea dî, in care nu puté face ce-va mila, nu se semtiá multiamitu, fiindu ca semtea cea mai mare multiamire cându poté se faca altor'a bine.

Acésta istorisire scurta a evangeliei se o dica unu elevu si se spue si cele dóue invetiaturi.

Esortatiune

la Evangeli'a a 3 dela Luc'a c. 7 despre fiiulu veduvei din Nainu.

Istorisirea acestei evangelii este urmatórea: Domnulu Christosu mergea câtra o cetate ce se chiamá Nainu si dupa densulu mergéu si invatiaceii lui si poporu multu. Cându se apropiara de portile cetâtiei vediu, ca ducéu unu mortu spre ingropare si acel'a erá fiiulu unei veduve din acea cetate. Domnulu Christosu audiendu vaietele ei i s'au facutu mila de ea si i-au disu „nu plânge." Dupa acést'a atingendu-se de patulu cu care ducea mortulu, i-au disu mortului; scóla. Indata a inviatu mortulu si a inceputu a graí si l'au datu pre elu mamei sale. Cei ce au vediutu acést'a toti s'au miratu marindu pre Dumnediеu.

Din acésta s. Evangelie trebuie sa invetiamu 1 loculu unde s'a intemplatu istori'a, 2. Compatimirea séu mil'a, câtra cei superati si a 3 minunea.

1. Loculu unde s'a intemplatu

sura prevalenta, — a conproprietari de un'a séu alta natiunalitate séu confessiune, — vatema, si nu fâra dreptu, — semtiulu de dreptate, e o desconsiderare, si evidenta scurtare a celorualalti conproprietari, cari apartienu la alta natiunalitate si alta confesiune;

Considerandu, ca ideile fundamentali, de cari a fostu condusa O Universitate la an. 1850, cându prin conclusulu din 22 Augustu 1850 Nr. 1280 s'a destinatu pre sém'a institutelorn de invetiamentu ale conlocuitoriloru sasi asiá numit'a dotatiune scolara de 52,500 fl. v. a. — precum: *zur Erhaltung unsrers sächsischen Volksthums — für die evangelisch sächsischen Lehrerstellen und Seminarien*", — constata evidentu si in modulu celu mai elocuinte: ca intréga dotatiunea de 52,500 fl. v. a. la anu e dedicata spre promovarea de interese speciali ale confesiunei evang. luterane si ale conlocuitoriloru de natiunalitate sasésca, cu postpunerea si desconsiderarea intereseloru culturali ale celorulalti conproprietari si conlocuitorii din fundulu reg.;

Considerandu ca conclusulu O. Universitâti de mai susu s'a adusu in modu *ilegalu*, fâra ascultarea si invoirea a respectiveloru municipii, — in unu tempu anormalu, sub starea de asediu si cându organele regimului de atuncia nu cunoscea nice pre departe natur'a averei din cestiune, si in fine ca prementionatulu conclusu s'a substernutu spre pré inalta aprobare in modu *incompetentu* si *ilegalu* prin ministrulu culteloru de atuncea contele *Thun*, cu ocolirea ministeriului de interne, de a cârui'a resortu s'a tienutu objectulu, fiindu averea, despre care suna instrumentulu de dotatiune de natura *comunala* si *nu confessíonala*;

Considerandu, ca disproportiunea, ce resulta din dotatiunea scóleloru, gimnasieloru si a seminarieloru confessionali sasesci cu 52,500 fl v. a. la anu, incependu dela a. 1850 fatia de câte 3000 fl. v. a. ce s'a preliminatu la a. 1868 pentru gimnasiulu evang. reformatu din Orestia si celu gr. or. din Brasiovu, si adausulu de 2000 fl. v. a. preliminatu la a. 1872 pentru celu din urma, — e atâtu de batatóre la ochi, incâtu vatema si trebuie sa vateme pretensiunile juste insusi a le comproprietariloru de confessiunile gr. orientala si evang. reformata, si acést'a cu atâtu mai vertosu a conproprietariloru de confesiunile romano si greco-catolica, pentru a câroru scopuri culturali nu s'a spesatu si nu se speséza nici bateru unu cruceriu, de-si conproprietarii apartienatori la aceste confesiuni se afla in numeru considerabilu pre terenulu fundului reg.;

Considerandu ca starea actuala a averei, — care este averea tuturoru locuitoriloru din fundulu regiu, — nu permite sub impregiurârile de fatia (si nu deschide prospecte nici pre viitoriu) — defigerea unei dotatiuni corespundiatóre dreptâtiei si ecuitabilitâtii, — spre scopuri culturali ale conproprietariloru *nesasi*, fâra a se alterá conclusulu din 22 Augustu 1850 Nr. 1280 pre câtu de *avantagiosu* confratiloru sasi, pre atâtu de *prejudiciosu* pentru ceilalti conproprietari ai averei, si conlocuitorii de alte natiunalitâti si confesiuni din fundulu regiu;

Considerandu ca prin impartirea cuoteloru din dotatiunea de 52,500 fl. v. a. la anu, togm'a comproprietariloru din municipiele: Orestia, S. Sabesiu si Mercurea, — in cari municipii e mai putienu representatu elementulu sasescu, — li s'a facutu cea mai mare nedreptate, cea mai simtiebila scurtare a dreptului loru de comproprietari, de óre-ce intréga cuota a acestoru municipii, de-si au parte atâtu la averea „*nationala*" câtu si la averea asiá numita a VII-loru judetie, — abiá face 1300—3500 fl. v. a. pre cându cuot'a municipieloru: Brasiovu, Mediasiu si Bistritia, — cari municipii la averea VII-loru judetie nu au nici o parte, — fâra cele 7000 fl. pentru seminaristi, (punctu III si IV din instrumentulu de dotatiune) face la fia-care câte 5000 fl. v. a.;

Considerandu ca prin consumarea totala a veniteloru din averea comuna si in urm'a conclusului din 22 Aug. 1850. Nr. 1280, — spre scopuri culturali esclusivu confessionali si natiunali sasesci, — s'a facutu *impossibíla* asemnarea mai departe a veniteloru prisosite (dupa acoperirea speseloru de administratiune) spre scopurile indicate in p. 10 si 12 din Rescriptulu aulicu dto 15 Octomvre 1791. Nru 5803, unde se dice apriatu:

„Proventus autem residui, ad erigendas scolas et eclesias in pagis sive *saxonicis* sive *valachicis*, presaertim talibus, qui proprios alodiales proventus exiquos vel nulos habent, — *aequa lance* convertendi sunt";

Considerandu ca onor. Universitate dela an. 1850 a emisu la edarea instrumentului de dotatiune dto stipularea dreptului de controla ce compete jurisdictiuniloru proprietarie asupr'a folosirei a dotatiunei din cestiune, prin care omitere, onor. Universitate nu are pentru totu-déun'a ocasiune de a se potea informá si convinge despre aceea: déca dotatiunea nu se folosesce fia si numai in parte spre scopuri straine, de insusi determinatiunile mentionatului conclusu, adusu in modu si forma *ilegala.*

Considerandu ca totu in urm'a conclusului din 22/8 1850 s'a sistatu dotatiunea de stipendii in suma de 50,000 fl. m. c. creata de preainaltele locuri cu rescr. aulicu din 29 Aug. 1808 Nr. 6294. — pe sém'a ascultatoriloru de drepturi din fundulu reg.: absque discrimine nationis, et confessionis;

Considerandu, ca totu din punctele de vedere de mai susu, legalitatea conclusului din cestiune a fostu combatuta si de representanti'a municipala a scaunului Orestiei inca la an. 1871;

Din tóte acestea considerante se propune, cá onor. Universitate se concluda:

I. Conclusulu Universitâtiei dto 22 Augustu 1850 Nr. 1280 se nulifica si se pune afara de vigóre;

II. Acestu conclusu (I.) sa se substérna prin o representatiune speciala Esc. Sele Dlui Ministru reg. ung. de interne, cu rogarea, cá in meritat'a apreciare a consideranteloru premise se esopera préinalt'a aprobare regésca;

III. Asemnarea asiá numitei dotatiuni scolare, despre care tractéza conclusulu din 22/8 1850 Nr. 1280 sa se sisteze cu finea an. scol. 1875/6 avendu a se notificá despre acest'a Consistoriulu sup. ev. luth. din Sabiiu;

IV. Universitatea delegata sa se indrumeze, cá sa prelucre pâna la cea mai deaprópe intrunire a Universitâtiei unu proiectu de dotare a tuturoru instituteloru de invetiamentu din fundulu regiu conformu dispositiuniloru cuprinse in préinaltulu rescriptu aulicu din 15 Ocmvre 1791 Cr. 5803 precum si in consonantia cu art. 53 din an. 1868 §. 23. si art. 38 din a. 1868 §. . si in proportiune corespundietórie atâtu intereseloru culturali câtu si dreptului de comproprietate alu locuitoriloru din fundulu reg. avendu a luá in deosebita consideratiune invetiamentulu poporalu.

Sabiiu 14 Decembre n. 1875.

O manifestatiune politica.

La 13 Decembre n. celebrulu profesorudin Műnchen, Dr. *Holtzendorf*, care a aperatu pre Arnim inaintea tribunalului din Berlinu, cercetaudu capital'a imperiului austriacu, Vien'a, fu invitatu la o petrecere cordiale in sal'a reuniunei autoriloru si jurnalistiloru, „*Concordi'a*",la care participara mai multe notabilitâti din resiedinti'a imperiale: Dr. Unger si Glaser, si fostulu ministru cavaleru, *Schmerling* s. a. *Wiener*, siefulu „Concordiei" deschise petrecerea cu o cuventare plina de umoru, in care felicitandu pre stralucitulu óspe din Germani'a dise, ca acest'a cunósce pre jurnalisti din studiulu seu asupr'a temnitieloru, in cari au gemutu representantii opiniunei publice pre tempulu, cându censur'a aspra sugrumá in nascere ori ce idea liberale. Celebrulu juristu respunse la aceste felicitâri cordiale intr'unu discursu cu asemenea umoru.

La toastulu Dr. *Kopp*, care si aduse aminte de celebrulu ministru din anii 60, caval. *Schmerling* folosindu-se de ocasiune respunse, ca densulu cá unu capu incaruntitu in mijloculu fluctuatiuniloru politice s'a convinsu, ca diurnalistic'a, pre care densulu a ignorat'o pre acele tempuri, a devenitu astadi o fortia publica, inaintea cârei trebuie sa se plece si densulu. Se intielege, ca asemene dechiaratiune din partea unui barbatu cu unu trecutu politicu stralucitu fu salutata cu unu aplausu freneticu de câtra representantii pressei.

Mai de mare insemnatate inse este alt'a pronunciare a celebrului ministru, de care si românii léga o suvenire politica placuta, si anume densulu reflectandu la ide'a de a impreuná Austri'a cu Germani'a intr'unu imperiu mare germanu, pentru care idea a pledatu elu si in parlamentulu din Francfurt, dise, ca *idealele trebuie puse mai* de *multe ori in lucrare, odata totu trebuie sa se realiseze.*

Acést'a dechiaratiune pronunciata in foculu suveniriloru trecute de câtra unu barbatu cu trecutu remarcabilu a provocatu, cu deosebire in publicistic'a guvernamentale a Austriei, o sensatiune surprindietória. Forti'a impregiurâriloru, noulu imperiu germanu realisatu pre alte câli, cu unu cuventu evenimentele istorice, dicu guvernamentalii din Austri'a, a trecutu la ordinea dilei preste acestu idealu, la a cârui realisare a lucratu cu zelu neobositu intr'unu siru de ani actualulu siefu alu justitiei austriace.

In fine mai amintimu, ca la banchetu Dr. Kopp si-a terminatu toastulu cu strigarea: sa traiésca *ministrulu* Schmerling. Fraparea spiriteloru facù pre oratoru sa se esplice si densulu si dise indata, ca cuventulu „ministru" se referesce numai la trecutulu stralucitului barbatu, iér' nice decum la presente.

„République française" aduce o corespundintia semnificativa fatia cu evenemintele din orientu si pre care o gasimu in „le Nord" dela 3 Dec.:

Prin acestu singuru faptu, dice corespundintiele foi parisiane, adeca luarea Egipetului in posesiuue de Engliter'a, „acésta putere care s'a desinteresatu in cestiunea orientului, deschide portile la doi luptatori, pre cari Rusi'a si Austri'a se silescu de mai multe luni a le tiené inchise. In adeveru intregitatea imperiului otomanu este astadi atinsa chiaru de acea putere care s'a aretatu pâna acum cea mai gelósa protrectrice. . . In privinti'a luârei acestei posesiuni, situatiunea Rusiei si a Austriei fatia cu pârtile prigonitóre ale Turciei si ale insurgentiloru, si situatiuuea a loru reciproca fatia un'a de alt'a se schimba cu totulu. Fia-care din ele este indemnata de Engliter'a a face la rendulu seu actu de luare de posesiune. Tienerea buneloru raporturi intre ele devine prin urmare, déca nu imposibila, celu putienu indoiósa. Ajuuge pentru cá sa se schimbe in ostilitate, si chiaru in resbelu cá luarea in posesiune de un'a séu de alt'a, a provincieloru slave ale Turciei sa fia garantata de spriginulu eficace si materialu alu cabinetului din Berlinu. In asemenea casu acest'a va rechiamá in schimbu, angajamente cari 'i voru deslegá mânile pentru urmarirea tintiriloru sele, fia in partea Franciei, fia in a Olandei."

„Se póte cá guvernamentulu rusu, care voiesce pacea intr'unu modu seriosu, 'si va pune tóte silintiele pentru a departá acestu nou pericolu, si ca cu ajutoriulu Austriei, va ajunge a duce la unu bunu sfarsitu oper'a de conciliatiune care a intreprins'o intre Turci'a si raialele revoltate. Dara sa nu ne facemu ilusiuni, acést'a nu va fi decâtu o linisce momentana. Pentru a se amaná, se voru aretá dificultâti, la unu momentu datu, cari nu se póte resolvá, complicatiunile voru fi mai multu cá sigure. Prin faptulu Engliterei, succesiunea orientala este deschisa in conditiuni nóue. Engliter'a si-a regulatu din nainte partea sea. Rusi'a si Austri'a potu sa-si aléga momentulu pentru cá sa-si aléga partea

---

acésta minune a dlui Christosu a fostu cetatea Nainu. Acést'a erá in Galilei'a de câtra méza nópte. Galilei'a avé 13 cetâti intre cari erá Capernaum si Nainu cercetate mai desu de câtra mântuitoriulu Christosu. Dela Capernaum mergea d. Christosu, câtra Nainu si aici intimpinendu pre cei ce ducé pre fiiulu veduvei la ingropare, l'au inviatu.

2. Compatimire si mila a aretatu d. Christosu prin acésta minune, fiinduca atunci; cându s'au apropiatu de partile cetâtiei vediendu multimea poporului, care petrecé mortulu si audiendu pre veduv'a acea, ca plângé pre fiiulu ei cu durere mare, pentruca n'avé nici o mângaiere in sprijóna nimerui numai dela fiiulu ei asteptá acést'a. D. Christosu a hotarîtu se atraga compatimirea si mil'a aceloru petrecatori si alésa o scóla pre viitoriu pentru acést'a. Elu vediù ca plânsulu veduvei nu a detceptatu nici o mila la acei, cari petrecéu fiiulu ei, ci ei mergéu povestindu rediendu si fâra rânduiéla pre cum adesea se intempla si pre la noi incâtu se recomânda petrecatorii fâra semtiamentu si fâra cultura. Domnulu Christosu prin minunea sea i-a facutu sa fia atenti si sa se intrebe pentru ce s'a intemplatu acésta? Ei cugetându si au respunsu, ca pentru mil'a veduvei a facutu acésta minune mare si pentru cá se straplânte la inimile ómeniloru compatimirea si mil'a de acést'a merse si se atinse cu mân'a de patu adeca de lemnele cu cari ducéu mortulu si lau inviatu si lau datu mamei sele. Din viéti'a ómeniloru de pre atunci, despre care istorisesce si alte Evangelii, aflâmu, ca erá putiena mila câtra cei ce suferéu. Astufeliu intre cei asupriti veduvele erau tare asuprite, câci le dice fariseiloru „mâncati casele veduveloru" si de acést'a au trasu mântuitoriulu mila ómeniloru câtra acesté. Unu esemplu arata si istoria pentru compatimire. Pre tempulu imperatului Maurice Persii au calcatu pamentulu crestiniloru si au luatu multime de robi. Persii au cerutu sa rescumpere cu o moneda de auru pre fia care robu. Maurice petrecendu-si n'au voitu si s'au omorîtu 12 mii de crestini remânendu familiele plângendu si jelindu.

3. Minunea a fostu si cá semnu sa aréte d. Christosu puterea dumnedieiri sele. Ómenii de pre atunci avéu cunoscintia de proroci si mai alesu evreii, insa prorocii asemenea minuni nu facuse. De acést'a au disu, cei ce au vediutu „ca propocu mare s'au aretatu intre ómeni si au inceputu a crede in invetiaturile lui.

Acésta sânta evangelie lucra asupr'a semtiaminteloru ómeniloru. Domnulu Christosu a voitu se cultiveze cugetulu si semtiamintele ómeniloru apoi se indrepteze actiunile séu faptele loru.

Unulu din elevi, care scie acésta istorie se o istorisésca si apoi se aréte si invetiaturile ce cuprinde.

loru, dara mai curendu séu mai tardiu ele o voru face si voru fi fortati. Ca o voru face intr'unu comunu acordu si amicalu, este putienu probabilu, — de esemplu, venindu in ajutoriulu tesaurului turcu cu astfeliu de conditiuni, cum a venitu si Engliter'a in ajutoriulu Chedivului, — nu, ceea ce e mai indoiosu, ca ele o voru face separatu si intr'unu modu ostilu, intr'unu casu cá si in celalaltu si pentru un'a cá si pentru cealalta sprigìnulu Germaniei devine indispensabilu, dara acestu spriginu o repetu, este ruperea intielegerei dintre trei si dintre patru, este pentru doi din principali asociati celu putienu, violarea angajamenteloru contractate: in ori-ce stare a causei, este pentru principele de Bismark unu mijlocu de a-si reluá deplin'a libertate de actiune, adeca de a urmarí planurile sele contr'a Franciei si contr'a Olandei; de a seversí, intr'unu cuventu, unitatea germana dela marea Nordului pâna la Adriatic'a.

In legatura cu cele de mai susu publicâmu si projectulu de reforme ce se gasesce in „Tagblatt.“

1. Tutuloru triburiloru cari locuiescu la frontarile Muntenegrului li se va confirmá din nou drepturile si privilegiurile câte au fostu garantate dupa insurectiunea dela Vucaloviciu.

Aceste drepturi si privilegiuri consta:

1. Triburile potu singure sa-si aléga straysini loru s'au sefi administrativi; 2 % ele 'si alegu liberu judecatorii loru.

3. Pórt'a nu se va amesteca nici in administratiune nici in justitie; 4 % strajsini primescu dele guvernu unu tratamentu determinatu; 5 la suta triburile voru fi scutite de impositu cinci-spre-diece ani.

2. Bosni'a si Erzegovin'a, cari au formatu pâna acum una vilaietu, voru formá de acum inainte dóue provincii administrative separate.

3. Fia-care provincie va avé unu guvernu si unu subguvernatoru; celu dintâiu va puté fi crestinu, celu de alu doilea va fi totudéun'a alesu dintre crestinii notabili ai tierei.

4. Pre lânga fia-care guvernu, va fi o diata provinciala si unu consiliu de administratie. Diet'a va fi numita prin electiune si compusa de crestini si mahometani, alu câroru numeru va fi proportiunale cu tifr'a populatiunei. Acésta dieta va avé puterea legislativa in tóte afacerile relative la cai si comunicatiune, la salubritatea publica, la comerciu si la agricultura. Se intielege ca legile nu voru fi valabile de câtu acelea cari voru fi confirmate de sultanulu. Consiliulu administrativu va avé voce deliberativa in tóte afacerile importante de administratiune, pentru regularea câror'a guvernulu va trebuí totudéun'a sa consulte consiliulu.

5. Comunele administréza ele singure afacerile bisericei si ale scóleloru. Pórt'a 'si reserva numai unu dreptu de inspectiune si de supraveghiere asupr'a scóleloru.

6. O completa corespondintia administrativa este acordata comunelovu politice. Numai satulu esercia politi'a polica. Administratiunile comunale impartiescu si le ridicu, conformânduse la cea mai stricta justitia; ori ce contribuabilu póte recurge la guvernoru déca crede ca sarcinele sele suntu pré grele.

7. Ori ce sefu de familia este proprietariu de asupr'a si dedesuptulu imobilelui si a pamentului.

8. Codulu Napoleonu va fi adoptatu; va fi o curte de apelu la Serajevo, dara curtea de casatiune va fi la Costantinopole.

9. Mueéke (prescurtate din coranu si din legile civile) va remâné in vigóre in tóte afacerile contencióse intre mahometani.

10. Dijm'a si tóte celelalte imposite de aceiasi natura suntu abolite, dara se va stabilí unu impositu fonciaru si alte imposite basate pre principiele justitiei moderne.

11 Amendóue limbele tierei voru fi oficiale.

12. Tóte dârile in natura si Kuluck (prestatiune gratuita si claca) suntu abolite.

Astu-feliu este projectulu reformeloru care, dupa „Tagblatt,“ Pórt'a le va supune oficialu puteriloru.

Varietâti.

⁂ *Crestinismulu in Afric'a meridionala.* — D. Stanley, in un'a din scrisorile sele câtra „Daily Telegraph“ si „New-York Herald“ adusese la cunoscinti'a publicului o cerere adresata Angliei de regele Mtes'a, sefulu absolutu a unei frumóse tieri ecuatoriale situata la nordu de Victori'a Niyanz'a. Acestu principe africanu ofera cele mai bune servicie a sele anglesiloru cari aru voí sa-si ia sarcin'a amerge sa intruiésca popórele sele in religiunea si civilisatiunea européna. D. Stanley calculá la 5,000 liv st. cheltuielele unei astu-feliu de missiuni. Dejá 10,000 liv. st. au fostu depuse pentru acestu obijectu in mânile comitatului societâtiei misiuniloru bisericei anglese de câtra unu domatoriu a cârui nume nu-i publicatu. Se póte crede ca alte subscripturi voru vení se crésca cifr'a. O mare miscare s'a facutu spre á respunde apelului dlui Stanley, mai cu séma in lumea religiósa.

E vorb'a de a se formá o espeditiune compusa din patru feliuri de persóne: ministri a cultului, ómeni de sciintia, profesori de industria, institutori. Angli'a totudéun'a s'a dusu privirile sele cu solicitudinea cea mai atenta asupr'a acestoru centruri africane unde românii incepusera a studiá limitele civilisatiunei loru, si initiativ'a ce a luatu reporterulu americanu pare ca va aduce fructe rapisi. Espeditiunea colonelului Gordonu, progresele Egiptului, protectiunea acordata intreprinderiloru européne de câtra sultanulu din Zanzibaru, projectulu de confederatiune pre cale de implinire in sudu, póte realisarea maretiei idei a unei mari in Sahar'a paru a promite unei generatinni putienu departate de noi spectacolulu luârei in stapânire de câtra omu a unei pârti pâna ací necunoscuta domenieloru sele.

⁂ *Descoperire archeologica.* — Intr'o sapatura esecutata la Pompei'a s'au gasitu objectele urmatóre:

In auru, dóue parechi de cercei, dintre cari un'a in form'a unui firu de usturoiu, o bucata de panglica, o punga mica impletita;

In argintu, trei mari calupuri de prajituri in forma de scoica, alte patru calupuri mici, patru mici farfurii concave, alte trei de diverse forme, patru mici linguri, patru cesce, alte dóue vêrite un'a in alt'a cu capacu, o oglinda, dóue perii de frecatu legate de o veriga, dóue torti de castronu.

In bronzu, o lopatica, o cana, dóue brósce de usa, câte-ve monede;

In feru unu fragmentu de cuferu.

In pamentu arsu, o mica césca.

⁂ *O resbunare diabolica.* — La Clevelandu (Ohio, statele unite) o femee maltratata de barbatulu seu a conceputu si esecutatu unu planu de resbunare diabolicu.

Ea a sfatuitu pre barbatulu seu sa se puna in patu; apoi, procurându-si cloroforu, a saturatu o basm'a pre care a trecut'o de mai multe ori pre sub nasulu barbatului ce dormiá pâna cându a perdutu cu totulu cunoscinti'a. Atunci a luatu unu ferestreu vechiu cu care i-a taiatu unu picioru putienu de asupr'a genunchiului. Ea contemplá cu unu semtimentu de satisfactiune intima sângele ce curgea in valuri din rana, cându fu scósa din visurile sele delicióse prin intrarea câtoru-va vecini cari au operatu imediatu o legatura si au opritu emoragi'a. Conditiunea barbatului amputatu este aprópe desperata. „V. C.“

⁂ *Anunciu.* Dnulu **Tachmintis** Doctoru in medicina, chirurgie, obstetricie etc., dela facultâtile medicale din Athen'a in Greci'a, Munich in Bavari'a, Vien'a, Parisu, Londr'a si New-York in Americ'a, onoratu de curendu si cu diploma de Doctoru in medicina dela scól'a medicala imperiala turcésca din Constantinopole, numita Galata-Serai, trecatoriu prin Sabiiu spre a se intórce la New-York, unde a dobanditu dreptulu cetatienescu a Staturiloru Unite din Americ'a, face cunoscutu prin acést'a (invitandu pre oricine iubitotiu de adeveru si de philologia si mai alesu pre domnii români din Sabiiu si din giurulu Sabiiului!) ca va sustiené Marti in 9 Decembre la 7 óre sér'a in sal'a otelului „Corón'a ungurésca“ („ZUR UNGARISCHEN KRONNE“ Heltauer Gasse) in limb'a romána si déca va fi necessitate si in limb'a germana, francesa etc. etc. o thesa scientifica istorica, prin care va probá legaturile cele mai intime séu afinitatea intre romani si greci din tempurile cele mai vechi inaintea lui Christosu pâna astadi, ca ellenismulu si ortodocsi'a a folositu romaniloru din Daci'a inferióra (astadi Romani'a) si ca aceste dóue natiuni s'au asimilatu séu s'au contopitu mai cu totulu un'a in alt'a, precum si ca Dacii cei vechi erau consângeni cu Grecii, indicându si pre inimicii cari au samenatu discordi'a intre românii din Daci'a inferióra si grecii de astadi. Intrarea va fi platita numai cu 50 cr. Bilete se aflu la tipografi'a archidiecesana.

⁂ *Anunciu.* Dnulu **Tachmintis** Doctoru in medicina, chirurgie, obstetricie etc., dela Universitâtile medicale din Athen'a in Greci'a, Munich in Bavari'a, Vien'a, Parisu, Londr'a si New-York in Americ'a, onoratu de curendu si cu diploma de Doctoru in medicina dela scól'a medicala imperiala turcésca din Constantinopole numita Galata-Serai trecatoriu prin Sabiiu spre a se intórce in New-York, unde a dobanditu dreptulu cetatienescu a Staturiloru-Unite din Americ'a, face cunoscutu ca curéza radicalu sterilitatea la femei precum si tóte morburile (bólele) de uterus (matca) dupa metodulu Dlui profesoru Nonat din Parisu, totu asiá si bólele venerice (syphilitice) acute si chronice dupa metodulu celu mai nou franco-americanu; Doctorulu Tachmintis va remanea numai scurtu tempu in Sabiiu. Doritorii se voru adresá in persóna séu prin corespondintie sub adres'a: Dr. Tachmintis in cas'a dlui Grigoriu Mathei eforu alu bisericei greco-orientale si comerciante in piati'a mica in Sabiiu.

Nr. 298—1875.

Concursu.

Neinfatiosindu-se la primulu terminu nici unu competentu, pentru acea: conformu bugetului de pre anulu 1875/6 statoritu din partea adunârei generali a Asociatiunei transilvane, tienute la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu a. c. sub Nr prot. XXXVI se publica prin acést'a de nou concursu:

pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi elevi dela vre-o scóla de agricultura din patria cu terminulu pâna in 30 Decembre n. 1875.

Reflectantii la numitele stipendie au a-si tramite încóce concursele loru pâna la terminulu indegitatu, provediute cu atestate de botezu si de paupertate, cu testimonie despre absolvirea celu putienu a scólei elementarie, precum si unu documentu despre acea, ca sciu portá in genere economi'a, dupa cum este ea indatinata in tiér'a nóstra. —

Se recere, cá concurentii respectivi se fia ajunsu alu 16 anu alu etatei. —

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 7 Decembre 1875.

Iacobu *Bolog'a*,
presiedinte.

Dr. D. P. *Barcianu*,
secret. II-lea.

(1—3)

Nr. 330 — 1875.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. de cl. III Offenbai'a, protopresbiteratulu Lupsiei, amesuratu ordinatiuni consistoriali dto 6 Nov. 1875. Nr. 3253. B. prin acést'a se escrie concursu cu terminulu pâna la 1 Ianuariu 1876.

Cu acésta parochia suntu impreunate urmatórele emolominte:

1. Cas'a parochiale cu supra edificiile economice.

2. Portiunea canonica constatatatóre din 11 jug. or. II. parte aratóre, parte fenatie, si parte pasiunate. —

2. Un'a di de claca, séu 40 cr. de unu fumu, — si.

4. Venitele stolari usitate pâna ací. —

Concurentii voru avé a-si asterne petitiunile loru instruate amesuratu prescriseloru stat. org. la subsemnatulu foru, si cari voru fi preoti a produce dela Pré Ven. consistoriu concesiune spre acést'a, pâna la terminulu indicatu. —

Oficiulu protopresbiteralu gr. or. a Lupsei.

Ofenbai'a in 21 Novembre 1875.

In contielegere cu comitetulu paroch.

Ioanu *Danciulu*,
adm. prot. gr. or. alu Lupsei.

(3—3)

Nr. 216.

Concursu.

La scól'a confes. gr. or. din Poian'a ppresbiteratulu Mercurei au devenitu de nou in vacantia a dóu'a statiune de invetiatoriu, si spre indeplinirea acelei'a se deschide concursu pâna la 10 Decembre a. c. st. v. — Dotatiunea acestei statiuni este 300 fl. computata din diu'a intrârei in functiune. —

Concurentii bine voiésca a-si adresá cererile loru instruite cu documintele recerute de lege subsemnatului oficiu in Mercurea. —

Mercurea 20 Novembre 1875.

Oficiulu ppresbiteralu gr. or. alu Mercurei.

I. *Drocu*,
adm. prot

(3—3)

Anunciu literariu!

Togm'a acum a esitu de sub tipariu, si se afla in editiunea in librari'a lui Franciscu Michaelis in Sabiiu:

„Stilistic'a limbei române“

pentru scólele gimnasiali, reali, si preparandiali de *Iosifu Tempea*, preotu si profesoru la Gimnasiulu din Lugosiu.

Pretiulu e 30 cr. v. a.

Ne mai fiindu departe introducerea mesuriloru metrice, librari'a de mai susu ofera:

Aparatu metricu de scóla, constatatoriu din 12 obiecte, cu pretiu fórte eftinu de 5 fl. v. a.

Se póte procurá in fine tóte obiectele de instructiune, cârti de scóla si alte producte literarie, cu pretiuri eftine.

☞ Adres'a pentru epistole:
Strad'a macelariloru Nr. 12 ☜

2—2

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegratulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 98. ANULU XXIII.

Sabiiu 11|23 Decembre 1875.

Revist'a politica.

Ne aducemu bine aminte de fierberea ce domniá in adunarea natiunale romàna din Bucuresci pre tempulu, càndu se puse la discussiune conventiunea comerciale incheiata intre Romani'a si monarchi'a nóstra. Opositiunea din camer'a Romaniei dechiarase acestu tratatu de unu actu de tradare natiunale. Ea nu vedé intr'ensulu decâtu desavantagie politice si economice.

In dilele trecute conventiunea comerciale se puse la discussiune si in parlamentulu ungurescu din Pest'a si s'a acceptatu de basa la desbaterea speciale, care a urmatu ce-va mai târdiu, pentruca traducerea conventiunei de pre limb'a francesa in limb'a magiara fiindu defectuósa comissiunea centrale fu insarcinata a corige proiectulu.

Amu disu, ca conventiunea s'a primitu in desbaterea generale si astfeliu temerile despre o respingere a conventiunei au disparutu. S'au audîtu inse in decursulu discussiunei generale voci energice, cari nu voiau sa scie de proiectulu conventiunei, pentruca acést'a, dupa parerea deputatiloru din stâng'a estrema, e fórte daunósa pentru agricultorii Ungariei. Cerealele Romaniei facu concurentia celoru unguresci. Pentru acceptarea proiectului au votatu partid'a guvernamentale, deputatii croati, români si sasi. Stâng'a estrema, doi deputati din opositiunea dreptei (ceilalti membri din partid'a lui Sennyey s'a abtienutu dela votu) si vre-o câti-va guvernamentalisti au votatu contr'a primirei. O impregiurare merita sa o relevâmu inca. Din partid'a guvernului au lipsitu la votare 50—60 membri, despre cari „P. Napló“ dice, ca ei nepotendu-se impacá in consciinti'a loru cu o conventiune daunósa intereseloru materiali ale tierei, iéra de alta parte nepotendu scapá in altu modu de pressiunea si dictatur'a constitutiunale a lui Tisza au absentatu dela siedintia.

„P. N.“ vede in portarea acestoru 50—60 dep. simptome de disolutiune a partidei liberali si nascerea unei partide parlamentarie fâra nume, care se va opune la tóte.

In cercurile comerciantiloru din Vien'a conventiunea comerciale incheiata cu Romani'a intempina multa desaprobare. In reuniunea comerciale s'a adusu conclusulu, ca sa se substérna senatului imperialu o petitiune, in care se arata desavantagiulu ce sufere comerciulu de esportu austro-ungaru prin vâmile cele mari acordate Romaniei relativu la importulu unoru articuli, si se indigetéza la restrictiunile art. 1 si 4 din conventiunea comerciale.

Din manifestatiunile aceste se vede lamuritu, câtu de favorabila e conventiunea acést'a Romaniei, câci de o parte Romani'a a obtienutu unu succesu politicu recunoscendu-i-se de câtra o potere mare dreptulu dealtmintrea incontestabilu de a incheiá directu tratate internatiunale si a se emancipá de influinti'a otomana, de alta parte inse statulu românu si-a scutitu semburele din care se va desvoltá industri'a natiunale. Fostulu ministru Boerescu se póte felicitá de acestu resultatu favorabilu alu ostenelelоru sele patriotice.

Ciangaii magiari au substernutu in Septembre a. c. parlamentului ungurescu o petitiune, prin care ceru, cá diet'a sa reguleze printr'o lege speciale controvers'a de dreptu intre densii si cetatea Brasiovului pentru o possessiune de padure. La 18 Decembre comissiunea propuse, cá petitiunea ciangailoru sa se transpuna ministrului de justitia, ér' Zzedényi, care a datu petitiunea in numele ciangailoru adause la propunerea comissiunei, cá ministrulu de justitia sa substérna proiectulu de lege relativu la ciangai inca in sessiunea acést'a. Propunerea se primì cu aplause dupa ce ministrulu dechiara ca proiectulu in cestiune e dejá gat'a.

Totu in siedinti'a dela 18 Decembre Zsedényi presentà alta petitiune a ciangailoru, prin care acesti'a ceru separarea loru din sinulu bisericei augsburgice. Ministrulu Trefort dechiarà, ca afacerea acést'a e regulata; comunele respective voru formá unu *senioratu deosebitu.*

Confratii nostri sasi dau unu tîpetu de dorere asupr'a acestoru intemplâri la cari densii nu s'au asteptatu. Intr'unu statu de dreptu, dicu densii, nu s'a mai pomenitu, cá legistiv'a sa se mestece in procesele ce suntu inca pendinti la judecatorie. Ei 'si aducu aminte si de controvers'a comuneloru romàne pentru dominiulu Talmaciului care inca se va regulá printr'o lege speciale ce n'a urmatu inca. Unu tîpetu de indignatiune, dice „Tageblatt“ de aici, a strabatutu Sachsenlandulu pre tempulu acel'a, ba chiaru unu ministru de justitia ungurescu a numitu, firesce numai intre patru ochi, acelu amestecu alu parlamentului in justitia o infamia.

Dupa notiunile ce le au sasii despre dreptu firesce ca o regulare a proprietâciei urbariali prin parlamentu intr'unu modu si o proportiune cum nu le place loru, e o nedreptate strigatória la ceriu, dara càndu parlamentulu aru regulá controversele aceste pe placulu domniloru birocrati, atunci ei s'aru multiemí si cu acést'a legislatura speciale, pre care o combatu.

Noi din partene asteptâmu cá parlamentulu ung. intre alte sa nu intârdie nici cu proiectulu specialu relativu la dominiulu inprocesuatu de comunele române, a câroru proprietate e usurpata atâti seculi de nisce birocrati indrasneti si fâra nice unu semtiu de dreptate pentru conlocuitorii loru.

Remaniare in cart'a Europei.

Amu facutu alusiune in mai multe rânduri dice „Independance belge,“ la nisce sgomote culese de unulu din corespondentii nostri din Parisu si cari se rapórta la nisce combinatiuni diplomatice fórte importante si fórte vaste cari aru fi facendu de câtu-va tempu subjectu nu de negociatiuni, nici chiaru de desbateri, ci de sugestiuni oficiόse intre cancelariele unoru puteri mari. Aceste sgomote avé unu caracteru pré gravu si in acelasi tempu ne paréu fórte putienu aprópe de adeveru cá se luâmu imediatu reaponsabilitatea dârei loru la lumina. Dara corespondentulu nostru insista n ele si elu nu e omu sa ne dea informatiuni de acésta ordine fâra sa se fi asiguratu mai dinainte, din isvóre seriόse, déca au ce-va mai multu séu mai putienu fundatu. Noi inca nu credemu, dara reserv'a trebuie sa inceteze, in parte celu putienu, câci nu credemu necesaru a intrá in tóte detaliele ce ne suntu procurate. N'aru fi vorb'a de nimicu mai putienu de câtu de o remaniare complecta a stârei teritoriale a Europei, destinata a resolvá dintr'o singura data tóte cestiunile ce implica o amerintiare séu unu pericolu pentru pacea generala. Din cancelari'a rusésca aru fi plecatu initiativ'a acestei sugestiuni, care aru tinde, spre a indicá lucrurile grosso modo, a dá Constantinopolea Rusiei, Egiptulu Angliei, provinciele germane a Austriei Gesmaniei, provinciele slave a Turciei Austriei; Franci'a, cá compensatiune, aru reintrá in posesiunea Alsatiei si a Lorenei, chiaru cu o rectificare de frontiera, sa ne grabimu de a adaogí, nu in oetrimentulu Belgiei.

Nu spunemu ca in tóte aceste este unu scopu actualmente urmaritu si facendu unu objectu de propuneri precise cari trebuie sa se ia ad literam; nu credemu macaru ca este cea mai mica probabilitate cá sa se deschida curendu o negotiatiune practica pre nisce combinatiuni ce paru mai multu a apartiené domeniului chimereloru. Póte ca nu suntu decâtu ecoulu unoru conversatiuni intime intre cutare si cutare omu de statu, conversatiuni in cari imaginatiunea aru fi luatu o parte ce nu o capeta in relatiunile diplomatice ordinare. Dara ceea ce e siguru si ceea ce a finitu prin a ne face sa atingemu acestu subiectu delicatu e ca aceste sgomote au cursu in cercurile politice cele mai apropiate de sferele oficiale.

Apoi nu numai dela Paris ne sosescu informatiuni neasteptate asupr'a miscariloru unei pârti a diplomatiei europene. Ni se comunica in acela'si tempu din Rom'a ca legatiune austro-ungara de acolo face silintie seriόse spre a trage pre Itali'a intr'o aliantia cu Germani'a si cu Austri'a in vederea cestiunei orientului; si din St.-Petersburg ni se raportéza ca se comptéza pre sosirea archiducelui Albrecht de Austri'a, chiamatu in capital'a rusésca prin serbarea s-tului George, spre a se pune sigiliulu pre intielegerea tiarului cu imperatorulu Franciscu Iosefu in privinti'a evenimenteloru din peninsul'a balcaniloru.

Tóte aceste suntu fórte contradictorie negresitu, si noi nu intielegemu, inca odata, a dá dreptu lucruri sigure séu chiaru aprópe de adeveru aceste diferite versiuni. Dara ele emanéza tóte din sorginti ce trebuie sa ne inspire incredere si suntu celu putienu indiciulu unei lucrâri diplomatice latente a cârei scopu precisu nu apare lamuritu, dara a cârei esistentia, tinda la o remaniare teritoriala séu la o preparare de aliantie nóue, nu pare contestabila. Ne a parutu interesantu si necesaru, cu tóte indoielele séu reservele nóstre deasupr'a óre-câroru puncte, tóta incredulitatea nóstra pentru altele, sa le semnalamu atentiunei lumei politice. „V. C.“

Orestia in 15 Decembre 1875.

Axente Severu s'a alesu de deputatu la Budapest'a, in scaunulu Orestiei, cerculu de alegere Romosu, séu a comunitâtiloru sasesci, in 13 Decembre 1875.

Fericiti suntu cei curati la votisare, ca acelor'a e bucuri'a morala si liniscea consciintiei

Dupa ce Laurianu Bercianu notariulu comunalu din Vaideiu, cá deputatu, — alesu spre salvarea onórei natiunale, in contr'a coruptiunei, — conformu declaratiunei sele, date, — cá unu omu de parola, si de cuventu, — a depusu mandatulu in mânile competente a mandantiloru; s'a facutu in 13 Dec. 1875 in cerculu de alegere Romosu, in scaunulu Orestiei, alta alegere.

La alegerea ast'a dintre 180 de alegatori au votatu pentru Axente Severu 65 pentru contele Albertu Aponi 50.

Óre cum s'a intemplatu alegerea ast'a pre lânga passivitatea declarata? Ce feliu de factori au conlucratu la ea?

Eata asiá:

Cá candidati au pasitu urmatorii:

1. Contele Albertu Aponyi, o persóna, in scaunulu Orestiei, mai alesu alegatoriloru, de totu necunoscuta. Acest'a a lucratu prin agentulu seu Acatiu Barcsai din Vintii de josu, deputatu dietalu, si prin alti subagenti tomniti.

Candidatulu nici nu s'a presentatu in persóna inaintea alegatoriloru, — program'a densului, nu s'a aretatu nu s'a spusu, nu s'a cetitu necairea publice la alegatori ci numai prin estrase diferite un'a de alt'a, cerculá pre sub ascunsu, in secretu, pre la alegatori.

Acatiu Barcsai cá agentulu generalu alu lui Aponi a venitu la Orestia cu mai multe dile inainte de diu'a alegerei, dara la Romosu, la loculu de alegere nu s'a dusu in persóna, ci s'a incredintiatu subagentiloru sei.

2. Emericu Miksits, unu profesoru si alegatoriu din Bud'a unu omu necunoscutu, si nepomenitu pâna atunci inaintea alegatoriloru. Acest'a a venitu cu mai multe dile inainte de diu'a alegerei in persóna la Orestia. Acest'a se da de serbu nascutu, dara de magyar polgár, adeca acum de unguru facutu.

3. Komocsi Lajos redactoru dela diuariulu ungurescu „Kelet Népe“ din Budapest'a.

4. Sigismundu Pap, alias Zsiga Bacsi, elu care a mai fostu deputatu dela Naseudu, alesu cu 2 voturi.

5. Axente Severu. Acest'a nu a pasitu insusi cá candidatu, ci numai in urm'a provocârei alegatoriloru s'a declaratu, ca primesce candidatur'a. In persóna nu a venitu inaintea alegatoriloru; nice nu s'a poftitu, fiindu cunoscutu. —

Komocsi Lajos, si Sigismundu Pap au pasitu cá candidati prin epistole tramise, in cari si-au descoperitu si marturisitu program'a séu credeulu politicu.

Apromisiunea séu program'a lui Sigismundu Pap a fostu, cumca densulu va fi pasivu, si nu va intrá in dieta, pâna càndu nu va fi pusa la ordinea dilei caus'a fundului regescu; si atunci va vorbi conformu dorintieloru româniloru; — cu alte cuvinte vorbindu curatu; atunci densulu va tiené nisce vorbiri, partim de slujba, fatia cu alegatorii, — apoi: cetera greca.

Programele lui Komocsi si a lui Miksits erau identice in cuprinsulu loru meritoricu. Amendóue programe apromiteau, cumca candidatii respectivi, décavoru fi alesi, voru aperá interesele si dorintiele româniloru, incâtu acestea nu voru fi contrarie cu interesele comune ale statului, a natiunei unguresci, si cu prerogativele unguresci. Voru lucrá dupa puterea loru, pentru libertatea limbei române in scólele romanesci, in bisericele romanesci, in comunitâtile romanesci.

Diferinti'a formala intre programele amendóue a lui Miksits si a lui Komocsi a fostu numai in stilu fiindu a lui Komocsi scurta generale — apoi a lui Miksits lunga speciala.

Programele acestea amendóue impartasite de presiedintele clubului prot'a Popoviciu, conferintiei alegatoriloru in 11/12 1875, s'au declaratu din partea conferintiei, de o batjocurire fatia cu românii, si amendoi competenti ignorati.

In conferinti'a tienuta in 11/12 1875 de vr'o 20 alegatori in Orestia, erá intrebarea de activitate séu passivitate, fatia cu alegerea urmatóre.

Toti, fâra esceptiune se declarau pentru passivitate.

Inse totusi intra pasivistii declarati erá o osebire, si o contrarietate mare in privinti'a motiveloru, si in privinti'a modalitâtiei, a tienerei, a procederei pasive.

Unii se declarau de pasivisti absoluti, adeca asiá, ca sa se abstiena dela votisare, si sa nu mérga la loculu de alegere. Aponistii, cari atunci inca nu erau demascati, ci lucrau pre subtu ascunsu, pâna in diu'a de alegere, unde s'au aretatu 50 la numeru — erau tare pentru passivitatea absoluta, adeca cá se nu mérga nime la loculu de alegere, si se nu voteze.

Altii s'au declaratu de pasivisti absoluti numai pentru casulu acel'a, déca nu s'aru presentá nice unu alegatoriu la loculu de alegere, si s'aru abtienea toti alegatorii dela votisare; pentruca numai asiá aru puté urmá resultatulu doritu alu passivitâtiei absolute adeverate.

Inse o astu-feliu de pasivitate, din pracsa, s'a sciutu cu siguritate de imposibila; pentruca alegatorii nu suntu toti de romànu, si apoi chiaru dintre români suntu nu numai unii putieni, ci multi, cari abusédia cu passivitatea, lucrandu pre subtu ascunsu prin altii; si asiá aru lucrá numai unulu séu doi, cá la *Mercurea* si *Naseudu* in numele si in contr'a tuturoru celorulalti.

Déca nu erau pasivisti conditiunati, pre lânga pasivisti absoluti de a lui Aponi; atunci erau destui doi, séu unulu, a lucrá sub masc'a pasivitâtiei pre subtu ascunsu, in favórea lui Aponi, séu a ori cârui, pre bani; — atunci erau partasi mai putieni, dara pârti mai mari, din banii de coruptiune, din bani de ai lui Iud'a; — atunci ori Aponi, ori altulu, se alegea pre bani mai putieni; — alegerea erá mai eftina, — si pasívistii perfidi lucrau mai siguri, remanéu nedesmascati, necunoscuti.

Passivistii conditionati erau de parere si convingere ca insemnatatea si ponderositatea passivitâtiei, cu privire la alegerea de deputatu, nu jace in abstienerea dela votisare; ci in vacanti'a locului, séu a scaunului deputatului in dieta.

Abstienerea dela votisare e numai unu scopu secundariu unu mijlocu la scopulu finalu, de a remâné scaunulu deputatului in dieta vacantu.

Din motivulu acest'a au pâsitu pasivistii conditionati activi pre terenulu alegerei.

Prin urmare procederea pasivistiloru conditionati a fostu practica*) si rationala.

In 10 Decembre 1875 a tramisu Elia *Herli'a* dela Vinerea o telegrama la domnulu ministru presiedinte *Tisza*, in care a aratatu, cumca Barcsai Akosiu, deputatulu dietalu verbuéza cu bani pentru alegerea de deputatu a contelui Albertu Aponi, si cumca a depusu la unu alegatoriu, cá sub agentu din Vinerea, 5500 fl. spre castigarea voturiloru. Subagentulu din Vinerea a fostu si numitu in telegram'a tramisa.

Telegram'a pomenita nu e taina, nice nu s'a facutu in secretu, ci e unu lucru publicu in scaunulu Orasciei. Si urmarea, séu efectulu telegramei pomenite nu e taina, se scie.

Apoi mirare e cumca Aponi, dintre 116 voturi a capetatu 50?

Emericu *Miksits*, de si program'a sea s'a declaratu de o batjocura fatia cu românii, si 'i s'a datu indereptu, — totusi in diu'a alegerei, 13/12, se a dusu si la Romosu, cá la loculu alegerei. Acolo a fostu ospele popei *Bassaraba* impreuna cu alti ospeti, cá alegatori din partea a lui *Asente*.

Dupa finitulu alegerei, indata, audiendu Emericu Miksits in cas'a popei Basaraba in Romosu, resultatulu alegerei, cumca Asente e alesu de deputatu, — cadiendu contracandidatulu Aponi; s'a declaratu Miksits, cumca 'i pare fórte bine si se bucura de invingerea a lui Asente; dara mai vertosu de caderea coruptorului Aponi, care numai de caderea rusinata e demnu. Numai asiá 'i trebuie, pentru banii dati se 'si duca de acolo unu nasu lungu;

Graindu Miksits vorbele aceste in contr'a lui Aponi; mânile sele amendóue, cu degetele desfacute, un'a lânga alt'a le a pusu la nasulu seu propriu, spre aratarea nasului lungu a lui Aponi cadiutu, in batjocur'a estui'a.

La prândiulu urmatu in cas'a popei Bassaraba, Miksits toastându in limb'a germana, si apoi a dóu'a óra, in cea maghiara, repetendu si program'a sea susu pomenita, (batjocura respinsa;) s'a declaratu cumca densulu a fostu la mai multe alegeri de deputatu in Ardealu, — si se a convinsu de coruptiuni si de misielie, — si cumca de si a cadiutu in casulu presentu adeca cu ocasiunea alegerei de acum a remasu ne consideratu; — totusi cu privire la Asente, nu-i pare reu, — dara se bucura de caderea a lui Aponi, si de a coruptoriloru. Mai incolo fiindu Asente passivistu, si neintrându indata; preste vre-o câteva luni va fi alt'a alegere, (sic! Red.) la care densulu, Miksits, iéra va pasî cu candidatur'a. Apoi in Orascie se a declaratu Miksits, cumca calatori'a acést'a a lui 'lu costa 1100 fl. dara scopulu si l'a ajunsu.

De-sí resultatulu alegerei, din punctu de vedere a invingerei morale si oneste, e imbucuratoriu pentru români; totusi cele 50 de voturi pentru contr'a candidatulu Aponi, cá o péta négra de rusine, in solidaritatea alegatoriloru, nu trebuie ignorata, nu trebuie uitata, ci trebuie stérsa, dela turata, — trebuie cá bub'a veninósa si cá raculu in trupulu omenescu, séu arsa s'au taiata din trupu; cá se nu se mai latiésca, se nu strice si pre alte parti sanetóse a trupului, — sa se curatie trupulu nostru solidariu de reu.

Déca privimu numerulu voturiloru de 50 pentru Aponi, cá o peata fatia cu cele 65 pentru Axente: apoi cu intristare trebuie se marturisimu, cumca peat'a e fórte mare in solidaritatea nóstra.

Fiinduca se sciu cu numele, si se cunoscu in persóna, atâtu cei 50 votisanti de a lui Aponi, câtu si cei 63 de a lui Axente; asiá dara se scie, ca a câroru e pét'a si rusinea — si a càroru e bucuri'a si mangaierea.

Apoi sfiéla, rusinea si mustrarea consciintiei din launtru duréza, tiene mai multu, decâtu vr'o 5 pâna la 20—30 séu si 100 fl. bani de a lui Iud'a, de a lui satan'a.

Astu-feliu de bani — fia si mii de florini, se manca, se béu, se ducu, precum au venitu, — (male parta male dilabuntur) dara rusinea remane si se vede, ca umbla impreunata cu nasulu omului.

Numai in solidaritate libera, onesta, curata adeca adeverata, nu terorisata, mestesiugita, (Ce e mai de lipsa a remasu nedisu câci solidaritatea pre lânga tóte celelalte *trebuie* se fia si *rationala* si dupa cele ce s'au intemplatu de vr'o 10 ani incóce din tóta passivitatea romaniloru a lipsitu si lipsesce ratiunea ei séu ratiunalitatea ei, vedi pre sasi, serbi etc.; asiá s'a facutu o nimica *mare*, *mare* plusu comediele dela Mercurea etc. cari ni le spui si dta. Red.) jace esistinti'a, puterea vietiei, si salvarea onórei natiunale.

Sa fimu solidari.

Solidariu

---

*) Vai de locu si de pamentu si un'a si alt'a, cu cârpituri de aceste passiviste nu se vá radicá natiunea nóstra din glodulu in care a bagato passivitatea preste totu.

Red.

Vien'a in 8 Dec. 1875.

Diu'a de 6/18 Decembre, diu'a st, Ierarchu Nicolae, pre care o serbéza

---

FOISIÓRA.

Bas'a geografica a istoriei romaniloru.

(Cursu de introducere in istori'a romaniloru tienutu la universitatea de Iasi.)

Numele de românu se da astadi, celu putienu de scriitorii nostri, unui intinsu neamu de ómeni ce locueste atâtu in tierile dela Dunarea de josu, câtu si in peninsul'a Balcanului, bá chiaru si pre malurile nordice ale Adriaticei in Istri'a de astazi.

Acestu nume este acel'a pre care popórele aratate si lu d'au si e insasi; românu 'si zicea Moldovanulu, românu locuitoriulu din Maramuresiu, si celu dela Oltu, chiaru fâra sa si dée sama de legatur'a ce i uneste, bá adese ori fâra sa stie macaru unulu de esistentia celuilaltu.

Popórele straine ce venira in diverse timpuri si locuri in atingere cu poporulu romanu nu i dedura nici-odata acestu nume; pentru ei erau Vlachi, Moldovéni, Tientiari etc., romaní insa nu. Acestu nume remane ascunsu in familii, in launtrulu poporului; in afara nu strabate, si romanii suntu desemnati de straini cu nume formate dupa diverse imprejurâri si particularitati ce lovea pre popórele straine, precum numele tieriloru in care i intalneau, séu modulu loru de viatia. Totu astfeliu se intempla si cu individii: necunoscendu numele unei persóne pre care voimu s'o designamu, ei damu unu nume inchipuitu, o porecla, ce remane adese pentru noi unu nume definitivu alu ei, de si póte dens'a nici lu cunóste si de siguru nu lu priméste.

Cu dreptu cuventu deci se generaliséza astadi numele de românu, aplicandu-se la totu poporulu ce se numesce astfeliu pre sine din tempurile cele mai vechi, cu atâtu mai dreptu, cu câtu acéste diferite ramuri imprasciete pórta tóte semnele unei origini comune. In limba, credintie si obiceiuri se véde inrudirea stirpei si dovedéste acea unitate de fiintia care pâna odinióra se vedea intr'unu modu mai multu instinctivu numai prin o denumire comuna. In mesura in care poporulu nostru ajunge a fi si pentru privirile straine unu corpu unicu, numele de românu devine si la ei acel'a sub care ne disignéza.

Ori cine insa intimpina o greutate candu voeste sa-si lamurésca cum de popóra atâtu de imprastiete sa fie ramuri din unulu si acelasiu trunchiu? Pentru cá romanii din Daci'a Traiana, cei din muntele Emusu si cei din Istri'a sa presinte tóte caracterele unui singuru poporu, aru trebuí cá ei odata intr'adeveru sa fi formatu unulu si acelasiu poporu, traindu in acelasiu locu, formatu din aceleasi eleménte si supusu acelorasi inriuriri, si care numai mai târziu, dupa ce erá deplinu formata individualitatea poporului, s'au despârtitu in divérse ramuri, desvoltându-se apoi fie-care in parte si diferéntiandu-se din ce in ce mai tare.

Mai multe ipotese s'au propusu pentru esplicarea marii asemenâri intre ramuri de popóre atâtu de despartite astadi in privirea geografica. Unii au admisu ca românii din Daci'a Traiana s'aru fi respanditu in tierile de preste Dunare; ca prin urmare loculu unde s'au formatu poporulu românu a fostu acésta Dacie Traiana, de unde apoi s'au imprastiatu in diverse pârti fâra a mai puté sterge caracterulu primitivu intiparitu poporului nostru prin locu, elemente de rasa si impregiurâri. Altii din contr'a sustinu ca poporulu românu s'a formatu preste Dunare, unde elementulu românu s'a combinatu cu diverse popóre, pre candu Daci'a traiana a remasu pustie de colonisti români dupa retragerea lui Aurelianu, ca prin urmare poporulu românu ce locueste astazi in tierile din stâng'a Dunarii precum si remasitiele din Istri'a suntu cu tóte emigrate din tierile de-a drépt'a Dunarii, leaganulu nationalitâtii nóstre.

Este insa si unu alu treilea modu de a esplicá acésta unitate a poporului românu, fâra a admite ca la inceputu tóte ramurile acestui poporu au trebuitu sa se desvólte impreuna in unulu si acelasiu locu. In adeveru candu asemenamu pre francezii s'au italienii cu noi, este preste putintia a nu recunósce o asemenare destulu de mare: cu tóte acéste este siguru ca nici odata noi nu ne-amu desvoltatu impreuna cu italienii séu cu francezii pre unulu si acelasiu teritoriu. In casulu acest'a asemenarea se esplica astfelu, ca elementulu românu venindu in tierile cucerite de elu in atingire cu diverse neamuri de ómeni, au datu nastere la divérse popóra nóue, cara sémana impreuna din caus'a eleméntului romanu, comunu tuturoru. Totu astféliu trebuie sa ne esplicâmu si asemânarea dintre românii din divérsele regiune locuite astadi de ei. Asemenarea provine din faptulu ca românii au introdusu prin cucerire eleméntulu latinu atâtu la popórale din Daci'a, câtu si la cele din Macedoni'a séu Istri'a. Si déca asemenarea intre unu moldovanu cu unu macedoneanu este cu multu mai mare decâtu asemenarea intre unu moldovanu si unu italianu, acést'a resulta numai din impregiurare ca intre noi si popórele romanice apuséne (francezii, spaniolii, italienii etc.) asemenarea provine numai din eleméntulu romanu, pre candu eleméntele celelalte ce au contribuitu la formarea aceloru nationalitâti (celti, germani etc. suntu altele decâtu acele ce au contribuitu la formarea nationalitâtii române (traci, slavi etc). Din contra intre divérsele ramuri ale poporului românu asemanarea provine nu numai dela eleméntulu românu comunu, ci dela mare parte din celelalte elemente, câci atâtu la românii din Macedoni'a, câtu si la cei din Traci'a tracii si slavii au jucatu unu mare rolu in formarea nationalitâtii. Prin urmare pre candu românii au cu popórele latine din apusu numai unu eleméntu comunu, divérsele ramuri ale poporului loru au intre ele mai multe eleménte comune de unde usioru se esplica mai marea asemanare intre membrii familiei române, decâtu intr'acést'a si membrii familiei latine. Acésta esplicare are avantagiulu de a lamurí totodata si deosebirile destulu de insemnate ce esista intre dialectele române din Daci'a; de preste Dunare si din Istri'a. Intr'adeveru, de-si acéste divérse ramuri ale familiei române au esitu din aceleasi elemente fundamentale (traci, români, slavi), totusi asupra fie-câruia din ele au lucratu in tempu de vécuri si alte inriuriri deosebite dupa timpuri si locurí si care au facutu cá limb'a, obiceiurile istori'a si traditiile acestoru popóre, sa se diferintieze in destulu pentru a crestinii nostri cu mare pietate, amu serbat'o si noi aici in capital'a si resiedinti'a monarchiei cu tóta splendórea si solenitatea.

Unele impregiurâri, unele momente, cari parte au facutu posibila acésta serbare, parte au contribuitu la pomp'a si solenitatea ei, credu ca merita sa fia cunoscute de publiculu românu in genere si in specie de românii greco-orientali. Vi le comunicu deci on. redactiune rugandu-ve cá sa le impartasiti prin diuariulu d-vóstre fratiloru nostri români si coreligionari, cá se véda cu toti cum cinstimu si noi biseric'a si datinele nóstre crestinesci; dar' sa véda totu deodata pâna unde au ajunsu in lumea culta tolerantia religiósa.

S'a seversitu servitiulu ddieescu, liturgia, in limb'a romanésca dupa ritulu orientalu in modu fórte solemnu intr'o biserica mare din Vien'a. O biserica de limba si confesiune straina a fostu atâtu de ospitala incâtu cu placere ni-a deschisu portile sele si ne-a primitu intrens'a, ca in limb'a nóstra materna sa potemu ascultá sf. liturgie intru pomenirea sf. Nicolae. In acésta biserica de confesiunea augsburgico-elvetica, veneratulu si pré meritatulu parinte Sav'a Popoviciu, pre care avendu-lu in mijloculu seu junimea rom. academica din Vien'a se simte tare fericita, — au celebratu sf. liturgia imbracatu in vestmentu fórte pomposu. Biseric'a erá plina de militari si de juni academici. Militarii erau impartiti in dóue falange cu oficerii in frunte; iéra junii romani academici in numeru tare frumosu impartiti in doue grupe, dintre cari un'a stetea in mijloculu bisericei, formandu centrulu intre despartiementulu dreptu si stangu alu ostasiloru, a dóu'a grupa cu dlu Dr. Hosanu, cantaretiu forte escelentu, in frunte la stran'a drépta, cantandu ceremonia liturgica. Astfeliu a decursu liturgi'a cu mare pietate si in modu fórte solemnu. La fine rostesce de pre amvonu prea demnulu nostru parinte Sav'a o cuventare escelenta, in care aréta ca moral'a iubirea si simtiulu religiosu suntu fundamentulu edificiului maretiu de cultura si civilisatiune. Indémna pre ascultatori la cladirea si intarire acestui fundamentu. Multiemesce dupa acea fratiloru de confessiunea elvetica pentru ospitalitatea si dragostea ce au aretatu fatia de noi oferindune biseric'a loru si astfeliu facendune posibile serbarea dilei.

Dupa ce s'au impartitu anafora amu esitu cu toti din biserica. Militarii a fostu condusi in stricta ordine cu music'a militara la casarme. Iéra noi mandrii de succesulu acestei serbâri si plini de satisfactiune ne-amu departatu, cá se serbâmu mai departe pre cont'a celoru ce-i chiama Nicolae.

S.

Romani'a.

Adunarea Legiuitóre.

(Siedinti'a dela 25 Novembre.)

Fiindu ca s'a vorbitu multu despre politic'a nóstra, in raportu cu alte puteri, cu ocasiunea discutârei respunsului la adres'a tronului, in camere, credemu ca facemu bine a reproduce dupa „Monitoriu" in estenso cuventulu dlui B. Boerescu:

D. *B. Boerescu.* Dloru! fiindu-ca adunarea este obosita, ve promitu de mai nainte ca voiu fi fórte scurtu; me voiu marginí numai a ve aratá pentru care cuvinte, atâtu de fondu câtu si de forma, eu suntu in contr'a proiectului de respunsu la discursulu tronului elaboratu de d. Meitani.

'Mi voiu esprimá asemenea opiniunea mea asupr'a cestiunei de echilibrare a bugeteloru prin economii; in scurtu, voiu aratá pentru ce mi se pare ca redactiunea, si in fondu si in forma, a adresei elaborata de maioritatea comisiunei este mai preferabila.

Totu de odata, dloru, o declaru dela inceputu, ca eu amu tóta stim'a si afectiunea pentru d. Meitani, si nimicu nici o data nu mi-a datu dreptulu a-i banuí patriotismulu seu. Diferimu numai asupr'a acestui proiectu si voiu sa espunu pentru ce.

Voiu incepe mai intâiu cu cestiunea economiiloru.

Afara de cuvintele puternice aratate de d. ministru de finantie, mai adaogu ca aru fi in adeveru fórte straniu de a se vedé in adunare ca, cându se tratéza de echilibrarea bugetului, se prefera, nu sistemulu economiiloru, ci acel'a alu cheltuieliloru. Acést'a aru fi, dicu inca, straniu, pentru cuventulu ca s'a disu ca in faptu in totudéun'a se intempla contrariulu, adeca ca guvernele ceru cheltuieli si ca camerile le reducu.

Pre de alta parte, resulta, din modulu cum se propunu economiile, ca adunarea nu intielege numai a se conformá unui usu generalu, dara inca a le realisá intr'unu modu rationabilu, adeca a le aplecá numai acolo unde voru fi posibile.

Principiulu de economii constituie forti'a unei tieri, si negresitu, dloru, ca camer'a nu voiesce a se lipsí de acésta fortia. Inse ele, pentru cá sa constituie o fortia, trebuiescu aplecate cu prudentia si inteligentia. Nu aducu o fortia economiile care aru desorganisá serviciele. Suntu, dloru, cheltuieli si chieltuieli. Suntu chieltuieli necesarie séu indispensabile, si suntu chieltuieli numai de intretienere séu de lucsu. Cându va fi vorb'a de economii, negresitu ca nu vomu rumpe din chieltuielile indispensabile; Camer'a va fi destulu de patriotica si va scí a face tóte sacrificiele pentru a preintempiná asemenea chieltuieli. Prin urmare, nu este nevoie, chiaru de pre acum, si mai nainte de a esaminá bugetulu, sa prejudecâmu cestiunea si sa facemu reserve in privinti'a economiiloru.

De aceea gasescu ca redactiunea facuta de maioritatea comisiunei, este cea mai nimerita, ea vorbesce numai de economiele posibile in imprejurârile actuale, si lasa locu deschisu pentru viitoriu, viitoriu care póte sa ve céra chiaru sacrificie, naintea câror'a acésta Camera nu va reculá. (Aplause.)

Acum, dloru, in privinti'a politicei esterióre, pre care amu avutu onóre a o conduce pâna deunadi, sa 'mi permiteti a primí totu form'a redactata de maioritatea comisiunei.

D. Meitani spune intr'unu pasagiu alu proiectului seu ca politic'a esterióra a nóstra a fostu corecta, patriotica si curatu nationala. Eu unulu nu potu de câtu sa aprobu pre d. Meitani in acésta constatare. Camerile au fostu de aceeasi opiniune, câci de cinci ani ele au aprobatu necontenitu politic'a esterióra a guvernului.

Dara proiectulu maioritâtiei comisiunei emite o alta opiniune? Nici de cum, dloru. In acestu proiectu se emite aceiasi aprobare, inse in altufeliu de modu. Maioritatea resuméza politic'a nóstra esterióra intr'unu modu practicu, o reduce intr'unu faptu concretu care este celu mai insemnatu resultatu alu seu, si-lu aproba in modulu celu mai desvoltatu si mai positivu. In alte cuvinte, comisiunea aproba si incuragiéza pre guvernu a stâruí si a continuá negociarile pentru conventiuni cu cele alte puteri. Ni se dice in respunsu ca negotiarile ce se urméza cu puterile garante, spre a regulá interesele nóstre, voru contribuí a da o mai mare desvoltare activitâtiei nationale."

Óre acést'a nu este o aprobare a politicei nóstre esterióre, totu atâtu de elocuenta cá aceea a dlui Meitani? Câci, dloru, se scie ca tractatele ce amu incheiatu si suntemu a incheiá suntu resultate, suntu produsulu politicei nóstre esterióre. Cându Camer'a dice guvernului cá sa persiste pre acésta cale si se continuie a incheiá si alte tractate, nu este a-i aprobá politic'a sea?

Comisiunea face inca ceva mai multu. Ea esprima, in proiectulu seu, o idee, care este fórte insemnata, si care constituie unu respunsu maretiu celoru ce ne acusau. Maioritatea declara la finele pasagiului, care tratéza de negotiârile nóstre cu alte puteri, ca „considera cá o politica intielépta aceea ce se se ingrijesce a ne pune in contactu mai regulatu si mai strânsu cu celelalte natiuni." Importanti'a acestei idei nu trebuie sa scape nimenui. Ea contiene, repetu, unu respunsu fórte elocuentu, sa-mi permiteti espresiunea, la acusatiunile, déca nu la calomniele, care se facu contr'a acestei maioritâti.

Ei, dloru, nu numai noi individii dara si Camerele au ajunsu sa aiba

---

nu mai puté fi vorb'a de e perfecta indentate.

Resultatulu la care amu ajunsu pâna aici este ca unitatea poporului românu se esplica din asemânarea eleménteloru ce l'au formatu, nu insa din o desvoltare pre acel'asiu teritoriu.

Pamentulu pre care unu poporu se desvólta este unulu din eleméntele cele mai insemnate alu istoriei séle. Pamentulu hotaresce indeletnicirea de capetenie a poporului, precum lucrarea campului, pastori'a, negotiulu si altele; pamentulu prin clim'a sea, prin gradulu seu de rodire hotaréste formarea caracterului poporului, 'lu deprinde la munca mai multu séu mai putienu continua, séu la o viétia mai usióra si mai contemplativa; totu acéstea inriuriri determina si maiestriele ce se voru naste in sinulu poporului. Aspectulu naturei incunjuratóre inriuréste apoi asupr'a modului cum 'si inchipue ómenii puterile supreme, asupr'a religiuniloru; nu mai putienu asupr'a inchipuiriloru poetice legendele, povestile si cantarile in care se desfatéza sufletulu poporului Totu din asiediarea si configurarea tierei se hotareste cu ce popóra straine va vení in atingere acel'a ce locueste in ea si inriuririle la care va fi supusu in acésta privire. Astfelu de din tóte punctele de vedere geografia unei tieri este bas'a istoriei sale geografia insa luata in acelu intielesu alu inriuririi pamentului asupr'a poporului, nu alu unei seci nomenclaturi de varii denumiri.

Déru inriurirea acést'a a naturei asupr'a omului este cu atâtu mai tare cu câtu poporulu e mai necultu si mai primitivu. Candu mintea lui inca nu si-a inventatu instrumente prin care sa invinga natur'a, atunci elu trebue sa asculte de dens'a. Astadi se potu cultiva pâna si pamenturile cele mai rele si prin industrie se póte cá o tiéra reu inzestrata de natura pentru agricultura sa devina agricola; de asemene astadi prin marile cai de comunicatiune se nimicescu distantiele, se introducu legaturi si relatiuni intre tóte popórele, punendu-se punti preste fluvii si spargendu-se muntii prin tunelurile drumuriloru de feru. Astadi chiaru influintiele atmosferice potu fi modificate prin modulu de cultura alu paduriloru, prin constructi'a edificieloru ce apara de vecinic'a espunere la frigu séu la caldura. Almintrele in o perióda neculta a omenirei. Atunci, unde lipséste pamentu cu totulu bunu pentru agricultoru, poporulu e nevoitu sa devina pastoriu séu comerciantu. Caile de comunicatie lipsindu, popórele suntu supuse numai inriuririloru celoru mai vecine si atmosfer'a, a cârei accidente suntu multu mai simtite in bordeiulu reu ziditu, inriuréste mai putérnicu asupr'a spiritului poporului.

Dara cu tóte aceste nici astadi nu póte sa aiba corabii o tiéra inchisa cu totulu despre marea, nici se póte strapurtá pre tiermurile nevei clim'a calda si móle a Spaniei séu Italiei. Inriurirea pamentului asupr'a poporului este permanenta; ea este inse cu atât'a mai tare cu câtu poporulu e mai necultu, si scade cu câtu acest'a se emancipéza din sinulu naturei.

Studiulu pamentului la români este cu atât'a mai insemnatu, cu câtu ei au zabovitu mai multu tempu in o stare de necultura.

Si pamentulu are o istorie si scinti'a acestei'a se numesce geologi'a. Schimbârile ce se facu inse in natura si aspectulu scórtiei pamentului suntu fórte lente, astufeliu ca pentru o scurta perióda tempu nu au vre-o insemnatate. Cum e acum pamentulu locuitu de români, asiá a fostu si cu dóue mii de ani mai nainte: aceleasi riuri, aceiasi munti, aceleasi venturi. Si déca s'au facutu chiaru óre care modificari, precum prin taierea paduriloru si stabilirea cailoru de comunicatiune, aceste suntu resultatulu lucrârei omului asupr'a pamentului nu a schimbâriloru in natur'a sea. Putemu deci judecá dupa aspectulu de astadi a tieriloru locuite de români inriuririle la care au fostu supuse tóte acele elemente mai vechi s'au mai nóue din care s'a urzitu nationalitatea româna.

Suprafati'a pamentului nu este nici neteda nici continua; ea este plina de ridicaturi si afundaturi care se numescu munti si vai; ea este intretaeta de ape statatóre séu curgetóre ce pórta multe si varii denumiri.

Aceste accidente ale suprafetiei pamentului nu suntu respândite pre dens'a fâra nici unu feliu de orenduiéla. In mari se varsa riurile, si aceste isvorescu din munti. Din acésta imprejurare se naste o legatura intinsa intre aceste trei elemente. Riurile neputendu curge decâtu pre unu locu planu si inclinatu, urmédia ca dela o mare si pâna la isvórele riuriloru ce se varsa in ea se voru intâlní unu siru de vai si sesuri ce voru fi cu atâtu mai intinse cu câtu se apropie de mare, cu câtu mai restrinse cu atâtu se apropie de isvóre séu de muntii ce le dau nascere. In fluvii inse se varsa riuri care de asemene isvorescu din munti si dela loculu unde se varsa in fluviu pâna la isvórele loru iérasi se intinde unu lantiu de sesuri si de vai; si asiá mai departe pentru riusiórele ce se varsa in riuri si pâna la paraiele si isvórele, elementele cele intâiu a ori si cârui fluviu. Totu sistemulu de vai si siesuri a tuturoru apeloru ce se varsa directu s'au indirectu in o mare se numesce basenulu acelei mari. Sistemulu de vai si de siesuri a unui fluviu cu tóte afluentele sele este basenulu acelui fluviu si asiá mai departe.

Muntii din care isvorescu apele curgatóre se intindu cá nisce bratie intre cursurile riuriloru, si se ramifica din ce in ce mai tare, sub forma ee dealuri, colnici si damburi. Ere cându riurile crescu in marime cu câtu se aprorie de marea, muntii din contr'a scadu necontenitu perdiendu-se mai la urma in siesurile si podisiurile intinse udate valurile ei. Din contr'a pre sâtu se subtie apele in launtrulu uscatului spre isvórele loru, cu atât'a muntii se redica mai desi si mai inalti.

Astufeliu configuratiunea unei regiuni este determinata prin sistemulu muntiloru si a riuriloru sele. Aceste suntu elementele principale ale geografiei unei tieri dintre cele multe ce concura la determinarea aspectului ei si insusiriloru sele.

(Va urmá.)

adversari. Bine aru fi sa nu uitâmu acést'a; câci, fia disu in trécatu, déca nu amu uitá, nu ne amu mai certá intre noi, nu amu mai face discutiuni de grupuri si Dumnedeu scie mai ce, nu amu mai face cá cei din Bizantiulu cadiutu, cându disputau intre densi, pre cându inimiculu luase cetatea, ci ne amu aduce aminte ca avemu si noi unu inimicu la portile Camerei acestei'a si ca chiaru acelu inimicu merge pâna a ne contestá legitimitatea. Este bine dara cá contr'a lui sa reservâmu tóte puterile nóstre. (Aplause.)

Acesti adversari dara se incérca de multu nu a insultá acésta Camera, — câci insult'á aru cadé numai pre ei, — ci a o calomniá ca incheindu tractate, ca punendu-se adeca in relatiuni strânse si regulate, aru fi lovitu in inseresele tierei nóstre, i-aru fi tradatu interesele.

Ei bine, maioritatea comisiunei, lepadându acésta nedémna acusare, afirma unu principiu primitu si practicatu de tóte natiunile civilisate de astadi. In adeveru, dloru, nu este natiune, nu este publicistu care sa mai crédia astadi ca o natiune e fórte, remânendu isolata de tóte celelalte, si ca e bogata cându nu-si schimba productiunile séle cu alte popóre. Doctrin'a eronata, sistemulu monstruosu prin care se pretindé coutrariulu, a avutu ratiunea sea de a fi numai in evulu mediu, in tempulu presiunei si ignorantiei. Nicairi astadi nu se mai sustiene acestu sistemu de isolare. A trebuitu cá la noi, din pasiuni politice, sectele demagogice sa vina inca in acestu secolu, si pre marginele Dunârei, unde ideile economice nu suntu inca destulu de respândite, si sa sustiena ca natiunea nóstra aru fi mai fórte si mai avuta, déca ea aru trai isolata, déca nu aru incheiá tractate cu alte natiuni, déca adeca nu s'aru pune in contactu regulatu si mai strânsu cu alte natiuni. Maioritatea dara a comisiunei respunde fórte bine, fórte elocuientu la acésta erezie, si apera cu demnitate propri'a sea lucrare, cându afirma ca se face o politica intielépta, ca prin asiá transactiuni cu alte natiuni sa legamu si sa strângemu mai multu relatiunile nóstre cu densele.

Acum dloru, in privinti'a evenimenteloru de dincolo de Dunare sa-mi permiteti iérasi a declará ca nu gasescu nimerita redactiunea dlui Meitani; eu inse nu presupunu dlui Meitani séu deputatiloru ce sustienu redactiunea sea, alta intentiune decâtu unu sentimentu patrioticu lesne de intielesu. Eu intielegu lesne, in impregiurârile actuale, nobil'a ardóre facuta cam juvenilu, care a facutu pre d. Meitani sa vorbésca mai apesatu despre evenimentele de dincolo de Dunare.

Inse 'nici d. Meitani, nici unulu din noi nu trebuie iérasi sa uite ca fia-care deputatu, vrendu nevrendu, este si omu politicu. Prin urmare, camer'a este unu corpu eminamente politicu. O camera dara nu póte vorbí cum vorbesce unu particularu. Adesea o camera este silita a-si face reserve pre care prudenti'a cea mai luminata le comandà. Si in casulu acest'a camer'a nu se puté departá dela acésta doctrina.

Cându dara majoritatea comisiunei vorbesce de evenimentele de preste Dunare, ea o face cu acelu tactu, cu acea reserva care i se impune de natur'a sea cá corpu politicu, care i se impune de mersulu evenimenteloru, care i se impune chiaru de natur'a lucruriloru cându vorbesce cu siefulu statului.

Este inse óre fâra fundu realu espresiunea majoritâtiei? Nici decum. Ea face mai intâiu sa se véda simpatiele sele pentru populatiunile crestine de preste Dunare. Inse totu-odata ne dice ca spera, ea are adeca o simpla credintia, ca nimicu nu va vení sa distruga natiunea nóstra dela oper'a sea de organisare interióra. Si pentru ce óre tienemu noi la acésta opera? Pentruca ve declara comisiunea, „avemu ferm'a convictiune ca consolidandu institutiunile nóstre vomu marí si forti'a de aperare a tierei.“

Acestu adeveru este fórte mare, dloru. Trebuie sa fimu forti in intru pentru a fi crediuti si respectati in afara. Acésta fortia amu dobanditu-o si o dobandimu pre fia-care di prin forti'a care ne aduce pacific'a nóstra organisare. Sa urâmu a puté continuá acésta opera fâra a fi distrási la altele. Eata ce ne spune comisiunea:

A promite este fórte lesne. Nu este totu asiá de lesne si de a esecutá promisiunea. Potu inca adaugá ca nu este nici prudentu, nici chiaru onestu pentru o adunare de a face sa se créda in promisiuni pre care nu scimu déca le putemu dá si mai alesu déca le vomu puté esecutá. Majoritatea dara a comisiunei nu se angajéza intru nimicu; se lasa tempului si evenimenteloru, cursulu loru naturalu.

Vedeti pre d. Lahovari, cându a vorbitu, dlui a trebuitu sa fia fórte diplomatu; dlui a disu ca pentru evenimentele de preste Dunare, nu putemu prejudecá nimicu, si sa asteptâmu sa mai vedemu.

Ca noi avemu simpatiile cele mai vii si mai sincere pentru populatiunile crestine de preste Dunare, acést'a nu póte face indoiéla pentru nimeni. Este adeveratu ca aceste simpatii nu potu merge pâna a ne confundá cu acele natiuni, pâna a creá o identitate intre noi si densele, dupa cum a disu in trécâtu d. Meitani. Identitatea séu confundarea acést'a nu póte sa esiste, atâtu din caus'a positiunei nóstre topografice si imensului fluviu Dunarea, câtu si sub raportulu istoricu cá unii ce avemu vechi capitulatiuni intre noi si inalt'a Pórta. Asiá dara identitatea absoluta intre noi si popórele de preste Dunare, neputendu esiste, se intielege ca resulta de ací si óre-care diversitate de interese.

Cu tóte acestea nici reci, nici nepasatori nu putemu fi la cele ce se petrecu preste Dunare. De-si distinsi de celelalte popóre de acolo, avemu inse destule interese, destule alte relatiuni, destule reminiscintie istorice, pentru cá sa se justifice simpati'a naturala ce esista intre noi si ele. Comunitatea de religiune este inca o legatura simpatica destulu de fórte intre mai multe popóre.

Nu putemu dara decâtu dorí si urá totu binele popóreloru de preste Dunare.

Câtu pentru noi, aceea ce avemu mai bine de facutu este a ne intarí. Dar cum? Prin consolidarea, cum dice comisiunea, a institutiuniloru nóstre interióre. Prin acésta consolidare, noi vomu marí pre fia-care di, forti'a nóstra de aperare. Déca va vení unu tempu cându interesele si demnitatea tierei va fi in jocu, atunci vomu intrebuintiá forti'a ce amu castigatu spre a ne aperá. Atunci si guvernu si camera vomu fi unanimi spre a consolidá si aperá interesele patriei nóstre. (Aplause).

Dar s'a obiectatu: póte va fi tardiu. Dá, aru fi tardiu, déca prin economiele ce amu face astadi amu desorganisá ce avemu, amu compromite viitoriulu. Nu asiá intielegemu noi economiile. Le vomu face asiá cum sa nu slabimu de locu forti'a nóstra interióra si cum sa fimu totu-déun'a in stare a respunde la apelulu ce ni s'aru face. Chiaru atunci póte vomu face economii din alte pârti, póte amu suprimá servitie intregi, spre a consacrá totulu pentru aperarea tierei nóstre; câci a fi este mai pre susu de ori-ce.

Sa nu se créda ca cu acésta intarire interióra noi amenintiâmu pre cine-va; si sa nu se speria d. G. Bratianu de spiritulu nostru resbelnicu care ne aru duce prea departe. Nu, dloru tóta lumea, cá si d. Bratianu, sciu ca forti'a nóstra armata nu póte devení agresiva, ci numai defensiva. Negresitu, nu vomu stá nici amortiti, nici indiferenti in mediloculu furtuneloru care s'aru agitá pre lânga noi. Vomu cautá a ne aperá, vomu cautá a fi! Si cându esistenti'a nóstra aru fi in pericolu, cându interesele nóstre aru fi in jocu, fia siguru ori-cine ca nu vomu reculá naintea nici unui sacrificiu, ca natiunea nu va esitá nici unu momentu de a sacrificá totulu, de a-si versá sângele seu pentru a sea scapare. (Aplause).

Aceste simtieminte le vedu eu dloru, esprimate in proiectulu majorităţiei; si nu intielegu pentru ce d. Meitani nu s'a unitu cu colegii sei din majoritate, care nu erau, precum a crediutu, espresiunea unui partitu séu a unui grupu, ci dupa cum numele loru aréta, espresiunea intregei acestei majoritâti compacta, dara inteligenta si independenta. (Aplause).

Ve marturisescu dar dloru, ca amu fostu surprinsu vediendu pre d. Meitani ca depune la tribuna unu proiectu diferitu de alu colegiloru d-sele.

Acestea suntu dloru, tóte cuvintele pentru care eu credu ca adunarea aru face unu actu de prudentia, de buna si intielépta politica, votandu proiectulu majoritâtiei.

Sa inlaturâmu dela noi dloru, ori ce preocupatiuni de persóne; sa nu dâmu locu la intreruptiuni stangace, ori putienu parlamentare; sa departâmu ori-ce consideratiuni de persóne. Câci atunci vomu fi mai tari si mai luminati in discusiunile nóstre; si in fati'a evenimenteloru actuale, in acésta epoca delicata in care traimu, avemu trebuintia nu numai de multu patriotismu, dar si de multu sânge rece, de multa prudentia si abnegatiune. (Aplause). „Pr.“

Varietâti.

⁂ *(Diuariu nou.)* Duminec'a trecuta a aparutu numerulu de proba din „*Scól'a romàna*“ organu pedag. redactatu de d. *Petri* si *Candrea*. Diariulu se recomenda atâtu prin cuprinsulu seu internu cualitativu, câtu si prin form'a sea esterióra frumósa. Pretiulu pre anu e 5 fl., pre $^1/_2$ anu 2 fl. 50 cr.

⁂ „*Calindariulu Cocosiului rosiu*‘, a aparutu de curendu si cuprinde pre lânga cele indatinate intr'unu calindariu materie umoristice, glume etc., care lu recomanda bine publicului.

⁂ *Revocare.* In anunciulu D. Dr. *Tachmintis*, publicatu in „Tel. Rom.“ Nr. 97 din 7/19 Decembre a. c. s'a disu, ca densulu va remané unu tempu mai scurtu in Sabiiu, si va curá diferite morburi radicalu si doritorii sa se adreseze: Dr. Tachmintis in cas'a subscrisului. Acestu anunciu intemplatu fâra consensulu si scirea mea se revóca prin acést'a intru câtu privesce cas'a mea.

Grigoriu *Mateiu*,
comerciante.

Nr. 298—1875.

Concursu.

Neinfatiosindu-se la primulu terminu nici unu competentu, pentru acea: conformu bugetului de pre anulu 1875/6 statoritu din partea adunârei generali a Asociatiunei transilvane, tienute la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu a. c. sub Nr prot. XXXVI se publica prin acést'a de nou concursu:

pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi elevi dela vre-o scóla de agricultura din patria cu terminulu pâna in 30 Decembre n. 1875.

Reflectantii la numitele stipendie au a-si tramite încóce concursele loru pâna la terminulu indegitatu, provediute cu atestate de botezu si de paupertate, cu testimonie despre absolvirea celu putienu a scólei elementarie, precum si unu documentu despre acea, ca sciu portá in genere economi'a, dupa cum este ea indatinata in tiér'a nóstra. —

Se recere, cá concurentii respectivi se fia ajunsu alu 16 anu alu etatei. —

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tienuta la Sabiiu in 7 Decembre 1875.

Iacobu *Bolog'a*,
presiedinte.
Dr. D. P. *Barcianu*,
(2—3) secret. II-lea.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante in parochi'a Mad'a protopresbiteratulu II alu Geoagiului, se escrie concursu pâna la finea lunei Decembre a. c. salariulu este 150 fl. v. a. 12 ferdele bucate cuartiru liberu si lemne.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru asterne petitiunile loru instruite conformu statutului organicu pana la terminulu prefiptu, la oficiulu protopresbiteralu.

Secarembu 28 Novembre 1875.

Sabinu Piso,
(1—3) protopr.

Nr. 462—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a a III Siulumbergu, protopresbiteratulu Nocrichiu Cincu mare, in urm'a parintescei incaviintiâri consistoriale Nr. 2947 a. c. se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna 8 Ianuariu 1876.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 10 jugere pamentu aratoriu si de fenatiu.
2. Dela 140 familii romani si neorustici câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu.
3. Dela atâtea familii venitele stolari staverite de sinodulu protopresvitoralu, care tóte impreuna dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, voru avé a-si asterne petitiunile instruate amesuratu statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu indicatu. —

Nocrichiu in 8 Decembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.
Oficiulu ppescu gr. or. Nocrichiu C. mare.
G. Maieru,
(1—3) adm. ppescu.

Depuneri de capitale spre fruptificare.

se primescu la institutulu subsemnatu

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu 6 % interese.

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni nainte cu 6 ½ %.

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siese** luni nainte cu 7 % interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, altu cum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

La dorinti'a deponentului se potu stabilí in diu'a depunerei capitalului si conditiuni *speciali* de esolvire, cari se insémna apoi in libelu si in cartea deponeriloru institutului. In atare casu restituirea depuner i urméza dupa aceste modalitâti speciali.

Depunerile tramise prin posta, pre lânga comunicarea adresei deponentelui, se resolvu totu-déun'a in diu'a primirei.

Asemenea se potu efectuí prin posta anunciâri si radicâri de capitale.

Sabiiu 21 Decembre 1875.

„Albin'a“
Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 99. ANULU XXIII.

Sabiiu 14|26 Decembre 1875.

Serile de iérna.

in 6/18 Decembre 1875.

I. Domnule redactoru! Iérn'a ni apucà destulu de tempuriu, si inca cu tóta asprimea. — Ómenii, cari in simplicitatea loru nu cunoscu pretensiuni mari, suntu avisati a se multiamí, déca in aste tempuri grele mai au unde-'si plecá capulu spre a se scutí contr'a gerului si a ventului rece, pre cându cei favoriti de sórta imbuibati pâna la desmierdare se sbuciuma si sfarma intru facerea planuriloru spre a-si realisá o multime de pretensiuni vane, asiá numite „lipse parute.“ — Intr'aceea serile de iérna destulu de lungi si pentru unii si altii, cei dintâiu le petrecu cum a datu Ddieu cum potu, cei din urma le petrecu dupa placu si voia; ear' eu spre a mai omorí uritulu amu luatu condeiulu in mana. Mi-amu propusu asta séra a conversá cu d-ta, — a-ti scria. — Sciu ca nu vei pretinde dela mine cá sa te surprindu cu nisce noutâti imbucuratórie, câci pentru noi românii noutâtile imbucuratórie au devenitu astadi corbi albi. Vre-unu lucru de dà-i dómne, care sa ne fia surprinsu cu vre-o bucuria óresi-care, mi-amu mai uitatu de cându n'amu mai cetitu prin diuariele nóstre române. I'ti voiu scria asiá dara, dupa cum voiu scí, numai câtu i'ti spunu din capulu locului, ca sa nu-mi iai in nume de reu, déca in aceste dile de tentatiune voiu fi silitu a imitá si eu pre cei multi de ai nostrii, si-ti voiu incepe si eu cu lamentâri, cu tânguiri despre dile rele, despre biruri grele s. a.

Inainte de tóte amu sa-ti descoperu, ca amu cetitu cu atentiune anunciarea ce ni-o faceti in diuariulu d-vóstra nr. 85, prin carea ni aduceti la cunoscinta ca cu inceputulu anului viitoriu vomu mai primí lânga „Tel. rom.“ cá adaosu inca si „Foisiór'a Telegr. rom.“. pentru care se afla si angagiate poterile necesari. Curagiulu barbatiloru nostri resoluti pentru acésta intreprindere nobila, este cu atât'a mai demnu de lauda, cu câtu ei pasiescu inainte togmai acum cându pre orizonulu natiunei nóstre se afla asiediati nori grei, cându tanguirile mai multoru diuaristi de ai nostri ni dau sa intielegemu, ca publiculu nostru nu desvólta fatia cu publicitatea interesulu si activitatea ce s'aru pretinde dela densulu, in aceste dile intr'adeveru grele, — cari tenguiri, ori-ce vomu dice, nu le potemu trece numai asiá usioru cu vederea, câci ele ni dau o dovéda despre decadinti'a nóstra. Firesce ca nóue ni place a ni ascunde nepasarea nóstra si ací sub feliurite preteste. Unii atribue diuaristicei nóstre erórea ca se ocupa pré multu de o politica pre care poporulu nostru nu o póte intielege, nu o póte cuprinde. — Da, poporulu, firesce, pre câtu tempu elu va remanea poporu lipsitu de o cultura óresi-care, nu va potea intielege, ori-cine sa-i scria, si ori-cum sa-i scria. Si acést'a se intempla nu numai la noi, se intempla si la alte popóre. Vorb'a este ací de publiculu cetitoriu, de carturarii nostri, de cari, haru domnului, fatia cu greutâtile si impedecamintele ce ni se punu desvoltârei nóstre culturale, avemu totusi unu numeru frumusielu. — Acesti'a suntu chiamati nu numai a sprigini diuaristic'a, dar' a o si indreptá in privinti'a directiunei, déca directiunea luata de diuaristi nu li-aru vení la socotéla. Altii iérasi atribue defectulu diuaristicei nóstre in ocuparea ei pré multu, cu certele personali, — si acést'a, nu o potemu negá. — Intr'aceea pre câtu tempu au descendatu diuaristic'a nóstra pre terenulu personalitâtiloru, — ceea ce intr'adeveru este lucru neplacutu, — déca totusi colónele acelei'a n'a fostu inchise spre justificarea celui atacatu, inca totu nu este unu pretestu fundatu si de ajunsu pentru disgustarea nóstra totala, spre a ni intórce cu totulu fati'a de câtra aceea. Dá, se incungiure diuarele nóstre certele personali, sa nu-si deschida colónele la atâtea polemii daunóse, mai vertosu astadi, cându amenintiati fiindu noi si chiaru esistinti'a nóstra din tóte pârtile, nu avemu a cautá salvarea nóstra altu unde-va, decâtu numai si numai in noi insine, in contielegerea nóstra in barbati'a si activitatea nóstra cu poteri unite. — Cu tóte acestea sa nu uitâmu, ca pre câtu tempu a gresí si a pecatuí este lucru omenescu, vitiulu are a fi combatutu, fia pe cale privata, fia chiaru si prin publicitate, câci numai asiá ne potemu indreptá, si acést'a nu va sa dica nici decum personalitate. — Acést'a se intempla la tóte natiunile culte. Au nu vedemu noi, cum in diu'a de astadi in tóte statele suntu tavaliti si trasi la respundere pentru faptele loru naintea publicitâtiei chiaru ministri cei puternici prin tóte diuarele câte nu li stau in soldu, de-si acelor'a li-aru stá in putere de siguru a pune calusiu la multi diuaristi guralivi. — „Opresce diuaristic'a a nu combate vitiulu, si vei deschide calea la abusuri si faradelegi, vei face cá reulu se esplodeze atunci, cându n'ai asteptatu, si acolo unde n'ai fi crediutu“ au dis'o acést'a unu mare barbatu de statu. Sa lucrâmu pe fatia in fric'a lui Ddieu, cu consciintia curata, si atunci nu multu ni pasa de gurile rele. —

Nu ací jace asiá dara dupa parerea mea — reulu, nu de ací provine regresulu nostru fatia cu diuaristic'a. Caus'a cea adeverata sa o spunemu pre fatia, este in racél'a nóstra, in indolinti'a nóstra — câtra totu ce e romanescu. — Si déca cumva nu vremu sa o aflâmu ací, — apoi sa o mai cautâmu in neintielegerile nóstre, — provenite Ddieu mai scie — din o invidia óre-care, — despre care strainii dicu a fi inascuta romanului, séu póte din alte interese marsiave personali — particulari — ce convinu atâtu de bine intereseloru straine. — Sa nu uitâmu lânga tóte acestea a mai marturisí inca si acelu adeveru, — ca adeca nóue romaniloru ni cam place in câtu-va a fi si ce-va cam comodi. Ni place a cetí — dar nu ni place a scrie, — ni place a critisá scrierile altor'a, fâra cá noi sa ni straduimu a produce ce-va mai bunu, — fâra cá sa punemu umerulu la munca. — Se pare ca principiulu de pasivitate atâtu de binevenitu pentru natur'a nóstra — amu inceputu de unu tempu incóce alu aplicá in tóte directiunile, si apoi firesce urmârile inertiei nu potu fi altele, decâtu decadintia si regresu intru tóte. Dar se incetâmu cu diuaristic'a — câci acést'a nice la alte popóre mai avute — inca nu s'a desvoltatu deodata, ci numai treptatu, si uneori cu destule greutâti. — Se intrebâmu câte diuare avéu magiarii cu o aristocratia avuta, numai pe la inceputulu anului 1848, incâtu in proportiune cu starea loru materiala si cu inteliginti'a loru, fatia cu starea nóstra cea apesata de astadi n'amu avé sa dicemu multe.

Mai multu ne póte intristá starea cea scapatata a poporului nostru la carele pe di ce merge totu mai multu se póte observá regresulu si decadînti'a; pentruca fia ori-câtu de despretiuitu in dilele nóstre poporulu, atât'a inse sta, ca bas'a unei natiuni pre care acést'a 'si póte formá viitoriulu seu este *„poporulu.“* — Decadinti'a lui este decadinti'a natiunei. Anii cei trecuti neroditori, birurile cele ne mai audite de grele, cá care abiá credu ca voru mai fi fostu cându-va in patri'a nóstra, apoi neingrigirea nimenui de progresulu poporului, l'au adusu astadi pre acest'a acolo, incâtu nu esagerediu cându dicu, ca sórtea lui cea grea si starea lui cea scapetata de adi, abiá diferédia de sórtea si starea cea trista ce o avuse inainte de an. 1848. — Firesce eu intielegu ací mai vertosu pre poporulu nostru din comitate, carele diferéza fórte multu de poporulu din asiá numitulu fundulu regiu. Da, elu diferéza nu numai in privinti'a stârei sele materiale, difereza chiaru in moravurile sele, in chivernisirea casei sele, a lucruriloru sele si uneori chiaru si in datinele sele. Si acésta diferintia este fórte naturala, câci altele au fostu referintiele poporului nostru in comitate, si altele a celui din fundulu reg. Si cest'a si cel'a de-si ambi apesati au avutu alti vecini, au traitu intre elemente cu totulu eterogene si de alta natura.

Si cum mai póte bietulu nostru poporu a se aventá la o stare mai buna? Proprietarii magiari, cari primira sume colosale pentru rescumpe-

---

FOISIÓRA.

Bas'a geografica a istoriei romaniloru.

(Cursu de introducere in istori'a romaniloru tienutu la universitatea de Iasi.)

(Fine)

Insemnatatea acestoru elemente geografice pentru istorie este de natura deosebita.

Muntii suntu acei ce forméza pre de o parte hotarele cele mai puternice de despartire intre popóre ce aru locuí pre ambele loru laturi, pre câtu pre de alta parte muntii suntu loculu de ocrotire si unu scutu naturalu pentru popórele ce locuiescu in ei. Din contra riurile au o insemnatate contrara muntiloru; ele léga popórele despartite prin munti, prin cursulu apei loru, de alta parte nu suntu o stavila si o margine seriósa pentru popórele ce locuescu pre marginile loru. Pre cându muntii represinta deci elementulu ce isoléza si pastréza individualítatea unui poporu, riurile din contra represinta pre acel'a ce inlesnesce unirea si contopirea loru.

Teritoriulu pre care se petrece istori'a romaniloru cuprinde la nordulu Dunarei partea de locu inchisa intre acést'a, Tis'a si Nistru, la sudulu Dunarei peninsul'a Balcanului in mai tóta intinderea ei, si anume spre apusu pâna pre lânga Veneti'a, iér spre sudu pâna in Elad'a. Acésta determinare cu totulu generala, sa neservésca numai spre a aretá asupr'a câtei pârti din pamentulu Europei avemu de indreptatu cercetârile nóstre geografice.

Luându acésta intindere de pamentu cá o unitate, o vedemu petrecuta de dóue sisteme mari de munti: Carpatii in partea dela nordulu Dunarei; Hemulu séu Balcanulu in partea dela sudu.

Observandu acum partea dela nordulu Dunarei cuprinsa intre Tis'a, Nistru si cursulu inferioru alu Dunarei cu o mica deschidere pe Marea Négra, vedemu ca in centrulu ei se intinde unu triunghiu de munti, a câroru laturi mergu paralelu cu cele trei riuri marginasie, lasandu intre ele si riurile respective podisiuri si siesuri intinse. Daci'a ne presinta deci aspectulu urmatoriu: unu triunghiu mai mare formatu de cele trei riuri marginasie; in launtrulu acestui'a unu triunghiu mai micu formatu de muntii Carpati; intre aceste dóue triunghiuri o dunga de locu mai siesu petrecutu de riuri si dealuri si vâi pornite din triunghiulu carpatinu.

Coltiulu nordicu alu triunghiului carpatinu se prelungesce in trupulu celu mare alu Carpatiloru ce se indoae preste Ungari'a in directiune apuséna. Din prelungirea acést'a a coltiului nordicu isvoresce spre resaritu Nistrulu, spre apusu Tis'a care se varsa in Dunarea, determinandu estremele margini a tieriloru locuite de români.

Cele mai multe riuri ce uda teritoriulu Daciei vechi isvorescu din laturile esterióre ale triunghiului carpatinu: astfeliu Prutulu, Siretiulu cu afluentele sele, Ialomiti'a, Argesiulu, Jiulu, Temisiulu, Crisiulu. Trei numai isvorescu din launtrulu triunghiului anume Oltulu, Muresiulu si Somesiulu care taie muntii si strabatu celu dintâiu prin laturea sudica, cele-lalte prin laturea apuséna, in câmpiele ce-lu incungiura si mergu de se varsa in Dunarea si Tis'a. Laturea triunghiului despre resaritu, Carpatii moldovenesci este cea mai compacta, nefiindu intreruptu sirulu de munti de nici unu riu mai insemnatu. Laturea sudica, Carpatii Munteni urméza acelei'a, strabatuta fiindu prin valea Oltului. Laturea apuséna este cea mai slaba, atâtu prin inaltimea muntiloru, câtu si prin intretaierea loru de mai multe vâi intre care ale riuriloru Muresiulu si Somesiulu.

Coltiulu sudu-vesticu alu triunghiului, unde se unescu Carpatii Munteni cu cei apuseni se intinde in unu trupu compactu si neintreruptu in spre Dunare, pâna la malurile acestei'a, unde legatur'a sea de ramificârile sistemului de muntii sudu-Danubianu este intrerupta prin cursulu acestui fluviu ce si-a spartu in tempuri anteistorice drumulu prin paretele de munti in loculu cunoscutu astadi sub numele de Portile de feru.

Dela laturea resariténa a triunghiului carpatinu se intinde o regiune siesa spre resaritulu Europei, udata de multe si insemnate riuri, Siretiulu, Prutulu, Nistrulu, Bugulu, Niprulu si altele, cu muntii mici care mai multu insémna decâtu despartu basenurile loru. Acestu siesu comunica prin rerarea fostiloru loru iobagi, in unele locuri sume mai mari decâtu ce valorá mosiile intregi remase in mânile fostiloru iobagi, incepuse mai tardiu a intentá o multime de procese asiá numite urbariali, facendu din colonisti curialisti, cari intre cercustâri atâtu de favorabili pentru proprietari, se decisera cu putiena esceptiune mai tóte in detrimentulu betiloru nostri ómeni. Totu asiá se intemplà cu padurile, cu locurile de pasiunaritu, cu arendile s. a. prin cari apoi se smulse o multime de proprietâti, o avere insemnata dela poporulu nostru. Despre tóte acestea voru sci enará fórte multe advocatii nostri. Sa mai considerâmu ací apoi birurile si greutâtile, de cari amintisemu mai susu, si in fine se mai luâmu in consideratiune ca poporulu aflându-se inca pâna astadi in noianulu ignorantiei, este lipsitu de ori-ce subventiune si mijlóce de a se puté cultivá, pre cându fâra de cultura inca nici unu poporu din lume nu s'a potutu radicá la o stare mai buna.

Lânga tóte aceste, inca unu periculu pentru poporulu nostru, unu reu, mai reu de câtu tóte relele, pre care nu trebuie, nu-lu putemu ascunde, si acest'a este dedarea poporului nostru la beutur'a cea otravitóre a vinarsului. Unu reu acest'a de spariatu, carele ni degeneredia si demoraliséza poporulu vediendu cu ochii; unu reu, pre carele numai este nimenea in stare a-lu curá numai asiá usioru cu un'a cu dóue. — In dile de dumineci si serbatori, ba si in dile de lucru gemu birturile cele puturóso jidovesci de multimea ómeniloru nostri, cari, déca cumv'a nu se cérta intre sine, — apoi cânta si mi-ti horescu la cele dragi de doine românesci cá in dilele cele bune. Aci 'mi aducu aminte de procederea cunoscuta a unui domnitoriu carele din anu in anu urcându biruri si greutâti, trimise prin tiéra pre ómenii sei incrediuti, cá sa afle: ce spiritu domnesce in poporu? Pre câtu tempu incrediutii domnitoriului i spunéu ca poporulu se tânguie, se vaita, se plânge, regintele totu mai multu urcá birulu, iéra cându in fine i s'a referatu, ca poporulu acum in locu de a se mai tânguí de seracie de poveri si de biruri grele, elu este veselu bea si cânta acela deodata striga consiliariloru sei: „Slabiti cu birurile si greutâtile, acum e semnu reu, poporulu a ajunsu la abisulu desperatiunei, elu incepe a nu se mai tenguí, câci l'a coplesitu l'a ghirbovitu greutatea“, in togmai pre cum nu se mai tânguie si numai simte durerile bolnavulu ajunsu in agoni'a mortiei. — Sa ne ferésca dumnediéu, dara eu tare me temu, ca poporulu nostru, inca nu mai sta adi departe de abisulu desperatiunei. Arendele de carcimaritu, cari aducu proprietariloru mari folóse, s'au urcatu astadi la sume de spariatu. In mai multe comune serace cá vai de ele, unde cu câti-va ani mai nainte se platea arend'a pentru câte o câreima 20—25 fl. astadi se esarendéza cu câte 4—500 fl. — Totu semne triste despre seraci'a si decadinti'a poporului. Unui regimu carele s'aru interesà de sórtea poporului, i-aru stá firesce si mijlócele la mâna a indreptá acestu reu. Dara de unde se poti asteptá astadi acést'a la noi, unde se pare ca statulu nostru are mai mare lipsa de bani de darea de consumu de câtu de poporu, si unde puternicii dilei si-au uitatu de multu de acelu adeveru matematicu, ca sórtea unui statu, buna séu rea, este strânsu conditionata de sórtea popóreloru sele. — Esemplele din trecutu si presentu ne stau inaintea ochiloru, dara la noi cine sa se mai cugete si la esemple? In vremi de pace domnii benchetuiescu pre cont'a poporului, care tace si platesce; si apoi in tempuri grele de resbelu, iérasi totu numai poporulu, bietulu de elu, trage in necasu. Seracu poporu!

Incheiu pentru asta séra domnule red. temendume ca cele ce asiu mai avé aci ati scrie nu li-aru poté purtá fói'a domniei tale.

Voiu mai revení câtu de curendu
Salutare! — u.

Revist'a politica.

Protestulu sasiloru din siedinti'a Universitâtiei dela 15 Decembre a. c. in caus'a arondârei teritoriali séu mai bine disu a sustienerei fundului r. in starea sea privilegiata de pâna acum, nu potea sa nu-si afle apretiarea sea meritória in publicistic'a magiara. „Pesti Napló“ e, carele in numerulu seu dela 29 Dec. se ocupa in modu obiectivu de susu amintitulu protestu, care nu pretinde nici mai multu nici mai putienu decâtu sustienerea unei institutiuni feudale invechite, prin care majoritatea acestui teritoriu, botezatu Sachsenland, sufere dela o minoritate inesorabila si ingamfata cele mai mari vatamâri in respectulu drepturiloru sele ce-î competu. Propunerea facuta de deputatii romani in sessiunea anului c. cu privire la dotatiunea scolara nu numai ca nu s'a luatu in consideratiune, ci ea erá sa aduca pre legislatorii sasesci ai fundului r. afara din fire, déca acesti'a nu se moderau, dupa cum ne spunea organulu ultraradicalu alu sasiloru de aici. Acést'a e o nóua dovéda, unu nou comentariu la asertiunea nóstra, ca intre romani si sasi nu se póte realisá o impreunare solida pre basea intereseloru concrete. Esclusivismulu si egoismulu sasescu n'are margini.

Sa vedemu acum cu ce argumente plausibile intempina „P. N.“ protestulu datu de sasi in siedinti'a din 15 Decemb. n. a. c. si cum combate elu acestu pasiu indrasnetiu alu domniloru din Sachsenland.

On revient toujours à son premier amour — astfeliu incepe citatulu organu apreciarea susu disului protestu. Sasii nu potu traí fâra protestare, acést'a e pânea de tóte dilele a vietiei loru politice. Déca cine-va s'aru pune sa socotésca, câte voturi separate, proteste si protestatiuni au scrisu si au substernutu ei dela 1790 la dietele transilvane de óre cându, la guvernele cele reg. si de curendu la celu ungurescu, fàra indoiala ca aru gasî-o gramada mare. Aru fi intr'adeveru interesantu a constatá acést'a din protocólele dieteloru si ale guverneloru.

Celu mai nou protestu e datatu Sibiiu din siedinti'a Universitâtiei tienuta la 15 Decembre — subscrisu de 35 deputati — celu din anulu trecutu erá subscrisu de 34, prin urmare numerulu incarnatiloru a crescutu, dara obiectulu, scopulu si motivele protestului suntu totu cele din anulu trecutu (die alten Schmerzen), numai in modalitate se vede putiena resanare (resanatio). Suntemu curiosi pre votulu separatu alu româniloru si unguriloru, câci presupunemu ca au facutu, dara pre acest'a nu se obicinuiésce a-lu numí organulu directivu alu sasiloru din Sibiiu.

Se spunemu cu putiene cuvinte ce cuprinde acelu scriptu. Protestatorii se provóca la respunsulu ministrului presied. câtra deputatiunea din Sibiiu, si la enunciatiunea lui „Ellenőr,“ din care deducu ei ca Sachsenlandulu e amerintiatu de unu pericolu seriosu prin arondarea teritoriale planuita, densii cá universitate si cá uniculu organu, chiamatu a esprime vointi'a tuturoru sasiloru (den Gesammtwillen) trebuie sa se cugete la evitarea acestui pericolu, au voitu sa esmita o comisiune de 7, dara presidiulu — nu mai multu comitele, acést'a espressiune au sters'o sasii din lexicóne cu privire la (comesulu actualu, pre care nu-lu potu suferí) Mauritiu Conrad — n'a permisu acést'a din motivulu, ca guvernulu ocupa totu punctulu de vedere din anulu trecutu.

Afara de acést'a o tiéra nu póte avé dóue diete si celoru 14.850.000 cetatieni unguresci nu le place sa le poruncésca cei 150.000 sasi. Acést'a o considera Universitatea f. r. de o violare a dreptului fundamentalu (Grundrecht), cea ce contradice cu articululu XIII din 1791, care nu dice nice unu cuventu despre aceste, se impotrivesce cu § 10 si 11 art. de lege 43: 1868, cari dispunu, ca sasii trebuie sa fia ascultati in cestiunea organisârei; de aceea au si chiamatu guvernulu si presidiulu dietei pre cele 11 jurisdictiuni la dieta, deputatii loru suntu acolea, scotu cu serguintia diurnele si continua cu opositiunea — afara de bravulu Wächter si Fabritius — la denegarea bugetului si a ajutoriului pentru honvedi, unde se compromitu pre sine pre câtu se póte de reu; -- se provóca la usulu vechiu, care n'a esistatu in forma de lege, se provóca la tractate, pre cari nime nu le a vediutu, pentru ca ce a fostu, diplom'a leopoldina, ace'a si-a smuls'o de sub picióre la 1S63 pentru unitatea imperiului.

Acestu proiectu are si unu argu-

---

giunile plane dela nordulu Carpatiloru cu pârtile centrale si apusene ale Europei. Dela laturea sudica a triunghiului se intinde de asemenea unu siesu largu, acelu alu Dunarei care se inchide insa in spre apusu prin arcurile de munti ce se incheia la Portile de feru. Acestu siesu alu Dunarei de josu se intinde si de-a drépt'a ei, pâna la muntele Hemus care incependu dela Portile de feru prin un'a din ramificârile sele alérga paralelu cu cursulu Dunarei pâna in Marea-Négra.

Siesulu acest'a alu Dunarei este unitu cu siesulu celu mare dela resaritulu triunghiului carpatinu prin partea plana de pamentu din coltiulu sudu-osticu alu triunghiului si Marea-Négra, pe unde se intindu gurele Dunarei.

Despre apusulu triunghiului se afla siesulu Tisei care este un'a cu acelu alu Dunarei mijlocie. Intre acestu siesu si acelu alu Dunarei de josu nu esista o legatura, fiindu despartite ambele pârti, prin arculu de munti ce stringu patulu Dunarei la Portile de feru.

Trecendu acum in sudulu Dunarei gasimu mai intâiu pre muntele Hemus care incheia prin sudu siesulu Dunarei de josu. Acestu munte desparte Moesi'a de Traci'a in partea lui mai orientala.1) In partea lui apuséna 2) elu se ramifica in mai multe lantiuri din care unulu se indoae spre Nordu 3), tindiendu a se uní cu ramur'a carpatina, unu altulu se intinde pre lânga Marea-Adriatica 1) de se unesce cu sistemulu Alpiloru, unu alu treilea inse se cobóra in josu 2) in spre Greci'a separandu Macedoni'a si Tesali'a de Albani'a si Epiru. Acest'a este muntele numitu in vechime Pindulu.

La resaritu dela gurele Nistrului si pâna la strimtórea Dardaneleloru, (Bosforulu tracicu), aceste tieri suntu udate de apele Marei-Negre; dara partea de coasta dela Nordulu Dunarei este multu mai mica si neinsemnata decâtu partea ce se intinde dela sudulu gureloru acelui fluviu.

Siesulu celu mai orientalu, care prin fundulu seu comunica cu Asi'a si este calea cea mare prin care popórele arice au venitu in tempurile stravechi de au ocupatu Europ'a, se opresce deci in laturea resariténa a triunghiului carpatinu. Elu are inse dóue deschideri, un'a pe la nordulu Carpatiloru prin care se unesce cu Europ'a centrala, alt'a pre la sudu prin care se unesce cu siesulu Dunarei de josu.

Moldov'a in vechi'a ei intindere dintre Nistru si Carpati apartiene marelui siesu orientalu, formându partea lui estrema ce se mântuie in Carpati. Prin nordulu ei comunica siesulu orientalu cu centrulu Europei si prin sudulu ei siesulu Dunarei de josu.

Acestu siesu alu Dunarei de josu ce nu este decâtu o prelungire a siesului orientalu cuprinde in partea din stâng'a Dunarei Munteni'a séu Valachi'a, iéra din drépt'a ei Bulgari'a si Dobrogi'a.

Centrulu muntosu a partiei nordudanubiene a tieriloru locuite de români fórmédia Transilvani'a, iéra pre cóstele laturei apusene a triunghiului in basenulu Temesiului se intinde Temisian'a, in alu Crisiului Crisian'a, despartite ambele prin riulu Muresiulu. Iéra la nordu Maramuresiulu séu Marmurosulu se intinde in verfulu triunghiului, pre unde Tis'a isvoresce din prelungirea coltiului triunghiului mergendu spre nordu-vest pentru a se incovai apoi spre sudu si a cadé in Dunarea cu care curge o lunga bucata cu totulu paralelu.

In centru Transilvani'a*) cuprinsa din tóte laturile cu munti, complectu inchisa despre nordu si resaritu, putienu deschisa despre sudu, mai multu despre apusu. La resaritulu si sudulu ei Moldov'a si Munteni'a ce facu parte din siesulu orientalu; la apusu Temisian'a si Crisian'a ce se deschidu pre siesulu apusanu alu Tisei — iéra intre aceste dóue siesuri comunicati'a inchisa prin muntii portiloru de feru si periculosulu cursu alu Dunarei in acele locuri — eata configuratiunea generala a tieriloru dela nordulu Dunarei in care s'a desvoltatu istori'a româniloru.

De aici urméza ca Moldov'a si Valachi'a voru fi tieríle cele mai putenicu supuse tuturoru inriuririloru venite din fundulu siesului orientalu. Tóte schimbârile si framentârile din acelu siesu intinsu ce au fostu in tempu de atâtea secule vecinicu cutrieratu de unu cursu neintreruptu de némuri deosebite voru fi simtite si aici; tóte popórele ce voru vení din aceste pârti, taiete de coltiulu triunghiului carpatinu se voru indreptá séu spre nordu pentru a merge in centrulu Europei, séu spre sudu pentru a trece in peninsul'a Balcanului.

Din contra Transilvani'a, Maramuresiulu, Temisian'a si Crisin'a voru fi mai putienu atinse de evenimentele si miscârile intemplate in siesulu orientalu. Siesulu Tisei si prin elu apusulu cu popórele, mai apoi cu ideile si formele sele politice voru inriurí asupr'a-le.

Acésta indreptare a Moldovei si Valachiei spre rasaritu, iér a Transilvaniei, si tierisióreloru adjacente spre apusu este de o mare insemnatate istorica. Multe si mari evenimente politice si sociale remanu neintielese fâra acésta privire geografica, singur'a care a determinatu istori'a in acésta privire.

Desbinarea politica a româniloru 'si are originea primitiva in asiediarea Carpatiloru, dar totu acestoru munti datorescu românii conservarea esistintiei loru, câci dupa cum vomu vedé muntii au fostu si aici cá si ori unde ocrotitorii naturali ai popóreloru ce locuescu in ei.

Astfeliu, sorginte de bine si de reu, in ori ce casu cu o influintia constanta, muntii Carpati au presidatu la desfasiurarea istoriei nóstre. Unu studiu alu ei ce nu porneste dela acesti munti nu are chei'a prin care se des-

---

1) Numitu astadi Balcanu.
2) Id. Egrison Dagh.
3) Muntii Serbiei.

1) Alpele dinarice.
2) Tahar-Dagh, Muntii Gramos, Messovo, etc.

*) Cu Marmurosiulu pre crestetulu ei.

mentu classicu, dice adeca, ca § 7 din regulamentulu afaceriloru Univ. le asigura desbaterea propunerei de a esmite comissiuni si darea opiniunei in asemenea obiecte. Noi tienemu membrii Universitâtiei de o adunare de barbati fórte prudenti — de-si rei politici — dara i rogâmu sa ne arete vre-o ordinatiune dela fostele guverne trnne r. séu dela ministeriulu ungurescu, prin care s'aru aprobá acelu regulamentu, ii rogâmu sa ni-o arete.

Pre unu temeiu atâtu de siovaitoriu 'si punu protestatorii cele dóue rogâri ale loru ce urméza: 1, cá dreptulu municipalu sasescu si Universitatea sa nu se restringa pre calea guvernului; 2, cá fundulu reg. sa nu se reguleze fâra interventiunea Universitâtiei. Ba se mai afla in motivare si aceea, cá diet'a si guvernulu sa nu vateme intregitatea teritoriale a fund. reg. si sa se sustiena natiunea sasésca — sustienerea ei e unu dreptu fundamentalu — Grundrecht —; in celelalte, dice pct. 3 — Universitatea din intentiune buna e gat'a a face concesiuni. Ungarie! primesce cu multiamita generositatea fiiloru tei sasi!

Concetatienii nostri sasi, asiá se vede, au inca o idea fixa din 1849, cându Ungari'a a jacutu la piciórele lui Paskievits pâna la 1867 totu pentru unitatea monarchiei, dara de atunci incóce s'au desamagitu putienu de acea idea fixa. Ide'a loru fixa de acum e, ca densii potu sa tiena fundulu reg. cá unu statu in statu cá unu municipiu intregu alu tuturoru municipieloru sasesci, intr'ensulu Universitatea cá guberniu sasescu si natiunea sasésca cá domni pamenteni ai romaniloru si unguriloru, cá o a dóu'a Croatia privilegiata. Ii rogâmu sa scóta din capu acésta fixitate politica. Acést'a aru fi o rusine si o dejosire de sine a Ungariei. Sa se destepte, sa nu se insiele pre sine prin imagini de amagire desiarta. Ungari'a vrea sa remana ungurésca si dómna intre barierile sele prin constitutiune si guvernu, progresandu in agricultura ratiunale, industrie si comerciu, dupa esemplulu tuturoru popóreloru.

Primesce Franci'a ori Germani'a institutiunile nóstre interne de statu? Nu! si de aceea calatorulu ce calca pre pamentulu nostru face bine, déca imbraca vestmentulu si datinele nóstre si se acomodéza nóue.

Aru fi bine déca protestatorii si aru ven í in chiaru in respectulu acest'a.

„*Mag. Polg.*“ amintindu de generós'a concessiune a sasiloru din sessiunea Univers. de a se referá si romanesce, dice ca sasii se lauda preste mesura cu acésta fapta din care românii n'au nice unu folosu, dara fratietatea si egalitatea s'aru realisá atunci, cându sasii aru dice: „Romaniloru! vedeti aici o avere comuna considerabila, la care si voi aveti atât'a dreptu câtu si noi, luati jumetate din ea si o folositi spre scopurile educatiunei publice.“

Dotatiunea scolara e unu viu testimoniu despre acea, câtu de departe suntemu inca de o asemene fratietate si egalitate.

Cas'a magnatiloru.

Budapest'a 23 Dec. n. 1875.

Cas'a magnatiloru a Ungariei a acceptatu in siedinti'a sea dela 21 Decembre n. bugetulu de basa la desbaterea speciale. Insemnatatea obiectului s'a vediutu fórte chiaru si din fisionomi'a cea seriósa si estraordinaria a casei magnatiloru. Legislatorii nascuti se infatisiara la siedintiele bugetarie in numeru neindatinatu, unu publicu numerosu se indesá in sala spre a ascultá discursurile oratoriloru din ambele tabere parlamentare. Acestu interesu viu care se puté ceti pre fati'a fia-cârui se marise inca si prin impregiurarea, ca opositiunea dreptei, care are radecinele esistintiei sale mai multu in cas'a de susu, avea sa dea peptu cu unu contrariu, care in camer'a de josu se bucura de o majoritate imposanta. Lupt'a s'a terminatu in favorulu guvernului, dara victori'a lui nu a fostu chiaru asiá stralucita, precum ni asigura oficiosii, pentruca abstragendu dela cei 36 comiti supremi si 16 episcopi si prelati, cari din necessitatea momentului au votatu cu guvernulu, cei mai cu influintia magnati nu au simpathii cu guvernulu actualu refusandu-i acestui'a in modu categoricu votarea bugetului.

Contrastele intre cele dóue partide parlamentarie din cas'a magnatiloru se vedu si in publicistica. Foile guvernamentali navalescu asupr'a partidei conservative cu furia, i disputa ori-ce dreptu de esistintia politica, ba „Pesti Napló“ dice, ca partid'a conservativa n'are nice o radecina in poporu, care e in tóta fiinti'a sea liberalu. O era conservativa sub actualii representanti ai ideei conservative e pentru acestu diurnalu o imposibilitate, conservativitatea e identica cu reactiunea.

„Pest. Ll.“ criticandu atitudinea magnatiloru opositiunali in decursulu desbaterei bugetarie constata, ca opositiunea conservativa a suferitu nu numai o calamitate materiale, ci si morale.

Reproducemu in genere unele momente mai interesante din cele dóue siedintie, de Luni si de Marti, in cari s'a desbatutu bugetulu.

In siedinti'a de Luni comissiunea de 3 si-a cetitu raportulu prin care recomenda bugetulu. Dintre opositiunali au vorbitu contr'a bugetului cu deosebire contele Waldstein, care a dechiaratu economi'a ministerieloru de pâna acum penibila, reflectandu inse bar. Wenkheim la acésta apostrofare evidenta Waldstein a coresu asertiunea sea intr'acolo, ca acestu terminu e esprimatu in foculu discussiunei si densulu a voitu sa dica numai, economia neprecugetata.

Contele *Apponyi* supune bugetulu la critica din dóue puncte de vedere: Este elu icóna corespundiatória stârei nóstre financiali si este acest'a icóna ce ni-o presenta, linistitória? Oratorulu afla, ca bugetulu e esageratu, nu corespunde realitâtiei si dovedesce acésta tesa cu cifre din bugetu. Ce privesce venitele preliminate, aceste suntu imaginarie.Déca guvernulu va realisá acestu preliminariu prin o incassare sfortiata a contributiuniloru urcate resultatulu tristu va fi acel'a, ca se va atacá poterea de contributiune a poporului, se va ucide cloc'a cu óuele de auru si atunci nu vomu mai puté contá nice pre dârile de pâna acum, dara oratorulu se teme si de eventualitatea, ca venitele preliminate nu voru incurge cu tóte sfortiarile guvernului, si nu póte acceptá de locu politic'a financiale a guvernului.

Incâtu e pentru suspitiunarile ce se facu partidei opositiunali, oratorulu dechiara, ca elu si colegii sei de principiu nu suntu din principiu intre tóte impregiurârile inamicii urcârei contributiuniloru, ba densulu e chiaru convinsu, ca ori-ce operatiune mare a reformei financiali cere urcarea in óre care stadiu, dara acum dupa ani de recólte rele nu e corespundietória o incordare a puteriloru, ci e de lipsa recrearea, deci pre anulu 1876 nu corespunde de locu urcarea proiectata.

A dóu'a conditiune, cu care s'aru invoí oratorulu la o urcare a contributiuniloru e, ca acest'a sa nu fia unilaterala ci un'a din sirulu aceloru mesuri, cari suntu de lipsa, déca voimu sa scapâmu din situatiunea cea critica. Oratorulu cere o reforma radicale a sistemului, prin urmare o asemene reductiune in tóte ramurile vietiei de statu, mai intâiu la parlamentu, dupa aceea la ministerie, alu câroru numeru aru trebuí redusu. De o reforma financiale radicala nu póte fi vorba inainte de o prealabila reforma radicale a armatei. Dóue armate suntu unu lucsu, trebuie impreunata honvedimea cu armat'a comuna.

In fine Apponyi combate o asertiune a br. *Vay*, care disese, ca trunchiulu natiunei unguresci nu admite o schimbare de sistema in mesur'a pretinsa de opositiune. Déca acést'a aru fi asiá noi totusi nu ne vomu puté dispensá de indatorirea de a ne spune convingerea nóstra individuale acolo, unde credemu, ca o mare parte a opiniunei publice se afla in ratacire. Popórele nu s'aru fi abatutu dela calea ratacirei, déca nu s'aru fi aflatu minoritâti, cari au datu peptu cu inpopularitatea si cu suspitiunârile spunendu pre fatia convictiunea loru. Sub trunchiulu natiunei trebuie sa intielegemu inse o clasa deosebita de partea productiva a natiunei, care clasa e chiamata a face politica. Majoritatea cea mare a partiei productive are o idea de predilectiune, dara acést'a e o idea fórte prosaica, de-si justificata, si adeca idea: cum sa póta traí. Si acést'a casa, care prin solidaritatea intereseloru sta in strensa legatura cu tóte paturile poporului are câte odata chiamarea a pune in cumpena puterniculu seu veto si adeca atunci cându vede, ca adeverat'a idea de predilec-

---

léga incurcatele evenimente ale istoriei acestoru tieri.

Amu aretatu mai susu ca fluviile si riurile suntu câile de unire intre tieri si popóre, pre cându muntii suntu stavile de despartire: acést'a atâtu prin faptulu ca riurile curgu in vâi si siesuri, câtu si prin mijlocirea cursului apei loru, ce póte devení mijlocu de comunicatie, indata ce omulu invétia a plutí pre ea.

S'aru paré dupa aceste, ca cursulu Dunarei ce vine din pârtile apusene si centrale ale Europei, aru fi o vîna ce aru trebuí se unésca siesulu resariténu alu Europei cu acelu apusénu si pre la sudulu Carpatiloru pre cum se unesce pre la nordu prin regiunile plane si mlastinóse ale Niemenului Vistulei si Oderului.

Nu este inse astfeliu. Tocmai Dunarea forméza in cursulu ei o esceptie dela regul'a generala. In locu cá sa fia curgerea ei prin o vale séu siesu ce sa se intinda dela isvoru si pâna la gura, vedemu din contra ca ea trece de a curmedisiulu taindu mai multe siruri de munti, astfeliu ca basenulu Dunarei este despartitu in mai multe pârti mai cu totulu separate unele de altele. Celu mai mare sistemu de munti ce-lu taie Dunarea este acelu alu Carpati-Balcaniloru. Strimtórea acést'a a Dunarei e cea mai insemnata din tóta Europ'a. Dela Basiasch pâna la Sibb pre o lungime de 16 mile germane cursulu Dunarei este restrinsu intre muntii Banatului de o parte si a Serbiei de alta parte. Latimea fluviului se restringe uneori pâna la 426 piciόre cându cea obicinuita este dela 2—3000. Adancimea ajunge pâna la 154 picióre, iéra rapejunea cresce (la Pórt'a de feru) pâna la 10—15 picióre pre secunda. Prin acésta impregiurare anormala in cursulu Dunarei, acestu riu perde cu totulu caracterulu unei arterii de comunicatie care léga apusulu cu resaritulu Europei; câci malurile lui suntu munti si stânci ripóse, apele lui unu virteju ce presinta numai pericule, iéra nu inlesnire navigatorului.

De acea siesulu Tisei remane despartitu de acelu alu Dunarei de josu atâtu naturalu câtu si in privirea istorica.

Dunarea nu a fostu pentru tierile nóstre o arterie de comunicatie cu apusulu Europei. Din contra ea a fostu o cale mai multu prin care a petrunsu la noi inriurirea popóreloru orientale. Dunarea se varsa in Marea-Négra si este unu fluviu mare si navigabilu cu lesniciune pâna la Portile de feru. Tiermurile Mârei-Negre au fostu in diverse tempuri teatrulu unoru evenimente importante, precum colonisâri grece, apoi acele italiene, in sfersitu luptele pentru suprematie asupra-le. Prin arteri'a Dunarei tóte aceste s'au resimtitu in interiorulu tieriloru udate de apele ei.

Ambele aceste dóue mari siesuri dela Nordulu Dunarei, celu resariténu si celu apusénu, suntu in legatura cu regiunile cuprinse in peninsul'a Balcanului.

Siesulu apusénu alu Tisei se léga cu siesulu riului Sav'a ce se vérsa in Dunare ce-va mai josu de gur'a Tisei, curgendu din partea drépta a Dunarei: si prin acestu siesu se patrunde in launtrulu peninsulei Balcanului. Calea naturala de trecere din acésta peninsula in apusulu Europei este prin siesulu Tisei: de aici vomu vedé vecinicu luptele imperatiloru bizantini; pre aici voru petrunde musulmanii spre centrulu Europei. Valea riului Margus (Morav'a de astadi) este calea naturala din peninsul'a Balcanului spre apusulu Europei.

Siesulu resariténu alu Dunarei de josu, comunica prin vâile mai multoru riuri mici, dara mai alesu prin stirbatur'a muntelui Hemus dela cóstele Marni-Negre, cu regiunile din sudulu Hemului, Traci'a, Macedoni'a si celelalte.

Partea orientala a peninsulei Balcanului este deci in o mai strinsa legatura cu siesulu Dunarei de josu, si in genere cu tierile locuite de români de a drépt'a fluviului.

Mai insemnata decâtu aceste legaturi a peninsulei Balcanului cu ambele siesuri mari europene suntu sirurile de munti de care este percursu. Muntele Hemus si muntele Pindulu jóca in istori'a romaniloru din drépt'a Dunarei acela'si rolu pre care Carpatii 'lu jóca la nordulu acelui fluviu.

Pre crestetulu si pre pólele muntiloru acestor'a ei vomu vedé traindu; in jurulu loru vomu vedé desfasiurându-se evenimentele ístoriei loru.

Carpatii, Hemulu, Pindulu: eata centrele geografice ale istoriei poporului românu. Respândirea loru in tóte celelalte parti pre unde-i intâlnimu apoi, au pornitu din aceste puncturi, fia aceste vailei Tesalie séu acele ale Oltului si ale Prutului,

Amu infatiosiatu pâna aici rolulu istoricu a positiunei si configurârei geografice a tieriloru locuite de români. Este inse de observatu ca insemnatatea istorica a unei positiuni séu configurâri geografice se schimba dupa tempuri si imprejurâri. Astufeliu, dupa cum amu aratatu o dejá, Carpatii au fostu in unu tempu scaparea nationalitâtiei nóstre, in unu altulu piedec'a unirei nóstre politice; tiermulu Marei Negre si gurele Dunarei au adusu in óre care tempuri influinti'a civilisatiunei Greciei antice la popérele ce locuiéu in tierile nóstre; in tempuri mai nóue ele au servitu a scapá nationalitatea nóstra din necesitatea in care s'au vediutu natiunile eurepéne de a nu lasá acésta insemnata positiune in mânile unei puteri mari ci mai bine a creá unu statu neutru si asiá mai departe.

Relatiunea dintre pamentu si poporu este cum amu spusu constanta si istori'a trebuie sa tiena séma de ea in tóte tempurile. Geografi'a in intielesulu luatu aici este parte integrala a istoriei, si nu se potu espune tóte inriuririle si totu rolulu ce l'au avutu pamentulu asupr'a vietiei unui poporu decâtu potrivitu cu espunerea acestei vieti insasi. Este inse necesaru a atrage luarea aminte in modu generalu asupr'a acestui mare faptu, pré adese trecutu cu vederea, si a se aratá liniamentele generale ale acelei inriuriri. „Conv. lit.“ *A. D. Xenopolu.*

tiune a trunchiului se sacrifice passiuniloru private.

In urma oratorulu asigura pre ministrulu de financie, ca bilantiulu pre 1876 nu va corespunde cifreloru preliminate.

In siedinti'a de Luni a desfasiuratu pre urma ministrulu de financie *Széll* motivele bugetului, cari suntu cunoscute din cas'a de josu.

In siedinti'a de Marti s'a inceputu desbaterea cu *Szögyény*, care spriginesce bugetulu. Densulu recunósce, ca spesele militarie apasa cá unu munte pre umerii popóreloru europene, prin urmare o reducere a fortieloru militare e de lipsa, dara Ungari'a nu e chiamata a luá initiativ'a la desarmare. Cu tóte aceste institutiunea honvediloru nu se póte desfiintiá.

Contele Cziráky intr'unu lungu discursu respinge bugetulu fiindu ca impune poporului sarcine nesuportabile, iéra comitele supr. *Ghürky* arata unu servilismu bizantinu dicâudu ca unu guvernu nnmai cu Tisa in frunte e posibilu.

Maythényi constatându trist'a icón'a ce ni-o infatisiéza starile actuali dice, ca noi ne aflâmu inaintea unoru trebuintie momentane cari *trebuiescu* acoperite. Pentru a judecá ca fi-va tiér'a in stare sa pórte sarcinele aceste grele séu nu, se recere unu spiritu profeticu, noi inse trebuie sa intempinâmu greutatile neincungiurabile cu barbatia. Ce aru face opositiunea cându s'aru respinge bugetulu in fapta?

Oratorulu se aratà in decursulu pledârei sele pentru bugetu de unu aderentu constantu alu autonomiei municipale.

Contele Széchen, unu politicu cu talentu si desteru, constata, ca positiunea celoru ce nu suntu de o parere cu guvernulu asupr'a politicei financiali e in óre-care privintia fórte grea. In siedinti'a trecuta unulu dintre oratori caracterisà in termini viui tendinti'a aceloru minoritâti, cari fatia de unitatea partidei guvernamentale credu ca potu esecutá pareri diverginti, iér' bar. Wenkheim face pre toti acei'a responsabili, cari n'au datu parerei loru diverginte o espresiune prin votulu loru. Altu oratoru dise, ca minoritatea aru priví victori'a sea de o calamitate.

Oratorulu acest'a este indreptatitu, a-si esprime parerea sea, dara nu póte fi interpretorulu convictiunei interne a altor'a.

Ce privesce intrebarea responsabilitâtii, corporatiunile parlamentarie nu suntu in asemenea mesura responsabile pentru erorile loru, guvernului cá conducetoriu e in mesura mai mare responsabilu, cu deosebire pre unu terenu unde numai conducetorii, iér' nu si cei ce urméza standardulu potu sa aibe cunoscintie mai speciale a lucruriloru.

Relativu la cestiunea drumuriloru ferate responsabilitatea cade aici pe guvernu, pentruca esperienti'a ne invétia, ca nu este unu esperimentu mai periculosu pentru parlamentarismu, decâtu discussiunea asupr'a concesiuniloru drumuriloru ferate.

Bugetulu nu-lu póte primí fiindu ca e prea sangiunicu. Noi adaugemu la amagirile din anii trecuti o amagire nóua. Déca bugetulu se respinge, guvernulu se ajuta cu indemnitatea.

Greutatea principale e, ca guvernulu se lupta intr'unulu si acela'si tempu cu cris'a financiale si natiunalu economica, tóta Europ'a se afla intr'o crisa natiunalu economica si nesuintiele guvernului de a urcá contributiunile directe séu indirecte séu au fostu zadarnice séu au intempinatu mari greutâti. Engliter'a si Franci'a trecu prin crisele aceste, dara Germani'a, cu tóte miliardele, nu, cu atâtu mai putienu noi. Guvernulu incepe oper'a sanârei intr'unu tempu neoportunu. In fine respinge bugetulu.

Tisa combate pre oratorii opositiunali de a rendulu si stigmatiséza tendintiele loru de absolustice si revolutionarie.

In fine recomenda bugetulu.

Discursulu

deputatului S. Borlea rostitu in camer'a deputatiloru Ungariei, in siedinti'a de Marti 7 Dec. la desbaterea asupr'a introducendei nóue dâri dupa venitu.

Onorabile Camera! Cu ocasiunea desbaterei generali asupr'a bugetului eu comunicasemu parerea mea si cu privire la acésta specie de dare nóua. Amu spusu atunci'a, ca eu nu primescu introducerea acestei dâri, câci dupa parerea mea nici dârile de pâna ací nu e in stare poporulu sa le supórte, si prin urmare cu atâtu mai putienu va fi in stare sa supórte darea nóua, de care se lucra sa se introduca acum'a. Acésta asertiune m'amu nisuitu atunci sa o documentezu si cu date; de acea acum voiu vorbí fórte scurtu, câci nu vréu sa mai repetiescu cele ce dejá amu spusu atunci.

Prin vorbirea mea de acum intentiunediu numai un'a, si acea este, sa ceru cá sa mi se esplice, si speru ca mi se va esplicá din vr'o parte o enigma, unu fenomenu séu rebusu séu cum s'aru mai puté numí pre unguria ceea ce eu — de-si amu cugetatu multu asupr'a lucrului, nu potu se pricepu, si precum sciu multi suntu in intréga tiér'a de acei'a, cari cá si mine astépta deslegarea acelei'a. Iéra in ce se cuprinde enigm'a: De-si nu póte sa o traga cine-va la indoiél'a acea ca la 1867 cându se plamadí dualismulu némtio-magiaru, dârile erau cu multu mai mici si mai putiene decâtu astadi si anume atâtu cele directe, câtu si cele indirecte, de-si nu póte sa traga cine-va la indoiéla acea ca inainte de 1867 n'a fostu tiér'a incarcata cu datorie asiá de enormi, cá si astadi; si in urma de-si nu póte sa traga cine-va la indoiéla nici acea, ca inainte de 1867 poporulu si tiér'a ni au fostu mai avute decâtu astadi; totusi binevoiti a vi aduce aminte, — câci nu e asiá de multu — ca dela 1860—1867 tóte foile fâra dcosebire, magiari si germane, guvernamentali si opusetiunali, de opotriva se tanguiau ne intreruptu asupr'a acelei impregiurâri, ca este cu neputintia sa se supórte dârile de pre atunci si ca de nu se voru sterge unele dâri indirecte, atunci poporulu si tiér'a trebuie sa se ruinedie. Si acestea le bucinau foile pre tóta diu'a pâna la 1867. Iéra dela 1867 — de-si din anu in anu s'au urcatu unele dâri si de-si nu se sterse nici o dare indirecta, ba inca se urcara si aceste si preste totu se iscodira inca si dâri nóue, prin cari tóte se ingreunà sórtea poporului si tiér'a se incarcà din anu in anu cu datorie ne mai audite — totusi minunea minuniloru, dupa plamadirea dualismului de odata amutira tóte acele voci de mai nainte si nu mai bucinara ca poporulu nu e in stare sa platésca si ca e la marginea desperârei! E dreptu ca mai suntu dóue trei foitie, cari si acum releva aceeasi; dar majoritatea diuareloru celoru mai mari tacu cá piticulu. Ba nu numai ca tacu dar inca acestea bucina in lume, ca poporulu nu numai ca e in stare a platí dârile de astadi, ci póte sa supórte si dâri mai mari.

Sciindu inse eu ca din dnii redactori de pre la 1860 mai suntu si astadi redactori, ba unii din ei suntu chiaru si membrii ai acestei Camere, asteptu deci deslegarea acestei enigme mai alesu prin dniele loru. Speru ca mi-voru impliní cererea, dupa ce multi suntu cei ce astépta deslegarea acestei enigme si li voru fi multiamitori pentru ea.

In câtu de tare inse a seracitu tiér'a, apoi ast'a o scimu si sentimu cu totii; de aceea nu voiu se me apucu a documentá din nou, dara — la cele ce disesemu cu ocasiunea desbaterei generali asupr'a bugetului, trebuie se mai adaugu acum unele amenunte ce se intemplara de curendu. Se intempla adeca in dilele trecute ca in comun'a Chesinti din cotulu Temisiului se dusera in indeplinire in un'a si aceeasi di — 6 esecutiuni, iéra in comun'a Jebelu din acelasi cotu — 10! Si liberalii esecutori e dreptu ca esecutara dela bietulu poporu ceea ce au aflatu, câte unu purcelasiu, câte o capra si alte menuntisiuri, câci lucruri mai mari nu mai aflara; dara pretiulu acestor'a a fostu pré putienu chiaru si pentru diurnele esecutoriului! Astufeliu bietii de esecutati nu numai ca si-perdura cele ce li se esecutara fâra dn a li se sterge ce-va din contributiunea restante, dara inca li se mai adause la restanti'a fosta si spesele esecutiunei ce nu se potura scóte din cele ce li se vendura cu tob'a? — Apropos! Audisemu dicendu-se din partea guvernului, ca de aici inainte va fi mai usioru a platí si a incassá darea, câci se va introduce o reforma in privinti'a incassârei dându-se adeca incassarea dâriloru in mânile municipieloru. Eu inse nu asteptu nici unu resultatu dela acésta reforma, câci déca esecutorii de astadi cu rigurositatea loru draconica nu fura in stare se incassedie dârile, — atunci de buna séma nu voru fi mai in stare municipiele, cari la totu casulu voru fi mai consciintióse si mai patriotice; in urma apoi o spunu, ca déca n'au fostu in stare esocutorii, se incasedie restantiele, — etunci nu va fi uimene in stare, chiaru de s'aru tramite comisiunei tocmai din ministeriulu de financie. Si cnmca nime nu va fi in stare se incasedie restantintiele, trebuie sa so precépa de acolo, câci nu mai e de unde, si ce sa se esecute; iéra apoi mare adeveru e in vorb'a cea betrâna: „unde nu-i nemica, nu cautá!"

Voiu se reflectu inca la un'a si anume dlui report. Marsovsky. D-sea 'si incepù cuventarea cu o intrebare fórte seriósa, dise adeca ca acu nu póte fi nici vorba despre aceea, ca primesce-se óre ori nu — proiectulu de lege pentru introducerea acestei dâri nóue, de óre ce acestu proiectu trebuie sa se consieere de primitu dejá de atunci inca, de cându se votá bugetulu; ci acu póte fi vorb'a numai despre aceea, ca vetédia-se acésta dare nóua cu sufletu usiuratu séu ingreuiatu?! In privinti'a, ca acestu proiectu se va votá, si eu 'i dau dreptu dara nu din argumentulu ce aduse d-sea, ci din altele, si anume se va votá, de aceea, câci in clubulu partidei liberali s'a hotatarîto sa se intemple acést'a si de aceea nu este nici o indoiala, ca se va votá acestu proiectu, dupa-ce asupr'u trebiloru tierei nu se hotaresce in camera, ci ir clubulu partioei guveruului. Iéra cu privire la intrebarea d-sele, ca vorb'a este numai óre votédia-se acésta dare nóua cu sufletu usiuratu séu ingreunatu? — reflectu ca aru fi fostu cu multu mai bine si mai potrivitu sa se fia pusu intrebarea. ca votédia-se óre cu pung'a usióre séu de totu góla? —

Eu inse pre basea argumenteloru ce adusei contr'a acestui proiectu cu ocasiunea desbaterei generali asupr'a bugetului si pre basea celoru ce mai spusei si acum, dechiaru ca nu primescu proiectulu de sub intrebare de base a desbaterei speciali. —

Burs'a de Vien'a.

Din 12/24 Decembre 1875.

Metalicele 5%	64	90
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	80
Imprumutulu de statu din 1860	111	90
Actiuni de banca	920	—
Actiuni de creditu	200	50
London	113	25
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	79	50
„ „ „ Temisiorene	79	50
„ „ „ Ardelenesci	79	20
„ „ „ Croato-slavone	83	50
Argintu	105	75
Galbinu	5	33
Napoleonu d'auru (poli)	9	08½

Nr. 298—1875.

Concursu.

Neinfatiosindu-se la primulu terminu nici unu competentu, pentru acea: conformu bugetului de pre anulu 1875/6 statoritu din partea adunârei generali a Asociatiunei transilvane, tienute la Reghinulu sasescu in 29—30 Augustu a. c. sub Nr prot. XXXVI se publica prin acést'a de nou concursu:

pentru 2 stipendie de câte 60 fl. v. a. pentru doi elevi dela vre-o scóla de agricultura din patria cu terminulu pâna in 30 Decembre n. 1875.

Reflectantii la numitele stipendie au a-si tramite încóce concursele loru pâna la terminulu indegitatu, provediute cu atestate de botezu si de paupertate, cu testimonie despre absolvirea celu putienu a scólei elementarie, precum si unu documentu despre acea, ca sciu portá in genere economi'a, dupa cum este ea indatinata in tiér'a nóstra. —

Se recere, cá concurentii respectivi se fia ajunsu alu 16 anu alu etatei. —

Din siedinti'a ordinaria a comitetului Asociatiunei transilvane, tíenuta la Sabiiu in 7 Decembre 1875.

Iacobu *Bolog'a*,
presiedinte.
Dr. D. P. *Barcianu*,
(3—3) secret. II-lea.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante in parochi'a Mad'a protopresbiteratulu II alu Geoagiului, se escrie concursu pâna la finea lunei Decembre a. c. salariulu este 150 fl. v. a. 12 ferdele bucate cuartiru liberu si lemne.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru asterne petitiunile loru instruite conformu statutului organicu pana la terminulu prefiptu, la oficiulu protopresbiteralu.

Secarembu 28 Novembre 1875.

Sabinu Piso,
(2—3) protopr.

Nr. 462—1875.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei parochii de clas'a a III Siulumbergu, protopresbiteratulu Nocrichiu Cincu mare, in urm'a parintescei incaviintiâri consistoriale Nr. 2947 a. c. se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna 8 Ianuariu 1876.

Emolumentele suntu:

1. Portiunea canonica de 10 jugere pamentu aratoriu si de fenatiu.
2. Dela 140 familii romani si neorustici câte o ferdela de cucuruzu sfarmitu.
3. Dela atâtea familii venitele stolari staverite de sinodulu protopresvitoralu, care tóte impreuna dau sum'a de 400 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia, voru avé a-si asterne petitiunile instruate amesuratu statutului organicu la subscrisulu pâna la terminulu indicatu. —

Nocrichiu in 8 Decembre 1875.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Oficiulu ppescu gr. or. Nocrichiu C. mare.

G. Maieru,
(2—3) adm. ppescu.

Redactoru respundietoriu : **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dominec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte părti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. éra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½, anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½, cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½, cr. v. a.

Nr. 100. ANULU XXIII.

Sabiiu 18|30 Decembre 1875.

Nr. 2672/Scol.

Circulariu

câtra tóte inspectoratele districtuali scolari din intrég'a archidiecesa.

Conformu inaltului emisu alu Escelentiei Sele domnului ministru reg. ung. de culte si instructiune publica, se aduce la cunoscinti'a inspectorateloru districtuali scolare din intrég'a archidieces'a, ca invetiatoriulu ambulante Alesandru Lukatsy fu denumitu de inaltulu ministeriu reg. ung. de agricultura, comerciu si industria de comisariu ministerialu pentru promovarea afaceriloru privitóre la scólele de pomaritu.

Totu odata se face de strensa datorintia tuturoru organeloru scolari, ca in casu de provocare, si intre limitele legali, se nu intrelase a dá mentionatului comisariu ministerialu ori ce deslusire in privinti'a scóleloru nóstre de pomaritu, precum si generalminte totu sucursulu putinciosu, in implinirea misiunei sele atâtu de salutara pentru binele publicu.

Sabiiu din siedinti'a consistoriului archidiecesanu cá senatu scolasiu tienuta in 13 Decembre 1875.

Pentru Escelenti'a Sea dlu Archiepiscopu si Metropolitu.

Nicolau Pope'a m/p.
Archimandritu si Vicariu archiepiscopescu.

Revist'a politica.

De unu tempu incóce este *Schmerling* la ordinea dilei. Nu este vorb'a ca dóra Schmerling are sa vina iéra la putere, ci ca elu intr'o séra, acum de curendu, fiindu la o petrecere a rostitu o cuventare séu toastu si a fostu intempinatu cu alte toaste. Schmerling ministrulu de odinióra n'a desfasiuratu dóra vre-unu programu pentru viitoriu; din contra, fiinduca erá intre publicisti, a recunoscutu ca acum scie care este puterea presei. Din tóta intemplarea, carea a facutu atât'a sgomotu, ni s'aru parea ca cuvintele unui deputatu cislaitanu Dr. *Kopp*, carele a incheiatu unu toastu cu cuvintele: *„sa traiésca ministrulu Schmerling“* au fostu cari au produsu sensatiunea, cu tóte ca si aceste se esplicara in urma, ca oratorulu intielesese pre fostulu, nu inse pre fiitoriulu ministru. Multi voru fi crediutu dimpreuna cu noi cându au cetitu mai intâiu raportele locale despre cele petrecute, ca aceste au trecutu pentru totu-déun'a in domeniulu eternitâtiei. Dara nu trecura nici 24 óre si din cuventarea lui Schmerling se incepura deductiuni multe si momentuóse, deductiuni, ca in Austro-Ungari'a suntu agitatiuni pentru formarea unoru partide nóue politice si ca Austri'a iérasi tinde a se pune in fruntea Germaniei. In sensulu acest'a din urma au alarmatu lumea foile guvernamentali din Berlinu. Viforulu provocatu si nutritu astfeliu inca nu s'a asiediatu, elu si continua echulu seu in press'a din ambe capitalele imperiului nostru.

Miscârile din *Erzegovin'a* incepu a incomodá imperiulu nostru totu mai tare. Dupa „N. fr. Pr.“ in confiniulu militariu de mai nainte se simte fórte tare simpathi'a pentru consângenii din *Bosni'a* si *Erzegovin'a*. Unii voru sa scie ca comisariulu *Ujfalusy* destinatu pentru comitatulu Severinului este destinatu pentru de a suprime simpathiele de acolo pentru insurgenti; altii inse susutienu ca comisariulu are numai sa alunge parerile contrarie statului si simtiemintele pentru deputatulu Traianu *Doda*.

Cestiunea orientale se desvolta astadi pe dóue câi diverse. Pre calea diplomatiei europene si pre cea a reformeloru din partea sultanului. Si un'a si alt'a e pâna acum problematica. Cea dintâiu pentru modulu celu greoiu cu care desléga diplomati'a tóte cestiunile, si cea din urma pentru opusetiunea ce se pregatesce reformeloru sultanului din partea musulmaniloru.

Insurectiunea in *Bosni'a* si *Erzegovin'a* a raportatu si in dilele din urma victorii asupr'a turciloru.

Consistoriulu metropolitanu din 1875.

I.

In 23—25 Oct. 4—6 Nov. a. c. s'au tienutu acestu consistoriu in resiedinti'a metropolitana.

Sciu ca publiculu bisericei nóstre cu séte au asteptatu, a audí ce-va despre activitatea acestui foru supremu bisericescu, creatu prin stat. org. Asteptarea acést'a se justifica cu atâtu mai multu, cu câtu acestu foru este o institutiune nóua in biseric'a nóstra si construata din unu aparatu asiá de greu incâtu elu pré raru se póte intruní, spre scopulu activitâtiei si alu chiamârei sele. Elu este compusu din barbati din 3 provincii bisericesci, are si elu 3 senate, in fia-care senatu suntu representate tóte eparchiele, salarii nu suntu pentruca bisericele suntu serace.

De aci se pote cunósce nepracticabilitatea acestui foru — de ocamdata — incâtu acel'a este chiamatu in judiciu a judecá si a decide finalmente causele *apelate*.

Despre cualificatiunea membriloru a vorbí (spre a completá materi'a) aru duce prea departe. De altmintrea la compunerea foruriloru nou constituite in biseric'a nóstra nu s'au prea cautatu pâna acum cualificatiunea.

Ajunge ceea ce scimu ca intre membrii consistoriului metr. afara de episcopi, se afla presbiteri dela sate si orasie, mai cu séma de pre tempulu scólei vechi, se afla negutiatori, jurnalisti advocati — barbati demni de totu respectulu. Incâtu si in ce mesura se afla poteri *juridice* si canonisti in acelu consistoriu se va vedé din tractatele ce voru urmá.

Lumea civilisata si ajunsa la culmea culturei moderne s'a indatinatu, a se ocupá de afacerile, conclusele si decisiunile corporatiuniloru si foruriloru in statu si a tractá in publicu despre acelea, a le supune inca si sub critic'a opiniunei publice. Nu voru fi multi, cari se nu tiena acésta datina fórte salutarie, pentruca ea produce progresu si indreptare

Acésta datina, de a recurge la forulu opiniunei publice, in biseric'a nóstra nu numai ca nu este necunoscuta, ci tocmai in ea recunoscuta si innascuta; câci constituirea bisericei nóstre este basata pre *sinodalitate*, in care forma se tractéza tóte trebile bis.; si apelatiile se admitu pâna la celu mai mare sinodu, care negresitu au suplinitu pe forulu opiniunei publice, baremu alu provinciei, din carea s'au constituitu.

Óre-care canonu apriatu recomânda fetieloru bis., ca déca dela forulu loru se apeléza la altu foru mai naltu, sa nu se supere (Can. 15 Sin. dela Cartagena).

Deci nu mi se va luá in nume de reu, cându si noi ne vomu serví de foruri mai nalte si in fine de forulu opiniunei publice fatia de tinerulu foru supremu alu nostru; si concedemu si altor'a a ne criticá si a ne indreptá parerile nóstre, incâtu voru fi gresite.

Despre consistoriulu metropolitanu din 1873 amu scrisu in „Tel. Rom.“ fâra ai puté aretá deplina multiamire. Cu consistoriulu din 1875 s'au schimbatu incâtu-va lucrulu, nu dóra in persóne, câci mai totu acelea au fostu; ci in cause resp. obiecte. Este dar de interesu, si acea sa vedemu, ce progrese au facutu consistoriulu nostru metr. dela 1873 pâna la 1875, si incâtu se deosebescu unulu de altulu. —

Amu asteptatu, ca din partea consistoriului insusi sa se publice conclusele aduse ací. De óre-ce acést'a nu s'au facutu, trebuie sa me restringu la unele casuri mai importante, cari dejá suntu cunoscute, si dupa natur'a loru nici ca potéu remané necunoscute.

Consistoriulu metrop. s'au ocupatu in vr'o trei dile, de cestiuni de *principiu*, si numai in ultim'a diua au ajunsu a decide causele ací *apelate*. Se fiu escusatu, déca dintre obiectele acestea de principiu culegu numai unele de natura juridica (mai tardiu si administrativa), cari se cuvinu a fi sciute si cunoscute tuturor'a, cá se nu cadu in ispita, de a fi suspitionatu de neobiectivu si partisanu. —

Intre principii s'au sulevatu intrebarea: ca in casuri de delicte si crime comise de câtra unu membru alu unui consistoriu, s'aru poté *delegá* altu consistoriu spre cercetare si dejudecare; séu se largimu intrebarea, ca in casuri de delicte comise de câtra o persóna eclesiastica din o eparchie s'aru poté delegá unu foru din alta eparchia? si cine se delege?

S'au decisu in *principiu* ca se póte face delegatiunea din partea consistoriului metrop. Decisiunea au urmatu in consistoriulu metrop. *plenariu*. Objectulu este nedisputaveru de natura curatu juridica.

Cum si de unde au aparutu acésta cestiune de delegatiune, cá un'a din cele mai eminente intrebâri in consistoriulu metrop. plenariu? nu potu scí positivu. Se póte inse presupune ans'a si sorgintele ei dela unu casu concretu.

Mai nainte de ami dá parerea juridica asupr'a conclusului amintitu, trebuie sa premitu ca noi in jun'a nóstra conslitutiune bisericésca nu amu ajunsu inca pâna acolo, cá se avemu o lege despre „delegatiuni in judiciu,“ care se indigitéza in statut. org. dispusetiunile generali p. VI. alin. ultima.

Si nimenea nu se va poté indoí, ca spre a poté justificá o atare delegatiune a altui foru, din alta eparchia, séu spre a poté transpune puterea jurisdictionala a unei eparhii in alta eparchie asupr'a unui clericu supusu primei eparchii, se recere mai nainte o lege speciala, déca aceea se afla de lipsa.

In *intrulu* eparchiei, si anume cu privintia la forurile subalterne protopresviterali, s'au observatu in archidieces'a de multu uuele reguli, dupa cari s'au delegatu in loculu uuui foru protopresbiteralu altu foru de aceeasi pusetiune; inse — pâna la aducerea unei legi speciali — s'au facutu acést'a numai din casu in casu. Câci consistoriulu archidiecesanu nu s'au tienutu de competinte a statorí principie generali in abstractu si in forma de lege, numai in casuri *concrete* obveniente, fiindu necesitatu, au fostu silitu a face delegatiunea ceruta dupa unele reguli, ce se observéza pretutindenea in justitia. Au venitu de es. de multe ori inainte, ca cutare scaunu protppescu nu este compusu in sensulu stat. org. ci din rudenii in spitie oprite.

Este rationala o atare procedere in marginile eparchiei la tempuri, cându lipsesce legea, si cându legislatiunea se afla de abiá in stare preparativa.

Pentru-ca, de este o lege, aceea se aplica la casuri concrete asiá, pre cum suna ea. De nu este lege se astépta casulu specialu, si atunci se tractéza dupa norme adoptate in sfer'a justitiei preste totu. De óre ce insa in Octobre 1875 nu au esistatu o lege despre delegatiune, urméza de sine, ca consistoriulu metrop. a adusu conclusulu seu fatia de unu casu concretu; câci afara de acést'a aru fi potutu face numai o lege, la carea nu este competinte. Iéra déca nu au avutu in vedere nici facerea unei legi, nici unu casu concretu, si nice aceea, cá se pregatésca vre unu proiectu in materi'a sulevata spre alu asterne congresului proximu, atunci aru insemná numai: a idealisá. Ne potendu inse presupune asiá ceva dela forulu nostru supremu bis. urméza logice, ca a avutu unu casu concretu inaintea ochiloru. Numai ca procederea se vede a fi intórsa si in contr'a logicei, câci mainainte s'a statoritu unu principiu fâra a fi lege, si apoi s'au facutu cunoscutu casulu specialu.

Fiinduca pentru tratatulu nostru nu importa atât'a amenuntele casului specialu, cum au fostu in consistoriulu metropolitanu, si fiinduca nu avemu nimica autenticu despre densulu, pentru justificarea celoru dise noi uâmu casulu numai in totalitatea lui, sumariter.

Episcopulu Aradului acusa in persóna pre redactorele „Telegr. Rom.“ totu odata si asessoru consistoriului archid., pentru ca a datu locu in jurnalulu amintitu unei corespondentie *„De sub Buceciu“*, in carea searu vatemá persón'a par. episcopu, fostu protopopu alu Branului, si cere a-se dá redactorele in judecata bis. si a-se delegá unu consistoriu din alt'a eparchia.

De este séu nu este vatemare in aceea corespondintia, nu este obiectulu, acestui tractatu; ci póte fi alu judicieloru de pressa.

Este intrebarea ca consistoriulu metrop. afla acus'a de fundata si opinéza, cá acestu casu cade tocmai in cadrulu principiului adusu, si asiá se póte delegá *altu consistoriu* séu *foru din alta eparchie?*

In casulu ca da, pentru tractatulu nostru totu atât'a este, ca s'au efectuitu séu nu acést'a parere a consist. metrop.

Marturisescu inse, ca o atare parere séu conclusu aru dovedí prea putíena cunoscintia de legile biser. si ale statului. Nici form'a tribunalului, in care s'a sulevatu cestiunea nu este legala.

Este cunoscutu in de obste, ca in cause judiciali asupr'a unei persóne clericali numai forulu judicialu póte aduce concluse si acestu foru, in instantiele pâna astadi statorite in biserica, dupa Stat. org., este numai senatulu **bisericescu**, nu inse senatulu plenariu, unde siedu si asessori epitropi si asesori de scóle.

Totu asiá si inca si mai multu este cunoscutu, cumca vatemarea, ce i s'aru face unei persóne prin jurnalu séu in genere prin pressa, se tiene de competinti'a judecatorieloru statului; si pentru atari delicte de pressa avemu tocmai in Sabiiu tribunalulu juratiloru.

Trebuie dara sa denegu competinti'a consistoriului metrop. de a se amestecá in atari cestiuni de judecata.

Dar' sa dicemu ca póte consistoriulu a procesu din acelu motivu, ca respectivulu redactoru aru fi totu odata si preotu si cá atare este supusu forului bisericescu.

Ei bine! voiu tractá mai la vale despre judecat'a pura bisericésca. Se deosebimu dara delictulu de persón'a presumptivului delinquentu.

Dupa parerea ce au aparutu in consist. metrop. aru jacea delictulu numai in aceea: ca s'au vatematu persón'a prin corespondintia au bá, séu esista o vatemare de persóna, carea aru trage dupa sine pedépsa?

Trebuie sa scimu, ca intre forurile statului si cele autonomistice esista óre-cari corelatiuni, dupa cari se margiuesce sfer'a competintiei loru in obiectele, ce potu fi supuse amberoru foruri. Unu foru este competinte a judecá in materi'a delictului, iér' cela-laltu asupr'a urmâriloru in sfer'a sea.

Ce inconsecintia se aru nasce de acolo, cându forulu bis. aru pedepsí pre inculpatulu pentru pretins'a vatemare, iér' forulu civilu totu pentru atare fapta, l'aru dechiará cu totulu nevinovatu! Séu, s'aru putea intemplá, ca o atare persóna, câci este preotu, sa fia pedepsita, de 2 ori, de câtra 2 foruri, dupa 2 legi si in 2 forme, ceea ce nici legile criminali cele mai aspre nu concedu si asiá se aru puté crede, ca aru fi o pedépsa chiaru si acea impregiurare, cându imbraca cine-va dignitatea de presbiteru

Suntu unele pedepse duple, dara numai la aparintia, d. e. unu dignitariu pedepsitu pentru o crima civila, vine a-si perde si dignitatea si oficiulu, cá **urmâri**, a pedepsei principali.

Deci eu dicu, ca delictulu „vatemârei personali“ amintitu, si in acelu casu, cându l'aru comite o persóna clericala asupr'a altei persóne ierarchice, cade sub competinti'a judecâtii civili, si numai dupa sentinti'a acestei'a póte intrá cestiunea sub judecat'a bis., carea are a dispune despre urmârile sentintiei civili resp. criminale, in sfer'a bisericei.

Biseric'a nóstra in atari relatiuni fatia de ingerinti'a legiloru statului, totu-déun'a au respectatu aceste legi, si numai dupa sentinti'a condamnatóre, urmata din partea judecatoriei statului, au pertractatu in sfer'a sea cestiunea: ca ce urmâri póte aduce acea sentintia in biserica pentru persón'a condamnata?

Asiá au practisatu consistoriulu nostru archidiecesanu totu-déun'a in asemenea casuri, si asiá nu au adusu nici cându drepturile biser. in colisiune cu cele ale statului nici au pusu duple pedepse pre inculpati.

Sa trecu si mai departe in critic'a lucrului, si sa presupunu chiaru si acelu casu cându se aru fi potutu pertractá si judecá cestiunea de susu in sfer'a bisericésca, adeca: Eppulu Aradului ridica actiune asupr'a membrului consistoriului archid. pentru óre-care vatemare a persónei sele cá actiune privata, si adeca dreadreptulu la forulu de a 3-a instantia.

Form'a aducerei acestei actiuni chiaru cându ea s'aru fi adusu la forulu judicialu, este din dóue puncte de vedere ilegala, un'a pentru ca acusatoriulu radica actiune in forulu in care elu este singuru membru, cá episcopu, alta pentru ca acus'a se aduce deadreptulu la acelu foru, carele este chiamatu a judecá numai in cause **apelate**, (dupa §. 166 Stat. org.) pâna cându ací nu esista apelatiune si nu póte esistá inca.

Erá dar o mare eróre cându aru fi primitu forulu metrop. acus'a spre pertractare si cându presidiulu o aru fi admisu la pertractare.

Mi se va obiectá póte, ca cererea par. Eppu actoru au mersu numai intr'acolo: cá sa céra delegarea altui foru, din alta eparchia si acést'a o pote concede consistoriulu metropolitanu. Intrebu: din care motive s'au cerutu delegatiunea si scóterea acusatului preotu de sub jurisdictiunea consistoriului seu? Acelea nu se sciu, eu celu putienu nu le cunoscu, si nici 'mi voru putea fi esplicabile, pâna ce nu le voiu audî. Lasu inse acestea motive aici la o parte si voiu vorbí mai in urma despre ele, unde mi le voiu presupune tóte, câte numai suntu posibile.

Voiu inse aici se intru in meritulu cestiunei de delegatiunea altui consistoriu.

In tóte staturile civilisate moderne se sustiene maretiulu principiu alu asecurantiei personali, care fu numai in veaculu de mijlocu pre tempulu incuisitiunei iesuitice ignorata, si adeca: *ca nimenea nu se póte detrage dela judecatori'a sea competenta*, care principiu se esprima si in legea Ungariei art. diet. IV din 1869 §. 20. (vedi si conventiunea Romaniei din 1858 art. 7).

Prin acésta regula se restringe si dreptulu de delegatiune, carea prin urmare, numai in casuri fórte ponderóse si espresu normate prin lege esceptionala (carea nu sufere interpretare lata) se póte admite in statu.

Dar' noi, cari nu avemu atare lege esceptionala, óre nu potemu cadea in pericululu nesigurantiei si alu volniciei, cându ne admitemu orbisiu, de a delegá in loculu unui consistoriu altu consistoriu din alta eparchia a rapí eparchiei dreptulu eminente jurisdictiunalu, si a detrage pe o persóna clericala de sub judecat'a sea competenta?

Déca aru fi avutu membrii consistoriului metrop. din senatulu judicialu (câci cei-lalti au alta missiune) numai canónele bisericei nóstre in vedere, nu aru fi potutu sprigini si nici aprobá o atare cerere séu opiniune.

Canónele bisericei nóstre, cunoscu si instituescu judecatorii ordinari si judectori alesi (Juri).

Principiulu acest'a mare si frumosu alu juriloru, pre care staturile lumene d'abiá adi lu au adoptatu cu bucuria. biseric'a nóstra inca din tempulu sobóreloru ecumenice si locali lu au statoritu si cu tóta scumpetate lu au sustienutu (vedi can. 9 Sin. ecum. IV, Can. 16, 27, 28, 36, 105, 111, 131 si 136 Sin. loc. din Cartagen'a), si lu au aplicatu chiaru si la judecatoriile biser. ordinari, atâtu pentru presbiteri si clerici câtu si pentru episcopii inculpati.

Fericitulu Archieppu si Metropolitu **Andreiu**, celu mai eminente canonistu alu nostru, multu au sprigini tu acestu institutu alu Juriloru si s'au adoperatu a-lu practisá in fapta in archidiecesa pre câtu se potea.

Dela acestu tribunalu de judecatori alesi, precum nu se admite apelatiune asiá nici delegatiune in loculu lui nu se póte face, dupa natur'a lui.

Aru fi o materia fórte frumósa si cu sporiu bunu pentru biserica cându persónele chiamate eclesiastice s'aru interesá de acestu materialu, spre a-lu face practicu in biseric'a nóstra, acomodandulu impregiurâriloru.

In privinti'a foruriloru ordinari bis. judiciali, canónele cunoscu de atari foruri numai poterea episcopala in forma **sinodala**, adeca pre eppulu eparchiei cu comitetulu lui resp. consistoriulu, pe Metropolitulu cu episcopii lui — sinodu episcopescu — si mai departe pe unu sinodu episcopalu mai mare, iér' o delegatiune dela acestea foruri ordinari nu cunoscu canónele; si dintre acelea si din privinti'a jurisdictiunei sustienu cu cea mai mare scumpetate autonomi'a eparchieloru, cându de atâtea ori repetéza, ca nici unu presbiteru séu clericu sa nu se detraga nici prin vointi'a sea, nici prin sila de sub potestatea si jurisdictiunea episcopului, resp. consistoriului seu.

Eata ce dispunu canónele biser. nóstre in privinti'a foruriloru judecatoresci si a cursului apelatorialu.

Can. Ap. 74 dispune ca Episcopulu invinuitu sa se judece de câtra Episcopii provinciei si de sinodu.

Can. 9 S. e. IV dispune, ca judecat'a intre clerici sa se cerceteze de episcopulu loru, séu cu voi'a lui, de câtra cei *alesi* de parte; iér' cért'a intre *clericu si episcopulu seu séu altu episcopu* sa se judece de *sinodulu provinciei;* iér' cért'a intre eppu si metropolitu de câtra eparchulu ocarmuirei séu scaunulu patriarchalu.

Can. 2. S. Constantinop. orenduesce spre intregire, ca episcopulu invinovatitu sa se judece — nu de 2—3 — ci de mai multi eppi, de se póte de câtra *toti eppii metropoliei.*

Can. 131 d. Cartagen'a — cu privire la cursuri speciali — dispune, ca déca Episcopii judecatori n'aru fi *din deosebite eparchii* atunci Metropolitulu locului de prigonire, cu invoirea loru, va dá si si va alege judecatorii.

Sinodulu din Cartagen'a au alesu câte 3 eppi din fia-care eparchie cá judecatori permanenti.

In fine dice Can. 118 din Cartagena: „ca *unu eppu sa nu-si judece judecat'a sea.*“

Can. 27. Sin. d. Cartagen'a supune pe eppulu pîrîtu juditiului celoru alesi si *sinodului universalu.*

Acestea despre episcopii pîrîti.

De alta parte inse orenduiesce sinodulu din Cartagen'a, si adeca Can. 28, ca pre *presbiterii*, si diaconii pîrîti sa-i judece consiliulu episcopiloru indeplinitu prin cei *alesi* de pârtile invrajbite, dinpreuna cu eppulu pârtiloru totu dupa formele prescrise pentru eppii pariti; iér pre *clericulu* inferioru 'lu póte judecá si *singuru* episcopulu seu.

Can. 36 si 134 orenduiescu: ca presbiterii, diaconii si clericii déca se voru plânge asupr'a judecâtiei (sentintiei) episcopiloru *loru*, se voru ascultá si judecá de câtra episcopii vecini, *alesi de densii* (parîti) cu consensulu episcopiloru loru *proprii*; iér' de ací voru puté *apelá* la metropolitii eparchiei *loru.*

In privinti'a actiunei face can. 6 sin. II deosebire intre actie *privata*, cându cine-va pâresce pre eppu in caus'a sea, pentru o vetamare a persónei sele etc. si actie *bisericésca*, cându pîrîtulu au calcatu legea si ordinea bis. si orenduesce, ca in casulu 1-iu se admite actie fâra restrictiune, in casulu 2-le se restringe in câtu-va facultatea de actiunare.

In privinti'a procederei in judiciu este de observatu, ca canónele pretindu *ascultarea pârtiloru si stricta cercetare* si dovéd'a pîrei; câci dupa suspiciuni ce se nascu din sioptiri si vorbe nu se póte condamná nime (can. 6. a lui Teofilu) si chiaru cându cine-va aru fi marturisitu crim'a sea episcopului, apoi aru negá acést'a, nici marturisirei singure a episcopului nu se póte dá crediementu (can. 141 Cartagen'a).

Din cele aretate, urméza dar':

1) Ca judecatori'a bis. asupr'a persóneloru bis. este *colegiala*, consta din unu colegiu de episcopi, resp. persóne *eclesiastice.* Astadi consistorii cá senate curatu bisericesci (de sine intielegendu-se, ca nu potu fi compuse totu din eppi).

2) Ca pentru eppi incusati este forulu primu sinodulu episcopiloru provinciei, séu colegiulu tuturoru episcopiloru metropoliei; iér a dóu'a instantia unu sinodu mai mare universalu, si de se póte efectuí mai inalta instantia exarchatulu si scaunulu patriarchalu, (vedi Siagun'a Anthorismu pag. 51 si 55.)

3) Ca pentru presbiteri, diaconi si clerici prim'a instantia ordinaria este consiliulu episcopescu din provincia, resp. *eparchia*; *astadi consistoriulu eparchialu* cá senatu bis.; iér' a dóu'a consiliulu metropolitului, astadi senatulu bis. metrop. Astadi suntu introduse si forurile *protopresbiterali*, cá instantie prime judiciali, cari inse se potu justificá numai cu impregiurârile tempului si pentru usiurinti'a justitiei bis. Si adi inse decisiunile acestoru se asternu la consistorii din *oficiu.* Din contra acestea foruri protopresbiterali in privintia administrativa si rituala 'si au bas'a loru in canóne (v. can. 25 sin. ocum VI, can. 99 sf. Vasilie etc.)

4) Ca canónele bis. nóstre precum concedu pârtiloru deplina libertate, a se supune judecatoriloru alesi de ele, — juriului, — asiá permitu acelor'a, chiaru si in instantiile ordinari, a-si *alege séu adauge* judecatori cu consensulu episcopului si judiciului ordinariu propriu si localu (vedi si Siagun'a Anthorismus pag. 47.)

5) Si prin urmare, ca pârtile pîrîte nici intr'unu chipu nu se potu subtrage dela judecatoriile loru firesci, fia ordenari, fia alese. — De unde se vede, ca delegati'a séu o atare delegatiune, de carea s'a ocupatu consistoriulu nostru metrop. nu este admisa, urméza mai departe

6) Ca episcopulu nu-si póte judecá caus'a sea, si asiá in forulu, din care face elu parte, nu-si póte aduce acus'a sea.

7) Ca fâra precercetare stricta si aducere de dovedi, nici o persóna eclesiastica nu se póte dejudecá.

8) Ca in biseric'a nóstra se face justitia pre fatia, iér' nu in secretu.

Inca in primulu sinodu alu diecesei transilvane din an. 1850 (v. pag. 37) s'au otaritu, a se tiené jurisdictia bisericei nóstre dupa canóne.

Mai vine a se amintí si acea regula fundamentala, primita de tóte legislatiunile; ca acusatorulu trebuie se caute pre acusatu la forulu acusatului (v. Comp. drept. Can. de Siagun'a § 424 si legile civili), dela care regula nici clericii nu se potu esimá.

Deci din cele dise concludu, ca parerile ivite in consistoriulu metrop. despre delegatiunea altui consistoriu eparchialu si procederea in privinti'a acést'a când s'aru fi primitu aru fi fostu lipsite si de ori-ce fundamentu legalu — canonicu, si aru fi potutu pune numai pedeci unei persóne eclasiastice, de a se bucurá de forulu seu si remediile de dreptu spre aperare.

Voiu inse se presupunu si aceea, ca — dupa cum vedemu in legile statului — s'aru puté in principiu adoptá delegatiunea si in biserica. Constatezu inse ca in biseric'a nóstra organisata dupa stat. org. aru fi fórte marginita delegatiunea acést'a imprumutata.

In unu tribunalu civilu d. e. potu siedea si rudenii lânga olalta, pâna cându in consistoriile nóstre suntu oprite rudeniele pâna la alu 6-le, resp. 4-le gradu (st. org. § 112). Mai departe unu asesoru consist. nu póte fi advocatulu pârtiloru, presidiulu este celibu etc. Inse trebuie se deosebimu intre *recusatiunea* judecatoriului si intre *delegatiunea* unei judecatorii (foru, tribunalu).

Potu obvení si in consistoriele nóstre atari cause in persón'a vre-unui membru, cari nu-lu admitu a siedea la judecata d. e. o déca rudenie a sea este parte procesuanta.

Altu ce-va este delegatiunea forului. Se cautâmu numai legile civili, ce ne stau mai aprópe. Dupa procedur'a Ungariei, ce este in valóre la noi (§ 57—59) se concede delegatiunea forului atunci, cându pedecile prevediute in lege obvinu in persón'a *presiedintelui* forului, seu in atâtea persóne din asesori, incâtu numerulu asesoriloru neimpedecati nu ajungu spre aducerea unui conclusu validu. In atare casu are se premérga unu *procesu* despre delegatiune, in care se *asculta* ambele pârti litigante.

Dupa procedur'a Romaniei (asemenea celei francese) art. 256—273, se concede delegatiunea unui foru, cându un'a din pârti va avé 2—3 rudenii séu afini pâna la gradulu de veru in tribunale; si ací are se premérga unu procesu verbalu intre pârti.

Suntu dara in dreptu a intrebá avutau consistoriulu metr. atari motive baremu pentru delegatiunea altui consistoriu eparchialu in loculu celui *archidiecesanu* in casulu mai susu amintitu ? Suntu pârtile invrajbite némuri cu membrii consistoriului archidiecesanu ? Ba nu ! Este presidiulu acestui consistoriu in vr'o causa de natura impedecatóre ? Se mergu mai departe. Óre sta consistoriulu acest'a sub vre-o liga ? séu in óre-cari suspiciuni ?

Nu voiu se insiru aici activitatea consistoriului archidiecesanu de sub Marele Archiereu Siagun'a pâna adi. Cetésca ori-cine actele lui si ale sinódeloru eparchiali.

Cá fiscalu si defensorulu legei la acestu consistoriu de 8 ani, amu avutu inse destula ocasiune a vedé cu ochii activitatea acestui consistoriu archid. si — respingu cu consciintia ori-ce invinuire séu suspiciunare asupr'a lui, unde i s'aru imputá vointia rea si nedrépta.

Incheiu dar' acestu tractatu cu acea observare, ca nu se cuvine consistoriului metr. a face justitia ascunsa si neiertata si a lucrá astfeliu, cá cându se aru suspiciuná unu foru intregu alu unei eparchii, si ca acelu consistoriu au uitatu, ca in fruntea consistoriului archidiecesanu sta adi cá presiedinte Archiepiscopulu si Metropolitulu actualu, si déca totusi s'au potutu tractá de delegatiunea amintita, apoi nici in conducerea acestui presiedinte nu au potutu avé membrii cons. metr. incredere. Asiá nu vomu merge inainte; este putrejune in trupulu bisericei !

Voiu revení la altu obiectu.

Sabiiu in 5 Nov. 1875.

Dr. I. *Borci'a.*

Epistole dela tiéra.

Amice ! Cu acést'a epistola nu te voiu preocupá prin vorbe multe, nici voiu fi atâtu de pesimistu, cá mai nainte, fiindu-ca vid ati scrie ceva cea ce 'mi place si mie; viu a vorbí cu numeri, cu matematec'a, cumca progresamu.

Sciu eu, ca nu e bine a desgustá pre omu de totului totu si mai alesu in imprejurâri de acelea cum se afla românii din Austro-Ungari'a in aceste vremi. Tocmai in aceste vremi ni-e de lipsa, pre câtu o viétia cu disciplina si cu ordine, pre atâtu mai multu o insufletire si incurajare.

Acestu scopu cum ai vediutu din prim'a mea epistola l'amu avutu in vedere.

Nici nu putému urmá altu cev'a in revist'a vietiei nóstre sociali decâtu a delaturá regresulu si a ne indemná la progresu.

Amu fostu remasu in epistol'a trecuta spre ati amintí ceva despre viéti'a sciintifica literaria, despre viéti'a progresiva in cultur'a poporului nostru si despre distractii si petreceri.

La viéti'a sciintifica literarie avemu dóue de observatu adeca opurile esite la lumina si sciintia câtu a inaintatu ? Vorbindu de acestea voiu avé in vedere si Romani'a.

La acésta cestiune potu dice ca nu mai potu luá in comparatie tempulu de inainte de a. 1848 ci póte in asemanare.

Opurile române, dupa repertoriulu cronologicu de dlu insp. D. *Iarcu* arata unu progresu dela anulu 1848 incóce fatia de celu pâna atunci — considerabilu

Tóte cartile române câte au esitu prin tipariu dela anulu 1550 pâna la anulu 1848 au numerulu 1797. Trei parti din ele suntu eclesiastice si dóue parti retiparite, celelalte profane.

Dela 1848 pâna adi (1875) in 26 de ani arata unu numeru de 3122 de opuri, cele mai multe sciintifice istorice si de literatura.

In 26 de ani s'au facutu mai multu cá in 300 de ani. Summ'a opuriloru tiparite românesce dupa D. Iarcu e 4919.

Din acestea, pre câtu le cunoscu suntu destulu de interesante o mie trei sute tiparite cu unele retiparite eclesiastice si cele mai nóue dela a. 1848 incóce. Ore preotii nostri câte voru fi avendu in bibliotec'a loru ? Câte voru fi avendu invetiatorii nostri din cele pedagogice ?

Óre câte barbatii nostri inteliginti, cari aru vré sa fia preste totu loculu in fruntea afaceriloru si natiunale bisericesci si literare cari se indésa pâna si la scaunulu presidiale alu unei asociatiuni literarie ?

Pâna la 1848 invetiatii români erau universali in sciintia. Lazaru erá si pedagogu si architectu. —

Astadi opurile ne arata ca avemu barbati de specialitâti. Sciintiele naturali, istorice archiologice din Romani'a suntu considerate si de alte asociaciuni literarie din Francia si Germani'a. Scrierile politice nu se mai potu comperá cu cele de mai nainte.

La noi abiá erau in seclulu acest'a pre la alu 3-lea deceniu. „Fói'a Dumineci „Gazet'a Transilvaniei“ si inca un'a. In anii trecuti s'a vediutu la noi 14 foi politice si in Romani'a 40.

Aici la noi in tempulu de adi cându diuarele s'au imbrancitu ele a cadé, totu avemu 10 diuarie.

Voiu mai dice la acestea inca unu cuventu. Sciinti'a inaintéza, dara nu e hranita. Adeca, carturarii nostri nu o sustienu si asiá nici ei nu suntu hraniti spiritualu.

Bine aru fi sa caute a cunósce fia-care in specialitatea sea si sa-si faca o biblioteca câtu de mica din aceste opuri. Indemnulu la lectura, s'aru tinde si la poporu.

Viéti'a progresiva in cultura la poporulu nostru românu, de si nu e de admiratu, totusi ea este de consideratu. Acést'a o arata scólele. Scólele de adi ale Romaniei nu se mai potu asemená cu cele de inainte de a. 1848.

Romani'a are — dupa Monitoriu — 2° universitâti, 18Gimnasii de câte 4 classe cu 6 Licee, 6 Seminarie organisate dupa Licee cu mii de scolari. 2° Scóle de arte, 2° de agricultura cu silvicultura 2° scóle de meserii 4 scoli de industrie cu 1060 scolari, 20 de scóle elementari (normali cu 4 classe) 4 scóle superióre de fetitie si alte multe scoli private.

In scurtu la o populatiune aprópe de 5 milióne cu 2903 comune suntu 1086 de scóle si in 60 de Orasie suntu 262 de scoli; in care invatia: 7927 de copii si 4305 de copile.

Aci 'mi vine sa te intrebu ceva.

Amice ! Spunemu de unde se eau datele statistice despre scóle, cá se aretu si cum stamu noi in Transilvani'a si Ungari'a ? sinódele nóstre dela 1869 n'au pututu dispune nici o statistica. Despre cele din Ungari'a si din ordinariatele gr. cath. inca n'amu cetitu nici unu numeru.

Un'a in generala totu o sustiu adeca: ca si poporulu nostru din Transilvani'a si Ungari'a se afla in cultura progresiva, necomparabilu cu cea de inainte de a. 1848. Atunci erá ce erá la Blajiu si la Beiusiu.

Adi avemu 4 gimnasii. Institute teologice si pedagogice suntu pre lânga tóte episcopiele române scóle normali suntu vre-o optu. Scól'a popularia putemu dice cu sigurantia ca déca n'are fia-care comuna parochiale, la dóue comuni se póte socotí un'a scóla.

Manualele de invetiatura si la noi, cá si in Romani'a suntu inmultite si dupa metodele pedagogice nóue.

Cetitorii români s'au inmultitu dara n'au lectura, si cei cari au invetiatu ceva uita. Inainte de a. 1848 avé icón'a pamentului, avé agatangelu avéu carti bisericesci, astadi mi se pare mie ca o parte din natiune a pré fugitu cu progresulu si partea cea mai mare a poporului, nu mai intielege ce scriu si cea ce voru carturarii lui.

Óre care socotéla trebuie sa tienemu si la aceste scrieri.

In urma voiu amintí numai ceva la distractiile si petrecerile românesci.

Noi ori unde vomu fi adnnati, mas'a si traiulu bunu 'lu avemu in vedere.

Apoi toaste si vorbe late alte nimic'a.

La unii susu, la alti josu la poporu cartile si beti'a suntu mijlócele petrecerei si ale distractiei.

Distractele si placerile spirituali dupa progresulu facutu cu cultura lipsescu.

Raru afli productiuni de cântari de conversâri si de musica.

In Romani'a ce e dreptu pre câtu vei aflá alte, afli si productiuni.

Acestea inca insufletiescu poporulu.

Astadata credu, ca afli mai multa multiemire in epistol'a mea, o incheiu fâra complesantia usuata si dicu iarasi la revedere. Y.

Bud'a-pest'a la Decemvrie 1875.

Motto: *Scie Dumnedieu si Domnulu Murgu.*
Proverbu banatianu.

A fostu unu tempu, candu si românulu insufletitu de spiritulu libertâtii ce-i paré ca a resaritu si pentru elu erá chiamatu la actiune, tempulu epochalu dela 1848.

Cine nu conósce din' tempulu acel'a pre *domnulu Murgu? lucéferulu* de atunci'a alu Banatului, care erá programulu viu alu romaniloru banatieni, pre care atâtu-lu adorau, incâtu lu portau pre umeri, poporulu românu banatianu in insufletirea sea deshamá caii din trasur'a lui si se inhamá pre sine, asiá-lu portá in triumfu. De i se punea intrebarea: „cine se ne fia deputatu“ ? respunsulu erá: „dlu Murgu,“ — „cine se ne fie fispanu“ ? (terminu banatianu care va se dica: comite supremu) respunsu: „dlu Murgu“ „cine se ne fie episcopu ?“ „dlu Murgu“ si tóte numai „dlu Murgu“. De cumva nu pricepea vre-o intrebare grea se mangaiá cu eschiamarea „*scie Ddieu si dlu Murgu*“ si de cum-va i se facea vr'unu bine dicea; „*Multiamescu lui Ddieu si dlui Murgu*“ si ast'a credintia intr'atât'a se inradecinase in poporu, incâtu astadi este proverbu in Banatu: „*scie Ddieu si dlu Margu*“ si „*multiamescu lui Ddieu si dlui Murgu*“.

Negresitu multu a contribuitu la inradecinarea acestei credintie si impregiurarea ca dlu Murgu erá in cunoscintie cu unu capu mai inaltu decâtu contempuranii sei, daru necontestaveru mai multu de câtu tóte *ambitiunea* dlui Murgu care tóte elu le sciá mai bine, si neesplicaver'a natura a banatianului care *jóra in cuvintele profetului seu pâna-lu duce la estremitate, dara nu-lu urméza in fapta, ci lu parasésce in midiloculu prapastiei.*

E bine ! si ce s'a intemplatu cu gigantele dela 48 ? S'a urcatu pré susu, si intre elu si poporu — basa — nefiindu legatura scara naturala, n'a potutu descinde fâra vatemare, ci viforulu la care elu nu se cugetá l'a trentitu la pamentu, mai diosu decâtu erá candu a inceputu a se urcá; poporulu care lu adorá la 48, nu lu cunoscea la 61, elu, idolulu, atotsciutoriulu dela 48 erá fericitu ca printre muntii Budei potea culege ierburile de pre sinulu mamei eterne, si a desparutu cá unu botanicu modestu, iéra poporulu nu i a pastratu alt'a decâtu proverbele citate cari adi numai din gluma le mai folosesce.

Unu preludiu acest'a on. cetitori, carele póte ca multi nu-lu voru aflá in necsu cu cele ce voru urmá, pre carele inse mi l'au dictatu primele impressiuni a celor'a ce le vedu si cetescu astadi in „Albin'a“ cari inse suntu efluintia naturala a directiunei si tacticei ce de ani urméza acestu diurnalu, — daru carea tactica mi-aru placea sa mi o potu esplicá din motive naturali subiective mai multu decâtu din intentiunea rea.

Sciu ca me espunu la espectoratiuni si aspre apostrofâri din partea domnului redactore alu amintitei foi, me supunu inse bucurosu la acestea, mai bine se suferu eu decâtu caus'a, cu apostrofârile d-niei sele si asiá suntemu dedati toti romanii *cari ni luâmu curagiulu a cugetá* dela micu pâna la mare, acum'a inse este supremulu tempu cá sa-si auda d-sea si unu cuventu sinceru dela unu omu care nici nu-i invidiéza nici nu-i detoresce nimicu, dara care se interaséza si lupta pentru caus'a care cugeta ca lupta si elu dupa poterile sele baremu cu atât'a credintia cu câtu lupta elu, de-si cu alte mijlóce.

Este vorb'a de comentariulu, cu care publica dlu Babesiu in „Albin'a“ de adi Nr. 77 discursulu si propunerea mea predata in siedinti'a dela 3 l. c. a dietei Ungariei referitória la subventiunarea gimnasiului de Brasiovu cu 5000 fl. pe anu.

Este lucru *subiectivu* de cum-va in discursulu meu, fatia de suspicionârile *cu cari erá banuitu* gimnasiulu nostru de Brasiovu pentru primirea subventiunei dela Romani'a afla cine-va numai cererea ajutoriului dela statu *séu mai afla si alta ce-va*; precum si acea este lucrulu convingerei individuali, de este *mamelucia, servilismu* si *ingenunchiare* naintea *despotiloru* a vorbí *astfeliu* in sinulu *partidei dela potere,* — este in man'a publicului discursulu, judece fia-cine dupa a sea convingere.

Inse a se indoí in onestitatea intentiunei mele fâra nici unu temeiu, a aduce in jocu *persóne la cari eu n'amu facutu nici o alusiune* si preste tóte a scorní cá din seninu *faime alarmatórie despre pericoli ne esistinti* si dupa dlu Babesiu provocati prin pasiulu meu — nu este arma onesta, nu este demnu de unu barbatu *care 'si aróga rolulu de conducatoriu* si care pretinde cá toti ómenii de omenia se jóre in cuvintele lui.

Dar' cá sa fiu priceputu lasu sa urmeze ací cuvintele dlui Babesiu:

„Cu placere primiramu propunerea domnului Cosm'a intru interesulu gimnasiului nostru din Brasiovu, pentruca din fapt'a, ca acea propunere se face din taber'a „liberale guvernamentale“, si se tramise comissiunei financiari spre a-si dá opiniunea — mai departe din aceea, ca — *precum ni se sioptea,* chiaru se manifestase plecarea celoru dela potere, de a aretá româniloru macaru atât'a bunavointia cá sa li spriginésca cu 5000 fl. acelu gimnasiu — la intrevenirea unoru *barbati atâtu de devotati* cá si dlu dep. Part. Cosm'a *si cá si Presântitulu Metropolitu alu nostru Mironu, la carele se face alusiune!* din aceste consideratiuni — dicemu nu poteamu a nu pune pretiu pre pasulu dlui Cosm'a. **Dar o patîramu !“**

„In locu de folosu de castigu pentru gimnasiulu din Brasiovu *tocmai contrariulu iesí,* **periclu si dauna pentru seminariulu archidiecesanu din Sabiiu !“**

„Comissiunea financiaria adeca nu numai respinse propunerea dlui Cosm'a, — *ci luà fórte satisfacuta la cunoscintia dechiaratiunea dlui ministru* **Trefort** cumca: *va pune conditiunea neprimita de brasioveni si seminariului archidiecesanu subventionatu,* cerendu influinti'a guvernului magiaru la aplicarea profesoriloru, *si déca acésta conditiune nu s'aru primí,* **i va detrage si**

acelui seminariu subventiunea acordata de M.-Sea (cu 25 mii fl.) inca la 1863/4."

„Eata cum oficiosulu „Hon" ni descrie intemplarea din comissiunea financiaria" :

„A urmatu motiunea deputatului Parteniu *Cosm'a* pentru subventionarea gimnasiului românu din Brasioru cu 5000 fl. Guvernulu informandu, ca acelu gimnasiu a avutu acésta subventiune, si a perdut'o pentru aceea, câci organele sele competinti au refusatu si — tolu refusa de a respectá indreptatit'a influintia a guvernului, la numirea profesoriloru, — in urm'a acestei informatiuni propunerea lui Cosm'a s'a delaturatu. Amintindu-se, ca sub acest'a-si punctu de vedere cade **si scól'a mare româna din Sabiiu**, care si ea se bucura de subventiune dela statu, — guvernulu dechiarà, ca si fatia de acestu institutu va pretinde dreptulu de influintia a statului, si déca va intempiná impedecare, va face reportu la dieta, ér subventiunea va detrage-o, — ceea ce se si primí cu viua placere! — Dupa acést'a se votara in unanimitate 45,000 fl. pentru ajutorarea honvediloru dela 1848/8 .. . . . ."

Va sa dica: Dlu Babesiu n'a vrutu, dar' „*n'a potutu* a nu pune pretiu pre pasulu meu" pentruca a crediutu ca va avé resultatu bunu pentru gimnasiulu nostru din Brasiovu la intrevenirea unoru barbati — partidei „liberale guvernamentale" atâtu de devotati cá mine si „*cá si Présântitulu Metropolitu alu nostru Mironu, la carele se face alusiune.*"

Cu ce dreptu si pe ce basa aduce dlu Babesiu in necsu cu pasulu meu *persón'a Metropolitului?* A comunicatu d-sea si discursulu meu, *unde este acolo alusiune la Metropolitulu?*

Nici din testu nici printre sire nu póte d-sea cetí o astfeliu de alusiune. — Cine-lu cunósce inse si-lu pricepe cumu-lu pricepu eu, acel'a indata-i afla motivulu in celea ce le scóte din anim'a sea si le dice mai la vale, unde — pasului meu i atribue — o mare nenorocire, care are se atinga *institutulu clericalu care este lânga Metropolitulu*, apoi pentru acelu reu trebue facutu respundietoriu pe Metropolitulu, pe care d-sea nici intr'unu numeru alu „Albinei" nu póte sa nu-lu atínga fâra nici o causa si se necagesce multu, pentruca Présânti'a Sea nu-lu afla demnu cá sa se incurce in polemii diurnalistice cu elu, ci-lu *ignoréza.*

Dar pentru Ddieu, de unde atribuesce d. Babesiu pasului meu *periculu pentru dotatiunea seminariului archidiecesanu ?*

Deduce-o d-sea acést'a dóra *din impressiunea rea ce aru fi produsu discursulu meu in camera?*

Nu! pentruca dlui, de cându i lipsesce mandatulu nu cercetéza camer'a, nici raportoru n'are acolo, — apoi déca i s'aru fi si sioptitu — pentruca precum se vede din comentariulu citatu — sioptitori totusi are, — déca i s'aru fi si sioptitu, dicu — *impressiunea din camera*, aceea nevenindu-i la socotéla nu o aru comunicá.

Au dóra de acolo, ca cu ocasiunea pertractârei in camera alalta-ieri *matadori de prim'a mâna* cum e primulu pedagogu de specialitate *Molnár Aladár*, financiariu de specialitate *Wahrmann*, ministrulu presiedinte *Tisza*, si referintele comissiunei financiari *Ordody* se sculara cá sa-mi combata argumintele si *nu se delasara la personalitâti*, ci prin sofisme si escusâri se nesuira a detrage din valórea reala a acelor'a, *ce inse nu li succese ?*

Nu! Pentru ca scie elu bine, cumca in parlamentu a fi combatutu de matadori ear' nu de nisce catialandri — este onóre.

Au dóra din *resensulu ce l'aru fi produsu pasulu meu in diurnalistic'a magiara* — carea si ea si-a capetatu unu picu de infruntare meritata ?

Nu! Pentruca acést'a, déca nu i-a venitu la socotéla recunóscerea adeverului, si nici materialu de satirisatu n'a aflatu, *a avutu prudenti'a a tacé.*

Au in fine dóra din *cuprinsulu discursului meu ?*

Ast'a *nu o cutéza*, pentruca discursulu este in man'a publicului, si se teme ca nu i-aru crede nici chiaru cei mai adicti adoratori.

Trebuie se fia altu motivu dara.

Dlu Babesiu comunica presumitvulu isvoru — *referat'a diuariului „Hon"* despre pertractarea cestiunei in sinulu comisiunei financiarie.

Unu simplu moritoriu inse, unu omu cu minte liniscita, seriosu, *care nu cérca nodu in papura*, nici chiaru in casulu de cum-va traducerea aru fi genuina, precum nu este — *nu póte aflá in referat'a citata basatu alarmulu dlui Babesiu.*

Ce dice „Hon"? Dupa ce enaréza causele, pentru cari nu s'a primitu propunerea mea, trece la altu objectu si dice: „Felhozatván hogy ugyanezen szempontok alá esik a szebeni román **fötanoda** is" etc. va se dica pe romanesce „Amintindu-se ca totu sub acestea consideratiuni cade si scól'a **superióra** romana din Sabiiu" etc.

Domnulu Babesiu, care fórte bine scie cum-ca terminulu „*fötanoda*" „*scól'a superióra*" nici in limb'a magiara nici in cea româna *n'are nici o insemnatate*, pentru-ca nu esiste astufeliu de institutu nicairi in lume, ci pretotindinea terminulu „**fö**" „**superioru**" se intrebuintiéza lânga numele unui institutu *specialu* care cá intregu esiste si ca „**inferioru**" „**al**" p. e: „*Fögymnasium*" facia de „*algymnasium*" „gimnasiu superioru" „gimnasiu inferioru" „*föreáltanoda*" „*alreáltanoda*" „scól'a reala superióra" „scól'a reala inferióra etc. — cercându nodu in papura, numai cá se póta trage institutulu nostru clericalu in combinatiune cu intentiunea sea resbunatória — profitéza de unu terminu inventatu de domnulu Desseanu si eternisatu in protocólele sinodului Aradanu falsifica pre cuventulu „fö" in „nagy" si eschiama in „bravo! arma escelenta! „scóla *generalu* româna" nu esiste, cu ast'a nu potu agitá, dara esista in protocolulu sinodului aradanu „*scól'a* **mare**" a lui Desseanu, in acést'a se afla in teoria: gimnasiu cu 8 clase, scóla reala, scóla comerciala, academia de drepturi, scola agronomica, preparandia si „*theologia*", — in Sabiiu inca avemu din tóte acestea institutulu pedagogico-teologicu, hai sa-lu botezu „*scóla mare*" apoi te uita la efectu!"

Dictum, factum, deliberatum!

Vedi asiá se facu articulii sensationali.

Dar' sa ierte dlu Babesiu, domni'a sea aru trebuí se puna mai mare pondu pe cuvintele-si cele cu atât'a arogantia si pretensiune aruncate in lume, — apoi pusetiunea, nu ce si-o aróga, dara care faptice o ocupa in biseric'a nóstra, cá membru alu sinódeloru, cousistorieloru delegatiuniloru si congresului nostru bisericescu, ne indreptatiesce ca nu numai se asteptâmu, dar' sa pretindemu dela densulu seriositatea si ingrigirea cea mai matura si scrupulósa fatia de interesele nóstre bisericesci, ear' in cestiuni de natura delicata total'a infrenare a veninósei sele *limbe* si preste tóte *discretiune.*

Scie bine d. Babesiu cum-ca terminulu de „scól'a generala din Sabiu" este numai *o gresiéla a raportorelui „Hon"* in locu de „scól'a reala superióra" *sasésca* din Sabiu, — care numai din superficialitatea cu care tratéza raportorii straini causele nóstre provine, pentru-ca a cetitu domni'a sea si raportele celoru-lalte diurnale din capitala, cari tóte a comunicatu pertractarea comissiunei financiari precum „Pester Lloyd" „Pesti Naplo" „Ellenőr" „Kelet népe" „Nemzeti hirlap" „Magyar Uj." és „Egyetértés" etc. etc. si la loculu amintitu *in tóte a fostu vorba de scóla reala superióra sasésca din Sabiiu*, — inse *pre tóte le a ignoratu, numai unic'a gresiéla a lui „Hon" o esploatéza.*

Apoi déca dsea intr'adeveru se intereséza de o causa atâtu de ponderósa bisericésca, nu avé d-sea datorintia a se informá din fonte siguru despre causa? si acést'a i erá fórte usioru, ca in tóta diu'a convine cu ómeni cari lu puteau informu pe deplinu.

Ba dá! Inse nu acést'a e lucru principalu la pretinsulu nostru conducatoriu, ci *resbunarea* si asta patima intr'atât'a 'lu orbesce in câtu, nu vede *nici cause nici persóne*, apoi contându la credulitatea aderintiloru sei, pre cari 'i tiene in amagire cu frase mari, termini mistici, precum; „**Noi** *scimu ce scimu, si potemu pentru-ca scimu ce scimu,*" „*amu prevediutu noi acést'a inca cu ani inainte, luati a mâna numai numerii cutari ai Albinei,*" apoi „*ni amu perdutu vederea ochiloru pentru natiune,*" „*scól'a nóstra de 30 de ani*" Atâtea si atâtea *mii* de fl. amu câscigatu noi natiunei" etc. nu se sfiesce a-si basá alarmatóriele asertiuni pre *scornituri malitióse* numai cá se produca efectu.

Asiá a facutu si de astadata.

Sentindu cumca reportulu din „Hon" nu e de ajunsu cá pre acel'a sa-si baseze reclamulu citéza nesce impregiurâri *cari acolo de feliu nu se cuprindu*, — si cá se crédia cineva ca elu trebuie se „*scie ce scie*" se pune si *specialiséza.* Éca asiá:

„Comisiunea financiaria luà *fórte* satisfacuta la cunoscintia *dechiaratiunea* dlui ministru *Trefort* cumca va pune conditiunea neprimita de brasioveni *si seminariului archidiecesanu subventionatu,* — si déca acést'a conditiune nu s'aru primí *i va detrage si acelui seminariu subventiunea acordata de M-sea (cu 25 mii fl). inca la 1863/4.*"

Grava dechiaratiune, numai acea e norocire cumca *intréga intregutia este o scornitura góla.*

Ministrulu Trefort **n'a fostu de fatia** cându sa pertractatu caus'a acést'a in comissiunea financiaria: *asiá dara n'a potutu* **face nici o dechiaratiune.**

Caus'a subventiunei seminariului archidiecesanu n'a venitu pre tapetu; asiá dara pretins'a amenintiare *n'a potutu priví pre seminariulu archidiecesanu.*

Fâra iéca ce a fostu: membrulu comissiunei fin. Moricz Pál spriginindu propunerea mea a motivatu-o si cu acea, *ca scól'a reala superióra din Sabiiu inca e confessionala si se subventionéza*, la care 'i s'a reflectatu nu prin Trefort care n'a fostu de fatia, ci prin Tisza ca acea esceptionalminte este *asigurata* in ast'a privintia pre 12 ani, cu anulu acest'a espira acei 12 ani, si de ací incolo si sasiloru inca li se va pune conditiunea cunoscuta, carea decumva nu o voru primí li se va denegá si loru subventiunea.

Acésta dechiaratiune apoi au comunicatu-o foile care mai ampla care mai manca, dupa cum au ajunsu a se informá flusturatii de raportori, cari pândescu deputatii cându esu din comisiuni pre coridoru si abiá astépta se scótia din ei câte o scire care nu mai decâtu o punu pre harthia si o tramitu la tipografia.

Dara dlu Babesiu cá vechiu diurnalistu si fostu deputatu cunósce aceste apucaturi a raportoriloru si pre bine scie câtu pondu are se puna pre ele.

Ma scie elu si mai multu, scie bine adeca, cumca dotatiunea seminariului nici cându nu vine cá atare la bugetu, si cumca acea proprie nici nu este dotatiunea seminariului ci a bisericei carea se acopere din cele 100,000 fl. care in fia carc anu se votéza pre sém'a bisericei gr. or. precum se votéza 99 mii pre sém'a bisericei gr. cath. 101 mii pre sém'a bis. reformate, si in proportiune cateva mii pentru cea unitaria si altele pentru cea israelita, — si este tréb'a interna a bisericei a consistoriului cum va distribuí sum'a ce i se pune la dispositiune, dara scie dlui si acea cumca teologi'a nu se considera prin lege de scól'a elementaria carei'a 'i face statulu concurintia, nici de scól'a media carea este datoriu statulu se redice si pentru nationalitâti, — si in fine dlui care din murgitulu diminetiei pâna la celu de sér'a, totu prin jurnale spicuiesce negresitu a cetitu si acea, ca cu ocasiunea pertractârei bugetului ministeriului de culte in comisiunea financiaria la positiunea „dotatiunea bisericeloru" in care se cuprinde si a nóstra, deputatulu Wahrmann a facutu propunerea: cá din puntulu de vedere alu economisârei inaugurate *sa se detraga si dela biserici* $10^0/_0$, — la care chiaru ministrulu Trefort *s'a opusu* dicându, cum-ca *nu se póte*, pentru-ca clerulu si bisericele respective *si mai cu séma cea româna* atâtu de reu suntu provediute materialminte, in catu, decumva aru fi possibilu *dotatiunea acést'a aru mai trebuí urcata.*

Acést'a inse nu i-a venitu la socotéla si n'a luatu scire de ea.

Reclamulu dlui Babesiu deci nebasandu-se pre adeveru este o *insinuatiune malitiósa*, care naintea celui'a ce-i cunósce si pricepe limb'a, dovedesce pre deplinu si intentiunea si dorinti'a lui.

De-si se preface ca-i pare reu de nereesirea propunerei, totusi se vede din manier'a din espresiunile dlui Babesiu, cumca s'aru fi superatu déca reiesiea si-'i pare bine ca asiá s'a intemplatu cum s'a intemplatu, ma chiaru repróba pasulu meu.

Dar apoi déca nu se aflá nimene in camer'a Ungariei care fatia de gimnasiulu din Brasiovu in situatiunea lui de astadi se pretinda dotatiunea receruta, cine aru fi strigatu ca „lipsesce omulu" ? Totu acel'a negresitu, care cu ocasiunea infiintiarei universitâtiei din Clusiu strigá „ca nu este *omulu*" in dieta — pentruca densulu nu erá acolo cu tóte ca atunci mai erau inca baremu doi ómeni, pre cari si elu i stiméza, dnii Mocionesci.

Dar tóte acestea tréca ducase, — este inse altu reu in fapt'a dlui Babesiu, a cârui urmâri nu se potu prevedé.

Este sciutu adeca, si o scie si dlu Babesiu fórte bine, cumca guvernulu ungurescu a avutu scire din capulu locului despre subventiunea dela Bucuresci a gimnasiului nostru din Brasiovu, inse nu numai i-a datu pace, ci inca a si medilocitu administrarea ei la loculu seu, si numai impinsu de opiniunea publica magiara, produsa prin insinuarea jurnalisticei, carea numai cu ocasiunea desbaterei asupr'a acestui objectu in camer'a Romaniei a devenitu la cunoscinti'a ei a fostu silitu se interdica primirea subventiunei, — pentruca jurnalistic'a magiara pretindea si pretinde fâra diferintia de colóre politica — guvernu *tare* fatia de natiunalitâti si guvernului i vine bine la socotéla a se aretá *tare.*

E bine! dlu Babesiu nu este multiamitu cu atât'a *taria* ?

Este prudente, este lucru romanescu a nu trage contu la impregiurâri, si in torintele acestu iresistibilu in molochulu acestu nesatiosu a mai aruncá si alte institute natiunali ?

Au scie dlu Babesiu ce face au nu scie!

De cum-va scie? este pecatosu.

De cum-va nu scie? este de compatimitu, inse fia-care din acei ce-i vedu poticnirile are datorintia a-lu infrená in orbi'a sea, pentruca daun'a cade in cont'a natiunei.

Fapt'a d-sele este o *denunciatiune.*

Si acést'a este caus'a pentru care mi-amu tienutu de cea mai santa datorintia a parasí tacerea fatia de elu, care avendu arm'a cea mai potinte la dispusetiune, pre toti cari au cutezatu a aflá vr'o gresiéla in faptele d-sele i-a trasu in noroiu.

Parteniu *Cosm'a.*

Redactoru respundietoriu : Nicolau Cristea.

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Duminec'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei si pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.
Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 101. ANULU XXIII.

Sabiiu 21 Decembre (2 Ian. 1876) 1875.

Invitare de prenumeratiune
la
„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1876, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî cá sî pâna acum de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e:

Pentru **Sabiiu** 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Nr. 3760. Plen.

Cercularіu

câtra tóte oficiele subalterne din archidieces'a Transilvaniei.

Cu incheiarea anului acestuia curinte se inchiae si periodulu alu doilea de trei ani, pe care conformu statutului nostru organicu s'au restauratu la inceputulu anului 1873. comitetele si epitropiele parochiale, apoi sinódele, comitetele si epitropiele protopresbiterale; Noi dar' condusi de acea dorintia, ca organismulu nostru bisericescu, regulatu mai deaprópe in statutulu organicu, se se indeplinésca si se intre de nou in lucrare in modulu celu mai corectu si mai corespundietoriu literei si spiritului statutului organicu, — pentru restaurarea numiteloru corporatiuni bisericesci pe unu periodu nou de trei ani, pe bas'a dispusetiuniloru din statutulu organicu, amu aflatu de bine a aduce aminte iubitului Nostru cleru si poporu archidiecesanu, respective a regulá si ordoná celea ce urméza:

I. Sinódele parochiale, care dupa stat. org. §. 12. in fiesce care anu trebue se se tiena in lun'a lui Ianuariu, pentru anulu viitoriu 1876 se voru convocá nu numai pentru agendele ordinarie (§ 21.) ci anume si pentru ca se aléga pre comitetulu si epitropi'a parochiala si pre membrii mireni ai sinodului protopresbiteralu.

II. La convocarea sinódeloru parochiale trebue observatu § 9. din stat. org. dupa care parochulu localu séu administratorulu parochialu e detoriu celu putienu cu optu dile nainte de sinodu a publicá poporului in biserica diu'a sinodului si obiectele de pertractatu, si a face scire protopresbiterului séu administratorului protopresbiteralu, pentru a poté fi si acel'a de fatia la sinodu.

III. Fiinduca sinódele protopresbiterale, care in totu anulu trebue se se tiena regulatu la prim'a séu a dou'a dumineca din lun'a lui Februariu (§ 45) in anulu viitoriu 1876. voru fí deodata sinóde constituante; si fiindca convocarea acelor'a trebue se premérga cu 14 dile (§ 42): asiadaru, ca oficiele protopresbiterale se pota avé timpuriu scire despre membrii sinódeloru protopresbiterale alesi in sinódele parochiale, e fórte de doritu, ca sinódele parochiale de astadata se se tiena pretotindenia in careva di dela 1 pana la 18 Ianuariu 1876; ér publicarea acestoru sinóde parochiale se se faca mai nainte cu optu dile, intr'o dí de Dumineca séu serbatória intre 25 Decembre si 11 Ianuariu.

IV. Epitropiele parochiale la capetulu anului curinte, séu celu multu in dilele prime ale lui Ianuariu 1876. dar la tóta intemplarea inca nainte de ce se va tiené comitetulu si sinodulu parochialu, au se-si inchiae socotile anuali, si acele se le predée comitetului parochialu de pana acum (§ 21. § 23. p. 11. § 27. p. 5.)

V. Epitropiele parochiale, dupa ce voru predá comitetului socotile atinse in punctulu IV., voru remané si mai departe in functiune, panacandu nu se va alege in sinodulu parochialu comitetu si epitropia noua, candu apoi socotile interimali dela 1 Ianuariu intrun'a cu tóte averile miscatórie si nemiscatórie, ce le au avutulu sub manipulare, le voru predá pelanga inventariu comitetului parochialu nou, si prin acel'a epitropiei noue. (§ 27. p. 1.)

VI. Comitetele parochiale de acumu sunt reflectate: ca la incheerea anului (§ 21.) dar negresitu anca nainte de ce se va tiené sinodulu parochialu, se se adune la siedintia; acolo se priméscа dela epitropia si se esamine socotile anuali (§ 23. p. 11); apoi se ordine — pe catu va aflá de lipsa revisiunea cassei (§. 27. p. 5.) si in fíne pelanga substernerea socotiloru epitropesci se faca reportu generalu la sinodulu parochialu — despre averea miscatória si nemiscatoria a bisericii, precumu si unu proiectu de bugetu pentru anulu nou (§. 21.)

VII. Comitetele parochiale de acumu numai atunci se voru disolvá, candu sinodulu parochialu va fí alesu pre membrii comitetului nou; ér pana atunci remanu in activitate, dar' numai pentru trebile curinte, ce nu suferu amanare.

VIII. Sinódele parochiale convocate si adunate conformu puncteloru de mai sus I. II. si III. dupace voru luá dela comitetulu parochialu reportulu generalu si ratiunile atinse sub punctulu VI. si asupra acelor'a voru decide,—numai decatu voru pertractá celelalte obiecte, pentru cari anume voru fi fostu conchiamate (§ 9.) apoi voru staverí bugetulu anului nou cu considerarea proiectului facutu de comitetu (§ 7. p. 3. 4. 5.) dupa acea voru alege pre membrii comitetului nou, si deosebi pre membrii epítropiei parochiale, pre toti acesti'a pe unu periodu nou de trei ani (§. 17. 18. 24. 25. si 26.) in fine: sinódele parochiale voru alege trebuintiosulu numeru de membri la sinodulu protopresbiteralu dupa normele, ce urméza mai josu.

IX. Comitetele parochiale ce voru fi alese in sinódele parochiale pe noulu periodu de trei ani, se voru constituí numai decatu, alegendusi din sinulu seu càte unu presiedinte, apoi si cate unu notariu (§ 18.) si dupa acést'a constituire voru pasí in activitate pentru agendele, ce li competu (§. 23.)

X. Epitropiele parochiale nou alese asemene voru intrá numai decatu in functiune; anume voru primí dela comitetele parochiale pelanga inventariu averea bisericii, si voru provedé agendele, ce cadu in sfer'a loru. (§ 27.)

XI. In acele comune bisericesci, care un'a cu alt'a la olalta sustienu un'a séu mai multe scóle, déca ele pana acumu nu voru fi avutu unu comitetu scolariu comunu, — comitetele parochiale voru alege din sinulu seu càte trei membri, cari intruninduse din tóte comunele apertinenti, voru formá comitetulu comunu scolariu pe siese ani. (§28.)

XII. Comitetele comune scolarie atinse in puct: XI. voru alege o epitropia comuna scolaria preste totu din patru membri, pe durata de trei ani. (§ 28.)

XIII. Pentru restaurarea sinódeloru protopresbiterale pe unu periodu nou de trei ani, se voru alege atâtu membrii din cleru, câtu si cei mireni in proportiunea staverita in § 38. alu statutului organicu; si alegerea acést'a, dupa normele precisate mai josu, se va efectuí câtu se póte mai curendu, ca apoi sinódele anuale protopresbiterale, ce suntu de a se tiené in prim'a séu a dóu'a dumineca din Februariu, va se dica la 1 séu la 8. Februariu 1876. se fie deodata sinóde constituante; ér oficiele protopresbiterale se fie ín stare de a le convocá in restimpulu legalu, adeca cu 14 dile mai nainte. (§ 42.)

XIV. Alegerea membriloru din cleru pentru sinódele protopresbiterale, conformu §-lui 40. din statutulu organicu, se va efectuí asiá: ca fiesce care oficiu protopresbiteralu va defige unu terminu, si va anumí unu locu acomodatu, la care si unde va conchiemá apoi pre intréga preotime din protopresbiteratulu respectivu; ér la terminulu defiptu, sub presiedinti'a protopresbiterului séu administratorului protopresbiteralu, preotimea adunata va alege prin aclamare séu prin votisare trebuintiosulu numeru de membri preotiesci ai sinodului protopresbiteralu (§ 38.) despre actulu alegerii se va face protocolu, care va avé valóre de credintionalu, si acel'a se va predá oficiului protopresbiteralu.

XV. Pentru alegerea membriloru mireni ai sinódeloru protopresbiterale, in poterea autorisarii, ce o au consistoriele in §§ 40 si 140. ai statutului organicu, se prescrie: ca aceste alegeri analogu cu alegerea deputatiloru pentru sinodulu eparchialu se se efectuésca — precumu s'a atinsu mai susu sub punctulu III — in sinódele parochiali dupa modulu urmatoriu:

1. Fiesce-care protopresbiteratu in proportiunea poporatiunei (§ 38.) se va impartí câte in 16 séu in 24 de cercuri electorale (§ 40.) si fiesce-care cercu va alege câte unu membru mirénu pentru sinodulu protopresbiteralu. Impartirea acést'a cu bagare de séma la numerulu poporatiunei de astadata o va face respectivulu oficiu protopresbiteralu, care apoi la publicarea acestui cercularіu va face cunoscutu fiesce-cârei'a comune bisericesci: déca aceea de sine forméza unu cercu electoralu, séu dóra la olalta cu alte comune anumite, séu dóra de sine forméza doue ori si mai multe cercuri.

2. La ocasiunea, candu in sinódele parochiale va vení rondulu de a se alege membrii mireni pentru sinodulu protopresbiteralu — se lasa pe voi'a sinódeloru parochiale, ca ele se remana sub presidiulu naturalu alu preotului, séu se-si aléga singuru numai pentru actulu acest'a unu presiedinte ad hoc, cu abatere dela § 10. si analogu cu § 91. lit. e) din statutulu organicu; dar pelânga acést'a sinódele parochiali au se-si aléga si câte doi barbati de incredere pentru controlarea votisarii, precumu si unu notariu pentru cele scripturistice, fâra ca prin tóte acéste se se altereze natur'a sinódeloru parochiale (§ 7. p. 6. combinatu cu §§ 40. si 140.)

3. Unde o comuna bisericésca singura de sine forméza unu cercu electoralu: acolo sinodulu parochialu prin aclamare séu prin votisare nominala alege definitivu unu membru mirénu la sinodulu protopresbiteralu; despre alegere se face protocolu subscrisu de presiedinte, de barbatii de incredere si de notariu; apoi unu esemplariu alu protocolului se tramite delocu la oficiulu protopresbiteralu, si acel'a se privésce ca credentionalu, ér alesulu se insciintiéza despre alegere prin presidiulu sinodului parochialu.

4. Unde o comuna bisericésca singura de sine forméza dóue séu mai multe cercuri electorale: acolo sinodulu parochialu dupa modalitatea din punctulu precedinte alege pentru sinodulu protopresbiteralu atâti'a membri mireni, câte cercuri forméza aceeasi comuna. La tótaintemplarea insa e de lipsa, a se tramite la oficiulu protopresbiteralu resultatulu alegerii si a se insciintiá cei alesi, precumu s'a spusu mai nainte sub punctulu 3.

5. Unde unu cercu electoralu se compune din dóue séu mai multe comune bisericesci: acolo pentru alegerea unui membru mirénu la sinodulu protopresbiteralu, respectivele sinóde parochiale au a pasí in urmatoriulu modu:

a) In sinodulu parochialu constituitu dupa punctulu 2. de mai susu, se face votisare **nominala** câte pe unu individu, adeca fiesce-care alegatoriu da votulu seu aceluia, pre care lu-afla demnu de a fí membru sinodului protopresbiteralu. Individulu acel'a póte fí séu din respectiv'a comuna, séu din orí-care alt'a. Alegerea prin aclamare aici nu are locu.

b) Voturile singuraticiloru alegatori, fie acele câtu de diverginte, trebue se se insemne apriatu si dupa nume la protocolu; ér déca votisarea a fostu secreta, adeca prin siedule: tóte siedulele trebue se se puna sub coperta, apoi se se sigileze si asiá sigilate se se alature la protocolulu alegerii.

c) Dupa terminarea votisarii se incheie protocolulu despre decurgerea ei; protocolulu acest'a se subscrie de presiedinte, de barbatii de incredere si de notariu; apoi dinpreuna cu siedulele de votisare, déca votisarea va fí fostu secreta, se pune sub sigilulu parochialu, séu alu presiedintelui, séu alu vre-unuia dintre barbatii de incredere, asiá sigilatu se da in man'a barbatiloru de incredere, ca la tempulu si loculu anumitu se lu duca in persóna la protopresbiteru, respective la administratorulu protopresbiteralu.

d) Oficiulu protopresbiteralu timpuriu, si precâtu se póte inca la publicarea acestui cercularіu, va dá de scire comuneloru, respective sinódeloru: in carea di, si unde au a se aduná barbatii loru de incredere cu protocolele de votisare.

e) La terminulu ce lu va fí defiptu oficiulu protopresbiteralu, barbatii de incredere din comunele, care la olalta forméza unu cercu, se voru aduná la loculu anumitu, aducèndu cu sine protocólele de votisare sigilate; apoi protopresbiterulu séu locotenintele lui in fiinti'a de fatia a barbatiloru de incredere va deschide pe rondu tóte protocólele de votisare; le va cetí cu tonu inaltu; va scrutiná resultatulu votisarii pentru acelasi cercu, si va face cunoscutu resultatulu; apoi pre acel'a, care dintrunu cercu va fi intrunitu mai multe voturi, lu va dechiará de membru alesu alu sinodului protopresbiteralu; ér decumva doi séu mai multi aru avé in asemene numeru voturile cele mai multe, va face, ca intre aceia se decida sórtea; in fine despre resultatulu unui astfelu de scrutiniu pentru fiesce-care cercu va luá protocolu separatu, subscrisu prin toti cei de fatia, si astfelu de protocolu va avévalóre de credentionalu pentru celu alesu, ér alesulu se va insciintiá.

XVI. Dupace alegerea membriloru sinodului protopresbiteralu va fi pusa pretotindenia in lucrare, — oficiulu protopresbiteralu va emite unu cercularíu catra clerulu si poporulu din protopresbiteratulu respectivu, prin care va convocá la unu locu acomodatu sinodulu protopresbiteralu anume pe 1. séu — déca va aflá de bine — pe 8. Februariu 1876. dar negresitu pe un'a séu pe alt'a din acestea doue dile. — Convocarea acést'a trebue se premérga celu putienu cu 14. dile, si in convocare trebue se se espuna obiectele de pertractatu (§ 42.) intre cari afara de agendele ordinarie (§ 50.) ca obiectu principalu e de a se anumí nou'a constituire a sinodului, comitetului si epitropiei protopresbiterale pe unu periodu nou de trei ani.

Astfelu de cercularíu convocatoriu e de a se tramite timpuriu si deadreptulu si la singuraticii membrii preotiesci si mireni alesi pentru sinodulu protopresbiteralu, mai alesu déca aceia aru fi cu locuinti'a in alte tracturi, séu déca ori-cumu aru poté avé locu ingrigirea, ca densii nu voru fi pe alta cale insciintiati despre terminulu sinodului si despre aceea, ca sunt alesi de membri sinodali.

XVII. Adunanduse membrii sinodului protopresbiteralu, se va face nainte de tóte verificarea loru; apoi constituinduse sinodulu pe trei ani sub presiedinti'a protopresbiterului respective administratorului protopresbiteralu, cu unu notariu pentru agendele scripturistice (§ 44.) — se va apucá numai decatu intre cele lalte agende ordinarie (§ 50.) de alegerea comitetului (§. 57—60.) si a epitropiei protopresbiterale (§ 64.) ambele pe unu periodu de trei ani; totu odata va provedé eventualminte si cele prescrise pentru unu comitetu centralu in trebile scolastice comune cu altu, séu cu alte protopresbiterate (§ 65.)

XVIII. Scaunele protopresbiterale, ca foruri judecatoresci de prim'a instantia, alese la prim'a introducere a statutului organicu, si investite cu jurisdictiune canonica, remanu si mai departe in activitate, si numai intru atat'a vinu de a se restaurá in sinódele protopresbiterale, in catu unii membri ai loru prin mórte séu prin alte stramutari voru fi incetatu din functiune; in care casu locurile vacante sunt de a se deplini conformu § lui 55. combinatu cu §. 53. dinstat. org. si a se substerne alegerea la consistoriu pentru indeplinirea formeloru canonice.

XIX. La tóte alegerile atinse mai susu e de insemnatu: ca membrii, cari pana acumu au fostu alesi in vre-un'a din respectivele corporatiuni, potu fi alesi de nou, déca au cualificarea prescrisa (§§. 6. 18. 25. 26. 40. 41. 57.)

XX. Oficiele protopresbiterale suntu insarcinate a grabí cu publicarea acestui cercularíu asia, ca precatu se pote inca nainte de apropietoriele serbatori se ajunga la tóte parochiele; spre care scopu li se tramite unu numeru corespundiatoriu de copie procurate in tipariu; — ér despre terminarea alegeriloru se faca aicia reportu, substernendu totu-odata list'a membriloru comiteteloru si epitropieloru protopresbiterale pentru insemnare in siematismulu personalului archidiecesanu.

Datu din siedinti'a plenaria a consistoriului archieiecesanu, in Sibiiu, la 12 Decembre, 1875.

Archiepiscopulu ortodocsu alu bisericii
resaritene in Transilvani'a:

Mironu Romanul m. p.

Bud'a-pest'a la Decemvrie 1875.

Déca odata fui provocatu a me ocupá de dlu Babesiu, fiindu pusa prin densulu la ordinea dilei cestiunea esistârei mai departe a „Albinei“, la care cestiune inse pâna acum n'amu cetitu sa fia mai graitu cine-va afara de dlu propunetoriu, 'mi iéu voia a-mi esprime opiniunea si in acésta privintia.

De câte-va luni incóce dlu Babesiu totu face la dechiaratiuni, apoi déca sioptesce câte unu aderinte câte ce-va le mai completéza cu deslusiri, respicâri, esplicatiuni si alti termini proprii de ai sei. Adi recunósce ca a mersu pré oblu pâna ací si promite ca in viitoriu va fi mai cu tactu, mâne eara-si revóca si in fapta dovedesce ca nu e capace sa-si implinésca promissiunea, din tóte inse se vede un'a chiaru si lamuritu, — cumca adeca: i-aru placé se rediga fói'a mai departe, inse fâra ajutoriu materialu din vr'o parte óre-care nu o póte face, apoi nu scie cum se iésa din impasulu in care se afla devenitu impossibilu in susu si in josu, pentruca semte ca natiunea i-a abdisu solidaritatea. Cere deci dela natiune sacrificie materiali si spriginu moralu — care la densulu este supunere neconditionata la tóte „frumósele sele invetiaturi.“

Unu opu vastu potea omulu scrie decum-va s'aru apucá a apreciá tóte momentele caracteristice din viéti'a acestui barbatu intr'adeveru neobositu, acést'a inse nu este chiamarea presintelui, — cu privire la cestiunea pusa pe tapetu e de ajunsu a-lu judecá, a-lu cumpení din unic'a „Invitare de prenumeratiune“ publicata in nrulu 74 alu „Albinei“.

Ca ori-care escamoteur, séu dóra pentruca a cetitu in testamentulu vechiu cumca si marele profetu Moise a fostu incungiuratu de o cétia nepenetrabile cându a vorbitu cu Iehova si a facutu „tablele legei“ cari si astadi suntu respectate — si dlu Babesiu cá se dea mai mare ponderositate cuvinteloru sele, si se impuna celoru simpli 'si incepe provocarea cu misticele cuvinte: *Noi* scimu ce scimu, - si *tocmai* pentruca scimu ce scimu“ . . . amu fi préfericiti, déca ceste ce scriemu sub acésta rubrica s'aru cetí si apretiuí de toti ai nostri cu tóta seriositatea.

Amu cetitu cu tóta seriositatea acelu articulu cugetandu a aflá in tr'ensulu pe Babesiu celu nou, amu aflatu inse totu pe celu vechiu cu tóte slabiciunile sele, si amu aflatu cumca din „cele ce scie“ n'a comunicatu unu lucru fórte esentialu, si din contra a comunicatu unulu care trebuie se si-lu pastreze pentru sine pentruca sum convinsu, cumca de este adeveru ceea ce dice acel'a i s'a impartasitu sub sigilulu celei mai stricte discretiuni. Intielegu urmatórele cuvinte:

„Unu altu d. eppu ne-a incredintiatu vorbalminte, ca — déca a tienutu de esagerate plansorile si acusârile nóstre asupr'a clerului acelei diecese, pâna a nu-lu cunósce, apoi acum ca-lu cunoscù, afla cumca descrierile nóstre nici pe departe n'au atinsu reulu in immensitatea in carea esiste elu!“

Fatia de acésta denunciatiune cu totu dreptulu póte eschiamá respectivulu d. eppu: „Apera-me Dómne de amicii mei, câci de inimici me voiu aperá eu“.

Nu ne-a descoperitu inse arcanulu cu care cugeta d-sea ca póte contá la spriginulu inteligintiei române, si cu care s'aru poté justificá pretinsulu sacrificiu materialu, séu macaru numai o simpla prenumerare a foiei sele din partea unui românu care dà ce-va pe demnitatea sea de omu si de românu inteliginte.

Câci, én sa vedemu cu ce medilóce se nesuesce dlui a induplecá pe români la sustienerea „Albinei“?

Invescutu in tog'a de pretore se urca pe tribuna si de acolo enuncia sentinti'a de mórte asupr'a acestei patrie. Si anume:

In genere constata cumca:

„Nu ne mai aflâmu in stare normale, a disparutu cumpen'a morale stim'a si iubirea de ómeni din clasele ce se numescu sufletulu si viéti'a societâtii si a statului, — ca dejá parol'a este: deóre-ce nu mai vré, séu nu mai póte sa fia *cum amu dorí noi sa stricâmu si ruinâmu si derimâmu tóte câte nu se pléca si prefacu iute dupa voi'a si poft'a nóstra,* — dupa capritiulu domniloru, si ca: n'avemu a ne asteptá la nici unu bine, la nici o consideratiune la nici o dreptate pe calea si in dispositiunea de pâna acum a factoriloru vietiei publice.“

Sentinti'a acést'a de mórte se vede a fi conditionata dela vindecarea reului prin stramutarea „calei si dispositiunei de pâna acum a factoriloru vietiei publice“, dovedesce inse d. Babesiu mai la vale ca acést'a nu mai este cu potintia acum, pentruca d-sea numai unu medicu a cunoscutu care a aflatu calea cea adeverata si a nesuitu la vindecarea reului generalu, pe acest'a inse poporulu nu l'a ascultatu, ci l'a desavuatu de repetîte ori, si prin ast'a l'a facutu inpossibilu.

Despre acestu unicu medicu privilegiatu eata cum scrie d. Babesiu.

„Tóte animele române, atâtu cele multe slabe de angeru câtu si cele fórte putiene tari - prébucurosu Ne audu Ne vedu si Ne cetescu si din tóte poterile ne indémna ne róga chiaru, sa continuâmu a ne rostì — *frumósele* invetiaturi si agerele aperâri natiunali, si Ne incredintiéza susu si tare, ca aru fi o lovitura pré durerósa o nefericire, o calamitate natiunala, déca Noi ni-amu inchide rostulu; inse principiele si invetiaturele si svaturile nóstre vai ce putieni, si cu câtu de putienu zelu, cu câtu de putiene sacrificie — si le insusiescu si le urma!“

Cercandu apoi motivulu acestei aparintie lu afla, si constata ca provine de acolo, ca: *suntemu morbosi.*

Numai decâtu vine apoi si aréta morbulu specialu alu natiunei nóstre.

Pe rondu ia toti factorii natiunei, si li dà urmatoriulu testimoniu de cualificatiune:

1. „Poporulu (intielege mass'a cea mare care nu scie carte) mass'a cea mare, incalecata de seracia, trupésca si sufletésca. Acést'a dupa o impilare la pamentu de atâti'a secli nu e de miratu ci e chiaru naturale.“

Pe acest'a-'lu escusa, asiá se vede ca numai de poporu are respectu, câci numai acest'a a avutu curagiulu a-si esprime verdictulu asupr'a d-sele.

De ací apoi trece la inteligintia pe care o imparte in dóue plase, cea laica si cea din cleru, — pe cea laica o ia intréga intregutia *de o panura,* si fâra esceptiune o caracteriséza astfeliu:

2. „Inteliginti'a lui (a poporului) fiii carturari ai lui — incarcati de egoismu *ordenariu* si de pofte desierte cu mintea si cu anim'a *stricata,* — firmitatea convictiunei, vertutea adeca lipsindu din peptulu loru, — *cuvintele* adeverului resunetu nu afla, ci ele se stingu curendu si *falsitatea* remane domnitória in ei!

„Unu morbu greu si periculosu, pentru a cârui vindecare revolutiunea francesa a redicatu esiafotulu si a taiatu 40,000 de capete fâra se folosésca multu!“

Dupa-ce astfeliu pre *intrég'a* inteligintia a condamnatu-o la esiafotu, trece

3. la *cleru* fâra care pre religiosulu poporu românu nu ti-lu poti nece inchipuí, care si pâna acum'a i-a datu dséle celu mai mare sucursu, câci precumu insusi marturisesce mai la vale dintre 1020 prenumerenti ai „Albinei“ si astadi „aprópe 600 suntu din cleru“, si dice cumca:

„*Celu mai greu morbu, cea mai rea buba a destructiunei este chiaru in clerulu nostru.*

Si apoi confundandu biseric'a cu clerulu deocamdata pâna cându va edá o carte vasta ce ni pune in prospectu — ni onoréza, si-'si onoréza biseric'a astfeliu:

„Atât'a spunemu: ca cu acela-si dreptu, cu carele atribuimu bisericei nóstre meritulu salvârei nóstre nationali pâna astadi, — cu acela-si potemu sa-i atribuimu si vin'a pentru intréga decaderea nóstra *politica, nationala si morale si materiale.*

„Déca in fruntea intreprinderiloru nóstre mari si demne au statu uneori fetie bisericesci mari si demne, apoi intre *demoralisatorii si vendiatorii* poporului nostru, nationalitatei nóstre inca *mai adese* ori si in mesura mai mare au figuratu *monstri morali din clerulu nostru — vestitorii cuventului satanei,* cum se scimu justificá *tavelirile* si *perfidiele* clerului nostru?“

Si apoi cá nu cum-va sa se simta vr'unu membru a clerului indreptatitu a nu se considerá intre „vestitorii cuventului satanei“ numai decâtu completéza cele dise astfeliu:

„E bine ori câtu se fia acestu reu, *elu provine de susu dela capi, iér' la capi dela capulu capiloru. Totulu* este infectatu, totulu morbosu, *de susu pâna diosu.*“

Si asiá dupa ce dandulu satanei a ispravitu si cu clerulu, cu sufletulu poporului românu, plangandu cu Eremi'a profetulu, asupr'a acestei drame infioratórie eschiama Mesi'a nostru:

„*Noi* in daru ne sfortiâmu se gasimu pre *omulu,* pre *doctorulu*; nu mai potemu asteptá vindecare decâtu numai dela tempu!“

Acestea constatate, ni pune apoi intrebarea ca:

„Ce este de facutu?“

Acésta grava intrebare apoi binevoiesce a ni-o deslegá astfeliu:

„*Mai potemu noi,* mai este consultu, mai póte fi de folosu, a ne opune si a ne luptá in contr'a turbatiloru deliranti de susu? — séu sa-i petrecemu numai cu atentiune, lasandu-i pecateloru loru si — sortiei loru?“ —

„Intre 1020 de prenumeranti ai nostri, aprópe 600 suntu din cleru; — ei bine: potemu noi contá pre spriginulu firmu si constante alu unui cleru, cu *atât'a demoralisare in sinulu seu?* Si — cum mai scimu sa tractâmu pre atare cleru? *cum sa-i mai ascundemu pecatele* si sa-i impedecâmu veninulu? ? — Cum — *cu o inteligintia atâtu de slaba si stricata,* sa mai ridicâmu si indreptâmu spiritulu bietului poporu?“

Scimu bine; o scia tóta lumea, ca — fâra de a vindecá descrisulu reu, — *acésta patria trebuie sa piéra*; acestu poporu n'are viitoriu. Ei bine, dar — mai potemu-li *noi* ajutá?“

„Noi — ni iubimu patri'a, si de poporulu romanu ni-amu legatu viéti'a si fericirea; domnii magiari dela putere ne-au dusmanitu — din deliriu, — ai nostri nu ne-au ascultatu — din nepricepere si slabitiune: *totusi noi ori câtu de superati, nu potemu fi nepasati de ei.* Asiá amu ajunsu de a ni bate capulu, cá sa aflâmu o tienuta potrivita — stârei in care se afla si cei de susu, si cei de diosu, o tienuta, carea sa ni faca posibile si suferibile activitatea, cá sa potemu inaintá — nu reulu séu morbulu, — cá si renegatii si mamelucii si tiranii poporului, ci — vindecarea normale a reului si a morbului, *in modulu unui medicu bunu, cu mana blanda si tactica intieléptа.*“

„Ast'a ni este problem'a.“ —

Asiá dara cu tóte ca cathegorice dechiara cumca „acésta patria *trebuie sa piéra,* acestu poporu *n'are viitoriu*“, si cumca *elu nu ni mai póte ajutá*“, totusi are marinimós'a gratia a ne mai ocrotí, pentruca: „totusi *noi* (adeca d. Babesiu) ori câtu de superati nu potemu fi nepasati de ei (adeca de noi) numai se mai prenumerâmu la „Albin'a“, elu apoi, va fi „*mediculu*“ celu bunu, cu mana blanda si tactica intielépta.“

Va se dica *recunósce* ca pâna ací n'a lucratu „in modulu unui medicu bunu cu mana blanda *si tactica intielépta.*“

Eu unulu trebuie se marturisescu cumca cá simplu moritoriu, cu tóte ca amu implinitu voi'a dlui Babesiu si cu tóta seriositatea amu cetitu citat'a „invitare de prenumeratiune“, cu marginit'a mea minte nu potu pricepe logic'a dupa care din premise se póte scóte o astfeliu de conclusiune.

Déca unu corpu este atâtu de infectatu precum ni infatisiéza elu poporulu acestei patrie si in specie pre celu romanu, si déca pentru vindecarea acelei ,,bube“ gangrene nu se mai póte aflá „omulu“ „doctorulu“ care sa-lu póta vindecá, apoi acelu corpu, acelu poporu si-a perdutu dreptulu de esistinti'a si pentrucá pestilenti'a se nu se latiésca si se infecteze si alte corpuri sanetóse numai amputare séu totala stirpire póte evitá unu periculu si mai mare.

Apoi déca unu doctoru dice ca „nu mai póte ajutá“ nu este lucru moralu sa se imbie totusi de medicu lânga proscrisulu moribundu si se-lu amagésca ca elu i-va fi medicu bunu déca-i va platí.

Dlu Babesiu aru face totusi bine de cum-va ni-aru descoperí mai multe din acelea care dice ca le „scie“ ca se pricepemu si noi ce-va cá se-i potemu crede, pentruca din câte ni-a descoperitu celu putienu eu nu aflu ratiunea pentru care sa-lu mai asculte natiunea.

Au vorbesce dlu Babesiu din convingere, seriosu si consciu de gravitatea cuvinteloru sele, au nu?

De cum-va da? apoi elu sub mantéu'a unui medicu bunu se imbia numai de „Krankenwärter“ (terminu potrivitu romanescu nu cunoscu) lânga unu moribundu cá se aiba cine-i sterge de pre fatia sudorile de mórte si la esirea sufletului se-i tiena lumin'a.

De cum-va nu? apoi sa-mi ierte dar dupa atât'a batjocura si prostitutiune ce a incarcatu elu pre natiunea romana in publicitate in vederea lumei intregi — nu este indreptatitu a pretinde dela sufletu de romanu cá se-lu asculte si plane se aduca sacrificii pentru densulu.

Poporulu care nu scie carte nu se póte prenumerá la organulu d-sele pentruca-i lipsesce facultatea de a se indulcí de „frumósele“ sele invetieturi; iér' inteliginti'a, atâtu cea laica câtu cea din cleru nu-mi potu intipuí cu ce frunte aru puté spriginí pre unu omu care detragendu-i tóta demnitatea de omu a condemnatu-o *esiafotului si satanei.*

Altu elementu in natiunea romana decâtu poporu care nu scie carte, si inteligintia laica si din cleru nu esiste.

E bine! cui se adreséza dar' d. Babesiu cu invitarea de prenumeratiune?

Elu dice „ca scie ce scie“, — póte fi! dar eu celu putienu, din cele cetite in invitarea de prenumeratiune numai aceea sciu, cumca unu omu care dupa o astfeliu de prostituire publica a poporului românu — are fruntea a-i cere sacrificiulu — nu este indreptatitu se timbreze pre altii cu epitetulu de *deliranti!*

„Albin'a“ da! esiste séu sub acestu nume déca se léga de elu séu sub altulu, pentruca avemu lipsa de unu diurnalu politicu independinte in capitala, inse nu sub conducerea dlui Babesiu.

Dlu Babesiu negresitu dela neobosit'a sea activitate si-a botezatu fói'a de „Albin'a“ pentruca cine lu cunósce trebuie se marturisésca cumca déca cine-va merita epitetulu de „neobositu“ cá albin'a, apoi acel'a intr'adeveru este Babesiu, inse cine a petrecutu cu atentiune limbagiulu si tactic'a Albinei pâna astadi, trebuie se constateze cu mine, cumca ea numai aculu a pastratu din insusirile albinei, iér' celelalte le-a imprumutatu dela paingenu care si elu cá albin'a culege sucu din flori, inse de acolea de unde albin'a culege *miere* elu suge *veninu.*

Da! este adeveru cumca in corpulu natiunei nóstre a intratu o gangrena fórte periculósa, carea trebuie sterpita, inse si acea este necontestaveru cumca la inradecinarea si nutrirea acelui reu d. Babesiu are celu mai mare meritu.

Dlu Babesiu care acum'a, cându dupa densulu este tardiu recunósce cumca reulu numai cu mâna blanda si tactica intielépta se póte curá, a fostu acel'a care nu numai in susu cu respingatórea sea maniera, veninós'a sea limba si deplorabil'a tactica ne-a facutu nesuferibili, banuiti de rei patrioti si periculosi pentru intregitatea statului, cu unu cuventu imposibili, incâtu si cele mai loiale intentiuni suntu suspicionate, — dar' in nemarginit'a sea ambitiune de uniculu „omu“ care este chiamatu de providentia a ne scóte la limanulu doritu, cu cea mai periculósa arma in mâna, ca se-si deoblige pre cei multi si simpli si se intimideze pre cei cu influintia, s'a viritu intre clerulu inaltu si inferioru, intre preoti si poporu si intre invetiatori si cleru, si tavalindu pre cei de susu in noroiu in vederea celoru inferiori, pe preoti naintea poporului, a compromitatu totulu de susu pâna disu, a nulificatu disciplin'a in cleru, intre invetiatori si in poporu, si a impamentenitu unu limbagiu in literatur'a romana si intre simplii sei aderinti neconditionati, care de murdariu nu-si afla parechia nici la unu poporu cultu in lume.

Dlu Babesiu este omu cu multa invetiatura si mai multu zelu, inse i lipsesce cu deseversire semtiulu amiciei si alu iubirei de aprópelui si din natur'a sea este despotu, mai multu este misantropu.

Nu este omu care sa se póta laudá cu amiciti'a sincera a dlui Babesiu, dar' nici care avendu tréba cu elu se póta dice ca aru fi avutu d. Babesiu paciintia a-lu ascultá de cum-va a incercatu a-lu capacitá séu a-i contradice.

Tóte elu scie mai bine, elu este infalibilu, si tocm'a pentru acést'a nu este barbatu românu de vr'o reputatiune óre-care au pre terenulu politicu au bisericescu, au literariu, care se fia remasu neatinsu de veninulu limbei lui.

Productulu acestei nature nefericite este in cea mai mare parte deplorabil'a stare a nóstra de astadi. Cu o astfeliu de natura poti derimá dar nici cându edificá.

E bine! Nu este d-sea indestulitu cu atât'a?

Nici acum'a nu voiesce dlui se pricépa, cumca pre carier'a inceputa nu póte se faca nici unu bine?

Nu póte in susu, pentruca nu este omulu care vediendu grav'a situatiune scie trage contu cu impregiurârile, si scie cumpení poterile sele si a pârtiei contrarie, nu urméza o tactica de „va banque“ ci se nesuesce pâna la tempuri mai favoritórie baremu a nu periclitá ce ni-a mai remasu; — si nu póte in josu, pentruca acolo a devastatu totulu.

In daru s'aru nesuí in viitoriu sa se arete mai prudentu, câci a devenitu acolo, unde in susu nime nu-i mai crede nici cându se róga lui Ddieu.

In josu? Dar' ce dovedi i mai trebue?

Este fapta cumca cea mai cu influintia si respectata familia ce o avemu a Mocionestiloru nu numai s'a retrasu de pre terenulu politicu — pre care mersese mâna in mâna cu dlu Babesiu, — dar i-a subtrasu si subventiunea diurnalului. Esplice-o ast'a d. Babesiu cum va voí, romanimea inse si pentru acést'a lu face numai pre d-sea respundietoriu; apoi poporulu? unde s'a candidatu d. Babesiu? dóra intre magiari pre la Kecskemét, Dobritinu etc.? Nu! ci in cuibulu seu in Banatu in mai multe cercuri romanesci! si in totu loculu a cadiutu.

Ce dovedi mai cérca dar d. Babesiu cá sa se convinga cumca este tempulu supremu sa se retraga de pe acelu terenu pe care este si se pasiésca pre altulu, unde cu frumósele-i cunoscintie dóra va mai puté folosi ce-va némului seu.

Gambet'a inca este celu putienu asiá mare barbatu de statu cá dlu Babesiu, si n'a vediutu d-sea acelu omu aprigu si energicu fâra parechia, ca s'a retrasu si moderatu cându a vediutu ca tempurile nu mai suntu potrivite pentru pré marea sea energia, si cu tactic'a lui cea nimerita a creatu mai multu decâtu cu energi'a de mai nainte.

Unic'a biserica mai avemu cá unu scutu alu natiunalitâtiei in acésta patria, eu rogu pre dlu Babesiu, ca de cum-va nu-i e mila de natiune fia-i mila de biseric'a nóstra, si nu ni o impinga si pre acést'a in prapastie.

Se recomenda de medicu, eata terenulu cu care s'a multiamitu si antecesorele seu fia iertatulu Murgu care in nóu'a sea sfera intr'adeveru a molcomitu durerile multoru patimitori, dlu Babesiu are mai vaste cunoscintie si póte folosí si pre altu terenu, dar de cum-va nu-si afla altu terenu care sa-i multiamésca ambitiunea, nu este nimicu mai sublimu decâtu natur'a, acolo despretiuindu omulu tóte desiertatiunile lumesci si afla consolare, — botanic'a — si Kossuth se ocupa eschisivu numai cu acést'a — este asilulu tuturoru barbatiloru mari — si dlu Babesiu este omu mare consoleze-se baremu pre unu tempu cu vastulu terenu alu botanicei.

Póte ca va fi tempulu cându natiunea lu va cercá si ca lu va chiamá la conducere, si apoi si va eluptá si elu naintea recunoscatoriloru banatieni o credintia de „scie Ddieu si dlu Babesiu“ cá fericitulu seu antecesore, inse pre carier'a de astadi este imposibilu acestu triumfu.

Parteniu *Cosm'a.*

Sibiiu in 30/18 Decembre. (*Asociatiunea transilvana pentru literatur'a româna si cultur'a poporului românu.*) Comitetulu despartiementului III (Sibiiu) alu Asociatiunei transilvane, impinsu de laudabil'a dorintia a desvoltá o activitate mai insemnata cá pâna acum a decisu inca in siedintiele sele din Septemvre, Octomvre si Noemvre intre altele a arangiá o *esposítie de manufacte si producte*, a infiintiá o *scóla de promaritu* si a tiené *discursuri publice.* — Nefiindu inse conclusele subcomitetului esecutabile pâna ce le lipseste inalt'a aprobare a comitetului centralu, protocólele susamintiteloru siedintie s'au asternulu conformu § 16 din regulamentu comitetului centralu la mân'a d. presidentu Iacobu Bolog'a spre aprobare. Subcomitetulu in deplin'a sperantia, ca comitetulu centralu va satisface in graba formalitâtiei pretinse in citatulu paragrafu luându spre placut'a sciintia zelulu manifestatu, asteptá in curendu aprobarea concluseloru. — In siedinti'a — negresitu „memorabila,“ ce s'a tienutu ieri in sal'a Asociatiunei actuariulu subcomitetului d. Dr. N. Olariu facú interesant'a impartasire, ca presidentulu asociatiunei a tramisu protocólele asternute fâra nici o observare indareptu, dupa ce 12 dile le-a tienutu la sine, trecându intr'acee'a siedinti'a ordinara a comitetului centralu. Deci conclusele subcomitetului, aduse inca in Septemvre, Octomvre si Noemvre suntu astadi lipsite de pretins'a aprobare si astufeilu nu s'a potutu pune in lucrare. — La aceste directorulu subcomitetului d. Ioanu Hane'a da unele deslusiri, basate pre „informatiuni private“ si impartasiesce subcomitetului, ca presidentulu Asociatiunei aru fi respinsu protocólele din lips'a unei comitive! E de notatu, ca subcomitetulu din Sibiiu a asternutu protocólele sele comitetului centralu asemenea din Sibiiu, in decursu de patru ani de dile, *totudéun'a* brevi manu si fâra comitiva si *totudéun'a* s'au primitu fâra cá comitetulu sa se fia vediutu nevoitu vre-odata a indreptá biroulu subcomitetului la alta cale mai greoaie. — Cum vine dara acum presidentulu Asociatiunei dintr'odata a respinge protocólele din propri'a sea putere, dupa ce le au retienutu la sine togmai atât'a tempu, câtu a fostu de lipsa pentru cá sa tréca siedinti'a comitetului centralu? . . . .

Membrulu subcomitetului d. Visarionu Romanu amintise in siedinti'a de ieri, ca cunoscintiele cele mai primitive despre bunacuviintia pretindu asternerea protocóleloru cu comitiva si a propusu a se esprimá parerea de reu fatia cu biroulu subcomitetului, care a manifestatu la acésta ocasiune lips'a aceloru cunoscintie. Directorulu d. I. Hane'a, singuru numai responsabilu pentru birou, a spriginitu propunerea d. Romanu si a venitu astufeliu in placut'a positie a-si votá insusi votu de blamu. In fati'a acestoru propuneri si desbateri „memorabile“ actuariulu d. Dr. N. Olariu 'si da dimisiunea. Partea cea mai mare a membriloru, vediendu lips'a de seriositate, vediendu activitatea subcomitetului impedecata chiaru prin presidentulu Asociatiunei a parasitu cu indignatiune locasiurile, unde se dice, ca s'aru lucrá pentru literatur'a romàna si cultur'a poporului românu. X.

Dle Redactoru! Un'a dintre cele mai frumóse activitâti ale tempului nostru suntu reuniunile, pentru aceea se si dice in genere, ca seculului alu 19-le in care vietiuimu noi este seculului reuniuniloru; unu adeveru acest'a despre care ne convingemu din esperienti'a de tóte dilele. Déca vomu cautá in giurulu nostru la popórele conlocuitóre, vomu aflá la densele infiintiate reuniuni, ascociatiuni ori societâti cum le vomu mai numí cu diferite scopuri, cari tóte tientescu la perfectiunare, cultura si civilisatiune; chiaru si poporulu nostru românu, cunoscendu insemnatatea si folosulu celu atâtu de mare, ce 'lu póte trage din trensele, inca si-au infiintiatu mai multe feliuri de reuniune

Nu sciu, déca a-ti primitu séu nu vre-o incunosciutiare din partea cui-va, ca in tómn'a anului 1870 unii dintre dd. inteligenti din Sighisiór'a si giurulu comunei nóstre Nadesiulu sasescu, la amicabil'a convocare a stimatului d. Alesandru Filipu, fostu pre atunci vice-notariu in cttulu Cetatei de Balta, coadunandu-se s'au constituitu intr'o eruniune de lectura cu resiedinti'a in prementionat'a comuna Nadesiulu sasetcu, cu scopu de a influintiá spre lasirea culturei natiunali prin procurarea de opuri literarie de un'a parte iéra de alta parte a spriginí literatur'a romana. De oficiali ai societatei fura alesi; d. Alesandru Filipu, presiedinte; d. Ioanu Siandru archiv. magistratuale in Sighisiór'a, notariu; unu vice-notariu; unu bibliotecariu; unu casariu si unu comitetu constatoriu din 6 membri, pentru agendele societatei.

Pâna cându numitulu presiedinte au fostu in fruntea acestei societâti pâna atunci progresá, devenindu in urma in posesiunea unei biblioteci, carea consta din preste 20 dî dóuedieci opuri din diferite rami de sciintia, si iéra a unei averi banale de vr'o câte-va dieci de floreni v. a.

Dara acum'a ce se vedi. Indata ce fu lipsita de conducerea densului, — de óre-ce impregiurarea aduse cu sine cá sa se departedie din pârtile nóstre, a cârui indepartare se simte si se va mai simtí inca multu in poporulu nostru rom. de pre aici, — agendele-i au amurtitu. Casariulu nu si-au datu ratiociniulu; bibliotecariulu asemenea nu a referatu nimenui'a nimic'a despre starea bibliotecei. — Opurile cele mai pretióse ale bibliotecei suntu impartite pre la membrii, care le retienu de câte trei ani si câte

2—3 opuri contr'a statuteloru; ba ce e si mai multu, unulu chiaru din oficialii societatei, dupa cum afirma insusi bibliotecariulu in absenti'a densului au luatu mai multe opuri, fâra cá sa mai reintórca vre-unulu pâna in diu'a de astadi.

Statutele societatei, asternute inca dela inceputu inaltului ministeriu reg. ung. de interne spre inalt'a aprobare dupa cum se vorbesce suntu si aprobate cu unele modificatiuni si retrimise dara nu se scie cu siguritate ca unde si la cine se afla. Asiá dara precum se vede toti din tóte pârtile voiescuse apuce in mâna câtece-va si apoi de societate nici ca voiescu se mai scie, cá si cându acea si-aru fi ajunsu scopulu si acum'a nu mai e necesaria. Déca se voru procede in modulu acest'a toti infiintiatorii de reuniuni, dieu nu sciu unde voomu ajunge!

Astfeliu de sórte avendu societatea si inainte de acést'a mai cu doi ani, de cându subscrisulu functionezu cá parochu in comunitatea bis. gr. or. Nadesiulu sasescu, mi-amu tienutu de santa datorintia a staruí pentru restaurarea ei, rogandu pre mai multi dintre oficiali cá se binevoiésca a reincepe activitatea, inse fâra efectulu doritu.

In fine me simtu indemnatu a pasí si a rugá publice pre cei competenti se binevoiésca a convocá o adunare constatatóre din membrii cestiunatei reuniuni, in carea sa se decida despre sórtea ei, si adeca ori sa se sustiena, dara apoi sa se lucre pentru prosperarea ei, ori déca nu sa se desfiintieze si astfeliu asupr'a averei banale si a opuriloru a se dispune conformu § 29 din statute, carele prescrie ca: „Déca reuniunea ori si din ce causa n'aru mai puté esistá, atunci despre opurile aflatóre in bibliotec'a acelei'a díspune majoritatea membriloru fundatori, inse totusi pre lânga urmatórele determinatiuni. 1) Ca celu multu $^1/_5$ din acelea sa tréca in proprietatea scólei confes. gr. or. din locu: 2) ca celu putienu $^2/_5$ sa tréca in proprietatea gimnasiului rom. gr. cath. din Naseudu; iér' a 3) restulu sa tréca in proprietatea gimnasiului rom. gr. or. din Bradu, tractulu Zarandului."

Din consideratiuni câtra poporulu nostru celu fórte insetatu, — dara carele are si cea mai mare lipsa — de cultura si sciintia, dupa parerea mea aru fi consultu cá acésta reuniune sa se sustiena. „Asociatiunile si reuniunile nóstre sa le pastrâmu si grigimu cu „perseverantia de feru" si cu „sacrificiu diu inima", cá prin ele sa putemu inaintá cultur'a poporului românu." — („Teleg. Rom." Nr. 47 din 16/28 Iuniu 1874 colón'a a 3).

Aru fi de doritu mai departe cá in tóte pârtile pre unde locuiescu mai cu séma romani sa se intrunésca mai multe comune si sa infiintiedie astfeliu de reuniuni spre ameliorarea stârei culturali a poporului.

Multu on. dle Redactore! Aci in alaturare amu onóre a ve tramite si statutele societatei desmentionate din Nadesiulu sasescu, decopiate din unu esemplariu aflatoriu in bibliotec'a acelei'a, pre cari — déca veti aflá de bine — impreuna cu ordurile de mai susu, ve rogu sa binevoiti a le dá publicitâtiei.

Alu multu onoratu d-tale stimatoriu.

Gerasimu *Lupea*,
parochu rom. gr. or. Nadesiulu sasescu.

Statutele reuniunei de lectura in Nadesiu.

Partea I.

Reguli generali.

§ 1. Scopulu reuniunei este: prin procurarea de opuri literarie a influintiá de o parte, spre latirea culturei natiunali; iéra de alta parte a sprigini literatur'a românésca: primulu factoru a desvoltârei natiunali.

§ 2. Reuniunea consta din: a) membri fundatori; b) membri ordinari; c) membri ajutatori; d) membri onorari.

§ 3. Membri fundatori suntu acei individi, cari solvescu in fondulu reuniunei odata pentru totudéun'a un'a suma de dóuedieci si cinci floreni in valut'a austriaca; séu cari se obliga a solví spre scopulu reuniunei 2 fl. 50 cr. v. a. pre anu, insa totusi celu putienu in cinci ani neintreruptu.

§ 4. Membri oridinari suntu acei individi, cari se obliga a solví in fondulu reuniunei 2 fl. 50. pre anu, insa totusi pre unu intervalu mai putienu de 5 ani.

§ 5. Membri ajutatori suntu acei'a, cari se obliga a solví spre scopulu reuniunei celu putienu 50 cr. v. a. pre anu.

§ 6. Membri onorari suntu acei'a pre care i va denumí adunarea generala.

Tacsele ficsate in §§ 3 4 si 5, se potu solví in bani gat'a séu in realitâti; obligatiunile de statu se voru primí dupa cursulu bursei din Vien'a.

§ 8 Anulu reuniunei este anulu ocmunu, adeca dela 13 Ianuarie pâna la finea lui Decembre; prin urmare tacsele amintite ori cându se voru, solví, voru fi valide numai pâna la finea lui Decembre.

§ 9. Membri fundatori suntu obligati a solví tacsele anticipative membri ordinari si cei ajutatori insa in diu'a solvirei se inregistrédia in catalogulu membriloru reuniunei.

§ 10. Banii incursi din tacsele membriloru si din alte oferte se folosescu esclusivu spre sporirea bibliotecei reuniunei.

§ 11. Reuniunea'si resolvédia afacerile prin unu comitetu constatatoriu din 9 membri; fiindu insa cinci din acesti'a presenti comitetulu se va considerá de completu si capace a decide.

§ 12. Acestu comitetu va constá din: 1. unu presiedinte; 2. unu bibliotecariu; 3. unu casariu si controloru; 4. unu notariu si unu vice notariu; 5. din cinci membri.

§ 13. Functiunea acestoru membri va durá pâna la finea anului, cându se voru face alegeri nóue.

§ 14. Esternulu representante legalu alu reuniunei este: presiedintele acelei'a.

§ 15. Presiedintele atâtu in adunarile generali a reuniunei, câtu si in siediutiele comitetului conduce ordinea pertractâriloru, enuncia decisiunile maioritâtiei si esoperédia esecuarna acelor'a; — nesuesce a usiurá prosperitatea reuniunei; iéra in adunârile generali va raportá despre starea acelei'a.

§ 16. Bibliotecariulu reuniunei primesce opurile câscigate pentru reuniune; le insira in registrulu respectivu si conduce manipularea bibliotecei conformu §§ 35. 36. 37. 38. 42. si 45.

§ 17. Casariulu reuniunei primesce tacsele membriloru si alte oferte; procura opurile decise prin comitetu; le léga, le inscrie in registrulu seu si apoi le preda bibliotecariului. Despre manipularea baniloru la tóta ocasiunea va dá ratiociniu contr.a semnatu de controlorulu; acestu ratiociniu insa trebue cu finea fia-cârui anu publicatu in óre-carele organu publicu natiunalu.

§ 18. Notariulu reuniunei resolvédia afacerile scripturistice ale reuniunei.

§ 19. Membri comitetulu 'si indeplinescu mandatele fâra nici o remuneratiune.

§ 20. Comitetulu arangiatu in § 12 va tiené totu la dóue luni o siedintia; iéra in casu de necese si mai adeseori; si va decide prin maioritate absoluta de voturi, cari opurí sa se procure pentru reuniune, — voru fi insa atenti ca acelea sa fia acomodate scopului reuniunei. — Tosusi:

§ 21. Din banii incursi din tacsele membriloru, séu ori si din ce oferte, pentru reuniune nu se potu procurá decâtu esclusive opuri românesci.

§ 22. Comitetulu se va nesui, cá pre lânga tacsele incurse dela membri, sa afle si alte mijlóce pentru sporirea cartiloru reuniunei.

(Va urmá.)

Varietâti.

⁂ Asociatiunea româniloru brasioveni pentru sprijinirea invetiaceiloru si sodaliloru români meseriasi va tiené adunarea sea generale Dumineca in 28 Decembre 1865 st. v. in sal'a gimnasiului românu la 3 óre dupa amédi.

La ordine va fi:

a) raportulu comitetului;

b) raportulu despre starea casei;

c) alegerea comissiunii pentru revidarea rapórteloru.

d) propuneri relative la imbunatatirea stârei materiale a associatiunii

e) fipsarea bugetului pentru an. viitoriu.

Din siedinti'a comitetului, tienuta in 30 Noemvre 1875.

Bartolomeiu *Baiulescu*
presiedinte.
Dr. N. *Popu*
secret.

(†) Necrologu Agheu **Trifu** parochu gr. or. in Galatiu protopresbiteratulu Zlatnei de josu, in etate de 42 ani, a fericitei sele casatorii 12, si a preotiei sele 8 ani, in urmarea morbului de titus la o septamâna in 9 Decembre 1875, diminéti'a la 4 óre 'si dete sufletulu in mân'a creatoriului. Inmormentarea s'a intemplatu in 11 a. curg. la carea au asistatu poporulu intregu de tóta starea, si o multime din satele invecinate.

Si déca e sa vorbimu bine de mortu, ací inse nu dupa acést'a, ci fia ne permisu a descoperí dupa tóta dreptatea.

Parochulu A. Trifu s'au nascutu in Baiti'a protop. Zarandului, unde dupa studiile sele functionà cu deplina indestulire la unele comune bisericesci cá invetiatoriu la scólele centrale cá substitutu la scólele normale si capitale din Bradu, si cá parochu in Scróf'a; in urma fu alesu si intaritu de parochu in comun'a bisericésca susu mentionata, — si iéta ca abiá dupa o pastorire de 5 ani se mutà dintre ceii vii, lasându in celu mai tristu doliu pre multu iubit'a sea socie dulcii si crudii sei 6 fii orfani fâra nici o mângaiere, asiá dicându in usile ómeniloru. — Durerosu si tristu este pentru multu scapatat'a familie perderea lui, câci elu au fostu unu tata pré bunu si intieleptu, si acést'a perdere ne reparabila nu se va sterge din inim'a familiei sele pre câtu ea va fi in viétia nici odata, plânge-lu acést'a! m'a-lu plânge poporulu seu intregu câci au perdutu pre parintele loru sufletescu celu mai demnu de chiemarea sea, prin blândetiele, bunatatea si crestinatatea sea, facându dintr'unu poporu delasatu si in parte mare demoralisatu vertosu la inplinirea detorintieloru séle, si carele au iubitu multu curatieni'a si inflorirea bisericei sele, dovada suntu tóte lucrurile sântite bis. care suntu procurate prin staruinti'a sea in acestu scurtu tempu, prin colecte si contribuiri de buna voia atâtu dela parochienii sei, câtu si dela alti daruitori; mijlocirea esarendârei unui locu din pasiunatulu comunalu pentru fondulu scolariu; nu putiena recunoscintia va fi chiaru si pentru posteritate cuartirulu preotiescu din acést'a comuna, carele in prim'a linia numai zelului lui se póte ascrie etc. etc.

Plângu némurile pentru perderea bunului loru consangénu. Plângu-lu fratii lui in Christosu, câci confratele loru esemplaru s'au stinsu. Plângu-lu amicii si cunoscutii, câci in persón'a lui au perdutu pre celu mai sinceru amicu cunoscutu si vecinu bunu. —

Mórtea ne indurata ne rapí pre acelu pré vertosu barbatu in cerculu seu.

Mai tóte acestea potu fi reparabile, dar vai! ce va face biat'a familia asiá numerósa? unde-i e cas'a de locuitu? unde-i e subsistinti'a de tóte dilele?

Apelandu la simtiulu crestinescu pentru ajutoriu la care multi nenorociti si iéu refugiu, — intre acesti'a cu totu dreptulu s'aru puté numerá si amarât'a familie a preotului nostru A. Trifu; incredintienduse totu de odata si parintiescei consideratiuni a pré ven. consistoriu archidiecesanu.

In fine reposatului de care ne despartiramu sa-i dicemu: Fiei tierin'a usióra, si memori'a eterna.

M. L.

Nr. 2883|Plen.

Concursu.

Nepotendu-se conferí unulu din stipendiele de 100 fl. din fundatiunea *mogaiana*, menitu pentru ascultatori la vre-o academia din patria, nici unui concurinte: pentru acea se publica prin acest'a de nou concursu pâna la 15 Ianuariu v. 1876.

Competitorii suntu provocati a-si substerne la consistoriulu archidieeesanu pâna la terminulu amintitu cererile sale instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de religiunea gr. or., cu testimoniulu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu, apoi cu adeverintía despre cercetarea prelegeriloru in anulu acest'a precum si cu atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a plenaria a consistoriului archidiecesanu tienuta la 12 Decembre 1875.

Mironu *Romanul* m. p.
archiepiscopu si Metropolitu.
Nicolau *Fratesiu* m. p,
secretariu consistorialu

(1—3)

Depuneri de capitale spre fruptificare.

se primescu la institutulu subsemnatu

a) pre lânga anunciarea radicârei in sensulu statuteloru cu **6**% interese.

b) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **trei** luni inainte cu **6**½%.

c) sub conditiune, de a se anunciá institutului radicarea depunerei la **siese** luni inainte cu **7**% interese.

Cu privire la conditiunile b) si c) depunentulu are a se dechiará in diu'a depunerei, altu cum inlocarea se va priví cá urmata sub conditiunea a).

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerei, si incéta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea cu acelu adausu inse, ca numai dela acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu putienu 15 dile.

La dorinti'a deponentului se potu stabilí in diu'a depunerei capitalului si conditiuni *speciali* de esolvire, cari se insémna apoi in libelu si in cartea deponeriloru institutului. In atare casu restituirea depunerei urméza dupa aceste modalitâti speciali.

Depunerile tramise prin posta, pre lânga comunicarea adresei deponentelui, se resolvu totu-déun'a in diu'a primìrei.

Asemenea se potu efectuí prin posta anunciâri si radicâri de capitale.

Sabiiu 21 Decembre 1875.

„Albin'a"
Institutu de creditu si de economii in Sabiiu.

2—4

Redactoru respundietoriu: **Nicolau Cristea.**

Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.

TELEGRAFULU ROMANU.

Telegrafulu ese de dóue ori pre septemana: Dumineca'a si Joi'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiiu la espeditur'a foiei, pre afara la c. r. poste cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate câtra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiiu este pre anu 7 fl. v. a. ar pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pentru celelalte pârti ale Transilvaniei sî pentru provinciele din Monarchia pre unu anu 8 fl. iéra pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri streine pre anu 12 ½ anu 6 fl.

Inseratele se platescu pentru intâi'a óra cu 7 cr. sirulu, pentru a dóu'a óra cu 5 ½ cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 ½ cr. v. a.

Nr. 102. ANULU XXIII.

Sabiiu 24 Decembre (5 Ian. 1876) 1875.

Invitare de prenumeratiune.

Trei cuvinte prosaice suntu, cu cari deschidemu invitarea de prenumeratiune, dara cu tóte aceste avemu deplina convingere ca acum mai multu decâtu ori cându pâna acum ele contienu unu ofertu adusu publicului cetitoriu, carele face concurintia ori cârui presentu de craciunu si de anulu nou.

Ce ne incuragiéza sa luâmu adi de punctu de mancare prosaicele cuvinte de mai susu? Acei ce au cetitu adres'a nóstra catra cetitori din nrulu 85 alu acestei foi au astadi dovéd'a negabile in mâna ca *editur'a* foiei nóstre in ajunulu anului alu 24-lea alu foiei sele nu crutia nici o jertfa pentru cá sa dea publicului cetitoriu o si mai estinsa materia, prin carea sa-i vina intr'ajutoriu la inmultirea cunoscintieloru si a instructiunei, cu unu cuventu, sa-i vina intr'ajutoriu cu materialulu pentru nutrementulu spiritualu si pentru distructiunea spirituale.

Publiculu nostru are astadi dreptu presentu de craciunu si de anulu nou unu numeru de proba cum are sa se infatisieze *„Telegrafulu romanu“* in decursulu anului viitoriu de câte dóue ori pre septamâna si la fia-care dóue septamâni cu adausulu de o *„Foisióra“* cá cea alaturata.

Acést'a nu mai este promissiune góla, este realitatea ins' asi. Editur'a nu mai promite, ci arata in fapta ca a castigatu puteri, cari se oferescu a lucrá pre terenulu celu greu, pre terenulu despre care putemu dice dimpreuna cu cei betrani, ca *„per aspera“* duce *„ad prospera.“*

Radimatu pre astfeliu de lucruri faptice „Telegrafulu Romanu,“ care are unu trecutu frumosu, cu tóte ca dela inceputulu seu a avutu a luptá intre impregiurarile cele mai grele politice, natiunale si confessiunale, cauta cu liniscire si in viitoriu, avendu convingerea ca si déca i s'aru inmulti greutâtile pre terenulu de lupta, cu puterile sele inmultite, cari se voru mai inmultí, va fi in stare sa tiena neclatitu stindartulu inarboratu dela aparerea primului seu numeru pâna in tempulu de fatia.

La tóta intemplarea inse lupt'a lui, intre ori ce impregiurâri, va fi si mai usióra cându si publiculu lu-va imbratisiá cu culdura si 'lu-va spriginí si concursulu spiritualu si moralu si cu celu materialu.

Deci premitiendu cele de mai susu facemu sa urmeze:

Invitarea de prenumeratiune

la

„Telegrafulu Romanu“

Cu inceputulu anului 1876, se deschide prin acést'a prenumeratiune nóua la acésta fóia.

„Telegrafulu Romanu“, va esî de dóue ori pe septamâna Joi'a sî Duminec'a; la fia-care dóue semptamani cu adausulu unei Foisióre.

Pretiulu abonamentului pre anulu intregu e celu de pâna actí:

Pentru Sabiiu 7 fl. pe ½ de anu 3 fl. 50 xr., pe ¼ anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru Monarchi'a austro-ungurésca pre anu 8 fl. pe ½ anu 4 fl. pe ¼ anu 2 fl. v. a.

Pentru Romani'a sî strainatate, pe anu 12 fl., pe ½ anu 6 fl., pe ¼ anu 3 fl. v. a.

DD. abonanti suntu rugati a nu intardiá cu tramiterea prenumeratiuniloru.

Adresele ne rugâmu a se scrie curatu, a se pune numai post'a ultima, dara nu câte dóue poste ultime, sî in locu de epistole de prenumeratiune recomandâmu on. publ. avisurile postali, **(Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.)** cá impreunate cu spese mai putiene sî cá mai sigure pentru inaintarea baniloru de prenumeratiune.

Editur'a „Telegrafului Romanu“ in Sabiiu.

Serile de iérna.

in 16/28 Decembre.

II. Dle Redactoru! Apucasemu a-ti promite in rendulu trecutu, ca 'mi voiu continuá corespundinti'a. Deci me grabescu a-mi rescumperá cuventulu, ca asiá celu putienu de astadata sa nu devinu — in sirulu celoru — multi, cari *sciu promite* multe si frumóse, cându inse vine tréb'a la implinirea promissiunei. 'ti respundu cu acsiom'a politiciloru moderni; *„intieleptulu promite, nebunulu implinesce.“*

Se revenimu inse la obiectu. Moralulu, luatu din ori care punctu de vedere, este fâra indoiéla bas'a vietiei sociale. Unu poporu, a cârui esistintia este asiediata pre acésta basa, de aru fi fostu ori si câtu de apasatu nu póte perí, pre cându din contra, demoralisarea a adusu nu odata la periciune si estirpare totala pre o multime de poporu si natiuni intregi. Mai apasatu si mai persecutatu decâtu poporulu nostru abiá va fi fostu altulu sub sóre; pre câtu tempu inse si-a sciutu elu pastrá cu firmitate caracterulu curatu, pre câtu tempu moralulu si religiositatea i-a servitu de basa, au avutu totu-déun'a si virtute de ajunsu spre a resiste persecutiuniloru provenite din partea acelor'a, ce de tempu indelungatu pórta cumplitulu resboiu contr'a esistintiei sele.

Da, strainii ni-a potutu despoiá poporulu de ori-ce avere materiala ni-a potutu rapí tóte drepturile innascute omului, ni-a potutu stringe poporulu in catusile celei mai rusinóse sclavii, i-a potutu luá totulu lasândui numai sufletulu in óse, câci in legile nefericitei nóstre patrii scrisu erá negru pre albu: „rusticus praeter mercedem sui laboris nihil habet“, dar cu tóte aceste n'a fostu in stare a ni-lu puté clatiná in moralulu seu, in religiositatea sea, de-si acésta tenacitate l'a costatu o multime de martiri.

Istori'a bisericésca si natiunala ne ilustréza acestu adeveru in celu mai tragicu modu cu o multime de esemple. O nespusa ingrigire trebuie sa ne cuprinda pre toti, cându, ici colea, vedemu la poporulu nostru pre dî ce merge, totu mai multe simptome de decadintia si regresu pâna si in privinti'a morala. Acésta esperintia durerósa — trebuie sa ne insufle mari ingrigiri, imponenduni-se deodata strans'a datorintia a incurge cu totii spre impedecarea reului. Esemplulu bunu cu totu dreptulu se astépta inainte de tóte dela inteliginti'a nóstra, cu atâtu mai vertosu, câci dela cercustârile, in cari ni aflâmu astadi, si dela ómenii ce dispunu de sórtea nóstra nu potemu asteptá nimicu pentru abaterea poporului nostru dela calea demoralisârei pre carea a apucatu dejá acest'a. Ba din contra pareca anume ni se punu inaintea poporului o multime de latiuri si curse maiestrite spre seducerea aceluia'si. Birturile dupa cum v'amu spusu s'a inmultitu si se inmultiescu totu mereu, — iér' poporulu scapatu in desperatiunea sea pare ca anume 'si cauta actí scutirea de grigi si greutâti, si amortirea simtieminteloru sele; iér' urmarea firésca ce póte fi alt'a, decâtu ca bisericile nóstre, acestu asilu sântu si nepretiuitu, devinu pre dî ce merge totu mai góle si mai necautate, iér' faptele de pietate totu mai rari.

Lasu ca birturile prin sate nu se inchidu in dile de domineci si serbatori nici pentru tempulu scurtu sub carele se tiene cultulu divinu, dar' apoi totu in dile de dumineci se mai seversiescu si alte lucruri spre impedecarea poporului dela participarea la cultulu divinu. Asiá s. e. duminec'a se tienu judecâtile comunali, duminec'a se alegu judii si juratii, duminec'a se dau ordinatiunile la judii cercuali, totu atunci se ivescu si esecutorii de contributiune prin comune. etc. etc. Dar apoi sa nu te puna césulu celu slabu sa vorbesci ce-va contr'a acestoru dispositiuni, câci ti-ai aprinsu paie in capu, ai devenitu unu agitatoru, periculosu, unu *„bujtogateu“* formalu contr'a statului.

Bine, ce e de facutu? Sa infiintiâmu scoli, sa indemnâmu poporulu a-si formá fonduri, 'mi veti respunde, si astfeliu ne vomu asigurá poporulu contr'a periculului amenintiatoriu. — Sublima frumósa idea, celu mai siguru remediu contr'a periculului este acest'a pentru noi ce e dreptu, dorere numai, ca pentru realisarea acestoru idei salutarie, din dî in dî ni se totu mai inmultiescu obstaculii. Avemu o multime de comune prin comitate, unde abiá ce ai indemnatu poporulu a-si face câte o scolutia, n'ai apucatu a-ti finí cuventulu, si ómenii ti se escusa cu seraci'a, iér' déca i-ai potutu induplecá incâtu-va, n'ai apucatu a te departá inca din comuna, si ti ocupa loculu alti apostoli, a câroru dogme suntu apoi de minune acomodate pentru starea cea misera a poporului nostru din diu'a de astadi. Mi ti-lu invétia, togmai in directiunea cea mai usióra de seducere. Sciti — cam asiá: „Ce? déca voiti voi ómeni seraci cum sunteti, cá sa aveti scóla, apoi acést'a o poteti face usioru, fâra atâtea spese, faceti *scóla comunala*, adeca scóla pentru satulu vostru, unde apoi pre invetiatoriu lu platesce tiér'a.“

Bine Mari'a ta, — alduiéscate! — respunde judele dresatu anume spre a face respunsulu, si dupa densulu ceilalti. „Bine, suntemu seraci, se facemu cum potemu mai usioru, dupa seraci'a nóstra. — Poftimu apoi progresu si morala!

Ómenii sireti, folosindu-se de poterea momentului, abusédia fâra lécu de pecatu de ignoranti'a bietului nostru poporu, adusu totu prin trensii la acésta ignorantia. — Si tóte acestea pareca inca totu nu ni-a invetiatu a cugetá seriosu.

Dar ce sa mai amintescu eu actí de pecatu, cându noi avemu de a face cu ómeni de principiele lui Darvin. Vorbirile mai multoru deputati dietali din septamanile trecute la bugetulu cultului cu referire la invetiamentu, ni spusera pre fatia fâra reserva, ca noi romanii avemu a ni asteptá inca si la alte asupriri, mai grele si decâtu cele de astadi; iér' denegarea subventiunei gimnasiului nostru din Brasiovu, pertractata in 10 ale cur. ni-a datu cu tóta apasarea cuventului a puté intielege, ca noi suntemu priviti de câtra stapânii situatiunei presintelui, de *straini* si *peregrini* in vatr'a nóstra strabuna, in patri'a comuna. Audisemu cându-va in copilari'a mea, ca „noroculu orbesce pre omu.“ — Cá copilu naivu nu intielegeamu pe atunci daunosulu defectu alu norocului, 'lu intielegu inse acum, dlu meu, si lu intielegemu cu totii destulu de durerosu. Magiarii, radicati de asta-data la potere numai prin noroculu orbu, in urm'a eveneminteloru cunoscute din deceniulu trecutu, mergu orbisiu cu planurile loru, fâra a luá privire inca si la secretele, ce le mai póte ascunde in sinulu seu viitoriulu.

Natiunile intogmai cá si individii, imbetate si orbite de noroculu — la care au ajunsu pre nedreptate, 'si perdu adeseori cumpetulu si puterea de a meditá seriosu, si apoi in acestu deliriu provenitu din o inganfare vana, vrendu a lucrá spre daun'a, ruinarea si stricarea semeniloru loru, se ruinéza si pre sine, si 'si strica si loru'si, — câci scrisu este in cartea provedintiei: *„nici o fâpta fâra plata.“* — Dupa principiele lui *Darvin*, pescii cei mari au dreptulu a inghití pre cei mici; intr'acea, déca cum-va câtu colea voru stá ascunsi cu gurile cascate alti pesci, multu mai colosali decâtu acei'a, acestor'a inca li sta in dreptu negresitu a inghití si pre cei dintâiu si pre cei din urma. — Acést'a sa nu o uite toti cei poternici, cari desmerdati de orbulu norocu aderéza la principiele lui Darvin.

Cu privire la stergerea subventiunei gimnasiului nostru din Brasiovu, avureti bunatate dle red. intr'unulu din numerii recenti ai fóiei d-vóstre, a ni recomendá paciintia si sincer'a grupare in giurulu institutiuniloru nóstre bisericesci garantate prin lege. Fórte bine. La acést'a amu onóre a ve respunde, ca incâtu pentru paciintia, abiá vei mai aflá pre pamentu ómeni mai paciinti si mai indulginti decâtu ce suntu romanii, a câroru paciintia nu odata a degeneratu si pâna acum pâna la servilismulu celu mai dejositoriu; iér' incâtu pentru gruparea *sincera* in giurulu institutiuniloru nóstre, acest'a se va puté intemplá numai atunci, cându inainte de tóte barbatii nostri — clericali si laici — incependu dela dignitarii cei mai inalti pâna josu, voru sci nu numai intielege, ci si a simtí poterea cuventului *„sinceritate.“* Cându amu fi noi romanii odata capaci a puté invetiá din scól'a suferintieloru nóstre, ce farmecu si câta putere contiene in sine acelu cuventu, cându românu cu romanu aru stringe odata — cu *sinceritate* mâna fratiésca, atunci dieu nu multu ni-aru mai pasá de tóte relele câte se urdiescu si se tiesu asupr'a capului nostru. Pâna atunci inse sa ne mai inecâmu dorerea, — si suspinulu, — fiindu baremu intr'atât'a sinceri fatia de noi, cá sa marturisimu, ca dieu multe rele se descarca asupr'a nóstra, *chiaru pentru pecatele nóstre.* — u.

Revist'a politica.

Lupt'a pentru cestiunea vamale si infiintiarea bancei natiunali ungurresci decurge intre ambele jumetâti ale imperiului cu o veementia inca ne mai pomenita. Organele oficióse de publicitate stau sa se incaiere. Ungurii voru cu ori ce pretiu banca natiunale, austriacii nu voru se scie de pretensiunea acést'a. „N. fr. Presse“ dise de una-dile, ca déca ungurii nu voru recede dela banc'a loru, atunci dualismulu monetariu va duce la peire si dualismulu politicu.

Publicistic'a magiara inca nu remane detoria cu complimentele sele. Intre altele „Hon“ impartasiesce dintr'o scrisóre ce i s'a tramisu din Vien'a dela o persóna ce are relatiuni cu cercurile inalte politice, unele pasagie mai remarcabile:

„Foile din Vien'a — dice „Hon“ — iéra facu sgomotu mare in cestiunea bancei. Mai multu cá ori cându releva ele astadi unitatea bancei si amenintia Ungari'a pentru casulu unei resolviri contrarie cu feliu de feliu de calamitâti. Eu potu inse sa ve asigurezu, ca tóte aceste obiectiuni nu suntu privite de serióse nici chiaru de câtra cei ce le scriu, cu atâtu mai putienu de cercurile politice.

„N. Fr. Presse“ cu tóte ca de unu tempu incóce stà in raportu intimu cu min. de financie austriacu de Pretis, totusi atitudinea ei si póte si cerbici'a ministrului Pretis e numai o tactica, care tientesce intr'acolo, cá la casu, cându austriacii se voru iuvoí cu proiectele de totu loiali ale guvernului ungurescu, cari tienu contu si de banii austriaci, in caus'a bancei, — sa fia considerata de o concessiune mare, pentru care afacerea vamale va face contr'a concessiuni cá compensatiune. Aru fi bine cându d-ta ai observá acést'a impreuna cu guvernulu ungurescu si a-ti dá victoriei in caus'a bancei o insemnatate mai mare decâtu are in fapta.“

Precum se vede dela pressa cu greu se póte asteptá o lamurire obiectiva in acést'a afacere importanta. Resolvirea intrebârei se astépta dara dela ambele guverne, cari au si inceputu in Pest'a pertractârile asupr'a conventiunei vamali si comerciali, dupa cari va vení la discusiune nesmintitu intrebarea bancei. E de prisosu a ne mai perde in conjecturi si combinatiuni, decursulu si resultatulu desbateriloru incepute ne va aretá mai marcatu ambele puncte de vedere; ajunge a constatá dupa „Ellenör“, ca ambele guverne stau mortisiu pre punctulu ce l'a ocupatu si pâna acum. Presemnele reinnoirei dualismului suntu rele, ele vestescu, déca nu complicatiuni seriόse, celu putienu greutâti mari, a câroru delaturare cere prudentia si tactu dela ambii contrahenti.

Cestiunea orientale devine totu mai acuta. Proiectulu de reforma cu care a fostu insarcinatu contele Andrassy, nu se da publicitâtiei, ci remane unu secretu de cabinetu. Precum se vede intre cele trei puteri dela nordu nu e armonia perfecta in caus'a orientale.

Principele Nicolau de Muntenegru vediendu ca greutâtile positiunei sele personali se sporescu din ce in ce, tramise de curendu prin consululu generalu rusescu din Ragus'a, Ionin, o scrisóre cancelariului rusescu principelui Gorciakoff, in care arata, ca persón'a sea (a principelui de Muntenegru) e nesuferibila muntenegreniloru pentru pasivitatea loru fatia de intemplârile din Erzegovin'a. Principele Nicolau nu ascunde in scrisórea sea evident'a impregiurare, ca densulu pentru a corespunde dorintieloru puteriloru mari relativu la sustienerea neutralitâtiei muntenegrene, 'si pune tronulu si viéti'a in pericolu.

Principele Gorciakoff a substernutu scrisórea acést'a tiarului Alexandru, care i respunse principelui, cá se infrunte cu curagiu neplacerile si sa nu parasésca la nici o intemplare atitudinea espectativa de pâna acum. Intr'unu tempu *nu prea departatu positiunea principelui si a Muntenegrului va fi mai favorabila séu intr'o parte séu intr'alt'a.*

Principele Nicolau prinse curagiu nou la aceste inbarbatâri si comunica in modu oficialu consulului generalu rus. din Ragus'a, ca va perseverá in neutralitatea de pâna acum dupa inaltele svaturi ale tiarului.

„N. fr. Presse“ vediendu cu neplacere acestu faptu intréba: Este corespondinti'a intre Cetinje si Petrupole o dovada de sinceritate a Russiei? Ambiguitatea ce se vede in respunsulu datu de Gorciakoff nu e priinciosa pâcei ce o urmaresce Russi'a impreuna cu coaliatii sei.

De Muntenegru se vorbia ca va contrage unu imprumutu de 5 milióne frc. De vreme ce inse Muntenegrulu e o tiéra seraca, se presupune, ca la spatele lui sta unu girantu fórte solventu câci altmintrenea capitalistii nu imprumuta acést'a suma.

Turci'a se smulge din letargi'a ei, ea are de cugetu se intre in inim'a Muntenegrului si se pedepsésca acestu statu neutralu, pentruca o parte insemnata a luatu parte la insurectiunea din Erzegovin'a. Temerea in Muntenegru e cu atâtu mai mare, cu câtu mesurile militarie ale Portiei la fruntariele tierei suntu fórte amerintietórie. Standu astfeliu lucrurile principele Nicolau va scrie de nou tiarului la Petersburg, spre a-i se dá libertatea de actiune.

In „Coresp. provinc.“ organu oficiosu din Prussi'a a esitu alu doilea articulu contr'a lui Schmerling. In tr'ensulu guvernulu prusescu arata apriatu, ca guvernulu actualu din Austro-Ungari'a se bucura de tóta increderea in Berlinu. Acestu articulu se dice, ca e inspiratu de principele Bismark. Press'a Austriei in cea mai mare parte e indignata de acést'a ingerintia ilegala a Germaniei in trebile interne ale monarchiei austro-ungare si vede in aceste manopere arogarea unui tutoratu neindreptatitu asupr'a nóstra. La tóta intemplarea un'a stà, ca starea monarchiei nóstre in urm'a desastreloru economice si a derutei financiali e critica si ingrigirile aceste fragede ale imperiului vecinu suntu unu prognosticu reu.

Cetimu in „Le Constitutionel“ dela 28 Decembre:

Republicanii cari au votatu la 24 Maiu contr'a maresialului Mac-Mahon au de gandu astadi sa se servésca de numele si de autoritatea lui, spre a obtiené sufragiile alegatoriloru. De altmintreni, trebuie sa o spunemu ca legitimistii, imperialistii, orleanistii si republicani au hotaritu sa insereze in profesiunea loru de credintia aceste cuvinte: „respectuosi pentru puterile maresialului.“

„Partidele suntu dara silite a aduce omagii intielepciunei capului statului care a sciutu sa inspire tierei asiá mare incredere.“

Din protopresbiteratulu gr. or. alu Ternavei superióre in Dec. 1875.

Dle Redactoru! Este in deobsce cunoscutu ca prelegerile cu elevii si elevele tuturoru scóleloru nóstre conf. gr. or. din intrég'a archidiecesa, conformu pré inalteloru ordinatiuni consistoriali, au sa se incépa cu prim'a Octobre a fia-cârui anu. Va cugetá atâtu pré venerabilulu consistoriu archidiecesanu cá senatu scolasticu, câtu si alti iubitori de scóla, — ba se si pretinde cu totu dreptulu, — ca in fia-care comuna parochiala, ce 'si are scól'a sea se voru fi inceputu prelegerile la tempulu seu si se voru fi continuandu; in realitate inse nu este asiá.

In tractulu protopresbiterale prementionatu si adeca in parochiele Jaculu rom. si Satcelu (Andrásfalva) scóla pâna in 4 Decembre nu s'au tienutu si póte nu se tiene pâna in diu'a de astadi, spre cea mai mare dauna a tinerimei. Si ce e caus'a la acést'a? va intrebá onor. lectore. I se va respunde pote din partea unor'a ca indaratnici'a si nepasarea poporului; iéra din partea altor'a ca seraci'a acestui'a. Acestu respunsu lu voru dá de siguru numai acei'a, cari suntu chiamati a priveghiá si a staruí cá tóte ordinatiunile emanate dela locurile mai inalte sa se esecutedie de un'a parte, iéra de alta parte a capacitá pre poporu int'altele si despre binefacerile ce le póte reversá asupr'a tinerimei si respective asupr'a poporului unei comune o scóla, dara o scóla bine organisata, si neimplinindu-si missiunea, si déca lí se cere cuventu, stau inainte cu nepasarea si seraci'a poporului. Eu inse din contra dicu ca nici un'a nici alt'a. Poporulu nostru romanu in genere, si celu din susmentionatele comune parochiali in specie nu este asiá indaratnicu asiá nepasatoriu si nici asiá seracu precum se incérca a-lu descrie unulu séu altulu, ci din contra, dupa cum ne arata esperienti'a, este celu mai aplecatu a se sacrificá si a contribuí spre scopuri, ce suntu menite pentru inaintarea cu deosebire a fiiloru lui, numai sa aiba cine sa-lu invetie, sa-lu povetiuésca si sa fia cine sa-i premérga cu esemple.

Din cele espuse mai susu numai se dovedesce destulu de chiaru ca ticalosi'a e a se atribuí mai multu capeteniiloru decâtu poporului. — Acést'a e judecat'a publica, despre cei ce 'si escusa nimicunici'a cu invinuirea bietului poporu. Dara — „Videant consules!“

Unu amatoriu de scóla.

Tientiari 29 Decembre.

Onorata Redactiune! Credu de cuviintia si suntu convinsu a face placerea si a implinì voi'a intregului poporu cându incepu prim'a mea publicatiune referitóre la comun'a in care me aflu.

Deci cu temere stimatóre ve rogu onorata Redactiune a luá si putienele mele esprimâri la bun'a considerare si a le aduce intre colónele stimatei foi „Telegrafulu Romanu,“ la public'a cunoscintia, tuturoru celoru ce n'au pregetatu a se interesá de acésta fóia.

Tóte suntu trecatóre pre faci'a pamentului, numai sciinti'a e eterna; trecu pieru si disparu tóte, numai un'a nu trece, nu piere si nu dispare — sciinti'a.

Déca vomu aruncá o scurta privire in istori'a trecutului, apoi vomu vedé cumca au fostu multe popóra, cari au escelatu in bravure belice sângerându pre câmpulu bataliei pentru binele si independinti'a sea; vomu vedé ca au fostu multe natiuni, cari si-au eternisatu memori'a prin obeliscuri si piramide colosali. Déca vomu aruncá o scurta privire asupr'a multoru secoli espirati, vomu vedé cumca in decursulu acestor'a sciinti'a si numai sciinti'a cucerí tóte poporale si natiunile remase in intunereculu si ignoranti'a sea. Totu istori'a ne spune ca multe popóre belice au peritu ne mai amintiendu-se bravur'a loru câci esistintia loru a remasu in intunerecu; insa natiunile, cari au escelatu in sciintia, traiescu si acum'a in opurile loru neperitóre si voru traí în eternu.

Asiá dara toti acei'a cari se interesédie si trebuie sa se interesedie de reinvierea poporului cadiutu in intunerecu si miserabilitate, sa se ingrijasca a darimá mai intâiu murii intunerecului, cari 'lu tienu infasiuratu sub velulu seu mortariu si se-lu luminedie prin invetiatura si educatiune aprobatu fiindu ca numai lumin'a si sciinti'a este principiulu vietiei, numai arm'a cuventului este mai puternica de-câtu tóte armele.

Mai departe petrunsu ca de maretiele si gloriósele esprimâri a renumitulu pedagogu din seclulu alu 16-lea Volfgang Ratisch: „indatinarea sa piéra, mintea sa invinga si adeverulu sa afle locu“, de ponderositatea principiului rostitu de marele pedagogu Pestalozzi din seclulu alu 18-lea: „Bietului poporu decadiutu in miserabilitatea corporala si spirituala (dupa cum suntemu noi astadi) nu 'i se póte ajutá decâtu numai prin educarea generatiunei venitóre“ si de trinitatea cuvinteloru lui Ioanu Comenius din seclulu alu 17-lea: Cultura, vîrtute si religiositate — trebuie sa me adresezu in diceri rogatóre câtra toti acei barbati si individi, cari si au luatu de stânt'a sarcina a lucrá di si nópte pentru interesulu poporului in genere, sa nu-si pregete mai unu minutu la indeplinirea scopului si a misiunei loru. Si cari suntu acei barbati, acei individi acei factori câror'a li e atribuie tóte acestea?

Cu mare placere si onóre trebuie sa respundu cumca numai si numai acelor'a, cari se afla si suntu totudéun'a in mijloculu poporului si stau in nemijlocita atingere cu elu — preotii si invetiatorii, cari dupa misiunea loru trebuie sa fia in cea mai strinsa legatura, concordia si amóre reclamate si din partea organeloru loru de activitate. Ei bine! Asta i misiunea nóstra!

Frumósa misiune! Dara si grea, câci cine nu scie necesitâtile cele mari a bisericiloru si scóleloru nóstre, in urm'a câror'a factorii loru suntu impedecati in activítate si realisarea scopului. Avemu lipsa dara de mijlóce materiale cu cari trebuie sa fia provediute tóte bisericile si scólele cá níci la unu periclu sa nu fia supuse inimicului loru — fonduri, din cari nu numai sa se acopere necesitâtile daunóse ci sa se ajute si acei'a, câror'a starea materiala nu le concede a se bucurá de o cultura si educatiune pretinsa de tempulu presentu, si apoi de acesti'a se afla in poporulu nostru mai multi. Asiá dara cum sa se formeze acele fonduri atâtu de maretie? Iéca asiá! Faceti cu totii cum amu facutu noi si va fi ceva! Mai multu decâtu nemicu.

Déca aru fi peregrinatu unu omu cunoscatoriu, simtitoriu espertu si interesatu de tóte aceste, séu si mai multi, prin comun'a nóstra puru greco-orientala Tientiari in diu'a de 14/26 Decembre 1875, cu cine aru fi avutu onóre la prim'a data de a se cunósce si intempiná? Cu sfintitii parinti ai acelei comune Ioanu Eft. Popoviciu si Ioanu Popescu, apoi cu domnii invetiatori Gregoriu Paltineanu si Petru Danciu insotiti de doi barbati credinciosi dlu Ioanu Stefanu presiedintele eforiei scolare cu dlu Zacheu Angelu membru alu acelei eforii si cu mai multi ajutatori. Pentruce tocmai cu acesti'a? pentruca acesti'a entusiasmati de principiele indicate pre lânga cunóscerea chiemarei si datorintiei loru umblau prin comuna din strada in strada, din vale in vale si din casa in casa dupa ofertele credinciosiloru loru destinate pentru fondulu scolasticu din locu, dupa cum se vede in protocolulu alaturatu cu colect'a sea, cari toti asteptau cá in ajunulu sf. botezu sosirea comisiunei dechiarate spre acestu scopu.

Fratiloru invetiatori, sfintiti preoti si onorate eforii! Cugetu ca nu e de lipsa a ve mai descrie si colorá necsulu, legatur'a, concordi'a si amórea ce domnesce in comun'a nóstra intre acei membri, intre care in fia-care comuna nu numai e de doritu ci e de neaparata necesitate, câci spiritulu tempului presentu esclama dî si nópte. Recomendâmu tuturoru fratiloru invetiatori a se pune in contielegere cu domnii preoti si cu eforiele anexate, cá pre lânga misiunea nóstra sfânta si ponderósa sa damu mâna cu mâna, avendu inim'a pré buna, sa inflorésca scól'a româna, strigându: Sa mergemu frati la scóla, câci e tempulu sa invetiamu!

Protocolu

*luatu in siedinti'a adunârei generale**) *tienute de intregulu poporu din Tientiari la 20 Novembre 1875 in biserica dupa finirea sântei liturgii.*

1. In intielesulu Circulariului consistorialu archidiecesanu din Sabiiu de sub Nr. 2799 datu in 18 Septembre si publicatu din partea domniloru preoti cu o septamâna inainte, s'a luatu la ordinea dilei formarea unui fondu, care in intielesulu acelui Circulariu trebuiá sa se numésca fondu parochialu.

2. Cu voturi unanime s'a aplaudatu formarea fondului, dara sa i se dee numele de fondu scolasticu, ceea ce s'a si acceptatu.

3. Apoi s'a luatu la ordine alegerea unui presiedinte, doi secretari si doi barbati de incredere, cari sa midilocésca pentru realisarea acelui fondu.

4. Totu cu voturi unanime s'a alesu de presiedinte dlu Gregoriu Paltineanu invetiatoriulu diriginte; de secretari dlu Petru Danesiu invetiatoriulu secundariu cu dlu Zacheiu Angelu; barbati de incredere dlu Ioanu Gavrila judele comunale cu dlu Ioanu Stefanu presiedintele eforiei scolare.

5. Pentru realisarea fondului s'a propusu sa se faca o colecta in care sa se insemnedie toti acei'a, cari voru sprigini fondulu cu bucate séu cu bani.

6. Spre indeplinirea acést'a s'au apromisu domnii preoti cu domnii invetiatori ca voru umblá din casa in casa indemnandu si esplicandu separatu la fia-cere familia scopulu si folosulu fondului adnotendu in colecta numele fia-cârui omu donatoriu cu ce a donatu.

7. Totu ce se va aduná sa se incredintiedie eforiei scolare prelânga acea observare ca bucatele sa se venda cându voru avea unu pretiu mai bunu, séu sa se si imprumute pre lânga unu interesu óre-care.

8. Sum'a baniloru séu capitalulu sa se dee pre lânga contractu de asigurare Cassariului eforialu de unde voru potea imprumutá si cei lipsiti cu interese mai moderate dejá, dupa intielegerea eforiei scolare; apoi in totu anulu la soborulu sf. archangelu Mihailu si Gavriilu sa se tiena o siedintia generala in care sa se iee la desbatere fondulu scolaru introdusu dejá.

9. Din fondulu acest'a sa se ajutore cu cârti si alte necessitâti toti elevii de scóla, cari voru documentá ca suntu talentati spre invetiatura si au voia, numai miseri'a prea mare nu le concede. Sa se reparedie acelea ce voru avea lipsa de reparare la edificiulu scolaru invetiatorescu provediendu atâtu scól'a câtu si cuartirulu invetiatoriloru cu cele ce efori'a scolara va aflá de bine si folositoriu.

10. In urma cetindu-se protocolulu inaintea poporului s'a acceptatu din partea tuturoru adaogandu-se ca acestu protocolu sa se iee in dóue parii originali dintre cari un'a sa remana in archivulu scólei si un'a sa se tramita onoratului comitetu administrativu de fondulu scolaru a fostiloru graniceri din regimentulu primu românu in Sabiiu rogandu-lu a-lu publicá si in foile mai corespundietórie.

S'au incheiatu cu subscrierea urmatoriloru:

Datulu de susu.

Gregoriu Paltineanu, presiedinte; Petru Danciu. secretariu; Ioanu Eft. Popoviciu, parochu m/p.; Ioanu Stefanu, m/p.; Ioanu Popescu, parochu m/p.; Ioanu Gavrila, primariu m/p.; Ioanu Ghimbasianu m/p.; N. Comanelea m/p.;

COLECTA.

Dumineca in 14/26 Decembre 1875 dupa servitiulu divinu dlu parochu Ioanu Eft. Popoviciu prin o cuventare bine potrivita a revocatu poporului decisiunea fondului scolasticu in siedinti'a de dto 20 Novembre an. cur. premergendu cu esemplu de inimare si indemnare prea placutu popoporului propunendu totodata cumca dupa esirea din biserica numai decâtu sa se incépa colectarea.

Dómnele preotese: Mari'a I. Eft. Popoviciu, Rachir'a I. Poposcu cu câte 2 fl. v. a. si stimat'a domnisióra Emili'a Eft. Popoviciu cu bun'a sea dómna Peun'a Eft. Popoviciu cu câte 1 fl. v. a. d. Georgiu Boieriu, pretorele tractuale 2 fl. v a.

Domnii Ioane Eft. Popoviciu Ioanu Popescu au contribuitu câte dóue galete de bucate; dnii Georgiu Paltineanu si Petru Danciu câte 2 fl. v. a. apoi dnii Iacobu Zorc'a, Ioane Stefanu cu Zacheiu Anghelu câte o galéta, dnii Ioane Gavrila si Ioane Neguliciu câte 2 ferdele. Ioanu Ghimbesianu, Nicolau Petricu, Toma Popoviciu, Vasilie Stefanu, Nicolau Id. Mamina, George Iacobu Dragosiu, George Gramada, Ioanu B. Scortia, Nistoru Grama, Pantelemonu Neguliciu si arendatorii mosii câte o ferdela de bucate. Ioanu Iacobu Pantece, Nicolau Comanelea, Nicolau Puscasiu, veduv'a Dumitru Comanitiu, Ioanu Dragosiu Sav'a senioru, veduv'a Avramu Comanelea, Vasilie Ieide, Ioanu Dragusielu, Ioanu V. Savu, George Antonu Mamina, Mari'a I. Stefanu, George St. Pop'a, Ioanu Mamina, Ioanu Bogozu, Vasilie Varg'a, Petru But'a si Ioanu Ciolanu câte o jumetate ferdela séu câte optu cupe.

Pre lânga acesti'a, contribuirile ce aru debuí sa urmedie le vomu lasá ne numite, parte pentruca suntu mai mici, de un'a, dóue, trei, patru si cinci cupe, parte pentru incungiurarea spatiului ce l'aru ocupá. Cu placere dicu cumca colect'a completa contiene unu numeru rotundu de 100 ferdele séu de 25 galete, cari computate in mesurile nóue de capacitate facu 23 hectolitre si 5 litre.

Tientiari in 26 Dec. 1875.

Petru *Danciu*,
secretariu.

Statutele reuniunei de lectura in Nadesiu.

(Urmare si fine.)

§ 23. Membri reuniunei voru tiené in totu anulu dóue adunâri generali, cea dintâiu in 1-m'a Dumineca a lunei lui Ianuariu; iéra adóu'a in 1-m'a Dumineca a lunei lui Iuliu. Adunarea generala insa póte stramutá acestea termine.

§ 24. Obiectele adunârei generali voru fi; 1. Raportulu casariului despre averea reuniunei precum si esaminarea ratiociniului acelui'a: 2. Revisiunea bibliotecei reuniunei; 3. Deciderea despre primirea membriloru; 4. Alti pasi necesari pentru prosperitatea reuniunei.

§ 25. Membru reuniunei póte fi numai acelu individu: 1. Carele este sui juris séu carele are etatea legitima; 2. Carele nu sta sub cercetare criminala, séu pentru vre-o crima n'au fostu ajudecatu la carcere grea; 3. Carele au aprobatu prin fapte ca suntu amicii scopului reuniunei.

§ 26. Adunarea generala póte decide despre totu ce atinge prosperitatea reuniunei, déca va fi de fatia si numai un'a jumetate a membriloru fundatori,

§ 27. Loculu siedintiei reuniunei este comun'a Nadesiu in cttulu Cetatei de balta, — majoritatea membriloru fundatori insa póte decide cá: resiedinti'a reuniunei sa se stramute din acea comuna, si in ori si care jurisdictiune.

§ 28. Ori ce procese ce s'aru poté escá din relatiunile acestei reuniuni, in sensulu § 495 a Proc. Civ. se va decide prin unu arbitru, carele se va alege prin presiedinte prin doi membri fundatori alesi de comitetu.

§ 29. Déca reuniunea ori si din ce causa n'aru mai poté esistá atunci despre opurile aflatóre in bibliotec'a acelei'a dispune majoritatea membriloru fundatori, insa totusi pre lânga urmatórele determinatiuni: 1. Ca celu multu 1/5 din aceiea sa tréca in proprietatea scólei confes. gr. orient. din locu: 2. Cá celu putienu 2/5 sa tréca in proprietatea gimnasiului rom. gr. cath. din Naseudu; iéra a 3. restulu sa tréca in proprietatea gimnasiului rom. gr. orient. din Bradu tractulu Zarandului.

§ 30. Limb'a pertractârei in adunarile generali si in siedintiele comitetului, a corespondintieloru, registreloru si a proceseloru verbali este esclusivu cea românésca.

§ 31. Reuniunea va posedé unu sigilu, de a cârei forma si inscriptiune se va ingrijí comitetulu reuniunei.

Partea II.

Despre manipularea bibliotecei.

§ 32. La folosirea opuriloru din bibliotec'a reuniunei suntu indreptatiti numai membri acelei'a insa pre lânga tacs'a de 10 cr. v. a. fiesce cine póte cetí unu opu.

§ 33. La manipularea opuriloru reuniunei este indreptatitu singuru numai bibliotecariulu alesu prin adunarea generala.

§ 34. Prin urmare pentru estradarea cartiloru de cetitu este de a se recuirá bibliotecariulu. —

§ 35. Bibliotecariulu lu-va purtá unu registru in carele va insemná numele celuice au cerutu opu; diu'a lunei estradârei si diu'a lunei retramiterei.

§ 36. Bibliotecariulu este obligatu a indestulí pre recuiratori dupa putintia numai de câtu si fâra diferintia de persóna a observá principiulu: „prior tempore potior jure."

§ 37. Din bibliotec'a reuniunei nu se va poté estradá doodata decâtu numai unu opu.

§ 38. Lectorulu nu va poté tiené la sine opulu primitu preste 15 dile; si déca totusi le aru tiené, va solví ca mulcta in fondulu reuniunei pre tóta diu'a 3 cr. despre acést'a bibliotecariulu va duce registru deosebitu.

§ 39. Déca insa va fi atâtu de voluminosu câtu in 15 dile nu s'aru poté cetí, atunci mulct'a de 5 cr. la di se va aplecá numai dupa 30 de dile.

§ 40. Lectorulu e obligatu a redá opulu primitu din biblioteca curatu si intregu, altumintrelea este obligatu a desdauná reuniunea.

§ 41. Déca vre-unu membru n'aru observá strictu prescrisele §§. 38 39 si 40 atunci acel'a cá periculosu pentru reuniune se va eschide din aceea.

§ 42. Bibliotecariulu reuniunei va visitá fiesce care opu retrimisu, si déca acel'a nu s'aru aflá intregu si curatu, nu-lu va repune in biblioteca ci-lu va admanuá presiedintelui, carele va face pasii pentru desdaunare.

§ 43. Opulu pentru care s'a datu desdaunare remâne proprietatea desdaunatorelui.

§ 44. Pentru opulu scosu din bibliotec'a reuniunei este respondietoriu celu ce este inscrisu in registrulu bibliotecariului.

§ 45. Cartile reuniunei se voru inveluí in papiru grosu (cartonu) si se voru provedé cu numerulu curinte si sigilulu reuniunei.

§ 46. Fiesce care membru se obliga a tiené prescrisele acestoru statute.

Varietâti.

(†) Asesorele consistorialu *Moise Lazaru* si soti'a sea *Ludovic'a*, nascuta *Sander*, cu inim'a sfasiata de dorere, aducu la cunoscintia, ca préiubitulu loru fiiu **Emiliu**, scolariu de I. clasa in gimnasiulu evangelico-augustanu aici, dupa grele suferintie a reposatu linu la 23 Decembre a. c. in etatea de 10 ani si 5 luni.

Immormentarea va urmá *Joi la 25 Decembre* a. c. dupa amédi *la 3 óre* in cimiteriulu greco-orientalu din suburbiulu Iosefinu de aici. (Strad'a urezului Nr. 5.)

Sabiiu la 24 Decembre 1875.

⁂ *Prolungire de prenumeratiune* la manualele didactice *„introducere in economia"* si *„istori'a romaniloru."* La intrebârile ce mi se facu din mai multe pârti ca: mai primescu prenumeratiuni la cele 2 opuri amintite? — respundu cu acésta prelungire a terminului de prenumeratiune pâna la 15 Ianuariu st. v. 1876 din causa cá sa potu tiparí esemplarie câtu de multe, fâra de a fi silitu la urcarea pretiului.

Resultatulu prenumeratiuniloru de pâna ací este ca, mi s'au asecuratu si respective prenumeratu 553 de esemplarie, si mai pentru tóte amu primitu si bani.

Contingentulu celu mai mare — dupa Lipov'a, — mi l'au datu *Santu Nicolau micu* de lânga Aradu. Acésta zelósa comuna a comandatu pre partea scólei sele 80 de esemplare.

Este acést'a unu semnu, ca tinerimea acelei comune se cere sa invetíe si ca bravulu invetiatoriu alu ei, dlu *Blasiu Codreanu*, vrea sa o invetie.

Conditiunile de tipariu cu tipografulu le-amu incheiatu astfeliu:

In 500 de esemplare cól'a cu 16 fl.
„ 1000 „ „ „ „ 22 fl.
„ 1500 „ „ „ „ 28 fl.

Si asiá ambele opuri voru contiené minimum 7 cóle, a câroru tiparire numai in 500 de esemplare face 112 fl. v. a., brosiurarea vr'o 20 fl. v. a. cu totulu deci se urca la 132 fl. v. a.

Prin urmare resultatulu de pâna ací nu da posibilitatea tiparirei.

Provocu deci la nóue prenumeratiuni pre fratii mei colegi, pre inteliginti'a si poporulu romanescu, cu atâtu mai vertosu, câci amu sa dechiaru sinceramente, ca nu voiu tiparí mai multe esemplare, decâtu numai câte se voru cere pre calea prenumeratiunei. —

La finea lui Ianuariu 1876 opurile voru fi tiparite si se voru espedá in manile publicului.

Conditiunile de prenumeratiune remanu cele stabilite si publicate in nrulu 69 alu „Albinei" adeca: unu esemplariu costa 20 cr. v. a. Mai putienu ca 5 esemplare din fia-care opu nu se póte prenumerá.

Banii mai cu inlesnire — se potu tramite prin asemnate postali, pâna la terminulu de 15 Ianuariu 1876 in *Lipov'a*, (Lippa in Banatu) la adres'a lui;

Ioanu *Tuducescu*,
invetiatoriu.

⁂ *Averi antice si moderne.* Tesaurele in auru si lucruri pretióse ce despotii orientali au gramaditu in sute de ani devenira prad'a beliduciloru si oficiantiloru romani. Aceste sume colosale au datu nascere la nemasurata risipa si lucsuria.

Astu-feliu Gabiniu, proconsululu Siriei, a storsu preste 100 milióne denari séu 23, 800 taleri. Juliu Cesaru luá dela Ptolomeu Aulete, regele Egiptului, aprópe de 6 mii talente séu 9,430, 500 taleri. Pré avutulu si nesaturatulu Cras rapí din templulu dela Ierusalimu bani si in pretiu de bani 10,000 talente.

Pre tempulu primului triumviratu Franci'a de astadi a fostu tiéra avuta in auru. Deci nu ne cuprinde mirarea déca astadi republic'a francesa a platitu 5miliarde contributiune de resbelu, déca considerâmu ca tesaurulu ce O. Serviliu Caepio in anulu 106 a rapitu din templulu orasiului Tolos'a s'a urcatu preste 15,000 talente séu 23,576,250 taleri.

Averea cea mai mare in anticitatea romana se urcá la 29 milióne taleri, cari erau in posesiunea augurului Cn. Lentulu, unu financiariu istetiu si norocosu, si a lui Narcis, fostu sclavu a lui Neron, care precepé de minune, fiindu favoritu, a despoià deplinu pe despotu.

---

*) sinodului parochialu? Red.

Celu mai insemnatu venitu intr'unu anu a fostu 4,000 pundi si naturalie in pretiu de 1,624,000 taleri ce le avéu cei mai avuti patriciani romani la inceputulu secolului alu 5-lea.

Inse vécurile urmatóre au intrecutu in averi pre cele antice. Strenepotulu unui pânzariu, marele comerciantu Antonu Fugger, din Augsburg, a posedatu si tesaure, mosii iu mai multe tieri a Europei si Indiei si sum'a de 25 milióne taleri bani gat'a. Elu a fostu acel'a care incaldiá cuptoriulu cu scortisióra si-si a aprinsu luléu'a cu o obligatiune de o suma fórte considerabile de bani ce 'i datorá imperatorulu Carolu V.

Voltaire pretiuise averea cardinalului Mazarinu la 200 milióne franci valóre de atunci.

Protemkin, favoritulu Caterinei II, imperatórés'a Rusiei, a adunatu in 16 ani 90 milióne ruble in argintu, pre cându bugetulu de atunci a acelui imperiu facé 50 milióne numai, [cu tóte ca Potemkin facé unu lucsu si o predare de care se afla numai in povestile din 1001 nopti.

Comtele Bruhl, de si nu adunase atât'a avere, totusi cheltuiá intr'unu anu câte 2 milióne taleri. Famili'a Bedfort avé pre anu venitu 1 milionu taleri; a principelui Northumberland 200,000 pundi sterling.

Nemesuratu avut'a familia Seremeteff avé la 200,000 iobagi barbatesci, intre cari multi milionari, cari pentru o mica desdaunare anuala (obrok) erau libertini si putéu purtá comerciu nesuperati. Adese cerbicosulu stapânu respingea cele mai colosale sume oferite pentru libertate, si déca viéti'a acestoru iobagi ai sei i se paré pré lusuriósa séu ingâmfata, apoi comandá fiintieloru loru, frumóse si bine crescute, de a supraveghiá in siurele sele la lucratori si altele. . .

Asemene mare este averea multu avutului Astachof, care numai in anulu 1843 a scosu din minele siberiane auru in pretiu de 1,701,630 taleri. Averea familiei s'a pretiuitu la 100 milióne taleri.

Inse avuti'a lui James Rotsild s'a estimatu in anulu 1868 la 2 miliarde franci,

Inse pre toti 'i intrece Alesandru I Stewart, negutietoriu in Americ'a, care are venitu la 4,071,256 dolari si platesce dare de venitu numai sumusiór'a de 407,000 dolari.

Date destulu de demne pentru studiu seriosu politicu si economicu.

„Famili'a."

Locu deschisu.*)

Ap'a Vinerei in 25/12 1875.

Onorata Redactiune! „Telegrafulu Romanu" sub Nr. 98 dela 11/23 Decembre a. c. publicându unu articlu dto Orasti'a in 15/12 cu subscrierea „Solidariu" intru detaliarea alegerei de deputatu in scaunulu Orastiei Romosu dela 13/12 greu incarcatu de afirmatiuni sinistre si interesu dusmanosu, cá on. publicu cetitoriu a atinsului stim, organu nationale sé scie face combinatiune intre barbatii de incredere si intre un'a céta iubitóre de corumperi cu totu respectulu rogâmu on. Redactiune spre publicarea urmatórei deslusiri.

Depunendu Laurianu Bercianu mandatulu seu de deputatu dietale dupa cum dice „Solidariu" cá unu omu de parola si de cuventu, — dá! la depusu insa cum? numai in mânile alegatoriloru nu — care afirmatiune se póte dovedi prin aceea imprejurare, ca densulu nu a comunicatu nici loru abdicerea sea, nici a datu séma naintea clubului cá omu de parola cum a fostu alesu, ceea ce erá datoriu cu atât'a mai vertosu, cu câtu a calcatu si conclusulu conferintiei din Sibiiu unde a participatu in persona la aducerea lui si acel'a alu clubului nationale din Orestia.

Cine erá dintre cei presenti mai mare aparatoríu a conclusului din Sibiiu, si cine la primitu mai cu entusiasmu in clubu? óre nu e deputatulu? ?

Ce a urmatu dupa aceea cu deputatulu nostru?

Cu multu mai nainte de abdicerea sea si de alegerea dela 13/12 grabindu mai antaniu la Pest'a cu Plesiulu din Vinerea a cautatu banii, unde n'a datu in punguliti'a lui Wodianer de mai multi de unu miia si pretendiendu salvatoriulu natiunei suma indoita ne implinindui-se acésta pofta a reintorsu din tufa cu plesiulu spre a salvá mai departe natiunea.

Dara cá se nu remâna bietulu deputatu de totu cu strati'a góla, s'a cugetatu ca mai bine e sa primésca si mai putienu, si asiá a primitu pentru abdicerea sea dela acel'a, in a cârui mâni a depusu mandatulu, prin urmare nu in a alegatoriloru — baremu 500 fl. acést'a e fapta nenegavera, câci s'a intemplatu in 3 Noembre in Aradu, firesce ca dupa aceea a pututu urmá a 2-a alegere.

Asiá notariulu din Vaideiu alesu spre onórea si salvarea natiunei, conformu pungulitiei sele, cá unu tineru — nu omu — fâra parola si cuventu fiindu meritele sele inpremiate numai inainte viéti'a petata nici se póte cere dara nice primí salvarea natiunei si conducerea cercului de si se incuibéza pretutindene cá si musc'a in zaru.

Alegerea sea densulu a mijlocito numai prin machinatiunile parintelui cumnatului seu si alte invertili diabolice, cari au conlucratu pâna la 8 óre sér'a spre aducerea alegatoriloru de pre câmpu dela secere cá se póta câscigá maioritate de voturi.

Óre n'au facutu acést'a cu scopu cá se faca specule? concedu! aru meritá tóta laud'a pusa de Solidariu pre densulu, cându dinpreuna cu aceea clica, carea se dice ca n'au avutu altu scopu, decâtu interesulu nationale spre salvarea onórei nutiunei aru fi candidatu si alesu in imprejurârile de corumpere la 1-a alegere pre unu Asente s. a. pasivistu.

Aicea s'a nascutu corumperea pentruca plesiulu din Vinerea, cersindu, ca atare, dela plenipotentiatulu lui Aponi in Orastia parale, acest'a inbiindulu cu un'a miia fiindu pré mica a respins'o si asiá in sperantia ca totusi si va ajunge scopulu, departendu-se de machnire si desperatu in fine a scrisu telegrama lui Tisza. Astufeliu e solidaratea? astufeliu punu pre coica onorea natiunei atari ingamfati, astufeliu derima maltratéza si sguduie spiritele, bun'a contielegere si consciositatea paciniciloru alegatori un'a clica incuibata in poft'a câscigului draconicu, care clica se da de conducatórea scaunului intregu.

Totu passivitatea decretata dejá a pastrato „solidariu" si plesiu din Vinerea cu ocasiunea alegerei din vér'a trecuta cându celu din urma primí sutele dela Eles, cându mânca si bea pe cont'a acestui'a astu feliu facu si cu ocasiunea din urma déca nu erá pré lacomosu.

Tóte aceste jurstâri suntu mai amaru cunoscute dejá alegatoriloru din telegram'a lui Elie Herlea contr'a lui Akos Barcsai, in care a pututu ori ce inproscá numai banii „nu."

Ce apartiene strensu de actulu de alegere — acést'a a decursu in ordine, fiesce care alegatoriu a votatu pre cine a voitu dintre cei 2 candidati. Cumca subagentele din Vinerea spre câscigarea voturiloru corumpatóre afirmativmente aru fi dispusu despre 5500 fl. acea suma in adeveru nu a vediuto numerata nimene, cumca alegatorii lui Aponi aru fi primitu din aceea séu din alt'a cevasi acést'a afirmatiune fâra basa si chibzueala e numai scornitura intru resbunarea desfrânata, pentru, ca déca s'aru fi esecutatu asiá ceva din gurile a 50 alegatori s'aru fi descoperitu totu secretulu.

Ce se tiene de declaratiunea lui Miksits ca densulu i-a costatu calatori'a si petrecerea sea in Orastia s. Romosu 1100 fl. este o enigma a cârei deslegare o lasamu clicei conducatóre.

Din aceste tóte urmédia ca coruptiunea intre frati de unu sânge — câci alegatorii streini putieni suntu la numeru — a provocato numai corumpatorii dela potere in mierulu sarlataneriiloru loru, calcându intâiu atâtu conclusulu conferintiei din Sibiiu câtu celu alu clubului din Orastia. Exdeputatului, plesiului si compliciloru loru suntu datori alegatorii a multiamí desbinarea pre bas'a impertinentieloru agente interesate.

„Unu alegatoriu" in numele mai multoru.

---

*) Pentru cele de sub rubric'a acést'a redactiunea nu ea responsabilitate asuprasi.

Burs'a de Vien'a.

Din 23 Decembre 1875. (4 Ian. 1876.)

Metalicele 5%	69	35
Imprumutulu nationalu 5% (argintu)	73	80
Imprumutulu de statu din 1860	112	—
Actiuni de banca	885	—
Actiuni de creditu	195	60
London	113	35
Obligatiuni de desdaunare Unguresci	80	—
„ „ „ Temisiorene	79	50
„ „ „ Ardelenesci	79	80
„ „ „ Croato-slavone	82	50
Argintu	103	80
Galbinu	5	33
Napoleonu d'auru (poli)	9	08

Concursu.

Pentru ocuparea postului de invetiatoriu la scól'a poporala gr. or. din comun'a Fintoagu se escrie concursu pâna la 25 Ianuariu 1876 st. v.

Salariulu anualu, in bani 72 fl. v. a. in naturale 64 mesuri mari parte grâu, parte cucuruzu, 8 stângini de lemne si cuartiru naturalu in scóla.

Doritorii de a ocupá acestu postu, au a-si asterne suplicele loru instruite in sensulu Statutului organicu pâna la terminulu indicatu la subscrisulu.

Dev'a 13 Decembre 1875.

Pentru comitetulu parochialu
Ioanu *Papiu*,
(1—3) protopresbiteru gr. or.

ad. Nr. 92—1875.

Concursu.

Devenindu vacanta parochi'a gr. or. din Roscani ppresbiteratulu Dobrei, se escrie prin acést'a concursu cu terminulu pâna in 25 Ianuariu 1876 st. v.

Emolumentele suntu:

Cuartiru naturalu cu gradina de 750 sting. ☐ portiune canonica 15 jug. 1022 steng. ☐ aratoriu, 6 jug. 665 stang. ☐ fenatiu, si pentru stola dela inmormentâri si cununii 300 fl. v. a in bani.

Tóte aceste emolumente computate la olalta dau unu venitu aprópe la 500 fl. v. a.

Doritorii de a ocupá acésta parochia au a-si asterne concursele loru instruite in sensulu statut. org. la subscrisulu pâna in terminulu susu amintitu.

Dev'a 13 Decembre 1875.

Pentru comitetulu parochialu.
Ioanu Papiu,
protopresbit. Devei
(1—3) adm. Dobrei.

ad. Nr. ex. 1875/prot.

Concursu.

Pentru postulu de Capelanu, lânga protopresbiterulu din Füzes St. Petru cá parochu conformu inaltei resolutiuni consistoriali dto 4 Sept. a. c. Nr. 2485 se escrie concursu pâna la 31 Ianuariu 1876.

Emolumentele suntu:

Deosebitu 5 jugere de pamentu, casa de locuintia in odâile parochiali venitulu din stol'a parochiala de jumetate, voindu se póte ocupá si cu postulu invetiatorescu din locu, prelânga 100 fl. 40 vici de bucate si 4 orgii de lemne — 4 punti, de lumina si gradin'a scólei. — Afacerile protopresbiterali competu eschisivu numai protopresbiterului. —

Concurentii voru avé a-si asterne concursurile sele instruate conformu dispositiuniloru sinodali din a. 1873 protopresbiteratului Ungurasiului in Fizes St. Petru pâna la diu'a susu citata.

Câtu pentru catechisarea in scóla, si pastrarea bunei ordine in biserica si poporu, concurentii se cere a fi celu putienu absoluti de 4 clase gimnasiali, teologi si pedagogi absoluti, precum a fi portatu si postulu de invetiatoriu câtu-va tempu.

Fizes St. Petru 13 Dec. 1875.

Comitetulu parochialu in intielegerea avuta cu protopresbiterulu si parochulu locale.
Petru *Rosc'a*,
(1—3) protopresb.

Concursu.

Pentru ocuparea statiunei invetiatoresci vacante in parochi'a Mad'a protopresbiteratulu II alu Geoagiului, se escrie concursu pâna la finea lunei Decembre a. c. salariulu este 150 fl. v. a. 12 ferdele bucate cuartiru liberu si lemne.

Doritorii de a ocupá acésta statiune voru asterne petitiunile loru instruite conformu statutului organicu pana la terminulu prefiptu, la oficiulu protopresbiteralu.

Secarembu 28 Novembre 1875.

Sabinu Piso,
(3—3) protopr.

Nr. 2883|Plen.

Concursu.

Nepotendu-se conferí unulu din stipendiele de 100 fl. din fundatiunea *mogaiana*, menitu pentru ascultatori la vre-o academia din patria, nici unui concurinte: pentru acea se publica prin acest'a de nou concursu pâna la 15 Ianuariu v. 1876.

Competitorii suntu provocati a-si substerne la consistoriulu archidieeesanu pâna la terminulu amintitu cererile sale instruite cu atestatu de botezu, ca suntu de religiunea gr. or., cu testimoniulu scolasticu despre sporiulu facutu in studii in semestrulu espiratu, apoi cu adeverintía despre cercetarea prelegeriloru in anulu acest'a precum si cu atestatu de paupertate.

Sabiiu, din siedinti'a plenaria a consistoriului archidiecesanu tienuta la 12 Decembre 1875.

Mironu *Romanul* m. p.
archiepiscopu si Metropolitu.
Nicolau *Fratesiu* m. p,
(1—3) secretariu consistorialu

Anunciu.

Spre cumperarea de daruri pre Craciunu 'si permite subscrisulu a recomendá depositulu seu de

Marfuri de galanteria si jocu

cari au sositu acum, pre lànga asecurarea de pretiuri pre câtu numai se potu de eftine.

Iulius Pankievicz
palatulu Bruckenthal
piati'a mare.

☞ **Cu numerulu acest'a inchiaiemu anulu 1875. Celu mai deaprópe va aparé cá nru 1 din 1876 Joi in 1 Ianuariu.**

Redactoru respundietoriu **Nicolau Cristea.** Editur'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.